紅樓夢

Hồng Lâu Mộng

滿紙荒唐言
一把辛酸淚
都雲作者痴 誰解其中味

Chi Nghiễn Trai
Trùng Bình Thạch Đầu Ký

Mục lục

. - Mục lục -

. Giới thiệu

. Phàm lệ

. Hồi 1: Chân Sĩ Ẩn thấy cảnh huyền ảo biết hòn đá thiêng — Giả Vũ Thôn nhớ người trong khuê các gặp nàng a hoàn

. Hồi 2: Giả phu nhân tiên thệ Dương Châu thành — Lãnh Tử Hưng diễn thuyết Vinh Quốc phủ

. Hồi 3: Giả Vũ Thôn nhờ thế phục chức ở Kim Lăng — Lâm Đại Ngọc rời cha vào cư ngụ Vinh Quốc Phủ

. Hồi 4: Gái bạc mệnh lại gặp chàng bạc mệnh — Chú tiểu Hồ Lô xử oan án hồ lô

. Hồi 5: Mở diện mạo mới, trong mộng diễn Hồng Lâu Mộng — Dựng trường tình mới, truyền tình nơi ảo cảnh

. Hồi 6: Giả Bảo Ngọc lần đầu nếm trải mây mưa — Lưu lão lão lần đầu bước vào Vinh Quốc phủ

. Hồi 7: Đưa hoa cung, Chu Thụy thán Anh Liên — Bàn việc học, Tần Chung kết bạn Bảo Ngọc

. Hồi 8: Tiết Bảo Thoa ốm nhẹ ở Lê Hương viện — Giả Bảo Ngọc say khướt ở Giáng Vân hiên

. Hồi 9: Mê phong lưu bạn tình vào trường học — Dấy hiềm nghi trẻ nghịch náo học đường

. Hồi 10: Gái góa họ Kim tham quyền lợi mang nhục — Quan thái y họ Trương bàn chứng bệnh tìm nguyên

. Hồi 11: Mừng thọ Ninh phủ bày tiệc rượu — Gặp Phượng Thư Giả Thụy nảy tà tâm

. Hồi 12: Vương Hy Phượng bày độc kế Tương Tư — Giả Thiên Tường soi nhầm gương Phong Nguyệt

. Hồi 13: Tần Khả Khanh mất, truy phong chức Long Cấm úy — Vương Hy Phượng sang coi sóc việc Ninh Quốc phủ

. Hồi 14: Lâm Như Hải từ trần ở thành Dương Châu — Giả Bảo Ngọc trên đường bái kiến Bắc Tĩnh Vương

. Hồi 15: Vương Hy Phượng lộng quyền chùa Thiết Hạm — Tần Kình Khanh tình riêng am Mạn Đầu

. Hồi 16: Giả Nguyên Xuân tài giỏi được phong vào cung Phượng Tảo — Tần Kình Khanh chết yểu trên đường Hoàng Tuyền

. Hồi 17: Thử tài đề thơ trong vườn Đại Quan — Đón quý phi về thăm mừng lễ Nguyên Tiêu

. Hồi 18: Đón quý phi về thăm vườn Đại Quan đặt tên đề vịnh — Mừng Nguyên Tiêu chị em họp mặt đua tài thơ

. Hồi 19: Đêm khuya tình thắm thiết, hoa thủ thỉ giãi bày — Ngày vắng ý triền miên, ngọc thoảng tỏa hương thơm 〔一〕

. Hồi 20: Vương Hy Phượng lời ngay dẹp thói ghen — Lâm Đại Ngọc lời khéo trêu giọng ngọng

. Hồi 21: Tập Nhân hiền dịu nũng nịu khuyên răn Bảo Ngọc — Bình Nhi khôn khéo lời mềm gỡ tội Giả Liễn

. Hồi 22: Nghe lời ca, Bảo Ngọc ngộ ra cơ thiền — Đặt câu đố đèn, Giả Chính buồn vì lời sấm

. Hồi 23: Lời hay Tây Sương ký khơi thành câu đùa ý vị — Khúc đẹp Mẫu Đơn đình chạm đến tấm lòng đa cảm

. Hồi 24: Kim Cang say rượu khinh tiền trọng nghĩa hiệp — Cô gái si tình để rơi khăn gợi tương tư

. Hồi 25: Phép yểm ma khiến chú em chị dâu gặp năm quỷ — Ngọc thông linh bị bụi che, gặp hai bậc chân tu

. Hồi 26: Cầu Phong Yêu đặt lời truyền ý kín — Quán Tiêu Tương xuân mệt khơi tình sâu

. Hồi 27: Đình Trích Thúy, Bảo Thoa vui đuổi bướm màu — Mộ chôn hương, Đại Ngọc khóc hoa tàn

. Hồi 28: Tưởng Ngọc Hàm tình tặng khăn Thiến Hương — Tiết Bảo Thoa ngượng đeo chuỗi Hồng Xạ

. Hồi 29: Người hưởng phúc, phúc dày còn lễ cầu phúc — Cô gái si tình, tình nặng càng đong đếm tình

. Hồi 30: Bảo Thoa mượn quạt, khéo châm cả hai Ngọc — Linh Quan vạch chữ Tường, nỗi si chạm người ngoài cuộc

. Hồi 31: Xé quạt, đổi lấy nụ cười đáng nghìn vàng — Nhân kỳ lân, đặt trước chuyện đôi sao bạc đầu (ndlr: Sao Ngưu Lang và sao Chức Nữ.)

. Hồi 32: Tỏ lời ruột gan, Bảo Ngọc mê mẩn giữa đời — Ngậm nỗi nhục thẹn, Kim Xuyến quyết liệt tìm chết

. Hồi 33: Người anh em rình rập, khẽ động môi lưỡi — Đứa con bất tài đủ tội, chịu trận đòn lớn

. Hồi 34: Trong tình thêm tình, vì tình cảm em gái — Sai nối tiếp sai, đem điều lầm khuyên anh trai
. Hồi 35: Ngọc Xuyến tự nếm món canh lá sen — Kim Oanh khéo tết chiếc dây hoa mai
. Hồi 36: Thêu uyên ương, giấc mộng báo điềm ở Giáng Vân hiên — Hiểu duyên tình đã định ở Lê Hương viện
. Hồi 37: Ngẫu hứng lập thi xã Hải Đường ở Thu Sảng trai — Đêm bàn đầu đề thơ cúc tại Hành Vu uyển
. Hồi 38: Lâm Tiêu Tương giành ngôi đầu thơ hoa cúc — Tiết Hành Vu họa vịnh cua, ngầm châm biếm người đời
. Hồi 39: Bà già nhà quê thuận miệng kể bừa — Chàng si tình quyết tìm đến tận nguồn
. Hồi 40: Sử thái quân hai lần mở tiệc trong vườn Đại Quan — Kim Uyên Ương ba lượt xướng lệnh bài ngà
. Hồi 41: Am Lũng Thúy thưởng trà pha tuyết hoa mai — Viện Di Hồng gặp nạn vì mẹ châu chấu
. Hồi 42: Tiết Bảo Thoa lời dịu dàng gỡ mối nghi — Lâm Đại Ngọc câu đùa nhã góp thêm hương
. Hồi 43: Mọi người góp tiền mừng sinh nhật cho vui — Bảo Ngọc nặng tình, vun đất thay lư hương
. Hồi 44: Việc bất ngờ, Phượng Thư nổi cơn ghen — Niềm vui ngoài mong đợi, Bình Nhi sửa lại dung nhan
. Hồi 45: Bảo Thoa, Đại Ngọc mở lòng nói lời tri kỷ — Đêm mưa gió, Đại Ngọc buồn làm khúc mưa thu
. Hồi 46: Hình phu nhân khó tránh chuyện khó xử — Nàng Uyên Ương thề dứt duyên uyên ương
. Hồi 47: Tiết Bàn ghẹo tình, chịu trận đòn đau — Tương Liên sợ họa, bỏ đi xứ khác
. Hồi 48: Tiết Bàn lầm tình, nghĩ chuyện đi xa học việc — Hương Lăng vào cuộc tao nhã, khổ công ngâm thơ
. Hồi 49: Giữa cảnh lưu ly, tuyết trắng mai hồng — Các cô gái phấn son xẻ thịt hươu, ăn món nướng
. Hồi 50: Lư Tuyết am tranh nhau nối thơ tả cảnh — Noãn Hương ỗ khéo làm câu đố đèn xuân
. Hồi 51: Em gái họ Tiết mới soạn thơ vịnh chuyện xưa — Thầy lang xoàng họ Hồ dùng bừa thuốc cực mạnh
. Hồi 52: Bình Nhi khéo che chuyện mất vòng vàng — Tình Văn gan góc mang bệnh vá áo lông công
. Hồi 53: Phủ Ninh đêm giao thừa làm lễ tế tổ — Phủ Vinh rằm tháng giêng mở tiệc đêm
. Hồi 54: Giả mẫu bác bỏ lối kể chuyện cũ kỹ — Vương Hy Phượng nọi trò áo màu mua vui
. Hồi 55: Dì Triệu làm nhục con gái ruột, tranh cơn giận vặt — Nô tài gian trá lừa chủ nhỏ, nuôi bụng hiểm sâu
. Hồi 56: Thám Xuân nhanh nhạy mở nguồn lợi, trừ tệ cũ — Bảo Thoa đúng thời ban ơn nhỏ, giữ đại thể
. Hồi 57: Tử Quyên khéo dùng lời tình thử Bảo Ngọc cuống cuồng — Dì hiền từ đem lời thương an ủi Đại Ngọc si tình
. Hồi 58: Dưới bóng hạnh, cô đào giả trai khóc bạn diễn đã khuất — Bên song the đỏ, chân tình thấu lẽ si tình
. Hồi 59: Bên bến Liễu Diệp, Oanh Nhi nổi giận mắng Xuân Yến — Trong hiên Giáng Vân, gọi tướng truyền lệnh
. Hồi 60: Bột hoa nhài đánh tráo bột tường vi — Nước hoa hồng kéo theo chuyện bột phục linh
. Hồi 61: Thương người, Bảo Ngọc nhận thay tang vật — Gỡ oan, Bình Nhi khéo tùy nghi xử việc 〔一〕
. Hồi 62: Say rượu, Tương Vân ngủ trên nệm hoa thược dược — Vì tình bạn, Hương Lăng thay chiếc quần thạch lựu
. Hồi 63: Mừng sinh nhật ở Di Hồng viện, các cô mở tiệc đêm — Chết vì thuốc luyện đan, Vưu thị một mình lo tang gia
. Hồi 64: Cô gái u sầu viết năm bài vịnh người đẹp — Chàng trai phóng đãng vì tình tặng ngọc Cửu Long
. Hồi 65: Cậu Hai Giả lén cưới cô Hai Vưu — Chị Ba Vưu quyết lấy chàng Hai Liễu
. Hồi 66: Nàng em si tình vì thẹn tình mà về âm phủ — Chàng Hai lạnh lòng dứt tình, bước vào cửa Phật
. Hồi 67: Nhận quà quê, Đại Ngọc nhớ cố hương — Hỏi gia đồng, Phượng Thư nuôi mưu ngầm 〔一〕
. Hồi 68: Cô Vưu khốn khổ bị lừa vào vườn Đại Quan — Nổi cơn ghen, Phượng Thư náo loạn phủ Ninh Quốc
. Hồi 69: Giở mưu khéo, mượn dao giết người — Biết số tận, nuốt vàng tự vẫn
. Hồi 70: Lâm Đại Ngọc dựng lại thi xã Đào Hoa — Sử Tương Vân ngẫu hứng làm từ về hoa liễu
. Hồi 71: Người mang hiềm khích cố lòng gây hiềm khích — Nàng Uyên Ương vô tình bắt gặp đôi uyên ương
. Hồi 72: Vương Hy Phượng cậy mạnh, ngượng nói bệnh — Vợ Lai Vượng ỷ thế, ép thành hôn
. Hồi 73: A hoàn ngốc nhặt nhầm túi gấm xuân tình — Tiểu thư nhu nhược chẳng hỏi chiếc phượng vàng kết hạt
. Hồi 74: Nghe lời gièm độc, lục soát vườn Đại Quan — Giữ chí thanh cao, dứt tuyệt phủ Ninh Quốc

. Hồi 75: Tiệc đêm mở, điềm lạ vang tiếng bi — Thưởng Trung thu, lời thơ mới ứng điềm lành
. Hồi 76: Nhà Đột Bích nghe sáo, cảm cảnh thê lương — Quán Ao Tinh nối thơ, buồn niềm cô quạnh
. Hồi 77: Nàng hầu đẹp ôm oan, phong lưu chết yểu — Cô đào xinh dứt tình, về am Thủy Nguyệt
. Hồi 78: Lão học sĩ lúc nhàn ra đề vịnh nữ tướng — Chàng công tử si tình tự soạn bài tế Phù Dung
. Hồi 79: Tiết Bàn hối lấy sư tử Hà Đông — Nghênh Xuân lầm gả sói Trung Sơn
. Hồi 80: Tiết Bàn hối lấy sư tử Hà Đông (tiếp) — Nghênh Xuân lầm gả sói Trung Sơn (tiếp)
. Phụ lục I: Lời tựa, lời bạt của những người từng giữ các bản chép Hồng Lâu Mộng
. Phụ lục II: Giới thiệu các bản Hồng Lâu Mộng có lời Chi bình còn lưu truyền
. Phụ lục III: Một trăm năm mươi lời phê bản Tĩnh Tàng do Mao Quốc Dao sao lại
. Ghi chép trong quá trình đối chiếu và hiệu đính: Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản

Giới thiệu

Hồng Lâu Mộng — Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch đầu ký

Hồng Lâu Mộng (紅樓夢), nguyên danh là **Thạch Đầu Ký** (石頭記), do Tào Tuyết Cần (曹雪芹, 1715–1763) sáng tác. Tào Tuyết Cần chỉ kịp hoàn thành 80 hồi thì mất; 40 hồi sau tương truyền do Cao Ngạc (高鶚) tục biên.

> *"Hồng Lâu Mộng xứng đáng đứng ngang với các kiệt tác của nhân loại."*
>
> *— Mai Quốc Liên, 25-10-1988*

"Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký" là gì?

Hồng Lâu Mộng có hai dòng văn bản chính. Dòng thứ nhất là các **bản in 120 hồi** (Trình Giáp bản 1791, Trình Ất bản 1792) — phổ biến nhất với độc giả Việt Nam, cũng là bản được nhóm Vũ Bội Hoàng dùng để dịch. Dòng thứ hai là các **bản chép tay 80 hồi** có kèm lời bình của **Chi Nghiễn Trai** (脂砚斋) và **Ky Hốt Tẩu** (畸笏叟) — hai người thân cận nhất với Tào Tuyết Cần, từng tham gia vào quá trình sáng tác. Những lời bình này được viết bằng mực đỏ (chu phê) hoặc mực đen (mặc phê) ngay trên bản thảo, tiết lộ số phận nhân vật, ẩn ý tác giả, và bối cảnh sáng tác mà không một bản in 120 hồi nào giữ lại.

Các bản chép tay này mang tên chung là **"Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký"** (脂砚斋重评石头记) — tức "Thạch Đầu Ký được Chi Nghiễn Trai bình lại." Hiện còn khoảng 10 bản, mỗi bản có số lượng hồi và lời bình khác nhau:

Bản	Viết tắt	Năm	Hồi còn lại	Đặc điểm
Giáp Tuất	甲戌	1754	16 hồi	Cổ nhất, phê nhiều nhất — chủ yếu là chu phê (mực đỏ)
Kỉ Mão	己卯	1759	~40 hồi	Ít phê
Canh Thìn	庚辰	1760	78 hồi	Đầy đủ nhất, phê tương đối nhiều
Mông Phủ	蒙府	~1770s	120 hồi	Nhiều mặc phê
Thích Tự	戚序	~1770s	80 hồi	Có lời tựa của Thích Lục Sinh
Liệt Tàng	列藏	~1780s	78 hồi	Phát hiện ở Nga năm 1962

Không có bản nào chứa toàn bộ các lời bình. Mỗi bản là một mảnh ghép của bức tranh. May mắn thay, học giả **Ngô Minh Ân** (吴铭恩) đã dành nhiều năm đối chiếu, tập hợp tất cả lời bình từ các bản chép tay thành một công trình duy nhất: **《紅樓夢脂評匯校本》** (Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản, NXB Vạn Quyển, 2013) — và đây chính là bản nền cho phần bình chú của chúng tôi.

Vì sao chúng tôi làm bản dịch này?

Đã có nhiều bản dịch Hồng Lâu Mộng sang tiếng Việt, nhưng **chưa từng có ai dịch toàn bộ lời bình của Chi Nghiễn Trai và Ky Hốt Tẩu** — chìa khóa để giải mã vô số ẩn ngữ và số phận nhân vật. Chờ mãi không thấy, team **www.kinhdichtam.com** quyết định dùng AI (Claude Opus 4.8, DeepSeek V4 Pro, GPT-5.6 Sol) để dịch toàn bộ phần bình chú và cước chú hối giáo, sau đó hiệu đính bằng tay, để thỏa niềm mong đợi bấy lâu.

Vài nét về Tào Tuyết Cần (曹雪芹, 1715–1763)

Tào Tuyết Cần, tên thật là Tào Triêm (曹霑), tự Mộng Nguyễn (梦阮). Sinh ra trong một gia tộc gốc Hán, thuộc Nội vụ phủ Chính Bạch kỳ Bao y. Tổ tiên ba đời giữ chức Giang Ninh Chức Tạo. Tổ phụ Tào Dần (曹寅) là bạn đọc sách thuở nhỏ và thị vệ của Khang Hi. Sau khi gia tộc bị tịch biên năm 1727, Tào Tuyết Cần rơi xuống cảnh bần hàn, ẩn cư ở Tây Sơn ngoại ô Bắc Kinh chuyên tâm viết Hồng Lâu Mộng, để lại 80 hồi dở dang.

Vài nét về Chi Nghiễn Trai (脂砚斋) và Ky Hốt Tẩu (畸笏叟)

Chi Nghiễn Trai là bút danh của người bình chú bí ẩn nhất trong lịch sử văn học Trung Quốc — thân cận bậc nhất với tác giả, tham gia trực tiếp vào quá trình sáng tác: gợi ý xóa bỏ những đoạn nhạy cảm, bình luận về kết cấu tác phẩm, hé lộ số phận nhân vật ở những hồi sau. Ky Hốt Tẩu gần như chắc chắn là **Tào Phu** (曹頫) — thúc phụ/dưỡng phụ của Tào Tuyết Cần, người bị Ung Chính cách chức tịch biên năm 1727. Chính ông là người ra lệnh xóa đoạn Tần Khả Khanh dâm táng Thiên Hương Lâu.

Vài nét về bản dịch tiếng Việt

Chính văn tiếng Việt được trích từ bản dịch của **Vũ Bội Hoàng, Nguyễn Doãn Địch, Nguyễn Đức Vân** (NXB Văn Học, 1962–1963) — bản dịch Hồng Lâu Mộng đầu tiên và phổ biến nhất ở Việt Nam, dịch từ **Thích Liệu Sinh tự bản** (戚蓼生序本).

Phần bình chú và cước chú được dịch từ **《紅樓夢脂評匯校本》** (Ngô Minh Ân, 2013), dịch bởi AI và team www.kinhdichtam.com hiệu đính. Dù đã cố gắng, khó tránh khỏi sơ suất, mong bạn đọc lượng thứ.

Phàm lệ

PHÀM LỆ

Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký

ⓘ **Chú dẫn cách đọc**

Về văn bản: Bản dịch này dựa trên *Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản* (紅樓夢脂評匯校本) — công trình hối giáo hiện đại của Ngô Minh Ân (吴铭恩), xuất bản 2013–2014. Đây là bản tổng hợp chính văn và toàn bộ lời bình từ các bản chép tay cổ — vốn mang tên chung là *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký* (脂硯齋重評石頭記). Chính văn do Tào Tuyết Cần sáng tác; lời bình phần lớn của Chi Nghiễn Trai — người thân cận nhất với tác giả, thường được coi là đồng tác giả ngầm của tác phẩm. Các cước chú về dị văn, chỗ rách, chỗ khó đọc… là của Ngô Minh Ân.

Phân biệt loại text

■ Đen	**Nguyên tác** Hồng Lâu Mộng (trích từ bản dịch Việt ngữ sẵn có)
■ Đỏ 〖…〗	**Chu phê** — lời bình viết bằng *mực đỏ* trên bản chép tay Giáp Tuất (甲戌本, 1754). Chủ yếu của Chi Nghiễn Trai (脂砚斋).
■ Xanh 【…】	**Mặc phê** — lời bình viết bằng *mực đen* trên các bản Mông Phủ (蒙府本), Thích Tự (戚序本), Kỉ Mão (己卯本), Giáp Thìn (甲辰本).
■ Xanh lục nhỏ	**Cước chú** của Ngô Minh Ân (hối giáo giả) — ghi chú dị văn, chú âm, hiệu đính.
■ Tím	**NDLR** — chú thích thêm của Kinh Dịch Tâm

Phân biệt vị trí lời bình

眉	**Mi phê** — viết ở lề trên trang giấy
側	**Trắc phê** — viết bên cạnh chính văn
夾	**Giáp phê** — viết xen hai dòng chính văn (chữ nhỏ đôi)

Nhãn	Nguồn bản	Nhãn	Nguồn bản
甲	Giáp Tuất bản	蒙	Mông Phủ bản
己	Kỉ Mão bản	戚	Thích Tự bản
庚	Canh Thìn bản	辰	Giáp Thìn bản

Trong bản thảo, một vị trí có nhiều lời phê thì dùng "◇" để ngăn cách.

Phàm lệ: Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký 〔一〕

"Hồng Lâu Mộng" chỉ nghĩa. Tên sách có rất nhiều, một tên là 〔二〕 "Hồng Lâu Mộng", đó là tên gọi chung cho toàn bộ tác phẩm; lại có tên "Phong Nguyệt Bảo Giám", là răn việc say đắm phong nguyệt; lại có tên "Thạch Đầu Ký", là tự ví những việc do hòn đá ghi chép. Ba tên này trong sách đều đã điểm nhãn. Như Bảo Ngọc nằm mộng, trong mộng có khúc "Hồng Lâu Mộng thập nhị chi" — đó là điểm nhãn của "Hồng Lâu Mộng". Lại như Giả Thụy bệnh, đạo sĩ què mang đến một tấm gương, trên khắc bốn chữ "Phong Nguyệt Bảo Giám" — đó là điểm nhãn của "Phong Nguyệt Bảo Giám". Lại như đạo nhân tận mắt thấy trên đá khắc một thiên truyện, ấy là chuyện do hòn đá ghi chép — đó là điểm nhãn của "Thạch Đầu Ký". Nhưng sách này lại có tên là "Kim Lăng Thập Nhị Thoa" — xét kỹ tên này, ắt là chỉ mười hai người con gái ở Kim Lăng; song tra khắp toàn bộ sách, con gái thượng trung hạ há chỉ mười hai người! Nếu bảo trong đó tự có mười hai người, thì lại chưa từng chỉ rõ là ai. Đến hồi "Hồng Lâu Mộng" cũng từng lật ra sổ sách của Kim Lăng thập nhị thoa, lại có mười hai khúc nhạc để khảo chứng.

Sách này chỉ chú ý đến chốn khuê các, cho nên thuật việc khuê các thì kỹ, hơi nhắc đến việc bên ngoài thì giản lược, không thể bảo là không đều vậy.

Sách này không dám can thiệp triều đình. Phàm chỗ nào không thể không dùng đến triều chính, chỉ lược một nét đưa ra, bởi thực không dám lấy ngòi bút tả nhi nữ mà đường đột với triều đình trên ấy, lại không thể bảo là không đầy đủ.

Sách này mở quyển là hồi thứ nhất. Tác giả tự nói: nhân từng trải qua một phen mộng ảo, nên đem việc thực giấu đi, mà viết ra bộ "Thạch Đầu Ký" này. Cho nên nói là "Chân Sĩ Ẩn mộng ảo biết hòn đá thiêng". Nhưng sách chép những việc gì? Lại vì sao mà viết sách này? Tự nói: Nay gió bụi lận đận, một việc chẳng thành, chợt nhớ đến những người con gái ngày ấy — từng người xét kỹ, thấy hành vi kiến thức của họ đều hơn ta. Sao đường đường đấng tu mi lại không bằng bọn quần thoa kia? Thực hổ thẹn thì có thừa, hối hận thì vô ích — ấy là ngày tháng hết sức bất đắc dĩ vậy. Đương lúc này, bèn muốn đem những gì đã qua — trên nhờ ơn trời, dưới nhờ đức tổ, những ngày áo gấm quần là, những buổi ăn ngon mặc đẹp — đã phụ ơn dưỡng dục của cha mẹ, trái lời răn dạy của thầy anh, đến nỗi ngày nay một việc chẳng thành, nửa đời long đong — biên chép thành một tập ký, để bày tỏ với thiên hạ. Tuy tội của ta cố nhiên chẳng thể tránh, nhưng trong khuê các vốn tự có bao người, tuyệt đối không thể vì ta bất tài mà để họ bị mai một. Nay dù lều tranh, giường tre, bếp đất, nhưng gió sớm trăng chiều, hoa thềm liễu sân, cũng chưa từng làm tổn thương tấm lòng và ngòi bút của ta. Sao lại không mượn lời thôn dã bày ra một đoạn truyện để mua vui cho mọi người? Cho nên nói là "Giả Vũ Thôn phong trần nhớ người khuê các" — ấy mới là đề cương chính nghĩa của hồi thứ nhất. Mở sách đã nói "phong trần nhớ người khuê các", thì biết bản ý của tác giả vốn là ghi chép về bạn bè khuê các, tình tứ khuê các, chứ không phải sách oán đời chửi thời. Tuy có lúc nhắc đến thế thái, song cũng là bất đắc dĩ, không phải chủ ý. Người đọc xin ghi nhớ.

> Thơ rằng:
>
> Lênh đênh trên đời khéo khổ công,
>
> Tiệc tùng rốt cuộc chỉ là không.
>
> Muôn trò mừng tủi đều hư ảo,
>
> Một giấc xưa nay rõ viển vông.
>
> Vạt thắm nào riêng người đẫm lệ,
>
> Tình ngây còn vướng hận ôm lòng.
>
> Xem ra chữ chữ toàn bằng huyết,
>
> Cay đắng mười năm khéo lạ lùng.

〔一〕 Năm điều phàm lệ và bài thơ đề này chỉ thấy ở quyển đầu bản Giáp Tuất (甲戌本, 1754), lùi hai ô viết. Các bản khác đều không có phàm lệ, và đều cắt lấy điều thứ năm "Thử khai quyển đệ nhất hồi dã" nhập vào hồi thứ nhất làm phần mở đầu chính văn.

〔二〕 Chỗ này nguyên bị xé mất một góc, thiếu năm chữ. Hồ Thích (胡适) bổ thêm ba chữ "đa" "hồng" "lâu", Ngô Ân Dụ (吴恩裕) hiệu bổ thêm hai chữ "nhất viết". Trừ hai chữ "hồng lâu" không tranh cãi, ba chữ trước bổ thêm có phải thích đáng hay không, còn có ý kiến bất đồng.

Hồi 1: Chân Sĩ Ẩn thấy cảnh huyền ảo biết hòn đá thiêng — Giả Vũ Thôn nhớ người trong khuê các gặp nàng a hoàn

Hồi 1

Chân Sĩ Ẩn thấy cảnh huyền ảo biết hòn đá thiêng — Giả Vũ Thôn nhớ người trong khuê các gặp nàng a hoàn

庚 Mở sách đây là hồi thứ nhất. *ndlr: Hồi này có thể chia làm 2 phần. Phần thứ nhất bắt đầu từ câu: "Người làm sách xin nói" đến câu "Ai hay thú vị chứa đầy ở trong", nói tóm tắt nguyên uỷ nội dung của cuốn truyện và dụng ý của tác giả. Thí dụ Chân Sĩ Ẩn, Giả Vũ Thôn ... đều là báo trước những điều sẽ nói ở hồi hai. Đây là một lối văn ký thác, ẩn ẩn hiện hiện, thực thực hư hư, một nghệ thuật đặc biệt, khác với các tiểu thuyết diễn nghĩa; còn phần thứ hai mới bắt đầu vào chính truyện.* Người làm sách xin nói: "Trải qua một quãng đời mộng ảo, nên có ý giấu những việc thực, mượn chuyện hòn đá thiêng mà viết ra bộ *Thạch Đầu Ký* này; vì vậy mới nói là Chân Sĩ Ẩn *ndlr: Chân Sĩ Ẩn và Chân Sự Ẩn (dịch nghĩa là "giấu những sự thực") theo âm Trung Quốc đọc giống nhau. Tác giả có ý dùng ba chữ Chân Sĩ Ẩn đặt tên cho nhân vật đầu tiên trong truyện để nói nội dung toàn bộ cuốn truyện là giấu sự thật đi mà nói như là một chuyện chiêm bao.*..." Trong sách chép những việc gì? Những người nào? Người làm sách lại xin nói: "Nay tôi đã sống cuộc đời gió bụi, không làm nên trò trống gì. Chợt nghĩ đến những người con gái ngày trước cùng sống với tôi — so sánh kỹ lưỡng, thấy sự hiểu biết và hành vi của họ đều hơn tôi. Tôi đường đường là bậc tu mi, lại chịu kém bạn quần thoa, 【蒙側 Gì mà chẳng phải mộng ảo, gì mà chẳng phải thông linh! Tác giả mượn lời để nói, vốn có căn do. Khí bẩm sinh trong hay đục vốn chẳng phân nam nữ.】 thực rất đáng thẹn, hối cũng vô ích!" "Nay tôi muốn đem những chuyện đã qua — trên nhờ ơn trời, dưới nhờ đức tổ, những ngày áo gấm quần là, những buổi ăn ngon mặc đẹp — nhưng đã phụ công dưỡng dục của cha mẹ, trái lời răn dạy của thầy anh, đến nỗi ngày nay một nghề không thành, nửa đời long đong — 【蒙側 Nói rõ cho người xem biết.】 chép thành một tập sách, bày tỏ với mọi người."

"Tội của tôi cố nhiên không tránh được. Nhưng trong khuê các vốn có biết bao người, tuyệt đối không thể vì tôi bất tài mà để họ bị mai một. 【蒙側 Bởi muốn truyền cho họ, cũng là truyền cho ta.】 Nay dù lều tranh, giường tre, bếp đất; nhưng gió sớm trăng chiều, hoa thềm liễu sân, cũng chưa từng làm tổn thương tấm lòng và ngòi bút của tôi. Dù tôi học ít, hạ bút không thành văn, thì ngại gì không mượn lời thôn dã bày ra một đoạn truyện để mua vui cho mọi người? Cũng khiến cho khuê các được sáng tỏ, lại có thể vui mắt người đời, phá cơn sầu muộn — chẳng phải cũng nên lắm sao?" Cho nên nói là "Giả Vũ Thôn" *ndlr: Nguyên văn chữ Trung Quốc "Giả ngữ thôn ngôn". Chữ "giả ngữ thôn" đọc cũng giống như "Giã Vũ Thôn".* — ấy là thế.

Trong hồi này, phàm dùng những chữ "mộng", "huyễn", đều là để nhắc nhở con mắt người đọc, cũng là ý chỉ lập ý của sách này. 〔一〕

Độc giả! Các bạn bảo sách này do đâu mà ra? 〔二〕 Nói nguồn gốc của nó thì dáng như hoang đường, 〖甲側 Tác giả tự nói trước là chuyện hoang đường, chừa sẵn đường lui cho mình. ◇ Từ đầu đã hoang đường, hay thay!〗 nhưng xem kỹ thì rất thú vị. Tôi xin kể rõ lai lịch để độc giả khỏi lầm.

Khi xưa, Nữ Oa luyện đá vá trời *ndlr: Truyện thần thoại: Trước kia trời chưa kín hẳn, họ Nữ Oa luyện đá năm sắc lên vá trời.*, 〖甲側 Vá trời cứu đời — chớ tưởng là thật, chỉ là lời nói thường thôi.〗 trên núi Đại Hoang, 〖甲側 Hoang đường vậy.〗 ở đỉnh Vô Kê, 〖甲側 Không có căn cứ vậy.〗 luyện thành những viên đá: cao mười hai trượng, 〖甲側 Tổng ứng với Thập Nhị Thoa.〗 vuông hai mươi bốn trượng, 〖甲側 Chiếu ứng với Phó Thập Nhị Thoa.〗 tất cả ba vạn sáu nghìn năm trăm linh một viên. Bà chỉ dùng ba vạn sáu nghìn năm trăm viên, 〖甲側 Hợp số chu thiên.〗 【蒙側 Số đã đủ, riêng để thừa ta! Trong câu "không đủ tư cách được chọn" toát ra con mắt tinh đời.】 còn thừa một viên 〖甲側 Thừa lại một viên này, bèn sinh ra câu chuyện dài như thế. Nếu ngày ấy không đem đây vá trời, thì nên đi vá chỗ trũng của đất, khiến đất bằng phẳng, thì đã không có bộ "quỷ thoại" này.〗 bỏ lại ở chân núi Thanh Ngạnh. 〖甲眉 Diệu! Tự cho mình rơi vào cõi tình căn, nên chẳng thể dùng để vá trời. ndlr: Thanh Ngạnh 青埂 đọc gần giống tình căn 情根 — gốc rễ của tình.〗

Ngờ đâu viên đá này từ khi được luyện, đã có linh tính, 〖甲側 Luyện rồi tính mới thông. Thật vậy thay, người ta sống không thể không học!〗 nhân thấy những viên đá khác được đem vá trời, còn mình vô tài bị loại, nó rất tủi hận, ngày đêm kêu khóc buồn rầu.

Một hôm, nó đang than phiền, chợt thấy một nhà sư, một đạo sĩ từ đàng xa đi đến, cốt cách phong độ khác thường, 【威夾 Đây là chân tượng, không phải ảo tượng.】 cười cười nói nói đến bên núi Thanh Ngạnh, ngồi cạnh hòn đá, cao đàm khoát luận. Lúc đầu còn nói những chuyện mây núi biển mù, thần tiên huyền ảo, sau nói đến vinh hoa phú quý dưới cõi hồng trần.

Hòn đá nghe thấy, bất giác động lòng phàm tục, cũng muốn xuống đó hưởng mùi vinh hoa phú quý, nhưng thấy mình thô kệch, bất đắc dĩ bèn mượn tiếng người, 〖甲側 Lại có người hỏi: "Miệng mọc ở chỗ nào?" Thật vô tâm can, đáng cười đáng hận đến cực điểm!〗 hướng về nhà sư và đạo sĩ thưa rằng:

> — Thưa đại sư! Đệ tử là vật ngu xuẩn, 〖甲側 Đâu dám đâu dám.〗 xin thất lễ! Vừa qua nghe hai vị đàm luận về cảnh phồn hoa dưới trần gian, trong lòng đệ tử rất thầm mến. Đệ tử tuy thô kệch, 〖甲側 Đâu dám đâu dám.〗 nhưng cũng có chút linh tính. Huống chi thấy hai vị sư phụ có vẻ tiên phong đạo cốt, chắc không phải hạng phàm tục, nhất định có tài vá trời cứu thế, có đức lợi vật tế nhân. Nếu được hai vị mở lòng từ bi, mang đệ tử vào cõi hồng trần, cho đệ tử hưởng vài năm giàu sang êm ấm chốn phú quý, thì xin đời đời ghi nhớ ơn sâu, muôn kiếp không quên.

Hai vị tiên sư nghe xong, cùng cười mà rằng: "Khéo thật! Khéo thật! Cõi hồng trần đành là có nhiều thú vui, nhưng không thể mãi mãi nương tựa. Huống chi còn có tám chữ 'mỹ trung bất túc, hảo sự đa ma' *ndlr: "Mỹ trung bất túc" nghĩa là trong cái đẹp vẫn có chỗ chưa trọn vẹn; "hảo sự đa ma" nghĩa là việc tốt đẹp thường gặp nhiều trắc trở.* liền kề nhau — trong chớp mắt rồi vui hết đến buồn, người thay cảnh đổi, rút cuộc chỉ là một giấc mộng, muôn cõi đều trở thành không!" 〖甲側 Bốn câu ấy chính là tổng cương của cả bộ sách.〗 "Thế thì chẳng thà đừng xuống là hơn."

Nhưng lửa trần rực cháy trong lòng, thì dù có nói thế nào cũng khó mà lọt vào tai hòn đá được. Nó cứ kêu nài mãi. Hai vị sư biết không thể ngăn cản nổi, liền thở dài mà rằng: "Đây cũng là cái số kiếp tĩnh lắm muốn động, có là từ không mà ra đó thôi! Đã vậy, ta sẽ mang ngươi đi, cho ngươi hưởng thụ, nhưng khi bất như ý thì ngươi đừng hối." Hòn đá nói: "Tất nhiên! Tất nhiên!" Nhà sư nói: "Ngươi bảo ngươi có linh tính nhưng sao lại dại dột ngu ngốc thế? Thật là ngươi chẳng có quý báu, chẳng kỳ lạ ở chỗ nào cả, chỉ đáng dẫm chân lên thôi. 〖甲側 Đã luyện rồi mà còn làm đá kê chân cho người ta, kể chẳng học lại nên thế nào?〗 Nhưng thôi, ta sẽ giở hết phép Phật, giúp ngươi một tay. Khi nào mãn kiếp, ngươi trở lại bản chất của mình, thế là kết liễu số phận. 〖甲側 Diệu! Phép Phật còn phải hoàn trả, huống chi nợ của người đời? Những kẻ quỵt nợ nên đến mà xem câu này. Gọi là trò vui của ngọn bút vậy.〗 Ngươi thấy thế nào?" Hòn đá nghe xong, cảm

ơn không ngớt. Nhà sư liền niệm chú viết bùa, giờ hết phép thuật *ndlr: Nguyên văn là "huyễn thuật" 幻術, tức phép biến hóa hư ảo.*, 〖甲側 Rõ ràng điểm ra chữ "huyễn" (ảo). Hay!〗 làm cho hòn đá kếch sù ấy phút chốc hóa ra 〔三〕 viên ngọc báu trong sáng long lanh, thu hình lại nhỏ bằng viên ngọc đeo dưới dây quạt, có thể cầm hoặc đeo vào người được. 〖甲側 Văn kỳ quái hiểm lạ, như Tô Đông Pha dùng phép ảo trong "Thạch Chung Sơn Ký" "Xích Bích Phú".〗 Nhà sư nâng lên trên tay, cười nói: "Coi hình dáng ngươi thì cũng là vật báu đây, 〖甲側 Lời tự hổ thẹn.〗 【蒙側 Người đời vốn chỉ lấy chỗ mắt thấy được làm bằng cớ.】 chỉ hiềm một nỗi không có giá trị thực; 〖甲側 Diệu cực! Những kẻ ngày nay ngoài vàng ngọc trong bông nát, thấy đây ắt chẳng vui.〗 bây giờ ta khắc mấy chữ, để mọi người trông thấy, biết ngay ngươi là vật lạ. 〖甲側 Trên đời vốn chuộng giả, không chuộng thật. ◇ Ngạn ngữ nói: "Một ngày bán được ba nghìn đồ giả, ba ngày chẳng bán nổi một đồ thật." Tin thay!〗 Ta sẽ mang ngươi đến một nơi thịnh vượng, 〖甲側 Phục bút Trường An đại đô.〗 một họ dòng dõi, 〖甲側 Phục bút Vinh Quốc phủ.〗 một chốn phồn hoa, 〖甲側 Phục bút Đại Quan viên.〗 giàu sang êm ấm, 〖甲側 Phục bút Tử Vân hiên.〗 cho ngươi được an thân lạc nghiệp." 〖甲側 Sao không thêm một câu: "Chọn một kẻ si tình tuyệt thế làm chủ nhân"?〗 Hòn đá mừng rỡ hỏi: "Không biết sư phụ ban cho đệ tử những chữ gì lạ quý, 〖甲側 Nên biết nếu quả có chỗ quý lạ, chính mình cũng không tự biết. Nếu tự cho mình là quý lạ, rốt cuộc chẳng phải người thực sự quý lạ.〗 và mang đi đâu? 〖甲眉 Xưa Tử Phòng sau khi yết kiến Hoàng Thạch Công, chỉ thấy một hòn đá. Tử Phòng lúc ấy hận không theo hòn đá ấy mà đi. Ta cũng hận không thể theo hòn đá này mà đi. Mua vui cho người đọc. ndlr: Tử Phòng tức Trương Lương, mưu sĩ khai quốc nhà Hán; Hoàng Thạch Công là ẩn sĩ tặng ông binh thư rồi hóa thành đá.〗 Dám xin sư phụ nói rõ để đệ tử khỏi áy náy." Nhà sư cười nói: "Ngươi chớ hỏi vội, sau này sẽ biết." Nói đoạn, nhà sư để hòn đá vào trong tay áo, cùng đạo sĩ phơi phới ra đi, không biết về hướng nào.

Trải qua không biết mấy đời mấy kiếp, có vị Không Không đạo nhân đi cầu tiên học đạo, qua đỉnh Vô Kê núi Đại Hoang, đến chân núi Thanh Ngạnh, chợt trông thấy một hòn đá lớn, trên mặt có khắc chữ kể rõ lai lịch. Không Không đạo nhân xem từ đầu đến cuối, biết rằng nó là một hòn đá không đủ tài vá trời, muốn biến làm người, 〖甲側 Tám chữ ấy chính là nỗi thẹn thua tủi hận cả đời tác giả.〗 đã được hai vị Mang Mang đại sĩ, Diễu Diễu chân nhân đưa nó xuống trần nếm đủ mùi đời lạnh nhạt, tan hợp bi hoan. Mặt sau lại có một bài kệ:

> Tài đâu toan những vá trời, 〖甲側 Ý chính của sách.〗
> Uổng công đày xuống cõi đời bấy lâu. 〖甲側 Lời hổ thẹn, nghe như tiếng nghẹn ngào.〗
> Từ kiếp trước đến kiếp sau.
> Biết nhờ ai chép mấy câu truyền kỳ?

Sau đó, ghi rõ hòn đá này xuống đâu, đầu thai vào đâu, trải qua đoạn đường thế nào, cả đến những việc vụn vặt trong gia đình, tình từ, thơ tứ trong khuê các, đều chép đủ cả, xem ra *ndlr: Nguyên văn dùng chữ "hoặc" 或, nghĩa là "có lẽ/có thể".* 〖甲側 Chữ 'hoặc' (或) trong câu trên — khiêm tốn thật hay.〗 cũng có thú vị đỡ buồn, nhưng không biết từ thời đại nào, ở địa phương nào và nước nào? 〖甲側 Nếu dùng lối sáo ấy, ắt trong lòng không có văn tự hay, trong tay không có bút mực mới.〗 〖甲側 Theo ta thấy, trái lại vẫn có nhiều điều để khảo chứng.〗 【蒙側 Diệu ở chỗ "vô khảo".】

Không Không đạo nhân liền hỏi: "Này Thạch huynh, cứ như lời anh nói thì câu chuyện này của anh rất thú vị, nên mới viết rõ vào đây, muốn để lưu truyền việc lạ ấy cho đời. Nhưng ta xem, một là không biết vào thời đại nào, 〖甲側 Bác bỏ trước thật hay.〗 hai là đây không phải việc thiện chính của bậc đại hiền đại trung để sửa sang triều đình, chỉnh đốn phong tục, 〖甲側 Đem lời cũ kỹ lỗi thời người đời muốn bác bỏ, thay họ bác trước. Diệu!〗 chẳng qua toàn là chuyện một vài người con gái kỳ quặc, hoặc là người đa tình, hoặc là người si tình, hoặc là người tài năng tầm thường, chứ không có cái tài cái đức của ả Thái, nàng Ban. Giả sử ta có sao lại, sợ người đời không xem thôi."

Hòn đá cười mà rằng: "Thưa sư phụ, sao người nghĩ lẩn thẩn thế? Nếu bảo không có thời đại tra cứu, thì sư phụ cứ việc mượn niên hiệu đời Hán, đời Đường mà viết vào, có khó gì đâu. 〖甲側 Đáp thật hay.〗 Nhưng tôi thiết tưởng những chuyện trong dã sử xưa nay đều theo một lối như nhau; sao bằng chuyện của tôi không theo khuôn sáo cũ, chỉ ghi chép những sự việc và tình cảm tôi đã trải qua, mới là mới mẻ ít có! Việc gì phải đòi hỏi cho có triều đại mới được kia chứ!

Vả lại, phường thị dân tục tử thích xem sách lý trị thì ít, mà thích xem sách vui mắt đỡ buồn thì nhiều. Xưa nay dã sử, hoặc là phỉ báng vua tướng, hoặc là chê bai vợ con người ta, 〖甲側 Phê trước cái điều chính yếu của chúng.〗 gian dâm hung ác, kể sao cho xiết. Lại có một loại bút mực phong nguyệt, dâm uế ô uế, đầu độc bút mực, làm hư đám trẻ, cũng kể sao cho xiết. Đến như sách tài tử giai nhân, thì nghìn bộ cùng một khuôn: trong đó không thể không nhắc đến chuyện dâm lạm, đầy trang toàn Phan An Tử Kiến, Tây Thi Văn Quân; chẳng qua tác giả muốn khoe hai bài thơ tình, bài phú diễm của mình, nên mới bịa ra hai nhân vật nam nữ, lại thế nào cũng thêm một đứa tiểu nhân chen vào quấy rối, 【蒙側 Phóng bút lấy tình thú đãi người đời, đánh đổ biết bao truyện truyền kỳ. Văn khí dạt dào, câu chữ thiết thực.】 cũng như anh hề trong tuồng vậy. Lại thêm a hoàn đầy tớ hễ mở miệng là chi hồ giả dã, không văn thì lý. Cho nên xem kỹ từng cái một, đều tự mâu thuẫn, hết sức không hợp tình lý.

Thế thì sao bằng mấy người con gái mà chính mắt tôi thấy tai tôi nghe trong nửa đời người? Tuy không dám nói là hơn hẳn người trong các sách đời trước, nhưng sự tích nguyên ủy, cũng có thể tiêu sầu phá muộn; cũng có vài bài thơ quê vài câu chuyện nhàm, có thể phun cơm rót rượu. Đến như tan hợp bi hoan, hưng suy tế ngộ, thì lại lần theo dấu vết, không dám thêm thắt xuyên tạc, chỉ cốt mua vui cho người đời mà lại làm mất cái chân truyền. 〖甲眉 Việc là việc thực, song kể ra cũng có giàn mối, có khúc chiết, có thuận có nghịch, có ánh đối, có ẩn có hiện, có mạch chính có nhánh phụ — cho đến: cỏ rắn đường tro, hang trống truyền thanh, một tiếng dội hai, minh tu sạn đạo ám độ Trần Thương, mây rồng mưa khói, hai núi đối sánh, hong mây nâng nguyệt, lưng trát phấn hồng, nghìn vạn nét điểm tô — các phép lạ trong sách cũng không ít. Ta cũng trong từng hồi mổ xẻ, phân tích rõ ràng, để đợi bậc cao minh chỉ ra lầm lẫn. ndlr: Đây là các thuật ngữ phê bình chương pháp cổ điển — "cỏ rắn đường tro": mạch ngầm xa xôi kín đáo; "hang trống truyền thanh": một chỗ gọi, chỗ khác vọng lại; "một tiếng dội hai": một nét bút đồng thời khắc họa hai người hoặc gợi ra hai việc; "minh tu sạn đạo ám độ Trần Thương": ngoài mặt làm A kỳ thực làm B; "mây rồng mưa khói": tả cảnh lộng lẫy mờ hư; "hai núi đối sánh": đối lập tôn nhau lên; "hong mây nâng nguyệt": dùng nền phụ tôn chủ; "lưng trát phấn hồng": tả mặt trái để tôn mặt chính.〗

Người đời nay: kẻ nghèo ngày ngày lo cơm áo, kẻ giàu lại ôm lòng ham muốn không thôi; dẫu nhất thời có chút rảnh rang, lại còn những việc tham dâm luyến sắc, hiếu hóa kiếm sầu, thì đâu có thì giờ mà xem sách lý trị? Cho nên, câu chuyện này của tôi, cũng không mong người đời khen kỳ khen diệu, cũng không định để người đời vui thích đọc xem, 〖甲側 Chuyển ý thật hay.〗 〖甲眉 Mở quyển một thiên lập ý, thực đánh đổ hết khuôn sáo tiểu thuyết xưa nay. Xem ngòi bút thì đáng đứng thứ hai sau "Trang Tử" "Ly Tao". ◇ Thế cũng hơi quá.〗 chỉ mong họ những lúc say no nằm nghỉ, hoặc khi lánh đời khuây khỏa, đem ra mà thưởng thức, há chẳng đỡ chút tinh thần sức lực? So với kẻ chạy theo hư vọng, cũng khỏi những nỗi khổ thị phi khẩu thiệt, nhọc nhằn chân tay. Lại nữa, cũng khiến cho người đời đổi con mắt mới, không như những thứ nhằng nhịt kéo lê, bỗng tan bỗng hợp, đầy trang tài tử thục nữ, Tử Kiến Văn Quân, Hồng Nương Tiểu Ngọc, toàn những lối sáo cũ nhàm tai. Sư phụ nghĩ thế nào?" 〖甲側 Ta thay lời Không Không đạo nhân đáp rằng: "Chẳng những phá sầu giải ngủ, lại còn có ích lớn."〗

Không Không đạo nhân nghe vậy, ngẫm nghĩ một lúc, rồi xem lại truyện "Thạch Đầu Ký" 〖甲側 Tên gốc.〗 một lần nữa. 〖甲側 Vị Không Không đạo nhân này cũng cẩn thận quá, ngỡ cũng là một kẻ hủ nho trong đời.〗 Nhân thấy trong đó tuy có những lời chỉ gian trách nịnh, chê ác giết tà, 〖甲側 Cũng quyết không thể thiếu.〗 cũng không phải

là chủ ý thương thời mạ thế, 〖甲側 Câu cốt yếu.〗 đến như vua nhân tôi hiền, cha từ con hiếu, phàm chỗ nào quan hệ đến luân thường, đều là xưng công tụng đức, quyến luyến không thôi, thực không sách nào sánh kịp. Tuy đại chỉ trong đó là nói chuyện "tình", cũng chẳng qua ghi chép đúng sự thực, lại không phải bịa đặt vọng xưng, 〖甲側 Câu cốt yếu.〗 chỉ toàn những lời dâm ước diễm hẹn, trộm trăng hoa hẹn hò riêng tây. Nhân vì không hề can thiệp đến thời thế, 〖甲側 Câu cốt yếu.〗 bèn từ đầu đến cuối sao chép lại, đem truyền ra cho đời.

Nhân "không" mà thấy "sắc", do "sắc" mà sinh "tình", truyền "tình" vào "sắc", tự "sắc" ngộ "không" *ndlr: Theo thuyết nhà Phật, phàm cái gì giác quan không cảm thấy được thì gọi là "không", cái gì giác quan cảm được thì gọi là "sắc".* — bèn đổi tên là **Tình Tăng**, sửa "Thạch Đầu Ký" thành **Tình Tăng Lục**. Đến Ngô Ngọc Phong đề là **Hồng Lâu Mộng**. Đông Lỗ Khổng Mai Khê đề là **Phong Nguyệt Bảo Giám** *ndlr: Gương báu để coi việc gió trăng, tức là việc tình duyên, gương soi để khuyên răn người đời.*. 〖甲眉 Tuyết Cần vốn có sách "Phong Nguyệt Bảo Giám", là do em là Đường Thôn viết tựa. Nay Đường Thôn đã mất, ta thấy mới nhớ cũ, nên vẫn theo tên ấy.〗 Sau, Tào Tuyết Cần nơi Điệu Hồng hiên, đọc sửa mười năm, thêm bớt năm lượt, 〖甲眉 Nếu bảo Tuyết Cần đọc sửa thêm bớt, thì từ mở quyển đến đây — thiên "tiết tử" (chương dẫn nhập mở đầu) này — là do ai viết? Đủ thấy ngòi bút của tác giả xảo quyệt lắm! Đoạn sau những chỗ như thế này cũng không ít. Đây chính là chỗ tác giả dùng phép "khói mây mờ mịt" của họa gia — người xem tuyệt đối không thể để tác giả qua mặt, mới là bậc mắt sáng.〗 soạn thành mục lục, chia ra chương hồi, đề tên là **Kim Lăng Thập Nhị Thoa**. Lại đề một bài tuyệt cú:

> Đầy trang những chuyện hoang đường,
> Tràn trề nước mắt bao nhường chua cay.
> Đừng cho chỉ giả là ngây,
> Ai hay ý vị chỉ đầy ở trong?
>
> 〖甲夾 Đây là bài thơ đề đầu tiên.〗 〔四〕

〖甲眉 Chỉ người hiểu được mới có nước mắt chua cay để khóc nên sách này. Nhâm Ngọ đêm giao thừa. Sách chưa xong, Cần đã vì nước mắt cạn mà tạ thế. Ta từng khóc Cần, nước mắt cũng sắp cạn. Mỗi khi muốn tìm đến Thanh Ngạnh phong hỏi lại Thạch huynh, ngặt không gặp lại lão hòa thượng đầu chốc! Buồn thay!〗 〔五〕 〖◇ Từ nay về sau, chỉ nguyện Đấng Tạo Hóa tái sinh một Cần một Chi, là sách này may lắm, hai ta cũng thỏa lòng nơi chín suối! Giáp Ngọ, tháng Tám, viết trong nước mắt.〗 〔六〕

Đến khi Chi Nghiễn Trai đời Giáp Tuất sao chép duyệt bình lại, vẫn dùng tên "Thạch Đầu Ký".

Nguồn gốc truyện đã nói rõ rồi, 〔七〕 bây giờ xem trên mặt hòn đá, chép những việc gì? 〖甲側 Dưới đây là văn do trên đá ghi.〗

Trên mặt hòn đá chép: khi ấy đất thủng về phía đông nam *ndlr: Theo Thần thoại Trung Quốc từ lúc mới có trời đất, trời nghiêng về phía tây bắc, đất trũng về phía đông nam.*, phía ấy là đất Cô Tô, 〖甲側 Là Kim Lăng.〗 có thành Xương Môn là chỗ ở của các nhà phú quý phong lưu vào bực nhất nhì trên đời. 〖甲側 Diệu cực! Là giọng của hòn đá. Tiếc Mễ Điên không gặp hòn đá này. ndlr: Mễ Điên tức Mễ Phất, danh họa đời Tống, nổi tiếng cuồng si mê đá.〗 Ngoài cửa Xương Môn có phố Thập Lý, 〖甲側 Mở miệng đã nói "thế lợi", là phục bút cho họ Chân, họ Phong.〗 trong phố có ngõ Nhân Thanh, 〖甲側 Lại nói "nhân tình", tổng là phục bút cho Sĩ Ẩn sau cơn hỏa hoạn.〗 trong ngõ có tòa miếu cổ, vì địa thế chật hẹp, 〖甲側 Đường đời rộng phẳng rất ít. ◇ Cũng hơi gượng ép thôi.〗 người ta đều gọi là "miếu Hồ Lô". 〖甲側 Hồ đồ vậy, cho nên "giả ngữ" từ đây mà hưng khởi. ndlr: 葫芦 — hồ lô — đọc lái thành 糊涂 — hồ đồ = mù mờ lẫn lộn; giả ngữ = lời nói dối.〗 【蒙側 Vẽ chẳng theo mẫu, nhưng lại là quả hồ lô. ndlr: một vũ trụ thu nhỏ đựng đủ trời đất.】 Cạnh miếu có một nhà hương hoạn *ndlr: Thân hào trong làng.* 〖甲側 Chưa ra đến họ lớn Vinh Quốc, viết trước nhà hương hoạn nhỏ, từ nhỏ đến lớn, là phép bố cục của sách này.〗 họ

Chân 〖甲眉 Chân (甄 = thực). ◇ Chân Bảo Ngọc ở đoạn sau cũng mượn âm này, sau không chú nữa.〗 tên Phí, 〖甲側 Phế (bỏ).〗 tên chữ là Sĩ Ẩn, 〖甲側 Mượn lời: đem việc thực giấu đi.〗 vợ họ Phong 〖甲側 Phong (gió). Nhân phong tục mà đến.〗 tính tình hiền hậu, hiểu biết lễ nghĩa. 〖甲側 Tám chữ chính là viết về Hương Lăng sau này, thấy nguồn gốc chẳng tầm thường.〗 Nhà này không giàu sang lắm, nhưng người ở trong vùng vẫn cho là một họ có danh vọng. 〖甲側 Địa phương coi là danh tộc, thì Ninh Vinh là thiên hạ coi là danh tộc — tự sự có tầng thứ.〗 Chân Sĩ Ẩn tính tình điềm đạm, không thích công danh, 〖甲側 Đúng là người sống hồn nhiên như thời thượng cổ, bèn có thể làm triều đại niên kỷ của sách này. Tổng là viết về căn cơ của Hương Lăng, vốn chẳng khác chính thập nhị thoa.〗 【蒙側 Phục bút.】 hàng ngày chỉ lấy ngắm hoa, trồng cúc, uống rượu ngâm thơ làm vui, thực là bậc nhân phẩm thần tiên. Nhưng hiềm một nỗi: tuổi đã năm mươi mà chưa có con trai, 〖甲側 Chính là "mỹ trung bất túc" (đẹp mà chưa đủ).〗 chỉ có mỗi một mụn gái tên là Anh Liên 〖甲側 Đặt là "ứng liên" (đáng thương).〗 mới lên ba tuổi.

Một hôm giữa lúc mùa hạ ngày dài, 〖甲側 Ngày nóng không còn bao lâu.〗 Sĩ Ẩn ngồi rỗi trong thư phòng, mỏi tay buông sách, ngủ gục xuống ghế. Trong khi mơ màng, thấy mình đi đến một chỗ không biết địa phương nào. Chợt thấy một nhà sư, một đạo sĩ, 〖甲側 Là từ Thanh Ngạnh phong cất đá trong tay áo mà đến, tiếp thật không dấu vết.〗 vừa đi vừa nói chuyện.

Đạo sĩ hỏi: "Ông mang vật xuẩn ngốc ấy đi đâu?" Nhà sư cười: "Ông cứ yên tâm. Hiện giờ có một cái án phong lưu cần phải chấm dứt. Nhân dịp có một bọn oan gia phong lưu sắp sửa đầu thai xuống trần, tôi bỏ nó vào đây để nó hóa kiếp làm người." Đạo sĩ hỏi: "Thế ra sẽ có bọn oan gia phong lưu đổi kiếp xuống trần. 【蒙側 Khổ não là "tạo kiếp lịch thế", lại không thể không "tạo kiếp lịch thế" — bi thay! ndlr: tạo kiếp lịch thế: đầu thai xuống trần trải qua kiếp nạn.】 Nhưng không biết xuống đâu?"

Nhà sư cười: "Việc này nói ra thì buồn cười lắm. Thật là câu chuyện nghìn xưa ít thấy. Chỉ vì bên bờ sông Linh Bà ở Tây phương, bên cạnh hòn đá Tam Sinh *ndlr: Đường thư chép: nhà sư Viên Quan gặp Lý Nguyên, trở viên đá ở Tam Giáo: "Đây là chỗ thác sinh của ta, 12 năm sau, chúng ta sẽ gặp lại nhau ở đây". Đến đêm, Viên Quan chết, 12 năm sau, Lý Nguyên lại đến chỗ cũ, gặp một mục đồng, tức là Viên Quan. Về sau người ta dùng điển này để chỉ cuộc tình duyên của một đôi trai gái, phải trải qua kiếp khác, có khi phải trải qua ba kiếp, vì thế gọi là tam sinh.*, 〖甲側 Diệu! Chính là "Tam sinh thạch thượng cựu tinh hồn".〗 〖甲眉 Toàn dùng phép "ảo". Tình đến tột bực, không gì bằng thế này. Nay lấy đoạn này đặt lên đầu, phần sau có thể biết được.〗 có một cây Giáng Châu *ndlr: "Giáng" 絳 nghĩa là đỏ thẫm; "châu" 珠 nghĩa là ngọc châu.* 〖甲側 Điểm chữ "hồng" (đỏ).〗 〖甲側 Nghĩ kỹ hai chữ "giáng châu" (ngọc đỏ) há chẳng phải huyết lệ (nước mắt máu) ư?〗 được Thần Anh *ndlr: "Anh" 瑛 nghĩa là ánh sáng của ngọc hoặc ngọc đẹp; vì vậy tên "Thần Anh" mang ý ngọc thiêng.* 〖甲側 Chỉ điểm riêng chữ "ngọc".〗 làm chức chầu chực ở cung Xích Hà 〖甲側 Điểm chữ "hồng", cũng điểm chữ "ngọc".〗 〖甲眉 Xét chữ "hà" (瑕), lời giải nghĩa vốn chép: "Ngọc hơi đỏ, lại là ngọc có tì vết." Dùng chữ ấy đặt tên thật khéo.〗 ngày ngày lấy nước cam lộ tưới bón cho nó mới tươi tốt sống lâu. Sau lại hấp thụ tinh hoa trời đất, lại được mưa móc nuôi dưỡng, bèn thoát được thai cỏ chất cây, hóa thành hình người, chỉ tu thành thân con gái, suốt ngày rong chơi ngoài cõi Ly Hận *ndlr: Cõi đời đáng oán giận vì phải chia lìa nhau.*, đói thì ăn quả Mật Thanh *ndlr: Quả chứa những tình riêng bí mật.* làm cơm, khát thì uống nước sông Quán Sầu *ndlr: Nước để tưới sự buồn.* làm canh. 〖甲側 Tên đồ ăn uống lạ lùng, xuất thân lý lịch càng lạ lùng. Viết lai lịch Đại Ngọc quả khác với mọi người.〗

Chỉ vì chưa đền được ơn tưới bón, nên trong lòng nó uất kết một mối ý triền miên không dứt. 〖甲側 Diệu cực! Ân oán chẳng rạch ròi, Tây phương còn như thế, huống chi người đời? Thú vị cảnh tỉnh biết bao!〗 〖甲眉 Lấy đá ngu cỏ mọn làm đôi, thực đã trải hết sóng gió phong nguyệt, nếm khắp tư vị tình duyên, đến lúc không biết làm thế nào, mới kết mối nhân quả mộc thạch này, để trút nỗi uất ức trong lòng. Cổ nhân nói: "Một hoa một đá như hữu ý, chẳng nói chẳng cười vẫn níu người" — có phải thế chăng?〗 【蒙

側 Chỗ điểm đề (cú chạm thẳng vào chủ đề), thanh nhã. 】 May sao gần đây Thần Anh phàm tâm chợt rực, 〖 甲 側 Tổng là ý hối hận về việc hành động nông nổi thiếu suy nghĩ. 〗 nhân buổi thái bình thịnh trị, muốn xuống trần tạo kiếp *ndlr: Nguyên văn có chữ "huyễn" 幻 trong "huyễn duyên" 幻緣, nghĩa là mối duyên hư ảo.* 〖 甲 側 Điểm chữ "huyễn" (ảo). 〗 lịch duyên, đã đến trước án Kinh Ảo 〖 甲 側 Lại đưa ra một Cảnh Ảo, đều là chỗ then chốt. 〗 tiên tử treo tên. Kinh Ảo cũng từng hỏi đến, ơn tưới bón chưa trả, nhân dịp này có thể kết liễu. Nàng Giáng Châu tiên tử nói: 'Chàng có ơn nước ngọt, ta không có nước ấy mà trả. Chàng đã xuống thế làm người, ta cũng xuống thế làm người, chỉ đem tất cả nước mắt một đời ta trả lại, cũng đủ trả được chàng rồi.' 〖 甲 側 Người xem đến đây, xin gấp sách mà nghĩ: tiểu thuyết xưa nay đã từng có câu ấy chưa? Thiên cổ chưa từng nghe — kỳ văn vậy. 〗 〖 甲 眉 Biết lấy nước mắt trả nợ, đại để chỉ riêng mình tác giả mà thôi. Ta cũng biết ý ấy, nhưng không sao nói ra được. 〗 【 蒙 側 Ơn tình là nợ non sông, chỉ có nước mắt mới đáng trả. 】 Nhân một việc ấy, mà lôi ra bao nhiêu oan gia phong lưu, 〖 甲 側 Ta chẳng kể hết từng người, bởi chủ nhân toàn bộ sách chỉ là hai người Nhị Ngọc (Bảo Ngọc và Đại Ngọc). 〗 theo họ đi kết liễu cái án này."

Đạo nhân nói: "Việc này lạ thật! Xưa nay chưa từng nghe thấy chuyện trả nợ bằng nước mắt bao giờ. 【 蒙 側 Nghĩ ra thật kỳ! 】 Nghĩ lại chuyện này thật phiền phức, tế nhị hơn các chuyện trăng gió trước kia nhiều." Nhà sư nói: "Xưa nay những nhân vật phong lưu chẳng qua chỉ để lại một chút gì rất ít với một số thơ từ mà thôi. Còn những chuyện ăn uống trong gia đình, trong khuê các thì không bao giờ ghi chép đầy đủ; hơn nữa, những chuyện gió trăng, phần nhiều chỉ là 'trộm hương cắp ngọc, hò hẹn riêng tây' mà thôi, chưa hề nói đến chân tình của người con gái. 【 蒙 側 Cho nên mới đặc biệt. 】 Tưởng lũ người này xuống trần, thì những bọn si tình, hám sắc, hiền ngu bất tiếu ở đây, khác hẳn các truyện trước để lại."

Đạo nhân nói: "Gặp dịp này, sao chúng ta không xuống trần siêu độ cho mấy kẻ ấy, 【 蒙 側 "Độ thoát" (cứu vớt, giải thoát) — xin hỏi là ảo hay không ảo? 】 chẳng phải là một việc công đức hay sao?" Nhà sư nói: "Điều ông nói chính hợp ý tôi. Ông cùng tôi đến cung Kinh Ảo tiên tử, giao vật xuẩn ngốc này cho dứt khoát. Chờ cho bọn quỷ nghiệt phong lưu xuống trần hết đã, tôi với ông hãy xuống. 【 蒙 側 Ảo trong ảo, sao chẳng thể là ảo? Tình trong tình, ai lại không tình? Bất giác tăng đạo cũng vào trong ảo rồi. 】 Bây giờ tuy đã có một nửa rơi xuống trần, nhưng vẫn chưa tụ tập đủ." 〖 甲 側 Nếu viết lần lượt từng đứa một, thì thành văn tự gì? "Thạch Đầu Ký" sở trường ở chỗ này. Đinh Hợi xuân. 〗 Đạo nhân nói: "Đã thế tôi sẽ cùng đi theo ông."

Chân Sĩ Ẩn nghe rõ ràng câu chuyện, không biết "vật xuẩn ngốc" là gì, bèn tiến lên chào hỏi: "Xin kính chào hai vị tiên sư." Hai vị tăng, đạo vội đáp lễ lại. Sĩ Ẩn nói: "Vừa rồi đệ tử được nghe hai vị nói chuyện nhân quả, một chuyện mà người trần ít khi được nghe. Đệ tử ngu dốt, không hiểu thấu; nếu được hai vị mở lòng ngu muội, kể rõ cho nghe, đệ tử xin rửa tai lắng nghe, họa may được cảnh tỉnh đôi chút, mà có thể thoát khỏi nỗi khổ trầm luân chăng?" Hai vị tiên cười: "Đó là cơ trời, không thể tiết lộ được. Cứ đến lúc đó mà không quên hai chúng ta, thì người có thể thoát khỏi hố lửa *ndlr: Theo thuyết nhà Phật, ba ác đạo: địa ngục, súc sinh, ngạ quỷ gọi là hố lửa.*." Sĩ Ẩn nghe thế, không tiện hỏi lại, nhân cười nói: "Tuy cơ trời không thể tiết lộ, nhưng vừa rồi các vị nói 'vật xuẩn ngốc' ấy, không biết là cái gì, có thể xem được chăng?" Nhà sư nói: "Nhà ngươi nhắc đến vật ấy, thế là có duyên gặp nó đấy!" Nói đoạn, đem hòn đá ra cho Sĩ Ẩn xem.

Sĩ Ẩn cầm xem, thì ra một hòn ngọc sáng đẹp, mặt trên khắc rõ bốn chữ: Thông linh bảo ngọc. 〖 甲 側 Phải ba bốn lần mới hiện rõ hình viên ngọc, ẩn khuất đến cùng cực. 〗 Mặt sau còn mấy hàng chữ nhỏ. Sĩ Ẩn đương muốn xem kỹ, thì nhà sư bảo ngay: "Đã đến ảo cảnh rồi" *ndlr: "Ảo cảnh" dịch chữ "huyễn cảnh" 幻境 trong nguyên văn.* 〖 甲 側 Lại điểm chữ "huyễn", bảo sách đã vào ảo cảnh rồi. 〗 【 蒙 側 Trong cảnh ảo lại nói đến cõi ảo — thật là một phép viết kỳ diệu! 】 và giật ngay

lấy hòn đá, cùng đạo sĩ đến một tòa nhà bia lớn, trước mặt có đề bốn chữ: Thái hư ảo cảnh. 〖甲側 Bốn chữ đáng suy ngẫm.〗 Hai bên lại có đôi câu đối: 【威夾 Vô cực thái cực chi luân chuyển, sắc không chi tương sinh, tứ quý chi tùy hành, đại để đều là như thế. ndlr: luân chuyển của vô cực và thái cực (Đạo giáo), tương sinh của sắc và không (Phật giáo), tuần hoàn của bốn mùa (tứ quý — Nho giáo) — đại để đều như thế.】

> Giả bảo là chân, chân cũng giả;
>
> Không làm ra có, có rồi không.
>
> 〖甲夾 Điệp dùng chữ "chân giả" "hữu vô", diệu!〗

Sĩ Ấn đang muốn cất bước đi theo, chợt một tiếng sét dữ dội như núi lở đất sụp. Sĩ Ấn kêu lên một tiếng, mở choàng mắt ra, 【蒙側 Thực là một phen đại tỉnh ngộ, xoay chuyển lớn!】 chỉ thấy trời nắng chang chang, rặng chuối phơ phất, 〖甲側 Tỉnh ra không dấu vết, chẳng rơi vào sáo cũ.〗 những việc trong mộng đã quên mất một nửa. 〖甲側 Diệu cực! Nếu nhớ được, ắt là bút tục rồi.〗

Lại thấy vú già đang ẵm Anh Liên đến. Nhìn đứa con gái mặt mày tươi đẹp, ngoan ngoãn đáng mừng, Sĩ Ấn giơ tay bế vào lòng, đùa với nó một lúc rồi ẵm ra ngoài phố xem người qua lại nhộn nhịp.

Khi sắp đi về thấy một nhà sư, một đạo sĩ đi lại. 〖甲側 Chính là "muôn cảnh đều như cảnh mộng mà xem" vậy.〗 Nhà sư đầu chốc, đi đất, đạo sĩ chân khiễng, tóc bù, 〖甲側 Đây mới là ảo tượng.〗 đang cười cười nói nói, như dại như điên. Đến trước cửa, trông thấy Sĩ Ấn ẵm Anh Liên, nhà sư khóc to lên, 〖甲側 Kỳ quái! Chính là Tình Tăng vậy.〗 lại bảo Sĩ Ấn: "Thí chủ, ông ẵm cái của nợ có mệnh mà không có vận, để lụy đến cha mẹ kia, 〖甲眉 Tám chữ này làm chết oan bao anh hùng, làm chết oan bao trung thần hiếu tử, làm chết oan bao người nhân nghĩa có chí, làm chết oan bao thi nhân văn khách! Nay lại bị tác giả đem nắm nước mắt này rưới vào chốn khuê các, thấy bọn quần thoa còn gặp cái số này, huống chi nam tử thiên hạ? ◇ Xem đó, mở quyển người con gái đầu tiên đã dùng hai chữ ấy để định chung thân, thì biết cái ý thác ngôn ngụ chỉ (mượn lời để gửi ý) — ai bảo riêng gửi gắm vào một chữ "tình" kia chứ! ◇ Võ Hầu chia ba, Võ Mục hai vua, hận của hai bậc hiền ấy đến nay chưa hết, huống chi hạng cỏ rác đời nay! ndlr: Võ Hầu tức Gia Cát Lượng, chia ba thiên hạ mà chưa thống nhất được; Võ Mục tức Nhạc Phi, muốn đón hai vua bị bắt về mà không thành. ◇ Nhà nước vua cha, việc có lớn nhỏ khác nhau, nhưng lý, vận, số thì gần như không khác. Kẻ biết vận biết số, ắt sẽ lượng thứ rồi than thở.〗 còn ẵm nó làm gì?" Sĩ Ấn nghe thấy, biết là lời nói điên, không thèm để ý. Nhà sư vẫn nói: "Cho tôi đi, cho tôi đi!"

Sĩ Ấn không chịu nổi, liền ẵm con quay mình đi vào. 【蒙側 Nếu quả cho đi, thì không thành ảo cảnh rồi. Văn viết đến đây, lại không thể không có câu ấy.】 Nhà sư trỏ tay vào ông cười to, mồm lẩm nhẩm bốn câu rằng:

> Đã quen nuông chiều, cười ngươi ngây, 〖甲側 Khóc một hồi cho tấm lòng si của cha mẹ trong thiên hạ.〗
>
> Hoa Lăng luống đối tuyết rơi dày! *ndlr: Hoa Lăng ám chỉ Hương Lăng, tức Anh Liên; chữ "tuyết" đọc gần giống họ "Tiết" — ứng việc Tiết Bàn cướp nàng về sau.* 〖甲側 Sinh chẳng gặp thời. Gặp lại chẳng phải lứa.〗
>
> Rồi đây sau tiết nguyên tiêu *ndlr: Ngày rằm tháng giêng, còn gọi là tiết hoa đăng.* nữa, 〖甲側 Trước sau như một, không nói thẳng "trước" mà nói "sau", là kỵ cho kẻ biết chuyện.〗
>
> Là lúc khói tan lửa tắt đây! 〖甲側 Phục bút đoạn sau.〗

Sĩ Ấn nghe rõ, trong lòng phân vân, định hỏi lai lịch hai người, thì đạo sĩ đã nói: "Ông với tôi không cần cùng đi, đến đây chia tay, ai lo việc nấy. Ba kiếp sau, 〖甲眉 Phật lấy "thế" gọi là kiếp, phàm ba mươi năm là một thế. "Tam kiếp" ấy, ngỡ là mượn chín mươi tuổi xuân quang để ngụ ngôn vậy.〗 tôi sẽ đợi ông ở núi Bắc Mang, rồi cùng đến Thái Hư ảo cảnh xóa

tên." Nhà sư nói: "Hay lắm, hay lắm, hay lắm!" Nói xong, cả hai cùng đi, không thấy tăm hơi đâu nữa. Sĩ Ẩn trong lòng tự nhủ: hai người này ắt có lai lịch, đáng lẽ nên hỏi cho biết, nay hối thì đã muộn.

Sĩ Ẩn đang ngẩn ngơ, chợt thấy một anh học trò nghèo ở trọ trong miếu Hồ Lô bên cạnh, 〖甲側 Hai chữ "cách bích" (bên cạnh) cực tế cực hiểm, nhớ cho kỹ! *ndlr: Hai chữ "bên cạnh" âm thầm đặt nhà Sĩ Ẩn sát miếu Hồ Lô; về sau lửa từ miếu lan sang thiêu sạch nhà ông. Một chi tiết rất nhỏ mà gài trước bước ngoặt lớn, nên "hiểm" ở đây chỉ bút pháp kín và bất ngờ.* 〗 họ Giả tên Hóa, 〖甲側 Giả thoại (lời giả). Diệu! 〗 tên chữ là Thời Phi, 〖甲側 Tên Thời Phi đọc giống "thật không phải". Diệu! 〗 biệt hiệu là Vũ Thôn 〖甲側 [Tên] Vũ Thôn ấy là lời quê tiếng thô vậy. Ý nói: mượn lời quê mùa thô tục mà diễn ra một đoạn chuyện giả. *ndlr: cả tên Giả Vũ Thôn 賈雨村 đọc giống 假語村言 (giả ngữ thôn ngôn) = "lời giả nói bằng giọng quê mùa thô tục" — đối xứng với Chân Sĩ Ẩn 甄士隱 = 真事隱, giấu việc thật đi.* 〗 đi ra. Giả Vũ Thôn này nguyên quán Hồ Châu, 〖甲側 Hồ sưu (nói bừa, bịa đặt) vậy. 〗 vốn dòng thi thư thế hoạn, nhưng vì sinh vào lúc mạt thế, 〖甲側 Lại viết một nam tử mạt thế. 〗 của hết người hiếm, chỉ còn trơ trọi một mình. 【蒙側 Hình dung con nhà thi thư sa sút, thật như thật! 】 Ở nhà cũng vô ích, Vũ Thôn lên kinh mong lập công danh, dựng lại cơ nghiệp. Hắn đến đây tự năm ngoái, nhưng vì túng thiếu nên đành ở tạm trong miếu, hàng ngày bán chữ viết văn để kiếm sống. 【蒙側 "Ở miếu an thân", "bán chữ kiếm sống" — ngỡ là quá trưa vẫn chưa có gì mà ăn! 】 Vì vậy Sĩ Ẩn thường tiếp xúc với hắn. 〖甲側 Lại viết xen Sĩ Ẩn thực là người thuộc giới văn chương tao nhã, chẳng phải kẻ keo kiệt giữ của, dẫn thẳng vào hồi "Hương Lãng vào cuộc tao nhã, khổ công ngâm thơ". 〗

Lúc ấy Vũ Thôn gặp Sĩ Ẩn, vội thi lễ cười nói: "Lão tiên sinh tựa cửa đứng nhìn, phải chăng trên phố có tin tức gì mới?" Sĩ Ẩn nói: "Không phải, nhân cháu gái khóc, tôi dắt nó ra ngoài chơi, đương lúc buồn tẻ, huynh đến thật hay, mời vào tiểu trai đàm đạo, cùng tiêu cái ngày dài này." Nói đoạn, sai người đem con gái vào, tự mình dắt Vũ Thôn đến thư phòng. Tiểu đồng dâng trà. Mới nói được dăm ba câu, chợt gia nhân chạy vào báo: "Nghiêm 〖甲側 "Viêm" (炎 = lửa) vậy. Viêm đã đến, hỏa (lửa) sắp tới rồi. 〗 lão gia đến bái phỏng." Sĩ Ẩn vội đứng dậy tạ lỗi: "Xin thứ cho tội cuồng giá, đợi tôi lát sẽ lại hầu." Vũ Thôn vội đứng dậy nhường: "Lão tiên sinh xin cứ tự nhiên. Vãn sinh là khách thường đến, đợi một lát có ngại gì." 【蒙側 Thế thái nhân tình, như nghe thấy tiếng. 】 Nói rồi, Sĩ Ẩn đã ra tiền sảnh rồi.

Vũ Thôn ngồi buồn, giở sách ra xem, chợt nghe ngoài cửa sổ có tiếng người con gái ho. Vũ Thôn đứng dậy nhìn ra, thấy một a hoàn đương hái hoa, dáng điệu thanh nhã, mặt mày tươi tắn, 〖甲側 Tám chữ là đủ rồi. 〗 tuy không đẹp lắm, nhưng có một vài nét làm người ta xiêu lòng. 〖甲眉 Hay hơn! Đây mới là văn chân tình chân lý. Khá cười cho tiểu thuyết gần đây đầy trang toàn những chữ "hoa nhường nguyệt thẹn"! Lại nữa, đây là trong mắt Vũ Thôn, chẳng giống với đoạn sau. 〗 Vũ Thôn ngây người ra nhìn. 〖甲側 Xưa nay đồ nghèo hèn háo sắc nặng nhất! 〗

A hoàn nhà họ Chân hái hoa xong, sắp sửa đi thì ngửng đầu lên thấy trong cửa sổ có người, khăn xấu áo cũ, tuy nghèo túng, nhưng lưng tròn vai rộng, mặt to mày rậm, lại thêm mắt sáng mày xanh, mũi cao má cao. 〖甲側 Là di mạo của Mãng, Tào! ndlr: Mãng tức Vương Mãng, Tào tức Tào Tháo, hai kẻ soán nghịch trong sử Trung Hoa. 〗〖甲眉 Đáng cười nhất trong tiểu thuyết đời nay, phàm viết kẻ gian thì dùng những chữ "tai chuột má ó" v.v. 〗 A hoàn vội quay mình tránh, trong lòng nghĩ thầm: "Người này sinh ra hùng tráng thế kia mà lại ăn mặc tiều tụy thế này, chắc là Giả Vũ Thôn mà chủ nhân tôi thường nói, mỗi khi muốn giúp đỡ mà chưa có dịp. Nhà tôi không có ai nghèo khổ thế này, chắc là hắn rồi. Chả trách chủ nhân tôi lại bảo hắn không phải là người chịu khổ mãi." Nghĩ vậy, bất giác a hoàn ngoảnh đầu nhìn lại hai lần. 〖甲眉 Đây mới là chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung) trong lòng trong ý người con gái. Lại cực hận tiểu thuyết gần đây đầy trang toàn "Hồng Phất, Tử Yên" *ndlr: tên các giai nhân phong tình trong tiểu thuyết diễm tình đời trước!* 〗 【蒙側 Nghĩ vậy, há bảo là vô tình? 】

Vũ Thôn thấy a hoàn ngoảnh lại, cho là nàng có ý với mình, 〖甲側 Xưa nay đồ nghèo hèn đều biết thay lòng đàn bà con gái mà nhận là có ý với mình! 〗 vui mừng khôn xiết, nghĩ rằng nàng quả là bậc anh hùng trong đám phấn son biết nhìn xa, là kẻ tri kỷ trong chốn phong trần. 【蒙側 Ở ngay chỗ này đã đem hạt giống gieo ra rồi. 】

Chốc lát tiểu đồng đi vào, Vũ Thôn biết ngoài nhà giữ khách lại ăn cơm, không thể đợi được, bèn đi theo lối bên cạnh đi ra. Sĩ Ẩn tiếp khách xong, biết Vũ Thôn đã đi, cũng không tiện cho người đi mời.

Một hôm, vào tiết Trung Thu. Sĩ Ẩn thết tiệc trong nhà xong, lại bày riêng một tiệc ở thư phòng, rồi một mình thả bộ dưới trăng đến miếu mời Vũ Thôn. 〖甲側 Viết Sĩ Ẩn yêu tài hiếu khách. 〗 Thì ra Vũ Thôn từ hôm trông thấy a hoàn nhà họ Chân ngoảnh đầu nhìn mình hai lần, hắn đã cho nàng là kẻ tri kỷ, trong lòng lúc nào cũng canh cánh. 【蒙側 Cũng là chẳng thể không lưu tâm. Không riêng vì háo sắc, nửa phần vì cảm tri âm! 】 Nay lại gặp tiết Trung Thu, bất giác nhìn trăng mà hoài cảm, ngâm một bài ngũ ngôn luật rằng: 〖甲夾 Đây là bài thơ đầu tiên. Đoạn sau thơ tình khuê các đều không phải viết suông. Ta bảo Tuyết Cần viết sách này, trong đó cũng có ý truyền thơ. 〗

> Ba sinh chưa tỏ ước,
>
> Một đoạn lại thêm sầu.
>
> Buồn lên cau nét mặt,
>
> Đi khuất mấy lần quay.
>
> Ngắm bóng mình trước gió,
>
> Ai sánh bạn dưới trăng?
>
> Vầng thiềm nếu có ý,
>
> Xin đến gác người ngọc trước đi.

Vũ Thôn ngâm xong, lại nghĩ đến cảnh bình sinh bão phụ, khổ vì chưa gặp thời. Bèn gãi đầu than dài, rồi lại cất tiếng ngâm hai câu liên rằng:

> Ngọc trong ấp đợi người tri kỷ,
>
> Thoa ở trong gương đợi lúc bay.
>
> 〖甲側 Vừa điểm qua Đại Ngọc, liền nối sang Bảo Thoa. ◇ Đoạn trước dùng Nhị Ngọc hợp truyện, nay dùng Nhị Bảo hợp truyện, chính là con mắt chính của sách. 〗 【蒙夾 Có chút khí son phấn! 】

Vừa lúc Sĩ Ẩn bước đến nghe thấy, cười mà rằng: "Vũ Thôn huynh thực bão phụ không nhỏ!" Vũ Thôn vội cười: "Đâu dám! Chỉ là ngẫu hứng đọc câu thơ cũ của người xưa, sao dám cuồng vọng đến thế." Rồi hỏi: "Tiên sinh có việc gì mà đến đây?" Sĩ Ẩn cười: "Đêm nay Trung Thu, tục gọi là 'tết đoàn viên', nghĩ đến tôn huynh phải ở trọ nơi tăng phòng, chắc không khỏi buồn tủi, nên tôi có bày tiệc nhỏ, mời huynh đến tệ trai cùng uống, chẳng hay huynh có vui lòng cho chăng?" Vũ Thôn nghe nói không từ chối, 【蒙側 "Chẳng từ chối" — lời này bèn chẳng vào sáo cũ. 】 liền cười mà rằng: "Đã được yêu mến, đâu dám phụ thịnh tình!" 〖甲側 Viết Vũ Thôn khoáng đạt, dáng vẻ không tầm thường. 〗 Nói đoạn liền cùng Sĩ Ẩn trở lại thư phòng.

Giây lát, trà xong, đã bày sẵn chén đũa, rượu ngon thức nhắm không cần phải nói. Hai người ngồi vào chỗ, trước còn chén chén, sau lúc cao hứng, không ngại chén lớn chén nhỏ tuôn tràn. Lúc ấy trong phố xá, nhà nhà tiếng nhạc, đâu đâu tiếng ca, trên cao một vầng trăng sáng rực rỡ, hai người càng thêm hào hứng, rượu cạn lại rót. Vũ Thôn lúc này đã ngà ngà, can đảm càng cao, nhân lúc ngắm trăng, lại ngâm một bài tuyệt cú rằng:

> Gặp tiết trăng rằm bỗng sáng tròn, 〖甲側 Là cơ sắp phát.〗
>
> Ánh trong vằng vặc phủ lan can. 〖甲側 Tâm sự gian hùng, bất giác lộ ra.〗
>
> Trên trời vầng nguyệt vừa nhô tỏ,
>
> Muôn họ trần gian ngẩng mặt trông.

〖甲眉 Bài thơ này không phải ý chính, chẳng qua muốn đưa Vũ Thôn ra, nên không thể không có. Lấy thơ Trung Thu mở đầu, lấy thơ Trung Thu kết thúc, lại lấy việc khởi thi xã vào mùa thu. Cái đáng thán là ba mùa xuân, nhưng lại dùng ba mùa thu làm mấu chốt.〗

Sĩ Ẩn nghe xong, khen lớn: "Diệu thay! Tôi vẫn bảo huynh không phải người chịu kém từ lâu, nay xem câu thơ, điềm bay nhẩy đã tỏ, chẳng bao lâu huynh sẽ bước lên tầng mây! Mừng cho huynh! Mừng cho huynh!" 【蒙側 Phục bút — là lời của người có con mắt tinh đời. Diệu!】 Bèn tự tay rót một chén to chúc mừng. 〖甲側 Chữ "đẩu" này chớ coi là đấu đong (斗). ◇ Khá buồn cười! *ndlr: "Đẩu" ở đây chỉ đồ đựng rượu dạng gáo hoặc chén lớn, không phải đơn vị đong bằng mười thăng; vì vậy chính văn dịch là "một chén to".*〗

Vũ Thôn uống cạn rồi than: "Không phải kẻ hậu sinh này dám nói khoác, nhưng cứ như lối học thời thượng, 〖甲側 Bốn chữ này mới mà hàm súc rất rộng, nếu cứ chỉ rõ, thì lại rơi vào sáo rồi.〗 thì cũng có thể đi thi kiếm chút danh tiếng, chỉ hiềm hành trang lộ phí không có, đường lên Thần Kinh xa xôi, chỉ bán chữ viết văn thì không thể kiếm đủ được." Sĩ Ẩn không đợi nói hết, liền bảo: "Sao huynh chẳng nói sớm! Tôi vẫn có bụng ấy, nhưng mỗi lần gặp huynh đều không thấy huynh nhắc tới, nên chưa dám đường đột. Nay huynh đã nói, tôi tuy bất tài, nhưng hai chữ 'nghĩa lợi' còn biết. 【蒙側 "Nghĩa lợi" hai chữ — người thời nay vốn chẳng biết. *ndlr: Theo quan niệm Nho gia, "nghĩa" là điều phải làm theo đạo lý, còn "lợi" là tư lợi. Sĩ Ẩn giúp Vũ Thôn vì trọng nghĩa, không tính lợi; lời phê mỉa người đương thời chỉ biết lợi mà quên nghĩa.*】 Lại mừng sang năm là khoa thi lớn, huynh nên đi gấp lên kinh, ra trường xuân mà thi thố, mới không phụ sở học của huynh. Còn như lộ phí và các thứ khác, đệ xin thay huynh lo liệu, cũng chẳng uổng công huynh đã nhìn nhầm đến đệ!"

Nói xong lập tức sai tiểu đồng vào nhà gói ngay năm mươi lạng bạc và hai bộ áo mùa đông. 〖甲眉 Viết Sĩ Ẩn hào sảng như thế, lại hoàn toàn không có chút khí tướng keo bẩn nhỏ nhen, khiến cho kẻ đọc sách giả đạo học gần đây hổ thẹn đến chết!〗 Lại nói: "Ngày mười chín là ngày hoàng đạo, huynh nên mua thuyền đi về hướng Tây, đợi khi hùng phi cử cao, sang đông sang năm sẽ gặp lại, há chẳng vui lắm ư!" Vũ Thôn nhận bạc và áo, cũng chỉ tạ ơn sơ qua, không có vẻ gì khách sáo, vẫn cứ uống rượu nói cười như thường. 〖甲側 Viết Vũ Thôn thực là bậc anh hùng.〗 【蒙側 Chỗ xử sự phóng khoáng: gặp người như thế này, lại không nên quá câu nệ tiểu tiết.】 Hôm ấy đến canh ba, hai người mới tan.

Sĩ Ẩn tiễn Vũ Thôn về rồi, vào phòng nằm ngủ đến khi mặt trời đã lên cao mới thức. 〖甲側 Là say rượu tối qua!〗 Nhân nghĩ đến việc đêm qua, toan viết thêm hai phong thư tiến cử để Vũ Thôn mang lên kinh, nhờ các nhà thế hoạn cho nương nhờ. 〖甲側 Lại chu đáo đến thế!〗 Bèn sai người sang mời, thì gia nhân về nói: "Hòa thượng bảo rằng Giả gia canh năm hôm nay đã lên kinh rồi, có để lại lời nhờ hòa thượng chuyển lại lão gia rằng: 'Kẻ đọc sách không cần nệ hoàng đạo hắc đạo, miễn việc cho xong là hơn, không kịp từ biệt.'" 〖甲側 Viết Vũ Thôn thực khiến người ta khoái trá!〗 Sĩ Ẩn nghe xong, đành thôi.

Ngày tháng thư nhàn trôi mau, thấm thoắt đã đến tiết Nguyên Tiêu. Sĩ Ẩn sai người nhà là Hoắc Khải 〖甲側 Diệu! "Họa khởi" (tai họa bắt đầu) vậy. Đây là nhân việc mà đặt tên.〗 bế Anh Liên đi xem đèn lửa. Nửa đêm, Hoắc Khải muốn đi giải, bèn đặt Anh Liên lên ngồi trước cửa một nhà. Đợi đến khi hắn giải xong quay lại, nào thấy Anh Liên đâu nữa? Hoắc Khải vội tìm suốt đêm, đến sáng vẫn không thấy, Hoắc Khải sợ không dám về gặp chủ, liền trốn đi nơi khác. Hai vợ chồng Sĩ Ẩn nửa đời chỉ sinh được mỗi một đứa con gái, nay bỗng dưng lạc mất, há chẳng thương nhớ,

nên ngày đêm khóc than, suýt nữa tìm đến cái chết. 〖甲眉 Hết tỉnh cơn mê của cha mẹ thiên hạ!〗【蒙側 Kẻ làm con em trong thiên hạ, xem đó mà suy ngẫm!】 Độ một tháng, Sĩ Ấn trước đã nhiễm bệnh, bà Phong thị cũng vì thương con mà ốm, ngày ngày phải mời thầy thuốc.

Không ngờ hôm ấy, ngày rằm tháng Ba, trong miếu Hồ Lô người ta chiên đồ cúng, mấy nhà sư không cẩn thận, để dầu sôi bén lửa, cháy vào giấy dán cửa sổ. Người ở vùng ấy, nhà phần nhiều có tường gỗ vách nứa, 〖甲側 Phong tục địa phương vậy.〗【蒙側 Lời văn như trúc đan xen, mượt mà uyển chuyển.】 đại để cũng vì số kiếp cả, thành ra lửa cháy liên tiếp, lan sang năm bảy nhà, đốt cả dãy phố như núi lửa. 〖甲眉 Viết ra cái căn bệnh thật khiến Nam Trực rước họa. ndlr: Nam Trực: vùng Nam Kinh dưới thời Minh, nơi nhà cửa phần nhiều bằng gỗ tre, dễ cháy lan.〗 Lúc ấy tuy có quân dân đến chữa, nhưng lửa đã bén không sao cứu nổi, cháy suốt đêm mới tắt. Không biết bao nhiêu nhà bị thiêu! Đáng thương cho nhà họ Chân ở cạnh miếu, đã sớm cháy thành một đống tro tàn. Chỉ còn hai vợ chồng cùng mấy kẻ gia nhân may khỏi chết. Sĩ Ấn chỉ còn biết dẫm chân thở dài. Đành cùng vợ bàn với nhau, đem vợ con ra nương náu nơi thôn trang. Nhưng gặp năm mất mùa, trộm cướp nổi lên như ong, cướp thóc giật gạo, trộm chó bắt gà, dân tình khốn đốn, quan quân về đánh dẹp khó bề yên ổn. Sĩ Ấn đành đem vườn ruộng bán đi, mang vợ cùng hai a hoàn đến ở nhờ nhà bố vợ.

Bố vợ y tên là Phong Túc, 【威夾 Phong tục (thói quen).】 người đất Đại Như Châu, 〖甲眉 Mượn lời: đại khái phong tục là thế.〗 tuy làm ruộng nhưng nhà cũng khá giả. Nay thấy con rể túng quẫn như vậy, trong lòng cũng không vui. 〖甲側 Đại khái nhân tình là thế, phong tục là thế.〗【蒙側 Đại để chẳng qua như thế.】 May mà Sĩ Ấn còn chút bạc bán vườn ruộng chưa tiêu hết, 【蒙側 Nếu không có chữ "may mà", thì đã có ý không giữ lại rồi.】 bèn đem ra nhờ bố vợ tùy tiện mua ít nhà cửa ruộng nương để làm kế sinh nhai. Phong Túc nửa dỗ nửa lừa, chỉ mua cho chút ít ruộng còm nhà nát. Sĩ Ấn là người đọc sách, không quen việc đồng áng buôn bán, gượng gạo được một hai năm, càng thêm túng quẫn. Phong Túc mỗi khi thấy mặt, lại buông lời châm chích, trước mặt sau lưng lại oán họ không khéo làm ăn, chỉ quen lười biếng. 〖甲側 Hạng người này sao mà lắm thế!〗 Sĩ Ấn biết mình lỡ vận, trong lòng hối hận, lại thêm năm ngoái sợ hãi, đau khổ oán giận, tuổi già bệnh tật, dần dần lộ vẻ yếu đuối. 【蒙側 Suýt nữa thì…! Người đời không thể dừng ở chỗ suýt nữa — đáng buồn! Xem đến đây chẳng… (dưới khuyết)】

Không ngờ hôm ấy, Sĩ Ấn chống gậy ra trước phố cho khuây khỏa, chợt thấy một đạo sĩ chân khiễng, điên điên rồ rồ, áo quần tả tơi, miệng lẩm nhẩm mấy câu ca:

> "Ai ai cũng muốn thành tiên,
>
> Có mỗi công danh vẫn nhớ liền.
>
> Xưa nay tướng tá ở bên nào?
>
> Nấm đất hoang tàn, cỏ phủ kín!"
>
> "Ai ai cũng muốn thành tiên,
>
> Chỉ có vàng bạc nhớ triền miên.
>
> Trọn đời chỉ hận gom chưa đủ,
>
> Đến lúc nhiều rồi, mắt nhắm nghiền!"
>
> "Ai ai cũng muốn thành tiên,
>
> Chỉ có vợ xinh vẫn nhớ luyên thuyên.

> Lúc người sống, nói chuyện ơn tình,
>
> Người vừa chết, đã theo người khác liền!"
>
> "Ai ai cũng muốn thành tiên,
>
> Chỉ có con cháu nhớ liên miên.
>
> Ông bà cha mẹ xưa nay lắm,
>
> Con cháu hiếu thuận mấy người tìm?"

Sĩ Ẩn nghe xong, liền bước tới hỏi: "Ông nói toàn những gì thế? Tôi chỉ nghe thấy 'hảo' (tốt), 'liễu' (xong), 'hảo', 'liễu'." Đạo sĩ cười nói: "Nếu ông quả nghe thấy hai chữ 'hảo liễu', thì còn kể là ông tỉnh táo. Nên biết rằng muôn việc trên đời, tốt tức là xong, xong tức là tốt. Nếu chưa xong, ắt chưa tốt; nếu muốn tốt, phải là xong. Bài ca của tôi đây, gọi là bài **Hảo Liễu ca**." *ndlr: Bài hát này trong nguyên văn, chữ cuối trong câu thứ nhất đều là chữ "hảo" là tốt, chữ cuối cùng của các câu thứ hai và thứ tư đều là "liễu" là hết, cho nên gọi là "hảo liễu ca".*

Sĩ Ẩn vốn là người có túc tuệ, vừa nghe câu ấy, trong lòng đã tỏ ngộ, nhân cười nói: "Khoan đã! Để tôi chú giải bài 'Hảo Liễu ca' của ông xem sao?" Đạo sĩ cười: "Ông giải đi, ông giải đi." Sĩ Ẩn bèn nói rằng: 【 威 夾 **Muốn viết tình, viết ảo cảnh, lại viết trước một đoạn người lạ, cảnh lạ.** 】

> Lầu trống buồng không, năm ấy hốt đầy giường, 〖甲側 **Ninh, Vinh khi chưa có.**〗
> Cỏ tàn dương héo, từng làm chốn múa ca. 〖甲側 **Ninh, Vinh sau khi đã bại.**〗
> Tơ nhện giăng đầy rường chạm, 〖甲側 **Chỗ Tiêu Tương quán, Tử Vân hiên v.v.**〗
> Lụa xanh nay lại dán trên cửa sổ. 〖甲側 **Vũ Thôn cùng bọn nhà mới phát tân vinh bạo phú.**〗 〖甲眉 **Trước nói bối cảnh, thoắt mới thoắt bại, thoắt đẹp thoắt mục — đã thấy được nỗi trở đi trở lại không thôi.**〗

> Nói gì phấn đượm, son thơm,
> Thoắt đâu mái tóc lại điểm sương? 〖甲側 **Bảo Thoa, Tương Vân một bọn.**〗

> Hôm qua nấm đất trắng đưa người, 〖甲側 **Đại Ngọc, Tình Văn một bọn.**〗
> Đêm nay đèn hồng, màn gấm, uyên ương nằm. 〖甲眉 **Một đoạn vợ thiếp đón người mới, đưa người chết, thoắt ân thoắt ái, thoắt đau thoắt buồn — triền miên không dứt.**〗

> Vàng đầy rương, bạc đầy rương, 〖甲側 **Hy Phượng một bọn.**〗
> Phút chốc thành ăn mày, ai cũng khinh. 〖甲側 **Chân Ngọc, Giả Ngọc một bọn.**〗

> Đương tiếc người kia mệnh chẳng dài,
> Nào hay mình lại về nơi suối vàng! 〖甲眉 **Một đoạn đời người vụt qua như tia lửa đá, bi hỉ không dứt. Gió sương trên cỏ, phú quý dục vọng, tham lam không dứt.**〗

> Dạy dỗ khôn ngoan,
> Đâu chắc ngày sau 〖甲側 **Nói cái ngày sau khi cha mẹ chết.**〗 làm kẻ cường lương! 〖甲側 **Liễu Tương Liên một bọn.**〗

> Chọn nơi cao lương,

> Ai ngờ lưu lạc chốn yên hoa! 〖甲眉 Một đoạn nhi nữ sau khi chết không chỗ nương tựa, lúc sống luống công toan tính sắp bày, si tâm không dứt.〗

> Nhân hiềm mũ cánh chuồn còn nhỏ,
>
> Nên đến nỗi tù tội phải mang, 〖甲側 Giả Xá, Vũ Thôn một bọn.〗

> Hôm qua thương manh áo rét,
>
> Ngày nay lại chê áo bào tía dài. 〖甲側 Giả Lan, Giả Khuân một bọn.〗 〖甲眉 Một đoạn công danh thăng giáng vô thường, tranh đoạt khổ sở, mừng sợ không dứt.〗

> Rối ren, anh vừa hát xong tôi lại ra sân, 〖甲側 Tổng thu.〗 〖甲眉 Gom lại hết thảy vô số người mê muội xưa nay: cùng bước qua sân khấu cõi đời hư ảo; chuyện đời cứ rối ren nối tiếp, chẳng bao giờ dứt.〗

> Lại nhận quê người làm cố hương. 〖甲側 Thái Hư ảo cảnh, Thanh Ngạnh phong cùng nhau khép lại.〗

> Thực hoang đường!
>
> Rốt cuộc toàn là thay người khác làm áo cưới! 〖甲側 Lời tuy là câu cũ, dùng vào chỗ này thỏa đáng cực kỳ. Nếu có thể được như thế, ắt có thể "liễu" được. *ndlr: xong, dứt, chơi chữ với tên bài Hảo Liễu ca*〗 〖甲眉 Những bài ca dao thế này vốn không nên quá nhã, sợ không sao thông tục được, cho nên chỉ thế này là diệu cực. Nhưng chỗ nói đau thiết, lại không phải một mực tục ngữ mà có thể đạt tới.〗 【戚夾 Ai mà chẳng hiểu thế sự là thế, nhưng phải kẻ có long tượng lực (sức mạnh phi thường) mới buông bỏ được!】

Đạo sĩ điên khùng nghe xong, vỗ tay cười nói: "Giải đúng lắm! Giải đúng lắm!" Sĩ Ẩn liền cười nói: "Đi thôi!" 〖甲側 Như nghe như thấy.〗 〖甲眉 Hai chữ "Đi thôi" — thực là "huyền nhai tát thủ" (懸崖撒手 = buông tay nơi vực thẳm, ẩn dụ buông bỏ mọi chấp niệm), mấy kẻ làm nổi?〗 【蒙側 Một cái chuyển niệm (chuyển ý niệm) đã sang bờ kia.】 rồi giật lấy cái đãy ở vai đạo sĩ đeo vào mình, không thèm về nhà, cùng đạo sĩ điên đi phơi phới.

Tức thì kinh động cả phố phường, mọi người đều coi là chuyện lạ. Vợ Sĩ Ẩn nghe tin ấy, khóc than thảm thiết, đành phải bàn với cha, sai người đi tìm khắp nơi, tìm đâu cho thấy? Bất đắc dĩ, đành phải nương tựa vào cha mẹ mà ở. May sao còn có hai a hoàn cũ theo hầu, ba người chủ tớ ngày đêm may vá đem bán, giúp đỡ cha mình tiêu dùng. Phong Túc tuy ngày ngày ta thán, nhưng cũng không biết làm thế nào.

Một hôm, a hoàn nhà họ Chân ra trước cửa mua chỉ, chợt nghe ngoài đường có tiếng quát tháo, mọi người đều nói quan Thái gia mới đến. A hoàn nép mình sau cửa nhìn ra, thấy một toán lính cầm gươm giáo đi từng đôi một qua, rồi một cỗ kiệu lớn khiêng một vị quan đầu đội mũ đen, mình khoác áo bào đỏ đi qua. 〖甲側 Vũ Thôn, từ biệt đến nay vẫn khỏe chứ? Khá mừng khá mừng!〗 〖甲眉 Chính là "rối ren anh vừa hát xong tôi lại ra sân" đó thôi.〗 A hoàn giật mình, tự nghĩ vị quan này trông quen quen, dường như đã gặp ở đâu. Rồi vào trong nhà, cũng bỏ qua, chẳng để tâm. 〖甲側 Là không có tình nhi nữ (tình cảm trai gái), cho nên mới có phận phu nhân.〗 【蒙側 Lúc đầu rốt cuộc là có tâm hay không tâm?】

Đến buổi tối, đang lúc nghỉ ngơi, chợt nghe một hồi tiếng đập cửa, nhiều người xôn xao, nói: "Quan Thái gia bản phủ sai người đến đòi người ra tra hỏi." 【蒙側 Kẻ chẳng quên tình — viết ra người đầu tiên đây rồi!】 Phong Túc nghe nói, sợ đến trợn mắt há mồm, không biết là họa gì.

【戚 〖tổng bình〗 Mở miệng đã thần kỳ, trong ảo chẳng phải ảo. Văn thế nhảy vọt, trong tình lại sinh tình. Mượn ảo để nói phép, mà trong ảo lại càng đa tình; nhân tình mà vận bút, mà trong tình lại thành si ảo. Thử hỏi các bạn có biết chăng — sắc không, không sắc, cả hai đều

không liên can.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Đoạn văn trên xuất hiện trong các bản Canh Thìn, Thích Tự, Mông Phủ, Liệt Tàng, Giáp Thìn, Thư Tự, Dương Tàng — trong đó bản Giáp Thìn coi là hồi tiền phê, các bản còn lại đều là chính văn. Đoạn này hơi giống với phàm lệ điều thứ năm của bản Giáp Tuất, xét văn ý đáng lẽ không phải là chính văn, nay xử lý thành hồi tiền phê.

〔二〕 Chính văn để bản bắt đầu từ đây. Án: Sách này hồi 1–8, 13–16, 25–28 lấy bản Giáp Tuất làm để bản; hồi 64, 67 lấy bản Liệt Tàng làm để bản; các phần còn lại lấy bản Canh Thìn làm để bản. Dưới đây khi gọi "để bản" đều căn cứ theo đó, không chú riêng.

〔三〕 Hơn 420 chữ từ "nói nói cười cười… đem một tảng đá lớn phút chốc biến thành" là để bản độc hữu, các bản còn lại đều khuyết, bổ sung bằng mấy chữ "đến dưới tảng đá, ngồi bệt xuống đất trò chuyện, thấy" để nối với đoạn dưới.

〔四〕 Giáp phê từ hồi 1 đến hồi 5 của bản Giáp Tuất, toàn bộ đều là câu hậu phê nhắm vào thơ ca, câu đối. Bởi những bài thơ, câu đối này được sắp thành hàng riêng, giữa các câu lại có chừa khoảng trắng, nên giáp phê của năm hồi này được phê vào cuối dòng và khoảng trống giữa các câu. Điều này khác với song hàng phê nằm xen giữa chính văn của các hồi khác, vì vậy cũng có người cho rằng nên coi là trắc phê.

〔五〕 Lời phê nổi tiếng. Các trước tác trước đây khi trích dẫn lời phê này phần nhiều ngắt "Nhâm Ngọ trừ tịch" về câu dưới, coi là trạng ngữ thời gian cho "sách chưa xong, Cần vì nước mắt cạn mà tạ thế", từ đó trở thành chứng cứ chính cho thuyết Tào Tuyết Cần mất năm Nhâm Ngọ ("Nhâm Ngọ thuyết"). Nhưng "Nhâm Ngọ thuyết" không thể giải quyết hết các mâu thuẫn trong tư liệu văn hiến hiện tồn. Học giả Mai Tiết (Hồng Kông) cho rằng chỗ này vốn là hai lời phê chép liền nhau, "Nhâm Ngọ trừ tịch" là thời gian tác phê của lời phê trước, chứ không phải thời gian Cần tạ thế, và do đó đề xuất "Giáp Thân thuyết".

Án: Đoạn "kẻ biết giải" và đoạn "sách chưa xong" ý tứ không liên thuộc với nhau, nên tách làm hai lời phê riêng là không còn nghi ngờ gì. Cứ theo đó, "Nhâm Ngọ trừ tịch" nên ngắt về câu trên hay câu dưới, đều nằm trong thế lưỡng khả, điều này khiến chứng cứ chính của "Nhâm Ngọ thuyết" tồn tại tính bất xác định.

〔六〕 "Giáp Ngọ": Từ Hồ Thích trở đi, đa số cho rằng nên đọc là "Giáp Thân". Trong sách không thấy lời phê nào khác mang niên hiệu "Giáp Ngọ" hoặc "Giáp Thân", nhưng "Giáp Thân" (1764) có lời phê vào các năm trước sau gần kề, trong khi "Giáp Ngọ" (1774) lại cách quá xa so với các năm tác phê khác.

Ngoài ra, lời phê này và đoạn "sách chưa xong" ở lời phê trước ý tứ liền mạch, hình như vốn là cùng một lời phê bị chép tách nhầm. Nói cách khác, hai lời phê ở chỗ này nếu phân chia lại thành hai lời phê có kèm nhật thời thì hợp lý hơn.

〔七〕 "Xuất tắc": bản Giáp Thìn chép là "xuất xứ" (出處), các bản còn lại đều giống để bản. Ngô Ân Dụ cho rằng chữ "tắc" (則) là dạng viết tắt trong lối chữ thảo của chữ "xứ" (處), gần đúng. Bạn tôi là Duy Tây cho rằng "xuất tắc" (出則) có nguồn gốc từ câu "Hà xuất đồ, Lạc xuất thư, thánh nhân tắc chi" trong Chu Dịch — Hệ Từ thượng, là từ ghép đẳng lập có tính động từ được tạo thành theo quy tắc cấu từ thông thường, có thể tham khảo.

Hồi 2: Giả phu nhân tiên thệ Dương Châu thành — Lãnh Tử Hưng diễn thuyết Vinh Quốc phủ

Hồi 2

Giả phu nhân tiên thệ Dương Châu thành — Lãnh Tử Hưng diễn thuyết Vinh Quốc phủ

〖甲〗〖hồi tiền phê〗Hồi này cũng không phải là chính văn (mạch truyện cốt lõi), chủ ý chỉ ở một mình Lãnh Tử Hưng, tức tục ngữ gọi là "giữa lạnh toát ra nóng, từ không sinh ra có" vậy. Thiên diễn thuyết về phủ Vinh là bởi họ lớn người nhiều, nếu để tác giả lần lượt tả ra từng người một, e hết một hai hồi cũng chưa rõ, như thế thành ra văn chương gì? Cho nên mượn một mình Lãnh Tử Hưng, lược kể ra quá nửa, khiến người đọc trong lòng đã mơ hồ có một phủ Vinh, sau đó dùng Đại Ngọc, Bảo Thoa đôi ba lần điểm tô, thì rực rỡ trong tâm trong mắt vậy. Đây tức là phép "tam nhiễm" (tô vẽ nhiều lần) của họa gia.〗

〖甲〗〖hồi tiền phê〗Chưa viết người chính trong phủ Vinh, đã viết họ ngoại trước, ấy là từ xa đến gần, từ nhỏ đến lớn vậy. Nếu để kể phủ Vinh trước, rồi lần lượt kể đến họ ngoại, lại lần lượt đến bằng hữu, đến nô bộc, thì ngọn bút khô cứng gò bó ấy, há phải vật trong tay người viết "Thập nhị thoa" ru? Nay viết họ ngoại trước, chính là viết phủ Vinh Quốc vậy. Cho nên lại sợ nhàn văn thừa thãi, mở bút đã viết Giả phu nhân đã chết, là cốt khiến Đại Ngọc vào Vinh cho nhanh. Thông linh bảo ngọc ở trong mộng Sĩ Ẩn hiện ra một lần, nay ở trong miệng Tử Hưng hiện ra một lần, người đọc đã rõ ràng rồi. Sau đó ở trong mắt hai người Đại Ngọc, Bảo Thoa cực tinh cực tế mà tả một phen, ấy là chỗ tỏa hợp của văn chương. Bởi không chịu một nét bút thẳng tuột, như nước vỡ đập, như pháo đốt ngòi, khiến tinh hoa tuôn ra không còn gì vậy. Rốt cuộc viên ngọc này đáng lẽ phải xuất hiện trong mắt Thoa, Đại mới có chiếu ứng. Nay lại mượn miệng Tử Hưng nói ra trước, thực là viết mà chưa viết. Xem văn sau thì biết. Hồi này văn là thứ văn hư xao bàng kích (bút pháp vòng vo gõ bên cạnh, không trực diện), bút là thứ bút phản nghịch ẩn hồi (bút pháp đảo ngược ẩn hàm rồi quay về).〗

【威〖hồi tiền phê〗Lấy cái đại văn trăm hồi, trước hết dùng hồi này làm hai đại bút để dẫn mở, thực là đại quan. Thế thái nhân tình, đều xoay quanh trong đó, mà một mối không rối, không phải bậc có sức long tượng (sức mạnh phi thường), thì ai làm nổi?】

〖甲夾〗Chỉ một bài thơ này đã tuyệt diệu! Tài tình bậc ấy, tự là sở trường bình sinh của Tuyết Cần. Ta tự nhận là bình sách, chứ không liên quan bình thơ.〗

> Một cuộc thua hơn liệu chẳng tường,
>
> Hương tàn, trà nguội, vẫn dùng dằng.
>
> Muốn hay cơ nghiệp nay hưng phế,
>
> Phải hỏi người ngoài mắt lạnh chăng.

〖甲眉〗Cho nên mới dùng Lãnh Tử Hưng để diễn thuyết.〗

Nói về Phong Túc nghe tiếng công sai truyền gọi, vội vàng chạy ra tươi cười thưa hỏi. Bọn kia chỉ quát to: "Mời ngay ông Chân ra đây!" 〖甲側〗Một mối không rối.〗 Phong Túc vội cười nói: "Tiểu nhân họ Phong, chứ không phải họ Chân. Chỉ có rể tiểu nhân khi trước là họ Chân, nay đã xuất gia một hai năm rồi, không biết có phải hỏi anh ta chăng?" Bọn công sai nói: "Chúng tao chẳng biết "chân" với "giả" gì hết, 〖甲側〗Nét bút điểm nhãn ndlr: điển "họa long điểm nhãn" — nét bút chấm mắt rồng, tức nét bút cuối cùng làm bừng sống cả tác phẩm, diệu thay!〗 chỉ vâng lệnh thái gia đến hỏi mày thôi. Nó đã là rể mày, thì dắt mày đến tận nơi trình diện thái gia cho xong, khỏi phải chạy vạy." Nói rồi không để Phong Túc nói thêm lời nào, mọi người xúm lại lôi đi mất. Cả nhà họ Phong thảy đều kinh hãi, không biết là điềm gì.

Đêm ấy, chừng canh hai, mới thấy Phong Túc trở về, mặt mày hớn hở. 〖甲側〗Ra từ miệng Phong Túc, bèn tỉnh lược biết bao nhiêu nhàn văn.〗 Mọi người vội hỏi duyên cớ. Ông ta bèn nói: "Nguyên lai quan thái gia mới thăng chức của phủ này họ Giả tên Hóa, người Hồ Châu, là bạn cũ ngày xưa của rể ta. 【蒙側】Tinh thần thế thái, lớp lớp lộ ra trong vài lời.】 Vừa rồi quan đi qua trước cửa nhà ta, vì trông thấy con Kiều Hạnh 〖甲側〗Kiều Hạnh nghĩa là "may mắn"

vậy. ◇ Ngụ ý chuyện ngày ấy a hoàn ngoảnh đầu nhìn lại, cho nên có ngày nay, cũng chẳng qua là ngẫu nhiên may mắn mà thôi, không phải thật sự gặp được bậc anh kiệt giữa cõi trần. So với bọn tiểu thuyết gần đây đầy trang Hồng Phất, Tử Yên *ndlr: tên các giai nhân phong tình quen thuộc trong tiểu thuyết diễm tình đời trước* thì không thể sánh. 〖甲〗〖眉〗 Lời bình của ta trùng xuất. Ta đọc sách này, ngộ được điều gì lập tức ghi chép lại. Không phải đọc từ đầu đến cuối rồi quay lại từ đầu phê bình, cho nên ngẫu nhiên có chỗ trùng. Vả lại, bình của chư công tự là nhãn giới của chư công, bình của Chi Trai cũng có chỗ thú riêng của Chi Trai. Sau mỗi lần đọc, ắt cũng có đôi lời nhận định tăng thêm phê bình ở bên cạnh, cho nên lại có những lời phê trước sau chiếu ứng. 〗 mua chỉ, nên quan ngỡ là rể ta dọn đến ở đây. Ta đem đầu đuôi kể rõ, vị thái gia ấy lại thương cảm thở dài một hồi. Lại hỏi đến cháu ngoại, 〖甲〗〖側〗 Tinh tế. 〗 ta nói là đi xem đèn lạc mất. Thái gia nói: 'Không ngại, để ta sai nha dịch đi tìm cho.' 〖甲〗〖側〗 Làm phục bút cho vụ án Hồ Lô. 〗 Nói chuyện một hồi, lúc sắp về còn cho ta hai lạng bạc." 【蒙】〖側〗 Việc này quan trọng nhất. 】 Vợ Chân Sĩ Ẩn nghe vậy, trong lòng không khỏi thương cảm. 〖甲〗〖側〗 Chính là câu "chuyện cũ thê lương chẳng nỡ nghe" vậy. 〗 Một đêm không có chuyện gì.

Sáng sớm hôm sau, quả nhiên Vũ Thôn sai người mang đến hai gói bạc, bốn tấm gấm, tạ ơn vợ Chân Sĩ Ẩn, 〖甲〗〖側〗 Vũ Thôn đã là hạng nhân vật hạ lưu, xem đó, thời nay kẻ như Vũ Thôn cũng không có nữa vậy. 〗 lại gửi một phong thư kín cho Phong Túc, nhờ nói với vợ Chân Sĩ Ẩn xin cưới Kiều Hạnh làm thiếp. 〖甲〗〖側〗 Lễ tạ mà là vì cái này. Nguy hiểm thay, lòng người vậy! 〗 Phong Túc mừng đến phát rồ, chỉ hận không có dịp để ton hót, bèn trước mặt con gái dốc sức tán thành, 〖甲〗〖側〗 Một câu nói hết. 〗 rồi ngay đêm ấy dùng một cỗ kiệu nhỏ, đem Kiều Hạnh đưa vào dinh. Vũ Thôn vui mừng khỏi phải nói. 【蒙】〖側〗 Tri kỷ tương phùng, được thỏa bình sinh, một việc khoái chí lớn. 】 Bèn phong một trăm lạng bạc tặng Phong Túc, ngoài ra lại tạ ơn vợ Chân Sĩ Ẩn nhiều đồ vật, dặn cứ yên tâm sinh sống, để chờ tìm kiếm tung tích con gái. 〖甲〗〖側〗 Tìm đoạn trước, phục đoạn sau. 〗 Phong Túc về nhà, không có chuyện gì. 〖甲〗〖側〗 Đoạn thăng trầm nho nhỏ của nhà họ Chân Sĩ Ẩn đến đây khép lại, chính là câu "chân chẳng đi, giả sao đến"! 〗

Nói về a hoàn Kiều Hạnh, chính là người năm ấy ngoảnh lại nhìn Vũ Thôn. Chỉ vì một cái ngoảnh nhìn ngẫu nhiên, mà làm nên cả một đoạn sự tình, cũng là một mối kỳ duyên chính mình không ngờ tới. 〖甲〗〖側〗 Chú thích một nét, càng thỏa đáng. 〗 【蒙】〖側〗 Điểm ra tình sự. 】 Ai ngờ nàng vận mệnh song toàn, 〖甲〗〖眉〗 Hay thay! Với bốn chữ "hữu mệnh vô vận" của Anh Liên xa xa tương ánh (chiếu ứng từ xa). Liên là chủ; Hạnh là tớ. Nay Liên lại vô vận, mà Hạnh thì song toàn, há chẳng rõ người đời cốt ở vận số, chứ không tại cao thấp trước mắt sao. Trong đó thực có thâm ý. 〗 không ngờ về với Vũ Thôn, chỉ một năm đã sinh được một con trai; lại nửa năm nữa, vợ cả Vũ Thôn bỗng nhiễm bệnh qua đời, Vũ Thôn bèn đưa nàng lên làm chính thất. Chính là:

> Ngẫu nhiên vì một chút sai,
>
> 〖甲〗〖側〗 Tuyệt diệu! Bởi con gái vốn không nên có ý riêng nhìn người ngoài. 〗
>
> Liền được làm người ngồi trên mọi người.
>
> 〖甲〗〖側〗 Càng diệu! Há chẳng rõ kẻ giữ lễ đợi mệnh, rốt cuộc thành ma đói. Ý trào phúng không nhỏ. 〖甲〗〖眉〗 Xưa nay chỉ thấy gom thơ cổ, gom thơ Đường mà thành câu, chưa từng thấy gom tục ngữ mà thành câu. Chuyện này lại càng kỳ lạ! 〗

Nguyên lai, Vũ Thôn từ năm được Sĩ Ẩn tặng bạc, ngày mười sáu liền khởi thân vào kinh. Đến kỳ đại tỉ, không ngờ hắn rất đắc ý, thi đỗ tiến sĩ, được tuyển vào ngoại ban, nay đã thăng tới chức tri phủ bản phủ. Tuy tài cán ưu việt, nhưng không khỏi có tệ tham tàn, lại cậy tài khinh mạn cấp trên, các quan đều nghiêng mắt nhìn. 〖甲〗〖側〗 Đây cũng là cái lý tất nhiên của kẻ gian hùng. 〗 Chưa đầy một năm, bèn bị thượng quan tìm ra chỗ hở, soạn một tập sớ, hặc hắn "bản tính gian giảo, tự tiện soạn sửa lễ nghi, lại mượn tiếng thanh liêm chính trực, mà ngầm kết giao với đồ hổ lang, khiến cho địa phương nhiễu loạn, dân mệnh chẳng kham" 〖甲〗〖側〗 Đây cũng là cái sự tất nhiên của kẻ gian hùng. 〗 vân vân. Long nhan đại nộ, lập tức phê cách chức. 【蒙】〖側〗 Tội nặng mà phạt nhẹ, may cho hắn biết bao. 】 Văn thư của bộ

vừa đến, quan viên bản phủ không ai không mừng rỡ. Vũ Thôn trong lòng tuy rất hổ thẹn căm hận, nhưng ngoài mặt hoàn toàn không lộ vẻ oán giận, vẫn cứ vui vẻ tự nhiên. 〖甲側 Đây cũng là dáng vẻ tất phải có của kẻ gian hùng.〗 Bàn giao xong công việc, đem của cải tích lũy mấy năm làm quan và gia quyến đưa về nguyên quán, an bài thỏa đáng, 〖甲側 Trước nói "căn cơ đã hết", cho nên nay dùng bốn chữ này ndlr: "mang gió tựa trăng", tinh tế lắm!〗 rồi lại một mình mang gió tựa trăng, ngao du thắng tích thiên hạ. 〖甲側 Đã phục bút đoạn đến Kim Lăng về sau.〗

Một hôm, ngẫu nhiên lại ngao du đến vùng Duy Dương, nhân nghe nói năm nay điểm chức quan diêm chính là Lâm Như Hải. Lâm Như Hải này họ Lâm tên Hải, tự Như Hải, 〖甲側 Bởi nói "học hải văn lâm" (học rộng như biển, văn hay như rừng) vậy. Vẫn là ngầm tả Đại Ngọc.〗 nguyên là Thám hoa khoa trước, nay đã thăng đến chức Lan Đài Tự đại phu, 〖甲眉 Chế độ quan lại nửa theo tên cổ cũng hay. Ta rất thích những chỗ nửa có nửa không, nửa cổ nửa kim, sự thực không có, lý ắt phải có, cực huyền cực ảo, phóng túng phi thường, không theo khuôn phép kinh điển nào.〗 người gốc Cô Tô 〖甲側 Nơi Thập nhị thoa thực sự xuất thân, nên dùng địa danh thật.〗 nay được khâm điểm ra làm Tuần diêm Ngự sử, tới nhậm chức vừa hơn một tháng.

Nguyên lai tổ tiên Lâm Như Hải này từng tập tước hầu, đến Như Hải đã là năm đời. Lúc ban đầu, chỉ phong tập tam thế, nhưng vì đương kim long ân thịnh đức, vượt xa các triều trước, 〖甲眉 Đáng cười những tiểu thuyết gần đây vô cớ hết sức xưng dương lũ lãng tử dâm nữ, đến lúc thu kết ắt phải cảm động triều đình, khiến vua cha cùng nhập vào cõi tình dục của chúng, tỏ rõ ra ý chúng, sao mà vô nhân tâm đến thế! Chẳng biết tác giả có lợi lộc gì, có báo đáp gì đến triều đình lang miếu, mà đem nửa đời dâm dật, uế độc thánh thông ndlr: xúc phạm đến sự sáng suốt của thánh thượng, lại khổ tâm kéo vua cha làm một kẻ can chứng hộ thân phù, cưỡng ép mối lái, hòng đắc toại cái dâm ý của mình ru!〗 đặc cách gia thêm ân, đến cha Như Hải, lại tập thêm một đời nữa; tới Như Hải, bèn từ khoa cử xuất thân. Tuy là nhà chung đỉnh, nhưng cũng là dòng dõi thư hương 〖甲側 Hai chữ trọng yếu, bởi chung đỉnh cũng ắt phải có thư hương mới là chí mỹ.〗 . Chỉ tiếc nhà họ Lâm này chi thứ không thịnh, con cháu hữu hạn, tuy có vài môn, nhưng với Như Hải đều là đường tộc mà thôi, không có thân chi đích phái mấy. 〖甲側 Vẫn là cực lực tả cho Đại Ngọc.〗 Nay Như Hải tuổi đã tứ tuần, chỉ có một con trai ba tuổi, trớ trêu lại chết năm ngoái. Tuy có vài phòng cơ thiếp, 〖甲側 Tiện thể tả người vợ hiền.〗 nhưng mệnh ông ấy không có con trai, cũng là chuyện không thể làm gì khác. Nay chỉ có đích thê là họ Giả, sinh được một con gái, nhũ danh là Đại Ngọc, 【蒙側 Giáng Châu sơ kiến ndlr: Giáng Châu — tiền thân của Đại Ngọc, xem hồi 1.】 tuổi vừa lên năm. Vợ chồng không có con trai, nên yêu con gái như châu báu, lại thấy con thông minh thanh tú, 〖甲側 Xem ông ta tả Đại Ngọc, chỉ dùng bốn chữ này. Đáng cười tiểu thuyết gần đây đầy rẫy nào "thiên hạ vô nhị" nào "cổ kim vô song" v.v.〗 bèn cũng muốn cho con đọc sách biết vài chữ, chẳng qua giả làm con trai nuôi dạy, để khuây khỏa nỗi thê lương dưới gối. 〖甲眉 Lối tự sự như thế mới là diệu văn chí tình chí lý. Đáng cười nhất là tiểu thuyết gần đây đầy rẫy Ban Chiêu, Thái Diễm, Văn Quân, Đạo Uẩn *ndlr: đều là các tài nữ trứ danh đời xưa.*〗

Vũ Thôn gặp lúc ngẫu nhiên cảm phong hàn, ốm nằm ở quán trọ, hơn một tháng mới dần khỏi. Một vì thân thể lao quyện, hai vì lộ phí không tiếp tục được, cũng đang muốn tìm một nơi thích hợp để tạm nghỉ ngơi. May có hai người bạn cũ cũng ở vùng này cư trú, 〖甲側 Tả hạng người Vũ Thôn kết giao sau khi đã thỏa chí phát đạt. ◇ Lại làm dẫn cho Lãnh Tử Hưng.〗 nhân nghe nói quan diêm chính muốn mời một tây tân, Vũ Thôn bèn nhờ bạn tiến cử, mưu được vào dạy, coi là kế yên thân. Hay ở chỗ chỉ có một nữ học sinh và hai a hoàn bạn đọc, nữ học sinh này tuổi lại rất nhỏ, thân thể lại rất yếu ớt, công khóa không hạn nhiều ít, cho nên rất đỡ tốn sức.

Thấm thoắt lại một năm trời, ai ngờ mẹ nữ học sinh là Giả phu nhân một trận bệnh mà qua đời. Nữ học sinh hầu hạ thuốc thang, giữ tang hết lễ, 【蒙側 Trước hết phải khiến Đại Ngọc khóc lên.】 Vũ Thôn liền định từ quán tính kế khác. Lâm Như Hải muốn con gái thủ chế vẫn đọc sách, nên lại giữ ông ta ở lại. Gần đây vì nữ học sinh ai thống quá

thương, vốn bản tính khiếp nhược nhiều bệnh, 〖甲側 Lại tô thêm một lớp.〗 xúc phạm cựu chứng, bèn liên tiếp mấy ngày không đến học. 〖甲眉 Nửa trên hồi này đã hết, viết "tiên thệ" chính là vì Đại Ngọc. Cho nên một câu đưa qua, sợ nhàn văn làm trở ngại chính bút.〗

Vũ Thôn nhàn cư vô liêu, mỗi khi gặp ngày gió mát nắng trong, sau bữa ăn bèn ra ngoài tản bộ. Hôm ấy, ngẫu nhiên ra đến ngoài thành, muốn thưởng ngoạn cái quang cảnh thôn dã. 〖甲眉 người đời đoán trước sự việc thế này, hóa ra lại không phải; kẻ tưởng không bằng người, hóa ra lại hơn người. Cho nên đặc biệt viết là ý ở phong quang thôn dã, lại bỗng gặp Tử Hưng, một thiên khí tượng phồn hoa Vinh Quốc.〗 Bỗng cất bước tới một nơi non vòng nước lượn, rừng rậm trúc sâu, mơ hồ có một tòa miếu, cổng ngõ xiêu vẹo, tường vách đổ nát, trước cổng có tấm biển, đề ba chữ "Trí Thông Tự", 〖甲側 Ai là trí giả? Lại ai hay thông? Một tiếng thở dài.〗 cạnh cổng lại có một đôi câu đối cũ rách, viết rằng:

> Sau lưng còn có thừa, quên thụt tay;
>
> Trước mắt không còn đường, toan ngoảnh đầu.
>
> 〖甲夾 Trước hết làm một tiếng hét đầu cho bọn Ninh, Vinh, mà lại là một tiếng hét cho ta.〗

Vũ Thôn xem rồi, nhân nghĩ thầm: "Hai câu này văn tuy cạn, mà ý thì sâu. 〖甲側 Tổng phê của cả bộ sách.〗 Ta cũng từng du ngoạn qua những danh sơn đại sát, chưa từng thấy câu đối nào như thế, trong đó ắt có một bậc từng trải qua một cú lộn nhào (một phen vấp ngã lớn) cũng chưa biết chừng, 〖甲側 Tùy bút dẫn ra thiền cơ, lại khiến cho hậu văn biết bao ngữ lục ndlr: lời thiền sư được ghi chép không rơi vào trống rỗng.〗 sao chẳng vào thử xem sao?" Nghĩ vậy, bèn bước vào xem, chỉ thấy một vị lão tăng vừa điếc vừa lòa 〔一〕 đang ngồi nấu cháo. 〖甲側 Là cái tính khí nóng nảy của Vũ Thôn.〗 Vũ Thôn thấy vậy, bèn không để tâm. 〖甲側 Tính khí bực bội.〗 Đến lúc hỏi lão tăng vài câu, lão tăng vừa điếc vừa lẫn, 〖甲側 Là đã trải qua vấp ngã lớn trong đời rồi.〗 【蒙側 Muốn viết Lãnh Tử Hưng, lại nhàn nhàn mà có biết bao tâm lực.】 răng rụng lưỡi đơ, 〖甲側 Là đã trải qua vấp ngã lớn trong đời rồi.〗 hỏi một đằng đáp một nẻo.

Vũ Thôn không kiên nhẫn, bèn bỏ ra ngoài, 〖甲眉 Rốt cuộc Vũ Thôn vẫn là con mắt tục, chỉ hay biết được A Phượng, Bảo Ngọc, Đại Ngọc khi chưa giác, chứ không biết họ sau khi đã chứng ngộ. ◇ Chưa viết ra cảnh phồn hoa của Ninh Vinh, lại viết trước một cảnh hoang lương nhỏ; chưa viết những người nhập thế còn mê trong cả bộ sách, lại viết trước một bậc xuất thế tỉnh người. Hồi phong vũ tuyết, đảo hạp nghịch ba ndlr: gió cuốn tuyết bay, hẻm sâu sóng ngược — hình dung bút pháp uyển chuyển đảo lộn, đầy bất ngờ, là thủ pháp không có ở các tiểu thuyết khác.〗 ý muốn vào quán rượu thôn kia uống ba chén, để thêm chút dã thú. Bèn thong thả cất bước, vừa vào tới cửa quán, đã thấy trong đám khách ngồi nhắm rượu có một người đứng dậy cười lớn, bước ra đón, miệng nói: "Kỳ ngộ, kỳ ngộ!" Vũ Thôn vội nhìn, thì ra người này là tay buôn đồ cổ ở Kinh đô, hiệu là Lãnh Tử Hưng, 〖甲側 Người này chẳng qua mượn làm sợi dây dẫn, không cần tả kỹ.〗 trước đây quen biết ở kinh đô. Vũ Thôn rất phục Lãnh Tử Hưng là kẻ có tài cán đại bản lĩnh, 【威夾 Chẳng khen ra thì văn chẳng linh hoạt, mà lời ăn nói của Lãnh Tử Hưng sẽ có vẻ đột ngột vậy.】 Tử Hưng lại mượn cái danh văn nhã của Vũ Thôn, nên hai người nói chuyện hợp ý, cực kỳ tương đắc. Vũ Thôn vội cũng cười hỏi: "Lão huynh ngày nào đến đây? Đệ quả không biết. Hôm nay ngẫu nhiên gặp gỡ, thực là kỳ duyên vậy." Tử Hưng nói: "Năm ngoái cuối năm về đến nhà, nay nhân còn phải vào kinh, tiện đường đến thăm một người bạn nói đôi câu, nhờ tình ông ta, giữ tôi ở lại chơi thêm hai hôm. Tôi cũng không có việc gì gấp, bèn lưu lại vài ngày, đợi quá rằm sẽ lên đường. Hôm nay bạn tôi có việc, tôi nhân nhàn rỗi tản bộ đến đây, định nghỉ chân một lát. Không ngờ lại khéo gặp nhau thế này!" Vừa nói, vừa mời Vũ Thôn cùng ngồi, sai dọn thêm rượu thịt. Hai người nhàn đàm chậm ẩm, thuật lại những chuyện sau ngày biệt ly. 〖甲側 Hay! Nếu đàm nhiều thì thành rườm rà thừa thãi.〗 【蒙側 Lại ném ra một bút.】

Vũ Thôn nhân hỏi: "Gần đây trong kinh có tin tức gì mới không?" 〖甲側 Không đột ngột, cũng là lời hỏi đáp thông thường.〗 Tử Hưng đáp: "Cũng chẳng có tin gì lạ, duy có nhà cùng họ với lão tiên sinh, 〖甲側 Vũ Thôn đã không còn họ hàng gì, sao lại nói đến chuyện này? Xem văn dưới đây.〗 xảy ra một việc lạ nho nhỏ." Vũ Thôn cười: "Trong họ đệ không có ai ở kinh, sao lại nói thế?" Tử Hưng cười rằng: "Cùng họ với các ông, há chẳng phải đồng tông nhất tộc ư?" Vũ Thôn hỏi nhà ai.

Tử Hưng nói: "Phủ Vinh Quốc họ Giả, có lẽ cũng không làm ô nhục môn mi của tiên sinh chứ?" 〖甲側 Mổ tim phổi kẻ tiểu nhân, nghe ra giọng lưỡi tiểu nhân.〗 Vũ Thôn cười: "Thì ra là nhà ấy. Nếu luận tới, họ hàng hàn tộc nhân đinh cũng không ít, từ Giả Phục đời Đông Hán đến nay, chi phái phồn thịnh, tỉnh nào cũng có, 〖甲側 Lời này dù có thực, cũng ắt là Vũ Thôn nói láo.〗 【蒙側 Như nghe thấy tiếng hắn.】 ai tra cứu cho xuể? Còn như chi Vinh Quốc, thì đúng là đồng phả. Nhưng nhà ấy vinh diệu như thế, chúng ta không tiện vin tới, nên ngày càng xa lạ khó nhận rồi." Tử Hưng thở dài 〖甲側 Thở dài thật lạ.〗 nói: "Lão tiên sinh chớ nói thế. Nay hai phủ Vinh đó, cũng đã tiêu điều cả rồi, chẳng còn như quang cảnh ngày trước nữa." 〖甲側 Nhớ kỹ câu này. Ắt biết trong sách phủ Vinh đã là mạt thế rồi.〗 Vũ Thôn nói: "Ngày trước nhân khẩu hai phủ Ninh Vinh cực nhiều, sao lại tiêu điều được?" 〖甲側 Ý tác giả vốn chỉ viết mạt thế, đây đã là mạt thế của Giả phủ rồi.〗 Lãnh Tử Hưng nói: "Chính thế, nói ra thì dài." Vũ Thôn nói: "Năm ngoái đệ đến địa giới Kim Lăng, nhân muốn du lãm di tích lục triều, hôm ấy vào thành Thạch Đầu, 〖甲側 Điểm nhãn, thần diệu.〗 có đi ngang qua trước cổng trạch cũ của nhà ấy. Bên đông phố là phủ Ninh Quốc, bên tây phố là phủ Vinh Quốc, hai tòa liền nhau, chiếm gần hết nửa con phố. Trước đại môn tuy lạnh ngắt không người, 〖甲側 Hay! Viết ra cảnh nhà phủ trống vắng.〗 nhưng qua tường vây nhìn vào, bên trong sảnh điện lầu các, hãy còn đều đặn uy nghiêm; ngay đến dải hoa viên phía sau 〖甲側 Chữ "sau" sao không dùng thẳng chữ "tây"? ◇ Sợ tiên sinh rơi lệ, nên chẳng dám dùng chữ "tây" ndlr: Tây viên (khu vườn phía tây) từng là nơi huy hoàng của dòng họ Tào trước khi suy bại.〗 kia, cây cối núi đá, hãy còn có cái khí um tùm nhuần nhụy, nào có giống nhà suy bại cơ chứ?"

Lãnh Tử Hưng cười: "Không ngờ ông là tiến sĩ xuất thân, hóa ra chẳng thông! Cổ nhân có câu: 'Con rết trăm chân, chết vẫn không đổ.' Nay tuy nói không thịnh bằng năm trước, nhưng so với nhà sĩ hoạn bình thường, rốt cuộc khí tượng vẫn khác. Nay nhân khẩu ngày một đông, sự vụ ngày một nhiều, chủ tớ trên dưới, kẻ an phú tôn vinh thì lắm, người vận trù mưu hoạch thì không một ai, 〖甲側 Hai câu ấy là cái bệnh lớn của thế gia phú quý xưa nay.〗 mà thường ngày bài trí phô trương phí tổn, lại chẳng biết tằn tiện, nay cái giá bên ngoài tuy chưa đến nỗi đổ, 〖甲側 Chữ "nỗi" hay! Bởi đã đổ một nửa rồi.〗 nhưng cái túi bên trong thì cũng đã cạn dần lên trên rồi. 【蒙側 Thế gia hưng bại, gửi vào miệng người, thực đáng buồn thay.】 Đó còn là việc nhỏ, lại có một việc lớn hơn: nào ngờ cái nhà chung minh đỉnh thực như thế, hàn mặc thi thư như thế, 〖甲側 Hai câu tả ra phủ Vinh.〗 mà con cháu ngày nay, lại hết sức chẳng đời nào bằng đời nào!" 〖甲眉 Văn là văn cực hay, lý là lý ắt có, lời là lời cực đau cực thảm.〗 Vũ Thôn nghe nói, cũng lấy làm lạ: "Nhà thi thư như thế, há lẽ nào lại chẳng giỏi giáo dục? Nhà khác không biết, chỉ nói hai phủ Ninh, Vinh này, là dạy con có khuôn phép hơn cả chứ." 〖甲側 Một câu chuyển, có sức.〗

Tử Hưng thở dài nói: "Chính là nói hai nhà ấy đây. Để tôi kể ông nghe. Ngày trước Ninh Quốc công 〖甲側 [Diễn] ndlr: tên Ninh Quốc công.〗 và Vinh Quốc công 〖甲側 [Nguyên] ndlr: tên Vinh Quốc công.〗 là hai anh em ruột, cùng một mẹ sinh ra. Ninh công là trưởng, sinh được bốn con trai. 〖甲側 Tổ tiên của Giả Tường, Giả Khuẩn, chẳng nói cũng biết vậy.〗 Ninh công mất rồi, con trưởng là Giả Đại Hóa tập tước, 〖甲側 Đời thứ hai.〗 cũng sinh được hai con trai. Con trưởng tên Giả Phu, lên tám chín tuổi thì chết, chỉ còn con thứ là Giả Kính tập tước, 〖甲側 Đời thứ ba.〗 nay một niềm hiếu đạo, chỉ thích luyện đan luyện thủy ngân, 〖甲側 Cũng là việc thường có ở mạt thế đại tộc. Than ôi!〗 【蒙側 Cố tình nói trước từ chỗ khổ sở của kẻ mê chuyện thần tiên ndlr: chỉ Giả Kính mê luyện đan.】

ngoài ra hết thảy chẳng bận tâm. May mà sớm để lại một con trai, tên gọi Giả Trân, 〖甲側 Đời thứ tư.〗 vì cha hắn một lòng muốn làm thần tiên, nên đem tước quan nhường cho hắn tập. Cha hắn lại không chịu về nguyên quán, chỉ ở ngoài thành kinh đô chung đụng với bọn đạo sĩ. Vị Trân gia này cũng sinh được một con trai, năm nay mới mười sáu tuổi, tên là Giả Dung. 〖甲側 Đến Dung là năm đời.〗 Nay lão Kính cha hắn bỏ mặc hết thảy. Trân gia này nào chịu đọc sách, chỉ một niềm rong chơi cao hứng không thôi, đem phủ Ninh Quốc lộn ngược cả lên, cũng chẳng ai dám quản hắn. 〖甲側 Phục bút cho hậu văn.〗 Lại nói phủ Vinh ông nghe đây, việc lạ vừa rồi tôi nói, chính là xảy ra ở đây. Từ khi Vinh công mất, con trưởng là Giả Đại Thiện tập tước, 〖甲側 Đời thứ hai.〗 lấy tiểu thư nhà Thế huân Sử hầu gia ở Kim Lăng 〖甲側 Vì có Tương Vân, cho nên nhắc đến.〗 làm vợ, sinh được hai con trai: trưởng là Giả Xá, thứ là Giả Chính. 〖甲側 Đời thứ ba.〗 Nay Đại Thiện đã sớm qua đời, Thái phu nhân 〖甲側 Nhớ cho kỹ, chính là Sử thái quân, cô tổ của Tương Vân vậy.〗 hãy còn. Con trưởng là Giả Xá tập tước. Con thứ là Giả Chính, từ bé rất thích đọc sách, ông nội thương nhất. Vốn định theo đường khoa giáp xuất thân, không ngờ lúc Đại Thiện lâm chung dâng di bản, Hoàng thượng vì thương tiếc tiên thần, tức thì cho con trưởng tập tước, lại hỏi còn có mấy con trai, lập tức cho dẫn vào yết kiến, bèn ban thêm cho vị Chính lão cha này một hàm Chủ sự, 〖甲側 Đích thực là chuyện có thật,〗 〔二〕 〖không phải dựng bịa.〗 cho vào bộ tập sự, nay đã thăng tới chức Viên ngoại lang rồi. 〖甲側 Vẫn là ca tụng công đức.〗 Phu nhân của vị Chính lão cha này là Vương thị, 〖甲側 Nhớ cho kỹ.〗 con đầu lòng sinh được một công tử, tên là Giả Châu, mười bốn tuổi vào học, chưa đến hai mươi tuổi đã lấy vợ sinh con, 〖甲側 Con ấy tức là Giả Lan vậy. Đến Lan là năm đời.〗 một trận bệnh mà chết. 〖甲眉 Kẻ hơi đáng trông mong thì chết ngay, than ôi!〗 Thai thứ hai sinh được một tiểu thư, sinh đúng ngày mồng một Tết, ấy đã là kỳ; không ngờ năm sau 〔三〕 lại sinh thêm một công tử nữa, 〖甲眉 Người thứ nhất trong cả bộ sách lại nhẹ nhàng dẫn ra như thế, cho nên chẳng thấy văn chương của Ngọc huynh sau này phiền phức khó khăn.〗 nói ra càng kỳ lạ hơn: vừa lọt lòng mẹ, trong miệng đã ngậm sẵn một viên ngọc năm sắc óng ánh, trên mặt còn có nhiều nét chữ, 〖甲側 Hòn đá ngỗ ngược ở Thanh Ngạnh đã rõ tung tích.〗 bèn đặt tên là Bảo Ngọc. Ông bảo đấy có phải là việc mới lạ không nào?" 【辰夾 Chính là phả hệ chi Ninh, Vinh.】

Vũ Thôn cười: "Quả nhiên kỳ dị. Chỉ e người này lai lịch không nhỏ." Tử Hưng cười nhạt: "Hàng vạn người đều nói thế, vì thế tổ mẫu cậu ta yêu quý như châu báu. Năm cậu đầy tuổi, Chính lão cha muốn thử chí hướng về sau của cậu, bèn đem hết thảy mọi vật trên đời bày ra vô số, cho cậu bốc lấy. Ngờ đâu cậu chẳng lấy gì hết, đưa tay chỉ vớ lấy mấy thứ phấn sáp trâm vòng. Chính lão cha bèn giận lắm, nói: 'Về sau chỉ là đồ tửu sắc thôi!' Nhân đó rất không vui lòng. Chỉ riêng Sử Thái quân vẫn coi như mạng căn. Nói đến lại còn lạ, nay đã lên bảy lên tám tuổi, tuy rằng nghịch ngợm lạ thường, nhưng cái chỗ thông minh quai xảo, trăm đứa không bằng một. Nhắc đến lời trẻ con nói ra cũng kỳ quặc, cậu nói: 'Con gái là cốt nhục bằng nước, con trai là cốt nhục bằng bùn. 〖甲側 Thực là thiên cổ kỳ văn kỳ tình.〗 Hễ tôi thấy con gái, tôi liền thanh sảng; thấy con trai, bèn thấy trọc xú xông người.' Ông bảo đáng buồn cười chăng? Sau này là đồ sắc quỷ không còn nghi ngờ gì nữa!" 〖甲側 Không có câu này, Vũ Thôn làm sao sửng sốt nghiêm nét mặt, cùng những điều luận kỳ kỳ quái quái sau đây?〗 Vũ Thôn hãn nhiên nghiêm sắc mặt, vội ngắt lời: "Không phải! Đáng tiếc các vị không biết lai lịch người này. Đại khái Chính lão tiền bối cũng lầm mà coi là hạng dâm ma sắc quỷ rồi. Nếu không phải là người đọc nhiều sách hiểu nhiều việc, gia công cách vật trí tri, thấu đạo tham huyền, thì không thể biết được."

Tử Hưng thấy ông ta nói trịnh trọng như thế, vội thỉnh giáo đầu đuôi. Vũ Thôn nói: "Trời đất sinh ra người, trừ hai giống đại nhân và đại ác, còn lại đều không khác mấy. Bậc đại nhân, thì ứng vận mà sinh; kẻ đại ác, thì ứng kiếp mà sinh. Vận sinh thì đời trị, kiếp sinh thì đời nguy. Nghiêu, Thuấn, Vũ, Thang, Văn Vương, Vũ Vương, Chu Công, Thiệu Công, Khổng Tử, Mạnh Tử, Đổng Trọng Thư, Hàn Dũ, Chu Đôn Di, Trình Hạo Trình Di, Trương Tái, Chu Hy — đều là ứng vận mà sinh. Xi Vưu, Cung Công, Kiệt, Trụ, Tần Thủy Hoàng, Vương Mãng, Tào Tháo, Hoàn Ôn, An Lộc Sơn,

Tần Cối — đều là ứng kiếp mà sinh. 〖甲側 Đây cũng là lược cử vài kẻ đại khái mà nói thôi.〗 Bậc đại nhân, tu trị thiên hạ; kẻ đại ác, nhiễu loạn thiên hạ. Thanh minh linh tú, là chính khí của trời đất, kẻ nhân giả bẩm thụ nó; tàn nhẫn quai tịch, là tà khí của trời đất, kẻ ác giả bẩm thụ nó. Nay đang triều đại vận long tộ vĩnh, thời thái bình vô vi, những kẻ bẩm thụ khí thanh minh linh tú, trên đến triều đình, dưới tới thôn dã, đâu đâu cũng có. Khí tú thừa ra, man mác không chỗ về, bèn làm mưa ngọt, làm gió hòa, thấm đượm khắp bốn bể. Còn thứ tà khí tàn nhẫn quai tịch kia, không thể tung hoành dưới cõi quang thiên hóa nhật, bèn ngưng kết ứ tắc ở nơi khe sâu hang lớn, ngẫu nhiên vì gió lay, hoặc bị mây cuốn, khẽ có ý lay động cảm phát, một tia nửa sợi lỡ mà tiết lộ ra, bỗng gặp lúc khí linh tú vừa đi ngang, chính không dung tà, tà lại ghen chính, 〖甲側 Tỷ dụ thật hay.〗 đôi bên chẳng chịu kém nhau, cũng như gió nước sấm sét, trong lòng đất đã gặp nhau, đã không tiêu hóa được, lại chẳng nhường nhau được, ắt phải đến lúc xung kích tung trào mới hết. Cho nên thứ khí ấy ắt cũng phú bẩm vào người, phát tiết hết rồi mới tan. Khiến cho trai gái ngẫu nhiên bẩm thụ khí ấy mà sinh ra, trên thì không thể thành nhân nhân quân tử, dưới cũng không thể thành đại hung đại ác. 〖甲側 Đúng lắm, là xác luận.〗 Đặt vào giữa hàng vạn vạn người, cái khí thông tuấn linh tú của họ thì ở trên vạn vạn người, còn cái thái quai tịch tà mậu chẳng gần nhân tình của họ, lại ở dưới vạn vạn người. Nếu sinh vào nhà công hầu phú quý, ắt là tình si tình chủng; nếu sinh vào dòng thi thư thanh bần, ắt là dật sĩ cao nhân; 【蒙側 Ngòi bút khéo, lời lạ, mở ra một diện mạo khác. Nhưng mấy lời này, e làm lỡ hết lũ thông minh hậu sinh.】 dù có ngẫu nhiên sinh vào cửa mọn nhà nghèo, quyết không khi nào chịu làm tên hầu ngựa sai vặt, cam chịu để kẻ phàm tục xua khiến chế ngự, ắt sẽ thành kỳ ưu danh xướng. Như các bậc đời trước: Hứa Do, Đào Tiềm, Nguyễn Tịch, Kê Khang, Lưu Linh, hai họ Vương Tạ, Cố Hổ Đầu, Trần Hậu Chủ, Đường Minh Hoàng, Tống Huy Tông, Lưu Đình Chi, Ôn Phi Khanh, Mễ Nam Cung, Thạch Mạn Khanh, Liễu Kỳ Khanh, Tần Thiếu Du; đời gần đây: Nghê Vân Lâm, Đường Bá Hổ, Chúc Chi Sơn; lại như: Lý Quy Niên, Hoàng Phiên Xước, Kính Tân Ma, Trác Văn Quân, Hồng Phất, Tiết Đào, Thôi Oanh Oanh, Triều Vân... Những người ấy, đổi địa vị cho nhau thì cũng đều là một hạng như nhau vậy."

Tử Hưng nói: "Cứ như ông nói, thế thì 'nên thì vương hầu, bại thì giặc cướp' 〖甲側 Trong Nữ Tiên Ngoại Sử luận về ma đạo đã là kỳ, lời này lại chẳng phải lập ý của Ngoại Sử, cho nên càng thấy kỳ.〗 đấy ư?" Vũ Thôn nói: "Chính là ý ấy. Ông còn chưa biết, tôi từ khi bị cách chức đến nay, hai năm ròng ngao du khắp tỉnh, cũng đã từng gặp hai đứa trẻ khác thường. 〖甲側 Trước hết tạm dựng một đứa làm nền.〗 Cho nên, vừa rồi ông nói đến Bảo Ngọc, tôi liền đoán được tám chín phần cũng là hạng người ấy. Chẳng cần nói đâu xa, chỉ ngay trong thành Kim Lăng, có nhà họ Chân làm chức Khâm sai Kim Lăng tỉnh Thể Nhân viện Tổng tài, 〖甲側 Chức hàm này không thể khảo cứu, cũng là do tác giả muốn gửi gắm nỗi lòng mà đặt ra, gác lại chớ bàn.〗 〖甲眉 Lại một nhà họ Chân thực, cốt để xa đối với nhà họ Giả, cho nên viết Giả thì biết Chân.〗 ông có biết chăng?" Tử Hưng nói: "Ai mà chẳng biết! Phủ họ Chân với phủ họ Giả chính là họ hàng cũ, lại là thế giao. Hai nhà qua lại, cực kỳ thân thiết. Ngay tại hạ đây cũng từng tới lui nhà ấy không phải một ngày rồi." 〖甲側 Đồ chó săn khoác lác, giống hệt như thực.〗

Vũ Thôn cười: "Năm ngoái tôi ở Kim Lăng, cũng từng có người tiến cử tôi đến phủ họ Chân dạy học. Tôi đến xem quang cảnh nhà ấy, ai ngờ nhà hiển quý đến thế, mà lại là cái nhà phú nhi hiếu lễ, 〖甲側 Như nghe thấy tiếng.〗〖甲眉 Chỉ một câu đã là một thiên truyện về gia thế, khác hẳn với trong miệng Tử Hưng.〗 thực là một chỗ dạy học khó có. Nhưng riêng cậu học trò này, tuy là mới vỡ lòng, thế mà so với đứa học cử nghiệp còn hao sức hơn. Nói ra thật đáng buồn cười, cậu ta nói: 'Ắt phải có hai đứa con gái ngồi học cùng tôi, thì tôi mới nhận được mặt chữ, trong lòng mới sáng ra, bằng không thì tự nhiên trong lòng tôi mờ mịt.' 〖甲側 Bảo Ngọc nhà họ Chân chính là kẻ nửa trên bộ sách không tả đến, cho nên chỗ này hết sức biểu minh, để xa chiếu với Bảo Ngọc nhà họ Giả. Phàm những chỗ viết về Giả Bảo Ngọc, chính là truyền ảnh cho Chân Bảo Ngọc vậy.〗 Lại thường nói với lũ tiểu tư theo hầu: 'Hai chữ "nữ nhi" này, cực kỳ tôn quý, cực kỳ thanh tịnh,

so với hai tiếng tôn hiệu A Di Đà Phật và Nguyên Thủy Thiên Tôn còn tôn vinh không gì sánh kịp! 〖甲眉 Sao chỉ lấy hai danh hiệu của Thích, Lão làm thí dụ, mà không dám đả động đến bậc tiên sư Nho thánh của ta chút nào? Ta thì không dám lấy hai chữ ngoan liệt mà coi thường cậu ta.〗 Cái miệng bẩn lưỡi thối của chúng bay, muôn ngàn lần không được xúc phạm đến hai chữ ấy, trọng yếu đấy! 【蒙側 Cố ý viết nét bút hiểm, để làm mạch phục bút cho văn sau.】 Phàm lúc nào cần nói đến, ắt phải dùng nước trong và trà thơm súc miệng đã rồi mới được nói; nếu lỡ sai sót, bèn phải khoét răng xuyên má v.v.' Cậu ta bạo ngược phù táo, ngoan liệt hãn si, hết thảy đều dị thường. Chỉ riêng lúc tan học, bước vào trong gặp mấy đứa con gái, thì ôn hậu hòa bình, thông mẫn văn nhã, 〖甲側 Đối chọi thật chuẩn với tám chữ trước.〗 bỗng biến thành một con người khác. Vì thế, cha cậu ta từng hạ tử tiên côn mấy lần, nhưng không sao sửa được. Mỗi lần bị đánh đau không chịu nổi, cậu ta bèn 'chị ơi' 'em ơi' kêu loạn cả lên. 〖甲眉 Lấy cái kỳ ngữ xưa nay chưa từng nghe, cho nên viết thành cái kỳ văn xưa nay chưa từng có. Đây là chỗ trào phúng ngụ ý sâu xa nhất trong cả bộ sách. Bởi tác giả thực vì nỗi đau cánh chim lìa, nỗi uất hoa đệ héo ndlr: ẩn dụ chỉ nỗi đau mất anh em ruột thịt, cho nên mới soạn ra bộ truyện khuê các đình vi này.〗 Về sau nghe bọn con gái trong nhà trêu cậu: 'Tại sao hễ bị đánh đau quá lại cứ gọi chị em mãi thế? Hay là cầu chị em đến xin tha giùm? Ngươi há chẳng thẹn ư!' Cậu ta trả lời thật diệu. Cậu nói: 'Lúc đau quá, chỉ gọi chị ơi em ơi, họa may đỡ đau cũng chưa biết chừng, quả nhiên kêu lên một tiếng, bèn thấy không đau nữa, thành ra được một phương thuốc bí truyền. Mỗi lần đau đớn cực độ, bèn gọi chị em liên hồi lên vậy.' 【蒙側 Nhàn nhàn dẫn ra vô cùng kỳ ngữ, đều chỉ là cho hạ văn.】 Ông bảo đáng buồn cười chăng? Cũng vì tổ mẫu nuông chiều quá đỗ, thường vì cháu mà làm nhục thầy mắng con, nhân đó tôi bèn từ quán ra đi. Nay đang ngồi dạy ở nhà họ Lâm Tuần diêm Ngự sử đây. Ông xem, hạng con em ấy, ắt chẳng giữ được căn cơ của tổ phụ, chẳng theo được lời răn dạy của thầy trưởng. Chỉ đáng tiếc mấy chị em gái nhà ấy, đều là những người ít có." 〖甲側 Điểm thật một nét; theo ta, tác giả hẳn từng có những người thật như vậy.〗

Tử Hưng nói: "Ngay như trong phủ Giả, hiện có ba vị cũng không tồi. Trưởng nữ của Chính lão cha, tên là Nguyên 〖甲側 "Nguyên" (gốc) vậy.〗 Xuân, hiện vì hiền hiếu tài đức, được tuyển vào cung làm Nữ sử 〖甲側 Chiếu theo lệ đời Hán trở về trước, diệu!〗 rồi. Nhị tiểu thư là do tiền thê của Xá lão cha sinh ra, tên là Nghênh 〖甲側 "Nghênh" (đọc giống "ưng" — đáng lẽ) vậy.〗 Xuân, tam tiểu thư là thứ xuất của Chính lão cha, tên là Thám 〖甲側 "Thám" (đọc giống "thán" — than thở) vậy.〗 Xuân, tứ tiểu thư là bào muội của Trân gia bên phủ Ninh, tên là Tích 〖甲側 "Tích" (đọc giống "tức" — dừng, nghỉ) vậy.〗 Xuân. 【辰夾 Con gái Giả Kính.】 Vì Sử lão phu nhân cực kỳ yêu cháu gái, nên đều theo học ở bên tổ mẫu, cùng nhau đọc sách, nghe ra người nào cũng khá." 【辰夾 Tiếp tục những điều chưa nói hết ở đoạn trước, chính là mạch văn chồng lại ba lớp.】 Vũ Thôn nói: "Hay hơn nữa là tục lệ nhà họ Chân, tên con gái cũng đều theo tên con trai mà đặt, chẳng giống nhà khác riêng dùng những chữ diễm lệ như 'Xuân' 'Hồng' 'Hương' 'Ngọc'. Sao phủ Giả lại cũng rơi vào sáo cũ ấy?"

Tử Hưng nói: "Không phải, chỉ vì hiện nay đại tiểu thư sinh đúng ngày mồng một tháng giêng, nên đặt tên là Nguyên Xuân, các cô sau mới theo chữ 'Xuân' đó. Còn hàng trên, thì cũng là theo tên anh em mà đặt. 【蒙側 Căn nguyên việc Đại Ngọc vào Vinh Quốc phủ, lại mượn miệng hai người này nói ra, đoạn văn dưới liền không tốn sức.】 Hiện có bằng chứng đây: phu nhân của đông gia họ Lâm mà ông đang ngồi dạy, chính là bào muội của Xá, Chính nhị công phủ Vinh đó, lúc ở nhà tên là Giả Mẫn. Nếu không tin, ông cứ về tra xét kỹ thì biết." Vũ Thôn đập bàn cười: "Thảo nào cô học trò này hễ đọc sách gặp chữ 'Mẫn', đều đọc thành 'Mật', lần nào cũng thế; lúc viết chữ gặp chữ 'Mẫn', lại bớt đi một hai nét, trong lòng tôi đã thấy hơi ngờ ngợ. Nay nghe ông nói, thì là vì lẽ ấy không còn nghi ngờ gì nữa. Thảo nào cô học trò này ngôn ngữ cử chỉ khác hẳn một kiểu, chẳng giống với nữ tử thời nay. Tôi đoán ắt mẹ cô ta không phải phàm tục, cho nên mới sinh được con như thế. Nay biết là cháu ngoại phủ Vinh, lại cũng chẳng có gì đáng lạ. Chỉ đau lòng là

tháng trước mẹ cô ta đã tạ thế mất rồi." Tử Hưng thở dài: "Chị em cũ bốn người, người này là út, lại cũng mất rồi. Chị em hàng trên, chẳng còn một ai. Chỉ trông vào lớp cháu chắt này, sau này rể hiền ra sao đây."

Vũ Thôn nói: "Phải đấy. Vừa rồi nói Chính công đã có một đứa con trai ngậm ngọc, 【蒙側 Linh ngọc thì chỉ có một viên, mà Bảo Ngọc thì có hai người. Tính tình như một, cũng là cái ý Lục Nhĩ Ngộ Không ndlr: Lục Nhĩ Ngộ Không: điển trong Tây Du Ký, chỉ con khỉ sáu tai giả mạo Tôn Ngộ Không, giống hệt như thật chăng? 】 lại có một đứa cháu yếu ớt do con trưởng để lại. Còn Xá lão này hóa ra không có đứa nào ư?" Tử Hưng nói: "Chính công đã có đứa con ngậm ngọc, sau đó người thiếp lại sinh thêm một đứa nữa, 〖甲側 Dẫn ra Giả Hoàn. 〗 cũng chẳng biết hay dở thế nào. Chỉ thấy hiện có hai con một cháu, cũng chẳng biết tương lai ra sao. Còn như Xá công, cũng có hai con trai. 【蒙側 Gia phả của chính nhà mình, kể nhớ không rõ vốn nhiều; vậy mà nhờ người ngoài kể ra, lại một mối chẳng rối. 】 Con trưởng tên là Giả Liễn, nay đã ngoài hai mươi tuổi. Chồng chị chồng em, lấy chính là chất nữ của Vương thị phu nhân Chính lão cha, 〖甲側 Riêng đưa ra một người Hy Phượng. 〗 nay đã lấy nhau được hai năm. Vị Liễn gia này trên người có quyên một chức Đồng tri, cũng là chẳng thích đọc sách, ở đời chỉ giỏi cơ biến ngôn đàm, cho nên nay chỉ ở nhà người chú ruột là Chính lão gia, giúp đỡ liệu lý một ít gia vụ. Mà hay thay từ khi lấy vị lệnh phu nhân ấy về, hóa ra trên dưới không một ai không khen ngợi phu nhân của ông ta, Liễn gia lùi lại một khoảng đất. Nói về dung mạo thì cực kỳ xinh đẹp, ngôn đàm thì sảng khoái lanh lợi, tâm cơ lại cực kỳ sâu sắc tinh tế, thực là hạng đàn ông muôn người không bằng một." 〖甲側 Chưa thấy mặt người mà đã được rọi bóng từ trước. 甲眉 Chẳng phải từ dưới án Cảnh Ảo mà đến thì là ai? 〗

Vũ Thôn nghe rồi, cười: "Thế mới biết lời tôi nói trước chẳng sai. 〖甲側 Lược một câu chốt lại. 〗 Mấy người ông vừa nói ấy, đều chỉ e là những kẻ thuộc loại chính tà lưỡng phú cùng một đường đến cả, cũng chưa biết chừng." Tử Hưng nói: "Tà cũng được, chính cũng được, cứ lo tính sổ nhà người ta mãi, ông cũng uống một chén rượu đi mới phải." 【蒙側 Ngòi bút chuyển như chảy, không chút ngưng trệ. 】 Vũ Thôn nói: "Phải đấy, cứ mải nói chuyện, hóa ra uống nhiều thêm mấy chén." Tử Hưng cười: "Nói chuyện phiếm của người, chính là đồ nhắm rượu ngon, 〖甲側 Bởi ý nói đoạn thoại này, cũng là trò cười trong lúc trà rượu của người đời mà thôi. 〗 thì thêm mấy chén nữa có ngại gì." Vũ Thôn nhìn ra ngoài cửa sổ 〖甲側 Sống động như tranh vẽ. 〗 nói: "Trời cũng muộn rồi, coi chừng đóng cổng thành. Chúng ta thong thả vào thành rồi bàn tiếp, chưa phải là không được." Thế là hai người đứng dậy, tính trả tiền rượu. 〖甲側 Không thể bảo đoạn thu này là nhạt nhẽo, bởi vốn chẳng phải là chính văn (mạch truyện cốt lõi). 〗

Đang định đi, bỗng nghe đằng sau có người gọi: "Huynh Vũ Thôn, chúc mừng rồi! Đặc biệt đến báo tin vui đây." 〖甲側 Cái lối mở đầu sáo mòn này, cũng chẳng thể không dùng. 〗 Vũ Thôn vội quay đầu nhìn — 【己夾 Lời văn quá phiền, khiến người không chịu nổi. Cổ nhân nói "tiếc mực như vàng", xem đây thì coi mực như đất rồi. Tuy diễn đến ngàn vạn hồi cũng có thể vậy. 】

【威 〖hồi hậu tổng bình〗 Trước tả cuộc may mắn gặp gỡ, rồi mượn đó mà dẫn vào chốn huyễn cảnh sau này. Trên đời việc bất bình, miệng người ngoài ngõ chẳng khác bia đá lưu danh. Tác giả khổ tâm là thế, nhưng cũng là lẽ thường của nhân tình vậy. 】

【威 〖hồi hậu tổng bình〗 Vũ Thôn gặp Kiều Hạnh, là cái dẫn mở của thiên văn này, nên đặt ở trước. Lãnh Tử Hưng bàn luận, là cái dẫn mở của sự tích, nên thuật tả ở sau. Thế tình nóng lạnh, rành rành như vẽ. 】

【威 〖hồi hậu tổng bình〗 Có tình vốn khổ hơn vô tình,
Sống chết tương quan vẫn tại lòng.
Cũng bởi tiền duyên trời tác hợp,
Hà phương Đại Ngọc lệ ròng ròng.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Lung thũng" (điếc, phù thũng), các bản dùng chữ hơi khác, bản chỉnh lý hiện đại phần nhiều theo bản Canh Thìn, Thư Tự sửa thành "long chung" (lọm khọm). Xét đoạn tả lão tăng này là nhằm đối lại với ý nghĩ của Vũ Thôn sau khi xem câu đối, có ý trào phúng, cho nên dùng chữ "lung thũng" mang nghĩa xấu là phải hơn.

〔二〕 Chữ 嫡 trong lời phê này dùng như 的, nghĩa là "xác thực"; thông thường đều hiệu thành chữ 的. Nhưng chữ 嫡 với nghĩa này xuất hiện nhiều lần trong lời phê, dường như lại không phải bút ngộ. Theo Khang Hy tự điển, 嫡 cũng có thể viết là 的, nên bản hối giáo này nhất luật không sửa 嫡 thành 的.

〔三〕 "Năm sau", trừ bản Thích Tự, Thư Tự chép là "về sau" ra, các bản đều giống nhau. Xét từ hậu văn, tuổi của Nguyên Xuân và Bảo Ngọc cách biệt rõ ràng không chỉ một tuổi.

Hồi 3: Giả Vũ Thôn nhờ thế phục chức ở Kim Lăng — Lâm Đại Ngọc rời cha vào cư ngụ Vinh Quốc Phủ

Hồi 3

Giả Vũ Thôn nhờ thế phục chức ở Kim Lăng — Lâm Đại Ngọc rời cha vào cư ngụ Vinh Quốc Phủ

〖甲 側 Hai chữ "thu dưỡng" chạm đến mắt, thê lương đến tột cùng!〗

【 戚 *Hồi tiền phê — bản Thích Tự:*
Ta vì chàng giữ giới, ta vì chàng ăn chay; ta vì chàng trăm mưu nghìn kế chẳng khuây lòng, ta vì chàng mắt lệ mày sầu khôn gỡ. Chỗ không người, tự ngờ đoán, chỉ e tấm lòng thông tuệ linh mẫn kia lén đổi thay. 】

【 Viên ngọc của Bảo Ngọc có linh tính, đáng yêu, trời sinh đã có sẵn lỗ để xuyên dây đeo. Ngàn năm may mắn mới gặp được mối duyên tiên, từ đó tràn đầy xuân sắc tốt đẹp viên mãn. Tùy thời mừng giận buồn vui, gạt xa mọi hợp tan sướng khổ. Đất dài trời lâu hương với bóng quyện bên nhau, hợp ý mới thỏa được lòng. 】

【 Bảo Ngọc ngậm đến, là đá thừa của trời vá, xuống trần đã lâu, hấp thụ khí đất rồi ẩn chứa lại, nhân có người mà hiện ra. Tính chất nó trong dương ngoài âm, hình thể nó sáng trắng ấm nhuận, trời sinh có lỗ để xuyên dây, nên gọi tên là Bảo Ngọc, ấy là ý rằng ai sắp được nó đều yêu quý hòn ngọc này vậy. 】

【 Trời đất tuần hoàn thu lại xuân, sống sống chết chết cũ đổi mới. Nhà chàng đặt bút tả phong nguyệt, Bảo Ngọc Tần Tần hiểu kẻ yêu người. 】

Nói về lúc Vũ Thôn vội quay đầu nhìn, chẳng phải ai khác, chính là Trương Như Khuê — 〖甲 側 ý nói "như quỷ như vực" *ndlr: chơi chữ — tên 如圭 Như Khuê đọc gần như 如鬼 "như quỷ"; 蜮 "vực" là loài thủy quái ngậm cát bắn bóng người hại ngầm*, cũng chẳng phải chính nhân chính ngôn.〗 người đồng liêu cùng bị tham hặc cách chức năm trước. Y vốn là người xứ này, sau khi cách chức về nhà ở, nay dò được tin trong kinh đã tâu xin cho những người bị cách chức được phục dụng, bèn khắp nơi tìm tình kiếm đường, chợt gặp Vũ Thôn, nên vội đến chào mừng. 【蒙 側 Chốn quan trường, tả thật xác đáng.】 Hai người chào hỏi nhau, Trương Như Khuê bèn đem tin ấy báo cho Vũ Thôn. Vũ Thôn tự nhiên mừng rỡ, vội vã hàn huyên vài câu, 〖甲 側 Vẽ ra tâm sự.〗 rồi từ biệt ai về nhà nấy. Lãnh Tử Hưng nghe tin, bèn vội hiến kế, 〖甲 側 Tả rất giống kẻ chạy theo chỗ đương quyền đương thế.〗 bảo Vũ Thôn nhờ Lâm Như Hải chuyển sang trong kinh nhờ Giả Chính. Vũ Thôn lĩnh ý, từ biệt về nhà trọ, vội tìm tờ quan báo xem thì quả đúng như vậy. 〖甲 側 Tinh tế!〗

Hôm sau, y đến bàn với Như Hải. Như Hải nói: "Duyên trời xui khiến, vì tiện kinh mất, nhạc mẫu tôi ở kinh nhớ đến cháu gái không ai nương tựa dạy bảo, trước đã sai người nhà mang thuyền đến đón, nhưng vì cháu chưa thực khỏe hẳn, nên chưa kịp lên đường. Lúc này tôi đang nghĩ đến ơn dạy dỗ xưa nay chưa báo đáp được, gặp dịp này lẽ nào lại không hết lòng toan tính. Xin ông cứ yên tâm, tôi đã dự liệu trước cả rồi, đã viết sẵn một phong thư tiến cử, gửi gắm ông anh vợ tôi hết sức giúp đỡ chu toàn, mới có thể gọi là tỏ được chút lòng thành của tôi. Về các khoản phí tổn, trong thư gửi anh vợ tôi đã ghi rõ rồi, cũng không phiền tôn huynh phải lo nghĩ vậy." 【蒙 側 Muốn nói tới đoạn cốt lõi nên lấy đây làm dẫn, vả lại trên đường đi Đại Ngọc thực không có ai để gửi gắm. Văn bút thiết tha thỏa đáng.】 Vũ Thôn vừa vái dài, tạ ơn luôn miệng, vừa hỏi: "Chẳng hay lệnh thân đại nhân hiện giữ chức gì? 〖甲 側 Lời của kẻ gian hiểm lừa người.〗 Chỉ e vãn sinh đường đột, không dám đột nhiên vào kinh làm phiền." 〖甲 側 Toàn là giả dối, toàn là lừa đảo.〗 【蒙 側 Mượn lời tế nhị cẩn thận của Vũ Thôn mà dễ dàng chuyển vào mạch chính, cũng là miệng lưỡi và tâm tư của kẻ chốn quan trường. Rất hay!】 Như Hải cười nói: "Nếu bàn về xá thân, thì với tôn huynh cũng là cùng một gia phả, ấy là cháu của Vinh công. Ông anh cả nội huynh hiện tập tước Nhất đẳng Tướng quân, tên là Xá, tự Ân Hầu; ông anh thứ hai tên là Chính, tự Tồn Chu, 〖

〖甲 側 Hai tên hai chữ đều là "tụng đức" mà đặt ndlr: tên Giả Xá (ân xá) tự Ân Hầu (ơn trên phong hầu); Giả Chính (chính trực) tự Tồn Chu (giữ gìn đạo nhà Chu); cả hai đều đặt theo ý ca tụng công đức tổ tiên, làm chứng với lời của Tử Hưng.〗 hiện giữ chức Viên ngoại lang bộ Công, là người khiêm cung hậu đạo, rất có phong độ của tổ phụ để lại, chẳng phải hạng công tử bột ăn chơi khinh bạc, nên tôi mới dám viết thư phiền nhờ. Bằng không, chẳng những làm nhơ thanh thao của tôn huynh, mà chính tôi cũng chẳng thèm làm vậy." 〖甲 側 Tả Như Hải thực là tả Chính lão. Đây gọi là sách có phép "bất tả chi tả" (tả bằng cách không tả).〗 【蒙 側 Kẻ gian trá thường hay khéo nói những lời như vậy.】 Vũ Thôn nghe xong, trong lòng mới tin lời của Tử Hưng hôm trước, bèn lại tạ ơn Lâm Như Hải. Như Hải bèn nói: "Tôi đã chọn ngày mồng hai tháng sau cho cháu gái vào kinh, tôn huynh cùng đường mà đi, há chẳng lưỡng tiện?" Vũ Thôn vâng dạ nghe theo, trong lòng hết sức đắc ý. Như Hải bèn sắp sửa lễ vật và việc tiễn hành, Vũ Thôn nhất nhất nhận lấy.

Cô học trò Đại Ngọc ấy, bệnh đã đại khỏi, vốn chẳng nỡ bỏ cha mà đi, nhưng vì ngoại tổ mẫu cứ nhất định bảo phải đến, và hơn nữa Như Hải nói: "Cha con nay tuổi đã gần nửa trăm, không có ý tục huyền nữa, vả lại con nhiều bệnh, tuổi lại còn nhỏ, trên không có mẹ hiền dạy bảo, dưới không có chị em anh em nương tựa, 〖甲 側 Xót xa! Mỗi câu một giọt máu, mỗi câu một giọt máu — đó mới là văn chương.〗 nay nương nhờ ngoại tổ mẫu cùng các cậu và chị em đi, vừa hay đỡ cho ta mối lo trông ngóng, sao lại nói không đi?" Đại Ngọc nghe xong, bèn rơi lệ lạy từ biệt, 〖甲 側 Thực tả Đại Ngọc.〗 【蒙 側 Đoạn này là không chịu để Đại Ngọc thành kẻ vui lòng bỏ cha mà đi xa. Từ đây có thể thấy tác giả yêu quý Đại Ngọc như chính mình.】 rồi theo nhũ mẫu cùng mấy bà lão trong Vinh phủ lên thuyền mà đi. Vũ Thôn có một chiếc thuyền riêng, dẫn theo hai tiểu đồng, nương theo Đại Ngọc đồng hành. 〖甲 側 Lão sư nương nhờ môn sinh, trách gì đời nay lấy việc thu nhận môn sinh làm vinh hạnh.〗 【蒙 側 Tỉ mỉ như thế, thật là phong phạm của đại gia vọng tộc.】

Ngày kia đến kinh đô, 〖甲 側 Giữa đoạn văn dày đặc sự kiện, nét bút thâu gọn lại.〗 vào Thần Kinh, Vũ Thôn trước hết chỉnh tề áo mũ, 〖甲 側 Hãy tạm gác Đại Ngọc để đợi đoạn sau tả kỹ. Nay cốt trước đem Vũ Thôn an trí qua một bên, rồi mới mở đầu mạch chính trong Vinh phủ vậy.〗 dẫn theo tiểu đồng, 〖甲 側 Từ đây dần dần đáng xem lên rồi.〗 cầm thiếp danh đề "tông điệt", 〖甲 側 Tấm thiếp này hay cực, đủ biết phẩm hạnh của Vũ Thôn ndlr: "tông điệt" = cháu cùng tông tộc, nhưng họ Giả và Vũ Thôn vốn không cùng dòng họ — y cố ý vin vào để tạo cớ cho Giả Chính dễ giúp.〗 đến trước cửa Vinh phủ đệ trình. Lúc ấy Giả Chính đã xem thư của em rể, liền vội mời vào gặp. Thấy Vũ Thôn tướng mạo khôi vĩ, ngôn đàm bất tục, vả lại Giả Chính này vốn quý người đọc sách, lễ hiền hạ sĩ, cứu kẻ chìm vớt kẻ nguy, rất có phong độ tổ phụ, huống chi lại là em rể gửi gắm, bởi vậy càng ưu đãi Vũ Thôn, 〖甲 側 Quân tử có thể bị lừa bằng đường chính đáng vậy, huống chi Vũ Thôn đang lúc Vương Mãng khiêm cung hạ sĩ ndlr: Vương Mãng — kẻ tiếm ngôi nhà Hán, trước khi cướp ngôi từng giả vờ khiêm cung hạ mình với kẻ sĩ để thu phục lòng người, dù Chính lão cũng bị mê hoặc, đó là tác giả chỉ đông nói tây vậy.〗 lại càng khác hẳn, bèn hết sức giúp đỡ ở trong. Ngày đề tấu, nhẹ nhàng mưu 〖甲 側 Phép chữ của "Xuân Thu" ndlr: cách dùng chữ trong kinh Xuân Thu của Khổng Tử — mỗi chữ đều hàm ý khen chê; ở đây chữ "mưu" ngầm chê Vũ Thôn dùng thủ đoạn.〗 được một chức phục chức hậu khuyết. Chẳng đầy hai tháng, Kim Lăng Ứng Thiên phủ có chỗ khuyết ra, bèn mưu bổ 〖甲 側 Phép chữ của "Xuân Thu".〗 vào chỗ khuyết ấy, lạy từ Giả Chính, chọn ngày đến nhận chức. 〖甲 側 Vì có Bảo Thoa nên nhắc đến đó, một lời dẫn sang hồi sau.〗 Không nói nữa. 【蒙 側 Khép lại chuyện Vũ Thôn.】

Nay nói về Đại Ngọc, từ hôm ấy bỏ thuyền lên bờ, 〖甲 側 Đây mới là chỗ mở đầu chính văn (mạch truyện cốt lõi). Từ đây về sau, bút mực khác với hai hồi trước.〗 đã có kiệu và xe chở hành lý của Vinh Quốc phủ sai đến chờ sẵn. Đại Ngọc thường nghe 〖甲 側 Ba chữ này tinh tế.〗 【蒙 側 Dùng ba chữ "thường nghe nói" mà tiết kiệm được bao nhiêu bút mực.】 mẹ nói, nhà ngoại tổ mẫu nàng khác hẳn những nhà khác. Mấy người đàn bà hạng ba mà nàng mới thấy mấy hôm nay, đã thấy không tầm thường rồi, huống chi nay đến tận nơi. Bởi vậy bước một dòm chừng, lúc nào cũng ý tứ, không dám buông lời nói thừa một câu, đi sai một bước, 【蒙 側 Tần Tần (tức Đại Ngọc) vốn dĩ không tầm thường.】 chỉ

sợ bị người ta chê cười mất. 〖甲 側 Tả tâm cơ của Đại Ngọc từ thuở nhỏ.〗 【甲辰 夾 Lời Đại Ngọc tự nghĩ.】 Từ khi lên kiệu, đi vào trong thành, từ cửa sổ sa nhìn thoáng ra, thấy phố xá phồn hoa, nhân khói phụ thịnh, tự khác hẳn những nơi khác. 〖甲 側 Trước hết tả từ phố xá.〗 Lại đi thêm nửa ngày, chợt thấy phía bắc con phố có hai con sư tử đá lớn ngồi xổm, ba gian cổng lớn chạm đầu thú, trước cổng có hơn mười người mũ áo rực rỡ đang ngồi xếp hàng. Cửa chính lại không mở, chỉ có hai cửa góc đông tây có người ra vào. Trên cửa chính có một tấm biển, trên biển đề năm chữ lớn "Sắc tạo Ninh Quốc phủ". 〖甲 側 Tả Ninh phủ trước, ấy là từ đông sang tây mà đến.〗 Đại Ngọc nghĩ thầm: "Đây là nhà trưởng phòng của ngoại tổ mẫu rồi." Vừa nghĩ, vừa đi sang phía tây, chẳng bao xa, cũng giống như vậy, ba gian cổng lớn, mới là Vinh Quốc phủ. Lại không vào cửa chính, 【蒙 側 Đoạn dưới tả dinh thự Vinh phủ, thảy đều mượn đôi mắt đẹp của Đại Ngọc mà truyền ra. Nếu không phải đôi mắt của Đại Ngọc, thì cũng không thể tỉ mỉ chu đáo đến thế.】 chỉ vào cửa góc phía tây. Bọn phu kiệu khiêng vào, đi được một tầm tên bắn, sắp đến chỗ rẽ, bèn nghỉ kiệu lui ra. Những bà tử đi sau đều đã xuống kiệu, rảo bước lên trước. Lại đổi ba bốn tiểu tư mũ áo chỉnh tề tuổi mười bảy mười tám lên thay, khiêng kiệu trở lại. Các bà tử đi bộ vây quanh theo sau, đến trước một cái cửa Thùy Hoa thì đỗ kiệu. Các tiểu tư lui ra, các bà tử bước lên vén rèm kiệu, đỡ Đại Ngọc xuống kiệu. 【蒙 側 Đoạn trên tả các khoản mục.】 Lâm Đại Ngọc vịn tay bà tử, bước vào cửa Thùy Hoa. Hai bên là hành lang tay vịn chạy vòng, chính giữa là Xuyên đường, trước mặt kê một tấm bình phong lớn bằng đá Đại Lý trên giá gỗ tử đàn. Vòng qua tấm bình phong, có ba gian thính nhỏ, sau thính chính là phòng chính viện sau. Mặt tiền là năm gian thượng phòng, đều là đục xà chạm cột, hai bên hành lang xuyên sơn thông sang sương phòng, treo lồng các thứ chim anh vũ, họa my đủ màu sắc. Trên bậc thềm, mấy a hoàn mặc đồ đỏ xanh đang ngồi, vừa thấy bọn họ đến, liền vội cười chạy lên đón, nói: "Vừa rồi lão thái thái còn nhắc đến, khéo sao vừa đúng lúc đã tới." 〖甲 側 Như thấy như nghe, nét bút hiện sống trên trang giấy. Đẹp mắt thay!〗 Bèn ba bốn người tranh nhau vén rèm lên, 〖甲 側 Thực có việc ấy, thực có việc ấy!〗 một mặt nghe có người vào bẩm: "Lâm cô nương đã đến."

Đại Ngọc vừa bước vào phòng, đã thấy hai người dìu một bà lão tóc bạc như cước ra đón, 〖甲 眉 Chỗ xuất sắc nhất của sách này, toàn là những chỗ như thế này, đó gọi là "trên má thêm ba sợi lông" vậy ndlr: điển cố hội họa — thêm vài chi tiết nhỏ khiến chân dung bừng sống.〗 Đại Ngọc liền biết đó là ngoại tổ mẫu của mình. Toan sụp xuống lạy chào, thì đã bị ngoại tổ mẫu ôm chầm vào lòng, "cục cưng ruột thịt" 【戚 夾 Tả hết cái lẽ tình sâu kín của người đau mất con gái. ◇ 蒙 側 Đoạn văn tự này là từ thiên tính mà chảy ra, tôi đọc đến đây bất giác lệ đầm hai tay áo.】 kêu lên mà khóc rất to. 〖甲 側 Ngàn cân sức lực tả một nét bút này.〗 Đương lúc ấy, những người đứng hầu dưới đất, không ai không che mặt rơi lệ, 〖甲 側 Tả thêm một nét bên cạnh, càng hay!〗 Đại Ngọc cũng khóc không ngừng. 〖甲 側 Tự nhiên thuận bút tả một nét.〗 【蒙 側 Rất thực.】 Một lúc sau mọi người từ từ khuyên giải cho thôi, Đại Ngọc mới lạy chào ngoại tổ mẫu. 〖甲 眉 Đây là nhân vật trọng yếu của mạch truyện, vậy mà lại viết ra như thế này, thực là chương pháp trời sinh đắt đặt, không thấy một tí gượng ép nào.〗 Đây chính là Sử thị Thái quân mà Lãnh Tử Hưng đã nói đến, mẹ của Giả Xá và Giả Chính vậy. 〖甲 側 Trong sách nhân vật đông quá, nên chú rõ một nét, khiến người xem đỡ nhọc mắt.〗 Đương lúc ấy, Giả mẫu lần lượt chỉ cho Đại Ngọc: "Đây là Đại cữu mẫu của cháu, 【甲辰 夾 Hình thị.】 Đây là Nhị cữu mẫu của cháu, 【甲辰 夾 Vương thị.】 Đây là chị dâu góa của cháu Châu đại ca trước đây của cháu. 【甲辰 夾 Lý Hoàn.】 " Đại Ngọc lần lượt chào hỏi từng người. Giả mẫu lại nói: "Mời các cô đến. Hôm nay có khách xa mới đến, có thể không phải đến trường nữa." Mọi người vâng dạ một tiếng, bèn đi hai người.

Chẳng mấy chốc, đã thấy ba bà nhũ mẫu cùng năm sáu a hoàn, xúm xít dìu ba vị tiểu thư tới. 〖甲 側 Thanh thế như hiện trên giấy. ◇ 甲 眉 Theo mắt Đại Ngọc tả ba người.〗 Cô thứ nhất da thịt hơi đầy, 〖甲 側 Không phạm vào Bảo Thoa.〗 dáng người trung bình, má tựa vải tươi ướp mỡ, mũi tựa mỡ ngỗng thoa, ôn nhu trầm mặc, nhìn vào đã

thấy thân. 〖甲側 Làm chân dung cho Nghênh Xuân.〗 Cô thứ hai vai thót eo thon, 〖甲側 Trong "Lạc Thần phú" có câu "vai như đẽo gọt" là vậy.〗 dáng người cao gầy, mặt trái xoan, mắt sáng mày thanh, liếc nhìn thần sắc bay bổng, văn thái tinh hoa, thấy mà quên tục. 〖甲側 Làm chân dung cho Thám Xuân.〗 Cô thứ ba thân lượng chưa đủ, hình dung hãy còn nhỏ. 〖甲眉 Tả một nét khái quát càng hay! Ắt phải tả từng người thì mới cứng nhắc. Khá cười thay, những tiểu thuyết gần đây, có đến cả trăm nữ tử, đều là mặt tựa hoa như ngọc, một khuôn mặt cả.〗 Trâm vòng quần áo, 〖甲側 Là rất phải.〗 ba người đều là một kiểu trang sức như nhau. 〖甲側 Rất giống.〗 【蒙側 Muốn vẽ Thiên Tôn, trước hãy vẽ Chư Thần ndlr: phép bồi sấn — vẽ các thần hầu cận trước để làm nền tôn vị thần tối cao. Như thế, Thiên Tôn ấy tự nhiên sẽ có một phen cảnh tượng cao vời ngoài thế tục.】 Đại Ngọc vội đứng dậy nghênh tiếp, chào hỏi nhau, 〖甲側 Nét bút này cũng không thể thiếu.〗 nhận nhau xong, mọi người về chỗ ngồi. A hoàn dâng trà lên. Chẳng qua chỉ hỏi về mẹ Đại Ngọc mắc bệnh ra sao, thuốc thang thế nào, đưa ma phát tang ra sao. Chẳng khỏi khiến Giả mẫu lại thương cảm lên, 〖甲側 Hay!〗 【蒙側 Từng tầng không hở, chu đáo tột cùng.】 bèn nói: "Trong số các con cái của ta, đứa ta thương nhất chỉ có mẹ cháu, nay bỗng nhiên bỏ ta đi trước, đến mặt cũng không được thấy một lần, nay thấy cháu, bảo ta sao không thương tâm!" Nói rồi, ôm Đại Ngọc vào lòng, lại nghẹn ngào lên. 【蒙側 Chẳng cầm được, tôi cũng khóc theo bà.】 Mọi người vội vàng khuyên giải an ủi, mới hơi nguôi đi. 〖甲側 Chung quy là để Đại Ngọc từ đây chẳng thể đi đâu khác nữa.〗

Mọi người thấy Đại Ngọc tuổi dáng tuy còn nhỏ, nhưng cử chỉ đàm đáp bất tục, thân thể mặt mũi tuy yếu ớt không chịu nổi, 〖甲側 Tả mỹ nhân mà dùng ngọn bút như thế, quý độc giả sao chẳng kêu tuyệt khen hay!〗 lại có một đoạn phong lưu thái độ tự nhiên, 〖甲側 Làm chân dung cho Đại Ngọc. Trong mắt mọi người, chỉ một câu này đã đủ. ◇ 甲眉 Từ trong mắt mọi người mà tả Đại Ngọc. ◇ Thân thể mỏng manh như cỏ non mầm yếu, sao chịu nổi sức nặng của xiêm y? Ngẫm đến quần áo của nàng, hẳn đều phải gượng gạo mà khoác lên vậy.〗 bèn biết nàng có chứng bất túc. Nhân hỏi: "Thường uống thuốc gì, sao không kíp chạy chữa đi?" Đại Ngọc cười nói: "Cháu xưa nay vốn thế, từ khi biết ăn cơm là đã uống thuốc, đến nay chưa từng ngừng, mời bao nhiêu danh y tu phương bốc thuốc, đều không thấy hiệu nghiệm. Năm ấy cháu mới ba tuổi, nghe nói 〖甲側 Văn tự tế như ngưu mao ndlr: lời văn tinh tế, chi li đến từng sợi tóc.〗 có một vị hòa thượng đầu ghẻ đến, 〖甲眉 Kỳ kỳ quái quái đến mức này. Trong toàn bộ sách mượn hai người "tăng ghẻ, đạo què" để điểm rõ những kẻ có số trong biển mê tình huyễn hữu vậy. Chứ không phải như trong "Tây Du" chỉ một vị Quan Thế Âm dùng đi dùng lại, đâu đâu cũng có.〗 nói muốn đưa cháu đi xuất gia, cha mẹ cháu cố không nghe. Ông ta lại nói: 'Đã không nỡ xa nó, chỉ e bệnh của nó suốt đời cũng chẳng khỏi được rồi. Nếu muốn cho khỏi, chỉ trừ phi từ nay về sau, tuyệt đối không cho nghe thấy tiếng khóc, 【戚夾 Kẻ thích khóc, tác giả lại cố ý viết ra có người bảo đừng khóc. ◇ 蒙側 Tác giả đã lấy Đại Ngọc là Giáng Châu hóa sinh, ắt là phải khóc, lại trái lại muốn sai người bảo nàng không được khóc trước. Hay!】 trừ cha mẹ ra, phàm những người thân thích họ ngoại, nhất loạt không được gặp, mới có thể bình an qua hết một đời này.' Điên điên khùng khùng, nói những lời chẳng đâu vào đâu như thế, 〖甲側 Là tác giả tự chú đấy.〗 cũng chẳng ai thèm để ý. Hiện nay cháu vẫn uống Nhân sâm dưỡng vinh hoàn." 〖甲側 Làm người ta vốn nên tự dưỡng vinh vệ ndlr: vinh vệ là thuật ngữ Đông y chỉ dinh khí + vệ khí, còn Đại Ngọc uống Nhân sâm dưỡng vinh hoàn — lời phê ý nói con người phải tự nuôi dưỡng tinh thần sức khỏe của chính mình, đừng chỉ trông vào thuốc. ◇ 甲眉 Chân Anh Liên chính là đứng đầu phó thập nhị thoa, lại minh bạch viết ra điểm "tăng ghẻ". Nay Đại Ngọc làm đầu chính thập nhị thoa, trái lại dùng ám bút. Ấy là người chính thập nhị thoa ai cũng có thể nhận biết, người phó thập nhị thoa lại sợ người xem bỏ qua, nên cố ý nhấc mạnh một nét, khiến người xem tuyệt đối không dám chểnh mảng chút nào đó thôi.〗 Giả mẫu nói: "Thế vừa hay, ở đây ta cũng đang làm thuốc hoàn đây. Bảo chúng nó làm thêm một liều nữa là được." 〖甲側 Làm phục mạch cho hai người Giả Xương, Giả Lăng về sau.〗

Chưa dứt lời, đã nghe thấy tiếng cười ở hậu viện, 〖甲側 Ngòi bút hèn kém nào có thể đạt tới như thế này!〗 nói: "Ta đến muộn rồi, chưa từng ra đón khách đường xa!" 〖甲側 Nét bút đầu tiên này, ba hồn sáu vía của A Phượng đã bị tác giả bắt trói chặt rồi, về sau làm sao mà chẳng sống động trên trang giấy? Thứ văn tự này, không phải tiên trợ cũng chẳng phải thần trợ, từ đâu mà ra được cái cơ quát ndlr: cơ khí linh động kỳ lạ này? ◇ 甲眉 Lại mài mực mới, nắn ngọn bút, riêng biệt đưa ra một mình Hy Phượng. Chưa tả hình, trước hết cho nghe tiếng, ấy gọi là "bức màn thêu hé ra, xa thấy anh hùng ta" ndlr: chưa tả hình đã cho nghe tiếng, khiến người đọc mong đợi vậy.〗 Đại Ngọc ngạc nhiên nghĩ: "Những người ở đây, ai nấy đều nín hơi lặng tiếng, cung túc nghiêm chỉnh như thế, kẻ đến kia là ai mà lại phóng đãn vô lễ như vậy?" 〖甲側 Vốn nên có ý nghĩ này.〗 【蒙側 Việc trong thiên hạ không thể gom lại mà bàn một lượt.】 Trong lòng đang nghĩ, đã thấy một đám tức phụ a hoàn vây quanh một người từ cửa phòng sau đi vào. Cách ăn mặc của người này khác hẳn các cô nương kia, thêu gấm rực rỡ, thoảng như thần phi tiên tử: Trên đầu đội mũ kim ty bát bảo quán châu kế, cài trâm Triêu Dương ngũ phượng quải châu, 〖甲側 Đầu.〗 trên cổ đeo vòng xích kim bàn li anh lạc, 〖甲側 Cổ.〗 bên hông buộc đai đậu lục cung thao, song hành tỉ mục mai khôi bội, 〖甲側 Lưng.〗 trên mình mặc áo lũ kim bách điệp xuyên hoa đại hồng dương đoạn trách khẳng áo, 【蒙側 Đại phàm kẻ có năng lực, phần nhiều chuộng điều lạ, thích cái khác thường, không chịu hòa vào đám tầm thường.】 ngoài khoác áo ngũ sắc khắc ty thạch thanh ngân thử quái, dưới mặc quần phỉ thúy tát hoa dương trứu. Đôi mắt phượng mày liễu, 【蒙側 Không phải mắt thế này, không phải mày thế này, thì không thể là Hy Phượng. Tác giả đã đọc qua "Ma Y tướng pháp" ndlr: bộ sách xem tướng thuật nổi tiếng Trung Hoa.】 thân lượng mảnh mai, thể cách phong tao, mặt phấn đầy xuân uy bất lộ, môi son chưa hé tiếng cười đã nghe. 〖甲側 Làm chân dung cho A Phượng. ◇ 甲眉 Xin hỏi chư công: xưa nay trong tiểu thuyết, đã từng có ai tả hình đến mức này chưa?〗 【蒙側 Bản tính của bậc anh hào.】 Đại Ngọc vội vàng đứng dậy tiếp đón. Giả mẫu cười 〖甲側 A Phượng vừa đến, Giả mẫu mới cười, với bao chữ "cười" ở phần sau làm thành một đôi.〗 nói: "Cháu không nhận ra nó, nó là một con ma vương đanh đá nổi tiếng trong nhà ta đấy, tục Nam tỉnh gọi là 'lạt tử', cháu cứ gọi nó là 'Phượng lạt tử' là được." 〖甲側 A Phượng tiếng cười bước vào, lão Thái quân nói đùa, tuy là truyền thanh qua lời kể suông, nhưng thực là bổ túc cho cái cảnh thần hôn khởi cư ndlr: sinh hoạt sáng tối hằng ngày, A Phượng là người không thể thiếu một khắc trong việc thừa hoan ứng hậu ndlr: hầu hạ làm vui, ứng tiếp đúng lúc ở chỗ Thái quân. Người xem chớ coi là nhàn văn đạm văn.〗 Đại Ngọc đang không biết nên xưng hô thế nào, 【蒙側 Ngẫm thần tình của Đại Ngọc lúc này, ngây thơ đáng yêu.】 đã thấy các tiểu thư đều vội mách nàng: "Đây là Liễn tẩu tẩu." Đại Ngọc tuy chưa biết, nhưng cũng từng nghe mẹ nói: cậu Cả Giả Xá có con trai là Giả Liễn, lấy cháu gái bên nội của Nhị cữu mẫu Vương thị, từ bé giả làm con trai để dạy dỗ, có tên đi học là Vương Hy Phượng. 〖甲側 Ý lạ văn lạ. Con gái mà có "tên đi học" thì vốn đã là kỳ, thế mà người có "tên đi học" thì mù chữ, kẻ không có "tên đi học" thì thông thạo — tréo ngoe không tưởng.〗 Đại Ngọc vội cười chào, gọi bằng "tẩu". Hy Phượng cầm tay Đại Ngọc, nhìn kỹ một lượt rồi, 〖甲側 Nét bút toàn thân truyền thần thứ nhất tả về A Phượng.〗 bèn đưa nàng về ngồi bên cạnh Giả mẫu, cười nói: "Thiên hạ thực có nhân vật tiêu chí như thế này, hôm nay tôi mới được thấy! 〖甲側 Đây mới là lời nói của A Phượng. Nếu chỉ toàn những lời sáo rỗng phù hoa, sao còn là A Phượng nữa! ◇ 甲眉 "Thực có nhân vật tiêu chí như thế này" mà ra từ miệng Phượng, thì phong tư của Đại Ngọc đủ biết. Nên coi là bút pháp sử gia.〗 Huống chi thông thân khí phái này, thực chẳng giống cháu ngoại của lão tổ tông, mà thực là cháu nội ruột thịt, 〖甲側 Vẫn quy về Thái quân, mới không mất đi văn tự của "Thạch Đầu Ký", vả lại là câu văn tột bậc diễn tả thân tâm của A Phượng.〗 hèn chi lão tổ tông ngày ngày miệng nói lòng nghĩ, một khắc chẳng quên. 〖甲側 Thực ra là lời cực nhạt, nhưng lại vừa khéo hợp ý Giả mẫu.〗 【蒙側 Dùng năm chữ "thực có", "hèn chi" mà tả miệng lưỡi của Hy Phượng, thực là khéo léo khác thường. Ba chữ "hèn chi" ấy đã đánh lừa biết bao kẻ thông minh xuất chúng.】 Chỉ đáng thương cho cô em ta mệnh khổ, 〖甲側 Đây là chính văn (đoạn cốt lõi): A Phượng gặp Đại Ngọc.〗 sao cô mẫu thiên lại mất sớm thế!" 〖甲側 Nếu không có mấy câu này, ắt chẳng phải con dâu nhà họ Giả.〗 Nói rồi, bèn lấy khăn lau lệ. Giả mẫu cười nói: "Ta vừa mới nguôi đi, cháu lại đến trêu ta. 〖甲側 Văn tự đẹp mắt vô cùng.〗 Em cháu đường xa mới tới, thân thể lại yếu, ta cũng vừa khuyên cho thôi, mau đừng nhắc

lại chuyện cũ nữa!" 〖甲 側 Trái lại dùng Giả mẫu để khuyên, xem cái thuật của A Phượng cũng thâm lắm thay.〗 Hy Phượng nghe vậy, vội chuyển buồn thành vui nói: "Phải lắm! Cháu vừa thấy cô em, lòng dạ dồn cả vào em nó, vừa mừng vỡ, vừa thương tâm, vậy mà quên mất cả lão tổ tông. Đáng đánh, đáng đánh!" Rồi lại cầm tay Đại Ngọc hỏi: "Cô em mấy tuổi rồi? Đã từng đi học chưa? Đương uống thuốc gì? Ở đây chớ có nhớ nhà, muốn ăn gì, chơi gì, cứ việc nói với chị, đám a hoàn bà tử có gì không phải, cũng cứ nói với chị." Một mặt lại hỏi các bà tử: "Hành lý của Lâm cô nương đã chuyển vào chưa? Mang theo mấy người đến? 〖甲 側 Kẻ đương gia làm việc như thế, giống hệt như thật!〗 【蒙 側 Ba câu chẳng rời nghề, chức vụ là ở đấy vậy.】 Các người hãy mau quét dọn hai gian hạ phòng, cho họ đi nghỉ ngơi."

Trong lúc nói chuyện, đã bày trà quả lên, Hy Phượng tự tay bưng trà bưng quả. 〖甲 側 Toàn là từ trong mắt Đại Ngọc mà viết ra.〗 【蒙 側 Hy Phượng đến sau, vì có việc nên đến muộn, viết tài cán đảm đương công việc của nàng; trước đó đã trù hoạch, viết cơ trí của nàng. Nét bút trước sau hô ứng.】 Lại thấy Nhị cữu mẫu hỏi nàng: "Tiền tháng đã phát xong chưa?" 〖甲 側 Chưa xem đoạn sau thì chưa thấy cái hay của nét bút này.〗 Hy Phượng nói: "Tiền tháng đã phát xong rồi. Vừa rồi con dẫn người lên lầu sau tìm đoạn, 〖甲 側 Tiếp một câu nhàn văn, là có ý tránh chỗ rậm vậy.〗 tìm nửa ngày trời, cũng chẳng thấy thứ mà hôm qua thái thái nói, 〖甲 側 Lại là việc thực thường ngày trong nhà.〗 tưởng là thái thái nhớ nhầm?" 【蒙 側 Bồi bút (nét bút phụ trợ). Dùng thật linh hoạt, vừa có thể hình dung con người của Hy Phượng. Tâm hay tay giỏi, nên mới có văn hay miệng khéo.】 Vương phu nhân nói: "Có hay không, cần chi là quan trọng." Nhân lại nói thêm: "Nên tiện tay lấy ra hai tấm, đem cho cô em cháu đây để may quần áo, 〖甲 側 Lại quay về tiền văn. Hay hay!〗 để tối nhớ ra bảo người đi lấy sau, nhưng đừng có quên đấy." Hy Phượng nói: "Con đã liệu trước rồi, biết cô em chỉ trong vài hôm nay là đến, con đã dự bị sẵn cả, 〖甲 眉 Tôi biết số đoạn này A Phượng vốn chưa lấy ra, đây là mượn lời Vương phu nhân mà thi thố cơ biến để gạt người đó thôi. Nếu tin rằng nàng quả lấy ra dự bị, thì chẳng những bị A Phượng lừa, mà cũng bị Thạch Đầu lừa nốt.〗 đợi thái thái về xem qua rồi đem sang." 〖甲 側 Thử xem tâm cơ của nàng.〗 Vương phu nhân cười, gật đầu không nói. 〖甲 側 Ý tứ khen ngợi sâu xa.〗 【甲辰 夾 Rất lộ rõ Phượng Thư là một kẻ đương gia.】

Trà quả đã dọn đi, Giả mẫu sai hai bà già dẫn Đại Ngọc đi chào hai vị mẫu cữu. Lúc ấy, thê thất của Giả Xá là Hình thị vội đứng dậy, cười nói: "Để con dẫn cháu ngoại qua bên ấy, cũng tiện." 【蒙 側 Mượn việc Đại Ngọc đến thăm hỏi các bề trên mà đem cách bài trí của hai phủ Ninh Vinh tả cho hết cả.】 Giả mẫu cười nói: "Phải đấy, con cũng đi đi, không cần phải trở lại nữa." Hình phu nhân vâng một tiếng "dạ", bèn dẫn Đại Ngọc từ biệt Vương phu nhân, mọi người tiễn đến trước Xuyên đường. Ra khỏi cửa Thùy Hoa, đã thấy các tiểu tư kéo một cỗ xe thúy ác thanh trừu lại. Hình phu nhân dắt Đại Ngọc lên ngồi, 【甲辰 夾 Chưa biết Đại khanh (tức Đại Ngọc) có ngồi nổi thế này chăng.】 các bà tử buông rèm xe xuống, mới sai tiểu tư khiêng lên, kéo đến chỗ rộng, mới thắng la vào, cũng ra cửa Tây Giác, sang đông qua khỏi cửa chính Vinh phủ, bèn vào trong một cánh cổng lớn sơn đen, đến trước Nghi môn mới xuống. Các tiểu tư lui ra, mới vén rèm xe, Hình phu nhân dìu tay Đại Ngọc, bước vào trong viện. Đại Ngọc liệu chừng phòng ốc sân vườn ở đây, ắt là phân cách từ vườn hoa trong Vinh phủ mà ra. 〖甲 側 Tâm cơ và nhãn lực của Đại Ngọc.〗 Vào trong ba tầng Nghi môn, quả thấy chính phòng, sương phòng, hành lang, đều nhỏ nhắn biệt trí, 【蒙 側 Phân biệt được rành rọt, có thể tưởng tượng như thấy trước mắt.】 chẳng giống cảnh hiên tuấn tráng lệ ở bên kia vừa rồi, mà trong viện chỗ nào cũng có cây cối núi đá đẹp đẽ. 〖甲 側 Làm phục mạch cho Đại Quan viên. Thử nghĩ vườn Vinh phủ nay ở phía tây, Đại Quan viên về sau lại cố ý viết ở phía đông, sao mà [tác giả] chẳng ngại [làm] khó [mình] đến thế!〗 Một lát vào đến chính thất, đã thấy nhiều cơ thiếp a hoàn thịnh trang lệ phục ra đón. Hình phu nhân mời Đại Ngọc ngồi, một mặt sai người ra thư phòng bên ngoài mời Giả Xá. 〖甲 側 Một câu này toàn là tả Giả Xá, cái hay là ở chỗ chỉ đông đánh tây, đã thảo kinh xà (đánh cỏ động rắn) chi bút. Nếu thấy tác giả viết về một người mà liền tưởng chỉ đơn thuần viết về người đó, thì quý độc giả khéo ngốc nghếch mất rồi.〗 Một lát sau có người về bẩm: "Lão gia nói: 'Mấy hôm nay thân thể không được khỏe, gặp cô nương thì đôi bên đều thương tâm, 〖甲 側 Truy hồn

nhiếp phách ndlr: ý khen câu văn quá hay, bắt lấy hồn phách người đọc, khiến người ta thất thần kinh động. ◇ 甲 眉 Tôi đã lâu không nói câu ấy rồi, nay thấy câu này chẳng khỏi bừng tỉnh.〗 tạm thời không nỡ gặp mặt. 〖甲 側 Nếu cứ gặp mặt ngay, không những chết cứng, mà cũng rất mất tình lý, cũng chẳng thể có được thứ văn hay như thế này.〗 【蒙 側 Tác giả tú khẩu cẩm tâm ndlr: miệng thêu lòng gấm — lời văn tài hoa đẹp đẽ, cảnh gặp mặt có cái chân thực của gặp mặt, cảnh không gặp mặt có cái chân thực của không gặp mặt, nói thẳng nói ngang, một mảy không sai.】 Khuyên cô nương chớ buồn thương nhớ nhà, 【蒙 側 Cũng ở trong tình lý.】 theo lão thái thái cùng cữu mẫu, cũng như ở nhà mình. Chị em tuy vụng về, mọi người cùng ở với nhau, cũng có thể giải chút phiền muộn. 〖甲 側 Xá lão cũng có thể nói những lời như thế, thở than thay!〗 Hoặc có chỗ ấm ức gì, cứ việc nói ra, đừng coi mình là người ngoài mới phải.'" Đại Ngọc vội đứng dậy, lắng nghe từng lời. Lại ngồi một lúc nữa, bèn cáo từ. Hình phu nhân cố giữ lại ăn bữa tối rồi hãy đi, Đại Ngọc cười thưa lại: "Cữu mẫu thương yêu ban cơm, vốn không nên từ chối, chỉ có điều còn phải sang chào Nhị cữu cữu, sợ lĩnh ban cơm ở đây rồi sang muộn thì bất kính, 〖甲 側 Rất đúng mực.〗 【蒙 側 Làm người như Đại Ngọc, ắt phải có phong thái như thế.】 ngày khác xin lĩnh, cũng chẳng phải là không được. Xin cữu mẫu lượng thứ." Hình phu nhân nghe xong, cười nói: "Thế cũng phải." Bèn sai hai ba bà già, dùng chiếc xe ban nãy tử tế đưa về. Bèn Đại Ngọc cáo từ. Hình phu nhân tiễn ra đến trước Nghi môn, lại dặn dò mọi người mấy câu, 【蒙 側 Lại dặn dò mấy câu, mới là bổn phận của bà cậu.】 nhìn xe đi khuất rồi mới quay vào.

Một lát sau Đại Ngọc vào Vinh phủ, xuống xe. Các bà già dẫn đường, bèn rẽ sang đông, xuyên qua một Xuyên đường đông tây, 〖甲 側 Xuyên đường này là ở phía nam chính phòng của Giả mẫu, chỗ thông sang chỗ Phượng Thư là phía bắc chính phòng của Giả mẫu.〗 phía sau đại thính hướng nam, trong Nghi môn là một tòa đại viện lạc, phía trên là năm gian đại chính phòng, hai bên sương phòng lộc đỉnh nhĩ phòng toản sơn, tứ thông bát đạt, hiên ngang tráng lệ, khác hẳn chỗ của Giả mẫu. Đại Ngọc bèn biết đây mới là chính kinh chính nội thất, một con đường lớn thẳng ra đến đại môn. Vào trong đường ốc, ngẩng đầu đã thấy ngay một tấm biển lớn nền xanh rồng vàng son đỏ, trên biển đề ba chữ lớn cỡ đấu, là "Vinh Hy đường", 【蒙 側 Thực đúng là Vinh Quốc phủ.】 phía dưới có một dòng chữ nhỏ: "Mỗ niên nguyệt nhật, thư tứ Vinh Quốc công Giả Nguyên." Lại có ấn "Vạn cơ thần hàn chi bảo". Trên án tử đàn chạm li lớn, đặt một đỉnh đồng cổ xanh lục cao hơn ba thước, treo bức Đãi lậu tùy triều mặc long đại họa, một bên là kim vĩ di, 〖甲 側 Vĩ, đọc là lũy. Đồ dùng đời nhà Chu.〗 một bên là pha lê hải. 〖甲 側 Hải, đọc là hải. Đồ đựng rượu lớn.〗 Dưới đất bày hai dãy mười sáu chiếc ghế gỗ nam. Lại có một đôi câu đối, là bài ô mộc liên, khảm chữ sấn ngân, 〖甲 側 Thanh nhã mà đẹp đẽ, sang giàu mà có văn vẻ.〗 nói rằng:

> Tọa thượng châu cơ chiêu nhật nguyệt,
> Đường tiền phủ phất hoán yên hà. *ndlr: Châu ngọc trên chỗ ngồi rạng tựa trăng sao, gấm vóc lễ phục trước thềm rực như ráng khói — ngợi ca sự tôn quý hiển hách của phủ Vinh.* 〖甲 夾 Thiết thực.〗

Phía dưới một dòng chữ nhỏ, nói là: Đồng hương thế giáo đệ huân tập Đông An quận vương Mục Thì bái thủ thư. 〖甲 側 Phụ thêm một nét làm nền trước.〗

Nguyên lai Vương phu nhân thường ngày ở chỗ ngồi nghỉ và ăn uống, cũng không phải ở chính thất này, 〖甲 側 Đại Ngọc theo một đoạn chính thất mà đến, là để bái kiến Chính lão thôi, nên mới vào Đông phòng.〗 mà chỉ ở ba gian nhĩ phòng phía đông của chính thất này. 〖甲 側 Nếu muốn gặp Vương phu nhân, thì dẫn thẳng đến Đông lang tiểu chính thất là được.〗 Bèn các bà già dẫn Đại Ngọc vào cửa Đông phòng. Trên đại kháng trước cửa sổ trải thảm tinh hồng dương kế, chính diện đặt gối tựa đại hồng kim tiền mãng, gối đầu thạch thanh kim tiền mãng, đại điều nục thu hương sắc kim tiền mãng. Hai bên đặt một đôi kỷ nhỏ dương tất kiểu mai hoa. Trên kỷ bên trái có Văn vương đỉnh, thìa đũa, hương hạp; trên kỷ bên phải có Nhữ diêu mỹ nhân cô — trong cắm hoa tươi theo mùa, cùng chén trà, ống nhổ các thứ. Dưới đất

mé tây một dãy bốn chiếc ghế, đều có áo ghế ngân hồng tát hoa, dưới ghế bốn cái đạp chân. Ghế hai bên, cũng có một đôi kỷ cao, trên kỷ có chén trà lọ hoa đủ cả. Những thứ trần thiết còn lại, không cần kể tỉ mỉ nữa. 〖甲側 Đây chẳng qua chỉ lược thuật lễ số thông thường trong nhà ở Vinh phủ, riêng để Đại Ngọc biết qua cấp bậc tọa thứ mà thôi, còn thì phiền toái cả.〗 Các bà già mời Đại Ngọc lên kháng ngồi, trên mép kháng lại cũng có hai cái đệm gấm kê đối diện nhau, Đại Ngọc liệu thứ bậc của mình, bèn không lên kháng, chỉ ngồi xuống chiếc ghế mé đông. 〖甲側 Tả tâm ý của Đại Ngọc.〗 A hoàn trong phòng vội dâng trà lên. Đại Ngọc vừa uống trà, vừa quan sát đám a hoàn này, 【蒙側 Mượn mắt Đại Ngọc tả bọn tỳ nữ hạng ba.】 trang sức y thường, cử chỉ hành động, quả cũng khác hẳn những nhà khác.

Trà chưa uống xong, đã thấy một a hoàn mặc áo hồng lăng, khảm nha thanh đoạn, 〖甲側 Vàng chăng? Ngọc chăng? ndlr: a hoàn này là ai mà quan trọng như vàng như ngọc vậy?〗 chạy lại cười nói: "Thái thái bảo: mời cô nương sang bên kia ngồi." 【蒙側 Gọi sang gặp mới là bà cậu, mới là phong phạm của đại gia vọng tộc.】 Bà già nghe vậy, bèn lại dẫn Đại Ngọc ra, đến ba gian tiểu chính phòng ở Đông lang. Trên kháng chính diện kê ngang một cái kháng trác, trên trác chồng sách vở và đồ trà, 〖甲側 Nét bút thương tâm, nét bút rơi lệ.〗 tựa vào vách phía đông, mặt hướng tây đặt cái gối tựa lưng bằng đoạn xanh hơi cũ. Vương phu nhân lại ngồi ở phía dưới mé tây, cũng là đệm ngồi gối tựa bằng đoạn xanh hơi cũ. Thấy Đại Ngọc đến, bèn nhường sang phía đông. Đại Ngọc trong lòng liệu chắc đó là chỗ ngồi của Giả Chính. 〖甲側 Tả Đại Ngọc lòng đến mắt đến, kẻ thô lậu chỉ nói là vì Giả phủ mà kể tọa vị, há chẳng đáng cười?〗 Nhân thấy sát kháng một dãy ba chiếc ghế, cũng trải áo ghẻ đạn mặc đã hơi cũ, 〖甲側 Ba chữ này có thần.〗 〖甲側 Chỗ này thì một màu cũ kỹ, đủ biết chỗ chính thất trước kia cũng chẳng phải đồ dùng thường ngày. Khá cười thay tiểu thuyết gần đây, bất kể chỗ nào, cũng viết là đồ Thương Chu, màn thêu rèm châu, bình phong lông công, đệm phù dung, cùng những kiểu chữ nhãn ấy.〗 Đại Ngọc bèn ngồi lên ghế. 〖甲眉 Từng nghe một câu chuyện cười thông tục rằng: Một anh nông dân vào kinh về nhà, mọi người hỏi: "Anh lên kinh có mở mắt thấy cảnh đời chút nào không?" Anh nông dân nói: "Đến cả ông vua tôi cũng đã gặp." Mọi người kinh ngạc hỏi: "Ông vua ra làm sao?" Anh nông dân đáp: "Ông vua tay trái cầm một nén vàng, tay phải cầm một nén bạc, trên lưng ngựa đeo kè kè một dẫy nhân sâm, đi đứng lúc nào cũng phải có nhân sâm bên miệng. Đến lúc muốn đi ỉa, cả giấy lau đít cũng dùng lụa vàng óng, cho nên những kẻ cạo phân ở trong kinh toàn là giàu sang sung sướng." Thử nghĩ, bọn viết dã sử tả những điều phú quý, toàn là hạng như anh nông dân vào kinh cả. Bởi khi đó họ thực chưa từng mắt thấy tai nghe, nên điều nói ra đều nằm ngoài tình lý cả. ◇ Lại như có người chế giễu kẻ làm thơ cũng thường thích dùng lời phú lệ, nên mới có câu giễu rằng "xương ống chân hóa thành vàng đổi mồi, con mắt khảm làm ngọc lưu ly". Tôi từ đây mà bình "Thạch Đầu Ký", chứ chẳng phải khinh bạc với tiền bối đâu.〗 Vương phu nhân hai ba lần kéo nàng lên kháng, nàng mới đến ngồi cạnh Vương phu nhân. Vương phu nhân nhân nói: "Cậu cháu hôm nay bận trai giới, 〖甲側 Điểm xuyết việc quan trường.〗 hôm khác gặp nhé. 〖甲側 Xá lão không gặp, lại viết Chính lão. Chính lão cũng không gặp được, ấy là "trùng bất kiến trùng, phạm bất kiến phạm" ndlr: cùng một tình huống mà xử lý không gây cảm giác trùng lặp, phạm vào nhau. Tác giả quen dùng thứ chương pháp này.〗 Chỉ có một câu dặn cháu: ba cô em cháu đều rất tốt cả, về sau ở một chỗ đọc sách học chữ học nữ công, hoặc ngẫu nhiên vui đùa gì, đều biết nhường nhịn hết. Nhưng điều mợ không yên tâm nhất là một việc: 【蒙側 Lời dặn dò của Vương phu nhân so với lời dặn dò của Hình phu nhân, trông thì như nhau mà khác xa. Lòng dạ lo cho con cái, tôi muốn thay bà khóc kể nỗi sầu khổ.】 Mợ có một cái nghiệt căn họa thai, 〖甲側 Bốn chữ này máu lệ đầy mặt, bất đắc dĩ không thể làm gì khác mà viết xuống. Bốn chữ là tác giả thống khốc.〗 là 'Hỗn thế ma vương' trong nhà này, 〖甲側 Đối với "Giáng Động Hoa Vương" ndlr: biệt hiệu khác của Bảo Ngọc mà xem.〗 hôm nay nhân ra miếu lễ tạ ơn, 〖甲側 Là công tử phú quý.〗 vẫn chưa về, buổi tối cháu gặp sẽ biết. Cháu về sau cứ đừng để ý đến nó, các cô em cháu đều không dám dây với nó đâu."

Đại Ngọc cũng thường nghe mẹ nói, Nhị cữu mẫu sinh được một người anh họ, là ngậm ngọc mà sinh ra, ngỗ nghịch lạ thường, 〖甲側 Đối sánh cùng con nhà họ Chân.〗 rất ghét đọc sách, 〖甲側 Là rất ghét thứ đọc sách toàn "thi vân" "tử viết".〗 thích nhất là ở lẫn lộn trong chốn nội vi, ngoại tổ mẫu lại cực kỳ sủng ái, không ai dám quản.

Nay thấy Vương phu nhân nói thế, bèn biết là nói về vị biểu huynh ấy rồi. 〖甲眉 Đây là một đoạn phản sấn chương pháp (phép dùng ý ngược để làm nổi bật). Đại Ngọc trong lòng dùng những câu như "đoán xem đồ ngu độn" mà đối ứng, mới không mất đi ý đồ của tác giả.〗 Bèn cười thưa: "Cữu mẫu nói, có phải là vị huynh trưởng ngậm ngọc sinh ra ấy chăng? Khi ở nhà cháu cũng từng nghe mẹ thường nói, 【蒙側 Đã từng nghe nói rồi, cho nên nghe nói là liền biết, không cần phải dùng tâm mà tìm hỏi nữa.】 vị huynh trưởng ấy lớn hơn cháu một tuổi, tiểu danh là Bảo Ngọc, 〖甲側 Để Đại Ngọc nói ra tên Bảo Ngọc, mới không mất chính văn (mạch cốt lõi).〗 tuy 〖甲側 Chữ "tuy" này là chữ có tình, từ túc căn (căn cơ từ kiếp trước) mà phát ra, chớ nên đọc lướt qua.〗 rất ham chơi, nhưng đối với chị em thì tốt lắm. 【蒙側 Trong miệng Đại Ngọc trong lòng Đại Ngọc sớm đã có điều ấy rồi.】 Huống chi cháu đến đây, tự nhiên chỉ ở cùng với chị em thôi, còn anh em tự có biệt viện lánh phòng, 〖甲側 Lại tách ra một nét, hay hay!〗 lẽ đâu lại có thể dây dưa vào được?" 【蒙側 Dùng Đại Ngọc phản sấn (nói ngược) một câu, càng thêm thâm vị (ý vị sâu xa).】 Vương phu nhân cười nói: "Cháu không biết nguyên cớ. Nó khác hẳn người khác, vì từ bé được lão thái thái thương yêu, vốn cùng chị em ở một chỗ, được cưng chiều quen rồi. 〖甲側 Nét bút này thu lại, là nói rõ nguyên ủy tại sao toàn truyện ở cùng một chỗ.〗 Nếu các chị em có ngày nào không để ý đến nó, nó còn yên tĩnh được một chút, dù nó có buồn chán, bất quá ra khỏi cửa Nhị môn, sau lưng lôi hai ba thằng tiểu yêu của nó ra xả giận, làu bàu một hồi là xong. 〖甲側 Đây mới là bản tính chân tình của Bảo Ngọc, bốn mươi chín chữ trước đây phê là "rất khác" thì nay mới biết. Ấy là kẻ tiểu nhân miệng lưỡi thường hay như thế cả. Thị thị phi phi mặc cho miệng lưỡi các người, đại để đều thế.〗 Nếu một ngày nào các chị em nói với nó nhiều thêm một câu, lòng nó vui lên, bèn sinh ra bao nhiêu là chuyện. Cho nên mợ dặn cháu chớ có để ý đến nó. Miệng nó lúc thì ngon ngọt dỗ dành, lúc thì chẳng biết trời đất là gì, lúc thì điên điên khùng khùng, chỉ đừng có tin nó." 〖甲眉 Không viết Bảo Ngọc trong mắt Đại Ngọc, mà lại viết trong lòng Đại Ngọc đã sớm có sẵn một Bảo Ngọc rồi, ảo diệu chi cực! Từ sau khi Lãnh Tử Hưng nói ra, tôi đã rất mong được gặp, đến nay vẫn chưa được thấy, giáo hoạt quá đỗi!〗

Đại Ngọc nhất nhất đều vâng lời. 【蒙側 Nỗi khổ ăn nhờ ở đậu được tả ra như có như không.】 Chợt thấy một a hoàn đến bẩm: "Lão thái thái bên ấy truyền cơm tối rồi." Vương phu nhân vội dắt Đại Ngọc từ cửa phòng sau 〖甲側 Cửa phòng sau.〗 theo hành lang sau 〖甲側 Là hành lang sau chính phòng vậy.〗 sang phía tây, ra khỏi Giác môn, 〖甲側 Đây là Giác môn ở bức tường phía tây phía sau chính phòng.〗 là một con đường rộng nam bắc. Mé nam là ba gian tiểu tiểu Bão Hạ thính tọa về hướng nam, mé bắc dựng một bức tường phấn du đại ảnh bích, phía sau có một cửa lớn, nhỏ nhỏ một tòa phòng vũ. Vương phu nhân cười chỉ cho Đại Ngọc: "Đây là phòng của Phượng tỉ tỉ cháu, lúc về cháu đến đây mà tìm chị ấy, 【蒙側 Linh hoạt. Không một chỗ nào hở.】 thiếu thứ gì, cháu cứ nói với chị ấy là được." Trên cửa viện này cũng có 〖甲側 Hai chữ này là "bất tả chi tả" ở chỗ khác vậy.〗 bốn năm đứa tiểu tư mới chít tóc, đều rủ tay đứng hầu. Vương phu nhân bèn dắt Đại Ngọc xuyên qua một Xuyên đường đông tây, 〖甲眉 Đây chính là Xuyên đường phía sau chính thất của Giả mẫu vậy, cùng với Xuyên đường trước là nhà trong một dãy, dãy giữa chính là hạ thất của Giả mẫu. Ghi cho rõ.〗 bèn là hậu viện của Giả mẫu rồi. 〖甲側 Viết thật rõ ràng, một tí không sai.〗 Thế là vào cửa phòng sau, đã thấy nhiều người đang hầu ở đây, thấy Vương phu nhân đến, mới bày bàn ghế. 〖甲側 Không phải là đợi Vương phu nhân đến mới dọn cơm, mà là sợ Vương phu nhân không kịp làm lễ hầu cơm vậy.〗 Vợ Giả Châu là Lý thị bưng cơm, Hy Phượng sắp đũa, Vương phu nhân dâng canh. 【蒙側 Quy củ lễ phép của nhà đại gia.】 Giả mẫu ngồi một mình trên sập chính giữa, hai bên bốn ghế trống không, Hy Phượng vội kéo Đại Ngọc ngồi vào ghế thứ nhất bên trái, Đại Ngọc hết sức từ chối. Giả mẫu cười nói: "Cữu mẫu và tẩu tử cháu không ăn cơm ở đây. Cháu là khách, vốn nên ngồi như thế." Đại Ngọc mới xin phép ngồi. Giả mẫu bảo Vương phu nhân ngồi. Ba chị em Nghênh Xuân xin phép ngồi mới ngồi xuống. Nghênh Xuân bèn ngồi ghế thứ nhất tay phải, Thám Xuân ghế thứ hai tay trái, Tích Xuân ghế thứ hai tay phải. Bên cạnh có a hoàn cầm phất trần, ống súc miệng, khăn tay. Hai người Lý, Phượng đứng bên cạnh bàn bố

nhượng. Bên ngoài các tức phụ a hoàn đông đảo phục dịch, nhưng đến một tiếng ho cũng không nghe thấy. Lặng lẽ ăn xong, mỗi người đều có a hoàn dùng khay trà nhỏ bưng trà lên. 【蒙側 Tác giả nếu không phải tự mình trải qua cảnh ấy, thì chẳng thể tả tỉ mỉ hoàn bị như thế.】 Ngày thường Lâm Như Hải dạy con gái phép tích phúc dưỡng thân, nói rằng sau bữa cơm phải đợi hạt cơm nuốt hết, qua một lúc rồi mới uống nước, mới không hại tỳ vị. 〖甲側 Tả thêm một nét về thư khí của Như Hải, cực hay!〗 Nay Đại Ngọc thấy ở đây nhiều việc không giống phép tắc ở nhà mình, không thể không theo, bèn từng tí một sửa lại, 【蒙側 Lúc nhỏ thì học, lúc lớn thì làm, ấy là thường tình. Có lúc bất đắc dĩ, hành quyền đạt biến (tùy cơ ứng biến), rồi đến nỗi thất thủ, cũng là nỗi cảm khái ngàn xưa, thực đáng buồn thay!】 nhân đấy nhận lấy trà. Đã thấy người lại bưng ống súc miệng lên, Đại Ngọc cũng bắt chước súc miệng. Rồi sau khi rửa tay xong, lại bưng trà lên, lần này mới là trà để uống. 〖甲側 Nói chung là tả những việc sau này của Đại Ngọc, cho nên chỉ lấy một việc nhỏ này để lược biểu vậy. ◇ 甲眉 Tôi xem đến đây, chợt nhớ đến chuyện trước đây từng đọc: "Vương Đôn mới cưới công chúa, lên nhà xí không biết nhét mũi bằng táo, Đôn liền lấy mà ăn, sớm đã bị bọn cung nhân chê cười nhiều lắm." Nay Đại Ngọc nếu không súc miệng bằng trà này, hoặc uống một ngụm, thì há chẳng bị bọn tỳ nữ Vinh phủ chê cười sao? Xem đó thì biết tâm tư của Đại Ngọc bình sinh hơn người.〗 Giả mẫu bèn nói: "Các con đi đi, để chúng ta tự nhiên nói chuyện." Vương phu nhân nghe vậy, vội đứng dậy, lại nói thêm mấy câu, rồi dẫn hai người Lý, Phượng đi ra. Giả mẫu nhân hỏi Đại Ngọc học sách gì. Đại Ngọc thưa: "Chỉ mới học Tứ Thư." 〖甲側 Hay tuyệt! Bọn viết dã sử chuyên dùng câu "bụng chứa năm xe sách" thì nên xem đây.〗 Đại Ngọc lại hỏi chị em ở đây đọc sách gì. Giả mẫu nói: "Đọc sách gì chứ! Bất quá chỉ biết hai chữ, không phải hạng mù mắt thôi."

Chưa dứt lời, đã nghe ngoài viện có tiếng bước chân rộn rã, 〖甲側 Với sự xuất hiện của A Phượng làm đôi mà chẳng phạm vào nhau.〗 a hoàn bước vào cười nói: "Bảo Ngọc đến rồi!" 〖甲側 Tôi vì đó mà thấy vui.〗 【蒙側 Hình dung ra vẻ kiều dưỡng, thần tình.】 Đại Ngọc trong lòng đang phân vân: "Cái anh Bảo Ngọc này, chẳng biết là hạng nhân vật bướng lười cỡ nào, hay là một thằng đồng ngây ngốc? 〖甲側 Lời văn nếu không dùng phản sấn (lấy ý ngược làm nổi bật) thì không thấy cái hay của chính văn (mạch cốt lõi); câu này hẳn là từ "Quốc sách" ndlr: tức Chiến Quốc Sách, bộ sử cổ nổi tiếng về lối văn biện luận sắc bén mà ra.〗 【蒙側 Từ miệng Đại Ngọc cố ý phản lại một câu, để đoạn dưới càng thêm sinh sắc.】 Thà đừng gặp cái đồ ngốc ấy còn hơn. 〔一〕 " 〖甲側 Đồ ngốc này không phải là đồ ngốc kia, nhưng lại có một đồ cực ngốc đối đãi với nhau. Hay tuyệt!〗 Trong lòng đang nghĩ, chợt thấy a hoàn chưa báo hết lời, đã bước vào một vị công tử trẻ tuổi 〔二〕 : Trên đầu đội mũ thúc phát khảm bảo tử kim quan, ngang mày thắt ngạch vàng Nhị long thưởng châu, mình mặc áo nhị sắc kim bách điệp xuyên hoa đại hồng tiễn tụ, thắt đai ngũ sắc ty toản hoa kết trường tuệ cung thao, ngoài khoác áo thạch thanh khởi hoa bát đoàn oa đoạn bài tuệ quái, chân đi hài thanh đoạn phấn đế tiểu triều ngoa. Mặt như trăng rằm mùa thu, 〖甲眉 Đây chẳng phải sáo từ "mặt như trăng tròn", bởi người ta có kẻ mặt bẹt màu xanh trắng, thì đều có thể gọi là trăng thu. Nếu dùng "trăng tròn" ắt không rõ ý này.〗 sắc như hoa sớm mùa xuân. 〖甲眉 "Thiếu niên sắc nộn bất kiên lao" (tuổi trẻ sắc non khó bền lâu), cùng với câu "phi yêu tắc bần" (chẳng yểu mệnh thì cũng bần hàn), tôi hãy còn ghi trong lòng. Nay đọc đến đây, buông tiếng khóc vang.〗 Tóc mai như dao cắt, mày như mực vẽ, mắt tựa cánh đào, con ngươi tựa sóng thu. Tuy lúc giận mà tựa như cười, dù khi trừng mắt vẫn có tình. 〖甲側 Tả thật đến tận cùng.〗 Trên cổ đeo vòng kim ly anh lạc, lại có một sợi dây ngũ sắc tơ, buộc một viên mỹ ngọc. Đại Ngọc vừa thấy, 【戚夾 Viết Bảo Ngọc chỉ là Bảo Ngọc, viết Đại Ngọc chỉ là Đại Ngọc, từ trong đó dùng chữ Đại Ngọc thoắt giật mình vì mặt Bảo Ngọc quen quen, văn khí tự nhiên lung lạc (quyện vào nhau linh động), muốn tách ra cũng chẳng được.】 bèn giật mình kinh ngạc, 〖甲側 Lạ thay.〗 trong lòng nghĩ: "Lạ thật, sao mà giống như đã từng gặp ở đâu rồi, 【蒙側 Một cái giật mình này, mới khiến cho về sau lưu luyến triền miên, không phải bồng bột nông nổi, cũng chẳng phải là dâm tà.】 sao mà quen mắt đến thế!" 〖甲側 Chính phải. Ắt là trên bờ Linh Hà, bên tảng Tam Sinh thạch, đã từng gặp nhau.〗

Chợt thấy Bảo Ngọc đến thỉnh an Giả mẫu, Giả mẫu bèn bảo: "Đi chào mẹ con đi đã." Bảo Ngọc bèn quay người đi ngay. Một lúc sau trở lại, nhìn lại, đã thay đổi mũ dây: Chung quanh đầu những sợi tóc ngắn, đều tết thành bím nhỏ, buộc dây tơ đỏ, cùng tụm vào giữa đỉnh đầu chỗ tóc máu, tết thành một bím tóc lớn, đen bóng như sơn, từ đỉnh đến đuôi, một chuỗi bốn hạt châu lớn, dùng vàng bát bảo làm rủ góc, trên mình mặc áo đại áo ngân hồng tát hoa bán cũ, vẫn đeo vòng vàng, Bảo Ngọc, khóa Ký danh, phù Hộ thân các thứ, phía dưới để lộ nửa ống quần lụa tùng hoa tát hoa, cẩm biên đạn mặc nạp, giày đại hồng đế dày. Càng hiện rõ mặt như xoa phấn, môi tựa thoa son; quay nhìn đa tình, lời nói thường cười. Trời sinh một đoạn phong tao, toàn ở nơi đuôi mày; bình sinh muôn thứ tình tứ, dồn cả nơi khóe mắt. 【蒙側 Luôn là tả Bảo Ngọc, luôn là chừa dư địa cho đoạn sau.】 Nhìn bề ngoài thì cực kỳ đẹp đẽ, nhưng thật khó biết được đáy sâu bên trong. Người đời sau có hai bài từ "Tây Giang Nguyệt", bình về Bảo Ngọc này rất xác đáng, 〖甲眉 Hai bài từ này càng hay. Ghét nhất là những câu như "mạo như Phan An", "tài như Tử Kiến" trong bọn dã sử.〗 lời rằng:

> Bỗng chốc mua sầu chuốc não,
> Lắm khi như dại như ngây.
> Ngoài mặt mặc dù thanh tú,
> Trong lòng rác rưởi chứa đầy.
> Dần độn học hành lười biếng,
> Việc đời chẳng biết dở hay.
> Việc làm ngang trái, tính ương gàn,
> Quản chi miệng người chê trách!
>
> Nghèo khó không quen vất vả,
> Giàu sang chỉ thích ăn chơi.
> Đối với người nhà, vô ích,
> Tiếc thay bỏ phí một đời.
> Thiên hạ vô tài bậc nhất,
> Xưa nay bất tiếu không hai.
> Nhắn cùng con cháu bọn giàu sang,
> Nhìn đấy chớ nên bắt chước!

〖甲眉 Hai câu cuối quan trọng nhất. Chỉ là lũ con cháu bọn giàu sang, cũng chưa chắc không cười Ngọc khanh (tức Bảo Ngọc) của ta. Nên biết kẻ có thể bắt chước đôi ba phần, ắt cũng chẳng phải là lũ con cháu giàu sang ngu độn.〗

【戚夾 "Con cháu bọn giàu sang", "hình trạng đứa này" — mấy chữ ấy thật thú vị. Nên tưởng tượng hình dung của nó, cùng với lai lịch của Bảo Ngọc mà xem, mới không bị tác giả đánh lừa.】

Giả mẫu nhân cười nói: "Khách lạ còn chưa chào, đã cởi hết áo quần rồi, còn không mau ra chào cô em cháu đi!" Bảo Ngọc sớm đã trông thấy có thêm một cô em gái, bèn liệu chắc là con gái của cô Lâm, vội đến chào. Chào hỏi xong, về chỗ ngồi nhìn kỹ hình dung, 〖甲眉 Lại từ trong mắt Bảo Ngọc tả kỹ một nàng Đại Ngọc, quả là vẽ nên một bức mỹ nhân đồ.〗 khác hẳn mọi người: Đôi mày tựa cau mà không phải cau, đượm màu khói nhạt; 〖甲側 Mày lạ mày hay, tưởng lạ tưởng hay.〗 đôi mắt tựa khóc mà không phải khóc, ngấn chứa hạt sương. 〔三〕 〖甲側 Mắt lạ mắt hay, tưởng lạ tưởng hay.〗 Dáng sinh hai má lúm đồng tiền vương sầu, vẻ yêu khoác một thân bệnh tật. Lệ quang điểm điểm, hơi thở phập phồng. Lúc thư nhàn, tựa hoa rọi mặt nước; khi hành động, như liễu yếu trước gió. 〖甲側 Tám câu này là ở trong mắt Bảo Ngọc.〗 Tim đọ Tỉ Can nhiều hơn một khiếu, 〖甲側 Một câu này là ở trong lòng Bảo Ngọc. ◇

【甲】【眉】Càng kỳ diệu tuyệt đỉnh! Nhiều hơn một khiếu vốn là việc tốt, nhưng khó tránh thiên lệch mất rồi, ấy gọi là "quá do bất cập" ndlr: trích Luận Ngữ — quá cũng như không đủ vậy.】【蒙】【側】Viết Đại Ngọc, cũng là chừa dư địa cho đoạn sau.】 bệnh như Tây Tử thắng ba phần. 〖【甲】【側】Mười câu này định bình, đáng giá một bài phú. ◇【甲】【眉】Không viết y thường trang sức, chính là những thứ trong mắt Bảo Ngọc không đáng nhìn đến, nên chưa từng thấy. Cứ chỉ dung mạo của Đại Ngọc, cũng là trong mắt Bảo Ngọc nhìn, trong lòng Bảo Ngọc bình. Nếu không phải Bảo Ngọc, quyết không thể biết Đại Ngọc rốt cuộc là hạng phẩm mạo gì.〗 Bảo Ngọc nhìn rồi, nhân cười 〖【甲】【眉】Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc viết một chữ "kinh", Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc viết một chữ "tiếu", một giữ ở trong lòng, một phát ra ngoài mặt, đủ thấy văn tự khi hạ bút ắt đã suy đi tính lại cho chuẩn xác, rồi mới dùng chữ.〗 nói: 〖【甲】【側】Xem câu đầu tiên y nói là gì.〗 "Cô em này tôi đã từng gặp rồi." 〖【甲】【側】Lời điên. Cùng tâm với Đại Ngọc, nhưng lại là hai thứ bút mực khác nhau. Xem đây thì biết Ngọc khanh trong lòng có gì nói ra đó, một chút ngưng trệ cũng không có.〗 Giả mẫu cười nói: "Lại hồ đồ rồi, con đã gặp nó lúc nào mà nói thế?" Bảo Ngọc cười nói: "Tuy con chưa từng gặp, nhưng con thấy mặt quen lắm, trong lòng coi như là cố nhân quen biết cũ, 〖【甲】【側】Mới gặp đã nói lời như thế, trách gì Vương phu nhân nói y điên điên khùng khùng.〗【蒙】【側】Người đời gặp được kẻ tương đắc, thường bảo là "vừa gặp đã như cũ", cũng cùng một ý này.】 hôm nay chỉ coi như là xa cách lâu ngày nay gặp lại, cũng chẳng phải là không được." 〖【甲】【側】Lời kỳ diệu cực kỳ. Toàn dùng những lời như thế này, thảo nào người ta bảo y là si cuồng. ◇【甲】【側】Lời trẻ con lừa được cả người đời cũng nên.〗 Giả mẫu cười nói: "Càng hay, càng hay. Nếu thế, lại càng hòa thuận với nhau." 〖【甲】【側】Cũng là lời thực.〗 Bảo Ngọc bèn lại gần ngồi cạnh Đại Ngọc, lại tỉ mỉ quan sát một phen, 〖【甲】【側】Với hai lần quan sát của Đại Ngọc làm thành một đôi.〗【蒙】【側】Vẻ kiều dưỡng như tranh vẽ. Thân cận như thế, mà tâm linh, tính tình khéo léo của Đại Ngọc nếu không bị y trói buộc, thì lại chẳng hợp lẽ tình nữa rồi. Văn từ trong chỗ khoan hoãn mà viết ra, hay!】 nhân hỏi: "Cô em đã từng đọc sách chưa?" 〖【甲】【側】Mình chẳng đọc sách, lại đi hỏi người khác, hay!〗 Đại Ngọc nói: "Chưa từng đọc sách, mới chỉ đi học một năm, tí chút nhận được mấy chữ." Bảo Ngọc lại hỏi: "Tên tự của cô em là hai chữ gì?" Đại Ngọc bèn nói tên tự. Bảo Ngọc lại hỏi tên chữ, Đại Ngọc nói: "Không có chữ." Bảo Ngọc cười nói: "Tôi tặng cô em một chữ diệu, không gì bằng hai chữ 'Tần Tần' là hay nhất." Thám Xuân 〖【甲】【側】Viết về Thám Xuân.〗 bèn hỏi xuất xứ ở đâu. 【蒙】【側】Mượn câu hỏi khó mà nói về Thám Xuân, để đủ cho đoạn sau.】 Bảo Ngọc nói: "Trong 'Cổ kim nhân vật thông khảo' có nói: 'Phương Tây có đá tên là Đại, có thể dùng để vẽ lông mày.' Huống chi cô em Lâm này đầu mày như cau lại, dùng hai chữ ấy, há chẳng lưỡng diệu!" 【蒙】【側】Lệ của Đại Ngọc là nhân Bảo Ngọc, mà Bảo Ngọc tặng nàng tên là Tần Tần, lúc mới gặp đã định minh ước rồi.】 Thám Xuân cười nói: "Chỉ sợ lại là anh bịa ra đấy." Bảo Ngọc cười nói: "Trừ Tứ Thư ra, đố bịa ra thì nhiều lắm, lẽ nào chỉ mình tôi là bịa đặt thôi sao?" 〖【甲】【側】Những lời như thế, trách sao người đời chẳng bảo y là quái? Chỉ giấu không nổi kẻ phê thư.〗 Lại hỏi Đại Ngọc: "Cô em có ngọc không?" 〖【甲】【側】Kỳ cực quái cực, si cực ngu cực, trách sao người ta chẳng coi y là si?〗 Mọi người không hiểu ý của y, Đại Ngọc bèn nghĩ thầm: "Nhân vì anh ấy có ngọc, nên mới hỏi ta cũng có ngọc hay không." 〖【甲】【眉】Kỳ chi chí, quái chi chí, lại chợt đem Đại Ngọc cũng viết thành một kẻ cực si, xem cuộc sơ hội của hai người này, thì đủ biết những việc sau đó rồi.〗 Bèn đáp: "Tôi không có thứ ấy. Nghĩ lại thì ngọc ấy cũng là một vật hiếm, há có thể ai ai cũng có được." Bảo Ngọc nghe vậy, lập tức nổi cơn si cuồng lên, tháo viên ngọc ra, liền hung hăng quẳng đi, 〖【甲】【側】Xin hỏi Thạch huynh: Cái quẳng này, so với khi nằm tiêu nhiên dưới Thanh Ngạnh phong thì thế nào?〗 mắng: "Cái thứ hiếm gì, đến cao thấp của con người cũng không biết, còn bảo là 'thông linh' với chả 'không thông linh'! Ta cũng không thèm cái của nợ này nữa!" Làm cho mọi người dưới đất hốt hoảng ùa ra tranh nhau nhặt ngọc. Giả mẫu vội vàng ôm lấy Bảo Ngọc mắng: "Nghiệt chướng! 〖【甲】【側】Như nghe thấy tiếng, lời cực hận mà là lời cực thương.〗 Con tức giận, muốn đánh muốn mắng ai thì dễ, cần gì phải quẳng cái của mạng sống của con đi!" 〖【甲】【側】Một chữ nặng ngàn cân.〗 Bảo Ngọc mặt đầy lệ, khóc 〖【甲】【側】Thiên kỳ bách quái, không viết Đại Ngọc khóc, lại trái lại viết Bảo Ngọc khóc trước.〗 nói: "Các chị em trong nhà đều không có, chỉ một mình con có, con đã thấy chẳng thú vị gì, 【蒙】【側】Không phải viết Bảo Ngọc cuồng, cũng không phải viết Giả mẫu thương, mà là muốn gieo mầm vào trong lòng Đại Ngọc, để đoạn dưới viết Đại Ngọc ở gần Bảo Ngọc, ấy là khổ tâm của tác giả, hay hay.】 nay đến một cô

em xinh như thần tiên thế này cũng không có, đủ biết thứ này chẳng phải là đồ tốt lành gì!" 〖甲眉 "Chẳng phải oan gia thì chẳng tụ đầu", ấy là trường hợp thứ nhất vậy.〗 Giả mẫu vội dỗ y: "Cô em con vốn cũng có thứ ấy. Vì khi cô con mất, thương tiếc cô em con, không biết làm thế nào, bèn đem ngọc của nó mang đi theo. Một là để trọn lễ tuẫn táng, hết lòng hiếu của cô em con, hai là linh hồn của cô con cũng có thể tạm coi như đã thấy mặt con gái rồi. Bởi vậy nó mới nói là không có cái ấy, chứ không tiện khoe khoang đó thôi. 【蒙側 Không nói thế thì chẳng phải là đứa trẻ kiều dưỡng, văn linh hoạt chi cực.】 Con nay sao sánh được với em con? Còn không tử tế cẩn thận đeo vào, coi chừng mẹ con biết đấy." Nói rồi, bèn từ tay a hoàn nhận lấy, tự tay đeo cho y. Bảo Ngọc nghe nói thế, ngẫm nghĩ một hồi thấy cũng có tình lý lắm, bèn không nói gì nữa. 〖甲側 Ấy gọi là trẻ con dễ dỗ, tôi thì cho rằng "quân tử khá dối được bằng đường chính đáng" vậy.〗

Đương lúc ấy, nhũ nương đến thỉnh thị phòng xá cho Đại Ngọc. Giả mẫu nói: "Nay đem Bảo Ngọc dọn ra, ở cùng ta trong Noãn các bên trong sáo gian, còn Lâm cô nương thì tạm đặt ở trong Bích Sa tráo. Đợi qua mùa đông tàn, sang xuân sẽ thu xếp phòng ốc cho chúng nó, liệu bố trí lại sau." 【蒙側 Con gái chết thì cháu ngoại gái đến, không thể không cho ở gần mình, đó là dời tình thương con gái sang thương cháu ngoại, lẽ dĩ nhiên.】 Bảo Ngọc nói: "Tổ tông ơi, 〖甲側 Nhảy ra một đứa trẻ.〗 cháu ở ngay trên giường ngoài Bích Sa tráo là rất thỏa đáng rồi, cần gì phải dọn ra làm tổ tông không được yên tĩnh." Giả mẫu nghĩ một lúc nói: "Thôi cũng được." Mỗi người một nhũ nương và một a hoàn chăm sóc, 【蒙側 Trẻ con không câu nệ, tình sự không trái, hạ bút vận dụng có phép.】 còn thì ở bên ngoài trực đêm nghe gọi. Một mặt sớm đã có Hy Phượng sai người đưa sang một đỉnh trướng hoa màu ngẫu hợp, cùng mấy thứ chăn gấm đệm đoạn.

Đại Ngọc chỉ mang theo hai người: một là Vương ma ma, nhũ mẫu từ nhỏ, một là a hoàn nhỏ mười tuổi, cũng là từ nhỏ theo bên mình, tên là Tuyết Nhạn. 〖甲側 Tươi mới mà không rơi vào sáo cũ, đó là văn chương riêng của Đại Ngọc vậy.〗 Giả mẫu thấy Tuyết Nhạn còn rất nhỏ, vẻ trẻ con, Vương ma ma lại già quá, liệu Đại Ngọc đều không được vừa ý đỡ sức, bèn đem một a hoàn hạng nhì bên mình, tên là Anh Ca 〖甲眉 Hay lắm! Danh hiệu như thế này mới là văn chương riêng của Giả mẫu. Ghét nhất là trong các tiểu thuyết gần đây, bất kể chỗ nào, toàn giấy đầy những Hồng Nương, Tiểu Ngọc, Yên Hồng, Hương Thúy cùng những chữ tục ấy.〗 cho Đại Ngọc. Bên ngoài cũng theo lệ như Nghênh Xuân, mỗi người trừ nhũ mẫu từ nhỏ ra, còn có bốn bà già dạy bảo, trừ hai a hoàn thân cận quản lý trâm vòng tắm rửa ra, còn có năm sáu a hoàn nhỏ quét dọn phòng ốc, sai bảo vặt. Đương lúc ấy, Vương ma ma và Anh Ca bầu bạn với Đại Ngọc ở trong Bích Sa tráo. Nhũ mẫu của Bảo Ngọc là Lý ma ma, cùng đại a hoàn tên là Tập Nhân 〖甲側 Tên lạ tên mới. Tất có xuất xứ.〗 bầu bạn với y ở giường lớn bên ngoài.

Nguyên lai Tập Nhân này cũng là a hoàn của Giả mẫu, tên gốc là Trân Châu. 〖甲側 Cũng là văn chương riêng của Giả mẫu. Trước Anh Ca đã phục xuống ndlr: phục bút, đặt mầm cho một Uyên Ương, nay Trân Châu lại phục xuống một Hổ Phách rồi. Những dòng sau là văn chương riêng của Bảo Ngọc.〗 【蒙側 Tính tình Tập Nhân không thể không điểm rõ, để làm căn cứ cho chuyện về sau.】 Giả mẫu vì quá yêu Bảo Ngọc, sợ a hoàn của Bảo Ngọc không có đứa nào hết lòng tận trung, vốn thích Tập Nhân tâm địa thuần lương, tận chức tận trách, bèn cho Bảo Ngọc. 【蒙側 Giả mẫu yêu cháu, ban cho người tốt, thế mới thực là kẻ biết yêu người, chứ không phải là thứ yêu của thế tục đâu.】 Bảo Ngọc vì biết nàng vốn họ Hoa, lại từng thấy trong thơ cổ nhân có câu "hoa khí tập nhân", bèn bẩm rõ Giả mẫu, đặt tên lại là Tập Nhân. Tập Nhân này cũng có chút chỗ ngây ngốc: 〖甲側 Chỉ viết như thế này lại hay cực! Ghét nhất là trong những tiểu thuyết gần đây, đầy giấy toàn những chữ "lanh lợi trăm bề", "con nha đầu này cũng thông văn mặc" này nọ.〗 【蒙側 Người đời có chức trách nhiệm vụ mà có thể như Tập Nhân, thì thiên hạ may mắn lắm.】 Khi hầu Giả mẫu, trong lòng trong mắt chỉ có một Giả mẫu, nay cho Bảo Ngọc, trong lòng trong mắt lại chỉ có mỗi một Bảo Ngọc. Chỉ vì Bảo Ngọc tính tình quai tích, mỗi lần khuyên can, Bảo Ngọc không nghe, trong lòng rất ưu uất. 【蒙側 Tôi đọc đến đây, bất giác buông tiếng khóc to.】

Tối hôm ấy, Bảo Ngọc và Lý ma ma đã ngủ rồi. Nàng thấy bên trong Đại Ngọc và Anh Ca vẫn chưa nghỉ, bèn tự mình tháo trang sức, lặng lẽ đi vào, cười hỏi: "Cô nương sao vẫn chưa yên giấc?" Đại Ngọc vội cười mời: "Tỉ tỉ mời ngồi." Tập Nhân ngồi xuống mép giường. Anh Ca cười nói: "Lâm cô nương đang ở đây thương tâm, 〖甲側 Đủ biết những lời phê trước không sai.〗 tự mình rơi lệ gạt sầu 〖甲側 Lần khóc đầu tiên của Đại Ngọc, lại viết như thế này. ◇ 甲眉 Đoạn trước mặt trái viết rõ Bảo Ngọc khóc, nay lại trái lại viết Đại Ngọc như thế, suýt nữa thì bị tác giả qua mặt. ◇ Đây là lần đầu tiên tính trả nợ, không biết phần còn lại hãy còn bao nhiêu?〗 nói: 'Hôm nay mới đến, đã khiến cho cậu con nhà người ta nổi cơn cuồng bệnh, nhỡ mà làm vỡ mất viên ngọc, há chẳng phải là lỗi tại ta!' 〖甲側 Đây gọi là kẻ tri kỷ của Bảo Ngọc, hoàn toàn dùng tấm lòng thấu hiểu.〗 【蒙側 Tôi cũng đau lòng, há chỉ mình Tần Tần!】 Bởi vậy mới thương tâm, tôi khuyên giải mãi mới thôi." Tập Nhân nói: "Cô nương mau đừng như thế, tương lai chỉ e còn có những chuyện kỳ quái đáng cười hơn thế này nữa kia! Nếu vì cái kiểu hành vi ấy của cậu ấy mà cô đa tâm thương cảm, thì chỉ e cô thương cảm không xuể đâu. Mau đừng đa tâm nữa!" 【蒙側 Trăm mười hồi sau nước mắt của Đại Ngọc, thảy đều không ra ngoài hai câu nói này. ◇ "Trăng lên song lụa, người tới bậc thềm; bóng trên khung cửa vào trước người." Bút chưa đến mà cảnh đến trước rồi. ◇ 甲辰夾 Nên biết đây chẳng phải thương cảm, mà là tới trả nước Cam Lộ thôi.】 Đại Ngọc nói: "Lời các chị nói, tôi xin ghi nhớ. Nhưng rốt cuộc không biết viên ngọc ấy có lai lịch ra sao? Trên đó còn có cả chữ nữa phải không?" Tập Nhân nói: "Đến cả nhà cũng chưa ai biết lai lịch. Nghe nói, lúc mới lọt lòng moi từ trong miệng cậu ấy ra, trên đó có sẵn lỗ để đeo. 〖甲側 Huyễn thuật của sư ghẻ cũng kỳ quá thay.〗 【蒙側 Trời sinh mang đến mỹ ngọc, có sẵn lỗ để đeo, há chẳng đáng yêu, há chẳng đáng tiếc!】 Để tôi lấy sang cho cô xem thì biết." Đại Ngọc vội ngăn lại: "Thôi, đêm nay khuya rồi, mai xem cũng không muộn." 〖甲側 Luôn luôn tinh tế ý tứ, không chịu thêm chuyện.〗 【蒙側 Y trời sinh mang đến mỹ ngọc, chính y không biết quý tiếc, gặp tri kỷ thay y mà quý tiếc, đến cả tôi là người đọc sách cũng thực sự đau lòng không thôi, bất giác lánh người mà khóc thầm, để tạ tác giả.】 Mọi người lại trò chuyện một hồi nữa, mới yên nghỉ.

Sáng sớm hôm sau dậy, đến thăm Giả mẫu xong, nhân sang chỗ Vương phu nhân. Đương lúc Vương phu nhân và Hy Phượng đang cùng nhau mở thư từ Kim Lăng gửi đến để xem, lại có bên nhà huynh tẩu của Vương phu nhân sai hai người tức phụ đến nói chuyện. Đại Ngọc tuy không biết nguyên ủy, nhưng bọn Thám Xuân thì đều biết là đang bàn về con trai của người di ở Tiết gia trong thành Kim Lăng, biểu huynh Tiết Bàn, ỷ tài cậy thế, đánh chết nhân mạng, hiện đang thẩm lý ở phủ Ứng Thiên. 【蒙側 Tác giả thường dùng nét bút khiên tiền diêu hậu ndlr: sự kiện trước kéo theo sự kiện sau.】 Nay mẫu cữu Vương Tử Đằng đã biết tin, nên sai người sang báo cho bên này biết, ý muốn gọi về kinh vậy. 【蒙側 Mở ra đoạn dưới.】

【戚 *Tổng bình (bản Thích Tự):* Chẳng vá hết được là trời Ly Hận, hòn đá còn sót lại há chẳng phải là đá Ly Hận ư. Mà lệ của Giáng Châu chẳng vì hận ly biệt mà rơi, lại vì tiếc hòn đá ấy mà rơi. Đủ thấy tiếc hòn đá ắt tiếc con người ấy. Con người ấy chẳng tự biết tiếc, mà kẻ tri kỷ lại chẳng thể trăm phương nghìn kế để tiếc thay cho người ư? Cho nên lệ của Giáng Châu đến chết chẳng khô, muôn đau ngàn khổ chẳng oán. Ấy gọi là "cầu nhân nhi đắc nhân, hà oán chi hữu" ndlr: trích từ Luận Ngữ — "Cầu điều nhân mà được điều nhân, còn oán hận gì?" Nhưng ở đây người phê dùng với giọng mỉa mai: Giáng Châu cam tâm khóc đến chết để tiếc thay cho hòn đá, chẳng oán hận gì — nhưng chính điều đó lại càng bi thương — buồn thay! 】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Thà đừng gặp cái đồ ngốc ấy còn hơn": Câu này ngờ rằng không phải là chính văn. "Đồ ngốc" là giọng khẩu khí của người kể chuyện, dùng ở chỗ này có ý trêu đùa; Đại Ngọc chưa từng gặp Bảo Ngọc mà đã không muốn gặp y thì không hợp tình lý. Nhưng sau câu này đã có lời phê, nên nó có thể là lời phê thời kỳ đầu thậm chí là tác giả tự phê mà lẫn vào chính văn.

〔二〕 Nguyên tác chép là "khinh niên" (輕年), các bản khác hoặc chép là "niên khinh" (年輕). Xét "khinh niên" và "niên khinh" nghĩa giống nhau, mà trong sách chỗ khác phần nhiều chép là "niên khinh", nên thống nhất. Đoạn sau cũng làm theo như thế.

〔三〕 Nguyên tác chép: "兩彎似蹙非蹙眉煙眉，一雙似空非空目□□" (Lưỡng loan tự túc phi túc mi yên mi, nhất song tự không phi không mục □□). Tạm dịch: "Đôi mày tựa cau mà không phải cau, đượm màu khói nhạt — Đôi mắt tựa trống rỗng mà không phải trống rỗng □□". Chữ "mi" (眉) thứ nhất bị nét bút sau bôi sửa thành "lung" (籠), còn "không…không mục □□" bị sửa thành "hi…hi hàm tình mục", lại có nét son thêm khung vuông. Hai câu này các bản dị văn khá nhiều, tình huống phức tạp, nay theo bản Liệt Tàng. Nhìn từ chỗ khuyết văn của bản gốc và nguyên sao của bản Ki Mão, Dương Tàng bản chỉ chép vế sau là "nhất song tự mục", thì có lẽ nguyên cảo của tác giả cũng chưa có định bản cuối cùng. Lời của bản Liệt Tàng tuy công nhận là hay hơn cả, nhưng cũng chẳng phải là nguyên bản của tác giả. Đoạn sau hồi thứ Hai mươi ba viết về Đại Ngọc "dựng đôi mày tựa cau mà không cau, trợn đôi mắt tựa mở mà không mở", có thể coi là gần với nguyên ý.

Hồi 4: Gái bạc mệnh lại gặp chàng bạc mệnh — Chú tiểu Hồ Lô xử oan án hồ lô

Hồi 4

Gái bạc mệnh lại gặp chàng bạc mệnh — Chú tiểu Hồ Lô xử oan án hồ lô

【戚 *Hồi tiền phê:*

Âm dương giao kết biến khôn lường,

Cảnh ảo sinh ra ấy chính chân.

Trăng thu hoa xuân ai chẳng thấy,

Sớm tạnh chiều mưa bởi cớ gì.

Tấc dạ một niềm lao vương vấn,

Ý hợp lòng ưa lại gặp hờn.

Ta mến duyên đời tùy phận định,

Chí thành cảm ứng hóa người si.】

Mời ngài chú mắt tấm hộ quan,
Cầm bút thương tâm kể thế đời.
Vết lệ người viết cùng ta vậy,
Yên Sơn còn đó, Đậu công đâu?

Đề rằng:

Quyên mình báo ơn vua,
Chưa báo, thân còn đó.
Dưới mắt thảy đa tình,
Ơn vua hoặc khá đợi. 〔一〕

Đại Ngọc cùng các chị em đến chỗ Vương phu nhân, thấy Vương phu nhân đang nói chuyện với người nhà bên anh dâu sai đến, lại nghe nói bên nhà dì bị kiện về vụ án mạng. 【蒙 側 **Lại thêm một vị nữa, Bảo Thoa sắp xuất hiện đây.**】 Thấy Vương phu nhân đương bận rộn việc nhà, các chị em bèn đi ra, đến buồng chị dâu góa họ Lý. 【蒙 側 **Chậm rãi dẫn dắt vào mạch truyện.**】

Nguyên họ Lý ấy là vợ của Giả Châu. 〖甲 側 **Mở bút viết chuyện nhà họ Tiết, tác giả lại viết về Cung Tài, là để khép lại mạch về Đại Ngọc, làm rõ đầu đuôi Lý Hoàn, lại ở ngoài dự liệu người đọc.**〗 Giả Châu tuy chết sớm, may còn lại một con trai, đặt tên là Giả Lan, nay đã năm tuổi, đã đi học. Họ Lý này cũng là con nhà danh hoạn đất Kim Lăng, cha là Lý Thủ Trung, 〖甲 側 **Hay! Ấy là nói người ta biết lấy lẽ phải mà giữ mình, thì làm sao để tình lụy được!**〗 từng làm Quốc tử Tế tửu. Trong họ, con trai con gái không ai là không từng đọc thơ học sách. 〖甲 側 **Chưa cho Lý Hoàn ra thì đã phục sẵn bút về Lý Văn, Lý Khởi.**〗 Đến đời Lý Thủ Trung nối dòng, bèn nói "con gái vô tài chính là đức", 〖甲 側 **Chữ "hữu" (有) sửa lại rất hay. ndlr: Tục ngữ gốc "nữ tử vô tài tiện thị đức" 女子無才便是德 — con gái không tài chính là đức; tác giả đổi "thị" 是 thành "hữu" 有 — không**

tài thì có đức.〗 【蒙側 Lời bàn xác đáng.】 cho nên khi sinh họ Lý ra, bèn không cho đọc sách đến nơi đến chốn, chỉ đưa mấy thứ sách như "Nữ tứ thư", "Liệt nữ truyện", "Hiền viện tập" v.v. cho biết vài ba chữ, nhớ vài ba vị hiền nữ đời trước là đủ, chú trọng canh cửi bếp nước, nhân đó đặt tên là Lý Hoàn, tên chữ là Cung Tài. 〖甲側 Gột sạch khuôn sáo tiểu thuyết hết thảy, vả lại đặt tên chữ cũng chẳng thấy cái tục xấu "hồng hương thúy ngọc".〗 Bởi vậy Lý Hoàn tuy tuổi trẻ góa chồng, lại ở chốn cao lương gấm vóc, nhưng lòng lạnh như tro tàn cây cỗi, 〖甲側 Lúc này ở cảnh này, rất dễ vượt lễ sinh chuyện, nàng ta lại chẳng thế, thực hiếm thấy.〗 【蒙側 Lại có đoạn văn chương như thế này.】 hết thảy không buồn hỏi đến, chỉ biết hầu bố mẹ chồng, nuôi con, lúc rỗi thì cùng các cô em khâu vá đọc sách mà thôi. 〖甲側 Một đoạn thuật về Lý Hoàn, không hề phạm đến Hy Phượng. ndlr: Trong phê bình văn học cổ, "phạm" (犯) là thuật ngữ chỉ việc hai nhân vật hoặc hai đoạn văn bị trùng lặp, dẫm chân lên nhau.〗 【蒙側 Trong cuộc đời, chẳng thể không có người như thế. Trời che đất chở, vật gì chẳng có? Mà trong tay kẻ tài tử, cũng vật gì chẳng có?】 Nay Đại Ngọc tuy gửi thân ở đây, ngày có chị em bầu bạn, trừ nghĩ đến cha già, còn ngoài ra không còn điều gì phải lo ngại nữa. 〖甲側 Vẫn là từ chỗ Đại Ngọc mà viết ra, trên đây là kết lại Đại Ngọc, quay nối lại văn trước.〗

Nay hãy nói đến Giả Vũ Thôn, vì được bổ nhiệm Tri phủ Ứng Thiên, vừa đến nhận chức đã có ngay một vụ án mạng trình lên, 【蒙側 Nếu không phải Vũ Thôn thì khó mà kết liễu được vụ án này.】 nguyên do là hai nhà tranh nhau mua một a hoàn, không nhà nào chịu nhường nhà nào, đến nỗi đánh nhau chết người. Vũ Thôn nghe xong truyền nguyên cáo vào hỏi. Nguyên cáo thưa: "Người bị đánh chết là chủ nhân của tiểu nhân. Vì hôm đó mua một đứa a hoàn, không ngờ lại là do kẻ buôn người lừa đến bán. Kẻ buôn người ấy trước đã lấy tiền của nhà tiểu nhân, chủ tiểu nhân hẹn ba ngày nữa là ngày tốt, sẽ đón về. 〖甲側 Đó gọi là "chậm ắt sinh biến", người đời thường vì những lời vu vơ thiếu căn cứ mà lỡ đại sự.〗 Kẻ buôn người ấy lại ngấm ngầm đem đứa a hoàn bán cho nhà họ Tiết. Chúng tôi biết được, đi tìm kẻ bán đòi lại a hoàn. Ngờ đâu nhà họ Tiết vốn là ác bá đất Kim Lăng, cậy tiền cậy thế, xui bọn đầy tớ đánh chết chủ nhân của tiểu nhân. 【蒙側 Cả một đống thói đời xấu xa hiện ra sống động.】 Hung thủ cùng chủ tớ đều đã bỏ trốn, không thấy tăm hơi, chỉ còn lại mấy kẻ ngoài cuộc. Tiểu nhân thưa kiện suốt một năm, nào có ai đứng ra làm chủ. 【蒙側 Buồn thay! Tình đời nghìn xưa, chẳng qua cũng chỉ thế thôi.】 Ngưỡng mong lão đại nhân bắt hung phạm, trừ ác diệt hung, cứu mẹ góa con côi, khiến người chết được đội ơn trời đất muôn phần!"

Vũ Thôn nghe xong cả giận, 【蒙側 Lại khéo dùng phép lật ngược — cố ý tả ngược (Vũ Thôn nổi giận đùng đùng) để rồi lật lại.】 nói: "Lại có chuyện phóng rắm thế này sao! Đánh chết người rồi bỏ trốn, bắt không được hay sao?" Nhân đó định phát thiêm sai nha dịch lập tức bắt người trong họ của hung phạm về thẩm vấn, bắt chúng khai thực hung thủ giấu ở đâu; một mặt động văn thư truy nã khắp nơi. Đang định phát thiêm, chợt thấy bên án có một tên môn tử đứng đó, đưa mắt ra hiệu bảo chớ phát thiêm. Vũ Thôn trong bụng rất đỗi nghi hoặc, 〖甲側 Vốn đáng nghi hoặc, tôi cũng nghi hoặc.〗 【蒙側 Xin xem câu chữ lúc lui lúc tới, trong chỗ tưởng nhàn đều là bút pháp cốt yếu.】 đành phải dừng tay, lập tức lui đường, vào mật thất, cho mọi người lui hết, chỉ để lại một mình môn tử hầu hạ. Tên môn tử này vội lên thỉnh an, cười hỏi: "Lão gia bấy lâu thăng quan tiến chức, tám chín năm rồi, hẳn đã quên tôi rồi chăng?" 〖甲側 Giọng điệu ngạo mạn, lạ thật!〗 【蒙側 Tựa lời nhàn, mà chính là nhân vật cốt yếu.】 Vũ Thôn đáp: "Trông ngươi quen lắm, chỉ là nhất thời không nghĩ ra được." Tên môn tử cười rằng: "Lão gia quả thực là người sang quên nhiều việc, đem cả chỗ xuất thân của mình mà quên mất, 〖甲側 Lời như dao đâm vào tim. Tự chuốc lấy họa cũng vì khoe tài cậy giỏi.〗 chẳng nhớ chuyện trong miếu Hồ Lô năm ấy sao?" Vũ Thôn nghe xong như sét đánh bên tai, 〖甲側 Tôi cũng giật mình, nhưng chẳng biết môn tử sao biết được, càng thấy lạ hơn.〗 mới nhớ ra chuyện cũ. Nguyên tên môn tử này vốn là một chú tiểu trong miếu Hồ Lô, sau khi cháy miếu, không chỗ nương thân, muốn đi tu ở miếu khác, lại không chịu nổi cảnh thanh

lương. Nhân nghĩ làm cái nghề này lại nhẹ nhàng náo nhiệt, 〖甲側 Chữ mới mẻ.〗 bèn nhân tuổi còn trẻ nuôi tóc, vào làm môn tử. 〖甲側 Suốt một đoạn kỳ kỳ quái quái, trêu đùa người đời, đều nằm ngoài dự liệu của người ta.〗 Vũ Thôn làm sao ngờ được là y, bèn vội nắm tay cười rằng: "Nguyên lai là cố nhân." 〖甲側 Xưng hô hay! Toàn là thái độ dối trá.〗 Lại mời ngồi để dễ trò chuyện. 〖甲側 Giả dối hết mức!〗 Tên môn tử không dám ngồi. Vũ Thôn cười rằng: "Bần tiện chi giao bất khả vong, 〖甲側 Toàn là cái thái độ tiểu nhân gian hiểm, sống động hiện ra.〗 ngươi và ta là cố nhân; thứ nữa đây là phòng riêng, 【蒙側 Thân cận như thế này, ắt trước đây có duyên cớ.】 đã muốn trò chuyện lâu, há có lẽ nào lại không ngồi?" Tên môn tử nghe nói, mới xin ngồi, rụt rè ngồi ghé một bên.

Vũ Thôn nhân hỏi vừa rồi vì cớ gì lại ngăn không cho phát thiêm. Tên môn tử nói: "Lão gia đã vinh nhiệm đến tỉnh này, chẳng lẽ lại chưa từng sao một tấm 'Hộ quan phù' 〖甲側 Đem "Hộ quan phù" đối với "Tụ bảo bồn" (chậu chứa báu) cũng được, cười một tiếng. ◇ Ba chữ này chưa từng thấy, lạ lùng thay!〗 sao?" Vũ Thôn vội hỏi: "Sao gọi là 'Hộ quan phù'? 〖甲側 Tôi cũng muốn hỏi.〗 Ta thực không biết." Môn tử nói: "Thế thì còn ra sao nữa! Ngay đến điều này mà cũng không biết, thì làm quan sao được lâu dài! 〖甲側 Mắng thật sảng khoái!〗 【蒙側 Thực là lời cảnh tỉnh người đời. Khiến tôi coi rồi, chẳng biết nên khóc hay nên cười.】 Nay phàm những người làm quan địa phương, ai cũng có một tờ đơn riêng, trên ấy chép tên họ những nhà thân hào quyền quý giàu sang nhất trong tỉnh, tỉnh nào cũng thế. Nếu không biết mà lỡ xúc phạm đến nhà người ta, thì chẳng những mất quan tước, mà chỉ e ngay tính mệnh cũng khó giữ! 〖甲側 Đáng thương đáng thán, đáng hận đáng giận, biến thành một vốc nước mắt vậy.〗 【蒙側 Lời bàn sảng khoái. Xin hỏi lời ấy là phải hay trái?】 Cho nên tục gọi là 'Hộ quan phù'. 〖甲側 Lạ lắm, thú lắm, nghĩ sao ra được?〗 Vừa rồi nói đến nhà họ Tiết đó, lão gia gây chuyện sao được với họ! Cái án này của hắn vốn chẳng khó gì xét xử, nhưng đều vì nể mặt tình cảm, nên mới ra nông nỗi này." Vừa nói, vừa trong túi lấy ra một tờ 'Hộ quan phù' đã chép sẵn, đưa cho Vũ Thôn. Khi xem, trên ấy đều là những câu phương ngôn tục ngữ về nhà các danh hoạn đại tộc bản địa. Câu nào câu nấy xếp hàng viết rõ ràng, bên dưới đều chua chép quan tước thủy tổ và thứ tự các phòng. 【威夾 Những nhà thế này, há ắt phải ức hiếp bá chiếm mới thành danh ư? Đều chỉ vì con em hư hỏng, giao tiếp với bọn bất lương, một khi sinh chuyện thì trăm phương nghìn kế dàn xếp, cha vì con giấu, bọn tiểu nhân xu phụ, tuy tạm thời chưa vướng lưới họa, nhưng từ đó làm càn, ắt phá gia diệt tộc không thôi, buồn thay! ◇ 蒙側 Đáng thương cho thủy tổ của chúng.】 Hòn đá cũng từng chiếu theo đó sao chép một tờ, 〖甲側 Trong lúc bận lại điểm bút nhàn, dùng thật khéo.〗 nay cứ theo trên đá chép rằng:

> Giả không phải là giả, ngọc làm nhà, vàng làm ngựa. 〖甲側 Con cháu Ninh Quốc công, Vinh Quốc công, cộng hai mươi phòng. Trừ tám phòng dòng thân Ninh, Vinh ở kinh đô, còn mười hai phòng hiện ở nguyên quán.〗
>
> Cung A Phòng *ndlr: Một cung xây dựng từ đời Tần.*, ba trăm dặm, ở không hết một họ Sử đất Kim Lăng. 〖甲側 Con cháu Bảo Linh hầu Thượng thư lệnh Sử công, cộng mười tám phòng. Hiện ở kinh đô mười phòng, nguyên quán tám phòng.〗
>
> Năm được mùa tuyết lớn rơi, 〖甲夾 Ẩn chữ "Tiết" (薛).〗 châu ngọc như đất, vàng như sắt. 〖甲側 Con cháu Tử Vi xá nhân Tiết công, hiện lĩnh tiền gạo nội phủ làm thương nhân, cộng tám phòng.〗
>
> Biển Đông thiếu giường ngọc trắng, Long Vương đến thỉnh họ Vương đất Kim Lăng. 〖甲側 Con cháu Đô thái úy Thống chế Huyện bá Vương công, cộng mười hai phòng. Ở kinh đô hai phòng, còn lại đều ở nguyên quán.〗

Vũ Thôn chưa xem xong, 〖甲眉 Hay cực! Nếu chỉ có bốn nhà này, thì cứng nhắc không sống động, nếu thêm hai nhà nữa, lại thấy rườm rà, cho nên dùng cách ngắt như thế này.〗 chợt nghe trống điểm, người báo: "Có Vương lão gia đến thăm." Vũ Thôn nghe nói, vội mặc áo mũ ra đón. 〖甲側 Phép "mây ngang chắn núi", là phép bố cục cố định.〗 Một bữa cơm sau mới quay vào hỏi tiếp. Tên môn tử nói: "Bốn nhà này đều có quan hệ thân thích với nhau, một nhà tổn thất thì tất cả đều tổn thất, một nhà vinh hiển thì tất cả đều vinh hiển, nâng đỡ che chở, đều có chiếu ứng cả. 〖甲側 Sớm gieo mầm cho nửa bộ dưới.〗 【蒙側 Bốn nhà này nếu không kết thân với nhau, thì không có chỗ môn đăng hộ đối, cũng là cái lẽ tất nhiên. Đã kết thân rồi, há chẳng che chở cho nhau, lại là cái tình người không thể không có.】 Nay kẻ đánh chết người là họ Tiết, chính là 'Tuyết lớn năm được mùa' trong bài kia. Chẳng những dựa vào ba nhà này, mà bạn bè thân thích đời trước của hắn ở trong kinh ngoài tỉnh cũng không ít. Lão gia định bắt ai đây?" Vũ Thôn nghe nói thế, bèn cười hỏi môn tử: "Cứ như lời anh, thì làm sao kết liễu vụ án này? Chắc anh cũng biết rõ phương hướng tên hung phạm đang trốn rồi?"

Tên môn tử cười: "Chẳng giấu gì lão gia, chẳng những tôi biết phương hướng tên hung phạm trốn, mà ngay cả kẻ buôn người 〖甲側 Người ấy là ai vậy.〗 tôi cũng biết, con ma chết kia tôi cũng biết rõ. Để tôi kể tỉ mỉ lão gia nghe: 【蒙側 Nói toẹt ra, không chút kiêng dè. Thói đời nhân tình bị tên môn tử thấu suốt hết rồi.】 Cái tên chết bị đánh chết kia là con một nhà hương hoạn nhỏ ở bản địa, tên gọi Phùng Uyên, 〖甲側 Thực thực là oan nghiệt gặp nhau.〗 từ bé cha mẹ mất sớm, lại không có anh em, chỉ một mình trông vào chút sản nghiệp mọn mà sống. 【蒙側 Tôi vì kể từ bé mất cha mẹ mà khóc một hồi.】 Đến mười tám mười chín tuổi, cực thích nam phong, cực ghét đàn bà. 〖甲側 Cực ghét đàn bà, vẫn vì đàn bà mà mất mạng, là một ngọn bút lớn dường nào! Không phải tả Phùng Uyên, chính là tả Anh Liên.〗 Đây cũng là oan nghiệt kiếp trước, khéo sao 〖甲側 Thiện thiện ác ác, phần nhiều từ chữ "khéo sao" mà đến, đáng sợ đáng sợ.〗 gặp phải tên buôn người bán a hoàn, hắn vừa trông thấy đã ưng ngay, quyết ý mua về làm thiếp, thề rằng từ nay không kết giao với đàn ông nữa, 〖甲側 Ngạn ngữ nói: "Người mà đổi tính, chẳng ốm thì chết." Tin có thật chăng?〗 cũng không lấy thêm người thứ hai nữa, 〖甲側 Phác hư một kẻ si tình bẩm sinh.〗 【蒙側 Cũng là tình ma trong ảo.】 cho nên hẹn ba ngày sau mới đón về. Ai ngờ tên buôn người lại lén bán cho nhà họ Tiết nữa, 【蒙側 Vừa định tình đã liền kết liễu, xin hỏi có phải ảo không? Điểm tỉnh chữ "ảo", người người đều chẳng tỉnh. Tôi hôm nay xem rồi, phê rồi, vẫn cũng chẳng tỉnh.】 hắn định cuỗm tiền của cả hai nhà, rồi trốn sang tỉnh khác. Ai ngờ chưa kịp thoát, hai nhà bắt được, đánh một trận thừa sống thiếu chết, đều không chịu nhận tiền, chỉ đòi lấy người. Công tử nhà họ Tiết há phải tay vừa, bèn quát tay chân đánh cho công tử họ Phùng một trận nhừ tử, 【蒙側 Có tình hóa ra vô tình.】 khiêng về nhà, ba ngày thì chết. Vị Tiết công tử này vốn đã chọn sẵn ngày lên kinh, trước khi khởi hành hai ngày, ngẫu nhiên gặp con a hoàn này, định mua rồi lên kinh luôn, ai ngờ gây ra chuyện này. Đã đánh công tử họ Phùng, cướp được a hoàn, hắn cứ như không có chuyện gì, thản nhiên dẫn gia quyến đi đường mình. Ở đây tự có anh em tôi tớ liệu lý, chẳng vì cái việc nhỏ nhặt ấy mà đáng để hắn phải bỏ trốn đâu. 〖甲側 Hay cực! Mạng người coi là "việc nhỏ nhặt", toàn là khắc họa gã ngốc mà thôi.〗 Việc này hãy khoan nói. Lão gia có biết a hoàn bị bán ấy là ai không?" 〖甲側 Hỏi lại càng lạ.〗 Vũ Thôn nói: "Ta làm sao biết được?" Tên môn tử cười lạnh: "Người này tính ra còn là đại ân nhân của lão gia đấy! 【蒙側 Đá cho một cú ngay tim. Mời xem văn sau, không hề lay động.】 Nàng ta chính là tiểu thư của Chân lão gia ở cạnh miếu Hồ Lô, tên gọi Anh Liên." 〖甲側 Đến đây mới tỉnh.〗 Vũ Thôn ngạc nhiên nói: "Thì ra là nó! Nghe nói nuôi đến năm tuổi thì bị người ta dỗ mất, sao đến bây giờ mới đem bán?" 【蒙側 "Nghe nói" chỉ nói một chuyện, không hề nhắc đến những lời mà đáng lẽ phải để chính Kiều Hạnh tự kể ra. Không phải tác giả quên, mà là muốn tả thói đời, nên cố ý dùng bút pháp huyễn ndlr: bề mặt chỉ nói chuyện A, ngụ ý thực sự nằm ở chuyện B không nói ra.】

Tên môn tử nói: "Loại buôn người này chuyên đi dỗ trộm trẻ con năm sáu tuổi, nuôi ở một chỗ hẻo lánh, đến mười một mười hai tuổi, xem dung mạo thế nào, rồi dẫn sang tỉnh khác bán lại. Ngày trước Anh Liên này chúng tôi ngày nào

cũng dỗ nó chơi, tuy cách đây bảy tám năm, nay độ mười hai mười ba tuổi, dung mạo tuy khá hơn trước nhiều, nhưng đại khái tướng mạo vẫn không đổi, người quen dễ nhận. Huống chi giữa lông mày nó vốn có một nốt ruồi đỏ bằng hạt gạo, từ trong thai mang ra, 〖甲側 Chứng nóng trong của Bảo Thoa, tính nhút nhát của Đại Ngọc, đều từ trong thai mang ra. Nay Anh Liên có nốt ruồi, thì con người nó ra sao có thể biết được.〗 cho nên tôi nhận ra. Khéo sao tên buôn người lại thuê phòng nhà tôi ở, 【戚夾 Tác giả muốn nói dung mạo thế lực, muốn nói tình, muốn nói ảo, lại muốn nói cái lòng dạ tiểu nhân, cái thói cậy mạnh của hào cường, kết liễu vụ án cũ của văn trước, đặt nền móng cho văn sau. Điểm rõ Anh Liên, thuật lại các việc về Bảo Thoa: chỉ mượn miệng chú tiểu trước kia, môn tử ngày nay mà lần lượt kể ra, thực là bậc đại bi Bồ Tát, nghìn tay nghìn mắt cùng lúc vận động, không chút bỏ sót. Đủ thấy kẻ có đại quang minh, ắt không việc gì khó, thực vậy.】 Hôm ấy tên buôn người đi vắng, tôi cũng từng hỏi nó. Nó bị tên buôn người đánh sợ rồi, 〖甲側 Đáng thương!〗【蒙側 Con nhà thế gia đến nông nỗi này. Có thể tưởng tượng dòng dõi nhà nó ắt cũng có kẻ như Tiết công tử vậy.】 tuyệt đối không dám nói, chỉ nói tên buôn người là cha đẻ nó, vì không có tiền trả nợ, nên mới bán nó. Tôi lại dỗ dành dăm bốn lần, nó lại khóc, 【蒙側 Tả cái tâm cơ của nó, toàn là cho văn sau.】 chỉ nói: 'Tôi vốn không nhớ việc lúc nhỏ!' Thế là không còn nghi ngờ gì nữa. Hôm ấy công tử họ Phùng đến xem mặt, trả bạc xong, tên buôn người say rượu, nó tự than rằng: 'Hôm nay tội nghiệt của tôi đầy rồi!' 【蒙側 Anh hùng trong thiên hạ, lỡ chân sa vào bọn bất lương, ngẫu nhiên gặp cơ hội có thể nhảy ra, hãy cùng Anh Liên đồng thanh mà khóc!】 Sau lại nghe nói công tử họ Phùng ba ngày nữa mới đón về, nó lại có vẻ âu sầu. Tôi không nỡ thấy cảnh ấy, đợi tên buôn người đi khỏi, lại bảo vợ tôi đến giảng giải cho nó: 'Vị Phùng công tử này ắt đợi ngày tốt mới đến đón, thế thì biết chàng không coi cô như a hoàn đâu. Huống chi chàng là người phong lưu tuyệt đỉnh, nhà cũng khá giả, xưa nay lại cực ghét đàn bà, nay lại phá giá mua cô, việc sau này không cần nói cũng biết. Chỉ cố chịu vài ba ngày, việc gì phải âu sầu!'" 【蒙側 Người chồng là chỗ người ta trông mong gửi gắm cả đời vậy.】 Nó nghe nói thế, mới hơi nguôi âu sầu, tự cho rằng từ đây được chốn nương thân. Ai ngờ trong thiên hạ lại có việc chẳng như ý đến thế, 〖甲側 Đáng thương, thật đáng thương! Một thiên "Bạc Mệnh phú", riêng dành cho Anh Liên.〗【蒙側 Người cùng chung hoạn nạn trong thiên hạ cùng đến mà khóc!】 ngày hôm sau, trớ trêu thay, tên ấy lại bán nó cho nhà họ Tiết. Nếu bán cho một người nào khác thì còn đỡ, chứ Tiết công tử này có biệt danh là 'Ngốc Bá Vương', đúng là hạng người hung hăng ngang ngược nhất thiên hạ, vả lại quẳng tiền như đất, 〖甲側 Đường đời khó đi, tiền làm ngựa.〗【蒙側 "Quẳng tiền như đất" mới xứng gọi là Bá Vương.】 bèn đánh một trận tan tành, lôi sống lôi chết, đem Anh Liên đi mất, nay chẳng biết sống chết ra sao. 〖甲側 Vì Anh Liên mà để dành bước sau.〗 Còn công tử họ Phùng kia mừng hão một phen, một niềm chưa thỏa, lại mất tiền, lại mất mạng, há chẳng đáng than thay!"

〖甲眉 Lại một bài "Bạc Mệnh thán". Cảnh huyễn bi hoan nho nhỏ của hai người Anh, Phùng từ miệng chú tiểu Hồ Lô kể ra, ấy là phép tỉnh lược nhàn văn (kỹ thuật lược bỏ đoạn văn phụ trợ mà vẫn giữ được thần thái) vậy. Gọi là "đẹp mà chưa đủ, việc tốt hay lắm ma" — trước hết dùng Phùng Uyên làm kẻ mở đường.〗

Vũ Thôn nghe rồi, cũng than: "Đây cũng là nghiệt chướng của chúng nó gặp nhau, cũng chẳng phải ngẫu nhiên. Nếu không thì sao Phùng Uyên chỉ nhìn trúng một mình Anh Liên? Anh Liên này chịu tên buôn người hành hạ mấy năm trời, vừa mới được lối thoát, lại là một kẻ đa tình, nếu được sum họp, thì cũng là một việc đẹp, trớ trêu lại sinh ra sự thế này. 【蒙側 Việc và người của Phùng Uyên, là kẻ si tình trong cảnh huyễn của Anh Liên.】 Nhà họ Tiết dù giàu có hơn họ Phùng, nhưng nghĩ con người hắn, tự nhiên thê thiếp đông đúc, dâm dật vô độ, chưa chắc đã bằng Phùng Uyên chung tình với một người. Đây chính là mộng huyễn tình duyên, 【蒙側 Điểm rõ rồi, đi thẳng vào đề.】 khéo gặp một đôi trai gái bạc mệnh. 〖甲眉 Để Vũ Thôn bình luận một phen, mới bù đủ cái đề mục của nửa hồi trên. Đó gọi là sách này có chỗ rậm (dày đặc chi tiết) càng thêm rậm, chỗ tỉnh (sơ lược tinh gọn) càng thêm tỉnh; lại có chỗ không sợ rậm trong rậm, chỉ cốt rậm mà hư; không ngại tỉnh trong tỉnh, chỉ cốt tỉnh mà thực. Đây là tỉnh mà thực vậy.〗 Nhưng không bàn chuyện ấy nữa, chỉ riêng vụ kiện này đây,

nên xử trí thế nào cho phải?" Tên môn tử cười: "Lão gia năm ấy quyết đoán sáng suốt dường nào, sao hôm nay lại thành ra kẻ không có chủ kiến gì thế! 【蒙側 Lòng tham che mờ tâm trí, ắt đến nông nỗi này.】 Tiểu nhân nghe nói lão gia được bổ thăng chức này, cũng là nhờ sức của Giả phủ, Vương phủ, mà Tiết Bàn này tức là cháu thân của Giả phủ, sao lão gia không thuận nước đẩy thuyền, làm một cái nhân tình trọn vẹn, đem vụ án này kết liễu, sau này cũng dễ gặp hai vị Giả, Vương." Vũ Thôn nói: "Anh nói cũng phải. 〖甲側 Thực đáng buông một tiếng thở dài. Một câu này đã thấy gian hùng, toàn là giả dối.〗 Nhưng việc quan hệ đến mạng người, ta nhờ ơn vua rộng lớn, được phục chức ủy dụng, 〖甲側 Gian hùng.〗 thực là tái sinh tái tạo, đang lúc phải dốc lòng hết sức để báo đền, 〖甲側 Gian hùng.〗 há có thể vì tư tình mà bỏ phép nước? 〖甲側 Gian hùng.〗 【蒙側 Lương tri chưa mờ, nhưng thế khó cưỡng.】 Đó thực là điều ta không thể nhẫn tâm làm vậy." 〖甲側 Toàn là giả dối.〗 Tên môn tử nghe rồi, cười lạnh: "Lời lão gia nói đều là đạo lý lớn, nhưng chỉ tiếc là ở đời nay không sao làm được. Há chẳng nghe cổ nhân có câu 'Đại trượng phu tùy thời mà hành động', 【蒙側 Làm lỡ biết bao thương sinh!】 lại nói 'Tìm lành tránh dữ mới là quân tử'. 〖甲側 Kẻ thời nay hiểu sai ý sách, phần nhiều đều như thế.〗 Cứ như lời lão gia, chẳng những không báo đáp được triều đình, mà ngay thân mình cũng khó giữ, 【蒙側 Nói ra cũng là một tràng đạo lý.】 xin hãy nghĩ lại cho chín."

Vũ Thôn cúi đầu hồi lâu, 〖甲側 Gian hùng lừa người.〗 mới nói: "Thế theo ý anh thì làm thế nào?" Tên môn tử nói: "Tiểu nhân đã nghĩ ra một kế rất hay đây: lão gia ngày mai ra công đường, cứ việc phô trương thanh thế, làm văn thư phát thẻ bài đi bắt người. Hung thủ đương nhiên là không bắt được, nguyên cáo cố nhiên là nhất định đòi bắt mấy người trong họ và tôi tớ nhà họ Tiết về tra khảo. Tiểu nhân ở trong tối điều đình, bảo họ khai là bạo bệnh mà chết, cả họ và địa phương cùng dâng một tờ bảo đảm. Lão gia chỉ nói là giỏi thuật phù loan thỉnh tiên, trên công đường bày đàn tiên, cho quân dân đến xem. Lão gia bèn nói: 'Tiên phán rồi, người chết là Phùng Uyên và Tiết Bàn vốn là túc nghiệt gặp nhau, nay đường hẹp đã gặp, đúng ra nên kết liễu. Tiết Bàn nay đã mắc chứng vô danh, 〖甲側 "Chứng vô danh" (bệnh lạ không tên) — lại chính là tên bệnh, mà lại nói là "vô" (tức không có tên), hay cực!〗 bị hồn Phùng đuổi bắt đã chết rồi. Tai họa này đều do tên buôn người kia gây ra, kẻ buôn người vốn là người xã nào họ gì, chiếu theo luật mà trị tội, còn lại không liên lụy đến ai' vân vân. Tiểu nhân ngầm dặn dò tên buôn người, bắt hắn phải khai thực. Mọi người thấy lời tiên phán phù hợp với lời khai của tên buôn người, những việc còn lại tự nhiên cũng chẳng còn hư dối gì nữa. Nhà họ Tiết có nhiều tiền, lão gia xử một nghìn cũng được, năm trăm cũng được, cho nhà họ Phùng làm tiền mai táng. Nhà họ Phùng cũng chẳng có ai quan trọng, bất quá chỉ vì tiền thôi, thấy có số bạc này, tưởng cũng hết lời. Lão gia thử nghĩ kế này thế nào?" Vũ Thôn cười: "Không ổn, không ổn. 〖甲側 Gian hùng lừa người.〗 Để ta suy tính lại, 【蒙側 Vừa mở miệng đã nói tới kết liễu vụ án, thực thối tha. Lấy hai chữ "suy tính thêm" mà khép lại, thật là ngọn bút khác thường.】 hoặc may mới át được tiếng người." Hai người bàn tính, trời đã tối, không còn chuyện gì khác.

Hôm sau ra công đường, kê hết những kẻ có tên trong vụ án ra tra xét kỹ lưỡng, quả thấy nhà họ Phùng nhân khẩu thưa thớt, bất quá chỉ muốn nhân đó kiếm thêm chút tiền mai táng, 〖甲側 Vì thế ba bốn câu thu lại, hay cực! Đây là chỗ viết đậm rồi gạt nhẹ đi vậy.〗 nhà họ Tiết cậy thế cậy tình, nhất định không chịu nhường, cho nên vụ án mới lằng nhằng chưa dứt. Vũ Thôn bèn theo tình trái phép, xử bừa cho xong vụ án này. 〖甲側 Chú thực một nét bút, càng hay. Bất quá là những việc như thế, cần gì phải tả kỹ. Có thể nói "sách này không dám can thiệp chuyện triều đình", chính là những chỗ như thế này vậy, đừng bảo là viết không tới. Bởi tác giả có ý viết chốn khuê các còn không hết, sao còn có thể viết đến những việc ấy nữa!〗 Nhà họ Phùng được khối tiền mai táng, cũng hết lời. 〖甲眉 Bởi Bảo Thoa một nhà không thể không tả kỹ. Nếu mở đầu mối khác, thì văn tự cứng nhắc, cho nên vẫn chỉ mượn một mình Vũ Thôn xen kẽ kể ra vụ án mạng do gã A Ngốc gây ra, vả lại kèm theo thuật lại hành tung bấy lâu của Anh Liên cùng kết cục về sau, bởi thế cố ý dùng những chữ "chú tiểu Hồ Lô xử bừa" v.v. viết thành nửa hồi, vừa để bật cười, vừa để than đời, chứ chẳng phải có ý châm biếm chốn quan trường, thực cũng là văn nhàn của tác giả mà thôi. ◇ Lại chú thêm một nét về nhà họ Phùng, càng thỏa đáng. Đủ

thấy nhà họ Phùng chẳng vì mạng người, thực chỉ nhờ đó mà kiếm lợi thôi. Cho nên dùng hai chữ "xử bừa" làm đề, tuy nói không dính dáng đến việc đời, nhưng hoặc cũng có chút lời kín đáo. Nhưng ý đó thực là muốn đưa Bảo Thoa ra, nên không thể không làm đoạn xen kẽ này, cho nên nói những điều ấy đều chẳng phải là chính văn (mạch cốt lõi) của "Thạch Đầu Ký".〗 Vũ Thôn xử xong vụ án, vội vàng viết hai phong thư, gửi cho Giả Chính cùng Tiết độ sứ kinh doanh Vương Tử Đằng, 〖甲側 Thuận bút dẫn ra nhà họ Vương.〗 chẳng qua nói "việc của cháu bên ngoại đã xong, không cần quá lo" vân vân. Việc này đều do tên môn tử mới — vốn là chú tiểu trong miếu Hồ Lô — bày ra. Vũ Thôn lại sợ hắn đem những việc lúc hàn vi của mình kể với người khác, vì thế trong lòng rất không vui. 〖甲側 Xem đó mà tả Vũ Thôn như thế, đủ biết Vũ Thôn rốt cuộc chẳng phải bậc đại anh hùng.〗 Về sau rốt cuộc kiếm được một cái cớ không phải, đuổi hắn đi xa mới thôi. 〖甲側 Đến đây kết liễu đoạn văn về miếu Hồ Lô. ◇ Lại đặt xuống một đường dây ngầm nghìn dặm. ◇ Mở đầu dùng chữ "Hồ Lô", kết thúc dùng chữ "Hồ Lô", bởi nói rằng cả bộ sách đều là ý hồ đồ vậy, đây cũng là chỗ ngụ ý.〗 【蒙側 Kẻ miệng lưỡi như treo sông, nên lúc mở miệng phải cẩn thận.】

Nay tạm không nói đến Vũ Thôn. Hãy nói về vị Tiết công tử đã mua Anh Liên và đánh chết Phùng Uyên, 〖甲側 Vốn là lập ý tả chỗ này, nhưng lại không chịu mở đầu mối riêng, nên cố ý đặt ra một đoạn văn "xử loạn" để xen kẽ vào trong đó; đến đây mới nhàn nhạt viết ra.〗 cũng là người Kim Lăng, vốn là nhà dòng dõi thi thư. 【蒙側 Vì nhà thi thư mà than một tiếng.】 Chỉ hiềm nay vị Tiết công tử này tuổi nhỏ mất cha, mẹ góa lại thương hắn là con một côi cút, không khỏi nuông chiều quá độ, 【蒙側 Đây là căn nguyên sinh hư. Giàu lại mồ côi, tự nhiên hay nuông chiều. Như Mạnh mẫu ba lần dời nhà mà dạy con, nay khó thấy lại.】 đến nỗi lớn lên chẳng nên công cán gì; vả lại nhà có của trăm vạn, hiện lĩnh tiền gạo nội phủ, mua sắm tạp liệu *ndlr: Đời Thanh, các đồ dùng trong cung nhà vua đều có đặt những hiệu nhận sắm. Phải trình tên tuổi người đứng cửa hiệu để ghi vào sổ nhà vua.*. Vị Tiết công tử này tên đi học là Tiết Bàn, tự Văn Long, năm nay mới mười lăm tuổi, tính tình xa xỉ, ngôn ngữ ngạo mạn. Tuy cũng có đi học, nhưng bất quá chỉ biết lõm bõm mấy chữ, 〖甲側 Câu này thêm vào cho lão huynh, lại là tả thực.〗 suốt ngày chỉ có chơi gà cưỡi ngựa, dạo núi chơi sông mà thôi. Tuy là hoàng thương, nhưng hết thảy việc buôn bán kinh doanh trong đời, hoàn toàn không biết gì, bất quá nhờ vào tình cảm cũ của ông cha, ở bộ Hộ treo hư danh, chi lĩnh tiền lương, còn những việc khác, tự có bọn tay chân và người nhà già đời liệu lý. Mẹ góa họ Vương, là em ruột của Tiết độ sứ kinh doanh đương nhiệm Vương Tử Đằng, cùng với Vương thị phu nhân của Giả Chính phủ Vinh Quốc là chị em cùng một mẹ sinh ra, năm nay tuổi độ bốn mươi, chỉ có một mình Tiết Bàn là con trai. 【蒙側 Chẳng phải mẹ nuông chiều, chẳng phải nhà giàu có, chẳng phải là chí thân của Tiết độ sứ và Vinh Quốc, thì không thể hống hách đến thế. Kẻ phú quý nên nghĩ tới điều này.】 Lại còn một con gái, kém Tiết Bàn hai tuổi, nhũ danh là Bảo Thoa, 【戚夾 Mới thấy lần đầu.】 sinh ra da thịt trong trẻo nhuận nhụy, cử chỉ nhàn nhã đoan trang. 〖甲側 Tả Bảo Thoa chỉ như thế này, càng hay!〗 Trước đây lúc cha nàng còn sống, cực kỳ thương con gái này, cho nàng đọc sách biết chữ, so với ông anh thì cao hơn gấp mười lần. 〖甲側 Lại chỉ viết như thế này, càng hay!〗 Từ khi cha chết, thấy anh không biết thấu hiểu lòng mẹ, nàng bèn không lấy việc sách vở làm trọng, chỉ chú tâm vào việc kim chỉ và việc nhà, để đỡ đần mẹ. Gần đây nhân Hoàng thượng sùng thi thượng lễ, trưng cầu tài năng, ban ơn long trọng hiếm có, trừ việc tuyển chọn phi tần ra, phàm con gái các nhà thế hoạn danh gia, đều được thân danh đạt tới bộ, để dự bị chọn làm Tài nhân, Tán thiện, theo hầu công chúa, quận chúa nhập học. 〖甲側 Một đoạn xưng công tụng đức, nghìn xưa trong tiểu thuyết chưa từng có.〗 Hai là từ khi cha Tiết Bàn chết, những kẻ quản lý buôn bán, tổng quản, tay chân ở các tỉnh thấy Tiết Bàn tuổi trẻ không biết việc đời, bèn thừa cơ lừa gạt, 【蒙側 Tôi vì kẻ gây dựng cơ nghiệp mà khóc một hồi.】 mấy chỗ sinh ý ở kinh đô cũng dần dần hao hụt. 【蒙側 Có người biết trị người, chứ không có phép trị người cố định.】 Tiết Bàn xưa nay vốn nghe nói kinh đô là chốn phồn hoa bậc nhất, đương muốn đi chơi một phen, bèn thừa dịp này, một là đưa em gái đi dự tuyển *ndlr: Chờ dịp tuyển vào cung.*, hai là thăm người thân, ba là thân hành vào bộ thanh toán sổ cũ, tính sổ mới, nhưng thực ra là

vì ý muốn du lãm thắng cảnh đất Thượng Quốc. Vì thế đã sớm thu xếp hành trang và các thứ quà cáp thổ sản biếu họ hàng thân thích. Đương lúc đã chọn xong ngày đi, không ngờ trớ trêu lại gặp tên buôn người bán lại Anh Liên. Tiết Bàn thấy Anh Liên sinh ra bất tục, 〖甲側 Gã ngốc cũng biết "bất tục", thì nhân phẩm của Anh Liên có thể biết vậy.〗 nhất định mua về, lại gặp nhà họ Phùng đến đòi người, nên cậy thế quát tháo sai bọn đầy tớ hung hăng đánh chết Phùng Uyên. Hắn bèn đem việc nhà phó thác cho người trong họ cùng mấy người nhà già, rồi cùng mẹ và em gái cứ thế khởi hành đi xa. 【蒙側 Việc đã lo xong thì chẳng đoái hoài nữa; việc đã thế rồi, đi ngay mới là khôn.】 Còn việc kiện cáo nhân mạng, hắn coi như trò đùa, tự cho rằng quẳng ra mấy đồng tiền hôi, không có gì không xong. 〖甲側 Rất phải! Người ta bảo Tiết Bàn là ngốc, ta thì bảo là bậc đại triệt ngộ ndlr: kẻ đã thấu suốt lẽ đời.〗

Đi đường không kể ngày tháng. 〖甲側 Càng hay! Nếu nói rõ hành trình, thì lại rơi vào khuôn sáo, còn rỗi đâu mà ghi chép đường đi nữa?〗 Hôm ấy sắp vào đến kinh, lại nghe tin cậu ruột là Vương Tử Đằng thăng chức Thống chế chín tỉnh, phụng chỉ ra ngoài kinh tra xét biên cương. 【蒙側 Ông cậu trong thiên hạ không ai chẳng dạy cháu ngoại theo đường chính. Ắt phải để ông ta thăng chức ra ngoài kinh, cũng là để dành chỗ cho văn sau.】 Tiết Bàn trong bụng mừng thầm: "Ta đương lo vào kinh có ông cậu ruột quản thúc, không thể tha hồ vung tay quá trán, nay khéo ông ấy lại thăng chức ra ngoài, đủ biết trời chiều lòng người." 〖甲側 Tả hết cái lòng dạ của bọn công tử nhà giàu.〗 【蒙側 Tả đồ con em hư hỏng như vẽ.】 Nhân bàn với mẹ: "Nhà ta ở trong kinh tuy có mấy chỗ phòng xá, chỉ hiềm mười mấy năm nay không có người vào ở, bọn coi giữ không khỏi lén lút cho thuê, phải sai mấy người đến trước quét dọn thu xếp mới được." Mẹ hắn nói: "Cần gì phải rùm beng như thế! Chuyến này ta vào kinh, vốn là trước hết thăm hỏi thân thích bạn bè, hoặc là ở nhà cậu con, 〖甲側 Nét bút phụ (làm nền).〗 hoặc là ở nhà bác con. 〖甲側 Bút chính.〗 Phòng xá hai nhà ấy cực kỳ tiện lợi, mẹ con ta tạm đến ở trước đã, rồi thong thả sai người đi thu dọn nhà mình, há chẳng thư thả hơn sao." Tiết Bàn nói: "Nay cậu đương thăng chức ra tỉnh ngoài, trong nhà tự nhiên bận rộn thu xếp lên đường. 【蒙側 Đồ con em ham chơi không muốn bị quản thúc, thường quen nói những lời như thế này.】 Chúng ta lúc này lại kéo cả nhà cả cửa đến, há chẳng vô duyên lắm sao?" Mẹ hắn nói: "Nhà cậu con tuy thăng chức đi rồi, nhưng còn có nhà dì con. Huống chi mấy năm nay, chỗ cậu và chỗ dì con, thường thường gửi thư nhắn tin, đón mời chúng ta đến. Nay đã đến đây rồi, cậu con tuy bận sắp sửa lên đường, nhưng dì Giả của con chưa chắc đã không cố giữ chúng ta lại. Chúng ta vội vàng thu dọn nhà cửa, há chẳng khiến người ta trách móc hay sao? 〖甲側 Trong lời nhàn thoại bồi thêm ra biết bao nhiêu đoạn văn trước, đây là phép "mây phủ đỉnh núi" của họa gia vậy ndlr: trong văn chương: dùng lời đối thoại tưởng như vu vơ để khéo léo giấu thông tin/phục bút quan trọng bên trong. Còn gọi là phép "vân long vụ tráo" — mây rồng mù phủ..〗 Ý của con, mẹ đã biết rồi, 〖甲側 Biết con chẳng ai bằng cha.〗 ở gần cậu dì, không khỏi câu thúc con, chi bằng con ở riêng một mình, tha hồ muốn làm gì thì làm. 〖甲側 Đoạn mẹ góa con côi, viết thực giống hệt như thực.〗 【蒙側 Dùng việc không cho con phóng túng mà ép lại, rồi thu vào ý chính.】 Con đã như thế, con tự đi chọn lấy một tòa nhà mà ở. Mẹ cùng dì con, chị em xa cách mấy năm nay, cũng muốn quây quần vài bữa, mẹ dẫn em con đến ở nhờ bên dì con, 〖甲側 Tiết mẫu cũng khéo dạy con.〗 con thấy có được không?" Tiết Bàn thấy mẹ nói thế, biết rằng không sao cưỡng lại được, 【蒙側 Tình lý như thực.】 đành phải sai người nhà một mạch thẳng đường đến phủ Vinh Quốc.

Bấy giờ Vương phu nhân đã biết việc kiện cáo của Tiết Bàn, nhờ có Giả Vũ Thôn duy trì kết liễu, mới yên lòng. Lại thấy anh thăng chức ra ngoài biên cương, đương buồn vì lại thiếu người thân thích bên ngoại đi lại, 〖甲側 Nhà đại gia chuộng nghĩa, nhân tình đại để đều như thế.〗 cảm thấy hơi quạnh quẽ. Được vài hôm, chợt gia nhân bẩm báo: "Di thái thái dẫn anh chị cả nhà vào kinh, đang ở ngoài cửa xuống xe." 【蒙側 Mở ra cái cớ để giữ ở lại.】 Vương phu nhân mừng rỡ, vội dẫn con dâu, con gái ra đón vào đại sảnh, rước Tiết di mụ vào trong. Chị em xế tuổi gặp nhau, khỏi

phải nói buồn vui lẫn lộn, khóc cười hàn huyên một hồi. Vội lại dẫn vào bái kiến Giả mẫu, đem các thứ thổ sản nhân tình dâng biếu, cả nhà cùng chào hỏi nhau, rồi vội bày tiệc đón gió.

Tiết Bàn đã bái kiến Giả Chính, Giả Liễn lại dẫn đến bái kiến Giả Xá, Giả Trân v.v. Giả Chính bèn sai người đến thưa với Vương phu nhân: "Di thái thái đã có tuổi, cháu ngoại còn trẻ chưa biết đường đời, ở ngoài sợ có kẻ sinh sự. Nhà ta góc đông bắc có viện Lê Hương 〖甲 側 Hương sắc hay thay.〗 một tòa hơn mười gian bỏ không, nên gấp quét dọn, mời di thái thái và anh chị đến ở rất tốt." 〖甲 眉 Dùng đoạn Giả Chính này, chẳng những Vương phu nhân được thể diện, vả lại Tiết mẫu cũng khỏi mang tiếng nương nhờ thân thích.〗 Vương phu nhân chưa kịp giữ lại, Giả mẫu đã sai người đến nói "xin mời di thái thái cứ ở lại đây, mọi người thân mật với nhau" vân vân. 〖甲 側 Khẩu khí của lão Thái quân, hợp tình. ◇ Cố không viết Vương phu nhân giữ lại, mới không cứng nhắc.〗 Tiết di mụ đương muốn ở cùng một chỗ, mới có thể câu thúc con cái, nếu để ở riêng ngoài, lại sợ nó buông tuồng gây vạ, 【蒙 側 Cha mẹ vì con em chỗ nào cũng thường như thế.】 bèn vội nói lời cảm tạ vâng theo. Lại nói riêng với Vương phu nhân: "Mọi khoản chi tiêu hàng ngày xin được miễn trừ hết thảy, 〖甲 側 Tác giả nêu rõ, còn sợ độc giả ngộ nhận là giống như bọn nhờ thân nhờ bạn thời nay.〗 mới là phép ở lâu dài." 【蒙 側 Bù đủ. Thực là không sót mảy may.】 Vương phu nhân biết nhà bà ấy không khó gì về khoản đó, nên cũng theo ý bà. Từ đó về sau, mẹ con nhà họ Tiết liền ở trong viện Lê Hương.

Nguyên viện Lê Hương này tức là chỗ tĩnh dưỡng tuổi già của Vinh công ngày trước, nho nhỏ xinh xinh, ước chừng hơn mười gian phòng xá, tiền sảnh hậu xá đủ cả. Lại có một cửa thông ra phố, người nhà Tiết Bàn đều ra vào bằng cửa ấy. Góc tây nam có một cánh cửa nách, thông ra một con đường hẹp, ra khỏi con đường hẹp ấy là đến đông viện chính phòng của Vương phu nhân rồi. Mỗi ngày hoặc sau bữa cơm, hoặc buổi tối, Tiết di mụ lại sang, hoặc cùng Giả mẫu tán gẫu, hoặc cùng Vương phu nhân trò chuyện. Bảo Thoa ngày ngày cùng Đại Ngọc, Nghênh Xuân các chị em một chỗ, 〖甲 眉 Kim Ngọc mới gặp, lại viết như thế này, hư hư thực thực, hoàn toàn không chạm vào nhau.〗 hoặc xem sách đánh cờ, hoặc làm kim chỉ, cũng rất vui vẻ. 〖甲 側 Một câu này làm nền cho Đại Ngọc ở văn sau không thể vui vẻ, tinh tế hay tuyệt!〗 Chỉ có Tiết Bàn, lúc đầu vốn chẳng muốn ở trong Giả trạch, chỉ sợ bác dượng câu thúc, liệu ắt không được tự do, nhưng không sao được vì mẹ cứ nhất định ở đây, vả lại nhà họ Giả lại hết sức ân cần cố giữ, nên đành phải tạm ở lại, một mặt sai người quét dọn nhà mình, để rồi dọn về sau. 〖甲 側 Sắp đặt kết cấu, quanh co uyển chuyển, bút mực hết lời.〗 Ai ngờ từ khi ở đây chưa đầy một tháng, trong đám con cháu họ Giả, đã quen biết hết một nửa, phàm những kẻ có thói ăn chơi trác táng, không ai chẳng thích đi lại với hắn, nay hội rượu, mai thưởng hoa, thậm chí tụ tập đánh bạc chơi gái, dần dần không điều gì không có, dẫn dụ Tiết Bàn hư hỏng gấp mười lần trước. 〖甲 側 Tuy nói là làm gương cho lũ công tử bột, nhưng ý đó vốn chỉ quy tội cho Giả trạch, cho nên dùng câu pháp như thế này mà viết ra.〗 【蒙 側 Thói quen của lũ công tử giàu sang. Nơi nơi đều thế, thực đáng thở than!】 Tuy nói Giả Chính dạy con có phép, trị nhà có phép, 〖甲 側 Tám chữ đặc biệt minh oan cho Giả Chính, lại là ý kín của tác giả.〗 nhưng một là họ lớn người nhiều, trông nom không xuể; hai là tộc trưởng đương nhiệm là Giả Trân, hắn là trưởng tôn phủ Ninh, lại hiện tập chức tước, phàm việc trong họ 〔三〕 tự có hắn cai quản; ba là công tư bề bộn, vả lại tính tình xưa nay phóng khoáng, không lấy việc tục làm trọng, mỗi khi rỗi rãi, bất quá chỉ xem sách đánh cờ mà thôi, 【威 夾 Cái cách dùng bút mực ấy linh hoạt biết bao, có thể đủ sức lay động trước sau, tức cảnh sinh văn, thực đến mức không hẹn mà nên, ấy gọi là "nước chảy thành sông", chẳng nhọc sức vậy.】 ngoài ra những việc khác phần nhiều không để ý. Huống chi viện Lê Hương này cách hai lớp phòng xá, lại có cửa phố riêng mở ra, tùy ý ra vào, 【蒙 側 Đã vì kẻ làm bác dượng mà mở một con đường sống. Nếu không có đoạn này, thì bác dượng chẳng phải là bù nhìn thì cũng là bất nhân, không thành bác dượng nữa vậy.】 cho nên bọn con em ấy có thể thỏa sức vui chơi quấy phá, vì thế bèn dần dần dập tắt cái ý định dọn nhà.

【威 Tổng bình: Xem cách ông ta viết về sự xuất hiện của Bảo Thoa, trước hết dùng việc Anh Liên để ép nàng vào kinh, rồi lại dùng việc cậu nàng ra làm quan ngoài, chỉ còn dì là chỗ có thể nương tựa. Xoay chuyển ép đưa đến, lại thêm thế thái nhân tình ẩn ước trong đó, như người uống rượu ngon, chẳng hẹn mà đã say vậy.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Bản nền không có bài thơ đầu hồi này; Liệt bản, Dương bản có, văn tự hơi khác, dựa vào hai bản để đối chiếu và bổ sung.

〔二〕 Tiểu chú "Hộ quan phù", Kí bản, Canh bản, Thư bản không có; Thích bản, Mông bản, Liệt bản, Giáp Thìn bản chép thành chữ nhỏ hai hàng sau chính văn, Dương bản chép thành chữ nhỏ một hàng sau chính văn.

〔三〕 Bản nền thiếu nửa trang ở đoạn dưới. Hồ Thích dựa vào bản Canh Thìn chép bổ 94 chữ.

Hồi 5: Mở diện mạo mới, trong mộng diễn Hồng Lâu Mộng — Dựng trường tình mới, truyền tình nơi ảo cảnh

Hồi 5

Mở diện mạo mới, trong mộng diễn Hồng Lâu Mộng — Dựng trường tình mới, truyền tình nơi ảo cảnh

ndlr: Hồi này có hai điểm nên chú ý. a Tổng quát tất cả những nhân vật và những sự việc quan hệ mật thiết tới Bảo Ngọc và gia đình họ Giả. Kim lăng thập nhị thoa chính sách phó sách, hựu phó sách và mười hai bài ca có thể gọi là những câu sấm, hoặc là lá số tiền định. Theo những việc ở các hồi sau chúng ta có thể đoán: thí dụ bài một: Tình Văn bị đuổi về nhà rồi chết, bài hai: Tập Nhân về sau lấy Tưởng Ngọc Hàm là một chàng hát tuồng bài ba, Hương Lăng tức Anh Liên con Chân Sĩ Ẩn lấy Tiết Bàn đẻ con rồi chết, bài tư: Bảo Ngọc yêu Đại Ngọc. Bảo Thoa lại lấy Bảo Ngọc, rồi Bảo Ngọc bỏ Bảo Thoa đi tu. Bài năm: Nguyên Xuân lấy vua, không được lâu rồi chết. Còn những bài khác hoặc nói về Đại Ngọc chết non hoặc nói về Diệu Ngọc bị kẻ cướp bắt đi, hoặc nói về Nghênh Xuân lấy phải chồng bất lương, hoặc nói về Tích Xuân chán đời đi tu… Đọc các hồi sau sẽ đoán ra được, kể ra cũng hoang đường thật. Tác giả cố ý bài trí dàn ra một cảnh mộng để xây dựng nội dung cuốn truyện đó mà thôi. b) Nói nhiều về tình như Triêu đề, Mộ khốc, Xuân cảm, Thu bi... Lại nói đến cả chữ "dâm" có thể ngờ là "dâm thư", nhưng suy nghĩ hai chữ "cảnh ảo". (cảnh là cảnh tỉnh, ảo là mộng ảo) tác giả có ngụ ý khuyên răn, không nên lấy từ hại ý mà chê là tục.)

〖威 Muôn vẻ hào hoa vốn là ảo, nào từng gây nghiệt, nào phải phong lưu? Khúc tàn người vãn có ai còn, vì gì mà tranh đoạt? Chỉ thích mối lợi nhỏ nhen! Một phen tao ngộ mấy nhiêu sầu, ơn chỉ như giọt nước mà gốc nguồn đã sâu, suối tuôn cũng khó đền!〗

Ngày xuân uể oải lịm trong chăn,
Như dắt nàng tiên lánh cõi trần.
Vào Hoa Tư ai đấy nhỉ,
Phong lưu gây lấy nợ vào thân. 〔一〕

ndlr: Hoa Tư — quốc gia trong mộng, theo Liệt Tử: Hoàng Đế nằm mộng đến nước Hoa Tư, nơi con người sống tự nhiên vô vi.

Việc mẹ con họ Tiết đến ở phủ Vinh hãy tạm ngưng. **〖甲 側 Chỗ mở đầu như thế này thực lại không phải lối khởi bút theo khuôn sáo quen thuộc của các bộ tiểu thuyết khác.〗** Nay nói Lâm Đại Ngọc **〖甲 眉 Không kể Bảo Thoa, mà vẫn cứ kể Đại Ngọc. Bởi hồi trước chẳng qua chỉ muốn đưa Bảo Thoa ra, không phải văn tả thực; hồi này nếu cứ viết tiếp [về Bảo Thoa] thì sẽ gác hai Ngọc lên cao mất, nên vội xoay bút quay về Đại Ngọc, khiến chính văn (mạch cốt lõi) phủ Vinh không đến nỗi lạnh nhạt. ◇ Nay viết Đại Ngọc, thần diệu hết mực, vì sao vậy? Vì viết Đại Ngọc thực ra là viết Bảo Thoa, không phải thật có ý đi viết Đại Ngọc — suýt nữa lại bị tác giả qua mặt.〗** từ khi đến phủ Vinh, được Giả mẫu thương yêu muôn phần, ăn ở đi đứng, nhất nhất đều như Bảo Ngọc, **〖甲 側 Hay lắm! Gọi là phép một tiếng vang hai, thân phận Bảo Ngọc có thể biết.〗** ngay Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân cũng không bằng. **〖甲 側 Câu này tả Giả mẫu.〗**

Bảo Ngọc và Đại Ngọc thì thân nhau hơn hẳn mọi người; **〖甲 側 Câu này hay, nghĩ kỹ biết bao văn chương.〗** ngày cùng chơi chung, tối cùng ngủ chung, rất là hòa thuận, thân mật như keo sơn, không hề xích mích nhau điều gì. Nay bất thình lình có Tiết Bảo Thoa đến, **〖甲 側 Luôn là bút pháp kỳ lạ sắc sảo, viết thật mạnh mẽ, như một người mới xuất hiện.〗**

tuy không lớn tuổi hơn mấy, nhưng phẩm cách đứng đắn, phong tư lộng lẫy, 〖甲眉 Chỗ này viết Bảo Thoa như vậy, hồi trước không hề viết, có thể biết hồi trước hoàn toàn không phải là chính văn của Thập nhị thoa. ◇ Muốn đưa Bảo Thoa ra, bèn không chịu bắt đầu từ phía Bảo Thoa mà viết, lại khoan thai kể ra hai Ngọc, đột nhiên chuyển ra Bảo Thoa, ba người mới có thể đỉnh lập (thành thế chân vạc). Phép làm văn lại một biến thể.〗 ai cũng cho là hơn Đại Ngọc. 〖甲側 Câu này là lời định luận, hẳn trong mắt người đời mỗi người một vẻ. Xét Đại Ngọc Bảo Thoa hai người, một như hoa tươi, một như liễu thắm, mỗi người đều cực diệu, nhưng tính người đời chia ra ngọt đắng khác nhau mà thôi.〗

Bảo Thoa lại cư xử khoát đạt, tùy phận theo thời; không giống như Đại Ngọc có tính kiêu kỳ tự phụ, chẳng chịu kém ai, 〖甲側 Đem hành vi của hai người tóm lại một lượt, thực là khó viết, cũng thật là nghìn bộ tiểu thuyết chưa từng dám viết như thế.〗 cho nên rất được lòng người dưới. Ngay bọn a hoàn cũng thích gần Bảo Thoa. Vì thế Đại Ngọc cũng hơi ấm ức khó chịu, 〖甲側 Câu này là bệnh chung của tài nhân kim cổ, nếu ai ai cũng như Đại Ngọc của ta, mới cho phép người ấy ghen. ◇ Đây là chỗ thiếu của Đại Ngọc.〗 nhưng Bảo Thoa thì thản nhiên như không. 〖甲側 Đây vẫn là thiên tính, về sau trong văn thì lại thêm học lực nữa.〗

Bảo Ngọc còn trẻ con, tính lại vụng về, ngang trái, 〖甲側 Bốn chữ ấy thực chẳng hay ho gì, nhưng dùng ở đây lại cực diệu. Chỉ đừng để tác giả qua mặt.〗 coi anh chị em ai cũng như ai, không hề phân biệt thân sơ xa gần. 〖甲側 Gọi là "ngu si" như vậy, chính là viết từ con mắt người đời.〗

Bấy nay Bảo Ngọc, Đại Ngọc ở trong buồng Giả mẫu, quen biết hơn và tất nhiên cũng thân mật hơn. Đã thân mật hơn thì dễ xảy ra những chuyện hiểu lầm nhau không thể tránh được. 〖甲側 Tám chữ là lời định luận, thú vị. Chẳng riêng Đại Ngọc, Bảo Ngọc hai người, cũng có thể là một tiếng hét vào đầu kẻ thân mật xưa nay trong thiên hạ.〗 〖甲眉 Tám chữ làm cương lĩnh cho văn tự cả đời hai Ngọc.〗

Có một hôm, không biết vì việc gì, hai người trò chuyện không hợp nhau, Đại Ngọc lại 〖甲側 Chữ "lại" hay lắm! Bổ sung ra vô số chuyện rơi lệ gần đây, đây vẫn viết nhàn nhạt, khiến cho hồi sau đến thật không đột ngột.〗 bực bội vào buồng khóc một mình. Bảo Ngọc lại 〖甲側 Chữ "lại" hay lắm! Phàm dùng hai chữ "lại", như hai ngọn núi đối nhau, đều bổ sung cho chính văn (mạch cốt lõi về) hai Ngọc.〗 hối hận đã nói sỗ sàng, liền lại làm thân, Đại Ngọc mới dần dần nguôi giận.

Nhân dịp vườn bên phủ Vinh hoa mai nở rộ, 〖甲側 Tin tức Nguyên Xuân đã động.〗 vợ Giả Trân là Vưu thị bày tiệc, rồi sai vợ chồng Giả Dung sang tận nơi mời Giả mẫu, Hình phu nhân, Vương phu nhân sang thưởng hoa. Giả mẫu và mọi người ăn cơm sáng xong, sang vườn Hội Phương 〖甲側 Tùy bút đem ra, hay! Nghĩa chữ đáng suy.〗 ngắm cảnh. Trước còn uống trà, sau mới uống rượu. Đây chỉ là tiệc rượu riêng trong hai phủ Ninh và phủ Vinh thôi, không có sự gì lạ đáng chép cả. 〖甲側 Đây là tiệc nhà đầu tiên, lại viết sơ lược như vậy. Cũng như người Tấn gặm mía từ ngọn ndlr: càng về sau càng ngọt, càng vào cảnh hay.〗

Một lúc sau, Bảo Ngọc mệt, muốn về nghỉ trưa. Giả mẫu định sai người đưa về nghỉ một chốc rồi sẽ đến. Vợ Giả Dung là Tần thị, vội cười nói:

– Ở đây đã dọn một gian buồng để chú Bảo nghỉ rồi, xin cụ yên lòng, cứ giao chú ấy cho cháu là được.

Rồi bảo vú già và a hoàn của Bảo Ngọc: "Các bà các chị mời chú Bảo đi theo tôi". Giả mẫu biết Tần thị rất chu tất, vì chị ta là người mềm mại, dịu dàng, cư xử lại hòa nhã khéo léo rất được vừa ý trong đám chắt dâu. 〖甲側 Mượn lòng Giả mẫu định bình, lại xen vào tả Tần thị.〗 Thấy Tần thị dẫn Bảo Ngọc đi nghỉ, Giả mẫu mới yên tâm.

Khi Tần thị dẫn mọi người đến buồng trong, Bảo Ngọc ngừng đầu trông, thấy trên treo bức vẽ "Nhiên Lê đồ" *ndlr: Bức tranh vẽ người đốt gậy cỏ lê. Lưu Hướng đời Tây Hán đến đọc sách ở gác Thạch Cừ, có một vị tiên chống gậy cỏ lê đến đốt đầu gậy làm đèn cho Lưu Hướng đọc. Về sau dùng điển nãy chỉ người chăm học, đọc sách cả đêm.*. Bức vẽ rất đẹp, nhưng không biết của ai, trong bụng Bảo Ngọc không thích. Lại có một đôi câu đối:

> Thế sự tinh thông đều là học vấn,
>
> Nhân tình lịch duyệt mới gọi văn chương.

〖甲 夾 Xem đôi câu đối này cực tục, dùng ở đây thì cực diệu. Vì tác giả chính là nhằm bọn vương tôn công tử xưa nay, giáng ngay một lời cảnh tỉnh.〗 〖甲 眉 Tranh và câu đối như vậy, sao vào mộng được?〗

Đọc xong xuôi câu đối, Bảo Ngọc nhìn nhà cửa rất đẹp, đồ bài trí rất trang hoàng, nhưng nhất định không chịu ở, liền nói:

– Mau ra ngay, mau ra ngay!

Tần thị cười nói:

– Chỗ này không vừa ý thì chú đi đâu bây giờ. Nếu không, chú đến nghỉ ở buồng tôi vậy.

Bảo Ngọc gật đầu mỉm cười. Một bà già nói:

– Có lẽ nào chú lại đến ngủ ở buồng cháu dâu?

Tần thị cười nói:

– Ôi dào! Không sợ chú ấy phật ý. Chú ấy đã lớn đâu mà phải e dè? Chị không thấy tháng trước em tôi đến đây chơi à? 〖甲 眉 Phục bút Tần Chung, hay!〗 Tuy nó bằng tuổi chú Bảo, nhưng để hai người đứng với nhau có lẽ nó còn cao hơn kia. 〖甲 側 Lại phục thêm một người, tùy bút bèn ra, hễ có chỗ trống là đưa vào, tinh tế hết mực.〗

Bảo Ngọc hỏi:

– Tại làm sao tôi chưa được gặp? Đi gọi lại đây tôi xem. 〖甲 側 Thiếu niên con nhà hầu môn sống động nhảy ra.〗

Mọi người cười nói:

– Ở xa hai ba mươi dặm, gọi ngay thế nào được. Sau này cũng có ngày gặp nhau.

Đến buồng Tần thị, Bảo Ngọc vừa mới bước chân vào, đã thoảng có mùi thơm say sưa. 〖甲 側 Mùi hương này tên là "Dẫn Mộng hương".〗 Khi ấy mắt Bảo Ngọc dính lại, người nhủn ra, 〖甲 側 Tình cảnh thấu tận xương tủy, làm sao nghĩ ra được, lại làm sao viết ra được?〗 nói ngay:

– Mùi thơm thích nhỉ. 【辰 夾 Vào phòng như vào cảnh mộng.】

Trong buồng, trên tường treo bức họa "Hải đường xuân thụy" *ndlr: Hải đường ngủ đêm xuân.* của Đường Bá Hổ vẽ, 〖甲 側 Tranh hay.〗 hai bên có đôi câu đối của học sĩ Tần Thái Hư đời Tống:

> Lờ mờ giấc mộng hơi xuân lạnh, 〖甲 夾 Diễm cực, dâm cực!〗
>
> Ngào ngạt mùi hương rượu khá nồng. 〖甲 夾 Đã vào cảnh mộng rồi.〗

Trên án bày một cái gương quý của Vũ Tắc Thiên *ndlr: Vợ Đường Cao Tông. Khi Cao Tông chết, bà ta tự xưng là Tắc Thiên hoàng đế.* đời Đường. 〖甲 側 Đặt thí dụ trêu đùa thôi, nếu cho là thực, thì lại bị tác giả qua mặt.〗 Một bên bày cái mâm vàng mà

Triệu Phi Yến *ndlr: Vợ Hán Thánh Đế, người rất nhẹ, có thể đứng trên cái mâm mà múa.* đã đứng lên múa, trên mâm để quả dưa mà An Lộc Sơn *ndlr: An Lộc Sun, người đời Đường, tư thông với Dương Quý Phi.* đã ném vào vú Dương Quý Phi. Đằng trước kê một cái giường báu của công chúa Thọ Dương *ndlr: Cũng gọi là Thọ Dương Công chúa, con gái vua Tống Vũ Đế.* nằm ở điện Hàm Chương, mắc cái màn liên châu của Công chúa Đồng Xương *ndlr: Chưa tường.* dệt ra.

Bảo Ngọc thấy vậy cười nói:

– Ở đây tốt! Ở đây tốt! 【辰夾 Bày biện hợp ý hắn.】

Tần thị cười:

– Cái buồng của tôi dù thần tiên cũng có thể ở được.

Nói xong, Tần Thị tự tay mở cái khăn lụa mà chính tay Tây Thi đã giặt, và đặt sẵn cái gối Uyên Ương của Hồng Nương đã ôm khi xưa. 〖甲側 Suốt một hồi văn dày đặc điển tích thế này, hoàn toàn không phải thứ mà đại bút Thạch Đầu Ký thèm dùng đến, hẳn là thuộc về một ngọn nguồn nào khác, ta chịu không biết.〗

Thấy Bảo Ngọc ngủ yên, bọn bà già rủ nhau đi ra ngoài, chỉ để Tập Nhân, 〖甲側 Một người tái hiện.〗 My Nhân, 〖甲側 Hai người mới ra.〗 Tình Văn, 〖甲側 Ba người mới ra, tên vừa hay vừa có văn vẻ.〗 Xạ Nguyệt 〖甲側 Bốn người mới ra, càng hay. ◇ Xem tên bốn a hoàn này, thì biết xưa nay tiểu thuyết khó sánh ngang.〗 bốn người ở lại túc trực. 〖甲眉 Văn đến đây không biết từ đâu nghĩ ra.〗 Tần thị gọi mấy a hoàn nhỏ ra ngồi ngoài thềm, đừng cho mèo chó đến cắn nhau. 〖甲側 Tinh tế.〗

Bảo Ngọc vừa nhắm mắt đã bàng hoàng ngủ say. Tưởng như Tần thị còn đứng trước mặt mình. Bảo Ngọc lững thững theo Tần Thị đi đến một chỗ 〖甲側 Đoạn văn tả mộng này tình ý vốn hay, nhưng ắt phải dùng Tần thị dẫn mộng, lại dùng Tần thị xuất mộng, thật không biết lập ý từ đâu? ◇ Chỉ người phê sách biết.〗 lan can sơn đỏ, thềm xây bằng ngọc, cây xanh ngắt, suối trong veo, không có một tí dấu vết bụi trần. 〖甲側 Một bài Bồng Lai phú.〗

Bảo Ngọc ở trong giấc mộng rất vui sướng, nghĩ bụng: "Chỗ này thú lắm, ước gì ta được ở đây suốt đời, dù mất cả nhà cũng vui lòng hơn là bị cha mẹ và thầy học kèm thúc!" 〖甲側 Giữa trăm mối bận rộn mà điểm ra cái tính trẻ con.〗

Đương lúc nghĩ vơ vẩn, nghe thấy sau núi có người hát:

> Mộng đẹp, mây tan mộng, 〖甲夾 Mở miệng đã nắm ngay chữ "xuân", quan trọng nhất!〗
> Hoa bay, nước cuốn hoa. 〖甲夾 Hai câu là phép tỉ (so sánh ẩn dụ).〗
> Nhắn bảo bạn nhi nữ,
> Buồn hão chuốc chi mà? 〖甲夾 Đem hết thảy mọi người trong truyện quát một tiếng.〗

Bảo Ngọc nghe rõ đó là tiếng hát của người con gái. 〖甲側 Viết ra cảnh suốt ngày quen thân lẫn lộn với con gái.〗 Tiếng hát chưa dứt đã thấy một mỹ nhân ở đằng xa đi lại, thướt tha lững thững, không giống người trần tí nào. Có bài phú tả chân sau này:

> Vừa qua rừng liễu, đã tới buồng hoa,
> Chỗ đang đi, chim trên cành, tiếng kêu xào xạc,
> Khi sắp đến, bước quanh thềm, bóng lượn thướt tha.
> Ve vẩy tay tiên, xạ lan ngào ngạt,

> Phất phơ tà áo, hoàn bội gần xa.
>
> Mặt hoa đào, làn tóc mây xanh ngắt,
>
> Môi anh đào, răng hạt lựu hương pha.
>
> Tuyết múa, gió quay, lưng ong mềm mại,
>
> Mặt tươi, da bóng, châu thúy chói lòa.
>
> Thấp thoáng trong hoa, như mừng như giận.
>
> Nhởn nhơ mặt nước, khi bổng, khi là.
>
> Mày liễu cau cau, muốn nói mà còn e lệ,
>
> Gót sen chầm chậm, muốn dừng mà vẫn dạo qua.
>
> Phẩm chất đáng khen, giá trong ngọc sáng.
>
> Áo quần rất đẹp, lộng lẫy văn hoa,
>
> Kể dung mạo, hương lồng ngọc dát,
>
> Ví phong tư, rồng cuốn, phượng sa.
>
> Trắng như hoa mai tuyết phủ,
>
> Sạch như bông huệ sương pha.
>
> Nhàn tĩnh như cỗi thông mọc trong không cốc,
>
> Diễm lệ như mây ráng soi dưới trùng ba.
>
> Văn vẻ như rồng bơi trong đầm uốn khúc,
>
> Quang thái như trăng dọi trên sông Ngân Hà.
>
> Tây Thi đáng thẹn, Vương Tường kém xa.
>
> Lạ thay đến tự phương nào? Sinh ở đâu ta?
>
> Thật vậy, chốn Dao Trì khó bề sánh kịp, nơi Tử Phủ dễ kiếm đâu ra.
>
> Hỏi người nào đấy? quả bậc tiên nga.

〖甲眉 Xét phàm lệ (phần quy ước chung đầu sách) của sách này, vốn không có những bài tán, bài phú, đoạn văn thừa nhàn, trước có hai bài từ về Bảo Ngọc, nay lại thấy một bài phú này, tại sao? Vì hai nhân vật này là đại cương toàn bộ, chẳng thể không dùng sáo này. Bài từ trước là tác giả có dụng ý sâu xa riêng, nên thấy cái hay. Bài phú này thì không thấy có chỗ xuất sắc, nhưng cũng chẳng thể không có.〗

Bảo Ngọc trông thấy đây là một tiên cô, mừng rỡ vội lại chào, cười nói:

– Tiên cô 〖甲側 Cách xưng hô "chị thần tiên" kỳ lạ xưa nay chưa từng nghe, viết ra thực thành câu chữ kỳ lạ xưa nay chưa từng có. Cho nên mới là áng văn kỳ lạ xưa nay chưa từng có.〗 ở đâu đến đây, bây giờ định đi đâu? Tôi không biết chỗ này là chỗ nào, nhờ tiên cô dẫn tôi đi.

Tiên cô cười nói:

– Ta là vị tiên ở Thái hư ảo cảnh *ndlr: Thái hư: hư không, không có thật, ảo cảnh: cõi huyền ảo.*, động Khiển Hương, núi Phóng Xuân *ndlr: Phóng xuân: thả cho mùa xuân được tự do.*, thuộc trời Ly Hận, bể Quán Sầu; 〖甲側 Cùng cảnh mộng Chân Sĩ Ẩn hồi đầu chiếu ứng.〗 phàm những việc nợ trăng, tình gió, gái giận, trai si ở cõi trần đều thuộc ta cai quản. 〖甲側 Bốn chữ đáng sợ.〗 Nhân gần đây có bọn phong lưu oan nghiệt tụ tập ở nơi này nên ta đến thăm dò cơ hội gieo rắc mọi nỗi

tương tư. Nay gặp anh cũng không phải là ngẫu nhiên. Chỗ ta ở cũng gần, không có vật gì, chỉ có chén trà tiên, tự tay hái lấy, hũ rượu ngon, tự tay nấu lấy, vài cô múa hát, tập rèn đã lâu, và mười hai khúc Hồng Lâu Mộng 〖甲側 Nêu rõ chủ đề. Vì tác giả tự nói những điều trải qua chẳng qua là Hồng Lâu nhất mộng mà thôi.〗 mới phổ vào cung đàn. Anh có muốn theo ta đi chơi không?

Bảo Ngọc nghe xong, sung sướng nhảy lên, quên bẵng Tần thị không biết ở đâu, 〖甲側 Tinh tế.〗 liền theo ngay tiên cô đến một nơi. 【辰夾 Sĩ Ẩn từng thấy biển và câu đối này, mà tăng đạo không thể dẫn vào, để dành hồi này Cảnh Ảo mời Bảo Ngọc cho văn sau.】

Chợt trông thấy một tòa nhà phía trước, trên biển đề bốn chữ to: "Thái hư ảo cảnh", hai bên có đôi câu đối:

> Giả bảo là chân, chân cũng giả,
>
> Không làm ra có, có rồi không.

〖甲夾 Chính sợ người xem quên mất hồi đầu, nên cố ý đem cảnh mộng Chân Sĩ Ẩn nhuộm lại một lần.〗

Đi qua tòa nhà đến một cửa cung, trên treo biển có bốn chữ lớn: "Nghiệt hải tình thiên" *ndlr: Nghiệt hải: bể oan nghiệt, tình thiên: trời ái tình.* và đôi câu đối:

> Đất rộng, trời cao, khôn gỡ nỗi mối tình kim cổ,
>
> Trai si, gái oán, khó đền xong món nợ gió trăng.

Bảo Ngọc xem xong, 〖甲眉 Bồ Tát thiên tôn đều vì tăng đạo mà có, để điểm tỉnh người tục, riêng không cho phép ảo tạo Thái Hư ảo cảnh để cảnh tỉnh kẻ tình ư? Người xem ghét nó hoang đường, ta thì mừng nó mới mẻ. ◇ Có kẻ tu miếu xây tháp cầu phúc, nay ta muốn dựng Thái Hư ảo cảnh, dường như hơn sửa bảy mươi hai ti.〗 nghĩ bụng: "À ra thế đấy. Nhưng thế nào là 'tình kim cổ' và 'nợ gió trăng'? Ta phải hiểu rõ câu này mới được". Bảo Ngọc vừa mới nghĩ thế, ngờ đâu con ma tình đã lấn sâu vào tận cao hoang *ndlr: Cao hoang: hai cái nguyệt ở trong người, châm cứu không hết, thường dùng để chỉ cái bệnh không chữa được.*. 〖甲側 Kỳ cực, diệu văn!〗

Cậu ta theo tiên cô vào đến cửa thứ hai, thấy hai tòa bên cạnh đều có hoành phi câu đối, không tài nào xem hết được, chỉ thấy mấy chỗ đề: "Si tình ti", "Kết oán ti", "Triêu đề ti", "Dạ oán ti", "Xuân cảm ti", "Thu bi ti". 〖甲側 Dựng thêm sáu ti làm nền.〗

Bảo Ngọc hỏi tiên cô:

– Xin phiền tiên cô dẫn tôi vào xem trong các ti có được không?

Tiên cô nói:

– Trong các ti chứa toàn sổ sách của tất cả con gái trong thiên hạ từ trước và sau này, anh người trần mắt thịt không thể biết được.

Bảo Ngọc khi nào chịu thôi, cứ khẩn khoản nài xin mấy lần. Tiên cô mới bảo:

– Thôi được, vào đây mà xem.

Bảo Ngọc thích lắm, vừa ngẩng đầu nhìn, thấy một ti có biển đề ba chữ: "Bạc mệnh ti" 〖甲側 Chính văn (đoạn cốt lõi).〗 hai bên có câu đối:

> Xuân hận, thu sầu mình chuốc lấy,
>
> Mặt hoa da phấn đẹp vì ai?

Bảo Ngọc xem xong, bèn biết 〖甲側 Hai chữ "bèn biết" là phép dùng chữ, quan trọng nhất.〗 mà than thở.

Đi vào trong cửa thấy mười mấy cái tủ lớn đều niêm phong cẩn thận, trên tờ niêm phong đều có đề tên các tỉnh. Bảo Ngọc chỉ chăm chú nhìn xem có tờ niêm phong nào đề tên tỉnh mình, chứ không để ý đến các tỉnh khác, chợt thấy có một cái tủ đề: "Kim Lăng thập nhị thoa chính sách". 〖甲側 Chính văn (đoạn cốt lõi), nêu rõ chủ đề.〗

Bảo Ngọc hỏi: "Sao lại gọi là 'Kim Lăng thập nhị thoa chính sách'?" Tiên cô nói: "Tức là quyển sổ ghi mười hai người con gái đứng đầu trong tỉnh anh, cho nên gọi là chính sách." Bảo Ngọc nói: "Thường nghe 〖甲側 Hai chữ "thường nghe" dùng thật tự nhiên, khéo léo hết mực.〗 người ta nói Kim Lăng rộng lắm, làm sao chỉ có mười hai người? Ngay trong nhà chúng tôi, trên dưới cũng đã có hàng mấy trăm người rồi!" 〖甲側 Giọng quý công tử.〗

Tiên cô mỉm cười nói: "Con gái trong tỉnh anh rất nhiều, nhưng đây chỉ biên những người nào cần biên thôi. Hai tủ để hai bên là hạng thứ nhì. Những hạng tầm thường thì không cần biên vào."

Bảo Ngọc lại xem đến cái tủ đề: "Kim Lăng thập nhị thoa phó sách", rồi lại có một tủ nữa đề: "Kim Lăng thập nhị thoa hựu phó sách". Bảo Ngọc giơ tay mở tủ, rút một quyển trong "hựu phó sách" ra xem. Vừa mở ra, thấy một bức vẽ, trên bìa không phải là nhân vật, cũng không phải là sơn thủy, chẳng qua màu mực lờ mờ. Trên giấy đầy những mây đen mù đục mà thôi. Sau có mấy hàng chữ:

> Trăng trong khó gặp, mây đẹp dễ tan,
>
> Lòng sao cao quý, phận lại đê hèn.
>
> Tinh khôn, đài các tổ người ghen,
>
> Chịu tiếng ong ve thành tổn thọ,
>
> Đa tình công tử luống than phiền.

〖甲夾 Thật là hợp quá! Hồi "bệnh bổ tước kim cừu" hợp với đây mà xem. ndlr: "Bệnh bổ tước kim cừu" — bệnh vá áo lông công, là hồi 52: Tình Văn đang sốt cao vẫn thức suốt đêm vá chiếc áo lông công bị cháy cho Bảo Ngọc. Khoảnh khắc định mệnh nhất đời nàng, ứng nghiệm trọn vẹn bài thơ phán này.〗

Bảo Ngọc xem xong, không hiểu, lại thấy mặt sau vẽ một khóm hoa tươi, một cái giường trải chiếu rách, có đề mấy câu:

> Nhũn nhặn thuận hòa uổng cả,
>
> Lan thơm, quế ngát, thừa thôi.
>
> Khen cho ưu linh *ndlr: Con hát.* phúc tốt,
>
> Ngờ đâu công tử duyên ôi!

〖甲夾 Mắng chết Bảo Ngọc, nhưng là tự hối ndlr: tác giả tự trách mình.〗

Bảo Ngọc xem xong lại càng không hiểu, cất quyển sổ ấy vào tủ và mở tủ đựng "phó sách", lấy một quyển ra xem, thấy trang đầu có vẽ một cành hoa quế, mé dưới có cái ao, nước cạn, bùn khô, cây sen héo, ngó sen tàn. Mặt sau có đề thơ:

> Sen thơm liền gốc nở chùm hoa, 〖甲夾 Lại là câu vịnh Lăng hay.〗
>
> Gặp gỡ đường đời thật xót xa.
>
> Từ lúc cây trong hai chỗ đất *ndlr: Đây là kiểu đố chữ. Cây tức là mộc, đất tức là thổ. Mộc ở bên hai chữ thổ là chữ quê.*, 〖甲夾 Phép chiết tự ndlr: dùng thơ làm trò chơi tách ghép chữ Hán để giấu tên hoặc số phận nhân vật. Ở đây: "hai chỗ đất" = hai bộ Thổ (土土), "cây" = bộ Mộc (木), ghép thành chữ Quế (桂) — ẩn tên Hạ Kim Quế, kẻ về sau hại chết Hương Lăng.〗
>
> Hương hồn trở lại chốn quê nhà.

Bảo Ngọc xem xong cũng không hiểu. Lại lấy một quyển ở trong tủ "chính sách" ra xem, thấy trang đầu vẽ hai cây khô, trên cây treo một cái đai ngọc; dưới đất có một đống tuyết, trong tuyết có cái trâm vàng. Có bốn câu thơ:

> Than ôi có đức dừng thoi, 〖甲夾 Câu này Tiết.〗 【戚夾Chuyện vợ Nhạc Dương Tử ndlr: vợ Nhạc Dương Tử chém khung cửi để răn chồng chớ bỏ học nửa chừng.】
>
> Thương ôi cô gái có tài vịnh bông. 〖甲夾 Câu này Lâm.〗
>
> Ai treo đai ngọc giữa rừng *ndlr: Ngọc tức là Bảo Ngọc. Rừng tức Lâm Đại Ngọc.*,
>
> Trâm vàng ai đã vùi trong tuyết dày?

〖甲 夾 Ngụ ý sâu xa, đều mang ý vật ấy không ở đúng chỗ của mình.〗

Bảo Ngọc vẫn không hiểu, 〖甲 眉 Thiên hạ xưa nay vẫn tranh nhau luận bàn sách tiên tri Thôi Bối Đồ, nhưng người xưa làm ra nó quyết không phải để mê hoặc kẻ ngu muội. Dù có thuyết ấy, cũng chẳng phải thứ cho người thường đem ra tán gẫu. Nay hồi này mượn trọn phép ấy ndlr: tiên đoán vận mệnh, nhưng lại đem áp vào thân phận lũ con gái, chứ không phải quốc gia triều đại. Chẳng phải trò tiêu khiển trà dư tửu hậu, cũng chẳng đụng chạm chính sự. Thực là ý lạ bút lạ.〗 muốn hỏi cho ra, nhưng biết rằng tiên cô chẳng chịu tiết lộ cơ trời, muốn cất sổ đi, nhưng lại tiếc, liền giở xem những trang sau.

Thấy vẽ một cái cung, trên cung treo một quả phật thủ. Có đề bài thơ:

> Sau tuổi hai mươi đã trải đời,
>
> Kìa hoa lựu nở cửa cung soi.
>
> Ba xuân nào được bằng xuân mới, 〖甲夾 Hiển cực (lộ liễu quá).〗
>
> Thỏ gặp hùm kia giấc mộng xuôi *ndlr: Thỏ tức là Mão, hùm tức là Dần. Theo chuyện, Nguyên Xuân chết vào cuối năm Dần, đầu năm Mão.*. 〔二〕

Mặt sau lại vẽ hai người thả diều, một vùng bể lớn, một cái thuyền lớn, trong thuyền có một cô gái bưng mặt khóc. Sau bức họa có bốn câu:

> Chí cao tài giỏi có ai bì,
>
> Gặp lúc nhà suy, vận cũng suy. 〖甲夾 Câu cảm thán, tác giả tự gửi mình vào đó.〗
>
> Nhớ tiếc thanh xuân ra bến khóc,
>
> Gió đông nghìn dặm mộng xa đi. 〖甲夾 Hay!〗

Mặt sau vẽ mấy đám mây bay, một dòng nước chảy, có đề mấy câu:

> Giàu sang cũng thế thôi,

> Từ bé mẹ cha bỏ đi rồi.
>
> Nhìn bóng chiều ngậm ngùi,
>
> Sông Tương nước chảy mây Sở trôi.

Mặt sau thấy vẽ một viên ngọc quý, vất ở đống bùn. Có mấy câu đoán:

> Muốn sạch mà không sạch,
>
> Rằng không chửa hẳn không.
>
> Thương thay mình vàng ngọc,
>
> Bùn lầy sa vào trong.

Mặt sau lại vẽ một con lang dữ, đuổi bắt một mỹ nữ, định ăn thịt. Dưới có câu:

> Rõ ràng giống sói Trung Sơn,
>
> Gặp khi đắc ý ngông cuồng lắm thay. 〖甲夾 **Hay!**〗
>
> Làm cho hoa liễu thân này,
>
> Hoàng lương giấc mộng mới đầy một năm.

Mặt sau lại vẽ một tòa miếu cổ, trong có một mỹ nhân ngồi xem kinh, có mấy câu phán:

> Biết rõ ba xuân cảnh chóng già,
>
> Thời trang đổi lấy áo cà sa.
>
> Thương thay con gái nhà khuê các,
>
> Một ngọn đèn xanh cạnh phật bà. 〖甲夾 **Hay!**〗

Mặt sau vẽ một núi băng, trên có một con phượng mái. Có mấy câu phán:

> Chim phượng kìa sao đến lỗi thời,
>
> Người đều yêu mến bực cao tài,
>
> Một theo hai lệnh, ba thôi cả *ndlr: Đây là một câu sấm ngữ theo tức chữ tòng. "lệnh" tức chữ lệnh. "Thôi" tức chữ hưu. Ý nói: Lúc đầu nói gì cũng nghe, sau sai khiến được người, cuối cùng bị người bỏ.*, 〖甲夾 **Phép chiết tự ndlr: thơ chữ Hán: 一從二令三人木, nhìn hai chữ cuối: "Nhân" (人) + "Mộc" (木) = chữ Hưu (休 — bị bỏ). Ba đoạn đời Phượng Thư trong 7 chữ: phục tòng → nắm quyền → bị chồng ruồng bỏ.**〗
>
> Nhìn lại Kim Lăng luống ngậm ngùi.

Mặt sau vẽ một cái nhà trong vùng thôn quê vắng vẻ, có một mỹ nhân dệt cửi. Có mấy câu phán:

> Vận suy đừng kể rằng sang,
>
> Nhà suy chớ kể họ hàng gần xa. 〖甲夾 **Kẻ không từng trải qua, hai câu này ắt nói là lý thuyết suông. Người từng trải sao chẳng khóc!**〗
>
> Tình cờ cứu giúp người ta,
>
> Khéo sao Lưu thị lại là ân nhân.

Sau bài thơ vẽ một chậu lan, bên cạnh có một mỹ nhân đội mũ phượng, đeo cái khoác vai màu ráng trời, và có mấy câu phán:

> Gặp xuân đào lý quả muôn vàn,
>
> Rốt cuộc sao bằng một chậu lan.
>
> Nước sạch, băng trong ghen ghét hão,
>
> Tiếng tăm còn để lại nhân gian. 〖甲 夾 Lời thực lòng.〗

Lại có một tòa lầu cao, trên có một mỹ nhân treo cổ tự tử. Có mấy câu phán:

> Trời tình, bể tình là mộng ảo,
>
> Mà tội dâm kia cũng bởi tình.
>
> Đầu têu nào phải "Vinh" hư hỏng,
>
> Mở lối khơi nguồn, thực tại "Ninh".

Bảo Ngọc còn muốn xem nữa. Tiên cô biết Bảo Ngọc tư chất thông minh, tính tình mẫn tuệ, 〖甲 眉 Toàn bộ sách bút bút chê Bảo Ngọc, người người cười Bảo Ngọc, lời lời giễu Bảo Ngọc, nay lại ở trong ý Cảnh Ảo bỗng nhiên viết ra tám chữ này, thực là ý tưởng thật bất ngờ. Phép này cũng là sách khác không có.〗 sợ lộ thiên cơ, bèn gấp sổ lại, cười bảo:

– Hãy đi theo ta vào xem phong cảnh, 〖甲 側 Là lời dỗ trẻ con, tinh tế quá.〗 sao lại ở đây đoán vơ vẩn làm gì! 〖甲 側 Điểm lại "hồ lô miếu" ở đoạn trước. ndlr: hồ lô — quả bầu — trong văn hóa Trung Hoa là biểu tượng của vũ trụ thu nhỏ: trong quả bầu chứa cả một thế giới. Hồi 1, miếu Hồ Lô là nơi Giả Vũ Thôn trọ học; Hồi 5 cho Bảo Ngọc vào Thái Hư ảo cảnh xem sổ sách — tất cả đều là chui vào "quả bầu" mà xem vận mệnh thiên hạ.〗

Bảo Ngọc mơ màng, bất giác buông quyển sổ ra, 〖甲 側 Là cảnh trong mộng, tinh tế.〗 theo tiên cô đi về đằng sau. Thấy cột vẽ, xà chạm, rèm châu, màn thêu hoa tiên, cỏ lạ, hoa thơm ngào ngạt, thực là cảnh tuyệt đẹp, đúng như câu:

> Cửa sổ sáng lay, vàng giải đất,
>
> Sóng quỳnh tuyết chiếu, ngọc làm nhà.

〖甲 側 Đã vẽ xong đồ thức cho biệt thự tỉnh thân ndlr: biệt thự đón người thân về thăm, tức vườn Đại Quan sau này.〗

Bảo Ngọc đương mải miết xem, chợt tiên cô gọi: "Chị em đâu, đi ra đón quý khách!"

Tiếng gọi chưa dứt, đã thấy mấy cô tiên ở trong buồng, tà sen phất phới, áo lông thướt tha, tươi như hoa xuân, đẹp như trăng thu, chạy ra. Trông thấy Bảo Ngọc, các nàng tiên đều trách Cảnh Ảo tiên cô:

– Chúng em không biết là "quý khách" nào, vội vàng ra đón. Chị đã bảo ngày này, giờ này sẽ có linh hồn em Giáng Châu 〖甲 側 Giáng Châu là ai? Xin người xem nghĩ kỹ hồi đầu.〗 đến ngoạn cảnh, chúng em chờ mãi, sao bây giờ lại dẫn cái của ô trọc đến đây làm bẩn cả nơi nữ nhi thanh tịnh này? 〖甲 眉 Ngọn bút kỳ lạ trải nên áng văn kỳ lạ. Người viết sách coi con gái trân quý hết mực, chẳng biết con gái thời nay có biết chăng? Ta vì tác giả si tâm mà khóc một phen, lại vì bọn con gái gần đây tự buông xuôi, tự làm hỏng mình mà giận một phen.〗

Bảo Ngọc nghe nói, giật mình, cảm thấy mình dơ bẩn đáng thẹn, muốn lùi ra. 〖甲 側 Quý công tử không giận mà trái lại lùi, lại là một đoạn tình si trong thiên phận Bảo Ngọc.〗 【戚 夾 Quý công tử há dung cho người ta chán ghét như thế, trái lại không giận mà muốn lùi, quả thật đã viết cạn một đoạn tình si trong thiên tính Bảo Ngọc. Nếu là Tiết A Ngốc đến đây, nghe lời ấy, thì bọn Cảnh Ảo đều thành cám hết. Một nụ cười.】

Tiên cô vội nắm lại 〖甲 側 Hay! Cảnh Ảo tự là một đa tình chủng tử.〗 và quay về các nàng tiên nói:

– Các em không biết đầu đuôi việc này. Nguyên hôm nay ta định đến phủ Vinh đón Giáng Châu. Khi đi qua phủ Ninh, gặp linh hồn hai ông Ninh công, Vinh công nói với ta rằng: "Nhà chúng tôi từ đầu quốc triều, đời đời công danh phú quý đã trăm năm nay. Bây giờ số vận đã hết, không thể kéo lại được nữa. Con cháu chúng tôi tuy nhiều, nhưng chẳng có đứa nào nối nghiệp. 〖甲 側 Đây thực sự là tác giả viết trong nước mắt.〗

Chỉ có cháu đích tôn là Bảo Ngọc, có chút thông minh đĩnh ngộ, may ra có thể thành đạt được, nhưng vì tính nó ngang trái kỳ quặc, sợ không ai dìu dắt vào đường chính. May gặp tiên cô đến đây, xin nhờ lấy những việc tình dục thanh sắc răn bảo bệnh si ngoan của nó, 〖甲 側 Hai ông thực chẳng còn cách nào, đành mở ra một con đường thức tỉnh đời, thức tỉnh người.〗 họa chăng nó có thể thoát vòng mê muội, đi vào đường chính, thì rất may cho anh em chúng tôi". Vì hai ông ký thác như thế nên ta có lòng từ bi dắt nó đến đây. Trước hết cho nó xem thật kỹ những quyển sổ ghi số mệnh chung thân của ba hạng con gái nhà nó, nhưng nó vẫn chưa tỉnh ngộ, nên ta lại dẫn đến đây để trải hết những cái ảo cảnh ăn ngon, hát hay, sắc đẹp, họa may nó có tỉnh ngộ chăng. 〖甲 側 Một đoạn thuật ra Ninh, Vinh nhị công, đủ thấy thâm ý của tác giả.〗

Nói đoạn, tiên cô dắt Bảo Ngọc vào trong nhà. Một mùi thơm mê hồn không biết là thứ gì. Bảo Ngọc không nhịn được, phải hỏi. Tiên cô cười nhạt:

– Mùi hương này dưới trần không có, anh làm sao biết được. Đây là tinh hoa của cỏ lạ mới mọc ở những nơi danh sơn thắng cảnh, lại hợp chế với dầu các cây quý gọi là "Quần phương tủy" *ndlr: Tinh tủy của các thứ hoa thơm.*. 〖甲 側 Hương thơm!〗

Bảo Ngọc nghe rất ham thích. Bấy giờ mọi người vào chỗ ngồi, tiểu hoàn dâng trà, Bảo Ngọc thấy hương thanh vị thơm, không phải là trà thường, liền hỏi trà gì, tiên cô nói:

– Trà này lấy ở Động Khiển Hương núi Phóng Xuân, pha bằng nước móc đọng ở trên hoa lá cõi tiên, gọi là "Thiên hồng nhất quật" *ndlr: Một cái hang, chứa hàng nghìn màu hoa đỏ.*. 〖甲 側 Ẩn chữ "khốc".〗

Nghe xong, Bảo Ngọc gật đầu khen. Nhìn vào trong buồng thì thấy đàn ngọc, đỉnh báu, tranh cổ, thơ mới, không thiếu thứ gì. Dưới cửa sổ lại có mấy bản đàn, có hộp nữ trang hoen phấn. 【戚 夾 Là tâm sự của Bảo Ngọc.】

Trên vách có treo câu đối:

> Đất u vi linh tú. 〖甲 夾 Lòng con gái, cảnh con gái.〗
>
> Trời "vô khả nại hà" *ndlr: Một thành ngữ có ý nói: đành chịu với định mệnh.*. 〖甲 夾 Hai câu đã nói hết tất cả. Soạn sách lớn toàn bộ không khó, khó nhất là những chỗ này, có thể biết đều từ vô khả nại hà mà có.〗

Bảo Ngọc xem xong lại hỏi tên các nàng tiên, thì một là Si Mộng tiên cô, một là Chung Tình đại sĩ, một là Dẫn Sầu kim nữ, một là Độ Hận bồ đề, mỗi người một đạo hiệu, không ai giống ai.

Một chốc tiểu hoàn đến dọn bàn đặt ghế bày tiệc. Chính là:

> Chén hổ phách, cốc pha lê,
>
> Bên này rượu ngọc, bên kia rượu quỳnh.

Bảo Ngọc thấy rượu thơm ngọt khác thường, lại hỏi. Tiên cô nói:

– Rượu này cất bằng nhụy trăm thứ hoa, nước muôn thứ cây thêm vào tủy con lân, sữa con phượng, vì thế gọi là rượu "Vạn diễm đồng bôi" *ndlr: Muôn sắc đẹp cùng chuốc chén.*. 〖甲 側 Cùng "Thiên hồng nhất quật" thành một đối, ẩn chữ "bi".〗

ndlr: "Quật" (窟 — hang) đồng âm với "Khốc" (哭 — khóc); "Bôi" (杯 — chén) đồng âm với "Bi" (悲 — buồn). Thiên hồng nhất quật = nghìn hồng một hang → nghìn hồng một tiếng khóc. Vạn diễm đồng bôi = vạn diễm chung chén → vạn diễm chung nỗi buồn. Tác giả chơi chữ: mọi vẻ đẹp phụ nữ kết cục đều là khóc và buồn.

Bảo Ngọc tấm tắc khen mãi.

Khi uống rượu, có mười hai vũ nữ lên hỏi diễn khúc gì. Tiên cô nói: "Diễn mười hai khúc Hồng Lâu Mộng mới đặt ra." Vũ nữ vâng lời, liền lên gảy phím đàn, nhẹ gõ dịp phách. Vừa mới hát câu "Mịt mùng khi mới mở toang..." 〖甲 夾 Cố ý tạo nhịp ngắt ngừng, đung đưa uốn lượn.〗

tiên cô bảo Bảo Ngọc:

– Khúc này không phải như khúc dưới trần thường hát, phải có vai học trò, vai nữ, vai hề, vai lão, lại có chín cung giọng nam và giọng bắc. Ở đây thì hoặc đề vịnh một người, hoặc cảm hoài một việc, ngẫu nhiên thành một khúc, phổ vào âm nhạc ngay. Nếu không phải là người trong cuộc 〖甲 側 Ba chữ quan trọng. Chẳng biết ai là người trong cuộc. Bảo Ngọc có phải người trong cuộc chăng? Nhưng thì Thạch Đầu cũng là người trong cuộc chăng? Tác giả cũng là người trong cuộc chăng? Người xem cũng là người trong cuộc chăng?〗 thì không hiểu được cái hay của nó. Khúc hát này chắc anh chưa hiểu rõ lắm. Nếu không xem vở trước, thì khi nghe cũng là vô vị thôi. 〖甲 眉 Cảnh Ảo đúng là tay sành xem hát. Các bậc lão thành gần đây đi xem hát, ắt giở kịch bản ra trước. Mắt dò lời, tai nghe hát — hóa ra đều học từ Cảnh Ảo cả.〗

Nói xong, lại bảo tiểu hoàn đưa vở "Hồng Lâu Mộng" cho Bảo Ngọc. Bảo Ngọc cầm lấy, mắt xem vở, tai nghe hát: 〖甲 眉 Chỗ sở trường của tác giả: quen tạo bối cảnh chắc chắn, quen bất thần dậy sóng, quen cố tình rẽ ngoặt quanh co — thực là bí quyết hành văn.〗

Khúc một: HỒNG LÂU MỘNG DẪN TỬ

> Mịt mùng khi mới mở toang,
>
> Giống tình ai đã chịu mang vào mình. 〖甲 側 Không phải tác giả thì là ai? Ta lại nói: "Cũng chẳng phải tác giả, chính là Thạch Đầu."〗
>
> Chỉ vì tình lại gặp tình,
>
> Gió trăng nồng đượm không đành xa nhau.
>
> Khi vắng vẻ, lúc buồn rầu,
>
> Thua trời nên dãi nỗi sầu thơ ngây. 〖甲 側 Chữ "ngu" tự khiêm thật hay!〗
>
> Mộng hồng lâu diễn khúc này,
>
> Thương vàng tiếc ngọc tỏ bày nỗi riêng.

〖甲夾 Đọc mấy câu này, ngẫm lại mà chán những bộ truyền kỳ gần đây — toàn dùng bài mòn mở đầu rồi diễn dài lê thê, rườm rà hết sức.〗 〖甲眉 "Hoài kim điệu ngọc", có thâm ý lớn.〗

Khúc hai: CHUNG THÂN NGỘ

> Ai rằng vàng ngọc duyên ưa,
>
> Ta quên cây, đá, thề xưa được nào.
>
> Trơ trơ người tuyết trên cao,
>
> Ngoài đời, đường vắng khuây sao được nàng.
>
> Cuộc đời ngán nỗi tang thương,
>
> Đẹp không toàn đẹp, lời càng đúng thay.
>
> Dù cho án đặt ngang mày,
>
> Cuối cùng vẫn thấy lòng này băn khoăn.

〖甲眉 Lời câu phóng khoáng tung tẩy, thực chẳng phụ công tự mình sáng tạo Bắc khúc (lối hát phương Bắc).〗

Khúc ba: UỔNG NGƯNG MI

> Một bên hoa nở vườn tiên,
>
> Một bên ngọc đẹp không hoen ố màu.
>
> Bảo rằng chả có duyên đâu,
>
> Thì sao lại được gặp nhau kiếp này?
>
> Bảo rằng sẵn có duyên may,
>
> Thì sao lại đổi thay lời nguyền?
>
> Một bên ngầm ngấm than phiền,
>
> Một bên đeo đẳng hão huyền uổng công.
>
> Một bên trăng dọi trên sông,
>
> Một bên hoa nở bóng lồng trong gương,
>
> Mắt này có mấy giọt sương,
>
> Mà dòng chảy suốt năm trường, được chăng?

Bảo Ngọc nghe xong, thấy liên miên, viển vông, chưa có gì hay, 〖甲側 Tự phê bác, hay lắm!〗 nhưng âm điệu réo rắt làm cho hồn phách say mê. Vì vậy chẳng hỏi đầu đuôi, chẳng cần lai lịch, chỉ nghe để giải buồn thôi. 〖甲眉 Hay! Giả thiết người đời cũng nên như phép này mà xem cuốn Hồng Lâu Mộng này, lại càng chẳng cần truy cứu ẩn ngụ của nó.〗

Lại có những khúc hát tiếp:

Khúc bốn: HẬN VÔ THƯỜNG

> Đương vui chợt đã buồn ngay,
>
> Trố nhìn mọi việc thôi rày bỏ qua.
>
> Hồn thơm dằng dặc bay xa,

> Non cao trời rộng đây là quê hương.
>
> Tìm nơi báo mộng gia nương,
>
> Suối vàng con đã lỡ đường thần hôn.
>
> Mau mau lùi bước là hơn.

〖甲 夾 Bi thảm hiểm nghèo đến tột cùng!〗

Khúc năm: PHÂN CỐT NHỤC

> Đường xa mưa gió một chèo,
>
> Cửa nhà, ruột thịt thôi đều bỏ qua.
>
> Con đành lỗi với mẹ cha,
>
> Khóc thương chỉ thiệt thân già đấy thôi.
>
> Cùng thông số đã định rồi,
>
> Hợp tan âu cũng duyên trời chi đây,
>
> Phân chia hai ngả từ nay,
>
> Dám mong giữ được ngày ngày bình yên,
>
> Con đi xin chớ lo phiền.

【威 夾 Nghe như tiếng Thám Khanh ndlr: tức Thám Xuân.】

Khúc sáu: LẠC TRUNG BI

> Mồ côi từ lúc lọt lòng, 〖甲 側 Ý thực lời thiết, người từng trải thấy chẳng khỏi thất thanh.〗
>
> Dù nơi khuê các, chớ hòng ai thương,
>
> Anh hào được tính hiên ngang,
>
> Tình riêng nhi nữ chưa vương vít lòng.
>
> Thân này trăng sáng gió trong, 【威 夾 Có thể làm chiếu cho Tương Khanh ndlr: tức Tương Vân.】
>
> Chàng tiên mong được sánh cùng lứa đôi.
>
> Những mong trời đất lâu dài,
>
> Bõ khi trẻ dại gặp thời gian nan.
>
> Ngờ đâu nước cạn mây tan,
>
> Tương Giang *ndlr: Tên một con sông ở Hồ Nam, chỗ Nga Hoàng và Nữ Anh ngồi khóc vua Thuấn. Về sau dùng điều này tả nỗi trai gái tương tư.* lạnh ngắt, Cao Đường vắng tanh.
>
> Trần hoàn may rủi đã đành,
>
> Việc gì khóc quẩn lo quanh bận lòng.

〖甲 眉 Bi tráng đến cực độ, trong Bắc khúc (lối hát phương Bắc) cũng hiếm thấy.〗

Khúc bảy: THẾ NAN DUNG

> Lan ví chất, tiên ví tài, 〖甲 側 Diệu Khanh ndlr: tức Diệu Ngọc thực đáng khen.〗

> Chỉ hiềm cô tịch, tình trời bẩm sinh.
>
> Cho là ăn thịt *ndlr: Chỉ những người làm quan ăn lương.* hôi tanh, 〖甲側 Tuyệt diệu! Lời ca trong khúc hát ít khi hay được đến thế.〗
>
> Lụa the, là lượt, coi khinh không thèm.
>
> Biết đâu cao quá, đời ghen,
>
> Biết đâu sạch quá, đời khen da mà. 〖甲夾 Lời chí lý.〗
>
> Đàn xanh, đền cổ, người già,
>
> Uổng công trang điểm, xuân đà kém xuân.
>
> Ngán cho cái kiếp phong trần,
>
> Sau này cũng lại xấu dần mãi đi.
>
> Ngọc kia bùn trát đen sì,
>
> Vương tôn công tử còn gì là duyên.

Khúc tám: HỈ OAN GIA

【戚夾 "Oan gia" thêm chữ "hỉ", thực mới thực kỳ!】

> Người đâu hung ác lạ lùng,
>
> Khác nào giống sói ở vùng Trung San.
>
> Bấy lâu tình ái quên tràn,
>
> Kiêu dâm chỉ việc mê man tháng ngày,
>
> Cửa hầu bồ liễu thơ ngây,
>
> Thân ngàn vàng nỡ đọa đày cho đang,
>
> Một năm duyên đã bẽ bàng,
>
> Hồn thơm phách đẹp, suối vàng xa chơi.

〖甲夾 Đề chỉ thập nhị thoa, nhưng không người nào chẳng có, không việc gì chẳng đủ.〗

Khúc chín: HƯ HOA NGỘ

> Cảnh xuân nhìn đã rõ rồi,
>
> Liễu xanh, đào thắm hãy ngồi xem sao.
>
> Thiều hoa đuổi sạch đi nào,
>
> Tìm nơi nhã đạm thanh cao khác đời.
>
> Kể chi đào nở trên trời, 【戚夾 Ngưng đúng chỗ, hay!】
>
> Kể chi nhị hạnh lựng mùi trong mây.
>
> Rốt cùng nào có ai hay,
>
> Tiết thu đâu đã kéo ngay đến rồi.
>
> Xóm Dương than khóc tiếng người,
>
> Rừng phong vẳng tiếng ma ngồi ngâm nga.
>
> Lại còn cảnh khác bày ra,

> Ngút trời cỏ héo che qua nấm mồ.
>
> Đó là biến đổi lắm trò,
>
> Trước nghèo, sau có, chăm lo suốt đời.
>
> Dày vò hoa cũng thế thôi,
>
> Xuân mời hoa đến, thu mời hoa đi.
>
> Tử sinh lẽ ấy đem suy,
>
> Dù ai muốn trốn, trốn chi được mà.
>
> Phương tây có cõi Bà Sa,
>
> Nghe đồn có quả tên là Trường sinh.

〖甲 夾 Câu cuối vừa mở vừa khép.〗

Khúc mười: THÔNG MINH LỤY

> Việc đời tính rất thông minh,
>
> Còn mình, mình tính phận mình vẫn sai. 〖甲 側 Câu cảnh tỉnh sâu sắc.〗 【戚 夾 Quát cho mọi người tỉnh ra, rất phải.】
>
> Sống lần ruột đã nát rồi,
>
> Chết mang tiếng hão là người tinh ranh.
>
> Trước kia giàu có khang ninh,
>
> Đến sau cơ nghiệp tan tành khắp nơi. 〖甲 眉 Người từng trải thấy đây, há chẳng buông tiếng khóc?〗
>
> Uổng công áy náy nửa đời,
>
> Khác gì một giấc mộng dài thâu canh.
>
> Ầm ầm như sắp đổ đình,
>
> Chập chờn như ngọn đèn xanh cạn dầu,
>
> Vừa vui vẻ đã âu sầu,
>
> Đời người biến đổi biết đâu mà lường.

〖甲 夾 Thấy được.〗

Khúc mười một: LƯU DƯ KHÁNH

> May sao gặp được ân nhân,
>
> Là nhờ dư phúc nương thân đó mà.
>
> Âm công vun lấy phúc nhà,
>
> Hết lòng cứu giúp người ta khi nghèo.
>
> Anh gian, cậu ác chớ theo,
>
> Nhãng tình máu mủ, chỉ yêu bạc tiền.
>
> Có trời báo ứng ở trên.

Khúc mười hai: VÃN THIỀU HOA

> Còn gì ân ái trong gương, 〖甲夾 Mở đầu hay!〗
> Còn gì giấc mộng trên đường công danh.
> Cảnh thiều hoa đi sao nhanh,
> Chăn uyên màn gấm thôi đành bỏ qua.
> Mũ châu, áo phượng thướt tha,
> Chồng làm sao nỗi vận nhà bấp bênh.
> Già, nghèo khó chịu đã đành,
> Cũng nên tích đức để dành về sau.
> Ngông nghênh trâm ngọc trên đầu,
> Ấn vàng trước ngực muôn màu sáng trưng.
> Uy quyền lộc vị lẫy lừng,
> Suối vàng buồn thảm đường chừng gần thôi.
> Xưa nay khanh tướng còn ai,
> Họa còn tiếng hão cho đời ngợi khen.

Khúc mười ba: HẢO SỰ CHUNG

> Xuân đi hương vẫn còn rơi, 〖甲側 Câu hay của Lục triều.〗
> Nguyệt hoa gây vạ suy đồi vì ai?
> Nhà suy bởi tại Kính rồi, 〔三〕 〖甲側 Thâm ý, người khác chẳng hiểu.〗
> Nhà tan trước hết tội thời tại Ninh.
> Gây nên oan trái vì tình.

〖甲 夾 Là tác giả có lòng Bồ Tát, cầm bút đao phủ, soạn thành sách này, một chữ không thể đổi, một lời chẳng thể thiếu.〗

Khúc mười bốn — Thu vĩ: PHI ĐIỂU CÁC ĐẦU LÂM

〖甲 夾 Thu vĩ càng thấy bi thảm đáng sợ.〗

> Quan thì cơ nghiệp suy tàn,
> Giàu thì vàng bạc cũng tan hết rồi. 〖甲側 Hai câu trước hết tổng quát Ninh, Vinh.〗
> Có ơn chết để trốn đời,
> Rành rành báo ứng những ai phụ lòng.
> Mạng đền mạng, đã trả xong,
> Lệ đền lệ, đã ròng rong tuôn rơi.
> Oan oan đừng lấy làm chơi,
> Hợp tan đã trốn được trời hay chưa?
> Gian nan là bởi kiếp xưa,
> Già mà phú quý là nhờ vận may,
> Khôn thì vào cửa "Không" này,

> Dại thì tính mệnh có ngày mất toi. 〖甲側 Đem toàn bộ nữ tử tổng kết.〗
>
> Như chim khi đã hết mồi,
>
> Bay về rừng thẳm đậu nơi yên lành.
>
> Trắng phau một dải tan tành,
>
> Mênh mông đất sạch sành sanh chẳng còn!

〖甲夾 Lại chiếu ứng "hồ lô miếu". Cùng "thụ đảo hồ tôn tán" (cây đổ bầy khỉ tan — chủ ngã thì tôi tớ ly tán) phản chiếu.〗

Hát xong, tiên nữ lại hát những bài phụ. 〖甲側 Rất phải! Hương Lăng, Tình Văn bọn họ lẽ nào không có bài riêng, nhưng cũng chẳng cần phải hát thêm nữa.〗 Thấy Bảo Ngọc không lấy làm thích lắm, 【威夾 Tự tạo sẵn thế để chuyển mạch.】 tiên cô thở dài:

– Anh ngốc này vẫn chưa tỉnh ngộ!

Bảo Ngọc thấy mình bàng hoàng hoảng hốt, vội bảo ca nữ đừng hát nữa, và kêu say, xin đi nằm. Tiên cô truyền bảo dọn bàn tiệc đi, đưa Bảo Ngọc vào một buồng thêu thơm tho. Trong đó trang hoàng nhiều đồ xưa nay chưa từng thấy. Đáng sợ nhất là có một nàng tiên ngồi đấy, tươi đẹp nhu mì, giống hệt Bảo Thoa, dịu dàng phong lưu lại như Đại Ngọc. 〖甲側 Khó được cả hai, hay lắm!〗

Bảo Ngọc chưa biết thế nào, chợt nghe tiên cô nói:

– Dưới trần bao nhiêu nhà phú quý, những nơi gió trăng trước cửa sổ, khói mây trong buồng thêu, đều bị bọn trai hư gái hỏng làm nhơ bẩn. 〖甲側 Rất đúng!〗

Đáng giận hơn nữa là xưa nay những bọn con nhà khinh bạc hay biện bạch rằng "hiếu sắc mà không dâm" lại bảo "tình mà không dâm", 【威夾 "Sắc nhi bất dâm" bốn chữ đã quen nhàm trong các tiểu thuyết, nay lại đặc biệt bác bỏ thuyết ấy, phê bác ra cái sai của kẻ ngụy tạo, có thể gọi là rất xác đáng, cũng có thể đánh thức mọi người, đừng để lời ngụy biện của tiền nhân mê hoặc.】 đó chỉ là những lời để che lấp thói xấu mà thôi.

Biết đâu "hiếu sắc tức là dâm". "Biết tình lại càng dâm". Vì thế, cuộc gặp gỡ ở Vu Sơn, chuyện vui thú về mây mưa, đều do chuộng sắc ham tình mà gây nên. 〖甲側 "Sắc nhi bất dâm", nay lật án, lạ thay!〗

Ta ưa anh, vì anh là một người dâm nhất thiên hạ xưa nay. 〖甲側 Táo bạo biết bao dám làm văn như vậy!〗 【威夾 Chẳng thấy văn dưới, khiến người giật mình. Táo bạo biết bao, dám viết văn như thế.】

Bảo Ngọc nghe xong, sợ hãi, vội vàng nói:

– Tiên cô lầm rồi. Tôi vì lười học, cha mẹ thường mắng luôn, đâu còn dám phạm đến chữ "dâm". Vả tôi còn bé, chẳng biết "dâm" là thế nào? 〖甲眉 Mọi sự việc, tình cảnh trong Giáng Vân hiên đều từ đây mà sinh.〗

Tiên cô nói:

– Không phải thế đâu. Dâm dù một lẽ, nhưng ý thì khác nhau. Những kẻ hiếu dâm trên đời chẳng qua là ưa sắc đẹp, thích múa hát, đùa bỡn không chán, "mây mưa" bừa bãi không chừng, chỉ sợ thiên hạ không đủ mỹ nữ để cung thú vui chốc lát cho mình, 〖甲側 Nói thật khẩn thiết, thích đáng hết mực!〗 đó là những hạng ngu xuẩn, chỉ biết thú vui bề ngoài thôi.

Như anh, khi mới sinh ra đã mang một mối si tình, chúng ta gọi thế là "ý dâm" (dâm trong lòng). 〖甲側 Hai chữ tân nhã.〗 Hai chữ "ý dâm" chỉ có thể hiểu ngầm trong lòng, chứ không thể nói ra miệng được. 〖甲側

Xét nhất sinh tâm tính của Bảo Ngọc, chẳng qua chỉ là hai chữ "thể thiếp" (thấu hiểu săn sóc), cho nên gọi là "ý dâm".〗

Riêng anh thì xứng với hai chữ này. Ở trong khuê các, anh có thể là bạn tốt đấy, nhưng khi ra đời thì vẫn mang tiếng là người vớ vẩn, quái gở sẽ bị trăm miệng cười giễu, muôn mắt lườm nguýt. Nay ta đã gặp hai cụ Vinh công, Ninh công nhà anh tha thiết ký thác, ta không nỡ để cho anh là người làm vẻ vang cho bọn khuê các mà lại bị đời ruồng bỏ. Vì thế, ta dắt anh đến đây, cho uống rượu ngon, thưởng trà tiên, nghe hát hay, lại gả cho anh một cô gái tên là Kiêm Mỹ, 〖甲 側 Hay! Vì chỉ cả Tiết, Lâm mà nói vậy.〗 tên chữ là Khả Khanh. Đêm nay được giờ tốt, nên thành thân ngay. Chẳng qua để cho anh nhận biết ảo cảnh cõi tiên còn thế, huống chi là dưới trần. Từ giờ trở đi, chú ý vào đạo Khổng, Mạnh, dấn mình vào con đường giúp đời, giúp nước mới được. 〔四〕 【戚 夾 Nói ra hai câu này, Cảnh Ảo cũng cổ hủ rồi, nhưng cũng chẳng thể không như thế.】

Nói xong tiên cô bèn mật dạy cách "mây mưa", 【戚 夾 Đây là một nước cờ chưa xong của tình, chẳng thể không nói ra.】 rồi đẩy Bảo Ngọc vào buồng, khép cửa lại.

Bảo Ngọc mơ mơ màng màng, theo lời tiên cô dạy, làm những việc như vợ chồng ân ái với nhau. 【戚 夾 Như thế mới khỏi rườm rà.】

Đến hôm sau 〔五〕 thì ân tình đằm thắm, trò chuyện nỉ non, cùng Khả Khanh bịn rịn không rời nhau một bước.

Nhân lúc hai người dắt tay đi chơi, đến một chỗ gai góc đầy đường, 【戚 夾 Hơi hé lộ tâm tích.】 hùm sói hàng đàn, 【戚 夾 Hung cực! Thử hỏi người xem đây là chỗ nào.】 trước mặt lại có một cái suối nước đen, không có cầu sang. 〖甲 側 Nếu có cầu có thể sang, thì đường đời nhân tình vẫn chưa tính là gian nan.〗

Đương lúc dùng dằng, chợt thấy Cảnh Ảo tiên cô từ phía sau gọi:

– Đừng đi nữa, quay về ngay! 〖甲 側 lời sắc bén đầy ẩn ý.〗

Bảo Ngọc vội đứng dừng lại hỏi: "Đây là chỗ nào?"

Tiên cô nói:

– Đây là bến Mê, sâu hàng vạn trượng, rộng hàng muôn dặm, không có thuyền đi qua, 【戚 夾 Có thể suy ngẫm.】 chỉ có một cái mảng gỗ, Mộc Cư Sĩ bẻ lái, Hôi Thị Giả đẩy sào, 【戚 夾 Đặc biệt dùng câu "hình như cảo mộc, tâm như tử hôi" để dập tắt lòng phàm tục của nó, có thể gọi là khéo đọc vậy. ndlr: Hình như cây khô, lòng như tro nguội — chơi chữ từ Trang Tử. Tả trạng thái thiền định tuyệt đối: thân xác bất động như gỗ mục, tâm hồn lặng ngắt như tro tàn, không còn một chút ham muốn trần tục nào, mới qua được bến Mê.】 chở không lấy tiền, ai có đạo duyên mới sang được. Nay anh ngẫu nhiên đến đây, nếu không may ngã xuống đó thì thực phụ những lời dặn bảo ân cần của ta! 【戚 夾 Xem tác giả bỗng chuyển bút nói lời ấy, thì biết từ đây về sau đều là tự hối.】

Nói chưa dứt lời thì nghe thấy ở trong bến Mê có tiếng ầm ầm như sấm, có nhiều quỷ dạ xoa dưới bể nhô lên định lôi Bảo Ngọc 〔六〕, làm Bảo Ngọc sợ hãi, mồ hôi toát ra như mưa, kêu thất thanh:

– Khả Khanh, cứu tôi với! Khả Khanh, cứu tôi với!

Bọn Tập Nhân và a hoàn vội vàng chạy đến ôm Bảo Ngọc và nói:

– Cậu Bảo đừng sợ, chúng tôi ở đây cả. 【戚 夾 Nối tiếp không dấu vết. Xưa nay mộng trong tiểu thuyết chưa từng thấy cách tỉnh này.】

Tần thị đương ở ngoài buồng dặn dò đám a hoàn nhỏ coi giữ đừng cho mèo chó cắn nhau; 【戚 夾 Tinh tế, lại là chiếu ứng văn trước.】 chợt nghe Bảo Ngọc nằm mê gọi tên tục mình, 【戚 夾 Văn kỳ kỳ quái quái, khiến người đọc không sao nắm bắt thấu. 】〖甲 側 Vân long tác vũ, chẳng biết gì là long, gì là vân, gì là vũ.〗 trong bụng đâm buồn bực: "Ở đây chẳng ai biết tên mình cả, sao trong chiêm bao, Bảo Ngọc lại biết mà gọi ra?"

> Một hồi mộng kín chờ ai đấy?
>
> Nghìn thuở tình ngây một tớ thôi. 〔七〕

【戚 Tổng bình: Đem toàn bộ sách vạch ra mấy điểm, để bồi sấn (làm nền tôn lên) Bảo Ngọc. Khiến Bảo Ngọc từ đây càng lệch lạc càng si mê, càng thông minh càng tiêu sái, cũng chẳng phải đột nhiên mà đến. Tác giả thực là tâm khéo, miệng khéo, bút khéo, người khéo.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Để bản không có bài thơ đầu hồi này, Kỉ bản (thiếp điều), Thích bản, Mông bản, Dương bản, Thư bản... có, cứ đó bổ sung.

〔二〕 "Hổ thố" (thỏ gặp hùm), Kỉ bản, Dương bản chép là "hổ hủy" (tê giác gặp hùm). Có người cứ vào đó cho là câu này ám chỉ Nguyên Xuân chết trong cuộc ác đấu của hai phái thế lực chính trị.

〔三〕 "Tòng Kính", các bản Canh, Thích, Mông, Thư, Giáp Thìn đều như nhau. Chỉ Kỉ bản chép là "Vinh Ngọc", Dương bản chép là "Doanh Ngọc". Xét lời phán Tần Khả Khanh hai câu cuối dùng "Vinh", "Ninh" đối nhau, thì dị văn riêng của Kỉ bản này đáng chú ý, lấy "đều Vinh Ngọc" đối với "đầu tội Ninh", hình như hơn "đều tòng Kính" một chút.

〔四〕 Án: Phần cuối hồi 5, các bản có dị văn. Câu bản nền "đem công phu cần cần hữu dụng đặt thân vào đạo kinh tế"; Kỉ bản chép: "lưu ý nơi Khổng Mạnh, gửi thân vào đạo kinh tế" **ndlr: "kinh tế" ở đây mang nghĩa cổ — kinh bang tế thế, tức trị nước giúp đời**.

〔五〕 Án: Bản nền chép "không khỏi có cuộc gặp Dương Đài, Vu Giáp. Mấy ngày qua..."; Kỉ bản chép: "không khỏi có việc nhi nữ, khó thuật hết. Đến hôm sau, bèn...".

〔六〕 Án: Đoạn kết mộng, bản nền chép Cảnh Ảo dắt Bảo Ngọc, Khả Khanh đi chơi, đến nơi gai góc, hùm sói, sông đen chặn đường, rồi một dạ xoa như quái vật xông tới; Kỉ bản chép hai người dắt tay đi chơi, bỗng đến một chỗ, rồi có vô số dạ xoa hải quỷ kéo Bảo Ngọc xuống.

〔七〕 "Chính thị..." nguyên không có, cứ các bản Canh, Thích, Mông, Thư... bổ sung. Kỉ bản, Dương bản liên ngữ chép: "Mộng đồng thùy tố ly sầu hận, thiên cổ tình nhân độc ngã tri" (Giấc mộng này cùng ai kể nỗi hận ly sầu? Nghìn xưa người tình duy chỉ ta tri kỷ).

Hồi 6: Giả Bảo Ngọc lần đầu nếm trải mây mưa — Lưu lão lão lần đầu bước vào Vinh Quốc phủ

Hồi 6

Giả Bảo Ngọc lần đầu nếm trải mây mưa — Lưu lão lão lần đầu bước vào Vinh Quốc phủ

〖甲 Bảo Ngọc, Tập Nhân cũng là việc thường trong các nhà quyền quý thôi, nhưng viết ra là đã lĩnh hội trọn điều Cảnh Ảo răn dạy về ý dâm. Hồi này mượn bà lão họ Lưu, nhưng thực ra là viết chính truyện (chân dung cốt lõi) về A Phượng, chẳng phải là lời văn suông, lại còn phục mạch cho các lần "nhị tiến", "tam tiến" và kết cục của Xảo Thư sau này.〗

〖甲 Hồi này Lưu lão lão nhất tiến Vinh Quốc phủ, dùng Chu Thụy gia, lại tiếp sang hồi dưới không để lại dấu vết, đúng là lối bút không có nét nào chỉ viết riêng một người.〗

【威 Phong lưu chân giả vốn khôn phân / Vay mượn thân sơ chạnh nỗi lòng / Cũng bởi ảo tình không chốn dứt / Đèn ngân khêu tận lệ mênh mông.】

Đề rằng:

> Sớm gõ cửa nhà giàu,
>
> Nhà giàu cũng chưa đủ.
>
> Tuy không tặng nghìn vàng,
>
> Tình còn hơn máu mủ.

Tần thị nghe thấy Bảo Ngọc nằm mê gọi tên tục mình, bụng lấy làm buồn, nhưng không tiện hỏi kỹ. Lúc này Bảo Ngọc vẫn còn mê man, bâng khuâng như mất cái gì. Mọi người bưng bát nước hoa quế đến, Bảo Ngọc uống hai ngụm mới đứng dậy sửa lại quần áo. Tập Nhân đến buộc hộ thắt lưng, vừa thò tay vào đùi Bảo Ngọc, thấy một đám dính như hồ lành lạnh, Tập Nhân giật mình co tay lại hỏi: "Cái gì thế này?" Bảo Ngọc đỏ bừng mặt, bấm mạnh tay Tập Nhân một cái. Tập Nhân là gái thông minh, hơn Bảo Ngọc hai tuổi. Gần đây cô ta cũng hơi biết mùi đời, thấy thế trong bụng hiểu ngay một phần nào, tự nhiên má đỏ bừng lên, 【蒙側 Giữ thân phận.】 bèn không hỏi nữa. 【蒙側 Đã hơi hiểu việc đời rồi, kẻ vô tâm ắt chẳng hỏi lại nữa; đã hỏi, thì nỗi niềm sâu kín vô hạn đều dồn cả vào cái cười nép mình ấy, vì thế ắt phải có một phen lén thử. Hành văn nhẹ nhàng khéo léo, đều xuất phát từ tự nhiên, chẳng hề gượng ép chút nào. Hay tuyệt!】 Cứ thế sửa lại quần áo cho Bảo Ngọc rồi đưa đến chỗ Giả mẫu. Bảo Ngọc ăn qua loa bữa cơm chiều, trở ngay về nhà.

Gặp lúc vắng người hầu, Tập Nhân lấy ngay quần lót cho Bảo Ngọc thay. Bảo Ngọc ngượng nghịu: "Chị đừng cho ai biết nhé!" Tập Nhân cũng ngượng nghịu cười khẽ: "Cậu mơ gì thế? 【蒙側 Là câu ắt phải hỏi. Nếu không hỏi thì văn dưới ắt thành đường đột.】 Cái này ở đâu chảy ra thế?" Bảo Ngọc nói: "Không sao nói hết được." Bảo Ngọc liền đem việc trong mộng kể lại tỉ mỉ cho Tập Nhân nghe. Khi nói đến cuộc mây mưa mà tiên cô truyền cho, làm Tập Nhân xấu hổ, bưng mặt gục đầu xuống cười. 【蒙側 Thử tưởng tượng mà xem.】 Bảo Ngọc xưa nay vẫn thích Tập Nhân có vẻ nhu mì, xinh xắn, bèn nài Tập Nhân cùng mình diễn lại những việc nàng tiên Cảnh Ảo đã chỉ dẫn trong mộng. 〖

甲 側 Mấy câu văn hoàn chỉnh phần đề cương của cả một hồi.〗 Tập Nhân biết Giả mẫu đã giao mình cho Bảo Ngọc, dù sao cũng không vượt qua khuôn phép, 〖甲 夾 Viết ra thân phận của Tập Nhân.〗 nên bằng lòng, may không ai trông thấy cả. Từ đấy, Bảo Ngọc biệt đãi Tập Nhân hơn hẳn mọi người, 〖甲 夾 Phục mạch về Tình Văn.〗 Tập Nhân cũng hết lòng hầu hạ Bảo Ngọc hơn trước. 〖甲 夾 Một đoạn tả thái độ đôi trẻ nhỏ, khá gọi là ngòi bút đuổi hồn bắt vía.〗 Tạm gác chẳng nói gì thêm. 〖甲 夾 Một câu kết thúc đoạn văn lớn "Hồng Lâu Mộng" ở hồi trên, mở đầu phần chính của hồi này.〗

Nay nói đến phủ Vinh, người không đông lắm, tính trên dưới có tới ba bốn trăm, việc không nhiều lắm, một ngày xử độ vài mươi vụ, rối beng như mối tơ vò, không biết lần từ đâu. Vậy thì nên lấy việc gì, người nào làm đầu mối mà viết truyện được. Bỗng có một nhà tầm thường, nhỏ nhặt ở xa ngàn dặm, có bà con họ hàng với phủ Vinh, 〖甲 側 "Có bà con họ hàng" — chính là mạch chính của mấy mươi hồi sau. Thực là cài sẵn mạch ngầm trải ngàn dặm.〗 hôm nay đến phủ thăm hỏi, nên nhân tiện xin bắt đầu câu chuyện từ nhà ấy. Các vị ngẫm xem nhà ấy là ai, có bà con gì với phủ Vinh? Nếu các vị chê vụn vặt quê mùa, thì xin quẳng sách này đi mà tìm sách khác cho sướng mắt; 【蒙 側 Xen lẫn thói đời, khéo léo phục mạch văn dưới.】 còn như cho là có thể tạm phá buồn, thì xin để kẻ xuẩn vật này 〖甲 夾 Lời khiêm nhường thật khéo, đúng là giọng của hòn đá.〗 kể rõ từng điều một.

Nguyên cái nhà tầm thường ấy là họ Vương, người địa phương này, đời ông làm chức quan nhỏ, trước có quen biết ông của Phượng Thư là bố Vương phu nhân. Vì ham thế lợi nhà họ Vương nên ông ta đến nhận họ và xưng là cháu. 〖甲 夾 Với Giả Vũ Thôn xa xa chiếu ứng (từ xa vọng lại).〗 【蒙 側 Đáng thương.】 Bấy giờ chỉ có bố Phượng Thư là anh cả Vương phu nhân 〖甲 夾 Hai lần nhắc, hai lần khởi, chẳng qua muốn người đọc tự tỉnh ngộ.〗 và Vương phu nhân ở Kinh mới biết có người họ xa này, còn không ai biết cả. 【蒙 側 Tấm gương về kẻ cố nhận họ hàng.】 Sau đó, người ông mất sớm, chỉ có một con tên là Vương Thành. Vì nhà sa sút phải dọn ra một cái xóm ngoại thành. Vương Thành cũng chết, có con là Cẩu Nhi, lấy vợ họ Lưu, đẻ được một trai đặt tên là Bản, một gái là Thanh. 〖甲 夾 Trong Thạch Đầu Ký, nhà công huân thế hoạn (gia thế làm quan) cho đến hạng thảo mãng (dân thường) dung tục, không đâu không có, đều tự đạt được cái diệu của mình.〗 Cả nhà bốn miệng ăn, chuyên nghề làm ruộng. Cẩu Nhi phải đi làm ở ngoài, họ Lưu thì gánh nước, giã gạo, bận rộn suốt ngày. Hai chị em con Thanh, thằng Bản (一) không có người trông nom, nên Cẩu Nhi mời mẹ vợ là già Lưu 〖甲 夾 Âm là "lão", xuất xứ từ Hài Thanh Tự Tiên. Cách xưng hô giống hệt như thật.〗 đến giúp hộ. 【蒙 側 Luôn dùng phép bức cận ndlr: từ xa tiến dần vào gần đối tượng.】 Già Lưu góa chồng từ lâu, không có con trai, sống nhờ vào hai mẫu ruộng xấu. Nay con rể mời đến ở, lẽ nào lại không bằng lòng, vì thế già tận tình giúp đỡ rể và con gái.

Năm ấy cuối thu sang đông, trời sắp rét, trong nhà chưa có đồ mặc ấm, Cẩu Nhi không khỏi buồn bực, uống vài chén rượu, đâm ra bẳn gắt. 〖甲 夾 Mắc bệnh này người không ít, xin hãy đến mà xem Cẩu Nhi.〗 【蒙 側 Kẻ bần khổ thường có cảnh tượng ấy.】 Vợ không dám nói động đến. 〖甲 眉 Từ hồi "Hồng Lâu Mộng" đến đây, thì đoạn này như món dưa muối trong bữa trân tu, thú vị vô cùng!〗 Già Lưu thấy vậy khó chịu mới khuyên: "Này anh rể ơi! Anh đừng giận tôi lắm điều nhé! Chúng ta là người nhà quê thực thà, hay ăn to nói lớn. 〖甲 側 Có thể nhờ hai mẫu ruộng xấu mà sống qua ngày, mới nói ra được lời ấy.〗 Anh còn trẻ tuổi, nhờ bố mẹ 〖甲 夾 Cách gọi thật khéo, sao mà giống đến thế!〗 ăn mặc đầy đủ quen rồi, nên mới thấy thế đã khó chịu. Khi có tiền thì anh ăn tiêu bừa bãi, lúc hết tiền đâm ra cáu kỉnh, như thế sao gọi là tài trai, là đại trượng phu được! 〖甲 夾 Vì kẻ công tử bột mà hạ châm răn dạy, nhưng trước hết từ chỗ nhỏ nhặt này mà viết ra.〗 〖甲 側 Khẩu khí ấy từ đâu mà có được?〗 【蒙 側 Anh hùng sa chân, nghìn xưa cùng than. Đáng cười thay cho

hết thảy người đời.】 Chúng ta tuy xa thành thị, nhưng vẫn ở trong Kinh đô thành Trường An này chỗ nào chẳng kiếm ra tiền, chỉ tại mình không biết đấy thôi. Anh cứ ở nhà cáu kỉnh thì được cái gì?"

Cẩu Nhi nghe thấy thế vội nói: "Bà chỉ ngồi xó bếp nói bừa! Bà bảo tôi đi ăn cướp à?" 【蒙側 Người xưa có thuyết dùng nhầm chữ "đạo" (盜 = trộm cướp), quả là xuất xứ từ câu văn này.】 Già Lưu nói: "Ai bảo anh đi ăn cướp. Chúng ta phải tìm cách gì để sinh sống, nếu không, khi nào tiền nó chạy vào túi mình." Cẩu Nhi cười nhạt: "Nếu có cách kiếm tiền thì tôi chẳng đến nỗi này. Tôi không có họ hàng với người thu thuế, 〖甲夾 Mắng chết!〗 bạn bè với người làm quan, 〖甲夾 Mắng chết!〗 thì lần đâu cho rả. Họ có đấy, nhưng ai thèm nghĩ đến chúng ta?"

Già Lưu nói: "Không phải thế, người ta chỉ biết lo việc, còn được hay không là nhờ trời. Chúng ta cứ lo đi, may nhờ Phật phù hộ sẽ gặp dịp tốt cũng chưa biết chừng. Tôi sẽ tìm cho anh một cách. Ngày trước nhà anh nhận họ với họ Vương ở Kim Lăng. 〖甲夾 Bốn chữ ấy đủ thành một thiên truyện về dòng họ danh giá.〗 Hai mươi năm trước đây, họ đối với nhà anh cũng tử tế. Bây giờ anh lại làm bộ không chịu đến thăm họ, 【蒙側 Việc trong thiên hạ không có gì là không thể làm được. Chỉ vì không phá được rào cản, nếu phá được thì việc gì chẳng làm được? Xin xem một hồi nghị luận của Lưu lão lão, ắt nên hiểu được mới phải.】 thành ra xa hẳn đi. Nhớ lúc trước, mẹ con tôi đã có lần đến đó. 〖甲夾 Bổ sung chỗ văn trước chưa viết tới.〗 Cô thứ hai nhà ấy tính tình nhũn nhặn, không hay kênh kiệu, rất rộng rãi đối với mọi người, giờ là phu nhân họ Giả ở phủ Vinh. Nghe đâu bà ấy đã có tuổi, biết thương người già, kẻ khó, hay bố thí cho sư sãi. Hiện giờ họ Vương được thăng quan ra ngoài biên rồi, nhưng chắc thế nào bà ấy cũng còn nhớ chúng ta. Tại sao anh không chịu đến thăm? May ra bà ấy nghĩ đến người cũ, giúp đỡ ít nhiều cũng chưa biết chừng. Chỉ cốt họ có lòng tốt, nhổ ra một sợi lông măng còn to hơn cái lưng chúng ta." Vợ Cẩu Nhi nói theo: "Bà nói phải đấy. Nhưng anh ấy với tôi người ngợm thế này thì làm sao đến nhà người ta được. Chỉ sợ người gác cửa không cho vào thôi." 【蒙側 Những chữ "mất mặt xấu hổ" ấy, làm hỏng biết bao người đời, nhưng cũng có thể làm nên bao nhiêu sự thể.】

Cẩu Nhi vốn nặng lòng danh lợi, 〖甲夾 Lời giễu cợt.〗 vừa nghe mẹ vợ nói, trong lòng đã ngứa ngáy. Sau lại nghe vợ nói liền, cười nói: "Bà nói phải đấy. Ngày trước đã có lần bà đến thăm bà ấy, thế thì ngày mai bà nên đi một chuyến nữa, nghe ngóng ra sao?" Già Lưu nói: "Chao ôi! 〖甲側 Khẩu khí như nghe thấy.〗 Người ta thường nói: 'Cửa nhà quan sâu như bể.' Ta là cái thá gì, lại không quen biết ai, thì đi cũng uổng công thôi." Cẩu Nhi nói: "Không sao, tôi sẽ bảo cách. Bà dắt cháu Bản đi. Trước hết bà tìm đến Chu Thụy là người hầu bà Vương lúc mới về nhà chồng. Gặp được ông ấy, ta sẽ có phần chắc đấy. Ngày trước, cha tôi có giúp ông ấy một việc, từ đấy hai bên đi lại rất tử tế với nhau." 〖甲夾 Muốn đến nhà quyền quý, ắt trước phải quen với người hầu của họ. Viết ra khiến người than thở.〗 【蒙側 Vẽ ra tư cách con người đương thời.】

Già Lưu nói: "Tôi hiểu rồi. Nhưng lâu nay mình không đến thăm, không biết người ta thế nào, thành ra cũng khó nói. Anh là đàn ông, ăn nói lỗ mãng, cố nhiên không nên đến. Vợ anh còn non trẻ cũng không nên xông xáo. Thôi, để gái già này đành giơ mặt hứng lấy việc vậy. Nếu được may mắn thì cả nhà cũng có lợi đấy. Dù chẳng có tiền bạc gì, ta cũng đến cửa công phủ hầu môn mà thấy chút thế diện, cũng chẳng uổng một đời." Nói xong, mọi người cùng cười một hồi. Chiều hôm ấy bàn định xong.

Hôm sau, trời chưa sáng rõ, già Lưu đã dậy rửa mặt, chải đầu, rồi dặn cháu Bản mấy câu. Đứa bé mới năm, sáu tuổi, nghe nói được ra tỉnh chơi 〔二〕 〖甲夾 Âm "quáng", thanh khứ. Nghĩa là dạo chơi. Xuất xứ từ Hài Thanh Tự Tiên.〗, mừng tíu lên, bảo gì cũng vâng. Già Lưu dắt thằng Bản vào thành. Khi đến phố Ninh-Vinh, 〖甲夾 Tên phố. Phong cảnh bản địa, hay!〗 cạnh con sư tử đá ở trước cửa phủ Vinh, thấy chật ních những ngựa và kiệu. Già Lưu đứng lại,

phủi quần áo, dặn cháu Bản mấy câu rồi rón rén 〖甲側 Chữ "rón rén" thật có hồn.〗 lại gần cửa nách. Thấy mấy người đương ngồi trên ghế lớn, ưỡn ngực, phưỡn bụng, khoa chân múa tay, nói chuyện ba hoa. 〖甲夾 Chẳng biết nghĩ thế nào mà ra, lại vẽ nên chân dung bọn đầy tớ hung hăng hạng ba nơi cửa hầu.〗【蒙側 Nô bộc của thế gia đứa nào cũng vậy, hình dung thật chân thực.】 Già Lưu rón rén lại chào: "Lạy các ông ạ!" Mọi người ngắm nghía một lúc rồi hỏi: "Ở đâu đến đây?" Già Lưu cười đáp: "Tôi cần hỏi ông Chu là người theo hầu Vương phu nhân, nhờ ông mời ra hộ." Không ai thèm để ý đến. Một lúc lâu họ mới trả lời: "Hãy lại góc tường thật xa đằng kia mà chờ. 【蒙側 Khuôn sáo cũ.】 Chốc nữa trong nhà sẽ có người ra." Trong bọn, có một người lớn tuổi, nói: "Đừng làm người ta nhỡ việc." Rồi ngoảnh lại hỏi già Lưu: "Ông Chu đi sang bên Nam rồi. Nhà ở phía sau, chỉ có bà ấy ở nhà thôi. Mụ đi vòng ra cửa sau mà vào." 〖甲夾 Người có tuổi thì thành thực tử tế, cũng là lẽ tự nhiên.〗【蒙側 Phép chuyển đổi. Viết bọn đầy tớ giữ cửa không thể đứa nào cũng câu nệ khuôn phép, nên dùng phép chuyển đổi để không đến nỗi cứng nhắc, mà khí bút tự nhiên trôi chảy.】

Già Lưu cảm ơn, dắt cháu Bản đi vòng ra cửa sau. Thấy trước cửa có nhiều gánh hàng bán thức ăn, bán đồ chơi, lại có mấy chục đứa trẻ đang đùa nghịch ầm ỹ. 〖甲夾 Nghĩ làm sao mà ra được? Nhắm mắt lại như thấy trước mặt.〗 Già Lưu níu lấy một đứa hỏi: "Hỏi cậu một tí, bà Chu có nhà không?" Đứa bé trừng mắt: "Bà Chu nào? Ở đây có ba bà Chu kia. Còn hai bà Chu nữa. Không biết bà Chu nào?" Già Lưu đáp: "Bà ấy là người theo hầu Vương phu nhân." "Thế thì dễ thôi. Bà cứ đi theo tôi." Rồi nó lon xon dẫn già Lưu đến bên cạnh tường sau dinh, 〖甲側 Vì là nữ quyến, lại là cửa sau, nên dễ dắt vào.〗 trỏ bảo: "Đấy nhà bà ấy đấy." Rồi lại gọi to: "Bà Chu ơi, có bà già nào hỏi đấy."

Vợ Chu Thụy vội chạy ra hỏi: "Bà nào đấy?" Già Lưu đon đả chạy lại cười nói: "Bà chị có được khỏe không?" Vợ Chu Thụy nhìn một lúc rồi cười nói: "À bà Lưu! Bà vẫn khỏe đấy chứ! Đã mấy năm nay không gặp, thành ra tôi quên mất. 〖甲側 Giọng nói này từ đâu ra thế?〗 Xin mời bà vào nhà chơi." Già Lưu vừa đi vừa cười nói: "Bây giờ bà sang rồi, hay quên là phải, còn nhớ gì đến chúng tôi nữa." Nói xong vào trong nhà. Vợ Chu Thụy sai con bé pha trà uống, rồi hỏi: "Cháu Bản đã lớn thế kia à?" Sau mấy câu chuyện kể lại trong khi xa nhau, bà Chu hỏi già Lưu: "Hôm nay bà đi qua tạt vào chơi, hay chủ ý đến đây có việc gì?" 〖甲側 Hỏi thật hợp tình hợp lý.〗【蒙側 Lưu lão lão lúc này trong lòng chỉ có một việc khẩn yếu, có hỏi thì chẳng thể không đáp, chuyển tiếp từng bước; không thể đọc lướt qua đoạn này, càng khiến người thương cảm. Mà bậc đại anh hùng cũng có kẻ như thế, gọi là "muốn toan việc lớn thì chẳng câu nệ tiểu tiết".】 Già Lưu nói: "Hôm nay tôi chủ ý đến thăm bà chị, sau nữa muốn đến hầu cả bà Vương. Nếu có thể đưa tôi đến được càng hay, bằng không thì nhờ bà chị nói giúp." 〖甲夾 Bà Lưu cũng giỏi quyền biến ứng đối.〗

Bà Chu nghe nói đã phần nào đoán được chủ ý của già Lưu. Vì chồng bà Chu trước kia nhờ thế lực bố Cẩu Nhi mới mua tranh được ít ruộng đất. Nay thấy già Lưu nói thế, bà Chu không tiện chối từ, 〖甲夾 Trong đời nay, vợ Chu Thụy cũng coi là hạng chính nhân biết nhớ ơn không quên.〗 mặt khác muốn tỏ ra là mình có thể diện. 〖甲眉 Câu "muốn tỏ ra thể diện" là bước đệm cho văn sau vậy. Bản tâm bản ý thực sự của kẻ hầu cận.〗【蒙側 Quả thực có tình lý ấy.】 nên cười nói: "Bà cứ yên tâm, 〖甲側 Quả là giọng kẻ được sủng ái.〗 ở xa thế mà cũng chịu khó đến đây, lẽ nào tôi không dẫn đến chầu đức Phật bà. 〖甲夾 Giọng hay.〗 Cứ lẽ ra, những người đi lại đây không can dự gì đến tôi cả. Mỗi người một việc: 〖甲側 Lược đem phủ Vinh điểm qua một lượt.〗 Ông nhà tôi một năm hai mùa đi thu tô, lúc rồi thì dắt các cậu đi chơi, thế là hết. Còn tôi, chỉ có việc theo hầu các bà các cô đi chơi thôi. Vì bà là người bà con với bà Hai, vả lại cần đến tôi, tôi xin cố sức giúp hộ. Nhưng có một việc chắc bà không biết, ở đây không như năm năm về trước nữa đâu. Hiện giờ bà Hai không nhìn đến việc gì, tất cả đều giao cho mợ Liễn trông coi. Bà thử đoán xem mợ Liễn là ai? Tức là cháu gái bà Hai, con gái nhà ông cậu, lúc nhỏ cứ gọi là cô Phượng đấy." Già Lưu nghe vậy lấy làm

lạ lùng, hỏi: "Thế ra cô ấy đấy à? Không trách được! Trước tôi vẫn nói cô ta khá lắm. 〖甲 夾 Tôi cũng nói là khá.〗 Thế ra hôm nay tôi lại được gặp." Bà Chu nói: "Việc ấy cố nhiên rồi. Bây giờ bà Hai còn bận nhiều việc. Hễ khách nào đến có thể đẩy được là đẩy cho mợ Phượng săn sóc tiếp đãi cả. Hôm nay bà chưa nên gặp bà ấy vội, thế nào cũng phải gặp mợ Liễn, thì bà đi chuyến này mới không đến nỗi uổng công." 【蒙 側 Lẽ đương nhiên phải thế.】 Già Lưu nói: "A di đà Phật! Thôi trăm sự nhờ bà chị." Bà Chu nói: "Sao bà lại nói thế? Tục ngữ nói rất đúng: 'Giúp người tức là giúp mình.' Tôi chỉ mất lời nói thôi chứ có tốn kém gì đâu." Nói xong, bà Chu sai a hoàn lên lên nhà trên 〖甲 夾 Một tơ chẳng rối.〗 dòm xem bên cụ đã dọn cơm chưa. A hoàn đi rồi, hai người ở nhà nói chuyện phiếm. 【蒙 側 Đang lúc tưởng như sắp vào rồi, tác giả lại cố tình rẽ ra, thêm một hồi bàn luận. Nhờ đó vừa cài được bao manh mối về sau, vừa cho thấy cái thế của nhà quyền quý — ra vào nào có dễ dàng, lại thấy được Chu Thụy gia xử sự kỹ càng ra sao. Đợi đến đoạn sau, thủng thẳng phóng bút tả Phượng Thư mới không thấy đường đột. Vẫn là bút pháp cũ trong đoạn Lãnh Tử Hưng kể chuyện Vinh, Ninh.】

Già Lưu nói: "Mợ Phượng năm nay chỉ độ hai mươi tuổi thôi, thế mà có tài đảm đang trông coi tất cả công việc trong nhà, thật là ít có." Bà Chu nói: "Ái chà! Còn phải nói. Mợ ấy ít tuổi, nhưng đảm đang gấp mấy người ta. Bề ngoài dáng điệu óng ả, tưởng chỉ là một cô gái đẹp, nhưng lại là người có đến vạn con mắt, không chỗ nào là không nhìn thấy. Còn về ăn nói thì chấp cả mười anh đàn ông mồm mép cũng phải thua. Chốc nữa gặp, bà sẽ biết. Có điều đối với người dưới hơi nghiệt thôi." 〖甲 夾 Khẽ điểm một câu, phục mạch văn sau.〗 Một chốc a hoàn về báo: "Bên nhà cụ đã dọn cơm xong. Mợ hai đương ở nhà Vương phu nhân." Bà Chu nghe nói, vội vàng đứng dậy giục già Lưu: "Đi đi! Chốc nữa họ ăn cơm xong là có dịp rồi đấy, 【蒙 側 Kẻ không từng ở trong cảnh ấy thì chẳng thể biết.】 chúng ta đến chờ trước đi. Nếu chậm một bước, nhiều người đến trình việc thì khó nói lắm. Họ ăn xong lại đến giấc ngủ trưa, còn thì giờ nào nữa." 〖甲 夾 Viết ra cái vẻ bận rộn trăm việc của A Phượng, cùng dáng kiêu hãnh, quý phái.〗 〖甲 眉 Viết ra cái cần lao của A Phượng, nhưng lại là nét bút hư, nên với văn sau không trùng lặp.〗 【蒙 側 Có câu: "Giàu sang chẳng về làng, như áo gấm đi đêm." Nay Chu Thụy gia gặp được Lưu lão lão, thực khá gọi là kẻ mặc áo gấm chẳng đi đêm vậy.】 Hai người cùng xuống giường, sửa lại quần áo. Già Lưu nhắc lại thằng Bản mấy câu, rồi theo bà Chu đi quanh đến nhà Giả Liễn.

Khi đến buồng ngoài, bà Chu để già Lưu ngồi chờ một chỗ, tự mình đi qua bức tường vẽ, tiến lên cửa dinh. Biết Phượng Thư chưa ra, bà Chu tìm ngay Bình Nhi là một a hoàn hầu cận của Phượng Thư, 〖甲 夾 Để mắt. Đây cũng là một nhân vật cốt yếu trong sách. Trong Hồng Lâu Mộng tuy chưa thấy có tên, ngờ cũng nằm trong hàng phó sách ndlr: sách phụ của Kim Lăng thập nhị thoa.〗 〖甲 夾 Tên (Bình Nhi) thực là chân thực đến tột bậc, nếu đặt tên thanh nhã thì lại thành giả.〗 【蒙 側 Bọn nô bộc hạng ba, thứ bậc chẳng hề loạn.】 kể rõ lai lịch già Lưu 〖甲 夾 Tỉ mỉ! Bởi Bình Nhi vốn chẳng biết có người này.〗 rồi nói: "Bây giờ già ấy ở xa đến thăm bà Hai. Vì ngày trước bà Hai đã thường gặp, nên tôi dắt bà ấy đến đây. Chờ khi mợ xuống, tôi sẽ nói rõ đầu đuôi, chắc mợ không mắng tôi là người lỗ mãng." Bình Nhi nghe xong bèn làm chủ ý: 【蒙 側 Mỗi người có thân phận của mình.】 "Mời họ lên ngồi chỗ này đã." 〖甲 夾 Ngầm hé lộ thân phận Bình Nhi.〗 Bà Chu ra dẫn bà cháu già Lưu đến thềm giữa. Bọn a hoàn nhỏ vén rèm đỏ lên, 〖甲 夾 Đúng ngày đông.〗 vừa bước vào nhà đã thấy mùi hương ngào ngạt, 〖甲 夾 Là trong mũi Lưu lão lão.〗 già Lưu không biết mùi gì, cứ như đứng ở trong đám mây vậy. 〖甲 夾 Là cảm giác trong thân thể Lưu lão lão.〗 Nhìn khắp nhà, đồ vật bày biện sáng choang, làm cho ai nấy phải nhức đầu lóa mắt. 〖甲 夾 Là đầu mắt Lưu lão lão.〗 Già Lưu bây giờ chỉ biết gật đầu lẩm nhẩm niệm Phật. 〖甲 夾 Sáu chữ thật hết ý, nghĩ thế nào mà ra.〗 【蒙 側 Là tả cảnh xa hoa của phủ đệ, hay là tả cái thô kịch của Lưu lão lão? Đại để kẻ nhà quê thấy cảnh tượng thế này, ai mà chẳng vỡ mật kinh hồn, mê hồn say vía. Lưu lão lão còn biết niệm Phật, đã là vượt trội hơn người rồi.】 Rồi đến gian nhà phía đông là buồng ngủ của con gái Giả Liễn. 〖甲 夾 Nhớ rõ.〗 【蒙 側 Chẳng hay chẳng biết mà đến trước buồng ngủ của Đại Thư, tức Xảo Thư sau này, há chẳng phải là có

duyên?】 Bình Nhi đứng cạnh bục ngắm nhìn già Lưu, 〖甲 夾 Tả thị nữ nhà quyền quý.〗 hỏi một câu 〖甲 夾 Phép chọn chữ.〗 và mời ngồi. Già Lưu thấy Bình Nhi khắp người là lượt, trâm vàng, vòng bạc, dáng đẹp như hoa, mặt tròn như trăng, 〖甲 夾 Từ trong lòng trong mắt Lưu lão lão phác qua một nét, chẳng phải là chính truyện (chân dung cốt lõi) của Bình Nhi.〗 tưởng là Phượng Thư. 〖甲 夾 Rất giống.〗 【蒙 側 Quả thực có tình lý ấy.】 Toan chào là "cô", nhưng thấy bà Chu nói: "Đây là cô Bình." Lại thấy Bình Nhi gọi bà Chu là bà 〔三〕, già Lưu mới biết đấy chỉ là một thị nữ hạng khá. Bình Nhi mời già Lưu và cháu Bản ngồi lên bục, bọn a hoàn nhỏ pha trà mời uống.

Già Lưu nghe có tiếng lách tách như tiếng thanh la, 〖甲 夾 Từ trong lòng trong ý của Lưu lão lão mà tưởng tượng ra những chữ kỳ quái.〗 【杨 Dáng vẻ nhà quê mùa.】 nhìn ngược nhìn xuôi, thấy trên cột có treo một cái hộp, dưới hộp có một cái gì như quả cầu, cứ đưa đi đưa lại luôn. 〖甲 夾 Từ trong lòng trong mắt Lưu lão lão tự nghĩ ra phép so sánh mà hình dung, thực là hoa trong gương trăng dưới nước ndlr: ảo ảnh.〗 Già Lưu nghĩ bụng: "Nó là cái gì? Dùng nó để làm gì?" Đương lúc ngẩn ngơ suy nghĩ, 〖甲 夾 Ba chữ thật có sức.〗 thì nghe "Keng" một tiếng như chuông vàng, khánh đồng vậy. Sợ quá, già Lưu trợn mắt lên nhìn, lại thấy "keng keng" tám chín tiếng liền. 〖甲 夾 Tí mi! Là giờ Tỵ (9-11 giờ sáng).〗 〖甲 側 Viết ra thật khéo.〗 Già Lưu toan hỏi thì bọn a hoàn nhỏ chạy xô đến nói: "Mợ sắp xuống đấy!" 【蒙 側 Lưu lão lão chẳng biết, cố tình chẳng cho hỏi rõ, liền dùng "Mợ sắp xuống đấy" mà kết thúc, thực là tay vẽ rồng trong mây tài tình ndlr: kỹ thuật kể chuyện — chỉ hé lộ một phần rồi cắt ngang, như rồng ẩn trong mây, để người đọc tự tưởng tượng.】 Bà Chu và Bình Nhi đứng dậy vội bảo già Lưu: "Bà cứ ngồi đây chờ một lúc, tôi sẽ lại mời." Nói rồi chạy ra ngoài.

Già Lưu ngồi im lặng lắng tai nghe ngóng. Chỉ thấy xa xa có tiếng cười, 〖甲 側 Viết ra cảnh bọn thị tỳ.〗 chừng vài chục người đàn bà, quần áo sột soạt, lên thềm đi vào nhà. Lại thấy hai ba người đàn bà cầm hộp sơn đỏ đứng đấy chờ. Rồi trong nhà có tiếng gọi: "Dọn cơm". Mọi người dần dần lui ra, chỉ còn một vài người ở lại bưng thức ăn. Cả nhà im lặng không một tiếng động. Giờ lâu hai người khiêng cái mâm để lên trên bục. Trên mâm bát đĩa đầy những thịt cá, nhưng chỉ mới khuyết qua loa một vài thứ. 【蒙 側 Nét vẽ mộc mà nhập thần.】 Thằng Bản trông thấy đòi ăn, già Lưu tát nó một cái. Chợt thấy bà Chu cười hì hì chạy đến vẫy tay gọi. Già Lưu biết ý, dắt thằng Bản xuống bục đi lại gian giữa. Bà Chu đến thì thầm với già Lưu một lúc, rồi cùng rón rén vào nhà trong.

Vừa bước vào cửa, già Lưu nhìn thấy trên móc đồng treo một cái màn hoa màu đại hồng, 〖甲 側 Từ ngoài cửa viết vào.〗 dưới cửa sổ hướng nam, kê một cái bục giải nệm màu đại hồng; cạnh vách phía đông đặt cái nệm, tựa lưng bằng gấm thêu, một cái gối tựa và một cái nệm ngồi cũng thêu bằng chỉ kim tuyến; bên cạnh có cái ống nhổ bằng bạc. Phượng Thư ở nhà thường đội mũ Chiêu Quân lông điêu sắc tía, chung quanh có dây giắt hạt châu, mặc áo hoa màu hồng điều, khoác áo choàng bằng da chuột, viền chỉ tơ màu thạch thanh, mặc quần nền lụa đại hồng, phấn son lộng lẫy, ngồi nghiêm chỉnh ở đấy, 〖甲 夾 Một đoạn chính truyện (chân dung cốt lõi) gia thường về phòng ốc, nếp sinh hoạt, đồ dùng vật dụng của A Phượng, món gì cũng xa xỉ trân quý như đồ hiếm lạ, viết ra thực là đẹp mắt.〗 tay đương cầm cái đũa bằng đồng gạt tro lồng ấp. 〖甲 夾 Câu này là trời đất sinh ra, chẳng phải văn nơi khác bịa đặt đoán mò được.〗 〖甲 側 Tột bậc bình thường, nhưng thực ra tột bậc kỳ lạ, trong các sách bại quan (tiểu thuyết dã sử) chưa từng thấy nét bút này.〗 Bình Nhi đứng ở bên giường, bưng một cái khay sơn nhỏ, trong có một chén trà. Phượng Thư không cầm lấy chén, không ngửng đầu lên, 〖甲 側 Thần tình sống động như thật.〗 cứ tay gạt tro, miệng thong thả nói: "Làm sao mãi không mời người ta lên?" 〖甲 側 Nét bút thế này, thực khá gọi là đuổi hồn bắt vía.〗 【蒙 側 Năm chữ "sao mãi không mời người ta lên", viết hết cái thái độ của bọn phú quý thiên hạ đối với kẻ nghèo khó.】 Vừa lúc ngẩng lên uống nước thì thấy bà Chu dẫn hai người đứng ở dưới đất. Phượng Thư toan đứng dậy nhưng chưa đứng, vẻ mặt đã tươi cười hỏi han, lại quở bà Chu: "Tại sao không báo sớm?" Già Lưu đứng dưới đất lạy mấy lạy, hỏi thăm sức khỏe. Phượng Thư nói: "Chị Chu đỡ dậy, đừng để lạy nữa. Xin mời ngồi. Tôi

còn ít tuổi, chưa biết rõ thứ bậc họ hàng, không biết xưng hô thế nào?" Bà Chu nói: "Đây là bà cụ tôi mới trình mợ lúc nãy." 〖甲側 Phượng Thư nói "không biết xưng hô", Chu Thụy gia nói "bà cụ ấy". Cứ ba bốn câu đọc liền một hơi, mới đúng là giọng của Phượng Thư.〗 Phượng Thư gật đầu. Già Lưu đã ngồi vào mép bục, bảo thằng Bản đến hàng trăm lần ra chào mợ Hai, nó vẫn cứ nấp sau lưng, nhằng nhằng không chịu ra.

Phượng Thư cười 〖甲側 Cười thứ hai.〗 nói: "Chỗ họ hàng không năng đi lại, thành ra xa nhau. Người biết ra thì bảo bà con hững hờ với nhau, không đến chơi luôn; 〖甲側 A Phượng thực đáng sợ đáng ghét.〗 người không biết lại bảo chúng tôi không coi ai ra gì." 【蒙側 Cố ý viết thế này, khiến người ta yêu đến chết!】 Già Lưu vội nói: "A di đà Phật, 〖甲側 Như nghe thấy.〗 nhà chúng tôi nghèo khó, không dám đến đây, dù cô không nói gì, nhưng các ông quản gia cũng chẳng coi chúng tôi ra sao." Phượng Thư cười 〖甲側 Cười thứ ba.〗 nói: "Đừng nói thế, chẳng qua nhờ tiếng ông cha làm một chức quan kiết, chứ giàu có gì, chỉ là cái giá rỗng đấy thôi. Câu tục ngữ nói rất đúng: 'Nhà vua còn có ba họ nghèo' nữa là nhà chúng ta." 【蒙側 Đánh thức bao nhiêu con quỷ thế lợi (kẻ chỉ biết chuộng giàu sang).】 Nói xong lại hỏi bà Chu đã đến trình bà chưa. 〖甲側 Một nét bút chẳng chịu bỏ trống, quả là A Phượng.〗 Bà Chu đáp: "Còn chờ lệnh mợ." Phượng Thư nói: "Chị đi xem, nếu có ai ở đấy thì thôi, bằng không thì hãy trình xem người bảo sao?" 【蒙側 Chữ "xem" kia tinh tế vô cùng.】 Bà Chu vâng lời đi ngay.

Phượng Thư sai người lấy hoa quả cho cháu Bản ăn. Vừa nói chuyện phiếm mấy câu, đã có nhiều người nhà đến trình việc. 〖甲側 Chẳng bỏ trống việc nhà, nhưng chẳng viết thực. Hay lắm! Hay lắm!〗 Bình Nhi vào báo. Phượng Thư bảo: "Ta bây giờ đương bận tiếp khách, bảo họ chiều hãy đến. Nếu ai có việc cần thì cứ vào." Bình Nhi ra một lúc rồi vào nói: "Tôi đã hỏi, không có ai có việc gì cần cả. Tôi bảo họ về cả rồi." 【蒙側 Kẻ tài cán quả chẳng tầm thường.】 Phượng Thư gật đầu. Bà Chu trở về nói với Phượng Thư: "Bà nói, hôm nay không được rồi. Mợ tiếp cũng thế. Cảm ơn bà ấy có lòng tốt đến hỏi thăm. Bà ấy đến chơi không thì thôi, nếu có việc gì muốn nói thì cứ nói với mợ cũng được." Già Lưu nói: "Không có việc gì, tôi chỉ đến thăm bà cô và cô thôi, vì tình bà con họ hàng với nhau." Bà Chu nói: "Không có việc gì thì thôi, nếu cần gì thì cứ nói với mợ cũng như là nói với bà vậy." 〖甲側 Vợ Chu là người thực lòng vì bà lão, gọi là làm được việc thuận lợi.〗 Vừa nói bà Chu vừa đưa mắt cho già Lưu. 〖甲側 Thế nào? Lời phê của ta chẳng sai.〗 Già Lưu biết ý, chưa nói mặt đã đỏ bừng, 【蒙側 Mở miệng cầu người thật khó.】 định không nói. Nhưng hôm nay đến đây làm gì. Bà đành ngượng nghịu 〖甲眉 Bà lão có lòng biết nhẫn nhục, nên sau mới có việc cưu mang Xảo Thư. Tác giả chẳng phải viết suông, mà là vì kẻ cầu thân nhờ bạn giáng một gậy cảnh tỉnh.〗 nói: "Hôm nay mới gặp lần đầu, đáng lẽ tôi không nên nói thì phải. Nhưng vì từ xa đến đây, tôi không thưa cũng không được."

Vừa nói đến đây thì có bọn a hoàn vào trình: "Có cậu cả Dung ở bên phủ Đông sang chơi." Phượng Thư vội gạt tay nói: "Bà không cần phải nói nữa." Rồi ngoảnh mặt ra hỏi: "Cậu cả Dung ở đâu?" 〖甲側 Quen dùng phép này — mây ngang núi đứt ndlr: kỹ thuật kể chuyện, đang chuyện này nhảy sang chuyện khác.〗 Chợt nghe tiếng giày lẹp kẹp, một chàng trẻ tuổi độ mười bảy, mười tám, mặt mũi thanh tú, khổ người mềm mại, áo cừu mỏng, đai dát ngọc, từ ngoài đi vào. 〖甲側 Như vẽ chân dung kẻ công tử bột.〗 Già Lưu bấy giờ cuống quít đứng ngồi không tiện, chẳng biết lánh chỗ nào. Phượng Thư cười nói: "Bà cứ ngồi yên, cháu tôi đấy." Già Lưu mới rụt rè ngồi ghé bên cạnh bục.

Giả Dung chào rồi cười nói: "Cha cháu sai cháu đến nhờ thím một việc. Độ trước bên bà ngoại có cho thím cái bình phong pha lê. Ngày mai nhà cháu có khách, xin thím cho mượn về, xong cháu sẽ trả ngay." 〖甲側 Viết xen vào chuyện Phượng Thư, khéo khen ngợi.〗 Phượng Thư nói: "Cháu đến chậm quá. Hôm nọ ta trót cho mượn mất rồi." Giả Dung nghe nói cười hì hì, quỳ lom khom ở trên bục nói: "Nếu thím không cho mượn, cha cháu sẽ bảo cháu không khéo nói, lại bị một trận đòn thôi. Thím ơi! Thương cháu với." Phượng Thư cười 〖甲側 Lại một cười, vừa năm

lần.〗 nói: "Không lẽ cái gì của nhà họ Vương cũng đều đẹp cả. Ở bên nhà cháu bao nhiêu đồ đẹp, nhưng hễ thấy cái gì của ta là chỉ chực cuỗm thôi." Giả Dung cười nói: "Thôi xin thím cứ làm ơn cho." Phượng Thư nói: "Nhưng hễ sứt sát một tý là ta xé xác đấy!" Rồi sai Bình Nhi lấy chìa khóa mở cửa lầu, gọi mấy người cẩn thận lên khiêng bình phong đi. Giả Dung vội cười nói: "Cháu sẽ tự dẫn người mang đi, không dám làm sứt mẻ một tý." Nói xong đứng dậy đi.

Phượng Thư chợt nghĩ đến một việc, vội ngoảnh ra cửa sổ gọi: "Cháu Dung hãy trở lại đây." Mấy người bên ngoài gọi theo: "Cậu Dung hãy trở lại." Giả Dung vội quay lại, buông thõng tay đứng đợi. 〖甲 眉 Nét bút truyền thần, viết A Phượng sống động trên giấy.〗 Phượng Thư cứ lẳng lặng uống nước, ngẫn một lúc rồi mặt tự nhiên đỏ bừng lên, cười nói: "Thôi cháu hãy về đi. 〖蒙 側 Thử nghĩ phong thái trước câu "hãy về đi", tâm tư dụng ý của nàng, tác giả không một nét bút nào là chẳng khéo, không một việc gì là chẳng đẹp.〗 Cơm chiều xong lại đây sẽ nói. Bây giờ đương có người, ta chẳng bụng nào nghĩ đến nữa." Giả Dung vâng một tiếng rồi lững thững đi ra. 〖甲 側 Hay! Lại là từ bên cạnh và qua con mắt của Lưu lão lão mà viết ra. ◇ Chuyển sang hồi sau.〗

Già Lưu lúc này mới yên dạ, bèn nói: "Hôm nay tôi đem cháu cô đến, chẳng có việc gì khác cả. Chỉ vì bố mẹ cháu ở nhà ăn cũng không có, trời lại rét, nên phải mang cháu đến đây." Nói xong, lại giục thằng Bản: "Ở nhà bố mày dặn mày đến nói những gì để bày tỏ hết tình cảnh nhà ta? Mày chỉ biết ăn thôi!" Phượng Thư biết ngay, thấy đứa bé không nói, liền cười bảo: 〖甲 夾 Lại một cười, vừa sáu lần. Từ khi Lưu lão lão đến đây cười tất cả năm lần, viết ra cái vẻ láu lỉnh lanh lợi của A Phượng, nhắm mắt như thấy đứng trước mặt. ◇ Nếu gặp người biết ăn nói, cứ để người ấy nói hết; chỗ lợi hại của A Phượng chính là ở đây. ◇ Hỏi quý độc giả: từng có kẻ đem việc vay mượn đã nói rõ ràng rồi, mà người ấy vẫn giả điếc giả câm, hạng người ấy so với A Phượng thế nào? Ha ha, than ôi!〗 "Thôi, không cần nói nữa, tôi biết cả rồi." Rồi lại hỏi bà Chu: "Bà Lưu đã ăn cơm sáng chưa?" Già Lưu vội đáp: "Trời vừa sáng tôi đã tất tưởi chạy đến đây, còn có thì giờ đâu mà ăn nữa." Phượng Thư bèn sai dọn cơm ngay. Một lúc bà Chu gọi bưng một mâm cơm để ở gian nhà phía đông rồi dắt già Lưu và thằng Bản sang ăn. Phượng Thư nói: "Chị Chu sang mời hộ, tôi không thể tiếp được." Rồi lại gọi bà Chu đến hỏi: "Vừa rồi chị đến trình bà, người bảo sao?" Bà Chu đáp: "Bà nói, bà ấy không phải là người trong họ đâu. Trước đây ông nhà họ và ông nhà ta cùng làm quan một nơi, nên nhận họ cho thân đấy thôi. Đã mấy năm nay họ không đến thăm nom gì. Trước đây mỗi lần họ đến, không lần nào về không. Nay bà ấy đến thăm, cũng là có bụng tốt; 〖甲 側 Kẻ nghèo đến thăm là "có bụng tốt", ta lại từ trong Thạch Đầu Ký thấy được, than ôi!〗 đừng khinh rẻ người ta. Nếu cần gì, mợ cứ việc định đoạt." 〖甲 眉 Mấy lời của Vương phu nhân khiến ta suýt bật khóc.〗 Phượng Thư nghe xong rồi nói: "Không trách được! Bảo là người trong họ, sao ta lại chẳng biết một tí gì?"

Hai người đang nói chuyện, già Lưu đã ăn cơm xong, dắt thằng Bản đến, liếm môi liếm mép, lắp bắp cám ơn. Phượng Thư cười nói: "Hãy ngồi xuống đây để tôi nói chuyện đã. Bà nói lúc nãy tôi hiểu cả rồi. Đã là người trong họ, đáng ra không đợi bà đến đây tôi mới giúp đỡ. 〖甲 側 Điểm mấy câu "không đợi người ta đến tận cửa đã phải chiếu cố", đây cũng là lời đề đã từng thấy trong Thạch Đầu Ký.〗 Nhưng giờ nhà tôi nhiều việc, bà Hai đã có tuổi, không thể mỗi lúc nghĩ đến tất cả họ hàng được. Nhà tôi tiếng tăm bề ngoài lừng lẫy thực, biết đâu cũng còn nhiều việc khó khăn. Nói ra chưa chắc đã ai tin. Bà ở xa đến đây, lại lần đầu giãi bày câu chuyện, lẽ nào tôi để cho bà về không. 〖甲 側 Cũng là lời đã từng thấy trong Thạch Đầu Ký, than ôi!〗 May sao vừa rồi mẹ tôi cho hai mươi lạng bạc để may quần áo cho người nhà, hiện chưa dùng đến, nếu bà không chê ít thì hãy đem về tiêu tạm vậy." 〖蒙 側 Phượng Thư giỏi việc, ở chỗ thấu hiểu lòng Vương phu nhân, mượn cớ mà chu toàn, không có cái lỗi thái quá hay bất cập.〗

Già Lưu trước nghe nói khó khăn, tưởng không hy vọng gì, trong lòng thậm thột. 〖甲 側 Đáng thương đáng than!〗 Sau thấy cho hai mươi lạng bạc thì hớn hở vui mừng, người rạo rực lên, 〖甲 側 Đáng thương đáng than!〗

cười nói: "Chúng tôi biết nhà ta bây giờ cũng khó khăn thực. Nhưng tục ngữ nói: 'Con lạc đà còm rúm, vẫn lớn hơn con ngựa.' Dù thế nào mặc lòng, nhà ta chỉ nhổ một cái lông măng còn hơn cả cái lưng chúng tôi." Bà Chu đứng bên, nghe già Lưu nói nhiều câu tục tằn, phải đưa mắt bảo thôi. Phượng Thư cười, không để ý đến, sai Bình Nhi đem gói bạc ra và lấy thêm một quan tiền nữa 〖甲側 Lệ thường thế này cũng đã từng thấy.〗 để cả trước mặt già Lưu. Phượng Thư nói: "Hai mươi lạng bạc này hãy tạm cho lũ trẻ may áo rét. Nếu bà không cầm, thật là trách tôi rồi. Còn quan tiền này gọi là tiền thuê xe về. Hôm nào bà lại đến chơi, thế mới là tình họ hàng. Bây giờ muộn rồi, không muốn mời suông. Khi về nhà, ai nên hỏi thăm, nhờ bà hỏi hộ." 【蒙側 Lời nói ấm áp như gió xuân, như nghe thấy tiếng.】 Nói rồi đứng dậy.

Già Lưu tay cầm tiền, mồm cám ơn lia lịa rồi theo bà Chu đi ra. Ra đến nhà ngoài, bà Chu mới nói: "Cha mẹ ơi! Khi gặp mợ ấy sao bà nói vụng về thế? Cứ mở miệng ra bà gọi thằng Bản là 'cháu cô'. Tôi nói câu này bà đừng giận, ngay cháu ruột mợ ấy cũng phải ăn nói cho nhã nhặn. Như cậu Dung mới thực là cháu, chứ đâu lại có thằng cháu như thế này?" 〖甲夾 Cùng với "đưa mắt" ở trước đối nhau, khá thấy trong văn chương không có một chữ nào là chữ suông. ◇ Vì tiền tài thế lực mà khóc một tiếng.〗 【蒙側 Kẻ không tự lượng sức thì đâu đâu cũng có; còn làm được đến mức không lộ chút sắc cạnh, coi như không có việc gì, thì Phượng Thư cũng đáng gọi là bậc hào kiệt.】 Già Lưu cười nói: "Chị ơi! 〖甲側 Vẽ thẹn thùng như thấy trước mắt.〗 Trông thấy mợ ấy tôi yêu quá đi mất, còn nói sao nên lời nữa." Hai người nói chuyện xong lại đến nhà bà Chu ngồi một lúc. Già Lưu muốn để một lạng bạc cho con bà Chu ăn quà, nhưng bà Chu khi nào thèm để mắt đến, nhất định không nhận. Già Lưu cám ơn luôn mồm, rồi ra cửa sau về nhà.

Thực là:

> Để giúp đỡ trong khi hởi dạ,
>
> Hơn bạn bè ở chỗ mang ơn.

〖甲 Một hồi "Nhất tiến Vinh phủ", khúc chiết chìm nổi, bút như rồng lượn, lại đem bao cử chỉ hào hoa khiến người xem đã nắm được đại khái, ngờ tác giả đương lúc lòng như hoa nở.〗

〖甲 Mượn bà Lưu mà vào chính văn (đoạn cốt lõi khắc họa) của A Phượng, "Đưa hoa cung" (tên hồi 7) viết cảnh "Vàng Ngọc lần đầu gặp gỡ" làm dẫn, tác giả thực bút tựa rồng bay, biến ảo khôn dò, chẳng xét kỹ đến ba bốn lượt, lặp đi tính mãi, thì sao có thể lĩnh hội được? Than ôi!〗

【戚 Tổng bình: Phong lưu trong mộng, phong lưu lúc tỉnh — thử hỏi đâu thật đâu giả? Bà Lưu đến cầu cạnh, cậu Dung sang vay mượn, xiết bao đảo điên tréo ngoe mà báo đáp lẫn nhau. Bậc anh hùng ra tay chỉnh đốn dùng mưu lược, đâu phải cứ ôm khư khư sống chết mà canh giữ.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên tác là "Thanh Bản tỉ đệ" (chị em Bản, Thanh), cứ theo Kí bản, Canh bản sửa. Xét: Cứ theo văn trước, Thanh Nhi và Bản Nhi không phải là quan hệ tỉ đệ (chị-em trai), mà "tỉ muội" (chị em) thì có thể chỉ chung quan hệ chị em gái, anh trai-em gái, chị gái-em trai.

〔二〕 Nguyên tác chép là " image-placeholder", các bản khác còn có "𠰁" và nhiều cách viết khác nữa, lại có giáp chú âm nghĩa và xuất xứ, khá thấy chữ này là chữ mới đương thời, hình chữ còn chưa thống nhất.

(三) Nguyên tác là "Chu đại tẩu" (chị dâu Chu), tham cứ các bản mà sửa. Trong sách, ở những chỗ khác Bình Nhi đều gọi Chu Thụy gia là "Chu đại nương" (bà Chu).

Hồi 7: Đưa hoa cung, Chu Thụy thán Anh Liên — Bàn việc học, Tần Chung kết bạn Bảo Ngọc

Hồi 7

Đưa hoa cung, Chu Thụy thán Anh Liên — Bàn việc học, Tần Chung kết bạn Bảo Ngọc

【戚 Hết khổ đến sướng xoay vần đổi thay, đang mạnh bỗng yếu ai kẻ tỏ tường? Kẻ sáng suốt xưa nay vốn thương người sáng suốt, thế vận dấy lên thì ngòi bút càng cứng cáp điêu luyện. Máy bố cục không kẽ hở khó lòng dò thấu, ngòi bút đa tài lại riêng phần tinh diệu. Chốn có tình mà hóa vô tình đến vậy, sao người người chẳng chịu tỉnh ra?】

> Thơ đề rằng:
>
> Mười hai bông hoa sắc mới tinh
>
> Biết ai người tiếc đóa hoa xinh?
>
> Gặp nhau hỏi đến tên cùng họ
>
> Nhà ở Giang Nam vốn họ Tần.

Bà Chu tiễn già Lưu về rồi, lên trình Vương phu nhân. 〖甲 側 Không trình Phượng Thư mà trình Vương phu nhân, chỗ tưởng như không kể rõ, lại chính là chỗ kể rõ ràng nhất.〗 Không thấy Vương phu nhân ở trong phòng, hỏi ra lũ a hoàn mới biết là sang chơi bên Tiết phu nhân. 〖甲 側 Văn chương chỉ tùy bút viết ra, đã có cái diệu ở chỗ linh hoạt trôi chảy.〗 Bà Chu bèn ra cửa nách, qua nhà phía đông, đến viện Lê Hương. Vừa vào cửa, thấy a hoàn của Vương phu nhân là Kim Xuyến 〖甲 側 Kim Xuyến, Bảo Thoa phản chiếu lẫn nhau. Diệu!〗 cùng một a hoàn mới để tóc 〖甲 側 Anh Liên ơi, từ ngày xa cách vẫn bình an chứ?〗 đang đùa với nhau ở trên thềm. Trông thấy bà Chu, Kim Xuyến biết tất có việc gì liền hếch mồm vào phía trong ra hiệu. 〖甲 側 Sống động như tranh vẽ.〗 Bà Chu khẽ nâng rèm bước vào, thấy Vương phu nhân cùng Tiết phu nhân đang nói chuyện lan man hết việc nhà đến việc người. 【蒙 側 Chẳng phải chuyện ấy, thì không thể dài dòng như vậy.】

Bà Chu không dám đánh động, rảo bước vào nhà trong. 〖甲 夾 Luôn dùng lối bút rẽ hai ngả đường (đang kể chuyện này bỗng rẽ sang chuyện khác), khiến người đọc chẳng đoán được văn chương.〗 Thấy Tiết Bảo Thoa 〖甲 側 Từ khi vào Lê Hương viện, đến đây mới viết.〗 mặc đồ thường, 〖甲 夾 Hay! Viết một người thì đổi một ngòi bút, đổi một kiểu mới.〗 〖甲 眉 Ấy tức là cảnh "ở nhà quen mặc áo cũ cho thoải mái" vậy.〗 trên đầu chỉ búi tóc trần, ngồi cạnh bục, cúi xuống bàn nhỏ cùng a hoàn là Oanh Nhi đang vẽ hoa. 〖甲 側 Một bức "Tú song sĩ nữ đồ" (bức tranh thiếu nữ bên song the), khéo mà nghĩ ra được chu đáo đến thế.〗 Thấy bà Chu đến, Bảo Thoa bỏ bút xuống, quay người lại, đon đả cười mời: "Mời chị Chu ngồi." Bà Chu vội cười hỏi: "Cô mạnh luôn chứ?" Rồi ngồi cạnh bục nói: "Đã hai ba hôm nay không thấy cô sang bên kia chơi, hay là cậu Bảo có điều gì trái ý với cô chăng?" 〖甲 側 Một người không sót, một nét bút không cứng nhắc.〗 Bảo Thoa cười: "Sao lại nói thế? Chỉ vì bệnh của tôi lại phát mấy hôm, 〖甲 眉 "Bệnh ấy". Chữ "ấy" [trong "bệnh ấy"], cùng hai chữ "lại" ở đoạn "không biết vì sao" của hai Ngọc trước kia, đều là lối văn tự nhiên như trời đất ban cho; lại tỉnh lược bao nhiêu lời thừa, tức là "tiếc mực như vàng" vậy.〗 nên phải ở nhà tĩnh dưỡng mấy ngày." 〖甲 側 Hễ có chỗ trống là đưa bút chen vào.〗 Bà

Chu nói: "Thế à? Cô có bệnh căn gì, nên mời thầy xem mạch, bốc thang thuốc, uống dứt hẳn đi mới được. Còn trẻ tuổi mà mắc bệnh không phải là chuyện chơi đâu!" Bảo Thoa nghe nói, cười đáp: "Thôi đừng nhắc đến chuyện uống thuốc nữa! Bệnh này tôi đã mời thầy, uống thuốc, chẳng biết tốn bao nhiêu bạc. Mặc cho danh y tiên dược gì cũng không thấy hiệu nghiệm. Sau may nhờ một vị hòa thượng đầu trọc, 〖甲 側 Kỳ lạ quái dị, thực như rồng mây làm mưa, lúc ẩn lúc hiện, khiến người chẳng đoán được.〗 nói chuyên trị bệnh vô danh, tôi nhờ xem. Người bảo tôi bị nhiệt độc từ trong bào thai, 〖甲 側 Lòng phàm chợt bốc, bởi thế nghiệp hỏa cùng thiêu.〗 【威 夾 Hai chữ "nhiệt độc" vẽ ra cảnh vợ chồng nhà giàu, ham vui nhất thời để hại cho con cái, há chẳng nên cẩn thận sao!】 may mà tiên thiên tốt, nên chưa việc gì. 〖甲 側 Vì bản chất nàng đằm chắc đấy thôi, nếu là bọn Đại Ngọc, Phượng Thư, chẳng biết sẽ chữa ra sao.〗 Nếu uống thuốc thường thì không ăn thua. Hòa thượng bèn cho một phương thuốc bể, lại cho một gói thuốc bột làm thuốc dẫn, mùi thơm lạ thường, không biết lấy ở đâu ra. Người bảo hễ lên cơn thì uống một viên là khỏi. Kể cũng lạ, uống vào quả thấy hiệu nghiệm." 〖甲 夾 Nàng chẳng biết lấy ở đâu ra, ta thì biết rất rõ: hái ở núi Phóng Xuân, hòa với nước biển Quán Sầu, nhờ thỏ ngọc Cung Quảng Hàn giã nhỏ, rồi bào chế trên điện Linh Không trong Thái Hư Ảo Cảnh đấy.〗

Bà Chu hỏi: "Phương thuốc ấy thế nào? Cô nói cho biết, chúng tôi ghi nhớ để mách người, sau này có ai mắc bệnh như thế, cũng là một việc làm phúc." Bảo Thoa cười đáp: "Không hỏi phương thuốc ấy còn hơn, hỏi đến thực là làm người ta bực đến chết được. Các vị thuốc đều là thứ sẵn có, không khó kiếm, chỉ khó nhất là hai chữ 'vừa khéo': phải có mười hai lạng nhụy hoa mẫu đơn trắng nở mùa xuân, 〖甲 側 Phàm dùng con số "mười hai", đều là chiếu ứng với mười hai thoa.〗 【蒙 側 Tượng mười hai tháng trong năm.】 mười hai lạng nhụy hoa sen trắng nở mùa hạ, mười hai lạng nhụy hoa phù dung trắng nở mùa thu, mười hai lạng nhụy hoa mai trắng nở mùa đông. Đem bốn thứ nhụy hoa ấy, phơi vào ngày xuân phân năm sau, trộn với thuốc bột, tất cả tán nhuyễn. Lại cần mười hai đồng cân nước mưa ngày vũ thủy…" Bà Chu vội thốt lên: "Ối chao! Mất đến một hai năm mới thành thang thuốc. Nhỡ ngày vũ thủy không mưa thì làm thế nào?" Bảo Thoa cười: "Cho nên mới bảo, nước mưa vừa khéo thế sao có được, không có thì đành chờ vậy. Còn phải mười hai đồng cân nước móc ngày bạch lộ, mười hai đồng cân sương ngày sương giáng, mười hai đồng cân tuyết ngày tiểu tuyết. Đem bốn thứ nước này hòa đều, trộn với thuốc hoàn, thêm mười hai đồng cân mật ong, mười hai đồng cân đường trắng, viên bằng quả nhãn, đựng trong hũ sành cũ, chôn dưới gốc hoa. Khi phát bệnh, lấy ra một viên, sắc với mười hai phân hoàng bá 【威 夾 Trải ấm lạnh thói đời, biết ngọt đắng, dù ly biệt cũng tự an lòng, cho nên gọi tên là Lãnh Hương Hoàn. Lại nói rằng hương mà có thể lạnh, thì trong thiên hạ không gì là không thể lạnh vậy.】 làm thang uống." 〖甲 夾 Cuối cùng dùng hoàng bá lại càng diệu. Có thể thấy vị "ngọt đắng" nào phải chỉ riêng mười hai nàng thoa, người đời ai cũng đều nếm trải.〗

Bà Chu nghe xong cười: "A di đà Phật! Khéo hại chết người!" 〔一〕 "Chờ đến mười năm cũng chưa chắc đã gặp được khéo như thế." Bảo Thoa nói: "Cũng may, sau khi ông ta nói rồi đi, trong một hai năm may mà đều có đủ các thứ, khó khăn lắm mới chế được một liều. Nay tôi mang từ Nam lên Bắc, hiện chôn ở dưới gốc cây lê." 〖甲 側 "Lê Hương" hai chữ đã được cài cắm, chẳng phải đặt suông.〗 Bà Chu lại hỏi: "Thuốc ấy có tên không?" Bảo Thoa đáp: "Có." 〖甲 側 Một chữ thành câu.〗 "Cũng là vị hòa thượng đầu trọc đặt cho, gọi là 'Lãnh Hương Hoàn'." 〖甲 側 Mới mẻ thanh nhã, kỳ lạ hết sức.〗 Bà Chu nghe xong gật đầu, lại hỏi: "Khi phát bệnh, rốt cuộc thấy thế nào?" Bảo Thoa đáp: "Chẳng thấy gì, chỉ ho suyễn thôi, uống một viên là khỏi." 〖甲 夾 Lấy hoa làm thuốc, há kẻ phàm tục ăn khói lửa nghĩ ra được? Xin chư vị chẳng cần hỏi việc có hay không, chỉ cứ y theo văn chương mới lạ này mà vui lòng đẹp mắt, thì đáng nâng cạn chén lớn.〗

Bà Chu còn định nói nữa, chợt nghe Vương phu nhân hỏi: 【蒙 側 Kết thúc gọn ghẽ.】 "Ai ở trong ấy?" Bà Chu vội chạy ra thưa, nhân tiện trình việc già Lưu. Một lúc, thấy Vương phu nhân không nói gì, bà toan lui ra, 〖甲 夾 Hành văn chỉ cốt ở một hai chữ, đã tiết kiệm bao nhiêu công sức. Kẻ không nắm được cái diệu này, dù có ngồi trước cửa sổ vặn vẹo trăm cách cũng không ra.〗 thì Tiết phu nhân chợt cười bảo: 〖甲 夾 Chữ "chợt" và chữ "lại" đối chiếu với hai chữ "toan" và

"mới".〗 "Chị hãy đứng lại. Tôi có ít đồ, nhờ chị mang hộ." Nói rồi gọi Hương Lăng. 〖甲 夾 Hai chữ "Hương Lăng" vẫn từ chữ "Liên" dấy lên. "Anh Liên" đọc giống "Ưng Liên" (đáng thương), "Hương Lăng" đọc giống "Tương Liên" (thương xót cho nhau). Đây là Anh Liên sau khi đã đổi tên.〗 Có tiếng rèm động, a hoàn bé hồi nãy chơi đùa với Kim Xuyến tiến vào, hỏi: "Thưa mợ, gọi con có việc gì?" 〖甲 夾 Chính là cái giọng trời sinh của Anh Liên. Hay lắm!〗 Tiết phu nhân bảo: "Lấy hộp hoa ở trong rương mang lại đây." Hương Lăng vâng lời, bưng một hộp gấm nhỏ sang. Tiết phu nhân nói: "Đây là mười hai cành hoa bằng the chồng, kiểu mới rất đẹp, trong cung chế ra. Hôm qua tôi nghĩ: cất đó để cũ đi thì uổng, sao không đem cho các chị em đội. Hôm qua định cho, nhưng lại quên mất. Hôm nay chị đến thật khéo, tiện mang đi giúp. Ba cô nhà ta mỗi cô hai cành; còn sáu cành, hai cành cho cô Lâm, bốn cành cho chị Phượng." 〖甲 側 Văn hay! Trong tiểu thuyết xưa nay có được cái khẩu khí ấy không?〗 Vương phu nhân nói: "Sao không để cho cháu Bảo mà lại nghĩ đến chúng nó?" Tiết phu nhân đáp: "Chị không biết, con ranh ấy tính lạ lắm" 〖甲 側 Hai chữ "cổ quái", chính là thân phận Bảo Khanh (tức Bảo Thoa).〗 "xưa nay nó không thích hoa với phấn bao giờ." 〖甲 夾 Nên biết một hồi Chu Thụy này chính là vì Bảo Thoa và Hương Lăng mà có, cũng là chỗ đắc lực của Thạch Đầu Ký vậy.〗

Nói rồi, bà Chu cầm hộp ra ngoài. Thấy Kim Xuyến vẫn còn ngồi ngoài nắng. Bà Chu hỏi: "Con Hương Lăng này có phải con bé mà người ta thường nói, khi sắp vào Kinh mới mua, vì nó mà xảy ra vụ án mạng đấy không?" 【蒙 側 Nhắc lại chuyện từ trước.】 Kim Xuyến đáp: "Nó đấy, chứ còn ai nữa." 〖甲 側 Làm sáng tỏ Anh Liên.〗 Đang nói, thấy Hương Lăng cười hì hì chạy đến. Bà Chu kéo tay nó lại gần, ngắm nghía một hồi, rồi quay sang Kim Xuyến cười nói: "Dáng điệu con này khá lắm, hơi giống chị Dung nãi nãi ở phủ Đông nhà ta." 〖甲 夾 Phép nhất kích lưỡng minh (một nét bút làm sáng tỏ cả hai người), vẻ đẹp của hai người đều có thể biết được. Lại chợt nghĩ đến Tần Khả Khanh, sao mà huyền ảo đến thế! Ví bằng nói giống người nào đó trong phủ Vinh, thì cứng đờ mất, nên mới lấy dáng vẻ Khả Khanh ở xa làm ví von, tưởng như rất vu vơ, nhưng lại là chuyện tình thực có trong thiên hạ.〗 Kim Xuyến cười đáp: "Tôi cũng bảo thế." Bà Chu lại hỏi Hương Lăng: "Em đến đây được mấy năm rồi? Cha mẹ em giờ ở đâu? Năm nay mấy tuổi? Quê quán ở đâu?" Hương Lăng nghe hỏi, lắc đầu: "Em chẳng nhớ gì cả." 〖甲 夾 Đau thương đến cực điểm, cũng phải thu lại như thế mới hay. Bằng không, sẽ lại thành một đoạn văn Hương Lăng nhớ quê hương rồi.〗 Bà Chu và Kim Xuyến nghe nói, thay nàng thở dài thương cảm một hồi. 【蒙 側 Đau lòng như Tây Thi *ndlr: nhắc tích Tây Thi ôm ngực vì đau tim, mày nhíu mà dáng vẫn đẹp, càng khiến người ta thương*, chính nàng lúc ấy còn chịu đựng được, chỉ có kẻ ngoài cuộc thay nàng mà lo nghĩ, không kìm được nỗi đau đớn vô cùng của Hương Lăng, có phải chăng, hay không phải chăng?】

Một lúc sau, bà Chu đem hoa đến nhà sau của Vương phu nhân. Nguyên gần đây Giả mẫu nói cháu gái đông, ở chung một chỗ không tiện, nên chỉ để Bảo Ngọc và Đại Ngọc ở bên cạnh cho đỡ buồn, còn Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân thì dọn sang ba gian nhà ôm (bão hạ — nhà phụ áp vào nhà chính) phía sau phòng Vương phu nhân, bảo Lý Hoàn sớm tối trông nom. 〖甲 側 Chẳng buông một nét bút nào nhàn rỗi.〗 Bà Chu tiện đường đến đấy trước. Thấy mấy a hoàn nhỏ đang ngồi im trong nhà ngoài đợi sai gọi. A hoàn của Nghênh Xuân là Tư Kỳ và a hoàn của Thám Xuân là Đãi Thư〔二〕 〖甲 夾 Tên hay. Tỳ nữ của bốn thoa họ Giả, ngầm lấy bốn chữ Cầm, Kỳ, Thư, Họa đặt tên, thật là tỉnh lược, thật là sáng mắt, nhưng lại là chỗ tục đấy mà hóa thanh nhã.〗 đang vén rèm bước ra, tay bưng khay chén trà. Bà Chu biết ngay mấy cô đang ngồi chơi với nhau, bèn vào nhà trong, thấy Nghênh Xuân và Thám Xuân đang đánh cờ dưới cửa sổ. Bà Chu đưa hoa và nói rõ là của Tiết phu nhân cho. Hai cô dừng đánh cờ, đứng dậy gửi lời cảm tạ, sai a hoàn cất đi.

Bà Chu vâng lời rồi nói: "Cô Tích Xuân không ở nhà, có lẽ sang bên cụ." A hoàn đáp: "Không sang bên ấy thì còn ở đâu." 〖甲 夾 Dùng phép họa gia "tam ngũ tụ tán" (bố cục lúc tụ lúc tan linh hoạt) mà viết, mới không cứng đờ.〗 Bà Chu nghe nói đi sang ngay, gặp Tích Xuân đang cười đùa với tiểu ni cô Trí Năng ở am Thủy Nguyệt 【列 夾 Tức Mạn Đầu am.】 . 〖甲 夾 Luôn luôn hễ có chỗ trống là đưa bút chen vào. Trăm việc bận rộn lại dẫn ra việc Vương phu nhân thích bố thí, khá

khen một ngòi bút dùng làm trăm nghìn ngòi bút. ◇ Lại làm phục bút cho văn sau.〗〖甲眉 Một nét bút nhàn rỗi, lại kéo động mạch lạc của nửa bộ sau.〗 Trông thấy bà Chu đến, Tích Xuân hỏi có việc gì. Bà Chu mở hộp ra nói rõ. Tích Xuân cười: "Tôi đang nói với Trí Năng, ngày mai tôi cũng cắt tóc theo cô ấy đi tu. Rõ khéo chưa, lại đưa hoa đến! Đã cắt tóc thì còn cài hoa vào đâu nữa?" 【蒙側 Xúc cảnh sinh tình, để lộ thân phận.】 Nói rồi, mọi người cười ầm lên, Tích Xuân sai a hoàn Nhập Họa cất hoa đi. 〖甲夾 Rằng Tư Kỳ, rằng Đãi Thư, rằng Nhập Họa, văn sau bổ sung Bão Cầm. ◇ Bốn chữ Cầm, Kỳ, Thư, Họa vốn rất tục, nhưng trên thêm một chữ hư ndlr: 虚字 = hư tự = chữ phụ trợ. Ở đây là các chữ Tư, Đãi, Nhập, Bão đứng trước Cầm/Kỳ/Thư/Họa thì thành mới lạ.〗

Bà Chu hỏi Trí Năng: "Cô đến đây từ bao giờ? Sư phụ đầu trọc của cô đi đâu?" Trí Năng đáp: "Chúng tôi đến từ sớm. Sư phụ tôi đến thăm bà Hai, rồi sang phủ ông họ Dư, bảo tôi chờ ở đây." 〖甲夾 Lại điểm xuyết thêm một ông "Vu lão gia", khá biết bọn sùng bái tăng ni đều là kẻ ngu muội cả.〗 Bà Chu lại hỏi: "Tiền hương cúng hàng tháng ngày rằm đã lĩnh chưa?" Trí Năng lắc đầu: "Chẳng biết." 〖甲夾 Diệu! Còn trẻ chưa từng việc. Hết thảy những trò lừa bố thí, gạt đồ cúng chay, đều là lũ già trọc đầu bày trò. Viết một hạng người, một hạng người sống động như thật.〗 Tích Xuân nghe vậy, hỏi bà Chu: "Tiền hàng tháng của các chùa miếu nay ai coi?" Bà Chu đáp: "Là Dư Tín" 〖甲側 Điểm rõ hai chữ "ngu tính" (bản tính ngu muội). "Dư Tín" đọc gần âm với "ngu tính".〗 coi. 【蒙側 Viết gia nô thường ghen ghét đố kỵ nhau, trước mặt người cố ý gièm pha hãm hại.】 Tích Xuân nghe xong cười: "Thảo nào sư phụ cô ấy vừa đến, vợ Dư Tín đã chạy sang, thì thầm với sư phụ hồi lâu, chắc cũng chỉ vì việc ấy." 〖甲夾 Một người chẳng bỏ sót, một việc chẳng lơ là, phục xuống bao nhiêu văn sau, há thực chỉ vì đưa hoa thôi sao!〗

Bà Chu nói chuyện với Trí Năng một lúc, rồi sang nhà Phượng Thư. Đi qua đường cạnh, lướt dưới cửa sổ nhà Lý Hoàn, 〖甲夾 Tỉ mỉ quá! Lý Hoàn dẫu không có hoa, há có thể bỏ sót không viết được? Nên dùng nét bút tiện này, tùy bút điểm xuyết, khiến người xem không lơ đãng.〗 vượt tường hoa phía tây, ra cửa nách, bước vào viện Phượng Thư. Đến gian chính đường, thấy a hoàn nhỏ là Phong Nhi đang ngồi ở bực cửa buồng Phượng Thư. Thấy bà Chu đến, Phong Nhi vội vàng 〖甲側 Hai chữ này gấp gáp.〗 vẫy tay bảo bà sang nhà đông. Bà Chu biết ý, rón rén đi sang nhà đông, thấy vú em đang vỗ bé Đại Thư ngủ. 〖甲側 Luôn luôn không trùng lối, viết một lần có một kiểu mới.〗 Bà Chu khẽ hỏi vú em: "Mợ Hai đang ngủ trưa đấy à? Cũng nên mời dậy chứ." Vú em lắc đầu. 〖甲側 Có cái thần (thần lý — cái hồn tinh túy bên trong).〗 Đang hỏi, bỗng nghe bên kia một trận cười, có cả tiếng Giả Liễn. Kế đó cửa phòng mở ra, Bình Nhi bưng chậu đồng lớn ra, gọi Phong Nhi múc nước vào. 〖甲夾 Văn hay ý lạ! Phong cách con người A Phượng, há lẽ nào không để ý đến hai chữ "phong nguyệt"? Nếu cứ thẳng bút mà viết, chẳng những đường đột danh giá A Phượng, mà cũng không còn văn hay để thưởng thức. Nhưng nếu không viết, thì vạn lần không thể được. Cho nên chỉ dùng phép "liễu tàng anh vũ ngữ phương tri" (như chim vẹt giấu trong cành liễu — nghe tiếng kêu mới hay; tức lối viết giấu mà lộ), lược điểm nhuộm vài nét, chẳng những văn tự có chỗ ẩn vi, mà cũng không đến nỗi ô uế cốt cách anh phong tuấn tú của A Phượng. Ấy gọi là sách này không chỗ nào chẳng diệu.〗〖甲眉 Ta xưa nay vẫn tàng trữ bức "U song thính oanh ám xuân đồ" (bức tranh bên song vắng lắng oanh kêu trong xuân thầm) của Cừu Thập Châu, tâm tư bút mực, đã là vô song; nay thấy bức truyện A Phượng này, bèn thấy họa công thật là cứng đờ.〗 Bình Nhi đi sang bên này, trông thấy bà Chu, hỏi: "Bà lại chạy sang đây làm gì thế?" Bà Chu vội đứng dậy, đưa hộp cho Bình Nhi, nói việc đưa hoa. Bình Nhi mở hộp, lấy bốn cành, quay người đi ngay. Nửa khắc sau, tay lại cầm hai cành ra, 〖甲側 Văn chương tụ hoa đúc gấm, cho nên khiến người mắt tai hoa loạn.〗 gọi Thái Minh đến, dặn: "Đem sang phủ bên kia cho Tiểu Dung đại nãi nãi đội." 〖甲側 Đang bận lại càng bận, đây cũng gọi là "chỗ rậm không lọt kim".〗 Rồi sau mới bảo bà Chu về thưa tạ ơn.

Bà Chu bấy giờ mới sang phía Giả mẫu. Đi qua xuyên đường, ngẩng đầu lên, thấy con gái mình ăn mặc chải chuốt, vừa ở nhà chồng đến. Bà Chu vội hỏi: "Mày đến đây làm gì?" Người con gái cười đáp: "Mẹ vẫn khỏe chứ. Con ở nhà chờ suốt nửa ngày, không gặp. Mẹ có việc gì bận mà không về. Chờ mãi không được, con đã đến thăm cụ. Bây giờ con

lại sang thăm bà Hai. Mẹ còn bận việc chưa xong à? Tay cầm cái gì đấy?" Bà Chu cười: "Ối chào! Hôm nay già Lưu đến, thành ra mình lại mua lấy việc, vì bà ta mà tao phải chạy suốt nửa ngày. Vừa rồi, Tiết phu nhân lại sai đem mấy cành hoa cho các cô. Đến bây giờ cũng chưa đưa hết! Hôm nay mày đến đây chắc là có việc gì?" Người con gái cười đáp: "Mẹ khéo đoán thế! Nói thực với mẹ, con rể mẹ hôm trước say rượu cãi nhau với người ta, không biết làm sao, bị người ta vu oan giá họa, cho là anh ấy lý lịch không rõ ràng, thưa quan bắt phải giải về nguyên quán. Vì thế con đến nhờ mẹ bàn tính, xem nhờ vả ai giải quyết cho xong?" Bà Chu nghe rồi đáp: "Tao biết ngay mà. Có gì đáng ngại đâu! Mày cứ về nhà đợi. Để tao đưa hoa cho cô Lâm đã rồi về nhà ngay. Lúc này bà và mợ Hai đều không rỗi. Mày về đợi tao, chẳng có gì đáng vội." Người con gái nghe vậy quay về, lại dặn: "Mẹ mau về nhé!" Bà Chu đáp: "Ừ, con nhà hèn, chưa từng trải việc, đã cuống lên thế rồi." Nói xong, đi sang buồng Đại Ngọc. 〖甲夾 Lại sinh ra một đoạn nhỏ, là chuyện thường trong Vinh, Ninh nhị phủ, cũng là chính văn (đoạn cốt lõi) của A Phượng. Nếu không đan cài như thế, cứ suốt một mạch đưa hoa đến hết, thì quá cứng đờ, chẳng phải bút mực của Thạch Đầu Ký vậy.〗

Ai ngờ khi ấy Đại Ngọc không ở trong buồng mình, mà đang ở bên buồng Bảo Ngọc, cùng nhau chơi Cửu liên hoàn. 〖甲側 Hay lắm! Lại một kiểu mới. Lúc này hai Ngọc đã cách phòng rồi.〗 Bà Chu bước vào cười: "Thưa cô Lâm! Tiết phu nhân bảo tôi mang hoa đến biếu cô." Bảo Ngọc nghe nói, giành nói trước: "Hoa gì thế? Đưa tôi xem." Một mặt vội giơ tay đỡ lấy. 〖甲側 Xem kìa, ngòi bút lồng Bảo Ngọc vào.〗 Mở hộp xem, thấy hai cành hoa giả xếp bằng the chồng trong cung, kiểu mới rất khéo. 〖甲側 Đến đây mới tả kỹ dạng hoa.〗 Đại Ngọc chỉ ghé vào tay Bảo Ngọc xem qua, 〖甲側 Hay! Xem kìa viết Đại Ngọc.〗 rồi hỏi: "Chỉ đưa cho mình tôi thôi, hay các cô khác cũng có cả?" 〖甲夾 Trong lòng Đại Ngọc, chẳng biết có tâm tư sâu kín gì.〗 Bà Chu đáp: "Các cô đều có, hai cành hoa này là của cô đấy!" Đại Ngọc lại xem một lần nữa, 〖甲側 "Lại xem một lần nữa", truyền thần.〗 cười nhạt: "Tôi biết ngay mà, thừa người thì mới đến phần tôi. Thay tôi tạ ơn đi!" 〖甲側 Ta thực chẳng biết trong lòng Đại Khanh (tức Đại Ngọc) có tâm tư sâu kín gì.〗 Bà Chu không dám nói lại câu gì. 〖甲眉 Ta xem một hồi đưa hoa, Tiết phu nhân nói "con ranh ấy không thích hoa với phấn", thì bảo là chính truyện (chân dung cốt lõi) của Bảo Thoa; lại đến đoạn "A Phượng đùa xuân" 〔三〕, thì biết là chính truyện của A Phượng; nay đến đoạn Tần Nhi (Đại Ngọc), lại đem bản tính của A Tần từ trong xương tủy viết ra, mới biết cũng là chính truyện của Tần Nhi. Trong tiểu thuyết một bút làm hai ba việc thì có, một việc mở hai việc thì có, nhưng chưa từng có lối bút nhiều như cát sông Hằng thế này.〗 Bảo Ngọc bèn hỏi: "Chị Chu sang bên ấy làm gì thế?" Bà Chu đáp: "Bà ở bên ấy, tôi sang trình việc. Khi về Tiết phu nhân tiện bảo tôi đem hoa sang cho các cô." Bảo Ngọc nói:"Chị Bảo ở nhà làm gì? Làm sao mấy hôm nay không sang chơi?" Bà Chu đáp: "Trong mình cô ấy hơi khó chịu." Bảo Ngọc nghe nói, bảo với bọn a hoàn: "Ai sang bên ấy nói hộ là ta và cô Lâm 〖甲側 Bốn chữ "và cô Lâm" để mắt.〗 sai sang thăm hỏi dì và chị, xem chị ấy yếu ra sao, uống thuốc gì. Lẽ ra ta nên đích thân sang thăm, nhưng mới ở trường về, hơi bị lạnh, ngày khác sẽ sang thăm." 〖甲眉 Ta xem mấy câu "mới ở trường về", chợt nhớ lại cảnh tượng ngày xưa, khá thương! Ngẫm bọn trẻ con nhà quyền quý, mở miệng đã bảo "ở trường", cũng như kẻ chợ đời mở miệng đã bảo "có chút việc", nhưng nào có thực có việc bao giờ! Ấy chỉ là lời che đậy vin cớ mà thôi. Bảo Ngọc nếu không nói "ở trường về nhiễm lạnh", thì lẽ nào lại nói "vì mải chơi mà nhiễm lạnh" ư? Viết ra một tiếng cười, rồi một tiếng thở dài.〗 Nói xong, Thiện Tuyết vâng lời đi ngay. Bà Chu cũng ra về, không còn chuyện gì nữa.

Nguyên con rể Chu Thụy là Lãnh Tử Hưng, bạn thân với Giả Vũ Thôn, 〖甲側 Để mắt.〗 gần đây nhân việc bán đồ cổ, bị kiện tụng lôi thôi, nên sai vợ đi chạy chọt. Bà Chu cậy thế của chủ, không thèm để bụng đến việc ấy, cho là chỉ tối đến nhờ Phượng Thư là xong.

Lúc lên đèn, Phượng Thư đã bỏ đồ trang sức ra, đến phòng Vương phu nhân thưa chuyện: "Hôm nay nhà họ Chân 〖甲側 Lại nhắc tới họ Chân.〗 mang biếu mấy thứ quà, con đã nhận cả rồi. 〖甲側 Không cần tả kỹ mới hay.〗 Nhân tiện bên ấy có thuyền sang đây tiến cống mùa đông, con cũng gửi biếu mấy thứ của nhà ta giao cho họ mang đi."

Vương phu nhân gật đầu. Phượng Thư lại nói: "Lễ mừng thọ cụ bà Lâm An Bá đã sắm sửa đủ cả rồi, mẹ định sai ai mang đi?" 〖甲側 Chỗ gian xảo của A Phượng.〗 Vương phu nhân đáp: "Con xem ai rỗi thì sai bốn đàn bà mang đi là xong, còn phải hỏi ta làm gì?" 〖甲夾 Vẽ phác đôi việc, thực là nghìn manh nghìn mối, trên giấy dẫu một hai hồi có chỗ không viết đến việc của A Phượng, nhưng vẫn có A Phượng ở chỗ ấy chân tay bận rộn tâm trí bận rộn, xem hồi này khá biết.〗 【蒙側 Tâm kế mỗi người mỗi khác, trong câu hỏi đáp mơ hồ muốn lộ ra.】 Phượng Thư lại cười: "Hôm nay chị Trân đến mời con ngày mai sang chơi, vậy ngày mai ở nhà không có việc gì." Vương phu nhân đáp: "Có việc hay không cũng chẳng can hệ gì. Mỗi khi chị ấy mời cả chúng ta thì con không được tự nhiên; nay không mời chúng ta, chỉ mời một mình con, đủ biết chị ấy có bụng tốt muốn cho con được thư thái. Chớ nên phụ lòng người ta, dù có việc cũng nên sang chơi mới phải." 【蒙側 Kẻ sai khiến người nên có đoạn tâm tưởng ấy.】 Phượng Thư vâng lời. Lúc ấy chị em Lý Hoàn, Nghênh Xuân cũng đến thăm hỏi xong, đều về buồng mình, không còn chuyện gì nữa.

Ngày hôm sau, Phượng Thư sắm sửa xong, đến trình Vương phu nhân trước, rồi sang từ biệt Giả mẫu. Bảo Ngọc nghe thấy cũng đòi đi theo. Phượng Thư đành bằng lòng, đợi Bảo Ngọc thay quần áo, hai chị em cùng ngồi xe, lát sau vào đến Ninh phủ. Từ sớm đã có Vưu thị, vợ Giả Trân, cùng con dâu là Tần thị, vợ Giả Dung, dẫn bao nhiêu cơ thiếp a hoàn đàn bà ra đón ngoài cửa nghi môn. Vưu thị vừa trông thấy Phượng Thư, trước hết cười giễu một trận, rồi một tay dắt Bảo Ngọc, cùng vào thượng phòng ngồi. Tần thị dâng trà xong. Phượng Thư nói: "Chị và cháu mời tôi sang có việc gì? Có gì thì mang ra, tôi còn bận việc đây." 【蒙側 Miệng nói lòng nghĩ, chỉ sợ người ta không biết.】 Vưu thị, Tần thị chưa kịp đáp, thì bọn cơ thiếp dưới đất đã cười nói: "Hôm nay mợ Hai không sang đây thì thôi, đã sang thì không thể về ngay được đâu." 【蒙側 Chẳng phải kẻ thấm nhuần thế thái trong bụng, thì không thể có lời văn tuyệt diệu đến thế.】 Đang nói, thấy Giả Dung vào thỉnh an. Bảo Ngọc hỏi: "Anh Cả hôm nay đi vắng à?" Vưu thị đáp: "Ra ngoài thành thăm bác." Lại nói: "Xem ra chú hơi buồn, ngồi đây làm gì, sao không ra ngoài dạo chơi?"

Tần thị cười: "Hôm nay thật khéo, lần trước chú Bảo muốn gặp em tôi. Hôm nay nó cũng đang ở đây, 〖甲眉 Muốn đưa Kình Khanh (tức Tần Chung) ra, lại cho chị em dâu nhỏ trước tụ họp nhàn đàm, tùy bút dẫn ra, chẳng thấy một tia gượng ép.〗 chắc ở trong thư phòng, chú sao không sang chơi?" Bảo Ngọc nghe nói, bèn nhảy xuống sập đòi đi. Vưu thị, Phượng Thư đều vội bảo: "Thong thả, vội gì?" Rồi dặn người nhà: "Phải cẩn thận đưa đi, đừng để chú ấy phải tủi thân, không được như khi theo cụ sang đây đâu." 〖甲夾 "Tủi thân" hai chữ rất không thông, nhưng lại là chí tình, viết bọn đàn bà ngu muội đến thế!〗 Phượng Thư nói: "Đã vậy, sao không mời cậu Tần sang đây, tôi cũng muốn gặp. Lẽ nào tôi lại không được gặp cậu ấy sao?" Vưu thị cười: "Thôi, thôi! Gặp làm gì. Con nhà người ta nhu mì quen, không bạo dạn như trẻ nhà mình. 〖甲夾 Nhà cô thì quen lối nuôi con thả lỏng, đùa nghịch lăn lóc bừa bãi, chẳng biết nhà ai mới là nơi nâng niu như châu như ngọc đây? Chỗ này cực kỳ mâu thuẫn nhưng lại cực kỳ nhập tình, vì chính là khẩu khí của đàn bà nhà quyền thế.〗 【蒙側 Khéo phản sấn (làm nổi bật bằng cách nói ngược), mới tỏ ra tôn trọng.】 Mới gặp cái người sấn sổ như thím bao giờ, lại chả bị người ta cười chết đi được." Phượng Thư cười: "Tôi không cười ai thì thôi, 〖甲側 Tự phụ thế cũng đáng.〗 lại để cho đứa bé cười tôi à?" Giả Dung cười: "Cháu không dám nói thế. Nó nhút nhát, chưa thấy cảnh trận to bao giờ. Thím trông thấy, đừng bực mình." Phượng Thư quát: "Nó là Na Tra, tôi cũng phải gặp cho được. Đừng nói láo! Không dắt nó ra ngay, coi chừng tôi cho mày cái tát bây giờ." 〖甲眉 Chỗ này viết A Phượng phóng túng, là phục mạch cho văn sau.〗 Giả Dung cười hì hì: "Cháu không dám cưỡng lời, để cháu dắt nó lại."

Nói rồi, quả nhiên ra ngoài dắt vào một cậu bé chừng mười tuổi, so với Bảo Ngọc hơi gầy hơn một chút, nhưng mặt mũi sáng sủa, môi son, má phấn, dáng người tuấn tú, đi đứng phong nhã, hơn hẳn Bảo Ngọc, chỉ có điều nhút nhát như con gái, bẽn lẽn đến chào Phượng Thư. Phượng Thư thích lắm, đẩy Bảo Ngọc một cái, cười: "Thử sánh xem nào!" 〖甲側 Chẳng biết nghĩ từ đâu ra.〗 Rồi nghiêng mình xuống, cầm tay cậu bé bảo ngồi bên cạnh, thong thả hỏi tuổi

tác, học hành, 〖甲側 Rõ ràng viết Bảo Ngọc, lại cố ý tả A Phượng trước.〗 mới biết tên tự là Tần Chung. 〖甲夾 Đặt ra ngụ ý "Tình chủng" — tên "Tần Chung" đọc giống "Tình chủng" (mầm si tình). Cổ thi rằng: "Vị giá tiên danh Ngọc, lai thời bản tính Tần" (Chưa gả chồng tên đã là Ngọc / Khi sinh ra họ vốn là Tần). Hai câu ấy chính là đại cương lĩnh, đại ẩn dụ, đại châm biếm của sách này.〗 Bọn a hoàn đàn bà của Phượng Thư thấy Phượng Thư mới gặp Tần Chung, chưa kịp chuẩn bị lễ vật gì, bèn vội chạy sang nói với Bình Nhi. Bình Nhi vốn biết Phượng Thư với Tần thị thân hậu, tuy Tần Chung còn bé nhưng cũng không nên hà tiện, bèn tự chủ ý, lấy một tấm the lụa, hai cái khánh vàng nhỏ khắc chữ "Trạng nguyên cập đệ", giao người đem sang cho Phượng Thư. Phượng Thư còn nói nhún là "quà mọn quá". Tần thị tạ ơn. Lát sau, ăn cơm xong, bọn Vưu thị, Phượng Thư, Tần thị ngồi đánh bài, không kể. 〖甲夾 Một người chẳng bỏ sót, lại dẫn ra câu "cường tướng chi hạ vô nhược binh" (dưới tay tướng mạnh không có lính yếu).〗

Bảo Ngọc và Tần Chung cứ tùy tiện ngồi đứng nói chuyện. 〖甲側 Nhàn nhạt viết ra.〗 Bảo Ngọc chỉ vừa mới trông thấy dáng người Tần Chung, trong lòng đã thấy như mất mát cái gì, ngẩn ra nửa ngày, trong lòng lại trỗi dậy một niềm ngây dại, tự nghĩ: "Trong thiên hạ sao lại có hạng người này! Nay xem ra, ta thành như lợn bùn, chó ghẻ. Đáng giận cho ta sinh ra trong nhà công hầu môn đệ, nếu cũng sinh vào nhà nho nghèo quan kiết, thì sớm được qua lại kết giao với cậu ấy, không đến nỗi uổng phí một đời. Ta dù tôn quý hơn cậu ấy, 〖甲夾 Câu này không phải là lời trong tâm ý Bảo Ngọc, mà là ý của lũ công tử các đời xưa nay.〗 nhưng lụa là gấm vóc, chẳng qua chỉ để bọc cái cây khô, gỗ mục này; rượu ngon dê béo, cũng chẳng qua chỉ để lấp cái hố phân, rãnh bùn này. Hai chữ 'phú quý' thực không ngờ bị ta chà đạp mất!" 〖甲夾 Một đoạn si tình, lật ngược câu "hiền hiền dịch sắc" (trọng người hiền đức, xem nhẹ sắc đẹp — Luận Ngữ), khiến từ đây về sau trong đám bằng hữu không còn ai dám giả bàn đạo nghĩa, đối luận tình thường.〗 【蒙側 Đây là một chỗ đại phát tiết (trút hết nỗi lòng) của tác giả.】 Tần Chung từ khi thấy Bảo Ngọc dung mạo hơn người, cử chỉ không phù phiếm, 〖甲夾 Hai chữ "bất phù" thật diệu, Tần Khanh (tức Tần Chung) chọn ở chỗ này.〗 lại thêm mũ vàng áo gấm, a hoàn kiêu, hầu trai xa, 〖甲夾 Hai câu này là chê, không phải khen. Tám chữ này che đậy biết bao nhiêu bọn yêu mị quyền quý, chính là điều Tần Khanh khinh.〗 Tần Chung trong lòng cũng tự nghĩ: "Quả nhiên Bảo Ngọc này chẳng trách sao ai cũng yêu mến. Chỉ giận cho mình sinh vào nhà thanh hàn, không thể sớm tối kết giao với cậu ấy, khá biết hai chữ 'bần phú' hạn cuộc con người, cũng là việc đại bất khoái ở thế gian." 〖甲夾 Trong hai chữ "bần phú", đánh mất biết bao anh hùng bằng hữu!〗 【蒙側 Luôn luôn là chỗ đại phát tiết của tác giả, mượn đó để tỏ bao nhiêu nỗi không vui.】 Hai người đều nghĩ vơ vẩn như vậy. 〖甲夾 Tác giả lại định lừa dối mọi người đây.〗 Chợt 〖甲夾 Hai chữ này viết trẻ con truyền thần.〗 Bảo Ngọc hỏi cậu đọc sách gì. 〖甲夾 Bảo Ngọc hỏi chuyện đọc sách, cũng là chuyện kỳ chẳng thể ngờ.〗 Tần Chung thấy hỏi, bèn cứ thực đáp. 〖甲夾 Bốn chữ "bèn cứ thực đáp", khắp thiên hạ bằng hữu hãy đến xem.〗 Hai người anh nói tôi thưa, chừng mươi câu sau, càng thấy thân mật.

Lát sau bày trà quả lên. Bảo Ngọc nói: "Chúng ta không uống rượu, cứ bày hoa quả lên cái sập con trong nhà trong, ra đấy ngồi ăn, đỡ bận cho các người." 〖甲夾 Mắt thấy hai người đã là một thân một thể rồi.〗 Thế là hai người vào trong uống trà. Tần thị một mặt bày rượu quả cho Phượng Thư, một mặt vội vào dặn Bảo Ngọc: "Thưa chú, cháu chú còn ít tuổi, ăn nói có điều gì sơ suất, xin hãy vì tôi mà đừng chấp nó. Nó nhút nhát thực, nhưng tính khí trái ngang, không biết lựa lời đâu." 〖甲側 Thực viết Tần Chung, cùng phản chiếu Bảo Ngọc.〗 【蒙側 Làm phục bút cho văn sau.】 Bảo Ngọc cười: "Chị cứ đi, tôi biết rồi." Tần thị lại dặn em một hồi, rồi mới sang tiếp Phượng Thư.

Lát sau, Phượng Thư và Vưu thị lại sai người sang hỏi Bảo Ngọc muốn dùng thức gì thì cho người sang lấy. Bảo Ngọc nhận lời, nhưng không nghĩ gì đến ăn, chỉ hỏi Tần Chung những việc nhà gần đây. 〖甲夾 Bảo Ngọc hỏi đọc sách đã kỳ, nay lại hỏi việc nhà, há chẳng càng kỳ hơn?〗 Tần Chung thưa: "Thầy dạy con năm ngoái về nghỉ. Cha con tuổi già yếu ốm, lại bận việc quan, vì thế chưa bàn đến việc mời thầy khác. Hiện giờ con chỉ ở nhà ôn tập bài cũ. Vả lại việc

học cũng phải có một vài bạn tri kỷ 〖甲側 Để mắt.〗 【蒙側 Phục mạch.】 cùng nhau bàn bạc, mới có thể tiến ích." 〖甲眉 Thực là em của Khả Khanh.〗 Bảo Ngọc chẳng đợi nói hết, vội đáp: "Đúng đấy. Nhà tôi vẫn có một trường tư. Người trong họ không mời được thầy đều có thể vào đấy học, con em các nhà thân thích cũng có thể theo học. Tôi vì năm ngoái thầy dạy về quê rồi, nên cũng đang bỏ dở. Ý cha tôi cũng muốn tạm cho tôi sang đấy ôn tập, chờ sang năm thầy lên, rồi mỗi người tự học ở nhà. Bà tôi bảo: một là trường đông người, sợ bọn trẻ nghịch ngợm, hai là cũng vì tôi đau yếu mấy hôm, nên tạm hoãn. Cứ như anh nói, ông nhà cũng đang lo việc này. Hôm nay về, sao anh không thưa với ông nhà, sang trường học của chúng tôi, tôi cũng làm bạn, đôi bên đều có lợi, há chẳng phải việc tốt hay sao?" Tần Chung cười: "Hôm nọ cha con ở nhà bàn việc mời thầy, cũng đã nhắc đến nghĩa học bên này, vốn định sang thưa chuyện với ông nhà bên này, nhưng thấy bên này bận luôn, sợ việc nhỏ mọn sang quấy quả không tiện. Nếu chú Bảo quả thực lượng cho cháu nhỏ được phép mài mực rửa nghiên, sao không mau mau tác thành, 〖甲眉 Thực là em của Khả Khanh.〗 để đôi bên không đến nỗi bỏ hoang, lại có thể thường ngày tụ họp trò chuyện, lại có thể yên lòng cha mẹ, lại có thể được vui thú bạn bè, há chẳng tốt sao?" 【蒙側 Sảng khoái tràn trề, đến mức này.】 Bảo Ngọc cười:"Yên tâm, yên tâm! Chúng ta về trước kẻ với anh rể chị dâu và chị Liễn. Hôm nay anh về thưa với ông nhà, tôi về thưa lại với bà tôi, làm gì chẳng mau xong." Hai người bàn định xong. Bấy giờ trời đã lên đèn, lại ra xem họ đánh bài một lúc. Lúc tính sổ, Tần thị, Vưu thị lại là hai người thua tiền rượu, 〖甲側 Tự nhiên là hai người thua.〗 hẹn đến ngày kia làm tiệc rượu phạt, rồi lại nói chuyện một hồi.

Ăn cơm tối xong, trời đã tối, Vưu thị bảo: "Cắt hai đứa hầu bé, đưa cậu Tần về nhà." Bọn đàn bà truyền ra ngoài, một lúc sau Tần Chung đứng dậy cáo từ. Vưu thị hỏi: "Sai ai đưa về đấy?" Bọn đàn bà đáp: "Ở ngoài họ cắt Tiểu Đại, không ngờ nó say rượu, nó chửi ầm cả lên." 〖甲夾 Nên biết rằng chửi chẳng phải một lần.〗 【蒙側 Ghét cái ác mà không trừ được, chuộng cái thiện mà không dùng được, cho nên để họa mãi không thôi, khá than thay!】 Vưu thị, Tần thị đều nói: "Sao lại cắt nó làm gì! Lũ hầu bé có đứa nào không sai được, cớ sao lại còn dây với nó?" 〖甲側 Thực là kỳ.〗 Phượng Thư nói: "Lâu nay người ta chê chị nhu nhược quá, nuông người nhà như thế còn ra thể thống gì!" Vưu thị thở dài: "Thím không biết thằng Tiểu Đại à? Ngay ông tôi còn chẳng đoái hoài đến nó, anh Trân cũng không thèm đoái hoài đến nó. Chỉ vì từ nhỏ nó theo các cụ ra trận ba bốn phen, từ trong đống xác chết cõng cụ sống lại, được mệnh; nó kiếm được cái gì cũng đem về cho chủ ăn, còn mình đành nhịn đói. Hai hôm không có nước, kiếm được nửa bát cũng đem về cho chủ uống, còn mình thì uống nước đái ngựa. Chẳng qua cậy chút công lao tình nghĩa ấy, lúc cụ tổ còn sống ai cũng phải đối đãi đặc biệt, nay ai còn nỡ làm khó nó? Bản thân nó đã già, lại không giữ thể diện, chỉ ham uống rượu, hễ say là không ai không chửi. Tôi vẫn thường dặn bọn quản sự, đừng sai nó việc gì, cứ coi như là đã chết rồi là xong. Không ngờ hôm nay lại sai nó!" 【蒙側 Có công lao ấy, thực không thể khinh suất chà đạp, cũng nên xử trí có đạo, hậu đãi nuôi dưỡng, tôn trọng đẳng cấp. Đưa người về nhà, vốn chẳng phải việc đền công. Ấy gọi là công thần nhà Hán chẳng giữ nổi đầu ndlr: như Hàn Tín, Bành Việt — lập công lớn rồi bị giết, ta biết rồi.】 Phượng Thư nói: "Tôi làm gì chả biết lão Tiểu Đại ấy. Rút cuộc chỉ tại chị không có chủ ý, đã có đứa như thế, sao không tống cổ nó đến một cái trại nào xa tít là xong chuyện." 〖甲眉 Đây là phục mạch cho vụ "hiệp lý Ninh Quốc phủ" (Phượng Thư sang coi sóc Ninh Quốc phủ) về sau.〗 Nói rồi, hỏi: "Xe của chúng ta đã sắp đủ chưa?" Bọn người hầu dưới đất đều đáp: "Đã hầu xong cả."

Phượng Thư cũng đứng dậy cáo từ, cùng Bảo Ngọc dắt tay nhau đi. Vưu thị tiễn ra đến đại sảnh, đèn đuốc sáng trưng. Lũ hầu nhỏ đứng chực ngoài sân đan trì (sân lát gạch son trước đại sảnh). Tiểu Đại cậy Giả Trân không ở nhà — dù ở nhà cũng chẳng làm gì được — lại càng tha hồ ngông nghênh. Nhân mượn chén say, trước hết chửi đại tổng quản Lại Nhị, 〖甲夾 Nhớ kỹ: phủ Vinh thì là Lại Đại, lại cố ý đan chéo cho diệu.〗 bảo hắn bất công, "mềm thì nắn, rắn thì buông", có việc tốt thì sai người khác, còn việc nửa đêm tối tăm đưa người thì sai tao. Đồ vô lương tâm, thằng tạp

chủng! Thằng quản gia mù kia! Mày không nghĩ sao, cụ Tiều này chỉ ghếch một chân lên còn cao hơn cả cái đầu mày. Hai mươi năm về trước, mắt cụ Tiều này có ai vào đâu? Nói gì bọn tạp chủng nhà mày!"

Đang chửi hăng, Giả Dung ra tiễn Phượng Thư lên xe. Mọi người quát ngăn không được, Giả Dung nhịn không nổi, bèn chửi hắn mấy câu, sai người: "Trói nó lại! Chờ mai tỉnh rượu, sẽ hỏi nó muốn chết hay muốn sống!" 【蒙側 Đáng thương! Thiên hạ thường thường như thế.】 Tiều Đại có coi Giả Dung vào đâu, lại càng gào to lên, đuổi theo Giả Dung gọi: "Này anh Dung! Mày đừng làm bộ ông chủ với thằng Tiều Đại này! Nói gì đến hạng mày, ngay cha mày, ông mày, cũng không dám vênh vang với thằng Tiều Đại này! Chẳng có thằng Tiều Đại này, chúng mày làm quan, hưởng vinh hoa, chịu phú quý à? Ông tổ nhà mày một sống mười chết mới dựng nên cơ nghiệp này, đến nay không báo ơn thì thôi, lại dám lên mặt chủ nhân với tao! 〖甲側 Chọt xen đoạn Tiều Đại này, thực đáng kinh tâm động phách, một chữ hóa một giọt lệ, một giọt lệ hóa một hạt máu.〗 Không nói gì đến tao còn khá, chứ nói nữa thì tao sẽ dao đỏ đâm vào, dao trắng rút ra〔四〕!" 〖甲夾 Lối văn trong miệng kẻ say. ◇ Một đoạn mượn miệng tên nô bộc say để thong thả điểm vài nét chuyện cũ chuyện gần của Ninh Vinh, đặc biệt vì thiên hạ thế gia mà khóc.〗 Phượng Thư ở trên xe nói với Giả Dung: "Sao không tống cổ ngay thằng giặc này đi, để nó ở trong nhà chỉ có hại thôi. Nhỡ thân thích biết chuyện, há chẳng cười nhà ta mất cả vương pháp quy củ." Giả Dung vâng "Dạ".

Lũ hầu thấy hắn quá ngông cuồng, đành phải xúm vào vật xuống trói lại, lôi ra chuồng ngựa. Tiều Đại càng lôi cả Giả Trân ra, gào loạn lên: "Tao phải vào từ đường khóc với cụ tổ đây. Ai ngờ bây giờ lại đẻ ra những giống súc sinh này! Hàng ngày trộm chó bắt gà, kẻ thì ba hôi **ndlr: 爬灰 — cha chồng tư thông với con dâu**, kẻ thì nuôi chú nhỏ **ndlr: 養小叔子 — chỉ chị dâu tư thông với em chồng**, tao lại không biết à? Chúng mày 'cánh tay gãy giấu vào trong tay áo'!" 〖甲眉 "Bất như ý sự thường bát cửu, khả dữ nhân ngôn vô nhị tam" (Việc chẳng như ý mười phần hết tám chín / Điều có thể ngỏ cùng ai không được đôi ba). Lấy hai câu ấy phê đoạn này, mong tạm an ủi được Thạch Huynh.〗 【蒙側 Phóng bút mắng cho hả một hồi, nhà phú quý, thường mắc họa này.】 Lũ hầu nghe hắn nói toàn những câu không có trời đất, sợ hết hồn vía, chẳng đoái hoài gì nữa, trói chặt hắn lại, lấy đất và phân ngựa nhét đầy mồm hắn.

Phượng Thư và Giả Dung ở đằng xa nghe thấy, đều giả điếc. Bảo Ngọc ngồi trên xe thấy cảnh say quấy như thế, cũng thấy thú vị, bèn hỏi Phượng Thư: "Chị ơi, nó nói 'ba hôi', 'ba hôi' là nghĩa thế nào?" 【蒙側 Ngầm làm phục bút cho đoạn sau này Sử Tương Vân hỏi.】 Phượng Thư nghe nói, vội trừng mắt quát: "Đừng nói bậy! Quân say rượu nói càn. Em là hạng người gì, không bảo là không nghe thấy, lại còn hỏi lẩn mẩn! Để chị về thưa mẹ, xem có đòn không!" 【蒙側 Hy Phượng giỏi việc.】 Bảo Ngọc sợ hãi, vội van xin: "Chị ơi, từ giờ em không dám nói nữa." Phượng Thư cũng vội trở lại giọng dịu dàng dỗ dành: "Thế mới phải chứ. Để khi về, chúng ta sẽ trình cụ, sai người đến trường nói rõ, rồi mời Tần Chung sang học ngay."

Nói rồi, trở về phủ Vinh. Muốn biết việc sau thế nào, hãy xem hồi sau phân giải. Chính là:

> Chẳng vì tuấn tú nên làm bạn
> Chính bởi phong lưu mới học hành.

〖甲側 Hóa ra chẳng học là đồ ngu xuẩn.〗

【戚 Tổng bình: Cơn say của Tiều Đại, làm phục bút cho bệnh của Khả Khanh đến chết. Lời nói của bà Chu, cái hại của thói đời vụ lợi thực là hung hiểm. Tác giả có tâm Bồ Đề, vì người đời thuyết pháp.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên tác viết "Chân xảo tử nhân liễu" (thật khéo chết người), bản Kỉ Mão, Canh Thìn viết "Chân khanh tử nhân đích sự nhi" (thật là việc hại chết người), chữ "xảo" (khéo) là do chữ "khanh" (hại) chép nhầm mà thành, nay sửa theo. Xét khẩu ngữ ở đây thì "khanh tử nhân" (hại chết người) là truyền thần, vả lại câu dưới lại có một chữ "xảo", cũng nên tránh trùng lặp cho hay.

〔二〕 "Đãi Thư": Bản Kỉ Mão, Thích Tự, Liệt Tàng, Dương Tàng đều giống, bản Canh Thìn, Mông Phủ, Thìn, Thư thì viết "Thị Thư" (chữ "Thị" trong bản Canh Thìn là do chữ "Đãi" sửa nét). Có người dẫn "Ngụy thư - Thuật nghệ" cho rằng "Thị Thư" có xuất điển, nên theo "Thị Thư". Nhưng ở đây bốn tên a hoàn lớn "Bão Cầm" và "Tư Kỳ", "Đãi Thư" và "Nhập Họa" là hai hai thành đối với nhau, mà "Thị Thư" thì không đối với "Nhập Họa". Lại nữa, chỗ này các bản đều có lời phê gọi những tên ấy là "diệu danh", "tục trung bất tục", "tân nhã", khá thấy nên lấy "Đãi Thư" do chính tác giả tự đặt làm đúng, chứ không nên lấy chữ "Thị Thư" có dụng điển.

〔三〕 Lời phê này kể ra ba "đoạn" là chính truyện của Bảo Thoa, Phượng Thư và Đại Ngọc. Đoạn của Thoa và Đại đều viết rõ lý do, đoạn của Phượng Thư chưa viết lý do mà lại viết "A Phượng Tích Xuân nhất đoạn". Chính truyện của Phượng Thư không thể kéo cả Tích Xuân vào, chỗ này nói "nhất đoạn" tức chỉ đoạn Phượng Thư và Giả Liễn ban ngày phong nguyệt hí lộng, nay tạm sửa chữ "tích" (惜) thành chữ "hi" (嬉).

〔四〕 Nguyên tác viết "Bạch đao tử tiến khứ, hồng đao tử xuất lai" (dao trắng đâm vào, dao đỏ rút ra), đây là văn pháp người thường, không phải "văn pháp trong miệng kẻ say", nay theo bản Kỉ Mão, Canh Thìn sửa lại.

Hồi 8: Tiết Bảo Thoa ốm nhẹ ở Lê Hương viện — Giả Bảo Ngọc say khướt ở Giáng Vân hiên

Hồi 8

Tiết Bảo Thoa ốm nhẹ ở Lê Hương viện — Giả Bảo Ngọc say khướt ở Giáng Vân hiên

【威 Chỗ tình ảo nồng nàn, cho nên lắm lúc giận hờn. Há phải chỉ riêng Tần nhi (tức Đại Ngọc) là người hay ghen? Chớ để tâm tư nhọc nhằn trằn trọc, sự nghiệp trăm năm rốt cuộc chẳng chân.】

> Thơ đề rằng:
>
> Vạc cổ vừa pha tượng phượng tủy,
>
> Hiếm thay chén ngọc đựng quỳnh tương.
>
> Chớ rằng the lụa không phong nhã,
>
> Hãy ngắm kim oa đối ngọc lang.

Khi Bảo Ngọc và Phượng Thư về đến nhà, chào hỏi mọi người xong, Bảo Ngọc bèn thưa với Giả mẫu, muốn mời Tần Chung đến trường cùng học, để có bạn bè ganh đua, 〖甲 側 Chưa chắc.〗 Bảo Ngọc lại khen phẩm hạnh của Tần Chung rất đáng để mọi người yêu mến. 【蒙 側 Hai chữ "yêu mến" tả ra chân thần của Bảo Ngọc, nếu là kẻ khác ắt chẳng chịu để lộ.】 Phượng Thư ở bên cũng nói giúp: "Có ngày Tần Chung sẽ đến hầu bà". 【蒙 側 Phượng Thư nói giúp là vì Tần thị, dụng ý khúc chiết thấu hết nhân tình.】 Nghe nói, Giả mẫu càng thêm vui mừng. 〖甲 側 Đến đây đã đủ mười phần, không cần phiền văn thuật nữa, cho nên diệu. Phép "thâu độ kim châm" (chuyển mạch kín đáo).〗 Nhân tiện Phượng Thư mời Giả mẫu đi xem hát ở bên phủ Ninh. Giả mẫu tuy có tuổi, nhưng vẫn thích các cuộc vui. 〖甲 側 Một nét khắc họa chân dung Giả mẫu.〗 Hôm sau, Vưu thị đến mời, Giả mẫu liền cùng Vương phu nhân, Đại Ngọc và Bảo Ngọc sang xem hát. Đến gần trưa Giả mẫu về nghỉ. 〖甲 夾 Tự sự có phép. Nếu cứ chăm chăm tả xem hát, ắt là một mụ già nhà nghèo mới phất, chưa từng thấy đời vậy. Tả hai chữ "tùy tiện": hứng cao thì đi, hứng hết thì về, mới là chính truyện (chân dung cốt lõi) của nhà đời đời phong tước. Vả lại hai chữ "cao hứng" ấy, lại sinh ra bao nhiêu văn chương.〗 Vương phu nhân vốn ưa thanh tĩnh, 〖甲 夾 Cố ý phạm vào Hình phu nhân, nhưng là mỗi người mỗi truyện.〗 thấy Giả mẫu về, cũng theo về. Phượng Thư ở lại làm chủ cuộc vui, đến chiều mới thôi. 〖甲 側 Tỉ mỉ lắm, kể rõ xong.〗

Bảo Ngọc đưa Giả mẫu về, muốn đợi bà đi ngủ trưa rồi sẽ trở lại xem nữa, nhưng lại sợ làm phiền bọn Tần thị, 〖甲 側 Toàn là tấm lòng thấu hiểu.〗 Nghĩ đến Bảo Thoa gần đây phải ở nhà dưỡng bệnh, mình chưa lại thăm lần nào, ý muốn đến đó, nhưng lại sợ đi qua cửa nách nhà trên, gặp việc gì ngăn trở chăng, nếu gặp cha thì 〖甲 側 Đây là chính truyện (đoạn cốt lõi), thực là nỗi khổ tâm khi xưa, than ôi!〗 càng không tiện. 〖甲 側 Tỉ mỉ lắm.〗 Chẳng thà đi quanh ra đường khác, xa một quãng còn hơn. Khi ấy người nhà đương chờ thay quần áo cho Bảo Ngọc, nhưng thấy Bảo Ngọc đi ra cửa thứ hai, bọn người nhà kéo nhau đi theo, tưởng lại sang bên kia xem hát, ngờ đâu khi đến xuyên đường, Bảo Ngọc lại theo hướng đông bắc đi ra sau dinh. Đang đi thì gặp hai gia khách là Thiềm Quang 〖甲 側 Diệu! Ấy là ý "triêm quang" (nhờ vả).〗 và Đan Sính. 〖甲 側 Càng diệu! Ấy là ý "thiện ư phiến nhân" (khéo lừa người).〗

Nhân trông thấy, họ chạy ngay đến, người ôm lưng, người dắt tay Bảo Ngọc, cười nói: "Phật con của chúng tôi đây! 〖甲 側 Chẳng ra luân lý gì, nhưng khẩu khí giống hệt.〗 Chúng tôi nằm chiêm bao chăng? Được gặp cậu có dễ dàng đâu?" Họ hỏi thăm sức khỏe rối rít một lúc rồi mới đi. 〖甲 眉 Suốt dọc đường dùng phép ba màu nhạt tô nhiễm, mây trôi nước chảy, tả ra cái phong thái không xa không gần của công tử nhà quyền quý. Kẻ từng trải thì mừng vì tả thực, người chưa trải qua ắt khó tránh chê phiền.〗 Một bà già gọi hai người kia, hỏi: "Có phải hai vị ở chỗ ông lớn lại đây không?" 〖甲 側 Chỉ vì một mình Ngọc huynh, mà người người đều có tâm sự, tinh tế.〗 Hai người kia gật đầu: "Ông hiện đương ngủ trưa ở Mộng Pha Trai 〖甲 側 Khiến người này ý nghĩ xa xăm. ◇ Diệu! Nơi mộng thấy tiên Pha vậy ndlr: Mộng Pha Trai = "thư phòng mơ gặp Đông Pha", Tô Đông Pha là đại văn hào đời Tống, người đời tôn là "Pha tiên", vị tiên họ Pha.〗 đấy, không can gì đâu." 〖甲 側 Ngọc huynh tri kỷ. Cười một tiếng.〗 Nói xong rồi đi. Nghe vậy, Bảo Ngọc cũng cười.

Rồi quay sang phía bắc, đến viện Lê Hương. 【蒙 側 Uống "Lãnh Hương Hoàn", ở "Lê Hương viện". Thú vị thay!】 Lại gặp Ngô Tân Đăng là tổng lĩnh giữ kho tiền 〖甲 側 Diệu! Ấy là "vô tinh đảng" (không cân lường) vậy.〗 và Đài Lương là đầu mục kho thóc, 〖甲 側 Diệu! Ấy là "đại lượng" (rộng rãi) vậy.〗 cùng tất cả bảy người đang ở buồng kế toán đi ra. Thấy Bảo Ngọc, họ vội vàng đứng xếp hàng chắp tay. Có một anh mãi biện tên là Tiền Hoa, 〖甲 夾 Cũng là ý "tiền khai hoa" (tiền nở hoa, tức tiêu tiền). Tùy sự sinh tình, nhân tình thành văn.〗 vì từ lâu chưa được gặp Bảo Ngọc, vội chạy lên quỳ gối, chắp tay hỏi thăm sức khỏe. Bảo Ngọc mỉm cười, giơ tay kéo hắn đứng dậy. Mọi người cười nói: "Hôm nọ chúng tôi thấy chữ cậu viết vào một tờ giấy dán ở một chỗ nọ, rất đẹp. Vậy hôm nào xin cậu viết cho chúng tôi một tờ." 〖甲 眉 Ta cũng từng mắc lừa này, nay đọc đến đây, thẹn thùng cười một tiếng. Lúc này có người ba mươi năm trước từng nói câu ấy với ta đang ở bên cạnh, nhìn dáng người ấy đã đầu bạc lưng còng, bèn bảo người ấy cùng nghe kỹ mấy lời này, người ấy lặng lẽ rơi lệ, ta cũng vì thế mà mất hứng.〗 Bảo Ngọc cười: "Trông thấy ở đâu?" Mọi người nói: "Ở nhiều chỗ. Ai cũng khen, có người đến tìm chúng tôi để xin nữa." 【蒙 側 Kẻ hầu hạ người trên, không có kiến thức ấy, không có cách đón ý ấy, thật khó mà tránh khỏi bị chán ghét, ô hô ai tai!】 Bảo Ngọc cười: "Có đáng cái gì, các anh cứ nói với bọn hầu nhỏ của tôi là được thôi." Nói xong rồi đi. Mọi người đợi Bảo Ngọc đi khỏi mới lui về. 〖甲 夾 Chưa vào Lê Hương viện, đã cố ý tạo ra bấy nhiêu lớp sóng gió. Xem kìa, vô ý lại tả ra chuyện Bảo Ngọc viết chữ, cố nhiên là văn nhàn đùa bỡn công tử, nhưng cũng là ngầm hé ra việc học hành văn chương từ trước đến nay của Bảo Ngọc. Nếu không, đoạn văn sau há chẳng quá đột ngột?〗

Chuyện vặt chẳng bàn. 〖甲 夾 Chỗ này dùng câu ấy thích đáng nhất.〗 Bảo Ngọc đến viện Lê Hương, vào ngay nhà Tiết phu nhân, thấy Tiết phu nhân đương bảo ban bọn a hoàn thêu thùa. Bảo Ngọc lại chào, Tiết phu nhân kéo lại, ôm vào lòng, cười nói: "Trời lạnh thế này, không ngờ cháu lại sang được! Hãy lên ngồi cạnh đây cho ấm đã." Tiết phu nhân sai người pha nước trà uống. Bảo Ngọc hỏi: "Anh Bàn có nhà không?" Tiết phu nhân thở dài: "Nó là con ngựa bất kham, ngày nào cũng đi, có chịu ở nhà đâu!" Bảo Ngọc hỏi: "Chị Thoa có khỏe không?" Tiết phu nhân nói: "Hôm trước cháu đã nghĩ đến nó. Sai người sang hỏi thăm. Nó ở trong nhà ấy. Cháu vào chơi. Trong ấy ấm hơn ngoài này, cháu cứ ngồi luôn đấy, ta thu dọn xong sẽ vào nói chuyện." 【蒙 側 Tác giả bút pháp bực nào. "Trong nhà ấy" ba chữ, sợ văn khí không đủ, lại nối thêm "ấm hơn ngoài này". Ngọn bút thực như rồng thần vờn bóng giữa mây (thấp thoáng hiện ra, không để người thấy trọn vẹn), đúng là cái lẽ huyền diệu tất phải đi vào bên trong.】

Bảo Ngọc nghe nói, vội đi vào nhà trong, thấy trước cửa treo một bức rèm the đỏ hơi cũ. 〖甲 側 Từ ngoài cửa nhìn vào, có tầng lớp.〗 Bảo Ngọc vén rèm vào, thấy Bảo Thoa đương ngồi trên giường thêu kim tuyến, đầu vén, tóc đen nhánh, mặc áo bông màu gụ, cái khoác vai màu tím nhạt viền kim ngân tuyến, quần lụa bông lót màu vàng. Tất cả đồ mặc đều đã rung rúc, giờ cũ giờ mới, nhìn không có vẻ xa hoa. Môi không tô mà đỏ, mày không kẻ vẫn xanh; mặt như mâm bạc, mắt sáng long lanh. Điềm đạm ít lời, có người cho là giả dại; tùy thời đối xử, tự mình chỉ biết phận mình. 〖甲 夾 Đây mới là chính truyện của Bảo Khanh (tức Bảo Thoa). So với truyện Đại Ngọc ở trước mà cùng xem, mỗi truyện đều

cực diệu, không hề phạm vào nhau, khiến người ta khó phân biệt hơn kém dù chỉ một mảy.

◇ 甲 眉 Vẽ thần quỷ thì dễ, vẽ người ta mới khó. Tả Bảo Khanh chính là ngòi bút tả người, nếu cùng tả với Đại Ngọc lại càng khó. Nay tác giả tả ra không thấy một chút khó khăn nào, mà lại được chân thể thực truyện của cả hai người, chẳng phải thần trợ thì là gì?〗 Bảo Ngọc vừa nhìn vừa hỏi: "Chị đã khỏe hẳn chưa?" Bảo Thoa ngẩng đầu lên 〖甲 側 Đối ứng với "Bảo Ngọc bước vào".〗 thấy Bảo Ngọc, 〖甲 夾 Đây thì thần tình dồn cả vào khoảng khói bay nước chảy, thoáng mắt đã mất ngàn dặm vậy.〗 vội đứng dậy, cười nói: "Xin cám ơn, tôi đã khá rồi." Nói xong mời Bảo Ngọc ngồi cạnh bục, và sai Oanh Nhi đi pha trà. Bảo Thoa vừa hỏi sức khỏe Giả mẫu, Vương phu nhân, và các chị em. 〖甲 側 Đây là trong miệng nói thế.〗 Vừa 〖甲 側 "Vừa… vừa…": trong miệng, trong mắt, thần tình đều tới.〗 nhìn Bảo Ngọc, thấy đầu đội mũ vàng dát ngọc, trán bịt khăn có hai con rồng vờn hạt châu, mình mặc áo chẽn tay màu hoa cúc thêu rồng, lót da nách cáo trắng, ngoài thắt dây lưng thêu bướm năm màu 〔一〕, cổ đeo khóa "Trường mệnh" bùa "Ký danh", ngoài lại đeo một viên bảo ngọc ngậm ở trong mồm khi mới đẻ.

Bảo Thoa nhân cười nói: "Ngày thường vẫn nghe anh có viên ngọc quý, nhưng chưa xem kỹ, nay phải xem mới được." 〖甲 夾 Từ hồi đầu đến nay, hồi nào cũng nói đến vật Thông Linh Ngọc, ta cũng chưa từng ngắm nghía kỹ, nay cũng muốn xem.〗 Nói xong ghé lại gần. Bảo Ngọc cũng nhích lại, tháo viên ngọc ra đưa tận tay Bảo Thoa. Bảo Thoa nâng viên ngọc lên xem, 〖甲 夾 Thử hỏi Thạch huynh: phen này được người nâng niu, so với khi ở dưới khe Thanh Ngạnh giữa tiếng vượn gào hổ rống thì thế nào?

◇ 甲 眉 Ta thay lời đáp rằng: "Toại tâm như ý."〗 thấy to bằng quả trứng chim sẻ, 〖甲 側 Thể.〗 sáng suốt như ráng trời ban mai, 〖甲 側 Sắc.〗 nhẵn mịn như váng sữa, 〖甲 側 Chất.〗 lóng lánh đủ năm màu. 〖甲 側 Văn.〗 Đó là ảo tưởng của hòn đá ở ngọn Thanh Ngạnh trong núi Đại Hoang. 〖甲 側 Ghi chú cho rõ.〗 Người sau có bài thơ trào phúng:

> Chuyện luyện đá có hay không có?
>
> Núi Đại Hoang, chuyện đó lạ thay!
>
> Đâu còn chân cảnh đâu hay,
>
> Thịt da bọc lấy thối tha mất rồi.
>
> 〖甲 側 Hai câu đáng nhập đạo, cho nên trước có dẫn bí quyết của Trang Tử.〗
>
> Vàng hết vận, giá đà hết quý,
>
> 〖甲 側 Lại chen vào Bảo Thoa, không phải chỉ cốt đối cho chỉnh.〗
>
> Ngọc lỡ thời, sáng hóa phai màu.
>
> 〖甲 側 Hai câu tuy thô, nhưng vốn là chân tình, mà thơ thế này cũng chỉ nên như thế. Vì thiên hạ nhi nữ mà khóc một phen.〗
>
> Đống xương trắng, họ tên đâu?
>
> Nào phường áo mũ, nào lầu phấn son?
>
> 〖甲 側 Phê hay lắm. Hai câu cuối tưởng như không ăn nhập với đề, nhưng chính là lời cực kỳ sát hợp.〗

Trên mặt hòn đá cũng ghi lại những ảo tưởng của nó và một bài của sư chốc đầu khắc bằng chữ triện. Nay theo nguyên hình vẽ ra đây. Nhưng vì hòn đá ấy rất nhỏ, nên mới có thể ở trong miệng đứa bé khi còn ở trong thai. Nay nếu vẽ như thế, sợ chữ bé quá, làm người xem không thấy, sẽ giảm mất hứng thú. Vì thế nên phóng hơi to ra, để tiện ngắm nghía trong khi nhàn rỗi, và để cho người sau khỏi ngờ rằng: miệng đứa bé có to đâu mà lại ngậm được một vật sù sì

như thế. 〖甲 眉 Lại chợt viết ra mấy câu này, lấy ảo làm cho thành chân, lấy chân làm cho thành ảo. Chân chân giả giả, tha hồ vui đùa trong bút mặc, khá gọi là giảo hoạt đến cùng cực. ◇ Làm người muốn thành thực, làm văn muốn giảo hoạt.〗

[Hình vẽ Thông Linh Bảo Ngọc — mặt trước & mặt sau]

Mặt trước thông linh bảo ngọc Mặt sau thông linh bảo ngọc

Mặt trước viên ngọc có bốn chữ viết ngang: “Thông Linh Bảo Ngọc” tám chữ viết dọc: “Mạc thất mạc vương, tiên thọ hằng xương”. Mặt sau có mười hai chữ viết dọc: “Nhất trừ tà tụy, nhị liệu oan ương, tam tri họa phúc”.

Bảo Thoa xem xong, 〖甲 夾 Ta cũng muốn thấy vật ấy. Hồi trước toàn dùng phép "cỏ rắn tro chì" (thảo xà hôi tuyến — tả xa xa, mờ mờ như vệt rắn trên cỏ, đường tro trên chì, để đến đây mới lộ rõ), đến đây mới tả rõ ràng, chính là chỗ mấu chốt lớn (đại quan tiết).〗 lại giở mặt trước ra xem kỹ, 〖甲 側 Khá gọi là kỳ lạ đến tột.〗 mồm lẩm nhẩm đọc: "Mạc thất mạc vương, tiên thọ hằng xương." 〖甲 側 Là trong lòng đang trầm ngâm, thật có hồn.

◇ 甲 眉 《Thạch Đầu Ký》 thề rằng không một nét bút nào viết theo lối sáo của riêng ai.〗 Đọc hai lần xong, Bảo Thoa quay lại bảo Oanh Nhi: "Mày không đi pha nước à? Đứng ngẩn ra đấy làm gì?" 〖甲 夾 Xin chư công khép sách, nhắm mắt mà tưởng cái thần lý ấy, tưởng thế ngồi thế đứng ấy, tưởng nét mặt lời nói của Bảo Thoa. Thực diệu!〗 Oanh Nhi cười hì hì nói: "Tôi nghe hai câu này như là đối với hai câu khắc ở cái khóa cổ của cô." 〖甲 夾 Lại dẫn ra một cái vòng cổ vàng tới, Oanh Nhi nói ra mới diệu.

◇ 甲 眉 Tiếc Tần nhi không đến sớm mà nghe mấy lời này, nếu để nàng nghe thấy, chẳng biết lại có lời bàn hay câu thú vị thế nào để thỏa lòng ta.〗 Bảo Ngọc nghe nói, vội cười nói: "Thế ra khóa của chị cũng khắc tám chữ à? 〖甲 夾 Bổ túc cho chỗ ngày thường mắt tuy thấy nhưng thực chưa lưu tâm.〗 Cho tôi xem nào!" Bảo Thoa nói: "Anh đừng nghe nó, chẳng có chữ gì cả." Bảo Ngọc nằn nì mãi: "Chị ơi, chị coi tôi như thế nào?" Bảo Thoa không từ chối được mới nói: "Đó là có người cho hai câu chúc tụng tốt lành, 【蒙 側 "Cũng là có người" mấy chữ chuyển đổi thật khéo léo, cái độ lượng thanh nhã, trân trọng ở trong lời không nói ra.】 〔二〕 nên khắc vào, ngày nào cũng phải đeo, nếu không thì nó nặng chình chịch, đeo có thú gì!" 〖甲 夾 Một câu mắng chết hết lũ yêu tinh phấn son trong đám phú quý son vàng lòe loẹt.〗 Bảo Thoa vừa nói vừa cởi dây, 〖甲 側 Tỉ mỉ.〗 từ trong áo đại hồng 【蒙 側 Mở ra, đẹp chết người.】 lấy cái chuỗi ngọc có kết hạt châu vàng lấp lánh ra. 〖甲 夾 Án: "Anh lạc" tức là vật đeo cổ vậy! Ấy là cái mà tục gần đây gọi là vòng cổ đó thôi.〗 Bảo Ngọc vội đỡ lấy xem, quả nhiên mỗi mặt có bốn chữ, hai mặt thành hai câu tám chữ: "Bất ly bất khí, phương linh vĩnh kế".

[Hình vẽ khóa vàng — mặt trước & mặt sau]

〖甲 側 Hợp với trước mà đọc, há chẳng một đôi? 〗 【己 夾 "Bất ly bất khí" đối với "Mạc thất mạc vương", thực là càng ra càng kỳ. ◇ "Phương linh vĩnh kế" lại đối với "Tiên thọ hằng xương" thành một đôi. Xin hợp lại mà đọc. Hỏi chư công trong các tiểu thuyết xưa nay, có thể có văn chương khá khéo kỳ diệu như thế này để đối con mắt mới chăng?】

Bảo Ngọc xem xong lẩm nhẩm hai lần, lại nhẩm câu của mình hai lần, cười nói: "Chị ơi! Tám chữ này với tám chữ của tôi thành một câu đối." 〖甲 夾 Ta cũng bảo là một đôi, chẳng biết bát tự ngày sinh của hai người có đối được nhau chăng? ◇ 甲 眉 Hoa xem lúc nửa nở, rượu uống lúc hơi say, văn tự này chính là thế.〗 Oanh Nhi cười nói: "Đó là hòa thượng chốc đầu cho đấy. Người bảo phải khắc vào cái khóa vàng…" 【蒙 側 Hòa thượng trong ảo cảnh mà làm ra hành vi như thế, cũng là lắm chuyện.】 Bảo Thoa không đợi nói hết, đã mắng Oanh Nhi không đi pha trà, 【蒙 側 Chữ "mắng" cắt ngang, cắt thật diệu.】 rồi hỏi lảng Bảo Ngọc ở đâu đến. 〖甲 側 Thần tình diệu lý, xin độc giả tự nghĩ.〗

Bảo Ngọc ngồi gần Bảo Thoa, chỉ thấy từng làn u hương mát lạnh ngọt ngào thoảng tới, 【蒙 側 Đây mới là chính ý của "hoa thơm bám người" (花香襲人 — hương hoa xông vào người, cũng là gốc cái tên Tập Nhân 襲人).】 không biết là mùi gì, bèn

hỏi: "Chị xức thứ hương gì đấy? Tôi chưa ngửi thấy mùi thơm này bao giờ." 〖甲側 Chẳng biết so với "Quần phương tủy" (hương quý nơi Thái Hư ảo cảnh, hồi 5) thì thế nào?〗 Bảo Thoa cười nói: "Tôi rất sợ xức hương! Quần áo đẹp mà xức thì chỉ đầy hơi khói thôi." 〖甲側 Thật mắng chết cả bọn ma quái phấn son lòe loẹt.〗 Bảo Ngọc nói: "Thế thì mùi gì đấy?" Bảo Thoa nghĩ một lúc, cười nói: "Phải rồi, đó là mùi thơm của 'Lãnh Hương hoàn' tôi mới uống sáng hôm nay." 〖甲側 Điểm rõ "Lãnh Hương hoàn".〗 Bảo Ngọc cười: "Thuốc viên gì mà thơm thế? Chị tốt ơi, cho tôi nếm một viên." 〖甲夾 Vẫn là khẩu khí trẻ con. Rốt cuộc chẳng biết đứa trẻ nào khác có thế không, chỉ Bảo Ngọc là vậy.〗 Bảo Thoa cười: "Lại nói nhảm rồi! Một thứ thuốc mà cũng đòi uống bừa hay sao?"

Một câu chưa dứt, 【蒙側 Mỗi khi đều khéo dùng phép chuyển đổi như thế.】 chợt nghe ngoài có người báo: "Cô Lâm đến chơi." 〖甲側 Chỗ khẩn càng thêm khẩn, văn kín chẳng lọt mũi kim.〗 Nói chưa dứt lời thì Đại Ngọc đã tha thướt 〖甲側 Hai chữ vẽ ra thân hình.〗 tới nơi. Trông thấy Bảo Ngọc, Đại Ngọc cười nói: "Ối chào! Tôi đến không đúng lúc rồi!" 〖甲側 Kỳ văn, ta thực chẳng biết trong lòng Tần nhi có tâm tư sâu kín nào. 〗 【蒙側 Lời nghe thật sốt ruột.】 Bảo Ngọc vội đứng dậy mời ngồi. Bảo Thoa cười nói: "Sao chị lại nói thế?" 【蒙側 Chẳng thể không hỏi.】 Đại Ngọc cười: "Nếu biết anh ấy ở đây, thì tôi chẳng đến làm gì!" 【蒙側 Càng khiến người sốt ruột.】 Bảo Thoa hỏi: "Thế là thế nào?" Đại Ngọc cười: "Thế nào à? Khi đến thì cùng đến, khi không đến thì chẳng ai đến cả; hôm nay anh ấy đến, ngày mai tôi đến, cứ cắt lượt nhau, thế có phải là ngày nào cũng có người đến không? 〖甲側 Lý sự cùn, cố cãi cho được.〗 Như thế thì không có lúc nào buồn quá, mà cũng không có lúc nào vui quá. 〖甲側 Hay cho câu điểm xuyết.〗 Có gì mà chị không hiểu?" 〖甲夾 Ta chẳng biết Tần nhi lấy gì làm tâm, làm răng, làm miệng, làm lưỡi, thực chẳng biết trong lòng có tâm tư sâu kín nào.〗

Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc khoác một cái áo đoạn ngoài bằng lông chim màu đỏ sẫm, 〖甲側 Rẽ ngang văn tự, tránh lối bố cục rườm rà — diệu cực diệu cực!〗 【蒙側 Lại một phen chuyển đổi. Nếu không thế ắt có Bảo Ngọc truy hỏi đến cùng, mà Bảo Thoa thì trùng phức, kéo dài thêm vô vị. Văn chương thế này là phép "thỉnh Quan Thế Âm Bồ Tát" trong Tây Du Ký: Bồ Tát vừa đến, không gì không quét sạch kết thúc.】 liền hỏi: "Có tuyết à?" Bọn hầu già ở dưới nói: "Có tuyết từ lúc nãy." Bảo Ngọc nói: "Lấy cho tôi cái áo đi mưa." Đại Ngọc cười nói: "Đấy có phải không? Cứ tôi đến là anh ấy lại chực đi ngay!" 〖甲側 Thực chẳng biết có tâm tư sâu kín nào.〗 Bảo Ngọc cười: "Khi nào tôi lại đi! Bảo sẵn đấy thôi." Vú Lý của Bảo Ngọc nói: "Nay tuyết lại xuống nhiều, phải xem thời tiết cẩn thận, cậu hãy ở đây chơi với chị em đã! Bên bà dì Tiết đã bày tiệc rồi. Tôi cũng bảo người đi lấy áo mưa đến. Bây giờ cho lũ người hầu về nhé." Bảo Ngọc gật đầu. Vú Lý ra bảo đám trẻ theo hầu: "Về". 【蒙側 Cực lực tả ma ma chu toàn, là để làm nền tương phản (phản sấn) cho đoạn dưới.】

Tiết phu nhân đã cho bày xong mấy thức ăn ngon, giữ họ ở lại uống trà, ăn quả. 〖甲側 Là yêu chiều, chẳng phải vụ lợi.〗 Bảo Ngọc nhân khoe hôm nọ được ăn món chân ngỗng ở nhà chị Trân bên phủ đông rất ngon. 〖甲夾 Vì chuyện Tần Chung hôm trước, sợ độc giả quên mất, cho nên trong lúc vội lại điểm một nét bút nhàn, tô đậm lại.〗 Tiết phu nhân liền lấy ngay món chân ngỗng đã ướp sẵn ra thết. 〖甲側 Là yêu chiều, chẳng phải khoe giàu. 〗 【蒙側 Chẳng tả rượu trước mà tả món ướp (đồ ngâm bã rượu), lấy món ướp dẫn ra rượu.】 Bảo Ngọc cười: "Món này có rượu thì tốt lắm!" Tiết phu nhân bèn sai người mang thứ rượu thật ngon đến. 〖甲側 Càng thấy yêu chiều.〗 Vú Lý đứng lên nói: "Xin bà dì đừng cho cậu ấy uống rượu." 〖甲眉 Ta cực ghét nhà không có gia giáo, mặc cho con cháu tha hồ ăn nhậu, xem đây thì biết phong phạm nhà thế gia.〗 Bảo Ngọc nằn nì: "U ơi, tôi chỉ uống một chén thôi." Vú Lý nói: "Không được. Trước mặt cụ và bà Hai bên nhà, tha hồ cậu uống hàng vò. Hôm nọ chỉ chợp mắt một tý, tôi không để ý đến, không biết đứa mất dạy nào muốn làm cho cậu vui, không kể sống chết thế nào, đã để cậu uống rượu, thành ra tôi bị mắng mất mặt hai ngày liền! Bà dì không biết tính cậu ấy à? 〖甲側 Bổ túc chuyện ngày thường.〗 Hễ uống rượu vào là khác tính ngay. Chỉ

có một hôm cụ vui nên để cậu ấy tha hồ uống, còn các hôm khác đều cấm. Nếu không, tội gì tôi lại mất công chầu chực ở đây." 〖甲側 Rượu lãng trà nhàn, vốn chẳng thích hợp.〗 【蒙側 Khẩu khí của ma ma.】

Tiết phu nhân cười nói: "Thôi già 〖甲側 Hai chữ như nghe thấy.〗 cứ yên tâm đi uống rượu, tôi không cho cậu ấy uống nhiều đâu. Nếu cụ hỏi, thì đã có tôi." Rồi bảo a hoàn: "Hãy mời vú Lý đi uống rượu cho đỡ rét." Vú Lý nghe nói, đành phải đi uống rượu với mọi người. Bảo Ngọc lại nói: "Không phải hâm nữa, tôi thích uống rượu lạnh." Tiết phu nhân nói: "Không thế được, uống rượu lạnh hay run tay, không viết được chữ." 〖甲側 Cực giống.〗 【蒙側 Phép biến đá thành vàng.】 Bảo Thoa cười nói: "Anh Bảo, hàng ngày anh học hỏi tạp học được nhiều điều, 〖甲側 Đáng chú ý. Nếu không phải Bảo Khanh nói ra, ắt chẳng biết Ngọc Khanh (tức Bảo Ngọc) ngày thường học hành thế nào.
◇ 甲眉 Ở trong miệng Bảo khanh nói ra việc học hành của Ngọc huynh, chỉ là khẽ hé cái mầm "gỡ mối vướng xuân tình" mà thôi. May nhất là đọc sách này đừng chỉ nhìn theo mặt chữ.〗 thế mà anh lại không biết tính rượu rất nóng à? Phải uống nóng thì phát tán nhanh; nếu uống lạnh thì đọng lại ở bên trong, ngũ tạng sẽ bị lạnh, như thế chẳng có hại hay sao? Từ rày anh nên chừa đi, đừng uống rượu lạnh nữa." 〖甲夾 Biết mệnh biết thân, hiểu lẽ hiểu tính, học rộng mà không tạp, mới khá gọi là giai nhân. Khá cười những tiểu thuyết khác, một bài thơ méo, mấy câu hát dâm, đã tự cho nhau là giai nhân, há chẳng xấu chết?〗 Bảo Ngọc nghe nói có lý, 〖甲夾 Bảo Ngọc cũng nghe ra được lời có tình có lý, so với chuyện trước hỏi việc đọc sách việc nhà, đều là chuyện cực kỳ lạ.〗 bỏ rượu lạnh xuống, sai người hâm nóng mới uống.

Đại Ngọc đương cắn hạt dưa, nhếch mép mỉm cười. 〖甲側 Thực chẳng biết tâm tư sâu kín của nàng, từ đâu nghĩ ra?〗 【蒙側 Cười thật cay.】 Vừa lúc 〖甲側 Lại dùng hai chữ này.〗 đó a hoàn của Đại Ngọc là Tuyết Nhạn mang đến cái lồng ấp, Đại Ngọc cười hỏi: "Ai bảo em đem đến cho ta thế? Thật là em chu tất quá. Nhưng ta đã chết rét đâu mà sợ!" 〖甲側 Ta thực chẳng biết cái gì là tâm, cái gì là răng, miệng, lưỡi.〗 Tuyết Nhạn nói: "Chị Tử Quyên 〖甲側 "Anh Ca" (con vẹt) đổi tên thành Tử Quyên vậy *ndlr: Tử Quyên cũng là tên một loài chim — đổi tên hết chim này sang chim khác.*〗 〖甲夾 Lại thuận bút dẫn ra một cái tên diệu nữa, rửa sạch hết lối Xuân Hoa, Lạp Mai vớ vẩn.〗 sợ cô lạnh, bảo tôi mang đến đấy." Đại Ngọc cầm lấy lồng ấp để vào lòng, cười nói: "Khen cho em cũng khá đấy! Lại biết nghe lời nó. Xưa nay ta bảo em câu gì, em đều để ngoài tai. Thế mà bây giờ nó bảo em, em vâng lời, nhanh hơn chiếu chỉ nhà vua!" 〖甲夾 Phải biết rằng vưu vật (giai nhân tuyệt sắc) mới như thế, chớ đem coi là hạng tục tử ghen tuông chua ngoa sư tử Hà Đông.〗 【蒙側 Câu câu sắc nhọn, đáng hận đáng yêu, mà ý câu không chút ngưng trệ.】

Bảo Ngọc nghe nói thế, biết Đại Ngọc mượn cớ nói chọc mình, nhưng không biết trả lời ra làm sao, chỉ hì hì cười mà thôi. 〖甲側 Thế mới hay, thế mới là Bảo Ngọc.〗 Bảo Thoa vẫn biết Đại Ngọc xưa nay quen lối nói cạnh nói khóe, nên không để ý. 〖甲側 Đôn hậu chất phác, tự nhiên thiên thành, thế mới là Bảo Thoa.〗 Tiết phu nhân cười nói: "Cháu người vốn yếu, không chịu được lạnh, thế mà nó lại nghĩ đến cháu, chẳng tốt hay sao?" Đại Ngọc cười nói: "Dì không biết: may mà ở nhà dì đấy, chứ ở nhà khác, chẳng làm cho người ta phát bực hay sao? 【蒙側 Lại chuyển ra ngôn ngữ thế này, khiến người đau lòng Đại Ngọc, kính phục tác giả.】 Nhà ai chẳng có lồng ấp, việc gì phải mang từ nhà đến? Dù rằng bọn a hoàn chu tất thật đấy, nhưng người ta lại cho cháu ngày thường quen thói ngông cuồng đi rồi." 〖甲夾 Dùng lời giải thích này, thực đáng đập bàn khen tuyệt, đủ thấy nàng lấy lan làm tâm, lấy ngọc làm cốt, lấy sen làm lưỡi, lấy băng làm thần. Thực khiến hết thảy quần thoa trong thiên hạ phải ngả nghiêng thán phục.〗 Tiết phu nhân nói: "Cháu cẩn thận quá, hay để ý đến những việc ấy, chứ ta thì chẳng bao giờ để tâm đến."

Khi nói chuyện, Bảo Ngọc đã uống mấy chén liền. Vú Lý lại lên can ngăn. Bảo Ngọc đương lúc hào hứng, vui chuyện với chị em Bảo Thoa, Đại Ngọc, nói nói cười cười, 〖甲夾 Thử hỏi Thạch huynh: so với khi ở khe Thanh Ngạnh ngày ấy giữa tiếng vượn gào hổ rống thì thế nào?〗 lẽ nào không đòi uống nữa, đành phải nén lòng nài xin: "U ơi, cho tôi uống

hai chén nữa thôi." Vú Lý nói: "Cậu cẩn thận đấy, hôm nay ông ở nhà, sợ hỏi đến bài vở chăng!" 〖甲 夾 Chẳng hợp nhắc đến câu này. Đây là Lý ma ma khích cho say, chẳng trách gì đoạn văn sau. Cười một tiếng.
◇ 甲 側 Là lời chẳng lọt tai vậy.〗 Bảo Ngọc nghe nói, rất không bằng lòng, từ từ bỏ chén xuống, cúi đầu ngồi. 〖甲 夾 Vẽ ra vẻ rầu rĩ chau mày của trẻ thơ, chêm khít vào đoạn văn sau.〗

Đại Ngọc vội nói: "Đừng làm cho người ta mất vui! Cậu 〖甲 側 Hai chữ chỉ Giả Chính vậy.〗 có hỏi, cứ nói là dì giữ ở lại chơi. Bà già này muốn dạy khôn chúng ta đây!" 〖甲 側 Đây mới là đoạn văn tả chân ý của A Tần đối với Ngọc khanh.〗 Một mặt khẽ dúi để Bảo Ngọc bực thêm, một mặt lẩm bẩm: "Mặc kệ mụ ấy! Chúng ta cứ việc vui." Vú Lý xưa nay biết tính Đại Ngọc, bên cười nói: "Cô Lâm ơi! 〖甲 側 Cách xưng hô thế này tưởng như chẳng thông, nhưng lại là lời chân tâm của bà lão.〗 Đừng xui cậu ấy nữa! Cô khuyên một câu chắc cậu ấy còn nghe hơn!" Đại Ngọc cười nhạt: "Việc gì tôi phải xui! Tôi cũng chẳng phải khuyên! U cẩn thận quá! Ngày thường cụ tôi vẫn cho anh ấy uống rượu. Hôm nay ở nhà dì, anh ấy có uống mấy chén cũng chẳng sao. Hay nhà dì là người ngoài, không nên ngồi uống rượu ở đây?" Vú Lý nghe đoạn, vừa sốt ruột, vừa buồn cười, 〖甲 側 Là chẳng thể coi là thực, là chẳng nỡ cho là thực, là ý yêu Tần nhi đến cực điểm, xót Tần nhi đến cực điểm.〗 nói: "Những lời nói của cô Lâm thật là sắc hơn lưỡi dao." Bảo Thoa cũng nhịn không nổi, béo má Đại Ngọc một cái, 〖甲 側 Ta cũng muốn béo.〗 cười nói: "Thật đấy! Chỉ cô Tần này hễ mở mồm ra là làm cho người ta giận không giận được, mà vui cũng chẳng thành vui." 〖甲 側 Có thể biết lời phê trước của ta không sai. 〗
【蒙 側 Hận chẳng ra hận, mừng chẳng ra mừng, tả hết cái lượng bao dung trong khoảnh khắc.】

Tiết phu nhân nói: "Cháu Bảo ơi! Đừng sợ, đừng sợ, 〖甲 側 Là nối vào lời ông hỏi sách vở trước đó.〗 cháu của dì! Nhà dì chẳng có thức gì ngon cho cháu ăn, cháu không nên để tâm đến những điều lặt vặt ấy, làm cho dì không yên lòng. Cháu cứ việc uống, đã có dì đây. Uống xong ăn cơm, có say thì cháu ngủ lại đây." Rồi gọi a hoàn: "Hâm rượu nữa mang lại đây. Dì uống với cháu hai chén, rồi ăn cơm." 〖甲 側 Hai câu chẳng mất thể thống bậc trưởng thượng, lại thu vén bấy nhiêu văn tự, ngàn cân sức lực.〗 Bảo Ngọc nghe nói, lại cao hứng lên. Vú Lý dặn dò a hoàn: "Các người ở đây cẩn thận nhé, ta về thay quần áo rồi sẽ đến!" Rồi khẽ nói với Tiết phu nhân: "Xin bà đừng cho cậu ấy uống nữa." 【蒙 側 "Về thay quần áo" là ngậm chua muốn giận, "khẽ bảo" là không lộ cơn giận.】 Nói xong ra về.

Tuy còn hai, ba bà già hầu ở lại đấy, nhưng đều hờ hững không ai thiết. 〖甲 側 Tả đến nơi.〗 Thấy vú Lý đi rồi, họ cũng đều lảng đi mỗi người một ngả. Còn vài a hoàn nhỏ ở lại cố chiều cho Bảo Ngọc vui. May được Tiết phu nhân vừa dỗ, vừa lừa, chỉ cho uống vài chén, rồi sai dọn mâm đi. Lại sai nấu canh da gà với măng chua đem lên. Bảo Ngọc ăn luôn mấy bát, rồi lại ăn già nửa bát cháo gạo cẩm. 〖甲 側 Tên cháo ngon.〗 Bấy giờ Bảo Thoa và Đại Ngọc đã ăn xong, ra uống trà đặc. Tiết phu nhân mới yên lòng. Bọn Tuyết Nhạn cũng đều ăn cơm xong, lên hầu. Đại Ngọc hỏi Bảo Ngọc: "Đã về hay chưa?" 〖甲 側 Diệu hỏi. 〗 【蒙 側 "Đã về hay chưa", ngôn ngữ thực là Đại Ngọc.】 Bảo Ngọc lim dim mắt 〖甲 側 Ý say.〗 nói: "Em về, anh cũng về!" 〖甲 側 Diệu đáp. ◇ Lời này, trong lòng A Tần vui nhất.〗 Đại Ngọc đứng dậy nói: "Chúng ta ở đây cả ngày rồi, cũng nên đi về, kẻo bên nhà lại tìm." Nói xong hai người đứng dậy cáo từ.

A hoàn vội mang cái mũ đi mưa đến. 〖甲 側 Không sót.〗 Bảo Ngọc cúi đầu xuống bảo nó đội vào. A hoàn vừa chụp cái mũ lông màu đại hồng lên đầu, Bảo Ngọc nói ngay: "Thôi! Thôi! Đồ ngu! Nhè nhẹ chứ. Mày không thấy người ta 〖甲 側 "Người ta" ấy, là bọn Tập Nhân, Tình Văn.〗 đội mũ như thế nào à? Để tao đội lấy vậy." Đại Ngọc đứng cạnh bục nói: "Om sòm làm gì! Lại đây! Tôi đội cho." Bảo Ngọc chạy lại ngay. Đại Ngọc nhè nhẹ đỡ mạng tóc, đặt mũ lên trên khăn bịt trán, rồi nâng cái bông bằng nhung ở trên đầu châm to bằng hạt đào lên. Bông rung rúc ngoài mũ. 【蒙 側 Tri kỷ khó gặp nhất, gặp rồi ý tự đồng. Hoa tươi thơm trên nước, dưới hoa nước ngậm hồng.】 Sửa sang xong, Đại

Ngọc ngắm nghía một lúc, rồi nói: "Đẹp rồi, khoác áo đi mưa vào." 〖甲 夾 Nếu để Bảo Thoa sửa sang, thì Tần Khanh lại chẳng biết có bao nhiêu văn chương.〗 Bảo Ngọc nghe nói, liền cầm áo tơi khoác vào người. Tiết phu nhân vội nói: "U cháu chưa đến, cháu hãy chờ một lát." Bảo Ngọc nói: "Các cháu lại phải chờ họ kia à! Có bọn a hoàn này đi theo là được rồi." 【蒙 側 Phục bút.】 Tiết phu nhân không đành lòng, lại sai hai người đàn bà nữa đưa anh em Bảo Ngọc về. Hai người đều nói: "Thật chúng cháu đến quấy rầy dì." Rồi đi thẳng về buồng Giả mẫu.

Giả mẫu chưa ăn cơm chiều, biết các cháu ở bên nhà Tiết phu nhân về thì rất vui. 〖甲 側 Thu thúc hay lắm, chính là tả mẹ con nhà họ Tiết.〗 Thấy Bảo Ngọc say rượu, nên bảo vào buồng nghỉ, không được ra ngoài. Lại sai người chầu chực luôn đấy để xem có cần gọi gì không. Chợt nghĩ đến người đi theo Bảo Ngọc, Giả mẫu hỏi: "Vú Lý đâu không thấy?" 〖甲 側 Tỉ mỉ.〗 【蒙 側 Gần kề.】 Mọi người không dám nói thẳng là vú đã về nhà, 〖甲 側 Có việc ấy, rất có việc ấy.〗 chỉ thưa: "Đã về đây rồi, nhưng chắc có việc gì, nên lại đi." Bảo Ngọc đương đi lảo đảo, quay lại nói: "Mụ ấy còn sướng hơn bà kia! Bà hỏi mụ ấy làm gì? Không có mụ ấy, có lẽ cháu còn sống thêm được vài ngày!" Vừa nói vừa đi về buồng ngủ, thấy bút mực còn bỏ lăn lóc trên bàn. 〖甲 側 Cách tìm lại văn trước thế này hay nhất, lại không có vết mộng nối.〗

Tình Văn chạy ra đón, cười nói: "Cậu hay nhỉ! Sớm dậy hứng lên, bảo tôi mài mực, mới viết được ba chữ, đã quăng bút đi mất, làm tôi chờ suốt ngày. 〖甲 側 Vẽ ngây thơ đáng yêu sống động, hai khoanh son của ta chẳng sánh kịp.〗 Cậu hãy lại ngay đây viết cho hết cái mực này mới xong với tôi!" 〖甲 側 Bổ sung cho chỗ văn trước chưa tới.〗 Bảo Ngọc nhớ đến việc khi sáng mới dậy, 【蒙 側 Ngây thơ khờ dại mà uyển chuyển, tự nhiên không tầm thường, dẫn văn sau.】 nhân cười nói: "Tôi viết ba chữ ở đâu rồi?" Tình Văn cười: "Thôi cậu say rồi! Lúc cậu đi sang bên phủ có dặn tôi đem dán ở trên cửa, bây giờ lại hỏi. Tôi sợ người khác dán hỏng, 〖甲 側 Toàn là thấu hiểu một người.〗 tôi phải trèo lên thang dán một hồi lâu, 〖甲 側 Đáng yêu thay, đáng yêu thay.〗 đến bây giờ tay hãy còn rét cóng đây này." 〖甲 夾 Tả Tình Văn, đúng là Tình Văn bước xuống, quyết quyết chẳng phải giọng Tập Nhân, Bình Nhi, Oanh Nhi.
◇ 甲 側 Đáng yêu thay, đáng yêu thay.〗 Bảo Ngọc cười 〖甲 側 Là cười khi say.〗 nói: "Tôi quên mất đấy! Tay chị lạnh à? Để tôi nắm cho nóng nhé." Rồi giơ tay ra nắm lấy tay Tình Văn cùng đến xem ba chữ mới viết dán ở trên cửa. 〖甲 側 Rốt cuộc chẳng biết ba chữ gì, diệu!
◇ 甲 眉 Là chẳng làm văn "khai môn kiến sơn" (vào thẳng vấn đề) đấy.〗 【蒙 側 Cảnh tượng bực nào, thực là một bức tranh "dạy hát".】

Một lúc Đại Ngọc đến, Bảo Ngọc cười nói: "Này, em nói thật nhé, ba chữ này có được chữ nào tốt không?" Đại Ngọc ngửa mặt lên xem, thấy ba chữ "Giáng Vân Hiên". 〖甲 側 Ra đề. Diệu! Thì ra là ba chữ ấy.〗 【蒙 側 Chiếu ứng Giáng Châu ndlr: Giáng Châu tiên thảo, tiền thân của Đại Ngọc, vừa lúc nàng bước vào.】 Đại Ngọc cười nói: "Chữ nào cũng tốt cả. Sao mà viết giỏi thế! Ngày mai anh viết hộ em một cái biển nhé." 〖甲 側 Ranh mãnh.〗 Bảo Ngọc cười hì hì: "Em lại trêu anh rồi!" Rồi hỏi: "Chị Tập Nhân đâu?" 〖甲 側 Quyết chẳng thể thiếu.〗 Tình Văn ngoảnh vào phía trong, giả mở làm hiệu. 〖甲 側 Sống động như tranh vẽ.〗 Bảo Ngọc trông vào, thấy Tập Nhân để cả áo nằm ngủ. Bảo Ngọc cười: "Giỏi lắm. Hãy còn sớm thế mà đã ngủ à." 〖甲 側 Việc trong Giáng Vân Hiên.〗

Bảo Ngọc lại hỏi Tình Văn: "Sáng hôm nay tôi ăn cơm ở bên kia có một đĩa bánh đậu. Biết chị thích ăn, nên tôi nói với mợ Trân cho người mang sang để đến chiều chị sẽ ăn. Chị có thấy không?" Tình Văn nói: "Đừng nhắc đến chuyện ấy nữa. Khi họ mới mang sang, tôi biết là cậu để phần tôi, nhưng vì ăn cơm rồi nên cất đi. 【蒙 側 Cùng một kiểu với đoạn văn Tần nhi mím miệng cười kia.】 Sau vú Lý đến, trông thấy, nói: 'Bảo Ngọc chưa chắc đã ăn cái này, để ta mang về cho cháu.' Rồi vú sai người đem về nhà." 〖甲 夾 Nhũ mẫu cậy thế cũng là thường tình, nhũ mẫu hồ đồ lú lẫn cũng là thường

tình. Song riêng ở đây tả kỹ một phen, cùng với đoạn tô lạc của Tập Khanh (tức Tập Nhân) ở sau xa xa thành một đôi, đủ thấy Tình Khanh (tức Tình Văn) chẳng bằng Tập Khanh xa. Ta bảo Tình Văn có phong thái của Đại Ngọc, Tập Nhân mới là phó bản của Bảo Thoa, thực thực chẳng sai. 】【蒙側 Bọn ma ma cậy thế, lắm lúc như thế.】

Đương lúc nói chuyện, Phiến Tuyết mang trà đến, Bảo Ngọc nói: "Em Lâm xơi nước." 〖甲側 Ba chữ "Em Lâm" là tiếp khẩu khí bên trên mà ra, chẳng phải lời xưng của mọi người. ◇ Thái độ say khướt thực như thật.〗 Mọi người cười nói: "Cô Lâm về từ bao giờ, còn mời!" 〖甲眉 Tả Tần nhi đi rồi, phép bố cục thế này từ đâu nghĩ ra? Kỳ bút kỳ văn.〗

Bảo Ngọc uống được nửa chén, chợt nhớ đến trà pha buổi sáng, 〖甲夾 Chỉ có kẻ say mới tìm ra được, chuyện nhỏ, cũng là chân tình.〗 hỏi Phiến Tuyết: "Buổi sáng hôm nay pha trà Phong Lộ, 〖甲側 Cùng "Thiên Hồng Nhất Quật" ndlr: trà nơi ảo cảnh hồi 5, đọc giống "nghìn hồng một khóc" xa xa ánh lên.〗 ta đã nói thứ trà này uống đến nước thứ ba, thứ tư mới ngon. Sao bây giờ lại pha trà khác?" 〖甲側 Chính là "nhàn trà", cùng với "lãng tửu" trước đó một loạt lên xuống.〗 Phiến Tuyết nói: "Tôi đã cất đi, nhưng lúc nãy vú Lý đến uống cả." 〖甲側 Lại là Lý ma ma, việc có khéo trùng hợp, lắm khi như thế.〗 Bảo Ngọc nghe nói, quăng ngay chén nước cầm trong tay 〖甲側 Là lúc say, cho nên dùng hai chữ này, chẳng phải cố ý động khí.〗 xuống đất, 〖甲眉 Theo Tình bảng của Cảnh Ảo, Bảo Ngọc thuộc loại "tình bất tình". Phàm những kẻ vô tri vô thức trên thế gian, y đều có một niềm si tình mà thấu hiểu. Nay thêm hai chữ "đại túy" cho Thạch huynh, là vì hỏi bánh bao, hỏi trà, thuận tay quăng chén, hỏi Phiến Tuyết, đuổi Lý ma ma — thật là việc chưa từng có lần thứ hai trong cả bộ sách. Tập Nhân mấy lời, chẳng nói mà thôi, Thạch huynh thực là đại túy vậy. ◇ Ta cũng bảo là thực thực đại túy. Khó tránh cái say quấy, nhưng chẳng phải hạng Tiết Bàn, hạng công tử ăn chơi sánh được!〗 "Choang" một tiếng, chén vỡ tan, nước bắn cả vào quần Phiến Tuyết.

Bảo Ngọc nhảy lên hỏi Phiến Tuyết: "Vú Lý có phải là mẹ các chị đâu mà các chị hiếu thảo thế? Chẳng qua lúc bé, ta có bú sữa vú ấy mấy hôm, 〖甲側 Thực say rồi.〗 thế mà quen lối lên mặt, làm như ông cha người ta. Bây giờ ta không bú nữa, nuôi không vú ấy làm gì. Tống cổ vú ấy đi, cả nhà mới êm thấm!" 〖甲側 Thực thực đại túy rồi.〗 Nói xong định sang trình Giả mẫu ngay.

Số là Tập Nhân vẫn thức, chỉ nằm giả cách ngủ, để giữ Bảo Ngọc đến đùa cho vui. 【蒙側 Chỉ cốt để chàng nhìn đến, chẳng để chàng phải giận, mới là diệu pháp.】 Trước nghe thấy Bảo Ngọc hỏi chữ, hỏi bánh thì cũng không cần dậy, sau thấy quăng chén, xem có ý tức giận, nên mới dậy khuyên ngăn. Lại có người của Giả mẫu sai sang hỏi "Việc gì thế?" 〖甲側 Văn quyết chẳng thể thiếu.〗 Tập Nhân vội trả lời: "Tôi pha trà nhỡ trượt chân phải tuyết ngã, vỡ mất cái chén." 〖甲側 Tự nhiên sẵn có đến cùng cực, coi kìa tả con người Tập Khanh. 〗【蒙側 Tập Nhân riêng mang một tấm lòng, một cách hành xử riêng.】

Tập Nhân lại khuyên Bảo Ngọc: "Cậu nhất định đuổi vú Lý cũng được, 〖甲側 Hai chữ kỳ, khiến người giật mình.〗 và chúng tôi cũng muốn xin ra cả, 【蒙側 Lưu Bị sang lấy Tây Xuyên, mới được lập cơ nghiệp, mà cố chẳng chịu lấy, đại để cùng ý này.】 chi bằng nhân dịp này cậu đuổi luôn cả chúng tôi đi một thể, cậu chẳng lo gì không có người hầu khéo hơn chúng tôi." Bảo Ngọc nghe vậy, không nói gì nữa. Tập Nhân dắt Bảo Ngọc đến giường ngủ, cởi bộ quần áo, không biết Bảo Ngọc nói gì, chỉ líu tíu luôn mồm, mắt ríu lại. 〖甲側 Hai chữ dẫn ra dáng điệu ngày thường.〗 Tập Nhân vội vàng đỡ Bảo Ngọc nằm xuống, rồi tháo viên "Thông linh bảo ngọc" ra, lấy lụa bọc và để xuống dưới nệm, vì sợ ngày mai đeo sẽ lạnh cổ chăng. 〖甲夾 Thử hỏi Thạch huynh: phen này được ủ ấm, so với khi ở khe Thanh Ngạnh dưới gió thông trăng sáng thì thế nào?〗 Bảo Ngọc vừa nằm xuống đã ngủ ngay. Bấy giờ vú Lý vừa đến, thấy nói Bảo Ngọc say, không dám vào, chỉ đứng ngoài lắng nghe. Thấy Bảo Ngọc ngủ rồi, vú Lý mới yên tâm về. 〖甲側 Kể rõ ràng. Đoạn "nhét ngọc" lại là phục mạch cho hồi "ngộ thiết" (trộm trảo). Tình Văn, Phiến Tuyết hai tì nữ, lại vì văn sau làm một dẫn trước.
◇ 甲眉 Phép "thâu độ kim châm" (chuyển mạch kín đáo), thực khéo.〗

Ngày hôm sau Bảo Ngọc tỉnh dậy, 〖甲夾 Trên đã xong chính đề, dưới là đoạn dẫn nhập cho văn sau, dư ba của văn trước. Cách khép hồi này chẳng giống mấy hồi trước vậy.〗 có người trình: "Cậu Dung bên kia dẫn cậu Tần sang thăm." Bảo Ngọc vội ra tiếp, rồi dẫn vào chào Giả mẫu. Giả mẫu trông thấy Tần Chung dáng điệu phong nhã, đi đứng khoan thai, đáng làm bạn học của Bảo Ngọc, 〖甲側 Nuông chiều như thế, yêu chiều như thế.〗 trong bụng rất vui. Liền giữ ở lại uống nước ăn cơm, rồi sai người dẫn sang chào Vương phu nhân. Mọi người vì yêu Tần thị, và thấy phẩm cách Tần Chung như thế, nên mến thích cả. Lúc Tần Chung sắp về, ai nấy đều đem quà ra tặng. Giả mẫu cho một cái túi và một cái tượng "Khôi tinh" bằng vàng, 〖甲眉 Tác giả nay hãy còn nhớ chuyện tượng Khôi tinh chăng? Ngẫm nay nhớ xưa, ruột đứt tâm tan.〗 lấy nghĩa là Văn tinh sum họp. 【蒙側 Thanh nhã.】 Lại dặn: "Nhà cháu ở xa, lúc nắng, lúc rét đi lại không tiện. Cháu nên ở ngay bên này cùng học với chú Bảo, đừng chơi bời với những con nhà lười biếng." 〖甲側 Tổng phục bút cho văn sau.〗 Tần Chung nhất nhất vâng lời, về nhà nói lại với cha.

Cha Tần Chung là Tần Nghiệp 〖甲夾 Tên diệu. Nghiệp tức là "nghiệt" (nghiệp chướng) vậy. Ấy nói rằng tình do nghiệt mà sinh ra vậy.〗 hiện làm ở ty Doanh Thiện lang, 〖甲夾 Chức quan càng diệu, đặt ra là vì tình nghiệt mà viết nên bộ sách này.〗 năm nay gần bảy mươi tuổi, vợ chết từ lâu. Trước đây vì hiếm hoi, Tần Nghiệp đến Dưỡng Sinh Đường xin một đứa con trai, một đứa con gái, không ngờ đứa con trai lại chết, 〖甲側 Một lần ngắt.〗 chỉ còn đứa con gái, lúc nhỏ đặt tên là Khả Nhi. 〖甲夾 Nêu tên ra. Tần thị rốt cuộc chẳng biết xuất thân từ họ nào, tức là "ngụ bao biếm, biệt thiện ác" (hàm chứa khen chê, phân biệt thiện ác) vậy. Cầm bút đao phủ, mang tâm Bồ Tát, cũng rất khó vậy. ◇ Tả ra lai lịch Khả Nhi (tức Tần Khả Khanh) thế này cũng rất đau khổ. Lại biết tác giả muốn thiên hạ người người cùng đến khóc chữ "tình" này.

◇ 甲眉 Tả xuất thân của Khả Nhi từ Dưỡng Sinh Đường, là "bao trung biếm" (khen trong chê). Sau chết được phong Long Cấm Úy, là "biếm trung bao" (chê trong khen). Linh xảo đến thế.〗 Lớn lên cô gái hình dung yểu điệu, tính cách phong lưu. 〖甲側 Bốn chữ đã có ẩn ý. Bút pháp Xuân Thu.〗 Vì có bà con xa với họ Giả, nên kết làm thông gia, gả cho Giả Dung làm vợ. Năm năm mươi ba tuổi, Tần Nghiệp mới đẻ được Tần Chung, năm nay mười hai tuổi. Năm ngoái thầy học về mất, chưa mời thầy khác được, Tần Chung phải ở nhà ôn lại bài cũ. Tần Nghiệp đương muốn đến nói với họ Giả 〖甲側 Chỉ Giả Trân.〗 để cho con sang trường bên ấy, khỏi trễ nải việc học. May sao có dịp tốt, Tần Chung được gặp Bảo Ngọc, lại biết thầy dạy là Giả Đại Nho, 〖甲側 Tùy bút đặt tên, giản tiện.〗 một vị túc nho lúc bấy giờ. Tần Chung được sang đấy học, có thể tấn tới, thành danh được, nên ông ta vui mừng lắm. Chỉ vì bổng lộc ít ỏi, mà bên ấy thì toàn người giàu sang có con mắt khác người, 〖甲側 Vì thiên hạ kẻ đọc sách mà khóc một phen, kẻ nghèo hèn mà khóc một phen.〗 nếu đưa lễ vật ít quá sợ không tiện. Nghĩ đến việc lớn quan hệ suốt đời của con mình, 〖甲側 Thì ra đọc sách là việc suốt đời.〗 Tần Nghiệp cố gắng bòn góp 〖甲側 Bốn chữ đáng ngẫm, lũ khinh bạc thầy dạy nên đến mà xem.〗 được hai mươi bốn lạng bạc làm lễ yết kiến 〖甲夾 Có thể biết những chữ "hoạn nang tu sáp" (túi tiền làm quan eo hẹp), "đông bính tây thấu" (chạy vạy gom góp khắp nơi), là đặc biệt vì bọn keo kiệt giữ của ngày nay không cho con em đọc sách mà khóc lớn một phen. 〗 【蒙側 Ơn cha mẹ, trời xanh thăm thẳm.】 và dẫn Tần Chung đến lạy chào Giả Đại Nho, rồi chờ Bảo Ngọc chọn ngày tốt để cùng vào học. 〖甲夾 Chẳng ngờ sau đoạn văn rượu lãng trà nhàn đầy vẻ vàng ngọc yêu kiều, chợt dùng lối văn cổ kính khắc khô lạnh lẽo thế này mà thu thúc, cũng là một cách biến thể lớn trong hành văn. 《Thạch Đầu Ký》 thường dùng phép này, xem các đoạn văn sau ắt biết.〗

> Biết sau này bị đua hơi vặt,
>
> Thì sáng nay chẳng đọc sách nhầm.
>
> 〖甲側 Đây là lời ám chỉ kín đáo, há phải chỉ riêng việc này? ◇ Ta thì bảo đọc sách chính là để tranh khí. Nhưng "tranh khí" này với "tranh khí" kia chẳng giống nhau. Viết ra, cười một tiếng.〗

【威 Tổng bình: Một là ngọc tiên thiên ngậm trong miệng mà đến, một là vàng hậu thiên do người tạo nên. Vàng ngọc hợp nhau, là tượng muôn vật hình thành. Lại gặp nước nên càng quá lạnh, tuy có rượu tương, há làm được lửa? Nhân đó sinh ra lời châm chọc của Đại Ngọc, lời lải nhải của Lý ma ma, cơn giận hờn của Tình Văn, Phiến Tuyết. Cho nên chẳng thể không thu công tĩnh tức (ngừng lửa luyện, nghỉ ngơi), hàm dưỡng tính thiên (nuôi dưỡng bản tính trời cho), để chờ lần cất bước sau. Kẻ biết đan đạo (thuật luyện đan), nên hiểu ý ta.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Loan thao" (鑾絛): Các bản Kí Mão, Canh Thìn, Mông Phủ đều giống nhau, riêng các bản Dương Tàng, Liệt Tàng, Thư Tự chép là "xích kim thao" (赤金絛) — có lẽ do chữ "loan" bị tách nhầm thành hai chữ. Chỉ có các bản Thích Tự, Giáp Thìn chép là "loan thao" (鸞絛). Xét ra "loan thao" (鑾絛) không thể hiểu nghĩa được, còn "loan thao" (鸞絛) chỉ chiếc dây lưng. Đoạn sau, hồi ba mươi hai lại có câu "hoặc ngọc hoàn kim bội, hoặc giao phách loan thao" (hoặc vòng ngọc, bội vàng; hoặc khăn giao, dải loan). Xem ra nên lấy "loan thao" (鸞絛) làm đúng. Nhưng "loan thao" (鑾絛) đã có các bản chủ yếu ủng hộ, rốt cuộc là lỗi bút hay còn có xuất xứ khác, xin tồn nghi đãi khảo.

〔二〕 Án: "Thị cá nhân" (是個人 — là có người), các bản Kí Mão, Canh Thìn, Mông Phủ, Thích Tự đều chép là "dã thị cá nhân" (也是個人 — cũng là có người). Kỳ thực xét theo ngữ khí lời nói, thêm chữ ấy vào là vô lý.

Hồi 9: Mê phong lưu bạn tình vào trường học — Dấy hiềm nghi trẻ nghịch náo học đường

Hồi 9

Mê phong lưu bạn tình vào trường học — Dấy hiềm nghi trẻ nghịch náo học đường

【戚 Người quân tử thương người bằng đạo, chẳng thể vơi bớt lòng lưu luyến; kẻ tiểu nhân mưu đồ vì quyền, sao tránh khỏi điều nhục nhã khinh nhờn? Cõi ảo tình ảo, lại tạo một phen trang điểm mới tinh khôi.】

Cha con Tần Chung đang chờ tin họ Giả hẹn ngày vào học. Bảo Ngọc thì muốn gặp ngay Tần Chung, 【戚 夾 Diệu! Chẳng biết là gặp gỡ cách nào.】 nên chọn ngày hôm sau vào trường, và sai người sang đưa tin: "Sáng mai xin mời cậu Tần sang bên này cùng đi".

Hôm ấy, Bảo Ngọc chưa dậy, Tập Nhân đã sắm đủ bút sách rồi ngồi buồn rũ ở bên giường. 【戚 夾 Cái lẽ thần tình đáng ngẫm, chợt lại viết một thiên văn chương về chốn học đường của trẻ thơ, cũng là điều trong sách khác chưa từng có.】 【蒙 側 Cái lẽ thần tình như thế, mới là phần chính văn cốt lõi của sách này.】 Lúc Bảo Ngọc dậy, Tập Nhân vội hầu rửa mặt, chải đầu. Bảo Ngọc thấy Tập Nhân có dáng buồn, bèn hỏi: "Chị ơi, 【戚 夾 Mở miệng quyết không thể thiếu ba chữ này.】 chị làm sao lại không vui thế? Hay là sợ tôi đi học vắng, khiến các chị buồn?" Tập Nhân cười nói: "Sao cậu lại nói thế? Đi học là việc rất hay, nếu không thì lêu lổng suốt đời, còn làm nên trò gì được? Chỉ có một điều: khi đi học thì cậu nghĩ đến sách, khi nghỉ thì nghĩ đến nhà, 【蒙 側 Tập Nhân vừa rồi rầu rĩ, lúc này là chính luận, xin hỏi chư công, đặt mình vào địa vị ấy, cũng tất phải như thế mới phải, thực là diễn hết tình lý khúc chiết, một chữ cũng không thể bớt.】 nhất là đừng đùa nghịch với ai, 【蒙 側 Lời dặn ở Trường Đình *ndlr: Trường Đình — nơi tiễn đưa người đi xa thời xưa*, cũng chỉ đến thế.】 ông biết thì không phải chuyện chơi đâu. Tuy học phải cố gắng, nhưng cũng phải có chừng mực, một là ăn nhiều thì nhai không kỹ; hai là cần phải giữ gìn sức khỏe. Tôi nghĩ thế đấy, cậu nên hiểu cho." 【戚 夾 Lời lẽ nghiêm trang đúng mực mà dặn dò tỉ mỉ. Bởi Tập khanh (Tập Nhân) trong lòng, biết rõ Bảo Ngọc chẳng phải kẻ thực lòng phấn chí, tự có lời không nói ra được.】 Tập Nhân nói câu nào, Bảo Ngọc gật đầu câu ấy. Tập Nhân lại nói: "Cái áo da cáo của tôi đã bọc sẵn và giao lũ hầu bé mang đi. Khi ở trường, thấy lạnh, cậu phải nhớ mặc thêm, không như lúc ở nhà, có người trông nom sẵn. Lồng ấp chân, lồng ấp tay, đã cho người mang đi cả rồi. Cậu bắt chúng nó đặt vào chỗ ngồi cho ấm. Cái lũ ranh con lười biếng ấy, không ai bảo thì chúng càng sướng, không chịu làm gì, sẽ để cậu chết rét đấy." Bảo Ngọc nói: "Chị cứ yên tâm, tôi lo liệu được cả. 【蒙 側 Không ai chăm nom thì tự mình lo liệu.】 Các chị cũng đừng ngồi buồn rũ ở trong nhà này, thỉnh thoảng sang chơi với cô Lâm cho vui." 【蒙 側 Đây mới là con người thật của Bảo Ngọc.】 Bảo Ngọc mặc quần áo xong, Tập Nhân giục đến trình Giả mẫu, Giả Chính và Vương phu nhân. Bảo Ngọc lại dặn dò Tình Văn, Xạ Nguyệt mấy câu, rồi sang trình Giả mẫu, Giả mẫu cũng dặn dò mấy câu, sau sang trình Vương phu nhân, rồi sang trình Giả Chính.

Khi ấy Giả Chính đương ngồi trong thư phòng, 【戚 夾 Nếu là bút tục thì lại viết là không có nhà rồi. Thử nghĩ nếu lại không gặp, thì thành ra văn chương thế nào? Đó gọi là không dám viết thứ văn chương an dật cẩu thả tắc trách.】 nói chuyện với bọn gia khách. Thấy Bảo Ngọc đến chào và nói xin đến trường học, Giả Chính cười nhạt: "Mày nói đến hai chữ đi học làm tao xấu hổ chết đi được. 【戚 夾 Một câu này mới bổ túc ra bấy nhiêu văn tự đã qua. Là giọng của kẻ nghiêm phụ.】 Cứ như ý tao

thì mày đi chơi là đúng hơn. Coi chừng đấy, đừng đứng bẩn đất tao, dựa bẩn cửa tao!" 【 戚 夾 Vẽ ra hình tượng Bảo Ngọc cúi đầu nép vách.】 Bọn gia khách đứng dậy cười nói: "Sao cụ lại nói quá như thế? Cậu nhà đi học chuyến này, thế nào hai ba năm nữa cũng sẽ hiển thân thành danh, chứ không còn trẻ thơ như ngày trước nữa. Sắp đến bữa cơm rồi, mời cậu đi thôi." Nói xong hai người già dắt Bảo Ngọc ra.

Giả Chính hỏi: "Những ai đi theo Bảo Ngọc đấy?" Ở ngoài có tiếng dạ ran rồi ba bốn người vào vái chào. Giả Chính nhìn ra, thấy con trai vú nuôi Bảo Ngọc là Lý Quí, bèn hỏi: "Ngày thường theo hầu nó đi học, thấy nó học đến sách gì rồi? Hay là chỉ học những câu lếu láo, những lối ngỗ nghịch tinh ranh? Lúc nào rỗi, ta sẽ lột da mày và sửa tội cho cái thằng hư thân kia!" 【 蒙 側 Những lời này tưởng như vô vị vô lý, nhưng làm cha mẹ, đến lúc hết cách, thường dùng thứ phép thuật ấy, đó gọi là trăm kế kinh doanh, tâm lực đều kiệt vậy.】 Lý Quí run sợ, quỳ xuống, bỏ mũ rập đầu "dạ" "dạ" và nói: "Cậu ấy đã học kinh Thi đến quyển thứ ba, hình như có câu: 'du du lộc minh, hà diệp phù bình' *ndlr: Chữ trong kinh Thi: Du du lộc minh, thực dã chi bình. Lý Quí không biết đọc sai nên mọi người mới cười.* gì ấy, cháu không dám nói dối." Mọi người ngồi đấy nghe vậy cười ầm lên. Giả Chính cũng không nhịn được cười, liền nói: "Dù có học ba mươi quyển kinh Thi, cũng là câu chuyện 'bịt tai ăn trộm chuông' để lòe người ta thôi. Mày đến trường hỏi thăm sức khỏe tôn sư và trình lại lời của tao: 'Không nên dạy theo lối cũ, cho nó đọc kinh Thi hay cổ văn, trước nhất phải giảng cho nó rõ nghĩa và học thuộc lòng Tứ thư đã.'" Lý Quí vâng vâng dạ dạ, thấy Giả Chính không nói gì nữa, hắn mới đứng dậy lùi ra.

Bảo Ngọc đứng chờ ở ngoài cửa nghe ngóng và đợi bọn họ ra cùng đi. Bọn Lý Quí vừa phủi quần áo vừa nói: "Cậu nghe thấy gì không? Ông định lột da chúng tôi đấy! Đầy tớ nhà chúng ta theo chủ thì được hãnh diện, còn chúng tôi làm đầy tớ cậu thì bị đánh chửi hoài, như thế có đáng thương không?" 【 蒙 側 Có thể gọi là hiểu được ý chủ, không phụ lời chủ sai bảo.】 Bảo Ngọc nói: "Thôi anh đừng phàn nàn nữa, mai tôi mời anh đánh chén một bữa." Lý Quí nói: "Ông trẻ ơi! Ai dám mong ông mời, chỉ xin ông để ý nghe cho một vài câu thôi."

Bảo Ngọc lại đến chỗ Giả mẫu, gặp ngay Tần Chung đã ở đấy và đang nói chuyện với Giả mẫu. 【 戚 夾 Chỗ này liền viết Giả mẫu yêu Tần Chung như chắt ruột, để đến đoạn văn sau mới không đột ngột.】 Hai người chào nhau, rồi cáo từ xin đi. Bảo Ngọc chợt nghĩ đến Đại Ngọc, 【 戚 夾 Diệu cực! Thật là một chỗ chuyển mạch tài tình! Ta đã quên khuấy, đến đây tâm thần thư sướng, một tơ không sót.】 bèn sang bên đó chào để đi. Bấy giờ Đại Ngọc đương ngồi dưới cửa sổ soi gương trang điểm, nghe nói Bảo Ngọc đi học thì cười và nói: "Tốt lắm, đi chuyến này có thể định 'bẻ cành quế trên cung trăng' đấy. 【 蒙 側 Đây tả Đại Ngọc, khá vừa ý. Song Văn *ndlr: tức Thôi Oanh Oanh, nữ chính Tây Sương Ký* trong Tây Sương, há chẳng thẹn!】 Tôi không thể đi tiễn." Bảo Ngọc nói: "Cô em chờ tôi đi học về hãy ăn cơm chiều, còn sáp bôi mặt thì để tôi về sẽ pha cho."

Nói chuyện một lúc lâu rồi mới dứt ra đi. 【 戚 夾 Tổng kết một câu như thế, càng diệu!】 Đại Ngọc vội gọi giật lại hỏi: "Sao không đến chào cô Bảo Thoa nhà anh?" 【 戚 夾 Ắt có câu này, mới là Đại Ngọc. Đây lại là bệnh bình sinh của Đại Ngọc.】 Bảo Ngọc nhoẻn mép cười không nói gì, 【 蒙 側 Câu hỏi của Đại Ngọc, nụ cười của Bảo Ngọc, hai lòng một chiếu, thật là văn chương thần công quỷ phủ (tài nghệ siêu phàm)!】 cùng Tần Chung đi thẳng đến trường.

Trường không xa nhà mấy, do vị thủy tổ họ Giả lập ra, để cho những con em trong họ không mời thầy riêng được thì vào đấy học. Những người làm quan trong họ đều có quyên góp, kẻ nhiều người ít, để chi tiền dầu đèn, thầy học thì mời người nào cao tuổi và có đạo đức đến dạy. 【 蒙 側 Dụng tâm của người sáng lập, có thể nói là chu đáo đến cùng.】 Tần Chung, Bảo Ngọc đến trường, liền đi chào từng người một, rồi vào lớp học. Từ đó hai người đi đứng có nhau, ngày càng thêm thân mật. Giả mẫu lại càng yêu Tần Chung, thường giữ ở lại dăm ba ngày, chẳng khác gì chắt ruột. Nhân

thấy Tần Chung không được đầy đủ, Giả mẫu lại giúp cho cả quần áo, đồ dùng. Chưa đầy hai tháng, Tần Chung đã trở thành quen thuộc trong phủ Vinh. 【戚 夾 Kể rất rõ ràng.】 Nguyên Bảo Ngọc xưa nay là người không chịu yên thường thủ phận, 【戚 夾 Tả Bảo Ngọc vẫn dùng ngọn bút như thế.】 cái gì cũng thích theo ý muốn của mình, đã thành cái tật riêng. Bảo Ngọc thường nói với Tần Chung: "Hai chúng ta cùng lứa tuổi, lại là bạn học. Từ giờ trở đi đừng xưng chú cháu nữa, chỉ gọi là anh em bạn thì phải hơn." 【蒙 側 Lén nói lúc nào? Bỏ bậc tôn xuống bậc thấp là lòng dạ gì? Mặc lòng muốn gì làm nấy là thói tật gì? Thân nhau yêu mến nhau là tình gì?】 Lúc đầu Tần Chung không dám, nhưng Bảo Ngọc không nghe, cứ gọi là em và gọi tên là Kình Khanh. Tần Chung thấy vậy cũng đành phải gọi bừa đi.

Trường học này vốn chỉ nhận con em trong họ và con cháu những nhà bà con thân thuộc thôi. Nhưng tục ngữ nói rất đúng: "Một con rồng chín giống, mỗi giống mỗi khác". Ở đây nhiều người, nên rồng rắn lẫn lộn, trong ấy có cả đám hạ lưu nữa. 【戚 夾 Phục một bút.】 Từ khi Tần Chung, Bảo Ngọc đến trường, xem ra dáng điệu tươi đẹp như hoa; Tần Chung thì bẽn lẽn nhu mì, chưa nói đã đỏ mặt, ngượng nghịu như con gái; Bảo Ngọc thì nhũn nhặn dịu dàng, nói năng hòa nhã, 【戚 夾 Cả thảy bốn câu mười sáu chữ, trên dùng ba chữ "thiên sinh thành" (trời sinh ra vốn sẵn), thực là viết hết những kẻ si tình xưa nay vậy.】 Vì hai người thân mật với nhau như thế nên tránh sao khỏi sự ngờ vực của một số học trò. Lúc vắng mặt thì người nói thế này, kẻ nói thế khác, giễu cợt, gièm pha khắp cả trong và ngoài lớp học. 【戚 夾 Gài sẵn đoạn văn dưới "A Ngốc tranh phong".】

Sau khi Tiết Bàn đến ở nhà Vương phu nhân, biết ở đây có một trường học, trong trường lại có nhiều học trò trẻ, nên bệnh "Long dương" *ndlr: Long Dương quân: một bầy tôi rất được yêu đương của vua nước Ngụy đời Chiến quốc. Về sau dùng điển này chỉ cái bệnh thích con trai hơn con gái.* lại nổi lên. Hắn cũng mượn tiếng đi học, nhưng "Ba ngày đánh cá thì hai ngày phơi lưới" *ndlr: Cũng như nói: học ngày đực ngày cái.*, quăng tiền ra trả công thầy học, chỉ cốt để ăn mặc tiêu xài, đã có mấy đứa bị Tiết Bàn cám dỗ. Việc này không cần nói nhiều. 【戚 夾 Trước tả lướt qua mấy đứa dâm đãng ngu dần để làm nền cho đoạn dưới, mới không trơ trọi không cứng nhắc. ◇ 辰 夾 Gài sẵn Kim Vinh.】

Có hai đứa 【戚 夾 Chỗ này dùng hai chữ "đa tình" mới diệu.】 không biết con cái nhà ai, tên tuổi là gì, 【戚 夾 Nhất loạt giấu tên họ, đó gọi là "vừa có lòng Bồ Đề, vừa cầm ngọn bút dao phủ".】 chỉ vì thấy chúng có vẻ lẳng lơ, nên cả trường đặt tên cho một đứa là Hương Lân, một đứa là Ngọc Ái. Có những người mến thích chúng, định đem lòng không tốt đối với lũ trẻ, 【戚 夾 Hài hước thật diệu, lại giống lời dí dỏm trong sách của Lý Lạp Ông *ndlr: tức Lý Ngư, nhà soạn kịch đời Thanh.*】 nhưng lại sợ uy thế Tiết Bàn, nên không ai dám vương vào. Từ khi Tần Chung, Bảo Ngọc đến trường, thấy hai đứa ấy trong bụng cũng vấn vương trìu mến, nhưng biết là bạn tương tri của Tiết Bàn, nên cũng không dám động chạm đến. Hai đứa Hương Lân, Ngọc Ái đều để ý đến Tần Chung và Bảo Ngọc. Bốn người sẵn có tình ý với nhau, nhưng chưa dám lộ ra ngoài. Mỗi khi vào học, họ ngồi riêng bốn chỗ, nhưng tám mắt vẫn liếc nhau, hoặc đặt lời mượn ý, vịnh dâu ngắm liễu, xa tỏ nỗi lòng. Ngoài mặt họ lại muốn che mắt mọi người. 【戚 夾 Dáng trẻ con sống động hiện ra, kẻ bịt tai ăn trộm chuông cũng thế, người đời cũng không ít.】 Không ngờ có mấy đứa láu lỉnh, thấy bộ dạng ấy, thường ở sau lưng chế giễu hoặc nháy mắt đưa mày, hoặc đằng hắng lên tiếng. 【戚 夾 Lại vẽ ra một lũ nghịch ngợm trong học đường xưa nay. ◇ 蒙 側 Bọn tài tử thiên hạ không ai là không hiểu chuyện ấy.】 Việc này xảy ra đã từ lâu rồi.

Một hôm, Đại Nho có việc về nhà, ra sẵn cho học trò một câu đối bảy chữ, để ngày mai sẽ giảng sách và giao cho cháu trưởng là Giả Thụy 【戚 夾 Lại xuất hiện một Giả Thụy.】 trông nom nhà trường. Vừa buổi sáng hôm ấy khi gọi tên, thấy Tiết Bàn vắng mặt, Tần Chung thừa dịp liền đầu mày khóe mắt với Hương Lân. Hai người ra hiệu với nhau giả cách đi tiểu, chạy ra sau nhà trò chuyện. Tần Chung hỏi: "Ông nhà có cấm em chơi với bạn không?" 【戚 夾 Câu hỏi thật diệu, hai đứa trẻ con như nhảy sống ra trước mắt.】 Nói chưa dứt lời, đằng sau có tiếng đằng hắng. 【戚

【夾 Gấp quá mất, đáng lẽ nên nghe tiếp hai đứa nó kết cục ra sao, chính là cái dáng trẻ con vậy, thật giống hệt!】 Hai người giật mình quay lại, thấy một đứa bạn học tên là Kim Vinh 【威 夾 Tên hay, ý nói có vàng ắt vinh, liêm sỉ có ích gì?】 . Hương Lân vốn nóng tính, vừa thẹn vừa bực nói: "Mày đằng hắng cái gì? Định cấm chúng tao nói chuyện à?" Kim Vinh cười nói: "Chúng bay nói chuyện được, tao đằng hắng không được à? Tao chỉ hỏi chúng bay có chuyện gì sao không nói rõ ràng, mà lại thầm thầm thụt thụt thế? Tao bắt được quả tang, mày còn chối cái gì? Mày cho tao chơi nước đầu, chúng ta im chuyện cả; nếu không, đây sẽ bới tung ra hết." Tần Chung và Hương Lân đỏ bừng mặt lên hỏi: "Mày bắt chúng tao về cái gì?" Kim Vinh cười nói: "Tao hiện bắt được quả tang đấy!" Nói xong nó vỗ tay cười ầm lên: "Có bánh nướng ngon đây, sao chúng bay không mua một cái mà ăn?" Tần Chung và Hương Lân tức giận lắm, vội đến nói với Giả Thụy là Kim Vinh vô cớ vu oan cho chúng.

Giả Thụy vốn người không đứng đắn, chỉ thích lợi, khi ở trong trường hắn thường hay mượn việc công làm việc tư, hạch sách đám học trò phải mời hắn ăn uống. 【蒙 側 Trong trường cũng có hạng người ấy, thật đáng đau xót thay.】 Hắn vào hùa với Tiết Bàn, mong kiếm tiền, kiếm rượu, nên tha hồ để mặc cho Tiết Bàn ngông nghênh làm càn, không những hắn không ngăn cấm mà còn nối giáo cho giặc để lấy lòng Tiết Bàn. Khốn nỗi Tiết Bàn có tính lông bông, nay yêu đứa này, mai yêu đứa khác, gần đây có mới nới cũ, hắn bỏ rơi hai đứa Hương Lân và Ngọc Ái. Ngay cả Kim Vinh, trước cũng là bạn thân của Tiết Bàn, nhưng từ khi có Hương Lân và Ngọc Ái, thì nó bỏ ngay Kim Vinh. Gần đây Hương Lân và Ngọc Ái cũng lại bị nó bỏ rơi nốt, nên Giả Thụy không có ai cưu mang. Giả Thụy không oán Tiết Bàn có mới nới cũ, lại oán Hương Lân và Ngọc Ái không biết chiều chuộng Tiết Bàn, 【威 夾 Kẻ tiểu nhân vô sỉ, quả thực có lòng dạ ấy.】 vì thế cả Giả Thụy lẫn Kim Vinh đều ghét sẵn hai đứa này. Nay thấy Tần Chung và Hương Lân đến thưa Kim Vinh, Giả Thụy trong bụng cũng khó chịu, nhưng không dám mắng Tần Chung, mà lại quở trách Hương Lân, cho là hay sinh sự. Thành ra Hương Lân tiu nghỉu, Tần Chung cũng bẽn lẽn, đều đi về chỗ ngồi.

Kim Vinh càng lên nước, đầu lắc lư, miệng tóp tép, nói nhiều câu bâng quơ. Ngọc Ái ngồi ở đằng xa nghe thấy, liền sinh chuyện cãi nhau. Kim Vinh nhất quyết nói: "Vừa rồi chính mắt tao trông thấy hai đứa hôn và sờ đít nhau ở đằng sau nhà, chúng nó bàn tán nhau định giở trò ma quái... 【蒙 側 Bốn chữ "dài ngắn thế nào", thật là tao nhã, thật là hồn hàm (sâu sắc hàm súc)! Tiếng lóng được tay văn nhân nhắc đến, bèn thấy có cái tượng vàng ngọc ngân vang.】 〔一〕 ...đứa nào dài thì làm trước." Kim Vinh đắc ý nói bừa, không còn để ý đến ai nữa. Ngờ đâu lại làm cho một người phát bực lên, người ấy là ai?

Chính là Giả Tường, 【威 夾 Mới mẻ mà rực rỡ; hễ có chỗ trống là đưa bút chen vào.】 hàng chút ngành trưởng bên phủ Ninh, cha mẹ mất sớm, từ bé đến ở với Giả Trân, nay đã mười sáu tuổi đáng người thanh tú, hơn cả Giả Dung. Hai người ở với nhau rất thân. Trong phủ Ninh, nhiều người lắm miệng, nên có những đứa đầy tớ không vừa lòng, hay đặt đều nói xấu chủ. Nhiều chuyện phao đồn nhảm nhí đến tai Giả Trân. Muốn tránh sự hiềm nghi, Giả Trân đã chia nhà cho Giả Tường ra ở riêng ngoài phủ Ninh. 【蒙 側 Những chỗ hiềm nghi ấy không dám tra xét cho ra lẽ, lặng lẽ tính cách chia ra cho ở riêng, đều dùng lối văn ngậm mà không lộ, thực là chiếc bút linh hoạt đến cùng cực.】 Giả Tường đẹp trai, 【威 夾 Cũng khó tránh bị gièm pha, chẳng trách miệng lưỡi tiểu nhân.】 lại thông minh. Gọi là đi học để che mắt đời chứ hắn vẫn thích chó săn gà chọi, hỏi liễu tìm hoa. Trên có Giả Trân quá yêu, 【威 夾 Biếm Giả Trân nặng nhất.】 dưới có Giả Dung che chở, 【威 夾 Biếm Giả Dung thứ đến.】 nên khắp trong họ không ai dám trái ý hắn. Hắn vốn chơi thân với Giả Dung, nay thấy người ta khinh rẻ Tần Chung, thì khi nào lại chịu nhịn? "Ta phải đứng lên dẹp sự bất bằng này!" Nhưng rồi hắn lại đắn đo trong bụng: 【威 夾 Một phen đắn đo này, mới là tâm cơ của kẻ thông minh, tả ra thật đẹp mắt, thật tinh tế.】 "Bọn Kim Vinh, Giả Thụy đều là bạn thân của Tiết Bàn, ta cũng đi lại với chú Tiết. Nay nếu ra mặt bênh Tần Chung, tất nhiên chúng nó sẽ mách chú Tiết, 【威 夾 Trước gọi "Tiết đại thúc", sau gọi "lão Tiết", viết hết cái kiêu xỉ của bọn quần là áo lượt.】

chẳng hóa ra tổn thương đến hòa khí hay sao? Nếu cứ lặng yên, thì tiếng xấu ầm lên, mang tiếng cả lũ. Ta sao không dùng kế ngăn chặn ngay đi, vừa dập tắt được tiếng xấu, lại không mất lòng ai?" Nghĩ xong hắn giả cách ra đằng sau đi tiểu, lẳng lặng gọi thư đồng của Bảo Ngọc là Dính Yên 【戚 夾 Lại xuất hiện một Dính Yên.】 đến cạnh, nói khích mấy câu. 【戚 夾 Như thế là được rồi, bất tất phải thuật kỹ.】

Dính Yên là người hầu đắc lực nhất của Bảo Ngọc, nhưng còn trẻ tuổi, không hiểu việc đời, xưa nay không có việc gì nó cũng còn nạt nộ người ta, nay nghe thấy Giả Tường nói "Kim Vinh khinh rẻ Tần Chung, lại có cả cậu Bảo Ngọc chúng mày cũng dính líu vào đó, nếu không cho nó biết tay, thì lần sau nó còn láo nữa" Dính Yên bèn lập tức đi tìm ngay Kim Vinh. Nó không gọi ông Kim nữa, mà gọi ngay "Họ Kim kia, mày là cái giống gì?" Giả Tường vội xỏ chân vào giày làm bộ sắp sửa quần áo đi ra xem bóng mặt trời, nói: "Đến giờ rồi" và nói với Giả Thụy có việc xin về trước. Giả Thụy không dám ngăn lại, đành để cho hắn đi. Dính Yên chạy đến nắm lấy Kim Vinh 【蒙 側 Hạng hào nô, dù là người thân quen của chủ nhân cũng tùy tiện khinh nhờn, dẫu có một hai kẻ không phục, nhưng nhà hào môn phần nhiều thiên vị gia nhân. Xét về lẽ thì không thể có, mà việc đời thì lại đủ cả, chẳng biết là tâm tư gì, thực không phải kẻ tầm thường lường đoán nổi.】 hỏi: "Chúng tao có giở trò gì chăng nữa thì can gì đến mày miễn là không đ... thằng cha mày thôi. Mày có giỏi ra đây chơi với ông Dính nhà mày!" Học trò cả trường đều ngơ ngác nhìn, Giả Thụy vội quát: "Dính Yên không được nói bậy!" Kim Vinh giận tái mặt nói: "Làm loạn à? Đồ nhãi con mà dám như thế, tao sẽ nói với chủ mày." Rồi hắn giật tay định quay sang đánh Bảo Ngọc và Tần Chung. 【戚 夾 Đẹp mắt cực kỳ!】

Bỗng "vù" một tiếng ở phía sau, không biết ai ném cái nghiên lại, 【戚 夾 Đẹp mắt buồn cười cực kỳ!】 nhưng may không trúng vào người nào, lại tạt sang phía bàn của Giả Lam và Giả Huân, là chắt họ gần bên phủ Vinh. 【戚 夾 Trước viết một phái Ninh, lại viết một phái Vinh, xen kẽ thật diệu.】 Giả Huân lúc bé mồ côi cha, được mẹ nuông chiều, ở trường chơi thân với Giả Lam, cùng ngồi học một chỗ. Giả Huân tuổi còn nhỏ, nhưng chí rất to, bướng bỉnh không biết sợ ai. 【戚 夾 Phải biết đứa trẻ không có chí khí, ắt không biết nghịch ngợm.】 Hắn đang ngồi ở bàn, trông thấy bạn bè Kim Vinh có ý giúp ngầm Kim Vinh, ném nghiên vào Dính Yên, nhưng lại rơi vào trước mặt mình, cái nghiên vỡ tan, mực bắn tóe ra đầy quyển sách. 【戚 夾 Đang lúc bận rộn thế này, lại có chỗ nhàn rỗi dụng bút.】 Hắn không chịu được bèn mắng: "Quân chết đâm chết chém kia! Chúng bay định đánh hôi à!" 【戚 夾 Nghe sướng tai thay.】 Hắn cầm lấy cái nghiên định ném lại, 【戚 夾 Trước là nghiên ngói, sau là nghiên gạch, chuyển đổi thật diệu!】 Giả Lam không muốn sinh chuyện, vội giằng lấy cái nghiên bảo: "Em ơi, không việc gì đến chúng mình." 【戚 夾 Là khẩu khí của Giả Lam.】 Giả Huân không nhịn được, thấy cái nghiên đã bị giằng mất, vội vớ ngay cái tráp ném sang bên kia. 【戚 夾 Trước "phi" sau "luân", dụng tự thật thần, đẹp mắt cực kỳ!】 Nhưng vì người bé, sức yếu nên không đến nơi, lại rơi ngay vào bàn của Bảo Ngọc và Tần Chung. "Choang" một tiếng, sách giấy, bút nghiên đổ tung tóe cả trên bàn, làm vỡ chén nước của Bảo Ngọc, nước đổ ra lênh láng. 【戚 夾 Đẹp mắt cực kỳ! Chẳng đánh trúng kẻ khác, lại đánh trúng hai người, cũng là văn chương không ngờ tới. Sách này bút pháp như thế, với đoạn văn sau đá trúng Tập Nhân, đánh nhầm Bình Nhi, là cùng một kiểu bố cục.】

Giả Huân nhảy ra, định đánh đứa ném nghiên. Bấy giờ Kim Vinh tiện tay vớ ngay được cái gậy tre, múa tít lên. Phòng hẹp, người đông, tránh sao khỏi đụng phải người! Dính Yên bị ngay một gậy, kêu ầm lên: "Các anh đứng khoanh tay đấy à?" Bảo Ngọc còn một lũ hầu bé là Tảo Hồng, Sử Dược, Mặc Vũ, ba đứa này lẽ nào lại không hung lên. Chúng kêu ầm ĩ: "Đồ chó đẻ kia! Mày dám lấy gậy đánh người ta à!" 【戚 夾 Nghe sướng tai cực kỳ, đẹp mắt cực kỳ!】 Mặc Vũ rút ngay cái then cửa, Tảo Hồng, Sử Dược tay cầm roi ngựa, xông vào như ong. Giả Thụy vừa cản người này, vừa ngăn người kia, nhưng nào có ai nghe. Đánh nhau túi bụi, bọn trẻ con thấy vậy có đứa xúm vào đánh hôi cho vui, có đứa nhát gan thì lánh đi một chỗ, lại có đứa đứng lên bàn vỗ tay cười và xúi thêm: "Đánh đi! Đánh đi!" Lúc bấy

giờ cả trường sục lên như vạc nước sôi. 【蒙側 Yến Thanh đả lôi đài *ndlr: Yến Thanh — hảo hán Thủy Hử nổi tiếng giỏi đánh đài*, cũng chỉ đến thế.】

Mấy người hầu lớn của Bảo Ngọc là bọn Lý Quí, nghe tiếng ồn ào ở trong trường, vội chạy vào quát phải thôi và hỏi vì cớ gì? Bọn học trò đứa nói thế nọ, đứa nói thế kia, mỗi đứa một phách. 【戚夾 Diệu! Như nghe tiếng chúng.】 Lý Quí mắng Dính Yên một trận rồi đuổi ra. 【戚夾 Xử trí rất hay.】 Đầu Tần Chung đụng phải gậy Kim Vinh, toạc một miếng da. Bảo Ngọc lấy vạt áo xoa cho Tần Chung. Thấy mọi người đã đứng yên, Bảo Ngọc bèn bảo Lý Quí: "Dọn sách vở, mang ngựa lại đây, để ta về trình tôn sư! Chúng ta bị người ta khinh rẻ quá. Không nói gì xa, riêng một việc giữ lễ phép, đến nói với anh Thụy, thế mà anh ấy lại bảo chúng ta trái, để cho người khác mắng chúng ta, lại xui người đánh Dính Yên. Cả Tần Chung cũng bị đánh toạc đầu. Như thế còn học làm gì nữa?"

Lý Quí khuyên can: "Xin cậu đừng nóng. Tôn sư có việc về nhà, nay vì việc nhỏ làm rác tai người, lại càng tỏ ra là mình vô lễ. Cứ ý tôi, cũng nên dàn xếp cho xong, đừng làm phiền đến người. Việc này lỗi ở cậu Thụy cả. Tôn sư đi vắng, cậu ấy là người đứng đầu trông nom trường này, ai làm việc gì cũng phải hỏi cậu ấy. 【蒙側 Lời khuyên rất có tâm tư, nếu để tôn sư biết chuyện thì chưa chắc đã yên. Vì vậy khéo xoay xở để kết thúc cục diện, mà vẫn giữ thể thống.】 Ai có lỗi đáng đánh thì đánh, đáng phạt thì phạt, có lẽ nào để mặc cho họ lung tung như thế?" Giả Thụy nói: "Tôi đã mắng gạt đi, nhưng chẳng ai chịu nghe cả." 【戚夾 Như nghe.】 Lý Quí cười nói: "Cậu giận tôi cũng cứ nói: vì ngày thường cậu ăn ở không được đứng đắn, nên nói chẳng ai buồn nghe. Nếu trình tôn sư, ngay cậu cũng có lỗi, sao cậu không thu xếp ngay cho xong đi." Bảo Ngọc nói: "Thu xếp cái gì? Ta phải về thôi!" Tần Chung khóc nói: "Có Kim Vinh ở đây thì tôi nhất định phải về." Bảo Ngọc nói: "Tại sao thế? Người ta còn đến học nữa là chúng ta? Tôi phải về trình đuổi Kim Vinh đi." Lại hỏi Lý Quí: "Kim Vinh là họ hàng của phòng nào?" Lý Quí nghĩ một lúc rồi thưa: "Thôi đừng hỏi nữa. Nếu nói rõ họ hàng e tổn thương đến hòa khí trong anh em."

Dính Yên ở ngoài nói chêm vào: "Nó là cháu chị Hoàng, ở bên phủ Đông, chứ là cái hạng gì mà cậy thế đến dọa nạt chúng ta! Cô nó là chị Hoàng chỉ biết tìm cách luồn lụy ton hót mợ Hai Liễn để nhờ vả vay mượn. 【蒙側 Đáng thương! Mở miệng cầu người, trọn đời là nhơ.】 Hạng chủ nhà ấy tôi coi ra gì đâu." Lý Quí vội thét mắng: "Đồ chó con kia! Biết gì mà dám lai nhai nói bậy!" Bảo Ngọc cười nhạt: "Ta cứ tưởng nó là họ hàng thế nào, chẳng hóa ra cháu gọi chị Hoàng bằng cô. Để ta đến hỏi cô nó." Nói xong, gọi Dính Yên đến thu xếp sách vở và định đi ngay. Dính Yên chạy lại, đắc ý nói: "Cậu không cần phải đi, để tôi đến bảo chị Hoàng là cụ cho gọi đến, rồi thuê một cái xe lôi cổ chị ta về, cho cụ hỏi tội, như thế chẳng tiện hay sao?" 【戚夾 Lại dem Giả mẫu ra đè ép, càng diệu!】 Lý Quí vội thét: "Mày muốn chết à? Giờ hồn đấy, tao sẽ đánh mày trước, rồi về trình ông và bà là việc này đều tại mày xui giục cậu Bảo cả! Tao muốn khuyên ngăn cho êm đi, mày lại cứ bới chuyện ra. Mày làm ầm cả trường học, đã không tìm cách dập tắt đi, lại còn định nhảy vào đống lửa 〔二〕!" Dính Yên mới chịu im, không dám nói gì nữa.

Bấy giờ Giả Thụy sợ việc kéo dài thành to chuyện, thì bản thân cũng không được yên, nên đành phải khúm núm đến xin nài Tần Chung và Bảo Ngọc. Trước hai người không bằng lòng. Sau Bảo Ngọc nói: "Bắt Kim Vinh đến tạ lỗi thì sẽ thôi không về trình nữa!" Lúc đầu Kim Vinh không chịu, sau Giả Thụy bắt buộc nó phải xin lỗi, Lý Quí cũng khuyên bảo: "Việc này do anh gây ra đầu tiên, nếu không chịu thế, thì bao giờ xong chuyện." Kim Vinh bị ép quá, đành phải vái Tần Chung một vái. Nhưng Bảo Ngọc không nghe, bắt phải lạy. Giả Thụy chỉ muốn cho yên chuyện nên lại khẽ bảo Kim Vinh: "Tục ngữ có câu: 'Dù tội giết người cũng đến rập đầu xin lỗi là cùng'. Mày đã gây chuyện thì phải cố nhịn đi, đến rập đầu cho xong chuyện." Kim Vinh không làm thế nào được đành phải đến lạy Tần Chung 〔三〕. Và nghe hồi sau phân giải.

【威 Tổng bình: Thiên này tả học đường họ Giả, không phải người thân thì cũng người trong họ, vả trường học là nơi khuôn phép của đại chúng, là gốc rễ của nhân luân. Vậy mà trước tiên đã bại hoại rối loạn, đến nông nỗi này, chỉ nhìn đây cũng đủ biết khí số nhà họ Giả. Mượn cái phong lưu của Tập Nhân, cái ác nghịch của đám tiểu nhân, một bên đề cao một bên dìm, tác giả ắt có dụng ý riêng.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Án: Chính văn của Mông bản và Thích bản đã lược bỏ chữ bẩn trong lời Kim Vinh, viết thành "vừa rồi rõ ràng đụng thấy hai đứa ở sau nhà bàn bạc cái gì dài ngắn". Với tính cách của Kim Vinh, lời nói không nên hàm súc như thế. Đây là tình huống bản chép tay thỉnh thoảng sửa chữa chữ nghĩa rồi lại tự khen mình.

〔二〕 Câu này các bản dị văn khá nhiều. Liệt bản chép là "vãng đại lý phấn" (làm to chuyện lên); Kỉ bản, Canh bản, Dương bản đều chép "vãng đại lý náo" (náo to lên); Thích bản, Mông bản chép "mại hỏa khanh" (nhảy vào hố lửa); Giáp Thìn bản chép "vãng hỏa lý phấn" (nhảy vào đống lửa); Thư bản chép "vãng hỏa lý bôn" (chạy vào lửa); còn Trình Giáp bản thì chép "vãng hỏa lý bôn tra". Xét từ những dị văn này, nguyên văn đáng lẽ là "vãng đại lý phấn", nhưng trong quá trình truyền sao, chia thành hai tình huống: một loại như Kỉ bản, Canh bản, Dương bản vì nghi chữ "phấn" không thông mà sửa thành chữ "náo". Một loại khác, trước hết chữ "đại" do hình chữ gần giống mà nhầm thành chữ "hỏa" (như Giáp Thìn bản), vì chữ "phấn" khó hiểu nên hiệu đính thành chữ "bôn" vừa gần âm vừa gần hình (như Thư bản, Trình Giáp bản. Ở Trình Giáp bản, dấu vết hiệu đính "bôn tra" rất rõ rệt: chữ "tra" hẳn là do chữ "phấn" bị chấm sửa mà người ta nhận nhầm rồi sao thêm). Thích bản và Mông bản sửa đổi còn tùy tiện hơn, chỉ giữ lại chữ "hỏa". Chữ "phấn" trong "vãng đại lý phấn" rất có thể là tiếng địa phương, nghĩa chính xác chưa rõ. Nhưng bản nghĩa của nó vốn có ý là phấn chấn, khích động khí thế, dùng ở chỗ này cũng còn khả giải. Đoạn trước Kim Vinh có câu "bất nhiên đại gia tựu phấn khởi lai", có thể cùng chỗ này hỗ chứng.

〔三〕 Văn tự kết thúc hồi này giữa các bản tồn tại khác biệt khá lớn, người viết cho rằng văn tự của Thư bản tiếp cận nguyên mạo hơn (tham kiến phụ lục "Hiệu độc trát ký"). Nhưng để tiếp nối với hồi dưới, chỗ này tạm theo Thích bản.

Hồi 10: Gái góa họ Kim tham quyền lợi mang nhục — Quan thái y họ Trương bàn chứng bệnh tìm nguyên

Hồi 10

Gái góa họ Kim tham quyền lợi mang nhục — Quan thái y họ Trương bàn chứng bệnh tìm nguyên

【[威] Ảo tình kiểu mới sắp khép lại; Khả Khanh từ đó tuyệt duyên trần. Hòa can ích khí chỉ là chuyện phụ; ai biết hôm nay mới lần ra nguồn bệnh?】

Vì dựa vào người nhiều thế mạnh, và Giả Thụy bắt phải tạ lỗi, nên Kim Vinh đành phải lạy tạ Tần Chung, bấy giờ Bảo Ngọc mới chịu thôi, không sinh chuyện nữa. Tan học, Kim Vinh về nhà, càng nghĩ càng tức, lẩm bẩm: "Tần Chung chỉ là em vợ Giả Dung, không phải là con cháu họ Giả, cũng đi học như ta thôi. Chỉ vì nó thân với Bảo Ngọc, nên coi người bằng nửa con mắt. Nếu nó ăn ở đứng đắn thì chẳng nói làm gì, nhưng thường ngày nó lại thậm thậm thụt thụt với Bảo Ngọc, 【[蒙][側] Chính kẻ lén lút vụng trộm, thường tưởng người khác chẳng thấy hành vi, chẳng biết lòng dạ mình.】 coi như ai cũng mù cả, không trông thấy gì. Nay nó lại đi chẳng với đứa khác, chọc vào mắt ta. Dù có gây chuyện, ta lại sợ gì?"

Mẹ Kim Vinh là họ Hồ, nghe con cảu nhảu một mình, bảo:

- Mày lại định sinh sự gì đấy? Tao phải nói khó mãi 【[蒙][側] Ba chữ "nói khó mãi", tả hết nỗi khổ của người đời khi phải luồn cúi đón đưa để cầu chút lợi.】 với cô mày, cô mày lại tìm hết cách để nói với mợ Liễn bên phủ Tây, mày mới có chỗ học. Nếu không nhờ người ta, thì nhà mình sức đâu mời được thầy? Vả chăng, ở bên ấy cơm nước có sẵn, hai năm nay mày được học ở đấy, tao đỡ bao nhiêu tiền. Số tiền bớt ra ấy, tao may thêm quần áo đẹp cho mày. Nếu mày không học ở bên ấy, thì biết thế nào được cậu Tiết, mỗi năm được cậu ấy giúp nhà mình tới bảy tám mươi lạng bạc? 〔一〕 【[ㄹ][側] Vì sao vô cớ lại cho bấy nhiêu bạc? Mẹ Kim Vinh cũng nên nghĩ cho kỹ.】 【[蒙][側] Đáng thương! Đàn bà thương con, thường như thế. Chỉ biết cái được là nhiều, mà chẳng biết cái mất còn lớn hơn, thực đáng thở than!】 Nay mày lại muốn sinh sự thì liệu mày có tìm được chỗ nào học tốt như thế không? Tao bảo cho mà biết, việc ấy khó hơn lên trời đấy! 【[ㄹ][側] Xoay bạc kiểu ấy, nếu Kim Vinh còn ở đấy, thì cũng còn kiếm được.】 Mày muốn tốt thì đi ngủ ngay đi cho xong chuyện!

Bấy giờ Kim Vinh mới chịu im, không nói nữa. Một lúc ngủ yên. Hôm sau lại đi học như thường.

Cô của Kim Vinh là vợ Giả Hoàng. Giả Hoàng thuộc dòng chữ "ngọc" trong chi trưởng họ Giả. Nhưng có phải cả họ nhà nào cũng được thịnh vượng như phủ Ninh, phủ Vinh đâu? Điều đó chẳng cần phải nói. Vợ chồng Giả Hoàng có một cơ nghiệp nho nhỏ thường hay đến thăm phủ Ninh và phủ Vinh, lại khéo chiều chuộng Phượng Thư và Vưu thị, được họ giúp đỡ, mới có thể sinh sống qua ngày. 【[蒙][側] Thì ra gốc nguồn là thế, khác hẳn với Tần Chung.】 Hôm ấy trời tạnh ráo, rỗi việc, vợ Giả Hoàng mang theo một bà già, thuê xe về thăm chị dâu và cháu.

Trong khi nói chuyện, mẹ Kim Vinh đem việc hôm qua xảy ra ở trường học, từ đầu đến đuôi, kể cho vợ Giả Hoàng nghe. Vợ Giả Hoàng điên tiết nói:

- Thằng nhãi Tần Chung kia là bà con với họ Giả, thì thằng Vinh này không phải là bà con với họ Giả hay sao? 【ㄹ 側 Cùng là "bà con họ Giả" mà so với "bà con họ Giả" thì khác xa!】 Nó cậy thế vừa chứ? Vả lại việc làm của nó có đẹp đẽ gì cho cam! Ngay đến Bảo Ngọc cũng không có phép như thế. Để tôi sang phủ Đông nói chuyện với chị Trân và chị thằng Tần Chung, xem họ phân giải ra sao? 【ㄹ 側 Chưa chắc đã nói được như thế.】 【蒙 側 Kẻ chó cậy thế chủ, mở miệng đã thấy bao lời chắc thắng; việc phải nghĩ kỹ ba lần, kẻo sau hối hận.】

Mẹ Kim Vinh nghe nói hoảng lên, vội vàng ngăn lại:

- Tôi buột miệng nói chuyện với cô đấy thôi, cô đừng sang kể với người ta nữa. Phải trái thây kệ chúng nó. 【ㄹ 側 Chẳng cần biết phải trái ra sao, có tiền là được.】 【蒙 側 Hồ thị thật khéo thay!】 Nếu xảy ra chuyện gì thì cháu nó còn ở yên bên ấy sao được? Sức nhà thì không những không mời được thầy, mà cả đến tiền ăn uống chi dùng cho nó cũng tốn kém nhiều.

Vợ Giả Hoàng nói:

- Việc ấy không ngại. Để tôi sang nói xem sao.

Không nghe lời chị dâu, vợ Giả Hoàng cứ sai bà già gọi xe sang phủ Ninh. 【蒙 側 Khí phái dường nào, thanh thế dường nào, thực có sức bắn đá lút đến lông tên *ndlr: điển Lý Quảng đi săn, bắn tên trúng tảng đá ngỡ là hổ, mũi tên cắm ngập đến phần lông ở đuôi tên*, lay trời động đất, như Hạng Vũ nghiến răng gầm thét!】

Đến nơi, xuống xe trước cửa nách phía đông, vào gặp ngay Vưu thị. Bấy giờ, vợ Giả Hoàng chưa dám tuôn nỗi bực dọc, chỉ vồn vã thăm hỏi, nói mấy câu chuyện phiếm rồi hỏi: 【蒙 側 Vì cớ gì hứng thú bỗng tiêu tan?】

- Hôm nay sao không thấy mợ Dung? 【ㄹ 側 Sao không gọi là "chị của Tần Chung"?】

Vưu thị nói:

- Không biết cháu nó ra làm sao, mà hai tháng nay không thấy kinh. Mời ông lang đến xem, lại bảo không phải là có tin mừng. Hai hôm nay, nó cứ đến chiều là người mệt, mắt hoa, chuyện cũng không buồn nói, tôi bảo cháu: "Không nên giữ lễ lắm, sớm tối không cần theo lệ đến thăm nom, phải tĩnh dưỡng mới được. Họ hàng đến, đã có tôi; nếu các bậc bề trên có chê trách điều gì tôi sẽ nói hộ". Tôi dặn cả cháu Dung: "Không được quấy rầy nó. Không được làm nó tức giận, để nó tĩnh dưỡng ít lâu cho khỏe. 【蒙 側 Một mảy cũng không để lộ.】 Nó cần gì thì cứ đến đây mà lấy, nếu chẳng may có mệnh hệ nào mày phải lấy vợ khác, ta chắc rằng có đốt đuốc đi lùng khắp thiên hạ cũng chẳng tìm đâu ra được người nết na như thế." 【ㄹ 側 Lại còn có cậu em vợ tốt thế này.】 Các bậc trên trong họ không ai là không yêu quý cách cư xử của nó. Vì nó mà bấy lâu nay tôi cứ lo lắng không yên. Không ngờ sáng nay, em trai nó đến thăm, tính còn trẻ con, chưa biết cân nhắc hay dở, thấy chị ốm, đáng lẽ có việc gì tức bực đến đâu cũng không nên nói mới phải. Thế mà nó kể hết cả những chuyện đánh nhau ở trường, chẳng biết đứa nào đến học nhờ mà dám bắt nạt nó, 【ㄹ 側 Trước mắt cứ như kẻ chẳng biết chuyện gì.】 【蒙 側 Ngòi bút tài tình, tài đến thế là cùng. Vốn là mợ Cả Hoàng tức tối đến mách, lại khéo cho từ miệng Vưu thị nói ra trước, đúng là những lời do Tần Chung kể lại, mà hợp tình hợp lý, thế dồn tới sát sạt. Tôn Ngộ Không bảy mươi hai phép biến hóa, cũng chưa khéo léo sống động đến vậy!】 và nói cho chị nó nghe cả những câu chuyện bậy bạ. Thím ơi, chắc thím cũng biết con dâu tôi bề ngoài thì nói cười vui vẻ lắm, nhưng trong bụng hay suy nghĩ, hễ nghe thấy ai nói cái gì, nó cũng đắn đo đến năm ba ngày mới thôi. Bệnh này là do nó nghĩ nhiều quá mà sinh ra. Nay nghe nói có người khinh rẻ em nó, nó vừa buồn vừa tức; buồn vì bọn vô lại gây bè kéo cánh, ăn không nói có, đâm người nọ chọc người kia; tức vì em mình hư hỏng không chịu học, không chuyên tâm sách vở, lại làm ồn cả trường. Vì thế, nó

bỏ cả bữa cơm sáng. Tôi khuyên giải một hồi, lại dặn dò em nó mấy câu, bảo hãy sang chơi với Bảo Ngọc ở phủ bên kia. Tôi lại trông cho nó ăn hết nửa bát yến sào rồi mới về đây.

Thím tính thế có sốt ruột không? 【蒙側 **Lúc này Kim thị nghe những lời ấy, trong lòng nên liệu thế nào? Thực khiến người ta hối chết cái sự hăm hở khi trước. Việc thiên hạ không thể không nghĩ kỹ ba lần, phòng ngừa từ lúc manh nha.**】 Lại thêm bây giờ không có thầy thuốc nào hay. Nghĩ đến bệnh nó lúc nào, là ruột tôi đau như kim châm. Thím có biết ai chữa thuốc giỏi không? 【蒙側 **Buông một câu hỏi thăm như vô tình, ấy là dồn thêm một phần; không có câu này, thì Kim thị còn chưa khỏi phải phân trần. Một phen dồn ép, thực không còn lời nào để nói thêm.**】

Kim thị nghe vậy, bao nhiêu cơn tức giận ở nhà muốn đến cãi nhau ngay với Tần thị đều bay đến tận nước Trảo Oa *ndlr: Tên một hải đảo ở ngoài Thái Bình Dương, người ta cho là Java ngày nay. Ở đây ý nói cơn giận tan hết.* hết cả. 【己側 **Lại cần gì phải sốt ruột cho mẹ Kim Vinh.**】 Lại nghe thấy Vưu thị hỏi thầy thuốc hay, liền trả lời:

- Tôi không quen thầy thuốc nào, cứ bệnh tình mợ Cả như vậy, chắc đâu không phải là có mang? Chị đừng nên cho chữa bậy kẻo oan gia đấy!

Vưu thị nói:

- Đúng thế.

Hai người đương nói chuyện, Giả Trân ở ngoài vào hỏi:

- Có phải thím Hoàng đấy không?

Kim thị đứng dậy chào. Giả Trân bảo Vưu thị:

- Mời thím Hoàng ở lại xơi cơm.

Nói xong, Giả Trân đi ra. Kim thị đến chuyến này, cốt nói cho Tần thị biết là Tần Chung khinh rẻ cháu mình, nay biết Tần thị ốm, nên thôi không nhắc đến nữa. Lại thấy vợ chồng Giả Trân đối đãi rất tử tế, Kim thị đổi giận làm vui, nói chuyện phiếm một lúc rồi về. 【蒙側 **Kim thị còn mặt mũi nào gặp lại phụ lão Giang Đông** *ndlr: điển Hạng Vũ thua trận, thẹn không dám vượt sông về gặp các bậc cha anh đất Giang Đông*? **Nhưng người như Kim thị, đời chẳng thiếu.**】

Kim thị đi rồi. Giả Trân lại vào hỏi Vưu thị:

- Hôm nay thím ấy đến có việc gì?

Vưu thị đáp:

- Chẳng nói gì cả. Khi mới đến, trông có vẻ bực tức. Một lúc sau tôi nói đến chuyện con dâu ốm, thì nét mặt thím ấy dần dần dịu đi. Ông có mời ở lại ăn cơm, thím ấy nói thấy con dâu ốm như thế, không tiện ngồi lại, chỉ nói dăm ba câu chuyện rồi đi, cũng không cầu cạnh việc gì cả. Con dâu mình ốm, ông nên tìm đâu có thầy thuốc hay chữa chạy cho nó, đừng để nấn ná mà lỡ việc. Hiện giờ một lũ thầy thuốc ở nhà này, không thể dùng được. 【蒙側 **Nạn thầy thuốc hại người! Chẳng riêng đời nay, từ xưa đã có.**】 Hễ người ta kể thế nào thì họ theo thế mà nói dựa nói dẫm mấy câu cho có văn có vẻ. Bề ngoài ra bộ ân cần chăm chỉ lắm, cứ ba bốn người luân phiên nhau xem mạch, một ngày ít ra cũng xem đến bốn năm lần. Rồi họp nhau lại bàn tán kê đơn nhưng rồi cũng chẳng ăn thua gì. Người bệnh thì một ngày phải bốn năm lần thay quần áo, đứng lên ngồi xuống để tiếp ông lang, thực chẳng có ích gì.

Giả Trân nói:

- Con bé cũng lẩn thẩn lắm, việc gì phải thay quần áo luôn? Nhỡ bị lạnh, bệnh nặng thêm thì làm thế nào? Bảo nó cứ mặc quần áo đẹp vào, có đáng là mấy. Người nó là cần, dù mỗi ngày một bộ quần áo mới cũng chẳng sao. Tôi đang định nói để bà biết: Vừa rồi Phùng Tử Anh lại thăm, thấy tôi buồn, ông ta hỏi có việc gì. Tôi nói: "Có người con dâu đương ốm, không biết là bệnh hay có tin mừng mà không tìm được thầy thuốc hay, chẳng hiểu có nguy hiểm không? Vì thế tôi lo lắm." Phùng Tử Anh nói: "Khi còn bé có một thầy học họ Trương tên Hữu Sĩ, học rất rộng, lại giỏi nghề thuốc, đoán trước được sống chết. 【己側 Chưa chắc đã được như thế.】 【蒙側 Cái lối tiến cử người ta, phần nhiều đều nói theo khuôn sáo ấy.】 Năm nay vào Kinh quyên cho con làm quan, hiện đương ở nhà ông ta." Xem thế, bệnh nó may ra gặp thầy gặp thuốc, cũng chưa biết chừng. Tôi đã sai người đưa danh thiếp đến mời. 【蒙側 Lòng cha mẹ, mênh mông như trời cao không cùng.】 Hôm nay muộn rồi, có thể là sáng mai ông ta mới đến. Phùng Tử Anh cũng nói về nhà sẽ cố mời cho bằng được. Vậy chờ Trương tiên sinh đến sẽ hay.

Vưu thị nghe nói rất mừng, nhân nói:

- Ngày kia là sinh nhật ông ta, ông định làm thế nào?

Giả Trân nói:

- Tôi vừa mới đến thăm và mời ông về nhà để con cháu làm lễ mừng. Ông nói: "Ta quen thanh tịnh đi rồi, không muốn về nhà huyên náo lắm. Gặp ngày sinh nhật, con muốn ta về nhận lễ mừng của con cháu, chi bằng đem bản 'Âm chất văn' *ndlr: Một thứ văn khuyên người làm phúc.* mà ta đã chú thích, cho người viết lại tử tế rồi đưa đi in, so với việc ta nhận lễ mừng thọ của con cháu còn quý gấp trăm lần. Ngày mai hay ngày kia, con cháu các nơi đến, con nên tiếp đãi cẩn thận. Con không cần phải đến đây nữa, và cũng không cần phải mang biếu ta cái gì. Nếu con còn thấy áy náy, thì nhân tiện đây con lễ tạ mấy lễ, chứ hôm sau đừng mang người đến quấy rầy, ta không bằng lòng đâu." 【蒙側 Sắp viết Khả Khanh hay ôm việc, nghĩ ngợi nhiều. Đến đoạn văn vốn tự nhiên như trời sinh, lại chuyển ra một phen nghị luận hay về thú thanh tịnh, trong trẻo sáng rõ, thấy ngay là khác thường.】 Ông đã dạy thế, ngày mai tôi không dám đến nữa. Hãy gọi Lai Thăng đến đây, bảo nó sửa soạn tiệc rượu trong hai ngày.

Vưu thị gọi Giả Dung đến dặn:

- Con bảo Lai Thăng phải theo lệ sửa soạn tiệc rượu trong hai ngày cho thật lịch sự. Con phải sang phủ Tây mời cụ, bà Cả, bà Hai và thím Liễn sang chơi. Hôm nay cha con đã tìm được thầy thuốc hay, cho người đi mời rồi. Ngày mai ông ta đến, con sẽ kể rõ bệnh tình vợ con cho ông ta nghe.

Giả Dung vâng lời đi ra, gặp đứa bé đi mời thầy thuốc ở nhà Phùng Tử Anh về nói:

- Con vừa cầm danh thiếp của ông đến nhà họ Phùng mời ông lang, ông lang bảo: "Việc này ông Phùng đã nói rồi, nhưng vì đi chơi cả ngày mới về, tinh thần không được tỉnh táo, có đến cũng chưa xem mạch được. Cần phải tĩnh dưỡng một đêm. Ngày mai sẽ lại." 【蒙側 Thầy thuốc phần nhiều đều từ chối đùn đẩy, lên mặt làm bộ.】 Ông ấy lại nói: "Y học còn nông cạn, đáng lẽ không dám nhận lời. Nhưng vì nể ông Phùng đã tiến cử với ông không đến không tiện, nên nhờ con về trình trước với ông. Còn bức danh thiếp của ông thì không dám nhận". Ông ta đã trả lại cho con mang về *ndlr: Theo tục lệ cổ, người dưới nhận lời mời của người trên, nếu có danh thiếp mời thì trả lại; tức là tỏ ý khiêm tốn, không dám tự coi là ngang hàng.*. Vậy nhờ cậu trình ông hộ cho.

Giả Dung vào nhà trong trình với Giả Trân và Vưu thị, rồi đi gọi Lai Thăng, bảo sửa soạn tiệc rượu trong hai ngày liền, Lai Thăng nhận lời đi ngay.

Trưa hôm sau, người gác cửa vào trình: "Trương tiên sinh đã đến". Giả Trân mời vào trong nhà khách. Uống nước xong, bắt đầu câu chuyện.

Giả Trân nói:

- Hôm trước ông Phùng có cho biết tiên sinh học vấn và phẩm cách hơn người, lại hiểu sâu về y học. Tiểu đệ xiết bao mến phục.

Trương nói:

- Vãn sinh là kẻ học trò quê mùa, hiểu biết nông cạn. Hôm qua ông Phùng cho biết chỗ đại nhân đây khiêm nhường, tôn trọng kẻ sĩ, nay cho gọi đến, vãn sinh không dám trái lệnh. Nhưng vì không có chút thực học, nghĩ càng thêm hổ thẹn.

Giả Trân nói:

- Xin tiên sinh đừng quá khiêm tốn, vào xem mạch cho cháu, nhờ bực cao minh, chúng tôi sẽ trút khỏi nỗi lo lắng trong lòng.

Giả Dung mời Trương vào nhà trong. Trông thấy Tần thị, Trương quay lại hỏi:

- Đây là tôn phu nhân?

Giả Dung đáp:

- Thưa phải, mời tiên sinh ngồi chơi, để tôi kể những bệnh chứng của nhà tôi, rồi tiên sinh hãy xem mạch, có được không?

Trương nói:

- Theo ý tôi, xem mạch trước đã, rồi hãy kể bệnh. Tôi mới đến tôn phủ lần đầu, chưa biết bệnh tình tôn phu nhân ra sao, nhưng vì đã nhận lời với ông Phùng, không đến không được. Nay xin bắt mạch trước xem tôi nói có đúng hay không, rồi hãy kể cho biết bệnh tình của tôn phu nhân mấy lâu nay. Sau đó chúng ta sẽ châm chước lập một phương thuốc, và dùng được hay không là tùy cậu quyết định.

Giả Dung nói:

- Tiên sinh thực là bực cao minh, tiếc không được gặp sớm. Bây giờ nhờ tiên sinh xem mạch cho, chữa được hay không xin cho biết, để cha mẹ tôi được yên lòng.

Bấy giờ bọn a hoàn mang gối đến, để Tần thị ngồi dựa vào đó rồi vén áo lên, thò tay ra ngoài cho ông lang bắt mạch. Ông lang tự mình thở đều để nhận rõ số chí *ndlr: Chí: Theo phép xem mạch của đông y: mạch trung bình là một hơi thở, mạch mổ bốn cái, không đủ bốn cái gọi là trì, quá bốn cái gọi là sác. Vậy số chí là số mổ nhiều hay ít của mạch trong một hơi thở.*. Xem tay phải một lúc, rồi bắt sang tay trái. Xem xong rồi nói: "Chúng ta ra ngoài".

Giả Dung cùng ông lang ra nhà ngoài ngồi. Người hầu pha nước bưng lên, Giả Dung nói:

- Mời tiên sinh xơi nước. - Sau đó bèn hỏi: - Tiên sinh xem bệnh này có chữa được không?

Ông lang nói:

- Mạch "Thốn" bên tả thì trầm sác, "Quan" bên tả thì trầm phục; "Thốn" bên hữu thì tế mà vô lực, "Quan" bên hữu thì hư mà vô thần. "Tả Thốn" trầm sác là tâm khí hư mà sinh hỏa; "Tả Quan" trầm phục là can khí trệ mà huyết khuy. "Hữu thốn" tế mà vô lực, là khí phận ở phế kinh rất hư; "Hữu Quan" hư mà vô thần, là tỳ thổ bị can mộc khắc chế. Tâm khí hư mà sinh hỏa, tất sinh ra chứng kinh nguyệt không đều, đêm không ngủ được. Can mà huyết khuy khí trệ, thì dưới mạng mỡ đau mà phát trướng, nguyệt tín đến chậm trong bụng phát nóng. Khí phận ở phế kinh mà hư, thì đầu nặng mắt hoa, giờ dần, giờ mão thế nào cũng ra mồ hôi, choáng váng như ngồi trong thuyền; Tỳ thổ mà bị can mộc khắc chế thì không muốn ăn uống, tinh thần mỏi mệt, chân tay buồn bực. Theo tôi, mạch này phải có chứng bệnh như thế mới đúng. Nếu bảo có tin mừng, thì tiểu đệ không dám nghe theo *ndlr: Đây là những danh từ về mạch lý và y lý của đông y.*.

Một bà già hầu ở bên cạnh nói:

- Tiên sinh nói như thần vậy. Điều gì cũng đúng. Tôi không cần phải kể thêm nữa. Mấy ông lang nhà này đến xem mạch, không ai nói được đúng như thế; người nói không quan hệ gì; người thì bảo đến tiết đông chí là đáng lo. Nhưng không ai nói được đúng như thế, mong tiên sinh chỉ bảo rõ cho.

Ông lang nói: **【蒙側 Nói trúng rồi, bất giác cười, vẽ ra thần tình sống động, như thấy người thật.】**

- Chứng bệnh của tôn phu nhân nhà ta mà đến nỗi này là bởi các thầy để chậm quá! Nếu chữa ngay lúc mới hành kinh không đều, có lẽ bây giờ đã khỏi rồi chả còn phải lo nữa. Cứ như tôi xem, thì bệnh còn ba phần có thể chữa được. Dùng đơn thuốc của tôi, uống vào mà ngủ được, sẽ chắc thêm vài phần nữa. Mạch này phải là người tâm tính cao cường, thông minh tột bực; nhưng thông minh quá thường có việc không như ý, đã có nhiều việc không như ý, thì phải tư lự quá độ. Bệnh này là do lo nghĩ, thành ra hại tỳ, can mộc vượng quá, nên kinh nguyệt đến không đúng kỳ. Tôi xin hỏi: Tôn phu nhân nhà ta ít lâu nay, kinh kỳ không ngắn quá, mà lại dài quá, có phải không? **【蒙側 E rằng chưa hợp với phương thuốc, lại thêm một phen nghị luận; một để khớp với phép dùng thuốc, một để chỉ ra dấu hiệu yếu vong, không một chữ một câu nào là không trước sau hô ứng nhau.】**

Bà già nói:

- Kinh kỳ không bao giờ ngắn cả. Có khi kéo đến hai ba ngày, hoặc đến mười ngày.

Ông lang nói:

- Phải rồi! Chính là gốc bệnh ở đấy. Nếu ngay từ đầu mà cho uống thuốc dưỡng tâm điều kinh, thì đâu đến nỗi này! Bây giờ rõ là bệnh thủy khuy hỏa vượng. Hãy uống thử thang thuốc này xem sao.

Rồi ông ta kê đơn đưa cho Giả Dung.

Ích khí dưỡng vinh bổ tỳ hòa can thang:

> Nhân sâm hai đồng; Bạch truật hai đồng (thổ sao); Vân linh ba đồng; Thục địa bốn đồng;
> Qui thân hai đồng; Bạch thược hai đồng; Xuyên khung một đồng năm phân; Hoàng kỳ ba đồng;
> Hương phụ mễ hai đồng; Thổ sài hồ tám phân; Hoài sơn dược hai đồng (sao);
> Chân a dao hai đồng (cáp phấn sao); Diên hồ sách một đồng rưỡi (sao rượu);
> Chích thảo tám phân.

Thuốc dẫn dùng: Kiện liên tử, tám hột, bỏ ruột; Đại táo hai quả.

Giả Dung xem xong nói:

- Tiên sinh thực là bậc cao minh. Xin cho biết bệnh này có đáng lo ngại không?

Ông lang cười:

- Cậu rất sáng suốt, bệnh đến thế này, cũng đã quá lâu rồi. Uống thuốc này vào còn nhờ ở "mát tay" nữa. Theo tiểu đệ, mùa đông năm nay chưa việc gì đâu. Qua tiết xuân phân, mới có thể mong khỏi hẳn được.

Giả Dung là người thông minh, cũng không hỏi thêm nữa.

Tiễn ông lang về rồi, Giả Dung đưa đơn thuốc, mạch án và kể lại những lời ông lang vừa nói cho Giả Trân và Vưu thị nghe. Vưu thị nói:

- Xưa nay các ông lang đều không ai nói được rành mạch như thế, chắc ông ấy dùng thuốc không lầm.

Giả Trân cười nói:

- Ông ta không phải là hạng "lang thang" kiếm ăn về nghề thuốc. Vì nhà ta chơi thân với ông Phùng Tử Anh, mới mời được ông ấy, chứ có dễ dàng đâu. Nhờ có ông ta, may ra con dâu ta khỏi bệnh. Trong đơn thuốc có kê nhân sâm, hôm nọ nhà đã mua sẵn một cân, đem ra mà dùng.

Giả Dung nghe nói, mới cho người đi bốc thuốc sắc cho Tần thị uống, chưa biết bệnh tình sau này ra sao.

【[威] Tổng bình: Muốn đẩy nhanh cái chết của Khả Khanh, nên trước hết có kẻ nô tài hung ngoan, rồi sau đến Tần Chung lại mách, từng lớp ép sát, điểm lộ tấm lòng lo nghĩ quá mức của nàng, bao nhiêu mạch văn đều dồn nàng tới đó. Dù là gái nghèo được ở nhà giàu, mọi sự toại lòng, nhưng rốt cuộc vẫn có cái lẽ ắt không tránh khỏi yểu vong. Ta không biết tác giả lúc hạ bút, lòng khéo léo lời đẹp như gấm thêu đến dường nào, mà có thể nói ra những lời mầu nhiệm thông suốt không chút vướng mắc này, khiến người ta không khỏi hoa mắt rối bời.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Mười điều trắc phê của Kỉ Mão bản (己卯本) trong hồi này là bản này riêng có, và là do người đời sau bổ sung thêm vào. Có phải là Chi phê hay không còn đáng ngờ. Hồi mười bảy dưới đây có một điều phê hai chữ "bất bản" (不板) thuộc tình huống tương tự.

Hồi 11: Mừng thọ Ninh phủ bày tiệc rượu — Gặp Phượng Thư Giả Thụy nảy tà tâm

Hồi 11

Mừng thọ Ninh phủ bày tiệc rượu — Gặp Phượng Thư Giả Thụy nảy tà tâm

【 威 Cảnh huyễn không đâu bỗng đổi sinh / Lầu ngọc xuân ấm thuật trái tình / Giữa náo tìm yên như việc nhàn / Vận được linh cơ ấy, phải kể đến Phượng khanh.】

Nói về ngày sinh nhật Giả Kính, Giả Trân sắp các thức ăn ngon và hoa quả lạ, bày vào mười sáu mâm đồng lớn, bảo Giả Dung dẫn người nhà mang đến dâng Giả Kính, lại dặn:

– Phải để ý cẩn thận xem ông có vui hay không, rồi hãy làm lễ chúc thọ, và thưa với ông rằng: "Cha cháu vâng lời ông dạy, không dám đến, sớm hôm nay ở nhà cùng mọi người đã làm lễ bái vọng chúc thọ ông rồi".

Giả Dung vâng lời, dẫn người mang lễ đi.

Ở nhà dần dần có người đến. Trước hết là Giả Liễn, Giả Tường đến xem những chỗ khách ngồi, rồi hỏi:

– Có trò gì vui không?

Người nhà đáp:

– Ông chúng tôi trước tưởng cụ hôm nay về nhà, nên không dám sắp sẵn trò vui. Nhưng vừa rồi nghe nói cụ không về nên đã bảo chúng tôi đi đón một ban hát nhỏ và một phường âm nhạc đến, chúng đang chực sẵn ở rạp hát.

Sau đó, Hình phu nhân, Vương phu nhân, Phượng Thư, Bảo Ngọc đều đến cả. Vợ chồng Giả Trân ra đón. Mẹ vợ Giả Trân đã ở đây trước. Mọi người chào và mời nhau ngồi. Vợ chồng Giả Trân mời nước rồi cười nói:

– Cụ ta là bậc trên, cao tuổi, cha tôi là hàng cháu, đáng ra ngày hôm nay không dám mời người đến mới phải; nhưng được khi tiết trời mát mẻ, hoa cúc nở đầy vườn, chúng tôi muốn mời người sang chơi, trông thấy lũ cháu chắt vui đùa nhộn nhịp để người đỡ buồn. Không ngờ người lại không hạ cố.

Phượng Thư không đợi Vương phu nhân trả lời, nói ngay:

– Hôm nọ cụ đã bảo hôm nay thế nào cũng sang, nhưng vì chiều hôm qua thấy chú Bảo ăn đào, người cũng ăn già nửa quả, đến canh năm phải đi ngoài hai lần. Sáng hôm nay thấy mệt, truyền tôi thưa với ông bác rằng người không sang được. Người truyền đưa sang vài món ăn ngon, nhưng phải nấu thật dừ. 【 蒙 側 Một hỏi một đáp, tức cảnh sinh tình, thử hỏi là thật hay giả? Không phải người từng trải việc ấy, không nghĩ ra được, không viết ra được.】

Giả Trân cười nói:

– Tôi đã bảo người vẫn thích vui, hôm nay không sang được tất có chuyện gì. Té ra là thế. 【 蒙 側 Phải.】

Vương phu nhân nói:

– Hôm trước thấy vợ anh Dung khó ở, bây giờ thế nào?

Vưu thị nói:

– Bệnh cháu cũng hơi lạ. Hôm trung thu vừa rồi, nó còn chơi ở bên cụ và bà Hai, đến nửa đêm về nhà vẫn khỏe. Sau đấy hai mươi hôm, càng ngày cháu càng thấy mệt, đến nửa tháng nay không chịu ăn uống gì. Hai tháng nay cháu lại không thấy kinh.

Hình phu nhân nói luôn:

– Hay là có tin mừng? 【蒙側 Sách này rốt cuộc là một bức "rồng ẩn trong mây".】

Đương nói chuyện thì có người ở ngoài vào báo: "Hai ông và các vị bên phủ Vinh đã sang, hiện ở trên nhà khách."

Giả Trân vội ra đón. Vưu thị nói tiếp:

– Trước cũng có thầy thuốc nói là có tin mừng, nhưng hôm nọ ông Phùng Tử Anh mách một ông lang là thầy học của ông ta lúc bé, rất giỏi về nghề thuốc, đến xem cho nó. Ông ta bảo không phải tin mừng mà là bệnh nặng. Ông ta có kê đơn, đã uống một thang đầu đỡ nhức, còn các bệnh khác thì chưa thấy bớt.

Phượng Thư nói:

– Theo tôi thì chị ấy cũng không đến nỗi yếu lắm đâu, hôm nay vui thế này, nên cố gượng mà dậy.

Vưu thị nói:

– Hôm mồng ba vừa rồi, thím đến thăm, nó cố gượng dậy một lúc, cũng là chỗ thím cháu hợp tính nhau, nên quyến luyến không rời ra được.

Phượng Thư nghe xong, mắt đỏ hoe, nói:

– Trời có khi mưa gió bất ngờ, người cũng có lúc họa phúc không lường trước được. 【蒙側 Dùng câu nói cực kỳ bình thường để tả ảo cảnh ảo tình vô biên, lại thành ra ý vị tinh ngộ, rồi lại chuyển sang chuyện khác, thật như hoa lê dưới trăng, gần như khó lòng phân biệt.】

Mới bằng ấy tuổi đầu mà đã đau ốm như thế, nếu đến nỗi nào thì người ta ở đời, còn có thú gì! 【蒙側 Đấng đại anh hùng phần nhiều ngộ ra ở những chỗ như thế này, thường có thể siêu phàm nhập thánh.】

Chợt Giả Dung đến chào Hình phu nhân, Vương phu nhân và Phượng Thư, rồi nói với Vưu thị:

– Con đã mang đến dâng ông các thức ăn và thưa: cha con ở nhà đang tiếp các ông, các chú bên phủ Vinh sang. Theo lời ông dạy, cha con không dám đến. Ông nghe nói rất vui, bảo thế mới phải. Lại truyền: cha mẹ tiếp các ông, các bà, con phải tiếp các chú, các thím, các em cho chu tất; và phải khắc ngay kinh "Âm chất văn" in ra một vạn cuốn để phát cho mọi người. Việc này con đã thưa với cha rồi. Bây giờ con phải ra ngay mời các ông, các chú dùng cơm.

Phượng Thư nói:

– Anh Dung hãy đứng lại! Chị hôm nay thế nào?

Giả Dung chau mày nói:

– Mệt lắm! Lát nữa thím đến thăm thì biết. 【蒙側 Đường dây phục bút gài rất tự nhiên.】

Nói xong đi ra.

Vưu thị hỏi Hình phu nhân và Vương phu nhân:

– Các vị định xơi cơm trong này hay ra ngoài vườn? Ở ngoài ấy đã sửa soạn ban hát.

Vương phu nhân nhìn Hình phu nhân nói:

– Chúng ta sẽ ăn trong này cho tiện.

Hình phu nhân nói:

– Đúng đấy.

Vưu thị liền sai dọn cơm, bọn người hầu đứng ngoài cửa dạ ran, rồi mỗi người bưng một thức vào.

Một lúc bày xong, Vưu thị mời Hình phu nhân, Vương phu nhân và bà mẫu thân cùng ngồi lên trên, còn mình ngồi bên cạnh Phượng Thư và Bảo Ngọc. Hình phu nhân và Vương phu nhân nói:

– Chúng tôi đến đây cốt để chúc thọ ông anh chứ có phải đến để ăn mừng ngày sinh nhật đâu.

Phượng Thư nói:

– Bác thích tĩnh dưỡng, tu luyện thành công, cũng chẳng khác gì thần tiên. Những lời chúc của hai mẹ cũng có thể là lòng thành thấu đến quỷ thần đấy! **【蒙側 Câu đùa thú vị như thế mà cũng không để rơi vô cớ.】**

Cả nhà nghe vậy cười ầm lên.

Mẹ Vưu thị, Hình phu nhân, Vương phu nhân, Phượng Thư ăn cơm xong, súc miệng, rửa tay rồi bảo nhau ra vườn nghe hát.

Giả Dung đến nói với Vưu thị:

– Hai ông, các chú, các em ăn cơm xong cả rồi. Ông Cả thì nói nhà có việc; ông Hai thì không thích nghe hát, lại sợ đông người làm ồn ào nên đều về cả. Còn các chú, các anh thì con đã mời chú Liễn, chú Tường ra xem hát. Vừa rồi, bốn quận vương là Nam An quận vương, Đông Bình quận vương, Tây Ninh quận vương, Bắc Tĩnh quận vương, sáu quốc công như Trấn Quốc công phủ Ngưu, và tám tước hầu như Trung Tĩnh hầu phủ Sử, đều sai người mang danh thiếp và lễ vật đến chúc thọ, con đã trình cha và thu vào buồng, lễ đơn cũng đã vào sổ. Con đã đưa thiếp cám ơn, cho các người nhà tiền thưởng, và mời họ ăn uống chu tất cả rồi. Mẹ nên mời hai bà, bà ngoại, thím Phượng ra ngoài xem hát. **【蒙側 Việc sai người đưa lễ mừng thọ là để dẫn ra chuyện vào vườn; kẻ về thì về, kẻ ở thì ở, là để có thể sang vườn ngồi; sang vườn ngồi, là để chuyển vào mạch chính của ảo tình; trong ảo tình có mối tình trái lẽ; mà mối tình trái lẽ ấy mới hé ra, bút lại cố ý viết như không trái. Thật là tấm lòng tinh tế, ngòi bút thần diệu!】**

Vưu thị nói:

– Trong này ăn xong cũng sắp ra đây.

Phượng Thư nói:

– Xin phép mẹ, cho con vào thăm chị Dung, rồi sẽ ra sau.

Vương phu nhân bảo:

– Ừ, chúng ta cũng muốn vào thăm cháu, nhưng sợ ồn quá, con nói hộ là chúng ta có lời hỏi thăm. 【蒙側 Để dọn đường cho đoạn dưới.】

Vưu thị nói với Phượng Thư:

– Thím ơi! Cháu nó rất nghe lời thím. Thím vào khuyên giải cháu một câu, tôi cũng yên lòng rồi mời thím ra vườn xem hát.

Bảo Ngọc cũng đòi đi theo Phượng Thư. Vương phu nhân nói:

– Con vào thăm rồi ra ngay nhé, nó là cháu dâu đấy!

Vưu thị mời Hình phu nhân, Vương phu nhân và bà mẫu thân ra vườn Hội Phương.

Phượng Thư và Bảo Ngọc cùng Giả Dung vào buồng Tần thị. Đến cửa, đi se sẽ. Tần thị trông thấy, toan đứng dậy. Phượng Thư bảo: "Thôi đừng đứng dậy mà chóng mặt". 【蒙側 Người tri kỷ thường như vậy.】

Phượng Thư bước nhanh lại, cầm tay Tần thị nói:

– Cháu ơi, mới có mấy hôm nay không gặp mà đã gầy đến thế này à!

Rồi ngồi trên đệm, cạnh Tần thị.

Bảo Ngọc hỏi thăm rồi ngồi xuống ghế trước mặt.

Giả Dung gọi:

– Pha nước lại đây, thím và chú Hai ở nhà trên chưa uống nước đấy.

Tần thị cầm tay Phượng Thư gượng cười:

– Cháu thực là ít phúc quá! Ở trong nhà này, bố mẹ chồng thương như con đẻ. 【蒙側 Đang tả ảo tình, lại buông lời thấu xương nhức óc. Ba lần nhắc ý "sang sông" ấy đều cùng quy về một mối.】

Thưa thím, chồng cháu tuy còn ít tuổi, nhưng vẫn kính yêu nhau, chưa hề gắt gỏng một câu. Thím thương cháu đã đành rồi, cả nhà, những bậc trên, người ngang hàng ai cũng thương cháu, yêu cháu. Bây giờ bị ốm, cháu chán ngán quá, chưa báo hiếu bố mẹ chồng được một ngày nào. Thím có lòng thương cháu, nhưng dù cháu muốn báo đáp lại cũng đành chịu vậy! Cháu lo chưa chắc đã chịu nổi hết năm nay.

Bảo Ngọc đương ngắm nhìn bức tranh "Hải đường xuân thụy" và đôi câu đối: "Lờ mờ giấc mộng xuân hơi lạnh — Ngào ngạt mùi hương rượu khá nồng". Lại nhớ ngay đến việc nằm ngủ ở đây, mơ đến "Thái hư ảo cảnh". Đương lúc ngẩn ngơ suy nghĩ, chợt nghe thấy tiếng Tần thị, trong lòng Bảo Ngọc đau đớn như muôn mũi tên bắn vào, nước mắt tự nhiên chảy xuống ròng ròng. Phượng Thư thấy vậy, trong bụng áy náy bội phần, sợ người ốm trông thấy lại thêm đau lòng, còn đâu là an ủi nữa, liền nói:

– Chú Bảo thật là tính đàn bà! Người ốm bực mình thì nói thế, chứ đã đến nỗi nào. Tuổi cháu còn trẻ, ốm qua loa rồi sẽ khỏi. Và cháu cũng đừng nghĩ ngợi lung tung vậy, chỉ tăng thêm bệnh đấy thôi.

Giả Dung nói:

– Bệnh nhà cháu chẳng cần phải uống thuốc men gì, cứ ăn được là khỏi. 【蒙側 **Mỗi người có một cách ứng xử riêng; đường nét không rối, chi tiết không sót.**】

Phượng Thư nói:

– Chú Bảo! Mẹ bảo vào rồi ra ngay. Chú đừng làm thế để cháu nó lại sinh buồn thêm. Mẹ ở ngoài kia đang mong chú đấy.

Rồi quay lại, bảo Giả Dung:

– Cháu và chú Bảo hãy ra ngoài kia, để ta ngồi đây một lúc nữa. 【蒙側 **Làm gốc cho đoạn sau.**】

Giả Dung nghe nói, cùng Bảo Ngọc đi ra vườn hoa Hội Phương.

Phượng Thư khuyên giải Tần thị một lúc, lại thì thào với nhau nhiều câu tâm sự. Vưu thị hai ba lần sai người về đón, Phượng Thư mới bảo Tần thị:

– Cháu cứ yên lòng tĩnh dưỡng, hôm nào rỗi, thím lại sang thăm. Bệnh cháu thế nào cũng khỏi. Hôm nọ đã tìm được thầy thuốc hay, vậy cháu cũng đừng lo nghĩ nữa.

Tần thị cười nói:

– Dù là thần tiên chăng nữa, chữa được bệnh chứ chữa sao được mệnh! Thím ơi, cháu biết bệnh này chỉ tính ngày tính giờ thôi.

Phượng Thư nói:

– Cháu cứ nghĩ thế thì bao giờ khỏi được? Nên khuây khỏa đi là phải. Vả lại thầy thuốc đã nói, không chữa ngay sợ đến mùa xuân sang năm, bệnh sẽ tăng lên, nay mới nửa tháng chín, còn bốn năm tháng nữa, lo gì bệnh chẳng chữa khỏi. Nếu như nhà khác không có nhân sâm, thì cũng khó đấy. Nhưng ở đây bố mẹ chồng cháu còn có thể chữa được thì đừng nói mỗi ngày hai đồng cân, chứ hai cân nhân sâm cũng có thể cho cháu uống được. Thôi cháu chịu khó tĩnh dưỡng, thím ra vườn đây.

Tần thị nói:

– Thím ơi, tha lỗi cho cháu, cháu không thể theo thím ra được. Lúc nào rỗi, mời thím sang chơi, thím cháu sẽ nói chuyện nhiều.

Phượng Thư nghe vậy tự nhiên mắt lại đỏ hoe lên:

– Lúc nào rỗi, thím lại sang thăm cháu.

Rồi dẫn bọn người hầu và người nhà phủ Ninh ra quanh cửa đi tắt vào vườn hoa. 【蒙側 **Cố tình không đi một mình, dùng bút pháp phản khắc (khắc họa ngược) như vậy.**】

nhìn thấy:

> Hoa vàng giải đất, liễu trắng quanh bờ.
>
> Suối Nhược Gia *ndlr: Tên một cái suối ở Chiết Giang, tương truyền là chỗ Tây Thi giặt vải ngày xưa.* cầu nhỏ bắc qua; núi Thiên Thai *ndlr: Tên một quả núi ở Chiết Giang. Theo thần thoại Lưu Thần, Nguyễn Triệu gặp tiên ở trên núi này.* đường con rẽ tới.
>
> Khe đá dòng trong róc rách, hàng giậu đều thơm;

> trên cây lá đỏ rập rờn, rừng thưa như vẽ.
>
> Gió tây thổi mạnh, oanh còn thỏ thẻ bên tai;
>
> ngày ấm vui dồn, dế cũng rì rầm nói chuyện.
>
> Kìa phía đông nam, mấy tòa lầu nhấp nhô dựa núi;
>
> nọ nơi tây bắc, ba gian hiên thấp thoáng kề sông.
>
> Vang tiếng phách sênh, tình riêng khôn tả;
>
> chen màu là lụa, cảnh đẹp nên thơ.

【蒙 側 Điểm rõ đề mục.】

Phượng Thư đi thong thả xem cảnh trong vườn. Đương lúc ngắm nghía, chợt thấy một người ở sau núi giả chạy ra, đứng trước mặt, nói:

– Xin chào chị!

Phượng Thư giật mình, lùi lại hỏi:

– Có phải chú Thụy đấy không?

Giả Thụy nói:

– Chị không nhận ra tôi à?

– Không phải tôi không nhận ra, đương lúc bất thình lình không ngờ chú lại ở đây. 【蒙 側 Tác giả dụng tâm đến mức nào, mới ở chuyện như thế này nghĩ ra được lời nói như vậy. Cái diệu của lối dẫn dần vào tình thế ấy, không gì hơn được.】

Giả Thụy nói:

– Có lẽ tôi với chị có duyên hay sao? Tôi vừa ở trong tiệc lẻn ra, đến chỗ thanh vắng này cho khoan khoái một tí, không ngờ lại gặp chị. Thế chẳng phải có duyên là gì. 【蒙 側 Nhấn lại hai chữ "hữu duyên", mới là bút lực.】

Vừa nói, mắt hắn vừa chòng chọc nhìn Phượng Thư.

Phượng Thư là người thông minh, thấy dáng bộ ấy đã đoán được tám chín phần, liền nhìn Giả Thụy, giả cách mỉm cười, nói:

– Không trách anh chú thường nhắc đến chú luôn, bảo chú tốt lắm. Nay được gặp, nghe nói mấy câu, biết ngay chú là người thông minh hòa nhã. Bây giờ tôi phải đến chỗ các bà, không tiện nói chuyện. Lúc nào rỗi, chúng ta lại sẽ gặp nhau.

Giả Thụy nói:

– Tôi muốn đến thăm chị, nhưng sợ chị trẻ tuổi không chịu tiếp khách dễ dàng.

Phượng Thư lại giả cách cười nói:

– Chỗ anh em ruột thịt trong nhà, sao lại nói trẻ tuổi với không trẻ tuổi?

Giả Thụy nghe thế, trong bụng mừng thầm: "Không ngờ hôm nay lại có cuộc gặp gỡ lạ lùng thế này!" Tình cảnh ấy càng làm cho Giả Thụy ngẩn ngơ ngơ ngẩn. Phượng Thư lại nói:

– Thôi, chú vào tiệc ngay đi. Coi chừng họ lại bắt uống phạt đấy!

Giả Thụy nghe xong, tê tái cả người, đi chầm chậm rồi cứ quay đầu lại nhìn. Phượng Thư cố ý đi thong thả. Thấy hắn đi xa rồi, trong bụng nghĩ: "Thế mới là: Biết người, biết mặt, biết lòng làm sao? Đâu lại có hạng người chó má như thế! Nếu vậy có lúc nó phải chết với ta cho nó biết tay!" 【蒙側 **Khí phách đại anh hùng. Tác giả đem chữ "Phượng" đặt tên cho nàng, hẳn có ngụ ý chăng?**】

Phượng Thư đang đi vòng qua quả núi giả, thấy hai bà già hớt hải chạy đến, cười nói:

– Mợ tôi không thấy mợ lại, sốt ruột quá, bảo chúng tôi đi mời. 【蒙側 **Người khác ắt sẽ đem chuyện gặp Giả Thụy mà rêu rao một phen, để tỏ mình trong sạch. Văn này lại coi như không có chuyện gì, một là thấy Hy Phượng phi phàm, hai là thấy lòng dạ Hy Phượng sâu rộng.**】

Phượng Thư nói:

– Mợ các ngươi lúc nào cũng nóng tính thế!

Phượng Thư vẫn đi thong thả, hỏi:

– Hát được mấy vở rồi?

Bà già nói:

– Được tám chín vở.

Đi đến cửa sau lầu Thiên Hương, thấy Bảo Ngọc đương chơi với lũ hầu nhỏ ở đấy. Phượng Thư nói:

– Chú Bảo đừng có đùa nghịch đấy. 【蒙側 **Chiếu ứng với đoạn trước.**】

Một a hoàn nói:

– Các bà đương ngồi trên lầu. Mời mợ lên.

Phượng Thư thong thả vén áo bước lên lầu. Vưu thị đã đợi ở trên cầu thang, cười nói:

– Hai thím cháu nhà ngươi mến nhau lắm nhỉ, hễ gặp mặt là không thể nào rời ngay ra được. Ngày mai thím dọn sang đây với cháu. Ngồi xuống đây, tôi mời một chén đã.

Phượng Thư đến xin phép Hình phu nhân, Vương phu nhân rồi mới ngồi. Vưu thị đem giấy kê các vở hát, mời Phượng Thư chấm, Phượng Thư nói:

– Hai mẹ ngồi đây, khi nào con dám chấm!

Hình phu nhân, Vương phu nhân nói:

– Chúng ta và bà thông gia đây đã chấm mấy vở rồi, bây giờ chị chấm mấy vở để họ hát cho chúng ta nghe.

Phượng Thư đứng dậy xin vâng, cầm giấy kê vở hát xem rồi chấm vở "Hoàn hồn" và vở "Đàn từ", sau đó trả lại giấy kê, nói:

– Hát xong vở "Song quan cáo" rồi đến hai vở này là vừa hết giờ. 【蒙側 **Điểm trước cho đoạn sau.**】

Vương phu nhân nói:

– Phải đấy. Cũng nên để cho các anh các chị ấy đi nghỉ sớm, vì trong lòng họ cũng không được thư thái lắm đâu!

Vưu thị nói:

– Các bà mẹ có hay sang chơi đâu. Bây giờ trời hãy còn sớm, xin mời hai vị và thím Phượng hãy ngồi lại một lúc cho vui.

Phượng Thư đứng dậy nhìn xuống dưới lầu, nói:

– Các ông đi đâu cả?

Một bà già đứng bên cạnh nói:

– Các ông ấy vừa đến hiên Ngưng Hy, đem cả phường âm nhạc ra đấy uống rượu!

Phượng Thư nói:

– Ở trong này không được thỏa thích hay sao? Họ định đem ra ngoài đó để làm trò gì? 【蒙側 Lại cứ thích ghen chua.】

Vưu thị cười nói:

– Phải đâu người nào cũng đứng đắn như thím.

Mọi người cười cười nói nói, nghe hát xong, dọn tiệc rượu đi bưng cơm lên. Ăn xong, họ ra cửa vườn, lên buồng nhà trên, uống nước, gọi sắp sẵn xe, rồi cáo từ bà mẹ Vưu thị, Vưu thị dẫn người hầu ra tiễn. Giả Trân dẫn con cháu đứng hầu cạnh xe, nói:

– Ngày mai lại mời hai mẹ sang chơi.

Vương phu nhân nói:

– Thôi hôm nay chúng tôi ở cả ngày bên này mệt lắm. Ngày mai cần phải nghỉ.

Rồi cùng lên xe về.

Giả Thụy vẫn chòng chọc nhìn Phượng Thư. 【蒙側 Không chỗ nào là không đủ không trọn.】

Sau khi Giả Trân quay vào, Lý Quí mang ngựa đến, Bảo Ngọc cưỡi đi theo Vương phu nhân về.

Giả Trân cùng anh em, con cháu ăn cơm xong, rồi đâu về đấy. Hôm sau các người trong họ lại đến, nhộn nhịp suốt ngày. Chẳng cần phải kể rõ.

Từ đấy, Phượng Thư thỉnh thoảng sang thăm Tần thị. Bệnh tình Tần thị khi giảm khi tăng. Giả Trân, Vưu thị, Giả Dung rất buồn. 【蒙側 Làm nền, bổ sung cho trọn.】

Giả Thụy đến phủ Vinh mấy lần, nhưng đều gặp lúc Phượng Thư sang phủ Ninh vắng.

Năm ấy ngày ba mươi tháng mười một là ngày đông chí. Gặp lúc tiết trời thay đổi, ngày nào Giả mẫu, Vương phu nhân, Phượng Thư cũng sai người sang thăm Tần thị. Người nhà về đều nói: "Trong mấy hôm nay bệnh không thấy tăng giảm gì".

Vương phu nhân nói với Giả mẫu:

– Tiết giời thế này, mà bệnh không tăng, may ra có thể khỏi được.

Giả mẫu nói:

– Phải đấy, con bé ngoan như thế, lỡ có mệnh hệ nào, thật đáng thương đến chết đi được.

Nói xong, lòng rất đau xót, quay lại bảo Phượng Thư:

– Thím cháu chúng mày xưa nay thân thiết với nhau. Mai là mồng một, đến mồng hai cháu nên sang thăm cháu xem bệnh tình nó thế nào? May nó đỡ được, về nói cho ta biết. Ngày thường nó thích ăn thứ gì, cháu sai người mang sang cho nó.

Phượng Thư vâng lời.

Đến mồng hai, ăn cơm sáng xong, đi sang phủ Ninh, thấy bệnh tình Tần thị tuy không nặng thêm, nhưng người gầy võ đi. Phượng Thư ngồi chơi nói chuyện một lúc khuyên giải Tần thị là bệnh có thể khỏi được. Tần thị nói:

– Khỏi hay không, đến mùa xuân sẽ biết. Nay qua tiết đông chí mà không việc gì, may ra có thể khỏi được cũng chưa biết chừng. Nhờ thím về trình với cụ và bà Hai xin cứ yên tâm. **【蒙側 Lời văn đổi hẳn. Người đến lúc sắp chết cũng ắt có một phen biến đổi.】**

Hôm nọ cụ cho bánh bột hoài sơn có nhân táo, cháu ăn hai chiếc, thấy dễ chịu và bệnh hơi chuyển.

Phượng Thư nói:

– Ngày mai thím lại mang sang. Bây giờ thím ra thăm mẹ chồng cháu, rồi về trình cụ.

Tần thị nói:

– Nhờ thím hỏi thăm sức khỏe cụ và bà bên ấy hộ cháu.

Phượng Thư nhận lời, đi đến buồng Vưu thị. Vưu thị nói:

– Thím xem cháu thế nào?

Phượng Thư cúi đầu một lúc, nói:

– Chẳng có cách nào cứu được. Chị nên cho sắm sửa đồ hậu sự cho cháu, mượn cách xung, họa may dữ hóa lành chăng. **【蒙側 Phục bút cho việc Phượng Thư đứng ra lo liệu tang sự ở đoạn sau.】**

Vưu thị nói:

– Tôi đã thầm sai người đi sắm rồi, nhưng chưa có gỗ tốt, thong thả sẽ sắm sau.

Phượng Thư uống nước, trò chuyện một lúc, nói:

– Tôi phải về trình cụ đây.

Vưu thị bảo:

– Nói cho có ý nhé, đừng để cụ phải lo.

– Tôi biết rồi.

Phượng Thư đứng dậy về trình Giả mẫu:

– Vợ cháu Dung có lời sang thăm sức khỏe bà, lạy tạ ơn bà, và nó nói đã hơi đỡ, xin bà cứ yên tâm, hễ nó hơi khá một chút, sẽ sang hầu ngay.

Giả mẫu nói:

– Cháu xem nó thế nào?

– Hiện giờ chưa ngại, tinh thần còn khá. 【蒙側 Năm chữ "tinh thần còn khá" viết ra thật xuất thần nhập hóa.】

Giả mẫu nghe nói, ngẫm nghĩ một lúc, bảo:

– Cháu hãy thay quần áo rồi đi nghỉ.

Phượng Thư vâng lời ra thăm Vương phu nhân rồi về nhà, Bình Nhi đem quần áo đã hơ ấm sẵn cho Phượng Thư thay. Phượng Thư ngồi xuống, hỏi:

– Ở nhà có việc gì không?

Bình Nhi pha trà mang đến, nói:

– Không có việc gì, chỉ có chị Vượng đem nộp tiền lãi ba trăm lạng bạc, tôi đã nhận rồi. 【蒙側 Làm nền.】

Lại có cậu Thụy sai người sang xem 【蒙側 Điểm chính.】 mợ có nhà không để sang thăm.

Phượng Thư nghe nói "hừ" một cái:

– Thằng súc sinh này đáng chết, xem nó đến đây làm trò gì?

Bình Nhi nói:

– Cậu Thụy có việc gì mà cứ hay đến?

Phượng Thư mới kể lại câu chuyện gặp hắn, và những lời lẽ cử chỉ của hắn trong vườn hoa phủ Ninh cho Bình Nhi nghe.

Bình Nhi nói:

– Ếch ghẻ lại muốn ăn thịt ngỗng trời! Đồ khốn nạn! Không có luân thường gì! Nó có bụng dạ ấy tất phải chết không toàn vẹn được đâu.

Phượng Thư nói:

– Cứ để hắn lại đây, ta sẽ có cách.

Chưa biết Giả Thụy khi đến sẽ ra thế nào, xin xem hồi sau phân giải.

【威 Tổng bình: Đem bệnh tình sắp chết của Khả Khanh làm một kiếp ảo tình; lại đem sự gặp gỡ đường đột của Giả Thụy làm một lần biến ảo tình. Hồi sau cùng quy về ảo cảnh: vốn là hai chuyện tưởng chẳng ăn nhập gì, vậy mà cùng một khuôn, song song tiến triển, không chút vướng mắc, linh hoạt đến cùng cực, phiêu phiêu như muốn bay lên tiên. Lặng nghĩ về chính con người tác giả: tâm, hình, thần, văn của ông, ắt cùng một tâm tính, cùng một hạng nhân vật với Tống Ngọc, Tào Thực.】

Hồi 12: Vương Hy Phượng bày độc kế Tương Tư — Giả Thiên Tường soi nhầm gương Phong Nguyệt

Hồi 12

Vương Hy Phượng bày độc kế Tương Tư — Giả Thiên Tường soi nhầm gương Phong Nguyệt

【威 Mặt trái mặt phải xưa nay vẫn một lòng / Ánh gương, ý sâu cùng tìm nhau / Có ngày đập vỡ vò che đầu / Nước biếc non xanh mặc xuân tươi.】

Phượng Thư đang nói chuyện với Bình Nhi thì có người vào báo: "Cậu Thụy đến." 〖庚 側 Quyết ý đuổi theo đòi mạng.〗 Phượng Thư bảo: "Mời vào đây!"

Giả Thụy thấy mời, trong bụng mừng thầm, vội vã vào ngay. Khi gặp Phượng Thư, hắn vui vẻ chào hỏi luôn mồm. 〖庚 側 Như rắn.〗 Phượng Thư làm ra dáng ân cần, mời hắn ngồi uống nước.

Giả Thụy thấy Phượng Thư trang điểm, càng thêm say sưa, liền lim dim mắt hỏi:

– Anh nhà sao mà chưa về?

– Không biết tại làm sao?

– Hay là đi đường lại có ai buộc chân, nên không về được? 【蒙 側 Đánh vòng bên cạnh, dẫn dụ từ xa.】

– Cũng có lẽ, thế mới biết bọn đàn ông bạ người nào yêu người ấy. 【蒙 側 Đây là lưỡi câu.】

Giả Thụy cười nói: 【己 夾 Như nghe thấy tiếng.】

– Chị lầm rồi, tôi thì không phải hạng người ấy đâu. 【己 夾 Dần dần vào bến.】

Phượng Thư cười nói:

– Mấy người được như chú? Mười người chưa chắc đã được một. 〖庚 眉 Đừng xem lời này theo mặt chính diện thì mới là may. Ky Hốt.〗 【蒙 側 Cá lội tuy có chí vào vạc, nhưng không có lưỡi câu thì chẳng lên bờ; đã mắc câu rồi, muốn đi cũng chẳng được.】

Giả Thụy nghe nói mừng lắm, gãi mặt gãi tai, nói:

– Chắc ngày nào chị cũng buồn lắm thì phải?

– Đúng đấy, chỉ mong có người đến chơi nói chuyện cho đỡ buồn.

– Tôi thì ngày nào cũng rỗi, thỉnh thoảng đến chơi với chị cho đỡ buồn, có được không?

– Chú nói đùa đấy chứ, khi nào chịu đến đây?

– Trước mặt chị, nếu tôi nói dối, thì trời đánh thánh vật! Chỉ vì thường nghe nói chị ghê gớm lắm, đối với chị, hơi sơ suất một tí cũng không được, cho nên tôi sợ không dám đến. Nay thấy chị là người vui vẻ, rất thương người, 【己 夾 Kỳ diệu!】 sao tôi lại không đến? Dù có chết cũng cam lòng. 〖庚 側 Câu này không giả.〗

Phượng Thư cười nói:

– Chú là người tinh ranh hơn anh em cháu Dung nhiều! Mặt mũi họ sáng sủa thế, cứ tưởng bụng họ cũng tinh ranh, hay đâu họ đều là hạng lẩn thẩn. 〖庚側 Lời viết ngược, phải để mắt kỹ.〗 Chẳng hiểu bụng người ta một tí nào.

Giả Thụy nghe nói, bụng càng rộn rực, toan sấn lại ngắm nghía cái túi của Phượng Thư. Lại hỏi Phượng Thư đeo cái nhẫn gì? 【蒙側 Tả kẻ ngốc người si, tính si mê sống động như thật.】

Phượng Thư khẽ nói:

– Đứng đắn một tí nào! Đừng để bọn người nhà trông thấy.

Giả Thụy nghe, tưởng chừng như những lời vua ban, Phật dạy, vội lùi ra xa. Phượng Thư cười bảo:

– Thôi hãy về đi. 【己夾 Bảo "đi", chính là bảo "đến" vậy.】

– Tôi ngồi lại đây một lúc nữa. Chị nhẫn tâm thế!

– Ban ngày ban mặt, kẻ đi người lại luôn, ngồi lại đây sao tiện. Hãy về đi! Đến tối, độ đầu canh một lẩn đến cái nhà trống phía tây chờ tôi. 〖庚眉 Trước hết tả xuyên đường, chỉ biết nhà cửa rộng lớn, nào ngờ có nhiều chỗ dùng.〗 【蒙側 Phàm người lúc bình tĩnh, vật đến lời đi, không gì chẳng tỏ. Nếu mê vào một sự một vật, dù sấm gió ầm ầm, cũng không nghe thấy. Chỉ riêng một câu "chờ ở xuyên đường" này, phủ đệ nào phải chỗ tầm thường, đóng mở cửa nẻo tất phải tra xét, vả lại lính canh đầy tớ, ắt qua lại, há cho kẻ nào nấp ở trong ư? Chỉ vì mê sắc, nghe lời dạ vâng liền, không kịp nghĩ lại, than ôi đáng buồn thay!】

Giả Thụy nghe nói, như được của báu, vội hỏi:

– Đừng đánh lừa nhé. Nhưng chỗ ấy nhiều người đi lại lắm, núp vào đâu được?

– Cứ yên chí. Tôi cho những đứa canh đêm nghỉ hết, hai bên đóng cửa lại, chẳng còn có ai đâu.

Giả Thụy nghe nói, mừng quá, vội cáo từ, trong bụng chắc mẩm. 〖庚側 Chưa chắc.〗

Chờ đến chiều tối, hắn mò sang phủ Vinh. Đương lúc sắp đóng cửa, hắn lẻn vào cái nhà trống, quả thấy tối om, chẳng có người nào đi lại. Cửa sang bên nhà Giả mẫu đã khóa rồi, chỉ còn cửa phía đông chưa đóng. Giả Thụy lắng nghe giờ lâu chẳng thấy ai đến. Chợt nghe tiếng lách cách, cửa phía đông cũng đóng nốt. 〖庚側 Chỉ hơi bày một mẹo nhỏ.〗

Giả Thụy sốt ruột, nhưng không dám lên tiếng, khe khẽ lần đến đẩy mấy cái, thấy cửa đóng chặt như thùng sắt. Bấy giờ hắn muốn ra cũng không được. 【蒙側 Đây đại để là Phượng Thư sai khiến. Không nói rõ trước, có thể bớt nhiều chuyện vụn vặt, lại có thể che chỗ vụng.】

Phía nam, phía bắc đều là tường cao, muốn trèo cũng không có chỗ vịn. Chỗ ấy lại là nơi gió lùa, chung quanh trống hốc. Trời tháng chạp đêm dài, gió bấc thổi hun hút, rét buốt đến xương, ai đứng đó một đêm có thể chết cứng được. 〖庚眉 Có thể làm lời răn cho kẻ trộm tình.〗 【蒙側 Phép dạy dỗ, lòng từ bi đã hết mực, tiếc thay người mê đường không chịu tỉnh ngộ!】

Chờ mãi đến mờ sáng, thấy một bà già mở cửa phía đông, rồi sang gọi cửa phía tây. Lúc bà già ngoảnh mặt đi, hắn liền cắm đầu cắm cổ chạy biến mất. May trời còn sớm, chưa ai dậy, hắn lẻn ra cửa sau chạy một mạch về nhà.

Vì bố mẹ mất sớm, Giả Thụy ở với ông là Giả Đại Nho. Đại Nho dạy cháu rất nghiêm, 〖庚眉 Dạy rất nghiêm, nhưng làm gì được lòng nó! Một tiếng thở dài.〗 không cho ra ngoài một bước, sợ cháu uống rượu đánh bạc, học trai gái gì chăng, hại đến việc học. Nay thấy cháu suốt đêm không về, Đại Nho rất bực bội, cho là không rượu chè thì cờ bạc hoặc trai gái, hát xướng 〖庚側 Xoay chuyển linh hoạt, không bỏ sót một người, nét nào cũng giống như thật.〗 chứ ngờ đâu lại là cái chuyện tội nợ ấy. 〖庚側 Người đời muôn muôn chẳng nghĩ ra, huống chi ông đồ già!〗

Giả Thụy sợ toát mồ hôi, phải nói dối:

– Đến thăm cậu, trời tối quá, cậu giữ ngủ lại một đêm.

Đại Nho nói:

– Xưa nay mày đi đâu là phải xin phép tao, sao hôm qua lại dám tự tiện lẻn đi, như thế đã đáng đánh đòn rồi, huống chi lại còn nói dối. 〖庚眉 Chỗ nào cũng nêu bật tấm lòng cha mẹ thương con đến mù quáng, con cháu chẳng ra gì. Sách này tự hổ thẹn mà làm nên.〗

Bèn đánh Giả Thụy ba bốn chục roi thật đau, lại không cho ăn cơm, bắt phải quỳ học bù mười buổi mới tha. Giả Thụy bị rét một đêm, lại bị một trận đòn đau, phải nhịn đói, quỳ ở dưới đất mà học, 【蒙側 Lời răn dạy nào có gì chẳng hay, chỉ vì mầm nghiệt nên mới khác thế.】 khổ sở muôn phần. 【己夾 Họa phúc không cửa, chỉ do người tự chuốc.】

Nhưng lòng tà vẫn chưa chịu bỏ, 〖庚側 Bốn chữ này là gốc rễ của cái chết.〗 〖庚眉 Biển khổ không bờ, quay đầu là bến. Nhưng mấy kẻ chịu quay đầu? Than ôi! Nhâm Ngọ xuân. Ky Hốt.〗 Giả Thụy vẫn chưa biết mưu chước của Phượng Thư. Qua vài ngày được lúc rỗi, hắn lại tìm đến. Phượng Thư làm ra bộ trách móc sai hẹn. Giả Thụy vội vàng thề ngay. Phượng Thư thấy hắn tự đâm đầu vào tròng, 〖庚側 Có thể nói là tùy người mà sai khiến.〗 lại bày mẹo khác để cho hắn tỉnh ngộ, 〖庚側 Bốn chữ ấy là tác giả làm rõ thân phận A Phượng, không được coi nhẹ.〗 bèn giả cách hẹn:

– Tối hôm nay đừng đến chỗ cũ nữa, cứ đến chờ ở cái gian nhà bỏ không, có đường rẽ sang buồng tôi, đừng có lầm đấy! 【己夾 Phục bút thật hay!】

– Thực thế chứ?

– Không tin thì đừng đến! 〖庚側 Thúc thêm một câu.〗 【蒙側 Tấm lòng Bồ-tát.】

– Thế nào cũng đến, nhất định đến, dù chết cũng đến. 【己夾 Chẳng sai.】

– Bây giờ hãy về đi.

Giả Thụy chắc mẩm tối ấy thế nào cũng ổn chuyện ra về ngay. 〖庚側 Chưa chắc.〗 Bấy giờ Phượng Thư mới điều binh khiển tướng, đặt sẵn vòng vây. 〖庚側 Bốn chữ dùng thật mới, ắt có văn mới hay để xem.〗 【蒙側 Văn mới, hay nhất!】

Giả Thụy chỉ mong sao chóng tối, chờ mãi cho đến chiều, không ngờ lại có người trong họ đến chơi, 【己夾 Chuyên hay viết chuyện nhàn trong lúc bận, thật là xảo quyệt!】 ăn cơm tối xong mới về. Đến lúc lên đèn hắn lại phải đợi cho ông đi ngủ rồi mới lẻn sang phủ Vinh, đứng chờ ở chỗ hẹn. Hắn đi đi lại lại, loanh quanh, luống cuống như kiến bò trên nồi nước sôi. 【蒙側 Người đã để lòng thì cứ nhớ mãi; thật là khổ não.】

Bên trái chẳng thấy bóng người, bên phải chẳng có tiếng động. Hắn vừa sợ vừa ngờ: "Hay là không đến, lại làm cho ta chịu rét một đêm nữa chăng?" 【蒙側 Lời như tỉnh như mê.】

Đương lúc phân vân, thấy lù lù một bóng đen đi đến, 〖庚側 Đến thật rồi.〗 Giả Thụy đoán chắc là Phượng Thư. Người ấy vừa đến gần, Giả Thụy ôm chầm lấy, như hổ đói vồ mồi, mèo đói vồ chuột, nói: "Chị ơi! Làm tôi chờ lâu chết đi được!" Hắn ôm ngay lên giường, hôn hít, cởi dải quần, rồi cứ "cha ôi! mẹ ôi!" kêu cuống cuồng lên. 【蒙側 Xấu xa đáng cười.】

Người ấy lặng yên chẳng nói gì. 〖庚側 Hay lắm!〗 Giả Thụy cũng đang cởi dải quần định nhập cuộc. 〖庚側 Sắp vào rồi.〗 Chợt có bóng đèn lòe sáng.

Giả Tường cầm nến soi, hỏi:

– Ai ở trong nhà ấy?

Người nằm trên giường té ra là Giả Dung cười nói:

– Chú Thụy định hiếp tôi đấy! 【己夾 Lạ tuyệt!】

Giả Thụy xấu hổ quá, không lẩn vào chỗ nào được, 〖庚側 Cũng chưa hẳn thật.〗 quay mình toan chạy. Giả Tường giữ lại, bảo:

– Không được chạy! Thím Liễn đã trình với bà Hai là chú đến ghẹo thím ấy. 〖庚側 Một cái cớ hay.〗 Thím ấy dùng kế giữ được chú ở đây. 〖庚眉 Trêu ghẹo mà còn có cớ ư? Một nụ cười.〗 Bà Hai nghe nói, tức lộn ruột, 〖庚側 Một cái tội danh lớn thật.〗 bảo đến bắt chú. Chú phải theo tôi đi ngay!

Giả Thụy sợ hết hồn, nói:

– Cháu ơi! Cháu cứ nói là không tìm thấy chú, ngày mai chú sẽ hậu tạ.

Giả Tường nói:

– Tha chú cũng chẳng sao, nhưng chú định tạ bao nhiêu? Nói miệng không được, phải viết văn tự.

Giả Thụy nói:

– Viết thì viết thế nào? 〖庚側 Cũng biết là không viết được. Một tiếng thở dài!〗

– Có khó gì, cứ nói là chú thua bạc, vay bao nhiêu lạng là xong.

– Điều ấy cũng dễ thôi, nhưng không có giấy bút.

– Cũng dễ thôi.

Giả Tường lấy giấy bút 〖庚側 Hai chữ hay!〗, ra vẻ làm phúc làm đức, bắt Giả Thụy phải viết văn tự và ký tên vay 50 lạng. Xong xuôi đâu đấy, hắn lại bắt điều đình với Giả Dung. 【蒙側 Đáng thương thay! Kẻ thích chuyện ấy hãy tự lượng sức.】

Lúc đầu Giả Dung nhất định không nghe, chỉ nói: "Ngày mai báo cho cả họ biết, xem họ phân xử ra sao!" Giả Thụy kêu van mãi, sau phải sụp xuống lạy, Giả Tường mới làm ra vẻ nhân từ, 【蒙側 Đây là lối tăng thêm dòn một bậc.】 bắt Giả Thụy phải viết một bức văn tự vay 50 lạng bạc nữa mới thôi.

Giả Tường lại nói:

– Bây giờ tha chú ngay, tôi phải chịu lỗi. 【己夾 Lại nổi sóng gió.】 Cửa bên buồng cụ đóng rồi; ông tôi đang ngồi ở trên nhà khách xem những thứ ở Nam Kinh gửi đến, lối ấy cũng khó đi lọt. Nay chỉ có thể lẻn đi ra cửa sau.

Nhưng đi lối ấy mà gặp người thì cả tôi cũng có lỗi. Chờ tôi đi trước dò xem sao, rồi sẽ về đưa chú đi. Chú đứng nấp ở đây cũng không yên, lát nữa người ta còn chất nhiều thứ ở đây. Để tôi đi tìm chỗ khác.

Giả Tường tắt đèn, dắt Giả Thụy ra ngoài, 【己 夾 Tỉ mỉ.】 lần mò đến dưới thềm nhà, bảo:

– Chỗ này nấp được, chú hãy ngồi đây, không được lên tiếng. Đợi tôi đến sẽ đi. 〖庚 側 Chưa chắc đã kết thúc như thế này đâu.〗

Giả Thụy không làm thế nào được, đành phải ngồi chồm chỗm ở dưới thềm. Đang lúc lo nghĩ, chợt ở trên đỉnh đầu, nghe ào một tiếng, một thùng vừa cứt vừa nước đái đổ xuống suốt từ đầu đến chân, Giả Thụy "ối chào" một tiếng, vội bưng miệng, 【己 夾 Càng kỳ lạ.】 không dám kêu to, đầu và mặt đầy những cứt đái, người lạnh như băng, run cầm cập. 〖庚 側 Ta liệu ắt có văn mới lạ hả giận để kết thúc, mới là bút lực của Thạch Đầu Ký.〗 〖庚 眉 Tên Thụy quả đáng bị báo ứng như thế. ◇ Đoạn này có thể xếp vào hàng "mười đoạn khoái ý" trong lời phê bình Tây Sương Ký. Ky Hốt.〗 【蒙 側 Đây cũng chưa hẳn không phải là mai phục sẵn. Đều là từ bi thiết giáo, gặp kẻ khó dạy, chẳng thể không hiện ra tướng ba đầu sáu tay, ăn tim người, uống máu người, để răn đe mà thôi.】

Giả Tường chạy lại bảo "Chạy mau! Chạy mau!" Giả Thụy được lệnh, ba chân bốn cẳng, từ cửa sau chạy về. Bấy giờ đêm đã canh ba, phải gọi cửa.

Người nhà trông thấy quang cảnh như thế, hỏi: "Làm sao thế?" Giả Thụy phải nói dối "Trời tối nhỡ chân ngã xuống hố xí". Rồi vào buồng tắm rửa, thay quần áo. Bấy giờ hắn mới biết Phượng Thư lừa mình, tức giận một hồi, nhưng lại nghĩ đến bóng dáng yểu điệu của nàng, 〖庚 側 Gốc rễ dục tình chưa dứt.〗 tiếc không được ôm ngay vào lòng. Hắn nghĩ vơ nghĩ vẩn suốt đêm, không chợp mắt.

Từ đó, trong lòng vẫn tơ tưởng Phượng Thư, 〖庚 眉 Giờ phút này vẫn không quay đầu, thực là tự tìm đường chết vậy.〗 【蒙 側 Tôn Hành Giả nếu không có vòng kim cô thì dù lò Lão Quân, núi Ngũ Hành, nào khuất phục được chút nào?】 nhưng không dám bén mảng đến phủ Vinh nữa.

Bọn Giả Dung thường đến đòi nợ, Giả Thụy sợ ông biết, bệnh tương tư đã khổ lắm rồi, huống chi lại mắc thêm mấy món nợ nữa. Việc học hàng ngày lại rất nghiêm. Với con người mới hai mươi tuổi đầu, chưa có vợ, mơ tưởng Phượng Thư không toại nguyện, tránh sao khỏi ngón tay rầy dã rành rơi *ndlr: Nghĩa đen của chữ "thủ dâm" của Tây sương ký.*, gia dĩ hai lần bị rét và đi lại đêm hôm vất vả. 【己 夾 Viết rành rọt nguồn bệnh, làm sao chẳng chết?】

Mấy mặt dồn dập tấn công, 〖庚 側 Gọi là từng bước siết chặt.〗 hắn đâm ra mắc bệnh: bụng đầy, miệng nhạt, chân run, mắt cay, đêm sốt, ngày mỏi mệt, đi đái dắt, di tinh, ho ra máu... Chưa đầy một năm, bệnh cứ nặng lên. 〖庚 側 Gọn sắc đến cùng!〗

Không gượng được nữa, hắn phải nằm liệt trên giường, hễ nhắm mắt lại mê mẩn bàng hoàng, sợ hãi, hoảng hốt, nói nhảm luôn mồm. Thầy thuốc xoay xở hết cách, nhục quế, phụ tử, miết giáp, mạch đông, ngọc trúc, uống hàng mấy chục cân, vẫn không thấy chuyển. 【己 夾 Nói thật thú vị.】

Hết đông sang xuân, bệnh hắn càng nặng. Đại Nho lo lắng, tìm đủ thầy, đủ thuốc, cũng chẳng thấy công hiệu gì. Sau uống đến bài "độc sâm", nhưng nhà Đại Nho sức đâu mà kiếm ra được, phải sang xin ở phủ Vinh.

Vương phu nhân bảo Phượng Thư cân cho hai lạng. 【己 夾 Vương phu nhân nhân từ là thế.】

Phượng Thư nói:

– Hôm nọ đã mang ra chế thuốc cho bà rồi; mẹ lại bảo giữ lại một ít để biếu bà Dương đề đốc, con đã cho mang biếu hết cả rồi.

Vương phu nhân nói:

– Bên này hết thì cho hỏi bên mẹ chồng cháu hay anh Trân cố kiếm thêm cho đủ để giúp người ta, cứu người được cũng là việc phúc đức đấy. 【己 夾 Chen vào tả Vương phu nhân.】

Phượng Thư vâng lời, nhưng không cho người đi hỏi, chỉ lấy mấy đồng sâm vụn cho người mang đi, bảo là bà Hai cho đấy. 【蒙 側 "Bảo là".】 Nếu xin thêm thì không còn nữa. Rồi đến thưa với Vương phu nhân: "Đã kiếm được hai lạng và cho người mang đi rồi". 【己 夾 Dù có hai lạng độc sâm, Giả Thụy vốn cũng chẳng khỏi, lại há mong khỏi được, nhưng độc của Phượng Thư sao đến thế ư? Chung quy là Thụy tự chuốc lấy.】

Giả Thụy muốn chóng khỏi bệnh, thuốc nào cũng uống, tiền mất tật mang, chả ăn thua gì. Một hôm có vị đạo nhân khiễng chân đi hành khất, 【己 夾 Từ lúc Chân Sĩ Ẩn theo ngài đi, từ biệt đến nay vẫn khỏe chứ?】 nói là chữa được bệnh oan nghiệt. Giả Thụy nằm trong nhà nghe thấy, kêu to: 【己 夾 Như nghe thấy tiếng, ta chẳng nỡ nghe vậy.】

– Ra mời ngay vị phật sống ấy vào cứu tôi!

Rồi hắn cứ dập đầu xuống gối lạy lấy lạy để. 【己 夾 Như thấy hình ấy, ta chẳng nỡ xem vậy.】 Khi người nhà đưa vị đạo sĩ vào, Giả Thụy kéo ngay lấy tay kêu luôn:

– Nhờ phật sống cứu tôi! 【己 夾 Người sắp chết, lời nói cũng bi ai, tác giả hạ bút thế nào đây?】

Đạo sĩ thở dài:

– Bệnh ngươi không thể chữa bằng thuốc được! Ta đưa cho ngươi cái "bảo bối" này, ngày ngày ngươi ngắm vào đấy mới có thể cứu được.

Đạo sĩ lấy ở trong tay nải ra 【己 夾 Hay lắm! Tay nải này vẫn là cái Sĩ Ẩn đã vội khoác lên lưng đấy chăng?】 đưa cho Giả Thụy một cái gương 【己 夾 Từ đây, người đọc sách phải đọc kỹ mà thấu hiểu, mới cho ngươi xem; nếu không thì sách này khóc mất.】 soi cả hai mặt 【己 夾 Cuốn sách này trong ngoài đều có ngụ ý.】 — Đằng sau gương khắc bốn chữ "Phong nguyệt bảo giám" *ndlr: Cái gương báu để cho những người say đắm tình duyên trăng gió tự soi mà tỉnh ngộ lại.* 【己 夾 Nêu rõ.】 — và nói:

– Gương này lấy ở đền Không Linh trong cõi Thái hư ảo cảnh, do vị tiên Cảnh Ảo làm ra, 【己 夾 Nói cuốn sách này vốn là chuyện hư không, do ảo cảnh dựng nên.】 〖庚 眉 Cùng "Hồng Lâu Mộng" hô ứng.〗 chuyên chữa chứng tà tư vọng động, 【己 夾 Rất thực.】 có công giúp người đời bảo toàn tính mệnh. 【己 夾 Rất thực.】 Vì thế, ta mang xuống trần chỉ để cho những bọn Vương tôn công tử tuấn tú phong lưu soi thôi. 【己 夾 Gọi là "bọn hoàn khố vô năng" (lũ công tử bất tài) vậy.】

Nhưng chỉ nên soi mặt trái, 【己 夾 Nhớ lấy.】 không được soi mặt phải. 【己 夾 Kẻ xem hãy nhớ lấy, đừng xem mặt phải cuốn sách này, mới là biết xem.】 〖庚 側 Ai người hiểu được câu này!〗

Cẩn thận đấy! Soi ngay đi! Ba ngày nữa ta lại lấy, chắc bệnh ngươi sẽ khỏi.

Nói xong, thong dong đi ra, ai giữ cũng không chịu ở.

Giả Thụy cầm lấy gương nghĩ thầm:

– Đạo sĩ này chắc có ý gì đây! Ta hãy soi thử xem sao?

Bèn cầm gương mang mặt trái ra soi, thấy trong có bộ xương người, 【己夾 Gọi là: "Hãy biết xương khô nơi mộ xanh / Chính là người trong lầu hồng che mặt" vậy. Tác giả khổ tâm khổ tứ.】 Giả Thụy sợ quá, vội giấu gương đi, mắng: "Đồ láo! Làm sao lại dọa ta! Ta hãy soi mặt phải xem sao?"

Bèn soi mặt phải, thấy Phượng Thư đứng ở trong, vẫy tay 〖庚側 Đáng sợ là hai chữ "vẫy tay".〗 gọi. 【己夾 Lạ tuyệt!】

Giả Thụy mừng lắm, mê mẩn đi vào trong gương, 【己夾 Viết thật kỳ lạ sắc sảo, bút mực thật hay.】 cùng Phượng Thư vui cuộc mây mưa, rồi Phượng Thư lại đưa ra nằm trên giường. Giả Thụy kêu "ái chà" một tiếng, bừng mắt ra, cái gương tự nhiên lật lại mặt trái, vẫn thấy một bộ xương người đứng sừng sững ở trong. Giả Thụy mồ hôi đầm đìa, dưới quần tinh thoát ra một đống. 【蒙側 Câu này có sức nặng phi thường, ý nói: mặt phải ngươi vừa rồi đã tự lĩnh hội rồi, ngươi cũng nên nghĩ đến mặt trái mới phải.】

Dục tình vẫn chưa được thỏa, hắn lại quay mặt phải ra soi, thấy Phượng Thư lại vẫy tay gọi, hắn lại đi vào trong gương, cứ thế ba bốn lần. Đến lần cuối cùng vừa mới ở trong gương ra, thấy hai người chạy lại mang xích sắt khóa tay lôi đi, 【己夾 Gọi là túy sinh mộng tử vậy.】 Giả Thụy kêu "Để cho tôi lấy cái gương đã!" 【己夾 Đáng thương! Đại chúng hãy cùng đến xem đây.】 【蒙側 Đây là chủ ý của người viết sách, muốn viết về kẻ si tình, nên ở đây thử tả sâu một lần. Với Giả Thụy thì là cầu gì được nấy, cũng có thể ngậm cười nơi chín suối; nhưng dù chết rồi vẫn không giải thoát được, buồn thay!】 Rồi im bặt, không nói được nữa.

Những người hầu bên cạnh thấy Giả Thụy mang gương ra soi, gương rơi xuống, mắt trợn to, lại cầm lấy gương. Cuối cùng gương rơi ra, tay không động đậy nữa. Mọi người đến xem thì đã tắt thở rồi, dưới quần đầm đìa một vũng tinh lạnh buốt.

Họ mới vội vàng thay quần áo cho hắn và khiêng hắn lên giường. Vợ chồng Đại Nho khóc lóc, chết đi sống lại, mắng đạo sĩ ầm lên: "Giống yêu đạo nào đưa lại vật này! 【己夾 Cuốn sách này khó tránh một lời chê của hủ nho.】 hại đời không ít. Sao không đem đốt nó đi?" 【己夾 Phàm đã sử đều có thể hủy, riêng sách này không thể hủy.】

Bèn sai người chất lửa đốt cái gương. 【己夾 Hủ nho.】 Bỗng trong gương có tiếng nói: "Ai bảo soi mặt phải! Các ngươi tự mình lấy giả làm thực, việc gì lại đốt gương của ta?" 【己夾 Kẻ xem hãy nhớ lấy.】

Chợt thấy đạo sĩ khiễng chân từ ngoài vào, nói to:

– Ai đốt cái gương "Phong nguyệt bảo giám" ta lại cứu đây!

Liền chạy thẳng vào trong nhà cướp lấy cái gương, rồi vùn vụt ra đi.

Đại Nho đành phải lo liệu việc tang, báo tin buồn đi các nơi, ba ngày tụng kinh, bảy ngày cất đám, đưa ra quàn ở chùa Thiết Hạm, 【己夾 Gọi là "ngưỡng cửa sắt" vậy. Trước đặt một người mở đường, để sẵn chỗ cho linh cữu Tần thị.】 đợi ngày đưa về nguyên quán. Người trong họ đều đến viếng. Phủ Vinh thì Giả Xá giúp hai mươi lạng, Giả Chính giúp hai mươi lạng. Phủ Ninh, Giả Trân cũng giúp hai mươi lạng; còn những người trong họ giàu nghèo không đều nhau, người thì một hai lạng, người thì ba bốn lạng. Ngoài ra, các bạn hữu giúp đỡ cũng được hai ba mươi lạng. Nhà Đại Nho tuy nghèo, nhưng được nhiều người giúp đỡ, việc tang cũng lo liệu đầy đủ.

Cuối mùa đông năm ấy 〔一〕, Lâm Như Hải mắc bệnh nặng, viết thư bảo Đại Ngọc phải về. 【蒙側 Cần để Lâm Đại Ngọc ở lại lâu dài, nhưng cứ phải tạm xa.】

Giả mẫu nghe tin, lại thêm lo buồn, đành phải sắm sửa cho Đại Ngọc lên đường. Bảo Ngọc bứt rứt khó chịu. Nhưng vì tình cha con, nên không tiện ngăn giữ. Giả mẫu bảo Giả Liễn đưa Đại Ngọc đi, khi xong việc sẽ lại đưa về. Các món quà địa phương và tiền lộ phí đều sắm sửa đủ cả. Chọn ngày tốt, Giả Liễn cùng Đại Ngọc từ biệt mọi người, mang theo người hầu xuống thuyền đi Dương Châu.

Chưa biết sự thể ra sao, xin xem hồi sau phân giải.

〖庚 Hồi này bỗng đưa Đại Ngọc tạm đi, chính là để làm văn về Tần Khả Khanh ở hồi sau. Nếu không đưa đi, chỉ viết về Khả Khanh, A Phượng, lại đặt Đại Ngọc ở Vinh phủ, thành ra văn gì? Cho nên ắt phải đưa đi, mới thong thả viết về Tần, mới không đứt mạch. Huống chi Đại Ngọc là chính nhân (nhân vật chính) trong sách, Tần là nhân vật phụ làm nền, há vì phụ mà mất chính ư? Sau Đại Quan viên mới là chính văn (đoạn cốt lõi) của Bảo Ngọc, Bảo Thoa, Đại Ngọc, trước đó đều là văn phụ trợ vậy.〗

【戚 Tổng bình: Nhà Nho sửa lòng cho ngay, kẻ Đạo luyện lòng, hàng Thích giữ lòng. Có thể thấy lòng này không đâu chẳng tới, không gì chẳng vào được, chỉ sợ nó vào đường tà mà chẳng quay lại, cho nên dùng phép sửa lòng, luyện lòng, giữ lòng để ràng buộc nó. Xin xem Giả Thụy khởi niệm, rồi đến chết, một lòng không đổi, tuy qua hai lần răn dạy, không chút hối hận, có thể nói là kẻ si mê, có thể nói là mối tình ngu muội. Có tương hợp mới đáng gọi là tương tư; không thể tương hợp mà chỉ một mình ôm tưởng nhớ, sao tránh khỏi suy sụp? Tác giả dùng đó viết ra một dạng kẻ si tình kiểu mới, để giúp kẻ tỉnh ngộ sinh cười, để làm một gậy đánh thức kẻ si mê vậy!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Án: "Đông để" (cuối mùa đông), các bản đều như nhau, nhưng không khớp với thời gian trên dưới trong văn bản. Ngô Khắc Kỷ mượn danh cổ bản đổi là "bát nguyệt để" (cuối tháng tám), Lâm Quan Phu hiệu khảo là "ngũ nguyệt để" (cuối tháng năm), có thể tham khảo.

Hồi 13: Tần Khả Khanh mất, truy phong chức Long Cấm úy — Vương Hy Phượng sang coi sóc việc Ninh Quốc phủ

Hồi 13

Tần Khả Khanh mất, truy phong chức Long Cấm úy — Vương Hy Phượng sang coi sóc việc Ninh Quốc phủ

〖甲 Giả Trân vốn xa xỉ, lẽ nào không xin phép cha? Vì Kính lão tu luyện cần kíp, chẳng hỏi việc nhà, cho nên mới được tha hồ phóng túng.〗

〖甲 Nếu chỉ rõ một tên châu, dường như rơi vào sáo *Tây Du*… đất ấy, chẳng đợi nói cũng biết, là chốn quang thiên… Chẳng ghi tên nước càng hay, đó là xứ phố Nghiêu ngõ Thuấn, y quan lễ nghĩa vậy. Thực cùng…〗

〖甲 Nay Tần Khả Khanh thác mộng… lý Ninh phủ cũng… Phượng… tại phong Long Cấm úy, viết ra là khen đấy mà thực là chê, ẩn đi đoạn lầu Thiên Hương, ấy là không nỡ hạ bút (bất nhẫn hạ bút) vậy. 〔一〕〗

〖庚 Hồi này Khả Khanh thác mộng A Phượng, tác giả hẳn có thâm ý gửi vào đó. Tiếc thay sinh chẳng gặp thời, biết làm sao được! Nhưng ắt viết ra là ý của Khả Khanh, thì lại có ý khác gửi vào đó.〗

〖庚 Dòng dõi Vinh, Ninh, chưa từng có ai không tuân giữ gia huấn. Dù Giả Trân có xa xỉ, há dám công nhiên trái ý cha? Cho nên viết Kính lão không quản việc nhà, rồi sau mới tha hồ phóng túng, mới thấy từng nét bút đều chu đáo. 〔二〕〗

〖戚 Sống chết, cùng khốn hay hanh thông, đâu là thật? Khí anh minh khó nén mới là tinh thần. Điều kín giấu lâu lại tự lộ, trong cõi mộng huyễn, lời nói làm kinh động người.〗

Thơ rằng:

> Một bước đi sai lỡ mất rồi, Ngoảnh đầu đã cách một trăm năm.
> Xưa nay tấm kính phong nguyệt ấy, Bao kẻ khóc nơi suối vàng sâu! 〔三〕

Từ ngày Giả Liễn đưa Đại Ngọc đi Dương Châu, Phượng Thư trong lòng buồn bã, cứ đến tối là cười đùa qua loa 〖甲 側 Chữ "qua loa" thật lạ.〗 với Bình Nhi một lúc rồi đi ngủ ngay.

Một đêm, Phượng Thư cùng Bình Nhi ngồi dưới đèn, ôm lồng ấp, sai a hoàn hơ ấm chăn đệm, rồi hai người đi nằm. Phượng Thư bấm đốt tay, tính đường đi xem chừng đã đến đâu, 〖甲 側 Chính là ý câu "tính đường hôm nay hẳn đã đến Lương Châu" vậy.〗 bất giác sang canh ba. Bình Nhi đã ngủ say. Phượng Thư đang mơ mơ màng màng, chợt thấy Tần thị từ ngoài bước vào, mỉm cười nói: "Thím ngủ ngon thế! Hôm nay cháu về, sao thím không đi tiễn cháu một quãng! Chỗ thím cháu ta ngày thường thân thiết với nhau, cháu không nỡ xa thím, nên lại đây từ biệt. Còn một điều tâm nguyện chưa xong, cháu chỉ nói với thím, chứ nói với người khác chưa chắc đã ăn thua gì." 〖甲 側 Một câu chê hết cả bọn đội mũ thắt lưng trong họ Giả.〗

Phượng Thư nghe nói, hoảng hốt hỏi: "Có tâm nguyện gì? Cháu cứ nhắn nhủ ta là được." Tần thị nói: "Thím ơi, thím là bậc anh hùng trong đám phấn son, 【庚側 Xứng đáng.】 ngay bọn con trai mũ cao áo dài cũng chẳng hơn được, sao thím không biết đến hai câu tục ngữ? Thường nói 'Trăng tròn thì khuyết, nước đầy thì tràn'; lại nói 'Trèo cao tất ngã đau'. Nay nhà ta hiển hách lừng lẫy đã gần trăm năm, một ngày kia 〖甲側 Chữ "một ngày kia" rất giống giọng phụ nữ.〗 hết vui đến buồn, nếu ứng vào câu tục ngữ 'Cây đổ khỉ vượn tan', 〖甲眉 Câu "cây đổ khỉ vượn tan", nay vẫn còn văng vẳng bên tai, bấm đốt tay đã ba mươi lăm năm rồi. Buồn thay đau thay, há chẳng xót lòng!〗 chẳng hóa ra phụ cái tiếng dòng họ thi thư lâu đời hay sao!" Phượng Thư nghe nói, trong lòng sáng tỏ, kính sợ bội phần, vội hỏi: "Cháu nghĩ thế rất phải. Nhưng có cách gì giữ mãi để sau này khỏi lo không?" 〖甲側 Chẳng phải A Phượng không sáng suốt, mà chính là nỗi lo được mất của kẻ trong trường danh lợi xưa nay vậy.〗 Tần thị cười nhạt: "Thím thế mà cũng ngớ ngẩn! Bĩ cực thái lai, vinh nhục xưa nay xoay vần, sức người há giữ mãi được sao! Nhưng đang lúc thịnh, biết trù liệu việc đời cho lúc suy sau này, thì cũng có thể gọi là giữ được lâu dài trọn vẹn vậy. Hiện giờ mọi sự đều ổn, chỉ có hai việc là chưa xong, nếu đem việc này mà thi hành như thế, thì sau này khỏi phải lo nữa."

Phượng Thư hỏi việc gì. Tần thị nói: "Một là, hiện nay mộ tổ tuy bốn mùa tế lễ, nhưng không có món tiền chi tiêu nhất định; hai là, trường học của họ tuy có, nhưng không có món cung cấp nhất định. Theo ý cháu, bây giờ đương lúc thịnh, tế tự, cung cấp cố nhiên không thiếu, nhưng sau này lúc sa sút, hai món ấy lấy đâu ra? Chi bằng theo ý cháu, đang lúc phú quý, nên mua thêm ruộng vườn, nhà cửa, đất đai gần khu mộ tổ, để mọi chi phí tế tự, cung cấp đều lấy từ đó, trường học của họ cũng đặt ở đấy. Họp cả lớn bé trong họ, cùng nhau định ra điều lệ, sau này cứ mỗi phòng thay nhau trông nom ruộng đất, tiền nong, tế tự, cung cấp một năm. Cứ luân chuyển như thế, vừa không tranh giành, cũng không có cái tệ đem cầm bán. Dù cho có mắc tội, mọi của cải đều có thể bị tịch thu, nhưng sản nghiệp tế tự này thì quan cũng không được tịch thu. Như vậy dù có sa sút, con cháu về nhà đọc sách, làm ruộng, cũng có chỗ lui về, 【戚夾 Trong đoạn văn huyễn tình, bỗng đưa vào những câu cảnh tỉnh này, khiến bao kẻ nhiệt tâm phải tỉnh ngộ.】 tế tự lại được giữ mãi. Nếu chỉ nhìn trước mắt cho là vinh hoa mãi mãi, không tính đến mai sau, thì không phải là kế lâu dài. Rồi đây chẳng bao lâu nữa sẽ có một việc cực kỳ vui mừng, thực là lửa nóng sôi dầu, hoa tươi cài gấm. Nhưng phải biết rằng, đó chẳng qua cũng chỉ là cuộc phồn hoa chốc lát, vui sướng một thời mà thôi, 【蒙側 "Phồn hoa chốc lát, vui sướng một thời" — hai câu này, đáng để cùng thiên hạ những người có chí lập sự nghiệp, cầu công danh khóc một trận. Nhưng trời sinh ra người chẳng phải vô cớ, gặp cơ hội, thành sự nghiệp, lưu danh hậu thế, ắt cũng phải có kỳ duyên kỳ ngộ, mới lập nên được công lao phi thường. Đó cũng đều là trời xanh ngầm giúp, tuy có sóng gió nhưng chẳng hại gì, lại càng thấy vang danh lừng lẫy. Kẻ không thành, cũng do thiên mệnh. Mưu kế hiểm độc của kẻ gian, nếu không do thiên mệnh thì cũng không thể thành. Phồn hoa vui sướng, cũng tự thiên mệnh. Người ta ở trong đó, biết thiên mệnh mà giữ lòng hiếu sinh, tận sức mình để xoay xở, không kể công thành hay bại — đó gọi là lòng an vì đã làm hết lẽ, còn lo gì nữa? Một thời chốc lát, tùy duyên gặp gỡ, có gì là không được!】 muôn vàn chớ quên câu tục ngữ 'Tiệc vui nào cũng có lúc tàn' 〔四〕. Giờ đây nếu chẳng sớm lo toan, đến lúc ấy chỉ sợ hối hận cũng vô ích thôi." 〖甲眉 Lời lời thấy đạo, chữ chữ thương tâm. Đọc đoạn này, suýt nữa chẳng biết thân này là vật gì nữa. — Tùng Trai.〗 Phượng Thư vội hỏi: "Có việc gì đáng mừng?" Tần thị nói: "Cơ trời không thể tiết lộ. 〖甲側 Phục bút thật hay!〗 Chỉ vì thím cháu ta thân thiết một phen, lúc từ biệt xin tặng thím hai câu, thím nên nhớ kỹ."

Rồi ngâm rằng:

> Ba xuân qua hết, muôn hoa rụng,
> Mỗi kẻ tự tìm mỗi cửa riêng.

〖甲側 Câu này khiến người phê sách này khóc chết đi được. 〗 〖甲眉 Chẳng cần xem hết, thấy hai câu này là đã muốn rơi lệ. — Mai Khê.〗

Phượng Thư còn muốn hỏi nữa, chợt nghe ở cửa ngoài vang lên bốn hồi mõ treo, 〖甲 Chính là tiếng tang.〗〔五〕 khiến Phượng Thư giật mình tỉnh dậy. Có người vào báo: "Mợ Dung bên phủ Đông mất rồi!" Phượng Thư nghe nói, sợ toát mồ hôi lạnh, ngẩn người ra một hồi, đành phải vội vàng mặc quần áo, đến chỗ Vương phu nhân.

Bấy giờ cả nhà đều biết, ai nấy kinh ngạc, đều có chút nghi tâm. 〖甲 眉 Chín chữ viết hết chuyện lầu Thiên Hương, là viết mà như không viết.〗 【庚 眉 Có thể từ lời phê này mà hiểu.】 Bậc bề trên thì nghĩ đến nàng ngày thường hiếu thuận, bậc ngang hàng thì nghĩ đến nàng xưa nay hòa thuận thân mật, 【庚 眉 Tùng Trai nói: bút lực thật hay. Đây mới là chỗ văn chương tuyệt diệu.】 hàng dưới thì nghĩ đến nàng ngày thường thương yêu, còn đám người nhà già trẻ thì nghĩ đến nàng ngày thường thương kẻ nghèo, trọng kẻ hèn, kính người già, yêu trẻ nhỏ 【庚 側 Tám chữ ấy, kẻ làm bề trên đáng khắc ghi trong lòng.】 nên ai nấy đều khóc lóc đau thương. 【庚 側 Già dặn.】

Nói về Bảo Ngọc, gần đây vì Đại Ngọc đi vắng, một mình lẻ loi, cũng chẳng chơi đùa với ai, 〖甲 側 Đối lập với Phượng Thư. ◇ Nhẹ nhàng viết ra, mới thấy tính tình hợp nhau từ thuở nhỏ của hai người, có thể biết đoạn sau đều không phải viết đột ngột.〗 cứ tối đến là buồn thiu, đi ngủ ngay. Đang lúc mơ màng, chợt nghe tin Tần thị chết, vội vàng trở dậy, ruột đau như có dao đâm, không nén được, "oa" một tiếng, hộc ra một búng máu tươi. 〖甲 側 Bảo Ngọc đã sớm nhận định, kẻ có thể nối nghiệp việc nhà chính là Khả Khanh vậy. Nay nghe tin chết, thất vọng lớn lao. Lửa nóng dồn lên tim, sao chẳng hộc máu? Vì Ngọc mà than thở một tiếng!〗 【庚 眉 Như thế vẫn luôn là nhẹ nhàng tả ra, trọn không vết tích, mới thấy được từ thuở lọt lòng, tính ấy vốn trời cho sẵn trong thiên bẩm, chẳng phải vì nữ sắc mà mê hoặc vậy.】 Tập Nhân vội vàng đến đỡ, hỏi tại làm sao, lại định đi trình Giả mẫu để mời thầy thuốc đến. Bảo Ngọc cười nói: "Không cần làm rộn lên, không sao đâu, 【庚 側 Lại nhẹ nhàng gạt đi.】 đây là tại hỏa cấp công tâm, 〖甲 側 Sao lại tự mình nói ra vậy?〗 huyết không về kinh đấy thôi." Nói xong liền trở dậy, đòi thay quần áo, đến trình Giả mẫu, rồi xin đi ngay. Tập Nhân thấy thế, trong bụng không yên, nhưng không dám ngăn, đành mặc cho Bảo Ngọc đi. Giả mẫu thấy vậy, bảo: "Người mới tắt thở, chỗ ấy chẳng được sạch sẽ; vả lại đêm hôm gió to, sáng mai cháu đến cũng chưa muộn." Bảo Ngọc nhất định không nghe. Giả mẫu đành sai sắp xe, phái nhiều người hầu đi theo bảo vệ.

Đến thẳng phủ Ninh, thấy cửa phủ mở toang, đèn đuốc hai bên sáng như ban ngày, người đi lại tấp nập, trong nhà tiếng khóc gào như rung núi lở non. 〖甲 側 Tả tang lễ của đại tộc, khởi đầu như thế.〗 Bảo Ngọc xuống xe, vội vàng đến ngay chỗ để linh cữu, đau đớn khóc một hồi. Rồi đến gặp Vưu thị. Ai ngờ Vưu thị đang lên cơn đau dạ dày cũ, nằm trên giường. 〖甲 側 Diệu! Không thế thì làm sao đưa A Phượng ra!〗 【庚 側 Chỗ khẩn càng khẩn, chỗ mật càng mật.】 【庚 眉 Đó gọi là phép "núi trùng điệp, lớp lớp xanh" (tầng loan điệp thúy — một tầng lại thêm một tầng, càng lúc càng phong phú) vậy. Dã sử xưa nay chưa từng có phép này. Ngay độc giả đến đây, cũng cho rằng viết về Tần thị chưa ắt đã đầy đủ, nào ngờ lại còn viết thêm một Vưu thị nữa!】 Rồi lại ra gặp Giả Trân. Bấy giờ Giả Đại Nho dẫn bọn Giả Xắc, Giả Hiệu, Giả Đôn, Giả Xá, Giả Chính, Giả Tông, Giả 瑞, Giả Hành, Giả Quang, Giả Thâm, Giả Quỳnh, Giả Lân, Giả Tường, Giả Xương, Giả Lăng, Giả Vân, Giả Cần, Giả Trăn, Giả Bình, Giả Tảo, Giả Hành, Giả Phân, Giả Phương, Giả Lan, Giả Khuẩn, Giả Chi, 【庚 側 Gom lược cả họ Giả một lượt, người xem mới khỏi hoang mang.】 thảy đều đến cả. Giả Trân khóc như mưa như gió, 〖甲 側 Thật đáng cười. Như mất cha mẹ, đây là ngòi bút châm chọc của tác giả vậy.〗 nói với bọn Giả Đại Nho: "Tất cả lớn bé trong nhà, bè bạn gần xa, ai mà chẳng biết con dâu tôi giỏi gấp mười con trai. Nay nó duỗi chân đi rồi, đủ biết nhành trưởng này lụn bại mất!" Nói xong lại khóc. Mọi người vội khuyên: "Người đã mất rồi, khóc cũng vô ích, hãy bàn việc lo liệu thế nào là hơn." 【庚 側 Nhẹ nhàng một câu, dẫn ra bao nhiêu đoạn văn về Giả Trân.】 Giả Trân đập tay nói: "Lo liệu thế nào! Chẳng qua có bao nhiêu tiền làm hết bấy nhiêu thì thôi!" 【戚 夾 "Có bao nhiêu làm hết bấy nhiêu" — vì con dâu mà thốt ra lời phi lễ như thế, cha mẹ thì sẽ đối đãi ra sao? Cho nên trước đây có kẻ ác nô say rượu cuồng ngôn, đến nay lại thấy lời này, ngậm mà chẳng lộ, ta chẳng thể che đậy cho Giả Trân được.】

Đang nói chuyện, thì thấy Tần Nghiệp, Tần Chung và quyến thuộc của Vưu thị 〖甲側 Phục bút cho văn sau.〗 cùng chị em Vưu thị đều đến cả. Giả Trân bèn sai Giả Quỳnh, Giả Thâm, Giả Lân, Giả Tường bốn người đi tiếp khách. Một mặt sai người mời quan giữ ty Âm Dương *ndlr: Một ty chuyên môn suy tính theo thuyết âm dương sinh khắc chọn ngày tốt cho việc hiếu, hỷ…* ở tòa Khâm Thiên Giám đến chọn ngày. Chọn đúng ngày đặt linh cữu bốn mươi chín ngày, ba ngày sau thì phát tang và gửi cáo phó. Trong bốn mươi chín ngày ấy, đặc biệt mời một trăm linh tám vị thiền tăng ở đại sảnh làm lễ Đại Bi sám, siêu độ vong hồn đời trước đời sau, để giải tội cho người đã khuất. Lại đặt riêng một đàn ở lầu Thiên Hương, 〖甲側 Xóa đi. Nhưng vẫn là nét bút chưa xóa.〗 mời chín mươi chín vị toàn chân đạo sĩ, làm lễ giải oan rửa tội suốt bốn mươi chín ngày. Rồi rước linh cữu ra vườn Hội Phương. Trước linh cữu có năm mươi vị cao tăng, năm mươi vị cao đạo lập đàn đối nhau, cứ bảy ngày làm lễ một lần. Giả Kính nghe nói cháu dâu trưởng mất, nhưng tự cho mình sớm muộn sẽ thành tiên bay về trời, 【庚側 Vừa đáng cười vừa đáng than. Nho gia xưa nay, giữa đường phần nhiều mê lão, Phật. Vương Ẩn Mai nói: "Nếu cho Đông Pha sống thêm mười năm nữa, cũng có thể thoát ra ngoài vòng này." Lời ấy đáng tin vậy.】【蒙側 Chữ "muốn" trong câu "muốn bay lên thành tiên", dùng thật xác đáng. Phàm là kẻ "muốn", thì thân tâm nóng vội; kẻ nóng vội, thì trăm việc không thành. Chính là đặt mối dẫn cho đoạn sau.】 nên đâu chịu về nhà nhuốm bụi trần, bỏ hết công phu tu luyện, bởi thế chẳng để ý đến, mặc cho Giả Trân lo liệu.

Giả Trân thấy cha không nhìn đến, lại càng tha hồ phung phí xa xỉ. Xem áo quan, mấy bộ ván gỗ sam đều không vừa ý. Vừa hay Tiết Bàn đến viếng, thấy Giả Trân muốn tìm gỗ tốt, bèn nói: "Tiệm gỗ nhà tôi có một bộ ván, gọi là gỗ đường, 〖甲眉 Tường, tức cột buồm, là đồ dùng trên thuyền vậy. Ý nói "nhân sinh tựa thuyền trôi" đó thôi, há chẳng đáng than!〗 lấy ở núi Thiết Võng trên biển Hoàng Hải, 〖甲側 Ý nói bến mê dễ sa, lưới trần khó thoát vậy.〗 đem làm quan tài thì muôn năm cũng không nát. Trước đây cha tôi mang về, nguyên là của Trung Nghĩa Thân Vương lão thiên tuế định dùng, nhưng sau Thân Vương bị mất chức, 【蒙側 Những chữ "gặp chuyện" thật cay độc, viết hết những trò cũ trong chốn thế lợi.】 nên không đem đi nữa. Hiện vẫn còn niêm cất ở trong tiệm, chưa ai dám bỏ tiền ra mua. Nếu anh cần, thì cho khiêng về mà dùng." Giả Trân nghe nói, mừng khôn xiết, lập tức sai người khiêng về ngay. Mọi người xem thử, thấy đáy và thành ván đều dày tám tấc, vân như vân hạt cau, mùi thơm như đàn hương, xạ hương, lấy tay gõ nghe kêu lanh canh như tiếng vàng tiếng ngọc. Ai nấy đều lấy làm lạ, khen ngợi. Giả Trân cười hỏi: "Giá bao nhiêu?" Tiết Bàn cười: "Đem một nghìn lạng bạc đến, e cũng chẳng mua đâu được. Giá với chả gì! Thưởng cho chúng nó mấy lạng bạc tiền công là được rồi." 〖甲側 Đúng là giọng của chàng Ngốc.〗 Giả Trân nghe nói, tạ ơn luôn miệng, lập tức sai cưa ra rồi gắn sơn. Giả Chính khuyên: "Thứ này e chẳng phải người thường được hưởng, 〖甲側 Ông Giả Chính có thâm ý gửi vào đó.〗 liệm bằng gỗ sam thượng hạng cũng được rồi." 〖甲側 Chen vào viết Giả Chính.〗〖甲眉 Viết ai nấy đều biết rõ, trọn chẳng có nét bút nào buông lỏng, nắm được chỗ tinh sâu của *Kim Bình Mai*!〗 Bấy giờ Giả Trân hận không thể chết thay cho Tần thị, nên có chịu nghe đâu. 【蒙側 Những câu "chết thay cho Tần thị", đều là để làm chắc thêm đoạn trước.】

Lại chợt nghe a hoàn của Tần thị tên là Thụy Châu, thấy Tần thị chết, cũng đâm đầu vào cột mà chết theo. 〖甲側 Bổ sung cho đoạn văn lầu Thiên Hương chưa xóa.〗 Việc này thật hiếm có, cả họ đều khen ngợi. Giả Trân bèn lấy lễ cháu gái mà liệm, rồi cùng đặt linh cữu ở gác Đăng Tiên trong vườn Hội Phương. Lại có a hoàn nhỏ tên là Bảo Châu, thấy Tần thị không có con nối dõi, bèn cam tâm xin làm con nuôi, thề đảm nhận việc gào khóc đưa tang. Giả Trân mừng khôn xiết, lập tức truyền xuống: từ nay đều gọi Bảo Châu là tiểu thư. Bảo Châu theo lễ con gái chưa gả chồng, ngồi trước linh cữu khóc than thảm thiết. 〖甲側 Nếu không phải người biết ban ân, thương người, sao được như vậy? Xót thay Khả Khanh, xót thay Khả Khanh!〗 Thế là, cả họ cùng người nhà dưới trướng, đều noi theo lễ cũ mà làm, tự khắc chẳng dám rối

loạn. 〖甲側 Hai câu đã viết hết nếp nhà đại tộc.〗 【辰夾 Phép chuyển điệp (chuyển lớp rồi xếp lớp), thuật lại những điều văn trước chưa kịp nói.】

Giả Trân nghĩ bụng Giả Dung chẳng qua là một giám sinh ở Huỳnh môn *ndlr: Nghĩa chung: trường học; nghĩa riêng: trường Quốc tử giám dưới triều đại phong kiến.*, 【庚側 Lại nổi sóng gió, nhưng không đột ngột.】 trên minh tinh và bảng phúng điếu viết ra trông không đẹp mắt, đồ chấp sự *ndlr: Những nghi trượng như cờ, lọng, bài quan hàm; của bọn quan thời phong kiến.* cũng chẳng được nhiều, bởi thế trong bụng rất là bứt rứt. 〖甲側 Khéo nổi sóng gió.〗 May sao hôm ấy là ngày thứ tư trong tuần thất đầu, có quan nội tướng giữ cung Đại Minh là Đới Quyền, 〖甲側 Diệu! Đúng là "đại quyền".〗 đã sai người mang lễ vật đến trước, rồi sau chính mình ngồi kiệu lớn, có lọng che, chiêng khua, thân hành đến viếng. Giả Trân vội ra tiếp đón, mời vào Đậu Phong hiên *ndlr: Gọi con ong đến, ý nói có nhiều hoa.* 〖甲側 Tên hiên đáng để suy ngẫm.〗 dâng trà. Giả Trân trong bụng đã định sẵn chủ ý, nhân tiện bèn nói muốn xin quyên cho Giả Dung một chức hàm. Đới Quyền hiểu ý, cười nói: "Ắt hẳn là muốn cho tang lễ được vẻ vang hơn chăng?" 〖甲側 Nắm được cái cơ trí nhanh nhạy của quan nội tướng đến thế.〗 Giả Trân vội cười: "Lão nội tướng quả không đoán sai." Đới Quyền nói: "Việc cũng vừa hay, đương có một chỗ khuyết tốt. Nay ba trăm viên Long Cấm úy đang thiếu hai viên. Hôm qua em của Tương Dương hầu là lão Tam đến xin tôi, đem ngay đến nhà tôi một nghìn năm trăm lạng bạc. Ông biết đấy, chỗ chúng ta đều là bạn cũ với nhau, bất kể thế nào, nể mặt ông cha nó, tôi cũng nhận bừa. 〖甲側 Trong lúc vội chen vào một nét thong thả.〗 Còn thừa một chân nữa, thì Tiết độ sứ Vĩnh Hưng là lão Phùng béo đến xin cho con hắn được quyên, tôi không có thì giờ nhận lời. Nay đã là con cháu nhà ta 〖甲側 Lời lạ lùng, vẽ hết giọng điệu của bọn hoạn quan.〗 muốn quyên, hãy viết nhanh lý lịch ra đây." Giả Trân nghe nói, vội sai: "Mau bảo người trong thư phòng cung kính viết lý lịch của Đại gia ra đây." Bọn tiểu tư không dám trì trệ, đi một lát, đem ngay một tờ giấy đỏ đến cho Giả Trân. Giả Trân xem qua, vội đưa cho Đới Quyền. Đới Quyền xem thấy trên đó viết rằng:

> Giám sinh phủ Ứng Thiên, huyện Giang Ninh, tỉnh Giang Nam, tên là Giả Dung, hai mươi tuổi. Cụ là Giả Đại Hóa, nguyên là Tiết độ sứ Kinh Doanh, tập tước Nhất đẳng Thần Uy tướng quân. Ông là Giả Kính, đỗ Tiến sĩ khoa Ất Mão. Cha là Giả Trân, tập tước Tam phẩm Uy Liệt tướng quân.

Đới Quyền xem xong, quay tay đưa cho một tên tiểu tư thân cận cất đi, dặn: "Về đưa cho quan đường quan bộ Hộ là lão Triệu, bảo rằng ta kính nhờ ông ấy, làm một tờ bằng chức Long Cấm úy ngũ phẩm, rồi cấp thêm một tờ chấp chiếu, cứ điền lý lịch này vào đấy. Ngày mai ta sẽ đem bạc đến nộp." Tên tiểu tư vâng lời. Đới Quyền cũng cáo từ ra về. Giả Trân cố giữ lại không được, đành phải tiễn ra cửa phủ. Đến lúc sắp lên kiệu, Giả Trân nhân hỏi: "Bạc là để tôi đem đến bộ nộp, hay là đưa luôn sang phủ lão nội tướng?" Đới Quyền nói: "Nếu đem đến bộ, ông lại chịu thiệt. Chi bằng khoán trắng một nghìn hai trăm lạng, đem đến nhà tôi là xong." Giả Trân cảm tạ không ngớt, chỉ nói: "Đợi khi hết tang, tôi xin thân hành đưa thằng cháu đến phủ bái tạ." Đoạn hai người từ biệt.

Kế đó lại nghe tiếng quát dẹp đường, té ra là phu nhân của Trung Tĩnh hầu Sử Đỉnh đến. 〖甲側 Tin tức về Sử Tương Vân đây.〗 【威夾 Phục một nét bút về Sử Tương Vân.】 〔六〕 【辰夾 Phục bút cho văn sau về Sử Tương Vân.】 Vương phu nhân, Hình phu nhân, Phượng Thư vừa đón tiếp vào nhà trên, thì lại thấy lễ viếng của ba nhà Cẩm Hương hầu, Xuyên Ninh hầu, Thọ Sơn bá bày ở trước linh cữu. Một lát, kiệu ba nhà xuống, bọn Giả Chính vội ra tiếp vào đại sảnh. Bạn bè thân thích người đến người đi như thế, không sao kể xiết. Suốt trong bốn mươi chín ngày, 【庚側 Bớt rườm bỏ rồi.】 trên con đường trước phủ Ninh Quốc, một dải trắng phau người đi người lại, 〖甲側 Là cảnh thịnh vượng của thân hữu mặc tang phục và người trong nhà vậy.〗 hoa gấm rực rỡ quan ra quan vào. 〖甲側 Là cảnh thịnh vượng của người tới lui tế viếng vậy.〗

Giả Trân sai Giả Dung hôm sau mặc cát phục, đi lĩnh bằng về. Đồ chấp sự và các thứ bày trước linh cữu, đều theo thể chế ngũ phẩm. Linh bài và bảng sớ đều viết: "Linh vị của Cung nhân họ Tần, Giả môn, Thiên triều cáo thụ" *ndlr: Linh vị của nghi nhân họ Tần; nàng dâu họ Giả được triều đình phong hàm.*. Cửa lớn vườn Hội Phương mở rộng, hai bên dựng lên phòng cổ nhạc, hai ban nhạc công mặc áo xanh tấu nhạc theo giờ, từng đôi chấp sự bày ra đao búa chỉnh tề. Lại có bốn tấm biển lớn sơn son chữ vàng dựng đối nhau ngoài cửa, trên đề chữ lớn:

> Phòng Hộ Nội đình Tử Cấm đạo Ngự tiền Thị vệ Long Cấm úy *ndlr: Tên quan hàm.*

Đối diện dựng một đàn tuyên kinh rất cao, hai bên tăng đàn và đạo đàn đối nhau, trên bảng đề chữ lớn:

> Tang lễ của Cung nhân họ Tần, nàng dâu cháu trưởng họ Giả, thế tập tước Ninh Quốc công, chức Phòng Hộ Nội đình Ngự tiền Thị vệ Long Cấm úy.

【庚眉 Giả Trân là phung phí bừa bãi, nhưng Khả Khanh thì thực xứng như thế.】

> Chốn chí trung của bốn đại bộ châu, nước thái bình phụng thiên thừa vận,

【庚眉 Văn lạ. Nếu chỉ rõ một tên châu, dường như rơi vào sáo *Tây Du*, cho nên nói là vùng trung tâm của bốn đại bộ châu; chẳng cần nói cũng biết là nơi trời sáng rõ, gió nhân mưa đức. Không ghi tên nước càng hay, đủ biết là xứ phố Nghiêu ngõ Thuấn, áo mũ chỉnh tề, lễ nghĩa đầy đủ. Thực cùng hồi thứ nhất nối ứng với nhau.】

> Có Tổng lý Tăng lục ti chính đường ty Hư vô tịch tĩnh giáo môn họ Vạn, Tổng lý Đạo lục ti chính đường ty Nguyên thủy tam nhất giáo môn họ Diệp, kính cẩn tu trai, chầu trời khấn Phật,

cùng với:

> Kính thỉnh chư vị Già Lam, Yết Đế, Công Tào, ơn thánh rộng ban, oai thần xa khắp, bốn mươi chín ngày thủy lục đạo tràng tiêu tai rửa tội bình an.

Đại loại như thế, những điều khác cũng chẳng phiền ghi nữa.

Chỉ có điều Giả Trân tuy trong lòng đã thỏa ý, 【蒙側 Thật đáng cười.】 nhưng trong nhà Vưu thị lại phát bệnh cũ, không thể lo liệu công việc, chỉ sợ các bà mệnh phụ đến, thất lễ mất lễ, khiến người ta chê cười, bởi thế trong bụng không yên. Đương lúc ưu lự, nhân có Bảo Ngọc 〖甲側 Tôi đương nghĩ làm sao để tạm gác Ngọc huynh sang một bên đây.〗 ngồi bên cạnh hỏi: "Mọi việc đều đã ổn thỏa cả rồi, đại ca còn buồn gì nữa?" Giả Trân thấy hỏi, bèn đem chuyện trong nhà không có người nói ra. Bảo Ngọc nghe nói, cười: "Có khó gì, tôi xin tiến cử một người 〖甲側 Tiến cử Phượng Thư ắt phải là Bảo Ngọc, đều là người trong hội Long Hoa (pháp hội Di-lặc trong truyền thuyết) vậy.〗 thay anh tạm coi sóc việc một tháng, ắt là ổn thỏa." Giả Trân vội hỏi: "Là ai?" Bảo Ngọc thấy trong phòng còn nhiều thân hữu, không tiện nói rõ, bèn bước đến ghé vào tai Giả Trân nói nhỏ hai câu. Giả Trân nghe xong mừng khôn xiết, vội vàng đứng dậy cười: "Quả là ổn thỏa, bây giờ chúng ta đi ngay." Nói rồi kéo Bảo Ngọc, từ biệt mọi người, cùng lên nhà trên.

Cũng may hôm ấy không phải là ngày lễ chính, thân hữu đến ít, trong nhà chỉ có mấy vị đường khách thân cận, Hình phu nhân, Vương phu nhân, Phượng Thư và các nội quyến trong họ ngồi tiếp. Có người báo: "Đại gia vào!" Dọa cho các bà các chị "hô" một tiếng, vội vàng lẩn vào phía sau không kịp, 〖甲側 Có thể biết hành vi ngày thường. Tác giả quả là không nét bút nào vô ích, người phê cũng chữ chữ lưu tâm đến tột bậc vậy.〗 chỉ riêng Phượng Thư thong thả đứng dậy. 【

庚 側 Lại viết về Phượng Thư.】 Giả Trân lúc này cũng đang có chút bệnh trong người, hai là vì quá thương xót, nên chống gậy bước vào. Hình phu nhân thấy vậy, nói: "Anh đã yếu lại liên miên nhiều việc, nên nghỉ ngơi mới phải, lại vào đây làm gì?" Giả Trân vừa chống gậy, 【庚 側 Một tí cũng không rồi.】 vừa gượng cúi mình xuống toan quỳ để thỉnh an và tạ lỗi. Hình phu nhân vội sai Bảo Ngọc đỡ lấy, sai người đem ghế đến cho ngồi. Giả Trân nhất định không chịu ngồi, gượng cười nói: "Cháu vào đây có một việc muốn khẩn cầu hai thím và cô em." Hình phu nhân vội hỏi: "Việc gì?" Giả Trân vội cười: "Thím chắc cũng biết, nay cháu dâu mất rồi, vợ cháu lại ốm, cháu xem trong nhà thực chẳng còn ra thể thống gì. Sao dám khuất tôn cô em một tháng, 【庚 側 Chẳng thấy đột ngột.】 ở đây coi sóc việc nhà, cháu mới yên lòng." 【庚 側 A Phượng lúc này trong lòng đã ngứa ngáy rồi.】 Hình phu nhân cười nói: "Té ra vì việc ấy. Cô em hiện ở với thím Hai, anh cứ nói với thím Hai là được." Vương phu nhân vội nói: "Nó còn ít tuổi, 【庚 側 Ba chữ "còn ít tuổi" càng khiến người ta vừa yêu vừa thương.】 đã từng trải việc như thế này bao giờ, nhỡ ra coi sóc không nổi, lại khiến người ta chê cười. Nên nhờ người khác thì hơn." Giả Trân cười nói: "Ý thím thế nào cháu đã đoán được rồi, là sợ cô em vất vả đấy thôi. Nếu nói coi sóc không nổi, cháu xin đảm bảo là coi sóc được. Dù có sai chút ít, người ngoài nhìn vào vẫn cho là không sai. Từ nhỏ cô em đã có tính quyết đoán ngay trong lời nói tiếng cười, 【庚 側 Thân phận A Phượng.】 nay đi lấy chồng rồi, lại coi sóc việc ở phủ bên kia, càng ngày càng lão luyện thành thục. Cháu nghĩ mấy hôm nay, ngoài cô em ra chẳng còn ai nữa. Nếu thím không nể mặt vợ chồng cháu, thì xin nể mặt người đã chết vậy!" Nói rồi nước mắt lăn xuống ròng ròng. 【庚 側 Có bút lực.】

Vương phu nhân trong lòng chỉ e Phượng Thư chưa từng trải việc tang, sợ coi sóc không nổi, khiến người ta chê cười. Nay thấy Giả Trân khổ sở nói đến nước ấy, trong lòng đã động mấy phần, nhưng lại cứ nhìn Phượng Thư mà ngẫn người. Phượng Thư xưa nay vốn thích vơ việc để tỏ ra tài cán, tuy việc nhà coi sóc đã ổn thỏa, nhưng cũng vì chưa từng làm việc tang lễ lớn, sợ người ta chưa phục, nên chỉ mong gặp được việc này. Nay thấy Giả Trân đến như vậy, trong lòng đã sớm vui mừng. Trước thấy Vương phu nhân chưa nhận lời, sau thấy Giả Trân nói thực tình, Vương phu nhân có ý xiêu lòng, bèn thưa với Vương phu nhân: "Đại ca đã nói khẩn thiết như thế, mẹ cứ nhận lời cho." Vương phu nhân khẽ hỏi: "Liệu con có làm nổi không?" Phượng Thư đáp: "Có gì mà chẳng nổi! Việc lớn bên ngoài đại ca 【庚 側 Vương phu nhân thì khẽ nói, Phượng Thư thì cất tiếng đáp ngay, cho nên mới xưng "đại ca".】 đã coi sóc xong xuôi cả rồi, 【庚 側 Đã thấu suốt được cái tinh túy rồi (đắc tam muội — nắm được yếu quyết cốt lõi).】 chẳng qua là trông nom bên trong thôi. Dù có điều gì con không biết, hỏi mẹ là được." 〖甲 側 Trong bụng đã có chủ ý sẵn rồi.〗 Vương phu nhân thấy nói có lý, bèn lặng yên. Giả Trân thấy Phượng Thư đã nhận lời, lại cười nói tiếp: "Cũng chẳng quản được nhiều nữa, đại khái phiền cô em khó nhọc một phen. Tôi xin hành lễ trước với cô em, đợi xong việc rồi, tôi lại sang phủ bên kia tạ ơn." Nói xong, liền chắp tay vái xuống, Phượng Thư vội vàng vái trả.

Giả Trân liền rút từ trong tay áo ra cặp đối bài *ndlr: Bài làm bằng gỗ, hoặc bằng tre, có dấu hiệu và có số riêng của các gia đình quý tộc phong kiến, dùng để cấp phát tiền lương và các dụng cụ.* của phủ Ninh Quốc, sai Bảo Ngọc đưa cho Phượng Thư, rồi lại nói: "Cô em muốn làm gì cứ làm, muốn lấy gì cứ cầm cái này mà lấy, không cần hỏi tôi. Chỉ đừng có ý tiết kiệm tiền cho tôi, miễn sao đẹp mắt là được; hai nữa là cũng phải đối đãi với người như ở phủ bên kia, đừng có ý sợ người ta oán trách. Chỉ hai điều ấy thôi, ngoài ra tôi chẳng có gì không yên tâm nữa." Phượng Thư chưa dám nhận đối bài, 【戚 夾 Phàm kẻ có bản lĩnh ắt không vượt lễ. Việc nhận đối bài tuy nhỏ mà ắt phải đợi mệnh Vương phu nhân, thực là khuôn phép của gia đạo, cũng là khuôn phép của thiên hạ vậy. Kẻ đọc sách này chớ nên cẩu thả.】 chỉ nhìn Vương phu nhân. Vương phu nhân bảo: "Anh con đã nói thế, con cứ coi sóc qua vậy. Nhưng đừng tự tiện làm chủ, có việc gì phải sai người đến hỏi anh chị đã, rồi hãy làm." Bảo Ngọc đã sớm cầm lấy đối bài từ tay Giả Trân, dúi mạnh vào tay Phượng Thư. Giả Trân lại hỏi: "Cô em ở lại đây, hay ngày nào cũng đi về? Nếu ngày nào cũng đi về thì vất vả lắm. Chi bằng tôi cho sửa soạn ngay một cái viện ở

đây, cô em ở lại ít hôm cho tiện." Phượng Thư cười: "Không cần, 〖甲側 Hai chữ, có thần.〗 bên kia rời em ra cũng không được, hay là ngày nào cũng đến thì hơn." Giả Trân nghe nói, đành thôi. Rồi lại nói mấy câu chuyện phiếm, mới đi ra.

Một lúc, nữ quyến giải tán cả, Vương phu nhân hỏi Phượng Thư: "Bây giờ con định thế nào?" Phượng Thư thưa: "Xin mẹ cứ về trước. Con phải ở lại hỏi han cho ra đầu mối các việc, xong rồi mới về được." Vương phu nhân nghe nói, bèn cùng Hình phu nhân về trước, không nhắc đến nữa.

Phượng Thư vào ngồi trong một dãy nhà ba gian có mái hắt, suy nghĩ: điều thứ nhất, nhân khẩu hỗn tạp, dễ thất lạc đồ đạc; điều thứ hai, việc không có người chuyên trách, đến lúc lại đùn đẩy cho nhau; điều thứ ba, chi tiêu quá phí, lạm chi mạo lĩnh; điều thứ tư, chức trách không phân biệt lớn nhỏ, khổ vui không đều; điều thứ năm, người nhà ngông nghênh, kẻ có mặt mũi thì chẳng phục kiềm thúc, kẻ bét mặt thì không có đường tiến thân.

〖甲眉 Con cháu các nhà dòng dõi cũ mắc năm tệ này khá nhiều, nhà tôi lại càng tệ hơn. Việc ba mươi năm trước thấy viết trong sách ở ba mươi năm sau, khiến tôi đau buồn, máu lệ đầy mặt.〗 【庚眉 Đọc năm việc chưa hết, tôi chẳng nén được phải bật tiếng khóc lớn. Ba mươi năm trước, người viết sách đang ở nơi nào?】

Năm điều ấy thực là phong tục trong phủ Ninh Quốc. Chưa biết Phượng Thư xử trí ra sao, hãy xem hồi sau phân giải. 〖甲眉 Hồi này chỉ có mười trang, vì xóa đi đoạn "lầu Thiên Hương", bớt đi bốn năm trang vậy.〗

Chính là:

【戚夾 Năm điều ấy nếu có thể theo đúng phép mà chỉnh đốn thỏa đáng, há riêng gia đình, ngay quốc gia thiên hạ trị cũng chẳng khó.】

> Muôn nghìn kim tử ai trị quốc, Một hai quần thoa đủ tề gia.

〖甲 "Tần Khả Khanh chết vì dâm ở lầu Thiên Hương" (*Tần Khả Khanh dâm tang Thiên Hương lâu*) — tác giả vốn viết theo lối sử bút (bút pháp chép sử, thẳng thắn không kiêng dè). Lão già này vì thấy có việc hồn nàng về thác mộng Phượng Thư, dặn dò hai việc về hậu vận nhà họ Giả, thực đúng là những điều mà kẻ an nhàn sung sướng ngồi hưởng vinh hoa kia có thể nghĩ tới được. Việc ấy tuy chưa lộ ra, nhưng lời ấy ý ấy khiến người ta xót xa cảm phục. Vì vậy tạm tha cho nàng, nhân đó sai Cần Khê (tức Tào Tuyết Cần) xóa đoạn ấy đi.〗

【庚 Cả hồi đều ẩn đi việc Khả Khanh chết như thế nào, thực là hết sức từ bi vậy. Than thay! Than thay! Nhâm Ngọ xuân.】 〔七〕

【戚 Tổng bình: Mượn cái chết của Khả Khanh, lại viết ra cái trạng thái biến đổi của tình, trên dưới lớn bé, trai gái già trẻ, không gì mà chẳng do tình cảm khơi nên tình. Lại mượn giấc mộng của Phượng Thư, càng hóa ra một mảnh tình thiết tha trong cõi hư huyễn, đó gọi là *tĩnh lặng không động mà hễ cảm liền thông suốt* (tịch nhiên bất động, cảm nhi toại thông — câu trong Kinh Dịch: lòng tĩnh thì cảm nhận được mọi sự). Cái tượng của sự cảm, cái mầm của sự động, nông sâu, thật giả, gieo giống nào ắt có quả báo tương ứng, đó gọi là huyễn, mà cũng là tình. Cái gì chẳng phải huyễn, cái gì chẳng phải tình? Tình tức là huyễn, huyễn tức là tình — kẻ sáng mắt tự thấy.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Án: Bản gốc (Giáp Tuất bản) trang này bị xé góc, khuyết chữ khá nhiều, vì cùng loại với lời bình của Canh Thìn bản ở trên, có thể tham khảo, chỗ khuyết thì không bổ.

〔二〕 Hai lời bình trên và thơ đề từ của Canh Thìn bản, nguyên ở trang phụ sau mục lục tập hai, đối chiếu với phần hồi tiền bình của Giáp Tuất bản mà dời vào đây.

〔三〕 Bản gốc từ hồi này đến hồi 16, trước mỗi hồi đều có chữ "Thơ rằng" (hoặc "Thơ viết") nhưng không có thơ. Bài thơ này căn cứ Canh Thìn bản bổ sung.

〔四〕 Nguyên tác chép "thịnh diên bất tán" (tiệc vui không tàn), trừ Thích bản sửa "bất" thành "tất" ra, các bản còn lại đều như nhau. Thông thường cho rằng "bất" là chữ "tất" chép nhầm, sách này và các sách cổ khác đều có lệ sai này. Xét câu này ngờ là nửa câu của câu tục ngữ "Thịnh diên bất tán, chung tu nhất tán" (tiệc vui không tàn, rồi cũng đến lúc tàn), cùng cách dùng với câu "bất thú bất giá" ở hồi 72 ("bất thú bất giá" rõ ràng là cách tinh lược của "phi khanh bất thú, phi quân bất giá", không phải định sống độc thân). Vì không có chứng cớ khác, tạm theo Thích bản mà sửa.

〔五〕 "Chính là tiếng tang" — các bản Ki Mão, Canh Thìn, Thích Tự, Mông Phủ không có câu này, đáng lẽ là lời bình xen vào chính văn.

〔六〕 Bản Ki Mão, Canh Thìn chép là "Phục Sử Tương Vân" và xen vào chính văn.

〔七〕 Hai lời bình này của Giáp Tuất bản và Canh Thìn bản, đều phê ở chỗ trống cuối hồi, nhưng tính chất không phải là tổng bình, mà thuộc loại trắc phê hoặc mi phê.

Hồi 14: Lâm Như Hải từ trần ở thành Dương Châu — Giả Bảo Ngọc trên đường bái kiến Bắc Tĩnh Vương

Hồi 14

Lâm Như Hải từ trần ở thành Dương Châu — Giả Bảo Ngọc trên đường bái kiến Bắc Tĩnh Vương

〖甲 Phượng Thư dùng Thái Minh, vì bản thân biết chữ không nhiều, mà Thái Minh lại là đứa trẻ chưa đội mũ.〗

〖Viết ra cái cao quý của Phượng Thư, viết ra cái anh khí của Phượng Thư, viết ra cái thanh thế của Phượng Thư, viết ra cái tâm cơ của Phượng Thư, viết ra cái kiêu ngạo của Phượng Thư.〗

〖Chiêu Nhi về, không phải để viết về Lâm (Như Hải) hay Liễn, mà là chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung) viết về Đại Ngọc.〗

〖Ngưu tức Sửu (trâu). Thanh thuộc Thủy tức Tý (chuột). Chữ Liễu tách ra chữ Mão (mèo). Chữ Bưu tách ra chữ Hổ tức Dần (hổ) ngụ trong đó. Trần tức Thìn (rồng). Dực Hỏa là rắn tức Tỵ (rắn) ngụ trong đó. Mã tức Ngọ (ngựa). Chữ Khôi tách ra chữ Quỷ, Quỷ thuộc Kim Dương tức Mùi (dê) ngụ trong đó. Chữ Hầu 侯 đọc giống chữ hầu 猴, tức Thân. Hiểu Minh là gà tức Dậu (gà) ngụ trong đó. Thạch tức Thỉ tức Hợi (lợn) ngụ trong đó. Ông tổ tên Thủ Nghiệp, tức là Thủ Dạ (giữ đêm), tức Tuất (chó) ngụ trong đó. Đó gọi là mười hai chi ngụ trong tên họ.〗

〖Trên đường yết kiến Bắc Tĩnh Vương, là chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung) viết về Bảo Ngọc.〗

【戚 Một tờ thư nhà nặng tựa ngàn vàng / Dặn dò người dưới khó phòng cám dỗ. / Dẫu gan mật cứng cỏi vô song / Một niệm đa tình vừa dấy, mày tự chau.】

Thơ rằng:……

Đô tổng quản ở phủ Ninh là Lai Thăng biết tin Phượng Thư đến giúp việc, liền gọi những người đồng sự đến bảo: "Nay mời mợ Liễn ở phủ Tây sang trông nom công việc. Mợ ấy muốn chi cái gì, lấy cái gì, truyền bảo câu gì, mọi người phải hầu hạ cẩn thận. Hàng ngày chúng ta đến sớm về muộn, chịu vất vả một tháng rồi sau sẽ nghỉ, đừng để phải bẽ mặt. 【庚側 Ấy là lời lẽ của đô tổng quản.】 Mợ ấy là người ngoài mặt đanh đá, trong lòng sâu cay, đáo để có tiếng, khi nóng tiết lên, chẳng nể ai đâu." Mọi người đều nói: "Phải đấy!" Có một người cười nói: "Cứ lý ra, bên này chúng ta cũng cần được mợ ta sang để bắt vào khuôn khổ, 【庚側 Phục bút cho chuyện người đàn bà đi chậm bị đánh hai mươi roi.】 nếu cứ như bây giờ thì chẳng còn ra thể thống gì." Đương nói chuyện, vợ Lai Vượng cầm đối bài đến lấy giấy chép kinh viết sớ. Trong phiếu kê rõ số mục. Mọi người mời ngồi uống nước, một mặt sai người chiếu theo phiếu lấy giấy rồi cùng vợ Lai Vượng đi ra đến cửa nghi môn, mới giao mang đi.

Phượng Thư sai Thái Minh đóng sổ, 〖甲眉 Phủ Ninh là nhà lớn như vậy, A Phượng thân phận như vậy, há có lẽ để a hoàn thân cận đối đáp giao việc với đám đàn ông trong nhà? Đây là chỗ tác giả sơ suất.〗 【庚眉 Thái Minh là đứa trẻ chưa làm lễ đội mũ, tiện cho A Phượng sai bảo ra vào. Lão huynh trước sau chưa xem kỹ là trai hay gái, đã phê bác bừa. Đáng cười. ◇】 〖Lại nói rõ nguyên cớ A Phượng không biết chữ. Nhâm Ngọ xuân.〗 truyền cho vợ Lai Thăng tra xét lại danh sách người nhà; hẹn sáng sớm ngày mai, hết thảy người nhà và đàn bà hầu đều đến phủ để nghe lệnh. Phượng Thư điểm qua sổ sách xong, 〖甲側 Trong lòng đã có định kiến.〗 hỏi vợ Lai Thăng mấy câu, rồi lên xe về. Một đêm không có chuyện gì.

Ngày hôm sau, đúng giờ mão hai khắc, Phượng Thư lại đến. Những đàn bà và người hầu trong phủ đều đã đủ mặt. Thấy Phượng Thư và vợ Lai Thăng đương cắt các người chấp sự, họ đều đứng ngoài cửa sổ nghe ngóng không dám vào. 〖甲側 Bút pháp truyền thần.〗 Phượng Thư bảo vợ Lai Thăng: "Đã giao cho ta, nếu ta có điều gì làm cho các người khó chịu thì cũng đành vậy. 〖甲側 Trước hết tạo chỗ đứng cho mình.〗 Ta không nhu nhược như mợ các ngươi, muốn gì được nấy đâu. Các người cũng đừng lấy nê rằng phủ này từ trước đến nay vẫn thế. 〖甲側 Câu này nghe quen lắm. Than ôi!〗 【蒙側 "Đừng nói trước nay vẫn thế" — một câu phá tan hết thảy căn nguyên tệ nạn.】 Bây giờ hết thảy đều theo lệnh ta, 〖甲側 Uyển chuyển thật khéo!〗 nếu làm sai một tý, bất luận là người có thể diện, đều nhất luật trừng trị." Phượng Thư nói xong, sai Thái Minh đọc danh sách, đọc đến tên người nào thì gọi người ấy lên nhận mặt. 【庚側 Ý nói tùy tài mà dùng.】

Xem một lúc xong, Phượng Thư bèn cắt đặt như sau: "Hai mươi người này chia làm hai ban, mỗi ban mười người, chuyên việc pha nước tiếp các tân khách. Hai mươi người này chia làm hai ban, chuyên việc cơm nước phục dịch họ hàng và những người trong nhà. Bốn mươi người này chia làm hai ban, chuyên việc thắp hương, róc dầu, kéo màn, cúng cơm, cúng nước, có khách đến viếng thì 'cử ai' trước linh sàng. Bốn người này chuyên ở phòng trà coi giữ ấm, chén, mất mát cái nào, phải chia nhau đền. Bốn người này chuyên giữ hồ rượu và bát đĩa, mất mát cái gì cũng phải chia nhau đền. Tám người này chuyên thu nhận lễ viếng. Tám người này coi giữ đèn, nến, dầu, các đồ mã: sẽ được cấp phát trước, rồi mới theo sổ phân phát đi các nơi. Ba mươi người này hàng ngày thay phiên canh đêm, trông nom cửa ngõ, đèn đuốc, quét dọn các nơi. Các người khác chia đi các phòng, mỗi người một chỗ, bàn ghế, đồ đạc, cho đến ống nhổ, phất trần… ở chỗ nào mất mát hoặc hư hỏng, trách cứ người đó phải đến. Chị Lai Thăng ngày nào cũng phải xem xét tất cả, nếu có ai lười biếng, uống rượu, đánh bạc, đánh cãi nhau, lập tức bắt đến trình ta. Nếu thiên vị một ai, ta xét ra, dù là người có thể diện từ mấy đời, ta cũng không nể. Bây giờ đã có khuôn phép, nếu ai làm bậy, người ấy phải chịu lỗi. Những người theo hầu ta hàng ngày đều có đồng hồ. Trong buồng nhà trên cũng có đồng hồ đánh chuông, nên bất cứ việc lớn hay nhỏ, phải có thì giờ nhất định. Hàng ngày cứ giờ mão hai khắc ta đến điểm danh; đúng giờ tỵ ăn cơm sáng; vào đầu giờ ngọ hai khắc lĩnh bài, trình việc; đầu giờ tuất đốt giấy báo hiệu tối, ta sẽ đến các nơi tra xét lại một lượt rồi những người canh đêm đem nộp đủ chìa khóa cửa. Sáng hôm sau, đúng giờ mão hai khắc, mọi người lại phải có đủ mặt tại đây. Chúng ta chịu khó vất vả mấy ngày, 〖甲側 Giọng người đứng ra cùng lo việc, êm tai hết sức!〗 【庚側 Đó gọi là tiên lễ hậu binh (lễ trước quân sau) vậy.】 khi công việc xong, ông các người sẽ thưởng cho." 【庚側 Ranh mãnh, kết lại thật khéo.】

Sau đó theo số phân phát: chè, dầu, nến, phất trần, chổi, các thứ. Một mặt sắp đặt các đồ trong nhà: bàn, ghế, nệm, chiếu, ống nhổ, đệm kê chân. Một mặt phân phát, một mặt vào sổ, ai trông chỗ nào, ai nhận thứ gì, biên chép rất rõ ràng. Mọi người nhận xong về chỗ, không như trước kia việc nhẹ thì tranh nhau làm, việc nặng chẳng ai ngó đến. Trong các phòng cũng không vì đông người nhốn nháo mà mất đồ đạc. Kẻ đến người đi, ở đâu vào đấy, không lộn xộn như trước người đang bưng nước thì lại bắt đi bưng cơm, người đang cử ai thì lại bắt đi tiếp khách. Hết thảy những chuyện lười biếng, trộm cắp cũng không xảy ra nữa.

Phượng Thư thấy mình có uy quyền, ra lệnh cho ai, đều răm rắp làm theo, trong bụng rất là đắc ý. Nhân thấy Vưu thị ốm, Giả Trân lại thương xót quá đỗi không ăn uống được, Phượng Thư ngày nào cũng bảo nấu cháo dừ và những món ăn ngon, rồi sai người mang đến. 【庚眉 Viết ra tâm cơ của Phượng Thư.】 Giả Trân hàng ngày cũng sai người sửa soạn đồ ăn ngon đưa đến chỗ Phượng Thư làm việc. 【庚眉 Viết ra cái cao quý của Phượng Thư.】 Phượng Thư không ngại khó nhọc, 【戚夾 Không ngại khó nhọc, một là vì chức trách chuyên nhất nên dễ làm, hai là vì ngứa nghề không kìm được. Kẻ sĩ chết vì kẻ tri kỷ. Chẳng qua là khó nhọc, có gì đáng ngại?】 ngày nào cũng đến đúng giờ, điểm danh người nhà và bảo

ban công việc. 【庚眉 Viết ra cái anh dũng của Phượng Thư.】 Một mình đứng ngồi ở trong phòng, không trò chuyện với các chị em dâu, ngay bạn gái thân thuộc đến cũng không ra đưa đón. 【庚眉 Viết ra cái kiêu ngạo của Phượng Thư.】

Hôm ấy là ngày thứ năm trong tuần thất thứ năm, các vị sư làm đàn khai phương phá ngục, thắp đèn cho vong hồn vào chầu vua Diêm Vương, bắt ma quỷ, mời Địa tạng bồ tát, mở cầu vàng, dẫn cành phan *ndlr: Theo lễ bên nhà chùa; tức là Đàn mông sơn.*; các đạo sĩ đọc sớ, chầu Tam thanh *ndlr: Theo phái đạo gia (phái tu tiên). Tam thanh là ba cõi trong sạch nhất: Ngọc thanh, Thượng thanh, Thái thanh. Có thuyết cho là ba vị thánh: Nguyên thủy thiên tông; Thái thượng đạo quân; Thái thương lão quân.*, lạy Ngọc Đế; các sư đốt hương, phù phép, lễ kinh Thủy sám *ndlr: Những nghi lễ riêng bên nhà chùa, thường dùng trong tuần bốn mươi chín ngày để siêu độ vong linh.*; lại có ba sư nữ trẻ tuổi mặc áo cà sa gấm, đi giày đỏ, niệm chú Tiếp dẫn *ndlr: Đưa linh hồn về cõi phật.* ở trước linh cữu, rất là nhộn nhịp. 【庚眉 Viết ra thế này thật đáng than đáng cười.】 Phượng Thư chắc hôm ấy có nhiều khách, đúng giờ dần dậy rửa mặt chải đầu, sắm sửa đâu đấy, rồi mặc quần áo, uống sữa, súc miệng, đến giờ mão hai khắc, vợ Lai Vượng đem người nhà đến chờ sẵn. Phượng Thư ở trong nhà ra, lên xe, trước xe treo đôi đèn lồng viết ba chữ "Vinh quốc phủ". Ngoài cửa phủ Ninh, ở giữa có đèn treo, hai bên có đèn cầy, đốt sáng như ban ngày. Người nhà mặc đồ tang, xếp hàng đứng hầu. Xe đỗ ở cửa giữa, bọn hầu nhỏ lui ra, bọn đàn bà chạy lại vén rèm. Phượng Thư xuống xe, tay vịn vào Phong Nhi, hai người đàn bà cầm đèn, đỡ Phượng Thư vào. Những người đàn bà bên phủ Ninh đều ra chào. Phượng Thư thong thả bước vào bàn thờ ở gác Đăng tiên trong vườn Hội Phương. Vừa trông thấy quan tài, nước mắt đã lã chã như hạt châu sa. Những hầu nhỏ chắp tay đứng đợi đốt vàng. Phượng Thư gọi to: "Pha nước cúng, đốt vàng!" Một lượt thanh la và âm nhạc nổi lên. 【庚側 Nhà ai làm việc? Há chẳng rơi lệ!】 Có người mang một cái ghế tựa lớn để ở trước linh cữu, Phượng Thư ngồi xuống khóc to, hết thảy gái trai trong ngoài trên dưới đều khóc rầm lên.

Một lát Giả Trân và Vưu thị sai người đến khuyên giải, Phượng Thư mới thôi. Vợ Lai Vượng đem nước trà đến, Phượng Thư súc miệng, đứng dậy từ biệt mọi người trong họ, đi vào nhà bên, mang sổ ra gọi tên. Mọi người đều có mặt cả, chỉ trừ người giữ việc đưa đón các bạn thân là chưa thấy đến. 【庚側 Phải như thế mới thấy được cái diệu dụng của văn chương. Lời phê trước của tôi không sai.】 Phượng Thư sai đi gọi ngay. Người kia rất sợ chạy đến. Phượng Thư cười nhạt 〖甲側 Phàm lúc Phượng Thư nổi giận, lại dùng chữ "cười", đó là phép bố cục.〗 bảo: "Ngỡ là ai hóa ra chính là mụ. 【庚側 Bốn chữ có thần, đúng khẩu khí của hạng người có tên tuổi, có thể diện.】 Mụ cho mình có thể diện hơn người, nên không nghe lời ta!" Người kia nói: "Hôm nào tôi cũng đến sớm. Hôm nay tôi đã dậy từ lâu, thấy trời còn sớm, lại ngủ mất, thành ra đi chậm một bước, xin mợ tha cho lần đầu." Đương nói thì vợ Vương Hưng ở bên phủ Vinh sang, 〖甲側 Quen gây sóng gió, quen viết lúc bận lại chen chuyện nhàn, lại quen dùng khúc bút, lại quen đan cài nhiều mạch, thật diệu!〗 【庚側 Lại dùng loại nhàn văn như thế này để ngắt ra.】 đứng ngoài ló đầu vào.

Phượng Thư để người ấy đứng đấy, 【庚側 Đúng là lối ra tay của Phượng Thư.】 quay sang hỏi vợ Vương Hưng: "Chị đến có việc gì?" Vợ Vương Hưng đến gần nói: "Đến lĩnh bài lấy chỉ để đính diềm xe và kiệu." 【庚側 Là đồ dùng trong tang sự, nhàn nhã viết ra.】 Nói xong nộp đơn. Phượng Thư bảo Thái Minh đọc lên: "Kiệu nhỡ hai cỗ, kiệu nhỏ bốn cỗ, xe bốn cỗ, cộng tất cả phải dùng là bao nhiêu sợi, mỗi sợi bao nhiêu cân chỉ tơ." Phượng Thư nghe xong, thấy số mục đúng, liền sai Thái Minh biên vào sổ, rồi lấy đối bài ở phủ Vinh ném cho vợ Vương Hưng mang đi.

Phượng Thư định quay lại câu chuyện đi trễ, lại có bốn người chấp sự ở phủ Vinh đến, đều là những người lĩnh bài để đi lấy các thứ. Phượng Thư bảo họ đưa đơn đọc lên, nghe có bốn thứ liền trỏ vào hai thứ, bảo: "Cái này khai nhầm, về tính lại sẽ đến lĩnh." 【庚側 Thứ văn này thật đáng xem.】 Nói xong vứt đơn xuống. Hai người này tưng hửng đi ra.

Phượng Thư thấy vợ Trương Tài đứng bên cạnh, 【庚側 Lại một nhịp chuyển mạch.】 hỏi: "Chị có việc gì?" Vợ Trương Tài vội đưa đơn ra nói: "Vừa mới thuê làm màn xe kiệu xong, đến lĩnh tiền trả công thợ may." Phượng Thư thu lấy đơn trao cho Thái Minh vào sổ. Chờ Vương Hưng trao đồ xong, xem số trao có hợp với số mua không, rồi mới cho vợ Trương Tài đi lĩnh. Sau đó lại sai đọc một đơn khác, tức là khoản tiền mua các thứ giấy, vải, hồ dán để sửa sang buồng học của Bảo Ngọc. 【庚側 Lại từ chuyện nhàn mà dẫn ra một mạch văn trọng yếu hay sao?】 Phượng Thư sai nhận đơn, biên sổ đợi vợ Trương Tài nộp đủ rồi mới phát.

Phượng Thư phân phát các việc xong, mới quay lại bảo: "Ngày nay người này ngủ quên, ngày kia người kia ngủ quên, 〖甲側 Nối tiếp văn trên, không có một tý dấu vết nào, mà vẫn giữ đúng sắc thái khẩu khí nói chuyện với mấy người ban nãy.〗 【庚側 Nối liền khéo léo, lại không dấu vết, ấy là phép "núi đứt mây liền" (sơn đoạn vân liên).】 thì sẽ hết cả người. Ta cũng muốn tha cho mụ, nhưng lần đầu ta khoan thứ cho mụ, thì sau còn cai quản được ai? Chi bằng cứ xử trí ngay." Nói xong lập tức nghiêm nét mặt, gọi: "Mang mụ này ra đánh hai mươi roi!" Lại ném đối bài phủ Ninh xuống: "Ra bảo với Lai Thăng, cắt một tháng lương gạo của mụ này!" Mọi người thấy Phượng Thư nổi giận, 【庚側 Hai chữ như thần.】 lông mày dựng ngược, không ai dám chậm trễ, người thì lôi mụ ra, người thì nhặt lấy đối bài. Mụ kia bị đánh hai mươi roi, lại phải đến lạy tạ. Phượng Thư nói: "Ngày mai còn chậm, sẽ đánh bốn mươi roi, ngày kia đánh sáu mươi roi. Đứa nào muốn chịu đòn thì cứ chậm. Thôi, cho đâu về đấy." Mọi người đứng ngoài cửa sổ, nghe vậy, đều răm rắp đi làm việc. Những người ở hai phủ Ninh, phủ Vinh đến lĩnh thẻ trả thẻ, đi lại tấp nập. Người đàn bà bị đòn xấu hổ bỏ đi. Lúc này mọi người mới biết Phượng Thư là tay ghê gớm, 〖甲側 Lại phục bút cho đoạn sau, không phải vì oai thế của A Phượng mà phí một đoạn bút mực này.〗 nên ai nấy nơm nớp lo sợ, 【庚側 Thu xếp thật gọn.】 làm việc cẩn thận, không dám lười biếng nữa.

Bảo Ngọc 【庚側 Trong lúc bận lại viết nét nhàn.】 thấy đông người, sợ Tần Chung khó chịu, liền rủ đến chỗ Phượng Thư ngồi. Tần Chung nói: "Bên ấy đang bận việc. Vả lại, chị ấy cũng không thích có người đến. Chúng ta đến đó sợ làm phiền chị ấy." 〖甲側 Thuần là thấu hiểu nhân tình.〗 Bảo Ngọc nói: "Phiền cái gì? Không ngại. Cứ theo ta." Nói xong liền kéo Tần Chung đi. Phượng Thư đang ăn cơm, thấy chúng đến, cười nói: "Sao mà nhanh chân thế! Mau lên đây." Bảo Ngọc nói: "Chúng tôi vô phép rồi." 【庚側 Lời đùa thường ngày trong nhà, giống hệt như thật!】 Phượng Thư hỏi: "Ăn ở bên nhà hay bên này?" Bảo Ngọc nói: "Ở bên này đông người 〖甲側 Cách gọi lạ: thử hỏi ai mới là người thanh sạch?〗 ăn làm sao được! Chúng tôi ăn bên cụ rồi mới lại đây." Nói xong, ngồi xuống.

Phượng Thư ăn xong, có một người đàn bà ở phủ Ninh đến lĩnh bài để lấy đèn hương. Phượng Thư cười bảo: "Ta chắc hôm nay chị phải đến lĩnh. Không thấy chị đến, ta cứ tưởng chị quên, hóa ra bây giờ mới lĩnh. Nếu quên thực, thì chị phải xuất tiền ra, càng lợi cho ta." Người ấy cười nói: "Tôi quên thật, 〖甲側 Ả này cũng khéo đón ý.〗 【庚側 Kẻ dưới đón ý pha trò lấy lòng, giống hệt như thật.】 vừa mới nhớ ra, nếu chậm một bước nữa thì có lẽ không lĩnh được." Nói xong, lĩnh bài đi.

Đương lúc biên sổ trao bài, Tần Chung cười nói: "Cả hai phủ đều dùng một thứ bài, lỡ có người làm bài giả đi lĩnh tiền, thì làm thế nào?" 【庚側 Giọng tiểu nhân.】 Phượng Thư nói: "Cứ như cháu nói thì ra không còn có phép vua nữa!" Bảo Ngọc hỏi: "Sao bên nhà ta không có ai đến đây lĩnh bài để lấy đồ vật?" 【庚側 Viết ra lời của công tử chẳng biết việc nhà.】 Phượng Thư nói: "Khi họ đến thì chú hãy còn trong giấc chiêm bao kia! 【庚側 Lời ấy rất phải.】 Tôi hỏi chú bao giờ các chú bắt đầu học tối?" 【庚側 Bổ sung cho đoạn chưa viết tới ở trước.】 Bảo Ngọc nói: "Chỉ trông mong học ngay từ bây giờ. Nhưng họ chưa thu xếp xong buồng học nên đành chịu vậy." Phượng Thư nói: "Chú cứ nói với chị là xong ngay." Bảo Ngọc nói: "Chị cũng chẳng làm gì được, khi nào họ có làm thì mới xong."

Phượng Thư nói: "Họ dù có làm cũng phải cần các thứ, ta không cấp đối bài thì cũng khó mà làm được!" Bảo Ngọc nghe nói, xoắn lấy ngay Phượng Thư, 【庚側 Trong thơ biết có phép luyện chữ, chẳng ngờ trong Thạch Đầu Ký cũng thấy nhiều chỗ diệu như vậy.】 đòi cho đối bài ngay tức khắc: "Chị ơi, phát ngay bài cho họ đi sắm sửa các thứ." Phượng Thư nói: "Ta mệt rồi, đau dừ cả người, chịu sao được cái lối quấy rầy của chú? Cứ yên tâm, hôm nay họ đã lĩnh giấy dán rồi, họ cần thứ gì thì đến lĩnh, còn chờ gọi à? Sao chú ngốc thế?" Bảo Ngọc không tin. Phượng Thư gọi Thái Minh đem sổ cho xem.

Bỗng có người vào trình: "Chiêu Nhi ở Tô Châu đã về." 〖甲側 Nối tiếp thật khéo!〗 Phượng Thư bảo gọi ngay vào. Chiêu Nhi quì xuống vái chào. Phượng Thư hỏi: "Về làm gì?" Chiêu Nhi nói: "Cậu con bảo về. Cụ Lâm đã mất hôm mồng ba tháng chín. 〖甲眉 Đây mới là văn để nàng Tần (Đại Ngọc) được ở lâu dài phủ Vinh.〗 Cậu con đưa cô Lâm 【庚側 Ngầm viết Đại Ngọc.】 và linh cữu cụ Lâm về Tô Châu, độ cuối năm nay mới về. Cậu sai con về báo tin, hỏi thăm sức khỏe cụ, chờ chỉ thị của cụ và xem các mợ ở nhà có mạnh khỏe cả không. Cậu con lại dặn lấy mấy bộ áo da mang đi." Phượng Thư hỏi: "Mày đã gặp mọi người chưa?" "Đã gặp cả rồi." Nói xong vội vàng đi ra.

Phượng Thư nói với Bảo Ngọc: "Cô Lâm có thể ở lâu được với chúng ta." 【庚側 Đây là trong vô ý có hữu ý, diệu!】 Bảo Ngọc nói: "Khổ quá! Không biết mấy hôm nay em nó thương khóc đến thế nào!" Nói xong cau mày thở dài.

Phượng Thư thấy Chiêu Nhi về, trước mặt mọi người không kịp hỏi kỹ về Giả Liễn, nhưng nóng lòng sốt ruột, chỉ muốn về ngay. Vì công việc chưa xong, nên đành phải chịu. Chiều về, Phượng Thư gọi ngay Chiêu Nhi đến hỏi kỹ xem trên đường Giả Liễn có được bình an không. Suốt đêm Phượng Thư cùng Bình Nhi sửa soạn áo da, lại nghĩ xem chồng ở ngoài cần những thứ gì 【蒙側 "nghĩ kỹ điều cần dùng" — bốn chữ viết hết cái căn cốt làm nên người giỏi việc.】 gói cả vào một gói trao cho Chiêu Nhi. Phượng Thư lại dặn dò Chiêu Nhi: "Phải hết sức hầu hạ cậu, đừng để cho cậu giận. Phải luôn luôn khuyên cậu ít rượu, không được đưa cậu đi lại với bọn con gái bậy bạ. 〖甲側 Chuyện thiết thân thay!〗 Tao mà biết được, về đây tao sẽ đánh mày gãy chân." 〖甲側 Câu này cốt yếu hơn cả.〗 Chiêu Nhi cười, vâng lời đi ra.

Phượng Thư mãi canh tư mới đi ngủ, 【庚側 Đây là phục bút cho căn nguyên bệnh tật. Đoạn sau mới không đột ngột.】 trời sáng lúc nào không biết, vội vàng dậy rửa mặt chải đầu rồi đi sang phủ Ninh.

Giả Trân thấy sắp đến ngày phát dẫn, liền lên xe mang theo người coi ty âm dương đến chùa Thiết Hạm xem xét chỗ quàn linh cữu. Lại dặn dò kỹ lưỡng nhà sư Sắc Không sửa soạn đồ lễ chuẩn bị mời các vị danh tăng đến để làm lễ tiếp linh. 〔一〕 Giả Trân không nghĩ gì đến ăn uống, vì gần tối không tiện về nhà, phải ngủ lại đấy một đêm. Sáng sớm hôm sau, vội vàng trở về, lo liệu việc cất đám; một mặt sai người đến chùa Thiết Hạm sửa sang gấp chỗ để linh cữu, chỗ bếp núc và số người rước linh.

Ngày phát dẫn sắp đến, 〔二〕 Phượng Thư phân phái người đi lo liệu các việc; mặt khác sai người phủ Vinh sắp sửa xe kiệu theo Vương phu nhân đi đưa đám, và thu xếp chỗ mình nghỉ. Lúc này lại dồn dập nhiều việc như tang bà Thiện quốc công, Hình phu nhân, Vương phu nhân phải đến viếng và đi đưa đám; sinh nhật bà Tây An quận phi, phải đưa lễ mừng; lại có anh ruột là Vương Nhân và gia quyến về Nam, phải viết thư và sắm sửa các thứ mang về nhà; lại thêm Nghênh Xuân ốm, ngày nào cũng phải mời thầy xem bệnh, bốc thuốc. 〔三〕 Phượng Thư bận quá đứng ngồi không yên, 【庚眉 Tổng kết thật hay.】 còn nghĩ gì đến ăn uống. Khi sang phủ Ninh thì người phủ Vinh đi theo,

khi về phủ Vinh thì người phủ Ninh tới tìm. Thấy vậy, Phượng Thư càng hăm hở, không hề thoái thác việc gì, lỡ để người ngoài chê trách. Vì vậy ngày đêm bận rộn, tính toán công việc đâu vào đấy, nên trong họ, trên dưới ai cũng khen ngợi.

Chiều hôm trước ngày đưa đám, họ hàng bạn hữu cùng các ban âm nhạc đến đầy nhà. Vưu thị vẫn ốm nằm trong buồng, một mình Phượng Thư đảm đang hết mọi việc. Trong họ tuy có nhiều chị em dâu, nhưng người thì ăn nói vụng về, người thì đi đứng hấp tấp, hoặc e lệ với bọn quyền quý nên không quen tiếp khách. Riêng có Phượng Thư là người cử chỉ khoan thai, nói năng khoát đạt, tỏ vẻ cao quý, rộng rãi, nên chẳng coi ai vào đâu tha hồ phung phí, sai phái, muốn làm gì thì làm. 〖甲側 Viết về tang của Tần thị, nhưng chỉ là viết một Phượng Thư mà thôi.〗

Suốt đêm hôm ấy, đèn đuốc sáng trưng, kẻ đưa người đón, rộn rịp trăm đường, chẳng cần phải nói. Sáng hôm sau, được giờ tốt, một bọn sáu mươi tư người mặc áo xanh rước linh, mặt trước minh tinh viết một dòng chữ lớn:

"Phụng Thiên Hồng phúc Triệu niên bất dịch chi Triều" 【庚眉 "Triệu niên bất dịch chi triều, Vĩnh trị thái bình chi quốc" (Triều muôn năm không đổi, nước thái bình trị lâu dài) — lạ thay, diệu thay!】

"Cáo phong nhất đẳng Ninh Quốc công Trũng tôn phụ, Phòng hộ Nội đình Tử Cấm đạo Ngự tiền thị vệ Long Cấm úy, Hưởng cường thọ Giả môn Tần thị Cung nhân chi linh cữu." Bao nhiêu đồ chấp sự và trần thiết đều làm một loạt mới, trông choáng cả mắt. Bảo Châu theo lễ con gái chưa lấy chồng, chịu tang dẫn linh cữu, khóc lóc rất thảm thiết.

Quan khách đến đưa đám có: tập tước Bá nhất đẳng Ngưu Kế Tông là cháu Trấn quốc công Ngưu Thanh; tập tước tử nhất đẳng Liễu Phương là cháu Lý quốc công Liễu Bưu; tập tước tam phẩm Uy trấn tướng quân Trần Thụy Văn là cháu Tề quốc công Trần Dực; tập tước tam phẩm Uy viễn tướng quân Mã Thượng là cháu Trị quốc công Mã Khôi; tập tước nhất đẳng Tử Hầu Hiếu Khang là cháu Tu quốc công Hầu Hiếu Minh; duy có bà Thiện quốc công chết, cháu là Thạch Quang Châu không đến được. 【庚眉 Ngưu tức Sửu (trâu). Thanh thuộc Thủy tức Tý (chuột). Chữ Liễu tách ra chữ Mão (mèo). Chữ Bưu tách ra chữ Hổ tức Dần (hổ) ngụ trong đó. Trần tức Thìn (rồng). Dực Hỏa là rắn; Tỵ (rắn) ngụ trong đó. Mã tức Ngọ (ngựa). Chữ Khôi tách ra chữ Quỷ, Quỷ thuộc Kim Dương tức Mùi (dê) ngụ trong đó. Chữ Hầu 侯 đọc giống chữ hầu 猴, tức Thân. Hiếu Minh là gà tức Dậu (gà) ngụ trong đó. Thạch tức Thỉ tức Hợi (lợn) ngụ trong đó. Ông tổ tên Thủ Nghiệp tức là Thủ Trấn (giữ trấn), tức Tuất (chó) ngụ trong đó. Đó gọi là mười hai chi ngụ trong tên họ.】 Bấy giờ người ta gọi sáu nhà này cùng hai nhà Ninh, Vinh là "bát công".

Ngoài ra còn có: cháu Nam An quận vương, cháu Tây Ninh quận vương, Trung Tĩnh hầu Sử Đĩnh; tập tước nhị đẳng Nam là Tưởng Tử Ninh, cháu Bình Nguyên hầu; tập tước nhị đẳng Nam kiêm chức Kinh doanh du kích là Tạ Côn, cháu Định Thành hầu; tập tước nhị đẳng Nam là Thích Kiến Huy, cháu Tương Dương hầu; Ngũ thành Binh mã Ty là Cừu Lương, cháu Cảnh Điền hầu. Lại còn các vương tôn công tử như Hàn Kỳ là con Cẩm Hương bá, Phùng Tử Anh là con Thần Vũ tướng quân, Trần Dã Tuấn và Vệ Nhược Lan… không kể xiết được. Khách đàn bà có độ mười kiệu lớn, ba bốn mươi kiệu nhỏ, cùng với kiệu xe trong nhà hơn một trăm cỗ. Trước mặt có bày các thứ lộ bộ chấp sự đi nối nhau một dãy dài đến ba bốn dặm đường.

Bên đường, có những trạm kết hoa cao ngất, bày cỗ bàn, tấu âm nhạc. Đó là trạm tế giữa đường của các nhà. Trạm thứ nhất là của Đông Bình quận vương, trạm thứ hai là của Nam An quận vương, trạm thứ ba là của Tây Ninh quận vương, trạm thứ tư là của Bắc Tĩnh quận vương. Trong bốn vị vương này, khi trước chỉ có Bắc Tĩnh vương công cao nhất, nên con cháu vẫn được tập tước. Hiện nay Bắc Tĩnh vương là Thủy Dung, chưa đầy hai mươi tuổi, tuấn tú khác thường, tính tình nhũn nhặn. Được tin vợ cháu đích tôn phủ Ninh chết, nghĩ đến tình nghĩa ngày trước ông cha hai nhà chơi thân với nhau, Bắc Tĩnh vương không nghĩ mình là tước vương, hôm trước đã đến nhà hỏi thăm, làm lễ điếu tang,

nay lại sửa lễ tế giữa đường, sai các thuộc hạ túc trực ở đấy. Canh năm vào châu xong, Bắc Tĩnh vương mặc đồ trắng, ngồi kiệu, đánh chiêng trương lọng đến trước trạm đỗ xuống. Các quan đứng hầu hai bên, không cho quân dân qua lại.

Một chốc, đám ma phủ Ninh như ngọn núi bạc, trắng xóa trên mặt đất, rầm rầm rộ rộ, từ phương Bắc đến. 【庚眉 Mấy chữ nói hết thanh thế. Nhâm Ngọ xuân. Ky Hốt lão nhân.】 Thấy trạm tế, người giữ việc của phủ Ninh quay lại báo, Giả Trân truyền ngay những người cầm chấp sự đằng trước đứng lại, rồi cùng Giả Xá, Giả Chính, vội vàng theo quốc lễ đến yết kiến. Bắc Tĩnh vương ngồi trong kiệu nghiêng mình mỉm cười đáp lễ. Trong khi trò chuyện, Bắc Tĩnh vương vẫn dùng tiếng xưng hô như bạn bè thân mật, không có ý gì tỏ vẻ cao quý cả. Giả Trân nói: "Con dâu kẻ hèn hạ này mất, phiền đức vương hạ cố nhiều lần, bọn chúng tôi đâu dám nhận!" Bắc Tĩnh vương cười nói: "Chúng ta là chỗ bạn thân đời đời với nhau, sao lại nói thế?" Rồi quay lại bảo trưởng phủ quan thay mình chủ tế. Bọn Giả Xá đứng cạnh đáp lễ, rồi thân đến tạ ơn.

Bắc Tĩnh vương tỏ ý rất khiêm tốn, nhân hỏi Giả Chính: "Có cậu con ngài khi mới sinh ngậm ngọc, 【庚眉 Trong lúc bận lại viết nét nhàn. Điểm xuyết Bảo Ngọc ở đây, mới không làm mất chính nhân (nhân vật chính) trong chính văn (mạch truyện cốt lõi). Tác giả thật nhọc lòng. Nhâm Ngọ xuân. Ky Hốt.】 tôi muốn xem mặt đã lâu, đều bị việc trở ngại. Hôm nay chắc cậu ấy có ở đây, sao không mời lại?" Giả Chính vội lui ra, gọi Bảo Ngọc thay áo rồi dẫn lại yết kiến. Bảo Ngọc xưa nay nghe tiếng Bắc Tĩnh vương là người hiền đức, tài mạo khác thường, phong lưu, phóng khoáng, không câu nệ lối quyền quý, 【蒙側 Bảo Ngọc gặp Bắc Tĩnh Vương Thủy Dung, là để phục bút cho đoạn sau.】 vẫn muốn được gặp, nhưng vì cha ngăn giữ, không được như ý. Nay thấy gọi, rất là vui mừng. Vừa đi vừa liếc nhìn, thấy Bắc Tĩnh vương nghiêm trang phong nhã đương ngồi trong kiệu. Chưa biết lại gần trông ra sao, hãy xem hồi sau phân giải.

【庚 Hồi này phác họa tường tận tang sự của một thế gia: như thấy được khí thế, như nghe được âm thanh, không sai mảy may; tác giả không hổ là hậu duệ thế gia.】

【Viết tang lễ Tần thị linh đình, sự xa xỉ của Giả Trân, thực ra là để viết ra một Phượng Thư.】

【戚 Tổng bình: Đại để việc không chỉnh, phép chẳng thi hành, phần nhiều vì thiên vị yêu ghét, do dự không dứt khoát. Xin hãy xem Phượng Thư vô tư, còn có thể chỉnh đốn việc tang. Huống chi bậc trượng phu nhận chức nơi miếu đường, nếu biết lo việc công, giữ phép nước, không chút cẩu thả, trên vâng mệnh, dưới dẫn dắt thuộc hạ, có gì là chẳng làm được?】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Tịnh không xứ" (淨空處) — các bản Kí Mão, Canh Thìn hoặc chép là "tịnh thất" (淨室), ý nghĩa như nhau. Tịnh Không đương nhiên không phải là pháp hiệu của hòa thượng.

〔二〕 "Tại hạn" (在限) — các bản Liệt Tàng, Thư Tự chép là "tại tức" (在即), có lẽ là sau này sửa.

〔三〕 "Khán y sinh khải thiếp, chứng nguyên, dược án" (看醫生啓帖、症源、藥案) — chín chữ này, trừ Dương bản ra đều còn, ngờ là chữ thừa do bản thảo chép lầm. Dương bản xóa đi là đúng.

Hồi 15: Vương Hy Phượng lộng quyền chùa Thiết Hạm — Tần Kình Khanh tình riêng am Mạn Đầu

Hồi 15

Vương Hy Phượng lộng quyền chùa Thiết Hạm — Tần Kình Khanh tình riêng am Mạn Đầu

〖甲 Bảo Ngọc yết kiến Bắc Tĩnh Vương, lời đối đáp thần sắc mới lộ ra con người thật, khác hẳn dáng vẻ trong khuê các.

Bắc Tĩnh Vương hỏi chữ trên ngọc quả nghiệm chăng, Chính lão đáp chưa từng thử, ấy là ẩn đi biết bao nhàn văn bắt bóng đuổi gió.

Bắc Tĩnh Vương bàn về thông minh lanh lợi, tuổi nhỏ bị nuông chiều làm lụy, cũng là lời rất đúng căn nguyên bệnh tật.

Phượng Thư vào lúc giữa chặng, viết ra cô nàng thôn dã kéo sợi, là để Bảo Ngọc nơi hoa đồng cỏ nội được một phen tình thú.

Phượng Thư ở riêng, rõ ràng là việc kín của Tần (Chung), Ngọc và Trí Năng, nhưng lại là để dẫn vào việc lớn Tịnh Hư cầu cạnh Phượng Thư.

Tình riêng của Tần, Trí, bỗng viết chuyện Bảo, Tần rằng: "Chẳng biết tính sổ sách gì, chưa thấy rõ ràng, không từng nhớ được, đây là nghi án, không dám bịa ra." Ấy là không rơi vào khuôn sáo, lại bớt được bao nhiêu bút mực rườm rà. Xưa sứ An Nam có câu thơ đề hoa Nhất Trượng Hồng rằng: "Tường cao năm thước che chưa hết, còn để một nửa cho người xem."〗

【威 Muốn tỏ khí khái rắn rỏi, chẳng tránh hiềm nghi / Anh hùng thường gặp kẻ tiểu nhân. / Kình Khanh chút việc phong lưu ấy / Khiếp vía kinh hồn đã đáng thương.】

Thơ rằng:……

Bảo Ngọc thấy Bắc Tĩnh Vương Thủy Dung đầu đội mũ tước vương, trâm ngọc, cánh chuồn bạc, mình mặc áo gấm trắng, thêu rồng năm móng ngồi trên sóng nước, đai dạ màu đỏ, dát ngọc bích; mặt như ngọc, mắt như sao, thực là một bậc tuấn tú. Bảo Ngọc vội chạy đến chào. 〖甲 側 Lại đổi câu này, như thấy được hình dáng.〗 Thủy Dung ở trong kiệu giơ tay ra kéo lại gần. Thấy Bảo Ngọc đội mũ chóp bạc, đeo cái che trán thêu đôi rồng vờn, mặc áo chẽn thêu rồng trắng, thắt đai bạc, dát hạt châu; mặt tươi như hoa, mắt đen nhánh. Bắc Tĩnh Vương cười nói: "Tiếng đồn không sai, quả là 'bảo ngọc' như ngọc!" Lại hỏi: "Bảo bối ngậm khi mới sinh, bây giờ ở đâu?" Bảo Ngọc vội lấy ở trong áo đưa ra. Bắc Tĩnh Vương ngắm nghía mãi, đọc mấy chữ khắc ở viên ngọc, rồi hỏi: "Có linh nghiệm thực không?" Giả Chính đáp: "Tuy thế, cũng chưa thử bao giờ." Bắc Tĩnh Vương luôn miệng khen lạ, vuốt lại dải đeo, rồi tự tay đeo cho Bảo Ngọc. 〖甲 側 Yêu quý hết mực.〗

Sau lại dắt tay Bảo Ngọc hỏi mấy tuổi, học sách gì. Bảo Ngọc trả lời rành rọt từng câu. Bắc Tĩnh Vương thấy Bảo Ngọc giọng nói trong trẻo, chuyện trò phong nhã, 【庚 眉 Tám chữ nói hết về Ngọc huynh, những chỗ như thế này mới là chính văn (đoạn cốt lõi) tả thực về Ngọc huynh. Nhâm Ngọ quý xuân.】 liền ngoảnh lại bảo Giả Chính: "Cậu bé nhà ta thực là long câu phượng sồ *ndlr: Long câu: con ngựa non, giống tốt, ví như con rồng. Phượng sổ con phượng non, dùng để ví những bậc tài tuấn tú. Tấn thư, truyện Lục Vân: đứa trẻ này không phải là long câu thì là phượng sổ.* (rồng non phượng trẻ), không phải tiểu vương này nói đường đột trước mặt ngài đâu. Sau này 'tiếng phượng non trong hơn tiếng phượng già' *ndlr: Ví con giỏi hơn cha.* 〖甲 側 Diệu thay! Mở miệng đã là thể Tây Côn, Bảo Ngọc nghe vậy, há không sáng mắt lên sao?〗 cũng chưa biết chừng."

Giả Chính cười nói: "Cháu ngu dại đâu dám nhận những lời vàng ngọc ấy. Nhờ ơn đức người, được thế thì thật là may cho chúng tôi." 【庚 側 Khiêm nhường đúng mực.】

Bắc Tĩnh Vương lại nói: "Có một điều, tư chất cậu bé như thế, chắc cụ nhà và các bà yêu lắm thì phải. Nhưng bọn hậu sinh chúng ta thì đừng nên nuông quá, nuông quá sẽ làm cho cậu ta sao nhãng việc học. Tiểu vương này trước cũng ở trong cảnh ngộ ấy, e cậu ta rồi cũng như thế. Nếu ở nhà không tiện cho việc học, thì không ngại gì thỉnh thoảng ngài cho cậu ấy sang bên tôi. Tôi dù không có tài, nhưng được các bậc danh sĩ trong nước quá yêu, hễ ai đến kinh đô đều có lòng hạ cố. Vì thế trong nhà thường có các bậc cao nhân họp mặt. Nếu cậu ấy năng lại chơi, thì việc học cũng có thể ngày một tiến hơn." Giả Chính vội cúi đầu đáp: xin vâng.

Bắc Tĩnh Vương lại tháo chuỗi hạt châu đeo trong cánh tay đưa cho Bảo Ngọc, nói: "Hôm nay mới gặp lần đầu, không có vật gì tặng, xin lấy chuỗi hạt châu này là vật ban thưởng của thánh thượng, 〔一〕 tạm làm lễ mừng." Bảo Ngọc vội đỡ lấy, quay lại đưa cho Giả Chính. 【庚側 Chuyển ra thấy chưa được dạy dỗ.】 Giả Chính dắt Bảo Ngọc lại tạ ơn. Sau đó Giả Xá, Giả Trân đều đến cúi đầu xin mời quay xe về. Bắc Tĩnh Vương nói: "Người mất đã lên cõi tiên, không như chúng ta lận đận ở dưới trần này. Tôi tuy nhờ ơn trời, lạm tập vương tước, có lẽ nào dám vượt trước xe tiên?" Bọn Giả Xá đành phải tạ ơn, quay lại bảo người nhà im hẳn tiếng nhạc, rước cữu lẳng lặng đi qua, 【庚側 Có thứ lớp, hay quá!】 rồi mời Bắc Tĩnh Vương về. Không nhắc đến nữa.

Đám ma phủ Ninh làm nhộn nhịp suốt cả quãng đường. Ra đến cửa thành, lại có các trạm tế của các đồng liêu thuộc hạ Giả Xá, Giả Chính và Giả Trân. Khi tang gia tạ ơn xong, đám ma rước ra ngoài thành, theo đường lớn đi về chùa Thiết Hạm. Bấy giờ Giả Trân dẫn Giả Dung đi mời các bậc tôn trưởng lên kiệu, lên ngựa. Bọn Giả Xá đều lên kiệu, bọn Giả Trân cũng sắp sửa lên ngựa. Phượng Thư chợt nghĩ đến Bảo Ngọc, 〖甲側 Trong nghìn trăm việc bận, không lọt một sợi tơ.〗 【庚側 Người cẩn thận tự phải như thế.】 sợ ra ngoài thành hay chơi đùa, không chịu nghe lời người nhà. Giả Chính thì không để ý đến việc vặt, lỡ xảy chuyện gì sẽ khó gặp Giả mẫu, bèn sai tên hầu bé đi gọi. Bảo Ngọc đến trước xe, Phượng Thư cười nói: "Em ơi, em là bậc tôn quý, cũng như các vị thiên kim tiểu thư, 〖甲側 Không có câu này, Bảo Ngọc ắt không chịu. A Phượng thật tài tình.〗 đừng bắt chước họ ngồi chồm chỗm trên ngựa như con khỉ ấy. Hãy xuống đây, chị em ta cùng ngồi xe chẳng hơn ư?" Bảo Ngọc nghe nói, xuống ngựa, trèo lên xe, cùng đi với Phượng Thư.

Một lát, có hai người cưỡi ngựa bay sát mặt đất đến, 【庚側 Có khí có thanh, có hình có ảnh.】 gần xe Phượng Thư liền xuống ngựa, bíu xe lại nói: "Đây có chỗ nghỉ, xin mợ nghỉ chốc lát, thay áo." Phượng Thư bảo ra mời Hình phu nhân và Vương phu nhân. 【庚側 Có thứ tự.】 Người kia trở lại nói: "Các bà bảo không cần phải nghỉ, mợ thì cứ tùy tiện." Phượng Thư truyền cho nghỉ một lát sẽ đi. Bọn hầu nhỏ dắt kiệu rẽ đám đông quay sang phía bắc. Bảo Ngọc vội sai người đi mời Tần tướng công. Tần Chung đang cưỡi ngựa đi theo kiệu cha, thấy đứa hầu Bảo Ngọc mời nghỉ lại ăn lót dạ. Nhìn xe Phượng Thư đi về phía bắc, mà ngựa của Bảo Ngọc thì để nguyên yên, Tần Chung biết ngay là hai người cùng ngồi một xe, liền cưỡi ngựa chạy theo, cùng vào trong cổng trại. Người nhà đã đứng sẵn đó, đuổi hết cả đàn ông đi. Trại này chỉ lơ thơ mấy nóc nhà, đàn bà con gái không có chỗ lẩn tránh, đành đứng liều đấy. Thấy dáng bộ khoan thai và quần áo lộng lẫy của Phượng Thư, Bảo Ngọc và Tần Chung, ai nấy đều dán mắt nhìn.

Phượng Thư đi vào một ngôi nhà tranh, bảo bọn Bảo Ngọc ra ngoài chơi. Bảo Ngọc biết ý, cùng Tần Chung đem lũ hầu bé ra chơi các nơi. Trông thấy những vật dụng trong trại, họ rất lấy làm lạ. 【庚側 Thực, giống hệt!】 Trông thấy cuốc, xẻng, cày, bừa, vật nào cũng lạ, chẳng biết tên gọi ra sao, dùng để làm gì. 〖甲側 Phàm bọn con nhà mỡ thịt gấm vóc đều nên chú mắt mà xem.〗 Trong bọn hầu có người kể rõ từng cái tên gọi, công dụng. 〖甲側 Cũng bởi chưa từng thấy bao giờ.〗 Bảo Ngọc nghe xong, gật đầu than: "Không trách được, cổ nhân có câu: 'Ai biết đầy mâm cơm

trắng muốt, hạt nào cũng đẫm những mồ hôi'." 〖甲側 Người thông minh tự khắc vừa được đánh thức một tiếng đã ngộ ra.〗 【庚眉 Viết chính văn (đoạn cốt lõi) về Ngọc huynh toàn ở những chỗ này, tác giả thật nhọc lòng. Nhâm Ngọ quý xuân.】

Đi đến một gian buồng, Bảo Ngọc thấy có cái guồng kéo sợi đặt ở trên giường, lại hỏi bọn hầu. Bọn hầu kể rõ đầu đuôi. Bảo Ngọc trèo lên giường cầm guồng quay, thấy thú vị. Chợt thấy một người con gái độ mười bảy mười tám tuổi, ăn mặc lối nhà quê, chạy lại quát: "Đừng làm hỏng đấy!" 【庚側 Văn trời sinh đất đặt.】 Bọn hầu nhỏ chạy đến quát mắng om sòm. Bảo Ngọc ngừng tay, vội cười làm lành: 【庚眉 Một chữ "vội", hai chữ "cười làm lành", viết ra Ngọc huynh cứ ở chuyện con gái là liền mềm mỏng như thế. Nhâm Ngọ quý xuân.】 "Ta không trông thấy cái này bao giờ, nên quay thử một tý chơi." Người con gái nói: "Ở nơi các cậu làm gì có cái này! Đứng xa ra, 〖甲側 Như nghe tiếng, thấy hình.〗 【庚側 Ba chữ như nghe thấy.】 【蒙側 Con bé này vì ngứa nghề, vì đa tình, hay là sợ hỏng mất đồ nghề sinh sống của mình? Tâm trí Bảo Ngọc lúc này lại đang có chủ ý khác.】 để tôi quay cho mà xem." Tần Chung kéo Bảo Ngọc lại cười nói thầm: "Cô này rất có tình tứ." 【庚側 Trong lúc bận viết nét nhàn, lại phục bút cho đoạn dưới.】 Bảo Ngọc đẩy ra nói: "Đồ đáng chết! 〖甲側 Đích thị là lời bản tính của Bảo Ngọc.〗 Nếu còn nói nhảm nữa, ta đánh cho bây giờ!" 【庚側 Thân phận Ngọc huynh, bản tâm như thế.】 Nói xong, đứng xem người con gái quay guồng. Bảo Ngọc đang định nói chuyện, 【庚眉 Nếu nói chuyện, ắt không phải là văn trong Thạch Đầu Ký rồi.】 chợt thấy một bà già ở bên kia gọi: "Con Hai về đây ngay!" Người con gái nghe gọi, bỏ guồng chạy đi.

Bảo Ngọc có vẻ buồn thiu. 〖甲側 Chỗ nào cũng điểm chữ "tình", lại phục sẵn một đoạn hậu văn.〗 Phượng Thư cho gọi hai người về. Phượng Thư rửa tay, thay quần áo, phủi bụi, hỏi hai người có thay không. Bảo Ngọc trả lời không thay. Bọn người hầu mang ấm chén, hộp thức ăn, các thứ đồ ăn nhẹ bày ra. Phượng Thư uống nước, chờ mọi người thu xếp xong xuôi mới đứng dậy lên xe. Bên ngoài Vượng Nhi lấy phong bao thưởng cho những người trong trại, họ vội đến lĩnh thưởng và cảm ơn. Phượng Thư không thèm để ý đến. Bảo Ngọc cố chú ý nhìn, không thấy người con gái kéo sợi đâu cả. 【庚側 Diệu ở chỗ không thấy.】 Một lúc lên xe, đi chưa xa, bỗng thấy cô Hai ấy ẵm em, 【庚側 Diệu ở chỗ lúc này mới thấy, cái diệu của sự đan xen sắp đặt là thế!】 cùng với mấy đứa bé gái cười cười nói nói đi lại. Bảo Ngọc chỉ muốn xuống xe đi theo, nhưng chắc chẳng ai cho xuống, chỉ còn biết đưa mắt nhìn theo. Ngặt vì xe nhẹ ngựa nhanh, 〖甲側 Bốn chữ có văn chương. Cuộc đời ly hợp nào chẳng như thế.〗 trong nháy mắt chẳng còn thấy dấu vết gì nữa.

Đi một quãng đã theo kịp đám ma. Mặt trước có đủ chiêng, trống, phướn, lọng. Các sư ở chùa Thiết Hạm đứng xếp hàng hai bên đường. Một lát, đến chùa lại lập đàn tụng kinh, rồi đặt linh cữu ở cái nhà gần bên điện phía trong. Bảo Châu sửa soạn chỗ nằm ngay cạnh linh cữu. Bên ngoài thì Giả Trân tiếp khách đàn ông, có người ở lại ăn cơm, có người cáo từ ra về, Giả Trân đều tỏ lời cảm tạ. Các tân khách từ tước công, tước hầu, tước bá, tước tử, tước nam, lần lượt ra về, đến cuối giờ mùi mới hết. Bên trong, Phượng Thư tiếp các bà, cũng theo phẩm tước đến quá ngọ thì lần lượt về hết. Chỉ còn những người họ thân ở lại ba ngày chờ làm lễ yên linh mới về. Hai bà Hình phu nhân, Vương phu nhân biết Phượng Thư không về ngay được, muốn đem Bảo Ngọc về trước. Nhưng Bảo Ngọc mới xuống hương thôn lần đầu, khi nào chịu về ngay, cứ nằng nặc đòi ở lại với Phượng Thư. Vương phu nhân đành phải giao cho Phượng Thư, rồi về.

Chùa Thiết Hạm là do hai ông Ninh, Vinh ngày trước dựng nên, có đặt ruộng đất hương hỏa để phòng khi trong họ ở kinh có ai qua đời thì quàn cữu ở đây. Trong chùa có làm hai nơi, một để quàn linh cữu, một để người đi đưa đám nghỉ ngơi. 〖甲夾 Phàm kẻ sáng nghiệp, không ai là chẳng vì con cháu mà toan tính sâu xa tới từng chi tiết. Ngặt nỗi kẻ hậu bối cậy lúc hiển hách tạm thời, đã không biết đủ, lại còn sinh thêm nhánh khác, tuy lộng lẫy hơn xưa nhưng chẳng giữ được lâu, cũng đáng than thay. Há

sánh được với người xưa giữ mãi được nếp giản dị mộc mạc! Bọn thanh niên phù hoa đời nay nên chú mắt mà xem.〗 Không ngờ về sau người nhiều, 〖甲 側 Tổ tông vì con cháu mà lòng dạ tinh tế đến thế!〗 〖庚 眉 Thạch Đầu Ký luôn ở những chỗ tưởng như không quan trọng, nhàn nhã một hai nét, viết ra gân cốt chính văn (mạch cốt lõi). Quý độc giả nên có con mắt tinh tường, đừng để bị che mắt mới hay. Nhâm Ngọ quý xuân.〗 lại giàu nghèo không đều, hoặc tính tình khác nhau, 〖甲 夾 Đó gọi là "nguồn xa nước ắt đục, cành nhiều quả ắt thưa". Tôi vì thiên hạ những bậc tổ tông quá mực lo toan nghiệp ngàn năm cho con cháu mà khóc đau xót.〗 nên nhà nào nghèo khó an phận, 〖甲 側 Diệu ở chỗ khó khăn thì an phận, giàu sang thì lại không an phận.〗 thì khi đến đưa đám đều ở lại đây; còn nhà giàu sang muốn bày vẽ, thì cho là ở đấy không tiện, lại tìm ra ngoài, hoặc là trang trại, hoặc là ni am, để khi xong việc sẽ về đấy nghỉ ngơi. 〖甲 側 Quả thật phụ tấm lòng tổ tông lo nghĩ chu đáo cho con cháu.〗

Nay đến đám ma họ Tần, những người trong họ đi đưa đều ở lại chùa Thiết Hạm cả, chỉ có Phượng Thư cho là ở lại đây không tiện, 〖甲 側 Không cần nói, A Phượng tự nhiên không chịu xuề xòa dù một khắc.〗 sai người đến nói với sư cô Tịnh Hư ở am Mạn Đầu, dọn sẵn cho vài gian buồng để nghỉ. Chùa Mạn Đầu tức là chùa Thủy Nguyệt, vì ở đấy làm bánh mạn đầu ngon có tiếng, cho nên mới có tên ấy. Chùa này cách chùa Thiết Hạm không xa mấy. 〖甲 夾 Thơ người xưa rằng: "Dù có ngàn năm ngưỡng cửa sắt, rồi cũng một nấm mộ đất vàng." Chính là ý ấy. Cho nên hai chữ "không xa" có văn chương.〗

Khi hòa thượng tụng kinh xong, cúng cơm chiều, Giả Trân sai Giả Dung đến mời Phượng Thư đi nghỉ. Phượng Thư thấy có mấy chị em tiếp khách hộ, bèn cáo từ mọi người, dắt Bảo Ngọc và Tần Chung sang am Thủy Nguyệt. Tần Nghiệp tuổi già nhiều bệnh, 〖甲 側 Phục một bút.〗 không thể ở đây, chỉ bảo Tần Chung ở lại dự lễ an linh. Vì thế Tần Chung cứ đi theo Phượng Thư và Bảo Ngọc. Một lúc đến am, Tịnh Hư mang hai tiểu đồ đệ Trí Thiện, Trí Năng ra đón. Mọi người chào nhau. Phượng Thư vào tịnh thất thay áo, rửa tay, trông thấy Trí Năng càng lớn thân hình càng ngồn ngộn dễ yêu, liền nói: "Thầy trò nhà ngươi lâu nay không thấy sang chơi?" Tịnh Hư nói: "Mấy hôm trước, nhà cụ Hồ sinh hạ cậu trai, bà Hồ đưa sang mười lạng bạc bảo mời mấy vị sư phụ niệm kinh 'Huyết bồn' trong ba ngày. Chúng tôi bận quá, nên không sang thăm sức khỏe mợ được." 〖甲 側 Vô cớ kèm thêm một họ Hồ, thật diệu! Ấy là nói việc do kẻ hồ đồ làm ra.〗

Không nói lão ni tiếp Phượng Thư. Chỉ nói Tần Chung, Bảo Ngọc ngồi chơi ở trên điện. Trông thấy Trí Năng đi qua, Bảo Ngọc cười nói: "Con Năng đến kia kìa." Tần Chung nói: "Nhắc đến nó làm gì!" Bảo Ngọc nói: "Mi đừng nói dối, vừa mới hôm nào, ở nhà bà ta, trong lúc vắng người, mi ôm nó làm gì? Bây giờ mi còn dối ta à?" 〖甲 側 Bổ sung chỗ trước chưa viết tới, ngẫm kỹ việc Tần Chung gần đây ở phủ Vinh thì biết.〗 Tần Chung cười: "Làm gì có chuyện ấy." Bảo Ngọc cười: "Có hay không, thây kệ mi, chỉ bảo nó pha trà ta uống thì êm chuyện hết." Tần Chung nói: "Lạ thật! Anh bảo nó pha trà, nó không pha hay sao? Lại cứ phải nhờ tôi bảo?" Bảo Ngọc nói: "Ta bảo nó thì chẳng tình tứ gì cả, mi bảo nó mới có tình tứ hơn." 〖甲 側 Luôn luôn nói những lời lạ như thế.〗 Tần Chung không từ chối được, phải nói: "Năng, pha trà lên đây."

Trí Năng từ bé vẫn đi lại phủ Vinh, thường chơi đùa với Bảo Ngọc và Tần Chung, ai cũng biết cả. Bây giờ nó đã lớn, hơi biết chuyện gió trăng và đã để ý đến Tần Chung là người có dáng bộ phong lưu. Tần Chung cũng yêu nó có duyên dáng thùy mị. Hai người tuy chưa được gần gụi nhau, nhưng đã tình đầu ý hợp rồi. 〖甲 側 Chẳng yêu Bảo Ngọc lại yêu Tần Chung, cũng là mỗi kẻ có tình nghiệt riêng.〗 Trí Năng bưng trà đến. Tần Chung cười nói: "Đưa cho ta." 〖甲 側 Như nghe thấy tiếng.〗 Bảo Ngọc bảo: "Đưa cho ta!" Trí Năng bĩu môi cười: "Có một chén trà cũng tranh nhau, có lẽ tay tôi dính mật chăng?" 〖甲 側 Một câu giống hệt, như nghe thấy lời, người xem đã mềm nhũn ra rồi, chẳng biết tác giả nghĩ

ra sao.〗 Bảo Ngọc giật lấy uống trước, vừa muốn nói chuyện, thì Trí Thiện gọi Trí Năng đi bày các thức quả. Một lúc mời hai người vào ăn. Hai người khi nào chịu ăn những thứ ấy! Họ ngồi một lát rồi rủ nhau ra ngoài chơi.

Phượng Thư cũng ngồi một lát rồi vào tịnh thất nghỉ, có lão ni tiễn chân. Bấy giờ những bà hầu thấy không có việc gì, đều lần lượt giải tán, ai về chỗ nấy nghỉ, chỉ còn vài đứa hầu nhỏ tâm phúc thường cận. Lão ni thừa dịp nói: "Tôi có một việc muốn đến phủ nhờ bà Hai, nay xin hỏi ý mợ trước." Phượng Thư hỏi việc gì. Lão ni nói: "A di đà phật! 〖甲 側 Mở miệng niệm Phật, giống hệt. Đáng than đáng cười!〗

Khi trước tôi mới xuất gia, đến ở am Thiện Tài 〖甲 側 Chữ "Tài" (才, đọc giống "tài" 財: tiền của) thật diệu.〗 huyện Trường An, nơi đó có một thí chủ họ Trương, giàu lắm. Ông ta có cô con gái lúc bé tên là Kim Kha, 〖甲 側 Đều từ chữ "tài" (財: tiền của) mà phát sinh.〗 thường hay đến chùa lễ Phật. Một hôm gặp Lý công tử là em vợ quan phủ doãn Trường An. Trông thấy Kim Kha, Lý công tử xiêu lòng ngay, lập tức nhờ người đến hỏi. Nhưng Kim Kha đã nhận lời con ông Thủ Bị phủ Trường An rồi. Nhà họ Trương muốn thoái hôn, lại sợ ông Thủ Bị không nghe, nên phải trả lời với họ Lý là đã có người hỏi rồi. Lý công tử nhất định đòi lấy. Nhà họ Trương thấy khó xử, không biết đường nào. Ông Thủ Bị nghe tin ấy, chẳng hỏi trắng đen gì, đến làm ầm lên: 'Có một con gái mà định gả cho mấy người à?' Ông ta không bằng lòng thoái hôn, và đi kiện ngay. 〖甲 夾 Thủ Bị vừa nghe đã (hỏi)[làm ầm ĩ] (二), hẳn không có lý đó. Đây chẳng qua nhà họ Trương sợ thế phủ doãn, ắt phải thoái hôn trước, Thủ Bị mới không chịu, hoặc có như thế. Lúc này lão ni chỉ muốn cho xong việc với nhà họ Trương, nên dùng lời che đậy, để tiện thoái hôn, hòng nhận tiền đút lót của họ Trương.〗 Nhà họ Trương bí quá, 〖甲 夾 Sao đã cuống lên ngay như thế? Lời không đầu đuôi, đủ biết nhà họ Trương đuối lý. Đây là tác giả khéo mô phỏng lời nói vô đầu vô đuôi của lão ni, đừng tưởng tác giả vô đầu vô đuôi, chính là chỗ thần diệu. Hễ phác họa ai, người ấy ắt hiện sống trên giấy.〗 phải cho người vào kinh chạy thầy chạy thợ, tức khí nhất định thoái hôn. 〖甲 側 Thế nào? Đích thị là họ Trương muốn vin thân với phủ doãn!〗

Tôi nghĩ hiện nay cụ Vân làm Tiết độ sứ Trường An là chỗ thân với phủ ta. Tôi muốn nhờ bà nhà nói với ông lớn viết thư cho cụ Vân nói với ông Thủ Bị một câu, thì thế nào ông ấy chẳng phải nghe. Nếu được như thế thì họ Trương có dốc hết cơ nghiệp để tạ ơn cũng vui lòng." 〖甲 夾 Hoại thay, diệu thay! Nếu vin thân được với phủ doãn thì tiếc gì tiền của họ Trương mà không kiếm thêm được? Lòng kẻ tiểu nhân như thế, người lương dân bị hại như thế!〗

Phượng Thư nghe xong, cười nói: "Việc có to tát gì, 〖甲 側 Năm chữ ấy lộ rõ lòng dạ A Phượng.〗 bà ta chẳng thèm bận tâm đến đâu." Lão ni nói: "Bà nhà không thèm nhìn đến, nhưng mợ vẫn có thể chủ trương được." Phượng Thư cười nói: "Ta không cần tiền, cũng chẳng làm việc ấy." 【庚 側 Miệng nói thế, lòng nghĩ khác, như nghe như thấy.】

Tịnh Hư nghe nói, dập tắt vọng tưởng, hồi lâu thở dài 【庚 側 Một tiếng thở dài kéo ra bao đoạn văn về cái ác tột cùng, không biết sợ.】 nói: "Đã hay là thế. Nhưng họ Trương biết rõ tôi đến nhờ phủ ta rồi. Nay nếu không giúp, họ Trương có biết đâu là phủ ta không thèm làm, không thèm lễ tạ, mà lại tưởng rằng những việc nhỏ nhặt như thế phủ ta cũng không làm nổi." 【庚 眉 Đàn bà trong khuê các khi xoay xở lo việc thường bị những lời như thế mê hoặc.】

Phượng Thư nghe xong, tự nhiên cao hứng nói: "Sư già hẳn đã biết rõ tính ta lắm. Xưa nay ta chẳng tin sự báo ứng âm ty địa ngục gì cả, 【庚 側 Người phê sách biết rõ nàng có lòng ấy. Than ôi!】 bất cứ việc gì ta đã muốn làm là làm. Bảo họ đưa ba nghìn lạng bạc đến đây, ta sẽ nói hộ cho." Lão ni nghe xong mừng lắm, vội nói: "Có, có, có! Việc ấy chẳng khó gì." Phượng Thư lại nói: "Ta không phải như bọn người kéo dây kéo cáp để kiếm lời. 【庚 側 Khi dễ người quá lắm.】 Ba nghìn lạng bạc này chẳng qua để làm món tiền phí tổn đi lại vất vả cho người nhà, chứ ta thì chẳng cần một đồng. 【庚 眉 Đối với lão ni gian xảo như thế, A Phượng chẳng thể không nói lời như thế.】 Ngay đến ba vạn lạng, ta cũng có sẵn." 〖甲 側 A Phượng khi dễ người như thế.〗

Lão ni vội vàng vâng dạ, lại nói: "Đã thế, xin mợ ngày mai làm ơn cho." Phượng Thư nói: "Ngươi xem ta bận thế kia, chỗ nào thiếu được ta. Đã nhận lời, thể nào cũng nhanh nhanh giải quyết." Lão ni nói: "Việc này nếu vào người khác, chưa biết bận rộn đến chừng nào, nhưng với mợ thì dù có thêm bao nhiêu nữa cũng chẳng đủ để mợ vung tay một cái. Chỉ là tục ngữ có câu 'Người giỏi việc thì nhọc thân', bà nhà thấy việc lớn việc nhỏ mợ làm đều thỏa đáng, nên càng dồn cả cho mợ đấy thôi. Mợ cũng nên giữ gìn sức khỏe mới được." 【蒙側 Những câu "với mợ" v.v., hãm hại bao kẻ anh minh hào kiệt. Khen chẳng mừng, chê chẳng giận, hoặc mới thoát được thủ đoạn này.】 Một hồi tâng bốc, Phượng Thư càng thích chí, không nghĩ gì đến khó nhọc, câu chuyện càng nở như cơm vàng. 〖甲側 Toàn viết về kẻ si trong cái thông minh của A Phượng.〗

Tần Chung thừa dịp trời tối vắng người, đi tìm Trí Năng. Hắn vừa đến buồng sau, thì gặp Trí Năng đương ngồi một mình rửa ấm chén. Tần Chung kéo ngay lại hôn. Trí Năng vội dậm chân nói: "Làm cái gì thế! Còn thế nữa, tôi sẽ kêu to lên." Tần Chung van nài: "Em ơi, anh chết mất! Nếu hôm nay em không nghe anh, anh đành chết ngay ở đây!" Trí Năng nói: "Cậu muốn thế nào? Trừ phi em ra khỏi nơi giam hãm, xa rời những người ở đây mới được." Tần Chung nói: "Việc ấy dễ thôi, nhưng nước ở xa làm thế nào cho đỡ khát ngay bây giờ!" Nói xong tắt phụt ngay đèn, nhà tối như mực. Hắn ôm Trí Năng lên giường định giở cuộc mây mưa. 【庚側 Chỗ này viết chuyện phong lưu nhỏ nhặt, cũng nằm ngoài ý liệu của người ta. Ai biết đó là phục bút cho chuyện Tiểu Tần, rất có căn cứ.】【庚眉 Quả thực phơi bày chuyện gian dâm; việc trong am ni là thế. Nhâm Ngọ quý xuân.】 Trí Năng thì hết sức giãy giụa, nhưng không dám kêu, 【庚側 Vẫn không chịu kêu ư?】 sau đành phải chịu vậy. Đang lúc hứng lên, bất thình lình có một người đến, chẳng nói chẳng rằng, đè chặt hai người xuống. Tần Chung và Trí Năng sợ quá không hiểu là ai, cứ nằm nép dài, không dám động đậy. Bỗng "phì" một tiếng, có người phá lên cười, 【庚側 Xin hãy gấp sách mà nghĩ kỹ quang cảnh lúc ấy, thực đáng phun cơm. Xưa nay văn chương phong nguyệt nào có thú vị như thế?】 họ mới biết là Bảo Ngọc. Tần Chung hậm hực nói: "Làm trò gì thế?" Bảo Ngọc cười nói: "Nếu mi không chịu, ta sẽ kêu ầm lên." Trí Năng thẹn quá, thừa lúc tối chạy biến mất. 【庚眉 Nếu viết hết đầu đuôi, thì không phải là văn trong Thạch Đầu Ký nữa. Nhâm Ngọ quý xuân.】

Bảo Ngọc kéo Tần Chung ra ngoài nói: "Mi còn già mồm với ta nữa thôi?" 【蒙側 Xin hỏi quang cảnh lúc này là còn cứng hay đã chịu thuận? Một vẻ nhi nữ đầy tình, tự khác hẳn người thường. Tinh tế, diệu thay!】 Tần Chung cười nói: "Người ơi, 【庚側 Trước dùng hai chữ ấy gọi Trí Năng, nay lại gọi Ngọc huynh, quý độc giả ngẫm kỹ.】 xin anh đừng to tiếng khỏi vỡ chuyện. Anh muốn gì tôi cũng xin vâng." Bảo Ngọc cười nói: "Bây giờ không cần nói vội, để chốc nữa đi ngủ, ta sẽ kể tội cho." Một lúc, hai người cởi áo đi ngủ, Phượng Thư nằm ở nhà trong, Bảo Ngọc, Tần Chung nằm ở nhà ngoài. Bọn hầu đàn bà giải chiếu ở dưới đất ngồi canh đêm. Phượng Thư sợ mất viên ngọc thiêng, chờ Bảo Ngọc ngủ rồi, sai người đến lấy và cất vào bên gối mình. Việc Bảo Ngọc kể tội Tần Chung ra sao, chưa biết rõ ràng, không từng nhớ được, đó còn là một nghi án, không dám bịa ra. 〖甲夾 Bỗng lại đưa ra lời bình luận như thế này, dường như tự mâu thuẫn, nhưng lại là văn diệu nhất. Nếu không ẩn đi như thế, thì còn văn diệu nào mà viết được nữa? Đây mới là nét bút kỳ lạ lớn nhất ngoài ý liệu người đời. Nếu toàn bộ sách trăm nghìn việc nhỏ nhặt đều đầy đủ cả, thì Thạch Đầu Ký thực cũng quá khô cứng mất. Cho nên cố ý dùng đôi ba việc kín này, mượn việc Thạch Đầu chưa thấy rõ ràng, nhân nhạt ẩn đi, càng thấy trong khoảng mây khói mịt mờ, vẫn có vô vàn tầng sâu ở trong đó.〗

Một đêm không có chuyện gì. Sáng hôm sau, Giả mẫu và Vương phu nhân sai người đến thăm Bảo Ngọc, bảo phải mặc thêm quần áo, không có việc gì thì về nhà. Bảo Ngọc không nghe, Tần Chung còn mến tiếc Trí Năng, xui Bảo Ngọc nói với Phượng Thư ở lại một ngày nữa. Phượng Thư nghĩ: 〖甲側 Vừa nghĩ đã có bao nhiêu điều hay. Thật giỏi A Phượng!〗 tang lễ tuy đã xong rồi, nhưng còn mấy việc vặt chưa sắp xếp ổn thỏa; nên ở thêm một ngày nữa. Một là để Giả Trân vừa lòng; hai là để xong việc của Tịnh Hư; ba là để chiều ý Bảo Ngọc, Giả mẫu nghe thấy tất cũng vui lòng. Ba điều lợi ấy, 〖甲側 Người đời chỉ nói một việc được hai lợi, riêng A Phượng một việc còn thêm một điều lợi nữa.〗 liền bảo

Bảo Ngọc: "Việc chị làm xong cả rồi, em còn muốn ở lại chơi, chị cũng đành nán lại hôm nữa. Nhưng thế nào sớm mai cũng phải về." Bảo Ngọc nói: "Muôn lạy chị, ngàn lạy chị, em chỉ ở lại một ngày nữa thôi. Sớm mai nhất định sẽ về." Mấy người lại ở lại một đêm nữa.

Phượng Thư bèn sai người khẽ đem việc lão ni nói hôm trước bảo Lai Vượng. Lai Vượng hiểu ý, 〖甲 側 **Không kể kỹ.**〗 vội về thành tìm người thư ký, nói dối là Giả Liễn sai viết một bức thư, rồi cho người sai ngay đến huyện Trường An. Quãng đường dài một trăm dặm, chỉ mất hai ngày là công việc xong xuôi cả. Quan tiết độ sứ ở đấy là Vân Quang, từ trước vẫn chịu ơn họ Giả, nay có việc nhỏ, lẽ nào lại không nhận lời? Ông ta trao ngay thư trả lời cho Lai Vượng mang về. Không nhắc đến nữa. 〖甲 側 **Một câu chuyển qua.**〗

Phượng Thư ở lại một ngày. Đến hôm sau, cáo từ lão ni ra về, hẹn ba ngày nữa vào phủ sẽ trả lời. 〖甲 側 **Chuyển qua hồi sau.**〗 Tần Chung và Trí Năng hai bên quyến luyến không nỡ xa nhau, ngấm ngầm hò hẹn những ngày gặp gỡ, kể sao xiết, rồi ngậm ngùi chia tay. Phượng Thư lại vào chùa Thiết Hạm thăm nom một lượt. Bảo Châu nhất định không chịu về, Giả Trân đành phải cắt người ở lại làm bầu bạn. Việc sau sẽ thấy.

【威 Tổng bình: Hãy xem tác giả viết tình đời vụ lợi, cũng phải do một lời khích mới bật ra; viết tình nhi nữ thì lại cố ý giữ kín, ngậm mà không nói hết, có thể gọi là đường kim mũi chỉ kín kẽ. Đoạn thuật chuyện ấy, lời nói dáng điệu không gì không như thật. Tay bút bậc thánh, áng văn thần diệu, há dám không tắm gội xông hương mà cung kính đọc?】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên tác chép "[hình chữ Hán] linh hương", nay căn cứ nguyên văn hồi sau mà thống nhất. "[hình chữ Hán] linh hương" và "tích linh hương" (鶺鴒香) đều không thể hiểu được, đợi khảo. Bản Giáp Thìn đổi thành "linh linh hương" (蓼苓香); xét "linh linh hương" tức là linh lăng hương (零陵香), một loài cỏ thơm, nhưng dùng làm chuỗi hạt cũng không phù hợp, nên không theo.

〔二〕 Chữ "vấn" (問) có nghĩa "trách hỏi, truy cứu", nhưng lão ni nói "nhà Thủ Bị nghe tin này cũng chẳng kể xanh đỏ trắng đen, liền đến làm nhục chửi mắng", rõ ràng đã vượt quá mức độ "trách hỏi". Nay theo bản hiệu đính của Du Bình Bá, dùng chữ "náo" (鬧 — làm ầm).

Hồi 16: Giả Nguyên Xuân tài giỏi được phong vào cung Phượng Tảo — Tần Kình Khanh chết yểu trên đường Hoàng Tuyền

Hồi 16

Giả Nguyên Xuân tài giỏi được phong vào cung Phượng Tảo — Tần Kình Khanh chết yểu trên đường Hoàng Tuyền

〖甲 Cái chết của đôi trẻ trai gái là được cái chính khí của chữ "tình", cũng là một mũi kim châm cứu cho lũ si mê tham dục.〗

〖甲 Ác tích của Phượng Thư nhiều vô kể, không gì lớn hơn việc này: nhận của đút lót trong hôn sự mà dẫn đến chết người.〗

〖甲 Giả phủ mấy ngày liền náo nhiệt phi thường, Bảo Ngọc không thấy không nghe, đây lại chính là chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung) viết về Bảo Ngọc. Xen vào vài câu chuyện Tần Chung và Trí Năng, nửa hồi dưới mới không đột ngột.〗

〖甲 Đại Ngọc về, mới giải được nỗi ưu muộn của Bảo Ngọc vì Tần Chung. Đó là chương pháp (phép bố cục) tự nhiên. Bình Nhi mượn Hương Lăng trả lời, là bổ sung về tình cảnh gần đây của nàng Lăng.〗

〖甲 Chuyện bà Triệu cầu cạnh tưởng là nhàn văn, nhưng lại dẫn ra toàn bộ mạch lạc của cả bộ sách. Đó gọi là do nhỏ mà đến lớn, cũng như trèo cao ắt phải bắt đầu từ chỗ thấp. Thử nghĩ kỹ việc Đại Quan viên, nếu cứ từ lúc phụng chỉ khởi công, rồi phân công cho mọi người như thế nào, cứ thế mà viết thẳng từ đầu đến cuối, thì hàng nghìn thứ việc vụn vặt, làm sao thuận bút viết một hơi cho rõ? Lại sẽ rơi vào chỗ cứng nhắc gò bó. Cho nên chỉ dùng đoạn vợ chồng Liễn, Phượng một hỏi một đáp, phía trên lấy chuyện bà Triệu cầu cạnh làm mối dẫn, phía dưới lấy việc Dung, Tường đến báo làm kết thúc, những cái còn lại tùy bút điểm xuyết vài nét, thế là sáng rõ thấu suốt. Đây là phép tránh chỗ khó.〗

〖甲 Đại Quan viên dùng việc tỉnh thân (thăm nhà) làm đề tài, là chỗ then chốt lớn, mới thấy được ý đồ hành văn của bậc đại thủ bút.〗

〖甲 Mượn việc tỉnh thân để viết về chuyến nam tuần, trút ra trong lòng biết bao nỗi nhớ xưa cảm nay.〗

〖甲 Giữa lúc cực náo nhiệt cực bận rộn mà viết về cái chết yểu của Tần Chung, đủ biết ngoài chữ "tình" ra, thảy đều không phải là chính văn (mạch cốt lõi) viết về Bảo Ngọc.〗

〖甲 Đại quỷ tiểu quỷ bàn chuyện thế lợi hưng suy, mắng cạn lũ a dua quyền thế.〗

【戚 Xin xem tài thế với tình căn / Muôn vật khó thoát cửa tạo hóa. / Đại lễ truyền ra nghe chỉ hay / Sao bằng tri kỷ hiểu ân cần?】

Nói về Bảo Ngọc thấy phòng học ngoài đã dọn dẹp xong, bèn hẹn Tần Chung đến tối cùng tới đó học. Nhưng Tần Chung vốn người yếu đuối nhất, vì lúc ra ngoài thành bị sương gió, lại mấy lần dan díu với Trí Năng, không biết giữ gìn, 【庚側 Chớ cười. Bất tài như thế, nhưng là cốt viết cho người ta xem.】 khi về bị cảm phong, ho suyễn, không thiết ăn uống, người cứ rạc đi, phải ở nhà tĩnh dưỡng, không dám ra ngoài. 〖甲側 Gài mạch cho đoạn dưới.〗 Bảo Ngọc vì thế mất vui, không còn cách gì, đành phải chờ cho Tần Chung khỏi bệnh sẽ lại hẹn. 〖甲側 Ấy gọi là "việc tốt thường lắm gian truân" vậy.〗 【[Chi Nghiễn.]】 〔一〕

Phượng Thư đã nhận được thư trả lời của Vân Quang, nói việc ấy đã xong xuôi cả. Sư già liền đến báo tin cho nhà họ Trương. Quả nhiên, ông Thủ Bị không biết làm thế nào, đành nuốt giận nhận lại món tiền sêu tết khi trước. Không ngờ anh chàng Trương tài chủ kia tuy tham thế lực, ham tiền của, nhưng lại sinh được một cô con gái biết lẽ phải, giàu

tình cảm, 【庚側 Ấy gọi là "tổ quạ sinh phượng hoàng", cô gái này là người trong phó sách (sách phụ) ngoài mười hai thoa.】 nghe tin cha mẹ đã từ hôn, bèn lấy dây thắt cổ lặng lẽ tự tử. Con trai ông Thủ Bị nghe tin Kim Kha thắt cổ, chàng cũng là người rất chung tình, bèn nhảy xuống sông tự tử theo. 【庚側 Chẳng nên đôi lứa tốt đẹp trọn vẹn!】 Đáng thương cho hai nhà họ Trương, họ Lý vừa mất người vừa mất của, thật là người của đều không. Còn Phượng Thư thì ngồi không hưởng ba nghìn lạng bạc, 【庚側 Làm sao trả hết món nợ ấy? Kẻ gây nghiệp chẳng biết, nhưng tự có người biết.】 Vương phu nhân chẳng hay biết một tí gì. Từ đó, Phượng Thư càng bạo gan, về sau hễ có việc gì tương tự, lại càng tha hồ làm liều. Cũng chẳng cần kể thêm nữa. 〖甲夾 Một đoạn thu thúc lại. Mưu tính và gan dạ của A Phượng, thực sánh cùng Vũ Thôn là một cặp gian hùng thời loạn. Đoạn sau không cần tả kỹ việc ấy, thì cũng biết cái thói làm việc suốt đời của ả. Đến khi ngoảnh đầu lại, chẳng trách gì cái dáng thảm thống của ả, khiến cho kẻ si tâm trong thiên hạ cùng đến mà giật mình tỉnh ngộ, hoặc có thể mong cùng vào chốn thư thái tự tại vậy.〗 【[Chi Nghiễn.]】

Một hôm, gặp ngày sinh nhật của Giả Chính, người nhà hai phủ Ninh, Vinh đều tề tựu đông đủ chúc mừng, náo nhiệt phi thường. Chợt có người gác cổng hớt hải chạy vào, đến tận trước tiệc báo: "Có quan Lục cung Đô thái giám là Hạ lão gia đến truyền chỉ!" Dọa cho bọn Giả Xá, Giả Chính không biết là tin gì, vội vàng dừng tuồng, dẹp tiệc rượu, bày hương án, mở cửa giữa ra quỳ đón. Đã thấy Lục cung Đô giám Hạ Thủ Trung cưỡi ngựa đến, trước sau lại có nhiều nội giám theo hầu. Hạ Thủ Trung cũng không mang chiếu thư, đến trước thềm mới xuống ngựa, mặt mày tươi cười, bước lên sảnh đường, đứng quay về hướng nam mà nói: "Đặc chỉ: lập tức truyền Giả Chính vào chầu, bệ kiến tại điện Lâm Kính." Nói xong, không kịp uống trà, liền lên ngựa đi mất. Giả Chính không biết là điềm gì, đành phải vội vàng thay triều phục vào chầu. 【庚眉 Việc mừng to bằng trời mà mở đầu như thế này, thật là văn chương ngoài dự liệu của người ta. Nhâm Ngọ quý xuân.】

Giả mẫu cùng cả nhà trên dưới đều trong lòng hoảng hốt bất định, không ngừng sai người phi ngựa đi đi về về báo tin. Ước chừng hai canh giờ, chợt thấy bọn Lại Đại cùng ba bốn tên quản gia thở hồng hộc chạy vào cửa nghi môn báo hỉ, lại nói: "Vâng lệnh lão gia, mau mời lão thái thái dẫn các bà thái thái vào chầu tạ ơn." Bấy giờ Giả mẫu đang tâm thần bất định, đứng đợi dưới hành lang đại sảnh, 【庚側 Mẹ hiền thương con viết đến tận cùng. Đứng đợi dưới hành lang, cùng với câu "chiều hôm tựa lều vẫn buồn bã ngóng trông" thật là đối cảnh. Ta gặp sách mà khóc.】

【庚眉 "Chiều hôm tựa lều vẫn buồn bã ngóng trông" là câu thơ của tiên sinh Nam Hán.】 Hình phu nhân, Vương phu nhân, Vưu thị, Lý Hoàn, Phượng Thư, chị em Nghênh Xuân cùng Tiết di mụ đều tụ cả một chỗ. Nghe tin đến, Giả mẫu bèn gọi Lại Đại vào hỏi kỹ đầu đuôi. Lại Đại bẩm: "Bọn tiểu nhân chỉ đứng hầu ngoài cửa Lâm Kính, tin tức bên trong nhất khái không được biết. Sau đó thấy Hạ thái giám ra ngoài báo hỉ, nói tiểu thư nhà ta được tấn phong Phượng Tảo cung Thượng thư, gia phong Hiền Đức phi. Sau đó lão gia ra cũng dặn bảo tiểu nhân như thế. Hiện nay lão gia lại sang Đông cung rồi. Mau mời lão thái thái dẫn các bà thái thái vào tạ ơn." Giả mẫu nghe vậy mới yên lòng, trên mặt ai nấy đều hớn hở vui mừng. 【庚側 Chữ dùng ở đây, nên lưu tâm. Cũng là thường tình của con người vậy.】 Thế là đều theo phẩm cấp mà trang phục đại lễ. Giả mẫu dẫn Hình phu nhân, Vương phu nhân, Vưu thị, tất cả bốn cỗ kiệu lớn vào triều. Giả Xá, Giả Trân cũng đổi triều phục, dẫn Giả Dung, Giả Tường theo hầu Giả mẫu tiến về triều. Thế rồi hai phủ Ninh Vinh trên dưới trong ngoài, không ai không hân hoan nhảy nhót, 【辰夾 Sinh hồn Tần thị đã báo trước cho Phượng Thư rồi.】 gương mặt người nào cũng đắc ý, tiếng cười nói vang dậy không ngớt.

Nào ngờ mấy hôm nay Trí Năng ở am Thủy Nguyệt lẻn vào thành, 〖甲側 Hay cho thế bút, hay cho cách xoay chuyển then máy.

甲 眉 Bỗng nhiên tiếp đến am Thủy Nguyệt, tưởng như xả mạch quá xa. Đợi đọc đến đoạn sau mới biết là thâu lại thật gọn. Đoạn lớn này cứ như đang khi bài ca dồn dập gấp gáp, bỗng nghe một tiếng phách gỗ chát chúa cắt ngang, thực thấy được cái đại lực lượng của tác giả, lại tiện cho việc viết đoạn văn về Bảo Ngọc.〗 lén đến nhà họ Tần thăm Tần Chung, không ngờ bị Tần Nghiệp biết, đuổi Trí Năng đi, đánh Tần Chung một trận. Bản thân lão tức giận quá, bệnh cũ tái phát, dăm ba ngày thì thở hắt ra mà chết. Tần Chung vốn người yếu sẵn, lại đương ốm chưa khỏi, bị một trận đòn, nay thấy cha già vì tức mà chết, lúc này hối hận đau đớn khôn cùng, bệnh tình lại càng nặng thêm. Vì thế Bảo Ngọc trong lòng buồn bã như mất đi điều gì. 【庚 眉 Phàm khi dùng Bảo Ngọc để thu thúc, đều là chỗ then chốt lớn.】 Tuy nghe tin Nguyên Xuân được tấn phong, cũng chưa khuây khỏa được nỗi buồn rầu. 〖甲 夾 Trước mắt bao nhiêu đoạn văn náo nhiệt không viết, lại từ chỗ ngoài dự liệu của muôn người mà soạn ra một đoạn bi thương. Ấy là chỗ người khác chẳng thèm viết, cũng là chỗ người khác chẳng thể viết nổi.〗

Giả mẫu vào tạ ơn thế nào, về nhà thế nào, thân bằng đến chúc mừng thế nào, hai phủ Ninh Vinh gần đây náo nhiệt thế nào, mọi người đắc ý thế nào, riêng mình chàng coi như không thấy, chẳng hề để ý đến. 【庚 側 Đích đích thực thực là Bảo Ngọc.】 Vì thế mọi người cười chàng càng thêm ngốc. 〖甲 夾 Văn hay kỳ diệu bậc nhất, lại dùng một mình Bảo Ngọc, liên tiếp dùng năm chữ "thế nào", ẩn đi biết bao đoạn văn phồn hoa thế lợi. Thử nghĩ nếu không như thế, ắt phải đủ kiểu đủ cách viết ra, thì cứng nhắc gò bó, vụn vặt rối loạn, sao mà kể xiết? Cho nên chỉ mượn một mình Bảo Ngọc mà viết như thế này, đỡ được biết bao nhàn văn, lại mở ra khói sóng mênh mang vô hạn.〗

【庚 側 Lại càng ngốc.】

Mừng thay Giả Liễn cùng Đại Ngọc đã về, sai người về báo tin trước, ngày mai sẽ đến nhà. Bảo Ngọc nghe nói, mới hơi có chút vui. 〖甲 夾 Nếu không như thế, đoạn sau Tần Chung chết đi, lấy gì để an ủi Bảo Ngọc?〗 Hỏi kỹ đầu đuôi, mới biết Giả Vũ Thôn cũng vào kinh bệ kiến, đều nhờ Vương Tử Đằng dâng sớ bảo cử nhiều lần, chuyến này về kinh là để chờ bổ vào chỗ khuyết, lại là anh em đồng tông với Giả Liễn, cùng có tình thầy trò với Đại Ngọc, cho nên tiện đường cùng đi. Lâm Như Hải đã được an táng vào phần mộ tổ tiên, mọi việc đều xong xuôi, Giả Liễn mới về kinh. Lẽ ra tháng sau mới đến nhà, nhưng vì nghe tin mừng của Nguyên Xuân, bèn ngày đêm gấp rút lên đường, dọc đường đều bình yên. Bảo Ngọc chỉ hỏi Đại Ngọc có được "bình yên" không, còn những chuyện khác chẳng để ý đến nữa. 〖甲 夾 Lại từ ngoài trời mà viết ra một đoạn ly hợp, cốt để che lấp biết bao bút mực vụn vặt ở hai phủ Ninh Vinh. Mọi chỗ đều trình bày rõ ràng, mới tiện mở ra Đại Quan viên.〗

Khó khăn lắm 【庚 側 Ba chữ này là trong lòng Bảo Ngọc.】 mới mong đến quá trưa hôm sau, quả nhiên có báo: "Cậu Liễn và cô Lâm đã về phủ." Khi gặp mặt, ai nấy mừng mừng tủi tủi đan xen, bất giác lại khóc ầm lên một lúc, sau mới nói lời chúc mừng. 〖甲 夾 Trên thế gian cũng là như thế, chẳng riêng trong sách mới là chớp mắt. Xem đến đây có thể tỉnh ngộ.〗 Bảo Ngọc trong lòng thầm ngắm Đại Ngọc, thấy nàng càng thêm thanh thoát siêu dật hơn trước. Đại Ngọc lại mang về rất nhiều sách vở, vội vàng quét dọn phòng ngủ, sắp xếp đồ đạc, rồi đem giấy bút các thứ chia tặng Bảo Thoa, Nghênh Xuân, Bảo Ngọc. Bảo Ngọc lại lấy chuỗi hạt linh linh hương được Bắc Tĩnh Vương tặng, trịnh trọng lấy ra, chuyển tặng Đại Ngọc. Đại Ngọc đáp: "Thứ gì mà đàn ông hôi hám đã cầm qua! Em không thèm đâu." Bèn quẳng xuống không nhận. Bảo Ngọc đành phải thu về, tạm thời không nói đến nữa. 〖甲 夾 Chấm phá một nét về tính tình Đại Ngọc, rồi vội vàng thu lại, chính là để dành đất cho đoạn sau.〗

Lại nói về Giả Liễn, sau khi về nhà ra mắt mọi người, trở về phòng mình. Đúng lúc Phượng Thư mấy hôm nay nhiều việc, không có lúc nào rảnh rỗi, 〖甲 夾 Bổ sung hai câu về A Phượng, tối quan trọng không thể thiếu.〗 thấy Giả Liễn đường xa trở về, không thể không gác việc mà tiếp đón, 【庚 側 Viết ra thật sắc sảo cay nghiệt.】 trong phòng không có người ngoài, bèn cười nói: "Xin mừng Quốc cữu lão gia! Quốc cữu lão gia một đường gió bụi vất vả. 〖

甲 側 Giọng thánh thót như nghe thấy, dáng yêu kiều như trông thấy, là chuyện thường của vợ chồng son trẻ, quả thực là có như thế.〗 Kẻ hèn này nghe tin người báo ngựa phi đầu tiên hôm qua, nói hôm nay đại giá về phủ, có sửa soạn chút rượu nhạt tẩy trần, 【庚 側 Là để làm mối dẫn cho đoạn dưới.】 chẳng hay có thể cho kẻ hèn này được hân hạnh tiếp đón chăng?" Giả Liễn cười đáp: "Đâu dám đâu dám, đa tạ đa tạ!" 【庚 側 Một câu cũng không đáp nổi, đồ ngu! Đồ ngu!】 Bình Nhi cùng bọn nha hoàn vào ra mắt xong, dâng trà lên. Giả Liễn bèn hỏi chuyện nhà từ khi đi vắng, lại cảm tạ Phượng Thư đã chịu khó nhọc trông coi.

Phượng Thư đáp: "Tôi mà quản nổi mấy việc ấy ư! Kiến thức thì nông cạn, miệng lưỡi thì vụng về, tâm địa lại ngay thẳng, người ta đưa cho cái chày, tôi lại nhận là cây kim! Mặt thì mềm, chịu không nổi người ta nói vài câu ngon ngọt, trong lòng đã mủi lòng. Huống chi lại chưa từng trải việc lớn, lá gan lại bé, thái thái hơi có điều gì không vừa ý, đã dọa tôi sợ đến nỗi ngủ cũng không yên giấc. Tôi đã khổ sở từ chối mấy lần, thái thái lại không cho, trái lại còn nói tôi ham nhàn, không chịu học tập. Nào có biết đâu tôi đang nắm một nắm mồ hôi đây! Một câu cũng không dám nói nhiều, nửa bước cũng không dám đi lắm. 〖甲 眉 Những câu văn thế này, tác giả dốc sức viết ra, muốn chư vị nhận rõ A Phượng, để tiện xem đoạn sau, chớ có xem qua loa.〗 Cậu vốn biết đấy, các bà nội trợ quản gia trong nhà ta, có vị nào là dễ chơi đâu? 〖甲 側 Chỉ riêng câu này là chẳng giả.〗 【[Chi Nghiễn.]】 Sai một ly là họ cười nhạo trêu chọc, chệch một tí là họ chỉ dâu mắng hòe mà oán trách. 'Ngồi trên núi xem hổ đấu', 'Mượn dao giết người', 'Dẫn gió thổi lửa', 'Đứng trên bờ khô', 'Xô đổ bình dầu không đỡ', đều là đủ cả món nghề võ. Huống chi tôi còn trẻ, ngay từ đầu đã không áp được chúng, trách sao chúng chẳng coi tôi ra gì. Lại càng buồn cười 【庚 側 Ba chữ này là giọng điệu đắc ý.】 bên phủ kia tự dưng vợ cháu Dung mất, anh Trân lại hai ba bận quỳ trước mặt thái thái năn nỉ, cứ đòi mời tôi sang giúp mấy hôm; tôi một mực từ chối, thái thái nhất định không nghe, đành phải vâng lệnh. Thế rồi bị tôi làm cho người ngã ngựa lăn, 【庚 側 Giọng điệu đắc ý hết mực.】 càng chẳng ra thể thống gì, đến nay anh Trân còn hối hận oán trách đây. Cậu về rồi, mai gặp anh ấy, hãy ráng nói đỡ cho tôi, cứ bảo tôi còn ít tuổi, vốn chưa từng trải việc đời, ai bảo ông anh cứ sai liều cậu ta làm gì." 〖甲 眉 A Phượng đối với Liễn huynh như trêu đùa trẻ con, thật đáng sợ hết mức.〗

【庚 側 A Phượng trêu đùa Liễn huynh như trêu đùa trẻ con, thật đáng sợ đáng khiếp! Nếu sinh vào nhà thường, rơi vào nhà nghèo, Liễn huynh ắt chết mất!】

Đang khi nói, 〖甲 夾 Lại dùng phép đoạn (cắt ngang) mới hay. Bởi những đoạn văn thế này ắt không thể không có, cũng không thể quá nhiều.〗 bỗng nghe bên ngoài có tiếng người nói, Phượng Thư bèn hỏi: "Ai đấy?" Bình Nhi bước vào thưa: "Di thái thái sai Hương Lăng muội tử sang hỏi con một câu, con đã trả lời rồi, bảo nó về rồi." Giả Liễn cười nói: "Phải đấy, vừa rồi ta sang chào di mụ, ngờ đâu đụng mặt một cô vợ trẻ xinh xắn, mặt mày rất đẹp đẽ. 【庚 側 Đồ ham rượu mê sắc.】 Ta ngờ nhà ta không có người này, lúc nói chuyện mới hỏi di mụ, ai dè chính là con nhỏ mua lúc lên kinh, tên là Hương Lăng, lại cùng thằng ngốc họ Tiết kia làm người trong phòng, đã khai kiểm (cạo mặt), càng thêm xinh đẹp kiều diễm. Thằng ngốc họ Tiết thật làm nhơ bẩn người ta." 〖甲 夾 Dáng thèm muốn như thấy được. Thử hỏi huynh, há chẳng làm nhơ bẩn Bình Nhi hay sao?〗 【[Chi Nghiễn.]】 Phượng Thư đáp: "Chà! 【庚 側 Như nghe thấy.】 Đi Tô Châu Hàng Châu một chuyến về, cũng nên biết mùi đời rồi chứ, 〖甲 側 Hai chữ 'mùi đời' này, chỉ riêng nữ sắc vậy.〗 vẫn còn tham mắt no bụng đói như thế kia à? Cậu mà thích nó, đáng gì, để tôi đem Bình Nhi đổi lấy cho cậu, được không?" 〖甲 夾 Lời lạ lùng, chỉ trong miệng A Phượng mới có những câu như thế này.

甲 眉 Mượn lời nói dối đầu miệng của Bình Nhi, viết bổ sung một việc thực về nàng Lăng, không hề có một tơ hào dấu vết, thế mà tác giả có biết bao cơ quát (cơ khí linh động kỳ lạ).〗 Lão Tiết 〖甲 側 Lại một lối xưng hô nữa, mỗi cách đều bắt được thần thái.〗 cũng là hạng 'ăn trong bát ngó trong nồi' thôi. Suốt một năm nay, hắn muốn Hương Lăng mà không được, 〖甲 側 Bổ sung chỗ đoạn trước chưa viết đến, và cũng viết rõ thân phận của Hương Lăng.〗 【[Chi Nghiễn.]】 đã làm khổ di mụ biết bao phen.

Cũng vì di mụ thấy nhan sắc của Hương Lăng chỉ là thứ yếu, mà con người tính hạnh lại khác hẳn các con gái khác, ôn hòa yên tĩnh, ngay các cô con nhà danh giá cũng chưa chắc đã hơn nó được đâu, 〖甲夾 Sao lại chẳng phải là con nhà danh giá? Chỉ vì khanh chẳng biết lai lịch của nàng đấy thôi. Tác giả ắt phải mượn lời A Phượng mà khen một phen, mới biết sự tôn quý của Liên Khanh (tức Hương Lăng, vốn là Anh Liên) không phải hư.〗 cho nên mới bày rượu mời khách, đường đường chính chính cho hắn làm thiếp. Nhưng qua chưa được nửa tháng, hắn đã coi như gió thổi qua chuồng ngựa rồi, tôi thấy mà tiếc cho nó." 〖甲夾 Một đoạn văn về chuyện nạp thiếp, lại mượn miệng A Phượng mà bổ sung ra, cũng thật là gian hoạt ảo diệu hết mức!〗 Chưa dứt lời, đã có tiểu tư ở cửa thứ hai vào báo: "Lão gia đang đợi Nhị gia ở đại thư phòng." Giả Liễn nghe nói, vội vàng chỉnh y đi ra.

Ở bên này Phượng Thư mới hỏi Bình Nhi: "Vừa rồi di mụ có việc gì, mà cất công sai Hương Lăng sang vậy?" 〖甲側 Ắt phải có câu hỏi này.〗 Bình Nhi cười đáp: "Hương Lăng đâu có sang, là con mượn nó mà tạm nói dối đấy ạ. 〖甲側 Cô có nói dối đâu? Đích thị là bổ sung chính văn (đoạn cốt lõi) về nàng Lăng.〗 Thưa mợ, chị Vượng Nhi càng ngày càng chẳng còn liệu tính gì nữa." 【辰夾 Chỗ này là Bình Nhi giở trò ma mãnh.】 Nói rồi, lại đến cạnh Phượng Thư, sẽ sẻ bảo: 【庚側 Như nghe như thấy.】 "Tiền lãi của mợ, không đưa đến sớm, không đưa đến muộn, nhằm ngay lúc Nhị gia đang ở nhà, nó lại mang đến nộp. 〖甲側 Đều là bù những chỗ còn sót.〗 May mà con gặp ở nhà ngoài, nếu không thì nó đã chạy thẳng vào thưa mợ, Nhị gia mà hỏi tiền lãi gì, mợ dĩ nhiên không muốn giấu Nhị gia, 〖甲側 Chị Bình lừa cả người đọc sách.〗

【庚側 Khéo lắm! Khéo lắm! Phượng Thư lại bị nó lừa.】 cũng phải cứ sự thực mà nói với Nhị gia. Nhị gia nhà ta ấy, tính khí ra sao, tiền trong vạc dầu sôi còn mò ra mà tiêu kia mà, nghe thấy mợ có của riêng thế này, liệu có tha cho mà tiêu không? Cho nên con vội đón lấy, rồi mắng nó mấy câu. Nào ngờ mợ lại nghe thấy mà hỏi, con đành nói dối là Hương Lăng vậy." 〖甲夾 Một đoạn văn về kiến thức và tài năng của Bình Nhi, không uổng công A Phượng bình sinh lau mắt mà nhìn, lại mai phục biết bao đoạn văn phía sau, bổ sung hết những chỗ đoạn trước chưa tới.〗 Phượng Thư nghe xong cười đáp: "Ta bảo mà, di mụ biết Nhị gia mày về, hồ đồ thế nào lại sai một đứa phòng người sang làm gì? Hóa ra con ranh này giở trò ma mãnh!" 【庚側 Thương đến tột cùng nên mắng ngược.】

Đang lúc nói chuyện, Giả Liễn đã trở vào. Phượng Thư bèn sai bày rượu, vợ chồng ngồi đối diện. Phượng Thư tuy tửu lượng khá, nhưng không dám buông thả, 〖甲夾 Giữa lúc trăm việc bận rộn lại điểm ra khuôn phép nhà quyền quý, gọi là không chỗ nào không chu đáo, không chỗ nào không sát hợp.〗 chỉ ngồi hầu Giả Liễn. Một lát, bà vú nuôi của Giả Liễn là Triệu ma ma đến. Giả Liễn cùng Phượng Thư vội mời bà cùng uống rượu, bảo bà ngồi lên giường. Triệu ma ma nhất quyết không chịu. Bình Nhi đã sớm kê một cái ghế đẩu dưới chân giường, lại có một cái đôn con, Triệu ma ma ngồi lên đôn. Giả Liễn chọn hai đĩa thức ăn trên bàn, đặt lên ghế cho bà tự ăn. Phượng Thư lại nói: "Ma ma nhai không nổi món đó đâu, không khéo lại làm gãy răng bà ấy." 【庚側 Không biết từ đâu nghĩ ra được, vậy mà lại tự nhiên vốn có.】 Bèn bảo Bình Nhi: "Sáng nay ta thấy có bát chân giò ninh nhừ, vừa khéo cho ma ma, sao không lấy đem hâm nóng lên?" Lại nói: "Ma ma, bà nếm thử rượu Huệ Tuyền con bà mang về đây này." 【庚側 Bổ sung những chỗ chưa viết đến, thật sống động!】 Triệu ma ma đáp: "Tôi uống đây, mợ cũng uống một chén. Sợ gì, chỉ đừng quá nhiều là được rồi. 〖甲夾 Bảo Ngọc có Lý ma ma, chỗ này lại viết thêm một Triệu ma ma, cố ý phạm (trùng lặp) mà không phạm. Trước đã có một hồi ở Lê Hương viện, nay lại viết một hồi này, hai bên xa xa chiếu ứng, nhưng không một nét bút nào trùng lặp, không một chuyện nào giống nhau.〗 Tôi bây giờ chạy sang, cũng chẳng phải vì cơm rượu, mà có một việc chính đáng, mợ dù sao cũng ghi lòng, thương lấy tôi chút. Ông nhà mình ấy, chỉ nói ngoài miệng là hay, đến lúc có việc thì quên khuấy chúng tôi đi. May mà tôi nuôi cậu ấy từ tấm bé đến chừng này. Tôi cũng đã già, có được hai đứa con trai, cậu cũng nên để mắt nom nom chúng nó, người ngoài cũng chẳng dám hạch họe gì. 【庚側 Làm dẫn cho chuyện Tường, Dung.】 Tôi lại đã bao lần van anh, anh hứa thì hay

lắm, đến giờ vẫn cứ là cục phân khô. 【庚側 Có thế ư?】 Giờ đây lại từ trên trời rớt xuống một việc mừng to thế này, chỗ nào mà chẳng cần dùng người? Cho nên phải đến cầu mợ mới là chính đạo. Cậy vào ông nhà mình, e rằng tôi chết đói mất thôi."

Phượng Thư cười đáp: "Ma ma cứ yên tâm, hai anh sữa anh đều giao cho tôi. Bà nuôi cậu ấy từ tấm bé, còn lạ gì tính khí của cậu ấy nữa? Cầm da cầm thịt lại đem đắp cho người ngoài không họ hàng. Thế mà hiện có sẵn anh sữa anh, ai chẳng hơn người? Bà thương đoái nom chúng nó, ai dám nói chữ 'không' nào? 【庚側 Biết cách lấy lòng.】 Lại để hão cho người ngoài mất thôi. — Tôi nói thế lại trật rồi, chúng tôi coi là 'người ngoài', chứ cậu ấy lại coi như 'người trong' ấy chớ!" 【庚側 Hay lắm! Hay lắm!】 Nói đến đấy cả nhà đều cười. Triệu ma ma cũng cười không ngớt, lại niệm Phật rằng: "Thế là trong nhà đã có trời xanh hiện ra rồi! Nếu nói chuyện 'người trong' 'người ngoài' nhăng nhít ấy, ông nhà mình thì không có đâu, 〖甲側 Có nói thật đến mấy thì cũng không có chuyện ấy. Cười.〗 【庚側 Có lời ấy, thật giống, rất giống. Vú nuôi che chở cho con.】 chẳng qua mặt mềm lòng từ, chịu không nổi người ta cầu cạnh vài câu đó thôi." Phượng Thư cười bảo: "Chẳng phải thế sao, phải có 'người trong' cầu cạnh thì cậu ấy mới mềm lòng từ tâm, chứ đối với đám mẹ con chúng tôi thì cậu ấy cứng rắn lắm!" Triệu ma ma cười đáp: "Mợ nói thực là thấu tình, tôi cũng vui rồi. Uống thêm chén rượu ngon này nữa. Từ nay mợ chúng tôi đã làm chủ, thì tôi chẳng còn phải lo gì nữa."

Giả Liễn lúc này hơi ngượng, chỉ cười trừ mà uống rượu, nói "Nói nhảm" hai tiếng, rồi: "Mau bưng cơm lên, ăn xong bát cơm còn phải sang chỗ anh Trân bàn việc." Phượng Thư đáp: "Phải đấy, đừng để lỡ việc chính. Vừa rồi lão gia gọi cậu sang bảo gì thế?" 【己夾 Một đoạn nhàn văn bà Triệu cầu cạnh, lại dẫn ra mạch lạc toàn bộ sách. Đó gọi là do nhỏ mà đến lớn, cũng như trèo cao ắt phải bắt đầu từ chỗ thấp. Thử nghĩ kỹ việc Đại Quan viên, nếu cứ từ lúc phụng chỉ khởi công, rồi phân công mọi người ra sao, cứ thế mà viết thẳng từ đầu đến cuối, thì hàng nghìn thứ việc vụn vặt, làm sao thuận bút viết trọn một hơi cho rõ? Lại sẽ rơi vào chỗ cứng nhắc gò bó. Cho nên chỉ dùng đoạn vợ chồng Liễn, Phượng một hỏi một đáp, phía trên lấy chuyện bà Triệu cầu cạnh làm mối dẫn, phía dưới lấy việc Dung, Tường đến báo làm kết thúc, những cái còn lại tùy bút điểm xuyết vài nét, thế là sáng rõ thấu suốt. Đây là phép tránh chỗ khó.】 Giả Liễn đáp: "Là về việc tỉnh thân (thăm nhà)." 〖甲夾 Hai chữ này đập ngay vào mắt hết mực, nhưng chỉ viết như thế này.〗 【庚眉 Đại Quan viên dùng việc tỉnh thân làm đề tài, là việc then chốt lớn, mới thấy ý đồ hành văn của bậc đại thủ bút. Ky Hốt.】 Phượng Thư vội hỏi: 〖甲夾 Chữ "vội" là quan trọng nhất, cố ý từ miệng Phượng Thư mà thốt ra chữ này, đủ biết việc này quan trọng to lớn, chẳng phải chuyện tầm thường, chính là chính nhãn (con mắt chủ đạo) của sách này.〗 "Việc tỉnh thân lại chuẩn y rồi hay sao?" 〖甲夾 Hỏi thật trịnh trọng, đủ biết là việc ngoài dự liệu của vạn người.〗 【[Chi Nghiễn.]】 Giả Liễn cười đáp: "Tuy chưa chắc mười phần, nhưng cũng đã chắc đến tám chín phần rồi." 〖甲夾 Cố ý dừng một nét bút như thế, càng hay! Đủ thấy việc này quan trọng to lớn, chẳng phải một lời là có thể nói hết được, cũng là văn chương đồ sộ, lên bổng xuống trầm hết mực.〗 Phượng Thư cười đáp: "Thế mới thấy long ân của đương kim thánh thượng. Xưa nay nghe sách xem tuồng, đời xưa chưa từng có bao giờ." 〖甲夾 Chốn khuê các mà thốt ra lời này, thực ngang với bài Kích Nhưỡng ca (khúc ca cảnh thái bình).〗 【[Chi Nghiễn.]】

Triệu ma ma lại chen lời: "Phải đấy, tôi cũng già lẫn mất rồi. Tôi nghe thấy trên dưới ầm ĩ mấy hôm nay, tỉnh thân với chẳng tỉnh thân, tôi cũng chẳng bận tâm đến làm gì. Giờ lại nói đến tỉnh thân, rốt cuộc là nguyên cớ thế nào?" 〖

甲側 Bổ sung việc gần đây, mở ra đoạn văn hồi sau.

甲眉 Một câu hỏi của bà Triệu, là phép tắc tiến thêm một bước trong phép làm văn.〗

【庚眉 Từ lúc sinh nhật Chính lão, dùng việc truyền chỉ mà cắt lại, chuyện Giả mẫu vào triều náo nhiệt như thế, dùng việc Tần Nghiệp chết mà rẽ ngang, chỉ viết mấy chữ "thế nào", đem việc mừng to như trời thu xếp xong xuôi. Kế tiếp là Đại Ngọc về, vợ chồng Liễn Phượng chuyện phiếm, rồi mượn bà lão mà dẫn ra việc tỉnh thân. Thật là nghìn đầu muôn mối, khớp mộng xâu liền, không một tí dấu vết. Những đoạn như thế,

trong sách có rất nhiều, không thể kể hết. Tưởng huynh ở trên đỉnh Thanh Ngạnh, sau khi tôi luyện, đã thấu suốt muôn trùng cửa ải đến số cát sông Hằng. Nếu không, tôi bảo: vạn lần chẳng thể có được cơ quát (sự linh động) ấy, có được bút lực ấy, chỉ hận không được gặp mặt hỏi xem có phải chăng. Than thở! Than thở! Đinh Hợi xuân. Ky Hốt tẩu.】

Giả Liễn đáp: 〖甲側 Một thiên đại văn Đại Quan viên nghìn đầu muôn mối, biết mở đầu từ đâu? Nay cố ý dùng đoạn vợ chồng Giả Liễn vấn đáp, nhàn nhã mà thuật ra, người xem đã hiểu được hơn nửa. Sau lại dùng hai người Dung, Tường mà tô đậm thêm một lớp nữa, bèn đỡ được biết bao bút mực rườm lời. Đây là phép tránh chỗ khó.〗 "Nay thánh thượng thể tất lòng người, nghĩ trên đời chẳng gì to bằng chữ 'hiếu', suy ra tình cha mẹ và con cái, đều là một lẽ, không phân biệt sang hèn. Thánh thượng tự nghĩ ngày đêm phụng dưỡng Thái thượng hoàng, Hoàng thái hậu, còn chưa thể tạm gọi là trọn ý hiếu. Nhân thấy các phi tần tài nhân trong cung đều vào cung đã nhiều năm, đến nỗi xa lìa cha mẹ, há có lẽ nào chẳng nghĩ nhớ? Về phần con cái, nghĩ nhớ cha mẹ là phận sự đương nhiên. Nhưng nghĩ cha mẹ ở nhà, nếu cứ mãi tưởng nhớ con cái, lại không được gặp mặt, nhỡ vì thế mà thành bệnh, thậm chí tử vong, đều là vì trẫm cấm cố, không thể cho họ toại nguyện thiên luân, cũng là việc tổn hại lớn đến hòa khí của trời đất. Cho nên tâu lên Thái thượng hoàng, Hoàng thái hậu, mỗi tháng vào ngày mồng hai và mười sáu, chuẩn cho thân quyến các cung phi vào cung thỉnh an thăm nom. Thế là Thái thượng hoàng, Hoàng thái hậu rất vui, hết lời khen thánh thượng chí hiếu thuần nhân, thể trời thấu vật. Nhân đó nhị vị lão thánh nhân lại hạ chỉ dụ, bảo rằng thân quyến các cung phi vào cung, chưa khỏi bị quốc thể nghi chế ràng buộc, mẹ con còn chưa được thỏa lòng. Bèn rộng mở ân huệ, đặc biệt giáng dụ cho các nhà quyến thuộc, trừ ân điển được vào cung ngày mồng hai và mười sáu, nếu nhà ai có trùng vũ biệt viện (nhà cao riêng biệt), có thể làm nơi trú tất quan phòng (nghỉ chân và canh phòng), thì chẳng ngại tâu xin loan giá của nội đình đến phủ riêng, ngõ hầu tạm gọi là trọn được tình riêng cốt nhục, là cái chí tính trong thiên luân. Chỉ dụ này vừa ban ra, ai mà chẳng hân hoan đội ơn? Nay thân phụ của Chu Quý nhân đã động công ở nhà rồi, xây dựng biệt viện tỉnh thân đấy. Lại có phụ thân của Ngô Quý phi là Ngô Thiên Hựu, cũng đã ra ngoài thành xem xét địa điểm rồi. 〖甲側 Lại một cách bố trí.〗 Thế chẳng phải là đã chắc đến tám chín phần rồi sao?"

Triệu ma ma đáp: "A di đà Phật! Hóa ra là thế. Nói vậy thì nhà ta cũng phải sửa soạn đón tiểu thư nhà ta về rồi?" 【庚側 Bà vú của Văn Trung công.】 Giả Liễn đáp: "Còn phải nói nữa sao! Không thế thì giờ đây còn bận gì nữa?" 〖甲側 Một đoạn nhàn đàm mà bổ sung ra biết bao văn chương. Thực là "trời đất trong hồ lô" của Phí Trường Phòng vậy.〗 Phượng Thư cười đáp: "Nếu quả như thế, thì phen này tôi cũng được thấy cái thế diện lớn rồi. Chỉ hận tôi sinh sau đẻ muộn, nếu sớm được hai ba mươi năm, thì nay các cụ già đây đã chẳng chê tôi là chưa từng trải việc đời rồi. 〖甲側 Bỗng nhiên chen vào câu này, chẳng biết ý gì? Tựa như vô vị.〗 Nghe nói năm xưa Thái tổ hoàng đế bắt chước tích vua Thuấn đi tuần, náo nhiệt hơn cả một bộ sách, 【庚側 Đã biết chuyện vua Thuấn đi tuần mà còn nói là náo nhiệt, đó là lời lẽ của đàn bà con gái.】 tôi lại không có phúc được thấy." 【庚側 Chẳng cần vội, xem về sau.】

Triệu ma ma đáp: "Ối chà chà! Thực là nghìn năm có một! Bấy giờ tôi mới vừa nhớ được chút việc. Giả phủ nhà ta đang ở Cô Tô, Dương Châu giám sát việc đóng thuyền bể, sửa sang đường bể, chỉ sửa soạn đón giá một lần, 【庚側 Lại muốn giấu người.】 mà bạc tiêu như nước bể chảy tràn! Nói đến mà…" Phượng Thư vội chen lời: 〖甲側 Lại cắt ngang thật hay. ◇ Chữ "vội" thật diệu! Đoạn trên "nói đến mà" ắt chưa nói hết, kẻ thô tâm đọc vào ắt tưởng là nghi khuyết (chỗ thiếu), nào biết đâu chính là chỗ truyền thần (làm sống động cái thần).〗 "Vương phủ nhà tôi cũng đã sửa soạn đón một lần. Bấy giờ ông nội tôi chuyên coi việc các nước tiến cống triều hạ, phàm người nước ngoài đến, đều do nhà tôi nuôi dưỡng tiếp đãi. 〖甲側 Điểm ra A Phượng có những đồ ngoại quốc kỳ lạ.〗 Các thứ hàng hóa trên thuyền buôn ở Việt, Mân, Điền, Triết, đều là của nhà tôi cả."

Triệu ma ma nói: "Ai mà chẳng biết điều ấy? Bây giờ còn có một câu khẩu hiệu nữa kia: 'Đông Hải thiếu giường bạch ngọc, Long vương phải mời Giang Nam Vương', 【庚側 Ứng với Hồ Lô án đoạn trước.】 đấy là nói về Vương phủ nhà mợ đây. Lại còn nhà họ Chân ở Giang Nam bây giờ, 〖甲側 Nhà họ Chân chính là chỗ then chốt lớn, mục lớn của mạch truyện, đừng coi là lời nói qua loa.〗 ối chà chà, 【庚側 Khẩu khí như nghe thấy.】 thật là có thế lực! Chỉ riêng nhà ấy đã đón giá bốn lần. 【庚側 Điểm vào chính đề chính văn (mạch cốt lõi).】 Nếu chẳng phải chính mắt chúng tôi trông thấy, thì bảo ai người ta cũng không tin. Chẳng nói bạc biến thành bùn đất, 【庚側 Dốc sức mà viết, chẳng phải khoe khoang đâu, cứ tưởng tượng mà biết.】 cứ kể phàm những thứ gì trên đời có, chẳng thứ gì là không chất như núi lấp như bể, đến 'tội lỗi đáng tiếc' bốn chữ cũng chẳng còn đoái hoài đến nữa." 【庚側 Thực có việc ấy, đã trải qua đã trông thấy.】 Phượng Thư đáp: "Tôi thường nghe các cụ nhà tôi cũng nói thế, há chẳng tin. 【庚側 Đối chứng.】 Chỉ lạ là sao nhà ấy lại giàu sang được đến thế?" Triệu ma ma đáp: "Tôi nói với mợ một câu này nhé: chẳng qua là lấy bạc của nhà vua mà đập vào thân nhà vua đấy thôi! 〖甲側 Là lời chẳng quên cội nguồn.〗 Nhà ai có tiền mà mua cái náo nhiệt hão ấy?" 〖甲側 Lời tối quan trọng. Người ta khổ vì chẳng tự biết mình. Người nói được lời ấy, tôi chưa từng thấy.〗

Đang khi náo nhiệt câu chuyện, Vương phu nhân lại sai người đến xem Phượng Thư đã ăn cơm chưa. Phượng Thư biết là có việc chờ mình, vội vàng ăn nửa bát cơm, súc miệng định đi, 【庚側 Hay cho chỗ đốn tỏa (nút lại)!】 lại có tiểu tư ở cửa thứ hai vào báo: "Bên phủ Đông có Dung, Tường nhị vị ca nhi sang." Giả Liễn vừa súc miệng xong, Bình Nhi bưng chậu rửa tay, thấy hai người vào, bèn hỏi: "Việc gì thế? Nói mau." Phượng Thư hãy dừng bước, nghe xem hai người báo cáo điều chi.

Giả Dung bèn thưa trước: "Cha cháu sai cháu sang trình thưa chú: các lão gia đã bàn định xong rồi, 【庚側 Gọn sạch hết mức!】 từ khoảng phía đông, mượn khuôn viên vườn hoa phủ Đông dấy lên, vòng sang phía bắc, cộng lại đo đạc chuẩn xác được ba dặm rưỡi, có thể xây dựng biệt viện tỉnh thân rồi. 【庚側 Nền vườn chính là trục chính của cả bộ sách, ắt phải viết cho rõ thế này.】 Đã sai người vẽ đồ bản đem đi rồi, 【庚側 Bản vẽ sau này là một phục bút. Đại Quan viên chính là Thái hư ảo cảnh của Ngọc huynh và mười hai thoa, há có thể làm qua loa được sao?】 ngày mai là có. Chú mới về nhà, hẳn còn mệt nhọc, không cần sang bên cháu, 【庚側 Ứng với lời Giả Liễn nói trước.】 có việc thì sáng mai mời chú sang bàn lại." Giả Liễn cười đáp: "Đa tạ đại gia đã phí tâm thể tất, tôi xin tuân mệnh, không sang nữa. Chính thị là chủ ý này mới tỉnh sự, xây cất cũng dễ. Nếu chọn mua chỗ khác, càng thêm phí sự, mà lại không ra thể thống. Cháu về thưa rằng: làm thế rất tốt. Nếu các lão gia muốn sửa đổi, xin nhờ đại gia can ngăn, muôn phần đừng tìm chỗ khác. Sáng mai chú sẽ sang thỉnh an đại gia, rồi bàn kỹ." Giả Dung vội đáp mấy tiếng "Vâng ạ". 【庚側 Vườn đã định rồi.】

Giả Tường lại đến gần thưa: "Việc xuống Cô Tô mướn thầy dạy hát, chọn mua con gái nhỏ, sắm sửa nhạc cụ hành trang, 【庚側 Hồi "Họa Tường" là phục bút.】 đại gia đã giao cho cháu, dẫn theo hai con trai của Quản gia Lai, lại có hai vị thanh khách tương công là Thiện Sính Nhân và Bốc Cố Tu, cùng đi, cho nên sai cháu sang trình thưa chú." 【庚側 Trong mọi thứ phải sắm sửa, thứ vừa tốn công vừa tốn của lớn, lại ngầm phục chữ "tình", không gì bằng việc này. Cho nên sau khi vườn đã định, bèn viết ngay việc này trước tiên, còn lại không cần tả kỹ nữa.】 Giả Liễn nghe nói, ngầm nghĩa Giả Tường một lượt, 【庚側 Có thần.】 cười bảo: "Cháu có biết làm việc này không? 【庚側 Gợi đoạn dưới.】 Việc này tuy không to lắm, nhưng trong đó lắm chỗ giấu giếm đấy." 〖甲側 Kẻ săn lợi khẽ lộ ý đồ trong lòng.〗 【庚側 Lời mưu lợi, đáng buồn thay! Là cháu ruột đấy.】 Giả Tường cười đáp: "Cũng đành phải học hỏi rồi làm thôi ạ."

Giả Dung đứng trong bóng đèn cạnh mình, khẽ kéo vạt áo Phượng Thư. Phượng Thư hiểu ý, bèn cười đáp: "Cậu cũng lo xa quá đấy! Lẽ nào đại gia còn chẳng biết dùng người hơn chúng ta? Cậu lại sợ cháu không thạo việc. Ai mà đã thạo việc từ đầu? Các cháu đã lớn chừng này rồi, 'chưa ăn thịt lợn, cũng đã trông thấy lợn chạy'. Đại gia sai nó đi,

chẳng qua để cầm cờ mao ngồi đốc (ngồi làm tướng chỉ huy) thôi, chứ lẽ nào thực sự bảo nó đi thương lượng giá cả, hội họp kinh kỷ! Theo ý tôi, thế là tốt lắm." Giả Liễn đáp: "Tự nhiên là thế, chẳng phải tôi muốn bác lại đâu, chỉ là không khỏi thay cháu tính toán chút." Nhân hỏi: "Khoản bạc này thì lấy ở đâu ra?" Giả Tường thưa: "Vừa rồi cũng bàn đến chỗ này. Lại gia gia 〖甲側 Cách xưng hô này khiến người ta chua xót.〗【庚側 Cách xưng hô hay.】 nói: không cần phải mang bạc từ kinh đô xuống. Giang Nam nhà họ Chân còn giữ của chúng ta năm vạn bạc. Ngày mai viết một phong thư, hối phiếu chúng cháu mang đi, lấy trước ba vạn, còn hai vạn để lại, chờ khi sắm sửa đèn hoa và các thứ rèm màn che phủ." Giả Liễn gật đầu: "Chủ ý này hay." 【庚眉 Trong Thạch Đầu Ký phần nhiều là những câu truyền bằng ý, hiểu bằng thần, không cần phải nói toạc ra. Hễ nói toạc ra, là rơi vào sáo mòn.】

Phượng Thư bèn bảo Giả Tường: 〖甲側 Chẳng chịu nhường một bước, chính là nhược điểm của A Phượng suốt đời.〗【Chi Nghiễn.】 "Đã thế, ta có hai người thạo việc đáng tin, cháu cứ dẫn họ đi mà làm việc, thế là tiện cho cháu lắm đấy." Giả Tường vội cười đáp: "Cháu đang định xin thím hai người đây, 〖甲側 Viết ra nét khôn khéo của Giả Tường.〗【Chi Nghiễn.】 thật là khéo quá!" Bèn hỏi tên họ. Phượng Thư bèn hỏi Triệu ma ma. Lúc ấy Triệu ma ma đã nghe ngẫn cả người, Bình Nhi vội cười đẩy bà, 【蒙側 Đúng là dưới trướng tướng mạnh không có quân yếu. Tinh tế đến cùng.】 bà mới tỉnh ra, vội đáp: "Một đứa tên Triệu Thiên Lương, một đứa tên Triệu Thiên Đống." Phượng Thư bảo: "Đừng có quên đấy nhé. Thôi, ta đi làm việc của ta đây." Dứt lời bèn đi thẳng. Giả Dung vội chạy theo, lại sẽ sẻ bảo Phượng Thư: "Thím muốn đem những thứ gì?" 〔二〕 Phượng Thư cười 【庚側 Có thần.】 mắng: "Đừng có đánh rắm chó nhà mày! 【庚側 Giống hệt, đích thị là A Phượng.】 Đồ của tao còn chẳng có chỗ mà vứt đây, thèm vào cái thứ ma ma mờ mờ của tụi bây!" Nói rồi đi thẳng một mạch. 〖甲側 Chỗ A Phượng ức hiếp người ta là như thế. ◇ Bỗng lại viết đến chuyện lợi và hại, thực khiến người ta thở than. [Chi Nghiễn.]〗

【庚眉 Từ đầu đến cuối xét kỹ A Phượng đối đãi với Dung, Tường, có thể nói là một bọn một đảng, thế mà còn nói những lời như thế này để lừa Dung, thì cách đối xử với người khác có thể biết vậy.】

Bên này Giả Tường cũng khẽ hỏi Giả Liễn: "Muốn mua gì, tiện thể cháu mua về kính biếu chú." Giả Liễn cười đáp: "Cháu đừng có hớn hở. Mới tập tành làm việc, đã học ngay cái trò ấy rồi. Ta thiếu thứ gì, chẳng lẽ không viết thư bảo cháu được, 【庚側 Lại làm ra câu này, không phạm (trùng lặp) với A Phượng.】 chớ vội bàn đến chuyện này." Dứt lời, cho hai người đi. Tiếp theo, người vào trình việc không dưới ba bốn lượt. Giả Liễn mệt, bèn truyền cho cửa thứ hai, nhất thiết không được báo, đều để ngày mai liệu lý. Phượng Thư thì mãi đến canh ba mới về nghỉ, 【庚側 Văn hay, một câu mà ẩn chứa hai nơi biết bao sự tình.】 một đêm không có chuyện gì.

Sáng sớm hôm sau, Giả Liễn dậy, ra mắt Giả Xá, Giả Chính, rồi sang phủ Ninh hội cùng các quản sự lão thành, cùng mấy vị thế giao môn hạ thanh khách tương công, thẩm sát địa thế hai phủ, vẽ đồ án điện vũ tỉnh thân, một mặt tham tước cắt đặt nhân thủ. Từ đó về sau, thợ thuyền các ngành tề tựu, vàng bạc đồng thiếc cùng gỗ đất gạch ngói, vận chuyển không ngớt. 【蒙側 Gộp hết trong một câu.】 Trước hết sai thợ thuyền phá dỡ tường vách lầu gác vườn Hội Phương phủ Ninh, nối thẳng vào đại viện phía đông phủ Vinh. Tất cả dãy phòng của hạ nhân bên đông phủ Vinh đã dỡ sạch. Nguyên ngày trước hai tòa Ninh Vinh, tuy có một ngõ nhỏ ngăn cách không thông nhau, 〖甲側 Nói rõ thêm, khiến người xem như tự thân bước đến.〗 nhưng ngõ nhỏ này cũng là đất tư, không phải quan đạo, cho nên có thể liên thông. Vườn Hội Phương vốn có một dòng nước chảy từ dưới góc tường phía bắc dẫn vào, nay cũng không phiền dẫn lại nữa. 〖甲側 Trong các cảnh trí của vườn, quan trọng nhất là nước, ắt cũng phải viết rõ mới hay. ◇ Ta cực kỳ khinh bỉ những kẻ gần đây xây dựng đình viên, chỉ biết dùng đá thô, đống đất mà cho là đẹp, chẳng biết dẫn suối. Đến hội họa cũng vậy, chỉ biết tùy tiện vẽ núi đá cây cối, không biết phép vẽ suối, cũng là điều đáng hận.〗〖[Chi Nghiễn Trai.]〗 Cây cối núi đá tuy chưa đủ dùng, nhưng chỗ Giả Xá ở vốn là vườn cũ phủ Vinh, trong đó trúc đá cây cối cùng đình tạ lan can, đều có thể di chuyển sang. Hai nơi lại rất gần,

gom lại một chỗ, đỡ được biết bao tài lực, dù có chưa đủ, thì số phải bổ sung cũng có hạn. Cốt yếu nhờ một lão minh công hiệu Sơn Tử Dã 〖甲側 Biệt hiệu hay, tùy sự mà đặt tên.〗 nhất nhất trù hoạch khởi công.

Giả Chính không quen việc tục, 【庚側 Đây cũng là một đoạn văn không thể thiếu, tiết kiệm bút mực để làm những đoạn khác.】 chỉ ủy cho bọn Giả Xá, Giả Trân, Giả Liễn, Lại Đại, Lai Thăng, Lâm Chi Hiếu, Ngô Tân Đăng, Chiêm Quang, Trình Nhật Hưng mấy người an bài bố trí. Phàm đắp núi đào ao, dựng lầu xây gác, trồng trúc trẩy hoa, nhất thiết các việc điểm cảnh, lại có Sơn Tử Dã chế độ. Khi rỗi việc triều chính, chẳng qua đi xem xét các nơi, chỗ quan trọng nhất thì cùng Giả Xá thương nghị rồi thôi. Giả Xá chỉ nằm cao ở nhà, có việc nhỏ nhặt, bọn Giả Trân hoặc tự đến trình rõ, hoặc viết lược tiết; có việc cần dặn bảo, thì truyền gọi bọn Giả Liễn, Lại Đại đến lĩnh mệnh. Giả Dung chuyên coi việc chế tạo đồ vàng bạc. 【蒙側 Quả là một việc béo bở.】 Giả Tường đã lên đường sang Cô Tô rồi. Bọn Giả Trân, Lại Đại lại điểm nhân đinh, lập danh sách, giám công các việc, một nét bút chẳng thể viết hết được, chẳng qua náo nhiệt phi thường mà thôi. Tạm thời không nói đến.

Lại nói Bảo Ngọc gần đây vì trong nhà có việc to như thế, Giả Chính không hỏi đến việc học của chàng, 【庚側 Một nét bút không sót.】 trong lòng thấy thực là khoan khoái. Ngặt nỗi bệnh Tần Chung ngày một nặng thêm, lòng cũng thực lo lắng, chẳng thể vui thú gì. 〖甲側 "Thiên hạ vốn không có việc gì, chỉ có kẻ tầm thường tự chuốc lấy phiền", người trên đời ai ai cũng thế, chứ chẳng riêng kẻ si tình này.

甲眉 Cố ý giữa chỗ đại náo nhiệt mà viết ra đoạn văn đại bất đắc ý, không hề có chút gượng ép, lại có biết bao điều khiển người ta cười không nổi, khóc không nổi, thở than không nổi, hối hận không nổi, chỉ đành nâng chén lớn tạ tác giả của ta.〗 〖[Nhâm Ngọ quý xuân. Ky Hốt.]〗

Hôm ấy, sáng sớm chàng dậy, vừa rửa mặt chải đầu xong, định sang thưa Giả mẫu để đi thăm Tần Chung. Chợt thấy Minh Yên ở trước bức bình phong cửa thứ hai thập thò ló đầu, Bảo Ngọc vội ra hỏi: "Làm gì thế?" Minh Yên thưa: "Tần tương công không xong nữa rồi ạ!" 〖甲側 Từ miệng Minh Yên mà viết ra, đỡ được biết bao nhàn văn.〗 Bảo Ngọc nghe nói, giật bắn mình, vội hỏi: "Hôm qua ta mới đến thăm, 【庚側 Điểm ra chuyện thường đến thăm.】 vẫn còn tỉnh táo rõ ràng kia mà, sao đã không xong rồi?" Minh Yên thưa: "Con cũng không biết, vừa rồi ông lão nhà cậu ấy đích thân sang báo cho con biết." Bảo Ngọc nghe xong, vội quay mình vào thưa Giả mẫu. Giả mẫu dặn: "Phải cử người đáng tin cậy đi theo, đến đấy tỏ hết tình đồng song rồi về ngay, không được ở lâu." Bảo Ngọc nghe xong, vội vàng thay y phục bước ra, xe chưa kịp chuẩn bị, 〖甲側 Dừng một bút, mới khỏi cứng nhắc.〗 sốt ruột chạy quanh sảnh đường. Giục giã một hồi, xe mới đến, vội lên xe, Lý Quý, Minh Yên theo hầu. Đến trước cửa nhà Tần Chung, vắng lặng không một bóng người, 〖甲側 Mắt thấy cảnh tiêu điều.〗 bèn ùa cả vào nhà trong, dọa cho hai người thím họ xa và mấy anh em trai của Tần Chung khiếp vía trốn không kịp. 〖甲側 Hay! Mấy bà thím, anh em họ xa này là đặc biệt đến chờ chia gia sản nhà tuyệt tự đây, không cần nói cũng biết.〗

Lúc này Tần Chung đã hai ba lần ngất đi, dời giường thay chiếu đã lâu. Bảo Ngọc vừa trông thấy, bất giác bật khóc thành tiếng. 〖甲側 Ta cũng muốn khóc.〗 Lý Quý vội can: "Không nên, không nên! Tần tương công mắc chứng bệnh yếu, nằm trên giường gồ ghề xương cốt khó chịu, 【庚側 Lý Quý cũng biết nói những lời như thế này.】 cho nên tạm dời xuống cho thư thái đôi chút. Ca nhi như thế, há chẳng khiến bệnh cậu ấy nặng thêm ư?" Bảo Ngọc nghe nói, mới nén lòng. Lại gần, thấy Tần Chung mặt như sáp trắng, Bảo Ngọc gọi: "Kình huynh! Bảo Ngọc đến đây!" Liên tiếp gọi ba tiếng, Tần Chung không đáp. Bảo Ngọc lại gọi: "Bảo Ngọc đến đây!"

Khi ấy Tần Chung đã sớm hồn phách lìa thân, chỉ còn một sợi hơi tàn phảng phất nơi ngực. Đang thấy vô số quỷ phán cầm bài mang thừng đến bắt mình. 〖甲夾 Đọc đến câu này khiến người ta thất vọng. Đợi xem đến mấy câu phía sau mới biết tác giả cố ý mượn những lời bàn ngu muội của thế tục để dựng ví dụ, quát tỉnh kẻ mê trong thiên hạ, làm nên một đoạn kỳ văn kỳ bút nghìn xưa chưa từng có.〗

【庚眉 Cả một bộ Thạch Đầu Ký, toàn là những việc hợp tình hợp lý tất phải có, những lời tất phải có. Lại như những lời hoang đường không hợp lý thế này, thỉnh thoảng cũng có, là tác giả cố ý dùng ngọn bút chơi đùa, tạm phá cái chấp vào sắc dục để gây cười, chẳng như sách khác nghiêm chỉnh kể chuyện ma quỷ.】 Hồn phách Tần Chung kia có chịu đi ngay đâu, lại còn nhớ đến trong nhà không có người trông coi việc nhà, 〖甲側 Nói xàm hết mức, khiến người ta cười to một phen. ◇ Ta bảo chư vị đừng cười, hãy nghĩ lại xem.〗 lại còn nhớ đến cha mẹ để lại ba bốn nghìn lạng bạc, 〖甲夾 Càng đáng cười, càng đáng thống khốc.〗 lại còn nhớ đến Trí Năng chưa có chỗ nương tựa, 〖甲夾 Chợt từ trong lòng người chết mà bổ sung ra nguyên do của người sống, càng kỳ lạ, càng kỳ lạ.〗 vì thế trăm cách cầu xin lũ quỷ phán. Ngặt nỗi những quỷ phán này đều không chịu thuận tình riêng, lại quát tháo Tần Chung: "Ngươi cũng là kẻ đọc sách, há chẳng biết tục ngữ nói: 'Diêm Vương bảo canh ba chết, ai dám giữ ngươi đến canh năm?' 【庚眉 Có thể tưởng tượng quỷ không đọc sách, quả đúng vậy thay!】 Chốn âm gian chúng ta, trên dưới đều là mặt sắt vô tư, không như chốn dương gian các ngươi, nể tình đoái ý, 【庚側 Viết đến tận cùng.】 có biết bao chỗ vướng víu."

Đang khi om sòm, hồn phách Tần Chung bỗng nghe thấy bốn chữ "Bảo Ngọc đến đây", lại càng khẩn cầu: "Liệt vị thần sai, xin rủ lòng từ bi, cho tôi trở về, cùng người bạn tốt ấy nói một câu rồi sẽ đến ngay." Chúng quỷ hỏi: "Là bạn tốt nào?" Tần Chung thưa: "Chẳng giấu gì liệt vị, chính là cháu của Vinh Quốc công, tên nhỏ là Bảo Ngọc." Đô phán quan nghe thấy, trước hết đã khiếp hãi, vội quát mắng lũ quỷ sứ: "Ta bảo các ngươi thả hắn về đi một chuyến, các ngươi nhất định không nghe lời ta. Giờ đây, chỉ đợi hắn mời ra một người vận vượng đời thịnh mới chịu thôi!" 〖甲夾 Như nghe thấy tiếng. Thử hỏi ai từng thấy đô phán quan đến, xem đoạn này thì lại thấy một đô phán quan nhảy ra. Giễu nhại chuyện thế tình cố nhiên là sâu sắc, nhưng ngòi bút chơi đùa đến mức này, thực có thể áp đảo cổ kim tiểu thuyết. ◇ Thế này mới là tiểu thuyết.〗 Chúng quỷ thấy đô phán quan như thế, đều luống cuống tay chân, một mặt lại oán trách: "Lão nhân gia trước kia sấm ran sét nổ là thế, hóa ra chẳng chịu nổi hai chữ 'Bảo Ngọc' này. 〖甲側 Giễu nhại hai chữ 'Bảo Ngọc', cực hay!〗 【[Chi Nghiễn.]】 〖甲眉 Người đời thấy 'Bảo Ngọc' mà chẳng động tâm, là ai vậy?〗 【辰夾 Đáng cười lắm.】 Theo ý ngu của chúng tôi, nó là dương gian, chúng ta là âm gian, sợ nó cũng chẳng ích gì cho chúng ta." 〖甲側 Thần quỷ cũng bàn chuyện có lợi hay không có lợi.〗 【列 Chương này không gì chẳng phải là chế giễu hạng chạy theo quyền thế.】 Đô phán quan mắng: "Đồ chó! Tục ngữ có câu: 'Quan trong thiên hạ quản việc của thiên hạ', âm gian dương gian vốn không hai lẽ khác nhau. 〔三〕 【己夾 Càng hay! Càng không thông càng hay, càng hiểu lầm càng kỳ. Chi Nghiễn.】 Chẳng cần biết nó là âm hay dương, cứ kính trọng một chút là không sai." 【庚側 Gọi là giở trò quỷ.】 Chúng quỷ nghe nói, đành phải thả hồn Tần Chung trở về… "Hừ" một tiếng, khẽ mở đôi mắt, thấy Bảo Ngọc đang ở bên cạnh, bèn gượng thở than: "Sao không chịu đến sớm? 【庚側 Nghìn lời muôn tiếng chỉ còn một câu này.】 Chậm một bước nữa thì không được gặp rồi." Bảo Ngọc vội nắm tay ứa lệ: "Có lời gì, để lại đôi câu." 【己夾 Chỉ câu này là đủ rồi.】 Tần Chung đáp: "Không có lời gì khác. Trước đây anh em ta tự thấy kiến thức cao hơn người đời, nay tôi mới biết là tự lầm. 【己夾 Ai mà chẳng hối tiếc muộn màng!】 Về sau xin anh hãy lập chí công danh, lấy vinh hoa hiển đạt làm trọng." 【庚側 Giây phút này mà không có hai câu ấy, cũng chẳng phải là tri kỷ của Ngọc huynh.】

【庚眉 Người xem đến đây, ắt đoán Tần Chung còn có những lời kỳ lạ khác, thế nhưng chỉ dùng hai câu này để dặn dò. Thử nghĩ nếu không dặn dò như thế, chẳng những không hợp tình người, mà còn quá lộ vẻ gượng ép. Đọc đoạn này thì biết toàn là nỗi hận hối tiếc muộn màng.】

Nói xong, liền trường thán một tiếng, lặng lẽ qua đời. **【己夾 Nếu mà tường thuật kỹ càng một phen, thì chẳng còn là văn chương của Thạch Đầu Ký nữa.】** Hạ hồi phân giải.

【戚 Tổng bình: Đại phàm kẻ có thế lực chưa từng cố ý ức hiếp người. Chỉ vì bọn tiểu nhân nổi lên như ong, ngày ngày thấm dần bên cạnh, cúi đầu hạ khí, khúm núm như tôi tớ; khi thì khích, khi thì thuận, chẳng kể việc nên hay không, chỉ cốt cầu lợi nhất thời. Kẻ có thế lại tự cho mình hào sảng, phô lộ tài hoa, chưa xét lợi hại đã tùy tay nâng lên hạ xuống; ngẫu nhiên có thành tựu, thử một lần rồi thử nữa, tập thành thói quen, thì lẽ vật, tình người đều không còn xét đến. Lại thêm của cải dư thừa, áo cơm không lo, nên điều vui thích ắt phải là thứ nghìn đời chưa từng có. Cốt sao đoạt được, một tiếng cười trăm vạn cũng không tiếc. Nào biết cuộc phô trương đã bày ra thì thu lại thật khó; từ đó phải gượng gạo chống đỡ, đến nỗi quẫn bách, thời suy vận bại, trăm kế lật nhào. Năm xưa hào sảng, nay bị người ta chỉ sau lưng. Đây là cùng một niềm cảm khái của nghìn xưa anh hùng vậy. Đại để tác giả phát lòng đại từ đại bi, muốn chư vị mở con mắt lớn, thấy được đến từng mảy may, truy tận gốc nguồn, để thành tựu ý sâu xa về cõi an vui không còn ngăn ngại vậy.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Chữ đặt trong ngoặc vuông [ ] biểu thị tên người bình này trong bản Giáp Tuất không có, nhưng các bản Kỉ Mão, Canh Thìn có, cứ thế bổ sung. Tương tự dưới đây.

〔二〕 Các bản khác sau câu này có đoạn: "dặn tôi, kê một cái đơn cho Tường huynh đệ mang đi, bảo nó cứ theo đơn mà sắm sửa." Xét Giả Dung không phải là hạng người lắm lời như thế, chỗ này nên theo bản nền, chỉ điểm đến là dừng thì hay hơn.

〔三〕 Bản Canh Thìn trước câu này có thêm một câu "tự cổ nhân quỷ chi đạo khước thị nhất bàn" (xưa nay đạo người và quỷ cũng là một), ý lời trùng lặp với câu này. Vả lại, trước đó chúng quỷ cũng chỉ nói "âm gian", "dương gian", không nhắc đến "người", "quỷ", thì câu ấy ắt là do người sau thêm vào, hoặc là lời bình lẫn vào chính văn.

Hồi 17: Thử tài đề thơ trong vườn Đại Quan — Đón quý phi về thăm mừng lễ Nguyên Tiêu

Hồi 17

Thử tài đề thơ trong vườn Đại Quan — Đón quý phi về thăm mừng lễ Nguyên Tiêu

【己 Hồi này nên chia làm hai hồi mới thỏa đáng.】〔一〕

【Bảo Ngọc là người đứng đầu trong đám quần thoa, nên biển ngạch câu đối trong vườn Đại Quan nhất định phải để Ngọc huynh đề bút. Hãy tạm đề lên đèn, biển ngạch và câu đối, sau mới xin quý phi ban chữ đề chính thức. Đây là phép bố cục nghìn vạn phần thỏa đáng.】

> Giàu sang là đáng thích,
>
> Ly biệt lại khôn khuây.
>
> Tiếng hão dành mua được,
>
> Ai hay nỗi đắng cay.

【己 夾 Thơ hay, toàn là trào phúng. Ngạn ngữ gần đây có câu: "Vừa muốn ngựa chạy hay, vừa muốn ngựa không ăn cỏ." Thực mắng hết sạch lũ tham lam không đáy.】

Tần Chung chết rồi, Bảo Ngọc khóc lóc mãi, bọn Lý Quý phải khuyên giải, khi về nhà hãy còn ngậm ngùi thương xót. Giả mẫu đã gửi giúp mấy chục lạng bạc, lại sắm sửa lễ vật để Bảo Ngọc đến viếng. Sau bảy ngày chôn cất xong, Bảo Ngọc nhớ tiếc, nhưng chẳng làm thế nào, và cũng chẳng biết bao giờ mới nguôi được. 【己 夾 Mỗi khi đoạn văn thế này kết thúc, liền dùng câu ấy làm kết, là phép bố cục lớn cố định, cũng là ý lớn của sách này.】

Lại chẳng biết bao lâu sau, 【己 夾 Niên biểu viết như thế này, cũng hay!】 【庚 側 Quen dùng kiểu bố cục này.】 một hôm, Giả Trân đến trình Giả Chính: "Công việc sửa sang trong vườn đã xong, ông Cả đã đến xem, chỉ chờ ông đến xem có chỗ nào chưa ổn thì sửa sang lại, và cần phải đề biển, câu đối." Giả Chính nghĩ một lúc, rồi nói: "Đề biển và câu đối là một việc khó. Cứ nhẽ ra thì xin Quý phi mới phải. Nhưng người chưa trông thấy thì cũng khó nghĩ phỏng ra được. Nếu chờ khi người đến, thì bao nhiêu cảnh trí, bao nhiêu lâu đài, lại không có một chữ đề vào, mặc dù cây hoa non nước có đẹp đẽ dường nào, cũng kém phần sinh sắc."

Bọn gia khách đứng bên cạnh nói: "Ngài nghĩ rất phải. Cứ ý chúng tôi thì biển và câu đối không thể thiếu, nhưng cũng không thể đặt tên trước được. Bây giờ tùy theo từng cảnh mà đề hai, ba, bốn chữ gì na ná cho hợp, rồi làm bằng đèn lồng treo tạm lên đã, chờ khi Quý phi đi du ngoạn, sẽ xin người đặt tên, như thế có tiện không?" Giả Chính nói: "Nghĩ thế đúng đấy. Bây giờ chúng ta hãy đi xem các nơi, rồi cứ đề đi, nếu ổn thì dùng, không ổn thì nhờ ông Vũ Thôn đến sửa lại." 【己 夾 Điểm đến Vũ Thôn, chiếu ứng (tương ánh) với đoạn trước.】 Mọi người cười nói: "Hôm nay ngài nghĩ chắc là hay, cần gì phải đợi ông Vũ Thôn." Giả Chính cười: "Các ông không biết, tôi từ bé đến giờ, về việc vịnh chim hoa non nước, cũng thường thôi." 【庚 側 Đúng là giọng điệu của kẻ đội mũ cánh chuồn (kẻ làm quan).】 "Bây giờ có

tuổi, lại bận việc văn án nhiều, nên thú ngâm vịnh lại càng xao nhãng. Dù có nghĩ ra thì cũng quê mùa, lại làm cho vườn hoa cây cảnh kém phần xinh đẹp, chẳng còn thú gì!" 【庚 眉 Chữ "tình" nơi Chính lão được viết như thế này. Nhâm Ngọ quý xuân. Ky Hốt.】

Bọn gia khách nói: "Cái đó không ngại, chúng tôi cùng nghĩ, ai nấy đều theo sở trường của mình, hay thì để, dở thì bỏ, cũng chẳng hề gì." Giả Chính nói: "Như thế phải đấy. Hôm nay khí trời ấm áp, chúng ta đi chơi một lượt." 【己 夾 Chữ "quang" đọc thanh khứ, xuất từ *Hài Thanh Tự Tiên*.】 Nói rồi đứng dậy dẫn mọi người đi. Giả Trân đi trước, báo cho mọi người biết.

Bảo Ngọc hồi này vì nhớ Tần Chung, lòng thương xót mãi. Thấy vậy Giả mẫu thường sai người dẫn đến vườn mới dạo cảnh cho khuây. 【庚 側 Mối ghép đã có sẵn, không tốn một chút sức. Nếu đặc biệt gọi Bảo Ngọc ra, thì còn ra văn chương gì nữa?】 Một hôm, vừa vào đến vườn, chợt gặp Giả Trân. Giả Trân cười bảo: "Sao chú không tránh đi chỗ khác, chốc nữa ông đến đấy." Bảo Ngọc nghe nói, dẫn ngay lũ hầu, chạy vút ra khỏi vườn. 【庚 側 Bọn con cháu bất hiếu, hãy xem mà răn mình. Ta ban đầu xem, bất giác nổi giận, vì tác giả tả lại chuyện cũ thuở nhỏ của ta. Nhưng nghĩ lại, hắn cũng tự vẽ chân dung mình, đâu riêng gì ta? Tùy bút viết ra, để chư vị cùng cười.】 Vừa đi đến quãng đường vòng, thì gặp ngay Giả Chính dẫn các gia khách đến. Bảo Ngọc tránh không kịp, đành phải đứng về một bên. Gần đây Giả Chính thường nghe Đại Nho khen Bảo Ngọc làm câu đối khá; tuy không thích học, nhưng có tài vặt. 【蒙 側 Thuận bút viết ra như thế, nhưng lại chính là chính truyện (chân dung cốt lõi) của Bảo Ngọc.】 Vì thế Giả Chính bảo Bảo Ngọc đi theo vào trong vườn, ý muốn thử tài xem sao. 【己 夾 Ngẫu nhiên như vậy mới hay. Nếu đặc biệt gọi đến đề biển, thì thực chẳng ra văn chương nữa.】 Bảo Ngọc chưa biết ý định của bố, đành phải đi theo.

Vừa đến cửa vườn, đã thấy Giả Trân dẫn các người chấp sự đứng hầu một bên. Giả Chính bảo: "Cháu hãy cho đóng cửa vườn lại, để chúng ta xem bên ngoài đã, rồi sẽ vào sau." 【庚 側 Chính là cái nhìn của người sành sõi.】 Giả Trân sai người đóng cửa lại. Giả Chính trước hết đứng ngắm nghía năm gian cửa chính, nóc nhà cong, lợp ngói ống; cánh cửa và bực cửa đều chạm trổ theo kiểu mới, không sơn vẽ hoa hòe; một dãy tường quét vôi trắng xóa, 【己 夾 Cửa nhã, tường nhã, chẳng rơi vào lối sáo.】 dưới thềm lát đá trắng thành hình hoa sen. Nhìn hai bên tường trắng như tuyết, dưới xây đá có vân như da hổ, không lòe loẹt như lối nhà giàu thô tục. Giả Chính lấy làm thích, bảo mở cửa đi vào. Thoạt nhìn, một dãy núi xanh chắn ngay trước mặt. 【己 夾 Che khuất hay thay.】

Các gia khách đều nói: "Núi đẹp thật!" Giả Chính nói: "Nếu không có núi này, thì khi vào sẽ trông thấy hết cả các cảnh đẹp ở trong vườn, còn thú gì nữa?" Mọi người nói: "Rất đúng. Nếu ngài không có kiến thức rộng rãi (trong lòng không có nghìn gò vạn khe) thì làm sao nghĩ được như thế!"

Đi vào tận nơi, thấy đá trắng chồng chất, 【己 夾 Nghĩ đến cảnh trong đó, nhất thời khó phân biệt phương hướng. Dùng những chữ "trước", "sau", "bên này", "bên kia", chính là không phân biệt được đông tây.】 hoặc như hình quỷ quái, hoặc như hình thú dữ, ngang dọc đứng chầu nhau; bên trên, rêu xanh lấm tấm, cây leo chỗ thưa chỗ nhặt, 【己 夾 Từng dùng hai khu vườn cũ cải tạo mà thành, nên viết như thế này mới đúng. Tinh tế quá!】 ở giữa hiện lên một con đường nhỏ quanh co. 【己 夾 Cảnh trí hay! Sơn Tử Dã tinh thông thuật này. ◇ Đây là đường mòn nhỏ, không phải đường dành cho xa giá. Nay Giả Chính vốn muốn dạo ngắm phong cảnh, nên mới tả những chỗ này. Ngẫm ra đường lớn thông hành, tự có khí tượng đường hoàng, trang trọng, chẳng cần tả kỹ. Đoạn sau lúc tỉnh thân sẽ biết.】 Giả Chính nói: "Chúng ta vào con đường này chơi, rồi ra đường bên kia, thế mới nhìn khắp được."

Rồi bảo Giả Trân dẫn đường, còn mình thì dắt Bảo Ngọc đi quanh lên núi. 【己 夾 Hồi này là đầu mối cương lĩnh của toàn sách, chẳng thể không tả kỹ, lại càng chẳng thể không phê bình kỹ. Nhờ vậy cảnh ra vào lui tới của mười hai thoa trong đoạn sau mới không rối loạn, người đọc cũng như tự mình đến tận nơi. Nay Giả Chính tuy vào cửa chính, nhưng đi đường hẻo lánh. Xét cả khu vườn lớn này,

đường dê lối chim không dưới mấy trăm ngả, xuyên đông qua tây, men núi vượt nước. Muôn ngàn lần chớ lấy con đường Giả Chính đi hôm nay mà khảo cứu phương hướng nền đất. Vì thế chính điện lại viết ở cuối cùng, đủ thấy không phải đi theo đường lớn, mà là quanh co chuyển ngoặt rồi mới tới.】【庚側 Bảo Ngọc lúc này đã liệu biết lành nhiều dữ ít.】 Ngẩng lên trông thấy phía trước có một tảng đá mặt nhẵn như gương,【庚側 Mới lạ.】 chính là chỗ đáng để đề thơ.【己夾 Chỗ lưu đề thật tinh tế, chẳng cần hạn định vào cái lối khắc vàng chạm bạc tầm thường; chỉ nhờ sức gỗ táo, gỗ lê dùng khắc in là đủ.】

Giả Chính quay lại hỏi: "Các ông xem chỗ này nên đề thế nào cho hay?" Có người xin đề hai chữ "Điệp Thúy" *ndlr: Màu xanh của núi và của cây cối chồng chất lên nhau.*, có người xin đề "Cẩm Chướng" *ndlr: Núi gấm.*, có người xin đề "Trại Hương Lô" *ndlr: Trại thi nhau. Hương lô: Đời Hán có người thợ khéo lắm in một cái lư hương như hình quả núi, gọi là Bắc sơn hương lô. Ở đây ý nói quả núi này đẹp hơn Bắc sơn hương lô.*. Lại có người xin đề "Tiểu Chung Nam" *ndlr: Nụ Chung Nam nhỏ: một quả núi ở phía nam Thiểm Tây, phía đông Hà Nam, phía tây Cam Túc, phong cảnh rất đẹp.*. Tất cả hàng mấy chục tên. Mọi người biết Giả Chính muốn thử tài Bảo Ngọc, cho nên đều nghĩ mấy chữ sáo mép cho qua. Bảo Ngọc cũng biết ý ấy.【己夾 Bổ sung làm rõ, hay.】

Giả Chính nghe xong, ngoảnh lại hỏi Bảo Ngọc. Bảo Ngọc nói: "Cổ nhân có câu: 'Làm mới chẳng bằng thuật cũ, khắc xưa rốt cuộc hơn chạm nay.'【己夾 Chưa từng nghe cổ nhân nói hai câu này, nhưng lại nghe như đã có.】 Huống chi nơi này không phải là chủ sơn chính cảnh, vốn chẳng có gì đáng đề, chẳng qua là bước đầu dò cảnh tiến thêm một bậc mà thôi.【己夾 Lời bàn này thì phải.】 Sao bằng dùng ngay mấy chữ cũ 'Khúc kính thông u xứ' (Đường quanh thông chốn u *ndlr: Con đường nhỏ, quanh co, đưa đến chỗ thắng cảnh.*), mới có nghĩa bao quát và hàm súc." Mọi người khen: "Phải lắm! Hay lắm! Cậu Hai thông minh, tài tình, không như chúng tôi là hạng mọt sách." Giả Chính cười nói: "Không nên khen nó quá. Nó còn bé, chẳng qua nghĩa mười hiểu một, góp làm trò cười đấy thôi, để sau bàn lại."

Mọi người lại đi vào hang đá, thấy cây đẹp xanh um, hoa lá rực rỡ, một dòng nước trong từ chỗ cây cối đằng xa chảy xuống khe đá.【己夾 Dòng nước này là do sức người dẫn vào mà thành.】

Đi mấy bước nữa, rẽ sang phía bắc,【己夾 Tinh tế quá! Đoạn sau nói vào cửa góc sau phòng ngủ Giả mẫu, là cảnh các thoa hằng ngày qua lại. Đoạn sau lại nói chỗ các thoa ở, chỉ ở vùng tây bắc, gần nhất sau phòng ngủ Giả mẫu, đều từ chữ "bắc" này mà ra.】 có một chỗ rộng phẳng, hai bên có lầu cao vút, nóc vẽ, cột sơn, ẩn núp dưới sườn núi ngọn cây. Cúi xuống nhìn thì thấy dòng trong chảy ngọc, bực đá xuyên mây,【己夾 Trước đã tả núi đến chỗ rộng, đây thì từ chỗ thấp đến chỗ cao, mỗi cảnh đều khắp.】 lan can đá trắng, bao lượn quanh hồ. Đầu cầu đá ba nhịp con thú giả trông như khi ngậm vào, khi nhả ra. Trên cầu có cái đình.【己夾 Trước đã tả núi tả đá, nay thì tả ao tả lầu, mỗi cảnh đều khắp.】

Giả Chính cùng mọi người vào ngồi trong đình,【己夾 Đình này đại để bốn phía thông suốt, là chỗ yết hầu trọng yếu của các lối môn.】 hỏi: "Theo ý các ông nên đề chữ gì ở đây?" Mọi người đều nói: "Ngày trước trong bài 'Ký Túy Ông đình' của Âu Dương Tu *ndlr: Âu Dương Tu tự là tính Thúc, hiệu là Túy ông. Một nhà văn nổi tiếng ở đời Tống có làm hai bài ký Túy ông đình. Nay ở Từ Huyện. tỉnh An Huy, còn di tích cái đình này.* có câu 'Hữu đình dực nhiên' *ndlr: Quang đãng, sáng sủa.* (Có đình như cánh chim). Vậy nên đặt là 'Dực Nhiên'." Giả Chính nói: "'Dực Nhiên' hay thật, nhưng đình này ở trên mặt nước, cũng nên nói đến nước mới phải. Cứ ý tôi nghĩ, Âu Dương Tu có câu 'Tả ư lưỡng phong chi gian' *ndlr: Suối chảy qua khe giữa hai quả núi.* (Chảy từ giữa hai ngọn núi), vậy nên dùng chữ 'tả' mới được." Có một người khách nói: "Phải lắm! Thế thì nên dùng hai chữ 'Tả Ngọc' *ndlr: Nước chảy ra từng hạt ngọc.* là hay."

Giả Chính vuốt râu ngẫm nghĩ, rồi sai Bảo Ngọc cũng thử nghĩ xem. Bảo Ngọc nói: "Cha vừa dạy rất phải, nhưng xét cho kỹ, có lẽ ngày trước Âu Dương Tu dùng chữ 'tả' đề vào Nhưỡng tuyền *ndlr: Nước suối ngon có thể dùng để nấu rượu.* thì đúng, bây giờ dùng chữ 'tả' ở đây hình như chưa ổn. Huống chi đây là biệt thự 'tỉnh thân', cũng nên theo như thể văn ứng chế, nếu dùng chữ 'Tả Ngọc', con sợ thô lậu không nhã. Xin đề thế nào cho có nghĩa sâu xa hơn." Giả Chính cười nói: "Các ông nghe nó nói thế nào? Vừa rồi mọi người đặt chữ mới, thì mày bảo không bằng dùng chữ cũ; bây giờ dùng chữ cũ, mày lại bảo là không ổn! Thế mày định dùng chữ gì?" Bảo Ngọc thưa: "Dùng hai chữ 'Tả Ngọc', sao bằng dùng hai chữ 'Thấm Phương' *ndlr: Nước được mùi thơm.* 【庚側 Thực mới mẻ thanh nhã.】 chẳng mới và lịch sự hay sao?" 【己夾 Quả nhiên.】 Giả Chính vuốt râu, gật đầu không nói gì. 【庚眉 Sáu chữ này là nét mặt người cha nghiêm khắc lộ vẻ hân hoan vậy. Nhâm Ngọ xuân.】 Mọi người chìu ý ngay, khen Bảo Ngọc tài tình khác thường. Giả Chính nói: "Đề hai chữ trên biển cũng dễ, thử làm đôi câu đối bảy chữ xem sao." Bảo Ngọc nhìn quanh một lượt, nghĩ ngay ra, bèn đọc:

> Quanh bờ vẻ biếc ba hàng hiên, 【己夾 Cốt yếu, thiết thực chữ "thủy" (nước).】
> Cách bến mùi thơm một dây hoa.

【己夾 Hợp cảnh đến tột, đối rất khéo! Yêu kiều tú mị, đúng thể thơ Hương Liêm, tức giọng thơ khuê các.】

Giả Chính nghe xong gật đầu mỉm cười. Mọi người lại khen ngợi một hồi.

Ra khỏi đình, sang qua ao, từ một ngọn núi, một hòn đá, một bông hoa, một gốc cây chỗ nào họ cũng để ý ngắm nghía. 【己夾 Tả gộp hai câu, đã thấy đường đi càng xa, lại đến đường phía bắc rồi.】

Chợt ngẩng đầu lên thấy trước mặt một dãy tường trắng, mấy ngôi nhà con xinh xắn, thấp thoáng trong đám hàng nghìn khóm trúc xanh. Mọi người đều nói: "Chỗ này nhã thật!" 【庚側 Chỗ này mới đáng làm chỗ ở cho Tần nhi (Đại Ngọc).】

Rồi cùng đi vào. Bước vào cửa là một dãy hành lang quanh co. 【己夾 Không trùng với lối siêu thủ du lang.】 Dưới thềm có con đường đá. Mặt trước ba gian nhà nhỏ, sạch sẽ, cửa khép cửa mở. Trong nhà kê bàn ghế giường chiếu ngay ngắn gọn gàng. Từ phía trong có cửa con đi ra sân sau. Có mấy cây lê cao lớn, mấy cụm chuối um tùm. Lùi về phía sau, lại có vài gian nhà nhỏ. Chân tường có một dòng suối rộng chừng một thước quanh co theo thềm đến dãy nhà đằng trước, rồi từ trong những khóm trúc róc rách chảy ra.

Giả Chính cười nói: "Chỗ này 【庚側 Một chỗ.】 thú đấy. Đêm trăng mà ngồi dưới cửa sổ đọc sách, cũng không uổng một đời." Nói rồi nhìn Bảo Ngọc, Bảo Ngọc sợ quá cúi đầu xuống. 【己夾 Điểm một nét.】 Mọi người vội vàng nói lảng sang chuyện khác, 【己夾 Khách thì chẳng thể không có.】 lại nói: "Chỗ này nên đề một cái biển bốn chữ." Giả Chính cười hỏi: "Bốn chữ gì?" Một người đọc: "'Kỳ Thủy di phong' *ndlr: Điển tích trong kinh Thi. Phong nhã của bên Kỳ sót lại.*." Giả Chính nói: "Quê lắm." 【己夾 Ta cũng thấy thế.】 Lại một người đọc: "'Tuy Viên nhã tích' *ndlr: Di tích của vườn Thư.*." Giả Chính nói: "Cũng quê." Giả Trân đứng bên cạnh nói: "Lại đến chú Bảo nghĩ thôi." 【庚眉 Lại đổi một kiểu bố cục. Nhâm Ngọ xuân.】

Giả Chính nói: "Nó là đồ khinh bạc, chưa làm nổi đã khen chê người khác." 【庚側 Biết con chẳng ai bằng cha.】 Mọi người nói: "Khen chê đúng thì làm thế nào được." Giả Chính vội nói: "Thôi! Đừng nuông nó thế." Rồi bảo: "Hôm nay cho mày muốn nói gì thì nói, phải bàn cãi ra lẽ đã rồi mới cho mày làm. 【己夾 Lại một kiểu viết khác, nếu không thì chẳng những cứng nhắc, mà còn mất hết thể cách thường ngày của người cha nghiêm khắc.】 【庚眉 Lúc làm thơ văn, dù là Chính lão cũng có lệnh chỉ như vậy, đủ biết người cha nghiêm khắc cũng không làm gì được hắn. Bọn công tử bất tài (hoàn khố) hãy xem đây. Ky

Hốt.】 Những câu đề vừa rồi, có câu nào được không?" Bảo Ngọc nói: "Hình như đều không được cả." **【己 夾 Biết rõ là cố ý để hắn bác bẻ bàn luận, được dịp tha hồ thi triển.】**

Giả Chính cười nhạt: "Làm sao mà không được?" Bảo Ngọc nói: "Đây là nơi ra chơi đầu tiên của Quý phi, nên có những lời chúc tụng mới phải. Nếu muốn dùng bốn chữ đề biển thì có sẵn của cổ nhân rồi, cần gì phải làm nữa." Giả Chính nói: "'Kỳ Thủy' và 'Tuy Viên' không phải là chữ của cổ nhân hay sao?" Bảo Ngọc thưa: "Mấy chữ ấy cũ lắm. Sao bằng đề: 'Hữu Phượng lai nghi' *ndlr: Có chim phượng đến múa, ý nói điềm lành trong cảnh tượng thái bình.* **【己 夾 Quả nhiên, hay ở chỗ song quan (hai nghĩa) ngầm hợp.】** còn hơn." Mọi người nhao lên khen hay. Giả Chính gật đầu nói: "Thằng ngu! Thực là đồ lấy ống dòm trời, lấy bầu đong biển." Lại bảo: "Phải đề một câu đối nữa." Bảo Ngọc lại đọc:

> Bên cửa cờ tan tay vẫn mát, **【己 夾 Chữ "do" (còn) hay! "Thượng lục", "do lương" bốn chữ, khiến người như đặt mình giữa rừng trúc nghìn vạn ngọn.】**
>
> Trong lò trà cạn khói còn thơm.

【己 夾 Chữ "thượng" (vẫn) hay tuyệt! Chẳng cần nói ra chữ "trúc" (tre), nhưng đúng là tinh xá trong rừng trúc.】

Giả Chính lắc đầu: "Chưa lấy gì làm hay." Nói xong, dắt mọi người đi ra.

Lúc sắp đi, chợt nghĩ việc gì, **【己 側 Không cứng nhắc.】** Giả Chính hỏi Giả Trân: "Chỗ này nhà cửa, bàn ghế có đủ, **【庚 側 Cú dừng này không thể thiếu.】** nhưng màn, rèm và các đồ trần thiết đã xếp đặt đâu vào đấy chưa?" **【己 夾 Một thiên văn dài như thế, không dừng một nhịp như vậy, thì còn ra câu chuyện gì?】**

Giả Trân thưa: "Những đồ trần thiết phải sắm thêm nhiều, đến ngày ấy sẽ đâu có đấy. Các thứ màn, rèm, hôm nọ chú Liễn nói còn thiếu. Vì lúc mới khởi công, đã vẽ đồ bản theo đúng kích thước và sai người đi thửa, hôm qua chắc đã làm được một nửa." **【己 夾 Bổ sung ra cảnh bận rộn nghìn mối ngổn ngang gần đây.】** Giả Chính nghe nói, biết việc này không phải của Giả Trân, liền cho đi gọi Giả Liễn.

Một lúc, Giả Liễn đến. **【己 夾 Tả ra cảnh bận rộn.】** Giả Chính hỏi: "Tất cả bao nhiêu thứ? Đã được bao nhiêu rồi? Còn thiếu bao nhiêu nữa?" Giả Liễn nghe hỏi, vội vàng rút quyển sổ ở trong ống giày ra xem, **【己 夾 Tinh tế quá! Từ đầu đến cuối, thể chẳng làm một nét bút cẩu thả cho yên chuyện.】** rồi trình: "Các thứ đoạn thêu rồng, thêu hoa, **【己 夾 Một chữ một câu.】** các thứ hoa lụa chỉ điều chỉ viền, **【己 夾 Hai chữ một câu.】** các thứ màn che lớn nhỏ cộng một trăm hai mươi chiếc, hôm nọ đã được tám mươi chiếc, còn thiếu bốn mươi chiếc. Rèm hai trăm chiếc, sắm đủ rồi. Ngoài ra còn rèm da hai trăm chiếc, 〔二〕 rèm trúc sơn đỏ tết chỉ vàng một trăm chiếc, rèm trúc sơn đen hai trăm chiếc, rèm thêu hoa năm màu hai trăm chiếc, mỗi thứ đã được một nửa, đến mùa thu thì đủ cả. Gối tựa, khăn bàn, quần giường, đệm ghế, mỗi thứ một nghìn hai trăm chiếc, đã đủ cả rồi."

Mọi người vừa nói chuyện vừa đi, **【己 夾 Rất phải!】** đã đến một ngọn núi xanh chênh chếch. **【己 夾 Chữ "tà" (chênh chếch) tinh tế, chẳng cần câu nệ phương hướng. Chỗ các thoa ở, như Đạo Hương thôn, Tiêu Tương quán, Di Hồng viện, Thu Sảng trai, Hành Vu uyển… đều cách nhau không xa, rốt cuộc chỉ ở một góc. Nhưng xử trí khéo léo, khiến người thấy nghìn gò vạn khe, hoảng hốt chẳng biết đâu là cùng. Gọi là "hội tâm xứ bất tại viễn" (chỗ hội lòng chẳng cốt ở xa). Đại để một non một nước, một cây một đá, toàn nhờ cách xen cài, sắp đặt của con người.】**

Đi vào trong núi, thấp thoáng có một bức tường thấp, đất vàng, trên tường có rơm che. **【己 夾 Phối hợp hay!】** Có mấy trăm cây hoa hạnh, trông như lửa phun, ráng phủ. Mặt trong có mấy gian nhà tranh. Mặt ngoài có những cây dâu, dâm bụt và găng mơn mởn tốt tươi theo nhau chỗ nhô ra, chỗ lượn vào, đan thành hai hàng rào xanh. Dưới

chân núi, ngoài hàng rào có cái giếng khơi, bên cạnh có gầu và trục kéo nước; mé dưới có mảnh rộng phẳng lì, có luống rau tươi tốt, trông bát ngát mênh mông. 【己 夾 Đọc đến đây, lại cười sách tiểu thuyết khác: một vạn khu vườn đều là đình Mẫu Đơn, vườn Thược Dược, lan can chạm, xà cột vẽ, gác quỳnh lầu son, không hề thấy sai biệt.】

Giả Chính cười nói: "Chỗ này thế mà có ý nghĩa lắm. Tuy tự tay người ta bày đặt ra, nhưng nhìn đến ai cũng phải cảm xúc, khêu gợi lòng ta muốn về hưởng thú điền viên." 【己 夾 Đang lúc cảnh tình nóng rộn nhất, lại dùng nét bút lạnh để điểm vào, cho nên mới hay.】 "Chúng ta hãy vào đấy nghỉ ngơi xem." Nói xong đang định đi vào, chợt thấy bên ngoài hàng giậu có một hòn đá, cũng là chỗ đáng đề thơ. 【己 夾 Lại càng thích đáng. Nếu có chỗ treo biển, hoặc dùng đá mặt gương nữa, thì còn ra văn chương gì? Chợt nghĩ ra hai chữ "thạch kiệt" (bia đá), lại mượn đó gợi ra bao nhiêu khí vị đồng quê. Một bụng nghìn gò vạn khe, chỉ trên tấm bia đá này.】 【庚 側 Thực hay, thực mới.】

Mọi người cười nói: "Đẹp lắm! Đẹp lắm! Chỗ này mà treo biển đề chữ, thì hết hẳn phong vị nhà quê. Dựng một cái bia ở đây lại càng thêm vẻ đẹp. Nếu không có bài thơ 'Điền gia' của ông Phạm Thạch Hồ *ndlr: Phạm Thành Đại, hiệu Thạch Hồ cư sĩ, một nhà văn nổi tiếng đời Cao Tông triều Nam Tống, có làm bài thơ tả phong vị nhà làm ruộng.* thì không tả hết được cái đẹp của nó." 【己 夾 Trong nhà không thể thiếu những vị khách thanh đàm như thế.】 【庚 側 Khen phải, ông khách quê vụng này có chút ý vị.】

Giả Chính nói: "Xin các ông đề cho." Mọi người nói: "Vừa rồi cậu Bảo nói làm mới không bằng theo cũ, cổ nhân đã nói nhiều rồi, chi bằng đề ngay 'Hạnh Hoa thôn' là hay." Giả Chính nghe nói, cười bảo Giả Trân: "Nhờ có câu ấy, ta lại nghĩ ra một điều. Chỗ này đẹp cả, chỉ thiếu một cái kỳ bài bán rượu thôi. Ngày mai làm cho ta một cái, mặt ngoài cứ theo lối nhà quê, không cần trang hoàng, lấy một con sào treo kỳ bài vào đó rồi buộc lên ngọn cây là được." Giả Trân vâng lời, lại thưa: "Chỗ này không cần nuôi các loài chim đẹp biết hót, chỉ nuôi ngỗng, vịt, gà… thì mới đúng." Giả Chính cùng mọi người đều nói: "Đúng đấy!"

Giả Chính lại nói: "'Hạnh Hoa thôn' hay thực, nhưng hiềm vì phạm vào chính tên thôn của người ta, đợi xin Quý phi đặt tên mới phải." Mọi người nói: "Phải đấy, nhưng bỏ trống không tiện, cũng nên dùng chữ gì?" Mọi người đương nghĩ, Bảo Ngọc sốt ruột, 【己 夾 Lại đổi một kiểu viết mới không cứng nhắc.】 không chờ Giả Chính bảo, 【己 夾 Quên cả giữ ý, thú vị.】 nói ngay: "Thơ cũ có câu 'Hồng hạnh sao đầu quải tửu kỳ' *ndlr: Trên ngọn cây mận treo kỳ bài bán rượu.*. Nay xin đề bốn chữ: 'Hạnh liêm tại vọng' *ndlr: Cờ bán rượu trên cây hạnh trước mặt.* 【己 夾 Hay ở một chữ "tại" (ở).】 là hơn." Mọi người đều nói: "Hai chữ 'tại vọng' hay lắm, lại ngụ ý 'Hạnh hoa' không." Bảo Ngọc cười nhạt: 【己 夾 Quên cả giữ ý là hay nhất.】 "Tên thôn mà dùng hai chữ 'Hạnh Hoa' thì quê lắm. Thơ Đường có câu: 'Sài môn lâm thủy đạo hoa hương' *ndlr: Cửa tre dòm xuống nước, mùi lúa thơm ngào ngạt.*. Sao không dùng ba chữ 'Đạo Hương thôn' có hay không?" Mọi người đều vỗ tay khen: "Hay!" Giả Chính quát to: 【庚 眉 Yêu đến tột, mừng đến tột, nên cố ý nói lời này. ◇ Tác giả đến đây, há chẳng cười vỡ bụng? Nhâm Ngọ xuân.】 "Thằng súc sinh ngu ngốc kia, mày biết được mấy vị cổ nhân, nhớ được mấy bài thơ cũ, đã dám múa mép trước các vị tiền bối? Vừa rồi cho phép mày nói bừa, chẳng qua ta thử xem mày hay dở thế nào, để làm trò cười đấy thôi. Mày cứ tưởng thực đấy à?"

Nói xong, dẫn mọi người vào trong nhà tranh. Ở đây, cửa sổ dán giấy, giường gỗ đơn sơ, không có gì là hào hoa phú quý cả. Giả Chính trong lòng rất sung sướng, lại nhìn Bảo Ngọc nói: "Chỗ này thế nào?" Mọi người thấy hỏi, đều

khẽ đẩy Bảo Ngọc, xui Bảo Ngọc nói là đẹp. Bảo Ngọc không nghe, nói ngay: "Xem ra chỗ này kém xa 'Hữu Phượng lai nghi'." 【己 夾 Công khai tự đặt tên, hay!】

Giả Chính nói: "Hừ! Đồ ngu xuẩn! Chả biết gì. Mày chỉ thích lầu son gác tía đẹp đẽ một cách thô tục, biết đâu được cái cảnh u nhã này. Rút lại chỉ vì lỗi tại mày không chịu đọc sách thôi." Bảo Ngọc đáp: "Cha dạy đành là phải, nhưng cổ nhân có nói hai chữ 'thiên nhiên' con không hiểu ý ra làm sao?"

Ai nấy thấy Bảo Ngọc bướng bỉnh, sợ sẽ bị mắng; nay thấy hắn hỏi nghĩa hai chữ "thiên nhiên" đều vội nói: "Cái gì cậu cũng hiểu cả, sao lại còn phải hỏi hai chữ 'thiên nhiên'. 'Thiên nhiên' nghĩa là tự nhiên mà có, không phải sức người làm được." Bảo Ngọc nói: "Thế thì chỗ này đặt thành trang trại, rõ ràng là do người bày đặt ra. Xa thì không có hàng xóm, gần thì không có thành quách, dựa vào núi thì không có mạch, trông ra nước thì không có nguồn, chỗ cao thì không có tháp nhà chùa, chỗ thấp thì không có cầu ra chợ, trơ trọi đứng một mình, không phải là nơi bao la rộng rãi. Sao bằng mấy nơi trước có vẻ tự nhiên hơn. Tuy có giồng trúc, khơi suối cũng hơi xuyên tạc, nhưng không hại gì. Cổ nhân có bốn chữ 'bức họa thiên nhiên', sợ chỗ này không đáng có thôn trang, và sơn thủy, mà gượng bày đặt ra, dù khéo léo đến đâu cũng vẫn không hợp."

Bảo Ngọc nói chưa dứt lời, Giả Chính nổi giận thét lên: "Thôi, bước ngay!" Bảo Ngọc vừa đi ra, Giả Chính lại thét: "Hãy quay lại, làm thêm câu đối nữa, nếu không làm được thì ta sẽ vả vào mồm!" 【庚 眉 Gọi là "chẳng làm gì được hắn" vậy, ha ha! Ky Hốt.】

Bảo Ngọc đành phải đọc:

> Giặt vải xanh tươi nguồn dưới bến, 【庚 夾 Trích từ Kinh Thi để chúc tụng, thật thỏa đáng.】
> Hái rau thơm đượm khách trong mây.

【庚 夾 Trích Phong, trích Nhã đều thỏa đáng. Nhưng trong vẻ quan miện (chốn triều đình) lại không mất giọng Hương Liêm (thơ khuê các).】

Giả Chính nghe xong, lắc đầu nói: "Cũng chẳng ra gì!" Rồi dắt mọi người đi ra, đi quanh sườn núi, khi trong hoa, khi dưới liễu, khi trên núi, khi bên sông, đến rặng đồ mi, vào giàn mộc hương, lên đình mẫu đơn, qua vườn thược dược, tới viện tường vi, tựa vào khóm ba tiêu, ngang dọc, quanh co. 【己 夾 Dùng lối sáo một chút để bó lại; nối với nhịp dừng trước, phá cách nên không cứng.】

Chợt nghe thấy tiếng nước ở trong hang đá róc rách chảy ra, trên thì dây leo lòng thòng rũ xuống, dưới thì hoa rụng rập rờn trôi quanh. 【己 夾 Vẫn là suối Thấm Phương. Rốt cuộc quy mô nền đất chẳng lớn, toàn là cái khéo che giấu quanh co đó thôi.】

Mọi người đều nói: "Đẹp lắm!" Giả Chính hỏi: "Các ông định đề chữ gì?" Mọi người nói: "Không cần phải nghĩ nữa, cứ viết ba chữ 'Vũ Lăng nguyên' *ndlr: Theo bài ký "Nguồn đào" (Đào nguyên) của Đào Tiềm đời Tấn.* là được rồi." Giả Chính cười nói: "Cũ lắm! Lại không đúng sự thực." Mọi người cười: "Không thì đề bốn chữ 'Tần nhân cựu xá' *ndlr: Nhà cũ của người đời Tần, tức là người đời Tần vào tránh loạn ở trong Đào nguyên.* cũng được." Bảo Ngọc nói: "Lại càng hỏng nữa. 'Tần nhân cựu xá' có ý là tránh loạn, dùng thế nào được? Chi bằng dùng bốn chữ 'Liễu Đình hoa tự' là hơn *ndlr: Bờ cỏ liễu bên hoa (cỏ liễu là một loại cỏ thơm mọc dưới nước).*." Giả Chính nói: "Cũng lại nhảm nữa!"

Giả Chính đi vào trong hang, hỏi Giả Trân: "Có thuyền không?" Giả Trân nói: "Có bốn thuyền hái hoa sen, một thuyền ngồi chơi, nhưng bây giờ chưa làm xong." Giả Chính cười nói: "Tiếc rằng không vào được." Giả Trân nói: "Đi

quanh lên núi, sẽ đến nơi." Nói rồi đi trước dẫn đường. Mọi người níu dây vịn cây đi lên, thấy mặt nước hoa rụng man mác, dòng suối trong vắt rập rờn quanh co; hai hàng liễu rủ bên bờ, những cây đào, cây mận, mọc chen nhau che rợp cả bóng mặt trời. Khắp nơi, không có một chút đất bụi. Trong rặng liễu nhô ra một nhịp cầu, lan can sơn đỏ. 【己夾 Chỗ này mới thấy chữ "son phấn". Liễu xanh cầu đỏ, những chấm điểm này cũng chẳng thể thiếu. Đoạn sau tả Lô Tuyết am thì gọi là cầu eo ong, đều bố trí thỏa đáng, chẳng phải bức họa chết cứng.】

Qua cầu, đường thông các ngả; 【己夾 Bổ sung bốn chữ, tinh tế quá! Nếu không thì sau này Bảo Thoa qua lại, ắt ngày ngày trèo non vượt núi. Nhớ rõ chỗ này, mới biết đường thường đi của Bảo Ngọc đoạn sau, không phải là chỗ này.】 xa xa, có một tòa nhà ngói mát mẻ và một dãy tường hoa. Ở đây mạch núi chính 【己夾 Hai lần thấy chủ sơn (núi chính), Đạo Hương thôn lại nói "trong lòng núi", không tả chủ sơn mà vẫn đủ thấy chủ sơn chốn chốn chiếu ứng, nối liền nhau không dứt.】 đều xuyên qua tường chia đi các ngả. 【己夾 Hay cho ý tưởng.】

Giả Chính nói: "Tòa nhà này ở đây chẳng có nghĩa lý gì!" 【己夾 Cố ý dừng một nét bút ở đây, khiến đoạn sau càng thêm sinh sắc. Ấy là phép "vị dương tiên ức" (chưa khen đã chê). Bởi Bảo Thoa và Tần nhi (Đại Ngọc) đối lập nhau, thực có chỗ khó tả.】

Rồi bước vào cửa. Chợt thấy mặt trước có một quả núi đá lấp lánh cao ngất trời, xung quanh bao bọc bằng các thứ đá đủ các màu, che kín hẳn những nhà cửa bên trong. Ở đây, không có một gốc cây, 【己夾 Lại càng kỳ diệu!】 toàn những cỏ lạ: hoặc leo lên núi, hoặc bò ra đất, hoặc từ trên núi rủ xuống, hoặc luồn qua khe đá chui ra; lại có những dây từ mái nhà bò xuống, leo quanh cột chằng chịt cả bờ hè, 【己夾 Càng hay!】 như vải xanh phất phơ, như sợi vàng uốn khúc, quả đỏ hoa vàng, hương thơm ngào ngạt, không một thứ hoa nào có thể bì được. 【己夾 Ba chỗ trước đều còn ở trong ý liệu của người ta, riêng chỗ này là công trình kim cổ chưa từng thấy trong sách vở. Liên tiếp dùng mấy chữ "hoặc" là học từ bài "Nam Sơn thi" của Xương Lê.】

Giả Chính nói: "Thú quá! 【己夾 Trước có hai chữ "vô vị" (chẳng có nghĩa lý gì), đến đây lại nói "hữu thú" (thú vị), càng thêm sinh sắc, càng thêm trọng đại.】 Chỉ hiềm không biết là những loại cỏ gì?" Có người nói là: "Tiết lệ đằng la." Giả Chính nói: "Tiết lệ đằng la làm gì có hương thơm lạ này?" Bảo Ngọc nói: "Thực không phải. Trong loại cỏ này cũng có tiết lệ đằng la, nhưng hương thơm là của đỗ nhược, hành vu. Còn cái giống này, hình như đây là cỏ 'chỉ lan', kia là cỏ 'thanh cát', đây là 'kim đăng', kia là 'ngọc lộ', thứ đỏ kia là 'tử vân', thứ xanh này là 'thanh chi'. 【己夾 Cỏ kim đăng thấy chép trong *Tự Vựng*. Cỏ ngọc lộ thấy trong *Sở Từ*, ở câu nói loài "côn lộ" lẫn trong đám cỏ rậm. Các tên chỉ, cát, vân, chi đều không cần chú thích, vì người đọc đã gặp quá nhiều. Sách này viết rất nhiều vật lạ, có thứ người ta cả đời chưa từng nghe chưa từng thấy, nhưng thực đều là vật có thực; cũng có thứ tên gọi sai khác mà lý vẫn giống nhau.】

Nhớ đến những cỏ lạ đã nói ở trong Ly Tao, Văn Tuyển, nào là hoắc nạp, khương vựng, 〔三〕 nào là luân tỏ, tử giáng; lại còn có cỏ thạch phàm, thủy tùng, phù lưu, 【己夾 Đây là từ *Ngô Đô phú* của Tả Thái Xung.】 cũng có những cỏ lục di, đan tiêu, mi vu, phong liên. 【己夾 Trở lên là *Thục Đô phú*.】 Nay đã lâu năm, người đời không thể nhớ lại được, nên cứ trông hình dạng mà đặt tên; dần dần gọi sai đi, có lẽ thế đấy." 【己夾 Tự chú thêm một nét làm chứng, hay!】

Bảo Ngọc nói chưa dứt lời, Giả Chính thét lên: "Ai hỏi đến mày?" 【己夾 Lại một kiểu ngăn chặn.】 Bảo Ngọc sợ hãi lùi xuống, không dám nói nữa.

Giả Chính thấy hai bên hành lang có tay vịn, nhân tiện đi vào. Trước mặt, năm gian nhà mát mẻ, giàn hoa dựng lên, bốn mặt hành lang, cửa sổ sơn xanh vách bóng, trông rất thanh nhã. Giả Chính thở dài: "Ở đây mà pha trà, đánh đàn, thì chẳng cần phải đốt trầm nữa. 【己夾 Hai chỗ trước, một là "dưới trăng đọc sách", một là "gợi lòng về điền viên", chỗ này thì

"pha trà đánh đàn". Những lời chốt đều tuyệt hay.】 Không ngờ lại có chỗ này, các ông chắc phải có những câu hay đề ở đây cho khỏi phụ cảnh đẹp." Mọi người cười nói: "Sao bằng đề bốn chữ 'Lan Phong Huệ Lộ' *ndlr: Gió hoa lan, sương hoa huệ.* là thiết thực hơn." Giả Chính nói: "Thế mới được bốn chữ thôi, còn câu đối?" Một người nói: "Tôi nghĩ được một câu, xin các vị chữa cho." Nói rồi đọc:

> Đỗ nhạc ngạt ngào châu minh nguyệt,
> Xạ lan sực nức viện tà dương.

Mọi người nói: "Hay thì hay thực, chỉ có hai chữ 'tà dương' chưa ổn." Người ấy nói: "Cổ thi có câu 'Mi vu mãn viện khấp tà dương' *ndlr: Hoa cỏ đầy sân khóc bóng chiều.*." Mọi người nói: "Buồn lắm! Buồn lắm!" Lại có một người nói: "Tôi cũng có một câu, xin các vị chữa cho." Nói xong đọc:

> Ba ngõ gió đưa hương ngọc huệ,
> Một sân giăng rọi bóng kim lan.

【己夾 Hai câu đối này đều chỉ là mồi câu để dụ Bảo Ngọc, chẳng cần nghiêm túc phê bình.】

Giả Chính vuốt râu, ngẫm nghĩ, cũng muốn để một câu. Chợt trông thấy Bảo Ngọc đứng yên bên cạnh, mới thét: "Sao lúc đáng nói mày không nói, định để người ta mời mày hay sao?" Bảo Ngọc thưa: "Chỗ này làm gì có 'lan xạ', 'minh nguyệt' và 'châu chữ', nếu cứ kể ra cho hết, thì đề đến hai trăm câu cũng không đủ." Giả Chính nói: "Ai gõ đầu mày bắt phải nói những chữ ấy?" Bảo Ngọc thưa: "Đã thế thì cái biển nên đề bốn chữ: 'Hành Chỉ thanh phân' *ndlr: Thơm mát của cỏ hành cỏ chỉ.*. Câu đối thì đề:

> Ngâm câu đậu khấu, thơ càng đẹp,
> Sao giấc đồ mi, mộng vẫn thơm.

【己夾 Thực hay.】

Giả Chính cười nói: "Mày lại ăn cắp cái câu 'thư thành tiêu diệp văn do lục' *ndlr: Viết lên lá chuối chữ còn xanh.*, lấy gì làm lạ." Mọi người nói: 【庚側 Ông khách quê vụng này lại càng có ý vị.】 "Bài 'Phượng Hoàng đài' của Lý Thái Bạch cũng ăn cắp bài 'Hoàng Hạc lâu', chỉ cốt ăn cắp khéo là được. Bây giờ cứ nghĩ kỹ ra thì câu của cậu còn nhã và mạnh hơn câu 'thư thành tiêu diệp' nhiều, khéo câu 'thư thành...' lại ăn cắp ở câu này cũng nên." Giả Chính cười nói: "Có nhẽ nào thế."

Mọi người đi ra, không mấy chốc đã thấy gác tía nguy nga, lầu son cao ngất, nhà cửa san sát, đường đi quanh co. Tùng xanh chạm mái, ngọc lan quanh thềm; mặt thú, đầu ly, sơn vàng sáng nhoáng. Giả Chính nói: "Đây là điện chính, 【己夾 Ngẫm ra điện này ở chính giữa vườn. Xét ra vườn không phải chỉ là nền vuông quanh chính điện; vùng tây bắc thông ra sau phòng ngủ Giả mẫu, đủ biết vùng tây bắc là một dải nới rộng ra, các thoa mới tiện lui tới.】 xa hoa quá?" Mọi người đều nói: "Thế mới hợp thể. Tuy rằng Quý phi thích tiết kiệm, ghét xa hoa, 【庚側 Tả ra địa vị và bản tính của Giả phi.】 nhưng bây giờ đã tôn quý rồi, lễ nghi như thế, chẳng lấy gì làm quá."

Vừa nói vừa đi, thấy mặt trước 【己 夾 Chính diện, tinh tế.】 có một cái cổng chào xây bằng ngọc thạch, phía trên long cuốn ly vờn, chạm trổ rất khéo. Giả Chính nói: "Chỗ này đề chữ gì được?" Mọi người nói: "Nên đề 'Bồng Lai tiên cảnh'." Giả Chính lắc đầu không nói gì.

Bảo Ngọc trông thấy chỗ này, lòng tự nhiên xúc động, 【庚 眉 Suốt dọc đường thuận thuận nghịch nghịch, đã thành cảnh nghìn gò vạn khe, nếu không có một dòng sông lớn chặn lại thế này, thì chỉ thành một chậu cảnh con. Tác giả biết hạ bút nghĩ ra từ đâu!】 hình như mình đã được thấy ở đâu rồi, nhưng không nhớ ngày tháng năm nào *ndlr: Chỗ này ý nói Bảo Ngọc nhớ lại giấc mộng đã nói ở trong hồi thứ năm.*. 【己 夾 Vẫn quy về cõi Thái Hư huyễn cảnh trong một giấc Hồ Lô.】

Giả Chính lại bảo đề, Bảo Ngọc đương ngẫm nghĩ cảnh trước, không để bụng đến việc này. Mọi người không biết ý, cho là Bảo Ngọc bị quở mắng, từ bấy đến giờ tinh thần rối loạn, lẩn quẩn nghĩ không ra; nếu giục, sợ xảy ra sự gì thì không tiện, bèn nói với Giả Chính: "Thôi! Xin để ngày mai sẽ đề." Giả Chính cũng sợ Giả mẫu không yên lòng, 【己 夾 Một nét cũng chẳng bỏ sót.】 cười nhạt: "Thằng súc sinh, mày đã đến lúc hết khoe giỏi rồi! Thôi ta hạn cho mày, đến ngày mai, nếu không đề được, ta nhất định không tha đâu. Chỗ này quan hệ nhất, phải làm cho hay mới được!"

Nói xong, dẫn mọi người đi xem chỗ khác. Kể từ khi vào cửa vườn đến giờ, mười phần mới đi ngắm được năm sáu. 【己 夾 Tóm lại một nhịp, hay! Gài sẵn những chỗ đoạn sau sẽ bổ sung. Nếu đều viết hết vào hồi này, chẳng những quá rườm, khiến đoạn sau lạnh đi, mà cũng chẳng phải là bút pháp của Thạch Đầu Ký.】

Lúc này, có người vào báo: "Có ông Vũ Thôn sai người đến trình việc." 【己 夾 Lại một cú thúc chặt, khiến chẳng thể kết cục. Chỗ này dẫn đưa Vũ Thôn lại gần mạch truyện, chính là đặt nền (lưu địa bộ) cho đoạn sau. Mạch ngầm nghìn dặm, phép "hoành vân đoạn lĩnh" (mây ngang núi đứt).】 Giả Chính cười nói: "Còn vài chỗ chưa đến được, chúng ta hãy theo đường này đi ra, thì dù chưa biết hết cũng có thể xem qua loa."

Liền dẫn mọi người đến một cái cầu lớn, thấy nước như rèm thủy tinh dội vào, thì ra cái cầu này là cửa đập thông ra ngoài sông, khơi thành suối để dẫn nước vào. 【己 夾 Tả ra nguồn nước, cốt yếu vô cùng! Các họa gia gần đây chú ý vào núi, khổ nỗi chẳng giảng về nước. Lại những kẻ tạo vườn tược, chỉ biết bày mấy tảng đá thô ngốc, đắp mấy gò vụng về, đã vội gọi là cảnh, đều chẳng biết nước mới là chỗ đặt bút trước hết. Khu vườn này đại khái tả một lượt, chỗ nào cũng chẳng lìa nước, nhưng lại chưa tả rõ nước từ đâu đến. Nay cuối cùng bổ sung ra, tinh tế đến tột cùng!】

Giả Chính hỏi: "Đặt tên cái đập này là gì?" Bảo Ngọc nói: "Đây là dòng chính của suối 'Thấm Phương', thì nên đặt là 'đập Thấm Phương'." 【己 夾 Rốt cuộc chỉ một mạch, nhờ sức người dẫn dắt mà thành. Vườn chẳng dễ tạo, cảnh chẳng phải tả suông.】 Giả Chính nói: "Mày lại nói nhảm, không nên dùng hai chữ 'Thấm Phương'." 【己 夾 Từ đây trở xuống toàn là dư ba cuối văn, thúc lại mới không đột ngột.】

Mọi người theo đường đi ra, thấy có những nhà rộng, lều tranh, tường đá, cửa hoa, dưới núi có chùa, trong rừng có phòng luyện thuốc, hiên dài, động sâu, nhà vuông, đình tròn. Giả Chính không đi hết được. 【己 夾 Gài sẵn Lũng Thúy am, Lô Tuyết am, Đột Bích sơn trang, Ao Tinh khê quán, Noãn Hương ổ… các nơi, để từng đoạn từng đoạn bổ sung ở đoạn sau, mới có được cái thế "Vân long tác vũ" (rồng mây làm mưa).】

Vì đã nửa ngày chưa được nghỉ ngơi; lưng đau chân mỏi, chợt trông thấy phía trước có một cái nhà. 【庚 眉 Hỏi khanh: chốn này so với núi Đại Hoang thì thế nào?】 Giả Chính nói: "Nơi này có thể nghỉ được!"

Liền đi theo con đường nhỏ quanh khóm bích đào, 【己 夾 Di Hồng viện tả như thế này, dùng bút vô ý, nhưng lại là văn tự cực kỳ tinh tế.】 qua cửa tò vò đan bằng trúc và cài hoa. 【己 夾 Chưa tả chỗ ở, đã tả cảnh quanh.】

Chợt thấy tường trắng vây quanh, ngoài có liễu xanh rủ xuống. 【己夾 Cùng với "vạn cây tu trúc" xa xa chiếu ứng.】 Giả Chính cùng mọi người đi vào. Hai bên, hành lang nối nhau, ở trong lác đác mấy ngọn núi. Một bên có mấy khóm chuối; một bên là cây hải đường của phủ tây, trông như cái tán, dây rủ xanh biếc, hoa đỏ như son. Một người nói: "Hoa đẹp nhỉ! Hải đường có nhiều, nhưng chưa thấy cây nào đẹp như thế này." Giả Chính nói: "Đây là 'Nữ nhi đường', 【己夾 Tên gọi hay.】 lấy giống ở nước ngoài. Tục truyền giống này ở nước Nữ Nhi. 【庚側 Từ miệng Chính lão mà nói ra, kỳ lạ đến tột cùng!】 Bên ấy có rất nhiều, nhưng cũng là lời hoang đường, không đáng tin." 【庚側 Chính lão đáng nói lời như vậy.】

Một người nói: "Bảo rằng hoang đường không đáng tin thì tại sao từ lâu đã có cái tên ấy." Bảo Ngọc nói: "Phần nhiều các nhà ngâm vịnh thấy hoa này đỏ như son, ẻo lả như có bệnh, 【己夾 Thể thiếp (thấu hiểu) thật sát, nên tả thật hay.】 【庚眉 Mười chữ này nếu hải đường có biết, ắt phải cảm tạ sâu sắc.】 gần giống phong độ của người trong khuê các, cho nên đặt tên là 'Nữ Nhi'. Có lẽ sau này người đời không thích nghe cái tên ấy, bèn dựa vào sử sách cho có chứng cớ rồi cứ thế truyền sai mãi đi, để thành sự thực." 【己夾 Chẳng riêng hoa này, những chuyện lầm lạc lan truyền gần đây không ít, chẳng thể kể hết, chỉ mượn mấy lời bàn về hoa này mà bác hết.】

Mọi người đều gật đầu khen ngợi, rồi ra ngồi cả ở giường ngoài hiên. 【己夾 Đến thềm lại đến hiên, chẳng chịu dễ dàng tả qua.】

Giả Chính bảo: "Nên đề mấy câu gì thực mới đây?" Một người khách nói: "Nên đề hai chữ 'Tiêu Hạc' *ndlr: Xây chuối và con hạc.*." Lại một người nói: "Nên đề bốn chữ 'Sùng Quang phiếm thái' *ndlr: Màu sáng lộng lẫy dọi ra nhiều vẻ.*." Giả Chính cùng mọi người nói: "'Sùng Quang phiếm thái' hay!" Bảo Ngọc nói: "Hay đấy, nhưng đáng tiếc." Mọi người hỏi: "Sao lại đáng tiếc?" Bảo Ngọc nói: "Chỗ này trồng chuối và hải đường, ám chỉ màu đỏ, màu xanh. Nếu chỉ nói chuối mà bỏ sót hải đường thì không hay; trái lại nói hải đường mà bỏ sót chuối cũng không được. Như thế không thể chỉ có chuối mà không có hải đường, càng không thể chỉ có hải đường mà không có chuối." Giả Chính nói: "Ý mày định viết chữ gì?" Bảo Ngọc nói: "Con muốn viết bốn chữ 'Hồng Hương lục Ngọc' thì mới đủ cả hai nghĩa." Giả Chính lắc đầu: "Không được, không được!"

Mọi người vào trong buồng, thấy ở đấy trang trí không giống các nơi, 【庚側 Chỉ để làm khác với cảnh thê lương dưới núi Thanh Ngạnh mà thôi.】 nhìn chỗ nào cũng như chỗ nào, không phân biệt được gian cách. 【己夾 Kiểu thức mới lạ hiếm thấy.】

Nguyên ở đây xung quanh đều ghép gỗ chạm nổi của những tay thợ rất tài tình: chỗ thì chạm trăm con dơi bay vòng quanh, chỗ thì chạm "tam hữu mùa *ndlr: Tùng, trúc, mai gọi là ba người bạn mùa đông.*đông", chỗ thì chạm sông núi nhân vật, chỗ thì chạm các thứ chim cỏ cây hoa, hoặc thập cẩm, hoặc đồ cổ, 【己夾 Các kiểu hoa văn thật đầy đủ đến tột bậc! Sở dĩ phía dưới nhất thiết phải dùng đến chúng, chính là vì tác giả lúc nhàn rỗi bày ra những nét bút mới lạ, khiến người xem sáng mắt. Gọi là "tập đại thành của tiểu thuyết": trò chơi bút mực, tài khéo nhỏ nhặt, không gì không đủ, thực đáng gọi là người giỏi bày trò. Lại để chư vị cùng vui trong một trò ấy, hay tuyệt!】 hoặc chữ Phúc, chữ Thọ. 【己夾 Trước đó những chữ triện vàng, triện ngọc còn có thể khảo chứng theo chính triện; đến đây thì theo kiểu hoa văn tục thường, thật khiến cơn mê ngủ phải tỉnh. Trong đó thơ từ, câu đố tao nhã cùng các loại văn tự, phong tục, học vấn, nhất thiết chẳng cần truy cứu; chỉ riêng mấy chỗ này đã là tuyệt diệu.】 Các thứ này đều được khảm vàng ngọc đủ các màu sắc. 【己夾 Đến đây mới thấy một chỗ son màu, cũng tất phải kiểu thức như thế này mới đúng. Đáng cười những đình viện gần đây, động một tí là tô vẽ phấn dầu.】

Có nhiều ô vuông, tròn khác nhau, theo hình hoa quỳ, lá chuối, vòng tròn hay bán nguyệt để bỏ sách, bút nghiên, đặt đỉnh, lọ hoa chậu cây. Thực là trăm hoa nghìn gấm, chói lọi khắp nơi. Chỗ này cửa sổ dán lụa ngũ sắc xinh xắn; chỗ kia cửa che lụa mỏng lờ mờ. 【己夾 Tinh xảo đến tột cùng!】

Khắp tường, có bày các đồ cổ, như đàn, gươm, bầu rượu… 【己夾 Bình treo trên tường.】 đều đặt trong từng ô một, phẳng lì với mặt tường. 【己夾 Đều là những câu văn người ta chẳng nghĩ ra nổi, mắt chưa từng thấy. Nếu nói là hư cấu tưởng tượng ra, thì làm sao được như thế? ◇ Một đoạn cực kỳ trong trẻo mà tỉ mỉ. Đoạn sau những đoạn văn về bình uyên ương, đĩa mã não tía, rượu Tây dương, thuyền vàng tự hành… chẳng cần tả kỹ.】

Mọi người đều khen: "Thực là tinh xảo! Làm được thế này khó lắm!" 【己夾 Ai mà chẳng khen như thế?】

Giả Chính chưa đi đến từng thứ hai đã lạc đường, trông sang bên tả có cửa ra vào, nhìn sang bên hữu có cửa sổ ngăn lại, tiến lên phía trước bị một tủ sách chắn ngang, quay lại phía sau thấy cửa sổ che màn lụa trông rõ lối đi. Khi đến nơi, chợt thấy có người lù lù đi lại giống mình như hệt, đó là cái gương pha lê lớn. Luồn qua cái gương 【庚側 Thạch huynh có lạc đường chăng?】 lại thấy nhiều cửa. 【庚側 Gọi là "đầu đầu thị đạo" (mỗi ngả đều là đường) đó vậy.】

Giả Trân cười nói: "Ông cứ theo tôi, đi đường này ra thì đến sân sau, ở đằng sau đi ra thì gần hơn đằng trước." Mọi người đi quanh hai lần cửa gấm, quả nhiên có một lối ra. 【庚側 Đây chính là cửa đi tắt thuận tiện vậy.】

Trong sân có nhiều giàn hoa tường vi. Qua hàng rào hoa, thấy có một khe nước chắn ngang. 【己夾 Lại tả về nước.】 Mọi người lấy làm lạ nói: "Dòng nước này từ đâu đến đây?" Giả Trân trỏ ra đằng xa nói: "Nó từ cửa đập đằng kia chảy đến cửa hang, theo chỗ trũng ở núi phía đông bắc dẫn đến trang trại. Lại có dòng nhỏ chảy ra phía tây nam, đến đấy hợp lại làm một, 【庚側 Ở Di Hồng viện gom nước cả vườn lại, là ý lớn của sách.】 rồi theo chân tường chảy đi." Mọi người đều nói: "Khéo quá nhỉ!"

Chợt thấy ngọn núi lớn chắn ngang, ai nấy đều sợ lạc đường. Giả Trân cười nói: "Cứ đi theo tôi." Rồi hắn đi trước dẫn đường. Vòng khỏi chân núi một quãng lại là đường to bằng phẳng, 【庚側 Mọi điều hay đều quy tụ nhờ duyên, tự nhiên có đường bằng phẳng rộng rãi.】 có một cái cửa lớn hiện ra trước mắt. 【己夾 Đủ thấy trước đó đi vào là đường mòn nhỏ. Đây nói "chợt rẽ một cái", liền là đường lớn chính giữa bằng phẳng rộng rãi, tinh tế quá!】 Mọi người nói: "Thú thực, thú thực! Thần kỳ tinh xảo đến thế là cùng!" 【庚眉 Những đoạn trên có thể coi là bài "Đại Quan viên ký".】

Bấy giờ Bảo Ngọc chỉ để tâm nhớ nhà, không thấy Giả Chính bảo gì, đành phải theo đến thư phòng. Giả Chính sực nhớ, nói: "Mày còn chưa về à? Đi chơi nửa ngày trời vẫn chưa chán hay sao? 【庚側 Oan ức thay! Oan ức thay!】 Chắc cụ lại mong đấy. Về ngay đi. Nuông lắm sinh hư thôi!" 【己夾 Cách để Bảo Ngọc lui ra như thế này, đúng là phong phạm của bậc nghiêm phụ trong nhà đại gia. Kẻ không có gia pháp thì không biết được.】

Bảo Ngọc nghe vậy mới dám về. Ra đến ngoài, bọn hầu bé của Giả Chính chạy lại ôm lấy nói: "May mà hôm nay ông nhà vui đấy. Vừa rồi cụ mấy lần sai người ra hỏi, chúng tôi đều nói ông đương vui với cậu; nếu không thì cụ đã gọi cậu về ngay rồi, còn trổ tài làm sao được? Ai cũng bảo thơ cậu hay hơn mọi người. Hôm nay được hãnh diện như thế, phải thưởng cho chúng tôi mới được." Bảo Ngọc cười nói: "Cho mỗi người một quan tiền." Mọi người nói: "Một quan tiền thì ai mà chẳng có? Thưởng cho cả cái túi của cậu!" Nói xong đứa cõi lấy cái túi, đứa lấy túi quạt, chẳng kể đầu đuôi, chúng lấy sạch các thứ đeo ở trong người Bảo Ngọc. Rồi nói: "Thôi đưa cậu về đi." Một lũ vây tròn lấy Bảo Ngọc, dẫn về đến tận cửa Giả mẫu.

Bấy giờ Giả mẫu đương mong, thấy Bảo Ngọc về, biết là không xảy chuyện gì, trong lòng rất vui.

【威 Tổng bình: Ngoảnh đầu nhìn lại cảnh giàu sang, văn chương dù hay vẫn khó được như ý. Duyên cơ tan hợp mong bạn nhớ ghi, muôn đấu vàng kia rồi cũng phô bày hết ở chốn Đại Quan.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Xét: Bản Kí Mão và Canh Thìn, hồi mười bảy đến hồi mười tám không chia hồi, đề thẳng là "Hồi thứ mười bảy đến hồi thứ mười tám". Các bản còn lại đều đã chia hồi. Để gồm cả lời phê đầu hồi và cuối hồi của bản Thích Tự, Mông Phủ, bản hiệu đính này vẫn chia hồi.

〔二〕 Các bản Liệt Tàng, Thư Tự, Giáp Thìn, Dương Tàng, chỗ này thêm một câu: "hai trăm bức rèm trúc Tương Phi".

〔三〕 *Văn Tuyển - Tả Tư "Ngô Đô phú"* chép chữ "khương tầm" là "khương vựng". Nhưng sách này khi dẫn cổ tịch thường có sửa đổi; chỗ này viết "khương tầm" cũng thông, nên không hiệu đính.

Hồi 18: Đón quý phi về thăm vườn Đại Quan đặt tên đề vịnh — Mừng Nguyên Tiêu chị em họp mặt đua tài thơ

Hồi 18

Đón quý phi về thăm vườn Đại Quan đặt tên đề vịnh — Mừng Nguyên Tiêu chị em họp mặt đua tài thơ

【戚 Hồi tiền phê: Một vật trân tàng tỏ chí tình,

Phồn hoa thường giữa chốn náo tranh.

Đại, Lâm, Bảo, Tiết truyền câu tuyệt,

Hào yến tiên duyên lưu thú danh.

Vì cắt túi thơm vương mối ý,

Chịu theo đào hát kết ba sinh.

Thương thay thoắt đã thành hư thoại,

Mây tự nhởn nhơ, trăng sáng lành.】

Nói về Bảo Ngọc ra đến ngoài viện, 〔一〕 bọn tiểu tư hầu Giả Chính chạy lại ôm lấy, đều nói: "May mà hôm nay có chúng tôi nên lão gia mới vui. 【庚側 Giọng điệu kẻ hầu hạ giống hệt như thật.】 Không thì, lão gia đã gọi cậu vào trong rồi, còn trổ tài làm sao được. Ai cũng bảo thơ cậu hay hơn mọi người. Hôm nay được hãnh diện như thế, phải thưởng cho chúng tôi mới được." Bảo Ngọc cười nói: "Cho mỗi người một quan tiền." Mọi người nói: "Một quan tiền thì ai mà chẳng có! 【庚側 Tiền cũng có chỗ chẳng dùng vào đâu được.】 Thưởng cho cái túi này đi!" Nói xong, đứa lên cởi cái túi, đứa cởi túi quạt, chẳng kể đầu đuôi, lột sạch các thứ đeo trong người Bảo Ngọc. Chúng lại nói: "Đưa cậu về cho tử tế nhé!" Một đứa ôm Bảo Ngọc lên, mấy đứa vây quanh, đưa về đến tận cửa Nhị môn của Giả mẫu. 【庚側 Hay cho cách thu lại.】 Lúc ấy Giả mẫu đã sai người ra ngóng mấy lượt. Bọn nhũ mẫu và a hoàn chạy theo, vào gặp Giả mẫu. Biết Bảo Ngọc không bị làm khó, trong lòng mọi người đều vui.

Một lát sau, Tập Nhân dâng trà lên, thấy những đồ đeo trong mình Bảo Ngọc không còn thứ gì, 【庚側 Tập Nhân đối với Ngọc huynh, chẳng lúc nào là không soi xét đến nơi.】 bèn cười nói: "Những đồ đeo đâu cả rồi? Lại bị bọn mặt dày nào lột mất rồi chứ gì?" Lâm Đại Ngọc nghe nói, chạy lại xem, quả nhiên chẳng còn cái gì, bèn hỏi Bảo Ngọc: "Cái túi em tặng anh cũng cho chúng nó rồi à? 【庚側 Lại dựng lầu gác.】 Mai đừng hòng xin được đồ của tôi nữa!" Nói xong, hờn dỗi trở về phòng, cầm cái túi hương hôm trước Bảo Ngọc nhờ nàng làm — mới được một nửa — hờn dỗi cầm kéo cắt vụn. Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc giận, biết là không hay, vội chạy đến thì Đại Ngọc đã cắt mất rồi. Bảo Ngọc cũng đã trông thấy cái túi hương ấy, tuy chưa làm xong, nhưng khéo léo vô cùng, tốn bao công phu. Nay vô cớ bị cắt đi, thật cũng đáng tức. Bèn vội cởi áo trong, lấy cái túi Đại Ngọc tặng khi trước đeo trong áo lót đỏ ra, đưa cho Đại Ngọc xem: "Cô xem, đây là gì nào! Có bao giờ tôi đem đồ của cô tặng cho người khác đâu?" 【己夾 Lấy lý mà bàn, thì quả là "thiên hạ vốn không có chuyện gì, chỉ có kẻ tầm thường tự chuốc lấy phiền". Nhưng lấy tình nhi nữ mà bàn, thì đây là việc tất có, lý tất nhiên. Lại là những đoạn văn mà xưa nay tiểu thuyết không sao viết nổi, kẻ bàn tình cũng không sao nói ra hết được — thực là văn chương si tình đến tột bậc!】 Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc trân trọng như thế, đeo ở tận trong áo lót, biết là sợ người ta lấy mất, vì vậy lại tự

hối hận đã hấp tấp, chưa rõ trắng đen đã cắt mất túi hương, 【己 夾 Si tình đến tột bậc! Nếu không có niềm hối hận này, thì chỉ là một cô gái tầm thường nhỏ nhen hay hờn dỗi mà thôi.】 vì thế vừa thẹn vừa tức, cúi đầu chẳng nói câu nào. Bảo Ngọc nói: "Cô không cần phải cắt. Tôi biết cô lười tặng đồ cho tôi. Nay tôi xin trả lại cái túi này, được chưa?" Nói xong, ném vào lòng Đại Ngọc rồi bỏ đi. 【己 夾 Chuyện này thì khó trách.】 Đại Ngọc thấy thế, càng tức lên, giọng nghẹn hơi tắc, nước mắt lại lã chã tuôn rơi, 【己 夾 Giận đến tột cùng, chính là tình đến tột cùng.】 cầm cái túi lên định cắt nốt. Bảo Ngọc thấy thế, vội quay lại giằng lấy, cười nói: "Cô em ngoan, tha cho nó đi!" 【己 夾 Thế này mới đúng là Bảo Ngọc.】 Đại Ngọc quăng kéo xuống, gạt nước mắt nói: "Anh đừng có lúc thì tử tế lúc thì cáu gắt với tôi. Không ưa nhau thì buông tay ra. Có là cái gì chứ!" Nói xong, hờn dỗi lên giường nằm, quay mặt vào tường lau nước mắt. Bảo Ngọc hết gọi "cô em" lại gọi "cô em", chẳng chịu buông tha, chạy đến xin lỗi.

Đằng trước, Giả mẫu cho người đi tìm Bảo Ngọc. Bọn nhũ mẫu và a hoàn vội thưa: "Đang ở trong phòng cô Lâm." Giả mẫu nghe nói: "Tốt, tốt, tốt! Để anh em chúng nó chơi với nhau đi. Vừa rồi bố nó giam hãm nó mất nửa ngày trời, để nó thư thả một chốc. Chỉ đừng để chúng nó cãi nhau, không được làm nó khó chịu." Mọi người vâng lời. Đại Ngọc bị Bảo Ngọc quấn mãi chịu không nổi, đành đứng dậy nói: "Ý anh không muốn cho tôi được yên thân, tôi đành phải xa anh vậy." Nói xong, bước ra ngoài. Bảo Ngọc cười nói: "Cô đi đến đâu, tôi theo đến đấy." Một mặt vẫn cầm cái túi đeo lên người. Đại Ngọc giơ tay giằng lấy: "Anh vừa nói không cần, bây giờ lại đeo. Tôi cũng thẹn thay cho anh!" Nói rồi "phì" một tiếng bật cười. Bảo Ngọc nói: "Cô em ngoan, mai làm cho tôi cái túi hương khác nhé!" Đại Ngọc nói: "Cái đó thì phải xem tôi có vui không đã." Hai người vừa nói, vừa ra khỏi phòng, đến phòng Vương phu nhân, 【己 夾 Một đoạn điểm qua công án Nhị Ngọc mấy hôm nay, quyết chẳng thể thiếu được.】 tình cờ Bảo Thoa cũng đang ở đó.

Lúc ấy, bên chỗ Vương phu nhân náo nhiệt lạ thường. 【己 夾 Bốn chữ này đặc biệt bổ túc cho những đoạn văn vội vã bận rộn, hoa đoàn cẩm tộc gần đây.】 Nguyên là Giả Tường đã từ Cô Tô mua về mười hai đứa con gái, cùng với thầy dạy hát và các thứ đồ diễn tuồng. Lúc ấy Tiết di mụ đã dọn sang một ngôi nhà thanh u về phía đông bắc, viện Lê Hương được dọn trống ra, sửa sang lại, cho thầy dạy hát dạy bọn con hát ở đó. Lại cắt những đàn bà già trong nhà trước kia từng học hát, nay đều đã bạc đầu, 【己 夾 Lại bổ túc chuyện Ninh, Vinh lúc tại thế, chính là nói lúc này đang ở đời mạt thế.】 sai họ trông nom cai quản. Giao cho Giả Tường tổng quản mọi khoản chi tiêu bạc tiền ra vào hàng ngày, cùng các thứ vật liệu sổ sách cần dùng. 【己 夾 Bổ túc một đoạn về con hát, lại mai phục một vụ án.】 Lại có Lâm Chi Hiếu đến trình: "Mười tiểu ni cô và tiểu đạo cô đã đón về rồi, cả hai mươi bộ áo đạo bào mới may cũng đã có. Ngoài ra có một vị sư cô để tóc tu hành, vốn là người Tô Châu, tổ tiên cũng dòng dõi đọc sách làm quan. Vì cô này từ nhỏ lắm bệnh, mua bao kẻ thế thân đều không ăn thua, phải tự mình vào cửa không mới khỏi, cho nên để tóc tu hành. Năm nay mới mười tám tuổi, pháp danh là Diệu Ngọc. 【庚 眉 Diệu Ngọc là người ngoài cõi thế tục, cho nên nét bút nào cũng viết thoáng qua. Hay thay! Thỏa đáng thay! Ky Hốt.】 【己 夾 Diệu khanh (Diệu Ngọc) xuất hiện. Đến đây tính kỹ số mười hai thoa: bốn người đẹp nhà họ Giả, thêm hai người đứng đầu là Tiết, Lâm, cộng sáu; thêm Tần Khả Khanh là bảy; thêm Vương Hy Phượng là tám; Lý Hoàn là chín; nay thêm Diệu Ngọc nữa, mới được mười người. Sau còn Sử Tương Vân và con gái Hy Phượng là Xảo Thư, cộng mười hai người. Tuyết Cần đặt tên là "Kim Lăng thập nhị thoa", là nối nghĩa mười hai khúc Hồng Lâu Mộng. Sau đó Bảo Cầm, Tụ Yên, Lý Văn, Lý Ỷ đều là nhân vật phụ làm nền, tức là "phó thập nhị thoa" trong Hồng Lâu Mộng. Lại có ba đoạn từ trong hựu phó sách, chỉ nói Tình Văn, Tập Nhân, Hương Lăng ba người thôi, còn lại chưa nhắc đến nhiều, chắc là Kim Xuyến, Ngọc Xuyến, Uyên Ương, Thiến Tuyết, Bình Nhi, không còn nghi ngờ gì nữa. Người đọc không cần nói cũng biết, nên chẳng cần tốn nhiều bút mực.】 【庚 眉 Phó sách dẫn mười hai thoa, vốn chưa xác định, đều là mơ hồ suy đoán. Đến hồi cuối, "Cảnh Ảo tình bảng" mới biết đầy đủ danh tính chính sách, phó sách, tái phó, cùng tam phó, tứ phó. Nhâm Ngọ quý xuân. Ky Hốt.】 〔二〕 Nay cha mẹ đều đã mất, bên cạnh chỉ có hai bà lão và một tiểu a hoàn hầu hạ. Văn mực cũng rất thông, kinh văn không cần học nữa, tướng mạo lại cực kỳ xinh đẹp. Nhân nghe nói ở Trường An có di tích Quan Âm và bối diệp di văn, năm ngoái theo sư

phụ đến đây, 【己 夾 Nhờ thế mới khiến Diệu khanh vào kinh đô.】 nay đang ở chùa Mâu Ni ngoài cửa Tây. Sư phụ của cô cực kỳ tinh thông phép "tiên thiên thần số", nhưng đã viên tịch vào cuối mùa đông năm ngoái. Diệu Ngọc vốn định đưa linh cữu về quê, nhưng sư phụ lúc lâm chung có di ngôn rằng: 'Việc ăn mặc ở của con không tiện về quê, hãy ở lại đây tĩnh cư, sau này ắt sẽ có kết quả tốt.' Vì thế cô ấy vẫn chưa về." Vương phu nhân chưa đợi nói hết, liền nói: "Đã vậy, sao chúng ta không mời cô ta đến?" Lâm Chi Hiếu đáp: "Có mời rồi, cô ta nói: 'Cửa hầu phủ công, ắt lấy quyền thế đè người, tôi không khi nào đến.'" 【己 夾 Bổ sung thân thế bất phàm và tâm tính cao khiết của Diệu khanh.】 Vương phu nhân cười nói: "Cô ta đã là con nhà quan lại, đương nhiên có chút kiêu kỳ. Vậy ta hạ thiếp mời cũng có sao đâu." Lâm Chi Hiếu vâng lời lui ra, sai thư lại viết thiếp mời Diệu Ngọc. Ngày hôm sau cho người chuẩn bị xe kiệu đi đón, việc này tạm gác lại đây, lúc này chưa thể nói rõ. 【己 夾 Bổ túc một đoạn về ni cô và đạo cô, lại mai phục một vụ án.】

〔三〕

Lúc ấy lại có người trình: bên công trình đang cần các thứ sa lăng để dán, xin Phượng Thư mở lầu phát; lại có người đến xin Phượng Thư mở kho thu nhận các đồ vàng bạc. Vương phu nhân cùng bọn a hoàn thân cận, đều không ai được rỗi. Bảo Thoa bèn nói: "Chúng ta đừng ở đây vướng tay vướng chân người ta, đi tìm em Thám thôi!" Nói rồi, cùng Bảo Ngọc, Đại Ngọc đến phòng Nghênh Xuân chơi, không có chuyện gì.

Vương phu nhân ngày nào cũng bận rộn túi bụi. Mãi đến cuối tháng mười, may mà mọi việc đều đã đầy đủ: các nơi trông coi đều bàn giao sổ sách rõ ràng; các đồ cổ ngoạn văn vật ở khắp nơi đều bày biện chỉnh tề; chim muông mua về như hạc tiên, công, cùng hươu, thỏ, gà, ngỗng, đều đã mua đủ, giao cho các khu trong vườn tùy cảnh chăn thả; bên Giả Tường cũng tập xong hai mươi vở tạp kịch; các tiểu ni cô, đạo cô cũng học thuộc mấy quyển kinh chú rồi. Giả Chính lúc này mới hơi yên lòng khoan khoái, 【己 夾 Hay thay! Đủ thấy bậc trí giả trong lòng không lúc nào lơi lỏng!】 lại mời Giả mẫu vào vườn, mọi thứ đều cân nhắc kỹ càng, điểm xuyết ổn thỏa, không còn một chỗ nào sơ suất bất ổn. Bấy giờ Giả Chính mới chọn ngày tâu sớ lên. 【己 夾 Đến đây mới xong công án công trình vườn Đại Quan. Người xem thì tưởng phí hết tinh thần cho vườn Đại Quan, ta thì thấy bao nhiêu bút mực lại chỉ vì một cái "mộ chôn hoa" (táng hoa trủng, ẩn dụ trong hồi sau).】 Sớ dâng lên, được châu phê chuẩn tấu: sang năm, ngày rằm tháng giêng, vào tiết Thượng Nguyên, ân chuẩn Quý phi về thăm nhà. Giả phủ nhận ân chỉ này, càng thêm ngày đêm chẳng lúc nào rỗi, tết cũng chẳng được ăn cho tử tế. 【己 夾 Một câu đưa qua. Vì đoạn "đầu năm tế từ đường, Nguyên Tiêu mở tiệc nhà" dành cho hồi sau tả kỹ.】

Thấm thoắt Nguyên Tiêu đã gần kề. Từ mồng tám tháng giêng, đã có thái giám đến xem phương hướng trước: chỗ nào thay áo, chỗ nào ngồi chơi, chỗ nào nhận lễ, chỗ nào mở tiệc, chỗ nào nghỉ ngơi. Lại có thái giám tổng quản lý quan phòng đi tuần sát, dẫn theo nhiều tiểu thái giám, đến các nơi canh gác, che màn quây, chỉ bảo người nhà họ Giả chỗ nào phải lui, chỗ nào phải quỳ, chỗ nào dâng thức ăn, chỗ nào tâu việc, đủ mọi nghi thức khác nhau. Bên ngoài lại có quan viên Bộ Công và Ngũ Thành Binh Mã Đạo quét dọn đường sá, đuổi người rỗi việc. Bọn Giả Xá thì đốc suất thợ thuyền kết hoa đèn pháo hoa. Mãi đến ngày mười bốn, mọi thứ mới xong xuôi. Đêm hôm ấy, trên dưới không ai chợp mắt.

Đến ngày rằm, canh năm, từ Giả mẫu trở xuống, ai có tước vị đều mặc phẩm phục đại trang theo quy chế. Trong vườn, khắp các nơi màn rồng cuốn lượn, rèm phượng tung bay; vàng bạc rực rỡ, châu báu tranh trong, 【己 夾 Đêm Nguyên Tiêu, chẳng tả trăng đèn mà ánh đèn sắc trăng tràn đầy trên giấy.】 đỉnh đốt hương bách hợp, lọ cắm hoa trường xuân, 【己 夾 Đủ thay cho cả một bài phú lớn.】 lặng ngắt, không một tiếng ho. 【己 夾 Có câu này mới đủ.】 Giả Xá đứng ngoài cửa Tây Nhai, Giả mẫu đứng ngoài cửa lớn Vinh phủ. Đầu đường cuối ngõ, đều có màn quây che kín. Đang lúc chờ lâu sốt ruột, chợt một thái giám cưỡi ngựa lớn chạy đến, 【己 夾 Có lẽ ấy.】 Giả mẫu vội ra đón,

hỏi tin tức. Thái giám nói: "Còn sớm chán! Đầu giờ Mùi dùng thiện chiều, giữa giờ Mùi còn đến cung Bảo Linh lễ Phật, 【己夾 Ngầm nhắc đến Vương phu nhân, tinh tế.】 đầu giờ Dậu vào cung Đại Minh dự yến, xem đèn, rồi mới thỉnh chỉ. Chỉ sợ đầu giờ Tuất mới khởi giá." Phượng Thư nghe xong nói: 【庚側 Đương nhiên người đương gia phải lên tiếng trước.】 "Đã vậy, xin lão thái thái và thái thái hãy về phòng nghỉ, chờ đến lúc ấy ra cũng chẳng muộn." Thế là Giả mẫu tạm thời lui về nghỉ ngơi. Mọi việc trong vườn đều trông cậy vào Phượng Thư coi sóc. Lại sai người chấp sự dẫn bọn thái giám đi ăn uống.

Một lát, sai người gánh từng gánh nến vào thắp ở các nơi. Vừa thắp xong, chợt nghe bên ngoài có tiếng ngựa chạy. 【己夾 Vì quá tĩnh lặng nên mới nghe thấy. Tinh tế vô cùng.】 Một thoáng, có đến hơn mười thái giám thở hổn hển chạy đến vỗ tay ra hiệu. 【己夾 Vẽ ra phong cách chốn nội cung. Đây là chỗ khó nhất của Thạch Đầu Ký, sách khác không sao chạm tới được.】 Bọn thái giám ở đấy hiểu ý, 【庚側 Khó mà tả ra được, là người từng trải mới viết nổi.】 đều biết là "đến rồi, đến rồi", mỗi người theo phương hướng đứng vào vị trí. Giả Xá dẫn hết thảy con cháu trong họ ra ngoài cửa Tây Nhai, Giả mẫu dẫn toàn thể nữ quyến ra ngoài cửa lớn nghênh đón. Nửa ngày trời im lặng. Chợt thấy một đôi thái giám áo đỏ cưỡi ngựa thong thả tiến lại, 【己夾 Tả giống hệt như thật.】 đến cửa Tây Nhai xuống ngựa, dắt ngựa ra ngoài màn quây, rồi buông thõng tay quay mặt về hướng tây đứng hầu. 【己夾 Tả giống hệt như thật.】 Nửa ngày sau, lại một đôi nữa, cũng như thế. Một lát sau, lần lượt đến hơn mười đôi, khi ấy mới nghe văng vẳng có tiếng nhạc du dương. Từng đôi cờ rồng quạt phượng, lông trĩ quạt hoa; lại có lư hương vàng chạm xách tay đốt ngự hương; rồi đến một cây tán vàng bảy phượng cán cong; rồi đến mũ áo đai giày. Lại có thái giám hầu cận bưng chuỗi hương, khăn thêu, ống nhổ, phất trần các thứ. Từng đội đi qua hết, phía sau mới là tám thái giám khiêng một cỗ kiệu vàng đỉnh vàng thêu phượng, thong thả tiến đến. Giả mẫu vội vàng quỳ xuống bên đường. 【庚側 Một sợi tơ cũng chẳng rối.】 Mấy thái giám chạy nhanh đến đỡ Giả mẫu, Hình phu nhân, Vương phu nhân dậy. Cỗ kiệu khiêng vào cửa lớn, vào Nghi môn rồi rẽ sang đông, đến trước cửa một ngôi viện. Có thái giám cầm phất trần quỳ thỉnh Quý phi xuống kiệu thay áo. Bấy giờ, kiệu vào trong cửa, bọn thái giám lui tản đi, chỉ có bọn Chiêu Dung, Thái tần *ndlr: Các nữ quan trong cung.* dẫn Nguyên Xuân xuống kiệu. Chỉ thấy trong viện các thứ đèn hoa rực rỡ, 【庚側 Trong mắt Nguyên Xuân.】 đều làm bằng sa lăng, cực kỳ tinh xảo. Bên trên có một cái biển đèn, viết bốn chữ "Thể Nhân Mộc Đức" *ndlr: Nhờ nhân đức nhà vua.*. Nguyên Xuân vào buồng thay áo xong, trở ra lên kiệu tiến vào vườn. Chỉ thấy trong vườn khói hương vấn vít, hoa gấm rực rỡ, chốn chốn đèn hoa rọi bóng, lúc lúc tiếng nhạc ngân vang, nói không hết cảnh tượng thái bình, phong lưu phú quý này. Lúc này trong lòng tự hồi tưởng ngày xưa ở dưới khe núi Thanh Ngạnh trong dãy Đại Hoang, cảnh hiu quạnh quạnh hiu là dường nào! Nếu không nhờ hòa thượng què và đạo sĩ thọt mang đến chốn này, thì làm sao có thể thấy được cái thế diện như thế. Vốn định làm một thiên "Đăng nguyệt phú", một bài "Tỉnh thân tụng" để ghi lại việc hôm nay, nhưng lại sợ rơi vào khuôn sáo của sách khác. Cứ theo cảnh tượng lúc này, dù có làm phú làm tán, cũng chẳng thể hình dung hết được cái hay; mà dù không làm phú tán, thì cảnh hào hoa phú lệ ấy, chư vị độc giả cũng có thể tưởng tượng ra vậy. Cho nên thôi, khỏi phí công giấy mực này, hãy nói việc chính làm hơn. 【己夾 Từ chữ "lúc này" trở xuống, toàn là lời của Thạch Đầu (hòn đá). Thực là thứ văn chương nghìn lạ trăm kỳ!】 【庚眉 Đoạn văn hoa đoàn cẩm tộc phồn hoa cực thịnh như thế này, bỗng dùng lời Thạch huynh tự thuật mà cắt lại! Ngọn bút này mạnh biết bao! Khiến người ta không sao không vỗ án kêu tuyệt! Xin hỏi xưa nay các tiểu thuyết đã từng có phép bố cục (chương pháp) như thế này chăng?】

Vả lại, Giả phi ngồi trong kiệu thấy trong ngoài vườn này hào hoa như vậy, lặng lẽ than thở xa hoa quá đỗi. Chợt thấy thái giám cầm phất trần quỳ thỉnh lên thuyền. Giả phi bèn xuống kiệu. Chỉ thấy một dải dòng trong uốn lượn như rồng, hai bên lan can đá, đều treo các thứ đèn gió pha lê thủy tinh, sáng như bạc, trắng như tuyết; phía trên, các cây liễu, cây hạnh tuy chưa có hoa lá, nhưng đều dùng giấy lụa thông thảo nhuộm màu, theo thế cây kết thành hoa dán lên

cành, mỗi gốc treo mấy ngọn đèn; lại thêm trong ao có các thứ sen, ấu, le le, cò trắng, cũng đều làm bằng vỏ ốc vỏ trai, lông chim các loại. Các thứ đèn trên dưới tranh nhau tỏa sáng, thực đúng là thế giới pha lê, càn khôn châu báu. Trên thuyền cũng đủ các thứ đèn chậu cảnh tinh xảo, rèm châu màn thêu, chèo quế sào lan, khỏi phải nói. Kế đó, vào một bến đá, trên bến treo một cái biển đèn, sáng rõ bốn chữ "Lục Đình Hoa Tự".

Xét bốn chữ này, cùng những chữ như "Hữu Phượng Lai Nghi", đều là lần trước Giả Chính tình cờ thử tài nghệ văn chương của Bảo Ngọc đó thôi. Sao hôm nay lại dùng thực những biển ngạch ấy? Huống chi Giả Chính đời đời thi thư, khách khứa qua lại hầu hạ ngồi cùng, toàn là bọn tài năng chi sĩ, há không có một tay danh bút đề soạn, lại đi dùng lời trò chơi của trẻ con để xoàng xĩnh cho qua chuyện? 【庚眉 Phản bác hay thay!】 Thực giống như nhà mới phất lên giàu có, phung phí bạc tiền, chỉ biết tô son trát phấn, rồi viết to tướng những câu như "Trước cửa khóa vàng cây liễu rủ, sau nhà bình gấm dãy non xanh" mà cho là đại nhã đáng xem. Há Thạch Đầu Ký toàn bộ biểu đạt phủ Ninh Vinh họ Giả lại như vậy sao! Cứ thế mà bàn, thì thực mâu thuẫn quá lớn rồi. Chư vị chưa rõ, xin để kẻ ngu độn này 【己夾 Thạch huynh tự khiêm, hay thay! Có thể thay lời đáp rằng: "Nào dám!"】 nói rõ ngọn ngành, mọi người mới hiểu. 【庚眉 Thạch Đầu Ký quen dùng ngọn bút "đặc phạm bất phạm" (cố tình trùng mà chẳng trùng), đọc đến khiến người ta phải kinh tâm hãi mục.】

Nguyên đời ấy, Giả phi lúc chưa vào cung, từ nhỏ cũng do Giả mẫu nuôi dạy. Sau thêm được Bảo Ngọc, Giả phi là chị cả, Bảo Ngọc là em út. Lòng Giả phi nghĩ mẹ già mới sinh được đứa em này, nên thương yêu Bảo Ngọc khác hẳn với các em khác. Vả lại, chị em cùng ở với Giả mẫu, chẳng lúc nào rời nhau. Bảo Ngọc lúc chưa vào trường học, mới ba bốn tuổi, đã được Giả phi tay dẫn miệng truyền, dạy cho mấy quyển sách, mấy nghìn chữ trong bụng rồi. 【庚側 Kẻ phê sách từng được dạy dỗ như thế này, nên phê đến đây, bỗng buông tiếng khóc lớn. Người chị quá cố của tôi mất sớm quá, bằng không, sao tôi đến nỗi thành phế nhân như thế này?】 Danh phận tuy là chị em, nhưng tình trạng khác nào mẹ con. Từ khi vào cung, thường thường gửi thư về dặn cha mẹ: "Nghìn muôn lần phải nuôi dạy cho tốt. Không nghiêm thì không nên người được, nhưng nghiêm quá lại sợ sinh chuyện bất trắc, khiến cha mẹ phải lo buồn." Lòng nhớ thương quyến luyến, chẳng lúc nào quên. Hôm trước, Giả Chính nghe thấy dạy sau lưng khen Bảo Ngọc có đủ thiên tài, Giả Chính chưa tin. Gặp dịp vườn vừa xây xong, sai Bảo Ngọc đề thơ, để thử xem tình tứ trong sáng hay tối tăm thế nào. Những câu đối biển đề của Bảo Ngọc tuy chẳng phải câu thần, nhưng ở lứa trẻ thơ mà làm được, cũng có thể lấy. Nếu nhờ bậc danh công đại bút làm, thì vốn chẳng khó nhọc gì, nhưng nghĩ lại, không bằng cái phong vị nhà mình này thú vị hơn. 【庚側 Chuyển ý hay thay.】 Lại khiến Giả phi trông thấy, biết là của đứa em yêu làm ra, cũng khỏi phụ lòng bà hằng ngày thiết tha mong đợi. 【己夾 Một đoạn phản bác, một đoạn giải thích, lên xuống lay động đến tuyệt vời. Lại viết được tình cảm thương yêu thấu hiểu giữa cha mẹ anh em, thấm thía đau đáu, thực là chí tình trời sinh.】 【庚側 Có lý luận ấy.】 Vì có đoạn nguyên ủy này, nên mới dùng chính những câu đối biển ngạch của Bảo Ngọc. Hôm ấy tuy chưa đề xong, nhưng sau này cũng đã bổ túc thêm. 【己夾 Một câu bổ túc điều văn trước bỏ sót, khơi mở mầm mống cho văn sau. Đến hồi sau, chỗ Ao Tinh quán, Đại Ngọc trong miệng lại bổ túc một lần nữa. Chính là cái gọi là "một tiếng vang vào hang trống, tám phương đều vọng ứng".】

Thôi gác chuyện vặt sang bên, hãy nói Giả phi xem bốn chữ ấy, cười nói: "Hai chữ 'Hoa Tự' đã ổn, cần gì phải 'Lục Đình' nữa?" Viên thái giám hầu cận nghe xong, vội xuống thuyền nhỏ lên bờ, bay đến truyền cho Giả Chính. Giả Chính nghe rồi, lập tức sai đổi. 【己夾 Đổi thật chu đáo đáng mừng.】 Một lát, thuyền cập bến trong, lại bỏ thuyền lên kiệu, liền thấy cung son thấp thoáng, điện quế nguy nga. Trên cổng đá đề rõ bốn chữ "Thiên Tiên Bảo Cảnh" *ndlr: Cảnh đẹp cõi tiên.*, 【己夾 Chẳng thể không dùng tục.】 Giả phi vội sai đổi thành "Tỉnh Thân Biệt Thự" *ndlr: Nhà riêng về thăm cha mẹ.*. 【己夾 Hay thay! Là cố ý để dành bốn chữ này cho Giả phi tự đặt.】 Rồi tiến vào hành cung. Chỉ thấy đuốc sân rực cháy, 【己夾 Hai chữ "đình liệu" (đuốc sân) thật đắc địa.】 bột hương rải đất, cây lửa hoa kỳ, cửa son ngưỡng

ngọc. Nói không hết rèm cuốn bằng móc râu tôm, thảm trải bằng da rái cá, đỉnh tỏa hương xạ não, bình cắm quạt đuôi trĩ. Thực là:

> Cửa vàng cửa ngọc nhà thần tiên,
>
> Đền quế cung lan chốn quý phi.

Giả phi bèn hỏi: "Điện này sao không có biển ngạch?" Thái giám theo hầu quỳ tâu: "Đây là chính điện, ngoại thần chưa dám tự tiện đề." Giả phi gật đầu không nói. Thái giám lễ nghi quỳ thỉnh lên ngự tọa nhận lễ. Hai bên thềm nhạc nổi lên. Hai viên thái giám lễ nghi dẫn Giả Xá, Giả Chính xếp hàng dưới thềm trăng. Trên điện, Chiêu Dung truyền dụ: "Miễn." Thái giám dẫn Giả Xá lui ra. Lại có thái giám dẫn Vinh Quốc thái quân cùng nữ quyến từ thềm phía đông lên trên thềm trăng xếp hàng. 【己 夾 Một sợi tơ cũng chẳng rối, tinh xảo mà khoáng đạt. Có nét như lối văn Âu Dương công: lớp lang chặt chẽ mà không rối.】 Chiêu Dung lại dụ: "Miễn." Bèn dẫn lui ra.

Trà đã ba lần dâng, Giả phi xuống ngự tọa, nhạc ngừng. Lui vào thiên điện thay áo, mới sắm xe giá tỉnh thân ra vườn. Đến chính thất của Giả mẫu, toan hành gia lễ, Giả mẫu vội quỳ ngăn lại. Giả phi đầy mắt rơi lệ, mới cùng nhau tiến lên chào hỏi. Một tay dìu Giả mẫu, một tay dìu Vương phu nhân. Ba người trong lòng đầy những lời muốn nói, chỉ đều chẳng nói ra được, chỉ biết nghẹn ngào khóc đối diện nhau. 【己 夾 Chỗ sở trường đắc lực của Thạch Đầu Ký, toàn là ở những chỗ như thế này.】 【庚 眉 Không phải người từng trải qua, làm sao viết ra được! Nhâm Ngọ xuân.】 Hình phu nhân, Lý Hoàn, Vương Hy Phượng, ba chị em Nghênh, Thám, Tích, đều đứng vây quanh bên cạnh, rơi lệ không nói. Nửa ngày, Giả phi mới nén buồn gượng cười, an ủi Giả mẫu, Vương phu nhân rằng: "Ngày trước đã đưa con đến cái chỗ chẳng thấy mặt người thân ấy, nay khó khăn lắm mới được về nhà, mẹ con sum họp một lát, chẳng cười chẳng nói, lại cứ khóc. Chốc nữa con đi rồi, lại chẳng biết bao giờ mới được gặp lại!" Nói đến câu ấy, không nén được, lại nghẹn ngào. 【己 夾 Làm hỏn xiêu phách lạc. Thạch Đầu Ký truyền được thần thái, phác được bóng dáng, toàn tại những chỗ như thế này. Sách khác chẳng thể có kiến thức ấy.】 Hình phu nhân vội lên khuyên giải. 【己 夾 Nói toạc ra thì không được, không nói trước cũng không được, nói mà không thấm đến chỗ đau cũng không được. Khó nhất là những lời trong miệng Giả phi lúc này. Chỉ nói được như thế này, mới nghìn phần thỏa đáng, vạn phần vừa khít, một chữ chẳng thể đổi, một chữ chẳng thể thêm bớt — nhập tình nhập thần đến tột bậc!】 Giả mẫu mời Giả phi về chỗ ngồi, lại lần lượt từng người đến chào, không khỏi lại khóc lóc một phen. Rồi đến những người chấp sự trong ngoài ở hai phủ Đông Tây đứng ngoài sảnh hành lễ; cùng bọn vợ những người chấp sự trong hai phủ dẫn a hoàn đến hành lễ xong. Giả phi nhân hỏi: "Dì Tiết, Bảo Thoa, Đại Ngọc sao không thấy đến?" 【辰 夾 Đoán là tin tức trước đó đều đã biết cả, nên mới có câu hỏi này.】 Vương phu nhân tâu: "Ngoại quyến không có chức vị, chưa dám tự tiện vào." 【己 夾 Đúng là dòng dõi thi thư, giữ lễ như thế. Riêng bọn nhà giàu mới phất lên thì kiêu căng tự đại.】 Giả phi nghe xong, vội sai mau mời. 【己 夾 Lại khiêm nhường như thế, thực là người tốt hiếm có trong đời.】 Một lát, Tiết di mụ vào, định hành quốc lễ, cũng được lệnh miễn, rồi cùng lên chào hỏi chuyện xa cách lâu ngày. Lại có a hoàn theo Giả phi vào cung là Bão Cầm 【己 夾 Trước đã nói a hoàn của "bốn thoa nhà họ Giả", ngầm lấy Cầm Kỳ Thư Họa làm thứ tự sắp hàng, đến đây mới đủ.】 lên khấu kiến, Giả mẫu vội đỡ dậy, sai người đưa ra phòng riêng khoản đãi. Bọn thái giám chấp sự và Thái tần, Chiêu Dung cùng những kẻ theo hầu, thì Ninh Quốc phủ cùng dinh Giả Xá hai nơi, tự có người khoản đãi riêng, chỉ để lại ba bốn tiểu thái giám sai bảo. Mẹ con chị em thong thả kể lể tình cảnh xa cách 【己 夾 Chữ "sâu" hay thay!】 và chuyện nhà chuyện riêng.

Lại có Giả Chính đến ngoài rèm vấn an, Giả phi buông rèm hành lễ. Lại cách rèm ngậm ngùi bảo cha rằng: "Nhà điền xá, tuy cơm rau áo vải, nhưng rốt cuộc sum họp được niềm vui gia đình. Nay nhà mình tuy phú quý tột bậc, nhưng cốt nhục chia lìa mỗi người một phương, rốt cuộc chẳng có ý vị gì!" Giả Chính cũng ngậm ngùi tâu: "Thần

chốn thảo mãng hàn môn, trong bầy cưu quạ, nào dám ngờ được điểm phượng loan. 【庚側 Lời này còn văng vẳng bên tai.】 Nay Quý nhân trên được trời ban ơn, dưới rạng đức tổ, đó đều là tinh kỳ của núi sông mặt trăng, đức xa của tổ tiên hun đúc nên một người... Quý phi xin đừng lấy kẻ tàn lê như chính phu phụ mà buồn lòng... Chỉ xin chăm chỉ kính cẩn, siêng năng cung túc để hầu thượng giá..." Giả phi cũng dặn "chỉ lấy việc nước làm trọng, lúc rảnh giữ gìn sức khỏe, xin đừng nhớ thương" vân vân. Giả Chính lại tâu: "Trong vườn, tất cả đình đài hiên quán, đều do Bảo Ngọc đề. Nếu có một hai chỗ tạm xem được, xin ban tên khác cho là may." Nguyên Phi nghe Bảo Ngọc biết đề thơ, bèn mỉm cười nói: "Quả có tiến bộ rồi." Giả Chính lui ra. Giả phi thấy hai người Bảo, Lâm lại càng khác hẳn các chị em, thực như hoa đẹp ngọc mềm. Nhân hỏi: "Bảo Ngọc sao không vào yết kiến?" 【己夾 Đến đây mới đưa Bảo Ngọc ra.】 Giả mẫu bèn tâu: "Không có chỉ, ngoại nam chưa dám tự tiện vào." Nguyên Phi sai mau dẫn vào. Tiểu thái giám ra dẫn Bảo Ngọc vào, hành quốc lễ xong, Nguyên Phi gọi đến trước mặt, nắm tay ôm vào lòng, lại xoa đầu xoa cổ, 【庚側 Người viết sách làm kẻ phê sách khóc đến rũ người.】 cười nói: "So với trước, lớn hẳn lên..." Một câu chưa dứt, lệ tuôn như mưa. 【己夾 Chỉ một câu này, bèn bù đắp hết những đoạn văn trước đó.】

Vưu thị, Phượng Thư lên tâu: "Yến tiệc đã bày xong, thỉnh Quý phi dạo chơi." Nguyên Phi đứng dậy, sai Bảo Ngọc dẫn đường, bèn cùng mọi người bước ra đến trước cửa vườn. Sớm thấy trong rừng đèn rừng lửa, la liệt mọi thứ khác thường. Vào vườn, trước hết đến các nơi "Hữu Phượng Lai Nghi", "Hồng Hương Lục Ngọc", "Hạnh Liêm Tại Vọng", "Hành Chỉ Thanh Phân", lên lầu xuống gác, lội nước vin non, trăm đường nhìn ngắm rảo quanh. Mỗi nơi bày biện một khác, mỗi thứ điểm xuyết mới kỳ. Giả phi hết sức khen ngợi, lại khuyên: "Sau này chớ nên quá xa xỉ, những thứ này đều là quá phận đến cùng cực rồi." Kế đó đến chính điện, dụ miễn lễ về chỗ ngồi, mở tiệc linh đình. Giả mẫu ngồi dưới bồi tiếp, Vưu thị, Lý Hoàn, Phượng Thư tự tay dâng canh nâng chén.

Nguyên Phi bèn sai lấy bút nghiên hầu, tự tay cầm bút, chọn những nơi mình ưa thích nhất ban tên. Cứ theo sách chép thì:

> "Cố Ân Tư Nghĩa" *ndlr: Trông thấy ơn vua thì nghĩ đến nghĩa lớn.* biển ngạch
>
> Trời đất mở hồng từ, trẻ thơ già cả đều cảm đội;
>
> Xưa nay rủ khoáng điển, chín châu muôn nước thảy vinh quang. một biển ngạch và một câu đối này viết ở chính điện

【己夾 Đúng là khẩu khí của Quý phi.】

> "Đại Quan Viên" *ndlr: Vườn lớn, nhiều phong cảnh đẹp, làm cho người du lãm có một tầm mắt bao la.* tên vườn
>
> "Hữu Phượng Lai Nghi" ban tên là "Tiêu Tương quán" *ndlr: Quán tên sông Tiêu, sông Tương.*
>
> "Hồng Hương Lục Ngọc" đổi làm "Di Hồng Khoái Lục" *ndlr: Màu đỏ, màu xanh cùng vui tươi.* tức đặt tên là "Di Hồng viện"
>
> "Hành Chỉ Thanh Phân" ban tên là "Hành Vu uyển"
>
> "Hạnh Liêm Tại Vọng" ban tên là "Cán Cát sơn trang" *ndlr: Trại giặt vải ở gần núi.*

Lầu chính gọi là "Đại Quan lâu", lầu bay phía đông gọi là "Xuyết Cẩm các" *ndlr: Lầu trăng gấm.*, lầu nghiêng phía tây gọi là "Hàm Phương các"; còn có các tên "Lục Phong hiên", "Ngẫu Hương tạ" *ndlr: Thơm mùi ngó sen.*, 【己夾 Nhã

mà mới.】 "Tử Lăng châu" *ndlr: Hoa súng tía.*, "Hạnh Diệp chử"; lại có mười mấy tấm biển bốn chữ, như "Lê Hoa Xuân Vũ", "Đồng Tiễn Thu Phong" *ndlr: Lá ngô đồng gặp gió mùa thu.*, "Địch Lộ Dạ Tuyết" *ndlr: Hoa lan gặp đêm tuyết.*, lúc này khó mà nhớ hết. 【己夾 Cố ý để dành những chỗ như Thu Sảng trai, Đột Bích sơn đường, Ao Tinh khê quán, Noãn Hương ổ làm chỗ đổi tầm mắt cho văn sau.】 Lại sai những biển ngạch câu đối cũ đều không được gỡ bỏ. Rồi trước hết đề một bài tuyệt cú rằng:

> Non quanh nước ôm khéo lạ lùng,
> Bao nhiêu công của mới làm xong.
> Trời cao người khéo đều đủ cả,
> Vườn đẹp nên tên Đại Quan không?

【己夾 Thơ chỉ xoàng xoàng, vì Giả phi vốn không sở trường về thơ, nên chỉ được như thế.】

Viết xong, quay sang cười bảo các chị em: "Ta xưa nay vốn kém tiệp tài, lại chẳng sở trường ngâm vịnh, các em xưa nay đều biết cả. Đêm nay gọi là tắc trách, khỏi phụ cảnh này mà thôi. Ngày khác lúc rảnh, ắt sẽ bổ soạn 'Đại Quan viên ký' và 'Tỉnh thân tụng' để ghi việc hôm nay. Các em cũng nên mỗi người đề một biển một thơ, tùy tài cao thấp, cùng làm qua. Chớ vì tài mọn của ta mà gò bó. Vả mừng là Bảo Ngọc lại biết đề vịnh, thực ngoài ý ta mong đợi. Trong này, hai xứ 'Tiêu Tương quán' và 'Hành Vu uyển' là những nơi ta cực kỳ yêu thích; kế đến 'Di Hồng viện' và 'Cán Cát sơn trang'. Bốn chỗ lớn này, ắt phải có chương cú đề vịnh riêng mới hay. Những câu đối đề trước tuy khá, nhưng nay mỗi nơi hãy làm thêm một bài ngũ ngôn luật, để ta đương trường thử qua, mới khỏi phụ công ta từ bé dạy dỗ." Bảo Ngọc đành phải vâng lời, lui xuống tự lo nghĩ tứ.

Trong ba người Nghênh, Thám, Tích, phải kể Thám Xuân là trội hơn các chị em, nhưng tự nhủ cũng khó so kịp Tiết, Lâm, 【己夾 Chỉ một câu, đã viết ra được hai người Bảo, Đại, lại viết ra Thám khanh (Thám Xuân) biết mình biết người, đặt sẵn bao nhiêu chỗ đứng cho văn sau.】 đành phải gượng theo mọi người tắc trách mà thôi. Lý Hoàn cũng gượng gạo góp thành một bài luật. 【己夾 Không cần nói đến Tiết, Lâm cũng biết.】 Giả phi theo thứ tự xem bài của các chị em trước, chép là:

> **Khoáng Tính Di Tình** biển ngạch — Nghênh Xuân
> Vườn xong cảnh sẵn lạ lùng thay,
> Vâng mệnh thẹn tay đề khoáng di.
> Cõi thế ai ngờ nơi ấy có,
> Dạo chơi thần trí há không bay?

> **Vạn Tượng Tranh Huy** *ndlr: Muôn vẻ đua sáng.* biển ngạch — Thám Xuân
> Vườn danh xây đắp thực nguy nga,
> Vâng mệnh đâu hề thẹn bút hoa.

> Tinh xảo khôn lời khen hết nỗi,
>
> Quả nhiên muôn vật rạng hào quang.

> **Văn Chương Tạo Hóa** biển ngạch — Tích Xuân
>
> Non sông kéo suốt nghìn dư dặm,
>
> Lầu gác cao vời giữa ngũ vân.
>
> Vườn điểm mặt trăng cùng rạng rỡ,
>
> Cảnh tranh công thợ thảy tinh thần.

【己夾 Càng gượng gạo. Ba bài, trong đó còn kể Thám khanh hơi có ý tứ, cho nên văn sau mới viết ra nhiều đoạn diệu văn bất ngờ.】

> **Văn Thái Phong Lưu** biển ngạch — Lý Hoàn
>
> Núi đẹp sông trong ôm lại quanh,
>
> Phong lưu văn thái thắng Bồng Doanh.

【己夾 Hai câu mở đầu hay!】

> Quạt lụa mê đường hoa cỏ biếc,
>
> Quần hồng rợp bóng mai rơi nhanh.

【己夾 Gượng góp.】

> Châu ngọc tự nên truyền thịnh thế,
>
> Thần tiên may mắn xuống Dao đài.
>
> Vườn danh từ độ rước chơi ấy,
>
> Phàm khách nào ai dám đến vãng.

【己夾 Bốn bài thơ này bày ra trước, chính là để làm nền cho những vần thơ bên dưới.】

> **Ngưng Huy Chung Thụy** ***ndlr: Họp mọi màu sáng và chung đức điềm lành.*** **【己夾 Ngay biển ngạch đã có ý hàm súc.】** biển ngạch — Tiết Bảo Thoa
>
> Vườn hoa xây mé tây đế thành,
>
> Nhật hoa tường vân bao phủ quanh.
>
> Lưu cao oanh thích dời hang tới,
>
> Trúc đẹp phượng chờ múa trước mành.

【己夾 Đắc địa làm sao!】

> Gió văn thổi lúc ra chơi đến,
>
> Hiếu hóa nên khi trở lại thăm.
>
> Duệ tảo tiên tài đầy bút thắm,
>
> Thẹn mình đâu dám góp thêm vần.

【己 夾 Thơ hay! Đây chẳng qua là thơ tụng thánh ứng chế thôi, chưa thấy sở trường. Về sau mới dần biết.】

> **Thế Ngoại Tiên Nguyên** *ndlr: Suối cõi tiên ở ngoài cõi trần.* 【己 夾 Ý đặt biển ngạch đã không giống người.】 biển ngạch — Lâm Đại Ngọc
>
> Vườn danh dựng chốn nào,
>
> Tiên cảnh cách trần lao.
>
> Mượn được non sông tú,
>
> Thêm cho cảnh vật giàu.

【己 夾 Đúng là "tiện tay vơ lấy đều thành hay". ◇ A Tần (Đại Ngọc) tự có một nỗi tâm tư riêng.】

> Hương hòa rượu Kim Cốc,
>
> Hoa mến khách Ngọc Đường.
>
> May được ơn trên đoái,
>
> Xe loan mấy bận sang?

【己 夾 Hai bài cuối là thơ ứng chế. ◇ Ta bảo thơ Bảo, Lâm bài này chưa thấy hay, vì sao? Vì đoạn sau riêng có những câu khiến người kinh ngạc vậy. Bảo khanh (Bảo Thoa) vốn không thèm làm thơ này; Đại khanh (Đại Ngọc) thì thực chẳng đáng phải làm.】

Giả phi xem xong, khen ngợi một hồi, lại cười nói: "Rốt cuộc, bài của hai em Tiết, Lâm khác hẳn mọi người, chị em ngu muội chúng tôi không sánh kịp được." Nguyên là Lâm Đại Ngọc định bụng đêm nay trổ hết tài lạ, đè bẹp mọi người, 【己 夾 Thế này thì cần gì. Nhưng có là bậc vưu vật (tuyệt sắc kỳ tài) mới như thế.】 không ngờ Giả phi chỉ sai mỗi người một biển một vịnh, không tiện trái lời làm nhiều, đành hú họa một bài ngũ ngôn luật ứng cảnh cho qua chuyện. 【己 夾 Mời xem những bài thơ trước, lại bảo là "hú họa ứng cảnh".】

Lúc ấy Bảo Ngọc vẫn chưa làm xong. Mới chỉ làm được hai bài "Tiêu Tương quán" và "Hành Vu uyển", đang làm bài "Di Hồng viện", trong bản nháp có câu "Lục Ngọc xuân do quyển" *ndlr: Ngọn ngọc mùa xuân còn đang cuốn (chỉ cây chuối).*. Bảo Thoa liếc mắt trông thấy, nhân lúc mọi người không để ý, vội quay mình lặng lẽ đẩy Bảo Ngọc bảo: "Kìa, 【己 夾 Chữ "nàng" này chỉ Giả phi.】 【庚 眉 Phép bố cục (chương pháp) như thế này, lại là chưa từng thấy bao giờ.】 Quý phi vì không thích bốn chữ 'Hồng Hương Lục Ngọc', mới đổi làm 'Di Hồng Khoái Lục'; cậu bây giờ lại dùng hai chữ 'Lục Ngọc', há chẳng phải cố ý tranh cãi với người ta sao? Huống chi điển về lá chuối cũng nhiều, nghĩ một chữ đổi đi mới được." Bảo Ngọc thấy Bảo Thoa nói vậy, vừa lau mồ hôi vừa nói: 【己 夾 Nghĩ mà thấy nỗi khổ tìm tứ của Bảo Ngọc, mới là chí tình. Cực chán những tiểu thuyết gần đây đầy trang toàn những chữ "thần đồng", "tư chất trời cho".】 "Tôi bây giờ nghĩ mãi chẳng nhớ ra điển cố xuất xứ nào cả." Bảo Thoa cười nói: "Cậu chỉ đem chữ 'Ngọc' trong 'Lục Ngọc' đổi làm chữ 'Lạp'

ndlr: Cây sáp xanh. là được." Bảo Ngọc nói: "'Lục Lạp' 【庚側 Hay lắm!】 có xuất xứ không?" Bảo Thoa thấy hỏi, lặng lẽ bĩu môi gật đầu 【庚側 Duyên dáng cực kỳ! Ý vị cực kỳ!】 cười nói: "Đêm nay mới có thế mà cậu đã cuống lên, sau này thi đình ứng đối trước điện vàng, cậu đại khái ngay cả 'Triệu, Tiền, Tôn, Lý' cũng quên mất! 【己夾 Có Bảo khanh chế giễu. Nhưng ai bảo Bảo khanh vô tình? Chỉ là so với A Tần thì cách ứng xử đặc biệt ngay thẳng hơn thôi.】 Bài 'Vịnh Ba Tiêu' của Tiền Hủ đời Đường, câu đầu: 'Lãnh chúc vô yên lục lạp can' *ndlr: Ngọn đuốc không có khói mà cây sáp xanh cứ khô dần.*, cậu quên rồi à?" 【己夾 Những chỗ như thế này, bèn dùng bằng chứng xác thực vào, là chỗ thấy rõ sức mạnh lớn nhất. Nhưng chẳng biết là tâm tư thế nào, từ đâu mà nghĩ ra, đan xen được tinh xảo như gấm thêu đến thế!】 【庚眉 Đan xen như thế này, sao không khiến người ta vỗ án kêu tuyệt cho được! Nhâm Ngọ quý xuân.】 【辰夾 Cha cậu lúc trước sao mà nhanh nhẹn thế, nay gặp chị cậu sao lại chậm chạp? Chẳng qua là sợ tài, câu nệ — đó là điều người ta tất nhiên phải có.】 Bảo Ngọc nghe rồi, bất giác lòng mở như khai, cười nói: "Đáng chết, đáng chết! Vật ngay trước mắt mà vẫn không nghĩ ra được, thực đáng gọi là 'Nhất Tự Sư' *ndlr: Thầy dạy một chữ.*. Từ nay về sau tôi chỉ gọi chị là thầy, không gọi là chị nữa." Bảo Thoa cũng lặng lẽ cười nói: "Còn không mau làm nốt đi, cứ chị chị em em mãi. Ai là chị của cậu? Người mặc áo vàng ngồi trên kia mới là chị cậu, cậu lại nhận tôi là chị từ bao giờ thế?" Vừa nói cười, lại sợ làm lỡ thì giờ của Bảo Ngọc, bèn rút mình đi chỗ khác. 【己夾 Một đoạn nhàn văn trong lúc bận rộn, cũng đã hay đẹp vô cùng, ngoài ý người ta.】 Bảo Ngọc đành phải làm nốt, cộng thành ba bài.

Lúc ấy Lâm Đại Ngọc chưa được trổ hết tài, trong lòng chẳng vui. Nhân thấy Bảo Ngọc phải làm đến bốn bài luật, hao tổn tinh thần quá, sao không làm hộ cho hai bài, cũng đỡ cho chàng những chỗ đầu óc không với tới. 【己夾 Viết tình tứ của Đại khanh, đối với Bảo Ngọc lại như thế này. Đây là chỗ "đặc phạm bất phạm" (cố tình trùng mà chẳng trùng) với đoạn văn trước.】 【庚眉 Lại cứ viết một dạng giống nhau, đó là tâm ý cấu tứ gì mà nghĩ ra được? Ky Hốt.】 Nghĩ vậy, bèn cũng đi đến cạnh bàn Bảo Ngọc, hỏi nhỏ: "Đã có hết chưa?" Bảo Ngọc nói: "Mới có ba bài, chỉ thiếu bài 'Hạnh Liêm Tại Vọng'." Đại Ngọc nói: "Đã vậy, anh chỉ việc chép ba bài trước đi. Đợi anh viết xong ba bài kia, tôi cũng làm hộ xong bài này rồi." Nói xong, cúi đầu nghĩ ngợi, chốc lát đã ngâm xong một bài luật, 【己夾 Xem kìa, viết A Tần chỉ như thế này thôi đã hay lắm.】 bèn viết lên mảnh giấy, vê tròn thành viên, ném đến trước mặt chàng. 【庚眉 Chuyền giấy là mẹo của bọn đồng sinh đi thi, Đại khanh học được từ đâu vậy? Cười một tiếng. Đinh Hợi xuân.】 【辰夾 Chị làm giám khảo mà còn dùng người làm bài hộ, thảo nào thiên hạ lắm kẻ nhờ người làm bài hộ là thế!】 Bảo Ngọc mở ra xem, chỉ thấy bài này so với ba bài của mình hay hơn gấp mười, thực là mừng quá sức mong, 【己夾 Văn chương bậc này cũng là điều người xem sách không ngờ tới.】 bèn vội vàng cung kính viết chữ khải dâng lên. Giả phi xem thấy:

> **Hữu Phượng Lai Nghi** — Thần Bảo Ngọc kính đề
>
> Ngọc đẹp vừa ra quả,
>
> Đang chờ phượng đến chơi.

【己夾 Mở đầu đã nắm chắc.】

> Cây cây xanh tựa ứa,
>
> Đốt đốt mát như phơi.
>
> Bắn thềm ngừng nước bậc,
>
> Xuyên rèm ngát hương trời.

【ㄹ 夾 Câu hay! Người xưa có câu: "Trúc dày ngại gì nước qua", nay lại lật ngược án.】

> Chớ rung bóng vỡ tan,
>
> Mộng đẹp lúc đêm dài.

> **Hành Chỉ Thanh Phân**
>
> Hành Vu vườn sạch sẽ,
>
> La bích giúp thơm tho.

【ㄹ 夾 Chữ "giúp" hay thay! Toàn bộ sách vì thế đều giới luyện chữ.】

> Mềm lót cỏ ba xuân,
>
> Mềm buông hương một sợi.

【ㄹ 夾 Khắc họa vào đến chỗ diệu.】

> Khói nhẹ mê đường tắt,
>
> Móc lạnh nhỏ hành lang.

【ㄹ 夾 Ngòn ngọt giòn tan đầy má.】

> Ai bảo thơ ao ấy,
>
> Họ Tạ mộng đêm trường.

> **Di Hồng Khoái Lục**
>
> Sân sâu ngày lặng lẽ,
>
> Hai ả đẹp chào xuân.

【ㄹ 夾 Mở cả chuối lẫn hải đường, gõ cả hai mạch cùng lúc. Đọc bài này mới tin những lời phê trước: "Có chuối không hải đường chẳng được, có hải đường không chuối càng chẳng được", không phải kiểu phê bác suông người khác, rồi đến mình lại bất lực không làm nổi.】

> Sáp xanh

【ㄹ 夾 Vốn là chữ "ngọc", đây theo lời Bảo khanh sửa, hình như hay hơn chữ "ngọc".】

> xuân vẫn cuốn,

【ㄹ 夾 Là chuối.】

> Áo đỏ đêm chưa ngơi.

【ㄹ 夾 Là hải đường.】

> Tựa lan buông tay thắm,

【己 夾 Là tình của hải đường.】

> Dựa đá giữ khói xanh.

【己 夾 Là thần của ba tiêu (chuối). Sao mà khéo léo tự nhiên đến thế! Thực là thơ hay, mà cũng là sách hay.】

> Đối mặt trong gió sớm,

【己 夾 Thu cả hai mạch lại.】

> Chủ nhân nên hiểu thương.

【己 夾 Quy về chủ nhân mới không rơi vào chỗ trống. ◇ Vương Mai Ẩn nói: "Thơ vịnh vật lại khó ở chỗ vừa nâng cả hai, vừa hạ cả hai; nếu cứ nắm chặt cả hai thì không tránh khỏi gượng." Bài này đáng gọi là thơ và đề hai bên cùng xứng, cực tinh xảo, cực sát đề, cực trôi chảy, cực mềm đẹp.】

> **Hạnh Liêm Tại Vọng**
>
> Cờ hạnh mời khách đến,
>
> Trước mặt một sơn trang.

【己 夾 Nhận đề rồi làm một mạch mà thành, cách điệu thuần thục. Đúng là khẩu khí của A Tần.】

> Ngỗng tắm ao rau ấu,
>
> Én về dâu tốt tươi.

【己 夾 Tâm tư tài tình của A Tần vốn khác người, cũng chẳng phải do đọc sách mà được.】

> Một luống hẹ xuân biếc,
>
> Mười dặm lúa thơm giời.
>
> Thịnh thế không ai đói,
>
> Cần chi dệt với cày.

【己 夾 Lấy ảo nhập ảo, thuận nước đẩy thuyền, mà chẳng mất ý vị ứng chế. Cho nên mới xứng là A Tần.】

Giả phi xem xong, mừng không xiết kể, nói: "Quả nhiên đã tiến bộ rồi!" Lại chỉ bài "Hạnh Liêm" là đứng đầu trong bốn bài. Bèn đổi "Cán Cát sơn trang" thành "Đạo Hương thôn" *ndlr: Thơm mùi lúa.*. 【己 夾 Biết nghe theo điều hay như thế này, hay thay!】 【庚 眉 Vẫn dùng tên "Đạo Hương thôn" mà Ngọc huynh đã đề trước, lại dùng bút pháp và thể thức huyễn ảo như thế này. Cách thức văn chương, đến đây là cùng cực vậy! Nhâm Ngọ xuân.】 Lại sai Thám Xuân dùng giấy hoa tiên chép lại hơn mười bài thơ vừa rồi, sai thái giám truyền ra ngoài. Giả Chính xem rồi, đều khen ngợi không dứt. Giả Chính lại dâng bài "Quy tỉnh tụng". Nguyên Phi lại sai đem quỳnh tô kim khoái, ban cho Bảo Ngọc và Giả Lan. 【己 夾 Trong lúc trăm việc bận rộn, điểm ra Giả Lan, chẳng bỏ sót một ai.】 Lúc ấy Giả Lan còn cực bé, chưa hiểu việc gì, chỉ biết theo mẹ nương chú hành lễ, nên không có truyện riêng. Giả Hoàn từ trong năm bị bệnh chưa khỏi, đang có chỗ riêng điều dưỡng, nên cũng không có truyện. 【己 夾 Bổ sung cho rõ, mới không để sót.】

Bấy giờ Giả Tường dẫn mười hai nữ kép đứng dưới lầu, đang lúc chờ sốt ruột, chỉ thấy một thái giám chạy đến nói: "Làm thơ xong rồi, mau đem sổ hát lên!" Giả Tường vội đem gấm tập trình lên, cùng danh sách mười hai tên hoa. Một lát, thái giám bước ra, chỉ chọn bốn vở hát:

> Vở thứ nhất: *Hào Yến*;
>
> 【己 夾 Trong vở ***Nhất Phũng Tuyết***. Phục bút: họ Giả suy bại.】
>
> Vở thứ hai: *Khất Xảo*;
>
> 【己 夾 Trong vở ***Trường Sinh Điện***. Phục bút: Nguyên Phi chết.】
>
> Vở thứ ba: *Tiên Duyên*;
>
> 【己 夾 Trong vở ***Hàm Đan Mộng***. Phục bút: Chân Bảo Ngọc đưa ngọc.】
>
> Vở thứ tư: *Ly Hồn*.
>
> 【己 夾 Trong vở ***Mẫu Đơn Đình***. Phục bút: Đại Ngọc chết. ◇ Bốn vở hát được chọn ngẫm mai phục bốn việc, chính là những khớp chuyển lớn, những chỗ then chốt lớn của toàn bộ sách.】

Giả Tường vội sắp đặt diễn ra. Kẻ kẻ tiếng hát xé đá, điệu múa ma quỷ. Tuy chỉ là hình dung hóa trang, nhưng diễn hết các vẻ vui buồn. 【己 夾 Hai câu là đủ hết.】 Vừa diễn xong, một thái giám bưng một mâm vàng bánh trái bước vào, hỏi: "Ai là Linh Quan?" Giả Tường liền biết là đồ ban cho Linh Quan, mừng rỡ vội nhận lấy, 【己 夾 Có gì đáng mừng? Mai phục rất nhiều đoạn văn phía sau, chỉ dùng một chữ "mừng".】 bảo Linh Quan khấu đầu tạ ơn. Thái giám lại nói: "Quý phi có dụ, bảo: 'Linh Quan cực hay, diễn thêm hai vở nữa, hai vở gì cũng được.'" Giả Tường vội vàng vâng lời, bèn bảo Linh Quan diễn hai vở *Du Viên* và *Kinh Mộng*. Linh Quan tự cho rằng hai vở ấy vốn không phải là vở sở trường của mình, nhất định không chịu diễn, đòi diễn hai vở *Tương Ước* và *Tương Mạ*. 【己 夾 Trong vở ***Thoa Xuyến Ký***. Nói chung, ẩn giấu những chuyện phong nguyệt không dứt ở văn sau. ◇ Xét câu tục ngữ gần đây có câu: "Thà nuôi nghìn quân, không nuôi một phường hát." Đại để nói lên ý đào kép khó nuôi vậy. Đại khái trong một gánh hát, nếu có một người tài nghệ hơi trội hơn mọi người, thì người ấy liền lên giọng làm bộ, hiếp chúng cậy tài, đủ thứ đáng ghét, khiến chủ nhân muốn đuổi đi thì chẳng nỡ, muốn trách phạt cũng không xong. Tuy muốn chẳng thương mà thực chẳng thể không thương, tuy muốn chẳng yêu mà thực chẳng thể không yêu. Ta từng trải qua chốn lê viên rất nhiều, ai nấy đều như vậy. Cũng từng cùng các huynh đệ nhà thế gia quen nuôi lê viên bàn luận chuyện này, mọi người đều biết chuyện đó mà đều không nói ra được. Nay đọc ***Thạch Đầu Ký***, đến hai câu "vốn không phải vở sở trường, nhất định không chịu diễn", liền thấy rõ cái thói cậy tài hiếp chúng, kiêu căng ghen tuông, tràn đầy trên giấy. Đến hồi "Tình ngộ Lê Hương viện" sau này, lại càng phơi bày hết. Những người ta từng tận mắt thấy, từng gần gũi ba mươi năm trước, nay như hiện hình trên mặt giấy. Cho nên nói ***Thạch Đầu Ký*** làm sách, tình đến tột bậc, lời đến chỗ thấu triệt. Nhưng nếu không phải là kẻ đã từng trải qua việc ấy, mê hãm trong tình ấy, thì dù có đọc đây, cũng mờ mịt như nhai sáp, không sao biết được cái thần diệu của nó.】 Giả Tường không lay chuyển được Linh Quan, 【己 夾 Làm sao lại không lay chuyển được cô ta? Trong đó ẩn sẵn nhiều mạch văn về sau.】 đành phải theo ý cô ta mà diễn. Giả phi rất mừng, truyền: "Không được làm khó đứa bé này, dạy dỗ cho tốt", 【己 夾 Đủ biết là vưu vật (tuyệt sắc kỳ tài).】 lại thưởng thêm cho hai tấm cung đoạn, hai cái túi thơm, cùng các thứ kim ngân quả tử, đồ ăn. 【己 夾 Lại mai phục một vưu vật, một đoạn văn mới lạ.】 Rồi triệt yến,

đem những chỗ chưa đến lại đi dạo chơi tiếp. Chợt thấy núi ôm chùa Phật, vội rửa tay đi vào thắp hương lễ Phật, lại đề một biển rằng: "Khổ Hải Từ Hàng" *ndlr: Bè từ bi độ chúng sinh trong bể khổ.*. 【己 夾 Gửi gắm chuyện người trong toàn bộ sách. Một đoạn văn náo nhiệt như thế, lại kết thúc lạnh lùng như thế này.】 Lại đặc cách gia ân cho bọn ni cô đạo cô.

Một lát, thái giám quỳ tâu: "Đồ ban thưởng đã đủ, xin nghiệm xem đẳng cấp." Bèn dâng bản kê tóm tắt lên. Giả phi xem từ đầu đến cuối, thấy đều thỏa đáng, liền truyền cứ thế tuân hành. Thái giám nghe rồi, bước xuống lần lượt phân phát. Nguyên Giả mẫu được: kim, ngọc như ý *ndlr: Nguyên là một tên đồ dùng để gãi lưng về sau làm đồ trần ngoạn, hoặc bằng vàng, hoặc bằng ngọc, ngụ ý chúc tụng những sự tốt lành.* mỗi thứ một cây; một cây gậy trầm hương; một chuỗi niệm châu bằng gỗ Già Nam; bốn tấm cung đoạn "Phú Quý Trường Xuân" *ndlr: Đều là những danh từ chúc tụng.*; bốn tấm cung trừu "Phúc Thọ Miên Trường" *ndlr: Đều là những danh từ chúc tụng.*; mười đĩnh vàng "Bút Đĩnh Như Ý" *ndlr: Đều là những danh từ chúc tụng.*; mười đĩnh bạc "Cát Khánh Hữu Dư" *ndlr: Đều là những danh từ chúc tụng.*. Hình phu nhân, Vương phu nhân mỗi người một phần, chỉ bớt bốn món: như ý, gậy, châu. Giả Kính, Giả Xá, Giả Chính mỗi người: hai bộ tân thư ngự chế; hai hộp bảo mặc; hai chiếc kim tước và hai chiếc ngân tước; biểu lễ theo như trước. Bảo Thoa, Đại Ngọc cùng các chị em mỗi người: một bộ tân thư; một phương bảo nghiễn; hai cặp kim ngân khoả theo kiểu mới. Bảo Ngọc cũng giống như thế. 【己 夾 Trong đám này bỗng kèm thêm Bảo Ngọc, đáng suy ngẫm.】 Giả Lan thì được: hai cái vòng cổ bằng kim ngân, hai cặp kim ngân khoả. Vưu thị, Lý Hoàn, Phượng Thư mỗi người: bốn đĩnh kim ngân khoả, bốn món biểu lễ. Ngoài ra, hai mươi bốn món biểu lễ, một trăm xâu thanh tiền, là ban cho bọn nhũ mẫu và a hoàn trong phòng Giả mẫu, Vương phu nhân cùng các chị em. Giả Trân, Giả Liễn, Giả Hoàn, Giả Dung mỗi người một phần biểu lễ, một đôi kim khoả. Còn lại, một trăm tấm thái đoạn, một nghìn lạng kim ngân, ngự tửu hoa diên, là ban cho tất cả những người coi sóc công trình, bày biện, ứng đối, cùng coi hát, coi đèn ở hai phủ Đông Tây. Ngoài ra có năm trăm xâu thanh tiền, là ban cho bọn đầu bếp, đào kép, trăm trò vui, tạp dịch.

Mọi người tạ ơn xong, viên thái giám chấp sự tâu: "Giờ đã Sửu chính tam khắc, thỉnh loan giá hồi loan." Giả phi nghe xong, bất giác hai mắt lại trào lệ. Nhưng vẫn gượng cười, nắm lấy tay Giả mẫu, Vương phu nhân, siết chặt chẳng nỡ buông ra, 【己 夾 Khiến người ta cay mũi.】 hết lời dặn đi dặn lại: "Xin đừng nhớ thương, hãy giữ gìn sức khỏe. Nay ơn trời mênh mông, mỗi tháng cho vào cung thăm một lần, gặp mặt là có nhiều, việc gì phải buồn rầu. Nếu sang năm ơn trời vẫn cho về thăm, thì muôn nghìn lần chớ có xa xỉ phung phí như thế này nữa." 【己 夾 Lời sấm (tiên đoán) hay tuyệt. Xem thử trong sách khác, chuyên hay cố ý dùng một câu bất tường làm sấm. Nay riêng chẳng thế, chỉ có một câu sẵn trước mắt như thế này, chính là lời sấm báo rằng sẽ chẳng có lần sau vậy. Hãy xem người viết dùng chữ "nếu", ẩn ý tự nhiên đến tột bậc.】 Giả mẫu đã khóc nghẹn ngào, không nói nên lời. Giả phi tuy chẳng nỡ rời xa, nhưng ngặt vì hoàng gia quy phạm, sai trái không được, đành phải dằn lòng lên kiệu đi mất. Ở đây, mọi người khó khăn lắm mới an ủi khuyên giải Giả mẫu, Vương phu nhân xong, rồi dìu ra khỏi vườn. Chính là — 【庚 眉 Cả một hồi viết xen lẫn chia hợp buồn vui, thực như đi trên đường Sơn Âm khiến người ta ứng tiếp không xuể. Còn biết bao lớp sóng nhỏ "trong bận có nhàn, trong nhàn có bận", một sợi tơ chẳng sót, một nét bút chẳng buông lơi.】

【威 Tổng bình: Hồi này bày biện, sắp đặt, không phải người từng trải, mở rộng tầm mắt, vung ngọn bút lớn, thì ắt sẽ có chỗ ngưng trệ gượng gạo. Sao có thể đụng tới đâu cũng thành ý thú, dựng gốc cho văn sau, làm đủ tình cho văn trước được? Vả lại, mượn cảnh tượng để nói pháp, học theo Đức Phật giảng kinh, thay cho thiên nữ tản hoa, để làm nên thứ kỳ văn diệu thú này! Chỉ tiếc không được cùng tác giả của *Tứ Tài Tử Thư* đồng thời thảo luận hay dở, lấy làm điều đáng hận vậy.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Ghi chú: Bản Kỉ Mão và Canh Thìn, hồi 17–18 chưa phân hồi. Các bản khác đã phân hồi, nhưng vị trí phân hồi khác nhau. Đây làm theo cách phân của các bản Thích Tự, Mông Phủ, Liệt Tàng, Dương Tàng, có bổ sung mấy chữ lời mào đầu hồi. Hồi mục do người đời sau đặt ra thực sự quá kém, nay thử dùng một cách mới.

〔二〕 Lời phê này khá rắc rối, tồn tại nhiều cách đọc khác nhau. Đặc biệt hai chữ "thụ xứ" nên hiệu đính ra sao thì nhiều thuyết khác nhau, chưa có ý kiến thống nhất. Nay tạm theo thuyết của Thái Nghĩa Giang. Nếu thuần túy đứng về mặt văn từ thông thuận, thì nên hiệu "thụ xứ dẫn" thành "tiền phê phó".

〔三〕 Ghi chú: Bản Giáp Thìn và bản Trình Giáp, Trình Ất phân hồi tại chỗ này.

Hồi 19: Đêm khuya tình thắm thiết, hoa thủ thỉ giãi bày — Ngày vắng ý triền miên, ngọc thoảng tỏa hương thơm 〔一〕

Hồi 19

Đêm khuya tình thắm thiết, hoa thủ thỉ giãi bày — Ngày vắng ý triền miên, ngọc thoảng tỏa hương thơm 〔一〕

【戚 Thơ đề: Bút màu rực rỡ tựa vòng xoay — Tâm tình ma quái mấy nghìn phen — Viết nên đậm nhạt cùng nông sâu — Sống động người si giữa cuộc tình.】

【甲辰 Hồi này viết việc Bảo Ngọc rỗi rãi xông vào thư phòng, rồi lén đến thăm Tập Nhân; nét bút tùy hứng nhảy nhót linh động. Lại viết Tập Nhân sắp chuộc thân về, dò tình khuyên răn; cùng cảnh Bảo Ngọc trong phòng Đại Ngọc tìm hương trêu cười — văn tự mới lạ ("tân kỳ"), trong truyện truyền kỳ ít thấy. Nguyên bản bình chú quá nhiều, khó tránh rườm rà, quấy nhiễu chính văn. Nay lược bớt, để người đọc sau tập trung thưởng thức, càng thấy được cái tài tâm linh diệu của tác giả. 〔二〕】

Nói về việc Giả phi về cung, hôm sau vào chầu Vua tạ ơn và tâu lại việc thăm nhà. Mặt rồng rất vui, lại phát vàng bạc, gấm vóc trong kho thưởng cho Giả Chính và các quan thuộc "tiêu phòng" (gia đình có nữ nhi làm phi tần), 【己 夾 Bổ sung câu này, thật tinh tế. Mới thấy việc tỉnh thân (về thăm nhà) không riêng một nhà họ Giả.】 không cần kể tỉ mỉ.

Nói về hai phủ Vinh, Ninh suốt mấy ngày dốc hết tâm sức, người người mệt mỏi, ai nấy rã rời. Lại thu xếp những đồ trần thiết trong vườn, hai ba ngày mới xong. Người thứ nhất là Phượng Thư, việc nhiều trách nặng, người khác còn có thể lảng tránh, chị ta thì không sao thoát được; vả lại tính hiếu thắng, không chịu để người ta chê trách, nên cứ gắng gượng làm ra vẻ như không bận rộn gì. 【己 夾 "Phục bút" (điềm báo trước) cho căn nguyên bệnh tật về sau.】 Người thứ nhất nhàn rỗi nhất là Bảo Ngọc. Một buổi sớm hôm ấy, mẹ Tập Nhân lại đích thân đến hầu Giả mẫu, xin phép đón Tập Nhân về nhà ăn "niên trà" (trà đầu năm), tối mới về. 【己 夾 Hồi này sang hồi khác, mỗi hồi có một "sinh cơ trục" (trục xoay sinh động riêng), luôn nằm ngoài ý liệu của người đọc.】 Vì thế, Bảo Ngọc chỉ đánh cờ, chơi đùa với lũ a hoàn. 【己 夾 Tả ra quang cảnh tháng Giêng.】 Đương lúc ở trong phòng buồn chán, chợt thấy a hoàn vào bẩm: "Ông Trân bên phủ Đông mời sang xem hát, đốt đèn hoa." Bảo Ngọc nghe nói, bèn sai thay quần áo. Vừa toan đi, thì Giả phi ban cho bánh "đường tô" (bánh sữa hấp đường) tới; 【己 夾 Vẫn là cảnh sắc tuyệt diệu của đầu năm mới.】 Bảo Ngọc nhớ lần trước Tập Nhân thích ăn món này, bèn sai để dành cho Tập Nhân. Rồi xin phép Giả mẫu, sang xem hát.

Ai ngờ bên nhà Giả Trân diễn những vở "Đinh Lang nhận phụ", "Hoàng Bá Ương đại bày âm hồn trận", lại có cả "Tôn Hành Giả đại náo Thiên Cung", "Khương Tử Nha trảm tướng phong thần" và những loại tuồng ấy. 【己 夾 Thực là náo nhiệt.】 Thoắt cái quỷ thần biến ảo, phút chốc yêu ma hiện hình; thậm chí phất cờ chạy đèn, dâng hương niệm Phật, tiếng chiêng trống hò hét vang ra tận ngoài phố. 【己 夾 Hình dung tới mức châm chọc thâm thúy, thực là "Dương Dặc khang" (弋陽腔 — một lối hát địa phương nổi tiếng ồn ào) đã tận hết tài năng. ◇ Đọc tới đây thì như bên tai ồn ào huyên náo, trước mắt rối loạn. Đoạn sau đến cảnh cách tường nghe khúc "Niễu tình ty" (tơ tình tha thướt, trích Mẫu Đơn Đình của Thang Hiển Tổ) thì như hồn theo sáo lượn, phách đuổi theo lời ca mà tiêu tan. Hình dung việc gì, việc ấy sống động như thật — Thạch Đầu đúng là tay đệ nhất.】 Người ngoài phố ai nấy đều khen: "Vui quá, náo nhiệt quá! Nhà khác làm gì có trò này?" 【己 夾 Ắt phải có những lời này.】

Bảo Ngọc thấy cảnh phồn hoa náo nhiệt đến mức không chịu nổi như vậy, chỉ ngồi một lúc rồi đứng dậy đi dạo chơi các nơi. Trước hết vào nhà trong nói cười với họ Vưu và bọn a hoàn thiếp hầu một lúc, rồi ra cửa ngoài. Họ Vưu vẫn tưởng y ra ngoài xem hát, nên không để ý. Giả Trân, Giả Liễn, Tiết Bàn chỉ lo đánh đố, uống rượu, giỡ trăm trò vui, cũng không hỏi han gì. Dẫu có lúc không thấy y ngồi đấy, cũng chỉ cho là y đi vào nhà trong, nên chẳng hỏi. Còn bọn tiểu tư theo hầu Bảo Ngọc, những đứa lớn tuổi biết rằng Bảo Ngọc đã đến đây, thế nào cũng tối mới tan, nên lén lút kẻ thì họp nhau đánh bạc, kẻ thì sang nhà thân thích ăn "niên trà", lại có kẻ hoặc chơi gái hoặc đánh chén, đều tản ra mỗi người mỗi nơi, hẹn tối sẽ quay lại; còn bọn nhỏ tuổi thì chui cả vào buồng xem hát.

Bảo Ngọc thấy chẳng còn một người nào, bèn nghĩ: "Ở đây vốn có một thư phòng nhỏ, tên là..., trong từng treo một bức mỹ nhân, vẽ rất thần tình. Nay náo nhiệt thế này, chắc chỗ ấy vắng vẻ lạnh lẽo, mỹ nhân trong tranh ắt cũng cô quạnh. Phải để ta đến thăm nom an ủi nàng một phen." 【己 夾 Trong cái cực kỳ vô lý, cực kỳ hồ đồ mà vẽ ra một "tuyệt đại tình si" (kẻ si tình bậc nhất), thảo nào mọi người bảo là điên khùng. ◇ 蒙 側 Trời sinh một đoạn si tình, chính là cái gọi là "tình bất tình" (yêu cả những gì không biết yêu).】 Nghĩ rồi bèn đi về phía thư phòng. Vừa đến trước cửa sổ, nghe trong phòng có tiếng rên rỉ. Bảo Ngọc giật mình: chẳng lẽ mỹ nhân sống dậy thật rồi sao? 【己 夾 Lại mang tâm ý trẻ con, không sót một tí nào.】 Bèn đánh bạo, liếm ướt giấy cửa sổ nhìn vào — bức mỹ nhân không sống dậy, mà là Minh Yên đang đè một ả con gái, cũng đang làm cái việc mà Cảnh Ảo đã dạy khi trước. Bảo Ngọc không nén được, hét to: "Không xong rồi!" Rồi đạp cửa xông vào, làm hai đứa sợ hãi buông nhau ra, ôm áo run lẩy bẩy.

Minh Yên thấy là Bảo Ngọc, vội quỳ xuống van lạy không ngớt. Bảo Ngọc nói: "Giữa ban ngày ban mặt, thế này là thế nào? 【己 夾 Mở miệng đã hay.】 Nếu anh Trân biết, mày sống hay chết?" Vừa nói vừa nhìn ả kia — tuy chẳng xinh đẹp gì, nhưng cũng trắng trẻo sạch sẽ, có đôi chút dễ thương. Ả xấu hổ đỏ bừng mặt, cúi đầu không nói. Bảo Ngọc giậm chân: "Còn không chạy mau đi!" 【己 夾 Chỗ "sưu thần đoạt phách" — tả như gọi hồn nhân vật sống dậy — thần diệu đến tột bậc, chỉ có thể lĩnh hội trong cái mơ hồ không sao hiểu thấu ấy.】 Một câu nhắc nhở ả kia, ả bay vụt đi mất. Bảo Ngọc lại đuổi theo gọi với: "Đừng sợ! Tao không mách ai đâu." 【己 夾 Sống động là Bảo Ngọc, đem đặt vào người khác thì không được.】 Minh Yên cuống lên gọi với theo: "Ông tổ tông ơi! Thế là rõ ràng mách người ta rồi còn gì!" Bảo Ngọc bèn hỏi: "Con bé ấy mười mấy tuổi?" Minh Yên đáp: "Cùng lắm mười sáu, mười bảy." Bảo Ngọc nói: "Đến cả tuổi nó cũng không hỏi, những thứ khác hẳn càng không biết. Thế mà mày đã... Rõ là nó vớ uổng phải mày. Đáng thương! Đáng thương!" 【己 夾 Cứ theo sách này mà xét, tả ra một Bảo Ngọc — con người Bảo Ngọc ấy là chúng ta ở trong sách thấy mà biết có người ấy, chứ thực ra chưa từng được tận mắt trông thấy. Lại tả lời nói của Bảo Ngọc, câu câu khiến người ta khó hiểu; tính nết Bảo Ngọc, việc việc khiến người ta buồn cười. Không chỉ trên đời chưa từng thấy người như thế, mà dẫu xét hết cổ kim mọi tiểu thuyết truyền kỳ, cũng chưa từng thấy văn tự như thế. Ở chỗ Tần Nhi (Đại Ngọc) lại càng hơn. Trong cái mơ hồ không sao hiểu ấy, thực ra vẫn có chỗ hiểu được; nhưng ngay trong chỗ hiểu được, lại không sao nói rõ mạch lý. Khép mắt suy ngẫm, lại như thực sự thấy một Bảo Ngọc, thực sự nghe những lời ấy — đem đặt vào người thứ hai thì tuyệt đối không được, cũng không thành văn tự nữa. Tôi đọc Thạch Đầu Ký, thấy những đoạn văn kỳ diệu nhất đều nằm trong những lời cực kỳ si ngốc, mơ hồ không sao hiểu thấu của Bảo Ngọc và Tần Nhi. Còn những thứ như thơ từ, câu đố thanh nhã, lệnh uống rượu, y phục lạ, đồ ăn lạ, đồ chơi lạ, v.v., tuy sách khác không làm nổi, nhưng trong sách này mà bình xét, thì vẫn chỉ là hạng nhì.】 Lại hỏi: "Tên nó là gì?" Minh Yên cười to: "Nếu nói tên nó ra thì chuyện dài lắm, thực là mới lạ, 〔三〕 đúng là không viết ra nổi. 【己 夾 Nếu đều viết ra được hết, thì lấy gì thấy được cái diệu của sách này? — Chi Nghiễn.】 Cứ như nó nói, mẹ nó lúc sinh nó nằm mộng, 【己 夾 Lại một giấc mộng nữa, chỉ là tùy tay mà thành thú vị thôi.】 mộng thấy được một tấm gấm, trên đó thêu hoa văn ngũ sắc hình chữ "Vạn" (卍) nối nhau không dứt, 【己 夾 Ý tưởng thật lạ lùng! Đúng là dù cây cỏ tầm thường cũng có thể làm thuốc hay, cá chim côn trùng cũng có thể thành văn hay: trong trời đất không vật gì chẳng có chỗ kỳ diệu, không vật gì không thể đưa vào văn chương, chỉ cốt ở lòng người biết nhặt lấy. Những chỗ này đều là tiện tay vơ lấy mà viết thành thú vị; quả là một cuộc chơi lớn, một

phen bừng ngộ lớn, một sự giải thoát lớn — những đoạn văn diệu kỳ vậy.】 nên đặt tên nó là Vạn Nhi." 【己 夾 Âm là "Vạn".】 Bảo Ngọc nghe xong cười: "Thật cũng mới lạ. Ắt sau này nó có chút tạo hóa (phúc phận)." Nói rồi, trầm ngâm một lúc.

Minh Yên bèn hỏi: "Sao cậu Hai không xem những trò hát hay như thế?" Bảo Ngọc đáp: "Xem một lúc, buồn quá, ra ngoài đi dạo thì gặp chúng mày. Bây giờ làm gì đây?" Minh Yên 【庚 眉 "歆歆", đọc là "hi"; chỉ dáng cười hì hì.】 cười hì hì 〔四〕 : "Bây giờ không ai biết, tôi lặng lẽ dẫn cậu Hai ra ngoài thành dạo chơi một lúc, rồi sẽ quay lại đây, họ sẽ chẳng biết đâu." 【己 夾 Minh Yên lúc này chỉ muốn che đậy tội vừa rồi, nên bày ra chuyện này để làm vui lòng Bảo Ngọc.】 Bảo Ngọc đáp: "Không được, coi chừng bọn dụ dỗ trẻ con bắt mất. Vả lại nếu họ biết, thì lại làm to chuyện. Chi bằng đến chỗ nào gần gần quen quen một tí, còn kịp quay về." Minh Yên nói: "Chỗ gần quen, nhà ai mà đến? Thế mới khó đây." Bảo Ngọc cười: "Cứ ý ta, chúng mày đến thẳng nhà chị Hoa *ndlr: Tập Nhân họ Hoa (xem hồi 3).* nhà mày ấy, xem chị ấy ở nhà làm gì." 【己 夾 Diệu thay! Trong lòng Bảo Ngọc đã sớm định sẵn nước cờ này rồi, chỉ sợ Minh Yên không chịu dẫn đi thôi. Đúng lúc gặp Minh Yên vừa lén lút làm chuyện ong bướm, bị Bảo Ngọc nắm thóp, nên mới lấy chuyện ra ngoài thành dạo chơi để làm vui lòng y. Nhờ thế Bảo Ngọc mới nói ra chuyện đến nhà họ Hoa. Nếu chẳng phải Minh Yên vừa phạm tội mà bị nắm thóp, thì vạn lần không dám dẫn y lén ra ngoài như thế. Con em nhà khác còn không dám lén ra ngoài, huống chi là Bảo Ngọc? Huống chi là Minh Yên? Các chi tiết văn chương ăn khớp như mộng với nêm, tinh tế vô cùng!】 Minh Yên cười: "Phải, phải! Quên khuấy mất nhà chị ấy." Lại nói: "Nếu họ biết, bảo tôi dẫn cậu Hai đi chơi nhăng, thì tôi sẽ bị đòn đấy." 【己 夾 Lời ắt không thể thiếu.】 Bảo Ngọc cười: "Đã có ta." Minh Yên nghe nói, dắt ngựa đến, hai người từ cửa sau đi ra.

May là nhà Tập Nhân không xa, chỉ độ nửa dặm đường, thoắt đã tới cửa. Minh Yên vào trước, gọi anh Tập Nhân là Hoa Tự Phương. 【己 夾 Tùy họ mà đặt tên, tùy tay thành văn.】 Bấy giờ mẹ Tập Nhân đón Tập Nhân cùng mấy đứa cháu gái ngoại, 【己 夾 Một cây ngàn cành, một nguồn muôn nhánh — vô tình tiện tay đặt xuống những mạch ngầm báo trước kéo dài ngàn dặm.】 mấy đứa cháu gái nội về nhà, đang ăn trà quả. Nghe ngoài có người gọi "anh Hoa", Hoa Tự Phương vội ra xem, thấy là hai thầy trò Bảo Ngọc, sợ hãi kinh ngạc không thôi, vội vàng bế Bảo Ngọc xuống ngựa, rồi trong sân kêu to: "Cậu Hai Bảo đến đây này!" Người khác nghe thấy còn được chứ Tập Nhân nghe thấy, chẳng biết là vì sao, vội chạy ra đón Bảo Ngọc, một tay nắm lấy, hỏi: "Sao cậu lại tới đây?" Bảo Ngọc cười: "Tôi buồn quá, đến xem chị làm gì đây." Tập Nhân nghe xong mới yên lòng, 【己 夾 Tinh tế chu đáo.】 "Chao ôi!" một tiếng, cười 【己 夾 Chuyển tới chữ "cười", diệu thay! Thần tình!】 nói: "Cậu cũng liều quá đấy, 【己 夾 Nên nói, nói thật đúng!】 đến đây làm gì chứ!" Lại hỏi Minh Yên: "Còn có ai đi cùng không?" 【己 夾 Tinh tế.】 Minh Yên cười: "Chẳng ai biết cả, chỉ có hai chúng tôi thôi." Tập Nhân nghe xong, lại càng hoảng sợ, 【己 夾 Đây là lẽ tự nhiên về thần thái, ắt phải như thế; không phải cố ý ngắt nhịp để tạo một cú chuyển đâu.】 nói: "Thế này thì còn ra làm sao! Nhỡ gặp phải người quen, hoặc gặp ông Lớn, ngoài đường người chen ngựa giẫm, kiệu ngựa nhộn nhạo, lỡ có sơ suất gì, có phải chuyện chơi đâu! Gan các người to hơn cả cái đấu. Toàn là do Minh Yên xúi bẩy, về thế nào tôi cũng mách các vú đánh cho." 【己 夾 Nên nói, nói lại càng đúng. — Chi Nghiễn.】 Minh Yên bĩu môi: "Cậu Hai mắng tôi đánh tôi, bắt tôi dẫn đi, bây giờ lại đổ lên đầu tôi. Tôi đã bảo đừng đến mà! Nếu không thì chúng tôi về thôi." 【己 夾 Minh Yên — đồ giặc ranh!】 Hoa Tự Phương vội khuyên: "Thôi, đã đến rồi, chẳng cần nói lắm nữa. Chỉ hiềm nỗi nhà tranh vách đất, vừa chật vừa bẩn, biết mời cậu ngồi đâu đây?"

Mẹ Tập Nhân cũng đã sớm ra đón. Tập Nhân kéo Bảo Ngọc vào trong. Bảo Ngọc thấy trong phòng có ba bốn năm cô gái, thấy y bước vào, đều cúi đầu, thẹn thùng đỏ mặt. Mẹ con Hoa Tự Phương trăm cách sợ Bảo Ngọc lạnh, lại mời lên sập, lại vội bày thêm bàn quả, lại vội pha trà ngon. 【己 夾 Liền dùng ba chữ "lại", đoạn trên một chữ "trăm cách" — thần lý sống động hiện ra. — Chi Nghiễn.】 Tập Nhân cười: "Các người không phải cuống lên vô ích, 【己 夾 Diệu thay!

Không tả Tập khanh (Tập Nhân) bận rộn, chính là lúc bận rộn tột cùng. Nếu tả Tập Nhân bận rộn, thì thành ra phường tục tầm thường rồi.】 tôi tự biết mà. Quả cũng không cần bày, cũng không dám cho ăn bừa bãi đâu." 【己 夾 Trong chỗ hết sức nhỏ nhặt tinh vi như thế này mà mang ra được tình cảnh thường ngày của nhà quyền quý — sách khác viết không nổi. ◇ 蒙 側 Hết mực kính trọng, hết mực tình cảm.】 Vừa nói, vừa lấy nệm ngồi của mình trải lên một cái ghế con, đỡ Bảo Ngọc ngồi; lại lấy lò ấp chân của mình kê vào chân Bảo Ngọc; lại từ trong túi thơm lấy ra hai miếng "mai hoa hương bính" (bánh hương mai hoa), lại mở lò ấp tay của mình ra, đốt lên rồi đậy lại, đặt vào trong lòng Bảo Ngọc; rồi lại lấy chén trà của mình rót trà, đưa cho Bảo Ngọc. 【己 夾 Chồng chất dùng bốn chữ "của mình" — tả ra hai người Bảo Ngọc và Tập Nhân ngày thường thân thiết hòa hợp thế nào, tôn quý vinh hoa thế nào, tới lúc này phơi bày ra hết. Ấy là bởi ngày thường sống trong phủ quyền quý, giữa lụa là gấm vóc, Bảo Ngọc quen cảnh giàu sang tôn quý, Tập Nhân thân mật hòa hợp, cần mẫn kín đáo dịu dàng — đó là lẽ đương nhiên, vốn không cần viết ra. Nay ở đây bổ túc một nét, lại càng thấy tình nghĩa ngày thường của hai người, và ngầm làm lộ ra trong hồi này những đoạn văn "quá văn" (văn chuyển tiếp) chưa viết đến như chuyện mẹ anh muốn chuộc thân về, cãi cọ, v.v.】 Bấy giờ mẹ và anh Tập Nhân đã bày biện chỉnh tề một bàn quả phẩm. Tập Nhân thấy chẳng có gì đáng ăn, 【己 夾 Bổ túc cho thấy Bảo Ngọc từ nhỏ được nuông chiều quý giá thế nào. Dùng một câu này để lưu lại, sau này đối chiếu với những cảnh ở mấy mươi hồi sau như ngày đông lạnh nghẹn cơm dưa muối, đêm tuyết quây manh chiếu rách mà xem — đủ làm gương răn cho kẻ hậu sinh hưởng phúc quá đáng! Than ôi!】 bèn cười nói: "Đã đến rồi, không có lẽ lại về không. Dẫu sao cũng nếm chút gì, gọi là đến nhà tôi một chuyến." 【己 夾 Vẻ đắc ý — đây chính là lẽ tự nhiên về thần thái sau khi vừa tranh cãi với mẹ và anh xong. Cực kỳ tinh tế.】 Nói rồi, nhặt mấy hạt thông, 【己 夾 Chỉ có thứ này là tạm có thể nhấm nháp, chứ thứ khác thì sai to.】 thổi sạch vỏ mỏng, dùng khăn tay lót, đưa cho Bảo Ngọc.

Bảo Ngọc thấy Tập Nhân hai mắt hơi đỏ hoe, mặt phấn ướt mịn, 【己 夾 Tám chữ vẽ ra hình ảnh cô gái vừa lau nước mắt — thật là hình dung tuyệt diệu, mà lại đúng trong mắt trong ý của Bảo Ngọc.】 bèn khẽ hỏi Tập Nhân: "Có gì mà khóc?" Tập Nhân cười: "Có khóc bao giờ đâu, chỉ vì bụi bay vào mắt nên dụi đấy thôi." Nhân thế bèn che đậy qua đi. 【己 夾 "Phục bút" (điềm báo trước) cho những đoạn văn chưa viết đến ở phần sau.】

Bấy giờ Bảo Ngọc mặc áo "tiễn tụ" (áo chẽn tay) màu đỏ thêu trăn vàng lót da cáo, ngoài khoác áo "bài tuệ" (áo khoác ngoài) bằng da cừu màu xanh đá. Tập Nhân nói: "Cậu cố ý đến đây nên mới thay áo mới. Chúng nó 【己 夾 Chỉ Tình Văn, Xạ Nguyệt bọn họ.】 không hỏi cậu đi đâu à?" 【己 夾 Ắt phải có câu hỏi này. ◇ Đọc tới đây thì lại thấy buồn cười cho những lời quen thuộc trong tiểu thuyết tầm thường như "không đâu mà mặc hồng treo lục, lượt là gấm vóc" — tự cho là lời phú quý, kỳ thực lại chính là lời nghèo hèn quê mùa.】 Bảo Ngọc cười: "Anh Trân mời sang xem hát nên thay đấy." Tập Nhân gật đầu, lại nói: "Ngồi một lát rồi về thôi. Chỗ này không phải là chỗ cậu đến đâu nhé." Bảo Ngọc cười: "Chị về nhà ngay mới hay đấy. Tôi còn để phần cho chị một thứ ngon kia." 【庚 側 "Chuyện thiết thân của nho sinh" (lời phê trích từ Kim Thánh Thán bình Tây Sương Ký — mượn để trêu chọc mối quan hệ Bảo Ngọc — Tập Nhân) 〔五〕】. Tập Nhân khẽ cười: "Khẽ chứ! Để người ta nghe thấy thì còn ra làm sao." 【己 夾 Có thể hình dung ra tình cảm thường ngày của hai người. ◇ 蒙 側 Gọi hồn nhân vật sống dậy.】 Rồi một mặt giơ tay tháo viên "Thông Linh ngọc" trên cổ Bảo Ngọc ra, cười nói với các chị em họ: "Các chị em lại đây mà xem. Ngày thường cứ nhắc đến là bảo của hiếm, 【蒙 側 Đoạn văn không thể thiếu.】 chỉ hận không được xem một lần. Hôm nay thì xem cho thỏa đi. Chứ xem thứ gì hiếm lạ nữa, thì cũng chỉ là cái thứ ấy thôi." 【己 夾 Văn viết tới đây, cố nhiên là hay đến cực điểm, tạm chưa bàn. Cứ theo lời này mà nói, vốn là lời đắc ý của Tập Nhân — ý nói thứ quý hiếm mà các ngươi hận không được thấy, ta lại thường giữ thường thấy, coi như vật tầm thường. Nhưng nay tôi dò ý chỉ của dụng ý này, lại là tác giả mượn đấy, chính là để hạ thấp viên ngọc, vốn không phải thứ gì "đại quan" (quan trọng lớn lao) cả.】 Nói xong, đưa cho họ truyền tay nhau xem một lượt, rồi lại đeo vào cổ cho Bảo Ngọc. 【庚 眉 Từ đoạn "một tay nắm lấy" đến đây, mọi dáng vẻ, động tác đều cho thấy Tập khanh cố ý hé lộ những chuyện kín đáo trong Giáng Vân hiên.】 Lại sai anh cậu ta đi thuê một cỗ kiệu con, hoặc một cỗ xe nhỏ, để đưa Bảo Ngọc về. Hoa Tự Phương nói: "Có tôi đưa đi, cưỡi ngựa cũng không sao." 【

庚 側 Chỉ lo giữ gìn cho cậu thôi.】 Tập Nhân nói: "Không phải là không được. Chỉ sợ gặp người quen." 【 己 夾 Cực kỳ tinh tế!】 Hoa Tự Phương vội đi thuê một cỗ kiệu con tới. Mọi người cũng chẳng dám giữ, đành để Bảo Ngọc ra về. Tập Nhân lại bốc quả cho Minh Yên, lại dúm tiền cho nó mua pháo đốt, dặn: "Không được mách ai đâu đấy! Nếu không, cả mày cũng có tội." 【 蒙 側 Tỉ mỉ kín đáo.】 Rồi tiễn Bảo Ngọc ra tới trước cửa, nhìn lên kiệu, buông rèm kiệu xuống. Hoa Tự Phương và Minh Yên dắt ngựa đi theo. Tới phố phủ Ninh, Minh Yên sai dừng kiệu, nói với Hoa Tự Phương: "Phải để tôi và cậu Hai còn sang phủ Đông một lúc nữa, mới xong được, không thì người ta lại nghi ngờ." Hoa Tự Phương nghe nói có lý, vội bế Bảo Ngọc ra khỏi kiệu, đỡ lên ngựa. Bảo Ngọc cười: "Làm phiền anh quá." 【 庚 側 Khẩu khí công tử.】 Thế rồi vẫn đi cửa sau về. Không cần nói nữa.

Nói về việc Bảo Ngọc ra khỏi nhà, lũ a hoàn trong phòng y càng tha hồ chơi đùa thỏa thích, kẻ thì đánh cờ, kẻ thì gieo xúc xắc đánh bài, vất đầy vỏ hạt dưa ra đất. Vú Lý chống gậy tới vấn an, thăm Bảo Ngọc, thấy Bảo Ngọc vắng nhà, lũ a hoàn chỉ lo chơi đùa, thì hết sức khó chịu. 【 己 夾 Ai ai cũng thấy khó chịu, chỉ riêng Bảo Ngọc là chịu được.】 Bèn than: "Từ khi ta ra ngoài, ít khi vào đây, chúng bay càng chẳng ra thể thống gì nữa! 【 己 夾 Nói thật đúng, vốn nên nói.】 Các vú khác càng không dám nói động đến chúng bay. 【 己 夾 Bổ sung rõ ràng! Bảo Ngọc tuy không bú sữa nữa, nhưng lẽ nào không có các bà hầu các bà đi theo?】 Cái thằng Bảo Ngọc ấy nó như cái đèn cao ngất — chỉ soi thấy nhà người ta, chứ không soi thấy nhà mình. 【 己 夾 Dùng tục ngữ vào, diệu thay!】 Chỉ biết chê nhà người ta bẩn, thế mà đây là buồng của nó, để mặc chúng bay phá phách, càng chẳng ra thể thống gì nữa!" 【 己 夾 Cho nên mới là một Bảo Ngọc xưa nay chưa từng có.】 Lũ a hoàn này, một là biết rõ Bảo Ngọc không xét nét những chuyện ấy; hai là vú Lý đã "cáo lão giải sự" (cáo già xin thôi việc) ra ngoài rồi, 【 己 夾 Châm chọc tinh tế, diệu diệu!】 nay có quản được chúng nữa đâu. Cho nên chúng cứ việc chơi đùa, chẳng thèm để ý đến mụ. Vú Lý lại cứ hỏi "bây giờ Bảo Ngọc một bữa ăn bao nhiêu cơm", "giờ nào đi ngủ", v.v. 【 己 夾 Đáng than thở!】 Lũ a hoàn cứ trả lời qua loa. Có đứa còn nói: "Hay nhỉ! Mụ già đáng ghét!" 【 庚 側 Quả thật có đấy. ◇ 】【 蒙 側 Nhập thần.】 Vú Lý lại hỏi: "Bát sữa có nắp đậy trong này, sao không đem cho ta ăn đi? Ta ăn đây." Nói xong, cầm thìa ăn luôn. 【 己 夾 Tả "long chung" (già lụ khụ) của vú nuôi thì đúng là "long chung" của vú nuôi.】 Một a hoàn nói: "Khoan đã! Đừng động vào! Cái đó là để phần cho Tập Nhân đấy, 【 己 夾 Chuyển xuống đoạn sau mà không để dấu vết.】 lát nữa lại sinh chuyện. 【 己 夾 Chiếu ứng với án cũ "trà Phong Lộ" của Thiến Tuyết hồi trước.】 Bà cứ tự mình nhận lấy, đừng để chúng tôi bị vạ lây." 【 己 夾 Những lời nói, giọng điệu như thế này, nhất định là Tình Văn không sai.】 Vú Lý nghe xong, vừa tức vừa thẹn, bèn nói: "Ta không tin nó lại hư như thế. Đừng nói ta ăn một bát sữa bò, dù thứ gì đáng giá hơn thế nữa, cũng là đáng lẽ. Lẽ nào nó lại quý Tập Nhân hơn cả ta? Lẽ nào nó không nghĩ xem làm sao nó lớn lên được? Máu của ta hóa thành sữa, cho nó bú mà nó mới lớn như thế này. Nay ta ăn của nó một bát sữa bò, mà nó đã giận rồi à? Ta cứ ăn đấy, xem nó làm gì nào! Chúng bay xem Tập Nhân chẳng biết thế nào, chứ đó là con oắt con "mao nha đầu" do chính tay ta "điều lý" ra — có gì ghê gớm!" 【 己 夾 Tuy tạm thời làm oan ức cho Tập khanh, nhưng cũng chẳng thể trách bà Lý được.】 Vừa nói vừa hậm hực ăn hết cả bát sữa. Một a hoàn khác cười: "Các chị ấy không biết nói năng, trách gì bà chả tức. Cậu Bảo Ngọc vẫn thường biếu bà thứ này thứ khác, lẽ nào vì chuyện này mà không vui." 【 己 夾 Nghe cái giọng này, nhất định là Xạ Nguyệt không sai.】 Vú Lý nói: "Chúng mày cũng chẳng cần làm bộ làm tịch lừa ta! Tưởng chuyện lần trước vì trà mà đuổi Thiến Tuyết, tao không biết sao? 【 己 夾 Chiếu ứng với đoạn trước. Lại dùng chữ "đuổi", thực oan cho Bảo Ngọc, nhưng trong lòng trong miệng bà Lý thì đúng là như thế.】 Mai kia có chuyện gì, tao sẽ tới nhận!" Nói rồi, lầm lì bỏ đi. 【 己 夾 Dẫn sang hồi dưới.】 Một lúc sau, Bảo Ngọc về, sai người đi đón Tập Nhân. Chỉ thấy Tình Văn nằm ườn trên giường không động đậy. 【 己 夾 Dáng điệu làm nũng đã quen rồi.】 Bảo Ngọc bèn hỏi: "Hay là ốm rồi? Hay là thua bạc?" Thu Văn nói: "Nó thì lại được ấy chứ. Ai ngờ bà Lý tới, quấy rối um lên, nó tức đi nằm đấy." Bảo Ngọc cười: "Đừng

có chấp mụ ấy làm gì, kệ mụ ấy đi là xong." Nói rồi, Tập Nhân đã về tới, chào hỏi nhau. Tập Nhân lại hỏi Bảo Ngọc ăn cơm ở đâu, sớm tối thế nào, lại gửi lời chào của mẹ và em gái hỏi thăm các chị em bạn đồng liêu. Lát sau, thay quần áo, bỏ đồ trang sức ra. Bảo Ngọc sai lấy bánh sữa ra, a hoàn thưa: "Bà Lý ăn mất rồi." Bảo Ngọc vừa toan nói, thì Tập Nhân đã vội cười: "Thì ra là để phần cái ấy à? Cảm ơn cậu đã nhọc lòng. Hôm nọ tôi ăn thấy ngon, nhưng ăn xong lại đau bụng, phải nôn ra mới khỏi. Bà ấy ăn đi là may, chứ để ở đây cũng phí mất. 【己 夾 Với đoạn trước "lỡ tay làm vỡ chung trà" xa xa đối chiếu — suốt cả sách, Tập Nhân đều là như thế, một tơ một hào không sai.】 Tôi chỉ muốn ăn hạt dẻ khô thôi. Cậu bóc hạt dẻ cho tôi, tôi đi dọn giường." 【己 夾 Ắt phải như thế mới đúng.】 Bảo Ngọc nghe nói tưởng thật, mới bỏ qua chuyện bánh sữa, lấy hạt dẻ tới, ngồi trước đèn vừa chọn vừa bóc. Nhân thấy mọi người không có trong phòng, bèn cười hỏi Tập Nhân: "Hôm nay cái người mặc áo đỏ ấy là ai thế?" 【己 夾 Nếu như gặp con gái rồi mà sau đó không có một đoạn văn gì, thì không phải là Bảo Ngọc, cũng chẳng phải là Thạch Đầu Ký nữa.】 Tập Nhân đáp: "Đấy là em con bà dì tôi." Bảo Ngọc nghe xong, tán thưởng hai tiếng. 【己 夾 Một sự tán thưởng này lại là lời "hồ luân" (mơ hồ) không sao hiểu nổi — chỉ riêng chỗ này đã đáng giá hơn cả một thiên văn tự dài.】 Tập Nhân nói: "Thở than gì chứ? 【己 夾 Chỉ một chữ "than" đã dẫn ra cả hồi "Hoa giải ngữ" (hoa tỏ lời) này.】 Tôi biết lòng dạ cậu rồi. Chắc là cho nó không xứng mặc áo đỏ chứ gì." 【己 夾 Bổ túc cho thấy Bảo Ngọc vốn thích màu đỏ. Đây là lời khích.】 Bảo Ngọc cười: "Không phải, không phải. Người như thế mà không xứng mặc áo đỏ, thì còn ai dám mặc nữa. 【己 夾 Sống động là Bảo Ngọc.】 Tôi thấy chị ấy thực là đẹp quá, làm sao cho chị ấy cũng ở nhà ta thì hay biết mấy." 【己 夾 Lời diệu ý diệu.】 Tập Nhân cười nhạt: "Một mình tôi mang phận tôi đòi đã đủ rồi, lẽ nào đến cả họ hàng tôi cũng mang phận tôi đòi hay sao? Cậu nhất định còn phải chọn lấy những a hoàn thực xinh đẹp mới đem về nhà cậu à?" 【己 夾 Đáp thật hay. Bảo Ngọc vốn không hề nói hai chữ "nô tài", thế mà Tập Nhân liền bổ ra hai chữ "nô tài" — rất có khí cứng cỏi, trách gì nàng lại nói như thế.】 Bảo Ngọc nghe xong, vội cười: "Chị lại đa nghi rồi! Tôi nói đến nhà ta ở, có nhất thiết là làm tôi đòi đâu? 【己 夾 Gượng gạo — như nghe thấy.】 Nói là họ hàng thì không được sao?" 【己 夾 Lại càng gượng gạo. ◇ 蒙 側 Văn hay như thế này, ở đâu mà có được? Nếu chẳng phải chính mắt thấy, chính thân làm, thì sao có thể xác thực đến vậy?】 Tập Nhân đáp: "Cũng chẳng xứng đâu." 【己 夾 Nói thật đúng!】 Bảo Ngọc bèn không nói nữa, chỉ ngồi bóc hạt dẻ. Tập Nhân cười: "Sao lại không nói gì nữa rồi? Chắc là tôi vừa nói đường đột xúc phạm đến cậu chăng? Ngày mai cậu tức lên, bỏ ra mấy lạng bạc mua họ vào là được ngay chứ gì." 【己 夾 Vẫn là cố ý khích y.】 Bảo Ngọc cười: "Chị nói thế, bảo tôi biết đáp làm sao. Tôi chẳng qua khen chị ấy đẹp, đáng lẽ ra nên sinh vào chốn "thâm đường đại viện" (cửa cao nhà rộng) như thế này, chứ hạng "trọc vật" (vật bẩn đục) như chúng tôi, 【己 夾 Danh hiệu thật diệu! Đoạn sau lại gọi là "hạng đàn ông râu mày ô trọc". Xưa nay chỉ một người chưa từng có mới xứng với danh hiệu chưa từng có ấy.】 lại sinh ra ở đây." 【己 夾 Đấy đều là ý nghĩ xác thực trong lòng trong ý Bảo Ngọc, chứ không phải những lời gượng gạo ban nãy — cho nên mới bảo là con người xưa nay chưa từng có. Hãy nghe những lời mơ hồ không sao hiểu, mà xét những rung động sâu kín trong lòng y, xét cái ý si mê mà tha thiết của y — đều là con người xưa nay chưa từng thấy, cũng là văn tự chưa từng thấy. Không thể bảo là hiền, không thể bảo là ngu, không thể bảo là bất tài, không thể bảo là thiện, không thể bảo là ác, không thể bảo là quang minh chính đại, không thể bảo là vô lại hỗn láo, không thể bảo là thông minh tài giỏi, không thể bảo là tầm thường dung tục, không thể bảo là hiếu sắc dâm đãng, không thể bảo là si tình đa tình — quả chỉ có một mình Tần Nhi có thể sánh đôi. Khiến cho người khác có muốn thêm lời bình luận, cũng chẳng thể nào chạm tới được hai người ấy được tạo nên từ đâu, có tâm tư và cốt cách thế nào. Tôi đọc sách này, cũng chỉ yêu cái văn tự của nó thôi, chứ thực cũng chẳng thể bình ra nổi hai người ấy rốt cuộc là người thế nào. Sau này xem Tình Bảng, bình rằng "Bảo Ngọc — tình bất tình", "Đại Ngọc — tình tình" (yêu người yêu mình) — hai lời bình ấy vượt lên trên chữ "si", cũng thuộc vào hạng mơ hồ không sao hiểu — diệu quá!】 Tập Nhân nói: "Chị ấy tuy không có cái tạo hóa ấy, nhưng cũng là hạng được nuông chiều từ bé đấy. Là bảo bối của dượng tôi và dì tôi. Nay mười bảy tuổi, các thứ đồ cưới đều sắm đủ rồi, sang năm là xuất giá." 【庚 側 Đúng là lời chói tai, không muốn nghe.】 Bảo Ngọc nghe hai chữ "xuất giá", không nén được, lại thở dài mấy tiếng. 【己 夾 Tâm tư Bảo Ngọc lại là một kiểu khác. Lời bình trước của tôi có thể thấy rõ.】 Đương lúc khó chịu,

lại nghe Tập Nhân than: 【己 夾 Tập Nhân cũng than, tự có ý riêng.】 "Từ khi tôi tới đây mấy năm nay, chị em đều chẳng được ở cùng nhau. Giờ tôi sắp phải về rồi, họ cũng lại sắp đi cả." Bảo Ngọc nghe câu nói này có ẩn ý, 【己 夾 Tôi cũng thấy thế.】 bất giác giật mình, 【己 夾 Tôi cũng giật mình.】 vội buông hạt dẻ, hỏi: "Sao vậy? Giờ chị sắp về ư?" Tập Nhân đáp: "Hôm nay tôi nghe mẹ tôi và anh tôi bàn bạc, bảo tôi hãy ráng nhẫn nại thêm một năm nữa. Sang năm họ lên, sẽ chuộc tôi về." 【己 夾 Ngay đến tôi hôm nay còn thấy khó xử, huống chi Bảo Ngọc ngày ấy?】 Bảo Ngọc nghe lời ấy, càng sững ra, bèn hỏi: "Vì sao lại chuộc chị về?" Tập Nhân đáp: "Câu này mới lạ! Tôi có phải như hạng "gia sinh tử nhi" (con nhà nô bộc sinh ra trong phủ) đâu. Cả nhà tôi đều ở chỗ khác, chỉ có một mình tôi ở đây. Như thế thì bao giờ mới xong?" 【己 夾 Nói cực kỳ xác đáng.】 Bảo Ngọc nói: "Tôi không cho chị đi thì cũng khó đấy." 【己 夾 Đây là lời bác đầu tiên, nên dùng giọng công tử quyền quý, vô lý.】 Tập Nhân đáp: "Xưa nay không có cái lẽ ấy. Ngay đến trong cung triều đình, cũng có lệ nhất định, hoặc mấy năm một lần tuyển, hoặc mấy năm một lần nhập, chứ không có lẽ giữ mãi người ta lại được. Huống chi là cậu!" 【己 夾 Lại một lời bác nữa, càng có lý.】 Bảo Ngọc nghĩ một hồi, quả nhiên có lý. 【己 夾 Tự nhiên thôi.】 Lại nói: "Nhưng cụ không thả chị thì cũng khó đấy." 【己 夾 Tầng thứ hai — cậy bà nội nuông chiều, càng vô lý.】 Tập Nhân nói: "Sao lại không thả? Nếu tôi quả thật là một người cực kỳ khó kiếm, có lẽ làm cảm động được cụ và bà Hai, 【己 夾 Bảo Ngọc vốn không nhắc tới Vương phu nhân, Tập Nhân lại tự bổ túc ra. Chu đáo vô cùng!】 ắt chẳng thả tôi ra, hoặc cho nhà tôi thêm mấy lạng bạc, giữ tôi lại, thì may ra còn có thể. Chứ kỳ thực tôi cũng chỉ là một con người bình thường, 【蒙 側 Những lời thế này chính là tâm sự của Tập khanh.】 người giỏi hơn tôi nhiều lắm. Từ nhỏ tôi đã đến đây, theo cụ trước hầu cô Sử mấy năm, 【己 夾 Giữa lúc trăm việc bận rộn lại bổ sung Tương Vân — các mạch văn xuyên suốt khắp nơi, hễ có kẽ hở là ngòi bút xen vào ngay.】 nay lại hầu cậu mấy năm. Nay nhà tôi đến chuộc, chính là đáng nên cho về, e rằng đến cả tiền thân cũng chẳng cần, cứ khai ơn cho tôi về là phải. Còn nếu bảo vì tôi hầu cậu được, nên không cho tôi về, thì tuyệt đối chẳng có chuyện đó. Hầu hạ cho tốt, đấy là phận sự đương nhiên, 【庚 側 Đây mới chính là lời thật lòng.】 chứ có phải kỳ công gì đâu. Tôi đi rồi, vẫn có người giỏi khác tới thay. Có phải không có tôi là không xong việc đâu." 【己 夾 Lại bác thêm lần nữa, càng tinh tế, càng có lý. ◇ 蒙 側 Dùng chính lý lẽ ấy đánh ngược lại một đòn.】 Bảo Ngọc nghe những lời này, thấy chuyện đi là có lý, chuyện ở là vô lý, 【己 夾 Tự nhiên thôi.】 trong lòng càng cuống lên, 【己 夾 Vốn nên cuống.】 bèn lại nói: "Tuy chị nói thế, nhưng tôi chỉ một lòng giữ chị lại, không sợ cụ không nói với mẹ chị. Cho mẹ chị thêm nhiều bạc, bà ấy cũng chẳng tiện đón chị về nữa." 【己 夾 Lòng cuống quá nên sa vào ngang ngược. Vô lý. ◇ 蒙 側 Ba chữ tả đúng thần thái.】 Tập Nhân đáp: "Mẹ tôi tự nhiên chẳng dám cưỡng. Vả chăng khoan nói chuyện nói khéo với bà ấy, lại cho thêm nhiều bạc, thì dù chẳng nói khéo, một đồng cũng chẳng cho, cứ yên tâm cưỡng ép giữ tôi lại, bà ấy cũng không dám không nghe. Nhưng chỉ vì nhà ta xưa nay chưa từng làm cái việc 'ỷ thế ỷ quý bá đạo' ấy bao giờ. Việc này không như những thứ khác, bởi vì cậu thích, bỏ ra gấp mười giá tiền mua về cho cậu, người bán khỏi bị thiệt thòi, thế là được. Nay vô cớ tự dưng giữ tôi lại, đối với cậu thì chẳng ích gì, lại còn khiến cho cốt nhục nhà tôi chia lìa — việc này, cụ và bà Hai quyết không chịu làm đâu." 【己 夾 Lần bác thứ ba, không những càng có lý, mà lại còn bổ sung ra lòng nhân hậu rộng rãi của Giả phủ.】 Bảo Ngọc nghe xong, nghĩ ngợi một lúc lâu, 【己 夾 Chính là suy đi tính lại: chỉ có lý để đi, thực không có lý để ở.】 bèn nói: "Cứ như lời chị nói, thì chị đi là chắc rồi?" 【己 夾 Tự nhiên thôi.】 Tập Nhân đáp: "Đi là chắc rồi." 【庚 側 Khẩu khí giống y như thật.】 Bảo Ngọc nghe xong, tự nghĩ: "Ai ngờ một con người như thế, mà lại bạc tình vô nghĩa như vậy." 【己 夾 Tôi cũng thấy vậy mà nghi ngờ.】 Bèn than: "Biết thế ai cũng muốn đi cả, 【己 夾 "Đều là muốn đi" — diệu thay! Chạm vào một việc mà suy ra mọi việc khác; đúng là Bảo Ngọc sống động. ◇ 蒙 側 Từ thượng cổ tới nay và mai sau, những kẻ hữu tình đều cùng một tiếng khóc!】 thì tôi đã chẳng nên đem về làm gì. Để rồi cuối cùng còn sót lại mình tôi là 'cô quỷ nhi' (con ma cô cút)." 【己 夾 Có thể nói là thấy đầu biết đuôi, sống động là Bảo Ngọc.】 Nói rồi, hậm hực lên giường đi ngủ. 【己 夾 Lại tới lúc hết cách rồi.】

Nguyên là khi ở nhà, Tập Nhân nghe mẹ và anh muốn chuộc nàng về, 【己 夾 Bổ sung đoạn trước.】 nàng đã nói rằng dù chết cũng không về. Lại nói: "Ngày trước vốn vì nhà ta không có cơm ăn, chỉ còn mỗi con là đáng giá mấy lạng bạc. Nếu không để cha mẹ bán đi, thì lẽ nào lại ngồi nhìn cha mẹ chết đói? 【己 夾 Bổ sung ra cảnh gian khổ lúc Tập Nhân còn nhỏ — với Hương Lăng đoạn trước và Tình Văn đoạn sau, đại đồng tiểu dị (na ná giống nhau, chỉ khác đôi chút). Tập Nhân tự là người đứng đầu trong phó sách Thập nhị thoa, cho nên chẳng thể không bổ sung thêm truyện của nàng. ◇ 】【庚 側 Con gái hiếu thảo, con gái trượng nghĩa.】 Nay may mà bán được vào chốn này, 【己 夾 Có thể nói là cái may trong cái bất hạnh.】 ăn mặc ngang với chủ tử, lại không bị đòn sớm chửi tối. Huống chi giờ cha tuy mất rồi, nhưng mẹ và anh đã sửa sang lại được nhà cửa, cơ nghiệp đã nên, đã khôi phục nguyên khí. Nếu quả thực còn khó khăn, thì đem con chuộc ra, kiếm thêm được ít tiền, cũng còn có lý; 【庚 側 Con gái hiếu thảo, con gái trượng nghĩa.】 nhưng thực ra thì có khó khăn gì nữa đâu. Bây giờ lại đòi chuộc con về làm gì? Cứ coi như con đã chết rồi, 【庚 側 Đáng thương! Đáng thương!】 đừng bao giờ khởi lên cái ý niệm chuộc con về nữa!" 【蒙 側 Đồng tâm đồng chí, lại càng thấy may mắn gặp gỡ.】 Nhân đấy khóc lóc 【庚 側 Tôi cũng muốn khóc.】 om sòm một trận. 【己 夾 Những dòng trên bổ sung chuyện hôm nay ở nhà — tương ứng với câu Bảo Ngọc hỏi "sao lại khóc".】 Mẹ và anh nàng thấy nàng cương quyết như thế, tất nhiên là không ra nổi. Vả chăng vốn là "tử khế" (khế ước bán đứt), lại cậy nhà họ Giả là dòng dõi từ thiện khoan hậu — chẳng qua chỉ xin một tiếng, e rằng cả tiền thân cũng được thưởng cho luôn, điều đó là chuyện có thật đấy. 【己 夾 Lại xen vào làm lộ ra cách đối xử thường ngày của Giả phủ — tương ứng với lời Tập Nhân nói với Bảo Ngọc.】 Hai là, trong phủ họ Giả xưa nay chưa từng "tác tiễn" (hành hạ) người dưới, vốn chỉ có ơn nhiều uy ít. 【己 夾 "Phục bút" (điềm báo trước) cho bao nhiêu đoạn sau. ◇ 蒙 側 Chùa Thiết Hạm, Phượng Thư nhận hối lộ — khiến người ta buồn hận.】 Vả lại, phàm những con gái theo hầu thân cận trong các phòng, đều được đối đãi khác hẳn người dưới thông thường — ngay con gái nhà dân nghèo tầm thường cũng không được tôn trọng như thế. 【己 夾 Lại "phục bút" cho bao nhiêu đoạn sau. Câu trước là khách bồi (nhân vật phụ làm nền) trong truyện, câu này là ý chính trong truyện.】 Nhân đó, hai mẹ con họ cũng đành chết lòng, không chuộc nữa. 【己 夾 Đã như thế, sao Tập Nhân lại còn nói những lời kia để lừa Bảo Ngọc? Không hiểu là ý gì, hãy xem đoạn sau.】 Sau đó, bỗng nhiên Bảo Ngọc tới chơi, hai mẹ con họ lại thấy cảnh ngộ như thế, 【己 夾 Không một việc nào là việc thừa, không một câu nào là câu nhàn — đáng cảnh tỉnh thay!】 trong lòng hai mẹ con họ càng sáng tỏ, càng như hòn đá rơi xuống đất. Mà đó lại là cái tưởng ngoài ý muốn. Từ đấy đôi bên yên lòng, không còn ý niệm chuộc về nữa. 【己 夾 Một nút thắt tình cảm. — Chi Nghiễn.】 Nay hãy nói về Tập Nhân: từ nhỏ nàng thấy Bảo Ngọc tính tình khác thường, 【己 夾 Bốn chữ hay quá! Đúng là "nói không thể bảo là tốt, lại cũng không thể bảo là không tốt" vậy.】 cáu kỉnh ngang bướng khác hẳn mọi đứa trẻ khác, lại còn mấy cái tật kỳ quái trăm thứ, miệng không thể kể hết. 【己 夾 Chỉ nói thế này mới là hay. Đúng là "nói không thể bảo là thông minh hiền lương, nói không thể bảo là si ngốc ngu muội".】 Gần đây cậy được bà nội nuông chiều, cha mẹ cũng không thể nghiêm khắc quản thúc, càng thấy buông thả phóng túng, 【己 夾 Bốn chữ bình thật hay. — Chi Nghiễn.】 mặc sức ngang bướng, 【己 夾 Bốn chữ càng hay. Cũng không dính đến ác, cũng không dính đến dâm, cũng không dính đến kiêu. Chẳng qua chỉ nhất vị "nhậm tính" (buông thả theo tính) mà thôi.】 ghét nhất là lo việc chính đáng. 【己 夾 Đây vẫn là bệnh chung của trẻ con.】 Mỗi lần muốn khuyên, đều liệu rằng y không chịu nghe. Hôm nay may sao có chuyện chuộc thân về, nên trước hết dùng lời nói dối để dò xét tình ý y, để chế ngự khí thế của y, rồi sau mới dễ đem lời khuyên răn. 【己 夾 Hóa ra là thế! ◇ 蒙 側 Dùng phép ấy mà "du nhận" (lách dao), thì có con trâu nào mà không mổ được? (Điển: Bào Đinh mổ trâu — ý nói khéo léo thuần thục).】 Nay thấy y lặng lẽ đi ngủ, biết rằng tình ý y không nỡ, khí thế đã nhụt xuống. 【己 夾 Không những hiểu lòng người, mà còn có trí tuệ nữa.】 Vốn mình chẳng muốn ăn hạt dẻ gì cả, chỉ vì sợ lại vì bánh sữa mà sinh chuyện, cũng như chuyện trà của Thiến Tuyết ngày trước, 【己 夾 Thật đáng gọi là người vừa hiền vừa nhiều trí thuật.】 cho nên mượn cớ hạt dẻ, đánh trống lảng cho qua chuyện là xong. Bèn sai lũ a hoàn nhỏ đem hạt dẻ đi ăn, rồi tới đánh thức Bảo Ngọc. Chỉ thấy Bảo Ngọc nước mắt đầy mặt, 【己 夾 Chính là lúc hết cách rồi. ◇ 蒙 側

【Chẳng rõ vì sao, tôi cũng phải gạt lệ.】 Tập Nhân bèn cười: "Có gì mà phải thương tâm chứ? Nếu cậu quả thực muốn giữ tôi, thì tự nhiên tôi không ra ngoài nữa." Bảo Ngọc thấy câu này có ẩn ý, 【己 夾 Bảo Ngọc không ngốc.】 bèn nói: "Chị thử nói xem, tôi còn phải làm sao để giữ chị nữa? Chính tôi cũng khó nói nổi rồi." 【己 夾 Hai người tình nghĩa thường ngày.】 Tập Nhân cười: "Chúng ta ngày thường tốt với nhau, điều ấy khỏi cần nói. Nhưng hôm nay cậu yên tâm giữ tôi lại, cốt yếu không phải ở chỗ đó. Tôi xin nói ra hai ba việc, cậu quả thực nghe theo tôi, thì mới là thực lòng giữ tôi. Lúc ấy dù dao kề cổ, tôi cũng không ra ngoài nữa." 【蒙 側 Lấy tấm lòng ấy, làm việc ấy — trời xanh sáng tỏ, lẽ nào không soi xét.】 Bảo Ngọc vội cười: "Chị nói đi! Mấy việc? Tôi đều nghe theo cả. Chị ơi! Chị thân yêu ơi! 【己 夾 Chồng hai tiếng gọi — sống động như thấy Bảo Ngọc bước từ trên trang giấy ra. Như nghe tiếng gọi, như thấy nụ cười.】 Đừng nói hai ba việc, dù hai ba trăm việc, tôi cũng nghe theo. 【己 夾 "Hai ba trăm" — chẳng ra câu cú gì, nhưng lại đúng là lời của Bảo Ngọc.】 Chỉ mong các chị cùng trông nom tôi, giữ gìn tôi, đợi đến một ngày tôi hóa thành tro bay. 【己 夾 Chi Nghiễn Trai gọi là "chẳng biết tâm tư gì mà lại thốt ra những lời chẳng ra câu cú như thế, nhưng kỳ diệu vô cùng". Các vị thử nghĩ làm sao hiểu thấu, làm sao bình luận cho được? ◇ Cái điều đang khuyên lại chính là điều này, vậy mà đúng lúc khuyên lại phạm vào — diệu quá!】 — Nhưng tro bay còn chưa tốt, tro còn có hình có vết, còn có tri thức. 【己 夾 Tro mà còn có "ý thức" — kỳ lạ không sao nói hết! Tôi thì cho rằng người không có ý thức lại rất nhiều.】 Đợi đến khi tôi hóa thành một làn khói nhẹ, gió thổi một cái là tan đi mất — lúc ấy các chị chẳng quản được tôi, tôi cũng chẳng đoái hoài được đến các chị nữa. 【蒙 側 Ai ai cũng cho Bảo Ngọc là si, nhưng ai biết người đời còn si hơn Bảo Ngọc.】 Khi ấy mặc tôi đi đâu, tôi cũng mặc các chị muốn đi đâu thì đi." 【己 夾 Là thông minh, là ngu muội, hay là trẻ con tinh nghịch? Tôi đều chẳng biết. Chỉ thấy buồn thương khó nói, càng lạ lùng tuyệt diệu.】 Lời chưa nói hết, Tập Nhân đã cuống lên vội bịt miệng y, nói: "Khéo lắm! Đang muốn khuyên cậu những điều này, cậu lại càng nói độc hơn." Bảo Ngọc vội nói: "Từ rày không nói những lời ấy nữa." 【庚 側 Chỉ nói là "một lần hôm nay" thôi. Ha ha! Ngọc huynh ơi Ngọc huynh! Rốt cuộc huynh lừa được ai thế?】 Tập Nhân nói: "Đây là việc thứ nhất cần phải sửa." Bảo Ngọc đáp: "Sửa rồi. Nếu tôi còn nói nữa, chị cứ vả vào mồm tôi. Còn gì nữa không?"

Tập Nhân nói: "Việc thứ hai: cậu thực ưa đọc sách cũng được, giả vờ cũng được, 【庚 側 Mới lạ! Thực mới lạ!】 chỉ là trước mặt ông Lớn, hoặc trước mặt người khác, cậu đừng có cứ chê bai nhạo báng, mà hãy làm ra cái vẻ ưa đọc sách một chút, 【己 夾 Bảo Ngọc lại nhạo báng kẻ đọc sách nữa ư? Hận rằng lúc này chưa được thấy y nhạo báng ra sao. ◇ 】【庚 側 Đây gọi là "mở cửa phương tiện" (tạo cơ hội thoát tội).】 cũng để cho ông Lớn bớt giận đi đôi chút, 【庚 側 Mọi người nghe xem — đây lại là lời của một con a hoàn nói ra đấy.】 trước mặt người ta cũng dễ nói năng. Trong bụng ông ấy nghĩ: nhà ta đời đời cắp sách, ngờ đâu từ khi có cậu, nào những cậu chẳng ưa đọc sách, đã làm cho ông ấy vừa tức vừa thẹn rồi. Thế mà cậu còn trước mặt sau lưng nói bừa những lời hỗn hào. Phàm những người đọc sách cầu tiến, cậu đều đặt cho cái tên gọi là "lộc đố" (con mọt ăn bổng lộc); 【己 夾 Hai chữ này từ xưa chưa thấy, mới lạ vô cùng! Thảo nào người đời bảo là đáng giết, nhưng tôi lại thích nhất.】 lại nói rằng trừ mấy chữ "minh minh đức" (làm sáng cái đức sáng) ra thì chẳng có sách gì đáng đọc — toàn là những kẻ trước không hiểu nổi sách của thánh nhân, bèn tự bày ra ý riêng, xào xáo biên soạn ra cả. 【己 夾 Trong mắt Bảo Ngọc vẫn còn ba chữ "minh minh đức", trong lòng vẫn còn hai chữ "thánh nhân", vậy mà ngày thường vẫn toàn nói những lời như thế — thảo nào người người bảo là điên khùng bất tiếu.】 Những lời ấy, trách sao ông Lớn chẳng giận, chẳng luôn luôn đánh cậu? Kêu người ta nghĩ về cậu thế nào đây?" Bảo Ngọc cười: "Không nói nữa! Đấy là lúc còn bé, không biết trời cao đất dày, thuận miệng nói bừa. Từ nay không dám nói những lời ấy nữa. 【己 夾 Lại nói lời ấy — không thể không khen là lanh trí, nhưng đó cũng là chỗ tác giả che mắt người đọc.】 Còn gì nữa không?"

Tập Nhân nói: "Lại không được 'hủy tăng báng đạo' (chửi bới tăng đạo), 【己 夾 Một việc — đây là tâm ý của phụ nữ.】 không được 'điều chi lộng phấn' (chơi phấn nghịch son). 【己 夾 Việc thứ hai — nếu không có cái này, thì cũng chẳng phải Bảo Ngọc.】 Lại còn một việc quan trọng hơn, 【己 夾 Bỗng dưng lại buông ra một câu thế này.】 không được

ăn son trên môi người ta nữa, 【己 夾 Câu này thực là lời chưa từng nghe thấy bao giờ! Thảo nào cha mẹ y nghiêm trách.】 và cái tật ham mê màu đỏ nữa." Bảo Ngọc đáp: "Sửa hết! Sửa hết! Còn gì nữa, nói nốt ra đi." Tập Nhân cười: "Chẳng còn gì nữa. Chỉ cốt trăm việc phải biết kiểm điểm một chút, đừng buông thả theo tính, muốn gì làm nấy, là được rồi. 【己 夾 Tổng kết hết thảy rồi. Cái gọi là "Hoa giải ngữ" (hoa hiểu lòng người mà nói), lớn thay! Không chỉ là chuyện đông dài nhi nữ thôi đâu.】 Nếu cậu quả đều nghe theo hết, thì dù đem kiệu tám người khiêng, cũng chẳng đem nổi tôi ra ngoài này đâu." Bảo Ngọc cười: "Chị ở đây lâu dài rồi, chẳng sợ không có kiệu tám người cho chị ngồi." Tập Nhân cười nhạt: "Cái đó tôi chẳng thèm đâu! Có cái phúc khí ấy, nhưng không có cái đạo lý ấy. Dẫu có được ngồi, cũng chẳng có thú vị gì!" 【己 夾 Châm biếm không cạn, nhưng ở Tập Nhân mà nói ra được lời này, thực là đáng yêu, đáng kính, đáng phục vô cùng. Đây chính là "Hoa giải ngữ" vậy. ◇ 】【庚 眉 Đoạn "Hoa giải ngữ" (hoa tỏ lời) này, chính là Tập khanh tràn đầy tâm ý, muốn lấy Ngọc huynh làm chốn nương tựa trọn đời — ngàn lần chắc vạn lần ổn — cho nên mới có lời ấy. Đọc đến đây, tôi vì Tập khanh mà thở dài một tiếng. Đinh Hợi xuân. — Ky Hốt Tẩu. ◇ 】【蒙 側 Thực sự bức bách lòng người.】 Hai người đương nói chuyện, chợt thấy Thu Văn bước vào, nói: "Sắp canh ba rồi, nên đi ngủ thôi. Vừa rồi cụ sai vú sang hỏi, tôi đã thưa là đi ngủ rồi." Bảo Ngọc sai lấy đồng hồ ra 【己 夾 Chiếu ứng với đoạn văn về Phượng Thư ở trước.】 xem, thì quả nhiên kim đã chỉ tới giờ Hợi chính, 【己 夾 Đồng hồ quả nhiên là bút pháp tả đồng hồ — trước đó tả đồng hồ tự minh (đồng hồ báo giờ) thì đúng là bút pháp tả đồng hồ tự minh. Mỗi thứ đều tận hết thần diệu.】 mới bắt đầu rửa mặt súc miệng, cởi áo đi nghỉ. Không cần nói nữa.

Sáng sớm hôm sau, Tập Nhân thức dậy, bèn thấy trong người nặng nề, đầu đau mắt hoa, chân tay nóng rực. Lúc đầu còn gắng gượng nổi, về sau không chịu được, chỉ muốn ngủ, bèn mặc nguyên áo nằm vật ra giường. 【庚 側 Dẫn mối cho đoạn dưới.】 Bảo Ngọc vội bẩm Giả mẫu, mời thầy thuốc tới chẩn mạch. Thầy nói: "Chẳng qua cảm phải phong hàn, uống một hai thang thuốc 'sơ tán' (phát tán) là khỏi thôi." Kê đơn xong, sai người đi lấy thuốc về sắc, vừa uống xuống, Bảo Ngọc dặn đắp chăn cho ra mồ hôi. Rồi Bảo Ngọc sang phòng Đại Ngọc thăm nom. 【己 夾 Lót đường cho đoạn dưới.】

Bấy giờ Đại Ngọc đương nằm nghỉ trưa trên giường. Bọn a hoàn đều ra ngoài tự tiện, trong nhà im phăng phắc. Bảo Ngọc vén rèm thêu bước vào, thấy Đại Ngọc đang ngủ ở đó, vội tới lay nàng: "Cô em ơi! 【己 夾 Vừa dứt tiếng "chị ơi", lại nghe "cô em ơi" — đại khái Bảo Ngọc trong một ngày, trong một khắc, sáu chữ này chưa từng rời khỏi miệng. Diệu quá!】 Vừa ăn cơm xong lại đi ngủ." Rồi đánh thức Đại Ngọc dậy. 【己 夾 Nếu là sách khác mà tả Bảo Ngọc lúc này, thì vừa bước vào đã nảy lòng bất chính, đột nhiên nảy ý vụng trộm, lại còn bày bao dáng vẻ lén lút quỷ quái và thốt những lời tà dâm xấu xa. Ở đây thì trái lại, chỉ đến lay đánh thức nàng, không hề để ý gì khác — đúng là "nói không thể bảo là dâm đãng" vậy.】 Đại Ngọc thấy là Bảo Ngọc, bèn nói: "Anh hãy ra ngoài đi chơi đi! Đêm trước tôi thức cả đêm, hôm nay chưa nghỉ lại được, 【己 夾 Bổ sung ra thái độ yếu đuối e thẹn.】 đau nhừ cả người." Bảo Ngọc nói: "Đau mình là việc nhỏ, chứ ngủ mà sinh bệnh ra mới là việc lớn. Để tôi làm cho cô em đỡ buồn, quên cơn buồn ngủ đi là được." 【己 夾 Bảo Ngọc lại biết cách dưỡng sinh.】 Đại Ngọc chỉ nhắm mắt, nói: "Tôi không buồn ngủ, chỉ nghỉ một lát thôi. Anh hãy ra chỗ khác chơi một lúc rồi hãy đến." Bảo Ngọc lay nàng: "Tôi đi đâu bây giờ? Gặp người khác thì ngấy quá." 【己 夾 Đúng là "chỉ có một mình Tần Nhi có thể sánh đôi" — cũng thuộc vào hạng chuyện lạ.】 Đại Ngọc nghe xong, "phì" một tiếng cười: "Anh đã muốn ở đây, thì sang bên kia ngồi nghiêm chỉnh, chúng ta nói chuyện." Bảo Ngọc nói: "Tôi cũng muốn nằm nghiêng." Đại Ngọc đáp: "Anh cứ nằm nghiêng." Bảo Ngọc nói: "Không có gối! 【己 夾 Quấn quýt khắng khít, tinh tế đến từng li từng tí.】 Chúng ta gối chung một gối nhé." 【己 夾 Càng diệu! Dần dà áp lại gần — đây chính là cái ý triền miên.】 Đại Ngọc nói: "Bậy nào! 【庚 側 Như nghe thấy.】 Ngoài kia chẳng có gối là gì? Đem một cái vào mà gối." Bảo Ngọc ra ngoài, nhìn một lượt, rồi quay vào cười: "Cái ấy tôi không cần. Chẳng biết là của bà già bẩn thỉu nào." Đại Ngọc nghe xong, mở mắt

ra, 【己 夾 Mở mắt.】 ngồi dậy, 【己 夾 Ngồi dậy.】 cười 【己 夾 Cười.】 nói: "Anh thực đúng là 'Thiên ma tinh' (sao Thiên ma) trong lá số của tôi! 【己 夾 Lời diệu thay! Diệu vô cùng! Có thể tưởng tượng ra thái độ của nàng.】 Xin mời gối cái này." Nói rồi, đem gối của mình đẩy sang cho Bảo Ngọc, lại ngồi dậy lấy thêm một cái gối nữa cho mình, tự gối. Hai người nằm đối diện nhau.

Đại Ngọc thấy bên má trái Bảo Ngọc có một vết máu to bằng cái khuy áo, bèn nhổm người xích lại gần, lấy tay vuốt nhẹ nhìn kỹ, 【己 夾 Có thể hình dung ra thái độ quấn quýt của nàng.】 lại nói: "Lại bị móng tay ai cào xước đây?" 【己 夾 Diệu vô cùng! Bổ sung ra chuyện ngày thường.】 Bảo Ngọc nghiêng mình, một mặt né tránh, 【庚 側 Đối chiếu với đoạn "đánh thức".】 một mặt cười: "Không phải bị cào đâu. Chắc là vừa rồi lọc son cho họ, dây một tí lên đấy thôi." 【己 夾 Xa xa chiếu ứng với cảnh Bình Nhi trang điểm buổi tối ở Di Hồng viện ở đoạn sau.】 Nói rồi, bèn tìm khăn tay để lau. Đại Ngọc liền lấy khăn tay của mình lau cho y, 【己 夾 Có thể hình dung ra tình ý dạt dào, triền miên.】 miệng nói: "Anh lại làm những trò ấy rồi! 【己 夾 Lại là lời khuyên răn.】 Làm thì cũng đành, 【己 夾 Một cú chuyển — tinh tế vô cùng! Thế này mới là Tần khanh, khác hẳn người khác chỉ biết một mực cố chấp khuyên can.】 nhưng nhất định phải để lại dấu vết. Dù cậu không trông thấy, nhưng để người khác trông thấy, họ lại coi là chuyện lạ chuyện mới, đem đi học lỏm lấy lòng, 【己 夾 Bổ sung chỗ đoạn trước chưa viết đến, đồng thời ngầm cài mạch cho đoạn sau.】 thổi đến tai cậu, thì lại lôi thôi không sạch sẽ, gây giận." 【己 夾 Hai chữ "mọi người" — sao mà diệu, mà thần, mà tinh tế đến thế! Cha trách con, dù có dùng roi vọt, sao có thể khiến mọi người đều bị liên lụy, chẳng được yên ổn? Nay lại nói mọi người đều bị liên lụy, mới thấy Giả mẫu vì quản cháu, trách con mà trút giận lên mọi người thế nào; đồng thời bao nỗi uất ức khó chịu đựng trong lòng Đại Ngọc, nỗi lo thay đau thay, đều được phơi bày ra hết.】 Bảo Ngọc chẳng hề nghe thấy những lời ấy, 【己 夾 Có thể biết rằng những lời tình thắm thiết đêm qua cũng như mây trôi nước chảy, thoảng qua không đọng lại. ◇ 】【庚 眉 Một câu miêu tả Bảo Ngọc — khắc vào xương khắc vào tủy, tới tột bậc, hết tột bậc. Nhâm Ngọ xuân.】 chỉ ngửi thấy một mùi thơm thoang thoảng, từ trong ống tay áo Đại Ngọc tỏa ra, ngửi vào khiến người ta say hồn mềm xương. 【己 夾 Trông thì như cực kỳ dâm, nhưng rốt cuộc lại không hề phạm một tí ý dâm nào.】 Bảo Ngọc một tay liền nắm lấy ống tay áo Đại Ngọc, muốn xem trong ấy giấu thứ gì. Đại Ngọc cười: "Đương lúc rét tháng Mười, 【庚 側 Lời cửa miệng — vẫn đang lúc trời rét.】 ai mang hương gì chứ?" Bảo Ngọc cười: "Đã thế, thì mùi hương này ở đâu ra?" Đại Ngọc đáp: "Chính tôi cũng chẳng biết. 【己 夾 Đúng thế. Cứ theo ngạn ngữ: "Người ở trong khí thì quên mất khí. Cá ở trong nước thì quên mất nước." Nay tôi nối thêm rằng: "Mỹ nhân quên mất dung nhan, hoa thì quên mất mùi hương." Đây chính là Đại Ngọc không biết mùi hương vốn từ trong cốt nhục của mình tỏa ra.】 Chắc là mùi hương ở trong tủ, áo xông hương nhiễm vào, cũng chưa biết chừng." 【己 夾 Có lý.】 Bảo Ngọc lắc đầu: "Chưa chắc. Mùi hương này rất lạ, không phải là mùi của 'hương bính tử' (bánh hương), 'hương cầu tử' (quả cầu hương), hay 'hương đại tử' (túi hương) đâu." 【己 夾 Tự nhiên thôi.】 Đại Ngọc cười nhạt: 【己 夾 Chỉ một tiếng cười nhạt đã thành văn chương.】 "Lẽ nào tôi cũng có 'La Hán' 'Chân nhân' nào cho tôi hương thơm hay sao? Dù có được kỳ hương, cũng chẳng có anh cả anh hai ruột thịt nào kiếm hoa, kiếm cánh, kiếm sương, kiếm tuyết mà bào chế cho tôi. 【己 夾 Sống động là Tần Nhi! Không sai một tơ hào nào.】 Tôi chỉ có những thứ hương tầm thường ấy thôi!"

Bảo Ngọc cười: "Hễ tôi nói một câu, là em lại lôi ra bao nhiêu thứ. Không cho em một trận ra trò, thì em chẳng biết tay! Từ nay không tha đâu nhé." Nói rồi, trở mình ngồi dậy, hà hơi vào hai tay mấy lần, 【己 夾 Vẽ sống động. ◇ 蒙 側 Tình cảnh như tranh vẽ.】 bèn thò tay vào nách Đại Ngọc cù loạn lên. Đại Ngọc vốn tính không chịu nổi cù, Bảo Ngọc thò hai tay vào cù loạn lên, khiến nàng cười đến không thở nổi, miệng nói: "Bảo Ngọc! Anh còn quấy nữa, tôi giận đấy." 【己 夾 Như thấy như nghe.】 Bảo Ngọc mới dừng tay, cười hỏi: "Còn nói thế nữa không?" Đại Ngọc cười: "Không dám nữa." Rồi vừa sửa tóc 【己 夾 Như tranh vẽ.】 vừa cười: "Tôi có 'kỳ hương' (hương lạ), thế anh có 'noãn hương' (hương ấm) không?" *ndlr: Đại Ngọc nói bóng nói gió, nhắc đến "lãnh hương hoàn" của*

Bảo Thoa (xem hồi thứ 7) có nghĩa là "hương lạnh" nên Đại Ngọc dùng nghĩa trái là "hương ấm". 【己 夾 Câu hỏi lạ.】 Bảo Ngọc nghe hỏi, nhất thời không hiểu ra, 【己 夾 Nhất thời thì vốn khó hiểu — rốt cuộc thua Đại Ngọc một bậc, chính là ở những chỗ thế này.】 bèn hỏi: "'Noãn hương' là cái gì?" Đại Ngọc gật đầu than cười: 【己 夾 Như tranh vẽ.】 "Ngốc ơi là ngốc! Anh có ngọc thì người ta có vàng để sánh với anh; người ta có 'lãnh hương' (hương lạnh), anh lại không có 'noãn hương' (hương ấm) để sánh ư?" Bảo Ngọc mới nghe ra. 【己 夾 Đích thị là Tần Nhi, vẽ ra sống động. Nhưng mà đây chính là tâm sự cả một đời của A Tần, cho nên mỗi khi không kìm được lại tự nhắc đến.】 Bảo Ngọc cười: "Vừa mới xin tha, giờ đã nói ác hơn rồi." Nói rồi, lại thò tay ra. Đại Ngọc vội cười: "Anh ơi! Tôi không dám nữa." Bảo Ngọc cười: "Tha thì tha cho em đấy, nhưng phải đưa tay áo cho tôi ngửi một cái." Nói rồi, kéo tay áo trùm lên mặt, ngửi không ngớt. Đại Ngọc giằng tay ra, nói: "Thế này thì nên về đi thôi." Bảo Ngọc cười: "Về ư? Không được! Chúng ta nằm 'văn văn nhã nhã' nói chuyện với nhau thôi." Nói rồi, lại nằm xuống. Đại Ngọc cũng nằm xuống, lấy khăn tay che mặt. 【己 夾 Như tranh vẽ.】 Bảo Ngọc buông một câu không buông một câu, nói những chuyện "quỷ thoại" (chuyện ma quỷ vớ vẩn). 【己 夾 Tổng kết trước.】 Đại Ngọc chỉ mặc kệ. Bảo Ngọc hỏi nàng mấy tuổi lên kinh, trên đường thấy những phong cảnh cổ tích gì, Dương Châu có những di tích câu chuyện gì, thổ tục dân phong ra sao. Đại Ngọc đều không đáp.

Bảo Ngọc chỉ sợ nàng ngủ nhiều sinh bệnh, 【己 夾 Nguyên lai chỉ vì cớ ấy! Không rảnh mà lo người khác cười chê, cho nên mới phóng đãng vô kỵ — không chỉ riêng một việc này đâu.】 bèn lừa nàng: "Ái chà! 【庚 側 Giống như người kể chuyện.】 Ở nha môn Dương Châu bên em có một câu chuyện lớn lắm, em có biết không?" Đại Ngọc thấy y nói vẻ trịnh trọng, vả lại nghiêm sắc mặt, tưởng là chuyện thực, bèn hỏi: "Chuyện gì thế?" Bảo Ngọc thấy nàng hỏi, bèn nín cười, thuận miệng bịa ra: 【庚 側 Lại lừa cả chúng ta là người đọc sách.】 "Ở Dương Châu có một ngọn Đại Sơn, trên núi có một cái động Lâm Tử." Đại Ngọc cười: "Thế là bịa! Xưa nay chưa từng nghe có ngọn núi ấy." 【庚 側 Tên núi tên động, Tần Nhi ắt đã biết cả rồi.】 Bảo Ngọc đáp: "Thiên hạ núi sông nhiều lắm, em biết làm sao hết được? Để tôi nói xong đã, 【庚 側 Nếu không có câu này chặn trước, thì biết rằng câu chuyện bịa này sẽ chẳng bao giờ bịa xong nổi.】 rồi em hãy phê bình." Đại Ngọc nói: "Anh cứ nói đi." Bảo Ngọc lại bịa tiếp: "Trong động Lâm Tử vốn có một đàn chuột đã thành tinh. Năm ấy, ngày mùng bảy tháng Chạp, con chuột già lên ngồi chủ trì cuộc họp, 【己 夾 Chuột mà cũng biết lên ngồi chủ trì cuộc họp! Tự khắc là loài chuột ắt có thưởng phạt có chế độ vậy. Cớ sao lũ chuột thời nay vẫn chỉ biết đục tường gặm đồ, mà kẻ lên ngồi chủ trì thì mặc kệ chẳng hỏi han gì?】 bèn nói: 'Ngày mai là mùng tám tháng Chạp, người trên đời đều nấu cháo Lạp Bát. Nay trong động ta quả phẩm thiếu thốn, 【庚 側 Lẽ nào chuột cũng đòi ăn cháo Lạp Bát? Một nụ cười.】 phải thừa dịp này đi cướp về mới được.' 【己 夾 Bàn chính là việc này. Xứng đáng làm chuột vậy.】 Bèn rút một cái lệnh tiễn, sai một con chuột nhỏ tài giỏi 【己 夾 Nguyên lai tài giỏi việc ấy thì mới là "tiểu thử" (chuột nhỏ).】 đi thám thính. Một lúc sau, chuột nhỏ về báo: 'Đã tra xét thám thính các nơi xong xuôi. Chỉ có trong miếu dưới chân núi là nhiều gạo quả nhất.' 【己 夾 Trong miếu hóa ra lại nhiều nhất. Diệu diệu!】 Chuột già hỏi: 'Gạo có mấy thứ? Quả có mấy loại?' Chuột nhỏ thưa: 'Gạo đỗ đầy kho, không kể hết được. Quả phẩm có năm thứ: một là hồng táo (táo đỏ), hai là lật tử (hạt dẻ), ba là lạc hoa sinh, bốn là lăng giác (củ ấu), năm là hương ngọc.' Chuột già nghe xong mừng lắm, lập tức điểm chuột đi ngay. Bèn rút lệnh tiễn hỏi: 'Ai đi trộm gạo?' Một con chuột bèn nhận lệnh đi trộm gạo. Lại rút lệnh tiễn hỏi: 'Ai đi trộm đỗ?' Lại một con chuột nhận lệnh đi trộm đỗ. Rồi cứ thế từng con từng con đều nhận lệnh đi mất. 【庚 側 Ngọc huynh cũng biết chuyện vụn vặt; kể tắt mới là khéo.】 Chỉ còn lại mỗi thứ hương ngọc. Nhân đó lại rút lệnh tiễn hỏi: 'Ai đi trộm hương ngọc?' Chỉ thấy một con chuột cực kỳ nhỏ bé yếu ớt 【庚 側 Ngọc huynh ơi Ngọc huynh! Đường đột Tần Nhi rồi!】 ứng tiếng: 'Con xin đi trộm hương ngọc.' Chuột già và các chuột thấy nó thế ấy, sợ nó chưa thạo việc, lại nhút nhát yếu ớt, đều không chuẩn cho đi. Chuột nhỏ nói: 'Con tuy thân nhỏ tuổi yếu, nhưng lại pháp thuật vô biên, miệng lưỡi lanh lợi, mưu

cơ thâm sâu. 【己 夾 Cả ba câu đều ngầm làm lời bình cho Đại Ngọc. Châm biếm thật diệu!】 Chuyến này, đảm bảo còn trộm khéo hơn cả bọn chúng nữa kia!' Các chuột vội hỏi: 'Thế nào là khéo hơn bọn chúng?' Chuột nhỏ thưa: 'Con không học kiểu chúng nó cứ việc thẳng tay mà trộm. 【庚 側 Không thẳng tay mà trộm — đáng sợ đáng gờm.】 Con chỉ lắc mình một cái, cũng biến thành một củ hương ngọc, 【蒙 側 Dụng ý từ đây để lộ ra.】 lăn vào trong đống hương ngọc, khiến người ta chẳng trông thấy, chẳng nghe ra, rồi ngầm ngầm dùng phép phân thân chuyển vận đi, 【庚 側 Đáng sợ đáng gờm.】 dần dần chuyển hết sạch. Há chẳng khéo hơn lối trộm thẳng tay cướp cứng ấy hay sao?' 【己 夾 Quả nhiên khéo, mà lại cực độc. Trộm thẳng thì còn phòng bị được, chứ cách này thì không sao phòng bị nổi. Tiếc thay tài tình học thuật như thế lại chỉ là một con chuột mà thôi.】 Các chuột nghe xong, đều nói: 'Diệu thì có diệu, nhưng chẳng biết biến làm sao? Mày thử biến cho chúng tao xem nào.' Chuột nhỏ nghe xong, cười: 'Việc ấy có khó gì. Để con biến cho mà xem.' Nói xong, lắc mình nói 'biến', — thế mà biến ra một cô tiểu thư xinh đẹp tuyệt trần. 【庚 側 Một đoạn văn lạ lùng, kỳ quặc!】 Các chuột vội cười: 'Biến sai rồi! Biến sai rồi! Trước bảo biến ra quả cơ mà, sao lại biến ra tiểu thư thế kia?' 【己 夾 Tôi cũng bảo là biến sai rồi.】 Chuột nhỏ hiện nguyên hình cười: 'Ta bảo chúng mày chưa từng thấy việc đời! Chỉ biết thứ quả này là "hương ngọc" 〔六〕 , chứ không biết rằng tiểu thư nhà Lâm lão gia làm quan Diêm khóa (coi việc thuế muối) mới chính là "hương ngọc" thực sự đấy *ndlr: Theo chữ Trung Quốc: "khoai thơm", "ngọc thơm" đều đọc giống nhau.*!'" 【己 夾 Sau đoạn trước trang trọng "thử tài đề biển, câu đối", tiếp ngay đây là một thiên chuyện bịa vu vơ. Đoạn trước không có thì không sao, nhưng đoạn này mà không có thì không được. Bởi vì đoạn trước là những thứ Bảo Ngọc lười làm, còn đoạn này là những thứ Bảo Ngọc không thể không làm. Người đời chê bai không ngại, khen thưởng chẳng cần.】 Đại Ngọc nghe xong, trở mình bò dậy, dí vào người Bảo Ngọc cười: "Anh này hỏng mồm hỏng miệng! Tôi biết ngay là anh bịa chuyện chế nhạo tôi mà." Nói rồi, liền véo Bảo Ngọc đến nỗi y liên hồi kêu van: "Cô em ơi! Tha cho tôi đi! Không dám nữa! Tôi vì ngửi thấy mùi thơm của em, chợt nhớ ra cái 'cố điển' (điển cố) này thôi." Đại Ngọc cười: "Tha hồ mắng người ta, rồi lại còn bảo là cố điển nữa!" 【庚 眉 "Ngọc tỏa hương" là để đối chiếu với cảnh "ốm nhẹ ở Lê Hương viện", càng thấy sinh động hoạt bát. Vả lại, trước là Đại Ngọc, sau là Bảo Thoa — cố ý lặp lại mà không trùng lặp — hay tuyệt! Đình Hợi xuân. — Ky Hốt Tẩu.】 Một câu chưa dứt, chợt thấy Bảo Thoa bước vào, 【己 夾 Diệu! ◇ 蒙 側 Không phạm vào chuyện Lê Hương viện.】 cười hỏi: "Ai nói chuyện cố điển đấy? Cho tôi nghe với." Đại Ngọc vội mời ngồi, cười: "Chị xem kìa! Còn ai nữa? Anh ấy mắng người ta, lại còn bảo là cố điển." Bảo Thoa cười: "Thì ra là cậu Bảo! Trách gì cậu ấy, trong bụng cậu ấy vốn nhiều cố điển lắm mà. 【己 夾 Châm biếm diệu thay.】 Chỉ tiếc có một điều: 【己 夾 Cú chuyển diệu thay.】 phàm lúc nào đáng dùng cố điển, thì cậu ấy lại quên mất. 【己 夾 Càng diệu!】 Nay có trí nhớ tốt thế này, thì đêm trước làm thơ 'Ba tiêu' đáng lẽ phải nhớ ra điển chứ. Thế mà điển ở ngay trước mắt lại nghĩ mãi không ra. Người ta thì rét run lên, còn cậu ấy thì cuống đến toát mồ hôi. 【己 夾 Hai chữ "lau mồ hôi" ở trước với chỗ này ứng nhau — chẳng hay sách này sao mà diệu đến thế! Biết bao lời khéo, lời đùa, những mũi châm hài hước đều bật ra đúng lúc, đều hợp lý đến tận cùng. Trước đó, lời châm biếm của Đại Ngọc ở Lê Hương viện nghiêng sắc mà thú vị; ở đây, lời Bảo Thoa ngay thẳng, đúng mực mà thú vị. Hai người quả là đối thủ. Hai chỗ hoàn toàn không trùng lặp.】 Bây giờ tự dưng trí nhớ lại tốt thế!" Đại Ngọc nghe xong cười: "A Di Đà Phật! Thế mới biết chị quả là bà chị tốt của tôi! Anh cũng thế, rồi cũng có ngày gặp đối thủ. Khá khen, hễ có vay thì có trả — một sự báo ứng không sai chút nào!" Vừa nói tới đây, chợt nghe trong phòng Bảo Ngọc một tràng om sòm, cãi cọ ầm lên. Đúng là —

【戚 Tổng bình: Nếu muốn biết cái chân tính tình của Bảo Ngọc, thì nên lưu tâm hồi này. Xem y đối với Tập Nhân lưu luyến nhường nào; với chuyện mỹ nhân trong tranh, kỳ quái nhường nào; gặp chuyện Minh Yên, thương xót nhường nào; đối với Đại Ngọc, che chở nhường nào. Lại thêm Tập Nhân hết lòng hết dạ, người trong tranh gây chuyện, Minh Yên khúm núm chiều lòng, Đại Ngọc si tình — nghìn hình muôn trạng, sức bút mạnh mẽ sắc bén, có cái thế "nước chảy thành sông", không chỗ nào là không thấu tới. Thực sự vẽ ra một con người "thượng thừa trí tuệ" (trí tuệ

bậc cao), sa vào ma mà chẳng hề tỉnh ngộ, cam tâm đọa lạc. Lại làm lộ ra thần thông của các thứ ma chướng cũng chẳng phải tầm thường — có cái thế không thể dễ dàng sang tới bờ bên kia. Phàm chúng sinh chúng ta, gấp sách lại mà tự nghĩ, hoặc may ra có chút bổ ích cho thân tâm. Kẻ nhỏ này nói càn, các vị chớ trách.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Hồi này ở bản Kỷ Mão và bản Canh Thìn khuyết tên hồi, nay cứ theo các bản khác mà bổ sung. Tên hồi này các bản đều nhất trí, và trong lời phê của các bản Kỷ Mão, Canh Thìn ở hồi này cũng nhắc đến nhiều lần, nên đây là tên hồi do chính tác giả đặt ra.

〔二〕 Lời phê này rõ ràng là của người đời sau thêm vào. Nhưng vì nó giải thích lý do bản Giáp Thìn xóa bỏ lời bình, nên có giá trị nhận thức đối với việc tìm hiểu vì sao các bản sao đời sau (Liệt Tàng, Thư Tự, Dương Tàng, Trịnh Tàng…) đều là bạch văn (không có lời bình). Tạm giữ lại.

〔三〕 Hai chữ "kỳ văn" (奇文), cứ theo ý văn mà xét thì đáng lẽ là lời phê. Ở bản Canh Thìn, có dòng mặc phê của người đời sau: "Câu 'kỳ văn' hình như đáng là lời chú."

〔四〕 Chữ 歕, ghép 喜 với 欠, đọc là hi; chỉ dáng cười hì hì. Bản Kỷ Mão cũng dùng chữ này. Bản gốc (tức bản Canh Thìn) còn phê chú cả âm và nghĩa, có thể thấy đây là chữ mới xuất hiện đương thời. Các bản sao khác, vì người chép không biết chữ này, bèn có những cách sửa khác nhau như "hoan hoan" v.v. Sau này ở hồi 50 có câu "chỉ thấy Bảo Ngọc cười hi hi vác một cành mai đỏ tiến vào", tình hình cũng tương tự.

〔五〕 Trong Kim Thánh Thán phê bình *Tây Sương Ký* (Quán Hoa Đường đệ lục tài tử thư), hồi 2, có câu phê: "Lại chế giễu cái việc thiết thân của nho sinh". Ở đây mượn điển này không liên quan tới nho sinh, mà chỉ mượn lời phê của Kim Thánh Thán để trêu chọc mối quan hệ giữa Bảo Ngọc và Tập Nhân.

〔六〕 Bảy chỗ "hương ngọc" ở trên, các bản đều dùng như nhau, riêng bản Giáp Thìn sửa thành "hương vu" (khoai thơm). Xét ra: quả phẩm "hương ngọc" thì chưa từng thấy bao giờ, còn khoai thì là nguyên liệu thường dùng trong cháo Lạp Bát. Cho nên bản Giáp Thìn sửa thành "hương vu" (khoai thơm) để dùng lối đọc giống ám chỉ "hương ngọc" (ngọc thơm) là tiểu thư nhà họ Lâm thì có vẻ hợp lý hơn. Vì thế hầu hết các bản hiệu đính mới đều theo cách này. Nhưng ở đây là lời kể của Bảo Ngọc — y vốn ngay từ đầu đã mượn kể chuyện để trêu Đại Ngọc. Tuy người ngoài nghe vào có lẽ tưởng là "hương vu", nhưng trong lòng Bảo Ngọc, mỗi chữ y nói ra đều là "hương ngọc". Cho nên cứ giữ nguyên là phải.

Hồi 20: Vương Hy Phượng lời ngay dẹp thói ghen — Lâm Đại Ngọc lời khéo trêu giọng ngọng

Hồi 20

Vương Hy Phượng lời ngay dẹp thói ghen — Lâm Đại Ngọc lời khéo trêu giọng ngọng

【戚 Hồi tiền phê (thơ): Trí sinh ma thì muôn tướng hiện;

Ma sinh trí thì trí mới sâu.

Trí tuệ dập tắt gốc muôn duyên;

Không hiểu trí với ma, biết chúng dùng làm gì?】

Nói về việc Bảo Ngọc đang ở trong buồng Đại Ngọc nói chuyện "con chuột tinh", thì Bảo Thoa chạy sang, chế Bảo Ngọc tết Nguyên Tiêu vừa rồi không nhớ điển "Lục lạp" (nến xanh). Ba người ngồi trong buồng cười đùa chế giễu lẫn nhau. Bảo Ngọc sợ Đại Ngọc ăn xong tham ngủ, lỡ thức ăn đọng lại không tiêu, hoặc đêm mất ngủ, đều chẳng phải cách giữ gìn sức khỏe; 【己 夾 Bình rằng Bảo Ngọc cũng hiểu y lý, chỉ trước mặt Đại Ngọc, Bảo Thoa mới lộ ra. Cũng như nhiều lời sáng suốt ở các hồi sau: trước chốn khuê phòng thì hé lộ ba phần; đến trước bọn Vũ Thôn, hạng người nói chuyện công danh sự nghiệp, lại cứ ngây ngây dại dại, thật khiến người ta bực. Nhưng bọn Vũ Thôn coi Bảo Ngọc chẳng ra gì, nào biết Bảo Ngọc còn coi họ chẳng ra gì hơn, cho nên không buồn tiếp chuyện. Cái si tình của Bảo Ngọc là thật hay giả? Xin quý độc giả tự xét kỹ.】 May có Bảo Thoa đến, mọi người cùng cười đùa, Đại Ngọc mới không buồn ngủ nữa, Bảo Ngọc tự đó mới yên lòng. Chợt nghe bên buồng mình có tiếng om sòm, mọi người lắng tai nghe một lúc. Đại Ngọc cười nói trước: "Đây là bà vú của anh với Tập Nhân đang to tiếng đấy. Tập Nhân thì thôi cũng đành, chứ bà vú anh lại còn lên mặt bắt nạt chị ấy, thế mới biết là già hóa lẩm cẩm rồi." 【己 夾 Tập khanh (Tập Nhân) khiến Tần khanh (Đại Ngọc) phải khen một câu, càng thấy rõ con người nàng. Các quý độc giả nghĩ thế nào?】 Bảo Ngọc vội muốn chạy sang, Bảo Thoa vội kéo lại 【庚 側 Đúng là lối xử sự của Bảo Thoa.】 nói: "Cậu đừng cãi nhau với bà vú thì hơn, bà ấy già lú lẫn rồi, nhịn bà ấy một bước là phải." 【己 夾 Bảo Thoa là người thế nào? Người đọc cứ ngẫm.】 Bảo Ngọc nói: "Biết rồi." Nói đoạn chạy sang, chỉ thấy vú Lý chống gậy, đứng giữa nhà mắng Tập Nhân: 【庚 側 Hệt như mụ vú nuôi hết thời đang mắng a hoàn.】 "Con đĩ ranh vô ơn bội nghĩa kia! 【庚 側 Đổ lên đầu Tập khanh, thật là nỗi oan thấu trời.】 Tao cất nhắc mày lên, bây giờ tao đến, mày lại nằm chềnh ềnh trên giường, thấy tao đến cũng chẳng thèm nhìn. Một lòng chỉ lo làm con yêu tinh cám dỗ Bảo Ngọc, 【庚 側 Đọc câu này, suýt làm bình giả sợ chết khiếp.】 cám dỗ cho Bảo Ngọc chẳng thèm đoái đến tao, chỉ nghe lời chúng bay. 【庚 側 May có hai câu này, bằng không Thạch huynh và Tập khanh của ta đều mất sạch thể diện.】 Mày chẳng qua là con hầu ranh mua bằng mấy lạng bạc thối, thế mà ở nhà này mày đã giở trò tác oai tác quái, sao mà được! Liệu hồn tao lôi cổ mày ra gả cho một thằng ranh, 【庚 側 Tuy viết giống như thật, nhưng chạm đến Tập khanh của ta, thật khó lòng chịu nổi.】 xem mày còn giở thói yêu tinh cám dỗ Bảo Ngọc nữa thôi!" 【庚 側 Phải hiểu câu "việc tốt thường lắm ma chướng", mới lĩnh hội được ý tác giả.】 Tập Nhân ban đầu chỉ tưởng vú Lý cáu vì mình nằm lì không dậy, nên phân trần rằng: "Tôi ốm, vừa toát mồ hôi, trùm kín đầu nên không trông thấy u." Về sau cứ nghe vú nói "cám dỗ Bảo Ngọc", "làm yêu làm quái", lại "gả cho thằng ranh", thì vừa thẹn vừa tủi thân, không nhịn được, khóc òa lên.

Bảo Ngọc tuy nghe những lời ấy, cũng không tiện làm thế nào, đành phân trần hộ Tập Nhân rằng nàng ốm đang uống thuốc, lại nói: "U không tin thì cứ hỏi các a hoàn khác." Vú Lý nghe vậy càng cáu, nói: "Cậu chỉ biết bênh lũ hồ ly ấy, còn nhận ra tôi nữa đâu! Bảo tôi đi hỏi ai? 【庚 側 Quả có lời như thế.】 Ai mà chẳng vào hùa với cậu, 【庚 側 Quả có việc như thế.】 ai mà chẳng bị con Tập Nhân hạ gục! 【庚 側 Oan uổng, oan thay!】 Những chuyện ấy tôi biết tỏng cả. 【庚 側 Lời mơ hồ, khó hiểu.】 Tôi chỉ cùng cậu đến trước mặt cụ và bà mà phân giải. Tôi cho cậu bú mớm nuôi nấng đến chừng này, 【庚 側 Câu sỡ trường của vú nuôi.】 nay cậu không bú nữa, thì gạt tôi sang một bên, dung túng lũ a hoàn lấn lướt tôi." 【庚 眉 Đặc biệt vẽ truyền thần cho vú nuôi, ngầm đặt mạch cho đoạn sau về mụ vú ỷ thế. Trong Thạch Đầu Ký, đến đây không có câu rỗi chữ thừa. Mạnh hạ năm Nhâm Ngọ. Ky Hốt lão nhân.】 Vừa nói vừa khóc theo. Bấy giờ Đại Ngọc, Bảo Thoa cũng bước sang khuyên: "U rộng lượng tha thứ cho chúng nó một chút là xong." Vú Lý thấy hai vị 【庚 側 Bốn chữ ấy cho thấy mụ vú coi trọng thân phận hai người.】 sang, liền níu lấy kể lể nỗi ấm ức, nào chuyện uống trà hôm nọ, Phiến Tuyết (茜雪) bị đuổi, nào chuyện bánh sữa hôm qua, lải nhải mãi không dứt. 【庚 側 Hay cực, diệu cực, giống thực cực!】 【庚 眉 Phiến Tuyết phải đến đoạn "Ngục Thần Miếu" mới hiện vào chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung). Chính văn về Tập Nhân có tiêu mục "Hoa Tập Nhân có đầu có cuối". Tôi chỉ từng thấy một lần, khi chép lại bản sạch, các bản thảo ấy cùng năm sáu hồi như "Ngục Thần Miếu an ủi Bảo Ngọc" bị người mượn đọc làm thất lạc. Than ôi, than ôi! Mùa hè năm Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu. *ndlr: "Ngục Thần Miếu" là phần cuối nay đã thất truyền, nơi Phiến Tuyết và Tập Nhân còn trở lại với Bảo Ngọc khi nhà họ Giả gặp nạn.*】 May sao lúc ấy Phượng Thư đang ở nhà trên vừa tính xong sổ thắng thua cờ bạc, nghe phía sau có tiếng om sòm, biết ngay là vú Lý lại giở chứng cũ, đang mắng mỏ người hầu của Bảo Ngọc. — Đúng hôm nay ả thua bạc, 【庚 側 Quay nối đoạn trên.】 đâm giận lây sang người khác. 【庚 側 Đúng là có chuyện tranh hơn thua như thế.】 Liền vội chạy sang, kéo lấy vú Lý, cười nói: "U ơi đừng giận. Tết nhất thế này, cụ vừa mới vui được một ngày; u là bậc cao tuổi, ai to tiếng thì u còn phải ngăn họ, lẽ nào u lại không biết phép tắc, ở đây làm ầm lên, khiến cụ phải bực mình hay sao? 【庚 側 A Phượng hai lần nhắc "cụ", là để mụ già nhớ Tập khanh vốn là người của cụ; lại còn một tầng nghĩa nhắm vào đại thể, chớ đọc lướt.】 U cứ bảo ai không phải, tôi đánh nó cho u. Nhà tôi mới nấu thịt gà rừng nóng hổi, u mau sang uống rượu với tôi." 【庚 側 Sẵn miệng biết bao, tự nhiên biết bao; đúng là bút pháp của Phượng khanh (Phượng Thư).】 Vừa nói vừa kéo đi, lại gọi: "Phong Nhi, cầm gậy chống và khăn lau nước mắt cho vú Lý mày." 【庚 側 Không sót một mảy may.】 Vú Lý chân không bén đất theo Phượng Thư đi, miệng còn nói: "Tôi cũng chẳng cần cái mạng già này nữa. Hôm nay tôi liều, mặc kệ phép tắc, làm ầm một trận, dù mất mặt cũng còn hơn chịu tức với con đĩ ranh kia!" Bảo Thoa, Đại Ngọc theo sau, thấy Phượng Thư xử thế, đều vỗ tay cười: "Nhờ trận gió này thổi đến, bốc mụ già đi cho." 【庚 側 Bình giả cũng muốn nói như thế. Quý độc giả cứ nghĩ lần lượt từng nhân vật trong cả bộ sách: việc thu xếp, gỡ cảnh nếu không do A Phượng làm thì đều phải có bao nhiêu đầu mối vụn vặt dẫn đường. Chỗ đắc lực của Thạch Đầu Ký đều ở đây.】 Bảo Ngọc gật đầu than: "Chẳng biết món nợ này từ đâu ra, cứ nhằm người hiền lành mà nạt. Hôm qua lại chẳng biết cô nào trêu phải bà ấy, để bà ấy ghi sổ." Lời chưa dứt, Tình Văn đứng bên cười nói: "Ai hóa rồ mà đi trêu bà ấy làm gì. Mà giả như có trêu, thì cũng có gan đứng ra nhận, chẳng việc gì phải lụy đến người khác!" Tập Nhân vừa khóc vừa kéo Bảo Ngọc: "Vì tôi mà cậu đắc tội với một bà vú; giờ cậu lại vì tôi mà đắc tội với bao nhiêu người. Một mình tôi chịu thế này chưa đủ hay sao, lại còn lôi người khác vào." Bảo Ngọc thấy nàng bệnh thế lại thêm phiền muộn, vội nuốt giận làm thinh, an ủi nàng nằm xuống cho ra mồ hôi. Lại thấy người nàng nóng ran như lửa, bèn tự mình ngồi canh bên, nghiêng người kề cạnh, khuyên nàng cứ tĩnh dưỡng, đừng nghĩ những chuyện không đâu mà sinh bực. Tập Nhân cười nhạt: "Nếu cứ vì những chuyện này mà bực, thì trong nhà này một khắc cũng đứng không yên. 【庚 側 Lời thật, không phải lời nói bừa.】 Nhưng ngày rộng tháng dài, cứ thế này mãi, thì biết làm sao cho phải? Tôi vẫn thường khuyên cậu, đừng vì chúng tôi mà đắc tội với người ta; cậu chỉ nghĩ cái lợi nhất thời, vì chúng tôi mà làm thế, họ đều ghi cả vào lòng, gặp dịp sơ hở là nói ra những lời khó nghe, lúc ấy mọi người còn ra thể thống gì." 【庚 側 Từ những câu "con yêu tinh cám dỗ" mà ra; quả là lời rất hay, đúng là

Tập khanh.】 Vừa nói vừa không cầm được nước mắt, lại sợ Bảo Ngọc phiền lòng, đành gượng nén đi. 【庚 眉 Một đoạn đặc biệt viết tính tình, kiến thức và thân phận của ba a hoàn Di Hồng: Tập Nhân, Tình Văn, Phiến Tuyết. Đêm đông năm Kỷ Mão.】

Một lát, bà già làm tạp dịch sắc xong thang thuốc thứ hai bưng lên. Bảo Ngọc thấy nàng vừa mới có ý ra mồ hôi, không nỡ gọi dậy, bèn tự tay bưng thuốc kề bên gối cho nàng uống, rồi sai bọn a hoàn nhỏ trải giường. Tập Nhân nói: "Cậu ăn cơm hay không ăn, thì rốt cuộc cũng nên sang ngồi hầu bên cụ, bên bà một lúc, 【庚 側 Lời lúc nào cũng giữ ý đúng mực trong lòng.】 chơi với các cô một chốc rồi hãy về. Tôi nằm yên tĩnh một lúc cũng đỡ." Bảo Ngọc nghe lời, đành tháo trâm vòng cho nàng, nhìn nàng nằm xuống, rồi tự sang nhà trên. Ăn cơm xong với Giả mẫu, Giả mẫu còn muốn cùng mấy bà quản gia già đánh bài giải buồn. Bảo Ngọc nhớ Tập Nhân, bèn về buồng, thấy nàng đã ngủ thiu thiu. Mình cũng muốn ngủ, nhưng trời còn sớm. Bấy giờ bọn Tình Văn, Ỷ Hà, Thu Văn, Bích Ngân đều đi tìm trò vui, rủ Uyên Ương, Hổ Phách đến chơi đùa cả rồi; chỉ thấy riêng Xạ Nguyệt một mình ngồi ở gian ngoài, dưới đèn gảy quân bài. Bảo Ngọc cười hỏi: "Sao chị không đi chơi với họ?" Xạ Nguyệt đáp: "Không có tiền." Bảo Ngọc nói: "Dưới gầm giường chất đống tiền kia, còn chưa đủ cho chị thua à?" Xạ Nguyệt nói: "Đi chơi cả thì buồng này giao cho ai? 【庚 側 Chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung Xạ Nguyệt).】 Một người thì lại đang ốm. Cả buồng, trên thì đèn, dưới thì lửa; 【庚 側 Đúng tiết đèn rằm.】 mấy bà già hầu hạ suốt ngày, cũng nên để họ đi nghỉ; bọn a hoàn nhỏ cũng hầu cả ngày, lúc này cũng nên cho chúng đi chơi một chút. Vậy nên để mọi người đi cả, tôi ở đây trông nom." 【庚 眉 Xạ Nguyệt chỉ thong thả mấy lời mà khiến tôi cay sống mũi; đó gọi là nhìn cảnh mà thương tình. Mùa hè năm Đinh Hợi. Ký Hốt.】 Bảo Ngọc nghe những lời ấy, rõ ràng lại là một Tập Nhân thứ hai. 【庚 側 Đâu dám vậy.】 Bèn cười nói: "Tôi ngồi đây, chị cứ yên tâm mà đi." 【庚 側 Gặp những chỗ thế này, Thạch huynh nào từng nhẹ tay bỏ qua, chẳng để ý? Đây cũng là tác giả muốn giấu quý độc giả, lại bị bình giả nhìn ra. Ha ha.】 Xạ Nguyệt nói: "Cậu đã ở đây, thì tôi càng chẳng cần đi nữa. Hai chúng ta nói chuyện cười đùa với nhau chẳng hơn ư?" 【庚 側 Toàn là giọng điệu Tập Nhân, cho nên về sau Xạ Nguyệt mới thay Tập Nhân đảm đương.】 Bảo Ngọc cười: "Hai người làm gì bây giờ? Cũng chán. Thôi vậy, sáng nay chị bảo ngứa đầu, giờ rỗi, để tôi chải đầu cho chị." Xạ Nguyệt nghe vậy liền nói: "Thế cũng được." Nói đoạn, mang hộp gương đồ trang điểm tới, tháo trâm vòng, xõa tóc ra; Bảo Ngọc cầm lược, lần lượt chải gỡ cho nàng. 【庚 側 Chuyện nhỏ trong khuê phòng phải viết như thế.】 Mới chải được dăm ba cái, thì thấy Tình Văn vội vã chạy vào lấy tiền. Vừa thấy hai người, liền cười nhạt: "Ô kìa, rượu giao bôi còn chưa uống mà đã 'thượng đầu' (gỡ tóc cài trâm) cho nhau rồi!" *ndlr: "Thượng đầu" chỉ lễ chải/búi tóc trước hôn lễ; bản dịch phổ thông diễn là "gỡ tóc cài trâm", nên Tình Văn mượn tục cưới xưa để trêu hai người như đôi tân hôn.* 【庚 側 Tuy là lời đùa, cũng hé một chút việc riêng ở viện Di Hồng.】 Bảo Ngọc cười: "Chị lại đây, tôi chải cho chị một thể." Tình Văn nói: "Tôi chẳng dám, tôi kém phúc lắm." Nói đoạn, lấy tiền rồi hất rèm đi ra.

Bảo Ngọc đứng sau lưng Xạ Nguyệt, Xạ Nguyệt đối gương, hai người nhìn nhau trong gương. 【庚 側 Đây là chỗ Thạch huynh đắc ý.】 Bảo Ngọc bèn nhìn vào gương cười nói: "Cả buồng chỉ có nó là lắm điều." Xạ Nguyệt nghe vậy, vội xua tay trong gương; 【庚 側 Đẹp mắt, có thú.】 Bảo Ngọc hiểu ý. Chợt nghe "xoạt" một tiếng rèm động, Tình Văn lại chạy vào, hỏi: 【庚 側 Xạ Nguyệt xua tay là vì chỗ này; đáng yêu thay, đáng yêu thay!】 "Tôi lắm điều thế nào? 【庚 側 Đáng xem đến cực!】 Hai ta phải nói cho ra nhẽ." 【庚 眉 Vẻ nũng nịu ngây thơ đầy cả trang giấy, khiến người ta phải kêu tuyệt. Tháng Chín năm Nhâm Ngọ.】 Xạ Nguyệt cười: "Chị cút đi cho rồi, lại đến vặn người ta." Tình Văn cười: "Mày lại bênh cậu ấy. Các người giở trò ma quỷ úp mở, 【庚 側 Quay nối đoạn trên.】 tôi biết tỏng cả. Đợi tôi gỡ lại vốn rồi sẽ nói chuyện." Nói đoạn, chạy thẳng ra. 【己 夾 Một đoạn lời qua tiếng lại của nhi nữ rất nhàn, mà lại chỉ để viết riêng Xạ Nguyệt.】 【己 夾 Sau khi Tập Nhân lấy chồng, bên cạnh Bảo Ngọc và Bảo Thoa vẫn còn một người (Xạ Nguyệt); tuy không chu đáo bằng Tập Nhân, cũng có thể tránh được những hiềm nghi nhỏ, tệ lặt vặt, mới không phụ con người Bảo Thoa. Cho nên sau khi Tập Nhân xuất giá có câu "dù thế nào cũng giữ Xạ Nguyệt lại", Bảo Ngọc liền nghe theo. Có thể thấy Tập Nhân tuy đi mà thực ra chưa đi. Viết lòng

nghi kỵ của Tình Văn cũng là phục mạch cho các đoạn sau như chuyện xé quạt, cãi khóe, rồi lại nhẹ tay xóa đi. Chính ở đây thấy lúc ấy mọi người còn nhỏ, tuy hơi lộ nghi kỵ, nhưng mỗi người đều mang một tính trời cho, thiện ác không giống nhau; về sau càng lớn thì lòng riêng càng sinh. Nhưng người đọc hễ thấy Tình Văn và những người như nàng liền ghét, sao mà ngốc vậy! Phải biết từ xưa đến nay, càng là giai nhân tuyệt sắc thì càng dễ nghi kỵ ghen tuông. Nếu cứ một mực đôn hậu, rộng lượng, hàm dưỡng, thì còn gì khiến người ta thương yêu nâng niu? Thế mới biết hành vi của Bảo Thoa, Tập Nhân không phải một mực vụng về cổ hủ, tự đặt mình làm nữ phu tử; trước rèm thêu dưới đèn, bên song xanh dưới trăng, cũng có khi đùa ghẹo, có khi ghen, cũng nhẹ nhõm diễm lệ, chẳng qua nhất thời mua vui lấy cười, không phải cứ khăng khăng ghen tài ghét hiền; vì thế họ cao hơn người khác gấp trăm lần. Nếu không, Bảo Ngọc sao cam tâm chịu khuất dưới hai nữ phu tử ấy? Xem đoạn sau sẽ biết. Cho nên các quý độc giả chớ ghét Tình Văn; chính nên cảm nàng đã làm sinh sắc cho chốn màn thêu khuê các.】 Bấy giờ Bảo Ngọc chải đầu xong, sai Xạ Nguyệt lặng lẽ hầu mình nằm xuống, không muốn kinh động Tập Nhân. Một đêm không có chuyện gì.

Đến sáng sớm hôm sau ngủ dậy, Tập Nhân đêm qua đã ra được mồ hôi, thấy người nhẹ nhõm hơn đôi chút, chỉ ăn chút cháo, tĩnh dưỡng. Bảo Ngọc yên lòng, sau bữa cơm bèn sang chơi bên Tiết phu nhân. Bấy giờ đang trong tháng Giêng, nhà trường còn nghỉ học năm, trong khuê các kiêng kim chỉ thêu thùa, ai nấy đều rỗi rãi. Nhân Giả Hoàn cũng sang chơi, gặp lúc bọn Bảo Thoa, Hương Lăng, Oanh Nhi ba người đang chơi cờ vây ăn tiền, Giả Hoàn thấy cũng đòi chơi. Bảo Thoa xưa nay vẫn coi hắn cũng như Bảo Ngọc, chẳng có ý gì khác; nay nghe hắn đòi chơi, liền cho hắn lên ngồi chơi một chân. Mỗi ván mười đồng tiền. Ván đầu hắn tự thắng, trong bụng mừng rơn. 【庚 眉 Viết Hoàn ca thắng trước, cũng là chữ nghĩa tự nhiên như trời đất bày sẵn. Đêm đông năm Kỷ Mão.】 Về sau thua liền mấy ván, bèn đâm cuống. Đến đúng ván này phải tự mình gieo xúc xắc: nếu gieo ra điểm bảy thì thắng, nếu gieo điểm sáu thì dưới sẽ đến lượt Oanh Nhi, nàng gieo điểm ba là thắng. Hắn bèn nhặt xúc xắc lên, dồn hết sức gieo một cái, một con đậu đúng điểm năm, con kia còn quay tít. Oanh Nhi vỗ tay chỉ kêu "một" (yêu), 【己 夾 Ngây thơ đáng yêu đến thế.】 【庚 側 Đáng xem đến cực.】 Giả Hoàn thì trừng mắt "sáu — bảy — tám" kêu loạn lên. Nhưng con xúc xắc lại cứ xoay ra điểm một. Giả Hoàn cuống lên, thò tay chộp lấy xúc xắc, rồi vơ tiền, 【庚 側 Lại càng đáng xem.】 bảo là điểm sáu. Oanh Nhi liền nói: "Rõ ràng là điểm một!" Bảo Thoa thấy Giả Hoàn cuống, bèn lườm Oanh Nhi nói: "Càng lớn càng không có phép tắc! Lẽ nào các cậu lại ăn gian của mày? 【蒙 側 Giống hệt.】 Còn không bỏ tiền xuống à!" Oanh Nhi đầy bụng ấm ức, thấy Bảo Thoa nói, không dám hé răng, đành bỏ tiền xuống, miệng càu nhàu: "Một người làm cậu, mà cũng ăn gian mấy đồng tiền của bọn tôi; 【庚 側 Giống hệt.】 đến tôi cũng chẳng coi vào đâu. Hôm nọ chơi với cậu Bảo Ngọc, cậu ấy thua bao nhiêu cũng chẳng cuống; 【庚 側 Dùng phép "cuốn rèm ngược" để ngoái lại chuyện trước; thật là viết chuyện cũ thuở nhỏ. Đáng thương.】 số tiền thừa, mấy đứa a hoàn nhỏ tranh cướp cả, cậu ấy chỉ cười cho qua." Bảo Thoa chưa đợi nói hết, đã vội quát ngăn. Giả Hoàn nói: "Tôi bì sao được với Bảo Ngọc. Các người sợ anh ấy, đều tử tế với anh ấy, 【庚 側 Đồ lừa ngu!】 đều khinh tôi không phải con bà Hai đẻ ra." 【庚 側 Đọc đến đây, có ai chẳng muốn cuốn sách lại, chán không buồn xem nữa? Tôi thay Bảo khanh (Bảo Thoa) mà thật khó xử.】 Nói đoạn, khóc òa lên. Bảo Thoa vội khuyên: "Em ơi, đừng nói thế, người ta cười cho." Rồi lại mắng Oanh Nhi.

Vừa lúc Bảo Ngọc bước tới, thấy cảnh ấy, hỏi làm sao thế. Giả Hoàn không dám hé răng. Bảo Thoa xưa nay vẫn biết gia pháp nhà này: phàm làm em thì đều sợ anh, 【己 夾 Quy củ nhà đại tộc vốn là vậy, không sai một mảy.】 nhưng nào ngờ Bảo Ngọc lại là người không muốn ai sợ mình. Cậu ta nghĩ: "Anh em đều có cha mẹ dạy dỗ, hà tất ta phải lắm chuyện, để rồi sinh xa cách. Vả lại ta là con dòng chính (chính xuất), nó là con dòng thứ (thứ xuất), thế này mà còn có người sau lưng bàn tán, 【庚 側 Ý này không ngốc.】 huống chi lại đi quản thúc nó?" Trong lòng lại còn có một ý nghĩ ngây ngô nữa. 【庚 眉 Lại dùng lời né tránh để giấu quý độc giả. Đêm đông năm Kỷ Mão.】 — Bạn đọc có biết là ý ngây ngô gì không? Ấy là vì cậu ta từ bé lớn lên giữa đám chị em: chị em ruột thì có Nguyên Xuân, Thám Xuân; chị em thúc bá thì có Nghênh Xuân, Tích Xuân; trong thân thích lại có Sử Tương Vân, Lâm Đại Ngọc, Tiết Bảo Thoa, v.v.

Cậu ta bèn đoán định rằng: trời sinh ra người vốn là loài thiêng nhất trong muôn vật, bao nhiêu tinh hoa tú khí của núi sông nhật nguyệt đều chỉ chung đúc vào con gái, còn bọn nam nhi râu mày chẳng qua chỉ là thứ cặn bã đục ngầu mà thôi. Vì có cái ý ngây ngô ấy trong lòng, cậu ta coi hết thảy đàn ông là thứ đục ngầu hỗn tạp, có cũng được không cũng xong. Chỉ vì cha, chú, bác, anh em — bởi Khổng Tử là bậc nhất muôn đời đã dạy, không thể trái nhờn — nên đành phải nghe theo câu ấy. 【庚 側 Chỉ nghe lời một người ấy, sao gọi là ngốc? Tùy ngươi tự nói vậy. Ta thì coi ngươi là người rất ngoan sáng.】 Vậy nên giữa anh em với nhau, cậu ta chẳng qua chỉ giữ trọn cái tình lý đại khái là xong, chứ không hề nghĩ mình là bậc trượng phu, phải làm gương cho con em. Bởi thế bọn Giả Hoàn đều không sợ cậu ta, mà chỉ sợ Giả mẫu, nên mới nể cậu ta đôi ba phần. Nay Bảo Thoa sợ Bảo Ngọc dạy bảo Giả Hoàn lại thành mất hứng, bèn vội che đậy hộ hắn. Bảo Ngọc nói: "Đầu tháng Giêng, khóc cái gì? Chỗ này không thích thì sang chỗ khác chơi. Mày ngày nào cũng đọc sách mà đọc đến hóa hồ đồ. Ví như món này không tốt, thì đằng nào món kia cũng tốt, bỏ món này lấy món kia. Lẽ nào cứ ôm khư khư một món rồi khóc một hồi là nó hóa tốt được sao? Mày vốn đến để tìm vui, đã không vui được thì sang chỗ khác mà tìm vui. Khóc một hồi, chẳng lẽ tính là đã tìm được vui à? Lại chuốc lấy phiền não, chi bằng đi cho rảnh." 【庚 側 Kẻ ngốc mà biết lập ý như thế, nói lời như thế ư?】 Giả Hoàn nghe vậy, đành quay về.

Dì Triệu thấy hắn như vậy, hỏi dồn: "Lại bị ai bắt nạt ở đâu về đấy?" 【庚 側 Giọng điệu của hạng người hay sinh sự.】 Hỏi một câu không đáp, 【庚 側 Giống hệt.】 hỏi lần nữa, Giả Hoàn mới nói: "Con chơi với chị Bảo, Oanh Nhi bắt nạt con, ăn gian tiền của con, anh Bảo Ngọc lại đuổi con về." Dì Triệu phỉ nhổ: "Ai bảo mày chơi trèo bám víu lên cao? 〔一〕 Cái đồ hạ lưu mặt mo kia! Chỗ nào chơi chẳng được? Ai khiến mày chạy sang đấy để chuốc lấy cái nhục!"

Đang nói thì vừa khéo Phượng Thư đi qua ngoài cửa sổ, nghe rõ cả vào tai, bèn cách cửa sổ nói vào: "Đầu tháng Giêng thì làm sao nào? Chú Hoàn còn là trẻ con, có lầm lỡ đôi chút thì dì cứ dạy bảo nó, nói những lời nhạt nhẽo ấy làm gì! Mặc nó thế nào, đã có ông, có bà quản nó, sao lại ngoác mồm ra phỉ nhổ nó! 【庚 側 Trái lại hóa ra có lý, đúng là trong lời chê lại có ý bênh. Nghĩ dì Triệu dù không sợ A Phượng, cũng chẳng biết đáp sao.】 Nó hiện là chủ tử, có không phải, thì đằng nào cũng có người dạy bảo, can hệ gì đến dì! Chú Hoàn, ra đây, theo ta đi chơi." 【庚 眉 Rành rành là con ruột dì ấy, vậy mà câu nào cũng thành lời chê đánh trúng ngay dì Triệu; dì Triệu thật khó đáp. Đến đây mới biết nhan đề dùng chữ "đàn" (彈: răn dẹp) thật thỏa đáng. Đêm đông năm Kỷ Mão.】 Giả Hoàn xưa nay sợ Phượng Thư còn hơn sợ Vương phu nhân, nghe gọi liền vâng vâng dạ dạ chạy ra. Dì Triệu cũng chẳng dám hé răng. 【庚 側 Đây là chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chủ đề) của câu "dẹp lòng ghen".】 Phượng Thư bảo Giả Hoàn: "Mày cũng là đồ không có khí phách! Ta vẫn thường dặn mày: muốn ăn, muốn uống, muốn chơi, muốn cười, thích chơi với anh chị nào, chị dâu nào thì cứ chơi với người ấy. Mày không nghe lời ta, lại đi nghe bọn ấy xui khiến những điều xằng bậy gian tà, 【庚 側 Mượn người khác để gỡ tội cho Giả Hoàn. Hay cho A Phượng! Hay cho miệng lưỡi ấy! Câu nào cũng lời ngay lẽ phải. Dì Triệu sao có thể không cụp cánh cúi đầu, lặng nghe nàng phát huy? Phê đến đây, không nén được lại cạn một chén lớn, rồi thêm một chén lớn nữa!】 yêu mị ngang ngược. Tự mình không biết tự trọng, cứ muốn sa xuống hạng hạ lưu, ôm bụng dạ xấu, lại còn cứ oán người ta thiên vị. Thua mấy đồng tiền? 【庚 側 Chuyển rất khéo.】 Mà đã ra cái thói ấy!" Giả Hoàn bị hỏi, đành vâng vâng thưa: "Thua hết một, hai trăm." Phượng Thư nói: "Mang tiếng là cậu ấm, thua một, hai trăm đồng mà đã thế à!" 【庚 側 Tác giả vẫn còn nhớ chuyện một trăm đồng chăng? Than thay, than thay.】 Rồi quay lại gọi Phong Nhi: "Đi lấy một quan tiền ra đây. Các cô đang chơi ở đằng sau kia, đưa cậu ấy ra đấy chơi. 【庚 側 Thu xếp hay.】 Mai mày mà còn giở cái thói hạ lưu yêu mị thế này, tao đánh mày trước đã, rồi sai người mách bên trường học, lột da mày ra! Vì mày không biết tự trọng, 【庚 側 Lại một nét bút ngoặt, càng thấy có vị.】 khiến anh mày tức đến ngứa cả răng; không có tao ngăn, thì một cú đá trúng tim đã hất ruột mày lòi ra rồi." Quát: "Đi đi!" 【庚 側 Bộ mặt vốn có, nhất định không thể thiếu.】 Giả Hoàn vâng vâng dạ dạ theo Phong

Nhi, được tiền rồi, 【庚側 Ba chữ ấy viết trọn Hoàn ca.】 tự đi chơi với bọn Nghênh Xuân. Không nhắc đến nữa. 【己夾 Một đoạn giọng mắng mỏ của nô tỳ, thê thiếp trong nhà đại gia, như thấy tận mắt, như nghe tận tai; chính là để dẫn cho chuyện "ngũ quỷ" phía sau. Tôi cho rằng nếu Bảo Ngọc chịu học lấy một chút dư phong của Phượng Thư, cũng có thể nối tiếp sự thịnh vượng của hai phủ Vinh, Ninh. Các quý độc giả nghĩ sao? *ndlr: "ngũ quỷ" chỉ hồi 25, khi dì Triệu nhờ Mã đạo bà dùng tà thuật yểm hại Bảo Ngọc và Phượng Thư.*】

Lại nói Bảo Ngọc đang cười đùa với Bảo Thoa, chợt nghe người báo: "Cô Sử đến rồi." 【己夾 Diệu cực! Hễ Bảo Ngọc và Bảo Thoa đang rỗi rãi gặp nhau, thì không Đại Ngọc đến cũng Tương Vân đến; đó là sợ để lộ tinh hoa của văn chương. Nếu không như vậy, Bảo Ngọc ngồi lâu quên tình, tất bị Bảo khanh chán bỏ, làm đứt mất cái tình còn có thể nhắc chuyện cũ khi hai người thành vợ chồng về sau. Như thế còn gì thú vị?】 Bảo Ngọc nghe vậy, nhổm dậy toan đi. Bảo Thoa cười: "Chờ đã, 【庚眉 Hai chữ "chờ đã" rất có thần tình. Quý độc giả nhắm mắt nghĩ kỹ mới biết ý vị; không phải bình giả tùy tiện bịa ra. Đêm đông năm Kỷ Mão.】 hai chúng ta cùng đi, sang thăm cô ấy một thể." Nói đoạn, xuống sập, cùng Bảo Ngọc sang bên Giả mẫu. Chỉ thấy Sử Tương Vân đang cười nói oang oang, thấy hai người đến, vội hỏi thăm chào hỏi. 【己夾 Viết Tương Vân lại dùng một bút pháp khác: cố ý lặp tình thế mà không trùng bút.】 Vừa lúc Lâm Đại Ngọc ngồi bên cạnh, bèn hỏi Bảo Ngọc: "Ở đâu về đấy?" Bảo Ngọc đáp: "Ở bên nhà chị Bảo." Đại Ngọc cười nhạt: "Tôi đã bảo mà — may có chỗ ấy níu chân, không thì đã bay sang đây từ lâu rồi." 【庚側 Đều là lời trong lòng; then máy vừa động là ứng theo mà bật ra.】 Bảo Ngọc cười: "Chẳng lẽ tôi chỉ được chơi với một mình em, để giải buồn cho em thôi sao? Mới ngẫu nhiên sang bên ấy một chuyến, đã nói những lời ấy." Đại Ngọc nói: "Lời gì mà nhạt nhẽo! Đi hay không đi can hệ gì đến tôi? Tôi nào khiến anh giải buồn cho tôi. Mặc anh từ rày chẳng thèm đoái đến tôi nữa!" Nói đoạn, giận dỗi về buồng.

Bảo Ngọc vội theo đến, hỏi: "Đang yên đang lành lại giận dỗi rồi. Dù tôi có nói lỡ lời, em rốt cuộc cũng nên ngồi lại đấy, nói cười với mọi người một lúc, sao lại về tự chuốc buồn bực." Đại Ngọc nói: "Anh quản tôi đấy à!" Bảo Ngọc cười: "Tôi tự nhiên chẳng dám quản em, chỉ là không nỡ nhìn em tự giày vò thân mình." Đại Ngọc nói: "Tôi giày vò hỏng thân tôi, tôi chết, can hệ gì đến anh!" Bảo Ngọc nói: "Hà tất thế, đầu tháng Giêng mà cứ chết với sống." Đại Ngọc nói: "Cứ nói chết đấy! Tôi chết ngay bây giờ đây! Anh sợ chết, thì cứ sống lâu trăm tuổi, được chưa?" Bảo Ngọc cười: "Nếu cứ làm ầm thế này mãi, thì tôi còn sợ chết à? Chết đi cho rảnh thì hơn." Đại Ngọc vội nói: "Phải đấy, cứ làm ầm thế này, thì thà chết đi cho rảnh." Bảo Ngọc nói: "Tôi nói tôi tự chết cho rảnh, đừng nghe nhầm rồi đổ oan cho người ta." Đang nói thì Bảo Thoa bước vào, nói: "Em Sử đang chờ anh đấy." Nói đoạn, đẩy Bảo Ngọc đi. 【己夾 Lúc này Bảo Thoa còn chưa hiểu tâm tính hai người, nên mới đến khuyên; về sau đã xét rõ tâm tính họ rồi, nàng mặc kệ, không nghe đến nữa.】 Đại Ngọc ở lại càng thêm tức tối, chỉ nhìn ra cửa sổ rơi lệ. Chưa được hai chén trà thì Bảo Ngọc lại đến. 【己夾 Bởi trong lòng Bảo Ngọc cũng chỉ có Đại Ngọc; thấy thịnh tình của Bảo Thoa khó từ chối, nên tạm theo nàng đi để trọn tình với Bảo Thoa, vì thế ngồi một lát rồi vẫn quay lại.】 Đại Ngọc thấy thế, càng thút thít khóc không thôi. Bảo Ngọc thấy vậy, biết khó lòng vãn hồi, bèn nghĩ sẵn trăm nghìn lời êm dịu ôn tồn để khuyên giải. Nào ngờ mình chưa kịp mở miệng, 【庚側 Thạch Đầu quen dùng lối bút pháp ấy.】 đã thấy Đại Ngọc nói trước: "Anh còn đến làm gì? Mặc tôi sống chết! Vả lại bây giờ đã có người chơi với anh — người ta lại biết đọc, biết làm thơ, biết viết, biết nói cười, lại sợ anh giận mà lôi anh đi; anh còn đến đây làm gì nữa? Sống chết mặc tôi!" Bảo Ngọc nghe vậy, vội lại gần khẽ nói: "Em là người sáng dạ thế, lẽ nào câu 'thân bất gián sơ, tiên bất tiếm hậu' *ndlr: Không vì người thân mà xa người sơ, cũng không vì người trước mà lấn người sau.* 【庚側 Tám chữ ấy đủ làm tan giận.】 (người thân không vì người sơ mà xa, người trước không vì người sau mà lấn) cũng không hiểu? Anh tuy hồ đồ, chứ cũng hiểu hai câu ấy. Điều thứ nhất, chúng ta là anh em con cô con cậu, chị Bảo với anh là đôi con dì; xét về thân thích, chị ấy xa hơn em. Điều thứ hai, em đến trước, hai chúng ta cùng ăn một bàn, cùng ngủ một giường, lớn lên đến chừng này; chị ấy mới đến, lẽ nào anh lại vì chị ấy mà xa em?" Đại Ngọc phỉ nhổ: "Tôi đâu phải bảo anh xa người ta! Thế thì tôi còn ra người gì nữa? Tôi chỉ vì cái bụng tôi thôi." Bảo Ngọc

nói: "Anh cũng chỉ vì cái bụng em thôi. Lẽ nào em chỉ biết bụng em, mà không biết bụng anh sao?" 【己 夾 Hai câu này không chỉ người xem không hiểu, e tác giả cũng chưa chắc hiểu; không chỉ tác giả chưa chắc hiểu, có lẽ Thạch Đầu cũng không hiểu, chẳng qua thuật lại lời hai người Bảo, Lâm mà thôi. Thạch Đầu đã chưa chắc hiểu, thì Bảo, Lâm lúc này càng tự mình cũng không hiểu, chỉ thuận miệng nói ra. Nếu người xem nhất định muốn hiểu, hãy tự xét mình có thuộc hạng Bảo, Lâm hay không: nếu phải, tự nhiên hiểu thông; nếu tự biết mình không phải hạng ấy, thì không cần cầu hiểu. Tuyệt đối chớ mượn cớ hai câu này khó hiểu mà chê oan Bảo, Lâm cùng Thạch Đầu, tác giả.】 Đại Ngọc nghe vậy, cúi đầu không nói một lời, hồi lâu mới nói: "Anh chỉ trách người ta hễ động cử động là hờn giận anh, mà anh chẳng biết chính anh làm cho người ta khó chịu. Cứ lấy thời tiết hôm nay mà ví: rõ ràng hôm nay trời lạnh thế này, sao anh lại cởi phăng cái áo khoác da xanh ra?" 【己 夾 Thật là văn kỳ tuyệt diệu, đúng như linh dương treo sừng *ndlr: "linh dương treo sừng" là thuật ngữ thi học, ví bút pháp cao diệu không lộ dấu vết kỹ thuật.*, không còn dấu vết để tìm. Cái kỳ diệu ấy không thể dùng miệng nói hay ngòi bút mà hình dung được.】 Bảo Ngọc cười: "Nào phải không mặc, chỉ vì thấy em giận, anh nóng bừng cả người nên cởi ra đấy thôi." Đại Ngọc thở dài: "Rồi lại bị cảm lạnh, lại phải nhịn đói gào ăn cho mà xem." 【己 夾 Một câu vẫn quay về bản truyện tình nhi nữ, rồi lại nhẹ tay xóa đi.】 【庚 眉 Rõ ràng Tương Vân đến mới là chính văn (mạch cốt lõi), vậy mà chỉ dùng vài ba câu đáp qua, lại quay sang viết cuộc cãi vã nhỏ của Bảo Ngọc và Đại Ngọc, dùng Bảo Thoa xen vào gạt ra mà vẫn chưa kết. Rồi dùng nghìn lời mềm, trăm vẻ dịu, đúng lúc tình đã tròn mà chưa trọn, Tương Vân chợt đến, áng văn "trêu giọng ngọng" mới hiện ra. Đúng là bút pháp "khoe nhà có của" (二). Mùa hè năm Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 Hai người đang nói, thì thấy Tương Vân chạy đến, cười: "Anh Hai, chị Lâm, các người ngày nào cũng chơi một chỗ với nhau, tôi khó nhọc lắm mới đến được, mà cũng chẳng ai thèm đoái đến tôi một tí." Lâm Đại Ngọc cười: "Cứ hễ ngọng líu là lại hay nói; đến tiếng 'Nhị (Hai) ca ca' cũng gọi không ra, chỉ 'Ái ca ca', 'Ái ca ca'. Lát nữa chơi cờ vây, lại đến lúc cô kêu 'yêu-ái-tam-tứ-ngũ' cho mà xem." *ndlr: Tương Vân ngọng, phát âm chữ "nhị" 二 — "hai" — thành "ái" 愛 — "yêu"; khi chơi cờ gọi số "nhị" cũng thành "ái".* Bảo Ngọc cười: "Cô bắt chước nó quen đi, mai mốt đến cô cũng ngọng nốt." 【己 夾 Đáng cười cho những thứ dã sử gần đây, đầy giấy chỉ toàn "hoa nhường nguyệt thẹn", "oanh hót yến kêu". Nào biết người đẹp thật sự phải có một chỗ khiếm khuyết: như Thái Chân mập, Phi Yến gầy, Tây Thi bệnh; đặt vào người khác thì không đẹp. Nay thấy hai chữ "ngọng líu" gán cho Tương Vân, phải là tay mắt lớn đến đâu mới dám dùng hai chữ ấy? Chẳng những không thấy xấu, lại càng thấy nhẹ nhõm, kiều mị; như một Tương Vân ngây thơ đáng yêu đứng hẳn trên trang giấy. Gấp sách nhắm mắt mà nghĩ, giọng "ái", "ách" của nàng như lọt vào tai. Sau đó đem hết thứ chữ "oanh hót yến kêu" đầy giấy kia đổ xuống hố phân là vừa.】 Sử Tương Vân nói: "Chị ấy chẳng tha ai một tí nào, chuyên đi bới móc cái dở của người ta. Chị tự cho mình hơn người đời, thì cũng chẳng nên gặp ai là giễu nấy. Tôi chỉ ra một người đây, chị mà dám giễu người ấy, thì tôi phục chị." Đại Ngọc vội hỏi là ai. Tương Vân nói: "Chị mà dám bới chỗ kém của chị Bảo, thì mới tính chị là giỏi. Tôi thì kể như không bằng chị, chứ chị ấy thì có chỗ nào kém chị nào?" Lâm Đại Ngọc nghe vậy, cười nhạt: "Tưởng ai, hóa ra là chị ấy! Tôi nào dám bới chị ấy." 【庚 眉 Đây là tác giả buông bút mà viết, không phải khen Thoa chê Tần. Đêm đông năm Kỷ Mão.】 Bảo Ngọc chưa đợi nói hết, vội nói lảng sang chuyện khác. Tương Vân cười: "Cái kiếp này thì tôi tự nhiên chẳng bằng chị. Tôi chỉ cầu mong mai sau chị vớ được một ông anh rể họ Lâm ngọng líu, để chị giờ giờ khắc khắc được nghe 'ái', 'ách'. A di đà phật, lúc ấy mới hả con mắt tôi!" Câu nói khiến mọi người cười ồ, Tương Vân vội quay mình chạy mất. Muốn biết đầu đuôi, xem hồi sau phân giải.

【己 Tổng bình: Văn tự hồi này chỗ nặng thì viết đậm, chỗ nhẹ thì lướt thoáng. Chỗ đắc lực là Phượng Thư kéo vú Lý đi, rồi mượn Hoàn ca để răn dẹp dì Triệu. Chỗ tinh tế là Bảo Thoa vì vú Lý mà khuyên Bảo Ngọc, an ủi Hoàn ca, quát Oanh Nhi. Chỗ gấp gáp khó xử nhất là Bảo Ngọc và Tần nhi bày tỏ lòng nhau. Chỗ không biết làm sao mà hay là câu "cứ lấy thời tiết hôm nay mà ví", và câu "Đại Ngọc cười nhạt: Tưởng ai, hóa ra là chị ấy!". Chỗ nhìn lạnh mà hay nhất là mấy đoạn: Bảo Thoa, Đại Ngọc nhìn Phượng Thư kéo vú Lý đi rồi nói "trận gió này"; đoạn Bảo Ngọc với

Xạ Nguyệt; Tương Vân đến thì Bảo Ngọc liền đứng dậy, Bảo Thoa cười nói "chờ đã"; Tương Vân cười lớn nói lớn; Tần nhi nhại giọng ngọng; Tương Vân niệm Phật rồi chạy mất... Mấy đoạn ấy khiến người xem ngay trên trang giấy mà nghe được tiếng, thấy được hình.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Cao đài phàn" (高抬攀: trèo cao, bám víu lên người trên) đến hồi 25 lại chép là "高臺板", có lẽ nên là "高臺盤". Đây là một cách nói khẩu ngữ, nên các bản chép tay ghi khác nhau.

〔二〕 Chữ "賣" nguyên chép nhầm thành "費", nay theo bản tập bình của Du Bình Bá mà sửa. "賣弄有家私" nghĩa là khoe mình có của; câu này xuất từ *Tây Sương Ký* của Vương Thực Phủ đời Nguyên, bản thứ ba, chiết thứ nhất: "Nảy gã hủ nho nghèo tham ăn vô duyên kia, khoe mình có gia sản, chẳng phải mưu lấy đồ của người ta mà đến đây sao?" Ở đây mượn ý "khoe của" để nói tác giả dư bút lực, trong tay có sẵn vốn văn chương.

Hồi 21: Tập Nhân hiền dịu nũng nịu khuyên răn Bảo Ngọc — Bình Nhi khôn khéo lời mềm gỡ tội Giả Liễn

Hồi 21

Tập Nhân hiền dịu nũng nịu khuyên răn Bảo Ngọc — Bình Nhi khôn khéo lời mềm gỡ tội Giả Liễn

【庚 側 [Phê trên chữ "hiền"] Hai chữ ấy thật gánh nổi.】

【庚 Hồi tiền phê: Có người khách đề một bài thơ luật vịnh *Hồng Lâu Mộng*, không còn rõ tên họ; chỉ thấy ý thơ cảnh tình, khiến người đọc kinh động, nên chép lại ở đây:】

【庚 Bài thơ (khách đề): Tự cầm giáo vàng lại cầm qua,

Tự hại lẫn nhau, tự giăng lưới mình.

Công tử rèm thắm tình vô hạn,

Tiên sinh Chi Nghiễn hận bao nhiêu.

Thật ảo sắc không đều trải hết,

Gió nhàn trăng nhàn, luống ngâm nga.

Máy tình xoay đến trời tình vỡ,

"Tình bất tình" — biết làm sao ta?】

ndlr: "Công tử rèm thắm" — 茜紗公子, biệt hiệu của Bảo Ngọc, gắn với câu điếu Tình Văn "rèm sa đỏ" ở hồi sau. "Tình bất tình" — yêu thương cả những gì vô tri vô tình, đặc trưng tâm tính Bảo Ngọc, đã chú ở các hồi trước.

【庚 Hồi tiền phê: Phàm ai đề vịnh sách này, không thể không coi bài thơ ấy là tuyệt điệu. Câu thơ sắc sảo vượt bậc, lại hiểu thấu đáy sâu của sách; tiếc thay đã mất tên người làm! Xét văn hồi này vốn đã hay, nhưng nếu chưa đọc ba mươi hồi sau thì vẫn chưa thấy hết cái hay của nó. Hồi này nói "làm nũng khuyên răn Bảo Ngọc", "lời mềm cứu Giả Liễn"; hồi sau lại nói "Tiết Bảo Thoa mượn lời ngầm can gián, Vương Hy Phượng biết mệnh gắng làm anh hùng". Nay chỉ bắt đầu từ hai a hoàn Tập Nhân, Bình Nhi mà kể; về sau thì chỉ thẳng đến người chủ của họ là Bảo Thoa, Phượng Thư. Nhưng Tập Nhân, Bảo Ngọc hôm nay cũng là Tập Nhân, Bảo Ngọc ngày sau; Bình Nhi, Giả Liễn hôm nay cũng là Bình Nhi, Giả Liễn ngày sau. Vì sao Bảo Ngọc hôm nay còn có thể khuyên răn, mà Bảo Ngọc ngày sau đã không thể khuyên răn được nữa? Giả Liễn hôm nay còn có thể cứu, mà Giả Liễn ngày sau đã không thể cứu được nữa? "Châm" là khuyên răn, "gián" là can ngăn, vốn chẳng khác gì nhau; vậy mà đến ngày ấy Tập Nhân ở đâu? Há chẳng đau buồn sao! "Cứu" và "gắng làm" cũng chẳng khác gì nhau; đau đớn thay! Nay nhờ Bình Nhi cứu Giả Liễn, khí phách anh hùng của A Phượng hôm nay còn hiên ngang đến thế; đến ngày sau nàng phải gắng gượng làm anh hùng, sao thân phận lại hèn mọn, vận mệnh lại trắc trở, chớp mắt đã ra nông nỗi ấy? Sự biến thiên cõi người là thế, tháng ngày thấm thoắt là thế!】

【庚 Hồi tiền phê: Hôm nay viết Tập Nhân, văn sau viết Bảo Thoa; hôm nay viết Bình Nhi, văn sau viết A Phượng. Văn vẫn cùng một tình lý, nhưng cảnh huống, thời gian, sự việc đã khác nhau một trời một vực! Biết bao dòng lệ hận đã rưới ra trong hai hồi sách ấy.】

【庚 Hồi tiền phê: Hồi này có "ba công lớn" của Tập Nhân, chiếu ứng thẳng với "ba bệnh lớn" suốt đời Bảo Ngọc.】

Nói về việc Sử Tương Vân chạy ra, sợ Lâm Đại Ngọc đuổi theo. Bảo Ngọc ở đằng sau vội nói: "Khéo vấp ngã đấy! Đuổi sao kịp được!" Đại Ngọc đuổi đến trước cửa, bị Bảo Ngọc giang tay chống lên khung cửa ngáng lại, cười

khuyên: "Thôi tha cho nó lần này." Đại Ngọc giằng tay nói: "Tôi mà tha cho Vân nhi, thì đừng hòng sống nữa!" Tương Vân thấy Bảo Ngọc ngáng cửa, liệu chừng Đại Ngọc không ra được, 【庚 夾 Viết Tương Vân với Bảo Ngọc thân thiết đến cực điểm, mà lại không hề làm Đại Ngọc thành người xa cách; đó là tình ý gì vậy?】 bèn đứng lại cười nói: "Chị ơi, tha cho tôi lần này." Vừa lúc Bảo Thoa đến ngay sau lưng Tương Vân, cũng cười: "Tôi khuyên hai chị, nể mặt cậu Bảo, hãy buông nhau ra cả đi." 【庚 夾 Hay tuyệt, diệu tuyệt! Ba người Bảo Ngọc, Tần nhi, Tương Vân đã khó gỡ khó tách, lại chen vào câu Bảo Thoa nói "tôi khuyên hai chị nể mặt cậu Bảo"; chỉ một câu mà gom cả bốn người lại một mối, không biết ai xa ai gần, ai thân ai sơ. Văn hay thật!】 Đại Ngọc nói: "Tôi không nghe! Các người một phe với nhau, đều xúm vào trêu tôi chứ gì!" 【庚 夾 Đúng khẩu khí Tần nhi, tuy sắc cạnh mà thật đáng yêu đáng thương.】 Bảo Ngọc khuyên: "Ai dám trêu em! Em không trêu nó, thì nó đâu dám nói đến em?" 【庚 夾 Hay! Hai chữ "em" nối với hai chữ "nó", ý vị sáng bừng đến cùng!】 Bốn người đang giằng co khó gỡ, 【庚 夾 Hay! Trước là ba người, nay chợt thành bốn người; đều là chỗ trọng yếu của sách, không thể thiếu.】 thì có người đến mời đi ăn cơm, mới cùng nhau ra nhà trước. 【庚 夾 Văn hay! Đúng là chuyện lời qua tiếng lại của các cô gái chốn khuê phòng. Nếu cứ dông dài mãi không thôi, thì còn thành văn gì nữa!】 Hôm ấy trời lại sớm đã lên đèn, Vương phu nhân, Lý Hoàn, Phượng Thư cùng bọn Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân đều sang bên Giả mẫu, mọi người chuyện phiếm một hồi rồi ai về phòng nấy. Tương Vân vẫn sang buồng Đại Ngọc nghỉ. 【庚 夾 Đoạn trước, khi Đại Ngọc chưa đến, Tương Vân và Bảo Ngọc đều ở theo bên Giả mẫu. Nay Tương Vân đã rời bên Giả mẫu, Đại Ngọc cũng đã đến; tuổi tác dần lớn, Bảo Ngọc có buồng riêng, Đại Ngọc cũng có buồng riêng, nên Tương Vân tự nhiên phải ở chung với Đại Ngọc.】 Bảo Ngọc đưa hai người về buồng, bấy giờ trời đã quá canh hai, Tập Nhân đến giục mấy lần mới về buồng mình ngủ. Hôm sau, vừa hửng sáng, Bảo Ngọc đã khoác áo lê dép sang buồng Đại Ngọc, không thấy Tử Quyên, Thúy Lũ đâu, chỉ thấy hai chị em còn nằm trong chăn. Lâm Đại Ngọc 【庚 夾 Viết ra cốt cách Đại Ngọc.】 đắp kín mít một tấm chăn lụa màu đỏ hạnh, yên giấc nhắm mắt ngủ say. 【庚 夾 Một dáng ngủ.】 Còn Sử Tương Vân thì một búi tóc đen xõa bên gối, chăn chỉ đắp ngang ngực, một cánh tay trắng như tuyết hớ hênh ra ngoài chăn, lại đeo hai chiếc vòng vàng. 【庚 夾 Lại một dáng ngủ. Dáng ngủ của Đại Ngọc hiện rõ một thiếu nữ mềm yếu mảnh mai, đáng thương; dáng của Tương Vân lại hiện rõ một cô gái kiều hoạt, đáng yêu. Thật là người nào ra người ấy, ai cũng sống động như nhảy lên trên giấy. Ta chẳng biết trong lòng tác giả còn giấu sẵn bao nhiêu bóng quần thoa nữa.】 Bảo Ngọc thấy thế, than rằng: 【庚 夾 Chữ "than" lạ thay! Ngoài Ngọc khanh ra, người đời thấy cảnh ấy ắt phải nói là "mừng".】 "Ngủ mà vẫn không chịu giữ gìn! Lát nữa gió lùa vào, lại kêu nhức hõm vai cho mà xem." Vừa nói, vừa khẽ kéo chăn đắp lại cho. Lâm Đại Ngọc đã tỉnh từ lúc nào, 【庚 側 Không tỉnh thì chẳng phải Đại Ngọc nữa.】 thấy có người, đoán ngay là Bảo Ngọc, bèn trở mình nhìn ra, quả đúng như mình liệu. Bèn nói: "Sớm bảnh thế này đã chạy sang đây làm gì?" Bảo Ngọc cười: "Còn sớm gì nữa! Em dậy mà xem." Đại Ngọc nói: "Anh ra ngoài kia trước, để chúng tôi dậy đã." 【庚 側 Một mảy cũng không loạn.】 Bảo Ngọc nghe vậy, quay mình ra ngoài.

Đại Ngọc trở dậy đánh thức Tương Vân, hai người đều mặc quần áo. Bảo Ngọc lại vào, ngồi bên cạnh bàn gương, chỉ thấy Tử Quyên, Tuyết Nhạn vào hầu rửa mặt chải đầu. Tương Vân rửa mặt xong, Thúy Lũ toan bưng chậu nước thừa đi đổ, Bảo Ngọc nói: "Khoan đã, để tôi nhân tiện rửa luôn cho xong, đỡ phải sang bên kia lích kích." Nói đoạn bước lại, cúi lưng vốc nước rửa hai vốc. 【庚 側 Cái hay nằm ở hai chữ "hai vốc".】 Tử Quyên đưa bánh xà phòng thơm cho, Bảo Ngọc nói: "Trong chậu này cũng đã nhiều rồi, không phải xát thêm nữa." 【蒙 側 Dụng tâm ở đây đúng là "ý dâm" đến cùng cực, nhưng xem ra lại tự nhiên chẳng dung tục chút nào. Hạng phàm phu tục tử trên đời mơ cũng không thấy nổi; thật nhã đến cực, thú đến cực.】 Rửa thêm hai vốc nữa, liền đòi khăn mặt. 【庚 側 Ở viện Di Hồng thường ngày phiền phức biết bao, vậy mà ở đây lại rửa qua loa như thế.】 Thúy Lũ nói: "Vẫn cái chứng ấy, đến bao giờ mới chừa." 【庚 側 Người ngoài mắt lạnh nhắc bên cạnh một câu, không sót mảy may.】 Bảo Ngọc cũng chẳng để ý, vội lấy muối xanh chà răng, súc miệng xong, thấy Tương Vân đã chải đầu xong, bèn bước lại cười nói: "Cô em ngoan, chải đầu hộ tôi với." Tương Vân nói:

"Cái này thì chịu thôi." Bảo Ngọc cười: "Cô em ngoan, ngày trước cô vẫn chải hộ tôi đấy thôi?" Tương Vân nói: "Bây giờ quên rồi, 【庚 眉 Hai chữ "quên rồi" từ miệng cô gái ngây thơ đáng yêu tự nhiên buột ra; người cầm bút thì từ đâu nghĩ đến được, để thành một câu đối đáp tự nhiên như vậy? Tháng Chín năm Nhâm Ngọ.】 còn chải thế nào nữa?" Bảo Ngọc nói: "Đằng nào tôi cũng không ra cửa, lại chẳng đội mũ chít khăn, chỉ tết mấy món tóc rời là xong." Nói rồi cứ "cô em" với "cô em" mà nài nỉ mãi. 【蒙 側 Tả sát đúng tình thái.】 Tương Vân đành đỡ đầu y lại, lần lượt chải gỡ. Bảo Ngọc ở nhà không đội mũ, cũng không búi trái đào, chỉ vén mớ tóc ngắn xung quanh tết thành những bím nhỏ, rồi gom cả lên giữa đỉnh đầu, tết một bím lớn, buộc bằng dây đỏ. Từ đỉnh đầu xuống đến chót bím, suốt một dải có bốn hạt trân châu, phía dưới có cái cặp vàng. Tương Vân vừa tết vừa nói: "Hạt châu này chỉ còn ba hạt, một hạt kia không phải. 【庚 側 Chải đầu cũng có văn chương; đoạn trước đã kể qua, nay đem chuyện hạt châu chen vào, lại tự nhiên như vốn phải có việc ấy.】 Tôi nhớ vốn là bốn hạt cùng một kiểu, sao lại thiếu mất một?" Bảo Ngọc nói: "Đánh rơi mất một hạt." Tương Vân nói: "Chắc lúc ra ngoài đánh rơi, không phòng bị người ta nhặt được, lại tiện cho nó." 【庚 夾 Lời hay! Bốn chữ "lại tiện cho nó" đúng là khẩu khí tiểu thư nhà quyền quý. Gần đây người ta hay dùng bốn chữ "tiếc quá đi mất"; nay mất một hạt châu mà chẳng nghe bốn chữ ấy. Diệu tuyệt! Đúng tuyệt!】 【庚 眉 Bốn chữ "lại tiện cho nó" cùng hai chữ "quên rồi" từ một mạch mà ra, phác họa bằng nét mộc trọn một tiểu thư phú hầu. Ky Hốt.】 【蒙 側 Đúng khẩu khí Tương Vân.】 Đại Ngọc đứng bên rửa tay, cười nhạt: 【庚 側 Thuần dùng phép tô nền làm nổi của họa gia.】 "Cũng chẳng biết là rơi thật, hay lại đem nạm vào cái gì cho người ta đeo rồi!" 【蒙 側 Đúng khẩu khí Đại Ngọc.】 Bảo Ngọc không đáp, 【庚 夾 Có cái lẽ thần tình, có văn chương.】 nhân thấy hai bên bàn gương đều là phấn sáp đồ trang điểm, tiện tay nhặt lên ngắm nghía, 【庚 夾 Ngắm nghía cái gì vậy? Viết ra thật kỳ lạ.】 bất giác lại tiện tay nhón lấy hộp sáp môi, định đưa lên miệng, 【庚 夾 Đây là mạch dư âm sau lời Tập Nhân khuyên răn.】 nhưng lại sợ Sử Tương Vân nói. 【庚 夾 Hay tuyệt! Đúng là Bảo Ngọc.】 Đang lúc ngần ngừ, Tương Vân quả nhiên ở sau lưng trông thấy, một tay vuốt bím tóc, một tay với tới "đét" một cái, hất rơi hộp sáp khỏi tay, nói: "Cái tật chẳng nên người này, đến bao giờ mới sửa!" 【庚 側 Lời Thúy Lũ ở trước chẳng phải viết suông.】 Lời chưa dứt, thì thấy Tập Nhân bước vào; trông cảnh ấy, biết là [Bảo Ngọc] đã rửa mặt chải đầu rồi, đành quay về tự mình rửa mặt chải đầu. Chợt thấy Bảo Thoa đến, hỏi rằng: "Cậu Bảo đi đâu rồi?" Tập Nhân tủm tỉm: "Cậu Bảo còn có lúc nào ở nhà!" Bảo Thoa nghe nói, trong bụng hiểu ngay. Lại nghe Tập Nhân than: "Chị em hòa thuận với nhau, cũng phải có chừng có mực lễ tiết, chứ ai lại bất kể đêm hôm ngày tháng cứ đùa nghịch! Mặc người ta khuyên thế nào, cũng chỉ như gió thoảng ngoài tai." Bảo Thoa nghe vậy, thầm nghĩ: "Đừng nhìn lầm con bé này. Nghe nó nói năng, xem ra cũng có chút kiến thức." 【庚 夾 Đây là lần đầu Bảo khanh thử xem; từ đây dần thành tri kỷ. Bởi từ đó Bảo khanh để tâm, mới xét ra Tập Nhân quả là người con gái hiền thục.】 Bảo Thoa bèn ngồi lên bục, 【庚 夾 Hay! Đọc kỹ từng hồi sẽ thấy Bảo khanh đối nhân xử thế: chẳng sơ chẳng thân, chẳng xa chẳng gần. Người đáng ghét, nàng cũng không để vẻ lạnh nhạt lộ ra lời ăn tiếng nói nét mặt; người đáng ưa, nàng cũng không để tình nồng thắm lộ ra lời ăn tiếng nói nét mặt. Hôm nay "bèn ngồi lên bục", tức là trong lòng đã rất coi trọng Tập khanh. Văn về hai người bắt đầu từ hồi này. Phê kỹ ở đây, xin các vị ghi nhớ.】 thong thả trong câu chuyện phiếm dò hỏi tuổi tác, quê quán, gia cảnh của nàng, để tâm dòm xét, thấy lời ăn tiếng nói và chí khí, độ lượng của Tập Nhân rất đáng kính đáng yêu. 【庚 夾 Bốn chữ "rất đáng kính yêu" bao hàm biết bao bút mực văn chương, không giống lối gần đây hễ mở miệng là nói "không cô gái nào sánh bằng"; câu ấy làm hỏng cả đoạn. Tập Nhân vốn đã hay rồi, tác giả không viết thẳng câu ấy mới là con mắt lớn của tay bút lớn.】

Một lát Bảo Ngọc về, Bảo Thoa mới đi ra. 【庚 夾 Văn lạ! Tả ra tình cảnh hai người Thoa, Ngọc so với mọi người đều gần gũi hơn. Vì sao vậy? Lòng Bảo Ngọc, trước mặt bất kỳ cô gái nào, không kể sang hèn, đều thân mật đến cực; lẽ nào trước Bảo Thoa lại sinh lòng xa cách? Ấy bởi hành xử của Bảo Thoa đoan trang, cung kính, nghiêm cẩn, không thể khinh nhờn; Bảo Ngọc muốn lại gần, mà sợ nhất thời mạo phạm, nên không dám suồng sã. Bảo Thoa đối với kẻ ngu hèn bậc dưới còn hòa nhã thân mật, cớ sao trước mặt anh em lại có lòng xa cách? Ấy bởi dáng dấp của Bảo Ngọc đã quá quen đắm ở chốn khuê các, lại gần thì e thất lễ, trái lại thành ra đầu mối xa cách. Cho nên cái "xa" của hai người,

thực ra là "gần" đến cực. Còn Tần nhi đối với Bảo Ngọc thực là "gần" đến cực, mà lại "xa" đến cực. Bằng không, văn sau vì sao mọi việc đua hơn cãi vã đều phát ra từ Tần nhi? Cho đến chuyện Bảo Ngọc đập ngọc, nước mắt Tần nhi cạn khô, đủ thứ nghiệt chướng, đủ thứ ưu phiền phẫn hận, đều là do tình mà sa vào, còn biện giải gì nữa? ◇ Hồi này đem hành vi, cử chỉ đại lược của Bảo Ngọc, Tập Nhân, Bảo Thoa, Đại Ngọc, Tương Vân phác họa một lượt, đã mở màn cho văn trong vườn Đại Quan sau này. Nay phê kỹ ở đây để về sau khỏi quên. ◇ Thoa với Ngọc là "xa trong gần", Tần với Ngọc là "gần trong xa"; đây là hai mạch lớn quan trọng, chớ xem lướt qua.】 Bảo Ngọc bèn hỏi Tập Nhân: "Sao chị Bảo nói chuyện với chị rôm rả thế, thấy tôi vào lại bỏ đi ngay?" 【庚 側 Câu hỏi này ắt phải có.】 【蒙 側 Tôi thì cho rằng Bảo Thoa bỏ đi là vì lời Tập Nhân, không thể không đi.】 Hỏi một câu không đáp, hỏi lần nữa, Tập Nhân mới nói: "Cậu hỏi tôi à? Tôi đâu biết được duyên cớ của các người." Bảo Ngọc nghe câu ấy, thấy sắc mặt nàng khác hẳn ngày thường, bèn cười: "Sao lại nổi giận thật thế?" 【庚 夾 Đúng là Bảo Ngọc.】 Tập Nhân cười nhạt: "Tôi đâu dám nổi giận! Chỉ là từ nay về sau cậu đừng vào buồng này nữa. Đằng nào cũng có người hầu hạ cậu, đừng sai khiến đến tôi nữa; tôi xin về hầu cụ như cũ vậy." Vừa nói, vừa lên bục nhắm mắt ngả lưng xuống. 【庚 夾 Vẻ ghen hờn vừa xinh vừa ngây, tuy giả mà đã tận tình tận ý! Người xem may mà chớ nhận cái vẻ ấy là thật.】 【蒙 側 Là ghen? Là can gián? Không dám định chắc, dường như ở khoảng có-không.】 Bảo Ngọc thấy quang cảnh ấy, lấy làm kinh lạ vô cùng, 【庚 夾 Hay! Đủ biết Bảo Ngọc chưa từng thấy Tập Nhân dùng đến chiêu ấy bao giờ.】 nhịn không được, chạy lại khuyên giải. Nhưng Tập Nhân cứ nhắm nghiền mắt, mặc kệ. 【庚 夾 So với dáng làm nũng của Tần nhi lần trước thì thế nào? Lại càng thấy đáng yêu hơn nữa.】 Bảo Ngọc chẳng còn cách nào, nhân thấy Xạ Nguyệt vào, 【庚 夾 Lại đúng lúc Xạ Nguyệt đến, văn hay!】 bèn hỏi: "Chị mày làm sao thế?" 【庚 夾 Như thấy tận mắt, như nghe tận tai.】 Xạ Nguyệt nói: "Tôi biết đâu được! Cậu cứ tự hỏi mình thì khắc rõ." 【庚 夾 Lại hay cho Xạ Nguyệt!】 【蒙 側 Người đã chìm vào tình thường bị khinh mạn mà chẳng đoái.】 Bảo Ngọc nghe vậy, ngẩn ra một hồi, tự thấy chẳng còn hứng thú gì, bèn đứng dậy than: "Không thèm để ý đến tôi thì thôi! Tôi cũng đi ngủ đây." Nói đoạn, đứng dậy xuống bục, sang giường mình nằm ngả ra. Tập Nhân nghe y nửa buổi không động tĩnh gì, khe khẽ ngáy, 【庚 側 Thật chăng? Giả chăng?】 liệu chừng y đã ngủ, bèn đứng dậy lấy một tấm áo tơi, vừa đắp lên cho y, chỉ nghe "soạt" một tiếng, 【庚 側 Văn thì là văn hay, nhưng làm đường đột Tập khanh của ta, ta chẳng nỡ.】 【蒙 側 Không thể thiếu.】 Bảo Ngọc đã hất tung ra, rồi vẫn nhắm mắt giả ngủ. 【庚 夾 Viết thật tươi rói, phóng khoáng.】 Tập Nhân biết tỏng ý ấy, bèn gật đầu cười nhạt: "Cậu cũng chẳng cần giận. Từ nay về sau tôi chỉ làm người câm, không nói cậu một câu nào nữa, được chưa?" Bảo Ngọc nhịn không nổi, ngồi dậy hỏi: "Tôi lại làm sao nào? Chị lại khuyên tôi. Chị khuyên thì cũng được, nhưng vừa rồi nào thấy chị khuyên tôi câu gì; vừa vào chị đã chẳng đoái đến tôi, giận dỗi đi nằm. Tôi còn chưa hiểu ra vì lẽ gì, lúc này chị lại bảo tôi giận dỗi. 【庚 側 Thế là oan cho Thạch huynh.】 【蒙 側 Đúng là cái lẽ thần tình.】 Tôi có nghe chị khuyên tôi câu gì đâu." Tập Nhân nói: "Trong lòng cậu còn chưa rõ, lại còn đợi tôi nói nữa à!" 【庚 側 Cũng là lời lấp lửng, nhưng từ tận đáy lòng bao năm nay thốt ra, nặng nghìn cân.】 【庚 眉 *Thạch Đầu Ký* mỗi khi dùng lời lấp lửng, không chỗ nào không tinh tuyệt kỳ tuyệt, mà lại chẳng hề thấy trùng lặp. Tháng Chín năm Nhâm Ngọ. Ky Hốt.】 Đang lúc ầm ĩ, thì Giả mẫu sai người đến gọi Bảo Ngọc đi ăn cơm, mới chịu ra nhà trước, ăn quấy quá nửa bát rồi lại về buồng. Chỉ thấy Tập Nhân nằm trên bục ngoài, Xạ Nguyệt ngồi bên gảy quân bài. Bảo Ngọc vốn biết Xạ Nguyệt với Tập Nhân thân nhau, bèn cả Xạ Nguyệt cũng chẳng thèm hỏi han, vén rèm mềm đi thẳng vào gian trong. Xạ Nguyệt đành phải theo vào. Bảo Ngọc liền đẩy ra, nói: "Không dám phiền các chị." Xạ Nguyệt đành cười đi ra, gọi hai a hoàn nhỏ vào hầu. Bảo Ngọc lấy một quyển sách, ngả người xem hồi lâu, 【蒙 側 Sắp đặt khéo, vừa vặn khít khao.】 nhân muốn uống trà, ngẩng lên thấy hai a hoàn nhỏ đứng dưới đất, một đứa lớn hơn dáng người xinh xắn trong trẻo. 【庚 夾 Hai chữ "thủy tú" lạ tuyệt! Bao nhiêu vẻ kiều mị đều gói trong đó. Tiểu thuyết đã sử xưa nay không có lối văn này.】 Bảo Ngọc liền hỏi: "Mày tên là gì?" A hoàn ấy thưa: "Tên là Huệ Hương." 【庚 夾 Cũng tạm được.】 Bảo Ngọc hỏi: "Ai đặt tên ấy?" Huệ Hương thưa: "Con vốn tên Vân Hương, 【庚 夾 Vốn quê mùa.】 chị Hoa (Tập Nhân) đổi cho thành Huệ Hương." Bảo Ngọc nói: "Đáng lẽ phải gọi là 'Hối Khí'

(xúi quẩy) thì đúng, Huệ Hương cái gì!" 【庚 夾 Hay tuyệt! Thú tuyệt!】 *ndlr: tiếng Trung "Huệ" 蕙 và "Hối" 晦 đọc giống; "Hối khí" 晦氣 nghĩa là xúi quẩy — Bảo Ngọc cố ý nói trại để giễu cái tên cầu kỳ.* Lại hỏi: "Chị em mày mấy đứa?" Huệ Hương thưa: "Bốn đứa." Bảo Ngọc hỏi: "Mày thứ mấy?" Thưa: "Thứ tư." Bảo Ngọc nói: "Mai cứ gọi là 'con Tư', chẳng cần 'Huệ Hương' với 'Lan Khí' gì cả. Mấy ai đáng sánh với những thứ hoa cỏ ấy, chỉ tổ làm nhơ cả tên hay họ tốt đi thôi." 【庚 夾 Ba chữ "Hoa Tập Nhân" ngầm nằm trong đó; nói ra thật có ý vị.】 Vừa nói, vừa sai pha trà bưng lên uống. Tập Nhân và Xạ Nguyệt ở gian ngoài nghe thấy, mím miệng cười với nhau. 【庚 側 Không sót mảy may, thật sống động!】

Cả ngày hôm ấy Bảo Ngọc cũng không mấy ra cửa, 【庚 夾 Đây là công lao thứ nhất của Tập khanh.】 【蒙 側 Bốn chữ "không mấy ra cửa" cho thấy Bảo Ngọc là kẻ si tình chân thật.】 cũng không đùa nghịch với các chị em, a hoàn, 【庚 夾 Đây là công lao thứ hai của Tập khanh.】 một mình buồn thiu, chỉ cầm sách giải khuây, hoặc nghịch bút mực, 【庚 夾 Việc này tuy chưa chắc thành công, nhưng so với ngày thường rốt cuộc cũng bù đắp được đôi chút; đó gọi là ba công lớn của Tập khanh.】 【蒙 側 Đáng thương đáng yêu.】 cũng không sai bảo ai, chỉ gọi con Tư hầu hạ. Ai ngờ con Tư là đứa a hoàn thông minh khôn khéo không ai bằng, 【庚 夾 Lại là một kẻ chỉ có hại mà không có ích. Tác giả cả đời bị hạng này làm hại, người phê cũng cả đời bị hạng này làm hại; mở sách ra hễ thấy hạng người như thế, người đời thì mừng, riêng ta lại sinh hận, bởi bốn chữ "thông minh khôn khéo" hại người lắm thay. ◇ Người từng bị hại sẽ thấm thía lời phê này.】 thấy Bảo Ngọc dùng đến mình, bèn giở đủ mọi cách lung lạc chiều chuộng Bảo Ngọc. 【庚 夾 Cũng được, nhưng chẳng biết trong lòng Tập khanh ra sao?】 Đến sau bữa cơm chiều, Bảo Ngọc uống vài chén rượu, đương lúc mắt lờ đờ tai nóng bừng; nếu là ngày thường thì đã có bọn Tập Nhân vui cười hứng thú, mà hôm nay thì lạnh tanh một mình đối ngọn đèn, thật chẳng còn hứng gì. Toan đuổi bọn họ đi, lại sợ họ được thể, về sau càng tới khuyên răn mãi; 【庚 夾 Bảo Ngọc ghét bị khuyên răn; đây là bệnh lớn thứ nhất.】 còn nếu giở cái uy bề trên ra mà trấn áp họ, thì lại như vô tình quá đáng. 【庚 夾 Bảo Ngọc trọng tình mà không trọng lễ; đây là bệnh lớn thứ hai.】 Chẳng biết làm sao, đành cứng lòng coi như bọn họ chết cả rồi, đằng nào mình cũng vẫn phải sống; cứ tạm coi như họ đã chết, chẳng vướng bận gì, trái lại lại có thể thảnh thơi tự vui. 【庚 夾 Ý này thì hay, nhưng đối với bọn Tập khanh thì không nên ruồng bỏ như vậy. Tình của Bảo Ngọc xưa nay không ai sánh được, cố nhiên rồi. Nhưng Bảo Ngọc có cái độc của tình đến cùng cực, cũng là điều người đời không nỡ làm; đọc đến nửa sau của sách thì sẽ rõ. Đây là bệnh lớn thứ ba của Bảo Ngọc. Chính vì Bảo Ngọc có cái độc mà người đời không nỡ làm ấy, văn sau mới có hồi "huyền nhai tát thủ" (buông tay nơi vực thẳm). Nếu là người khác, được vợ như Bảo Thoa, được a hoàn như Xạ Nguyệt, lẽ nào bỏ mà đi tu cho được? Đó là chỗ thiên lệch khác đời suốt đời của Ngọc.】 【蒙 側 Đây là chỗ đại trí tuệ, đại lực lượng của Bảo Ngọc; người khác không làm được, ta cũng không làm được.】 Bèn sai con Tư khêu đèn pha trà, tự mình giở kinh Nam Hoa *ndlr: Tên bộ sách của Trang Chu, tức Trang tử, người đời Chiến quốc.* ra xem. Xem đến thiên "Ngoại thiên · Khư Níp" *ndlr: Trong kinh Nam hoa có chia làm hai phần: nội thiên cho là của Trang tử làm; ngoại thiên cho là của người sau chép vào. Khư níp: mở trộm cái hộp kín, là khám phá ra những lý lẽ bí ẩn.* (mở khóa hộp — phép phá trộm), có đoạn rằng:

… Cho nên bỏ hết thánh trí thì trộm lớn mới thôi; đập hủy châu ngọc thì trộm nhỏ mới hết; đốt phù phá ấn thì dân mới thật thà chất phác; chặt đấu bẻ cân thì dân không tranh nhau; tiêu hủy hết phép thánh trong thiên hạ thì dân mới có thể cùng bàn luận được. Phá loạn sáu luật *ndlr: Sáu ống luật là những âm nhạc cổ.*, đốt hủy đàn sáo, bịt tai sư Khoáng *ndlr: Tên một nhạc sư nước Tấn đời Xuân thu, mù mắt, rất thính tai, giỏi về âm nhạc.*, thiên hạ mới giữ được cái thính của mình; xóa văn chương, tan năm sắc, dán mắt Ly Chu *ndlr: Tên một người mắt rất sáng ở đời cổ, có thuyết cho là Ly Lâu, người đời Hoàng Đế.*, thiên hạ mới giữ được cái sáng của mình; hủy bỏ móc dây mà vứt thước mẫu, chặt ngón tay thợ Công Thùy *ndlr: Tên một người thợ khéo đời cổ.*, thiên hạ mới có được cái khéo của mình vậy. 【庚 夾 Đoạn lời trên vốn ở sách 《Trang Tử》.】

Xem đến đấy, ý tứ phơi phới, nhân hứng rượu, không nén được cầm bút viết nối thêm rằng: 【庚 眉 Nhân hứng rượu mà không nén được, viết nối thêm; đó là chỗ tác giả tự đặt mình vào thế khiêm nhường: "ta là ai mà dám viết nối Trang Tử?" Nhưng cây bút kỳ đến cực, quái đến cực ấy, từ đâu nghĩ ra được, sao chẳng khiến người ta kêu tuyệt? Đêm đông năm Kỷ Mão.】 【庚 眉 Đây cũng

ngầm lộ công nghiệp của Ngọc huynh: bên cửa nhàn, án sạch, không bám sát cũng không rời xa. Mạnh hạ năm Nhâm Ngọ.】【庚蒙側 Dám viết nối!】

Đốt hoa tan xạ *ndlr: Hoa chỉ Tập Nhân; xạ chỉ Xạ Nguyệt.*, thì chốn khuê các mới hết người [đến] khuyên can;【庚夾 Lạ.】 hủy dáng tiên của Bảo Thoa, dập tắt khiếu thiêng của Đại Ngọc, làm tiêu mòn hết tình ý, thì cái đẹp cái xấu chốn khuê các mới giống như nhau. Họ [không còn] khuyên can, thì không còn nỗi lo "sâm thương" cách trở; hủy dáng tiên của họ, thì không còn lòng luyến ái; dập khiếu thiêng của họ, thì không còn cái tình tài tứ. Kìa bọn Thoa, Ngọc, Hoa (Tập Nhân), Xạ (Xạ Nguyệt), đều là những kẻ giăng lưới ra mà đào hầm bẫy, để mê hoặc, vương vấn, hãm hại thiên hạ vậy.【庚夾 Y như Trang, Lão; lạ lùng quái dị vô cùng!】【庚眉 Trong sách 《Thu Thụ Căn Ngẫu Đàm》 của tiên sinh Triệu Hương Ngạnh có chép: ở Đài Thiếu Lăng tại Duyện Châu có đền thờ Tử Mỹ (Đỗ Phủ), bị viên quận thủ phá đi để làm đền thờ chính mình. Tiên sinh than rằng Tử Mỹ sống gặp buổi loạn lạc, bôn ba không cửa nhà, nào ngờ ngàn trăm năm sau, mấy gian nhà tranh mảnh ngói vẫn còn gặp độc thủ của lũ quan tham. Đau xót thay, cái ách của bậc tài hoa! Nhân đó sửa mấy câu trong bài 《Mao ốc vị thu phong sở phá ca》 của ông, để giải mỉa hộ Thiếu Lăng: "Tượng di Thiếu Lăng, thái thú khinh là không sức, nỡ đang tay làm giặc cướp ngay trước mặt, công nhiên dỡ phá làm đền riêng mình; người bên có miệng mà kêu chẳng được; hồn mộng về nghe tiếng thở than, ban ngày mà không ánh sáng, trời đất tối đen. Ước được nghìn vạn gian nhà rộng, thái thú lấy mãi không hết mà sinh vẻ vui, đền thờ ông khỏi bị phá, vững như non." Đọc lên khiến người ta cảm khái bi phẫn, lòng thường day dứt. Tháng Chín năm Nhâm Ngọ. — Nhân có người đòi sách gấp quá, hãy tạm ghi ở đây, chứ không phải phê *Thạch Đầu Ký* vậy. ◇ Viết nối mấy câu cho 《Trang Tử Nhân》, thật là đập tan trận son phấn, ngồi thấu suốt cửa ải hồng phấn; một áng văn mở ra cục diện mới, không còn chỗ nào để bình.】【蒙側 Nhìn thì thấu suốt, chỉ hận không giữ được; người người cùng mắc một bệnh ấy.】

Viết xong, Bảo Ngọc quăng bút đi nằm. Đầu vừa chạm gối liền ngủ thiếp đi, suốt đêm chẳng biết trời đất gì, mãi đến sáng bạch mới tỉnh.【庚夾 Đây vẫn là công lao còn dư lại của Tập Nhân. Thử nghĩ mọi ngày mọi đêm, Bảo Ngọc vốn là kẻ lòng bận, thân bận, miệng bận đến cực; nay lại thong dong tự tại. Tuy giây phút này đối với thân tâm chẳng bù đắp được ích lợi gì lớn, nhưng có được một lúc thảnh thơi ung dung, há chẳng phải nhờ Tập khanh khiến nên đó sao?】 Trở mình nhìn, chỉ thấy Tập Nhân mặc cả áo nằm ngủ trên chăn.【庚夾 Cây bút thần tình đến cực! Thử nghĩ: Tập Nhân không đến nằm cùng thì không thành văn, đến nằm cùng lại càng không thành văn; vậy mà nói "mặc cả áo nằm trên chăn", đúng là ở giữa "đến nằm cùng" và "không đến nằm cùng". Áng văn thần kỳ làm sao, diệu tuyệt! Tập Nhân hay, thật hay! Thạch Đầu ghi đúng, thật hay! Người thuật lại cũng thuật không sai, thật hay! Người phê điểm ra được, cũng hay thật.】 Bảo Ngọc đã gác chuyện hôm qua ra ngoài tai,【庚夾 Càng hay! Đủ thấy Ngọc khanh đúng là người hồn nhiên chất phác. Đó là cái mà gần đây gọi là "công tử ngốc", lại gọi "ông hiền lành", lại gọi "đạo nhân vô tâm". Nào biết đó chính là phong thái thuần phác của thời thượng cổ.】 bèn đẩy nàng nói: "Dậy ngủ cho tử tế, coi chừng nhiễm lạnh."

Nguyên Tập Nhân thấy y bất kể đêm ngày đùa nghịch với các chị em; nếu thẳng thắn khuyên thì liệu chừng không sửa được, nên dùng tình mềm mỏng để cảnh tỉnh, liệu chừng chẳng qua nửa ngày một lát là y lại tử tế như cũ. Không ngờ Bảo Ngọc suốt một ngày một đêm vẫn không chuyển ý, đến mình lại đâm mất chủ ý, suốt đêm không sao ngủ yên. Nay chợt thấy Bảo Ngọc như thế, liệu chừng lòng y đã hồi chuyển, bèn càng cố tình lờ đi không đoái. Bảo Ngọc thấy nàng không đáp, bèn giơ tay cởi áo hộ nàng; vừa cởi được cái khuy thì bị Tập Nhân hất tay ra,【庚側 Sinh động hết chỗ nói!】 rồi tự cài lại. Bảo Ngọc hết cách, đành nắm tay nàng cười: "Chị rốt cuộc làm sao thế?" Hỏi luôn mấy tiếng, Tập Nhân mở mắt nói: "Tôi chẳng làm sao cả. Cậu ngủ dậy rồi thì tự sang buồng bên kia mà rửa mặt chải đầu, chậm nữa thì không kịp đấy."【庚夾 Nói thật sảng khoái.】 Bảo Ngọc nói: "Tôi sang bên ấy làm gì?"【庚夾 Hỏi lại càng hay.】 Tập Nhân cười nhạt: "Cậu hỏi tôi,【庚側 Ba chữ "Cậu hỏi tôi" như nghe thấy.】 tôi biết đâu? Cậu thích sang đâu thì sang đấy. Từ nay hai chúng ta chia tay nhau ra, đỡ phải gà bới ngỗng cắn, để người ta cười. Đằng nào chán bên kia thì sang bên này, bên này đã có 'con Tư', 'con Năm' nào đó hầu hạ. Còn cái thứ chúng tôi, chỉ tổ 'làm nhơ cả tên hay họ tốt' đi thôi." Bảo Ngọc cười: "Đến hôm nay chị vẫn còn nhớ những câu ấy?"【庚側

Nếu chẳng phải một khối chân thuần, sao đạt đến mức ấy!】 Tập Nhân nói: "Trăm năm vẫn nhớ! Đâu như cậu, coi lời tôi như gió thoảng ngoài tai, đêm nói sáng dậy đã quên." 【庚 夾 Đây mới là chính văn (đoạn cốt lõi), dẫn thẳng tới áng văn hồi "Hoa giải ngữ".】 Bảo Ngọc thấy nàng giận hờn nũng nịu đầy mặt, tình không nén nổi, 【庚 側 Lại dùng huyễn bút (nói A mà ngụ B) để che mắt quý độc giả.】 bèn lấy cái trâm ngọc bên gối, bẻ một cái làm đôi, nói: "Tôi mà còn không nghe lời chị, thì cũng như cái trâm này." 【蒙 側 Một gậy giáng thẳng xuống đầu!】 Tập Nhân vội nhặt trâm lên, nói: "Sáng sớm ra, hà tất làm thế! 【蒙 側 Lời thề chạm tận lòng, nghe đến đứt ruột mềm lòng, có biết bao nhiêu là chẳng nỡ.】 Nghe hay không nghe có gì quan trọng, 【庚 側 Đã chừa đất cho văn sau.】 mà phải giở cái lối ấy ra." Bảo Ngọc nói: "Chị biết đâu lòng tôi đang bứt rứt!" Tập Nhân cười: 【庚 夾 Từ đây mới cười.】 "Cậu cũng biết bứt rứt à! Vậy thì biết lòng tôi thế nào chưa? Mau dậy đi rửa mặt đi." 【庚 側 Kết lại sạch không một mảy cặn bã, lại hợp với việc thường ngày ở viện Di Hồng.】 Nói đoạn, hai người mới dậy rửa mặt chải đầu.

Sau khi Bảo Ngọc lên nhà trên, ai ngờ Đại Ngọc lại đến, thấy Bảo Ngọc không ở buồng, bèn giở sách trên bàn ra xem, vừa khéo giở trúng bộ 《Trang Tử》 hôm qua. Đọc đến đoạn viết nối, bất giác vừa giận vừa buồn cười, nhịn không được cũng cầm bút viết nối một bài tứ tuyệt:

> *Bỗng dưng múa bút ấy là ai?*
> *Giày vò Nam Hoa, 《Trang Tử Nhân》.*
> *Chẳng hối mình không chút kiến thức,*
> *Lại đem lời xấu đổ cho người.*

【庚 夾 Mắng thật sảng khoái, không phải Tần nhi thì không xong. Hay thay Tần nhi, hay thay Tần nhi! Thơ hay! Nếu nói ai là tri âm, thì chính là Tần nhi vậy. Đến đây mới trọn nửa hồi "khuyên răn Ngọc".】 【庚 夾 Không cần để Bảo Ngọc thấy bài thơ này; dù để mạch văn dài hay ngắn cũng là đại thủ pháp.】 【庚 眉 Lại mượn thơ A Tần để tự bác bẻ, tự chê mình, đủ thấy lời phê trước của ta không sai. Đêm đông năm Kỷ Mão.】 【庚 眉 Bảo Ngọc không thấy bài thơ, là chừa đường cho văn sau; đây chính là chỗ đắc lực của *Thạch Đầu Ký*. Mùa hè năm Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 Viết xong, Đại Ngọc cũng lên nhà trên thăm Giả mẫu, rồi sang chỗ Vương phu nhân.

Ai ngờ con gái đầu lòng của Phượng Thư là Đại Thư ốm, đang rối rít mời thầy thuốc đến xem mạch. Thầy thuốc nói: "Xin báo tin mừng cho phu nhân và mợ, em phát nóng là lên đậu (lên hoa, đậu mùa) *ndlr: Tục cổ, chứng đậu mùa là chứng rất nguy hiểm, nhưng phải kiêng. Trung Ouốc gọi là "hỉ" (tin mừng), ta gọi là "tốt".*, chứ chẳng phải bệnh gì khác." Vương phu nhân và Phượng Thư nghe vậy, vội sai người hỏi: "Có việc gì không?" Thầy thuốc thưa: "Bệnh tuy nguy mà thuận, 【庚 側 Từ chỗ đường con cái khó khăn mà chuyển ra.】 cũng không sao. Cốt nhất phải sắm sẵn sâu dâu, đuôi lợn." Phượng Thư nghe xong, lập tức bận rộn cả lên: một mặt quét dọn nhà cửa thờ "Bà chúa đậu mùa", một mặt truyền cho người nhà kiêng đồ xào rán, một mặt sai Bình Nhi xếp dọn chăn đệm quần áo cho Giả Liễn sang ngủ buồng khác, một mặt lại lấy nhiễu đỏ ra cho bọn vú em, a hoàn thân cận may quần áo. 【庚 夾 Mấy chữ "một mặt thì..." viết ra như thấy tận cảnh.】 Nhà ngoài lại quét dọn sạch sẽ một gian, giữ hai thầy thuốc ở lại, thay phiên nhau xem mạch bốc thuốc, suốt mười hai ngày không cho về nhà. Giả Liễn đành dọn ra thư phòng ngoài trai giới (kiêng khem giữ mình), 【庚 側 Hai chữ "trai giới" này sinh ra biết bao nhiêu chuyện.】 còn Phượng Thư và Bình Nhi ngày ngày theo Vương phu nhân cúng "Bà chúa". 【蒙 側 Viết hết tấm lòng người mẹ vì con.】 Cái anh Giả Liễn ấy, hễ rời Phượng Thư là lại sinh chuyện. Mới ngủ riêng có hai đêm đã khó nhịn quá, bèn tạm chọn trong đám tiểu đồng đứa nào sạch sẽ ra để "giải khuây". Nào ngờ trong phủ Vinh có một đứa nấu bếp cực kỳ bê tha, nghiện rượu hỏng người, tên gọi Đa Quan; 【庚 夾 Nay là "đa đa" đây, cái tên hay! "Đa" nghĩa là nhiều.】 người ta thấy nó hèn yếu vô tích sự, đều gọi là thằng "Đa

hồ đồ". 【庚 夾 Càng hay! Cái hạng "hồ đồ" thời nay càng nhiều.】 Vì từ nhỏ cha mẹ đã cưới cho nó ngoài một người vợ, năm nay mới chừng hai mươi tuổi, có dăm phần nhan sắc, ai thấy cũng yêu thích. Ả tính lẳng lơ, ưa khêu hoa gợi bướm, mà thằng Đa hồ đồ lại chẳng đoái hoài, chỉ cốt có rượu, có thịt, có tiền là mặc kệ hết, nên người trong hai phủ Vinh, Ninh đều dây dưa được với ả. Vì ả này dung mạo đẹp lạ, lẳng lơ không ai bằng, mọi người đều gọi là cô "Đa" *ndlr: Có nghĩa là đa tình.*. 【庚 夾 Càng diệu!】 Bấy giờ Giả Liễn ở ngoài đang bứt rứt, ngày thường vốn đã gặp ả, mê mẩn cả hồn vía, chỉ vì trong thì sợ vợ dữ, ngoài thì sợ bọn hầu yêu, nên chưa dám ra tay. Cô "Đa" cũng từng có ý với Giả Liễn, chỉ hận chưa có dịp; nay nghe Giả Liễn dọn ra thư phòng ngoài, ả chẳng có việc gì cũng lượn qua lượn lại mấy lần để chọc ghẹo. Giả Liễn bị chọc đến như con chuột đói, đành bàn với bọn tiểu đồng tâm phúc, cùng nhau che giấu mưu tính, hứa cho nhiều vàng lụa. Bọn tiểu đồng có lẽ nào không chịu, vả lại đều là chỗ quen thân với ả, chỉ nói một câu là xong. Đêm ấy canh hai vắng người, Đa hồ đồ say mèm nằm vật trên giường, Giả Liễn bèn lẻn sang gặp. Vào cửa vừa thấy dáng ả, đã hồn xiêu phách lạc, chẳng cần tình tự thủ thỉ, liền cởi áo ra tay luôn. Ai ngờ ả này có một thú lạ trời cho: hễ đàn ông áp người vào là khắp mình gân cốt mềm nhũn, 【庚 夾 Dâm đến cực! Thật khéo nghĩ ra được!】 khiến đàn ông như nằm trên đệm bông, 【庚 夾 Cảnh giới thế này tự nhiên hơn cả cõi Tây phương, Bồng Lai.】 lại thêm dáng vẻ lả lơi 【庚 夾 Tất cả là để dẫn mở cho một đoạn về Bảo Ngọc ở văn sau.】 lời nói trăng hoa, đè bẹp cả bọn kỹ nữ — đàn ông đến đây thì còn ai tiếc mạng nữa? 【庚 側 Câu như gáo nước lạnh dội xuống đỉnh đầu.】 Giả Liễn hận không được hóa cả thân mình vào người ả. 【庚 夾 Lời thân mật đến cực, lời thú vị đến cực.】 Ả cố ý buông lời lả lơi, nằm dưới nói: "Con gái nhà cậu lên đậu, đang thờ Bà chúa, cậu cũng phải kiêng vài ngày, lại vì tôi mà làm nhơ cả thân thể. Mau rời khỏi đây đi." 【庚 側 Dâm phụ dụ người, quen dùng lời nói ngược, quý độc giả hãy để mắt.】 Giả Liễn vừa giở trò mạnh bạo, vừa thở hồng hộc đáp: "Em chính là Bà chúa! Tôi còn quản gì Bà chúa nào!" 【庚 側 Lời càn rỡ chẳng ra đầu đuôi, đúng là có thật.】 Ả càng lả lơi, Giả Liễn càng lộ hết bộ dạng xấu xa. 【庚 夾 Có thể phun cả cơm ra mà cười!】 Một lúc xong việc, hai người lại non thề biển hẹn, khó dứt khó rời. 【庚 側 Hãy để mắt, rồi nhìn lại trước kia là quang cảnh thế nào.】 【蒙 側 Loại văn này cũng không thể thiếu, xin người xem tự lượng.】 Từ đó hai người thành ra ăn ý với nhau. 【庚 夾 Văn thú vị! Chữ "tương khế" vốn là tâm đầu ý hợp, đem dùng ở đây thì chữ ấy cũng bị quét sạch ý nghĩa cao nhã rồi.】 【庚 眉 Trong cả bộ sách, chỉ có một đoạn xấu xa lộ liễu đến cực này, viết lên người Giả Liễn; thật khít khao, thật thỏa đáng! Đêm đông năm Kỷ Mão.】 【庚 眉 Quý độc giả nghĩ kỹ: viết về bọn Giả Trân, Giả Liễn thì phải dùng lối văn thế nào mới ổn, mới khít? Mạnh hạ năm Nhâm Ngọ.】 【庚 眉 Đoạn này là vết bệnh của chữ tình trong sách, viết ra để dẫn mở cho hồi A Phượng mừng sinh nhật đánh ghen và hồi "Yểu phong lưu" Bảo Ngọc lén thăm Tình Văn; là nét bút gài mạch ngầm ngoài nghìn dặm. Mùa hè năm Đinh Hợi. Ky Hốt.】 Một hôm, Đại Thư đậu đã bay hết, 【庚 側 Ngày tháng trôi nhanh thật!】 mười hai ngày sau làm lễ tiễn Bà chúa, cả nhà tế trời cúng tổ, tạ nguyện thắp hương, ăn mừng ban thưởng đã xong, Giả Liễn lại dọn về buồng ngủ. Gặp lại Phượng Thư, đúng như tục ngữ nói "vợ mới chẳng bằng xa lâu mới gặp", lại càng vô vàn ân ái, khỏi cần kể lể rườm rà. 【庚 側 Giấu kín khéo.】 Sáng hôm sau dậy sớm, Phượng Thư lên nhà trên rồi, Bình Nhi thu dọn quần áo chăn đệm Giả Liễn dùng ở ngoài, không ngờ trong áo gối giũ ra một mớ tóc đen. Bình Nhi hiểu ý, vội giấu vào trong tay áo, 【庚 夾 Hay tuyệt! Không ngờ Bình Nhi rất có cốt cách của Tập khanh. Có thể nói nơi nào lại chẳng có người tài, chỉ là cảnh ngộ khác nhau mà thôi.】 rồi sang buồng bên, giơ mớ tóc ra cười hỏi Giả Liễn: "Cái gì thế này?" 【庚 夾 Đáng xem đến cực!】 Giả Liễn trông thấy luống cuống, 【庚 側 Cũng có ngày hôm nay.】 nhào tới giằng lấy. Bình Nhi chạy đi, bị Giả Liễn túm lại, đè xuống giường, banh tay cướp lấy, miệng cười: "Con ranh, mày không đưa mau ra, tao bẻ gãy cánh tay mày bây giờ." 【庚 側 Tàn nhẫn quá đỗi!】 【蒙 側 Miệng hạng người ấy chỉ nói được những lời ấy.】 Bình Nhi cười: "Cậu thật chẳng còn chút lương tâm. Tôi có bụng tốt giấu hộ mà hỏi riêng cậu, cậu lại giở thói hung hăng! Cậu cứ hung đi, đợi mợ về tôi mách mợ, 【庚 側 Có lời ấy thật, chỉ e miệng nàng nói không đúng lòng.】 xem cậu làm sao." Giả Liễn nghe vậy, vội cười làm lành van xin: "Người ngoan, thưởng cho ta đi, 【蒙 側 Hai bên đều giở thói ép

ngang.】 ta không hung nữa." 【庚 夾 Nghe hay, nhìn đẹp đến cực, lại hoàn toàn không trùng với Tập khanh.】 Lời chưa dứt, chợt nghe tiếng Phượng Thư đi vào. 【庚 夾 Áng văn kinh thiên động địa! Thế nào đây? Chưa biết văn dưới gỡ ra sao, khiến Giả Liễn và người xem cùng một phen mất vía.】 【庚 側 Đại pháp, tiểu pháp của *Thạch Đầu Ký* lớp lớp như thế, mà chẳng hề thấy chán.】 Giả Liễn nghe thấy, buông tay cũng dở, định cướp lại cũng dở, chỉ kêu: "Người ngoan, đừng cho mợ biết." Bình Nhi vừa đứng dậy thì Phượng Thư đã bước vào, sai Bình Nhi "mau mở tráp, tìm thứ vải mẫu cho bà". Bình Nhi vâng dạ đi tìm. Phượng Thư trông thấy Giả Liễn, chợt nhớ ra điều gì, bèn hỏi Bình Nhi: "Đồ đạc mang ra ngoài kia đã thu hết về chưa?" Bình Nhi đáp: "Thu về cả rồi." Phượng Thư hỏi: "Có thiếu gì không?" Bình Nhi đáp: "Cũng sợ rơi mất một hai thứ, đã xem xét kỹ càng, cũng không thiếu." Phượng Thư nói: "Không thiếu thì tốt, chỉ e lại thừa ra thì sao?" 【庚 夾 Lạ!】 【庚 側 Đọc đến đây, há chẳng vỗ án kêu tuyệt?】 Bình Nhi cười: "Không mất là may, ai lại thừa ra được?" 【庚 側 Đáng yêu thay, đáng yêu thay; nàng cũng biết rõ mà cố nói thế thôi.】 Phượng Thư cười nhạt: "Nửa tháng trời này, khó lòng giữ được sạch sẽ. Hoặc có đứa nào thân thiết bỏ lại cái gì: nhẫn, khăn tay, túi thơm, cho đến tóc, móng tay — đều là đồ vật cả." 【庚 夾 Hay cho A Phượng, khiến người ta lạnh gáy.】 【蒙 側 Hành văn cố ý phạm (lặp lại tình huống) mà trái lại thấy mới lạ riêng.】 Một tràng lời, làm Giả Liễn mặt vàng cả ra. Giả Liễn đứng sau lưng Phượng Thư, cứ nhằm Bình Nhi mà nhăn nhó "cắt cổ" nháy mắt ra hiệu. 【蒙 側 Kẻ làm chồng, phải nên tự trọng!】 Bình Nhi cứ vờ như không thấy, 【庚 側 Ta tự có ba phần chủ ý.】 cười nói: "Sao mà bụng tôi lại giống hệt bụng mợ! Tôi cũng ngờ có những thứ ấy, để tâm lục soát một lượt, mà chẳng thấy một mảy sơ hở nào. Mợ không tin, những thứ ấy tôi chưa thu cất, mợ tự lục tìm một lượt mà xem." 【庚 夾 Hay cho Bình Nhi! Khắp thiên hạ những kẻ sợ vợ hãy đến cảm tạ.】 Phượng Thư cười: "Con ngốc, 【庚 夾 Đáng than đáng cười, rốt cuộc chẳng biết ai ngốc.】 nó mà có những thứ ấy, thì đời nào để cho chúng ta tìm thấy!" 【庚 夾 Hay cho A Phượng, văn hay; tuy chỉ là chuyện vặt lời qua tiếng lại của các cô gái chốn khuê phòng, nhưng đọc lên không khỏi cảm về lẽ khôn dại, được mất, si tình, thật giả.】 Nói đoạn, tìm được vải mẫu rồi lại lên nhà trên.

Bình Nhi chỉ vào mũi, 【庚 側 Sinh động hết chỗ nói.】 lắc đầu cười: 【庚 側 Đáng yêu, đáng yêu.】 "Việc này cậu phải tạ tôi thế nào?" 【庚 夾 Vẻ xinh lanh như thấy trước mắt, lại hoàn toàn không trùng một nét nào với Tập khanh, Xạ Nguyệt.】 Giả Liễn mừng đến ngứa ngáy khắp người, 【庚 側 Không riêng Giả huynh ngứa ngáy, ngay người phê sách lúc này cũng suýt hạ bút. Thử hỏi quý độc giả lúc ấy là quang cảnh thế nào?】 chạy lại ôm chầm, "ruột gan thân yêu" kêu lia lịa, tạ rối rít. Bình Nhi vẫn cầm mớ tóc cười: "Cái này là chỗ tôi nắm thóp cậu cả đời đấy. Tử tế thì thôi, không tử tế thì tôi lại chìa ra." Giả Liễn cười: "Em cứ khéo cất đi, nghìn vạn lần đừng để mợ biết." Mồm nói thế, nhân lúc nàng sơ ý, hắn giật phắt lấy, 【庚 側 Giống hệt. Liễn huynh chẳng phân ngọc đá, chỉ phụ Bình tỷ của ta. Biết làm sao, biết làm sao!】 cười: "Em giữ cũng vô ích, chẳng bằng để anh đốt đi cho xong chuyện." 【庚 夾 Diệu! Dù Bình Nhi vốn không đến nỗi để lộ ra, tác giả vẫn cố để Giả Liễn cướp lại; nhờ vậy văn sau mớ tóc thất lạc mới có thể xâu chuỗi nối mạch.】 Vừa nói vừa nhét vào trong ống giày. Bình Nhi nghiến răng: "Đồ bất lương! Vừa qua cầu đã rút ván! Mai sau đừng hòng tôi nói dối giấu hộ cho nữa!" Giả Liễn thấy nàng ẻo lả trêu người, liền ôm lấy đòi giở trò, bị Bình Nhi giật tay chạy mất, làm Giả Liễn tức đến còng lưng, hậm hực: "Con ranh chơi ác! Cứ khêu cho người ta nổi lửa rồi lại bỏ chạy." 【庚 夾 Đáng xấu xa như thấy, tiếng dâm đãng như nghe; dâm thư xưa nay chưa từng có chương pháp này.】 Bình Nhi đứng ngoài cửa sổ cười: "Tôi khêu của tôi, ai bảo cậu nổi lửa? 【庚 夾 Lời hay đến cực. Thật là công phu lý học, tức cái gọi là không được soi vào mặt chính của gương Phong Nguyệt.】 Lẽ nào chiều cho cậu 【庚 側 Chữ "cậu" của A Bình dùng hơi gượng, ta không ký tên đồng ý đâu. Cười một cái.】 được một lần, để mợ biết lại đâm ghét tôi à?" 【庚 夾 Phượng Thư đối với Bình Nhi còn ghen như thế, huống chi người khác! Ta cho rằng Phượng Thư ắt còn hơn mọi người. Người xem không tin, nay Bình Nhi nói toạc ra; phải chăng? đúng không?】 Giả Liễn nói: "Em chẳng phải sợ mợ. Đợi tao nổi tính lên, đập tan cái lọ giấm *ndlr: Chỉ Phượng Thư hay ghen.* (ý nói thói ghen) ấy ra, nó mới biết tay

tao! Nó phòng tao như phòng giặc, chỉ cho phép nó nói chuyện với đàn ông, lại cấm tao nói chuyện với đàn bà; tao hơi lại gần ai là nó ngờ vực, còn nó thì bất kể chú bác cháu chắt, lớn bé, cứ cười cười nói nói, lại chẳng sợ tao ghen! 【蒙側 Tác giả hà tất phải nghĩ như thế? Chính tác giả cũng phạm cái bệnh ấy!】 Từ nay tao cũng chẳng cho nó gặp người ngoài nữa!" 【庚夾 Vô lý hết sức, nhưng lại là lời hay thú đến cực; những kẻ sợ vợ trong thiên hạ nói sau lưng đều thế cả.】 Bình Nhi nói: "Mợ ghen cậu thì được, chứ cậu ghen mợ thì không được. Mợ vốn ăn ngay ở thẳng, còn cậu hễ động đậy là sẵn bụng xấu, đến tôi cũng chẳng yên tâm, nói gì đến người khác." Giả Liễn nói: "Thôi được, các người đều một giuộc với nhau, đều giành phần phải về mình, chỉ có tao là dở! 【蒙側 Đầy một mùi tục khí!】 Rồi có ngày các người chết trong tay tao!"

Câu chưa dứt, Phượng Thư bước vào sân, thấy Bình Nhi đứng ngoài cửa sổ, bèn hỏi: "Muốn nói chuyện sao hai người không ở trong nhà mà nói, lại chạy một đứa ra đứng cách cửa sổ là ý gì?" Giả Liễn ở trong nói ra: "Mợ cứ hỏi nó, làm như trong nhà có cọp chực ăn thịt nó vậy." 【庚夾 Hay!】 【庚眉 Chương pháp này học được từ sân khấu tuồng, cười một cái. Ky Hốt.】 Bình Nhi nói: "Trong nhà ngoài cậu ra chẳng có ai, tôi ở đấy với cậu làm gì?" Phượng Thư cười: "Chính vì không có ai mới hay đấy chứ." Bình Nhi nghe vậy, liền nói: "Câu ấy là nói tôi đấy à?" Phượng Thư cười: 【庚夾 Chữ "cười" diệu! Bình Nhi trái lại nghiêm mặt, Phượng Thư trái lại cười làm lành; áng văn kỳ lạ bất ngờ đến cực.】 "Không nói cô thì nói ai?" Bình Nhi nói: "Đừng để tôi phải nói ra những lời khó nghe." Nói đoạn, cũng chẳng vén rèm mời Phượng Thư, tự mình hất rèm vào trước, 【庚側 Nếu còn ở trong nhà, nàng đâu dám có bộ dạng ấy; chẳng phải sẽ phải thêm biết bao nhiêu dè dặt sao? Bình Nhi ơi Bình Nhi, thế là ngươi có chỗ để nói cứng rồi.】 rồi bỏ sang chỗ khác. Phượng Thư phải tự vén rèm vào, miệng nói: "Con Bình điên rồi. Cái con ranh này định cưỡi lên đầu ta thật à — liệu cái da của mày đấy!" Giả Liễn nghe vậy, đã lăn kềnh ra giường, 【庚側 Cái cảnh sợ vợ viết đến tận cùng rồi.】 vỗ tay cười: "Tôi thật không ngờ Bình Nhi lại đáo để thế, từ nay tôi phải chịu nó rồi." Phượng Thư nói: "Đều tại cậu nuông nó, tôi chỉ trách cậu thôi!" Giả Liễn vội nói: "Hai người lủng củng với nhau, lại lôi tôi ra làm bia. Tôi tránh xa các người ra cho xong." Phượng Thư nói: "Để xem cậu tránh đi đâu." 【蒙側 Cái thói thế tục hun người đến ngạt.】 Giả Liễn nói: "Tôi ra ngay đây." Phượng Thư nói: "Tôi có chuyện muốn bàn với cậu." Chưa biết bàn chuyện gì, xem hồi sau sẽ rõ. 【庚夾 Kết lại thanh nhã đến cực!】 Chính là:

> *Gái hiền xưa nay nhiều oán kín,*
> *Vợ yêu từ trước vẫn ngậm chua.* 【庚夾 *Hai câu gói hết muôn vạn kiếp nữ nhi xưa nay.*】

ndlr: "ngậm chua" — 含酸, tức ôm lòng ghen tuông.

【戚 Tổng bình: Chẳng tiếc ân ái vì người chồng, ấy mới là một mạch dịu dàng chân thật. Kẻ tục và người vợ ghen đều đáng cười, lời lẽ lại tự vương vào bụi trần.】

Hồi 22: Nghe lời ca, Bảo Ngọc ngộ ra cơ thiền — Đặt câu đố đèn, Giả Chính buồn vì lời sấm

Hồi 22

Nghe lời ca, Bảo Ngọc ngộ ra cơ thiền — Đặt câu đố đèn, Giả Chính buồn vì lời sấm

【戚 Hồi tiền phê: Lẽ thiền lại hóa thành khúc hát,

Câu đố đèn khéo giấu lời sấm.

Ấm lạnh trong đó tự mà xem,

Ngày đêm cứ thế ngầm xoay chuyển.】

Lại nói chuyện Giả Liễn nghe Phượng Thư bảo có việc muốn bàn, bèn đứng lại hỏi là việc gì. Phượng Thư nói: "Hai mươi mốt này là ngày sinh nhật cô Bảo Thoa, **【庚 夾 Hay!】** cậu định làm thế nào?" Giả Liễn nói: "Tôi biết đâu đấy! Xưa nay bao nhiêu lễ sinh nhật lớn, một mình mợ lo liệu được cả, bây giờ hỏi, tôi chẳng biết làm thế nào?" Phượng Thư nói: "Lễ sinh nhật lớn đã có lệ sẵn ở đó. Nhưng lần này lớn không ra lớn, nhỏ không ra nhỏ, vì thế phải bàn với cậu." **【庚 夾 Người nhiều tâm cơ là đây.】** Giả Liễn cúi đầu nghĩ ngợi một lúc, nói: "Mợ lẩn thẩn thật! Hiện có lệ so sánh sẵn: lễ sinh nhật cô Lâm tức là lệ đấy. Năm ngoái làm cho cô Lâm thế nào, năm nay cứ theo thế mà làm cho cô Bảo là xong." **【庚 夾 Cái lệ viện dẫn này thật chí lý. Chẳng trách Giả Chính đem việc nhà giao phó [cho vợ chồng họ].】** Phượng Thư cười nhạt: "Dễ thường tôi không biết cả đến thế? Tôi cũng đã định bụng như vậy rồi. Nhưng hôm qua nghe bà hỏi đến tuổi tác, ngày sinh của mọi người, nghe nói cô Bảo năm nay mười lăm tuổi, tuy không phải là sinh nhật tròn, nhưng cũng coi như đến tuổi cập kê *ndlr: con gái mười lăm tuổi cài trâm, coi như đến tuổi trưởng thành, có thể gả chồng* rồi. Bà bảo muốn làm sinh nhật cho cô ấy. Nghĩ rằng nếu quả làm thật, tất nhiên không giống như của cô Lâm mọi năm." Giả Liễn nói: "Nếu thế thì làm to hơn của cô Lâm một chút." Phượng Thư nói: "Tôi cũng nghĩ như thế, nên mới phải dò ý cậu. Tôi mà tự tiện thêm thắt, cậu lại trách sao không nói cho rõ với cậu." Giả Liễn cười: "Thôi, thôi! Cái tình suông ấy tôi không nhận. Mợ không tra xét tôi là được rồi, tôi còn trách mợ nữa ư?" Nói xong, đi thẳng một mạch, chuyện không nhắc tới nữa. **【庚 夾 Cả đoạn nêu đề cương này viết ra như thấy tận mắt, nghe tận tai, lại không lạc mất cái ý "sợ vợ" ở thiên trước. Lạ nhất là Đại Ngọc vốn là người được Giả mẫu nuông chiều nhất, vậy mà không nghe nói làm sinh nhật cho, lại bảo cố ý làm cho Bảo Thoa — thật là áng văn người thường không nghĩ tới được. Cả bộ sách này đều dùng phép ấy, lừa qua biết bao người xem, nên ta mới nói "không viết mà vẫn viết" là vậy.】** **【庚 眉 Đem Tiết (Bảo Thoa), Lâm (Đại Ngọc) mà xem như Chân Bảo Ngọc với Giả Bảo Ngọc, thì đọc sách mới không lạc mất ý gốc của người cầm bút. Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】** Lại nói Sử Tương Vân đã ở chơi hai ngày, muốn về. Giả mẫu bảo: "Cháu hãy ở lại, đợi qua sinh nhật chị Bảo cháu, xem hát xong sẽ về." Tương Vân nghe vậy, đành ở lại, một mặt sai người về nhà lấy hai món đồ thêu cũ mình tự tay làm, đem sang mừng sinh nhật Bảo Thoa.

Ai ngờ từ ngày Bảo Thoa đến, Giả mẫu thấy cô ta đứng đắn, hòa nhã, nên rất yêu. **【庚 夾 Bốn chữ "đứng đắn hòa nhã" vô hình trung dìm Đại Ngọc xuống, nên mới cố ý mượn mắt Giả mẫu mà viết ra.】** Nhân gặp đúng dịp sinh nhật lần thứ nhất của cô ta, Giả mẫu bèn tự bỏ ra hai mươi lạng bạc, **【庚 夾 Viết ra cái vui của Thái quân (Giả mẫu), chỉ là chuyện thường của nhà thế gia thôi.】** **【庚 眉 Trước thấy mấy câu Phượng Thư hỏi Giả Liễn về làm sinh nhật rất là phiếm phiếm (qua loa), đến đây thấy Giả mẫu bỏ tiền ra, mới biết tác giả viết tâm cơ của A Phượng (Phượng Thư) không sót một nét bút nào. Đêm đông Kỷ Mão.】** *ndlr: trước đó cố*

ý hỏi Giả Liễn để có cớ làm sinh nhật Bảo Thoa trội hơn của Đại Ngọc, vừa khéo chiều đúng ý Giả mẫu, vừa khỏi mang tiếng tư tiện gọi Phượng Thư đến, giao cho lo sắm tiệc rượu, bày trò hát. Phượng Thư nhân lúc vui, nói pha trò: "Một bà già đứng ra làm sinh nhật cho con cháu, 【庚 側 Lời nói thường ngày, mà lại như lầu các giữa không trung, dựng vụt lên bất ngờ.】 thế nào chẳng được, còn ai dám tranh, lại còn lo gì tiệc rượu với trò hát. Đã hứng muốn cho vui nhộn, thì cũng phải bỏ ra dăm lạng của mình. Đằng này lại bới đâu ra hai mươi lạng bạc mốc meo này để làm vốn, ý chừng còn muốn bắt cháu bù vào nữa. Quả thật không có tiền thì đã đành, đằng này vàng có, bạc có, thoi tròn, thoi dẹt, chất nặng sụp cả đáy hòm, 【庚 眉 Một câu pha trò nhỏ khiến người ta bật cười, nhưng lại là nét bút gài ngầm (phục bút) cho việc [Phượng Thư] đem đồ cầm cố ở hồi sau. Tháng chín Nhâm Ngọ.】 mà chỉ chực bóp hầu bóp họng chúng cháu. Bà thử ngước mắt nhìn xem, ai chẳng là con cháu? Chẳng lẽ sau này chỉ có mình chú Bảo cõng bà lên núi Ngũ Đài *ndlr: núi ở Sơn Tây, tương truyền là nơi Phật hóa thân; "cõng bà lên núi Ngũ Đài" ý nói chỉ Bảo Ngọc mới lo việc tang ma, hậu sự cho Giả mẫu* thôi sao? Của riêng cứ để dành cả cho chú ấy! Chúng cháu nay tuy chưa đáng được dùng, nhưng bà cũng đừng làm khổ chúng cháu. Món này liệu có đủ tiền rượu? Đủ tiền hát chăng?" Nói khiến cả nhà cười rộ lên. Giả mẫu cũng cười: "Các người nghe cái mồm nó kìa! Ta cũng kể là người biết nói rồi, thế mà nói không lại con khỉ ấy. Mẹ chồng nó cũng chẳng dám già mồm, mà nó cứ lem lém với ta thế đấy." Phượng Thư cười: "Mẹ chồng cháu cũng thương Bảo Ngọc như bà, cháu chẳng có chỗ nào kêu oan, lại còn bảo cháu già mồm!" Nói rồi lại làm Giả mẫu cười phá lên một hồi, 【庚 側 Đoạn chính văn cốt ở một câu này.】 Giả mẫu vui thích vô cùng.

Đến tối, mọi người đều tụ ở chỗ Giả mẫu. Sau buổi thăm hỏi tối, cả nhà mẹ con chị em chuyện trò cười nói. Giả mẫu hỏi Bảo Thoa thích nghe vở gì, thích ăn món gì. Bảo Thoa biết Giả mẫu tuổi già, thích những vở hát vui nhộn, ưa ăn đồ ngọt mềm, bèn cứ theo những thứ Giả mẫu xưa nay vẫn thích mà kể ra. 【庚 夾 Xem cách [tác giả] viết Bảo Thoa, so với Tần nhi (Đại Ngọc) thì thế nào?】 Giả mẫu lại càng vui. Hôm sau, trước hết cho mang quần áo, đồ chơi sang mừng; rồi Vương phu nhân, Phượng Thư, Đại Ngọc cùng mọi người, kẻ nhiều người ít tùy phận, đều có đồ mừng, không cần kể nhiều.

Đến ngày hai mươi mốt, ngay trong viện của Giả mẫu dựng một sân khấu nhỏ xinh thường dùng trong nhà, 【庚 夾 Còn có sân khấu riêng dùng cho đại lễ nữa; phong tục nhà hầu môn quyết không thể thiếu.】 chọn một ban hát mới ra, có đủ cả hai điệu côn và dặc. *ndlr: hai điệu hát; điệu Côn Sơn thuộc nhã nhạc, lời văn trau chuốt; điệu Dặc Dương thuộc tạp hí, dân dã sôi nổi* 【庚 夾 Là vì Giả mẫu thích náo nhiệt.】 Ngay trong buồng trên của Giả mẫu bày mấy mâm tiệc nhà, 【庚 夾 Là tiệc nhà, không phải bày biện linh đình nơi đãi khách. Không phải bậc công tử mấy đời thì chẳng nghĩ tới được điều này.】 không có một người khách ngoài nào, chỉ có Tiết phu nhân, Sử Tương Vân, Bảo Thoa là khách, còn lại đều là người nhà cả. 【庚 夾 Đem cả Đại Ngọc cũng tính là người nhà, lạ thay!】 Hôm ấy dậy sớm, Bảo Ngọc không thấy Lâm Đại Ngọc, 【庚 夾 Lại chuyển sang Đại Ngọc, đoạn văn này cũng không thể thiếu.】 bèn sang buồng nàng tìm, chỉ thấy Lâm Đại Ngọc đang nằm nghiêng trên giường. Bảo Ngọc cười: "Dậy ăn cơm đi, sắp mở màn hát rồi. Em thích xem vở nào? Để anh chấm cho." Lâm Đại Ngọc cười nhạt: "Anh đã nói thế, thì gọi hẳn một ban hát đến, chọn vở tôi thích hát cho tôi xem. Chứ lúc này việc gì phải dựa hơi người ta mà đi hỏi tôi." 【庚 夾 Nghe hay đến cực, khiến người ta cười lăn.】 Bảo Ngọc cười: "Việc ấy có gì khó. Mai cứ thế mà làm, cũng cho họ phải dựa hơi chúng ta một phen." Vừa nói vừa kéo nàng dậy, dắt tay nhau ra ăn cơm.

Khi chấm vở, Giả mẫu nhất định bảo Bảo Thoa chấm trước. Bảo Thoa nhường mãi không được, đành chấm một hồi trong vở *Tây Du Ký*. 【庚 夾 Là chiều theo ý Giả mẫu.】 Giả mẫu tự nhiên vui thích, rồi sai Phượng Thư chấm. Phượng Thư cũng biết Giả mẫu thích vui nhộn, lại càng thích trò chọc cười pha trò, 【庚 夾 Viết ra thật chu đáo, nghĩ ra thật ngộ nghĩnh, đúng là chuyện ắt phải có thật.】 bèn chấm vở *Lưu Nhị đương y* (Lưu Nhị cầm áo). 【庚 眉 Việc

Phượng Thư chấm vở, Chi Nghiễn cầm bút [ghi lại], nay người biết chuyện ấy đã lèo tèo thưa thớt rồi, há chẳng đáng buồn sao?】【庚眉 Lời phê trước nói "người biết thưa thớt", nay mùa hè Đinh Hợi chỉ còn trơ lại một kẻ già nua mục nát này, sao chẳng đau lòng!】 Giả mẫu quả nhiên lại càng vui, rồi sai Đại Ngọc chấm. **【庚夾 Cho Phượng Thư chấm trước, không phải dợi Phượng trước rồi mới đến Ngọc (Đại Ngọc). Chẳng qua vì [Giả mẫu] vốn thích cái lối Phượng pha trò chọc cười cho vui, nên nay sai nàng chấm; nàng cũng tự biết, chẳng hề từ chối, vâng lệnh chấm ngay một vở, là hợp ý [Giả mẫu]. Thiên này là Giả mẫu bày cuộc vui, không phải đại lễ tiệc tùng nghi thức, nên mới viết như thế.】** Đại Ngọc xin nhường cho Tiết phu nhân, Vương phu nhân chấm trước. Giả mẫu nói: "Hôm nay vốn là ta cốt dắt các cháu cùng vui, chúng ta cứ biết chúng ta, đừng để ý đến họ. Ta bỏ công bày tiệc dựng hát, chẳng lẽ vì họ sao? Họ ở đây nghe nhờ, ăn chực, đã là tiện cho họ lắm rồi, còn mời họ chấm vở nữa kia à!" Nói khiến cả nhà đều cười. Đại Ngọc mới chấm một vở. **【庚夾 Không nói rõ vở gì, diệu! Bởi Đại Ngọc không thích xem hát. Chính là chừa đất (đặt nền) cho đoạn "khúc hay cảnh tỉnh lòng thơm" ở văn sau (hồi 23, Đại Ngọc nghe khúc *Mẫu Đơn Đình*), cho thấy lúc này nàng chẳng qua qua loa làm theo mọi người, chứ không phải điều lòng nàng muốn.】** Rồi đến Bảo Ngọc, Sử Tương Vân, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân, Lý Hoàn đều chấm cả, các vở cứ lần lượt theo thứ tự mà diễn.

Đến lúc vào tiệc rượu, Giả mẫu lại sai Bảo Thoa chấm. Bảo Thoa chấm vở *Lỗ Trí Thâm say rượu làm loạn núi Ngũ Đài*. Bảo Ngọc nói: "Chị chỉ thích chấm những vở này." Bảo Thoa nói: "Anh nghe hát mấy năm nay uổng cả, biết đâu cái hay của vở này — dàn cảnh đã khéo, lời văn lại càng tuyệt." Bảo Ngọc nói: "Tôi xưa nay vốn sợ những vở nhộn." Bảo Thoa cười: "Bảo vở này là nhộn, thì anh vẫn còn là kẻ chưa biết nghe hát. **【庚夾 Đúng lắm! Bảo Thoa thật đáng gọi là học rộng, chẳng như Đại Ngọc chỉ một vở *Mẫu Đơn Đình* đã thân tâm chẳng tự chủ được. Người có học vấn thật sự như vậy, chính là Bảo Thoa.】** Anh lại đây, tôi nói cho nghe, vở này nhộn hay không nhộn. — Đây là một bộ điệu Bắc *Điểm giáng thần*, réo rắt trầm bổng, âm luật khỏi phải nói là hay rồi; chỉ riêng trong lời văn có một khúc *Ký Sinh Thảo*, đặt lời cực diệu, anh nào từng biết." Bảo Ngọc nghe nói hay thế, liền xích lại gần năn nỉ: "Chị ngoan, đọc cho tôi nghe với." Bảo Thoa bèn đọc:

> Anh hùng chùi nước mắt,
> Xử sĩ tiếc chi nhà.
> Lạy Di Đà, cắt tóc dưới tòa sen Phật.
> Hết duyên pháp, chớp mắt thành ly biệt,
> Trần trùi trụi, đi về không vướng víu.
> Tìm đâu tá, nón mưa áo khói một mình đi?
> Mặc kệ ta, giày rơm bát vỡ theo duyên đến! **【庚夾 Khúc này ra từ vở truyền kỳ *Sơn Môn*. Gần đây người hát đem ba chữ "mặc kệ ta" đổi thành "sớm từ giã đi", thật vô lý chẳng thông chút nào. Phải giữ ba chữ "mặc kệ ta", thì hai chữ "theo duyên" mới không bị rớt mất ý.】**

Bảo Ngọc nghe xong, thích quá, vỗ đùi vẽ vòng (ra bộ tâm đắc), khen ngợi không thôi, lại khen Bảo Thoa không sách nào không biết. Lâm Đại Ngọc nói: "Cứ yên mà xem hát đi, chưa hát *Sơn Môn* mà anh đã *Trang Phong* (giả điên) rồi." ***ndlr: Trang Phong là vở diễn tích Uất Trì Kính Đức đời Đường giả điên. Đại Ngọc chơi chữ theo lối "song quan" (một câu hai nghĩa) để giễu Bảo Ngọc đang ra bộ cuồng nhiệt tán thưởng*** **【庚夾 Thú đến cực! Xưa nay miệng lưỡi lanh lợi không gì hơn con hát. Câu pha trò này, đến con hát cũng chẳng thể nhanh nhạy mà nắm được cái thú như thế — đáng gọi là người tài trăm khéo. Một đoạn lộ rõ ý ghen [của Đại Ngọc].】** Nói khiến Tương Vân cũng cười. Thế rồi mọi người xem hát.

Đến khuya tan tiệc, Giả mẫu rất yêu đứa đóng vai nữ (tiểu đán) và một đứa đóng vai hề (tiểu sửu), bèn sai dắt vào, nhìn kỹ càng thấy thật đáng thương. **【庚夾 Là điều nghĩ trong lòng, trong mắt Giả mẫu.】** Hỏi tuổi, đứa vai nữ mới

mười một, đứa vai hề mới lên chín, mọi người thở than một hồi. Giả mẫu sai lấy thêm thịt, quả cho hai đứa, lại thưởng riêng hai quan tiền. Phượng Thư cười: "Thằng bé này hóa trang lên trông giống hệt một người, 【庚 側 Rõ ràng cố ý không cho ai nói toạc ra.】 các người có nhận ra không?" Bảo Thoa trong bụng cũng biết, chỉ cười không chịu nói. 【庚 夾 Bảo Thoa là thế.】 Bảo Ngọc cũng đoán ra, cũng không dám nói. 【庚 夾 Hai chữ "không dám", diệu.】 Sử Tương Vân tiếp luôn, cười nói: "Trông giống hệt dáng cô Lâm." 【庚 夾 Tính bộc trực, lòng nghĩ sao nói vậy, không có gì là không thể nói ra.】 【庚 側 Việc gì cũng có thể nói thẳng với người, chẳng giấu giếm.】 【庚 眉 Hai nàng Tương Vân, Thám Xuân, đúng là cái tính "việc gì cũng có thể nói thẳng với người". Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 Bảo Ngọc nghe vậy, vội liếc Tương Vân một cái, đưa mắt ra hiệu. Mọi người nghe câu ấy, đều để ý nhìn kỹ, rồi cười ầm lên, bảo quả nhiên không sai. Lát sau tiệc tan.

Đêm ấy, lúc Tương Vân thay áo, bèn sai Thúy Lũ mở gói hành lý ra thu xếp, gói ghém cả lại. Thúy Lũ nói: "Vội gì, đợi đến ngày đi hẵng gói cũng chưa muộn." Tương Vân nói: "Sáng sớm mai về sớm. Ở đây làm gì? — Xem nét mặt người ta, ra ý tứ gì đâu!" 【庚 夾 Đây là giận thật, không như cái giận của Tần nhi (Đại Ngọc), nhưng là trách oan Bảo Ngọc. Tuy vậy cũng không thể không giận.】 Bảo Ngọc nghe câu ấy, vội chạy lại kéo nàng: "Em ngoan, em trách oan tôi rồi. Em Lâm là người hay chấp. Người khác rõ ràng biết mà không chịu nói ra, cũng đều vì sợ cô ấy giận. Ngờ đâu em vô ý buột mồm nói toạc ngay, cô ấy há chẳng giận em? Tôi sợ em làm mất lòng cô ấy nên mới đưa mắt ra hiệu. Bây giờ em lại giận tôi, chẳng những phụ lòng tôi, mà còn làm tôi tủi thân. Nếu phải là người khác, dù họ có làm mất lòng cả mười người, thì can gì đến tôi?" Tương Vân hất tay: "Cái giọng văn hoa khéo léo ấy đừng hòng lừa tôi. Tôi vốn chẳng bì được với cô Lâm nhà anh; người khác nói cô ấy, đem cô ấy ra đùa cũng được, chỉ riêng tôi nói là có lỗi ngay. Tôi vốn chẳng đáng nói cô ấy. Cô ấy là tiểu thư chủ nhà, tôi là phận con hầu đầy tớ, làm mất lòng cô ấy thì không xong!" Bảo Ngọc cuống lên nói: "Tôi vì em mà hóa ra lại thành kẻ có lỗi. Nếu tôi có lòng riêng, 【庚 側 Ngọc huynh (Bảo Ngọc) cuống rồi.】 thì lập tức hóa thành tro, cho muôn người giày xéo!" 【庚 夾 Lời thề nghìn xưa chưa từng nghe, khẩn thiết hết lòng. Lòng Bảo Ngọc lúc này ra sao?】 Tương Vân nói: "Đầu năm tháng giêng, đừng có buông lời bậy bạ. 【庚 側 [Tương Vân] che chở cho Thạch huynh.】 Những lời thề độc, lời tản mạn, lời gàn dở vô ích ấy, để dành nói với cái hạng nhỏ nhen, động một tí là giận, cái người cai quản được anh 【庚 側 Người ấy là ai?】 mà nghe! Đừng để tôi phải nhổ toẹt vào mặt anh." Nói rồi đi thẳng vào buồng trong của Giả mẫu, hậm hực nằm xuống.

Bảo Ngọc chán ngán, lại đến tìm Đại Ngọc. Vừa tới trước ngưỡng cửa, Đại Ngọc đã đẩy chàng ra, đóng sập cửa lại. Bảo Ngọc lại không hiểu ý, đứng ngoài cửa sổ chỉ nuốt giọng gọi "Em ngoan". Đại Ngọc mặc kệ không thèm để ý. Bảo Ngọc buồn rầu cúi đầu tự ngẫm. Tập Nhân sớm đã biết đầu đuôi, lúc này quyết không thể khuyên. 【庚 夾 Bảo Ngọc lúc này hễ khuyên một câu ắt vỡ òa, Tập Nhân biết liệu cơ thật khéo.】 Bảo Ngọc cứ ngây ra đứng đó.

Đại Ngọc tưởng chàng đã về buồng, bèn dậy mở cửa, thấy Bảo Ngọc vẫn còn đứng đó. Đại Ngọc trái lại thấy ngượng, không tiện đóng lại nữa, đành rút mình lên giường nằm. Bảo Ngọc theo vào hỏi: "Việc gì cũng có nguyên cớ; nói ra thì người ta cũng đỡ tủi. Đang yên đang lành tự nhiên lại giận, rốt cuộc vì cớ gì?" Lâm Đại Ngọc cười nhạt: "Hỏi tôi hay nhỉ, tôi cũng chẳng biết vì cớ gì. Tôi vốn là trò cười cho các người — đem tôi ví với con hát để làm trò!" Bảo Ngọc nói: "Tôi có ví em đâu, tôi cũng có cười đâu, sao em lại giận tôi?" Đại Ngọc nói: "Anh còn định ví? Anh còn định cười? Anh không ví không cười, mà còn lợi hại hơn cả kẻ ví kẻ cười kia!" 【庚 側 Đáng gọi là "quan xử mười đường" là vậy.】 *ndlr: "quan xử mười đường" — tục ngữ, ý nói cùng một việc, quan xử kiểu nào cũng có lý của kiểu ấy; tức lời nào của Đại Ngọc cũng có cái lý riêng, không tài nào bắt bẻ.* Bảo Ngọc nghe nói, chẳng biết phân trần thế nào, lặng thinh không một tiếng. 【庚 夾 Sao lại không có lời nào để biện bạch? Thật khiến người ta không hiểu nổi. Đoạn trước, khi Tương Vân vừa đến, trong thiên "lời ngay dẹp thói ghen" (hồi 20), Tần (Đại Ngọc) và Ngọc (Bảo Ngọc) đấu khẩu, sau thu lại ở đoạn "cái áo khoác", ta đã ghi chú là không hiểu nổi. Nay ngẫm lại:

đem lòng mình, thân mình mà đặt vào lòng Ngọc với Tần, thì hiểu thấu rõ ràng, bằng không thì chẳng tài nào hiểu được. Thân không phải Bảo Ngọc thì còn có biện có đáp; nếu là Bảo Ngọc thì lại chẳng thể biện chẳng thể đáp. Vì sao? Tất cả phải đặt mình vào lòng hai người ấy mà nghĩ mới ra.】【庚 眉 Sách này những áng văn như thế rất nhiều, không kể xiết; cái cơ trí thần tứ ấy là từ thiên bẩm mà có. Cái chỗ ngọn bút lông tả khẩu khí con người, truyền thần nhập phách, sao chẳng khiến người ta vỗ án khen kỳ kêu tuyệt! Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 Đại Ngọc lại nói: "Khoản ấy còn tha được. Nhưng sao anh lại đưa mắt ra hiệu với con Vân? Anh để bụng cái gì? Chẳng phải anh cho rằng nó đùa với tôi là tự hạ thấp thân nó xuống à? Nó là tiểu thư nhà công hầu, tôi là con hầu nhà nghèo; nó đùa với tôi, ngộ tôi cãi lại, chẳng hóa ra nó tự chuốc lấy cái nhục bị người ta khinh sao? Có phải cái ý ấy không? Đó cũng là hảo tâm của anh, chỉ có điều người kia lại chẳng nhận cái tình tốt ấy, cũng giận lây luôn.【庚 夾 Tần nhi (Đại Ngọc) tự biết Vân nhi (Tương Vân) giận, dụng tâm thật sâu!】 Anh lại đem tôi ra làm cái tình, lại bảo tôi nhỏ nhen,【庚 夾 Tần nhi lại nghe được [cả câu ấy], dụng tâm thật sâu!】 động tí là giận. Anh lại sợ nó làm mất lòng tôi để tôi giận nó. Tôi giận nó thì can gì đến anh? Nó làm mất lòng tôi thì lại can gì đến anh?"【庚 夾 Hỏi thì đúng đến cực, nhưng chưa chắc lòng đã thuận theo. Nếu quả làm được như thế, thì cái chết yểu vì cạn nước mắt [của Đại Ngọc] ngày sau đã hóa thành hư không, mà trên đời cũng chẳng còn bộ *Hồng Lâu Mộng* này nữa.】【庚 眉 Tài thần chăng, tài quỷ chăng? Văn tứ đến đây là tột cùng rồi. Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt.】 Bảo Ngọc nghe nói, mới biết câu nói nhỏ với Tương Vân vừa rồi nàng cũng nghe thấy cả. Ngẫm lại mình vốn vì hai người họ, sợ sinh hiềm khích giận nhau mới đứng ra giàn hòa, không ngờ hòa giải chẳng thành, lại đâm ra hứng cả hai phía chê trách. Đúng như trong kinh *Nam Hoa* hôm trước xem có câu: "Người khéo nhọc xác, người khôn lo phiền, kẻ bất tài chẳng cầu chi, ăn no rồi rong chơi, phiêu dạt như chiếc thuyền không buộc"; lại có câu: "Cây trên núi tự rước lấy búa rìu,【庚 夾 Theo nguyên chú [Trang Tử]: "Sơn mộc (cây trên núi) là cây sơn. Nhựa cây tự tiết ra, há phải người sai khiến? Nên nói là 'tự khấu' (tự rước họa), ý là tự làm hại lẫn nhau."】 suối nguồn tự chuốc lấy vơ vét" v.v.【庚 夾 Suối nguồn vị ngọt, nên người ta mới tranh nhau lấy, tự rước lấy cạn khô — cũng cùng một ý với "sơn mộc", đều ngụ cái hại của trí khôn, thông minh, lắm hiểu biết ở con người. Đoạn trước nói [Bảo Ngọc] vô tình đọc *Nam Hoa Kinh*, chẳng qua lúc giận Tập Nhân, buồn chán quá đỗi, tình cờ lấy ra giải khuây thôi. Ai ngờ dùng vào hôm nay, lại có cái công lớn "đại giải ngộ, đại tỉnh mê". Kẻ tầm thường ngoài chợ thấy thế ắt nói: hôm trước đọc là thiên ngoại *Khư Khiếp* *ndlr: Khư Khiếp — một thiên trong phần ngoại thiên sách Trang Tử*, sao hôm nay lại biết bấy nhiêu thiên? Vậy chẳng lẽ lúc ấy chỉ đọc được mấy câu thiên ngoại thôi sao? Ngẫm lẽ ra, hẳn là [Bảo Ngọc] đã lặng lẽ đọc qua mấy thiên rồi, vừa đến phần ngoại thiên, nên tình cờ chạm đúng cái cơ ấy mà viết tiếp. Nếu bảo chỉ đọc mấy câu ấy rồi viết tiếp, thì hóa ra lòng Bảo Ngọc lúc ấy là cố ý viết nối Trang Tử, chứ chẳng phải lúc giải buồn tình cờ viết tiếp. Lại có kẻ thấy đoạn viết nối trước bèn chê "viết nối chẳng thông", càng đáng cười hơn. Thử nghĩ: Bảo Ngọc tuy ngốc, há lại có bụng cố ý đua tài tranh hơn với cụ Trang (Trang Tử) ư? Vả lại Bảo Ngọc từ thuở lọt lòng, cái thân cái lòng này lo ứng xử với bao nhiêu cô gái còn chẳng xuể, biết bao việc hữu ích sẵn trước mắt còn chưa rảnh mà làm, há bỗng dưng lại để tâm vào đám lời lẽ mục nát cặn bã ấy? Đủ biết ngoài chốn khuê các ra, chẳng có việc gì là Bảo Ngọc cố ý đặt lòng làm ra cả. Lớn thì như trời đất âm dương, nhỏ thì như công danh thịnh suy, cho đến ngâm thơ gọt câu, thảy đều là tùy hứng chạm tình. Tình cờ được, chẳng mừng; mất đi, chẳng buồn. Nếu cho là cố ý, thì lầm rồi. Cứ xem văn đề vịnh ở vườn Đại Quan, đã là những câu, những việc đắc ý nhất đời rồi, vậy mà rốt cuộc cũng chẳng thấy ngâm thêm câu nào, đề thêm việc nào nữa — cứ thế mà suy thì rõ. Sau rồi mới biết đêm trước [Bảo Ngọc] vô tình thuận tay rút lấy một quyển Trang Tử, lại đang chếnh choáng hơi men, nỗi sầu thương lặng lẽ trong lòng, thuận tay chẳng kể hay vụng, qua loa viết nối một đoạn mà thôi. Giả sử thuận tay rút phải một quyển ca từ thời nay, hoặc như các tích quê mùa nhảm nhí "Chung Vô Diệm phó hội", "Tề thái tử chạy nước" *ndlr: tên các vở/tích tuồng dân dã thông tục thời ấy*, thì ắt cũng viết nối vào đấy thôi. Người xem thử xem lời phê này, rồi sẽ thấy ta nói không sai. Cho nên điều đáng tiếc là: đêm ấy lại không vớ phải vở truyền kỳ *Sơn Môn*. Giả sử có *Sơn Môn* để trên án, lúc ấy vớ trúng, thì lại chẳng biết sau khúc *Ký Sinh Thảo* [Bảo Ngọc] sẽ viết nối ra những thứ ngữ lục "siêu phàm nhập thánh, đại giác đại ngộ" đến thế nào nữa. ◇ Đại Ngọc cả đời lầm vì chữ "thông minh", Bảo Ngọc lầm vì chữ "đa sự" (lắm chuyện). Đa sự ở đây là chuyện của tình, không phải chuyện đời. Đa tình mà gọi là đa sự, cũng là theo bút pháp Trang Tử mà ra — ấy là ta cũng thiên lệch rồi, đáng cười. A Phượng (Phượng Thư) lầm vì tâm cơ, Bảo Thoa lầm vì học rộng, Tương Vân lầm vì tự ái, Tập Nhân lầm vì hiếu thắng — thảy đều không nhảy ra ngoài lời cụ Trang được, bi thương thay! Viết thêm.】 Vì thế càng nghĩ càng thấy chán. Ngẫm lại kỹ: trước mắt mới chỉ có hai

người này, mà mình còn chưa thu xếp cho ổn thỏa, thì mai sau còn định làm gì? 【庚 夾 Xem chỉ một nét bút này, viết Bảo Ngọc nào có để tâm gì đến đường đời. Ý nói: ngay đám son phấn chốn khuê phòng còn chưa lo cho trọn vẹn được, thì hơi đâu mà tầm thường vọng tưởng trị đời, đối nhân xử thế? Coi chốn khuê các tự nhiên như trò trẻ con, coi đường đời như hùm sói — ai bảo chẳng phải vậy?】 Nghĩ tới chỗ ấy, cũng chẳng cần phân trần đáp lại, tự quay mình về buồng. 【庚 夾 Tần nhi (Đại Ngọc) nói "can gì đến anh", Bảo Ngọc qua một phen như thế thì nói "can gì đến ta" cũng được. Miệng tuy chưa thốt ra, lòng đã ngộ rồi, chỉ e không bền lâu. Nếu giữ mãi được cái niệm ấy, thì đã chẳng có bộ sách này. Hãy xem văn dưới xoay chuyển ra sao.】 Lâm Đại Ngọc thấy chàng đi rồi, biết là chàng nghĩ lại thấy chán, tức khí bỏ đi, một câu cũng chẳng buồn nói, bất giác càng thêm tức, 【庚 夾 Chỉ một câu này lại khơi lên sóng gió. Đi thì đi, đến thì đến, còn giận gì nữa? Chung quy là chẳng dứt nổi cái "ruột nghiệt" (lòng vương nợ tình) ấy, chẳng quên nổi cái "mầm họa" ấy — vừa là không mà lại là có vậy.】 bèn nói: "Lần này đi, suốt đời cũng đừng đến nữa, cũng đừng nói chuyện nữa!"

Bảo Ngọc không để ý đến câu ấy, 【庚 夾 Đây là chỗ lòng nguội lạnh đến cực, ngày sau sẽ ra sao?】 về buồng nằm vật ra giường, chỉ trừng trừng mắt. Tập Nhân biết rõ đầu đuôi, không dám nói ngay, 【庚 夾 Hễ nói ra một câu ắt vỡ òa.】 【戚 夾 Hễ nói ra là giận ngay.】 đành mượn chuyện khác để gỡ, nhân nói: "Hôm nay xem hát rồi, lại còn dắt dây thêm mấy ngày hát nữa. Thế nào cô Bảo cũng phải mời đáp lễ." Bảo Ngọc cười nhạt: "Cô ấy đáp hay không, can gì đến ai." 【庚 夾 Áng văn cực lạ cực thần. Hai chữ "can gì" này vẫn là nối với hai chữ "can gì" trong lời Tần nhi (Đại Ngọc) ở đoạn gần trên. Lời ở đoạn trên rốt cuộc vẫn để bụng, mà lại trút ra trên người Bảo Thoa. Người vốn thân thiết chỉ có Tần (Đại Ngọc), Vân (Tương Vân), nay vì họ mà còn để bụng thế này, huống chi với kẻ vốn không hợp ý thì có gì mà chẳng nói thẳng? Tình, lý, bút mực — không gì là không trọn vẹn.】 Tập Nhân thấy câu nói không giống khẩu khí mọi ngày, bèn lại cười: "Sao lại nói thế? Đang yên lành đầu năm tháng giêng, mẹ con chị em đều vui vẻ cả, sao anh lại ra cái dạng này?" Bảo Ngọc cười nhạt: "Mẹ con chị em họ vui hay không, cũng chẳng can gì đến tôi." 【庚 夾 Trước nhắc Bảo Thoa, sau nhắc đến mọi người — đều là cái "họa" từ một mình Tần (Đại Ngọc) lan độc ra cả mọi người. Lòng Bảo Ngọc thực ra chỉ có mỗi một Tần thôi sao?】 Tập Nhân cười: "Họ đã hòa nhã, anh cũng hòa nhã, chẳng phải mọi người cùng vui vẻ với nhau hay sao?" Bảo Ngọc nói: "Cái gì là «mọi người cùng nhau»? Họ có «mọi người cùng nhau», còn tôi thì «trần trùi trụi, đi về không vướng víu»." 【庚 夾 Vỗ án kêu hay! Đến câu này bật ra, chư Phật phương Tây cũng phải đến nghe tiếng "bổng hát" này *ndlr: bổng hát — lối thiền sư dùng gậy đánh hoặc quát thét để cảnh tỉnh đệ tử, khiến bừng ngộ*, tham cứu pho ngữ lục này.】 Nói đến câu ấy, bất giác rơi nước mắt. 【庚 夾 Vẫn là vì trong lòng chưa sạch, chưa dứt, chém chẳng đứt vậy.】 Tập Nhân thấy quang cảnh ấy, không chịu nói nữa. Bảo Ngọc ngẫm kỹ cái ý vị câu ấy, bất giác khóc òa lên, 【庚 夾 Đây là "quên cơ tâm, đại ngộ", cái mà người đời gọi là điên khùng đấy.】 trở mình ngồi dậy, đến án thư cầm bút viết ngay một bài kệ rằng:

> Người chứng, ta chứng, lòng chứng, ý chứng.
> Đã không có chứng, mới gọi là chứng.
> Không có gì chứng, mới là chỗ đứng. 【庚 夾 Đã ngộ đã giác, là bài kệ hay rồi. ◇ Bảo Ngọc ngộ thiền cũng do tình, đọc sách cũng do tình, đọc Trang Tử cũng do tình. Đáng cười.】 *ndlr: bài kệ viết theo giáo lý nhà Phật; "chứng" là chứng ngộ, chứng đắc đạo quả. Đại ý: mọi sự ấn chứng (người, ta, lòng, ý) đều thừa; đến chỗ "không gì để chứng" mới là chỗ đứng chân thật.*

Viết xong, tuy mình đã hiểu, nhưng sợ người xem không hiểu, 【庚 夾 Tự ngộ thì tự liễu (tự dứt), cần gì người khác cũng hiểu? Đó chính là [dấu hiệu] vẫn chưa phải chính giác đại ngộ.】 nhân đó cũng điền thêm một khúc *Ký Sinh Thảo*, viết sau bài kệ. 【庚 夾 Ở đây lại viết nối khúc *Ký Sinh Thảo*. Lời phê trước ta nói chưa từng thấy đoạn viết nối, nay lại thấy, thật là cái may ngoài ý muốn. Bởi đêm trước [đọc] Trang Tử là "đạo ngộ" (ngộ theo Đạo gia), hôm nay là "thiền ngộ" (ngộ theo nhà Phật) — áng văn như hoa trời rắc tản mạn.】 Tự mình lại đọc một lượt, thấy lòng không còn vướng bận, trong dạ tự đắc, bèn lên giường ngủ. 【庚 夾 Đêm trước đã ngộ, đêm nay lại ngộ, hai lần trở mình mà vẫn chẳng thoát ra được, nên cả đời sa đọa chẳng nên gì. [Tác giả] không viết ra lời khúc ấy

thế nào, mà để dành mượn mắt Bảo Thoa viết ra — ấy là cách thu xếp chuyển mạch văn.】 Ai ngờ Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc lần này đi một cách quả quyết, bèn lấy cớ tìm Tập Nhân, đến xem động tĩnh. 【庚 夾 Việc này hà tất? Chung quy vì "dao tuệ" (lưỡi gươm trí tuệ) chưa sắc, chưa chém được "rồng độc" (vọng niệm, dục tâm) đó thôi. Đại để đều thế cả, than ôi!】 Tập Nhân cười đáp: "Đã ngủ rồi." Đại Ngọc nghe nói, định về. Tập Nhân cười: "Cô hãy đứng lại, có một tờ giấy, xem thử viết những gì." Nói rồi khẽ lấy khúc từ và bài kệ vừa rồi đưa cho Đại Ngọc xem. Đại Ngọc xem xong, biết là Bảo Ngọc nhất thời cảm xúc bực tức mà viết, bất giác vừa buồn cười vừa đáng thương, 【庚 夾 Là người có "thiện tri giác" (căn lành biết tỉnh). Sao không nhân dịp này mọi người cùng nhau khai ngộ, cùng chứng quả thượng thừa, mà lại cam tâm sa đọa xuống bến mê?】 bèn bảo Tập Nhân: "Viết đùa thôi, chẳng can hệ gì." 【庚 夾 Đại Ngọc nói "chẳng can hệ gì", thì ngày sau ắt chẳng can hệ gì thật. ◇ Ta vốn sợ Tần (Đại Ngọc), Ngọc (Bảo Ngọc) từ đây mà ngộ đạo, thì hết văn hay để xem. Không ngờ Tần nhi xem chuyện ấy dửng dưng, lại nói "chẳng can hệ gì", đủ biết Bảo Ngọc chưa ngộ được. Lòng ta hơi yên. Bởi mọi hành vi cả đời Bảo Ngọc, Tần (Đại Ngọc) biết rõ nhất, nên ta nghe lời nàng thì tin lại càng tin, chẳng cần đợi chính Bảo Ngọc chứng thực rồi mới tin. ◇ Ta nói sợ hai người ấy một khi ngộ đạo thì hết văn hay để xem, nhưng để khuây lòng ta, để sáng mắt ta, ta lại mong hai người ấy mãi mãi đắm chìm bến mê, sinh ra nghiệp chướng — lòng ta thật bất công quá. Người đời nói kẻ "hại người lợi mình", thì cái ước nguyện này của ta đúng là vậy. Thử ngẫm mà xem, đáng bật cười. Nay tự bày ra đây, cũng để người đời sau cười một trận, giúp vui cho lúc trước chén trà sau chén rượu. Mà từ nay về sau trong trời đất há chẳng thêm một câu chuyện vui sao? Phàm sách đều nên đọc như chuyện vui mà đọc, thì cái lý của nó tự sáng, cái thú của nó tự được.】 Nói rồi cầm về buồng, cùng Tương Vân xem chung. 【庚 夾 Lại chẳng hề rạn nứt giận hờn với Tương Vân — thú vị!】 Hôm sau lại đưa Bảo Thoa xem. Bảo Thoa xem khúc từ ấy 【庚 夾 Mượn từ trong mắt Bảo Thoa [mà viết ra], chính là chỗ then chốt lớn.】 rằng:

> Không phải ta, vốn chẳng phải người,
> Theo ai nhưng chẳng hiểu là ai.
> Tha hồ đi lại không vướng mắc,
> Mênh mông sao phải buồn lo mừng,
> Lao xao sao phải nói thân sơ.
> Trước đây lận đận bởi duyên gì,
> Đến nay ngoảnh lại nghĩ thật là vô vị! 【庚 夾 Xem khúc từ này, thử nghĩ: giá ngày ấy tác giả phát nguyện không viết bộ sách này, mà quyết chí đi soạn tuồng (truyền kỳ), thì lại chẳng biết sẽ có những từ khúc tuyệt diệu đến thế nào nữa.】

Xem xong, lại xem bài kệ, lại cười: "Người này tỉnh ngộ rồi đây. Đều tại tôi không phải, đều tại hôm qua một khúc hát của tôi mà gợi ra. Mấy thứ sách đạo, cơ thiền này dễ làm người ta đổi tính nhất. 【庚 夾 Vỗ án kêu tuyệt! Đây mới là pho ngữ lục "đại ngộ triệt để", không phải Bảo khanh (Bảo Thoa) thì chẳng ai bàn được điều này.】 Mai kia mà anh ấy đem mấy lời điên này ra nói cho ra thật, lúc nào cũng ôm cái ý ấy, thì đều là từ một khúc hát của tôi mà ra, tôi thành kẻ đầu têu mất rồi." Nói đoạn, bèn xé vụn tờ giấy, đưa cho bọn a hoàn, bảo: "Mau đốt đi." Đại Ngọc cười: "Đừng xé, để tôi hỏi anh ấy. Các chị theo tôi, bảo đảm bắt anh ấy bỏ cái ý si mê tà vạy này đi."

Ba người quả nhiên cùng sang buồng Bảo Ngọc. Vừa vào, Đại Ngọc liền cười: "Bảo Ngọc, tôi hỏi anh: quý nhất là «bảo», bền nhất là «ngọc». Anh có gì là quý? Anh có gì là bền?" 【庚 夾 Vỗ án kêu tuyệt! Đến bậc đại hòa thượng đến đáp cái "cơ phong" (câu vấn thiền sắc bén) này, e cũng không đáp nổi. Ngoài Tần nhi (Đại Ngọc) ra, không người thứ hai nào có cái "linh tâm tuệ tính" (lòng linh, tính sáng) ấy.】 Bảo Ngọc tịt không trả lời được. Ba người vỗ tay cười: "Ngu ngốc thế này mà còn tham thiền!" Đại Ngọc lại nói: "Câu cuối bài kệ của anh: «Không có gì chứng, mới là chỗ đứng», cố nhiên là hay rồi, nhưng cứ ý tôi thì vẫn chưa trọn. Tôi xin nối thêm hai câu nữa ở sau." Bèn đọc: "Không còn chỗ đứng, mới thật sạch trong." 【庚 夾 Vỗ án kêu tuyệt! Đây lại sâu thêm một tầng. Cũng như tục ngữ nói: "Năm ngoái nghèo, còn cắm được mũi dùi; năm nay nghèo, đến mũi dùi cũng không." Cùng một lẽ ấy.】 Bảo Thoa nói: "Đúng là phải thế mới ngộ thấu. Xưa kia, vị tổ thứ sáu của Nam

Tông là Huệ Năng, 【庚 眉 Dùng [điển] thỏa đáng đến cực!】 mới đầu đi tìm thầy đến Thiều Châu, nghe nói tổ thứ năm Hoằng Nhẫn ở Hoàng Mai, bèn vào làm hỏa đầu tăng (sư nấu bếp). Tổ thứ năm muốn tìm người nối pháp, bảo các đồ đệ mỗi người làm một bài kệ. Sư thượng tọa Thần Tú nói: «Thân là cây bồ đề, lòng như đài gương sáng, phải luôn lau chùi, đừng để dính bụi trần.» Bấy giờ Huệ Năng đang giã gạo dưới bếp, nghe bài kệ ấy, nói: «Hay thì hay thật, nhưng trọn thì chưa trọn.» Rồi tự đọc một bài kệ: «Bồ đề vốn chẳng phải cây, gương sáng cũng chẳng phải đài, xưa nay không một vật, chỗ nào dính bụi trần?» Tổ thứ năm bèn đem áo bát truyền cho Huệ Năng. 【庚 夾 Ra từ [Lục tổ] *Ngữ Lục*. Tổng thể là viết Bảo khanh (Bảo Thoa) học rộng xem nhiều, hơn hẳn các bậc tài tử; còn Tần nhi (Đại Ngọc) thì thông tuệ linh trí, không phải do sức học mà nên — đều là những người tuyệt thế vô song. Bảo Ngọc sao chẳng thẹn chết được!】 Bài kệ hôm nay cũng cùng ý ấy. Chỉ có điều cái câu cơ phong vừa rồi vẫn chưa kết thúc trọn vẹn, thế mà đã buông tay được sao?" Đại Ngọc cười: "Lúc nãy không đáp được tức là thua rồi, bây giờ có đáp được cũng chẳng lạ gì. Chỉ có điều từ nay trở đi không được bàn thiền nữa. Ngay đến những điều hai chúng tôi biết, hiểu, anh còn chưa biết chưa hiểu, mà còn đòi tham thiền!" Bảo Ngọc tự cho mình đã giác ngộ, không ngờ chợt bị Đại Ngọc hỏi một câu không đáp được, Bảo Thoa lại dẫn cả «Ngữ Lục» ra, đều là những điều thường ngày chẳng thấy họ giỏi giang thế. Tự nghĩ một lúc: «Hóa ra họ tri giác trước ta, mà còn chưa giải ngộ, ta nay hà tất tự chuốc lấy khổ não.» 【庚 眉 Trước lấy Trang Tử làm đoạn dẫn, nên [Bảo Ngọc] tình cờ viết nối. Lại mượn một bài thơ của Tần nhi (Đại Ngọc) để bác bẻ qua loa, lại không viết rõ kết cục, tưởng đã lừa được quý độc giả. Hồi này dùng bao nhiêu là khúc chiết: vẫn lấy Lão–Trang dẫn ra một bài kệ, rồi viết nối thêm một khúc *Ký Sinh Thảo*, đáng gọi là đại giác đại ngộ rồi. Cứ thế mà nối lên "quả vị" (đắc đạo thành chính quả) thì về sau hết sách để viết. Vậy mà lại nhẹ nhàng dùng một câu cơ phong của Đại Ngọc hỏi vặn, viết nối thêm hai câu kệ, lại dùng chuyện Bảo Thoa kể vấn đáp giữa Ngũ tổ và Lục tổ với hai bài kệ thật, khiến Bảo Ngọc không lời nào đáp được — vẫn đem một bậc "đại thiện tri thức" (người giác ngộ lớn), rốt cuộc vẫn không nhảy ra khỏi bàn tiên ảo của Cảnh Ảo (sổ định mệnh ở hồi 5), để viết tiếp mấy hồi sách sau. Thật có cái thế "rồng bơi" biến hóa khôn lường của bậc cơ tâm — sao chẳng kêu tuyệt cho được? Vả lại là điều xưa nay trong tiểu thuyết muôn vàn lần chẳng viết tới. Đêm đông Kỷ Mão.】 Nghĩ rồi bèn cười: "Ai tham thiền đâu, chẳng qua nói đùa một lúc thôi mà." Nói rồi, bốn người vẫn lại như cũ. 【庚 夾 Nhẹ nhàng gạt bỏ đi. Ba chữ "lòng khó sạch" quả không sai.】

Chợt có người báo: Nương nương (Nguyên phi) sai người mang ra một câu đố đèn, bảo mọi người cùng đoán; ai đoán được thì mỗi người cũng làm một câu dâng vào. Bốn người nghe nói vội đi ra, đến buồng trên của Giả mẫu, chỉ thấy một thái giám nhỏ cầm một chiếc đèn lụa trắng bốn góc bằng phẳng, làm riêng cho việc đố đèn, trên đã có sẵn một câu, mọi người tranh nhau xem, đoán loạn cả lên. Thái giám nhỏ lại truyền dụ: "Các vị tiểu thư đoán được thì đừng nói ra, mỗi người chỉ lặng lẽ viết vào giấy, niêm phong cả lại đệ vào cung, nương nương sẽ tự nghiệm đúng sai." Bọn Bảo Thoa nghe vậy, lại gần xem, là một bài thơ thất ngôn tứ tuyệt, chẳng có gì mới lạ; ngoài miệng không khỏi khen ngợi, chỉ kêu khó đoán, cố ý làm ra vẻ nghĩ ngợi, kỳ thực vừa nhìn đã đoán được ngay. Bọn Bảo Ngọc, Đại Ngọc, Tương Vân, Thám Xuân 【庚 夾 Chỗ này hé lộ Thám Xuân ra, chính là lối "rắn cỏ vạch tro" (đầu mối ẩn mờ gài sẵn), để văn sau không đột ngột.】 *ndlr: "rắn cỏ vạch tro" — thuật ngữ tả cách gài đầu mối thấp thoáng ẩn hiện xuyên suốt câu chuyện, như vệt rắn bò trên cỏ, vạch tro mờ trên đất.* bốn người cũng đều giải được, mỗi người lặng lẽ viết hồi lâu. Lại cho gọi cả Giả Hoàn, Giả Lan đến, mỗi người đều ngầm dốc tâm cơ ra đoán, 【庚 夾 Viết ra quang cảnh người đoán câu đố. Xem [tác giả] cố ý đặt ngay sau hai lần "thiền cơ", lại viết ra cái "cơ tâm cơ sự" (chuyện đua trí toan tính) này, đủ thấy dụng ý sâu xa đến cực.】 viết vào giấy. Sau đó mỗi người chọn một vật làm thành một câu đố, viết chữ chân ngay ngắn, treo lên đèn.

Thái giám đi rồi, đến chiều ra truyền dụ: "Câu nương nương ra lúc trước, mọi người đều đoán trúng cả, chỉ có cô Hai và cậu Ba là đoán sai. 【庚 夾 Là Nghênh Xuân với Giả Hoàn vậy. Đan xen có phép tắc.】 Câu các vị tiểu thư làm cũng đều đoán cả rồi, không biết có đúng không." Nói rồi cũng đem những câu viết ra. Có câu đoán trúng, có câu đoán không trúng, đều nói bừa là đoán trúng. Thái giám lại đem những đồ ban thưởng tặng cho người đoán trúng, mỗi người

một ống đựng thơ chế trong cung, 【庚 夾 Ống thơ là vật đeo bên mình, để khi tình cờ nghĩ ra được câu thơ thì chép vội cất tạm vào đó, về đến bên cửa sổ khỏi quên mất. Có cái làm bằng ngà nhuộm đỏ, có cái khắc từ bột hương, có cái làm bằng lụa trơn, không nhất loạt — nghĩ ra cũng là vật lạ, [ta] trước nay chưa từng biết.】 một cây chổi tre đánh trà, 【庚 夾 Chẻ tre như cái chổi, để cọ sạch cặn bám trong đồ pha trà. ◇ Hai thứ vật ấy thật nhỏ nhặt mà thật thanh nhã.】 chỉ có Nghênh Xuân, Giả Hoàn hai người là không được. Nghênh Xuân cho là chuyện đùa vui nhỏ nhặt, chẳng để bụng, 【庚 夾 Đúng là tiểu thư nhà gia thế.】 còn Giả Hoàn thì thấy cụt hứng. Lại nghe thái giám nói: "Câu cậu Ba ra không thông, nương nương cũng không đoán, bảo tôi mang về hỏi cậu Ba là cái gì." Mọi người nghe nói, đều đến xem hắn làm cái gì, viết rằng:

> Anh Cả có những tám sừng,
> Anh Hai chỉ có hai sừng mà thôi.
> Trên giường anh Cả ngồi chơi,
> Cửa buồng chồm chỗm anh Hai thích ngồi. 【庚 夾 Đáng bật cười, đúng là câu đố của cậu Hoàn (Giả Hoàn). ◇ Các vị chớ cười, khổ cho tác giả phải mô phỏng (bắt chước giọng ngớ ngẩn ấy).】

Mọi người xem xong, cười rộ lên. Giả Hoàn đành nói với thái giám: "Một câu là cái gối, một câu là đầu con thú [trên nóc nhà]." 【庚 夾 Cũng tài tình cho hắn thật, nghĩ đâu ra thế?】 Thái giám ghi lại, uống nước rồi về.

Giả mẫu thấy Nguyên Xuân hứng thú như vậy, mình lại càng vui, bèn sai làm gấp một cái đèn bình phong nhỏ xinh tinh xảo, đặt ngay giữa nhà, bảo chị em mỗi người lặng lẽ làm câu đố, viết ra dán lên bình phong, rồi sắm sẵn chè thơm, quả ngon cùng các thứ đồ chơi, để thưởng cho người đoán trúng. Giả Chính đi chầu về, thấy Giả mẫu vui, lại nhân giữa tiết xuân, buổi tối cũng sang chiều mẹ cho vui. Bày tiệc rượu quả, sắm đồ chơi, trên nhà treo đèn màu, mời Giả mẫu ngắm đèn vui chơi. Mâm trên là Giả mẫu, Giả Chính, Bảo Ngọc; mâm dưới là Vương phu nhân, Bảo Thoa, Đại Ngọc, Tương Vân; lại một mâm nữa là Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân ba người. Dưới đất các bà già, a hoàn đứng chật. Lý Cung Tài, Vương Hy Phượng hai người một mâm ở gian trong. 【庚 側 Tỉ mỉ.】 Giả Chính không thấy Giả Lan, bèn hỏi: "Sao không thấy cháu Lan?" 【庚 夾 Xem cách [tác giả] hé lộ Giả Chính rất mực yêu quý Giả Lan.】 Bà già dưới đất vội vào gian trong hỏi Lý thị. Lý thị đứng dậy cười đáp: "Cháu nó nói vừa rồi ông không đích thân đến gọi, nên nó không chịu đến." Bà già ra trình lại Giả Chính. Mọi người đều cười: "Thằng bé bướng bỉnh gàn dở trời sinh." Giả Chính vội sai Giả Hoàn cùng hai bà già gọi Giả Lan đến. Giả mẫu cho ngồi bên cạnh mình, bốc hoa quả cho ăn. Mọi người cười nói vui vẻ.

Mọi khi chỉ có Bảo Ngọc nói nhiều bàn rộng, hôm nay có Giả Chính ngồi đó, bèn chỉ vâng vâng dạ dạ. 【庚 夾 Viết Bảo Ngọc là thế. Không phải người nhà thế gia từng chịu sự dạy nghiêm của cha thì quyết chẳng viết nổi câu này.】 Những người khác như Tương Vân tuy là phận nữ nhi yếu đuối chốn khuê phòng, vốn thích chuyện trò, hôm nay có Giả Chính dự tiệc, cũng tự khóa miệng nín thinh. 【庚 夾 Không phải người nhà thế gia từng chịu lời dạy nghiêm minh thì quyết chẳng biết câu này. Viết Tương Vân là thế.】 Đại Ngọc vốn tính lười chung chuyện với người, vốn không chịu nói nhiều. 【庚 夾 Đại Ngọc là thế. Nói nhiều với người ngoài thì nàng không chịu, lẽ nào lại nói nhiều với Bảo Ngọc được sao?】 Bảo Thoa vốn không nói càn động xằng, lúc này cũng thản nhiên như không. 【庚 夾 Xem cách viết Bảo Thoa: vừa từng chịu lời dạy nghiêm minh của cha nghiêm mẹ hiền, lại là tiểu thư phủ thế gia, bản thân lại thiên tính theo lễ hợp khuôn phép — cái hay của ba người trước gom cả vào một mình nàng. Ba người trước vẫn còn có vẻ gượng ép (làm bộ), nên chỉ riêng một mình Bảo Thoa là thản nhiên như không, mà cũng chẳng thấy vượt khuôn ra phép.】 Thành ra mâm tiệc này tuy là cuộc vui nhà thường, lại hóa ra gò bó không vui. 【庚 夾 Không phải bậc công tử nhà thế gia thì quyết chẳng viết tới được điều này. Nghĩ đến những nhà thời nay, mặc cho con cái khóc cười đòi ăn đòi uống, người lớn lại lấy thế làm vui — cái thói vô lễ phi phép ấy, sao mà đến nông nỗi vậy!】 Giả mẫu cũng biết là do có một mình Giả Chính ở

đây mà thành ra thế, 【庚 夾 Câu này lại bổ sung rõ rằng Giả mẫu cũng là tiểu thư nhà thế gia được dạy dỗ nghiêm minh, bằng không thì quyết chẳng nghĩ tới được điều này.】 uống xong ba tuần rượu, liền giục Giả Chính về nghỉ. Giả Chính cũng biết ý Giả mẫu giục mình về, để cho chị em con cháu được vui chơi. Giả Chính vội cười nói: "Hôm nay nghe nói bà bày tiệc đèn xuân, câu đố tao nhã, nên con cũng sắm lễ vật, tiệc rượu, đặc biệt sang dự hội. Sao lòng thương cháu trai cháu gái, lại chẳng ban cho thằng con này lấy nửa phần?" 【庚 夾 Giả Chính là thế, ta cũng phải rơi lệ.】 Giả mẫu cười: "Anh ở đây, chúng nó đều chẳng dám cười nói, hóa ra lại làm ta buồn. Anh muốn đoán câu đố, thì ta đọc một câu cho anh đoán, đoán không trúng là phải phạt đấy." Giả Chính vội cười: "Tất nhiên phải chịu phạt. Nếu đoán trúng thì cũng xin được lĩnh thưởng." Giả mẫu nói: "Cái đó cố nhiên." Nói rồi đọc rằng:

> Con khỉ mình nhẹ đậu ngọn cây. 【庚 夾 Cái gọi là "cây đổ bầy khỉ tan" là vậy.】 *ndlr: "cây đổ bầy khỉ tan" — điềm báo nhà họ Giả một mai suy sụp, người người ly tán; đáp án là "quả vải" — lệ chi đọc gần với ly chi (lìa cành), cũng ngụ ý chia lìa.* (Đố tên một thứ quả.)

Giả Chính biết ngay là quả vải, 【庚 夾 Đúng là câu đố của Giả mẫu.】 bèn cố ý đoán lung tung sang thứ khác, chịu phạt nhiều thứ, rồi sau mới đoán trúng, cũng được Giả mẫu thưởng cho mấy thứ. Sau đó cũng đọc một câu cho Giả mẫu đoán, đọc rằng:

> Mình thì vuông vắn, chất thì cứng rắn.
> Tuy không biết nói, trả lời ắt thưa. 【庚 夾 Hay đến cực! Đúng là câu đố của cụ Giả (Giả Chính), ngầm chứa cả bản thân tổ tông phủ Giả; chữ "tất" (必) giấu chữ "bút" (筆). Diệu đến cực, diệu đến cực!】 *ndlr: đáp án là cái nghiên mực; chơi chữ theo lối chiết tự — "có lời ắt thưa" (有言必應), chữ tất (必) giấu chữ bút (筆), gắn với nghiên mực và việc bút nghiên của tổ tông phủ Giả.* (Đố một thứ đồ dùng.)

Đọc xong, bèn khẽ bảo Bảo Ngọc. Bảo Ngọc hiểu ý, lại khẽ mách Giả mẫu. Giả mẫu nghĩ một lúc, 【庚 側 Đúng thân phận Thái quân (Giả mẫu).】 quả nhiên không sai, bèn nói: "Là cái nghiên mực." Giả Chính cười: "Đến cùng vẫn là bà, đoán phát trúng ngay." Quay đầu bảo: "Mau đem đồ mừng lên." Đám đàn bà dưới đất dạ một tiếng, khay lớn khay nhỏ cùng bưng lên. Giả mẫu xem từng món, đều là những vật mới lạ tinh xảo dùng trong tiết hoa đăng, rất vui, bèn bảo: "Rót rượu cho cha mày." Bảo Ngọc cầm hồ, Nghênh Xuân dâng rượu. Giả mẫu nhân nói: "Anh thử xem trên bình phong kia, đều là chị em chúng nó làm cả, đoán thử cho ta nghe." Giả Chính vâng lời, đứng dậy đến trước bình phong, thấy câu thứ nhất viết rằng:

> Yêu ma hồn vía còn chăng,
> Mình như cuốn lụa, hơi đằng sấm ran.
> Ai nghe thấy cũng hết hồn,
> Ngoảnh đầu nhìn lại tro tàn khói bay. 【庚 夾 Đây là câu đố của Nguyên Xuân. Vừa mới gặp may (được sủng phong quý phi), khốn nỗi tuổi thọ chẳng dài, thật đáng bi thương thay!】

Giả Chính nói: "Đây là cái pháo." Bảo Ngọc đáp: "Đúng." Giả Chính lại xem:

> Trời chuyển, người xoay, lý chẳng cùng,
> Người xoay trời đứng cũng không xong.
> Tại vì tính toán quanh co mãi,
> Mà số âm dương vẫn chửa thông! 【庚 夾 Đây là cảnh ngộ cả đời Nghênh Xuân, tiếc thay chẳng gặp được người chồng tử tế, biết làm sao!】

Giả Chính nói: "Là bàn tính." Nghênh Xuân cười: "Đúng." Lại xem xuống dưới:

> Trẻ con ngửa mặt nhìn trời,
> Thanh minh là tiết dong chơi hợp thì.
> Mỏng manh một sợi du ti,
> Biệt ly đừng có trách gì gió đông. 【庚 夾 Đây là lời sấm Thám Xuân lấy chồng xa. Giá người này không đi xa, thì ngày sau khi việc nhà bại lở, con cháu đã chẳng đến nỗi lưu tán, bi thương thay, đau đớn thay!】

Giả Chính nói: "Đây là cái diều." Thám Xuân cười: "Đúng." Lại xem:

> Kiếp trước long đong ngán phận mình,
> Nghe ca không thích, thích nghe kinh!
> Đừng cho thân đã chìm trong bể,
> Chói lọi còn nguyên chữ tính linh. 【庚 夾 Đây là lời sấm Tích Xuân đi tu làm ni cô. Tiểu thư nhà công hầu mà đến nỗi khoác áo nâu sồng đi xin ăn, sao chẳng bi thương!】 【庚 眉 Từ đây về sau [bản thảo] rách mất, đợi sẽ bổ sung sau.】〔一〕

【庚 [Lời ghi chú] Tạm ghi câu đố Bảo Thoa làm rằng: "Tan chầu ai xách hai tay khói? Bên đàn trong chăn thấy chẳng duyên. Sớm điểm canh chẳng cần gà gáy, năm canh khỏi nhọc nữ tì thêm. Cháy đầu sớm sớm rồi chiều chiều, đốt ruột ngày ngày lại tháng năm. Quang âm thấm thoắt nên trân trọng, mưa gió tối tươi mặc đổi dời." Hồi này chưa viết xong mà [Tào] Tuyết Cần đã mất rồi, than ôi! Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 Giả Chính nói: "Đây là cái đèn đại hải trước cửa Phật." Tích Xuân cười đáp: "Là đèn đại hải."

Giả Chính trong lòng trầm ngâm: "Câu đố nương nương (Nguyên Xuân) làm là cái pháo — thứ nổ một tiếng rồi tan. Câu Nghênh Xuân làm là bàn tính — đập vào là loạn xạ như mớ bòng bong. Câu Thám Xuân làm là cái diều — vật phiêu bạt bay theo gió. Câu Tích Xuân làm là đèn đại hải — một nỗi thanh tịnh cô độc. Nay đang tiết thượng nguyên tốt lành, sao chúng nó đều làm những vật chẳng lành này để chơi vậy?" Trong lòng càng nghĩ càng buồn, vì đang ở trước mặt Giả mẫu, không dám lộ ra sắc mặt, đành gắng gượng xem tiếp xuống. Chỉ thấy phía sau viết một bài thơ thất ngôn luật, lại là của Bảo Thoa làm, bèn đọc rằng:

> Áo chầu đầy khói để ai mang?
> Đàn đấy, chăn đây, luống bẽ bàng.
> Chú lính sớm không cần đếm thẻ,
> Chị hầu đêm cũng biếng thêm hương.
> Vùi đầu trải biết bao hôm sớm,
> Đốt ruột không nài mấy tuyết sương.
> Thấm thoát bóng xuân đà đáng tiếc,
> Kể gì thay đổi cuộc tang thương.

Giả Chính xem xong, trong bụng tự nghĩ: "Vật này thì còn có hạn. Chỉ có điều người nhỏ tuổi thế mà làm ra những lời này, càng thấy chẳng lành, đều không phải hạng người phúc thọ lâu dài." Nghĩ tới đó, càng thấy phiền muộn, ra dáng bi thương, nhân đó cái tinh thần lúc nãy giảm mất tám chín phần mười, chỉ cúi đầu trầm ngâm.

Giả mẫu thấy Giả Chính ra quang cảnh ấy, nghĩ hoặc là ông ta mệt nhọc cũng chưa biết chừng, lại sợ gò bó các chị em không được vui chơi, liền bảo Giả Chính: "Anh không cần đoán nữa, về nghỉ thôi. Để chúng ta ngồi thêm một lúc, rồi cũng tan." Giả Chính nghe câu ấy, vội vâng mấy tiếng "dạ", lại gắng gượng mời Giả mẫu thêm một tuần rượu, rồi

mới lui ra. Về đến buồng cứ ngẫm nghĩ, trằn trọc trở mình mãi khó ngủ, bất giác buồn thương cảm khái, không nhắc tới nữa.

Lại nói Giả mẫu thấy Giả Chính về rồi, bèn bảo: "Bây giờ các cháu cứ thỏa thích vui chơi đi." Lời chưa dứt, đã thấy Bảo Ngọc chạy đến trước cái đèn bình phong, chỉ trỏ khua tay, luôn mồm bình phẩm: câu này chỗ này không hay, câu kia đố không khớp, hệt như con khỉ sổ xích. Bảo Thoa bèn nói: "Cứ ngồi như lúc nãy, mọi người chuyện trò cười nói, chẳng nhã nhặn hơn sao." Phượng Thư từ gian trong vội chạy ra nói chen: "Cái hạng người như chú, thì phải để ông mỗi ngày bắt không rời nửa bước mới được. Vừa rồi tôi quên mất, sao không trước mặt ông xúi cho chú cũng làm thơ làm câu đố. Nếu quả như thế, e bây giờ chú đang toát mồ hôi rồi." Nói khiến Bảo Ngọc cuống lên, túm lấy Phượng Thư, quấn lấy nhằng nhẵng như kẹo mạch nha kéo chỉ. Giả mẫu lại cùng Lý Cung Tài và các chị em cười nói một hồi, cũng thấy hơi mỏi mệt. Nghe đã điểm canh tư, bèn sai dọn đồ ăn, ban phát cho mọi người, rồi đứng dậy nói: "Chúng ta đi nghỉ thôi. Ngày mai vẫn còn là ngày tết, nên dậy sớm. Tối mai lại chơi." Việc sau thế nào, xem hồi sau sẽ rõ.

【威 Tổng bình: Tác giả có tấm lòng bồ đề, cầm bút hiện thân thuyết pháp, mỗi mỗi ngoài lời lại cảnh tỉnh người ta đến đôi ba bốn lượt. Thế mà người đọc chỉ coi là tiểu thuyết, là từ khúc cổ — ấy là tội lớn. [Tác giả] trước lấy Trang Tử làm đoạn dẫn, rồi đến những câu kệ, câu khúc làm lời tỉnh ngộ, để cảnh tỉnh người đời. Còn sợ chưa thấm, lại lấy câu đố đèn mà giãi bày ý tứ, tự giải tự than, lấy việc "trằn trọc không ngủ" [của Giả Chính] làm lời — tấm lòng tha thiết chân thành đến thế, người đọc nỡ nào không để tâm mà coi nhẹ bỏ qua sao?】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Xét: bản nền hồi này đến đây là hết (bản Liệt Tàng cũng vậy), sau đó ở một trang khác có ghi "Tạm ghi câu đố Bảo Thoa làm…". Phần văn bổ sung dưới đây có nhiều dị bản khác nhau, đều do người đời sau bổ sung; nay theo bản Thích Tự (bản Mông Phủ, bản Thư đại lược giống). Bản Giáp Thìn ở phần bổ sung đem câu đố "canh hương" (cây hương đốt để đo canh giờ) gán cho Đại Ngọc, lại bổ sung thêm câu đố "phu nhân tre" của Bảo Thoa và câu đố "gương" của Bảo Ngọc, tình tiết rất bất hợp lý, nên không chép phụ vào đây nữa.

Hồi 23: Lời hay Tây Sương ký khơi thành câu đùa ý vị — Khúc đẹp Mẫu Đơn đình chạm đến tấm lòng đa cảm

Hồi 23

Lời hay Tây Sương ký khơi thành câu đùa ý vị — Khúc đẹp Mẫu Đơn đình chạm đến tấm lòng đa cảm

【戚 Hồi tiền phê: Giữa cảnh lớn muôn hồng,

Liễu mềm buộc gió nhẹ.

Thương hoa cùng gảy khúc,

Cười nhìn lợi danh không.】

Nói về Nguyên phi sau khi từ vườn Đại Quan về cung, sai Thám Xuân chép lại tất cả những bài đề vịnh hôm ấy, rồi tự tay xếp thứ tự hơn kém, truyền dựng bia ở trong vườn để ghi lại một cuộc chơi phong nhã hiếm có xưa nay. Giả Chính liền sai người đi các chợ tìm thợ khéo đến vườn mài đá, khắc chữ. Giả Trân sai bọn Giả Dung, Giả Bình trông nom công việc. Giả Tường vì bận trông nom bọn con hát và các đồ diễn tuồng, nên không được rỗi. Giả Trân lại gọi thêm bọn Giả Xương, Giả Lăng đến trông coi giúp. Một hôm, công cuộc nấu sáp, đục đá bắt đầu, chuyện ấy không cần kể kỹ.

Nói đến mười hai tiểu sa di và mười hai tiểu đạo sĩ ở miếu Ngọc Hoàng và am Đạt Ma dọn ra bên ngoài, không ở trong vườn nữa, Giả Chính đang định phân họ đi các miếu. Không ngờ Chu thị là mẹ Giả Cần ở phố sau, đang muốn sang bên Giả Chính xin cho con một việc lớn nhỏ gì đó để quản, hòng kiếm ít tiền tiêu. May sao nghe có việc này, liền ngồi kiệu đến nhờ Phượng Thư. Phượng Thư thấy bà ta xưa nay không hay làm bộ làm tịch, liền nhận lời, nghĩ ngợi mấy câu 【庚側 Chỉ vài câu đã thấy cả bụng tính toán của Phượng Thư.】 rồi sang trình Vương phu nhân: "Không nên cho bọn tiểu hòa thượng, đạo sĩ đi ở nơi khác. Bất thần nương nương ra chơi, cần đến họ sẽ có ngay. Nếu cho họ tản đi, khi cần đến lại phải mất công. Cứ như ý con, chi bằng đưa họ cả vào chùa nhà mình là chùa Thiết Hạm; hàng tháng phái một người đem vài lạng bạc đến mua gạo củi là xong. Khi cần dùng, chỉ gọi một tiếng là đến, chẳng tốn công gì." Vương phu nhân nghe xong, bèn bàn với Giả Chính. Giả Chính cười nói: "Bà nhắc thế mới làm tôi nhớ, cứ làm như vậy." Lập tức gọi Giả Liễn đến.

Khi ấy Giả Liễn đang ăn cơm với Phượng Thư, nghe gọi, không biết việc gì, đặt bát xuống định đi. Phượng Thư níu lại cười nói: "Cậu hãy đứng lại, nghe tôi nói đã. Nếu là việc khác thì tôi không can, nhưng nếu là việc bọn tiểu hòa thượng, nhất định phải theo cách tôi dặn." Rồi dặn Giả Liễn một lượt. Giả Liễn cười nói: "Tôi không biết đâu, mợ có bản lĩnh thì tự đi mà nói." Phượng Thư nghe xong, ngẩng cổ lên, bỏ đũa xuống, 【蒙側 Sống động bật lên.】 vẻ mặt nửa cười nửa không nhìn Giả Liễn: "Cậu nói thật đấy, hay nói đùa?" Giả Liễn cười nói: "Con chị Năm ở dãy phía tây là Giả Vân đã xin với tôi hai ba lần 【蒙側 Đáng bật cười.】, muốn có việc gì đó để quản. Tôi đã thuận, bảo hắn chờ. Khó khăn lắm mới có việc này, mợ lại đoạt mất." Phượng Thư cười: "Cậu cứ yên tâm. Góc đông bắc trong vườn, nương nương đã dặn còn phải trồng thêm nhiều tùng bách, dưới lầu còn phải trồng hoa cỏ. Đến khi việc ấy mở ra, tôi bảo đảm sẽ cho Vân Nhi trông coi công trình đó." Giả Liễn nói: "Nếu quả vậy thì cũng được. Chỉ có điều tối qua

tôi chỉ muốn đổi một kiểu, mợ đã vùng vằng hất tay hất chân." 【庚側 Viết chuyện phòng the của Phượng Thư như thế mà vẫn kín đáo, không bỏ sót ý nào.】 Phượng Thư nghe vậy, "xì" một tiếng cười, 【庚側 Bố cục hay!】 【蒙側 Mấy câu có vẻ thô, nhưng cảnh lại buồn cười. Sau này trong vườn Đại Quan còn có một đoạn tình tứ khác thường; vì thế ở đây phải tạm dùng mấy câu thô tục này kéo mạch văn trầm xuống một nhịp, như khói đã hiện trước khi lửa bén.】 nhổ nhẹ về phía Giả Liễn một cái rồi cúi đầu ăn cơm. Giả Liễn đã cười mà đi rồi.

Đến phía trước gặp Giả Chính, quả nhiên là việc bọn tiểu hòa thượng. Giả Liễn bèn theo ý Phượng Thư nói: "Xem ra Cần Nhi cũng khá có tiền đồ, việc này giao cho hắn quản lý là được. Dù sao cứ theo lệ trong nhà, mỗi tháng để Cần Nhi lĩnh là xong." Giả Chính vốn không để ý mấy việc ấy, nghe Giả Liễn nói thế liền thuận theo. Giả Liễn về phòng kể lại với Phượng Thư. Phượng Thư sai người báo ngay cho Chu thị. Giả Cần đến cảm ơn vợ chồng Giả Liễn không xiết. Phượng Thư lại làm ơn, nhờ Giả Liễn cho lĩnh trước ba tháng, bảo hắn viết giấy nhận. Giả Liễn phê phiếu, ký tên, lập tức phát thẻ đối bài ra. Kho bạc theo số phát ba tháng cung cấp, bạc trắng xóa hai ba trăm lạng. Giả Cần tiện tay nhặt một miếng ném cho người cân bạc, bảo họ uống trà, rồi sai tiểu đồng đem về nhà bàn với mẹ. Lập tức thuê lừa lớn cho mình cưỡi, lại thuê mấy cỗ xe, đến cửa nách phủ Vinh, gọi hai mươi bốn người ra, ngồi cả lên xe, đi một mạch đến chùa Thiết Hạm ngoài thành. Khi ấy không có chuyện gì khác.

Nay hãy nói đến Giả Nguyên Xuân. Sau khi ở trong cung tự biên tập các bài đề vịnh vườn Đại Quan, nàng chợt nghĩ đến cảnh sắc trong vườn: sau khi mình về cung, Giả Chính tất nhiên kính cẩn khóa kín, không dám cho người vào quấy nhiễu, chẳng hóa ra lạnh lẽo vắng vẻ sao? Huống chi trong nhà hiện có mấy chị em biết làm thơ viết phú, sao không cho họ vào ở, cũng khỏi để giai nhân buồn bã, hoa liễu mất nhan sắc. 【庚側 Quả là người nhã làm việc nhã.】 Lại nghĩ Bảo Ngọc từ nhỏ lớn lên giữa đám chị em, 【蒙側 Tinh tế biết bao!】 không như những anh em khác; nếu không cho cậu vào, e cậu buồn lạnh, nhất thời không được thư thái, chưa khỏi làm Giả mẫu, Vương phu nhân lo lắng. Phải cho cậu cũng vào vườn ở mới hay. 【庚眉 Vườn Đại Quan vốn là nơi cư trú của mười hai thoa; song công trình lớn lao, nên mượn danh Nguyên Xuân mà dựng lên, rồi lại dùng lệnh Nguyên Xuân để yên chỗ cho các nàng, không thấy một mảy gượng gạo. Đêm đông Kỷ Mão.】 Nghĩ xong, nàng sai thái giám Hạ Thủ Trung đến phủ Vinh ban một đạo dụ, lệnh cho bọn Bảo Thoa cứ vào vườn ở, không được cấm đoán khóa kín; lệnh cho Bảo Ngọc cũng theo vào đó đọc sách.

Giả Chính, Vương phu nhân nhận dụ, đợi Hạ Thủ Trung đi rồi, bèn đến trình Giả mẫu, sai người vào vườn dọn dẹp các nơi, sắp đặt rèm màn, giường trướng. Người khác nghe xong còn tự nhiên, chỉ riêng Bảo Ngọc nghe dụ ấy thì mừng đến không biết thế nào cho phải. Đang cùng Giả mẫu tính toán đòi cái này, kiếm cái kia, chợt thấy a hoàn vào nói: "Ông gọi cậu Bảo." 【庚側 Câu này viết có sức nặng biết bao. Ta đọc cũng kinh hãi, huống chi Bảo Ngọc! Nghĩ lại hồi mười hai mười ba tuổi, ta cũng từng mắc chứng ấy; nghĩ thời ấy không trở lại nữa, không khỏi rơi lệ.】 Bảo Ngọc nghe xong, 【蒙側 Đúng dáng con nhà đại gia!】 như bị một tiếng sét khô đánh xuống, lập tức bay hết hứng thú, sắc mặt đổi hẳn, bèn bám lấy Giả mẫu mà vặn vẹo như kẹo kéo, chết cũng không dám đi. Giả mẫu đành an ủi: "Của quý của bà, cháu cứ đi, đã có bà đây, cha cháu không dám làm rầy cháu đâu. 【蒙側 Viết trọn sự nuông chiều của bà nội, để đặt căn cứ cho những việc sau!】 Huống chi cháu vừa làm những bài văn hay. Chắc là nương nương gọi cháu vào vườn ở, cha cháu chỉ dặn mấy câu, chẳng qua không để cháu vào trong ấy nghịch ngợm. Ông ấy nói gì, cháu chỉ cần ngoan ngoãn vâng lời là được." Vừa an ủi, vừa gọi hai bà già đến dặn: "Dẫn cậu Bảo đi cho tử tế, đừng để cha nó làm nó sợ." Hai bà già vâng lời.

Bảo Ngọc đành đi, mỗi bước dời không nổi ba tấc, 【庚眉 Chữ "dời" ở đây phải đọc theo giọng trắc của cách đọc cổ.】 mới đến bên ấy. Vừa hay Giả Chính đang ở phòng Vương phu nhân bàn việc, bọn Kim Xuyến, Thái Vân, Thái Hà, Tú Loan, Tú Phượng và các a hoàn đều đứng dưới hiên. Thấy Bảo Ngọc đến, ai nấy mím miệng cười. Kim Xuyến nắm

lấy Bảo Ngọc, 【庚側 Đúng là có việc như thế, có người như thế.】 khẽ cười nói: "Môi tôi vừa bôi son ngâm hương, 【庚側 Cảnh ấy hiện lên như thật.】 lúc này cậu có ăn không?" Thái Vân đẩy Kim Xuyến ra, cười nói: "Người ta đang không yên lòng, mày còn trêu chọc. Nhân lúc này ông đang vui, mau vào đi." Bảo Ngọc đành lách vào cửa. Thì ra Giả Chính và Vương phu nhân đều ở gian trong. Dì Triệu vén rèm, Bảo Ngọc cúi mình đi vào, thấy Giả Chính và Vương phu nhân ngồi đối diện trên giường nói chuyện, dưới đất một dãy ghế có Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân, Giả Hoàn bốn người đều ngồi đó. Thấy cậu vào, chỉ có Thám Xuân, Tích Xuân và Giả Hoàn đứng dậy.

Giả Chính ngẩng mắt thấy Bảo Ngọc đứng trước mặt, thần thái phiêu dật, sắc vẻ đẹp lấn người, 【庚側 Một nét tả như liều thuốc làm Giả Chính nguôi giận, dùng thật khéo.】 lại nhìn Giả Hoàn, thấy người ngợm tầm thường, cử chỉ thô vụng, chợt nhớ đến Giả Châu, 【庚側 Bình đến đây gần như bật khóc thành tiếng.】 rồi nghĩ Vương phu nhân chỉ có một đứa con ruột này, xưa nay yêu như của quý, còn râu mình đã sắp bạc. Vì mấy điều ấy, cái lòng thường ngày ghét bỏ, trách phạt Bảo Ngọc bất giác giảm mất tám chín phần. 【蒙側 Xin khóc một tiếng cho các bậc cha mẹ già trong thiên hạ!】 Một lúc lâu mới nói: "Nương nương dặn rằng mày ngày ngày chơi rong bên ngoài, dần dần lười nhác, nay gọi vào vườn để quản thúc 【庚眉 Viết việc Bảo Ngọc được vào vườn mà dùng hai chữ "quản thúc", rất đúng thân phận, rất hợp lẽ. Tháng chín Nhâm Ngọ.】, cùng chị em mày đọc sách viết chữ. Mày phải chăm chỉ học hành; nếu còn không giữ phận, không yên thường, thì hãy coi chừng!" Bảo Ngọc liền liền vâng mấy tiếng "dạ". Vương phu nhân kéo cậu ngồi cạnh mình. 【蒙側 Sống động!】 Ba chị em kia vẫn ngồi xuống như cũ.

Vương phu nhân sờ nắn cổ Bảo Ngọc, hỏi: "Mấy viên thuốc hôm trước uống hết chưa?" Bảo Ngọc đáp: "Còn một viên ạ." Vương phu nhân nói: "Mai lại lấy mười viên nữa. Mỗi tối trước khi ngủ, bảo Tập Nhân hầu mày uống rồi hãy ngủ." Bảo Ngọc nói: "Từ khi thái thái dặn, tối nào Tập Nhân cũng nhớ, lo cho con uống." 【庚側 Mọi người hãy nghe kỹ, y như giọng trẻ con.】 Giả Chính hỏi: "Tập Nhân là ai?" Vương phu nhân đáp: "Là một a hoàn." Giả Chính nói: "A hoàn thì gọi tên gì chẳng được. Ai tai quái đặt cái tên ấy?" Vương phu nhân thấy Giả Chính không vui, bèn che đỡ cho Bảo Ngọc: "Là lão thái thái đặt." Giả Chính nói: "Lão thái thái biết câu ấy thế nào được, nhất định là Bảo Ngọc." Bảo Ngọc thấy không giấu nổi, đành đứng dậy thưa: "Vì ngày thường đọc thơ, con nhớ cổ nhân có câu: 'Hương hoa chạm người biết trời ngày ấm' *ndlr: Mùi thơm của hoa ngát xung quanh người, biết là ban ngày trời ấm.* [一]. Vì a hoàn này họ Hoa, nên con tiện miệng đặt tên ấy." Vương phu nhân vội nói: "Bảo Ngọc, về đổi tên đi." Lại nói với Giả Chính: "Ông cũng không cần vì việc nhỏ này mà động khí." Giả Chính nói: "Rốt cuộc cũng chẳng ngại gì, cần gì đổi. 【庚側 Suýt nữa đổi mất một cái tên hay.】 Chỉ có thể thấy Bảo Ngọc không lo việc chính, chuyên dụng công vào những lời văn nồng nàn, phóng túng ấy." Nói xong, quát một tiếng: 【庚側 Kết lại thật gọn.】 "Đồ súc sinh gây nghiệp, còn không ra ngoài!" Vương phu nhân cũng vội nói: "Đi đi, chỉ e lão thái thái đang chờ con ăn cơm." 【蒙側 Cha nghiêm mẹ hiền, việc tuy khác mà cách làm lại cùng một ý.】 Bảo Ngọc vâng lời, chậm rãi lui ra, hướng về Kim Xuyến cười lè lưỡi, rồi theo hai bà già chạy một mạch đi.

Vừa đến trước cửa nhà xuyên đường, 【庚夾 Khéo thay! Chỗ này vừa thu gọn mạch Phượng Thư, vừa đưa Bảo Ngọc trở lại, sạch sẽ không rối một mảy.】 chỉ thấy Tập Nhân đứng tựa cửa ở đó, 【蒙側 Nối mạch khéo biết bao!】 thấy Bảo Ngọc bình an trở về, nở dồn nụ cười hỏi 【庚側 Chờ đến hỏng cả ruột, lo đến hỏng cả lòng, cho nên mới có lời "nở dồn nụ cười hỏi" này.】: "Ông gọi cậu làm gì?" Bảo Ngọc kể: "Chẳng có gì, chẳng qua sợ tôi vào vườn nghịch ngợm, dặn bảo mấy câu thôi." 【庚側 Vừa mở miệng đã nói khoác, giống hệt tính Bảo Ngọc!】 Vừa nói vừa về trước mặt Giả mẫu, trình rõ đầu đuôi. Chỉ thấy Lâm Đại Ngọc đang ở đó, Bảo Ngọc bèn hỏi nàng: "Em ở chỗ nào thì hay?" Lâm Đại Ngọc đang tính toán việc ấy trong lòng, 【庚側 Tần Nhi (Đại Ngọc) cũng có việc để tính toán, chỉ là chọn nơi thanh u, chưa biết có chọn cả láng giềng không? Cười một tiếng.】 chợt nghe Bảo Ngọc hỏi, bèn cười nói: "Em nghĩ quán Tiêu Tương tốt, thích mấy khóm trúc

che một dãy lan can quanh co ở đó, so với nơi khác càng thấy yên tĩnh." Bảo Ngọc nghe xong vỗ tay cười: "Đúng ý anh quá, anh cũng định bảo em ở đấy. Anh thì ở viện Di Hồng, hai chúng ta vừa gần nhau, lại đều thanh u." 【庚側 Chọn láng giềng là từ Ngọc huynh mà ra, đúng là tri kỷ thật sự.】【蒙側 Gài sẵn biết bao đầu mối cho những đoạn sau.】 Hai người đang bàn tính, liền có người của Giả Chính đến trình Giả mẫu: "Ngày hai mươi hai tháng hai là ngày tốt, các cậu các cô có thể dọn vào." Mấy ngày đó sai người vào trong vườn phân phái, thu xếp. Tiết Bảo Thoa ở Hành Vu uyển, Lâm Đại Ngọc ở quán Tiêu Tương, Giả Nghênh Xuân ở lầu Xuyết Cẩm, Thám Xuân ở Thu Sảng trai [二], Tích Xuân ở hiên Lục Phong, Lý thị ở thôn Đạo Hương, Bảo Ngọc ở viện Di Hồng. Mỗi nơi thêm hai bà già, bốn a hoàn; ngoài nhũ mẫu và a hoàn thân cận của từng người không tính, lại có người chuyên quản việc thu dọn, quét rửa. Đến ngày hai mươi hai, cùng vào một lượt, lập tức trong vườn hoa chào giải thêu, liễu phất gió thơm, 【庚夾 Chỉ tám chữ ấy đã làm hiện ra cảnh cả khu vườn đâu đâu cũng có người lui tới, không còn chỗ nào bị bỏ vắng.】 không còn giống vẻ vắng lặng như trước nữa.

Hãy gác lời rườm. Lại nói từ khi Bảo Ngọc vào vườn hoa, lòng thỏa ý đủ, không còn sinh thêm chút tham cầu nào khác. Ngày ngày chỉ cùng chị em, a hoàn ở một chỗ: hoặc đọc sách, 【庚側 Chưa chắc.】 hoặc viết chữ, hoặc gảy đàn đánh cờ, vẽ tranh ngâm thơ, cho đến thêu loan thêu phượng, 【庚側 Có đấy.】 đấu cỏ cài hoa, ngâm nhỏ hát khẽ, tách chữ đoán thẻ, không trò gì không làm, quả cũng hết sức vui vẻ. Cậu từng có mấy bài thơ tức sự, tuy không tính là hay, nhưng là tình thật cảnh thật, xin chép lược mấy bài:

> TỨC CẢNH ĐÊM XUÂN
>
> Trướng ráng màn mây sắp sẵn rồi,
> Ngõ ngoài tiếng ếch thoáng bên tai.
> Gối vương hơi lạnh mưa ngoài cửa,
> Mắt ngắm màu xuân, mộng gặp người.
> Cây nến khóc ai giàn giụa mãi,
> Bông hoa hờn khách ủ ê hoài.
> A hoàn chẳng biết lười hay nũng,
> Vẫn cứ ôm chăn, vẫn nói cười.

> TỨC CẢNH ĐÊM HÈ
>
> Thêu khuya ai mới ngủ say,
> Trong lồng, anh vũ gọi ngay pha chè.
> Gương xạ nguyệt rọi song the,
> Đào vân ngào ngạt, hương chè vua ban.
> Móc sen cốc ngọc đầy tràn,
> Ngả nghiêng gió liễu bên giàn pha lê.
> Trên đình phe phẩy quạt hè,
> Lầu son trang điểm rèm che cuốn liền.

> TỨC CẢNH ĐÊM THU

> Trong Giáng Vân hiên vắng tiếng người,
> Màn the nhấp nhánh bóng trăng trôi.
> Hạc nồng giấc điệp trên rêu đá,
> Quạ đẫm sương ngô cạnh giếng khơi.
> Hầu đến giải chăn, đàn phượng múa,
> Người về tựa cửa, cánh hoa rơi *ndlr: Nguyên văn câu này: Khi người tựa cửa quay về thì hoa tuyết rơi đầy.*.
> Quá say trằn trọc đêm còn khát,
> Quạt nước pha trà hãy uống chơi.

> TỨC CẢNH ĐÊM ĐÔNG
>
> Mơ màng mai trúc trống ba rồi,
> Đệm ấm chăn lông vẫn tỉnh hoài.
> Sân rợp bóng thông chim hạc đứng,
> Oanh im giọng hát, tuyết hoa rơi.
> Ai trùm áo thúy, hồn thơ lạnh,
> Đây khoác da điêu, sức rượu lơi.
> Cô gái hầu trà xem đã thạo,
> Lấy ngay tuyết mới thử pha chơi.

【庚 眉 Bốn bài thơ viết hết vẻ tôn quý an nhàn, hưởng phúc của một công tử nhà giàu sang. Đầu hè Nhâm Ngọ.】 Vì mấy bài thơ ấy, lúc bấy giờ có một hạng người xu phụ thế lợi, thấy là thơ của công tử mười hai mười ba tuổi phủ Vinh làm, bèn chép ra truyền tụng khắp nơi. Lại có một hạng con em nhẹ nổi, thích những câu phong tình yêu diễm, cũng viết lên quạt, lên vách, thỉnh thoảng ngâm nga tán thưởng. Vì thế lại có người đến tìm thơ xin chữ, nhờ vẽ xin đề. Bảo Ngọc cũng đắc ý, suốt ngày bận những việc bên ngoài ấy.

Ai ngờ trong yên tĩnh sinh phiền não. Chợt một hôm cậu bỗng thấy khó chịu, cái này cũng không hay, cái kia cũng không hay, ra vào lên xuống chỉ buồn bực. Trong vườn phần đông là con gái, đang vào thời hỗn độn hồn nhiên, ngây thơ rực rỡ, nằm ngồi không kiêng, cười đùa vô tâm, đâu biết tâm sự của Bảo Ngọc lúc này. Trong lòng Bảo Ngọc khó chịu, bèn lười ở trong vườn, chỉ ra ngoài lêu lổng, lại ngây ngây ngốc ngốc. 【庚 夾 Không vào vườn, thật không biết là tâm sự gì.】 Dính Yên thấy cậu như vậy, muốn làm cho cậu khuây khỏa, nghĩ đi nghĩ lại, toàn là những trò Bảo Ngọc đã chơi chán, không thể làm cậu vui; chỉ có thứ này là Bảo Ngọc chưa từng xem. 【庚 側 Bọn thư đồng trong thư phòng thường hỏng việc như thế, ta đến nay còn đau ghét.】 Nghĩ xong, hắn liền đến hiệu sách mua thật nhiều tiểu thuyết xưa nay, cùng ngoại truyện về Phi Yến, Hợp Đức, Võ Tắc Thiên, Dương Quý Phi và các bản truyền kỳ hí khúc, dẫn Bảo Ngọc xem. Bảo Ngọc nào đã từng thấy những sách ấy, vừa trông thấy liền như bắt được của báu. Dính Yên dặn cậu không được đem vào vườn, 【蒙 側 Từ xưa đầy tớ hư vẫn làm hỏng việc.】 "Nếu để người ta biết, tôi sẽ không gánh nổi đâu." Bảo Ngọc làm sao nỡ không đem vào? Cân nhắc mãi, chỉ lựa mấy bộ lời văn tinh tế kín đáo đem vào, đặt trên nóc giường, khi vắng người thì lén xem; những bộ thô tục quá lộ liễu đều giấu ở thư phòng bên ngoài.

Hôm ấy, đúng trung tuần tháng ba. Sau bữa cơm sáng, Bảo Ngọc mang một bộ *Hội Chân ký* đi đến dưới gốc đào bên cầu đập Thấm Phương, ngồi trên một tảng đá, mở *Hội Chân ký* ra xem kỹ từ đầu. Đang xem đến đoạn "hoa rụng đỏ thành trận" *ndlr: Tức truyện Tây sương, Nguyên Chẩn đời Đường làm ra.*, chợt có một cơn gió thổi qua, hoa đào trên cây rơi

xuống quá nửa, 【庚 側 Một cơn gió góp vui hay biết bao.】 rơi đầy người, đầy sách, đầy đất. Bảo Ngọc định rũ xuống, lại sợ chân giẫm nát, 【庚 夾 "Tình bất tình" — yêu cả những vật vô tình.】 đành hứng lấy cánh hoa, đi đến bên ao, rũ xuống nước. Những cánh hoa nổi trên mặt nước, lững lờ trôi, rồi chảy ra khỏi đập Thấm Phương.

Quay lại vẫn thấy dưới đất còn nhiều, Bảo Ngọc đang dùng dằng thì nghe sau lưng có người nói: "Anh ở đây làm gì?" Bảo Ngọc quay đầu, thì ra là Lâm Đại Ngọc đến, vai vác cuốc hoa, trên cuốc treo túi hoa, trong tay cầm chổi hoa. 【庚 側 Một bức tranh hái nấm tiên, không phải tranh chôn hoa.】 【庚 眉 Lòng muốn vẽ bức tranh này đã lâu; thề rằng nếu không gặp bút tiên thì không vẽ, sợ làm nhơ Tần khanh (Đại Ngọc) của ta. Mùa đông Kỷ Mão.】 【庚 眉 Mùa xuân Đinh Hợi, tình cờ quen một người mới phát tích ở tỉnh Chiết, tranh mỹ nhân vẽ bằng nét trắng đen của người ấy đẹp như tuyệt phẩm, rất hợp ý ta. Tiếc rằng người ấy vướng đường làm quan, không rảnh, lại không thể ở lâu kinh đô, chẳng bao lâu đã đi về nam. Đến nay ta vẫn canh cánh trong lòng, buồn mãi không nguôi. Tiếc thay, khó mà có duyên dùng bút mực vẽ A Tần như thế! Than ôi, than ôi! Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 【蒙 側 Đúng là người biết yêu hoa, việc cũng hợp với hoa!】 【甲辰 夾 Viết ra một tiên nữ quét hoa.】 Bảo Ngọc cười nói: "Hay quá, hay quá, em đến quét chỗ hoa này đi, 【庚 側 Như thấy như nghe.】 ném xuống nước kia. Anh vừa ném khá nhiều xuống đó rồi." Lâm Đại Ngọc nói: "Ném xuống nước không hay. Anh xem nước ở đây thì sạch, nhưng một khi chảy ra ngoài, đến chỗ nhà người ta, dơ bẩn hôi thối lẫn vào, hoa vẫn bị giày xéo. Ở góc kia em có một nấm mộ hoa, 【庚 側 Tên gọi hay, mới lạ: trong đình chôn hoa lại có người mai táng hoa.】 nay quét hoa lại, bỏ vào túi lụa này, lấy đất vùi lên; lâu ngày chẳng qua theo đất mà hóa, 【庚 側 Thà để hương hồn theo đất mà hóa.】 chẳng sạch hơn sao?" 【庚 夾 Viết Đại Ngọc lại si tình hơn Bảo Ngọc gấp mười lần.】 Bảo Ngọc nghe xong mừng không tự kìm được, cười nói: "Để anh đặt sách xuống, giúp em thu dọn." 【庚 側 Lo đầu này, quên mất đầu kia.】 Đại Ngọc hỏi: "Sách gì?" Bảo Ngọc thấy nàng hỏi, hoảng hốt giấu không kịp, bèn nói: "Chẳng qua là *Trung Dung*, *Đại Học* thôi." Đại Ngọc cười nói: "Anh lại giở trò trước mặt em. Đưa sớm cho em xem đi, em đã biết tỏng rồi." Bảo Ngọc nói: "Em gái ngoan, nếu là em thì anh không sợ. Em xem rồi, dù thế nào cũng đừng nói với người khác. Quả thật đây là sách hay! Em mà xem, đến cơm cũng không muốn ăn đâu." Vừa nói vừa đưa qua. Lâm Đại Ngọc tạm đặt đồ chôn hoa xuống, nhận sách xem, từ đầu đọc đi; càng xem càng thích, chưa đầy thời gian một bữa cơm đã xem hết cả mười sáu hồi, tự thấy lời văn làm người ta kinh động, dư hương đầy miệng. Tuy đã xem xong, nàng vẫn cứ ngẩn ngơ, trong lòng còn thầm ghi nhớ lời văn.

Bảo Ngọc cười nói: "Em gái, em bảo có hay không?" Lâm Đại Ngọc cười nói: "Quả nhiên thú vị." Bảo Ngọc cười nói: "Anh chính là cái 'thân nhiều sầu nhiều bệnh', còn em chính là 'dáng nghiêng nước nghiêng thành' *ndlr: Chữ trong Tây sương ký.*." 【庚 側 Quý độc giả nói Bảo Ngọc quên tình thì được; nếu nhận là cố ý trêu ghẹo, thì không đọc nổi *Thạch Đầu ký*.】 【甲辰 夾 Mượn câu ấy thật khéo!】 Lâm Đại Ngọc nghe xong, bất giác đỏ bừng từ má đến tai, lập tức dựng thẳng đôi mày như cau mà không cau, trừng đôi mắt như mở mà không mở, gò má hơi giận, mặt mỏng ngậm hờn, chỉ vào Bảo Ngọc: "Anh thật đáng chết, nói bậy! Đang yên đang lành lại đem những lời lẳng lơ, khúc hát khêu gợi này về, còn học mấy câu hỗn láo ấy để bắt nạt em. Em đi mách cậu mợ." Nói đến hai chữ "bắt nạt", vành mắt nàng đã đỏ lên, quay người định đi. Bảo Ngọc hoảng hốt, 【庚 側 Sợ chết! Cuống chết!】 vội tiến lên chặn lại: "Em gái ngoan, xin tha cho anh lần này. Vốn là anh nói sai. Nếu anh có bụng bắt nạt em, mai kia anh rơi xuống ao, bị con ba ba ghẻ nuốt mất, hóa thành một con rùa lớn hay quên; đợi ngày sau em làm 'nhất phẩm phu nhân', già bệnh qua đời, 【庚 側 Tuy là cả chuỗi lời nói hỗn, lại thành áng văn mới nhất, lạ nhất.】 anh sẽ đến mộ em đội bia cho em suốt đời." 【甲辰 夾 Lời thề này thật mới mẻ.】 Lâm Đại Ngọc nghe vậy "xì" một tiếng cười, 【庚 側 Quý độc giả thử nghĩ phải dùng lời thế nào mới khiến Đại Ngọc bật cười mà kết lại?】 vừa dụi mắt vừa cười: "Hở ra là dọa người ta cái giọng ấy, lại cứ nói bậy. 'Phì, hóa ra chỉ là cây mạ không trổ bông, là đầu thương bạc rỗng ruột bằng sáp *ndlr: Câu này trích trong vở Mẫu đơn đình, Thang Hiển Tổ đời Minh soạn ra.*.'" 【甲辰 夾 Lại mượn câu càng khéo!】 Bảo Ngọc nghe xong cười nói: "Em thế là sao? Anh cũng đi

mách đấy." Lâm Đại Ngọc cười: "Anh nói anh xem qua là thuộc, lẽ nào em không thể một mắt đọc mười dòng ư?" 【蒙側 Tình cảnh đôi trẻ ở đây hoàn toàn trong sáng, không có ý dâm, mà vẫn đẹp một cách thanh sạch!】 Bảo Ngọc vừa cất sách vừa cười nói: "Nói chuyện đứng đắn, mau chôn hoa đi, đừng nhắc chuyện ấy nữa." Hai người liền thu nhặt hoa rụng, vừa chôn cất xong, chỉ thấy Tập Nhân đi tới nói: "Tìm đâu cũng không thấy, hóa ra mò đến đây. Bên kia đại lão gia không khỏe, các cô đều qua thăm, lão thái thái sai người gọi cậu đi. Mau về thay áo đi." Bảo Ngọc nghe xong, vội cầm sách, từ biệt Đại Ngọc, cùng Tập Nhân về phòng thay áo, không nhắc nữa. 【庚夾 Một câu mở đường sang đoạn sau.】 Ở đây Lâm Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc đi rồi, lại nghe các chị em đều không ở phòng, tự mình buồn bã. 【庚夾 Có nguyên do.】 Nàng đang định về phòng, vừa đi đến góc tường viện Lê Hương, chỉ nghe trong tường tiếng sáo ngân nga, tiếng hát uyển chuyển. 【庚側 Chuyển vào đoạn chính như thế mới tự nhiên.】 Lâm Đại Ngọc biết là mười hai cô gái đang tập hí văn. Chỉ vì Đại Ngọc xưa nay không thích xem hát lắm, 【庚夾 Cách viết thật khéo! Phải nói trước rằng nàng "không thích xem hát lắm".】 nên không để ý, cứ đi về phía trước. Chợt có hai câu bay vào tai, rõ ràng từng chữ không sót, hát rằng 【庚夾 Nhưng hễ đã lọt tai thì nàng không quên, mới thấy đoạn này được gài rất chặt.】: "Hóa ra muôn tía nghìn hồng nở khắp, lại đều phó mặc cho giếng cạn tường nghiêng." 【庚眉 Người vốn đa tình thì phải dùng đúng khúc hát về chữ tình để đánh thức; thật hợp đến cùng! Mùa đông Kỷ Mão.】 Lâm Đại Ngọc nghe xong, cũng hết sức cảm khái triền miên, bèn dừng bước nghiêng tai nghe kỹ. Lại nghe hát: "Ngày lành cảnh đẹp biết làm sao, việc vui vừa ý ở sân nhà ai." Nghe hai câu ấy, nàng bất giác gật đầu tự than, trong lòng nghĩ: "Hóa ra trên sân khấu cũng có văn chương hay. 【庚側 Không phải nàng kém Bảo Thoa, chỉ là chưa từng để tâm đến những sách vở ngoài lối học chính thống.】 Tiếc rằng người đời chỉ biết xem hát, chưa chắc đã lĩnh hội được ý vị trong ấy." 【庚側 Chưa bước vào hẳn mà đã nghe như người tri âm.】 Nghĩ xong, lại hối vì không nên nghĩ vẩn vơ, làm lỡ mất khúc hát. Nàng lại nghiêng tai, chỉ nghe hát: "Chỉ vì nàng quyến thuộc như hoa, năm tháng như nước *ndlr: Cũng chữ trong Tây sương ký.* chảy..." Lâm Đại Ngọc nghe hai câu ấy, bất giác lòng động thần dao. Lại nghe những câu như "nàng trong khuê vắng tự thương mình", càng như say như dại, đứng không vững, bèn khụy người ngồi xuống một tảng đá giả sơn, nghiền ngẫm ý vị tám chữ "như hoa mỹ quyến, tựa nước năm tháng". Chợt lại nghĩ đến trước đây thấy trong thơ cổ có câu "nước chảy hoa tàn đều vô tình", rồi trong từ có câu "nước trôi hoa rụng xuân đi mất, cõi trời cõi người", lại thêm câu vừa xem trong *Tây Sương ký*: "hoa rụng nước trôi đỏ, muôn mối sầu nhàn", tất cả bỗng cùng dồn lại. Nàng ngẫm nghĩ kỹ, bất giác đau lòng ngẩn trí, nước mắt rơi xuống. Đang không biết khuây khỏa thế nào, chợt cảm thấy sau lưng bị vỗ một cái, quay đầu nhìn lại thì ra là... Hãy nghe hồi sau sẽ rõ.

> Thật là:
> Sớm phấn đêm thêu lòng đã nguội,
> Nhìn trăng hứng gió hận còn vương.

【庚 Trước lấy văn *Hội Chân ký*, sau lấy khúc *Mẫu Đơn đình*, lại thêm những thơ từ có tình có cảnh làm người ta bàng hoàng mê mẩn, tất cả đều vì nóng lòng muốn khiến Tần Nhi (Đại Ngọc) gieo mầm bệnh. Xem mạch văn ấy lúc gần lúc xa, quanh co khúc khuỷu viết tới, khiến người xem cũng khó giữ vững, huống chi là cô gái yếu đuối gầy gò kia!】

【戚 Tổng bình: Cậu thơ, cô tài làm vườn Đại Quan thêm rực rỡ; cảnh chôn hoa, nghe khúc viết ra vẻ nhàn nhã của một tâm hồn linh sáng. Người vợ ghen bày mưu, người chồng ngu nghe theo, tên đầy tớ xấu nhiệt tình giúp sức, mấy lời lẳng lơ gieo mầm tà niệm. Tác giả mở lời kín trong kinh Lăng Nghiêm, nêu rõ ý thật của phép răn dục, lấy những câu đánh thẳng vào lòng để giảng đạo với hòn đá. Buồn thay!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Xuất từ thơ *Thôn cư thư hỉ* của Lục Du đời Tống. Chữ "ngày" trong nguyên văn câu thơ ở đây vốn chép là "chợt".

〔二〕 Nguyên chép là "Thu Yểm trai", nay theo bản Thích Tự và Mông Phủ sửa lại; các bản còn lại đều chép là "Thu Yểm thư trai". Xét tên trai này ở những chỗ khác trong sách đều là "Thu Sảng trai"; dị văn ở đây có lẽ là dấu vết còn sót trong quá trình tác giả sửa chữa.

Hồi 24: Kim Cang say rượu khinh tiền trọng nghĩa hiệp — Cô gái si tình để rơi khăn gợi tương tư

Hồi 24

Kim Cang say rượu khinh tiền trọng nghĩa hiệp — Cô gái si tình để rơi khăn gợi tương tư

【庚 Hồi tiền phê: Viết xen một hồi "Kim Cang say rượu" là một đoạn đổi cảnh lớn trong sách, giúp đánh thức đôi mắt đã mỏi của quý độc giả. Nhưng đây cũng là đoạn văn không thể thiếu, nhân vật không thể thiếu trong sách. Nay viết trên thân phận người phàm tục nơi phố chợ, lại thêm một chữ "hiệp", thì trong đó chứa ý sâu xa lắm.】

Lại nói Lâm Đại Ngọc đang lúc tình ý vương vít, triền miên kết chặt, chợt có người vỗ sau lưng một cái, nói: "Cô một mình ở đây làm gì?" Lâm Đại Ngọc giật nảy, quay đầu nhìn, không phải ai khác mà là Hương Lăng. Lâm Đại Ngọc nói: "Con bé ngốc 【庚 側 Chữ "ngốc" đặt vào Hương Lăng, bao nhiêu vẻ ngây thơ đáng yêu của nàng đã hiện ngay trên mặt giấy.】 này, làm ta giật mình một phen. Giờ này mày từ đâu đến?" Hương Lăng cười hì hì: "Tôi đi tìm cô nhà tôi, tìm mãi không thấy. Tử Quyên nhà cô cũng đang tìm cô, 【庚 側 Một mảy không sót.】 nói mợ Hai Liễn đưa thứ trà gì đó sang biếu cô. Đi thôi, về nhà ngồi." 【庚 側 Lời "về nhà ngồi" là sợ đá lạnh.】 Vừa nói vừa dắt tay Đại Ngọc về quán Tiêu Tương. Quả nhiên Phượng Thư đưa sang hai lọ nhỏ trà mới dùng trong cung. Lâm Đại Ngọc và Hương Lăng ngồi xuống. Huống chi họ có việc đứng đắn gì để bàn đâu. 【庚 側 Gài mạch cho chuyện học thơ.】 Chẳng qua nói người này thêu đẹp, người kia may khéo, lại đánh một ván cờ, xem đôi câu sách. 【庚 夾 Cờ không cần kể ván, sách không cần kể chương; chỉ vài nét đã toát ra vẻ ngây thơ của các cô gái. Viết lúc gần lúc xa, như có như không, thật khéo!】 Hương Lăng bèn đi, chuyện không nhắc nữa. 【庚 眉 Sách này hay nhất là ở những chỗ như thế: giống phép vẽ tranh sơn thủy, núi, cây, gò khe đều đủ, cuối cùng mới dùng mực đậm nhạt mà điểm rêu. Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 Nay hãy nói Bảo Ngọc bị Tập Nhân tìm về phòng, quả thấy Uyên Ương đang nằm nghiêng trên giường xem đường kim thêu của Tập Nhân. Thấy Bảo Ngọc đến, nàng nói: "Cậu đi đâu? Lão thái thái đang chờ cậu đấy, bảo cậu sang bên kia thăm đại lão gia. Còn không mau thay áo đi?" Tập Nhân liền vào phòng lấy áo. Bảo Ngọc ngồi bên mép giường, cởi giày, chờ mang ủng. Quay đầu thấy Uyên Ương mặc áo lụa màu hồng nước, áo lót đoạn xanh, thắt khăn lụa nhăn trắng, cúi đầu quay mặt sang bên xem đường kim, trên cổ đeo cổ áo hoa. Bảo Ngọc liền ghé mặt vào cổ nàng, ngửi mùi phấn hương dầu thơm, không ngừng đưa tay vuốt ve, thấy trắng mịn chẳng kém Tập Nhân, bèn chồm lên người nàng, cười nhơn nhơn: "Chị tốt, thưởng cho em ăn chút son trên môi chị đi." 【庚 側 Son ăn như thế đấy. Quý độc giả đã từng trải qua chưa?】 Vừa nói vừa dính lấy người nàng như kẹo kéo.

Uyên Ương liền gọi: "Tập Nhân, em ra mà xem. 【庚 側 Không nói thẳng với Bảo Ngọc mà gọi Tập Nhân ra; Uyên Ương cũng thành một cảnh ảo tình riêng trong sách.】 Em theo cậu ấy cả đời, cũng không khuyên nhủ, cứ để thế này mãi." Tập Nhân ôm áo đi ra, nói với Bảo Ngọc: "Khuyên bên trái cũng không sửa, khuyên bên phải cũng không sửa, rốt cuộc cậu muốn thế nào? Cậu còn cứ thế này, 【庚 側 Năm chữ ấy nói ra là chứa cả nỗi lòng sâu kín.】 chỗ này cũng khó ở được." Vừa nói vừa giục cậu mặc áo, rồi cùng Uyên Ương ra phía trước gặp Giả mẫu.

Gặp Giả mẫu xong, ra bên ngoài, người ngựa đều đã sẵn. Vừa định lên ngựa, chỉ thấy Giả Liễn đi thỉnh an về, 【庚 側 Một mảy không sót.】 đang xuống ngựa. Hai người đối mặt, hỏi nhau mấy câu. Chỉ thấy bên cạnh có một người bước ra, 【庚 側 Anh Vân hiện ra ở đây để đoạn sau khỏi đột ngột.】 thưa: "Xin thỉnh an chú Bảo." Bảo Ngọc nhìn, thấy người này mặt dài, dáng dong dỏng, tuổi chừng mười tám mười chín, sinh ra thật nho nhã thanh tú, cũng khá quen mặt, chỉ nghĩ không ra là chi nào, 【庚 側 Nhà lớn đông người, rất thật, hợp lẽ.】 tên gì. Giả Liễn cười: "Chú ngẩn ra làm gì, đến hắn cũng không nhận ra? Hắn là Vân Nhi, con chị Năm ở dãy sau." Bảo Ngọc cười: "Phải rồi, phải rồi, sao tôi lại quên." Bèn hỏi mẹ hắn có khỏe không, giờ đang làm việc gì. Giả Vân chỉ Giả Liễn: "Cháu tìm chú Hai nói một câu chuyện." Bảo Ngọc cười: "Cháu bây giờ càng lớn càng ra dáng, 【庚 側 Nào giống lời trẻ mười hai mười ba tuổi.】 trông lại giống con trai chú." Giả Liễn cười: "Thật không biết thẹn! Người ta lớn hơn chú bốn năm tuổi, vậy mà làm con chú sao?" Bảo Ngọc cười hỏi: "Cháu năm nay mười mấy tuổi?" Giả Vân nói: "Mười tám tuổi."

Thì ra Giả Vân rất lanh lợi khéo léo, nghe Bảo Ngọc nói vậy, bèn cười: "Tục ngữ nói: 'Ông còn nằm trong nôi, cháu đã chống gậy.' Tuy tuổi tác lớn, nhưng núi có cao cũng không cao hơn mặt trời. Từ khi cha cháu mất, mấy năm nay cũng không ai trông nom dạy dỗ. 【庚 側 Tuy là ứng biến theo cơ, lời của người lanh lợi, ta lại thấy đau lòng.】 Nếu chú Bảo không chê cháu ngu vụng, nhận làm con, thì đó là phúc của cháu." Giả Liễn cười: "Chú nghe chưa? Nhận con không phải chuyện dễ đâu." 【庚 側 Là anh góp vui cho em, đáng than!】 Nói rồi đi vào. Bảo Ngọc cười: "Mai cháu rảnh thì cứ đến tìm chú, đừng thậm thụt với bọn họ. 【庚 側 Lời nói đường hoàng chính đại biết bao.】 Lúc này chú không rảnh. Mai cháu đến thư phòng, chú sẽ cùng cháu nói chuyện trời mây, lại đưa cháu vào vườn chơi." Nói rồi vịn yên lên ngựa, đám tiểu đồng vây quanh theo sang bên Giả Xá.

Gặp Giả Xá, chẳng qua ông chỉ cảm chút phong hàn. Bảo Ngọc trước hết thuật lại lời Giả mẫu hỏi thăm, sau đó tự mình thỉnh an. Giả Xá trước đứng dậy đáp lời Giả mẫu, 【庚 側 Một mảy không loạn.】 rồi gọi người đến: "Dẫn cậu vào phòng thái thái ngồi." Bảo Ngọc lui ra, đi ra sau, vào nhà trên. Hình phu nhân thấy cậu đến, trước hết lại đứng dậy thỉnh an Giả mẫu, 【庚 側 Một mảy không loạn.】 rồi Bảo Ngọc mới thỉnh an. 【甲辰 夾 Quy củ hay.】 Hình phu nhân kéo cậu lên giường ngồi, rồi mới hỏi thăm người khác, lại sai người rót trà. 【庚 側 Thứ tự trước sau, lễ phép đều rất đúng; chỉ nhà có nề nếp mới có chuyện như vậy.】 Một chén trà chưa uống hết, chỉ thấy Giả Tông đến hỏi thăm Bảo Ngọc. Hình phu nhân nói: "Con khỉ sống này chạy đi đâu! Vú nuôi của mày chết hết rồi sao, cũng không sửa soạn cho mày, để mặt mũi đen sì lem luốc, trông đâu giống con nhà đại gia đọc sách!"

Đang nói, chỉ thấy hai chú cháu Giả Hoàn, Giả Lan cũng đến, thỉnh an xong, Hình phu nhân bảo hai người ngồi ghế. Giả Hoàn thấy Bảo Ngọc ngồi cùng Hình phu nhân trên một tấm nệm, Hình phu nhân lại đủ cách vuốt ve yêu chiều cậu, trong lòng đã không dễ chịu, 【庚 側 Một đầu mối được gài rất xa.】 ngồi chẳng bao lâu bèn nháy mắt với Giả Lan đòi đi. Giả Lan đành theo hắn, cùng đứng dậy cáo từ. Bảo Ngọc thấy họ muốn đi, mình cũng đứng dậy, định cùng về. Hình phu nhân cười: "Cháu hãy ngồi đã, ta còn muốn nói chuyện với cháu." Bảo Ngọc đành ngồi lại. Hình phu nhân nói với hai người kia: "Các cháu về, mỗi người thay ta hỏi thăm mẹ mình. Các cô, các chị em của các cháu đều ở đây, ồn đến ta đau đầu, hôm nay không giữ các cháu ăn cơm nữa." 【庚 側 Bạc tình quá rõ.】 Bọn Giả Hoàn vâng lời, bèn đi ra về nhà.

Bảo Ngọc cười: "Thì ra các chị đều sang đây, sao cháu không thấy?" Hình phu nhân nói: "Họ ngồi một lúc, đều đi ra sau, không biết vào phòng nào rồi." Bảo Ngọc nói: "Vừa rồi bác bảo có chuyện muốn nói, không biết là chuyện gì?" Hình phu nhân cười: "Có chuyện gì đâu, chẳng qua bảo cháu đợi, cùng các chị em ăn cơm rồi hãy đi. Lại có một món

đồ chơi hay cho cháu đem về chơi." Mẹ con nói chuyện, bất giác đã đến giờ cơm chiều. Dọn bàn ghế, bày chén đĩa, mẹ con chị em ăn cơm xong. Bảo Ngọc đến cáo từ Giả Xá, rồi cùng các chị em về nhà, gặp Giả mẫu, Vương phu nhân rồi ai nấy về phòng nghỉ, chuyện không nhắc nữa. 【庚 夾 Đoạn này làm lời dẫn cho chuyện ngũ quỷ yểm ma ở hồi sau. Chi Nghiễn.】

Lại nói Giả Vân vào gặp Giả Liễn, nhân tiện dò hỏi có việc gì không. Giả Liễn bảo hắn: "Hôm trước đúng là có một việc, nhưng thím cháu cứ năn nỉ ta mãi, 【庚 側 Lại nói lời giữ thể diện; người sợ vợ thường thế.】 nên đã giao cho Giả Cần. Thím cháu hứa với ta rằng mai kia trong vườn còn mấy chỗ phải trồng hoa cây, đợi công trình ấy mở ra, nhất định sẽ giao cho cháu." Giả Vân nghe xong, một lúc lâu mới nói: "Đã vậy, cháu đợi cũng được. Chú cũng không cần nhắc trước với thím rằng hôm nay cháu đến hỏi dò. 【庚 側 Đã có chủ ý rồi.】 Đến lúc việc tới nơi rồi nói cũng chưa muộn." Giả Liễn nói: "Nhắc làm gì? 【庚 側 Đã bị anh Vân qua mặt rồi.】 Ta đâu có những thì giờ ấy để nói chuyện rỗi. Sáng mai canh năm ta còn phải đi Hưng Ấp một chuyến, phải gắng trong ngày về. Cháu cứ về đợi trước, tối ngày kia sau khi lên đèn hãy đến hỏi tin; đến sớm ta không rảnh." Nói rồi vào nhà sau thay áo.

Giả Vân rời phủ Vinh về nhà, trên đường suy nghĩ, nghĩ ra một cách, bèn đi thẳng đến nhà cậu ruột là Bốc Thế Nhân. 【甲辰 夾 Cái tên này đáng suy nghĩ.】 【庚 側 Cái tên đã gợi ra nghĩa "chẳng ra người", thì làm sao chịu giúp ai? Xem ra chuyến này của anh Vân hẳn công toi.】 Thì ra Bốc Thế Nhân hiện mở hiệu hương liệu *ndlr: Các chất thơm như bạch đàn, băng phiến, xạ hương, v.v..*, vừa từ hiệu về, chợt thấy Giả Vân vào. Hai bên chào nhau, ông ta hỏi giờ này có việc gì mà chạy đến. Giả Vân nói: "Có việc muốn nhờ cậu giúp đỡ. Cháu có một việc cần dùng ít băng phiến, xạ hương; dù thế nào xin cậu cho cháu chịu mỗi thứ bốn lạng, đến tháng tám cháu đem bạc đến trả đủ." 【庚 夾 Cậu cháu nói chuyện với nhau như thế, than thay!】 Bốc Thế Nhân cười nhạt: "Đừng nhắc đến chuyện chịu nợ nữa. 【庚 側 Thế nào, thế nào? Lời ta không sai.】 Hôm trước cũng có một anh làm chung hiệu, vì bà con mà bán chịu mấy lạng bạc hàng, đến nay vẫn chưa trả. Vì thế cả bọn chúng ta phải bù vào, lập giao ước rằng từ nay không được bán chịu cho thân hữu. Ai bán chịu thì phải phạt hai mươi lạng bạc làm tiệc. Huống chi hiện nay hàng ấy cũng khan; cháu cứ đem bạc thật đến hiệu chẳng ra gì của chúng ta mà mua, 【庚 側 Lời thoái thác.】 cũng không có đủ, chỉ có thể đi chạy chỗ khác. Đó là một. Thứ hai, cháu có việc gì đứng đắn đâu, chẳng qua chịu về rồi lại làm bậy. Cháu chỉ nói hễ gặp cậu một lần là cậu mắng một lần. Con trẻ thật chẳng biết hay dở, cũng nên lập lấy chủ ý, kiếm vài đồng, để mặc ra mặc, ăn ra ăn, cậu nhìn cũng vui."

Giả Vân cười: "Cậu nói nghe gọn thật. Khi cha cháu mất, cháu còn nhỏ, không biết việc. Sau nghe mẹ cháu kể, đều nhờ các cậu đến nhà cháu chủ ý, lo liệu tang sự. Chẳng lẽ cậu không biết, vốn còn một mẫu ruộng, hai gian nhà, nay có phải ở trong tay cháu mà tiêu mất đâu? Khéo vợ đến mấy cũng không nấu được cháo khi không có gạo, cậu bảo cháu làm thế nào? Cũng may là cháu đấy; nếu là kẻ khác, mặt dày mày dạn, ba ngày hai bữa lại đến quấn lấy cậu đòi ba thăng gạo, hai thăng đậu, thì cậu cũng chẳng có cách nào." 【庚 側 Anh Vân cũng giỏi nói, đâu ra đấy. ◇ Hai chúng ta cũng chưa từng có cái khí ấy.】 Bốc Thế Nhân nói: "Con ơi, cậu mà có thì chẳng phải là việc nên làm sao? Ngày nào cậu cũng nói với mợ cháu, chỉ lo cháu không biết tính toán. Hễ cháu đứng vững được, đến bên nhà trưởng phòng của cháu, dù không gặp được các ông, thì hạ mình một chút, vui vẻ với quản gia hoặc người quản việc, 【庚 側 Đáng thương đáng than, ta vì thế mà khóc một tiếng.】 cũng kiếm được một việc để quản. Hôm trước cậu ra ngoài thành, gặp lão Tư bên tam phòng nhà cháu, cưỡi con lừa lớn, dẫn năm cỗ xe, có bốn năm chục hòa thượng đạo sĩ, 【庚 夾 Khéo đến cực! Viết đúng giọng kẻ tiểu nhân, càng nói càng lộ ghen tị. Lại là cách tô điểm nhân vật từ phía sau.】 đi đến chùa nhà. Hắn chẳng phải có tài cán thì sao việc ấy lại đến tay hắn!" Giả Vân nghe ông ta lải nhải không chịu nổi, bèn đứng dậy cáo từ. 【庚 側 Có chí khí, có quyết đoán.】 Bốc Thế Nhân nói: "Sao vội thế, ăn cơm rồi hãy đi." Một câu chưa dứt, chỉ thấy vợ ông

ta nói: "Ông lại hồ đồ rồi. 【庚 側 Tuy chỉ tả cảnh một nhà tiểu nhân keo kiệt, vợ chồng hùa nhau rất sống, nhưng nhờ đẩy mạch một hơi như vậy mà đoạn sau khỏi đột ngột. Bút lực *Thạch Đầu ký* toàn ở những chỗ như thế.】 Vừa nói không có gạo, ở đây mua nửa cân mì về nấu cho ông ăn, giờ còn làm bộ sang trọng. Giữ cháu ngoại lại để chịu đói sao?" Bốc Thế Nhân nói: "Lại mua thêm nửa cân là được." Vợ ông ta liền gọi con gái: "Ngân tỷ, sang nhà bà Vương đối diện hỏi vay hai ba chục đồng, mai trả." Hai vợ chồng nói chuyện, Giả Vân đã nói mấy câu "không cần phiền", đi mất hút. 【庚 側 Người có hiểu biết, có quyết đoán, tự nhiên khác.】 【甲辰 夾 Viết thấu tình đời.】 Không nói vợ chồng nhà họ Bốc nữa. Lại nói Giả Vân giận dỗi rời nhà cậu, cứ theo đường cũ trở về, trong lòng đang buồn bực, vừa nghĩ vừa cúi đầu đi, không ngờ đâm sầm vào một người say, làm Giả Vân giật mình. 【庚 側 Từ đoạn trên kéo xuống đây, mạch đi liền một hơi.】 Nghe người say ấy mắng: "Mẹ mày! Mù mắt à, dám đâm vào tao." Giả Vân vội né, đã bị người say túm lấy. Đối mặt nhìn, không phải ai khác mà là hàng xóm sát vách Nghê Nhị. Thì ra Nghê Nhị là một tay vô lại, chuyên cho vay nặng lãi, ăn tiền chùa trong sòng bạc, thích đánh nhau uống rượu. Nay vừa đòi tiền lãi từ nhà con nợ, ăn say trở về, không ngờ bị Giả Vân đâm vào, đang bực mình, vung nắm đấm định đánh. 【庚 眉 Đem đoạn này đối chiếu hồi Dương Chí bán đao gặp gã Ngưu Nhị biệt hiệu "Hổ không lông" trong *Thủy Hử*, thấy hay hơn nhiều. Đêm đông Kỷ Mão. Chi Nghiễn.】 Chỉ nghe người kia gọi: "Lão Nhị dừng tay! Là tôi va vào ông." Nghê Nhị nghe tiếng người quen, mở đôi mắt say nhìn, thấy là Giả Vân, vội buông tay, lảo đảo cười: 【庚 側 Nét tả rất sống.】 "Hóa ra là cậu Hai Giả, 【庚 側 Cách gọi ấy cho thấy ngày thường anh Vân vẫn còn chút thể diện: chậu vàng có vỡ thì vàng vẫn còn giá.】 tôi đáng chết, đáng chết. Giờ này cậu đi đâu?" Giả Vân nói: "Nói với ông không được đâu, tự dưng lại chuốc lấy mất vui." 【庚 側 Vốn là lời vô tâm.】 Nghê Nhị nói: "Không sao, không sao, 【庚 側 Như nghe thấy.】 có việc gì bất bình thì nói với tôi, tôi thay cậu xả giận. 【庚 側 Viết rất đúng tính Nghê Nhị; từng bước bị khơi ra mà không hề gượng.】 Ba phố sáu ngõ này, mặc hắn là ai, kẻ nào đắc tội với hàng xóm của Kim Cang say rượu Nghê Nhị này, tôi bảo đảm hắn tan người nát nhà!" Giả Vân nói: "Lão Nhị, ông khoan giận, nghe tôi kể nguyên do đã." 【庚 側 Mạch văn cứ thế thuận dòng mà đến.】 Nói rồi kể chuyện Bốc Thế Nhân cho Nghê Nhị nghe. Nghê Nhị nghe xong nổi giận: "Nếu không phải là cậu của cậu, tôi đã mắng không còn lời hay. 【庚 側 Người trọng nghĩa nào lại không biết lễ? Sao có thể là phường phá phách? Oan cho Kim Cang quá.】 Thật làm tôi Nghê Nhị tức chết. Thôi được, cậu cũng không cần buồn. Tôi hiện có mấy lạng bạc đây, cậu cần dùng gì thì cứ cầm đi mua sắm. Chỉ có một điều: cậu với tôi làm hàng xóm bao năm, bên ngoài tôi có tiếng cho vay, vậy mà cậu chưa từng mở miệng với tôi. Không biết cậu ghét tôi là thằng vô lại, 【庚 側 Một câu cho thấy hắn biết mình biết người.】 sợ hạ thấp thân phận, hay cậu sợ tôi khó dây, lãi nặng? Nếu nói sợ lãi nặng, bạc này tôi không lấy lãi, cũng không cần viết giấy. Nếu nói sợ hạ thân phận, 【庚 側 Một câu cho thấy hắn biết mình biết người.】 thì tôi không dám cho cậu vay nữa, mỗi người tự đi." Vừa nói, hắn quả nhiên móc trong túi ra một cuộn bạc.

Trong lòng Giả Vân tự nghĩ: "Ngày thường Nghê Nhị tuy là vô lại, nhưng tùy người mà xử, 【庚 側 Bốn chữ ấy bình đúng con người Nghê Nhị; không phải kẻ hào kiệt thì không gánh nổi.】 khá có tiếng nghĩa hiệp. Nếu hôm nay không nhận ơn này, sợ làm ông ta mất mặt, e lại sinh chuyện. Chi bằng mượn của ông ta, ngày khác trả gấp đôi cũng được." Nghĩ xong cười nói: "Lão Nhị, ông quả là hảo hán. Tôi nào từng không nghĩ đến ông để mở miệng? Chỉ là tôi thấy ông giao du qua lại đều là người có gan, có việc làm; hạng vô năng vô dụng như chúng tôi, chắc ông chẳng để ý. 【庚 側 Anh Vân cũng giỏi nói, miệng lưỡi hay.】 Tôi mà mở miệng với ông, lẽ nào ông chịu cho vay? Nay đã được ông trọng tình, tôi sao dám không nhận, về nhà cứ theo lệ viết giấy nợ mang đến là được." Nghê Nhị cười lớn: "Người biết nói hay thật. Tôi lại nghe không lọt câu ấy. 【庚 側 Đúng là trong mắt kẻ rành đời không dụi nổi hạt cát.】 Đã nói bốn chữ 'giao du qua lại', sao lại cho vay lấy lãi của người ta! 【庚 側 Ngày nay không chỉ người thân, bạn bè tính lãi với nhau; ngay trong chốn khuê phòng cũng có, mà các nhà giàu lâu đời cũng chẳng thiếu.】 Đã đem bạc cho người ta vay mà mưu lấy lãi, thì

chẳng phải giao du qua lại nữa. Lời rồi cũng không cần nói. Cậu đã chịu để mắt, đây là mười lăm lạng ba tiền lẻ, cứ cầm đi mua đồ. Nếu cậu muốn viết khế, mau trả bạc lại cho tôi, để tôi cho những người có hy vọng hơn vay." 【庚側 Người rộng rãi, lời cũng rộng rãi.】 Giả Vân nghe xong, vừa nhận bạc vừa cười: "Tôi không viết nữa là được, có gì phải gấp." Nghê Nhị cười: "Thế mới phải. Trời tối rồi, tôi không mời trà mời rượu nữa, còn có chút việc bên kia, cậu cứ về. Tôi còn nhờ cậu nhắn về nhà tôi, bảo họ đóng cửa ngủ sớm, tôi không về nhà nữa. Nếu có việc gấp, bảo con gái tôi sáng mai đến nhà tay buôn ngựa Vương Chân Ngắn 【庚側 Một chỗ hắn hay lui tới, rất thật đời.】 tìm tôi." Vừa nói vừa lảo đảo đi, 【庚側 Lại ăn khớp với đoạn trước.】 chuyện không nhắc nữa. 【庚眉 Đọc đoạn "Kim Cang say rượu" thấy khoan khoái như uống một thang thuốc sơn tra tiêu thực của Lưu Huyễn Đan, đáng cười. ◇ Ba mươi năm nay ta từng gặp không ít người kiểu Kim Cang, cũng gặp không ít kẻ không bằng Kim Cang. Tiếc rằng trên sách không tiện ghi rành rành tên đẹp của họ, đó là điều chưa thỏa trong lòng ta. Đầu hè Nhâm Ngọ.】 Lại nói Giả Vân tình cờ gặp chuyện ấy, trong lòng cũng hết sức ngạc nhiên, nghĩ Nghê Nhị quả nhiên có chút ý tứ. Chỉ sợ hắn nhất thời say rượu hào phóng, đến mai lại đòi gấp đôi thì xử sao, trong lòng do dự không quyết. 【庚側 Anh Vân quả thật còn sợ Nghê Nhị; đây không phải lấy bụng hẹp hòi mà nghi oan người tốt.】 Chợt lại nghĩ: "Không sao, đợi việc kia xong, cũng có thể trả gấp đôi." Nghĩ xong, đi thẳng đến một hiệu đổi tiền, cân lại bạc: mười lăm lạng ba tiền bốn phân hai ly. Giả Vân thấy Nghê Nhị không nói dối, trong lòng càng vui, cất bạc, đến cửa nhà, trước hết sang nhà bên cạnh nhắn lời Nghê Nhị cho vợ hắn biết, rồi mới về nhà. Thấy mẹ đang ngồi trên giường xe chỉ, bà hỏi hắn đi đâu cả ngày. Giả Vân sợ mẹ giận, không dám nhắc chuyện Bốc Thế Nhân, 【庚側 Con hiếu đáng kính. Người này về sau khi phủ Vinh sa sút tan rã, hắn sẽ có một phen làm nên việc.】 chỉ nói ở phủ Tây đợi chú Hai Liễn, rồi hỏi mẹ đã ăn cơm chưa. Mẹ đã ăn rồi, nói phần cơm để đó. Tiểu a hoàn bưng ra cho hắn ăn. Khi ấy trời đã lên đèn. Giả Vân ăn xong, thu dọn đi nghỉ, một đêm không có chuyện gì.

Sáng hôm sau thức dậy sớm, rửa mặt xong, Giả Vân ra cửa Nam, đến hiệu hương lớn mua băng phiến, xạ hương, rồi đi đến phủ Vinh. Dò biết Giả Liễn đã ra ngoài, Giả Vân bèn đi ra phía sau.

Đến trước sân nhà Giả Liễn, chỉ thấy mấy tiểu đồng cầm chổi lớn đang quét sân. Chợt thấy vợ Chu Thụy từ trong cửa ra gọi bọn tiểu đồng: "Khoan quét đã, nãi nãi sắp ra." Giả Vân vội bước tới cười hỏi: "Thím Hai đi đâu?" Vợ Chu Thụy nói: "Lão thái thái gọi, chắc là cắt may vải vóc gì đó." Đang nói, chỉ thấy một đám người vây quanh Phượng Thư đi ra. 【庚側 Người quản gia phải có phái thế ấy.】 Giả Vân biết rõ Phượng Thư thích người ta tâng bốc và chuộng thể diện, 【庚側 Có ai lại không thích tâng bốc.】 vội chắp tay, cung kính chạy lên thỉnh an. Phượng Thư không nhìn thẳng, vẫn đi về phía trước, chỉ hỏi mẹ hắn khỏe không, "Sao không sang chỗ chúng ta chơi?" Giả Vân nói: "Chỉ vì người không khỏe lắm, nhưng vẫn thường nhớ thím, muốn sang thăm mà không đi được." Phượng Thư cười: "Thật biết nói dối. Nếu không phải ta nhắc đến mẹ cháu, cháu cũng chẳng nói mẹ cháu nhớ ta." Giả Vân cười: "Cháu không sợ sét đánh hay sao mà dám trước mặt bậc trên nói dối. Tối qua mẹ cháu còn nhắc đến thím, nói thím thân thể mảnh mai, việc lại nhiều, nhờ thím tinh thần lớn, thế mà sắp xếp việc gì cũng chu toàn. Nếu kém một chút, e đã mệt không biết ra sao." 【庚眉 Từ lúc đến chỗ Bốc Thế Nhân đã sắp xếp sẵn. Anh Vân dùng được. Đêm đông Kỷ Mão.】 Phượng Thư nghe xong, mặt đầy ý cười, bất giác dừng bước hỏi: "Sao đang yên đang lành mẹ con cháu lại sau lưng nhắc đến ta?" 【庚側 Chuyển qua rất tự nhiên, không để lộ dấu vết.】 Giả Vân nói: "Có nguyên do. 【庚側 Nối tiếp thế nào?】 Chỉ vì cháu có người bạn, nhà có ít tiền, hiện mở hiệu hương. Vì hắn đã quyên chức thông phán, hôm trước được chọn đi Vân Nam nơi nào đó, 【庚側 Nói thuận miệng mà rất khéo!】 đem cả gia quyến đi, nên không mở hiệu hương ở đây nữa. Hắn gom sổ sách hàng hóa lại, thứ nên cho thì cho, thứ nên bán rẻ thì bán rẻ, 【蒙側 Chuyện đời, tình người, tiện tay kéo vào cũng thành câu văn hay.】 còn những hàng tinh quý này thì chia tặng thân bằng. Hắn tặng cháu một ít băng phiến, xạ hương. Cháu bèn bàn với mẹ, 【庚側 Giống lắm, nào phải nói dối?】 nếu đem bán lại thì không

những không bán được giá gốc, mà nhà nào lại lấy từng ấy bạc đi mua thứ này làm gì? Dù nhà rất có tiền cũng chỉ dùng vài phân vài tiền là đã rụt tay. Nếu nói đem biếu người, cũng chẳng có ai xứng đáng dùng những thứ này, 【蒙 側 Tác giả là bậc nào mà có con mắt tinh tường đến thế, chỗ nhỏ nhặt nào cũng soi thấy?】 để rồi phải bán rẻ như đồ chẳng đáng nửa đồng. Vì thế cháu mới nghĩ đến thím. 【蒙 側 Xin khóc một tiếng cho cõi đời rộng lớn này.】 Mấy năm trước cháu còn thấy thím đem bạc từng bọc lớn mua những thứ ấy; đừng nói năm nay trong cung quý phi cần dùng, chỉ riêng dịp Đoan dương này, hương liệu tất nhiên đắt gấp mười lần thường ngày. Vì vậy nghĩ đi nghĩ lại, chỉ có đem hiếu kính thím là hợp nhất, 【蒙 側 Dựng được một tình thế khiến món đồ vừa như phải đem biếu, vừa như phải nhận, vừa như đang cần dùng; mạch văn thật sắc sảo, ý giễu nhại thật cay, đọc đến đây không biết nên khóc hay cười.】 mới không phí hoài món đồ này." Vừa nói vừa giơ một hộp gấm lên.

Phượng Thư đang vào lúc chuẩn bị lễ tết Đoan dương, mua sắm hương liệu thuốc men. Chợt thấy Giả Vân làm như vậy, nghe một bài nói ấy, trong lòng vừa đắc ý vừa vui, 【蒙 側 Như thật.】 bèn bảo Phong Nhi: "Nhận đồ của anh Vân, 【庚 側 Giống giọng một bà thím, xem hay đến chết!】 đem về nhà giao cho Bình Nhi." Lại nói: "Xem cháu biết hay dở như thế, chẳng trách chú cháu thường nhắc cháu, nói cháu nói chuyện cũng rõ ràng, trong lòng có hiểu biết." 【庚 夾 Quý độc giả phải nhớ, điều Phượng Thư thích là lời tâng bốc đánh động lòng nàng, không phải thấy đồ mà vui. Nếu nói là thấy đồ mà vui thì không phải A Phượng nữa.】 Giả Vân nghe lời ấy đã vào đúng đường, bèn tiến thêm một bước, cố ý hỏi: "Hóa ra chú cháu cũng từng nhắc cháu sao?" Phượng Thư nghe hỏi, vừa định nói chuyện giao việc cho hắn quản, lại vội dừng, trong lòng nghĩ: 【庚 側 Đúng là bút ý viết tâm cơ hành sự của A Phượng.】 "Giờ ta mà nói chuyện ấy, lại khiến hắn tưởng ta thấy đồ là không chịu nổi, vì chút hương này mà lộn xộn hứa cho hắn quản việc. Hôm nay hãy đừng nhắc." Nghĩ xong, bèn giấu kín chuyện phái hắn giám sát trồng hoa cây, không nhắc một chữ, chỉ tùy miệng nói hai câu nhạt rồi đi đến chỗ Giả mẫu. Giả Vân cũng không tiện nhắc, đành trở về.

Vì hôm qua gặp Bảo Ngọc, được gọi đến thư phòng ngoài đợi, 【蒙 側 Cùng là chú thím, hai kiểu hầu hạ khác nhau.】 Giả Vân ăn cơm xong lại vào, đến thư phòng Ỷ Tán trai ngoài nghi môn bên chỗ Giả mẫu. Chỉ thấy Dính Yên 〔一〕, Sử Dược hai tiểu đồng đang đánh cờ tướng, cãi nhau vì tranh quân "xe"; lại có Dẫn Tuyền, Tảo Hoa, Khiêu Vân, Bạn Hạc 【庚 側 Tên gọi hay.】 bốn năm đứa nữa đang móc chim sẻ trên mái hiên chơi. 【蒙 側 Như mây trôi nước chảy, không một chữ nào thừa. Thật linh hoạt, sống động.】 Giả Vân vào sân, giậm chân nói: "Bọn đầu khỉ nghịch ngợm, ta đến rồi." Đám tiểu đồng thấy Giả Vân vào, mới tản đi. Giả Vân vào phòng, ngồi trên ghế hỏi: "Cậu Hai Bảo chưa xuống à?" Dính Yên nói: "Hôm nay tuyệt chưa xuống. Cậu Hai có dặn gì, tôi đi do thám giúp cậu." 【庚 側 Ngoài năm phép trốn, còn thêm một phép gọi là "đi do thám".】 Nói rồi đi ra. Ở đây Giả Vân xem chữ họa, đồ cổ, qua chừng một bữa cơm vẫn không thấy về; nhìn bọn tiểu đồng khác, đều đi chơi cả. Đang buồn bực, chỉ nghe trước cửa có giọng non mềm gọi một tiếng: "Anh ơi."

Giả Vân nhìn ra, thấy một a hoàn mười sáu mười bảy tuổi, sinh ra cũng nhỏ nhắn sạch sẽ. A hoàn ấy thấy Giả Vân liền quay người né đi. 【蒙 側 Đó là lẽ tất nhiên.】 Vừa lúc Dính Yên đi đến, thấy a hoàn ở trước cửa, bèn nói: "Hay, hay, 【庚 側 Hai chữ "hay" là để che nửa câu chưa kịp nói.】 đang không tìm được người đưa tin." Giả Vân thấy Dính Yên cũng vội chạy ra hỏi thế nào. Dính Yên nói: "Đợi cả ngày cũng không có ai qua. Đây là người trong phòng cậu Hai Bảo. Cô nương tốt, 【庚 側 Giọng điệu rất giống.】 cô vào nhắn một tiếng, nói cậu Hai ở dãy ngoài đến." A hoàn nghe vậy mới biết là cậu trong họ, bèn không né tránh như trước nữa, 【庚 側 Chỉ một câu đã đúng lễ.】 nhìn chằm chằm Giả Vân hai cái. 【庚 側 Cái nhìn ấy đã hé duyên tình.】 【蒙 側 Một món duyên tình phong lưu kéo dài năm trăm năm.】 Nghe Giả Vân nói: "Dãy ngoài dãy trong gì, cô chỉ nói là Vân Nhi là được." Một lúc lâu, a hoàn ấy cười nhạt: 【庚 側 Cái vẻ ấy cho thấy nàng hiểu rất rõ chuyện trong phòng.】 "Theo tôi, cậu Hai cứ mời về nhà, có gì

mai lại đến. Tối nay rảnh, tôi sẽ thưa lại với cậu ấy." Dính Yên nói: "Sao lại thế?" A hoàn nói: "Cậu ấy 【庚 側 Hai chữ "cậu ấy" dùng rất đúng trong viện Di Hồng; đổi đi sẽ giả.】 hôm nay cũng không ngủ trưa, tự nhiên ăn cơm chiều sớm. Tối nay cậu ấy lại không xuống. Chẳng lẽ cứ đùa để cậu Hai ở đây chờ đói sao! 【蒙 側 Đã gieo rễ yêu, sau này không cách nào nhổ được.】 Chi bằng về nhà, mai đến mới là đứng đắn. Dù lát nữa có người đem tin vào, cũng vô dụng thôi. Cậu ấy chẳng qua miệng thì ừ, ai mà chịu mang lời!" Giả Vân nghe a hoàn nói chuyện gọn gàng mà duyên dáng, muốn hỏi tên, nhưng vì là người phòng Bảo Ngọc nên không tiện hỏi, đành nói: "Lời cô nói đúng, mai tôi lại đến." Nói rồi đi ra. Dính Yên nói: "Tôi đi rót trà, 【庚 側 Thằng bé lanh trơn.】 cậu Hai uống trà rồi hãy đi." Giả Vân vừa đi vừa quay đầu nói: "Không uống trà, tôi còn có việc." Miệng nói, mắt vẫn nhìn a hoàn kia còn đứng đó.

Giả Vân đi thẳng về nhà. Đến hôm sau, vừa đến trước cổng lớn, vừa hay gặp Phượng Thư sang bên kia thỉnh an, mới lên xe. Thấy Giả Vân đến, nàng sai người gọi lại, qua cửa sổ xe cười nói: "Vân Nhi, cháu thật có gan giỡ trò trước mặt ta. 【庚 側 Lại làm như không phải nói dối; người dùng tâm cơ đáng sợ ở những chỗ như thế.】 Thảo nào cháu đưa đồ cho ta, hóa ra có việc cầu ta. Hôm qua chú cháu mới bảo ta rằng cháu cầu ông ấy." 【蒙 側 Nếu không nói theo cách này, thì hóa ra vì món đồ hôm qua mà động lòng. Miệng thêu lòng gấm, thật bái phục.】 Giả Vân cười: "Việc cầu chú ấy, thím đừng nhắc nữa, hôm qua cháu đang hối hận đây. Sớm biết vậy, ngay từ đầu cháu đã cầu thím, lúc này đã xong lâu rồi. Ai ngờ chú lại không làm được." 【蒙 側 Lời như thế thật là lấy điều vô lý đổ cho người ta, mà người đời phần nhiều lại thích nghe thích nhận, ta rất lấy làm lạ.】 Phượng Thư cười: "Thảo nào bên cháu không xong, hôm qua lại đến tìm ta." Giả Vân nói: "Thím phụ lòng hiếu của cháu rồi, cháu thật không có ý ấy. Nếu có ý ấy, hôm qua sao không cầu thím? Nay thím đã biết, cháu đành bỏ chú qua một bên, thế nào cũng xin thím thương cháu một chút." Phượng Thư cười nhạt: "Các cháu cứ chọn đường xa mà đi, khiến ta cũng khó nói. 【庚 側 Lời Tào Tháo.】 Sớm nói với ta một tiếng thì có gì không xong, việc bé tí mà chậm đến lúc này. Trong vườn còn phải trồng hoa, ta đang nghĩ không ra người nào, cháu đến sớm chẳng đã xong rồi sao." Giả Vân cười: "Đã vậy, thím mai cứ phái cháu." Một lúc lâu, Phượng Thư nói: "Ta thấy việc này không hay lắm. 【庚 側 Lại bẻ ngoặt thêm một nhịp.】 Đợi tháng giêng năm sau, món lớn pháo hoa đèn nến xuống, ta hãy phái cháu." Giả Vân nói: "Thím tốt, cứ phái việc này cho cháu trước. Quả nhiên việc này làm tốt, thím lại phái việc kia cho cháu." Phượng Thư cười: "Cháu thật biết thả dây dài *ndlr: Ý nói tham muốn ăn to.*. Thôi, nếu không phải chú cháu nói, ta không quản chuyện của cháu đâu. 【庚 側 Rốt cuộc vẫn không chịu nhận mình vì bằng phiến, xạ hương mà bị mua chuộc.】 Ta ăn cơm xong cũng sẽ về, cháu đến khoảng quá trưa lĩnh bạc, ngày kia vào trồng cây." Nói xong, sai đánh xe hương đi thẳng.

Giả Vân mừng không tự kìm được, đến Ỷ Tán trai hỏi thăm Bảo Ngọc, ai ngờ sáng sớm Bảo Ngọc đã sang phủ Bắc Tĩnh vương. Giả Vân ngồi ngây đến trưa, nghe Phượng Thư về, bèn viết phiếu lĩnh bạc đến lĩnh đối bài. Đến ngoài sân, sai người vào báo, Thái Minh đi ra, chỉ lấy phiếu lĩnh đem vào, phê số bạc, ngày tháng, rồi cùng đối bài đưa cho Giả Vân. Giả Vân nhận lấy, thấy trên phiếu phê hai trăm lạng bạc, trong lòng mừng không tự kìm được, quay người đi đến kho bạc, giao cho người nhận bài phiếu, lĩnh bạc. Về nhà kể với mẹ, mẹ con tự nhiên đều vui. Sáng hôm sau canh năm, Giả Vân trước hết tìm Nghê Nhị, đem số bạc trước trả đủ cho hắn. Nghê Nhị thấy Giả Vân đã có bạc, bèn nhận đủ, chuyện không nhắc nữa. Ở đây Giả Vân lại cầm năm mươi lạng, ra cửa Tây tìm đến nhà thợ trồng hoa Phương Xuân mua cây, chuyện cũng không nhắc nữa. 【庚 夾 Đến đây là xong chuyện trồng cây. ◇ Một là cho thấy việc đôn đốc công trình không phải mạch truyện chính, chỉ là nét tả lướt cảnh phủ đang thịnh để từ đó dẫn sang chuyện tình. Hai là cũng là phép tránh rườm. Nếu không kết như thế, tất phải nói cây gì, giá gì, mua thế nào, định bao nhiêu cây, chẳng phiền vụn lắm sao?】

Nay hãy nói Bảo Ngọc. Từ hôm gặp Giả Vân, từng nói mai bảo hắn vào nói chuyện. Nói vậy xong, vốn là giọng miệng của công tử phú quý, đâu còn để chuyện ấy trong lòng, vì thế quên đi. 【庚 側 Nếu là một cô gái thì bảo đảm

không quên.】 Tối hôm ấy, từ phủ Bắc Tĩnh vương về, gặp Giả mẫu, Vương phu nhân xong, trở về trong vườn, thay áo, đang định tắm. Tập Nhân bị Tiết Bảo Thoa nhờ đi thắt nút, Thu Văn, Bích Ngân đi giục nước, Đàn Vân nhân sinh nhật mẹ được đón ra ngoài, Xạ Nguyệt hiện đang dưỡng bệnh trong nhà. Tuy còn mấy a hoàn làm việc thô để sai vặt, nhưng đoán không gọi đến mình nên đều ra ngoài tìm bạn chơi. Không ngờ đúng một khắc ấy, 【庚 夾 Khéo! Phải dùng đúng hai chữ "một khắc" mới ra cảnh phòng Bảo Ngọc: thường ngày lúc nào cũng có người, vậy mà đúng khoảnh khắc này lại vắng hẳn; đó là cái khéo trùng hợp thứ nhất.】 chỉ còn một mình Bảo Ngọc trong phòng. Vừa khéo 【庚 夾 Ba chữ này không thể thiếu.】 Bảo Ngọc muốn uống trà, gọi liền hai ba tiếng, mới thấy hai ba bà già đi vào. 【庚 夾 Khéo! Lời văn kín kẽ, một mảy không sót; không có lời bình thì khó nhận ra.】 Bảo Ngọc thấy họ, vội xua tay nói: "Thôi, thôi, không cần các bà." 【庚 夾 Đúng giọng Bảo Ngọc.】 Các bà già đành lui ra.

Bảo Ngọc thấy không có a hoàn, đành tự xuống, cầm bát đến ấm trà rót. Chỉ nghe sau lưng có tiếng: "Cậu Hai coi chừng bỏng tay, để chúng em rót." 【庚 側 Ngòi bút biến hóa bất ngờ, người đọc sao lường trước được?】 Vừa nói vừa bước lên, đã nhận bát qua. Bảo Ngọc giật mình, hỏi: "Em ở đâu? Tự nhiên đến làm ta giật mình." A hoàn ấy vừa đưa trà vừa thưa: "Em ở sân sau, vừa từ cửa sau gian trong đi vào, chẳng lẽ cậu Hai không nghe tiếng chân?" Bảo Ngọc vừa uống trà vừa 【庚 夾 Sáu lần dùng chữ "vừa" đều tạo được vẻ sống động, đọc vẫn không thấy chán.】 chăm chú nhìn a hoàn ấy: mặc mấy món áo quần nửa mới nửa cũ, lại có một mái tóc đen nhánh, vấn búi, mặt dài, dáng nhỏ nhắn, rất xinh xắn sạch sẽ. 【庚 夾 Không khác gì trong mắt Giả Vân đã thấy.】 Bảo Ngọc nhìn rồi cười hỏi: 【庚 夾 Vẻ sống động được viết ra rất rõ.】 "Em cũng là người trong phòng ta sao?" 【庚 夾 Câu hỏi hay. Phải hỏi như thế mới nối được với đoạn trước.】 A hoàn nói: "Vâng." Bảo Ngọc nói: "Đã là người trong phòng này, sao ta không nhận ra?" A hoàn nghe vậy, cười nhạt một tiếng: 【庚 夾 Tâm trạng hiện ra như tranh.】 "Người cậu không nhận ra còn nhiều, đâu chỉ mình em. Xưa nay em lại không dâng trà dâng nước, lấy đông lấy tây, những việc hiện ngay trước mắt một chút cũng không làm, thì cậu nhận ra sao được?" Bảo Ngọc nói: "Vì sao em không làm những việc trước mắt ấy?" 【庚 側 Đây là lời của kẻ dưới muốn nói mà không tới được tai người trên.】 A hoàn nói: "Chuyện ấy em cũng khó nói. 【庚 側 Lời không phục; huống chi không phải cậu có thể giải quyết, nên nói "khó nói".】 Chỉ có một câu thưa cậu Hai: hôm qua có một người tên Vân Nhi gì đó đến tìm cậu. Em nghĩ cậu không rảnh, bèn bảo Dính Yên nhắn hắn sáng nay đến, không ngờ cậu lại sang phủ Bắc." Vừa nói đến đây, chỉ thấy Thu Văn, Bích Ngân cười nói hì hì bước vào, hai người cùng xách một thùng nước, một tay vén áo, loạng choạng, nước văng tung tóe. A hoàn ấy vội ra đón lấy. 【庚 側 Hay! Biết chớp đúng thời cơ.】 Thu Văn, Bích Ngân đang đối nhau oán trách: "Mày làm ướt váy tao", người kia lại nói "mày giẫm lên giày tao". Chợt thấy có người đi ra nhận nước, hai người nhìn, không phải ai khác, hóa ra là Tiểu Hồng. Hai người đều kinh ngạc, đặt nước xuống, vội vào phòng nhìn đông nhìn tây, 【庚 側 Bốn chữ ấy hé lộ dần những việc nhỏ thường ngày của các a hoàn lớn trong viện Di Hồng.】 【庚 眉 Mọi việc nhỏ trong Di Hồng đều được phác bằng vài nét trắng đen lướt qua; đó mới là bố cục lớn. Mùa hè Đinh Hợi. Ky Hốt tẩu.】 không có ai khác, chỉ có Bảo Ngọc, trong lòng bèn rất không thoải mái. Đành chuẩn bị đồ tắm, đợi Bảo Ngọc cởi áo, hai người khép cửa đi ra, 【庚 側 Rõ ràng đến cùng.】 sang phòng bên tìm Tiểu Hồng, hỏi vừa rồi ở trong phòng nói gì. Tiểu Hồng nói: "Tôi có từng ở trong phòng đâu? Chỉ vì khăn tay của tôi mất, tôi ra sau tìm khăn. Không ngờ cậu Hai muốn uống trà, gọi các chị không có ai, tôi vào rót trà, các chị liền về." Thu Văn nghe xong, nhổ vào mặt một cái, mắng: "Đồ hạ lưu không biết xấu! Đáng lý bảo mày đi giục nước, mày nói có việc, lại bắt chúng tao đi, còn mày chờ làm cái trò khéo léo này. 【庚 側 Khó nói Tiểu Hồng thật vô tình hay có ý; chỉ vài nét đã thấy rõ.】 Từng bước từng bước, thế là leo lên rồi đấy. Chẳng lẽ chúng tao lại không theo kịp mày? Mày cũng soi gương xem, có xứng dâng trà dâng nước không!" 【庚 側 Hai chữ "khó nói" đều nằm ở câu này.】 Bích Ngân nói: "Mai tao nói với mọi người, hễ việc dâng trà dâng nước, đưa đông đưa tây, chúng ta đều đừng

động, cứ bảo nó đi là được." Thu Văn nói: "Nói thế thì chi bằng chúng ta tản hết, để một mình nó trong phòng này." Hai người câu qua câu lại đang làm ầm, chỉ thấy có một bà già vào truyền lời Phượng Thư: "Ngày mai có người dẫn thợ trồng hoa đến trồng cây, bảo các cô nghiêm cẩn, áo váy đừng phơi lẫn lộn. Dọc núi đất đã che màn cả rồi, đừng chạy lung tung." Thu Văn liền hỏi: 【庚 側 Mượn miệng Thu Văn để lộ ngầm chuyện sau.】 "Mai không biết ai dẫn thợ vào giám sát?" Bà già nói: "Nghe nói là anh Vân ở dãy sau." Thu Văn, Bích Ngân nghe xong đều không biết, cứ hỏi lẫn sang chuyện khác. Tiểu Hồng nghe thấy, 【庚 側 Đây chẳng phải là lối lộ ngầm đó sao?】 trong lòng lại hiểu, biết chính là người hôm qua gặp ở thư phòng ngoài.

Thì ra Tiểu Hồng vốn họ Lâm, 【庚 夾 Lại một người họ Lâm.】 tên nhỏ là Hồng Ngọc. 【庚 夾 Chữ "Hồng" gợi Giáng Châu, chữ "Ngọc" lại nối thẳng với Bảo Ngọc và Đại Ngọc.】 Chỉ vì chữ "Ngọc" phạm tên Lâm Đại Ngọc và Bảo Ngọc, 【庚 夾 Cách đặt tên thật khéo.】 nên đều giấu chữ ấy đi, gọi nàng là Tiểu Hồng. Nàng vốn là gia nô đời đời của phủ Vinh, cha mẹ hiện quản việc nhà cửa ruộng đất các nơi. Hồng Ngọc vừa mười sáu tuổi, khi chia người vào vườn Đại Quan, nàng được phân đến viện Di Hồng, nơi này cũng thanh u nhã tĩnh. Không ngờ về sau sai người vào ở, vừa khéo chỗ này lại bị Bảo Ngọc chiếm. Hồng Ngọc tuy là a hoàn chưa hiểu việc đời, nhưng vì có ba phần nhan sắc, 【庚 夾 Có ba phần nhan sắc còn không chịu thua thiệt, huống chi những người tài mạo như Đại Ngọc?】 trong lòng thật có vọng tưởng si tâm muốn trèo lên cao, 【庚 夾 Ai từng tranh chỗ đứng thì hãy đến mà xem.】 thường muốn khoe khoang trước mặt Bảo Ngọc. Chỉ vì bên cạnh Bảo Ngọc cả một đám người răng lanh vuốt sắc, 【庚 側 Nguyên do của hai chữ "khó nói" là ở đây.】 đâu có chỗ để chen tay vào. Không ngờ hôm nay mới có chút tin tức, 【庚 側 Lời bình trước quả không sai.】 lại gặp một trận ác ý của bọn Thu Văn, trong lòng đã nguội mất một nửa. 【庚 夾 Ai từng tranh danh đoạt lợi hãy đến đây mà khóc.】 Đang buồn bực, chợt nghe bà già nhắc đến Giả Vân, bất giác lòng động, bèn buồn bã trở về phòng, nằm trên giường thầm tính toán, lật qua trở lại mà không biết bấu víu vào đâu. Chợt nghe ngoài cửa sổ có tiếng gọi khẽ: "Hồng Ngọc, khăn tay của em ta nhặt được đây." Hồng Ngọc nghe xong vội đi ra xem, không phải ai khác, chính là Giả Vân. Hồng Ngọc bất giác mặt phấn ngậm thẹn, hỏi: "Cậu Hai nhặt được ở đâu?" Giả Vân cười: "Em lại đây, ta nói cho." Vừa nói vừa bước lên kéo nàng. Hồng Ngọc vội quay người chạy, lại bị bậc cửa làm vấp ngã. 【庚 側 Trong mộng đương nhiên phải chạy, thế mới là a hoàn của Di Hồng.】 Muốn biết rõ đầu đuôi, xem hồi sau sẽ rõ.

【庚 *Hồng Lâu Mộng* viết giấc mộng, bố cục trước sau không hề lặp. Giấc mộng này càng viết mới lạ: chưa thấy văn sau thì không biết là mộng.】

【庚 Hồng Ngọc ở viện Di Hồng bị các a hoàn khác che lấp, cũng có thể nói là chưa gặp lúc thuận lợi; chỉ cần xem bốn hồi sau nàng được A Phượng sai khiến thì biết.】

【庚 Tổng bình: Chuyện ấm lạnh trong đời, chỉ mình tự biết; Kim Cang say rượu và họ Bốc kia tưởng là chuyện bên lề. Nhưng lòng đã hiện trong mắt, ý đã nằm trong lời; món nợ duyên từ ba đời vốn sâu không đáy. Dù sang như vương hầu, giàu như Quách Tử Nghi, Thạch Sùng, một khi đã vướng ước nguyện phong lưu thì chẳng còn sợ chết!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên chép là "Bồi Minh". Tiểu đồng của Bảo Ngọc là "Dính Yên", từ hồi này đến hồi 34 gọi là "Bồi Minh", sau hồi 39 lại chép là "Dính Yên". Nay thống nhất là "Dính Yên".

Hồi 25: Phép yểm ma khiến chú em chị dâu gặp năm quỷ — Ngọc thông linh bị bụi che, gặp hai bậc chân tu

Hồi 25

Phép yểm ma khiến chú em chị dâu gặp năm quỷ — Ngọc thông linh bị bụi che, gặp hai bậc chân tu

【戚 Hồi tiền phê: Có duyên thì đẩy không ra; tri tâm thì chết cũng không đổi. Dẫu là ngọc thần thông linh cũng bị bụi đời làm hỏng. Trong mộng còn quanh quẩn, tỉnh rồi lại ngờ nghi, từng lúc tận đáy lòng cứ trồi lên. Sợ người nhìn thấu, chỉ cười đầy má; một mình không nói, lén thở dài ho khẽ. Đúng là món nợ kiếp trước đã định sẵn cho kiếp này.】

Hồng Ngọc đương lúc tâm thần hoảng hốt, tình tứ triền miên, ngủ đi lúc nào không biết, chợt thấy Giả Vân nắm lấy, vội quay người chạy, vướng phải bực cửa, giật mình thức dậy, biết mình chiêm bao. Vì thế nghĩ quanh nghĩ quẩn, cả đêm không ngủ. Sáng hôm sau nó trở dậy, có mấy a hoàn đến rủ đi quét nhà cửa, múc nước rửa mặt. Hồng Ngọc không trang điểm gì, chỉ soi gương vén mái tóc qua loa, rửa tay xong thắt lưng rồi đi quét nhà.

Hôm trước Bảo Ngọc trông thấy Hồng Ngọc, đã để ý tới, muốn gọi thẳng đến để sai bảo, nhưng một là sợ bọn Tập Nhân hay ngờ vực, 〖甲 側 Đây là ý nghĩ trong lòng Bảo Ngọc, không phải Tập Nhân ghen tuông.〗 hai là chưa biết tính nết Hồng Ngọc thế nào, khá ra thì chớ, 〖甲 側 Chữ "khá" phải hiểu thế nào? Xin đáp: cứ nhìn vào bốn chữ "tính nết thế nào" là biết. Anh Ngọc còn "tình bất tình" với cả những vật vô tình, huống chi với người có tình?〗 lỡ có làm sao phải trả về cũng khó coi, nên trong lòng hơi buồn. Sáng ngày trở dậy, Bảo Ngọc chẳng rửa ráy gì, cứ ngồi nghĩ vơ vẩn. Một chốc mở cửa sổ, ở trong màn the trông ra ngoài rõ mồn một, thấy bọn a hoàn đương quét sân, ai cũng đánh phấn tô son, cài trâm giắt hoa lịch sự lắm, 〖甲 側 Tám chữ đã tả hết lũ a hoàn ngốc nghếch; dùng để làm nền cho Hồng Ngọc, cũng như dùng vẻ trang điểm lộng lẫy, cài vàng đeo bạc của nhà hào quý để làm nền cho Bảo Thoa, Đại Ngọc vậy.〗 chỉ thiếu có một cô hôm trước. Bảo Ngọc liền xỏ giày, ra ngoài, ra dáng đi ngắm hoa, ngửa mặt lên nhìn ngược nhìn xuôi, khắp một lượt. 【庚 側 Lời văn có tầng lớp.】 Bỗng thấy ở góc hàng hiên phía nam có một người đương đứng tựa lan can, nhưng lại bị cành hải đường che khuất, trông không được rõ. 〖甲 夾 Cái hay của sách này, như ta từng nói, đều lật ra từ câu thơ câu từ; chính là những nét bút như thế. Xin hỏi người xem: đây chẳng phải ý "người cách hoa thì xa, chân trời lại gần" sao? Thế mới biết mấy hồi trước ta không hề gượng ép mà ví vậy.〗 Lại gần nhìn kỹ, thì chính là a hoàn hôm trước đương ngẩn người đứng đấy. Bảo Ngọc muốn đến tận nơi, lại sợ không tiện. Chợt thấy Bích Ngân lại mời đi rửa mặt, đành phải quay về.

Hồng Ngọc đương lúc đứng thẫn thơ, thấy Tập Nhân vẫy tay gọi, 〖甲 側 Đến đây mới viết Tập Nhân ra, ấy là phép làm nền sát cạnh.〗 cũng phải chạy lên. Tập Nhân cười nói: "Ống nhổ của nhà chưa nhặt nhạnh được, em đến chỗ cô Lâm mượn một cái." Hồng Ngọc chạy ngay đến quán Tiêu Tương. Đi đến cầu Thúy Yên, ngẩng nhìn lên, thấy trên sườn núi đều che màn, biết ngày hôm nay có thợ đến trồng cây. Đằng xa, có một đám người đào đất. Giả Vân cũng đương ngồi trên hòn đá. Hồng Ngọc muốn đi qua đấy, nhưng lại sợ, đành len lén đến quán Tiêu Tương mượn ống nhổ, rồi lủi thủi về buồng nằm. Mọi người cho là cô ta mệt, chẳng ai để ý đến. 〖甲 側 Văn đến đây chợt ngưng một nhịp, xảo quyệt vô cùng.〗 Hôm sau, 〖甲 側 Nhất định phải nói "chớp mắt qua một ngày", ấy là phản sấn (lấy ý ngược làm nổi bật) cảnh Hồng Ngọc "một khắc dài như một mùa hạ". Biết chưa?〗 ngày sinh nhật bà Vương Tử Đằng, có sai người đến mời Giả mẫu và

Vương phu nhân sang dự tiệc. Thấy Giả mẫu không đi, Vương phu nhân cũng không đi. 〖甲 側 Gọi là một bút dùng được hai việc!〗 Tiết phu nhân, Phượng Thư, ba 〔一〕 chị em Nghênh Xuân, Bảo Thoa và Bảo Ngọc đều sang cả, đến chiều mới về.

Vương phu nhân sang ngồi chơi nhà Tiết phu nhân, thấy Giả Hoàn đi học về, liền sai nó sao bản kinh Kim Cương chú *ndlr: chú trong kinh Kim Cương của Phật giáo*. 〖甲 側 Dùng *Kim Cương chú* để dẫn ra phép năm quỷ.〗 Giả Hoàn leo ngay lên giường Vương phu nhân, sai người thắp đèn, ngồi chễm chệ viết, trông ra dáng lắm. 〖甲 側 Ai từng thấy kẻ tiểu nhân mới được đắc ý, hãy cùng đến đây mà xem.〗 Nó lúc sai Thái Hà pha nước, lúc sai Ngọc Xuyến cắt hoa đèn, lúc sai Kim Xuyến che đèn cho khỏi chói. Bọn a hoàn xưa nay vẫn ghét nó, chẳng ai thèm bắt lời. Chỉ có Thái Hà là chiều chuộng, 〖甲 側 Trong bóng tối lại phục xuống một khe hở phong nguyệt.〗 đi pha nước cho nó uống. Nhân thấy Vương phu nhân đang nói chuyện, Thái Hà khẽ bảo nó: "Sao không biết thân biết phận, cứ làm cho người ta chán ghét". Giả Hoàn nói: "Cô đừng lòe tôi. Cô chỉ thích Bảo Ngọc thôi, không thèm nhìn đến tôi, tôi biết cả rồi." Thái Hà nghiến răng lại, lấy ngón tay dí vào đầu Giả Hoàn một cái nói: "Không còn tí lương tâm nào! Chó cắn cả Lã Động Tân *ndlr: một vị tiên trong Bát Tiên*, chẳng biết phân biệt hay dở gì cả." 〖甲 夾 Tình phong nguyệt đều do nghiệp chướng đôi bên dắt kéo. Tuy nói "người tinh tường thương người tinh tường", nhưng cũng vẫn từ nghiệp chướng mà đến. Đàn bà ngu lấy trai tài, đời vốn không ít; mà gái xinh mê gã quê mùa lại càng nhiều. Đó gọi là nghiệp chướng kéo ma, không nằm ở chuyện tài mạo. ◇ 庚 眉 Những lời thế tục như thế, đặt đúng vào đúng người, thật thỏa đáng đến cùng! Đầu hạ Nhâm Ngọ, cửa sổ mưa. Ky Hốt.〗 Hai người đương nói thì Phượng Thư về trình Vương phu nhân. Vương phu nhân hỏi lẩn mẩn: Hôm nay có mấy vị khách đàn bà? Vở hát có hay không? Tiệc rượu bày biện thế nào? Một lúc Bảo Ngọc cũng đến; trông thấy Vương phu nhân, lễ phép nói mấy câu, 〖甲 側 Đúng dáng con em nhà đại gia.〗 rồi sai người bỏ khăn che đầu, cởi áo, tháo giày, lăn nhào vào lòng Vương phu nhân. 〖甲 側 Ta suýt nữa bật khóc thành tiếng.〗 Vương phu nhân lấy tay vỗ về. 〖甲 側 Khắp thiên hạ những người nhỏ tuổi mất mẹ, hãy cùng đến đây mà khóc một tiếng.〗 Bảo Ngọc giơ tay víu lấy cổ Vương phu nhân nũng nịu mấy câu. 〖甲 側 Tình mẹ hiền, con được nuông, viết đến tận cùng rồi.〗 Vương phu nhân nói: "Con tôi uống nhiều rượu rồi, mặt đỏ chín lên mà vẫn còn cứ nghịch. Lát nữa hơi rượu sẽ bốc lên đấy! Thôi con hãy đi nằm một lúc đi." Nói xong sai người lấy gối đến. Bảo Ngọc nằm sau Vương phu nhân, bảo Thái Hà vỗ lưng. Bảo Ngọc cười cợt, nhưng Thái Hà lờ đi, không để ý đến, cứ hai mắt nhìn chòng chọc vào Giả Hoàn. Bảo Ngọc liền kéo tay Thái Hà nói: "Chị ơi! Chị để ý đến tôi một tí." Thái Hà giật tay lại và nói: "Hễ đùa nữa tôi kêu ầm lên đấy!"

Những câu hai người cãi nhau, Giả Hoàn đều nghe rõ cả. Xưa nay hắn vẫn ghét Bảo Ngọc, nay thấy Bảo Ngọc trêu cợt Thái Hà, trong bụng tức quá không thể nhịn được. Tuy không nói ra nhưng hắn vẫn ngấm ngầm tìm kế hãm hại. 〖甲 側 Đã phục xuống hồi Kim Xuyến.〗 Nhân tiện ngồi gần đó, hắn làm ra bộ nhỡ tay, hắt cả đĩa dầu đương cháy vào mặt Bảo Ngọc, Bảo Ngọc kêu lên một tiếng, cả nhà trong nhà ngoài giật mình đổ xô lại, cầm ba bốn cây đèn đến soi, thấy mặt Bảo Ngọc đầy dầu. Vương phu nhân vừa giận vừa nóng, vội sai người lau mặt cho Bảo Ngọc, rồi mắng Giả Hoàn. Phượng Thư lật đật lên bục, chạy chữa cho Bảo Ngọc, 〖甲 側 A Phượng sống hiện trên giấy.〗 rồi nói: "Thằng Ba là đồ cục súc. Tao đã bảo mày không đáng là bậc cao quý! Dì Triệu ngày thường cũng phải dạy bảo nó chứ!" 〖庚 側 Ép sát thêm một bước cho đoạn sau.〗 Câu nói ấy nhắc cho Vương phu nhân nhớ ra, liền gọi dì Triệu đến mắng: "Đẻ ra những giống khốn nạn ấy mà không biết dạy! Đã mấy phen tao không thèm chấp, 〖甲 側 Bổ ra chuyện ngày thường.〗 chúng bay đắc ý càng làm già!"

Dì Triệu ngày thường vẫn đem lòng ghen ghét, bực bội với Phượng Thư và Bảo Ngọc, nhưng không dám nói. Nay thấy Giả Hoàn gây chuyện, bị mắng một trận, đành nín thin thít, chạy lại thu xếp cho Bảo Ngọc. Bấy giờ thấy má bên trái Bảo Ngọc có một nết bỏng, may không vào mắt. Vương phu nhân thấy thế đau ruột lắm, lại sợ Giả mẫu hỏi thì

không biết nói ra sao. Cáu quá, Vương phu nhân lại mắng dì Triệu một trận nữa. 〖甲 側 Tất cả đều để đóng chặt văn mạch hồi "năm quỷ".〗 Rồi yên ủi và lấy thuốc bôi lên má cho Bảo Ngọc. Bảo Ngọc nói: "Đau chút ít thôi, không việc gì đâu. Ngày mai bà hỏi, cứ nói là con vô ý làm bỏng, thế là được." Phượng Thư cười 〖甲 側 Cười hai tiếng, hỏng lắm. ◇ 庚 眉 Làm lời dẫn cho phép năm quỷ, không phải đoạn văn thường. Cửa sổ mưa.〗 nói: "Dầu nói là tự mình làm bỏng, 〖甲 側 Anh Ngọc vốn có tâm tính nhường nhịn em, đáng than một tiếng.〗 bà cũng mắng người nhà không trông nom cẩn thận. Muốn gì thì gì, bà cũng nổi bực cho mà xem." 〖甲 側 Hỏng lắm! Toàn là giọng xúi bẩy, họ Triệu há lại không nhận ra sao?〗 Vương phu nhân sai người đưa Bảo Ngọc về phòng. Bọn Tập Nhân thấy thế rối rít cả lên.

Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc hôm ấy đi vắng cả ngày, trong bụng buồn buồn. Chiều đến, cho người sang hỏi hai ba lần, mới biết là Bảo Ngọc bị bỏng, liền sang tận nơi hỏi thăm. Thấy Bảo Ngọc đương soi gương, má bên trái lem luốc những thuốc, Đại Ngọc tưởng vết bỏng nguy hiểm, liền đứng nhích lại nhìn. Bảo Ngọc che má lại rồi xua tay bảo Đại Ngọc đi ra ngoài, vì biết Đại Ngọc xưa nay ưa sạch sẽ, nên không dám cho xem. 〖甲 夾 Viết Bảo Ngọc, những chỗ thế này mới là nét bút đứng đắn.〗 Đại Ngọc cũng biết mình có tính ấy, 〖甲 夾 Viết Lâm Đại Ngọc, những chỗ thế này mới là nét bút đứng đắn. Cho nên văn viết về hai người tuy nhiều, nhưng những chỗ phục ngầm, tả nhạt như thế cũng không ít; người xem thật sự không dễ nhìn ra.〗 Bảo Ngọc sợ bẩn không cho xem, 〖甲 側 Hai người thuần dùng công phu thể thiếp (thấu hiểu săn sóc). ◇ 甲 夾 Gộp hai người lại một chỗ, thật sự viết ra tấm lòng bảy khiếu linh lung của cả hai.〗 liền cười nói: "Tôi xem bỏng chỗ nào, làm gì mà phải giấu!" Rồi nghển cổ lên nhìn và hỏi Bảo Ngọc đau thế nào. Bảo Ngọc nói: "Không đau lắm, chỉ chữa vài ngày là khỏi thôi." Đại Ngọc ngồi một lúc, buồn rầu ra về. Hôm sau Bảo Ngọc sang thăm Giả mẫu. Tuy đã nhận là tự mình vô ý làm bỏng, nhưng Giả mẫu vẫn cứ mắng những người hầu. 〖甲 側 Chỗ này vốn không phải mạch chính, nên chỉ viết qua loa.〗

Ngày sau nữa, có Mã đạo bà là mẹ nuôi bán khoán của Bảo Ngọc đến chơi, trông thấy Bảo Ngọc bỏng, bà ta giật mình hỏi đầu đuôi, gật đầu thở dài rồi lấy tay vạch mấy vạch vào má Bảo Ngọc, mồm lẩm bẩm đọc mấy câu chú và nói: "Đó là tai bay vạ gió đấy thôi, thế nào cũng khỏi". Lại hỏi Giả mẫu: "Lạy cụ, lạy đức Phật sống, người có biết đâu trong kinh Phật nói rất ghê gớm? 〖甲 側 Một đoạn nói càn nói bậy, không luân lý không mạch lạc, vậy mà câu nào cũng là chuyện từng nghe từng thấy, không phải bịa đặt mà có. Tác giả và ta thật sự đều đã trải qua.〗 Bao nhiêu con cháu nhà vương công, khanh tướng, khi mới đẻ ra, lũ ma xó đã lẩn quất bên mình, cứ sểnh ra là nó tìm cách trêu quấy. Có lúc vặn người, véo thịt, hoặc đương ăn làm cho rơi bát, đương đi đổ xô cho ngã. Vì thế nhiều người khó nuôi đến lớn được." Giả mẫu hỏi: "Thế có phép nào cứu chữa được không?" Mã đạo bà nói: "Cái ấy dễ thôi, chỉ làm nhiều điều từ thiện là được. Trong kinh Phật lại nói: phương tây có vị bồ tát Đại Quang Minh Phổ Chiếu, chuyên giữ việc soi xét ma quỷ lẩn quất, nếu thiện nam tín nữ thành tâm thờ cúng người, thì con cháu được bình yên lâu dài, không còn có tai vạ tà ma ám ảnh nữa." Giả mẫu hỏi: "Không biết thờ cúng vị ấy bằng gì?" Mã đạo bà nói: "Chẳng tốn kém gì mấy; ngoài việc đèn hương ra, mỗi ngày thêm độ mấy cân dầu thắp đèn đại hải. Đèn này tức là hiện thân của đức Phật ngày đêm không bao giờ tắt." Giả mẫu nói: "Một ngày một đêm thắp hết độ bao nhiêu dầu? Ta sẽ cúng." Mã đạo bà cười nói: "Không cần nhiều, tùy chủ thành tâm cúng thế nào thì cúng. Nhà tôi cũng có mấy bà vương phi mệnh phụ cúng lễ, như bà Nam An quận vương có nhiều, lòng nguyện lớn 〔二〕, 〖甲 側 Mụ đạo tặc trước hết dùng một màn phô bày lớn để thăm dò.〗 một ngày bốn mươi tám cân dầu, một cân bấc đèn, để thắp một đèn đại hải to gần như cái vại; bà Cẩm Điền hầu cúng một ngày hai mươi bốn cân; còn mấy nhà nữa mỗi nhà hoặc năm cân, ba cân, một cân. Nhà nghèo dù tám lạng nửa cân tôi cũng vẫn thắp cho cả." Giả mẫu gật đầu nghĩ ngợi. 〖甲 眉 "Gật đầu nghĩ ngợi" là cân nhắc việc lớn nhỏ, không phải keo kiệt. ◇ [Mùa hè Nhâm Ngọ, cửa sổ mưa, Ky Hốt.] Mỗi ngày tốn bốn mươi tám cân dầu thơm, mỗi tháng hơn hai trăm năm mươi cân dầu, tính ra hơn ba trăm quan tiền. 〔三〕 ◇ Vì một đứa trẻ, làm sao phục được mọi người? Bà thái quân cẩn thận đến thế.〗 Mã đạo bà nói: "Còn một

việc nữa, nếu là cúng cho bố mẹ và bề trên, nhiều cũng chẳng sao; nhưng cụ cúng cho cậu Bảo, nhiều quá sợ cậu ấy gánh không nổi, lại hóa tổn phúc, không nên. Vì vậy chỉ cúng độ năm bảy cân là đủ." 〖甲 側 Mụ đạo tặc! Từ chỗ "thái quân nghĩ ngợi" mà đi xuống, sau dùng mấy câu như thế để kết lại, khiến thái quân nhất định vui lòng tin phục mà chịu làm. Mụ tặc, mụ tặc, phí biết bao tâm cơ của tác giả để phác họa ra.〗 Giả mẫu nói: "Nếu thế thì mỗi ngày ta cúng năm cân, hàng tháng đưa cả một lần." Mã đạo bà niệm một tiếng "A di đà Phật, từ bi đại bồ tát!" Giả mẫu lại dặn các người hầu: "Từ giờ cậu Bảo Ngọc đi chơi đâu, sẽ đưa mấy quan tiền giao cho bọn theo hầu, hễ gặp những người tăng đạo nghèo khổ thì bố thí cho người ta." Sau đấy Mã đạo bà đi thăm hỏi các phòng.

Một chốc đến phòng dì Triệu. 〖甲 側 Đã có câu "các viện các phòng", nối đến đây mới không thấy đột ngột.〗 Chào nhau xong, dì Triệu sai a hoàn pha nước mời uống. Bấy giờ dì Triệu đương khâu giày. Mã đạo bà thấy trên giường có những mảnh lụa lặt vặt, liền nói: "Tôi hiện không có gì làm mũi giày. 〖甲 側 Đúng là thấy phần thì có phần.〗 Bà dì cho mấy mảnh, màu gì cũng được." Dì Triệu thở dài: "Bà xem ở đây còn có mảnh nào ra hồn nữa. Nếu là của tốt, khi nào lại đến nơi tôi? Bà xem mảnh nào dùng được, chọn lấy vài mảnh mà dùng." Mã đạo bà chọn lấy mấy mảnh đút vào tay áo.

Dì Triệu lại hỏi: "Hôm nọ tôi có cho mang năm trăm đồng tiền đến cúng đức Dược Vương, bà đã cúng hộ chưa?" Mã đạo bà nói: "Cúng rồi." Dì Triệu thở dài: "A di đà Phật! Nếu tôi được rộng lưng một chút, thì đến cúng luôn, khốn nỗi lòng nhiều mà của ít." Mã đạo bà nói: "Bà cứ yên tâm, sau này cậu Hoàn lớn lên, được đi làm quan, lúc bấy giờ tha hồ mà cúng." Dì Triệu nghe xong, trong mũi cười một tiếng, nói: "Thôi, thôi, đừng nhắc đến chuyện ấy nữa. Nay việc đã rõ rành rành: Mẹ con tôi thì bằng ai trong nhà này? Bảo Ngọc là đứa bé con, được cái mặt mũi sáng sủa, bộ dạng dễ thương, người trên yêu quý nó, thôi cũng đành vậy; 〖甲 側 Mấy câu của mụ Triệu cho biết thân phận anh Ngọc, huống chi đây lại là lời nói sau lưng.〗 tôi chỉ tức con mẹ chủ non nhà này!" 〖甲 側 Mụ Triệu sống hiện ra.〗 Vừa nói dì Triệu vừa giơ hai ngón tay. 〖甲 側 A Phượng sống hiện ra.〗 Mã đạo bà biết ý, liền hỏi: "Có phải mợ hai Liễn không?" Dì Triệu giật mình xua tay ngay, đứng dậy vén rèm ra xem thấy không có ai, 〖甲 側 Là gan mật đều đã sợ vỡ.〗 mới quay vào bảo đạo bà: "Hễ nói đến con chủ non ấy〔四〕 là tôi không thể chịu được! Một phần gia tư nhà này, nó không chuyển về nhà cha mẹ nó, thì tôi không phải giống người!" 〖庚 側 Đây chính là đề mục của lòng ghen.〗 Mã đạo bà thấy dì Triệu nói như thế, bèn dò ý nói〔五〕: "Dễ tôi phải đợi bà nói mới rõ à? Chả lẽ cả nhà lại không ai biết hay sao? Thôi bà cứ mặc kệ người ta, đừng để ý đến, như thế lại xong." 〖庚 側 Có khe hở là chui vào; gọi là mụ tặc, đúng đến cực điểm!〗 Dì Triệu nói: "Mẹ ơi! Chẳng mặc kệ thì làm gì được nó?" Mã đạo bà nghe xong, trong mũi cười một tiếng, 〖庚 側 Cười lần thứ hai.〗 hồi lâu nói: "Tôi nói câu này không phải là gây tai gây ác gì đâu: Chỉ tại các người không có gan, còn trách gì ai. Nếu công khai không làm hại nổi, thì tìm cách hại ngầm, lẽ nào lại chịu để đến bây giờ?" 〖甲 側 Mụ tặc nắm chắc phần thắng; mụ Triệu đã rơi vào thuật của nó, nên nó mới dám nói thẳng ra. Đáng sợ, đáng khiếp!〗 Dì Triệu nghe câu ấy có ngụ ý riêng, trong bụng mừng thầm, liền hỏi: "Cách hại ngầm làm thế nào? Tôi vẫn định bụng thế, nhưng chưa tìm ra được người giỏi giang giúp cho đấy thôi. Xin bà bảo ban cho, xong việc tôi sẽ hậu tạ." Mã đạo bà thấy đã ăn ý, lại tìm cách nói lảng: "A di đà Phật, bà đừng hỏi tôi, tôi biết thế nào được việc ấy. Nói ra phải tội!" 〖甲 側 Lùi xa một bước, chính là tiến gần một bước. Mụ tặc, mụ tặc!〗 Dì Triệu nói: "Bà cứ khéo đắn đo! Xưa nay bà là người hay cứu giúp kẻ khốn khó, có lẽ nào người ta đang tìm cách làm hại mẹ con tôi mà bà lại cứ giương mắt ngồi nhìn? Hay là bà bảo tôi không tạ được bà?" Mã đạo bà cười nói: "Bà lầm rồi! Bảo tôi không nỡ ngồi nhìn mẹ con bà bị người ta ức hiếp thì được! Chứ tạ hay không thì tôi không nghĩ đến chuyện ấy đâu. Bà còn có cái gì đáng tạ nữa?" 〖甲 側 Thăm lớn nhỏ của lễ tạ mà nói theo cách ấy, đáng sợ, đáng khiếp!〗 Dì Triệu nghe vậy, lòng đã nhẹ nhàng đôi chút, liền nói: "Bà là người hiểu việc, sao lại còn nói lẩn thẩn thế? Nếu phép của bà mầu nhiệm, làm được cho hai đứa ấy

chết đi, tài sản nhà này không về tay mẹ con tôi hay sao? Bấy giờ bà muốn gì mà chẳng được?" Mã đạo bà cúi đầu một lúc, rồi nói: "Đến khi ấy công việc xong xuôi cả, không có bằng cớ gì, bà còn nghĩ gì đến tôi!" Dì Triệu nói: "Điều ấy có khó gì? Bây giờ tôi hãy đưa cho bà mấy lạng bạc, một ít quần áo và đồ trang sức, bà cầm lấy trước; tôi lại viết thêm một bức văn tự nợ, đến bấy giờ tôi sẽ theo đủ số tiền trả cho bà." Mã đạo bà nói: "Có thật thế không?" Dì Triệu nói: "Khi nào tôi nói dối." Dì Triệu gọi bà già tin cẩn đến, ghé vào tai thì thầm mấy câu. 〖甲 側 Đó gọi là phường cáo chồn chó má tụ bầy, ai cũng khó tránh; quý độc giả hãy để mắt.〗 Bà kia đi một lúc trở về, đem theo bức văn tự vay năm trăm lạng bạc. Dì Triệu điểm chỉ, 〖甲 側 Người đàn bà si, người đàn bà si!〗 rồi vào mở hòm lấy những đồ trang sức, tiền bạc riêng của mình đưa cho Mã đạo bà và nói: "Bà hãy cầm trước cái món này về mua hương nến cúng dâng có được không?" Mã đạo bà thấy đống bạc trắng phau, lại có văn tự nợ, liền bất cần đen trắng, nhận lời ngay. 〖甲 側 Ai có đạo bà làm mẹ nuôi hãy đến xem câu này. Ba chữ "bất cần kể" đủ khiến người ta sợ chết; nghìn vạn việc ác đều từ ba chữ ấy mà sinh ra. Đáng sợ, đáng khiếp, đáng răn; phải giữ mãi trong lòng mà kiêng.〗 Mụ quờ tay cầm lấy món tiền, rồi đến văn tự. Sau đó mụ rút trong người ra mười con quỷ cắt bằng giấy, mặt xanh nanh vàng, cùng hai hình nhân 〖甲 側 Sẵn sàng đến thế, càng đáng sợ. ◇ 庚 側 Sẵn sàng đến thế, nghĩ ra người bị mụ tặc hại há chỉ có hai người Bảo Ngọc, A Phượng sao? Các bà thái quân, phu nhân hãy răn mình, hãy cẩn thận.〗 đưa cho dì Triệu, khẽ dặn: "Viết tên tuổi hai người ấy vào hai hình nhân này và đặt năm con quỷ này ở đầu giường mỗi người là được. Tôi trở về làm phép sẽ có hiệu nghiệm. Bà phải hết sức cẩn thận, đừng sợ gì hết." 〖甲 眉 Bảo Ngọc là con nuôi bán khoán của mụ tặc, mà [vẫn xuống tay độc như thế], huống chi A Phượng? Cái hại của đám tam cô lục bà là như vậy; ngay cả Giả mẫu sáng suốt cũng không tránh khỏi. Những phu nhân thái quân khác chỉ biết ăn chay niệm Phật thì sao phòng nổi? Đây [là một căn bệnh lớn của lão thái quân]. Tác giả một tấm lòng từ bi, không tránh hiềm nghi, đặc biệt viết ra để người xem nhiều lần để mắt. Con cháu nhà ta hãy cẩn thận, hãy răn mình!〗 Chợt có a hoàn bên Vương phu nhân đến tìm: "Mã đạo bà có đấy không? Bà Hai đang đợi đấy". Hai người liền từ biệt nhau.

Từ khi Bảo Ngọc bị bỏng, không đi chơi đâu, Đại Ngọc cũng chỉ ở nhà chuyện trò với chị em. Một hôm ăn cơm xong, Đại Ngọc ngồi xem sách, thấy buồn thiu, liền đi thêu thùa với bọn Tử Quyên, cũng vẫn không thấy khoan khoái. Đại Ngọc tựa cửa nhìn ra ngoài, 〖甲 側 Đó gọi là "nhàn tựa phòng thêu thổi tơ liễu".〗 một lúc đủng đỉnh ra sân xem mấy cái măng mới mọc. 〖甲 側 Diệu, diệu! "Măng non dưới gốc không ai thấy", nay được nàng Tần thấy, may mắn biết bao.〗 Ra khỏi cửa, nhìn vào vườn, chẳng thấy một ai, 〖甲 側 Sợ vườn đình hoa liễu bị lạnh lẽo, nên mới có mười mấy chữ ấy. ◇〗 chỉ trơ hoa nở đầu cành, chim kêu bên suối, 〖甲 側 Thuần dùng bút pháp của họa gia mà viết.〗 liền rảo bước sang viện Di Hồng, thấy mấy a hoàn xách nước, đương đứng ở hiên xem chim họa mi tắm. 〖甲 側 Chuyện vui của con gái trong khuê phòng.〗 Nghe thấy trong buồng có tiếng cười, Đại Ngọc bước vào, thì ra Lý Hoàn, Phượng Thư và Bảo Thoa đang ở đấy. Trông thấy Đại Ngọc vào, họ cười nói: "Kìa! Chẳng lại thêm một người nữa đến kia!" Đại Ngọc cười hỏi: "Hôm nay ai mời mà các người đến đông thế này?" Phượng Thư nói: "Hôm nọ tôi cho mang hai bao chè sang biếu, cô đi đâu không có nhà?" 【庚 側 Có chiếu ứng.】 Đại Ngọc nói: "Thế mà tôi quên mất đấy, 〖甲 側 Đáng lẽ nói: "Tôi đang xem *Hội Chân ký* đấy." Một tiếng cười.〗 xin cảm ơn chị." Phượng Thư nói: "Uống có ngon không?" Bảo Ngọc đỡ lời ngay: "Chẳng biết người khác uống thế nào, chứ tôi thì không thấy ngon gì." Bảo Thoa nói: "Chè ấy sắc không đẹp, nhưng vị cũng ngon đấy." 【庚 眉 Lời đáp của hai Bảo là để bổ ra rằng các nàng đều đã nhận phần. Mùa đông Ất Dậu, cửa sổ tuyết. Ky Hốt lão nhân.】 Phượng Thư nói: "Đó là chè của nước Xiêm La đem cống, tôi uống cũng chẳng thấy ngon, không bằng chè của chúng ta thường dùng." Đại Ngọc nói: "Chẳng biết tì vị các người ra sao, còn tôi uống thì thấy ngon." 〖甲 側 Nàng thích là vì vị nhẹ. Nàng sao gánh nổi thứ vị nồng?〗 Bảo Ngọc nói: "Cô cho là ngon thì mang cả chè ở bên tôi về mà uống." Phượng Thư nói: "Bên tôi cũng hãy còn nhiều." Đại Ngọc nói: "Có còn thật không, để tôi cho người sang lấy." Phượng Thư nói: "Không cần. Ngày mai tôi muốn nhờ cô một việc, tôi sẽ cho người mang sang

một thể." Đại Ngọc cười nói: "Chị em nghe đấy, mới được một ít chè, mà chị ấy đã lại định sai phái rồi." Phượng Thư cười nói: "Mới nói nhờ một tý, cô đã giở chuyện chè với nước ra. Đã uống nước chè của nhà người ta, mà lại không chịu làm con dâu nhà người ta à?" 〖甲 側 Chuyện hai Ngọc, trong trên dưới phủ Giả, cho đến người đọc, người phê sách, ai cũng tin chắc là một đôi. ◇ 庚 側 Một đôi vợ chồng đẹp; trong sách thường thường nhắc đến như vậy. Há chẳng phải thế sao, than thay! Sự phối ngẫu của hai Ngọc, từ trên dưới phủ Giả đến người xem, người phê, tác giả đều không nghi ngờ, nên thường có những lời điểm đề như thế.〗 Mọi người cười rộ lên. 【庚 側 Ta cũng muốn cười.】 Đại Ngọc đỏ mặt quay đầu đi chỗ khác, không nói một câu. Lý Hoàn cười nói với Bảo Thoa: "Câu khôi hài của thím Hai hay đấy." 【庚 側 Khen hay! Đáng để nàng khen.】 Đại Ngọc nói: "Khôi hài gì! Chẳng qua là những giọng lưỡi bần tiện làm cho người ta chối cả tai." 〖甲 側 Câu này còn phải chờ xét.〗 Nói xong nhổ toẹt một cái. Phượng Thư cười nói: "Khéo mơ hồ! Cô làm dâu nhà này không đáng hay sao?" Rồi trỏ vào Bảo Ngọc nói: "Cô thử xem, con người không xứng đáng sao? Dòng họ không xứng đáng sao? 〖甲 側 Xả ra thật lớn, để nối lấy đoạn sau.〗 Nề nếp và gia tư không xứng đáng sao? Có cái gì làm cô đáng xấu hổ nào?" Đại Ngọc đứng dậy chạy ra. Bảo Thoa gọi lại: "Cô Tần đâm cuống rồi! Không trở lại à! Bỏ đi thì còn ra làm sao nữa." Nói xong đứng dậy kéo Đại Ngọc lại.

Hai người vừa trở về đến cửa, gặp dì Triệu và dì Chu đến thăm Bảo Ngọc. Bảo Ngọc và mọi người đều đứng dậy mời ngồi, duy Phượng Thư vẫn cười đùa với Đại Ngọc không để ý đến. Bảo Thoa đương muốn nói thêm, thì có a hoàn bên Vương phu nhân đến nói: "Bà mợ sang chơi đấy, mời các mợ các cô về chào." Lý Hoàn vội gọi Phượng Thư đi ra. Dì Triệu và dì Chu cũng ra. Bảo Ngọc nói: "Tôi không thể đi được, xin chị em đừng để mợ sang đây. Cô Lâm hãy ngồi lại một tí, tôi có câu chuyện muốn nói." Phượng Thư quay lại bảo Đại Ngọc: "Có người đang muốn nói chuyện với cô đấy, hãy trở lại đã." Rồi đẩy Đại Ngọc một cái và cùng Lý Hoàn cười đi ra.

Bảo Ngọc kéo tay áo Đại Ngọc lại, nhưng chỉ cười khì khì, 【庚 側 Lúc này xem đến thật hay!】 muốn nói không nói ra được. 〖甲 側 Là đã bị trấn yểm nên nói không ra; chớ hiểu lầm ý.〗 Đại Ngọc đỏ bừng mặt lên, giật ra định chạy. Bỗng Bảo Ngọc kêu: "Trời ơi, nhức đầu lắm!" 〖甲 側 Từ lúc Đại Ngọc xem sách trở đi chia ba đoạn mà viết, thật không còn kẽ hở nào lọt kim. Như ngày hè mây đen bốn bề kéo lên, chớp gấp sấm dài không dứt, không biết mưa sẽ đổ khi nào; bỗng một tiếng sét nổ, mưa trút như thác, còn gì khoái hơn, còn gì vui hơn, khiến người ta sao khỏi kêu tuyệt!〗 Đại Ngọc nói: "A di đà Phật! Đáng lắm!" 【庚 眉 Đại Ngọc niệm Phật là vì trong lòng còn vướng câu chuyện uống trà. Nhưng phác tả thần diệu, không lọt một mảy như thế. Đêm đông Kỷ Mão.】 Bảo Ngọc kêu to một tiếng: "Tôi chết mất". Rồi nhảy vọt lên cách mặt đất độ ba bốn thước, mồm nói lảm nhảm. Đại Ngọc và bọn a hoàn sợ quá, vội đi báo Vương phu nhân và Giả mẫu. Bấy giờ bà Vương Tử Đằng đương ở đấy, cũng chạy sang xem, Bảo Ngọc cầm dao, múa gậy, liều sống liều chết làm dậy trời dậy đất. Giả mẫu, Vương phu nhân thấy thế, run sợ cầm cập, cứ gọi: "Con tôi ơi", "máu mủ của tôi", "cháu ơi", và khóc ầm lên, làm kinh động cả mọi người. Giả Xá, Hình phu nhân, Giả Trân, Giả Chính, Giả Liễn, Giả Dung, Giả Vân, Giả Bình, Tiết phu nhân, Tiết Bàn cùng bọn vú bõ a hoàn từ trên chí dưới, cả nội lẫn ngoại, lũ lượt chạy vào vườn xem, bấy giờ tình hình thật là rối beng. 〖甲 側 Viết anh Ngọc làm kinh động biết bao người bận rộn, chính là viết riêng lòng thương yêu của thái quân. Quý độc giả đừng để tác giả giấu qua mắt.〗 Đương lúc chưa ai biết định liệu ra sao, thì Phượng Thư lại tay cầm một con dao sáng loáng, xăm xăm chạy vào vườn, gặp gà chém gà, gặp chó chém chó, gặp người cũng trợn mặt lên chực chém. 〖甲 夾 Ở đây dùng đến gà chó làm gì? Nhưng nhà cửa huy hoàng phú quý không phải cảnh thường của một gia đình; có gà chó thong dong mới là cơ nghiệp nghìn năm của con cháu, cho nên chỗ này nhất định phải dùng hai chữ "gà chó", mới thành một đám nhà lớn rộn rực.〗 Ai nấy đều sợ hết vía. Vợ Chu Thụy dẫn mấy người đàn bà lực lưỡng, can đảm, đến ôm chặt, giật lấy dao và đỡ về buồng. Bọn Bình Nhi, Phong Nhi kêu trời đất, khóc lóc ầm ĩ. Giả Chính càng thêm bối rối, nhìn được phía này, bỏ mất phía kia.

Mọi người càng hoang mang tợn. Duy có Tiết Bàn là bận rộn hơn cả: 〖甲側 Viết anh ngốc bận rộn là càng thấy trong cảnh bận lại càng bận, lại tránh được rườm rà ở mạch chính. Bút trượng hay, viết ra được. ◇ 庚側 Viết anh ngốc bận rộn là phép tránh văn vụn vặt phiền phức. Ý nghĩ hay, bút lực hay. Chỗ đắc lực nhất của *Thạch Đầu ký* nằm ở đây.〗 sợ mẹ bị người ta chen ngã, sợ Bảo Thoa bị người ta nhìn thấy, sợ Hương Lăng bị người ta trêu chòng. Vì hắn biết bọn Giả Trân vốn hay lẩn vào đám đàn bà con gái. 〖甲側 Từ trong ý nghĩ của anh A Ngốc, lại viết được một nét về bọn Giả Trân, diệu!〗 Chợt liếc nhìn thấy Đại Ngọc phong nhã, dịu dàng, hắn đã say mê say mệt. 〖甲側 Bận đến mức không còn chỗ cắm kim. Chỗ này tưởng như đường đột nàng Tần, nhưng là viết chữ tình tuyệt không thể ngăn nổi; lại càng biết phong thần của nàng Tần như tiên tử. ◇ 甲夾 Trong bận viết nhàn, thật là tay mắt lớn, chương pháp lớn.〗 Bấy giờ người nói nên tiễn ma, người nói nên phụ đồng, người nói nên mời Trương đạo sĩ đến trừ tà, mỗi người một phách, nhốn nháo suốt ngày, cầu cúng chạy chữa đủ vẻ cũng chẳng ăn thua gì. Trời dần xế chiều, bà Vương Tử Đằng cáo từ đi về. Hôm sau, Vương Tử Đằng đến hỏi thăm. 〖甲側 Viết ngoại thích, cũng là tránh cho mạch chính khỏi rườm.〗 Tiếp đó bà con Tiểu Sử Hầu và anh em Hình phu nhân cùng họ hàng nội ngoại đều lại hỏi thăm; người đưa nước thải đến, người bảo đi mời tăng đạo, người mách thầy mách thuốc. Phượng Thư và Bảo Ngọc càng ngày càng mê mẩn, nằm vật vã trên giường, người nóng như lửa, nói lảm nhảm chẳng biết tý gì. Đêm đến bọn vú bõ, a hoàn không ai dám lại gần, phải cáng lên nằm ở buồng trên của Vương phu nhân, 〖甲側 Thu xếp sạch sẽ, có chỗ dựa. ◇ 庚側 Thu xếp thỏa đáng, chính đại.〗 rồi sai bọn Giả Vân cắt lượt nhau trông nom. Giả mẫu, Vương phu nhân, Hình phu nhân và Tiết phu nhân không rời bước nào, cứ ngồi quanh đấy mà khóc.

Giả Chính, Giả Xá sợ Giả mẫu khóc lóc sinh ốm, vừa tốn công lại mất của. Cả nhà nhốn nháo không biết làm thế nào. Giả Xá đi các nơi tìm thầy chạy chữa. Thấy chẳng ăn thua gì, Giả Chính càng thêm buồn rầu, 〖甲側 Bốn chữ viết hết lão Chính.〗 ngăn lại nói: "Số chúng nó như thế cũng là mệnh trời, sức người không thể cưỡng được. Hai cháu mắc bệnh bất ngờ, tìm hết cách chữa rồi mà vẫn chưa khỏi, tưởng cũng là lòng trời như thế, nên để mặc chúng nó." 〖甲側 Người đọc sách tự nhiên phải nói như thế.〗 Giả Xá không nghe, vẫn cứ cuống lên. Đến ngày thứ ba, Phượng Thư, Bảo Ngọc nằm trên giường, hơi thở yếu dần. Cả nhà lo rối lên, không còn tí hy vọng gì, vội vàng sắm sửa đồ làm ma. Giả mẫu, Vương phu nhân, Giả Liễn, Bình Nhi, Tập Nhân đều khóc lóc rũ rượi, chết đi sống lại. Chỉ có dì Triệu, Giả Hoàn ngoài mặt giả cách lo buồn, nhưng trong bụng rất là thỏa thích. 〖甲側 Bổ rõ mụ Triệu vào Di Hồng làm phép.〗 Đến sáng ngày thứ tư, bọn Giả mẫu đang ngồi khóc lóc, bỗng thấy Bảo Ngọc trợn mắt lên nói: 〖甲側 "Lời không làm người kinh động thì chết cũng không thôi", chính là thế này.〗 "Từ giờ trở đi, ta không ở nhà này nữa. Thôi thu xếp mau để cho ta đi." Giả mẫu nghe câu nói ấy, ruột đau như cắt. Dì Triệu ở bên cạnh khuyên: "Xin cụ không nên thương xót quá, 【庚側 Tuyệt đối không thể thiếu câu này.】 bệnh anh ấy không thể chữa được nữa rồi, chi bằng mặc quần áo tử tế cho anh ấy, để anh ấy được chóng giải thoát, đỡ phải chịu đau đớn; nếu cứ thương tiếc mãi, anh ấy đi không dứt, sống thoi sống thóp lúc nào, lại càng khổ lúc ấy." 【庚側 Kẻ rất hả lòng tất phải có lời ấy.】 Dì Triệu nói chưa dứt câu, Giả mẫu đã nhổ toẹt vào mặt mắng: "Đốt mồm đốt miệng con gái già nói nhảm kia! Ai xui mày mở mồm mở miệng vậy? Thế nào là càng sống lúc nào càng khổ lúc ấy? Mày đã biết không chữa được à? Nó chết thì mày được cái gì? Mày đừng có chiêm bao! Nó mà chết thì tao phải bắt chúng mày đền mạng! Cũng chỉ vì ngày thường chúng bay xúi bẩy, ton hót, bắt nó học cho nhiều, viết cho lắm vào, 〖甲夾 Lời kỳ lạ. Gọi là người yêu chiều quá mức thì không sáng suốt; nhưng trời sinh ra nhất định phải có một đoạn văn như thế.〗 làm nó sợ vỡ mật, hễ trông thấy cha nó là nó len lét như chuột thấy mèo. Thế không phải là vì lũ đàn bà ranh con chúng mày xúi bẩy hay sao? Bây giờ nó chết đi, chắc chúng bay hả lòng hả dạ lắm! Coi chừng đấy! Tao chẳng tha một đứa nào đâu!" Vừa khóc Giả mẫu vừa mắng luôn miệng. Giả Chính ở bên cạnh, nghe thấy những câu ấy, càng thêm bối rối, liền đuổi dì Triệu đi, rồi liệu lời khuyên giải Giả mẫu. Chợt có người vào trình: "Đã làm xong hai cỗ áo quan, 〖甲側 Cố ý viết bên này chưa xong lại đến bên kia, thật là văn từng bước

siết chặt.〗 mời ông ra xem." Giả mẫu nghe thấy, như dao cắt ruột, lại khóc lại mắng, rồi hỏi: "Ai bảo chúng bay làm? Lôi ngay thằng làm áo quan ra đánh chết đi!"

Đang lúc nhốn nháo, bỗng từ xa văng vẳng có tiếng mõ đưa lại, 〖甲 側 Không tốn một chút gượng ép, nhẹ nhàng thu lại mấy trăm lời văn; chỗ đắc lực của *Thạch Đầu ký* đều ở đây. Lấy ảo làm thật, lấy thật làm ảo, người đọc sách cũng may mà nên xem như thế.〗 rồi nghe thấy đọc mấy câu: "Nam mô giải oan giải kết bồ tát! Có ai đau ốm, cửa nhà không yên, bị ma ám, gặp điềm dữ, ta sẽ chữa cho." Giả mẫu và Vương phu nhân nghe thấy, liền cho người ra phố tìm. Giả Chính không dám trái lời, nghĩ bụng: "Nhà mình cổng kín tường cao thế này, làm sao lại nghe được rõ những lời như vậy." 〖甲 側 Tác giả dùng bút ảo, cả nhà đều là tai ảo, sao lại không nghe?〗 Trong lòng lấy làm lạ, 〖甲 側 Lão Chính cũng rơi vào ảo.〗 liền cho người mời vào. Khi tới nơi, mọi người nhìn thấy một nhà sư chốc đầu, một đạo sĩ khiễng chân. 〖甲 夾 Tăng là vì Phượng Thư, đạo là vì Bảo Ngọc, một mảy không loạn.〗 Hình dáng hòa thượng như sau:

Một cặp mày dài sống mũi cao,
Mắt trông như ngọc, sáng như sao.
Lang thang áo rách giày đan cỏ,
Người bẩn còn thêm nỗi chốc đầu.

Hình dáng đạo nhân như sau: Một chân thấp lại một chân cao,
Nước bẩn bùn nhơ vướng cả vào.
Ướm hỏi nhà người đâu đấy nhỉ,
Non Bồng nước Nhược biết nơi nào?

Giả Chính liền sai người mời vào hỏi: "Hai vị tu ở núi nào?" Nhà sư cười nói: "Trưởng quan không cần hỏi nhiều, 〖甲 側 Tránh lối sáo cũ.〗 vì thấy trong quý phủ có người đau ốm, nên chúng tôi đến đây để chữa." Giả Chính nói: "Có hai cháu bị ma quấy, không biết người có phương thuốc tiên nào chữa khỏi được không?" Vị đạo nhân cười nói: "Hiện nhà người có thứ hiếm lạ, còn cần gì thuốc tiên của chúng tôi!" Giả Chính nghe nói có ngụ ý, liền nhớ ra, nói: "Con tôi khi mới đẻ, có ngậm một viên ngọc, trên mặt có khắc chữ 'trừ được ma quỷ', 【庚 側 Điểm đề.】 nhưng xưa nay chưa thấy hiệu nghiệm gì cả." Nhà sư nói: "Trưởng quan không biết đấy thôi. Viên ngọc ấy rất thiêng, nhưng vì bị tiếng hát, sắc đẹp và tiền của làm mê muội đi, 〖甲 夾 Đá mà còn có thể bị mê, đủ biết cái hại ấy không nhỏ. Người xem phải để mắt mới có thể đọc *Thạch Đầu ký*. ◇ 庚 側 Tiếng gậy cảnh tỉnh.〗 nên không thiêng nữa. 〖甲 側 Người đọc sách hãy xem.〗 Xin đem viên ngọc ấy ra đây, để tôi tụng niệm, chỉ sợ tự nhiên nó lại linh thiêng như cũ." 【庚 側 Hai chữ "chỉ sợ" là không biết hòn đá này có chịu nghe tụng niệm hay không.】 Giả Chính liền lấy viên ngọc ở trong cổ Bảo Ngọc ra, đưa cho hai người. Vị hòa thượng cầm lấy viên ngọc, đặt trên bàn tay, thở dài: "Từ khi ở núi Thanh Ngạnh đến nay, thấm thoắt đã mười ba năm rồi! 【庚 側 Chính là điểm đề, lời lúc nâng trên tay ở núi Đại Hoang.】 Đời người như bóng hồ qua cửa, đầy rẫy trần duyên, rồi cũng trong nháy mắt! 〖甲 夾 Thấy một câu này, khiến người ta vừa than vừa kinh, không nỡ xem tiếp về sau nữa!〗 Khá khen chỗ đáng quý của ngươi lúc bấy giờ: Dọc đất ngang trời vẫn đứng đây,
Buồn vui nào bận chút lòng này; 〖甲 側 Gọi là càng không thông minh càng khoái hoạt.〗
Chỉ vì tôi luyện thành linh vật,
Đem đến cho đời chuyện dở hay!

Và đáng tiếc cuộc lăn lộn của người như ngày nay: Ngọc sáng đem giây vết phấn son,
Buồn khuya mải miết chuyện uyên ương.

Thôi thôi tỉnh dậy đừng mê nữa, 〖甲 側 Không có tiệc nào trăm năm.〗
Nợ trả xong rồi cuộc cũng tan!" 〖甲 側 Ba lần tôi luyện, sao lại chẳng thành Phật làm Tổ?〗 Đọc xong, nhà sư xoa viên ngọc một lúc, lại nói mấy câu điên rồ, rồi trả lại cho Giả Chính, nói: "Viên ngọc này lại thiêng rồi, không nên coi thường nó, phải treo nó ở trên xà cửa phòng ngủ. Để hai người ấy cùng nằm trong một phòng, trừ vợ và mẹ ruột ra, không được để người ngoài xông phạm. 【庚 側 Đây là lời quan trọng, là lời theo khuôn phép không thể không viết.】 Sau ba mươi ba ngày, bảo đảm thân yên bệnh lui, trở lại như cũ." Nói xong, quay đầu đi ngay. 【庚 眉 Ngọc thông linh trừ tà, trong toàn bộ trăm hồi chỉ thấy một lần này, sao còn nói lại được? Dấu tích tăng đạo hư thực, bút ảo tưởng ảo, viết người ảo trong văn ảo vậy. Đầu hạ Nhâm Ngọ, cửa sổ mưa.】 Giả Chính sai người pha nước mời và định tạ lễ, nhưng họ đã đi mất hút. Giả mẫu cho người chạy theo cũng không tìm thấy; đành cứ theo đúng lời dặn, đặt hai người vào buồng Vương phu nhân, rồi treo hòn ngọc lên xà cửa, Vương phu nhân ngồi canh, không cho ai qua lại.

Đến tối, quả nhiên Phượng Thư và Bảo Ngọc dần dần tỉnh dậy, 〖甲 側 Tiếp nhận được tụng niệm, nên linh nghiệm như thế.〗 và đã biết đói. Giả mẫu, Vương phu nhân như bắt được của báu, 〖甲 側 Ơn trời cao không cùng, biết lấy gì báo đáp? Khóc chết những người nhỏ tuổi mất mẹ.〗 đi nấu cháo cho hai người ăn. Dần dần hai người tỉnh hẳn ra, ma quỷ biến đâu hết, cả nhà mới yên lòng. 〖甲 眉 Ngọc thông linh nghe hai bài kệ của hòa thượng chốc đầu liền ứng nghiệm, chống lại bao nhiêu *Trang Tử* cùng ngữ lục, cơ phong, kệ tụng ở hồi trước. Đúng là vật nào có chủ của vật ấy. ◇ Than vì không được thấy đoạn văn anh Ngọc "buông tay nơi vực thẳm", lấy làm hận.〗 〖[Mùa hè Đinh Hợi, Ky Hốt tẩu.]〗 Đám chị em Lý Hoàn, Bảo Thoa, Đại Ngọc, Bình Nhi, Tập Nhân ở ngoài lắng nghe rõ tin tức, thấy họ đã ăn được cháo, người đã tỉnh hẳn. Đại Ngọc liền niệm Phật ngay. 〖甲 側 Đối đúng với một tiếng lúc phát bệnh.〗 Bảo Thoa ngoảnh lại nhìn lúc lâu, rồi phì cười. Mọi người không ai để ý. Tích Xuân hỏi: "Chị Bảo cười gì thế?" Bảo Thoa nói: "Tôi cười đức Phật Như Lai bận hơn người trần nhiều: 【庚 側 Câu này xem như chính ý, những câu còn lại đều là lời đùa nhã; nhưng một lời đùa này đã đáng nửa bộ lời đùa của nàng Tần.】 nào là giảng kinh, nào là siêu độ chúng sinh; khi anh Bảo, chị Phượng ốm, đốt hương cầu khấn, lại phải trị bệnh trừ tà, đến nay mới khỏi. Rồi lại phải trông nom cả việc hôn nhân cho cô Lâm nữa. Chị bảo thế có bận không? Có đáng buồn cười không?" Đại Ngọc đỏ mặt lên, nói: "Các chị đều không phải là người tốt, không chịu học những người tử tế, chỉ theo cái giọng lưỡi của kẻ bần tiện nào ấy! Chẳng biết lúc chết rồi sẽ ra sao." Nói xong đẩy rèm đi ra.

〖甲 Tổng bình: Trước hết viết mấy dòng Hồng Ngọc để dẫn tiếp vào chính văn, không viết theo lối khai môn kiến sơn (vào thẳng vấn đề).〗

〖Dầu đèn dẫn ra "Đại Quang Minh Phổ Chiếu bồ tát", "Đại Quang Minh Phổ Chiếu bồ tát" lại dẫn ra phép năm quỷ yểm ma, một mạch nối liền.〗

〖Ngọc thông linh trừ tà, toàn bộ chỉ có một lần này; vậy mà lại không linh, gặp hòa thượng chốc đầu, đạo sĩ què điểm một cái mới ứng nghiệm. Viết cái hại của lợi dục đến như thế.〗

〖Bản ý hồi này là răn cấm cái hại khó phòng của đám tam cô lục bà vào cửa nhà.〗

【庚 Hồi này vì tài cán lanh lợi lộ quá mà dẫn ra việc, tấm lòng tác giả như lòng mẹ, lấy đó làm gương răn cho những người lanh lợi khôn khéo ở đời.】

【威 Tổng bình: Dục sâu ma nặng còn nghi gì, biển khổ sông oan ai giải nổi? Oan kết không thôi thì ngày ngày thêm lớn, trời trong miệng giếng quá nhỏ, tính khó dời.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên chép là "bốn"; các bản Canh, Thích Ninh, Mông, Liệt, Thư đều giống vậy, có lẽ là lỗi của bản thảo sơ kỳ. Nay theo bản Hữu Chính và Giáp Thìn sửa thành "ba"; bản Dương thì sửa thành "mấy".

〔二〕 Câu "có nhiều, lòng nguyện lớn" hơi gượng về văn tự, nhưng ý vẫn rõ. Các bản khác sửa cũng chưa thấy hay hơn, nên không theo.

〔三〕 Lời phê này quy đổi lượng dầu hao mỗi tháng rõ là sai. Có người trên mạng nêu rằng chữ "cân" phía sau có lẽ là âm đọc nhầm của chữ "kim", chỉ số tiền dầu mỗi tháng. Có thể tham khảo.

〔四〕 Sau chỗ này, bản Liệt và bản Dương có thêm 22 chữ: "ra, thật làm người ta tức chết, khiến người ta một lời khó nói hết. Tôi đánh cược suông với bà, ngày mai". Giọng văn dường như đầy đủ thuận hơn, nhưng vì các bản Canh, Thích, Mông đều không có, nên đây không phải là chỗ bản đáy sót mất, mà là bản Liệt, Dương tự ý thêm vào.

〔五〕 Nguyên chỉ chép "Mã đạo bà nói", cũng thông. Để kiêm cố lời phê bản Canh, nay theo các bản mà bổ.

Hồi 26: Cầu Phong Yêu đặt lời truyền ý kín — Quán Tiêu Tương xuân mệt khơi tình sâu

Hồi 26

Cầu Phong Yêu đặt lời truyền ý kín — Quán Tiêu Tương xuân mệt khơi tình sâu

【戚 Hồi tiền phê: Một người vừa đúng lúc nhận được tin nhắn, một người niềm vui cũ hóa thành bài ca mới. Việc thật giả khiến người ngờ vực, chỉ khóc dưới trăng về phía rừng hoa.】

Sau ba mươi ba ngày tĩnh dưỡng, Bảo Ngọc không những người đã khỏe, mà vết thương trên mặt cũng khỏi hẳn, lại về ở vườn Đại Quan.

Gần đây, khi Bảo Ngọc ốm, Giả Vân đem người nhà đến trông nom, ngày đêm ở luôn đấy. Hồng Ngọc cùng bọn a hoàn cũng đến ở đấy trông nom Bảo Ngọc. Hai bên ngày ngày trông thấy nhau, lâu dần thành quen. Hồng Ngọc thấy Giả Vân tay cầm cái khăn lụa giống hệt khăn của mình đánh mất ngày trước, muốn hỏi nhưng sợ không tiện. Từ ngày hòa thượng và đạo sĩ đến, không cần nhiều đàn ông hầu nữ, Giả Vân lại đi trồng cây. Việc này Hồng Ngọc muốn bỏ khuây đi, nhưng không sao bỏ nổi, muốn hỏi lại sợ người ngờ vực. Đương lúc dùng dằng suy nghĩ, tâm trí bàng hoàng, bỗng nghe ngoài cửa sổ có người hỏi: "Chị Hồng có ở nhà không?" 〖甲 側 Rẽ khỏi chính văn, nhưng lại để dẫn vào chính văn. ◇ 庚 側 Xem đó, tác giả cứ không viết chính văn, lại viết bao nhiêu chuyện nhàn; đó chính là bổ sung chỗ còn thiếu.〗 Hồng Ngọc nghe hỏi, đứng trong cửa sổ trông ra, té ra Giai Huệ, một a hoàn nhỏ cùng ở trong nhà này, liền trả lời: "Có nhà, em vào đây".

Giai Huệ chạy vào, ngồi ngay lên giường, cười nói: "Thực may quá! Em đang ở trong nhà rửa đồ đạc, thì cậu Bảo sai đưa chè sang cho cô Lâm, 〖甲 側 Kể rõ ràng, có lớp lang. ◇ 庚 側 Trước văn đã từng nói.〗 chị Hoa giao cho em mang đi. May gặp lúc cụ cũng sai người đưa tiền sang cho cô Lâm, 【庚 側 Có phải là bổ viết không?】 và đang chia cho các chị bên ấy. 〖甲 側 Chuyện thường ở Tiêu Tương qua miệng a hoàn viện khác nói ra, ngược lại thấy mới mẻ.〗 Thấy em đến, cô Lâm bốc hai nắm cho em, không biết bao nhiêu, chị giữ hộ em." Nó giở khăn lụa, đổ tiền ra. Hồng Ngọc đếm rành rọt số tiền, rồi cất đi. 【庚 眉 Những việc nhỏ như thế là tình thường trong khuê phòng nhà đại tộc cũ; nay đặc biệt viết ra để làm gương soi cho bọn nô tài mới phất vì tiền. Cười. Mùa hạ Nhâm Ngọ, cửa sổ mưa.】 Giai Huệ hỏi: "Mấy hôm nay trong bụng chị thế nào? Cứ như ý em, chị nên về nhà ở vài ngày, mời thầy lang đến xem, uống vài thang thuốc thì khỏi đấy." Hồng Ngọc nói: "Em nói gì thế? Chị vẫn khỏe, về nhà làm gì?" Giai Huệ nói: "Em nghĩ ra rồi, cô Lâm thường ốm yếu, hay uống thuốc, 【庚 側 Có phải là bổ viết không?】 chị nên xin thuốc của cô ấy mà uống cũng được." 〖甲 側 Trong lời nhàn lại kể ra sự yếu đuối của Đại Ngọc. Cỏ rắn đường tro, dấu phục tuyến kín.〗 Hồng Ngọc nói: "Em nói nhảm! Thuốc có phải là của uống bừa được đâu?" 【庚 側 Như nghe tận tai.】 Giai Huệ nói: "Chị nghĩ như vậy không phải là cách lâu dài, cứ lười uống thuốc sau này sẽ nguy đấy!" 【庚 側 Từ mắt người bên cạnh, miệng người bên cạnh mà nói ra; diệu vô cùng!】 Hồng Ngọc nói: "Sợ gì? Thà chết sớm đi cho rảnh." 〖甲 側 Câu này khiến người ta nghẹn thở, đều từ chỗ hết cách mà ra.〗 Giai Huệ nói: "Đang yên lành sao lại nói những câu ấy?" Hồng Ngọc nói: "Em biết đâu tâm sự của chị!"

Giai Huệ gật đầu nghĩ một lúc rồi nói: "Chẳng trách được, chỗ này khó ở lắm. Hôm nọ cụ bảo, mấy ngày cậu Bảo ốm, 【庚側 Có phải là bổ văn không?】 người hầu đều vất vả cả. Bây giờ cậu ấy đã khỏi, đi lễ tạ các nơi rồi, 【庚側 Có phải là bổ viết không?】 nên thưởng tiền cho các người phục dịch. 【庚側 Có phải là bổ viết không?】 Như em còn bé, không được thưởng, cũng chẳng oán trách gì. Còn chị sao lại không được liệt vào hạng thưởng? 【庚側 Nói trúng tâm bệnh.】 Em chẳng phục tí nào. Như chị Tập Nhân dù được thưởng cả mười phần cũng đáng, chẳng nên tức bực làm gì. Nói thẳng ra, ai bì được với chị ấy? 【庚側 Lời bàn xác đáng, công bằng; mới thấy thân phận Tập khanh.】 Đừng nói chị ấy ngày thường ân cần chu đáo, dù không ân cần chu đáo cũng không ai tranh được. Tức nhất là Tình Văn, Ỷ Hà mấy người ấy, đều được tính vào hạng trên, cậy thể diện cha mẹ, mọi người lại cứ nâng đỡ họ. Chị bảo có tức không?" Hồng Ngọc nói: "Việc gì mà phải tức. Tục ngữ nói 'Rạp dù làm dài đến nghìn dặm, cũng không có tiệc nào là tiệc không tàn'. 〖甲側 Lúc này viết ra những lời như thế, khiến người ta rơi lệ.〗 Có ai ăn đời ở đời với nhau mãi đâu? Chẳng qua độ dăm ba năm, mỗi người đi mỗi ngả, còn ai nhìn ngó đến ai nữa?" Mấy câu này làm cho Giai Huệ lòng rất cảm động, 【庚側 Không chỉ Giai Huệ, người phê sách cũng rơi lệ vậy.】 mắt đỏ ngầu lên, nhưng vô cớ mà khóc cũng không tiện, nó đành phải gượng cười nói: "Chị nói rất phải. Thế mà hôm nọ cậu Bảo còn bảo: 【庚側 Vẫn là bổ văn.】 nào là thu xếp buồng ở, nào là may quần áo mới, như là câu chuyện còn đằm ấm lâu dài hàng mấy trăm năm nữa!" 〖甲夾 Đây chỉ là lời nhạt nhẽo trong miệng cô gái nhỏ, kỳ thực là viết Bảo Ngọc không bằng một a hoàn.〗 Hồng Ngọc nghe xong cười nhạt, đương muốn nói nữa, 〖甲側 Văn lại dừng một nhịp. ◇ 甲眉 Một bụng oan ức oán giận của Hồng Ngọc là do ở trong viện Di Hồng mà không được toại chí; quý độc giả chớ nhận lầm là vì tương tư Vân Nhi. [Mùa đông Kỷ Mão.] ◇ 甲眉 Đoạn "miếu Ngục Thần" có cả một hồi lớn về Hồng Ngọc, Thiến Tuyết, tiếc đã thất lạc không còn bản thảo. Than thay! Mùa hạ Đinh Hợi. Ky Hốt Tẩu.〗 thì một a hoàn nhỏ chưa để tóc *ndlr: đời Thanh, bé gái còn nhỏ thường cạo quanh đầu, chỉ để chỏm giữa; lớn lên mới để tóc* chạy lại, tay cầm các mẫu hoa và hai tờ giấy, nói: "Chị vẽ kiểu hoa này vào giấy giúp em." Nói xong nó vứt cho Hồng Ngọc, rồi quay người chạy đi ngay. Hồng Ngọc gọi với, hỏi: "Ai bảo mày mang đến đây? Chưa nói đã chạy! Ai nướng bánh chờ mày, mà mày vội vàng thế! Mày sợ bánh nguội đi chăng?" A hoàn nhỏ ở ngoài cửa sổ nói với một câu: "Chị Ỷ Hà bảo mang đến cho chị đấy." 〖甲側 Lại là lời không hợp khuôn; lời chạm thẳng vào tim.〗 Nó lúng búng nói những gì rồi rảo cẳng chạy đi ngay. 〖甲側 Văn sống động như thật. ◇ 庚側 Như tranh vẽ.〗 Hồng Ngọc bực mình, ném mẫu hoa vào một chỗ, 【庚側 Thế nào?】 rồi mở ngăn kéo tìm bút. Tìm mãi, chỉ thấy toàn những bút cùn, liền nói: "Có cái bút mới hôm trước 【庚側 Có phải là bổ văn không?】 vứt đâu mất rồi? Sao nghĩ mãi không ra?" 【庚側 Đã ở dưới mái hiên thấp, sao dám không cúi đầu?】 Vừa nói, Hồng Ngọc vừa để ý ngẫm nghĩ, 〖甲側 Đều là cảnh trong tranh.〗 rồi cười nói: "Phải rồi, chiều hôm nọ Oanh Nhi mang về." 【庚側 Vẫn là bổ văn.】 Rồi bảo Giai Huệ: "Em đi lấy hộ chị nhé." Giai Huệ nói: "Chị Hoa còn đương chờ em đi lấy cái hòm cho chị ấy, thôi chị đi mà lấy vậy." Hồng Ngọc nói: "Chị ấy chờ em mà từ lúc nãy đến giờ em vẫn còn ngồi nói chuyện lau láu đấy à? 【庚側 Thân phận Tập Nhân.】 Nếu chị không bảo em đi, làm gì có chuyện chị Hoa chờ em? Con ranh này hư lắm!" Nói xong, Hồng Ngọc đi ngay ra viện Di Hồng, đến thẳng phòng Bảo Thoa. 【庚側 Quanh co mấy lượt, mới ép chính văn lộ ra.】 Vừa đến cạnh đình Thấm Phương, thấy vú Lý của Bảo Ngọc đi đến. 〖甲側 Văn lạ, thật khiến người ta không đoán được then chốt.〗 Hồng Ngọc đứng lại cười nói: "Vú Lý! Vú ở đâu đến đây? Sao lại đến chỗ này?" Vú Lý đứng lại vỗ tay nói: "Này xem, bỗng dưng vô cớ lại vẩn vơ nghĩ đến cậu Vân, cậu 'Vũ' nào đó, 〖甲側 Lời lộn xộn, chẳng hiểu hết. ◇ Văn lạ, văn thần.〗 bắt tao phải đi tìm ngay. Ngày mai mà trên nhà biết, thì còn ra gì nữa?" 〖甲側 Lại càng không hiểu.〗 Hồng Ngọc cười nói: "Vậy vú cũng theo lời cậu ấy mà đi gọi người ta sao?" 〖甲側 Là lời đúng ý riêng.〗 Vú Lý nói: "Không theo lời thì làm thế nào?" 〖甲側 Diệu! Đích thực là giọng bà lão.〗 Hồng Ngọc cười nói: "Nếu người ấy biết điều, 〖甲側 Lại càng không hiểu.〗 đừng đến là phải." 〖甲夾 Đó là lời trong lòng riêng, thần diệu!〗 Vú Lý nói: "Nó không phải là đứa ngốc, việc gì nó chẳng đến?" Hồng Ngọc nói: "Nếu

người ấy đến thật, thì vú đừng nên cùng đi với người ta; để mặc một mình hắn ta lại đây xem sao!" 〖甲 夾 Đều là lời trong lòng riêng; muốn hỏi thẳng mà không dám, chỉ dùng những lời như thế để lần lần dò ra. Có thần lý.〗 Vú Lý nói: "Tao đến bảo hắn thôi, chứ hơi đâu cùng đi với hắn! Tao về sai một đứa a hoàn nhỏ hay một bà già nào đưa hắn đến là đủ rồi." Nói xong, chống gậy đi ngay. Hồng Ngọc nghe nói đứng ngẩn ra một lúc, chạy vội đi lấy bút. 〖甲 夾 Vẫn không nói thẳng thần tình, lại mở một kiểu khác.〗 Một chốc, một a hoàn nhỏ chạy đến, trông thấy Hồng Ngọc đứng đấy, liền hỏi: "Chị Lâm đứng đây làm gì thế?" Hồng Ngọc ngẩng lên, thấy a hoàn nhỏ tên là Trụy Nhi, 〖甲 夾 "Trụy Nhi" đọc giống "chuế nhi" (cái thừa). Người sinh trong trời đất đã là bướu thừa, huống chi lại sinh ra bao nhiêu oan tình nợ nghiệp. Than thay!〗 liền hỏi: "Mày đi đâu đấy?" Nó đáp: "Tôi đưa cậu Vân đến đây." 〖庚 側 Đợi chính câu này.〗 Nói xong, nó chạy đi ngay. Hồng Ngọc vừa mới đi đến trước cầu Phong Yêu, thấy Trụy Nhi dẫn Giả Vân đến. 〖甲 夾 Diệu! Không nói Hồng Ngọc không đi, cũng không nói là đi, chỉ nói ba chữ "vừa mới đi đến", đủ biết Hồng Ngọc có lòng riêng. Nếu nói rõ nhất định không đi hay nhất định đi, văn sẽ chết cứng, góc cạnh lại lộ quá, không phải ngòi bút viết con gái.〗 Giả Vân vừa đi vừa đưa mắt nhìn Hồng Ngọc. Hồng Ngọc giả làm bộ nói chuyện với Trụy Nhi, nhưng mắt vẫn liếc nhìn Giả Vân. Bốn mắt thình lình gặp nhau, Hồng Ngọc đỏ mặt lên, 〖甲 夾 Quý độc giả đến đây phải khép sách nghĩ kỹ: trong ba mươi hồi trước, chỗ nào từng thiên từng câu điểm vào chữ "hồng", đem so với chỗ này thì ra sao?〗 né mình vào một chỗ, rồi đi đến Hành Vu uyển.

Bấy giờ Giả Vân theo Trụy Nhi đi quanh co đến viện Di Hồng. Trụy Nhi vào trình trước, rồi mới dẫn Giả Vân vào. Giả Vân nhìn lên, thấy trong sân lơ thơ có mấy ngọn núi đá, trên trồng chuối, có hai con hạc đứng rỉa cánh ở dưới gốc cây thông. Trên thềm treo mấy cái lồng đẹp, trong có nhiều thứ chim lạ, xung quanh có năm gian nhà nhỏ, cánh cửa chạm các thứ hoa mới đẹp, trên treo một cái biển có bốn chữ lớn: "Di hồng khoái lục". Giả Vân nghĩ thầm: "Thảo nào gọi là viện Di Hồng, hóa ra trên biển đề bốn chữ ấy." 〖甲 夾 Thương thay, chớp mắt đã hồng thưa xanh gầy. Than thay!〗 Đương nghĩ, chợt nghe trong nhà cách cửa sổ lụa có tiếng cười nói: 〖甲 側 Văn như con rồng Trương Tăng Dao được điểm mắt, phá vách bay ra; sao không vỗ bàn khen tuyệt cho được!〗 "Vào mau đi! Sao ta lại quên cháu đến hai ba tháng!" Giả Vân nghe ra tiếng Bảo Ngọc, vội đi vào trong nhà. Ngẩng lên nhìn, chỉ thấy vàng son rực rỡ, 〖甲 側 Đồ vật lớp lớp. ◇ 庚 側 Văn không cho nhìn kỹ từng món.〗 văn vẻ lấp lánh, 〖甲 側 Đồ bày chất chất. ◇ 庚 側 Văn không cho ngắm kỹ từng món.〗 nhưng không thấy Bảo Ngọc đâu. 〖甲 側 Văn như chín khúc Vũ Di.〗 Quay đầu lại, thấy bên trái có dựng một cái gương mặc áo lớn, từ sau gương bước ra hai a hoàn chừng mười lăm mười sáu tuổi, vóc dáng như nhau, nói: "Mời cậu Hai vào gian trong ngồi." Giả Vân vội vã đáp lời, mắt không dám nhìn thẳng. Lại đi qua một cái tủ che bằng lụa biếc, thấy có cái giường nhỏ vẽ sơn, trên giăng cái màn màu đỏ thêu hoa vàng. Bảo Ngọc mặc quần áo thường, chân đi giày, ngồi tựa trên giường xem sách. 〖甲 側 Đây là đợi anh Vân nhìn thấy, nên cố làm ra dáng. Nếu quả thật đọc sách, lúc nói chuyện cách cửa sổ lụa đã đặt sách xuống rồi. Nếu anh Ngọc thấy lời phê này, tất sẽ nói: "Lão già ấy chỗ nào cũng không buông tha ta, đáng ghét, đáng ghét!" Nghĩ lại, người ấy đem ta ví với Thoa, Tần, đúng là một tri kỷ; ta may mắn biết bao! Cười.〗 Thấy Giả Vân vào, Bảo Ngọc bỏ sách xuống cười đứng dậy. 〖庚 側 Dáng vẻ chú nhỏ.〗 Giả Vân vội chạy lại hỏi thăm sức khỏe. Bảo Ngọc mời ngồi trên ghế, cười hỏi: "Tháng trước gặp cháu, ta hẹn đến thư phòng chơi, nhưng bận việc luôn, thành ra quên mất." Giả Vân cười nói: "Thật là không may cho cháu, lại gặp lúc chú khó ở, bây giờ chú đã khỏe hẳn chưa?" Bảo Ngọc nói: "Khỏe lắm rồi. Chú nghe nói mấy hôm đó cháu cũng vất vả lắm!" Giả Vân nói: "Phận sự cháu đáng phải vất vả, nay chú được khỏe, thực phúc cho cả nhà ta." 〖甲 側 Không ra luân lý, không ra lý lẽ, toàn lời nịnh hợp ý; giọng điệu giống thật, vừa buồn cười vừa đáng than! ◇ 庚 側 Cả nhà ai? Đáng bật cười lớn.〗 Một a hoàn bưng nước trà lại mời uống. Giả Vân mồm nói chuyện với Bảo Ngọc, mắt cứ lấm lét nhìn trộm a hoàn. 〖甲 側 Trước viết không dám nhìn thẳng, nay lại viết như thế; vì trà đưa tới, người có ý mới lưu thần lúc đứng dậy tiếp trà, vậy mới không đột ngột. ◇ 庚 側 Câu này là nhận người, không phải cái liếc Tiểu Hồng khi trước.〗 Người này dáng dong dỏng cao, mặt trái xoan, mặc cái áo màu hồng

nhạt, vai khoác khăn lụa xanh, quần nhiễu trắng. Chẳng phải ai xa lạ, mà chính là Tập Nhân. 〖甲側 Dùng đúng văn pháp của *Thủy Hử*; đây là trong mắt anh Vân.〗 Khi Bảo Ngọc ốm, Giả Vân đến ở đây phục dịch luôn mấy ngày, nên đã nhớ được một nửa tên những người ở trong nhà. 〖甲側 Suốt một mạch đều viết Giả Vân là người có tâm, không rối một tơ.〗 Hắn cũng biết Tập Nhân được coi thân hơn người khác trong phòng Bảo Ngọc. 【庚側 Thế nào? Có thể biết lời phê trước của ta không sai.】 Nay thấy Tập Nhân bưng trà đến, lại có Bảo Ngọc ngồi bên cạnh, hắn vội đứng lên cười nói: "Sao chị lại pha nước cho tôi uống? Tôi đến nhà chú không phải là khách, để tôi rót lấy cũng được." 〖甲夾 Viết gom sự lanh khôn của Giả Vân, không rối một tơ.〗 Bảo Ngọc nói: "Cháu cứ ngồi yên đấy. Bọn a hoàn ở đây chỉ cốt có việc ấy thôi." Giả Vân cười nói: "Tuy chú nói thế, nhưng đối với các chị ở trong nhà chú đây, khi nào cháu dám vô lễ?" 〖甲側 Thế thì Hồng Ngọc sao lại được?〗 Nói xong hắn ngồi xuống uống nước.

Bảo Ngọc cùng Giả Vân nói mấy câu chuyện phiếm. 〖甲夾 Diệu hết sức! Huống chi Bảo Ngọc lại có chuyện đứng đắn nào để nói đâu! ◇ 庚夾 Lời phê này bị tác giả lách qua rồi.〗 Nào con hát nhà ai hát hay, vườn hoa nhà ai đẹp, a hoàn nhà ai lịch sự, tiệc tùng nhà ai linh đình, nhà ai có của báu, nhà ai có vật lạ. 〖甲夾 Mấy chữ "nhà ai" đã gom hết từ Bắc Tĩnh vương, công hầu, phò mã đến các đại gia; viết tận giọng điệu lũ công tử áo lụa. ◇ 庚夾 Chi Nghiễn Trai lại viết: với anh Vân vốn không có chuyện gì để nói.〗 Giả Vân chỉ lựa lời nói xuôi chiều mà thôi. Nói chuyện một lúc, thấy Bảo Ngọc có vẻ uể oải, hắn liền xin về. Bảo Ngọc giữ lại qua loa một tí rồi nói: "Hôm nào rỗi cháu cứ đến chơi." Rồi lại sai a hoàn là Trụy Nhi đưa ra.

Giả Vân đi ra khỏi viện Di Hồng, thấy xung quanh không có ai, liền đi thong thả, tiếng nhỏ tiếng to, hỏi chuyện Trụy Nhi: "Em bao nhiêu tuổi? Tên họ là gì? Cha mẹ em làm gì? Em ở nhà chú Bảo được mấy năm rồi? 〖甲側 Dần dần vào bến.〗 Một tháng được bao nhiêu tiền lương? Trong nhà chú Bảo có tất cả bao nhiêu a hoàn?" Trụy Nhi cứ theo từng câu hỏi một trả lời. Giả Vân lại hỏi: "Người vừa nói chuyện với em có phải là Tiểu Hồng không?" Trụy Nhi đáp: "Đúng tên chị ấy là Tiểu Hồng đấy. Cậu hỏi làm gì?" Giả Vân nói: "Vừa rồi nghe chị ấy hỏi em chiếc khăn lụa nào đó. Ta có nhặt được một chiếc." Trụy Nhi nghe xong cười nói: "Mấy lần chị ấy hỏi em có trông thấy chiếc khăn lụa không. Em không có hơi đâu mà nghĩ đến chuyện ấy. Hôm nay chị ấy lại hỏi, lại bảo em cố tìm được, chị ấy sẽ tạ ơn. 【庚側 Chữ "truyền" trong chính văn đến đây mới lộ.】 Vừa rồi, chị ấy nói ở trước cửa Hành Vu uyển, cậu cũng nghe thấy đấy. Không phải em nói dối cậu đâu. Cậu ơi, cậu đã nhặt được thì cho lại em, để xem chị ấy tạ ơn em thế nào."

Nguyên tháng trước Giả Vân đến đây trồng cây, có nhặt được chiếc khăn lụa, biết là người trong vườn này đánh rơi, nhưng không rõ của ai. Nay nghe Hồng Ngọc hỏi Trụy Nhi, Giả Vân biết là khăn của cô ta, trong lòng xiết bao mừng rỡ. Bây giờ lại thấy Trụy Nhi hỏi xin, Giả Vân nghĩ ngay một kế, liền rút cái khăn ở trong tay áo ra đưa cho Trụy Nhi và bảo: "Tôi cho em, nếu em được tạ ơn thì không nên giấu tôi." Trụy Nhi vâng lời, cầm lấy khăn, đưa Giả Vân ra, rồi về tìm Hồng Ngọc. 〖甲夾 Đến đây dừng một nhịp, xảo quyệt vô cùng! Vốn không phải nhân vật trong mạch chính của sách, viết ra chỉ là một nét màu phụ.〗 Sau khi tiễn Giả Vân về, Bảo Ngọc có vẻ mỏi mệt, lơ mơ nằm nghiêng trên giường. Tập Nhân chạy lại, ngồi bên cạnh giường, lay Bảo Ngọc nói: "Lại chực ngủ đấy à? Nếu buồn, cậu đi ra ngoài chơi có hơn không?" Bảo Ngọc cầm lấy tay Tập Nhân cười nói: "Tôi muốn đi chơi, nhưng không thể xa em được." Tập Nhân cười nói: "Dậy đi thôi." 〖甲側 Không đáp mà hay! ◇ 庚側 Không đáp câu trên, hay tuyệt!〗 Tập Nhân vừa nói vừa kéo tay Bảo Ngọc. Bảo Ngọc nói: "Đi chơi chỗ nào bây giờ? Buồn lắm!" 【庚側 Đoạn văn anh Ngọc đắc ý nhất, mở bút lại viết như thế.】 Tập Nhân nói: "Cậu cứ đi ra ngoài chơi tự khắc vui, chứ cứ nghĩ những chuyện vụn vặt càng thêm buồn thôi."

Bảo Ngọc buồn rầu, đành phải nghe lời Tập Nhân, ra khỏi cửa phòng, đứng trên hành lang ngắm chim một lúc, rồi ra ngoài sân. Đến khe Thấm Phương, xem đàn cá vàng. Lại thấy sườn núi bên kia có hai con hươu nhỏ chạy rất nhanh, Bảo Ngọc không thể hiểu ra sao. 〖甲 側 Ta cũng không hiểu.〗 Đương lúc thơ thẩn, thấy Giả Lan ở đằng sau, tay cầm cái cung nhỏ chạy đến. 〖甲 側 Tiền văn. ◇ 庚 側 Văn thế này há có ai đoán trước được?〗 Trông thấy Bảo Ngọc, Giả Lan đứng lại, cười nói: "Thế ra chú ở nhà, cháu cứ tưởng chú đi chơi rồi." Bảo Ngọc nói: "Mày lại nghịch dại rồi. Tự nhiên vô cớ bắn nó làm gì?" Giả Lan cười nói: "Hôm nay cháu không học, ngồi rỗi biết làm gì? Vì thế cháu tập bắn cung." 〖甲 側 Văn lạ, lời lạ; im lặng suy nghĩ mới hiểu được. Đây là viết anh Ngọc chẳng có một việc đứng đắn nào, chỉ biết hưởng phú quý an nhàn. ◇ 庚 側 Đáp sao mà đường hoàng chính đại, sao mà thản nhiên đến thế!〗 Bảo Ngọc nói: "Coi chừng đấy, có ngã gãy răng, đến lúc ấy mới kinh."

Bảo Ngọc nói xong, luôn chân đi đến trước cửa một ngôi nhà, 【庚 側 Như vô ý.】 thấy đuôi phượng ve vẩy, sáo rồng vi vu *ndlr: đuôi phượng chỉ lá trúc, sáo rồng chỉ tiếng gió qua lá trúc*. 〖甲 夾 Đối với câu sau "lá rụng xào xạc, khói lạnh mênh mang"; đáng thương đáng than!〗 Ngước mắt nhìn lên, 〖甲 側 Không một mảy tâm cơ, ngược lại như người mới đến lần đầu, nên sau đó mới nối bằng lời quên hình quên tình. ◇ 庚 側 Vốn vô ý.〗 đó là quán Tiêu Tương. 【庚 側 Ba chữ hiện ra như thế, đủ thấy thật là vô ý.】 Tiện bước chạy vào, trông thấy rèm tương rủ xuống, tiếng người vắng tanh. Đến trước cửa sổ, thấy ở trong màn the thoảng ra một mùi hương êm dịu. 〖甲 側 Viết ra được, viết ra được.〗 Bảo Ngọc ghé mắt sát vào cửa sổ nhìn, nghe tiếng thở dài khe khẽ 〖甲 夾 Chưa thấy đã nghe trước, có thần lý.〗 và hát câu: "Suốt ngày mê mẩn bồi hồi, tình riêng chán ngắt..." *ndlr: câu trong Tây Sương ký*. 〖甲 側 Dùng tình mà quên tình, văn đã tới cảnh thần hóa. ◇ 庚 眉 Trước dùng tám chữ "đuôi phượng ve vẩy, sáo rồng vi vu", rồi "một làn hương u từ trong cửa sổ lụa thầm thoảng ra", lại "một tiếng thở dài khe khẽ", mấy câu ấy mới dẫn ra âm tiên, âm diệu "Suốt ngày tình riêng mê mẩn buồn ngủ"; nếu không phải bút pháp thuần hóa đến mức công phu thì không thể viết được, đủ thấy hành văn khó đến thế nào.〗 Bảo Ngọc nghe xong, tự nhiên trong lòng rạo rực, nhìn kỹ thì Đại Ngọc đương nằm ngả lưng trên giường. 〖甲 側 Có thần lý, thật sự vẽ ra được.〗 Bảo Ngọc ở ngoài cửa sổ cười nói: "Sao lại hát câu ấy?" Rồi vén rèm đi vào. 【庚 眉 Văn hai Ngọc trong hồi này, tác giả cũng viết như vô ý; đúng là "tùy tay nhặt lấy, không gì chẳng phải".】 Đại Ngọc biết mình vô ý, tự nhiên mặt đỏ bừng lên, liền lấy tay áo che, rồi quay vào phía trong giả cách ngủ. Bảo Ngọc đến định lay gọi Đại Ngọc, thấy bà vú và hai bà già chạy đến 〖甲 側 Không sót một tơ, lại tránh được bao nhiêu lời nhạt như nhai sáp.〗 nói: "Cô tôi đương ngủ, chốc nữa tỉnh dậy cậu hãy đến." Vừa nói xong thì Đại Ngọc quay mình lại ngồi dậy cười nói: "Nào ai ngủ?" 〖甲 側 Diệu vô cùng! Có thể biết Đại Ngọc là sợ Bảo Ngọc đi mất.〗 Bọn bà già thấy Đại Ngọc dậy, cười nói: "Thế mà chúng tôi tưởng cô đã ngủ rồi." Và gọi Tử Quyên: "Cô dậy rồi, đi lên hầu." Một mặt nói, một mặt họ đều đi ra.

Đại Ngọc ngồi trên giường, giơ tay sửa lại tóc, rồi cười hỏi Bảo Ngọc: "Người ta đương ngủ, anh đến đây làm gì?" Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc mắt hơi lim dim, mặt hơi đỏ, tâm thần tự nhiên xiêu xiêu, ngồi ngả trên cái ghế tựa cười nói: "Vừa rồi cô nói gì thế?" Đại Ngọc nói: "Tôi có nói gì đâu?" Bảo Ngọc cười nói: "Tôi lại cho cô một cái búng *ndlr: lối lấy ngón cái và ngón giữa bật vào nhau để trêu đùa* bây giờ! Tôi nghe hết cả rồi."

Hai người đương nói chuyện thì Tử Quyên đến, Bảo Ngọc cười nói: "Mang thứ trà ngon của nhà chị ra đây pha cho tôi uống." Tử Quyên nói: "Nhà chúng tôi đây làm gì có trà ngon, muốn uống trà ngon thì chờ chị Tập Nhân đến." Đại Ngọc nói: "Mặc kệ anh ấy, em hãy đi múc nước cho tôi đã." Tử Quyên nói: "Cậu ấy là khách, nên pha nước cho cậu ấy uống trước đã rồi hãy đi múc nước." Nói xong đi pha nước, Bảo Ngọc cười nói: "Chị a hoàn này tốt đây! 'Nếu tôi được cùng tiểu thư đa tình sum vầy phượng loan, quyết chẳng để chị trải nệm quạt màn' *ndlr: mượn lời Trương Sinh nói với Hồng Nương trong Tây Sương ký*." 〖甲 側 Thật sự vô ý quên tình. ◇ 庚 側 Thật sự là lời vô ý quên tình buột miệng mà ra. ◇ 庚 眉 Vừa rồi, quyển sách anh Ngọc cầm lúc gặp anh Vân nhất định là *Tây Sương*; nếu không thì sao lại quên tình đến mức này?〗 Đại

Ngọc nổi ngay cơn giận lên, 〖甲 側 Ta cũng muốn giận.〗 cúi gằm mặt xuống hỏi: "Anh Hai, anh nói gì thế?" Bảo Ngọc cười nói: "Tôi có nói gì đâu!" Đại Ngọc liền khóc nói: "Bây giờ anh lại giở trò, đi ra ngoài học những câu đầu đường xó chợ, rồi đem về lặp lại cho tôi nghe. Anh xem những tiểu thuyết nhảm nhí, rồi đem tôi ra làm trò cười. Tôi là một cái đồ chơi giải buồn cho các người à!" Vừa khóc vừa nhảy xuống giường, chực chạy ra ngoài. Bảo Ngọc sợ quá, vội cản lại nói: "Em ơi, anh lỡ lời đáng chết, xin em đừng mách ai. Nếu anh còn dám nói câu ấy nữa, mồm sẽ lên đinh râu và sẽ thối lưỡi."

Giữa lúc ấy, Tập Nhân chạy đến nói: "Ông gọi cậu đấy, về mặc quần áo ngay đi." 〖庚 眉 Nếu không có đoạn văn như thế để thu xếp hai Ngọc, thì viết Tần Nhi chẳng qua lại khóc, khóc nữa, khóc đau; Ngọc thì chỉ hết sức nhún nhường, mềm lời cầu xin, chậm rãi năn nỉ, rồi hai người cười một tiếng là thôi. Trong sách những đoạn như thế đã nhiều lắm, không khỏi mắc bệnh trùng lặp. Vì vậy dùng câu hiểm để kết lại, khiến trong lòng hai Ngọc không thể không bỏ chuyện trước mắt, mỗi người ôm một mối kinh tâm, rồi mới viết tiếp đoạn dưới. Đầu hạ Nhâm Ngọ, cửa sổ mưa. Ky Hốt.〗 Bảo Ngọc nghe nói, như sét đánh bên tai, 〖甲 側 Không chỉ anh Ngọc giật mình; ngay A Tần cũng không tránh khỏi hốt hoảng. Tác giả chỉ mải viết đoạn thu xếp hai Ngọc mà quên mất Tần Nhi. Nghĩ ra, tác giả cũng giống Bảo Ngọc nói câu *Tây Sương*, đều là quên tình mà bật ra. Ha ha.〗 không nghĩ gì đến việc khác nữa, cắm đầu cắm cổ chạy về thay quần áo. Ra khỏi vườn, thấy Dính Yên chực ở cửa ngoài, Bảo Ngọc hỏi: "Ông gọi tao có việc gì, mày có biết không?" Dính Yên nói: "Cậu đi mau lên, đến đó sẽ biết." Vừa nói vừa giục Bảo Ngọc.

Đi qua buồng khách, trong bụng Bảo Ngọc vẫn nghi ngờ, bỗng nghe thấy bên góc tường có tiếng cười khanh khách, ngoảnh lại thấy Tiết Bàn vỗ tay nhảy xổ lại cười nói: 〖甲 側 Trêu đùa như thế, ngoài anh Ngốc ra không ai làm nổi. Muốn gỡ hai Ngọc ra, nếu không có trò trêu này thì không thể giải ngay; chớ xem lướt qua. Không biết trong lòng tác giả có bao nhiêu núi hang. ◇ 庚 側 Ngoài anh Ngốc không ai làm ra được trò trêu như thế; nhưng tác giả cũng có bao nhiêu núi hang trong lòng, viết ra giống đến cùng.〗 "Nếu không nói là dượng gọi thì khi nào anh lại chịu ra ngay." Dính Yên cũng cười, rồi quỳ xuống. Bảo Ngọc đứng ngẩn người một lúc, mới biết là Tiết Bàn đánh lừa mình. Tiết Bàn vội vái chào nhận lỗi, 〖庚 側 Giống thật.〗 và nói: "Xin đừng quở phạt thằng bé này. Việc này là do tôi nhờ nó đi đấy." Bảo Ngọc đành chịu, không biết làm thế nào, chỉ cười hỏi: "Anh đánh lừa tôi cũng được, nhưng việc gì phải mượn tiếng cha tôi? Tôi sẽ đến mách dì, để người xử cho việc này, liệu có nên không?" Tiết Bàn vội nói: "Vì tôi muốn anh đến mau, nên quên hẳn những câu kiêng kỵ, sau này anh muốn đánh lừa tôi, cũng lại mượn tiếng cha tôi, thế là xong chuyện." 〖甲 側 Viết hạng thô hào vô tâm giống đến cùng. ◇ 庚 側 Thật là nói bừa đến cùng.〗 Bảo Ngọc nói: "Ối chà, nói câu ấy lại càng đáng chết nữa!" Rồi Bảo Ngọc quay sang Dính Yên bảo: "Giống phản chủ này còn quỳ mãi làm gì đây?" Dính Yên vội đứng dậy lạy tạ. Tiết Bàn nói: "Nếu không phải việc cần, tôi không dám làm phiền anh như thế. Chỉ vì ngày mai, mồng ba tháng năm, là ngày sinh của tôi, không biết lão Trình Nhật Hưng ở hàng bán đồ cổ tìm đâu được những ngó sen tươi vừa to vừa dài, lại trắng muốt, 〖庚 側 Như thấy như nghe.〗 những quả dưa hấu rất to, một con cá tầm tươi rất dài và một con lợn Xiêm đã được xông hương linh bách của nước Xiêm La đem đến cống *ndlr: nguyên văn chỗ này chưa thật rõ, dịch sát theo bản gốc*. Anh xem, bốn thứ này đã dễ tìm đâu cho ra? Cá và lợn tuy đắt mà khó kiếm, còn ngó sen và dưa hấu thì không biết lão ta trồng kiểu gì. Tôi vội đem biếu mẹ tôi, lại mau chóng gửi một ít sang cho cụ nhà anh, dượng và dì. Nay còn để lại một ít, nếu tôi ăn một mình sợ tổn phúc, 〖甲 側 Anh Ngốc mà cũng nói được câu ấy; người phê sách đến đây phải tụng *Vãng sinh chú* nhiều như cát sông Hằng.〗 nghĩ đi nghĩ lại, ngoài tôi ra chỉ có anh là đáng ăn thôi. 〖甲 側 Câu này khiến người ta khóc không được, cười không xong; cũng là lời thật lòng.〗 Vì thế, tôi đặc biệt đến mời anh. May sao lại có một phường hát mới đến, chúng ta cùng chơi vui một hôm, anh nghĩ thế nào?"

Hai người vừa nói vừa đi vào thư phòng, thấy bọn Chiêm Quang, Trình Nhật Hưng, Hồ Tư Lai, Đan Sính Nhân và phường hát đều đã ở đấy rồi. Thấy Bảo Ngọc vào, mọi người đứng dậy chào hỏi một lượt. Uống nước trà xong, Tiết

Bàn sai bày tiệc rượu. Bọn hầu trai vội vàng đi bày tiệc, 【庚側 Lại một lối viết.】 rồi mọi người vào ngồi. Bảo Ngọc trông thấy dưa hấu và ngó sen đều là của lạ, cười nói với Tiết Bàn: "Tôi chưa có gì mừng anh mà lại đến quấy thế à?" Tiết Bàn nói: "Thế ngày mai anh định mang thứ gì đến mừng?" 【庚側 Sát thật, giống hệt.】 Bảo Ngọc nói: "Tôi chẳng mang cái gì cả. Nói đến tiền bạc hay đồ ăn đồ mặc, 〖甲側 Ai nói ra được? Người từng trải mới nói ra được. Than thay!〗 thì toàn không phải là của tôi. Chỉ có một tờ giấy viết chữ hay là một bức vẽ mới đúng là của tôi đáng đem đến mừng."

Tiết Bàn cười nói: "Anh nói đến bức vẽ, tôi lại nhớ tới hôm nọ ở một nhà kia, có bức vẽ xuân cung 【庚側 Bức tranh anh A Ngốc xem đấy!】 rất đẹp, trên có viết nhiều chữ, nhưng tôi không xem kỹ, chỉ thấy chỗ lạc khoản hình như chữ Canh Hoàng gì ấy, 〖甲側 Văn lạ, văn lạ!〗 trông đẹp quá chừng." Bảo Ngọc nghe xong, trong bụng ngờ ngợ, liền nói: "Những bức vẽ xưa nay tôi đều đã được xem qua, chẳng có nhà danh họa nào tên là Canh Hoàng cả." Nghĩ một lúc, phì cười lên, sai người lấy bút viết hai chữ vào lòng bàn tay rồi hỏi Tiết Bàn: "Anh chắc hai chữ ấy là Canh Hoàng đấy chứ?" Tiết Bàn nói: "Sao lại không chắc?" 〖甲眉 Việc nhàn thuận bút mà mắng chết lũ công tử không học. Than thay! [Mưa cửa sổ Nhâm Ngọ. Ky Hốt.]〗 Bảo Ngọc xòe bàn tay ra cho hắn xem và nói: "Có phải hai chữ này không? Thực ra hai chữ này không khác chữ Canh Hoàng là mấy." Mọi người xem thì ra hai chữ Đường Dần *ndlr: danh họa đời Minh; Tiết Bàn đốt chữ nên đọc nhầm*, đều cười nói: "Chắc là hai chữ này rồi, lúc đó cậu Tiết có lẽ mắt hoa nên không thấy rõ, cũng chưa biết chừng." Tiết Bàn nghĩ thấy cụt hứng, 【庚側 Người thật bụng.】 cười nói: "Nào ai biết nó là 'đường' hay là 'kẹo'."

Đương nói chuyện thì đứa hầu nhỏ vào trình: "Cậu Phùng lại chơi". Bảo Ngọc biết ngay là Phùng Tử Anh, con quan Thần Vũ tướng quân Phùng Đường. Bọn Tiết Bàn bảo mời vào. Nói chưa dứt lời, đã thấy Phùng Tử Anh tươi cười 【庚側 Như thấy như nghe.】 bước vào. 〖甲側 Một luồng anh khí như hiện trên giấy, đặc biệt làm nét màu điểm cho chốn khuê vàng.〗 Mọi người vội đứng dậy mời ngồi. Phùng Tử Anh nói: "Tốt lắm! Chả cần phải đi đâu nữa, cứ ở nhà vui thú với nhau là được." 【庚側 Như thấy người ấy trên giấy.】 Bảo Ngọc, Tiết Bàn đều cười, nói: "Lâu lắm không gặp được anh. Bác nhà có được mạnh khỏe không?" Tử Anh đáp: "Cha tôi vẫn khỏe mạnh, chỉ có mẹ tôi gần đây bị phong hàn, có nhọc vài hôm." 【庚眉 Một đoạn nhỏ về vẻ hào hiệp của Tử Anh là nét màu phụ điểm vào chốn khuê vàng. Mưa cửa sổ Nhâm Ngọ. ◇ Viết mạch hiệp của Nghê Nhị, Tử Anh, Tương Liên, Ngọc Hàm, đều được bút truyền thần tả chiếu riêng. Mùa hạ Đinh Hợi. Ky Hốt Tẩu. ◇ Tiếc đoạn văn "Vệ Nhược Lan bắn ở trường bắn" đã thất lạc không còn bản thảo. Than thay! Mùa hạ Đinh Hợi. Ky Hốt Tẩu.】 Tiết Bàn thấy trên mặt Tử Anh có vết thương hơi tím, cười hỏi: "Lại đánh nhau với ai mà có vết thương trên mặt?" Phùng Tử Anh cười nói: "Từ khi đánh con ông đô úy họ Cừu bị thương, tôi đã hối hận và nhớ mãi việc ấy, không dám nóng nẩy, thì còn đánh nhau với ai? Vết thương ở trên mặt là tại hôm nọ tôi đi săn ở núi Thiết Võng, bị con chim ưng đập cánh trúng đấy." 【庚側 Nghĩ ra thế nào? Chữ nghĩa mới lạ.】 Bảo Ngọc hỏi: "Bao giờ thế?" Tử Anh nói: "Đi từ hôm hai mươi tám tháng ba đến hôm qua mới về." Bảo Ngọc nói: "Thảo nào hôm mồng ba mồng tư vừa rồi tôi đến dự tiệc nhà anh Thẩm không thấy anh. Tôi định hỏi, nhưng lại quên mất. Anh đi một mình hay cả bác cũng đi?" Tử Anh nói: "Vì cha tôi đi, tôi không thể từ chối được, nên phải cùng đi. Chứ tôi có phải hóa rồ đâu, ở nhà mấy anh em cùng nhau uống rượu nghe hát, chẳng vui hơn sao, tội gì mà lại chuốc lấy sự bực tức vất vả vào người. Chuyến đi này trong sự không may lại gặp sự rất may." 〖甲側 Dường như lại phục sẵn một chuyện lớn; những người anh hiệp lũ lượt như thế khiến người ta đoán mãi.〗 Bọn Tiết Bàn thấy hắn uống nước rồi, đều nói: "Xin mời vào tiệc, có chuyện gì sẽ nói sau". 【庚側 Phần văn còn lại sẽ kể sau.】 Tử Anh nghe xong đứng dậy nói: "Cứ lẽ ra, tôi phải ở lại hầu rượu các anh là đúng, nhưng hiện giờ có việc rất cần, tôi phải đi, xong đó quay về trình cha tôi ngay, thực không thể ở lại được." Tiết Bàn, Bảo Ngọc khi nào chịu nghe, cố sống cố chết giữ lại không cho đi. Tử Anh cười nói: "Lạ quá, 【庚側

Như nghe như thấy.】 chúng ta sống với nhau trong bấy nhiêu năm, khi nào lại có cái đối xử với nhau như thế? Thực tôi không thể theo lời được. Nếu nhất định giữ tôi, xin mang cốc lớn ra đây, 【庚 側 Viết người hào sảng như thế.】 tôi uống hết hai cốc là được." Mọi người nghe nói, đành thôi không nài nữa. Tiết Bàn cầm chai, Bảo Ngọc cầm cốc, rót đầy hai cốc to. Tử Anh đứng dậy uống một hơi hết. 〖甲 側 Khiến người ta khoái hoạt chết được. ◇ 庚 側 Người sảng khoái như thế, khiến người ta hâm mộ chết được.〗 Bảo Ngọc nói: "Anh hãy nói hết cái chuyện 'không may lại gặp may' cho chúng tôi nghe đã, rồi mới được đi." Tử Anh cười nói: "Bây giờ không thể nào nói hết được. Cũng vì việc ấy, tôi muốn sửa một bữa tiệc, mời các anh đến chơi nói chuyện và còn có việc nhờ đến các anh nữa." Nói xong, chắp tay chào rồi đi. Tiết Bàn nói: "Càng nói càng làm cho người ta sốt ruột lên, không thể nhịn được! Bao giờ anh mới nói rõ cho người ta đỡ mong." 【庚 側 Người thật bụng như thế, không một chút che đậy hình tích, khiến người ta khoan khoái tận cùng.】 Tử Anh nói: "Lâu thì mười ngày, chóng thì tám ngày nữa." Vừa nói vừa chạy ra ngoài cửa, cưỡi ngựa đi. Mọi người trở về, theo thứ tự ngồi lại uống rượu, một lúc mới tan tiệc. 〖甲 側 Thu xếp rất hay.〗 Bảo Ngọc về trong vườn, Tập Nhân ở nhà đương băn khoăn không biết Bảo Ngọc sang hầu Giả Chính, 〖甲 側 "Chuyện can hệ thiết thân của học trò" thì lúc nào cũng khó quên.〗 lành dữ ra sao. 【庚 側 Phục tuyến cho đoạn dưới.】 Bỗng thấy Bảo Ngọc về, say lướt khướt, hỏi duyên cớ, Bảo Ngọc kể hết đầu đuôi. Tập Nhân nói: "Người ta đương sốt lòng sốt ruột chờ đợi. Cậu cứ mải vui, chẳng nghĩ gì cả. Cậu cũng nên sai người về báo tin mới phải!" Bảo Ngọc nói: "Tôi vẫn định cho người về báo tin, nhưng gặp anh Phùng Tử Anh đến, nên trót quên mất."

Nói xong thấy Bảo Thoa chạy đến cười nói: "Anh ăn trước những thứ gì ngon lạ ở bên nhà tôi đấy?" Bảo Ngọc cười nói: "Nhà chị có thứ gì ngon lạ, tất nhiên là để dành cho chúng tôi trước." Bảo Thoa lắc đầu cười nói: "Hôm qua anh tôi mời riêng tôi, tôi không ăn, bảo để dành lại biếu người khác. Tôi tự nghĩ mình kém phúc, không đáng ăn những thứ ấy." 〖甲 側 Ngầm đối với lời anh Ngốc nói Bảo Ngọc xứng đáng ăn.〗 Nói xong a hoàn pha nước uống, rồi nói chuyện phiếm.

Đại Ngọc nghe nói Giả Chính gọi Bảo Ngọc, suốt ngày không thấy về, trong bụng cũng áy náy lo thay cho cậu ta. 〖甲 側 Vốn là chuyện can hệ thiết thân.〗 Sau bữa cơm chiều, nghe nói Bảo Ngọc đã về, Đại Ngọc định đến hỏi xem có xảy việc gì không. 〖甲 側 Tiệc này của anh Ngốc đúng là tiệc hòa giải. Cười. ◇ 庚 側 Chủ tiệc này chẳng phải là rượu hòa giải sao?〗 Đang lững thững đi, thấy Bảo Thoa cũng đi vào vườn. 〖甲 側 Chỗ hay nhất của *Thạch Đầu ký* là những chương pháp như thế.〗 Đại Ngọc liền chạy theo sau. Vừa đến cầu Thấm Phương, thấy các giống thủy cầm *ndlr: chim nước như vịt, ngỗng, le, cốc...* đương tắm trong ao, không nhận ra được giống gì, toàn những màu sắc lóng lánh, trông đẹp lạ thường. Đại Ngọc đứng dừng lại xem một lúc, 【庚 側 Phép tránh chỗ khó.】 rồi đi đến viện Di Hồng, thì cửa đã đóng, Đại Ngọc liền gõ cửa.

Không ngờ Tình Văn và Bích Ngân đương cãi nhau. Thấy Bảo Thoa đến, Tình Văn liền giận lây cả cô ta, 【庚 眉 Tình Văn trút giận là chuyện thường; viết lên người hai khanh Thoa, Tần, rồi so với đoạn đá Tập Nhân, đánh Bình Nhi, khiến người ta còn biết đặt bút tưởng tượng từ đâu? Mùa hạ Đinh Hợi. Ky Hốt Tẩu.】 lủng bủng nói ở trong nhà: "Lúc bận cũng như lúc rỗi, cứ đến ngồi lì ra đấy, 〖甲 側 Đụng với cách viết Bảo Thoa như vậy.〗 làm cho người ta mãi nửa đêm gà gáy cũng chưa được đi ngủ." 〖甲 側 Chỉ rõ người thì là viết ngầm.〗 Chợt lại nghe có tiếng người gõ cửa, Tình Văn lại càng cáu lên, chẳng hỏi là ai, 〖甲 側 Đụng đến Đại Ngọc thì viết rõ như vậy.〗 nói ngay: "Ngủ cả rồi, ngày mai hãy đến." 〖甲 側 Không biết người, nên là viết rõ.〗 Đại Ngọc xưa nay vẫn biết thói quen của đám a hoàn hay mải chơi, có lẽ chúng nó không nhận được tiếng của mình, cho là đứa a hoàn nào gọi, nên không mở cửa. Vì thế lại gọi to: "Tôi đây! Sao không mở cửa ngay?" Tình Văn vẫn không nghe rõ, 〖甲 側 Nghĩ xem, Đại Ngọc gọi to cũng chẳng qua bằng tiếng anh tôi ngày thường nói chuyện; huống chi Tình Văn vốn là người nóng nảy nhiều khí, làm sao phân biệt được? Lúc này phải mượn cổ họng hát "Đại giang đông

khứ" của người phê sách, gào lên rằng "Lâm Đại Ngọc tôi gọi cửa" mới được. Lại nghĩ, nếu mở cửa rồi thì sao còn có bao nhiêu chữ hay, văn hay phía sau? Ý quý độc giả cho là phải không?〗 lại gắt lên: "Chị là ai cũng mặc kệ, cậu Bảo đã dặn tôi nhất thiết không để người nào vào!" Đại Ngọc nghe nói, đứng ở ngoài cửa tức lắm, định quát to nhưng lại nén giận, tự nghĩ: "Tuy nhà cậu cũng như nhà mình, nhưng mình vẫn là khách. 〖甲 側 Người ăn nhờ nên để mắt; huống chi Tần Nhi là người thế nào?〗 Bây giờ bố mẹ chết rồi, không có chỗ nương tựa, mình phải đến ở nhờ đây, có giận cũng vô ích." Đại Ngọc nghĩ vậy, nước mắt chảy xuống ròng ròng, về không tiện, đứng cũng không tiện. Đương lúc phân vân, nghe ở trong nhà có tiếng cười nói, lắng tai mãi thì ra tiếng Bảo Ngọc và Bảo Thoa. Đại Ngọc càng giận, nghĩ quanh nghĩ quẩn, sực nhớ tới việc sáng hôm nay: "Có lẽ vì anh ấy giận ta, cho là ta đi mách anh ấy. Nhưng khi nào ta lại mách! Anh ấy không chịu nghe ngóng kỹ, lại giận ta đến nỗi này à! Hôm nay không cho ta vào, liệu ngày mai không gặp mặt được sao?" Càng nghĩ càng đau xót, thôi thì mặc kệ rêu xanh lạnh sương, đường hoa rét gió, một mình đứng dưới bóng hoa ở góc tường, buồn tủi nức nở khóc. 〖甲 側 Đáng thương quá! Đáng xót quá! Ta cũng rơi lệ.〗 Đại Ngọc vẫn sẵn dáng điệu tuyệt vời, nhan sắc hiếm có. Ngờ đâu trận khóc này làm chim chóc đương đậu trên cành liễu, khóm hoa gần đấy, cũng xào xạc bay xa, không nỡ nghe những tiếng khóc than ai oán. 〖甲 側 Cá lặn chim sa, trăng thẹn hoa nhường, hóa ra đều do khóc mà ra. Cười.〗 Thực là: Hoa hồn lặng lẽ buồn không nói,
Giấc chim ngơ ngác tỉnh nơi nào!

Vậy có bài ca rằng: Cô Tần tài sắc tuyệt vời,
Một mình ôm hương lặng bước khỏi buồng thêu.
Giọng than chưa ngớt nghẹn ngào,
Hoa tơi bời rụng, chim xào xạc bay.

Đại Ngọc đương lúc than khóc, chợt nghe thấy kẹt một tiếng, cánh cửa mở, có một người đi ra. Hãy xem hồi sau.
〖甲 夾 Mỗi lần đọc bản này, mười người thì tám chín người khép sách, không nỡ đọc tiếp cho hết; nghĩ tác giả lúc này nước mắt cũng rơi như hạt đậu.〗

〖甲 Tổng bình: Hồi này chính là chính văn (đoạn cốt lõi làm lộ chân dung) của Tần Nhi, nên mượn bao nhiêu nét quanh co vụn vặt của Tiểu Hồng làm lời dẫn.〗

〖Ở viện Di Hồng gặp Giả Vân, trong lòng Bảo Ngọc như có như không; trong mắt Giả Vân thì nhìn không kịp.〗

〖Tám chữ "đuôi phượng ve vẩy, sáo rồng vi vu", rồi "một làn hương u thầm thoảng ra từ cửa sổ lụa biếc", lại "một tiếng thở dài khe khẽ" mới dẫn ra âm tiên, âm diệu "ngày ngày tình riêng mê mẩn buồn ngủ"; tất cả đều là bút pháp thuần hóa công phu.〗

〖Văn hai Ngọc trong hồi này, tác giả cũng viết như vô ý; đúng là "tùy tay nhặt lấy, không gì chẳng phải".〗

〖Thu xếp văn hai Ngọc: viết Tần chẳng qua là khóc vì Ngọc, khóc nữa, khóc đau; Ngọc thì chỉ hết sức nhún nhường, mềm lời cầu xin, chậm rãi năn nỉ, rồi hai người cười một tiếng là thôi. Trong sách những đoạn như thế đã nhiều lắm, không khỏi mắc bệnh trùng lặp. Vì vậy dùng lời hiểm để kết lại, khiến trong lòng hai Ngọc không thể không bỏ chuyện trước mắt, mỗi người ôm một mối kinh tâm, rồi mới làm đoạn sau.〗

〖Hồi trước, bốn kiểu văn hiệp về Nghê Nhị, Tử Anh, Tương Liên, Ngọc Hàm đều được bút truyền thần tả chiếu riêng. Tiếc đoạn "Vệ Nhược Lan bắn ở trường bắn" đã thất lạc không còn bản thảo. Than thay!〗

〖Tình Văn trút giận là chuyện thường, nay viết lên người hai khanh Thoa, Tần; so với đoạn đá Tập Nhân, đánh Bình Nhi, khiến người ta còn biết đặt bút tưởng tượng từ đâu.〗

〖Đại Ngọc khóc nhìn Di Hồng là từ câu "ngày ngày tình riêng mê mẩn buồn ngủ" mà ra.〗

【威 Tổng bình: Mừng gặp nhau, ba sinh đã định; khăn tay trao lại, dây đỏ Nguyệt Lão. May nhờ lời người nói chuyện liền cành, lại chợt thấy cành khác mọc chung đài. Khó đoán, chưa hiểu, cứ lần tìm kỹ; ngờ vực uổng nhiều, chỉ khóc dưới trăng về phía nhành hoa.】

Hồi 27: Đình Trích Thúy, Bảo Thoa vui đuổi bướm màu — Mộ chôn hương, Đại Ngọc khóc hoa tàn

Hồi 27

Đình Trích Thúy, Bảo Thoa vui đuổi bướm màu — Mộ chôn hương, Đại Ngọc khóc hoa tàn

【庚 Hồi tiền phê: *Táng hoa ngâm* là lời dẫn nhỏ quy tụ số phận các nàng đẹp trong vườn Đại Quan, nên đặt vào đúng ngày tiễn hoa, lúc các nàng cùng tụ hội. Ngày tiễn hoa không cần xét điển có thật hay không, chỉ lấy cái vận vị của nó mà thôi.】

Đại Ngọc đương lúc than khóc, chợt cửa mở, Bảo Thoa ở trong bước ra, bọn Bảo Ngọc, Tập Nhân đều tiễn ra cửa. Đại Ngọc muốn chạy đến hỏi Bảo Ngọc, nhưng lại sợ người ta biết, làm cho Bảo Ngọc xấu hổ, vì thế Đại Ngọc đứng né ra một bên để cho Bảo Thoa đi. Đợi Bảo Ngọc đóng cửa rồi, Đại Ngọc mới trở lại nhìn vào cửa gạt nước mắt, 【庚 側 Bốn chữ ấy đã làm Tần Nhi đau chết lặng.】 cảm thấy không còn thú vị gì, liền lủi thủi quay về cởi đồ trang sức ra.

Ngày thường, bọn Tử Quyên, Tuyết Nhạn vẫn biết tính nết Đại Ngọc; lúc rỗi ngồi buồn, không cau mày 【庚 側 Bí quyết vẽ mỹ nhân.】 cũng thở dài, nhiều khi bỗng đang yên lành, không biết vì sao cũng rơm rớm nước mắt. 【庚 側 Bổ viết, nhưng là phép tránh văn rườm.】 Trước còn có người khuyên ngăn, hoặc cho là cô ta nhớ bố mẹ, nhớ quê hương hay bị oan ức điều gì, nên họ tìm lời an ủi. Nhưng sau hàng năm hàng tháng lúc nào cũng thế, 〖甲 側 Bổ thêm cảnh thường ngày ở quán Tiêu Tương.〗 mọi người lâu dần cũng quen đi, chẳng ai để ý đến nữa, vì thế họ mặc kệ cho cô ta ngồi buồn một mình, 【庚 側 Đúng như câu "ốm lâu bên giường ít con hiếu".】 cứ lẻn ra ngoài chơi.

Đại Ngọc tựa vào bao lan giường, hai tay ôm lấy đầu gối, 〖甲 側 Bí quyết vẽ mỹ nhân.〗 nước mắt giàn giụa, 【庚 側 Lời phê trước nói bí quyết vẽ mỹ nhân, nay quả vẽ ra hẳn một bức "mỹ nhân khuê vàng ngồi đêm".】 ngồi ngây như một pho tượng, 〖甲 側 Nếu là gỗ thì phải là chiên đàn, nếu là đất thì phải là cát vàng mới xứng.〗 mãi đến canh hai mới đi nằm.

Hôm sau là ngày hai mươi sáu tháng tư, đến giờ mùi, là sang tiết Mang chủng. Theo tục cổ, đến ngày này, các nơi bày lễ vật cúng tiễn hoa thần. Vì rằng sau đó sang mùa hạ, các thứ hoa đều tàn, thần hoa lui về, 【庚 側 Bất luận việc ấy có thật hay không, đọc lên vẫn thấy hợp lý.】 nên phải làm lễ tiễn, nhất là trong khuê các lại càng náo nức hơn. Vì thế các người ở trong vườn Đại Quan ai nấy đều dậy sớm. Bọn con gái nhỏ hoặc lấy bông hoa cành liễu bện thành kiệu, ngựa, hoặc dùng gấm vóc, the lụa xếp thành cờ quạt tàn lọng, cái nào cũng buộc bằng chỉ ngũ sắc, treo trên từng ngọn cây, từng cành hoa. Trong vườn giải thêu phất phới, cành hoa chờn vờn. 〖甲 側 Mấy câu cảnh vườn Đại Quan này hơn hẳn một hồi thăm vườn của Nguyên Phi; phải nhìn ở chỗ cả vườn đều thảnh thơi tìm vui, còn khi ấy chỉ một mình Nguyên Xuân được rảnh. ◇ 庚 側 Mấy câu này chống đỡ cả hồi thăm vườn; trái lại còn thấy nhàn nhã, có thú, có vị để thưởng thức.〗 Các chị em đều tô son điểm phấn, làm cho đào thẹn hạnh nhường, yến ghen oanh tủi, 〖甲 側 Đào hạnh, yến oanh phải dùng như thế này.〗 vẻ tươi đẹp không thể tả hết được.

Bấy giờ chị em bọn Bảo Thoa, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân, Lý Hoàn, Phượng Thư 【庚 眉 Chỉ một nét viết Phượng Thư theo đám đông; nếu không có đoạn Hồng Ngọc phía sau thì tưởng là văn lướt. Sao lại không sót một tơ như thế! Ky Hốt.】

và cháu Đại Thư [一] , Hương Lăng cùng bọn a hoàn đều đến chơi đùa cả ở trong vườn, riêng Đại Ngọc không thấy đâu cả. Nghênh Xuân hỏi:

- Sao không thấy em Lâm? Cô bé này lười quá! Bây giờ hãy còn ngủ à?

Bảo Thoa nói:

- Chị em hãy ngời chờ đây, để tôi đi bắt cô ấy đến.

Nói xong rẽ mọi người ra, đi thẳng đến quán Tiêu Tương.

Trong khi đi, gặp bọn Văn Quan tất cả mười hai cô bé cùng đi đến, 【庚側 Không sót một người.】 bèn đứng lại chào hỏi, nói mấy câu chuyện rồi đi. Bảo Thoa quay lại bảo:

- Họ đang ở trong kia kìa, đến đấy mà tìm. Ta đi tìm cô Lâm rồi về ngay.

Nói xong đi quanh đến quán Tiêu Tương. 〖甲側 Sắp đặt một chỗ để viết một chỗ khác; đúng là một miệng khó nói hai nhà.〗 Ngẩng đầu nhìn, thấy Bảo Ngọc đi tới. Bảo Thoa đứng lại cúi đầu ngẫm nghĩ: "Bảo Ngọc và Đại Ngọc từ bé cùng ở một nơi, anh em họ nhiều lúc không biết tránh sự hiềm nghi, cười đùa không giữ ý, vui giận bất thường; 【庚側 Nói hết chuyện mấy ngày nay của hai Ngọc.】 vả chăng Đại Ngọc tính nết nhỏ nhen, lại hay ghen ghét, bây giờ mình đến đấy, một là không tiện cho Bảo Ngọc, hai là Đại Ngọc sinh ngờ, 〖甲側 Nói hết những lần Đại Ngọc hay giờ tính nhỏ; hoàn toàn không đặt ở lòng Bảo Thoa.〗 chi bằng ta trở về là hơn". Nghĩ xong, Bảo Thoa định quay đi tìm chị em khác, thì trước mặt có một đôi bướm trắng to bằng cái quạt, con xuống con lên, theo gió bay lượn, rất là đẹp mắt.

Bảo Thoa muốn bắt để chơi, liền lấy cái quạt ở trong tay áo ra, định đập xuống đất. 〖甲側 Đó có phải dáng điệu một nữ phu tử chỉ biết sách vở lễ nghi không? Viết Bảo Thoa thế nào cũng hợp.〗 Không ngờ đôi bướm cứ lên lên xuống xuống, lượn lượn bay bay, rồi chúng luồn qua khe hoa, khóm liễu, chờn vờn định bay qua sông, làm cho Bảo Thoa cứ rón rén đuổi theo mãi đến đình Trích Thúy ở bên ao. Bấy giờ mồ hôi đầm đìa, hơi thở hổn hển, 【庚側 Nếu anh Ngọc ở đó, tất sẽ cuống quýt lo liệu đủ thứ.】 Bảo Thoa đành thôi không đuổi nữa. 【庚側 Vốn là có cũng được, không cũng được.】 Quay về, nghe trong đình có tiếng người nói rì rầm. 〖甲側 Không có một tờ giấy nhàn, một nét bút thừa là như vậy.〗 Nguyên cái đình này xây ở trong hồ, bốn mặt đều có lan can chạm trổ, chung quanh dán giấy kín. Bảo Thoa đứng lại, lắng tai nghe, 【庚眉 Vụ án phong lưu này lại viết theo một thể khác, rất đắc đáng. Đêm đông Kỷ Mão.】 thấy nói:

- Chị xem cái khăn lụa này nếu quả là của chị đánh rơi, thì chị giữ lấy; nếu không phải, tôi sẽ đem trả lại cậu Vân.

- Sao lại không phải của tôi! Đưa đây cho tôi xin.

- Thế thì chị thưởng cho tôi cái gì nào? Lẽ nào tôi lại đưa không cho chị?

- Tôi đã hứa với em, không khi nào tôi lại đánh lừa em.

- Tôi đưa giả chị, chị tạ ơn tôi đã đành rồi, còn người bắt được, chị không tạ người ta à?

- Em đừng nói nhảm, người ta là chủ nhà, bắt được cái gì của chúng ta thì phải trả lại, còn đòi tạ ơn à?

- Nếu chị không tạ, thì tôi trả lời người ta thế nào? Vả chăng, cậu ấy dặn tôi ba bốn lần, nếu chị không tạ ơn thì không được lấy khăn lại.

- Thôi được, cầm cái này về cho người ta, tức là tôi tạ ơn đấy. Nhưng phải thề đi, em có nói chuyện này với ai không?

- Tôi mà nói với ai thì mồm sẽ lên đinh, ngày sau sẽ chết điêu chết đứng.

Lại nghe có người nói:

- Chúng ta cứ mải nói chuyện, khéo không ở ngoài có người nghe trộm đấy. 【庚 側 Đâu dám thế. ◇ 庚 眉 Đây là tự làm khó mình rồi tự tìm cách gỡ; hay lắm, hay lắm! Quen dùng bút hiểm như thế. Mùa hạ Nhâm Ngọ, cửa sổ mưa.】 Chi bằng mở toang cửa sổ ra, 【庚 側 Ý bay đi của kẻ trộm nổi lên, không giả chút nào.】 có ai trông thấy chúng ta ở trong này, họ sẽ cho là chúng ta nói chuyện tếu với nhau thôi. Khi họ đến gần đây, chúng ta trông thấy sẽ thôi không nói nữa.

Bảo Thoa đứng ngoài nghe vậy, giật mình 〖甲 側 Bốn chữ ấy viết rõ Bảo Thoa giữ mình đến thế.〗 nghĩ bụng: "Xưa nay những đứa gian dâm trộm cướp, bụng dạ đều ra trò cả! 【庚 側 Nói hết rồi.】 Nếu mở cửa, thấy ta ở đây, lẽ nào chúng nó không hổ thẹn? Vả lại nghe tiếng hệt như tiếng con Hồng ở phòng Bảo Ngọc, nó xưa nay vẫn to gan, không coi ai ra gì. Nó là đứa a hoàn điêu ngoa, quỉ quái bực nhất. "Người cùng làm phản, chó cùng nhảy qua tường". Nay ta biết được sự xấu xa của nó, nếu không cẩn thận, không những thêm chuyện, mà ta cũng chẳng hay ho gì. Bây giờ lánh đi một nơi thì không kịp, chi bằng dùng lối "kim thiền thoát xác" *ndlr: con ve lột xác, chỉ cách đổi vỏ để người khác không nhận ra* mới được".

Bỗng nghe kẹt một tiếng, Bảo Thoa liền cố ý đi nặng bước, 【庚 側 Cơ biến của cô gái khuê các yếu mềm lại tiện như thế, gấp như thế.】 cười hỏi:

- Chị Tần, tôi xem chị trốn đi đâu nào?

Vừa nói vừa cố ý đi rảo bước.

Hồng Ngọc và Trụy Nhi ở trong đình, vừa mở cửa sổ ra, đã thấy Bảo Thoa nói thế, rồi rảo bước đi lên, 【庚 眉 Câu này thực là mượn Hồng Ngọc để viết ngược Bảo Thoa; chớ nhận lầm chương pháp của tác giả.】 hai người đều sợ hãi. Bảo Thoa ngoảnh lại cười hỏi:

- Các chị giấu cô Lâm ở đâu? 【庚 側 Giống quá! Hay chết, diệu chết! Sao không vỗ án kêu tuyệt được!】 Trụy Nhi nói:

- Tôi có thấy cô Lâm đâu.

Bảo Thoa nói:

- Tôi vừa mới ở bên kia hồ, trông thấy cô Lâm ngồi đấy quấy nước chơi, tôi muốn lẳng lặng đến để cô ấy giật mình, nhưng chưa tới nơi, cô ấy đã trông thấy, liền đi rẽ sang phía đông rồi mất hút. Có lẽ cô ấy nấp ở trong này? 【庚 側 Giống quá! Đúng quá!】 Bảo Thoa cố ý vào tìm, lại quay ra, 【庚 側 Giống quá! Đúng quá!】 miệng lẩm bẩm:

- Nhất định cô ta nấp ở trong hang núi này. Nếu gặp phải rắn nó cắn cho một cái thì xong đời.

Vừa nói vừa đi, trong bụng cười thầm: 〖甲 側 Đúng là dỗ trẻ con, nhẹ nhàng đến thế; đến đây ta cũng phải bật cười.〗 "Thế là ta nói quanh che giấu đã trôi, chẳng biết chúng nó nghĩ thế nào".

Hồng Ngọc nghe vậy, tin là thực, 〖甲 側 Thân phận Bảo Thoa. ◇ 庚 側 Thực phải có một câu này.〗 đợi Bảo Thoa đi xa, liền kéo tay Trụy Nhi lại bảo:

- Thôi hỏng rồi ! Cô Lâm núp ở trong này, nhất định nghe thấy những câu chuyện của chúng ta. 【庚 側 Dời đông đổi tây, tùy ý viết đi, mà lại giống như chuyện thật có.】 Trụy Nhi nghe nói ngồi thừ ra một lúc, Hồng Ngọc lại hỏi:

- Thế thì bây giờ làm thế nào? 〖甲 側 Hai câu này thuộc về thân phận Đại Ngọc.〗

- Nghe thấy thì nghe, chứ có động chạm gì đến ai! Người nào lo việc người ấy là xong. 【庚 側 Lời nói gượng.】

- Cô Bảo nghe thấy chẳng sao, chứ cô Lâm miệng hay xoi bói, bụng hay khe khắt, nghe thấy mà đi nói tung ra thì làm thế nào?

Đương nói chuyện, thấy bọn Văn Quan, Hương Lăng, Tư Kỳ, Thị Thư đi đến. Hai người nói lảng ra chuyện khác rồi cười đùa với bọn này.

Phượng Thư ở bên kia sườn núi vẫy tay gọi. Hồng Ngọc vội vàng bỏ mọi người chạy đến, cười hỏi:

- Mợ gọi cháu có việc gì?

Phượng Thư ngắm nghía một lúc, thấy Hồng Ngọc sạch sẽ nhanh nhẹn, ăn nói có duyên, liền cười hỏi:

- Hôm nay bọn a hoàn của ta không đi theo hầu. Ta nhớ ra một việc, muốn sai mày đi, không biết mày có làm nổi không? Nói năng có được rành mạch không?

- Mợ có việc gì xin cứ bảo, nếu cháu nói không rành mạch, làm hỏng việc, mợ cứ trách phạt. 〖甲 側 Nắm chắc phần thắng. Cơ trí và chí lượng của Hồng Nhi tự biết mình đáp được ý sai khiến của A Phượng.〗

- Mày ở nhà cô nào? 【庚 側 Lại hỏi như thế.】 Để khi ta sai đi, có ai đến tìm, ta sẽ nói hộ. 【庚 側 Hỏi cô chủ nào là vì thế.】

- Cháu ở nhà cậu Bảo.

- Thế ra mày ở nhà cậu Bảo đấy à? Thảo nào! 〖甲 側 Bốn chữ "ái chà", "thảo nào" là một cách nói: dưới tay anh Ngọc không có ai làm được việc. Hợp với bốn chữ trước đó "sạch sẽ nhanh nhẹn" mà xem, Tiểu Hồng sống hiện trên giấy. ◇ 庚 側 Lời khen ngợi.〗 Thôi được, nếu cậu ấy đến hỏi thì ta nói hộ. Mày về nhà ta bảo chị Bình: dưới cái giá mâm sứ Nhữ Châu để trên cái bàn ở nhà ngoài, có một gói bạc một trăm hai mươi lạng, là để trả tiền công thợ thêu. Khi nào vợ Trương Tài đến thì cân ngay trước mặt, đưa cho chị ta mang đi. 【庚 側 Một việc.】 Lại còn việc nữa: lấy cái túi nhỏ ở đầu giường mang đến đây cho ta. 【庚 側 Hai việc.】 Hồng Ngọc nghe xong, vâng lời đi ngay. Một lúc trở lại, không gặp Phượng Thư ở trên sườn núi nữa. Thấy Tư Kỳ ở trong hang núi ra, đương đứng thắt lưng, 【庚 側 Một nét điểm xuyết nhỏ. Cười.】 Hồng Ngọc chạy lại hỏi:

- Chị có biết mợ Hai ở đâu không?

- Tao không biết. 【庚 側 Diệu cực!】 Hồng Ngọc quanh đi tìm các nơi, gặp Thám Xuân, Bảo Thoa đang ngồi xem cá ở bên hồ. Hồng Ngọc lại gần cười nói:

- Thưa hai cô, có biết mợ Hai đi đâu không?

Thám Xuân nói:

- Đến nhà mợ Cả mà tìm.

Hồng Ngọc đến thôn Đạo Hương, thấy 【庚 側 Lại một khúc rẽ.】 bọn Tình Văn, Ỷ Hà, Bích Ngân, Tử Tiêu, Xạ Nguyệt, Thị Thư, Nhập Họa, Oanh Nhi cùng đi lại. Tình Văn trông thấy Hồng Ngọc nói ngay:

- Con này động điên sao? Không tưới hoa ngoài sân, không cho chim ăn, không pha trà, chỉ chạy nhông thôi. 【庚 側 Nhất định phải có mấy câu này mới dẫn ra được lời đắc ý vừa lòng. Nếu không để người trong viện thấy Tiểu Hồng, việc sai phái

này chỉ mới toại lòng được vài phần.】 Hồng Ngọc nói:

- Hôm qua cậu Hai bảo: sáng nay không cần tưới hoa nữa, cứ cách một ngày tưới một lần. Chim thì tôi cho ăn lúc chị còn đương ngủ kia.

Bích Ngân nói:

- Còn nước trà thì sao? 〖甲 側 Rẽ thêm một người hỏi, đều là ý không chịu nổi.〗 Hồng Ngọc nói:

- Hôm nay không phải phiên của tôi, có trà hay không, đừng hỏi đến tôi.

Ỷ Hà nói:

- Chị nghe miệng nó nói đấy! Thôi các chị đừng hỏi nữa, mặc kệ cho nó đi chơi.

Hồng Ngọc nói:

- Các chị thử hỏi xem, tôi có đi chơi không? Mợ Hai vừa bảo tôi đi lấy cái này đây. 〖甲 側 Không phải Tiểu Hồng khoe khoang; chính các ngươi ép bật ra. Ý rời viện Di Hồng đã định rồi.〗 Nói xong, nó đưa cái túi cho mọi người xem, 【庚 側 Đắc ý! Vừa lòng thỏa ý đều ở một động tác giơ túi này.】 ai nấy nín lặng, không nói gì nữa, 〖甲 側 Các cô gái việc gì phải tự chuốc lấy thế.〗 rồi bỏ đi cả.

Tình Văn cười nhạt:

- Thảo nào! Thế ra nó đã trèo lên được cành cao, nên mới coi thường chúng ta. Không biết nó đã ăn đã nói được những câu gì? Đã ai biết tên biết tuổi nó là gì, mà nó vênh mặt lên như thế? Lần này không hề gì, chứ lần sau thì liệu đấy! Thôi từ nay trở đi nó có giỏi thì ra khỏi cái vườn này, cứ ngồi được mãi ở trên cành cao ấy,mới cho là tài. 【庚 側 Tuy là lời ghen ghét, nhưng lướt qua không để vết.】 Tình Văn vừa nói vừa đi.

Hồng Ngọc nghe nói, không tiện cãi lại, chỉ cố nén giận đi tìm Phượng Thư. Đến buồng họ Lý, quả gặp Phượng Thư đương ngồi nói chuyện ở đấy. Hồng Ngọc vào trình:

- Chị Bình nói: khi mợ đi, chị ấy đã cất gói bạc rồi. 〖甲 側 Kể rõ bạc không còn ở dưới giá mâm nữa.〗 Vợ Trương Tài đến lấy, chị ấy đã cân trước mặt và giao cho mang đi rồi.

Hồng Ngọc lại đưa cái túi ra, 【庚 側 Hai việc đã xong.】 thưa:

- Chị Bình bảo tôi đến trình mợ: Vừa rồi Lai Vượng đến hỏi xem mợ có truyền bảo gì, để nó còn phải sang bên kia; chị Bình đã theo ý mợ bảo nó đi rồi.

Phượng Thư cười nói:

- Nó theo ý ta như thế nào mà bảo Lai Vượng đi? 〖甲 側 Có thể biết lời trước của Hồng Ngọc "theo ý mợ" là muốn nói gọn, sợ rườm; vì thế A Phượng mới hỏi, và nó đáp rất rành.〗

- Chị Bình bảo: mợ tôi nhắn lời hỏi thăm mợ bên ấy. Cậu Hai không có ở nhà. Dù có chậm vài hôm, xin mợ cứ yên lòng. Khi nào mợ Năm 〖甲 側 Lại một nhà.〗 khỏe, mợ tôi sẽ cùng mợ Năm sang thăm. Hôm trước mợ Năm sai người đến nói: bà mợ 〖甲 側 Lại một nhà.〗 có nhắn tin hỏi thăm sức khỏe của mợ, lại muốn nhờ cô bên ấy 〖甲 側 Lại một nhà.〗 tìm hộ mấy viên thuốc "duyên niên thần nghiệm vạn toàn đan". Nếu có thì mợ sai người mang đến đưa cho mợ tôi. Sau có người đi, sẽ tiện đường đem sang cho bà mợ.

Hồng Ngọc nói chưa dứt lời, Lý Hoàn cười nói:

- Ô chà! Tao không hiểu mày nói gì, 〖甲 側 Hôm nay Hồng Ngọc mới được toại lòng, nhưng lại vì Bảo Ngọc mà gài tuyến sau. ◇ 庚 側 Lại một nét tô điểm.〗 cứ "mợ, mợ, "cậu, cậu" lôi ra một tràng.

Phượng Thư cười nói:

- Chả trách chị không hiểu là phải. Đó là câu chuyện bốn năm gia đình khác nhau.

Rồi quay lại Hồng Ngọc cười nói:

- Con bé này khá đấy, mày nói cũng rành mạch, chứ không như những đứa khác cứ ấp a ấp úng, nói lý nhí như muỗi kêu ấy. 【庚 側 Viết chết cái thói giả văn nhã.】 Chị không biết, bây giờ trừ mấy a hoàn và bà già hầu tôi ra, tôi không muốn nói với ai cả: Một câu nói của mình, họ kéo dài ra làm hai ba đoạn, đứt quãng từng chữ từng câu, lai nhai ấp úng, chỉ tổ làm cho mình nóng tiết lên, chứ họ có biết gì đâu. Bình Nhi nhà tôi trước cũng thế đấy. Tôi thường bảo nó có phải nói như tiếng muỗi mới gọi là mỹ nhân đâu? 【庚 側 Chê chết, mắng chết.】 Tôi dạy nó nhiều lần, nên bây giờ nó mới khá đấy.

Lý Hoàn cười nói:

- Có phải ai cũng láu lỉnh như thím đâu!

Phượng Thư nói:

- Con bé này cũng khá đấy. 〖甲 側 Hồng Ngọc có nghe thấy không?〗 Vừa rồi hai lần nói chuyện, tuy không nhiều mấy, nhưng lời nói cũng gãy gọn. 〖甲 側 Lúc này trong lòng Hồng Ngọc hẳn nghĩ: tiếc là Tình Văn bọn kia không ở bên cạnh.〗 Nói xong quay lại Hồng Ngọc cười bảo:

- Ngày mai mày sang hầu tao, tao sẽ nhận làm con nuôi, tao trông nom cho, sau này mày sẽ nên người. 【庚 側 Không giả.】 Hồng Ngọc nghe nói bật cười. Phượng Thư nói:

- Mày cười gì? Mày cho tao còn trẻ, hơn mày mấy tuổi, lại chực làm mẹ mày à? Mày mơ ngủ hay sao! Mày xem có những người lớn hơn mày nhiều, cứ chực gọi tao là mẹ, tao cũng chẳng thèm nhìn. Thế này là tao cất nhắc mày đấy!

Hồng Ngọc cười nói:

- Không phải cháu cười thế đâu. Cháu cười là cười mợ nhận nhầm thứ bậc đấy thôi. Mẹ cháu đã là con nuôi mợ rồi, 【庚 側 Vì thế mới nói "những người lớn hơn mày nhiều".】 bây giờ mợ lại nhận cháu làm con nuôi.

Phượng Thư nói:

- Mẹ mày là ai? 【庚 側 Tình Văn đã nói qua.】 Lý Hoàn cười nói:

- Thím không nhận được nó à? Nó là con gái Lâm Chi Hiếu đấy. 〖甲 側 Con gái nhà quản sự, mà bị bọn Tình khanh chèn ép; đó là mối dẫn họa.〗 Phượng Thư nghe xong rất lấy làm lạ, nói:

- Thế ra con gái nó đấy à? 〖甲 側 Truyền thần.〗 - Lại cười nói: - Hai vợ chồng Lâm Chi Hiếu đần độn thế, suốt ngày không ai cạy mồm nó nói một câu. Ngày thường tôi vẫn bảo: hai người này lấy nhau thực là tốt đôi, một người điếc, một người câm. 〖甲 側 Dùng đúng giọng miệng A Phượng.〗 Ai ngờ lại đẻ ra được đứa con sắc sảo nhanh nhẹn thế này! Mày mười mấy tuổi?

- Cháu mười bảy tuổi.

- Tên là gì? 〖甲 側 Thật sự không biết tên, đáng than!〗

- Nguyên trước là Hồng Ngọc, vì trùng tên với cậu Bảo, nên đổi là Tiểu Hồng.

Phượng Thư nghe nói, cau mày lại, ngoảy đầu một cái rồi bảo:

- Rõ chán thật! 【庚側 Lại một mũi kim châm.】 Được ngọc có lẽ sướng lắm hay sao, người này cũng "ngọc", người kia cũng "ngọc".

Rồi quay sang nói với Lý Hoàn:

- Chị không biết, tôi đã bảo mẹ nó 〔二〕 : vợ Lại Đại bây giờ lắm việc, chẳng còn biết ai với ai trong phủ này nữa. Tôi nhờ mụ ấy tìm hộ hai a hoàn, mụ ấy chỉ nhận lời cho xong, rồi không những không đi tìm, lại còn đưa con đi hầu chỗ khác. Hay là con nó đến hầu tôi không được tử tế chăng?

Lý Hoàn cười nói:

- Thím đa nghi lắm. Con người ta đi hầu đã lâu rồi, đến giờ thím mới bảo, thì còn trách gì mẹ nó?

Phượng Thư cười nói:

- Đã thế thì ngày mai tôi sẽ nói với chú Bảo tìm người khác thay cho con bé này đến ở với tôi. 〖甲側 Có lòng nhường em.〗 Nhưng liệu mày có bằng lòng không? 〖甲側 Toàn là truy viết mười phần tâm sự của Hồng Ngọc.〗

Hồng Ngọc cười nói:

- Bằng lòng hay không, cháu không dám nói. 〖甲側 Đáp hay! Có thể biết hai bên đều là chủ. ◇ 庚側 Có lời trong lời. Đáp hay.〗 Nhưng nếu được hầu mợ thì cháu học được cách ăn ở lui tới, 【庚側 Lời nói ngàn vạn lần bằng lòng.】 học được việc lớn việc nhỏ, sẽ khôn biết ra nhiều. 〖甲側 Đây chính là lòng thật ý thật, đến hồi "miếu Ngục Thần" mới thấy. ◇ 庚眉 Con hầu gian tà ấy sao có thể là người đáp lời ở viện Di Hồng, nên lập tức đuổi đi. Lương Nhi trước, Triện Nhi sau chính là bằng chứng xác đáng. Tác giả không thể không viết vậy. Đêm đông Kỷ Mão. ◇ 庚眉 Lời phê này là vì chưa thấy các việc "tịch biên", "miếu Ngục Thần", nên mới có. Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt.〗 Bỗng có a hoàn của Vương phu nhân lại mời, 【庚側 Cắt mạch thật hay.】 Phượng Thư cáo từ Lý Hoàn ra về.

Hồng Ngọc cũng về viện Di Hồng. 【庚側 Hay, nối tiếp càng hay.】

Đêm qua về, Đại Ngọc ngủ không được, sáng nay dậy muộn, nghe nói chị em ở trong vườn đương mở hội tiễn hoa. Sợ người ta cười là lười, Đại Ngọc rửa mặt chải đầu xong, vội vàng đi ngay. Mới ra ngoài sân, thấy Bảo Ngọc đi vào cười nói:

- Hôm qua em có mách gì việc anh không? 〖甲側 Biết rõ là không có chuyện ấy, nhưng không thể không lấy đó mở lời.〗 Anh ấy náy cả đêm. 【庚側 Không phải áy náy vì chuyện mách.】 Đại Ngọc liền quay đầu lại bảo Tử Quyên: 〖甲側 Nếu không thấy Bảo Ngọc, A Tần tuyệt không có một đoạn lời nhàn như thế; tất cả đều ở ý muốn nói mà không nói, khó nén nỗi, để kết thúc chính văn của "tình tình". ◇ 庚側 Lại như không hề nghe thấy.〗

- Dọn nhà đi, buông cửa sổ xuống, xem con chim yến đã về chưa, bỏ rèm xuống, chận cái đôn đá sư tử lại, đốt lò hương rồi đậy nắp lại.

Nói xong đi ra.

Bảo Ngọc thấy quang cảnh ấy, chỉ cho là vì việc trưa hôm qua, 〖甲側 Thật hết mức, không sai.〗 có biết đâu lại còn cả cái tội buổi tối nữa? Bảo Ngọc cứ đứng chắp tay vái chào. Đại Ngọc vẫn không thèm nhìn, bỏ đi ra, tìm các chị em.

Bảo Ngọc buồn bực, nghĩ bụng:

- Cứ xem bộ dạng này, thì không phải là vì việc buổi trưa hôm qua. Nhưng buổi chiều ta về nhà đã muộn, không gặp cô ta, còn va chạm với cô ấy vào lúc nào? 【庚 側 Thật hết mức, không sai.】 Vừa nghĩ vừa đi theo sau.

Thấy Bảo Thoa và Thám Xuân ngồi xem hạc múa, 【庚 側 Văn hai Ngọc đâu dễ viết, nên mới có đoạn cắt ngang này. ◇ 庚 眉 *Thạch Đầu ký* dùng đủ các phép cắt, rẽ, đột nhiên, phục tuyến, từ gần dần xa, đổi rườm thành giản, lấy nặng làm nhẹ, gõ hư ứng thực; tất cả đều ngoài dự liệu người đọc mà không thấy một tơ gượng ép. Đó chính là "tùy tay nhặt lấy, không gì chẳng phải". Đêm đông Kỷ Mão.】 Đại Ngọc cũng đến đó. Ba người cùng đứng nói chuyện. Sau thấy Bảo Ngọc đến, Thám Xuân cười nói:

- Anh Bảo có khỏe không? Suốt ba hôm nay em không được gặp. 〖甲 側 Mây ngang cắt núi, hay cực, diệu cực! Văn hai Ngọc vốn không dễ viết, chỗ đắc lực của *Thạch Đầu ký* chính ở đây.〗 Bảo Ngọc cười hỏi:

- Em có được mạnh không? Hôm nọ anh gặp chị Cả, có hỏi thăm em.

Thám Xuân nói:

- Anh lại đây, em hỏi chuyện. 【庚 側 Là lời dời sang một chỗ khác.】 Bảo Ngọc nghe nói, từ giã Bảo Thoa và Đại Ngọc đến ngồi ở dưới cây thạch lựu.

Thám Xuân hỏi:

- Mấy hôm nay cha có gọi anh không? 〖甲 側 Cha gọi Bảo Ngọc thì không bao giờ có chuyện mừng, nên cả vườn, cả nhà đều biết.〗

- Không gọi.

- Hôm nọ em thoáng nghe như cha gọi anh.

- Chắc người ta nghe nhầm đấy, cha có gọi anh đâu. 〖甲 側 Không phải nói dối, mà là tránh rườm. ◇ 庚 側 Sợ văn rườm.〗

- Mấy tháng nay em có dành dụm được mười quan tiền, anh cầm lấy, khi nào ra chơi phố, thấy có bức chữ hay vẽ đẹp, hoặc đồ chơi xinh xắn, anh mua hộ mang về cho em. 【庚 眉 Nếu không có đoạn rẽ này, hai Ngọc hòa lại với nhau sẽ thành thứ văn nhạt như nhai sáp. Chỗ đắc lực của *Thạch Đầu ký* chính là ở đây. Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt Tẩu.】

- Thỉnh thoảng anh cũng có đi qua các nhà, các miếu ở trong thành, ngoài thành, chẳng thấy cái gì mới lạ, xinh xắn cả, chỉ có những đồ vàng, ngọc, đồng, sứ, và những thứ đồ cổ không có chỗ vất; rồi đến các thứ vóc, nhiễu và các đồ ăn thức mặc thôi.

- Ai cần gì đến những thứ ấy! Như lần trước anh mua cái lẵng hoa bằng cành liễu, hộp phấn bằng rễ trúc, cái lồng ấp bằng đất thó, trông rất đẹp, em thích lắm. Mà chị em ai cũng thích cả. Họ coi những thứ này như của báu, có cái nào là cướp mất cái ấy.

- Nếu em thích những cái ấy, thì chẳng đáng mấy đồng tiền, cứ cho người nhà mang mấy quan tiền đi, sẽ mua được hàng xe. 【庚 側 Không biết vật lực gian nan, đúng giọng công tử.】

- Bọn người nhà biết gì? Anh đi chọn lấy cái gì mộc mạc mà không tục, 〖甲 側 Là bàn vật? Hay bàn người? Quý độc giả để mắt.〗 thì mua nhiều về cho em. Em sẽ thêu cho anh một đôi giày như lần trước mà còn tỉ mỉ kỹ càng hơn, anh nghĩ có được không?

Bảo Ngọc cười nôi:

- Em nói đến đôi giày, anh lại nhớ câu chuyện trước. Có lần anh đi đôi giày ấy, gặp cha, 【庚側 Phép bổ phần còn thiếu.】 người lấy làm khó chịu, hỏi giày này ai thêu cho. Anh không dám nói là em thêu, chỉ nói mợ cho trong dịp sinh nhật anh. Cha thấy thế, không nói gì, một lúc mới phàn nàn: "Tội gì mả hao tốn sức người, phí phạm nhiễu lụa, để thêu cái thứ ấy!" Sau về anh nói chuyện với Tập Nhân, Tập Nhân nói: "Như thế đã đành, dì Triệu lại còn oán là khác. Dì ấy bảo, anh em ruột 【庚側 Chỉ Giả Hoàn.】 giày rách đằng giày, tất rách đằng tất, 〖甲側 Sao đến nỗi ấy! Viết người đàn bà ghen tức buột miệng nói chơi.〗 chẳng ai thèm nhìn đến, lại đi thêu những thứ ấy!"

Thám Xuân nghe nói, sa sầm nét mặt xuống, nói:

- Anh xem, câu nói hồ đồ biết chừng nào! Em có phải lả hạng người chỉ để thêu giày đâu. Em Hoàn không có phần riêng của nó sao? Áo quần có phần áo quần, giày tất có phần giày tất, gái hầu, bà già cũng đầy cả nhà, sao lại thở ra những câu oán trách ấy? Định nói cho ai nghe đấy! Chẳng qua lúc rỗi em muốn thêu một đôi chơi, trong đám anh em, thích ai thì cho; đó là tùy bụng em, chứ ai bắt buộc? Thực là dì ấy ghen quàng!

Bảo Ngọc gật đầu cười nói:

- Em không biết, bụng người ta lại nghĩ khác kia.

Thám Xuân nghe nói, càng cáu lên, ngoảy đầu nói:

- Anh cũng hồ đồ nốt. Dì ấy nghĩ thế đấy, nhưng chẳng qua là ý nghĩ của hạng người hèn mọn mà thôi. Mặc dì ấy, muốn nghĩ thế nào thì nghĩ, chứ em chỉ biết bà và cha thôi, ngoài ra em không cần ai hết. Ngay trong đám anh chị em, ai tốt với em, thì em tốt giả, bất cứ là con nàng hầu, vợ lẽ. Đáng ra em không nên nói dì ấy, nhưng vì dì ấy u mê quá chừng! Lại có một chuyện đáng buồn cười nữa: 〖甲側 Mở thêm một bước, diệu, diệu!〗 lần trước em đưa tiền nhờ anh mua đồ chơi hộ em, vài hôm sau gặp em, dì ấy kêu túng kêu thiếu. Em mặc kệ, chẳng để ý đến. Sau khi bọn a hoàn ra rồi, dì ấy quay lại trách móc em, bảo em để dành tiền chỉ đưa cho anh thôi, không đưa cho thằng Hoàn. Nghe dì ấy nói thế, vừa buồn cười vừa bực mình, em chạy ngay đến chỗ mẹ. 【庚眉 Một đoạn này đặc biệt gài tuyến cho hồi "hưng lợi trừ tệ".】 Đương nói thì Bảo Thoa ở đằng kia cười nói: 【庚側 Cắt mạch hay.】

- Chuyện xong chưa, lại đây. Thế mới rõ ra là anh em với nhau bỏ hết cả mọi người, đem nhau đi nói chuyện riêng, chúng tôi nghe không được hay sao?

Thám Xuân, Bảo Ngọc đều cười chạy lại.

Không thấy Đại Ngọc ở đấy, 〖甲側 Lời anh em tuy dài, tâm sự vẫn chưa hề tạm nghỉ; nối rất hay.〗 Bảo Ngọc biết ngay là cô ta tránh đi chỗ khác. Rồi nghĩ: "Hãy để chậm vài hôm, 〖甲側 Người viết sách đang trêu đùa chăng?〗 chờ cô ta bớt giận, mình sẽ đến". Nhân cúi đầu nhìn thấy nhiều thứ hoa phượng tiên, thạch lựu, như nền gấm giải rụng từng chùm xuống đất, 【庚眉 Nếu không vì thấy hoa rụng, làm sao Bảo Ngọc đột ngột tới mộ chôn hương? Không tới mộ chôn hương thì làm sao viết *Táng hoa ngâm*? *Thạch Đầu ký* không có văn nhàn chữ thừa, chính là ở đây. Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt Tẩu.】 Bảo Ngọc than thở:

- Hẳn là cô ta trong bụng còn tức giận, nên không nhặt những hoa rụng này. Để ta nhặt đi, ngày mai sẽ lại hỏi cô ấy. 〖甲側 Đến mộ chôn hương mới không gượng, thật hợp tình lý.〗 Bảo Thoa rủ cả bọn đi về phía sau chơi. 〖甲側 Thu xếp gọn ghẽ.〗 Bảo Ngọc nói:

- Tôi sẽ đến sau.

Chờ cho hai người đi xa, 〖甲 側 Sợ người ta cười nói.〗 Bảo Ngọc mới nhặt những hoa rụng, rồi trèo non lội nước, qua cây luồn hoa, đi đến chỗ cùng Đại Ngọc chôn hoa đào hôm trước. Gần đến nơi 〔三〕, 【庚 側 Mới mẻ.】 còn ở bên kia dốc núi, đã nghe tiếng nghẹn ngào, khóc than kể lể, ai nghe cũng phải đau lòng. 〖甲 側 Văn lạ, văn khác thường, đều từ *Thạch Đầu ký* mà ra; càng viết càng lạ.〗 Bảo Ngọc nghĩ bụng: "Không biết a hoàn nhà ai có điều gì oan ức, 〖甲 側 Rẽ khỏi mạch tuyến, linh động đến cực điểm!〗 lại chạy đến đây mà khóc thế?" Vừa nghĩ vừa dừng bước lại, nghe thấy những lời than khóc như sau: 〖甲 夾 Thơ từ ca phú mà viết vào sách theo chương pháp như thế ư? ◇ 庚 側 Thơ từ văn chương, thử hỏi có lối đưa bút như thế chăng?〗

〖甲 眉 "Mở diện mạo mới", "dựng trường tình mới", trong sách này có nhiều; riêng đến hồi này càng sinh mới lại càng mới. Nếu không phải Tần Nhi thì tuyệt không có khúc ngâm hay như thế; nếu không phải Thạch huynh thì tuyệt không có lối nghe bằng tình như thế. Khó cho tác giả quá, nên để lại mấy chữ an ủi. ◇ 庚 眉 "Mở diện mạo mới", "dựng trường tình mới" trong sách không chỉ có hồi Hồng Lâu Mộng; chỉ hồi này càng sinh càng mới. Đọc lên, nếu không phải A Tần thì không có khúc ngâm hay ấy; nếu không phải Thạch huynh thì không có chương pháp hành văn ấy, khiến các tiểu thuyết gia xưa nay phải hổ thẹn. Ky Hốt.〗 Hoa bay hoa rụng ngập trời,
Hồng phai hương lạt ai người thương hoa?

Đài xuân tơ rủ la đà,
Rèm thêu bông khẽ đập qua bên ngoài.

Kìa trong khuê các có người,
Tiếc xuân lòng những ngậm ngùi vẩn vơ.

Vác mai rảo bước bước ra,
Lòng nào nỡ giẫm lên hoa thế này?

Vỏ du tơ liễu đẹp thay,
Mặc cho đào rụng, lý bay đó mà.

Sang năm đào lý trổ hoa,
Sang năm buồng gấm biết là còn ai?

Tháng ba tổ đã xây rồi,
Trên xà hỏi én quen người hay không?

Sang năm hoa lại đâm bông,
Biết đâu người vắng, lầu hồng còn trơ?

Ba năm sáu chục thoi đưa,
Gươm sương dao gió những chờ đâu đây.

Tốt tươi xuân được mấy ngày,
Chốc đà phiêu dạt, bèo mây thêm sầu.

Nở rồi lại rụng đi đâu,
Người chôn hoa nhĩmg rầu rầu đòi cơn.

Cầm mai lệ lại ngầm tuôn,
Dây trên cành trụi hãy còn máu rơi.

Chiều hôm quyên lặng tiếng rồi,
Vác mai về đóng cửa ngoài buồn tênh!

Ngả người trước ngọn đèn xanh,
Ngoài song mưa tạt, bên mình chăn đơn.

Mình sao vơ vẩn từng cơn?
Thương xuân chi nữa lại hờn xuân chi?

Thương khi đến, hờn khi đi,
Đến lừ đừ đến, đi lỳ lỳ đi.

Ngoài sân tiếng khóc rầm rì,
Chẳng hồn hoa đấy, cũng thì hồn chim.

Hồn kia lảng vảng khôn tìm,
Chim càng lặng lẽ, hoa thêm sượng sùng.

Thân này muốn vẫy vùng đôi cánh,
Nơi chân trời liệng cảnh hoa chơi!

Nào đâu là chỗ chân trời,
Nào đâu là chỗ có đồi chôn hoa?

Sẵn túi gấm đành ta nhặt lấy,
Chọn nơi cao che đậy hương tàn.

Thân kia trong sạch muôn vàn,
Đừng cho rơi xuống ngập tràn bùn nhơ.

Giờ hoa rụng có ta chôn cất,
Chôn thân ta chưa biết bao giờ.

Chôn hoa người bảo ngẩn ngơ,
Sau này ta chết, ai là người chôn?

Ngẫm khi xuân muộn hoa tàn,
Cũng là khi khách hồng nhan về già.

Hồng nhan thấm thoắt xuân qua,
Hoa tàn người vắng ai mà biết ai!

〖甲側 Ta đọc *Táng hoa ngâm* đến hai, ba, bốn lượt; nỗi thê lương cảm khái khiến người quên cả thân thế, nâng bút mấy lần vẫn không thể thêm lời phê. Có khách nói: "Tiên sinh thân không phải Bảo Ngọc, làm sao hạ bút? Dù từng chữ khoanh đôi, lời phê thông tiên, e cũng khó thỏa ý Tần Nhi. Hãy đợi xem văn sau của anh Ngọc rồi phê." Ôi! Người ngăn ta hẳn cũng do *Thạch Đầu ký* hóa ra chăng? Vì vậy dừng bút mà đợi. ◇ 庚眉 Ta đọc *Táng hoa ngâm* cả thảy ba lượt; nỗi thê lương cảm khái khiến người quên cả thân thế, nâng bút mấy lần vẫn không thể thêm lời phê. Tiên sinh nghĩ thân không phải Bảo Ngọc, làm sao hạ bút? Dù từng chữ khoanh đôi, e cũng khó thỏa ý Tần Nhi. Hãy đợi xem văn sau của anh Ngọc rồi phê. Ôi! Khách cũng là người do *Thạch Đầu ký* hóa ra! Vì vậy ném bút mà đợi.〗 Bảo Ngọc nghe xong, bất giác đứng ngẩn người ra, ngã vật xuống đất.

〖甲 Tiệc tiễn hoa không cần xét điển có thật hay không, chỉ lấy vận vị và sinh thú của nó mà thôi.〗

〖Bên ao đuổi bướm, ngẫu nhiên theo hứng; ngoài đình nhanh trí, kim thiền thoát xác. Viết rõ Bảo Thoa không phải một nữ phu tử câu nệ.〗

〖Phượng Thư dùng Tiểu Hồng, có thể biết bọn Tình Văn đã vùi lấp người ấy lâu rồi; chẳng trách có lòng riêng tình riêng. Vả lại về sau Hồng Ngọc có chỗ giúp Bảo Ngọc rất lớn, đây là phục tuyến đặt xa nghìn dặm.〗

〖*Thạch Đầu ký* dùng đủ các phép cắt, rẽ, đột nhiên, phục tuyến, từ gần dần xa, đổi rườm thành giản, lấy nặng làm nhẹ, gõ hư ứng thực; tất cả đều ngoài dự liệu người đọc mà không thấy một tơ gượng ép. Đó chính là "tùy tay nhặt lấy, không gì chẳng phải".〗

〖Nếu không vì thấy hoa rụng, làm sao Bảo Ngọc đột ngột tới mộ chôn hương; không tới mộ chôn hương thì lại làm sao viết *Táng hoa ngâm*.〗

〖Mộ chôn hương vùi hoa chính là chỗ các nàng đẹp quy về nguồn; *Táng hoa ngâm* lại là một bài kệ của các nàng đẹp.〗

【威 Tổng bình: May gặp tri kỷ, không cần né tránh; lời kín qua song, sợ có người nghe. Chung quy vẫn là mối quan tâm chưa dứt, dặn dò tha thiết vì tiếc xuân non.】

【Tâm sự biết nói với ai, hoa bay động nỗi buồn ta. Sau khúc ngâm chôn hương, ngày ngày mày liễu khép sầu.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Con gái của Phượng Thư vốn tên Đại Thư; đến hồi 42 mới được Lưu lão lão đặt tên là Xảo Thư. Nhưng ở đây và ở hồi 29 lại xuất hiện đồng thời cả Xảo Thư và Đại Thư; đó là dấu vết còn lại trong quá trình sửa chữa tác phẩm, chỉ có thể giữ nguyên như cũ.

〔二〕 Chữ "tháng trước" nguyên chép là "chịu theo", bản Canh cũng vậy. Ở đây chép "chịu theo" không thông; chữ "chịu" có lẽ do hai chữ "tháng" và "trước" viết liền mà chép nhầm, nên theo bản Liệt và bản Dương mà sửa.

〔三〕 Câu này nguyên không có, nay căn cứ các bản mà bổ sung.

Hồi 28: Tưởng Ngọc Hàm tình tặng khăn Thiến Hương — Tiết Bảo Thoa ngượng đeo chuỗi Hồng Xạ

Hồi 28

Tưởng Ngọc Hàm tình tặng khăn Thiến Hương — Tiết Bảo Thoa ngượng đeo chuỗi Hồng Xạ

【庚 Hồi tiền phê: Khăn Thiến Hương và chuỗi Hồng Xạ được viết chung trong một hồi, bởi Kỳ Quan tuy là con hát, nhưng về sau cùng Tập Nhân thờ phụng anh Ngọc, chị Bảo, được cùng đầu cùng cuối; đây không phải nét bút tầm thường.】

【Từ hồi "nghe khúc" về sau, hồi nào cũng viết toa thuốc; đó là lối tả trắng để thêm nét bệnh tình cho Tần Nhi.】

Chỉ vì việc tối hôm trước, Tình Văn không chịu mở cửa, Đại Ngọc ngờ rằng chủ ý của Bảo Ngọc. Hôm sau lại gặp ngay kỳ "tiễn hoa", đương lúc tâm hồn u uất, chưa thoát ra được, lại thêm gợi lòng thương xuân, mối buồn rười rượi, vì thế cô ta nhặt lấy tất cả những cánh hoa rơi rụng, đem đi chôn cất để cám cảnh cho hoa và thương xót cho mình. Đại Ngọc khóc lên mấy tiếng, rồi ngâm luôn mấy câu thơ. Không ngờ Bảo Ngọc đứng bên kia nghe thấy, lúc đầu chỉ gật đầu than thở, sau nghe rõ bốn câu: Chôn hoa người bảo ngẩn ngơ, Sau này ta chết ai là người chôn?

...Hồng nhan thấm thoắt xuân qua, Hoa tàn người vắng ai mà biết ai!

Bảo Ngọc thương cảm quá, thình lình ngã vật trên sườn núi, bao nhiêu hoa rụng nhặt được ở trong tay rơi vãi cả ra đất. Bảo Ngọc nghĩ ngay đến Đại Ngọc sắc đẹp như hoa, mặt trong như trăng, sau này ắt cũng có lúc không thể tìm thấy nữa, lẽ nào chả đứt ruột nát gan! Đại Ngọc đã có lúc không thể tìm thấy, cứ thế suy ra, những người như Bảo Thoa, Hương Lăng, Tập Nhân, cũng đều thế cả. Bọn Bảo Thoa đã vậy thì thân mình sẽ ở đâu? Thân mình còn chả biết ở đâu, đi đâu, thì nơi này, vườn này, hoa này, liễu này, biết thuộc về ai? 〖甲 眉 Không bàn chuyện luyện câu luyện chữ, lời hay vụng ra sao; chỉ nghĩ cảnh, nghĩ tình, nghĩ việc, nghĩ lý, suy đi xét lại, buồn thương cảm khái, ấy là thiên tính suốt đời của anh Ngọc. Tri kỷ thật của Tần Nhi thì quả không còn ai thứ hai. Người khách hôm qua ngăn ta phê *Táng hoa ngâm* đúng là hóa thân của anh Ngọc không nghi. Ta suýt làm người điểm vàng thành sắt, vụng quá, vụng quá!〗〔一〕 Bảo Ngọc suy nghĩ miên man hết chuyện này sang chuyện khác, 【庚 側 Trăm vòng nghìn ngả rồi.】 không biết đến giờ phút ấy, muốn làm vật xuẩn ngốc, không hiểu một tí gì, trốn vòng tạo hóa, thoát khỏi lưới trần, liệu có thể gỡ nổi mối đau thương ấy không. 〖甲 側 Không phải bậc đại thiện tri thức thì không nói nổi câu ấy.〗 Thực là: Bóng hoa đâu vẫn bên mình,
Tiếng chim đâu vẫn rành rành bên tai. 〖甲 側 Hai câu này nên tham như lời thiền.〗

〖甲 眉 Một thiên lớn *Táng hoa ngâm* lại thu xếp như thế, thật là cơ trữ bút pháp hay; sao không khiến người đọc kêu tuyệt xưng kỳ!〗 Đại Ngọc đương lúc thương cảm, chợt nghe sườn núi bên có tiếng than khóc, trong bụng nghĩ: "Ai cũng cười ta có bệnh si, chăng lẽ lại có người si nữa hay sao?" 〖甲 側 Nào dám, nào dám.〗 Ngẩng đầu nhìn thì ra Bảo Ngọc. Đại Ngọc liền phỉ thui nói:

- Hừ? Ngỡ ai, hóa ra lại là anh chàng thâm độc chết non!

Vừa nói đến hai tiếng "chết non", Đại Ngọc bưng miệng thở dài, 〖甲 側 "Tình tình" đó: không nỡ nói ra trọn lời nữa. ◇ 庚 側 "Tình tình". Không nỡ vậy.〗 rồi chạy biến đi mất.

Bảo Ngọc đương khi đau xót, thấy Đại Ngọc chạy, biết cô ta trông thấy mình rồi trốn đi. Nghĩ nông nỗi thật buồn tênh, Bảo Ngọc lom khom trở dậy, xuống núi theo đường cũ 〖甲 側 Bẻ mạch hay; nhất quyết không viết kiểu khai môn kiến sơn (vào thẳng vấn đề).〗 trở về viện Di Hồng. May sao 【庚 側 Chữ đánh lừa người.】 trông thấy Đại Ngọc chạy đằng trước, Bảo Ngọc vội vàng đuổi theo, nói:

- Cô hãy đứng lại, tôi biết rằng bây giờ cô không thèm nhìn đến tôi nữa. Nhưng tôi xin nói một câu rồi chúng ta sẽ chia tay. 〖甲 側 Không có ba chữ ấy thì khó giữ bước sen; cơ biến của anh Ngọc là thế.〗 Đại Ngọc ngoảnh lại, thấy Bảo Ngọc, định kệ thây, nhưng lại nghe: "Chỉ xin nói một câu rồi sẽ chia tay", Đại Ngọc đành phải đứng lại:

- Câu gì xin anh cứ nói.

- Xin cho vài câu, cô có thèm nghe hay không? 〖甲 側 Hai người còn cách xa, dùng câu này bù khoảng trống, rất gần A Tần.〗 Đại Ngọc liền quay đầu chạy, 【庚 側 Chạy là phải.】 Bảo Ngọc theo sau than:

- Biết nông nỗi ngày nay, thì thà đừng gặp nhau từ trước. 〖甲 側 Tự nói một mình, quả đúng chỉ một câu.〗 Đại Ngọc nghe vậy, đành phải đứng lại, hỏi:

- Trước là thế nào? Mà nay là thế nào?

Bảo Ngọc nói: 〖甲 側 Dưới đây là lời đáp, không phải một câu nữa.〗

- Ái chà! Khi cô mới đến đây, có phải ngày ngày chúng ta cùng chơi đùa với nhau không? 〖甲 側 Nỗi giận của A Tần, anh Ngọc quả thật sờ không tới đầu mối; bất đắc dĩ phải đem chuyện thật và tấm lòng từ thuở nhỏ nói ra, mới sáng được lòng mình, mới giải rõ duyên cớ hôm nay. Chớ xem như văn nhàn.〗 Thứ gì tôi thích, cô cũng thích, thì cô cứ việc lấy đi; thứ gì tôi thích ăn, thấy cô cũng thích ăn, tôi cất cẩn thận để phần cô. Hai đứa ăn một bàn, ngủ một giường. Cái gì bọn a hoàn chưa nghĩ chu đáo, tôi sợ cô giận, nên đều tính trước hộ bọn họ. Tôi cho rằng: anh em ta từ nhỏ đến lớn, gần gụi nhau, thân thiết nhau, thì cũng nên hòa thuận với nhau hơn hẳn các người mới phải. 【庚 側 Lời hệ trọng.】 Ngờ đâu cô lớn lên lòng khác hẳn, 【庚 側 Đổ ngược cái không phải về mình.】 không coi tôi vào đâu, ba ngày chẳng thèm nhìn, bốn ngày chẳng thèm gặp, chỉ để ý những người xa lắc xa lơ, như chị Bảo, 【庚 側 Tâm sự.】 chị Phượng gì đó. 〖甲 側 Dùng người này để che mắt quý độc giả, cũng để che mắt Tần Nhi. Mấy câu này chính là chỗ làm động lòng A Tần. Một đoạn khá giống lời biện bạch, nhưng trong miệng anh Ngọc lại là lời ruột gan.〗 Tôi chẳng có anh chị em ruột thịt nào cả. Tuy có đấy, nhưng cô đã chẳng biết là con khác mẹ hay sao? Tôi với cô đều là con một, chắc chúng ta cũng cùng một ý nghĩ, ngờ đâu phí cả tấm lòng, thật là có oan khôn đường bày tỏ? 【庚 眉 Một đoạn khá giống lời biện bạch, nhưng trong miệng anh Ngọc lại là lời ruột gan. Đêm đông Kỷ Mão.】 Nói xong, nước mắt ròng ròng nhỏ xuống. 〖甲 側 Nước mắt anh Ngọc không dễ có đâu.〗 Đại Ngọc tai nghe mắt thấy trước câu nói và quang cảnh ấy, bất giác lòng dịu hẳn đi, nước mắt tự nhiên nhỏ xuống ròng ròng, cúi đầu không nói gì. Bảo Ngọc thấy tình thế như vậy, nói luôn:

- Tôi biết rồi, giờ tôi cũng chẳng tốt gì! Nhưng dù sao, tôi cũng không dám có điều gì lầm lỗi với cô. 【庚 側 Có lời ấy.】 Nếu có, cô cũng nên bảo tôi, răn tôi, 【庚 側 Lời đáng thương.】 hoặc mắng tôi mấy câu, đánh tôi mấy cái, tôi không dám mủi lòng. Ngờ đâu cô không thèm nhìn đến tôi, 【庚 側 Thực khó xử.】 để tôi nghĩ mãi, chẳng biết đầu đuôi ra sao, lắm phen phải kinh hồn mất vía! 【庚 側 Quả có việc ấy.】 Nếu tôi chết đi, cũng là con quỉ chết oan, dù nhờ các vị cao tăng, cao đạo đọc kinh sám hối, cũng chẳng có thể siêu sinh được; 【庚 側 Lại che mắt quý độc giả và người phê sách.】 chỉ có cô, nói rõ ngành ngọn cho, may ra tôi mới được hóa kiếp!

Đại Ngọc nghe xong, câu chuyện tối qua tự nhiên bay đâu hết sạch, 〖甲 側 Đây là diện mạo vốn có của "tình tình". ◇ 庚 側 Ruột gan của "tình tình".〗 liền nói:

- Anh đã nói thế, thì tại sao tối hôm qua tôi đến, anh lại không cho a hoàn mở cửa? 【庚側 Chính văn, nên hỏi.】 Bảo Ngọc kinh ngạc nói:

- Chuyện ấy ở đâu mà ra? 【庚側 Quả thật không biết.】 Nếu tôi có làm thế thì tôi chết ngay! 〖甲側 Cuống rồi.〗 Đại Ngọc phỉ thui: 【庚側 Như nghe tận tai.】

- Vừa mới sáng sớm đã nói chết với sống, không kiêng à! Có nói là nói, không nói là không, việc gì mà anh phải thề.

Bảo Ngọc nói:

- Tối hôm qua, thực không thấy em đến, chỉ có chị Bảo Thoa đến một lúc rồi về thôi. 【庚側 Không cần anh Ngọc nói, nàng đã tận mắt thấy.】 Đại Ngọc nghĩ một lúc, cười nói:

- Phải rồi. Chắc là bọn a hoàn lười không muốn dậy, đâm ra nói bừa, gắt bậy. Chuyện ấy cũng có thể có được.

- Chắc thế, để anh về hỏi xem đứa nào, phải răn bảo chúng mới được. 【庚側 Khẩu khí anh Ngọc hoàn toàn thật.】

- Anh cũng nên răn bảo các cô ấy, 【庚側 Cách gọi không vui.】 cứ lẽ ra tôi không đáng nói. 【庚側 Diệu đúng cùng một cách!】 Nhưng lần này có lỗi với tôi là chuyện nhỏ, chứ lần sau không may có lỗi với cô Bảo, cô "Bối" nào đấy, 【庚側 Lại thêm một câu nữa, đúng người trong lòng.】 tất xảy chuyện to.

Nói xong, nhoẻn miệng cười. 〖甲側 Đến đây tâm sự đã hết sạch.〗 Bảo Ngọc nghe xong, nghiến răng bực bội, sau lại cười phá lên.

Hai người đương nói chuyện, thấy a hoàn đến mời đi ăn cơm, 〖甲側 Thu xếp sạch sẽ.〗 họ liền đi ngay. Vương phu nhân thấy Đại Ngọc, hỏi:

- Cô Lâm uống thuốc của ông lang họ Bảo có khá không? 【庚側 Đây là một giọng mới đổi.】 Đại Ngọc thưa:

- Cũng vẫn thế thôi. Bà còn bảo cháu uống thuốc của thầy lang họ Vương nữa. 【庚側 Thế nào?】 Bảo Ngọc thưa:

- Mẹ không biết bệnh cô Lâm là chứng nội thương, tiên thiên kém lắm, không chịu nổi sương gió! Chỉ nên uống vài thang sơ tán phong hàn, rồi uống thuốc viên 〖甲側 Dẫn xuống văn sau.〗 mới tốt.

Vương phu nhân nói:

- Hôm nọ thầy thuốc có nói tên một thứ thuốc viên, nhưng ta quên mất.

Bảo Ngọc thưa:

- Con biết rồi. Thuốc ấy gọi là nhân sâm dưỡng vinh hoàn.

- Không phải.

- Hay là bát trân ích mẫu hoàn, tả qui, hữu qui, nếu không phải thì lại là bát vị địa hoàng hoàn.

- Đều không phải cả. Ta nhớ có hai chữ "kim cương" gì ấy. 〖甲側 Văn kỳ, lời kỳ.〗 Bảo Ngọc vỗ tay cười nói: 〖甲側 Trước mẹ hiền mà phóng túng.〗

- Xưa nay chưa nghe thấy có tên "kim cương hoàn" bao giờ. Nếu có kim cương hoàn tất nhiên phải có bồ tát hoàn. 〖甲 側 Vì chuyện Đại Ngọc đã xong, lòng anh Ngọc không còn vướng mắc, nên bất giác tay múa chân nhảy. ◇ 庚 眉 Đây là viết anh Ngọc, cũng là vì một chuyện lớn trong lòng suốt một đêm nửa ngày đã được giải tỏa, nên xả ra rất mạnh. Đêm đông Kỷ Mão.〗 Câu ấy làm cả nhà cười ầm lên. Bảo Thoa mỉm cười: Có lẽ là thiên vương bổ tâm đan thì đúng hơn. 〖甲 側 Người có tuệ tâm tự nhiên biết.〗 Vương phu nhân cười nói:

- Chính là tên ấy đấy, bây giờ ta đâm ra hồ đồ! Bảo Ngọc nói:

- Mẹ không hồ đồ đâu, chỉ tại người gọi là kim cương hay là bồ tát làm cho mẹ hồ đồ đấy thôi. 〖甲 側 Lời ấy rất đúng, khớp với lời ta từng nghe thuở nhỏ; thương thay, đau thay!〗

- Mày định chọc cả mẹ mày à? Coi chừng cha mày lại cho mày ăn đòn đấy. 【庚 側 Phục tuyến.】

- Chắc cha con cũng không vì việc ấy mà đánh con đâu! 〖甲 側 Câu này cũng không giả.〗 Vương phu nhân lại nói:

- Đã có thứ thuốc ấy, ngày mai bảo đi mua một ít về mà uống. 【庚 眉 Viết vụ thuốc là nét bút ngầm đưa bệnh thế của Tần khanh (Đại Ngọc) ngày càng nặng, không phải văn nhàn tầm thường. Mùa hạ Đinh Hợi. Ky Hốt Tẩu.】 Bảo Ngọc nói:

- Thuốc ấy chẳng ăn thua gì đâu. Mẹ cứ cho con ba trăm sáu mươi lạng bạc, con sẽ làm cho cô ấy một tễ thuốc viên, chắc nhắn chưa uống hết tễ thuốc bệnh sẽ khỏi.

- Mày chỉ nói bậy. Thuốc gì mà đắt đến thế?

- Thật thế, thuốc ấy khác hẳn các thuốc khác. Tên thuốc này rất lạ, nói một lúc không thể hết được. Chỉ nói nhau đàn bà đẻ con so, 【庚 側 Chỉ nghe cái tên.】 nhân sâm có lá ba trăm sáu mươi lạng cũng chưa đủ. 〔二〕 Lại còn hà thủ ô lớn như con rùa, 【庚 側 Nghe cũng chưa từng nghe.】 phục linh đớm ở rễ cây tùng nghìn năm; 【庚 眉 Viết như thế mà không phạm tới toa Lãnh hương hoàn. ◇ Hồi trước "ngọc sinh hương", Tần Nhi nói: "người ta có vàng, anh có ngọc; người ta có hương lạnh, lẽ nào anh không nên có hương ấm?" tức là Bảo Ngọc không có thuốc để phối. Nay toa thuốc cho Tần Nhi, nếu các vị ấy đều là thuốc bổ tính nóng, lại có nhiều vật lạ, mà vẫn chưa đặt tên, sao không gọi thẳng là "Noãn hương" (hương ấm)? Lấy đó bù vào chỗ thiếu của Bảo Ngọc, chẳng phải ba người thành một thể hay sao? Đêm đông Kỷ Mão.】 những thứ thuốc như thế cũng chưa lấy gì làm lạ, 【庚 側 Còn có thứ lạ nữa.】 còn phải chọn thứ thuốc đầu vị nữa. Nói ra làm người ta phải rùng mình. Trước kia anh Tiết Bàn có xin con đơn thuốc ấy, hai ba năm sau con mới cho, anh ấy mang đi tìm đến hai ba năm nữa, tốn hết hơn một nghìn lạng bạc mới chế xong. Mẹ không tin, cứ hỏi chị Bảo sẽ biết.

Bảo Thoa cười, xua tay nói:

- Tôi không biết, tôi cũng chẳng nghe thấy ai nói chuyện ấy bao giờ. Anh đừng bảo dì hỏi tôi.

Vương phu nhân cười nói:

- Con bé Bảo tốt đấy, nó không hay nói dối.

Bảo Ngọc nghe vậy quay ngay lại, vỗ tay nói:

- Con nói thực đấy, thế mà mẹ lại bảo con nói dối. Nói xong, Bảo Ngọc ngoảnh lại nhìn, thấy Đại Ngọc đương ngồi ở sau lưng Bảo Thoa mỉm cười, rồi lấy ngón tay vẽ vào mặt ra hiệu chế diễu Bảo Ngọc. 【庚 側 Hay đến chết; ở Tần Nhi ắt phải có nét ấy.】 Phượng Thư đương ở nhà trong, 【庚 側 Tạm không nối vào văn Bảo Ngọc, hay!】 trông nom người bày bàn, nghe vậy, liền chạy lại cười nói:

- Việc này có thật đấy. Chú Bảo không nói dối đâu. Hôm nọ, anh Tiết có đến nhờ con tìm hộ hạt trân châu, con hỏi, anh ấy nói là để chế thuốc. Anh ấy còn phàn nàn: "Thà chẳng chế cho xong, biết đâu lại có nhiều chuyện rắc rối!" Con hỏi thuốc gì, anh ấy nói là đơn thuốc của chú Bảo cho. Anh ấy còn nói nhiều thứ nữa kia, con không nhớ hết, anh ấy lại nói: "Nếu không thì tôi mua ở đâu chả được mấy hạt trân châu, chỉ vì cần những hạt đã giắt ở trên đầu, nên phải đến đây tìm thím, không có thì lấy những hạt đính ở cành hoa cũng được. Sau này tôi sẽ đem những hạt khác tốt hơn giả lại thím". Con đành phải lấy hai hạt đương cài trên đầu đưa cho anh ấy. Lại còn phải dùng một đoạn lụa hồng dài ba thước, rồi lấy bát sữa nghiền nhỏ, đem trộn với bột mới được.

Phượng Thư nói một câu, Bảo Ngọc niệm Phật một câu. Sau đó nói: "Có mặt trời chứng giám". Phượng Thư nói xong, Bảo Ngọc lại nói:

- Bây giờ mẹ nghĩ xem, chẳng qua là làm gượng đấy thôi, cứ theo đúng cách thức trong đơn, thì phải lấy những châu ngọc ở trong ngôi mộ của những người giàu sang cài đầu ngày xưa khi chết đem chôn theo mới hay. Nhưng bây giờ không lẽ vì đơn thuốc lại đi đào bới người ta lên sao tiện. Vì thế chỉ dùng những thứ của người sống đeo cũng được.

Vương phu nhân nghe rồi nói:

- A di đà Phật! Ai nỡ làm thế! Người ta chết mấy trăm năm rồi, lại còn đào thây bới xương lên để làm thuốc, thì còn linh nghiệm gì. 〖甲側 Không chỉ A Phượng nói đỡ lời dối, nay tác giả cũng nói đỡ lời dối; xem mấy câu này thì biết.〗 Bảo Ngọc quay lại nói với Đại Ngọc:

- Em có nghe không? Lẽ nào chị Phượng cũng theo anh mà nói dối em à?

Bảo Ngọc ngoảnh mặt lại hỏi Đại Ngọc, nhưng mắt lại liếc sang bên Bảo Thoa.

Đại Ngọc liền kéo Vương phu nhân nói:

- Mợ xem, chị Bảo không chịu vào hùa với anh ấy, thành ra anh ấy lại đi hỏi cháu.

Vương phu nhân nói:

- Bảo Ngọc cứ hay bắt nạt em mày.

Bảo Ngọc cười nói:

- Mẹ không biết nguyên do việc này. Chị Bảo khi trước ở nhà, anh Tiết làm việc gì chị ấy cũng không biết. Bây giờ lại sang ở bên này, tất nhiên càng không biết nữa. 【庚側 Phân tích đúng; không dám phạm thẳng.】 Cô Lâm ngồi ở đằng sau, cho là con bịa chuyện ra nói dối, nên cười giễu con.

Đương nói chuyện thì a hoàn ở buồng Giả mẫu đến mời Bảo Ngọc và Đại Ngọc về ăn cơm. Đại Ngọc không đợi Bảo Ngọc, liền đứng dậy kéo a hoàn đi. A hoàn nói:

- Hãy chờ cậu Bảo cùng đi một thể.

- Anh ấy không ăn đâu. Chúng ta đi thôi. 〔三〕 Tôi đi trước đây.

Nói xong, Đại Ngọc đi ra ngay.

Bảo Ngọc nói:

- Hôm nay con ăn cơm với mẹ.

Vương phu nhân nói:

- Thôi, thôi, hôm nay ta ăn chay, con về bên ấy mà ăn.

- Con cũng ăn chay.

Nói xong Bảo Ngọc bảo a hoàn đi về rồi chạy đến ngồi vào bàn ăn. Vương phu nhân cười bảo bọn Bảo Thoa:

- Các cháu cứ đi ăn, mặc kệ nó.

Bảo Thoa cười nói:

- Ăn hay không, anh cũng nên đi với cô Lâm mới phải; bụng cô ta đang khó chịu đấy.

Bảo Ngọc nói:

- Mặc kệ cô ta, chốc nữa là xong hết. 【庚側 Đến văn sau mới biết.】 Ăn xong, Bảo Ngọc phần thì sợ Giả mẫu mong, phần cũng nhớ Đại Ngọc, vội vàng bảo lấy nước súc miệng. Thám Xuân, Tích Xuân đều cười:

- Anh Hai sao lúc nào cũng vội vã thế? 〖甲側 Người nhìn lạnh tự nhiên rõ.〗 Ăn uống mà cũng lật đật như vậy.

Bảo Thoa cười nói:

- Anh ấy ăn xong rồi còn phải đi thăm cô Lâm, chứ ở đây làm gì?

Bảo Ngọc uống nước xong, sang ngay nhà phía tây. Đi đến phòng Phượng Thư, thấy Phượng Thư đang đứng ghếch chân trên ngưỡng cửa cầm cái ngoáy tai gợi răng 【庚側 Cũng vừa mới ăn cơm.】 và trông mười đứa hầu nhỏ vần mấy chậu hoa. 【庚側 Đó là dáng vẻ A Phượng.】 Thấy Bảo Ngọc đến, Phượng Thư cười nói:

- May quá, chú lại viết hộ chị mấy chữ. 【庚側 Như nghe tận tai.】 Bảo Ngọc đành phải theo vào buồng. Phượng Thư sai người đem bút giấy ra nói:

- Chú viết: Bốn mươi tấm đoạn trơn màu đỏ, bốn mươi tấm đoạn thêu rồng, một trăm tấm the hạng tốt đủ các màu, vòng cổ bằng vàng bốn chiếc.

- Thế nào? Không phải sổ mua bán, cũng không phải là giấy kê đồ lễ, viết thế này để làm gì?

- Chú cứ viết, miễn sao chị hiểu là được. 【庚側 Có lời ấy, có việc ấy.】 Bảo Ngọc nghe nói, đành phải viết vậy.

Phượng Thư vừa cầm tờ giấy, vừa cười nói:

- Còn điều này nữa, không biết chú có bằng lòng không? Bên nhà chú có con a hoàn tên là Hồng Ngọc, tôi muốn lấy nó sang đây, ngày mai tôi sẽ cho đứa khác sang thay nó, liệu có được không? 〖甲側 Chữ nhăn.〗

- Bên nhà tôi nhiều người lắm, chị thích đứa nào, cứ việc lấy, cần gì phải hỏi tôi. 〖甲側 Hồng Ngọc bưng chén rót trà, từ trong cửa lưới tìm ra đến dưới hành lang; nay lại viết như thế, mới biết ngoài Tần Nhi, với anh Ngọc mọi việc đều như mây trôi nước chảy.〗

- Nếu thế thì tôi gọi nó về nhé. 〖甲側 Lại kết xong một món oan nghiệt ở Di Hồng, than một tiếng!〗

- Được, chị cứ việc gọi.

Nói xong, Bảo Ngọc chực đi ngay. 〖甲側 Vội hết mức!〗 Phượng Thư nói:

- Chú hãy đứng lại, tôi còn nói câu này nữa.

- Bà đang gọi tôi, 〖甲 側 Không phải thế, là em Lâm gọi ta đấy. Cười.〗 có việc gì khi về sẽ hay.

Bảo Ngọc sang bên phòng Giả mẫu, đã thấy ăn xong cả rồi. Giả mẫu hỏi:

- Ăn cơm bên mẹ cháu có gì ngon không?

- Chả có gì ngon cả, nhưng cháu lại ăn thêm được một bát. 〖甲 側 An ủi lòng bà nội.〗 Rồi hỏi:

- Cô Lâm ở đâu? 〖甲 側 Thế nào? Lời ta không sai.〗 Giả mẫu nói:

- Ở trong nhà kia kìa.

Bảo Ngọc đi vào, thấy một a hoàn đương ngồi dưới đất quạt bàn là, hai a hoàn ngồi trên giường xe chỉ, Đại Ngọc đang cúi xuống cầm kéo cắt cái gì. Bảo Ngọc chạy đến cười nói:

- Ái chà! 〖庚 側 Một câu.〗 Em làm gì đấy, vừa ăn xong đã cúi gằm đầu xuống, khéo lại nhức đầu thôi.

Đại Ngọc không trả lời, cứ ngồi may. Bỗng có một a hoàn nói:

- Góc miếng lụa này còn nhăn, phải là lại mới được.

Đại Ngọc vứt kéo xuống nói:

- Mặc kệ nó, một chốc nữa là xong. 〖甲 側 Hữu ý vô ý, ngầm hợp mà đối nhau, chẳng trách anh Ngọc ngạc nhiên.〗 Bảo Ngọc nghe nói, sinh ra buồn rầu. Bỗng bọn Bảo thoa, Thám Xuân đến, nói chuyện với Giả mẫu. Một lúc, Bảo Thoa vào nhà trong, hỏi: "Em làm gì đấy?". Thấy Đại Ngọc đương cắt may, Bảo Thoa cười nói:

- Giỏi quá nhỉ. Em biết cả việc may cắt rồi đấy.

Đại Ngọc cười nói:

- Đó chẳng qua là câu chuyện lừa dối người thôi.

Bảo Thoa cười nói:

- Tôi kể cho cô nghe câu chuyện buồn cười: Vừa rồi chỉ vì tôi bảo không biết gì đến việc thuốc, nên anh Bảo cũng lấy làm khó chịu đấy.

Đại Ngọc nói:

- Mặc kệ anh ấy, một chốc là xong hết. 〖甲 眉 Lặp hai lần lời trước, là khí vị Tần, Bảo ngầm hợp; chớ nhận lầm là có kẻ tiểu nhân truyền lời quá đáng. ◇ 庚 眉 Lặp hai lần lời trước, là khí vị Tần, Ngọc tương tự, chẳng qua ngẫu nhiên thầm hợp nhau; chớ nhận lầm là có kẻ tiểu nhân nói quá.〗 Bảo Ngọc gọi Bảo Thoa:

- Bà muốn đánh xúc xắc, không có ai, chị ra mà đánh vậy.

- Thế ra tôi chỉ vì đánh xúc xắc mà đến đây à?

Nói xong Bảo Thoa đi ngay.

Đại Ngọc nói:

- Thôi anh cũng đi đi, ở đây có con hùm, khéo nó cắn cho đấy.

Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc vẫn cúi xuống cắt, không để ý đến mình, đành phải cười nói:

- Em nên ra đi dạo chơi, rồi về khâu cũng chưa muộn.

Đại Ngọc vẫn không trả lời. Bảo Ngọc liền hỏi đám a hoàn:

- Ai bảo cô ấy khâu thế?

Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc hỏi bọn a hoàn, liền nói:

- Ai bảo tôi khâu thì mặc tôi, việc gì đến cậu Hai!

Bảo Ngọc muốn nói nữa, thấy có người đến báo: "Bên ngoài có người mời cậu", liền đứng dậy ra ngay.

Đại Ngọc ngoảnh ra ngoài nói: 〖甲 側 Vẫn buông không xuống, than thay!〗 A di đà Phật! Khi anh trở về, tôi có chết cũng xong. 〖甲 側 Khổ làm gì? Ta không nỡ nghe.〗 Bảo Ngọc ra ngoài, thấy Bồi Dính chạy lại nói:

- Người nhà cậu Phùng đến mời.

Bảo Ngọc biết ngay là câu chuyện hôm nọ, liền bảo: "Mang quần áo ra đây". Rồi quay vào thư phòng.

Bồi Dính vào ngay cửa thứ hai đứng đợi người hầu. 〖甲 側 Cửa này mời anh Ngọc ra, nên thong thả lại đến thư phòng; đó là điểm xuyết hư của văn nhân múa bút.〗 Thấy một bà già đi ra. Bồi Dính nói:

- Cậu Bảo đương ở thư phòng, chờ lấy quần áo đi chơi, bà về đưa tin ngay cho họ biết.

- Con mẹ mày! 【庚 側 Sống động nhảy lên trước mắt.】 Cậu Bảo đứng ở ngoài vườn, 〖甲 側 Đem đối chiếu với việc gọi người ban đêm mà xem.〗 những người hầu đều theo ra đó cả, mày lại vào đây đưa tin à?

- Bà mắng là phải, tôi thực là hồ đồ.

Bồi Dính chạy vào cửa thứ hai phía đông, gặp bọn hầu nhỏ đương đá cầu ở con đường trước cửa. Bồi Dính báo cho chúng biết. Một đứa chạy ngay đi, một chốc mang bọc quần áo đến, đưa cho Bồi Dính đem về thư phòng.

Bảo Ngọc thay quần áo xong, sai người thắng ngựa và cho bốn đứa tiểu đồng là Bồi Dính, Sử Dược, Song Thụy, Song Thọ theo hầu. Họ đi thẳng đến nhà Phùng Tử Anh.

Có người vào báo, Tử Anh ra cửa mời vào. Tiết Bàn cũng đã đến đấy từ lâu Lại có cả bọn con hát nhỏ và người hay đóng vai nữ là Tưởng Ngọc Hàm cùng kỹ nữ ở viện Cẩm Hương là Vân Nhi nữa. Chào nhau xong, mọi người ngồi uống nước.

Bảo Ngọc cầm chén nước trà cười nói:

- Hôm nọ anh nói việc "may trong không may" làm cho tôi ngày đêm nghĩ ngợi, không biết là việc gì? Hôm nay cho gọi, tôi phải đến ngay.

Phùng Tử Anh cười nói:

- Các anh thực thà quá. Chẳng qua tôi đặt lời ra đấy thôi. Nguyên tôi thành tâm sửa một tiệc rượu mời các anh, nhưng sợ các anh từ chối, nên tôi bịa ra như thế, 〖甲 眉 Nếu thật có một việc, thì không thành văn *Thạch Đầu ký* nữa. Chỗ tác giả đắc tam muội là ở đây, chỗ người phê sách đắc tam muội trong sách cũng ở đây. Đầu hạ Nhâm Ngọ.〗 ngờ đâu các anh lại tin là thực.

Mọi người nghe xong cười ầm lên. Tiệc bày ra theo thứ tự mời ngồi. Phùng Tử Anh trước hết bảo bọn con hát trẻ đến rót rượu, rồi bảo Vân Nhi mời ba chén.

Tiết Bàn mới uống mấy chén, bụng đã xiêu xiêu, cầm tay Vân Nhi nói:

- Cô có khúc nào mới lạ, hát cho tôi nghe, tôi sẽ uống hết một vò rượu, thế có được không?

Vân Nhi nghe nói, gẩy đàn tì bà rồi hát: Oan nghiệt đôi nhà, khó mà gỡ ra, nhớ khi đi khỏi, vẫn áy náy đến người xa. Trai lơ sắc sảo, ai mà vẽ hệt được dáng điệu đôi ta. Nhớ đêm trước thì thào ở dưới rặng hoa trà, chị thì lấm lét, anh cố lân la, trước tam tào đem ra tra, thôi chối sao được mà! 〖甲 側 Khúc hát này là đâm thẳng vào Bảo Ngọc.〗 Hát xong cười nói:

- Tôi hát xong rồi, cậu uống cả vò đi.

Tiết Bàn cười nói:

- Chưa đáng uống. Hát bài nào hay hơn kia!

Bảo Ngọc cười nói:

- Hãy nghe tôi nói đã: cứ uống bừa đi như thế, dễ say mà chẳng có thú gì. Tôi uống trước một chén lớn, 【庚 眉 Uống chén lớn; đó là ngày Tây Đường sinh chín nhánh linh chi. Phê sách đến đây, sao không buồn? Ngày Trùng Dương Nhâm Ngọ.】 rồi ra một cái lệnh mới, hễ ai không theo, phải phạt mười chén lớn, đuổi ra ngoài tiệc, bắt rót rượu mời mọi người. 〖甲 側 Ai từng trải qua? Than, than! Chuyện cũ Tây Đường.〗 Phùng Tử Anh và Tưởng Ngọc Hàm đều nói:

- Phải đấy, phải đấy!

Bảo Ngọc cầm ngay chén lớn uống một hơi hết, rồi nói:

- Bây giờ phải nói bốn chữ: "bi", "sầu", "hỉ", "lạc" *ndlr: thương, buồn, mừng, vui*, nhưng phải tả ra thân phận người con gái, và nói rõ cớ gì mà có bốn chữ ấy. Xong rồi uống một chén rượu. Khi uống, phải hát một bài mới, đến cuối, phải tức khắc đọc một câu gì, hoặc là câu sẵn có ở trong tứ thư, ngũ kinh, hoặc là câu thơ câu đối cũ.

Tiết Bàn không chờ nói hết, đứng ngay dậy, gạt đi:

- Tôi không dự cuộc ấy đâu, đừng có tính vào đấy. 〖甲 側 Người sảng khoái, lời sảng khoái.〗 Các anh định đùa tôi chứ gì! 【庚 側 Nào dám?】 Vân Nhi đứng dậy đẩy hắn ngồi xuống, cười nói:

- Sợ cái gì? Ngày ngày cậu chỉ biết rượu chè thôi, chẳng lẽ lại thua cả tôi nữa à? Tôi cứ việc nói. Nói phải thì thôi, không phải, chịu phạt mấy chén là cùng, có say đã chết ai? Bây giờ cậu trái lệnh, phải uống mười chén lớn rồi đành chịu đi rót rượu mời người ta à? 【庚 側 Có lý.】 Mọi người đều vỗ tay khen hay quá! Tiết Bàn không làm thế nào được, đành phải ngồi xuống, nghe Bảo Ngọc nói: Gái này thương, buổi đương xuân, trơ trọi trong buồng; Gái này buồn, tham hầu, chàng phải xa vắng luôn!

Gái này mừng, buổi sớm soi gương đẹp quá chừng; Gái này vui, áo xuân mỏng mảnh đánh đu chơi.

Mọi người nghe đều khen "hay"! Chỉ có Tiết Bàn vênh mặt lắc đầu:

- Không hay, đáng phạt!

Mọi người hỏi:

- Sao lại đáng phạt?

Tiết Bàn nói:

- Anh ấy nói tôi chẳng hiểu gì cả, sao lại không đáng phạt?

Vân Nhi liền dúi Tiết Bàn một cái, cười nói:

- Cứ ngồi yên, nghĩ sẵn câu của mình đi. Đến lượt mà không nói được thì phải phạt đấy.

Rồi Vân Nhi gẩy đàn theo, Bảo Ngọc hát: Bao giờ hết, giọt lệ tương tư rơi đỏ ngòm, Bao giờ nở, xuân về hoa liễu trước lầu son, Nằm trằn trọc, song the, mưa gió buổi hoàng hôn.

Nghĩ vẩn vơ, mối sầu mới cũ cùng đổ dồn!

Nuốt không trôi, rượu vàng gạo ngọc nào biết ngon, Soi không rõ, đứng trước gương lăng mặt héo hon!

Nét ngài cau cau lại, giọt đồng hồ dồn dập hơn.

Chao ôi! Nào khác gì: trôi đi, nước biếc dòng man mác, Dừng lại, non xanh bóng chập chờn.

Hát xong, mọi người khen hay, chỉ có Tiết Bàn nói:

- Chẳng hay gì cả.

Bảo Ngọc uống chén rượu đầu, rồi cầm miếng lê và đọc một câu: Hoa lẽ mưa đẫm cửa cài then. Thế là xong một lệnh.

Đến lượt Phùng Tử Anh nói: Gái này thương, chàng mắc bệnh nặng nằm trên giường, Gái này sầu, gió thổi lầu tranh sập đổ nhào.

Gái này mừng, đầu lòng sinh đôi sướng quá chừng, Gái này vui, lẻn bước ra vườn đào để chơi. 〖甲 夾 Trong miệng Tử Anh phải như thế.〗 Nói xong cầm chén rượn hát: Mình là hạng thông minh, Mình là kẻ đa tình, Mình là giống ma quỉ kỳ quái yêu tinh.

Mình là bậc thần tiên, nhưng phép không linh.

Đây bảo mình, mình cứ làm thinh, Thấy nói đến nơi nào vắng vẻ, dò xét cho rành.

Mới biết là đây thương hay không thương mình!

Hát xong, uống chén rượn, rồi đọc câu: "Trăng tỏ lều tranh nhộn tiếng gà". Thế là xong lệnh.

Rồi đến lượt Vân Nhi nói: Gái này thương, sau này nào biết chốn tựa nương? 〖甲 夾 Nói trúng rồi.〗 Tiết Bàn cười nói:

- Con ơi! Đã có bố Tiết mày đây, sợ gì?

Mọi người đều nói:

- Đừng phá đám! Đừng phá đám!

Vân Nhi lại nói: Gái này buồn, cái mụ dầu kia đánh mắng luôn!

Tiết Bàn nói:

- Hôm nọ tao gặp mẹ mày, tao đã bảo mụ ấy không được đánh mắng mày kia mà.

Mọi người đều nói:

- Còn nói nữa, sẽ phạt mười chén rượu.

Tiết Bàn vội tự vả vào mồm, nói:

- Không có tai à! Cấm không được nói nữa!

Vân Nhi lại nói: Gái này mừng, trong nhà ở với bạn tình chung, Gái này vui, buông tay tiêu sáo gảy đàn chơi.

Nói xong liền hát: Tháng ba đậu mới trồi hoa, Sâu kia đâu đã lân la đục rồi.

Đục vào cũng uổng công thôi, Trên hoa tấp tểnh lên ngồi đánh đu.

Khen cho mi cũng gan to, Ta không nở nữa, đục rau được nào? 〖甲 夾 Hai nghĩa, diệu!〗 Hát xong uống chén rượu, rồi đọc câu: "Hoa đào mơn mởn". Thế là xong lệnh.

Đến lượt Tiết Bàn. Hắn nói:

- Giờ tôi nói này: Gái này thương...

Rồi ngừng lại, không nói được. Phùng Tử Anh cười nói:

- Thương cái gì? Nói nhanh lên.

Tiết Bàn mắt trợn tròn nói:

- Gái này thương...

Rồi cứ ho gằn mãi 〖甲 側 Kẻ từng chịu cái gấp ấy, đại để không chỉ một mình anh ngốc đâu.〗 mới nói được một câu:

- Gái này thương, thân này lấy phải anh chàng "rùa đen" *ndlr: lời chế anh chồng cho vợ đi ngoại tình*.

Mọi người nghe xong, cười ầm lên. 〖甲 眉 Đem đoạn này đối chiếu với hồi Tây Môn Khánh, Ứng Bá Tước uống rượu ở nhà Lý Quế Tỷ trong *Kim Bình Mai*, chưa biết nhà nào sinh động hoạt bát hơn?〗 Tiết Bàn nói:

- Cười cái gì? Tôi nói thế không phải à? Người con gái lấy phải thằng chồng mất dạy, thì chả đau ruột hay sao?

Mọi người cười rũ rượi:

- Anh nói phải đấy, thôi đọc câu dưới đi.

Tiết Bàn lại trợn mắt nói:

- Gái này buồn... - rồi tắc tị, không nói được.

Mọi người hỏi:

- Buồn cái gì?

Tiết Bàn đọc tiếp:

- Gái này buồn, phòng thêu gấu ngựa nó luồn chạy ra. 〖甲 側 Không buồn, bật cười.〗 Mọi người cười ầm lên:

- Đáng phạt, đáng phạt! Câu trước còn có thể tha được, câu này không thông một tí nào.

Nói xong toan rót rượu phạt.

Bảo Ngọc nói:

- Nhưng mà ghép vần cũng khá đấy.

Tiết Bàn nói:

- Quan giữ lệnh đã cho được rồi, các anh còn nhắng lên gì!

Mọi người nghe thấy mới thôi.

Vân Nhi cười nói:

- Đến hai câu dưới càng khó đấy, tôi nói hộ cậu nhé.

Tiết Bàn đáp:

- Bậy nào! Thế ra ta không mở miệng được à? Nghe này: Gái này mừng, đuốc hoa trời đã sáng trưng còn nằm.

Mọi người nghe đọc, đều lấy làm lạ hỏi nhau:

- Sao câu này lại nhã thế?

Tiết Bàn lại nói:

- Gái này vui, con cu nghí ngoáy định chui ngay vào. 〖甲 側 Có câu vần trước nên có câu này.〗 Mọi người nghe xong, đều quay đầu nói:

- Đáng chết, đáng chết! Thôi hát đi!

Tiết Bàn liền hát:

- Một con muỗi kêu vo vo vo.

Mọi người đều ngơ ngác nói:

- Khúc hát gì đấy?

Tiết Bàn lại hát:

- Hai con nhặng kêu vù vù vù.

Mọi người đều nói:

- Thôi, thôi đi!

Tiết Bàn nói:

- Các anh thích nghe không, đó là khúc mới đấy, gọi là khúc hát vo vo. Nếu các anh không buồn nghe thì cả lượt cuối cũng xin miễn. 〖甲 側 Đâu có ngốc?〗 Mọi người đều nói:

- Thôi tha cho, đừng làm nhỡ cả người khác.

Rồi đến Tưởng Ngọc Hàm đọc: Gái này thương, xa nhau biền biệt mong chàng về ngay, Gái này buồn, muốn mua dầu quế, nhưng còn tiền đâu.

Gái này mừng, nhụy hoa đèn đã nối chằng vào nhau, 〖甲 側 Lời sấm tốt.〗 Gái này vui, xướng tùy giờ đã sánh đôi thuận hòa.

Nói xong hát: Khen thay vẻ đẹp trời sinh, Khác nào tiên ở bồng doanh xuống trần.

Tuổi này vừa độ thanh xuân.

Phượng loan tìm bạn, trăm phần khéo khôn.

Ối chà! Sông Ngân dọi, trống canh dồn, Khêu đèn ta khẽ màn loan cùng vào.

Hát xong uống chén rượu, cười nói:

- Thơ từ tôi không biết mấy, may hóm nọ thấy đôi câu đối, tôi chỉ nhớ được một vế, nay gặp trên bàn tiệc này cũng có vật ấy. 〖甲 側 Thật khéo!〗 〖甲 側 Che mắt mọi người.〗 Nói xong, uống cạn chén rượn, cầm cái hoa quế lên đọc: Mùi hoa buổi sớm ấm ran cả người *ndlr: nguyên văn là "hoa khí tập nhân tri trú noãn"; hai chữ "tập nhân" trùng với tên Tập Nhân*.

Mọi người đều cho là được. Thế là xong lệnh.

Tiết Bàn nhảy lên la hét ầm ĩ:

- Không được, không được! Phải phạt! Phải phạt! Trong tiệc này làm gì có bảo bối, 〖甲 側 Lời lạ.〗 sao lại nói đến bảo bối?

Tưởng Ngọc Hàm ngơ ngác nói:

- Có bảo bối nào đâu?

Tiết Bàn nói:

- Anh còn chối à! Thử nói lại xem.

Tưởng Ngọc Hàm đọc lại một lần nữa. Tiết Bàn nói:

- Hai chữ "tập nhân" không phải "bảo bối" là gì? Các anh không tin, thử hỏi anh ấy xem.

Nói xong giơ tay trỏ vào Bảo Ngọc. Bảo Ngọc rất khó chịu, đứng dậy nói:

- Anh Tiết đáng phạt bao nhiêu?

Tiết Bàn nói "đáng phạt, đáng phạt!". Sau đó cầm chén rượu uống một hơi hết.

Phùng Tử Anh và Tưởng Ngọc Hàm hỏi duyên cớ vì sao. Vân Nhi liền nói cho họ biết. 〖甲 側 Dùng Vân Nhi nói rõ, đúng là chương pháp. ◇ 庚 眉 Vân Nhi biết chuyện nhỏ nhặt ở Di Hồng, đủ thấy phong tình ý vị của anh Ngọc. Trùng Dương Nhâm Ngọ.〗 Tưởng Ngọc Hàm vội đứng dậy nhận lỗi. Mọi người đều nói:

- Người không biết thì không bắt lỗi.

Một chốc, Bảo Ngọc ra ngoài đi giải, Tưởng Ngọc Hàm theo ra. Hai người đứng ở dưới thềm, Tưởng Ngọc Hàm lại xin lỗi một lần nữa. Bảo Ngọc thấy hắn mềm mại nhu mì, liền nắm chặt lấy tay nói:

- Lúc nào rỗi sang chơi tôi nhé. Tôi muốn hỏi một điều, trong ban hát ta có một người tên là Kỳ Quan, nổi tiếng nhất thiên hạ, tiếc tôi vô duyên, không được gặp.

Ngọc Hàm cười đáp:

- Đó là tên tục của tôi đấy.

Bảo Ngọc mừng lắm, giậm chân cười nói:

- Thực là may, thực là may! Quả nhiên tiếng đồn không sai. Giờ mới gặp lần đầu, biết làm thế nào đây.

Nghĩ một lúc rồi lấy cái quạt ở trong tay áo ra, cởi viên ngọc ở dây quạt đưa cho Kỳ Quan và nói:

- Vật nhỏ này không đáng bao nhiêu, gọi là tỏ mối tình ngày hôm nay.

Kỳ Quan cầm lấy, cười nói:

- Tôi không có công gì, đâu đáng nhận đồ tặng. Nhưng thôi, tôi cũng có một vật lạ, sáng hôm nay mới thắt vào người, hãy còn mới nguyên, xin tặng lại cậu, để tỏ lòng quý mến của tôi.

Nói xong hắn vén áo lên, cởi cái thắt lưng lụa màu hồng, thắt trong áo lót, đưa tặng Bảo Ngọc và nói:

- Cái thắt lưng này là đồ cống của nữ quốc vương nước Phiến Hương, mùa hè thắt vào, da thịt thơm nức, không có mồ hôi. Hôm nọ Bắc Tĩnh vương cho, tôi vừa mới thắt vào người. Tôi không bao giờ định tặng ai. Xin cậu cởi cái thắt lưng của cậu ra cho tôi.

Bảo Ngọc nghe nói mừng quá, vội nhận ngay, và cởi thắt lưng màu hoa tùng của mình đưa cho Kỳ Quan. 〖甲側 **Khăn mồ hôi đỏ xanh được dùng như thế. Cười.**〗 Hai người vừa thắt xong, nghe thấy tiếng kêu to: "Ta bắt được rồi".

Tiết Bàn ở đâu nhảy ra kéo hai người lại nói:

- Hai người này bỏ rượu không uống, trốn tiệc ra ngoài, định làm trò gì đây? Đưa ngay ra đây cho ta xem!.

Hai người đều chối không có cái gì cả. Tiết Bàn không nghe. Phùng Tử Anh thấy vậy ra can mới thôi. Mọi người về chỗ, uống rượu đến chiều mới tan.

Bảo Ngọc về đến trong vườn, cởi áo, uống nước. Tập Nhân thấy mất viên ngọc đeo ở quạt, 【庚側 **Việc trên người.**】 liền hỏi:

- Vứt đâu mất rồi?

- Đi ngựa đánh rơi mất. 【庚側 **Nói dối thuận miệng.**】 Tập Nhân cũng không hỏi lại nữa. Đến lúc đi ngủ, thấy Bảo Ngọc thắt cái thắt lưng đỏ như máu, Tập Nhân đã đoán ra được tám chín phần, bèn nói:

- Cậu có cái thắt lưng đẹp nhỉ. Thôi, giả cái thắt lưng của tôi đây.

Bảo Ngọc nghe nói mới nhớ ngay cái thắt lưng trước là của Tập Nhân, đáng ra không nên đem cho người khác mới phải, bụng rất hối hận, nhưng không tiện nói ra, đành phải tươi cười:

- Thôi tôi xin đền chị cái khác vậy.

Tập Nhân nghe nói, cúi đầu than thở:

- Tôi biết cậu vẫn hay giở trò ấy. Từ nay, cậu không nên lấy cái của tôi đem cho bọn đốn mạt nào. Cậu thật chẳng suy nghĩ gì cả.

Tập Nhân muốn nói mấy câu nữa, nhưng lại sợ Bảo Ngọc đương say phát cáu, nên đành phải đi ngủ.

Hôm sau dậy, Bảo Ngọc cười nói:

- Đêm qua chị mất trộm mà không biết, thử nhìn xuống quần xem.

Tập Nhân cúi đầu, thấy cái thắt lưng của Bảo Ngọc tự nhiên lại thắt vào mình. Tập Nhân biết rằng ban đêm Bảo Ngọc đánh tráo, vội vàng cởi ngay ra và nói:

- Tôi không thèm cái này, vứt ngay nó đi.

Bảo Ngọc thấy thế, liền dịu dàng khuyên giải. Tập Nhân không biết làm thế nào, đành phải thắt vậy. Sau đó Bảo Ngọc đi ra ngoài, Tập Nhân mới cởi ra, vứt vào cái hòm không, rồi lại thắt cái thắt lưng của mình.

Bảo Ngọc cũng không để ý đến việc ấy nữa. Nhân hỏi:

- Hôm qua ở nhà có việc gì không?

Tập Nhân nói:

- Mợ Hai sai người đến gọi Hồng Ngọc sang bên ấy. Nó muốn chờ cậu về, nhưng tôi nghĩ việc này cũng không quan trọng, nên đã cho nó sang rồi.

- Thôi cũng được. Việc ấy tôi đã biết rồi, không cần phải chờ tôi nữa.

- Hôm qua Quý phi cho Hạ thái giám đem một trăm hai mươi lạng bạc về, bảo phải đến quán Thanh Hư làm lễ cầu an trong ba ngày, từ mồng một đến mồng ba và bảo ông Trân dẫn cả nhà ra đấy dâng hương lễ Phật. Lại còn đồ thưởng về tết Đoan ngọ nữa.

Nói xong, sai đứa hầu bé đem các đồ vật ra; một đôi quạt hạng nhất trong cung, hai chuỗi hạt châu xạ hương, hai tấm là, một bức mành phù dung.

Bảo Ngọc thấy những vật ấy thích lắm, hỏi Tập Nhân:

- Những người khác cũng được thế này chứ?

- Cụ được thêm một cây như ý thơm, một cái gối mã não. Bà và dì Tiết mỗi người được thêm một cây như ý. Cậu với cô Bảo bằng nhau. 〖甲側 Trai ngọc gái vàng được viết như thế.〗 Cô Lâm và cô Hai, cô Ba, cô Tư mỗi cô được một cái quạt và vài hạt châu, không có gì nữa. Mợ Cả, mợ Hai mỗi người hai tấm the, hai tấm lụa, hai cái túi thơm, hai thoi thuốc.

- Thế là nghĩa làm sao? Sao lại không cho cô Lâm mà cho cô Bảo bằng tôi? Hay là nghe nhầm đấy?

- Hôm qua mang ra xem, phần nào phần nấy có biên thẻ cả, sao lại nhầm được? Phần cậu gởi ở phòng cụ, để tôi đến lấy. Cụ dặn đến sớm mai, trống canh năm, cậu phải vào tạ ơn.

- Phải vào mới được chứ.

Nói xong Bảo Ngọc bảo Tử Quyên:

- Chị mang những cái này đưa cho cô lâm, bảo là phần của tôi đấy, cô ấy thích cái gì, cứ để lại mà dùng.

Tử Quyên đem đi, một chốc về nói:

- Cô Lâm bảo hôm qua cô ấy cũng đã có phần rồi, cậu cứ để lại mà dùng.

Bảo Ngọc nghe nói, sai người cất những thứ ấy đi. Rửa mặt xong, Bảo Ngọc sang chào Giả mẫu, thấy Đại Ngọc từ đầu kia đi lại. Bảo Ngọc chạy ngay lại cười nói:

- Anh bảo em chọn lấy những thứ của anh mà dùng, sao em không lấy?

Đại Ngọc quên hết những chuyện hờn giận Bảo Ngọc hôm nọ, chỉ nghĩ đến việc lúc này thôi, liền nói:

- Nhà em ít phúc, không đáng dùng những thứ ấy. Chúng em chẳng qua chỉ là hạng cỏ rác thôi, so đâu được với cô Bảo là người "vàng" người "ngọc". 〖甲側 Tự nói mình vốn là cỏ Giáng Châu.〗 Nghe thấy Đại Ngọc nhắc đến hai chữ "vàng", "ngọc", Bảo Ngọc đâm ra ngờ, liền nói:

- Người ngoài nói "vàng, "ngọc" thế nào mặc họ, chứ bụng anh mà nghĩ đến điều ấy, thì trời tru đất diệt, muôn kiếp không được làm người!

Đại Ngọc nghe vậy, biết ngay là Bảo Ngọc có ý nghi ngờ, vội cười nói:

- Thật chán chưa! Cứ thề với bồi? Ai để ý đến "vàng", "ngọc" làm gì?

- Khó nói cho em biết tâm sự của anh, sau này em sẽ hiểu. Anh xin thề rằng, trừ bà và cha mẹ anh ra, thì em là người thứ tư của anh đấy. Không còn có người thứ năm nảo nữa.

- Anh không cần phải thề, em biết bụng anh vẫn nghĩ đến "cô em", nhưng khi nào gặp "cô chị" lại quên khuấy "cô em" đi.

- Em hay đa nghi, anh không phải hạng người thế đâu.

- Hôm nọ cô Bảo không hùa theo những câu nói dối của anh, vì cớ gì anh lại quay sang hỏi em? Nếu phải là em, thì không biết anh đối xử như thế nào?

Đương nói chuyện thì Bảo Thoa từ phía trước đi đến, hai người mới rời nhau ra, Bảo Thoa trông thấy rõ ràng, nhưng giả lờ như không, cứ cúi đầu đi qua. Bảo Thoa sang bên Vương phu nhân ngồi một lúc, rồi sang bên Giả mẫu, đã thấy Bảo Ngọc ngồi đấy rồi. 〖甲 側 Bảo Thoa đi đến chỗ Vương phu nhân, nên Bảo Ngọc ở chỗ Giả mẫu trước; một tơ không loạn.〗 Bảo Thoa nhớ lại trước kia mẹ mình nói chuyện với Vương phu nhân về việc vị sư cho cái khóa vàng, bảo chờ ngày sau ai có ngọc mới kết hôn, 〖甲 側 Chỗ này nói rõ; từ nay văn về hai Bảo nên đổi mắt mà nhìn.〗 vì thế chỉ muốn tìm cách tránh xa Bảo Ngọc. 〖甲 眉 Núi non lộ hết, lại dùng khói mây cắt ngang; văn hay.〗 Hôm nọ Nguyên Xuân lại cho các thứ cũng như Bảo Ngọc, trong lòng càng thêm áy náy khó nghĩ. May sao Bảo Ngọc lại hay quấn quít với Đại Ngọc, lúc nảo cũng tâm tâm niệm niệm đến Đại Ngọc, nên Bảo Thoa cũng không để ý đến việc ấy Chợt đâu Bảo Ngọc cười nói: "Chị Bảo cho tôi xem cái chuỗi hột thơm của chị nào?" Lúc này Bảo Thoa đang đeo chuỗi hột thơm ở cánh tay bên trái, thấy Bảo Ngọc hỏi, đành phải tháo ra.

Nhưng vì Bảo Thoa da thịt nõn nà, mập mạp, tháo mãi không được. Bảo Ngọc đứng bên cạnh thấy bắp thịt trắng muốt, đâm ra thèm muốn, nghĩ thầm: "Nếu cái bắp tay này mà ở vào người cô Lâm, may ra có lúc được mó một cái; nhưng lại ở vào tay cô Bảo thì ta thực là kém phúc". Chợt nghĩ đến chuyện vàng và ngọc, Bảo Ngọc ngắm nghía đến dáng điệu Bảo Thoa, thấy da mặt nõn nà, khóe mắt long lanh, không đánh sáp mà làn môi vẫn đỏ, không kẻ mày mà nét ngài vẫn xanh, 〖甲 側 Cái mà Thái Bạch gọi là "nước trong trời hoa sen".〗 so với Đại Ngọc lại có vẻ phong lưu thùy mị riêng, Bảo Ngọc bất giác đứng ngẩn người ra. 〖甲 側 Quên tình, không phải ngốc.〗 Đến khi Bảo Thoa đưa chuỗi hạt, Bảo Ngọc quên đi không buồn cầm lấy.

Bảo Thoa thấy thế, cảm thấy ngượng ngùng, liền vứt chuỗi hạt xuống, toan quay người đi, thấy Đại Ngọc đứng ở bực cửa, ngậm cái khăn lụa cười. Bảo Thoa nói:

- Chị không chịu được gió, sao lại ra đứng trước ngọn gió làm gì?

Đại Ngọc cười nói:

- Tôi mới ở trong buồng ra đấy, chỉ vì nghe thấy trên trời có tiếng chim kêu, chạy ra nhìn, thì ra là "con nhạn ngớ ngẩn" *ndlr: lời dùng để chế giễu người ngốc*.

Bảo Thoa nói:

- "Con nhạn ngớ ngẩn" ở đâu? Cho tôi xem với.

Đại Ngọc nới:

- Tôi vừa đến nơi, nó vụt bay mất.

Nói xong cầm cái khăn ném thẳng vào mặt Bảo Ngọc. Bảo Ngọc không biết, tự nhiên thấy khăn tay tạt vào mặt, liền kêu "ái chà" một tiếng.

〖甲 Tổng bình: Khăn Thiến Hương và chuỗi Hồng Xạ được viết chung trong một hồi, bởi Kỳ Quan tuy là con hát, nhưng về sau cùng Tập Nhân thờ phụng anh Ngọc, chị Bảo, được cùng đầu cùng cuối; đây không phải nét bút tầm thường.〗

〖Từ hồi "nghe khúc" về sau, hồi nào cũng viết toa thuốc; đó là lối tả trắng để thêm nét bệnh tình cho Tần Nhi.〗

〖Hồi trước "ngọc sinh hương", Tần Nhi nói: "người ta có vàng, anh có ngọc; người ta có hương lạnh, lẽ nào anh không nên có hương ấm?" tức là Bảo Ngọc không có thuốc để phối. Nay toa thuốc cho Tần Nhi, nếu các vị ấy đều là thuốc bổ tính nóng, lại có nhiều vật lạ, mà vẫn chưa đặt tên, sao không gọi thẳng là "Noãn hương" (hương ấm)? Lấy đó bù vào chỗ thiếu của Bảo Ngọc, chẳng phải ba người thành một thể hay sao?〗

〖Bảo Ngọc quên tình, lộ ra trước Bảo Thoa, là lời dẫn cho những lần quên tình nối tiếp ở các hồi sau.〗

〖Khăn Thiến Hương ngầm buộc vào lưng Tập Nhân, là văn phục tuyến.〗

〔威 Tổng bình: Thế gian khổ nhất là si tình, không gặp tri âm chớ ứng tiếng. Lời thề đã thành rồi, đừng lỡ lầm đời này.〕

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Bản Canh Thìn cũng có lời phê này, nội dung gần giống, chỉ câu cuối chép là "may thay, may thay". Xét lời phê này và chu phê cuối hồi trước hẳn được viết cùng thời, hơn nữa bản Giáp Tuất (nguyên bản) rõ ràng chép lại từ bản Canh Thìn (nguyên bản). Vì vậy câu cuối nên lấy "may thay, may thay" là đúng. Nguyên nhân bản Giáp Tuất sai là: trong quá trình truyền sao, một bản nào đó chép nhầm chữ 幸 thành 本 (bản này đã có hai ví dụ nhầm ở hồi 1 "sách này là bản nào" và hồi 25 "người xem sách cũng phải xem như thế làm gốc"); người chép sau thấy chữ 本 không thông, căn cứ ý văn đổi thành chữ 笨 đồng âm gần hình.

〔二〕 "Ba trăm sáu mươi lạng vẫn chưa đủ": câu này bản Liệt Tàng thiếu, bản Dương là chữ thêm bên cạnh, bản Thích và bản Mông chép "vẫn chưa đủ" thành "còn chưa đủ". Lời này là Bảo Ngọc giải thích cho câu hỏi trước của Vương phu nhân: "Thuốc gì mà đắt đến thế"; cũng có thể là lời chú của người phê sách. Có người ngắt "ba trăm sáu mươi lạng" và "vẫn chưa đủ" sang hai câu trước sau, không đúng.

〔三〕 Bản Liệt và bản Dương ở đây nhiều hơn 29 chữ, đại ý là: "Đi thôi." Cô a hoàn nói: "Ăn hay không, đợi cậu ấy cùng đi. Bà hỏi thì để cậu ấy nói." Đại Ngọc nói: "Cứ đợi đi. Tôi đi trước." Có vẻ ngữ khí liền mạch tự nhiên hơn.

Hồi 29: Người hưởng phúc, phúc dày còn lễ cầu phúc — Cô gái si tình, tình nặng càng đong đếm tình

Hồi 29

Người hưởng phúc, phúc dày còn lễ cầu phúc — Cô gái si tình, tình nặng càng đong đếm tình

【庚 Hồi tiền phê: Ở quán Thanh Hư, ý ban đầu của Giả mẫu và Phượng Thư vốn rất khoái ý, rất vui sướng, vậy mà lại viết ra bao nhiêu chuyện không vừa ý; đó cũng là việc tất có theo tình thật lẽ thật tự nhiên.】

【Tâm sự của hai Ngọc, hồi này viết lớn ra: đó là mối khó dứt khó cắt, lại dùng một lời của lão thái quân để định lại; lời ấy nói thông suốt đại chỉ toàn bộ sách.】

Bảo Ngọc đương ngơ ngẩn đứng nhìn, chợt Đại Ngọc ném khăn vào mặt, giật mình hỏi "Ai thế?", Đại Ngọc lắc đầu cười nói:

- Xin lỗi! Vì chị Bảo muốn xem "con nhạn ngớ ngẩn", tôi ra hiệu cho chị ấy, không ngờ lỡ tay ném phải anh.

Bảo Ngọc dụi mắt, định nói nữa, nhưng không tiện.

Một lúc Phượng Thư đến nói: "Mồng một này sê làm chay ở quán Thanh Hư". Và hẹn bọn Bảo Thoa, Bảo Ngọc, Đại Ngọc đến xem hát. Bảo Thoa cười nói:

- Thôi, thôi! Trời nóng thế này, vở hát gì cũng xem cả rồi, tôi không đi đâu.

Phượng Thư nói:

- Chỗ ấy cũng mát, hai bên lại có lầu. Chúng ta định đi xem, thì trước đó vài hôm, tôi sai người đến bảo bọn đạo sĩ dời đi chỗ khác, rồi quét lầu sạch sẽ, che thêm rèm, không cho người ngoài vào miếu, như thế cũng tốt đấy! Việc này tôi đã trình mẹ rồi, nếu các cô không đi, một mình tôi cũng đi. Mấy hôm nay buồn chết đi được. Ở nhà có hát tôi cũng chẳng được thư thái ngồi xem.

Giả mẫu cười nói:

- Đã thế thì ta cũng đi xem với cháu.

Phượng Thư cười nói:

- Bà đi càng hay. Nhưng cháu lại không được thoải mái.

- Hôm ấy ta sẽ ngồi ở lầu giữa, cháu ngồi ở lầu bên. Cháu không cần phải giữ phép tắc đứng bên cạnh ta, như thế có được không?

- Nếu thế thì thật là bà thương cháu quá.

Giả mẫu lại dặn Bảo Thoa:

- Hôm ấy cháu cũng nên đi, bảo cả mẹ cháu đi nữa. Ngày dài nhàn rỗi thế này ở nhà cũng chỉ ngủ thôi.

Bảo Thoa đành phải vâng lời.

Giả mẫu lại sai gọi người đi mời Tiết phu nhân, tiện đường đến thưa với Vương phu nhân cho cả bọn chị em cùng đi một thể. Vương phu nhân một là người không được khỏe, hai là sửa soạn tiếp đãi người của Nguyên Xuân sai ra, nên đã cáo trước không đi. Nay nghe Giả mẫu bảo thế, cười nói:

- Bà đã cao hứng, thì cứ sai người vào trong vườn bảo ai muốn đi chơi thì đi.

Tin đó truyền ra, người khác không nói, chứ bọn a hoàn hàng tháng không được ra khỏi cửa, nghe vậy ai mà chẳng muốn đi, dù chủ có lười, họ cũng tìm hết cách giục đi cho được. Vì thế bọn Lý Hoàn đều nhận lời cả. Giả mẫu lại càng vui, liền sai người đi quét dọn sắp xếp công việc.

Đến mồng một, trước cửa phủ Vinh, xe kiệu nhộn nhịp, người ngựa tấp nập, những người giữ việc trong phủ biết là Quí phi làm lễ cầu phúc, Giả mẫu thân hành đến lễ Phật, vả lại mồng một đầu tháng, lại sắp đến tết Đoan dương, nên các đồ đạc cần dùng đều được sắp đặt gọn gàng đâu đấy, khác hẳn ngày thường.

Một lúc, bọn Giả mẫu đi ra. Giả mẫu ngồi một cái kiệu tám người khiêng; Lý Hoàn, Phượng Thư, Tiết phu nhân, mỗi người ngồi một kiệu bốn người khiêng; Bảo Thoa, Đại Ngọc ngồi chung một cái xe bát bảo, cho che tàn xanh, chung quanh đính chân chỉ hạt bột; Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân ngồi chung cái xe bánh sơn đỏ, có che tàn hoa. Rồi đến bọn a hoàn của Giả mẫu: Uyên Ương, Anh Vũ, Hổ Phách, Trân Châu; a hoàn của Đại Ngọc là Tử Uyên, Tuyết Nhạn, Anh Kha; a hoàn của Bảo Thoa là Oanh Nhi, Văn Hạnh; a hoàn của Nghênh Xuân là Tư Kỳ, Tư Quất; a hoàn của Thám Xuân là Thị Thư, Thúy Mặc; a hoàn của Tích Xuân là Nhập Họa, Thái Bình; a hoàn của Tiết phu nhân là Đồng Hỷ, Đồng Quý; lại mang theo cả Hương Lăng và a hoàn là Trân Nhi; a hoàn của Lý Hoàn là Tô Văn, Bích Nguyệt; a hoàn của Phượng Thư là Bình Nhi, Phong Nhi, Tiểu Hồng. Hai a hoàn của Vương phu nhân là Kim Xuyến, Thái Vân cũng theo đến đó. Người vú ẵm Đại Thư ngồi riêng một xe. Lại còn bọn a hoàn làm việc nặng và đám vú già cùng bọn đàn bà theo hầu. Xe đỗ đặc nghịt cả quãng đường.

Kiệu Giả mẫu đã đi quãng xa, đằng sau vẫn chưa ngồi xong. Người nọ nói: "Tao không đi chung với mày". Người kia nói: "Mày ngồi bẹp cả túi của mẹ tao". Xe này người nói: "Cái hoa của tôi rơi đâu mất". Xe kia người kêu: "Cái quạt của tôi gẫy rồi".

Cười cười nói nói ầm ĩ cả lên.

Vợ Chu Thụy thấy vậy, chạy đi chạy lại nói:

- Các cô! Ở ngoài đường phải coi chừng, người ta cười cho đấy.

Nói hai ba lần họ mới chịu im.

Phía trước, các đồ chấp sự bày đến quán Thanh Hư. Bảo Ngọc cưỡi ngựa đi trước kiệu Giả mẫu để dẫn đường. Người trên phố đều đứng hai bên xem. Gần đến quán, tiếng chiêng tiếng trống nổi lên, đạo sĩ họ Trương mặc lễ phục, cầm hương dẫn các đạo sĩ đứng bên đường đón tiếp. Vừa đến cửa, nhìn thấy la liệt những tượng bản thổ, thành hoàng, Giả mẫu liền xuống kiệu. Giả Trân dẫn con cháu đến đón. Phượng Thư đến từ trước cũng mang bọn Uyên Ương ra đón. Thấy Giả mẫu xuống kiệu, Phượng Thư vội chạy lại đỡ. Chợt có một đạo sĩ nhỏ độ mười hai, mười ba tuổi, cầm cái kéo cắt nến, muốn nhân dịp lẩn đi chỗ khác, không ngờ đâm vào người Phượng Thư. Phượng Thư giơ tay tát nó một cái, làm thằng bé ngã lộn nhào, Phượng Thư mắng:

- Giống khốn nạn này, mày chạy đi đâu?

Đạo sĩ nhỏ không kịp nhặt kéo, định tháo chạy, lại gặp ngay bọn Bảo Thoa xuống xe, những vú già và người nhà vây kín xung quanh. Khi đạo sĩ nhỏ chạy ra, mọi người đều hét ầm lên "Bắt! Bắt! Đánh Đánh!". Giả mẫu nghe vậy hỏi việc gì. Giả Trân vội vàng lại hỏi. Phượng Thư đi lên đỡ Giả mẫu và nói:

- Có một đạo sĩ nhỏ đi cắt tàn nến, không chịu tránh ra chỗ khác, cứ đâm bừa vào người.

Giả mẫu nghe nói liền bảo:

- Dẫn nó lại đây, đừng làm thằng bé sợ. Nó là con nhà thường dân, xưa nay được nuông chiều quen, đã bao giờ trông thấy những cảnh rầm rộ như thế này? Nếu làm nó sợ thì thật đáng thương! Cha mẹ nó thấy thế, lẽ nào không đau xót.

Nói xong, bảo Giả Trân dắt đứa bé ấy lại. Thấy nó tay cầm cải kéo cắt tàn nến quì xuống đất run lẩy bẩy, Giả mẫu sai Giả Trân đỡ nó dậy, bảo đừng sợ, rồi hỏi nó bao nhiêu tuổi. Đứa bé không nói ra lời. Giả mẫu nói: "Thằng bé thực đáng thương!" Lại bảo Giả Trân: "Cháu dẫn nó ra cho nó ít tiền ăn quà và đừng ai nạt nộ nó!" Giả Trân vâng lời dẫn nó ra.

Giả mẫu dẫn mọi người đi lễ, lần lượt xem phong cảnh các nơi. Đám hầu nhỏ đứng ngoài, thấy bọn Giả mẫu đi vào cửa thứ hai, lại thấy Giả Trân gọi người dẫn đạo sĩ nhỏ ra, cho nó mấy trăm đồng tiền, dặn không được dọa nạt nó. Người nhà nghe vậy liền dắt nó đi.

Giả Trân đứng ở bên thềm hỏi: "Quản gia đâu?" Bọn hầu nhỏ gọi ra ngoài: "Gọi quản gia!" Lâm Chi Hiếu lập tức sửa lại mũ, chạy lên, đứng trước mặt Giả Trân. Giả Trân bảo:

- Nơi này rộng rãi, hôm nay lại có nhiều người. Những anh cần sai đến thì cho họ vào cả trong nhà. Người nào không cần thì cho sang ở nhà bên kia. Anh cho mấy đứa bé đứng chực sẵn ở cửa thứ hai và cửa nách hai bên, để chờ xem có cần truyền bảo gì, đã nghe ra chưa? Hôm nay các cô các mợ đều chơi ở đây, không được cho một người ngoài nào vào cả.

Lâm Chi Hiếu vâng vâng dạ dạ luôn mồm.

Giả Trân nói:

- Thôi cho lui.

Lại hỏi:

- Thằng Dung đâu sao không thấy?

Nói chưa dứt lời, đã thấy Giả Dung tay cài khuy áo, ở trong gác chuông chạy ra. Giả Trân nói:

- Mày xem tao ở đây không thấy nóng, mà mày lại đi hóng mát à.

Rồi truyền cho người nhà mắng Giả Dung.

Biết Giả Trân là người khó tính, không thể trái ý được, một đứa hầu nhỏ chạy ngay lên xì vào mặt Giả Dung. Nhưng thấy Giả Trân trừng mắt nhìn, nên lại phải mắng Giả Dung lần nữa:

- Ông còn chả sợ nóng, nữa là cậu, lại dám đi hóng mát à?

Giả Dung đành cứ buông thõng tay đứng yên, không dám nói một câu nào. Trông thấy thế, không những bọn Giả Vân, Giả Bình, Giả Cần run lên; ngay đến bọn Giả Liễn, Giả Biền, Giả Huỳnh cũng đều sợ hãi. Người nào cũng lén

vào mé tường, lần lượt chuồn đi hết.

Giả Trân quay lại bảo Giả Dung:

- Mày còn đứng làm gì đấy? Sao không lấy ngựa về nhà bảo mẹ con nhà mày rằng: cụ và các cô, các mợ đã đến cả rồi, phải đến hầu ngay.

Giả Dung nghe nói, chạy ra gọi luôn mấy tiếng: "Đem ngựa lại đây". Rồi lẩm bẩm:

"Sáng sớm ra chẳng chịu làm gì, bây giờ lại cứ hạch sách mình!" Lại quay mắng đứa hầu: "Tay mày bị trói đấy à? Sao không dắt ngựa lại?" Hắn muốn sai đứa hầu nhỏ đi, nhưng lại sợ có ai mách chăng, nên đành phải tự mình đi lấy.

Giả Trân sắp đi, thấy Trương đạo sĩ đứng ở bên cạnh cười nói:

- Cứ lẽ ra, tôi không như người khác, phải ở trong nhà hầu hạ là phải; nhưng vì trời nóng, các vị tiểu thư đều đến đấy cả, tôi không dám thiện tiện vào, xin ông cho phép.

Nếu cụ hỏi đến, hoặc người muốn đi xem chỗ nào, đã có tôi đứng chờ sẵn ở đây.

Giả Trân biết Trương đạo sĩ là người thế mạng *ndlr: Ngày xưa. những người quan quí không tự mình đi tu được, kiếm người khác tu thay, để được phúc hoặc chuộc tội. Người ấy gọi là thế mạng.* của Vinh Quốc công ngày trước, lại được đức tiên hoàng gọi là "Đại Ảo tiên nhân", giờ đang giữ ấn ty Đạo lục, được phong là "Chung liễu chân nhân". Các vị vương công, các quan phiên trấn đều tôn là thần tiên, không ai dám khinh nhờn. Vả chăng ông ta thường đi lại trong hai phủ, các bà các cô đều biết cả. Thấy ông ta nói thế, Giả Trân cười bảo:

- Chúng ta là chỗ người nhà với nhau, sao ông lại như vậy. Nếu ông còn nói nữa, tôi sẽ vặt râu đấy. Thôi, hãy đi theo tôi.

Trương đạo sĩ cười ha hả, theo Giả Trân đi lên.

Đến trước Giả mẫu, Giả Trân nghiêng mình cười nói:

- Cụ Trương vào hầu bà.

Giả mẫu nghe nói vội bảo "mời vào". Giả Trân dắt Trương đạo sĩ vào. Trương đào sĩ cười ha hả nói:

- Đức Phật sống lâu! Người vẫn mạnh khỏe bình yên đấy chứ? Xin chúc các mợ, các cô vui mạnh luôn. Đã lâu không được vào phủ thăm, nay xem khí sắc cụ hơn trước nhiều.

Giả mẫu cười nói:

- Lão thần tiên, người có được mạnh khỏe không?

- Nhờ phúc lộc của cụ, tiểu đạo vẫn được mạnh khỏe. Người khác không kể, riêng chỉ nhớ cậu Hai thôi. Không biết lâu nay cậu ấy có được khỏe luôn không? Hôm hai mươi sáu tháng tư, ở đây có làm lễ thánh đản Già thiên đại vương. Người đến lễ không đông lắm, nên các thứ đều giữ được sạch sẽ, tôi có cho người mời cậu ấy đến ngoạn cảnh, sao lại bảo cậu ấy không có ở nhà?

- Cháu nó không có ở nhà thực.

Rồi Giả mẫu quay lại gọi Bảo Ngọc.

Bảo Ngọc vừa đi giải vào, vội chạy đến chào Trương đạo sĩ. Trương đạo sĩ ôm lấy, hỏi han, rồi quay lại Giả mẫu cười nói:

- Cậu Hai xem ra càng ngày càng phát phúc.

Giả mẫu nói:

- Bề ngoài thì khỏe, nhưng trong người nó vẫn phiền vì nỗi cha nó cứ bắt nó học nhiều, làm thằng bé càng ốm thêm.

Trương đạo sĩ nói:

- Hôm nọ tôi qua thăm mấy nơi, thấy chữ cậu ấy viết rất tốt, thơ làm rất hay, sao ông nhà lại còn phàn nàn là cậu ấy lười học? Cứ ý tiểu đạo này thì đừng nên bắt cậu ấy học quá sức Trương đạo sĩ lại than thở:

- Tôi xem cậu ấy bóng dáng, nói năng, đi đứng, giống hệt đức Quốc công nhà ta ngày trước vậy.

Nói xong hai mắt rưng rưng. Giả mẫu cũng nước mắt ròng ròng, nói:

- Thật thế, bao nhiêu con cháu nhà này chẳng được đứa nào giống ông cháu cả, chỉ có cháu Ngọc là giống thôi.

Trương đạo sĩ lại quay sang Giả Trân nói:

- Bóng dáng đức Quốc công nhà ta ngày trước, các cậu không biết đã đành đi rồi, có lẽ ngay ông Cả, ông Hai cũng không nhớ rõ thì phải.

Ông ta lại cười ha hả:

- Hôm nọ tôi đến chơi một nhà, thấy một vị tiểu thư năm nay độ mười lăm tuổi, dáng điệu rất đẹp. Tôi nghĩ cậu em cũng nên dạm vợ đi thôi. Nói đến cô ta, người đẹp, tư chất thông minh, lại con nhà gia thế, thực là xứng đôi. Không biết ý cụ nghĩ thế nào?

Tiểu đạo này không dám đường đột. Mong người cho biết mới dám nói đến.

Giả mẫu nói:

- Trước kia có một nhà sư bảo số thằng bé này không nên lấy vợ sớm, chờ lớn lên hãy hay. Người cứ thăm dò hộ xem, không cần nhà giàu sang, cốt tìm đứa có dung mạo là được. Có thế nào người đến nói cho tôi biết. Dù nhà họ có nghèo, thì giúp cho ít bạc là xong. Chỉ có dáng dấp và tính nết con người là khó tìm thôi.

Phượng Thư cười nói:

- Cụ Trương, cụ chưa đổi bùa cho con cháu tôi à? Thế mà hôm nọ cụ còn trâng tráo cho người đến xin tấm đoạn vàng? Tôi không đưa lại sợ mất thể diện.

Trương đạo sĩ cười vang lên nói:

- Xem kìa, mắt tôi mờ rồi, không trông thấy mợ ở đây, nên không cám ơn. Bùa ký danh đã có sẵn rồi. Hôm nọ định mang đến, không ngờ có các lệnh bà đến đây làm lễ cầu phúc, nên tôi quên mất. Đạo bùa vẫn đặt ở trước bàn thờ Phật kia, để tôi lại lấy.

Nói xong Trương đạo sĩ chạy lên điện chính, một lúc bưng cái khay xuống, trên có đặt một cái túi vóc đỏ. Trương đạo sĩ rút bùa ra đưa cho vú nuôi của Đại Thư. Trương đạo sĩ chực bế Đại Thư, Phượng Thư cười nói:

- Người cầm bùa đưa cũng được, việc gì phải đặt lên khay?

Trương đạo sĩ nói:

- Tay không được sạch, cầm sao được? Đặt vào khay thì thanh tịnh hơn.

Phượng Thư cười nói:

- Người bưng cái khay ra, làm tôi giật mình. Tôi không biết là người đưa bùa, cứ tưởng người đến xin bố thí!

Mọi người nghe nói cười ầm lên. Giả Liễn cũng không nhịn được cười. Giả mẫu quay lại bảo:

- Con khỉ kia, mày không sợ sa xuống địa ngục phải cắt lưỡi à?

Phượng Thư cười nói:

- Chỗ ông cháu với nhau không hề gì. Vì sao ông ấy cứ thường bảo cháu lo gom góp âm công, nếu chậm thì sẽ chết non?

Trương đạo sĩ cũng cười nói:

- Tôi mang cái khay ra là có ý dùng cả hai việc, không phải để nhận bố thí, mà muốn mượn viên ngọc của cậu Hai đặt vào đó đem ra cho chúng bạn và con cháu học trò ở xa đến xem.

Giả mẫu nói:

- Việc gì người phải lật đật chạy đi chạy lại, cứ dắt cháu Bảo ra ngoài ấy cho người ta xem, rồi bảo nó vào cũng được.

Trương đạo sĩ nói:

- Cụ không biết: tiểu đạo đã hơn tám mươi tuổi, nhờ phúc dư của cụ, vẫn còn khỏe mạnh; ở ngoài ấy nhiều người hôi hám khó chịu, vả lại trời nóng nực, cậu ấy không chịu quen, lỡ ra bị cảm thì phiền lắm.

Giả mẫu nghe nói, liền bảo Bảo Ngọc tháo viên ngọc "thông linh" ra, đặt vào khay.

Trương đạo sĩ cẩn thận bỏ trong túi vóc bưng ra.

Giả mẫu đưa mọi người đi ngoạn cảnh các nơi rồi lên lầu. Giả Trân trình:

- Trương đạo sĩ đã mang ngọc về.

Trương đạo sĩ bưng cái khay bước lên lầu cười nói:

- Nhờ có tiểu đạo này, mọi người mới được xem ngọc của cậu Hai, thực là hiếm có. Họ không có gì kính biếu, gọi có mấy đồ pháp giới của họ đem đến làm lễ mừng. Tuy nó không quí hóa gì, nhưng cậu cũng có thể giữ lấy mà chơi, hoặc thưởng cho người khác cũng được.

Giả mẫu nghe nói, nhìn vào khay, thấy có bốn năm mươi thứ, cái là ngọc hoàng, cái là ngọc quyết, cái thì khắc sự sự như ý, cái thì khắc tuế tuế bình an, đều nạm giát bằng châu báu vàng ngọc cả, liền nói:

- Người khéo bày vẽ, họ là những người xuất gia, ở đâu có cái này. Sao lại làm như thế? Tôi không thể nhận được.

Trương đạo sĩ cười nói:

- Đó là lòng thành của họ, tiểu đạo này không thể ngăn được Nếu cụ không nhận, thì họ cho tiểu đạo này là hạng hèn hạ, không phải môn hạ của quí phủ.

Giả mẫu đành bảo người nhận. Bảo Ngọc cười nói:

- Thưa bà, cụ Trương đã nói thế, không tiện từ chối, nhưng cháu cũng không dùng những thứ này, chi bằng đưa cho người hầu của cháu, phân phát cho những người nghèo túng.

Giả mẫu cười nói:

- Phải đấy.

Trương đạo sĩ vội ngăn lại:

- Cậu Hai muốn làm phúc đấy, nhưng thứ này dầu chẳng đáng quí báu gì, chỉ là đồ dùng thôi. Nếu phân phát cho người nghèo, họ không biết dùng, cũng vô ích, sẽ làm hư phí đi. Cậu muốn giúp đỡ người nghèo, sao không phát tiền cho họ?

Bảo Ngọc nghe nói liền sai cất đi, và dặn mang tiền đến phát cho người nghèo.

Nói chuyện xong, Trương đạo sĩ đi ra.

Giả mẫu cùng mọi người lên lầu, ngồi ở gian giữa. Bọn Phượng Thư ngồi ở gian phía đông. Bọn a hoàn đứng hầu ở gian phía tây. Một lúc Giả Trân lên trình: "Đã gắp thăm trước bàn thờ thần, vở thứ nhất là Bạch xà ký".

Giả mẫu hỏi:

- Là tích gì?

- Tích vua Cao Tổ nhà Hán chém rắn trắng nước khi khởi binh *ndlr: Lưu Bang trước khi khởi nghĩa, chém chết con rắn trắng. Đêm ấy có người đàn bà đến khóc: "Con rắn trắng này là con Bạch Đế, bị con Xích Đế (tức Lưu Bang) chém chết". Sau quả nhiên Lưu Bang giết được Hạng Vũ, lên làm vua tức vua Cao Đế nhà Hán.*. Vở thứ hai là "Hốt đầy giường" *ndlr: Hốt bầy đầy giường; chép chuyện Quách Tử Nghi đời Đường, có bảy con trai và tám chàng rể đều làm quan cao và sống lâu.*.

Giả mẫu gật đầu nói:

- Hát vở thứ hai cũng được. Ý Phật đã thế, chúng ta đành phải theo.

Lại hỏi đến vở thứ ba. Giả Trân nói:

- Vở "Nam kha mộng" *ndlr: Tên vở kịch do Thang Hiển Tổ đời Minh soạn, tả việc Thuần Vu Phần, đời nhà Đường. Thuần nhân ngày sinh nhật, uống rượu say nằm ngủ ở dưới cây hòe, về bên phía Nam cạnh nhà, mộng thấy đến nước Đại Hòe An lấy công chúa, làm quan thái thú quận Nam Kha hai mươi năm. để được năm trai hai gái, đều hiển quí cả, sau đánh nhau với giặc bị thua, phải cách chức, công chúa đã chết. Lúc tỉnh dậy, mặt trời chưa lặn. chén rượu hãy còn nguyên ở bàn. Khi ra gốc cây hòe, thấy có tổ kiến, ông ta cảm thấy cuộc đời phút chốc, công danh cũng như giấc mộng vậy, liền bỏ nhà lên núi học đạo, chẳng thiết gì việc đời nữa.*.

Giả mẫu yên lặng không nói gì. Giả Trân lui xuống, đi ra ngoài đốt sớ, đốt vàng mã, rồi bắt đầu hát.

Bảo Ngọc ngồi cạnh Giả mẫu, sai đứa bé bưng cái khay lúc nãy lại, đeo viên ngọc vào người rồi lục tìm các thứ, đưa từng cái cho Giả mẫu xem. Giả mẫu thấy một con kỳ lân bằng vàng, trên đầu có đính lông chìm trả, liền cầm lấy cười nói:

- Hình như ta đã trông thấy con cái nhà ai đeo con này rồi.

Bảo Thoa cười nói:

- Cô Sử có một con, nhưng bé hơn.

Giả mẫu nói:

- Thế ra cháu Vân cũng có à?

Bảo Ngọc nói:

- Khi cô ấy đến, sao cháu không trông thấy.

Thám Xuân cười nói:

- Chị Bảo thực hay để ý, cái gì cũng nhớ được.

Đại Ngọc cười nhạt:

- Việc khác thì chị ấy để ý ít thôi, chỉ có vật người ta đeo trên người là chị ấy để ý đến nhiều.

Bảo Thoa nghe nói ngoảnh đi, vờ như không nghe thấy.

Nghe nói Sử Tương Vân cũng có vật này, Bảo Ngọc liền cầm con kỳ lân giấu vào trong người. Sau lại nghĩ: "người ta sẽ cho mình biết cô Sử có, nên mới giữ lại vật này". Bảo Ngọc tay cầm con kỳ lân, mắt vẫn lấm lét nhìn xung quanh. Mọi người không để ý đến, chỉ có Đại Ngọc liếc mắt nhìn rồi gật đầu, như có ý khen ngợi. Thấy vậy, Bảo Ngọc bối rối khó chịu, liền bỏ con kỳ lân ra, nhìn Đại Ngọc cười nói:

- Con này đẹp đấy, tôi lấy hộ em. Khi về em sẽ lấy dây đeo nó có được không?

Đại Ngọc lắc đầu:

- Tôi không thích.

- Em không thích thì tôi lấy vậy.

Nói xong Bảo Ngọc lại cầm lấy. Ngay lúc đó Vưu thị là vợ Giả Trân, Hồ thị là vợ kế Giả Dung, hai mẹ chồng, nàng dâu cũng đến chào Giả mẫu. Giả mẫu nói:

- Các cháu đến đây làm gì? Ta rỗi việc nên đi chơi một lúc thôi.

Bỗng thấy một người vào báo: "Người nhà Phùng tướng quân đến".

Nghe tin phủ Giả ra miếu làm chay, Phùng Tử Anh sai người sắm sửa các thứ dê, lợn, chè, hương đến lễ. Phượng Thư vội vàng sang lầu giữa vỗ tay cười nói:

- Ái chà! Cháu không dè chừng việc nây. Chỉ nghĩ là bà cháu ta rỗi việc đến đây chơi thôi. Thế mà người ta lại cho là làm chay, đưa đồ lễ đến. Việc này là tại bà cả. Cháu có mang sẵn tiền thưởng gì đâu?

Nói xong thấy hai người đàn bà nhà họ Phùng trèo lên lầu. Hai người này chưa đi, lại có người nhà quan thị lang họ Triệu mang lễ đến. Thế rồi hết nhà nọ đến nhà kia, nghe nói đàn bà con gái phủ Giả ra miếu làm chay, họ xa, bạn gần đi lại xưa nay, đều đưa lễ đến cả.

Giả mẫu bấy giờ mới thấy băn khoăn, nói:

- Chẳng qua rỗi, ta đi chơi, chứ có phải trai tiếu gì đâu, lại làm phiền cho mọi người.

Giả mẫu xem hát đến chiều thì về. Hôm sau không muốn đi nữa.

Phượng Thư nói:

- "Đã trót thì phải trét" *ndlr: Nguyên văn: "Đắp tường phải lễ thổ thần" nghĩa cũng như trên.*, đã làm kinh động người ta, thì ngày mai lại cứ đi chơi cho vui.

Bảo Ngọc từ lúc nghe Trương đạo sĩ nói với Giả mẫu về chuyện mách mối vợ, trong lòng rất khó chịu. Về nhà đâm ra cáu kỉnh, bực bội, nói luôn miệng: "Từ giờ trở đi, không thèm nhìn mặt lão Trương nữa". Mọi người không biết duyên cớ vì sao. Đại Ngọc lại bị cảm nắng. Vì hai lẽ đó nên hôm sau Giả mẫu không đi. Phượng Thư dẫn mọi người cùng đi.

Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc ốm, trong bụng không yên, cơm cũng biếng ăn. Thỉnh thoảng lại đến hỏi thăm, chỉ lo Đại Ngọc không biết lành dữ thế nào. Đại Ngọc nói:

- Anh đi mà xem hát, ở nhà làm gì?

Bảo Ngọc nhân việc hôm qua Trương đạo sĩ mách mối, bụng đã khó chịu. Giờ thấy Đại Ngọc nói thế, lại nghĩ: "Người khác không biết bụng ta còn có thể tha thứ được.

Không ngờ cả Đại Ngọc cũng hắt hủi mình!" Vì thế càng bực tức bội phần. Nếu như ngày thường, ai nói câu ấy cũng không đến nỗi nào, nhưng nay chính Đại Ngọc nói, lại có một ý nghĩa khác. Thế là Bảo Ngọc sa sầm nét mặt, nói:

- Tôi thật đã nhận nhầm cô! Thôi, thôi!

Đại Ngọc cười nhạt nói:

- Anh nhận nhầm gì tôi? Tôi có gì đáng sánh với người ta.

Bảo Ngọc chạy ngay đến tận mặt Đại Ngọc nói:

- Cô nói gì? Thế là cô đành lòng rủa tôi bị trời tru đất diệt rồi.

Đại Ngọc chưa hiểu ra sao, Bảo Ngọc lại nói:

- Hôm nọ chỉ vì việc ấy mà tôi phải thề. Hôm nay cô lại cho tôi một câu nữa. Nếu tôi bị trời tru đất diệt thì liệu có ích gì cho cô không?

Đại Ngọc nghe đến đây, mới nhớ hôm trước, mình đã lỡ lời, vừa tức vừa thẹn, liền nức nở khóc và nói:

- Nếu tôi nỡ lòng rủa anh thì tôi cũng bị trời tru đất diệt!... Vì đâu có câu chuyện này?

Tôi biết hôm qua Trương đạo sĩ nói đến chuyện dạm vợ, anh sợ tôi làm ngăn trở mối duyên lành của anh, trong bụng anh bực tức, nên mang tôi ra giày vò.

Nguyên Bảo Ngọc từ bé vẫn có chứng si tình hẹp hòi, lại luôn luôn ở bên cạnh Đại Ngọc, hai bên gần nhau, kẽ tóc chân tơ, tâm tình tương đắc. Bây giờ Bảo Ngọc đã hơi biết mùi đời, được xem nhiều sách nhảm nhí, được gặp nhiều cô gái phong lưu trong các nhà bạn thân và họ hàng xa, đều không ai bằng Đại Ngọc cả. Vì thế Bảo Ngọc đã ôm sẵn nỗi niềm tâm sự, nhưng chưa tiện nói ra, nên mỗi khi Đại Ngọc hoặc mừng, hoặc giận, Bảo Ngọc đều tìm hết cách thăm dò kín đáo. Đại Ngọc cũng có bệnh si tình ấy, lại cũng dùng lối vờ vẫn để thăm dò: "Vì nếu anh đã tìm cách che giấu

nỗi lòng chân thật của anh thì tôi cũng tìm cách che giấu nỗi lòng chân thực của tôi". Hai bên cứ vờ vẫn thăm dò nhau. Như vậy hai cái giả gặp nhau, nhất định sẽ lòi cái thực.

Ngoài ra, còn những việc lặt vặt xảy ra không tránh khỏi lời qua tiếng lại.

Lúc này Bảo Ngọc nghĩ bụng: "Người khác không biết bụng mình còn có thể tha thứ được, lẽ nào Đại Ngọc lại không biết trong lòng ta, trong mắt ta lại chỉ có có ấy thôi à?

Cô ấy không gỡ nỗi buồn cho ta thì chớ, lại còn đưa ra những câu lấp họng ta, lòng ta giờ nào, phút nào cũng nghĩ đến cô ấy, nhưng có bao giờ cô ấy nghĩ đến ta đâu". Bảo Ngọc nghĩ vậy, nhưng không nói được ra lời. Đại Ngọc thì nghĩ: "Vẫn biết bụng anh bao giờ cũng để ý đến tôi, tuy có câu "vàng ngọc sánh đôi", nhưng khi nào anh lại tin lời nhảm nhí ấy mà không yêu quí tôi? Tôi dù có nhắc đến chuyện "vàng và ngọc", anh cũng nên lờ đi như không nghe thấy, thế mới thực là anh yêu quí tôi, không có mảy may gì giả dối cả. Nhưng mỗi khi tôi gợi đến chuyện "vàng và ngọc", anh lại cứ cuống cuồng lên, đủ biết bụng anh lúc nào cũng nghĩ đến chuyện "vàng và ngọc".

Anh sợ tôi ngờ vực, cố ý làm ra vẻ sửng sốt để đánh lừa tôi".

Xem ra, hai người vốn một ý nghĩ, nhưng có những khía cạnh khác nhau.

Trong bụng Bảo Ngọc lại nghĩ: "Tôi thì thế nào cũng được, chỉ cần cô vui thôi, dầu vì cô mà phải chết ngay tôi cũng bằng lòng. Điều này cô biết hay không cũng mặc, chỉ cốt ở lòng tôi thôi. Như thế mới là cô gần tôi, không phải xa tôi".

Đại Ngọc lại nghĩ: "Anh chỉ nên lo phần anh là hơn. Anh tốt tự nhiên tôi cũng tốt. Cớ gì anh lại vì tôi mà mang lỗi. Có biết đâu lỗi ở anh chính là lỗi ở tôi. Thế là anh không muốn cho tôi gần anh, mà lại có ý làm cho tôi phải xa anh đấy".

Như vậy họ muốn gần nhau lại hóa ra xa nhau. Những ý nghĩ riêng tây ấy ấp ủ trong người họ từ lâu khó mà nói hết, chẳng qua chỉ hình dung bên ngoài mà thôi.

Bảo Ngọc lại nghe thấy Đại Ngọc nói đến ba chữ "mối duyên lành", trái hẳn ý nghĩ của mình, lại càng héo hon trong dạ, nói chẳng ra lời, liền cáu tiết, dứt viên "ngọc thiêng" ở cổ ra, nghiến răng vứt phăng xuống đất, nói:

- Cái đồ chết tiệt này! Tao đập tan mày đi là xong chuyện.

Nhưng viên ngọc này rắn chắc lạ thường, vứt thế nào nó cũng vẫn y nguyên không hề gì. Bảo Ngọc thấy không vỡ, định quay lại tìm cái đập. Đại Ngọc thấy thế, liền khóc:

- Làm gì lại đem đập cái của câm ấy? Anh đập nó, chẳng thà đập tôi còn hơn!

Thấy hai người cãi nhau, bọn Tử Quyên, Tuyết Nhạn vội lại khuyên ngăn. Sau thấy Bảo Ngọc cố sống cố chết đập viên ngọc, liền chạy lại cướp lấy, nhưng không cướp được.

Thấy trận cãi nhau này kịch liệt hơn mọi lần trước nhiều, chúng đành phải đi gọi Tập Nhân. Tập Nhân vội vàng chạy đến, cướp lấy viên ngọc. Bảo Ngọc cười nhạt:

- Tôi đập cái của tôi, việc gì đến các chị?

Tập Nhân thấy Bảo Ngọc mặt xám lại, mắt đỏ ngầu lên, chưa bao giờ giận đến như thế, liền kéo tay lại cười nói:

- Cậu cãi nhau với cô ấy, việc gì mà lại đập viên ngọc ra. Nếu nó vỡ thì cô ấy đành lòng thế nào được.

Đại Ngọc đương khóc, nghe thấy câu nói đúng đáy lòng mình, liền cho rằng Bảo Ngọc còn kém cả Tập Nhân, lại càng đau lòng khóc to lên. Vì buồn bực quá đỗi, nên nước thuốc hương nhu giải thử vừa mới uống vào, đã không cầm được, ọe một cái, nôn ra hết. Tử Quyên vội chạy đến, lấy cái khăn lụa đỡ lấy, Đại Ngọc ọe luôn mấy lần, thuốc thấm hết cả cái khăn. Tuyết Nhạn vội đến vuốt ngực. Tử Quyên nói:

- Dù tức giận đến thế nào nữa, cô cũng nên giữ gìn sức khỏe. Vừa mới uống được một nước thuốc, giờ vì cãi nhau với cậu Bảo, nôn ra hết cả, nếu sinh ốm, liệu cậu Bảo có đành tâm được không?

Bảo Ngọc nghe câu nói trúng tim đen mình, lại cho Đại Ngọc không bằng Tử Quyên.

Đại Ngọc khi ấy mặt đỏ nhừ, đầu nặng trĩu, vừa khóc vừa thở, nước mắt, mồ hôi chảy xuống đầm đìa, người càng ẻo lả. Bảo Ngọc thấy thế hối hận: "Mình không nên bắt bẻ cô ấy. Bây giờ xảy ra nông nỗi này, mình lại không thể chịu thay cho cô ấy được."

Trong bụng nghĩ thế, nước mắt cũng tự nhiên nhỏ xuống.

Tập Nhân đương trông nom Bảo Ngọc, thấy hai người đều khóc, trong bụng cũng đâm ra chua xót, liền nắm lấy tay Bảo Ngọc, thấy lạnh như tiền, muốn khuyên Bảo Ngọc đừng khóc, nhưng một là sợ Bảo Ngọc có điều gì uất ức trong lòng, hai là sợ phật lòng Đại Ngọc, không bằng cùng khóc cả là họ sẽ buông tha nhau. Vì vậy, Tập Nhân cũng chảy nước mắt khóc theo. Tử Quyên vừa thu dọn những nước thuốc, vừa khe khẽ quạt cho Đại Ngọc. Thấy cả ba người đều khóc, chẳng nói chẳng rằng, Tử Quyên đâm ra thương cảm, cũng lấy khăn lụa chùi nước mắt.

Bốn người ngồi nhìn nhau khóc, chẳng nói năng gì. Sau Tập Nhân gượng cười bảo Bảo Ngọc:

- Cậu không cần nhìn cái gì khác, cứ nhìn cái dây đeo ngọc, thì cũng không nên cãi nhau với cô Lâm nữa.

Đại Ngọc nghe nói, không nghĩ gì đến mình đương ốm, chạy ngay lại cướp lấy cái dây, tiện tay cầm kéo cắt nát ra. Tập Nhân và Tử Quyên muốn giật lại, nhưng đã đứt làm mấy đoạn rồi.

Đại Ngọc khóc:

- Ta thực uổng công, anh ấy không cần đâu, đã có người khác đeo cho cái dây đẹp hơn kia.

Tập Nhân vội cầm lấy viên ngọc nói:

- Làm gì như thế? Đây cũng là lỗi tự tôi hay bép xép.

Bảo Ngọc bảo Đại Ngọc:

- Cô cứ việc cắt đi, tôi không đeo ngọc cũng chẳng sao.

Mấy người chỉ lo cãi nhau ở trong nhà, ngờ đâu bọn bà già thấy Đại Ngọc nôn mửa, khóc ầm lên. Bảo Ngọc lại đập viên ngọc, không biết sinh chuyện đến thế nào. Họ vội vàng sang trình Giả mẫu và Vương phu nhân. Giả mẫu và Vương phu nhân đều không biết vì duyên cớ gì, liền cùng nhau sang vườn xem. Thấy thế, Tập Nhân thì oán Tử Quyên tại sao lại cho cụ và bà lo sợ. Tử Quyên thì oán Tập Nhân cho là tự Tập Nhân sai người đi trình.

Giả mẫu và Vương phu nhân đến nơi, thấy Bảo Ngọc và Đại Ngọc đều chẳng nói năng gì, hỏi ra cũng chẳng có chuyện gì cả, liền buộc tội cho Tập Nhân và Tử Quyên:

- Tại sao chúng mày không hầu hạ cẩn thận, bây giờ xảy ra chuyện cãi nhau ầm ĩ như thế, chúng mày lại bỏ mặc đấy à?

Rồi răn mắng một trận. Hai người chỉ đành đứng im không dám nói lại một câu. Giả mẫu dắt Bảo Ngọc đi ra, mới êm chuyện.

Đến hôm sau, mồng ba là ngày sinh nhật của Tiết Bàn. Trong nhà bày rượu chè hát xướng. Mọi người trong phủ Giả đều đến cả. Bảo Ngọc từ ngày xảy chuyện với Đại Ngọc, chưa lúc nào giáp mặt nhau, đâm ra hối hận, buồn rầu, còn bụng dạ nào đi xem hát nữa. Nên cáo ốm không đi.

Hôm trước Đại Ngọc bị trúng nắng qua loa thôi, không đến nỗi nặng, nay nghe thấy Bảo Ngọc không đi, nghĩ bụng "Anh ấy xưa nay là người thích uống rượu nghe hát, thế mà hôm nay lại không đi, chắc vì hôm trước giận ta. Nếu không phải thế thì chắc là anh ấy thấy ta không đi, nên cũng không có bụng dạ nào đi một mình. Hôm nọ ta cắt cái dây đeo ngọc, thật không nên tí nào. Chắc là anh ấy không đeo ngọc nữa, ta phải xâu lại, anh ấy mới chịu đeo". Nghĩ thế trong bụng Đại Ngọc lại hối hận trăm phần.

Giả mẫu thấy hai người giận nhau, cho là hôm nay đi xem hát, chúng gặp nhau, thế là xong chuyện. Không ngờ cả hai người đều không đi cả. Giả mẫu liền than thở: "Già này chẳng hiểu vì oan nghiệt từ đời nào để lại, sinh ra hai đứa oan gia ngớ ngẩn kia, không ngày nào là chúng không làm cho ta phải bận lòng. Tục ngữ nói rất đúng:

"Không phải oan gia không họp mặt". Bao giờ ta nhắm mắt tắt hơi, tha hồ cho hai đứa chúng mày cãi nhau, khi đó mắt ta không trông thấy, lòng ta không biết buồn rầu, thế là xong chuyện. Nhưng nào nó đã tắt hơi cho đâu!"

Giả mẫu tự trách mình rồi khóc.

Chuyện này không ngờ đến tai Bảo Ngọc và Đại Ngọc. Xưa nay hai người chưa từng nghe câu tục ngữ "không phải oan gia không họp mặt" bao giờ. Nay nghe thấy, họ đều như người được ngộ đạo, đều cúi đầu nghiền ngẫm ý nghĩa câu ấy, rồi nước mắt lã chã lưng tròng. Hai người tuy không gặp mặt, nhưng một ở quán Tiêu Tương, đứng trước gió gạt lệ, một ở viện Di Hồng, ngắm mặt trăng thở dài! Thực là "người ở hai nơi, tình chung một mối".

Tập Nhân khuyên Bảo Ngọc:

- Bao nhiêu chuyện không phải, đều tự cậu cả. Ngày thường ở trong nhà, bọn hầu trai có cãi cọ với các chị em, hoặc là hai bên tranh giành điều gì, hễ nghe thấy, cậu mắng ngay bọn họ là ngu xuẩn, không biết thể tất bụng dạ người con gái. Thế mà bây giờ cậu lại tự mình gây chuyện như thế? Ngày mai là tết mồng năm, nếu cậu và cô Lâm đối với nhau còn như kẻ thù, thì cụ càng thêm buồn, nhất định cả nhà không được yên. Theo ý tôi, cậu nên nuốt giận đi, đến xin lỗi cô ấy, rồi lại đối xử với nhau như trước, như vậy chẳng tốt hay sao?

【 威 Tổng bình: Một mảng tiếng khóc đều bởi tình nặng; vàng ngọc không lời, sao có thể lấy làm chứng?】

Hồi 30: Bảo Thoa mượn quạt, khéo châm cả hai Ngọc — Linh Quan vạch chữ Tường, nỗi si chạm người ngoài cuộc

Hồi 30

Bảo Thoa mượn quạt, khéo châm cả hai Ngọc — Linh Quan vạch chữ Tường, nỗi si chạm người ngoài cuộc

【庚 Hồi tiền phê: Mượn chuyện cái quạt để châm cả hai Ngọc, ấy là viết cái khéo "ve sầu lột xác" của Bảo Thoa.】

【Chiếc trâm bạc vạch chữ "Tường", là viết cô gái si trong mộng lại nói mộng.】

【Việc đá Tập Nhân, theo lẽ tuyệt không thể có, vậy mà rốt cuộc lại xảy ra.】

Đại Ngọc từ hôm cãi nhau với Bảo Ngọc, trong bụng hối hận, nhưng không lẽ tự mình đến làm lành trước, vì thế ngày đêm buồn rầu, bâng khuâng như mất cái gì, Tử Quyên đoán biết tâm lý ấy, liền khuyên nhủ:

- Việc hôm nọ là tự cô nóng nảy quá. Người khác không biết rõ tính nết cậu Bảo, chứ chúng ta lẽ nào lại cũng không biết hay sao? Chỉ vì viên ngọc, đến nỗi cãi nhau mấy lần rồi.

Đại Ngọc gắt:

- Thôi! Mày lại đến đây bới móc tội của ta hộ người à? Thế nào là ta nóng nảy?

Tử Quyên cười nói:

- Tự nhiên vô cớ, sao cô lại cắt cái dây đeo ngọc đi? Thế chả phải lỗi cậu Bảo chỉ có ba phần, mà lỗi cô những bảy phần hay sao? Tôi xem ngày thường cậu ấy đối với cô rất tốt, chỉ vì cô khó tính thường vặn vẹo cậu ấy, nên đến nỗi vậy.

Đại Ngọc muốn nói lại, chợt ngoài sân có tiếng gọi cửa, Tử Quyên lắng tai nghe, cười nói:

- Thôi tiếng cậu Bảo rồi, chắc lại đến xin lỗi đấy.

Đại Ngọc bảo không được mở cửa. Tử Quyên nói:

- Cô lại không phải rồi. Trời nóng nực thế này, không mở cửa, để cậu ấy đứng bêu mãi ngoài nắng thì chịu thế nào được?

Nói xong liền ra mở cửa, thì quả là Bảo Ngọc. Tử Quyên vừa mời vào vừa cười nói:

- Tôi cứ tưởng là cậu không thèm đến nhà này nữa, ai ngờ bây giờ lại đến.

Bảo Ngọc cười nói:

- Việc bé mà các chị lại cứ xé ra to, ngại gì mà ta chẳng đến? Ta có chết chăng nữa, hồn ta một ngày ít ra cũng đến đây trăm lần! Thế nào? Cô em đã khỏe hẳn chưa?

- Người khỏe đấy, nhưng bụng vẫn bực tức khó chịu.

- Ta biết rồi, việc gì mà phải bực tức!

Bảo Ngọc cười đi vào, thấy Đại Ngọc đương ngồi trên giường khóc.

Đại Ngọc trước vẫn không khóc. Từ lúc thấy Bảo Ngọc đến, trong bụng đâm ra thương cảm, không thể cầm được nước mắt. Bảo Ngọc đến gần giường cười nói:

- Em ơi! Người đã khá chưa?

Đại Ngọc chỉ gạt nước mắt, không trả lời.

Bảo Ngọc liền ngồi ghé vào cạnh giường cười nói:

- Anh vẫn biết rằng em không giận anh, nhưng nếu anh không đến, người ta thấy thế, sẽ cho anh em ta lại cãi nhau. Nếu phải chờ họ đến khuyên giải thì chẳng hóa ra anh em ta không có tình thân mật hay sao? Chi bằng, ngay bây giờ em muốn đánh, muốn mắng anh thế nào tùy em, nhưng chỉ thiết tha xin em đừng lờ anh đi thôi.

Nói xong lại gọi "em ơi" mấy tiếng.

Trong bụng Đại Ngọc vẫn định bỏ lờ Bảo Ngọc đi, nhưng bấy giờ nghe thấy câu:

"Nếu để người ngoài biết là chúng ta cãi nhau thì chẳng hóa ra anh em ta không có tình thân mật" mới thấy rõ mình với Bảo Ngọc thân hơn người khác. Vì thế Đại Ngọc không nhịn được, liền khóc:

- Anh không cần phải lừa tôi! Từ giờ trở đi, tôi không dám thân cận với cậu Hai nữa.

Xin cứ coi như tôi đã ra khỏi nhà này rồi.

- Thế em định đi đâu?.

- Tôi về nhà tôi.

- Anh cũng đi theo.

- Thế ngộ tôi chết thì sao?

- Em mà chết thì anh đi tu.

Đại Ngọc vừa nghe thấy câu ấy, mặt sầm ngay lại hỏi:

- Anh muốn chết à? Sao nói dại thế? Nhà anh có bao nhiêu chị em, một ngày kia họ đều chết cả, liệu thân anh xẻ ra làm mấy mảnh để đi tu? Mai đây tôi sẽ mang câu này kể lại cho người ta biết, để xem họ nói ra làm sao!

Bảo Ngọc tự biết mình nói câu ấy hấp tấp quá, hối không kịp, mặt đỏ bừng lên, cúi đầu không dám nói gì.

Khi đó trong nhà không có ai. Đại Ngọc hai mắt trừng trừng nhìn Bảo Ngọc một lúc, tức quá, hừ một tiếng, rồi không nói được câu gì. Thấy mặt Bảo Ngọc tím bầm lại, Đại Ngọc liền nghiến răng, lấy ngón tay dí vào trán Bảo Ngọc một cái, nói:

- Anh thật là...

Chỉ nói lên được hai tiếng, liền thở dài một cái, lại lấy khăn lụa, lau nước mắt.

Bảo Ngọc lúc bấy giờ nỗi lòng chan chứa, vì trót lỡ lời, nên trong bụng rất là hối hận.

Sau thấy Đại Ngọc dí một cái, không nói ra lời, đành chỉ ngậm ngùi than khóc. Trong bụng thương cảm, Bảo Ngọc lại nước mắt ròng ròng chảy xuống, muốn lấy khăn lau nước mắt, nhưng lại quên không mang đi, liền lấy ống tay áo lau.

Đại Ngọc đương khóc, thấy Bảo Ngọc lấy vạt áo the cải hoa sen mới toanh ra lau nước mắt, liền vừa lau nước mắt, vừa quay đi lấy khăn lụa ở trên gối vứt vào lòng Bảo Ngọc, không nói một câu, rồi lại che mặt khóc. Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc vứt cho cái khăn, liền cầm lấy chùi nước mắt 【甲辰 夾 Viết tận bao khúc lòng vô hạn của Bảo Ngọc, Đại Ngọc; giả sử Kim Thánh Thán thấy đoạn này, chẳng biết còn phê ra bao nhiêu chỗ hay.】 rồi xích lại gần, giơ tay kéo một tay Đại Ngọc cười nói:

- Ruột gan anh nát nhừ ra cả rồi, em còn cứ khóc làm gì mãi? Thôi đi đi, chúng ta cùng đến thăm bà.

Đại Ngọc hất tay ra nói:

- Ai kéo co với anh! Bây giờ lớn rồi, anh cứ giở cái thói cợt nhả ấy ra, không biết điều gì cả.

Nói chưa dứt lời, đã thấy có tiếng the thé ở ngoài: "Khá nhỉ!" Trong lúc bất ngờ, hai người đều giật nẩy mình, quay lại nhìn, thấy Phượng Thư đã đến, cười nói:

- Bà đương kêu trời kêu đất kia kìa, bảo chị lại xem các em đã làm lành với nhau chưa? Chị bảo không cần, chỉ độ vài hôm là họ lại tử tế với nhau đấy thôi. Bà mắng chị, bảo chị lười. Bây giờ chị đến, quả nhiên đúng như lời chị nói. Chị chẳng thấy các em có điều gì đáng cãi nhau cả, thế mà cứ ba ngày yêu quí nhau, lại hai ngày giận dỗi nhau, càng lớn càng quá trẻ con. Bây giờ cầm tay nhau mà khóc, thế thì hôm nọ tại sao lại như hai con gà chọi ấy? Thôi các em hãy theo chị sang thăm bà để cụ già được yên tâm.

Phượng Thư liền kéo Đại Ngọc đi.

Đại Ngọc quay lại gọi bọn a hoàn, nhưng chẳng thấy người nào.

Phượng Thư nói:

- Lại gọi chúng nó làm gì? Đã có tôi hầu cô đây.

Liền kéo Đại Ngọc đi. Bảo Ngọc chạy theo sau.

Họ ra khỏi vườn, đến thẳng nhà Giả mẫu, Phượng Thư cười nói:

- Cháu đã bảo không cần phải lo nghĩ hộ họ, tự họ sẽ tử tế với nhau. Bà không tin, nhất định bắt cháu phải đi dàn hòa, khi cháu đến nơi, đã thấy hai người ngồi xúm lại một chỗ, xin lỗi lẫn nhau, họ giữ chặt lấy nhau như móng chân diều hâu quắp gà con vậy. Thế thì còn cần ai đến dàn hòa nữa?

Câu nói ấy làm cho cả nhà cười ầm lên.

Bấy giờ Bảo Thoa đương ngồi đấy. Đại Ngọc không nói một câu gì, ngồi nhích lại gần Giả mẫu. Bảo Ngọc cũng không biết nói gì, liền quay lại nói với Bảo Thoa:

- Hôm sinh nhật anh Cả, tôi không được khỏe, lại không có gì đem đến mừng, cả đến cúi đầu chào cũng không có. Anh Tiết không biết tôi ốm, lại tưởng tôi tìm cớ thoái thác. Chị có gặp anh ấy, nhờ nói hộ cho tôi.

Bảo Thoa cười nói:

- Khéo hay vẽ chuyện. Dù anh có đến được cũng không dám làm phiền, huống chi người anh lại không được khỏe? Chỗ anh em cùng ở với nhau mà lại cứ để bụng những việc vặt ấy, thành ra xa nhau mất.

- Chị thể tất cho tôi được như thế là tốt rồi. Sao chị không ở lại nghe hát?

- Tôi sợ nóng, nghe được hai khúc, muốn đi ra, nhưng khách vẫn còn ngồi đông, nên tôi phải kiếu ốm, rồi đi ngay.

Bảo Ngọc nghe nói, tự nhiên thấy hơi ngượng, vội buột miệng cười nói:

- Chị người đẫy đà, thảo nào họ cứ ví chị với Dương quí phi.

Bảo Thoa nghe nói, bực lắm, định nói lại, nhưng không tiện; nghĩ một chốc, mặt đỏ bừng lên, liền cười nhạt:

- Tôi giống Dương quí phi, nhưng không có người anh em nào giỏi, có thể làm được Dương Quốc Trung.

Đương nói thì đứa hầu nhỏ là Tĩnh Nhi tìm không thấy cái quạt, cười hỏi Bảo Thoa:

- Chắc là cô giấu cái quạt của cháu, xin cô cho lại cháu.

Bảo Thoa trỏ vào mặt đứa hầu, quát mắng:

- Mày liệu hồn đấy! Mày đã thấy tao đùa với ai chưa? Mày hãy đi mà hỏi những cô nào ngày thường cứ hay tí toét cười đùa với mày ấy!

Tĩnh Nhi nghe xong, chạy mất.

Bảo Ngọc biết mình lại nói lỡ lời, bấy giờ đứng trước mặt nhiều người, càng thấy trơ trẽn, khó coi hơn là lúc va chạm với Đại Ngọc, liền lảng ra bắt chuyện với người khác.

Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc chế giễu Bảo Thoa, trong bụng lấy làm đắc ý, muốn nhân đó nói châm vào cho buồn cười, không ngờ Tĩnh Nhi tìm quạt, bị Bảo Thoa mắng cho mấy câu, Đại Ngọc liền đổi giọng hỏi:

- Chị Bảo, chị nghe hai khúc hát gì thế?

Bảo Thoa trông thấy Đại Ngọc ra vẻ đắc ý, đoán ngay là vừa rồi Đại Ngọc thích chí thấy Bảo Ngọc chế giễu mình, liền cười đáp:

- Tôi xem vở Lý Quì mắng Tống Giang, sau lại đến xin lỗi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị học rộng, chuyện cũ, chuyện mới hiểu nhiều, sao vở này chị lại không biết, nói ra một tràng như thế? Vở này gọi là vở Phụ kinh thỉnh tội *ndlr: Mang roi đến chịu tội. Đời Chiến quốc, Liêm Pha mang roi từ nhà đến xin lỗi Lạn Tương Như.* đấy.

Bảo Thoa cười nói:

- Thế ra vở này là Phụ kinh thỉnh tội à? Các người học rộng mới biết Phụ kinh thỉnh tội, chứ tôi thì biết sao được?

Bảo Ngọc và Đại Ngọc có tật giật mình, nghe chưa hết câu, mặt đã đỏ bừng lên.

Phượng Thư tuy không hiểu tại sao, thấy nét mặt ba người, cũng đã đoán được một phần, liền cười nói:

- Trời nóng thế này, ai lại ăn gừng sống thế?

Mọi người không hiểu, nói:

- Có ai ăn gừng sống đâu.

Phượng Thư cố ý lấy tay sờ lên má, tỏ vẻ ngơ ngác:

- Không ai ăn gừng sống, làm sao lại nóng ran thế này?

Bảo Ngọc, Đại Ngọc nghe thấy lại càng khó chịu. Bảo Thoa còn muốn nói nữa, nhưng thấy Bảo Ngọc đỏi hẳn nét mặt, xem ra quá hổ thẹn, nên không tiện nói thêm, đành chỉ cười xòa một cái cho xong chuyện. Những người khác không hiểu ý bốn người này nói chuyện gì, cũng đều cười theo.

Một lúc, Bảo Thoa và Phượng Thư đi rồi, Đại Ngọc nói với Bảo Ngọc:

- Anh lại đụng phải con người ghê gớm hơn tôi rồi. Có ai dốt nát vụng về như tôi, cứ tha hồ cho người ta nói?

Bảo Ngọc thấy Bảo Thoa hay để ý, bụng đã khó chịu rồi, giờ lại thấy Đại Ngọc cũng hay chấp nhặt, nên đành nín nhịn, buồn rầu đi ra.

Lúc này trời nóng, lại vừa ăn cơm sáng xong, các nơi cả thầy lẫn tớ đều thấy mỏi mệt trong quãng ngày dài. Riêng có Bảo Ngọc cứ chắp tay sau lưng đi loanh quanh, đến nơi nào cũng thấy lặng lẽ không một tiếng động. Từ nhà Giả mẫu ra, Bảo Ngọc rẽ sang phía tây, đi qua xuyên đường, đến sân nhà Phượng Thư. Thấy cửa ngoài đóng, biết là thói quen của Phượng Thư, hễ đến mùa nực, buổi trưa là phải nghỉ một lúc, nên không tiện đi vào, Bảo Ngọc rẽ sang cửa bên, vào buồng Vương phu nhân, thấy mấy đứa a hoàn đương cầm kim chỉ ngủ gật. Vương phu nhân thì đang nằm ngủ ở giường mát trong nhà; Kim Xuyến ngồi bên cạnh bóp đùi cho bà ta, mắt cũng đang lim dim.

Bảo Ngọc rón rén đi đến trước mặt nó, nắm cái hạt châu đeo tai và giật nhẹ một cái.

Kim Xuyến mở bừng mắt nhìn. Bảo Ngọc khẽ cười hỏi:

- Buồn ngủ quá thế kia à?

Kim Xuyến mím môi cười, hất tay Bảo Ngọc ra, lại nhắm mắt lại. Bảo Ngọc trông thấy Kim Xuyến, có ý quyến luyến không muốn rời, liền ngoái đầu nhìn Vương phu nhân, thấy vẫn nhắm mắt. Bảo Ngọc mở cái túi ở trong mình, lấy một viên thuốc hương huyết nhuận tân *ndlr: Một viên thuốc trắng và thơm để thấm nhuần nước bọt.* ra, đút vào mồm Kim Xuyến. Kim Xuyến cũng không mở mắt, ngậm mồm lại.

Bảo Ngọc lại gần nắm lấy tay Kim Xuyến khẽ cười nói:

- Ta sẽ nói với bà xin chị về để chúng ta cùng ở chung với nhau.

Kim Xuyến không trả lời. Bảo Ngọc lại nói:

- Chờ bà dậy, ta sẽ nói.

Kim Xuyến mở mắt đẩy Bảo Ngọc một cái, cười nói:

- Việc gì mà phải vội thế. Tục ngữ có câu: "Cái trâm vàng rơi xuống giếng, đã về ai thì chỉ là của người ấy thôi". Chả lẽ cậu còn chưa hiểu sao? Tôi bảo cậu việc này hay hơn: cậu đi sang nhà bên đông mà bắt cậu Hoàn và chị Thái Vân.

Bảo Ngọc cười nói:

- Họ làm gì mặc họ. Chúng ta chỉ nói việc chúng ta thôi.

Bỗng Vương phu nhân trở mình dậy, tát vào mặt Kim Xuyến một cái và mắng:

- Con đĩ hèn hạ này! Các cậu nhà này đều bị chúng mày làm hư hỏng cả!

Bảo Ngọc thấy Vương phu nhân dậy, chạy biến mất.

Kim Xuyến một bên má đỏ ửng lên, không dám nói câu gì. Bọn a hoàn thấy Vương phu nhân dậy, đều chạy đến.

Vương phu nhân liền gọi Ngọc Xuyến đến bảo:

- Gọi mẹ mày đến mang chị mày về.

Kim Xuyến nghe thấy nói thế, vội quì xuống khóc:

- Từ rày con không dám thế nữa, xin bà cứ việc đánh, cứ việc chửi, nhưng đừng đuổi con như thế, thì con đội ơn bà như trời như bể. Con theo hầu bà đã mười năm nay, bây giờ bà đuổi con về, con còn mặt mũi nào trông thấy người ta nữa?

Vương phu nhân vốn người hiền lành, chưa từng đánh a hoàn bao giờ, nay thấy Kim Xuyến làm việc vô sỉ, giận quá, không nén được, liền tát nó một cái, mắng nó mấy câu. Kim Xuyến van xin cũng không cho ở lại, cuối cùng bắt mẹ nó là bà già họ Bạch mang nó về. Kim Xuyến đành phải ngậm hờn nuốt tủi đi ra.

Bảo Ngọc thấy Vương phu nhân dậy, cụt hứng, chạy về vườn Đại Quan, thấy ánh nắng chói trời, bóng cây rợp đất, chung quanh im lặng, chỉ nghe tiếng ve kêu mà thôi.

Đi đến dưới giàn tường vi, có tiếng người thổn thức, Bảo Ngọc nghi hoặc, đứng lại lắng nghe, quả nhiên thấy một người ngồi đó. Bấy giờ khoảng giữa tháng năm, cây tường vi đang hoa lá tốt tươi. Bảo Ngọc khe khẽ đứng ngoài nhìn vào, thấy ở dưới giàn hoa một cô gái bé đương ngồi xổm, tay cầm cái trâm cài đầu vạch xuống đất, lặng lẽ chảy nước mắt. Bảo Ngọc nghĩ bụng: "Không có lẽ con bé thơ dại này cũng học cô Tần chôn hoa chăng?" Rồi lại than thở: "Nếu quả thật nó cũng chôn hoa, thì khác nào nàng Đông Thi bắt chước nhăn mặt *ndlr: Đời Chiến quốc có nàng Tây Thi, nhan sắc tuyệt vời, khi nhăn mặt lại càng đẹp. Ở phía đông trong làng có một người con gái rất xấu, thấy thế cũng bắt chước. Nhưng khi cô ta nhăn mặt, người giàu trông thấy phải đóng cửa, không dám nhìn, người nghèo trông thấy phải đem cả vợ con trốn đi nơi khác.* không những chẳng có gì lạ, lại đáng chán là khác!" Nghĩ xong liền gọi cô con gái kia bảo:

- Cô đừng nên bắt chước cô Lâm nhé!

Nói chưa dứt lời, ngoảnh lại nhìn kỹ, thấy người này lạ mặt, không phải a hoàn, mà là người trong đám mười hai cô học hát. nhưng không rõ đóng vai "nam" hay "nữ", "lão"

hay "hề".

Bảo Ngọc lè lưỡi, bịt mồm lại, nghĩ bụng: "May mà mình không hấp tấp. Hai lần trước cũng vì hấp tấp làm cho cô Tần tức giận, Bảo Thoa nghi ngờ. Bây giờ mình còn mắc lỗi với bọn họ, lại càng thêm khó xử". Vừa nghĩ vừa bực mình, không nhận ra được người đó là ai. Lại để ý ngắm kỹ, thấy người này mày xanh như núi mùa xuân, mắt sáng như sóng mùa thu, mặt nõn nà, lưng thon thon, vẻ người óng ả thướt tha, không khác gì Đại Ngọc. Bảo Ngọc không nỡ rời bước, đứng ngây người ra, thấy nó đương cầm cái trâm vàng, không phải là đào đất chôn hoa, mà là vạch chữ.

Bảo Ngọc nhìn kỹ cái trâm đưa đẩy từng vạch, từng chấm từng móc, tính tất cả là mười tám nét; liền lấy ngón tay theo thế viết vào trong lòng bàn tay mình để đoán ra chữ gì? Nghĩ mãi mới biết nó viết chữ "tường" của hoa tường vi. Bảo Ngọc lại nghĩ:

"Nhất định nó đang làm thơ làm từ gì đây. Bây giờ nó trông thấy hoa, lòng cảm xúc, trong khi cao hứng, nẩy ra mấy vần, lại sợ quên, nên vạch xuống đất để đắn đo cân nhắc, cũng chưa biết chừng! Ta hãy chờ xem nó còn viết thêm những chữ gì". Vừa nghĩ vừa nhìn, thấy cô này vạch đi vạch lại, quanh quẩn vẫn là chữ "tường".

Một người thì ngồi ngây ra vạch chữ "tường", vạch đi vạch lại đến mấy mươi lần; một người đứng ngoài cũng ngây ra, hai mắt chòng chọc nhìn cái trâm đưa đẩy. Bảo Ngọc nghĩ bụng: "Con bé này nhất định có tâm tư thầm kín gì đây. Nhìn bộ dạng này, chắc nó có bao điều buồn bực nấu nung! Người nó mỏng mảnh yếu ớt như thế, thì chịu sao được những sự dằn vặt ấy? Tiếc rằng ta không thể chịu đỡ được cho nó một phần".

Về mùa này, mưa nắng thất thường, hễ một đám mây nhỏ kéo đến là có thể mưa ngay.

Bỗng đâu cơn gió nổi lên, trận mưa ầm ầm như trút nước. Bảo Ngọc trông thấy cô bé bị những giọt mưa từ trên nhỏ xuống, quần áo ướt đẫm, liền nghĩ: "Thân hình nó thế kia, chịu sao nổi trận mưa rào bắn xói vào người?" Không thể nín được, Bảo Ngọc gọi ngay:

- Thôi đừng viết nữa, người ướt hết cả rồi.

Cô bé nghe nói giật mình, ngẩng đầu nhìn, thấy người bảo đừng viết ấy đương đứng ngoài giàn hoa. Một là vì Bảo Ngọc nét mặt xinh đẹp; hai là vì hoa lá um tùm, chỉ hở có một nửa mặt, nên người con gái cho là một chị a hoàn nào, chứ không biết là Bảo Ngọc. Nó liền cười nói:

- Cảm ơn chị nhắc bảo cho. Nhưng không lẽ ngoài ấy lại có cái gì che mưa chăng?

Bảo Ngọc tỉnh người, kêu một tiếng, mới thấy lạnh buốt toàn thân. Cúi đầu nhìn mình, cũng ướt hết, liền kêu: "Hỏng rồi!" Rồi chạy một mạch về viện Di Hồng, trong lòng vẫn áy náy về con bé ấy không có chỗ tránh mưa.

Hôm sau là tiết Đoan dương, mười hai cô hát trong bọn Văn Quan đều được nghỉ học, ra vườn chơi. Bảo Quan đóng vai nam, Ngọc Quan vai nữ, đều đến chơi đùa với Tập Nhân ở viện Di Hồng. Gặp mưa, mọi người đóng cửa lại, lấp các cống cho nước đọng đầy sân, rồi đuổi bắt le vịt, khâu cánh, thả ở sân chơi. Tập Nhân thì ngồi ở ngoài hiên cười đùa.

Bảo Ngọc thấy cửa đóng, liền lấy tay đấm. Người trong nhà đang mải cười đùa, không ai để ý đến. Một lúc lâu, trong nhà nghe thấy tiếng đập cửa thình thình, ai nấy đều cho là không khi nào Bảo Ngọc lại về lúc này. Tập Nhân cười nói:

- Ai lại gọi cửa bây giờ? Không mở được.

Bảo Ngọc nói:

- Tôi đây.

Xạ Nguyệt nói:

- Hình như tiếng cô Bảo.

Tình Văn nói:

- Nói bậy! Cô Bảo đến làm gì?

Tập Nhân nói:

- Để tôi ra khe cửa nhìn xem, đáng mở thì mở, không nên để cho họ phải dầm mưa.

Nói xong liền theo đường hành lang nhìn ra ngoài, thấy Bảo Ngọc ướt như chuột lột, Tập Nhân vừa hoảng sợ, vừa buồn cười, vội ra mở cửa, cúi lưng, vỗ tay nói:

- Ai biết đâu bây giờ cậu về? Sao mưa to thế mà cũng đi?

Bảo Ngọc trong bụng đang bực tức, chỉ định có người ra mở cửa là đá cho mấy cái.

Cửa vừa mở, Bảo Ngọc không cần nhìn xem ai, cứ tưởng là một a hoàn nào, liền đá một cái vào cạnh sườn. Tập Nhân kêu "Ối chà!" một tiếng. Bảo Ngọc còn mắng thêm:

- Đồ hèn mạt! Ngày thường tao đối đãi tử tế, chúng mày nhờn quen, càng ngày càng mang tao ra làm trò cười!

Nói xong, nhìn xuống, thấy Tập Nhân khóc, mới biết mình đá nhầm, vội cười nói:

- Ối chà! Chị đấy à? Tôi đá phải chỗ nào đấy?

Xưa nay Tập Nhân chưa bị đánh mắng lần nào; nay thấy Bảo Ngọc phát cáu trước mặt mọi người, đá mình một cái, thì vừa xấu hổ vừa tức giận, lại vừa đau. Muốn sinh chuyện, nhưng lại nghĩ: chưa chắc Bảo Ngọc đã định tâm đá mình, nên đành nén bụng nói: "Cậu có đá trúng tôi đâu, sao cậu không về thay áo quần đi?"

Bảo Ngọc vào buồng, cười nói:

- Tôi từ bé đến giờ, lần này mới là lần đầu phát cáu đánh người, không ngờ lại đánh nhầm phải chị!

Tập Nhân cố chịu đau, đi thay quần áo cho Bảo Ngọc, cười nói:

- Tôi là người đầu, thì bất cứ việc lớn nhỏ, hay dở, đều tự tôi mà ra. Nhưng cậu cũng đừng nghĩ đánh được tôi rồi sau này quen tay đi cứ đánh bừa.

- Vừa rồi quả tôi không chủ ý nào.

- Ai bảo cậu chủ ý? Xưa nay việc đóng cửa, mở cửa vẫn giao cho bọn hầu nhỏ. Chúng nó hỗn láo quen, nhiều lần làm cho người ta phải tức lên, thế mà chúng nó chẳng biết sợ hãi là cái gì. Nếu chính chúng nó ra mở cửa, cậu đá cũng lả phải. Nhưng vừa rồi vì tôi dở hơi, không để cho chúng nó ra mở.

Trời tạnh mưa, bọn Bảo Quan, Ngọc Quan đều về cả, Tập Nhân thấy đau ở cạnh sườn, trong lòng rộn rực, liền bỏ bữa cơm chiều không ăn. Đến tối, cởi quần áo ra, thấy bên cạnh sườn có một chỗ tím to bằng cái bát, Tập Nhân giật mình sợ hãi, nhưng không tiện nói ra, đến lúc đi ngủ vẫn thấy đau. Trong khi mơ màng, thỉnh thoảng lại thốt ra một tiếng kêu "ối chà!"

Bảo Ngọc thấy Tập Nhân ra dáng mệt mỏi, trong bụng không đành. Đến nửa đêm, lại nghe tiếng kêu, biết Tập Nhân bị đá mạnh quá, Bảo Ngọc trở dậy, khẽ cầm đèn lại soi.

Đến cạnh giường, thấy Tập Nhân ho lên hai tiếng, nhổ ra một cục đờm, rồi lại kêu "ối chà". Tập Nhân mở mắt nhìn, thấy Bảo Ngọc, giật mình hỏi:

- Cậu làm gì thế?

- Trong khi ngủ, chị cứ kêu luôn, tất là bị đá đau lắm,để tôi xem thế nào.

- Tôi nhức đầu lắm, cổ họng lại lờm lợm có mùi tanh, cậu thử soi xuống đất xem.

Bảo Ngọc nghe nói, cầm đèn soi, thấy một cục máu tươi, sợ hãi nói:

- Thôi thế này thì nguy mất.

Tập Nhân thấy thế, lạnh đi một nửa người.

【威 **Tổng bình: Yêu nhiều người thì khó bền, đa tình thì chẳng thọ; nỗi tình trăng gió làm say người như rượu.**】

Hồi 31: Xé quạt, đổi lấy nụ cười đáng nghìn vàng — Nhân kỳ lân, đặt trước chuyện đôi sao bạc đầu (ndlr: Sao Ngưu Lang và sao Chức Nữ.)

Hồi 31

Xé quạt, đổi lấy nụ cười đáng nghìn vàng — Nhân kỳ lân, đặt trước chuyện đôi sao bạc đầu (ndlr: Sao Ngưu Lang và sao Chức Nữ.)

【 Hồi tiền phê: Chuyện "xé quạt" là lấy một vật vô tình để mua một nụ cười cho người đang giận dỗi mà chưa hiểu việc tình; đó gọi là "tình bất tình" - đem tình trao cả vật vô tình.】

【"Duyên vàng ngọc" đã định, lại viết thêm một con kỳ lân vàng, ấy là phép chêm màu trong bức họa. Cớ sao Tần Nhi lại bị nó làm vướng? Vì vậy Tần Nhi là "tình tình" - người hữu tình lại đem lòng với người hữu tình.】

Tập Nhân thấy mình khạc máu tươi ra đất thì lạnh hẳn một nửa người. Cô ta thường ngày nghe người ta nói: “Lúc trẻ mà thổ huyết, thì sẽ chết non, có sống chăng nữa, cũng là người bỏ đi”. Nghĩ vậy, những chuyện mong ước vẻ vang sung sướng mai sau, bất giác lạnh hẳn như đống tro tàn, nước mắt cô ta ở đâu lại ròng ròng chảy xuống.

Bảo Ngọc thấy Tập Nhân khóc, bụng cũng chua xót, liền hỏi:

- Chị thấy trong người thế nào?

Tập Nhân cười gượng:

- Người tôi vẫn khỏe, có việc gì đâu?

Bảo Ngọc định lập tức sai người hâm rượu, lấy huyết sơn dương và thuốc viên lê động đến. Tập Nhân kéo tay lại, cười nói:

- Việc không cần mà cậu cứ làm nhộn lên, phiền đến mọi người, rồi họ lại oán tôi là nông nổi. Bây giờ không ai hay cả, cậu cứ làm ồn lên, người ta biết thì cậu và tôi đều không hay ho gì. Ngày mai cậu nên cho một đứa bé đi mời ông lang họ Vương cho tôi uống một thang thuốc là khỏi. Như thế thì không ai biết, chẳng hơn hay sao?

Bảo Ngọc nghe nói có lý, liền thôi không gọi ai, tự mình đến bàn, rót chén nước đưa cho Tập Nhân súc miệng.

Tập Nhân biết Bảo Ngọc không đành dạ, nếu không để cậu ta chăm sóc mình, chắc sẽ không nghe, lại làm bận rộn đến người khác, chi bằng cứ để mặc kệ đấy. Vì thế Tập Nhân ngồi tựa trên giường, mặc cho Bảo Ngọc phục dịch.

Trời vừa sáng, Bảo Ngọc không kịp rửa mặt chải đầu, vội mặc áo đi mời Vương Tế Nhân. Vương đến, hỏi cặn kẽ đầu đuôi, biết nguyên do bệnh này chẳng qua bị thương tổn chút ít thôi. Vương liền cho ít thuốc viên, chỉ bảo cách dùng, cách uống và xoa.

Bảo Ngọc nhớ lấy, về trong vườn cứ theo thế điều trị.

Hôm ấy chính là tiết Đoan dương, người ta dùng cành ngải treo cửa và bùa dấu đeo tay. Đúng giờ Ngọ, Vương phu nhân sửa tiệc rượu mời mẹ con họ Tiết đến ăn tết. Bảo Ngọc thấy Bảo Thoa lãnh đạm, không trò chuyện với mình, biết là vì việc hôm nọ.

Vương phu nhân thấy Bảo Ngọc buồn chán, cho là vì việc Kim Xuyến hôm trước, có ý bẽn lẽn, nên không muốn hỏi. Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc ngồi thừ ra đấy, cho là vì hôm nọ có lỗi với Bảo Thoa, trong bụng khó chịu, cho nên dáng người uể oải.

Phượng Thư thì vì chiều hôm trước Vương phu nhân kể lại cho nghe chuyện Bảo Ngọc với Kim Xuyến, biết là Vương phu nhân không vui, khi nào mình còn dám cười nói, nên lẳng lặng theo Vương phu nhân, bảo gì làm nấy. Chị em Nghênh Xuân thấy ai nấy buồn tẻ, thì cũng không vui. Vì thế họ ngồi một lúc rồi tản đi mỗi người mỗi ngả.

Đại Ngọc xưa nay chỉ thích tan chứ không thích tụ, điều đó cũng có lý, Đại Ngọc nói: "Người ta có họp thì phải có tan, lúc họp thì vui, đến khi tan, thì tránh sao khỏi buồn?

Đã buồn thì đâm ra thương nhớ, chi bằng không họp nữa là hơn. Cũng như đóa hoa, khi nở thì người ta yêu mến, đến khi tàn càng khiến người ta thương tiếc, chẳng thà đừng nở là hơn". Vì thế khi người ta cho là vui, thì cô ta lại đâm ra buồn. Tính tình Bảo Ngọc lại chỉ muốn cho người thường họp mà đừng tan, hoa thường nở mà đừng tàn; đến khi tiệc tan hoa tàn, dù có thương tiếc muôn phần, cũng không thể kéo lại. Vì thế bữa tiệc hôm nay mọi người đều cụt hứng ra về, Đại Ngọc thì không sao, nhưng Bảo Ngọc lại rất buồn rầu, về buồng than dài thở vắn.

Vừa khi Tình Văn đem quần áo lại cho Bảo Ngọc thay, đánh rơi cái quạt xuống đất, làm gãy một nan xương.

Bảo Ngọc liền mắng:

- Đồ ngu! Đồ ngu! Không biết sau này làm ăn ra thế nào? Mai kia chị một mình đương lấy cơ nghiệp, không lẽ việc gì cũng không suy trước tính sau hay sao?

Tình Văn cười nhạt:

- Cậu Hai độ này đâm ra nóng nẩy quá, cũng nên nể mặt nhau một tí. Hôm nọ cậu đã đánh chị Tập Nhân, hôm nay lại xoi mói cả tôi. Muốn đấm đá ai là tùy ở cậu. Tôi chỉ đánh rơi một cái quạt thôi, có phải việc lớn lao gì cho cam. Khi trước biết bao nhiêu người đánh rơi đánh vỡ: nào bình pha lê, nào bát mã não, chẳng thấy cậu gắt bao giờ; nay có cái quạt mà cậu làm ra như vậy? Nếu không bằng lòng thì cậu đuổi ngay chúng tôi đi, tìm người khác giỏi thạo hơn đến hầu rồi cho chúng tôi ra, mỗi người mỗi ngả, chẳng hay hơn sao?

Bảo Ngọc nghe nói, tức run người lên, nói:

- Chị không phải lo, rồi cũng có ngày mỗi người mỗi ngả.

Tập Nhân ở bên kia nghe thấy, vội chạy ra nói với Bảo Ngọc:

- Tự dưng vô cớ, sao lại như thế? Tôi đã bảo mà, hễ vắng tôi lúc nào là y như có chuyện.

Tình Văn cười nhạt:

- Chị đã biết thế sao không đến mau, để cậu ấy khỏi phải sinh bực. Từ trước đến nay chỉ có một mình chị là biết hầu hạ cậu ấy thôi, còn chúng tôi có biết cái gì đâu. Chỉ vì chị hầu hạ khéo nên hôm nọ mới bị đá vào bụng! Chúng tôi vụng dại thế này, không biết rồi ra sẽ còn phạm những tội lỗi gì!

Tập Nhân nghe mấy câu ấy, vừa bực tức, vừa xấu hổ, muốn nói lại, nhưng thấy Bảo Ngọc giận quá tái mặt lại, nên đành phải dịu lời, nói:

- Em ơi! Hãy ra ngoài kia, đó là chúng tôi không phải với em đấy.

Tình Văn nghe thấy hai tiếng "Chúng tôi", cho ngay là Tập Nhân muốn nói cô ta với Bảo Ngọc, trong bụng đâm ra ghen, liền cười nhạt mấy tiếng:

- Tôi chả biết ai là "Chúng tôi" cả, đừng để tôi phải hổ thẹn thay cho ai! Các người làm những việc thầm kín với nhau, giấu thế nào được tôi! Tôi cứ nói thẳng: ngay các cô nhà này cũng còn chưa với lên được, huống chi chị cũng như tôi, thế mà lại dám gọi "Chúng tôi" à?

Tập Nhân xấu hổ quá, tím bầm mặt lại, biết mình nói nhầm. Bảo Ngọc nói:

- Các chị đứng tức khí nhau nữa, ngày mai tôi sẽ cất nhắc chị lên.

Tập Nhân vội kéo tay Bảo Ngọc nói:

- Chị ta là người hồ đồ, phân trần phải trái làm gì. Vả chăng cậu xưa nay là người có lòng, những việc to hơn nữa cũng còn bỏ qua, sao hôm nay lại thế?

Tình văn cười nhạt:

- Tôi vốn là người hồ đồ, ai thèm nói chuyện với tôi.

Tập Nhân nói:

- Chị cãi nhau với tôi hay là cãi nhau với cậu Hai? Nếu là giận tôi thì chị chỉ nên nói tôi thôi, đừng đả động đến cậu ấy, nếu giận cậu ấy thì không nên nói ầm lên cho mọi người biết. Vừa rồi tôi muốn đến dàn xếp, khuyên giải cho êm cửa êm nhà, thế mà chị lại kiếm chuyện vặc nhau cả với tôi! Chị chẳng ra giận tôi, cũng chẳng ra giận cậu Hai, cứ bắt quàng bắt xiên, hết chuyện này sang chuyện nọ. Ý chị định thế nào? Thôi tôi không nói nữa, để phần chị nói.

Tập Nhân liền chạy ra ngoài.

Bảo Ngọc bảo Tình Văn:

- Chị không cần phải cáu kỉnh nữa, tôi đoán được bụng chị rồi. Tôi sẽ trình với bà: giờ chị đã lớn, nên cho chị về, chị có bằng lòng không?

Tình Văn nghe vậy, trong lòng đau xót, liền rơm rớm nước mắt, nói:

- Việc gì tôi phải về? Cậu ghét tôi, tìm cách đuổi tôi đấy thôi, như vậy sao đành?

Bảo Ngọc nói:

- Tôi chưa hề thấy có chuyện cãi cọ nhau như thế này bao giờ. Nhất định là chị muốn về. Tôi sẽ trình với bà cho chị về là yên chuyện.

Nói xong đứng dậy chực đi ngay.

Tập Nhân vội kéo Bảo Ngọc lại nói:

- Cậu định đi đâu đấy?

Bảo Ngọc nói:

- Tôi đi trình bà đây.

Tập Nhân cười nói:

- Cậu thật chẳng có ý tứ gì cả! Cậu đi trình sẽ làm chị ấy xấu hổ. Nếu quả chị ấy muốn về, thì hãy chờ khi hết hẳn cơn giận đã, lúc nào sẽ trình với bà cũng chưa muộn. Bây giờ cậu cho là việc chính, hấp tấp đi trình ngay, chẳng làm bà sinh nghi hay sao?

Bảo Ngọc nói:

- Bà không ngờ đâu, tôi sẽ nói rõ là chị ấy sinh chuyện để đòi về đấy thôi.

Tình Văn khóc lóc:

- Tôi sinh chuyện để đòi về bao giờ? Cậu giận tôi, kiếm chuyện để dọa nạt tôi. Cậu cứ đi mà trình: tôi thà đập đầu chết ngay ở đây, chứ không chịu ra khỏi nhà này.

Bảo Ngọc nói:

- Thế mới lạ chứ! Chị không về, lại cứ sinh chuyện lôi thôi mãi. Thế này tôi không chịu nổi, chị về đi cho yên chuyện!

Nói xong nhất định đi trình.

Tập Nhân thấy ngăn không nổi, đành phải quỳ xuống. Bọn Bích Ngân, Thu Vân, Xạ Nguyệt thấy mấy người cãi nhau dữ quá, đều cứ lẳng lặng đứng ở ngoài nghe. Sau thấy Tập Nhân quỳ xuống van xin, họ liền rủ nhau quỳ cả xuống. Bảo Ngọc vội đỡ lấy Tập Nhân dậy, thở dài một cái, ngồi phịch xuống giường, bảo mọi người đứng cả dậy; rồi nói với Tập Nhân:

- Bây giờ bảo tôi làm thế nào cho phải đây? Lòng tôi vỡ rạn cả rồi, có ai biết cho đâu?

Nói xong nước mắt tràn ra. Thấy Bảo Ngọc chảy nước mắt, Tập Nhân cũng khóc.

Tình Văn đứng bên cạnh cũng khóc. Bỗng thấy Đại Ngọc đến, Tình Văn liền đi ra.

Đại Ngọc cười nói:

- Khéo chưa, ngày tết có việc gì mà khóc thế? Hay là tranh nhau ăn bánh chưng, rồi giận nhau đấy?

Bảo Ngọc và Tập Nhân đều cười. Đại Ngọc nói:

- Anh Hai ơi, chả đợi anh nói em cũng đã biết cả rồi.

Đại Ngọc lại vỗ vào vai Tập Nhân cười nói:

- Thưa bà chị dâu, cho em biết với, tất là hai anh chị đương cãi nhau, nếu chị nói với em, em sẽ dàn hòa giùm cho.

Tập Nhân đẩy Đại Ngọc ra nói:

- Thưa cô, cô nói nhảm gì thế? Tôi đây chỉ là một đứa con hầu thôi.

Đại Ngọc cười nói:

- Chị bảo chị là con hầu, nhưng em coi chị như là chị dâu.

Bảo Ngọc nói:

- Vạ gì mà em cứ hay khoác chuyện dở cho chị ấy. Thôi đừng như thế. Nếu ai nói câu ấy, em nên ngăn đi mới phải, thế mà bây giờ lại chính tự miệng em nói ra.

Tập Nhân cười nói:

- Cô ơi! Cô không biết bụng tôi, chỉ khi nào tắt thở, chết đi là xong chuyện!

Đại Ngọc cười nói:

- Chị mà chết thì không biết người khác thế nào, chứ tôi thì tôi cũng phải khóc đến chết thôi.

Bảo Ngọc nói:

- Chị mà chết thì tôi đi tu.

Tập Nhân nói:

- Cậu nên đứng đắn một chút. Sao lại nói nhảm thế.

Đại Ngọc giơ hai ngón tay lên, bĩu môi cười nói:

- Hai lần đi tu rồi đấy nhé! Từ giờ trở đi, tôi sẽ xem, liệu anh ấy làm hòa thượng mấy lần.

Bảo Ngọc biết Đại Ngọc lại nói móc mình câu chuyện hôm trước, nên chỉ cười thôi.

o0o Một lúc Đại Ngọc đi rồi, có người đến nói: "Cậu Tiết mời". Bảo Ngọc đi ngay, vì biết Tiết Bàn mời uống rượu, không thể từ chối được. Mãi chiều tan tiệc mới về. Bảo Ngọc đang ngà ngà say, lảo đảo về đến sân, thấy đã đặt sẵn cái giường tựa để hóng mát, lại có người nằm ngủ ngay đó. Bảo Ngọc tưởng là Tập Nhân, liền ngồi cạnh giường lay dậy hỏi: "Đỡ đau chưa?" Người kia vùng dậy nói: "Sao, lại còn gọi tôi làm gì?".

Bảo Ngọc nhìn lại, không phải Tập Nhân, mà chính là Tình Văn. Bảo Ngọc kéo Tình Văn ngồi bên cạnh, cười nói:

- Chị càng ngày càng làm nũng quen thân. Sớm hôm nay chị đánh rơi cái quạt, tôi nói vài câu, thế mà chị dám cãi lại những lời như vậy. Chị nói tôi đã đành, chị Tập Nhân có bụng tốt đến can, chị lại vặc nhau cả với chị ấy. Chị nghĩ xem thế có đúng không?

Tình Văn nói:

- Nóng nực thế này, cứ lôi lôi kéo kéo làm gì thế! Lỡ ra người ta trông thấy thì còn ra làm sao nữa! Thân tôi vốn không đáng ngồi ở đây!

Bảo Ngọc cười nói:

- Đã biết là không đáng thì sao lại nằm xuống đây?

Tình Văn chẳng biết trả lời thế nào, cười khì một cái rồi nói:

- Cậu không đến đây thì được, chứ đã đến thì tôi không xứng đáng. Thôi tôi dậy để đi tắm rửa đây. Chị Tập Nhân và chị Xạ Nguyệt đã tắm rửa cả rồi, tôi sẽ gọi lại cho cậu.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi vừa mới uống rượu xong, cũng muốn rửa. Nếu chị chưa rửa, thì xách nước lại đây, hai chúng ta cùng rửa.

Tình Văn xua tay cười nói:

- Thôi! Thôi! Tôi chả dám đụng tới ông trẻ. Còn nhớ hôm nào chị Bích Ngân hầu cậu tắm rửa, chẳng biết làm những trò gì, cho đến hai ba giờ, chúng tôi không tiện vào đấy. Khi tắm xong, vào xem, thấy nước ở dưới đất, ngấm ướt cả đến chân giường, ngay trên chiếu cũng dầm dề cả nước, chẳng biết tắm rửa ra thế nào. Chúng tôi đã cười với nhau trong mấy hôm liền. Tôi chẳng hơi đâu đi lấy nước, mà cậu cũng không cần tắm chung với tôi. Hôm nay mát trời, tôi cũng không tắm đâu, để tôi đi múc một chậu nước đến cậu rửa mặt, chải đầu thôi. Vừa rồi Uyên Ương đem cho mấy thứ quả tươi ướp trong lọ thủy tinh kia, cậu bảo họ mang đến cho cậu ăn không hơn à?

Bảo Ngọc cười nói:

- Đã như thế, chị không tắm, thì đi rửa tay, mang thứ quả ấy đến cho tôi ăn.

Tình Văn nói:

- Đã bảo tôi là hạng ngu xuẩn, cầm cái quạt cũng đánh rơi gãy, đáng đâu lấy quả cho cậu ăn, lỡ ra đánh vỡ cả khay, thì lại càng to chuyện.

Bảo Ngọc cười nói:

- Các đồ vật cốt để cho người ta dùng thôi, chị thích đập cái gì cứ việc mà đập. Chị thích cái này, tôi thích cái kia, mỗi người đều có một ý thích. Ví như cái quạt cốt là để quạt, chị thích xé nó ra mà chơi thì cứ việc xé, nhưng đừng nhân lúc giận mà đem xé nó ra cho hả. Cũng như cái chén, cái khay, cốt để đựng các đồ vật, nếu chị thích nghe tiếng vỡ, thì cứ đập đi cũng được, đừng nên nhân khi tức giận mà đập. Thế cũng là biết yêu đồ vật đấy.

Tình Văn cười nói:

- Đã thế cậu đưa cái quạt đây cho tôi xé, tôi thích nghe tiếng xé lắm.

Bảo Ngọc đưa cái quạt cho Tình Văn. Quả nhiên "Xoạt" một tiếng, cái quạt bị xé ra làm đôi, rồi cứ "Xoạt xoạt" luôn mấy tiếng nữa.

Bảo Ngọc đứng cạnh cười nói:

- Tiếng xé hay đấy! Xé nữa mà nghe.

Xạ Nguyệt ở đâu chạy đến, trừng mắt nhìn, gắt lên:

- Ác nghiệt vừa vừa chứ!

Bảo Ngọc giật ngay lấy cái quạt ở tay Xạ Nguyệt, đưa cho Tình Văn. Tình Văn cầm lấy xé ra làm mấy mảnh, rồi hai người cười ầm lên.

Xạ Nguyệt nói:

- Thế là thế nào? Lại đem cái quạt của tôi ra làm trò đùa đấy à?

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị mở cái hộp quạt của tôi ra chọn lấy một cái mà dùng. Quí hoá gì cái này?

- Đã thế thì mang hết cả quạt ra đây để tha hồ cho chị xé có được không?

- Chị vào mang cả ra đây.

- Không khi nào tôi làm trò tai ác như thế. Tay chị ta chưa què thì tự đi mà lấy.

Tình Văn cười rồi tựa vào giường nói:

- Giờ tôi mệt rồi, ngày mai lại xé.

Bảo Ngọc cười nói:

- Người xưa có câu "Nghìn vàng khó mua được một tiếng cười" mấy cái quạt có đáng là bao?

Bảo Ngọc vừa nói vừa gọi Tập Nhân. Tập Nhân thay quần áo chạy ra. Giai Huệ, một a hoàn nhỏ đến nhặt các mảnh quạt rách mang đi, rồi mọi người ngồi hóng mát ở đấy.

O0o Trưa hôm sau, Vương phu nhân và chị em Bảo Thoa, Đại Ngọc đương ngồi ở trong buồng Giả mẫu, có người vào trình "Cô Sử đến". Một lúc, Sử Tương Vân và nhiều a hoàn, vú bõ đi vào sân. Bọn Bảo Thoa, Đại Ngọc vội xuống thềm đón. Chị em bạn trẻ hàng tháng vắng mặt, bây giờ gặp nhau, tất nhiên là vui vẻ thân mật. Một lúc vào trong buồng, đi chào hỏi mọi người.

Giả mẫu liền bảo:

- Trời nóng nực thế này, cháu cởi bớt quần áo ngoài ra.

Tương Vân vội đứng dậy cởi áo.

Vương phu nhân cười nói:

- Chả thấy ai mặc như thế cả. Mặc vào để làm gì?

Tương Vân cười nói:

- Đó là thím Hai bảo cháu mặc đấy, chứ cháu có muốn mặc những thứ này đâu!

Bảo Thoa đứng cạnh cười nói:

- Dì không biết cô Sử thích mặc cả quần áo của người khác nữa kia đấy. Còn nhớ kỳ tháng ba, tháng tư năm ngoái, khi cô ấy ở đây, đã mặc áo, đi cả giày, đeo cả thắt lưng của cậu Bảo. Thoạt nhìn, giống hệt cậu Bảo, chỉ khác hai bên tai đeo hoa thôi. Cô ấy đứng tựa ở sau ghế, làm cụ tưởng lầm cứ gọi: "Bảo Ngọc, cháu lại đây. Cẩn thận không thì cái đèn treo trên kia rơi tàn vào mắt đấy". Cô ấy cứ đứng cười, không đi.

Sau mọi người không nhịn được, cười phá lên, cụ cũng cười nói: "Nó ăn mặc giả trai càng dễ coi hơn".

Đại Ngọc nói:

- Việc ấy đã thấm vào đâu? Hồi tháng giêng năm trước cô ta sang đây ở được vài ngày, trời xuống tuyết. Hôm ấy bà và mợ đi lễ tổ về, bà cởi cái áo khoác lông vườn màu đỏ ra. Lừa lúc bà không trông thấy, cô ấy mặc ngay vào người, vừa rộng vừa dài, lại lấy cái khăn thắt ngang lưng, rồi ra sân sau cùng bọn a hoàn đập tuyết chơi, không ngờ trượt chân ngã, bùn lấm khắp người.

Nói xong mọi người nhớ lại chuyện ấy, đều cười ầm lên.

Bảo Thoa cười hỏi vú Chu:

- Cô bé nhà vú độ này còn hay quấy nữa không?

Vú Chu chỉ cười. Nghênh Xuân cười nói:

- Hay quấy đã đành rồi, nhưng tôi lại ghét cô ta hay nói nhiều quá. Có khi đi ngủ vẫn còn lảm nhảm, hết nói lại cười, không biết những chuyện nhảm ấy từ đâu đem đến.

Vương phu nhân nói:

- Có lẽ bây giờ cháu đã khá rồi. Độ trước nghe nói có người đến xem mặt, thế là cháu đã sắp sửa về nhà chồng rồi, lẽ nào lại còn như trước.

Giả mẫu hỏi:

- Thế lần này sang chơi, cháu định ở lại hay về ngay?

Vú Chu cười nói:

- Cụ không thấy cô ấy đã mang cả quần áo sang đây, khi nào lại không ở chơi mấy ngày?

Tương Vân hỏi:

- Anh Bảo có ở nhà không?

Bảo Thoa cười nói:

- Cô ấy chẳng nhớ ai, chỉ nhớ cậu Bảo thôi. Vì hai người thích chơi đùa với nhau, thế thì vẫn chưa đổi được tính hay quấy.

Giả mẫu nói:

- Bây giờ các cháu đã lớn rồi đừng gọi tên tục nhau ra nữa.

Vừa nói xong, thì Bảo Ngọc chạy đến cười nói:

- Em Vân đã sang đấy à? Hôm nọ anh cho người đi đón, sao em không sang?

Vương phu nhân nói:

- Bà vừa nói xong, chúng nó lại gọi tên tục nhau cả rồi.

Đại Ngọc nói:

- Anh cô có cái gì đẹp để dành cho cô đấy.

Tương Vân hỏi:

- Cái gì đấy?

Bảo Ngọc cười nói:

- Em tin lời cô ấy à! Mấy hôm không gặp, đã thấy lớn lên rồi.

Tương Vân cười hỏi:

- Chị Tập Nhân có khỏe không?

Bảo Ngọc nói:

- Vẫn khỏe, cảm ơn em nhớ đến.

Tương Vân nói:

- Tôi mang cái vật đẹp này sang cho chị ấy đây.

Nói xong, Tương Vân giở cái khăn lụa, lấy ra một gói con. Bảo Ngọc nói:

- Lại cho cái gì đẹp đấy? Chi bằng em cho chị ta mấy cái nhẫn ngọc thạch thanh màu đỏ, như hôm nọ đã đưa sang đây ấy.

Tương Vân cười hỏi:

- Đây là cái gì?

Mở gói ra, mọi người xem, quả nhiên một gói bốn chiếc nhẫn màu đỏ là thứ nhẫn đã cho mang sang lần trước.

Đại Ngọc cười nói:

- Các chị em xem cô ta như thế đấy. Hôm nọ cho người đưa sang các thứ nhẫn cho chúng tôi, tại sao cô không đưa cả sang một thể, có tiện hơn không? Hôm nay cô lại tự mình mang sang. Tôi cứ tưởng là cái gì mới lạ kia, hoá ra vẫn là thứ nhẫn này. Cô thực là người hồ đồ.

Tương Vân cười nói:

- Chính chị mới hồ đồ, để tôi kể rõ đầu đuôi cho mọi người nghe, xem ai hồ đồ? Tôi đưa thứ gì cho các cô, thì sai người mang sang, không phải dặn dò, chỉ cần xem qua một lượt cũng đã biết ngay rồi. Nhưng nếu sai người ta đưa cái gì cho các chị a hoàn, là tôi phải dặn dò cẩn thận, thứ này đưa cho chị này, thứ kia đưa cho chị kia. Người sai đi mà biết được rành mạch còn khá, nếu gặp phải người vớ vẩn, không nhớ được rõ, cứ đưa bừa đi, tên nọ đánh ra tên kia, sẽ bị nhầm lẫn hết. Nếu bà già đi còn khá, nhưng hôm nọ tôi lại sai đứa bé con mang sang, làm thế nào mà dặn dò cho nó nhớ hết những tên họ của a hoàn bên này? Bây giờ chính tay tôi mang sang đưa cho họ, chẳng rành rọt hơn hay sao?

Tương Vân nói rồi bỏ gói nhẫn ra, bảo:

- Chị Tập Nhân một chiếc, chị Uyên Ương một chiếc, chị Kim Xuyến một chiếc, chị Bình Nhi một chiếc. Tất cả là bốn người. Thế thì bọn trẻ con nhớ rành mạch làm sao được?

Mọi người đều cười nói:

- Quả là rõ ràng.

Bảo Ngọc cười nói:

- Vẫn mồm mép liến thoắng, chẳng chịu thua ai.

Đại Ngọc cười nhạt:

- Nếu cô ấy nói không rành mạch thì đáng đeo con "Kỳ lân vàng" thế nào được?

Nói xong liền chạy đi chỗ khác. May sao mọi người không ai nghe thấy, chỉ có Bảo Thoa bĩu môi cười. Bảo Ngọc thấy thế, hối hận mình đã lỡ lời; thấy Bảo Thoa cười, cũng cười theo. Bảo Thoa thấy Bảo Ngọc cười, vội đứng dậy, lần đến nói chuyện với đại Ngọc.

Giả mẫu bảo Tương Vân:

- Uống nước trà xong, cháu đi nghỉ một lúc, rồi đến thăm các chị cháu. Ngoài vườn mát đấy, cháu sẽ đi chơi với các chị ấy.

Tương Vân vâng lời, gói bốn cái nhẫn lại, nghỉ một lúc, rồi đi thăm Phượng Thư. Bọn vú bõ, người hầu cùng đi theo. đến đó, mọi người cười một lúc, rồi sang vườn Đại Quan, vào thăm Lý Hoàn; ngồi một lát, lại sang viện Di Hồng tìm Tập Nhân. Tương Vân quay lại bảo bọn người hầu: "Các cô không phải theo tôi. Ai muốn đi thăm bà con cứ đi, để một mình Thúy Lũ theo hầu tôi là đủ".

Mọi người vâng lời, để Tương Vân, Thúy Lũ ở lại đấy, rồi đi thăm bà con.

Thúy Lũ nói:

- Hoa sen này làm sao không nở?

Tương Vân nói:

- Chưa đến mùa.

- Cái hoa này cũng như hoa trong ao nhà ta, đó là hoa kép.

- Hoa ở đây không bằng hoa của nhà ta.

- Bên này có hoa thạch lựu bốn năm cành xúm xít lại, chùm nọ nằm chồng lên chùm kia, sao mà đẹp thế!

- Hoa cỏ cũng như người ta vậy. Khí mạch mà đầy đủ, thì càng lớn càng đẹp.

Thúy Lũ lắc đầu nói:

- Cô nói thế cháu không tin, nếu bảo rằng cây cối cũng như người ta, thì sao cháu không thấy người nào trên đầu lại mọc thêm một cái đầu nữa?

Tương Vân bật cười:

- Ta đã bảo em không nên nói nhiều, thế mà em cứ thích nói. Hỏi thế thì người ta trả lời làm sao được? Trong trời đất, vật gì cũng đều nhờ âm dương mà sinh ra, chính hay tà, kỳ hay quái, biến hoá đủ đường, cũng đều do âm dương thuận hay nghịch mà ra.

Ngay những giống từ khi mới sinh, ít người trông thấy, rút cuộc đều cùng một lẽ cả.

- Nếu nói như thế thì từ khi có trời đất đều là âm dương cả à?

- Con bé này ngớ ngẩn quá! Càng nói càng bậy, thế nào lại "Đều là âm dương cả". Vả lại, hai chữ âm dương chỉ là một, nghĩa là hết dương đến âm, hết âm đến dương, chứ không phải hết âm mới sinh ra dương, hay là hết dương mới sinh ra âm đâu.

- Thực là mơ hồ chán chết đi được! Thế nào là âm với dương? Chẳng có hình có bóng à? Cháu chỉ hỏi cô, cái hình dạng âm dương nó ra thế nào?

- Âm với dương chẳng qua là khí thôi. Nhờ có khí ấy, các vật mới thành hình chất. Ví như trời là dương, thì đất là âm; nước là âm, thì lửa là dương; mặt trời là dương, thì mặt trăng là âm.

- Phải đấy, bây giờ cháu hiểu rồi. Chẳng trách người ta gọi mặt trời là "Thái dương", người xem số gọi mặt trăng là sao "Thái âm", đó là lẽ thế đấy.

- A di đà phật! Bây giờ em mới hiểu ra.

- Những cái ấy có âm dương đã đành rồi, còn đến ruồi, muỗi, sâu, bọ, hoa cỏ, mảnh ngói, viên gạch cũng có âm dương cả sao?

- Cái gì mà chẳng có, ví như một lá cây cũng có âm dương khác nhau, mặt ngửa lên trời là dương, mặt úp xuống đất là âm.

Thúy Lũ gật đầu cười nói:

- Thế à! Bây giờ cháu mới hiểu. Cái quạt chúng ta cầm ở tay đây, thế nào là âm, thế nào là dương?

- Mặt phải là dương, mặt trái là âm.

Thúy Lũ gật đầu cười, còn muốn tìm mấy thứ nữa để hỏi, nhưng chưa nghĩ ra. Chợt cúi đầu nhìn thấy Tương Vân đeo cái dây có con kỳ lân vàng, liền cầm lấy cười hỏi:

- Cái này có âm dương không hở cô?

- Muông chạy, chim bay, thì giống đực là dương, giống cái là âm, cái gì mà chẳng có.

- Thế thì con kỳ lân của cô đeo đó là đực hay cái?

- Tôi cũng không biết.

- Thế thì thôi vậy. Tại sao cái gì cũng có âm dương mà chúng ta lại không có?

Tương Vân sa sầm nét mặt nói:

- Đồ ngu! Thôi cút đi, càng hỏi càng nói tầm bậy.

- Cái đó có gì mà cô không bảo cho cháu biết. Cháu cũng hiểu rồi, cô đừng vặn vẹo cháu nữa.

- Em hiểu thế nào?

- Cô là dương, cháu là âm.

Tương Vân lấy khăn lụa bịt mồm cười. Thúy Lũ nói:

- Nói đúng mà cô lại cười à.

- Đúng lắm, đúng lắm!

- Người ta thường nói chủ nhà là dương, đầy tớ là âm, ngay những lẽ thường như thế, mà em cũng không hiểu hay sao?

- Em hiểu lắm rồi.

Hai người đi đến dưới giàn hoa tường vi, Tương Vân trỏ tay bảo:

- Em xem kìa, cái gì vàng lóng lánh như đồ trang sức của ai đánh rơi.

Thúy Lũ vội chạy đến nhặt lên tay, cười nói:

- Cái này sẽ phân biệt ra được âm dương!

Nói rồi cầm con kỳ lân của Tương Vân xem. Tương Vân muốn xem cái mới nhặt được, nhưng Thúy Lũ không chịu đưa, cười nói:

- Cái này là cái bảo bối, cô không xem được đâu! Lạ chưa? ở đâu mà đến đây? Xưa nay cháu không trông thấy ở ai có cái này cả.

- Đưa tôi xem nào.

Thúy Lũ xòe tay ra cười nói:

- Đây mời cô xem.

Tương Vân nhìn xem, thì ra một con kỳ lân vàng, so với con của mình đeo vừa to vừa có văn vẻ hơn. Tương Vân nâng lấy để vào lòng bàn tay, đứng ngẩn người ra, lặng lẽ không nói một lời. Chợt thấy Bảo Ngọc ở đầu kia đi tới, cười nói:

- Em đứng dưới ánh mặt trời này làm gì? Tại sao không đi tìm Tập Nhân?

Tương Vân vội giấu con kỳ lân đi và nói:

- Em định đến đây, chúng ta cùng đi một thể.

Nói xong, hai người cùng đi đến viện Di Hồng.

Tập Nhân đương ở dưới thềm, đứng tựa bao lan hóng mát, thấy Tương Vân đến, vội vàng ra đón, dắt tay nhau cười nói hàn huyên, rồi vào nhà mời ngồi. Bảo Ngọc liền nói:

- Em nên sang sớm là phải, anh có một cái đẹp lắm, chỉ để chờ em thôi!

Nói xong sờ vào người một lúc rồi kêu "Ái chà" một tiếng, hỏi Tập Nhân:

- Cái ấy của tôi, chị cất có phải không?

- Cái gì kia chứ?

- Con kỳ lân lấy được hôm trước ấy mà.

- Ngày nào cậu cũng đeo luôn trong mình, lại còn hỏi tôi?

Bảo Ngọc vỗ tay một cái nói:

- Thôi, tôi đánh rơi mất rồi, tìm ở đâu được bây giờ?

Rồi đứng dậy chực đi tìm.

Tương Vân nghe thấy thế, biết là của Bảo Ngọc đánh rơi, cười nói:

- Anh có con kỳ lân ấy từ bao giờ?

- Hôm nọ tình cờ người ta cho tôi, nhưng không biết đánh rơi ở đâu và từ lúc nào? Tôi thực là hồ đồ quá.

Tương Vân cười nói:

- Nó là đồ chơi, mà anh cũng hoảng lên như thế.

Liền đưa con kỳ lân ra cười hỏi:

- Anh xem, có phải con này không?

Bảo Ngọc trông thấy vui mừng khôn xiết.

【 Mấy chục hồi sau, con kỳ lân Nhược Lan đeo ở trường bắn chính là con kỳ lân này. Đầu mối đã phục sẵn trong hồi này, đúng phép "rắn đi trong cỏ, đường vạch trong tro": dấu rất mờ mà kéo tới tận nghìn dặm.】

Hồi 32: Tỏ lời ruột gan, Bảo Ngọc mê mẩn giữa đời — Ngậm nỗi nhục thẹn, Kim Xuyến quyết liệt tìm chết

Hồi 32

Tỏ lời ruột gan, Bảo Ngọc mê mẩn giữa đời — Ngậm nỗi nhục thẹn, Kim Xuyến quyết liệt tìm chết

【[己] Hồi tiền phê: Tiên sinh Thang Hiển Tổ đời Minh có một bài tuyệt cú nhớ người; đọc lên rất hợp với hồi này, nên chép ra để chờ người tri âm:】

【Vô tình vô tận lại nhiều tình,

Tình đến chỗ không còn nhiều, há đã tận được sao?

Hiểu tới nơi đa tình mà tình hết,

Trong trăng không cây, bóng cũng không gợn sóng. 〔一〕 】

Bảo Ngọc trông thấy con kỳ lân, trong bụng rất vui sướng, giơ tay cầm lấy, cười nói:

- May em nhặt được! Nhưng tại sao em lại nhặt được?

Tương Vân cười nói:

- May mà là cái này, chứ mai sau đánh rơi cái ấn, chả lẽ anh cũng chịu hay sao?

Bảo Ngọc cười nói:

- Mất cái ấn, chỉ là việc thường, chứ mất cái này thì anh thật đáng chết.

Tập Nhân pha nước đem lại mời Tương Vân uống, rồi cười nói:

- Cô ơi, hôm nọ tôi nghe cô có tin mừng lớn.

Tương Vân đỏ mặt, ngoảnh đầu đi phía khác uống nước, không trả lời. Tập Nhân cười nói:

- Bây giờ cô lại đâm ra xấu hổ. Còn nhớ một buổi chiều năm nào, chúng ta ngồi ở gác bên tây nói chuyện với nhau không? Khi ấy cô không thẹn thò gì cả, sao bây giờ cô lại thẹn?

Tương Vân lại đỏ bừng mặt lên gượng cười nói:

- Chị còn nhắc lại việc ấy làm gì! Lúc bấy giờ chúng ta đằm thắm với nhau lắm, sau mẹ tôi chết, nhà tôi dọn đi ở xa, vì thế người ta mới gán chị cho anh Bảo, bây giờ tôi đến đây, chị đối đãi với tôi không còn như trước nữa.

Tập Nhân cũng đỏ mặt lên, cười nói:

- Thôi đi, lúc trước thì một điều chị, hai điều chị, nhờ tôi chải đầu, rửa mặt, lấy cái nọ, chơi cái kia; **【[蒙][側] Phong thái con nhà đại gia, tình cảnh như thật trước mắt.】** bây giờ lại làm ra bộ tiểu thư. Cô đã thế, thì tôi còn dám gần gũi sao được?

Tương Vân nói:

- A di đà phật! Oan uổng quá! Tôi mà như thế thì chết ngay lập tức. Chị xem, trời nóng thế này, vừa đến đây, tôi lại thăm chị trước tiên. Chị không tin, thử hỏi con Lũ xem. Khi tôi ở nhà, từng giờ từng phút, không lúc nào không nhắc nhở đến chị?

Tập Nhân và Bảo Ngọc nghe nói, đều cười:

- Nói đùa mà lại cho là thực, cô vẫn còn giữ tính nóng nẩy ấy.

- Chị có biết đâu, cứ nói nhưng câu chọc tức người ta, rồi lại trách người ta nóng tính.

Vừa nói vừa mở cái khăn lụa ra, lấy nhẫn đưa cho Tập Nhân. 【蒙側 Trong lòng trong ý, biết bao tình vị.】 Tập Nhân cảm ơn mãi, cười nói:

- Hôm nọ cô gửi quà cho các cô bên này, tôi cũng đã được một phần rồi. Hôm nay cô lại thân hành mang nhẫn đến cho tôi, thế mới biết không bao giờ cô quên tôi. Tôi nói thế để thử bụng cô đấy thôi. Cái nhẫn có đáng là bao? Thế đủ biết lòng thực của cô.

Tương Vân hỏi:

- Ai đưa cho chị?

- Cô Bảo đưa cho tôi.

Tương Vân thở dài:

- Thế ra cô Bảo cho chị à? Tôi cứ tưởng là cô Lâm. Khi tôi ở nhà, luôn luôn nghĩ đến các chị em bên này, Không ai tốt bằng Cô Bảo. Tiếc rằng chúng tôi không phải là chị em ruột. 【蒙側 Một tiếng than cảm vì gặp tri kỷ.】 Nếu tôi được một người chị ruột như thế, thì có mồ côi cha mẹ cũng không lo.

Nói xong, mắt đỏ hoe. 【蒙側 Nỗi cảm khái nghìn đời đều chung.】 Bảo Ngọc nói:

- Thôi, thôi, đừng nhắc đến chuyện ấy nữa.

Tương Vân nói:

- Nhắc đến chuyện ấy thì sao? Tôi biết bụng anh rồi. Anh chỉ sợ cô Lâm nhà anh nghe thấy, lại tức tối vì tôi chỉ biết khen cô Bảo thôi. Có phải thế không?

Tập Nhân đứng cười khì một tiếng, nói:

- Cô Vân bây giờ lớn lên, bụng dạ thẳng thắn, có gì nói tuột ngay ra.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi thường bảo mấy chị em các cô thực khó nói chuyện quá, quả là không sai.

Tương Vân nói:

- Thôi xin anh đừng nói nữa, lại làm cho tôi bực mình. Bây giờ trước mặt tôi thì anh nói thế, nhưng khi gặp cô Lâm nhà anh, chẳng biết anh lại tán tụng đến thế nào. 【蒙側 Dáng vẻ hào sảng hiện ra như tranh.】 Tập Nhân nói:

- Thôi đừng nói chuyện đùa nữa, tôi có một việc cần nhờ cô - Việc gì đấy?

- Có một đôi giày, tôi đã cắt vải rồi, nhưng mấy hôm nay người không được khỏe, nên không làm được. Cô có rỗi làm giúp hộ tôi.

- Lạ thật! Nhà chị bao nhiêu là người khéo, biết thêu thùa, biết cắt may, tại sao lại nhờ tôi làm? Công việc của chị nhờ ai mà chả được?

Tập Nhân cười nói:

- Cô lại hồ đồ rồi! Cô vẫn chưa biết à? Những đồ thêu thùa trong nhà này, 【蒙 側 Mấy chữ "trong nhà này" làm thần thái bật sống.】 có phải người biết thêu thùa là làm được đâu!

Tương Vân nghe nói, biết ngay là giày của Bảo Ngọc, cười nói:

- Đã thế thì tôi làm hộ chị. Nhưng có một điều là, có thực của chị thì tôi mới làm, chứ của người khác thì tôi không làm đâu.

- Cô lại khéo giở trò! Tôi là người thế nào mà dám nhờ cô thêu hộ giày. Nói thực với cô, đây không phải là giày của tôi. Nhưng bất cứ của ai, nếu cô làm hộ thì tôi biết ơn cô là đủ rồi.

- Cứ lẽ ra tôi đã làm hộ chị nhiều thứ rồi, bây giờ chắc chị cũng hiểu vì sao tôi không làm hộ.

- Tôi vẫn chưa hiểu gì cả. 【蒙 側 Từng lớp phản sấn chồng lên nhau, linh hoạt đến cùng.】

- Tôi nghe nói đã có lần mang cái quạt của tôi ra sánh với cái quạt của người ta, rồi tức bực cắt tan ra. Tôi biết, chị lại còn giấu tôi à? Bây giờ chị lại bảo tôi làm, thế ra tôi là đầy tớ các người đấy nhỉ?

Bảo Ngọc cười nói:

- Hôm trước, thực không biết cái đó là của em làm!

Tập Nhân cười: Cậu ấy thực không biết là của cô làm, đó là tôi nói dối cậu ấy rằng gần đây ở ngoài phố có em bé làm quạt rất khéo, cắt được những kiểu hoa lạ lắm. Tôi lấy một cái đem về xem có đẹp hay không. Cậu ấy tin là thật, đưa cho người này người nọ xem, không ngờ lại làm cô Lâm tức giận, đem cắt ra làm đôi. Sau cậu ấy lại bảo tôi thuê làm một cái khác, tôi mới nói thực là của cô làm. Cậu ấy thấy vậy hối hận không biết chừng nào! 【蒙 側 Vẽ đúng thần thái!】 Tương Vân nói:

- Như thế lại càng lạ lắm. Việc gì đến cô Lâm mà cô ấy phải tức. Cô ấy đã biết cắt, chắc cô ấy phải biết làm.

Tập Nhân nói: Cô ấy không làm đâu. Như thế mà cụ còn sợ cô ấy khó nhọc đấy! Thầy thuốc lại bảo nên tĩnh dưỡng nhiều cho khỏe. Như vậy thì ai còn dám phiền cô ấy làm nữa? Năm ngoái, suốt cả năm cô ấy chỉ làm được có một cái túi hương, giờ đã nửa năm rồi, vẫn chưa thấy đụng đến kim chỉ.

Đương nói thì có người vào trình "Có khách ở phố Hưng Long đến chơi, ông gọi cậu Hai ra tiếp". Bảo Ngọc nghe nói, biết ngay là Giả Vũ Thôn, trong bụng rất khó chịu.

Tập Nhân vội đi lấy quần áo. Bảo Ngọc vừa xỏ giày vừa lẩm bẩm: "Đã có ông ngồi tiếp ông ta là đủ rồi, việc gì lần nào cũng đòi gặp tôi". 【蒙 側 Vốn đã chán cảnh tục.】 Tương Vân phe phẩy cái quạt cười nói:

- Vì anh khéo chiều khách, nên ông mới bảo anh ra tiếp.

- Nào phải ông bảo đâu, chỉ tại cái lão ấy muốn gặp tôi đấy thôi.

- Chủ mà nhã thì khách năng đến chơi, chắc là anh có nhiều điều tốt làm ông ta lưu ý đến, mới muốn gặp anh.

- Thôi, thôi, tôi không dám hứng lấy những cái nhã ấy, chẳng qua tôi là một người tục, tục nhất trong đám tục, không muốn đi lại với hạng người ấy! 【蒙 側 Ta cũng chẳng biết Bảo Ngọc là nhã hay tục, xin những người cùng một hạng

thử tự xét.】

- Cái tính ấy vẫn chưa chịu bỏ. Bây giờ anh lớn rồi, dù anh không muốn thi đỗ cử nhân tiến sĩ, thì cũng nên năng gặp gỡ những bậc quan sang, bàn đến bước đường tiến cử để ra gánh vác việc đời, giúp nước giúp dân, nên cần phải có bạn bè qua lại. Chứ quanh năm anh cứ luẩn quẩn với bọn chị em chúng tôi, thì còn làm được trò trống gì nữa?

Bảo Ngọc nghe thấy những câu ấy, trái tai lắm, liền nói:

- Xin mời cô sang ngồi chơi bên nhà khác. Chứ nhà tôi đây thực làm nhơ bẩn đến những người hiểu việc trị nước giúp dân ấy.

Tập Nhân vội nói đỡ - Thôi, cô đừng nói chuyện với cậu ấy nữa. **【蒙 側 Lúc này nếu không mượn một câu của Tương Vân, Tương Vân thật cũng khó mở miệng thêm.】** Kỳ trước cô Bảo cũng có một lần nói đến việc này, cậu ấy không nể mặt, đằng hắng một tiếng rồi xỏ giày đi luôn. Cô Bảo đang nói, thấy cậu ấy bỏ đi, thẹn đỏ mặt lên, không biết nên nói hay đừng. May là cô Bảo, chứ cô Lâm thì chưa biết sinh chuyện đến thế nào, khóc lóc đến thế nào. Nhắc đến chuyện này, người ta phải kính phục cô Bảo, cô ấy ngồi một lúc rồi về. Tôi không đành lòng, **【蒙 側 Tập Nhân khéo gỡ cơn bực.】** cho là cô ấy thế nào cũng giận, không ngờ sau đã lại tử tế như thường, thực là người có độ lượng, bụng dạ rất là rộng rãi. Ai ngờ cậu ấy lại không chơi thân với cô ta! Còn cô Lâm, hễ thấy cậu ấy giận là cô ta không cần nhìn đến, dần dần cậu ấy lại phải đến xin lỗi, cứ thế không biết bao nhiêu lần.

Bảo Ngọc nói:

- Cô Lâm có bao giờ nói những câu nhảm ấy đâu? Nếu nói đến thì tôi đã xa cô ấy từ lâu rồi. **【蒙 側 Hoa yêu nước trong sáng, nước thương sắc hoa tươi.**

Trôi nổi tuy cùng dòng, chỉ khiến cá rồng thêm rỏ dãi.】 Tập Nhân và Tương Vân lắc đầu cười nói: Những câu ấy mà nhảm à? **【甲辰 夾 Viết đã đủ đầy! Bảo Ngọc ngây thật khiến người ta bật cười lớn.】** Đại Ngọc biết trước là Tương Vân sang chơi thế nào Bảo Ngọc cũng nhắc đến chuyện con kỳ lân, nghĩ bụng: "Gần đây Bảo Ngọc hay xem những chuyện tiểu thuyết, phần nhiều giai nhân, tài tử được gặp nhau là do những đồ chơi lặt vặt, khéo léo xe nên, hoặc là do uyên ương, hoặc là do phượng hoàng, hoặc là vòng ngọc, dây vàng, hoặc là khăn giao *ndlr: Theo sách Thuật dị, giao nhân là giống người ở dưới biển như cá, dệt được thứ lụa đẹp gọi là lụa giao.* dây loan đều nhờ những vật nhỏ ấy mà thỏa được ý nguyện suốt đời".

Nay thấy Bảo Ngọc có con kỳ lân, tất sẽ mượn cái ấy mà sinh chuyện, hòng khêu gợi tình tứ với Tương Vân chăng? Vì thế Đại Ngọc lẳng lặng đi đến, tùy cơ để dò xét ý tứ hai người, không ngờ vừa tới nơi, nghe thấy Tương Vân đương nói việc trị nước giúp dân, và nghe Bảo Ngọc trả lời: "Không khi nào cô Lâm lại nói nhưng câu nhảm ấy, nếu nói đến, tôi đã xa cô ấy lâu rồi".

Đại Ngọc nghe vậy, mừng mừng, sợ sợ, tủi tủi, thương thương. Mừng là: mắt mình không nhầm, ngày thường vẫn cho anh ấy là ngươì tri kỷ, giờ quả thực như vậy. Sợ là: trước mặt người khác, anh ấy vẫn nghĩ đến mình, vẫn khen ngợi mình, đủ biết mối tình nồng nàn không hề e ngại tý gì; tủi là: anh đã là tri kỷ của tôi, thì tất nhiên tôi cũng là tri kỷ của anh. Anh và tôi đã là một đôi tri kỷ, thì tại sao lại còn có chuyện "vàng" với "ngọc". Mà dù có chuyện "vàng ngọc" thì vàng ngọc ấy đáng lẽ là của anh và của tôi, chứ tại sao lại còn có cô Bảo Thoa nữa? Thương là: cha mẹ mất sớm, dù có những lời ghi lòng tạc dạ, nhưng không có ai tác thành cho ta. Vả chăng, gần đây đã chớm có bệnh, tinh thần hoảng hốt. Thầy thuốc bảo: "Khí suy huyết kém, sợ rồi sinh ra chứng lao". Tôi dù là tri kỷ của anh, nhưng sợ không thể chờ lâu được. Anh dù là tri kỷ của tôi, nhưng tôi bạc mệnh thì làm thế nào? Nghĩ đến nông nỗi ấy, Đại Ngọc không cầm nổi

nước mắt; 【蒙 側 Tất cả tài tử giai nhân, anh hùng hiệp sĩ trong thiên hạ đều nên cùng đến khóc một tiếng! Ta tuy ngu đục, cũng xin khóc theo một tiếng.】 muốn đi vào để gặp nhau, nhưng lại nghĩ hơi trễn, đành gạt nước mắt quay về.

Bảo Ngọc vội vàng mặc quần áo rồi đi ra, thấy Đại Ngọc lững thững đi trước, hình như đương gạt nước mắt, liền chạy ngay đến, 【蒙 側 Tình ý quan tâm.】 cười hỏi:

- Em ơi, đi đâu đấy? Làm sao lại khóc? Lại ai có lỗi với em thế?

Đại Ngọc quay lại thấy Bảo Ngọc, liền gượng cười nói:

- Em có khóc đâu.

- Em xem, nước mắt chưa ráo, lại còn nói dối à!

Vừa nói, Bảo Ngọc vừa giơ tay lên lau nước mắt hộ, Đại Ngọc vội lùi lại mấy bước nói:

- Anh lại muốn chết đấy! 【蒙 側 Dáng e thẹn nũng nịu!】 Làm trò gì mà ngứa ngáy chân tay như thế?

- Mải nói chuyện quá anh quên hẳn đi, tay tự nhiên ngứa ngáy, không nghĩ gì đến sống hay chết cả.

- Chết thì đáng kể gì, chỉ có điều là phải bỏ lại vàng, và con kỳ lân nào đó, thì làm thế nào!

Câu ấy làm cho Bảo Ngọc phát cáu, vội chạy đến hỏi:

- Em nói không câu này, là rủa tôi hay là chọc tức tôi?

Đại Ngọc nghĩ ngay đến việc hôm trước, hối hận mình đã trót nông nổi, liền cười nói:

- Anh đừng cáu vội, em nói lỡ lời đấy. Câu ấy có can hệ gì đâu? Thế mà mắt đã nổi gân lên, mồ hôi đã toát ra.

Vừa nói vừa đến gần giơ tay lau mồ hôi cho Bảo Ngọc. 【蒙 側 Dáng si tình.】 Bảo Ngọc nhìn một lúc rồi nói:

- Em hãy cứ yên tâm. 【蒙 側 Đến hôm nay ta đọc cũng không hiểu nổi; đây là văn chương bậc nào!】 Đại Ngọc ngẩn người ra một lúc rồi nói:

- Có việc gì mà em không yên tâm? Em không hiểu câu nói của anh. Anh nói lại xem thế nào là yên tâm với không yên tâm?

Bảo Ngọc thở dài một cái hỏi:

- Quả thực em không hiểu câu ấy à? Không lẽ lòng anh gắn bó với em từ bấy lâu nay đều là nhầm cả hay sao? Ngay đến tính nết của em, anh cũng không biết chiều chuộng, chả trách ngày nào em cũng vì anh đâm ra bực tức.

Đại Ngọc nói:

- Quả thực em không hiểu câu nói yên tâm hay không yên tâm.

Bảo Ngọc lắc đầu thở dài:

- Thôi em đừng giấu anh nữa. Nếu quả thực em không hiểu câu ấy, thì không những uổng cả tấm lòng của anh bấy lâu nay, mà phụ cả tâm lòng của em đối với anh nữa. 【蒙 側 Lớp thứ hai.】 Chỉ vì em không yên tâm, thành ra đau ốm luôn. Nếu em được khoan khoái một chút, 【蒙 側 Trong thương thật yêu thật, xót thật tiếc thật, thường nảy ra thứ tâm bệnh như thế.】 thì bệnh đến nỗi nào ngày càng nặng như thế.

Đại Ngọc nghe nói, người choáng lên như sấm ran sét đánh, ngẫm nghĩ từng ly từng tí, mới biết câu nói ấy rất thấm thía, hơn là moi tự trong gan trong ruột mình ra, 【蒙側 Bậc thần Phật nào mở tuệ nhãn, soi thấy nghiệp chướng chúng sinh, mới hiện ra đoạn văn gấm vóc này, nói pháp công đức thượng thừa này.】 có hàng vạn câu muốn nói, nhưng không nói ra được nửa lời, chỉ cứ trừng trừng nhìn Bảo Ngọc. Bấy giờ trong bụng Bảo Ngọc cũng có hàng vạn câu muốn nói, nhưng không biết bắt đầu từ câu gì, nên cũng trừng trừng nhìn Đại Ngọc. Hai người đứng đờ người ra một lúc, rồi Đại Ngọc ho một tiếng, nước mắt ròng ròng, quay đầu chực chạy. 【蒙側 Hạ bút dùng một chữ "đi", sức mạnh văn chương ấy, dũng sĩ Mạnh Bôn cũng không bằng.】 Bảo Ngọc vội kéo lại nói:

- Em ơi, đứng lại một tí, để anh nói một câu đã rồi hãy đi.

Đại Ngọc gạt nước mắt, đẩy tay Bảo Ngọc ra nói:

- Còn có câu gì đáng nói nữa? Những câu anh muốn nói em biết cả rồi.

Nói xong cắm đầu chạy ngay.

Bảo Ngọc vẫn cứ đứng ngẩn người ra nhìn. 【甲辰夾 Tình nhi nữ phơi bày hết, đến đây là tột cùng!】 Lúc ra đi, Bảo Ngọc vội quá, nên không mang quạt. Tập Nhân sợ trời nóng, cầm quạt đuổi theo, thấy Đại Ngọc đứng đấy một lúc; Đại Ngọc đi, còn trơ Bảo Ngọc ở đấy, Tập Nhân vội chạy lại nói:

- Cậu quên không mang quạt, may tôi trông thấy, mang lại cho cậu.

Bảo Ngọc đương thờ thẫn vẩn vơ, nghe tiếng Tập Nhân, cũng không nhận ra được là ai, chỉ đờ mặt ra nói: “Em ơi! Nỗi lòng của anh lâu nay không dám nói ra, bây giờ anh cả gan nói ra, dù chết anh cũng cam lòng! Vì em mà anh đeo bệnh, nhưng đành cứ chịu, không dám nói với ai. Chỉ khi nào em khỏi bệnh, thì may ra bệnh anh mới khỏi được. Cả trong giấc ngủ mơ màng, anh cũng không bao giờ quên được em!”

Tập Nhân nghe nói, sợ hoảng hồn kêu to “Trời giết tôi!” Vội đẩy Bảo Ngọc ra nói:

- Cậu nói gì thế? Bị ma làm hay sao? Còn không đi à?

Bảo Ngọc tỉnh lại, mới biết là Tập Nhân, thẹn đỏ mặt lên, nhưng người vẫn ngớ ngẩn, liền cầm lấy cái quạt đi luôn, không nói câu gì.

Bảo Ngọc đi rồi, Tập Nhân ngẫm nghĩ lời nói vừa qua, tất là vì Đại Ngọc mà thốt ra, xem thế thì sau này e xảy việc không hay, làm cho người ta đáng ghê, đáng sợ. Biết tính thế nào để tránh khỏi cái tai vạ xấu xa này?

Tập Nhân đang đứng ngẩn người ra suy nghĩ, chợt Bảo Thoa ở đường kia đi đến cười nói:

- Trời nắng chang chang thế này mà chị đứng bêu ra đấy làm gì?

Tập Nhân vội cười nói:

- Có hai con chim sẻ đánh nhau, trông thấy cũng hay hay, nên tôi đứng xem.

Bảo Thoa nói:

- Cậu Bảo vừa mặc quần áo đi đâu thế? Tôi muốn gọi lại hỏi, nhưng thấy cậu ấy cứ cuống cuồng lên, nói chẳng ra đầu ra cuối, nên tôi cũng không hỏi, để mặc cậu ấy đi.

- Ông tôi gọi cậu ấy đấy.

- Ái chà! Trời nắng thế này, gọi cậu ấy đến làm gì? Lại quở phạt điều gì chăng? 【蒙側 Nói chệch mà lại gần đúng.】

- Không phải thế, nghe đâu có khách nào muốn gặp cậu ấy đấy.

- Cái ông khách nào chả có ý tứ gì cả, trời nắng thế này không ở nhà cho mát, lại đâm đầu đến đây làm gì?

- Cô cũng nói thế ư?

- Con bé Vân ở trong nhà các chị làm gì đấy?

- Cô ấy với chúng tôi vừa ngồi nói chuyện phiếm với nhau. Cô xem, đôi giày của tôi dán hôm trước, ngày mai sẽ nhờ cô ấy làm hộ.

Bảo Thoa nghe vậy, nhìn chung quanh không có ai, mới cười nói:

- Chị là người sáng suốt, thế mà sao có lúc không thể tất cho người ta? Gần đây tôi xem thần sắc, cử chỉ và lời ăn tiếng nói nửa kín nửa hở của cô ấy, biết rằng ở nhà cô ấy không được tự chủ tý nào! Nhà cô ấy sợ tiêu pha tốn kém, nên không thuê người may vá, hầu hết mọi cái đều tự tay người dì cô ta làm lấy cả. Mấy lần sang đây, hễ vắng người là cô ta lại kể với tôi về việc cửa việc nhà, làm lụng mệt chết đi được. Tôi hỏi đến chuyện chi tiêu trong nhà thế nào, thì mắt cô ấy đỏ hoe lên, miệng ấp úng, nói không ra lời. Xem tình cảnh cô ấy mồ côi mẹ từ bé, tất nhiên là chịu khổ. Trông thấy cô ấy, tự nhiên bụng tôi lại thấy đau xót! 【蒙側 Đúng là tri kỷ, không phụ lời Tương Vân vừa nói trước đó.】 Tập Nhân nghe vậy, vỗ tay nói:

- Phải rồi! Phải rồi! Thảo nào tháng trước tôi nhờ cô ấy đánh hộ mười cái dây con bướm. Mấy hôm sau, cô ấy mới cho người mang sang, và nói: “Hãy dùng tạm những thứ dây thô này, chờ khi nào thong thả, tôi sang ở luôn bên ấy, sẽ làm thứ khác đẹp hơn”. Giờ nghe cô nói, tôi mới nghĩ ra những việc chúng tôi nhờ trước đây, cô ấy đều không tiện từ chối. Nhưng có biết đâu cô ấy ở nhà cũng phải làm lụng vất vả, thâu canh suốt sáng như thế! Thực là tôi hồ đồ thực, chứ biết thế này thì tôi không dám nhờ cô ấy mới phải.

- Lần trước cô ấy có nói với tôi, ở nhà phải làm việc khuya đến tận canh ba; nếu làm hộ ai một tí gì thì bọn các bà các mợ bên ấy lại có vẻ không bằng lòng.

- Khốn nỗi cái cậu bướng bỉnh nhà ta, 【蒙側 Người đa tình thường có cái tật "bướng như trâu, lệch tính" như vậy.】 bất cứ việc lớn hay nhỏ, nhất thiết không để cho người trong nhà làm, mà tôi thì lại không làm xuể.

- Mặc cậu ấy! Cứ bảo người khác rồi nói dối mình làm là được.

- Giấu thế nào được. Cậu ấy nhận ra ngay. Thôi để tôi làm dần vậy. 【蒙側 Tấm lòng si tình tự nguyện chịu vậy.】

- Thôi, chị đừng ngại, để đấy tôi làm hộ cho một ít cũng được.

- Thật thế chứ? Nếu vậy thì phúc cho tôi quá! Chiều hôm nay tôi sẽ mang đến nhờ cô.

Nói chưa dứt lời, chợt có một bà già chạy đến báo:

- Tin đâu đưa đến bất ngờ! Kim Xuyến tự dưng đâm đầu xuống giếng chết rồi!

Tập Nhân giật mình vội hỏi:

- Kim Xuyến nào đấy?

- Lại còn Kim Xuyến nào nữa? Kim Xuyến ở hầu bà Hai ấy. Hôm trước không biết vì việc gì nó bị đuổi; về nhà kêu trời kêu đất, khóc hết nước mắt, cũng không ai để ý đến. Rồi cũng chẳng ai để ý nó đi đâu, sau có người gánh nước nói: "Ở cái giếng đằng đông nam, có xác người chết". Tôi chạy đi nhờ người vớt lên, không ngờ lại là nó! Họ nháo lên chữa chạy, nhưng có ăn thua gì!

Bảo Thoa nói:

- Lạ nhỉ.

Tập Nhân lắc đầu thở dài, nghĩ đến ngày thường cùng chung cảnh ngộ, tự nhiên nước mắt trào ra. 【蒙側 Lại một lối khóc nữa.】 Bảo Thoa tất tưởi chạy sang bên Vương phu nhân. Tập Nhân thì quay về nhà.

Bảo Thoa đến buồng Vương phu nhân, thấy im lặng như tờ, Vương phu nhân đương ngồi một mình, sụt sùi khóc ở trong buồng. 【蒙側 Lại một lối khóc nữa.】 Bảo Thoa không tiện gợi ra nữa, đành ngồi ghé một bên. Vương phu nhân hỏi:

- Cháu ở đâu đến đây?

- Cháu ở bên vườn sang.

- Nếu ở vườn sang, có gặp em Bảo không? 【蒙側 Người đời thường việc gì cũng muốn giấu người, lại cứ vô tình sắp để lộ ra; lẽ thì không đáng có, mà việc đời lại thường có, vì sao vậy?】

- Cháu mới trông thấy cậu ấy mặc quần áo đi ra, không biết đi đâu!

Vương phu nhân lắc đầu thở dài:

- Cháu có biết mới xảy ra một việc lạ không? Con Kim Xuyến tự nhiên đâm đầu xuống giếng chết rồi.

- Tự nhiên vô cớ, sao chị ấy lại đâm đầu xuống giếng? Lạ nhỉ?

- Hôm nọ nó đánh vỡ của ta một cái đồ dùng, ta nóng tiết đánh nó vài cái, rồi đuổi nó đi. Ta chỉ định làm ra thế mấy hôm rồi lại gọi nó về, không ngờ nó phẫn chí đâm đầu xuống giếng chết. Thế không phải tội lỗi ta hay sao?

Bảo Thoa cười nói:

- Dì là người nhân từ, nên nghĩ như thế. Chứ cháu đoán thì không phải nó tức bực mà đâm đầu xuống giếng đâu, có lẽ nó đứng gần, hay đùa nghịch gì ở bên giếng, sểnh chân bị ngã chăng? Nó ở nhà này bị bó buộc quen rồi, bây giờ được ra ngoài, tất là đi chơi đùa các nơi cho thích, chứ đến nỗi nào tức khí như thế. Nếu vì tức khí mà liều lĩnh, thì chẳng qua là hạng hồ đồ, không đáng tiếc làm gì? 【蒙側 Khéo khuyên người, kiến giải lớn! Tiếc là không biết thực tình bên trong; dù lời hay như vàng ngọc, không trúng thì biết làm sao!】 Vương phu nhân lắc đầu thở dài:

- Dù sao trong bụng ta vẫn không yên được!

Bảo Thoa cười nói:

- Xin dì đừng nghĩ ngợi quá đến việc này; nếu không đành dạ, thì cho họ mấy lạng bạc để tống táng nó, thế là trọn tình chủ nhà đối với người ở rồi.

Vương phu nhân nói:

- Vừa rồi ta đã đưa cho mẹ nó năm mươi lạng bạc. Ta còn muốn cho thêm hai cái quần áo mới của chị em cháu, để khâm liệm cho nó, nhưng chị Phượng nói không có bộ nào mới may, chỉ có cháu Lâm có hai bộ để mặc ngày lễ sinh

nhật. Ta xem ra, cháu Lâm ngày thường vốn hay tự lự; vả chăng bản mệnh nó lại có nhiều tai nạn, đã cho nó làm lễ sinh nhật, giờ đem làm đồ khâm liệm cho người khác, lại chẳng đáng kiêng hay sao? Vì thế ta đã cho gọi thợ may đến may một bộ áo mới cho nó. Nếu là đứa hầu khác, thì chỉ cho nó vài lạng bạc là đủ. Con Kim Xuyến tuy là đứa hầu, nhưng ngày thường nó vẫn ở gần gụi ta, so với con đẻ, cùng chả kém gì mấy.

Nói đến đây, nước mắt bà ta lại trào ra. Bảo Thoa vội nói:

- Dì cũng chẳng cần gì phải gọi thợ đến may nữa. Trước cháu có may hai bộ, mang ra cho nó, chả đỡ hay sao? Vả lại khi nó còn sống vẫn thường mặc quần áo cũ của cháu, kích thước cũng vừa vặn.

- Dù thế mặc lòng, nhưng cháu không kiêng hay sao?

- Xin dì cứ yên lòng, cháu không bao giờ để ý đến chuyện ấy.

Vừa nói vừa đứng dậy đi. Vương phu nhân liền sai người đi theo.

Một lúc, Bảo Thoa mang quần áo đến, thấy Bảo Ngọc ngồi cạnh Vương phu nhân, nước mắt giàn giụa, đương nghe Vương phu nhân giảng giải điều gì. Thấy Bảo Thoa đến, liền thôi không nói nữa. **【蒙側 Phép mây rồng hiện bóng, thật đáng yêu.】** Trước tình cảnh ấy, Bảo Thoa xét lời nói, xem nét mặt, đã hiểu được phần nào rồi. Vương phu nhân gọi mẹ Kim Xuyến đến, đưa cho bọc quần áo mang về.

【威 Tổng bình: Đời không tình thì đất rộng cũng thành không; nhân gian ít yêu thì cảnh sắc còn đâu vô tận. Trong thế giới ấy, hiểu được chỗ ấy, mỉm cười cùng về với công tạo hóa.】

【Tập Nhân, Tương Vân, Đại Ngọc, Bảo Thoa... mỗi người yêu, mỗi người khóc, đều riêng một tấm lòng, riêng một cách nhìn. Còn tình si tính si của Bảo Ngọc và Đại Ngọc, văn viết như vẽ, thật là hiện thân thuyết pháp. Mấy ông học cứu thôn quê há có thể mơ thấy nổi! Không kìm được phải thắp hương lạy thêm lần nữa.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Bài thơ này thấy trong quyển 9 *Ngọc Minh Đường thi* của Thang Hiển Tổ, đề là *Giữa sông thấy trăng, nhớ Đạt công*. Chữ "khước" trong bản này nguyên tác là "kháp".

Hồi 33: Người anh em rình rập, khẽ động môi lưỡi — Đứa con bất tài đủ tội, chịu trận đòn lớn

Hồi 33

Người anh em rình rập, khẽ động môi lưỡi — Đứa con bất tài đủ tội, chịu trận đòn lớn

【威 Hồi tiền phê: Công tử phú quý, đáng nối tước hầu vương, rất dễ gây tội trong chốn phấn hồng. Tính tình phong lưu, thơ phú văn từ, lại chỉ vướng mãi giữa đường oanh hoa. Cười hì hì, khóc tỉ tê, rốt cuộc cũng là một chuyện tình.】

Vương phu nhân gọi mẹ Kim Xuyến đến, cho mấy cái trâm vòng và bảo mời sư đến đọc kinh siêu độ cho nó. Mẹ Kim Xuyến cúi đầu tạ ơn đi ra.

Khi Bảo Ngọc tiếp Vũ Thôn xong trở về, nghe tin Kim Xuyến xấu hổ tự vẫn, lòng rất đau xót, vừa bước vào cửa, lại bị Vương phu nhân quở trách một trận, không trả lời được câu nào. Chợt thấy Bảo Thoa đi vào, Bảo Ngọc nhân dịp lẻn ra ngoài, thờ thẫn không biết đi đâu, cứ tay chắp sau lưng, đầu cúi gầm, miệng than thở, lững thững đi ra phòng khách. Vừa qua tấm bình phong, Bảo Ngọc đâm phải một người từ ngoài bước vào. Người kia quát to "Đứng lại", Bảo Ngọc giật nảy mình, ngẩng đầu lên nhìn, té ra là Giả Chính. Bảo Ngọc lạnh hẳn người đi, đành chắp tay đứng bên cạnh.

Giả Chính nói:

- Mày làm sao mà cúi đầu ủ rũ như vậy? Vừa rồi ông Vũ Thôn đến chơi, muốn gặp mày, gọi mãi mày mới chịu đến. Khi đến thì ăn nói toàn là những chuyện vụn vặt, nhỏ nhặt,không có một chút khoát đạt lưu loát nào. Tao xem mày vẻ mặt lúc nào cũng đầy rẫy những lo phiền, tình dục. Bây giờ làm gì mày lại than dài thở ngắn? Như thế này vẫn chưa được đủ, chưa được hả dạ hay sao?

Bảo Ngọc vốn tay lém lỉnh. Nhưng vì lúc này thương nhớ Kim Xuyến quá, đang băn khoăn không thể chết theo nó được 【蒙 側 Thật có tình ấy, thật có lý ấy.】 nên cha quở mắng thế nào cũng mặc, cứ đứng đờ người ra.

Giả Chính đáng ra cũng không bực. Nhưng thấy Bảo Ngọc sợ quá, ăn nói khác hẳn ngày thường, nên đã nổi giận đôi phần. Giữa lúc ấy có người gác cửa vào trình:

- Có người bên phủ Trung Thuận Thân Vương xin vào hầu cụ lớn.

Giả Chính nghe nói, trong bụng nghi hoặc: "Xưa nay ta không hề chơi bời với phủ Trung Thuận, tại sao hôm nay lại có người đến đây?" Vừa nghĩ vừa bảo mời vào ngồi trong nhà khách. Ông ta vội vào nhà trong thay áo, rồi ra tiếp, té ra là quan trưởng phủ ở phủ Trung Thuận. Hai bên chào nhau xong, ngồi uống nước trà. Chưa kịp chuyện trò gì, thì quan trưởng phủ đã nói ngay:

- Không phải hạ quan này dám đường đột đến qúi phủ. Hôm nay tới đây là theo lệnh trên, xin phiền ngài vì Vương gia chúng tôi mà giúp cho, không những Vương gia chúng tôi được nhờ ơn, ngay cả bọn hạ quan chúng tôi cũng cảm tạ khôn xiết.

Giả Chính nghe nói, nghĩ mãi không biết chuyện gì, vội đứng dậy cười hỏi:

- Ngài đã thừa lệnh đức Vương đến đây, nếu có việc gì, cứ truyền rõ cho, chúng tôi xin tuân lệnh.

Quan trướng phủ cười nhạt:

- Không phải làm gì cả, chỉ xin ngài nói cho một câu là xong. Trong phủ chúng tôi có một con hát đóng vai nữ tên là Kỳ quan, mấy hôm nay không thấy về, cho đi tìm cũng không thây nó ở đâu. Chúng tôi phải cho người đi dò các nơi. Ở trong thành mười người thì tám người nói: Gần đây nó chơi thân với cậu em ngậm ngọc ở đây. Vì tôn phủ không phải như các nhà thường, nên không dám thiện tiện đến bắt. Bởi vậy hạ quan phải vào trình đức Vương. Ngài nói: "Con hát khác mất trăm đứa cũng không cần, nhưng tên Kỳ quan này là người cẩn thận, chắc chắn, biết lựa dịp ứng đáp, rất hợp ý già này, không thể nào bỏ nó được". Vì thế, chúng tôi đến nhờ ngài bảo cậu Hai cho tên Kỳ quan về, để thỏa lòng Vương gia chúng tôi thiết tha mong đợi, và chúng tôi cũng đỡ phải đi tìm vất vả. [—] Nói xong, hắn liền vái một cái.

Giả Chính nghe nói, vừa sợ vừa giận, liền cho gọi Bảo Ngọc, Bảo Ngọc không biết là việc gì, vội chạy ra ngay.

Giả Chính hỏi:

- Thằng đáng chết kia! Mày ở nhà đã không chịu học hành thì thôi, lại còn dám càn bậy, làm những việc trái phép à? Tên Kỳ quan là người hầu thân của đức vua Trung Thuận. Mày là hạng người hèn hạ, dám quyến rũ nó, làm vạ lây đến ta!

Bảo Ngọc nghe nói giật mình, vội thưa:

- Thực con không biết việc này! Ngay hai chữ "kỳ quan" con cũng chẳng hiểu là cái gì, huống chi lại buộc cho con tiếng quyến rũ nữa.

Nói xong rồi khóc.

Giả Chính chưa kịp nói câu gì, quan trưởng phủ cười nhạt:

- Thôi, cậu đừng chối quanh nữa, cậu giấu nó ở nhà, hay biết nó ở đâu, xin cứ nói ra, để chúng tôi đỡ phải vất vả lại không cảm ơn cậu lắm hay sao?

Bảo Ngọc nói:

- Thực tôi không biết gì cả. Hay là người ta đồn bậy, cũng chưa biết chừng.

Quan trưởng phủ cười nhạt:

- Hiện có chứng cớ, sao cậu cứ cãi quanh. Trước mặt cụ lớn, tôi nói ra, tất cậu bị quở phạt. Bảo rằng không biết người ấy thì cái dây lưng đỏ của nó sao lại ở người cậu?

Bảo Ngọc nghe nói câu ấy, hồn vía lên mây, mắt trợn lên, mồm đờ ra, trong bụng nghĩ: "Sao hắn lại biết cả những việc rất kín của mình. Thế thì việc khác cũng không tài nào giấu được. Chi bằng ta nói quanh cho hắn về, để khỏi tiết lộ những chuyện khác". Liền nói:

- Ngài đã biết đầu đuôi việc Kỳ quan, nhưng có việc lớn là nó mua nhà, sao ngài lại không biết? Tôi nghe nói hình như nó về Tử Đàn bảo, ở phía đông giao, cách thành độ hai mươi dặm gì ấy. Nó có mua mấy mẫu ruộng và làm mấy gian nhà ở đấy. Có lẽ nó về đấy cũng nên.

Quang trưởng phủ cười nói:

- Thế thì nhất định nó về đấy rồi, để tôi đi tìm xem. Nếu thấy thì thôi, bằng không, tôi lại đến phiền cậu. 【蒙側 Con người Bảo Ngọc đáng yêu còn chưa hết, sao có thể đánh được? Dùng thứ văn chương này dồn đến mức ấy, há chẳng khiến người ta gan ruột phẫn uất, để thành cái nghiêm khốc ở đoạn sau sao?】 Nói xong hắn vội vàng đi.

Giả Chính nghe xong, tức quá, mắt trợn lên, mồm xệch ra, vừa tiễn viên quan trưởng phủ ra, vừa ngoái lại quát Bảo Ngọc: "Không được đi đâu! Trở về tao sẽ bảo mày!"

Đưa viên quan kia ra rồi, Giả Chính quay về, thấy Giả Hoàn dẫn mấy tên hầu nhỏ rối rít chạy đến. Giả Chính quát:

- Đánh chết những đứa kia đi cho tao!

Giả Hoàn trông thấy cha, sợ quá, run lên cầm cập, vội chạy lại, đứng cúi đầu. Giả Chính hỏi:

- Mày chạy đi đâu? Những người theo hầu đâu cả, sao không ai trông nom nó, để nó chạy nhông như ngựa thế này?

Rồi ông ta thét lên:

- Những đứa dẫn mày đi học chạy đâu cả?

Giả Hoàn thấy cha giận quá, nhân dịp nói:

- Con có chạy đâu, chỉ vì khi đi qua bên giếng, thấy một a hoàn chết đuối, con xem người ấy đầu sao mà to thế, người sao mà lớn thế!

Giả hình nghe vậy, giật mình, nghĩ bụng "Vô cớ mà ai lại đâm đầu xuống giếng thế?

Nhà ta từ đời ông đời cha đều cư xử rộng rãi, nhân từ với kẻ dưới, có bao giờ xảy ra việc thế này? Có lẽ gần đây vì ta lười nhác, không trông nom việc nhà, để bọn người nhà lộng quyền giở lối cay nghiệt, đến nỗi xảy ra tai vạ, liều mình tự vẫn. Nếu người ngoài biết thì tiếng tăm ông cha mình còn ra làm sao nữa". Rồi ông ta quát: "Gọi Giả Liễn và Lại Đại 〔二〕 đến đây!"

Bọn hầu bé vâng lời định đi, thì Giả Hoàn vội đến nắm lấy áo Giả Chính rồi qùi xuống nói:

- Xin cha hãy bớt giận. Việc này trừ những người ở trong nhà mẹ con ra, thì không ai biết một tí gì. Con nghe đẻ con nói...

Nói đến đấy, nó liền trông ra xung quanh. 【蒙側 Như vẽ.】 Giả Chính biết ý, lừ mắt nhìn đám hầu bé.

Đám hầu đều vội lui ra bên ngoài.

Giả Hoàn nói khẽ:

- Đẻ con nói: "Hôm nọ anh Bảo ở nhà mẹ con, kéo chị a hoàn là Kim Xuyến định cưỡng gian nhưng không được, 【蒙側 Lại dồn ép đoạn sau, tạo thế không thể không đánh cho tận tình.】 rồi đánh chị ấy một trận, chị ấy tức quá đâm đầu xuống giếng chết!"

Chưa nghe dứt lời, Giả Chính giận quá, mặt xám lại, quát to: "Lôi thằng Bảo Ngọc đến đây!" Ông ta vừa nói vừa chạy vào thư phòng, quát lên:

- Hôm nay ai còn đến ngăn, thì ta sẽ mang hết cả mũ áo, cân đai và gia tài giao cho người ấy với thằng Bảo Ngọc. Ta đành chịu là người có tội, cạo trọc mớ tóc phiền não này đi, tìm đến nơi thanh vắng để khỏi nhục đến tiền nhân, vì

đã đẻ đứa con ngỗ nghịch này! 【蒙側 Kích thêm rồi lại kích, đều là văn thật việc thật.】 Những môn khách và người hầu thấy Giả Chính như thế, biết ngay là vì ông ta giận Bảo Ngọc, nên ai nấy đều trợn mắt lè lưỡi, chạy đi ra ngoài cả. Giả Chính thở hồng hộc, ngồi ưỡn người trên cái ghế tựa, nước mắt giàn giụa, 【蒙側 Khóc một tiếng cho cha mẹ trong thiên hạ.】 quát lên mấy tiếng: "Lôi thằng Bảo ra đây! Mang thừng gậy ra đây! Đóng hết cả các cửa lại! Hễ đứa nào mà báo tin cho nhà trong biết, thì ta đánh chết ngay lập tức!"

Bọn người hầu thấy vậy, đành phải vâng lời đứng yên. Có mấy người chạy đi bắt Bảo Ngọc.

Bảo Ngọc thấy Giả Chính truyền phải đứng yên không được chạy, lại thêm Giả Hoàn nói chêm vào mấy câu, biết ngay là có chuyện dữ. Bảo Ngọc đi loanh quanh ở ngoài hiên, muốn nhờ người vào báo tin cho nhà trong, nhưng không gặp ai cả. Ngay Bồi Dính cũng không biết đi biệt đâu mất. Đương lúc ngóng chờ, thì có một bà già đến, Bảo Ngọc mừng như bắt được của báu, liền chạy lại kéo bà già nói:

- Bà chạy ngay về nói: ông sắp đánh tôi đấy! Việc rất cần, bà về báo ngay cho tôi một tiếng!

Một đằng thì Bảo Ngọc vội quá, nói không được rõ ràng; một đằng thì bà già lại điếc đặc, không nghe rõ là nói gì, nên câu: "Nói ngay một tiếng" bà ta lại nghe ra "Nhảy ngay xuống giếng", liền cười nói:

- Nó nhảy xuống giếng thì thây kệ nó, chứ việc gì đến cậu mà phải sợ?

Bảo Ngọc thấy bà ấy điếc, liền cáu lên:

- Bà ra gọi một đứa hầu nhỏ của tôi đến đây mau lên!

Bà già nói:

- Việc gì mà chẳng yên? Đã thu xếp xong cả rồi. Bà Hai lại cho nó quần áo, cho nó tiền bạc, còn gì mà chẳng yên? 【蒙側 Viết bà già thích nói những lời chẳng đâu vào đâu, thật như thấy người, như nghe tiếng.】

Bảo Ngọc đương lúc cấp bách không biết làm thế nào, thì bọn người hầu của Giả Chính vào giục đi ra ngay. Giả Chính trông thấy Bảo Ngọc, mắt đỏ ngầu lên, không kịp hỏi đến những tội, như đi ra ngoài thì đùa bỡn bọn chèo hát, trao tặng của riêng, ở trong nhà thì bỏ học hành, cưỡng gian đầy tớ gái của mẹ, 【蒙側 Kết lại linh hoạt.】 chỉ thét: "Khóa miệng nó lại, đánh cho chết đi!"

Bọn người hầu không dám trái lệnh, đành phải dẫn Bảo Ngọc xuống cái ghế dài, cầm gậy to, đánh độ mười cái. Bảo Ngọc biết rằng mình có van cũng chẳng tha nào, đành khóc rống lên. Giả Chính cho là đánh khẽ quá, đá thằng cầm gậy, rồi giật lấy gậy, đánh thật mạnh mấy cái.

Bảo Ngọc xưa nay chưa từng chịu đau đớn như thế bao giờ, lúc đầu còn biết đau, khóc ầm lên; đến sau hơi thở dần dần yếu đi, kêu không ra tiếng. Những môn khách thấy thế, sợ xảy ra chuyện không hay, liền chạy cả đến khuyên ngăn. Nhưng Giả Chính khi nào chịu nghe? Ông ta nói:

- Các người hỏi xem những việc nó làm có đáng tha hay không? Tội ở các người ngày thường cứ hay nuông nó để nó hư hỏng thế này, lại còn đến khuyên ngăn à. Mai đây nó phạm tội giết cha giết vua, thì các người còn can vào lối nào?

Mọi người thấy câu nói dữ ấy, biết là Giả Chính bực lắm rồi, liền nhao lên đi tìm người vào báo nhà trong.

Vương phu nhân nghe nói, không kịp đến trình Giả mẫu, liền mặc áo, bất chấp có người hay không, vịn vào một a hoàn xăm xăm chạy thẳng vào thư phòng. 【蒙側 Khóc một tiếng cho các bà mẹ hiền trong thiên hạ.】 Bọn môn khách

và người hầu đều tránh không kịp.

Giả Chính đương muốn đánh nữa, thấy Vương phu nhân đến, cơn giận lại càng như lửa cháy đổ dầu thêm. Cái gậy cứ lia lịa vụt xuống càng nhanh càng mạnh. Hai đứa đè Bảo Ngọc vội buông tay ra. Bảo Ngọc đã nằm sóng sượt, không cựa quậy được nữa.

Giả Chính còn muốn đánh nữa, nhưng bị Vương phu nhân giữ gậy lại. Giả Chính nói:

- Thôi! Thôi! Hôm nay lại làm cho ta tức đến chết mới thôi đây!

Vương phu nhân khóc nói: Thằng Bảo đáng đánh thực, nhưng ông cũng nên giữ lấy sức khỏe. Trời nóng nực, cụ lại đương khó ở; đánh chết thằng Bảo Ngọc là việc nhỏ, nếu cụ lo nghĩ sinh ốm, thì chẳng hóa ra việc to hay sao? 【蒙側 Lòng cha mẹ, ơn như trời cao không cùng; Giả Chính và Vương phu nhân đổi chỗ cho nhau thì cũng đều như vậy.】 Giả Chính cười nhạt:

- Thôi đừng nói những câu ấy nữa. Đẻ ra cái giống ác nghiệt này, thì tôi cũng mang tội bất hiếu rồi! Ngày thường hễ tôi quở phạt nó lần nào, là y như có người đến bênh nó.

Chi bằng nhân ngày hôm nay kết liễu cái đời thằng chó chết này đi để khỏi tai vạ về sau.

Nói xong ông ta định lấy thừng thắt cổ Bảo Ngọc cho chết đi.

Vương phu nhân liền ôm lấy Bảo Ngọc khóc:

- Đã đành ông lo dạy con, nhưng cũng nên nghĩ đến tình vợ chồng một chút. Nay tôi đã năm mươi tuổi đầu, chỉ có một mụn tội nợ này thôi, nếu đánh nó để răn dạy, thì tôi không dám can ngăn. Nhưng ông định đánh chết nó, thì chẳng hóa ra ông cố tình đoạn tuyệt đời tôi hay sao? Ông định thắt cổ cho nó chết, thì hãy thắt cổ tôi trước, mẹ con tôi không dám oán trách nửa lời, để khi chết xuống âm ty, mẹ con tôi sẽ nương tựa nhau. 【己夾蒙側 Ai chưa mất mẹ hãy đến đây nghiền ngẫm; ai đã mất mẹ hãy đến đây khóc đau. Đọc đến đây khiến người ta nghẹn tiếng, nước mắt như mưa.】 Nói xong, bà ta ôm lấy Bảo Ngọc khóc ầm lên.

Giả Chính thở dài, vào ghế ngồi, nước mắt nhỏ xuống như mưa. Vương phu nhân thấy Bảo Ngọc mặt nhợt hẳn, hơi đã yếu đi. Cái quần đùi xanh mặc trong người đẫm cả máu, khi cởi thắt lưng ra, thấy từ mông xuống đùi, chỗ thâm chỗ tím, chỗ thì nổi cục, chỗ thì toạc thịt ra, chẳng còn tý nào nguyên vẹn cả. Bà ta bất giác òa khóc to và kêu lên:

- Đứa con xấu số này.

Nhân câu "Đứa con xấu số" bà ta lại nhớ ngay đến Giả Châu, liền gọi ngay tên Giả Châu lên khóc 【蒙側 Mẹ hiền như vẽ.】 và nói:

- Nếu con còn sống, thì dù chết một trăm đứa con khác ta cũng không cần!

Thấy Vương phu nhân đi ra, Lý Hoàn, Phượng Thư và chị em Nghênh Xuân, Thám Xuân đều chạy đến; nghe thấy Vương phu nhân khóc và gọi tên Giả Châu, người khác không sao, chứ Lý Hoàn thì nhịn làm sao được, chị ta cũng sụt sùi thổn thức khóc theo. Giả Chính thấy thế, lại nước mắt ròng ròng chảy xuống. đương lúc nhốn nhao, thì a hoàn vào trình: "Cụ đã đến". Nói chưa dứt lời, đã nghe ở ngoài cửa sổ có tiếng nói run run: 【蒙側 Thần thái bóng dáng người già hiện sống.】

- Đánh chết ta trước đã, rồi hãy đánh chết nó, thế là yên chuyện!

Giả Chính thấy mẹ sang, vừa hoảng sợ vừa thương xót, vội chạy ra đón. Giả mẫu vịn vào một a hoàn đi đến, đầu lắc lư, hơi thở hổn hển. Giả Chính đến gần, cúi đầu cười nói:

- Trời đương nóng nực thế này, mẹ có việc gì, cứ gọi con đến truyền bảo, cần gì phải thân hành đến đây?

Giả mẫu nghe nói, liền đứng lại thở một lúc rồi quát ầm lên: 【蒙側 Nề nếp đại gia, một tơ không loạn.】

- Thế ra anh cũng thèm nói chuyện với tôi à! Tôi có câu chuyện muốn nói, nhưng đời tôi không đẻ được người con nào khác, còn bảo tôi nói với ai bây giờ?

Giả Chính nghe câu nói khác hẳn ngày thường, liền rưng rưng nước mắt quì xuống:

- Con sở dĩ phải dạy dỗ nó, là vì muốn làm rạng vẻ ông cha; giờ mẹ nói thế thì con chịu sao nổi?

Giả mẫu nghe nói nhổ toẹt một cái nói:

- Ta mới nói có một câu, anh đã không chịu được, thế thì anh vác gậy đánh vùi đánh dập thằng Bảo như thế kia, liệu nó có chịu được không? 【蒙側 Lại có đúng cái lý ấy.】 Anh nói rằng anh dạy dỗ con cái để làm rạng vẻ ông cha thế thì ngày trước cha anh đã dạy anh như thế nào? 【蒙側 Loại văn chữ dễ chạm điều kiêng kỵ như thế mà theo cảnh sinh tình, không hề gượng gạo trì trệ.】 Nói xong, tự nhiên nước mắt ròng ròng, Giả Chính gượng cười nói:

- Xin mẹ đừng thương cảm làm gì, chỉ vì lúc nãy con nóng tính quá. Từ giờ trở đi con không dám đánh nó nữa.

Giả mẫu cười nhạt:

- Anh không cần giận lây với tôi. Nó là con anh, muốn đánh thế nào anh cứ đánh.

Chắc rằng mẹ con bà cháu chúng tôi ở đây chỉ làm phiền anh thôi, chi bằng xa anh ra là hết chuyện.

Nói xong liền sai người: "Sắp sẵn kiệu, ta cùng bà mày và thằng Bảo đi về Nam Kinh ngay"... Người nhà đành phải vâng lời.

Giả mẫu bảo Vương phu nhân:

- Chị không nên khóc lắm. Bây giờ thằng Bảo nó còn bé, thì chị thương nó. Sau nó lớn lên, ra làm ông nọ ông kia, chưa chắc nó đã nhớ đến công lao chị đứt ruột đẻ ra nó đâu. Bây giờ chị không thương nó, sau sẽ bớt được sự bực tức cũng chưa biết chừng.

Giả Chính nghe vậy, vội cúi đầu nói:

- Mẹ nói câu ấy thì con không còn có chỗ nào mà đứng ở trên đời này nữa.

- Rõ ràng anh làm cho ta không còn có chỗ nào đứng, mà lại còn đổ lỗi cho ta? Chỉ có cách là chúng ta đi hẳn, thì anh sẽ được rảnh rang, chả còn ai dám ngăn cấm anh đánh nó nữa!

Giả mẫu bảo người hầu: "Sắm sửa ngay hành lý và xe kiệu để ta đi". Giả Chính liền quỳ rạp xuống, cúi đầu lạy.

Giả mẫu đến xem Bảo Ngọc, thấy lần này Bảo Ngọc bị đòn đau quá, không như những lần trước. Vừa thương cháu, vừa giận con, Giả mẫu khóc mãi không thôi.

Vương phu nhân cùng Phượng Thư khuyên giải hồi lâu, mới nguôi dần, không khóc nữa.

Bọn a hoàn, vú bõ chạy đến chực kéo Bảo Ngọc dậy. Phượng Thư mắng: 【蒙側 Người thạo việc tự nhiên không tầm thường.】

- Bọn mày khéo hồ đồ! Sao không mở mắt ra mà nhìn. Người như thế, dìu đi sao được. Hãy về mang cái ghế mây dài đến đây!

Mọi người nghe nói, vội chạy đi mang cái ghế dài đến, đặt Bảo Ngọc nằm xuống, theo Giả mẫu và Vương phu nhân đưa về nhà Giả mẫu.

Giả Chính thấy Giả mẫu chưa nguôi cơn giận, không dám tự tiện bỏ về, cũng đi theo luôn. Thấy Bảo Ngọc bị đánh đau quá. Vương phu nhân cứ kêu con luôn miệng và nói: "Nếu mày chết đi cho anh Châu mày sống, thì bố mày không đến nỗi tức giận thế này, và cũng không uổng tấm lòng tao suốt nửa đời người. Bây giờ mày có mệnh hệ nào, bỏ tao ở lại một mình, thì tao biết trông cậy vào đâu. Thằng ngu đần này!"

Bà ta cứ kêu rồi lại khóc, khóc rồi lại kêu. Giả Chính nghe vậy, lòng càng chán ngán, hối hận rằng lẽ ra mình không nên đánh quá tay như thế. 【蒙側 Người làm cha anh trong thiên hạ, khi dạy con em cũng nên lưu ý.】 Trước hết đến khuyên Giả mẫu. Giả mẫu rưng rưng nước mắt nói:

- Con hư thì phải dạy, nhưng anh không nên đánh nó đến thế! Anh không đi đi, còn đứng ở đây làm gì? Hay là anh chưa vừa lòng, còn muốn cho nó chết hẳn thì mới hả lòng hả dạ hay sao? 【蒙側 Đuổi đi rất có phép.】 Giả Chính nghe nói, vâng lời đi ra.

Tiết phu nhân, Bảo Thoa, Hương Lăng, Tập Nhân và Tương Vân cũng đều chạy lại.

Tập Nhân trong lòng đau xót, nhưng không tiện nói ra, thấy mọi người quây lấy Bảo Ngọc, người thì đổ nước, người thì quạt hầu, còn mình chẳng biết chen tay vào đâu, liền ra ngoài, 【蒙側 Ai nấy đều có một phen tác dụng riêng.】 sai đưa hầu nhỏ đi tìm Bồi Dính đến hỏi:

- Đang yên đang lành, chẳng có chuyện gì, tại sao lại bị đánh đau như thế, mà mày không về báo tin ngay?

- Tôi cũng không ở đấy. Khi đánh đến nửa chừng, tôi mới biết tin, vội đến hỏi nguyên do, thì ra vì việc con hát Kỳ quan và việc chị Kim Xuyến.

- Tại sao ông lại biết những việc ấy?

- Việc con hát Kỳ quan có thể là cậu Tiết ngày thường hay ghen tuông, không làm cách nào hả giận được, nên đã xúi giục người nào đến ton hót ông. Còn việc chị Kim Xuyến thì cậu Ba nói ra. Tôi nghe người hầu ông nói thế.

Tập Nhân nghe hai việc này gần khớp như nhau, trong lòng đã tin đến tám chín phần, liền quay trở về, thấy mọi người đang xúm lại chữa cho Bảo Ngọc. Công việc xong xuôi, Giả mẫu sai người khiêng Bảo Ngọc cẩn thận về nhà. Ai nấy vâng lời, ba chân bốn cẳng, khiêng Bảo Ngọc về viện Di Hồng, đặt nằm yên ở trên giường. Rối rít một lúc lâu, rồi kéo nhau về. Bấy giờ Tập Nhân mới đến hầu và căn vặn hỏi han cặn kẽ câu chuyện.

【威 Tổng bình: Dùng hình phạt nghiêm khốc để dạy con, trong chỗ tưởng như bất tình lại hết mực dụng tình; dây dưa mãi vì nhớ một tỳ nữ, nơi có ân lại thành một bậc vô ân. Cha nghiêm mẹ hiền đều cùng yêu con; thân gần con hát, chiều chuộng a hoàn, rốt cuộc đều là lệch lạc. Hoa liễu phủ kín đầu, ai hiểu nỗi xuân quang? Nhảy khỏi lồng rào, chỉ còn một trận cười.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Đoạn lời quan trưởng sử này, bản Liệt Tàng có dị văn riêng: "... trong phủ chúng tôi có một người đóng vai tiểu đán là Kỳ Quan, vốn phụng chỉ từ nội viên ban ra; từ khi ra ngoài, ở yên trong phủ chưa đầy nửa năm, nay ba ngày năm ngày không thấy về, tìm khắp nơi cũng không biết tung tích, vì vậy phải dò hỏi khắp nơi. Trong thành mười phần người thì tám phần đều nói y suốt ngày giao du rất thân với vị công tử ngậm ngọc của quý phủ. Bọn hạ quan nghe vậy, vì tôn phủ không như nhà khác, không thể tự tiện đến đòi, nên bẩm rõ với Vương gia. Vương gia cũng nói: 'Nếu là con hát khác,

một trăm người cũng thôi; chỉ riêng Kỳ Quan này là người phụng chỉ ban cho, không tiện chuyển tặng lệnh lang. Nếu lệnh lang hết sức yêu thích, lão đại nhân cứ bí mật dâng một bản tấu xin chỉ, chẳng phải tiện cả đôi bên sao? Nếu đại nhân không dâng tấu, xin chuyển lời đến lệnh lang, mời thả Kỳ Quan ra. Một là có thể tránh tội phụ ân của Vương gia, hai là bọn hạ quan cũng khỏi vất vả tìm kiếm.' " Phần nhiều hơn các bản khác là kéo cả triều đình vào, nói Kỳ Quan là "vua ban"; như vậy nâng chuyện lên thành đại sự triều đình, tội danh của Bảo Ngọc càng nặng. Dị văn này rốt cuộc là nguyên cảo của tác giả hay người sau tùy tiện sửa, học giới còn có nhiều ý kiến; chép lại để tham khảo.

〔二〕 Cụm "Hưng lai": ngoài bản Liệt Tàng chép "Lai Hưng nhi lai", bản Dương chép "Lai Hưng", các bản đều giống nhau. Xét "Hưng lai" không thông, nên các bản hiệu đính phần nhiều căn cứ bản Dương và bản Liệt sửa thành "Lai Hưng", từ đó sinh ra một tên người. Tuy trong sách thỉnh thoảng có nhân vật chỉ thoáng hiện như vậy, nhưng ở đây Giả Chính muốn gọi người quản việc nhà đến hỏi; một chủ là Giả Liễn, một nô bộc là đại tổng quản Lại Đại đã đủ, cũng không cần người thứ ba. Hiện chưa có cách hiệu đính nào tốt hơn, tạm theo bản Trình lược chữ "Hưng".

Hồi 34: Trong tình thêm tình, vì tình cảm em gái — Sai nối tiếp sai, đem điều lầm khuyên anh trai

Hồi 34

Trong tình thêm tình, vì tình cảm em gái — Sai nối tiếp sai, đem điều lầm khuyên anh trai

【 威 Hồi tiền phê: Hai chiếc khăn lụa trắng, một tấm chân tình; ba bài thơ mới, muôn hàng lệ ngọc. Ý kiến sáng suốt của Tập khanh (Tập Nhân) lay động phu nhân; anh em nhà họ Tiết uổng công tranh cãi. Xưa nay vẫn nói tình là mầm rễ của khổ đau; ai thông tuệ, có tấm lòng linh mẫn, nên sớm quay đầu.】

Giả mẫu và Vương phu nhân đi rồi, Tập Nhân chạy đến bên cạnh Bảo Ngọc, nhỏ nước mắt hỏi:

- Tại làm sao mà cậu bị đánh đau đến thế?

Bảo Ngọc thở dài:

- Hỏi làm gì nữa? Chẳng qua cũng vì những việc ấy thôi! Nửa mình tôi đau lắm, chị thử xem đánh vào những chỗ nào.

Tập Nhân khẽ luồn tay cởi cái quần lót ra, mới chạm vào người một tý, Bảo Ngọc đã nghiến răng kêu "Đau". Tập Nhân vội dừng tay lại, mãi ba bốn lần mới cởi ra được.

Nhìn thấy nửa mông trên có những vết lằn nổi lên rộng bằng bốn ngón tay, vừa thâm vừa tím, Tập Nhân nghiến răng nói:

- Mẹ ơi! Làm sao mà lại đánh ác quá thế? Ngày thường cậu nghe lời tôi, thì đâu đến nỗi này. May không chạm đến gân cốt, chứ thành tật thì còn làm ăn gì.

Tập Nhân đương nói thì a hoàn vào báo "Cô Bảo đến", Tập Nhân biết là không kịp mặc quần lót, liền lấy ngay cái chăn giải giường đắp lên cho Bảo Ngọc. Bảo Thoa tay cầm viên thuốc đi vào, 【 蒙 側 Xin hỏi: thế có phải là quan tâm không?】 đưa cho Tập Nhân:

- Chiều hôm nay chị lấy rượu mài viên thuốc này bôi cho cậu ấy, để tan những máu ứ đi, sẽ chóng khỏi đấy.

Bảo Thoa lại quay sang hỏi Bảo Ngọc:

- Bây giờ cậu đã khá chưa?

Bảo Ngọc cảm ơn nói:

- Đã hơi khá, mời chị ngồi.

Bảo Thoa thấy Bảo Ngọc mở mắt ra nói chuyện, đã khá hơn lúc nãy, trong bụng cũng đỡ lo, chỉ lắc đầu thở dài:

- Nếu cậu sớm chịu nghe lời mọi người 【 蒙 側 Cũng một lời như Tập Nhân.】 thì đâu đến nỗi như ngày hôm nay? Chả cứ cụ và dì mà ngay chúng tôi trông thấy cũng phải đau lòng. 〔一〕 Bảo Thoa nói được nửa chừng thì nín hẳn lại, hối hận không nghĩ kỹ, tự nhiên má đỏ lên, đầu cúi xuống, không nói nữa. 【 蒙 側 Lời như mây trôi nước chảy;

đến lúc vừa hé nửa ý, nửa ý còn giấu.】 Nghe những lời thân mật, có ngụ ý sâu xa, lại thấy Bảo Thoa nín bặt không nói, má đỏ, đầu cúi xuống, tay mân mê dải áo, có dáng e lệ thẹn thò, không thể nào hình dung hết được, Bảo Ngọc trong lòng càng thêm cảm động, bao nhiêu đau đớn hình như đã trút sạch ra ngoài chín tầng mây. Bụng nghĩ: "Ta chẳng qua bị đánh có vài cái, thế mà chị em ai cung tỏ vẻ thương xót, thật là đáng thân, đáng kính! Nếu một ngày kia ta có mệnh hệ nào, thì không biết họ thương cảm đến đâu! Họ đối với ta thật tử tế như thế, dù ta có chết ngay, được họ thương tiếc nhường này, thì sự nghiệp cả đời ta có trôi ra bể đông, cũng không đáng tiếc. Trong chốn u minh, nếu không thư thái tâm tình thì thật là con quỷ hồ đồ!" 【蒙 側 Ai gặp được người tri kỷ, phần nhiều đều sinh những ý nghĩ và niềm vui đầy chất si như vậy.】 Lại thấy Bảo Thoa hỏi Tập Nhân:

- Tại sao ông tự dưng đâm giận mà đánh cậu ấy như thế?

Tập Nhân liền kể cho Bảo Thoa nghe những câu Bồi Dính nói lúc nãy. Bảo Ngọc vẫn chưa biết Giả Hoàn nói xấu mình, thấy Tập Nhân nói, lại vương cả đến Tiết Bàn. Sợ Bảo Thoa chạm lòng, Bảo Ngọc gạt lời Tập Nhân, và nói:

- Anh Tiết không khi nào lại thế, các chị đừng nên đoán bậy.

Bảo Thoa biết ngay là Bảo Ngọc sợ mình không đành dạ, nên dùng lời ngăn Tập Nhân đi. Trong bụng nghĩ thầm: "Anh ấy bị đánh như thế, lại không nghĩ gì đến đau đớn, vẫn còn quá cẩn thận, sợ mang lỗi với người ta. Thật là anh đã hết sức giữ gìn đối với chúng tôi. 【蒙 側 Anh hùng xưa nay trong thiên hạ đều chung một nỗi cảm khái.】 Nhưng sao anh không lo đến những việc lớn ở ngoài, để ông được vui lòng, thì đến nỗi nào bị đòn như thế. Anh sợ tôi chạnh lòng nên ngắt lời chị Tập Nhân, nhưng tôi còn lạ gì tính nết anh tôi xưa nay là người ngông cuồng, phóng đãng, không một chút dè chừng hay sao? Ngày trước vì việc Tần Chung đã xảy ra những chuyện long trời lở đất. Bây giờ câu chuyện này càng ghê gớm hơn nhiều". Bảo Thoa nghĩ vậy, cười nói:

- Chúng ta cũng không nên oán trách người này người khác, cứ ý tôi thì vì anh Bảo xưa nay thường hay chơi bời với những người ấy, nên ông mới nổi giận. Dầu anh Tiết tôi là người ăn nói không biết giữ gìn, buột miệng nói ra việc của anh Bảo, cũng không phải là có ý bới móc đâu: một là vì câu chuyện có thực, hai là vì anh tôi không hay nghĩ đến những chuyện dè chứng nhỏ nhặt. Chị Tập Nhân từ bé đến giờ chỉ biết có anh Bảo là người giữ gìn cẩn thận thôi, chứ anh tôi thì coi trời bằng vung, hễ bụng nghĩ gì, là nói tuột ra. 【蒙 側 Điều trong lòng bất giác lộ ra ngoài miệng.】 Tập Nhân thấy Bảo Ngọc gạt câu chuyện Tiết Bàn đi, biết ngay là mình nói hớ, sợ Bảo Thoa buồn rầu; sau thấy Bảo Thoa nói thế, lại đâm ra xấu hổ, không biết nói gì. Bảo Ngọc nghe Bảo Thoa nói vừa đường hoàng, thẳng thắn, lại gỡ được lòng hoài nghi của mình, trong người càng rạo rực. Đương muốn nói nữa, bỗng thấy Bảo Thoa đứng dậy nói:

- Ngày mai tôi sẽ lại thăm, anh cố tĩnh dưỡng đi. Vừa rồi tôi đưa viên thuốc cho chị Tập Nhân, đến chiều bôi đi thì sẽ bớt đấy. 【蒙 側 Quan tâm biết bao!】 Nói xong đi ra. Tập Nhân theo đến ngoài sân nói:

- Phiền cô quá. Hôm nào cậu Bảo khỏi, sẽ sang tận nơi cám ơn.

Bảo Thoa quay lại cười nói:

- Có gì đâu? Chị cứ khuyên anh ấy tĩnh dưỡng, đừng nghĩ ngợi lan man, sẽ chóng khỏi ngay. 【蒙 側 Quả là lòng thật.】 Anh ấy muốn ăn cái gì chơi cái gì thì cứ khẽ sai người sang bên tôi mà lấy, chả cần để cho cụ và dì tôi cùng mọi người biết nữa. Nếu đến tai dượng tôi thì dù việc chẳng can gì, nhưng sau lỡ xảy chuyện e không hay đấy. 【蒙 側 Điều này hệ trọng.】 Nói xong rồi đi. Tập Nhân quay về, trong bụng rất cảm ơn Bảo Thoa.

Khi vào nhà, trông thấy Bảo Ngọc có dáng im lặng, trầm ngâm, giở thức giở ngủ, Tập Nhân bèn ra ngoài buồng rửa mặt chải đầu. Bảo Ngọc nằm thiếp trên giường, mông đau như kim châm, dao cắt, người nóng như lửa đốt, hễ cựa quậy một tý, là phải kêu lên mới chịu được. Bấy giờ trời sắp chiều, Tập Nhân đi ra, trong nhà chỉ có vài ba a hoàn đứng hầu, không có việc gì đáng sai, Bảo Ngọc liền bảo:

- Các cô hãy đi ra ngoài rửa ráy, khi nào tôi gọi sẽ đến.

Mọi người đều đi ra. Bảo Ngọc đương nằm mê man, thấy Tưởng Ngọc Hàm tiến vào, kể việc phủ Trung Thuận tìm bắt hắn. Một chốc lại thấy Kim Xuyến đến khóc lóc, kể lể vì tại cậu mà tôi phải đâm đầu xuống giếng. Bảo Ngọc nửa tỉnh nửa mê, không để ý đến. Đương lúc bàng hoàng hoảng hốt, chợt có người lay dậy, nghe những tiếng khóc lóc thảm thương, Bảo Ngọc giật mình thức tỉnh giương mắt nhìn, thì không phải người nào xa lạ mà chính là Đại Ngọc. Ngỡ là mình nằm mê, Bảo Ngọc vội vươn người lên nhìn chòng chọc vào tận mặt người kia, thì thấy hai mắt sưng bằng hai quả nhót, nước mắt giàn giụa trên mặt, không phải Đại Ngọc thì còn là ai? Bảo Ngọc muốn nhìn nữa, nhưng vì nửa người phía dưới đau quá không thể chịu nổi, liền kêu "Ối chào" một tiếng, rồi lại nằm vật xuống, thở dài và nói:

- Em lại đến đây làm gì? Mặt trời mới lặn, đất hãy còn nóng, nếu bị cảm nắng, thì làm thế nào? Anh bị đòn, không đau lắm đâu. Anh giả cách làm ra thế này để đánh lừa họ đồn đại đến tai ông đấy thôi, em đừng tin là thực. 【蒙側 **Có đoạn lời này mới không uổng nỗi đau khóc đến sưng mắt của Tần Nhi. Anh hùng lỡ bước, thường đến chết vẫn không đổi, đều như vậy cả.**】 Bấy giờ Đại Ngọc khóc không ra tiếng, cứ nức nở sụt sùi càng thêm não ruột. Bảo Ngọc nói xong, Đại Ngọc lòng càng ngổn ngang trăm mối, nghẹn ngào không nói ra lời, lúc lâu mới ngập ngừng:

- Từ rày anh nên chừa đi nhé! 【蒙側 **Máu lòng đầm đìa, kết thành mấy chữ này.**】 Bảo Ngọc thở dài một tiếng:

- Em cứ yên tâm, đừng nói nữa. Anh có vì những người ấy mà chết đi, thì cũng cam lòng. 【蒙側 **Mạch văn dứt khoát.**】 Chợt người ngoài vào báo: "Mợ Hai đến đấy". Đại Ngọc biết ngay là Phượng Thư đến, vội đứng dậy nói:

- Tôi ra sân sau đây, chốc nữa sẽ đến.

Bảo Ngọc kéo Đại Ngọc lại nói:

- Ấy mới lạ chứ, việc gì mà sợ chị ấy?

Đại Ngọc giậm chân khẽ nói:

- Anh trông mắt tôi đây này! Rồi họ mang chúng ta ra làm trò cười đấy. 【蒙側 **Không tránh hiềm nghi, chẳng tiếc thanh danh, phá lệ níu kéo; quả đáng than, thật đáng thương.**】 Bảo Ngọc vội buông tay ra. Đại Ngọc liền rảo cẳng đi quanh sau giường, vừa ra đến sân sau, thì Phượng Thư đã ở ngoài bước vào, hỏi Bảo Ngọc "Đã khá chưa? Muốn ăn gì thì bảo người sang bên chị mà lấy". Tiếp đó là Tiết phu nhân đến. Một chốc Giả mẫu lại sai người đến.

Mãi lúc lên đèn, Bảo Ngọc chỉ húp hai ngụm cháo rồi mê mẩn nằm thiếp đi. Sau đó bọn vợ Chu Thụy, vợ Ngô Tân Đăng và vợ Trịnh Hảo Thời, mấy người già này xưa nay vẫn năng lui tới, nghe tin Bảo Ngọc bị đòn, họ đều đến thăm. Tập Nhân vội ra đón và khẽ cười nói:

- Các thím đến hơi chậm, cậu ấy đã ngủ rồi. 【蒙側 **Tập khanh khéo ăn nói, giỏi ứng xử.**】 Liền dắt bọn họ sang nhà bên ngồi, pha nước mời uống. Mấy bà này lẳng lặng ngồi một lúc, rồi nói với Tập Nhân:

- Lúc nào cậu dậy, chị nói hộ, chúng tôi sang thăm.

Tập Nhân nhận lời đưa họ đi ra, vừa quay vào thì Vương phu nhân sai một bà già sang nói:

- Gọi một người nào hầu cậu Hai sang cho bà hỏi.

Tập Nhân nghĩ một lúc, rồi quay lại khẽ bảo bọn Tình Văn, Xạ Nguyệt, Đàn Vân và Thu Văn:

- Bà gọi đấy, các em ở nhà hầu hạ cẩn thận nhé, chị đi một tí rồi về. 【蒙 側 Tự gánh lấy trách nhiệm, không nề phiền nhọc.】 Nói xong, Tập Nhân cùng bà già ra khỏi vườn, đi lên nhà trên.

Vương phu nhân đương ngồi trên giường phe phẩy cái quạt ba tiêu, trông thấy Tập Nhân đến, liền bảo: - Con bảo ai sang chả được, lại bỏ nó mà đi, thì ai hầu hạ nó.Tập Nhân cười nói:

- Cậu ấy vừa mới ngủ, mấy a hoàn bên nhà bây giờ đã biết hầu rồi, xin bà cứ yên lòng. Con nghĩ bà có việc gì cần dặn bảo, nếu sai bọn họ sang, sợ nghe không hiểu lại lỡ mất việc. 【蒙 側 Biết việc, hiểu việc, lại giải quyết được việc.】

- Cũng không có việc gì, chỉ hỏi giờ nó đau ra làm sao thôi.

- Cô Bảo đưa thuốc sang, con xoa cho cậu ấy, thấy đã khá hơn. 【蒙 側 Bổ sung cho đủ ý.】 Trước đau lắm, nằm không yên, giờ đã ngủ được.

- Nó đã ăn gì chưa?

- Cụ vừa cho một bát cháo, cậu ấy húp được hai ngụm, thì kêu khát lắm, đòi uống nước mơ. Con sợ nước mơ là thứ hay thu vào, mà cậu ấy vừa bị đánh, lại không cho kêu, e rằng máu nhiệt đọng ở trong tim, nếu uống, trong bụng cồn cào, bệnh sẽ nặng thêm thì làm thế nào? Vì thế con ngăn mãi cậu ấy mới chịu thôi, 【蒙 側 Đây là chỗ cho thấy nàng thạo việc.】 chỉ hòa một ít nước quả mai khôi canh đặc với nước đường, uống được nửa chén nhỏ, lại bảo chán, không thơm không ngọt gì cả.

- Ối chà! Sao con chẳng nói sớm cho ta biết? Hôm nọ có người biếu mấy chai nước thơm, ta định cho nó một ít, nhưng sợ nó làm phí của, nên không cho. Giờ nó đã chán không muốn uống nước mai khôi thì con mang hai chai này về, cứ lấy độ một thìa con pha vào một bát nước thì thơm lừng lên.

Nói xong, liền gọi Thái Vân đem mấy chai nước móc thơm hôm nọ ra, Tập Nhân nói:

- Chỉ xin hai chai thôi, nhiều sợ bỏ đi phí của. Khi nào dùng hết, sẽ lại sang xin.

Thái Vân đi một chốc, mang hai chai đến đưa cho Tập Nhân. Tập Nhân nhìn thấy hai chai pha lê chừng ba tấc, trênco nút bạc xoáy trôn ốc, dán giấy vàng, một chai đề chữ: "Mộc tê thanh lộ" *ndlr: Nước móc pha với quế.*, một chai đề chữ "Mai khôi thanh lộ" *ndlr: Nước móc pha với nước hoa mai khôi có mùi thơm.*. Tập Nhân cười nói:

- Thứ này chắc quý lắm! Chai nhỏ thế thì chứa được bao nhiêu?

- Thứ đem tiến vua đấy. Con không thấy dán giấy vàng ở trên nút à? Phải cất đi cẩn thận cho nó, không được bỏ phí của.

Tập Nhân vâng lời, sắp đi ra, Vương phu nhân lại gọi:

- Hãy đứng lại, ta sực nhớ điều này muốn hỏi con!

Tập Nhân vội quay lại. Vương phu nhân thấy trong buồng không có ai, liền hỏi:

- Ta nghe đâu thằng Hoàn ton hót gì với ông, nên thằng Bảo bị đòn, có phải thế không? Có gì con cho ta biết, ta không nói lộ với ai đâu.

- Con không nghe thấy điều ấy bao giờ, hình như cậu Hai giấu một người con hát của tước Vương nào ấy, người ta đến trình với ông, nên cậu ấy mới phải đòn.

Vương phu nhân lắc đầu nói:

- Việc ấy đã đành rồi, lại còn việc khác nữa kia.

- Việc khác thì con không biết. Bây giờ trước mặt bà, con xin cả gan nói thẳng, cứ lẽ ra thì...

Tập Nhân nói nửa chừng rồi lại nín bặt, Vương phu nhân nói:

- Có gì con cứ nói ra.

- Xin bà đừng giận con mới dám nói.

- Con cứ nói, ta giận cái gì.

- Đúng ra thì cậu Bảo cần phải có ông dạy bảo luôn mới được; nếu người không trông nom đến, thì không biết chừng sau này cậu ấy sẽ còn gây ra nhiều chuyện.

Vương phu nhân nghe vậy, liền chắp tay niệm Phật, 【蒙側 Đây là chỗ cho thấy nàng biết thu xếp việc.】 chợt gọi Tập Nhân:

- Con ơi! Con nói đúng đấy, ta cũng nghĩ thế; 【蒙側 Tấm lòng Tập khanh chính như câu: "Chồng là người để vợ ngưỡng vọng suốt đời." Nay Bảo Ngọc lại như thế, sao nàng không đau khóc rơi lệ mà nói ra lời này được?】 thực ra, có phải ta không biết dạy con đâu! Khi trước anh Châu mày còn sống, ta dạy bảo nó như thế nào, lẽ nào bây giờ ta lại không biết dạy bảo thằng Bảo. Nhưng có một điều này: bây giờ ta đã năm mươi tuổi đầu rồi, chỉ có một mình nó, từ bé đến giờ, nó lại ốm yếu luôn. Cụ lại quý nó như vàng như ngọc, nếu dạy bảo nhiều quá, lỡ xảy ra điều gì, cụ sẽ buồn rầu, trong nhà đâm ra lủng củng, thì lại càng không hay nữa. Vì thế ta nuông chiều nó. Không ngờ đâm ra hư hỏng. Ta thường lựa lời dạy bảo khuyên can, có khi đến khóc, nhưng nó cũng chỉ nghe được một lúc thôi, rồi đâu lại hoàn đấy, nên mới xảy ra nông nỗi này. Nếu nó bị đánh chết, thì mai sau ta còn trông cậy vào ai nữa! 【蒙側 Đây là câu chuyển ý, là lời miễn cưỡng, thật đã tả hết tấm lòng yêu chiều quá mức.】 Nói xong nước mắt lại ròng ròng nhỏ xuống.

Tập Nhân thấy Vương phu nhân đau khổ như thế, trong bụng buồn rầu, nước mắt cũng rơi lã chã:

- Cậu Hai là con đẻ của bà, khi nào bà lại không thương? Chúng con là kẻ dưới hầu hạ lâu nay, nếu được mọi sự yên ổn, thật là phúc lớn. Chứ cứ như thế này, thì làm sao cho yên bề hầu hạ được. Ngày nào giờ nào con chẳng khuyên ngăn cậu ấy! Nhưng khuyên ngăn mãi cậu ấy vẫn không tỉnh ngộ. Lại có những hạng người cứ hay thậm thụt với cậu ấy, chẳng trách được cậu ấy đến nỗi thế này. Chúng con khuyên ngăn mãi cũng không tiện, bây giờ bà nhắc đến, con lại nhớ ra một việc, muốn trình bà xem người định đoạt ra sao; nếu bà có bụng ngờ, thì không những lời con nói không ăn thua gì, mà ngay con chết cũng không có chỗ chôn. 【蒙側 Đẩy sâu thêm một tầng. Nếu không có đoạn sắp đặt kỹ lưỡng phía trước, tầng này ắt thành đường đột.】 Vương phu nhân nghe câu nói có ý tứ, liền hỏi:

- Con ơi, có điều gì con cứ nói thẳng ra. Lâu nay ta thấy mọi người xung quanh ai cũng khen con. Ta vẫn cho là con chẳng qua chăm lo hầu hạ Bảo Ngọc, hòa nhã với mọi người, thế thôi. Ngờ đâu những câu con nói vừa đây, đều là việc lớn, rất hợp ý ta. Vậy con có điều gì, cứ nói thẳng ra, miễn là đừng để cho người ngoài biết là được.

- Con chẳng nói điều gì khác cả, con chỉ muốn bà tìm cách nào cho cậu ấy dọn ngay ra ở ngoài, không ở trong vườn nữa là xong chuyện.

Vương phu nhân nghe nói, giật nẩy mình, vội kéo tay Tập Nhân hỏi:

- Không lẽ thằng Bảo Ngọc đã giở trò bậy gì với ai chăng?

- Làm gì có chuyện ấy! Xin bà đừng quá nghĩ, đó chẳng qua là ý riêng của con đấy thôi. Bây giờ cậu Hai đã lớn rồi, các cô ở trong ấy cũng đã lớn cả, vả chăng cô Lâm và cô Bảo lại chỗ chị em con cô, con dì. Kể ra là chỗ chị em đấy, nhưng đằng la con gái, đằng là con trai, ngày đêm cùng ở một chỗ, đi đứng không tiện, lỡ nào chẳng làm cho người ta phải lo lắng, 【蒙側 Lo xa nghĩ gần, từng lời từng chữ, quả thật là người đáng quý.】 lỡ ra có ai nhìn thấy, thì họ có cho là việc trong nhà đâu. Tục ngữ có câu: "Phải nghĩ trước khi có việc". Trên đời biết bao việc bất trắc xảy ra, phần nhiều là do mình vô tình, nhưng người ngoài họ để ý, lại cho là mình định tâm làm như vậy, rồi đem đi nói xấu. Vì vậy không đề phòng nhất định không được. Vả lại ngày thường tính nết cậu Hai thế nào, bà cũng đã biết cả rồi: cậu ấy cứ thích chơi đùa với bọn chúng con. Nếu không phòng ngừa trước đi, lỡ xảy ra sai lầm gì, không cứ việc thực hay hư, hễ nhiều người thì tất nhiên lắm chuyện. Những kẻ xấu bụng xấu dạ, họ có kiêng nể ai. Hễ bằng lòng ra thì khen tốt hơn đức Phật, không bằng lòng thì họ chê bai không bằng giống súc vật. Sau này có ai nói tốt cậu Hai thì mọi người cũng chỉ chợp mắt bỏ qua thôi, nếu như có người nói xấu cậu ấy một câu, thì chúng con dù có tan xương nát thịt, tội nặng muôn vàn, cũng chỉ là việc nhỏ, nhưng tiếng tăm, phẩm cách suốt đời của cậu ấy, chẳng hóa ra mất hết hay sao? 【蒙側 Tập khanh thương người theo điều phải, đến mức như vậy. Từng chữ dồn tới, bất giác khiến người ta kính cẩn lắng nghe. Bạn đọc hãy tự xét, tuyệt đối không được xem nhẹ; nên lấy đó làm răn.】 Lúc bấy giờ, trước mặt ông nhà, bà cũng khó nói. Tục ngữ có câu: "Quân tử phòng thân", chi bằng phòng ngừa ngay từ giờ là hơn. Bà bận việc, cố nhiên không có thì giờ nghĩ đến những chuyện ấy. Chúng con không nghĩ đến thì thôi, chứ đã nghĩ ra mà không trình bà biết thì tội càng nặng. Con lâu nay vì việc này mà ngày đêm áy náy, không dám nói với ai. Chỉ có ngọn thần đăng chứng tỏ nỗi lòng mà thôi.

Vương phu nhân nghe nói như sét đánh bên tai, chạnh nhớ đến việc Kim Xuyến, trong bụng càng yêu quý Tập Nhân, liền cười nói:

- Con ơi, con có lòng chăm lo chu tất thế, ta há lại chẳng nghĩ đến hay sao? Nhưng vì bấy lâu bận việc, ta quên mất. Những câu nói hôm nay làm ta tỉnh ngộ. Con nghĩ thật chu đáo giữ trọn thanh danh cho mẹ con ta, ta không ngờ con lại tốt như vậy. Thôi con hãy về đi, ta sẽ liệu cách. 【蒙側 Người nuông chiều quá mức lại cứ khéo nói như vậy.】 Nhưng có một điều này, con đã nói như thế, thì ta sẽ giao thằng Bảo cho con, lúc nào con cũng phải để ý trông nom giữ gìn nó, tức là con giữ gìn ta đấy. Chắc chắn là ta không phụ công con đâu.

Tập Nhân luôn luôn vâng lời. Về đến nhà, thấy Bảo Ngọc dậy, Tập Nhân bèn kể lại chuyện bà cho hai chai nước thơm. Bảo Ngọc mừng lắm, lập tức sai pha ra uống, thấy thơm tho lạ thường. Trong bụng nhớ ngay Đại Ngọc, Bảo Ngọc muốn sai người đi mời, nhưng lại sợ Tập Nhân ngăn lại, liền tìm cách sai Tập Nhân sang nhà Bảo Thoa mượn sách.

Tập Nhân đi rồi, Bảo Ngọc liền gọi Tình Văn 【己夾 Trước đây Tình Văn dám buông tuồng, vốn là vì có chỗ dựa để cậy vào.】 đến bảo:

- Chị sang bên cô Lâm xem cô ấy làm gì? Nếu cô ấy hỏi thì bảo tôi đã khá rồi.

- Chẳng có việc gì, tự nhiên trơ tráo sang đấy sao tiện? Phải có một chuyện gì cho có việc chứ?

- Chẳng có việc gì đáng nói cả.

- Hoặc bày cách sang cho cái gì, hay sang mượn cái gì, nếu không thì tôi đến đấy biết nói thế nào?

Bảo Ngọc nghĩ một lúc, rồi giơ tay lấy hai cái khăn lụa cũ đưa cho Tình Văn, cười nói:

- Được rồi, chị cứ bảo rằng tôi sai chị đưa cái này cho cô ấy.

- Thế mới lạ chứ. Cô ấy cần hai mảnh khăn lụa dung dúc này làm gì? Chỉ tổ làm cho cô ấy giận, lại bảo cậu đùa cô ấy thôi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị cứ yên tâm, thế nào cô ấy cũng hiểu.

Tình Văn đành phải cầm lấy khăn lụa, đến quán Tiêu Tương, gặp Xuân Tiêm đương đứng phơi khăn mặt ở ngoài hiên. 【蒙側 Đem tặng là khăn, đang phơi cũng là khăn: bút pháp thật khéo.】 Thấy Tình Văn đến, Xuân Tiêm vội xua tay nói: "Cô ấy ngủ rồi". Tình Văn đi vào nhà, tối như mực, vẫn chưa thắp đèn, Đại Ngọc nằm ở trên giường, hỏi "Ai đấy?" Tình Văn vội trả lời: "Tình Văn đây". Đại Ngọc hỏi: "Sang làm gì đấy?". Tình Văn nói: "Cậu Hai bảo mang khăn lụa sang cho cô đây". Đại Ngọc nghe nói, trong bụng đâm ra buồn bực, nghĩ một mình: "đưa khăn lụa sang cho ta để làm gì đây?" Rồi hỏi:

- Khăn lụa này ai cho cậu ấy? Chắc đẹp lắm thì phải. Bảo cậu ấy để dành đưa cho người khác, chứ tôi không cần thứ ấy.

Tình Văn cười nói:

- Đó là khăn lụa cũ thường ngày dùng đấy thôi, không phải khăn mới đâu.

Đại Ngọc nghe nói, càng bực mình, đắn đo một lúc, rồi mới nghĩ ra, liền nói:

- Thôi chị cứ để đấy mà về.

Tình Văn đành để xuống đấy, quay ra về, đi đường ngẫm nghĩ, không hiểu ý tứ ra sao cả.

Đại Ngọc đã hiểu ý Bảo Ngọc cho đưa khăn lụa sang, đâm ra ngơ ngẩn say sưa, nghĩ bụng: bây giờ Bảo Ngọc đã biết thể tất nỗi đau khổ của ta, đã là điều làm cho ta đáng mừng; ta có ý nghĩ vậy, không biết sau này ra sao, đã là điều làm cho ta đáng thương; tự nhiên vô cớ, mang hai mảnh lụa cũ đến, nếu chỉ nhìn hai mảnh lụa mà không hiểu ý sâu xa của ta, đó là điều làm ta đáng cười; còn chuyện sai người lén lút tặng cho ta, đó là điều khiến cho ta đáng sợ; ta cứ hay khóc, nghĩ cũng vô ích, đó là điều làm cho ta đáng xấu hổ". Đại Ngọc nghĩ quanh nghĩ quẩn, tự nhiên đâm ra nóng lòng sốt ruột, trong bụng vẩn vơ, liền bảo thắp đến, rồi không nghĩ đến việc kiêng tránh hiềm nghi, vội vùng dậy mài mực nhúng bút, lấy ngay hai mảnh lụa cũ ra viết:

> I Lệ chan chứa hão, lệ rơi hoài, Ngấm ngầm vì đâu giọt ngắn dài?
>
> Mảnh lụa giao này ơn biết mấy, Vì ai khôn xiết nỗi thương ai, II Giọt ngọc dòng châu lặng lẽ rơi, Suốt ngày vơ vẩn suốt ngày rồi?
>
> Gối kia áo nọ lau nào sạch, Vết ố mầu hoen cũng mặc thôi.
>
> III Khăn nào lau sạch hết dòng châu, Dấu cũ sông Tương biết ở đâu.
>
> Sẵn đó trước song, ngàn ngọn trúc, Ngấn thơm biết có nhuộm thêm mầu?

Đại Ngọc toan viết nữa, nhưng người rạo rực lên, mặt nóng bừng bừng, liền đến chỗ đài gương, mở cái phủ bằng gấm ra soi, thấy mặt đỏ hơn cánh hoa đào, đoán chừng bệnh đã bắt đầu từ đấy. Một lúc lên giường nằm, vẫn còn cầm

mảnh lụa đăm đắm suy nghĩ.

Tập Nhân sang đến bên Bảo Thoa thì Bảo Thoa lại sang bên nhà Tiết phu nhân vắng.

Tập Nhân về không, đến đầu canh hai, Bảo Thoa mới về.

Bảo Thoa vẫn biết tính nết Tiết Bàn, trong bụng ngờ là hắn xui người đến mách tội Bảo Ngọc; sau khi nghe Tập Nhân nói, lại càng tin lắm. Thực ra, Tập Nhân chỉ nghe Bồi Dính nói, mà Bồi Dính cũng đoán phỏng thôi, chưa có gì là chứng cớ đích xác, nhưng cứ đổ riệt cho hắn.

Tiết Bàn xưa nay vẫn có tiếng ấy, nhưng lần này không phải tự hắn gây nên, trái lại, người ta cứ dựng đứng đổ riệt cho hắn, không sao cãi lại được. Hôm ấy hắn uống rượu ở ngoài phố về, vào chỗ Tiết phu nhân, thấy Bảo Thoa ngồi ở đấy. Hắn nói ba hoa mấy câu, chợt như nhớ đến, liền hỏi:

- Nghe nói Bảo Ngọc bị đòn, là tại làm sao thế?

Tiết phu nhân đang khó chịu về việc này, thấy hắn hỏi, liền nghiến răng nói:

- Giống oan nghiệt, chả biết phải trái gì cả, cứ sinh chuyện ra, lại còn vác mặt đến đây hỏi ta à?

Tiết Bàn thấy thế, tức quá, đứng ngẩn người ra hỏi:

- Tôi sinh chuyện cái gì?

- Mày lại còn giả vờ à? Ai cũng bảo việc ấy do mày xúi bẩy cả.

- Thế thì người ta bảo tôi giết người, mẹ cũng tin à?

- Ngay em mày cũng biết là mày xúi bẩy đấy, chẳng lẽ nó lại đổ oan cho mày sao?

Bảo Thoa vội ngăn lại:

- Mẹ và anh đừng làm ầm lên thế; đen trắng sau này dần dần sẽ rõ.

Rồi quay lại nói với Tiết Bàn:

- Anh có xúi bẩy hay không, việc cũng đã rồi, đừng cãi cọ nữa, kẻo lại bé xé ra to. Em khuyên anh từ nay trở đi đừng làm càn ở ngoài và cũng đừng chọc vào công việc của người ta. Anh xưa nay là người không biết giữ gìn, ngày ngày chơi bời đùa đẫy với bọn họ, không xảy ra việc gì thì thôi, lỡ xảy ra, dù anh không làm, người ta vẫn quàng vào cổ. Chả cứ ai, ngay em cũng phải ngờ!

Tiết Bàn vốn là người bụng thẳng như ruột ngựa, thấy gì thì nói tuột ngay ra. Hắn không nhịn được những chuyện giấu đầu hở đuôi thế nây, lại thấy Bảo Thoa ngăn không nên đi ra ngoài chơi bời, mẹ cho là mình nói bậy, làm Bảo Ngọc bị đòn. Tức quá, hắn hung hăng thề bồi, cố cãi cho ra. Hắn lại mắng sang mọi người: "Đứa nào dám đổ tội cho tôi, tôi sẽ bẻ gãy răng chúng nó! Rõ ràng là nhân câu chuyện Bảo Ngọc bị đòn, chúng nó không biết lấy gì tâng công, mới mang tôi ra làm bung xung! Bảo Ngọc có phải là vua nhà trời chăng? Cha nó mới đánh nó một trận, thế mà cả nhà làm ồn lên đến mấy ngày. Hình như lần này nó có lỗi gì, nên dượng ấy mới đánh mấy roi, không hiểu sao cụ lại biết được, cho là anh Trân mách, rồi gọi anh ấy đến mắng cho một trận. Bây giờ lại quàng vào cho tôi. Tôi không sợ nữa đâu, nhất định tôi đánh chết Bảo Ngọc rồi sẽ đền mạng".

Hắn vừa thét ầm ĩ vừa vác cái chèn cửa chạy đi. Tiết phu nhân sợ quá, lôi Tiết Bàn lại mắng:

- Thằng khốn nạn này muốn chết đấy! Mày định đi đánh ai? Hãy đánh tao trước đã!

Tiết Bàn mắt quắc lên thét nói:

- Vì sao mẹ lại không cho tôi đi? Không dưng sao mẹ lại vu tội cho tôi? Sau này hễ Bảo Ngọc còn sống ngày nào, thì tôi còn phải mang vạ miệng ngày ấy, chi bằng hai đứa đều chết cả, thế là yên chuyện.

Bảo Thoa vội đến can ngăn:

- Anh hãy cố nhịn đi nào! Mẹ giận nói thế, anh chẳng có một lời khuyên ngăn. Không cứ gì mẹ, dù người ngoài đến khuyên anh, cũng là vì có bụng tốt cốt để anh chứa bớt đi thôi!

- Bây giờ mày lại nói thế, chắc là mấy đã mách đấy!

- Anh chỉ biết trách tôi, chứ anh không tự trách anh không biết suy đi xét lại gì cả.

- Mày chỉ trách tao không suy đi xét lại, sao mày không biết trách Bảo Ngọc cứ hay đi ra ngoài giở nhưng trò trêu cợt gió trăng? Chưa kể chuyện khác, hãy nói chuyện Kỳ quan hôm nọ cho mà nghe. Tao đã gặp Kỳ quan hàng mười lần rồi, nó chưa hề nói một câu thân mật với tao; thế mà Bảo Ngọc mới gặp nó có một lần, chưa biết tên nó là gì, đã cho ngay cái thắt lưng rồi. Vậy thì cái việc ấy, có phải tao mách không?

Tiết phu nhân và Bảo Thoa vội nói:

- Lại còn nhắc đến chuyện ấy! Chính vì chuyện ấy mà nó bị đòn đấy! Thế thì chắc là mày mách rồi.

Tiết Bàn nói:

- Thực là tức chết đi được! Buộc tội thế nào tôi cũng chẳng cần, chỉ tức một nỗi vì Bảo Ngọc mà làm nhộn lên, như là trời nghiêng đất lệch ấy?

Bảo Thoa nói:

- Ai làm nhộn lên! Tự anh vác gậy cầm dao lại còn bảo ai!

Tiết Bàn thấy Bảo Thoa nói câu nào cũng có lý hơn là những câu mẹ hắn nói, khó lòng mà cãi lại được; vì thế hắn muốn tìm cách chặn lời Bảo Thoa để không còn ai cãi lại được mình nữa. đương lúc tức giận không kịp đắn đo, hắn nói ngay:

- Em ơi! Thôi đừng cãi nhau với anh nữa. Anh đã biết rõ bụng em rồi. Trước mẹ đã nói với anh: em có cái khóa vàng, muốn chọn người nào có ngọc mới lấy. Em để ý thấy Bảo Ngọc có cái ấy, chẳng trách được bây giờ động một tí là em bênh nó.

Bảo Thoa nghe vậy tức điên người, kéo Tiết phu nhân khóc nói:

- Mẹ ơi! Me có nghe thấy anh ấy nói gì đấy không? **【蒙側 Xen chuyện Tiết Bàn vào chỉ để bổ sung cho những lời Bảo Thoa đã nói với Tập Nhân ở đoạn trước.】** Tiết Bàn thấy em khóc, biết rằng mình nói quá lời, cũng đâm ra giận dỗi về buồng nằm.

Tiết phu nhân cũng rất bực, song lại khuyên Bảo Thoa:

- Ngày thường con vẫn biết thằng súc sinh ấy ăn nói sỗ sàng rồi. Thôi ngày mai mẹ sẽ bảo nó đến xin lỗi con.

Bảo Thoa tức quá, muốn làm thế nào cho hả giận nhưng lại sợ mẹ không yên lòng, nên đành gạt nước mắt trở về nhà, khóc lóc một đêm. Sáng hôm sau, Bảo Thoa trở dậy, không thiết gì rửa mặt chải đầu, vội mặc quần áo sang thăm mẹ. Vừa gặp lúc Đại Ngọc đứng một mình dưới bóng hoa, hỏi đi đâu. Bảo Thoa nói: “Đi về nhà”. Nói rồi cắm cổ đi

ngay. Đại Ngọc thấy Bảo Thoa có vẻ buồn rầu, mắt như đang khóc, không giống mọi ngày, liền đứng đằng sau cười nói:

- Chị cũng nên giữ mình cẩn thận. Dù có khóc ra hai vò nước mắt, cũng không thể chữa lành được vết đòn đâu! 【蒙側 **Mắt mình sưng vì ai? Vậy mà lại lấy chính chuyện ấy cười người. Người đời phần nhiều đều mắc chứng này.**】 Bảo Thoa trả lời thế nào, hồi sau sẽ rõ.

【威 **Tổng bình: Con người phải có tấm lòng chân thật, trải trăm phen trắc trở vẫn không đổi, mới làm nên sự nghiệp hiếm có trong đời. Bao mối tình ý trong lòng Bảo Ngọc đều quy tụ về một chỗ; đúng như câu: "Cầu điều nhân nghĩa, được điều nhân nghĩa, còn oán gì nữa?" Phàm người làm tôi, làm con, lui tới giữa gia đình và triều đình, nếu có thể mở rộng tấm lòng và chí hướng ấy, lo gì trung hiếu không trọn, sự nghiệp không thành?**】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Xét: Câu này đầy đủ, không giống như "mới nói được nửa chừng"; các bản đều chép như vậy. Chỉ bản Kỷ Mão đánh dấu bỏ bốn chữ "trong lòng cũng đau"; bản Trình chép "trong lòng cũng".

Hồi 35: Ngọc Xuyến tự nếm món canh lá sen — Kim Oanh khéo tết chiếc dây hoa mai

Hồi 35

Ngọc Xuyến tự nếm món canh lá sen — Kim Oanh khéo tết chiếc dây hoa mai

【 Hồi tiền phê:

Tình bởi yêu nhau lại khiến nhau đau,

Người đời sao lắm kẻ chẳng tự xét sâu.

Đại Ngọc bồi hồi còn ôm khổ não,

Canh sen nàng chịu nếm, khiến chàng thêm cuồng.】

Bảo Thoa biết rõ là Đại Ngọc đay nghiến mình, nhưng nghĩ đến mẹ và anh, nên cứ đi một mạch không hề quay đầu lại.

Đại Ngọc vẫn đứng ở dưới bóng hoa, xa xa nhìn sang viện Di Hồng, thấy Lý Hoàn, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân và các a hoàn đi hết lớp này đến lớp khác, chỉ vắng có Phượng Thư thôi. Đại Ngọc trong lòng ngờ vực: "Tại sao Phượng Thư không sang thăm Bảo Ngọc? Nếu bận việc gì, cũng nên chạy sang một tý, an ủi mấy câu để lấy lòng bà và mợ mới phải. Không sang, tất có duyên cớ gì đây". Đại Ngọc vừa ngẩng đầu lên nhìn, thấy một đám người ăn mặc lòe loẹt đến: Giả mẫu vịn vào vai Phượng Thư, theo sau là Hình phu nhân, Vương phu nhân, sau nữa là dì Chu, bọn a hoàn và các bà già đang đi vào viện Di Hồng.

Đại Ngọc tự nhiên gật đầu nghĩ ngay đến chỗ còn bố mẹ thì sung sướng gì bằng, thế là nước mắt lại tràn trên mặt. Một lúc, Tiết phu nhân và Bảo Thoa cũng đến. Bỗng Tử Quyên ở đằng sau chạy đến nói:

- Cô ơi! về uống thuốc đi kẻo nguội rồi!

- Mày làm cái trò gì thế, chỉ cứ giục thôi. Tao uống hay không, có việc gì đến mày?

- Cô vừa mới bớt ho đã lại không chịu uống thuốc. Giờ tháng năm, 【 蒙 側 Tấm tình những người con gái chốn khuê phòng thương xót lẫn nhau, khiến người ta ngưỡng mộ vô cùng.】 dù trời nắng, nhưng cũng phải cẩn thận mới được. Vừa sáng dậy, không nên đứng lâu chỗ ẩm thấp. Thôi cô nên về nghỉ đi.

Nghe câu nhắc ấy, Đại Ngọc mới thấy chân hơi buôn buốt, đứng ngẩn người ra một lúc, rồi thong thả vịn vào Tử Quyên về quán Tiêu Tương. Đại Ngọc vào đến sân, thấy chỗ nào cũng bóng trúc rườm rà, dấu rêu mờ tỏ, chợt nghĩ câu trong Tây Sương ký: Rêu xanh lấp lánh sương rơi,
Lối đi vắng vẻ, nào ai ra vào ?

Liền thầm thở dài: "Song Văn *ndlr: Song Văn là tên khác của Thôi Oanh Oanh, nhân vật nữ chính trong Tây Sương ký.* tuy mệnh bạc, nhưng còn có mẹ già, em bé, chứ Đại Ngọc này, cả mẹ già, em bé cũng không. Người xưa có câu: "Hồng nhan bạc phận". Ta chẳng phải là hồng nhan, sao mà bạc phận thế? Đại Ngọc vừa nghĩ vừa đi, không ngờ con anh vũ đậu ở ngoài hiên, trông thấy Đại Ngọc về, liền vỗ cánh kêu lên một tiếng. Đại Ngọc giật mình, nói:

- Mày muốn chết đấy! Vẩy cả bụi lên đầu tao.

Con anh vũ bay ngay lên trên cầu, gọi: “Tuyết Nhạn! Cô về đấy, vén rèm lên”.

Đại Ngọc đứng lại, lấy tay gõ vào cái cầu hỏi:

- Đã lấy thêm nước và đồ ăn cho nó chưa?

Con anh vũ thở dài một cái hệt như giọng Đại Ngọc ngày thường than thở, rồi nó đọc ngay câu: “Chôn hoa người bảo ngẩn ngơ, biết sau ta chết ai là người chôn?” 【蒙側 **Những câu thơ làm nên từ nước mắt, đến hôm nay nghe lại hóa thành một chuyện cười.**】 Đại Ngọc và Tử Quyên nghe vậy, cười ầm lên.

Tử Quyên nói:

- Ngày thường cô hay ngâm câu này, thảo nào nó chả nhớ được.

Đại Ngọc liền sai mang cầu xuống, treo vào cái móc ở ngoài cửa sổ hình mặt nguyệt, rồi đi vào trong nhà, ngồi tựa cửa sổ. Uống thuốc xong, thấy bóng trúc bên ngoài chiếu vào màn the, suốt nhà lờ mờ êm dịu, ghế đệm mát lạnh. Không cách giải buồn, Đại Ngọc liền đứng trong cửa sổ, đùa với con anh vũ, rồi đem những thơ từ ngày thường của mình thích, dạy cho nó đọc.

Bảo Thoa về đến nhà, thấy mẹ đương chải đầu. Trông con về, Tiết phu nhân cười hỏi:

- Mới sáng dậy, sao con đến ngay đây làm gì?

- Con sang thăm mẹ xem có được khoẻ không? Hôm qua khi con về rồi, anh con có còn giở trò gì nữa không?

Bảo Thoa vừa nói vừa ngồi ghế bên cạnh mẹ, nức nở khóc, Tiết phu nhân thấy con khóc, cũng khóc theo, rồi khuyên:

- Con ơi, con đừng bực bội nữa, để rồi ta có cách trị nó. Nếu con có thế nào, thì ta còn trông cậy vào ai?

Tiết Bàn ở ngoài nghe thấy, liền chạy vào, đứng trước Bảo Thoa vái luôn mấy cái, rồi nói:

- Em ơi, em tha lỗi cho anh lần này. Hôm qua anh đi uống rượu về muộn, giữa đường gặp lại bạn, về nhà vẫn chưa tỉnh. Ngay anh cũng không biết đã nói nhảm những câu gì, chả trách em giận là phải.

Bảo Thoa đương che mặt khóc, nghe anh nói, bật cười, nhổ xuống đất một cái và nói:

- Thôi anh đừng giở lối phường chèo ấy ra nữa! Tôi biết anh không ưa gì mẹ con tôi, tìm cách làm cho mẹ con tôi xa nhau, thì anh mới thỏa lòng.

Tiết Bàn cười nói:

- Em ơi! Tại sao em lại nói nhưng câu ấy, thì ta sống làm sao được? Xưa nay em không lắm điều, hay nói những câu nhảm nhí kia mà.

Tiết phu nhân nói luôn:

- Mày bảo em mày nói nhảm nhí, thế những câu chiều hôm qua mày nói với nó liệu có nghe được không? Mày đâm mê rồi!

Tiết Bàn nói:

- Thôi, mẹ đừng giận, mà em cũng đừng nên buồn rầu. Từ giờ trở đi, con không đi uống rượu với chúng nó nữa, thế có được không?

Bảo Thoa cười nói:

- Em phân bua câu nói ấy nhé. 【蒙側 Đúng là anh em ruột; cảnh tình sống động, chân thật đến từng nét.】 Tiết phu nhân nói:

- Mày mà quyết chí như thế thì rồng sẽ đẻ trứng!

Tiết Bàn nói với Bảo Thoa:

- Nếu em còn thấy anh đi uống rượu với chúng nó, thì cứ nhổ vào mặt và gọi anh là giống súc vật, chứ không phải là người, như thế có được không? Có đâu chỉ vì anh mà hai mẹ con ngày nào cũng lo ngay ngáy như vậy! Vì anh mà mẹ phải tức giận thì còn khá; chứ vì anh mà em phải lo nghĩ luôn, thì anh thật không phải là người nữa. Bây giờ cha mất rồi, anh đã không biết hiếu thuận với mẹ, trông nom đến em, lại để mẹ phải tức bực, phải buồn rầu, thì anh thực không bằng giống súc vật!

Nói xong, hắn không cầm được nước mắt. 【蒙側 Lại một kiểu khóc khác; chẳng qua tình cảm dồn đến đó mà thôi.】 Tiết phu nhân đã thôi không khóc, giờ nghe thấy hắn nói thế, lại đâm ra đau xót. Bảo Thoa gượng cười nói:

- Anh quấy rối đã chán rồi, bây giờ lại còn làm cho mẹ khóc nữa à!

Tiết Bàn lau nước mắt cười nói:

- Tôi có làm cho mẹ phải khóc bao giờ đâu? Thôi! Thôi! Vứt chuyện ấy đi, không nói nữa, bảo Hương Lăng pha nước cho em uống.

Bảo Thoa nói:

- Tôi không uống nước, chờ mẹ rửa mặt xong, mẹ con tôi sẽ đi đây.

Tiết Bàn nói:

- Cái vòng cổ của em, nên chá lại đi.

- Vàng choáng lên thế kia, còn phải chá lại làm gì nữa?

- Giờ em nên may thêm quần áo, thích màu gì, hoa gì, thì cứ bảo anh.

- Các bộ quần áo này tôi cũng chưa mặc phỉ, lại còn may nữa làm gì? 【蒙側 Một bên tả tình ruột thịt biết ăn năn; một bên tả đúng bản tính đoan trang điềm tĩnh của người con gái.】 Một lúc Tiết phu nhân và Bảo Thoa đến vườn thăm Bảo Ngọc. Vào đến viện Di Hồng, thấy ngoài hiên nhà bên có nhiều a hoàn bà già đứng, Tiết phu nhân biết ngay là Giả mẫu đang ở đấy. Hai mẹ con vào chào hỏi mọi người. Thấy Bảo Ngọc nằm ở trên giường, Tiết phu nhân hỏi: "Đã khá chưa". Bảo Ngọc vội gượng dậy, miệng thưa "đã khá rồi. Cứ để cho dì và chị bận lòng mãi, cháu không đành lòng".

Tiết phu nhân vội đỡ Bảo Ngọc nằm xuống và hỏi:

- Muốn dùng cái gì, thì cứ bảo dì.

Bảo Ngọc cười nói:

- Vâng, hễ cháu cần cái gì, sẽ sang thưa với dì.

Vương phu nhân lại hỏi:

- Con muốn ăn gì, mẹ cho người mang sang.

Bảo Ngọc cười nói:

- Con chẳng muốn ăn gì, chi thích ăn thứ canh lá sen và ngó sen lần trước đã làm, xem chừng ngon hơn cả.

Phượng Thư đứng ngoài cười nói:

- Cả nhà nghe đấy! Những thức chú ấy thích ăn không lấy gì làm quí trọng lắm, chỉ phải tốn công sai bảo nấu nướng thôi. Thế mà chú ấy lại cứ thích ăn những thứ ấy.

Giả mẫu liền giục đi làm ngay! Phượng Thư cười nói:

- Xin bà đừng vội, để cháu nghĩ xem, không biết những cái khuôn ấy ai giữ...

Rồi quay lại bảo bà già đi hỏi nhà bếp. Bà già đi một lúc về trình:

- Nhà bếp nói: "Đã mang nộp cả lên nhà trên rồi".

Phượng Thư nghĩ một lúc rồi nói:

- Tôi cũng nhớ họ đã nộp cả lên rồi, không biết lại giao cho ai giữ? Có thể là đã giao cho phòng trà.

Khi hỏi thì phòng trà cũng không giữ. Cuối cùng lại là người giữ đồ vàng bạc đưa đến.

Tiết phu nhân cầm lấy xem, thì ra cái hộp nhỏ, trong đựng bốn cái khuôn bằng bạc, dài độ hơn một thước, rộng độ một tấc, trên mặt đục những lỗ xấp xỉ như hạt đậu, giống hình hoa cúc, hoa mai, hoặc như tua sen, củ ấu. Tất cả có tới ba bốn mươi thứ rất là tinh xảo. Tiết phu nhân ngoảnh lại phía Giả mẫu và Vương phu nhân cười nói:

- Bên phủ nhà cái gì cũng đẹp tột bậc, ăn một bát canh mà cũng dùng đến không thứ này. Nếu không nói ra, có lẽ tôi trông cũng không hiểu thứ này dùng để làm gì.

Phượng Thư cướp lời nói ngay:

- Cô không biết, đó là đồ sắm sửa để dâng thức ăn lên Quý phi năm trước đấy. Họ nghĩ ra lối này, nhưng không biết in trên mặt thế nào, đành phải mượn mùi thơm mát của lá sen, kỳ thực toàn nhờ chất canh ngon cả. Tôi ăn chẳng thấy thú vị gì. Nhưng đã ai được ăn luôn món này? Chỉ làm có lần ấy thôi, không biết tại sao hôm nay chú Bảo lại nhớ đến.

Nói xong, Phượng Thư cầm lấy hộp ấy đưa cho một bà già dặn bảo nhà bếp lập tức bắt mấy con gà, lại thêm đồ gia vị, nấu mười bát canh mang lên.

Vượng phu nhân nói:

- Sao làm nhiều thế ?

Phượng Thư cười nói:

- Vì thứ này ngày thường không hay làm, bây giờ chú Bảo đã nhắc đến, mà chỉ làm cho một mình chú ấy ăn, không mời cụ, bà dì và mẹ, thì không tiện. Chi bằng nhân tiện làm cho cả nhà ăn, cháu cũng nhờ đấy được nếm món ăn mới lạ.

Giả mẫu cười nói:

- Con khỉ này, mày khéo lắm! Mang tiền công ra để lấy lòng người ta.

Câu ấy làm cho cả nhà cười ầm lên.

Phượng Thư vội cười nói:

- Không can gì, bữa tiệc nhỏ này cháu xin thết.

Rồi quay lại bảo bà già xuống dặn nhà bếp:

- Phải làm cho thật ngon, rồi lĩnh tiền ở sổ chi của ta.

Bà già vâng lời đi ngay.

Bảo Thoa đứng một bên cười nói:

- Tôi đến đây đã mấy năm nay, để ý xem xét, thì chị Hai dù khéo đến đâu, cũng còn kém cụ nhiều.

Giả mẫu liền nói:

- Giờ ta đây già rồi, còn khéo vào đâu nữa? Khi bằng tuổi cháu Phượng, ta hơn nó nhiều. Bây giờ nó tuy không bằng ta lúc thời trẻ, nhưng cũng đã khá hơn dì cháu nhiều. Trông thấy dì cháu thật đáng thương, không biết ăn nói, cứ trơ như khúc gỗ, trước mặt bố mẹ chồng, chả biết ân cần vồn vã gì cả. Còn cháu Phượng thì mồm mép bẻo lẻo, trách nào người ta chả thương?

Bảo Ngọc cười:

- Bà nói thế, thì nhưng người nói năng không khéo, đều không đáng thương à?

Giả mẫu nói:

- Người nói không khéo cũng có chỗ đáng thương; người giọng lưỡi khéo léo mà có chỗ đáng ghét, thì không bằng người không nói khéo còn hơn.

Bảo Ngọc cười nói:

- Thế thì chị cả không hay nói, bà cũng thương như chị Phượng. Nếu chỉ bảo những người khéo nói mới đáng thương, thì đám chị em đây chỉ đáng thương chị Phượng và cô Lâm mà thôi.

Giả mẫu nói:

- Nói đến đám chị em, thì không phải trước mặt dì đây ta nói lấy lòng đâu; cứ thực mà nói, trong bốn đứa cháu gái nhà này, không ai bằng cháu Bảo cả.

Tiết phu nhân vội cười nói:

- Cụ lại có chỗ thiên vị rồi.

Vương phu nhân cười nói:

- Không phải cụ nói dối đâu, người thường nói riêng với tôi là cháu Bảo khéo lắm.

Bảo Ngọc định gợi câu chuyện ra, cốt để Giả mẫu khen Đại Ngọc, không ngờ cả nhà lại khen Bảo Thoa, thật là một việc ngoài ý nghĩ. Bảo Ngọc nhìn Bảo Thoa cười. Nhưng Bảo Thoa đã ngoảnh đi nói chuyện với Tập Nhân rồi.

Chợt có người sang mời về ăn cơm. Giả mẫu đứng dậy, dặn Bảo Ngọc "phải tĩnh dưỡng cẩn thận!". Lại dặn dò đám a hoàn một lần nữa, rồi vịn vào Phượng Thư, mời Tiết phu nhân đi. Mọi người ra khỏi buồng, Giả mẫu còn hỏi canh đã được chưa? Lại bảo Tiết phu nhân: "Muốn ăn thứ gì cứ nói với tôi. Tôi sẽ bảo cháu Phượng làm cho chúng ta ăn". Tiết phu nhân cười nói:

- Cụ cứ hay bắt vằn bắt vè chị Phượng, chứ thường khi làm thức ăn đem dâng người, thì người có ăn được mấy đâu.

Phượng Thư cười nói:

- Thôi, xin dì đừng nói thế, bà tôi chỉ hiềm thịt người chua thôi, nếu không chua, bà tôi đã ăn luôn cả tôi rồi!

Giả mẫu và mọi người cười ầm lên. Bảo Ngọc ở trong nhà cũng không nhịn được cười. Tập Nhân cười nói:

- Mồm mép mợ Hai làm người ta sợ chết đi được!

Bảo Ngọc cười nói với Tập Nhân:

- Chị đứng lâu thế chắc mệt lắm.

Liền kéo Tập Nhân đến ngồi bên cạnh. Tập Nhân cười nói:

- Thôi quên mất rồi, nhân tiện cô Bảo ở đây, cậu bảo cô ấy cho Oanh Nhi sang xe hộ mấy sợi dây.

- May mà chị nhắc tôi đấy.

Bảo Ngọc liền ngẩng đầu ra cửa sổ nói:

- Chị Bảo, ăn cơm xong, chị cho Oanh Nhi sang đây xe hộ mấy sợi dây, liệu nó có rảnh không?

Bảo Thoa quay lại nói:

- Được rồi, chốc nữa tôi sẽ cho nó sang.

Bọn Giả mẫu chưa nghe rõ đều đứng lại hỏi việc gì. Bảo Thoa nói lại. Giả mẫu liền bảo:

- Cháu ạ! Cháu cho nó sang xe hộ em nó mấy sợi dây. A hoàn ở bên này rỗi cả đấy, cháu cần sai bảo gì, thích ai, cứ gọi nó sang.

Tiết phu nhân và Bảo Thoa đều cười nói:

- Cứ cho nó sang thôi, bên nhà có việc gì sai bảo đâu, cả ngày chỉ ngồi rồi gây chuyện với nhau thôi.

Mọi người đang đi, chợt bọn Tương Vân, Bình Nhi, Hương Lăng hái hoa phượng tiên ở bên núi trông thấy, liền chạy lại chào.

Một lúc ra khỏi vườn. Vương phu nhân sợ Giả mẫu mệt, muốn mời vào ngồi nghỉ ở buồng trên. Giả mẫu thấy mỏi chân, liền gật đầu, bằng lòng. Vương phu nhân vội sai a hoàn về trước xếp đặt chỗ ngồi. Bấy giờ dì Triệu cáo bệnh, chỉ có dì Chu và bọn bà già a hoàn chạy ra vén rèm, giải nệm, đặt cái tựa lưng. Giả mẫu vịn Phượng Thư đi vào, cùng Tiết phu nhân đều ngồi. Bảo Thoa, Tương Vân thì ngồi ở dưới. Vương phu nhân tự tay dâng nước mời Giả mẫu. Lý Hoàn thì mời Tiết phu nhân. Giả mẫu bảo Vương phu nhân:

- Chị cứ ngồi xuống đây nói chuyện, mặc cho chị em nó hầu.

Vương phu nhân mới ngồi xuống một cái ghế nhỏ, rồi bảo Thượng Thư:

- Dọn cơm của bà ra đây, thêm mấy món ăn nữa.

Phượng Thư vâng lời đi ra, sai người sang bên nhà Giả mẫu, bọn bà già vội truyền ra. Bọn a hoàn đều chạy đến cả.

Vương phu nhân sai người mời các cô đến. Một lúc, chỉ có Thám Xuân, Tích Xuân đến thôi. Nghênh Xuân trong người khó ở, nên không đến. Đại Ngọc thì không cần phải nói, mười bữa chỉ ăn độ năm, nên chẳng ai để ý đến.

Một chốc đến bữa ăn, mọi người sắp đặt bàn ghế. Phượng Thư để một nắm đũa ngà vào trong khăn tay, đứng bên dưới cười nói:

- Bà và dì không cần phải mời nhau, để mình cháu nói là đủ.

Giả mẫu cười bảo Tiết phu nhân:

- Ừ thì chúng ta cứ như thế.

Tiết phu nhân cười gật đầu. Thượng Thư đặt bốn đôi đũa, hai đôi ở trên là của Giả mẫu và Tiết phu nhân, hai đôi ở một bên là của Bảo Thoa và Tương Vân. Vương phu nhân và Lý Hoàn đều đứng ở dưới trông nom người đưa đồ ăn. Phượng Thư vội lấy bát đũa sạch, chọn đồ ăn để đưa cho Bảo Ngọc. 【蒙側 Giữa người nhà với nhau cũng vẫn chu đáo như thế.】 Một chốc người hầu bưng canh lá sen đến. Giả mẫu xem xong, Vương phu nhân ngảnh lại thấy Ngọc Xuyến đứng ở đấy, liền sai đem canh cho Bảo Ngọc. Phượng Thư nói:

- Một mình nó không mang nổi đâu.

May có Oanh Nhi và Hỷ Nhi đến, Bảo Thoa biết chúng nó đã ăn cơm cả rồi, liền bảo Oanh Nhi:

- Cậu Hai bảo em sang xe hộ ít dây đấy, em cùng đi sang với Ngọc Xuyến.

Hai người vâng lời cùng đi.

Oanh Nhi nói:

- Đường thì xa, canh thì nóng, mang đi thế nào được?

Ngọc Xuyến cười nói:

- Chị cứ yên tâm, tôi sẽ có cách.

Nói xong, nó sai một bà già để các thức ăn vào khay, bảo mang đi theo, còn hai cô đi không. 【蒙側 Đúng phong thái nhà quyền quý.】 Đến trước cửa viện Di Hồng, Ngọc Xuyến mới bưng lấy, cùng Oanh Nhi đi vào buồng. Bọn Tập Nhân, Xạ Nguyệt, Thu Văn đương cười đùa với Bảo Ngọc, thấy họ đến, vội cười nói:

- Sao khéo thế? Hai cô cùng đến một lúc.

Họ bưng lấy khay. Ngọc Xuyến ngồi ngay xuống ghế, Oanh Nhi không dám ngồi. 【蒙側 Hai người được tả không giống nhau; quả thật mỗi người một nét, đều mở đường cho đoạn văn phía sau.】 Tập Nhân mang cái ghế chân đến, Oanh Nhi cũng không dám ngồi. 【蒙側 A hoàn của Bảo khanh (Bảo Thoa), tự nhiên phải khác mọi người.】 Bảo Ngọc thấy Oanh Nhi đến, rất là vui mừng. Khi thấy Ngọc Xuyến, lại nghĩ ngay đến chị nó là Kim Xuyến, trong bụng vừa thương xót vừa xấu hổ, liền bỏ Oanh Nhi, chỉ nói chuyện với Ngọc Xuyến. Tập Nhân thấy Bảo Ngọc không đả động gì đến Oanh Nhi, sợ Oanh Nhi mủi lòng, lại thấy nó không chịu ngồi, liền kéo sang buồng mình uống nước nói chuyện. 【蒙側 Đúng là người giỏi xoay xở.】

Trong nhà thì bọn Xạ Nguyệt sắp đặt bát đũa mời Bảo Ngọc ăn cơm, nhưng Bảo Ngọc không ăn, cứ hỏi chuyện Ngọc Xuyến:

- Đẻ chị có được khỏe không Ngọc Xuyến tỏ vẻ hờn dỗi, mắt không nhìn đến Bảo Ngọc, lúc lâu mới trả lời một câu "khỏe".

Bảo Ngọc có vẻ không vui một chốc lại cười hỏi: 【蒙側 Độ lượng biết bao.】

- Ai bảo chị mang đồ đến đây cho tôi đấy.

- Bà và mợ Hai, chứ còn ai nữa.

Bảo Ngọc thấy mặt Ngọc Xuyến buồn rầu, biết ngay là vì việc Kim Xuyến, định dịu giọng hòa nhã để dỡ chuyện cô ta, nhưng vì nhiều người không tiện, 【蒙側 Nếu Kim Xuyến có biết, ắt cảm kích biết bao!】 liền tìm cách bảo họ đi ra, rồi mới cười hỏi tẩn mẩn. Trước thì Ngọc Xuyến không bằng lòng, sau thấy Bảo Ngọc không có tí gì là bực tức cả, dù mình ăn nói sỗ sàng thế nào, Bảo Ngọc vẫn ôn tồn hòa nhã, thì lại đâm ra khó coi, nên nét mặt đã tỏ ra vài phần tươi tỉnh. 【蒙側 Đọc đến đây, tôi cũng thật thấy áy náy không yên.】 Bảo Ngọc liền cười bảo Ngọc Xuyến:

- Chị ơi, chị mang hộ canh lại đây cho tôi ăn.

- Tôi không quen bón cơm cho ai cả, để chờ họ đến sẽ cho cậu ăn.

- Tôi không đòi chị bón cho tôi ăn đâu, tôi đau không đi được, mới nhờ chị mang giúp cho tôi ăn. Sau đó chị về mà ăn cơm, kẻo chậm lại bị đói. Nếu chị không lấy giúp, tôi đành phải chịu đau đi lấy vậy.

Bảo Ngọc cố gượng mãi, nhưng không xuống giường được mồm luôn luôn kêu "Ái chà". Ngọc Xuyến thấy thế, nhịn không được, liền đứng dậy nói:

- Thôi nằm xuống, thật là oan nghiệt đời nào để lại, bây giờ báo ứng trước mắt, trông thấy rành rành! 【蒙側 Lại cố ý tả vẻ lạnh lùng vô tình ngay ở đây, để làm rõ nỗi khổ của người đa tình.】 Nói xong cười khì một tiếng, rồi đi bưng canh đến.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị ơi, chị có giận, chỉ nên cáu gắt ở đây thôi, khi đến chỗ cụ và bà, thì nét mặt nên vui vẻ một chút. Nếu cứ thế này, chị sẽ bị mắng đấy.

- Thôi, ăn đi! Tôi biết cả rồi, cậu đừng giở giọng đường mật ra đây nữa.

Bảo Ngọc ăn mấy thìa, giả vờ kêu không ngon.

Ngọc Xuyến bĩu môi nói:

- A di đà phật, thứ này mà bảo là không ngon, thì chả còn cái gì ngon nữa!

- Chả có mùi mẽ gì cả, chị không tin thì nếm một tí mà xem.

Ngọc Xuyến tức quá, nếm một thìa. Bảo Ngọc cười nói:

- Ngon đấy nhỉ!

Bấy giờ Ngọc Xuyến mới hiểu ý Bảo Ngọc đánh lừa mình, liền nói:

- Trước cậu bảo không ngon, bây giờ lại bảo ngon, thì tôi không cho cậu ăn nữa.

Bảo Ngọc cứ cười tràn đòi ăn, 【蒙側 Tả hết bao nỗi nhún mình, tủi cực trong tấm lòng mềm yếu của người đa tình.】 Ngọc Xuyến không cho ăn, gọi mang cơm lên.

Khi a hoàn mang cơm đến, thì có người vào trình:

- Có hai vú nhà cụ Phó đến hỏi thăm cậu.

Bảo Ngọc biết ngay là vú nhà quan thông phán Phó Thí.

Nguyên Phó Thí là môn sinh của Giả Chính, xưa nay nhờ thế lực họ Giả mà làm nên.

Giả Chính đối đãi hắn cũng tử tế hơn, không như nhưng người khác. Hắn thường sai người qua lại thăm hỏi.

Bảo Ngọc vốn ghét bọn đàn ông thô tục và đàn bà ngu xuẩn, nhưng tại sao lần này lại sai mời hai bà già ấy vào? Tất nhiên có duyên cớ. Vì Bảo Ngọc nghe nói nhà Phó Thí có người em gái tên gọi Phó Thu Phương, sắc tài vẹn hai, cũng là viên ngọc quý trong khuê các. Mắt tuy chưa trông thấy, nhưng tấm lòng trộm nhớ thầm yêu rất là chân thành, kính cẩn. Nếu không để cho hai bà này vào, sợ coi nhẹ Phó Thu Phương chăng, 【己夾 Mơ tưởng si tình.】 vì vậy Bảo Ngọc vội sai người ra mời.

Phó Thí là nhà mới phất lên. Thu Phương lại có nhan sắc thông minh hơn người, Phó Thí cậy có em gái như thế, nên chỉ muốn kết thân với nhà hào quý, chứ không chịu gả cho người thường, mà đám hào quý thì khinh hắn là con nhà nghèo hèn, thấp kém, không thèm hỏi đến, vì thế cô ta lỡ thời, đã hai mươi ba tuổi, vẫn chưa lấy ai. Sở dĩ Phó Thí đi lại thân mật với họ Giả, cũng là có một ý nghĩ đấy. 【蒙側 Nói chung, mọi sắc tướng chẳng có tình thì không sinh, chẳng nhờ tình thì không hợp. Tình biểu lộ thành yêu; yêu quá nhiều người thì lòng không còn đối tượng nhất định. Lòng đã không định, mọi ảo tưởng cùng sinh, muôn ma nổi dậy như ong, rồi tất tả trôi dần đến chỗ vô tình. Đây chính là lời luận định về cái "đa tình mà vô tình" của Bảo Ngọc; những người đồng điệu với ta hãy lưu tâm!】 Hai bà già đến đây lại là hạng ngu xuẩn không biết gì. Được Bảo Ngọc mời vào, ngoài câu hỏi thăm ra, họ không nói được lời nào. Ngọc Xuyến thấy người lạ đến, không cãi nhau với Bảo Ngọc nữa, tay cầm bát canh đứng ngẩn ra nghe. Bảo Ngọc thì cứ ngoảnh lại nói chuyện với hai bà già, vừa ăn cơm vừa giơ tay đòi bát canh. Cả Bảo Ngọc và Ngọc Xuyến cứ nhìn chòng chọc vào hai bà già kia, không ngờ tay giơ mạnh quá, đụng đổ bát canh, nước canh sánh cả vào tay Bảo Ngọc. Ngọc Xuyến không bị bỏng, giật mình một cái, vội cười nói: "Làm sao thế này?".

Đám a hoàn vội chạy đến đỡ lấy bát. Bảo Ngọc không biết chính tay mình bị bỏng, lại hỏi Ngọc Xuyến:

- Chị bỏng ở đâu? Có đau không? 【蒙側 Người đa tình mỗi khi đau khổ thường không tự biết, lại chỉ hỏi người kia có đau không. Đó là bởi yêu đến tột cùng, thương đến sâu xa.】 Ngọc Xuyến cùng mọi người cười ầm lên. Ngọc Xuyến nói:

- Chính cậu bị bỏng, lại còn hỏi tôi.

Bảo Ngọc nghe nói, mới biết mình đã bị bỏng.

Mọi người vội đến thu dọn. Bảo Ngọc không ăn cơm nữa, rửa tay uống nước, lại nói chuyện với hai bà già. Sau đó họ cáo từ ra về. Bọn Tình Văn đi tiễn đến bên cầu mới trở lại.

Hai bà già vừa đi vừa bàn tán, một bà già cười nói:

- Chả trách được, người ta thường nói cậu Bảo này bề ngoài thì xinh đẹp, mà bên trong thì hồ đồ, chỉ là của để nhìn chứ không phải để ăn, quả nhiên là ngây ngô! Chính mình bị bỏng tay, lại đi hỏi người khác có đau không.

Bà kia cười nói:

- Lần trước tôi sang, thấy nhiều người nhà bên ấy nói chuyện, thì cậu ấy ngây ngô thực, bị mưa to ướt như con gà luộc ấy, thế mà lại bảo người khác "mưa to đấy, tránh đi mau". Bà xem, có đáng buồn cười hay không? Thường lúc vắng người, cậu ấy ngồi cười khóc một mình; trông thấy con chim yến, thì nói chuyện với con chim yến; trông thấy con cá ở dưới sông, thì nói chuyện với con cá; nhìn thấy sao tỏ trăng sáng, không thở ngắn than dài, cũng rên thầm rỉ kín. Vả chăng tính nết cậu ta rất là nhu nhược, nhịn nhục cả với bọn a hoàn hầu bé. Yêu quý mọi thứ, ngay từ sợi chỉ cũng cho là đẹp, nhưng đến lúc phung phí thì dù hàng nghìn hàng vạn cậu ta cũng không cần. 【蒙側 Như người uống nước, nóng lạnh tự mình biết. Ý vị sâu xa trong đó, há có thể đem nói hết cùng bạn?】 Hai người bàn tán và đi ra khỏi vườn. 【己夾 Con người Bảo Ngọc, thiếu lời bàn này thì chưa tả hết; cái không nên thân của Bảo Ngọc, thiếu lời khinh chê này cũng chưa thể hình dung tới nơi. Thử hỏi tác giả đang bôi xấu hay đang ca ngợi Bảo Ngọc? Thử hỏi người đọc yêu hay ghét Bảo Ngọc?】

Tập Nhân thấy mọi người đi rồi, liền dắt Oanh Nhi đến hỏi:

- Tết những dây gì?

Bảo Ngọc cười bảo Oanh Nhi:

- Từ nãy đến giờ, chỉ mải nói chuyện, tôi quên hẳn chị đi, phiền chị sang đây, không có việc gì khác đâu, chỉ nhờ chị tết hộ mấy cái dây thôi.

Oanh Nhi hỏi:

- Tết dây để buộc cái gì?

- Chả buộc vào cái gì, chị cứ theo mỗi kiểu tết hộ tôi mấy cái. 【蒙側 Con nhà giàu thường hay nói những lời như thế, chỉ là tự mình không nhận ra mà thôi.】 Oanh Nhi vỗ tay cười nói:

- Thế thì làm thế nào được! Nếu làm thế thì mười năm cũng chưa xong.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị ơi, chị rỗi chẳng có việc gì, thì cứ làm hộ tôi.

Tập Nhân cười nói:

- Làm một lúc thì xong thế nào được. Giờ hãy chọn mấy cái cần thì làm trước.

Oanh Nhi nói:

- Còn cái gì cần nữa? Chẳng qua là dây đeo quạt, dây đeo túi thơm, dây đeo quần chứ gì?

Bảo Ngọc nói:

- Dây đeo quần cũng được.

Oanh Nhi hỏi:

- Quần của cậu màu gì?

- Màu đỏ thắm.

- Màu đỏ thắm phải có dây đen, thì nhìn mới đẹp, hay là màu thạch thanh mới nổi.

- Màu hoa thông hợp với màu gì?

- Màu hoa thông hợp với màu hồng điều.

- Thế mới tươi đẹp. Trong các màu nhã nhặn, phải thêm cái màu tươi đẹp nữa.

- Tôi rất thích màu thông xanh pha với màu liễu vàng.

- Thôi được, chị tết hộ tôi một dây màu hồng điều, một dây màu thông xanh.

- Tết những kiểu gì?

- Có mấy kiểu?

- Kiểu bó hương, kiểu ghế rút rế, kiểu mắt voi, kiểu xếp chéo, kiểu liên hoàn, kiểu hoa mai, kiểu lá liễu...

- Hôm nọ chị tết hộ cô Ba kiểu gì đấy?

- Kiểu hoa mai chồng lên nhau.

- Kiểu ấy đẹp đấy.

Rồi gọi Tập Nhân mang chỉ đến. Thấy một bà già đứng ở ngoài cửa sổ nói: "Cơm các cô được rồi đấy!". Bảo Ngọc nói:

- Thôi các chị đi ăn cơm đi, ăn xong trở lại đây.

Tập Nhân cười nói:

- Đương có khách, chúng tôi đi sao tiện? 【蒙側 Tình người lễ vật, mảy may không rối.】 Oanh Nhi vừa gỡ chỉ vừa cười:

- Sao chị lại nói thế, cứ đi ăn cơm đi.

Tập Nhân bấy giờ mới đi, để hai đứa hầu nhỏ ở lại.

Bảo Ngọc vừa xem Oanh Nhi tết, vừa hỏi chuyện phiếm:

- Chị mười mấy tuổi rồi?

- Mười sáu tuổi.

- Chị họ gì?

- Tôi họ Hoàng.

- Họ với tên xứng nhau quá, thực là con chim hoàng oanh.

- Chính tên tôi là Kim Oanh. Nhưng cô tôi cho là khó gọi, nên chỉ gọi là Oanh Nhi, bây giờ gọi đã quen rồi.

- Thế là cô Bảo thương chị lắm đấy. Sau này cô ấy đi lấy chồng, thế nào chị cũng đi theo.

Oanh Nhi bĩu môi cười một cái.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi thường bảo chị Tập Nhân: không biết sau này anh nào có phúc vớ được cả hai cô cháu nhà chị! 【蒙側 Có chủ ý hay chỉ vô tình?】 Oanh Nhi cười nói:

- Cậu chưa biết, dáng điệu chỉ là phụ thôi, cô tôi còn có nhiều cái tốt mà ở đời này không mấy người có.

Bảo Ngọc thấy Oanh Nhi có dáng xinh xắn, dịu dàng, cười nói như ngây, trong bụng đã xiêu xiêu, nay lại nghe nhắc đến Bảo Thoa thì nhịn sao được. Liền hỏi:

- Chị ấy có nhưng cái gì tốt, chị thử kể rành mạch cho tôi nghe nào?

- Tôi kể cho cậu nghe, nhưng cậu không nên nói lại cho cô tôi biết đấy nhé. 【蒙側 **Chuyện phiếm chốn khuê phòng, quả thực có nét duyên kín đáo.**】

- Cố nhiên!

Đương nói chuyện thì bên ngoài có tiếng nói: "Làm sao mà lại lặng lẽ như tờ thế này?"

Hai người nhìn ra, thì chính là Bảo Thoa. Bảo Ngọc mời ngồi. Bảo Thoa ngồi xuống hỏi Oanh Nhi:

- Tết cái gì đấy?

Bảo Thoa vừa hỏi vừa nhìn vào tay Oanh Nhi, thấy Oanh Nhi mới tết được một nửa cái dây, Bảo Thoa cười nói:

- Tết cái này để làm trò gì? Hãy tết cái dây đeo viên ngọc đã Câu nói ấy làm Bảo Ngọc nhớ ra, vỗ tay cười nói:

- Chị Bảo nói phải đấy, tôi quên đi mất. Nhưng tết màu gì cho đẹp được?

Bảo Thoa nói:

- Các màu thường nhất định không thể dùng được. Màu đỏ lại lẫn màu. Màu vàng thì không nổi, màu đen thì tối quá. Cứ ý tôi, nên lấy chỉ kim tuyến xe lẫn với chỉ đen bóng, sợi nọ xe lẫn sợi kia, tết như thế mới đẹp.

Bảo Ngọc nghe nói mừng lắm, gọi dồn Tập Nhân mang ngay chỉ kim tuyến ra. Bấy giờ Tập Nhân đương mang hai bát đồ ăn đến, nói với Bảo Ngọc:

- Lạ thật! Vừa rồi bà cho người mang sang cho tôi hai bát đồ ăn.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chắc hôm nay nhiều đồ ăn, nên mới đưa sang cho cả các chị.

Tập Nhân nói:

- Không phải thế đâu, đưa sang đích danh cho tôi, nhưng lại không bắt sang lạy tạ, thế mới lạ chứ?

Bảo Thoa cười nói:

- Cho chị thì chị cứ ăn, việc gì còn phải ngần ngại?

Tập Nhân nói:

- Xưa nay chưa có như thế bao giờ, làm tôi khó nghĩ quá.

Bảo Thoa bĩu môi cười nói:

- Có thế mà cũng khó nghĩ? 【蒙側 **Đúng là bản tính thông tuệ, tấm lòng linh mẫn của Bảo Thoa.**】 Sau này còn có nhiều việc làm chị khó nghĩ hơn thế nữa kia!

Tập Nhân nghe câu nói có ngụ ý gì đây, nhưng biết Bảo Thoa xưa nay không phải là hạng giọng lưỡi chua chát hay chế giễu người. Vả lại nghĩ đến hôm trước, Vương phu nhâncó ý biệt đãi mình, nên không nhắc đến câu nói ấy nữa, rồi đem đồ ăn đến cho Bảo Ngọc xem, và nói:

- Tôi đi rửa tay đã, rồi sẽ mang chỉ ra.

Tập Nhân ăn xong, rửa tay, lấy chỉ kim tuyến ra đưa cho Oanh Nhi. Bấy giờ Tiết Bàn đã sai người sang gọi Bảo Thoa về.

Bảo Ngọc đương ngồi xem xe dây, thấy hai a hoàn của Hình phu nhân đem đến cho hai thứ quả, và hỏi:

- Cậu đã đi lại được chưa? Nếu đi được thì sáng mai sang chơi, bà tôi lúc nào cũng nhớ đến cậu đấy.

Bảo Ngọc vội nói:

- Thế nào tôi cũng phải sang thăm sức khỏe bác. Tôi đã đỡ đau rồi, xin bác cứ yên tâm.

Rồi mời họ ngồi xuống, và bảo Thu Văn mang một nửa thứ quả ấy sang cho Đại Ngọc. Thu Văn sắp đi, đã thấy tiếng Đại Ngọc nói ở ngoài sân. Bảo Ngọc vội bảo mời vào.

【戚 Tổng bình: Hồi này lấy tình mà thuyết pháp, cảnh tỉnh người đời. Đại Ngọc vì tình mà lặng lẽ nghĩ suy, quên thân mình, quên bệnh mình; còn Bảo Ngọc trăm phen hạ mình, muôn nỗi quanh co, vì tình mà quên tôn ti, quên đau đớn, lại quên cả tính nết của mình. Sông ái tình sâu không đáy, sao có thể để tràn lan? Một khi chìm trong đó, chẳng chết thì không thôi. Huống hồ yêu tràn lan thì không chuyên nhất, mới cũ chồng thêm, sao có thể dứt hết? Tấm lòng đa tình ấy không thể không trôi đến cõi vô tình. Xét dụng ý, thoắt đã đi xa nghìn dặm mà chẳng tự biết. Thật đáng buồn thay!】

Hồi 36: Thêu uyên ương, giấc mộng báo điềm ở Giáng Vân hiên — Hiểu duyên tình đã định ở Lê Hương viện

Hồi 36

Thêu uyên ương, giấc mộng báo điềm ở Giáng Vân hiên — Hiểu duyên tình đã định ở Lê Hương viện

【己 Hồi tiền phê: Điềm mộng ở Giáng Vân hiên dùng phép ngầm luồn kim vàng, kín đáo chuyển mạch; xen chuyện tiền tháng là để Tập Nhân dần bước vào địa vị nàng hầu trong phòng; Lê Hương viện thì viết thẳng việc nhà quyền quý nuôi phường hát, khó tránh cái tệ dâm loạn. Há chẳng nên thận trọng sao? Phải thận trọng!】

【威 Hồi tiền phê:

Tạo hóa nào từng định đoạt thay,

Mỗi người bẩm thụ phúc riêng dài.

Vạch chữ "Tường" đâu là chuyện dễ,

Hiểu phận, tôi trung, con cũng ngay.】

Giả mẫu từ khi ở buồng Vương phu nhân về, thấy Bảo Ngọc mỗi ngày một khá, trong bụng rất vui mừng. Nhưng sợ Giả Chính lại gọi chăng, liền sai người đi gọi đứa hầu cận Giả Chính đến bảo:

- Từ giờ trở đi, có khách nào ông mày muốn gọi Bảo Ngọc đến tiếp, thì không được gọi, hãy trình với ông mày rằng: tao bảo một là Bảo Ngọc bị đánh đau, phải chăm nuôi mấy tháng mới đi lại được; hai là năm nay nó có sao hạn chiếu mệnh, phải cúng sao, kiêng không tiếp người lạ. Đến hết tháng tám mới được ra ngoài.

Tên hầu cận vâng lời đi ra. Giả mẫu lại gọi vú Lý và Tập Nhân về kể lại nhưng câu ấy cho Bảo Ngọc nghe, để Bảo Ngọc yên lòng.

Bảo Ngọc xưa nay vẫn không thích tiếp chuyện với bọn quan lại đàn ông, lại rất ghét nhưng lúc phải mũ áo xúng xính đi mừng đi thăm các nơi. Bây giờ được bà bảo thế, càng đắc ý, không những từ khước tất cả họ hàng bè bạn, mà ngay trong gia đình, muốn đến thăm cha mẹ hay không là tùy ý. Ngày chỉ nằm ngồi chơi đùa trong vườn, mỗi buổi sáng sang thăm bà và mẹ một lần, rồi về nhà, suốt ngày thích để cho đám a hoàn sai vặt, lại cho là thú tiêu khiển của mình. Bọn Bảo Thoa có lựa lời khuyên ngăn, thì cáu kỉnh nói: "Các cô là hạng con gái trong sạch, mà cũng học lối mua chuộng hư danh, theo hùa với bọn giặc nước và bọn quỷ ăn lộc. Đó chẳng qua là tại người xưa ngồi rỗi bày trò, cố ý bịa đặt, để cám dỗ bọn râu mày ô trọc đời sau. Ta không ngờ sinh gặp lúc không may, đến cả chị em trong lầu son gác tía cũng lây phải thói xấu ấy, thực là phụ cái ơn chung đúc khí thiêng liêng của trời đất!" 【蒙 側 Thật là tâm tư của Bảo Ngọc! Thật là dụng ý của tác giả! Thật là bút mực của đoạn văn!】 Mọi người thấy thế, cũng không khuyên can nữa. Chỉ có Đại Ngọc từ bé đến giờ không hề hé miệng khuyên chuyện lập công danh để hiển dương cha mẹ gì cả, vì thế Bảo Ngọc rất kính phục Đại Ngọc.

Sau khi Kim Xuyến chết, có mấy người đầy tớ thường đến hỏi thăm, hầu hạ Phượng Thư và biếu xén các thứ, 【蒙 側 Đủ khiến kẻ đang nắm quyền bật cười.】 trong bụng Phượng Thư đâm ngờ, không biết ý họ thế nào.

Hôm ấy lại có người đem đồ lễ đến biếu. Nhân buổi chiều không có ai, Phượng Thư cười hỏi Bình Nhi. Bình Nhi cười nhạt:

- Thế mà mợ cũng không nghĩ ra à? Tôi đoán những người thường đi lại biếu xén mợ, đều có con làm a hoàn cho bà Hai cả. Hiện giờ trong nhà bà Hai có bốn đứa con lớn, mỗi đứa mỗi tháng được lĩnh một lạng bạc, ngoài ra những đứa khác chỉ được có mấy trăm đồng thôi. Nay Kim Xuyến chết rồi, chắc họ muốn dòm ngó cái số một lạng bạc chứ gì?

Phượng Thư cười nói:

- Phải đấy, em nhắc chị mới nhớ ra. Nhưng mà họ không biết điều tí nào. Tiền muốn nhiều, việc khó nhọc lại không muốn gánh. Giá họ biết thân biết phận, được đưa con vào hầu hạ ở đây, đã là quá lắm rồi, lại còn nghĩ đến chuyện ấy nữa à? Thôi được, tiền của họ có phải dễ dàng đưa đến ta tiêu đâu. Đó là tự họ mang đến, vậy thì họ biếu cái gì ta cứ nhận, còn ta đã có chủ ý. 【蒙側 Quả là cao kiến! Nhưng bụng dạ bên trong thì khôi hỏi. Người nắm việc hãy lấy đó làm răn!】 Phượng Thư định bụng như thế, nên cứ để dằng dai mãi, chờ khi nào mọi người biếu đủ cả, mới lựa dịp trình với Vương phu nhân.

Buổi trưa hôm ấy, Tiết phu nhân, Bảo Thoa, Đại Ngọc đương ngồi cả ở buồng Vương phu nhân ăn dưa. Phượng Thư nhân dịp liền trình:

- Từ khi Kim Xuyến chết, mẹ thiếu một người hầu, giờ người định cho a hoàn nào thay, xin cho biết để cuối tháng sẽ phát lương cho nó.

Vương phu nhân nghĩ một lúc rồi nói:

- Cứ ý ta thì có lệ đâu lại nhất thiết cứ phải bốn hay năm người? Cốt đủ người sai là được, thừa thì nên bớt đi.

Phượng Thư cười nói:

- Cứ lẽ ra thì mẹ nói rất phải, nhưng đó là theo lệ cũ. Nhà người khác còn có hai người hầu nữa là nhà mẹ mà lại không theo đúng lệ ư! Vả chăng bớt đi một lạng bạc cũng chả là mấy.

Vương phu nhân nghĩ một lúc rồi nói:

- Thôi được, cái số tiền ấy cứ chi lại đây, không cần phải lấy thêm người nữa, ta sẽ cho em nó là Ngọc Xuyến. Con chị nó đã hầu ta bao lâu, mà chẳng được cái gì, bây giờ con em theo hầu ta, cho nó ăn hai phần tiền cũng chẳng lấy gì làm quá đáng.

Phượng Thư vâng lời, quay lại nhìn Ngọc Xuyến cười nói: "Mừng em nhé!"

Ngọc Xuyến đến cúi đầu tạ ơn.

Vương phu nhân lại hỏi Phượng Thư:

- Tôi muốn hỏi chị: hiện giờ lương dì Triệu và dì Chu mỗi tháng bao nhiêu?

- Đã có lệ rồi, mỗi người hai lạng, dì Triệu lại còn có hai lạng tiền lương của em Hoàn, cộng là bốn lạng, ngoài ra còn có bốn quan tiền nữa.

- Tháng nào chị cũng phát đủ số đấy chứ?

Phượng Thư thấy câu hỏi hơi lạ, liền nói:

- Sao lại không đủ?

- Hôm nọ nghe đâu có người ta thán rằng dì ấy bị bớt một quan tiền lương, thế là vì cớ gì?

- Nguyên trước tiền lương bọn a hoàn hầu các dì ấy, mỗi người được một quan, không biết năm ngoái ở bên ngoài họ bàn bạc thế nào lại bớt mất một nửa, thành ra tiền lương của bọn a hoàn hầu các dì ấy chỉ còn mỗi người có năm trăm đồng thôi. Mỗi dì có hai a hoàn, phải bớt đi một quan. Thực ra việc này không phải tự con. Con vẫn muốn phát đủ, nhưng từ bên ngoài người ta khấu đi mất rồi, chả lẽ con xuất tiền lương ra bù sao! Con chẳng qua là người đứng nhận mà thôi. Thu bao nhiêu phát bấy nhiêu, con có được làm chủ đâu. Con đã nói hai ba lần, nên để số lương như cũ là phải; nhưng họ bảo chỉ có chừng ấy thôi, vì vậy con không thể nói lại được nữa. Hiện giờ chính tay con phát lương cho họ, phát đúng ngày đúng tháng. Trước kia họ lĩnh ở bên ngoài, tháng nào cũng rắc rối, có bao giờ được trôi chảy như thế này đâu. 【蒙側 Giỏi việc, khéo nói.】 Vương phu nhân nghe nói, nín một lúc rồi hỏi:

- Thế thì trong nhà cụ có mấy người được ăn lương một lạng?

- Tám người, nhưng bây giờ còn có bảy thôi, vì trừ Tập Nhân.

- Thế thì phải đấy. Trong nhà em Bảo không có a hoàn nào được ăn lương một lạng cả. Tập Nhân vẫn chỉ coi như người hầu của cụ thôi.

- Tập Nhân vẫn là người hầu của cụ cho sang ở tạm bên nhà chú Bảo, tiền lương của cô ta vẫn phải lĩnh với bọn a hoàn của cụ. Bây giờ bảo Tập Nhân là người hầu của Bảo Ngọc mà bớt một lạng tiền lương bên cụ đi thì không thể được. Phải thêm một người hầu nữa cho cụ mới có thể bớt được. Nếu không bớt, thì lại phải thêm một người hầu nữa cho em Hoàn, như thế mới công bằng. Trừ bảy a hoàn lớn là bọn Tình Văn, Xạ Nguyệt mỗi người mỗi tháng một quan tiền ra, còn tám a hoàn nhỏ là bọn Giai Huệ, cũng chỉ mỗi người mỗi tháng năm trăm đồng tiền thôi, đó là lệnh của cụ, còn ai dám kêu ca tị nạnh nữa.

Tiết phu nhân cười nói:

- Các chị hãy nghe mồm mép chị Phượng kìa, cứ liến láu như đổ xe hột đào ấy! Chị ấy tính toán rành mạch, xử sự lại rất công bằng.

Phượng Thư cười nói:

- Thưa cô, chả lẽ cháu lại dám nói sai hay sao?

Tiết phu nhân cười nói:

- Chị nói có bao giờ sai? Nhưng nên nói thong thả, có đỡ nhọc không?

Phượng Thư muốn cười nhưng lại nín lặng để nghe vương phu nhân chỉ bảo. Vương phu nhân nghĩ một lúc rồi nói:

- Ngày mai cắt một a hoàn sang hầu cụ để th cho Tập Nhân, và bớt tiền lương của nó đi. Rồi mỗi tháng trích ra hai lạng bạc và một quan tiền ở trong số lương hai mươi lạng của ta, để chi cho nó. 【蒙側 Viết hết nỗi khổ tâm của người mẹ hiền.】 Từ giờ trở đi, hễ dì Triệu và dì Chu được hưởng cái gì, thì Tập Nhân cũng được hưởng hai ấy, nhưng về phần Tập Nhân, thì cứ lấy ở trong sổ lương của ta ra mà chi, không nên đả động đến tiền công.

Phượng Thư nhất nhất vâng lời, rời đẩy Tiết phu nhân một cái cười nói:

- Dì nghe thấy chưa, trước cháu nói thế nào, quả nhiên bây giờ đúng thế.

Tiết phu nhân nói:

- Xử thế mới phải. Không nói gì dáng dấp con bé, chỉ xem cách nó xử sự đúng đắn, nói năng hòa nhã, nhưng vẫn có vẻ cứng rắn cương quyết, thật khó có được người như thế.

Vương phu nhân rơm rớm nước mắt nói:

- Các người có biết hết chỗ tốt của Tập Nhân đâu? 【己 夾 Cách gọi "đứa trẻ ấy" trong nguyên văn càng lộ vẻ thân thiết, nên đoạn sau bà liền hai lần gọi "con của ta".】 nó so với Bảo Ngọc còn hơn gấp mười lần! 【己 夾 Bỗng thêm bốn chữ "Bảo Ngọc của ta" càng khiến người ta rơi lệ. Hai chữ "của ta" cho thấy rõ Tập Nhân đã là người của Bảo Ngọc. Nhưng người của Bảo Ngọc sao tốt đến thế, còn Bảo Ngọc của ta sao tệ đến vậy? Vừa giận vừa thẹn, tội Bảo Ngọc nặng muôn trùng. Tác giả đã nhỏ biết bao nước mắt khi viết câu này; người đọc lại chẳng biết sẽ nhỏ bao nhiêu nước mắt.】 Nếu được nó hầu hạ luôn bên cạnh Bảo Ngọc, thật là có phúc đấy! 【己 夾 Văn thật hay; lời phê nói được chỗ ấy.】 Phượng Thư nói:

- Đã thế thì sao không lấy nó làm nàng hầu ở ngay trong nhà có hơn không?

Vương phu nhân nói: .

- Không được. Một là nó còn ít tuổi, hai là ông không bằng lòng, ba là Bảo Ngọc thấy nó còn là a hoàn, thì dù có phóng túng chăng nưa, cũng phải nghe lời nó khuyên răn; nếubây giờ cho nó làm nàng hầu ngay, không khi nào nó dám khuyên ngăn đến nơi đến chốn. 【蒙 側 Khổ tâm thay! Người làm con đọc đoạn văn như thế, sao có thể không rơi lệ?】 Thôi hãy cứ để thế, hai ba năm nữa sẽ liệu.

Phượng Thư thấy không có việc gì, liền quay ra, vừa đi đến thềm, đã có mấy người đàn bà đứng chờ ở đấy, thấy Phượng Thư ra, họ đều cười nói:

- Hôm nay mợ vào trình việc gì mà lâu thế Không biết nực à?

Phượng Thư vén tay áo lên, chân đứng kiễng trên bực cửa, *ndlr: Thời phong kiến, phụ nữ đứng như vậy bị coi là một cử chỉ khinh bạc.* 【蒙 側 Người giỏi việc, đang đắc ý, hiện lên như tranh.】 cười nói:

- Chỗ này gió lùa mát quá, đứng hóng một lúc rồi sẽ đi.

Phượng Thư lại nói với mọi người:

- Các chị bảo tôi nói chuyện lâu quá, nhưng bà cứ hỏi tôi những việc gì hàng trăm năm về trước không có lẽ tôi lại không nói? - Lại cười nói - Từ giờ trở đi, tôi làm việc phải cay nghiệt một chút mới được. Họ có oán trách tôi, đến tại bà, tôi cũng chẳng sợ.

Những bọn con đĩ thối mồm thối mép, chết đâm chết chém ấy, đừng có mơ tưởng!

Nay mai sẽ có ngày ta phải bớt lương khắp lượt cho mà coi. 【蒙 側 Thật sống động như hiện trước mắt.】 Bây giờ mới bớt của a hoàn, mà đã oán trách ầm lên. Sao không biết nghĩ, mình nó có đáng sai khiến ba đứa không Phượng Thư vừa rủa, vừa đi, rồi chọn một a hoàn đưa sang bên Giả mẫu.

Vương phu nhân ăn dưa xong, nói chuyện một lúc rồi đi về Đến vườn, Bảo Thoa rủ Đại Ngọc vào Ngẫu Hương tạ chơi. Đại Ngọc nói: "phải về tắm rửa", rồi đi ngay. Bảo Thoa đi một mình, tiện đường tạt vào viện Di Hồng, muốn gặp Bảo Ngọc nói chuyện để khuây khỏa buổi trưa. Khi vào đến sân, thấy lặng lẽ không một tiếng động. Đôi hạc đậu ở khóm chuối cũng đều thiu thiu giấc ngủ. Bảo Thoa rẽ sang bên cạnh, vào ngay trong buồng, thấy ở gian ngoài, bọn a

hoàn đương ngủ ngổn ngang cả trên giường. Bảo Thoa đi qua cửa sổ có treo màn gấm các màu, vào tận buồng Bảo Ngọc, thấy Bảo Ngọc cũng ngủ, chỉ có Tập Nhân ngồi thêu bên cạnh, để một cái phất trần cán bằng sừng trắng.

Bảo Thoa đến gần khê cười nói: Chị cẩn thận quá, trong nhà này còn có ruồi muỗi à? Để cái này làm gì đấy?

Tập Nhân bất thình lình ngẩng đầu lên, trông thấy Bảo Thoa, vội bỏ kim chỉ đứng dậy, khẽ cười nói: Cô đến đấy à? Tôi sợ giật nẩy mình lên. 【蒙側 Một thoáng nhàn tình, một cảnh nhàn tản; tiện tay nhặt lấy đã thành văn hay chuyện đẹp.】 Cô chưa biết, ở đây tuy không ruồi muỗi, nhưng có một thứ sâu nhỏ ở ngoài màn chui vào, chẳng ai trông thấy. Trong khi ngủ, lỡ nó cắn vào người, thì đau như kiến đốt.

Bảo Thoa nói:

- Chả trách được, đằng sau thì gần nước, lại trồng các thứ hoa, làm thơm lừng cả nhà lên, giống sâu này quen ăn nhị hoa, hễ ngửi thấy mùi thơm là thế nào nó cũng chui vào.

Bảo Thoa nhìn cái bức thêu ở tay Tập Nhân. Đó là cáiyếm bằng lụa trắng, giữa có màu đỏ, trên mặt thêu kiểu "Uyên ương vờn hoa sen" có hoa đỏ lá xanh, có chim uyên ương năm màu.

Bảo Thoa nói:

- Ái chà? Tươi đẹp quá! Cái này của ai mà làm phí bao nhiêu là công?

Tập Nhân ngoảnh vào giường bĩu môi. 【蒙側 Tả dáng thật khéo.】 Bảo Thoa cười nói:

- Người đã lớn thế mà còn đeo cái này à? .

Tập Nhân cười nói:

- Xưa nay cậu ấy vẫn không chịu đeo, nên phải làm thật đẹp, để cậu ấy trông thấy tự khắc phải đeo! Bây giờ trời nóng, nhân lúc cậu ấy ngủ không để ý, tôi lựa cách đeo vào cho, lỡ đêm không đắp chăn cẩn thận cũng không sao. Cô nói làm cái này tốn công, có lẽ cô chưa thấy cái cậu ấy đang đeo trong người sao!

- Chị chịu khó quá!

- Hôm nay làm việc nhiều, cổ cúi xuống đau nhừ cả người. 【蒙側 Tiện tay viết ra mà có thần có lý, sinh biết bao câu chuyện ở đoạn sau.】 Lại cười nói:

- Cô hãy ngồi chơi, tôi ra ngoài một tý rồi vào ngay.

Nói xong đi ra.

Bảo Thoa chỉ chăm chú nhìn cái bức thêu nên không để ý, ngồi luôn xuống đó. Vì cũng thích bức thêu, Bảo Thoa liền lấy ngay kim thêu tiếp.

Không ngờ Đại Ngọc hẹn Tương Vân đến mừng Tập Nhân. Hai người vào sân, thấy vắng ngắt cả. Tương Vân quay ra ngoài hiên đi tìm Tập Nhân, Đại Ngọc tìm đến chỗ cửa sổ, đứng ngoài màn the nhìn vào, thấy Bảo Ngọc mặc cái áo sa màu hồng, nằm ngủ ở trên giường, Bảo Thoa ngồi thêu bên cạnh, có cái đập ruồi để gần đấy.

Đại Ngọc thấy thế, đứng né ra một bên, lấy tay bịt mồm, không dám cười ra tiếng, liền vẫy Tương Vân lại. Tương Vân tưởng có gì lạ, vội chạy lại, thấy thế, muốn cười, nhưng nghĩ Bảo Thoa xưa nay đối với mình tử tế, liền nín ngay, biết Đại Ngọc vốn tính đành hanh, hay nói bóng nói gió để chế nhạo người, Tương Vân kéo Đại Ngọc và nói:

- Đi đi thôi. Tôi nhớ Tập Nhân có nói là đến trưa sẽ ra ao giặt quần áo, chắc chị ta đã ở đấy rồi, chúng ta đi tìm chị ấy thôi.

Đại Ngọc hiểu ý, cười nhạt một tiếng rồi theo đi. 【蒙側 Vừa chạm mắt đã vướng lòng,

Càng đa tâm càng hóa si.

Muôn ma theo việc mà dấy,

Bao giờ mới có ngày thôi?】 Bảo Thoa ở trong nhà mới tết được vài ba cái hoa, thấy Bảo Ngọc nằm mê thét lên: "Lời nói hòa thượng và đạo sĩ tin thế nào được? Cái gì là nhân duyên vàng ngọc! Tôi chỉ biết duyên cây và đá thôi!"

Bảo Thoa nghe câu ấy, bất giác sửng sốt, 【蒙側 Xin hỏi: "sửng sốt" là vì đó là lời nói mê, hay vì nội dung lời mê không ổn? Đoán xem.】 chợt thấy Tập Nhân vào cười hỏi:

- Cậu ấy chưa dậy à?

Bảo Thoa lắc đầu. Tập Nhân lại cười nói:

- Tôi ta gặp cô Lâm và cô Sử, họ có đến đây không?

- Không thấy.

Rồi Bảo Thoa lại cười hỏi:

- Họ có bảo gì chị không?

Tập Nhân đỏ mặt lên, cười nói:

- Thì chẳng qua họ cũng nói đùa đấy thôi, có thực thế đâu?

Bảo Thoa cười nói:

- Hôm nay không phải họ nói đùa đâu, tôi cũng muốn mách chị việc ấy, nhưng vì chị vội đi ra.

Nói chưa dứt lời, Phượng Thư lại cho người đến gọi Tập Nhân. Bảo Thoa cười nói:

- Chắc cũng lại việc ấy thôi.

Tập Nhân gọi hai a hoàn đến thay mình, rồi cùng Bảo Thoa ra khỏi viện Di Hồng, đến nhà Phượng Thư. Quả nhiên Phượng Thư nói chuyện ấy, và bảo phải đến tạ ơn Vương phu nhân, chứ không cần phải đến Giả mẫu nữa, vì sợ chị ta ngượng. Khi Tập Nhân ở nhà Vương phu nhân về, thì Bảo Ngọc đã dậy và hỏi đi đâu, Tập Nhân cầm trả lời hàm hồ, đến đêm vắng người mới nói thực. 【蒙側 Trong cảnh "đêm khuya người vắng", ý vị chẳng kém cuộc thề nguyền ở điện Trường Sinh. Nàng sẽ nói thế nào, chàng sẽ nghe ra sao? Đời người không gặp cảnh ngộ như thế, quả phụ mất một kiếp!】

Bảo Ngọc mừng lắm, cười nói:

- Tôi xem chị còn đòi về nhà nữa hay không? Lần trước chị về thăm nhà, khi trở lại nói là anh chị muốn chuộc về, ở đây chẳng bấu víu vào đâu, sau này biết làm thế nào.

Chị dùng những câu nói không có tình nghĩa để dọa tôi. 【己夾 Chữ "dọa" thật hay! Ngươi quả là nam nhi sáng suốt quyết đoán, sao lại để một cô gái dọa được?】 Từ giờ trở đi, tôi xem còn ai dám đến đây đòi chị về nữa không Tập Nhân cười nhạt:

- Cậu đừng nói những câu ấy nữa. Từ giờ trở đi, tôi là người của bà nhà. Muốn đi đâu tôi chỉ phải trình bà thôi, không cần nói với cậu nữa.

Bảo Ngọc cười nói:

- Nếu tôi là người không ra gì, thì chị cứ trình với bà mà về để người ngoài biết tôi không tốt, nên chị mới phải đi, như thế thì chị còn ra gì nữa?

Tập Nhân cười nói:

- Sao lại không ra gì? Không lẽ kẻ cướp tôi cũng theo à? Nếu thế thì chỉ có chết thôi.

Người ta dù có sống đến trăm năm, rồi cũng phải chết. Khi tắt hơi rồi, chẳng còn nghe gì, thấy gì, thế là xong chuyện. 【蒙側 **Từ xưa đến nay, phàm bậc đại anh hùng, đại hào kiệt, trung thần hiếu tử, khi lòng chân thật đến tột cùng, chẳng qua cũng chỉ một cái chết. Than ôi, đau xót thay!**】 Bảo Ngọc nghe nói, liền bịt mồm Tập Nhân lại, bảo:

- Thôi! Thôi! Đừng nói những câu ấy nữa.

Tập Nhân vẫn biết Bảo Ngọc có tính tình kỳ quặc, hễ nghe thấy người ta nói những câu nịnh hót tán tỉnh, thì cho là không thực, chán không buồn nghe; nhưng thấy người ta nói những câu thực thà thân thiết, thì lại đâm ra thương cảm.

Tập Nhân hối hận trót nói quá lời, liền cười xòa nói lảng ra chuyện khác. Rồi chuyển những câu lâu nay Bảo Ngọc thích nghe, như gió xuân trăng thu, son hồng phấn lạt; rồi đến việc người con gái thế nào là tốt. Không ngờ Tập Nhân buột miệng nói đến cái chết của người con gái, liền vội bưng mồm không nói nữa.

Bảo Ngọc đương thích nghe, bỗng thấy Tập Nhân không nói, liền cười:

- Ai mà chẳng chết? Nhưng có đáng chết thì mới chết chứ! Những đám râu mày hèn hạ, khi nghe người ta nói "Quan văn chết vì can vua, quan võ chết vì đánh giặc". Hai cái chết ấy mới là danh tiết của bậc đại trượng phu. Nhưng, dù sao không chết vẫn hơn. Vì có vua hôn ngu mới can ngăn, chỉ biết liều chết để mua lấy tiếng khen, thì sau này sẽ bỏ vua lại cho ai? Khi có giặc giã mới phải đi đánh, nhưng chỉ biết liều chết để tỏ ra mình có công đánh giặc, thì sau này bỏ nước lại cho ai? Vì vậy đều không phải là cái chết chính đáng. .

Tập Nhân nói:

- Xưa nay tướng giỏi tôi hiền, đều là bất đắc dĩ mới phải chết đấy thôi.

Bảo Ngọc nói: .

- Hạng quan võ ấy chẳng qua chỉ cậy sức hung hăng, chứ mưu trí kém cỏi, chẳng có tài năng, đến nỗi bị chết uổng, chả lẽ cũng là bất đắc dĩ à? Còn hạng quan văn thì lại khác hẳn, họ cứ chôn vào ruột mấy câu đọc thuộc lòng trong sách, hễ nhà vua có lỗi nhỏ gì, thì cứ nói càn ngăn bậy, để được tiếng là người trung trực; máu nóng nổi lên, dù chết cũng liều, như thế có thể gọi là bất đắc dĩ được không? Phải biết rằng trời có cho thì mới được làm vua, nếu không phải là bực thần thánh nhân từ, không khi nào trời lại giao cho muôn việc nặng nề như thế. Vậy thì những cái chết ấy, chẳng qua chỉ để mua chuộc tiếng khen, chứ chẳng hiểu nghĩa lớn vua tôi gì cả. 【蒙側 **Đoạn bàn về cái chết của quan văn, quan võ này thật xác đáng; quả không phải lời người tầm thường có thể nói ra.**】 Còn như tôi bây giờ, nếu có phúc ra, gặp được lúc các chị em đủ mặt ở đây, mà chết ngay đi, lại được nước mắt các chị em chảy ra thành một con sông lớn, buông xác tôi xuống đó lềnh bềnh, trôi đến một chỗ rất xa xăm, không có chim ho cò gáy, rồi theo gió mà tan đi, không bao giờ hóa kiếp làm người nữa, như thế là tôi chết đúng lúc đấy!

Tập Nhân nghe những câu rồ dại ấy, liền kêu mệt, không trả lời, Bảo Ngọc mới nhắm mắt ngủ. Hôm sau quên hẳn chuyện ấy.

Đi chơi các nơi mãi đâm chán, một hôm Bảo Ngọc nghĩ ngay đến khúc hát "Mẫu đơn đình". Vì đã được nghe hai lần, nhưng vẫn chưa thỏa. Nhân nghe nói trong đám mười hai đứa con hát ở viện Lê Hương có một Linh Quan, đóng vai nữ, hát rất hay. Bảo Ngọc đi ra cửa nách để tìm, gặp Bảo Quan và Ngọc Quan đang chơi ở sân. Thấy Bảo Ngọc đến, họ cười đón mời ngồi.

Bảo Ngọc hỏi:

- Linh Quan ở đâu?

- Chị ấy đương ở trong nhà.

Bảo Ngọc vội chạy vào, thấy Linh Quan một mình nằm dựa ở trên gối. Thấy Bảo Ngọc đến, Linh Quan vẫn cứ nằm yên không nhúc nhích. 【蒙側 Lại có một ý vị khác.】 Bảo Ngọc ngồi ngay bên cạnh, vì xưa nay vẫn hay chơi đùa với những bọn con gái quen, nên cho Linh Quan cũng như các người khác, liễn ghê lại gần, cười nói, nằn nì Linh Quan hát cho nghe một bài Niêu tình ty *ndlr: Sợi tơ bay dưới ánh sáng.*. Linh Quan thấy Bảo Ngọc ngồi xuống, vội đứng dậy tránh đi chỗ khác, nghiêm nét mặt nói:

- Tôi khản cổ lắm. Hôm nọ bà đòi chúng tôi vào hát, tôi cũng không hát được.

Bảo Ngọc thấy nó ngồi lên, để ý ngắm một lúc, thì chính là người con gái ngồi viết chữ "Tường" ở dưới hoa tường vi hôm nọ. Nghĩ bụng, xưa nay mình chưa bị người ta chán ghét bao giờ nên rất khó chịu, mặt đỏ lên rồi đi ra. Bọn Bảo Quan không biết vì cớ gì, liền hỏi, Bảo Ngọc nói cho họ biết. 【蒙側 Không phải Linh Quan thì không thể tỏ thái độ như thế; không phải Bảo Ngọc thì không thể nhẫn nại như thế. Văn lạnh mà tình nồng, ý vị chân thành; có khí tiết "giàu sang không lay chuyển, uy vũ không khuất phục".】 Bảo Quan cười nói:

- Cậu hãy chờ một lát. Cậu Tường về bảo nó hát, nhất định nó sẽ hát ngay.

Bảo Ngọc nghe nói, có ý buồn, liền hỏi:

- Anh Tường đi đâu? .

- Cậu ấy vừa mới đi. Chắc là Linh Quan cần cái gì, cậu ấy đi tìm cho nó đấy.

Bảo Ngọc lấy làm lạ, đứng chờ một lúc, thấy Giả Tường ở ngoài chạy về, tay cầm cái lồng chim, trong lồng có con chim sẻ và một cái cầu nhỏ để làm trò. Hắn hăm hở đến tìm Linh Quan, chợt trông thấy Bảo Ngọc, đành phải đứng lại.

Bảo Ngọc hỏi:

- Giống chim sẻ gì thế mà biết ngậm cờ múa trên cầu làm trò?

- Đây là giống chim sẻ cổ trắng.

- Mua hết bao nhiêu tiền?

- Một lạng tám đồng bạc.

Hắn vừa nói vừa mời Bảo Ngọc ngồi, rồi chạy vào nhà Linh Quan. Bảo Ngọc không nghĩ đến chuyện hát nữa, chỉ muốn xem Giả Tường với Linh Quan ra thế nào. Giả Tường chạy đến phòng Linh Quan cười bảo:

- Em lại mà xem, cái này thích lắm. .

Linh Quan đứng dậy hỏi:

- Cái gì?

- Anh mua con chim sẻ để em chơi đỡ buồn. Anh bắt nó làm trò cho em xem nhé!

Nói xong, hắn lấy nắm thóc nhử con chim sẻ, quả nhiên nó nhảy ngay lên cái cầu làm trò. Nó ngậm ngay cái mặt nạ và cái cờ múa tít. Bọn con hát đều cười "Thú quá", chỉ có Linh Quan cười nhạt một tiếng, tỏ vẻ bực mình, nằm xuống ngủ.

Giả Tường cười hỏi:

- Có hay không?

- Nhà các anh đã bắt bao nhiêu con nhà tử tế, đem nhốt ở trong chuồng này vẫn còn chưa đủ hay sao, lại bắt cả chim sẻ vào đây để làm trò nữa. Rõ ràng anh đem con chim sẻ ra hình dung chúng tôi để làm trò cười, lại còn hỏi có hay không!

Giả Tường nghe nói, đứng ngay dậy, vội vàng thề và nói:

- Hôm nay sao mà tôi u mê thế? Bỏ ra vài lạng bạc mua con chim sẻ về, tưởng để em chơi cho đỡ buồn, ngờ đâu lại đến nông nỗi này. Thế thì anh đem thả nó ra cũng là một cách để em tai qua nạn khỏi đấy 【蒙側 Cả đoạn văn này từ chuyện "vạch chữ Tường" mà ra; nay mới thấy chữ "Tường" nàng vạch quả chẳng phải vô cớ.】 Nói xong, hắn thả con chim ra và bẻ gãy cả lồng.

Linh Quan lại nói:

- Con chim không như người, nhưng nó cũng có mẹ ở trong tổ, thế mà anh bắt nó về làm trò chơi, liệu có nó bằng lòng hay không? Hôm nay tôi bị thổ huyết, bà cho người gọi anh đi mời thầy thuốc đến xem bệnh cho tôi, thế mà anh lại đem cái của ấy về để làm trò cười. Hạng người như tôi hay đau yếu luôn, lại chả được ai nhìn ngó, đoái hoài đến!

Giả Tường vội nói:

- Chiều hôm qua tôi đi mời thầy thuốc, nhưng ông ấy bảo không việc gì, cứ cho uống hai thang, hôm sau sẽ đến xem lại. Ngờ đâu hôm nay em lại thổ huyết nữa. Tôi phải đi mời thầy thuốc đến ngay.

Hắn nói xong định ra đi. Linh Quan lại nói:

- Hãy hượm đã, trời nắng chang chang thế này mà anh tức khí đi ngay thì tôi cũng không xem đâu!

Giả Tường nghe nói, đành phải dừng lại.

Bảo Ngọc thấy quang cảnh vậy, đứng ngẩn người ra, mới hiểu cái thâm tâm của Linh Quan viết chữ "Tường" hôm trước. 【蒙側 Đến đây mới điểm rõ.】 Không thể đứng yên được, Bảo Ngọc quay đi ngay. Giả Tường bấy giờ bụng chỉ để vào Linh Quan, nên không nghĩ gì đến ai.

Khi Bảo Ngọc về, cũng chỉ có bọn con hát ra tiễn thôi.

Bảo Ngọc trong bụng vẩn vơ nghĩ ngợi, ngơ ngẩn ra về; đến viện Di Hồng, thấy Đại Ngọc và Tập Nhân đương ngồi nói chuyện. Bảo Ngọc bước vào thở dài nói với Tập Nhân:

- Câu chuyện tôi nói với chị chiều hôm qua, thực là không đúng tý nào. Chẳng trách ông thường bảo tôi "Lấy ống nhòm trời, lấy bầu đong biển". Hôm qua tôi bảo bao nhiêu nước mắt của các chị chỉ để chôn cho một mình tôi, thật là nhầm to, nay suy ra, thì nước mắt của các chị có phải để dành cho một mình tôi cả đâu. Từ giờ về sau, mỗi một người

chỉ được hưởng một số nước mắt về phần mình thôi. 【蒙側 Ngộ ra như thế mới là ngộ thật.】 Tập Nhân cho là đêm qua chẳng qua câu chuyện nói đùa, đã quên đi rồi, không ngờ Bảo Ngọc lại gọi ra, liền cười nói:

- Cậu thực là điên!

Bảo Ngọc lẳng lặng không trả lời. Từ đó mới nhận rõ là tình duyên của người ta, trời đã định trước, nên chỉ ngấm ngầm đau xót: "Không biết sau này ta chết, ai là người rỏ nước mắt?"

Đại Ngọc thấy bộ dạng Bảo Ngọc như thế, biết ngay là lại bị ám ảnh gì rồi, không tiện hỏi nhiều, liền nói:

- Tôi vừa mới ở bên mợ, nghe thấy nói ngày mai là ngày sinh nhật dì Tiết, bảo tôi tiện đường đến hỏi anh có đi hay không, thì cho người đến đằng nhà nói một tiếng.

Bảo Ngọc nói:

- Ngày sinh nhật ông Cả, tôi cũng không đến nữa là. Bây giờ đến đó, lỡ ra người ta trông thấy, còn ra làm sao nữa? Tôi chẳng đi đâu cả. Trời nóng thế này, mà phải đóng bộ quần áo vào thì phiền quá, tôi không đi chắc dì cũng chả giận đâu.

Tập Nhân vội nói:

- Sao cậu lại nói thế? Không thể ví bà dì với ông Cả được, vì nhà ở gần hơn, lại trong thân thích với nhau. Nếu cậu không đi thì chẳng làm cho bà ấy lại sinh nghĩ ngợi hay sao? Cậu sợ nóng, thì sáng sớm đến mừng tuổi ngay, uống chén nước trà rồi về, thế chả tốt hơn ư?

Bảo Ngọc chưa kịp nói thì Đại Ngọc cười nói ngay:

- Nghĩ lúc người ta ngồi đuổi muỗi cho mình, thì anh cũng nên đến là phải.

Bảo Ngọc không hiểu thế nào, vội hỏi:

- Ngồi đuổi muỗi là thế nào?

Tập Nhân kể lại cho Bảo Ngọc nghe câu chuyện hôm qua, khi Bảo Ngọc ngủ, không có ai ngồi cùng, cô Bảo phải ngồi lại một lúc. Bảo Ngọc vội nói:

- Quá đáng! Tôi ngủ không biết, sao lại dám khinh thường cô ấy như thế? Thế nào ngày mai tôi cũng phải đi.

Đang nói chuyện thì Tương Vân ăn mặc chỉnh tề đến cáo từ và nói ở nhà cho người sang đón về. Bảo Ngọc, Đại Ngọc đứng dậy mời ngồi, nhưng Tương Vân không chịu ngồi, hai người đành phải đứng dậy đi tiễn. Bây giờ Tương Vân nước mắt ràn rụa, vì có người nhà đứng đấy, nên không dám tỏ vẻ buồn rầu. Một lúc Bảo Thoa chạy đến, lại càng thêm quyến luyến, không nỡ rời tay. Bảo Thoa nghĩ bụng: "Nếu cứ quyến luyến mãi để người nhà cô ta về mách với bà dì, thì khi cô ta về, sẽ bị dằn vặt khó chịu". Vì thế phải giục Tương Vân đi. Mọi người tiễn ra đến cửa ngoài. Bảo Ngọc còn muốn tiễn xa nữa, 【己夾 Đến lúc này lại quên bẵng người cha nghiêm; đủ biết câu trước "vì các chị em mà chết cũng cam lòng" không phải lời giả.】 nhưng Tương Vân ngăn lại. Một chốc quay lại gọi Bảo Ngọc đến gần, khẽ dặn:

- Nếu cụ không nhớ đến tôi, thì anh nên nhắc nhở, để cho người đi đón tôi sang.

Bảo Ngọc vội nhận lời. Tương Vân lên xe đi rồi, mọi người mới về.

【威 Tổng bình: Điềm mộng ở Giáng Vân hiên dùng phép ngầm luồn kim vàng, kín đáo chuyển mạch; xen chuyện tiền tháng là để Tập Nhân dần bước vào địa vị nàng hầu trong phòng; Lê Hương viện thì viết thẳng việc nhà quyền quý nuôi phường hát, khó tránh cái tệ dâm loạn. Phải

thận trọng, thận trọng!】

Hồi 37: Ngẫu hứng lập thi xã Hải Đường ở Thu Sảng trai — Đêm bàn đầu đề thơ cúc tại Hành Vu uyển

Hồi 37

Ngẫu hứng lập thi xã Hải Đường ở Thu Sảng trai — Đêm bàn đầu đề thơ cúc tại Hành Vu uyển

【己 Hồi tiền phê: Mỹ nhân dùng biệt hiệu cũng là một lối mới lạ; vừa có vần vừa thanh nhã, gọi lên thấy đầy miệng sinh hương. Việc lập xã nảy từ ý Thám Xuân; tác giả đã cài sẵn đoạn "khơi điều lợi, trừ thói tệ" ở hồi sau.

Hồi này mới thật sự buông bút làm thơ, soạn lời ca, viết thư; xem thơ nối thơ, lời ca nối lời ca, thư lại nối thư mà không chỗ nào trùng nhau.

Tương Vân là khách thơ, hồi trước đã tả. Nay thi xã vừa mở, đoạn sau chỉ dùng đôi ba lời của người nhàn cùng mấy lần chuyển nét nửa gần nửa xa, rồi vẫn quy về thi xã. Sao ngọn bút lại khéo và sống động đến thế?】

【戚 Hồi tiền phê:

Hải Đường lấy đặt tên thi xã,

Lâm, Sử kiêu tài chốn khuê thu.

Dẫu có tài cao tám đấu,

Vẫn chẳng bằng con nhà phú quý.】

Giả Chính được bổ chức học quan, liền chọn ngày hai mươi tháng tám lên đường.

Hôm ấy, ông ta vào làm lễ cáo từ miếu tổ, cáo từ Giả mẫu, ra đi. Bọn Bảo Ngọc và mọi người gạt nước mắt tiễn theo.

Giả Chính đi rồi [一], Bảo Ngọc ở trong vườn tha hồ lêu lổng chơi bời. Ngày đi tháng lại, thì giờ trôi qua. Một hôm buồn quá Bảo Ngọc đi lượn quanh chỗ Giả mẫu, Vương phu nhân một lúc rồi lại về vườn. Vừa thay quần áo, thấy Thúy Mặc cầm mảnh giấy hoa tiên đưa đến. Bảo Ngọc nói:

- Ta định đến thăm cô Ba, lại quên mất, giờ chị đến may quá cô ấy đã đỡ chưa?

- Cô tôi đỡ rồi, chẳng qua cảm lạnh một tí thôi. Hôm nay không uống thuốc nữa.

Bảo Ngọc mở hoa tiên ra xem, thấy viết: Em Thám kính thưa anh Hai, Đêm trước, vừa tạnh mưa, mặt trăng trong suốt, tiếc cảnh đẹp không mấy khi được gặp, nên em chưa đi ngủ ngay. Đêm đã canh ba, em vẫn còn quanh quẩn ở dưới giàn ngô đồng, gặp phải gió sương trêu cợt, hơi bị cảm nhẹ. Trước anh đã thân hành đến yên ủi dặn dò. lại sai thị nhi sang thăm, và đưa biếu quả vải tươi với bút thiếp của Nhan Chân Khanh *ndlr: Tên chữ là Thanh thần, đỗ tiến sĩ đời Đường, học rộng văn hay, viết các lối chữ rất đẹp. Khi làm thái thú quận Bình Nguyên, đem quân đi đánh An Lộc Sơn, được phong Lỗ quận công. Sau Lý Hy Liệt làm phản, Chân Khanh bị nó giết.*. Sao anh yêu mến chân thiết em quá thế? Giờ đương lúc nằm trên giường yên tĩnh, chợt nghĩ đến người xa dù ở trong trường danh lợi, cũng còn tìm nơi sông núi, mời mọc xa gần để qua lại vui chơi, tìm hỏi bầu bạn, kết thân với vài ba người cùng chung chí hướng; hoặc dựng văn đàn, hoặc mở thi xã tuy hứng thú nhất thời,

nhưng cũng nghìn năm để tiếng. Em không có tài, nhưng được gần nơi suối khe vòm đá, lại thêm mến cô Tiết, cô Lâm là những người phong nhã. Thềm trăng sân gió, tiếc chưa được sum họp thi nhân; rèm hạnh khe đào, may có thể say sưa ngâm vịnh.

Ai bảo đua tài nơi Liên xã *ndlr: Tức Bạch Liên Xã, pháp sư Tuệ Tiễn đời nhà Tần, ở chùa Đông Lâm, họp 123 người, vừa nho vừa thích, kết làm bạn nghiên cứu triết lý và phật học. Vì chùa này trồng nhiều sen trắng, nên lấy nó đặt tên.*, chỉ dành cho đám râu mày; mà họp mặt núi Đông Sơn *ndlr: Ở tỉnh Chiết Giang, Tạ An đời nhà Tấn thường ra chơi ở đây.*, lại không nhường cho bọn son phấn? Nếu được anh đội tuyết đến chơi, em xin quét hoa để đợi.

Kính thư.

Bảo Ngọc xem xong, mừng quá, vỗ tay cười nói:

- Ai ngờ em Ba lại phong nhã đến thế! Phải sang bàn việc này mới được.

Nói xong đi ngay. Thúy Mặc chạy theo. Khi đến đình Thấm Phương, thấy một bà già đứng chực ở cửa sau vườn, tay cầm cái thiếp đón trình:

- Anh Vân đến hầu cậu, đương chờ ở cửa sau, nhờ tôi đem thiếp lại đây.

Bảo Ngọc giở xem, thấy viết: Con là Vân, xin kính thăm thân phụ khoẻ mạnh luôn. Từ khi nhờ ơn trời, cho phép được gần dưới gối, ngày đêm mong mỏi một bề hiếu thuận, nhưng không có dịp để tỏ lòng hiếu thảo. Nhân được giữ việc mua hoa, trên nhờ hồng phúc phụ thân, con quen nhiều thợ trồng hoa 【己 夾 Đọc đến đây chỉ muốn phì cười; thật là lời lẽ mới mẻ tuyệt hay.】 và thấy nhiều vườn hoa đẹp. Vừa rồi thấy cây hải đường trắng là giống hiếm có, con đi tìm mãi mới mua được hai chậu. Nếu phụ thân coi con như con đẻ 【己 夾 Đều là lối văn lạ nghìn xưa chưa từng có; mới đọc tưởng khó hiểu, ngẫm ra liền phì cười.】, xin nhận lấy để thưởng chơi. Vì trời đương nóng nực, con vào thẳng trong vườn, sẽ làm trở ngại cho các cô, nên không dám đến hầu tận nơi. Con viết thư này kính dâng và chúc phụ thân mạnh khỏe.

Con là Vân bái thư. 【戚 夾 Khiến người ta bật cười.】 【甲辰 夾 Hai bức thư nối nhau, câu chữ tùy người mà dùng, quả là cái tài tình của tác giả.】 Bảo Ngọc xem rồi cười nói:

- Nó đến một mình hay có người nào nữa?

Bà già nói:

- Có một mình đem theo hai chậu hoa.

- Bà ra bảo nó, tôi biết rồi. Cảm ơn nó nghĩ đến tôi, rồi bà bưng hai chậu hoa vào trong nhà cho tôi.

Bảo Ngọc cùng Thúy Mặc đến Thu Sảng trai, đã thấy Bảo Thoa, Đại Ngọc, Nghênh Xuân, Tích Xuân đều ở đấy cả. 【己 夾 Chỉ nhờ một chữ "Vân" mà các người đẹp đã đến đủ, bớt đi bao lời thừa. Nếu không, ắt phải kể mời thế nào, đến ra sao, vừa trùng việc Bảo Ngọc, rốt cuộc thành văn lặp lại.】 Mọi người thấy Bảo Ngọc đến, cười ầm lên nói:

- Lại thêm một người nữa!

Thám Xuân cười nói :

- Tôi cũng không nỗi tục lắm, ngẫu nhiên nghĩ đến việc này, viết mấy cái thiếp mời, không ngờ lại được các vị đến đủ cả.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tiếc là hơi muộn, đáng lẽ nên mở thi xã sớm hơn nữa mới phải.

Đại Ngọc nói:

- Anh chị em việc mở thi xã, đừng tính tôi vào, tôi không dám dự đâu.

Nghênh Xuân cười nói:

- Cô mà không dám, còn ai dám nữa? 【己 夾 Phải viết như thế mới là văn hay. Nếu Đại Ngọc cũng nói lời cao hứng như Bảo Ngọc thì không còn là Đại Ngọc nữa.】 Bảo Ngọc nói:

- Đây là việc rất đứng đắn và lớn lao. Chúng ta nên hăng hái lên, đừng người nọ nhường cho người kia. Ý định của mỗi người thế nào, cứ việc nói ra, để chúng ta bàn bạc. 【己 夾 Câu "đây là việc rất đứng đắn và lớn lao" đã hay, lại nói "bàn bạc" càng hay! Đúng là giọng điệu của Bảo Ngọc.】 Chị Bảo và cô Lâm hãy nói ý định của mình ra.

Bảo Thoa nói:

- Vội làm gì thế? Người đã đến đủ đâu. 【己 夾 Hay! Bảo Thoa tự có chủ kiến, không phải tác giả gán cho nàng.】 Bỗng Lý Hoàn đến, cười nói:

- Nhã quá nhỉ! Định mở thi xã à! Tôi xin nhận chức Chưởng đàn. Mùa xuân vừa rồi, tôi vẫn có ý ấy, nhưng nghĩ mình không biết làm thơ, thì bày trò làm gì. Vì thế tôi quên đi, không nhắc đến nữa. Bây giờ cô Ba đã cao hứng, thì tôi cũng xin giúp để góp phần vui chung. 【己 夾 Xem, lại mở ra một đoạn riêng: phép chia lời kể để lần lượt dựng từng chân dung.】 Đại Ngọc nói:

- Đã định mở thi xã thì chúng ta sẽ là thi nhân cả, trước hết nên bỏ những tiếng xưng hô "chị, em, chú, mợ" đi, mới không tục. 【己 夾 Xem cách viết Đại Ngọc, thật đáng yêu.】 Lý Hoàn nói:

- Phải lắm. Đặt những biệt hiệu để gọi nhau mới nhã hơn. 【己 夾 Thi xã chưa mở, biệt hiệu đã đặt trước.】 Tôi xin tự đặt cho tôi là "Đạo Hương lão nông" *ndlr: Ông già làm ruộng ở Đạo hương thôn.*, không ai được giành cái tên ấy. 【己 夾 Tuyệt diệu! Lại một kiểu mới.】 Thám Xuân cười nói:

- Tôi là Thu Sảng cư sĩ. *ndlr: Người ẩn dật ở Thu sảng trai.* Bảo Ngọc nói:

- Những chữ cư sĩ và chủ nhân không lấy gì làm nhã, mà lại lôi thôi. Ở đây có cây ngô đồng và ba tiêu, lấy nó đặt tên thì hay hơn.

Thám Xuân cười nói:

- Có đây, tôi thích nhất là cây ba tiêu, gọi ngay tôi là Tiêu hạ khách *ndlr: Người đứng dưới cây chuối.* cũng được.

Mọi người đều nói:

- Có phong cách đặc biệt! Rất thú vị!

Đại Ngọc cười nói:

- Chúng ta kéo nó ra nướng làm nem uống rượn đi!

Câu nói ấy không ai hiểu cả. Đại Ngọc lại cười nói:

- Trang Tử có nói: "Lá chuối che con hươu", chị ấy tự xưng là Tiêu hạ khách, thì chẳng phải con hươu là gì? mang ngay hươu làm nem đi!

Mọi người nghe nói cười ầm lên. Thám Xuân cũng cười nói:

- Cô lại mắng khéo người ta đấy à? Chờ đấy, tôi đã nghĩ hộ cho cô một mỹ hiệu rất xứng đáng.

Rồi lại nói với mọi người:

- Ngày trước Nga Hoàng và Nữ Anh khóc nhiều, nước mắt nhỏ vào cây trúc, thành ra vằn khúc, nên người đời sau đặt tên là: "Tương Phi trúc"; bây giờ cô ấy ở quán Tiêu Tương, tính lại hay khóc, chắc sau này những cây trúc ở đó sẽ biến thành cây trúc có vằn cả. Từ giờ chúng ta gọi cô ấy là Tiêu tương phi tử mới đúng.

Mọi người nghe nói, đều vỗ tay khen hay. Đại Ngọc ngồi cúi đầu, không nói câu gì. 【己 夾 Tuyệt diệu, thú vị! Đúng là "người ta tự trêu mình rồi người khác mới trêu theo"; xem chỉ một câu đùa đã kéo ra một mỹ hiệu, văn hay biết bao! Lại một kiểu khác.】 Lý Hoàn cười nói:

- Tôi đã đặt hộ cô Tiết một biệt hiệu rất hay, chỉ có ba chữ thôi.

Mọi người vội vã hỏi: 【己 夾 Đoạn văn thật khéo! Nghênh Xuân, Tích Xuân vốn không thể đáp, nhưng không tiện bỏ qua không kể, nên chen cho hai người cất tiếng hỏi. Hãy nghĩ những cuộc hào sĩ tụ họp, giữa lúc lời hùng biện nổi lên, trong tiệc có một hai kẻ ngu không dám tiếp lời mà cứ thích hỏi; thật là chuyện đáng chán.】

- Chữ gì?

Lý Hoàn nói:

- Tôi phong cho cô ấy là Hành Vu Quân, các người nghĩ thế nào?

Thám Xuân nói:

- Tên phong ấy cũng rất hay.

Bảo Ngọc nói:

- Còn tôi, nhờ chị em đặt hộ cho một biệt hiệu. 【己 夾 Ắt phải có câu hỏi ấy.】 Bảo Thoa cười nói:

- Anh đã có hiệu sẵn rồi, ba chữ Vô sự mang *ndlr: Không có việc nhưng vẫn bận.* đúng lắm. 【己 夾 Quả rất đúng, tả hết cả con người.】 Lý Hoàn nói:

- Thôi cứ gọi hiệu cũ của chú là Giang động hoa chu *ndlr: Chủ hoa ở động Giang Tiên.* là được rồi. 【己 夾 Tuyệt diệu! Lại điểm về tiền văn. Từ đầu đến cuối sách, chuyện trước đã qua, sợ bị lạnh nhạt khiến người đọc quên thì nhân dịp điểm lại; chuyện sau chưa đến, sợ xuất hiện đột ngột thì đặt sẵn một đường dây. Đó đều là bí quyết hành văn.】 Bảo Ngọc cười nói:

- Đó là chuyện lúc còn bé, gợi ra làm gì nữa. 【己 夾 Nghe như thấy vẻ thẹn thùng; không biết lúc lớn còn làm trò gì.】 Thám Xuân nói:

- Anh có nhiều tên hiệu, còn phải đặt làm gì. Từ nay chúng tôi gọi gì, anh cứ thế mà thưa, thế là được rồi. 【己 夾 Càng hay! Nếu cứ lần lượt đặt bừa từng biệt hiệu cho từng người thì còn ra văn gì? ◇ Lại một kiểu khác.】 Bảo Thoa nói:

- Để tôi đặt cho anh một tên hiệu, kể ra thì rất tục nhưng lại rất đúng với anh. Ở đời khó nhất là phú quý, mà cũng khó nhất là nhàn rỗi, hai cái ấy không thể có cả được, vậy mà anh lại có cả hai. Thôi cứ gọi anh là Phú quý nhàn nhân.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi đâu dám thế! Thôi tuỳ chị em muốn gọi là gì thì gọi.

Đại Ngọc nói:

- Gọi bừa như thế sao được? Anh ở viện Di Hồng, thì cứ gọi anh là Di Hồng công tử có hay không?

Mọi người đều nói:

- Cũng đúng đấy!

Lý Hoàn nói:

- Còn cô Hai, cô Tư đặt tên hiệu là gì?

Nghênh Xuân nói:

- Chúng em không biết làm thơ, thì đặt tên hiệu làm gì? 【[ㄹ][夾] Bọn trọc phú ôm tiền mà giả làm văn nhã hãy đọc câu này.】 Thám Xuân nói:

- Dù sao cũng nên đặt hiệu mới phải.

Bảo Thoa nói:

- Cô Hai ở Tử Lăng châu, thì lấy hiệu Lăng Châu, cô Tư ở Ngẫu Hương tạ, thì lấy hiệu Ngẫu Tạ là xong.

Lý Hoàn nói:

- Như thế là hay rồi. Nhưng kể tuổi thì tôi lớn hơn, các người phải theo tôi. Tôi nói gì các người phải nghe theo. Trong bảy người chúng ta, tôi và cô Hai, cô Tư không biết làm thơ, thì nên chừa ba chúng tôi ra. Chúng tôi xin nhận mỗi người một việc.

Thám Xuân cười nói:

- Đã có biệt hiệu mà cứ gọi tên cũ, thà chẳng đặt cho xong. Từ giờ ai gọi sai sẽ phải phạt mới được.

Lý Hoàn nói:

- Đã đặt thi xã thì nên đặt lệ phạt. Bên nhà tôi rộng hơn, nên họp ở đấy. Tôi không biết làm thơ, nhưng các vị thi nhân cũng không hẳn là ghét tục, mà để cho tôi làm chủ, tất nhiên tôi cũng trở nên thanh nhã. Xin cứ cử tôi làm xã trưởng. Nhưng một mình tôi làm xã trưởng không đủ, cần phải cử thêm hai vị phó xã trưởng nữa. Tôi xin mời hai vị túc nho Lăng Châu và Ngẫu Tạ: một vị ra đầu bài và hạ vần, một vị viết tinh tả và giám sát. Nhưng cũng không câu nệ ba chúng tôi nhất thiết không làm thơ, nếu gặp đầu bài nào, vần nào hơi dễ, chúng tôi sẽ tùy tiện làm thôi. Còn bốn vị thì phải theo hạn định. Ý tôi như thế đấy, nếu các vị không bằng lòng, thì tôi không dám vào hội nữa.

Xưa nay Nghênh Xuân, Tích Xuân vẫn không thích làm thơ, nhất là lại ở trước mặt Bảo Thoa và Đại Ngọc. Giờ nghe nói thế, rất hợp ý mình, hai người đều nói "Phải lắm".

Thám Xuân cũng hiểu ý ấy, thấy hai người bằng lòng, cũng hùa theo ngay, không nài ép nữa, liền cười nói:

- Thôi được rồi, nhưng nghĩ cũng buồn cười, chính tôi nêu ra việc này, lại để ba vị đến cai quản tôi.

Bảo Ngọc nói:

- Đã thế thì chúng ta đến ngay thôn Đạo Hương đi.

Lý Hoàn nói:

- Sao vội thế. Hôm nay mới chỉ bàn thôi, để tôi mời họp lại sẽ hay.

Bảo Thoa nói:

- Phải định mấy ngày một lần họp mới được.

Thám Xuân nói:

- Nếu họp luôn thì mất thú. Trong một tháng chỉ nên họp độ hai ba lần thôi.

Bảo Thoa nói:

- Một tháng họp hai lần là đủ rồi. Đã định hẳn ngày thì dù mưa gió cũng phải họp.

Ngoài hai ngày ấy ra, ai có cao hứng, tình nguyện họp thêm, hoặc mời đi chỗ khác, hoặc cứ ở luôn đấy cũng được, như thế chẳng vui vẻ thích thú lắm sao?

Mọi người đều nói:

- Ý ấy rất hay.

Thám Xuân nói:

- Việc này tự tôi khởi xướng ra, phải để cho tôi làm chủ trước mới khỏi phụ cao hứng của tôi.

Lý Hoàn nói:

- Đã thế thì ngày mai cô mở đầu đi có được không?

Thám Xuân nói:

- Ngày mai không bằng hôm nay, cứ bắt đầu ngay bây giờ. Chị ra đầu bài, "ông" Lăng Châu hạ vần, "ông" Ngẫu Tạ giám trường.

Nghênh Xuân nói:

- Theo ý tôi, cũng nên giao cho một người nào ra đầu bài và hạ vần, cứ nên bỏ thăm mới công bằng.

Lý Hoàn nói:

- Khi tôi mới đến đây, trông thấy người ta mang đến hai chậu hải đường trắng đẹp lắm.

Sao không vịnh ngay hoa ấy. 【己 夾 Đúng là đề hay. Hay ở chỗ thi xã chưa mở đã có sẵn đề thơ.】 Nghênh Xuân nói:

- Hoa chưa được thưởng, đã làm thơ à?

Bảo Thoa nói:

- Chẳng qua là hoa hải đường trắng, cần gì phải trông thấy mới làm được thơ? Người đời xưa làm thơ phú, chỉ cốt mượn vật để ngụ ý mình thôi. Cứ chờ trông thấy mới làm, thì bây giờ chả còn bài thơ nào nữa. 【己 夾 Đúng là lời của thi nhân.】 Nghênh Xuân nói:

- Đã thế thì tôi hạ vần đây.

Nói xong, chạy đến tủ sách, lấy một quyển thơ, mở một tờ ra, là một bài thơ "Thất ngôn Đường luật", liền đưa cho mọi người xem, thế là ai cũng phải làm thơ thất ngôn.

Nghênh Xuân gập sách lại, bảo một a hoàn nhỏ:

- Mày tùy ý nói ra một chữ.

A hoàn đương đứng tựa cửa, nên nói ngay chữ môn (cửa).

Nghênh Xuân cười nói:

- Chữ môn theo vần thập tam nguyên. Như vậy là câu thơ đầu phải lấy chữ "môn".

Nói rồi bảo đưa cái hộp tập vận, và kéo cái ngăn có vần thập tam nguyên ra, rồi bảo a hoàn trỏ vào bốn chữ. A hoàn chỉ đúng bốn chữ bồn, hồn, ngôn, hôn *ndlr: Theo luật thơ Đường, mỗi bài thơ tám câu phải có năm câu gieo đúng vần, tức câu 1, 2, 4, 6, 8. Những vần đều quy từng nhóm, như vần đồng, vần giang, vần chi… Thập tam nguyên tức là vần "nguyên" ở hàng thứ mười ba. Bồn, hồn, ngôn, hôn đi cùng với môn, đều thuộc vần "nguyên".*.

Bảo Ngọc nói:

- Chữ bồn và chữ môn khó gieo cho hay được.

Thị Thư xếp sẵn bốn phần bút giấy, rồi ai nấy đều ngồi lặng lẽ nghĩ thơ. Chỉ có Đại Ngọc khi vịn cây ngô đồng, khi nhìn trời thu, khi đùa với bọn a hoàn. 【夾 Xem, tác giả chỉ riêng tả Đại Ngọc.】 Nghênh Xuân lại sai a hoàn thắp một cây mộng điềm hương *ndlr: Thứ hương ngửi vào đâm say sưa.*. Nén hương chỉ dài ba tấc, xấp xỉ bằng cái bấc đèn, vì là mau tàn, cho nên lấy hương định hạn. Nếu hương cháy hết, ai chưa làm đong, sẽ bị phạt. 【夾 Thứ hương hay! Tác giả rất giỏi đặt ra những tên mới lạ như thế.】 Thám Xuân làm xong trước, lấy bút viết ra, lại xóa xóa chữa chữa một lúc, rồi đưa cho Nghênh Xuân. Thám Xuân quay lại hỏi Bảo Thoa:

- Hành Vu quân đã làm xong chưa?

- Làm xong rồi, nhưng không hay.

Bảo Ngọc chắp tay sau lưng, đi đi lại lại trên thềm và bảo Đại Ngọc:

- Em xem kìa, người ta đã làm xong cả rồi.

- Anh cứ để mặc tôi.

Bảo Ngọc thấy Bảo Thoa đã viết xong, liền hỏi:

- Nguy rồi! Hương chỉ còn một tấc, mà tôi mới nghĩ được bốn câu!

Lại quay bảo Đại Ngọc:

- Hương gần cháy hết rồi, em cứ ngồi ở chỗ đất ẩm làm gì?

Đại Ngọc cũng không trả lời. Bảo Ngọc nói:

- Thôi! Đành mặc kệ cô, dù hay dù dở, tôi cứ viết ra cho xong.

Nói xong, chạy đến bàn viết.

Lý Hoàn nói:

- Chúng ta bắt đầu xem thơ đây. Xem xong những bài này, ai còn chưa nộp, sẽ phải phạt.

Bảo Ngọc nói:

- Đạo Hương lão nông tuy làm thơ không hay, nhưng xem thơ rất tinh, rất công bằng 【己 夾 Lẽ nào lại không công bằng.】, lời phê của "ông" ai cũng phải phục.

Mọi người đều gật đầu: Bấy giờ bắt đầu xem thơ của Thám Xuân, thấy viết: VỊNH HOA HẢI ĐƯỜNG TRẮNG Cỏ lướt bên ngoài lúc xế chiều, *ndlr: Những bài thơ dưới đây, hạn vần đều gieo đúng chữ [môn, bồn, hồn, ngôn, hôn] cả, nhưng vì hạn chế của dịch thuật, chúng tôi phải dịch theo vần khác.* Tạnh mưa xanh ngắt chậu đầy rêu.

Ngọc pha vẻ quí người khôn đọ, Tuyết trắng màu da bụng đã xiêu.

Nhị ngát hoa khoe chiều ẽo ợt, Canh khuya trăng gợn bóng treo leo.

Cảo tiên *ndlr: Tiên mặc đồ trắng.* này bảo đừng bay vội, Vịnh cảnh hoàng hôn dãi tấm yêu.

Rồi xem đến bài của Bảo Thoa: Cửa khép vì hoa khép suốt ngày, 【己 夾 Thơ Bảo Thoa hoàn toàn tự tả thân phận, châm biếm thời thế; lấy phẩm hạnh làm đầu, tài nghệ làm sau. Những lời chuốt khéo, phóng túng và những câu lộng lẫy diễm lệ đều được gột sạch. Không phải nàng không làm được, mà khinh không chịu làm. Đáng ghét nhất tiểu thuyết gần đây: thơ của trăm mỹ nhân cũng chỉ có chung một giọng diễm tình.】 Tưới hoa bình nước sẵn cầm tay.

Phấn son rửa sạch thềm thu nọ, Băng tuyết vời về bực móc đây. 【己 夾 Xem nàng giữ mình trong sạch, tự nghiêm răn, quyết không chịu nói một lời khinh phù.】 Lạt thếch hoa càng thêm được vẻ, 【己 夾 Hay tuyệt! Tấm lòng thanh cao, con mắt tinh đời, mấy người có được? Chính là cảnh "không một tiếng chim, núi càng u tịch".】 Buồn tênh ngọc cũng phải chau mày. 【己 夾 Xem nàng châm biếm cả Lâm lẫn Bảo, một nét thật gọn.】 Muốn dâng Bạch Đế mầu trong trắng, 【己 夾 Xem nàng thu ý thơ về chính mình, thật đúng với thân phận cao nhã biết bao.】 Lẳng lặng chờ đây lúc xế tây.

Lý Hoàn cười nói:

- Rút lại thì bài của Hành Vu quân là hay!

Nói xong lại xem bài của Bảo Ngọc: Lặng lẽ trời thu dọi cửa lầu, Bảy cành chụm lại tuyết pha mầu.

Thái Chân *ndlr: Tức Dương quý phi.* ra tắm làn băng nuột, Tây tử ngồi nhăn nét ngọc sầu Gió sớm khôn tan ngàn mối hận, 【己 夾 Câu này chính là tâm sự suốt một đời của Bảo Ngọc.】 Mưa đêm lại đọng mấy dòng châu. 【己 夾 Hay ở chỗ rốt cuộc vẫn không quên Đại Ngọc.】 Lan can đứng tựa lòng man mác, Sáo thổi chầy deo khéo cợt nhau. 【己 夾 Nếu Bảo Ngọc dụng tâm kỹ hơn, e còn có câu hay. Chỉ vì một lòng vướng Đại Ngọc nên bài thơ bình ổn mà không có câu nào khiến người đọc giật mình.】 Mọi người xem rồi, Bảo Ngọc nói:

- Bài của Thám Xuân hay.

Lý Hoàn lại khen bài của Bảo Thoa hay hơn và nói:

- Lời thơ có thần.

Rồi lại giục Đại Ngọc, Đại Ngọc liền hỏi:

- Các người xong cả rồi à?

Nói xong cầm bút ngoáy một lúc, rồi vứt cho mọi người.

Bọn Lý Hoàn cầm lấy xem, thấy: Lơ lửng rèm Tương cửa khép hờ, 【己 夾 Chưa nói hoa, đã nói người ngắm hoa; vào đề đột ngột, khác lạ.】 Đất băng chậu ngọc, khéo xinh chưa. 【己 夾 Hay tuyệt! Đã liệu nàng phải khác người.】 Mới đọc hai câu, Bảo Ngọc đã reo ầm lên: "Ở đâu mà nghĩ ra được tứ ấy?"

Lại xem câu dưới: Lê đầy nhị trắng đành vay ngọt, Mai sẵn hồn thơm cứ mượn bừa.

Mọi người đều khen hay, nói: "Quả nhiên có một ý nghĩ khác người". Lại xem đến mấy câu dưới: Cõi nguyệt tiên may tay áo trắng, Buồng thu khách gạt hạt châu sa. 【己 夾 Mượn hai cảnh tưởng tượng để gợi so sánh bên cạnh; đúng là tài thoát tục, mà vẫn không rời chính mình.】 Ngượng ngùng biết ngỏ cùng ai nhỉ?

Gió lạnh đêm mờ đứng ngẩn ngơ. 【己 夾 Xem nàng rốt cuộc kết về chính mình; mỗi người là một giọng riêng. Tài thoát tục, phẩm cách thần tiên cố nhiên phải nhường Đại Ngọc; còn ôn nhã, trầm tĩnh cuối cùng vẫn là Bảo Thoa. Bài của Bảo Ngọc hôm nay đương nhiên xếp cuối.】 Mọi người xem xong đều nói:

- Bài này hơn cả.

Lý Hoàn nói:

- Về tình tứ phong lưu thì bài này hay hơn, nhưng về hàm súc hồn hậu thì vẫn phải nhường cho Hành Vu Quân.

Thám Xuân nói:

- Lời phê rất đúng. Tiêu Tương phi tử phải đứng thứ hai.

Lý Hoàn nói:

- Di Hồng công tử phải đội bảng, có chịu hay không?

Bảo Ngọc nói:

- Bài của tôi thực không hay, lời bình ấy rất công bằng 【己 夾 Ngẫm kỹ trong lời, dường như đã có ý không phục thứ hạng vừa xếp.】 - Lại cười nói - Nhưng cần phải châm chước lại hai bài của Hành Vu Quân và Tiêu Tương.

Lý Hoàn nói:

- Đây là theo bình luận của tôi, không can đến các vị, nếu ai nói nữa sẽ bị phạt.

Bảo Ngọc nghe nói, đành phải thôi. Lý Hoàn nói:

- Từ giờ về sau, tôi định mỗi tháng họp hai lần, vào ngày mồng hai và mười sáu. Tôi nhận việc ra đầu bài và hạn vần. Ai còn cao hứng, cứ việc chọn vào ngày khác, dù có họp luôn cả tháng tôi cũng mặc. Trừ ngày mồng hai và ngày mười sáu là phải đến họp ở nhà tôi.

Bảo Ngọc nói:

- Bây giờ nên đặt tên hội đi.

Thám Xuân nói:

- Đặt tên tục quá thì không hay, mới quá lại hoá ra kỳ quặc cũng không đẹp. Vừa rồi mới làm bài thơ hải đường, thì đặt ngay là "Hải Đường xã" cũng được. Tuy hơi tục đấy, nhưng là việc có thực, không quan hệ gì.

Mọi người lại bàn một lúc, uống rượu, ăn hoa quả qua loa rồi đi, có người về nhà, có người đến chỗ Giả mẫu và Vương phu nhân. 【己 夾 Suốt đoạn không mấy tả Bảo Thoa, Đại Ngọc cao hứng, đủ thấy hai người vốn không để tâm lắm. ◇ Không tả Tiết, Lâm mới là tay bút lớn: chính vì hai nàng giỏi thơ, nếu cứ bắt họ đứng ra lo liệu thì văn sẽ cứng và cũ; toàn là phép đan xen.】

Tập Nhân thấy Bảo Ngọc xem xong tờ thiếp của Giả Vân rồi cùng Thuý Mặc ra đi, không biết là việc gì. 【己 夾 Bỗng viết đến Tập Nhân, thật khiến người ta chưa hiểu. Hãy xem tác giả kết đoạn thi xã này thế nào.】 Sau lại thấy bà già ở cửa sau

đem hai chậu hoa hải đường vào, Tập Nhân hỏi ở đâu đem đến, bà già kể lại đầu đuôi cho nghe. Tập Nhân bảo họ mang ra bày tử tế, rồi mời họ xuống buồng dưới ngồi. Sau đó Tập Nhân vào trong nhà cân và gói cẩn thận sáu đồng bạc, lại lấy ba trăm đồng tiền mang ra đưa cho bà già nói:

- Số bạc này thưởng cho bọn trẻ con mang chậu hoa đến. Số tiền này thì cho các bà uống rượu.

Bọn bà già đứng dậy, mặt mũi hớn hở, tạ ơn, luôn mồn từ chối. Tập Nhân nhất định không nghe, mãi họ mới chịu nhận. Tập Nhân lại hỏi:

- Bên ngoài cửa sau có bọn trẻ con trực nhật không?

Bà già vội nói:

- Ngày nào cũng có bốn đứa trẻ con chực sẵn ở đấy để xem có sai bảo gì không. Nếu cô cần sai việc gì, tôi sẽ bảo chúng đi.

Tập Nhân cười nói:

- Tôi có việc gì mà sai? Hôm nay cậu Bảo muốn sai người sang đưa cho cô Sử ít quà, may có các bà đến đây, nhân tiện lúc về, bảo hộ bọn trẻ chực ở cửa sau thuê cho cái xe. Đến khi về, các bà đến đây mà lấy tiền và đừng cho chúng nó chạy bậy sang bên nhà.

Bọn bà già vâng lời đi.

Tập Nhân vào trong buồng lấy cái đĩa đựng quả để đưa sang cho Tương Vân. 【夾 Mối chỉ đã kéo ra mà người đọc vẫn chưa hay. ◇ Chẳng biết là đĩa gì, vật gì, khiến người ta phải bận lòng đoán.】 Khi tìm trong ngăn tủ, không còn cái đĩa nào 【夾 Hay và tinh tế! Chỗ này vốn khoét thành rãnh theo dáng đồ cổ; món đồ không có nên rãnh ấy bỏ trống. Nếu quên đoạn trước thì không hiểu câu này.】, Tập Nhân ngoảnh lại thấy bọn Tình Văn, Thu Văn, Xạ Nguyệt đương ngồi thêu, liền hỏi:

- Cái đĩa mã não trắng đâu rồi?

Thấy hỏi, người nọ nhìn người kia, nghĩ mãi không biết để ở đâu. Một lúc, Tình Văn cười nói:

- Đựng quả vải đưa sang biếu cô Ba, chưa lấy về.

Tập Nhân nói:

- Nhà còn nhiều thứ kia mà, sao lại lấy cái ấy?

Tình Văn nói:

- Tôi cũng bảo thế, nhưng chỉ có cái đĩa ấy mà để những quả vải thì mới dễ coi. 【夾 Tất nhiên là đẹp, vốn nên như thế. Đáng tiếc người đời nay có dăm bông hoa đẹp mà không chịu dùng đồ vật cho hợp cảnh.】 Tôi mang sang, cô Ba cũng khen đẹp, rồi để luôn bên đó. Chị xem lại còn một đôi lọ liên châu để ở ngăn tủ trên cũng chưa mang về.

Thu Văn cười nói:

- Nói đến cái lọ ấy, tôi lại nhớ đến một việc đáng buồn cười! Cậu Bảo nhà ta khi mà động lòng hiếu thảo, thật là hiếu thảo bội phần. Một hôm, trong vườn có hoa quế, cậu ấy bẻ hai cành, định cắm vào lọ để chơi, chợt nghĩ đó là hoa tươi mới nở, không dám chơi trước, liền lấy ngay đôi lọ xuống, đổ nước, cắm hoa vào, sai người mang đi và thân hành xuống biếu bên cụ một lọ, bên bà Hai một lọ. Ngờ đâu bụng hiếu của cậu ấy làm cả người theo cũng được phúc lây. Hôm ấy chính tôi mang đi, cụ trông thấy mừng cuống quít lên, gặp ai cũng nói: “Thực là cháu Bảo có hiếu quá, ngay

một cành hoa nó cũng nghĩ đến ta, thế mà có người cứ oán ta hay thương nó". Các chị phải biết xưa nay cụ chẳng nói câu gì với tôi cả, hình như tôi có cái gì không lọt vào con mắt của người; thế mà hôm ấy cụ lại sai người lấy mấy trăm đồng tiền cho tôi, bảo tôi là đáng thương, từ bé hay ốm yếu luôn, thật là một điều may mắn bất ngờ cho tôi. Mấy trăm đồng tiền chả là bao, nhưng được thể diện như thế là rất khó. Rồi đi đến chỗ bà Hai, gặp người và mợ Hai cùng dì Triệu, dì Chu đương lục hòm tìm những quần áo của người khi còn trẻ tuổi, không biết người định lấy để cho ai. Lúc trông thấy tôi, người không tìm quần áo nữa, liền đến xem hoa. Mợ Hai lại đứng cạnh tán tỉnh, khen lấy khen để cậu Bảo, nào là biết hiếu thuận, biết điều phải chăng, cái có cũng như cái không, kể ra một tràng, vừa lấp được họng mọi người, lại làm bà càng hãnh diện, vui mừng thêm, thưởng ngay cho tôi hai cái quần áo may sẵn. Quần áo cũng chẳng đáng là bao, năm nào mà chả có, nhưng không khi nào tôi được hãnh diện như lúc này.

Tình Văn cười nói:

- Con ranh con này, chả biết gì cả! Những cái tốt thì cho người khác, còn những cái thừa thãi bà mới gọi đến mày, thế mà mày lại cho là hãnh diện!

Thu Văn nói:

- Dù cho ai thừa đi nữa, cũng là ơn của bà.

Tình Văn nói:

- Phải như tao thì tao không cần lấy. Thừa người ta rồi mới đến mình! Cũng đều là người trong nhà cả, chả lẽ lại ai quý hơn ai? Áo quần đẹp thì đem cho người, thừa ra mới đến mình, chẳng thà không nhận, dù có phật ý người cũng đành, chứ tao thì không thể chịu nổi thế được.

Thu Văn vội hỏi:

- Cho ai thế hở chị? Hôm nọ em ốm mấy ngày, về nhà, không biết gì cả. Chị bảo cho em biết với.

Tình Văn nói:

- Tao bảo cho mày biết, không lẽ mày đem trả lại bà hay sao!

Thu Văn nói:

- Sao lại như vậy! Tôi biết để mừng đấy thôi. Dù có cho con chó nhà này đi nữa, tôi cũng vẫn phải nhận ơn của bà, ngoài ra không có ý gì khác.

Mọi người nghe vậy cười nói:

- Nó chửi khá đấy! Chả phải bà đã cho con chó hoa rồi ư?

Tập Nhân cười nói:

- Đồ thối họng! Hễ há mồm ra là y như đem tao ra làm trò cười! Rồi đây chưa biết đứa nào sẽ chết ra làm sao.

Thu Văn nói:

- Thế ra chị được áo quần đấy à? Em không biết, xin lỗi chị nhé!

Tập Nhân cười nói:

- Thôi bông đùa vừa vừa chứ? Việc chính là ai đi lấy cái đĩa về bây giờ. 【己 夾 Xem tác giả bỗng xen một đoạn các cô gái rì rầm, mà vẫn không rời việc chính. Sách này mỗi hồi nom như hai đoạn, nhưng trong hai đoạn có vô vàn sự việc: có câu xuyên sang hồi sau, có chỗ bổ ngược hồi trước; đan xen chằng chịt, không bao giờ một mạch tuôn thẳng đến hết.】 Xạ Nguyệt nói:

- Còn cái lọ thì khi nào rồi cũng nên lấy về. Bên nhà cụ còn có thể để đấy được, chứ bên nhà bà Hai thì đông người lộn xộn, người khác còn khá, chứ cái bọn dì Triệu hễ trông thấy cái gì của nhà này là sinh lòng đen tối, muốn làm thế nào cho hư hỏng mới thôi. Bà Hai thì chẳng trông nom gì đến những thứ ấy, chi bằng lấy ngay về là hơn.

Tình Văn bỏ ngay kim chỉ xuống nói:

- Thế thì tôi đi lấy về nhé.

Thu Văn nói:

- Để tôi đi lấy, chị đi lấy cái đĩa của chị.

Tình Văn nói:

- Để tao đi cho. Có dịp tốt, chúng bay tranh mất cả, không để cho tao đi một chuyến à?

Xạ Nguyệt cười nói:

- Chỉ có lần ấy con Thu Văn mới vớ được món may thôi, chứ có phải ai cũng gặp lúc bà Hai lục quần áo ra cho đâu.

Tình Văn cười nhạt:

- Dù không gặp lúc lục quần áo, nhưng biết đâu thấy tao là người cẩn thận, bà Hai lại chẳng lấy hai lạng bạc trong số tiền chi dùng hàng tháng của người ra cho tao.

Rồi lại cười bảo:

- Chúng mày đừng làm trò ma quỷ lẻn lút với tao nữa, việc gì mà tao chả biết.

Nói xong chạy đi, Thu Văn cũng đi đến nhà Thám Xuân để lấy cái đĩa.

Tập Nhân sắm sửa các thứ xong, gọi vú Tống đến bảo: 【己 夾 Tên "Tống" đọc giống chữ "tống" là đưa đi; nhân việc này chữ, thật hay!】

- Bà về rửa mặt chải đầu, thay quần áo, rồi đến đây lấy các thứ quà, mang sang biếu cô Sử.

Vú Tống nói:

- Cô cứ việc giao cho tôi, có điều gì cứ dặn, tôi thu xếp xong sẽ đi ngay.

Tập Nhân liền bưng ra hai hộp sơn nhỏ bằng tre đan, mở hộp ra thấy trong đựng hai thứ quả tươi 【己 夾 Hay!】, lại mở hộp kia thấy một đĩa bánh đường quả quế. Tập Nhân nói:

- Đây đều là thứ quả tươi trong vườn năm nay, cậu Bảo sai mang sang để cô nếm. Khi trước cô khen cái đĩa mã não này đẹp, thì cô cứ để lại mà dùng. 【己 夾 Hay! Ngầm giấu một đầu mối. Ta từng nghĩ: Tập Nhân ắt phải dùng đĩa mã não để đựng quà, sao lại tùy tiện đem đồ quý đi như thế? Có đoạn này thì không còn lạ.】 Hôm nọ cô có bảo tôi thêu cái bao lụa này, nếu cô không cho là xấu, xin hãy dùng tạm. Cậu Bảo và chúng tôi gửi lời hỏi thăm cô.

Vú Tống hỏi:

- Không biết cậu Bảo có còn dặn câu gì nữa không. Cô đi hỏi rồi về bảo tôi, không có lại quên.

Tập Nhân hỏi Thu Văn:

- Cậu ấy đương ở nhà cô Ba phải không?

- Họ đương ở đấy bàn việc mở thi xã gì đó, chẳng dặn gì cả bà cứ việc đi thôi.

Vú Tống nhận các thứ và đi mặc áo quần.

Tập Nhân dặn:

- Bà đi ra đằng cửa sau, có đứa bé và xe đương chờ ở đấy.

Vú Tống đi rồi, Bảo Ngọc mới về, đứng xem hoa hải đường một lúc, rồi vào trong nhà nói với Tập Nhân việc mở hội làm thơ. Tập Nhân kể cho Bảo Ngọc biết việc sai vú Tống đưa quà sang biếu Tương Vân. Bảo Ngọc vỗ tay nói:

- Thôi, tôi quên mất cô ta rồi! Trong bụng cứ băn khoăn, không nhớ ra việc gì, may được chị nhắc đến. Tôi muốn mời cô Sử sang chơi. Hội thơ mà thiếu cô ta thì còn có thú gì nữa.

Tập Nhân nói:

- Cần thiết gì việc ấy? Chẳng qua là trò chơi thôi. Cô ấy có được rộng rãi như các cô, các cậu bên này đâu. Hơn nữa ở trong nhà cô ấy lại không được làm chủ. Khi báo tin, cô ấy muốn sang, nhưng không tự tiện sang được, trong bụng chắc lại áy náy khó chịu.

Bảo Ngọc nói:

- Không sao, tôi sẽ trình cụ cho người sang đón cô ấy.

Đương nói thì vú Tống về, kể lại việc Tương Vân chuyển lời cảm ơn Tập Nhân và nói:

- Cô Sử hỏi cậu Bảo ở nhà làm gì? Tôi nói cậu ấy và các cô đương mở hội thơ. Cô ấy bực lắm nói, họ làm thơ mà chẳng cho mình biết.

Bảo Ngọc nghe nói, liền quay sang giục Giả mẫu cho người đi đón Tương Vân sang.

Giả mẫu nói:

- Hôm nay muộn rồi, ngày mai sẽ cho đi sớm.

Bảo Ngọc đành phải thôi, trở về có vẻ buồn rầu. Sáng sớm hôm sau lại sang giục Giả mẫu. Đến chiều, Tương Vân sang, Bảo Ngọc mới yên lòng. Khi gặp nhau, Bảo Ngọc kể hết đầu đuôi cho Tương Vân nghe và muốn cho Tương Vân xem những bài thơ đã làm. Bọn Lý Hoàn nói:

- Không cho xem thơ trước, hãy để cho cô ta viết mấy chữ đã, cô ta đến sau, bắt phạt phải họa thơ. Hay thì mời vào hội, không hay bắt phải làm một bữa rượu rồi mới nói chuyện.

Tương Vân cười nói:

- Các người quên không mời tôi thì đáng bắt phạt mới phải chứ! Xin cho biết hạn vần, tôi tuy chẳng hay ho gì, cũng cố gắng hiến một trò cười. Nếu cho tôi vào hội, dù phải quét nhà, thắp hương tôi cũng vui lòng. Mọi người thấy Tương Vân hứng thú như thế, lại càng vui, đều ân hận: "Sao hôm nọ lại quên bẵng cô ta đi". Liền đưa vần cho Tương Vân họa.

Tương Vân cao hứng quá, chẳng cần cân nhắc sửa đổi gì, vừa nói chuyện vừa nghĩ thơ. Nhân có bút giấy sẵn đấy, liền viết luôn 【己 夾 Đủ thấy người càng có tài thì ở bất cứ cảnh nào, câu hay cũng tự nhiên bật ra; càng cố dụng công, càng trau chuốt bút mực, rốt cuộc lại hóa nguệch ngoạc.】 và cười nói:

- Tôi không biết hay dở thế nào, cũng xin tuân lệnh, theo vần họa ra đây hai bài. 【己 夾 Lại càng lạ! Tưởng bốn bài trước đã tả hết, một bài còn sợ trùng; không biết hai bài này sẽ bắt bút từ đâu.】 Mọi người nói:

- Chúng tôi bốn người làm được bốn bài, đã cho là hết ý rồi, muốn làm thêm một bài nữa cũng không nổi. Thế mà một mình cô Vân lại làm được hai bài. Không biết trong thơ nói những gì? Chắc cô có câu trùng với thơ của chúng tôi.

Họ vừa nói vừa xem, thấy hai bài thơ viết: Họa bài thơ hải đường trắng.

I Hôm nọ thần tiên xuống cửa thành, 【己 夾 Ý thơ vừa mở đã mới lạ, không sa vào bốn lối của các bài trước.】 Lam điền trồng ngọc chậu xinh xinh. 【己 夾 Hay! Chữ "chậu" gieo vần càng vững, vẫn không sa vào bốn lối của các bài trước.】 Suơng Nga *ndlr: Mặt trăng.* tính vẫn hay ưa lạnh, 【己 夾 Lại không rời cảnh ngộ tương lai của chính nàng.】 Thiếu nữ *ndlr: Con gái Trương Dật nhà Đường, có sắc đẹp. Lúc đó Trương Dật hẹn gả cho cháu ngoại là Vương Trụ, vì thế hai người vẫn quyến luyến nhau. Đến lúc lớn, Trương Dật đem gả cho người khác. Thiến Nương và Vương Trụ uất ức lắm. Sau Vương Trụ đi thuyền vào kinh, nửa đêm Thiến Nương chợt nhảy qua thuyền rồi rủ nhau trốn vào đất Thục, ở đấy năm năm để được hai con. Khi về thăm nhà, Trương Dật trông thấy sợ lắm, vì con gái mình bị ốm đã mấy năm nay ở trong buồng. Khi Vương Trụ và Thiến Nương đến nhà, người con gái ấy đương nằm ở trong buồng chạy ra đón, thì hợp ngay với Thiến Nương thành một; sau người ta thường dùng chữ "Thiến Nương ly hồn" để tả người con gái vì tình mà chết.* lòng đâu nỡ dứt tình.

Tuyết ở nơi nào thu kéo lại, 【己 夾 Vỗ án kêu tuyệt! Một câu này lấn át cả quần phương.】 Mưa từ đêm trước ngấn in rành, Nhà thơ vui nhỏ, ngâm tràn mãi, Nỡ để chiều hôm cảnh vắng tanh. 【己 夾 Thật hay!】 II Thềm cỏ thông sang cửa tiết la.

Này tường này chậu đẹp bao là. 【己 夾 Càng hay!】 Hoa vì thích sạch thành trơ trọi, Người những thương thu dễ ngẩn ngơ.

Giọt lệ khô theo cây đuốc ngọc, Rèm tinh soi suốt bóng gương nga.

Nỗi riêng muốn ngỏ cùng dì Nguyệt, Thềm vắng đêm mờ đã chán chưa! 【己 夾 Hai bài thật đáng đứng đầu cả tập. ◇ Thơ đã hay, văn lại lạ lùng, luôn khiến người ta không sao ngờ tới; bỗng xuất hiện hai bài đứng đầu cả tập.】 Đọc đến đâu, mọi người đều lấy làm kinh lạ, khen ngợi đến đó.

- Thơ này mới đáng là thơ vịnh hải đường chứ! Thực đúng với tên hội là "Hải đường xã".

Tương Vân nói:

- Ngày mai xin phạt tôi làm chủ. Để mời tôi họp trước một lần có được không?

Mọi người nói:

- Thế thì càng hay.

Rồi họ đem những bài thơ trước ra cho Tương Vân bình một lượt.

Đến chiều, Bảo Thoa mời Tương Vân sang Hành Vu uyển nghỉ. Tương Vân ngồi trước đèn, nghĩ việc thiết tiệc và ra đầu bài. Bảo Thoa nghe Tương Vân tính toán lúc lâu, xem chừng chưa ổn 【己 夾 Đến lúc này mới bắt đầu tả Bảo Thoa.】, liền nói:

- Đã mở hội, tất nhiên phải biện tiệc rượn. Tuy là việc chơi, nhưng cũng phải suy tính cho kỹ. Làm thế nào được biện cho mình mà không mang lỗi với người khác, thì mới có thú. Chị ở nhà, có được làm chủ đâu, mỗi tháng chỉ có mấy quan tiền, còn chưa đủ dùng, bây giờ lại làm cái việc không đâu, nếu dì chị biết, lại oán trách chị. Vả chăng, chị có mang tất cả số tiền của chị ra mà tiêu cũng không đủ, không lẽ vì việc này chị về xin tiền bên nhà, hay định xin tiền bên này?

Tương Vân nghe xong, tỉnh ngộ, đâm ra khó nghĩ. Bảo Thoa nói:

- Việc này tôi đã có ý định. Trong hàng cầm đồ nhà tôi có một người buôn chung, ở vùng ông ta có nhiều cua ngon, trước kia ông ta đã mang đến biếu nhà tôi mấy con. Ở bên này từ cụ trở xuống đến người trong vườn, phần nhiều thích ăn cua cả. Hôm nọ mẹ tôi đã nói muốn mời cụ đến vườn thưởng hoa quế và ăn cua, nhưng bận việc chưa mời được. Giờ chị chưa nên gợi chuyện mở hội thơ vội, hãy cứ mời mọi người đến thưởng hoa quế và ăn cua. Khi họ ăn xong, trở về thì bao nhiêu thơ mà chúng ta chẳng làm được? Để tôi nói với anh tôi tìm mấy giỏ cua thật béo, thật to, rồi về cửa hàng nhà tôi lấy mấy vò rượu ngon, lại sắm bốn năm khay hoa quả, như thế chẳng gọn việc, mà mọi người cùng vui cả hay sao?

Tương Vân Nghe nôi, rất cảm phục, khen Bảo Thoa nghĩ việc chu đáo. Bảo Thoa lại cười nói:

- Do lòng thành thực đối với chị mà tôi nói ra câu ấy, chị đừng nên băn khoăn lại cho tôi là khinh rẻ chị, thì phí cả cái tình thân thiết của hai chúng ta. Chị đừng nên nghĩ ngợi gì, tôi sẽ bảo người đi sắm sửa ngay.

Tương Vân vội cười nói:

- Chị nói thế thì vẫn còn ngờ vực tôi. Dù tôi có u mê đến đâu, cũng biết phân biệt lời hay lẽ phải; nếu không thì còn ra người sao được. Tôi không coi chị như là chị ruột thì trước đây những việc rắc rối trong nhà tôi, khi nào tôi lại kể hết cho chị biết.

Bảo Thoa gọi một bà già đến bảo:

- Bà ra nói với cậu Cả, mua cho tôi mấy giỏ cua to, như cua hôm trước ấy. Ngày mai cơm sáng xong, tôi sẽ mời cụ cùng các bà, các cô sang vườn thưởng hoa quế. Bà dặn cậu ấy đừng có quên nhé. Hôm nay tôi đã mời khách rồi đấy. 【己 夾 Phải dặn kỹ như thế thì ông anh ngốc mới nhớ.】 Bảo Thoa lại nói với Tương Vân:

- Đầu bài thơ không nên lắt léo quá, cứ xem thơ của người trước, có đề mục kỳ quặc và vần hiểm hóc lắm đâu. Nếu ra đầu bài lắt léo quá, hạn vần hiểm hóc quá, thơ không thể nào hay được, có khi đâm ra gò bó, hẹp hòi. Thơ cố nhiên nên tránh những chữ sáo, nhưng cũng không nên quá cầu kỳ, cốt lập ý cho mời, thì lời thơ sẽ không tục. Nhưng rút cục thì việc này, đối với chúng ta, cũng không đáng kể. Phận sự của chúng ta là may dệt thêu thùa. Khi nào rỗi, đem sách bổ ích cho mình ra đọc ít chương, như thế mới là việc chính đáng.

Tương Vân chỉ vầng tràn, rồi cười nói:

- Tôi nghĩ hôm nọ đã làm thơ hải đường rồi, bây giờ nên làm thơ hoa cúc, chị nghĩ thế nào?

Bảo Thoa nói:

- Thơ hoa cúc cũng hợp cảnh đấy, nhưng người trước đã làm nhiều rồi.

- Tôi cũng nghĩ thế, sợ lại rơi vào sáo cũ.

Bảo Thoa nghĩ một lúc, cười nói:

- Được rồi. Bây giờ lấy hoa cúc làm khách, lấy người làm chủ. Mình nghĩ ra mấy đầu bài, mỗi đầu bài có hai cliữ: một chữ "hư" , một chữ "thực". Chữ "thực là "cúc", còn "hư" muốn dùng chữ gì thì dùng. Như thế là vừa vịnh cúc lại vừa kể việc. Người xưa chưa làm thế, cũng không đến nỗi rơi vào sáo cũ. Tả cảnh và vịnh vật, hai cái ấy đi đôi với nhau, như thế mới rộng rãi và mới mẻ.

Tương Vân cười nói:

- Hay lắm! Nhưng không biết dùng chữ "hư" gì cho hay? Chị nghĩ dùm một chữ xem nào?

Bảo Thoa nghĩ một lúc rồi cười nói:

- Cúc mộng cũng được.

- Hay thực! Tôi cũng nghĩ một chữ Cúc ảnh có được không?

- Cũng được, nhưng đã có người làm rồi. Nếu có nhiều đầu bài, thì chữ ấy cũng ghép vào được. Tôi lại có một chữ khác.

- Chữ gì?

- Vấn cúc được không Tương Vân đập bàn khen hay, liền nói tiếp:

- Tôi cũng có rồi, Phỏng cúc có được không?

Bảo Thoa cũng khen thú lắm, liền nói:

- Chúng ta cố nghĩ mười đầu đề, rồi sẽ hay.

Nói xong, hai người mài mực, nhúng bút. Tương Vân viết. Bảo Thoa đọc, một lúc nghĩ được tất cả mười đầu đề. Tương Vân xem một lượt, cười nói:

- Mười đầu đề chưa đủ thành một bức, phải cố tìm lấy mười hai đầu đề, cũng giống như những trang chữ viết và bức vẽ của người ta vậy.

Bảo Thoa lại nghĩ thêm hai đầu đề nữa, rồi nói:

- Đã thế phải theo thứ tự mà biên ra.

- Hay lắm, thế là làm thành một Cúc phả đấy.

- Bài đầu là ức cúc, nhớ không thấy thì phải đi tìm, nên bài thứ hai là Phỏng cúc. Tìm được rồi, đem đi trồng, nên bài thứ ba là Chủng cúc. Trồng đã có hoa rồi thì ngắm mà thưởng, nên bài thứ tư là Đối cúc. Ngắm rồi thấy hứng thú dồi dào, phải bẻ cành cắm vào lọ, nên bài thứ năm là Cung cúc. Đã cung mà không ngâm vịnh thì sao biết là cúc đẹp, nên bài thứ sáu là Vịnh cúc. Đã vịnh rồi, còn cần phải lấy bút mực vẽ ra nữa, nên bài thứ bảy là Họa cúc. Đã vẽ rồi, mà cứ lẳng lặng không nói gì, thì biết cúc đẹp ở chỗ nào, cần phải hỏi mới biết được nên bài thứ tám là Vấn cúc. Nếu cúc mà biết nói, sẽ làm cho người ta sung sướng quá, nên bài thứ chín là Trâm cúc. Như thế là việc người tuy đã làm xong, nhưng cúc còn nhiều cái đáng vịnh nữa, nên bài Cúc ảnh và Cúc mộng để vào thứ mười và thứ mười một: cuối cùng là bài Tàn cúc, để kết thúc tất cả các bài trước. Như vậy là cảnh đẹp, thú vui trong ba tháng thu đều có đầy đủ.

Tương Vân theo thứ tự chép ra, lại xem một lượt rồi hỏi:

- Nên hạn vần gì?

- Xưa nay tôi không thích hạn vần, cốt thơ cho hay, tội gì cứ phải trói vần. Chúng ta chớ nên học những nhà thơ gò bó, hẹp hòi, cứ ra đầu bài, không cần hạn vần. Cốt sao mọi người nghĩ ra câu thơ hay cho vui, chứ không phải lấy vần ra để làm khó dễ. 〔二〕

- Chị nói rất phải, nếu được thế thì thơ của chúng ta lại càng hay thêm. Nhưng chúng ta chỉ có năm người đều phải làm đủ cả mười hai bài hay sao?

- Nếu thế thì làm khó cho người ta quá. Giờ hãy viết đầu bài cho cẩn thận, bắt buộc theo luật thơ thất ngôn, ngày mai dán lên tường cho mọi người xem, ai làm được bài nào thì cứ làm, nếu đủ sức sẽ làm cả mười hai bài, không thì làm được một bài cũng được. Cứ ai tài giỏi làm nhanh là hơn. Ai đã làm xong mười hai bài của mình rồi, không được làm nữa, trái lệnh sẽ phải phạt.

- Thôi thế là được rồi.

Hai người bàn nhau đâu vào đấy, mới tắt đèn đi ngủ.

【 威 Tổng bình:

Gái họ Tiết thật trong sạch, nghĩa hiệp,

Giàu sang nào phải chuyện đem khoe.

Nói năng, làm việc đều đáng quý,

Tấm lòng, ý tứ chẳng xa hoa.

Người đời nếu chịu bình tâm xét,

Sẽ hiểu Vân, Thoa chẳng tì vết.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Đoạn đầu hồi nói Giả Chính được bổ làm học sai, các bản Liệt Tàng và Dương không có; bản Thư chỉ có một câu: "Lại nói, sau khi Giả Chính đi công cán, những việc bên ngoài không thể kể nhiều." Xét việc Giả Chính được bổ làm học sai (quan coi việc học và thi cử) xuất hiện ở đây hơi đột ngột; thường cho rằng tác giả sửa thêm về sau, nhằm đưa Giả Chính đi khỏi để Bảo Ngọc có thể "mỗi ngày tùy ý phóng túng chơi bời trong vườn".

〔二〕 "Bọn ấy" (那般) nguyên chép là 奈邦; các bản Kỷ Mão, Mông Phủ, Dương và Liệt Tàng đều giống nhau, hẳn là lỗi có từ bản mẹ đời đầu. Bản Thích chép 那些, bản Thư chép 奈那, bản Giáp Thìn chép 此而, có lẽ đều do người sau sửa. Ở đây dựa theo lối chép lầm vì âm gần nhau mà hiệu chỉnh thành 那般; người đời nay cũng có người hiệu chỉnh thành 愛那 hoặc 奈何, có thể tham khảo.

Hồi 38: Lâm Tiêu Tương giành ngôi đầu thơ hoa cúc — Tiết Hành Vu họa vịnh cua, ngầm châm biếm người đời

Hồi 38

Lâm Tiêu Tương giành ngôi đầu thơ hoa cúc — Tiết Hành Vu họa vịnh cua, ngầm châm biếm người đời

【己 Hồi tiền phê: Đề mục là 'Thơ cúc', 'Vịnh cua', vậy mà cứ viết từ những câu hài hước không thất lễ của A Phượng trước Sử thái quân, rồi sự buông thả phần nào của hai sủng tỳ Uyên Ương, Bình Nhi khi chiều ý mua vui. Tưởng khó nhập đề, thế mà chỉ nhẹ nhàng dùng những chuyện nghịch nước, xem cá, ngắm hoa, rồi lấy một câu Vương phu nhân 'Ở đây gió to' thu lại để vào đề, không chút gượng ép. Đó là phép đem việc nặng viết bằng nét bút nhẹ. Diệu tuyệt, xem thật đã!】

Bảo Thoa và Tương Vân bàn nhau xong. Hôm sau Tương Vân đến mời Giả mẫu sang thưởng hoa quế. Bọn Giả mẫu đều nói: "Nó đã thích như vậy, chúng ta cũng nên sang quấy cho vui". 【己 夾 Nếu ở một nhà nhỏ tầm thường, ắt người ta sẽ nói: 'Cô là khách ở nhà chúng tôi, sao lại để chúng tôi quấy cô?' Thật đáng cười biết bao.】 Đến trưa, Giả mẫu dẫn Vương phu nhân, Phượng Thư và mời cả Tiết phu nhân sang bên vườn.

Giả mẫu hỏi:

- Ngồi chỗ nào đây? 【己 夾 Nhất định phải hỏi như thế mới hay.】 Vương phu nhân nói:

- Người thích chỗ nào thì ngồi chỗ ấy. 【己 夾 Nhất định phải để Vương phu nhân đáp như thế mới diệu.】 Phượng Thư nói:

- Đã bày sẵn ở Ngẫu Hương tạ rồi. Ở đấy có hai cây quế, hoa nở rất đẹp, nước sông lại trong biếc, ngồi trên nhà thủy tạ chẳng sáng sủa hay sao? Nhìn mặt nước, mắt càng sáng ra. 【己 夾 Người trí thích nước — chẳng phải đúng vậy sao?】 Giả mẫu nói: "Tốt đấy". Liền dẫn mọi người đến Ngẫu Hương tạ. Ngẫu Hương tạ làm ở giữa hồ, bốn mặt có cửa sổ, hai bên có hành lang từ ngoài vào bờ, có cầu quanh co.

Khi mọi người đi qua cầu tre, Phượng Thư vội đỡ Giả mẫu và nói:

- Xin bà cứ bước bạo lên, không việc gì đâu, cầu tre thì cứ kẽo kẹt như thế đấy. 【己 夾 Như thấy tận cảnh, như đứng ngay trên cầu; người chưa từng đi qua ắt không thể tả nổi.】 Một lúc vào đến trong nhà, trông thấy hai cái án bằng tre, đặt ở ngoài hiên: một cái bày bát đũa, đồ đùng uống rượu, một cái bày khay trà, đồ trà và các thứ đĩa chén. Bên này có mấy a hoàn đương quạt lò hâm rượu. Giả mẫu cười nói:

- Ở đây cái gì cũng sạch sẽ cả, trà uống chắc ngon.

Tương Vân cười nói:

- Đó là chị Bảo cháu xếp đặt hộ cả đấy.

- Con bé ấy rất chu tất, việc gì cũng nghĩ đâu vào đấy cả.

Vừa nói Giả mẫu vừa nhìn lên trên cột, thấy đôi câu đối khảm xà cừ sơn đen, liền bảo Tương Vân đọc: Sen ấu hương thơm xông nhịp trúc; Phù dung bóng ngả dọi chèo lan. 【己 夾 Diệu tuyệt! Nơi này bỗng bổ sung thêm một cảnh,

không đưa vào hồi Giả Chính 'thử tài'; mọi việc đều được đan xen so le, không kể theo một đường thẳng.】 Giả mẫu nghe xong, ngẩng lên nhìn cái biển, rồi quay lại bảo Tiết phu nhân:

- Ta lúc bé ở nhà cũng có một cái thủy tạ như thế này, gọi là Chẩm Hà các. Khi ấy ta cũng bằng trạc tuổi các chị em nó bây giờ, ngày nào ta cũng dắt mấy người đến đây chơi. Một hôm trượt chân ngã xuống hồ, suýt chết đuối, may vớt lên được, nhưng bị một cái đanh đâm thủng đầu: bây giờ hãy còn một lỗ thủng to bằng đầu ngón tay ở trên mái tóc. Lúc ấy ai cũng bảo đã bị ngâm nước và gió lạnh thì nguy to, nhưng rồi cũng chẳng việc gì.

Phượng Thư cười nói:

- Nếu lúc bấy giờ bà không sống được, thì bây giờ ai hưởng cái phúc tầy đình này cho? Thế mới biết ngay từ bé phúc bà cũng đã to rồi. Quỷ thần xui khiến, cho bà một cái lỗ thủng để chứa phúc thọ đấy! Trên đầu đức lão thọ tinh cũng có cái lỗ thủng, là vì chứa nhiều phúc thọ quá, nên mới lồi ra thế!

Giả mẫu và mọi người đều cười rũ rượi. **【己夾 Xem tác giả bỗng dùng mấy lời của Giả mẫu, thung dung bổ ra rằng trước quyển sách này dường như đã có một bộ truyện về mười hai cô gái khác, khiến người ta chỉ biết nhớ tưởng từ xa mà không được thấy. Ta lại muốn viết thêm mười hai cô gái ở Chẩm Hà các, há chẳng thành một bộ sách mới nữa?】** Giả mẫu nói:

- Con khỉ nảy nói nhảm quen mồm, mày cứ đem ta ra làm trò cười! Tức quá, ta phải tát cho mày vỡ mồm ra mới được!

Phượng Thư nói:

- Chốc nữa ăn cua, sợ lạnh chăng, nên làm trò cho bà cười nhiều, để người nóng lên, có ăn thêm mấy con nữa cũng chả việc gì.

Giả mẫu cười nói:

- Từ giờ trở đi, bắt mày ngày đêm theo ta, không được về nhà để mày làm cho người ta cười luôn mới được.

Vương phu nhân cười nói:

- Vì bà nuông nó quá, nên nó hỗn quen đi. Bây giờ bà lại nói thế, sau này nó còn coi ai ra gì nữa.

Giả mẫu cười nói:

- Ta lại thích nó như thế. Vả chăng, nó không phải là đứa không biết tôn ti trật tự, thì những lúc ở trong nhà, không có người lạ, bà cháu mẹ con cũng nên cười nói cho vui, miễn là biết giữ lễ phép, việc gì phải bắt chúng nó cứ len lét như sợ quỷ thần ấy? **【己夾 Đám mới phất gần đây cứ mở miệng là nói lễ pháp, mà thật ra chẳng hiểu lễ pháp. Đây bề ngoài tưởng vô lễ nhưng phép tắc lại đâu ra đấy. Đúng là 'bình đầy không động, nửa bình sóng sánh'; lại nói 'quen thành tự nhiên', quả không sai.】** Mọi người vào cả trong hiên uống nước, Phượng Thư vội đi bày đũa bát. Bàn trên có Giả mẫu, Tiết phu nhân, Bảo Thoa, Đại Ngọc, Bảo Ngọc. Bàn bên đông: Tương Vân, Vương phu nhân, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân. Cái bàn nhỏ để ở cạnh phía tây là chỗ ngồi của Lý Hoàn và Phượng Thư nhưng cả hai đều không dám ngồi, chỉ đứng bên cạnh bàn Giả mẫu và bàn Vương phu nhân. Phượng Thư nói:

- Cua không được mang nhiều lên, cứ để nguyên cả trong cái nồi nước nóng, chỉ mang lên mười con, ăn hết lại lấy.

Rồi đi rửa tay, đứng trước mặt Giả mẫu gỡ cua. Lượt đầu mời Tiết phu nhân. Tiết phu nhân bảo:

- Để tôi gỡ lấy ăn thì ngon hơn, không cần ai mời.

Phượng Thư lại đưa cho Giả mẫu, rồi đưa đến Bảo Ngọc, lại bảo hâm rượn mang lên.

Sau sai bọn hầu nhỏ sắp sẵn nước đậu xanh đun với hoa cúc và nhị quế để rửa tay.

Tương Vân ngồi tiếp khách, chỉ ăn một miếng rồi đứng dậy đi mời mọi người; lại ra ngoài sai người mang hai khay cua đưa cho dì Triệu và dì Chu. Lại thấy Phượng chạy đến bảo:

- Cô tiếp không quen, cứ đi ăn đi, để tôi hộ cho, xong rồi tôi sẽ ăn.

Tương Vân không nghe, sai người bày hai mâm rượu ở bên hành lang, mời Uyên Ương, Hổ Phách, Thái Hà, Thái Vân, Bình Nhi ngồi ăn. Uyên Ương nói:

- Mợ Hai phải đứng hầu đấy, chúng tôi ăn trước sao được?

Phượng Thư nói:

- Các em cứ ăn đi, việc gì đã có ta cáng đáng hết.

Sau đó Tương Vân lại vào chỗ ngồi.

Phượng Thư và Lý Hoàn đều ăn vài miếng qua loa. Phượng Thư lại ra thù tiếp như trước. Một lát, ra ngoài hiên. Bọn Uyên Ương đang ăn uống vui vẻ, thấy Phượng Thư đến, đều đứng dậy nói:

- Mợ lại đến đây làm gì? Để cho chúng tôi được ăn thỏa thích một lúc nào.

Phượng Thư cười nói:

- Con Uyên Ương tệ thật. Tao hầu thay mày, mày chẳng biết cảm ơn, lại còn oán tao à!

Hãy rót một chén rượu cho tao uống đã.

Uyên Ương rót một chén rượu đưa lên mồm Phượng Thư. Phượng Thư ngẩng cổ uống một hớp hết ngay. Hổ Phách và Thái Hà lại mỗi người rót một chén nữa đưa đến, Phượng Thư cũng uống hết. [一] Bình Nhi gỡ sẵn một con cua đưa đến. Phượng Thư nói:

- Đổ thêm tý giấm gừng.

Ăn xong, Phượng Thư cười nói:

- Thôi chúng bay cứ việc ăn đi nhé, tao đi đây.

Uyên Ương cười nói:

- Không biết xấu! Ăn cả phần của chúng tôi.

Phượng Thư cười nói:

- Mày đừng có gây chuyện với tao nữa! Mày biết cậu Liễn đã yêu mày, sắp sửa xin nói với cụ cho mày làm vợ hai đấy!

Uyên Ương đỏ mặt lên, bĩu môi lắc đầu nói:

- Ái chà! Làm mợ mà cũng nói nhưng câu ấy à! Tôi không lấy cái tay tanh này bôi lên mặt mợ thì không chịu.

Nói xong, Uyên ương chạy đến chực bôi. Phượng Thư nói:

- Chị ơi, tha cho tôi lần này.

Hổ Phách cười nói: Dù con Uyên Ương có muốn chăng nữa, nhưng khi nào con Bình lại chịu buông tha. Các chị xem đấy, chưa ăn hết hai con cua, nó đã húp hết một bát giấm rồi!

Bình Nhi tay đang gỡ cua, thấy Hổ Phách chế giễu mình, liền cầm con cua định trát vào mặt Hổ Phách, vừa cười vừa chửi:

- Tao sẽ lôi lưỡi con ranh này ra…

Hổ Phách cũng cười, rồi tránh ra một bên. Bình Nhi vồ không trúng, đâm nhào về phía trước, trát ngay lên mặt Phượng Thư. Phượng Thư đương đùa với Uyên Ương, bất thình lình giật nẩy mình kêu lên một tiếng "Ái chà". Mọi người không nhịn được, đều cười rộ lên. Phượng Thư vừa cười, vừa mắng:

- Con đĩ chết đâm này. Ăn lắm mỡ mắt. Mày trát vào con mẹ mày à?

Bình Nhi vội chạy đến lau cho Phượng Thư, rồi đi bưng nước đến rửa. Uyên Ương nói:

- A di đà phật! Thực là quả báo trước mắt.

Giả mẫu ở bên trong nghe thấy, hỏi dồn:

- Cái gì đấy? Sao mà vui thế? Nói lên để chúng ta cười với.

Bọn Uyên Ương lại nói to:

- Mợ Hai đến ăn cướp cua, Bình Nhi tức quá, trát đầy gạch cua vào mặt chủ nó, thành ra chủ nhà và đầy tớ đánh nhau.

Giả mẫu và bọn Vương phu nhân đều cười ầm lên. Giả mẫu cười nói:

- Chúng bay xem nó cũng đáng thương. Chân cua, yếm cua đâu, đem cho nó ăn một ít.

Bọn Uyên Ương cười nói to :

- Chân cua đầy một bàn đấy. Mợ Hai cứ việc ăn cho chán đi.

Phượng Thư cười, đi rửa mặt xong lại đến hầu Giả mẫu.

Đại Ngọc không dám ăn nhiều, chỉ ăn một tý thịt cua đứng dậy đi ra chỗ khác. Giả mẫu cũng không ăn nữa.

Mọi người đều đi rửa tay, rồi người đi xem hoa, người đi xem cá, chơi đùa một lúc, Vương phu nhân nói với Giả mẫu:

- Chỗ này gió to, lại mới ăn cua xong, mời cụ về nhà nghỉ, nếu còn cao hứng, ngày mai lại đến.

Giả mẫu cười nói:

- Phải ấy. Các người đương cao hứng, một mình ta về, sợ mất vui. Đã thế chúng ta cùng về cả.

Giả mẫu quay lại dặn bọn Tương Vân không nên mời Bảo Ngọc, Đại Ngọc ăn nhiều quá. Tương Vân vâng lời. Giả mẫu lai dặn Tương Vân và Bảo Thoa:

- Hai cháu cũng đừng nên ăn nhiều. Cái này ngon thực, nlưng ăn nhiều không tốt đâu, sẽ đau bụng đấy.

Hai người xin vâng, tiễn chân Giả mẫu ra ngoài vườn rồi lại trở vào, bảo bày lại bàn ăn. Bảo Ngọc nói:

- Không cần bày nữa, chúng ta hãy đi làm thơ, cứ để một cái bàn to ở giữa, đem bày tất cả rượu và món ăn ra đấy, không phải xếp đặt chỗ ngồi, ai thích ăn gì đến đấy mà ăn, rồi lại đi ra ngồi chỗ khác, như thế chẳng tiện hay sao?

Bảo Thoa nói:

- Phải đấy.

Tương Vân nói:

- Còn có những người khác nữa kia mà. Liền sai bày một bàn, chọn những cua nóng, mời bọn Tập Nhân, Thị Thư, Nhập Họa, Oanh Nhi và Thúy Mặc đến ăn. Lại giải hai chiếc chiếu hoa ở dưới cây quế cạnh sườn núi, mời bọn bà già và a hoàn nhỏ đến ngồi, tùy ý ăn uống, khi nào gọi sẽ đến.

Tương Vân mang đầu bài thơ ra, lấy kim gài lên tường, mọi người xem đều khen:

- Mới lạ đấy, chỉ sự khó, không chắc đã làm nổi!

Tương Vân lại nói:

- Không việc hạn vần.

Bảo Ngọc nói:

- Thế mới đúng. Tôi cũng không thích hạn vần.

Đại Ngọc vì không uống được nhiều rượu, lại không ăn cua, sai người mang cái đèn có đệm gấm đến ngồi tựa ở bao lan, buông cần câu cá.

Bảo Thoa tay cầm cành hoa quế, ngắm nghía một lúc, rồi nghiêng người ra ngoài cửa sổ, bứt những nhị quế thả xuống mặt nước để cho cá đến đớp.

Tương Vân thì ngắn người ra một lúc rồi đi mời bọn Tập Nhân, và bảo bọn người ngồi ở sườn núi cứ việc ăn uống cho thỏa thích.

Thám Xuân, Lý Hoàn và Tích Xuân ngồi dưới cây liễu xem le cò.

Nghênh Xuân ngồi một mình ở dưới bóng hoa, lấy kim châm hoa mạt ly. 【己 夾 **Hãy xem mỗi người một vẻ: như tranh có chỗ một ngọn vươn riêng, chỗ ba người năm người tụ lại, thưa dày đan xen; đúng là một bức tranh trăm người đẹp.**】 Bảo Ngọc lúc xem Đại Ngọc câu cá, lúc ngoảnh sang cạnh Bảo Thoa cười nói mấy câu; sau lại đến xem bọn Tập Nhân ăn cua, rồi cũng ngồi tiếp và uống vài ngụm rượu.

Tập Nhân lại bóc thịt cua cho Bảo Ngọc ăn.

Đại Ngọc bỏ cần câu xuống, đi đến bàn ăn, cầm lấy cái nậm nhỏ bằng bạc chạm hoa mai, 【己 夾 **Tả chiếc nậm mà không phải để tả nậm, chính là tả Đại Ngọc.**】 chọn một cái chén nhỏ bằng đá hồng, vẽ hình tàu chuối. 【己 夾 **Chiếc chén thật diệu! Không phải tả chén, chính là tả Đại Ngọc. Chữ 'chọn' đầy thần sắc: Đại Ngọc vốn không giỏi uống, đây là nàng tùy hứng.**】 A hoàn thấy thế, biết là cô ta muốn uống rượu, vội chạy lại rót. Đại Ngọc nói:

- Các chị cứ việc ăn đi, để tôi tự rót lấy uống mới thú.

Đại Ngọc rót nửa chén, nhưng thấy rượu vàng, liền nói:

- Tôi mới ăn một tý thịt cua, bụng đã thấy hơi đau, nếu được uống thứ rượu hâm nóng uống ngay thì tốt.

Bảo Ngọc liền nói:

- Có rượu nóng đây.

Rồi sai người mang ngay cái nậm rượu nóng ngâm bằng hoa hợp hoan đến. 【己 夾 Đau thay! Tác giả còn nhớ năm xưa từng lấy hoa hợp hoan ủ rượu trước chiếc thuyền ấy chăng? Bấm đốt ngón tay, đã hai mươi năm rồi.】 Đại Ngọc uống một ngụm rồi bỏ xuống, Bảo Thoa cũng chạy đến, cầm chén rượu, uống một tợp, rồi nhúng bút đến cạnh tường ngoặc một cái dưới đầu bài thứ nhất là ức cúc, ở dưới viết thêm chữ: Hành. 【己 夾 Diệu tuyệt, có duyên tuyệt!】 Bảo Ngọc vội nói:

- Chị ơi! Bài thứ hai tôi đã nghĩ được bốn câu rồi, để phần tôi làm nhé!

Bảo Thoa cười nói:

- Tôi chưa chắc đã làm nổi một bài anh làm gì mà cuống lên thế.

Đại Ngọc cứ lẳng lặng mang bút đến ngoặc vào bài thứ tám là Vấn cúc, và bài thứ mười một là Cúc mộng, dưới viết thêm chữ Tiêu. 【己 夾 Hai đầu bài tuyệt diệu này, đoán chắc Đại Ngọc sẽ thích, sao chịu nhường người khác làm?】 Bảo Ngọc cũng cầm bút ngoặc đầu bài thứ hai là Phỏng cúc, dưới viết thêm chữ Giáng.

Thám Xuân chạy lại xem rồi nói:

- Không ai làm bài Trâm cúc, để tôi làm vậy.

Lại trỏ vào Bảo Ngọc cười nói:

- Vừa nói là không được động đến những chữ trong khuê các, anh nên cẩn thận đấy.

Tương Vân chạy lại ngoặc luôn hai bài thứ tư và thứ năm là Đối cúc và Cung cúc, dưới viết thêm chữ Tương.

Thám Xuân nói:

- Chị phải đặt biệt hiệu mới được.

Tương Vân cười nói:

- Bên nhà tôi bây giờ tuy còn vài nơi hiên quán, nhưng tôi không ở đấy. Nếu mượn mà đặt hiệu chẳng có thú gì. 【己 夾 Đám nhà giàu mới phất gần đây không đọc sách lại cứ thích đặt biệt hiệu. Đáng cười.】 Bảo Thoa cười nói:

- Vừa rồi cụ có nói bên nhà chị cũng có một cái thủy đình gọi là Chẩm Hà các, thế không phải của chị là gì? Giờ tuy không còn nữa, nhưng chị vẫn là chủ cũ chứ.

Mọi người đều nói: "Đúng đấy".

Bảo Ngọc không chờ Tương Vân chữa lại, liền đi xóa ngay chữ Tương đổi là chữ Hà.

Ước chừng chưa ăn xong bữa cơm, mười hai bài thơ đều đã làm xong, ai nấy đều viết ra giấy cẩn thận, đưa cho Nghênh Xuân. Nghênh Xuân lấy ngay một tờ hoa tiên vòn tuyết viết tinh tả ra, thơ của người nào, dưới đề biệt hiệu người ấy.

Bọn Lý Hoàn xem từ bài đầu trở xuống: ỨC CÚC Ngóng gió tây về luống ngẩn ngơ, Nhìn lau liễu tốt ruột vò tơ.

Vườn hoang, giậu vắng thu đâu nhỉ, Trăng lạnh, sương trong mộng thấy chưa?

Lòng vướng vít theo đàn nhạn khuất, Tai văng vẳng lọt tiếng chày thưa.

Thương mình gầy cũng vì hoa đấy, Này tiết trùng dương *ndlr: Ngày mồng chín tháng Chín.* hãy đợi chờ.

Hành Vu quân 【[ㄹ][夾] **Quả nhiên dùng biệt hiệu ấy; diệu tuyệt!**】 PHỎNG CÚC Gặp buổi sương tan hãy dạo chơi, Thôi đừng rượu thuốc đắm say hoài Dưới trăng hoa nở chừng bao giống, Bên giậu thu về đã mấy nơi?

Dép nhẹ nhàng đi tình lại đượm, Thơ run rẩy mãi hứng chưa vơi.

Hoa vàng ví biết thương thi khách, Hứng rượu hôm nay chớ phụ người.

Di Hồng công tử CHỦNG CÚC Vườn thu cào sẵn khách dời chân, Giồng khắp bên rào khắp dưới sân.

Nhờ được mưa đêm tươi vẻ lại, Dính đầy sương sớm nở hoa dần.

Thu nhìn mát rượi thơ nghìn vận, Hương rót say sưa rượt một tuần.

Thương tiếc thì nên chăm tưới bón, Hãy cùng ngõ giếng lánh hồng trần.

Di Hồng công tử ĐỐI CÚC Trồng ở vườn riêng quí tựa vàng, Khóm vàng khóm trắng đủ đôi hàng.

Bù đầu lẩn thẩn ngồi gần giậu, Ôm gối nghêu ngao hát những hương.

Đời được mấy người xa thói tục, Đây là một bạn biết lòng chăng.

Bóng thu loang loáng đừng nên phụ, Ngơ ngẩn nhìn nhau tiếc tấc gang.

Chẩm Hà cựu hữu CUNG CÚC Rượu ngọt đàn hay đón bạn hiền, Lả lơi trên án bóng thuyền quyên.

Hương pha mùi móc người xa mấy, Mắt ngắm cành thu sách quẳng liền.

Sương đẫm màu kia mơ chửa tỉnh, Vườn chơi chiều nọ nhớ hay quên.

Ngông đời ta lại như ai đấy, Đào lý xuân kia cũng biếng nhìn.

Chẩm Hà cựu hữu

VỊNH CÚC Sớm tối ma thơ lẩn quất hoài, Quanh rào tựa đá khẽ ngâm chơi.

Sương kề ngọn bút thơ giàu tứ, Trăng rọi trên môi giọng ngát mùi.

Mối hận ngấm ngầm đề chật giấy, Lòng thu giãi tỏ biết chăng ai?

Phẩm bình từ lúc nhờ Đào lệnh *ndlr: Đào Tiềm, người đời Tấn, từng làm huyện lệnh Bành Trạch, nên còn được gọi là Đào lệnh hoặc Đào Bành Trạch.* Cao tiết nghìn thu rộn khắp nơi.

Tiêu tương phi tử HỌA CÚC Thơ rồi lại vẽ thực ngông cuồng, Xanh đỏ lòng sao khéo vẩn vương?

Chụm lá vẩy ra nghìn giọt mực, Trổ hoa nhuộm hẳn mấy hằn sương.

Nhạt nồng vẻ trội hoa vờn gió, Gân guốc tay đưa thu đượm hương.

Đừng tưởng vườn đông mà hái bậy, Dáng bình ta thưởng tiết trùng dương!

Hành Vu quân VẤN CÚC Chẳng biết thu đâu để hỏi chào, Vườn đông lẩm nhẩm chắp tay vào.

Xa đời ngất ngưởng cùng ai đấy?

Biếng nở lừ đừ khéo chậm sao?

Vườn móc sân sương buồn kể mấy?

Nhạn về sâu ốm nhớ chăng nào?

Đừng cho không đáng cùng đời truyện, Biết nói thì đây truyện chút nao.

Tiêu Tương phi tử TRÂM CÚC Nay cắm mai trồng bận suốt ngày, Lầu gương nào phải ngắt về bầy, Yêu hoa công tử thành đeo bệnh, Ngông chén Đào công lại quá say.

Tóc ngắn móc giây đường hẻm lạnh, Khăn đầu hương nhuộm hạt sương bay.

Mắt đời ưa thích gì cao khiết.

Họ vỗ tay cười cũng mặc thây.

Tiêu Hạ khách CÚC ẢNH Gương thu từng lớp ngất lưng trời, Lẩn lút trong vườn dạo bước chơi.

Đèn vướng hàng song rời rạc chiếu, Trăng luồn khe giậu lập loè soi.

Bóng còn thoảng đó hồn dừng lại, Sương vẩn in đây mộng tỉnh rồi.

Giữ lấy mùi thơm đừng xéo nát, Mắt say nhập nhoạng mặc thây người.

Chẩm Hà cựu hữu CÚC MỘNG Bên rào say giấc tiết thu trong, Trăng đấy hay mây hãy đợi cùng.

Hoa bướm tiên nào màng Tất lại *ndlr: Trang Chu, người thời Chiến Quốc, từng làm chức lại ở Tất Viên, nên được gọi là Tất lại.* Nặng thề bạn những nhớ Đào công.

Mơ màng theo nhạn đàn xao xác, Sửng sốt thương sâu tiếng não nùng, Tỉnh giấc, nỗi niềm ai đã tỏ?

Cỏ khô khói lạnh ngổn ngang lòng!

Tiêu Tương phi tử TÀN CÚC Móc đọng sương rơi luống phũ phàng, Chén mừng tiểu tuyết tiết vừa sang.

Cuống vàng nhàn nhạt hương thoang thoảng, Lá héo lơ thơ nhánh ngổn ngang.

Trăng xế nửa giường sâu rít giọng, Mây đùn nghìn dặm nhạn thưa hàng.

Thu sau lại hẹn ta cùng gặp, Tạm biệt xin lòng chớ vấn vương!

Tiêu Hạ khách Mọi người xem bài nào khen bài nấy, mãi không dứt lời. Lý Hoàn cười nói:

- Tôi cứ công bằng mà bình ra đây. Tất cả các bài, bài nào cứng có câu hay, nhưng bài Vịnh cúc thứ nhất, bài Vấn cúc thứ hai, bài Cúc mộng thứ ba. Đầu bài mới, thơ làm mới, từ lại càng mới, nên phải để Tiêu Tương phi tử đứng đầu. Rồi lần lượt đến các bài Trâm cúc, Đối cúc, Cung cúc, Họa cúc, ức cúc.

Bảo Ngọc mừng lắm, vỗ tay nói:

- Rất là công bằng.

Đại Ngọc nói:

- Thơ của tôi cũng không hay lắm, vì lắt léo quá.

Lý Hoàn nói:

- Hay ở chỗ lắt léo mà không ra vẻ rườm rà và trúc trắc.

Đại Ngọc nói:

- Cứ tôi xem thì hay nhất là câu Vườn chơi chiều nọ nhớ hay quên, câu ấy ngụ ý "đánh phấn ở mặt sau". Nguyên câu "mắt ngắm cảnh thu sách quẳng liền" đã hay lắm.

Vì Cung cúc tả hết rồi, không còn nói vào đâu nữa, nên phải quay lại nhớ đến những khi chưa bẻ cắm, ý tứ thực là sâu xa.

Lý Hoàn cười nói:

- Vẫn biết thế, nhưng cái câu... trên môi giọng ngát mùi của cô cũng địch được câu ấy rồi.

Thám Xuân lại nói:

- Dù sao cũng phải chịu thơ Hành Vu quân là sâu sắc. Những chữ thu đâu nhỉ, mộng thấy chưa thực như đã vẽ ra được chữ ức.

Bảo Thoa nói:

- Những chữ tóc ngắn móc giây... khăn đầu hương nhuộm... của cô hình dung tứ Trâm cúc rất mầu nhiệm, không còn hở một chút nào.

Tương Vân cười nói:

- Những chữ cùng ai đấy, khéo chậm sao làm cho hoa cúc khó mà trả lời được.

Lý Hoàn cười nói:

- Nếu vậy thì những chữ bù đầu lẩn thẩn... ôm gối nghêu ngao... cũng có ý không lúc nào rời hoa cúc ra được. Hoa cúc có hay, chắc cũng lấy làm chán chường lắm.

Mọi người nghe vậy đều cười.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chuyến này tôi lại hỏng thi rồi. Có lẽ những chữ chừng bao giống, đã mấy nơi, dép nhẹ nhàng đi, thơ run rẩy đọc đều không phải là thăm cúc và câu nhớ mưa đêm dính sương sớm đều không phải là trồng cúc hay sao? Nhưng chỉ bực một nỗi là không bằng được những câu trăng rọi trên môi giọng ngát mùi, ôm gối nghêu ngao ngát những hương, và tóc ngắn, khăn đầu, cuống vàng nhàn nhạt, lá héo lơ thơ, thu đâu nhỉ, mộng thấy chưa đấy thôi. 【己 夾 Gom lại mà viết Bảo Ngọc không bằng mọi người; diệu tuyệt!】 Lại nói:

- Ngày mai rỗi, tôi sẽ làm đủ mười hai bài.

Lý Hoàn nói:

- Thơ của chú cũng hay đấy, nhưng không bằng nhưng bài kia mới và nhã hơn.

Mọi người bàn tán một lúc, rồi ra ngồi quanh vào cái bàn lớn, lại ăn một chập thịt cua nữa.

Bảo Ngọc cười nói:

- Hôm nay cầm càng cua, thưởng hoa quế, cũng phải có thơ. 【己 夾 Toàn là cậu ta sốt sắng, toàn là cậu ta không bằng người. Diệu tuyệt!】 Tôi đã làm rồi, có ai dám làm nữa không?

Nói xong, liền rửa tay rồi cầm bút viết. 【己 夾 Khoan xét thơ, chỉ xem tác giả vừa viết cả một hồi thơ dài như thế, lại xen thêm một lượt thơ nữa — người đời sao nghĩ tới được?】 Mọi người xem thấy: Dưới bóng quế, càng cầm tay, Ngông lên gừng

dấm chua cay thưởng tràn.

Vương tôn sẵn rượu càng ham, Anh chàng không ruột, bò ngang đi đời!

Quên của lạnh, mải ăn hoài, Mùi tanh tay dính rửa rồi vẫn tanh.

Người đời chỉ thích ăn sành, Kìa Pha tiên *ndlr: Tô Đông Pha tức Tô Thức, người đời Tống, tự Tử Chiêm; đời sau còn gọi ông là Pha Tiên.* cũng lo quanh suốt đời.

Đại Ngọc cười nói:

- Hạng thơ này một lúc tôi làm trăm bài cũng được. 【己 夾 Hãy xem nàng nói câu này.】 Bảo Ngọc cười nói:

- Cô bây giờ đã hết tài kiệt sức, không làm được nữa rồi, lại vẫn còn chê bai người ta.

Đại Ngọc nghe nói, không thèm trả lời, hơi ngẩng cổ lên, khe khẽ ngâm, rồi viết ngay ra một bài.

Mọi người xem thấy: Giáo trường giáp sắt còn đây, Nếm mùi trên chỗ mâm bày sáng choang.

Ngọc non đầy ắp đôi càng, Mai trồi đỏ chói, mùi hương ngát lừng.

Đẫy đà tám vế còn chăng, Giúp vui nghìn chén, ai nâng đến mời? 【威 Không rời thân phận của chính mình.】 Gặp khi ngon miệng đẹp trời, Quế vờn vã gió, cúc cười cợt sương.

Bảo Ngọc xem xong, khen lấy khen để. Đại Ngọc liền xé và sai người đem đốt đi, rồi cười nói:

- Bài của tôi không bằng của anh, để tôi đốt đi; bài của anh hay đấy, hơn cả bài thơ cúc họa vừa rồi, anh nên giữ lại để cho mọi người xem.

Bảo Thoa cười nói:

- Tôi cũng cố gắng làm một bài, nhưng chưa chắc đã hay, hãy viết ra đây làm trò cười thôi.

Nói xong, viết ra cho mọi người xem.

Chén mời dưới bóng quế đồng, Trùng dương khao hát, khắp vùng Trường An, Trên đường nào thấy dọc ngang, Khen chê chỉ thấy đen vàng trông ra.

Mới xem bốn câu trên này, mọi người khen tuyệt. Bảo Ngọc nói:

- Mắng một cách đau đớn thật. Thơ tôi đáng đốt đi thôi.

Rồi đến bốn câu dưới: Rửa tanh rượu với cúc xoa, Muốn phòng chứng lạnh thì ta thêm gừng, Vò dốc cạn mùi còn chăng?

Bến trăng kia những lúa lừng mùi thơm.

Mọi người xem xong, đều nói: Đây mới là một bài thơ ăn cua tuyệt diệu! Đề mục nhỏ mà ngụ ý lớn, thực là bực đại tài. Nhưng có điều gì mỉa mai người đời ác quá.

Lúc đó thấy Bình Nhi lại chạy vào vườn, không biết có việc gì.

【威 Tổng bình: Xin xem hồi này, con cái chốn khuê môn lại làm nên việc thơ hào hứng thanh nhã đến thế; dưới ngòi bút ai nấy đều bộc lộ trọn tính tình, không chút sai lệch. Tài văn chương tinh xảo của tác giả chẳng cần nói thêm. Dụng ý sâu, lời khuyên răn ân cần; người đọc cũng không được xem nhẹ. Hãy lấy đó làm răn.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Câu ‘Hổ Phách... Phượng Thư cũng uống’ không có trong bản Dương. Xét: Uyên Ương và mọi người ăn ngoài hành lang, còn Phượng Thư hầu trong thủy tạ, vốn không hợp lễ; vì vậy ngay Uyên Ương cũng chỉ rót sau khi Phượng Thư đòi, Hổ Phách và Thái Hà không cần hưởng ứng. Nếu không, ở đây chỉ có năm người mà riêng Thái Vân không hề phản ứng, cũng không hợp. Nên theo bản Dương.

Hồi 39: Bà già nhà quê thuận miệng kể bừa — Chàng si tình quyết tìm đến tận nguồn

Hồi 39

Bà già nhà quê thuận miệng kể bừa — Chàng si tình quyết tìm đến tận nguồn

【 威 Hồi tiền phê: Chỉ bởi nghèo hèn chẳng kén đường,

Vào nhà phú quý phải chiều lòng.

Nào hay nếu dứt danh cùng lợi,

Đã đứng cao trong cõi thế gian.】

Mọi người thấy Bình Nhi đến, đều hỏi:

- Mợ chị ở nhà làm gì mà không thấy đến?

- Mợ ấy có được rỗi đâu? Vì ở nhà không có món gì ăn ngon, lại không thể sang đây được, nên mợ ấy bảo tôi đến hỏi xem có còn cua hay không, xin mấy con mang về nhà ăn.

Tương Vân nói:

- Có nhiều lắm!

Liền sai người mang cái làn đựng mười con cua lớn.

Bình Nhi nói:

- Cho thêm mấy con cua cái nữa.

Mọi người lại kéo Bình Nhi ngồi xuống. Bình Nhi không chịu ngồi. Lý Hoàn cười nói:

- Thì cứ ngồi xuống đã nào.

Rồi kéo Bình Nhi ngồi xuống, rót một chén rượu, đưa lên miệng cô ta. Bình Nhi vội hớp một ngụm, định đi ngay. Lý Hoàn bảo:

- Chưa cho cô đi vội. Cô mới chỉ biết có mợ Phượng nhà cô thôi còn tôi thì cô không thèm nghe lời gì cả.

Liền quay bảo bọn bà già:

- Hãy mang làn cua này sang biếu mợ Phượng, và nói rằng ta còn giữ cô Bình ở lại chơi.

Một lúc, bà già mang cái làn về nói:

- Mợ Hai nói: các mợ và các cô đừng cười, hãy nếm món này đã. Trong làn này đựng bánh xốp và bánh cuốn mỡ gà của của bà mợ đưa sang cho các mợ và các cô ăn.

Bà ta lại ngoảnh vào nói với Bình Nhi:

- Mợ bảo rằng: Sai chị đi mà chị cứ tham ăn, không chịu về ngay. Mợ lại dặn chị uống ít rượu chứ.

Bình Nhi cười nói:

- Tôi uống nhiều thì làm gì tôi!

Vừa nói vừa uống rượu vừa ăn cua. Lý Hoàn ôm lấy Bình Nhi, cười nói:

- Đáng tiếc dáng điệu mặt mũi thế này mà số phận lại kém cỏi, chỉ là người hầu hạ trong nhà thôi! Người ngoài ai trông thấy, chẳng bảo cô là hạng các mợ, các bà.

Bình Nhi vừa uống rượn với bọn Bảo Thoa, Tương Vân, vừa quay lại cười nói:

- Xin mợ đừng sờ vào người tôi đâm ngứa ngáy khó chịu.

Lý Hoàn hỏi:

- Ái chà! Đeo cái gì mà rắn thế này?

- Chùm chìa khóa đấy.

- Có cái gì quan hệ sợ người ta ăn trộm mà phải đeo luôn trong người thế? Ngày thường tôi vẫn nói với mọi người, có Đường Tăng *ndlr: Đường Tăng tức Huyền Trang đời Đường. Vì vua không cho đi, ông lén qua cửa Ngọc Quan sang Thiên Trúc, yết kiến Thượng tọa Giới Hiền; sau được vua nước Chi La cấp ngựa trắng chở hơn sáu trăm bộ kinh về.* đi lấy kinh, thì phải có con ngựa trắng chở kinh; có Lưu Trí Viễn ra đánh dẹp thiên hạ, thì phải có con hồ tinh cho mũ giáp. Có mợ Phượng thì phải có cô Bình! Cô là chìa khoá của mợ cô rồi, lại còn dùng chìa khóa này làm gì nữa?

Bình Nhi cười nói:

- Mợ uống rượu lại mang tôi ra làm trò cười.

Bảo Thoa cười nói:

- Mợ ấy nói thực đấy. Khi chúng tôi ngồi rỗi, thường hay bàn tán mấy người trong bọn các chị, thấy là mỗi người một vẻ trăm người chưa chọn được một.

Lý Hoàn nói:

- Việc lớn, việc nhỏ đều do ông trời định sẵn cả. Ví như bên nhà cụ, không có chị Uyên Ương thì làm thế nào nổi việc? Từ bà Hai trở xuống, có ai dám trái lời cụ đâu?

Thế mà cô ta lại dám cãi lại, cụ vẫn chỉ nghe cô ta thôi. Những quần áo của cụ không ai nhớ được, cô ta vẫn nhớ rành rọt. Nếu không có cô ta trông nom, thì không biết người ta đã lừa gạt mất bao nhiêu rồi! Vả chăng bụng cô ta lại thẳng thắn, thường hay nói tốt cho người, chứ không bao giờ cậy thế khinh rẻ một ai.

Tích Xuân cười nói:

- Hôm nọ cụ vừa nói, cô ta còn hơn chúng tôi nữa đấy.

Bình Nhi nói:

- Chị ấy là người tốt, chúng tôi bì thế nào được.

Bảo Ngọc nói:

- Chị Thái Hà ở nhà mẹ tôi cũng là người thực thà.

Thám Xuân nói:

- Bề ngoài thì thực thà, thế mà trong bụng lại biết suy tính lắm đấy. Mẹ hiền như bụt, chả để ý đến việc gì, mà cô ta thì việc gì cũng biết, cái gì cũng phải nhắc. Cha ở nhà cũng như đi vắng, bất cứ việc lớn việc nhỏ, cô ta đều biết hết, nếu mẹ quên thì sau đó cô ta nhắc ngay.

Lý Hoàn nói:

- Còn nói gì nữa.

Rồi trỏ Bảo Ngọc nói:

- Chúng ta hãy xem, trong nhà chú Hai đây, nếu không có chị Tập Nhân thì sẽ ra sao?

Dù thím Phượng có tài như Bá Vương nước Sở *ndlr: Bá Vương nước Sở tức Hạng Vũ, nổi tiếng sức khỏe phi thường, có thể nhấc chiếc vạc nặng nghìn cân.* cũng cần phải có hai cánh tay để cất cái vạc nghìn cân. Không có cô Bình, thì việc nhà thím ấy làm thế nào mà trông nom xuể được?

Bình Nhi nói:

- Lúc trước bên nhà đưa sang bốn a hoàn, nhưng người chết, người thì đi, chỉ còn một mình tôi bồ côi bồ cút ở lại đây thôi.

Lý Hoàn nói:

- Đó là phúc cho nhà cô, nhưng cũng là phúc cho nhà thím Phượng. Trước kia cậu Cả nhà còn sống, thì có thiếu gì người hầu? Các cô thử xem, tôi có phải là người hẹp lượng không biết dung kẻ dưới đâu? Thế mà ngày nào họ cũng cứ tỏ ra không vừa ý.

Vì thế, khi cậu ấy mất rồi, nhân thấy họ còn trẻ tuổi, tôi đều cho về cả. Nếu được người nào biết nghĩ thủy chung ở lại, thì bây giờ tôi cũng còn có kẻ đỡ chân đỡ tay.

Nói xong, mắt Lý Hoàn đỏ ngầu lên.

Mọi người đều can:

- Còn kể ra làm gì cho đau lòng! Thôi chúng ta đi về là hơn.

Nói xong, đều đi rửa tay, rồi cùng nhau sang thăm Giả mẫu và Vương phu nhân. Bọn bà già và a hoàn quét dọn nhà cửa, thu xếp bát đĩa. Tập Nhân và Bình Nhi cùng đi ra.

Tập Nhân mời Bình Nhi vào nhà mình uống trà. Bình Nhi nói: "Không uống đâu, sau sẽ đến chơi". Nói xong muốn đi ngay. Tập Nhân liền gọi lại hỏi:

- Tại sao tiền lương tháng này, ngay người trong nhà cụ và bà Hai vẫn chưa giả?

Bình Nhi quay lại gần Tập Nhân, thấy không có ai, khẽ nói:

- Thôi, chị đừng hỏi nữa, chậm lắm là hai hôm sẽ phát thôi. Tiền lương tháng này mợ tôi đã chi ra rồi, nhưng lại đem cho người khác vay. Phải chờ đi thu lãi ở các nơi về đủ số rồi mới phát. Chị đừng nên nói cho một ai biết nhé!

- Không lẽ mợ ấy còn thiếu tiền tiêu. Sao nỡ đang tâm làm như vậy?

- Mấy năm nay mợ ấy chỉ lấy món tiền ấy ra cho vay, mà đã thu được hàng nghìn bạc lãi rồi đấy.

- Mợ chị lấy tiền lương của chúng tôi đem ra cho vay lấy lãi, làm chúng tôi phải ăn chực nằm chờ!

- Sao chị lại nói câu tệ bạc thế? Chị mà còn thiếu tiền à?

- Tôi hiện giờ chưa cần, nhưng muốn sắp sẵn cho một người.

- Chị có việc gì cần tiêu, thì tôi có mấy lạng, hãy lấy mà tiêu, sau này trừ tiền lương cũng được.

- Bây giờ tôi chưa cần, sau này tiêu gì, tôi sẽ cho người sang vay chị.

Bình Nhi nhận lời, chạy về nhà không thấy Phượng Thư đâu, chợt thấy già Lưu và thằng Bản lần trước đến xin tiền đã ngồi ở nhà bên kia rồi, lại có vợ Trương Tài và vợ Chu Thụy ngồi tiếp; có mấy a hoàn đứng dưới đất đương dốc táo, dưa và rau ở túi ra.

Mọi người thấy Bình Nhi vào, đều đứng dậy cả. 【己夾 **Văn thật diệu! Hồi trước thấy Bình Nhi trước rồi mới thấy Phượng Thư; ở đây lại thấy Phượng Thư trước rồi mới thấy Bình Nhi. Đan xen khéo léo, hợp tình hợp lý đến thế!**】 Già Lưu vì lần trước đến, đã biết Bình Nhi là người thế nào rồi, nên vội bước xuống hỏi:

- Cô vẫn được mạnh luôn? Cả nhà tôi đều gửi lời hỏi thăm cô. Từ lâu muốn đến thăm sức khỏe mợ nhà và cô, nhưng vì bận mùa. Năm nay mới gặt được mấy hộc thóc, hoa quả, rau dưa đều tốt cả. Nhưng thứ này là của mới, tôi không dám mang đi bán, chọn thứ ngon đem đến biếu mợ và cô. Các cô ngày nào cũng ăn chán những đồ cao lương mỹ vị, giờ nếm món rau nhà quê xem sao. Đó là tấm lòng thành của người nghèo chúng tôi.

Bình Nhi vội nói:

- Đa tạ lòng bà!

Rồi mời già Lưu ngồi. Bình Nhi cũng ngồi xuống, lại mời thím Trương và thím Chu cùng ngồi, và sai a hoàn nhỏ đi pha nước. Vợ Trương Tài và vợ Chu Thụy đều cười nói:

- Hôm nay trông cô có vẻ hồng hào tươi tỉnh, khóe mắt cũng đỏ lên.

Bình Nhi cười nói:

- Phải đấy! Xưa nay tôi không biết uống rượu, mợ Cả và các cô cứ kéo lại vật nài cho được, bất đắc dĩ tôi phải uống hai chén, thành ra đỏ cả mặt.

Vợ Trương Tài cười nói:

- Tôi muốn uống quá, lại chẳng có ai mời. Ngày mai có ai mời cô, cho tôi đi theo với.

Mọi người đều cười ầm lên.

Vợ Chu Thụy nói:

- Sáng hôm nay tôi trông thấy thứ cua to quá, chỉ hai con là đủ một cân. Thế mà những hai ba giỏ lớn, có nhẽ đến bảy tám mươi cân.

Vợ Trương Tài nói:

- Từ trên chí dưới, ai cũng ăn cả, thì chừng ấy chưa chắc đã đủ.

Bình Nhi nói:

- Ở đâu mà ai cũng ăn. Chẳng qua chỉ nhưng người có tên có tuổi mới được ăn vài con, còn thì có người vớ được, có người không vớ được con nào.

Già Lưu nói:

- Giá cua năm nay mỗi cân là năm phân, mười cân thì phải năm đồng, năm năm hai mươi lăm, ba năm mười lăm, lại thêm rượu và đồ ăn khác nữa, cộng tất cả ít ra cũng phải hơn hai mươi lạng bạc đấy. ***ndlr: Đây là lối tính nhẩm cố ý lộn xộn của một bà già nhà quê.*** A di đà phật! Món tiền này, người nhà quê chúng tôi có thể ăn được một năm!

Bình Nhi hỏi:

- Bà đã được gặp mợ ấy chưa? 【己 夾 **Viết cái lanh lợi của Bình Nhi như thế.**】

- Đã gặp rồi, mợ ấy bảo tôi hãy chờ ở đây.

Nói xong, già Lưu ra ngoài cửa trông trời, 【己 夾 **Đang giữa tháng tám, đúng lúc mở cửa sổ; tinh tế biết bao.**】 nói:

- Trời đã chiều rồi, chúng tôi xin về đây. Nếu không ra được ngoài thành, lại khốn khó đấy!

Vợ Chu Thụy nói:

- Để tôi đi xem hộ bà.

Nói xong chạy đi, một chốc mới về, cười nói:

- Phúc nhà bà đấy, sao mà hai người lại hợp duyên với nhau thế.

Bọn Bình Nhi hỏi: "Thế nào". Vợ Chu Thụy cười nói:

- Mợ Hai đang hầu cụ, tôi khẽ đến trình: "Già Lưu muốn về, vì sợ tối không ra được cửa thành". Mợ Hai bảo: "Khen cho bà ấy, đường xa thế mà mang được nhiều thứ đến biếu. Bây giờ muộn rồi, bảo bà ấy ngủ lại một đêm, ngày mai sẽ về". Thế không phải là hợp duyên với mợ Hai à? Việc ấy đã đành, không ngờ cụ nghe thấy, liền hỏi già Lưu là ai? Mợ Hai kể rõ gốc tích. Cụ bảo: "Ta muốn nói chuyện với những người già cả, bảo bà ấy đến đây". Thế không phải là duyên số trên trời, không hẹn mà gặp sao?

Vợ Chu Thụy liền giục già Lưu đi ngay.

Già Lưu nói:

- Người ngợm tôi thế này, đến đó sao tiện? Thôi chị nói hộ là tôi đã về rồi!

Bình Nhi nói:

- Không việc gì đâu, bà cứ đến, cụ tôi vốn mến người già, thương người nghèo, chứ không như những hạng người điêu trá đâu. Bà sợ, tôi và dì Chu sẽ đưa bà đến.

Nói xong, liền cùng vợ Chu Thụy đưa già Lưu sang bên nhà Giả mẫu.

Bọn đầy tớ bé ngồi gác ở cửa ngoài, thấy Bình Nhi đến, đều đứng dậy cả. Có hai đứa chạy theo Bình Nhi gọi: "Cô ơi!" 【己 夾 **Chữ 'cô' này không phải cách kể dưới gọi người trên như thông thường. Xét tục phương Bắc gọi cô ruột là 'cô cô', phương Nam gọi 'nương nương'; 'cô nương' ở đây hẳn là lối gọi tương tự. Trong nhà quyền quý, trẻ nhỏ thường gọi thiếp của chủ trẻ là 'cô cô', 'nương nương'. Lời ăn tiếng nói, đồ dùng, thức ăn trong sách này thường pha trộn phong tục đông tây nam bắc; cách gọi ấy hẳn cũng là sự phối hợp Nam Bắc.**】 Bình Nhi hỏi:

- Muốn nói việc gì.

- Bây giờ chiều rồi, mẹ tôi ốm, tôi phải đi mời thầy thuốc, xin cô cho tôi nghỉ nửa ngày, có được không?

- Chúng bay giỏi thật, đã bàn soạn với nhau rồi hay sao? Cứ mỗi ngày là một đứa xin nghỉ, không xin phép mợ, lại cứ quấy rầy tao. Hôm trước thằng Trụ xin đi, cậu Hai gọi nó không thấy, tao phải nói đỡ, cậu ấy mắng tao che chở cho nó. Bây giờ mày cũng lại thế à? 【己 夾 Rõ ràng mấy hồi không viết Giả Liễn; nay bỗng một lời nhàn nhã đã bổ ra cảnh bên Giả Liễn ngày nào cũng rộn ràng, khiến người đọc như tận mắt thấy, tận tai nghe. Đó là cách 'không viết mà vẫn viết'. Trong mắt tai già Lưu lại thêm một phen biết mặt biết người; kỳ diệu vô cùng!】 Vợ Chu Thụy nói:

- Mẹ nó ốm thật đấy, xin cô nói đỡ, để cho nó về.

Bình Nhi nói:

- Ngày mai phải đến sớm nhé, nghe chưa? Ta còn cần đến mày. Hay lại ngủ cho đến khi mặt trời dọi vào đít rồi mới dẫn xác đến? Nhân tiện mày về bảo cho thằng Vượng biết là mợ truyền số tiền lãi còn lại, ngày mai không mang trả, thì mợ không thèm lấy nữa đâu! Để nó tiêu cả. 【己 夾 Đây là tiếp lời đã nói với Tập Nhân. Xem Bình Nhi xử trí như thế, thật còn hơn Phượng Thư một bậc. Lời Lý Hoàn quả không sai. Không biết A Phượng có phúc thế nào mà được người này.】 Thằng nhỏ mừng nhảy lên, vâng dạ rồi đi.

Bình Nhi đến buồng Giả mẫu, bấy giờ các chị em ở trong vườn Đại Quan đều đứng hầu cả đấy. 【己 夾 Diệu tuyệt! Kể cả Bảo Ngọc vào hàng chị em.】 Già Lưu đi vào, thấy trong nhà người nào cũng đeo châu ngọc, mặc gấm vóc, lộng lẫy như hoa, không phân biệt ai ra ai nữa. Chỉ thấy một vị lão bà ngồi tựa trên giường, đằng sau có một a hoàn lộng lẫy như một mỹ nhân, mình đầy the lụa, đang ngồi hầu bóp chân. Phượng Thư đang đứng bên cạnh cười cười nói nói. 【己 夾 Văn thật lạ lùng. Trong mắt già Lưu, A Phượng tôn quý nhất đời, thiên hạ đáng lẽ đều phải đứng hầu, chỉ mình A Phượng được ngồi; sao giờ lại thấy riêng A Phượng đứng? Văn thật diệu.】 Già Lưu biết ngay là Giả mẫu, vội lại gần lạy mấy lạy, rồi nói:

- Chúc lão thọ tinh mạnh khỏe luôn. 【己 夾 Càng diệu! Giả mẫu có biết bao cách gọi: mọi người gọi 'cụ', A Phượng gọi 'lão tổ tông', tăng ni gọi 'lão Bồ Tát', già Lưu gọi 'lão thọ tinh'. Thoạt nghe như mấy người, nghĩ kỹ đều là Giả mẫu; khó thay, mỗi cách đều tận vẻ riêng. Già Lưu cũng rất khéo ứng đối.】 Giả mẫu gật đầu hỏi thăm, và sai vợ Chu Thụy lấy ghế cho ngồi. Thằng Bản rụt rè, không biết chào hỏi gì cả. 【己 夾 Chữ 'vẫn' thật diệu! Bởi phía trước đã có chuyện ấy. Kẻ không biết dạy trẻ hãy xem câu này.】 Giả mẫu hỏi:

- Bà này, năm nay bà bao nhiêu tuổi rồi? 【己 夾 Thần diệu đến tột cùng! Độc giả đến đây ắt lo Giả mẫu sẽ xưng hô thế nào; ai ngờ bà thản nhiên gọi bằng lối thân tình 'bà thông gia'. Thật tự nhiên, rộng rãi, hợp tình hợp lý biết bao. Nếu bảo tác giả ngồi nghĩ ra, ta quyết không tin; chuyện bịa ra khó có tình lý như thế.】 Già Lưu vội đứng dậy thưa:

- Tôi năm nay bảy mươi lăm tuổi.

Giả mẫu ngoảnh vào nói với mọi người:

- Nhiều tuổi hơn ta thế mà trông người vẫn còn sắc sảo? Ta đến tuổi ấy không biết còn làm được gì không?

Già Lưu cười nói:

- Kiếp chúng tôi là kiếp người chịu khổ, chịu sở; còn cụ sinh ra là để hưởng phúc.

Chúng tôi mà cũng như cụ, thì công việc đồng áng ai làm cho.

- Mắt và răng bà còn khá không?

- Còn khá, nhưng năm nay cái răng bên hàm trái đã thấy lung lay.

- Tôi già rồi, không làm gì nữa; mắt mờ, tai điếc, tính lại hay quên. Ngay các bà là chỗ họ hàng, tôi cũng không nhớ hết. Mỗi khi bà con đến chơi, nói ra sợ người ta cười, tôi cũng chả biết ai vào ai, chẳng qua có cái gì ăn được thì ăn vài miếng, rồi ngủ một giấc; lúc nào buồn thì chơi đùa với con, với cháu cho qua.

Già Lưu cười nói:

- Thế là cụ có phúc đấy. Chúng tôi mong thế cũng chẳng được

- Phúc gì? chẳng qua là hạng già bỏ đi đấy thôi!

Câu nói ấy làm cho mọi người cười ầm lên.

Giả mẫu lại cười nói:

- Tôi vừa thấy cháu Phượng nói, bà có mang cho nhiều thứ rau dưa, tôi đã bảo nó cất đi rồi. Tôi đang muốn ăn rau dưa chính trong vườn nhổ ra, chứ mua ở ngoài thì không được ngon.

Già Lưu nói:

- Đó là vật nhỏ mọn quê mùa, chẳng qua ăn lấy thứ tươi thôi. Chúng tôi chỉ muốn ăn thịt cá, nhưng chẳng có mà ăn.

Giả mẫu lại nói:

- Bây giờ đã nhận bà con, thì không nên về không, đừng ngại gì cả, hãy ở lại chơi vài hôm. Ở đây cũng có vườn, có hoa quả, ngày mai bà đến nếm thử xem, rồi mang về một ít, thế mới là có đi có lại chứ.

Phượng Thư thấy Giả mẫu vui vẻ, liền mời già Lưu ở lại, và nói:

- Nhà chúng tôi tuy không rộng bằng vườn trại của bà, nhưng cũng có vài gian buồng để không, bà ở lại vài hôm, kể chuyện mới chuyện cũ ở quê ta cho bà tôi nghe.

Giả mẫu cười nói:

- Cháu Phượng đừng mang bà ấy ra làm trò cười. Bà ấy là người nhà quê thực thà, không quen lối đùa cợt của nhà mày đâu!

Liền sai người lấy hoa quả cho thằng Bản. Thằng Bản thấy đông người, sợ không dám ăn. Giả mẫu lại sai người cho nó tiền, bảo bọn hầu bé đưa nó ra ngoài chơi. Già Lưu uống nước xong, kể những chuyện tai nghe mắt thấy ở thôn quê cho Giả mẫu nghe.

Giả mẫu càng lấy làm thích.

Đến chiều, Phượng Thư sai người mời già Lưu đi ăn cơm. Giả mẫu lại chọn vài món ăn của mình, sai người đưa cho già Lưu. Phượng Thư biết già Lưu hợp tính Giả mẫu, nên ăn cơm xong lại bảo già đến ngay. Uyên Ương sai bà già đưa già Lưu đi tắm rửa, lấy hai bộ quần áo của mình thường mặc đưa cho già thay. 【己夾 **Chỉ qua một đoạn về thân phận, quyền thế và tâm cơ của Uyên Ương mà vẫn chính là viết Giả mẫu.**】 Già Lưu xưa nay có được thấy thế này bao giờ, vội thay quần áo, đến ngồi trước giường Giả mẫu, rồi lại moi chuyện ra nói. Bấy giờ chị em Bảo Ngọc đương ngồi cả đấy. Họ xưa nay chưa hề được nghe, nên cảm thấy thay hơn cả người mù kể chuyện.

Già Lưu tuy là người nhà quê, nhưng cũng am hiểu ít nhiều. Vả tuổi đã già, trò đời đã từng trải, lại thấy Giả mẫu và đám chị em đều thích nghe, nên dù hết chuyện, cũng vẫn cứ bịa ra để nói:

- Chúng tôi ở nhà quê, cày cấy trồng trọt, hàng năm, hàng ngày, suốt cả bốn mùa, dầm mưa dãi nắng, có lúc nào được ngồi rỗi đâu? Quanh năm lấy đầu bờ làm quán mát nghỉ ngơi, thì còn thiếu gì chuyện kỳ quặc trên đời! Cũng như mùa đông năm ngoái, tuyết rơi ròng rã mấy ngày, mặt đất ngập đến ba bốn thước. Hôm ấy tôi dậy sớm, chưa ra cửa, đã nghe thấy bên ngoài có tiếng rút củi sột soạt. Tôi đoán có người ăn cắp củi, nhìn qua cửa sổ, lại không phải là người trong trại.

Giả mẫu nói:

- Chắc là người qua đường lạnh quá, thấy củi chất đấy, rút ra để đốt chứ gì?

- Không phải là người qua đường, chuyện thế mới lạ chứ. Cụ thử đoán xem là ai?

Nguyên là một cô gái rất đẹp, độ mười bảy, mười tám tuổi, đầu chải bóng nhoáng, mặc áo đỏ và quần hoa trắng... 【己 夾 Đúng giọng già Lưu phải nói như thế.】 Già Lưu vừa nói đến đấy, bỗng bên ngoài có tiếng ồn ào lại có người nói:

- Không việc gì đâu, đừng làm cụ sợ.

Giả mẫu nghe thấy liền hỏi:

- Cái gì thế?

A hoàn nói:

- Chuồng ngựa phía nam bị cháy, nhưng không việc gì, đã dập tắt được rồi.

Giả mẫu xưa nay vẫn hay nhát, liền đứng dậy vịn vào người hầu đi ra ngoài hè xem, thấy góc đông nam hãy còn ngọn lửa. Giả mẫu sợ quá, vừa niệm phật, vừa sai người đi thắp hương khấn thần hỏa. Bọn Vương phu nhân vội lại an ủi: "Đã dập tắt được rồi, xin cụ cứ vào".

Giả mẫu chờ cho lửa tắt hẳn rồi, mới dẫn mọi người vào. 【己 夾 Đoạn này dẫn cho hồi sau, nhưng lại cố ý cắt ngang đúng lúc Bảo Ngọc đang thích nghe.】 Bảo Ngọc lại hỏi già Lưu:

- Tại sao cô gái ấy lại rút củi trong đám tuyết, lỡ bị lạnh sinh ốm thì sao?

Giả mẫu nói:

- Vừa rồi vì câu chuyện rút củi, nên xảy ra việc cháy, mày lại còn hỏi làm gì? Thôi!

Thôi! Đừng nhắc đến nữa, hãy nói chuyện khác đi.

Bảo Ngọc nghe nói không vui, nhưng cũng phải thôi.

Già Lưu nghĩ một lúc, rồi nói:

- Cái trại ở bên đông trại chúng tôi có một bà cụ già đã ngoài chín mươi tuổi. Ngày nào cũng ăn chay niệm Phật. Không ngờ cảm động đến đức Phật Quan Âm, đêm về báo mộng rằng: "Số ngươi đáng phải tuyệt tự, nhưng vì ngươi có lòng thành nên ta đã tâu với đức Ngọc Hoàng cho ngươi đứa cháu giai". Cụ già ấy chỉ có một người con, người con ấy chỉ đẻ có một đứa cháu gái thôi. Ngờ đâu đứa cháu ấy đến năm mười bảy, mười tám tuổi thì chết mất. Bà ấy khóc

lóc không biết bao nhiêu mà kể. Về sau quả nhiên lại đẻ được một đứa cháu nữa. Bây giờ nó đã mười ba, mười bốn tuổi, người kháu khỉnh, thông minh, lanh lẹ. Như thế thì thần phật có nhẽ cũng có đấy nhỉ!

Câu chuyện ấy hợp ý Giả mẫu và Vương phu nhân đều thích nghe cả. Bảo Ngọc lại chỉ thích chuyện rút củi thôi, nên trong lòng nghĩ vơ nghĩ vẩn. Thám Xuân liền hỏi:

- Hôm nọ cô Sử đã mời chúng ta, bây giờ chúng ta nên bàn nhau mở một cuộc thi thơ, để trả lại bữa tiệc, và cũng mời cụ đến thưởng hoa cúc một thể, có nên không?

Bảo Ngọc cười nói:

- Cụ đã bảo phải làm bữa tiệc để mời lại cô Sử và cho chúng ta đến tiếp. Chúng ta hãy ăn tiệc của cụ đã, rồi sẽ mời sau cũng không muộn.

Thám Xuân nói:

- Càng ngày trời càng rét thêm, chưa chắc cụ đã thích.

Bảo Ngọc nói:

- Cụ lại thích mưa, thích tuyết. Chúng ta chờ lúc bắt đầu có tuyết, mời cụ thưởng tuyết chả hơn ư? Khi đó chúng ta ngâm thơ dưới tuyết, lại càng thú lắm.

Đại Ngọc cười nói:

- Chúng ta ngâm thơ dưới tuyết ư? Cứ ý tôi, chi bằng kiếm một bó củi rồi chúng ta rút củi dưới tuyết, lại còn thú hơn.

Nghe nói câu ấy, bọn Bảo Thoa đều cười. Bảo Ngọc lườm Đại Ngọc một cái, không nói gì. Một lúc họ về cả, Bảo Ngọc dắt già Lưu ra chỗ vắng người, hỏi kỹ:

- Cô gái ấy là ai?

Già Lưu đành phải đặt chuyện ra nói:

- Ở đồi phía bắc bên trại tôi, có một ngôi miếu nhỏ, không phải là thờ thần phật nào cả. Khi trước có một ông già nào ấy...

Già Lưu nói đến đấy, lại nghĩ tên tuổi ông già.

Bảo Ngọc nói:

- Không cần phải nhớ tên tuổi, chỉ kể chuyện là đủ.

Già Lưu nói:

- Ông già ấy không có con trai, chỉ sinh được một cô gái, nghe đâu như tên là cô Dính Ngọc, văn hay chữ tốt; hai vợ chồng ông già yêu quý như ngọc báu. Thật là đáng tiếc!

Cô gái ấy đến năm mười bảy tuổi thì bị bệnh chết.

Bảo Ngọc nghe đến đấy, giậm chân thở dài, lại hỏi:

- Thế rồi sau này việc ra làm sao?

- Vì hai vợ chồng ông già quá thương con, mới làm một ngôi miếu đắp tượng rồi cho người đèn hương thờ phụng. Bây giờ lâu ngày, người đã chết, miếu đã đổ, và tượng cũng đã hóa thành yêu tinh rồi.

Bảo Ngọc liền nói:

- Không phải hóa thành yêu tinh, những người như thế không bao giờ chết đâu.

- A di đà phật! Thật thế à? Nếu cậu không nói, thì tôi cho là cô gái ấy đã hóa thành yêu tinh rồi. Cô ta thường hiện ra người, vào các thôn các trại chơi. Tôi nói cái người rút củi, chính là cô gái đấy. Người trong trại chúng tôi đang bàn nhau đập tượng, san phẳng miếu đi.

- Không nên. San phẳng miếu là tội to lắm đấy.

- Cậu nói tôi mới hay. Ngày mai về, tôi sẽ ngăn họ đừng phá nữa.

- Bà tôi và mẹ tôi đều là người từ thiện, tất cả lớn, bé trong nhà, ai cũng thích làm việc thiện, nhất là việc xây đền đúc tượng. Ngày mai tôi sẽ làm một tờ phả khuyến, đi quyên hộ bà. Bà sẽ làm bà từ, tu sửa lại miếu, đắp lại tượng. Hàng tháng, tôi cho bà một món tiền đèn nhang, như thế có được không?

- Nếu được thế, tôi nhờ phúc cô ấy, cũng có ít tiền tiêu.

Bảo Ngọc lại hỏi tên đất, tên trại, đi lại xa gần, ở vào địa phận nào. Già Lưu thuận miệng nói bừa ra. Bảo Ngọc tin là thực, về buồng suy nghĩ suốt đêm. Sáng hôm sau, Bảo Ngọc cho Dính Yên mấy trăm đồng tiền, theo lời già Lưu kể, bảo nó đi xem trước thế nào rồi sẽ về trình.

Dính Yên đi rồi, Bảo Ngọc băn khoăn chờ mãi không thấy về, nóng ruột quá, đi quanh đi quẩn, cứ như kiến bò trên miệng nồi nóng, mãi đến lúc mặt trời xế bóng, mới thấy Dính Yên hớn hở trở về. Bảo Ngọc liền hỏi:

- Có tìm thấy không?

- Cậu nghe không rõ, để cháu phải đi tìm mãi! Cái miếu ở chỗ nào ấy, chứ không phải như lời cậu đã dặn. Cháu tìm hết cả ngày, khi đến cái đồi ở góc đông bắc, mới thấy có một ngôi miếu đổ.

Bảo Ngọc nghe nói mừng rỡ, liền nói:

- Có nhẽ già Lưu đã nhiều tuổi, nên nhớ nhầm đấy. Mày thấy thế nào?

- Cửa miếu này cũng hướng về phía nam, cũng đổ nát cả rồi, cháu tìm hết hơi mới thấy, cháu reo lên: "Đúng rồi", vội vàng đi vào, trông thấy pho tượng, cháu sợ quá, chạy ra ngay. Pho tượng ấy trông hệt như người sống vậy!

Bảo Ngọc mừng quá, cười nói:

- Tượng ấy hóa thành người, tất nhiên là có ít nhiều sinh khí!

Dính Yên vỗ tay nói:

- Có phải cô gái đâu! Là một vị ôn thần mặt xanh tóc đỏ!

Bảo Ngọc nghe nói, quát lên một tiếng:

- Đồ ăn hại! Có việc ấy mà cũng không làm nổi!

Dính Yên bực lên, nói:

- Không biết cậu xem sách nào, hay là nghe ai nói bậy, rồi tin là thực, sai cháu đi làm cái việc không đâu, rồi bảo cháu là đồ ăn hại?

Bảo Ngọc liền vỗ về:

- Đừng nóng thế, hôm khác rỗi, mày lại đi tìm một lượt nữa. Nếu tìm không thấy, tất nhiên là họ nói dối ta; nếu có thực thì chả phải mày làm được một việc âm đức hay sao? Thế nào ta cũng sẽ trọng thưởng cho.

Chợt đứa hầu bé canh cửa ngoài vào trình:

- Các cô bên nhà cụ đang chờ cậu ở ngoài cửa đấy. Chưa biết là việc gì.

【威 Tổng bình: Hồi này trước viết kẻ quyền thế ham tiền, sau viết người nghèo nương theo thế lực mà cầu tiền. Văn lại không được trùng lặp: trước đã có thi xã, nay phải mượn tích Tô Đông Pha nghe chuyện ma để ngân tiếp dư âm, cũng nhằm tô điểm cái si của Bảo Ngọc. Mạch văn xoay tròn như vòng ngọc, không thấy đầu mối.】

Hồi 40: Sử thái quân hai lần mở tiệc trong vườn Đại Quan — Kim Uyên Ương ba lượt xướng lệnh bài ngà

Hồi 40

Sử thái quân hai lần mở tiệc trong vườn Đại Quan — Kim Uyên Ương ba lượt xướng lệnh bài ngà

【 威 Hồi tiền phê: Tiệc hai lần, thoắt đã cuối thu,

Tích Xuân vẽ lại cuộc xuân du.

Thương thay phú quý ai gìn giữ,

Chỉ có ân tình trọn đến cùng.】

Bảo Ngọc nghe nói liền ra xem, thấy Hổ Phách đứng ở ngoài bình phong nói:

- Có việc chờ cậu đấy. Cậu ra ngay.

Bảo Ngọc đi lên nhà trên, thấy Giả mẫu và Vương phu nhân cùng các chị em đương bàn chuyện bày việc mời lại Sử Tương Vân. Bảo Ngọc nói:

- Theo ý cháu, đã không có khách ngoài, thì đồ ăn không cần định số trước, ngày thường ai thích ăn gì, cứ làm món ấy thôi, không cần phải bày tiệc. Trước mặt mỗi người, để một cái kỷ cao, đặt một cái hộp có nhiều ngăn, để món ăn vào đó và một cái bình, để ai nấy tự rót rượu lấy mà uống, như thế chẳng nhã hay sao?

Giả mẫu nói:

- Phải đấy.

Liền sai người truyền nhà bếp: "Ngày mai cứ theo số người, chọn nhưng món gì chúng ta thích ăn thì đặt cả vào khay. Bữa cơm sáng cũng bày ở trong vườn luôn".

Khi bàn bạc xong thì trời đã tối.

Sáng hôm sau, khí trời trong sáng. Lý Hoàn dậy sớm đang trông nom cho bọn bà già và người hầu quét trước nhà cửa, 【 己 夾 Đã là cuối tháng tám.】 lau chùi bàn ghế, sắp sẵn rượu chè, mâm bát, thì thấy Phong Nhi dắt già Lưu và thằng Bản đến nói:

- Mợ Cả bận lắm nhỉ?

Lý Hoàn cười nói:

- Hôm qua tôi đã bảo mà! Bà đừng vội, không về ngay được đâu!

- Cụ cứ giữ tôi lại, cho tôi cùng vui nhộn một hôm.

Phong Nhi mang mấy cái chìa khóa lớn nhỏ lại, nói:

- Mợ tôi bảo, những kỷ cao ở ngoài sợ không đủ, nên mở cửa lầu lấy mấy cái xuống để dùng một bữa. Nhẽ ra mợ tôi đến lấy thì phải, nhưng đương hầu chuyện bà Hai, vậy nhờ mợ mở cửa hộ, và cho người lên mang xuống.

Lý Hoàn sai Tố Vân cầm lấy chìa khóa lại sai bà già ra gọi mấy đứa hầu nhỏ ở cửa ngoài vào. Lý Hoàn đứng ở dưới lầu Đại Quan, sai người lên mở gác Xuyết Cẩm, rồi bọn hầu nhỏ, bà già, a hoàn, chạy lên, cứ từng cái một, mang hơn hai mươi cái xuống.

Lý Hoàn nói:

- Phải cẩn thận đấy, đừng có chạy vội như ma đuổi, làm sứt những miếng gỗ chạm trổ xung quanh thì khốn đấy.

Rồi quay lại già Lưu, cười nói:

- Bà thử trèo lên mà xem.

Già Lưu không nói gì, dắt ngay thằng Bản trèo lên thang, đi vào trong gác, thấy đen ngòm những bình phong, bàn ghế và các thứ đèn hoa, màu sắc chói lọi, cái gì cũng lạ mắt. Già Lưu không sao nhận ra được, luôn miệng mô phật mấy tiếng. Sau đó, đóng cửa gác lại, mọi người đều xuống. Lý Hoàn nói:

- Phòng khi cụ cao hứng, nên mang cả thuyền nhỏ, sào, chèo, màn xuống để sẵn đó.

Mọi người vâng lời, lại mở cửa gác mang các thứ xuống, rồi sai đám hầu nhỏ gọi các lái thuyền ra bến, chống hai cái thuyền về.

Đương lúc nhộn nhạo, thi Giả mẫu dẫn mọi người đến. Lý Hoàn vội ra đón, cười nói:

- Bà cao hứng thật, bây giờ đã đến rồi. Cháu tưởng bà chưa chải đầu, vừa ngắt mấy bông hoa cúc định đưa sang.

Bích Nguyệt bưng cái khay xanh biếc kiểu lá sen đến, trong đựng mấy cành hoa cúc.

Giả mẫu chọn một cành cúc đỏ cài lên mái tóc, quay lại trông thấy già Lưu, liền cười nói:

- Lại đây mà cài hoa lên đầu.

Nói chưa dứt lời, thì Phượng Thư đã kéo già Lưu đến, cười bảo "Để tôi trang điểm cho bà". Liền cầm cả khay hoa cắm ngang cắm dọc, loạn xạ lên đầu già Lưu. Giả mẫu và mọi người không nhịn cười được. Già Lưu cũng cười:

- Không biết cái đầu tôi đã tu hành được phúc đức thế nào mà giờ đẹp đẽ như vậy.

Mọi người cười nói:

- Sao bà không rút hoa ném vào mặt nó, để nó cắm loạn xạ lên đầu bà như con ma già ấy.

Già Lưu cười nói:

- Tôi tuy già, nhưng thời trẻ cũng có vẻ phong lưu, cũng thích hoa thích phấn, nay hãy để cho bà già này làm đỏm một tý!

Họ vừa nói chuyện vừa đi, đã đến đình Thấm Phương. Bọn a hoàn mang cái nệm gấm rải lên ghế ở cạnh lan can. Giả mẫn ngồi dựa vào lan can, bảo già Lưu ngồi bên cạnh, hỏi:

- Cái vườn này có đẹp không?

Già Lưu niệm Phật:

- Chúng tôi người nhà quê, cứ đến cuối năm thì ra tỉnh mua tranh về dán. Lúc rồi, cả nhà xem tranh đều nói: làm thế nào mà được đi chơi ở trong bức vẽ này, cứ nghĩ là bức vẽ chẳng qua bày đặt ra thôi, chứ có chỗ nào thật đẹp như

thế. Ngờ đâu, hôm nay vào đây xem, lại đẹp gấp mười bức vẽ! Làm thế nào có người vẽ cho một bức hệt như cái vườn này, để tôi mang về nhà cho mọi người xem, thì chết cũng đáng đời!

Giả mẫu nghe nói, chỉ vào Tích Xuân, cười nói:

- Bà xem đứa cháu gái tôi biết vẽ đấy, để ngày mai nó vẽ cho bà một bức, có được không?

Già Lưu nghe nói, mừng quá, vội chạy lại ôm lấy Tích Xuân nói:

- Cô ơi! Cô mới chừng ấy tuổi, mà vừa xinh đẹp lại có tài vẽ chẳng phải là thần tiên giáng thế hay sao?

Giả mẫu và mọi người đều cười. Họ nghỉ một lúc rồi dẫn già Lưu đi xem các nơi, trước hết là quán Tiêu Tương. Vừa vào đến cửa, thấy hai bên đường trúc rủ rườm rà, rêu xanh phủ kín, ở giữa có một con đường đá nhỏ quanh co. Già Lưu mời Giả mẫu và mọi người đi lên đường đá, còn mình thì đi sang bên mé đường đất. Hổ Phách kéo già Lưu lại bảo:

- Bà già, bà cứ đi lên trên này, đi vào rêu trơn trượt ngã đấy.

Già Lưu nói:

- Không việc gì, tôi đi quen rồi, các cô cứ đi lên trên, không thì giày của các cô sẽ dính bùn.

Già Lưu cứ cắm đầu nói chuyện, không ngờ trượt chân ngã "oách" một cái. Mọi người đều vỗ tay cười. Giả mẫu cũng cười và mắng bọn chúng:

- Lũ ranh này! Không đỡ bà ấy lên lại đứng mà cười!

Già Lưu đã bò dậy, cũng cười theo:

- Vừa mới nói xong, chính mình lại vả vào miệng mình.

Giả mẫu hỏi:

- Có sái lưng không? Bảo a hoàn nó bóp cho!

- Thế chả hóa ra tôi yếu lắm hay sao? Một ngày ít ra cũng ngã đến vài lần. Lúc nào cũng phải đấm bóp thì làm thế nào được!

Tử Quyên vén rèm lên, bọn Giả mẫu vào ngồi. Đại Ngọc tự đi pha một chén trà, để vào cái khay mời Giả mẫu uống.

Vương phu nhân nói:

- Chúng tôi không khát, cô đừng pha nữa.

Đại Ngọc nghe nói, liền sai a hoàn mang cái ghế dựa của mình thường ngồi ở trước cửa sổ xuống, mời Vương phu nhân ngồi. Già Lưu trông thấy cái bàn ở dưới cửa sổ có để nghiên bút, trên tủ lại có nhiều sách, liền nói:

- Chắc là buồng đọc sách của cậu nào đây?

Giả mẫu cười, trỏ vào Đại Ngọc, nói:

- Chính là nhà của con cháu ngoại tôi đấy.

Già Lưu để ý nhìn Đại Ngọc một lúc, rồi nói:

- Có gì là giống buồng thêu của một vị tiểu thư đâu? So với buồng sách lịch sự nhất lại còn đẹp hơn!

Giả mẫu hỏi:

- Sao không thấy Bảo Ngọc?

Bọn a hoàn thưa:

- Cậu ấy đang chèo thuyền ở hồ.

Giả mẫu nói:

- Ai sắp sẵn thuyền thế?

Lý Hoàn thưa:

- Khi mở lầu lấy đồ xuống, cháu đoán là bà thích đi thuyền, nên cũng sắp sẵn trước.

Giả mẫu muốn nói nữa, nhưng có người vào trình:

- Có Tiết phu nhân đến.

Mọi người đứng cả lên, Tiết phu nhân đã vào đến nơi, ngồi xuống, cười nói:

- Hôm nay cụ cao hứng quá, đã đến đây rồi.

Giả mẫu nói:

- Tôi vừa nói ai đến chậm phải phạt, thế mà bà dì lại đến chậm.

Mọi người cười nói một lúc. Giả mẫu nhân trông thấy bức màn the treo trên cửa sổ đã cũ, liền bảo Vương phu nhân:

- Bức màn này khi mới treo, trông đẹp đấy, nhưng để lâu phai màu. Ngoài sân không có cây đào cây hạnh nào, mà trúc đã có lá xanh rồi. Cứ treo màn xanh không ăn màu.

Ta nhớ nhà ta có những bức màn treo cửa sổ bốn năm màu kia mà. Ngày mai, bảo lấy thay bức màn này đi.

Phượng Thư nói:

- Hôm nọ cháu mở buồng kho, thấy trong hòm lớn có mấy tấm the "thuyền dực" *ndlr: The mỏng như cánh ve sầu.*: màu ngân hồng, tấm thì dệt lối hoa chiết chi, tấm thì Lưu vân biển bức *ndlr: Hoa văn đàn dơi bay theo những dải mây; dơi tượng trưng cho phúc.*, tấm thì bách điệp xuyên hoa *ndlr: Hoa văn trăm con bướm bay xuyên giữa các cành hoa.*, màu vừa tươi, lại nhã, nhũn nhẹ. Nhưng không thấy thứ the như bà nói. Nếu có thứ ấy, đem ra làm nệm gấm thì chắc đẹp lắm.

Giả mẫu cười nói:

- Hừ! Người ta bảo mày cái gì cũng biết, cái gì cũng từng trải cả. Thế mà ngay thứ the ấy mày cũng không nhận ra được, rồi lại còn nói láo!

Mọi người đều cười, nhân nói:

- Chị đã từng trải đến mấy cũng còn kém cụ? Sao cụ không dạy bảo chị ta để cho chúng tôi cũng được nghe nhờ?

Phượng Thư cười nói:

- Bà ơi. Bà dạy cháu với!

Giả mẫu cười nói với Tiết phu nhân và mọi người:

- Loại the này có từ khi các người chưa đẻ kia. Chẳng trách được nó cho là thứ the "thuyền dực", vì hai thứ gần giống nhau. Ai không biết thì bảo là the "thuyền dực", nhưng tên nó là "nhuyễn yên la" *ndlr: Một thứ the mềm, mỏng, trông xa như làn khói.* kia.

Phượng Thư nói:

- Cái tên ấy cũng dễ nghe. Cháu đã lớn bằng này rồi, kể ra cũng đã được xem hàng mấy trăm thứ the, nhưng chưa được nghe tên ấy bao giờ.

Giả mẫu cười nói:

- Mày đã bao nhiêu tuổi? Biết được bao nhiêu thứ the? Lại dám nói láo! Loại nhuyễn yên la này chỉ có bốn màu: một là vũ quá thiên thanh *ndlr: Màu xanh trong của bầu trời sau mưa.*, hai là thu hương sắc *ndlr: Màu vàng xanh như sắc hoa cỏ mùa thu.*, ba là tùng lục, bốn là ngân hồng. Nếu đem ra làm màn hay che cửa sổ, trông xa như khói mù ấy, cho nên gọi là nhuyễn yên la. Màu ngân hồng lại có tên là hà ảnh sa *ndlr: Một thứ the màu đỏ như ráng trời.* nữa.

Bây giờ ngay the trong nội phủ nhà vua thường dùng, cũng không có thứ nào như thế.

Tiết phu nhân cười nói:

- Không cứ chị Phượng, chính tôi cũng chưa nghe thấy bao giờ.

Phượng Thư bảo người đi lấy một tấm mang đến. Giả mẫu nói:

- Chính thứ này đây! Lúc trước chỉ để che cửa sổ thôi, sau chúng ta đem ra làm chăn, làm màn, cũng thấy đẹp. Ngày mai lấy mấy tấm ra, đưa một tấm màn ngân hồng cho nó che cửa sổ.

Phượng Thư vâng lời. Mọi người tấm tắc khen đẹp. Giả Lưu cũng ghé mắt vào xem, niệm phật luôn mồm, nói:

- Chúng tôi muốn may quần áo cũng không có, nay lại đem ra che cửa sổ, có đáng tiếc không?

Giả mẫu nói:

- Thứ này may quần áo không đẹp.

Phượng Thư kéo cái nẹp áo bông bọc the màu đại hồng đang mặc trong mình ra, nói với Giả mẫu và Tiết phu nhân:

- Thử xem cái áo của cháu đây này.

Giả mẫu và Tiết phu nhân đều nói:

- Hạng này tốt nhất đấy, ngay những thứ nhà vua dùng trong nội phủ cũng không đẹp bằng.

Phượng Thư nói:

- Tấm the mỏng này có gì mà lại bảo là nhà vua dùng trong nội phủ cũng không đẹp bằng.

Giả mẫu nói:

- Cố tìm xem, may còn, sẽ mang cả ra đây, biếu già Lưu hai tấm. Có hạng vũ quá thiên thanh, thì làm cho ta một cái màn treo. Còn thừa ít nào tìm thêm cái lót mà may áo khoác vai cho bọn a hoàn, chứ để lâu mục ra mất.

Phượng Thư vâng lời, rồi sai người cất đi.

Giả mẫu cười nói:

- Ở đây chật lắm, ta ra chỗ khác chơi.

Già Lưu cười nói:

- Người ta thường nói "con quan thì ở nhà quan". Hôm qua thấy trong phòng cụ bày những tủ to, hòm to, bàn to, giường to, trông thực oai vệ. Chỉ cái hòm còn to và cao hơn gian nhà của chúng tôi. Chẳng trách được, sau nhà phải để cái thang. Tôi nghĩ không ai lên buồng phơi phóng đồ lề, thì để thang ở đấy làm gì? Sau tôi mới nghĩ ra, chắc là để trèo lên mở hòm lấy đồ đạc. Không có thang thì lên thế nào được? Giờ trông thấy cái nhà nhỏ này, lại còn gọn gàng hơn. Đồ đạc đầy nhà, cái gì cũng đẹp cả, không biết những thứ ấy tên là gì? Tôi càng nhìn, càng không muốn dời chân khỏi chỗ này!

Phượng Thư nói:

- Còn chỗ đẹp hơn kia, tôi sẽ đưa bà đi xem một lượt.

Mọi người ra khỏi quán Tiêu Tương, trông xa thấy một đám người chèo thuyền ở giữa hồ, Giả mẫu nói:

- Họ sắp sẵn thuyền cả rồi, chúng ta xuống chơi một lát.

Nói xong đi thẳng đến bến Lục Tư ở Tử Lăng châu. Gần đến nơi, đã thấy mấy bà già bưng đến những khay sơn năm màu thếp vàng. Phượng Thư vội hỏi Vương phu nhân:

- Sáng nay dọn cơm ở đâu?

- Hỏi cụ xem người bảo ngồi ở đâu thì dọn.

Giả mẫu nghe nói, quay lại bảo:

- Chỗ cô Ba tiện hơn, cứ dọn cơm ở đấy. Chúng ta sẽ đi thuyền đến.

Phượng Thư nghe nói, quay lại cùng Lý Hoàn, Thám Xuân, Uyên Ương và Hổ Phách dẫn những người bưng cơm đi theo đường tắt đến Thu Sảng trai, bầy bàn ăn ở Hiểu Thúy đường. Uyên Ương cười nói:

- Ngày thường chúng ta nói các ông ở ngoài, khi uống rượu ăn cơm đều có người giúp vui. Hôm nay chúng ta cũng có vị gia khách đàn bà đấy.

Lý Hoàn là người trung hậu, không để ý đến câu nói ấy. Phượng Thư hiểu ngay là ám chỉ già Lưu, liền cười nói:

- Hôm nay chúng ta sẽ mang bà ấy ra làm trò cười.

Hai người bàn bạc với nhau. Lý Hoàn cười bảo:

- Các cô chẳng tử tế tý nào cả. Có phải trẻ con đâu mà vẫn hay đùa thế. Coi chừng cụ mắng cho đấy!

Uyên Ương cười nói:

- Không việc gì đến mợ, đã có tôi.

Bọn Giả mẫu đến, ai nấy tiện đâu ngồi đấy. A hoàn rót nước trà đưa mời. Mọi người uống xong, Phượng Thư tay cầm cái khăn có bọc mấy đôi đũa mun bịt bạc, bày lên các bàn. Giả mẫu bảo:

- Mang một cái bàn nhỏ gỗ nam lại đây, mời già Lưu ngồi cạnh ta.

Mọi người liền mang lại. Phượng Thư đưa mắt cho Uyên Ương. Uyên ương kéo già Lưu ra ngoài, khẽ dặn mấy câu, lại nói:

- Đó là khuôn phép nhà chúng tôi, nếu nhầm thì người ta cười cho đấy.

Dặn xong về chỗ ngồi.

Tiết phu nhân ăn cơm rồi, xin kiếu, ngồi ra một bên uống nước. 【[ㄹ][夾] Diệu! Nếu cứ viết Tiết phu nhân đã đến là phải ăn cơm, thì văn lý còn ra sao?】 Giả mẫu dẫn Bảo Ngọc, Tương Vân, Đại Ngọc và Bảo Thoa cùng ngồi một bàn.

Vương phu nhân dẫn ba chị em Nghênh Xuân ngồi một bàn. Bàn già Lưu kê sát bàn Giả mẫu. Ngày thường, Giả mẫu ăn cơm, đều có a hoàn nhỏ đứng sẵn bên cạnh, cầm ống nhổ, phất trần, khăn tay. Đúng ra Uyên Ương không phải làm những việc ấy, nhưng hôm nay cũng đến cầm cái phất trần phe phẩy. Bọn a hoàn biết cô ta muốn trêu chọc già Lưu, nên lánh mặt đi, Uyên Ương vừa đứng hầu, vừa đưa mắt nhìn già Lưu.

Già Lưu nói: "Cô cứ yên tâm".

Già Lưu vào chỗ ngồi, cầm đũa lên, nhưng nặng chình chịch, không vừa tay. Vì Phượng Thư và Uyên Ương đã bàn với nhau từ trước, lấy riêng cho già Lưu một đôi đũa ngà già bốn cạnh có bịt vàng. Già Lưu thấy đôi đũa, nói:

- Cái nạng này còn nặng hơn cả cái xẻng của nhà chúng tôi, thế này thì cầm sao được!

Mọi người nghe vậy cười ầm lên.

Rồi một người đàn bà bưng một cái quả đứng ở đấy, một a hoàn đến mở nắp, trong có hai cái bát đồ ăn. Lý Hoàn bưng một bát đặt lên bàn Giả mẫu. Phượng Thư lại chọn một bát trứng bồ câu đặt ở bàn già Lưu.

Giả mẫu ở bên này nói sang: "Xin mời. Già Lưu đứng dậy nói to:

- Già Lưu, già Lưu, ăn khỏe như trâu; ăn phàm như lợn không hề ngẩng đầu.

Rồi bà phùng má trợn mắt, chẳng nói một câu. Mọi người trước còn ngẩn người ra nhìn, sau trên dưới đều cười ầm lên. Tương Vân không nhịn nổi, cười phì cả cơm ở mồm ra. Đại Ngọc cười sặc sụa, gục xuống bàn chỉ kêu "úi chà!". Bảo Ngọc lăn vào lòng Giả mẫu, Giả mẫu cười ôm lấy Bảo Ngọc, gọi "Cháu của bà ơi!" Vương phu nhân cười trỏ tay vào Phượng Thư nhưng không nói được câu gì. Tiết phu nhân không nhịn được cười phun cả nước trà ra quần Thám Xuân. Tích Xuân đứng dậy vịn vào vú em, bảo xoa hộ bụng. Khắp xung quanh ai cũng lăn ra cười, có người lẻn ra ngoài cửa, có người nhịn cười đi thay quần áo cho các cô. Chỉ có Phượng Thư và Uyên Ương vẫn nhịn cười, luôn miệng mời già Lưu.

Già Lưu cầm đũa, nhưng khó gắp quá, lại nói:

- Giống gà nhà này đẹp quá, đẻ được nhưng quả trứng nhỏ xinh xắn thế này. Khéo thật, tôi hãy đâm một quả đã!

Mọi người vừa ngớt cười xong, nghe thấy câu nói ấy lại cười ầm lên. Giả mẫu cười chảy cả nước mắt, không thể nhịn được; Hổ Phách đứng đằng sau đấm lưng. Giả mẫu cười nói:

- Chắc lại con ranh Phượng bày trò ra đây? Từ nay nói gì thì cũng đừng tin nữa.

Già Lưu đang khen trứng gà nhỏ đẹp, muốn đâm một quả. Phượng Thư cười nói:

- Mỗi quả trứng gà một lạng bạc đấy! Bà ăn đi, để nguội không ngon đâu.

Già Lưu giơ đũa định gắp, nhưng gắp thế nào được? Khua ngầu cả bát lên, mãi mới gắp lên được một quả, vừa mới ngẩng cổ định ăn, thì quả trứng lại rơi tuột xuống đất mất.

Già Lưu vội đặt đũa xuống, định lấy tay nhặt, nhưng những người đứng đấy đã nhặt đi rồi. Già Lưu thở dài:

- Thế là mất toi một lạng bạc.

Mọi người không ai để ý đến ăn, chỉ nhìn già Lưu mà cười. Giả mẫu nói:

- Hôm nay ai mang đôi đũa đấy ra đây? Không phải mời khách ngoài, bày tiệc to mà!

Thôi lại chỉ con Phượng bày trò ra đây! Không đem thay đôi khác đi à!

Những người hầu không ai sắp đôi đũa ngà này cả, chỉ có Phượng Thư và Uyên Ương đem ra, nay thấy thế, họ liền cất đi rồi lấy đôi đũa gỗ mun bịt bạc đến đổi.

Già Lưu nói:

- Bỏ đũa vàng lại mang đũa bạc đến, cũng vẫn không bằng đũa chúng tôi cầm vừa tay hơn.

Phượng Thư nói:

- Trong đồ ăn lỡ có chất độc, lấy đũa bạc thử thì biết ngay.

Già Lưu nói:

- Trong đồ ăn này mà có độc, thì những thứ đồ ăn của chúng tôi đều là nhân ngôn cả!

Dù độc chết người tôi cũng cứ ăn.

Giả mẫu thấy già Lưu vui vẻ như thế, ăn có vẻ ngon lành, liền sai người mang những đồ ăn của mình sang, lại bảo vú già gắp đồ ăn vào bát cho thằng Bản.

Ăn xong, bọn Giả mẫu vào buồng Thám Xuân nói chuyện, ở ngoài xếp dọn bàn ăn rồi lại bày một bàn khác. Già Lưu trông thấy Lý Hoàn cùng Phượng Thư ngồi ăn, thở dài nói:

- Cái khác không nói làm gì, tôi chỉ thích cách làm việc trong nhà các mợ! Chẳng trách được, người ta thường nói: "Lễ ở nhà quan ra".

Phượng Thư cười nói:

- Bà đừng nghĩ ngợi gì nhé, vừa rồi chẳng qua để mọi người cùng vui đấy thôi.

Nói chưa dứt lời, thì Uyên Ương chạy lại, cười nói:

- Bà đừng giận, tôi xin lỗi bà.

Già Lưu cười nói:

- Cô nói gì thế? Chúng ta đều làm cho cụ vui lòng cả, có điều gì đáng giận? Trước cô dặn tôi, tôi cũng hiểu rồi, chẳng qua làm cho mọi người cùng vui đấy thôi. Nếu giận thì tôi đã chẳng nói.

Uyên Ương liền mắng người hầu:

- Tại sao chưa pha trà cho già uống?

Già Lưu vội nói:

- Cô ấy đã pha trà cho tôi uống rồi. Cô cứ đi ăn cơm đi.

Phượng Thư kéo Uyên Ương ngồi xuống bảo:

- Cô ngồi đây ăn với chúng tôi, đỡ phải phiền nữa.

Uyên Ương ngồi xuống, bọn bà già lấy thêm bát đũa. Ba người ăn xong, già Lưu cười nói:

- Tôi thấy các cô chỉ ăn có một tý đã xong rồi, như thế không đói à! Chẳng trách được, gió thổi một cái cũng ngã!

Uyên Ương hỏi:

- Hôm nay đồ ăn còn thừa nhiều, họ đi đâu cả?

Bọn bà già nói:

- Họ đều chưa về, còn ngồi chờ cả ngoài kia, đem phân phát cho họ ăn.

Uyên Ương nói:

- Họ ăn không hết chừng ấy đâu, lấy vài món mang sang cho Bình Nhi bên nhà mợ Hai.

Phượng Thư nói:

- Bình Nhi ăn cơm sáng rồi, không cần phải mang cho nữa.

Uyên Ương nói:

- Nếu nó không ăn thì cho mèo nhà mợ ăn.

Bà già chọn hai món để vào quả mang sang. Uyên Ương hỏi:

- Chị Tố Vân đi đâu?

Lý Hoàn nói:

- Nó đã ngồi ăn cả đây rồi, còn hỏi làm gì?

Uyên Ương nói:

- Thế thì thôi.

Phượng Thư nói:

- Tập Nhân không ở đây, cô bảo người đưa hai món sang cho cô ấy ăn.

Uyên Ương liền sai người mang sang hai món.

Uyên Ương lại hỏi bọn bà già:

- Cái quả đựng đồ ăn để lát nữa trở về uống rượu, đã sắp sẵn chưa?

- Có nhẽ phải chờ một lúc nữa.

- Nhanh lên một tý.

Bà già vâng lời.

Bọn Phượng Thư vào buồng Thám Xuân, thấy các chị em đang cười đùa. Thám Xuân vốn thích rộng rãi, ba gian nhà ở đều để thông luôn. Giữa nhà kê một cái bàn to bằng đá Đại Lý, trên bàn có các loại bút thiếp của cái bậc danh nhân, cùng mấy chục cái nghiên báu, và các thứ ống bút; bút cắm ở ống như rừng cây. Một bên bày cái lọ sứ Như Châu to bằng cái đấu, cắm đầy hoa cúc trắng như thủy tinh. Phía tường bên Tây treo một bức họa "Yên vũ đồ" của Mễ Tương Dương *ndlr: Mễ Tương Dương tức Mễ Phất, tự Nguyên Chương, người Tương Dương đời Tống; nổi tiếng về văn chương, thư pháp và hội họa sơn thủy, nhân vật, lại thích sưu tầm đá lạ, đồ quý. Ông còn soạn Bảo Tấn Anh Quang tập, Thư sử, Họa sử và Nghiên sử.*.

Hai bên treo hai câu đối, bút tích của ông Nhan Lỗ công *ndlr: Nhan Lỗ công tức Nhan Chân Khanh; xem thêm chú thích ở Hồi 37.*: Phong lưu cảnh đượm màu mây khói, chất phác người quen thú suối rừng. Trên án đặt một cái đỉnh lớn, trên cái giá gỗ đàn tía ở bên tả đặt một cái mâm sứ lớn, trên mâm bày mấy chục quả phật thủ vàng tươi; trên cái giá sơn ở bên hữu treo một cái khánh Tị Mục *ndlr: Khánh Tị Mục là chiếc khánh tạo hình như một đôi cá áp mình vào nhau.* bằng ngọc trắng, bên cạnh treo một cái dùi nhỏ.

Thằng Bản đã hơi quen rồi, nó định lấy dùi gõ khánh, bọn a hoàn vội ngăn lại. Nó lại muốn ăn phật thủ, Thám Xuân chọn cho một quả, nói:

- Để chơi thôi, không ăn được.

Trông thấy ở phía đông kê một cái giường cao chân, trên treo màn the màn xanh có thêu hoa cỏ, sâu bọ, thằng Bản chạy đến xem rồi nói:

- Đây là con cào cào, đây là con châu chấu.

Già Lưu tát nó một cái, mắng:

- Đồ con nhà hèn hạ! Làm ồn cả lên! Cho mày đến xem, mày lại dám hỗn thế à!

Thằng Bản khóc ầm lên, mọi người dỗ mãi nó mới nín.

Giả mẫu đứng trong màn cửa sổ nhìn ra sân sau, nói:

- Cây ngô đồng ở thềm đằng sau đẹp nhỉ, chỉ phải tội nhỏ thôi.

Chợt có một cơn gió thổi qua, vẳng nghe thấy tiếng đàn sáo. Giả mẫu hỏi:

- Nhà ai cưới vợ đấy? ở đây gần phố nhỉ?

Vương phu nhân nói:

- Ở ngoài phố thì nghe thế nào được? Đó là mười mấy cô gái bé của chúng ta đang tập đàn hát đấy.

Giả mẫu cười nói:

- Họ tập hát sao không bảo đến đây mà tập. Họ được chơi, chúng mình được vui, chả hơn ư?

Phượng Thư liền sai người đi gọi, rồi bảo người bày bàn, và trải thảm đỏ ra.

Giả mẫu nói:

- Bày ở nhà thủy tọa Ngẫu Hương tạ, nhờ có tiếng nước chảy lại càng vui tai. Chốc nữa chúng ta sẽ uống rượu ở tầng dưới Xuyết Cẩm các, vừa rộng rãi, vừa nghe được gần.

Mọi người đều khen phải. Giả mẫu ngoảnh về phía Tiết phu nhân cười nói:

- Thôi chúng ta đi chơi, bọn chị em nó không thích đông người đến đâu, vì sợ bẩn nhà. Chúng ta biết thừa đi rồi, hãy ra ngồi thuyền uống rượu đi.

Mọi người đứng dậy định đi ngay. Thám Xuân cười nói:

- Sao bà lại nói thế? Mong bà, cùng dì và mẹ đến ngồi chơi còn chưa được nữa là.

Giả mẫu nói:

- Con cháu Ba còn khá, chỉ có hai cháu Ngọc là đáng ghét. Chốc nữa uống rượu say, chúng ta đến nhà chúng nó quấy chơi.

Mọi người đều cười ầm lên, rồi đi ra cả. Không mấy chốc đã đến bến Hành Diệp. Mấy cô lái thuyền được kén ở Cô Tô về đã chèo hai chiếc thuyền gỗ đương đến. Mọi người đỡ Giả mẫu, Vương phu nhân, già Lưu, Uyên Ương và Ngọc Xuyến lên một chiếc thuyền, Lý Hoàn cũng lên theo. Phượng Thư lên đứng ở đầu thuyền định chở đi. Giả mẫu ở trong khoang nói:

- Đừng đùa nhé! Đây không phải là sông, nhưng cũng có chỗ sâu đấy. Mày vào ngay trong này cho tao!

Phượng Thư cười nói:

- Sợ gì! Bà cứ yên tâm.

Nói xong, liến lấy sào đẩy ra đến giữa hồ. Thuyền nhỏ, người nhiều, Phượng Thư thấy choáng váng, vội đưa sào cho cô lái rồi ngồi xuống.

Chị em Nghênh Xuân cùng Bảo Ngọc lên một chiếc thuyền khác đi tới, còn bọn bà già, a hoàn cứ đi theo dọc bờ sông.

Bảo Ngọc nói:

- Những lá sen tàn này thật đáng ghét, sao không sai người nhặt hết đi.

Bảo Thoa cười nói:

- Mấy lâu nay những người coi vườn có được rỗi đâu, ngày nào chúng ta cũng đi chơi, họ còn thì giờ đâu mà đi nhặt được nữa?

Đại Ngọc nói:

- Xưa nay tôi không thích thơ Lý Nghĩa Sơn *ndlr: Lý Nghĩa Sơn tức Lý Thương Ấn, nhà thơ đời Đường, nổi tiếng với lối thơ chải chuốt và tình tứ.* chỉ thích có một câu của ông ta là: Sen tàn nghe rốn tiếng mưa thu. [—] Bây giờ các người lại không để lại những lá sen tàn à!

Bảo Ngọc nói:

- Câu ấy hay thật! Từ giờ trở đi, chúng ta không sai người nhặt đi nữa.

Mọi người đi đến dưới kênh La Cảng ở bến Hoa Tự, thấy bóng mát lạnh toát người, hai bên bờ sông cỏ úa ấu tàn, càng gợi tình thu. Giả mẫu thấy trên bờ có những nhà mát rộng rãi, liền hỏi:

- Đây có phải là nhà cô Tiết đấy không?

Mọi người thưa: "Vâng". Giả mẫu bảo đỗ thuyền vào bờ, theo bậc đá trèo lên, cùng đến Hành Vu uyển, thấy sực nức mùi thơm. Những cỏ lạ dây tiên càng lạnh bao nhiêu, lại càng xanh tốt bấy nhiêu, nó đã ra quả như hạt đậu san hô, trĩu xuống đáng yêu.

Vào đến trong nhà, thấy trắng tinh, không có một thứ đồ chơi nào cả. Trên án chỉ bày một cái lọ sành Châu Định, cắm vài cành cúc, cùng mấy bộ sách, hộp trà và chén trà thôi; trên giường treo cái màn the xanh, chăn đệm thì mộc mạc xuềnh xoàng lắm.

Giả mẫu than thở:

- Con bé này thực thà quá! Không bày biện gì cả. Tao cũng không để ý đến. Tất nhiên đồ đạc của nhà cháu không mang đến đây được, nhưng sao không hỏi dì cháu đưa cho mấy thứ mà bày?

Giả mẫu sai Uyên Ương về mang mấy thứ đồ cổ đến; lại mắng Phượng Thư:

- Mày là đồ keo kiệt, không mang đến đây cho em được mấy thứ đồ chơi.

Vương phu nhân và Phượng Thư đều cười nói:

- Cô ấy không thích. Chúng tôi đã cho mang đến, nhưng cô ấy đều giả lại cả.

Tiết phu nhân cười nói:

- Khi nó ở nhà cũng không thích những đồ ấy.

Giả mẫu lắc đầu nói:

- Không thể thế được. Dù cháu không muốn bày vẽ, nhưng có bà con đến chơi thì coi sao được; vả lại nhà ở của các cô mà giản dị quá cũng nên kiêng. Các cô mà ở như vậy thì bọn già chúng ta chỉ đáng ở chuồng ngựa thôi. Các người thử xem những phòng thêu của các tiểu thư ngày trước ở trong sách và trên sân khấu, đẹp đẽ diêm dúa biết là nhường nào. Bọn chị em bây giờ tuy không dám ví với những bậc tiểu thư ngày trước, nhưng cũng không nên xuềnh xoàng quá. Đồ đạc có sẵn cả, tại sao không đem bày?

Nếu muốn giản dị thì bày ít đi mấy thứ cũng được. Xưa nay ta rất khéo trang trí nhà cửa, bây giờ già rồi, không hơi đâu nghĩ đến những việc ấy nữa. Chị em chúng nó cũng nên học cách trang trí cho đẹp. Mình mà tục, thì dù có bày đồ đẹp chăng nữa cũng bằng thừa. Nhưng ta xem chị em chúng nó không phải là bọn tục đâu. Bây giờ để ta trang trí cho, vừa đường hoàng lại thanh nhã. Ta có vài thứ của riêng, giờ vẫn cất đi không cho thằng Bảo trông thấy; nó thấy thì mất toi.

Nói xong, gọi Uyên Ương đến bảo:

- Mày về lấy cái chậu cây bằng đá, cái bình phong bằng lụa và cái đỉnh đá màu vân ám đến đây. Cứ bày ba cái ấy ở trên bàn là đủ. Rồi vất cái màn này đi, lấy cái màn lụa trắng vẽ thủy mạc treo vào đấy.

- Nhưng thứ ấy đều cất ở trên lầu phía đông, không biết ở hòm nào, để thư thả tìm xem, ngày mai sẽ mang đến.

- Hôm nào cũng được, nhưng đừng có quên.

Giả mẫu ngồi chơi một lúc rồi đi đến dưới gác Xuyết Cẩm. Bọn con hát lên chào và hỏi "Diễn vở gì?" Giả mẫu nói:

- Chọn nhưng vở nào các em đã đóng quen rồi thì diễn.

Bọn con hát diễn xong, mọi người mới trở về Ngẫu Hương tạ.

ở đây Phượng Thư đã cho người bày biện đầy đủ. Trên kê hai cái giường, trên giường trải nệm gấm, trước mỗi cái giường để hai cái kỷ sơn; cái chạm kiểu hoa hải đường, cái kiểu hoa mai, cái kiểu lá sen, cái kiểu hoa quỳ; cái vuông, cái tròn, không cái nào giống cái nào. Trên kỷ đầu để một lư hương và một cái quả. Hai cái giường bốn cái kỷ ở trên là chỗ Giả mẫu và Tiết phu nhân ngồi. Phía dưới một cái ghế, hai cái kỷ là chỗ Vương phu nhân ngồi. Còn thì mỗi người một ghế một kỷ. Bên đông là chỗ già Lưu ngồi, dưới đó là Vương phu nhân. Bên tây là Tương Vân, rồi Bảo Thoa, Đại Ngọc, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân, cứ theo thứ tự mà ngồi, cuối cùng là Bảo Ngọc. Hai cái ghế của Lý Hoàn và Phượng Thư để ở bậc thứ ba, bên ngoài cái tủ the để bậc thứ hai. Kiểu kỷ thế nào, kiểu quả cũng thế. Mỗi người một bình rượu nhỏ bằng đồng đen chạm và một cái chén pha lê.

Mọi người ngồi xong, Giả mẫu cười nói:

- Trước hết, chúng ta mỗi người uống hai chén. Hôm nay cứ phải có "tửu lệnh" mới có ý nghĩa.

Tiết phu nhân cười nói:

- Cụ chắc có nhiều tửu lệnh hay, các cháu hiểu thế nào được? Người định để cho các cháu say, các cháu xin uống thêm mấy chén nữa.

Giả mẫu cười nói:

- Dì hôm nay nói nhún quá, chắc là chê tôi già rồi.

Tiết phu nhân cười nói:

- Không phải là nói nhún, sợ không theo nổi lệnh, lại làm trò cười thôi.

Vương phu nhân cười nói:

- Nếu không theo nổi, thì uống thêm một chén, say rồi đi ngủ, còn ai cười chúng mình vào đâu?

Tiết phu nhân gật đầu cười nói:

- Xin theo lệnh. Nhưng cụ phải uống trước một chén rượu lệnh mới được.

Giả mẫu cười nói:

- Đúng thế.

Liền uống một chén.

Phượng Thư vội đến cười nói:

- Đã ra tửu lệnh, nên cho Uyên Ương đứng hành lệnh mới phải.

Mọi người đều biết tửu lệnh của Giả mẫu là do Uyên Ương nhắc trước, nên khi nghe xong, đều nói: "Phải lắm".

Phượng Thư kéo Uyên ương đến. Vương phu nhân cười nói:

- Đã được cử ra hành lệnh, không có nhẽ cứ phải đứng mãi.

Liền quay lại bảo a hoàn nhỏ: "Lấy một cái ghế nhỏ để ở trước bàn hai mợ mày".

Uyên Ương rụt rè, xin phép ngồi xuống, rồi uống một chén rượu, cười nói:

- Tửu lệnh phải nghiêm như quân lệnh, không cứ sang hèn, đều do tôi làm chủ cả.

Trái lời tôi phải phạt.

Vương phu nhân cười nói:

- Đúng thế, hãy nói đi.

Uyên Ương chưa kịp nói, già Lưu đã đứng dậy xua tay nói:

- Đừng trêu chọc người ta! Tôi đi về đây.

Mọi người đều cười nói:

- Không thể thế được.

Uyên Ương quát sai bọn hầu nhỏ ra kéo già Lưu vào ghế. Già Lưu kêu lên:

- Thôi tha cho tôi!

Uyên Ương nói:

- Bà còn nói nữa sẽ phải uống một bình.

Già Lưu mới chịu thôi. Uyên Ương nói:

- Bây giờ tôi nói cách chơi bằng con bài. Từ cụ trở xuống đến già Lưu, đều phải theo lệnh. Ví dụ tôi gọi tên một phu bài, tôi sẽ tách riêng ba con ra, bắt đầu nói con thứ nhất, rồi đến con thứ hai. Nói đến lượt ai, người đó sẽ nói một câu, phải đúng vần.

Nếu sai sẽ bị phạt một chén rượu.

Mọi người cười nói:

- Lệnh hay lắm, nói mau đi.

Uyên Ương nói:

- Đây có một phu bài. Bên trái là quân thiên.

Giả mẫu nói: Trời xanh đứng ở bên trên.

Mọi người nói: “Hay”.

Uyên Ương nói:

- Ngũ lục đứng ở trung gian.

Giả mẫu nói:

- Lục kiều mai nở hương tràn thấu xương.

- Một quân lục hợp yêu.

- Một vành đỏ chói đương treo giữa trời.

- Hợp thành con quỷ bù đầu.

- Quỷ này ôm chặt đùi sau Chung Quỳ.

Mọi người cười rộ, khen ngợi. Giả mẫu uống một chén.

Uyên Ương lại nói:

- Lại có một phu bài. Bên trái quân đại trường ngũ đây.

Tiết phu nhân nói:

- Hoa mai trước gió tung bay từng chùm.

- Bên phải là quân đại ngụ trường.

- Tháng mười hai nức mùi hương trên ngàn.

- Giữa có quân tạp thất đây.

- Chức Ngưu thất tịch đêm ngày gặp nhau.

- Hai chàng dạo Ngũ Nhạc chơi,

- Cuộc vui tiên cảnh, dưới đời kém xa.

Mọi người khen hay, rồi Tiết phu nhân cũng uống một chén.

Uyên Ương lại nói:

- Đây là một phu bài nữa. Trường yêu bên trái hai vần.

Tương Vân nói:

- Hai vầng nhật nguyệt sáng trưng trần hoan.

- Trường yêu bên phải lập lòe.

- Tiếng hoa rụng xuống nào nghe thấy gì.

- Giữa con yêu tứ nữa đây.

- Kìa cây hồng hạnh tựa mây bên giời.

- Hợp thành một quả anh đào.

- Vườn qua lại để chim vào tha ra.

Nói xong, Tương Vân uống một chén rượu.

Uyên Ương lại nói:

- Lại có một phu bài nữa. Bên trái là quân trường tam.

Bảo Thoa nói:

- Một đôi chim yến kêu ran trên xà.

- Bên phải là quân tam trường.

- Gió đưa thủy hạnh thòng lòng dây xanh.

- Giữa là tam lục chín khuyên.

- Núi Tam Sơn ngả ngoài miền trời xanh.

- Thuyền neo dây sắt chơi vơi.

- Nơi nào sóng gió là nơi buồn rầu.

Nói xong, uống một chén.

Uyên Ương lại nói:

- Quân thiên bên trái đây rồi.

Đại Ngọc nói:

- Ngày vui cánh đẹp tự trời biết sao.

Bảo Thoa nghe thấy câu ấy, quay lại nhìn. Đại Ngọc chỉ sợ bị phạt, nên không để ý.

Uyên Ương nói:

- Giữa bình gấm đẹp lạ lùng.

- Song the nào thấy ả Hồng báo tin.

- Nhị lục tám điểm đều nhau.

- Trước sân ngọc điện sắp chầu hai bên.

- Họp thành lẵng hái hoa rừng.

- Gánh hoa thược dược thơm lừng gậy tiên.

Nói xong uống một chén.

Uyên Ương nói:

- Bên trái tứ ngũ chín hoa.

Nghênh Xuân nói:

- Hoa đào đẫm mưa màu càng thắm.

Mọi người cười nói: Đáng phạt! Sai vần rồi, lại không đúng nghĩa.

Nghênh Xuân cười, uống một chén rượu phạt.

Nguyên vì Phượng Thư và Uyên Ương đều muốn nghe già Lưu nói để cười, cố ý bảo Nghênh Xuân nói sai đi. Đến lượt Vương phu nhân, thì Uyên Ương đọc giúp, sau đến già Lưu. Già Lưu nói:

- Chúng tôi ở nhà quê, khi nào rỗi, cũng thường họp mấy người chơi lối này, nhưng nghe không hay. Thôi để tôi thử nói xem.

Mọi người cười nói:

- Dễ thôi, bà cứ nói đi, không việc gì.

Uyên Ương cười nói:

- Bên trái đại tứ là “người”.

Già Lưu nghe rồi, nghĩ mãi mới nói:

- Là người nhà quê chăng?

Mọi người cười vỡ nhà.

Già Lưu cười nói:

- Chúng tôi người nhà quê chẳng qua chỉ nói chuyện nhà quê, các cô các mợ đừng cười.

Uyên Ương nói:

- Giữa quân tam tứ đỏ xanh.

Già Lưu nói:

- Sâu trên đống lửa cháy thành ra tro.

Mọi người cười nói: "Phải đấy, hợp với cảnh bà đấy".

Uyên Ương cười nói:

- Bên phải yêu tứ đẹp thay.

Già Lưu nói:

- Bó kia củ cải, bó này tỏi tươi.

Mọi người lại cười.

Uyên Ương cười nói:

- Hợp vào thành một cành hoa.

Già Lưu xoa tay ra vẻ muốn cười nhưng lại nhịn, rồi nói:

- Đến khi hoa rụng lại là quả dưa.

Mọi người nghe nói, không nhịn được, đều cười ầm lên. Bỗng nghe bên ngoài có tiếng ồn ào.

【威 Tổng bình: Viết hạng nghèo hèn cúi đầu trước cửa quyền quý, bị làm nhục cũng chẳng kể, thật đáng thương thay! Tác giả vì thế răn người nghèo; nhà giàu sang quyền quý cũng nên để tâm từ đó.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Câu này xuất từ bài 'Ngủ ở đình họ Lạc, gửi nhớ Thôi Ung và Thôi Cổn' của Lý Thương Ẩn đời Đường; nguyên câu có nghĩa: 'Giữ sen khô lại để nghe tiếng mưa.'

Hồi 41: Am Lũng Thúy thưởng trà pha tuyết hoa mai — Viện Di Hồng gặp nạn vì mẹ châu chấu

Hồi 41

Am Lũng Thúy thưởng trà pha tuyết hoa mai — Viện Di Hồng gặp nạn vì mẹ châu chấu

【庚 Hồi tiền phê: Hồi này, ở am Lũng Thúy thưởng trà, tại viện Di Hồng gặp nạn. Diệu Ngọc tuy giữ mình bằng nếp thanh tịnh, không vướng việc đời, nhưng thói ưa sạch đến quái gở không khỏi quá đáng: bà già chỉ làm bẩn một chiếc chén, nàng trông thấy liền bỏ không dùng; còn Bảo Ngọc ngày ngày hưởng phúc lớn, chẳng còn gì hơn mà chính mình không hay biết. Bởi vậy bà già ngủ trên giường, nằm trên chiếu của cậu, hơi rượu lẫn mùi trung tiện xông khắp phòng; nhưng được Tập Nhân che giấu, cậu vẫn dùng chiếc giường, tấm chiếu và căn phòng ấy như cũ. Đây cũng là tác giả cố ý viết ra để răn rằng chỉ vừa ngoảnh mắt đã chẳng biết chuyện xảy ra sau lưng. Các công tử quần là áo lượt há chẳng nên thận trọng sao?】

【戚 Hồi tiền phê: Dẫu gọi trâu hay ngựa, vẫn vui lòng,

Biết tùy phận, giữ thanh cao mới yên.

Tình đời từ cổ khôn suy đoán,

Phấn nhạt son nồng muôn vẻ riêng.

— Lập Tùng Hiên】

Già Lưu xoa tay nói:

- Đến khi hoa rụng lại là quả dưa.

Mọi người cười ầm lên. Già Lưu uống chén rượn rồi nói đùa:

- Hôm nay xin nói thực: Tôi chân tay thô kệch, lại uống nhiều rượu không cẩn thận lỡ đánh vỡ chén sứ thì không tiện. Xin cho tôi một cái chén gỗ, có đánh rơi xuống đất cũng không can gì.

Mọi người lại cười. Phượng Thư nói:

- Bà muốn dùng chén gỗ à? Tôi sẽ lấy cho. Nhưng có điều này phải nói trước: chén gỗ không như chén sứ đâu, nó có từng bộ một, phải uống hết mới được.

Già Lưu trong bụng ngần ngừ: "Vừa rồi chẳng qua ta nói đùa cho vui đấy thôi, biết đâu họ lại có thực. Ta thường đến ăn tiệc ở các nhà thân hào trong làng, trông thấy chén vàng chén bạc, chứ có chén gỗ bao giờ: A! Đúng rồi! chắc là thứ bát gỗ của trẻ con dùng. Họ làm thế, chẳng qua lừa ta uống thêm vài bát đó thôi. Nhưng không sao, rượu ngọt như nước đường, uống thêm một ít cũng chẳng hại gì." **【庚 夾 Đặt sẵn mạch ngầm cho chuyện vào nhà xí về sau.】** Nghĩ vậy già liền nói:

- Cứ mang lại đây tôi sẽ liệu.

Phượng Thư liền bảo Phong Nhi:

- Lấy bộ chén gốc trúc mười cái để trên giá sách trước mặt lại đây.

Phong Nhi định đi, Uyên Ương cười nói:

- Tôi biết rồi. Nhưng mười cái chén ấy hãy còn bé. Vả chăng mợ vừa bảo lấy chén gỗ, bây giờ lại lấy chén gốc trúc, như thế thì khó coi. Chi bằng lấy bộ mười cái chạm bằng rễ cây hoàng dương, đem đến đây, dốc hết cả cho bà ấy.

Phượng Thư cười nói: "Càng tốt".

Uyên Ương sai người mang đến. Già Lưu trông thấy vừa sợ vừa mừng: sợ là phải uống mười chén lớn nhỏ một lúc, cái lớn vừa bằng cái chậu, cái nhỏ nhất cũng to gấp đôi cái chén mình cầm trên tay; mừng là thấy những chén chạm trổ rất đẹp, một màu non nước, cỏ cây và người, lại có đề chữ đóng dấu, liền nói:

- Đem cái chén nhỏ đến đây thôi.

Phượng Thư cười nói:

- Ở đây sức rượu kém cả, nên không ai dám dùng bộ chén ấy. Vì bà thích, tôi phải đi tìm mãi mới thấy, nhất định là bà phải lần lượt uống hết mười chén mới được.

Già Lưu sợ hãi vội nói:

- Không dám đâu, xin mợ tha cho. 【蒙側 Nỗi khổ của kẻ phải nương theo quyền thế.】 Giả mẫu, Tiết phu nhân và Vương phu nhân biết già Lưu đã có tuổi, không uống nổi, liền cười nói:

- Nói thế cho vui đấy thôi, bà không nên uống nhiều. Uống một chén đầu là đủ.

Già Lưu nói:

- A di đà phật! Tôi xin uống chén nhỏ, còn chén nhớn thì cất đi, để tôi mang về nhà uống dần.

Mọi người lại cười ầm lên.

Uyên Ương không làm thế nào được, đành phải sai người rót một chén lớn. Già Lưu bưng lấy định uống. Giả mẫu và Tiết phu nhân đều nói:

- Uống thong thả chứ, không thì sặc đấy.

Tiết phu nhân lại sai Phượng Thư đưa đồ ăn đến.

Phượng Thư cười nói:

- Bà muốn ăn món gì, cứ nói, tôi sẽ gắp cho.

Già Lưu nói:

- Tôi biết tên món gì mà gọi? Cái gì cũng ngon cả.

Giả mẫu cười nói:

- Gắp cà xào cho bà ấy ăn.

Phượng Thư vâng lời, gắp miếng cà xào đưa vào mồm già Lưu, cười nói:

- Ngày nào bà cũng ăn cà, giờ thử nếm xem món cà ở đây chúng tôi làm có ngon hay không?

Già Lưu cười nói:

- Đừng đánh lừa tôi, nếu cà mà ngon thế này, thì chúng tôi chỉ giồng cà thôi, không cần giồng các thứ ăn khác.

Mọi người cười nói:

- Cà thật đấy, chúng tôi không nói dối bà đâu.

Già Lưu lấy làm lạ nói:

- Cà thật đấy à? Tôi ăn từ nãy đến giờ, vẫn không biết mùi gì cả! Mợ gắp ít nữa cho tôi, đến miếng này tôi nhai kỹ xem.

Phượng Thư lại gắp một miếng đưa vào mồm già Lưu. Nhai một lúc lâu, già Lưu cười nói:

- Cũng hơi có mùi cà, nhưng không phải là cà. Mợ bảo cách cho tôi, khi về tôi cũng học nấu món ăn này.

Phượng Thư cười nói:

- Có khó gì đâu cứ đến tháng tư tháng năm, bà hái cà về gọt vỏ bỏ núm, chỉ lấy ruột thôi, đem thái nhỏ như sợi tóc, phơi thật khô. Sau đó bắt một con gà mẹ, ninh ra nước và hấp cà lên, xong đem ra phơi, chín lần phơi, chín lần hấp, lại đem phơi thật khô, rồi bỏ vào trong lọ sứ bịt thật kín. Khi ăn sẽ lấy một thìa trộn với thịt gà xào mà ăn.

Già Lưu lắc đầu lè lưỡi nói:

- Phật tổ ơi! Thế thì phải hết đến non chục con gà mới nấu được một bát. Chẳng trách ngon là phải!

Già Lưu vừa cười vừa thong thả uống hết một chén rượu, rồi cứ ngắm nghía mãi cái chén. Phượng Thư cười nói:

- Nếu chưa đủ hứng, thì bà uống thêm một chén nữa.

Già Lưu nói:

- Không uống được nữa, say chết mất! Tôi thích cái chén này quá, không biết họ làm bằng gỗ gì!

Uyên Ương cười nói:

- Bà uống hết rượu rồi, cũng không biết cái chén này người ta làm bằng gỗ gì à?

Già Lưu nói:

- Không trách được các cô không biết là phải. Các cô ở trong nhà vàng cửa gấm, biết sao được các thứ gỗ? Chúng tôi quanh năm làm quen với rừng. Khi buồn ngủ lấy gỗ mà gối, lúc mệt lấy gỗ mà nằm dựa lưng, năm mất mùa đói kém phải ăn đến cả nó.

Mắt lúc nào cũng trông thấy gỗ, tai lúc nào cũng nghe thấy gỗ, miệng lúc nào cũng nói đến gỗ. Vì thế thứ gỗ nào tốt, xấu, thật, giả, tôi đều biết cả, để tôi thử nhận xem. 【蒙側 Xem bà ấy khéo ra vẻ sành sỏi.】 Già Lưu vừa nói vừa ngắm nghía cái chén một lúc nói:

- Nhà các người thế này, khi nào có chăng đồ xấu. Những thứ gỗ xoàng chắc các người chẳng chịu sắm đâu. Tôi cầm thấy nó nặng chình chịch ấy. Nếu không phải là gỗ dương, cũng là gỗ thông vàng.

Mọi người nghe nói lại cười ầm lên.

Một bà già chạy đến trình Giả mẫu:

- Các cô đã đến Ngẫu Hương tạ cả rồi, xin cụ truyền cho hát ngay hay phải chờ lúc nữa.

Giả mẫu cười nói:

- Ta quên khuấy đi mất, bảo chúng nó cứ hát đi.

Bà già vâng lời đi ra.

Một lúc tiếng sênh, tiếng sáo lộn ràng, đàn địch vang dậy. Lại gặp buổi trời trong gió mát, điệu nhạc văng vẳng luồn qua khe rừng bến nước vọng lại, làm cho mọi người tâm thần sảng khoái. Bảo Ngọc không nén nổi lòng, liền cầm cái hồ rót một chén rượu uống hết. 【蒙側 Tác giả dường như từng ngồi trong tiệc ấy.】 Đang định uống thêm chén nữa, bỗng thấy Vương phu nhân cũng sai người đi lấy rượu ấm, Bảo Ngọc vội mang ngay chén rượu của mình đưa đến tận miệng Vương phu nhân. 【庚夾 Diệu tuyệt! Bỗng viết Bảo Ngọc như vậy, chính là tình mẹ con chân thật, sâu nặng nhất trong trời đất. Tấm lòng thành mộc mạc như người dân quê dâng rau cần, khiến người ta cay sống mũi.】 Vương phu nhân uống hai hớp.

Một lúc, rượu ấm mang đến, Bảo Ngọc lại về chỗ cũ. Vương phu nhân cầm lấy hồ rượu, nói: "Mời bà dì mày ngồi. Ai ở đâu về đấy." Vương phu nhân mới đưa cái hồ cho Phượng Thư, rồi tự mình ngồi xuống. Giả mẫu cười nói:

- Hôm nay thú quá, mọi người đều uống hai chén.

Rồi cầm chén mời Tiết phu nhân, lại bảo Tương Vân và Bảo Thoa:

- Hai chị em mày mỗi người phải uống một chén. Em Lâm mày không uống được nhiều cũng bắt phải uống.

Giả mẫu tự mình uống cạn chén trước, Tương Vân, Bảo Thoa, Đại Ngọc cũng đều uống cả.

Già Lưu nghe nhạc vui tai, lại có rượu mừng quá, múa chân múa tay lên. Bảo Ngọc liền đến cười bảo Đại Ngọc:

- Em xem già Lưu kìa.

Đại Ngọc cười nói:

- Ngày trước nhạc nhà vua vừa nổi lên, thì trăm muông nhảy múa. Bây giờ mới chỉ có một con trâu thôi. 【蒙側 Một nét bút thuận tay, thú vị vô cùng.】 Chị em đều cười.

Một lúc nhạc im. Tiết phu nhân cười nói:

- Mọi người uống rượu cả rồi, xin ra ngoài chơi một lúc.

Giả mẫu cũng thích ra chơi. Thế là cả nhà đều theo ra ngoài ngắm cảnh. Giả mẫu muốn đưa già Lưu đi dạo chơi, liền kéo già đến trước núi, dưới cây, quanh quẩn một lúc, bảo cho già biết cây này tên là gì, đá này tên là gì, hoa này tên là gì. Già Lưu đều ghi nhớ cẩn thận, nói:

- Ngờ đâu ở trong thành này, không những người, đến cả giống chim sẻ cũng sang trọng. Giống chim sẻ được ở trong nhà cụ cũng sinh khôn ra, và cũng biết nói.

Mọi người không hiểu, hỏi:

- Chim sẻ nào sinh khôn và biết nói?

Con chim có lông xanh, mỏ đỏ đậu ở cái cầu vàng ngoài hiên kia là con vẹt tôi đã biết rồi. Còn con quạ đen đầu có mào đang ở trong lồng kia cũng biết nói đấy.

Mọi người lại cười ầm lên.

Bọn a hoàn đem món điểm tâm đến. Giả mẫu nói:

- Mới uống vài chén rượu, chưa đói. Thôi cứ mang đến đây, ai muốn ăn gì thì ăn.

A hoàn khiêng đến hai kỷ, bày hai cái hộp nhỏ. Mở ra, mỗi hộp đựng hai thứ. Một hộp đựng hai món hấp: bánh hấp ngọt bột ngó sen có mùi hoa quế, và bánh cuốn mỡ ngỗng. Còn hộp nữa đựng hai thứ bánh rán: một thứ là bánh miến hấp, lớn độ một tấc. Giả mẫu hỏi:

- Bánh nhân gì đấy?

Bà già thưa:

- Nhân cua đấy ạ.

Giả mẫu cau mày nói:

- Bây giờ ngấy mỡ lắm rồi, ai ăn được món ấy nữa.

Lại trông thấy món mì xào với mỡ, Giả mẫu cũng không thích, liền mời Tiết phu nhân ăn. Tiết phu nhân cầm một miếng bánh hấp ngọt. Giả mẫu cầm một cái bánh cuốn, nếm một miếng, còn thừa một nửa gọi cho a hoàn.

Già Lưu thấy bánh mỳ hấp trong suốt, lóng lánh, đủ màu đủ vẻ, lại cầm một cái bánh kiểu hoa mẫu đơn, cười nói:

- Các cô gái khéo nhất ở làng tôi cũng không cắt được cái hoa đẹp như thế này! Tôi muốn ăn nhưng lại tiếc, gói đưa về nhà để cho họ bắt chước cắt hoa thì tốt hơn. 【蒙側 Trên đời quả có người như thế.】 Mọi người đều cười, Giả mẫu cười nói:

- Khi về tôi sẽ cho bà một vò mang về. Bây giờ bánh còn nóng, bà hãy ăn đi.

Mọi người chỉ lấy một vài cái nào mình thích ăn thôi.

Già Lưu xưa nay chưa từng được ăn những thứ này bao giờ, vả bánh làm lại khéo léo, xinh xắn, nên cùng thằng Bản ăn mỗi thứ mấy cái, đã vơi mất nửa mâm. Còn thừa, Phượng Thư sai dồn lại hai mâm và một hộp cho bọn Văn Quan ăn.

Bỗng vú em ẵm cháu Đại Thư đến. Mọi người đùa với nó một lúc, Đại Thư đương ôm quả bưởi chơi, thấy thằng Bản ôm quả phật thủ, nó đòi ngay. 【庚夾 Chuyện thường tình của trẻ nhỏ, vậy mà đặt được mạch ngầm kéo dài nghìn dặm.】 A hoàn dỗ đi lấy quả khác, nó chờ không được, khóc ầm lên. Mọi người lấy quả bưởi đưa cho thằng Bản 【蒙側 Mạch ngầm kéo dài nghìn dặm.】 rồi lấy quả phật thủ của thằng Bản đưa cho nó. Thằng Bản chơi quả phật thủ đã lâu rồi, lúc ấy hai tay lại đương cầm bánh ăn, trông thấy quả bưởi vừa thơm, vừa tròn, lại càng thích, định làm quả cầu để đá, nên không lấy quả phật thủ nữa. 【庚夾 Bưởi thuộc loại hương duyên (香櫞); chữ 櫞 đọc giống chữ 緣, đều là 'duyên'. Phật thủ chính là bàn tay chỉ đường ra khỏi bến mê. Mượn trò chơi trẻ nhỏ để kín đáo nối thông mạch trước sau của toàn bộ sách, mờ mờ ẩn ẩn mà không để lộ chút dấu vết nào; lẽ nào cả một hồi văn lớn này chỉ cốt dùng lời quê mùa của già Lưu mua tiếng cười hay sao?】 【蒙側 Đúng là tài của bậc họa sĩ!】 Giả mẫu uống nước xong, dẫn già Lưu đến am Lũng Thúy. Diệu Ngọc đón chào. Mọi người vào đến sân, thấy hoa tươi cây tốt, Giả mẫu cười nói:

- Bọn họ tu hành rồi việc, hay sửa sang, trông đẹp hơn các nơi nhiều.

Vừa nói vừa đi lên thiền đường bên đông. Diệu Ngọc cười mời vào trong nhà, Giả mẫu nói:

- Chúng tôi vừa uống rượn, ăn thịt xong, trong nhà thờ Phật vào sợ mắc tội; ngồi ở đây thôi. Người cứ mang trà ngon ra, chúng tôi uống một chén rồi đi.

Bảo Ngọc để ý xem cách tiếp đãi của Diệu Ngọc như thế nào, thấy Diệu Ngọc mang cái khay nhỏ kiểu hoa hải đường, sơn bốn chữ vàng "vân long hiến thọ", trong đặt một cái chén sứ Châu Thành năm màu dâng lên. Giả mẫu nói:

- Tôi không uống trà Lục An đâu.

- Tôi đã biết rồi. Đây là trà "Lão quân my" *ndlr: Tên trà nghĩa là 'lông mày ông già', chỉ loại trà có búp trắng như tuyết.* đây.

- Pha bằng nước gì?

- Nước mưa năm ngoái đấy.

Giả mẫu uống nửa chén rồi đưa cho già Lưu, nói:

- Bà thử nếm trà này xem.

Già Lưu uống một hơi, cười nói:

- Ngon có ngon, nhưng hơi nhạt. Pha đặc một tí thì hơn.

Giả mẫu và mọi người cười ầm lên. Sau đều uống trà rót vào bát trắng có nắp.

Diệu Ngọc kéo áo Bảo Thoa và Đại Ngọc đi ra. Bảo Ngọc cũng khe khẽ đi theo. Diệu ngọc mời hai người vào buồng bên cạnh. Bảo Thoa ngồi ở trên giường, Đại Ngọc ngồi ở chiếu tụng kinh của Diệu Ngọc. Diệu Ngọc lấy bếp lò đun nước, pha một ấm trà khác. Bảo Ngọc khẽ chạy đến, cười nói:

- Các cô uống trà riêng đấy à?

Hai người đều cười nói:

- Anh lại đến uống gạ! Đây không có trà cho anh uống đâu.

Diệu Ngọc đang định ra lấy chén, thấy bà già đã thu dọn ấm chén ở ngoài sân. Diệu Ngọc vội nói:

- Đừng cất cái chén sứ Châu Thành vội, hãy để ở ngoài ấy.

Bảo Ngọc hiểu ý, biết là già Lưu uống chén ấy, sợ bẩn nên cô ta không dùng nữa. Sau Diệu Ngọc lại mang hai cái chén khác ra, một cái có quai, trên khắc ba chữ lệ "cô kiều trác" *ndlr: Một loại chén cổ hình quả bầu.*, bên cạnh có một hàng chữ nhỏ, viết chân phương "Vương Khải trân ngoạn" *ndlr: Nghĩa là 'đồ quý để Vương Khải thưởng ngoạn'.*; lại có một hàng chữ nhỏ nữa viết "Tống Nguyên Phong ngũ niên tứ nguyệt My Sơn Tô Thức kiến ư bí phủ" *ndlr: Nghĩa là: 'Tháng tư năm Nguyên Phong thứ năm đời Tống, Tô Thức người My Sơn trông thấy vật này trong kho bí mật của cung đình.'*. Diệu Ngọc rót một chén đưa cho Bảo Thoa. Còn một chén dáng như cái bát nhưng mà nhỏ, cũng có ba chữ "điểm tế kiều" *ndlr: Tên chén gợi ý tâm linh cảm ứng; 'kiều' là loại chén cổ hơi lớn hơn chén rượu.* khắc lối triện. Diệu Ngọc pha trà vào chén và đưa mời Đại Ngọc, rồi lấy cái chén ngọc xanh của mình thường dùng pha cho Bảo Ngọc. Bảo Ngọc cười nói:

- Người ta thường nói "thế pháp bình đẳng" *ndlr: Thuật ngữ Phật giáo, nói người tu hành và người thế tục đều bình đẳng.*, sao hai cô được dùng đồ cổ quý, mà tôi lại phải dùng đồ tục này?

Diệu Ngọc nói:

- Thế là đồ tục à? Không phải tôi nói liều đâu, nhà cậu chưa chắc đã tìm ra được cái đồ tục này!

- Tục ngữ nói "Vào làng phải theo làng", đến đây thì nhưng đồ vàng ngọc châu báu đều cho là tục cả.

Diệu Ngọc nghe nói thích lắm, lại lấy ra một cái chén lớn làm bằng gốc trúc chạm rồng cuộn ngoằn ngoèo nhiều khúc, cười nói:

- Chỉ còn có một cái chén nhớn này thôi, cậu có thể uống hết được không?

- Uống hết được.

- Dù uống hết, cũng chẳng phí trà đâu cho cậu uống. 【庚 夾 Sau chữ 'trà' lại đặt ngay hai chữ 'phí phạm'; còn chiếc chén sứ đời Thành Hóa thì nàng đã chẳng thèm lấy lại. Diệu Ngọc quả thật thanh sạch cao nhã, nhưng cũng quái gở, cô độc quá mức. Hạng người này quả có, chỉ rất hiếm.】 Cậu không nghe người ta nói:

"Uống chén thứ nhất là để thưởng thức mùi vị trà, chén thứ hai là phường ngu xuẩn uống cho khỏi khát, đến chén thứ ba là con trâu con lừa uống rồi". Bây giờ cậu uống cả một chén lớn này còn ra cái gì nữa.

Bảo Thoa, Đại Ngọc và Bảo Ngọc nghe xong đều cười ầm lên. Diệu Ngọc cầm bình nước chỉ rót độ một chén con vào chén lớn, Bảo Ngọc nhấm nháp từng tí, thấy hương vị mát nhẹ, khen ngợi không ngớt. Diệu Ngọc nghiêm nét mặt nói:

- Cậu nhờ phúc của hai cô mới được uống trà này, chứ một mình cậu thì tôi không mời đâu.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi biết lắm, vì thế tôi không cám ơn người, chỉ cám ơn hai cô thôi.

Diệu Ngọc nói: "Đúng đấy".

Đại Ngọc hỏi:

- Đây cũng là nước mưa năm ngoái phải không?

Diệu Ngọc cười nhạt:

- Cô mà lại là người rất tục, ngay nước uống không biết nếm. Đó là tuyết ở trên hoa mai mà năm năm về trước tôi lấy ở chùa Huyền Mộ Bàn Hương đấy, chỉ chứa được đầy một lọ hoa màu xanh thôi. Tôi chôn xuống đất để dành mãi, không uống, 【蒙 側 Bút thần! Từng lớp dồn lên: nhân vật dưới bút người khác đã đủ làm Thiên Vương, vào đây cũng chỉ còn là một vị thần làm nền.】 đến hè năm nay mới đào lên. Tôi chỉ uống một lần, nay là lần thứ hai cô nếm cũng không biết à? Nước mưa năm ngoái làm gì có hương vị mát dịu như thế? Uống thế nào được?

Bảo Thoa biết Diệu Ngọc có tính dở hơi, không thích nói nhiều, cũng không thích ngồi lâu; uống nước xong, rủ Đại Ngọc đi ra. Bảo Ngọc nói với Diệu Ngọc:

- Cái chén bà già uống lúc nãy, tuy bẩn, nhưng vất đi thật đáng tiếc! Cứ ý tôi, nên cho bà già nghèo ấy đem bán cũng có thể sống qua ngày. Người thấy có được không?

Diệu Ngọc nghĩ một lúc gật đầu nói:

- Thôi được. May tôi chưa uống đến cái chén ấy bao giờ. Đã uống rồi thì tôi đập đi, không khi nào đem cho bà ấy. 【蒙 側 Lại càng lạ! Trên đời ta cũng từng gặp hạng người như thế.】 Cậu muốn cho bà ấy, xin mang ngay đi.

- Như thế là phải. Khi nào người lại thèm nói chuyện với bà ấy? Nếu nói chuyện với bà ta thì người cũng bị bẩn lây. 【蒙 側 Thân tình đến mức quên cả giữ ý, mới thích nói những lời như thế.】 Cứ đưa cho tôi là được.

Diệu Ngọc sai người mang cái chén đưa cho Bảo Ngọc, Bảo ngọc cầm lấy rồi nói:

- Khi chúng tôi ra về, sẽ bảo mấy đứa hầu nhỏ ra sông gánh mấy thùng nước rửa nhà, có được không?

- Thế thì tốt. Nhưng cậu dặn họ, gánh nước về cứ để ở chân tường ngoài cửa thôi, đừng mang vào đây. 【蒙 側 Ngay chỗ tưởng không còn gì để viết, lại tiến sâu thêm một tầng.】

- Đúng thế.

Rồi Bảo Ngọc cầm lấy cái chén đưa cho người nhà Giả mẫu và bảo:

- Ngày mai già Lưu về, mày đưa cái này cho già ấy.

Ngay lúc đó, Giả mẫu đã ra, muốn về. Diệu Ngọc cũng không giữ lại, đưa Giả mẫu ra đến cửa ngoài, rồi quay lại đóng cửa.

Giả mẫu thấy người mệt, liền bảo Vương phu nhân và chị em Nghênh Xuân mời Tiết phu nhân uống rượu, còn mình vào nằm nghỉ ở Đạo Hương thôn. Phượng Thư sai người mang cái ghế trúc nhỏ đến, Giả mẫu ngồi vào đó, bảo hai bà già kiệu đi.

Phượng Thư, Lý Hoàn và bọn a hoàn theo sau.

Tiết phu nhân cũng cáo từ ra về. Vương phu nhân cho bọn Văn Quan về, rồi phân phát những hộp bánh còn lại cho đám a hoàn ăn. Còn mình nhân tiện cũng nằm ngả xuống giường của Giả mẫu vừa ngồi, sai một đứa nhỏ hầu nhỏ bỏ rèm xuống, bóp chân và dặn:

- Cụ có gọi gì thì bảo ta ngay.

Nói xong lăn ra ngủ.

Bảo Ngọc, Tương Vân trông thấy bọn a hoàn để những hộp bánh ở trên hòn đá, có đứa ngồi trên hòn đá, có đứa ngồi dưới đất, có đứa dựa vào cây, có đứa ngồi trên bờ hồ, rất là thỏa thích. Một lúc, Uyên Ương đến dắt già Lưu, mọi người lại đều theo đi dạo chơi. 【蒙側 Lại là một cảnh tượng khác hẳn.】 Đi đến dưới bức hoành có bốn chữ "Tỉnh thân biệt thự " *ndlr: 'Tỉnh thân' là về thăm cha mẹ; tấm biển chỉ khu biệt thự dựng cho Nguyên phi về thăm nhà ở Hồi 17.*, già Lưu nói:

- Úi chà! Có ngôi đền lớn thế này kia à!

Già liền cúi đầu lạy. Mọi người cười ngặt nghẹo. Già Lưu hỏi:

- Cười cái gì thế? Những chữ ở trên bức hoành này tôi đọc được cả. Ở nhà quê chúng tôi có nhiều đền miếu, cũng có bức hoành như thế này. Chữ này là tên cái đền đây.

Mọi người cười hỏi:

- Bà biết đây là đền gì?

Già Lưu ngẩng đầu lên trỏ vào chữ nói:

- Đây không phải là "Ngọc Hoàng bảo điện" à!

Mọi người vỗ tay cười ầm lên. Họ đương định làm trò cười nữa. Nhưng già Lưu thấy bụng sôi sùng sục, vội kéo một a hoàn nhỏ, bảo lấy vài tờ giấy rồi cởi quần ra. Mọi người vừa cười vừa quát:

- Chỗ này không đi được đâu!

Liền sai một bà già đưa già Lưu đi về phía đông bắc. Bà già trỏ chỗ cho già Lưu, rồi lẩn đi một nơi.

Già Lưu uống nhiều rượu, không hợp với tỳ vị, lại ăn nhiều đồ mỡ, đâm khát, uống nhiều nước trà nên đi lỏng, phải ngồi mất lúc lâu. Khi ở nhà xí ra, lại bị gió. Hơn nữa, tuổi già, nên vừa đứng dậy, bà đã mắt hoa đầu váng, không nhận được lối đi. Nhìn chung quanh chỗ nào cũng cây cối um tùm, nhà cửa san sát, bà không tìm ra lối về, đành lững

thẳng đi theo con đường đá. Khi đến trước một căn nhà, bà nghĩ bụng: “Ở đây cũng có giàn đậu à?” Liền theo hàng rào hoa đi vào một cái cửa tròn, thấy trước mặt có cái ao, bờ xây đá, rộng độ bảy tám thước, sông biếc nước trong, 【蒙側 Mượn lúc già Lưu say để tả cảnh vật phía trong.】 trên có cái cầu đá trắng bắc ngang.

Già Lưu trèo lên cầu, đi theo đường đá, quanh mấy vòng đến một ngôi nhà, liền đi vào, thấy một em gái bé đứng đó, hớn hở cười. Già Lưu vội cười nói:

- Các cô bỏ tôi để tôi lần mò mãi mới đến đây.

Em bé chẳng trả lời gì cả. Già Lưu chạy lại nắm lấy tay nó, “chát" một tiếng, bà vấp phải bức ván, bươu cả đầu. Nhìn kỹ hóa ra một bức vẽ. Già Lưu nghĩ bụng: “Bức vẽ sao lại nổi lên thế này?” Liền sờ tay thấy phẳng lì. Già Lưu gật đầu thở dài một tiếng rồi quay người đi đến một cái cửa nhỏ, trên treo rèm lụa màu xanh cải hoa. Già Lưu vén rèm đi vào, ngẩng đầu nhìn, bốn bên tường vách lộng lẫy, đàn, gươm, lư hương, bình hương, đều đặt vào lòng tường; lồng gấm, chao lụa, vàng ngọc sáng choang, cả gạch lát cũng đều chạm hoa xanh làm hoa cả mắt. Già Lưu lần cửa đi ra, nhưng nào có thấy? Bên trái đặt giá sách, bên phải đặt bình phong. Lần sau bình phong mới thấy một cái cửa, có một bà già ở trước mặt đi tới. Già Lưu lấy làm lạ, trong bụng hoảng lên đoán chừng: “Có lẽ là bà thông gia chăng?” Liền hỏi: "Bà cũng đến đấy à? Chắc thấy tôi đi mấy hôm nay không về, nên phiền bà phải đi tìm! Cô nào dẫn bà đến đây thế?"

Thấy bà già ấy chỉ cười mỉm, già Lưu cười nói: “Bà thật chả ra ngoài bao giờ, thấy vườn đây có hoa đẹp, là cố sống cố chết cắm đầy cả đầu."

Bà già vẫn không nói câu gì. Già Lưu nghĩ ngay: “Thường nghe nói các nhà giàu sang có tấm gương để mặc áo, có lẽ mình đứng ở trước gương hay sao đây?” Liền giơ tay ra sờ, và nhìn kỹ thì chính là bức vách chạm bóng bốn mặt và lắp gương giữa. Già Lưu bỗng cười lên rồi nói: “Thế này thì đi ra thế nào được?”

Cái gương này có nút bấm, có thể đóng mở được, không ngờ già Lưu sờ đúng vào chỗ bấm, cái gương gạt sang một bên, hé ra một cái cửa.

Già Lưu mừng mừng sợ sợ, chạy ra. Chợt thấy một cái giường rất lịch sự đặt đó. Lúc này già Lưu hãy còn say rượu,đi mãi đã mệt, liền ngồi thịch xuống giường, định nghỉ một lát, không ngờ mệt quá, hai mắt lim dim, hễ mở ra là nó díp lại, vừa ngả người xuống, bà đã ngủ thiếp ngay trên giường.

Mọi người chờ mãi không thấy già Lưu về, thằng Bản cứ khóc ầm lên. Ai nấy đều cười nói:

- Hay bà ấy rơi vào trong chuồng xí rồi? Phải sai người đi tìm xem.

Hai bà già đi tìm về nói: “Không thấy đâu cả”. Mọi người đều chia các ngả đi tìm. Tập Nhân nói:

- Chắc là bà ấy say rượu, đi lạc đường. Nếu theo con đường này bà ấy sẽ lạc vào nhà sau đến giàn hoa, lần theo cửa sau, thế nào đám hầu nhỏ cũng biết, không đi theo lối giàn hoa, lại đi về phía tây nam, bà ấy quanh ra thì chớ, bằng không sẽ vẫn lẩn quẩn ở đấy! Tôi phải đi tìm xem sao?

Tập Nhân trở về viện Di Hồng, gọi bọn hầu nhỏ, chúng đều lên đi chơi cả.

Tập Nhân đi vào cửa buồng, vòng qua bức ngăn bằng gấm, nghe tiếng gáy khò khò, vội chạy lại, ngửi thấy hơi rượu sặc sụa. Nhìn vào nhà, thấy già Lưu đương dang tay, ruỗi chân nằm ngủ trên giường. Tập Nhân sợ quá, chạy vào lay lấy lay để. Già Lưu giật mình tỉnh dậy, trố mắt nhìn, thấy Tập Nhân, liền loạng choạng bò dậy nói:

- Cô ơi! Tôi đáng chết! May chưa làm bẩn giường.

Rồi lấy tay phẩy giường.

Tập Nhân sợ Bảo Ngọc biết, xua tay bảo già Lưu không được nói, vội lấy ba bốn nắm hương bách hợp bỏ vào cái đỉnh gần đấy rồi đậy nắp lại. May mà già Lưu không nôn ra đấy. Tập Nhân khẽ cười bảo:

- Không việc gì đâu, có tôi đây. Già theo tôi ra ngoài này. 【蒙側 **Đây mới đúng là Tập Nhân thường ngày. Ngòi bút đến đây không thể không thu lại; nếu mọc thêm nhánh nữa thì hóa rườm thừa.**】 Ra đến buồng bọn hầu trẻ. Tập Nhân bảo già Lưu ngồi đấy rồi dặn:

- Bà cứ nói là say rượu, nằm ngủ gật trên hòn đá, thế là được.

Già Lưu vâng lời. 【蒙側 **Lúc nào cũng dừng vừa đúng chỗ.**】 Tập Nhân lại cho uống hai chén nước trà, già Lưu mới tỉnh rượu, liền hỏi:

- Chỗ ấy là buồng thêu của cô nào mà lịch sự thế? Khác nào được lên trời vậy!

Tập Nhân mỉm cười nói:

- Buồng ấy à? Là buồng ngủ của cậu Bảo đấy.

Già Lưu sợ quá không dám nói nữa. Tập Nhân đưa già Lưu đi ra đằng trước, gặp mọi người chỉ nói: "Bà ấy ngủ ở trên bãi cỏ, tôi đưa về đây".

Mọi người đều không để ý đến.

【戚 **Tổng bình: Già Lưu ngây ngô mà thuận theo lợi lộc; ni cô Diệu Ngọc quái gở cốt cầu tiếng thanh cao. Đến cái kỳ lạ của Bảo Ngọc, vẻ tinh quái của Đại Ngọc cũng tự phải thu mình. Phải là bậc họa sĩ tài tình đến đâu mới có thể biến vị Thiên Vương dưới bút người khác thành thần hộ vệ cho bức tranh của mình? Nghệ thuật văn chương đến đây có thể gọi là tột bậc!**】

Hồi 42: Tiết Bảo Thoa lời dịu dàng gỡ mối nghi — Lâm Đại Ngọc câu đùa nhã góp thêm hương

Hồi 42

Tiết Bảo Thoa lời dịu dàng gỡ mối nghi — Lâm Đại Ngọc câu đùa nhã góp thêm hương

【庚 Hồi tiền phê: Thoa, Ngọc tên tuy hai, người lại một thân: đây là bút pháp huyễn. Nay sách đến Hồi 38 đã qua hơn một phần ba, vì thế viết hồi này khiến hai người hợp làm một. Xin xem văn viết về Bảo Thoa sau khi Đại Ngọc mất, sẽ biết lời ta không sai.】

【戚 Hồi tiền phê: Ai bảo thi thư khiến lầm người,

Chuộng nhau hào nhoáng mất tính trời.

Hiểu được người xưa nguyên lập ý,

Tâm thân chẳng chính, mọi bàn thôi.】

Một lúc, Giả mẫu tỉnh dậy, cơm chiều đã dọn ra ở Đạo Hương thôn. Nhân người mệt, Giả mẫu không muốn ăn, liền ngồi vào ghế trúc nhỏ sai người kiệu về phòng nghỉ và cho Phượng Thư đi ăn cơm. Các chị em lại trở về trong vườn. Ăn cơm xong, ai về nhà nấy. Già Lưu dắt thằng Bản đến nói với Phượng Thư:

- Sáng sớm mai tôi phải về. Tôi ở chơi đây mới vài ba hôm, nhưng những cái xưa nay chưa từng nghe, chưa từng thấy, chưa từng ăn, giờ đã đều được qua cả. Từ cụ đến các mợ, các cô, ngay cả các chị a hoàn cũng thương tôi là người già nghèo khổ. Tôi về, không biết lấy gì tạ ơn, chỉ định ngày ngày thắp hương niệm phật, khấn người phù hộ cho cụ cùng các mợ, các cô sống lâu trăm tuổi, để tỏ lòng thành kính của tôi.

Phượng Thư cười nói:

- Bà đừng mừng vội, vì bà mà cụ tôi bị cảm, khó ở; cả cháu Đại Thư nhà tôi cũng bị cảm siết đấy.

Già Lưu thở dài:

- Cụ già rồi, không quen khó nhọc!

Phượng Thư nói:

- Xưa nay cụ tôi chưa từng cao hứng như thế bao giờ. Thỉnh thoảng người có đến chơi vườn, chẳng qua tới một vài chỗ, ngồi một lúc rồi về ngay. Hôm qua vì bà ở đây, muốn cho bà đi chơi khắp nơi, thành ra người đi quá nửa vườn. Lúc tôi đi tìm bà, ở nhà bà Hai cho cháu Đại Thư ăn miếng bánh, ngờ đâu nó đứng ở chỗ gió thành ra bị sốt.

Già Lưu nói:

- Chị bé nhà không quen ra vườn, chứ các cháu nhà tôi khi mới biết đi, bệ mả nào mà nó chẳng trèo lên? Có lẽ cảm gió đấy. Tôi sợ chị ấy người xinh xắn, con mắt sáng sủa, hoặc đi gặp phải ma chăng. Cứ ý tôi, nên giở quyển sách bói ra xem có phải gặp ma không.

Phượng Thư chợt nhớ ngay ra, sai ngay Bình Nhi mang quyển Ngọc Hạp và bảo Thái Minh đọc. Thái Minh giở một lúc rồi đọc: “Ngày 25 tháng 8, bệnh nhân mắc bệnh ở phía đông nam, gặp phải thần hoa. Lấy bốn mươi tờ giấy

tiền ngũ sắc, tống tiễn ra khỏi nhà độ mươi bước về phía đông nam, bệnh sẽ khỏi."

Phượng Thư cười nói :

- Đúng lắm, trong vườn này làm gì mà chẳng có thần hoa? Chỉ sợ cụ cũng lại gặp ma thôi.

Rồi sai người đi lấy hai tập giấy tiền, gọi hai người đến tiễn ma cho Giả mẫu và cháu Đại Thư. Quả nhiên cháu ngủ yên. 【庚 夾 Đâu phải cúng tiễn xong là yên ngay? Nhưng lòng người đàn bà vốn thường như vậy: dù không cúng, nào có lẽ ngủ yên suốt đêm? Tác giả đang tả cái nhìn của người cả tin đó thôi.】 Phượng Thư cười nói:

- Các bà đã có tuổi nên kinh nghiệm nhiều, con bé cháu nhà tôi bị bệnh luôn, không biết vì duyên cớ gì?

Già Lưu nói:

- Cái ấy cũng có lẽ. Trẻ con nhà giàu sang, khi mới đẻ ra đều yếu ớt cả, nên hay đau ốm luôn. Vả lại trẻ con mà nâng giấc quá không nên. Từ giờ trở đi, mợ cũng nên ít chiều chuộng chị ấy thì hơn.

Phượng Thư nói:

- Cũng có lẽ đấy. Giờ tôi sực nhớ đến, cháu chưa có tên, xin bà đặt tên cho cháu để cháu nhờ lộc của bà. Vả lại, tôi nói bà đừng giận, bà là người nhà quê bị nghèo khổ, được người nghèo khổ đặt tên cho nó thì mới đáng đầu đáng số. 【庚 夾 Mấy lời vô lý của một người đàn bà chất phác, nhưng đúng là chuyện đời tất có.】 Già Lưu nghĩ một lúc cười nói:

- Chị ấy đẻ bao giờ?

- Ngày sinh nó chả lấy gì làm tốt, nó đẻ "đúng vào" *ndlr: Câu gốc là "Khả xảo" (đúng là ngày trùng hợp), nên già Lưu mới đặt tên Xảo Thư.* ngày mồng 7 tháng 7.

- Như thế tốt lắm, cứ đặt tên cho chị ấy là Xảo Thư là được. Thế gọi là "lấy độc trị độc, lấy lửa trị lửa" đấy. Mợ cứ theo cái tên của tôi đặt cho, thì thế nào chị ấy cũng sống lâu trăm tuổi. Sau này lớn lên, sinh cơ lập nghiệp, hoặc có lúc gặp việc không may cũng tai qua nạn khỏi, gặp dữ hóa lành, đó đều nhờ chữ "Xảo" cả. 【蒙 側 Dùng lời sấm để ngầm chỉ việc về sau.】 Phượng Thư mừng lắm, cảm tạ và nói:

- Chỉ cần cho nó được như lời bà nói là tốt rồi. 【甲辰 夾 Đặt sẵn phục bút cho đoạn sau.】 Liền gọi Bình Nhi đến dặn:

- Ngày mai chúng ta có việc bận. Bây giờ nhân lúc rỗi, chị sửa soạn sẵn những thứ biếu già Lưu để sáng mai bà ấy về lúc nào thì về.

Già Lưu nói:

- Tôi không dám nhận nhiều đâu. Đã đến quấy quả mấy hôm nay lại mang nhiều thứ về, trong bụng tôi không đành tí nào! 【蒙 側 Đúng thói thường thế tục, tả thật như sống.】

- Không có gì đâu, chẳng qua những đồ thường thôi. Xấu hay tốt bà cứ mang về để cho làng xóm nhìn vào, càng thêm vui vẻ thế mới bõ công ra tỉnh chứ!

Một lát, Bình Nhi lại nói:

- Bà lại đây mà xem.

Già Lưu theo Bình Nhi vào trong nhà, thấy các món chất đầy nửa giường. Bình Nhi trỏ từng thứ cho già Lưu xem, rồi nói:

- Đây là tấm lụa xanh mà bà thích hôm trước, mợ tôi còn cho riêng bà tấm lụa nguyệt bạch dày để may kép. Đây là hai tấm trừu bằng tơ, may quần áo đều đẹp cả. Còn gói này có hai tấm trừu để cuối năm may quần áo mặc tết. Cái này là hộp đựng các thứ bánh có thứ bà ăn rồi, có thứ bà chưa ăn, đem về bày ra đĩa mời mọi người, ngon hơn bánh mua nhiều. Hai cái túi này là của bà mang đến hôm nọ, bây giờ một túi tôi đựng hai đấu gạo tám ngự, đem nấu cháo thì quý lắm; còn túi này đựng các thứ quả tươi và khô hái ở vườn nhà. Cái bọc này có tám lạng bạc là của mợ tôi biếu riêng bà. Hai bọc này, mỗi bọc năm mươi lạng, cộng tất cả là một trăm lạng, là của bà Hai biếu bà mang về hoặc làm vốn buôn nhỏ, hoặc mua mấy mẫu ruộng để sau này khỏi phải vay mượn bà con bạn hữu.

Bình Nhi khẽ cười nói:

- Hai cáo áo và hai cái quần, cùng bốn cái khăn chít đầu, một bọc nhung, là của tôi biếu riêng bà. Những quần áo này đã cũ, nhưng tôi cũng không mặc mấy. Nếu bà chê xấu thì tôi không dám biếu nữa.

Bình Nhi nói một câu, già Lưu lại niệm Phật một câu, kể ra đã niệm đến mấy nghìn câu. Lại thấy Bình Nhi biếu riêng mấy thứ và tỏ ra khiêm tốn, già Lưu cười nói:

- Sao cô lại nói thế? Những thứ này cũng rất đẹp, tôi dám chê vào đâu? Tôi có tiền cũng chưa chắc đã mua được. Thật khó nghĩ quá: nhận thì ra người tham, không nhận thì phụ lòng cô.

- Bà đừng nói khách sáo nữa, chỗ người nhà với nhau, nên tôi mới dám xử thế. Bà cứ yên tâm nhận lấy, tôi còn có cái muốn xin bà nữa đấy. Đến cuối năm, bà mang ra cho chúng tôi ít rau, đậu, cá, bầu, vừa khô vừa tươi, ở đây chúng tôi ai cũng thích ăn những thứ ấy. Thế là đủ rồi. Các thứ khác không cần, bà đừng bận lòng nghĩ ngợi.

Già Lưu cám ơn luôn miệng và nhận lời, Bình Nhi nói:

- Thôi, bà đi ngủ đi, tôi sẽ thu xếp hộ, để sẵn cả đây. Sáng mai tôi bảo đứa hầu bé thuê xe chở đi, bà không phải bận lòng.

Già Lưu cảm động lắm, cám ơn không ngớt lời, rồi mới cáo từ Phượng Thư, sang nhà Giả mẫu. Sáng hôm sau dậy rửa mặt, chải đầu xong, định ra về.

Lúc này Giả mẫu khó ở, mọi người đều đến hỏi thăm, rồi ra bảo đi mời thày thuốc.

Một lúc bà già trình: "Thày thuốc đã đến". Bà già mời Giả mẫu vào ngồi trong màn, Giả mẫu nói:

- Ta già thế này, không đẻ được ra nó hay sao. Lại sợ nó à? Chẳng cần phải buông màn nữa, ta cứ ngồi ở đây cho nó xem.

Bọn bà già lấy một cái bàn nhỏ, đặt cái gối lên, rồi sai người mời thày thuốc vào.

Một lúc, Giả Trân, Giả Liễn, Giả Dung đưa thày thuốc họ Vương vào. Thày thuốc không dám đi đường giữa, chỉ đi bên cạnh, theo Giả Trân bước lên thềm, có hai bà già đứng hai bên vén rèm, hai bà già nữa dẫn vào. Bảo Ngọc ra đón. Giả mẫu mặc chiếc áo khoác bằng da dê trắng, trong lót nhiễu xanh, ngồi trên sập. Hai bên có bốn a hoàn bé chưa để tóc, cầm phất trần, ống nhổ đứng hầu; lại có năm, sáu bà già đứng xếp hàng hai bên; đằng sau cái tủ bích sa, thấp thoáng có nhiều người mặc đồ xanh đỏ và đeo vàng ngọc. Thày thuốc không dám ngẩng đầu lên, chạy lại cúi chào.

Giả mẫu thấy ông ta mặc áo lục phẩm, biết ngay là thày thuốc trong cung, mỉm cười hỏi:

- Quan cung phụng khỏe chứ?

Rồi hỏi Giả Trân:

- Quan cung phụng họ gì?

- Họ Vương.

- Ngày trước ở thái y viện có ông Vương Quân Hiệu xem mạch rất giỏi.

Vương thái y liền cúi đầu mỉm cười nói:

- Đó là ông chú của vãn sinh.

Giả mẫu cười nói:

- Nếu thế cũng là người quen từ lâu.

Giả mẫu từ từ để tay lên trên gối. Bà già cầm một ghế nhỏ để chếch trước cái bàn.

Vương thái y ngồi ghé xuống một bên, nghiêng đầu xem mạch tay này một lúc, rồi đến tay kia. Xem xong đứng dậy cúi đầu đi ra. Giả mẫu cười nói:

- Phiền người quá. Anh Trân mời thái y ra ngồi chơi xơi nước.

Giả Trân, Giả Liễn vâng lời, mời Vương thái y ra ngoài thư phòng. Vương thái y nói:

- Cụ không có bệnh gì khác, chỉ cảm phong hàn qua loa thôi. Không cần phải uống thuốc, chỉ ăn uống thanh đạm một tí và giữ người cho ấm là được. Giờ tôi kê đơn, người thích uống thì uống một thang, không thích thì thôi.

Ông ta uống nước, rồi kê đơn, đương định cáo từ ra về, chợt vú em bế cháu Đại Thư đến, cười nói:

- Nhờ người xem cho cô bé nhà tôi.

Vương thái y đứng dậy đến gần vú em, tay trái cầm tay cháu Đại Thư, tay phải bắt mạch, lại sờ đầu, bảo cháu thè lưỡi ra xem, cười nói:

- Tôi nói thì cô bé sẽ mắng tôi: cứ cho nhịn ăn hai bữa là khỏi, không cần phải thuốc thang gì. Tôi đưa cho viên thuốc, trước khi ngủ mài với nước gừng cho cô bé uống là khỏi.

Nói xong cáo từ ra về. Bọn Giả Trân mang đơn thuốc vào trình Giả mẫu, để ở trên án rồi đi ra.

Vương phu nhân và chị em Lý Hoàn, Phượng Thư, Bảo Thoa thấy thầy thuốc đã về, mới ở sau tủ đi ra. Vương phu nhân ngồi một lúc rồi về buồng.

Già Lưu thấy rỗi, mới đứng dậy cáo từ Giả mẫu, xin về. Giả mẫu nói:

- Khi nào rỗi, bà lại ra chơi.

Lại bảo Uyên Ương đi tiễn chân già Lưu: "Ta không được khỏe không đi tiễn được".

Già Lưu tạ ơn cáo từ, cùng Uyên Ương đi ra. Đến buồng dưới, Uyên ương trỏ một bọc để ở trên giường nói:

- Đây là mấy bộ quần áo của cụ, ngày sinh nhật năm ngoái, người ta dâng người đấy.

Người xưa nay không mặc quần áo may ở ngoài bao giờ, bỏ đấy phí của. Người chưa mặc lần nào. 【蒙側 **Tả thói thường chốn phú quý; một nét mà làm được việc của ba, năm nét khác. Văn thật diệu.**】 Hôm qua bảo tôi mang hai bộ ra đưa cho bà đem về, bà mặc hay cho ai tùy ý. Trong hộp này đựng những bánh mà bà thích ăn. Hộp trong bao này là những thứ

thuốc bà xin hôm nọ đây: mai hoa điểm thiệt đan, tứ kim đĩnh, hoạt lạc đan, thôi sinh bảo mệnh đan, thứ gì cũng có. Mỗi thứ có một cái đơn bọc ngoài, tôi gói chung vào một gói. Còn đây là hai túi đựng đồ chơi.

Uyên Ương lại cởi nút lấy hai thoi bút đĩnh như ý đưa cho già Lưu xem, rồi cười nói:

- Bà mang cái túi về, còn cái này để lại cho tôi nhé.

Già Lưu mừng quá không ngờ lại được như thế, cứ niệm Phật luôn mồm, vội nói: "Cô cứ để lại mà dùng".

Uyên Ương vừa cười vừa gói vào cho già Lưu và nói:

- Nói đùa bà thế thôi, chứ tôi có cái đẹp hơn kia. Thôi, bà mang về để đến cuối năm cho đám trẻ con. 【蒙側 Như thật.】 Lúc đó lại thấy a hoàn nhỏ đem cái chén sứ Châu Thành đến đưa cho già Lưu và nói: "Cậu Bảo cho bà đây".

Già Lưu cầm lấy, nói:

- Sao lại có chuyện như thế. Tôi tu từ kiếp nào mà được như thế này!

Uyên Ương nói:

- Hôm nọ tôi bảo bà đi tắm rửa, quần áo đưa cho bà thay là của tôi đấy. Nếu bà không chê xấu, tôi còn mấy cái nữa, cũng xin biếu bà.

Già Lưu cám ơn. Uyên Ương vào lấy ngay mấy cái quần áo ra, bọc cẩn thận. Già Lưu lại muốn vào trong vườn từ tạ Vương phu nhân, Bảo Ngọc và các cô, Uyên Ương nói:

- Không cần phải vào nữa. Hôm nay họ không tiếp ai đâu, để sau tôi nói hộ bà cũng được. Khi nào rỗi, bà lại chơi nhé.

Uyên Ương gọi một bà già dặn:

- Ra cửa ngoài gọi hai đứa hầu bé đến đây mang những cái này ra hộ bà ấy.

Bà già vâng lời. Uyên Ương lại cùng già Lưu đến nhà Phượng Thư lấy các đồ để ở góc cửa, sai bọn hầu nhỏ khuân ra, rồi đưa già Lưu lên xe.

Bọn Bảo Thoa ăn cơm sáng xong, đến hỏi thăm Giả mẫu. Khi về vườn đến chỗ rẽ, Bảo Thoa gọi Đại Ngọc: "Cô Tần, theo ta vào đây, có câu chuyện muốn hỏi".

Đại Ngọc cười, theo Bảo Thoa đến Hành Vu Uyển. Vào phòng, Bảo Thoa ngồi xuống cười bảo: "Sao mày không quỳ xuống? Ta định tra xét một việc!" 【蒙側 Mạch văn chặt chẽ.】 Đại Ngọc không hiểu tại sao, cười nói:

- Xem kìa, con Bảo này điên rồi! Ta có việc gì mà mày tra xét?

- Gớm thật, cô tiểu thư nghìn vàng ơi! Cô gái cấm cung ơi! Miệng cô đã nói những câu gì? Thôi hãy nói thực ra đi.

Đại Ngọc không hiểu, chỉ cười, nhưng trong bụng cũng có ý ngờ ngợ và nói:

- Nào tôi có nói gì đâu? Chẳng qua chị bắt nọn tôi đấy thôi. Có điều gì sai chị hãy nói cho tôi nghe nào.

- Cô lại còn giả vờ à! Trong cuộc tửu lệnh hôm nọ, cô nói gì thế? Tôi không biết những câu ấy ở đâu ra à? 【蒙側 Thương yêu, nâng niu biết bao.】 Đại Ngọc nghĩ mãi mới nhớ hôm nọ mình không giữ gìn, có đọc hai câu trong chuyện "Mẫu đơn đình" và "Tây sương ký" *ndlr: Khi Uyên Ương đọc tửu lệnh, Đại Ngọc theo lệnh đọc hai câu thơ lấy trong Mẫu đơn đình*

và Tây Sương ký: "Ngày vui cảnh đẹp tự giời biết sao" và "Song the nào thấy ả Hồng báo tin" (xem Hồi 40)., tự nhiên mặt đỏ lên, liền chạy lại ôm lấy Bảo Thoa cười nói:

- Chị ơi! Vì em quên đi, buột miệng đọc ra, chị bảo mới rõ. Từ giờ trở đi em không dám đọc những câu ấy nữa! 【蒙側 Thật biết nghe lời dạy. Dáng vẻ kính trọng, tình ý ngây thơ đáng yêu, khiến người ta thương mê.】

- Tôi cũng không hiểu, nghe thấy cô đọc hay quá, nên bây giờ hỏi lại cô.

- Chị ơi! Xin chị đừng nói với người khác, từ nay em không đọc những câu ấy nữa!

Bảo Thoa thấy Đại Ngọc thẹn đỏ mặt lên, cứ van xin mãi, nên cũng không hỏi vặn nữa, liền kéo Đại Ngọc ngồi xuống uống nước trà, 【蒙側 Nếu không có đoạn dưới, người đọc làm sao biết được? Nét bút không hề lộ dấu mà đã bổ đủ ý, giữ trọn thân phận tiểu thư để Đại Ngọc không thể hỏi vặn.】 và ân cần khuyên bảo:

- Cô cho tôi là người thế nào? Xưa nay tôi vốn bướng bỉnh. Từ khi bảy, tám tuổi, tôi đã làm rầy rà người ta. Nhà tôi vốn là nhà nho, ông cha cũng rất thích chứa sách. Khi trước nhà đông người, anh chị em tôi cùng ở một nơi, không ai thích xem sách đứng đắn cả. Có người thích thơ, có người thích từ, như "Tây sương", "Tỳ bà", "Nguyên nhân bách chủng", bộ gì cũng có. 【蒙側 Nhà sưu tầm sách nên để ý.】 Họ cứ xem giấu chúng tôi, chúng tôi cũng xem giấu họ. Sau thầy tôi biết, đứa bị đánh, đứa bị mắng, sách lại bị đốt bị xé mất hết. Vì thế bọn con gái chúng ta không biết chữ càng tốt. Đám con trai học không hiểu nghĩa lý thì thà không học còn hơn; huống chi là tôi với cô? Ngay đến việc làm thơ, viết chữ, đã không phải là phận sự chị em mình, mà cũng không phải là phận sự của bọn con trai nữa. Người con trai đọc sách phải hiểu nghĩa lý để ra giúp nước trị dân mới đúng. 【蒙側 Tấm lòng khổ tâm của tác giả: thay Phật thuyết pháp, thay bậc thánh giảng đạo. Người đọc không thể xem thường.】

Bây giờ không thấy những người như thế nữa, càng đọc sách bao nhiêu họ càng hư hỏng bấy nhiêu. Đó không phải là sách làm hư hỏng họ, tiếc rằng chính họ đã bôi nhọ sách. Bởi thế không bằng đi cày, đi buôn còn hơn. Còn bọn chúng ta, chỉ nên biết việc thêu thùa may vá mới phải, thế mà còn học đòi mấy chữ. Đã trót biết chữ thì nên chọn sách đứng đắn mà xem, chứ xem loại sách nhảm, sẽ đổi hẳn tâm tính đi, không thể sửa lại được.

Đại Ngọc cứ ngồi im cúi đầu uống nước, trong bụng thầm phục Bảo Thoa, chỉ trả lời một câu "phải" mà thôi. 【蒙側 Kết lại thật diệu.】 Chợt thấy Tố Vân đến nói:

- Mợ tôi mời hai cô đến bàn việc cần. Cô Hai, cô Ba, cô Tư, cô Sử, cậu Bảo cũng đương chờ đấy.

Bảo Thoa hỏi:

- Lại có việc gì?

Đại Ngọc nói:

- Chúng ta đến đấy sẽ biết.

Đại Ngọc, Bảo Thoa sang Đạo Hương thôn. Mọi người đã ở cả đấy.

Lý Hoàn trông thấy hai người đến, cười bảo:

- Thi xã chưa mở đã có người chực trốn việc rồi. Cô Tư xin nghỉ một năm đấy!

Đại Ngọc cười nói:

- Chỉ vì hôm nọ cụ nói một câu, bảo cô ta phải vẽ một bức tranh trong vườn, thành ra cô ta vịn cớ xin nghỉ.

Thám Xuân cười nói:

- Đừng trách cụ, cũng chỉ vì một câu nói của già Lưu đấy thôi.

Đại Ngọc cười nói:

- Đúng đấy! Đúng là vì câu nói của bà ấy đấy. Không biết bà ta là bà già nhà nào? Cứ gọi bà ta là "con cào cào mẹ" mới phải!

Mọi người cười ầm lên. Bảo Thoa cười nói:

- Tất cả chuyện trên đời này, hễ đến miệng chị Phượng là xong hết. Nhưng may chị ấy không thông chữ lắm, nên những câu nói của chị ấy đều là tục, chỉ để cười đùa thôi.

Con Tần này miệng lưỡi mới là quỷ quái. Nó dùng lối bút pháp kinh xuân thu, nhặt nhưng tiếng tục ở nơi đầu đường xó chợ rút ra những lời chủ chốt, bớt chỗ rườm rà, rồi tô điểm thêm lên, nên nói câu nào ra câu ấy. 【蒙側 Nhìn mà giật mình, xin mỗi người tự suy ngẫm.】 Ba chữ "cào cào mẹ" đủ vẽ ra được cái hình ảnh hôm nọ. Kể ra nó nghĩ cũng nhanh đấy!

Mọi người đều cười nói:

- Lời giảng giải của cô cũng chẳng kém gì hai cô kia.

Lý Hoàn nói:

- Tôi mời chị em đến đây để bàn xem nên cho cô ấy nghỉ bao nhiêu ngày? Tôi cho cô ấy nghỉ một tháng, nhưng cô ấy kêu ít, thế thì các cô định thế nào?

Đại Ngọc nói:

- Cứ lẽ ra thì một năm cũng chẳng lấy gì làm nhiều, cái vườn này một năm mới xây dựng xong. Bây giờ muốn vẽ cũng phải mất hai năm, vì còn phải mài mực dầm bút, trải giấy, tô màu, lại còn phải...

Nói đến đây, Đại Ngọc không nhịn được, lại cười nói:

- Lại còn phải theo đúng kiểu, thong thả vẽ, thế mà không đến hai năm à.

Mọi người nghe nói đều vỗ tay cười ầm lên. Bảo Thoa cười nói:

- Câu cuối cùng "lại còn phải theo đúng kiểu, thong thả vẽ" hay lắm. Vì thế, những câu nói đùa hôm nọ tuy buồn cười thật, nhưng nghĩ lại chẳng có gì là thú. Chúng ta nghĩ kỹ xem, mấy câu nói của cô Tần tuy chẳng có gì cả, nhưng lại có nhiều ý vị làm cho tôi cười lăn ra được! 【庚夾 Xem già Lưu cười rồi lại cười: bút pháp ngoài dự liệu. Lời Bảo Thoa bình cũng là định luận muôn đời.】 Tích Xuân nói:

- Vì chị Bảo khen nó, nên nó càng làm bộ, giờ lại mang tôi ra làm trò cười.

Đại Ngọc kéo Tích Xuân, cười nói:

- Tôi hãy hỏi cô, giờ chỉ vẽ cái vườn thôi, hay là vẽ cả mọi người chúng tôi ở trong vườn ấy?

- Trước chỉ định vẽ cái vườn không thôi, nhưng hôm nọ cụ lại bảo, vẽ cái vườn không, thành ra vẽ kiểu nhà mất. Người bảo tôi phải vẽ cả người nữa, như là bức tranh hành lạc mới đẹp. Tôi cũng không biết vẽ tỉ mỉ những lâu đài và nhân vật, nhưng không dám trái lời, vì thế khó nghĩ quá.

Đại Ngọc nói:

- Vẽ nhân vật thì còn dễ, chứ sâu bọ thì không vẽ nổi đâu .

Lý Hoàn nói:

- Cô nói câu ấy lại không thông rồi. Trong ấy làm gì phải vẽ đến sâu bọ? Hoặc chỉ tô điểm một vài con chim thôi.

Đại Ngọc cười nói:

- Sâu khác chẳng vẽ thì thôi, chứ con "cào cào mẹ" hôm nọ, không vẽ thì thiếu mất điển tích đấy.

Mọi người nghe nói đều cười ầm lên. Đại Ngọc vừa ôm bụng cười vừa nói:

- Thôi cô cứ vẽ đi, tôi đã có sẵn cả chữ đề rồi. Tôi sẽ đặt tên bức tranh là "Huề hoàng đại tước đồ" *ndlr: Tên bức tranh nghĩa là "mang cào cào đi cắn".*.【蒙側 Càng diễn ra càng kỳ lạ.】 Mọi người nghe nói càng cười ngặt nghẹo. "Thình" một tiếng, không biết là cái gì đổ, mọi người vội nhìn thì ra Tương Vân ngồi ngả người về đằng sau cười sặc sụa, không dè chừng, ghế chệch chân nghiêng về một bên, cả người lẫn ghế đều lăn ra. May có ván vách giữ lại, nên không ngã xuống đất. Mọi người trông thấy càng cười rộ lên.

Bảo Ngọc vội đến đỡ dậy, mới dần dần bớt cười.

Bảo Ngọc đưa mắt cho Đại Ngọc, Đại Ngọc hiểu ý, 【蒙側 Dụng ý văn chương thật diệu: cố tình chuyển mạch đột ngột.】 chạy vào nhà trong bỏ cái khăn che gương ra soi, thấy hai bên mái tóc hơi xõa, liền mở hộp trang sức của Lý Hoàn lấy cái lược ra, soi gương chải lại đầu, xong chạy ra chỉ vào Lý Hoàn nói:

- Tưởng chị bảo chúng tôi học thêu thùa, học điều hay lẽ phải, ai ngờ chị lại gọi chúng tôi đến để cười đùa ầm ĩ thế này à?

Lý Hoàn cười nói:

- Các cô xem cô ta nói điêu thế kia. Chính cô ta làm đầu têu cho người ta cười, lại đổ lỗi cho tôi! Giận quá! Tôi chỉ mong sau này cô vớ một bà mẹ chồng cay nghiệt và mấy cô chị em chồng đanh ác, xem cô còn điêu được như thế nữa hay không? 【蒙側 Gom lại rồi xoay chuyển, chỗ nào cũng thú vị.】 Đại Ngọc đỏ mặt lên, kéo Bảo Thoa nói:

- Thôi chúng ta cho cô ấy nghỉ một năm.

Bảo Thoa nói:

- Tôi cứ công bằng mà nói, các chị nghe xem sao: con bé Ngẫu Tạ tuy biết vẽ, nhưng cũng chỉ vẽ được mấy nết tả ý thôi. Bây giờ vẽ cái vườn, nếu trong bụng không có một hiểu biết rộng thì vẽ sao nổi. Cái vườn này cũng giống như bức tranh, nào là đá núi, cây cối, nào là lâu đài nhà cửa, gần xa, thưa nhặt, đừng ít quá cũng đừng nhiều quá mà phải đúng mức. Nếu cứ theo thế vẽ lên trên giấy thì đẹp làm sao được. Phải xem khuôn khổ tờ giấy, nên để xa gần, nhiều ít thế nào, nên chia phần chính phần phụ ra sao, chỗ nào đáng thêm thì thêm, chỗ nào đáng bỏ, đáng bớt thì bỏ đi, bớt đi, cái gì đáng để lộ mới để lộ. Bắt đầu phải vẽ phác rồi ngắm nghía tính toán cẩn thận, mới thành công được bức vẽ. Điều thứ hai là, lâu đài nhà cửa phải chia giới hạn, sơ ý một tí là bao lan cũng lệch, cột cũng nghiêng, cửa sổ sẽ dựng ngược lên, thềm cũng không đúng chỗ, thậm chí bàn ghế cũng chen lên tường, chậu hoa bày ở trên màn. Như thế chẳng phải là vẽ ra một bức tranh để cười ư? Điều thứ ba là, phải xếp đặt nhân vật thưa hay nhặt, cao hay thấp, đều cho đúng chỗ. Nếp quần, dây lưng, ngón tay, bước chân cũng rất quan trọng; nếu sai một nét, không sưng tay cũng hóa kiễng chân, đến như bộ mặt mái tóc chỉ là việc nhỏ. Cứ như ý tôi, vẽ bức tranh này khó lắm đấy. Cho phép một năm thì nhiều quá,

một tháng thì ít quá, cứ cho nghỉ nửa năm, lại giao cậu Bảo phải đến giúp đỡ cô ấy. Không phải vì cậu Bảo biết vẽ mà đến dạy cô ấy đâu.

Như vậy lại càng hỏng việc. Chỉ cần chỗ nào cô ấy không biết hay xếp đặt lúng túng, cậu Bảo sẽ mang ra hỏi các vị họa sư bên ngoài, cho dễ làm việc.

Bảo Ngọc mừng lắm nói:

- Câu đó rất đúng. Ông Thiềm Tử Lượng vẽ lâu đài rất đẹp, ông Trình Nhật Nhưng vẽ mỹ nhân càng tuyệt, tôi sẽ đi hỏi hai ông ấy.

Bảo Thoa nói:

- Tôi đã bảo anh là người không có việc mà lại bận rộn. Vừa mới nói thế anh đã chực đi hỏi người ta rồi. Để bàn tính đã rồi hãy đi. Trước hết nên vẽ bằng giấy gì?

Bảo Ngọc nói:

- Ở nhà có giấy tuyết lãng, vừa rộng khổ, vừa ăn mực.

Bảo Thoa cười nhạt:

- Anh thật là vô dụng! Giấy tuyết lãng để viết chữ, để vẽ bức họa tả ý, hoặc để người biết vẽ sơn thủy vẽ tranh sơn thủy nhà Nam Tống, giấy vừa ăn mực mà lại không nhăn nhòe. Nếu vẽ vườn này bằng giấy ấy thì không ăn màu, lại khó khô, vẽ cũng không đẹp, phí cả giấy. Tôi bảo anh cách này: trước khi xây dựng cái vườn đã có một bức bản đồ vẽ tỉ mỉ rồi. Tuy là thợ vẽ vẽ ra, nhưng khuôn khổ, phương hướng đều rất đúng cả. Anh vào xin bà Hai bức vẽ ấy, đem ra xem rộng hẹp thế nào, rồi bảo chị Phượng cho một mảnh lụa, mang ra bên ngoài cho các họa sư bảo họ cứ theo khuôn khổ bức vẽ ấy, thêm bớt thành một bức vẽ, sau thêm nhân vật vào là được. Ngay đến pha màu thanh lục, màu kim nhũ, ngân nhũ, cũng phải nhờ họ pha cho. Còn phải có một cái lò, chuẩn bị nấu keo, lấy keo ra rửa bút, rồi kê một cái bàn sơn dầu rải thảm lên trên. Ngay đĩa và bút của nhà cũng không đủ, phải sắm một ít mới được.

Tích Xuân nói:

- Tôi làm gì có đồ vẽ? Chẳng qua vẽ bằng bút thường thôi. Còn màu sắc thì chỉ có màu đỏ, màu xanh, màu vàng, màu son. Bút cũng chỉ có hai cái để tô màu.

Bảo Thoa nói:

- Sao cô không bảo trước? Những thứ ấy bên tôi có, chỉ sợ cô không dùng đến, cho cũng phí thôi. Tôi vẫn cất đi, khi nào cô dùng, tôi sẽ đưa cho. Những thứ ấy chỉ để vẽ quạt thôi, nếu vẽ bức to thì cũng đáng tiếc. Giờ tôi kê hộ cái đơn, cô theo đơn đó xin với cụ mua cho. Các chị em chưa chắc đã biết hết đâu, tôi đọc cho cậu Bảo viết.

Bảo Ngọc đã sắp sẵn bút mực để ghi, sợ không nhớ hết, giờ thấy Bảo Thoa nói thế, mừng lắm, liền cầm bút lắng tai nghe.

Bảo Thoa đọc:

- Bút quét loại nhất bốn chiếc, loại nhì bốn chiếc, loại ba bốn chiếc; bút chấm loại lớn bốn chiếc, loại vừa bốn chiếc, loại nhỏ bốn chiếc; bút vắt ngòi lớn mười chiếc, vắt ngòi nhỏ mười chiếc; bút kẻ mày mười chiếc, bút tô màu loại lớn hai mươi chiếc, loại nhỏ hai mươi chiếc; bút vẽ mặt mười chiếc, bút cành liễu hai mươi chiếc; son nhọn đầu, son nam, thạch hoàng, thạch thanh, thạch lục, quản hoàng, mỗi thứ bốn lạng; quảng hoa tám lạng, bột chì bốn hộp,

phấn yên chi mười hai thếp; bột đỏ, bột lá mạ mỗi thứ hai trăm thếp; keo quảng quân, phèn lọc mỗi thứ bốn lạng. Keo phèn để quét lụa không kể, cứ đưa lụa cho họ để họ quét lấy. Những thuốc pha màu ấy, chúng ta phải nghiền nhỏ lọc sạch. Như thế vừa chơi vừa dùng, cô có thể dùng trọn đời cũng đủ. Lại phải lấy vợt lụa mau bốn cái, vợt lụa thưa hai cái; gác bút bốn cái, bát nghiền to nhỏ bốn cái, bát sành lớn hai mươi cái, đĩa to năm tấc mười cái đĩa sành trắng hai mươi cái, lò hai cái, nồi đất lớn nhỏ bốn cái, vại mới hai cái, thùng đựng nước mới hai cái, túi vải trắng dài một thước bốn cái, than xốp hai mươi cân, than gỗ liễu vài cân, hòm ba ngăn một cái, lụa dày một trượng, gừng sống hai lạng, tương nửa cân.

Đại Ngọc cười nói:

- Chảo một cái, bàn sản một cái.

Bảo Thoa nói:

- Để làm gì?

- Chị bảo cần có gừng sống và tương thì tôi bảo lấy chảo hộ chị để nấu những thứ màu ấy mà ăn.

Mọi người đấu cười ầm lên. Bảo Thoa cười nói:

- Cô thì biết cái gì? Những cái đĩa sành ấy không chịu được lửa, nếu không lấy nước gừng và tương xát dưới đáy trước mà đem đốt, gặp lửa một cái là nó nổ ngay.

Mọi người đều nói: "Phải đấy".

Đại Ngọc xem đơn một lượt, kéo Thám Xuân khẽ nói:

- Cô xem vẽ một bức vẽ mà phải dùng đến vại và hòm, thực là lẩn thẩn. Chắc cái đơn này sắm cả đồ cưới của cô ấy đấy.

Thám Xuân không nhịn cười được, nói:

- Chị Bảo sao không véo mồm nó một cái? Nó đang đặt chuyện để chế giễu chị đấy.

Bảo Thoa cười nói:

- Không phải hỏi, mồm chó làm gì có ngà voi?

Vừa nói, vừa chạy đến vật Đại Ngọc xuống giường, định véo vào mặt. Đại Ngọc cười rồi van lạy:

- Chị ơi, tha cho em! Em trẻ người non dạ, nói không biết cân nhắc, làm chị thì phải dạy bảo em chứ? Chị không tha cho em thì em còn cầu cứu ai được nữa?

Mọi người không biết câu nói có ý, đều cười nói:

- Câu nói đáng thương thực! Ngay chúng tôi cũng động lòng, thôi tha cho nó.

Bảo Thoa nguyên chỉ định đùa Đại Ngọc thôi, nhưng sau nghe Đại Ngọc nhắc lại câu chuyện lần trước về việc xem sách nhảm, nên không tiện đùa nữa, liền buông ra. Đại Ngọc cười nói:

- Đấy là chị đấy, chứ phải em thì em không tha đâu!

Bảo Thoa cười, trỏ Đại Ngọc nói:

- Không trách cụ thương cô, mọi người yêu cô tinh lanh, ngay tôi cũng phải thương cô. Đến đây tôi sửa lại tóc cho.

Đại Ngọc quay người lại, Bảo Thoa lấy tay sửa hộ tóc. Bảo Ngọc ngồi ở bên cạnh nhìn, thấy càng đẹp, bất giác hối hận: "Không nên để Bảo Thoa vuốt tóc cho Đại Ngọc, cứ để thế rồi mình đến vuốt ve cho thì hơn". 【蒙側 **Lại thêm một nét nữa. Tác giả thật không bỏ sót mảy may.**】 Đương nghĩ vớ vẩn, thấy Bảo Thoa nói:

- Viết xong rồi, ngày mai vào trình cụ. Thứ gì trong nhà có rồi thì thôi, thứ gì chưa có, xin tiền đi mua, tôi sẽ pha hộ.

Bảo Ngọc vội cất đơn đi. Mọi người lại nói phiếm một lúc nữa, sau bữa cơm chiều lại đến buồng Giả mẫu hỏi thăm. Giả mẫu nguyên không có bệnh gì, chỉ vì mệt, lại hơi cảm một tí, nghỉ ngơi một ngày, uống một vài chén thuốc phát tán, đến chiều lại khỏe như thường.

【威 **Tổng bình: Miêu tả cảnh giàu sang, đến cả gia nhân, con gái đều không ai không được tô điểm; bàn thi thư, giảng phép vẽ, đều tận chỗ diệu. Trong đó lời ngầm khiến người kinh sợ, dạy người tỉnh ngộ nhiều không kể xiết. Tấm lòng của tác giả quả là tấm lòng Phật, Bồ Tát. Người đọc chớ vì lời văn có vẻ nông gần mà xem nhẹ.**】

Hồi 43: Mọi người góp tiền mừng sinh nhật cho vui — Bảo Ngọc nặng tình, vun đất thay lư hương

Hồi 43

Mọi người góp tiền mừng sinh nhật cho vui — Bảo Ngọc nặng tình, vun đất thay lư hương

【戚 Hồi tiền phê: Dứt hay không dứt, tại lòng mình; đã mê thì khó được tự do. Như có như không, ai hiểu nổi; sinh diệt xoay vần, mãi truyền lưu.】

Vương phu nhân thấy Giả mẫu hôm ấy ở vườn Đại Quan chỉ bị cảm xoàng, không đến nỗi nặng, mời thầy thuốc uống vài thang là khỏi, nên mới bảo Phượng Thư sắp sửa đồ vật gửi cho Giả Chính. Đương khi bàn bạc thì Giả mẫu cho người lại gọi, Vương phu nhân dẫn Phượng Thư đến, hỏi:

- Hôm nay cụ đã khoan khoái hẳn chưa?

- Khá lắm rồi. Vừa rồi chị đưa sang bát canh thịt gà rừng tôi nếm thấy ngon, lại ăn vài miếng thịt, trong bụng dễ chịu.

Vương phu nhân cười nói:

- Đó là canh chị Phượng nấu dâng cụ đấy. Chị ấy thành tâm hiếu thảo, không uổng công cụ ngày thường thương yêu chị ấy.

Giả mẫu gật đầu cười nói:

- Đáng khen nó có lòng nghĩ đến ta. Nếu còn thịt sống, mang rán vài miếng rồi ướp muối, ăn với cháo thì ngon hơn. Canh ấy ngon thực, nhưng không hợp vị với cháo.

Phượng Thư nghe nói, sai người đến bảo nhà bếp. Giả mẫu lại cười bảo Vương phu nhân:

- Ta sai người gọi chị đến, nói chuyện. Đến ngày mồng hai này là sinh nhật của cháu Phượng. Hai năm trước ta vẫn muốn làm sinh nhật cho nó, nhưng cứ gần đến ngày lại bận việc, rồi quên khuấy đi. Năm nay con cháu đầy đủ chắc cũng rỗi việc, chúng ta nên làm một bữa tiệc cho vui. 【庚 夾 Giả mẫu vẫn nói "vui một ngày cho thật thỏa", đủ thấy tuy ngày nào cũng có vui, lòng vẫn chưa vừa. Người đời, giàu nghèo nào cũng có mối sầu; rốt cuộc không thể lúc nào cũng vừa ý. Đó là lẽ phải lớn, chẳng phải lời nói thừa.】 Vương phu nhân cười nói:

- Con cũng nghĩ thế. Giờ cụ đã cao hứng thì nên bàn sẵn việc ấy đi.

- Ta nhớ mấy năm trước không cứ sinh nhật của cháu nào, đều đem lễ vật đến mừng, như thế vừa tục, mà tình lại thêm sơ. Ta nghĩ một cách mới, vừa thân mật lại vui hơn.

- Cụ thấy nên làm thế nào thì làm.

- Nay chúng ta học lối nhà thường dân, mỗi người góp phần mình vào, 【庚 夾 Thì ra góp tiền là việc của nhà nhỏ. Gần đây thấy bao nhà có việc cưới tang là lo tính phần góp nhiều ít, chẳng biết nói sao.】 được bao nhiêu tiền lấy cả ra sửa tiệc, như

thế có được không? 【庚 夾 Xem tác giả vừa viết sinh nhật Bảo Thoa lại viết sinh nhật Phượng Thư. A Phượng là người nào mà chẳng đáng dành hẳn một hồi bút mực cho ngày sinh? Nhưng sao nghĩ ra được cách này: đặt sau Bảo Thoa thì vượt hẳn các chị em, đặt trước Giả mẫu thì gần như ngang hàng cha mẹ. Cả bộ sách, nếu cứ lần lượt viết sinh nhật từng người thì còn ra văn gì? Vì vậy khởi bằng Bảo Thoa, viết đậm Phượng Thư, kết ở Giả mẫu; mỗi người có văn diệu, cảnh diệu riêng. Những người khác, hoặc không viết một nét, hoặc chỉ nhân một câu nhắc qua; nhiều ít đều hợp tình hợp lý, không cần nói cũng rõ. Cần gì bám chết từng người mà viết đủ sinh nhật? ◇ Hoàn toàn không lặp lại cách viết về Bảo Thoa.】

- Tốt lắm. Nhưng không biết góp thế nào cho phải?

Giả mẫu nghe nói, rất vui, liền sai người mời Tiết phu nhân, Hình phu nhân, 【蒙 側 Người bề trên ở các nhà thế gia thường mắc tật "làm sinh nhật cũng phải mời người" như vậy.】 các cô, Bảo Ngọc, Vưu Thị, vợ Lại Đại và những người quản sự đến. Bọn a hoàn, bà già thấy Giả mẫu rất cao hứng, cũng đều vui mừng, vội chia nhau đi mời, đi báo tin các nơi.

Một lúc, già trẻ, trên dưới đến chật ních cả nhà. Tiết phu nhân ngồi đối diện với Giả mẫu; Hình phu nhân và Vương phu nhân ngồi hai cái ghế trước cửa buồng; chị em Bảo Thoa năm sáu người ngồi cả trên bục; Bảo Ngọc ngồi vào lòng Giả mẫu; còn những người khác đều đứng đầy cả nhà. Giả mẫu vội bảo mang mấy cái ghế nhỏ lại cho mẹ Lại Đại và mấy bà già có thể diện ngồi. Theo tục lệ phủ Giả, những người hầu bố mẹ mà đã có tuổi, thì có thể diện hơn những người chủ còn trẻ tuổi. Vì thế Vưu Thị, Phượng Thư phải đứng. Mẹ Lại Đại và ba bốn người già xin lỗi rồi ngồi xuống ghế. Giả mẫu cười kể lại câu chuyện lúc nãy cho mọi người biết. Nghe vậy, ai chẳng muốn góp vui? Những người thân với Phượng Thư thì bằng lòng, cũng có người lại muốn chiều chuộng Phượng Thư. Vả chăng họ đều là những người có thể bỏ tiền được, nên vừa nghe thấy, ai nấy đều vui vẻ vâng lời.

Giả mẫu nói trước:

- Ta bỏ ra hai mươi lạng.

Tiết phu nhân cười nói:

- Tôi cũng theo cụ, xin bỏ hai mươi lạng.

Hình phu nhân, Vương phu nhân cười nói:

- Chúng con không dám sánh với cụ, xin kém một bực, mỗi người góp mười sáu lạng thôi.

Vưu Thị và Lý Hoàn cũng cười nói:

- Chúng cháu thế nào cũng phải kém một bực, mỗi người xin góp mười hai lạng.

Giả mẫu liền bảo Lý Hoàn:

- Cháu là đàn bà góa không làm gì, lấy tiền đâu ra mà góp. Thôi ta góp hộ cho. 【庚 夾 Phải như vậy mới diệu.】 Phượng Thư vội cười nói:

- Xin cụ đừng cao hứng quá, nên tính kỹ đã rồi hãy chuốc lấy việc. Một mình cụ đã phải nhận hai phần, bây giờ lại góp cho chị Lý. Lúc cao hứng cụ nói thế, chốc nữa nghĩ xót ruột lại lẩm bẩm: chỉ vì con Phượng mà ta phải tốn kém. Rồi ngon ngọt dỗ dành cháu phải bù ngấm bù ngầm ba bốn lần tiền vào đó. Cháu có phải mơ ngủ đâu!

Mọi người nghe nói cười ầm lên.

Giả mẫu cười nói:

- Cứ như ý cháu thì làm thế nào? 【庚 夾 Lại viết thêm một lời nhận xét của A Phượng, càng diệu. Cứ đi thẳng một nét thì còn gì thú vị?】 Phượng Thư cười nói:

- Chưa đến ngày sinh nhật, cháu đã thấy khó chịu rồi. Tự mình chẳng bỏ ra lấy một đồng, mọi người phải lo lắng hộ, như thế cháu chẳng đành lòng tí nào. Chi bằng để cháu góp hộ phần cho chị Lý. Đến hôm ấy cháu ăn thêm mấy miếng nữa, thế là sung sướng lắm rồi.

Bọn Hình phu nhân đều cho là phải, Giả mẫu mới nghe lời.

Phượng Thư lại cười nói:

- Cháu còn muốn nói một câu này nữa; riêng phần cụ đã hai mươi lạng, lại còn phải góp phần cho cô Lâm và chú Bảo; phần dì Tiết đã hai mươi lạng, lại phải góp cho cô Bảo, như thế là công bằng. Còn hai mẹ, mỗi vị có mười sáu lạng, phần mình đã ít lại không hề góp cho ai, như thế chẳng công bằng tý nào. Cụ chịu thiệt nhiều quá!

Giả mẫu cười ầm lên, nói:

- Cháu Phượng lúc nào cũng về hùa với ta. Nó nói rất phải. Nếu không có cháu thì ta bị bọn họ lừa rồi!

Phượng Thư cười nói:

- Xin cụ cứ bắt hai mẹ phải nhận phần của hai người kia, mỗi vị góp thêm một phần là đúng.

Giả mẫu nói:

- Công bằng lắm, cứ nên làm như thế.

Mẹ Lại Đại đứng dậy cười nói:

- Như thế là không đúng! Tôi tức thay cho hai bà. Một bên là nàng dâu, một bên là cháu gái nội, mà không về hùa với mẹ chồng và bà cô *ndlr: Tức Vương phu nhân.*, lại đi bênh người khác, như thế là nàng dâu cũng như người ngoài, cháu nội thành ra cháu gái ngoại mất!

Giả mẫu và mọi người nghe nói cười ầm lên. 【庚 夾 Viết đủ cả thần thái A Phượng; dẫu chỉ một trò đùa, người thường cũng không nghĩ nổi lối viết này.】 Mẹ Lại Đại lại hỏi:

- Các mợ góp mười hai lạng thì chúng tôi phải kém đi một bực chứ?

Giả mẫu nói:

- Không được, các bà tuy đáng kém một bực, nhưng tôi biết các bà đều là tài chủ cả.

Địa vị tuy kém, nhưng tiền thì lại nhiều hơn họ. 【庚 夾 Chỉ một câu mà hồn vía kinh động. Cả bộ sách là lời đàn bà chuyện trò, là lời châm biếm thế sự, là cách viết ngoài mặt kể một đằng mà ngầm chê một nẻo. Như nói: "kẻ si đang soi Phong Nguyệt giám"; nếu chỉ xem những lời chuyện vãn trong nhà, chẳng phải cũng là kẻ si đó sao?】 Các bà nên đóng bằng họ mới phải.

Giả mẫu lại nói:

- Còn các cô, chẳng qua góp tý thôi, mỗi người góp một tháng lương là đủ.

Lại quay lại bảo Uyên Ương:

- Bọn chúng bay họp nhau lại bàn việc góp tiền đi.

Uyên Ương vâng lời, đi một lúc rồi dắt Bình Nhi, Tập Nhân, Thái Hà đến, lại còn mấy a hoàn nữa, người hai lạng, kẻ một lạng, ai nấy đều góp cả.

Giả mẫu hỏi Bình Nhi:

- Không nhẽ mày không làm sinh nhật cho chủ mày à? Sao lại góp vào đám này?

- Cháu làm riêng không kể, đây là việc công, cháu cũng xin góp một phần.

- Con bé này thế mới ngoan chứ.

Phượng Thư lại cười nói:

- Trên dưới góp đủ rồi. Còn hai bà dì, có đóng hay không, cũng nên hỏi một lời cho phải lẽ, 【庚夾 Chỉ viết A Phượng, để làm nền cho đoạn sau.】 nếu không các bà lại cho là khinh.

Giả mẫu nói:

- Phải đấy! Quên họ thế nào được? Chỉ sợ họ không được rỗi, bảo một đứa a hoàn đến hỏi xem.

A hoàn đi một lúc về trình: “Mỗi vị xin góp hai lạng."

Giả mẫu vui cười nói:

- Mang bút giấy lại đây, tính xem được bao nhiêu.

Vưu thị khẽ mắng Phượng Thư:

- Con ranh con tham quá! Các bà các thím góp tiền lại làm sinh nhật cho mày, còn chưa đủ à? Sao mày kéo cả hai người nghèo xác này vào!

Phượng Thư khẽ cười nói:

- Đừng có nói bậy! Chốc nữa ra ngoài tôi sẽ kể tội cho chị! Họ làm gì mà khổ? Họ có tiền đem cho người khác cũng uổng, chi bằng giữ lại để chúng ta cùng vui. 【庚夾 Chỉ viết A Phượng để làm nền cho đoạn sau; hình dáng hai người như hiện trước mắt, lời nói như vang bên tai, tả thật tới nơi.】 Số tiền đã góp đầy đủ cộng lại được hơn một trăm năm mươi lạng.

Giả mẫu nói:

- Làm tiệc vui một ngày không hết đâu.

Vưu Thị nói:

- Không mời khách ngoài, tiệc rượu lại không tốn mấy, món tiền này tiêu làm ba ngày cũng đủ. Trước hết, hát không phải mất tiền, đỡ được món ấy.

Giả mẫu nói:

- Cháu Phượng xem bọn nào hát hay thì gọi!

Phượng Thư nói:

- Bọn hát ở nhà, chúng ta đã nghe chán rồi. Bây giờ chịu tốn ít tiền, gọi bọn khác đến hát.

Giả mẫu nói:

- Việc này ta giao cho vợ cháu Trân, đừng để cho cháu Phượng phải lo nghĩ đến, cho nó nghỉ một ngày mới phải. 【庚夾 Vì thế mới được hưởng trọn một ngày, rồi mới có biến cố với Giả Liễn. Vui quá hóa buồn là lẽ tự nhiên.】 Vưu thị vâng lời, nói chuyện một lúc, ai cũng biết Giả mẫu mệt, liền dần dần ra về.

Vưu Thị đưa Hình phu nhân, Vương phu nhân ra, rồi đến đằng Phượng Thư bàn việc làm sinh nhật, Phượng Thư nói:

- Chị không cần hỏi tôi, chỉ theo ý cụ mà làm là đủ.

- Cái con ranh này, mày tốt số quá! Tao tưởng có việc gì kia! Thành ra gọi chúng tao đến chỉ có việc ấy thôi. Góp tiền chưa đủ, lại còn phải lo liệu các cái nữa. Mày định tạ tao cái gì nào?

- Chị đừng giở trò nữa! Tôi có gọi chị đến đâu mà phải tạ! Nếu chị sợ phải lo thì vào trình với cụ sai người khác cũng được.

- Xem kìa, nó vênh cái mặt lên thế đấy! Tao bảo cho mày hay, hãy dẹp cái lối ấy đi.

Nước đầy thì trào đấy!

Hai người lại nói chuyện một lúc nữa, Vưu Thị mới ra về.

Hôm sau, Vưu Thị vừa mới dậy rửa mặt, chải đầu, đã thấy có người mang tiền đến phủ Ninh, Vưu Thị hỏi:

- Ai mang tiền đến đấy?

- Giả Lâm đấy.

- Gọi bà ấy vào.

Bọn a hoàn xuống buồng dưới gọi vợ Lâm Chi Hiếu lên.

Vưu Thị mời ngồi xuống ghế thấp, rồi vừa chải đầu vừa hỏi:

- Trong gói ấy có bao nhiêu tiền đấy?

- Tiền này là của bọn chúng tôi góp lại mang đến trước. Còn cụ và các bà chưa góp.

Đương nói thì bọn a hoàn đến trình:

- Bên bà Cả và Tiết phu nhân cho người mang phần tiền đến.

Vưu Thị cười mắng:

- Bọn ranh con này! Chỉ nhớ nhưng việc không đâu ấy thôi! Chẳng qua hôm qua cụ cao hứng, cố ý học cách nhà thường dân góp tiền, thế mà chúng mày cứ nhớ mãi, cho là việc to tát, 【蒙側 Phong vị nhà thế gia.】 sao không nhận lấy, mời họ uống nước trà rồi cho họ về.

Bọn a hoàn cười rồi mang tiền vào. Tất cả là hai gói, có cả phần tiền của Đại Ngọc và Bảo Thoa.

Vưu Thị hỏi:

- Còn thiếu ai nữa?

Vợ Lâm Chí Hiếu nói:

- Còn thiếu cụ, bà Hai, các cô và bọn chị em chúng tôi.

- Còn của mợ Cả các chị đâu?

- Mợ qua bên nhà, số tiền ấy mợ Hai đã cầm cả rồi. 【蒙側 Gài dây cho đoạn sau.】 Vưu Thị rửa mặt chải đầu xong, sai người kéo xe đến phủ Vinh. Trước hết đến buồng Phượng Thư. Thấy Phượng Thư đã gói tiền cẩn thận, đương định đưa sang. Vưu Thị hỏi:

- Đã đủ cả chưa?

【庚夾 Chỉ chữ "cười" đã có thần thái.】 - Đủ rồi! Cầm đi, mất thì tôi không chịu lỗi đâu! 【蒙側 Chữ "đấu" được hiệu là "đậu": "đậu khởi" nghĩa là trêu chọc.】

- Tao không tin, phải đếm ngay ở đây.

Vưu Thị đếm lại, thấy không có phần Lý Hoàn, 【蒙側 Nêu thẳng mặt đề.】 cười nói:

- Mày lại định giở trò ma đấy! Sao không thấy phần chị Cả mày?

- Như thế không đủ à? Thiếu một phần cũng được, nếu không đủ tôi sẽ đưa sau. 【庚夾 Đủ thấy A Phượng chỗ nào cũng có tính toán.】

- Hôm qua mày làm bộ trước mặt mọi người, bây giờ lại chối với tao, tao không nghe đâu. Tao cứ đến hỏi cụ.

- Chị ghê gớm lắm! Hễ sau này có việc gì tôi cứ làm cho rõ môn rõ khoai, lúc ấy chị đừng có trách.

- Thôi phần ấy không đưa cũng được. Nếu ngày thường mày không tử tế với tao, khi nào tao chịu nghe? 【蒙側 Chỗ nào cũng lấy tình đời làm thú, chỗ nào cũng tiện tay gài phục bút.】 Nói xong, lấy phần Bình Nhi ra, và bảo:

- Bình Nhi! Lại lấy phần của mày về, hễ không đủ tao sẽ bù cho.

Bình Nhi hiểu ý, cười nói:

- Xin mợ hãy cứ tiêu đi, nếu thừa sẽ đưa lại cháu cũng được.

- Thế ra chỉ để cho chủ mày làm bậy, chứ không cho tao được làm ơn hay sao? 【蒙側 Hãy xem.】 Bình Nhi đành phải nhận lấy tiền.

Vưu Thị lại nói:

- Tao xem chủ mày thật là khôn khéo! Vớ món tiền này định tiêu vào việc gì? Tiêu không hết sau này bỏ vào quan tài mà mang chôn à! 【庚夾 Lời này không sai, gài trước mệnh yểu ở đoạn sau. Vưu Thị cũng là người biết việc, tiếc không khuyên được chồng sửa nhà, đáng tiếc đau đớn!】 Nói xong, đi đến buồng Giả mẫu, hỏi thăm và nói mấy câu chuyện phiếm rồi đến buồng Uyên Ương bàn công việc. Vưu Thị nhất thiết đều theo ý Uyên Ương, cốt làm thế nào cho Giả mẫu vui lòng là được. Hai người bàn định xong xuôi. Khi trở về Vưu Thị lấy hai lạng bạc giả lại cho Uyên Ương, 【蒙側 Hãy xem tình đời. Đáng cười, đáng cười!】 và nói: "Tiêu không hết đâu."

Nói xong, đi đến buồng Vương phu nhân nói chuyện. Nhân lúc Vương phu nhân đi vào Phật đường, Vưu Thị giả lại phần tiền cho Thái Vân. Vì Phượng Thư không ở đấy, nên Vưu Thị giả cả hai phần tiền cho dì Chu và dì Triệu nữa. 【蒙側 Lại một cách xử sự khác.】 Họ không dám nhận. 【庚夾 Thanh thế A Phượng thật ghê gớm.】 Vưu Thị nói:

- Đáng thương các dì quá, làm gì có tiền mà góp? Nếu thím Phượng biết thì tôi nhận cho.

Hai người cám ơn rối rít rồi nhận lấy món tiền. 〔一〕 【庚 夾 Vưu Thị cũng có thể gọi là có tài. Về đức, hơn A Phượng mười lần; tiếc không khuyên chồng trị nhà, ấy là "mỗi người có phận sự riêng". Đây mới là tình lý tột cùng. Ghét nhất truyện dã sử gần đây: kẻ ác thì ác không sót một chỗ, người tốt thì tốt không tì vết; sao chẳng gần tình lý được như thế này?】

Chả mấy lúc đã đến ngày mồng hai tháng chín. Người trong vườn đều nghe nói Vưu Thị bày biện linh đình lắm, 【蒙 側 Một nét dư, lại ngầm chỉ người giỏi việc đâu chỉ có Hy Phượng.】 không những có tuồng, còn có cả các trò chơi và cô gái mù kể chuyện nữa, nên ai đấy đều sắp sẵn đến xem để góp vui, Lý Hoàn lại bảo các chị em:

- Hôm nay là ngày họp thi xã, đừng ai quên đấy. 【庚 夾 Người đọc đã quên, kẻ bình sách cũng quên, mà tác giả lại không hề quên. Chợt viết việc này, càng bận càng dồn, càng căng càng siết.】 Bảo Ngọc không thấy đến, chắc là không biết, hay lại ham chơi ở đâu mà quên hẳn việc này? 【庚 夾 Đây chỉ mắng riêng Bảo Ngọc sao? Cũng mắng cả người đời. Ta cũng tưởng Bảo Ngọc quên, nếu không sao chẳng tới?】 Nói xong, liền bảo a hoàn đi xem Bảo Ngọc làm gì, mời ngay lại đây. A hoàn đi một lúc về nói:

- Tập Nhân nói là cậu ấy đi từ sáng sớm rồi: 【庚 夾 Văn thật lạ.】 Mọi người đều lấy làm lạ, nói:

- Không lẽ cậu ấy lại đi vắng. Con a hoàn này lẩn thẩn lắm.

Rồi lại sai Thúy Mặc đi. Một lúc Thúy Mặc về, nói:

- Cậu ấy đi vắng thật. Nghe nói có người bạn nào chết, cậu ấy đi viếng tang đấy. 【庚 夾 Văn thật lạ. Có chuyện ấy thật sao? Đúng ngày tưng bừng hoa gấm lại cố ý viết lối này.】 Thám Xuân nói:

- Nhất định không đúng. Dầu sao hôm nay anh ấy cũng không thể đi đâu được. Mày gọi Tập Nhân đến đây để tao hỏi.

Vừa nói xong, Tập Nhân đến, bọn Lý Hoàn đều nói:

- Dù hôm nay có việc gì, chú ấy cũng không nên ra khỏi nhà: một là ngày sinh nhật thím Hai, cụ rất cao hứng, mọi người trong hai phủ đều góp vui, thế mà chú ấy lại đi à? 【蒙 側 Vì không chịu để mạch văn bằng phẳng nên dùng nét đảo ngược; cả văn lẫn lời đều kỳ lạ, hay đến mê người.】 Hai là, hôm nay là ngày chính thi xã đầu tiên, chú ấy không xin phép lại dám tự tiện lẻn đi?

Tập Nhân thở dài nói:

- Chiều hôm qua cậu ấy nói sớm hôm nay có việc cần phải đến phủ Bắc Tĩnh vương, rồi về ngay. Tôi có khuyên cậu ấy đừng đi, cậu ấy nhất định không nghe. Sớm dậy, cậu ấy mặc quần áo trắng đi ra, chắc là trong phủ Bắc Tĩnh vương có người hầu nào mất, cũng chưa biết chừng.

Bọn Lý Hoàn nói:

- Nếu quả thực thế, chú ấy cũng nên đi, nhưng phải về ngay chứ.

Nói xong, mọi người lại bàn định: "Chúng ta cứ làm thơ trước đi, khi anh ấy về sẽ phạt." Vừa lúc ấy, Giả mẫu sai người lại mời. Mọi người rủ nhau đến, Tập Nhân trình việc Bảo Ngọc đi vắng. Giả mẫu không vui, sai người đi đón.

Nguyên là Bảo Ngọc có một tâm sự riêng, hôm trước đã dặn Dính Yên:

- Ngày mai ta phải đi sớm, mày sắp hai con ngựa ở cửa sau chờ đấy, không cần người đi theo nữa. Mày bảo cả Lý Quý biết là ta sang phủ Bắc Tĩnh vương. Nếu có ai đi tìm, bảo nó ngăn lại, không cần phải đi, cứ nói rằng phủ Bắc

Tĩnh vương mời ta ở lại, thế nào ta cũng về ngay.

Dính Yên không hiểu đầu đuôi làm sao, đành phải vâng lời, sắp hai con ngựa từ sớm, chờ ở cửa sau vườn, Khi trời sáng, Bảo Ngọc mặc thuần đồ trắng từ cửa bên đi ra, không nói một lời, lên ngựa, cúi lưng phóng thẳng theo đường phố. Dính Yên đành cũng lên ngựa quất roi đi theo sau, rồi hỏi:

- Cậu đi đâu đấy?

- Đường này đi đâu?

- Đây là đường ra cửa bắc, đi đường này vắng lắm, chẳng có gì vui đâu.

- Chính ta muốn đến chỗ thanh vắng.

Nói xong, Bảo Ngọc cùng ra roi. Ngựa đã ngoặt qua hai quãng đường vòng, ra khỏi cửa thành.

Dính Yên càng ngơ ngác, đành cứ theo riết, đi một mạch đến bảy, tám dặm đường.

Chỗ này người ở thưa thớt. Bảo Ngọc mới dừng ngựa, quay lại hỏi Dính Yên:

- Ở đây có bán hương không?

- Có, nhưng không biết cậu cần dùng thứ gì?

Bảo Ngọc nghĩ một lúc rồi nói:

- Thứ hương khác không tốt, phải có thứ đàn hương, vân hương, giáng hương mới được.

- Ba thứ hương này khó tìm lắm.

Bảo Ngọc có ý băn khoăn. Dính Yên thấy thế, liền hỏi:

- Cậu cần hương để làm gì? Cháu thấy cậu thường đeo hương tán sẵn ở trong túi, sao không lấy ra mà dùng?

Bảo Ngọc nhớ ra, đưa tay sờ vào cái túi đeo trong áo, thấy hai thỏi nằng nặng, mừng quá, nhưng lại sợ không được thành kính. Suy nghĩ: "Hương đeo trong mình còn tốt hơn là hương mua ở ngoài". Rồi lại hỏi đến lư hương. Dính Yên nói:

- Thôi đi, ở nơi đồng không mông quạnh này làm gì có lư? Muốn dùng lư sao cậu không bảo trước để cháu mang sẵn ở nhà đi có được không?

- Đồ gà mờ! Nếu mang được ở nhà đi thì chả phải chạy mửa mật như thế này. 【庚 夾 Kỳ lạ hết sức, chẳng biết vì sao? Hãy xem đoạn sau ra sao.】 Dính Yên nghĩ một lúc cười nói:

- Cháu nghĩ ra rồi, không biết bụng cậu thế nào. Cháu tưởng không những cậu cần cái ấy, mà còn cần cái khác nữa. Ở đây chắc không sẵn. Bây giờ chúng ta chịu khó đi đến am Thủy Tiên, chừng hai dặm thôi.

- Am Thủy Tiên ở đây à? Tốt lắm! Chúng ta đi đi.

Bảo Ngọc ra roi chạy trước, ngoảnh lại bảo Dính Yên:

- Sư cô ở am Thủy Tiên thường lui tới nhà ta, giờ đến đấy mượn cái lư hương chắc người cũng bằng lòng.

- Không cứ là nhà ta thường đến lễ ở đó mà ngay những chùa chúng ta không quen biết, họ cũng chẳng dám từ chối. Chỉ có một điều: cậu xưa nay vẫn ghét am Thủy Tiên, thế mà tại sao bây giờ thấy nói đến đấy, cậu lại vui mừng

thế?

- Ngày thường ta rất ghét người đời không hiểu gì cả, bạ thần nào cũng cúng, miếu nào cũng xây. Đó đều là các cụ hoặc các bà ngày trước có tiền mà ngu xuẩn, hễ thấy nói có thần là xây miếu thờ ngay. Trong dã sử hay tiểu thuyết nói gì thì họ cho là có thực, chứ chẳng biết thần ấy là người nào. 【庚 夾 Gần đây còn nghe có một ngôi miếu Cương Bính, lại có am Tam Giáo: tôn Như Lai làm đầu, Thái Thượng đứng thứ, Khổng Tử cuối. Hạng đó thật giết cũng không oan! Nói sách này cứu người khỏi cơn mê đắm, quả không sai.】 Ví như trong am Thủy Tiên thờ Lạc Thần *ndlr: Lạc Thần tên là Bật Phi, tương truyền là con gái họ Nhân. Khi Tào Tháo đánh Viên Thiệu, bắt được Nhân Thị mang về. Tào Thực xin không được, bèn gả cho con trưởng là Tào Phi. Tào Phi lập Nhân Thị làm hoàng hậu; sau mắc tội bị chết. Tào Thực thương nhớ nàng, khi đến bến Lạc Thủy thấy nàng hiện ra, bèn làm bài Lạc Thần phú.*, nên gọi là am Thủy Tiên, chứ làm gì có vị Lạc Thần. Đó là lời của Tào Tử Kiến bịa đặt ra, ai ngờ bọn ngu xuẩn lại đắp tượng để thờ. Giờ nhân tiện hợp với ý muốn của ta, nên đến đấy mượn để dùng thôi.

Nói xong hai người đã đến cửa am. Sư già thấy Bảo Ngọc đến bất ngờ, mừng quá như thấy rồng trên trời rơi xuống, liền chạy lại chào, rồi sai bà vãi đến giữ ngựa. Bảo Ngọc vào am, không lạy tượng Lạc Thần, chỉ đứng ngắm nhìn thôi. Tuy là tượng đất, nhưng cũng có cái dáng bay vút như chim hồng kinh, sợ uốn lượn như con rồng lẩn khúc, hoa sen mọc trên sóng biếc, mặt trời chiếu ráng sớm mai. 【庚 夾 Tuyệt diệu! Dùng Lạc Thần phú để tán Lạc Thần, đúng cảnh đúng chỗ, càng thêm mới lạ.】 Bảo Ngọc tự nhiên nước mắt nhỏ xuống.

Sư già mời vào uống nước, Bảo Ngọc mượn cái lư để đốt hương. Sư già đi một lúc, sắp cả hương và ngựa giấy mang đến. Bảo Ngọc nói:

- Các thứ tôi không dùng, chỉ dùng lư hương thôi.

Liền sai Dính Yên mang lư hương ra vườn sau, tìm một chỗ sạch sẽ, nhưng không được. Dính Yên hỏi:

- Trên bờ giếng kia có được không? 【庚 夾 Văn tuyệt diệu. Trong lòng Bảo Ngọc đã chọn bờ giếng, cố ý để Dính Yên nói ra, cho sư cô khỏi nảy nghi. Bảo Ngọc cũng có tài đánh lừa người, chỉ là không dùng đó thôi.】 Bảo Ngọc gật đầu, cùng đi đến đó, đặt lư hương xuống. Dính Yên đứng sang một bên, Bảo Ngọc lấy hương ra đất, rơm rớm nước mắt, vái một cái 【庚 夾 Văn lạ. Nói "chỉ làm nửa lễ", rốt cuộc vẫn không biết là việc gì.】 rồi quay lại bảo cất đi.

Dính Yên vâng lời, nhưng chưa cất, liền cúi đầu lễ mấy lễ và khấn:

- Tôi là Dính Yên đã hầu cận cậu Hai mấy năm nay, chỉ có ngày hôm nay đi lễ, cậu ấy không bảo gì tôi, mà tôi cũng không dám hỏi. Tuy tôi không biết tên tuổi vị âm hồn được tế này là gì, nhưng chắc là một vị chị em, vào bậc thông minh thanh nhã, có một không hai ở trên đời này. Tâm sự cậu Hai không nói ra được, vậy tôi xin khấn thay: cậu Hai tôi tưởng nhớ người như thế này, nếu người có linh thiêng, nên thường thường đến thăm nom cậu Hai tôi. Người ở cõi âm, phù hộ cho cậu Hai tôi kiếp sau sinh làm con gái, để cùng chị em các người vui đùa một nơi, không còn là hạng mày râu nhơ bẩn nữa.

Khấn xong, Dính Yên lạy mấy lạy rồi bỏ dậy. 【庚 夾 Chợt chen vào bài khấn của Dính Yên. Lướt qua tưởng lời đùa trẻ con, xem kỹ lại ý sâu lắm. Nghĩ Bảo Ngọc là người như thế, chẳng lẽ không nên có một tiểu đồng lanh lợi, khôn ngoan đến vậy sao? Lời khấn này cũng như trong Tây Sương ký: Song Văn dâng hương đến nén thứ ba không nói, Hồng Nương thay nàng khấn vài lời, nói toạc tâm sự của Song Văn. Ở đây nếu để Bảo Ngọc tự khấn thì thành văn gì? Không khấn thì lại thành một bí ẩn câm, sao kết cảnh được? Bởi vậy viết một trò đùa của Dính Yên: đùa thẳng vào lòng Bảo Ngọc, vừa khơi lại văn trước vừa khép văn sau, lại tả được Dính Yên vốn nhanh trí đáng yêu; đồng thời làm nổi Bảo Ngọc như một cô gái giữ lễ đang chờ xuất giá, cái vẻ son phấn thường ngày không cần tả cũng hiện cả. Đọc hồi này, chỉ muốn xem Bảo Ngọc là một

cô gái thanh tú rụt rè, còn Dính Yên là cô hầu lanh lợi đáng yêu.】 Bảo Ngọc chưa nghe nó khấn hết, đã không nhịn được cười 【庚 夾 Vừa cười đã phải: vốn đáng cười, lại nói trúng bụng, càng đáng cười.】 liền đá nó một cái và nói:

- Đừng nói bậy, người ta biết lại cười cho đấy! 【庚 夾 Chàng cũng biết người ta sẽ cười, càng lạ.】 Dính Yên đứng dậy, mang lư hương, cùng đi với Bảo Ngọc rồi nói:

- Cháu đã nói với nhà sư là cậu chưa ăn sáng, bảo họ tiện thể dọn mấy thứ, cậu chịu khó ăn tạm một ít. Cháu biết hôm nay ở nhà bày tiệc to, vui nhộn lắm, vì thế cậu mới lánh đến đây. Ở đây yên tĩnh một ngày cũng đủ vui rồi. Nếu cậukhông ăn thì không thể chịu được đâu.

- Không uống rượu vui, nghe hát, ở đây tuỳ tiện ăn một ít cũng chẳng sao.

- Thế mới phải. Nhưng cháu xin nói điều này: chúng ta đi đến đây, ở nhà tất có người không yên tâm. Nếu không, đến chiều về cũng chẳng sao. Nhưng vì có người không yên tâm, thì cậu nên về nhà ngay mới phải. Một là để cụ và bà Hai yên lòng, hai là lễ ở đây đã xong rồi, chẳng qua chỉ có thế thôi. Về nhà nghe hát uống rượu, dù không phải là ý muốn của cậu, nhưng cũng để hầu cha mẹ cho trọn đạo hiếu. Nếu chỉ vì việc lễ này, cậu không nghĩ đến cụ và bà đương mong đợi, thì âm hồn nào nhận lễ của cậu cũng không an tâm. Cậu nghe xem cháu nói thế có phải không?

Bảo Ngọc cười nói:

- Ta đoán được ý mày rồi, chắc mày nghĩ rằng chỉ có một mình mày đi theo ta thôi.

Khi về mày sợ bị lỗi, nên giở những điều to lớn ra khuyên ta. 【庚 夾 Cũng biết điều lớn lao ấy, tuyệt diệu!】 Ta đến đây chỉ cốt làm lễ xong sẽ về uống rượu nghe hát, chứ không phải bỏ đi suốt ngày. Giờ đã thoả được ý muốn rồi, nên về nhà mau để cho mọi người yên tâm. 【庚 夾 Đó là ý kiến rất thông suốt, chỗ người đời không theo kịp.】

- Thế phải lắm.

Hai người vào đến chùa, nhà sư đã dọn lên một mâm cơm chay.

Bảo Ngọc ăn qua loa một ít. Dính Yên cũng ăn. Xong rồi hai người lên ngựa theo đường cũ về nhà. Dính Yên ở đằng sau dặn:

- Cậu đi ngựa cẩn thận đấy. Con ngựa này không quen cưỡi mấy, phải cầm cương cho chặt. 【庚 夾 Xem tác giả không tả cảnh náo nhiệt như bên Phượng Thư mà lại tả chỗ thanh vắng này; đúng là đoạn văn người đời không đoán nổi.】 Hai người về đến thành, vẫn theo cửa sau vội đi về viện Di Hồng. Bọn Tập Nhân đi vắng, chỉ có mấy bà già trông nhà, thấy Bảo Ngọc về, đều mừng rỡ, nói:

- A di đà phật! Cậu về rồi! Tý nữa thì chị Tập Nhân điên mất! Ở trên ấy đương uống rượu đấy, cậu lên ngay đi.

Bảo Ngọc nghe nói, vội cởi quần áo trắng ra, mặc quần áo đẹp, hỏi:

- Tiệc bày ở đâu?

- Ở nhà hoa lơn mới dựng.

Bảo Ngọc chạy vội đến nhà hoa, đã văng vẳng nghe thấy tiếng đàn sáo ca hát. Vừa đến bên nhà trống, thấy Ngọc Xuyến ngồi một mình ở dưới thềm sùi sụt khóc. 【庚 夾 Toàn là văn chương kỳ lạ muôn vẻ.】 Thấy Bảo Ngọc đến, Ngọc Xuyến thở dài một cái, chép miệng nói:

- Úi chà! Phượng hoàng đã đến rồi! Đi vào ngay đi! Chốc nữa không về có lẽ cả nhà nhao lên đấy. 【庚 夾 Lời bình thường mà chứa vô hạn văn chương, vô hạn tình lý. Đọc đến đoạn sau rồi ngẫm kỹ lời này sẽ rõ.】 Bảo Ngọc cười nói:

- Chị thử đoán xem tôi đi đâu nào?

Ngọc Xuyến quay đi, chỉ lau nước mắt thôi. 【庚 夾 Tình lý vô hạn.】 Bảo Ngọc rầu rầu đi lên nhà hoa chảo Giả mẫu và Vương phu nhân. Mọi người mừng rỡ như được thấy chim phượng hoàng.

Bảo Ngọc vội đến chúc mừng Phượng Thư. Giả mẫu và Vương phu nhân đều nói:

- Em mày chả biết hay dở gì cả. Có việc cần, sao không nói trước mà lại lẻn đi? Thế còn ra làm sao nữa! Lần sau còn thế thì chờ bố mày về, ta sẽ mách nó đánh cho.

Giả mẫu lại mắng người hầu:

- Tại sao chúng mày cứ nghe lời nó? Nó bảo đi đâu cứ cúi đầu mà đi, không trình qua một tiếng?

Rồi lại hỏi Bảo Ngọc:

- Cháu đi đâu về đấy? Đã ăn uống gì chưa? Có bị sợ gì không? 【庚 夾 Văn lạ, tả hệt.】

- Người nàng hầu của Bắc Tĩnh vương Chết, hôm nay cháu đến chia buồn. Cháu thấy đức vương khóc nhiều quá, không tiện bỏ về ngay, vì thế phải ngồi lại một lúc.

- Từ nay cháu còn lẻn đi như thế, không trình ta trước, nhất định ta bảo bố mày đánh cho!

Bảo Ngọc vâng lời. Giả mẫu lại muốn đánh người đi hầu, nhưng mọi người khuyên:

- Xin cụ bớt giận, cậu ấy đã hứa xin chữa. Vả chăng cậu ấy đi về không xảy ra chuyện gì, cả nhà cũng nên yên lòng để vui một lúc.

Lúc đầu, Giả mẫu còn nóng ruột, giờ thấy Bảo Ngọc về vui quá, hết cả giận, nên việc công bỏ qua. Giả mẫu lại sợ Bảo Ngọc khó chịu, hoặc chưa ăn uống, hay đi đường bị sợ hãi, nên tìm hết cách dỗ dành. Tập Nhân cũng chạy đến phục dịch. Mọi người lại ra xem hát.

Hôm đó diễn vở Kinh thoa ký *ndlr: Tích truyện: vợ Vương Thạch Bằng là Tiền Ngọc Liên nghe đồn chồng lấy vợ lẽ, đâm đầu xuống sông tự tử nhưng được cứu; Vương Thạch Bằng cũng nghe đồn vợ chết, bèn lập bàn tế.*, Giả mẫu và Tiết phu nhân đều mủi lòng rơi lệ, có người cười, người giận, lại có người mắng nữa.

【戚 Tổng bình: Góp tiền mừng sinh nhật, niềm vui nhà cửa; áo trắng đốt hương, tình cảm vô cùng.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Từ đây, bản Thích và bản Mông có thêm mười tám chữ: "Rồi Vưu Thị đi thẳng ra, lên xe về nhà. Chuyện ấy không nhắc nữa. Lại nói…".

Hồi 44: Việc bất ngờ, Phượng Thư nổi cơn ghen — Niềm vui ngoài mong đợi, Bình Nhi sửa lại dung nhan

Hồi 44

Việc bất ngờ, Phượng Thư nổi cơn ghen — Niềm vui ngoài mong đợi, Bình Nhi sửa lại dung nhan

【 威 Hồi tiền phê: Mây mưa sân viện nhà ai?

Hoa bay đến, bông nào cũng lạ.

Oanh yến tranh đua hương sắc,

Cành cành theo gió rỏ sương ngọc,

Đúng độ xuân thì.】

Bảo Ngọc cùng chị em đang ngồi xem diễn vở Kinh thoa ký, Đại Ngọc xem đến hồi "Người chồng ra tế vợ", liền bảo Bảo Thoa:

- Vương Thập Bằng không thông một tí nào. Tế chỗ nào chẳng được, lại cứ phải ra tận bờ sông? Tục ngữ nói: "Trông thấy vật lại nhớ đến người", nước ở khắp mặt đất đều do một nguồn mà ra, múc một bát nước ở nơi nào cũng được, rồi nhìn vào đấy mà khóc, thế cũng đã hết lòng với người khuất rồi.

Bảo Thoa không trả lời, Bảo Ngọc nghe xong lại ngẩn người ra.

Giả mẫu nghĩ bụng: "Hôm nay khác mọi ngày, phải làm thế nào cho cháu Phượng vui suốt ngày mới được". Nhưng vì người mệt, Giả mẫu đành chỉ ngồi ngả ở trên giường cùng Tiết phu nhân xem hát, muốn ăn gì thì chọn mấy thứ bày ở trên kỷ, vừa ăn vừa nói chuyện. Còn hai bàn rượu của mình thì đem thưởng cho bọn a hoàn và nhưng người đàn bà đứng hầu không có cỗ ăn, bảo họ mang ra thềm trước cửa sổ mà ngồi, muốn gì tùy ý, không cần phải câu nệ lễ phép. Vương phu nhân và Hình phu nhân ngồi trước cái bàn cao kê ở dưới. Các chị em ngồi ở mấy bàn rượu bên ngoài. Giả mẫu thỉnh thoảng dặn bọn Vưu Thị:

- Mời cháu Phượng ngồi vào ghế trên, rồi các chị thay ta tiếp nó, để bõ công nó vất vả quanh năm.

Vưu Thị vâng lời, cười nói:

- Thím ấy nói không quen ngồi cỗ trên, gò bó ngượng nghịu lắm. Ngay rượu cũng chẳng chịu uống.

Giả mẫu cười nói:

- Cháu không biết mời, để bà ra mời nó vậy.

Phượng Thư vội chạy lại cười nói:

- Xin bà đừng nghe chị ấy, cháu đã uống những mấy chén rồi.

Giả mẫu cười, sai bọn Vưu Thị:

- Kéo nó ra, ấn nó xuống ghế, các người phải thay nhau mời rượu, nếu nó vẫn không chịu uống, ta sẽ thân hành đến mời mới được.

Bọn Vưu Thị cười, rồi kéo Phượng Thư ngồi xuống, sai người lấy chén rót rượn, nói:

- Đầu năm chí cuối, thím hết lòng chiều chuộng cụ, bà Hai và chúng tôi. Tôi chẳng có gì đáp lại. Hôm nay xin thân rót chén rượu này chúc mừng thím. Ngoan này! Thím uống ngay chén rượu ở tay tôi đi.

Phượng Thư cười nói:

- Nếu chị có lòng kính tôi, thì quỳ xuống đây tôi mới uống.

- Đừng làm bộ nữa! Bảo cho mà biết: chăng dễ mà gặp được dịp này đâu. Mai sau liệu có được ngày nay mãi không? Hãy cố mà uống mấy chén. 【庚 夾 Một câu nói đùa vu vơ đã gài trước đoạn sau, khiến người buồn đau. Đúng là "tiệc vui khó có lại lần nữa".】 Phượng Thư thấy không từ chối được, đành phải uống hai chén. Rồi đến bọn chị em lại mời, Phượng Thư đành phải uống hai hớp. Giả Lại thấy Giả mẫu cao hứng, cũng phải góp vui, dẫn các già khác đến mời rượu. Phượng Thư không thể từ chối được, đành phải uống hai hớp. Bọn Uyên Ương cũng đến mời, Phượng Thư không uống được nữa, vội van vỉ:

- Các chị ơi, tha cho tôi, ngày mai tôi sẽ uống.

Uyên Ương cười nói:

- Nếu thế thì chẳng hóa ra chúng tôi bẽ mặt lắm hay sao? Ngay đến bà Hai cũng còn có lòng vì nể giữ thể diện cho chúng tôi. Hôm nay đứng trước mọi người, mợ lại ra bộ bà chủ. Thế ra chúng tôi không đáng đến mời. Thôi, mợ không uống thì chúng tôi đi vậy.

Nói xong nguây nguẩy đi ra. Phượng Thư vội kéo lại cười nói:

- Chị ơi, thôi để tôi uống vậy.

Liền rót đầy chén rượu uống hết. Uyên Ương mới cười, rồi về chỗ ngồi.

Phượng Thư đã say, trong bụng cồn cào khó chịu, muốn về nhà nghỉ, nhân thấy bọn con hát lên, liền bảo Vưu Thị:

- Sắp sẵn tiền thưởng ra, tôi phải đi rửa mặt đây.

Vưu Thị gật đầu, Phượng Thư thấy không ai để ý, liền đi ra ngoài theo thềm nhà sau đi về. Bình Nhi biết ý, vội theo ra, Phượng Thư vịn vào Bình Nhi, đi đến dưới thềm, thấy một đứa hầu bé trong nhà đứng ở đấy. Trông thấy hai người về, đứa hầu vội quay người chạy. Phượng Thư ngờ, gọi nó lại. Trước nó còn giả vờ như không nghe. Sau thấy Bình Nhi cũng gọi, không làm thế nào được, nó đành phải quay lại.

Phượng Thư càng ngờ, liền cùng Bình Nhi lên thềm gọi đứa bé ấy vào, rồi mở cánh cửa ra. Phượng Thư ngồi ngay ở trên thềm, bắt đứa bé quỳ xuống, rồi hét bảo Bình Nhi:

- Bảo hai đứa hầu ở cửa ngoài mang thừng roi vào đây, đem con ranh con này đánh chết đi cho tao. Nó chẳng biết tao là ai à?

Đứa bé hồn vía lên mây, vừa khóc vừa van lạy xin tha. Phượng Thư hỏi:

- Tao có phải là ma đâu. Mày trông thấy, không biết đứng lại, sao cứ chạy đi?

- Cháu thực không trông thấy mợ, và nhớ trong nhà không còn ai, nên mới chạy về.

- Trong nhà đã không có ai, thì ai bảo mày đến đây? Dù mày không trông thấy, nhưng tao và chị Bình ở đằng sau rát cổ gọi mày đến mười mấy lần, càng gọi mày càng chạy.

Có xa xôi gì đâu mày điếc à? Lại còn cãi?

Nói xong, giơ tay tát một cái, đứa bé chúi đầu xuống, rồi lại tát một cái nữa, hai má nó sưng vù lên. Bình Nhi vội can:

- Thôi mợ ạ, không lại đau tay!

Phượng Thư nói:

- Đánh nữa đi, hỏi nó vì sao mà chạy, nó không nói thì đánh vỡ mồm nó ra.

Đứa bé trước còn chối cãi, sau thấy Phượng Thư bảo nung đỏ thanh sắt dí vào mồm, nó mới khóc nói:

- Cậu Hai ở nhà bảo cháu đến đây gác, thấy mợ về thì báo tin cho cậu biết. Không ngờ bây giờ mợ đã về.

Phượng Thư thấy câu nói có ý, liền hỏi:

- Bảo mày gác tao để làm gì? Không nhẽ lại cấm tao về à? Tất có duyên cớ làm sao đây. Mày phải nói ngay, tao sẽ thương mày, nếu không tao lấy dao xẻo thịt!

Nói xong, lấy cái trâm ở trên đầu ra đâm vào mồm đứa bé. Nó sợ quá, vừa tránh vừa khóc:

- Cháu xin nói thực, nhưng mợ đừng bảo là cháu nói!

Bình Nhi vừa ngăn Phượng Thư, vừa giục nó nói ngay đi. Đứa bé nói:

- Cậu Hai về đến nhà, ngủ một lúc mới dậy, cho người đến xem mợ đã sắp về chưa.

Nghe nói mợ vừa mới vào tiệc, cậu ấy liền mở ngay hòm lấy hai nén bạc, hai cái trâm, hai tấm lụa, bảo cháu lên đưa cho vợ Bão Nhị và gọi nó lại. Nó nhận các thứ ấy rồi đi đến nhà ta. Cậu Hai bảo cháu đứng đây gác. Còn việc về sau thế nào cháu không biết.

Phượng Thư nghe nói, tức run người, đứng dậy đi thẳng về nhà. Vừa đến sân, thấy một đứa hầu đứng ở trong cửa ló đầu ra. Trông thấy Phượng Thư, nó cắm đầu chạy. 【庚夾 Như thấy ngay dáng điệu của nó.】

Phượng Thư gọi hẳn tên nó, bảo đứng lại. Đứa bé này vốn láu lỉnh, thấy không chạy thoát, nên quay lại cười nói:

- Cháu đang định đi mách mợ, may mợ đã về.

- Mách tao việc gì?

- Cậu Hai ở nhà...

Rồi nó kể lại một lượt như đứa trước vừa nói.

Phượng Thư quát:

- Từ nãy mày làm gì? Bây giờ tao trông thấy rồi, mày mới tìm cách đổ quanh.

Nói xong, giơ tay tát một cái, làm cho đứa hầu ngã lạng choạng, Phượng Thư rón rén đi đến trước cửa sổ, nghe thấy ở trong có tiếng người đàn bà cười nói:

- Bao giờ bà vợ Diêm Vương của cậu chết đi thì hay!

- Nếu nó chết, ta lấy một mụ khác, cũng giống như thế, thì làm thế nào?

- Nếu nó chết thì đem cô Bình làm vợ cả, có lẽ còn hơn đấy.

- Nó chẳng để cho ta đụng chạm đến con Bình một tý nào, chính con Bình cũng ấm ức không dám nói ra. Số kiếp ra sao mà lại gặp phải sao Dạ Soa thế này!

Phượng Thư nghe nói, tức run người lên. Lại nghe thấy họ đều khen Bình Nhi, liền ngờ cho Bình Nhi ngày thường vắng mình, chắc cũng ngỏ lời oán trách. Hơi rượu càng hăng lên, không nghĩ ngợi gì cả. Phương Thư quay ngay người lại tát Bình Nhi hai cái; 【庚 夾 Kỳ lạ tột bậc! Lại đánh Bình Nhi trước — ai đời nào nghĩ nổi?】 đạp cửa vào, không nói năng gì, túm lấy vợ Bão Nhị đánh xé. Lại sợ Giả Liễn trốn đi, liền đứng chặn lấy cửa và mắng:

- Con đĩ này! Mày đã cướp chồng chủ mày, lại định giết cả vợ chủ mày nữa à! Bình Nhi lại đây! Bọn đĩ này cùng về hùa với nhau để hại ta! Ngoài mặt thì vẫn thơn thớt dỗ dành ta.

Nói xong lại đánh Bình Nhi mấy cái. Làm Bình Nhi không có chỗ kêu oan, tức quá phát khóc lên và mắng:

- Các người đã làm việc xấu xa này, không dưng lại kéo cả tôi vào làm gì!

Nói xong, túm lấy vợ Bảo Nhị đánh xé.

Giả Liễn vì uống nhiều rượu, đang khi hứng lên, không đề phòng cẩn thận, thì Phượng Thư về, nên lính quýnh không biết làm thế nào; lại thấy Bình Nhi cũng to tiếng, thành ra hơi men càng hăng lên. Thấy Phượng Thư đánh vợ Bão Nhị, hắn vừa tức vừa xấu hổ, nhưng không tiện nói ra; bây giờ thấy Bình Nhi cũng đánh vợ Bảo Nhị, hắn đứng dậy đá rồi mắng:

- Con đĩ kia! mày cũng đánh người à!

Bình Nhi sợ quá, ngừng tay, khóc nói:

- Các người chuyện trò thầm vụng với nhau, tại sao còn kéo tôi vào?

Phượng Thư thấy Bình Nhi sợ Giả Liễn, càng tức, chạy lại đánh Bình Nhi, và bắt phải đánh vợ Bảo Nhị. Bình Nhi tức quá chạy đi tìm dao định tự tử. Bọn bà già và người hầu bên ngoài vội ngăn lại khuyên răn.

Phượng Thư thấy Bình Nhi đi tự tử, liền đập đầu vào Giả Liễn, kêu ầm lên:

- Chúng nó vào hùa với nhau để hại ta, bị ta bắt được, lại còn dọa ta! Cậu bóp chết tôi đi!

Giả Liễn tức quá, rút kiếm ở trên tường xuống, nói:

- Không cần phải tự tử! Tao điên tiết lên rồi đây! Giết tất cả rồi tao đền mạng, thế là hết chuyện!

Đương lúc ầm ĩ, thì bọn Vưu Thị đến nói:

- Làm cái gì đấy? Tự dưng vô cớ sao lại to tiếng thế?

Giả Liễn thấy có người đến, liền mượn hơi men càng làm già 【庚 夾 Kẻ tiểu nhân trên đời phần nhiều đều như vậy.】 cứ đòi giết Phượng Thư.

Phượng Thư thấy người đến, không lồng lộn như trước nữa, 【庚 夾 Những kẻ kiêu hùng gian hiểm, đàn bà ghen tuông và đàn bà độc ác trên đời phần nhiều đều vậy; chỉ tiếc chẳng có tài như A Phượng thôi.】 liền bỏ mọi người, rồi khóc lóc ầm ĩ và chạy sang bên Giả mẫu.

Lúc đó tuồng đã tan, Phượng Thư chạy đến lăn vào lòng Giả mẫu nói:

- Bà cứu cháu với! Cậu Liễn định giết cháu đấy! 【庚 夾 Hãy nhìn cách nàng xưng hô.】 Giả mẫu, Hình phu nhân, Vương phu nhân vội hỏi "Sao thế?" Phương Thư khóc nói:

- Cháu về nhà thay quần áo, không ngờ cậu Liễn rước gái về trò chuyện. Cháu tưởng có khách đến chơi, sợ không dám vào; đứng ở ngoài nghe, thì ra cậu ấy đang bàn với vợ Bão Nhị, bảo là cháu ghê gớm lắm, định cho cháu uống thuốc chết đi, rồi lấy Bình Nhi làm vợ cả. Cháu tức quá, nhưng không dám cãi nhau với cậu ấy, chỉ đánh con Bình hai cái, hỏi nó vì sao định hại cháu. Cậu ấy xấu hổ nên chực giết cháu.

Giả mẫu nghe xong, tin là thực, nói:

- Như thế thì chịu sao được? Mau mau lôi cổ thằng khốn nạn ấy đến đây!

Nói chưa dứt lời, thấy Giả Liễn cầm kiếm chạy đến, có nhiều người theo sau. Giả Liễn xưa nay cậy Giả mẫu vẫn thương mình, ngay mẹ và thím cũng không nỡ ngăn cản, nên càng hung hăng chạy đến làm ầm lên. Hình phu nhân và Vương phu nhân trông thấy, giận quá vội ngăn lại mắng:

- Thằng khốn nạn này! Mày định làm loạn đấy à! Cụ ngồi kia kìa?

Giả Liễn lừ mắt nhìn, nói:

- Chỉ vì cụ nuông nó quá, nó mới dám thế. Nó mắng cả cháu nữa.

Hình phu nhân giận quá, giằng lấy kiếm quát:

- Mày bước ngay ra ngoài kia!

GIả Liễn giơ bộ mặt dày, lè nhè nói mãi.

Giả mẫu giận mắng:

- Tao biết mày không coi chúng tao ra gì! Gọi bố nó đến đây xem nó có bước hay không!

Giả Liễn thấy vậy, mới loạng choạng bước ra. Giận dỗi không về nhà, đi ra thư phòng phía ngoài.

Hình phu nhân và Vương phu nhân cũng trách Phượng Thư. Giả mẫu nói:

- Việc có quan hệ gì đâu. Bọn trai trẻ chúng nó, thấy gái khác nào mèo thấy mỡ, giữ làm sao được? Lúc còn trẻ ai mà chẳng thế? Việc này lỗi tại ta bảo mày uống thêm vài chén rượu mày lại uống phải giấm chua! *ndlr: Ý nói ghen tuông.* Nói xong, mọi người cười ầm lên. Giả mẫu lại nói:

- Mày cứ yên tâm, mai ta sẽ bắt chồng mày đến xin lỗi, bây giờ đừng về mà nó bẽ mặt đấy.

Rồi lại mắng:

- Con Bình ranh con, ngày thường ta cứ tưởng nó khá, thế mà vắng mặt nó lại tệ thế!

Vưu Thị cười nói:

- Bình Nhi chẳng có lỗi gì, đó là thím Phượng giận cá chém thớt đấy thôi. Hai bên cãi nhau đều mang Bình Nhi ra hành hạ cho hả. Nó oan ức thế mà cụ lại còn mắng nó!

Giả mẫu nói:

- Phải đấy. Ta vẫn biết con bé ấy không phải là quân hay ton hót gì đâu. Đáng thương cho nó bị mắng oan.

Rồi gọi Hổ Phách đến bảo:

- Mày kể lại lời ta nói cho Bình Nhi nghe; ta biết nó bị oan, ngày mai ta sẽ bắt chủ nó đến xin lỗi. Hôm nay là ngày sinh nhật của chủ nó, đừng để cho nó làm ầm lên.

Lý Hoàn đã dắt Bình Nhi vào vườn Đại Quan rồi. 【庚 夾 Thế mới biết hồi ăn cua không phải đoạn viết chơi.】 Bình Nhi nghẹn ngào không biết nói làm sao. 【Bản chép "đài" (抬), hiệu thành "ức" (抑, không sao kìm nén được).】 Bảo Thoa khuyên:

- Chị là người hiểu biết, 【庚 夾 Chỉ để Bảo Thoa nói lời nhận xét này mới hợp với thân phận nàng.】 xưa nay mợ chị đối đãi với chị thế nào. Hôm nay mợ chị say rượu, không đem dằn vặt để hả giận, thì biết đem ai? Chị đừng để người ta cười mợ là quá say. Chị chỉ nghĩ cái oan lúc này, chả hóa ra những cái tốt của mình trước đây đều là giả dối hay sao?

Ngay lúc ấy Hổ Phách đến, kể lại những lời của Giả mẫu cho Bình Nhi nghe. Bình Nhi cảm thấy mình còn chút thể diện, dần dần nguôi giận, cũng không về nhà nữa.

Bọn Bảo Thoa nghỉ một lúc rồi đến thăm Giả mẫu và Phượng Thư. Bảo Ngọc mời Bình Nhi đến viện Di Hồng. Tập Nhân ra đón, cười nói:

- Tôi định mời chị trước, nhưng vì mợ Cả và các cô đều mời, nên tôi đành phải để lại.

Bình Nhi cười nói:

- Xin cám ơn. Không biết chuyện này ở đâu mà ra! Bỗng dưng vô cớ tôi bị mắng oan một trận!

Tập Nhân cười nói:

- Mợ Hai xưa nay đối với chị vẫn tốt, chẳng qua nhất thời bực lên đó thôi.

- Mợ Hai có nói gì đâu, chỉ vì con đĩ nó làm tội tôi, nó mang tôi ra làm trò đùa. Lại còn cái cậu hồ đồ ấy quay ra đánh tôi nữa!

Bình Nhi ức quá, không cầm được nước mắt. Bảo Ngọc vội khuyên:

- Chị đừng buồn nữa, tôi xin lỗi thay cho hai người ấy.

Bình Nhi cười nói:

- Nào có việc gì đến cậu?

Bảo Ngọc cười nói:

- Anh em chị em chúng tôi cũng như là một, nếu họ có lỗi với ai, tôi cũng đáng xin lỗi thay cho họ.

Lại nói:

- Đáng tiếc bộ quần áo mới của chị bị lấm cả! Ở đây em Hoa của chị có quần áo, sao chị không lấy mà thay rồi đem phun rượu, là lại bộ quần áo và chị cũng nên chải lại đầu đi.

Vừa nói vừa sai bọn hầu nhỏ: "Múc nước rửa mặt và đốt bàn là đem đến đây!"

Bình Nhi xưa nay vẫn nghe nói Bảo Ngọc biết cách chiều chuộng bọn con gái. Bảo Ngọc ngày thường vì thấy Bình Nhi là nàng hầu yêu của Giả Liễn và lại là người tâm phúc của Phượng Thư nên không dám gần gũi. Bởi vậy, thường

ân hận không biết làm thế nào tỏ hết được lòng tốt của mình đối với chị ta. Bình Nhi thấy Bảo Ngọc ân cần như thế, nghĩ bụng: "Quả nhiên Bảo Ngọc đối xử chu tất quá, thật tiếng đồn không sai!"

Lại thấy Tập Nhân mở ngay hòm, lấy ra bộ quần áo ít hay mặc đến. Bình Nhi vội đi rửa mặt. Bảo Ngọc đứng bên cười nói:

- Chị cũng nên đánh tý phấn vào, kẻo người ta lại bảo giận nhau với chị Phượng đấy.

Vả chăng hôm nay là ngày sinh nhật của chị ấy và cụ cũng đã sai người đến an ủi chị rồi.

Bình Nhi nghe nói có lý, liền đi tìm phấn, nhưng không thấy. Bảo Ngọc vội chạy đến đài trang, mở cái hộp sứ Châu Tuyên ra, trong hộp đựng một lượt mười thoi phấn hoa ngọc trâm, lấy ra một thoi đưa cho Bình Nhi, cười nói:

- Đây không phải là phấn thường đâu, là giống hoa dạ hương nghiền nát ra, chế với thứ bột thượng hảo hạng đấy.

Bình Nhi để lên trên tay xem, quả nhiên vừa nhẹ, vừa trắng, vừa đỏ, vừa thơm, xoa lên mặt thấy da mịn và mát, không bết như thứ phấn khác. Sau thấy một cái hộp ngọc trắng nhỏ, trong đựng một hộp sáp màu đỏ tươi như cao văn khôi, chứ không phải từng tờ một. Bảo Ngọc cười nói:

- Sáp bán ở hiệu không sạch, màu lại chóng bay. Đây là hạng sáp tốt nhất, vắt nước ra, lọc sạch rồi hòa lẫn với sương ở trong hoa, đem nấu lên. Chỉ lấy cái trâm nhỏ khêu một tí xát vào môi; lại lấy một giọt hòa lẫn nước với sáp vào lòng bàn tay rồi xoa lên mặt cũng đủ.

Bình Nhi cứ theo thế trang điểm, thấy tươi đẹp khác thường và mùi thơm ngào ngạt.

Bảo Ngọc lại lấy một cành hoa huệ ở trong chậu dùng dao tre cắt đem cắm lên đầu cho Bình Nhi. Chợt thấy Lý Hoàn cho người sang gọi, Bình Nhi vội vàng đi sang. 【庚 夾 Bỗng khiến Bình Nhi chải trang ở Giáng Vân hiên — việc này người đời không sao nghĩ tới, Bảo Ngọc cũng không sao nghĩ tới; tác giả đã dụng tâm đến cùng. ◇ Bảo Ngọc giỏi nhất mọi việc chốn khuê phòng, như son phấn các loại; không viết hẳn thành một đoạn riêng thì Bảo Ngọc không còn ra Bảo Ngọc nữa. Nhưng muốn viết thì lại không tiện chỉ vì việc ấy mà tốn một phen bút mực, nên phải mượn một người để mở đầu. Mà muốn mượn cũng không có ai: bọn Tập Nhân ngày nào cũng như thế, chọn riêng một ngày tả kỹ thì vô vị; Bảo Thoa và các cô lại là chị em, càng không tiện soi xét kỹ hòm đồ trang điểm của Tập Nhân, huống chi từ nhỏ họ đã biết hết. Nghĩ đi nghĩ lại, cần một người vừa rất thân vừa khá xa, có thể suồng sã mà lại không thể suồng sã, rất thân với bọn Tập Nhân nhưng không thường ở cùng, có vẻ đẹp như họ nhưng không được họ sửa soạn — mới có thể mở đầu. Vì vậy chỉ có Bình Nhi là thích hợp; nhờ đó mới có thể tả kỹ mọi thứ trong khuê phòng Giáng Vân hiên.】 Bình Nhi là cô gái thông minh, xinh đẹp vào bậc nhất, chứ không như những bọn tục tằn ngu xuẩn. Thế mà Bảo Ngọc xưa nay không được gần gũi săn sóc, nên rất lấy làm ân hận. Vả hôm nay là ngày sinh nhật của Kim Xuyến, nên suốt ngày Bảo Ngọc không vui. 【庚 夾 Thì ra là thế! Lễ tế riêng của Bảo Ngọc và nỗi buồn kín của Ngọc Xuyến đều được giải thích ở đây. Mãi đến lúc này mới bổ sung cho rõ, lại là một phép viết khác. Văn chương biến hóa muôn vàn, đủ mọi phép mà không sót mảy may — thật là sách hay!】 Không ngờ sau khi xảy ra việc này, Bảo Ngọc được tỏ hết nỗi lòng với Bình Nhi, thực là một niềm vui mà trong đời chưa hề nghĩ đến. Vì thế cậu ta nằm ngả xuống giường, trong bụng lấy làm khoan khoái. Chợt nghĩ đến Giả Liễn chỉ biết thỏa lòng dục vọng của mình, chứ không biết nâng niu các bạn son phấn. Rồi nghĩ đến Bình Nhi không có cha mẹ, không có anh chị em, trơ trọi một mình, phải hầu hạ hai vợ chồng Giả Liễn. Giả Liễn thì thô tục, Phượng Thư thì tàn nhẫn, thế mà Bình Nhi vẫn chiều chuộng được chu tất. Hôm nay lại gặp bàn tay ác nghiệt, thực là mệnh bạc hơn cả Đại Ngọc! Nghĩ đến đây, Bảo Ngọc lại càng thương cảm. 〔一〕 Rồi đứng dậy, thấy quần áo phun rượu đã gần khô, Bảo Ngọc liền đem đi là và gấp lại cẩn thận. Thấy cái khăn mặt của Bình Nhi bỏ quên đấy, hãy còn vết nước mắt. Bảo Ngọc giặt đi rồi đem phơi. Vừa mừng vừa thương, ngồi thừ ra một lúc, rồi sang thôn Đạo Hương nói chuyện, đến khi lên đèn mới về.

Bình Nhi ngủ lại nhà Lý Hoàn một đêm. Phượng Thư ngủ ở bên nhà Giả mẫu. Giả Liễn tối về, thấy vắng tanh, không tiện đi gọi, đành phải nằm ngủ trần một đêm. Hôm sau trở dậy, nghĩ đến việc hôm qua, thấy bẽ mặt, hắn hối hận không kịp. Hình phu nhân nhớ lại câu chuyện hôm qua, liền đến gọi Giả Liễn sang nhà Giả mẫu. Giả Liễn đành phải nuốt nhục theo sang, quỳ trước Giả mẫu.

Giả mẫu hỏi:

- Tại sao vậy?

- Hôm qua cháu say rượu quá, làm phiền lòng bà, hôm nay sang xin nhận tội.

- Đồ khốn nạn! Uống cho bứ họng ra, rồi không biết yên phận dẫn xác đi cho rảnh, lại còn đánh vợ! Ngày thường con Phượng ăn nói như Hạng Võ, thế mà hôm qua trông nó run sợ thực đáng thương! Nếu không có tao, mày sẽ giết nó thì bây giờ còn ra làm sao nữa.

Giả Liễn trong bụng ấm ức nhưng không dám cãi lại, chỉ đành nhận lỗi. Giả mẫu lại nói:

- Con Phượng và con Bình không đẹp à? Mày còn chưa chán sao? Hàng ngày mày cứ thậm thậm thụt thụt, bất cứ hạng bẩn thỉu nào cũng lôi về nhà. Lại vì con đĩ ấy mà đánh vợ, đánh người hầu, thế cũng đòi là cậu ấm con nhà quan, tự mình trát trấu vào mặt! Nếu mày biết sợ tao thì phải đứng dậy xin lỗi vợ mày đi, rồi dắt nó về nhà, tao mới vui lòng và tha tội cho mày. Không thì mày bước ngay, tao không dám nhận lễ lạy của mày nữa!

Giả Liễn nghe vậy, lại thấy Phượng Thư đứng ở bên cạnh khóc sưng cả mắt lên, không trang điểm son phấn, mặt vàng khè, 【庚 夾 **Đoạn văn vừa tuyệt vừa lạ! Chỉ một câu này đã gài trước căn bệnh về sau; đọc lướt thì uổng cái khổ tâm dụng bút của tác giả.**】 so với ngày thường lại càng đáng thương đáng yêu. Bụng nghĩ: "Thôi chi bằng xin lỗi đi thì đôi bên lại được thuận hòa mà cụ cũng vui lòng." Liền cười nói:

- Bà dạy thế nào cháu cũng phải vâng lời, nhưng chỉ sợ lại đâm nuông nó thôi.

Giả mẫu cười nói:

- Nói bậy! Tao biết nó là đứa có lễ phép, không hay va chạm đến ai. Nếu sau này nó có lỗi với mày tao sẽ làm chủ cho mày trị nó.

Giả Liễn nghe nói, đứng dậy vái Phượng Thư một cái, cười nói:

- Đó là tôi không phải, xin mợ Hai đừng giận nữa.

Cả nhà đều cười ầm lên. Giả mẫu cười nói:

- Con Phượng không được giận nữa. Mày còn giận thì tao càng thêm bực.

Nói xong lại sai người đi gọi Bình Nhi đến, bảo Phượng Thư và Giả Liễn phải an ủi Bình Nhi mấy câu. Giả Liễn trôngthấy Bình Nhi, 【庚】 thực là "vợ cả không bằng nàng hầu, nàng hầu không bằng làm cách thầm vụng". (二) Thấy Giả mẫu bảo thế, Giả Liễn chạy ngay lại nói:

- Thực là tôi không phải, nên cô bị oan, cũng vì tôi mà mợ ấy có lỗi với cô, về phần tôi xin lỗi đã đành, tôi lại xin lỗi thay mợ ấy nữa.

Nói xong, vái một cái, làm cho Giả mẫu cười, Phượng Thư cũng cười.

Giả mẫu lại bắt Phượng Thư đến an ủi Bình Nhi mấy câu. Bình Nhi vội chạy lại vái Phượng Thư, nói:

- Ngày sinh nhật của mợ, tôi làm cho mợ bực tức, tội tôi đáng chết.

Phượng Thư xấu hổ vì hôm qua uống nhiều rượn, không nghĩ đến tình nghĩa xưa nay, đâm ra nóng nảy, nghe người ngoài nói, vô cớ làm cho Bình Nhi bẽ mặt. Nay thấy thế, vừa xấu hổ vừa đau xót, vội đỡ Bình Nhi dậy, nước mắt nhỏ xuống. Bính Nhi nói:

- Tôi hầu mợ bấy nhiêu năn, không bao giờ mợ động đến nửa móng tay. Hôm qua bị đòn, tôi cũng không dám oán mợ, chỉ vì con đĩ ấy làm hại, tránh nào mợ chả tức giận!

Nói xong nước mắt cũng tràn ra. 【庚 夾 Tâm tình đàn bà con gái được tả hệt như thật. Bậc đại anh hùng trên đời, khi vây cánh chợt bị bẻ gãy, còn ấn chuôi gươm mà buồn; huống chi A Phượng và Bình Nhi! Đúng là sách này được viết nên bằng nước mắt.】 Giả mẫu liền sai người đưa họ về nhà và nói:

- Đứa nào còn nhắc lại chuyện này phải đến trình ta ngay; bất kỳ là ai, ta cũng đánh cho một trận.

Ba người lại tạ Giả mẫu, Hình phu nhân và Vương phu nhân. Bà già vâng lời, đưa họ về nhà.

Về đến buồng, Phượng Thư thấy không có người liền nói:

- Tôi đâu phải giống vua Diêm Vương, giống quỷ Dạ Soa? Con đĩ ấy rủa tôi chết, cậu cũng theo nó rủa tôi. Nghìn ngày chả tử tế với nhau thì cũng phải có một ngày chứ.

Tội nghiệp cho tôi không bằng cả con đĩ, thì còn mặt mũi nào sống ở trên đời nữa.

Nói xong lại khóc. 【庚 夾 Nắm chồng trong tay, đây là kế đầu tiên; các ông chồng nhu nhược hãy xem câu này.】 Giả Liễn nói:

- Thế còn chưa đủ à? Mợ thử nghĩ xem hôm trước ai có lỗi nhiều? 【庚 夾 Hay! Không dám tự nói mình vô lỗi, chỉ bàn ai lỗi nhiều hơn; các ông chồng nhu nhược hãy xem.】 Hôm nay trước mặt mọi người, tôi phải quỳ, lại phải xin lỗi, như thế mợ đã hãnh diện rồi. Bây giờ lại còn cằn nhằn, chẳng lẽ lại bắt tôi quỳ nữa mới chịu thôi hay sao? Được đà lại cứ lên mặt mãi, như thế không tốt đâu!

Phượng Thư không nói lại được. Bình Nhi phì cười một tiếng. Giả Liễn cũng cười nói:

- Thế là xong. Tôi thật hết cách rồi!

Chợt một bà già đến trình:

- Vợ Bão Nhị thắt cổ chết rồi! 【庚 夾 Cũng thật có khí phách, chỉ lại thêm một người bị tình lụy, đáng thương!】 Giả Liễn, Phượng Thư đều giật nảy mình. Nhưng Phượng Thư vội làm ra vẻ cứng, liền quát:

- Nó chết thì thôi. Việc gì bà phải nhớn nha nhớn nhác. 【庚 夾 Tác giả viết A Phượng đúng là như thế.】 Một lúc, vợ Lâm Chi Hiếu đến nói khẽ với Phượng Thư:

- Vợ Bảo Nhị thắt cổ chết rồi, họ hàng nhà nó định đi kiện mợ đấy!

【庚 夾 Cố ý tả A Phượng cười đúng ở đây. A Phượng thật xấu xa!】 - Càng hay, tôi cũng đang định đi kiện nó đây!

- Chúng tôi vừa khuyên họ một lúc, rồi lại dọa cho họ một trận, hứa sẽ cho họ ít tiền, nghe đã xuôi rồi.

- Tôi chẳng có đồng nào. Nếu có tiền cũng chẳng cho nó! Cứ bảo nó đi mà kiện!

Đừng ai ngăn nó và cũng không cần phải dọa nó. Nó muốn đi kiện đâu thì đi. Nếu nó không kiện, tôi sẽ kiện lại nó là "mang xác người chết ra vu vạ!" 【庚 夾 Tác giả viết A Phượng đúng là như thế.】 Vợ Lâm Chí Hiếu đương lúc khó nghĩ, thì Giả Liễn liếc mắt một cái, chị ta hiểu ngay, liền ra ngoài chờ.

Giả Liễn nói:

- Tôi đi ra xem sao?

Phượng Thư nói:

- Không được cho nó tiền!

Giả Liễn chạy ra bàn với Lâm Chí Hiếu, sai người đến vừa dỗ vừa dọa và cho hai trăm lạng bạc. Giả Liễn lại sợ sẽ còn xảy ra chuyện lôi thôi, liền sai người đến nói với bọn quan lại rồi gọi mấy người lính canh và người chôn cất đến giúp đỡ việc tang. Bọn kia thấy thế, muốn làm cho ra nhẽ, nhưng không dám, đành phải im hơi lặng tiếng vậy.

Giả Liễn lại bảo Lâm Chí Hiếu biên hão hai trăm lạng bạc vào các khoản chi tiêu khác lấp liếm cho qua chuyện. 【庚 夾 Tệ lớn tệ nhỏ, không điều nào bị bỏ sót.】 Rồi lấy tiền riêng của mình cho Bão Nhị, an ủi nó, và nói: "Sau này ta sẽ hỏi cho mày một con vợ đẹp khác". Bão Nhị vừa có thể diện, lại vừa được tiền, làm gì mà chẳng bằng lòng, nên vẫn chiều chuộng Giả Liễn như trước. 【庚 夾 Một tiếng khóc cho mọi đôi vợ chồng trên đời.】 Ở nhà, Phượng Thư trong bụng vẫn lo, nhưng ngoài mặt lại làm ra bộ không thèm để ý đến. Nhân lúc vắng người, Phượng Thư cười bảo Bình Nhi:

- Hôm nọ ta uống nhiều rượu, em đừng giận nhé. Đánh vào đâu? Ta xem nào?

Bình Nhi nghe nói, mắt đỏ hoe lên, nhưng vội nhịn ngay:

- Đánh cũng chả đau lắm.

Rồi nghe ở ngoài có người nói:

- Các mợ các cô đến chơi đấy!

【戚 Tổng bình: Trai trẻ giàu sang phần nhiều háo sắc,
Sao bằng Bảo Ngọc hiểu phong lưu.
Diêm Vương, Dạ Xoa ai tự nhận?
Chết đến kề đầu, thân chẳng tự chủ.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Sái nhiên" (灑然): các bản đều chép như nhau. Một số nhà hiệu đính hiện nay đổi thành "sán nhiên" (潸然, nước mắt rơi lã chã).

〔二〕 Câu "vợ cả không bằng nàng hầu, nàng hầu không bằng làm cách thầm vụng" chỉ thấy ở bản dùng làm nền và bản Giáp Thìn; có lẽ là lời phê đã lẫn vào chính văn.

Hồi 45: Bảo Thoa, Đại Ngọc mở lòng nói lời tri kỷ — Đêm mưa gió, Đại Ngọc buồn làm khúc mưa thu

Hồi 45

Bảo Thoa, Đại Ngọc mở lòng nói lời tri kỷ — Đêm mưa gió, Đại Ngọc buồn làm khúc mưa thu

【[戚] Hồi tiền phê: Giàu sang vinh hiển ấm như xuân,

Tỉnh giấc kê vàng, chiều muộn sầu.

Vàng ngọc dựng nên lầu gác,

Cũng chỉ tô điểm sân khấu mà thôi.

Chớ chậm, chớ chậm,

Đánh mất ánh linh quang chẳng còn xa.】

【Bản chép chữ 糧 (lương thực), hiệu thành 粱 (hạt kê), theo điển "giấc kê vàng".】

Phượng Thư đang vỗ về Bình Nhi, thấy chị em đến chơi, liền mời ngồi. Bình Nhi đi pha trà. Phượng Thư cười nói:

- Sao hôm nay đến chơi đông, như là có thiếp mời ấy.

Thám Xuân cười nói:

- Chúng tôi đến đây có hai việc: một là việc của tôi; hai là việc của cô Tư, lại kèm theo cả lời của cụ nữa.

- Việc gì mà cần thế?

- Chúng tôi mở thi xã, lần đầu không được đủ, mọi người nể nhau nên sai cả lệ. Chị là người thành thật không thiên vị ai, nên tôi muốn mời chị làm "giám xã ngự sử". Hai là cô Tư đang vẽ bức tranh cái vườn, không đủ đồ dùng, đã trình cụ rồi, người bảo: "Có lẽ dưới lầu còn những thứ ấy. Thử tìm xem, còn thì đem mà dùng, hết thì bảo người đi mua".

Phượng Thư cười nói:

- Tôi chỉ biết ăn thôi, ngoài ra chẳng hiểu nếp tẻ gì cả.

- Chị không hiểu cũng không cần chị phải làm, chỉ nhờ chị xem xét trong đám chúng tôi có ai lười biếng đáng phạt thì phạt, thế là được rồi.

- Các cô đừng lừa tôi. Tôi đã đoán ra rồi. Đâu có phải mời tôi làm "giám xã ngự sử"?

Rõ ràng là bảo tôi làm người lái "buôn đồng" để nộp tiền thôi. Các cô mở thi xã, tất phải thay phiên nhau làm chủ thết rượu. Vì không đủ tiền, nên bày ra cách này lôi tôi vào để lấy tiền đó thôi. Có phải thế không?

Mọi người đều cười nói: "Chị đoán đúng đấy!"

Lý Hoàn cười nói:

- Mày thật là người pha lê mà ruột thủy tinh!

Phượng Thư cười nói:

- Khen cho chị là chị cả! Các cô ấy muốn nhờ chị dìu dắt học hành, học khuôn phép, học may vá. Bây giờ mở thi xã hết bao nhiêu tiền mà chị không dám nhận. Cụ, bà Hai thì không nói làm gì, vì là các vị "phong quân" *ndlr: Phong quân là danh hiệu triều đình ban cho mẹ hoặc vợ của quan lại.* già. Còn chị mỗi tháng được mười lạng bạc lương, so với chúng tôi nhiều hơn gấp hai lần. Thế mà Cụ và bà Hai cứ thương chị là đàn bà góa, không làm gì, không đủ tiền tiêu, lại có đứa con bé được thêm mỗi tháng mười lạng nữa, như thế thì lương bằng Cụ và bà Hai rồi còn gì. Chị lại được miếng vườn cho thuê, số tiền thưởng cuối năm chị cũng được nhiều hơn. Mẹ con, thầy tớ nhà chị tất cả chưa đầy mười người, ăn mặc các cái vẫn là của trong kho chi ra. Tính ra ít nhất chị cũng có bốn, năm trăm lạng bạc. Bây giờ mỗi năm chị bỏ ra độ một hay hai trăm lạng bạc cho họ vui chơi, kể cũng được mấy năm. Sau này họ lấy chồng rồi, chẳng lẽ chị còn phải bù nữa chăng? Bây giờ chị sợ phải tiêu tiền, xui họ đến quấy rầy tôi, để ăn cho núi lở non mòn, tôi lại chả biết hay sao?

Lý Hoàn cười nói:

- Các cô nghe đấy, tôi nói có một, nó đã điên lên nói ra hàng tràng những câu mất dạy! Thực là hạng lái buôn, chuyên nghề so kè tính toán, bủn xỉn từng ly từng tý! 【庚 夾 Người lòng ngay miệng vụng khi cuống lên chỉ muốn gộp vạn lời thành một câu, nói cho người kia cứng họng; tả hệt!】 Cái hạng này may là một vị tiểu thư đẻ ra ở nhà thi thư, sĩ hoạn, lại được lấy chồng thế này mà cũng còn quá quắt như thế, nếu là con nhà nghèo hèn, làm hạng con hầu đứa ở, thì không biết đê tiện đến thế nào. Khắp gầm trời ai cũng kêu mày xoay xở quá lắm. Hôm qua lại đánh cả con Bình, sao mày bạo tay thế? Thật là đem rượu ngọt đổ vào bụng chó! Tức quá, tao chỉ muốn báo thù hộ con Bình thôi. Nghĩ mãi, không mấy khi gặp "ngày vui của con chó dài đuôi", lại sợ cụ khó chịu, vì thế tao không nói ra, nhưng trong bụng vẫn tức. Thế mà hôm nay mày lại giở chuyện trêu tao. Kể ra mày xách giày cho con Bình cũng chưa đáng! Mày và con Bình nên đổi địa vị cho nhau mới phải!

Mọi người nghe nói đều cười ầm lên.

Phượng Thư cười nói:

- Ô! Tôi biết rồi! Thế ra các chị tìm tôi không phải vì thơ vì vẻ, chỉ để báo thù cho con Bình đấy thôi. Tôi thật không ngờ con Bình đã có một người để tựa lưng như chị.

Tôi biết thế này, dù có ma quỷ kéo tay tôi đánh nó, tôi cũng không dám. Chị Bình lại đây, tôi xin lỗi chị trước mặt mợ Cả và các cô của chị, cứ cho tôi là "quá chén mất khôn thôi"!

Mọi người nghe nói đều cười ầm lên.

Lý Hoàn cười hỏi Bình Nhi:

- Thế nào? Tôi phải nói cho chị hả giận mới thôi!

Bình Nhi cười nói:

- Dù các mợ nói đùa, tôi cũng không dám nhận.

Lý Hoàn nói:

- Sao lại không dám! Đã có tôi đây! Thôi, đi lấy chìa khóa, bảo chủ chị mở cửa lấy các đồ dùng ra.

Phượng Thư cười nói:

- Chị ơi! Chị hãy vào trong vườn với họ đã. Tôi vừa định mang sổ gạo ra tính với họ một lúc, mẹ tôi bên kia lại sai người sang gọi, không biết là bảo việc gì, tôi phải đi sang đó mới được. Lại còn quần áo cuối năm cho các cô, tôi phải sắp sẵn cho người ta may nữa.

Lý Hoàn cười nói:

- Mặc kệ! Thím cứ làm xong việc này cho tôi đi nghỉ, để các cô ấy khỏi quấy rầy tôi.

Phượng Thư vội cười nói:

- Chị ơi! Hãy để cho em rỗi một tý đã, xưa nay chị vẫn thương em, sao bây giờ vì việc Bình Nhi, chị lại không thương em nữa? Chị thường khuyên em: "Tuy nhiều việc, nhưng cũng nên giữ gìn sức khỏe, được rỗi lúc nào cũng nên nghỉ ngơi". Thế mà hôm nay chị lại bắt ép em quá như thế à. Vả chăng, những quần áo cuối năm của người khác mà chậm thì không can gì, chứ quần áo của các cô mà chậm thì trách cứ ở chị đấy. Chị đã chẳng chịu làm gì, lại không nói giúp lấy một lời, lẽ nào cụ chả trách chị.

Tôi thà đành nhận lỗi một mình, chứ không khi nào dám làm lụy đến chị.

Lý Hoàn cười nói:

- Các cô nghe kìa, nó nói thế có được không? Thế mà vẫn cho nó là biết ăn nói đấy, Tôi hãy hỏi: thím có nhận trông nom việc thi xã này không?

Phượng Thư cười nói:

- Sao chị lại nói thế? Nếu tôi không tốn mấy đồng tiền cho thi xã thì chẳng hóa ra tôi là kẻ lật lọng ở vườn Đại Quan này, còn hòng ăn ở đây được nữa không? Sớm mai tôi xin đến nhậm chức. Xuống ngựa nhận ấn, là tôi bỏ ngay ra năm mươi lạng bạc để chị em làm tiền mở tiệc họp thi xã tiêu dần. Sau này tôi không biết làm thơ làm văn, chẳng qua chỉ là một người rất tục thôi. Giám sát hay chẳng giám sát nữa cũng được, đã có tiền, chẳng còn lo chị em đuổi tôi ra nữa!

Mọi người đều cười. Phượng Thư lại nói:

- Lát nữa tôi sẽ mở buồng gác, còn thứ gì cho người mang xuống để chị em xem. Thứ gì dùng được để lại mà dùng, thiếu gì cứ chiếu đơn của chị em cho người đi mua là được rồi. Lụa vẽ tôi sẽ cắt. Tấm bản đồ không để ở bên cụ đâu, anh Trân giữ đấy. Nói cho các người biết khỏi phải tìm tòi lôi thôi. Tôi bảo người đi lấy về và đưa cả lụa cho bọn thợ vẽ hồ nước phèn, có được hay không?

Lý Hoàn gật đầu cười nói:

- Thế thì cảm ơn thím. Được như thế là xong việc. Thôi chúng ta về đi, nếu thím ấy không sai người mang đến, tôi lại phải đến quấy rầy lần nữa.

Nói xong, dẫn các chị em về.

Phượng Thư nói:

- Việc này chẳng phải tại ai, đều tự chú Bảo bới việc ra cả.

Lý Hoàn nghe nói, quay lại cười nói:

- Chính vì chú Bảo mới đến đây, thế mà lại lãng quên đi! Cuộc họp thơ đầu tiên, chú ấy đã làm lỡ việc. Chúng tôi nể quá, nay thím bảo nên phạt như thế nào?

Phượng Thư nghĩ một lúc rồi nói:

- Chẳng có cách nào khác, chỉ bắt chú ấy quét một lượt các nhà cửa của chị em là đủ.

Mọi người đều cười nói: “Phạt thế phải lắm".

Mọi người định ra về, thấy một a hoàn nhỏ dắt bà Lại đến. Phượng Thư vội đứng dậy cười nói: “Mời bà ngồi chơi”. Rồi họ đều ngỏ lời mừng bà ấy. Bà Lại ngồi xuống cạnh giường, cười nói:

- Tôi mừng, các vị chủ nhà cũng mừng. Nếu không nhờ được ơn chủ, thì tôi làm gì có việc mừng này? Hôm nọ mợ lại sai anh Thái mang đến cho đồ mừng. Cháu tôi đã bái vọng tạ ơn rồi.

Lý Hoàn cười nói:

- Bao giờ anh ấy đi nhậm chức?

- Bao giừ nó đi thì đi, chứ tôi cô biết đâu? Hôm nọ nó đến lạy tôi, tôi cũng chăng biết nói gì hơn, chỉ dặn nó: “Cháu đừng tưởng được làm quan là tha hồ ngang tàng bậy bạ!

Nay mày đã ba mươi tuổi, tuy là con nhà tôi tớ, nhưng vừa mới lọt lòng mẹ đã được ơn chủ buông tha ra, trên nhờ hồng phúc của chủ, dưới nhờ có bố mẹ, cũng như các cậu, mày được đọc sách biết chữ, có bà già, a hoàn, có vú nuôi nâng niu như chim phượng hoàng. Giờ nhớn như thế, liệu mày đã biết viết hai chữ “nô tài” ***ndlr: Nô tài là cách tôi tớ trong nhà quý tộc, địa chủ tự xưng với chủ.*** thế nào chưa? Hay chỉ biết hưởng phúc mà không hiểu ông mày, bố mày đã chịu bao nhiêu khổ nhục, hai ba đời người vất vả mới nặn ra được mày như thế này! Từ lúc bé, mày bị bao nhiêu là tai nạn, tốn kém bao nhiêu là tiền bạc, giá đúc lại cũng bằng người mày rồi ấy. Đến năm mày ngoài hai mươi tuổi, lại nhờ ơn chủ, quyên cho một chức.

Mày có biết chính trong họ nhà chủ cũng còn bao nhiêu người nhịn đói nhịn khát đấy không? Mày là con nhà tôi tớ, giờ hồn đấy, khéo không lại hết phúc! Mười năm trời sung sướng không biết mày giở trò ma quỷ thế nào, van xin chủ, lại được ra làm quan.

Chức quan huyện tuy nhỏ, nhưng trách cứ rất lớn. Làm quan ở vùng nào tức là cha mẹ dân vùng ấy. Nếu mày không biết làm tròn phận sự, hết lòng giúp nước thờ chủ, thì trời cũng không dung cho mày đâu!”

Lý Hoàn, Phượng Thư đều cười nói:

- Bà hay lo xa, chúng tôi xem anh ấy cũng tốt đấy chứ. Trước kia anh ấy còn đến đây vài lần, nhưng mấy năm nay không thấy anh ấy đến. Lễ sinh nhật cuối năm ngoái, chỉ thấy tên của anh ấy thôi. Hôm nọ anh ấy đến chào cụ và bà Hai khi ở bên nhà cụ, chúng tôi thấy anh ấy mặc quân phục mới, trông càng oai vệ và béo hơn trước nhiều.

Giờ anh ấy được làm quan, bà nên vui mới phải, tội gì mà buồn? Nếu anh ấy không tốt, đã có cha mẹ anh ấy, bà cứ yên hưởng phúc nhà là đủ rồi. Khi nào rỗi, bà đi kiệu sang đánh bài với cụ chúng tôi, nói chuyện cho vui, ai nỡ khinh rẻ bà? Ở nhà lại có cửa cao lầu rộng, ai chả kính nể? Bà thật cũng như một vị phong quân già vậy.

Bình Nhi pha nước mang đến, bà Lại vội đứng dậy nói:

- Xin cô đừng làm phiền, cứ bảo đứa hầu nhỏ nào pha cũng được.

Bà ta ta uống nước vừa nói:

- Mợ không biết, đám trẻ con này cần phải dạy bảo nghiêm ngặt. Nghiêm như thế mà chúng còn lén lút làm bậy, để người nhớn phải bận lòng. Người biết ra bảo tính trẻ con bướng bỉnh; người không biết lại bảo là chúng nó cậy của, cậy thế khinh người, làm cho chủ nhà cũng mang tiếng. Nhiều khi tức quá, tôi không làm thế nào được, phải gọi bố chúng đến, mắng cho một trận mới yên.

Bà ta lại chỉ Bảo Ngọc nói:

- Cậu giận tôi cũng cứ nói, bây giờ hễ ông nhà có răn bảo cậu một chút, cụ đã chằm chặp bênh. Chứ khi ông nhà còn bé, bị cụ ông đánh luôn, ai mà không biết? Ông nhà hồi còn bé có ngỗ ngược như cậu thế này đâu! Lại còn ông bác ở bên kia hay nghịch ngợm thực, nhưng không ru rú ở trong nhà như cậu, thế mà ngày nào cũng bị đòn. Lại còn ông thân của cậu Trân ở bên phủ Đông, tính nóng như lửa, hễ nổi cơn giận chẳng kể gì con, đánh như tra giặc vậy! Bấy giờ tôi mắt thấy tai nghe, thì bác Trân dạy con cũng theo khuôn phép của cụ trước, nhưng chỉ có cái là gặp đâu nói đấy. Chính bản thân bác ấy cũng không kiềm chế được mình, trách sao được con cháu nó không sợ?

Cậu hiểu ra sẽ cho tôi nói là phải, không hiểu thì ngoài mặt không nói, nhưng trong bụng có lẽ cậu chửi thầm tôi đấy!

Chợt thấy vợ Lại Đại đến, rồi vợ Chu Thụy và vợ Trương Tài cũng đến trình việc.

Phượng Thư cười nói:

- Nàng dâu đến đón mẹ chồng đấy.

Vợ Lại Đại cười nói:

- Không phải tôi đến đón mẹ tôi về đâu, đến dò xem các mợ các cô có nghĩ đến thể diện cho không?

Bà Lại nghe thấy thế cười nói:

- Tôi lẩn thẩn thật! Cái việc đáng nói lại không nói, chỉ nói những chuyện dây mơ rễ má đâu đâu ấy thôi. Vì cháu nó được bổ làm quan, bạn hữu đều định đến mừng, thế nào cũng phải bày tiệc rượu. Tôi nghĩ đã bày tiệc rượn, mời người nọ không mời người kia thì không tiện. Sau lại nghĩ, nhờ ơn chủ mới được vẻ vang thế này, dù sạt nghiệp tôi cũng vui lòng, vì thế tôi bảo bố nó phải bày tiệc rượu ba ngày liền. Hôm đầu bày mấy bàn rượu và một rạp hát ở vườn hoa, mời cụ, các bà, các mợ, các cô đến giải buồn một hôm; nhà khách bên ngoài cũng bày một rạp hát, mấy bàn rượu mời các ông, các cậu đến cho được thơm lây. Hôm thứ hai mời các bạn thân. Hôm thứ ba mời bè bạn hai phủ. Vui nhộn luôn ba ngày, gọi là nhờ hồng phúc của chủ, được chút thể diện.

Phượng Thư, Lý Hoàn đều cười nói:

- Định hôm nào đấy? Thế nào chúng tôi cũng sang. Chưa biết chừng cụ cao hứng cũng sang đấy.

Vợ Lại Đại vội nói:

- Chọn vào ngày mười bốn, xin các mợ nể lời bà tôi.

Phượng Thư cười nói:

- Ai không biết, chứ tôi thì nhất định đi. Nhưng phải nói trước, tôi không có lễ mừng, mà cũng không thưởng tiền gì cả. Chỉ ăn xong rồi về thôi, đừng cười nhé.

Vợ Lại Đại cười nói:

- Sao mợ lại nói thế? Khi mợ vui dù thưởng cho chúng cháu vài ba vạn bạc cũng có.

Bà Lại cười nói:

- Tôi vừa đến mời cụ, người đã nhận lời đi, thế mới biết tôi nói còn đắt nhời.

Nói xong, lại dặn một lượt nữa, rồi đứng dậy muốn về. Chợt trông thấy vợ Chu Thụy, lại nhớ ra một việc, bà Lại nói:

- Tôi còn có một điều muốn hỏi mợ: thằng bé con chị Chu phạm lỗi gì mà đuổi nó ra không dùng nữa?

Phượng Thư cười nói:

- Tôi đang định nói với nàng dâu của bà đấy. Nhưng lắm việc cũng quên đi mất. Chị Lại về bảo cho chồng chị biết, trong hai phủ không ai được chứa thằng con Chu Thụy nữa, bảo nó đi đâu thì đi.

Vợ Lại Đại đành phải nhận lời. Vợ Chu Thụy liền quỳ xuống van xin. Bà Lại vội nói:

- Việc gì thế? Nói ra để tôi bàn hộ.

Phượng Thư nói:

- Hôm nọ ngày sinh nhật tôi, trong nhà chưa ai uống rượu, con nó đã say khướt rồi.

Bên nhà mẹ tôi đưa lễ sang, nó không ở ngoài trông nom, cũng không chịu mang lễ vật vào, lại ngồi mắng người ta. Hai người con gái mang đến, nó mới dẫn bọn trẻ con bưng vào. Bọn trẻ con bưng tử tế, còn nó thì đánh rơi một cái hộp bánh hấp đổ tung ra nhà. Người ta về rồi, tôi sai Thái Minh ra gọi, nó lại mắng Thái Minh một trận. Cái hạng ranh con láo lếu coi trời bằng vung ấy, không đuổi đi để làm gì?

Bà Lại nói:

- Tôi tưởng là việc gì, hóa ra việc ấy. Xin mợ hãy nghe lời tôi: nếu nó có lỗi, đánh mắng một trận để cho nó chừa đi thì phải hơn; chứ đuổi nó đi thì quyết không nên.

Nó không phải như con đẻ của tôi tớ nhà ta, mà là người hầu của bà Hai đem sang.

Nếu mợ đuổi nó đi, đối với bà Hai cũng khó coi. Theo ý tôi, mợ nên đánh nó mấy roi để bận sau nó chừa đi, rồi cứ cho nó ở lại. Dù không nể mẹ nó, cũng nên nể bà Hai chứ.

Phượng Thư nghe nói, liền bảo vợ Lại Đại:

- Đã thế, ngày mai bắt nó lại đây đánh bốn mươi trượng, từ nay cấm không cho uống rượu nữa.

Vợ Lại Đại vâng lời. Vợ Chu Thụy lạy tạ đứng dậy, muốn lạy tạ cả bà Lại, nhưng vợ Lại Đại kéo lên mới thôi. Sau đó ba người cùng đi ra. Bọn Lý Hoàn cũng về trong vườn.

Đến chiều, Phượng Thư sai người mang những đỗ vẽ vào trong vườn. Bọn Bảo Thoa chọn một lúc, chỉ dùng được một nửa. Còn thiếu một nửa, liền biên vào đơn đưa cho Phượng Thư theo thế mà mua.

Một hôm, thợ vẽ bên ngoài đã hồ lụa xong, kẻ thành mẫu mang vào. Bảo Ngọc hàng ngày đến giúp Tích Xuân. 【庚夾 **Việc mình đã bận không xuể, lại thêm một chữ "giúp"; đáng cười, đáng cười! Đó là lối dùng chữ Xuân Thu: một chữ mà ngầm đủ ý khen chê.**】 Bọn Thám Xuân, Lý Hoàn, Nghênh Xuân, Bảo Thoa cũng đến chơi, vừa xem vẽ vừa họp nhau nói chuyện.

Bảo Thoa thấy trời mát, đêm lại hơi dài, 【庚 夾 Chữ "lại" thật diệu, bỗ ra việc năm nào đêm dài Bảo Thoa cũng làm như thế; đều là cách dùng chữ của Xuân Thu.】 liền đến bàn với mẹ mang ít đồ thêu thùa sang. Ban ngày, hai lần sang thăm Giả mẫu và Vương phu nhân, có khi lại phải ngồi tiếp chuyện cho vui. Khi rỗi lại sang bên vườn nói chuyện phiếm với chị em, vì thế bận suốt ngày, đêm lại phải thắp đèn thêu thùa đến canh ba mới ngủ. 【庚 夾 Đêm thu dưới đèn. ◇ Chỉ hai chữ "bàn với" sau việc kim chỉ đã làm hiện sống bao dịu dàng của người mẹ góa dạy con gái. Không viết anh Ngốc mà vẫn phơi hết cảnh anh ta ngày ngày ăn no say rượu, nhàn chơi; giận thì gào, vui thì nhảy, việc nhà hoàn toàn không hỏi. Đúng là bút pháp Xuân Thu.】 Đại Ngọc hàng năm cứ đến kỳ xuân phân, thu phân, là bệnh ho lại phát. Mùa thu năm nay, vì Giả mẫu cao hứng quá, phải dự tiệc vui hai lần, đâm ra mệt. Gần đây bệnh ho trở lại và nặng hơn trước, vì thế không ra ngoài được, chỉ tĩnh dưỡng ở trong buồng thôi. Lúc nào buồn thì mong chị em đến nói chuyện cho khuây khỏa; đến khi bọn Bảo Thoa tới thăm, nói được dăm ba câu lại uể oải không muốn tiếp. Mọi người đều biết Đại Ngọc đương ốm, vả lại ngày thường thân thể gầy yếu, hễ buồn phiền một tí là không chịu được, vì thế dù cô ta tiếp đãi không được chu tất cũng chẳng ai trách.

Hôm ấy, Bảo Thoa đến thăm Đại Ngọc, nhân nhắc đến bệnh, Bảo Thoa nói:

- Ở đây đã mời mấy thầy thuốc, nhưng có uống cũng không thấy khỏi, chi bằng mời một danh sư khác đến chữa thì hơn. Năm nào cứ đến mùa xuân, mùa hạ lại ốm, bé đã qua già chưa đến, cứ mãi thế này thì còn ra làm sao?

- Không ăn thua gì đâu. Tôi biết bệnh tôi không thể chữa được. Không cứ lúc có bệnh, ngay lúc khỏe trông thân hình tôi cũng đủ biết.

- Chính là như thế. Cổ nhân có câu "Có ăn được cơm mới sống", nhưng ngày thường cô vẫn ăn cơm mà không bồi bổ được tinh thần khí huyết, tất không phải là việc tốt đâu.

Đại Ngọc thở dài nói:

- "Sống chết có số, phú quý ở trời", người ta muốn cũng không được! Bệnh tôi năm nay xem ra có phần nặng hơn năm ngoái.

Trong khi nói chuyện, Đại Ngọc ho đến ba, bốn lần.

Bảo Thoa nói:

- Hôm nọ tôi xem đơn thuốc của cô, thấy nhiều nhân sâm, nhục quế lắm. Tuy bảo là ích khí bổ thần, nhưng không nên dùng vị nóng quá. Cứ ý tôi, trước hết phải bình can dưỡng vị. Can hỏa mà bình thì không khắc tỳ thổ, vị khí tự khắc không có bệnh, ăn uống vào mới có thể bổ dưỡng được. Cứ mỗi sáng lấy một lạng yến sào thượng hạng hòa với năm đồng cân đường miếng, lấy cái ấm bạc đun thành cháo, nếu ăn quen còn hay hơn thuốc, nó rất tư âm bổ khí.

Đại Ngọc thở dài:

- Chị ngày thường đối với mọi người rất tốt, nhưng tôi là người đa nghi, cứ cho chị là ác ngàm. Từ hôm nọ, chị bảo tôi không nên xem sách nhảm, giờ lại khuyên tôi câu này, tôi rất là cảm động. Trước đây tôi nhầm, nhầm mãi đến bây giờ. Ngẫm nghĩ từ khi mẹ tôi chết, tôi không có anh chị em, năm nay đã mười lăm tuổi, 【庚 夾 Đại Ngọc lúc này mới mười lăm tuổi, nhớ cho rõ.】 không có một người nào dạy bảo tôi như lời chị nói hôm trước. Không trách được, cô Vân bảo chị là người tốt. Trước đây thấy cô ấy khen chị, tôi vẫn khó chịu; hôm nọ chính tôi gặp mới biết rõ. Ví như chị nói câu nào, tôi hay chấp nhặt, chị cũng không để ý, lại còn lấy những lời khuyên tôi. Thế mới biết là tự tôi nhầm. Nếu hôm nọ tôi không nhận ra, có lẽ hôm nay tôi cũng không nói với chị những câu này đâu. Vừa rồi, chị bảo tôi ăn cháo yến sào, tuy yến sào cũng dễ kiếm đấy, nhưng chỉ vì người yếu năm nào cũng mắc bệnh.

Kể ra bệnh không lấy gì làm quan hệ, nhưng cũng phải mời thầy bốc thuốc, uống nhân sâm, nhục quế đủ làm nghiêng trời lệch đất rồi. Bây giờ lại giở cái món cháo yến sào mới lạ ra, bà tôi, dì tôi và chị Phượng thì chẳng nói gì đâu, nhưng đám bà già và a hoàn chắc sẽ cho tôi bới chuyện. Chị xem bọn họ thấy bà tôi thương Bảo Ngọc và Chị Phượng hơn, họ còn nhìn chòng chọc, bày chuyện nói vụng, huống chi là tôi? Vả chăng tôi không phải là chủ nhà, chỉ vì không có chỗ nương tựa, nên mới đến đây, họ đã khó chịu với tôi lắm rồi. Bây giờ tôi lại không biết điều, để cho người ta phải nguyền rủa mình nữa hay sao?

- Cô đừng nói thế, tôi cũng như cô.

- Chị sao lại ví với tôi? Chị còn có mẹ, có anh; ở nhà, chị có nhà có ruộng, đến đây lại có đất, có cửa hàng. Chị chẳng qua vì chỗ bà con nên mới đến đây, việc lớn nhỏ không phải nhờ ai một đồng nào, lúc nào muốn đi thì đi. Tôi không có một tí gì, ăn mặc tiêu pha lại đều được đối đãi như các cô ở nhà này. Như thế bọn tiểu nhân lẽ nào họ không chán ghét mình?

Bảo Thoa cười nói:

- Sau này chỉ tốn thêm một bộ đồ cưới thôi, bây giờ hãy chưa cần nghĩ đến. **【庚夾 Một câu đùa này của Bảo Thoa đủ cân lại tất cả những lần Đại Ngọc từng đùa Bảo Thoa trong sách: vừa tha thiết, chân tình, ôn hòa, nhã nhặn, không gượng ép hay khiên cưỡng. Chỉ sau khi hiểu Bảo Thoa, Đại Ngọc mới thổ lộ thật lòng; Bảo Thoa cũng chỉ sau khi hiểu Đại Ngọc mới chịu đùa. Đây là mối nối lớn, phép bố cục lớn; không đọc kỹ sẽ không thấy. ◇ Nghĩ kỹ, hai người lúc này đẹp đẽ biết bao, đúng là đôi con gái thủ thỉ bên cửa sổ nhỏ.】** Đại Ngọc đỏ mặt lên, cười nói:

- Tưởng chị đứng đắn, nên người ta mới kể những nỗi buồn phiền ra cho nghe, thế mà chị lại đem tôi ra làm trò cười!

- Tuy tôi nói đùa, nhưng là chuyện thực. Cô cứ yên tâm, tôi còn ở đây ngày nào, sẽ làm cho cô được khuây khỏa ngày ấy. Cô có điều gì bực tức khó khăn, cứ nói cho tôi biết, có thể đỡ đần được, thế nào tôi cũng đỡ đần cho cô. Tôi tuy có anh, chắc cô cũng đã biết anh tôi như thế nào rồi, tôi chỉ hơn cô ở chỗ còn mẹ thôi. Chúng ta là người cùng bệnh nên thương lẫn nhau. Cô là người hiểu đời, tội gì lại than thở như Tư Mã Ngưu *ndlr: Tư Mã Ngưu là học trò của Khổng Tử; ông than mình không có anh em.* ngày trước? **【庚夾 Trong cả bộ sách, mọi người phải qua lời nhận xét của Bảo Thoa mới định được phẩm cách; nhưng chính Bảo Thoa cũng phải bắt đầu từ lời nhận xét của Đại Ngọc mới trọn. Diệu đến thế là cùng!】** Câu vừa rồi cô nói phải đấy, "thêm một việc chẳng bằng bớt một việc". Có lẽ nhà tôi còn yến sào, tôi sẽ về nói với mẹ tôi đưa đến cho cô mấy lạng, mỗi ngày bảo bọn a hoàn nấu lên, vừa tiện vừa không bận đến ai.

- Vật tuy nhỏ, nhưng chị có lòng tốt như thế, thật là đáng quý.

- Cái đó có gì đáng nói? Chỉ sợ không được vừa lòng mọi người thôi. Bây giờ sợ cô mệt, tôi về đây.

- Tối chị lại đến chơi nói chuyện với tôi.

Bảo Thoa nhận lời rồi về.

Đại Ngọc húp mấy ngụm cháo rồi nằm ngả ở trên giường. Không ngờ về chiều giở trời, mưa xuống tầm tã, mây kéo đùn đùn, khi mưa khi tạnh. Lúc ấy đã về chiều, trời tối sầm xuống, nước mưa nhỏ róc rách vào những cành trúc, càng thêm buồn tẻ. Biết Bảo Thoa không thể đến được, Đại Ngọc ngồi bên đến cầm quyển sách xem, quyển Nhạc phủ tạp cảo *ndlr: Nhạc phủ tạp cảo là tên một tập thơ theo thể Nhạc phủ.*, trong đó có hai bài từ "thu khuê oán" và "biệt ly oán". Đại Ngọc trong lòng cảm xúc, làm ngay một bài Đại biệt ly theo điệu "Xuân giang hoa nguyệt dạ" *ndlr: Nhan đề nghĩa là "Đêm*

trăng hoa trên sông mùa xuân". đặt tên từ là "Thu song phong vũ tịch" *ndlr: Nhan đề nghĩa là "Buổi chiều mưa gió trước cửa sổ mùa thu".* như sau: Sang thu hoa cỏ úa vàng, Đèn thu trằn trọc đêm trường đầy thu.

Song thu thu vẫn trơ trơ.

Lạnh lùng giờ lại gió mua thêm càng.

Đòi cơn mưa gió phũ phàng, Sang thu tan giấc mơ màng từ đây.

Bận lòng nào nỡ ngủ say, Bình kia bước tới, sáp này khêu cao, Tờ mờ ngọn sáp dọi vào, Này buồn, này giận nao nao khôn cầm.

Nhà nào gió chẳng tới thăm?

Nơi nào mưa chẳng rì rầm bên song?

Gió thu lạnh toát chăn hồng, Mưa thu như giục tiếng đồng hồ reo.

Đêm đêm rả rích rì rào, Trước đèn như muốn nghẹn ngào cùng ai.

Buồn tênh khói lạnh phía ngoài, Trúc thưa cửa vắng bên tai lầm rầm.

Lúc nào gió tắt mưa cầm, Thì đây lệ đã ướt đầm song the.

Ngâm xong, Đại Ngọc gác bút lên định đi ngủ, có a hoàn vào báo: "Cậu Bảo đã đến".

Nói chưa dứt lời, đã thấy Bảo Ngọc đội nón lá, khoác áo tơi đến, Đại Ngọc phì cười nói:

- Chàng đánh cá này ở đâu đến đây?

Bảo Ngọc liền hỏi:

- Hôm nay có đỡ chưa? 【庚 夾 Một câu.】 Uống thuốc gì? 【庚 夾 Hai câu.】 Ăn được bao nhiêu cơm? 【庚 夾 Ba câu.】 Vừa nói vừa bỏ nón xuống, cởi áo tơi ra, một tay cầm đèn, một tay che ánh đèn, soi vào mặt Đại Ngọc, nhìn một lúc rồi cười nói:

- Hôm nay thần sắc khá rồi đấy.

Khi Bảo Ngọc cởi áo tơi ra, Đại Ngọc thấy trong người cậu ta chỉ mặc một áo lụa đỏ ngắn hơi rung rúc, lưng buộc khăn xanh, mặc quần áo lụa xanh cải hoa, chân đi bí tất sợi dệt lẫn chỉ kim tuyến, đôi giày bươm bướm vờn hoa, Đại Ngọc hỏi:

- Trên đầu anh sợ mưa, sao dưới chân lại đi giày và bít tất này vẫn khô thế?

- Nguyên là anh mặc cái bộ như thế này. Vừa đi cả đôi guốc gỗ đường, lên đến thềm thì bỏ ra.

Đại Ngọc lại thấy áo tơi và nón rất tinh xảo nhẹ nhàng, không phải là đồ bán ở chợ, liền hỏi:

- Đan bằng cỏ gì thế? Thảo nào mặc những đồ này không lù xù như là lông dím.

- Ba thứ này là của Bắc Tĩnh vương cho. Khi trời mưa, Đức vương ở nhà thường dùng những thứ này, nếu em thích, anh sẽ kiếm một bộ đưa cho. Thứ khác không nói, chỉ có chiếc nón này là thích nhất: cái chóp ở trên có thể mở ra đóng vào được, gặp khi có tuyết đội mũ vào rút cái que cài ra, bỏ chóp trên đi, chỉ còn lại một cái vành thôi. Lúc có tuyết thì con trai con gái đều đội được cả. Anh đưa cho em một cái để mùa đông có tuyết sẽ đội.

Đại Ngọc cười nói:

- Em không cần, nếu đội cái này thành ra một bà đánh cá vẽ ở trong tranh hay là diễn ở trên sân khấu mất.

Nói đến câu này, Đại Ngọc mới nhớ ngay ra câu mình vừa nói ăn khớp với câu nói đùa Bảo Ngọc lúc nãy nên cứ hối mãi, rồi đỏ ửng mặt lên, gục xuống án ho. 【庚 夾 Văn tuyệt diệu! Để chính Đại Ngọc nói thẳng thành một đôi vợ chồng, nhưng lại dùng chữ "vẽ", "diễn"; vốn là chuyện phiếm mà ngầm giấu điềm chẳng lành. Đó gọi là "người được yêu chiều trong tranh"; ai bảo không phải?】 Bảo Ngọc không để ý, 【庚 夾 Nhất định phải nói "không để ý" mới hay, mới đúng là Bảo Ngọc. Nếu để tâm thì còn ra văn gì? Khi ấy chàng chỉ thành một tên săn sắc từng giờ từng khắc.】 thấy trên án có bài thơ, liền lấy ra xem, khen hay mãi. Đại Ngọc vội giật lấy đốt đi. Bảo Ngọc cười nói:

- Đốt cũng không can chi, anh đã thuộc hết rồi.

- Em khỏi nhiều rồi, cảm ơn anh hàng ngày lại thăm em mấy lần, mưa cũng lại. Bây giờ đêm khuya rồi, em muốn đi nghỉ, anh hãy về đi, mai lại đến.

Bảo Ngọc nghe nói, móc ra một cái đồng hồ vàng to bằng hạt đào để xem, thấy kim đã chỉ vào chỗ cuối giờ tuất đầu giờ hợi, vội vàng cất đi và nói:

- Đáng lẽ em đi nghỉ rồi, anh lại đến quấy rầy em một lúc.

Nói xong, đội nón khoác áo đi ra, bỗng quay lại hỏi:

- Em muốn ăn cái gì cứ nói, sáng mai anh sẽ trình với cụ. Anh nói lại không rõ ràng hơn bọn bà già à? 【庚 夾 Chiếu ứng xa với đoạn viết về Bảo Thoa ở phần sau. ◇ Trong phòng các chị em đều có bà già, a hoàn, sai ai cũng được; nay Bảo Ngọc chỉ nói "bà già" mà không nói "a hoàn", vì trong lòng đã cân nhắc tính nết a hoàn. Một lời một việc, lớn nhỏ đều không sai — đáng cười biết bao!】

- Để đến đêm em nghĩ xem đã, sáng mai sẽ nói. Anh xem, lại mưa to rồi, về đi thôi.

Có ai đi theo hầu đấy không?

Hai bà già trả lời:

- Thưa cô, đã có người ở ngoài này cầm dù và thắp đèn lồng rồi.

Đại Ngọc cười nói:

- Giời này mà thắp đèn lồng à?

Bảo Ngọc nói:

- Không việc gì, đèn kiểu sừng dê đấy, không sợ mưa.

Đại Ngọc nghe nói, lấy cái đèn pha lê hình quả cầu ở trên tủ sách xuống, sai thắp một cây nến nhỏ, đưa cho Bảo Ngọc, nói:

- Đèn này sáng hơn đèn kia, dùng để đi mưa đấy.

- Anh cũng có một cái đèn kiểu này, nhưng sợ họ trượt chân ngã thì vỡ mất, nên không mang đi.

- Vỡ đèn hơn hay người ngã đáng kể hơn? Anh lại không quen đi guốc gỗ. Cái đến lồng kia để họ thắp mang đi trước, còn cái đèn này vừa nhẹ vừa sáng, chỉ để cho một người dùng khi đi mưa thôi. Anh cầm lấy cái đèn này thì hơn,

ngày mai sẽ mang sang giả em. Nếu nhỡ tay đánh vỡ cũng chẳng là bao, việc gì mà lại giở cái lối "mổ bụng giấu ngọc" *ndlr: Thành ngữ nghĩa là coi trọng của cải hơn con người.* ấy?

Bảo Ngọc nghe nói, cầm lấy đèn. Đằng trước, hai bà già che dù và cầm đèn sừng dê; đằng sau lại có hai a hoàn nhỏ che dù. Bảo Ngọc đưa cái đèn cho một a hoàn cầm, rồi vịn vào vai nó đi về.

Có hai bà già ở Hành Vu Uyển, cũng che dù, xách đến đến đưa cho Đại Ngọc một gói yến sào lớn, một gói đường mai hoa trắng và nói:

- Những thứ này tốt hơn của đi mua. Cô chúng tôi bảo: “Cô cứ ăn đi, hết lại đưa sang”.

Đại Ngọc nói: “Làm phiền cô nhà quá". Rồi mời họ ra ngoài uống nước. Bà già cười nói:

- Chúng tôi không uống, còn phải đi có việc.

Đại Ngọc cười nói:

- Tôi cũng biết các bà bận. Hôm nay mát trời, đêm lại dài, càng nên chơi mấy ván bài.

Một bà già cười nói:

- Chẳng giấu gì, năm nay cũng có phần khá; vả chăng đêm nào cũng phải có mấy người canh, nếu để lỡ giờ không được, chi bằng họp nhau đánh bạc để vừa ngồi cầm canh vừa giải buồn. Đêm nay đến phiên tôi, hễ đóng cửa vườn là chúng tôi lại sắp đánh đấy. **【庚夾 Chỉ mấy câu chuyện phiếm đã tả hết việc ban đêm trong phủ sâu. Vườn rộng lại vào đêm thu đông, lẽ nào không vắng vẻ? Thế mà qua vài lời bà già, sau lúc đêm khuya người yên, khắp nơi vẫn đèn sáng, người tụ; trong ngõ liễu hẻm nhỏ, người xách đèn mang rượu, kẻ dưới trăng lạnh nấu trà, dấu chân qua lại không dứt. Chẳng những không hiu quạnh mà còn có vẻ phồn hoa hơn ban ngày. Đây là cảnh hay của một phủ lớn, không thể không viết; lại gài trước đoạn sau và làm nền cho sự lạnh lẽo về sau. Viết trong lời phiếm chính là “không viết mà vẫn viết”. Chi Nghiễn Trai bình.】** Đại Ngọc cười nói:

- Phiền các bà phải đi giữa mưa vất vả, lại làm cho các bà lỡ dịp phát tài.

Rồi sai người đưa cho họ mấy trăm đồng tiền, đem mua rượu uống để chống lạnh. Hai bà già cười nói:

- Lại quấy quả cô phải thưởng rượu.

Nói xong, họ chào rồi ra ngoài nhận tiền, che dù ra về.

Tử Quyên cất yến sào rồi tắt đèn, buông rèm, hầu hạ Đại Ngọc đi ngủ. Đại Ngọc nằm nghĩ cảm ơn Bảo Thoa, lại mừng cho chị ta còn có mẹ có anh, một lúc lại nghĩ Bảo Ngọc thường ngày thân mật với chị ta, vẫn có chỗ đáng ngờ vực. Bỗng nghe giọt mưa róc rách trên tàu chuối và cành trúc, gió lạnh thổi qua màn, tự nhiên nước mắt Đại Ngọc lại tràn ra, đến canh tư mới ngủ được.

【威 Tổng bình: Hãy nhìn nhà Lại Đại thì biết thân phận tôi tớ trong nhà quyền quý; chủ nhà hoàn toàn không cho là quá phận, vì quen thành tự nhiên nên mới có chuyện ấy. Người thấy vậy nên tự xét xem có đáng hay không.】

Hồi 46: Hình phu nhân khó tránh chuyện khó xử — Nàng Uyên Ương thề dứt duyên uyên ương

Hồi 46

Hình phu nhân khó tránh chuyện khó xử — Nàng Uyên Ương thề dứt duyên uyên ương

【庚 Hồi tiền phê: Hồi này cũng có căn cứ rồi mới hạ bút, không phải nét bút chung chung.

Chỉ xem đề cương dùng hai chữ "khó xử" cho Hình phu nhân, đủ biết văn chương hàm súc, ẩn chứa trong đó sâu không sao lường.】

【戚 Hồi tiền phê: Chân bó, đầu khăn vấn,

Muốn kiếm bạn trọn đời.

Soi bóng riêng thương bóng,

Lặng lẽ chốn sân sâu.

Việc đẹp không vừa ý,

Lời cay lại nhục người.

Thề chết gìn khuê các,

Xa hẳn cánh dương hoa.】

Phượng Thư thấy Hình phu nhân gọi, không biết là việc gì, liền mặc áo lên xe đi sang.

Hình phu nhân đuổi những người trong nhà ra, rồi khẽ bảo Phượng Thư:

- Gọi con đến đây, vì có một việc khó nghĩ quá. Cha con bảo ta điều này, ta chưa biết nghĩ sao, hãy bàn với con trước. Cha con trông thấy con Uyên Ương ở đằng nhà cụ, muốn lấy nó làm nàng hầu bảo ta đến xin cụ. Ta nghĩ cũng là một việc thường, nhưng chỉ sợ người không cho. Con có cách gì giúp được việc này không?

Phượng Thư cười nói:

- Cứ ý con thì không nên đụng vào cái đinh ấy. Cụ mà dứt con Uyên Ương ra thì sẽ ăn không ngon ngủ không yên đâu. Vả chăng ngày thường lúc vui chuyện, người vẫn nói: cha con bây giờ đã có tuổi rồi, thế mà nàng hầu ở trong nhà cứ kè kè bên này một đứa bên kia một đứa. Điều thứ nhất là làm nhỡ nhàng con gái nhà người ta, điều thứ hai là không biết giữ gìn thân thể, việc quan làm cũng chẳng ra gì, cả ngày chỉ chè chén với bọn hầu trẻ! Mẹ nghe đấy, bà có ưa gì cha con đâu? Bây giờ muốn tránh đi chả được, lại còn định cầm gậy rơm thọc vào mũi hùm hay sao? Xin mẹ đừng giận, con không dám nói việc ấy đâu. Rõ ràng nói cũng chẳng ăn thua gì, mà lại gây thêm những điều không hay. Cha con bây giờ đã già rồi, việc làm cũng có khi nhầm lẫn, mẹ nên khuyên ngăn mới phải. Nếu lúc còn trẻ mà làm những việc ấy thì cũng không sao.

Bây giờ anh em con cháu hàng đàn rồi, lại còn gây chuyện như thế, chẳng khó coi với người ta lắm hay sao?

Hình phu nhân cười nhạt nói:

- Nhà quan năm thiếp bảy thê cũng là thường, riêng nhà ta lại không được à? Mẹ có ngăn cha con cũng chẳng nghe đâu. Con Uyên Ương dù là người hầu thân yêu của cụ, nhưng một ông con cả đầu râu đốm bạc; lại làm quan, muốn lấy nó làm nàng hầu, chắc nó cũng chả từ chối. Ta gọi chị đến đây, chẳng qua để bàn thôi, thế mà chị đã nói ra hàng tràng không nên. Lẽ nào ta lại bảo chị đi? Tất nhiên ta phải đi lấy. Chị lại còn bảo ta không biết can ngăn. Chị không biết tính bố chồng chị à! Can không được lại đâm ra cãi nhau với ta thôi.

Phượng Thư thấy Hình phu nhân tính vốn khờ dại nhút nhát, chỉ tìm cách chiều chuộng Giả Xá để được yên thân, và tham vớ được nhiều tiền là thích, còn việc lớn nhỏ trong nhà đều mặc Giả Xá sắp đặt. Những khoản chi thu nào vào tay bà ta, thì tìm cách bớt xén thậm tệ. Bà ta thường lấy cớ Giả Xá hay hoang phí, ta phải tằn tiện, mới có thể bù vào. Trong bọn con gái, người hầu, không tin ai và cũng chẳng nghe ai.

Phượng Thư biết bà ta lại giở tính, dù can ngăn cũng chẳng được nào, liền cười nói:

- Mẹ nói rất phải. Con hãy còn dại, chưa biết đắn đo. Con nghĩ rằng đã xin trước cha mẹ, thì không những một con a hoàn, dù người ngọc đi nữa cụ chả cho cha con còn cho ai? Những lời nói vắng mặt, tin làm sao được? Con thực là ngu ngốc! Ngay như cha con, khi có điều gì không phải, cha mẹ giận, muốn lôi ngay đến đánh chết, nhưng khi thấy mặt là xong hết, rồi lại lấy những vật quý đem ra cho. Cứ ý con, hôm nay cụ đang vui, mẹ đến xin ngay đi. Con hãy đến trước chuyện trò cho cụ vui, khi mẹ đến con sẽ kiếm cách đem tất cả người hầu trong nhà lảng ra một chỗ. Khi ấy mẹ tha hồ nói với người, nếu người cho càng hay, không cũng chẳng sao, chả ai biết cả.

Hình phu nhân thấy Phượng Thư nói thế, liền vui vẻ bảo:

- Ta định không nên thưa với cụ vội, nếu nói trước, người không nghe sẽ hỏng mất việc. Ta nghĩ nên bảo khẽ Uyên Ương trước đã. Dù nó xấu hổ, ta sẽ nhỏ to bảo nó rạch ròi, nó không nói gì tức là yên chuyện. Bấy giờ ta mới trình cụ, dù người không bằng lòng cũng không thể ngăn cấm được ý muốn của nó. Người ta thường nói "người đã định không nên giữ lại, như vậy mới là ổn thỏa".

Phượng Thư cười nói:

- Mẹ nhiều mưu trí thực, thế là êm thấm vạn phần. Đừng nói là con Uyên Ương, dù ai đi nữa, cũng chẳng muốn trèo cao trông lên, để mong được mở mày mở mặt hay sao?

Nó bỏ danh giá nửa bà chủ không làm, đâm đầu đi làm a hoàn, sau này lấy một thằng ranh con, thế là xong đời.

Hình phu nhân cười nói:

- Nói thế phải đấy. Không cứ con Uyên Ương, ngay cả đến những a hoàn lớn coi việc, ai mà chẳng thích được như thế? Giờ chị hãy sang trước đi, chớ để lộ chuyện đấy, ta ăn cơm xong sẽ sang ngay.

Phượng Thư nghĩ thầm: “Con Uyên Ương thực đáng ghét. Nhưng chắc đâu nó bằng lòng? Nếu mình sang trước, nó bằng lòng ra thì không có chuyện gì, nếu không bằng lòng, mẹ ta là người đa nghi, lại ngờ ta nói lộ chuyện, để cho nó làm bộ. Bấy giờ mẹ ta thấy đúng như lời ta nói, đâm xấu hổ, đem ta ra giày vò cho hả giận, như thế không hay. Chi bằng ta cùng đến với mẹ ta, dù nó bằng lòng hay không, chắc mẹ chẳng ngờ đến ta”. Liền cười nói:

- Lúc nãy con vừa về đến nhà, bên nhà mợ con mang cho hai lồng gà gô, con đã bảo chúng nó quay rồi, định đến bữa cơm chiều đưa sang biếu mẹ. Khi mới đến cửa ngoài, thấy bọn hầu nhỏ kéo xe đi, nói: “Xe của mẹ bật mui, phải đem đi sửa”. Chi bằng bây giờ mẹ ngồi xe của con cùng đến thì hơn.

Hình phu nhân nghe nói, liền gọi người đến lấy quần áo thay, Phượng Thư vội vàng hầu hạ một lúc, rồi hai mẹ con cùng ngồi xe đi, Phượng Thư lại nói:

- Mẹ đến đằng cụ, nếu con cùng đi, người hỏi đến làm gì sẽ không tiện; vậy mẹ đến trước, con về thay quần áo rồi sẽ sang sau.

Hình phu nhân nghe nói có lý, liền một mình đến chỗ Giả mẫu, chuyện phiếm một lúc rồi ra, nói vờ là sang nhà Vương phu nhân. Theo lối cửa sau tìm đến buồng Uyên Ương, thì thấy nó đang ngồi thêu. Thấy Hình phu nhân đến, Uyên Ương đứng dậy.

Hình phu nhân cười hỏi:

- Cô làm gì thế?

Vừa hỏi vừa cầm lấy bức thêu ở tay Uyên Ương ra xem, rồi nói:

- Ta xem hoa của cô thêu nào.

Ngắm một lúc rồi nói: “Đẹp lắm”. Liền bỏ bức thêu xuống, ngắm nghía suốt người Uyên Ương, thấy nó mặc áo lụa màu hoa sen rung rúc, đeo cái khoác vai bằng nhiễu xanh, mặc quần màu nước biển, thắt đáy lưng ong, mặt trái xoan, tóc đen láy, mũi dọc dừa, hai má có mấy nốt rỗ nhỏ.

Uyên Ương thấy Hình phu nhân nhìn mình, đâm ra ngượng, trong bụng lấy làm lạ, cười hỏi:

- Thưa bà, bây giờ giữa chừng giữa buổi, bà sang có việc gì?

Hình phu nhân đưa mắt, bọn người hầu lui ra ngoài. Hình phu nhân ngồi xuống, cầm lấy tay Uyên ương cười nói:

- Ta sang cốt để mừng cho cô đây.

Uyên Ương nghe nói, trong bụng đã đoán được vài ba phần, đỏ mặt cúi đầu, không nói câu gì. Hình phu nhân nói:

- Chắc cô cũng biết, ông nhà hiện giờ không có người hầu nào đáng tin cậy cả. 【庚夾 Nói thật đúng thể. Ta vừa nghĩ phải mở lời thế nào mà chưa biết nói ra sao; viết như vậy cực diệu, như nghe như thấy.】 Định bụng mua một người, nhưng lại sợ những người của bọn lái buôn đưa đến không được tử tế, nhỡ ra phải người có tật xấu gì, mua về được vài ba ngày lại đâm giở quẻ. Muốn tìm một người con gái ở ngay trong nhà, nhưng không có người nào khá cả: kẻ thì xấu người, kẻ thì xấu nết, được đằng nọ, hỏng đằng kia. Ta để ý đến nửa năm nay, chỉ có cô là hơn cả: dáng người đẹp, thạo công việc, tính nết ôn hòa, có thể tin cậy, thật là được cả người lẫn nết, ý ta muốn trình cụ lấy cô em về nhà. Cô không phải như người ở ngoài mới mua về, cứ về đến nhà là sẽ phong ngay làm dì Hai, vừa có thể diện, vừa được tôn quý. Tục ngữ nói: "người vàng lại đổi lấy vàng”, ngờ đâu lại vừa mắt ông nhà như thế! Bây giờ cô về bên nhà, sẽ được thỏa lòng mong muốn cao quý xưa nay, lại bịt miệng được những kẻ vẫn không ưa cô. Cô theo tôi về trình cụ đi.

Nói xong định kéo tay Uyên Ương đi.

Uyên Ương đỏ bừng mặt lên, giật tay lại không đi. Hình phu nhân tưởng cô ta xấu hổ, liền nói:

- Việc gì mà cô phải xấu hổ? Cô không phải nói câu gì cả, chỉ theo tôi đi là được rồi.

Uyên Ương chỉ cúi đầu không đi. Hình phu nhân thấy thế liền hỏi:

- Không lẽ cô còn không bằng lòng hay sao? Nếu quả có thế thì cô khờ dại quá.

Không muốn làm bà chủ, lại muốn làm con hầu à! Vài ba năm nữa, cô đi lấy một thằng bé con, đầy tớ lại hoàn đầy tớ. Nay về với chúng tôi, chắc cô đã biết tính tôi, hiền lành, hay dung kẻ dưới, ông nhà lại đối đãi tử tế với cô. Độ chừng một năm, năm bảy tháng sinh được đứa con, thế là cô bằng vai với tôi rồi. Cô muốn sai bảo người trong nhà ai chẳng phải nghe? Danh giá bà chủ mà không chịu làm, sau này lỡ dịp có hối cũng muộn!

Uyên Ương vẫn cúi đầu, không chịu nói một câu. Hình phu nhân lại nói:

- Cô xưa nay là người nhanh nhẹn kia mà, sao bây giờ lại thẫn thờ ra thế? Có điều gì không bằng lòng cô cứ nói, tôi hứa sẽ làm cho cô được vừa ý".

Uyên Ương vẫn không nói gì. Hình phu nhân lại cười nói:

- Chắc cô còn bố mẹ ở nhà, tự mình không nói ra, sợ xấu hổ, phải chờ bố mẹ cô hỏi mới nói ra chăng? Như thế cũng đúng lý. Vậy để tôi đi hỏi, rồi bảo bố mẹ cô đến. Có điều gì cô cứ nói với bố mẹ cô cũng được.

Nói xong liền đi đến nhà Phượng Thư.

Phượng Thư đã thay quần áo xong, nhân tiện trong nhà vắng người, liền đem việc này nói cho Bình Nhi biết. Bình Nhi lắc đầu cười nói:

- Cứ ý tôi việc này chưa chắc đã ổn. Những khi vắng người, chúng tôi thường gợi chuyện, nhưng xem ý chị ta chưa chắc đã chịu. Thôi hãy cứ nói xem sao.

Phượng Thư nói:

- Bà Cả tất phải đến đây bàn việc ấy, nó bằng lòng còn khá nếu không, chỉ thêm bẽ mặt với các chị thôi, nghĩ cũng khó coi đấy. Chị đi bảo họ quay gà gô, làm thêm mấy món ăn nữa, sắp sửa bữa cơm rồi chị đi ra đâu đó, lúc nào bà ấy về hãy vào.

Bình Nhi nghe nói, truyền bảo bọn bà già, rồi đủng đỉnh đi qua bên vườn.

Uyên Ương thấy Hình phu nhân đi rồi, chắc thế nào cũng đến bàn với Phượng Thư và sẽ có người đến hỏi mình, chi bằng tránh đi một chỗ cho xong. 【庚 夾 **Rốt cuộc vẫn không khỏi tính khí con gái; chẳng biết trốn nơi nào mới hết người đến quấy. Tả đáng thương, đáng yêu.**】 Uyên Ương liền tìm Hổ Phách bảo:

- Cụ có hỏi tôi, chị cứ bảo tôi khó ở, sáng nay không ăn cơm, đi vào trong vườn chơi một chốc sẽ về.

Hổ Phách nhận lời. Uyên Ương qua vườn chơi, không ngờ lại gặp Bình Nhi. Bình Nhi thấy không có ai, liền cười nói:

- Bà dì mới đã đến đấy à?

Uyên Ương đỏ mặt nói:

- Không trách được chúng mày thông đồng với nhau định kế hại tao! Tao sẽ đến làm to chuyện với mụ chủ nhà mày xem!

Bình Nhi thấy Uyên Ương giận dỗi ra mặt, tự hối mình đã lỡ lời, liền kéo chị ta đến gốc cây phong, 【庚 夾 **Tiện bút đưa ra một cảnh đẹp. Đang lo cây cỏ trong vườn đã vàng rụng, không ngờ đọc câu này liền như được đặt giữa nghìn ráng muôn gấm, tuyết đỏ sương hồng.**】 ngồi xuống hòn đá, kể rõ đầu đuôi câu chuyện Phượng Thư vừa nói.

Uyên Ương đỏ mặt lên, cười nhạt, bảo Bình Nhi:

- Tôi nghĩ chị em chúng ta vẫn ăn ở tốt với nhau: như các chị Tập Nhân, Hổ Phách, Tố Vân, Tử Quyên, Thái Hà, Ngọc Xuyến, Xạ Nguyệt, Thúy Mặc, cùng chị Thúy Lũ theo hầu cô Sử, chị Khả Nhân và chị Kim Xuyến đã chết rồi, chị Phiến Tuyết đã đi rồi, 【庚 夾 Ta cứ theo đây tính ra, cũng là mười hai Thoa: thật như hoa trong gương, trăng dưới nước, báo trong mây, chim trong rừng, chuột trong hang; không sao đếm cho rõ, chẳng thể chỉ vào một ai, có dấu mà lần, có hình mà dựa; chín khúc tám gấp, tiếng vọng xa bóng gần, khói sáng mơ hồ, dọc ngang ẩn hiện, nghìn lạ vạn quái, lóa mắt dời thần, hiện phép đại du hí nghìn tay nghìn mắt. Chi Nghiễn Trai.】 kể cả chị với tôi nữa tất cả hơn mười người, từ khi còn bé, điều gì mà chẳng nói với nhau, việc gì mà chẳng bàn với nhau? Bây giờ đã lớn cả rồi, ai có thân người ấy lo, 【庚 夾 Lời này đã đáng buồn; thế mà còn chưa tới lúc "mỗi người lo phận người ấy". Ngày sau còn có chỗ mỗi người đi một ngả nữa, biết chăng!】 nhưng bụng tôi thì vẫn như trước: có điều gì, việc gì, tôi không giấu các chị. Câu này thì tôi nói, chị hãy để bụng, đừng nói cho mợ Hai biết: đừng nói ông ấy muốn tôi làm vợ lẽ, chứ dù bây giờ, bà ấy chết đi, ông ấy mối lái năm lần bảy lượt lấy tôi về làm vợ cả, tôi cũng chẳng nghe!

Bình Nhi muốn nói nữa, thấy đằng sau núi có tiếng cười ha hả nói:

- Thật cái con không biết thẹn! Nói không biết ngượng mồm!

Hai người nghe nói giật nảy mình, vội chạy ra sau núi tìm, thấy Tập Nhân đang cười rồi chạy đến hỏi:

- Có việc gì thế? Nói cho tôi nghe với.

Rồi ba người cùng ngồi trên hòn đá, Bình Nhi kể lại chuyện vừa rồi cho Tập Nhân nghe. Tập Nhân nói:

- Nhẽ ra chúng ta không nên nói: lão già này thực là đê tiện quá! Hễ thấy ai hơi dễ coi là lão không chịu buông tha.

Bình Nhi nói:

- Chị đã không bằng lòng, tôi xin bảo cách cho chị.

Uyên Ương hỏi: "cách gì?"

- Chị cứ nói với cụ rằng, đã cho cậu Liễn rồi, như thế ông Cả sẽ không thể đòi nữa.

Uyên Ương nhổ toẹt một cái nói:

- Mày còn nhắc đến cái của ấy làm gì? Hôm trước chủ mày chả đã nói bậy đó sao?

Không ngờ bây giờ tao mới rõ.

Tập Nhân cười nói:

- Chị không bằng lòng hai người kia, theo ý tôi, chị nên nói với cụ, nhờ người bảo rằng đã cho cậu Bảo rồi, như thế ông Cả cũng sẽ dứt lòng đòi hỏi.

Uyên Ương vừa tức vừa thẹn, vừa nổi nóng, liền mắng:

- Hai con khốn nạn này! Chúng mày không được chết tử tế đâu! Người ta có việc khó xử, tưởng chúng mày là người đứng đắn, nên bàn cách giúp, chúng mày chẳng nghĩ hộ được gì, lại thay nhau đem tao ra làm trò cười Chúng mày tưởng rằng rồi đây sẽ tốt cả đấy! Sẽ làm dì Hai cả đấy? Cứ ý tao, việc ở trên đời này chưa chắc đã được như ý cả đâu. Chúng mày hãy xếp lại, vừa vừa chứ, đừng có hí hửng vội.

Hai người thấy Uyên Ương nóng lên, liền cười nói:

- Chị đừng nên ngờ vực, chúng ta từ bé đến giờ đã thân mật với nhau như chị em ruột, chẳng qua lúc vắng người, chúng tôi nói đùa để cười cho vui đấy thôi. Chị định thế nào cứ nói cho chúng tôi biết, không ngại gì đâu.

- Chả có ý định gì. Tôi cứ không đi là xong.

Bình Nhi lắc đầu nói:

- Chị không đi, chưa chắc người ta đã để cho chị yên. Tính ông Cả thế nào, chị đã biết rồi đấy. Tuy chị là người hầu bên cụ, bây giờ lão chẳng dám làm gì chị đâu, nhưng không dễ chị theo hầu cụ suốt đời? Cũng có lúc phải đi chứ. Bấy giờ mà lọt vào tay lão thì không ra gì đâu!

Uyên Ương cười nhạt:

- Cụ còn sống ngày nào tôi nhất định không rời chỗ này! Nếu người quy tiên, thế nào lão ta cũng phải để tang ba năm, không có lẽ mẹ vừa chết lại đi lấy vợ lẽ! Chờ hết ba năm, xem cơ mầu thế nào bấy giờ sẽ liệu. Nếu khi nguy cấp khó xử, tôi đành cắt tóc đi tu! Không thì chết là cùng! Suốt đời chẳng lấy chồng đã làm sao? Lại càng khỏi vướng.

Bình Nhi và Tập Nhân cười nói:

- Con bé này thật không biết thẹn, thuận miệng cứ lau láu nói ra hết cả.

- Đã đến nông nỗi này thẹn mà làm gì? Các chị không tin, sau này sẽ biết! Bà ấy nói sẽ đi tìm bố mẹ tôi. Cứ cho đến tận Nam Kinh mà tìm!

Bình Nhi nói:

- Ông bà nhà chị đều trông nhà cho chủ ở Nam Kinh không đến đây bao giờ, lâu rồi cũng sẽ tìm được. Nhưng hiện giờ có anh và chị dâu chị ở đây. Tiếc rằng chị là người sinh ra ở nhà này, chứ không như hai chúng tôi chỉ có một mình đến đây thôi.

Uyên Ương nói:

- Sinh ra ở nhà này thì đã làm sao? "Trâu không muốn uống nước cố đè sừng" liệu có được chăng? Tôi không bằng lòng chẳng lẽ giết cả bố mẹ tôi?

Đương nói thì chị dâu Uyên Ương đến. Tập Nhân nói:

- Bây giờ họ không tìm đến bố mẹ chị, chắc họ đã nói chuyện với chị dâu chị.

Uyên Ương nói:

- Con đĩ ấy chỉ chuyên làm nghề "bán rau chào khách", nghe thấy vậy làm gì mà nó chẳng chiều chuộng đi ngay.

Vừa lúc ấy người chị dâu đến nơi, cười nói:

- Cô ở đây à? Tôi đi tìm mãi không thấy. Cô lại đằng này tôi nói câu chuyện.

Bình Nhi, Tập Nhân đều mời ngồi. Người chị dâu nói:

- Các cô cứ ngồi, tôi cùng cô em nói câu chuyện riêng.

Tập Nhân và Bình Nhi giả cách không biết, đều cười nói:

- Chuyện gì mà cần thiế? Chúng tôi thử đoán xem, chờ đoán xong rồi hãy đi.

Uyên Ương nói:

- Chuyện gì đấy? Chị cứ nói đi.

Người chị dâu cười nói:

- Cô cứ lại đây tôi sẽ nói, thế nào cũng có chuyện hay.

- Có phải là việc bà ấy đã nói với chị không?

- Cô đã biết lại còn hỏi vặn gì tôi! Mau mau lại đây! Tôi nói rạch ròi cho mà nghe.

Việc vui mừng to như trời ấy!

Uyên Ương nghe nói, đứng ngay dậy, nhìn thẳng vào mặt chị dâu nhổ toẹt một cái, mắng:

- Thôi hãy ngậm ngay cái mồm l... ấy lại, cút khỏi chỗ này cho rảnh. Chuyện gì hay?

Chuyện con khỉ ăn gừng! Chuyện gì mừng? Chuyện ông huyện về quê! *ndlr: Nguyên văn kể chuyện con cắt của vua Huy Tông đời Tống, con ngựa của Triệu Tử Ngang và chuyện quan trạng vừa đỗ thì lên đậu mùa đang mưng.* Thảo nào ngày thường các người cứ thèm thuồng bọn a hoàn nhà khác được làm bà trẻ, để cả nhà cậy thế làm càn, cả nhà đều được làm bà trẻ! Thấy thế là các người nóng mắt lên, chực đẩy tôi vào lò lửa. Nếu tôi đắc thế, các người ở ngoài tha hồ ngang tàng làm bậy, tự phong cho mình là ông cậu. Nếu tôi không ra gì, gặp lúc thất thế, các người sẽ rụt cổ lại, sống chết bỏ mặc tôi.

Uyên Ương vừa nói vừa khóc. Bình Nhi, Tập Nhân tìm cách khuyên giải. Người chị dâu ngượng mặt quá, liền nói:

- Bằng lòng hay không, cô cũng nói tử tế, việc gì mà phải xỉa xói nhau. Tục ngữ có câu: "Trước mặt người lùn chớ nói chuyện lùn". Cô mắng tôi, tôi không dám nói lại; nhưng hai cô này có trêu ghẹo gì cô, thế mà cô cũng nhai nhải như bà trẻ thế này, bà trẻ thế nọ, như thế có ngượng mặt cho các cô không?

Bình Nhi, Tập Nhân vội nói:

- Chị đừng nói những câu như thế. Chị ấy có nói gì đến chúng tôi đâu, chị đừng có gắp chúng tôi vào. Chị đã thấy các ông bà nào cất nhắc chúng tôi lên làm bà trẻ chưa.

Vả chăng hai người chúng tôi chẳng có anh em, bố, mẹ nào ở đây để nhờ thế lực chúng tôi mà làm bậy! Chị ấy muốn mắng người nào tha hồ mà mắng, chúng tôi không việc gì phải chạnh lòng.

Uyên Ương nói:

- Nó thấy tôi mắng, đâm ra xấu hổ, không biết làm thế nào cho khỏi bẽ mặt, mới kiếm lời xúc xiểm hai chị đấy thôi. May mà hai chị là người hiểu đời. Vì tôi quá nóng, nói không biết giữ lời, nó mới nhân đó bày chuyện.

Chị dâu cụt hứng, hầm hầm bỏ đi.

Uyên Ương tức quá vẫn còn mắng theo. Bình Nhi, Tập Nhân can ngăn một lúc mới yên. Bình Nhi hỏi Tập Nhân:

- Chị núp ở đây làm gì thế? Chúng tôi không trông thấy chị.

Tập Nhân nói:

- Tôi nhân sang buồng cô Tư thăm cậu Bảo. Không ngờ chậm một chút, nghe nói cậu ấy đã về rồi. Tôi đang ngờ, sao lại không gặp? Tôi định sang bên cô Lâm tìm, lại gặp người nhà cô ấy bảo là cậu ấy không sang đấy. Tôi ngờ cậu ấy đi ra ngoài vườn. Ngay lúc đó gặp chị ở đằng kia lại. Tôi tránh ra một bên, chị không trông thấy. Sau chị Uyên

Ương đến, tôi liền ở trong gốc cây chạy về phía sau núi giả, thấy hai chị đương ngồi nói chuyện. Thế mà bốn con mắt không trông thấy tôi.

Nói chưa dứt lời, chợt đằng sau có người nói:

- Bốn con mắt không trông thấy chị à? Giờ cả sáu con mắt cũng không trông thấy tôi đấy!

Ba người giật mình quay lại nhìn, té ra Bảo Ngọc. 【庚 夾 Mọi chuyện tình trong cả bộ đều phải qua Thạch huynh ghi tên, nhưng mỗi người lại có một tờ án riêng; đan xen thần diệu.】 Tập Nhân cười nói:

- Cậu ở đâu đến đây? Làm tôi tìm mãi.

- Tôi ở đằng cô Tư về, thấy chị đi đến, chắc là chị tìm tôi, nên tôi nép vào một chỗ để lừa chị. Trông thấy chị ngơ ngác đi qua, vào nhà rồi lại ra, gặp ai cũng hỏi, tôi buồn cười quá. Có ý chờ chị đến gần sẽ dọa lên một tiếng cho giật mình. Sau lại thấy chị cũng lẩn lẩn lút lút, biết là chị lại định dọa ai. Tôi ló đầu ra nhìn thấy hai chị kia, tôi liền đi vòng đến sau lưng chị. Chị đi rồi, tôi nấp vào chỗ của chị.

Bình Nhi cười nói:

- Chúng ta ra phía sau tìm xem chưa biết chừng lại vớ được một đôi nữa đấy.

Bảo Ngọc cười nói:

- Không còn ai nữa đâu.

Uyên Ương biết là Bảo Ngọc nghe hết chuyện này rồi, nên chỉ gục đầu xuống hòn đá giả cách ngủ. Bảo Ngọc lay dậy cười bảo:

- Đá này lạnh lắm, chúng ta về nhà ngủ chẳng hơn ư?

Nói xong, kéo Uyên Ương dậy, lại mời cả Bình Nhi về nhà uống nước, và cùng Tập Nhân khuyên Uyên Ương đi, Uyên Ương mới chịu đứng dậy. Bốn người cùng đến viện Di Hồng. Những câu chuyện vừa rồi, Bảo Ngọc đã nghe thấy cả, nên trong bụng cũng khó chịu thay cho Uyên Ương, cứ lặng lẽ nằm ngủ trên giường, mặc cho ba người cười nói ở nhà ngoài.

Hình phu nhân hỏi Phượng Thư về bố mẹ Uyên Ương, Phượng Thư nói:

- Bố nó tên là Kim Thái, 【庚 夾 Họ Kim tên Thái, từ hai chữ "Uyên Ương" biến hóa ra; theo mạch văn mà nảy thêm văn.】 hai vợ chồng đều trông nom nhà cửa ở Nam Kinh không hay về đây. Anh nó là Văn Tường, 【庚 夾 Càng diệu!】 hiện giữ việc mua bán cho cụ. Chị dâu nó cũng trông coi việc giặt rửa ở nhà cụ. 【庚 夾 Chỉ riêng nhà Uyên Ương đã viết ra người trong phủ Vinh ai cũng có chức việc riêng, như tận mắt trông thấy.】 Hình phu nhân sai người gọi vợ Kim Văn Tường đến, nói rạch ròi cho nghe. Chị ta lấy làm thích lắm, hăm hở đi tìm Uyên Ương, chắc mẩm nói một câu là xong ngay; ai ngờ bị Uyên Ương mắng cho một trận, lại bị Tập Nhân, Bình Nhi nói cho mấy câu, xấu hổ quá, về nói với Hình phu nhân:

- Chẳng ăn thua gì, tôi lại bị nó mắng cho một trận.

Vì có Phượng Thư ở đấy, chị ta không dám nói đến Bình Nhi chỉ nói:

- Tập Nhân lại hùn thêm vào, nói tôi nhiều câu chẳng ra gì, không thể kể với bà được.

Bà bàn với ông đi mua đám khác vậy thôi. Chắc con ranh ấy chẳng có số tốt, mà nhà chúng tôi cũng chẳng làm gì có phúc lớn như thế.

Hình phu nhân nói:

- Việc gì đến con Tập Nhân? Sao nó lại biết được?

Rồi lại hỏi:

- Còn có ai ở đấy nữa không?

Vợ Kim Văn Tường nói:

- Còn có cô Bình nữa.

Phương Thư vội nói:

- Sao chị không lôi cổ nó về cho tôi? Tôi vừa mới đi khỏi, nó đã chạy biến rồi, về đến nhà chẳng thấy bóng vía đứa nào! Chắc nó cũng hùn thêm mấy câu chứ gì?

- Cô Bình không đứng gần đấy, tôi nhìn xa hình như cô ta, nhưng không chắc có đúng không, tôi đoán chừng đấy thôi.

Phượng Thư liền sai người:

- Mau đi gọi Bình Nhi, nói ta đã về rồi, bà cũng ở đây, bảo nó phải về ngay.

Phong Nhi liền thưa:

- Cô Lâm cho người mang giấy đến mời ba, bốn lần chị ấy mới đi. Lúc mợ vừa về đến cửa, tôi đi gọi chị ấy ngay. Nhưng cô Lâm nói: "về thưa với mợ, ta nhờ chị ấy một việc".

Phượng Thư nghe vậy mới thôi, lại cố ý nói:

- Có việc gì mà ngày nào cũng nhờ nó thế?

Hình phu nhân không làm thế nào được, ăn xong cơm chiều rồi về nói với Giả Xá, Giả Xá nghĩ một lúc, liền gọi Giả Liễn đến bảo:

- Nhà cửa ở Nam Kinh còn có nhiều người khác trông nom, chứ không phải một mình Kim Thái, phải gọi ngay nó về đây.

Giả Liễn thưa:

- Lần trước ở Nam Kinh đưa tin về nói Kim Thái bị chứng đờm, thường mê man bất tỉnh, đã cho cả tiền mua sẵn áo quan rồi. Không biết bây giờ nó còn sống hay chết.

Nếu nó sống cũng chẳng biết việc gì, gọi về cũng vô ích. Còn vợ nó thì lại điếc.

Giả Xá nghe xong quát mắng:

- Đồ ngu biết gì? Mày không cút ngay đi à?

Giả Liễn sợ quá lùi ra. Một lúc lại cho gọi Kim Văn Tường đến, Giả Liễn đành đứng chờ ngoài thư phòng, không dám về, cũng không dám gặp bố.

Một lúc, Kim Văn Tường đến. Bọn hầu nhỏ dẫn hắn vào cửa thứ hai, lâu lắm mới thấy hắn ra về. Giả Liễn không dám hỏi chuyện. Một lúc sau, thấy Giả Xá ngủ rồi mới dám về nhà. Đến tối, Phượng Thư kể lại chuyện, hắn mới hiểu rõ.

Uyên Ương suốt đêm không ngủ. Đến hôm sau, người anh cô ta đến xin Giả mẫu cho cô ta về nhà chơi, Giả mẫu bằng lòng. Uyên Ương không muốn về, nhưng sợ Giả mẫu ngờ, nên đành phải đi. Người anh đem những lời của Giả Xá nói cho cô ta biết, lại hứa hẹn nào là được thể diện, được làm dì Hai, trông nom việc nhà. Uyên Ương chỉ cắn răng không bằng lòng. Người anh không biết làm thế nào, đành phải về trình Giả Xá.

Giả Xá tức giận nói:

- Ta bảo cho mà biết, mày về bảo vợ mày rằng: xưa nay "chị hằng yêu tuổi trẻ" chắc nó chê ta già, có lẽ nó chỉ yêu các cậu trẻ thôi! Chắc chắn là nó đã nhắm vào Bảo Ngọc, có lẽ cả thằng Liễn nữa. Nếu nó có bụng ấy thì bảo nó hãy mau mau xếp lại. Ta muốn lấy, nó không bằng lòng, sau còn ai dám lấy nó nữa? Đó là điều thứ nhất. Điều thứ hai nó tưởng cụ thương nó, sau này sẽ chính thức gả nó cho một người ở ngoài phủ này. Bảo nó nghĩ kỹ đi: dù nó lấy ai nữa, cũng khó thoát khỏi tay ta! Trừ phi nó chết đi, hay suốt đời không lấy chồng, ta mới chịu! Nếu không, bảo nó nên mau mau nghĩ lại, sẽ có nhiều điều hay đấy.

Giả Xá nói một câu, Kim Văn Tường "vâng" một câu. Giả Xá lại bảo:

- Không được nói dối ta, ngày mai ta lại bảo bà mày đến hỏi thẳng Uyên Ương. Mày nói nó không bằng lòng, sẽ không có lỗi; nếu ta hỏi nó bằng lòng thì mày liệu hồn đấy!

Kim Văn Tường vâng dạ luôn mồm. Về đến nhà, không kịp bảo vợ đi nói, hắn tự mình đến bảo thẳng Uyên Ương; Uyên Ương tức quá không trả lời được câu gì. Nghĩ một lúc, Uyên Ương nói:

- Dầu tôi bằng lòng, cũng phải mang tôi đến trình cụ đã.

Người anh và chị dâu đều cho Uyên Ương đã nghĩ lại, vui mừng khôn xiết. Người chị dâu liền dẫn Uyên Ương đến trình Giả mẫu.

Vừa gặp lúc Vương phu nhân, Tiết phu nhân và bọn chị em Lý Hoàn, Phượng Thư, Bảo Thoa cùng mấy người đàn bà coi việc có thể diện đang nói chuyện vui ở đấy.

Uyên Ương mừng lắm, kéo chị dâu vào quỳ trước mặt Giả mẫu, vừa khóc vừa kể lại những câu Hình phu nhân nói thế nào, chị dâu nói ở trong vườn thế nào, nay người anh lại nói như thế nào. "Vì cháu không bằng lòng, ông Cả bảo là cháu mê cậu Bảo Ngọc, nếu không thì cũng đợi lấy người ngoài, bảo cháu có chạy lên trời suốt đời cũng không thoát khỏi tay ông ấy. Thế nào ông ấy cũng báo thù! Lòng cháu đã lạnh tắt rồi!

Cháu nói trước mặt mọi người ở đây, đừng nói là Bảo Ngọc, chứ dù "Bảo Kim", "bảo Ngân", "Bảo Thiên Vương", "Bảo Hoàng Đế" nào nữa, cháu cũng chẳng lấy, cứ ở vậy suốt đời là xong chuyện! Nếu cụ ép quá, cháu đành một nhát dao là xong đời, chứ không thể nào tuân lời được. Tốt phúc ra, cháu được chết trước cụ, nếu không may, cháu cũng đành nhất định hầu hạ đến khi cụ quy tiên, cháu sẽ không về với bố mẹ và anh em cháu đâu, hoặc tự tử, hoặc gọt đầu đi tu. Nếu bảo cháu không thực bụng, chỉ tạm thời tình cách chống đỡ, thì đã có giời đất, quỷ thần, mặt trời, mặt trăng chứng minh, sẽ bóp cháu sưng cổ nổ hầu ra mà chết!

Trước lúc Uyên Ương đến, trong tay áo đã giấu sẵn một cái kéo, nay vừa nói vừa đưa kéo lên cắt tóc. Bọn bà già, a hoàn trông thấy vội giữ lại, thì đã cắt mất một nửa nắm rồi. May tóc cô ta quá rậm, cắt vẫn không việc gì, mọi người

vội vàng giúp cô ta búi lên.

Giả mẫu nghe nói, giận quá, người run cầm cập, rít giọng nói:

- Ta chỉ còn có một người trông cậy được, chúng nó lại định tìm cách cướp đi.

Nhân thấy Vương phu nhân đứng bên cạnh, liền bảo:

- Các người xưa nay đều lừa ta cả! Ngoài mặt ra vẻ hiếu thảo trong bụng lại ngấm ngầm chực hại ta. Có của gì tốt cũng đến lấy, có người nào tốt cũng đến đòi; còn có một con bé, thấy ta yêu nó, tự nhiên các người đâm tức, định xách nó đi, để rồi tha hồ mà làm hại ta.

Vương phu nhân đứng dậy, không dám nói lại một câu gì. **【庚夾 Trăm lạ nghìn kỳ! Vương phu nhân cũng có tội sao? Lời người già giận lây ắt phải như vậy.】** Tiết phu nhân thấy Vương phu nhân cũng bị quở, nên không tiện khuyên giải; Lý Hoàn vừa nghe thấy những câu nói của Uyên Ương, đã dẫn chị em đi ra rồi. Thám Xuân là người biết nghĩ: biết Vương phu nhân bị mắng oan không dám nói lại; Tiết phu nhân là em ruột Vương phu nhân, không tiện cãi hộ cho chị; Bảo Thoa cũng không thể nói hộ cho dì; Lý Hoàn, Phượng Thư, Bảo Ngọc lại càng không dám lên tiếng; chỉ còn nhờ có bọn cháu gái; nhưng Nghênh Xuân thì thực thà, Tích Xuân hãy còn bé. Vì vậy, chị ta đang đứng ngoài cửa sổ nghe ngóng, vội chạy ngay vào cười nói với Giả mẫu:

- Việc này có liên can gì đến mẹ cháu đâu? Bà nghĩ lại xem: ông anh Cả muốn lấy người trong nhà, thì em dâu biết làm sao được? Mà dù có biết cũng phải chịu thôi.

Thám Xuân chưa nói dứt lời, Giả mẫu cười nói:

- Thật ta già lẫn rồi! Bà dì đừng cười tôi nhé? Chị bà là người rất hiếu thuận, không như chị dâu cả của tôi, một tí gì cũng sợ chồng, trước mặt mẹ chồng chẳng qua cũng chỉ dựa dẫm cho xuôi chuyện thôi. Thật là tôi nói oan cho chị ấy.

Tiết phu nhân chỉ vâng dạ, rồi lại nói:

- Cụ hơi thiên vị, có lẽ cũng vì thương con dâu út hơn.

Giả mẫu nói:

- Tôi không thiên vị đâu!

Lại nói:

- Bảo Ngọc, bà mắng nhầm mẹ cháu, sao cháu không nhắc để mẹ cháu bị mắng oan?

Bảo Ngọc cười nói:

- Không có nhẽ cháu lại bênh mẹ cháu mà nói bác giai và bác gái à? Chung quy cũng có người không phải, nhưng nếu mẹ cháu không nhận thì còn đổ cho ai? Cháu nhận lỗi về cháu chắc bà cũng chẳng tin nào.

Giả mẫu cười nói:

- Thế cũng có nhẽ. Nay cháu quỳ xuống trước mặt mẹ cháu nói: Mẹ đừng bực nữa, bà đã có tuổi rồi, xin mẹ hãy nhìn Bảo Ngọc này thôi.

Bảo Ngọc chạyđến quỳ xuống định nói, Vương phu nhân vội cười kéo Bảo Ngọc dậy:

- Đứng dậy, không thể thế được, lễ nào mày lại thay bà đến xin lỗi ta à?

Bảo Ngọc nghe nói liền đứng dậy: 【庚 夾 Bảo Ngọc cũng có tội rồi.】 Giả mẫu cười nói:

- Cháu Phượng cũng chẳng nhắc gì bà! 【庚 夾 A Phượng cũng mang tội. ◇ Đúng là một đoạn văn kỳ kỳ quái quái; cái gọi là Thạch đầu ký không phải thứ bịa đặt mà viết nên.】 Phượng Thư cười nói:

- Cháu chưa vạch những điều không phải của bà ra, bà đã lại quặc cả cháu vào.

Giả mẫu nghe nói, cùng mọi người cười ầm lên:

- Thế mới lạ chứ! Ta cần nghe điều nào là điều không phải?

Phượng Thư nói:

- Ai bảo bà khéo chải chuốt cho người? Chải chuốt đến nỗi nó đẹp mơn mởn lên, trách nào người ta chả thích? May cháu là dâu đấy, chứ là cháu trai, thì cháu đòi bà đã lâu rồi, không còn chờ đến bây giờ.

- Đó là điều không phải của ta à?

- Đúng là điều không phải của bà.

- Đã thế thì ta không cần nó nữa, cháu đem nó về.

- Để cháu tu hết kiếp này, đến kiếp sau được làm con trai, cháu mới cần đến nó.

- Cháu mang nó về cho thằng Liễn, để xem ông bố chồng mặt dày của cháu còn đòi nữa hay thôi!

- Cháu Liễn không xứng đáng, nó chỉ xứng đáng với cháu và Bình Nhi là hai chiếc "bánh cháy" đấy thôi.

Mọi người nghe nói cười ầm lên.

A hoàn vào trình:

- Bà Cả đã đến.

Vương phu nhân vội ra đón.

【戚 Tổng bình: Nàng Uyên Ương giữa chốn náo nhiệt mà riêng có một tấm lòng; việc "không dễ đem thân gửi người" là phương thuốc thần diệu cho kẻ trên đường quan hoạn.】

Hồi 47: Tiết Bàn ghẹo tình, chịu trận đòn đau — Tương Liên sợ họa, bỏ đi xứ khác

Hồi 47

Tiết Bàn ghẹo tình, chịu trận đòn đau — Tương Liên sợ họa, bỏ đi xứ khác

【 威 Hồi tiền phê: Chẳng phải người đồng điệu,

Chớ bừa thốt lời tri tâm.

Lấy giả ngỡ là thật,

Mọi việc khó dung cho.

Ra sức lời âu yếm,

Lại đem khúc Bạch Tuyết, Dương Xuân cao nhã.

Ai người sánh được?

Thuyền sắp rời bến,

Chưa hiểu kẻ gian hiệp đã nổi lên.】

Vương phu nhân thấy Hình phu nhân đến, liền ra đón. Hình phu nhân chưa hiểu Giả mẫu đã biết việc Uyên Ương, định đến thăm dò tin tức. Vào đến cửa, được bọn bà già khẽ mách, Hình phu nhân mới biết. Định quay về, nhưng người trong nhà đã trông thấy; lại thấy Vương phu nhân ra đón, nên đành phải vào chào Giả mẫu. Giả mẫu không thèm bắt lời. Hình phu nhân tự nghĩ xấu hổ. Phượng Thư mượn cớ tránh đi chỗ khác. Uyên Ương tức giận về buồng. Tiết phu nhân và Vương phu nhân sợ Hình phu nhân sượng mặt, cũng dần dần lui ra. Hình phu nhân đành phải ngồi lại. Giả mẫu thấy không có ai, mới bảo:

- Ta nghe nói, chị đi làm mối cho ông nhà chị phải không? Chị cũng làn hạng có đủ "tam tòng tứ đức" đấy. Nhưng cái hiền hậu của chị thật là quá đáng. Bây giờ nhà chị, con cháu đã đầy đàn rồi, thế mà chị còn sợ ông ấy. Tại sao chị không can ngăn câu nào, cứ mặc cho ông ấy muốn giở tính gì thì giở.

Hình phu nhân đỏ bừng mặt lên, thưa:

- Con đã khuyên ngăn nhiều lần, mà không nghe. Mẹ còn lạ gì nữa? Con cũng bất đắc dĩ phải chiều đấy thôi.

Giả mẫu nói:

- Thế nó bắt chị giết người, chị cũng giết à? Chị thử nghĩ xem, em dâu chị xưa nay vốn là người thực thà, lại hay đau ốm. Nhưng có việc gì mà không qua nó. Tuy có con dâu chị giúp đỡ nhưng cứ "buông dầm cầm chèo", trăm việc đến tay. Mặc dù ta đã bớt việc cho nó nhiều rồi, nhưng cũng có khi cả hai người không nghĩ xiết, thì đã có con Uyên Ương cẩn thận, biết lo toan ít nhiều đến việc riêng của ta. Cái gì cần nó lấy ngay cho ta; cái gì đáng thêm, nó lựa dịp bảo họ thêm cho ta. Nếu không được con Uyên Ương thì các việc trong ngoài lớn nhỏ, chỉ có hai mẹ con nó, làm gì chẳng có thiếu sót? Bây giờ lại còn để ta phải lo lắng, để ta ngày nào cũng tính toán đòi thứ này thứ nọ hay sao? Cả nhà này, chỉ còn một mình nó lớn tuổi, nó đã biết nết ta, hợp tính với ta, nó lại không hề mượn tiếng ta đòi bà này cho

áo quần, bà nọ cho tiền bạc bao giờ. Vì thế mấy năm nay, hễ nó nói việc gì, thì từ em dâu chị, nàng dâu chị, cho chí lớn bé trong nhà, chẳng ai là không tin nó. Bởi vậy không những một mình ta nhờ cậy nó, mà cả em dâu chị, nàng dâu chị, cũng đỡ phải lo toan. Có con bé ấy, dù việc gì con dâu, cháu dâu không nghĩ xiết, ta cũng không phải thiếu thốn và cũng không có gì phải bực mình. Bây giờ lấy nó đi, các chị định cho ai đến hầu ta? Dù các chị có đem đến một người đẹp như châu báu mà không biết nói năng gì thì cũng vô ích. Ta đang định sai người đến bảo ông chồng chị muốn lấy ai, ta có tiền đây, nó lấy tám nghìn, một vạn đi mua cũng được, chứ đòi con bé này thì không xong đâu! Để nó hầu hạ ta mấy năm, cũng như chính chồng chị giữ đạo hiếu hết lòng hầu hạ ta. Nay vừa hay chị đến đây, chị sẽ đem lời ta về nói cho chồng chị biết, để cho êm chuyện.

Nói rồi, gọi người đến bảo: “Mời bà dì và các cô đến đây, đang nói chuyện vui, sao lại về cả thế?"

A hoàn vội đi tìm. Mọi người lại đều sang cả. chỉ có Tiết phu nhân bảo a hoàn:

- Ta vừa sang rồi, giờ còn sang làm gì nữa? Chị về nói là ta đã ngủ rồi.

A hoàn nói:

- Trăm lạy bà dì! Ngàn lạy bà dì! Cụ cháu đang giận đấy! Nếu bà không sang thì làm sao cho êm chuyện được. Xin được thương các cháu với! Nếu bà ngại đi, cháu xin cõng bà sang.

Tiết phu nhân cười nói:

- Đồ ranh con! Việc gì phải sợ! Chẳng qua bị mắng mấy câu thôi.

Nói xong, đành cùng a hoàn đi sang. Giả mẫu mời ngồi, rồi cười nói:

- Chúng ta đánh bài chứ! Bà đánh bài cũng vẫn còn thấp, chúng ta ngồi một chỗ đừng để con Phượng ăn gian.

Tiết phu nhân cười nói:

- Phải đấy! Xin cụ xem hộ bài cho. Chỉ có bốn bà cháu đánh thôi, hay phải thêm một vài người nữa?

Vương phu nhân cười nói:

- Bốn người thôi! 【庚夾 Lời lẽ của người thật thà.】 Phượng Thư nói:

- Thêm một người nữa càng vui.

Giả mẫu nói:

- Gọi con Uyên Ương đến đây, cho nó ngồi tay dưới. Mắt bà dì đã kém, cho nó trông cả bài của hai chúng ta.

Phượng Thư cười bảo Thám Xuân:

- Các cô biết chữ, sao không đi học xem bói.

Thám Xuân nói:

- Thế mới lạ chứ, bây giờ chị không cố nghiền ngẫm để kiếm mấy đồng của bà, lại nghĩ đến xem bói?

Phượng Thư nói:

- Tôi đương muốn bói xem hôm nay thua hết bao nhiêu, chứ tôi lại còn mong gì được nữa! Cô thử xem, chưa đánh bài mà hai bên đã sẵn sàng mai phục cả rồi.

Giả mẫu và Tiết phu nhân cười ầm lên.

Một lúc, Uyên Ương đến ngồi ở dưới cánh Giả mẫu. Dưới cánh Uyên Ương là Phượng Thư. Thảm đỏ giải ra, lần lượt trang bài, bắt cái. Năm người cầm bài lên đánh một lúc.

Uyên Ương thấy bài của Giả mẫu đã thập thành, chỉ chờ một quân "nhị bính" thôi, liền ra hiệu cho Phượng Thư. Đến lượt đánh ra, Phượng Thư cố ý ngần ngừ một lúc, rồi nói:

- Nếu cháu đánh quân này thì đúng vào quân chờ của dì. Nếu cháu không đánh thì dì không ù được.

Tiết phu nhân nói:

- Tôi không chờ quân của chị đánh ra đâu.

- Để rồi cháu xem bài dì.

- Chị cứ việc xem bài. Thôi hãy đánh đi, xem quân gì nào?

Phượng Thư liền để ngay quân bài ra trước mặt Tiết phu nhân. Tiết phu nhân xem là quân "nhị bính", cười nói:

- Ta không cần quân này, chỉ sợ cụ ù đấy thôi!

Phượng Thư cười nói:

- Cháu đánh nhầm rồi!

Giả mẫu hạ ngay bài xuống, cười nói:

- Mày dám rút về à? Ai bảo mày đánh nhầm?

Phượng Thư nói:

- Cháu đã nói là phải bói một quẻ mới được! Tự mình đánh ra, không còn dám trách ai!

Giả mẫu cười nói:

- Thế là tự mày vả vào mồm lại còn hỏi mình xem có đúng hay không?

Lại cười bảo Tiết phu nhân:

- Không phải tôi thích được tiền, cốt để làm vui đấy thôi.

Tiết phu nhân cười nói:

- Chúng cháu ai mà chả nghĩ thế. Đâu lại có người vớ vẩn dám bảo cụ chỉ thích tiền.

Phượng Thư đang đếm tiền, nghe thấy nói thế, liền xâu tiền vào, cười bảo mọi người:

- Thế là tôi hòa vốn rồi! Bà không thích tiền, chỉ thích vui thôi. Tôi bủn xỉn thật, đánh thua là đếm tiền, thôi cất đi vậy.

Giả mẫu vẫn quen lối để Uyên Ương trang bộ bài, rồi cười nói với Tiết phu nhân.

Nhưng không thấy Uyên Ương trang bài. Giả mẫu nói:

- Mày giận gì thế? Bài cũng chẳng buồn trang cho tao?

Uyên Ương cầm bài lên cười nói:

- Mợ không xỉa tiền ra cho bà?

Giả mẫu nói:

- Nó không xỉa tiền cho tao, thế là nó đếm hộ tao rồi đấy.

Liền sai a hoàn nhỏ lấy hết chuỗi tiền của Phượng Thư về. A hoàn cầm lấy chuỗi tiền, để bên cạnh Giả mẫu, Phượng Thư cười nói:

- Bà cho cháu xin lại chuỗi tiền! Cháu thua bao nhiêu bà lấy đủ số thôi, còn thừa bà trả lại cháu.

Tiết phu nhân cười nói:

- Chị Phượng này bủn xỉn thật, bà đùa đấy thôi!

Phượng Thư nghe nói, đứng dậy kéo Tiết phu nhân, quay lại trỏ vào cái hòm đựng tiền của Giả mẫu, cười nói:

- Dì xem kìa, không biết trong hòm này đã "đùa" bao nhiêu tiền của cháu rồi đấy!

Chuỗi tiền này chơi chưa đầy nửa giờ, tiền ở trong hòm đã vẫy tay gọi, chờ khi nào chuỗi tiền này rơi vào hòm rồi thì chả cần đánh bài và bà cũng hết cả giận. Thế là bà lại sai cháu đi làm việc khác ngay.

Giả mẫu và mọi người cười ầm lên. Giữa lúc ấy Bình Nhi lại mang một chuỗi tiền đến, vì sợ không đủ đánh, Phượng Thư nói:

- Không cần phải để trước mặt ta, cứ để bên cạnh bà. Đưa cả số tiền một lúc cho gọn, không cần phải đưa hai lần, sợ số tiền ở trong hòm thêm bận việc.

Giả mẫu cười, bài ở trên tay rơi cả xuống bàn, liền đẩy Uyên Ương bảo:

- Mau đến rạch mồm nó ra coi!

Bình Nhi theo lời, đặt tiền xuống, cười một lúc mới về. Vừa đến cửa, Giả Liễn hỏi:

- Bà bây giờ ở đâu? Ông bảo ta mời về.

- Bà đứng hầu cụ lâu lắm, chẳng dám động đậy gì, cũng chỉ muốn có dịp là lẻn về thôi. Cụ tức giận mãi, may có mợ Hai pha trò một lúc mới hơi nguôi nguôi.

- Giờ ta sang hỏi cụ xem hôm mười bốn này có sang nhà Lại Đại không, để sắp kiệu sẵn. Ta đến vừa mời bà về, vừa góp vui, thế có được không?

- Cứ ý tôi, cậu không nên sang là phải, cả nhà này, ngay đến bà Hai và Bảo Ngọc cũng còn có lỗi nữa là, bây giờ cậu sang chỉ tội rước vạ vào mình mà thôi.

- Câu chuyện đã xong rồi, không lẽ lại còn kéo cả ta vào hay sao? Vả chăng việc này không liên can gì đến ta. Ông bảo ta phải đi tìm bà về. Nếu biết ta sai người khác đi, trong lúc ông đang giận, sẽ lại mượn cớ để mắng ta cho hả.

Bình Nhi thấy Giả Liễn nói có lý, cũng theo cả sang. Lên đến thềm, Giả Liễn rón rén đi, ngó đầu vào trong nhà, thấy Hình phu nhân đang đứng ở đấy. Phượng Thư trông thấy trước liền đưa mắt bảo hắn đừng vào; lại đưa mắt cho Hình phu nhân. Hình phu nhân không tiện đi ngay, liền rót một chén nước dâng Giả mẫu. Giả mẫu quay lại, Giả Liễn không kịp tránh. Giả mẫu liền hỏi:

- Ai ở ngoài kia? Trông như đứa bé con nào thò đầu vào đấy.

Phượng Thư đứng dậy nói:

- Cháu cũng thoáng nhìn thấy có bóng một người.

Vừa nói vừa đứng dậy đi ra.

Giả Liễn liền đi vào cười nói:

- Cháu đến hỏi xem hôm mười bốn này bà có đi chơi không để sắp sẵn kiệu.

Giả mẫu nói:

- Sao mày không vào ngay, lại thậm thụt ngoài ấy như con ma ấy?

- Thấy bà đang đánh bài, cháu không dám vào, gọi nhà cháu ra ngoài hỏi đấy thôi.

- Làm gì mà vội thế? Chờ khi nó về nhà, hỏi có được không? Sao trước kia không thấy mày cẩn thận như thế? Không biết mày đến đây để lắng tin hay dò xét việc gì! Cứ thập thò như ma, làm tao giật cả mình! Cái thằng đê tiện kia! Vợ mày đánh bài với tao, được lúc vắng nhà, mày hãy về mà bàn với con vợ Triệu Nhị tìm cách hại vợ mày đi!

Nói xong, mọi người cười ầm lên. Uyên Ương cười nói:

- Vợ Bão Nhị chứ! Bà lại kéo vợ Triệu Nhị vào.

Giả mẫu cười nói:

- Thế à? "Bão" hay "bội" tao nhớ thế nào được *ndlr: "Bão" nghĩa là ôm, "bội" nghĩa là cõng; hai chữ đọc giống nhau nên được dùng để đùa. Chuyện Giả Liễn ngoại tình với vợ Bão Nhị ở Hồi 44.*. Nhắc đến chuyện này làm tao thêm bực mình! Khi tao về nhà này làm chắt dâu, đến bây giờ tao cũng có chắt dâu rồi.

Trước sau năm mươi tư năm, bao nhiêu việc rùng rợn quái gở đều đã qua cả, nhưng chưa từng gặp việc nào như thế! Mày còn không bước khỏi chỗ này à!

Giả Liễn không dám nói câu gì, vội chạy ra. Bình Nhi chờ ở ngoài cửa sổ, khẽ cười nói:

- Tôi đã bảo cậu không nghe, để đến nỗi sa vào lưới!

Đương nói thì Hình phu nhân cũng ra. Giả Liễn nói:

- Chỉ vì cha sinh chuyện, bây giờ trút cả tội cho mẹ con ta!

Hình phu nhân nói:

- Cái giống bất hiếu trời đánh này! Người ta chết thay cho cha còn được nữa là; mới bị mắng có mấy câu mà đã kêu ca ầm lên. Mày hãy liệu chừng! Mấy hôm nay bố mày tức giận, giờ hồn không lại bị đòn đấy!

- Thôi mẹ về đi, cha con bảo đi mời mẹ đã lâu rồi.

Nói xong Giả Liễn đưa mẹ hắn về nhà.

Hình phu nhân đem chuyện vừa rồi kể qua mấy câu, Giả Xá không còn cách gì, đâm ra xấu hổ. Từ đấy, liền cáo bệnh, không dám đến hầu Giả mẫu, chỉ sai Hình phu nhân và Giả Liễn hàng ngày đến thăm. Rồi sai người đi tìm kiếm các nơi, sau cùng, bỏ ra năm trăm lạng bạc, mua một đứa con gái mười bảy tuổi, tên là Yên Hồng đem về.

Thấm thoát đã đến ngày mười bốn. Tờ mờ sáng, vợ Lại Đại lại đến mời. Giả mẫu cao hứng, dẫn Vương phu nhân, Tiết phu nhân và chị em Bảo Ngọc đến vườn hoa nhà Lại Đại ngồi một lúc. Vườn hoa này tuy không bằng vườn Đại Quan, nhưng cũng rộng rãi ngăn nắp, rừng suối lâu đài, cũng có nhiều chỗ đẹp làm cho người ta say sưa mến cảnh. Ở bên ngoài, có Tiết Bàn, Giả Trân, Giả Liễn, Giả Dung cùng mấy người họ gần đều đến cả. Lại Đại cũng mời mấy người quan lại đương chức và một số con nhà đại gia đến tiếp. Trong đám ấy có Liễu Tương Liên mà trước đây Tiết Bàn đã được gặp một lần, trong bụng vẫn quyến luyến không quên. Lại nghe thấy hắn thích chơi tuồng hát, và trong đó chơi toàn những vai học trò, vai nữ rất tài hoa. Tiết Bàn nhận nhầm hắn là con nhà ăn chơi, muốn kết thân với hắn, nhưng không có người đưa đón. May sao hôm đó gặp hắn, Tiết Bàn vui quá, mê tít. Bọn Giả Trân cũng hâm mộ tiếng hắn, liền mượn hơi men nói với hắn hát cho nghe hai vở. Sau lại sang ngồi bên cạnh, hỏi tẩn mẩn chuyện nọ chuyện kia.

Liễu Tương Liên nguyên là con nhà thế gia, vì học không đỗ lại gặp cha mẹ mất sớm.

Hắn vốn tính hào hiệp, không câu nệ những việc vặt, lại thích chơi thương múa kiếm, rượu chè, cờ bạc, trai gái, đàn hát, cái gì cũng biết. Vì hắn trẻ tuổi xinh trai, những người không biết rõ tung tích, đều nhận nhầm là hạng phường chèo con hát. Con Lại Đại là Lại Thượng Vinh thường chơi thân với hắn, nên hôm nay cũng mời hắn đến dự tiệc. Không ngờ sau khi say rượu, người khác còn khá, chứ Tiết Bàn thì lại trở lại bệnh cũ. Vì thế, Liễu Tương Liên trong bụng không vui, định lừa dịp ra về cho xong chuyện. Không ngờ Lại Thượng Vinh đến nèo nẳng mãi:

- Vừa rồi cậu Bảo dặn tôi; cậu ấy vừa vào đến cửa, tuy trông thấy anh, nhưng đông người không tiện nói chuyện, bảo tôi dặn anh, khi tan tiệc anh đừng về vội, cậu ấy có câu chuyện muốn nói với anh. Nếu anh nhất định đòi về, để tôi gọi cậu ấy ra, hai người gặp nhau đã, như thế thì không can gì đến tôi.

Nói xong, liền sai đứa hầu bé vào trong nhà bảo khẽ bà già mời cậu Bảo đến. Đứa bé vào một lát thì Bảo Ngọc đi ra. Lại Thượng Vinh cười bảo Bảo Ngọc:

- Thưa chú, tôi giao anh này cho chú, để tôi đi tiếp khách đây.

Nói xong đi ngay.

Bảo Ngọc kéo Liễu Tương Liên đến thư phòng bên cạnh hỏi chuyện:

- Lâu nay anh có đến thăm mộ Tần Chung không? **【庚夾 Bỗng nhắc người này, khiến ta rơi lệ. Mấy hồi gần đây không thấy nhắc tới, ta cứ tưởng sẽ không kể nữa; nào ngờ đến đây Liễu Tương Liên chợt nói tới. Đúng là "người cùng loại tụ lại, vật cùng loài chia bầy".】**

- Có đến. Hôm nọ mấy người chúng tôi đi săn, cách mộ anh ấy chỉ có vài dặm. Tôi nghĩ mùa hạ năm nay nhiều mưa, sợ mộ lở, liền lẻn đến đấy xem, thì có chỗ bị lở. Khi về nhà kiếm được mấy trăm đồng tiền, đến sáng hôm thứ ba, tôi thuê mấy người đến đắp lại tử tế rồi.

- Thảo nào. Tháng trước sen trong ao vườn Đại Quan nở hoa, tôi ngắt mười cái, sai Dính Yên đem đến viếng mộ anh ấy. Khi về tôi hỏi: trời mưa thế, mộ có bị lở không?

Dính Yên nói: Không những không lở mà lại mới hơn trước. Tôi chắc là có người bạn nào đã đến sửa dọn. Tiếc rằng ngày nào tôi cũng bị giữ rịt ở nhà không được đi đâu, hơi làm việc gì người nhà cũng biết, không người này ngăn thì người khác khuyên, chỉ nói được chứ không làm được! Dù có tiền đấy, tôi cũng không được tiêu.

- Anh không cần phải để ý đến việc ấy, bên ngoài đã có tôi, chỉ cần anh có bụng nghĩ đến cậu ấy là được rồi. Tôi đã sắp sẵn một món tiền để đến ngày mồng một tháng mười sắp tới sẽ tiêu về việc thăm mộ. Anh cũng biết đấy, tôi nghèo rớt mồng tơi, trong nhà chung dành dụm được gì, hễ kiếm được đồng nào lại tiêu hết sạch. Nên nhân dịp này, tôi dành lại một món, để đến khi ấy khỏi phải chạy vạy.

- Cũng chính vì việc ấy mà tôi định sai Dính Yên đi tìm anh, nhưng anh không mấy khi ở nhà, biết anh thường nay đây mai đó, không ở chỗ nào nhất định.

- Anh không cần phải tìm tôi, tôi làm việc này chẳng qua chỉ vì hết lòng với bạn. Bây giờ tôi lại phải đi xa, có lẽ năm, ba năm tôi mới về.

Bảo Ngọc nghe nói, vội hỏi:

- Tại sao lại thế?

Liễu Tương Liên cười nhạt nói:

- Tâm sự của tôi, chờ khi đến nơi sẽ biết. Giờ xin tạm biệt.

- Không mấy khi được gặp nhau, anh nên đợi đến chiều chúng ta cùng về một thể có hơn không?

- Anh con nhà dì của anh vẫn giữ cái thói ấy, nếu tôi ngồi lại, không khỏi có chuyện, chi bằng tôi tránh đi là hơn.

Bảo Ngọc nghĩ một lúc, nói:

- Đã thế thì anh tránh hẳn đi là phải. Nhưng nếu anh quả thực định đi xa, cũng nên nói trước cho tôi biết, chứ nhất thiết đừng lẳng lặng mà đi!

Nói xong, nước mắt tràn ra.

Liễu Tương Liền nói:

- Thế nào tôi cũng phải từ biệt anh, nhưng anh đừng nói cho ai biết.

Nói xong liền đứng dậy chực đi, lại nói:

- Thôi anh vào đi, không cần phải tiễn tôi.

Vừa nói vừa ra khỏi thư phòng. Mới đi đến cửa ngoài, đã thấy Tiết Bàn đứng đấy gọi ầm lên:

- Ai cho chú Liễu đi đấy?

Liễu Tương Liên nghe hắn nói, bốc nóng lên, giận không đánh được một cái cho chết ngay. Nhưng rồi lại nghĩ, khi say rượu mà đánh người, chỉ làm ngượng mặt Lại Thượng Vinh, nên đành phải nén giận. Tiết Bàn thấy Liễu Tương Liên đi ra, mừng như được của báu, vội loạng choạng chạy theo nắm lấy cười hỏi:

- Em ơi! Đi đâu đấy?

- Đi một tí rồi về ngay.

- Em mà đi thì anh mất vui. Em thương anh với, hãy ngồi một tí đã. Có việc gì cần, em cứ giao cho anh, đừng vội vã như thế. Em có người anh này, thì muốn làm quan, phát tài, cái gì cũng dễ thôi!

Tương Liên thấy Tiết Bàn nói những câu khó chịu quá, trong lòng bực bội, nghĩ ngay một kế, liền kêu hắn ra chỗ vắng, cười nói:

- Anh thực bụng yêu em hay là nói dối em đấy?

Tiết Bàn nghe nói, trong lòng rạo rực, liếc mắt nói:

- Em ơi! Sao em lại hỏi anh câu ấy? Nếu có bụng giả dối, anh chết ngay ở đây!

- Đã thế, ở đây không tiện, anh hãy ngồi lại một chốc, rồi em đi trước, anh sẽ theo sau. Khi về nhà em, chúng ta nhất định uống rượu suốt đêm. Ở nhà em còn có hai đứa bé con rất đẹp, chưa hề tiếp khách bao giờ. Anh không cần phải mang ai đi theo, đến đấy có sẵn người hầu.

Tiết Bàn nghe nói, mừng quá tỉnh hẳn rượu, nói:

- Có thật thế không?

- Người ta thực bụng đối với anh, anh lại không tin à?

- Anh có phải thằng ngốc đâu, sao lại không tin? Nếu em đi trước, anh không biết chỗ, làm thế nào tìm được em?

- Nhà em ở ngoài cửa Bắc, anh có thể ra đó ngủ một đêm được không?

- Đã có em thì anh còn cần gì đến nhà nữa?

- Đã thế em chờ anh ở đầu cầu ngoài cửa Bắc. Chúng ta hãy vào uống rượu đã. Khi nào em đi rồi, anh hãy đi theo, như thế họ không để ý.

Tiết Bàn nhận lời.

Hai người lại vào uống rượu một lúc. Tiết Bàn không nén nổi, cứ đưa mắt nhìn Tương Liên, trong bụng càng nghĩ càng vui sướng, hết be rượu nọ đến be rượu kia, cứ tự rót uống, không cần phải ai mời. Không ngờ hơi men đã hăng lên tám chín phần. Thấy không ai để ý, Tương Liên đứng dậy đi ra ngoài cửa, bảo hầu nhỏ là Hạnh Nô:

- Mày về trước đi, tao đi ra ngoài thành đã rồi về sau.

Nói xong, cưỡi ngựa ra thẳng cửa Bắc, đến cầu chờ Tiết Bàn. Độ chừng ăn xong bữa cơm, thấy Tiết Bàn cưỡi ngựa chạy đến, phùng má trợn mắt, đầu lắc lư, hết nhìn bên nọ lại quay sang bên kia. Khi hắn đi đến trước ngựa Tương Liên, mắt cứ nhìn về đằng xa, không để ý đến xung quanh. Tương Liên vừa bật cười, vừa tức giận, liền lùi ngựa về đằng sau. Tiết Bàn đi mãi, thấy đã dần dần thưa vắng bóng người, liền quay ngựa trở lại gặp ngay Tương Liên. Hắn vui mừng như được ngọc báu, vội cười nói:

- Anh chắc em không khi nào sai hẹn.

- Đi mau lên, cẩn thận không có người ta trông thấy lại chẳng ra làm sao!

Nói xong Tương Liên tế ngựa đi trước. Tiết Bàn theo sát đằng sau.

Tương Liên thấy trước mặt vắng người, lại có một bãi sậy, liền xuống buộc ngựa vào cây, rồi cười bảo Tiết Bàn:

- Anh xuống ngựa đi, chúng ta hãy thề trước đã, nếu sau này ai thay lòng đổi dạ, nói cho người khác biết, sẽ chịu tội như lời thề.

- Em nói phải đấy.

Rồi cũng buộc ngựa vào cây, Tiết Bàn quỳ xuống thề:

- Nếu anh ngày sau thay lòng đổi dạ, nói cho người khác biết, thì trời tru đất diệt...

Nói chưa dứt lời, thấy đằng sau "choang” một tiếng như chùy sắt giáng xuống, Tiết Bàn mặt tối sầm lại, mắt nổ đom đóm, người lảo đảo, ngã lăn xuống đất. Biết hắn không chịu quen đòn, Tương Liên mới tát nhẹ mấy cái, hắn đã mặt mũi thâm tím như quả bồ quân. Tiết Bàn trước muốn chống đỡ, định đứng dậy, nhưng bị Tương Liên lấy chân đá một cái, lại ngã vật xuống. Hắn liền làu nhàu:

- Hai người đều bằng lòng cả! Nếu em không nghe thì cứ nói, việc gì lại lừa tôi đến đây để đánh tôi?

Rồi hắn mắng ầm lên. Tương Liên nói:

- Tao bảo cho thằng mù này! Mày có biết cụ Liễu là ai không? Mày không van xin, lại dám nói láo! Tao đánh chết mày cũng vô ích, chỉ đánh cho mày ốm đòn thôi.

Nói xong, lại lấy roi ngựa, đánh ba bốn chục roi vào lưng và đùi.

Tiết Bàn đã gần tỉnh rượu, đau quá không chịu nổi, kêu lên một tiếng “úi chao”.

Tương Liên cười nhạt nói:

- Mới có thế thôi! Tao cứ tưởng mày dạn đòn!

Vừa nói vừa kéo chân trái Tiết Bàn dìm xuống bãi sậy, bùn lấm be bét, đầy người, lại hỏi:

- Mày đã biết tay tao chưa?

Tiết Bàn không trả lời, chỉ nằm gục xuống rên hừ hừ. Tương Liên lại vất roi đi, nắm tay đấm mấy quả. Tiết Bàn kêu rối rít lên:

- Xương tôi gãy cả rồi! Tôi biết em là người đứng đắn, chỉ vì tôi nghe người ta đồn nhầm đấy thôi!

- Không được kéo người ta vào. Mày chỉ được nói chuyện hiện giờ thôi.

- Hiện giờ tôi không có gì đáng nói cả? Chẳng qua em là người đứng đắn, tôi trót nhầm đấy thôi!

- Phải nói nhũn nữa, tao mới tha cho.

Tiết Bàn rén hừ hừ, nói: “Bạn ơi”. - Tương Liên lại đấm cho một quả nữa. Tiết Bàn kêu lên một tiếng, rồi nói: “Ông anh ơi” - Tương Liên lại đấm luôn cho hai quả nữa.

Tiết Bàn vội kêu lên “úi chao ơi”, rồi nói:

- Ông ơi! ông tha cho con là thằng mù không có mắt! Từ nay trở đi, con kinh người, sợ lắm rồi.

- Mày phải uống hai ngụm nước bùn này đi!

- Nước này bẩn quá, con uống thế nào được?

Tương Liên lại giơ tay lên đấm. Tiết Bàn vội nói:

- Con xin uống... Con xin uống... - Nói xong hắn đành phải cúi đầu xuống gốc sậy uống một ngụm, chưa kịp nuốt đã ọe ngay ra, bao nhiêu thức ăn mửa ra hết cả. Tương Liên nói:

- Mày phải ăn hết những đồ thối tha này tao mới tha cho!

Tiết Bàn lạy thì thụp nói:

- Xin ông làm phúc tha cho con, đến chết con cũng không ăn được đâu!

- Đồ thối xác này, làm bẩn lây cả đến tao!

Nói xong Tương Liên bỏ mặc Tiết Bàn ở đấy, rồi lên ngựa đi.

Tiết Bàn thấy Tương Liên đi rồi mới yên tâm, tự hối mình không nên nhận nhầm người ta. Muốn gượng đứng dậy, nhưng khắp người đau đớn không chịu được.

Bọn Giả Trân không thấy Tiết Bàn và Tương Liên ở trong tiệc, đi tìm các nơi cũng không thấy. Có người nói: "Thấy họ đi vội ra cửa Bắc rồi." Đứa hầu nhỏ của Tiết Bàn xưa nay vẫn sợ hắn, thấy hắn bảo không được theo, nó còn dám đi sao được? 【庚 夾 Cũng như chính phép nhà Tần đã làm nhà Tần lầm lỡ.】 Giả Trân không yên tâm, sai Giả Dung dẫn bọn hầu nhỏ đi tìm; ra thẳng cửa Bắc, đi qua cầu độ hai dặm đường, chợt trông thấy ngựa của Tiết Bàn buộc ở bên bãi sậy. Mọi người đều nói: "May quá! Có ngựa tất phải có người!" Rồi cùng đến chỗ buộc ngựa, nghe trong đám sậy có người rên rỉ. Mọi người chạy đến xem, thấy quần áo Tiết Bàn rách tươm, mặt mũi sưng vù lên, khắp người ướt như lợn sề đẫm bùn.

Giả Dung đã đoán được tám chín phần, liền xuống ngựa sai người kéo hắn lên, cười nói:

- Chú Tiết ngày nào cũng giở thói lẳng lơ, hôm nay lại lẳng lơ đến bãi sậy này, chắc hẳn ông long vương yêu chú là người phong nhã, muốn vời chú đến làm phò mã, chú đã va phải sừng rồng rồi đấy!

Tiết Bàn xấu hổ quá, không thể chui ngay xuống hố được, còn mặt mũi nào trên lên ngựa nữa. Giả Dung liền sai người ra cửa ô thuê một cái kiệu nhỏ cho Tiết Bàn ngồi, rồi cùng về trong thành. Giả Dung lại muốn khiêng hắn vào dự tiệc ở nhà họ Lại, nhưng Tiết Bàn vật vã van xin đừng cho ai biết. Giả Dung mới chịu thôi. Giả Dung lại đến nhà họ Lại trình Giả Trân việc này. Giả Trân cũng biết là hắn bị Tương Liên đánh, liền cười nói:

- Cho nó như thế mới đáng kiếp!

Đến chiều về, Giả Trân đến hỏi thăm, Tiết bàn nằm ở trong nhà, cáo ốm không ra.

Giả mẫu về rồi, mọi người đâu về đấy cả. Tiết phu nhân và Bảo Thoa về, thấy Hương Lăng khóc sưng cả mắt, hỏi nó đầu đuôi rồi vội đến thăm Tiết Bàn, thấy trên mặt và mình đầy thương tích, nhưng không đến nỗi sai gân gẫy xương gì.

Tiết phu nhân vừa thương vừa giận, mắng Tiết Bàn, rồi lại mắng Tương Liên, muốn nói với Vương phu nhân sai người đi bắt hắn. Nhưng Bảo Thoa ngăn lại nói:

- Việc này không quan trọng gì, chẳng qua họ uống rượu với nhau, quá say thường hay giở mặt. Kẻ say bị đánh đau cũng là lẽ thường. Vả chăng ai còn chả biết cái anh bạo thiên nghịch địa của nhà ta. Chẳng qua chỉ tại mẹ quá thương anh ấy thôi. Muốn hả giận cũng dễ, chờ năm, ba ngày nữa anh ấy khỏi, đi ra ngoài được, bên bác Trân và cậu Liễn chưa chắc đã chịu bỏ qua việc này, nhất định sẽ đứng ra dàn xếp, mẹ sẽ bắt hắn xin lỗi anh con ở trước mặt mọi người là được rồi. Nếu mẹ coi việc này là to tát, đi nói với mọi người chỉ tỏ ra mẹ quá nuông chiều, để anh ấy gây chuyện với người ta, nay anh ấy mới bị đánh đau một lần, mẹ đã làm ầm lên, dựa thần dựa thế bà con để đè nén người ta à.

Tiết phu nhân nói:

- Con ơi! Con nghĩ phải đấy, mẹ vì một lúc tức giận đâm ra hồ đồ.

Bảo Thoa cười nói:

- Thế mới được. Anh ấy không sợ mẹ, không nghe người ta khuyên ngăn, càng ngày càng ngông cuồng; có bị vài ba lần như thế mới chừa.

Tiết Bàn nằm trên giường, chửi mắng Tương Liên luôn miệng, lại sai người hầu đến phá nhà, đánh chết hắn, rồi đi kiện. Tiết phu nhân quát ngăn bọn hầu lại, bảo:

- Tương Liên lúc say rượu ngông cuồng, bây giờ tỉnh rượu hối lại sợ tội, đã trốn đi mất rồi.

【威 Tổng bình: Đoạn đánh bài tả sự tôn quý của bậc trên trong nhà quyền quý và sự hầu hạ của kẻ dưới, người trẻ; đoạn bị đánh tả cái ngốc của Tiết Bàn, cái hào hiệp của Tương Liên, cùng lời Tiết phu nhân và Bảo Thoa — không nét nào không như thật.】

Hồi 48: Tiết Bàn lầm tình, nghĩ chuyện đi xa học việc — Hương Lăng vào cuộc tao nhã, khổ công ngâm thơ

Hồi 48

Tiết Bàn lầm tình, nghĩ chuyện đi xa học việc — Hương Lăng vào cuộc tao nhã, khổ công ngâm thơ

【庚 Hồi tiền phê: Đề hồi trước nói "Liễu Tương Liên bỏ đi tha hương", ai cũng tưởng sẽ viết Tương Liên ra đi thế nào. Nay lại không viết, trái lại kể kỹ chuyến đi học nghề của anh Ngốc; việc Tương Liên đáng phải đi thì cho xong mà không tả kỹ, còn anh Ngốc vốn không nên đi lại tả chuyện ra đi. Văn cố kéo sang ngả rẽ khiến người ta không nhận ra như thế.

Đến hồi nói về "nàng em si tình" mới viết tiếp Tương Liên, thật là ngòi bút thần hóa.】

【戚 Hồi tiền phê: Lòng dạ thông minh, tính vốn linh,

Thích cùng người nhã giảng Thi kinh.

Dáng xinh mềm mại càng thương mến,

Răng trắng môi son thật thướt tha.

Si tình chuyên nhất càng duyên dáng,

Hiểu ý vừa lòng — một ánh sao.】

Tiết Bàn nghe thấy Tương Liên trốn đi rồi mới đỡ giận. Mấy hôm sau, hắn bớt đau, nhưng thương tích chưa lành, đành phải giả ốm ở nhà, không dám ló mặt đến thăm bè bạn.

Thấm thoát đã đến tháng mười, trong số người làm công ở các cửa hiệu, cuối năm tính tiền xong, họ muốn về nhà, nên phải sửa rượu tiễn. Trong đó có một người tên là Trương Đức Huy, từ bé vẫn làm quản lý cho hiệu cầm đồ của nhà Tiết Bàn. Gia tài hắn có đến hai, ba nghìn vàng. Năm nay hắn cũng muốn về quê, sang xuân mới đến, liền nói với Tiết Bàn:

- Năm nay giấy sắc và các loại hương khan hiếm, sang năm tất phải đắt. Ra giêng tôi sẽ cho đứa con lớn của tôi đến trông nom cửa hiệu, trước tết Đoan Ngọ, tôi tiện đường đi mua một số giấy sắc và hương bánh về bán. Trừ nộp thuế và tiêu pha, ít nhất cũng có thể được lãi gấp mấy lần.

Tiết Bàn nghe nói, nghĩ bụng: "Giờ mình bị đòn, không mặt mũi nào nhìn thấy người ngoài, muốn tránh đi ít lâu, nhưng không có chỗ, nếu ngày nào mình cũng giả cách ốm, chẳng lẽ cứ ốm mãi sao được. Vả chăng mình đã lớn rồi, vẫn văn dốt vũ dát, nói là đi buôn, nhưng cân kẹo, bàn tính không sờ đến bao giờ; thổ ngơi, phong tục, đường sá xa gần cũng chẳng biết gì cả. Chi bằng ta thu xếp ít tiền vốn, đi theo Trương Đức Huy độ một năm, lỗ lãi không cần, hãy tránh đi cho đỡ xấu hổ đã. Mặt khác, đi ra để xem phong cảnh các nơi cũng hay". Đến khi tan tiệc, hắn liền vui vẻ bảo Trương Đức Huy hãy chờ một vài ngày nữa, hắn cùng đi một thể.

Đến tối, Tiết Bàn nói việc ấy với mẹ. Tiết phu nhân nghe nói tuy cũng thích đấy, nhưng lại sợ con ra ngoài sinh sự, còn việc tiêu mất tiền vốn chỉ là điều nhỏ thôi. Vì thế không muốn cho hắn đi và nói:

- Mày thế nào cũng phải ở gần tao, tao mới yên lòng. Vả chăng cũng không cần mày phải đi buôn, không phải chờ mấy trăm bạc lãi của mày mới có mà tiêu. Mày ở nhà yên phận làm ăn, còn hơn là được mấy trăm bạc lãi.

Nhưng khi nào Tiết Bàn lại chịu nghe, liền nói:

- Ngày thường mẹ vẫn bảo con không biết việc đời, cái này không biết, cái kia không hay. Bây giờ con cố cắt đứt những việc chơi phiếm, để đi lập thân, học buôn học bán, mẹ lại không để cho con đi à! Vậy mẹ bảo con làm gì bây giờ? Con không phải là con gái, cứ giam hãm ở nhà, thì bao giờ mới khá ra được? Vả chăng Trương Đức Huy là người có tuổi, nhà ta quen ông ta từ lâu, việc gì con cũng hỏi ông ấy, thì nhầm thế nào được? Nhỡ con có sơ hở việc gì, ông ta tất phải khuyên bảo. Món hàng đắt rẻ thế nào, ông ấy thông thạo cả, cái gì con cũng hỏi ông ấy rồi mới mua, thì thuận lợi biết chừng nào! Thế mà mẹ lại không cho con đi! Mấy hôm nữa con không nói gì với nhà, cứ việc sửa soạn đi. Sang năm phát tài trở về, lúc đó mẹ mới biết tay con!

Nói xong, hắn hậm hực đi ngủ.

Tiết phu nhân liền bàn với Bảo Thoa. Bảo Thoa cười nói:

- Quả thực anh ấy muốn ra đời làm ăn đứng đắn thì cũng được đấy. Chỉ sợ ở nhà nói hay, đến khi ra ngoài lại chứng nào tật ấy, thì khó mà ngăn giữ được. Thôi mẹ chẳng hơi đâu mà lo nhiều thế. Nếu anh ấy biết sửa lỗi, thì phúc cho cả đời anh ấy; bằng không mẹ cũng chẳng còn cách nào hơn. Ta chỉ biết hết sức người thôi, còn hay dở là nhờ trời. Giờ anh ấy đã lớn rời, mẹ không cho anh ấy đi ra khỏi cửa, không cho làm việc gì, năm nay ru rú trong nhà, sang năm cũng lại thế thôi. Anh ấy đã nói, có phần danh chính ngôn thuận, thì mẹ cũng nên nghĩ kỹ, bỏ ra một nghìn hay tám trăm lạng bạc giao cho anh ấy đi thử một chuyến xem sao. Dầu sao đã có bạn buôn giúp đỡ chắc họ cũng không nỡ lừa dối anh ấy đâu. Vả lại anh ấy đi ra ngoài, bên cạnh không có ai xúi giục làm bậy, không có chỗ dựa để cậy thần cậy thế. Mỗi người ở mỗi nơi thì còn ai sợ ai nữa? Có thì ăn, hết thì nhịn, chung quanh không có người nương tựa, biết thân như thế, anh ấy sẽ đỡ sinh chuyện cũng chưa biết chừng. 【庚夾 Người viết sách từng chịu thiệt vì chuyện này, người bình sách cũng từng chịu thiệt vì chuyện này; bởi vậy đặc biệt ghi rõ ở đây để người sau suy nghĩ sâu và âm thầm tự răn. Chi Nghiễn Trai.】 Tiết phu nhân ngẫm nghĩ một lúc, nói:

- Con nói phải đấy, để cho nó đi học khôn, có tốn ít tiền cũng đáng.

Đến sáng hôm sau, Tiết phu nhân sai người mời Trương Đức Huy đến, bảo Tiết Bàn thết rượu ở ngoài thư phòng, còn mình ngồi ở sau hành lang cách cửa số, dặn đi dặn lại, nhờ Trương Đức Huy trông nom con hộ. Trương Đức Huy vâng dạ luôn mồm. Ăn cơm xong, hắn cáo từ ra về, và nói:

- Ngày mười bốn này xuất hành rất tốt, xin cậu sắp sẵn hành lý, thuê một con lừa, đến sáng hôm ấy chúng ta cùng đi.

Tiết Bàn mừng lắm, kể lại cho Tiết phu nhân nghe.

Tiết phu nhân, Bảo Thoa và Hương Lăng cùng mấy bà già sửa soạn hành lý trong mấy ngày liền, sai bõ già của Tiết Bàn, và hai người hầu đã quen việc cùng hai đứa hầu cận đi theo, tất cả là sáu người. Thuê ba cỗ xe lớn chở hành lý, lại thuê bốn con lừa đi đường trường. Tiết Bàn cưỡi con lừa lớn màu xám của nhà nuôi, lại dắt thêm một con ngựa nữa đi theo. Mọi việc xong xuôi, Tiết phu nhân và Bảo Thoa suốt đêm khuyên bảo Tiết Bàn.

Đến ngày mười ba, Tiết Bàn sang chào mợ trước, rồi đi chào những người trong nhà họ Giả. Bọn Giả Trân cũng đều chào lại, không cần kể rõ. Đến sáng ngày mười bốn, Tiết phu nhân và Bảo Thoa tiễn Tiết Bàn ra cửa ngoài, hai mẹ

con nhìn hắn đi khuất rỗi mới quay về.

Khi Tiết phu nhân vào kinh, chỉ mang theo bốn năm gia đình người nhà, vài ba bà già và lũ hầu con thôi. Bây giờ trừ những người đi theo Tiết Bàn ra, ở nhà chỉ còn có vài đứa hầu trai. Vì thế, hôm đó Tiết phu nhân đến thu dọn ngay những đồ chơi và rèm màn ở thư phòng Tiết Bàn đem về, rồi gọi vợ của hai người hầu trai đi theo Tiết Bàn cũng vào trong nhà ngủ. Lại bảo Hương Lăng: "Xếp đặt cẩn thận trong nhà, khóa cửa lại, tối đến lên ngủ với ta".

Bảo Thoa nói:

- Mẹ đã có những người này ở bên cạnh rồi, nên cho chị Lăng đến ở với con. Trong vườn vắng, đêm lại dài, đêm nào con cũng làm việc, nếu thêm được một người chẳng vui hay sao?

Tiết phu nhân cười nói:

- Phải đấy, ta quên mất, nên cho nó sang ở với con là phải. Hôm đó, ta đã bảo anh con: Văn Hạnh còn bé, nói trước quên sau, một mình Oanh Nhi hầu không xuể. Cần phải mua thêm cho con một con hầu nữa.

- Không biết lai lịch mà cứ mua người về, lỡ ra không vừa ý, tốn tiền không đáng kể, lại thêm bực mình nữa. Mẹ hãy để thong thả xem đã, biết rõ người rồi sẽ mua. 【庚 夾 Lời phiếm nghe qua không để dấu, nhưng đã gài sẵn một việc rồi.】 Vừa nói vừa bảo Hương Lăng thu dọn chăn đệm, hòm rương, sai một bà già và Trần Nhi mang đến Hành Vu Uyển, rồi Bảo Thoa và Hương Lăng cùng vào trong vườn. 【庚 夾 Nghĩ kỹ con người Hương Lăng: xuất thân không kém Nghênh Xuân, Thám Xuân; dung mạo không kém Phượng Thư, Tần Khả Khanh; đoan nhã không kém Lý Hoàn, Bảo Thoa; phong lưu không kém Tương Vân, Đại Ngọc; hiền thục không kém Tập Nhân, Bình Nhi. Chỉ tiếc tuổi trẻ gặp nạn, số mệnh trắc trở, đến nỗi làm vợ lẽ; lại tuy từng đọc sách nhưng không thể cùng Đại Ngọc, Tương Vân đua tài trong thi xã Hải Đường. Song một người như thế lẽ nào không được vào vườn? Vì muốn nàng vào mà rốt cuộc không có khe hở, tính đi tính lại, phải đợi anh Ngốc đi xa mới được. Nhưng làm sao khiến anh Ngốc đi xa? Vì danh không được, vì lợi không được, vì việc đứng đắn cũng không được; phải có một việc vạn người không ngờ, chính anh ta chợt nảy ý mới xong. Do đó nghĩ đến một chữ "tình", vốn là điều anh Ngốc thường mắc lầm; bèn mượn hai chữ "lầm tình" sinh ra chuyện này. Khi chí đi xa học việc của anh Ngốc đã vững, khe hở để nàng Lăng vào vườn mới ổn. Ngoảnh lại, vì muốn Hương Lăng vào vườn mà viết anh Ngốc lầm tình; vì muốn anh Ngốc lầm tình, trước hết lại viết Lại Thượng Vinh. Thật hết sức uyển chuyển, kín kẽ. Chi Nghiễn Trai bình.】 Hương Lăng nói với Bảo Thoa:

- Tôi vẫn muốn nói với mẹ, khi cậu ấy đi rồi, tôi sẽ đến ở với cô. Nhưng lại sợ mẹ ngờ vực bảo tôi chỉ thích sang vườn để chơi đùa, không ngờ bây giờ cô lại nói cho.

Bảo Thoa cười nói:

- Tôi vẫn biết chị thích vườn này đã lâu, chỉ vì không có dịp thôi. Thỉnh thoảng đến một lần, chị lại vội vội vàng vàng, chẳng có thú gì. Vì thế, nhân dịp này, tôi xin cho chị ở lâu, chừng một năm. Tôi thì có thêm bạn, chị thì được thỏa lòng.

- Cô ơi! Nhân dịp này, cô dạy tôi làm thơ nhé! 【庚 夾 Viết thú vị biết bao! Nay bỗng gặp câu này của nàng Lăng, gấp sách lại tưởng từ trang giấy bước riêng ra một người đẹp nhỏ nhắn, không hề cùng một giọng điệu, thần sắc với Tương Vân, Đại Ngọc, Thám Xuân, Phượng Thư. Thật là tài bút thần tuấn: phi rong vạn dặm mà không lộ chút mệt mỏi.】

- Chị thật là được đất Lũng lại mong đất Thục *ndlr: Ý nói được cái nọ lại mong cái kia.*. Tôi khuyên chị hãy thong thả. Hôm nay mới đến, trước hết chị ra phía cửa Đông, đến chào cụ, rồi chào tất cả mọi người, nhưng không nên nói cho họ biết vì cớ làm sao mà chị lại dọn sang ở bên vườn này.

Có ai hỏi, chỉ nói là tôi bảo chị sang ở với tôi cho vui. Xong rồi chị vào vườn thăm các cô.

Hương Lăng vâng lời, khi sắp đi, thấy Bình Nhi vội vàng chạy đến. 【庚 夾 Hai chữ "vội vàng" thật lạ, chưa biết sẽ nảy ra đoạn văn diệu gì.】 Hương Lăng liền hỏi thăm. Bình Nhi cũng cười đáp lại. Bảo Thoa cười bảo Bình Nhi:

- Hôm nay tôi đem chị Hương Lăng đến ở với tôi, định sang nói với mợ chị đây.

- Sao cô lại nói câu ấy? Làm tôi không thể trả lời được.

- Như thế mới đúng nhẽ. "Nhà phải có chủ, đền phải có ông từ chứ". Tuy việc không to tát, nhưng cũng phải nói qua, để những người canh gác trong vườn biết là có thêm hai người, tiện cho họ trong khi đóng mở cửa ngõ. Chị về nói hộ, tôi khỏi phải sai người sang nữa.

Bình Nhi vâng lời, lại hỏi Hương Lăng:

- Chị đến ở đây sao không đi chào bà con hàng xóm? 【庚 夾 Đúng lắm! Vừa là lời đùa, thực ra lại muốn tìm cớ đẩy Hương Lăng đi.】 Bảo Thoa cười nói:

- Tôi đang bảo chị ấy đi đấy.

Bình Nhi nói:

- Chị đừng đến nhà tôi vội, cậu Hai đương ốm nằm ở nhà đấy.

Hương Lăng vâng lời, đến chào Giả mẫu trước.

Bình Nhi thấy Hương Lăng đi rồi, liền kéo Bảo Thoa khẽ hỏi:

- Cô có nghe thấy bên nhà tôi mới xảy ra việc gì không?

- Không. Vì mấy hôm nay bận tiễn anh tôi đi, nên việc bên nhà các chị, tôi chẳng biết gì cả. Ngay các chị em mấy hôm nay tôi cũng không được gặp.

- Ông tôi vừa mới đánh cậu ấy một trận nhừ tử. Thế mà cô không biết à?

- Sáng ngày mới thoảng nghe, nhưng tôi chưa tin là thực. Tôi định sang thăm mợ chị, lại gặp chị đến. Tại sao ông lại đánh cậu ấy thế?

Bình Nhi nghiến răng nói:

- Chỉ vì lão Giả Vũ Thôn "Vũ xã" *ndlr: Bình Nhi cố ý nhại tên Vũ Thôn thành "Phong Thôn" để mắng.* nào ấy, bỗng dưng vác cái mặt vọ ở đâu lần đến.

Mới nhận họ chưa đầy mười năm, nó đã sinh ra bao nhiêu chuyện rắc rối! Mùa xuân năm nay, không biết ông tôi trông thấy mấy cái quạt cũ ở đâu khi về, xem tất cả những quạt ở nhà đều không có cái nào đẹp bằng. Thế là ông tôi lập tức sai người đi tìm các nơi. Ai ngờ có một tên oan gia không sợ chết, người ta đặt đùa cho nó cái hiệu thằng "ngốc đá". Nó nghèo xác, cơm cũng không có mà ăn, nhưng trong nhà lại có đến hai mươi cái quạt. Nó chết cũng không chịu mang ra khỏi nhà. Cậu tôi nhờ người nói lót mãi mới được gặp; nói đến hai, ba lần, nó mới chịu mời đến nhà chơi và giở quạt ra cho xem qua một tí. Theo lời cậu tôi, hạng quạt ấy làm bằng loại trúc Tương phi *ndlr: Tương phu nhân là vợ vua Thuấn. Tương truyền khi vua Thuấn chết, bà khóc đến nỗi nước mắt nhỏ vào cành trúc, tạo thành các vân đốm; vì thế gọi là trúc Tương phi.* và ngọn trúc... lại đều có nét vẽ và chữ đề của người xưa. Cậu tôi về trình, ông tôi liền bảo đi mua, hết bao nhiêu tiền cũng trả cho nó. Nhưng thằng "ngốc đá" nói: "Tôi thà chết đói chết rét, chứ một nghìn lạng bạc một cái, cũng không bán". Ông tôi không biết làm thế nào, ngày nào cũng cứ mắng cậu tôi là không làm được việc gì. Cậu ấy đã hứa đưa trước cho nó

năm trăm lạng bạc, sau mới lấy quạt, nhưng nó nhất định không bán, chỉ nói: “Muốn lấy quạt thì hãy giết tôi trước đã!" Cô thử nghĩ xem còn có cách gì nữa không? Ngờ đâu lão Vũ Thôn là hạng không có lương tâm, nghe thấy thế, liền bày mưu vu cho nó thiếu tiền công, bắt nó đến cửa quan, bảo: Mày thiếu tiền công, phải bán gia tài để nộp Rồi tịch thu số quạt, tính thành quan giá, mang đi! Hiện giờ thằng “ngốc đá” không biết còn sống hay chết. Ông tôi mới hỏi cậu tôi: “Sao người ta lại lấy được về đây?” Cậu ấy chỉ nói có một câu: “Vì một việc nhỏ làm người ta khuynh gia bại sản cũng không phải là giỏi”. Ông tôi nổi giận, bảo là cậu ấy đem lời chẹn họng ông tôi. Đó là việc lớn thứ nhất. Mấy ngày sau, lại có mấy việc nhỏ nữa, tôi không nhớ hết; vì thế ông tôi góp cả tội lại, đánh cậu tôi một trận. Chẳng biết đánh đấm thế nào, không đánh bằng roi, bằng vọt, bạ cái gì ông tôi đánh cái ấy, làm mặt cậu tôi bị toạc hai chỗ. Thấy nói bên bà dì có một thứ thuốc chữa khỏi vết đòn, nên đến nhờ cô tìm hộ cho tôi xin một viên.

Bảo Thoa sai Oanh Nhi lấy hai viên thuốc đưa cho Bình Nhi, rồi nói:

- Như thế tôi không sang nữa, nhờ chị về nói hộ, tôi gửi lời hỏi thăm.

Bình Nhi nhận lời rồi về.

Hương Lăng đi chào mọi người xong, về nhà ăn cơm chiều. Ăn xong, bọn Bảo Thoa đến cả đằng Giả mẫu, Hương Lăng liền sang quán Tiêu Tương. Bấy giờ Đại Ngọc đã đỡ nhiều rồi, thấy Hương Lăng vào ở trong vườn, tự nhiên cũng vui thêm. Hương Lăng cười nói:

- Em sang ở đây, lúc nào rỗi, đến nhờ cô dạy làm thơ thì phúc cho em lắm.

Đại Ngọc cười nói:

- Chị đã muốn làm thơ thì phải gọi tôi bằng thầy. Tôi không giỏi, cũng dạy nổi chị.

- Nếu thực thế, em xin gọi cô là thầy, xin cô đừng ngại.

- Làm thơ có gì khó mà phải học? Chẳng qua chỉ có khai, thừa, chuyển, hợp, trong đó thừa và chuyển đều là hai vế đối nhau, chữ bằng đối với chữ trắc, hư đối với hư, thực đối với thực. Nếu được câu hay khác thường thì bằng trắc hư thực không cần phải đối nhau cũng được.

- Thảo nào khi rảnh, em thường lấy quyển thơ cũ ra xem mấy bài, có câu đối nhau rất chỉnh, có câu lại không đối. Lại nghe người ta nói, các chữ thứ nhất, thứ ba, thứ năm không cần, chỉ có các chữ thứ hai, thứ tư, thứ sáu là phải rõ ràng. Xem thơ của cổ nhân, có khi đúng như thế, có khi những chữ thứ hai, thứ tư, thứ sáu lại không thế. Vì vậy lúc nào em cũng lấy làm ngờ. Bây giờ cô nói, thì ra khuôn phép ấy không cần lắm, chỉ cần lời và câu văn cho mới lạ là hay thôi.

- Đúng đấy. Nhưng lời và câu văn là việc phù du, cần nhất phải đặt từ cho sát. Nếu từ sát thực thì lời và câu văn không cần điêu luyện cũng vẫn hay. Như thế gọi là: “Không nên lấy lời hại ý”.

- Em chỉ thích câu thơ của Lục Phóng Ong *ndlr: Lục Phóng Ông tức Lục Du, nhà thơ nổi tiếng đời Tống.*, lời rất thiết thực: Rèm mau không cuộn hương còn mãi, Nghiên cổ hơi sâu mực đọng nhiều.

- Chớ nên xem loại thơ ấy. Vì chị chưa biết làm thơ, nên thấy những câu nông cạn đã thích ngay. Nếu mắc vào khuôn sáo ấy thơ sẽ không tiến được nữa. Chị hãy nghe tôi: chị thích học, ở đây tôi có toàn tập thơ Vương Ma Cật, chị hãy chịu khó nghiền ngẫm kỹ càng một trăm bài thơ ngũ ngôn của ông ta, rồi sau đọc một trăm hai mươi bài thất ngôn của Đỗ Phủ, sau nữa lại đọc độ một, hai trăm bài thất ngôn tuyệt cú của Lý Bạch. Phải lót dạ thơ của ba thi hào ấy đã,

sau mới xem đến thơ của Đào Uyên Minh, Ứng Dịch, Lưu Vũ Tích, Tạ Diễu, Nguyễn Tịch, Dữu Lượng, Bão Chiếu. Chị là người thông minh nhanh nhẹn, học chừng trong một năm sẽ thành nhà thơ.

- Cô ơi, đã thế cô cho em mượn sách mang về, đến đêm em đọc mấy bài.

Đại Ngọc bảo Tử Quyên đưa tập thơ ngũ ngôn của Vương Ma Cật cho Hương Lăng và bảo:

- Chị xem những bài nào có khuyên đỏ là tôi đã chọn rồi, có bài nào học bài ấy. Nếu không hiểu nghĩa, chị sẽ hỏi cô Bảo, hoặc gặp tôi, tôi sẽ giảng cho.

Hương Lăng cầm tập thơ về Hành Vu Uyển, chẳng nhìn đến công việc gì, thắp ngay đèn đọc hết bài này đến bài khác. Bảo Thoa mấy lần giục cũng không đi ngủ. Bảo Thoa thấy Hương Lăng mài miệt quá, đành phải để tùy ý.

Một hôm, Đại Ngọc vừa rửa mặt chải đầu xong, thấy Hương Lăng cười hớn hở đem đến giả tập thơ cũ, và mượn tập thơ Đỗ Phủ. Đại Ngọc cười nói:

- Nhớ được tất cả bao nhiêu bài rồi?

- Nhưng bài có khuyên đỏ, em đọc hết cả.

- Đã lĩnh hội được ít nào chưa?

- Em đã lĩnh hội được một ít, nhưng chưa biết có đúng không. Em nói cho cô nghe nhé.

- Cần phải nhận xét bàn bạc mới tiến được. Chị hãy nói cho tôi nghe nào.

- Cứ ý em thì những chỗ hay của bài thơ, có nhiều ý tứ không thể nói ra được, nhưng ngẫm nghĩ lại rất thiết thực; có nhiều câu thơ như là vô lý, nhưng nghĩ rất có lý có tình.

- Nói thế là chị đã có ít nhiều thi tứ rồi đấy! Nhưng do đâu mà chị biết được như thế?

- Em xem bài "Ngoài cửa ải" có câu: Bãi rộng khói đùn làn thẳng tắp; Sông dài ác xế mặt tròn vành.

Em nghĩ khói thì "thẳng" thế nào được? Mặt trời tất nhiên là "tròn" rồi. Thế thì chữ "thẳng" như là vô lý, mà chữ "tròn" hình như rất tục. Nhưng sau gấp sách lại ngẫm nghĩ, hình như mắt trông thấy hẳn cái cảnh ấy. Muốn tìm hai chữ khác thay vào nhưng không sao tìm được. Lại còn câu: Trắng xóa sông ngòi khi ác lặn; Xanh lè giời đất lúc trào dâng.

Hai chữ "trắng" và "xanh , mới nghe cũng hình như vô lý, nhưng nghĩ kỹ ra thì chỉ có hai chữ ấy mới hình dung hết được phong cảnh. Đọc lên thấy nặng chình chịch như miệng ngậm quả trám ấy. Lại có câu: Mặt trời rớt lại rơi đầu bến; Đám khói trơ ra bốc giữa làng.

Chữ "rớt" và chữ "trơ" sao mà họ khéo nghĩ được như vậy. Năm trước, khi chúng em lên kinh, một hôm về chiều, thuyền đậu trên bờ, người vắng, chỉ có mấy cái cây, đằng xa có mấy nhà đang nấu cơm chiều, khói bốc lên màu xanh biếc lẫn với đám mây.

Ngờ đâu đêm qua đọc đến hai câu thơ này, mắt em như lại trông thấy cảnh ấy.

Đang nói chuyện thì Bảo Ngọc và Thám Xuân đến, đều vào ngồi nghe Hương Lăng nói về thơ. Bảo Ngọc cười nói:

- Đã thế thì không cần phải xem thơ nữa. Chỗ lãnh hội không phải ở đâu xa xôi, cứ nghe nói hai câu ấy đủ biết về chị đã nắm được mấu chốt của cách làm thơ rồi.

Đại Ngọc cười nói:

- Chị bảo mấy chữ “đám khói trơ ra” là hay, nhưng chị chưa biết đó là bắt chước ý câu thơ của người trước. Tôi cho chị xem câu này, so với câu kia nhẹ nhàng và thiết thực hơn.

Nói xong, liền đưa cho Hương Lăng xem câu thơ của Đào Uyên Minh: Tờ mờ xóm làng xa, Trơ vơ khói trên bãi.

Hương Lăng xem rồi gật đầu khen ngợi mãi, cười nói:

- Thế thì chữ "trơ" là do ý hai chữ “trơ vơ" mà ra!

Bảo Ngọc cười to nói:

- Thế là chị đã hiểu lắm rồi, không cần phải giảng giải nữa. Nếu còn giảng giải đâm ra loãng mất. Bây giừ chị cứ làm thơ đi, nhất định là hay.

Thám Xuân cười nói:

- Ngày mai tôi viết thêm một cái thiếp, mời chị vào thi xã.

Hương Lăng nói:

- Cô ơi, sao cứ trêu chọc em thế? Chẳng qua thích thơ, em học để mà chơi đấy thôi.

Thám Xuân, Đại Ngọc đều cười nói:

- Ai chẳng chơi? Không lẽ chúng tôi mới là người biết làm thơ à? Nếu bảo chúng tôi biết làm thơ, tiếng đồn ra khỏi vườn này, có lẽ người ta cười đến vỡ bụng mất!

Bảo Ngọc nói:

- Thế là mình coi rẻ mình rồi. Hôm trước tôi ra bàn việc vẽ với các ông họa sư ở ngoài kia, họ nghe thấy chúng ta mở thi xã đều xin tôi đưa tập thơ cho họ xem. Tôi viết mấy bài đưa cho họ, ai cũng phải thán phục. Họ đã chép để mang đi khắc rồi.

Thám Xuân, Đại Ngọc hỏi:

- Có thật thế không?

- Tôi mà nói dối thì cũng như con vẹt trên cây này.

- Anh thật bậy quá! Đừng nói thơ chẳng ra thơ, mà có ra thơ chăng nữa cũng không nên mang bút tích của chúng tôi ra ngoài.

- Sợ cái gì? Nếu bút tích của những người trong khuê các trước kia không truyền ra ngoài, bây giờ biết sao được những bài thơ của họ.

Chợt thấy Tích Xuân sai Nhập Họa đến mời Bảo Ngọc. Bảo Ngọc vừa đi thì Hương Lăng lại xin đổi lấy tập thơ Đỗ Phủ, và nói với Đại Ngọc, Thám Xuân:

- Xin hai cô ra đầu bài cho em về làm thử; làm xong, nhờ hai cô chữa hộ.

Đại Ngọc nói:

- Đem qua trăng đẹp quá, tôi đang định làm một bài, nhưng chưa nghĩ xong. Chị làm đi. Hạn vần thập tứ hàn, chị muốn dùng chữ nào trong vần ấy thì dùng.

Hương Lăng mừng quá, mang tập thơ về, nghĩ một lúc, làm được hai câu. Nhưng lại tiếc thơ Đỗ Phủ, nên mải miết đọc vài bài, không thiết đến ăn uống, nằm ngồi cũng không yên. Bảo Thoa nói:

- Làm gì chị phải đeo khổ vào mình thế? Chỉ tại cái cô Tần cám dỗ chị, để tôi kể tội cho nó. Xưa nay chị vốn là ngớ ngẩn, giờ đến việc này, lại càng ngớ ngẩn thêm. 【庚 夾 Cụm "ngớ ngẩn" thú vị đến cùng! Ghét nhất tiểu thuyết dã sử: có một trăm cô gái thì cả trăm đều được gọi là "thông minh lanh lợi", nhưng xét hành vi rốt cuộc cũng chỉ thường thường. Nay dùng chữ "ngốc" định phẩm cho Hương Lăng, duyên dáng biết bao!】

- Cô ơi! Cô đừng làm rầy tôi nữa. 【庚 夾 Như nghe, như thấy.】 Hương Lăng vừa nói vừa đưa bài thơ mới làm cho Bảo Thoa xem. Bảo Thoa cười nói:

- Bài này không được, không phải lối làm như thế. Nhưng đừng xấu hổ, cứ mang sang cho cô Đại Ngọc, xem cô ta bảo thế nào.

Hương Lăng cầm bài thơ sang đưa cho Đại Ngọc, Đại Ngọc xem thơ thấy: Đêm lạnh vừng trăng đừng giữa giời, Tròn xoe trong vắt bóng chơi vơi.

Nhà thơ hứng quá trừmg đôi mắt, Khách ẩn buồn tênh lảng một nơi.

Lầu thúy gương đâu treo xế cạnh, Rèm châu băng những giắt bên ngoài.

Đêm nay đuốc bạc chi cần đốt, Bức vẽ lan can đã sáng ngời. *ndlr: Nguyên văn dùng vần "hàn"; bản dịch đổi vần để phù hợp tiếng Việt.* Đại Ngọc cười nói:

- Ý tứ thì có, nhưng lời không được nhã, chỉ vì chị xem thơ ít nên bị nó gò bó. Bỏ bài này đi, chị làm bài khác. Cần phải mạnh dạn mà làm.

Hương Lăng nghe nói, lẳng lặng về nhà, không buồn vào buồng, lại đến gốc cây bên bờ ao, khi thờ thẫn trên hòn đá, khi ngồi xuống vạch đất. Những người qua lại đều lấy làm lạ. Bọn Lý Hoàn, Bảo Thoa, Thám Xuân và Bảo Ngọc đều đứng ở sườn núi đằng xa nhìn mà cười. Thấy Hương Lăng lúc cau mày, lúc mỉm cười một mình, Bảo Thoa cười nói:

- Chị này nhất định điên rồi! Đêm qua chị ta lầm rầm đến tận canh năm mới ngủ.

Nằm được một lúc giời sáng, đã lại thấy dậy rồi, vội vàng chải đầu sang ngay bên cô Tần. Khi về thẫn thờ một lúc, làm được một bài nhưng không hay, chắc bây giờ chị ta lại làm bài khác đấy.

Bảo Ngọc cười nói:

- Thật đúng là "đất thiêng thì người giỏi!" Trời đã sinh ra người, không bao giờ bỏ phí tính tình của người. Ngày thường chúng ta vẫn phàn nàn, tiếc cho chị ấy là người tục!

Ngờ đâu bây giờ lại thế này! Mới biết trời đất rất công bằng.

Bảo Thoa cười nói:

- Anh chịu khó được như chị ấy, thì học cái gì mà chẳng thành tài?

Bảo Ngọc không trả lời. Chợt thấy Hương Lăng hớn hở chạy sang bên Đại Ngọc.

Thám Xuân cười nói:

- Chúng ta đi sang đó, xem thơ của chị ta có hay không?

Liền cùng nhau đến quán Tiêu Tương, thấy Đại Ngọc đang xem và giảng giải bài thơ của Hương Lăng. Mọi người hỏi Đại Ngọc:

- Thơ làm ra sao rồi?

- Kể ra chị ta cũng đáng khen rồi đấy, nhưng vẫn chưa được. Bài thơ này lại gọt quá, còn phải làm lại.

Mọi người xem, thì thấy: Bạc hay là nước dọi ngoài song, Mâm ngọc nhìn xem giữa ánh hồng.

Hương đượm hoa mai màu nhạt nhạt, Móc tan tơ liễu sợi thòng thòng.

Thềm vàng xoa phấn thừa, đâu đấy?

Giàn ngọc dây sương nhẹ phải không?

Tỉnh giấc lâu tây người vắng ngắt, Ngoài rèm còn đấy mảnh gương trong.

Bảo Thoa cười nói:

- Không phải là vịnh trăng. Theo tứ bài này, dưới chữ trăng phải thêm chữ “sắc" nữa mới được. Chị xem đấy, câu nào cũng là vịnh “sắc trăng" cả. Nhưng thôi, xưa nay thơ vẫn là nói phiếm hết, chị cứ làm ít lâu nữa, thơ sẽ hay đấy.

Hương Lăng vẫn cho bài thơ này đã hay lắm rồi, giờ nghe nói thế, đâm ra cụt hứng, không chịu bỏ qua, lại muốn nghiền ngẫm ngay. Thấy các chị em đang cười nói, Hương Lăng ra đứng trước cây trúc dưới thềm, dốc cả tâm trí vào thơ, tai không cần nghe, mắt không cần nhìn đến nhưng sự việc ở chung quanh. Một lúc Thám Xuân đứng ở trong cửa sổ cười nói:

- Cô Lăng ơi, hãy “nhàn nhàn” một tí đã.

Hương Lăng giật mình trả lời:

- Chữ “nhàn” ở vần thập ngũ san kia, cô nhầm rồi.

Mọi người nghe nói, cười ầm lên. Bảo Thoa nói:

- Thực là con ma thơ! Chỉ tại con Tần cám dỗ chị ấy.

Đại Ngọc cười nói:

- Thánh nhân nói “dạy người không biết chán”, chị ta cứ hỏi đến tôi, lẽ nào tôi lại không bảo?

Lý Hoàn cười nói:

- Chúng ta kéo chị ấy đến nhà cô Tư xem bức vẽ, để chị ấy tỉnh lại mới được.

Nói xong, đứng dậy, kéo Hương Lăng đi sang Ngẫu Hương tạ. Vào đến ổ Noãn Hương, thấy Tích Xuân đang mệt, nằm ngủ trưa trên giường, bức vẽ dựng cạnh vách, ngoài có the phủ. Mọi người gọi Tích Xuân dậy, mở the ra xem, thấy mười phần mới vẽ xong được ba. Trong bức vẽ có mấy vị mỹ nhân, Hương Lăng liền chỉ vào đó nói:

- Vị này là các cô, vị kia là cô Lâm.

Thám Xuân cười nói:

- Những người nào biết làm thơ, đều được vẽ vào bức tranh này, chị cố học thơ đi.

Mọi người cười đùa một lúc, rồi đâu lại về đấy.

Hương Lăng trong bụng lúc nào cũng nghĩ đến thơ. Buổi tối ngồi thờ thẫn ở trước đèn cho đến hết canh ba mới lên giường nằm, hai mắt cứ trừng trừng cho đến canh năm mới ngủ được một tí.

Một lúc trời sáng, Bảo Thoa trở dậy. Lắng nghe Hương Lăng đang ngủ say, nghĩ bụng: "Chị ta trằn trọc, cả đêm không biết đã làm xong thơ chưa? Bây giờ chắc mệt, ta đừng gọi vội". Bỗng thấy Hương Lăng nói mê:

- Thơ xong rồi! Lẽ nào bài này lại không hay?

Bảo Thoa nghe vậy, vừa bực mình vừa buồn cười, liền gọi Hương Lăng dậy hỏi:

- Đã xong thơ chưa? Lòng thành của chị đã thấu đến trời rồi. Khéo không thơ chẳng học nổi, lại đeo cái ốm vào người đấy!

Vừa nói vừa đi rửa mặt chải đầu, rồi cùng chị em sang bên Giả mẫu. Nguyện Hương Lăng cố chí mài miệt học làm thơ, tinh thần để cả vào đấy, ban ngày chẳng nghĩ được câu gì, chợt trong giấc mộng, lại nghĩ được cả tám câu. Rửa mặt chải đầu xong, chị ta vội vàng viết ngay ra, đem đến đình Thấm Phương, thấy Lý Hoàn cùng các chị em vừa ở bên Vương phu nhân về, Bảo Thoa nói với họ là chị ta ngủ mê cũng làm thơ. **【庚夾 Cả bộ sách lớn: khởi đầu là mộng; tình của Bảo Ngọc là mộng; dục của Giả Thụy cũng là mộng; kế sách lâu dài cho gia đình của Tần thị cũng là mộng; nay làm thơ cũng là mộng. Cả Phong Nguyệt bảo giám cũng từ mộng mà có, cho nên gọi là Hồng Lâu Mộng. Nay ta bình sách cũng ở trong mộng; đặc biệt vì người trong mộng mà làm giấc mộng lớn này. Chi Nghiễn Trai.】** Mọi người đang cười, ngẩng đầu lên, đã thấy Hương Lăng đến rồi, liền tranh nhau xem thơ.

【威 Tổng bình: Chỉ một chiếc quạt nhỏ mà hại người độc đến thế. Kẻ cất giấu nó vốn đã vô vị, kẻ mưu cầu giành lấy càng đáng cười. Biết bao chỗ trái lẽ trời mà hoàn toàn không tự hay. Đủ thấy đầu mối ham thích tuyệt đối không nên nảy sinh. Đã ham thì đào đồ cổ trong mộ xưa, tranh chậu cảnh đến khuynh gia bại sản, thế ắt đi tới đó; há chẳng nên dè chừng?】

Hồi 49: Giữa cảnh lưu ly, tuyết trắng mai hồng — Các cô gái phấn son xẻ thịt hươu, ăn món nướng

Hồi 49

Giữa cảnh lưu ly, tuyết trắng mai hồng — Các cô gái phấn son xẻ thịt hươu, ăn món nướng

【庚 Hồi tiền phê: Hồi này viết cuộc tụ hội mười hai người thuộc hàng Chính Thoa trong vườn Đại Quan.】

【威 Hồi tiền phê: Hồi này vốn để mở thi xã, nhưng việc mở thi xã lại ở hồi sau. Tuy thế, nơi mở, người dự, cảnh, đề, rượu thịt đều đủ cả, thật khiến người ta hớn hở muốn nhảy múa.】

Hương Lăng thấy mọi người đang cười mình, liền đi lại cười nói:

- Các cô xem bài thơ này được thì tôi còn học nữa; nếu không, tôi cũng chán chết về thơ thôi. 【蒙 側 Nói "dứt hẳn lòng, không học nữa" mới đúng nỗi lòng của người có tài: lời thơ không làm người kinh ngạc thì chết cũng không thôi!】 Nói xong đưa bài thơ cho Đại Ngọc và mọi người xem, thì thấy: Tinh hoa đâu để giấu cho mình.

Bóng vẫn run run vẻ vẫn xinh.

Nghìn dặm chày vang khi giặt lụa, Nửa vừng gà giục lúc dòn canh.

Sáo nghe mặt nước thu buồn ngắt, Áo tựa bên lầu đêm vắng tanh.

Hãy hỏi mình xem này chị Nguyệt, Khi tròn khi khuyết mãi sao đành.

Mọi người xem xong cười nói:

- Bài này không những hay mà lại có ý mới mẻ khéo léo. Mới biết tục ngữ nói "Đời không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền". Nhất định chúng tôi phải mời chị vào thi xã.

Hương Lăng nghe nói, trong bụng vẫn không tin, 【蒙 側 Nghe khen mà không tin mới là lòng khiêm nhường của người có tài. Hương Lăng thật đáng yêu.】 cho là bọn họ nói dối, lại cứ xoắn hỏi Đại Ngọc và Bảo Thoa.

Chợt bọn a hoàn và bà già vội vàng chạy đến, cười nói:

- Có các cô các mợ nào đến chơi ấy, chúng tôi không biết là ai; các cô các mợ về mà nhận bà con.

Lý Hoàn cười nói:

- Làm gì có chuyện ấy? Các người cứ nói rõ xem, bà con của ai nào?

- Hai cô em của mợ đều đến; lại có một cô nữa, nói là em của cô Tiết, còn một cậu thì nghe nói là em của cậu Tiết. Tôi đi mời bà dì đây! Mợ và các cô hãy về trước.

Nói xong họ đi thẳng. Bảo Thoa cười nói:

- Không lẽ là Tiết Khoa nhà chúng tôi và em gái nó đến chơi chăng?

Lý Hoàn cười nói:

- Có lẽ thím tôi cũng lại vào Kinh đây? Tại sao bọn họ lại cùng đi với nhau một chuyến? Chuyện này cũng lạ thật.

Mọi người sang bên Vương phu nhân, thấy chật ních cả nhà. Lại có chị dâu của Hình phu nhân đem con gái là Tụ Yên đến Kinh nhờ vả Hình phu nhân. Vừa gặp lúc anh Phượng Thư là Vương Nhân cũng vào Kinh, nên hai nhà cùng đến một lúc. Đi đến nửa đường khi thuyền đậu lại, gặp thím của Lý Hoàn đem theo hai con gái cô lớn là Lý Văn, cô nhỏ là Lý Ỷ, cũng lên Kinh. Mọi người kể chuyện, té ra đều là chỗ bà con cả. Vì thế ba nhà cùng đi một đường. Sau lại có em họ Tiết Bàn là Tiết Khoa, mang theo em gái là Tiết Bảo Cầm vào Kinh để đính hôn, vì trước đây cha hắn đã hứa gả Bảo Cầm cho con quan hàn lâm họ Mai. 【蒙側 **Bảo Cầm đã hứa gả vào nhà họ Mai: trong lúc kể chuyện, tác giả điểm trước một nét, về sau mới không đột ngột. Người hiểu mạch văn nên để mắt.**】 Nay nghe Vương Nhân vào Kinh, nên hắn đem em gái đi theo. Hôm nay mọi người cùng đến, người nào hỏi thăm vào nhà bà con người ấy.

Giả mẫu và Vương phu nhân rất đỗi vui mừng, Giả mẫu cười nói:

- Thảo nào, đêm qua ngọn đèn cứ nở hoa mãi, thì ra báo điềm cho ngày hôm nay. 【蒙側 **Mấy lời về "hoa đèn" nghe vu vơ biết bao mà bao quát, thú vị biết bao. Nếu vào tay ngòi bút tầm thường, ắt sẽ lải nhải không thôi.**】 Mọi người kể lể chuyện nhà, thu nhận quà bánh, rồi mời khách ở lại cơm rượu, Phượng Thư tất nhiên đã bận lại càng bận thêm. Lý Hoàn và Bảo Thoa kể lể những chuyện xa cách lâu ngày với thím và các chị em. Đại Ngọc thấy thế, trước còn vui, 【蒙側 **Đại Ngọc trước vui sau buồn: không buồn thì chẳng có tình, mà không vui cũng chẳng có tình.**】 sau nghĩ người ta đều có bà con, chỉ mình là trơ trọi, nước mắt tự nhiên lại chảy ra. Bảo Ngọc hiểu ý, khuyên ngăn an ủi mãi mới thôi.

Bảo Ngọc vội về viện Di Hồng, cười bảo Tập Nhân, Xạ Nguyệt, Tình Văn:

- Các chị không đi mà xem! Ai ngờ anh ruột chị Bảo như thế, mà em con nhà chú hình dáng đi đứng khác hẳn. Thật giống hệt em ruột chị Bảo vậy. Còn lạ hơn nữa là ngày thường các chị nói chị Bảo rất đẹp, nay hãy so với cô em chị ấy xem. Lại còn hai cô em chị Cả nữa, tôi không thể tả ra hết được! Trời ơi! Có bao nhiêu tinh hoa đúc ra được lớp người đẹp đẽ tuyệt vời như vậy! Thế mới biết tôi là "con ếch dưới giếng".

Ngày thường cứ nói mấy người ở đây đẹp có một không hai, ngờ đâu không phải tìm đâu xa, chỉ ở trong vùng này cũng mỗi người mỗi vẻ. Giờ tôi lại hiểu thêm được một bậc nữa. Ngoài mấy người này ra, biết đâu chẳng có những người đẹp hơn nữa?

Bảo Ngọc nói rồi lại cười một mình.

Tập Nhân thấy Bảo Ngọc nói có ý vớ vẩn, không thèm đi xem. Bọn Tình Văn đi xem về ngặt nghẽo cười bảo Tập Nhân:

- Chị đi mà xem! Cháu gái Hình phu nhân, em gái cô Bảo, hai em gái mợ Cả, trông đều ngồn ngộn như đám hành non.

Nói chưa dứt lời, thấy Thám Xuân hớn hở tìm Bảo Ngọc nói:

- Thi xã của chúng ta có lẽ thịnh vượng đấy.

- Phải đấy. Vì chúng ta có hứng mở thi xã nên quỷ thần xui khiến những người ấy đến đây. Có điều, không hiểu họ đã biết làm thơ chưa?

-Em có hỏi, họ đều nói nhũn, nhưng xem ra có lẽ ai cũng biết cả. Nếu họ chưa biết cũng chẳng khó gì. Anh cứ xem Hương Lăng đủ biết.

Tập Nhân cười nói:

- Nghe đâu em cô Bảo đẹp lắm, cô Ba xem thấy thế nào?

- Đúng đấy. Cứ theo ý tôi, ngay chị Bảo và những người ở đây cũng không ai bằng.

Tập Nhân lấy làm lạ, cười nói:

- Lạ nhỉ! Ở đâu còn tìm người đẹp hơn thế nữa? Tôi phải đi xem mới được.

Thám Xuân nói:

- Cụ mới trông thấy Bảo Cầm đã mừng rối lên, bắt mẹ tôi phải nhận cô ấy làm con nuôi. Cụ định mang cô ấy về nuôi đấy.

Bảo Ngọc cười hỏi:

- Em nói có thực không?

- Khi nào em lại nói dối. - Lại cười nói - Giờ cụ đã có cô cháu gái đẹp ấy, chắc sẽ bỏ quên anh là cháu giai!

- Cái đó không sao, đúng lẽ ra cũng nên thương cháu gái hơn mới phải. Mai là ngày mười sáu, chúng ta nên mở thi xã đi thôi.

- Cô Lâm vừa ốm khỏi, chị Phượng cũng ốm, được người nọ lại mất người kia.

- Chị Phượng không biết làm thơ, thiếu chị ấy cũng không sao.

- Thôi hãy cố chờ mấy hôm nữa, để những người mới đến làm quen với nhau đã, chúng ta sẽ mời họ chẳng hơn ư? Hiện giờ chị Lý và chị Bảo chắc không còn bụng nào nghĩ đến chuyện làm thơ nữa. Vả chăng Tương Vân chưa đến, cô Tần mới khỏi, còn những người khác đều chưa hợp lệ. Chi bằng hãy chờ Tương Vân sang, mấy người mới đến dần dần quen thuộc nhau, cô Tần khỏi hắn, chị Lý và chị Bảo trong bụng thư thái. Hương Lăng làm thơ đã khá, bấy giờ chúng ta mới họp thi xã thực đầy đủ, như thế chẳng vui hơn ư? Nay chúng ta hãy sang bên cụ nghe ngóng xem, cô em chị Bảo nhất định ở lại nhà chúng ta rồi, còn ba cô kia nếu không ở lại, chúng ta xin với cụ cho họ ở trong vườn, như thế lại thêm được mấy người nữa, chẳng hay hay sao.

Bảo Ngọc hớn hở cười nói:

- Em nghĩ sáng suốt quá. Anh thực là hồ đồ, chỉ mừng hão một lúc, chứ không nghĩ được đến đấy. 【蒙側 **Xem mấy lời "rốt cuộc vẫn là em hiểu" của Bảo Ngọc: trong lòng chàng chỉ là một khối thiên tính hồn nhiên, sống động.**】 Nói xong. hai anh em sang bên Giả Mẫu. Quả nhiên Vương phu nhân đã nhận Tiết Bảo Cầm làm con nuôi. Giả mẫu rất là vui mừng, không cho Bảo Cầm sang ở bên vườn, bắt phải ngủ ở đây với mình. Tiết Khoa thì đến ở buồng của Tiết Bàn. Giả mẫu bảo Hình phu nhân:

- Chị không cần phải mang cháu gái chị về nhà vội, cứ để nó ở trong vườn chơi mấy hôm đã. Anh và chị dâu Hình phu nhân vì nhà túng thiếu, chuyến này vào Kinh cốt để nhờ Hình phu nhân giúp đỡ cho nhà cửa và tiêu pha. Nay nghe nói thế, lẽ nào họ lại không vui lòng.

Hình phu nhân liền giao Hình Tụ Yên cho Phượng Thư. Phượng Thư nghĩ chị em trong vườn thì nhiều, tính tình mỗi người một khác, 【蒙側 **Bao tính toán của Phượng Thư rốt cuộc chỉ cốt để việc ấy không liên can đến mình. Gian hùng**

thường vẫn như vậy. Ta vừa yêu vừa ghét nàng.】 sợ Hình Tụ Yên ở riêng một nơi không tiện. Chi bằng đưa nó đến ở với Nghênh Xuân, sau này nó có điều gì không vừa lòng. Hình phu nhân có biết cũng chẳng liên lụy gì đến mình.

Từ đó trở đi, trừ khi Hình Tụ Yên về nhà không kể, nếu ở lại trong vườn Đại Quan độ một tháng trở lên, Phượng Thư cũng cấp tiền lương cho cô ta như Nghênh Xuân. **【庚夾 Nguyên văn dùng chữ "điên đoạt", nghĩa là ngầm cân nhắc trong lòng.】** Phượng Thư thấy Tụ Yên tâm tính ôn hòa, đáng mến, **【蒙側 Trước kể Tụ Yên, rồi Lý Hoàn, lại kể Lý Văn, Lý Ỷ; tinh tế biết bao, đáng ngắm biết bao.】** không giống như Hình phu nhân và cha mẹ nó, lại nhà nghèo vất vả, nên thương nó hơn các chị em khác. Hình phu nhân thì chẳng để ý gì đến.

Giả mẫu và Vương phu nhân vẫn mến Lý Hoàn là người hiền lành, góa chồng từ trẻ, mà vẫn giữ được tiết. Nay thấy bà thím của Lý Hoàn đến, liền không cho ra ở ngoài.

Tuy bà thím không bằng lòng, nhưng vì Giả mẫu nhất định giữ lại nên đành phải mang Lý Văn, Lý Ỷ vào ở trong Đạo Hương thôn.

Công việc xếp đặt xong. Chợt Trung Tĩnh hầu là Sử Đỉnh phải đổi ra làm quan ở tỉnh ngoài, sắp sửa mang gia quyến đi nhậm chức. **【蒙側 Người họ Sử chưa chắc đã bị giáng chức; chỉ vì muốn Tương Vân dự thi xã nên tác giả bẻ mạch như thế. Chớ để ngòi bút đánh lừa.】** Giả mẫu không rời được Tương Vân, liền đem cô ta sang bên này và bảo Phượng Thư sắp đặt một chỗ cho ở. Sử Tương Vân xin đến ở với Bảo Thoa.

Bấy giờ trong vườn Đại Quan lại nhộn nhịp hơn trước: **【蒙側 Mấy dòng bắt đầu bằng "bấy giờ trong vườn Đại Quan" thu xếp mạch văn thật đúng là bút pháp lớn.】** Lý Hoàn là đầu, còn nữa là Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân, Bảo Thoa, Đại Ngọc, Tương Vân, Lý Văn, Lý Ỷ, Bảo Cầm, Hình Tụ Yên, lại thêm Phượng Thư và Bảo Ngọc, tất cả mười ba người.

Kể tuổi ra, Lý Hoàn lớn hơn, Phượng Thư thứ hai. Còn mấy người kia chỉ chừng mười lăm, mười sáu, mười bảy tuổi, hoặc cùng năm khác tháng, hoặc cùng ngày khác giờ, ngay bọn họ cũng không thể nhớ rõ ai là lớn, ai là bé được 〔一〕, thành ra bốn tiếng "chị", "em", "anh", "em", muốn gọi thế nào thì gọi.

Hương Lăng đang hăm hở thích làm thơ nhưng không dám quấy rầy Bảo Thoa. May sao có Sử Tương Vân đến, Tương Vân rất thích nói chuyện, tránh sao Hương Lăng chả lại nhờ chỉ bảo cách làm thơ? Tương Vân thấy vậy càng cao hứng, suốt ngày đêm trò chuyện huyên thiên. Bảo Thoa cười nói:

- Điếc tai quá, không thể chịu được. Chúng mình là gái lại thích thơ, coi việc làm thơ là chính, như vậy chỉ tổ làm cho bọn có học cười thôi, họ lại cho là mình không biết yên phận. Một mình Hương Lăng đang làm nhộn nhà rồi, lại thêm cái lưỡi gầu dai của cô nữa, luôn mồm luôn miệng nào là thơ của Đỗ Công Bộ *ndlr: Đỗ Công Bộ tức Đỗ Phủ, nhà thơ đời Đường.* uất ức âm thầm; thơ của Vi Tô Châu *ndlr: Vi Tô Châu tức Vi Ứng Vật, nhà thơ đời Đường.* thanh đạm tao nhã; thơ của Ôn Bát Soa *ndlr: Ôn Bát Soa tức Ôn Đình Quân, nhà thơ đời Đường; tương truyền ông chỉ xoa tay tám lần là làm xong một bài thơ.* đẹp nhời; thơ của Lý Nghĩa Sơn *ndlr: Lý Nghĩa Sơn tức Lý Thương Ẩn, nhà thơ đời Đường.* kín đáo sắc sảo. Cô bỏ hai nhà thơ hiện đại không nói, lại cứ nhắc đến những nhà thơ trước làm gì?

Tương Vân nghe xong cười hỏi:

- Hai nhà thơ hiện đại là ai?

Bảo Thoa cười nói:

- Nỗi lòng chật vật của Hương Lăng ngốc và lời nói ba hoa của Tương Vân điên.

Hương Lăng và Tương Vân nghe vậy đều cười ầm lên.

Chợt Bảo Cầm khoác áo đi mưa vàng xanh lấp lánh, không biết làm bằng thứ gì, từ ngoài đi vào. Bảo Thoa hỏi:

- Cái áo này em lấy ở đâu đấy?

- Vì trời xuống tuyết, cụ tìm cái này cho em đấy.

Hương Lăng đứng lên xem, nói:

- Thảo nào, trông đẹp quá, dệt bằng lông công đấy.

Tương Vân cười nói:

- Có phải lông công đâu? Là lông mào vịt trời đấy. Thế mới biết cụ thương cô thực.

Người thương Bảo Ngọc đến thế cũng không cho anh ấy.

Bảo Thoa cười nói:

- Tục ngữ nói rất đúng: “Mỗi người có một số phận riêng". Tôi không ngờ nó đến đây, lại được cụ thương như thế.

Tương Vân nói:

- Cô ở bên nhà cụ, hoặc sang bên vườn, nơi nào cũng tha hồ chơi đùa ăn uống. Còn khi đến nhà bà Hai, người ở nhà, cô có thể ngồi lâu nói cười không sao, nếu người đi vắng, cô đừng nên vào. Vì ở đấy họ đều xấu bụng, chỉ muốn trêu chọc chúng ta thôi.

Bảo Thoa, Bảo Cầm, Hương Lăng, Oanh Nhi nghe vậy đều bật cười. Bảo Thoa nói:

- Cứ tưởng chị là người vô tâm, mà hóa ra con người hay để ý. Thực ra chị có để ý đấy, nhưng có gì lại nói tuột ra. Em Cầm nhà tôi cũng giống chị. Trước đây, chị muốn nhận tôi làm chị, bây giờ tôi bảo chị nên nhận nó là em đi.

Tương Vân lại nhìn Bảo Cầm cười nói:

- Chỉ có cô ấy mới đáng mặc cái áo này, chứ người khác thì không xứng.

Lúc đó Hổ Phách chạy đến cười nói:

- Cụ bảo: Cô Cầm hãy còn bé, cô Bảo không được thằng thúc cô ấy quá. Cô ấy thích cái gì. muốn cái gì cũng nên chiều, đừng xét nét lắm.

Bảo Thoa vội đứng dậy vâng lời, lại đẩy Bảo Cầm cười nói:

- Phúc em đấy! Thôi về đi, kẻo lại bảo là chị quấy rầy em. Thật không ngờ chị lại không bằng em.

Đương nói thì Bảo Ngọc, Đại Ngọc đến. Bảo Thoa vẫn còn cười đùa. Tương Vân cười nói:

- Chị Bảo ơi, tuy chị nói đùa, nhưng biết đâu có người lại thật lòng nghĩ như thế đấy.

Hổ Phách cười nói:

- Kể ra cũng chẳng ai bực tức đâu. có chăng chỉ người này thôi.

Miệng nói tay chỉ vào Bảo Ngọc. Bảo Thoa, Tương Vân đều cười nói:

- Anh ấy không phải là người như thế đâu.

Hổ Phách lại cười nói:

- Không phải cậu đấy thì là cô này.

Vừa nói, vừa chỉ vào Đại Ngọc. Tương Vân không nói gì, 【庚 夾 Ấy là Tương Vân không biết chuyện Bảo Thoa trò chuyện với Đại Ngọc khi nàng ốm và tặng yến sào. Chi Nghiễn.】 Bảo Thoa cười nói:

- Cũng không đúng nữa. Em tôi cũng như em cô ấy, có lẽ cô ấy lại vui thích hơn tôi nữa kia, việc gì mà bực tức. Chị nghe chị Vân nói nhảm, chẳng có gì đứng đắn cả.

Bảo Ngọc xưa nay biết rõ Đại Ngọc có tính hẹp hòi, nhưng chưa biết câu chuyện giữa Đại Ngọc và Bảo Thoa. Nay thấy Giả mẫu thương Bao Cầm quá, Bảo Ngọc sợ Đại Ngọc trong bụng khó chịu, giờ thấy Tương Vân nhắc đến, Bảo Thoa lại đưa thêm, nhưng nét mặt Đại Ngọc không có gì thay đổi, lại hùa theo với Bảo Thoa, nên Bảo Ngọc trong bụng không hiểu ra sao, liền nghĩ: "Xưa nay hai người này không như thế bao giờ, nay xem ra lại thấy họ đối xử với nhau tốt hơn người khác nhiều". Một chốc lại thấy Đại Ngọc gọi Bảo Cầm là em, chứ không gọi đến tên họ, coi như chị em ruột vậy. Bảo Cầm lại trẻ người hăng hái, 【庚 夾 Chỉ bốn chữ đã nói hết ý mà không chạm đến Bảo Thoa. Chi Nghiễn Trai bình.】 thông minh nhanh nhẹn, từ bé đi học, 【庚 夾 Ta bình sách này, rốt cuộc đúc được một bí quyết, xin nói cùng các vị: phàm đã sử gọi ai là "người đẹp đủ cả tài lẫn sắc", xét kỹ ra cũng chỉ là một cô gái biết qua bút mực. Còn sách này hễ nói ai "biết đọc sách, biết chữ" thì đã là bậc tài nữ thượng hạng; không tin cứ xem hành vi, thơ từ và lời khôi hài của họ suốt bộ sách sẽ rõ. Diệu ở chỗ sách này chưa bao giờ tự đứng ra bình người ấy thuộc hạng nào, chỉ mượn một hai lời nhận xét phiếm của nhân vật trong truyện; vì vậy người đọc không thể chỉ ra kẽ hở chưa kín. Đúng là ngòi bút hết sức tinh quái.】 nay đến phủ Giả mới vài ngày, đã quen biết hầu hết mọi người, thấy đám chị em không phải là bọn gái khinh bạc, đối xử tử tế với chị mình, nên không dám khinh nhờn ai. Cô ta lại rất kính mến Lâm Đại Ngọc là người xuất sắc nhất. Bảo Ngọc thấy vậy, trong bụng càng lấy làm lạ.

Sau khi chị em Báo Thoa đến nhà Tiết phu nhân. Tương Vân về nhà Giả mẫu. Đại Ngọc về buồng nghỉ. Bảo Ngọc liền đến tìm Đại Ngọc, cười nói:

- Trước anh xem Tây Sương ký có mấy câu rõ nghĩac anh thường nói để mà cười, em lại sinh ra tức giận. Bây giờ nghĩ lại còn có một câu không hiểu, anh đọc ra đây, em giảng cho anh nghe nhé.

Đại Ngọc nghe nói, biết Bảo Ngọc lại có ý tứ gì đây, liền cười nói:

- Anh cứ đọc cho em nghe đi.

- Trong khúc "Náo giản" có một câu rất hay: "Tự bao giờ Mạnh Quang đỡ án trước Lương Hồng?" *ndlr: Mạnh Quang là vợ Lương Hồng. Hai người tuy nghèo vẫn kính nhau như khách; khi dâng thức ăn, bà nâng khay cao ngang mày.* Câu này chẳng qua là điển có sẵn, nhưng ba chữ "tự bao giờ" ý hỏi rất thú vị. Vậy thì họ đỡ án tự bao giờ? Em nói cho anh nghe.

Đại Ngọc nghe xong. cười nói:

- Nguyên câu hỏi ấy là hay. Họ hỏi cũng hay, nay anh hỏi lại càng hay.

- Trước kia em cứ ngờ anh, bây giờ chắc em không ngờ nữa.

- Ngờ đâu chị Bảo thực là người tốt, trước em vẫn cứ cho chị ta là hạng ác ngầm.

Rồi Đại Ngọc đem việc nói nhầm tửu lệnh, Bảo Thoa dặn bảo thế nào, khi có bệnh, Bảo Thoa đến chuyện trò và cho yến sào ra sao, kể hết cho Bảo Ngọc nghe. Bảo Ngọc mới biết rõ đầu đuôi, liền cười nói:

- Đã biết mà, anh đang băn khoăn về việc "Tự bao giờ Mạnh Quang đỡ án trước Lương Hồng" thì ra đỡ từ lúc "Đồ trẻ con nói chẳng nể lời" *ndlr: Câu này trích từ Tây Sương ký.* ấy.

Nhân câu chuyện Bảo Cầm, Đại Ngọc nghĩ ngay mình không có chị em, nên lại không cầm được nước mắt. Bảo Ngọc vội vàng khuyên:

- Thật là em chuốc lấy phiền não vào người. Em thử nhìn xem, năm nay lại gầy hơn năm ngoái đấy. Thế mà không biết giữ gìn, hàng ngày bỗng dưng vô cớ, em cứ phải khóc được một lúc mới coi như xong việc một ngày.

Đại Ngọc gạt nước mắt nói:

- Gần đây em cảm thấy trong lòng chua xót, nước mắt ít hơn năm ngoái. Lòng càng đau xót, thì nước mắt lại càng ít đi!

- Vì em khóc quen rồi, nên ngờ thế thôi, chứ nước mắt có bao giờ ít đi.

Đương nói chuyện, một a hoàn đưa cái áo khoác da vượn đến, nói:

- Mợ Cả vừa cho người đến bảo: “Giờ đã có tuyết, muốn bàn ngày mai mời mọi người đến làm thơ đấy.”

Bỗng cả a hoàn của Lý Hoàn đến mời Đại Ngọc. Bảo Ngọc liền rủ Đại Ngọc cùng đến Đạo Hương thôn. Đại Ngọc thay đôi giày da dê thêu hoa nạm kim tuyến, khoác một cái áo da cáo trắng, ngoài bằng lông chim màu đỏ, thắt một cái dây lưng như ý xanh vàng lấp lánh, đầu đội mũ che tuyết. Hai người giẫm tuyết cùng đến, đã thấy bọn chị em ở cả đấy rồi. Người nào cũng mang áo khoác màu đỏ, bằng lông chim, riêng Lý Hoàn mặc một cái áo nỉ rộng, Tiết Bảo Thoa mặc một cái áo gấm thêu hoa. Hình Tụ Yên vẫn mặc áo thường, không có áo đi mưa.

Một lúc, Tương Vân đến, khoác một cái áo của Giả mẫu cho, bên ngoài bằng da con rái cá, bên trong bằng da chuột đen, đầu trùm một cái khăn kiểu Chiêu Quân dệt bằng da vượn màu đỏ giát vàng, lại quấn một cái khăn quàng cổ, bằng da rái cá. Đại Ngọc cười nói:

- Các chị xem kìa, Tôn Hành Giả đến đây rồi. Cũng một thứ áo che tuyết, mà nó cố ý làm ra vẻ tao nhã lắm đấy.

Tương Vân cười nói:

- Các chị xem bên trong tôi mặc đây này.

Vừa nói vừa cởi áo ngoài ra, thấy bên trong mặc một cái áo ngắn kín vạt bằng da chuột bạch đã hơi rung rúc, cổ áo giát vàng, tay áo hơi hẹp, thêu rồng bằng chỉ ngũ sắc, mặc cái quần đoạn thủy hồng lót bằng da cáo, lưng thắt một cái dây dài năm màu tết hình con bướm, chân đi đôi giày da hươu. Trông người càng tỏ ra thướt tha uốn éo, như lưng ong mình vượn, dáng hạc hình ve. **【庚夾 Trong quyển phổ gần đây có thể “tọa mã”, rất giống bọ ngựa ngồi chồm. Người xưa ưa vẻ nhẹ nhanh, thanh thoát, lúc nhàn bắt một con bọ ngựa xem dáng ngẩng cổ, xếp ngực. Bốn chữ “dáng hạc, hình bọ ngựa” không dựa điển nào mà tả hết cả. Chi Nghiễn Trai bình.】** Mọi người cười nói:

- Cô ấy thích mặc kiểu cậu bé, vì kiểu ấy trông sắc sảo lanh lợi hơn là kiểu cô bé.

Tương Vân cười nói:

- Hãy bàn việc làm thơ đi! Cho tôi biết ai là chủ đây?

Lý Hoàn nói:

- Theo ý tôi, hôm qua là ngày chính đã qua, nếu lại chờ đến ngày chính nữa, sợ lâu quá. Nay lại có tuyết, chi bằng chúng ta họp nhau đầy đủ, vừa để mừng khách mới đến, vừa để làm thơ. Chị em nghĩ thế nào?

Bảo Ngọc nói ngay:

- Chị nói rất phải nhưng hôm nay đã muộn, ngày mai lỡ không có tuyết thì còn thú gì.

Mọi người đều nói:

- Mai chắc chưa tạnh, có tạnh nữa thì trong đêm nay tuyết còn xuống cũng đủ thưởng rồi.

Lý Hoàn nói:

- Họp ở đây cũng được, nhưng ra Lư Tuyết am tốt hơn. Tôi đã sai người đào lò sưởi rồi, chúng ta sẽ đến đấy sưởi lò làm thơ. Cụ chưa chắc đã thích đến. Vả chăng đây là cuộc chơi đùa của chúng tao chỉ nên cho thím Phượng biết thôi. Chị em mỗi người bỏ ra một lạng, đưa lại đây cho tôi.

Rồi trỏ Hương Lăng, Bảo Cầm, Lý Văn, Lý Ỷ, Tụ Yên nói:

- Năm người này không phải góp, trong bọn chúng ta, cô Hai ốm, cô Tư xin nghỉ, đều không kể, còn bốn phần của chị em mang lại dây, tôi bỏ thêm năm, sáu lạng là đủ.

Bọn Bảo Thoa nhận lời, rồi bàn đến việc ra đầu bài và hạn vần, Lý Hoàn cười nói:

- Tôi đã định trước rồi. Để đến ngày mai thế nào sẽ biết.

Nói xong, mọi người chuyện phiếm, một lúc, rồi sang bên Giả mẫu.

Cả đêm, Bảo Ngọc thắc thỏm không sao ngủ được. Hôm sau, trời vừa sáng, đã trở dậy mở màn ra xem thì cửa sổ còn đóng, nhưng trông sáng lóa cả mắt, trong bụng ngần ngại, thầm trách trời đã lạnh và mặt trời đã lại mọc rồi. Bảo Ngọc vội đứng dậy, mở cửa sổ, từ trong cửa kính nhìn ra, té ra không phải ánh sáng mặt trời, mà là tuyết rơi đêm qua đọng dày gần một thước, trên trời còn trắng xóa như bông. Bảo Ngọc sung sướng lắm, gọi người dậy, rửa mặt súc miệng xong, mặc cái áo bằng da cáo khổ rộng màu tím lại thêm cái áo bằng da con cắt bể, thắt lưng, ngoài khoác cái áo tơi giát ngọc, đội nón mây vàng, đi đôi guốc gỗ đường, vội vàng đến Lư Tuyết am. Nhìn ra ngoài cửa, bốn bề trắng xóa một màu, xa xa là tùng xanh trúc biếc, chẳng khác nào mình đứng trong chậu pha lê vậy. Bảo Ngọc đi đến dưới dốc núi vừa vòng qua chân núi, đã ngửi thấy mùi hương lạnh. Quay lại, am Lũng Thúy của Diệu Ngọc ngay đó có mấy chục cây hồng mai, đỏ thắm như son, chiếu xuống màn tuyết càng thêm chói lọi, trông rất đẹp mắt. Bảo Ngọc đứng lại ngắm nghía một lúc rồi mới đi. Thấy trên cầu Phong Yên có một người che dù đi đến, đó là người của Lý Hoàn sai đi mời Phượng Thư. Bảo Ngọc đến Lư Tuyết am, thấy bọn bà già a hoàn đương quét tuyết dọn đường.

Am này làm dựa vào núi trông ra sông, một dãy mấy gian nhà gianh tường đất, cửa trúc giậu găng, mở cửa ra đã có thể buông câu, bốn mặt lau sậy che kín, có một lối quanh co lách qua lau sậy đi ra, đến ngay cái cầu trúc ở Ngẫu Hương tạ. Các bà già, a hoàn thấy Bảo Ngọc mặc áo tơi, đội nón đến, đều cười nói:

- Chúng tôi vừa nói chỉ thiếu có một ông câu cá thôi, giờ đủ cả rồi. Các cô ăn cơm xong mới đến, cậu vội vã quá.

Bảo Ngọc nghe nói, đành quay trở về. Đến đình Thấm Phương, thấy Thám Xuân ở Thu Sảng trai ra, khoác cái áo tơi màu đỏ, đội mũ quan âm, vịn vào vai a hoàn, đằng sau có một người đàn bà che dù lụa xanh. Bảo Ngọc biết Thám Xuân đến nhà Giả mẫu liền đứng lại chờ, rồi hai người cùng đi ra vườn. Bảo Cầm đương rửa mặt chải đầu và thay quần áo ở trong buồng.

Một lúc, chị em đến đủ cả. Bảo Ngọc kêu đói cứ đòi ăn cơm. Chờ mãi mới có cơm bưng lên, món đầu là dê bao tử hầm với sữa. Giả mẫu nói:

- Đó là vị thuốc của người già đấy. Những thứ chưa ra bóng mặt trời thì các cháu còn bé không nên ăn. Hôm nay có món thịt hươu tươi, các cháu hãy chờ mà ăn.

Mọi người vâng lời.

Bảo Ngọc không chờ được, lấy nước chè chan vào cơm, ăn với thịt gà rừng, và lấy và để cho xong bữa. Giả mẫu nói:

- Ta biết các cháu hôm nay có việc bận, nên chẳng thiết gì đến ăn.

Liền gọi:

- Để lại món thịt hươu, đến chiều cho chúng nó ăn.

Phượng Thư vội nói:

- Hãy còn nhiều, cứ ăn cho hết đi.

Tương Vân bàn với Bảo Ngọc:

- Có thịt hươu mới, chi bằng chúng ta xin một miếng mang vào vườn, rồi vừa ăn vừa chơi.

Bảo Ngọc xin Phượng Thư một miếng, sai bà già mang vào trong vườn.

Mọi người đến Lư Tuyết am để nghe Lý Hoàn ra đầu bài và hạn vần, nhưng không thấy Tương Vân và Bảo Ngọc đâu. Đại Ngọc nói:

- Hai người ấy cùng đi với nhau, sẽ sinh lắm chuyện. Nhất định bây giờ họ chỉ bàn tính cái món thịt hươu đấy thôi. 【庚夾 **Nối thơ là việc cực nhã, vậy mà ngay trước cảnh nhã ấy lại viết chuyện trẻ con ăn món nồng, nuốt thịt sống, bẩn thỉu hết sức, để làm nền cho cái "bụng gấm miệng thêu".**】 Đương nói thì thím Lý chạy đến xem và hỏi Lý Hoàn:

- Tại sao một cậu đeo ngọc, một cô đeo kỳ lân vàng, trông vẻ thanh tú, lại không phải thiếu ăn, thế mà họ đương bàn với nhau ăn thịt sống đấy. Tôi không tin, thịt sống lại ăn được à?

Mọi người đều cười:

- Khá thật! Gọi ngay hai đứa về đây!

Đại Ngọc cười nói:

- Chỉ tại cô Vân bày chuyện ra thôi. Tôi đoán không sai mà!

Lý Hoàn vội chạy đi tìm hai người, bảo:

- Hai đứa chúng bay muốn ăn thịt sống, ta đưa đến chỗ cụ cho mà ăn, chỉ sợ không ăn hết cả con hươu thôi. Sau này có sinh bệnh cũng chả việc gì đến ta. Tuyết xuống nhiều, lạnh dữ, khéo lại làm tội ta đấy!

Bảo Ngọc vội cười nói:

- Có ăn thịt sống đâu! Chúng tôi nướng rồi mới ăn đấy.

Lý Hoàn nói:

- Thế thì được.

Rồi thấy bọn bà già mang lò sắt, xiên sắt, vỉ sắt đến, Lý Hoàn nói:

- Cẩn thận đấy, lỡ đứt tay lại khóc!

Phượng Thư ở nhà đường bận việc phát tiền thưởng hàng năm, nên sai Bình Nhi đi trả lời là không đến được. Tương Vân gặp Bình Nhi, khi nào cho về ngay? Bình Nhi vốn thích chơi đùa, ngày thường ở với Phượng Thư cũng cứ chơi bừa bãi, giờ thấy thế, càng vui, liền tháo ngay vòng ở tay ra, ba người ngồi quanh lò lửa, Bình Nhi muốn nướng ba miếng ăn trước. Bảo Thoa, Đại Ngọc ngày thường đã trông quen rồi, không lấy làm lạ. Bảo Cầm và thím Lý cho là việc chưa từng có. Thám Xuân cùng Lý Hoàn đã bàn nhau ra bài hạn vần rồi. Thám Xuân cười nói:

- Các chị ngửi xem, ở đây cũng sực cả mùi thơm, tôi đi ăn đây.

Nói xong, chạy ngay đến chỗ mấy người nướng thịt. Lý Hoàn cũng theo ra nói:

- Khách đến đủ cả rồi, các người còn ăn chưa chán à?

Tương Vân vừa ăn vừa nói:

- Ăn đến món này muốn uống rượu. Có uống rượu mới ra thơ chứ. Nếu không có món thịt hươu này, hôm nay chắc không làm được thơ.

Chợt thấy Bảo Cầm mặc báo cừu thêu đàn le, đứng đó cười. Tương Vân cười nói:

- Đồ ngốc! Lại đây mà nếm xem!

Bảo Cầm cười nói:

- Bẩn lắm!

Bảo Thoa cười nói:

- Em thử nếm xem, ngon lắm đấy! Chị Lâm người yếu, ăn không tiêu, chứ không thì chị ấy cũng thích lắm!

Bảo Cầm nghe nói, đến ăn một miếng thấy ngon, lại ăn nữa.

Phượng Thư cho a hoàn đến gọi Bình Nhi. Bình Nhi nói:

- Mày cứ về trước đi, cô Sử còn giữ tao ở lại đây.

A hoàn về. Một lúc thấy Phượng Thư khoác áo tơi đến, cười nói:

- Ăn gì ngon thế, lại không gọi tôi?

Nói xong liền ngồi xuống ăn. Đại Ngọc cười nói:

- Ở đâu kéo đến một lũ ăn mày thế kia? Thôi, thôi! Hôm nay Lư Tuyết am thực là đốn kiếp, chỉ tại con Vân làm hại thôi. Ta phải khóc cho Lư Tuyết am mới được. 【庚 夾 Có lẽ lời này không chỉ riêng Đại Ngọc nghĩ vậy; người đọc sách cũng thế.】 Tương Vân cười nhạt:

- Chị biết cái gì: "Là danh sĩ thật phải phong lưu". Các người chỉ giả làm bộ thanh cao, đáng ghét nhất! Bây giờ chúng tôi ăn uống nhồm nhoàm, tuy tanh hôi thật, nhưng chốc nữa sẽ là bụng gấm miệng thêu cả đấy.

Bảo Thoa cười nói:

- Lát nữa làm thơ không hay, sẽ móc hết thịt ra, rồi lấy lau sậy dính tuyết tọng vào họng họ để cho hết kiếp đi.

Ăn xong, mọi người đi rửa tay.

Bình Nhi định đeo vòng vào tay, thấy thiếu một cái, tìm trước tìm sau, chẳng thấy đâu cả. Mọi người đều lấy làm lạ. Phượng Thư cười nói:

- Cái vòng đi đâu, tôi đã biết rồi. Các chị cứ việc làm thơ, chúng ta cũng không cần phải tìm. Độ ba ngày nữa thế nào cũng thấy.

Nói xong lại hỏi:

- Các chị hôm nay làm thơ gì đấy? Cụ bảo bây giờ gần hết năm, sang giêng nên bày cuộc đố thơ đèn để mọi người cùng vui.

Mọi người đều cười nói:

- Phải đấy, thế mà quên mất. Bây giờ làm sẵn mấy bài thật hay, để ra giêng chơi.

Nói xong mọi người cùng vào nhà có lò sưởi ngầm. Ở đây mâm bát hoa quả đã bày đủ cả, trên tường đã dán đầu bài, vần thơ và thể lệ làm thơ. Bảo Ngọc, Tương Vân vội đến xem, thấy đầu đề: Tức cảnh liên cú ngũ ngôn bài luật nhất thủ, hạn nhị tiêu vận.

ndlr: Một bài Đường luật năm chữ tả cảnh trước mắt, mỗi người nối một câu, dùng các vần thuộc nhóm nhị tiêu. Nhưng dưới chưa kê thứ tự. Lý Hoàn nói:

- Tôi không quen làm thơ mấy. Tôi chỉ xướng ra ba câu thôi, còn sau ai nghĩ được trước làm trước.

Bảo Thoa nói:

- Phải viết thứ tự ra chứ.

【威 Tổng bình: Mạch của bài văn này nằm ở những chiếc áo choàng. Áo choàng lông chim xanh của Bảo Cầm do Giả mẫu ban, nói lên sự thân yêu; áo nỉ đỏ tươi của Bảo Ngọc làm nền cho cảnh khoác áo trong tuyết về sau; áo da cáo trắng của Đại Ngọc cho thấy thân thể yếu; áo dạ của Lý Hoàn nêu về mộc mạc; áo Bảo Thoa bằng gấm hoa văn màu xanh sen làm nổi vẻ tao nhã; nói Giả mẫu mặc "áo choàng lớn" là lời tôn kính; Phượng Thư chỉ "khoác áo choàng", đúng dáng người quản gia; Tương Vân có áo mà không mặc, tả hành động khác thường; Tụ Yên không có áo choàng, tả cái nghèo. Chỉ một món áo choàng đã khiến trước sau soi chiếu, văn thêm sinh sắc.

Cả thiên văn chương ngậm mai nhấm tuyết này lại cố ý dùng thịt trĩ, thịt hươu, thịt chim cút để tô đậm, điểm thành nét bút khác thường; so với các bài ngâm tuyết, phú tuyết, càng thấy u nhã thanh tú.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Ở đây đa số bản có thêm hai mươi ba chữ: "nhớ rõ ai lớn ai nhỏ, đến cả Giả mẫu, Vương phu nhân cùng các bà già, a hoàn trong nhà cũng không thể". Có người cho rằng bản nền vì ba chữ "cũng không thể" lặp lại nên đã rơi mất câu này. Xét: chính những người trong cuộc cũng không thể tự nhớ rõ, thì người khác tất nhiên càng không; thêm câu ấy chỉ là thừa. Bản nền hẳn không bị thiếu.

Hồi 50: Lư Tuyết am tranh nhau nối thơ tả cảnh — Noãn Hương ỗ khéo làm câu đố đèn xuân

Hồi 50

Lư Tuyết am tranh nhau nối thơ tả cảnh — Noãn Hương ỗ khéo làm câu đố đèn xuân

【 戚 Hồi tiền phê: Hồi này chú trọng Bảo Cầm nhưng lại nổi bật tả Tương Vân. Tả Tương Vân nối thơ cực nhanh nhẹn, thông tuệ, mà câu của Bảo Cầm chẳng ít hơn; vậy tả nổi Tương Vân chính là để làm nổi Bảo Cầm. Làm nổi Bảo Cầm hoàn toàn để dẫn tới việc mai mối với Bảo Ngọc. Đường chỉ được ngầm luồn qua như thế, không thể không nhận ra.】

Bảo Thoa nói:

- Cần phải định thứ tự, để tôi viết ra.

Nói xong, liền bảo mọi người rút thăm. Người bắt đầu chính là Lý Hoàn, rồi theo thứ tự mà rút. **【 庚 Nhất định phải theo thứ tự, thế mà vừa khéo lại không theo thứ tự; trông như có chỗ rơi mất mà không hề rơi mất. Lối rẽ của văn chương là như thế.】**

Phượng Thư nói:

- Đã thế tôi cũng đọc một câu.

Mọi người đều cười nói:

- Thế thì càng hay.

Bảo Thoa viết một chữ "phượng" ở trên chữ "Đạo Hương lão nông". Lý Hoàn giảng nghĩa đầu bài cho Phượng Thư nghe.

Phượng Thư nghĩ một lúc, cười nói:

- Chị em đừng cười tôi nhé, tôi chỉ có một câu nôm na thôi, còn sau không biết gì hết.

Mọi người đều cười nói:

- Càng nôm na càng hay. Chị cứ đọc ra đây, rồi đi làm việc của chị.

Phượng Thư cười nói:

- Khi tuyết xuống thế nào cũng có gió bấc. Đêm qua nghe gió bấc thổi, tôi có một câu: "một đêm gió bấc ào ào", được hay không, tôi cũng chẳng cần.

Mọi người nhìn nhau cười nói:

- Câu này tuy nôm na, nhưng chưa nói hết ý. Đó chính là biết cách mở đầu bài thơ đấy. Không những hay, mà còn để lại rất nhiều ý tứ cho người làm sau. Vậy cứ lấy câu này làm đầu, Đạo Hương lão nông tiếp luôn đi.

Phượng Thư cùng thím Lý và Bình Nhi lại uống hai chén rượu rồi đi.

Lý Hoàn viết: Một đêm gió bấc ào ào *ndlr: Nguyên tác mỗi câu năm chữ; bản Việt chuyển sang thể lục bát.*, Rồi đọc câu của mình: Cửa ngoài còn thấy tuyết giào giạt bay.

Thương thay thân trắng bùn dây, Hương Lăng: Tiếc thay ngọc lại rắc đầy khắp nơi.

Muốn cho cỏ héo lại tươi, Thám Xuân: Còn như mầm lụa tưới hoài công thôi.

Rượu quê giá đã lên rồi, Lý Ỷ : Được mùa kho thóc khá dồi dào thay.

Gió lay ống sậy, gió bay, Lý Văn: Giời kia ló mặt, sao này quay chuôi.

Hàn sơn xanh đã kém mùi, Tụ Yên: Nước chiều gặp lạnh đọng rồi không dâng.

Trên cành liễu, bám lưng chừng, Tương Vân: Chuối kia lá rách, đong chăng được nào.

Đỉnh vàng mùi xạ ngạt ngào, Bảo Cầm: Vạt tay áo lụa ủ vào kim điêu.

Trước song sáng lấn gương treo, Đại Ngọc: Mùi thơm quyện lẫn hạt tiêu trên tường.

Vẫn còn ngọn gió tạt ngang, Bảo Ngọc: Ai người tỉnh giấc mơ màng là ai Nơi nào tiếng sáo hoa mai?

Bảo Thoa: Nhà nào đương thổi mấy bài ngọc tiêu?

Cua buồn trục đất sắp xiêu, Lý Hoàn cười nói:

- Để tôi đi xem rượu nóng cho các chị thôi.

Bảo Thoa nhắc Bảo Cầm đọc tiếp, Tương Vân đứng ngay lên đọc: Đuổi nhau rồng đánh tan vèo đám mây.

Chiếc thuyền bến nội về đây, Bảo Cầm: Bá kiều roi trỏ chốn này tặng thơ.

Áo cừu cho tướng nơi xa, Tương Vân đâu có chịu kém. Vả lại, không ai nhanh bằng cô ta, nên đều trừng mắt nhìn cô ta đọc: Áo bông này thiếp gửi đưa tới chàng.

Tổ xây kiến khéo lo lường, Bảo Thoa khen hay luôn miệng, rồi đọc tiếp: Cành kìa lá nọ xem nhường lung lay.

Sáng trong nhẹ bước đường mây, Đại Ngọc: Uốn lưng thoăn thoắt múa may giữa trời.

Đòi khi trà đắng thưởng chơi, Đại Ngọc vừa đọc vừa đẩy Bảo Ngọc bảo đọc tiếp. Bảo Ngọc đương mải nhìn Bảo Cầm, Bảo Thoa, Đại Ngọc hùa nhau đấu với Tương Vân, rất lấy làm thú, còn nghĩ gì đến thơ nữa. Bây giờ bị Đại Ngọc đẩy, mới đọc: Rắc đầy hoa muối nhớ lời ca xưa.

Câu buông, tơi khoác trên bờ, Bảo Cầm: Tiếng tiêu văng vẳng vọng qua rừng nào.

Voi quỳ nghìn ngọn núi cao, Tương Vân: Một đường rắn lượn ngoằn ngoèo đằng xa.

Hoa này lạnh mới chồi hoa, Bảo Thoa cùng mọi cười đều khen hay. Thám Xuân đọc tiếp: Màu này nào sợ sương sa kém màu.

Trong nhà sẻ lạnh xôn xao, Tương Vân đương khát, vội đi uống nước, bị Tụ Yên đọc cướp: Cú già trên núi nghẹn ngào buồn tênh.

Trên thềm lên xuống lượn quanh, Tương Vân vội vất chén nước xuống, đọc luôn: Nước ao mặc sức bập bềnh khắp nơi.

Trong veo khi mới sáng trời, Đại Ngọc: Đến đêm khuya lại tơi bời bay cao.

Lòng thành biết lạnh đâu nào.

Tương Vân: Điểm lành sua nóng tan vào từng mây.

Nằm khèo ai hỏi ta đây, Bảo Cầm vội đọc: Chơi ngông có bạn rủ ngay đi cùng.

Dây lưng trắng đứt trên không, Tương Vân: Lụa giao chợ bể chớ mong sánh cùng.

Đại Ngọc ngắt ngay Tương Vân: Vẻ buồn che kín lầu hồng, Tương Vân đọc cướp: Giỏ bầu nghèo xác nhớ ông Nhan Hồi.

Bảo Cầm cũng không chịu thua, đọc ngay: Trà pha nước mới gần sôi, Tương Vân thấy thế, rất lấy làm thú, vừa cười vừa đọc: Lá tươi nấu rượu lá đời nào khô?

Đại Ngọc cười đọc: Chổi đâu sư muốn quét chùa, Bảo Cầm cười đọc: Đàn vui đâu để trẻ khua gậy tìm.

Tương Vân cười ngặt nghẽo, định đọc luôn một câu.

Mọi người cười hỏi:

- Cô định đọc câu gì đây?

Tương Vân đọc: Hạc trên lầu đã ngủ yên, Đại Ngọc ôm bụng cười rồi đọc to: Quen người, mèo cũng ủ rền nệm nhung.

Bảo Cầm: Trong trăng sóng bạc trập trùng, Tương Vân: Thành mây thấp thoáng vầng hồng trên cao.

Đại Ngọc: Hương mai hãy nhấm xem nào, Bảo Thoa cười khen hay rồi đọc: Rượu pha nước trúc nhấp vào càng say.

Bảo Cầm: Uyên ương lưng ướt đầm dây, Tương Vân: Kìa chim phỉ thúy dính đầy cả đuôi.

Đại Ngọc: Tiếng đâu như gió thổi ngoài, Bảo Cầm: Tiếng đâu sầm sập như trời đổ mưa.

Tương Vân gục xuống, cười rũ rượi. Mọi người thấy ba người này đối chọi nhau, không ai nghĩ đến làm thơ, chỉ nhìn mà cười. Đại Ngọc lại giục Tương Vân đọc luôn nữa và bảo:

- Mày đến lúc tài cùng lực kiệt rồi sao? Tao xem mày còn nỏ mồm nữa thôi?

Tương Vân cứ gục vào lòng Bảo Thoa cười mãi. Bảo Thoa đẩy dậy, nói:

- Mày có giỏi gieo hết cả vần nhị tiêu tao mới phục.

Tương Vân đứng dậy cười nói:

- Không phải làm thơ đâu, tôi đọc liều đấy thôi.

Mọi người cười nói:

- Chính là tự cô nói ra đấy!

Thám Xuân nghĩ mình không thể đọc chen vào chỗ nào được nữa, liền viết ra rồi nói:

- Chưa kết thúc đâu.

Lý Văn cầm lấy đọc một câu: Sớm nay hỏi đã vui chưa?

Lý Ỷ đọc kết một câu: Mượn thơ để chúc Đường Ngu thanh bình.

Lý Hoàn nói:

- Thôi đủ rồi! Tuy chưa làm hết vần nhưng gò ép mãi, nặn thêm ra lại không hay.

Nói xong, mọi người lại bình phẩm một lần nữa, có thơ Tương Vân là nhiều hơn. Họ đều cười nói:

- Đó là công lao của miếng thịt hươu đấy.

Lý Hoàn cười nói:

- Cứ theo từng câu mà cắt nghĩa, đều liền mạch cả, chỉ có Bảo Ngọc là hỏng thôi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi vốn không biết làm thơ liên cú, phải nơi nới cho tôi mới được.

Lý Hoàn cười nói:

- Không lẽ lần nào họp thi xã cũng nới cho chú, khi chú bảo vần khó, khi làm dở bài, nay lại bảo không biết làm liên cú. Hôm nay nhất định tôi phải phạt chú. Tôi vừa trông thấy những cây hồng mai trong am Lũng Thúy rất đẹp, muốn bẻ một cành để cắm lọ, nhưng tôi ghét Diệu Ngọc, không muốn gặp cô ta. Bấy giờ chú phải đến đấy lấy một cành mang về thưởng chơi.

Mọi người đều nói:

- Cách phạt này vừa nhã lại vừa thú!

Bảo Ngọc thấy thế cũng thích, nhận lời đi ngay. Tương Vân, Đại Ngọc đều nói:

- Ngoài ấy lạnh lắm, anh uống một chén rượu nóng rồi hãy đi.

Lúc đó Tương Vân đã hâm sẵn bình rượu rồi. Đại Ngọc cầm lên rót đầy một chén lớn.

Tương Vân cười nói:

- Anh uống chén rượu này của chúng tôi, nếu không lấy được hoa về, sẽ lại phạt thêm!

Bảo Ngọc uống ngay một chén, rồi đi ra ngoài tuyết.

Lý Hoàn sai người đi theo. Đại Ngọc ngăn lại nói:

- Không cần. Có người nữa đi theo sẽ không lấy được hoa đâu.

Lý Hoàn gật đầu nói: “Phải đấy”.

Rồi sai a hoàn mang đến một cái bình vẽ một mỹ nhân nhún vai, đổ nước vào để chờ cắm cành mai, lại cười nói:

- Nếu mang về, ta phải làm bài thơ vịnh hồng mai mới được Tương Vân nói:

- Tôi làm trước một bài.

Bảo Thoa cười nói:

- Hôm nay không cho cô làm nữa! Cô cướp mất cả để người khác ngồi không thì chẳng có thú gì. Khi nào Bảo Ngọc về sẽ bắt phạt cậu ta cứ nói là không biết liên cú.

Đã vậy bắt cậu ta phải làm bài thơ này. 【庚 夾 Hẳn lúc này Bảo Ngọc đã đến am Lũng Thúy rồi.】 Đại Ngọc cười nói:

- Phải lắm. Tôi không có ý định ấy. Những người vừa rồi không liên cú được nhiều, bây giờ phải làm thơ hồng mai.

Bảo Thoa cười nói:

- Phải lắm. Vừa rồi các cô Hình, cô Lý không được thi tài, và lại là khách. Cô Cầm, cô Tần và cô Vân làm tranh mất nhiều, chúng ta không ai nên làm nữa, cứ để cho các cô ấy làm mới phải.

Lý Hoàn nói:

- Cô Ỷ không quen làm thơ lắm, nên để cho em Cầm làm thôi.

Bảo Thoa đành phải nhận lời, 【庚 夾 Hẳn lúc này hai người tên Ngọc đã gặp nhau; không biết Diệu Ngọc có chịu ban cành mai hay không?】 rồi nói:

- Thế thì dùng ba chữ "hồng mai hoa" làm vận, mỗi người làm một bài thất ngôn: cô Hình làm vần "hồng", cô Lý làm vần "mai" cô Cầm làm vần "hoa".

Lý Hoàn nói:

- Nếu tha cho Bảo Ngọc, tôi không phục.

Tương Vân nói:

- Có một đầu bài hay lắm, bắt anh ấy làm.

Mọi người hỏi: "Đầu bài gì?"

Tương Vân nói:

- Bắt anh ấy làm bài thơ "Đến thăm Diệu Ngọc xin cành hồng mai", như thế chẳng thú lắm hay sao?

Mọi người đều nói: "Thú đấy!"

Nói chưa dứt lời thì Bảo Ngọc hớn hở cầm cành hồng mai về. Bọn a hoàn vội ra đỡ lấy cắm vào lọ, mọi người đều đến ngắm nghía. Bảo Ngọc cười nói:

- Bây giờ chị em thưởng ngoạn đi, không biết mất bao nhiêu hơi sức mới xin được đấy!

Thám Xuân đã mang một cốc rượu ấm đến. Bọn a hoàn đi lấy nón, áo tơi rồi đập tuyết đi. Người hầu ở các nhà đều mang thêm quần áo đến. 【庚 夾 Cảnh buổi chiều mùa đông.】 Tập Nhân cũng sai người mang cái áo khoác da cáo còn rung rúc đến. Lý Hoàn sai người mang một khay khoai luộc, hai mâm cam, quất và trám đưa cho Tập Nhân. Tương Vân nói lại cho Bảo Ngọc biết đầu bài thơ vừa rồi, và giục làm ngay, Bảo Ngọc nói:

- Xin các chị em đừng hạn vần, để tôi chọn lấy.

Mọi người đều nói:

- Anh muốn làm vần nào thì làm.

Mọi người vừa nói, vừa ngắm cành mai. Cành cao gần hai thước, bên cạnh có một nhánh đâm ngang dài độ hai, ba thước. Nhánh ấy lại có nhiều nhánh nhỏ đâm ra, nhánh như ly cuộn tròn, nhánh như giun nằm thẳng, nhánh khẳng khiu

như cái bút, nhánh rườm rà như rừng cây. Thật là hoa khoe son phấn, hương lấn huệ lan. 【庚 夾 **Đúng là cả một bài phú về mai đỏ.**】 Mọi người xem đều khen ngợi. Ngờ đâu Tụ Yên, Lý Văn, Bảo Cầm đã làm xong thơ, viết ra cả rồi. Mọi người theo thứ tự xem chữ hồng, chữ mai, chữ hoa. Đầu tiên là bài Hồng mai hoa của Hình Tụ Yên.

Kìa đào kia hạnh chửa đâm bông.

Mai đã ngoài sương cợt gió đông, Đại Dĩu *ndlr: Núi Đại Dĩu nổi tiếng có nhiều mai đỏ và mai trắng.* hồn bay xuân khó biết, La Phù *ndlr: Cát Hồng đời Tấn từng tu tiên ở núi La Phù.* ráng phủ mộng chưa thông.

Cuống xanh đuốc rợi tô màu đẹp, Rượu choáng tiên dìu vượt quãng không.

Nhìn kỹ sắc này hồ dễ có, Ở hàng băng tuyết nhạt pha nồng.

Lý Văn: Bạch mai biếng vịnh, vịnh hồng mai, Đón khách say hoa, trổ mọi tài.

Mặt lạnh nổi hằn dây những máu, Lòng chua thành bụt giận gì ai.

Uống nhầm viên thuốc xương thay hẳn, Ăn trộm đào tiên kiếp đổi rồi.

Giang Bắc, Giang Nam xuân chói lọi, Bướm ong thôi chớ đắn đo hoài.

Bảo Cầm: Cành lá lơ thơ hoa chói màu, Chị em trang điểm khéo đua nhau.

Cửa cong sân vắng trời tan tuyết, Nước chảy non cao ráng dọi đầu, Mộng kín lạnh lùng vang sáo ngọc, Chèo tiên ngào ngạt lướt sông Ngâu.

Dao đài kiếp trước là ai đấy, Sắc tướng này xem có khác đâu.

Mọi người xem xong, đều cười khen ngợi và cho bài cuối cùng hay hơn. Bảo Ngọc thấy Bảo Cầm trẻ hơn cả lại có tài nhanh nhẹn. Đại Ngọc, Tương Vân mỗi người rót một chén rượu nhỏ mừng Bảo Cầm, Bảo Thoa cười nói:

- Cả ba bài đều có câu hay. Ngày thường các chị trêu tôi chán rồi, bây giờ lại trêu đến em nó.

Lý Hoàn lại hỏi Bảo Ngọc:

- Chú đã làm xong thơ chưa?

Bảo Ngọc vội nói:

- Tôi đã làm xong rồi, nhưng khi xem ba bài này lại sợ quá quên mất cả. Để tôi nghĩ lại xem.

Tương Vân nghe nói, liền cầm cái đũa đồng gõ vào lồng ấp cười nói:

- Tôi gõ hết hồi mà anh không làm xong thì lại phải phạt đấy.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi có thơ rồi.

Đại Ngọc cầm bút cười nói:

- Anh đọc đi, em viết hộ.

Tương Vân gõ một cái, cười nói:

- Thế là hết một hồi rồi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Có thơ rồi, em viết đi.

Mọi người nghe Bảo Ngọc đọc: Thơ chửa làm xong rượu chửa mời.

Đại Ngọc viết rồi lắc đầu cười nói:

- Câu mở đầu thường lắm.

Tương Vân lại nói:

- Đọc nhanh lên!

Bảo Ngọc cười đọc: Tìm xuân, hỏi chạp tới bồng lai.

Đại Ngọc, Tương Vân đều gật đầu cười nói:

- Cũng hơi có tứ đấy.

Bảo Ngọc lại đọc: Cần chi Đại Sĩ lưng bình móc, Xin hẳn Sương Nga một nhánh mai.

Đại Ngọc viết rồi lấc đầu nói:

- Chỉ khéo vặt đấy thôi.

Tương Vân lại gõ một cái, Bảo Ngọc cười đọc: Gạt tuyết đỏ đi đời bớt lạnh, Kéo mây tía xuống bụi thêm mùi.

Nhà thơ ai tiếc thân gầy guộc, Áo dính đầy rêu trước phật đài.

Đại Ngọc viết xong, Tương Vân đương bàn thơ, thấy mấy a hoàn chạy đến nói:

- Cụ đến đấy!

Mọi người vội ra đón, cười nói:

- Sao người cao hứng thế?

Nói xong, trông đằng xa thấy Giả mẫu khoác áo che tuyết đội mũ bằng lông chuột, ngồi trên kiệu nhỏ, che dù xanh, bọn Hổ Phách, Uyên Ương và năm sáu a hoàn, cầm dù đỡ kiệu đi đến. Bọn Lý Hoàn vội chạy ra đón. Giả mẫu bảo họ đứng lại, nói:

- Thôi, các cháu cứ đứng ở đấy được rồi.

Giả mẫu xuống kiệu cười nói:

- Ta trốn mẹ mày và cháu Phượng đến đây. Tuyết xuống nhiều, ta ngồi kiệu không sao, chứ không nên để cho mẹ con nó phải dầm tuyết.

Mọi người vâng dạ, đều cầm lấy áo tơi và đỡ Giả mẫu xuống.

Giả mẫu vào trong nhà, cười nói:

- Hoa mai đẹp nhỉ! Các cháu chỉ biết vui lấy một mình ta không tha cho đâu!

Lý Hoàn sai người lấy một cái nệm da chó sói đến trải giữa. Giả mẫu ngồi xuống cười nói:

- Các cháu cứ việc chơi đùa ăn uống. Mùa này ngày ngắn, ta không muốn ngủ trưa.

Đánh một hồi bài, chợt nghĩ đến các cháu, nên ta lại đây để góp vui.

Lý Hoàn lại mang cái lồng ấp đến. Thám Xuân lấy riêng đũa chén, rót rượu ấm mời Giả mẫu. Giả mẫu uống một hớp, hỏi:

- Ở mâm kia có những thứ gì đấy?

Mọi người liền bưng lại, nói:

- Đây là món gà gô om rượu.

Giả mẫu nói:

- Được rồi, xé một miếng đùi mang lại đây.

Lý Hoàn vâng lời đi rửa tay, xé một miếng mang đến.

Giả mẫu nói:

- Các cháu cứ ngồi xuống, coi như ta không đến đây mới được, nếu không ta sẽ về ngay.

Mọi người nghe nói, mới theo thứ tự ngồi xuống. Lý Hoàn ngồi ở tận bên dưới. Giả mẫu hỏi:

- Các cháu chơi gì đấy?

- Chúng cháu đang làm thơ.

- Làm thơ chẳng bằng làm mấy câu đố đèn để ra giêng chơi.

Mọi người vâng lời.

Cười nói một lúc, Giả mẫu nói:

- Chỗ này ẩm ướt, các cháu đừng ngồi lâu, sợ bị cảm lạnh. Nhà cháu Tư ấm hơn, chúng ta đến xem bức vẽ của nó xem cuối năm liệu có xong được không.

Mọi người cười nói:

- Cuối năm nay xong thế nào được? Có lẽ đến tiết đoan ngọ sang năm mới xong.

- Như thế sao được? Thật lại tốn công hơn là làm cái vườn này.

Nói xong, Giả mẫu ngồi vào kiệu, mọi người đi theo, qua Ngẫu Hương tạ, đi vào một con đường hẹp, hai bên đông tây đều là cửa đi ra phố, trên cửa lầu, trong ngoài đều có biển đá. Đi vào cửa tây, có biển phía ngoài khắc hai chữ xuyên vân, biển bên trong khắc hai chữ độ nguyệt. Lên đến thềm, vào cửa giữa hướng nam, Giả mẫu xuống kiệu.

Tích Xuân ra đón. Đi qua dãy hành lang, đến buồng ngủ Tích Xuân. Dưới mái treo cái biển có chữ Noãn Hương ổ, 【庚 夾 Xem tác giả lại viết thêm một nơi nữa. Có chỗ từ đầu đến cuối, mỗi nét đều tự thành cả một mảng văn; có chỗ nghìn vạn nét hợp thành một mảng; cũng có chỗ một hai nét đã thành cả một mảng. Nếu ở hồi "Thử tài" đã nói hết cả thì về sau sẽ nhạt nhẽo, vô vị; bởi vậy mới để lại vài nơi tô điểm cho đoạn sau. Như thế văn mới linh hoạt, không cứng nhắc, mắt người đọc luôn thấy mới.】 đã có mấy người đứng mở bức rèm da vượn màu đỏ, hơi ấm bốc ngay lên mặt. 【庚 夾 Chỗ nào cũng vậy, không phải chỉ vì hai chữ "Noãn Hương" mà nơi đây mới có cảnh này. Đùa ghi một lời ở đây, cốt mua một tiếng cười.】 Mọi người vào trong nhà, Giả mẫu không ngồi, hỏi ngay Tích Xuân:

- Vẽ đến đâu rồi?

- Trời lạnh lắm, keo rắn lại không chảy, sợ vẽ không đẹp nên cháu phải cất đi.

- Cuối năm nay thế nào cũng phải xong, cháu đừng giở lối lười ra; hãy mang ra vẽ đi cho ta.

Nói chưa dứt lời, thấy Phượng Thư mặc áo nhung màu tía, cười hì hì đi vào, nói:

- Hôm nay bà lẻn đi một mình, chẳng nói cho ai biết, làm cháu phải đi tìm mãi!

Giả mẫu thấy Phượng Thư, trong bụng mừng lắm, nói

- Ta sợ cháu rét, nên không cho cháu biết. Cháu thật là con ma khôn, cũng biết tìm đến đây. Cứ lý ra có phải hiếu kính ở chỗ ấy đâu.

Phượng Thư cười nói:

- Có phải là cháu hiếu kính mà đi tìm bà đâu? Vì cháu đến đó, thấy im lặng như tờ, 【庚 夾 Bốn chữ này thường nghe trong lời nói dân gian nhưng khó đưa lên giấy; đến lúc muốn viết lại không biết rốt cuộc là bốn chữ nào. Nay viết ra như vậy, thật không thể đổi một chữ.】 hỏi bọn hầu nhỏ, chúng không chịu bảo, cháu đành phải vào vườn tìm. Đương lúc nghi hoặc thấy có hai sư cô đến, cháu mới hiểu là các sư cô chắc lại đến đòi tiền sớ hay tiền hương đèn hàng năm gì chăng, chả vì cứ cuối năm là bà tiêu nhiều, nên phải đi trốn nợ. Cháu hỏi sư cô, quả thế thật. Cháu đã giả tiền lễ hàng năm cho họ về rồi.

Thế là chủ nợ đã đi bà không cần phải trốn nữa. Cháu đã nấu sẵn gà gô non, mời bà về xơi cơm chiều, nếu để chậm sợ quá lửa mất.

Phượng Thư nói một câu làm mọi người lại cười ầm lên.

Phượng Thư không chờ Giả mẫu trả lời, cứ sai người khiêng kiệu đến. Giả mẫu cười, vịn tay Phượng Thư bước lên kiệu, dẫn mọi người, cười nói ra đến cửa Đông, nhìn lên xem bốn mặt đều trắng xóa như trát phấn, dát bạc. Trông thấy Bảo Cầm mặc áo cừu thêu đàn le, đang đứng đợi ở sau sườn núi, sau lưng có một a hoàn, bưng cái lọ cắm cành hồng mai. Mọi người đều cười nói:

- Thảo nào thiếu hai người, thì ra họ đến chờ ở đây, lại cũng đi kiếm hoa mai rồi!

Giả mẫu mừng quá, cười nói:

- Các cháu hãy nhìn xem, trên sườn núi tuyết này, có dáng người như thế, ăn mặc quần áo như thế, đằng sau lại có hoa mai như thế liệu giống cái gì?

Mọi người đều cười nói:

- Giống bức tranh Diễm tuyết đồ của Cừu Thập Châu *ndlr: Cừu Thập Châu tức Cừu Anh, họa gia đời Minh, đặc biệt giỏi vẽ mỹ nhân.* treo ở nhà cụ.

Giả mẫu lắc đầu, cười nói:

- Bức vẽ ấy đâu có quần áo như thế này? Người cũng không được đẹp như thế!

Nói chưa dứt lời, thấy phía sau Bảo Cầm có một người mặc áo da vượn màu đỏ đi đến. Giả mẫu hỏi:

- Lại cô ả nào nữa đấy?

- Chúng cháu ở đây cả, chắc là cậu Bảo Ngọc.

- Ta càng ngày càng sinh lóa mắt.

Hai người đi đến, chính là Bảo Ngọc và Bảo Cầm. Bảo Ngọc cười bảo bọn Bảo Thoa, Đại Ngọc:

- Tôi vừa đến am Lũng Thúy, cô Diệu Ngọc gửi biếu chị em mỗi người cành mai, tôi đã sai người đưa đến nhà rồi.

Mọi người đều cười nói:

- Cám ơn cậu có lòng nghĩ đến chúng tôi.

Mọi người ra khỏi cửa vườn, đến buồng Giả mẫu. Ăn cơm xong, lại chuyện trò một lúc. Chợt thấy Tiết phu nhân đến, nói:

- Tuyết xuống nhiều quá! Suốt ngày không đến thăm cụ được. Hôm nay sao người không cao hứng? Đáng lẽ người nên đi thưởng tuyết mới phải.

Giả mẫu cười nói:

- Sao lại không cao hứng? Tôi đã đến chỗ chị em chúng nó thưởng tuyết một lúc rồi.

Tiết phu nhân cười nói:

- Chiều hôm qua tôi định đến mượn dì nó cái vườn một ngày, bày vài bàn rượu, mời cụ hôm nay đến đó thưởng tuyết. Nhưng thấy người đã đi nghỉ rồi, tôi lại nghe cháu Bảo nói là người không được khoan khoái. Vì thế tôi không dám quấy rầy. Nếu biết thế này, tôi phải đến mời người mới phải.

Giả mẫu cười nói:

- Bây giờ là tháng mười mới bắt đầu có tuyết, sau này còn nhiều, sẽ còn làm phiền đến bà dì, lúc ấy cũng chưa muộn.

Tiết phu nhân cười nói:

- Được như vậy cũng bõ lòng thành kính của tôi.

Phượng Thư cười nói:

- Chỉ sợ dì lại quên chăng? Chi bằng bây giờ dì cân ngay năm mươi lạng bạc giao cho cháu, khi nào có tuyết, cháu sẽ sắm sửa tiệc rượu. Như thế, người không phải để ý đến và cũng không quên được nữa.

Giả mẫu cười nói:

- Đã vậy bà dì cứ giao hẳn cho nó năm mươi lạng và nó sẽ chia đôi mỗi người một nửa. Hôm nào có tuyết, tôi giả cách người khó ở để lấp liếm cho xong chuyện. Như thế bà dì không phải bận lòng, mà tôi và cháu Phượng sẽ được hưởng món lộc đó.

Phượng Thư vỗ tay cười nói:

- Hay lắm! Bà nói rất hợp ý cháu.

Mọi trời đều cười.

Giả mẫu cười nói:

- Hừ! Không biết xấu! Cứ định nhờ bão bẻ măng. Sao mày chẳng nói: bà dì là khách, đến ở nhà ta, chúng ta nên bày tiệc mời bà dì mới phải, lẽ nào để bà dì tốn tiền! Mày lại còn giở mặt ra đòi bà dì năm mươi lạng bạc, thật không biết xấu hổ!

Phượng Thư cười nói:

- Bà tinh lắm, cháu mới nói thử đấy thôi. Nếu bà dì nhẹ dạ bỏ ra năm mươi lạng bạc, bà sẽ chia ngay cho cháu đấy. Bây giờ bà đắn đo biết là không ăn thua gì, nên trở mặt đem cháu ra làm bung xung, nói những câu ra vẻ đứng đắn. Thế thì bây giờ cháu cũng không lấy bạc của bà dì nữa, cháu sẽ ứng tiền ra làm tiệc rượu mời bà đến ăn, rồi lại gói thêm năm mươi lạng bạc nữa đem biếu bà, coi như bà phạt cháu hay ôm đồm những việc không đâu. Thế có được không?

Mọi người nghe nói cười lăn ra.

Nhân nói tới việc Bảo Cầm bẻ cành mai dưới tuyết, đẹp hơn trong tranh, Giả mẫu lại hỏi tỉ mỉ về ngày sinh tháng đẻ cùng tình cảnh gia đình của Bảo Cầm. Tiết phu nhân biết ý, có lẽ lại muốn dạm hỏi cho Bảo Ngọc đây, trong bụng cũng rất vui, nhưng đã trót hẹn gả cho nhà họ Mai rồi; vì Giả mẫu chưa nói rõ, nên tự mình cũng không tiện nói ra, cứ nửa kín nửa hở nói với Giả mẫu:

- Tiếc rằng cháu nó kém phúc! Cha cháu mất năm trước rồi. Từ bé cháu vất vả nhiều, theo cha đi khắp đó đây, hễ nó buôn bán ở đâu là đem gia quyến đi theo. Năm nay chơi tỉnh này một năm, sang năm chơi tỉnh khác mấy tháng, vì thế trong nước mười phần cháu đi tới năm sáu. Mấy năm trước đây, cha cháu đã hứa gả cháu cho con quan hàn lâm họ Mai. Năm sau cha cháu mất, rồi mẹ cháu lại bị bệnh suyễn…

Chưa chờ dứt câu, Phượng Thư đã thở dài giậm chân nói:

- Thực không may! Tôi đang định làm mối cho cô ấy, đã lại nhận lời người khác mất rồi!

Giả mẫu cười hỏi:

- Cháu muốn làm mối cho ai?

- Bà không cần phải nghĩ nữa. Trong bụng cháu đã nhằm sẵn rồi. Hai người ấy xứng đôi lắm. Nhưng bây giờ đã có người khác hỏi, nói cũng vô ích, thà chẳng nêu ra cho xong.

Giả mẫu cũng biết ý Phượng Thư, thấy đã gả cho người khác nên không nói nữa. Mọi người lại nói chuyện phiếm một lúc mới về.

Hôm sau tạnh tuyết. Ăn cơm xong, Giả mẫu lại dặn Tích Xuân:

- Bất cứ lạnh hay ấm, cháu phải vẽ đi, cuối năm chưa xong cũng được. Có điều cần nhất là cháu phải theo đúng cảnh Bảo Cầm cùng a hoàn và hoa mai, mà vẽ thêm vào đấy.

Biết là khó, Tích Xuân cũng vẫn phải nhận lời. Một lúc, mọi người đến xem, thấy Tích Xuân đang ngồi thừ người ra. Lý Hoàn cười bảo mọi người:

- Chúng ta hãy nói chuyện với nhau, để cho cô ấy nghĩ. Hôm nọ cụ bảo phải làm mấy bài thơ đố đèn, về đến nhà không ngủ được, tôi đã đặt hai câu đố về "Tứ thư". Còn cô Ỷ và cô Văn mỗi người cùng đặt hai câu.

Mọi người đều cười nói: "Cái đó cần phải làm. Chị hãy nói trước để chúng tôi đoán".

Lý Hoàn cười đọc:

- Quan âm vị hữu thế gia truyền *ndlr: Câu đố này chưa rõ nghĩa.*, đố một câu ở trong "Tứ thư".

Tương Vân liền đọc câu:

- Tại chỉ ư chí thiện *ndlr: Câu trong sách Đại học, nghĩa là cốt đạt tới điều thiện cao nhất.* Bảo Thoa cười nói:

- Cô hãy nghĩ nghĩa ba chữ thế gia truyền đã rồi hãy đoán.

Lý Hoàn cười nói:

- Nghĩ nữa đi.

Đại Ngọc cười nói:

- Tôi đoán nhé. Có phải là câu "tuy thiện vô trưng" *ndlr: Câu trong sách Trung dung, nghĩa là tuy tốt đẹp nhưng không có gì làm chứng.* hay không?

Mọi người đều cười nói:

- Câu ấy phải đấy.

Lý Hoàn lại đọc:

- Cỏ xanh ao nọ gọi tên gì?

Tương Vân nói:

- Nhất định là "lau sậy" có đúng không?

- Cô đoán tài đấy. Còn câu của cô Văn là "Nước trôi bên đá dòng càng lạnh", đố tên một người xưa.

Thám Xuân cười hỏi:

- Có phải là Sơn Đào *ndlr: Sơn Đào là người đời Tấn; hai chữ trong tên ông cũng có nghĩa là núi và sóng, hợp với ý nước chảy bên đá trong câu đố.* không?

- Đúng đấy.

Lý Hoàn lại nói:

- Câu đố của cô Ỷ là một chữ "huỳnh" (đom đóm), đoán ra một chữ.

Mọi người đoán một lúc, Bảo Cầm nói:

- Chữ này ý tứ rất sâu. Không biết có phải chữ "hoa" là hoa cỏ không *ndlr: Chữ hoa (花) gồm bộ thảo và chữ hóa; người xưa tin đom đóm do cỏ mục hóa thành, nên câu đố chữ "huỳnh" có thể đoán là "hoa".*?

Lý Ỷ cười nói: "Phải đấy".

Mọi người hỏi: "Đom đóm với hoa có liên can gì với nhau?"

Đại Ngọc cười nói:

- Hay lắm! Đom đóm không phải là cỏ hóa ra à?

Mọi người hiểu ý, đều cười nói: "hay"

Bảo Thoa nói:

- Những câu này tuy hay đấy, nhưng không hợp với ý cụ. Chi bằng chúng ta tìm những vật gần gũi dễ trông thấy để người nhã hay người tục đều thưởng thức được cả mới vui.

Mọi người đều nói

- Cũng nên làm câu đố những vật gì gần gũi dễ thấy mới phải.

Tương Vân nghĩ một lúc, cười nói:

- Tôi đặt một khúc hát "điểm giáng thần" *ndlr: Điểm giáng thần là tên một điệu hát.* thật là một vật tục, các chị thử đoán xem. - Nói xong liền đọc: Suối khe nỡ bỏ mà đi, Bụi hồng nào có thú gì mà chơi ?

Hão huyền danh lợi một đời.

"Việc sau" thôi thế thì thôi còn gì.

Mọi người đều không hiểu, nghĩ một lúc, có người đoán là ông sư, có người đoán là đạo sĩ, có người đoán là con rối. Bảo Cầm cười một lúc rồi nói:

- Không đúng cả. Tôi đoán trúng rồi, nhất định là con khỉ nuôi để làm trò chơi.

Tương Vân cười nói: "Đúng đấy".

Mọi người nói:

- Câu đầu đúng, nhưng câu cuối cùng cắt nghĩa thế nào?

Tương Vân nói:

- Con khỉ nào để chơi mà chẳng chặt đuôi?

Mọi người đều cười nói:

- Nó đặt câu đố cũng lắt léo kỳ quái quá!

Lý Hoàn nói:

- Hôm qua bà dì nhân nói cô Cầm trải đời nhiều, đi đây đi đó cũng nhiều, cô cần phải làm câu đố. Vả chăng làm thơ cô lại hay, tại sao không biên mấy câu đố để cho chúng tôi đoán?

Bảo Cầm nghe nói, gật đầu mỉm cười, đang nghĩ. Bỗng Bảo Thoa đọc ngay một bài: Gỗ đàn gỗ tử chạm trổng lên.

Thợ giỏi nào đây xếp đặt nên?

Mưa gió lưng trời dù tạt lại.

Chùa đâu nghe được tiếng chuông rền?

(Là một vật gì?) Mọi người đang đoán, Bảo Ngọc cũng lại đọc một bài: Tiên tục hai nơi khéo viển vông, Ngọc đâu hòa nhịp vẳng trên không.

Tiếng loan tin hạc nghe cho kỹ.

Cũng thở than đi đáp tấm lòng.

Đại Ngọc cũng đọc một bài: Ngựa tốt cần chi phải buộc thừng?

Lên thành xuống trại dáng hung hăng, Gió mây chuyển động tùy tay chủ, Núi cưỡi lưng ngao cũng khó bằng.

Thám Xuân cũng có một bài, định đọc, thì Bảo Cầm chạy đến cười nói:

- Từ bé tôi đã đi nhiều nơi, đã xem nhiều cổ tích. Tôi chọn mười nơi, làm ra mười bài hoài cổ. Thơ tuy quê, nhưng ghi lại được việc trước, và ám chỉ được mười vật thường trông thấy, các chị thử đoán xem.

Mọi người nghe xong, đều nói:

- Thế càng hay lắm. Sao không viết ra cho chị em xem?

【威 Tổng bình: Vẻ xinh tươi của thơ từ, vẻ kín đáo tinh tế của câu đố đèn không cần nói; cần xem cách viết cực chỉnh tề mà cũng cực so le, càng gấp gáp càng ung dung, mỗi lớp sóng một lần uốn, đường chuyển núi quanh, khi hạ khi nâng, núi đứt mây liền; phong thái và tính tình từng người đều hiện rõ. Lý Hoàn làm chủ đàn mà câu mở lại thuộc Phượng Thư; Lý Hoàn chủ đàn mà câu kết lại rơi vào Lý Ỷ, người góp ít nhất. Đó lại là một cách tạo kỳ lạ khác.

Thích nhất đoạn giữa nói Tích Xuân vẽ tranh: tưởng không liên quan tới chính văn, vậy mà cảnh sắc, nhân vật trước sau đều như gân động mạch rung; những chỗ lên xuống, chiếu ứng trước sau đều xen cài, phản chiếu. Cái lạ của văn thật khó tả bằng lời.】

Hồi 51: Em gái họ Tiết mới soạn thơ vịnh chuyện xưa — Thầy lang xoàng họ Hồ dùng bừa thuốc cực mạnh

Hồi 51

Em gái họ Tiết mới soạn thơ vịnh chuyện xưa — Thầy lang xoàng họ Hồ dùng bừa thuốc cực mạnh

【 戚 Hồi tiền phê: Có chỗ chỉ một câu đã viết ra cả cảnh lớn, như câu "trong vườn không thấy một người con gái", rõ ngay quy mô nhà quyền quý. Một câu "ngỡ là tiểu thư" lại đúng giọng thầy lang xoàng, đúng dáng ông thầy thuốc mới đến. Ngòi bút lớn như xà nhà.】

Mọi người thấy Bảo Cầm lấy đề ở những nơi cổ tích trong các tỉnh mà mình đã đi qua, làm thành mười bài tuyệt cú hoài cổ, trong thơ ám chỉ mười vật, nên đều nói "Thế thì rất là mới lạ!"

Rồi tranh nhau xem: 1. Xích Bích hoài cổ: Xích Bích sông kia nước chẳng trôi, Truyền trơ tên họ chở đi thôi.

Âm ầm gió thảm theo làn khói, Biết mấy hồn thiêng quẩn đấy rồi.

2. Giao Chỉ hoài cổ: Cột đồng đứng vững với thành vàng, Tiếng rộn ngoài xa khắp bốn phương.

Mã Viện từ đây công rất lớn.

Cần chi nhờ đến sáo Trương Lương?

3. Chung Sơn hoài cổ: Lợi danh ai nỡ buộc vào thân?

Bỗng chốc lôi nhau xuống cõi trần.

Dùng dằng suốt đời không dứt được, Cho người chế giễu lại băn khoăn.

4. Hoài Âm hoài cổ: Tráng sĩ nên ngừa chó cắn càn, Vua Tề là lúc sắp vào quan.

Bảo cho đời tục đừng khinh vội, Một bữa cơm khi chết vẫn ơn.

5. Quảng Lăng hoài cổ: Ve kêu quạ đậu chóng làm sao, Giờ cảnh đê Tùy cảnh thế nào?

Vì nỗi xa hoa xưa chiếm hệt, Cho đời mai mỉa miệng nhao nhao.

6. Đào Diệp độ hoài cổ: Hoa tàn cỏ héo đợi trên ao, Rời rã cành đào với lá đào.

Người cũ Lục triều giờ vắng cả, Ảnh đề chỉ thấy vách treo cao.

7. Thanh Trừng hoài cổ: Sông hắc mênh mông khéo nghẹn dòng, Khúc đầu gạn hệt nỗi đau lòng; Ngán cho chế độ vua nhà Hán, Cậy gạo muôn năm đáng thẹn thùng.

8. Mã Ngôi hoài cổ: Phấn son lặng lẽ đẫm mồ hôi, Thoắt giã thân kia xuống bể khơi.

Vì dấu phong lưu còn sót lại.

Áo quần khe ấy vẫn thơm hoài.

9. Bồ Đông tự hoài cổ: Tiểu hồng hèn hạ phận tôi đòi, Lẻn lút đưa đi ghép lứa đôi; Thôi mẫu dù tra ra việc ấy, Ả kia đã bị rủ đi rồi.

10. Mai Hoa quán hoài cổ: Nếu không bên liễu cũng bên mai, Ai vẽ thuyền quyên vẽ cũng tài.

Sum họp Xuân Hương đừng nghĩ vội, Gió tây lại vắng một năm trời.

Mọi người xem xong đều khen hay. Bảo Thoa nói:

- Sự tích tám bài đều có chép ở trong sử, còn hai bài cuối không có sách nào chép, chúng tôi không hiểu rõ, chi bằng làm lại hai bài khác thì hơn. 【庚 夾 Thế nào? Nhất định phải có lời bác này của Bảo Thoa mới thành văn hay. Sau đó nếu thật làm lại thì ắt vô vị; nếu không làm lại, dùng cách nào bỏ qua? Hãy xem đoạn sau xử lý ra sao.】 Đại Ngọc vội ngăn lại: 【庚 夾 Hay tuyệt! Việc này không phải Đại Ngọc thì không ai làm được. Chi Nghiễn.】

- Chị Bảo thật là "gắn phím gẩy đàn", câu nệ vẽ vời quá. Dù trong sử sách không chép, các truyện ngoài cũng không nói đến, nên không biết đầu đuôi ra sao, nhưng chúng ta chẳng đã xem thấy ở hai vở hát là gì? Đến đứa trẻ lên ba cũng còn biết nữa là.

Thám Xuân nói:

- Chị nói phải đấy. 【庚 夾 Ta ngỡ Tần nhi ắt buông lời sắc nhọn châm biếm, không ngờ nàng lại khéo lời giải thích thay; đó là nàng thực lòng đối đãi với Bảo Thoa.】 Lý Hoàn lại nói:

- Vả chăng sách không chép thật, nhưng chính cô ấy đã đi đến các nơi đó. Xưa nay thường hay đồn nhảm nghe nhảm, những kẻ muốn bới việc thường cố ý bày ra chuyện cổ tích để lừa dối người đời. Ví như năm trước tôi vào kinh, thấy ba, bốn chỗ là mộ Quan Công. Sự nghiệp Quan Công trong sử đều chép rõ, nhưng sao lại có nhiều mộ thế? Chắc là người đời sau kính mến nhân phẩm Quan Công khi còn sống, rồi từ chỗ kính mến ấy họ bày đặt ra đấy thôi. Khi xem đến bộ Quảng dư ký, không chỉ riêng Quan Công, cả những người có danh tiếng xưa nay cũng có nhiều mộ. Trong nhiều cổ tích không tra cứu vào đâu được. Hai bài thơ này tuy không có căn cứ thực, nhưng nghe người kể chuyện, hát tuồng, hay xem thẻ, cũng đều nói đến. Những câu tục ngữ trước cửa miệng, bất kỳ trẻ, già, trai, gái ai ai mà chả biết, chả nói được? Vả chăng, nó có phải sách nhảm như những vở kịch Mẫu đơn đình, Tây sương ký đâu mà sợ? Vì vậy cứ nên để lại hai bài thơ ấy cũng không sao.

Bảo Thoa nghe nói mới thôi. 【庚 夾 Đây là lần tô đậm thứ ba mà không để dấu vết, diệu tuyệt! Văn liền lạc như áo trời không đường may.】 Mọi người đoán một lúc, đều không đúng cả.

Mùa đông ngày ngắn, đã đến bữa cơm chiều, mọi người đều đi ăn cả. Có người trình Vương phu nhân:

- Anh Tập Nhân là Hoa Tự Phương đứng ở ngoài trình mẹ hắn ốm nặng, nhớ con gái lắm. Vì vậy hắn đến xin cho em gái về thăm nhà.

Vương phu nhân nói:

- Đó là tình mẹ con, lẽ nào ta lại không cho nó về!

Rồi sai người đến bảo Phượng Thư thu xếp cho Tập Nhân. Phượng Thư vâng lời, về nhà sai vợ Chu Thụy đến dặn:

- Chị cùng một người đàn bà và hai đứa a hoàn nhỏ đi theo Tập Nhân về. Chị cắt bốn người có tuổi đi theo xe. Các chị ngồi xe lớn, còn bọn a hoàn ngồi xe nhỏ.

Vợ Chu Thụy sắp đi, Phượng Thư lại bảo:

- Tập Nhân xưa nay vẫn quen lối giản dị, chị nói rằng tôi bảo chị ấy phải mặc bộ quần áo lịch sự, mang theo một bọc quần áo to và đẹp, lồng ấp cũng phải đem cái đẹp. Khi sắp đi, chị bảo chị ta phải đến đây cho tôi xem.

Vợ Chu Thụy vâng lời đi.

Một lúc ăn mặc xong, Tập Nhân đến, hai a hoàn cùng vợ Chu Thụy mang lồng ấp và bọc quần áo theo sau. Phượng Thư thấy trên đầu Tập Nhân cài mấy cành thoa vàng giắt hạt châu, rất là lộng lẫy; mặc cái áo da chuột bạch thêu hoa đào, quần bông màu thông lục thêu kim tuyến, ngoài khoác áo da chuột đen trong lót đoạn xanh. Phượng Thư cười nói:

- Ba bộ quần áo này đều là của u cho chị, còn đẹp lắm; nhưng áo khoác thì xoàng quá, bây giờ lạnh chị nên mặc thêm một cái áo lông nữa.

Tập Nhân cười nói:

- Bà Hai vừa cho tôi cái áo da chuột đen, lại còn một cái áo da chuột bạch nữa, người bảo cuối năm sẽ thêm cái áo lông.

Phượng Thư cười nói:

- Tôi cũng có một cái áo lông, nhưng vì lông đã thò ra ngoài, không được đẹp, tôi đương định thay, nay tôi hãy để cho chị mặc. Đến cuối năm bà cho chị cái khác, tôi sẽ đổi. Như thế cũng coi như chị đã giả tôi rồi.

Mọi người đều cười nói:

- Mợ thì cứ quen nói thế. Ngày thường mợ hay rộng rãi, không biết đã phải bù đắp ngấm ngầm cho bà bao nhiêu rồi. Những khoản bù không đâu ấy còn tính toán với bà sao được. Bây giờ mợ lại đem những chuyện bủn xỉn nói ra để làm trò cười.

Phượng Thư nói:

- Khi nào bà nghĩ đến chuyện ấy. Thật ra nó cũng chả phải là việc chính. Nhưng nếu tôi không trông nom vào đấy, thì còn ra thể diện nhà đại gia sao được. Thà mình tôi chịu thiệt, để mọi người ăn mặc tử tế, miễn sao tôi cũng được tiếng tốt, chứ các chị ăn mặc xấu xí như con ma ấy, thì người ta cười tôi trước, bảo tôi cai quản trong nhà lại để các chị như ăn mày cả một lũ.

Mọi người đều than thở:

- Có ai sáng suốt được như mợ! Trên được lòng bà, dưới biết thương yêu người hầu.

Phượng Thư sai Bình Nhi mang cái áo màu thạch thanh thêu tám chùm hoa mặc ngày hôm trước ra, đưa cho Tập Nhân. Lại trông thấy cái bọc áo nhỏ màu xam xám lót lụa đỏ, trong bọc chỉ có hai cái áo da bọc lông đã mặc dở chừng và cái áo khoác bằng da.

Phượng Thư lại sai Bình Nhi đưa ra một cái bọc lụa màu trắng bọc thêm cái áo đi tuyết. Bình Nhi lấy ra một cái áo da vượn cũ màu đỏ, một cái nữa dệt bằng lông chim màu đỏ hơi rung rúc. Tập Nhân nói:

- Một cái còn không mang nổi nữa là.

Bình Nhi cười nói:

- Chị lấy cái áo da vượn này. Nhân tiện tôi lấy cái áo kia ra bảo người đưa cho cô Hình Tụ Yên. Hôm qua tuyết xuống nhiều, người ta ai cũng mặc áo da vượn, hoặc áo lông, hàng mười bộ quần áo, màu đỏ rọi xuống tuyết trắng,

trông rất lịch sự! Chỉ có cô ta là mặc mấy cái quần áo cũ, xo vai rụt cổ, trông thực đáng thương! Giờ tôi mang cái áo này cho cô ấy.

Phượng Thư cười nói:

- Của tôi mà chị tự tiện mang cho người ta. Một mình tôi phung phí chưa đủ, lại còn thêm chị nhắc đi nữa, càng tốt.

Mọi người cười nói:

- Đó cũng là vì ngày thường mợ có bụng hiếu kính bà, thương yêu kẻ dưới; nếu mợ là người bủn xỉn, cái gì cũng cóp nhặt cho mình, không nghĩ đến kẻ dưới, thì cô ấy đâu dám như thế?

Phượng Thư cười nói:

- Cho nên có nó là biết lòng tôi ít nhiều thôi.

Nói xong, lại dặn Tập Nhân:

- Bà nhà chị khỏe thì thôi, nếu có mệnh hệ nào, chị cứ ở lại cho người về bảo tôi, tôi sẽ sai người mang chăn màn đến cho. Chị đừng nên dùng chăn màn và gương lược của ai.

Lại dặn vợ Chu Thụy:

- Chắc các chị đã biết khuôn phép nhà này rồi, tôi không phải dặn nhiều nữa.

Vợ Chu Thụy nói:

- Biết rồi ạ. Chúng tôi đến đấy, sẽ bảo người nhà họ phải tránh. Nếu cần ở lại, sẽ ở riêng một, hai gian buồng trong.

Nói xong, cùng Tập Nhân đi ra, lại dặn dò đám hầu nhỏ sắp sẵn đèn lồng, rồi lên xe đến nhà Hoa Tự Phương.

Phượng Thư lại gọi hai bà già ở viện Di Hồng đến bảo:

- Tập Nhân chưa về ngay được đâu. Ngày thường các người biết a hoàn lớn nào thạo việc thì sai đến trực đêm nhà chú Bảo. Các người phải trông nom cẩn thận, không được để chú ấy làm càn.

Hai bà già vâng lời đi ra, một lúc về trình:

- Đã cắt Tình Văn và Xạ Nguyệt ở trong nhà rồi, bốn người chúng tôi sẽ thay phiên nhau trực đêm.

Phượng Thư gật đầu, lại bảo:

- Tối đến bảo chú ấy phải đi ngủ sớm, sáng ra phải dậy sớm.

Bọn bà già vâng lời rồi về trong vườn.

Một lúc, vợ Chu Thụy về báo tin cho Phượng Thư biết:

- Mẹ Tập Nhân đã chết rồi, Tập Nhân không thể về được.

Phượng Thư đến trình Vương phu nhân, rồi sai người đến vườn Đại Quan lấy chăn nệm và hộp trang điểm của Tập Nhân. Bảo Ngọc trông cho Tình Văn, Xạ Nguyệt sửa soạn đâu vào đấy. Sau khi đưa người mang đi rồi, Tình Văn, Xạ Nguyệt cởi đồ trang sức và đi thay quần áo. Sau đó Tình Văn cứ ngồi sưởi ở cạnh lò. Xạ Nguyệt cười nói:

- Hôm nay chị đừng giở lối tiểu thư ra nữa, hãy mó tay vào việc một tí.

- Bao giờ các chị đi hết, tôi sẽ làm cũng chưa muộn. Có các chị ở đây ngày nào, tôi hãy chơi cho thỏa ngày ấy đi.

- Chị ơi, tôi đi trải giường đây, chị cao hơn tôi hãy bấm cái bấm ở trên đầu giá gương, để buông cái phủ gương xuống.

Nói xong, liền đi trải giường cho Bảo Ngọc. Tình Văn "hừ" một tiếng, cười nói:

- Người ta vừa mới ngồi ấm được một tí, chị lại đến quấy rầy!

Bấy giờ Bảo Ngọc đang ngồi buồn, nghĩ mẹ Tập Nhân không biết sống chết ra sao.

Thấy Tình Văn nói thế, liền đứng ngay dậy, bấm cái nút cho vải phủ gương buông xuống, rồi đi đến cười nói:

- Tôi đã làm xong cả rồi, các chị cứ ngồi đấy cho ấm.

Tình Văn cười nói:

- Ngồi ấm mãi thế nào được. Tôi vừa nghĩ ra, còn chưa mang lồng ấp vào đây.

Xạ Nguyệt nói:

- Khen cho chị lại nghĩ đến điều đó. Ngày thường cậu ấy có dùng lồng ấp đâu, vì đã có lò sưởi, không lạnh như ở trong nhà trong, nên hôm nay không cần.

Bảo Ngọc cười nói:

- Đêm nay hai chị ngủ ở đằng này cả, bên ngoài chỗ tôi nằm không có người, tôi sợ lắm không ngủ được.

Tình Văn nói:

- Tôi ngủ ở đây, cậu bảo chị Xạ Nguyệt ra bên ngoài mà ngủ.

Khi nói chuyện thì đã hết canh hai, Xạ Nguyệt đã buông rèm màn xuống, cất đèn, thắp hương, sắp sửa cho Bảo Ngọc đi nằm, rồi hai người mới đi ngủ. Tình Văn ngủ ngay cạnh lò sưởi, Xạ Nguyệt ra ngủ ở ngoài noãn các.

Đến canh ba, Bảo Ngọc nằm mê, gọi Tập Nhân hai tiếng liền, không ai trả lời. Tỉnh dậy, biết là Tập Nhân không ở nhà.

Bảo Ngọc bật cười.

Tình Văn cũng tỉnh dậy gọi Xạ Nguyệt:

- Ngay cả tôi cũng đã tỉnh dậy. Thế mà nó nằm ngay ở bên cạnh đó lại không biết một tý gì, thật là cái thây chết!

Xạ Nguyệt giở mình ngáp dài, cười nói:

- Cậu gọi Tập Nhân, việc gì đến tôi.

Liền hỏi:

- Cậu cần gì?

- Tôi muốn uống nước.

Xạ Nguyệt dậy, chỉ mặc một cái áo bông lụa hồng. Bảo Ngọc nói:

- Khoác áo da của tôi mà đi, cẩn thận kẻo lạnh đấy.

Xạ Nguyệt nghe nói, quay lại khoác cái áo bằng da con rái cá lót bông của Bảo Ngọc, đi xuống rửa tay, rót một chén nước nóng, lấy ống nhổ cho Bảo Ngọc súc miệng, sau mới lấy chén ở tủ chè xuống, tráng qua nước sôi, rót nửa chén trà đưa cho Bảo Ngọc uống. Xạ Nguyệt cũng súc miệng, uống nửa chén nước. Tình Văn cười nói:

- Em ơi, cho chị một chén!

- Càng ngày chị càng lên mặt!

- Em ơi, tối mai em đừng làm gì, để chị hầu em cả đêm, có được không?

Xạ Nguyệt đành phải lấy nước súc miệng và rót nửa chén nước trà cho Tình Văn uống. Xạ Nguyệt cười nói:

- Cậu và chị Tình Văn đừng ngủ vội, hãy nói chuyện đi, tôi đi ra ngoài một lúc rồi về.

Tình Văn cười nói:

- Ngoài ấy có ma đang đợi em đấy.

Bảo Ngọc nói:

- Ngoài ấy trăng sáng lắm. Chúng tôi nói chuyện, chị cứ việc đi.

Vừa nói vừa ho mấy tiếng.

Xạ Nguyệt mở cửa đi ra đằng sau, vén màn nhung lên xem, thấy trăng sáng thực. Xạ Nguyệt đi ra, Tình Văn định chạy theo dọa đùa chơi. Tình Văn cậy mình xưa nay khỏe hơn mọi người, không sợ rét, chỉ mặc một cái áo lót, không mặc áo ngoài, rón rén bước khỏi lò sưởi. Bảo Ngọc ngăn lại:

- Thôi đi, trời rét đấy, không phải chuyện đùa đâu!

Tình Văn xua tay đi theo ra cửa, thấy trăng sáng lung linh. Bỗng có một cơn gió nhẹ, lạnh buốt đến xương, rởn cả gai ốc trong bụng nghĩ: "Chẳng trách người ta nói mình đương nóng không nên ra gió. Cơn gió này ghê thật!" Đương định dọa Xạ Nguyệt, thấy Bảo Ngọc ở trong gọi to:

- Chị Tình Văn ra đấy!

Tình Văn vội quay về cười nói:

- Nào đã dọa chết nó đâu? Cậu lại có vẻ lo lắng thắc thỏm như đàn bà ấy.

Bảo Ngọc cười nói:

- Không phải tôi sợ bị dọa chết chị ta đâu, một là chị bị lạnh không nên, hai là chị ta bất thình lình kêu lên, làm người khác giật mình tỉnh dậy, họ có biết là mình đùa đâu, lại cho là Tập Nhân mới đi vắng một đêm đã thấy ma thấy mãnh rồi. Chị đi lại kéo cái chăn lên cho tôi một tý.

Tình Văn chạy lại kéo chăn, rồi ủ ngay tay vào đó. Bảo Ngọc cười nói:

- Tay chị lạnh quá! Tôi đã bảo chị khéo bị rét mà!

Lại thấy hai má Tình Văn đỏ ửng lên, đặt tay vào, thấy lạnh giá. Bảo Ngọc nói:

- Mau mau vào chăn đây mà ủ đi.

Nói chưa dứt lời, thấy tiếng cửa kêu cạch một cái, Xạ Nguyệt hớt hải chạy vào cười nói:

- Tôi sợ đến rùng mình! Trông thấy cái gì như người chồm chỗm trong bóng tối ở đằng sau núi ấy. Tôi định kêu, té ra con gà rừng to. Trông thấy người nó mới bay ra chỗ sáng. Nếu kêu bừa lên, lại làm ầm ĩ cả nhà.

Vừa nói vừa đi rửa tay, lại cười nói:

- Cậu bảo Tình Văn ra đấy, sao tôi không trông thấy nó. Chắc nó lại định ra dọa tôi chứ gì?

Bảo Ngọc cười nói:

- Chả phải chị ấy đương ủ ở trong chăn đấy à? Nếu tôi không gọi mau, thế nào chị cũng bị giật mình.

Tình Văn cười nói:

- Tôi không cần phải dọa, con ranh ấy đã sợ run lên rồi.

Vừa nói vừa chui vào trong chăn, Xạ Nguyệt nói:

- Chị cứ ăn mặc cụt lủn đi ra ngoài phải không?

Bảo Ngọc cười nói:

- Ăn mặc như thế mà cũng đi ra ngoài đấy!

Xạ Nguyệt nói:

- Chị thì chết cũng chả cần phải chọn ngày. Hãy ra đây đứng một lúc xem lại không rét xé da ra à?

Nói xong mở nắp lò sưởi ra, cầm cái gạt than vùi than hồng xuống, bỏ thêm hai viên nữa, đậy nắp lại, rồi đến sau bình phong khêu đèn lên, xong mới đi ngủ.

Tình Văn lúc nãy bị lạnh, bây giờ ấm lên, hắt hơi mấy tiếng. Bảo Ngọc thở dài:

- Thế nào? Lại bị cảm rồi đấy.

Xạ Nguyệt cười nói:

- Sớm dậy chị ta đã kêu khó chịu, cả ngày không muốn ăn cơm, bây giờ lại không biết giữ mình, còn định chòng ghẹo người ta. Ngày mai mà ốm thực là thân làm tội thân!

Bảo Ngọc hỏi:

- Đầu có nóng không?

Tình Văn ho hai tiếng, nói:

- Không can gì, đâu đã yếu ớt đến thế.

Bỗng đồng hồ nhà ngoài keng keng hai tiếng, bà già canh đêm ho, rồi nói:

- Các cô đi ngủ, mai hãy cười đùa.

Bảo Ngọc khẽ cười, nói:

- Chúng ta đừng nói chuyện nữa, kẻo họ lại nói cho đấy.

Hôm sau trở dậy, quả nhiên Tình Văn thấy mũi tắc, tiếng nặng, chân tay rời rạc. Bảo Ngọc nói:

- Đừng ai nói ầm lên đấy! Lỡ bà biết, lại bắt về nhà nghỉ. Ở nhà vẫn tốt, nhưng sợ lạnh, không bằng ở đây. Chị cứ vào nằm trong nhà, tôi sẽ cho người đi mời thầy thuốc lẻn vào cửa sau xem bệnh cho.

Tình Văn nói:

- Dù thế mặc lòng, cậu cũng nên nói cho mợ Cả biết. Nếu không chốc nữa thầy thuốc đến, mợ ấy hỏi sẽ nói thế nào?

Bảo Ngọc nghe nói có lý, liền gọi một bà già bảo:

- Bà đi trình với mợ Cả là chị Tình Văn chỉ bị cảm lạnh qua loa, không nặng đâu. Chị Tập Nhân đi vắng, nếu chị ấy về nhà nghỉ, ở đây không còn ai trông nom. Tôi sẽ cho mời một thầy thuốc đi luồn cửa sau vào xem bệnh cho chị ấy, đừng nên để bà Hai biết.

Bà già đi một lúc về nói:

- Mợ Cả dặn là cho uống hai thang thuốc, khỏi thì chớ, nếu không, nên cho chị ấy về nhà nghỉ. Thời tiết bây giờ không tốt, lây sang người khác không sao, chứ lây sang các cô thì rầy rà lắm.

Tình Văn nằm ở trong noãn các đương ho, nghe thấy thế, tức kêu rầm lên:

- Tôi có bị bệnh dịch đâu mà sợ lây đến người khác? Tôi thử đi ra khỏi chỗ này, xem các người suốt đời có nhức đầu chóng mặt hay không?

Rồi định trở dậy, Bảo Ngọc vội ngăn lại cười nói:

- Đừng nóng thế, đó là mợ ấy sợ bà biết sẽ bị mắng, nên dặn qua đấy thôi. Chị xưa nay tính hay gắt, chắc bị bốc hỏa lên rồi.

Ngay lúc ấy có người vào trình "Thầy thuốc đã đến". Bảo Ngọc đứng dậy nép vào đằng sau tủ sách. Mấy bà già ở cửa sau, đưa thầy thuốc vào. A hoàn ở trong nhà đều lẩn đi hết, mấy bà già buông màn thêu màu hồng ở noãn các xuống. Tình Văn nằm ở trong màn thò tay ra. Thầy thuốc trông thấy tay có để hai móng dài độ hai, ba tấc, nhuộm màu hoa kim phượng, liền quay đầu đi. Bà già vội mang một mảnh lụa che lên tay. Thầy thuốc bắt mạch một lúc rồi ra nhà ngoài bảo bọn bà già:

- Bệnh của tiểu thư là ngoại cảm nội trệ. Mấy hôm nay thời tiết không tốt, chắc là bị cảm hàn xoàng thôi. May tiểu thư ngày thường ăn uống điều độ, bệnh không đến nỗi nặng lắm, chẳng qua vì khí huyết yếu sẵn, nên cho uống vài thang sơ tán là khỏi.

Bấy giờ Lý Hoàn đã sai người bảo a hoàn ở cổng sau và các nơi tránh đi, nên thầy thuốc thấy trong vườn không có một người con gái nào. Một chốc ra cửa vườn, vào ngồi ở buồng canh của bọn hầu nhỏ để kê đơn. Bà già nói:

- Thầy đừng đi vội, cậu Hai tôi tính hay lôi thôi, sợ còn muốn hỏi gì chăng.

Thầy thuốc vội hỏi:

- Vừa rồi không phải là cô, mà là cậu à? Nhà ấy là buồng thêu, buông màn xuống để xem mạch, sao lại bảo là cậu.

Bà già cười nói:

- Thầy ơi! Thảo nào đứa bé vừa nói: Hôm nay mời một thầy thuốc mới đến xem mạch, nên người không biết trong nhà chúng tôi! Nhà ấy là nhà của cậu tôi, còn người bị bệnh là a hoàn trong nhà, lại là "đại thư" kia đấy, có phải là

buồng thêu của tiểu thư nào đâu? Nếu tiểu thư ốm, thày đâu lại được vào dễ dàng như thế?

Nói xong cầm đơn thuốc đi.

Bảo Ngọc xem đơn, thấy có kê các vị tử tô, cát cánh, phòng phong, kinh giới; sau lại kê chỉ thực, ma hoàng. Bảo Ngọc liền nói:

- Chết thật! Hắn chữa bệnh cho con gái như là chữa cho con trai vậy, dùng thế nào được? Chị ấy có uất trệ chăng nữa, cũng không được dùng chỉ thực, ma hoàng. Ai mời hắn thế? Tống cổ ngay nó đi! Mời một thầy thuốc quen đến đây.

Bà già nói:

- Tôi không biết thuốc thày này có hay gì không. Bây giờ sai đứa hầu nhỏ đi mời thầy thuốc họ Vương đến cũng được. Nhưng còn thày này, thế nào cũng phải trả tiền xe cho họ, vì khi mời không nói cho phòng tổng quản biết.

- Giả cho nó bao nhiêu?

- Giả ít không tiện, xoàng ra cũng phải một lạng mới đúng lễ của nhà ta.

- Trả thầy thuốc họ Vương bao nhiêu?

- Thầy thuốc họ Vương và thầy thuốc họ Trượng, mỗi khi đến xem bệnh, không phải trả tiền vặt, chẳng qua một năm bốn mùa, đưa lễ một lần thôi, đó là lệ nhất định hàng năm, còn thày này mới đến, nên trả cho họ một lạng.

Bảo Ngọc liền sai Xạ Nguyệt đi lấy tiền. Xạ Nguyệt nói

- Không biết chị Hoa cất ở đâu.

- Tôi vẫn thấy chị ấy lấy tiền ở cái hòm khảm xà cừ nhỏ, tôi và chị đi tìm xem.

Hai người vào buồng để đồ đạc của Tập Nhân, mở hòm khảm ra, thấy ngăn trên để bút mực, quạt, bánh hương túi và khăn mặt; ngăn dưới để mấy chuỗi tiền. Mở ngăn kéo ra, thấy trong hộp nhỏ có mấy cục bạc và một cái cân tiểu ly. Xạ Nguyệt lấy một cục bạc và cái cân, hỏi Bảo Ngọc:

- Cái hoa một lạng ở chỗ nào?

- Chị hỏi tôi hay thật, cứ làm như là người mới đến ấy.

Xạ Nguyệt cũng cười, rồi định đi hỏi người khác. Bảo Ngọc nói:

- Chọn cục nào to nhất trả cho hắn. Đây không phải là buôn bán, tính toán làm gì!

Xạ Nguyệt nghe nói, bỏ cân xuống, chọn một cục, nhấc đi nhấc lại, cười nói:

- Có nhẽ cục này một lạng đây. Thà cho hơn một tí, kẻo thầy kiết ấy không cười chúng ta không biết cân, lại cho là chúng ta bủn xỉn.

Bà già đứng ở cửa cười nói:

- Đó là một thỏi năm lạng, đã cắt đi một nửa rồi, cục này ít nhất cũng phải hai lạng đấy! Giờ không có dao chặt, cô hãy cất nó đi, chọn một cục nào nhỏ hơn.

Xạ Nguyệt đã khóa hòm, đi ra cười nói:

- Ai còn tìm được nữa, nhiều ít bà cũng cứ mang đi cho xong!

Bảo Ngọc nói:

- Bảo Dính Yên đi mời thầy thuốc khác đến.

Bà già cầm lấy cục bạc đi ra. Một lúc Dính Yên mời thầy thuốc họ Vương đến, ông ta trước xem mạch, sau gọi bệnh, khác hẳn thầy thuốc lúc nãy.

Trong đơn quả nhiên không có những vị chỉ thực, ma hoàng, lại kê những vị đương quy, trần bì, bạch thước, đồng cân đồng lạng cũng bớt hơn đơn trước. Bảo Ngọc vui mừng nói:

- Đây mới là thuốc cho con gái uống. Tuy có sơ tán, nhưng không mạnh quá. Năm ngoái tôi cũng bị cảm hàn, ăn uống không tiêu, ông ta xem mạch xong, bảo tôi không nên dùng những vị thuốc hùm thuốc beo như ma hoàng, thạch cao, chỉ thực. Tôi và các chị cũng như hoa hải đường trắng mới nở mà mùa thu vừa rồi cháu Vân đem đến biếu ấy. Tôi còn không dùng, thì các chị dùng thế nào được? Cũng như những cây dương lớn, người ta trồng ở trên mả, cành lá xanh tốt thực, nhưng ruột thì rỗng.

Xạ Nguyệt cười nói:

- Mồ mả ngoài đồng không lẽ chỉ có cây dương, mà không có cây tùng cây bách à?

Người ta ghét nhất là cây dương, cây to như thế lại chỉ có một tí lá. Không có một tí gió nào, nó cũng cứ rào rào luôn. Thế mà cậu cứ so sánh với cây dương, thực là hèn quá!

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi không dám ví với tùng bách. Ngay Khổng Tử cũng còn nói "năm rét mới biết tùng bách héo sau" *ndlr: Câu này trích từ Luận ngữ.*. Tùng bách là hai thứ cây cao nhã, người không biết xấu hổ mới đem nó ra ví bậy thôi.

Nói xong, thấy bà già mang thuốc về, Bảo Ngọc sai lấy cái ấm bạc đến, 【庚 夾 Chữ "tìm" trong nguyên văn thật có thần: vì đây là món không thường dùng.】 sắc ngay ở lò sưởi. Tình Văn nói:

- Cứ đưa cho phòng trà họ sắc! Chứ sắc ở đây mùi thuốc xông lên, chịu thế nào được.

Bảo Ngọc nói:

- Mùi thuốc còn thơm hơn các mùi hoa đấy! Ngay thần tiên còn hái thuốc, sắc thuốc, bậc cao nhân dật sĩ cũng hái thuốc trị bệnh nữa là. Thuốc là một thứ rất quí! Tôi nghĩ trong nhà này mùi thơm gì cũng có, chỉ còn thiếu mùi thuốc thôi, bây giờ có đủ cả.

Bảo Ngọc lại bảo Xạ Nguyệt sắp sửa các thứ, sai bà già đưa cho Tập Nhân, khuyên bảo chị ta ít khóc chứ. Mọi việc xong xuôi, Bảo Ngọc mới sang bên Giả mẫu và Vương phu nhân hỏi thăm rồi ăn cơm.

Phượng Thư bàn với Giả mẫu và Vương phu nhân:

- Ngày vừa ngắn, vừa lạnh, từ nay trở đi, chị Cả cứ cho các cô ăn cơm ở trong vườn.

Khi nào trời ấm sẽ sang đây cũng được.

Vương phu nhân cười nói:

- Chị bàn thế phải đấy. Khi có gió tuyết cũng tiện. Bụng vừa đói vừa lạnh, lại ăn thức ăn vào, không tốt lắm đâu. Chi bằng lấy năm gian nhà ở phía sau cửa vườn và hai người trong bọn đàn bà canh đêm ở bên ấy ra thổi nấu cho chị em họ ăn. Các thứ rau tươi đã chia phần rồi, do phòng tổng quản chi ra, hoặc lấy tiền, hoặc lấy món ăn. Còn các thứ dã vị như gà rừng, hươu, nai... cứ chia phần cho họ là được.

Giả mẫu nói:

- Ta cũng muốn thế, nhưng sợ thêm bếp lại thêm việc.

Phượng Thư nói:

- Cũng chẳng thêm việc gì đâu, bên này thêm thì bên kia bớt đi. Nếu sợ bận việc để các cô ấy bị lạnh, 【庚夾 Chữ 朔 (sóc) lại diệu! Ở giọng Bắc, 朔 được đọc như 韶 (thiều). Dùng ngay âm địa phương này, ý thật lạ!】 người khác còn khá, chứ em Lâm thì chịu làm sao được? Ngay cả chú Bảo cũng không thể chịu nổi. Vả chăng, tất cả các cô chẳng ai được mạnh.

Giả mẫu nói:

- Phải đấy. Lần trước ta cũng định nói, nhưng vì thấy các người bận nhiều việc. Nay lại thêm việc này ra, tuy các người không dám oán trách gì, nhưng sẽ cho ta chỉ biết thương lũ cháu nhỏ, không nghĩ đến các người phải bận rộn việc nhà. Chị đã nói thế thì làm ngay đi.

Lúc ấy Tiết phu nhân và thím Lý đều ngồi ở đấy, Hình phu nhân và Vưu Thị cũng đến hỏi thăm chưa về. Giả mẫu bảo Vương phu nhân:

- Câu này ta để bụng từ lâu, nay mới nói ra: một là, ta sợ con Phượng lên mặt, hai là sợ mọi người không phục. Bây giờ các người đều ở đây, cũng đã từng qua cảnh làm dâu làm con cả, liệu có ai nghĩ được chu đáo như nó không?

Tiết phu nhân, thím Lý và Vưu Thị đều cười nói:

- Thực là hiếm có! Người khác chỉ nói khéo bề ngoài thôi, chứ thím ấy mới thực biết thương đến các cô các chú, biết hiếu thuận với cụ.

Giả mẫu gật đầu nói:

- Tôi tuy thương nó, nhưng lại sợ nó sắc sảo quá cũng không tốt đâu.

Phượng Thư vội cười nói:

- Bà nói nhầm rồi. Người ta thường nói: thông minh sắc sảo quá sợ không sống lâu.

Nói thế rồi tin là thế. Nhưng chỉ có bà là không nên nói thế và cũng không nên tin thế.

Bà thông minh sắc sảo gấp mười cháu, sao lại được phúc thọ song toàn như thế? Có lẽ ngày sau cháu lại còn được hơn bà nữa kia. Cháu sẽ sống một nghìn tuổi, chờ khi bà về chầu trời rồi cháu mới chết.

Giả mẫu cười nói:

- Mọi người đều chết, chỉ trơ lại bà cháu ta là hai con yêu già, còn có gì là thú nữa!

【威 Tổng bình: Nếu hồi này lại tô vẽ từ việc đoán câu đố, ắt trùng với hồi trước, lại thành một bức tranh nối thơ tả cảnh nữa, còn thú gì? Bởi vậy từ câu đố đèn nảy ra một phen châm biếm, riêng có ý thanh nhã, khác hẳn vẻ diễm lệ tầm thường.

Đặt câu đố đèn sang một bên rồi nối sang Tập Nhân, nhưng không tả thẳng từ phía Tập Nhân; tác giả thật dụng tâm. Nếu Tập Nhân không ăn mặc chỉnh tề thì không hợp thể diện nhà lớn; nếu ăn mặc lộng lẫy, mẹ đang nguy kịch mà sao lại trang sức? Vì thế viết từ phía Phượng Thư: quần áo, xe ngựa, đầy tớ, nhà cửa, chăn đệm đều được kiểm điểm từng món, thứ gì cũng tự miệng dặn dò; vừa giữ được thể thống của người quản gia, vừa làm hiện hết vẻ xinh đẹp, thần thái của Tập Nhân.

Có khi văn dùng mấy nghìn lời viết một việc vụn: như một lần uống trà, lại có thể tả kỹ trước lúc uống và sau khi uống; như một lần lấy bạc, lúc mở tủ đã sinh vô số khúc quanh, đến lúc cân bạc lại sinh vô số khúc quanh. Tấm lòng tinh tế như sợi tóc.】

Hồi 52: Bình Nhi khéo che chuyện mất vòng vàng — Tình Văn gan góc mang bệnh vá áo lông công

Hồi 52

Bình Nhi khéo che chuyện mất vòng vàng — Tình Văn gan góc mang bệnh vá áo lông công

【戚 Hồi tiền phê: Viết chứng yếu của Đại Ngọc ra đúng chứng yếu, viết bệnh thời khí của Tình Văn ra đúng bệnh thời khí; viết tính mau lẹ của Tương Vân ra đúng tính mau lẹ, viết tính kiêu của Tình Văn ra đúng tính kiêu. Tác giả là người thế nào mà có thủ pháp tả người giống thật đến thế?】

Mọi người ra về, riêng có chị em Bảo Thoa ở lại ăn cơm với Giả mẫu. Bảo Ngọc chợt nhớ đến Tình Văn, liền về vườn trước. Vừa đến nhà, thấy mùi thuốc thơm sực, không có một người nào, chỉ trơ Tình Văn nằm ở trên giường, mặt đỏ bừng, người nóng giật.

Bảo Ngọc đến lò sưởi hơ tay rồi thò vào chăn sờ trên người Tình Văn thấy nóng như lửa, liền nói:

- Người khác bỏ đi cũng được, chứ Xạ Nguyệt, Thu Văn sao lại vô tình bỏ cả đi thế?

Tình Văn nói:

- Thu Văn thì tôi bảo đi ăn cơm, còn Xạ Nguyệt thì chị Bình vừa đến tìm đi. Hai người thậm thụt, không biết nói gì. Chắc họ nói chuyện tôi ốm, không chịu dời ra khỏi nhà này chứ gì.

Bảo Ngọc nói:

- Chị Bình không phải là người như thế đâu. Vả chăng chị ta không biết chị ốm, chắc tìm Xạ Nguyệt để nói chuyện gì đấy, ngẫu nhiên thấy chị ốm, liền thuận miệng nói là đến thăm chị, đó cũng là câu chuyện mà người ta hay xử khéo đấy thôi. Chị không chịu dời khỏi nhà này có can gì đến chị ấy. Các chị xưa nay vẫn tử tế với nhau, quyết không nên vì chút việc không đâu để mất tình thân.

Tình Văn nói:

- Cậu nói phải đấy, nhưng chỉ ngờ tại sao tự nhiên chị ta lại giấu tôi? 【庚 夾 Đoạn Bảo Ngọc suy tình xét lý này là để đoán trúng việc thật; không biết rồi sẽ ra sao.】

- Để tôi ra phía cửa sau, đứng dưới cửa sổ nghe xem họ nói những gì, sẽ về bảo chị.

Nói xong, Bảo Ngọc đi ra cửa sau, đứng nấp dưới cửa sổ nghe, thấy Xạ Nguyệt khẽ hỏi:

- Làm sao mà chị lại tìm được? 【庚 夾 Diệu! Như thế mới có thần lý: Bình Nhi đã nói được một nửa câu chuyện rồi. Nếu lúc này lại để Bình Nhi kể từ đầu mọi căn nguyên cớ sự, hóa ra hai người cố ý đợi Bảo Ngọc tới nghe rồi mới nói.】 Bình Nhi nói:

- Hôm ấy, khi rửa tay không thấy, mợ Hai không cho nói ra. Khi ra khỏi vườn, liền truyền ngay cho bọn bà già ở các nơi phải hết lòng dò xét. Chúng tôi chỉ ngờ cho a hoàn của cô Hình, vì nó vốn nghèo, từ bé không trông thấy cái vòng ấy bao giờ, nên nghĩ có nhẽ nó lấy, không ngờ lại là người ở bên nhà các chị. Hôm ấy già Tống bên này cầm cái

vòng đến, bảo là con hầu nhỏ Trụy Nhi ăn cắp, già ấy trông thấy, định đến trình với mợ Hai, may mợ ấy không có nhà. 【庚夾 Diệu tuyệt! Hồng Ngọc đã có kết cục, lẽ nào Trụy Nhi không được kể đến? Có thể thấy hai chữ "gian tặc" đi liền nhau. Bởi vậy chữ "tình" vốn không đi đường ngay; Trụy Nhi vốn chẳng có tình, chỉ là kẻ ngu, đã có thể làm người đưa tin cho chuyện tư tình thì cũng có thể làm trộm. Hai vụ trộm vặt đều xảy ra trong phòng Bảo Ngọc, cũng mang ý sâu xa.】 Tôi vội cầm lấy vòng, nghĩ cậu Bảo lúc nào cũng để ý đến các chị, muốn cho hơn người. Năm trước có con Lương ăn trộm ngọc, việc này đã bằng đi hai năm, những lúc rỗi vẫn có người nhắc đến cho hả dạ. Bây giờ lại xảy ra một con ăn trộm vòng vàng, mà lại ăn trộm của người nhà. Cậu ấy thì thế, mà người nhà lại làm cái việc "vả vào miệng mình". Vì thế tôi phải dặn dò già Tống, nhất thiết không được nói cho cậu Bảo biết, cũng không nên nói với người khác nữa, cứ im đi như không, nếu cụ và bà Hai biết, người sẽ nổi giận. Hơn nữa, chị Tập Nhân và các chị cũng đâm ngượng mặt. Cho nên tôi chỉ trình mợ Hai rằng: Khi sang bên mợ Cả về, không ngờ cái vòng tuột ra, rơi xuống bãi cỏ, tuyết phủ lên không tìm thấy. Nay tuyết tan, nắng chiếu xuống, màu vàng đỏ ối, thì nó vẫn còn đấy, tôi lại tìm được. Mợ Hai cũng tin thế, nên tôi đến bảo các chị: từ nay trở đi phải để ý không nên sai nó đi đâu. Đợi chị Tập Nhân về, các chị bàn với nhau tìm cách đuổi nó đi là xong.

Xạ Nguyệt nói:

- Con ranh ấy đã trông thấy những của ấy rồi, làm sao còn híp mắt lại!

- Cái vòng ấy có nặng bao nhiêu đâu! Nguyên là của mợ Hai, gọi là vòng râu tôm, chỉ có hạt châu nặng thôi. Con ranh Tình Văn tính nóng như lửa, nếu nó biết sẽ không nhịn được đâu. Nó cáu lên sẽ lại đánh mắng làm to chuyện. Vì thế tôi chỉ bảo riêng chị phải để ý đấy thôi.

Nói xong Bình Nhi ra về.

Bảo Ngọc nghe nói, vừa mừng, vừa giận, vừa than thở: mừng vì Bình Nhi biết thể tất bụng mình; giận vì con Trụy Nhi ăn cắp; than thở vì con Trụy Nhi người lanh lẹn như thế lại làm những việc xấu xa. Bảo Ngọc về buồng kể hết những lời của Bình Nhi cho Tình Văn nghe, rồi nói:

- Chị Bình bảo chị nóng tính, lại đang ốm, nghe thấy sợ ốm thêm, vì vậy chờ chị khỏi sẽ nói.

Tình Văn giận quá, mày ngài dựng ngược, mắt phượng tròn xoe, muốn gọi ngay con Trụy Nhi đến, Bảo Ngọc khuyên:

- Bây giờ lại làm ầm lên thì chẳng hóa ra phụ lòng chị Bình đối với tôi và chị hay sao?

Chi bằng hãy nhận lấy tấm lòng tốt của chị ấy, rồi sau tìm cách đuổi nó đi là xong.

- Mặc dầu cậu nói thế, nhưng tôi tức quá, nhịn sao được?

- Việc ấy có gì đáng tức? Chị cứ nên tĩnh dưỡng đi.

Tình Văn uống nước thuốc thứ hai, đến đêm tuy ra được ít mồ hôi, nhưng chưa thấy bớt, người vẫn nóng hực, nhức đầu, ngạt mũi, nặng tiếng. Hôm sau thầy thuốc họ Vương lại đến xem mạch, gia giảm một vài vị. Nóng tuy đỡ nhưng đầu vẫn nhức. Bảo Ngọc liền bảo Xạ Nguyệt lấy thuốc xông mũi đến cho Tình Văn ngửi, nếu hắt hơi được mấy cái thì nhẹ ngay. Xạ Nguyệt đi lấy cái hộp pha lê nhỏ giát vàng đưa cho Bảo Ngọc. Bảo Ngọc mở ra, thấy hình một cô gái bé tóc vàng, mình trần, hai bên nách lại có cánh, trong đó đựng thuốc tây hạng tốt nhất. 【庚夾 Nguyên văn gọi đó là Uông Khắp, một loại thuốc hít quý hạng nhất của Tây dương.】 Tình Văn chỉ mải nhìn hình cô gái, Bảo Ngọc nói:

- Ngửi đi, để hả hơi thì không tốt.

Tình Văn liền lấy móng tay khêu một tí để vào mũi chẳng thấy gì, lại khêu thêm một tí nữa, ngửi thấy một mùi cay gắt xông lên tận óc, hắt hơi năm sáu cái liền, nước mắt nước mũi chảy giàn giụa. 【庚 夾 Thật tả ra được!】 Tình Văn cất hộp đi, cười nói:

- Cay lắm! Không chịu được! Cho tôi ít giấy.

A hoàn nhỏ đã mang sẵn tập giấy đến. Tình Văn lấy từng tờ ra hỉ mũi.

Bảo Ngọc cười hỏi Tình Văn:

- Thế nào?

- Dễ chịu hơn. Nhưng thái dương hãy còn nhức.

- Cứ chữa thuốc tây có lẽ khỏi đấy.

Nói xong Bảo Ngọc liền bảo Xạ Nguyệt:

- Chị đến đằng mợ Hai bảo là tôi nói: "Đằng ấy thường có thứ thuốc cao "Y phơ na"

của ngoại quốc dùng để chữa nhức đầu cho tôi một ít."

Xạ Nguyệt vâng lời đi một lúc, cầm nửa miếng về. Rồi lấy một mảnh lụa hồng, cắt hai miếng tròn bằng đầu ngón tay, hơ cho thuốc cao chảy, lấy trâm dàn mỏng ra, Tình Văn soi gương rồi xoa lên hai bên thái dương. Xạ Nguyệt cười nói:

- Ốm như con ma bù đầu, bây giờ dán cái này lên, xem lại có vẻ xinh! Mợ Hai dán luôn trông quen mắt nên không khác mấy.

Xạ Nguyệt lại nói với Bảo Ngọc:

- Mợ Hai bảo: ngày mai là sinh nhật ông cậu, bà bảo cậu phải đi dự lễ. Vậy cậu định mặc quần áo gì, để tôi sắp sẵn; sớm mai khỏi phải bận.

- Tiện cái gì thì mặc cái ấy thôi. Quanh năm chỉ bận về sinh nhật, biết bao giờ cho xong.

Bảo Ngọc đứng dậy đi đến nhà Tích Xuân xem vẽ. Vừa đến ngoài cửa, thấy a hoàn của Bảo Cầm là Tiểu Loa ở đằng kia đi tới, Bảo Ngọc vội chạy đến hỏi:

- Chị đi đâu?

- Hai cô tôi đều ở cả bên nhà cô Lâm, giờ tôi cũng đi sang đó.

Bảo Ngọc nghe nói, cùng Tiểu Loa quay sang quán Tiêu Tương, gặp cả chị em Bảo Thoa và Tụ Yên đều ở đây. Bốn người đương ngồi xung quanh lò sưởi nói chuyện việc nhà việc cửa. Tử Quyên thì ngồi thêu ở trước cửa sổ noãn các. Trông thấy Bảo Ngọc, mọi người cười nói:

- Lại thêm một người nữa. Không có chỗ cho anh ngồi đâu.

Bảo Ngọc cười nói:

- Thật là một bức tranh đồng khuê tập diễm! *ndlr: Đồng khuê tập diễm: các cô gái đẹp tụ họp trong phòng mùa đông.* Rất tiếc tôi đến chậm quá! Nhưng dầu sao nhà này cũng ấm hơn các nhà khác, ngồi ở ghế cũng không thấy lạnh.

Nói xong liền ngồi vào chỗ Đại Ngọc thường ngồi, là chỗ ghế dựa có trải tấm dd chuột gio. Nhân thấy trong noãn các có một cái chậu bằng ngọc thạch, trong chậu trồng mấy cụm thủy tiên giống một giò, chỗ nhặt chỗ thưa, Bảo Ngọc khen nức nở:

- Hoa này đẹp nhỉ! Nhà này càng ấm, mùi hoa càng đượm! Tại sao hôm qua tôi không trông thấy?

Đại Ngọc cười nói:

- Đó là vợ Lại Đại, tổng quản nhà anh, cho cô Bảo Cầm, có hai chậu thủy tiên, hai chậu lạp mai. Cô ấy đem cho em một chậu thủy tiên, cho cô Thám một chậu lạp mai.

Em vốn không muốn lấy, lại sợ phụ lòng cô ấy. Giờ anh thích, xin biếu lại anh, có được không?

- Ở nhà anh cũng có hai chậu, nhưng không đẹp bằng chậu này. Cô Bảo Cầm đã cho em, sao em lại cho người khác? Không thể thế được.

- Em ngày nào cũng không rời khỏi lò thuốc, đã quen mùi thuốc lắm rồi, lại còn ngạt thêm mùi hoa nữa thì chịu sao nổi, chỉ tổ ốm thêm thôi. Vả chăng nhà này sực những mùi thuốc làm hỏng mất mùi hoa đi. Anh mang về bên ấy để cho hoa được trong sạch, không bị mùi khác lẫn vào.

- Nhà anh hôm nay cũng có người ốm, đương sắc thuốc đấy. Em không biết à?

- Anh nói mới lạ chứ. Em vô tình nói câu ấy, chứ biết đâu được việc bên anh? Anh không đến sớm mà nghe truyện cổ tích, bây giờ lại ra vẻ nhớn nhơ nhớn nhác.

- Ngày mai chúng ta mở thi xã, lại có đầu bài rồi, cứ vịnh ngay thủy tiên và lạp mai là được.

- Thôi, thôi! Em không dám làm thơ nữa, làm lần nào cũng bị phạt, thực xấu hổ quá.

Nói xong liền giơ tay che mặt. Bảo Ngọc cười nói:

- Việc gì lại đem anh ra làm trò đùa? Chính anh còn chưa sợ xấu hổ mà em lại che mặt đi.

Bảo Thoa cười nói:

- Lần sau tôi sẽ mời họp thi xã, có bốn đầu bài thơ, và bốn đầu bài từ, ai nấy đều phải làm hết. Đầu bài thơ là Vịnh đồ thái cực, hạn vần nhất tiên, thơ ngũ ngôn, bao nhiêu chữ ở trong vần nhất tiên phải làm hết, không được bỏ sót một chữ nào.

Bảo Cầm cười nói:

- Nghe đã đủ biết chị không thích mời họp thi xã rồi, rõ ràng là chị tìm cách làm khó cho người ta thôi. Như vậy là gò ép chỉ lấy những câu ở trong kinh Dịch xoay đi xoay lại mà điền bừa vào, còn thú gì nữa! Khi tôi lên tám tuổi, theo cha tôi sang miền bể tây mua hàng. Ngờ đâu ở đó có một cô gái nước Chân Chân, mới mười lăm tuổi, nét mặt đẹp như một vị mỹ nhân ở bức tranh vẽ của phương tây, tóc vàng, tết hai đuôi sam, trên đầu cài đầy những mã não, san hô, ngọc mắt mèo và ngọc xanh, mình mặc áo giáp dệt kim tuyến, tay áo bằng gấm, đeo dao găm có bịt vàng khảm ngọc. Thực ra người vẽ trong bức tranh cũng không đẹp bằng! Có người nói cô ta thạo chữ Trung Quốc, giảng được nghĩa ngũ Kinh, biết làm thơ và điền từ. Vì thế, cha tôi nhờ một người thông ngôn, xin viết cho một bài thơ do cô ta làm.

Mọi người đều lấy làm lạ. Bảo Ngọc cười nói:

- Em ơi, mang ngay ra đây cho anh xem.

Bảo Cầm nói:

- Em còn để ở Nam Kinh, lấy thế nào được.

Bảo Ngọc nghe nói, rất lấy làm thất vọng, liền nói:

- Thực là vô phúc, tôi không được trông thấy của quí trên đời!

Đại Ngọc cười kéo Bảo Cầm, nói:

- Em đừng nói dối chúng ta. Chắc khi đến đây thế nào em cũng mang theo những thứ ấy đi, không khi nào lại để ở nhà. Ai thì tin, chứ chị không bao giờ tin đâu.

Bảo Cầm đỏ mặt lên, cúi đầu mỉm cười không nói gì. Bảo Thoa cười nói:

- Chỉ có cô Tần mới quen nói những câu như thế. Kể mày cũng tinh ranh quá lắm đấy!

Đại Ngọc cười nói:

- Em đã mang đến đây thì cho các chị xem với.

Bảo Thoa cười nói:

- Một đống hòm xiểng hãy còn bỏ lổng chổng ở đó. Chưa thu xếp xong, đã biết ở đâu mà tìm? Để ít lâu thu dọn xong, sẽ lấy ra cho mọi người xem.

Lại bảo Bảo Cầm:

- Nếu em còn nhớ, sao không đọc cho các chị nghe?

Bảo Cầm nói:

- Em nhớ bài thơ ấy là một bài ngũ ngôn. Con gái nước ngoài mà biết được như thế cũng là hiếm có đấy.

Bảo Thoa nói:

- Em đừng đọc vội, gọi cả chị Vân đến đây nghe một thể.

Liền bảo Tiểu Loa:

- Mày sang bên nhà, nói là có một mỹ nhân nước ngoài đến chơi, làm thơ giỏi lắm, mời cô "điên thơ" sang nghe, và dắt cả con "ngốc thơ" sang nữa.

Tiểu Loa cười rồi đi. Một lúc nghe thấy Tương Vân cười, hỏi:

- Mỹ nhân nước ngoài nào đến đấy?

Vừa nói, vừa cùng Hương Lăng đi vào. Mọi người cười nói:

- Chưa thấy mặt đã thấy tiếng rồi.

Bảo Cầm mời ngồi, rồi đem câu chuyện lúc nãy kể lại cho hai người nghe. Tương Vân cười nói: "Đọc mau lên".

Bảo Cầm đọc: Lầu son đêm trước mơ màng, Đêm nay thơ lại ngâm vang trong thuyền.

Bể khơi ngùn ngụt mây đen, Quẩn quanh khí núi tỏa trên rừng dày.

Trăng kia xưa vẫn thế này, Bể tình sao lại khi đầy khi vơi.

Hán Nam trải mấy xuân rồi, Lòng này thắc thỏm dễ nguôi được nào. *ndlr: Nguyên tác là thơ năm chữ; bản Việt chuyển sang lục bát để hiệp vần.* Mọi người nghe xong, đều nói: "Khó được có người như thế! Giỏi hơn cả người Trung Quốc chúng ta!"

Nói chưa dứt lời, thì Xạ Nguyệt chạy đến thưa:

- Bà sai người đến bảo cậu Hai sáng mai phải sang bên ông cậu, nói là bà không được khoẻ, nên không sang được.

Bảo Ngọc vội đứng dậy "Xin vâng". Rồi hỏi Bảo Thoa, Bảo Cầm:

- Các cô có đi không?

Bảo Thoa nói:

- Chúng tôi không đi. Hôm qua đã cho mang đồ lễ sang rồi.

Mọi người nói chuyện một lúc rồi mới về.

Bảo Ngọc nhường chị em đi trước, còn mình ở lại sau. Đại Ngọc gọi Bảo Ngọc lại hỏi:

- Tập Nhân độ bao giờ thì về?

- Chắc phải chờ tống táng xong.

Đại Ngọc còn muốn nói nữa, nhưng không nói ra được, đứng ngẩn người một lúc, rồi nói:

- Thôi anh về đi.

Bảo Ngọc cũng cảm thấy trong bụng có nhiều điều muốn nói, nhưng không biết nói thế nào, nghĩ một lúc, cười nói:

- Thôi có chuyện gì ngày mai sẽ hay.

Bảo Ngọc xuống thềm, cúi đầu định đi, nhưng lại quay lại hỏi:

- Bây giờ đêm càng dài, một đêm em ho mấy lần? Tỉnh dậy mấy lần? **【庚夾 Những lời này thoạt nhìn đáng cười hết sức, nhạt nhẽo huyên thuyên hết sức; ngẫm lại thì đều là tình cảm chí thành, thần diệu rút từ máu tủy. Há những tiểu thuyết khác chỉ kể chuyện lén săn sóc, tư bôn, hẹn vụng, một mực dâm tình lả lơi có thể sánh được sao?】** Đại Ngọc nói:

- Đêm qua đã đỡ rồi, chỉ ho có vài lần thôi, nhưng ngủ được có một trống canh tư, đã lại dậy rồi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Anh có câu chuyện quan hệ muốn nói, bây giờ mới nhớ ra.

Vừa nói, Bảo Ngọc vừa ghé lại gần, khẽ bảo:

- Anh nghĩ đến việc chị Bảo Thoa cho em yến sào...

Chợt thấy dì Triệu đến thăm Đại Ngọc:

- Mấy hôm nay cô đã đỡ chưa?

Đại Ngọc biết ngay là dì Triệu ở bên Thám Xuân về, qua đó tiện đường rẽ vào hỏi lấy lệ, liền mời ngồi, rồi nói:

- Cám ơn dì nhớ đến cháu, trời lạnh thế mà cũng đến.

Rồi bảo pha nước và đưa mắt cho Bảo Ngọc. Bảo Ngọc hiểu ý liền đi ra.

Đến bữa cơm chiều, Vương phu nhân lại dặn Bảo Ngọc mai phải đi sớm. Bảo Ngọc về nhà, trông cho Tình Văn uống thuốc. Đêm hôm ấy, Bảo Ngọc vẫn để Tình Văn ngủ trong noãn các, tự mình đến ngủ phía ngoài Tình Văn. Bảo Ngọc lại sai mang lò sưởi ra phía trước noãn các. Xạ Nguyệt ngủ ngay ở cạnh lò sưởi.

Sớm hôm sau, trời chưa sáng, Tình Văn đã gọi Xạ Nguyệt "Dậy đi thôi ngủ mãi chưa chán à. Em ra bảo người sắp trà nước cho cậu Bảo, rồi chị đánh thức cậu ấy dậy thì vừa". Xạ Nguyệt vội mặc áo đứng dậy, nói:

- Chúng ta hãy gọi cậu ấy dậy thay quần áo, phải khênh lò sưởi đi, rồi hãy gọi bọn bà già vào; vì họ thường nói, không nên cho cậu ấy ngủ ở trong nhà này, sợ bị lây bệnh.

Bây giờ thấy chúng ta ngủ cả một chỗ, chắc họ lại eo sèo.

Tình Văn nói:

- Chị cũng nghĩ thế.

Hai người vừa mới gọi, thì Bảo Ngọc đã tỉnh, vội đứng dậy mặc quần áo. Xạ Nguyệt sai bọn hầu nhỏ đến thu xếp đâu vào đấy mới sai bọn Thu Văn vào hầu. Bảo Ngọc rửa mặt chải đầu xong, Xạ Nguyệt nói:

- Trời u ám lắm, chỉ sợ có tuyết, cậu nên mặc thêm một cái áo da nữa.

Bảo Ngọc gật đầu, liền đi thay quần áo. A hoàn nhỏ để chén nước trà sen Phúc Kiến vào cái khay bưng lên, Bảo Ngọc uống hai ngụm. Xạ Nguyệt lại mang đến cái đĩa nhỏ đựng gừng chế, Bảo Ngọc nhấm một miếng, dặn dò Tình Văn, rồi sang bên Giả mẫu.

Giả mẫu chưa dậy, nhưng biết Bảo Ngọc đã đến, liền sai mở cửa gọi vào, Bảo Ngọc thấy Bảo Cầm nằm sau lưng Giả mẫu, quay mặt vào trong chưa dậy. Thấy Bảo Ngọc mặc cái áo chẽn bằng lụa dệt lông màu hồng thẫm, ngoài khoác áo da vượn màu đỏ kép đoạn, Giả mẫu hỏi:

- Có tuyết đấy à?

- Nặng trời lắm, nhưng chưa có tuyết.

Giả mẫu liền gọi Uyên Ương đến bảo:

- Mang cái áo lông công hôm nọ ra cho cậu mặc.

Uyên Ương vâng lời đem đến, Bảo Ngọc trông thấy cái áo màu vàng choáng lộn, màu xanh lấp lánh, không giống cái áo thêu đàn le của Bảo Cầm. Giả mẫu cười nói:

- Áo này gọi là tước kim nê, người nước Nga La Tư dệt bằng sợi lông công đấy. Hôm nọ cho em cháu cái áo lông vịt trời 【庚夾 Chữ "em nhỏ" càng diệu! Vì Bảo Cầm nay đã là cô con gái nuôi út của Vương phu nhân.】 còn cái này thì để cho cháu.

Bảo Ngọc cúi đầu tạ ơn, rồi mặc vào người. Giả mẫu cười nói:

- Sang cho mẹ cháu xem đã rồi hãy đi.

Bảo Ngọc vâng lời đi ra, thấy Uyên Ương đứng ở dưới sân dụi mắt. Từ hôm Uyên Ương thề không đi lấy chồng, đến nay vẫn không chịu nói chuyện gì với Bảo Ngọc.

Bảo Ngọc ngày đêm áy náy, bây giờ lại thấy chị ta định tránh mình, liền chạy đến cười hỏi:

- Chị ơi, xem tôi mặc cái áo này có đẹp không?

Uyên Ương hất tay, chạy vào nhà Giả mẫu. Bảo Ngọc đành sang cho Vương phu nhân xem, lại trở về trong vườn cho Tình Văn, Xạ Nguyệt xem, rồi mới đến trình Giả mẫu:

- Mẹ cháu đã xem rồi, bảo là quý lắm, dặn cháu phải mặc cẩn thận đừng làm hư hỏng.

Giả mẫu nói:

- Chỉ còn có cái này thôi, nếu cháu làm hư hỏng thì không còn cái nào khác nữa. Bây giờ muốn may riêng cho cháu một cái cũng không thể nào có được.

Nói xong, lại dặn dò: "không được uống nhiều rượu, phải nhớ về sớm".

Bảo Ngọc vâng liền mấy câu. Bà già vừa theo ra đến ngoài hiên, thì anh vú của Bảo Ngọc là Lý Quý, Vương Vinh, cùng Trương Nhược Cẩm, Triệu Diệu Hoa, Tiền Thăng và Chu Thụy đem theo bốn đứa hầu nhỏ nữa là Dính Yên, Bạn Hạc, Sừ Dược, Tảo Hồng đeo bọc áo, ôm nệm thắng một con ngựa trắng có yên chạm, dây cương tết hoa, cả bọn đã đứng chực ở ngoài từ lâu. Bà già lại dặn dò một hồi, sáu người đều vâng lời, rồi giữ yên và thả bàn đạp xuống. Bảo Ngọc thong thả lên ngựa, Lý Quý, Vương Vinh bịt hàm thiếc ngựa lại, Tiền Thăng, Chu Thụy đi trước dẫn đường, Trương Nhược Cẩm, Triệu Diệc Hoa thì đi sát hai bên. Bảo Ngọc ngồi trên ngựa cười nói:

- Anh Chu, anh Tiền, chúng ta đi sang cửa bên kia, đừng đi qua thư phòng của ông, khỏi phải xuống ngựa.

Chu Thụy nghiêng người cười nói:

- Ông lớn có ở thư phòng đâu, ngày nào cũng khóa cửa, cậu không phải xuống ngựa nữa.

Bảo Ngọc cười nói:

- Cửa khóa cũng phải xuống ngựa.

Tiền Thăng, Lý Quỳ đều cười nói:

- Cậu nói phải đấy. Nếu mượn cớ, lười không chịu xuống, nhỡ ra ông Lại và ông Lâm trông thấy, tuy không nói năng gì, nhưng cũng khuyên bảo mấy câu. Có điều gì không phải lại đổ diệt cho chúng tôi, bảo chúng tôi không nhắc cậu giữ.

Bọn Chu Thụy, Tiền Thăng liền đi thẳng ra cửa bên cạnh. Họ đang nói chuyện, ngẩng mặt lên, thấy Lại Đại đi đến, Bảo Ngọc ghìm ngựa định xuống. Lại Đại vội đến ôm lấy chân. Bảo Ngọc đứng thẳng trên bàn đạp cười, kéo tay, nói mấy câu. Rồi lại thấy đứa hầu nhỏ dẫn hai, ba mươi người cầm chổi và thúng đi đến. Trông thấy Bảo Ngọc, họ đều buông tay đứng sát vào tường, chỉ đứa dẫn đầu trong bọn vái lạy, hỏi thăm. Bảo Ngọc không biết tên họ nó, cũng mỉm cười gật đầu. Khi ngựa đi qua rồi, 【庚 夾 Tất cả đều gài mạch cho đoạn sau.】 nó mới dẫn cả bọn đi. Ra đến ngoài cửa bên cạnh, đã có mấy người hầu và phu ngựa của bọn Lý Quý sắp sẵn mười con ngựa chực ở đấy rồi. Vừa ra khỏi cửa, bọn Lý Quý lên ngựa đi trước, cả đoàn vùn vụt chạy theo.

Ở nhà, Tình Văn uống thuốc không thấy bớt, nóng ruột mắng thầy thuốc ầm lên: "Chỉ biết lừa người ta lấy tiền! Chứ không có thang nào hay cả". 【庚 夾 Văn lạ! Đúng là lời của một cô gái nũng nịu, ngây thơ.】 Xạ Nguyệt cười khuyên bảo:

- Chị nóng nảy quá. Tục ngữ nói: "Bệnh đến nhanh như núi đổ, bệnh khỏi chậm như kéo tơ". Có phải là thuốc tiên của Lão quân đâu mà khỏi ngay được? Chị cứ nên tĩnh dưỡng vài hôm tự khắc khỏi. Chị càng nóng càng thêm khó

chữa.

Tình Văn lại mắng đám hầu nhỏ:

- Chuồn đi đâu cả rồi! Thấy ta ốm chúng bay bỏ đi hết. Mai kia khỏi, ta sẽ lột xác chúng bay ra!

A hoàn nhỏ là Định Nhi sợ quá vội vàng đến hỏi:

- Cô bảo gì? 【庚 夾 Tiếng "cô" ở đây cùng lối gọi "cô cô", "nương nương"; giống như tiểu đồng bên Giả Liễn gọi Bình Nhi. Đều là một tiếng được dùng lẫn theo cách Nam Bắc. Chi Nghiễn.】

- Chúng nó chết cả rồi, chỉ còn một mình mày hay sao?

Đương nói thì con Trụy Nhi cũng chạy đến. Tình Văn nói:

- Kìa đồ ranh con này! Không gọi nó chẳng thèm đến! Tao phát tiền lương đây! Chia hoa quả đây! Mày vào ngay đi! Đứng sát lại đây một tí. Tao có phải là hùm ăn thịt mày đâu mà sợ!

Trụy Nhi đành phải đứng sát lại. Nhân lúc bất ngờ, Tình Văn nhoài người ra, túm lấy tay nó, 【庚 夾 Ấy là lúc đang nằm bệnh.】 rồi cầm cái trâm dài ở cạnh gối đâm bừa vào tay nó và mắng:

- Để cái tay này làm gì? Không biết cầm cái kim sợi chỉ, chỉ biết ăn vụng thôi. Mắt ốc nhồi, chân choi choi, nói như vẹt, chả đâm cho nát ra thì để làm gì.

Trụy Nhi đau quá, kêu ầm lên. Xạ Nguyệt vội gỡ ra, và ấn Tmh Văn nằm xuống:

- Chị vừa ra được ít mồ hôi, lại muốn chết à. Khi nào khỏi, đánh nó bao nhiêu chẳng được? Làm gì mà phải ồn lên?

Tình Văn sai người gọi già Tống đến, nói:

- Cậu Bảo vừa mới bảo tôi, nói cho các bà biết, con Trụy lười lắm, cậu ấy sai gì nó cũng vênh mặt lên, không chịu làm, ngay chị Tập Nhân bảo gì, nó cũng lẩm bẩm chửi vụng. Hôm nay thế nào cũng phải đuổi nó đi, ngày mai cậu Bảo về sẽ trình bà sau.

Già Tống thấy thế, biết ngay là việc ăn cắp vòng bị lộ chuyện, liền cười nói:

- Tuy thế mặc lòng, cũng nên chờ cô Hoa về, nói cho biết đã, rồi hãy đuổi nó đi.

Tình Văn nói:

- Cậu Bảo dặn tôi, hôm nay thế nào cũng đuổi nó đi, việc gì phải chờ cô "hoa" với cô "nụ"? Chúng tôi đã có cách! Mau mau gọi người nhà nó mang nó về.

Xạ Nguyệt nói:

- Thế cũng được. Sớm muộn nó cũng phải về, cho về sớm ngày nào càng bớt chuyện ngày ấy.

Già Tống nghe thấy nói thế, đành phải đi gọi mẹ Trụy Nhi đến. Mẹ nó sắp xếp đồ đạc xong, đến hỏi Tình Văn:

- Sao các cô lại làm thế? Cháu nó có điều gì không phải, 【庚 夾 Hai chữ "cháu gái" thật diệu; lời chú trước của ta quả không sai.】 các cô dạy bảo, việc gì lại đuổi nó đi? Cũng nên để thể diện cho tôi một tí chứ.

Tmh Văn nói:

- Thôi, chuyện này chờ Bảo Ngọc về hãy nói, không việc gì đến chúng tôi.

Người kia cười nhạt:

- Tôi đâu lại dám hỏi cậu ấy? Việc gì mà cậu ấy chẳng nghe các cô? Dù cậu ấy bằng lòng, mà các cô không bằng lòng, thì cũng chưa chắc đã ăn thua! Ví như vừa rồi vắng mặt cậu ấy cô cũng gọi thẳng ngay tên cậu ấy ra; các cô gọi thế được, chứ chúng tôi mà gọi thế, người ta lại cho là quân hỗn láo!

Tình Văn nghe nói, càng tức, mặt đỏ bừng lên, nói:

- Tôi gọi tên cậu ấy đấy. Chị đến mà mách cụ và bà Hai, bảo tôi hỗn, xin tống cổ tôi đi!

Xạ Nguyệt nói:

- Chị ơi, chị cứ mang nó về, có điều gì hãy nói sau. Ở đây có phải là chỗ để chị giảng giải lễ phép đâu?

- Chị có thấy ai giảng giải lễ phép với chúng tôi không? Không cứ chị, ngay đến mợ Lại và mợ Lâm cũng phải nể chúng tôi ít nhiều. Còn việc gọi tên cái, là do cụ dặn chúng tôi từ khi cậu ấy còn bé đến giờ. Chắc các chị cũng biết: vì sợ khó nuôi, nên cụ cho viết tên cái cậu ấy dán ra khắp nơi để mọi người đều gọi, như thế mới dễ nuôi.

Ngay đứa gánh nước, đứa hót phân, đứa ăn mày cũng đều gọi được cái tên cậu ấy, huống chi là chúng tôi? Hôm nọ mợ Lâm chỉ gọi một tiếng "cậu" thôi, cụ cũng mắng đấy. Đó là một việc. Hai nữa là, chúng tôi ở đây thường phải hầu chuyện cụ và bà Hai, nếu không gọi thẳng tên ra, chẳng nhẽ lại gọi là "cậu" à? Ngày nào không gọi mấy trăm lượt hai chữ "Bảo Ngọc"? Thế mà chị lại còn bới chuyện ấy ra! Ngày nào chị rỗi, đến chỗ cụ và bà Hai mà nghe chúng tôi gọi tên cái cậu ấy ra thì sẽ rõ. Vì chị không được hầu gần cụ và bà Hai, quanh năm chỉ đứng ở ngoài cửa thứ ba, chẳng trách không biết được khuôn phép của chúng tôi ở trong này! Đây không phải là chỗ chị đứng đâu! Nếu đứng một lúc nữa, chúng tôi không cần phải nói gì, cũng sẽ có người đến hỏi chị. Chị hãy mang nó về đi, muốn phân trần điều gì, cứ đến nói với mợ Lâm, nhờ mợ ấy nói với cậu Bảo. Trong nhà này hàng nghìn người, người nọ chạy đến, người kia chạy đến, chúng tôi nhận mặt, hỏi tên sao xiết!

Tình Văn nói xong, liền sai a hoàn nhỏ lấy vải lau nền nhà.

Người đàn bà kia nghe nói, không biết trả lời thế nào, cũng không dám đứng lâu, ức quá, mang Trụy Nhi về. Già Tống liền nói:

- Chả trách chị không biết khuôn phép gì là phải. Con gái chị ở nhà này mấy lâu, lúc ra về, cũng nên cúi đầu chào các cô ấy. Các cô ấy không cần đồ lễ gì khác, chỉ cúi đầu chào là đủ rồi. Bảo đi là cắm cổ đi ngay?

Trụy Nhi nghe nói, đành phải quay lại cúi đầu chào Xạ Nguyệt và Tình Văn, rồi đi chào bọn Thu Vân, nhưng không ai thèm nhìn. Người đàn bà ấy hậm hực thở dài, không dám nói, đành nuốt giận ra về.

Tình Văn vừa bị nhiễm gió, vừa nổi giận, nên càng thấy người khó chịu. Vật vã mãi đến lúc lên đèn mới nằm yên. Bảo Ngọc vừa về đến cửa đã thở dài dậm chân. Xạ Nguyệt vội hỏi đầu đuôi, Bảo Ngọc nói:

- Hôm nay cụ vui, cho tôi cái áo khoác này, ngờ đâu không cẩn thận, để vạt sau cháy một miếng, may trời đã tối, cụ và bà không để ý đến.

Vừa nói vừa cởi áo ra, Xạ Nguyệt xem thì có một chỗ cháy bằng ngón tay, liền nói:

- Chắc là lửa ở lồng ấp bắn vào. Nhưng không gì đâu, khẽ mang ra cho thợ may nào khéo mạng lại là được.

Xạ Nguyệt liền gói áo vào trong bọc, gọi một bà già đến mang đi thuê mạng, và bảo:

- Làm thế nào đến sáng mai phải xong, nhất thiết không được nói cho cụ và bà biết!

Bà già đi một lúc lại mang áo về, nói:

- Không những thợ mạng, mà đến thợ may giỏi, thợ thêu, thợ nữ công, tôi đều đi hỏi hết, họ không biết là thứ hàng gì nên không dám nhận.

Xạ Nguyệt nói:

- Thế thì làm thế nào bây giờ? Ngày mai không mặc cũng được.

Bảo Ngọc nói:

- Cụ và bà nói ngày mai là ngày chính tiệc, phải mặc áo này. Mới hôm đầu đã bị cháy rồi, thật là chán quá!

Tình Văn nghe xong, không nhịn được, trở mình lại nói:

- Mang lại đây tôi xem nào! Số không được mặc cái áo ấy thì thôi! Bây giờ lại còn làm rối lên!

Bảo Ngọc cười:

- Nói thế cũng đúng đấy.

Rồi đưa áo cho Tình Văn, lại mang đèn đến để nhìn kỹ một lượt. Tình Văn nói:

- Đó là chỉ kim tuyến bằng lông công đấy. Nay cũng lấy chỉ làm tuyến bằng lông công mạng từng hàng cho khít nhau thì cũng có thể nhuế nhóa được.

Xạ Nguyệt nói:

- Có sẵn chỉ lông công đấy, nhưng ở đây ngoài chị ra còn ai biết mạng nữa.

Tình Văn nói:

- Biết nói sao đây, tôi cũng đành liều mà làm vậy.

Bảo Ngọc nói:

- Thế sao được? Chị vừa mới đỡ mệt một tí, đã làm việc thế nào được?

Tình Văn nói:

- Tôi biết thân tôi, cậu không cần phải để ý quá.

Tình Văn đứng dậy quấn tóc, khoác áo, thấy người loạng choạng mắt hoa đầu váng, không thể gượng được. Nhưng nếu không làm, sợ Bảo Ngọc sốt ruột đành phải cắn răng ngồi làm, và bảo Xạ Nguyệt xâu chỉ hộ. Tình Văn lấy một sợi ướm thử rồi cười nói:

- Tuy không giống lắm, nhưng đính vào cũng không khác mấy.

Bảo Ngọc nói:

- Thế cũng đẹp lắm rồi, tìm đâu cho được thợ may Nga La Tư bây giờ? 【庚 夾 Lời thật diệu!】 Tình Văn liền tháo vải bọc ở trong ra, lấy cái vòng tre tròn bằng miệng chén, đính vào mặt trái, lấy dao xén chung quanh chỗ rách cho phẳng, rồi lấy kim khâu hai đường, chia ra ngang dọc. Cứ mạng hai mũi, lại phải ngắm mỗi phía một lượt. Khốn nỗi đầu nhức, mắt hoa, người mệt mỏi, tinh thần bải hoải, mới mạng được dăm mũi, Tình Văn đã phải gục xuống gối

nghỉ một lúc. Bảo Ngọc ngồi bên cạnh, lúc hỏi có muốn uống nước không? Lúc bảo hãy nghỉ một tí. Lúc lấy áo da khoác lên lưng hoặc lấy gối cho cô ta dựa, làm Tình Văn bực mình phải nói :

- Ông trẻ ơi, ông cứ đi ngủ đi, thức đến nửa đêm, ngày mai mắt hõm lại, thì làm thế nào.

Bảo Ngọc thấy Tình Văn nói vậy, đành phải vội vàng nằm xuống, nhưng không ngủ được. Một lúc nghe đồng hồ điểm bốn tiếng, 【庚夾 **Xét "bốn tiếng" là đầu giờ Dần chính; chữ "Dần" viết theo lối này là để tránh húy.**】 thì vừa mạng xong áo. Tình Văn lấy bàn chải nhỏ khẽ chải cho những lông tơ còn lù xù. Xạ Nguyệt nói:

- Tốt lắm rồi, không nhìn kỹ thì chẳng biết được đâu.

Bảo Ngọc vội cầm lấy xem, cười nói:

- Thật giống như hệt.

Tình Văn ho mấy lần, mãi mới mạng xong, rồi nói:

- Mạng xong rồi đấy, nhưng vẫn không giống. Thôi tôi cũng chẳng biết làm thế nào được nữa!

Rồi "úi chà" một tiếng, nằm vật xuống ngủ.

【威 Tổng bình: Nửa đầu hồi này lấy hương thuốc, hương hoa làm sợi nối bố cục; nửa sau lấy thuốc hít Tây dương, thuốc Y-phất-na Tây dương, tranh Tây dương, thơ Tây dương và áo lông công nước Nga La Tư làm sợi nối. Cách xen cài, soi chiếu thật tuyệt diệu.

Tả Bảo Ngọc không sao hết được, nên lại tả một lượt qua đám tôi tớ, một lượt lúc gặp quản gia, một lượt qua những người làm vườn. Trong vườn ngựa đi chậm, ra khỏi cửa lại cuốn thành một làn khói; khí tượng nhà lớn và phong thái công tử hiện lên như tranh.

Đoạn giữa tả Đại Ngọc và Bảo Ngọc đầy lòng sầu, có miệng khó nói, một nỗi thê lương không sao diễn tả; thật như vầng hào quang trên đầu trong tranh Ngô Đạo Tử.】

Hồi 53: Phủ Ninh đêm giao thừa làm lễ tế tổ — Phủ Vinh rằm tháng giêng mở tiệc đêm

Hồi 53

Phủ Ninh đêm giao thừa làm lễ tế tổ — Phủ Vinh rằm tháng giêng mở tiệc đêm

【 威 Hồi tiền phê: Đề "đêm giao thừa tế nhà thờ tổ" có quy mô cực lớn, đề "rằm Nguyên Tiêu mở tiệc đêm" cực kỳ lộng lẫy. Đặt hai đề ấy trong cùng một hồi đã đủ làm người ta rúng động, không biết nên hạ bút từ đâu; vậy mà tác giả lại thong thả kể qua mắt Bảo Cầm. Trước kể biển đề và câu đối trong sân viện, tiếp kể biển đề và câu đối ở gian nhà phụ trước chính điện, sau kể biển đề và câu đối tại chính đường; chữ nào cũng cổ kính mà đẹp. Ngoài và trong ngưỡng cửa là ranh giới nam nữ; ngoài và trong cửa nghi lễ là ranh giới chủ tớ. Người dâng lụa, dâng rượu đều được lựa chọn; việc xếp hàng Chiêu, hàng Mục đều theo đúng tên húy: quả là một thiên văn lớn về lễ chế. Khéo nhất là câu các bài vị "không nhìn rõ"; dụng tâm nhất là để Giả Dung truyền món ăn bên ngưỡng cửa, Giả Chỉ truyền món ăn ở cửa nghi lễ, tinh tế đến từng ly. Than ôi! Dụng tâm văn chương đến đây thì mạch đứt máu khô. Ai là người tri âm?】

Bảo Ngọc thấy Tình Văn mạng xong áo, thì đã kiệt sức rồi, liền sai a hoàn nhỏ thay nhau đến đấm cho cô ta. Độ ăn xong bữa cơm thì trời đã sáng. Bảo Ngọc chưa đi vội, sai người mời thầy thuốc ngay. Một lúc, thầy thuốc họ Vương đến xem mạch, có ý ngờ, hỏi:

- Hôm qua đã khá kia mà, sao hôm nay mạch lại phù hư vi xúc *ndlr: Phù, hư, vi, xúc là các trạng thái mạch trong Đông y, cho thấy khí huyết suy nhược.* thế này? Có phải ăn uống nhiều quá không? Nếu không thì do nghĩ quá, tinh thần mỏi mệt. Bệnh ngoại cảm thì nhẹ thôi, nhưng sau khi ra mồ hôi mà không biết điều dưỡng thì bệnh nặng chứ không phải vừa đâu.

Thầy thuốc kê đơn. Bảo Ngọc xem thấy đã rút bớt những vị sơ tán, lại thêm những vị ích thần dưỡng huyết như phục linh, địa hoàng, đương quy. Bảo Ngọc vừa sai người đi sắc thuốc, vừa thở dài:

- Bây giờ làm thế nào đây? Nếu có mệnh hệ nào thì tội ở ta cả.

Tình Văn nằm ở trên gối, nói:

- Cậu Hai ạ! Cậu cứ làm việc của cậu đi! Tôi mắc phải bệnh lao đâu mà sợ?

Bảo Ngọc không biết làm thế nào, đành phải đi vậy.

Đến trưa Bảo Ngọc kêu người mệt, cáo từ ra về. Bệnh Tình Văn tuy nặng thực, nhưng may xưa nay chị ta là người chỉ dùng sức lực chứ không hay dùng đến trí óc, ăn uống lại thanh đạm, không bao giờ no quá hoặc đói quá. Hơn nữa, lối bí truyền trong nhà họ Giả là: không cứ người nào, hễ hơi bị cảm gió ho khan một tí là phải nhịn cơm, rồi sau mới uống thuốc. Vì thế khi Tình Văn bắt đầu ốm, đã nhịn đói hai, ba ngày, rồi lại uống thuốc điều dưỡng cẩn thận, cho nên tuy có nhọc mệt, nhưng được tẩm bổ trong mấy ngày, dần dần, cũng đỡ. Độ này các chị em trong vườn dầu ăn cơm ở buồng mình, thổi nấu rất tiện, Bảo Ngọc muốn có canh có riêu đều sẵn cả.

Sau khi chôn cất mẹ xong, Tập Nhân đã về. Xạ Nguyệt liền đem việc Trụy Nhi ăn cắp, việc Tình Văn đuổi nó đi, kể lại đầu đuôi cho Tập Nhân nghe. Tập Nhân không nói gì chỉ bảo: "Chị ấy cũng nóng nảy quá."

Vừa qua, Lý Hoàn bị cảm, Hình phu nhân đau mắt, nên bọn Nghênh Xuân, Tụ Yên sớm tối hầu hạ thuốc thang; 【庚 夾 Diệu ở chỗ không bỏ sót một người, việc nào cũng điểm tới.】 em thím Lý lại đón thím ấy và Lý Văn, Lý Ỷ về nhà mấy hôm. 【庚 夾 Người đến có lý, người đi cũng có tình.】 Bảo Ngọc thấy Tập Nhân thường buồn rầu nhớ mẹ, Tình Văn lại chưa khỏi hẳn, vì thế chẳng ai nghĩ đến việc thi xã cả, mấy kỳ bỏ qua không họp.

Sang tháng chạp, gần hết năm, Vương phu nhân và Phượng Thư bận sắm sửa đồ tết.

Vương Tử Đằng được thăng chức Đô Kiểm Điểm chín tỉnh. Giả Vũ Thôn được bổ chức Đại Tư Mã, bàn bạc quân cơ, tham dự triều chính.

Giả Trân mở cửa nhà thờ, sai người quét dọn, bày các đồ thờ và rước thần chủ ra. Lại quét dọn nhà trên, lấy chỗ treo ảnh tổ tiên. Bấy giờ hai phủ Vinh, phủ Ninh, trong ngoài trên dưới, đều bận rộn tíu tít cả.

Hôm đó trong phủ Ninh, Vưu Thị đương cùng vợ Giả Dung sửa soạn đồ thêu và lễ vật đem sang tết Giả mẫu, thì a hoàn bưng vào một cái khay đựng những thỏi vàng nhỏ để làm món mừng tuổi và nói:

- Hưng Nhi trình mợ: một gói vàng vụn hôm nọ là một trăm tám mươi ba lạng sáu đồng bảy phân, màu sắc không đều nhau, đúc được tất cả hai trăm hai mươi thỏi nhỏ.

Nói xong, nó đưa khay vào. Vưu thị xem một lượt, thấy cái thì kiểu hoa mai, cái kiểu hoa hải đường, cái kiểu "bút đĩnh như ý" *ndlr: "Bút đĩnh" đọc giống "nhất định", nên cả tên mang lời chúc mọi việc như ý; đồ thường làm bằng vàng, bạc hoặc ngà.*, cái kiểu "bát bảo liên xuân" *ndlr: Bát bảo là tám vật quý trong Phật giáo.*. Vưu thị sai cất đi và bảo "Hưng Nhi mang những thỏi bạc đến đây mau."

A hoàn vâng lời đi ra.

Một lúc Giả Trân vào ăn cơm, vợ Giả Dung tránh đi một nơi. Giả Trân hỏi Vưu thị:

- Tiền thưởng tế xuân của chúng ta đã lĩnh chưa?

- Hôm nay tôi đã sai thằng Dung đi lĩnh rồi.

- Nhà ta tuy không phải chờ mấy lạng bạc ấy mới có tiêu, nhưng ít nhiều cũng là ơn vua. Đi lĩnh ngay mang về đây, rồi đưa sang bên cụ để mua đồ lễ, tỏ lòng trên đội ơn vua, dưới nhờ phúc tổ. Chúng ta cúng tổ hàng vạn bạc cũng không sợ, nhưng không bằng mấy lạng bạc này, vừa có thể diện lại được thấm nhuần ơn vua. Ngoài một vài nhà như chúng ta ra, còn những nhà thế tập nghèo kiết, nếu không có số bạc này, thì lấy gì mà cúng tổ tiên và ăn tết? Thực là ơn vua rộng rãi, nghĩ rất chu đáo.

- Đúng đấy.

Họ đương nói chuyện, thì một người vào trình: "Cậu Cả đã về."

Giả Trận bảo: "Gọi vào."

Giả Dung xách một cái túi nhỏ bằng vải vàng đi vào. Giả Trân hỏi:

- Tại sao mày đi mất cả ngày?

- Hôm nay không lĩnh ở bộ Lễ, lại lĩnh ở kho Quang Lộc Tự, nên phải đến đó. Các vị ở đó đều hỏi thăm sức khỏe cha. Lâu ngày không được gặp, các ông ấy rất nhớ.

- Họ nhớ gì ta! Giờ đã đến cuối năm rồi, nếu không nhớ đồ tặng, thì cũng nhớ bữa chén của ta đấy thôi.

Giả Trân nhìn vào cái bọc vải vàng trên có bốn chữ niêm phong "Ơn vua lâu dài".

Một bên có dấu của bộ Lễ. Lại có một hàng chữ nhỏ viết: Ninh Quốc Công là Giả Diễn, Vinh Quốc Công là Giả Pháp đời đời được lĩnh thưởng để tế xuân, tất cả là hai phần, thành bao nhiêu lạng bạc, ngày... tháng... năm... chức hậu bổ thị vệ long cẩm úy là Giả Dung đã nhận đủ. Viên tự thừa giữ việc này ký tên đóng dấu.

Giả Trân ăn cơm xong, súc miệng, đi giày, đội mũ, bảo Giả Dung mang theo gói bạc đến trình Giả mẫu và Vương phu nhân, lại sang trình Giả Xá và Hình phu nhân, rồi mới về nhà.

Lấy bạc ra rồi, Giả Trân sai đem bỏ cái túi vải vào lư hương lớn ở nhà thờ đốt đi. Lại bảo Giả Dung:

- Mày sang thím Hai xem, tháng giêng này bên ấy đã định ngày mời uống rượu tết chưa? Nếu định ngày rồi, phải bảo thư ký kê rõ vào giấy mang về đây, để đến khi chúng ta mời, khỏi bị trùng. Năm ngoái không để ý đến việc này, thành ra mấy nhà mời trùng nhau. Người ta có cho là chúng ta vô ý đâu, lại bảo hai nhà đã bàn định sẵn, sợ tốn kém mời vờ đấy thôi.

Giả Dung vội vâng lời đi ngay. Một lúc cầm về cái giấy kê ngày bên ấy mời uống rượu tết. Giả Trân xem xong, bảo:

- Đưa cho Lại Thăng xem, nếu mời người ta uống rượu, phải tránh những ngày đã kê trên này.

Giả Trân ngồi ở trên nhà trông cho bọn hầu nhỏ khênh dọn bình phong, lau chùi bàn ghế và đồ thờ bằng vàng bạc. Bỗng thấy đứa hầu nhỏ cầm một cái thiếp và quyển sổ vào trình:

- Tên quản lý họ O ở Hắc Sơn thôn đã đến.

Giả Trân nói:

- Thằng già chết chém này sao hôm nay mới đến?

Giả Dung vội cầm lấy thiếp và sổ mở ra đưa lên. Giả Trân chắp hai tay ra sau lưng nhìn vào tay Giả Dung, thấy trong thiếp hồng viết: [一] "Con là quản lý O Tiến Hiếu, cúi đầu chúc ông bà và các cô các cậu mạnh khỏe. Xuân mới được mọi sự tốt lành, bình an, vinh quý, thăng quan tiến chức, vạn sư như ý." Giả Trân cười nói:

- Người nhà quê mà nói có văn vẻ đấy.

Giả Dung cũng cười nói:

- Không cần gì văn, chỉ cốt lời chúc tốt lành thôi.

Rồi hắn giở sổ ra xem, thấy viết: Hươu to 30 con, hươu nhỏ 50 con, hoẵng 50 con, lợn xiêm 20 con, lợn đồ 20 con, lợn nhớn 20 con, lợn rừng 20 con, lợn nhà ướp 20 con, dê rừng 20 con, dê non 20 con, dê đồ 20 con, dê ướp 20 con, cá chép 200 con, các loại cá 200 cân, gà, vịt, ngỗng còn sống mỗi thứ 200 con, gà rừng, thỏ mỗi thứ 200 đôi, tay gấu 20 đôi, gân hươu 20 cân, hải sâm 50 cân, lưỡi hươu 50 cái, lưỡi bò 50 cái, trùng trục khô 20 cân, hạt thông, hạt đào, hạt mận mỗi thứ 2 túi, tôm to 50 đôi, tôm khô 200 cân, than hoa tốt nhất 1000 cân, than vừa 2000 cân, than củi 30.000 cân, gạo tám tiến 2 gánh, 【庚 夾 Sách Tại Viên tạp chí từng nói tới việc này.】 gạo cẩm 50 hộc, gạo nếp trắng 50 hộc, gạo ré muộn 50 hộc, các thứ hoa màu mỗi thứ 50 hộc, gạo thường 1000 gánh, rau dưa khô một xe, các thứ lúa gạo súc vật bán đi, tính thành tiền là 2.500 lạng. Ngoài ra còn biếu riêng cậu cả mấy giống này để chơi: hươu sống 2 đôi, thỏ trắng 4 đôi, thỏ đen 4 đôi, gà cẩm kê sống 2 đôi, vịt tây 2 đôi.

Giả Trân xem xong nói: “Cho nó vào”. Một lúc thấy O Tiến Hiếu vào, quỳ lạy ở ngoài thềm. Giả Trân sai người đỡ hắn dậy, cười nói:

- Chú hãy còn khỏe nhỉ.

- Nhờ ơn đức của ông, con hãy còn đi được.

- Con chú lớn rồi, sao không bảo nó đi cho.

- Không dám giấu gì ông: con đi quen rồi, nếu không đi buồn không chịu được. Các cháu đứa nào mà chẳng muốn đến xem phong cảnh nơi đế đô. Nhưng vì chúng còn trẻ tuổi, sợ đi đường có sự gì thất thố. Để mấy năm nữa sẽ cho chúng đi, con mới yên tâm.

- Chú đi mất mấy ngày?

- Thưa ông, năm nay tuyết xuống nhiều quá, sâu đến bốn, năm thước, hôm nọ mới trời ấm tuyết tan, vì thế đường khó đi phải chậm lại mất mấy ngày. Đi mất một tháng hai ngày. Năm hết tết đến, con sợ ông nóng ruột, nên phải đi gấp cho kịp.

- Ta đã nói mà, sao hôm nay chú mới đến? Ta vừa xem đơn thì ra năm nay chú lại định giở ngón bớt xén thì phải?

O Tiến Hiếu vội bước đến gần nói:

- Thưa ông, năm nay mùa màng xấu quá. Từ tháng ba đến hết tháng tám mưa luôn, không lúc nào tạnh được năm, sáu ngày. Đến tháng chín có một trận mưa đá, một vùng gần hai ba trăm dặm, người, nhà cửa, súc vật, lương thực bị hại hàng nghìn hàng vạn, nên mới có thế này. Con không dám nói man.

Giả Trân cau mày nói:

- Ta tưởng ít ra chú cũng phải mang nộp 5000 lạng bạc, chứ có ngần ấy thì làm được cái gì. Bây giờ chỉ còn có tám, chín trại thôi, năm nay có đến hai trại kêu bị hạn, bị lụt, chú lại bớt xén, định không cho ta ăn nữa hay sao?

O Tiến Hiếu nói:

- Ruộng đất của ông còn khá đấy, chứ chỗ anh em con ở cách chỗ con chỉ độ một trăm mẫu, thì lại kém xa. Họ trông nom tám trại thuộc phủ bên kia, so với trại của con trông nom còn rộng gấp mấy lần, thế mà những món đưa đến chẳng qua chỉ đáng hai, ba nghìn lạng bạc thôi, cũng vì bị mất mùa.

- Thực vậy. Bên ta còn có thể được, vì không có việc gì đặc biệt phải tiêu nhiều, chẳng qua chỉ để dùng trong một năm thôi. Ta tiêu rộng tý nào tốn tý ấy, bớt được chừng nào đỡ chừng ấy. Vả chăng những lệ thường hàng năm như tết nhất, mời mọc, ta chịu dày mặt một chút là xong, bì sao được với phủ bên kia. Ở bên ấy số hoa lợi vẫn như cũ, mà mấy năm nay lại nhiều việc phải tiêu đến tiền, nhất định không thể thiếu được, phải bù ra rất nhiều, nếu không lấy ở các người thì còn hỏi vào đâu?

- Bên ấy có nhiều việc, nhưng có xuất lại có nhập. Nhà vua và quý phi chẳng lẽ lại không chu cấp cho hay sao? 【庚夾 Đúng giọng người quản trang nói. Chi Nghiễn.】 Giả Trân nghe nói, cười bảo Giả Dung:

- Chúng mày nghe đấy, nó nói có đáng buồn cười không?

Giả Dung vội cười nói:

- Các chú là người ở nơi rừng sâu bể thẳm, biết đâu được những việc ấy? Chẳng lẽ quý phi lại lấy tiền ở kho nhà vua ra cho chúng ta à? Dù người có muốn chăng nữa, cũng không làm chủ được. Kể ra thì thời nào tiết ấy cũng có thưởng đấy, nhưng chẳng qua chỉ cho một ít vóc nhiễu, đồ cổ, đồ chơi. Có chăng cũng chỉ được một trăm lạng vàng, đáng giá hơn một nghìn lạng bạc, thấm vào đâu? Trong hai năm nay, năm nào mà chẳng phải bù ra mấy nghìn lạng bạc. Năm đầu, quý phi về thăm nhà, kể cả việc làm vườn hoa, chú tính xem phải tiêu hết bao nhiêu thì đủ biết. Vài năm sau nếu người lại về thăm nữa, có lẽ đến nghèo xác mất!

Giả Trân cười nói:

- Vì thế bọn người nhà quê là người thực thà, họ chỉ biết việc bề ngoài chứ biết đâu được bên trong. Lấy hoàng bá làm dùi khánh, chỉ đẹp dáng bề ngoài, bên trong thì đắng ngắt. 【庚 夾 Một câu mới lạ, thú vị.】 Giả Dung vừa cười, vừa nói với Giả Trân:

- Quả là bên ấy cũng kiệt thật. Hôm nọ con nghe thấy thím Hai 【庚 夾 Nguyên văn gọi "cô Phượng"; đây cũng là cách xưng hô dùng lẫn Nam Bắc. Lời chú trước của ta không sai.】 bàn khẽ với Uyên Ương phải ăn cắp những đồ của cụ đem đi cầm.

Giả Trân cười nói:

- Đó là thím Phượng giở trò ma đấy thôi, lẽ nào lại kiết đến thế? Chắc là thím ấy biết công việc phải tiêu nhiều, tất phải bù vào nhiều, nhưng không biết nên bớt món tiền nào, mới bày ra cách này, muốn người ta biết là mình kiết đến như thế. Ta đã tính rồi, chưa đến nỗi túng thiếu lắm đâu.

Nói xong liền sai người tiếp đãi O Tiến Hiếu tử tế.

Giả Trân lại sai người mang lễ vật của O Tiến Hiếu đem đến để lại mấy thứ cúng tổ, rồi chọn mỗi thứ một ít cho Giả Dung mang sang biếu phủ Vinh. Lại bớt đủ số cho nhà dùng, còn thừa thì theo thứ tự chia ra từng phần, để ở dưới thềm, sai người gọi con cháu trong họ đến để nhận phần. Sau đó, phủ Vinh cũng đưa đến nhiều lễ vật cúng tổ và biếu Giả Trân. Giả Trân trông cho người nhà bầy biện đồ thờ xong, rồi đi giày, khoác áo da, sai người trải một cái thảm da chó sói ở trên thềm, chỗ có ánh mặt trời, để sưởi nắng, và xem con cháu đến lĩnh phần. Thấy Giả Cần cũng đến lĩnh. Giả Trân gọi lại bảo:

- Sao mày cũng đến đây? Ai gọi mày đến?

Giả Cần buông thõng tay thưa:

- Cháu nghe nói bác gọi chúng cháu đến lĩnh phần, cháu đến chứ không ai gọi cả.

Giả Trân nói:

- Những thứ này là ta định để cho chú bác anh em không có công ăn việc làm. Hai năm trước, mày chưa có việc, ta cũng đã cho rồi. Bây giờ mày đã được làm công việc ở phủ bên kia, trông nom bọn hòa thượng, đạo sĩ ở miếu, ngoài tiền lương hàng tháng, số tiền phát cho bọn hòa thượng cũng qua tay mày, thế mà mày vẫn còn đến lĩnh phần. Sao tham quá thế? Mày thử nghĩ xem: mày ăn mặc có khác gì bọn người sẵn tiền trong tay không? Trước mày nói không có việc làm, bây giờ thì thế nào? Vẫn còn kém trước nữa à?

Giả Cần nói:

- Vì nhà cháu nhiều miệng ăn, phải tiêu nhiều.

Giả Trân cười nhạt:

- Mày lại cứ chống chế mãi với ta! Mày tưởng ta không biết những việc mày làm ở trong miếu à! Ở đấy, mày làm ông lớn, không ai dám trái lời. Trong tay có tiền, lại ở xa chúng ta, mày tha hồ làm vương làm tướng, đêm nào cũng tụ tập những bọn vô lại, cờ bạc trai gái đủ thứ, 【庚 夾 Đoạn văn này tuyệt đối không thể thiếu.】 nên mới xác như vờ, lại còn dám đến đây lĩnh phần nữa à? Mày chẳng lĩnh được gì đâu, có lĩnh trận đòn thì lĩnh! Để xong tết, ta sẽ bảo chú Hai đuổi mày đi.

Giả Cần đỏ mặt, không dám nói gì. Có người đến trình:

- Bên Bắc phủ vương đem câu đối và túi đến.

Giả Trân sai Giả Dung ra tiếp và nói là mình đi vắng. Giả Dung đi ra.

Giả Trân đuổi Giả Cần đi, xem mọi người lĩnh phần xong, rồi về nhà ăn cơm với Vưu thị. Hôm sau lại càng bận việc.

Đến ngày hai mươi chín tháng chạp, các thứ bày biện đầy đủ. Trong hai phủ, chỗ thờ thần cửa, câu đối, bài treo, đều sơn lại một màu bóng loáng. Bên phủ Ninh, từ cửa ngoài, nghi môn, nhà khách, noãn các, nhà trong, cửa thứ ba, cửa nghi môn trong, cửa cấm vào đến chính đường, suốt một dãy các nhà chính đều mở toang cả. Dưới thềm, hai bên đốt hai hàng nến to và cao đỏ chói như hai con rồng vàng. Hôm sau Giả mẫu ngồi kiệu bát cống dẫn những người có phong cáo theo phẩm cấp, mặc triều phục vào cung làm lễ triều hạ. Ăn yến xong, trở về, đến noãn các bên phủ Ninh, xuống kiệu.

Những con cháu không theo vào chầu, đều xếp hàng đứng chực trước cửa, để Giả mẫu dẫn vào nhà thờ.

Bảo Cầm lần đầu được vào xem nhà thờ họ Giả, để ý ngắm nghĩa mãi. Nhà thờ này dựng ở bên tây phủ Ninh, trong một cái vườn riêng phía trong hàng rào sơn đen, có năm gian cửa lớn, trên treo bức hoành viết bốn chữ Giả thị tôn từ *ndlr: Nghĩa là nhà thờ tổ họ Giả.*, bên cạnh viết "Diễn thánh công Khổng Kế Tông viết", hai bên có đôi câu đối: Lấm đất óc gan, muôn họ thấm nhuần ơn bảo dưỡng.

Ngập trời công đức, trăm năm nghi ngút lễ chưng thường.

Đó cũng là chữ viết của Diễn Thánh công. Đi vào trong sàn, giữa có đường mai võng lát đá trắng, hai bên đều là tùng bách um tùm, trên nguyệt đài bầy những đỉnh vạc bằng đồng cổ. Trước nhà bái đường treo bức hoành vàng chạm chín con rồng, viết chữ Tinh huy phụ bật *ndlr: Nghĩa là sao Phụ, sao Bật sáng ngời.*. Đó là chữ của đức vua trước viết. Hai bên có đôi câu đối: Sự nghiệp sáng soi cùng nhật nguyệt, Công danh truyền mãi đến nhi tôn.

Cũng là chữ vua viết.

Trước năm gian chính điện, treo bức hoành sơn xanh vẽ rồng uốn khúc, viết bốn chữ Thận chung truy viên *ndlr: Giữ trọn lễ với người qua đời và tưởng nhớ tổ tiên.*. Bên cạnh lại có đôi câu đối: Con cháu từ đây nhờ phúc đức, Nhân dân giờ vẫn nhớ Vinh Ninh.

Đều là chữ vua viết cả.

Bên trong đèn đuốc sáng trưng, trượng thêu màn gấm, tuy có bày thần chủ, nhưng trông không rõ.

Những người họ Giả chia bên "chiêu" bên "mục" *ndlr: Trong lễ tông miếu, thủy tổ ở giữa; hàng Chiêu bên trái thuộc thế hệ cha, hàng Mục bên phải thuộc thế hệ con.* xếp hàng đứng yên. Giả Kính chủ tế, Giả Xá bồi tế, Giả Trân dâng rượu, Giả Liễn, Giả

Tôn dâng lụa, Bảo Ngọc bưng hương, Giả Xương, Giả Lăng rải thảm tế, giữ cái lư đốt văn. Bọn nhạc công tấu nhạc.

Ba lần dâng rượu, hương bái xong, đốt lụa rót rượu. Lễ xong, âm nhạc ngừng lại, lui ra. Mọi người theo Giả mẫu đến trước chỗ bày ảnh ở trên chính đường, màn gấm treo cao, bình phong căng rộng, hương bay nghi ngút, nến thắp sáng trưng. Chính gian giữa, treo hai bức chân dung của Vinh Quốc công và Ninh Quốc công, đều mặc áo mãng bào đeo đai ngọc; hai bên lại có mấy bức chân dung của các vị liệt tổ.

Bọn Giả Hành, Giả Chỉ đứng xếp hàng từ cửa trong ra mãi đến ngoài thềm chính đường. Ngoài bạo cửa là chỗ Giả Kính, Giả Xá; trong bạo cửa là chỗ đàn bà đứng. Bọn người nhà và hầu bé đều đứng ngoài nghi môn. Cứ một món ăn dâng lên đến cửa nghi môn, là bọn Giả Hành, Giả Chỉ đỡ lấy, theo thứ tự đưa đến tay Giả Kính. Giả Dung là cháu trưởng chi trưởng, nên được đứng với đám đàn bà ở trong bạo cửa. Mỗi lần Giả Kính đưa món ăn đến trao cho Giả Dung, Giả Dung đưa lại cho vợ, vợ hắn lại đưa cho Phượng Thư và Vưu Thị; khi đưa đến trước bàn thờ, thì Vương phu nhân nhận lấy đưa cho Giả mẫu. Giả mẫu đặt lên bàn thờ. Hình phu nhân đứng ở phía tây bàn thờ, ngoảnh mặt sang phía đông, cùng Giả mẫu dâng cỗ lên. Đến khi dâng cỗ và chè rượu xong, Giả Dung mới lui ra ngoài, đứng hàng đầu chỗ bọn Giả Cần.

Lúc này Giả Kính đứng đầu hàng người có tên theo chữ "văn" ở bên. Giả Trân đứng đầu hàng người có tên theo chữ "ngọc" ở bên, cuối nữa là Giả Dung đứng đầu hàng người có tên theo bộ "thảo đầu". Bên tả hàng "chiêu", bên hữu hàng "mục". Trai ở bên đông, gái ở bên tây. Khi Giả mẫu thắp hương lạy rồi, mọi người đều quỳ xuống làm cho năm gian nhà lớn, ba gian bái đường, hiên trong hiên ngoài, thềm trên thềm dưới, hai dãy thềm đỏ đều như hoa như gấm, chật ních không chỗ nào hở. Ngoài nhạc vàng vòng ngọc khẽ chạm leng keng và giày dép sột soạt khi đứng khi quỳ ra, còn đều im lặng như tờ. không một tiếng động.

Một lúc lễ xong, bọn Giả Kính, Giả Xá lui ra đi sang phủ Vinh, chờ làm lễ mừng Giả mẫu. Bên phòng Vưu thị, dưới đất trải đầy thảm đỏ, giữa nhà để một chậu than lớn tráng vàng. Trên giường chính giữa trải một cái nệm da vượn đỏ mới, đặt một cái gối dựa màu đỏ thêu kiểu vân long bổng thọ ***ndlr: Họa tiết rồng mây nâng chữ thọ.***; ngoài nệm ngồi lại có cái bao bằng da cáo đen đặt ở trên và cái nệm ngồi bằng da cáo trắng. Vưu thị mời Giả mẫu ngồi lên đó. Hai bên lại trải nệm da, mời mấy bà bác bà thím ngang hàng với Giả mẫu cùng ngồi. Bọn Hình phu nhân thì ngồi ở một cái giường nhỏ cũng trải nệm da, có bức vách chắn ngang. Ở hai bên, có mười hai cái ghế sơn chạm đối mặt nhau, đều trải nệm lông chuột đen, dưới mỗi cái ghế có một lò sưởi bằng đồng, để cho chị em bọn Bảo Cầm ngồi. Vưu thị pha trà dâng Giả mẫu, vợ Giả Dung dâng mời các bà ngang hàng với Giả mẫu, sau Vưu thị lại dâng mời Hình phu nhân, vợ Giả Dung lại dâng bọn chị em.

Phượng Thư, Lý Hoàn thì đứng ở ngoài chực sẵn.

Dâng nước trà xong, bọn Hình phu nhân đứng dậy hầu Giả mẫu uống. Giả mẫu cùng chị em nhiều tuổi nói chuyện phiếm mấy câu rồi sai sắp kiệu. Phượng Thư vội đỡ Giả mẫu lên. Vưu thị cười nói:

- Cháu đã sắp sẵn cơm chiều để mời bà xơi rồi. Hàng năm bà không hề hạ cố đến các cháu. Bây giờ dùng cơm chiều rồi bà hãy về. Nếu không thì chẳng hóa ra các cháu không bằng thím Phượng hay sao?

Phượng Thư đỡ Giả mẫu, cười nói:

- Mời bà về nhà xơi cơm, mặc kệ chị ấy.

Giả mẫu cười nói:

- Bên này chị còn phải soạn sửa cúng tế tổ tiên, bận rộn lắm rồi, giữ ta ở lại để thêm bận à? Vả chăng hàng năm ta không ăn ở đây, các chị cũng cứ mang sang biếu, vậy cứ biếu đi, ta không ăn hết, để dành đến ngày mai, như thế chẳng ăn được nhiều hơn ư?

Mọi người nghe vậy đều cười. Giả mẫu lại dặn: "Đêm đến phải cắt người đèn hương cẩn thận, không được sơ suất đấy", Vưu thị vâng lời, Giả mẫu đi ra ngoài, đến trước noãn các, bọn Vưu thị tránh ra sau bình phong, bọn hầu nhỏ mới dẫn phu kiệu đến mời Giả mẫu lên kiệu. Vưu thị cũng theo bọn Hình phu nhân đến phủ Vinh.

Kiệu ra khỏi cửa ngoài. Dọc đường, bên đông bầy nghi trượng và nhạc khí của phủ Ninh, bên tây bày nghi trượng và nhạc khí của phủ Vinh. Những người đi đường đều phải lùi lại, không được qua đấy.

Về đến phủ Vinh, cửa lớn, cửa chính cũng đều mở suốt vào tận phía trong. Giả mẫu không xuống kiệu ở noãn các nữa, mà đi qua nhà khách, vòng sang phía tây, đến thẳng nhà chính. Mọi người xúm theo đến gian giữa nhà Giả mẫu, cũng có nệm gấm màn thêu, mọi thứ đều mới cả, ở giữa để lò lửa đốt hương tùng bách và cây bách hợp.

Giả mẫu vào ngồi, bọn bà già trình: "Các cụ bà đến làm lễ". Giả mẫu đứng dậy định ra đón, thấy mấy bà chị em nhiều tuổi đến nơi. Mọi người cầm tay nhau cười và mời nhau một lúc. Họ uống trà xong rồi đi. Giả mẫu đưa ra đến cửa nghi môn mới về chỗ ngồi. Bọn Giả Kính và Giả Xá dẫn các con em đến. Giả mẫu cười nói:

- Cả năm làm phiền các người rồi, thôi đừng làm lễ nữa.

Một bên trai, một bên gái, tốp này đến tốp khác, lũ lượt vào làm lễ; bên tả bên hữu đều đặt ghế đối nhau, rồi cứ theo thứ tự lớn bé ngồi nhận lễ. Bọn hầu nhỏ và a hoàn trong hai phủ cũng theo thứ tự trên dưới đứng làm lễ. Sau đó phân phát tiền thưởng tết, túi và thỏi vàng, thỏi bạc cho mọi người. Bữa tiệc hợp hoan bày ra, trai ngồi bên đông, gái ngồi bên tây; uống rượu đồ tô *ndlr: Rượu nấu với cỏ đồ tô, uống ngày đầu năm để trừ dịch bệnh.*, ăn canh hợp hoan *ndlr: Canh nấu bằng hoa hợp hoan, loài hoa đỏ sớm nở tối khép, tượng trưng cho sum họp.*, quả cát tường *ndlr: Một loại quả tượng trưng cho điều lành.* và bánh như ý, xong rồi Giả mẫu vào trong nhà nghỉ, mọi người mới đi ra.

Tối hôm ấy, các nơi thờ phật và thờ vua bếp đều thắp hương cúng lễ. Ngoài sân nhà chính của Vương phu nhân, bày vàng hương ngựa giấy cúng trời đất. Cửa giữa vườn Đại Quan treo đèn lồng, rọi sáng hai bên, các ngả đường lại đều có giồng cây đèn. Kẻ trên người dưới đều ăn mặc như hoa như gấm. Suốt đêm, tiếng cười nói ồn ào, pháo nổ không dứt. Đến canh năm ngày hôm sau. Giả mẫu cùng mọi người theo phẩm tước mặc triều phục, bày toàn bộ nghi trượng vào cung chào mừng và chúc thọ Nguyên Xuân. Ăn yến xong, Giả mẫu trở về phủ Ninh tế tổ, rồi mới về nhà. Nhận lễ mừng xong, Giả mẫu thay áo đi nghỉ. Bạn bè đến mừng tết đều không tiếp, chỉ ngồi nói chuyện với Tiết phu nhân và thím Lý, hoặc đánh cờ, đánh bài với bọn Bảo Ngọc và chị em Bảo Thoa, Bảo Cầm, Đại Ngọc.

Vương phu nhân và Phượng Thư ngày nào cũng bận về mọi khách đến uống rượu tết, nhà trong nhà ngoài, chỗ nào cũng bày bàn rượu, bạn bè đi lại không ngớt. Bận rộn suốt bảy, tám ngày mới xong.

Lại sắp đến tết nguyên tiêu, hai phủ Vinh, Ninh đều thắp đèn kết hoa. Ngày mười một, Giả Xá mời Giả mẫu, hôm sau Giả Trân lại mời Giả mẫu. Vương phu nhân và Phượng Thư, ngày nào cũng có người mời uống rượu tết.

Đến chiều hôm rằm, Giả mẫu sai người bày mấy bàn tiệc ở phòng khách lớn, thuê một bọn con hát, treo đầy đèn hoa các màu, dẫn các con cháu trai gái hai phủ Vinh, Ninh đến ăn tiệc. Giả Kính xưa nay không uống rượu, ăn mặn, vì thế không mời. Đến ngày mười bảy, tế tổ xong, Giả Kính liền ra ngoài thành tu đạo. Trong mấy hôm ở nhà, ông ta cũng chỉ ngồi yên lặng trong gian nhà kín, không hỏi đến việc gì.

Giá Xá lĩnh đồ thưởng của Giả mẫu xong, cáo từ ra về. Giả mẫu biết ông ta ở đấy cũng không tiện, nên để mặc cho về.

Giả Xá về đến nhà, cùng bọn gia khách thưởng đèn uống rượu, đàn sáo rộn tai, gấm thêu hoa mắt, cuộc vui của ông ta khác hẳn bên này. 【庚夾 **Lại kể rõ thêm một người nữa.**】 Giả mẫu cho bày hơn mười bàn rượu ở nhà khách, bên cạnh mỗi bàn đặt một cái kỷ.

Trên kỷ đặt lư hương, bình hoa, đốt hương bách hợp của vua ban; lại có những chậu cảnh nhỏ dài độ tám tấc, rộng bốn năm tấc, cao hai ba tấc, trong chồng núi giả, đều trồng cỏ hoa tươi tốt; lại có khay chè sơn hay những bộ chén rót nước trà ngon hạng nhất. Một loạt đều làm bằng gỗ đàn tía chạm trổ, viền rèm lụa đỏ, đính ngọc, thêu hoa và đề thơ. Nguyên cái rèm này là do tay cô gái Cô Tô, tên là Tuệ Nương thêu ra. Vì cô ta cũng là con nhà thư hương thế hoạn, rất giỏi nghề vẽ, chẳng qua ngẫu nhiên thêu thùa vài thứ để chơi, chứ không phải thứ đem ra ngoài bán. Những hoa thêu trên, theo cành cây hoa lá của các nhà danh họa từ đời Đường, Tống, Nguyên, Minh để lại, nên cách thức, màu sắc đều đậm đà, tinh xảo không một ai có thể sánh kịp. Mỗi một cành hoa bên cạnh lại có một bài thơ, từ, ca, phú của người xưa và đều thêu chữ nổi bằng nhung đen. Hơn nữa cả từ nét ngoặc, nét chấm, to, nhỏ, liền, cách, đều giống hệt như chữ viết, không phải lối thêu chữ bán rao có thể sánh kịp. Cô ta không vì nghề này kiếm lợi, nên tiếng đồn khắp nơi, ít người mua được. Rất nhiều nhà danh gia thế hoạn cũng không có của này. Vì vậy đời sau gọi là nàng Tuệ Tú. Gần đây, có những kẻ trục lợi, cũng bắt chước lối thêu của cô ta để lừa người kiếm tiền. Tuệ nương đến mười tám tuổi thì chết, nên sau không tìm đâu ra bức thêu nào như vậy. Nhà nào có một vài bức, đều giữ gìn rất cẩn thận. Có một số nhà văn "múa rối", nhân tiếc sắc đẹp của nàng, liền tung tin rằng nàng thêu chữ chưa hết vẻ đẹp, so sánh đường kim thêu với chữ "Tú" có vẻ hơi vội vã. Rồi cùng mọi người bàn bạc, đem đổi chữ "Tú" thành chữ "Văn", nên người đời mới gọi là "Tuệ Văn". Nếu phải là bức thêu của nàng Tuệ Văn thì giá đắt vô ngần. Trong phủ Giả có ba bức, năm ngoái đã tiến vua hai bức, chỉ còn lại cái rèm này có mười sáu dải, Giả mẫu cất giữ rất cẩn thận, không hay bày ra nhà khách, chỉ để trong phòng riêng, khi cao hứng bày tiệc rượu mới đem ra dùng.

Trong các bình cổ nhỏ có đủ các màu đều cắm cây tuế hàn tam hữu *ndlr: Ba người bạn mùa rét: tùng, trúc và mai.* và hoa ngọc đường phú quý *ndlr: Tên một lối cắm hoa mang ý chúc giàu sang, thường dùng hoa mẫu đơn.*. Hai bàn phía trên là chỗ ngồi của Tiết phu nhân và thím Lý; bên đông bày riêng một tiệc có cái giường nhỏ chân thấp chạm quỳ long hộ bình *ndlr: Quỳ long là giống thú trông như rồng, có một chân đỡ lấy bình phong.* có đủ cái tựa lưng, gối dài, nệm da. Trên giường bày một cái kỷ nhỏ, sơn son thếp vàng rất đẹp, và nhẹ. Trên kỷ bày chén trà, ống nhổ, khăn mặt và cái hộp kính.

Giả mẫu nằm nghiêng trên giường, cười nói với mọi người một lúc, lại đeo kính nhìn lên sân khấu rồi nói với Tiết phu nhân và thím Lý:

- Tha lỗi cho tôi già rồi mình mẩy hay đau, để tôi vô phép nằm nghiêng tiếp chuyện.

Lại sai Hổ Phách ngồi lên giường, cầm cái nắm tay "mỹ nhân" *ndlr: Một chiếc dùi nhỏ bằng gỗ bọc da, hình nắm tay người con gái, dùng để đấm bóp.* đấm đùi. Cạnh giường không đặt bàn rượu, chỉ có một cái kỷ cao, trên bày giá cao, lọ cao và lư hương, ngoài ra lại có một cái bàn nhỏ cao rất xinh trên bày bát đũa. Bên cạnh bày một bàn rượu cho Bảo Cầm, Tương Vân, Đại Ngọc, Bảo Ngọc cùng ngồi. Khi đồ ăn mang lên, đều đưa Giả mẫu xem trước, món nào thích để lên trên bàn nhỏ nếm một ít, còn lại đưa ra bàn bốn người ngồi gần đấy, như thế cũng xem như ngồi một bàn với Giả mẫu. Phía dưới mới là chỗ của Hình phu nhân và Vương phu nhân; dưới nữa là chỗ ngồi của bọn Vưu Thị, Lý Hoàn, Phượng Thư và vợ Giả Dung; bên tây là chỗ ngồi của Bảo Thoa, Lý Văn, Lý Ỷ, Tụ Yên và chị em Nghênh Xuân. Trên xà nhà, hai bên treo từng chùm đèn pha lê. Trước mỗi bàn rượu đặt một cây đèn sơn đen hình lá sen rũ xuống, trên lá sen cắm sáp.

Cây đèn này là của bên Tây Dương, làm bằng pha lê, có thể quay vặn được. Lúc này, đèn xoay lá sen cho ánh sáng hắt ra ngoài để xem hát được rõ. Bao nhiêu cánh cửa và cửa sổ đều được lấy xuống và treo vào đó bằng các đèn hoa trong cung cho. Trong thềm, ngoài thềm và giàn hoa hai bên hiên đều treo đèn lồng, đèn pha lê, đèn che lụa, hoặc thêu, hoặc vẽ bằng lụa, bằng giấy, thứ gì cũng có. Mấy bàn ở trên hiên là chỗ ngồi của Giả Trân, Giả Liễn, Giả Hoàn, Giả Tôn, Giả Dung, Giả Cần, Giả Vân, Giả Xương, Giả Lăng.

Giả mẫu sai người đi mời các người trong họ. Nhưng bọn họ có người đã già, không thích ồn ào, có người đi vắng, có người ốm đau, muốn đến cũng không đến được. Lại có người ghen giàu thẹn nghèo không chịu đến, có người thì ghét Phượng Thư, tức giận không đến; lại có người e lệ nhút nhát, không quen chỗ đông người. Vì thế họ tuy to, nhưng về phía đàn bà chỉ có mẹ Giả Lam là họ Lâu dắt Giả Lam đến, về phía đàn ông chỉ có Giả Cần, Giả Vân, Giả Trong và Giả Lăng đến, bốn người hiện đương giúp việc cho Phượng Thư. Kể ra người không đông mấy, nhưng tiệc nhỏ trong gia đình cũng đủ náo nhiệt lắm rồi.

Vợ Lâm Chi Hiếu dẫn sáu người đàn bà, cứ hai người một khênh ba cái bàn nhỏ đến, mỗi bàn trải một tấm thảm đỏ, trên để những tiền đồng mới đúc xâu bằng dây đỏ. Vợ Lâm Chi Hiếu bảo mang hai cái đặt ở cạnh bàn rượu của Tiết phu nhân và thím Lý, còn một cái đặt ở cạnh giường Giả mẫu. Giả mẫu nói: "Để ở giữa nhà kia". Những người đàn bà ấy đã quen khuôn phép nhà này, họ đặt bàn xuống, rút dây đỏ đi, rồi bỏ tiền ra để ở trên bàn.

Lúc đó, đương hát vở Tây lâu hội *ndlr: Tây lâu hội là vở kịch của Viên Vu Lệnh đời Thanh, kể chuyện hợp tan của Vu Quyên và Mục Tố Huy.*. Khi sắp tan hát, đứa đóng vai Vũ Thúc Dạ giận dỗi bỏ đi, đứa đóng vai Văn Báo liền nói đùa: "Anh giận bỏ đi mặc anh. Hôm nay đúng ngày rằm tháng giêng, trong nhà cụ ở phủ Vinh ăn tiệc, tôi còn phải cưỡi ngựa này, đến xin mấy thứ quả để ăn mới được". Câu nói ấy làm cho Giả mẫu cười ầm lên.

Bọn Tiết phu nhân đều nói: "Thằng ranh con này đáng thương thật!" Phượng Thư liền nói:

- Nó mới có chín tuổi thôi.

Giả mẫu cười nói:

- Nó khéo nói đấy!

Rồi gọi một tiếng "thưởng". Liền có ba người đàn bà cầm sẵn các cái giỏ nhỏ, chạy mau đến bàn, mỗi người bốc tiền bỏ vào một giỏ rồi chạy ra trước sân khấu nói:

- Cụ, bà dì, và các bà trong họ thưởng cho Văn Báo mua quả ăn đây.

Nói xong họ vất tiền lên sân khấu, chỉ nghe thấy tiếng "loảng xoảng", tiền rơi khắp nơi. Giả Trân và Giả Liễn đã sai bọn hầu nhỏ sắp sẵn những thúng tiền lớn khênh ra.

【 威 Tổng bình: Kể một bữa tiệc Nguyên Tiêu mà không hề kể rượu trong đến đâu, món ăn thơm đến đâu, khách khứa đông thế nào, lệnh uống rượu tiến hành ra sao. Trước hết tô đậm trà thơm, đồ cổ, rồi trải ra bàn ghế và thứ tự chỗ ngồi, ngầm đặt nền cho hồi sau; ý tứ hàm súc vô cùng, cao hơn cả trăm lần lối viết chất đầy chi tiết, diễn tích như rái cá bày cá tế lễ.

Nửa đầu chỉnh tề chặt chẽ, nửa sau thưa thoáng; đậm nhạt xen nhau. Tế nhà thờ tổ ở phủ Ninh, mở tiệc đêm ở phủ Vinh, chia ra kể mà ngòi bút không trùng lặp; đủ thấy tác giả đã tính sẵn toàn cục trong lòng.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên văn chép: “nhìn vào tay Giả Dung chỉ xem tờ bẩm đỏ viết rằng”, dường như có chữ sai hoặc đảo lộn. Vì thế các bản sửa khác nhau: “chỉ xem” ở bản Mông thành “xem tờ ấy”, bản Giáp Thìn và bản Dương thành “nhìn sang tờ ấy”, vẫn chưa thật hay; bản Liệt Tàng lược bớt đoạn này. Nay theo bản Thích Tự, cân nhắc bỏ chữ “chỉ”.

Hồi 54: Giả mẫu bác bỏ lối kể chuyện cũ kỹ — Vương Hy Phượng noi trò áo màu mua vui

Hồi 54

Giả mẫu bác bỏ lối kể chuyện cũ kỹ — Vương Hy Phượng noi trò áo màu mua vui

【庚 Hồi tiền phê: Ở đoạn dẫn nhập hồi đầu có câu "nghìn bộ tiểu thuyết xưa nay đều chung một khuôn", nhưng vẫn chưa nói hết sự thật. Nay mượn lời Sử thái quân viết rõ, là khuyên những vị đời sau trong bụng không có ý mới, phép riêng thì đừng cầm bút viết sách.】

【戚 Hồi tiền phê: Tích đức đến nay phúc cháu con,

Giữa kinh thành, họ ta đứng đầu.

Thương thay những bậc anh hùng dựng nghiệp,

Dòng dõi hôm nay, ai nhớ ơn cha ông?】

Giả Trân, Giả Liễn sắp sẵn tiền vào trong thúng lớn, nghe thấy Giả mẫu nói thưởng, liền sai người hầu ném tiền ra, tiếng loảng xoảng khắp trên sân khấu. Giả mẫu thích lắm. Hai người đứng dậy, người hầu mang bình đựng rượu bằng bạc mới hâm lên, Giả Liễn cầm lấy, đi theo Giả Trân vào phía trong. Giả Trân đến trước bàn thím Lý, cúi xuống lấy chén, quay lại Giả Liễn vội rót một chén; sau cùng rót đến bàn Tiết phu nhân. Tiết phu nhân và thím Lý vội đứng dậy cười nói:

- Mời hai cậu cứ ngồi, cần gì phải giữ lễ nghi quá?

Lúc đó, trừ Hình phu nhân và Vương phu nhân, các người dự tiệc đều đứng dậy chắp tay. Giả Trân, Giả Liễn đến trước giường Giả mẫu, vì giường thấp, hai người phải quỳ xuống. Giả Trân cầm chén quỳ ở phía trước, Giả Liễn cầm bình rượu quỳ ở phía sau.

Tuy chỉ có hai người dâng rượu thôi, nhưng anh em bọn Giả Tôn cũng đều đứng dậy xếp hàng đi theo; thấy hai người quỳ, quỳ họ cũng đều quỳ. Bảo Ngọc cũng vội quỳ theo. Tương Vân khẽ đẩy Bảo Ngọc cười nói:

- Bây giờ anh cũng theo người ta mà quỳ làm gì? Đã thế thì anh cũng đi rót một tuần rượu có hơn không?

Bảo Ngọc cười nói:

- Chốc nữa sẽ rót.

Đợi hai người rót rượu xong, họ mới đứng dậy. Giả Trân lại rót rượu mời Hình phu nhân và Vương phu nhân. Sau đó cười nói:

- Còn các cô thì làm thế nào đây?

Giả mẫu nói:

- Các anh cứ đi ra để mặc cho họ được thoải mái hơn.

Bọn Giả Trân mới lui ra.

Đêm chừng đã sang canh hai, tuồng hát đang diễn tích "Bát nghĩa quan đăng" *ndlr: Bát nghĩa quan đăng là vở kịch của Từ Thúc Hồi đời Minh, diễn tích Triệu Thuẫn nước Tấn thời Xuân Thu.*. Giữa lúc vui, Bảo Ngọc đứng dậy đi ra ngoài. Giả mẫu hỏi:

- Đi đâu? Ở ngoài đốt pháo dữ lắm, không cẩn thận tàn lửa rơi vào người thì bỏng đấy!

Bảo Ngọc cười nói:

- Cháu không đi xa đâu, chỉ ra đây một tí rồi về ngay thôi.

Giả mẫu sai bọn bà già theo hầu cẩn thận. Khi Bảo Ngọc ra, chỉ có Xạ Nguyệt, Thu Văn mấy a hoàn nhỏ đi theo. Giả mẫu liền hỏi:

- Sao không thấy Tập Nhân? Bây giờ nó đã ra vẻ lớn rồi, chỉ ngồi sai đám hầu nhỏ đi thôi.

Vương phu nhân đứng dậy cười nói:

- Hôm nọ mẹ nó chết, nó có tang, nên không tiện đi ra ngoài.

Giả mẫu gật đầu cười nói:

- Đã đi hầu thì không thể nói hiếu với không hiếu được. Nếu nó còn ở hầu ta, liệu bây giờ có thể tránh được chỗ này không? Việc ấy cũng như đã thành lệ rồi.

Phượng Thư vội chạy lại cười nói:

- Đêm hôm nay dù chị ta không có tang nữa, ở trong vườn này cũng phải trông nom đèn đuốc pháo hoa cho khỏi áy náy. Đã có hát xướng, người trong vườn ai chẳng lẻn đến xem? Chị ấy cẩn thận, nên ở nhà trông nom các nơi. Khi tan hát, chú Bảo về ngủ, mọi thứ đã được sắp đặt đầy đủ. Nếu chị ấy cĩmg đến đây, không ai để ý đến công việc, tan hát ra về, chăn đệm thì lạnh, nước trà không có, cái gì cũng thiếu cả. Vì thế cháu bảo chị ấy trông nhà, không cần đến nữa, để khi về, các cái được sắp đặt đầy đủ mọi người khỏi phải lo toan, lại trọn đạo hiếu của chị ấy, như thế chả hơn hay sao?

Nay bà muốn gọi chị ấy, cháu bảo đi gọi ngay.

Giả mẫu bảo:

- Cháu nói phải đấy. Cháu nghĩ rất là chu đáo, đừng gọi nó nữa. Nhưng mẹ nó mất bao giờ? Sao ta lại không biết?

- Hôm nọ Tập Nhân có đến trình, bà đã lại quên rồi à?

Giả mẫu nghĩ một lúc, cười nói:

- Ta nhớ ra rồi. Bây giờ trí nhớ ta kém lắm!

Mọi người đều cười nói:

- Cụ nhớ đâu đến những việc ấy.

Giả mẫu thở dài:

- Từ bé nó hầu ta một dạo, rồi hầu cháu Vân, sau đến hầu thằng quỷ Bảo Ngọc này, làm nó phải chịu dãi dầu mấy năm nay! Nó không phải là bọn hầu sinh trưởng trong nhà này, chưa được nhờ vả ta mấy, khi mẹ nó chết, ta định cho nó mấy lạng bạc để chi phí chôn cất, thế rồi cũng quên đi.

Phượng Thư nói:

- Hôm nọ mẹ con đã cho chị ấy bốn mươi lạng bạc, thế là được rồi.

Giả mẫu gật đầu nói:

- Nếu thế thì thôi. Hôm trước mẹ Uyên Ương chết, ta nghĩ bố mẹ nó đều ở cả bên nam, không cho nó về chịu tang. Bây giờ chúng nó muốn giữ lễ, sao không cho hai đứa đến ở một chỗ làm bạn với nhau?

Bèn sai bà già mang hoa quả, đồ ăn và đồ điểm tâm đến cho hai người ăn. Hổ Phách cười nói:

- Còn phải chờ đến bây giờ nữa. Chị ta đã đến đấy từ lâu rồi.

Sau đó mọi người lại uống rượu xem hát.

Bảo Ngọc đi một mạch về trong vườn, bọn bà già thấy cậu ta về buồng, không đi theo nữa, chỉ ngồi sưởi ngoài phòng trà cửa vườn và uống rượu, đánh bài với bọn con gái ở đó. Bảo Ngọc vào đến nhà, thấy đèn sáng trưng, nhưng không có tiếng người. Xạ Nguyệt nói:

- Có lẽ họ ngủ cả rồi hay sao? Chúng ta khẽ đến dọa chơi.

Hai người rón rén đi lẻn vào vách giường, thấy Tập Nhân cùng một người nữa đương nằm đối diện với nhau trên giường, đằng kia có hai bà già ngồi ngủ gật.

Bảo Ngọc cứ tưởng hai người đã ngủ, vừa muốn đi vào, bỗng nghe Uyên Ương ho một tiếng nói:

- Việc đời khó mà định trước! Cứ lẽ ra, một mình chị ở đây bố mẹ ở nơi khác, hàng năm các cụ phải chạy ngược chạy xuôi không có chỗ nhất định, tưởng là khi bà cụ mất, chị không thể về tống táng được. Ngờ đâu bà cụ mất ở đây, chị lại được về đưa đám!

Tập Nhân nói:

- Đúng đấy, tôi cũng không ngờ được nhìn thấy mặt mẹ tôi. Khi đến trình bà Hai lại được thưởng bốn mươi lạng bạc. Như thế cũng bõ công cha mẹ nuôi nấng. Tôi thật không dám mơ ước gì hơn.

Bảo Ngọc nghe nói, quay lại khẽ bảo bọn Xạ Nguyệt:

- Ai ngờ chị ta đã lại đây rồi. Nếu ta vào, chị ấy bực mình sẽ chạy về mất, chi bằng chúng ta quay lại, để cho họ được yên tĩnh nói chuyện với nhau. Tập Nhân đương lúc buồn, may được Uyên Ương đến rất tốt.

Họ lại khe khẽ đi ra. Bảo Ngọc đến phía sau núi, đứng lại vén vạt áo lên. Xạ Nguyệt và Thu Văn cũng đứng lại, quay mặt đi, khẽ cười nói:

- Ngồi xuống rồi hãy cởi quần, cẩn thận kẻo gió thổi vào bụng đấy!

Hai đứa hầu ở đằng sau biết là Bảo Ngọc đi giải, liền chạy về phòng trà sấp sẵn nước rửa.

Bảo Ngọc đang đi, có hai người đàn bà đón hỏi: “Ai đấy?” Thu Văn nói:

- Cậu Bảo đấy, đừng làm ầm lên cho cậu ấy sợ.

Bọn đàn bà vội cười nói:

- Chúng tôi không biết, ngày tết lại sinh chuyện rồi. Các cô mấy ngày hôm nay vất vả quá.

Nói xong họ đã đi đến trước mặt. Bọn Xạ Nguyệt hỏi:

- Bà mang gì đấy?

- Đồ ăn của cụ sai mang sang cho cô Kim và cô Hoa đấy.

- Ngoài ấy hát vở "bát nghĩa" chứ có hát vở "hỗn nguyên hạp" *ndlr: Hỗn nguyên hạp là một tích thần thoại về Kim Hoa nương nương.* đâu, mà lại nảy ra cô Kim với Hoa?

Bảo Ngọc nói:

- Mở hộp ra cho tôi xem nào.

Thu Văn, Xạ Nguyệt mở hai cái hộp ra, hai người đàn bà liền ngồi xuống. **【庚夾 Tinh tế đến cùng! Đọc cả thiên văn về vườn Đại Quan như ăn cua béo; đến câu này lại như tháng ba ngồi trên sông Trấn Giang thưởng cá cháy tươi vừa kéo khỏi lưới.】** Bảo Ngọc thấy trong hộp đựng những hoa quả bánh trái ngon nhất trong bữa tiệc, liền gật đầu rồi đi. Bọn Xạ Nguyệt vội đậy nắp hộp lại, cũng đi theo. Bảo Ngọc cười nói:

- Hai người này xem ra tính tình ôn hòa. nói năng vui vẻ, họ ngày nào cũng khó nhọc, thế mà lại bảo các chị vất vả suốt ngày; như thế là họ không tự khoe công lao mình đấy.

Xạ Nguyệt nói:

- Hai người này tết thì tốt thật đấy, nhưng không biết điều cũng lại ra trò.

Bảo Ngọc nói:

- Các chị là người hiểu biết, họ là người quê mùa đáng thương, nên chăm lo họ mới phải.

Vừa nói vừa đi ra cửa vườn.

Bọn bà già đương uống rượu đánh bài, thỉnh thoảng cũng chạy ra nhòm ngó, thấy Bảo Ngọc đi ra, họ cũng theo ra. Đến thềm hoa, thấy hai đứa hầu nhỏ, một bưng chậu, một cầm khăn tay và lọ sáp thơm đứng chờ ở đó từ lâu. Thu Văn dúng tay vào chậu nước, nói:

- Chúng bay càng lớn càng đoảng, sao nước lạnh thế này?

Bọn hầu nhỏ cười nói:

- Thưa cô, trời này cháu sợ nước lạnh nên rót nước sôi đấy. Thế mà lại lạnh mất rồi.

Bỗng có một bà già mang bình nước sôi đi qua, đứa hầu nhỏ liền nói:

- Bà ơi, cho tôi ít nước để pha.

- Chị ơi, nước pha trà của cụ đấy, chị nên đi múc lấy, có to chân lên đâu mà sợ!

Thu Văn nói:

- Nước của ai tôi cũng không cần! Nếu bà không đưa, cứ để ấm nước chè của cụ ra để rửa tay!

Bà già quay lại, nhìn thấy Thu Văn, liền đổ ra ít nước nóng. Thu Văn nói:

- Đủ rồi! Bà đã già mà chẳng biết gì cả! Ai chẳng biết là của cụ! Không lấy được, chúng tôi lại dám xin à?

Bà già cười nói:

- Tôi mắt lóa, không nhận ra được cô.

Bảo Ngọc rửa tay xong, bảo đứa hầu nhỏ cầm hộp sáp đổ vào tay cho xoa. Nhân có nước nóng. Thu Văn, Xạ Nguyệt cũng rửa tay rồi theo Bảo Ngọc đi.

Bảo Ngọc lấy một bình rượu nóng, bắt đầu rót mời từ thím Lý. Tiết phu nhân và thím Lý đều cười và mời ngồi, Giả mẫu nói:

- Cháu còn bé, cứ để cho nó rót, chúng ta phải uống cạn chén này.

Rồi Giả mẫu cầm chén uống trước. Hình phu nhân và Vương phu nhân đều vội uống.

Tiết phu nhân và thím Lý cũng phải cạn chén. Giả mẫu lại bảo Bảo Ngọc:

- Cháu rót cả cho các chị em nữa, không được rót bừa, bảo họ đều phải uống hết.

Bảo Ngọc vâng lời, theo thứ tự rót đến Đại Ngọc. Đại Ngọc không uống, cầm chén lên đưa vào mồm Bảo Ngọc, Bảo Ngọc uống một hơi hết ngay. Đại Ngọc cười nói: "Cám ơn anh".

Bảo Ngọc lại rót hộ cho cô ta một chén. Phượng Thư cười nói:

- Chú Bảo không được uống rượu nguội, cẩn thận đấy kẻo lại run tay, sau không viết được chữ, không giương được cung đâu.

- Em có uống rượu nguội đâu.

- Tôi vẫn biết chú không uống rượu nguội. Đó là tôi dặn qua đấy thôi.

Bảo Ngọc lại đi rót rượu mời mọi người ngồi phía trong, riêng có vợ Giả Dung thì sai a hoàn rót; sau ra ngoài hiên rót mời bọn Giả Trân. Một lúc sau rồi về chỗ.

Sau khi mang đồ nước lên, lại tiếp đến dâng lễ nguyên tiêu. Giả mẫu liền bảo: "Hãy cho nghỉ hát. Lũ con trẻ đáng thương thực, cho chúng nó một ít canh nóng, đồ ăn nóng rồi sẽ lại hát".

Lại sai mang hoa quả và đồ lễ nguyên tiêu cho chúng ăn.

Lúc nghỉ hát, bà già dẫn đến hai cô xẩm kể chuyện, thường vẫn ra vào trong phủ. Hai người đặt hai cái ghế ở bên cạnh, Giả mẫu bảo họ ngồi và đưa đàn tì bà cho họ gẩy.

Giả mẫu hỏi thím Lý và Tiết phu nhân: "Thích nghe tích gì?" Hai người đều thưa: "Tích gì cũng được". Giả mẫu liền hỏi:

- Gần dây có học thêm được chuyện nào mới không?

Hai cô xẩm thưa:

- Có một chuyện về đời Ngũ đại cuối nhà Đường.

Giả mẫu hỏi tên là vở gì. Cô xẩm thưa:

- Vở Phượng cầu loan.

Giả mẫu nói:

- Cái tên cũng hay đấy, nhưng do đâu mà có chuyện ấy? Hãy nói qua cho ta nghe, hay thì hãy kể.

Cô xẩm thưa:

- Cuối đời Đường, có một vị hương thân, người Kim Lăng, tên gọi Vương Trung, đã từng làm tể tướng hai triều vua. Sau cáo lão về nhà, chỉ có một vị công tử tên là Vương Hy Phượng.

Mọi người nghe nói cười ầm lên. Giả mẫu cười nói:

- Thế không trùng tên với con Phượng nhà ta à?

Một bà già vội đứng dậy đẩy cô xẩm nói:

- Đó là tên mợ Hai đấy, không được nói bậy!

Giả mẫu nói:

- Cứ việc nói đi.

Cô xẩm cười đứng dậy nói:

- Chúng cháu thật đáng chết! Không biết là tên mợ Hai!

Phượng Thư cười nói:

- Sợ gì! Cứ nói đi. Nhiều người trùng tên trùng họ chứ.

Cô xẩm lại nói:

- Năm ấy vị hương thân họ Vương cho công tử lên Kinh thi. Một hôm mưa to, công tử vào trú ở một cái trại. Ngờ đâu trong trại ấy cũng có một vị hương thân họ Lý, là bạn thân với vị hương thân họ Vương, liền giữ công tử ở lại thư phòng. Vị hương thân họ Lý không có con trai, chỉ có một tiểu thư tên gọi là Sồ Loan, cầm kỳ thi họa, món gì cũng giỏi.

Giả mẫu nói:

- Chẳng trách được gọi là phượng cầu loan. Thôi không cần nói nữa, ta đã đoán ra rồi.

Chắc là Vương Hy Phượng muốn lấy Sồ Loan làm vợ chứ gì?

Cô xẩm cười nói:

- Cụ đã xem tích này rồi thì phải?

Mọi người đều nói:

- Truyện nào mà cụ chẳng xem! Dù chưa xem, người cũng đoán ra được.

Giả mẫu cười nói:

- Truyện ấy cũng cùng một lối như các truyện khác thôi, chỉ kể những giai nhân tài tử, chẳng có thú gì. Nói con gái nhà người ta rất tệ mạt, lại còn bảo là "giai nhân"! Toàn là đặt chuyện, không căn cứ vào đâu cả. Cứ mở mồm ra là con nhà "hương thân", bố không phải thượng thư tất là tể tướng. Hễ là tiểu thư thì nhất định được yêu quí như ngọc. Tiểu thư ấy tất là hạng thông văn chương, biết lễ nghĩa, vào bực giai nhân hiếm có. Rồi thấy đứa con trai nào xinh đẹp, không kể họ hàng, bạn bè, lại nghĩ ngay đến việc trăm năm của mình, quên cả bố mẹ, bỏ cả sách vở, ma chẳng ra ma, giặc chẳng ra giặc, như thế có giống bậc giai nhân một tí nào không? Dù có học giỏi đến đâu, mà làm những việc như thế, cũng không thể gọi là giai nhân được! Ví như một người con trai học hành rất giỏi mà đi làm giặc, thì phép vua có coi là tài tử mà tha tội cho không? Thế mới biết bọn làm sách chỉ tự mình bưng miệng mình. Vả chăng, đã nói là nhà

thư hương thế hoạn, tiểu thư nhà đại gia ấy lại thông sách vở, biết lễ nghĩa, mà bà mẹ cũng vậy, dù khi đã cáo lão về nhà rồi, tất nhiên cũng còn nhiều bà già bà vú a hoàn theo hầu, thế mà trong truyện hễ xảy ra các việc như vậy, thì lại chỉ có một a hoàn hầu cận tiểu thư biết thôi! Các người thử nghĩ xem, những người hầu khác thì làm việc gì? Có phải là sách chép đầu Ngô mình Sở không?

Mọi người đều cười nói:

- Cụ thực moi ra hết những chuyện nói nhảm.

Giả mẫu cười nói:

- Việc ấy cũng có duyên cớ. Trong số người viết truyện, có một hạng thấy người ta phú quý, đem lòng ghen ghét, hoặc mong muốn điều gì không được, nên viết ra sách nói xấu. Lại có một hạng người nữa, đọc lệch truyện đi, tự mình cũng mong sao được gặp giai nhân, nên viết ra truyện để mua vui. Chứ họ có biết rõ được đạo lý con nhà thi thư thế hoạn là thế nào đâu. Không nói đến những hạng con nhà đại gia trong các truyện, chỉ nói ngay những nhà bậc bình thường như nhà chúng ta dây, cũng không hề có những truyện như thế. Đừng để cho họ lau láu cái mồm! Vì thế, nhà chúng ta xưa nay có cho ai kể những chuyện ấy đâu. Ngay trong đám a hoàn cũng vậy. Mấy năm nay ta già rồi, con cháu lại ở xa, khi buồn ta bảo người kể mấy câu cho qua, nhưng hễ cháu nó đến, là ta lại bắt họ thôi ngay.

Thím Lý và dì Tiết đều cười nói:

- Đó thực là khuôn phép nhà đại gia. Ngay nhà chúng cháu cũng không cho trẻ con nghe những chuyện nhảm ấy.

Phượng Thư chạy lại rót rượu, cười nói:

- Thôi, thôi! Rượu nguội mất rồi, xin bà uống một chén cho ráo cổ, rồi hãy vạch hết chuyện nhảm ấy ra. Hồi này có thể gọi là hồi "vạch chuyện nhảm", chuyện xảy ra đúng giờ này, ngày này, tháng này, năm này, nơi này, triều đại này. Bà ơi! Mở miệng khó nói được hai việc "Hai bông hoa nở chung một cành", "Thực giả chưa cần nói rõ" ***ndlr: Phượng Thư ghép các câu chuyển hồi quen thuộc của truyện chương hồi để pha trò.***, cháu hãy sắp đặt người xem đèn, xem hát đã. Bà mời hai vị thân thích đi uống chén rượu, xem vài vở hát rồi sẽ vạch những chuyện nói nhảm từ mấy đời trước ra có được không?

Phượng Thư vừa rót rượu vừa cười, mọi người nghe vậy đều cười lăn ra.

Hai cô xẩm cũng cười nói:

- Mợ nói khéo quá! Mợ mà kể truyện thì thật chúng tôi hết chỗ kiếm ăn!

Tiết phu nhân cười nói:

- Chị nói ít chứ! Bên ngoài có khách, không như lúc thường đâu.

Phượng Thư cười nói:

- Bên ngoài chỉ có một mình anh Trân thôi, chúng tôi kể là anh em, từ lúc bé vẫn thường đùa ngịch với nhau. Mấy năm nay, vì đã có chồng, nên tôi phải giữ phép anh chồng em dâu, chứ không còn như khi nhỏ nữa. Trong nhị thập tứ hiếu có chuyện "múa áo ban" ***ndlr: Lão Lai đã bảy mươi tuổi vẫn mặc áo hoa sặc sỡ, múa hát làm cha mẹ vui.*** các anh ấy không mặc áo hoa múa cho cụ tôi vui thì tôi phải khó khăn mới làm cho cụ tôi cười, để ăn thêm được một ít, cho cả nhà vui mừng. Đáng ra phải cảm ơn tôi mới phải, không lẽ lại cười tôi à?

Giả mẫu cười nói:

- Hai ngày hôm nay ta chưa có một trận cười nào thỏa thích, may có nó nói ra làm ta cười một trận, uống thêm chén rượu nữa.

Giả mẫu uống xong lại sai Bảo Ngọc:

- Đến mời chị cháu một chén.

Phượng Thư cười nói:

- Không cần chú ấy mời, cháu đến nhờ lộc bà đây.

Phượng Thư đến uống hết chén rượu còn thừa của Giả mẫu, và đưa chén cho a hoàn, bảo lấy chén khác đã ngâm nước nóng mang đến. Các người trong tiệc cũng đều đứng dậy thay chén đã ngâm nước nóng, rót rượu mới vào, rồi lại trở về chỗ ngồi.

Cô xẩm thưa:

- Cụ không nghe chuyện, chúng cháu xin gẩy một khúc hát để người nghe.

- Các người hãy họa bài "Tướng quân lệnh" cho ta nghe.

Hai người liền so dây gẩy đàn, Giả mẫu hỏi:

- Giờ đã canh mấy rồi?

Bọn bà già thưa:

- Canh ba.

Giả mẫu nói:

- Thảo nào đã thấy hơi lạnh.

Bọn a hoàn đã mang sẵn quần áo. Vương phu nhân cười nói:

- Xin cụ vào ngồi ở giường ấm trong noãn các. Hai vị này không phải là người lạ, để các con tiếp cũng được.

- Đã thế thì chúng ta cùng vào cả, có ấm hơn không?

- Sợ trong ấy không đủ chỗ ngồi.

- Ta đã có cách. Bây giờ không cần nhiều bàn nữa, chỉ dùng độ hai ba chiếc đặt liền nhau, mọi người ngồi quây quần một chỗ, vừa thân mật lại ấm áp.

Mọi người đều nói : "Thế mới vui chứ!"

Nói xong liền đứng dậy. Bọn đàn bà dọn hết bàn tiệc đi, dồn làm ba bàn lớn, lại đặt hoa quả cỗ bàn mới vào. Giả mẫu nói:

- Không phải câu nệ gì, ta cắt đặt đâu, các người phải ngồi đấy.

Nói xong, mời Tiết phu nhân và thím Lý ngồi đối diện bàn trên, còn mình ngồi trông ra hướng tây. Bảo Cầm, Đại Ngọc, Tương Vân cho ngồi liền bên cạnh, rồi bảo Bảo Ngọc:

- Cháu ngồi cạnh mẹ cháu.

Bảo Ngọc ngồi ở khoảng giữa Hình phu nhân và Vương phu nhân. Chị em Bảo Thoa ngồi ở phía tây. Theo thứ tự, Lâu thị ngồi kèm thêm Giả Huân; Vưu Thị và Lý Hoàn ngồi với Giả Lan; vợ Giả Dung ngồi ở ghế ngang phía dưới.

Giả mẫu nói:

- Anh Trân dẫn bọn anh em về đi, ta sắp đi ngủ đây.

Bọn Giả Trân vâng lời đi vào, Giả mẫu nói:

- Thôi anh về đi, không cần phải vào nữa, kẻo ngồi rồi lại phải đứng dậy. Anh về mà nghỉ, ngày mai còn có việc cần.

Giả Trân vâng lời, cười nói:

- Xin để cháu Dung ở lại rót rượu mới phải.

- Phải đấy, ta quên mất nó.

Giả Trân dẫn bọn Giả Liễn đi ra. Hai người rất mừng. Giả Trân sai người đưa Giả Tôn và Giả Hoàng về nhà rồi hẹn Giả Liễn đi mau vui ở chỗ khác.

Giả mẫu cười nói:

- Giờ ta mới nghĩ ra, ở đây đông người góp vui nhưng không có một đôi vợ chồng nào. Ta quên đi mất, bây giờ có vợ chồng chắt Dung, thế là song toàn rồi. Dung ơi!

Mày cùng ngồi một chỗ với vợ mày, như thế mới thực là đoàn viên chứ.

Bọn bà già đem trình đơn hát, Giả mẫu cười nói:

- Bà cháu chúng ta đang vui, lại làm ồn lên. Vả chăng bọn trẻ con này phải thức đêm, trời lại lạnh, chi bằng cho chúng nó nghỉ, gọi bọn con hát gái của nhà ta đến đây diễn vài vở và cũng để cho chúng nó nghe luôn.

Các bà già vâng lời đi ra, một mặt bảo người đến vườn Đại Quan gọi bọn con gái hát, một mặt ra cửa thứ hai truyền cho những người hầu vào chờ sẵn đấy. Bọn người hầu đến buồng hát, cho những người lớn trong ban về hết, chỉ để trẻ con ở lại thôi.

Một lúc, người giáo tập ở viện Lê Hương dẫn bọn Văn Quan mười hai đứa từ cửa nách bên hè đi vào. Họ không kịp mang rương hòm, chỉ có các bà già đem theo mấy bọc quần áo, vì biết Giả mẫu chỉ thích nghe dăm ba vở thôi. Các bà già dẫn Văn Quan vào chào, chắp tay đứng yên. Giả mẫu cười nói:

- Trong tháng giêng này, thầy các người không cho ra nghỉ chơi à! Bây giờ các người hát vở gì? Vừa rồi hát tám khúc "bát nghĩa" nhộn lắm, làm ta nhức cả đầu. Nên hát khác gì êm ái thì hơn. Các người xem, dì Tiết và thím Lý đều có ban hát cả, đã nghe bao nhiêu vở hát hay rồi; các cô kia cũng đã xem và nghe nhiều khúc hát hay. Còn bọn con hát này lại là một ban hát có tiếng xưa nay, tuy chúng nó còn bé, nhưng hát khá hơn người lớn. Chúng ta đừng chịu mang tiếng, phải hát vở gì cho thật mới. Bây giờ Phương Quan hãy hát vở "tầm mộng" dùng đàn và tiêu sáo không cần sênh phách. [—] Văn Quan cười nói:

- Cụ dạy rất đúng. Vở hát của chúng tôi chắc không lọt tai các vị mấy, chẳng qua giọng vịt đực, khàn khàn trong cổ họng thôi.

Giả mẫu nói: "Đúng đấy".

Thím Lý và Dì Tiết đều cười nói:

- Con bé ranh thật! Mày cũng biết theo cụ đi đùa chúng ta à?

Giả mẫu nói:

- Chúng ta gặp thế nào vui thế, chứ không phải kiểu buôn bán kiếm lời, nên không cần phải hợp thời lắm.

Nói xong lại bảo Quỳ Quan:

- Hát vở "Huệ minh hạ thư" *ndlr: Trong Tây Sương ký, chú tiểu Huệ Minh cầm thư của Trương Sinh đến cầu Bạch Mã tướng quân đem quân giải vây chùa Tướng Quốc.* cũng không cần phải vẽ mặt. Chỉ hát hai vở này để cho hai bà thêm vui thôi. Nếu không cố hát cho hay thì ta không bằng lòng đâu.

Lũ Văn Quan vâng lời đi ra, sắm sửa lên sân khấu, trước hết hát vở "tầm mộng", sau hát vở "hạ thư". Mọi người ngồi rất im lặng. Tiết phu nhân cười nói:

- Tôi đã xem hàng mấy trăm ban hát, chưa bao giờ lại chỉ dùng tiêu với sáo.

Giả mẫu nói:

- Có đấy như vừa rồi vở "Sở giang tình" trong "Tây lâu" thường chỉ có vai nam thổi tiêu hòa nhịp thôi. Vở này ít khi đem ra họa chung. Đó là tùy người nghe có quen hay không đấy thôi, chứ có gì là lạ.

Lại trỏ Tương Vân nói:

- Hồi tôi còn nhỏ như nó, đã được xem một ban hát của bố nó cũng chỉ có một người đánh đàn, hòa vở "thính cầm" trong "Tây sương ký". Vở "cầm khiên" trong "Ngọc trâm ký", nghe ra như thực ấy. Vậy so với vở này thì thế nào?

Mọi người đều nói: "Thế lại càng khó mà bì nổi".

Giả mẫu sai mấy người đàn bà đến bảo bọn Văn Quan đàn sáo hát khúc "đăng nguyệt viên". Bọn đàn bà vâng lời đi. Vợ chồng Giả Dung rót một lượt rượu.

Phượng Thư thấy Giả mẫu cao hứng quá, liền cười nói:

- Nhân có các cô xẩm ở đây, chi bằng bảo họ đánh trống, chúng ta bày cuộc truyền cành mai làm lệnh "xuân hỷ thượng my sao" *ndlr: Nghĩa là niềm vui mùa xuân hiện lên tận đuôi mày, chỉ vẻ mừng rỡ ra mặt.* có nên không?

Giả mẫu cười nói:

- Lệnh ấy hay đấy! Đúng với thời cảnh bây giờ.

Rồi sai người mang cái trống lệnh đóng đanh đồng sơn đen đến cho các cô xẩm đánh, và lấy một cành mai trên bàn tiệc ra. Giả mẫu cười nói:

- Hễ cành mai truyền đến tay ai mà ngừng trống thì người ấy uống một chén rượu, và phải nói một câu chuyện mới được.

Phượng Thư cười nói:

- Kể ra thì ai được như bà, muốn đọc cái gì có cái ấy ngay. Chúng cháu không làm được lại chẳng hóa ra mất vui sao? Phải làm thế nào để người nhã và người tục đều thưởng thức cả mới thú. Chi bằng trống dứt ở tay người nào, người ấy phải kể một câu chuyện cười.

Mọi người đều biết Phượng Thư ngày thường tài pha trò, trong bụng có vô số là chuyện vui mới lạ, nay thấy chị ta nói thế, không những người trong tiệc, ngay đám hầu lớn nhỏ ở đấy cũng đều thích cả. Chúng liền đi rủ chị gọi em: "Mợ Hai sắp nói pha trò đấy, mau đến mà nghe". Một lúc sau, người đến đông nghịt cả nhà.

Đàn hát xong, Giả mẫu bảo mang ít hoa quả, chè thang cho bọn Văn Quan ăn. Rồi sai đánh trống. Các cô xẩm đã đánh quen, lúc thưa lúc nhặt, thánh thót như giọt đồng hồ, dồn dập như vó ngựa chạy, nhanh nhanh như điện vút qua. Bỗng nhiên tiếng trống dừng lại, cành mai đã đưa đến tay Giả mẫu, mọi người cười ầm lên. Giả Dung vội đến rót chén rượu. Mọi người cười nói:

- Cụ phải vui trước, để chúng cháu vui nhờ với.

Giả Dung cười nói:

- Cụ kể hay hơn chị Phượng nhiều, xin người nói lên, để chúng cháu được vui cười.

Giả mẫu cười nói:

- Rượu uống cũng được, nhưng kể chuyện vui thì hơi khó đấy.

Mọi người đều nói:

- Cụ kể hay hơn chị Phượng nhiều, xin người nói lên, để chúng cháu được vui cười.

Giả mẫu cười nói:

- Chẳng có chuyện gì mới lạ đáng buồn cười cả, thôi già này đành mặt dày kể một chuyện vậy: "Một nhà có mười người con giai, lấy mười người con dâu. Chỉ có người con dâu thứ mười là thông minh lanh lợi, mồm mép bẻo lẻo, bố mẹ chồng rất thương, suốt ngày cứ chê chín người con dâu kia không biết hiếu thuận. Chín người con dâu ấy ức quá, liền bàn với nhau: chín đứa chúng ta bụng rất hiếu thuận, nhưng mồm mép không bẻo lẻo bằng con ranh ấy, nên bố mẹ chỉ bảo nó tốt thôi. Nỗi uất ức này biết kêu ai cho được! Có người nghĩ ra một cách: Ngày mai chúng ta thắp hương khấn hỏi vua Diêm vương: đã cho chúng tôi sinh ra làm người, tại sao lại chỉ cho con ranh con ấy cái mồm lém lỉnh, còn chúng tôi thì đều ăn nói vụng về cả? Tám người kia nghe xong, lấy làm thích thú lắm, đều nói: nghĩ thế đúng đấy! Hôm sau, họ rủ nhau đến thắp hương ở miếu Diêm vương. Chín người đều nằm mộng dưới bàn thờ. Chín cái hồn cứ chơ vơ mãi, không thấy Diêm vương đến. Đương lúc sốt ruột thì Tôn Hành Giả cưỡi mây lộn xuống nhìn thấy chín cái hồn, liền cầm gậy bít vàng định đánh. Chín cái hồn sợ quá, quỳ xuống van xin. Tôn Hành Giả hỏi duyên cớ vì sao, chín cái hồn ấy vội tỉ mỉ thuật lại câu chuyện. Nghe xong, Tôn Hành Giả giậm chân thở dài: Việc này may gặp ta đây! Chứ gặp Diêm Vương thì người chẳng hiểu ra sao đâu. Chín cái hồn liền nói: Xin đức đại thánh rủ lòng từ bi cho chúng con được nhờ! Tôn Hành Giả cười nói: Việc này không khó gì đâu, hôm mười chị em chúng mày hóa kiếp làm người, vừa lúc ta đến điện Diêm vương, ta đái một bãi xuống đất, con em dâu bé chúng mày uống hết cả. Bây giờ chúng mày muốn khôn ngoan, lém lỉnh, sẵn nước đái đây ta đái cho mà uống.

Giả mẫu kể xong, mọi người đều cười ầm lên. Phượng Thư cười nói:

- Chuyện hay lắm! May mà các cháu đây đều là hạng mồm mép vụng về cả. Nếu không, cũng phải uống nước đái khỉ rồi đấy.

Lâu Thị, Vưu Thị đều ngoảnh lại Lý Hoàn, cười nói:

- Bọn chúng ta đây ai là người đã uống nước đái khỉ rồi? Đừng có giả vờ nữa!

Tiết phu nhân cười nói:

- Chuyện vui cốt ở chỗ đúng với cảnh mới đáng buồn cười.

Lúc đó lại đánh trống. Bọn hầu chỉ muốn nghe Phượng Thư nói chuyện cười, liền khẽ bảo cô xẩm, cứ nghe tiếng đằng hắng thì ngừng trống lai. Một lúc cành mai đã truyền đi hai lượt, vừa đến tay Phương Thư, bàn hầu nhỏ đằng hắng, cô xẩm ngừng trống lại.

Mọi người đều cười nói:

- Tóm đúng cổ rồi! Thôi uống rượu rồi kể chuyện đi. Nhưng đừng làm người ta cười đứt ruột đấy!

Phượng Thư nghĩ một lúc, cười nói:

- Một nhà nọ ăn tết tháng giêng, cả nhà xem đèn uống rượu, rất là náo nhiệt. Nào cụ, nào bà, nào con dâu, cháu dâu, chắt dâu, cháu dâu họ, cháu họ, chắt họ, cháu nuôi, cháu dây mơ rễ mái, cháu gái, cháu gái ngoại, cháu gọi bằng bà dì, cháu gọi bằng bà cô... Úi chà! Thật là đông đúc nhộn nhịp!

Mọi người nghe vậy, cười lớn nói:

- Nghe cái miệng rông dài ấy, chưa biết lại định chọc người nào đấy!

Vưu Thị cười nói:

- Thím mà trêu tôi thì tôi xé mồm ra đấy!

Phượng Thư đứng dậy vỗ tay cười nói:

- Người ta đã phải nói khó nhọc, các người lại cứ quấy rối, thôi tôi không nói nữa.

Giả mẫu cười nói:

- Cháu cứ nói đi, sau đó thế nào?

Phượng Thư nghĩ một lúc rồi cười nói:

- Sau quây quần cả vào trong một nhà, uống rượu suốt đêm rồi đâu về đấy.

Mọi người thấy giọng nói có vẻ nghiêm chỉnh, ai nấy im lặng, ngồi ngây ra nghe, nhưng thấy Phượng Thư lạnh lùng ngừng hẳn lại không nói nữa. Tương Vân nhìn một lúc lâu. Phượng Thư cười nói:

- Lại kể một chuyện nữa về tết tháng giêng: Có mấy người mang cây pháo to ra ngoài thành, hàng vạn người đi theo để xem. Có một người sốt ruột không chờ được, liền lấy hương đốt vụng, thì "ầm" một tiếng. mọi người đều cười rộ lên, rồi về cả. Người khênh cây pháo lại oán trách người bán pháo cuộn không chắc, chưa đốt đã nổ rồi.

Tương Vân nói:

- Chẳng lẽ người ấy lại không nghe tiếng à?

Phượng Thư nói:

- Người đó là người điếc.

Mọi người nghĩ một lúc bỗng cười to, lại nghĩ đến câu chuyện trước chưa nói hết, liền hỏi:

- Câu chuyện nói trước rồi ra thế nào? Nói hết đi.

Phương Thư đập bàn nói:

- Khéo lôi thôi lắm! Ngày mai là ngày mười sáu, hết năm mới rồi, hết tết rồi, tôi phải trông nom cho người ta dọn dẹp đồ đạc còn biết sau đó ra thế nào nữa.

Mọi người nghe rồi lại cười ầm lên.

Phượng Thư cười nói:

- Đã canh tư rồi, cứ ý cháu thì bà đã mệt, chúng ta cũng nên như "thằng điếc đốt pháo" về đi là hơn.

Vưu Thị lấy khăn bịt mồm cười rũ rượi, trỏ Phượng Thư nói:

- Cái con này, thật là miệng nói rông rài!

Giả mẫu cười nói:

- Con Phượng đúng càng ngày càng quen nói rông rài!

Rồi lại bảo:

- Nó đã nhắc đến cây pháo, thì chúng ta cũng lấy pháo ra đốt để giải rượu.

Giả Dung nghe nói, liền dẫn bọn người hầu dựng cái giá ở sân, rồi treo sẵn pháo lên.

Thứ pháo này là của các nơi đem đến tiến cống, tuy không to lắm, nhưng làm rất công phu. Khi pháo nổ, sẽ có đủ những sự tích và đủ các màu sắc, lại kèm thêm pháo hoa.

Đại Ngọc vốn người yếu sẵn, không chịu nổi những tiếng nổ to, Giả mẫu liền ôm cô ta vào lòng. Tiết Phu nhân cũng ôm lấy Tương Vân. Tương Vân cười nói:

- Cháu không sợ.

Bảo Thoa cười nói:

- Xưa nay nó vẫn thích đốt pháo lớn, còn sợ cái gì.

Vương phu nhân cũng ôm Bảo Ngọc vào lòng. Phượng Thư cười nói:

- Chúng tôi thì chẳng ai thương cả!

Vưu Thị cười nói:

- Có tôi đây, tôi ôm thím vào lòng nhé. Bây giờ lại làm nũng rồi đấy. Nghe nói nổ pháo thì thích như "uống nước đái con ong" ấy lại còn làm bộ.

Phượng Thư cười nói:

- Chờ xong đây, chúng ta sẽ về trong vườn đốt pháo nữa. Tôi còn đốt giỏi hơn bọn người hầu kia đấy.

Đương nói chuyện thì bên ngoài đã đốt luôn các thứ pháo. Nào là kiểu "mãn thiên tinh" (sao khắp trời), nào là "cửu long nhập vân" (chín con rồng lượn trong đám mây), nào là "bình địa nhất thanh lôi" (một tiếng sấm trên đất bằng), nào là "phi thiên thập hưởng" (mười tiếng nổ tung trên trời). Đốt pháo xong, lại sai bọn con hát nhỏ đánh một hồi trống "liên hoa lạc" (hoa sen rụng), rồi rắc đầy tiền trên sàn hát để đám trẻ con lên cướp làm trò vui.

Khi ăn cháo, Giả mẫu nói:

- Đêm dài quá đâm ra đói.

Phượng Thư vội nói:

- Đã sắp sẵn cháo vịt rồi.

- Ta ăn thứ gì thanh đạm thôi.

- Đã có thứ cháo gạo tám nấu với táo để cho các bà ăn chay.

- Ta ăn món ấy thôi.

Lúc đó bàn tiệc đã dọn đi cả, khắp trong ngoài lại bày đặt các món ăn thanh đạm. Ai muốn gì thì ăn. Súc miệng xong, ai nấy đều về.

Đến sáng hôm mười bảy, Giả mẫu lại sang phủ Ninh làm lễ chờ đóng cửa nhà thờ, thu dọn ảnh, xong mới về. Hôm ấy Tiết phu nhân lại mời Giả mẫu đến uống rượu tết.

Ngày mười tám, nhà Lại Đại mời. Ngày mười chín nhà Lai Thăng bên phủ Ninh mời.

Ngày hai mươi, nhà Lâm Chí Hiếu mời. Ngày hai mươi mốt, nhà Đan Đại Lương mời.

Ngày hai mươi hai, nhà Ngô Tân Đăng mời. Có ngày Giả mẫu đi, có ngày Giả mẫu không đi. Khi cao hứng thì đợi cho tiệc tan mới về, không vui thì chỉ đến một lúc là về ngay. Các bạn hữu lại mời hoặc lại dự tiệc, Giả mẫu nhất thiết không tiếp, mặc cho Hình phu nhân, Vương phu nhân và Phượng Thư trông nom. Ngay Bảo Ngọc cũng chỉ đến nhà Vương Tử Đằng thôi, còn đều từ chối cả, chỉ nói là Giả mẫu giữ lại ở nhà để cho đỡ buồn.

【戚 Tổng bình: Người đọc hồi này có ba bậc. Người không biết đọc chỉ khen diễn tuồng thế nào, chơi lệnh uống rượu ra sao, treo đèn hoa và đốt pháo thế nào, đến hoa mắt ù tai, theo không kịp. Người mới hiểu đôi chút thì khen thứ tự chỗ ngồi có phép, tuần rượu có chừng; từ diễn tuồng chuyển sang cô xẩm, từ cô xẩm chuyển sang Phượng Thư, từ Phượng Thư chuyển sang lệnh uống rượu, từ lệnh uống rượu chuyển sang đốt pháo: các lớp cứ thế chuyển tiếp, ngay ngắn có trật tự, không rối một mảy. Người thật biết đọc phải có con mắt riêng: chỉ nhìn vào một tràng lời của Sử thái quân đã đủ quét sạch mọi thứ được gọi là "kỳ văn" mà trái lẽ, "diệu tác" mà trái tình trong thiên hạ. Đó là tác giả mượn chén rượu của người khác để giải khối uất kết trong lòng mình, vẽ một bức tranh vui chơi, đúc một tấm gương soi, thay lời tổng bình cho toàn bộ sách. Than ôi! Tác giả đã mất, Kim Thánh Thán cũng không còn; kẻ ngu này không tự lượng sức, mạo muội góp mấy lời. Ai hiểu ta, ai trách ta, cứ tùy họ vậy.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Câu này có lẽ sai hoặc rơi chữ. Có người ngắt thành: "chỉ dùng đàn cầm; còn quản, tiêu cùng sênh, địch đều không dùng." Câu văn xuôi hơn, nhưng mâu thuẫn với câu Tiết phu nhân nói sau đó: "chưa từng thấy dùng tiêu quản." Tạm giữ cách chấm câu hiện nay.

Hồi 55: Dì Triệu làm nhục con gái ruột, tranh cơn giận vặt — Nô tài gian trá lừa chủ nhỏ, nuôi bụng hiểm sâu

Hồi 55

Dì Triệu làm nhục con gái ruột, tranh cơn giận vặt — Nô tài gian trá lừa chủ nhỏ, nuôi bụng hiểm sâu

【 威 Hồi này tiếp mạch trên: như sau khúc nhạc lớn trang nghiêm lại chuyển sang một điệu thanh mát, riêng có một vị trong lành khác hẳn.】

Ngày tết đã qua. Lúc này trong cung có vị thái phi bị yếu do đức vua lấy đạo hiếu trị thiên hạ, nên các phi tần đều bớt món ăn, thôi trang điểm, không những không về thăm cha mẹ, mà mọi yến tiệc cũng đều bỏ cả. Vì vậy phủ Vinh trong đêm nguyên tiêu năm nay cũng không có buổi đố đèn. Tết vừa qua, Phượng Thư bị tiểu sản, phải nằm ở nhà một tháng, không trông nom được công việc, ngày nào cũng mời hai, ba thầy thuốc đến chữa. Phượng Thư cậy mình khỏe, tuy không đi ra ngoài,nhưng vẫn lo tính công việc, hễ nghĩ đến điều gì là sai ngay Bình Nhi sang trình Vương phu nhân.

Ai can ngăn cũng không nghe. Vương phu nhân xem như mất một cánh tay. Một người được bao nhiêu sức lực, nên việc gì quan trọng, bà ta mới nhìn đến, còn việc lặt vặt trong nhà đều giáo cho Lý Hoàn trông nom. Lý Hoàn vốn là người trọng đức không trọng tài, đâm ra nuông chiều người dưới quá. Vương phu nhân liền sai Thám Xuân hợp sức trông nom với Lý Hoàn. Cũng tưởng chỉ độ một tháng, Phượng Thư khỏi rồi, lại giao giả công việc cho chị ta; nào ngờ Phượng Thư vốn đã hư nhược, còn trẻ người, không biết giữ gìn, xưa nay lại hay khoe khôn cậy khéo, nên sức càng yếu thêm, tuy là tiểu sản, nhưng thực ra trong người hư nhược lắm rồi. Sau một tháng, lại thêm bệnh rong huyết. Tuy chị ta không chịu nói ra, nhưng mọi người thấy mặt mũi vàng vọt, biết ngay là kém điều dưỡng. Vương phu nhân bắt phải uống thuốc và nghỉ ngơi, không được nghĩ đến việc gì cả. Phượng Thư cung sợ bệnh nặng thêm, người ta cười chê, nên cũng muốn nhân lúc rỗi để tĩnh dưỡng, chỉ bực mình không mau được khỏe như cũ. Ngờ đâu uống thuốc đến ba tháng, bệnh mới đỡ.

Vương phu nhân thấy Phượng Thư như thế, Thám Xuân và Lý Hoàn mới cáng đáng công việc, sợ trong vườn nhiều người, không trông nom xuể, bèn nhờ Bảo Thoa trông nom hộ các nơi cho cẩn thận, và dặn: “Bọn bà già thực vô dụng, ban ngày thì ngủ, đêm đến lại bài bạc. Ta biết cả rồi. Khi chị Phượng còn trông nom công việc, họ còn chút sợ hãi, bây giờ thì tha hồ bừa bãi. Cháu là người đứng đắn, các em cháu hãy còn bé cả, ta lại không có thì giờ, nhờ cháu chịu vất vả trông nom hộ ít ngày. Nếu xảy ra việc gì cháu đến nói với ta, chớ để khi cụ hỏi đến, lại không biết trả lời ra sao. Có người nào hư, cháu cứ răn bảo, nếu nói không nghe, sẽ nói cho ta biết, không nên để xảy ra to chuyện.” Bảo Thoa nghe nói, đành xin vâng lời.

Bấy giờ đã cuối xuân, Đại Ngọc lại ho trở lại. Tương Vân cũng bị cảm nằm ở Hành Vu Uyển, suốt ngày thuốc men không ngớt.

Thám Xuân và Lý Hoàn ở cách nhau, nên có việc gì, người đi lại trình báo rất không tiện. Họ bàn với nhau, cứ mỗi buổi sáng cùng đến bàn việc ở ba gian nhà hoa bên phía nam cửa vườn. Từ sau bữa cơm sáng, đến quá trưa họ mới về.

Ba gian nhà này là chỗ đứng chực của bọn thái giám trong dịp Quý phi về thăm nhà.

Sau đó bỏ không, chỉ để bọn bà già đến canh đêm. Bây giờ trời ấm, nên không cần phải sửa sang mấy, chỉ bày biện qua loa cho hai người ngồi thôi. Nhà này cũng có cái biển đề bốn chữ "phụ nhân dụ đức" (giúp nhân khuyên đức) người trông nhà thường chỉ gọi là "nhà bàn việc". Hai người cứ giờ mão đến, giờ ngọ về. Bọn đàn bà giữ việc, đi lại trình báo không ngớt. Ban đầu, mọi người thấy một mình Lý Hoàn trông nom, trong bụng đều mừng thầm, vì Lý Hoàn xưa nay là người trung hậu, chỉ làm ơn chứ không hay phạt ai. Sau thêm Thám Xuân. Thấy vậy ai cũng yên trí đó là một cô tiểu thư trẻ tuổi, chưa từng ra khỏi buồng the, mà tính khí xưa nay lại hòa nhã điềm đạm.

Vì thế công việc trễ nải hơn khi Phượng Thư trông nom. Nhưng sau ba, bốn ngày, qua mấy việc, dần dần thấy rõ Thám Xuân sành sỏi chẳng kém gì Phượng Thư, chỉ khác là tính tình hòa nhã, nói năng dịu dàng mà thôi. 【庚夾 Đó chỉ là thân phận tiểu thư khiến vậy thôi; A Phượng khi chưa ra khỏi khuê phòng chắc cũng như thế.】 Vừa hay trong mấy ngày liền, có hàng mười mấy nơi, nào là vương công hầu bá, quan viên thế tập hoặc là họ hàng, hoặc là bạn thân của hai phủ Vinh, Ninh, người được thăng chức đổi đi nơi khác, người bị giáng truất, hoặc có việc tang hay việc hôn, Vương phu nhân phải đi mừng, đi viếng, đưa đón không lúc nào rỗi, nên bên ngoài lại càng không có ai trông nom. Lý Hoàn và Thám Xuân ngày nào cũng phải ngồi ở nhà hoa, Bảo Thoa thì lên nhà trên trông nom, đến khi Vương phu nhân về mới nghỉ.

Ban đêm khâu vá, xong trước khi đi ngủ, họ ngồi kiệu dẫn những người canh trong vườn đi xem xét các nơi một lượt. Ba người này làm như thế, so với lúc Phượng Thư giữ việc lại có phần cẩn thận hơn. Vì thế các người hầu trong ngoài oán ngầm: "Một con quỉ dạ soa vừa ngã, thì ba sao thái tuế lại lên", ngay đến cả việc uống trộm chơi trộm ban đêm cũng không được nữa.

Hôm ấy Vương phu nhân đi dự tiệc ở phủ Cẩm Hương Hầu, Lý Hoàn và Thám Xuân rửa mặt chải đầu xong, đứng chực để đưa ra cửa. Khi Vương phu nhân đi rồi, hai người mới về nhà hoa ngồi, vừa uống chén nước, thấy vợ Ngô Tân Đăng đến trình:

- Em dì Triệu là Triệu Quốc Cơ hôm nọ chết, đã trình cụ và bà Hai, người nói biết rồi, và bảo đến trình cô.

Nói xong, liền buông thõng tay đứng cạnh. Bấy giờ có nhiều người đến trình việc, đều thăm dò xem Lý Hoàn và Thám Xuân làm ăn thế nào. Nếu sắp đặt thỏa đáng, thì họ mới sợ, có thiếu sót điều gì, không những họ không phục, mà khi ra đến cửa ngoài lại còn nói nhiều câu chế giễu, để làm trò cười. Vợ Ngô Tân Đăng đã có ý định như vậy, nên trước đây đối với Phượng Thư, chị ta tỏ vẻ ân cần, đưa nhiều ý và tra lệ cũ ra, tùy Phượng Thư lựa chọn mà làm; 【庚夾 Có tài cán cũng phải có cánh tay giúp sức mới làm được.】 nhưng bây giờ chị ta coi thường Lý Hoàn là người thực thà, Thám Xuân là cô gái trẻ tuổi, nên chỉ nói thõng một câu, để xem ý định của hai người ra sao.

Thám Xuân hỏi Lý Hoàn. Lý Hoàn nghĩ một lúc rồi nói:

- Hôm nọ thấy nói mẹ Tập Nhân chết, có giúp cho bốn mươi lạng bạc, bây giờ ta cũng nên giúp cho bốn mươi lạng.

Vợ Ngô Tân Đăng liền "vâng" một tiếng, rồi cầm thẻ đi lĩnh tiền. Thám Xuân nói:

- Chị hãy quay lại đây.

Vợ Ngô Tân Đăng đành phải quay lại. Thám Xuân nói:

- Chị khoan chi tiền. Tôi hỏi chị: Mấy năm trước, các bà dì ở trong nhà cụ, có người ở trong nhà, có người ở ngoài đến, hai hạng khác hẳn nhau. Khi có bà con chết thì người ở trong nhà được giúp bao nhiêu? Người ở ngoài được giúp bao nhiêu? Chị nói cho chúng tôi biết.

Nghe hỏi, vợ Ngô Tân Đăng cuống lên, cười nói:

- Việc ấy không can hệ gì, giúp nhiều hay ít, còn ai dám tị nạnh nữa.

Thám Xuân cười nói:

- Nói càn thế sao được! Cứ ý tôi thì giúp một trăm lạng mới phải! Nhưng nếu không theo lệ thì chẳng những các chị cười mà sau này tôi cũng ngượng mặt với mợ Hai nhà chị.

Vợ Ngô Tân Đăng cười nói:

- Đã thế thì tôi đi tra sổ cũ xem, bây giờ không nhớ được.

Thám Xuân cười nói:

- Chị giữ việc lâu nay, còn chưa nhớ được, lại đến làm khó dễ chúng tôi? Ngày thường chị đến trình với mợ Hai cũng phải đi tra sổ à? Nếu quả như thế thì mợ Hai không phải là người cay nghiệt, mà là người rộng lượng đấy. Thôi chị đi lấy sổ cho tôi xem!

Nếu nhỡ việc một ngày, người ta không cho là các chị sơ suất, lại bảo chúng tôi hồ đồ.

Vợ Ngô Tân Đăng đỏ bừng mặt, quay ra. Các người đàn bà đứng đấy đều lè lưỡi. Rồi có mấy người nữa vào trình việc.

Một lúc vợ Ngô Tân Đăng mang sổ đến. Thám Xuân giở ra xem, có hai người ở trong nhà được giúp hai mươi bốn lạng, hai người ngoài đến được giúp bốn mươi lạng.

Ngoài ra còn có hai người ở ngoài nữa: một người được giúp một trăm lạng, một người được giúp sáu mươi lạng. Hai món tiền này ở dưới đều chua rõ: một người phải rước linh cữu bố mẹ đi ra tỉnh khác, nên giúp thêm sáu mươi lạng; một người phải mua đất chôn nên giúp thêm hai mươi lạng. Thám Xuân đưa sổ cho Lý Hoàn xem, rồi nói:

- Giúp hai mươi lạng thôi. Để sổ này ở đây, chúng tôi còn phải xem lại.

Vợ Ngô Tân Đăng đi ra.

Bỗng thấy dì Triệu đến, Lý Hoàn, Thám Xuân vội mời ngồi. Dì Triệu nói:

- Người trong nhà này ai cũng muốn giúi đầu tôi xuống, các cô hãy làm thế nào cho tôi hả giận mới phải!

Dì Triệu vừa nói vừa khóc sướt mướt. Thám Xuân vội nói:

- Dì nói ai thế? Tôi thật không hiểu. Ai giúi đầu dì xuống? Xin cứ nói ra, tôi sẽ làm cho dì hả giận.

Dì Triệu nói:

- Chính cô giúi đầu tôi xuống, tôi còn biết kêu ai được nữa?

Thám Xuân đứng dậy nói:

- Tôi đâu dám thế.

Lý Hoàn vội đứng dậy khuyên ngăn. Dì Triệu nói:

- Các người hãy ngồi xuống để tôi nói. Tôi dãi dầu chịu đựng trong nhà này đã chừng này tuổi đầu, mới đẻ được cô và thằng em cô, thế mà bây giờ không bằng cả con Tập Nhân. Tôi còn mặt mũi nào nữa. Việc này không riêng gì tôi, mà cả cô cũng mất thể diện đấy.

Thám Xuân cười nói:

- Thế ra vì việc này à! Tôi nghĩ tôi không bao giờ dám làm việc gì phạm phép trái lễ.

Thám Xuân ngồi xuống, lấy sổ ra đọc cho dì Triệu nghe, lại nói:

- Đây là thể lệ của ông cha đặt ra từ trước, ai cũng phải theo thôi, thay đổi thế nào được? Không những riêng đối với chị Tập Nhân, mà sau này em Hoàn có lấy người hầu ở ngoài, tất nhiên cũng được đối đãi như Tập Nhân. Đây không phải là việc tranh giành hơn kém, dì không nên nói đến việc có thể diện hay mất thể diện. Họ là đầy tớ của bà Hai, tôi phải làm theo lệ cũ. Nếu tôi làm phải, họ sẽ đội ơn tổ tiên và bà Hai; nếu bảo tôi làm không công bằng, thì đó là tự họ hồ đồ không biết phúc phận dấy thôi, dù có oán trách tôi cũng mặc. Dù bà Hai có cho cả cái nhà đi nữa, tôi cũng chẳng được thể diện gì, mà không cho một đồng nào, tôi cũng chẳng mất thể diện. Cứ ý tôi, hiện giờ bà Hai đi vắng chưa về, dì nên yên tĩnh giữ sức khỏe, tội gì phải bận lòng thế.

Bà Hai rất thương tôi, vì dì cứ hay tính chuyện, nên mấy lần người rất phiền lòng. Nếu tôi là con giai được ra ngoài lập công danh, thì đã đành đi một nhẽ. Nhưng tôi lại là con gái, ăn nói phải giữ gìn từng câu. Trong bụng bà Hai đã biết hết, vì người tin tôi nên mới bảo tôi trông nom việc nhà. Tôi chưa làm được cái gì đáng kể, dì đã đến giày vò tôi. Nếu bà Hai biết, sợ tôi khó xử không cho tôi trông nom nữa, thế mới thật là mất thể diện. Và ngay dì cũng mất thể diện nữa.

Thám Xuân vừa nói vừa khóc nức nở. Dì Triệu không trả lời được câu gì, chỉ nói:

- Bà Hai thương cô, cô càng nên dắt díu chúng tôi. Đằng này cô chỉ làm thế nào cho bà Hai thương, lại đâm ra quên hẳn chúng tôi đi.

Thám Xuân nói:

- Tôi quên sao được. Bắt tôi dắt díu cái gì? Cứ đi hỏi các người xem. Chủ nào mà chẳng thương những người làm được việc. Đã là người giỏi thì còn cần ai dắt díu nữa.

Lý Hoàn đứng ở bên cạnh cứ khuyên:

- Dì đừng nóng nảy thế, cũng không nên trách cô ấy. Dù trong bụng cô ấy muốn dắt díu chăng nữa, cũng không khi nào nói ra miệng được.

Thám Xuân nói:

- Chị Cả cũng hồ đồ! Tôi dắt díu được ai? Có các cô nhà nào lại đi dắt díu bọn đầy tớ?

Họ hay dở thế nào, các người chắc cũng biết đấy, can gì đến tôi?

Dì Triệu tức tối hỏi:

- Ai bảo cô dắt díu người khác. Nếu cô không trông nom việc nhà, thì tôi chẳng đến hỏi làm gì. Bây giờ cô nói một là một, hai là hai. Cậu của cô chết, cô có cho thêm hai, ba mươi lạng, chẳng lẽ bà Hai lại không bằng lòng hay sao? Rõ

ràng bà Hai tốt bụng, chỉ vì các người cay nghiệt đấy thôi. Đáng tiếc là bà Hai muốn ban ơn cũng không biết ban vào chỗ nào được! Cô cứ yên tâm! Việc này không phải tiêu tiền của cô đâu! Sau này cô đi lấy chồng, tôi còn mong gì cô nhìn ngó đến nhà họ Triệu nữa! Bây giờ chưa mọc cánh mà đã quên tổ chỉ chực chọn cây cao mà bay thôi.

Thám Xuân chưa nghe hết lời, tức tái mặt, nghẹn ngào khóc nức khóc nở, hỏi:

- Ai là cậu tôi? Cậu tôi đã thăng chức tuần kiểm chín tỉnh rồi! Bây giờ lại còn một cậu nào nữa. Xưa nay tôi vẫn kính trọng lẽ phải, nhưng khi nào lại kính trọng đến những hạng thân thích như thế? Dì nói thế thì sao mỗi khi em Hoàn đi ra, Triệu Quốc Cơ lại phải đứng dậy? Lại phải theo hầu nó đi học? Sao không giở cái lối ông cậu ra! Ai chả biết dì đẻ ra tôi, cứ vài ba tháng lại tìm cách gây chuyện, đào bới nhau lên, sợ người ta không biết, nên cố ý bêu ra! Ai làm cho ai mất thể diện đây! May tôi là đứa biết điều, nếu hồ đồ không giữ lễ thì đã nóng máu lên rồi.

Lý Hoàn vội vàng khuyên mãi, dì Triệu vẫn cứ càu nhàu không thôi.

Chợt có người vào nói:

- Mợ Hai sai cô Bình đến có việc.

Dì Triệu mới ngậm miệng không nói nữa. Thấy Bình Nhi đến, dì Triệu liền cười, mời ngồi, lại vội vàng hỏi:

- Mợ nhà đã khỏi chưa? Tôi định sang thăm nhưng chưa có lúc rỗi.

Lý Hoàn thấy Bình Nhi đến, liền hỏi:

- Đến có việc gì đấy?

- Mợ tôi bảo: em dì Triệu chết rồi, sợ mợ và cô không biết lệ cũ. Nếu theo lệ thường thì chỉ được cấp hai mươi lạng thôi, nay tùy ý cô châm chước, thêm ít nhiều nữa cũng được.

Thám Xuân đã lau nước mắt, liền nói:

- Tự dưng vô cớ thêm cái gì? Ai là người "chửa hai mươi bốn tháng mới đẻ"? Hoặc chăng là người cõng chủ chạy trốn trước trận tiền? Mợ chị thật khéo quá: bảo tôi bỏ cả lệ đi. Mợ ấy muốn được tiếng tử tế thì cứ việc vung tiền của bà ra không hề đau xót để lấy lòng người ta. Nhờ chị nói với mợ ấy: tôi không dám tự ý thêm bớt gì cả. Mợ ấy muốn lấy ơn, chờ khi khỏi đến đây thêm bao nhiêu thì thêm.

Lúc Bình Nhi đến đã biết việc này, bây giờ nghe nói lại càng hiểu ý. Thấy Thám Xuân có vẻ tức giận, Bình Nhi không dám giở lối vui đùa như mọi ngày, cứ thõng tay đứng hầu một bên. Lúc đó Bảo Thoa ở trong buồng trên cũng xuống, Thám Xuân vội đứng dậy mời ngồi, chưa kịp nói câu gì, đã có người đàn bà đến trình việc. Thám Xuân vừa mới khóc xong, lên ba, bốn đứa hầu nhỏ bưng chậu nước, khăn mặt và gương đến.

Thám Xuân đương ngồi xếp bằng tròn ở trên giường thấp, một đứa bưng nước đến trước mặt quỳ xuống giơ cao chậu lên; còn hai đứa cũng đều quỳ bên cạnh, đưa lên khăn mặt, gương soi và phấn sáp.

Bình Nhi thấy Thị Thư không có ở đây, liền đến vén tay áo, tháo vòng, lấy cái khăn tay to che vạt áo đằng trước cho Thám Xuân. Thám Xuân vừa mới thò tay vào chậu nước, đã có một người đàn bà đến trình:

- Thưa mợ, thưa cô, nhà học xin chi tiền học hàng năm cho cậu Hoàn và anh Lan.

Bình Nhi nói:

- Bà vội gì thế? Cô đang rửa mặt, bà có mở mắt nhìn thấy không! Sao không ra ngoài kia đứng chờ, lại còn trình cái gì? Trước mặt mợ Hai, bà cũng dám vô ý như thế à? Cô đây tuy rộng lượng thực, nhưng tôi mà về trình mợ Hai, nói là các bà không coi cô ra gì, có bị quở phạt thì đừng trách tôi!

Người đàn bà ấy sợ hãi, vội cười nói: "Tôi sơ suất quá!" Rồi vội vàng lui ra.

Thám Xuân xoa phấn rồi cười nhạt, bảo Bình Nhi:

- Chị đến chậm nên không biết có một việc đáng buồn cười. Ngay chị Ngô Tân Đăng là người làm việc đã lâu cũng không biết tra sổ rõ ràng, lại chực đến lòe tôi! May tôi hỏi đến, chị ta lại dám trơ mặt ra nói là quên. Tôi bảo chị ta, khi có việc đến trình mợ Hai, chị cũng nói là quên rồi đi lục sổ hay sao? Tôi chắc chủ chị không khi nào chịu để yên cho chị đi tìm!

Bình Nhi nói:

- Nếu chị ta có lần nào như thế, e gân chân bị cắt đứt từ bao giờ rồi. Cô đừng có tin.

Họ thấy mợ Cả lành như bụt, cô lại là vị tiểu thư hay e lệ, cố nhiên họ sinh lười đến nói bậy đấy thôi.

Bình Nhi lại ngoảnh ra phía ngoài nói:

- Các người cứ việc hỗn láo đi! Chờ mợ Hai khỏi tôi sẽ mách cho.

Bọn đàn bà ở ngoài cửa đều cười nói:

- Cô là người biết điều. Tục ngữ nói "người nào làm bậy người ấy chịu". Chúng tôi có dám dối trá gì chủ đâu. Nay cô chủ là một vị trẻ tuổi được chiều chuộng quen, cô ấy tức giận, thì chúng tôi chết không có chỗ chôn!

Bình Nhi cười nhạt:

- Các người hiểu nhẽ thế là phải.

Rồi lại cười nói với Thám Xuân:

- Cô đã biết đấy, mợ Hai bận lắm, làm gì mà trông nom đến những việc ấy! Thế nào cũng không tránh khỏi sơ suất. Tục ngữ nói "người bên cạnh nhìn rất rõ". Cô để ý xem, trong mấy năm nay, có việc gì nên thêm nên bớt, mà mợ Hai chưa kịp làm, thì cô cứ sửa đổi lại. Một là có lợi cho bà Hai, hai là không phụ tình nghĩa cô đối với mợ tôi.

Bảo Thoa, Lý Hoàn nghe vậy đều cười, nói:

- Chị này giỏi thật! Không trách chị Phượng yêu chị. Chẳng có việc gì đáng thêm bớt cả, nhưng nghe chị nói, chúng tôi cũng phải tìm vài việc châm chước mà làm để khỏi phụ câu nói của chị.

Thám Xuân cười nói:

- Tôi tức đầy ruột, đang định đem chị ấy ra nói cho hả giận, nhưng nghe đến những lời của chị ấy, làm tôi quên hẳn những chuyện trước.

Thám Xuân liền gọi người đàn bà lúc nãy vào hỏi:

- Tiền học hàng năm của cậu Hoàn và anh Lan là dùng vào việc gì?

- Tiền ăn sáng và mua bút giấy hàng năm ở trong trường, mỗi người phải tiêu mất tám lạng bạc.

- Những tiền các cậu ấy tiêu, đều ở trong sổ lương hàng tháng, phần cậu Hoàn do dì Triệu lĩnh hai lạng, phần cậu Bảo Ngọc do Tập Nhân ở nhà cụ lĩnh hai lạng; phần anh Lan do mợ Cả lĩnh, làm gì mỗi người còn phải thêm tám lạng nữa! Thì ra đi học là chỉ vì tám lạng bạc ấy à! Từ nay trở đi bỏ khoản này đi. Chị Bình về trình với mợ chị rằng tôi bảo thế nào cũng phải bỏ món này.

Bình Nhi cười nói:

- Đáng lẽ bỏ lâu rồi. Năm ngoái mợ tôi đã bảo bỏ đi, nhưng vì cuối năm bận quá, quên khuấy đi mất.

Người đàn bà đó đành vâng lời đi ra. Lại có người đàn bà ở trong vườn Đại Quan bưng cơm đến. Thị Thư và Tố Vân mang một cái bàn nhỏ vào. Bình Nhi vội đứng dậy dọn cơm, Thám Xuân cười nói:

- Chị xong việc rồi thì về, ở đây làm gì nữa.

Bình Nhi cười nói:

- Tôi ở nhà không có việc gì. Mợ tôi bảo đến đây, một là để trình việc, hai là sợ những người ở đây chưa quen, nên sai tôi đến hầu mợ, hầu cô giúp các chị em.

Thám Xuân hỏi:

- Sao không mang đồ ăn của cô Bảo đến đây cùng ăn một thể?

A hoàn nghe nói, ra ngoài thềm bảo lũ đàn bà:

- Cô Bảo hôm nay cũng ăn cơm ở đây, bảo họ mang cơm đến.

Thám Xuân quát to:

- Mày không được sai bậy! Những người này đều là các bà trông nom công việc lớn trong nhà. Chúng mày không biết ai là người trên kẻ dưới, dám sai các bà ấy đi lấy cơm lấy nước à? Chị Bình đứng đấy, bảo chị ấy đi gọi hộ!

Bình Nhi vội vâng lời đi ra, đám đàn bà khẽ kéo lại:

- Việc gì cô phải đi? Chúng tôi đã có người đi gọi rồi.

Vừa nói họ vừa lấy khăn tay phủi đất ở trên thềm, nói:

- Cô đứng mãi mỏi chân, hãy ngồi nghỉ ngoài nắng một lúc.

Bình Nhi ngồi xuống, có hai bà già ở phòng trà mang cái thảm rải ra và nói:

- Đá lạnh. Thảm này sạch sẽ đấy, mời cô ngồi tạm.

Bình Nhi gật đầu cười nói: “Cám ơn”.

Một người nữa lại pha một chén nước trà rất ngon đem đến, khẽ cười nói:

- Đây không phải là trà của chúng tôi thường dùng đâu. Trà này chỉ để pha cho các cô uống thôi, mời cô hãy uống một chén cho đỡ khát.

Bình Nhi nghiêng mình cầm lấy, rồi trỏ vào bọn đàn bà khẽ nói:

- Các người chẳng ra cái gì cả! Cô ấy là cô gái con nhà đại gia, không muốn ra oai nổi giận, đó là người biết giữ giá. Thế mà các bà lại khinh nhờn cô ấy. Nếu để cô ấy phải cáu lên, dù mang tiếng là người lỗ mãng, nhưng các bà lại

bị thiệt rất nhiều! Cô ấy làm nũng, bà Hai cũng phải chiều một phần nào, mợ Hai cũng chẳng dám làm gì. Thế mà các bà lại cả gan không coi cô ấy ra gì, khác nào trứng chọi với đá?

- Chúng tôi khi nào dám cả gan thế? Đó đều tự dì Triệu gây ra!

- Thôi! Các bà ơi, "giậu đổ bìm leo", dì Triệu vốn hay nông nổi, không biết nghĩ xa nghĩ gần, nên việc gì cũng chỉ đổ riệt cho dì ấy. Ngày thường các bà bụng dạ ghê gớm, chẳng coi ai ra gì, tôi đã biết từ mấy năm nay rồi. Ngay mợ Hai có tý gì sơ suất là các bà đã nghĩ cách định đè bẹp xuống. Đã thế, hễ sểnh ra là y rằng các bà tìm cách làm khó dễ. Đã nhiều lần mợ ấy chưa hỏi tội các bà đấy. Ai cũng cho là mợ ấy ghê gớm, các bà đều sợ cả nhưng chỉ có tôi biết là trong bụng mợ ấy cũng không phải là không gờm các bà. Hôm nọ chúng tôi đã bàn đến việc này. Nếu không trên thuận dưới hòa, rồi thế nào cũng sẽ sinh chuyện. Cô Ba hãy còn trẻ, các bà đều coi thường. Nhưng trong các cô lớn, cô bé ở đây, mợ Hai cũng phải nể dăm phần. Thế mà các bà lại không coi cô ấy ra gì à?

Chợt Thu Văn đi vào, bọn đàn bà vội chạy đến chào hỏi, rồi nói:

- Cô hãy ngồi nghỉ, trong nhà đã dọn cơm rồi. Chờ ăn xong, cô hãy vào trình việc.

Thu Văn cười nói:

- Tôi đâu có rỗi được như các bà, chờ thế nào được.

Thu Văn định vào ngay, Bình Nhi vội gọi giật lại. Thu Văn quay lại thấy Bình Nhi, cười nói:

- Chị đến đây canh gác gì ở ngoài vườn đấy?

Rồi quay lại ngồi vào thảm cạnh Bình Nhi, Bình Nhi khẽ hỏi:

- Trình việc gì?

- Tôi muốn hỏi xem tiền lương của cậu Bảo và tiền lương của chúng tôi bao giờ mới được lĩnh.

- Việc ấy có quan hệ gì. Cô về báo chị Tập Nhân rằng: hôm nay, dù có việc gì cũng chớ nên trình. Trình một việc là bị bác một việc, trình một trăm việc bị bác một trăm đấy!

- Tại sao thế?

Bình Nhi và bọn đàn bà đều kể lại đầu đuôi câu chuyện cho Thu Văn nghe, và nói:

- Họ đương muốn moi những chỗ quan hệ và những người có thể diện ra mở đầu, tìm cách áp lép để làm gương cho mọi người đấy. Tội gì bây giờ cô lại đến trước để chạm vào cái đinh ấy. Nay cô đến trình, nếu họ bác lời cô để làm gương cho người khác, thì lại động đến cụ và bà Hai, nếu không nhè vào nhà các cô mà bác đi một vài việc, người ta lại bảo là thiên người nọ vị ngươi kia, ai dựa vào uy thế cụ và bà Hai thì không dám động đến, chỉ đem những người yếu thế ra làm bung xung đấy thôi. Cô xem đấy, việc của mợ Hai, họ còn bác đi vài khoản, có như thế mới chặn được họng mọi người chứ.

Thu Văn lè lưỡi cười nói:

- May gặp chị ở đây, chứ không thì lại bị trát gio vào mặt rồi. Tôi phải mau mau về báo tin cho chúng nó biết.

Cơm của Bảo Thoa đã mang đến. Bình Nhi vội đứng dậy vào hầu. Lúc đó dì Triệu đã về rồi, ba người ngồi ở giường ăn cơm. Bảo Thoa ngoảnh về hướng nam, Thám Xuân ngoảnh về hướng tây, Lý Hoàn ngoảnh về hướng đông, bọn đàn bà ở dưới thềm im lặng đứng chờ, bên trong chỉ có a hoàn hầu cận đứng hầu, người khác không ai dám vào cả.

Lũ đàn bà khẽ bàn tán với nhau:

- Chúng ta bỏ cái lối ấy đi, đừng giữ ý nghĩ xằng bậy nữa. Bà Ngô cũng còn bẽ mặt nữa là chúng mình đã thấm vào đâu.

Mọi người chờ họ ăn xong mới dám vào trình việc. Bây giờ ở phía trong thỉnh thoảng có tiếng đằng hắng khẽ, ngoài ra không ai nghe thấy chạm bát chạm đũa. Một lát sau, một a hoàn vén rèm lên, rồi hai a hoàn khiêng bàn ăn ra. Trong buồng trà, ba a hoàn bưng sẵn ba chậu nước rửa mặt, đi vào. Một lúc, họ mang chậu nước và ống nhổ ra, rồi Thị Thư, Tố Vân và Oanh Nhi mỗi người bưng một cái khay đựng ba tách nước có nắp vào. Sau khi bọn a hoàn kia ra, Thị Thư bảo đứa hầu nhỏ:

- Chúng bay phải hầu hạ tử tế, không được ngồi lảng một chỗ. Ta đi ăn cơm rồi sẽ về thay.

Bấy giờ mọi người mới rón rén đi vào trình việc, không dám nhâng nháo như trước nữa.

Thám Xuân vừa mới nguôi giận, nhân bảo Bình Nhi:

- Tôi có một việc quan hệ, muốn bàn mới mợ chị, nay mới nhớ ra. Chị về ăn cơm xong, lại đây ngay. Cô Bảo cũng còn ở đây, bốn chúng ta sẽ bàn với nhau, rồi hỏi mợ chị xem có nên làm hay không.

Bình Nhi vâng lời đi về. Phượng Thư hỏi:

- Làm sao đi lâu thế?

Bình Nhi cười, kể lại những việc vừa mới xảy ra. Phượng Thư cười nói:

- Cô Ba khá đấy! Ta nói không sai. Chỉ tiếc là cô ấy xấu số không phải bà Hai đẻ ra.

- Mợ cũng nói vớ vẩn. Cô ấy không phải bà Hai đẻ ra, nhưng ai dám coi cô ấy kém các cô kia?

- Chị biết đâu được! Con vợ lẽ cũng như con vợ cả thực, nhưng là con gái thì bì thế nào được với con trai. Sau này đến tuổi lấy chồng, những hạng khinh bạc thường hay dò hỏi con vợ cả hay con vợ lẽ, chỉ vì con vợ lẽ mà nhiều người không dạm. Chứ họ biết đâu người tử tế, thì dù đứa ở cũng còn gấp trăm lần cô tiểu thư kia. Sau này, người nào vô phúc kén chọn con vợ cả thì sẽ bị lầm, người nào có phúc không câu nệ con vợ lẽ mà lấy được cô ấy thì lại hóa may.

Phượng Thư lại cười nói với Bình Nhi:

- Chị đã biết mấy năm nay ta phải nghĩ ra bao nhiêu cách tằn tiện, bớt ăn bớt tiêu, có lẽ người trong nhà ai cũng giận ngầm ta cả. Bây giờ ta như người "cưỡi hổ" vậy, tuy biết thế, nhưng không thể nào rộng rãi được. Vả chăng trong nhà này chi nhiều thu ít, việc lớn nhỏ đều phải theo lệ của tổ tiên đặt ra, nhưng hoa lợi thu vào hàng năm lại kém trước nhiều. Rút bớt món tiêu đi, thì người ngoài chê cười, mà cụ và bà Hai cũng khó chịu, tôi tớ trong nhà cũng oán ta cay nghiệt. Nếu không tìm cách tằn tiện ngay từ bây giờ, mấy năm nữa sẽ phải bù mà hết thôi.

- Mợ nói cũng phải đấy! Sau này công việc ba, bốn cô, hai, ba cậu và cụ đều mợ phải lo cả.

- Ta đã nghĩ đến những việc ấy rồi, cũng có thể đỡ được chú Bảo và cô Lâm, một người lấy vợ, một người lấy chồng, có thể không phải tiêu tiền trong phủ, thế nào cụ cũng bỏ tiền riêng của mình ra cho. Cô Hai là người bên ông Cả, không phải tính đến.

Cô Ba, cô Tư có tiêu hoang chăng nữa, cũng chỉ mỗi người độ vạn bạc thôi. Cậu Hoàn lấy vợ chỉ tiêu mất độ ba nghìn, nếu không đủ thì bớt đi một món gì đó là xong. Việc tống táng cụ sau này, cái gì cũng sắp sẵn cả rồi, chỉ phải

tiêu những món lặt vặt chừng dăm, ba nghìn lạng. Nếu biết tằn tiện ngay từ bây giờ cũng đủ. Chỉ sợ tự nhiên xảy ra một vài việc, thì không biết xoay vào đâu được. Thôi, chúng ta chẳng nên quá lo đến việc sau này. Chị hãy đi ăn cơm rồi sang xem họ bàn việc gì. Đây cũng là một dịp may. Ta đang lo không có người giúp đỡ. Tuy có Bảo Ngọc đấy, nhưng chưa quen việc, có lôi kéo được hắn cũng chẳng ăn thua gì. Mợ Cả thì hiền như bụt, không làm được việc. Cô Hai lại càng không được, và cũng không phải là người trong nhà này.

Cô Tư thì còn bé, Anh Lan và cậu Hoàn thì như con mèo nhỏ gặp trời lạnh chỉ chờ có bếp lửa là chui vào sưởi thôi. Thực là cùng một bụng mẹ đẻ ra, mà hai đứa con lại khác nhau một trời một vực! Nghĩ đến, ta càng không hiểu. Cô Lâm và cô Bảo thì khá đấy, nhưng đều là họ ngoại, không tiện trông coi việc nhà. Vả chăng một người như cái đèn mỹ nhân, gió thổi một cái là tắt, một người thì giữ gìn ý tứ, không phải việc của mình không bao giờ chịu hé răng, hỏi điều gì cứ nguây nguẩy lắc đầu. Như thế cũng khó mà bàn với cô ta được. Chỉ còn một mình cô Ba là khá cả trong lẫn ngoài, lại chính là người nhà này, bà lại rất thương cô ấy, chỉ vì dì Triệu hay sinh chuyện, nên bề ngoài bà có vẻ hững hờ, nhưng trong bụng lúc nào cũng thương yêu như Bảo Ngọc. Chứ không giống em Hoàn, chẳng ai thương được. Cứ ý ta thì đã đuổi nó bước đi từ lâu rồi. Nay cô ấy đã có ý định như thế, cũng nên chung sức mà làm, có hai người giúp đỡ nhau, 【己 夾 **Tài của A Phượng chính nằm ở chỗ biết chọn người, thu nhận cánh tay giúp sức; không phải chỉ một mực cậy tài tự phụ. Như thế mới là đại tài.**】 ta không đến nỗi lẻ loi nữa. Theo lẽ phải và lương tâm mà nói, đã có cô ấy giúp, chúng ta càng đỡ phải lo nghĩ và cũng có lợi cho bà. Kể ra về mặt tâm tư nham hiểm, bấy lâu nay ta đã quá cay nghiệt, bây giờ cũng nên lùi bước nhìn lại xem, cứ khắc khổ mãi, để cho mọi người căm giận, ngoài miệng họ cười, nhưng trong bụng họ chứa đầy dao găm, mà hai người chúng ta chỉ có bốn con mắt và hai quả tim, có lúc không kịp đề phòng sẽ hỏng việc mất. Nhân lúc thuận chiều này, cô ấy đứng ra trông coi công việc, mọi người sẽ dẹp quên những nỗi tức giận ngày trước đối với chúng ta. Còn một việc nữa, tuy ta biết chị rất hiểu việc nhưng chỉ sợ trong lòng chị chưa dứt khoát, nay ta dặn chị, cô ấy tuy là tiểu thư, nhưng việc gì cũng hiểu thấu, ăn nói biết giữ gìn, lại là người có học. Như vậy cô ấy sẽ ghê gớm hơn ta. Tục ngữ nói: "Bắt giặc phải bắt tướng". Muốn ra oai lần đầu, nhất định cô ấy phải kể đến ta trước.

Nếu cô ấy có bác bỏ công việc gì của ta, chị cũng không nên cãi lại, cứ lễ phép nói rằng bác như thế mới phải. Nhất thiết đừng sợ ta mất thể diện mà chống lại cô ấy thì không hay đâu.

Bình Nhi không đợi Phượng Thư nói hết, cười nói:

- Chị xem người hồ đồ quá! Tôi làm trước rồi, bây giờ chị mới dặn!

- Ta sợ chị chỉ hiềm có ta, không biết đến ai, nên phải dặn thế; nếu đã biết trước, thì chị lại sáng suốt hơn ta đấy. Nhưng chị lại nóng rồi, sao cứ luôn mồm "chị chị" "tôi tôi" như vậy?

- Cứ gọi là "chị" đấy! Không bằng lòng thì mặt đây tát đi! Ai bảo là cái mặt này chưa từng bị tát hao giờ?

- Đồ ranh con này, định nhắc lại việc cũ đã từ bao giờ mới thôi? Xem ta ốm như thế này mà lại còn trêu tức à! Thôi, lại đây ngồi xuống, gặp lúc không có ai đến, chúng ta nên cùng ngồi ăn một chỗ.

Bọn Phong Nhi ba, bốn đứa mang cái làn nhỏ đến. Phượng Thư chỉ ăn cháo yến sào và hai đĩa đồ ăn ngon. Vì phần ăn hàng ngày đã rút bớt, Phong Nhi mang bốn món ăn của Bình Nhi bày lên bàn và xới cơm. Bình Nhi quỳ một chân lên mép giường, một chân đứng ở dưới, cùng Phượng Thư ăn cơm. 【己 夾 **Tài của Phượng Thư còn ở chỗ biết mua lấy, thu phục lòng người.**】 Bình Nhi hầu Phượng Thư súc miệng xong, dặn dò Phong Nhi mấy câu rồi sang bên Thám Xuân. Đến nơi, thấy trong nhà im lặng, mọi người đã đi cả.

【威 Tổng bình: Than ôi! Việc cũng khó thay! Thám Xuân nhờ thân phận tôn quý của một cô tiểu thư, nhờ Giả mẫu yêu thương, nhờ Vương phu nhân phó thác, lại lúc Phượng Thư chưa rời hẳn công việc, chỉ tạm thay mấy tháng, vậy mà bọn nô tài gian xảo đã nổi lên, trong ngoài lấn hiếp; chỉ việc nhỏ từng ly từng tí cũng đột nhiên thành sóng gió, chẳng khó lắm sao! Với sự thông minh của Phượng Thư, tài lực của Phượng Thư, quyền thuật của Phượng Thư, địa vị được quý yêu của Phượng Thư, lại thêm ngày đêm nhọc lòng, trăm bề vá víu, mà vẫn không khỏi cảnh cưỡi hổ khó xuống, phải tính kế đẩy họa sang người khác, chẳng khó lắm sao! Huống chi thông minh tài lực không bằng Phượng Thư, quyền thuật và sự quý yêu không bằng Phượng Thư, công phu nhọc lòng vá víu không bằng Phượng Thư, lại không có tình yêu của Giả mẫu, thân phận tôn quý của một cô tiểu thư, sự phó thác của thái thái, mà muốn chống trái đỡ phải, gánh trước nối sau, chẳng càng khó hơn sao! Kẻ sĩ vừa có chí làm một phen sự nghiệp, mỗi lần đọc đến đây không khỏi ném sách đứng dậy, đọc đi đọc lại, lưu luyến mà muốn khóc.】

Hồi 56: Thám Xuân nhanh nhạy mở nguồn lợi, trừ tệ cũ — Bảo Thoa đúng thời ban ơn nhỏ, giữ đại thể

Hồi 56

Thám Xuân nhanh nhạy mở nguồn lợi, trừ tệ cũ — Bảo Thoa đúng thời ban ơn nhỏ, giữ đại thể

【戚 Hồi này kể vào cảnh mộng: cực mơ hồ mà lại cực phân minh. Bút không đụng đến chuyện ma quái dị đoan; tất cả đều viết ra từ chí tình chí lý, đến sách chép chuyện kỳ lạ như Tề Hài cũng không ghi nổi.】

Bình Nhi hầu Phượng Thư ăn cơm súc miệng rửa tay xong mới đến đằng Thám Xuân, thấy ngoài sân im lặng chỉ có mấy bà già và a hoàn đứng bên cửa sổ chực hầu, đang bàn việc nhà, việc ngày tết đến uống rượu ở vườn nhà Lại Đại. Thấy Bình Nhi đến, Thám Xuân bảo ngồi xuống ghế thấp và nói:

- Có chuyện gì đâu. Nhân nghĩ đến việc chúng ta tiêu mỗi tháng hai lạng bạc, bọn a hoàn cũng đã có tiền lương tháng, thế mà hôm trước lại có người trình mỗi tháng chi hai lạng bạc cho mỗi người về tiền phấn sáp nữa. Số tiền này chẳng khác tám lạng bạc tiền học vậy, cứ chồng chất mãi lên. Việc này tuy nhỏ nhưng số tiền có chừng, xem ra chi tiêu như thế là không đúng, tại sao mợ chị không nghĩ đến việc ấy?

Bình Nhi cười nói:

- Việc ấy cũng có duyên cớ. Những thứ các cô dùng đã có lệ định sẵn, mỗi tháng các nơi phải mua đủ, bảo bọn đàn bà đưa đến cho chúng tôi giữ, chẳng qua chúng tôi chỉ sắp cho các cô dùng thôi. Chứ không phải hàng ngày nhận tiền rồi sai người đi mua.

Vì thế mãi biện bên ngoài lĩnh tiền cả, rồi hàng tháng sai người theo các phòng giao cho chúng tôi. Số tiền hai lạng hàng tháng của các cô, không phải để mua những thứ ấy đâu, mà cốt để phòng khi các bà các mợ trông nom việc nhà đi vắng, hoặc bận việc, mà các cô dùng ngay đến tiền, thì đỡ phải sai người đi lấy. Làm như thế cốt để cho các cô khỏi phiền đấy thôi. Đủ biết số tiền này không phải để mua những thứ đó.

Nhưng nay tôi để ý xem ra thì phần nhiều chị em ở các nhà đều lấy tiền đi mua các thứ. Tôi ngờ rằng, không phải bọn mãi biện ăn bớt hoặc để chậm ngày giờ, thì cũng chuốc lấy của xấu, nhuế nhóa cho xong chuyện.

Thám Xuân và Lý Hoàn đều cười nói:

- Chị cũng để ý thấy rõ việc ấy à? Việc ăn bớt chưa chắc có, chỉ là để chậm thì giờ thôi. Khi nào giục gấp, họ đem ở đâu về đều là những thứ có tên thôi, thực ra chẳng dùng gì được. Rồi vẫn phải lấy hai lạng bạc, sai con em các bà vú đi mua thứ khác về dùng. Người trong phủ đi bao giờ cũng vẫn mua phải hàng xấu, không biết họ làm ăn ra sao? Cứ cửa hàng bên ngoài bỏ đi là họ vác về cho chúng ta dùng.

Bình Nhi cười nói:

- Bọn mãi biện đi mua là cứ thế mãi. Người khác có mua được hàng tốt, thì họ lại không chịu, cứ bảo là người ta xấu bụng muốn tranh chức mãi biện của mình. Vì vậy ai nấy thà chịu lỗi với các mợ các cô, chứ không dám làm mất

lòng họ. Chỉ khi nào các cô sai vú già đi mua, họ mới không dám lời ra tiếng vào.

Thám Xuân nói:

- Vì thế trong bụng tôi vẫn áy náy. Phải tiêu phí hai lần tiền mà đồ dùng vẫn vất đi một nửa, chi bằng bỏ cái khoản đưa bọn mãi biện mua ấy đi. Đó là việc thứ nhất. Việc thứ hai, năm ngoái chị cũng đi dự tiệc nhà Lại Đại đấy, chị xem vườn nhà ấy so với vườn nhà ta như thế nào?

- Không bằng một nửa vườn nhà, cây cối hoa quả cũng ít.

- Nhân lúc ta nói chuyện với lũ con gái nhà ấy, họ nói vườn ấy trừ số hoa để cài và măng rau, tôm cá để nhà ăn ra, còn cho người thầu. Một năm cũng thừa được hai trăm lạng. Từ hôm đó ta mới biết từ cái lá sen rách, cái rễ cỏ khô cũng đều đáng tiền cả.

Bảo Thoa cười nói:

- Thực là chuyện của con nhà phú quý! Các cô tuy là tiểu thư nghìn vàng, xưa nay không biết đến việc ấy, nhưng đã là người đọc sách biết chữ, lại không đọc đến thiên "bất tự khí" *ndlr: Chu Tử tức Chu Hy, nhà lý học đời Tống; "bất tự khí" là không tự bỏ phí, ở đây Bảo Thoa mượn ý vật gì cũng có chỗ dùng* của ông Chu Tử hay sao?

Thám Xuân cười nói:

- Đã đọc rồi, nhưng chẳng qua là lời nói phù phiếm, khuyên người ta phải cố gắng chứ có gì là thực tế?

Bảo Thoa nói:

- Ông Chu Tử mà là người phù phiếm à? Câu nói nào cũng sát thực tế đó. Cô mới nhận việc có mấy hôm mà lòng đã mê muội về lợi, cho ông Chu Tử là người phù phiếm. Nếu cô đi ra ngoài, thấy nhiều việc lợi hại lớn hơn nữa, có lẽ đến cả ông Khổng Tử cô cũng cho là người phù phiếm hết!

Thám Xuân cười nói:

- Chị là người thông thái như thế lại chưa xem sách Cơ Tử *ndlr: có lẽ là tên sách/nhân vật tác giả bịa ra để đùa, không phải điển tịch quen thuộc* à? Sách có nói: "Bước vào vòng lợi lộc, ở vào địa vị bàn mưu tính kế, thì quên hẳn lời Nghiêu, Thuấn, trái hẳn đạo Khổng, Mạnh".

- Dưới còn câu gì nữa?

- Đây tôi chỉ cắt câu văn để lấy ý thôi. Nếu đọc xuống câu dưới thì chăng hóa ra lại tự mắng tôi à?

- Trên đời cái gì mà không dùng được, đã dùng được phải đáng tiền chứ. Khen cho cô là người thông minh, ngay những việc to tát, sờ sờ ra đấy, vẫn chưa từng trải. 【㕣 夾 **Đây là cách điểm ngược vào đầu đề; trong phép viết lại là một biến thể nữa.**】 Lý Hoàn cười nói:

- Bảo người ta đến, chẳng nói gì việc chính, lại mang học vấn ra cãi vã nhau.

Bảo Thoa nói:

- Trong học vấn tức là việc chính đấy. Nếu không nói đến học vấn thành ra sa vào hạng tục mất.

Ba người nói đùa một lúc rồi mới bàn đến việc chính. 【㕣 夾 **Tác giả lại dùng phép ve sầu lột xác, mượn câu chuyện vừa rồi để chuyển mạch.**】 Thám Xuân nói tiếp:

- Vườn của chúng ta rộng gấp đôi vườn nhà Lại Đại, cứ tính gấp đôi thôi, một năm cũng có thể được lợi bốn trăm bạc. Bây giờ cho người thầu, bủn xỉn quá, nhà chúng ta không đáng làm như vậy; nhưng không giao hẳn cho vài người trông nom, thì những thứ đáng tiền bị hủy hoại đi, sẽ bỏ phí của trời. Chi bằng chọn mấy bà già thực thà ở trong vườn, biết việc trồng trái, cho họ đứng lên trông coi. Không bắt họ nộp tô nộp thuế, chỉ mỗi năm biếu xén ít nhiều gì đó. Làm như thế, một là trong vườn có người chuyên trách, sửa sang cây cối, mỗi năm một tốt hơn lên, không phải chờ đến lúc có việc mới cuống cuồng vội vã; hai là hoa màu không đến nỗi bị hủy hoại phí của; ba là bọn bà già được nhờ đấy mà kiếm ít tiền, cũng bỏ cái công vất vả trông nom vườn tược hàng năm; bốn là bớt được những món tiền thuê người sửa hoa, sửa núi, quét dọn. Đem chỗ thừa bù vào chỗ thiếu, như thế cũng được đấy.

Bảo Thoa đương đứng xem bức tranh trên vách, nghe vậy, gật đầu cười nói:

- Hay thật! Như thế thì "trong ba năm chẳng còn ai đói khát nữa" *ndlr: lấy ý từ Luận ngữ*. Lý Hoàn nói:

- Nghĩ hay đấy! Nếu làm được thế, chắc chắn bà cũng vui lòng. Sự bớt tiêu là việc nhỏ, nhưng trong vườn có người chuyên trách, quét dọn, lại được món tiền, tức là lấy quyền sai khiến, lấy lợi thúc giục, thì ai mà chẳng hết lòng làm việc.

Bình Nhi nói:

- Việc này chỉ cô là có thể nói được thôi. Mợ tôi tuy cũng muốn đấy, nhưng chưa chắc đã chịu ngỏ lời. Hiện giờ các cô đương ở cả trong vườn, đã không bày thêm được trò chơi để giúp vui lại còn sai người đến trông nom sửa sang, mong đỡ tốn tiền, nhất định mợ tôi không tiện nói ra.

Bảo Thoa chạy lại sờ vào mặt Bình Nhi, cười nói:

- Chị há mồm ra cho tôi xem lưỡi răng chị thế nào? Từ sáng đến giờ, cứ mỗi việc chị nói một giọng, không nịnh hót cô Ba, cũng không nói là mợ chị vụng tính. Hễ cô Ba nói một câu, chị lại có một câu đỡ ngay. Cứ việc gì cô Ba nghĩ được, là mợ chị cũng đã nghĩ đến rồi, nhưng chỉ vì có một nhẽ riêng không thể làm được thôi. Bây giờ lại nói là các cô ở trong vườn, không tiện vì sự bớt tiêu mà sai người đến trông nom. Chị em thử nghĩ câu nói ấy xem, nếu thực cho người ta trông nom để lấy tiền, thì ngay một cành hoa, một thứ quả, người ta cũng không cho động chạm đến. Về phần các cô, chắc cũng không ai dám nói gì, nhưng với các cô bé, sợ hàng ngày không khỏi sinh chuyện eo sèo với nhau. Chị ấy biết lo gần lo xa, không chống lại người ta, cũng không tự hạ mình, dù mợ chị ấy không tốt với chúng ta, nay nghe thấy tất nhiên phải xấu hổ mà ăn ở cho tốt, không bằng lòng cũng phải bằng lòng.

Thám Xuân cười nói:

- Sáng hôm nay tôi đang bực mình, nghe chị ấy đến, tôi nghĩ ngay đến chủ chị ấy ngày thường trông nom việc nhà để bọn người hầu lộng hành quen thân, nên lại càng bực thêm. Ngờ đâu chị ấy vào đến nơi lại cứ rón rén nép mình đứng hầu hồi lâu, trông đến tội, rồi lại nói những câu như thế. Chủ chị ấy đối với tôi đã tử tế, chị ấy lại còn nói "không phụ tình nghĩa xưa nay cô đối với mợ tôi!" Nghe câu nói ấy, tôi không những hết giận mà lại còn xấu hổ và đau lòng nữa. Tôi nghĩ kỹ: mình là con gái, đương bực không có người đoái thương, thì còn có gì hay mà đối xử tử tế với người ta nữa?

Nói đến đây, Thám Xuân nước mắt chảy ròng ròng.

Lý Hoàn thấy Thám Xuân nói thiết tha như thế, lại nghĩ đến dì Triệu ngày thường sỉ vả cô ta, và ngay ở trước mặt Vương phu nhân cũng vì dì Triệu mà cô ta phải lụy lây, nên chảy nước mắt, liền khuyên:

- Nhân hôm nay vắng vẻ, chúng ta cùng bàn vài việc, làm thế nào thêm lợi bớt hại, để khỏi phụ lòng ủy thác của bà. Cô nhắc đến những việc không cần thiết ra làm gì.

Bình Nhi nói:

- Tôi đã hiểu rồi. Cô xem ai giỏi thì giao cho người ta đến trông nom là được.

Thám Xuân nói:

- Tuy thế, nhưng cũng phải về trình mợ chị trước đã. Ở đây chúng ta tìm tòi những món lợi nhỏ là không đúng, nhưng vì mợ chị là người hiểu việc nên mới làm như thế; nếu là một người hồ đồ hay ngờ vực ghen ghét, thì tôi không làm đâu, sẽ mang tiếng là tranh khôn, lẽ nào lại không bàn trước với mợ chị.

Bình Nhi cười nói:

- Đã thế để tôi về nói với mợ tôi.

Đi một lúc, Bình Nhi trở lại, cười nói:

- Tôi đã bảo là đi chỉ tốn công thôi. Việc hay như thế lẽ nào mợ tôi lại không bằng lòng!

Thám Xuân nghe nói, liền cùng Lý Hoàn sai người đem danh sách các bà già trong vườn đến xem. Hai người tính xong, chấm được mấy người. Rồi gọi họ đến, Lý Hoàn nói qua cho họ nghe. Ai nấy đều vui mừng. Có người nói:

- Cái rặng tre ấy cứ giao cho tôi sửa sang, một năm trừ măng ở trong nhà ăn rồi, còn có thể nộp thêm một số tiền nữa.

Người khác lại nói:

- Cái thửa đất trồng lúa kia xin giao cho tôi, hàng năm thóc gạo nuôi chim không phải lấy tiền ở trong phủ, tôi còn có thể nộp thêm một số tiền nữa.

Thám Xuân đang muốn nói, thì có người vào trình:

- Thầy thuốc đã vào vườn thăm cho cô Sử.

Bọn bà già ra đón, Bình Nhi liền nói:

- Chỉ miệng các bà thôi, thì một trăm người cũng không được trang trọng, sao không gọi vài người coi việc đi đón?

Người trình việc nói:

- Có bà Ngô và bà Đan đang chờ đón ở ngoài cửa Tụ Cẩm về phía tây nam rồi.

Bình Nhi thấy thế mới thôi.

Các bà đi rồi. Thám Xuân hỏi: "Việc ấy thế nào?" Bảo Thoa cười nói:

- Người nào trước trót lọt sau tất trễ nải, người khéo nói tất là hám lợi.

Thám Xuân gật đầu khen phải, liền trỏ mấy người ở trong danh sách cho Lý Hoàn, Bảo Thoa và Bình Nhi xem. Bình Nhi vội mang giấy bút đến. Ba người nói:

- Già Chúc là người đứng đắn, vả chăng chồng con bà ấy đời đời đều trông nom việc sửa sang rặng tre. Bây giờ nên giao cả việc này cho bà ấy. Già Điền vốn là nhà làm ruộng, bao nhiêu lúa má rau cỏ ở Đạo Hương thôn, tuy để làm

cảnh chơi, không cần phải bày biện nhiều lắm, nhưng nếu có bà ấy theo thời tiết chăm bón cẩn thận, thì chẳng hơn hay sao?

Thám Xuân lại cười nói:

- Tiếc rằng Hành Vu Uyển và viện Di Hồng, đất đai rộng thế mà chẳng có thứ gì đáng tiền!

Lý Hoàn cười nói:

- Hành Vu Uyển lại càng quan trọng hơn! Hiện giờ những hoa thơm cỏ thơm bán ở hiệu hàng hương, ở các chợ và các đền miếu, chẳng phải đều là những thứ ở trong đây hay sao? Tính ra, ở đấy lại càng thu được nhiều lợi hơn! Trong viện Di Hồng, không kể các thứ, chỉ riêng hoa hồng, hai mùa xuân hạ cũng có tới bao nhiêu bông! Lại còn các thứ hoa tường vi, nguyệt quý, bảo tường, kim ngân, đằng hoa ở chung quanh hàng rào, hái về phơi khô rồi bán cho hiệu chè, hiệu thuốc cũng được khá nhiều tiền đấy.

Thám Xuân cười, rồi gật đầu nói:

- Mẹ chị Oanh Nhi hầu cô Bảo biết hái đấy. Dạo trước bà ấy hái ít hoa về phơi khô, tết thành lẵng hoa, bầu rượu đem cho tôi chơi. Cô đã quên rồi à?

Bảo Thoa cười nói:

- Tôi vừa mới khen chị, giờ chị lại trêu chọc tôi.

Ba người đều lấy làm lạ hỏi:

- Thế là thế nào?

Bảo Thoa nói:

- Không thể làm thế được. Bên nhà các chị còn bao nhiêu là người thạo việc, lại nhàn rỗi chẳng làm lụng gì cả. Bây giờ tôi mà đưa người đến, tất nhiên họ sẽ coi thường.

Tôi đã nghĩ hộ cho các chị một người. Bên viện Di Hồng có già Diệp là mẹ Dính Yên, bà ấy thực thà lắm, lại chơi thân với mẹ Oanh Nhi bên nhà tôi. Chi bằng giao việc này cho già Diệp, có điều gì bà ấy không biết, thì không cần chúng ta phải nhắc, bà ấy cứ đến bàn bạc với mẹ Oanh Nhi là được rồi. Nếu già Diệp không làm, mà giao cho người khác, thì đó là tùy tình riêng của họ, người ngoài có ai muốn nói nhảm gì cũng không thể oán chúng ta được. Làm như thế các chị được tiếng công bằng, lại thêm chạy việc.

Lý Hoàn và Bình Nhi đều nói: "Phải đấy". 【己 夾 **Cách xử sự này của Bảo Thoa không giống Phượng Thư: đây là tùy thời co duỗi, còn Phượng Thư là tài khí mạnh mẽ, thường bước vượt khuôn.**】 Thám Xuân cười nói:

- Dù thế, nhưng cũng còn sợ họ thấy lợi quên mất cả lẽ phải. 【己 夾 **Đây là chỗ Thám Xuân nhanh trí hơn người; lời nhắc châm này cũng không thể thiếu.**】 Bình Nhi cười nói:

- Không việc gì đâu. Hôm nọ Oanh Nhi còn nhận già Diệp làm mẹ nuôi, mời ăn mời uống, hai nhà đối đãi với nhau rất tử tế. 【己 夾 **Viết chen vào bao nhiêu cảnh thường ngày nhàn tản của con gái trong Đại Quan viên; cũng là bù vào chỗ trước chưa nói đủ.**】 Thám Xuân nghe nói thế mới thôi. Họ lại bàn định với nhau chọn thêm mấy người nữa, đều là những người đã được chú ý từ trước, rồi lấy bút khuyên tên.

Một lúc sau, bà già vào trình "thầy thuốc đã về rồi" và đưa đơn thuốc lên. Ba người xem xong, sai người đưa ra ngoài lấy thuốc sắc cho Tương Vân uống. Thám Xuân, Lý Hoàn bảo cho mọi người biết:

- Người nào coi giữ chỗ nào, cứ theo mùa nào thức ấy trừ số trong nhà để dùng không kể, còn thì cho bán lấy lợi, cuối năm sẽ tính sổ.

Thám Xuân cười nói:

- Tôi lại nghĩ ra một việc: nếu cuối năm tính sổ, tất phải nộp tiền ở phòng thu chi, lại thêm một người giữ. Món tiền đã lọt vào tay họ, sẽ lại bị bớt xén một lần nữa. Bây giờ tôi nghĩ ra việc này, giao cho các bà, không qua tay bọn quản gia. Dù họ tức đấy nhưng cũng không dám nói. Đến cuối năm, các bà phải nạp tiền cho họ, chờ gì họ chẳng giở lối mè nheo? Vả chăng trong một năm bất cứ việc vì, chủ được một phần, họ cũng vớ nửa phần, đó là lệ cũ xưa nay ai cũng biết cả, ấy là chưa kể đến chỗ ăn vụng ăn trộm. Bây giờ việc trong vườn này là do chúng ta đặt ra, chứ không phải qua tay họ, thì hàng năm cứ nộp tiền vào nhà trong mới phải.

Bảo Thoa cười nói:

- Cứ ý tôi, nhà trong cũng không cần phải thu tiền, vì thu người này nhiều, người kia ít, lại thêm bận ra. Chi bằng hỏi họ xem ai nhận phần nào thì phải đứng ra gánh lấy một việc gì đó, chẳng qua cũng chỉ là những việc của các người ở trong vườn cần dùng thôi. Tôi tính hộ các chị em phải tiêu những món gì. Quanh quẩn cũng chỉ có mấy món như phấn, sáp, hương, giấy. Mỗi cô có mấy người hầu đều có lệ định sẵn; ngoài ra thì chổi quét, thúng hót rác, phất trần và đồ ăn của chim, hươu, thỏ trong các nhà. Những thứ này họ phải nhận hết, không phải ra lĩnh tiền ở phòng thu chi nữa.

Chị thử tính xem, như thế đỡ được bao nhiêu?

Bình Nhi cười nói:

- Tuy mấy việc nhỏ mọn ấy, nhưng tính cả năm cũng đỡ được hơn bốn trăm lạng bạc đấy.

Bảo Thoa cười:

- Còn phải nói nữa! Một năm bốn trăm lạng, hai năm tám trăm lạng, cũng có thể thừa mua mấy gian nhà cho thuê, hay mấy mẫu ruộng xấu đấy, nhưng họ khó nhọc cả năm cũng nên cho họ kiếm ít lời để tiêu riêng việc nhà chứ! Chúng ta cốt để thêm món lợi, bớt tiêu phí, nhưng cũng không nên làm quá, bớt được vài trăm lạng bạc mà mất thể thống thì cũng không đúng. Vì thế làm việc này, phòng thu chi bên ngoài một năm đỡ phải tiêu tốn, năm trăm lạng bạc, cũng đỡ phần chật vật, mà những người ở bên trong và các bà già trước đây không có việc làm cũng sẽ kiếm được tý chút. Cây cối trong vườn mỗi năm cũng được tốt tươi thêm lên. Các chị cũng có các thức mà dùng, như thế không đến nỗi mất thể thống. Nếu chỉ vì bớt tiêu thôi, thì kiếm đâu mà chẳng ra tiền? Hễ có được món lợi gì cũng nộp vào của công cả, có lẽ cả trong lẫn ngoài, họ sẽ oán trách ầm lên, như thế chẳng mất thể thống của nhà các chị hay sao? Vả lại trong vườn này có mấy chục bà già, mà chỉ cho mấy người này, tất nhiên người khác sẽ oán trách là không công bằng. Như tôi nói lúc nãy, họ phải nộp có mấy thứ thôi, kể cũng rộng rãi đấy. Hằng năm trừ những thứ ấy ra, mỗi người thừa thiếu mặc, đều phải bỏ ra mấy quan tiền, rồi góp cả lại, đem chia đều cho các bà già ở trong vườn. Những người này tuy không trông nom việc ấy thật, nhưng ngày đêm họ đều phải hầu hạ ở trong vườn, phải đóng cửa, mở cửa, thức khuya dậy sớm, khi mưa khi tuyết, các cô đi đâu họ phải khiêng kiệu, chèo thuyền, kéo xe đi tuyết, bao nhiêu việc khó nhọc, họ đều phải cáng đáng cả. Quanh năm họ chịu vất vả, nay trong vườn có món lợi, thì cũng phải cho họ được nhờ tý chút. Lại còn một chuyện rất nhỏ cũng cần nói toạc ra: các bà này chỉ biết vơ phần nhiều về mình, không chịu chia cho ai.

Dù ngoài mặt chẳng ai dám nói ra, nhưng trong bụng họ sẽ không phục. Họ sẽ mượn việc công để làm việc tư, ngắt ít quả bẻ ít hoa, chắc các bà kia cũng chẳng kêu vào đâu được. Nay họ cũng được hưởng lợi một ít, thì chỗ nào các bà kia không trông nom xuể, sẽ có họ trông nom hộ.

Các bà già nghe thấy bàn định như thế, đã không bị phòng thu chi cai quản, lại không phải tính sổ với Phượng Thư, một năm chỉ phải bỏ ra mấy quan tiền thôi, họ đều vui vẻ nói:

- Chúng tôi bằng lòng! Như thế còn hơn là bị họ giày vò mà vẫn phải bỏ tiền ra nộp!

Những người không được trông nom vườn, thấy nói hàng năm không phải làm cũng được hưởng ít tiền, đều vui vẻ nói:

- Các bà kia làm lụng vất cả, đáng được món tiền để tiêu pha, chứ chúng tôi có làm gì đâu mà lại ngồi không hưởng lợi!

Bảo Thoa cười nói:

- Các bà không nên từ chối, đây là phần của các bà đáng hưởng. Chỉ cần các bà ngày đêm chịu khó đừng lười, đừng để mặc cho người ta uống rượu đánh bạc, thế là được rồi. Tôi cũng không muốn nhận trông nom việc này đâu, nhưng chắc các bà cũng đã biết, dì tôi phó thác tôi năm, bảy lần, và bảo: bây giờ mợ Cả thì bận, các cô hãy còn bé, nhờ tôi trông nom giúp. Tôi không nghe lời lại làm dì tôi bận lòng. Mẹ tôi hay ốm luôn, việc nhà lại bận, tôi vốn là người sốt sắng hão, ngay hàng xóm láng giềng có việc cần tôi cũng đến giúp đỡ huống chi là dì tôi ủy thác! Ai oán trách tôi cũng chẳng cần. Nếu chỉ cốt lấy tiếng khen, để họ rượu chè cờ bạc, sinh chuyện lôi thôi, thì tôi còn mặt mũi nào trông thấy dì tôi nữa? Khi đó ngay các bà cũng mất thể diện, có ăn năn cũng muộn. Các cô ở trong ấy, cái vườn hoa rộng ấy, đều nhờ các bà trông nom cả, vì tôi coi các bà là người hầu hạ đã ba, bốn đời, xưa nay vẫn giữ được khuôn phép, thì mọi người nên đồng lòng cùng nhau giữ lấy thể thống. Nếu các bà lại dung túng người khác, để mặc họ uống rượu đánh bạc, dì tôi nghe thấy, mắng bảo các bà còn khá, chứ đến tai mấy người quản gia, họ không cần trình dì tôi, cứ mắng thẳng các bà, chẳng hóa ra già không trót, vẫn bị bọn trẻ lên mặt dạy đời. Họ là quản gia, có quyền trông nom các bà thực, nhưng nếu mình giữ thể diện thì họ khinh rẻ sao được? Vì thế tôi nghĩ hộ các bà cách kiếm lời thêm, cũng muốn cho mọi người hết lòng cẩn thận trông nom cái vườn được chu tất, để những người coi việc, thấy cách sắp đặt cẩn thận chu đáo, họ không phải bận lòng đến, trong bụng lại chẳng kính phục hay sao! Như thế mới không phụ lòng tôi tính toán những việc có lợi cho các bà. Các bà nên nghĩ kỹ những lời tôi nói.

Mọi người đều vui vẻ thưa:

- Cô nói phải lắm. Từ nay các mợ các cô cứ yên tâm. Các mợ các cô có lòng thương đến chúng tôi như thế, nếu chúng tôi không thể tất lòng trên, thì trời đất cũng không dung.

Chợt vợ Lâm Chí Hiếu đến trình:

- Gia quyến bên phủ Chân ở Giang Nam đến kinh đô, vào cung triều hạ, hiện sai người mang lễ đến thăm.

Nói xong liền đưa tờ giấp kê đồ lễ lên. Thám Xuân cầm lấy xem: mười hai tấm đoạn thêu, mười hai tấm đoạn các thứ, mười hai tấm the các màu, mười hai tấm lụa, tất cả đều là đồ vua dùng. Hai mươi bốn tấm the đoạn, lụa các màu trong cung dùng. [一] Xem xong, Lý Hoàn và Thám Xuân nói:

- Thưởng cho họ phong bao *ndlr: tiền thưởng hoặc tiền mừng gói trong giấy đỏ* hạng nhất.

Rồi lại sai người đến trình Giả mẫu. Giả mẫu cho gọi Lý Hoàn, Thám Xuân, Bảo Thoa đến xem qua lễ vật. Lý Hoàn xếp cả vào một bên, dặn người giữ kho:

- Chờ bà Hai về xem rồi mới được cất đi.

Giả mẫu liền nói:

- Nhà họ Chân không như nhà khác đâu. Đã thưởng phong bao hạng nhất cho bọn đàn ông rồi, sợ chốc nữa họ lại sai bọn đàn bà đến hỏi thăm đấy, phải sắp sẵn phần thưởng.

Chưa nói dứt lời, đã có người vào trình: "Bốn người đàn bà ở phủ Chân đến hỏi thăm". Giả mẫu sai người dẫn vào. Bốn người này trạc ngoài bốn mươi, ăn mặc chẳng khác bà chủ mấy. Chào hỏi xong, Giả mẫu sai lấy bốn cái ghế thấp cho họ ngồi. Bọn người tạ ơn, chờ bọn Bảo Thoa ngồi rồi mới dám ngồi. Giả mẫu hỏi:

- Đến Kinh từ bao giờ?

Bốn người đứng dậy trình:

- Hôm qua vào Kinh, hôm nay bà tôi dẫn cô Ba vào cung "thỉnh an" ***ndlr: đến chầu hỏi, vấn an bậc trên trong nghi lễ cung đình/quý tộc***, vì thế sai chúng tôi đến hầu cụ và hỏi thăm các cô.

- Mấy năm nay không thấy bà nhà vào Kinh, không ngờ bây giờ lại vào.

- Vâng, năm nay có chiếu chỉ gọi vào.

- Gia quyến vào cả à?

- Cụ bà, cậu cả, hai vị tiểu thư cùng các vị lệnh bà đều không ai vào, chỉ có một mình bà tôi dẫn cô Ba vào thôi.

- Cô ấy đã có người hỏi chưa?

- Chưa có.

- Cô Cả và cô Hai nhà các chị rất thân với nhà ta.

- Vâng. Hàng năm các cô viết thư về, nói vẫn nhờ quý phủ chăm sóc.

- Có gì là "chăm sóc"? Vừa là bạn thân, lại là họ hàng, tất phải như thế chứ. Cô Hai nhà các chị cũng tốt, tính nết nhũn nhặn, vì thế chúng ta mới đi lại thân mật luôn.

- Đó là cụ nói nhũn đấy.

- Cậu Cả các người cũng ở với cụ nhà à?

- Vâng ạ.

- Năm nay cậu ấy bao nhiêu tuổi rồi? Đã đi học chưa?

- Năm nay cậu ấy mười ba tuổi. Người vốn xinh xắn, nên cụ chúng tôi rất thương, từ bé tính bướng bỉnh, ngày nào cũng trốn học, ông bà chúng tôi không tiện quở mắng lắm.

- Cũng không phải như thằng cháu ta ở đây chứ? Cậu ấy tên là gì?

- Cụ chúng tôi quý cậu ấy như ngọc, lại người trắng trẻo, nên đặt tên là Bảo Ngọc.

Giả mẫu ngoảnh vào Lý Hoàn, cười nói:

- Thế ra cũng gọi là Bảo Ngọc?

Bọn Lý Hoàn vội khép nép cười:

- Từ xưa đến nay, hoặc đồng thời hay khác đời, có rất nhiều người trùng tên.

Bốn người cười nói:

- Khi đặt tên cậu ấy, chúng tôi trên dưới ai cũng ngờ ngợ, hình như có một nhà bạn thân nào cũng có người đặt tên như thế, chỉ vì đã mười năm nay không vào kinh, nên không nhớ rõ được.

Giả mẫu cười nói:

- Cháu ta đấy. Ai vào đây ta bảo.

Bọn đàn bà và a hoàn vâng lời đến gần mấy bước. Giả mẫu cười nói:

- Vào trong vườn gọi cậu Bảo Ngọc nhà ra đây, để cho bốn bà xem cậu Bảo này có bằng cậu Bảo nhà họ không.

Bọn bà già đi, một lúc đưa Bảo Ngọc đến. Bốn người trông thấy, đứng dậy cười nói:

- Làm cho chúng tôi giật nảy mình lên! Nếu chúng tôi không vào trong phủ này mà lại gặp ở chỗ khác, thì cho ngay là cậu Bảo nhà chúng tôi cũng theo vào Kinh đấy!

Họ đến kéo tay Bảo Ngọc, hỏi vắn hỏi dài. Bảo Ngọc cũng cười hỏi thăm họ. Giả mẫu cười nói:

- So với cậu nhà các người thế nào?

Lý Hoàn cười nói:

- Cứ theo như bốn bà này vừa mới nói, thì chắc hình dáng hai cậu giống nhau.

Giả mẫu cười nói:

- Đâu lại có việc khéo thế? Những trẻ con các nhà đại gia mới đẻ ra đã xinh đẹp, trừ những người trên mặt có tàn tật xấu lắm không kể, còn thì trông cũng xinh xắn cả, việc ấy cũng không có gì là lạ.

Bốn người cười nói:

- Giờ xem ra hình dáng hai cậu giống nhau, và theo cụ vừa nói, thì tính khí bướng bỉnh cũng giống nhau. Nhưng theo chúng tôi thì cậu đây tốt nết hơn cậu nhà chúng tôi đấy.

Giả mẫu cười nói:

- Thế nào?

- Vừa rồi chúng tôi kéo tay cậu ấy nói chuyện cũng đủ biết. Chứ cậu bên nhà chúng tôi thì đã cho chúng tôi sỗ sàng rồi. Đừng nói là kéo tay, ngay từ đồ dùng, chúng tôi động đến một tý là cậu ấy đã không bằng lòng. Những người cậu ấy sai bảo lại đều là bọn con gái cả.

Bốn người ấy chưa nói dứt lời, chị em Lý Hoàn đã không nhịn được, đều cười ầm lên.

Giả mẫu cũng cười nói:

- Bây giờ chúng ta sai người đến thăm cậu Bảo nhà các người, nếu họ kéo tay cậu ấy, tất nhiên cậu ấy cũng phải cố nhịn. Chả cứ trẻ con nhà này hay bên ấy, dù chúng có bướng bỉnh ương gàn thế nào chăng nữa, khi gặp người lạ đến

cũng phải giữ lễ phép đúng đắn. Dù đã không biết giữ lễ phép, cũng không khi nào để cho nó gàn bướng mãi được. Người lớn nuông chiều nó, cũng chỉ vì một là thấy nó có vẻ dễ coi, hai là nó biết giữ lễ phép hơn người lớn, ai trông thấy cũng phải yêu phải thương, nên mới chợp mắt bỏ qua, nuông chiều nó một chút. Nếu cứ một mực bất chấp kẻ quen người lạ, làm xấu mặt cả người lớn, thì dù xinh đến đâu cũng đáng đánh chết.

Bốn người đều cười nói:

- Cụ dạy phải lắm. Tuy cậu Bảo nhà chúng tôi tính nết ương gàn thật, nhưng khi có khách, cũng biết giữ lễ phép hơn cả người lớn, vì thế ai trông thấy cũng yêu, cứ bảo rằng: làm sao lại còn đánh cậu ấy? Có biết đâu khi ở nhà, cậu ấy coi trời bằng vung, cả gan dám nói những câu, dám làm những việc mà người lớn không hề dám nói, dám làm. Vì thế ông bà chúng tội giận lắm, nhưng cũng không biết làm thế nào. Trẻ con thì hay chơi bời lêu lổng, sợ phải đi học, những nết xấu ấy còn có thể sửa chữa được. Tệ nhất là cái tính ương gàn bướng bỉnh có ngay từ lúc mới lọt lòng, thì chịu làm sao cho được.

Chợt có người vào trình: "Bà Hai đã về". Vương phu nhân vào hỏi thăm Giả mẫu, bốn người đứng chào, nói qua loa mấy câu chuyện. Giả mẫu bảo đi về nghỉ. Vương phu nhân dâng nước mời Giả mẫu rồi đi ra. Bốn người cũng cáo từ, đến chỗ Vương phu nhân nói chuyện việc nhà một lúc, rồi họ ra về.

Giả mẫu vui mừng, gặp ai cũng khoe: có một Bảo Ngọc nữa, hình dáng tính nết cũng như cháu ta. Mọi người đều nghĩ các nhà thế hoạn đại gia giống tên nhau cũng nhiều, bà nuông chiều cháu giai cũng là việc thường, chẳng có gì đáng lạ, nên cũng không để ý đến. Duy có Bảo Ngọc tính nết ngây thớ vẩn, cho là bốn người này nói thế để làm vui lòng Giả mẫu đấy thôi. Sau về trong vườn thăm bệnh Tương Vân. Tương Vân liền bảo:

- Thôi anh tha hồ mà đùa mà nghịch. Trước thì "một sợi không thành dây, một cây không thành rừng", nay đã có bạn rồi. Cứ nghịch tràn đi, có bị đánh dữ thì lần đến với cái anh ở Nam Kinh kia.

Bảo Ngọc nói:

- Chuyện hoang đường mà cô cũng tin? Lại còn có Bảo Ngọc khác nữa à?

- Thế thì tại sao đời Liệt quốc có Lạn Tương Như, mà đời nhà Hán cũng có Tư Mã Tương Như.

- Cái ấy đã đành đi rồi, còn như hình dáng giống nhau như hệt thì làm gì có?

- Thế tại sao người nước Khuông trông thấy ông Khổng Tử lại cho là Dương Hóa *ndlr: Luận ngữ chép người nước Khuông nhầm Khổng Tử với Dương Hóa vì giống mặt*? - Khổng Tử và Dương Hóa mặt giống nhưng tên khác; Lạn và Tư Mã tên giống nhưng mặt lại khác. Riêng tôi và hắn không lẽ lại giống cả mặt lẫn tên?

Tương Vân không biết trả lời thế nào, liền cười nói:

- Anh chỉ cãi bướng, tôi không nói với anh nữa. Có cũng mặc, không cũng mặc, chẳng việc gì đến tôi.

Nói xong Tương Vân đi nằm.

Bảo Ngọc đâm ra ngờ ngợ: "Nếu bảo là không thì hình như cũng có, nếu bảo có thì mắt mình lại chưa trông thấy".

Trong bụng bứt rứt, về buồng nằm ngẫm nghĩ mãi, đâm ra ngủ mê, thấy mình đi vào trong một vườn hoa, Bảo Ngọc lấy làm lạ nói:

- Trừ vườn Đại Quan của chúng ta ra, còn có cái vườn nào đây? 【己夾 Chỉ viết khu vườn đã thấy rõ.】 Đương lúc ngờ ngợ, thấy có mấy đứa gái bé đi đến, đều là a hoàn cả. Bảo Ngọc lại lấy làm lạ nói:

- Trừ Uyên Ương, Tập Nhân, Bình Nhi ra, còn đám nào đây? 【己 夾 Chỉ viết người cũng đã thấy rõ; hay ở chỗ không hề nói hai chữ "hơn hẳn".】 Bọn a hoàn đó cười nói:

- Sao cậu Bảo Ngọc lại đến đây?

Bảo Ngọc cho là nói mình, chạy lại cười nói:

- Ngẫu nhiên tôi đi chơi đến đây, không biết là vườn hoa của vị thế giao *ndlr: nhà có quan hệ thân giao nhiều đời* nào. Nhờ các chị đưa tôi đi xem.

- Thì ra không phải là cậu Bảo nhà chúng mình! Trông hắn cũng sạch sẽ 【己 夾 Hay. Với Ngọc khanh (Bảo Ngọc), chỉ hạ hai chữ "sạch sẽ" cũng đã không lạ.】 ăn nói lại lém lỉnh đấy.

- Thế ra trong nhà đây cũng lại có cậu Bảo Ngọc à?

- Cụ và bà nhà chúng tao đặt tên hai chữ "bảo ngọc" cho cậu chúng tao, cốt để giữ gìn cho cậu ấy được sống lâu và tránh hết tai nạn. Cậu ấy cũng thích cho chúng tao gọi tên. Mày là thằng bé con ở đâu đến đây, cũng dám gọi bậy! Giờ hồn không chúng tao đánh cho nát xác ra!

Lại một a hoàn khác cười nói:

- Thôi chúng ta về đi, đừng để cậu Bảo Ngọc trông thấy.

Lại nói:

- Nói chuyện với thằng bé con thối này làm chúng mình cũng thối lây!

Bảo Ngọc buồn rầu nói:

- Xưa nay chưa từng bị ai đối xử tệ bạc với mình, sao bọn này lại như thế? Không lẽ lại có một người như ta à?

Vừa nghĩ vừa tiện bước đi đến một ngôi nhà, Bảo Ngọc lấy làm lạ nói:

- Trừ viện Di Hồng ra, lại còn có một cái nhà như thế này à?

Rồi lên thềm, vào hẳn phía trong, thấy trên giường có một người nằm, bên cạnh có mấy đứa con gái đương thêu thùa, cười đùa với nhau. Người trẻ tuổi nằm ở trên giường thở dài một tiếng, một a hoàn cười hỏi:

- Cậu Bảo, sao không ngủ mà lại thở dài thế? Chắc là vì cô em đương yếu, cậu mới buồn bực vớ vẩn chứ gì?

Bảo Ngọc nghe nói, giật mình thấy người trẻ tuổi trên giường nói:

- Ta thấy cụ nói, trong kinh cũng có một anh Bảo Ngọc tính nết cũng giống ta, ta vẫn không tin. Nhưng vừa rồi ta nằm mê đi vào một cái vườn hoa to ở trong kinh, bỗng gặp mấy chị đều cho ta là thằng ranh con bẩn thỉu, không thèm nhìn đến. Ta tìm mãi mới đến được cái buồng của anh ấy, thấy anh ấy đương nằm ngủ, nhưng chỉ có cái xác thôi, còn hồn thì đi đâu rồi ấy.

Bảo Ngọc nói:

- Tôi vì đi tìm Bảo Ngọc mới đến đây, thế ra anh là Bảo Ngọc à?

Người nằm trên giường vội chạy xuống kéo tay, cười nói:

- Thế ra anh cũng là Bảo Ngọc? Phải chăng là giấc chiêm bao?

- Sao lại là chiêm bao? Thực lắm đấy chứ!

Hai bên chưa nói dứt lời, có người đến bảo:

- Ông gọi cậu Bảo đấy.

Hai người đều sợ cuống lên. Một Bảo Ngọc chạy đi, một Bảo Ngọc vội gọi giật lại: "Bảo Ngọc, mau về đây!" "Bảo Ngọc, mau về đây!"

Tập Nhân ngồi bên cạnh thấy Bảo Ngọc nằm mê, gọi tên mình, liền đánh thức dậy, cười hỏi:

- Bảo Ngọc ở đâu?

Bảo Ngọc đã tỉnh, nhưng tinh thần hãy còn bàng hoàng, liền trỏ ra ngoài cửa nói:

- Hắn vừa mới đi kia kìa.

- Thôi, cậu nằm mê rồi. Cậu thử dụi mắt nhìn kỹ xem, đó là bóng cậu ở trong cái gương đấy.

Bảo Ngọc nhìn lên, thì ra cái gương lớn sừng sững đứng trước mặt. Không nhịn được, Bảo Ngọc bật cười. Một a hoàn đã đem sẵn nước và ống nhổ đến cho Bảo Ngọc súc miệng.

Xạ Nguyệt nói:

- Không trách được, cụ thường bảo: nhà có trẻ con không nên treo nhiều gương, vì người còn bé chưa cứng vía, soi gương nhiều, khi ngủ tất sợ hãi nói mê. Bây giờ lại đem kê giường ngủ ở trước cái gương lớn, lúc nhớ buông cái màn che xuống còn khá, sau này trời càng nóng, càng mệt, thì còn nghĩ gì đến buông màn gương nữa? Vừa rồi cũng là vì quên buông màn gương xuống. Khi nằm trước gương chơi đùa với bóng rồi ngủ đi, thành ra hay mê mẩn nói nhảm; nếu không thì sao mình lại gọi tên mình? Chi bằng ngày mai dời giường đi chỗ khác thì hơn.

Bỗng Vương phu nhân sai người đến gọi Bảo Ngọc. **【己夾 Ngay sau đây nối sát sang đoạn Tử Quyên khéo thử chàng Ngọc bấn loạn.】**

【戚 Tổng bình: Thám Xuân nhìn thấu, quyết chắc, nói ra được, làm tới nơi, là người có tài cán, nên tặng một chữ "nhạy"; Bảo Thoa nhận rõ người, dùng đúng chỗ, giao trách nhiệm chuyên nhất, đãi ngộ hậu hĩnh, là người biết người, nên tặng một chữ "biết". 〔二〕 "Nhạy" với "biết" hợp lại, việc gì chẳng thành?】

【戚 Kể việc vườn tược vốn rất khô nặng, vậy mà viết cực linh hoạt. Tính toán tiền nong, sổ sách bản đồ, nhọc mình trong giấy tờ công việc mà không tốn một lời ngâm vịnh. Người cao nhã há chịu đem hương sách trộn với mùi tiền đồng sao!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Lễ đơn này trong các bản Thích Tự, Mông Phủ, Dương Tàng khác với các bản khác, chép là: "đoạn thêu và mãng đoạn hạng thượng mười hai tấm; các màu Ninh trù dùng trong cung mười hai tấm; cung trù dùng trong cung mười hai tấm; đoạn dùng trong cung mười hai tấm; the dùng trong cung mười hai tấm; các màu trù lãng bốn mươi tấm."

〔二〕 Xét: hồi mục này ghi "thời Bảo Thoa", các bản Thích Tự và Mông Phủ chép là "thức Bảo Thoa" ("Bảo Thoa biết người").

Hồi 57: Tử Quyên khéo dùng lời tình thử Bảo Ngọc cuống cuồng — Dì hiền từ đem lời thương an ủi Đại Ngọc si tình

Hồi 57

Tử Quyên khéo dùng lời tình thử Bảo Ngọc cuống cuồng — Dì hiền từ đem lời thương an ủi Đại Ngọc si tình

【威 Tác giả phát nguyện vô lượng, muốn diễn tả cho ra con người thật sự nặng tình, để ánh sáng tròn đầy của bản tính ấy soi khắp ba nghìn thế giới. Bèn lấy nước mắt làm mực, mài máu thành chữ, vẽ nên một bức tranh chan chứa lòng từ bi.】

Vương phu nhân muốn dẫn Bảo Ngọc đến chào Chân phu nhân. Bảo Ngọc nghe nói, rất vui, vội thay quần áo, theo Vương phu nhân đi ngay. Thấy phong cảnh nhà họ Chân cũng chẳng khác phong cảnh phủ Vinh và phủ Ninh mấy, có một vài nơi còn lịch sự hơn. Hỏi kỹ ra, cũng có một cậu tên là Bảo Ngọc. Chân phu nhân giữ lại ăn cơm, hết ngày mới về. Bảo Ngọc vẫn chưa tin. Tối về nhà, Vương phu nhân bảo phải sắp tiệc thật long trọng, tìm một ban hát có tiếng để mời mẹ con Chân phu nhân đến dự. Hai hôm sau, mẹ con Chân phu nhân không kịp cáo từ, trở về chỗ làm quan.

Hôm ấy Bảo Ngọc thấy Tương Vân gần khỏi, mới sang thăm Đại Ngọc. Gặp lúc Đại Ngọc đang ngủ trưa, Bảo Ngọc không dám đánh thức, nhân thấy Tử Quyên ngồi ở ngoài hiên thêu thùa, liền đến hỏi:

- Đêm hôm qua cô ấy đã đỡ ho chưa?

- Hơi đỡ rồi.

- A di đà phật! Thôi cũng nên khỏi đi!

- Cậu mà cũng niệm phật, thực là việc lạ!

- Người ta thường bảo "Bệnh gấp hay uống thuốc bừa".

Bảo Ngọc thấy Tử Quyên mặc cái áo bông mỏng bọc lụa, ngoài khoác áo đoạn xanh, liền giơ tay xoa vào người cô ta vừa nói:

- Khí trời xấu mà mặc phong phanh thế này, ngồi ở trước gió, lỡ ra ốm thì lại khổ.

Tử Quyên nói:

- Từ nay trở đi, chúng ta có nói chuyện gì thì nói, chứ đừng táy máy chân tay. Bây giờ đã lớn rồi, lỡ người ta trông thấy, không ra sao đâu, lại làm cho những kẻ bậy bạ nói vụng. Cậu không để ý đến việc ấy, cứ cợt nhả như lúc còn bé thế nào được? Cô tôi thường dặn chúng tôi không được đùa cợt với cậu. Gần đây, những khi cậu đến thăm, cô tôi cũng muốn tránh cậu nhưng sợ không tránh được đấy!

Tử Quyên liền đứng dậy mang đồ thêu sang phòng khác.

Bảo Ngọc thất thế, trong bụng như bị giội một chậu nước lạnh, đứng ngẩn người ra nhìn rặng tre. Giữa lúc ấy già Chúc đương cuốc đất trồng tre và quét lá ở đấy. Như người mất hồn, Bảo Ngọc ngồi ngay trên hòn đá, nước mắt chảy

ròng ròng. Một lúc lâu, nghĩ quanh nghĩ quẩn, không biết làm thế nào. Tuyết Nhạn đến nhà Vương phu nhân lấy nhân sâm về qua đấy, thấy một người tay chống cằm, ngồi ngây ra trên hòn đá dưới gốc cây đào, không phải ai lạ, chính là Bảo Ngọc. 【己 夾 Vẽ ra Bảo Ngọc mà không hề vẽ A Tần (Đại Ngọc), bút lực biết bao! ◇ Cố ý không viết từ Tử Quyên mà chuyển sang Tuyết Nhạn; lạ hơn nữa là cuối cùng vẫn trở về Tử Quyên.】 Tuyết Nhạn ngờ ngợ: - "Trời lạnh thế này, cậu ấy ngồi một mình ở đấy làm gì? Mùa xuân này chỉ có những hạng rồ dại mới liều như thế, chẳng lẽ cậu ấy cũng mắc bệnh ngốc à?" 【己 夾 Tả lòng ngây thơ đáng yêu của cô gái, mới lạ khéo léo biết bao!】 Liền chạy lại, ngồi xuống cười nói:

- Cậu ngồi đây làm gì thế?

Bảo Ngọc trông thấy Tuyết Nhạn liền nói:

- Chị đến tìm tôi làm gì đây? Chị không phải là con gái à? Cô ấy đã giữ kẽ không cho các chị gần tôi, chị lại đến đây, nhỡ để người ta trông thấy, lại chẳng sinh chuyện đồn đại à? Thôi chị về ngay đi.

Tuyết Nhạn nghe nói, cứ tưởng Bảo Ngọc bị Đại Ngọc trêu tức, đành phải về nhà. Đại Ngọc hãy còn ngủ, Tuyết Nhạn đưa nhân sâm cho Tử Quyên. Tử Quyên hỏi:

- Bà đương làm gì?

- Đương ngủ trưa, vì thế phải chờ một lúc. Tôi kể cho chị nghe câu chuyện này đáng buồn cười: lúc chờ bà, tôi cùng chị Ngọc Xuyến nói chuyện ở dưới nhà , tự nhiên dì Triệu vẫy tôi đến. Tôi tưởng chuyện gì, té ra dì ấy xin phép bà về nhà túc trực đám ma người em, sáng mai thì đưa. Đứa hầu nhỏ theo dì ấy là Tiểu Cát Tường không có quần áo, muốn mượn cái áo lụa nguyệt bạch của tôi. Tôi nghĩ: bọn họ cũng được cấp hai cái áo như mọi người, sợ đem ra mặc đi đưa đám thì hỏng, nên không dám mặc áo của mình, lại đi mượn của người khác. Mượn làm hỏng áo cũng là việc nhỏ, nhưng tôi nghĩ xưa nay dì ấy đối với chúng ta chẳng tử tế gì. Vì thế tôi bảo: quần áo trâm vòng của tôi, cô tôi giao cho chị Tử Quyên giữ cả. Bây giờ tôi phải trình cô tôi như thế mất nhiều thì giờ lắm, lại làm lỡ việc của dì thôi. Chi bằng dì mượn chỗ khác là hơn.

- Con ranh này láu lắm. Mày không bằng lòng cho người ta mượn, lại đổ cho ta và cô, để người ta khỏi oán mày. Dì ấy đi bây giờ hay sáng mai?

- Đi ngay đấy, có lẽ bây giờ đã đi rồi.

Tử Quyên gật đầu. Tuyết Nhạn nói:

- Có lẽ cô còn chưa dậy, không biết ai làm cho cậu Bảo tức giận, đương ngồi khóc ở ngoài kia kìa!

- Cậu ấy ngồi ở đâu?

- Ở dưới cây đào sau đình Thấm Phương.

Tử Quyên vội bỏ đồ thêu xuống, dặn Tuyết Nhạn:

- Phải cẩn thận, ngồi chực đấy. Cô có hỏi thì nói ta ra ngoài một tí rồi về ngay.

Tử Quyên ra khỏi quán Tiêu Tương, chạy một mạch đi tìm Bảo Ngọc. Tử Quyên mỉm cười nói:

- Tôi nói câu ấy, chẳng qua cũng chỉ muốn giữ tiếng tốt cho cả mọi người thôi, thế mà cậu tức giận, ra ngồi chỗ gió máy mà khóc, lỡ ốm thì làm thế nào!

Bảo Ngọc cười nói:

- Ai tức? Tôi nghe chị nói cũng phải. Các chị bây giờ đối với tôi thế này, rồi người khác cũng thế, dần dần chẳng ai thèm nhìn đến tôi. Tôi nghĩ thế đâm ra tủi thân.

Tử Quyên liền ngồi sát vào Bảo Ngọc. Bảo Ngọc cười nói:

- Vừa rồi đứng đối diện nói chuyện, chị còn bỏ chạy sao bây giờ lại ngồi sát vào bên cạnh tôi?

- Cậu quên rồi à? Mấy hôm trước cậu và cô Lâm đương nói chuyện với nhau thì dì Triệu đi vào, giờ thấy dì ấy đi vắng, tôi mới đến hỏi cậu. Hôm nọ cậu mới nhắc một câu "yến sào", rồi không nói gì nữa, bây giờ tôi muốn đến hỏi cậu việc ấy.

- Việc ấy không quan hệ gì, chẳng qua tôi nghĩ chị Bảo là khách đến ở đây, mà cô Lâm đã ăn yến sào thì phải ăn luôn, cứ xin mãi cũng ngượng. Món yến sào tuy không tiện xin bà, nhưng tôi đã bày tỏ với cụ biết, có lẽ người cũng đã bảo chị Phượng rồi. Tôi định nói với cô ấy, nhưng chưa nói hết. Bây giờ đâu như mỗi ngày đã cho cô ấy một lạng yến sào, thế là được rồi.

- Thế ra cậu nói hộ. Cảm ơn cậu đã hết lòng nghĩ đến cô tôi. Tôi cứ ngờ tại làm sao tự nhiên cụ lại nhớ đến, hàng ngày lại sai người mang sang cho cô tôi một lạng yến sào.

Té ra là thế.

- Ngày nào cũng phải ăn cho quen, ăn độ hai, ba năm thì khỏe được.

- Ở đây ăn quen rồi, sang năm về nhà lấy tiền đâu mà ăn được thứ ấy.

Bảo Ngọc nghe nói giật mình hỏi:

- Ai về nhà ? 【己 夾 Câu này gần như không thành lời; đọc kỹ, nghiền ngẫm kỹ mới thấy thần tình và dư vị vô hạn.】

- Cô tôi về Tô Châu. 【己 夾 Một chữ "cười" trong nguyên tác thật lạ lùng.】

- Chị lại nói hão rồi. Tô Châu là nguyên quán thực, nhưng bà cô tôi đã mất, không có người trông nom, nên phải đón cô ấy về ở đây. Thế thì sang năm về Tô Châu ở với ai?

Chị lại nói dối rồi. 【己 夾 Lập luận rất đúng, đủ thấy lúc này Bảo Ngọc chưa hề bận tâm.】

- Cậu khinh người quá! Chỉ có họ Giả nhà cậu là họ to người nhiều hay sao? Không lẽ trừ nhà cậu, các nhà khác chỉ có một bố, một mẹ, họ hàng không còn ai nữa à? Cô tôi đến đây là vì cụ thương cô ấy còn bé, tuy có chú bác, cũng không bằng bố mẹ nên mới đón về đây ở tạm mấy năm đấy thôi. Khi đi lấy chồng, thế nào cũng phải trở về nhà họ Lâm, chứ có nhẽ nào con gái nhà họ Lâm, lại suốt đời ở nhà họ Giả? Nhà họ Lâm tuy nghèo không có bát ăn, nhưng là dòng dõi thư hương, không khi nào chịu đem người nhà mình giao cho bà con để chịu tiếng chê cười. Vì thế sang năm sớm thì mùa xuân, muộn thì mùa thu, dù ở đây không ai đưa về, thì nhà họ Lâm chắc cũng có người đến đón. Đêm hôm nọ cô tôi bảo tôi nói với cậu, những đồ chơi lúc còn bé, có thứ gì của cô tôi đưa lại, cậu sẽ soạn ra để trả cô tôi; cô tôi cũng đã soạn sẵn những thứ cậu cho cô tôi rồi.

Bảo Ngọc nghe nói như sét đánh ngang tai. Tử Quyên thử ngồi xem Bảo Ngọc trả lời ra sao, nhưng chờ mãi chẳng thấy nói câu gì, đương định hỏi thì thấy Tình Văn đến tìm Bảo Ngọc nói:

- Cụ gọi đấy, ngờ đâu cậu lại ở đây!

Tử Quyên cười nói:

- Cậu ấy đến hỏi thăm bệnh cô tôi, tôi nói mãi cậu ấy cũng chẳng tin, thôi chị dẫn cậu ấy về đi.

Nói xong, liền đi về nhà.

Tình Văn thấy Bảo Ngọc đờ người ra, đầu toát mồ hôi, mặt xám nhợt, vội kéo về thẳng viện Di Hồng. Tập Nhân thấy th sợ quá, cho là bị cảm gió. Bảo Ngọc nóng không thì khá, đằng này hai mắt lại trợn lên, bọt mép xùi ra, đưa gối thì nằm, đỡ dậy thì ngồi; đưa nước thì uống, mê man chẳng biết gì cả. Mọi người thấy thế nháo cả lên, nhưng chưa dám đi trình Giả mẫu, vội sai người đi tìm già Lý trước.

Một lúc già Lý đến, nhìn hồi lâu, hỏi mấy câu, Bảo Ngọc cũng không trả lời; lấy tay sờ vào mạch, ấn mạnh hai cái vào huyệt nhân trung ở môi trên, vết ấn khá sâu mà cũng không thấy đau. Già Lý kêu lên một tiếng "úi chao, hỏng mất rồi!" Rồi ôm đầu khóc ầm lên.

Tập Nhân vội kéo già Lý lại hỏi:

- Già xem có đáng lo ngại hay không, hãy nói cho chúng tôi biết, để đi trình cụ và bà Hai, việc gì mà khóc ầm lên thế?

Già Lý đập giường vật gối nói:

- Hỏng cả rồi! Thôi uổng công tôi cả một đời!

Tập Nhân nghĩ già Lý là người đã già, nhiều kinh nghiệm, nên mời lại xem; giờ nghe thấy già nói thế, tin là thực, cũng khóc ầm lên. Tình Văn kể lại việc vừa rồi cho Tập Nhân biết, Tập Nhân chạy thẳng đến quán Tiêu Tương, thấy Tử Quyên đương hầu Đại Ngọc uống thuốc. Tập Nhân không kịp đắn đo gì, hỏi ngay Tử Quyên:

- Vừa rồi cô nói với cậu Bảo những câu gì thế? Cô đến mà xem! Cô đi mà trình cụ, tôi mặc kệ đấy!

Nói xong liền ngồi phịch xuống ghế.

Đại Ngọc thấy Tập Nhân nét mặt giận dữ, có ngấn nước mắt, bộ dạng khác hẳn, cũng đâm hoảng sợ, liền hỏi:

- Làm sao thế?

Tập Nhân lặng im một lúc rồi khóc:

- Không biết cô Tử Quyên nói những câu gì làm cậu ngốc ấy mắt đờ ra, tay chân lạnh toát, không nói dược nữa. Già Lý bấm cũng không biết đau. Các bà già đều nói là không ăn thua gì nữa, ở bên ấy đương khóc ầm lên. Có lẽ bây giờ thì chết rồi! 【 [illegible] 夾 **Những lời kỳ lạ đến cực điểm. Từ miệng một cô gái đang cuống giận mà vẫn ngây thơ đáng yêu, tả ra những câu gần như không thành lời, thế mới là kỳ văn thiên cổ. Năm câu tuôn liền trong một hơi.**】 Đại Ngọc nghe nói thế, nghĩ già Lý là người có nhiều kinh nghiệm mà cũng nói là chết thì chắc là chết thật, liền "ọe" một tiếng, bao nhiêu thuốc vừa uống, mửa ra hết cả, ruột gan cồn cào, ho rũ rượu hồi lâu. Bỗng chốc mặt đỏ gay, tóc rối bù, mắt sưng húp, gân nổi lên, cứ gục đầu xuống mà thở. Tử Quyên vội đến đấm lưng. Đại Ngọc gục xuống gối thở một lúc, rồi đẩy Tử Quyên nói:

- Chị không phải đấm nữa! Cứ mang thừng đến thắt cổ tôi cho chết đi là hơn!

Tử Quyên nói:

- Tôi có nói gì đâu? Chẳng qua nói đùa mấy câu, cậu ấy lại tưởng thật.

Tập Nhân nói:

- Cô lại không biết cậu ngốc ấy, nói đùa câu gì cũng cho là thật à?

Đại Ngọc nói:

- Chị nói những câu gì, phải đến nói lại đi, cậu ấy mới tỉnh lại được.

Tử Quyên nghe nói liền bước xuống giường, cùng Tập Nhân đi đến viện Di Hồng. Giả mẫu và Vương phu nhân cũng đều ở cả đấy. Vừa trông thấy Tử Quyên, Giả mẫu mắt đã nảy lửa liền mắng:

- Con ranh con này nói những câu gì với nó đấy?

Tử Quyên vội trình:

- Con có dám nói gì đâu, chỉ nói đùa mấy câu thôi.

Bảo Ngọc vừa trông thấy Từ Quyên đã "úi chào" một tiếng, rồi khóc òa lên. Mọi người thấy thế mới yên tâm. Giả mẫu kéo Tử Quyên lại, vì cho là nó đã làm điều gì có lỗi với Bảo Ngọc, nên bắt xin lỗi. Không ngờ Bảo Ngọc nắm chặt lấy tay Tử Quyên không chịu buông, rồi nói:

- Cô có đi thì mang cả tôi đi nữa!

Mọi người không hiểu, hỏi kỹ mới vỡ chuyện Tử Quyên nói đùa Đại Ngọc sắp về Tô Châu. Giả mẫu nhỏ nước mắt nói:

- Ta cứ tưởng có việc gì quan hệ kia, té ra là một câu nói đùa, lại mắng Tử Quyên: - Con ranh này, ngày thường mày là đứa thông minh nhanh nhẹn, mày vẫn biết nó sẵn có tính ngớ ngẩn, sao tự nhiên lại lừa nó làm gì?

Tiết phu nhân khuyên:

- Cháu Bảo xưa nay là người thật thà, cô Lâm lại đến đây ở từ lúc bé, hai người cùng với nhau đến tận bây giờ, so với người khác thì thân mật hơn nhiều. Bây giờ đột nhiên lại nói dối là sắp đi, không cứ cháu là người thực thà ngớ ngẩn, ngay người lớn kiên gan đến đâu cũng phải thương tâm. Bệnh không quan hệ gì, cụ và dì cứ yên tâm, cho uống một vài thang thuốc là khỏi.

Lúc đó có người vào trình:

- Vợ Lâm Chi Hiếu và vợ Lại Đại đến hỏi thăm.

Giả mẫu nói:

- Cảm ơn các bà có lòng nghĩ đến, mời các bà vào chơi.

Bảo Ngọc nghe nói đến chữ "Lâm", liền kêu ầm lên:

- Thôi hỏng rồi! Người nhà họ Lâm đã đến đón cô ấy về đấy, đuổi ngay họ đi!

Giả mẫu liền nói:

- Đuổi ngay họ đi!

Lại dỗ dành Bảo Ngọc:

- Đây không phải là người họ Lâm đâu, người họ Lâm chết hết cả rồi, không có ai đến đón nó nữa, cháu cứ yên tâm.

Bảo Ngọc nói:

- Dù ai cũng mặc! Trừ cô Lâm ra, không ai được gọi là họ Lâm cả!

Giả mẫu nói:

- Chẳng có ai là họ Lâm đến đây, bao nhiêu người họ Lâm đều đuổi đi cả rồi.

Giả mẫu lại dặn mọi người:

- Từ nay trở đi không được cho bà Lâm Chi Hiếu đến vườn này. Chúng bay cũng không được nói đến chữ "Lâm". Nghe rõ lời ta dặn chưa?

Mọi người vâng lời, không ai dám cười.

Một lúc, Bảo Ngọc trông thấy trên cái tủ thập cẩm bày một cái thuyền bằng vàng của người nước ngoài đem đến, liền nói ầm lên:

- Kia có phải là cái thuyền đến đón cô Lâm không? Thuyền đậu ở đấy rồi!

Giả mẫu vội sai Tập Nhân lấy cái thuyền xuống. Bảo Ngọc giơ tay đòi. Tập Nhân đưa đến. Bảo Ngọc giấu ngay vào trong chăn cười nói:

- Thôi còn đi vào lối nào?

Vừa nói vừa nắm chặt lấy Tử Quyên không chịu buông ra.

Một lúc có người trình:

- Thầy thuốc đã đến.

Giả mẫu vội sai mời vào. Vương phu nhân, Tiết phu nhân và Bảo Thoa tạm lánh vào nhà trong. Giả mẫu ngồi cạnh Bảo Ngọc. Thầy thuốc họ Vương vào, thấy nhiều người, vội đến chào Giả mẫu, rồi cầm tay Bảo Ngọc bắt mạch một lúc. Tử Quyên đành phải cúi đầu xuống. Thầy thuốc họ Vương cũng không hiểu ra sao, đứng dậy nói:

- Cậu đây mắc bệnh "cấp thống mê tâm". Cổ nhân thường đã nói: "Có nhiều chứng đờm mê khác nhau: có người vì khí huyết suy yếu, ăn uống không tiêu đâm mê, có người vì giận dỗi quá, đờm sộc lên đâm mê, có người bị đau khổ quá đờm tắc lại."

Đây cũng là chứng đờm mê do đau khổ bất chợt, chỉ chốc lát bị đờm tắc lại đấy thôi, nhẹ hơn các chứng đờm khác nhiều.

- Ông hãy nói cho tôi biết bệnh cháu có đáng lo ngại hay không, ai bảo ông đọc cả tràng sách thuốc ra?

Thầy thuốc họ Vương vội chắp tay cười nói:

- Không đáng ngại, không đáng ngại.

- Chắc không đáng ngại chứ?

- Thực không đáng ngại, nếu có việc gì xin trách cứ ở tôi.

- Quả vậy thì mời người ra ngồi chơi ngoài kia kê đơn. Chữa khỏi ta sẽ sắp sửa đồ lễ, bắt cháu phải thân hành đến tạ, nếu có xảy ra việc gì, ta sai người đến kéo đổ nhà thái y đấy.

Thầy thuốc họ Vương cứ cúi đầu cười nói:

- Không dám ạ, không dám ạ.

Vì ông ta nghe thấy Giả mẫu nói: "Sẽ sắp đồ lễ sai Bảo Ngọc đến tạ", nên luôn miệng nói "không dám", chưa nghe câu nói đùa là đến kéo đổ nhà thái y, nên vẫn cứ "không dám" mãi, Giả mẫu cùng mọi người đều cười ầm lên.

Một lúc, uống thuốc vào, Bảo Ngọc đã yên tĩnh hơn trước, nhưng vẫn không chịu buông Tử Quyên ra, cứ nói:

- Nếu buông ra, thế nào cô ấy cũng về Tô Châu.

Giả mẫu và Vương phu nhân không biết làm thế nào, đành phải cho Tử Quyên ở luôn đấy với Bảo Ngọc, rồi cho Hổ Phách đến hầu Đại Ngọc. Đại Ngọc lại thường cho Tuyết Nhạn đến thăm hỏi. Đến chiều, Bảo Ngọc đã đỡ, Giả mẫu và Vương phu nhân mới về nhà, nhưng một đêm sai người hỏi thăm đến mấy lần. Giả Lý dẫn già Tống cùng mấy già khác đến trông nom cẩn thận. Tử Quyên, Tập Nhân và Tình Văn ngày đêm ở liền bên cạnh. Lúc nào Bảo Ngọc ngủ thì lại mơ mộng giật mình kinh hoảng, hết khóc Đại Ngọc đã đi, lại khóc có người đến đón. Những lúc ấy, Tử Quyên lại phải an ủi mới yên.

Giả mẫu lại sai lấy các thứ thuốc quí bí truyền như: "khư tà thủ linh đơn" và "khai khiếu thông thần tán" cho uống, hôm sau lại uống thuốc của thầy thuốc họ Vương, bệnh mới đỡ dần. Bảo Ngọc trong bụng đã tỉnh, nhưng vì sợ Tử Quyên về mất, nên cố ý làm ra dáng điên dại. Tử Quyên từ hôm ấy rất là hối hận, nên ngày đêm vất vả cũng không dám oán trách gì. Tập Nhân bây giờ đã yên lòng, cười bảo Tử Quyên:

- Bệnh này do cô gây ra, thì cô phải đến chữa. Chẳng có ai như cậu ngốc nhà ta "thấy gió cho là mưa", nếu cứ mãi thế, chẳng biết rồi sẽ ra làm sao!

Bấy giờ Tương Vân đã khỏi, ngày nào cũng đến thăm Bảo Ngọc, thấy Bảo Ngọc đã tỉnh, liền diễn lại dáng dấp lúc mê cho Bảo Ngọc xem, làm Bảo Ngọc gục đầu xuống gối cười.

Trước kia Bảo Ngọc không biết mình ngây dại như thế, nên thấy người ta nói vẫn chưa tin. Lúc vắng người, Tử Quyên ngồi bên cạnh, Bảo Ngọc nắm tay hỏi:

- Sao chị lại nói dọa tôi thế?

- Chẳng qua tôi nói đùa thôi, cậu lại cho là thật.

- Chị nói có tình có lý, sao lại bảo là nói đùa?

- Những câu ấy tôi đặt ra cả đấy. Họ Lâm thực chẳng còn ai, còn chăng cũng chỉ là những người họ rất xa, mà không ở Tô Châu, đi tản mác ra các tỉnh cả rồi. Có ai đến đón, cụ cũng chẳng cho cô ấy đi nào.

- Dù cụ có cho cô ấy đi, tôi cũng chẳng nghe.

- Thật không nghe chứ? Chỉ sợ nói mồm thế thôi. Bây giờ cậu đã lớn, đã định nơi hỏi vợ rồi, vài năm nữa sẽ cưới, thì trong con mắt cậu còn biết đến ai nữa?

Bảo Ngọc lại giật mình hỏi:

- Ai hỏi vợ? Hỏi ai?

- Kỳ trong năm tôi nghe thấy cụ nói định hỏi cô Cầm cho cậu; nếu không thì sao lại thương cô ấy quá thế?

- Ai cũng bảo tôi ngớ ngẩn, nhưng thực ra chị lại ngớ ngẩn hơn tôi! Chẳng qua đó là câu nói đùa đấy thôi. Cô ấy đã nhận lời với nhà ông hàn lâm họ Mai rồi. Nếu định hỏi cô ta thì tôi đâu lại còn đến nỗi thế này? Trước kia tôi đã thề,

đập cả hòn ngọc đi, chị chẳng ngăn tôi là gì? Tôi vừa ốm khỏi mấy hôm nay, chị lại đến chọc tức tôi. - Vừa nói Bảo Ngọc vừa nghiến răng nghiến lợi, lại nói: - Bây giờ tôi chỉ muốn chết ngay lập tức, moi hẳn ruột ra cho các chị xem, còn cả da và xương đều hóa ra một đống gio, rồi lại hóa ra một đám khói, gặp cơn gió to bay tan đi hết, thế là xong chuyện! - Nói xong lại khóc.

Tử Quyên vội bịt mồm Bảo Ngọc lại, lau nước mắt cho cậu ta, rồi cười nói:

- Cậu đừng có nóng nảy. Vì tôi sốt ruột, nên mới thử cậu đấy thôi.

Bảo Ngọc lại lấy làm lạ hỏi:

- Tại sao chị lại sốt ruột?

- Cậu cũng biết tôi không phải là người nhà họ Lâm, tôi cũng như chị Tập Nhân và chị Uyên Ương đấy thôi. Tôi tình cờ được sang ở với cô Lâm, cô ấy đối với tôi rất tử tế, coi tôi hơn những người hầu mang từ Tô Châu đến nhiều, chúng tôi không rời nhau một giờ một phút. Bây giờ cô ấy mà về thì tôi cũng phải đi theo. Nhà tôi ở cả đây, tôi không đi thì phụ mối tình bấy lâu chúng tôi ăn ở với nhau, mà đi ra thì phải bỏ cả gia đình. Vì thế tôi vẫn áy náy, cố bịa đặt những câu nói ấy để hỏi cậu. Ngờ đâu cậu lại ngốc nghếch làm nhộn lên như thế!

- Thế ra chị lo về việc ấy, chị lại là người ngốc nốt! Từ nay chị đừng lo nữa nhé! Tôi nói vắn tắt một câu cho chị nghe: sống chúng ta sống chung một chỗ; chết thì chúng ta cùng hóa ra gio, ra khói một chỗ, chị nghĩ thế nào?

Tử Quyên nghe nói, trong bụng đương đắn đo, chợt có người vào trình:

- Cậu Hoàn và anh Lan đến hỏi thăm.

Bảo Ngọc nói:

- Cứ ra bảo cảm ơn các cậu ấy. Ta vừa mới ngủ, không cần phải vào nữa.

Bà già vâng lời đi ra.

Tử Quyên cười nói:

- Bây giờ cậu đã khỏi rồi, nên để tôi về trông nom cô bên kia chứ?

- Phải đấy, hôm qua tôi đã định cho chị về, nhưng lại quên mất. Giờ tôi đã khỏi hẳn rồi, thôi chị về đi.

Tử Quyên nghe nói, liền sửa soạn chăn đệm và đồ trang sức. Bảo Ngọc cười nói:

- Hôm nọ tôi trông thấy trong hộp đồ trang sức của chị có hai, ba cái gương, chị để lại cho tôi cái gương nhỏ hình hoa sen. Tôi sẽ để ở đầu giường để soi lúc đi ngủ và đi đâu mang theo cho nhẹ.

Tử Quyên đành phải để cái gương lại, sai người mang đồ đi trước, chào mọi người rồi về quán Tiêu Tương.

Mấy hôm thấy Bảo Ngọc như thế, Đại Ngọc đâm ra ốm thêm, khóc luôn mấy lần. Nay thấy Tử Quyên về, hỏi ra mới biết Bảo Ngọc đã khỏi, Đại Ngọc lại cho Hổ Phách về hầu Giả mẫu. Đêm khuya vắng người, Tử Quyên cởi áo đi ngủ, thủ thỉ cười nói với Đại Ngọc:

- Cậu Bảo thực tâm đấy, nghe thấy chúng ta sắp đi, đâm ra ốm ngay.

Đại Ngọc không trả lời. Tử Quyên ngừng một lúc, rồi lại nói một mình:

- Động không bằng tĩnh *ndlr: ý nói đi không bằng ở lại*, kể ra ở đây đối với chúng ta cũng tử tế đấy. Điều khác thì dễ, chứ cái việc từ bé đến lớn cùng ở với nhau một chỗ, cùng biết tính nết nhau, mới thực là khó.

Đại Ngọc gắt:

- Mấy hôm nay chị không biết mệt à, bây giờ không ngủ đi lại còn nói lảm, nói nhảm gì thế?

- Không phải tôi nói nhảm đâu, cũng là thực bụng vì cô đấy. Tôi buồn cho cô đã mấy năm nay, không có cha mẹ, anh em, ai là người biết thương mình? Gặp lúc này, cụ còn khỏe mạnh sáng suốt, cần phải lo việc lớn của mình đi. Tục ngữ nói "Tuổi già nóng lạnh bất thường". Nếu cụ có mình nào, lúc đó dù có xong việc, cũng sợ chậm trễ ngày giờ, khó được như ý muốn. Bọn công tử vương tôn tuy nhiều, nhưng người nào mà chẳng năm thê bảy thiếp, nay đông mai tây? Dù họ có lấy được một bà tiên, cũng chỉ độ dăm ba đêm rồi lại gạt ra một nơi. Thậm chí nhiều người có mới nới cũ, trở mặt thù hận nữa. Nhà người ta có người, có thế, thì không sao, chứ như cô đây, cụ sống ngày nào còn khá, cụ mà chết đi thì mặc cho người ta hất hủi thôi. Vì thế tôi bàn với cô, cần phải lo liệu trước đi. Cô là người sáng suốt, chẳng lẽ không nghe câu tục ngữ: "Hàng vạn lạng vàng dễ kiếm, một người tri kỷ khó tìm" hay sao?

- Con này điên rồi! Sao mới đi có mấy ngày đã đổi hẳn tính nết thế? Ngày mai ta phải trình cụ cho mày về, ta không dám dùng mày nữa.

- Những câu tôi nói đều đúng cả, cốt nhắc cô để ý đấy thôi, chứ có bảo cô đi làm bậy gì đâu. Sao lại phải trình cụ, tôi bị mắng thì cô được lợi gì?

Nói xong liền đi ngủ.

Đại Ngọc ngoài miệng nói thế, nhưng trong bụng cũng có phần thương cảm, chờ Tử Quyên đi ngủ rồi, liền khóc suốt đêm, đến sáng mới chợp mắt. Hôm sau gượng dậy rửa mặt súc miệng ăn ít cháo yến sào. Rồi có Giả mẫu sang thăm và dặn dò mấy câu.

Ngày sinh nhật Tiết phu nhân đã đến, từ Giả mẫu trở xuống, ai cũng có lễ mừng; Đại Ngọc cũng phải đưa đến mừng hai thứ đồ thêu. Hôm ấy, Tiết Phu nhân sắp một ban hát nhỏ, mời Giả mẫu và Vương phu nhân đến dự. Chỉ có Bảo Ngọc và Đại Ngọc là vắng thôi. Đến chiều tàn tiệc, Giả Mẫu tiện đường đến thăm hai người một lần nữa rồi mới về nhà.

Hôm sau, Tiết phu nhân lại bảo Tiết Khoa mời những người làm công đến dự tiệc. Bận rộn đến ba, bốn ngày mới xong.

Tiết phu nhân trông thấy Hình Tụ Yên là người đoan trang nhã nhặn, nhưng là con nhà thanh bạch, một cô gái áo vải quần thô, nên muốn hỏi cho Tiết Bàn. Nhưng sợ Tiết Bàn là người lông bông, nhỡ lại làm khổ con gái nhà người ta. Đương lúc ngần ngại, chợt nghĩ ngay đến Tiết Khoa, xem hai người này giống như một đôi vợ chồng trời xe sẵn, liền bàn với Phượng Thư. Phượng Thư cười nói:

- Xưa nay cô còn lạ gì tính mẹ chồng tôi, việc này để tôi liệu dần.

Nhân lúc Giả mẫu đến thăm, Phượng Thư liền nói:

- Cô cháu có một việc muốn nhờ bà, nhưng không tiện nói ra.

- Việc gì?

Phượng Thư liền nói rõ câu chuyện muốn cầu hôn. Giả mẫu cười nói:

- Việc ấy rất tốt, có gì mà không tiện nói ra? Để ta sẽ nói chuyện với mẹ chồng chị, thế nào mà chẳng bằng lòng.

Về nhà, cho người gọi Hình phu nhân đến, Giả mẫu tự nhận đứng ra làm mối. Hình phu nhân nghĩ: họ Tiết là nhà dòng dõi, hiện nay giàu có. Tiết Khoa kể ra cũng xinh trai, lại có Giả mẫu đứng ra làm mối. Được dịp liền nhận lời ngay.

Giả mẫu mừng lắm, sai người mời Tiết phu nhân đến. Hai người gặp nhau tất nhiên cũng có những câu đun đẩy. Hình phu nhân liền sai người đi nói việc ấy với vợ chồng Hình Trung. Vợ chồng y đến ở đây cốt là nhờ vả Hình phu nhân, thì làm gì mà chẳng bằng lòng, liền luôn miệng nói:

- Việc ấy hay lắm.

Giả mẫu cười bảo:

- Ta vốn hay hứng việc, xong rồi chả biết tạ bà mối được bao nhiêu?

Tiết phu nhân cười nói:

- Điều đó tất nhiên rồi, chỉ sợ tạ một vạn bạc, người cũng không thèm nhận thôi.

Nhưng có một việc, cụ đã đứng lên làm mối thì phải tìm một vị chủ hôn mới được.

Giả mẫu cười:

- Gì chẳng có, chứ hạng què chân cụt tay thì nhà chúng ta cũng có vài mống.

Rồi sai người gọi mẹ con Vưu Thị [一] đến. Giả mẫu nói rõ việc ấy cho họ nghe, hai người đều vội vàng ngỏ lời mừng.

Giả mẫu dặn:

- Khuôn phép nhà ta chị đã biết đấy, xưa nay hai nhà thông gia không hề so đọ về lễ cưới lễ xin. Bây giờ chị đứng ra lo liệu hộ ta, không nên dè sẻn quá, cũng không nên hoang phí quá, thu xếp việc hai nhà cho xong rồi trình ta biết.

Vưu Thị vội vâng lời. Tiết phu nhân mừng lắm, về nhà bảo viết thiếp mời, đưa sang phủ Ninh. Vưu Thị xưa nay vẫn biết tính nết Hình phu nhân, định không muốn nhận việc ấy, nhưng vì Giả mẫu phó thác nên phải vâng lời, đành cứ lựa theo ý Hình Phu nhân mà làm. Còn Tiết phu nhân là người thế nào cũng xong, nên cũng dễ nói.

Việc Tiết phu nhân hỏi Hình Tụ Yên làm nàng dâu, trong phủ ai cũng biết cả. Hình phu nhân muốn đón Hình Tụ Yên ra ngoài ở.

Giả mẫu nói:

- Điều đó có ngại gì. Hai đứa chúng nó có giáp mặt nhau đâu. Vả lại ngoài bà dì ra chỉ có một cô chị chồng, một cô em chồng, thì có can gì? Chúng nó là con gái cả, cũng nên cho chúng nó gần gũi nhau.

Hình phu nhân nghe vậy mới thôi.

Tiết Khoa và Tụ Yên trước kia có lần gặp nhau ở giữa đường, đại để hai bên đều bằng lòng nhau. Song Tụ Yên giữ kẽ, không muốn lui tới chuyện trò với chị em Bảo Thoa, hơn nữa Tương Vân hay chế giễu, nên càng giữ ý. Có điều Tụ Yên là người đọc sách hiểu lễ, dù là phận gái cũng không tỏ ra giả hổ giả thẹn, làm bộ làm dạng như ai. Bảo Thoa từ ngày gặp Tụ Yên, nghĩ đến cảnh nhà cô ta túng thiếu, bố mẹ người ta thì tuổi cao đức cả, bố mẹ cô ta chỉ rượu bét nhè, chẳng chăm nom gì con cái. Hình phu nhân đối với cô ta chẳng qua tình nghĩa bề ngoài, không phải thực bụng thương

yêu. Vả lại, Tụ Yên ở chung với Nghênh Xuân, một người thì ý tứ đứng đắn, một người thì có xác không hồn, tự mình không trông nom chu tất nổi mình, còn trông nom người khác sao được. Vì vậy những đồ dùng hàng ngày có khi thiếu thốn, không ai săn sóc tới, Tụ Yên cũng không hề hé miệng nói với ai.

Bảo Thoa thường ngấm ngầm giúp đỡ, cũng không dám cho Hình phu nhân biết, vì sợ sinh ra lắm chuyện. Bây giờ duyên may run rủi, không ai ngờ hai nhà lại thành thông gia với nhau. Trong bụng Tụ Yên rất mến Bảo Thoa, cũng mến cả Tiết Khoa, nên khi chuyện trò với nhau, Bảo Thoa thường gọi ngay là em.

Một hôm, Bảo Thoa đến thăm Đại Ngọc, Tụ Yên cũng đến đó. Hai người gặp nhau ở giữa đường, Bảo Thoa mỉm cười gọi Tụ Yên lại, rồi hai người cùng đi đến sau vách đá. Bảo Thoa cười hỏi:

- Trời rét như thế này, sao em lại không mặc áo kép?

Tụ Yên cúi đầu không trả lời. Bảo Thoa biết ngay là có duyên cớ gì đây, liền cười hỏi:

- Chắc là tiền lương tháng này em không lĩnh được chứ gì? Chị Phượng kể cung vô tâm thật.

Tụ Yên nói:

- Chị ấy vẫn trả lương đúng ngày đấy! Nhưng vì cô em sai người đến bảo: một tháng không tiêu hết hai lạng bạc đâu, phải bớt một lạng đưa cho thày mẹ em, nếu cần cái gì, dùng của chị Hai cũng được. Chị thử nghĩ xem, chị Hai là người thực thà không để ý việc gì cả. Những thứ em dùng chị ấy không hề nói, nhưng bọn hầu có phải là hạng ít mồm đâu, người nào chả hay sinh chuyện. Dù ở ngay nhà ấy, em thật không bao giờ dám sai bảo họ. Cứ độ dăm ba ngày em lại phải bỏ ít tiền ra cho họ uống rượu, ăn quà sáng. Giờ lại bớt đi một lạng. Hôm nọ em phải đưa giấu cái áo bông cho người mang đi cầm, lấy mấy quan tiền về tiêu đấy.

Bảo Thoa thở dài:

- Hiện giờ gia quyến nhà họ Mai còn ở cả chỗ làm quan, năm sau mới về đây. Nếu họ ở đây thì em Cầm về nhà chồng, rồi sẽ bàn đến việc của em ra khỏi chỗ này là yên chuyện. Nhưng bây giờ việc em Cầm chưa xong, chắc em Khoa cũng không dám cưới vợ trước. Thật là một việc khó xử. Nếu để chậm vài năm nữa, sợ em bị dãi dầu quá đâm ra ốm mất. Để chị bàn với mẹ chị xem. Số tiền một lạng bạc em cứ đưa phăng cho họ, thế là yên chuyện. Sau này em đừng cho bọn kia ăn uống nữa. Họ châm chọc gì mặc họ, em chẳng cần nghe, nói chán thì thôi. Nếu em có thiếu thứ gì, cứ đến bảo chị, đừng có e lệ. Từ ngày em đến đây, chị em ta vẫn tử tế với nhau, chứ có phải sau ngày dạm hỏi nhau mới thế đâu. Nếu em sợ người ngoài bàn tán, thì cứ khẽ sai a hoàn đến bảo chị là được.

Tụ Yên cúi đầu xin vâng.

Bảo Thoa lại trỏ viên ngọc đeo ở quần Tụ Yên hỏi:

- Ai cho em đấy?

- Chị Ba cho em đấy.

- Chị ấy thấy ai cũng có, chỉ một mình em là không, sợ người ta chê cười, nên mới đưa lại cho em. Đó là chị ấy thông minh chu tất đấy. Có điều em phải biết rằng, những đồ trang sức này là của các cô tiểu thư ở các nhà quan sang mới dùng. Em cứ nhìn chị xem, từ đầu đến chân, chị có những đồ trang sức lộng lẫy ấy đâu. Trước đây bảy tám năm, chị cũng có, nay kém trước nhiều. Vì thế cái gì thấy bớt thì tự mình bớt đi. Sau này đem về nhà chồng, có lẽ còn hàng hòm những đồ vô dụng. Chúng ta bây giờ không bì với họ được, phải theo nề nếp nhà mình.

- Chị đã nói thế, em sẽ về tháo viên ngọc ra là hơn.

- Em cũng đừng nên thế. Người ta cho mình, không đeo họ sẽ ngờ. Chị chẳng qua chợt nhắc đến thôi, sau này sẽ hay.

Tụ Yên xin vâng và hỏi:

- Bây giờ chị đi đâu?

- Chị đến quán Tiêu Tương đây. Em hãy về lấy cái phiếu cầm đồ đưa cho a hoàn mang đến, chị sẽ chuộc hộ cho, rồi đến tối sẽ sai người đưa lại, sớm tối phải mặc, nếu không thì bị gió lạnh không được đâu! Nhưng không biết em đem cầm ở hiệu nào?

- Đâu như hiệu Hằng Thư ở đường Cổ Lâu Tây ấy.

- Thế ra lại vào nhà mình rồi! Nếu bọn làm công biết thì họ sẽ bảo: người chưa đến mà quần áo đã đến trước.

Tụ Yên nghe vậy, biết ngay là hiệu của nhà Bảo Thoa, không nói gì cả, đỏ mặt lên, cười rồi chạy đi.

Bảo Thoa đến quán Tiêu Tương gặp Tiết phu nhân cũng đến thăm và đương ngồi nói chuyện với Đại Ngọc. Bảo Thoa cười nói:

- Mẹ đến lúc nào? Con không biết.

- Mấy hôm nay ta bận, không đến thăm cháu Bảo và cháu Đại được. Hôm nay đến thì cả hai cháu đều đã khá rồi.

Đại Ngọc mời Bảo Thoa ngồi rồi nói:

- Việc đời khó mà biết trước được. Cứ nói về việc dì và mợ Cả tôi lại thành ra thông gia với nhau?

Tiết phu nhân nói:

- Các cháu hãy còn bé, biết thế nào được? Người trước có nói "Nhân duyên nghìn dặm xe vào một dây". Ông Nguyệt Lão trông nom việc nhân duyên, đã biên vào sổ trước, ngầm lấy một sợi dây tơ buộc chân hai người lại. Đã hợp duyên nhau thì dù hai nhà cách sông cách biển, hoặc thù hằn với nhau thế nào cũng có dịp thành vợ thành chồng. Việc này thực không ai ngờ đến. Có khi bố mẹ đôi bên đều bằng lòng, hoặc là luôn luôn ở gần nhau, tưởng thế nào cũng thành đôi thành lứa, nhưng ông Nguyệt không xe dây, cũng không thể sum họp với nhau được. Ví như việc hôn nhân của hai chị em cháu đây, bây giờ không biết ở gần trước mắt hay là ở tận góc biển chân trời!

Bảo Thoa nói:

- Mẹ động nói việc gì cũng kéo chúng con vào.

Vừa nói vừa gục vào lòng mẹ, cười nói:

- Thôi chúng ta về đi.

Đại Ngọc cười nói:

- Xem kìa! Lớn như thế kia rồi, hễ vắng dì thì ra vẻ đạo mạo, nhưng có dì, lại giở lối làm nũng.

Tiết phu nhân lấy tay xoa vào người Bảo Thoa, thở dài bảo Đại Ngọc:

- Chị cháu đây không khác gì chị Phượng ở bên cụ, hễ có việc quan trọng là ta phải bàn với nó; lúc không có việc gì nó cũng làm cho ta vui lên. Ta thấy nó như thế cũng khuây khỏa nỗi buồn rầu.

Đại Ngọc nhỏ nước mắt thở dài:

- Chị ấy lại giở những trò ấy ra để trêu tức cháu là người không có mẹ, cố ý nêu cái cảnh khổ của cháu ra.

Bảo Thoa cười nói:

- Mẹ ơi, mẹ xem cô ấy quá quắt thế, lại bảo con hay làm nũng.

Tiết phu nhân nói:

- Không trách được em nó đau xót là phải, cha mẹ mất cả, không còn ai là người thân, nghĩ thật đáng thương.

Tiết phu nhân lại vỗ về Đại Ngọc, cười nói:

- Cháu ơi, đừng khóc nữa. Cháu thấy ta thương chị cháu, đâm ra buồn rầu, nhưng không biết bụng ta càng thương cháu lắm đấy! Chị cháu tuy không còn cha, nhưng có mẹ, có anh thì cũng hơn cháu. Ta thường nói với cha cháu, bụng ta thương cháu lắm, nhưng không tiện tỏ ra bên ngoài, ở đây lắm người nhiều lời, người nói tốt thì ít, nói xấu thì nhiều. Họ có biết đâu cháu không có chỗ nương tựa, đáng để cho người ta thương; chẳng qua thấy cụ thương cháu, họ cũng hùa theo đó thôi.

Đại Ngọc cười nói:

- Dì đã nói thế, ngày mai cháu xin nhận dì làm mẹ. Nếu dì không nhận, thì chỉ là dì thương miệng thương môi thôi.

- Không chê thì cháu cứ nhận.

Bảo Thoa vội vàng nói:

- Không nhận được đâu.

Đại Ngọc nói:

- Tại sao không nhận được?

- Tôi hãy hỏi cô, tại sao anh tôi chưa lấy vợ mà lại hỏi em Hình cho em tôi trước? Thế là vì lẽ gì?

- Anh ấy đi vắng, hay là ngày giờ không hợp, vì thế hỏi cho em trước.

- Không phải thế đâu. Anh tôi đã nhắm một chỗ rồi, chỉ chờ khi nào về thì lo đấy thôi, nhưng cũng không cần nói tên người ấy ra. Tôi bảo cô không nhận là mẹ được.

Cô thử nghĩ xem.

Nói xong Bảo Thoa nháy mắt nhìn mẹ mà cười.

Đại Ngọc nghe thấy nói thế, liền gục đầu vào người Tiết phu nhân nói:

- Nếu dì không đánh chị ấy, cháu không chịu đâu!

Tiết phu nhân ôm Đại Ngọc cười nói:

- Cháu đừng nghe lời chị cháu, nó nói đùa đấy thôi.

Bảo Thoa cười nói:

- Ngày mai mẹ cứ đến nói với cụ, xin cô ấy làm dâu, chẳng hơn đi tìm người ngoài à?

Đại Ngọc xông lên định túm lấy, Bảo Thoa cười nói:

- Mày điên à?

Tiết phu nhân vội cười ngăn lại, lấy tay gạt hai người ra. Bà ta lại bảo Bảo Thoa:

- Ngay cô Hình ta cũng còn sợ bị anh con giày vò, vì thế phải hỏi cho em con, huống chi cháu Lâm, ta không khi nào lại hỏi cho anh con đâu. Trước kia cụ định hỏi em con cho Bảo Ngọc, nhưng vì nó đã có người hỏi; nếu không thì cũng vừa đôi phải lứa đấy. Hôm nọ ta hỏi cô Hình cho em con, cụ còn nói đùa: "Ta định hỏi người nhà bên ấy, chưa hỏi được, ngờ đâu lại bị bên ấy sang hỏi một người nhà ta." Tuy là câu nói đùa, nhưng nghĩ kỹ ra cũng có ý đấy. Bảo Cầm đã có nơi, ta không còn người nào gả cho bên ấy nữa. Nhưng chẳng lẽ không giúp được một câu nói hay sao? Ta xem Bảo Ngọc cũng xinh xắn, cụ lại thương nó, nếu tìm người ngoài, chắc cụ không bằng lòng, chi bằng hỏi em Lâm cho nó, như thế chẳng được vẹn toàn mọi mặt hay sao?

Đại Ngọc trước còn ngồi ngây ra nghe, sau thấy nói đến mình, liền đỏ mặt, kéo Bảo Thoa cười nói:

- Tôi chỉ đánh chị thôi! Tại sao chị khêu chuyện để dì nói như thế?

- Lạ thật! Mẹ tôi nói cô, việc gì cô lại đánh tôi?

Tử Quyên vội chạy lại cười nói:

- Dì đã có ý định như thế, sao không đến nói với cụ?

Tiết phu nhân cười nói:

- Con bé này vội cái gì thế! Chắc là mày muốn cô mày đi lấy chồng, để mày cũng đi kiếm một anh chồng nhỏ chứ gì?

Tử Quyên đỏ mặt cười nói:

- Dì già, nói lẫn rồi!

Đại Ngọc trước còn mắng:

- Việc gì đến con ranh con này!- Sau thấy thế cũng cười nói: - A di đà phật! Đáng!

đáng! Đáng! Cũng bị trát gio vào mặt rồi đấy!

Mẹ con Tiết phu nhân và các bà già, a hoàn đều cười ầm lên và nói:

- Dì tuy nói đùa, nhưng không sai mấy. Lúc nào rỗi, dì đến bàn với cụ xem, rồi dì làm mối cho đôi bên nên vợ nên chồng, thật là ổn thỏa mọi đường.

Tiết phu nhân nói:

- Ta mà nói ra, nhất định cụ sẽ vui mừng.

Chợt Tương Vân đi vào, tay mang một phiếu cầm đồ, cười nói:

- Mảnh giấy nợ gì đây?

Đại Ngọc nhìn không biết là cái gì. Bọn bà già đứng đấy đều cười nói;

- Cái này hay lắm! Phải mất gì chúng tôi mới bảo cho!

Bảo Thoa vội cầm lấy xem, thì chính là cái phiếu cầm đồ của Tụ Yên vừa nói lúc nãy, liền gấp ngay lại.

Tiết phu nhân nói:

- Bà già nào đánh rơi cái giấy cầm đồ thì phải, tìm trả ngay cho họ, chắc rồi họ lại tìm cuống lên thôi. Cháu nhặt được ở chỗ nào đấy?

Tương Vân hỏi:

- Thế nào là giấy cầm đồ?

Bọn bà già cười nói:

- Cô này thật là ngớ ngẩn, đến tờ giấy cầm đồ cũng không biết!

Tiết phu nhân thở dài:

- Không trách được nó là tiểu thư ngàn vàng còn trẻ tuổi, thì làm gì biết được cái này?

Nó có trông thấy cái này bao giờ đâu? Dù người trong nhà có, nó cũng chẳng được trông thấy. Đừng cười nó, tất cả các cô ở đây, xem ai cũng thành ngớ ngẩn cả.

Bọn bà già đều cười nói:

- Vừa rồi cô Lâm cũng chẳng nhận ra được. Không nói các cô làm gì, ngay đến cậu Bảo hay đi ra ngoài cũng chưa chắc đã trông thấy cái này.

Tiết phu nhân kể rõ đầu đuôi cho họ nghe. Tương Vân và Đại Ngọc cười nói:

- Hạng người này thật chỉ nghĩ cách kiếm tiền thôi. Hiệu cầm đồ của dì có cái này không?

Mọi người cười nói:

- Câu hỏi ngớ ngẩn nhỉ! Trên đời này "Quạ nào lại chẳng đen đầu", làm gì có hai giống quạ?

Tiết phu nhân lại hỏi:

- Cháu nhặt được ở đâu đấy?

Tương Vân đương muốn nói, thì Bảo Thoa nói lấp đi:

- Đó là phiếu cầm quá hạn, đã xóa sổ từ bao giờ rồi. Hương Lăng nhặt lấy mang về lừa cho họ chơi đấy thôi.

Tiết phu nhân nghe thay thế cho là thật, nên không hỏi nữa. Một lúc sau có người vào trình:

- Mợ Cả ở phủ hên kia đến mời dì sang nói chuyện.

Tiết phu nhân đứng dậy đi. Bấy giờ trong nhà không có ai, Bảo Thoa mời hỏi Tương Vân:

- Nhặt được ở đâu thế?

- Con Triện Nhi, a hoàn của em dâu chị, lẻn đưa cái giấy ấy cho Oanh Nhi. Oanh nhi gấp vào trong sách, tưởng là tôi không trông thấy. Chờ họ đi rồi, tôi giở ra xem, không biết là cái gì, thấy các chị ở đây, nên cầm đến để cho xem.

Đại Ngọc liền hỏi:

- Không lẽ cô ấy cũng phải cầm quần áo à? Đã cầm rồi sao lại còn đưa giấy cho chị?

Bảo Thoa thấy hỏi thế, không tiện giấu, kể lại việc vừa rồi cho hai người nghe. Đại Ngọc nghe nói, "cùng chung cảnh ngộ, thỏ chết cáo thương", cũng thở than thương cảm. Tương Vân tức quá nói:

- Để tôi đi hỏi chị Hai xem! Tôi sẽ mắng cho bọn bà già và a hoàn một trận để các chị hả giận, có đươc không?

Tương Vân định chạy đi ngay. Bảo Thoa kéo lại cười nói:

- Cô lại điên rồi, hãy ngồi xuống đây đã nào!

Đại Ngọc cười nói:

- Nếu là con trai, có lẽ cô sẽ sẵn sàng dẹp hẳn những nỗi bất bình; cô lại định đóng vai Kinh Kha, Nhiếp Chính *ndlr: Kinh Kha và Nhiếp Chính là hai người nghĩa hiệp đời Chiến Quốc. Kinh Kha nhận lời với con vua nước Yên đi giết Tần Vương, không thành và bị quân Tần giết; Nhiếp Chính nhận lời với Nghiêm Trọng Tử, giết vua Hàn Ai Hầu và Hiệp Lũy rồi cắt mũi, khoét mặt, tự tử* đó phải không? Thật đáng buồn cười!

Tương Vân nói:

- Đã không cho tôi đến hỏi chị Hai, thì ngày mai sẽ đón cô Hình đến ở với chúng ta có hơn không?

Bảo Thoa cười nói:

- Để ngày mai bàn xem đã.

Ngay lúc đó có người vào trình:

- Cô Ba và cô Tư đến chơi.

Ba người nghe nói liền im hẳn, không nhắc đến chuyện ấy nữa.

【戚 Tổng bình: Viết Bảo Ngọc và Đại Ngọc hơi thở liền nhau, không ở trong câu chữ mà hoàn toàn hiện ra từ những chỗ không có chữ. Ngòi bút thần diệu lay động tận hồn phách, khiến ta lúc khóc lúc than, cả người cũng hóa ngây dại.】

【戚 Đoạn viết Bảo Thoa và Tụ Yên trò chuyện, thật có nỗi buồn của anh hùng lỡ vận, thật có niềm vui tri kỷ gặp nhau. Bấy giờ vừa nửa đêm, bóng đèn chập chờn; đọc đến đây, ta khép sách bước ra, thấy trăng sao thấp thoáng, gió lạnh vừa nổi, lặng đứng bên thềm rất lâu.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên văn các bản đều chép "Giả Trân cùng con dâu". Xét trong sách, để phản ánh địa vị phụ thuộc của phụ nữ trong gia đình thời ấy, nhiều chỗ lấy tên chồng gọi thay người vợ, nên đây chưa chắc là lỗi chép. Tuy nhiên, nơi khác cũng có bản chép "Vưu thị cùng con dâu"; bản hối giáo cân nhắc theo bản Trình mà sửa.

Hồi 58: Dưới bóng hạnh, cô đào giả trai khóc bạn diễn đã khuất — Bên song the đỏ, chân tình thấu lẽ si tình

Hồi 58

Dưới bóng hạnh, cô đào giả trai khóc bạn diễn đã khuất — Bên song the đỏ, chân tình thấu lẽ si tình

【戚 Hồi tiền phê: Dùng việc đốt vàng mã tiết Thanh Minh để từ từ dẫn đến chuyện đốt vàng mã trong vườn; so với đoạn trước lấy yến sào làm mồi hô ứng cách hồi, đây lại có cái thú của dấu mạch kín như rắn luồn trong cỏ, sợi chỉ vạch trên tro, khiến người đọc không hề nhận ra. Đoạn trước vừa nối, rắn lạ đã trồi khỏi nước; đoạn này khẽ dẫn, mây xuân đã nhả khỏi hang núi.】

Bọn Thám Xuân hỏi thăm xong, mọi người cười đùa một lúc rồi đâu về đây.

Ngờ đâu trong cung lão thái phi chết, các bà mệnh phụ đều phải vào triều theo thứ tự chịu tang. Có sắc ban xuống cả nước, những nhà có chức tước, trong một năm không được mở tiệc hát xướng; dân chúng thì ba tháng không được cưới xin. Mẹ con, bà cháu Giả mẫu ngày nào cũng phải vào triều dự tế, đến giờ mùi mới được về. Sau hai mươi mốt ngày làm lễ ở cung bên cạnh, mới rước linh đến tiên lăng, ở huyện Hiếu Từ. 【己 Tên đất được đặt theo chính việc đang kể.】 Từ Kinh đến lăng, phải đi về mất mười ngày. Khi rước linh đến đấy, lại phải để vài ngày nữa mới đặt vào địa cung (cung ở dưới đất) thế là công việc vừa vặn mất một tháng. 【己 夾 Chu đáo, tinh tế đến tột bậc. ◇ Quả tinh tế đến tột bậc: chẳng những tả việc trong phủ hầu tước đâu ra đấy, mà còn tả uy nghi lừng lẫy của hoàng cung khiến người đọc không dám ngồi yên mà xem.】 Vợ chồng Giả Trân ở phủ Ninh cũng phải đi tế. Hai phủ vắng người, vì thế họ bàn với nhau, 【己 Trong nhà vắng chủ, không tránh khỏi lại phải "mọi người bàn bạc".】 trong nhà không có chủ, phải nói dối là Vưu thị "ở cữ" để ở nhà trông nom công việc cả hai phủ.

Lại nhờ Tiết phu nhân vào ở trong vườn, trông nom bọn chị em và a hoàn. Bấy giờ bên nhà Bảo Thoa đã có Tương Vân và Hương Lăng; bên nhà Lý Hoàn tuy thím Lý về rồi, nhưng cứ dăm ba ngày lại đến một lần. Giả mẫu lại giao Bảo Cầm cho thím ấy trông nom, bên Nghênh Xuân đã có Tụ Yên; Thám Xuân thì việc nhà bận rộn, thỉnh thoảng dì Triệu cùng Giả Hoàn lại cứ đến quấy rầy, rất là khó chịu; nhà Tích Xuân thì hẹp quá không có chỗ cho Tiết phu nhân ở. Giả mẫu lại căn dặn Tiết phu nhân nhiều lần nhờ trông nom Đại Ngọc. Tiết phu nhân xưa nay vẫn thương yêu Đại Ngọc, nhân dịp này, liền dọn đến quán Tiêu Tương cùng ở với cô ta. Tất cả thuốc men, ăn uống đều được trông nom cẩn thận. Đại Ngọc cảm kích quá, từ đấy cũng gọi Tiết phu nhân là mẹ, gọi Bảo Thoa bằng chị, Bảo Cầm bằng em, thân thiết như chị em ruột, hơn hẳn mọi người. Giả mẫu thấy thế cũng rất vui vẻ yên tâm.

Tiết phu nhân chỉ trông nom các chị em và ngăn cấm bọn a hoàn thôi; còn những việc lớn nhỏ trong nhà đều không hay nhắc đến. Vưu Thị ngày nào cũng sang, nhưng chỉ điểm đầu chiếu lệ chứ không lên mặt oai quyền. Vả lại, trong nhà trên dưới chỉ còn một mình chị ta trông nom, lại ngày nào cũng phải sắm sửa các thứ ăn mặc, đồ dùng đưa đến chỗ Giả mẫu và Vương phu nhân, vì thế cũng rất khó nhọc.

Lúc này cả chủ nhà lẫn người giữ việc ở hai phủ Ninh, phủ Vinh đều rất bận rộn. Có người phải theo vào chầu, có người phải trông nom công việc ở nơi nhà trọ, có người đi trước sắp đặt nơi nghỉ trọ, nên ở nhà không có ai cầm đầu

đứng đắn cả. Họ hoặc nhuế nhóa cho qua chuyện, hoặc tụ tập, đàn đúm với bọn giữ việc tạm thời, ỷ thế làm càn. Bên phủ Vinh chỉ còn có Lại Đại cùng mấy người trông nom việc ngòai thôi.

Những người xưa nay Lại Đại quen dùng để giúp việc cũng phải đi cả, tuy mượn người khác thay, nhưng đều mới lạ, chưa quen việc. Vả chăng bọn họ đều là hạng ngú ngớ hoặc bớt xén bừa bãi, hoặc trình báo vu vơ, hoặc cất nhắc liều lĩnh, việc gì cũng hỏng, chỗ nào cũng sinh rắc rối, không thể kể ra hết được. Thấy bọn con hát ở các nhà quan đều cho về cả, bọn Vưu thị liền bàn nhau, cũng trình với Vương phu nhân cho mười hai con hát về. Có người nói:

- Bọn này đều là những người mua về, bây giờ không cho học hát nữa, nhưng có thể giữ lại để sai khiến, chỉ cho bọn giáo tập *ndlr: Giáo tập là người dạy diễn xuất cho các đào hát.* về thôi.

Vương phu nhân nói:

- Bọn học hát không thể so với lũ người sai khiến được. Họ là con nhà tử tế, vì không có nghề gì, nên bán đi để cho học hát. Chúng nó đã bôi râu vẽ mặt mấy năm rồi. Bây giờ nhân dịp này, cho mỗi người mấy lạng bạc để chúng về. Ngày trước các cụ cũng đã đặt ra lệ này. Chúng ta không nên làm việc thất đức bụng dạ hẹp hòi. Hiện giờ còn mấy người ở lại đã lâu, vì duyên cớ gì không muốn về nhà thì nên cho nó ở lại để sai khiến, chờ khi lớn lên sẽ gả cho những người hầu ở trong nhà.

Vưu thị nói:

- Ta nên hỏi mười hai con hát này, đứa nào muốn về sẽ cho mấy lạng bạc và báo tin cho bố mẹ nó đến nhận, như thế mới phải. Không gọi người nhà nó đến, lỡ ra có những kẻ bậy bạ mạo tên đến lĩnh, rồi lại đem đi bán ở chỗ khác, như thế chẳng phụ công ơn mình hay sao? Đứa nào không muốn về thì cho ở lại.

Vương phu nhân cười nói:

- Nói thế phải đấy.

Vưu thị sai người báo cho Phượng Thư biết 【己 夾 **Giữa những lời tùy ý, dân dã, khôi hài, rốt cuộc vẫn giữ trọn một chữ "lễ"; đủ thấy khuôn phép nhà thế gia.**】 rồi truyền xuống phòng tổng quản cấp cho mỗi người giáo tập tám lạng bạc, làm gì tùy ý. Một mặt tra xét những sổ sách đồ đạc ở viện Lê Hương và sai người đến canh đêm.

Khi gọi mười hai đứa bé đến hỏi kỹ càng thì đến quá nửa không muốn về nhà. Có đứa nói, tuy còn bố mẹ, nhưng chỉ chuyên muốn bán con đi thôi, nay trở về lại sợ bị mang đi bán lần nữa; có đứa nói bố mẹ chết rồi, bị anh em chú bác mang đi bán; có đứa nói không có chỗ nào nương tựa; có đứa nói mến ơn chủ không muốn bỏ đi. Chỉ có bốn, năm đứa là xin về.

Vương phu nhân đành cho chúng ở lại. Bốn, năm đứa kia thì giao cho bọn mẹ nuôi, đợi bố mẹ đẻ chúng đến nhận sẽ trả. Những đứa không muốn về thì chia đến ở các nhà trong vườn. Giả mẫu giữ lại Văn Quan để sai khiến, giao Phương Quan cho Bảo Ngọc, Nhụy Quan cho Bảo Thoa, Ngẫu Quan cho Đại Ngọc, Quỳ Quan cho Tương Vân, Đậu Quan cho Bảo Cầm, Ngải Quan cho Thám Xuân, Vưu Thị xin nhận Già Quan. Mọi người được chốn yên thân, như chim sổ lồng, ngày nào cũng ra vườn chơi đùa. Bọn trẻ này không thạo may vá thêu thùa, không quen sai khiến, ai cũng biết nên không chấp nó. Cũng có mấy đứa biết nghĩ, lo sau này ra đời không có nghề làm ăn, nên tự bỏ nghề cũ, học lấy những công việc may vá thêu thùa.

Hôm ấy chính là ngày đại tế trong triều, Giả mẫu dậy từ canh năm đến chỗ nghỉ ăn lót dạ rồi vào triều. Cơm sáng xong, về nhà trọ nghỉ, ăn bữa cơm trưa, nghỉ một lúc, vào triều dự hai buổi tế trưa và tối. Sau đó về nhà trọ nghỉ, ăn

cơm tối rồi mới về phủ.

May sao chỗ trọ là ngôi miếu của một ông quan to, có sư vãi trông nom, nhà cửa rất là sạch sẽ, có hai dãy phòng bên đông và bên tây. Phủ Vinh thuê dãy phòng bên đông, phủ Bắc Tĩnh vương thuê dãy phòng bên tây. Bọn thái phi, thiếu phi hàng ngày thường đến nghỉ ở đấy, cùng đi về với Giả mẫu, nên cùng trông nom giúp đỡ lẫn nhau.

Giả mẫu và Vương phu nhân phải đi đưa ma một tháng, bọn a hoàn và bà già đều rỗi việc, thường ra chơi đùa ở trong vườn. Các bà già hầu hạ ở trong viện Lê Hương cũng gọi về và cắt đi sai vặt ở các nơi, thành ra trong vườn lại nhiều thêm mấy chục người.

Bọn Văn Quan trước kia đứa thì tính nết kiêu ngạo, đứa thì cậy thế bắt nạt kẻ dưới, đứa thì thích ăn ngon mặc đẹp, đứa thì chanh chua chỏng lỏn, phần nhiều không biết yên phận. Vì thế bọn bà già đều oán ngầm, nhưng không dám cãi cọ với chúng. Bây giờ chúng thôi không học hát nữa, mọi người đều được hả dạ. Có người thì bỏ qua; có người bụng dạ ẹp hỏi vẫn nhớ thù xưa, nhưng vì chúng đã về các phòng, nên không ai dám động đến.

Một hôm vừa gặp ngày thanh minh, Giả Liễn sắm sửa đồ lễ thường năm, dẫn Giả Hoàn, Giả Tôn, Giả Lan đến chùa Thiết Hạm tế lễ đốt vàng. Giả Dung bên phủ Ninh cũng dẫn người trong họ đem đồ lễ đến tế. Bảo Ngọc vì ốm chưa khỏi hẳn, nên không đi được. Ăn cơm xong Bảo Ngọc kêu mệt, Tập Nhân nói:

- Hôm nay tốt giời, cậu hãy đi ra ngoài chơi, kẻo ăn cháo rồi đi ngủ ngay thì khó tiêu.

Bảo Ngọc chống gậy đi giày ra ngoài sân chơi. 【己 夾 Tả rõ thế bệnh.】 Gần đây công việc trong vườn đều giao cho các bà già trông nom, người nào việc ấy, ai cũng bận rộn. Có người sửa trúc, có người đẵn cây, có người trồng hoa, có người gieo đậu, trong ao lại có các cô lái đò chèo thuyền lấy bùn, trồng sen. Tương Vân, Hương Lăng, Bảo Cầm cùng một số a hoàn đều ngồi trên đá xem họ làm việc cho vui. Bảo Ngọc cũng lững thững đi đến.

Tương Vân trông thấy cười nói:

- Tống cổ cái thuyền này đi, họ đến đón cô Lâm đấy!

Mọi người đều cười ầm lên. Bảo Ngọc đỏ mặt lên, cười nói:

- Khi ốm còn ai nói hay được? Cô lại còn nhắc để làm trò cười!

Tương Vân cười nói:

- Bệnh ấy khác hẳn mọi chứng bệnh, chính mình chuốc lấy trò cười, lại đi nói người ta.

Bảo Ngọc cũng ngồi xuống xem mọi người đang tấp nập làm việc. Tương Vân nói:

- Đây có gió, đá lại lạnh, anh ngồi một tí rồi về thôi. Bảo Ngọc định đến thăm Đại Ngọc, chống gậy đứng dậy, cáo từ mọi người rồi đi theo con đê ở cầu Thấm Phương.

Hai bên dây liễu rủ vàng, hoa đào khoe thắm; một cây hạnh lớn ở sau núi đá hoa đã rụng cả, lá râm xanh om, trên cây có nhiều quả hạnh nhỏ bằng hạt đậu. Bảo Ngọc liền nghĩ:

- Ốm mất mấy hôm, thành ra phụ cả hoa hạnh này! Không ngờ nay đã "Lá xanh rợp bóng quả đầy cành" rồi!- Bảo Ngọc nhìn mãi cây hạnh không thôi. Lại nghĩ đến việc Hình Tụ Yên sắp lấy chồng, tuy việc trai lấy vợ, gái lấy chồng là lẽ tất nhiên, nhưng lại thiếu mất một cô gái trong sạch, chỉ độ vài năm nữa chắc lại "lá xanh rợp bóng quả đầy cành". Mấy hôm nữa, cây hạnh này quả rụng cành trơ; mấy năm nữa cô Tụ Yên cũng chẳng tránh khỏi má hồng phai nhạt, mớ tóc bạc phơ! Bảo Ngọc đâm ra thương tâm, chỉ nhìn cây hạnh thở dài. 【己 夾 Sách dâm tình gần đây trang nào cũng

nói thương xuân, nhưng rốt cuộc chẳng hiểu đầu đuôi nỗi thương xuân. Xem tác giả không hề nhắc hai chữ ấy, vậy mà nỗi tiếc xuân đẹp đẽ, niềm sầu nồng thắm đã tỏa hương đầy trang giấy.】 Đương lúc than thở, chợt có con chim sẻ bay đến, kêu ríu rít trên cành, Bảo Ngọc lại đâm ngơ ngẩn, nghĩ bụng: "Chắc khi hoa hạnh nở, con chim sẻ đã từng đến đây, nay thấy không còn hoa, chỉ có lá nên nó kêu ríu rít. Tiếng kêu này tất là tiếng khóc than gì đây? Tiếc rằng Công Dã Tràng *ndlr: Công Dã Tràng là học trò Khổng Tử, tương truyền hiểu được tiếng chim.* không ở đây, nên không hỏi được con chim ấy. Nhưng không biết sang năm khi cây hạnh nở hoa, liệu con chim sẻ này còn nhớ mà bay đến để họp mặt với hoa nữa không?"

Đương nghĩ vơ vẩn, thì có ánh lửa từ bên kia núi rọi sang, con chim sẻ sợ bay đi mất.

Bảo Ngọc giật mình, lại nghe thấy bên ngoài có tiếng quát: "Ngẫu Quan, mày muốn chết! Làm sao lại mang giấy tiền đến đây mà đốt? Ta về trình các mợ cho mà xem, liệu xác mày đấy!" Bảo Ngọc càng nghi hoặc, liền đi vòng sang núi xem, thấy Ngẫu Quan nước mắt giàn giụa, ngồi ở đấy tay vẫn cầm mồi lửa, ngồi trước đống gio giấy tiền mà than khóc, Bảo Ngọc vội hỏi:

- Chị đốt giấy tiền cho ai đấy? Đừng đốt ở đây! Có đốt cho bố mẹ anh em, thì nói rõ tên họ ra, tôi sẽ bảo người hầu làm cho một cái bao giấy, viết tên họ vào đấy rồi đem mà đốt.

Ngẫu Quan trông thấy Bảo Ngọc, không nói câu gì. Bảo Ngọc hỏi mãi nó cũng chẳng trả lời. Chợt thấy một bà già hằm hằm chạy đến kéo Ngẫu Quan, mồm lảm nhảm: "Tao đã trình các mợ rồi, các mợ ấy giận lắm!" Ngẫu Quan tính còn trẻ con, nghe nói, sợ mất thể diện nên không chịu đi. Bà già nói:

- Tao bảo mày không được nhông nháo quá như thế! Bây giờ không làm bậy được như lúc còn ở ngoài đâu! Đây là chỗ nghiêm cấm đấy. - Lại trỏ Bảo Ngọc nói: - Ngay cậu chúng tao đây cũng phải giữ khuôn phép, mày là hạng gì mà dám đến đây làm bậy? Rồi cũng chỉ là đồ vất đi thôi. Hãy đi theo tao! **【[己][夾] Thấy chưa? Hẳn là kẻ ôm mối hờn. Lại lôi cả Bảo Ngọc vào, tả sống vẻ tiểu nhân đắc chí.】** Bảo Ngọc vội nói:

- Cô ấy có đốt giấy tiền đâu, cô Lâm bảo cô ấy đốt giấy vụn đấy, bà không biết rõ, lại đi mách nhầm.

Ngẫu Quan chẳng hiểu ra sao, trông thấy Bảo Ngọc lại càng sợ thêm. Thấy Bảo Ngọc bênh mình, trong bụng đương lo hóa mừng, liền nói bướng:

- Bà trông thực là giấy tiền à? Tôi đốt giấy vụn của cô Lâm đấy.

Bà già cúi xuống nhặt mảnh giấy còn sót lại ở đống gio lên nói:

- Mày còn cãi bướng à? Có chứng cớ đây, đi lên nhà tao sẽ nói chuyện với mày.

Liền cầm tay Ngẫu Quan chực lôi đi.

Bảo Ngọc vội kéo Ngẫu Quan lại, lấy gậy gạt tay bà già, nói:

- Bà cứ bắt cô ấy đi. Tôi nói thực cho bà biết: đêm qua tôi nằm mê, thấy thần hạnh hoa đòi một bó giấy tiền, bảo phải sai người lạ đốt, không được sai người trong nhà, bệnh tôi mới chóng khỏi. Vì thế tôi đưa giấy tiền nhờ cô Lâm nói với cô đem đốt và khấn hộ, không cho một ai biết, nên hôm nay mới dậy được. Không may bà lại trông thấy. Bây giờ tôi mà khó chịu là tại chạm phải vía bà đấy! Bà lại còn muốn đi mách cô ấy à? Cô Ngẫu Quan đến chỗ các mợ cứ theo thế mà nói cho tôi.

Ngẫu Quan nghe nói càng đắc ý, lại kéo bà già đi. Bà già vất giấy tiền xuống, cười xin Bảo Ngọc:

- Vì tôi không biết, nếu cậu trình bà thì còn gì là đời tôi nữa? Bây giờ tôi về trình với các mợ là cậu ra lễ thần, tôi trông lầm đấy.

Bảo Ngọc nói:

- Bà mà không trình thì tôi cũng không nói.

- Tôi trót trình rồi, các mợ bảo phải mang nó lên. Bây giờ đành chỉ nói là cô Lâm gọi nó về rồi.

Bảo Ngọc gật đầu bằng lòng. Bà già liền đi ngay.

Bảo Ngọc hỏi kỹ Ngẫu Quan:

- Đốt giấy tiền cho ai đấy? Đốt cho bố mẹ anh em, tất phải nhờ người ngoài, chắc cô lại có mối tình riêng gì đây?

Ngẫu Quan thấy Bảo Ngọc vừa mới che chở cho mình và cũng có những tâm tư giống mình, lòng càng cảm kích, khó bề giấu giếm được, liền rơm rớm nước mắt nói:

- Việc này của tôi, trừ Phương Quan nhà cậu và Nhụy Quan ở nhà cô Bảo ra, không có người thứ ba nào biết nữa. Hôm nay bất chợt cậu trông thấy, đành phải nói thực với cậu, nhưng cậu không được nói cho người khác biết. - Rồi nó lại khóc - Tôi không tiện nói thẳng với cậu, cậu cứ về đi, khi vắng người cậu khẽ hỏi Phương Quan sẽ biết.

- Nói xong bùi ngùi đi về.

Bảo Ngọc trong lòng buồn bực, 【己 夾 Đến người đọc sách cũng lấy làm thắc mắc.】 đành đi đến quán Tiêu Tương thăm Đại Ngọc. Thấy Đại Ngọc người gầy đáng thương, hỏi ra đã đỡ hơn trước nhiều. 【己 夾 Hay! Nếu chỉ một mực kể bệnh thì cũng không hay.】 Đại Ngọc cũng thấy Bảo Ngọc gầy hơn trước nhiều, nhớ đến việc hôm nọ, nước mắt lại giàn giụa. Cô ta nói chuyện qua loa mấy câu rồi giục Bảo Ngọc về nghỉ. Bảo Ngọc đành phải đi về.

Nhớ đến việc lúc nãy, Bảo Ngọc muốn hỏi Phương Quang, nhưng có Tương Vân, Hương Lăng ở đấy đang nói chuyện với Tập Nhân và Phương Quan, nên không tiện gọi nó, sợ người ta tra hỏi, đành phải nín lại.

Một lúc sau, Phương Quan đi gội đầu với mẹ nuôi. Nhưng mẹ nuôi nó lại cho con gái đẻ gội trước, rồi mới đến Phương Quan. Phương Quan thấy thế, cho là mẹ nuôi bênh con đẻ liền nói:

- Mẹ lấy nước thừa của con gái cho tôi gội à? Tiền lương tháng của tôi mẹ lấy cả, không biết đã phải nhờ vào tôi, lại còn cho tôi dùng những đồ thừa!

Mẹ nó xấu hổ quá, đâm ra cáu giận, mắng:

- Đồ vô ơn này! Chẳng trách người ta thường nói là "xướng ca vô loài". Mày dù hay đến đâu, đã nhập vào bọn ấy cũng đến hỏng thôi! Mới ba tuổi ranh đã biết bới lông tìm vết, lời ong tiếng ve, chả khác gì con lừa cắn quanh!

Hai mẹ con cãi nhau ầm lên.

Tập Nhân vội sai người ra bảo:

- Làm ồn vừa chứ! Tại sao cứ nhè lúc cụ đi vắng là cãi nhau om sòm, không ai chịu lựa lời êm thắm nói chuyện với nhau.

Tình Văn nói:

- Đó là Phương Quan bới việc, chẳng biết nó làm ầm cái gì? Mới biết được vài vở hát, đã tưởng mình giết được tướng giặc, bắt được kẻ làm phản ấy!

Tập Nhân nói:

- Ông ghê bà cũng gớm! *ndlr: Nguyên văn: một bàn tay vỗ không nên tiếng.* Người già cư xử bất công, con bé thì cũng đáng ghét.

Bảo Ngọc nói:

- Không trách được Phương Quan. Người xưa nói: "Con giun xéo lắm cũng phải quằn". 【근夾 Xưa nay lời kinh sách chưa từng được dùng như thế.】 Ở đây nó không có bố mẹ họ hàng, chẳng ai trông nom; bà ấy đã lấy tiền của nó, lại còn giày vò nó, thì trách sao được?

Lại hỏi Tập Nhân:

- Một tháng nó được bao nhiêu tiền lương? Từ nay chị nhận lấy lương mà trông nom nó, chẳng nhẹ việc hay sao?

- Tôi làm gì chả trông nom được, cứ gì phải mấy đồng tiền của nó, để người ta chửi cho đấy?

Nói xong Tập Nhân đứng dậy vào trong nhà lấy một lọ dầu móc hoa, trứng gà, xà phòng thơm, dây buộc tóc, gọi bà già đến bảo:

- Bà mang cho Phương Quan, dặn nó lấy nước khác mà gội, đừng làm ồn lên nữa.

Mẹ nuôi Phương Quan càng xấu hổ nói:

- Đồ bội bạc! Cứ bảo tao ăn bớt tiền của mày! - Rồi đánh nó mấy cái.

Phương Quan khóc ầm lên, Bảo Ngọc chạy ra, Tập Nhân vội ngăn lại:

- Cậu ra làm gì? Để tôi đi bảo mụ ấy.

Tình Văn vội chạy ra, trỏ vào mẹ nuôi Phương Quan nói:

- Bà già mà không biết điều! Bà không cho nó nước gội đầu, chúng tôi mới phải cho nó. Bà không biết xấu hổ, lại còn vác mặt đi đánh nó, nó còn học nghề ở ban hát liệu bà có dám đánh nó không?

- Một ngày nhận mẹ là nghĩa suốt đời. Nó hỗn láo, tôi đánh nó đấy!

Tập Nhân gọi Xạ Nguyệt bảo:

- Tôi không quen cãi nhau với ai. Tình Văn nóng tính quá. Chị ra đe mẹ ấy mấy câu.

Xạ Nguyệt chạy ra nói:

- Bà hãy im đi. Tôi hỏi bà: không riêng chỗ chúng tôi ở đây, mà cả trong vườn này, bà xem có ai dám mắng mỏ con cái ở trong nhà chủ không? Dù là con đẻ của bà nữa, đã cho đi ở các phòng, phạm lỗi gì, đã có người chủ đánh mắng. Sau nữa có các cô, các chị lớn tuổi mới đánh mắng được thôi, ai cho phép bà ở ngoài đến sấn sổ vào những việc không đâu? Nếu bà còn làm thế, thì bảo chúng nó đến đây học chúng tôi cái gì?

Càng già càng vô phép! Hôm nọ bà thấy mẹ Trụy Nhi đến làm ầm lên, giờ bà cũng lại định học mụ ấy phỏng? Các bà hãy bình tâm. Mấy hôm nay, người nọ ốm, người kia ốm, cụ lại bận việc, nên tôi chưa đi trình được thôi. Chờ ít lâu, tôi sẽ trình hết, để các bà nhụt bớt cái lối hung hăng đi mới được! Vả lại, cậu Bảo ốm mới khỏi, chúng tôi cũng chẳng

dám nói to, bà lại dám đánh người, để nó tru tréo lên thế! Chủ mới đi khỏi nhà có mấy ngày, các bà đã coi trời bằng vung, mắt không coi ai ra gì cả! Có lẽ sau này các bà đánh cả chúng tôi đấy! Nó cũng không cần gì hạng mẹ nuôi như thế đâu! Không có bà thì nó bị đống rác mục vùi đi mất hay sao?

Bảo Ngọc giận quá, cầm gậy đập vào ngưỡng cửa nói:

- Bọn bà già này đều là ruột đồng gan sắt cả. Thật là việc lạ. Đã không trông nom lại còn hành hạ chúng nó. Trời đất cứ mãi thế này thì biết làm sao được? 【己 夾 Vẽ ra đúng Bảo Ngọc.】 Tình Văn nói:

- Biết làm cái gì? Cứ tống cổ cả đi, không cần cái hạng bánh vẽ ấy là được.

Bà già này xấu hổ quá, không nói lại câu nào. Phương Quan thì mặc cái áo bông cánh màu hoa hải đường, cái quần rộng ống bằng lụa xanh chấm hoa, 【己 夾 Bốn chữ là một ý tưởng kỳ lạ, viết đến mức một cô đào hát như nhảy ra khỏi trang giấy.】 tóc đen nhánh rủ ra đằng sau, đứng khóc sướt mướt như người tắm nước mắt vậy.

Xạ Nguyệt cười nói:

- Làm cho cô Oanh Oanh trở thành chị Hồng Nương vừa mới bị đòn. Không đi ăn mặc cho tử tế, lại để thế à?

Tình Văn chạy lại kéo Phương Quan đi gội đầu, rồi vắt lau khô, bới tóc lên, sau đó bảo nó mặc quần áo và dẫn về bên này.

Ngay sau đó, bà già ở nhà bếp lên hỏi:

- Cơm chiều có rồi, đã mang lên được chưa?

Đứa hầu nhỏ nghe đoạn, vào hỏi Tập Nhân. Tập Nhân cười nói:

- Vừa rồi cãi nhau ầm ĩ, không để ý là mấy giờ rồi.

Tình Văn nói:

- Cái quái ấy không biết giờ chứng gì, lại phải đem đi sửa thôi!

Nói xong lấy đồng hồ ra xem và bảo:

- Chờ một tý nữa thì vừa đấy.

Rồi đứa hầu nhỏ đi ra.

Xạ Nguyệt cười nói:

- Nhắc đến chuyện nghịch, lại muốn đánh cho Phương Quan mấy cái. Hôm qua chính nó cứ táy máy cái quả lắc mãi, nên đồng hồ mới không chạy được.

Đương nói chuyện thì đồ ăn đã sửa soạn xong.

Một lúc đứa hầu nhỏ bưng cái hộp lên đứng đấy, Tình Văn, Xạ Nguyệt mở ra xem, vẫn là bốn món ăn thường.

Tình Văn cười nói:

- Đã khỏi rồi mà vẫn cho ăn mấy món thanh đạm! Cứ cháo với dưa muối mãi đến bao giờ!

Nhìn thấy trong hộp còn một bát canh thịt lợn nướng nấu với măng tươi, Tình Văn vội bày ở trước mặt Bảo Ngọc. Bảo Ngọc đến bàn húp một húp, 【己 夾 Vẽ ra đúng người đang ốm.】 nói:

- Canh ngon lắm!

Mọi người đều cười:

- Phật sống ơi! Đã mấy hôm nay không trông thấy đồ ăn mặn. Chẳng trách mà thèm như thế!

Vừa nói họ vừa bưng bát canh lên khẽ thổi. 【己夾 Như vẽ.】 Thấy Phương Quan đứng ở bên cạnh, họ đưa cho nó, bảo:

- Mày cũng tập hầu đi, đừng ngớ ngẩn thế nữa. Khẽ thổi thôi, đừng cho nước dãi bắn vào.

Phương Quan nghe lời, thổi mấy cái rất nhẹ nhàng. Mẹ nuôi nó bưng cơm đứng chực ở cửa ngoài. Trước khi Phương Quan mới đến, bà ta đã nhận nhau từ bên ngoài, rồi cùng vào viện Lê Hương. Bà này là người hầu hạng ba ở phủ Vinh, chẳng qua chỉ làm việc giặt giũ, chưa được vào trong các phòng bao giờ, nên chưa biết khuôn phép. Nay mới được vào trong vườn, theo bọn con gái về các buồng. Ngay lúc đầu bà ta bị Xạ Nguyệt làm cho một trận, đã biết thân biết phận phần nào. Bà ta rất lo Phương Quan không nhận làm mẹ nuôi, sẽ có nhiều chỗ không lợi, nên trong lòng muốn mua chuộc bọn này. Thấy Phương Quan thổi canh, bà ta chạy vào cười nói:

- Nó chưa thạo, coi chừng đánh vỡ bát, để tôi thổi cho.

Vừa nói vừa bưng lấy. Tình Văn quát to:

- Ra mau! Nó có đánh vỡ bát nữa cũng chưa đến lượt bà thổi! Sao bà vô cớ được chạy vào trong buồng này? - Rồi lại mắng bọn a hoàn nhỏ - Chúng mày mù à! Bà ấy không biết thì phải bảo chứ!

Bọn a hoàn nhỏ đều nói:

- Chúng tôi nói, bà ấy không tin, đuổi bà ấy cũng không ra, thành ra chúng tôi bị mắng lây, nghĩ thật bực! Bà đã biết chưa? Chỗ chúng tôi vào được thì bà cũng chỉ được đến nửa chừng thôi, không thể vào hẳn nơi đó. Huống chi bà lại lần cả vào những chỗ chúng tôi không được vào. Việc ấy đã đành, bà lại còn dám giơ tay đỡ lấy bát cháo, thò mồm vào thổi nữa.

Vừa nói vừa đẩy mụ ấy ra. Mấy bà già chờ dưới thềm đón lấy hộp không, thấy mụ ấy đi ra, đều cười nói:

- Bà chị chưa lấy gương soi mặt mà đã đi vào à?

Mụ ấy xấu hổ đâm ra tức giận, nhưng đành phải nín nhịn đi ra.

Phương Quan thổi mấy cái, Bảo Ngọc cười nói:

- Mày thử nếm xem đã vừa ăn chưa?

Phương Quan cho là nói đùa, cứ cười nhìn bọn Tập Nhân. Tập Nhân nói:

- Em cứ nếm một tí có việc gì đâu?

Tình Văn nói:

- Xem ta nếm đây này.

Nói xong liền húp một miếng. Phương Quan thấy thế cũng húp một miếng rồi nói: "Được rồi!" Liền đưa lên B Ngọc húp hết nửa bát, ăn mấy miếng măng và nửa bát cháo, thế là xong bữa. Mọi người dọn dẹp mang ra. Bọn hầu nhỏ bưng chậu nước vào, súc miệng, rửa mặt xong, bọn Tập Nhân mới đi ăn cơm.

Bảo Ngọc đưa mắt liếc Phương Quan. Phương Quan vốn tính khôn, lại học hát mấy năm, việc gì mà nó chẳng hiểu? Nó giả cách đau bụng không ăn cơm.

Tập Nhân nói:

- Đã không ăn cơm thì ở lại đây hầu. Để phần cháo cho đấy, lúc nào đói thì ăn.

Nói xong rồi đi ra.

Bảo Ngọc đem việc gặp Ngẫu Quan vừa rồi, mình bịa ra để che lỗi cho nó thế nào, và Ngẫu Quan bảo về hỏi Phương Quan thế nào, kể lại một lượt cho nó nghe, lại hỏi:

- Nó tế ai đấy?

Phương Quan mắt đỏ hoe, thở dài nói:

- Việc này nói ra thì chị Ngẫu Quan cũng vớ vẩn quá!

- Thế nào?

- Chị ấy tế chị Dược Quan mới chết đấy!

- Hai người là bạn với nhau thì tế cũng phải.

- Có phải bạn bè gì đâu? Chẳng qua nghĩ vớ vẩn đấy thôi. Chị ấy đóng vai học trò.

Dược Quan đóng vai hề. Hai người thường làm vợ chồng, hằng ngày lên hát, ra bộ thân mật với nhau, lần này lần khác, chúng nó vớ vẩn y như vợ chồng thật. Sau thành ra thương yêu nhau. Khi Dược Quan chết, chị ấy khóc lóc chết đi sống lại, đến nay cũng vẫn chưa quên, vì thế cứ đến ngày Tết là đốt vàng cho Dược Quan. Sau này Nhụy Quan bù vào vai ấy, chúng tôi thấy chị ấy lại thân mật như Dược Quan ngày trước, liền hỏi. - Tại sao có người mới đã quên ngay người cũ? Chị ấy nói: “Không phải quên đâu. Cũng như người đàn ông góa vợ, sau khi lấy vợ khác, nhưng vẫn giữ mối tình chung thủy không bao giờ quên hẳn người vợ đã chết. Nếu vì người chết mà giữ tiết ở lại trọn đời, không lấy người khác, như vậy không đúng, người chết sẽ băn khoăn”. Cậu xem chị ấy nói thế có phải điên ngốc đáng cười hay không?

Bảo Ngọc nghe những câu chuyện ngốc ấy, hợp với tính ngốc của mình, đâm ra vừa mừng vừa thương, cho là chuyện lạ, nói:

- Trời đã sinh ra những người như vậy, còn cần gì đến ta là hạng râu mày ô trọc làm nhơ nhuốc cả cõi trần - Nhân lại kéo Phương Quan dặn:

- Đã vậy tôi có một câu dặn cô. Nếu tôi gặp thẳng Ngẫu Quan, tất sẽ không tiện, nên nhờ cô nói giúp.

Phương Quan hỏi việc gì. Bảo Ngọc nói:

- Từ nay không nên đốt giấy tiền nữa. Giấy tiền là dị đoan của người sau đặt ra, chứ không phải lời dạy của Khổng Tử. Sau này hễ gặp ngày tết thì chỉ thắp một lò hương, lòng thành tâm niệm, tự nhiên sẽ cảm ứng. Hạng người ngu xuẩn có biết đâu, bất kỳ thần phật hoặc người chết, họ đều chia ra thứ bậc, thế nọ thế kia, có biết đâu cốt lấy “lòng thành” làm chủ. Ngay những ngày loạn ly hốt hoảng, hương khói không có, gặp đống đất, đống cỏ nào sạch sẽ là tế cũng được. Không những người chết đến hưởng, mà cả quỷ thần cũng hưởng. Cô xem trên bàn của tôi vẫn đặt cái lư hương, tôi có tâm sự gì, không cứ ngày nào, thường thường thắp hương; có chè mới cúng một chén chè, có nước trong

cúng chén nước, hoặc có hoa quả mới, hoặc đồ chay đồ mặn cũng đem lên cúng. Chỉ cốt ở lòng thành, thần phật sẽ lại hưởng. Cho nên nói: cốt ở lòng kính, không ở nghi tiết hão huyền. Từ nay nhớ bảo cô ấy không nên đốt giấy tiền nữa.

Phương Quan nghe nói, vâng lời.

Một lúc, ăn cơm xong, có người về trình: cụ và bà Hai đã về.

【威 Tổng bình: Đạo lý xuyên suốt từ trên xuống dưới; ngòi bút khi uốn bên trái, lúc phẩy bên phải, cuồn cuộn nghìn vạn lời không dứt. Lại sợ người sau chìm trong câu chữ mà quên ý chính, tác giả đặc biệt tự chú một câu để khép mạch, gói lại trong hai điều: chân thành và giữ trọn lòng tin.】

Hồi 59: Bên bến Liễu Diệp, Oanh Nhi nổi giận mắng Xuân Yến — Trong hiên Giáng Vân, gọi tướng truyền lệnh

Hồi 59

Bên bến Liễu Diệp, Oanh Nhi nổi giận mắng Xuân Yến — Trong hiên Giáng Vân, gọi tướng truyền lệnh

【威 Hồi tiền phê: Núi không nhấp nhô thì thành núi trơ; nước không uốn lượn thì thành nước chết. Hồi này, việc đã kể ở hồi trước thì chữ nào cũng hô ứng; việc chưa kể ở hồi sau thì câu nào cũng gài trước. Đây là khớp nối giữa trên và dưới. Còn thủ pháp gom muôn hình vạn trạng như đúc chúng lên chiếc đỉnh sẽ được phô diễn ở hồi sau.】

Nghe nói cụ đã về, Bảo Ngọc liền mặc thêm quần áo chống gậy sang thăm. Giả mẫu bấy nay vất vả, cần phải nghỉ sớm để đến canh năm hôm sau lại vào chầu.

Gần đến ngày đưa ma, Uyên Ương, Hổ Phách, Phỉ Thúy, Pha Ly, đều bận sắn sửa đồ vật cho Giả mẫu; Ngọc Xuyến, Thái Vân, Thái Hà thì sắm sửa đồ vật cho Vương phu nhân, rồi giao tay cho bọn đàn bà giữ việc mang đi. Tất cả sáu a hoàn và mười bà già theo hầu, không kể đàn ông. Suốt ngày sắm sửa xe kiệu và hành nghi. Uyên Ương, Ngọc Xuyến ở lại trông nhà. Trước mấy hôm đã sắp sẵn chăn màn và đồ bài trí, giao cho bốn, năm người đàn bà cùng mấy người đàn ông ngồi xe mang đến bầy sẵn ở nhà trọ.

Đến ngày ấy, Giả mẫu dẫn vợ Giả Dung ngồi một kiệu, Vương phu nhân ngồi một kiệu theo sau, Giả Trân cưỡi ngựa dẫn bọn gia đinh đi hộ vệ. Lại có mấy cái xe lớn cho bọn bà già, a hoàn ngồi, và để mấy bọc quần áo thường dùng. Tiết phu nhân cùng Vưu thị dẫn mọi người tiễn ra đến cổng ngoài rồi mới về.

Giá Liễn sợ đi đường có sự gì không tiện, liền sắm sửa cho bố mẹ hắn đi theo kịp kiệu Giả mẫu và Vương phu nhân, còn mình cũng đem người nhà theo sau hộ vệ.

Trong phủ Vinh, Lại Đại cắt thêm người canh đêm, đóng hết các cửa nhà ngoài ở hai phủ, chỉ để cái cửa nhỏ ở phía tây cho mọi người ra vào. Chiều đến, đóng cửa nghi môn, các cửa nách đông, tây sau trước trong vườn đều khóa cả, chỉ mở một cái cửa sau phòng Vương phu nhân là nơi các chị em thường ra vào, và cửa đông thông sang nhà Tiết phu nhân thôi. Vì hai cửa này đều ở trong nhà không cần phải khóa. Bên trong thì Uyên Ương cùng Ngọc Xuyến đóng cửa buồng trên lại, rồi dẫn bọn a hoàn và bà già xuống ngủ ở buồng dưới. Đêm nào vợ Lâm Chí Hiếu cũng dẫn độ mười bà già lên canh, trong xuyên đường lại có thêm nhiều người hầu cầm canh. Công việc xếp đặt ổn thỏa đâu vào đấy cả.

Một buổi sáng, Bảo Thoa ngủ dậy vén màn bước xuống giường, thấy người hơi lạnh, mở cửa nhìn ra sân thấy đất ướt rêu xanh, vì lúc canh năm có mưa lấm tấm. Bảo Thoa gọi Tương Vân dậy. Rửa mặt chải đầu xong, Tương Vân nói:

- Hai má thấy ngứa, có lẽ bị rôm đây.

Liền hỏi Bảo Thoa lấy một ít bột tường vi để xoa. Bảo Thoa nói:

- Hôm nọ còn thừa, cho cả em Cầm rồi, ở bên cô Tần có nhiều, tôi cũng muốn xin một ít, nhưng năm nay không ngứa, nên quên mất.

Rồi sai Oanh Nhi đi xin. Oanh Nhi sắp đi thì Nhụy Quan nói:

- Tôi cùng đi với chị, nhân tiện đến thăm Ngẫu Quan một thể.

Hai người đi ra khỏi Hành Vu Uyển.

Trên đường họ nói chuyện cười đùa, bất giác đã đến bến Liễu Diệp, [—] theo bên bờ rặng liễu, thấy lá mới điểm xanh, dây tơ vàng rũ, Oanh Nhi cười hỏi Nhụy Quan:

- Chị có biết đan đồ bằng dây liễu không?

- Đan cái gì?

- Đan cái gì chẳng được? Đồ chơi, đồ dùng đều được cả. Tôi sẽ ngắt một ít để nguyên lá, đan một cái lẵng, rồi cắm ít hoa chơi cho thích.

Oanh Nhi chưa đi lấy bột xoa vội, giơ tay bẻ rất nhiều cành liễu non, bảo Nhụy Quan cầm, rồi vừa đi vừa đan lẵng hoa. Đi đường thấy hoa, cũng bẻ mấy cành đan thành một cái lẵng hoa có quai xách rất khéo. Trên cành có nhiều lá xanh, để hoa lên trông lại càng đẹp.

Nhụy Quan thích quá cười nói:

- Chị cho tôi nhé!

- Cái này đem biếu cô Lâm, khi về chúng ta sẽ bẻ nhiều để đan mấy cái nữa cùng chơi.

Nói xong đi đến quán Tiêu Tương.

Đại Ngọc đương lúc trang điểm buổi sáng, trông thấy lẵng hoa cười nói:

- Ai đan cái lẵng này mà đẹp thế?

Oanh Nhi nói:

- Cháu đan đem biếu cô đấy.

Đại Ngọc cầm lấy, cười nói:

- Không trách, ai cũng khen chị khéo tay, cái này trông rất nhã.

Vừa xem vừa bảo Tử Quyên treo vào nhà trong.

Oanh Nhi vào hỏi thăm Tiết phu nhân rồi mới xin bột xoa, Đại Ngọc sai Tử Quyên gói một gói đưa cho Oanh Nhi, nói:

- Tôi đã đỡ rồi, hôm nay muốn đi ra ngoài chơi. Chị về thưa với chị Bảo không phải đến thăm tôi, cũng không dám phiền chị ấy đến thăm mẹ nữa. Tôi gội đầu xong, sẽ cùng mẹ sang bên ấy ăn cơm cho vui.

Oanh Nhi vâng lời đi ra, đến buồng Tử Quyên tìm Nhụy Quan. Thấy Nhụy Quan và Ngẫu Quan đương mải nói chuyện không rời nhau ra được. Oanh Nhi cười nói:

- Cô Lâm cũng đi đấy. Chị Ngẫu Quan sang trước với tôi, chờ ở bên ấy, chẳng hơn à?

Tử Quyên nói:

- Phải đấy, ở nhà, nó cứ nghịch ngợm khó chịu lắm.

Vừa nói vừa lấy cái khăn, gói thìa đũa của Đại Ngọc đưa cho Ngẫu Quan, bảo:

- Mày hãy mang cái này đi trước, thế cũng là một chuyện sai đấy.

Ngẫu Quan cầm lấy, cười hì hì, cùng Oanh Nhi và Nhụy Quan theo bờ rặng liễu đi về.

Oanh Nhi lại bẻ ít dây liễu, ngồi ngay trên hòn đá đan lẵng hoa, sai Nhụy Quan mang bột về trước. Nhưng hai đứa thích xem đan, khi nào chịu bỏ đi? Oanh Nhi cứ giục:

- Các chị không đi thì tôi không đan nữa.

Ngẫu Quan liền bảo Nhụy Quan:

- Tao đi với mày xong rồi sẽ trở lại.

Oanh Nhi đang đan thì con gái già Hà là Xuân Yến đến, cười hỏi:

- Chị đan gì đấy?

Nhụy Quan, Ngẫu Quan cũng đến.

Xuân Yến nói với Ngẫu Quan:

- Hôm nọ chị đốt giấy gì để cho dì tôi trông thấy thế? Dì tôi định đi trình, bị cậu Bảo dọa cho mấy câu, dì ấy tức giận, đem kể hết với mẹ tôi. Các người ở bên ngoài hai, ba năm, chứa chất những mối thù hằn gì đến bây giờ vẫn chưa gỡ ra?

Ngẫu Quan cười nhạt:

- Có thù hằn gì? Họ không biết thế nào là đủ, lại còn oán chúng tôi! Ở bên ngoài hai năm nay, không biết đã vớ của chúng tôi bao nhiêu thứ rồi. Chị thử xem có đúng thế không?

Xuân Yến cũng cười nói:

- Bà ấy là dì tôi nên không tiện nói ra. Chẳng trách cậu Bảo thường nói: "Khi con gái chưa đi lấy chồng, khác nào một hạt châu rất quý; lấy chồng rồi, không hiểu sao lại sinh ra rất nhiều tật xấu. [二] Dù vẫn là hạt châu đấy, nhưng đã trở thành hạt châu chết, phai mờ ánh sáng; đến già thì không phải là hạt châu, mà là mắt cá đấy! Cũng là một người, saolại hóa ra ba dạng như thế?" Tuy là nói nhảm, nhưng nghĩ kỹ thì rất đúng.

Người ta không biết, cứ bảo mẹ tôi và dì tôi, hai chị em giờ càng già càng thích tiền.

Lúc trước ở nhà các bà ấy cứ oán là không có công ăn việc làm. Nhờ có cái vườn này tôi được gọi vào làm, lại may mắn được cắt vào hầu ở viện Di Hồng. Ở nhà không những đã đỡ một miệng ăn, hàng tháng lại thừa được bốn, năm trăm đồng tiền, thế mà vẫn không đủ. Về sau cả hai chị em bà ấy được cắt vào trông nom viện Lê Hương, Ngẫu Quan nhận dì tôi, Phương Quan nhận mẹ tôi làm mẹ nuôi, mấy năm nay thực ra cũng dễ chịu. Bây giờ vào ở trong này, mỗi người một nơi, nhưng lòng tham vẫn chưa chán. Chị xem thế có đáng buồn cười không. Sau đó dì tôi cãi nhau với Ngẫu Quan, mẹ tôi cãi nhau với Phương Quan một trận. Vì Phương Quan muốn gội đầu, mẹ tôi không cho. Hôm qua khi lĩnh tiền lương tháng về, ai đẩy mẹ tôi cũng chả chịu đi. Mua các thứ gội đầu thì lại chỉ dành riêng cho tôi. Tôi nghĩ: Dù mình có tiền hay không, muốn gội, chỉ nói một tiếng với chị Tập Nhân, Tình Văn, Xạ Nguyệt là được, cần gì

phải nhờ như vậy cho bẽ mặt. Vì thế tôi không gội. Sau đó mẹ tôi gọi em tôi gội rồi mới đến Phương Quan, nên mới xảy ra chuyện cãi nhau. Rồi lại chực thổi canh cho cậu Bảo. Chị xem có đáng tức cười không? Khi mẹ tôi mới vào đây, tôi đã nói rõ cả khuôn phép nhà này rồi, mẹ tôi không tin, cứ ra điều ta biết đây, chỉ chuốc lấy bẽ mặt thôi. May mà trong vườn nhiều người, không nhớ rõ ai là thân thuộc với ai, nếu có người nhớ ra, họ còn coi nhà tôi ra gì nữa. Bây giờ chị lại còn ngồi đan cái này. Chị nên biết bao nhiêu những thứ ở đây đều do dì tôi trông nom cả, từ khi được mảnh đất này, dì tôi giữ nó hơn là giữ cơ nghiệp của riêng mình, ngày nào cũng thức khuya dậy sớm, tự mình vất vả đã đành, lại bắt chúng tôi phải đến trông nom, chỉ sợ người ta phá phách. Nhưng nếu tôi trông nom thì lại sợ làm lỡ công việc của tôi. Bây giờ hai chị em bà ấy trông nom cẩn thận lắm, từ một ngọn cỏ cũng không cho ai động đến, thế mà chị lại ngắt những hoa đẹp, bẻ những cành non thế này, các bà ấy đến đây trông thấy, sẽ oán chị đến chết đấy.

Oanh Nhi nói:

- Người khác bẻ thì không được, chứ tôi bẻ thì được. Từ khi chia đất cho các bà ấy, hàng ngày chưa kể số hoa đưa về các phòng, chỉ riêng những hoa để chơi thôi, ai trông nom thứ gì, phải hái một ít đưa đến cho các cô và a hoàn dùng, còn hoa cắm lọ nữa là đằng khác. Nhưng cô tôi nói: không phải đưa gì cả, khi nào cần sẽ lấy. Rút cục vẫn chưa lấy qua lần nào. Bây giờ tôi có ngắt một ít, các bà ấy cũng chẳng nói vào đâu được.

Chưa nói dứt lời, bà dì Xuân Yến đã chống gậy đến, Oanh Nhi và Xuân Yến mời ngồi. Thấy Oanh Nhi bẻ nhiều liễu non, bọn Ngẫu Quan hái nhiều hoa tươi, bà ta rất là khó chịu, nhưng nhìn cái lẵng đan lại không tiện nói ra, liền bảo Xuân Yến:

- Tao bảo mày đi trông, mày cứ ham chơi không chịu đi. Có ai gọi đến, mày lại bảo là tao sai mày. Lấy tao làm bung xung để mày được vui chơi cho thích phải không?

Xuân Yến nói:

- Dì vừa được sai tôi, lại vừa lo sợ, bây giờ còn mắng tôi. Chẳng lẽ đem chia tôi ra làm mấy mảnh?

Oanh Nhi cười nói:

- Bà đừng tin lời con bé Yến, chính nó bẻ và nhờ tôi đan hộ đấy. Tôi đuổi nó chẳng đi.

Xuân Yến cười nói:

- Chị đừng nói đùa, kẻo dì tôi lại cho là thật đấy!

Bà này vốn người ngu xuẩn, lại thêm tuổi già mê muội, chỉ biết hám lợi không nể nang gì ai cả. Bà ta đang xót ruột, nhưng không làm thế nào được, nay thấy Oanh Nhi nói, liền cậy già, cầm gậy đánh Xuân Yến mấy cái và mắng:

- Con ranh con này! Tao bảo mày, mày lại còn nỏ mồm! Mẹ mày giận mày lắm, đang nghiến răng, nghiến lợi, muốn xé xác mày ra đấy! Mày lại định đánh song đánh nga với tao phải không?

Xuân Yến bị đánh vừa tức vừa xấu hổ, khóc nói:

- Chị Oanh nói đùa dì tưởng thực lại đánh tôi! Tại sao mẹ tôi giận tôi? Tôi có làm điều gì nhầm lỗi "Lấy râu nọ cắm cằm kia đâu?"

Oanh Nhi chỉ định nói đùa, không ngờ bà già tưởng thực nổi giận, liền đứng dậy ngăn lại cười nói:

- Tôi vừa mới nói đùa, bà lại đánh chị ấy, như thế không phải là làm bẽ mặt tôi hay sao?

Bà già nói:

- Cô đừng sấn sổ vào việc của chúng tôi, không nhẽ vì có cô ở đây mà chúng tôi không được phép dạy con cháu hay sao?

Nghe thấy những câu ngu xuẩn ấy, Oanh Nhi tức đỏ mặt lên, buông tay xuống, cười nhạt:

- Bà muốn dạy nó lúc nào chẳng được? Tôi mới nói đùa một câu mà bà đã làm như thế! Đấy bà cứ việc dạy đi!

Nói xong liền ngồi xuống đan lẵng hoa.

Ngay lúc ấy mẹ Xuân Yến đến quát mắng:

- Mày không đi múc nước, còn đứng đấy làm gì?

Bà già kia nói theo:

- Chị đến mà xem? Con gái chị chẳng coi tôi ra gì, đang cãi lại tôi đấy!

Mẹ Xuân Yến chạy đến hỏi:

- Làm sao thế dì? Con bé này không coi mẹ ra gì đã đành, lại còn dám khinh thường cả dì mày nữa à?

Oanh Nhi liền kể rõ đầu đuôi cho bà ta nghe. Nhưng dì nó có để cho nói đâu, cứ cầm hoa và cành liễu ở trên hòn đá đưa cho mẹ nó xem và nói:

- Chị xem con chị đấy! Lớn như thế mà còn mang người đến làm hại tôi, bảo tôi nói ai được.

Mẹ Xuân Yến vẫn còn tức về việc Phương Quan, lại giận Xuân Yến không làm được vừa lòng mình, liền chạy đến tát nó một cái và mắng:

- Con đĩ này, mày mới lên thớ được bao lâu, đã lại theo đòi những gái lẳng lơ tệ bạc.

Tao không dạy được chúng mày phỏng? Con nuôi tao không dạy được chứ con đẻ chẳng lẽ tao cũng không dám dạy hay sao? Tao tưởng bọn ranh con chúng mày đã vào được những nơi chúng tao không được vào, thì cứ ở đấy mà hầu hạ cho đến chết, lại còn ra đây mà đi theo trai à?

Vừa nói vừa cầm lấy cành liễu giơ tận mặt nó, hỏi:

- Đây là cái gì? Mày đem cái gì của mẹ mày đây?

Oanh Nhi vội nói:

- Cái này là của tôi đan đấy, bà đừng có giở lối chửi mèo quèo chó!

Bà già này rất ghét bọn Tập Nhân, Tình Văn, vì biết những a hoàn lớn trong nhà đều có quyền thế và thể diện hơn, nên chỉ nể mặt bề ngoài, nhưng trong lòng vẫn bực tức, đâm ra giận lây cả người khác. Nay thấy Ngẫu Quan lại là kẻ thù của chị mình, nên càng sinh bực tức thêm.

Xuân Yến khóc chạy về viện Di Hồng. Mẹ nó sợ bọn Tình Văn hỏi, nó kể cả ra, mình sẽ bị mắng, nên chạy theo gọi với:

- Mày trở lại đây! Tao bảo đã rồi hãy đi.

Xuân Yến khi nào chịu trở lại. Mẹ nó tức quá, vội chạy theo. Xuân Yến quay lại trông thấy, liền chạy biến đi. Mẹ nó cứ cố đuổi không ngờ bị trượt rêu ngã, làm cho bọn Oanh Nhi cười ầm lên. Oanh Nhi tức quá vất cả hoa và cành liễu xuống sông, rồi đi về nhà. Bà già này tiếc đứt ruột chỉ niệm phật, rồi mắng:

- Con ranh tai ác này! Làm hại bao nhiêu là hoa. Thiên lôi thế nào cũng đánh mày!

Rồi hái hoa đưa đi các phòng.

Xuân Yến chạy thẳng về nhà, gặp Tập Nhân đi thăm Đại Ngọc, liền ôm chầm lấy và nói:

- Cô cứu tôi với mẹ tôi đánh tôi đấy.

Tập Nhân thấy mẹ nó đến, liền nổi giận nói:

- Ba ngày nay bà đánh hết con nuôi đến con đẻ, có phải bà định khoe nhiều con đấy không? Bà không coi phép tắc ra gì cả?

Bà già này mới đến mấy ngày, thấy Tập Nhân không hay nói, cho là tốt nết, liền nói:

- Cô không biết, đừng nên động chạm đến việc của chúng tôi. Chỉ tại các cô nuông chiều nó đấy.

Tập Nhân tức quá ngoắt trở lại, Xạ Nguyệt đương phơi khăn ở dưới cây hải đường, nghe ồn ào, liền nói:

- Chị cứ mặc kệ, xem mụ ấy làm trò gì!

Rồi đưa mắt cho Xuân Yến, Xuân Yến hiểu ý, chạy thẳng đến chỗ Bảo Ngọc. Mọi người đều cười nói: “Thật là việc xưa nay chưa từng có bao giờ”.

Xạ Nguyệt nói với bà già:

- Bà hãy bớt giận đi. Chẳng lẽ những người ở đây nói với bà không đắt lời hay sao.

Thấy Xuân Yến chạy đến bên cạnh. Bảo Ngọc cầm lấy tay nó, nói:

- Chị đừng sợ, đã có tôi đây!

Xuân Yến khóc, kể lại việc bọn Oanh Nhi vừa rồi. Bảo Ngọc cáu nói:

- Chị cứ ở trong này chơi, việc gì lại mang lỗi cả với họ hàng nữa.

Xạ Nguyệt nói với bà già và mọi người:

- Chả trách bà già này bảo chúng tôi không được động chạm vào việc của họ. Chúng tôi không biết, nhầm to rồi. Bây giờ mời một người khác có thể động chạm được, chắc bà ấy mới phục và mới biết phép tắc!

Liền quay lại bảo đứa hầu nhỏ:

- Mày đi gọi chị Bình đến đây, nếu chị ấy bận thì gọi già Lâm.

Đứa hầu nhỏ vâng lời đi ngay. Bọn đàn bà đều cười nói:

- Bà nên xin ngay với các cô cho gọi em bé lại. Cô Bình mà đến thì không hay đấy!

Bà già nói:

- Dù cô nào đến chăng nữa cũng phải có lý có lẽ, không khi nào mẹ dạy con mà người khác lại cấm đoán được.

Mọi người cười nói:

- Bà có biết cô Bình nào không? Chính cô Bình ở nhà mợ Hai đấy! Tử tế ra cô ấy chỉ mắng mấy câu thôi, nếu cô ấy đã đổi nét mặt thì bà liệu cuốn gói sớm.

Một lúc đứa hầu nhỏ về trình:

- Cô Bình đương bận, hỏi tôi có việc gì, tôi kể lại, cô ấy bảo: "Hãy tống cổ mụ ấy ra, bảo già Lâm lôi sang cửa bên cạnh đánh cho bốn mươi roi là xong".

Bà này thấy vậy sợ quá, khóc sướt mướt, van xin Tập nhân: "Vất vả mãi tôi mới được vào đây. Vả chăng tôi là đàn bà góa, trong nhà không có ai, chỉ muốn một lòng hầu hạ các cô trong này, sẽ không lo lắng gì, các cô cũng tiện, nhà chúng tôi cũng đỡ lo. (三) Nếu tôi phải bỏ chỗ này, tự đi tìm kiếm sinh nhai, chưa chắc đã đủ sống."

Tập Nhân thấy thế, dịu lòng nói:

- Bà muốn ở đây mà lại không biết giữ phép tắc, không biết nghe lời, dám đánh bậy, đâu lại có hạng người như bà không hiểu gì cả. Ngày nào cũng om sòm, làm mất cả thể thống, để người ta cười cho.

Tình Văn nói:

- Mặc kệ mụ ấy, cứ tống cổ đi là xong. Hơi đâu nói mãi.

Bà già này lại van xin mọi người:

- Tôi dù có lỗi, nhờ các cô dạy bảo, từ nay tôi xin chừa. Như thế chả phải là các cô đã để lại âm đức hay sao?

Rồi lại nói với Xuân Yến:

- Chưa đánh được con, mẹ đã phải chịu tội. Con ơi! Xin hộ mẹ đi!

Bảo Ngọc thấy thế thương hại, liền cho ở lại và bảo:

- Không được làm ầm lên nữa! Nếu còn thế thì nhất định đánh đuổi đi.

Chợt Bình Nhi chạy đến hỏi là việc gì. Tập Nhân nói:

- Thôi xong rồi, nhắc đến làm gì nữa.

Bình Nhi cười nói:

- "Chỗ tha người được cứ nên tha". Ta hãy bỏ qua đi cho bớt việc. Nhưng nghe đâu những người lớn người nhỏ ở các nhà đều làm bậy cả, hết chỗ nọ đến chỗ kia, làm tôi không biết trông nom chỗ nào cho phải.

Tập Nhân cười nói:

- Tôi cứ tưởng chỉ có bên chúng tôi là họ làm bậy thôi, thế ra còn mấy chỗ nữa à?

Bình Nhi cười nói:

- Thế đã thấm vào đâu. Tôi vừa tính với mợ Trân, ba bốn ngày nay xảy ra tám chín việc rồi. Việc bên chị là việc nhỏ, đáng kể gì, còn những việc tầy trời đáng bực và đáng buồn cười nữa kia.

【威】 **Tổng bình: Liễu ấm trên đê Tô, xuân nồng chốn tiên uyển; lại thêm vừa trang điểm buổi sớm, mưa thưa rơi trên ngô đồng. Đáng lẽ có thể mượn cỏ mềm an ủi giai nhân, hái hoa lạ gửi tặng công tử. Nào ngờ Oanh nổi giận, Yến cũng tức, làm dậy sóng gió; bà già dài lưỡi, a hoàn vụn**

lời, cả đám tụ lại cãi kiện. Đây lại là một lối tô mây nâng trăng, dùng chuyện quanh để làm nổi bật việc chính.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Nguyên chép "bến Hạnh Diệp"; riêng bản Thích Tự và Liệt Tàng chép "bến Liễu Diệp", các bản khác đều giống bản nền. Xét chữ hạnh (杏) có lẽ chép lầm từ chữ hành (荇 hoặc 莕, một loài cây thủy sinh); nơi này thực là bến Hành Diệp đã xuất hiện nhiều lần trước. Nhưng tiêu đề hồi ở mọi bản đều chép "Liễu Diệp"; để tránh trước sau bất nhất, bản hối giáo vẫn theo bản Thích Tự và Liệt Tàng mà sửa.

〔二〕 Nguyên văn có cụm "rất nhiều những tật không tốt"; riêng bản Liệt Tàng bỏ ba chữ Hán mang nghĩa "không tốt", các bản khác đều gần giống bản nền. Xét đã gọi là "tật" thì dĩ nhiên không có tật tốt, nên cách lược của bản Liệt Tàng có vẻ hợp lý hơn. Tuy nhiên lời nói hằng ngày vốn có những cách không thật chặt về lô-gích, đến nay vẫn nói "thói xấu"; vì vậy bản hối giáo không sửa.

〔三〕 Nguyên văn chép "lại có chút giảo quá"; bản Thích Tự và Liệt Tàng chép "cũng bớt chút giao quá". Theo Đại từ điển phương ngữ Hán ngữ, "giảo quá" là tiếng quan thoại vùng Ký–Lỗ, nghĩa là chi phí sinh hoạt hằng ngày. Nhiều bản hiệu đính mới đổi thành những chữ khác đọc gần giống.

Hồi 60: Bột hoa nhài đánh tráo bột tường vi — Nước hoa hồng kéo theo chuyện bột phục linh

Hồi 60

Bột hoa nhài đánh tráo bột tường vi — Nước hoa hồng kéo theo chuyện bột phục linh

【 威 Hồi tiền phê: Hồi trước kể đến bột tường vi rồi bỗng dừng phắt; sang hồi này mới khép vụ bột tường vi. Ngòi bút liền xoay sang nước hoa hồng, kéo ra chuyện bột phục linh, rồi lại dừng phắt. Hạ bút như chim ưng xanh vồ thỏ, sư tử xanh vờn cầu, chưa chịu tung cú vuốt kết liễu. Đúng là áng văn tuyệt diệu hiếm có!】

Tập Nhân hỏi Bình Nhi:

- Việc gì mà rối rít lên như thế?

- Đều là những việc bất ngờ, thật cũng buồn cười. Để mấy hôm nữa tôi sẽ nói với chị, bây giờ chưa có manh mối gì, và tôi cũng không được rỗi.

Nói chưa dứt lời, thấy người gái hầu của Lý Hoàn đến hỏi:

- Chị Bình ở đây à! Mợ chờ chị đấy, sao không thấy chị đến?

Bình Nhi quay ra cười nói:

- Tôi đến đây! Tôi đến đây!

Tập Nhân cười nói:

- Vì mợ chị ta ốm, chị ta khác nào cái bánh thơm, ai cũng muốn giật lấy.

Bình Nhi quay đi ra.

Bảo Ngọc gọi Xuân Yến:

- Chị đi theo mẹ chị, đến đằng cô Bảo, nói lại với Oanh Nhi mấy câu, đừng để chị ấy mếch lòng.

Xuân Yến cùng mẹ đi ra. Bảo Ngọc lại dặn với:

- Không nên nói trước mặt cô Bảo, sợ Oanh Nhi lại bị quở đấy.

Hai mẹ con vâng lời, vừa đi vừa nói chuyện. Xuân Yến nói:

- Ngày thường con khuyên mẹ không nghe. Tội gì lại gây ra chuyện lôi thôi thế?

Mẹ nó cười nói:

- Con ranh này, đi đi thôi! Tục ngữ nói: “Không trải qua việc thì người không khôn được”. Tao đã biết rồi. Mày lại còn vặn tao nữa à?

- Nếu mẹ biết thân biết phận, được ở đây lâu, sẽ có nhiều điều hay. Con nói cho mẹ biết, cậu Bảo thường nói: Tất cả người hầu trong phủ như bọn chúng con, không cứ ở trong hay ở ngoài, cậu ấy sẽ trình với bà Hai cho về để cha mẹ được quyền gả bán. 【庚 夾 Bổ sung chỗ đoạn trước chưa kể đủ.】 Mẹ xem việc ấy có hay hay không?

- Chuyện ấy có thực không?

- Ai nói dối làm gì?

Mẹ nó niệm Phật luôn mồm.

Khi đến Hành Vu Uyển, thấy Bảo Thoa, Đại Ngọc và Tiết phu nhân đương ngồi ăn cơm. Oanh Nhi đi pha nước, Xuân Yến cùng mẹ nó lẻn đến trước mặt Oanh Nhi cười nói:

- Lúc nãy có câu sỗ sàng, tôi đến xin lỗi, xin chị đừng giận.

Oanh Nhi cười mời ngồi, rồi đi pha nước. Mẹ con nó nói bận việc, cáo từ ra về. Chợt thấy Nhụy Quan chạy ra gọi:

- Mẹ ơi! Chị ơi! Hãy đứng lại đã.- Rồi nó chạy đến đưa cho hai mẹ con một gói.- Đây là bột tường vi đưa cho Phương Quan xoa mặt.

Xuân Yến cười nói:

- Chị cẩn thận quá sợ bên ấy không có cái này à? Sao lại còn mất công gửi cho nó.

Nhụy Quan nói:

- Của chị ấy là của chị ấy, của tôi đưa lại là của tôi. Chị thế nào cũng mang về cho chị ấy!

Xuân Yến đành phải cầm lấy. Hai mẹ con trở về, gặp Giả Hoàn, Giả Tôn cũng vừa đến thăm Bảo Ngọc. Xuân Yến nói với mẹ:

- Để con vào thôi, mẹ không cần phải vào.

Mẹ nó nghe lời, bảo gì nghe thế, không dám cưỡng lại. Xuân Yến đi vào, Bảo Ngọc biết là về trình, liền gật đầu. Xuân Yến biết ý, không nói câu gì, đứng một lát rồi quay ra, đưa mắt cho Phương Quan. Ra đến ngoài, Xuân Yến khẽ nói với Phương Quan về việc Nhụy Quan gửi cho nó gói bột tường vi. Bảo Ngọc không có chuyện gì nói với Giả Hoàn và Giả Tôn, liền cười hỏi Phương Quan:

- Tay cầm cái gì đấy?

Phương Quan đưa cho Bảo Ngọc xem và nói:

- Bột tường vi để thoa rôm đấy.

- Chị ấy chu tất quá!

Giả Hoàn nghe nói, nghểnh cổ ra nhìn, ngửi thấy thơm thơm, liền cúi xuống lấy mảnh giấy ở trong ống giày ra cười nói:

- Anh cho em một nửa!

Bảo Ngọc đành phải cho hắn. Phương Quan nghĩ bụng: gói này là của Nhụy Quan tặng mình, không nên cho người khác, liền gạt đi, cười nói:

- Đừng động vào đấy, để tôi đi lấy cho thứ khác.

Bảo Ngọc hiểu ý, liền bảo gói lại và cười nói:

- Đem gói kia lại đây mau.

Phương Quan cầm lấy gói này cất đi, rồi tìm thứ bột của mình thường dùng ở trong hộp ra. Khi mở hộp không thấy gì cả, trong bụng ngờ ngợ: "Sáng ngày còn một ít, sao bây giờ lại hết?" Hỏi mọi người, không ai biết cả, Xạ Nguyệt nói:

- Bây giờ mà còn hỏi đến cái ấy, người trong nhà, ai thiếu lấy dùng đấy thôi. Cô cứ gói một ít bột gì đó cho họ cũng được. Ai biết đâu đấy? Mau cho họ về để chúng mình còn ăn cơm.

Phương Quan nghe nói, liền gói một ít mạt lỵ *ndlr: Mạt lỵ là hoa nhài.* mang ra. Giả Hoàn trông thấy mừng quá, giơ tay đỡ lấy. Nhưng Phương Quan lại vất lên trên giường. Giả Hoàn đành đến giường cầm lấy giắt vào trong người rồi cáo từ ra về.

Từ ngày Giả Chính đi vắng, Vương phu nhân không ở nhà, Giả Hoàn ngày nào cũng cáo ốm trốn học. Bây giờ được gói bột, hớn hở về tìm Thái Vân. Gặp lúc Thái Vân đương nói chuyện với dì Triệu, Giả Hoàn cười hì hì nói:

- Tôi có gói phấn này tốt lắm, cho chị để xoa mặt. Chị thường nói bột tường vi xoa rôm tốt hơn phấn ngân tiêu mua ở ngoài nhiều. Chị thử xem có phải bột này không?

Thái Vân giở ra xem, "xì" một tiếng, cười nói:

- Cậu xin của ai đấy?

Giả Hoàn kể lại chuyện vừa rồi. Thái Vân cười nói:

- Họ cho cậu là người nhà quê, đánh lừa cậu đấy! Thứ này không phải là bột tường vi đâu, chính là phấn mạt lỵ đấy.

Giả Hoàn xem lại, thấy phấn này đỏ hơn, ngửi cũng thơm thơm, cười nói:

- Thứ này cũng tốt đây, chả khác gì hột tường vi đâu, chị giữ lấy mà xoa, dù sao cũng cứ tốt hơn thứ phấn mua ở ngoài.

Thái Vân đành phải cất đi.

Dì Triệu liền nói:

- Khi nào nó chịu cho mày thứ tốt. Ai bảo mày đi xin, trách sao được chúng nó chả trêu đùa. Cứ như tao thì mang vất giả vào mặt chúng nó. Nhân dịp này mày đến mắng cho chúng nó, làm toang hoang ra một mẻ, để cho cả nhà nháo lên, thế mới gọi là báo thù chứ. Mấy tháng sau chả lẽ còn ai bới những chuyện bẩn này ra hỏi mày nữa à? Dù có hỏi, mày cũng có mồm chứ. Bảo Ngọc là anh, mày không dám động đến, chứ những hạng chó mèo ở nhà nó, mày cũng không dám sao?

Giả Hoàn nghe nói chỉ cúi đầu. Thái Vân liền nói:

- Tội gì như vậy! Dù sao cũng nên nhịn đi là phải.

Dì Triệu nói:

- Mặc tao, không can gì đến mày. Cứ vịn lấy cớ này mắng cho bọn con đĩ ấy một trận mới được.

Lại trỏ Giả Hoàn nói:

- Hừ! Đồ khốn nạn hèn nhát, đáng để cho bọn ranh con nó trêu tức! Ngày thường tao mắng mày một câu, hoặc vô ý lấy nhầm cái gì của mày, thì mày đã cứng đầu cứng cổ, nổi gân, trợn mắt, hất hủi tao; bây giờ bị bọn ranh con ấy trêu, mày câm không dám nói. Thế mà lại muốn ngày sau để người trong nhà này phải nể sợ. Mày không có cái tài ấy đâu, tao cũng tức thay cho mày!

Giả Hoàn nghe đoạn, vừa xấu hổ vừa nổi nóng, nhưng không dám đi, chỉ xua tay nói:

- Mẹ biết ăn, biết nói sao lại không dám đi, cứ xui con đi gây chuyện? Nếu họ đến trường mách con phải đòn, mẹ có thương con không? Đã bao lần mẹ xui con đi, khi xảy ra chuyện, con bị đánh đòn mẹ cũng đành phải cúi đầu chịu thôi. Bây giờ lại còn xui con đi cãi nhau với bọn hầu nhỏ! Mẹ không sợ chị Ba, cứ dám đi con mới phục!

Nghe nói như đâm vào ruột, Dì Triệu gào lên:

- Tao đẻ nó ra mà tao phải sợ nó, thì nhà mày còn có thể thống gì?

Vừa nói vừa cầm gói phấn chạy biến vào trong vườn.

Thái Vân ngăn mãi không được, đành phải lánh sang buồng khác. Giả Hoàn cũng lánh ra chơi ngoài cửa nghi môn.

Dì Triệu đỏ mặt tía tai hằm hằm đi vào vườn, mẹ nuôi Ngẫu Quan là già Hạ trông thấy liền hỏi:

- Bà dì đi đâu đấy?

Dì Triệu đập tay nói:

- Bà xem đấy! Bọn hát ranh con mới vào nhà này được ít ngày đã lá mặt lá trái, khinh người nọ, trọng người kia. Người khác tôi không bực, nhưng lại để bọn ranh trêu tức thì còn ra làm sao nữa?

Già Hạ nghe câu nói trúng với ý mình, liền hỏi:

- Việc gì thế?

Dì Triệu kể lại việc chúng khinh rẻ Giả Hoàn, đem cho phấn giả.

Già Hạ nói:

- Bây giờ dì mới biết à? Thế đã thấm vào đâu. Hôm nọ chúng đốt giấy tiền ở đây, cậu Bảo cũng còn bênh đấy. Có những cái người ta chưa mang đến mà nó đã nói ngay là không dùng được, không sạch sẽ, thế thì đốt giấy tiền không kiêng à? Dì thử nghĩ xem, nhà này ngoài bà Hai ra, còn ai bằng dì? Dì không ra tay đấy thôi, chứ dì ra tay, ai lại không sợ? Cứ ý tôi, nhân dịp mấy con ranh này không phải là hạng người trong nhà, dù có gây chuyện với chúng cũng không sao đâu. Hãy cứ lấy hai việc này, làm cho ra nhẽ, tôi sẽ làm chứng cho. Dì có ra oai chuyến này, sau mới trị nổi họ được.

Các cô các mợ cũng không nỡ vì bọn đĩ ranh con ấy mà bắt bẻ dì đâu?

Dì Triệu nghe đoạn, càng cho là có lý, liền nói:

- Việc đốt giấy tiền tôi không biết, bà kể rõ cho tôi nghe.

Già Hạ kể ra hết và nói:

- Dì cứ việc nói ra, nếu xảy chuyện gì đã có tôi giúp sức.

Dì Triệu nghe càng đắc ý, đánh bạo vào thẳng viện Di Hồng.

Lúc đó Bảo Ngọc đã sang thăm Đại Ngọc, Phương Quan cùng Tập Nhân đương ăn cơm, thấy dì Triệu đến đều đứng dậy:

- Mời dì xơi cơm. Có việc gì mà vội thế?

Dì Triệu không trả lời, chạy ngay đến vất gói phấn vào mặt Phương Quan, trỏ mắng:

- Con đĩ này! Mày chẳng qua là hạng con đĩ rạc rài, tao bỏ tiền mua mày về để cho học hát. Đứa đầy tớ hạng bét nhà tao cũng còn sang hơn. Thế mà mày lại dám "Nhìn người đặt cỗ" à? Anh Bảo Ngọc đã cho nó rồi, mày còn giữ lại. Người ta xin của mày đấy à? Mày đưa cái này đánh lừa thằng Hoàn, tưởng nó không biết đấy! Hay dở gì thì chúng nó cũng là anh em ruột vớinhau, cũng là chủ cả, mày lại dám khinh nó à?

Phương Quan không chịu nổi, vừa nói vừa khóc:

- Hết bột tường vi rồi, sợ cậu ấy không tin, tôi phải đưa thứ phấn này. Ai bảo phấn này là không tốt? Tôi có học hát, nhưng không phải đi hát ở bên ngoài. Tôi là con gái bé, biết thế nào là đĩ với thõa! Dì không thể mắng được tôi, tôi không phải là người dì mua về. "Con hầu lạy thằng ở", cũng đều là bọn đầy tớ cả thôi!

Tập Nhân vội kéo nó lại.

- Không được nói bậy.

Dì Triệu tức run người lên, chạy lại tát Phương Quan hai cái. Tập Nhân đứng dậy ngăn:

- Dì không nên trẻ con như nó, để chúng tôi bảo nó cho.

Phương Quan bị đánh hai cái, khi nào chịu thôi. Nó lăn lóc giẫy giụa, khóc ầm lên:

- Dì đánh được tôi à? Lấy gương soi mặt đã rồi hãy đánh người! Dì cứ đánh đi, tôi không thiết sống nữa.

Rồi nó lao vào trong lòng dì Triệu. Mọi người vừa ngăn vừa kéo nó lại.

Tình Văn khẽ kéo Tập Nhân nói:

- Mặc kệ họ, cứ để cho họ đánh nhau xem rồi ra sao. "Xểnh chúa nhà, gà mọc đuôi tôm", người này đến đánh, người kia đến đánh, cứ mãi thế này thì còn làm ăn sao được!

Những người đi theo dì Triệu đứng bên ngoài, nghe thấy thế trong bụng lấy làm hể hả, đều niệm Phật: "Ai ngờ lại có ngày hôm nay!" Bọn bà già xưa nay tức sẵn Phương Quan, thấy vậy cũng đều lấy làm thích thú.

Ngẫu Quan, Nhụy Quan đương chơi với nhau. Quỳ Quan ở với Tương Vân, Đậu Quan ở với Bảo Cầm, được tin, liền đến bảo hai đứa kia:

- Phương Quan bị người ta bắt nạt, chúng ta cũng bẽ mặt, phải đến làm toang hoang một trận mới hả giận được. Bốn đứa còn tính trẻ con, chỉ muốn làm thế nào trả thù cho chị em, chứ đã biết nghĩ xa nghĩ gần gì, liền chạy cả vào viện Di Hồng. Đậu Quan chạy ngay đến lao người vào dì Triệu suýt nữa bị ngã. Ba đứa kia kéo cả đến, kêu khóc ầm lên, chúng tay túm đầu húc, vây chặt lấy dì Triệu. Bọn Tình Văn vừa cười, vừa giả vờ đến gỡ ra. Tập Nhân giằng lấy đứa này thì đứa kia lại chạy mất, liền nói:

- Chúng bay muốn chết cả à! Có điều gì oan ức, cứ nói ra, chứ làm điều trái ngược thế này thì coi sao được!

Dì Triệu không biết làm thế nào, cứ chửi mắng ầm lên.

Ngẫu Quan, Nhụy Quan mỗi đứa nắm lấy một tay; Đậu Quan, Quỳ Quan đứng chặn đằng trước đằng sau nói:

- Có giỏi thì đánh chết cả bốn đứa chúng tôi đi!

Phương Quan nằm thẳng đẵng dưới đất, khóc lặng người đi. Đương lúc giằng co thì Tình Văn đã sai Xuân Yến đi trình Thám Xuân. Vưu thị, Lý Hoàn, Thám Xuân dẫn Bình Nhi và mấy người đàn bà đến, mắng át bốn đứa, hỏi nguyên cớ ra sao. Dì Triệu tức quá, phùng má trợn mắt, hút hơi kể lể đầu đuôi. Vưu thị, Lý Hoàn không trả lời, chỉ cản bốn đứa kia.

Thám Xuân thở dài:

- Có việc gì quan hệ đâu! Dì nóng nảy quá. Tôi đương muốn mời dì đến nói một câu chuyện, thảo nào bọn a hoàn về nói, không biết dì ở đâu, té ra lại đến đây sinh chuyện! Thôi mời dì về nhà với tôi.

Vưu thị và Lý Hoàn cũng cười nói:

- Mời dì lên nhà khách, chúng ta bàn bạc.

Dì Triệu không biết làm thế nào, đành theo ba người này về, nhưng miệng vẫn kể lể lôi thôi. Thám Xuân liền nói:

- Bọn trẻ con này vốn hay chơi đùa. Khi thích, dì cười đùa với chúng mấy câu, không thích thì thôi mặc kệ chúng. Chúng có điều gì không đúng, dì chỉ nên xem như con mèo, con chó cắn càn, đáng tha thì tha, không đáng tha thì bảo bọn đàn bà giữ việc quở phạt chúng, tội gì không biết tự trọng mà lại gào thét ầm lên, làm mất cả thể thống. Dì thử xem dì Chu, có ai dám khinh nhờn đâu, mà dì ấy cũng chẳng gây chuyện với ai. Xin dì hãy về nhà dẹp cơn giận lại, đừng nghe kẻ nói bậy xúc xiểm, để cho người ta cười mình là ngu ngốc, chỉ tốn công lo việc vu vơ hão huyền cho người ta thôi. Trong bụng có tức chết đi nữa, dì cũng nên nín nhịn mấy ngày, chờ bà Hai về sẽ liệu.

Dì Triệu nghe vậy lặng thinh không nói lại được, đành phải về nhà.

Thám Xuân bực quá, nói với Lý Hoàn và Vưu Thị:

- Nhiều tuổi như thế mà còn làm những việc không để cho người ta nể! Câu chuyện có ra gì đâu, cũng cãi nhau ồn lên, không biết giữ gìn thể thống! Tai hay nghe nhảm, bụng lại nông nổi, hơi một tý là làm tung lên cho to chuyện. Chắc có đứa đầy tớ đê hèn nào thấy dì ấy ngu ngốc, mới xúi giục để nhờ đó cho hả giận chứ gì?

Thám Xuân càng nghĩ càng tức, sai người dò xem ai xui giục. Bọn đàn bà vâng lời đi ra, nhìn nhau cười nói:

- Mò thế nào được kim ở dưới đáy biển?

Rồi gọi người hầu dì Triệu và những người trong vườn đến hỏi, ai cũng nói là không biết. Họ không làm thế nào được, đành về trình Thám Xuân:

- Tra ngay thì khó, phải thong thả xem đứa nào hay bép xép sẽ về trình để cô quở phạt.

Thám Xuân dần dần nguôi giận. Vừa hay Ngải Quan khẽ đến trình:

- Già Hạ ngày thường không ưa Phương Quan, nên hay bịa chuyện. Hôm nọ đổ cho Ngẫu Quan đốt giấy tiền, may có cậu Bảo nhận cho, già ấy mới không dám nói. Hôm nay tôi đi đưa cái khăn cho cô, gặp già ấy đương thầm thào to nhỏ với dì Triệu một lúc lâu, thấy tôi đến, già ấy mới bỏ đi.

Thám Xuân nghe nói, biết rõ ẩn tình, đoán bọn này cùng về một hùa, tức tối lẫn nhau, nhưng chỉ ậm ừ, cũng chưa cho thế là đúng.

Ngờ đâu cháu ngoại già Hạ là Tiểu Thiền được cắt vào hầu Thám Xuân, thường đi mua hộ các thứ cho bọn a hoàn ở đấy, nên lũ hầu gái đều đối với nó từ tế. Hôm ấy ăn cơm xong, Thám Xuân ngồi ở nhà trên làm việc, Thúy Mặc ở lại trông nhà, bèn sai Tiểu Thiền gọi đứa bé con đi mua bánh.

Tiểu Thiền cười nói:

- Tôi vừa mới quét xong cả cái sân, mỏi chân lắm, chị sai người khác đi vậy.

Thúy Mặc cười nói:

- Tao còn bảo ai nữa? Mày chịu khó đi ngay, tao sẽ nói cho nghe một chuyện rất hay.

Mày đi cửa sau, nhân tiện về nói cho bà mày biết, phải cẩn thận đấy.

Liền đem việc Ngải Quan mách bà nó cho nó nghe.

Tiểu Thiền nhận ngay tiền nói:

- Con ranh con này cũng định bới móc người ta. Để tôi đi mách cho.

Nó đứng dậy đi ra, đến cửa sau, thấy những người ở trong bếp rỗi việc, đều ngồi nói chuyện trên thềm. Già Hạ cũng ở đấy. Tiểu Thiền bảo một bà già đi mua bánh, còn mình thì vừa làu nhàu vừa đem chuyện mới rồi kể cho già Hạ nghe. Già Hạ vừa tức vừa sợ, muốn đi tìm ngay Ngải Quan để hỏi; lại muốn đến kêu oan với Thám Xuân.

Tiểu Thiền ngăn lại, nói:

- Bà đến đó định nói thế nào? Tại sao bà biết được chuyện này? Như thế chỉ thêm lúng túng không được đâu. Cháu nói thế để bà liệu chừng, chứ việc gì phải vội thế?

Bỗng thấy Phương Quan đi đến, gõ vào cánh cửa, cười nói với vợ họ Liễu ở trong bếp:

- Thím Liễu ơi, cậu Bảo nói: món ăn bữa chiều hôm nay, làm thứ gì mát mát chua chua, đừng cho dầu thơm vào, ăn thêm ngán thôi.

Thím Liễu cười nói:

- Biết rồi. Hôm nay có cần gì mà lại sai chị đến bảo tôi. Nếu chị không sợ bẩn thì hãy vào đây chơi đã.

Phương Quan đi vào, bỗng thấy một bà già tay cầm một đĩa bánh đến. Phương Quan hỏi đùa:

- Bánh nóng này ai mua thế? Tôi nếm trước một miếng nào.

Tiểu Thiền cầm lấy đĩa bánh nói:

- Của người ta mua đấy. Các chị thì thèm gì thứ này.

Thím Liễu trông thấy cười nói:

- Cô Phương, cô muốn ăn thứ bánh này? Tôi vừa mới mua cho chị cô ăn đấy. Nó chưa ăn, còn cất nguyên ở kia, chưa ai động đến.

Nói xong cầm đĩa bánh đưa cho Phương Quan, lại nói:

- Cô chờ đấy, tôi đi pha cho cô ấm trà.

Rồi đi đun nước.

Phương Quan cầm cái bánh giơ lên mặt Tiểu Thiền nói:

- Ai thèm ăn bánh của chị! Cái này không phải là bánh à? Tôi nói đùa đấy thôi, chứ chị có lạy, tôi cũng chả thèm ăn!

Nói xong bẻ chiếc bánh vất cho con chim sẻ để đùa chơi và nói:

- Thím Liễu đừng tiếc của nhé, tôi về sẽ mua hai cân biếu thím.

Tiểu Thiền tức quá lườm nó nói:

- Ông thiên lôi có mắt làm sao không đánh chết con quái này đi. Nó lại còn trêu tức tôi? Tôi thì bì với chúng nó sao được. Có người biếu xén, có người xin làm tôi tớ, luồn lụy tâng bốc chúng nó để nhờ nói giúp.

Mọi người đều nói:

- Các cô thôi đi! Ngày nào gặp nhau cũng cào nhàu như thế.

Có mấy người sáng ý, thấy chúng cãi nhau, sợ sinh chuyện, đều chạy đi cả. Tiểu Thiền cũng không dám nói câu gì, chỉ lẩu bẩu chạy về.

Thím Liễu thấy mọi người đi rồi, liền chạy ra hỏi Phương Quan:

- Cô đã nói câu chuyện hôm nọ chưa?

- Nói rồi. Chờ một vài hôm nữa sẽ nhắc lại. Chỉ bực cái mụ Triệu chết hụt ấy lại cãi nhau với tôi một trận. Rượu mai quế lộ hôm nọ chị ấy đã uống chưa? Chị ấy có đỡ không?

- Uống hết rồi. Nó thích thứ ấy lắm, nhưng không tiện xin cô lần nữa.

- Có đáng gì, để tôi xin thêm một ít cho chị ấy.

Thím Liễu có đứa con gái năm nay mười sáu tuổi, là con thứ năm, nên đặt tên là Năm.

Cô Năm tuy là con gái người nấu bếp, nhưng dáng người cũng khá, xấp xỉ sánh với Bình Nhi, Tập Nhân, Uyên Ương, Tử Quyên. 【庚 夾 “Liễu tháng Năm”: từ họ Liễu và tên cô Năm đã đủ gợi ra vẻ xuân sắc.】 Chỉ vì người yếu, nên chưa có việc làm.

Gần đây thím Liễu thấy nhiều a hoàn trong phòng Bảo Ngọc làm những công việc nhẹ, lại nghe nói sau này Bảo Ngọc sẽ cho họ về cả, nên muốn xin cho con mình ghi tên vào hầu. Đương lúc chưa có người đưa vào thì may sao thím Liễu trước kia lại là người hầu ở viện Lê Hương, chăm nom nâng giấc bọn Phương Quan rất cẩn thận, hơn các bà mẹ nuôi khác. Bọn Phương Quan đối với thím cũng rất tử tế. Nhân đó thím Liễu nhờ Phương Quan nói với Bảo Ngọc cho con vào hầu, Bảo Ngọc đã bằng lòng, nhưng gần đây lại ốm và bận việc, nên chưa tiện nhắc lại.

Phương Quan về viện Di Hồng, vào trình Bảo Ngọc. Bấy giờ vì dì Triệu làm ầm ỹ, Bảo Ngọc trong bụng khó chịu, nhưng há miệng mắc quai, đành chờ cho cãi nhau xong, Thám Xuân bảo dì Triệu về rồi mới từ Hành Vu Uyển quay về, khuyên nhủ Phương Quan, một lúc, dàn xếp xong xuôi. Thấy Phương Quan muốn xin rượu mai quế lộ cho con Năm. Bảo Ngọc nói:

- Hãy còn đấy, tôi không uống mấy, cô đưa cho nó.

Nói xong, bảo Tập Nhân lấy ra. Thấy trong chai không còn mấy, Bảo Ngọc đưa cả cho Phương Quan.

Phương Quan mang chai rượu đi. Gặp lúc thím Liễu dẫn con Năm đi dạo chơi ở góc nhà bên cạnh, vừa về đến bếp, ngồi nghỉ uống nước. Thấy Phương Quan cầm cái chai bằng pha lê nhỏ cao độ năm tấc, trông lấp lánh, trong đựng độ nửa chai nước màu đỏ như son, thím Liễu cho là rượu nho của Bảo Ngọc vẫn uống. Hai mẹ con liền nói:

- Cô hãy ngồi đây, để tôi đi đun nước.

Phương Quan cười nói:

- Chỉ còn có ngần ấy thôi, cho thím cả cái chai đó.

Con Năm nghe xong, mới biết là rượu mai quế lộ, cầm lấy ngay, rồi cám ơn Phương Quan, lại nói:

- Hôm nay mát giời, tôi đi chơi cho khuây, nhưng ở phía sau chẳng có gì thú, chỉ rặt những hòn đá lớn, những cây cao và bức tường sau nhà thôi, không có cảnh gì đẹp cả.

Phương Quan hỏi:

- Sao chị không đi nữa?

Thím Liễu nói:

- Tôi không cho nó đi, sợ các cô ở đây không biết nó, bất chợt mà gặp những người không vừa mắt thì lại thêm chuyện. Ngày mai cô đưa nó vào hầu rồi lo gì không có người dẫn nó đi chơi! Chỉ sợ chơi lắm đâm chán thôi.

- Sợ gì? Đã có tôi!

- Úi chà! Cô ơi, chúng tôi thấp cổ bé họng, bì thế nào được với các cô.

Nói xong đi pha trà đem lại. Nhưng Phương Quan khi nào thèm uống. Chỉ súc miệng rồi về.

Thím Liễu nói:

- Ta đương giở tay, con Năm tiễn cô ấy một tý.

Con Năm đi tiễn, thấy không có người lạ, liền kéo Phương Quan hỏi:

- Chị đã nhắc việc ấy cho tôi chưa?

- Tôi nói dối chị hay sao? Tôi thấy trong phòng đương thiếu hai người hầu, chưa có ai thay: một là chị Hồng Ngọc, mợ Hai lấy đi, hai là chị Trụy Nhi. Nay lấy thêm chị vào cũng chẳng phải là thừa. Nhưng chị Bình thường nói với chị Tập Nhân: "Việc gì phải động đến người, đến tiền, có thể chậm được thì cứ để chậm. Hiện giờ cô Ba đương muốn tìm cớ đưa người ra. Ngay bên nhà chị ấy cũng phải bác đi mấy việc. Lại định bới cả nhà chúng tôi, nhưng không bới ra được việc gì, như thế thì chị tội gì đã vội đâm đầu vào lưới? Nói mà bị bác thì sau này muốn lấy cũng không được, quá muộn mất rồi. Hãy cứ yên đi một dạo, chờ cụ và bà Hai rỗi, sẽ nói với người, dù việc to như trời cũng phải xong."

- Chị nói thế nhưng tính tôi nóng không chờ được. Nếu tôi vào làm, một là mẹ tôi được mở mày mở mặt, cũng bõ công đẻ ra tôi; 【庚夾 Điều thứ nhất là vì mẹ.】 hai là tôi có lương tháng, nhà cũng được rộng rãi; 【庚夾 Điều thứ hai là vì gia đình.】 ba là tôi được hởi dạ, bệnh sẽ chóng khỏi. Có phải mời thày uống thuốc cũng đỡ tốn tiền.

- Những lời chị nói, tôi biết cả rồi. Chị cứ yên tâm.

Nói xong Phương Quan đi về.

Con Năm trở về, hai mẹ con đều cám ơn Phương Quan. Mẹ nó nói:

- Không ngờ lại được những thứ này. Tuy là của quý thực, nhưng uống nhiều sinh nóng, chi bằng rót một ít mang đi biếu người khác, mình lại được ơn.

- Biếu ai?

- Biếu anh con cậu mày một ít. Nó bị bệnh nóng cũng muốn uống rượu này. Ta rót nửa chén đưa cho nó.

Nghe vậy con Năm ngồi lặng một lúc, mặc cho mẹ rót nửa chén và đem chai rượu cất vào trong chạn. Sau đó nó cười nhạt:

- Cứ ý con thì không nên cho anh ấy. Lỡ có người biết lại xảy ra lôi thôi.

- Cần gì mà phải sợ. Sợ gì cái ấy. Chúng ta vất vả hầu hạ, kiếm được chút ít thứ này thứ nọ là lẽ tất nhiên, chứ có phải đi ăn trộm đâu?

Thím Liễu không nghe lời con, đi thẳng một mạch đến là anh. Đứa cháu đương nằm.

Trông thấy cả nhà vui mừng, liền đem pha với nước lạnh cho cháu uống một bát, trong bụng nó khoan khoái, mắt sáng lên, đầu mát dần. Còn thừa nửa chén, nó lấy giấy bịt lại để trên bàn.

Ngay lúc ấy có mấy đứa hầu nhỏ là bạn chơi thân với cháu thím Liễu, đến hỏi thăm, trong đó có Tiền Hòe là cháu họ dì Triệu. [—] Bố mẹ Tiền Hòe hiện giữ sổ trong kho, còn nó thì được cắt đến hầu Giả Hoàn đi học. Nhà nó cũng khá, nhưng chưa lấy vợ. Ngày thường thấy con Năm xinh đẹp, nó cố xin với bố mẹ hỏi làm vợ, và đã nhờ bà mối đến nói ba bốn lần. Vợ chồng họ Liễu thì bằng lòng, riêng con Năm nhất định không thuận, nhưng chưa nói ra, vì thế vợ chồng họ Liễu cũng chưa dám nhận lời.

Gần đây con Năm lại muốn vào hầu trong vườn, nên không nhắc đến việc ấy nữa.

Chờ dăm ba năm sau khi trở về, sẽ lấy chồng ở bên ngoài. Nhà Tiền Hòe thấy thế, cũng thôi không đến hỏi. Tiền Hòe không lấy được con Năm, trong bụng vừa tức vừa xấu hổ, nhất định tìm cách lấy cho bằng được mới thỏa lòng. Hôm nay nó cùng bạn đến chơi nhà cháu thím Liễu, không ngờ thím Liễu lại ở đây.

Thấy một lũ người đến, trong đó có Tiền Hòe, thím Liễu nói lảng là bận việc, đứng dậy ra về. Anh và chị dâu vội nói:

- Sao cô không uống nước đã về ngay? Cám ơn cô đã nhớ đến cháu.

Thím Liễu cười nói:

- Sợ ở nhà gọi cơm, khi nào rỗi, tôi sẽ lại sang thăm cháu.

Người chị dâu liền lấy một gói giấy ở trong ngăn kéo ra, cầm ở trong tay, tiễn thím Liễu ra đến cạnh tường, dúi đưa cho thím, cười nói:

- Anh có trực nhật ở ngoài cửa suốt năm ngày chẳng vớ được món bổng nào. Hôm qua có một ông quan ở Việt Động đến thăm, đem biếu trên nhà hai giỏ bột phục linh, còn lại một giỏ để làm quà cho người canh cửa, anh cô cũng được chia một ít. Ở đó có nhiều cây tùng bách sống hàng nghìn năm, chỉ nguyên lấy nhựa phục linh hòa với thuốc là được, không biết làm thế nào mà bột trắng ngần như vậy? Tối hôm qua, tôi giở ra xem, đẹp quá, trắng như tuyết. Họ

bảo: thứ nhất là, hòa với sữa người, sáng dậy uống một bát, bổ lắm. Thứ hai là dùng sữa bò; không dùng được sữa thì dùng nước lã đun sôi cũng được. Tôi nghĩ cháu đằng ấy ăn cũng tốt. Sáng hôm nay cho hầu nhỏ đưa đến, nhưng nó nói là khóa cửa, và cháu bên ấy cũng đi đâu vắng. Tôi vẫn muốn sang thăm và mang cho cháu gói này, nhưng các vị chủ đi vắng cả, chỗ nào cũng canh gác cẩn thận, tôi lại không có việc gì, đến thế nào được. Vả chăng hai ngày hôm nay nghe nói có người trong nhà làm bậy, sang đó mà bị vạ lây lại thêm khổ. Cô đến thật là đúng lúc, nhờ mang về hộ cho cháu.

Thím Liễu cám ơn rồi về. Vừa đi đến trước cửa bên cạnh, có một đứa bé con cười nói:

- Thím đi đâu thế? Trên nhà sai người gọi ba, bốn lượt đấy, bắt ba, bốn đứa chúng tôi đi tìm các ngả. Thím ở đâu về? Đường này lại không phải là đường đi về nhà thím, tôi lấy làm ngờ lắm.

Thím Liễu cười nói:

- Con khỉ con này!

【威 Tổng bình: Từ bột tường vi nảy ra bột hoa nhài là nét chính; lấy bột phục linh làm nền cho nước hoa hồng là nét phụ. Phần trước nhất định phải dùng bột hoa nhài mới gây nên cuộc tranh cãi; phần sau nếu không dùng bột phục linh thì ắt lộ ngay dấu vết sắp đặt. Cần biết nhờ có nét làm nền ấy, thế văn mới không đi thẳng một đường, mới không hiu quạnh. Ánh báu chiếu bốn phía, sắc lạ rực rỡ muôn màu.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Cụm nguyên văn nghĩa là "cháu trai bên nhà mẹ"; trừ bản Mông Phủ sửa thành "họ hàng bên nhà mẹ", các bản khác đều giống bản nền. Xét cháu trai của dì Triệu lẽ ra phải mang họ Triệu, trong khi người này lại tên Tiền Hòe.

Hồi 61: Thương người, Bảo Ngọc nhận thay tang vật — Gỡ oan, Bình Nhi khéo tùy nghi xử việc 〔一〕

Hồi 61

Thương người, Bảo Ngọc nhận thay tang vật — Gỡ oan, Bình Nhi khéo tùy nghi xử việc 〔一〕

【 戚 Hồi tiền phê: Mấy hồi liền dùng phép ve sầu thoát xác, mạch nọ nối mạch kia mà viết, khiến người đọc gần như không phân biệt được bắt đầu từ đâu, kết thúc ở đâu, cuồn cuộn không bờ. Phải xem cuộc tranh cãi bề ngoài khởi từ cậu Hoàn nhưng thật ra khởi từ Thái Vân; bề ngoài kết ở Bảo Ngọc nhưng cũng lại kết ở Thái Vân. Đầu cuối thu xếp chặt chẽ, biến hóa như hai thế trận cổ Lục Hoa và Trường Xà. Người tinh mắt nên để ý.】

Thím Liễu nghe đứa bé nói thế, cười bảo:

- Đồ khỉ con này! Thím mày đi kiếm một ông chồng nữa thì mày chẳng được thêm một ông chú hay sao? Có gì mà đáng ngờ! Đừng để cho tao phải túm chỏm mày dúi xuống! Còn không mở cửa cho tao vào à!

Đứa bé vẫn không mở cửa, kéo thím lại cười nói:

- Thím ơi! Thím có vào, thế nào cũng ăn cắp cho cháu mấy quả mận. Cháu sẽ chờ mãi ở đây. Thím quên thì sau này đêm khuya có đi mua rượu mua dầu, cháu không mở cửa cho đâu, tha hồ thím gọi.

Thím Liễu mắng:

- Mày mê rồi! Năm nay có được như năm ngoái nữa đâu? Bao nhiêu cây cối ở đây đã chia cho các bà già cả. Người nào người ấy mặt cứ sưng lên. Hễ có ai đi qua gốc cây là mắt cứ nhìn hau háu như cú vọ ấy. Thế thì còn ai dám động đến hoa quả của họ. Hôm qua tao đi qua gốc mận, gặp phải con ong mật bay qua mặt, tao lấy tay đập, không ngờ mợ mày ở đằng xa đi lại nhìn không rõ, lại cho tao trẩy mận, thế là cứ mồm năm miệng mười, tru tréo lên. Nào là "còn chưa cúng Phật; cụ và bà Hai không có nhà, chưa biếu của mới, đợi biếu bậc trên xong, các chị em sẽ đều có phần cả". Cứ như người mắc bệnh lao, đợi có quả mận mới ra được mồ hôi ấy, làm cho tao không giữ được lời, cãi nhau với bà ấy một trận. Mợ mày và dì mày cũng đều trông nom trong vườn đấy, sao mày không xin, lại cứ đi xin tao? Thật không khác gì "chuột ở trong kho lại hỏi vay thức ăn của quạ". Cái giống ở liền trong kho không có thức ăn lại còn đi hỏi cái giống bay trên trời à?

Đứa bé cười nói:

- Úi chà ! Không có thì thôi, thím cứ nói dài dòng mãi! Liệu từ nay trở đi thím không cần đến cháu nữa hay sao? Chị Năm có việc làm thì sau này còn phải sai khiến đến chúng cháu nhiều. Chỉ cần chúng cháu ngoan một tý là được.

Thím Liễu cười nói:

- Con khỉ con này lại giở lối ranh mãnh ra! Chị mày có việc làm ở đâu?

Đứa bé cười nói:

- Cháu biết rồi, đừng nói đối nữa. Chỉ thím có tay trong, chứ chúng cháu không có tay trong hay sao? Tuy cháu ở ngoài này nhưng có hai chị là người hầu có thể diện ở trong ấy, còn giấu cháu sao được!

Chợt có tiếng bà già ở trong gọi ra:

- Đồ khỉ con, đi gọi ngay thím Liễu mày về đây, nếu không thì nhỡ việc đấy.

Thím Liễu không nói chuyện với đứa bé nữa, vội đẩy cửa đi vào, cười nói:

- Vội gì thế, tôi đã về đây.

Nói rồi đi vào bếp. Trong bếp cũng có mấy người cùng làm, nhưng họ không dám tự tiện, cứ phải đợi thím về đề cắt đặt.

Thím Liễu hỏi:

- Con Năm đi đâu?

Mọi người đều nói:

- Nó vừa sang phòng trà tìm chị em.

Thím Liễu nghe nói, cất gói bột phục linh rồi đi chia thức ăn cho các phòng. 【[ㄹ][夾] Vẫn là tả cảnh xuân sắp tàn.】 Chợt thấy Liên Hoa là hầu nhỏ ở buồng Nghênh Xuân đến nói:

- Chị Tư Kỳ bảo muốn ăn trứng gà luộc lòng đào.

Thím Liễu nói:

- Thứ ấy đắt lắm, không biết vì sao năm nay hiếm trứng gà thế! Mười đồng một quả trứng cũng không mua được. Hôm nọ ở nhà trên muốn cho bà con ít trứng để ăn cháo, bốn, năm người đi mua mãi mới được hai nghìn quả. Bây giờ bảo tôi tìm đâu ra? Về nói với chị ấy, hôm khác hãy ăn vậy.

Liên Hoa nói:

- Bữa ăn đậu phụ hôm nọ, thím cho đậu thiu, làm tôi bị mắng một trận. Hôm nay muốn ăn trứng gà, thím lại bảo không có. Thế thì còn ăn món gì? Tôi không tin được, đến cả trứng gà cũng không có nữa kia? Thím đừng để tôi phải đi lục!- Vừa nói nó vừa đến chạn lục, thấy có độ mười quả trứng gà để đó, liền nói:

- Không phải trứng đây à? Sao thím ghê gớm thế? Chúng tôi ăn vào phần của chủ cho, sao thím cũng tiếc đứt ruột ra thế? Có phải trứng của thím đẻ ra đâu mà sợ người ta ăn đi?

Thím Liễu chạy lại nói:

- Mày đừng có mở mồm nói láo! Mẹ mày mới đẻ ra trứng ấy. Tất cả còn mấy quả trứng để bày trên món ăn, các cô chưa ăn, nên chưa làm vội, sắp sẵn đấy để chờ khi cần. Bây giờ cho các người ăn, lỡ khi hỏi đến, món gì không có thì thôi, chứ quả trứng cũng không có à? Các người ở nơi nhà cao cửa rộng, cơm bưng tận miệng, nước rót tận tay, nên mới coi thường quả trứng, chứ có biết đâu ngoài chợ mua bán khó khăn?

Không nói đến trứng làm gì, có khi rễ cỏ cũng chẳng có mà ăn nữa kia! Ta bảo cho mà biết, ngày nào cũng ăn cơm trắng gạo ngon, gà béo, vịt to, thì có sút đi một chút cũng được. Ăn lắm cho đầy ruột rồi đi bới chuyện: nào là trứng gà, đậu phụ rồi miến, củ cải xào, muốn ăn gì là tự ý thay đổi. Ta không thể chiều các người được. Mỗi nơi đòi một thứ, đến hàng chục thứ ấy, thì ra ta không còn hầu chủ nhất, mà chỉ sắp sẵn để hầu chủ nhì thôi!

Liên Hoa đỏ mặt lên, nói to:

- Ai là người ngày ngày đến đòi, thím phải kể ra hàng tràng thế! Không phải để trên sai bảo thì cho thím đến đây làm gì? Hôm nọ Xuân Yến đến bảo chị Tình Văn muốn ăn rau ngải, tại sao thím lại còn hỏi xào với thịt gà hay thịt lợn? Xuân Yến bảo món ấy xào mặn không ngon, phải xào riêng một món miến, cho ít mỡ mới ngon, thím lại bảo là thím đâm mê, vội rửa tay đi xào, rồi tự mình bưng ngay lên, thím cứ xoăn xoe như con chó vẫy đuôi ấy! Thế mà hôm nay thím lại lấy tôi ra làm bung xung, rêu rao trước mặt mọi người!

Thím Liễu nói:

- A di đà phật, ai cũng trông thấy cả đấy! Không nói hôm nọ làm gì, ngay từ năm ngoái đến nay, trong các phòng, bất cứ cô nào, chị nào, thỉnh thoảng muốn thêm thức ăn gì, ai chẳng đưa tiền trước để mua riêng. Dù có hay không, cũng phải giữ tiếng chứ! Nếu tôi nấu riêng cho các cô, sẽ lại được thừa nữa. Khi tính sổ càng làm người ta ghét thêm. Tất cả các cô với bọn chị em hàng bốn, năm mươi người, mỗi ngày chỉ có hai con gà, hai con vịt, non chục cân thịt, một quan tiền rau, các chị thử tính xem, như thế có đủ vào đâu. Ngay hai bữa cơm cũng còn chưa xoay nổi, lại người này đòi thứ này, người kia đòi thứ kia. Thứ mua về thì không thèm ăn, lại còn ăn thứ khác! Chi bằng trình với bà, cho thêm phần ăn rồi cũng như nhà bếp của cụ, thiên hạ có bao nhiêu thứ ăn cứ viết lên bảng, mỗi ngày thay món ăn một lần, đến cuối tháng tính tiền, thế là xong chuyện. Ngày hôm nọ cô Ba và cô Bảo tình cờ bàn với nhau muốn ăn đậu xào mỡ, sai cô bé đưa cho tôi năm trăm đồng tiền. Tôi cười nói: "Bụng hai cô có to bằng bụng phật Di Lặc cũng chả ăn hết năm trăm đồng. Món ấy chỉ đáng độ vài ba chục đồng, tôi có thể mua được." Sau tôi trả lại tiền, các cô ấy cũng không chịu nhận, bảo là thưởng cho tôi để uống rượu. Các cô lại bảo: "Hiện giờ bếp dọn vào trong này, không tránh khỏi mọi người đến quấy rầy. Một tí tương, một tí muối, cái gì mà chẳng phải mua? Không cho thì không đành lòng, nếu cho thì thím lấy tiền đâu mà mua bù.

Thím cứ giữ lấy món tiền ấy coi như để bù những thứ trước quấy rầy". Hai cô thực là biết thương kẻ dưới, trong bụng tôi luôn luôn cầu khấn cho hai cô được khỏe mạnh.

Không ngờ dì Triệu biết việc này, tức mà không nói ra, cho là hai cô ấy dễ dãi với tôi quá, chưa đầy mười hôm đã sai đứa hầu nhỏ đến đòi thứ nọ, đòi thứ kia, thực đáng buồn cười. Các chị lại coi như có lệ sẵn rồi, người nọ đòi, người kia đòi, tôi lấy đâu mà bù được.

Đang lúc ồn ào, thấy Tư Kỳ sai người đến giục Liên Hoa, bảo:

- Mày chết ở đây à? Sao không đi về?

Liên Hoa hậm hực trở về lại bày thêm chuyện mách với Tư Kỳ. Tư Kỳ nghe vậy nổi giận, hầu cơm Nghênh Xuân xong, liền mang mấy đứa hầu nhỏ chạy đến. Lúc ấy mọi người đương ăn cơm, thấy Tư Kỳ đến với vẻ mặt hầm hầm, đều đứng dậy đon đả mời ngồi.

Tư Kỳ thét bảo bọn hầu nhỏ:

- Mang hết cả thức ăn ở trong rương, trong chạn ra cho chó ăn, chẳng ai được ăn nữa.

Bọn hầu nhỏ ba chân bốn cẳng chạy ùa cả vào lục lọi bừa bãi, quăng vứt lung tung.

Mọi người sợ quá, vừa ngăn lại, vừa van xin:

- Xin cô đừng nghe trẻ con nói nhảm! Dù thím Liễu có ba đầu sáu tay cũng chả dám hỗn với cô. Thím ấy có nói trứng gà khó mua thực. Chúng tôi vừa mới trách thím ấy không biết điều, dù là thứ gì cũng phải cố tháo vát tìm cách mà mua chứ. Thím ấy đã biết lỗi và đi luộc rồi. Cô không tin, vào bếp mà xem.

Mọi người khuyên răn mãi, Tư Kỳ mới bớt giận. Bọn hầu nhỏ cũng thôi không vứt thức ăn nữa. Tư Kỳ mắng ầm lên một lúc mới về. Thím Liễu vùng vằng quăng mâm quăng bát, lủng bủng một lúc, rồi luộc một bát trứng cho người mang đi. Tư Kỳ hắt cả xuống đất. Người kia trở về không dám nói, sợ lại sinh chuyện.

Thím Liễu cho con gái ăn một bát canh, nửa bát cháo, rồi nói đến việc mợ nó gửi cho bột phục linh. Con Năm nghe nói, muốn cho Phương Quan một ít, liền lấy giấy sẻ ra một nửa gói, nhân buổi chiều tối vắng người, lẻn lút dưới khóm hoa, rặng liễu đi tìm Phương Quan. May sao đến tận cửa viện Di Hồng cũng không có ai hỏi. Con Năm không tiện đi vào, đành đứng xa xa trước rặng hoa hồng nghe ngóng. Độ uống xong một chén nước, thấy Xuân Yến ra, con Năm cất tiếng gọi, Xuân Yến không biết là ai, đến gần mới rõ, liền hỏi:

- Chị đến làm gì đây?

- Chị bảo hộ Phương Quan ra đây, tôi có câu chuyện muốn nói với chị ấy.

- Chị nóng nảy quá. Chẳng qua chỉ chờ độ mươi ngày nữa thì vào, cứ đến tìm chị ấy làm gì? Vừa rồi chị ấy có việc đi ra đằng kia, chị hãy chờ một lúc; hay là có việc gì cứ nói, tôi sẽ nói lại với chị ấy cho. Chị chờ không được đâu, sợ cửa vườn lại đóng.

Con Năm đưa gói bột phục linh cho Xuân Yến, nói:

- Đây là bột phục linh. Ăn bổ lắm. Tôi có một ít biếu chị ấy, nhờ chị đưa hộ.

Nói xong quay về. Khi ra đến bến Lục Tự, thấy vợ Lâm Chi Hiếu dẫn mấy bà già đi tới, con Năm không kịp tránh, đành phải đứng lại chào. Vợ Lâm Chi Hiếu hỏi:

- Tao nghe nói mày ốm, sao lại ra được đây?

- Mấy hôm nay đã khá, tôi theo mẹ tôi đi chơi cho đỡ buồn. Vừa rồi mẹ tôi sai tôi đưa mấy thứ đồ dùng đến viện Di Hồng.

- Mày nói dối rồi, vừa nãy thấy mẹ mày đi ra, tao mới đóng cửa. Nếu mẹ mày sai mày đi, tại sao không bảo cho tao biết? Lại cứ để cho tao đóng cửa, thế là nghĩa làm sao?

Con Năm không biết trả lời thế nào, chỉ nói:

- Mẹ tôi bảo tôi đi lấy đồ từ sớm. Tôi quên mất, đến bây giờ mới nhớ ra. Có nhẽ mẹ tôi tưởng tôi đi từ trước rồi, nên không nói gì với bà.

Thấy nó vẻ mặt hoảng hốt, ăn nói lúng túng, lại vì gần đây Ngọc Xuyến nói ở buồng bên ấy mất đồ đạc, mấy a hoàn đổ lẫn cho nhau, chưa tìm ra manh mối, vợ Lâm Chi Hiếu đâm ra ngờ vực. Vừa lúc ấy Tiểu Thiền, Liên Hoa cùng mấy bà già đi đến, thấy vậy liền nói:

- Bà Lâm nên tra hỏi nó. Hai ngày nay nó cứ thậm thụt đi vào đây không biết làm việc gì?

Tiểu Thiền lại nói:

- Phải đấy. Hôm nọ chị Ngọc Xuyến đã nói: Cái hòm của bà để ở buồng bên cạnh bị mở, mất khá nhiều đồ vật. Mợ Hai sai cô Bình đến nói với chị Ngọc Xuyến để lấy ít rượu mai quế lộ thấy mất một chai. Nếu không lục đến, có nhẽ cũng không biết.

Liên Hoa cười nói:

- Việc ấy tôi không nghe thấy. Nhưng tôi lại trông thấy cái chai đựng rượu mai quế lộ.

Vợ Lâm Chi Hiếu vì chưa tra ra việc này, ngày nào Phượng Thư cũng sai Bình Nhi đến giục, nên hỏi ngay:

- Trông thấy ở đâu?

- Ở trong bếp nhà nó ấy.

Vợ Lâm Chi Hiếu liền sai thắp đèn lồng dẫn người đi tìm.

Con Năm vội nói:

- Đó là chị Phương Quan ở nhà cậu Bảo cho tôi đấy.

Vợ Lâm Chi Hiếu nói:

- Phương Quan hay "viên quan" *ndlr: "Phương" nghĩa là vuông, "viên" nghĩa là tròn; đây là lời cố ý gọi trái để chọc tức.* cũng mặc kệ! Hiện bắt được tang chứng, tao phải đi trình! Mày cứ đến chỗ chủ mà nói!

Vừa nói vừa đi vào trong bếp. Liên Hoa đi theo lấy chai rượu ra. Vợ Lâm Chi Hiếu vẫn ngờ nó còn ăn trộm thứ khác, lại khám kỹ một lượt, bắt được một gói phục linh, liền cầm cả lấy rồi dẫn nó đến trình Lý Hoàn và Thám Xuân.

Vì Giả Lan ốm, Lý Hoàn không trông nom công việc, bảo đến trình Thám Xuân.

Thám Xuân lúc này đã về buồng và đang tắm rửa trong nhà, bọn a hoàn thì đứng hóng mát ở ngoài sân. Thị Thư vào trình, một lúc ra nói:

- Cô đã biết rồi, bảo các người đến nói với chị Bình để trình lên mợ Hai.

Vợ Lâm Chi Hiếu đành phải dẫn sang bên nhà Phượng Thư, nhờ Bình Nhi vào trình.

Phượng Thư vừa mới đi ngủ, nghe vậy liền bảo:

- Đánh cho mẹ nó bốn mươi roi rồi đuổi đi, từ nay không được vào đến cửa thứ hai; đánh cho con Năm bốn mươi roi, rồi mang trả ngay lên trại, hoặc bán hay gả cho người ta.

Bình Nhi theo thế bảo vợ Lâm Chi Hiếu. Con Năm sợ quá khóc ầm lên, quỳ xuống trước mặt Bình Nhi kể lại việc Phương Quan cho nó.

Bình Nhi nói:

- Việc ấy cũng không khó. Ngày mai hỏi lại Phương Quan sẽ biết thực hay dối. Nhưng gói bột phục linh, hôm nọ người ta đem biếu, còn phải chờ cụ và bà về xem mới dám động đến, sao đã lấy trộm trước.

Con Năm kể lại việc ông cậu nó cho nó. Bình Nhi cười nói:

- Nếu thế thì mày là đứa thẳng thắn, không có tội gì, người ta mang mày ra để thế mạng đấy thôi. Bây giờ tối rồi, mợ vừa uống thuốc đi nghỉ, việc nhỏ không nên làm phiền. Hãy giao nó cho người gác giữ một đêm, ngày mai ta trình với mợ, sẽ liệu sau.

Vợ Lâm Chi Hiếu không dám trái lời, đành phải mang nó ra giao cho các bà già canh đêm rồi mới về.

Con Năm bị người ta giam lỏng ở đấy, không dám đi đâu một bước. Bọn bà già có người khuyên nó: "Không nên làm những việc xấu xa như thế!" Cũng có người ghét nó, nói: "Canh đêm không xong, lại còn đưa con ăn cắp này đến đây cho chúng mình giữ, nếu không cẩn thận, lỡ nó tự tử hoặc trốn đi, lại rầy rà đến mình đây!" Lại có một bọn xưa nay không ưa thím Liễu, thấy thế lấy làm thích thú, chạy đến đùa cợt chế giễu nó. Con Năm trong bụng vừa tức vừa oan, không biết kêu vào đâu. Vả xưa nay người nó hay ốm yếu, bây giờ muốn uống chè không có, nước cũng không, muốn ngủ không có chăn gối, nên cứ khóc nức nở suốt đêm.

Những người xưa nay có thù hằn với mẹ con nó, chỉ mong sao đuổi ngay được nó đi, kẻo mai sự việc lại thay đổi chăng, nên họ dậy thật sớm đưa quà đến mua chuộc Bình Nhi, vừa ton hót cô ta làm việc dứt khoát, vừa kể tội mẹ con Năm xưa nay làm nhiều điều không tốt. Bình Nhi gật đầu bảo họ về, còn mình đến đằng Tập Nhân hỏi xem có thực Phương Quan cho nó rượu mai quế lộ không. Tập Nhân nói:

- Có cho Phương Quan rượu mai quế lộ, nhưng sau Phương Quan cho ai thì không biết.

Tập Nhân lại hỏi Phương Quan. Phương Quan giật mình, nhận là có cho con Năm thực. Phương Quan lại nói với Bảo Ngọc. Bảo Ngọc cũng cuống lên nói:

- Rượu mai quế lộ thì đúng là có cho rồi. Bột phục linh nó khai cũng đúng đấy.

Nhưng nếu người ta biết là cậu nó khi gác cửa nhận được, tất có lỗi. Thế chẳng hóa ra người ta có bụng tốt lại bị chúng ta làm hại hay hao?

Liền bàn với Bình Nhi:

- Việc rượu thì xong rồi, nhưng việc bột phục linh cũng có lỗi đấy. Chị cứ bảo nó nói của Phương Quan cho là xong cả.

Bình Nhi cười nói:

- Dù thế, nhưng hôm qua nó đã nói với mọi người là cậu nó cho nó rồi. Sao bây giờ lại bảo là Phương Quan cho? Vả lại, bên ấy mất bột phục linh chưa tìm ra manh mối, bây giờ có tang chứng rõ ràng, lại tha trắng đi, thế thì còn đi bắt ai? Ai còn chịu nhận?

Xử thế chắc người ta không phục đâu.

Tình Văn chạy lại cười nói:

- Rượu mai quế lộ ở bên bà không ai lấy đâu, rõ ràng là Thái Vân ăn cắp cho cậu Hoàn đấy thôi, các chị đừng có nhắm mắt nói liều.

Bình Nhi cười nói:

- Ai chẳng biết nguyên do như vậy? Bấy giờ Ngọc Xuyến tức quá phát khóc lên. Lẽ ra khẽ hỏi nó, nó nhận đi thì Ngọc Xuyến cũng thôi, mà cả nhà cũng lờ đi, ai hơi đâu còn bôi chuyện ra nữa. Nhưng đáng giận là Thái Vân không những không nhận, còn đổ cho Ngọc Xuyến ăn cắp! Hai đứa trong một nhà lại cứ học hặc cãi cọ nhau, cả phủ đều biết, chúng ta làm ngơ đi sao được? Thế nào cũng phải tra hỏi. Biết đâu đứa kêu mất trộm lại chả là đứa ăn trộm. Nhưng không có tang chứng thì làm gì được nó?

Bảo Ngọc nói:

- Thôi việc này tôi lại đứng ra nhận cho, cứ nói là tôi lẻn sang ăn cắp của bà để dọa họ chơi đấy. Như thế là hai việc đều xong cả.

Tập Nhân nói:

- Cũng là việc làm phúc đấy, đỡ cho người ta khỏi mang tiếng ăn cắp, nhưng nếu bà nghe thấy lại bảo cậu là trẻ con, không biết hay dở gì cả.

Bình Nhi cười nói:

- Chỉ là việc nhỏ thôi. Bây giờ nếu vào tìm tang vật ở nhà dì Triệu thì cũng dễ đấy, nhưng tôi sợ lại làm mất thể diện của một người tốt. Người khác không sao chứ người ấy thì thế nào mà không tức giận? Người ấy thực đáng thương, không nên vì việc "ném chuột làm vỡ mất bình ngọc".

Nói xong giơ ba ngón tay lên.

Bọn Tập Nhân nghe nói, biết ngay là chỉ vào Thám Xuân. Mọi người liền nói:

- Thực đúng như chị nói. Nếu thế, chúng ta ở đây nhận cho là được rồi.

Bình Nhi lại cười nói:

- Nhưng cũng phải gọi hai con ranh Thái Vân và Ngọc Xuyến đến đây, hỏi cho rõ nhẽ mới được; nếu không, chúng nó lại được thể, có nghĩ thế đâu, lại cho mình không có tài tra xét nên lấp liếm cho xong chuyện. Sau này đứa ăn trộm cứ ăn trộm, đứa không trông nom vẫn không chịu trông nom.

Tập Nhân cười nói:

- Đúng đấy, cũng nên để lại đường đất sau này.

Bình Nhi sai gọi hai người đến, nói:

- Đừng sợ, đã bắt được kẻ trộm rồi.

Ngọc Xuyến hỏi trước:

- Kẻ trộm ở đâu?

- Hiện nó ở nhà mợ Hai này, hỏi gì nó nhận nấy. Tôi đã biết rõ: không phải nó ăn trộm, nhưng nó sợ quá, đều nhận cả. Cậu Bảo không nỡ lòng, muốn nhận hộ nó một nửa. Tôi muốn nói ra, nhưng đứa ăn trộm ấy ngày thường lại là chị em thân thiết với ta, người chủ chứa chỉ là một người thường thôi, nếu xét ra, sợ mất thể diện một người tốt trong nhà. Vì thế mới khó xử, đành phải nhờ cậu Bảo đứng lên nhận cho thì cả nhà đều được yên. Nhưng bây giờ phải hỏi hai chị xem thế nào? Từ nay trở đi, ai cũng giữ gìn thể diện, tôi sẽ nhờ cậu Bảo nhận; nếu không thì tôi sẽ trình mợ Hai xét cho ra, chứ không nên đổ oan cho người khác.

Thái Vân nghe nói, đỏ ửng mặt lên, trong lòng rộn rực, tỏ vẻ xấu hổ, liền nói:

- Xin chị cứ yên tâm. Không nên đổ oan cho người ngay, tôi xin nói thực: làm việc mất thể diện, ăn cắp đồ vật, là do dì Triệu cả. Dì ấy nằn nì tôi mấy lần, tôi có lấy cho cậu Hoàn một ít, tình thực như thế. Ngay khi bà ở nhà, tôi vẫn thường lấy cho người khác. Tôi cứ tưởng, dù có ai biết cũng chỉ rêu rao vài ngày là xong. Bây giờ lại đổ oan cho người, thì bụng tôi không nỡ. Chị cứ mang tôi đến trình mợ Hai, tôi xin nhận hết.

Mọi người nghe nói, ai cũng lấy làm lạ, sao nó có can đảm như thế.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị Thái Vân thực là người đứng đắn. Nay không cần chị phải nhận, tôi cứ nói là tôi lấy trộm để dọa các chị. Bây giờ việc xảy ra, tôi tất phải nhận. Tôi chỉ mong từ nay các chị bớt việc đi, thì mọi người mới được yên ổn.

Thái Vân nói:

- Việc tôi làm, tại sao lại để cho cậu phải nhận? Sống chết tôi cũng phải chịu lấy.

Tập Nhân và Bình Nhi vội nói:

- Không phải thế đâu. Nếu chị nhận, không khéo lại kéo cả dì Triệu vào. Cô Ba nghe thấy, lại chẳng tức sao? Để cậu Bảo nhận thì chẳng ai vướng víu gì cả. Vả lại trừ mấy người này ra không còn ai biết, như thế thì rảnh rang biết nhường nào! Nhưng từ nay mọi người nhất thiết phải cẩn thận mới được. Muốn lấy cái gì phải chờ bà về hãy hay.

Khi đó đem cả cái nhà cho người ta, cũng chẳng can hệ gì đến chúng tôi.

Thái Vân cúi đầu nghĩ một lúc, đành phải nghe lời.

Mọi người bàn định xong rồi. Bình Nhi dẫn hai người cùng Phương Quan đến buồng canh đêm, gọi con Năm ra, khẽ bảo nó cứ nói là bột phục linh cũng của Phương Quan cho. Con Năm cám ơn mãi. Bình Nhi đem bọn này về nhà, thấy vợ Lâm Chi Hiếu dẫn mấy người đàn bà, áp giải bọn thím Liễu đến chờ đấy đã lâu.

Vợ Lâm Chi Hiếu nói với Bình Nhi:

- Sớm nay giải họ đến đây, sợ trong vườn không có người hầu cơm sáng, tôi đã tạm cắt vợ Tần Hiển đến sắm sửa cơm các cô rồi.

Bình Nhi hỏi:

- Vợ Tần Hiển là ai? Tôi không biết rõ.

Vợ Lâm Chi Hiếu nói:

- Chị ta là người trực đêm ở phía nam trong vườn, ban ngày không đến làm việc, nên cô không biết. Chị ta có gò má cao, mắt to, sạch sẽ và nhanh nhẹn.

Ngọc Xuyến nói:

- Phải đấy. Chị quên rồi à? Chị ta là thím của Tư Kỳ hầu cô Hai ấy. Bố Tư Kỳ là người hầu ở phủ bên kia, nhưng chú nó thì lại hầu ở bên này.

Bình Nhi nghĩ ra, cười nói:

- À! Nếu chị nói ra từ trước thì tôi hiểu ngay.- Lại cười nói: Cắt thế e vội quá. Hiện nay việc đã hai năm rõ mười, rành rành ra đấy rồi. Cả những thứ bên nhà bà Hai mất hôm nọ cũng ra manh mối cả. Hôm ấy không biết cậu Bảo đến nhà bà Hai bảo hai con ranh này lấy cái gì, nhưng chúng nó lại nói trêu chọc là "Bà đi vắng, không dám lấy". Nhân lúc chúng không để ý, cậu Bảo tự mình đi vào lấy mấy thứ ra. Hai đứa không biết ai lấy, sợ hoảng lên. Nay cậu Bảo thấy mình làm liên lụy đến người khác, mới kể rõ ràng với tôi, có mang những thứ ấy ra cho tôi xem, thì không sai một tý gì. Còn bột phục linh, cậu Bảo nhận được ở bên ngoài, đem thưởng cho nhiều người. Không chỉ cứ người ở trong vườn mới có đâu, ngay bọn bà già cũng có, đem ra chia cho bọn Phương Quan. Tình riêng của họ, có đi có lại biếu xén nhau,

cũng là việc thường. Hai giỏ bột phục linh hôm nọ đương để trên nhà khách vẫn còn nguyên, không ai động đến, sao lại vu vạ cho người ta? Để tôi vào trình mợ Hai xem đã.

Nói xong, liền đi vào buồng đem đầu đuôi câu chuyện kể lại cho Phượng Thư nghe.

Phương Thư nói:

- Mặc dù thế, nhưng Bảo Ngọc là người bất chấp hay dở, việc gì cũng thích dây vào.

Ai đến nhờ việc gì, hễ nói vài câu tử tế là nó cũng nể lời. Ai tâng bốc mấy câu thì việc gì mà nó chẳng nhận? Nếu chúng ta cứ vội tin, sau này có việc gì quan trong hơn, làm thế nào mà trừng trị được người khác? Cần phải dò xét cẩn thận mới được. Cứ ý ta, phải gọi tất cả bọn a hoàn ở nhà bà đến, tuy không tiện tra khảo, nhưng cũng bắt chúng nó quỳ lên mảnh sành ở ngoài nắng, cơm không cho ăn, nước không cho uống, không thú thực, cứ quỳ mãi, dù gan sắt cũng chỉ một ngày là chúng nó thú ra hết.

Lại nói:

- "Thớt có tanh ruồi mới đỗ", mặc dầu vợ họ Liễu không lấy trộm, nhưng cũng dính dáng ít nhiều, người ta mới đổ cho nó. Không bắt phạt nó, nhưng cũng phải đuổi nó đi, không dùng nữa. Triều đình cũng còn trị kẻ sai nữa là, như thế cũng chẳng phải oan ức cho nó.

Bình Nhi nói:

- Tội gì nghĩ lắm cho bận lòng? Có thể nói tay được thì cứ nói, việc có to tát gì, cũng nên ra ơn thì hơn. Cứ như tôi, dù bên này có lo lắng trăm phần đi nữa, rút cục chúng ta vẫn phải về bên kia, đừng nên gây thù gây hằn với bọn tiểu nhân để họ oán ghét.

Vả chăng mợ lại gặp năm xung tháng hạn, vất vả mãi mới có mang được em trai thì sau bảy tháng, lại bị sẩy, biết đâu chẳng phải ngày thường mợ quá vất vả hay tức giận mới đến nỗi thế? Bây giờ nhân lúc còn mập mờ chưa rõ lẽ, cũng nên bỏ qua cho xong chuyện là hơn.

Phượng Thư bật cười, nói:

- Tùy chị đấy! Nhưng đừng làm cho tôi bực mình.

- Tôi nói thế không đúng à?

Nói xong quay ra, tha cả cho mọi người về.

【威 Tổng bình: Dì Triệu xót con, cuối cùng xấu hổ đỏ mặt; nhà họ Liễu thương con gái, suýt khiến roi vọt giáng vào thân. Đủ biết nuôi con cháu phải giữ phép lớn, chớ học loài cầm thú chỉ biết nuông chiều con non. Bà Liễu nấu bánh pha trà, ân cần biết bao mà chẳng được chút lợi; bà Tần trộm kho lấy của, bù đắp trăm đường, trái lại hao tổn vô số tiền tài. Đủ biết người quân tử yên với cảnh nghèo, người thông đạt hiểu mệnh, vốn tự có niềm vui riêng.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Hai cụm trong hồi mục là "nhận tang vật vì tình" và "tùy nghi xử việc vì tình". Trừ bản Thích Tự chép "thiên vị" thay cho cụm thứ hai, các bản khác đều giống nhau. Từ bản Trình Giáp mới sửa thành "giấu tang vật" và "tùy nghi hành quyền".

Hồi 62: Say rượu, Tương Vân ngủ trên nệm hoa thược dược — Vì tình bạn, Hương Lăng thay chiếc quần thạch lựu

Hồi 62

Say rượu, Tương Vân ngủ trên nệm hoa thược dược — Vì tình bạn, Hương Lăng thay chiếc quần thạch lựu

【威 Hồi tiền phê: Các chị em một phen tặng quà, tăng ni một phen cầu chúc, quả đúng là sinh nhật Bảo Ngọc. Trong vườn làm lễ, không quá cao sang cũng không hạ mình; trên tiệc bày cỗ, không quá thịnh soạn cũng không keo sẻn; quả đúng với địa vị Bảo Ngọc.

Thám Xuân vừa đánh cờ vừa xử việc, khí thế nghiêm nghị; Hương Lăng đấu cỏ giỏi trêu đùa, dáng vẻ thanh thoát. Tương Vân ham uống rượu, phóng khoáng biết bao; Đại Ngọc sợ uống trà, duyên dáng biết bao. Tình Văn châm Phương Quan, lời cực sắc; Tập Nhân cho quần, ý thật thuần hậu. Từng nét đều tả đúng đến nơi.】

Bình Nhi ra bảo vợ Lâm Chi Hiếu:

- Việc lớn coi thành nhỏ, việc nhỏ coi như không, thế mới là nhà thịnh vượng. Chỉ một tý cỏn con, chị đã đánh trống gõ mõ ầm lên, thì không ra làm sao. Bây giờ cho mẹ con con Năm về, vẫn giữ việc như cũ. Vợ Tần Hiển thì cho ra. Từ nay không ai được nhắc đến việc này nữa, chỉ cần hàng ngày để ý canh gác cho cẩn thận thôi.

Nói xong đứng dậy đi. Mẹ con thím Liễu vội cúi đầu cám ơn. Vợ Lâm Chi Hiếu dẫn bọn họ về trong vườn trình Lý Hoàn và Thám Xuân. Hai người đều nói:

- Biết rồi. Bớt việc đi thế là phải.

Bọn Tư Kỳ bị một phen tưng hửng. Vợ Tần Hiển chờ mãi mới có chỗ khuyết, nhưng chỉ mừng hão được có nửa ngày. Lúc này chị ta đương ở trong bếp thu xếp lại đồ đạc, thóc gạo, than củi, thấy thiếu mất nhiều thứ, liền nói:

- Gạo tám thiếu hai gánh, gạo ăn hàng ngày lại chi thừa ra một tháng, than cũng thiếu.

Rồi len lén sắp một sọt than, một gánh gạo tám, sai người mang biếu vợ Lâm Chi Hiếu. Lại sắp lễ mang biếu phòng thu chi và sửa rượu mời mấy người làm việc ở đó và nói:

- Tôi đến đây đều nhờ ở các vị giúp đỡ. Từ nay chúng ta là người một nhà, tôi có điều gì thiếu sót, xin các bà nhắc bảo cho.

Đương lúc tíu tít thì có người đến nói: "Xong bữa cơm sáng rồi chị đi về. Mẹ con thím Liễu không bị lỗi, lại giả công việc cho thím ấy trông nom".

Vợ Tần Hiển nghe vậy, mất cả hồn vía, ủ rũ cúi đầu, rồi không kèn không trống cuốn gói đi về. Bao nhiêu lễ vật đưa cho người ta đành chịu mất không. Chị ta phải bán chác của nhà để bù vào.

Dì Triệu vì Thái Vân dấm dúi cho nhiều thứ. Bị Ngọc Xuyến phát giác, sợ họ tra ra, nên ngày nào cũng nơm nớp lo âu, cứ lẻn đi thăm dò tin tức. Chợt thấy Thái Vân đến nói:

- Cậu Bảo nhận cả rồi. Từ nay không có việc gì nữa.

Dì Triệu mới yên tâm.

Không ngờ Giả Hoàn nghe thấy, đâm ra ngờ vực liền đem những thứ của Thái Vân cho mình vất cả vào mặt nó mà nói:

- Mày là đồ lá mặt lá trái, tao không thèm những thứ này đâu! Nếu mày không có tình ý với Bảo Ngọc, sao nó lại nhận hộ mày? Mày đã có gan đưa cho tao thì không nên nói cho một người nào biết; bây giờ mày đã mách nó, tao có lấy những thứ này cũng chẳng thú gì.

Thái Vân tức quá, phân trần, thề bồi, đến nỗi phải khóc lên. Nó tìm hết cách để giãi bày, nhưng Giả Hoàn nhất định không tin, nói:

- Nếu không nghĩ tình cũ, tao sẽ đi mách chị Hai, bảo là mày ăn cắp đem về, nhưng tao không dám nhận. Mày nghĩ kỹ xem!

Nói xong nó hất tay ra đi.

Dì Triệu mắng:

- Đồ vô phúc! Mày nói gì thế?

Thái Vân tức quá, khóc hết nước mắt. Dì Triệu tìm cách an ủi:

- Con ơi! Nó phụ lòng con, nhưng ta thì biết rõ lắm. Ta cứ cất những thứ này đi, độ vài ngày nữa, thế nào nó cũng phải nghĩ lại.

Dì Triệu định cất những thứ ấy đi, nhưng Thái Vân cứ vùng vằng gói cả vào bọc, nhân lúc không ai trông thấy, đem vào trong vườn vứt xuống sông, cái thì chìm lỉm, cái thì nổi lềnh bềnh. Sau đó quay về bực dọc trùm chăn khóc thầm suốt đêm.

Ngày sinh nhật Bảo Ngọc đã đến! Bảo Cầm cũng sinh đúng vào ngày ấy. Vì Vương phu nhân đi vắng, nên không được vui nhộn như năm ngoái, chỉ có vị đạo sĩ họ Trương đưa đến bốn thứ đồ lễ và đổi bùa bán khoán, hòa thượng và sư cô các nơi đưa đến biếu các vật như ngựa giấy, lá số, sao bản mệnh, sao thái tuế năm ấy, và khóa thay hàng năm v.v... Những người hầu thân trong nhà đến chúc mừng trước một hôm. Bên Vương Tử Đằng vẫn đưa mừng một bộ quần áo, một đôi giày, một trăm quả thọ đào, một trăm bó miến, buộc bằng dây bạc. Bên Tiết phu nhân đưa lễ mừng kém một nửa, người trong nhà như Vưu thị cũng đưa mừng một đôi giầy. Phượng Thư đưa mừng một cái túi thêu bốn mặt của trong cung làm, trong đựng một cái thọ tinh bằng vàng và một thứ đồ chơi của nước Ba Tư. Rồi sai ngươi đi bố thí và cúng tiền ở các miếu.

Ngoài ra có lễ mừng cho Bảo Cầm, không thể kể hết được. Bọn chị em thì tùy tình, có người mừng quạt, có người mừng chữ, có người mừng tranh vẽ, có người mừng bài thơ.

Hôm đó Bảo Ngọc dậy sớm, rửa mặt chải đầu xong, đội mũ mặc áo đi ra nhà khách, bọn Lý Quý bốn người đã đặt sẵn hương đèn lễ trời đất. Sau khi Bảo Ngọc thắp hương làm lễ, dâng trà, đốt vàng, liền đến làm lễ ở hai nhà thờ trong phủ Ninh. Rồi ra nguyệt đài bái vọng Giả mẫu, Giả Chính và Vương phu nhân. Bảo Ngọc trước tiên đến phòng Vưu thị làm lễ, ngồi một lúc rồi về phủ Vinh. Bảo Ngọc trước hết đến chào Tiết phu nhân. Tiết phu nhân giữ ở lại; sau mới đến thăm Tiết Khoa một lúc, rồi về vườn.

Tình Văn, Xạ Nguyệt đi theo, bọn a hoàn nhỏ mang sẵn cái thảm để đi chào, từ họ Lý trở xuống, lần lượt đi đến những người hơn tuổi mình. Rồi lại ra cửa ngoài, đến thăm bốn bà vú nuôi, một lúc mới trở về. Mọi người đều xin làm lễ, nhưng Bảo Ngọc không nhận. Về đến phòng, bọn Tập Nhân chỉ đến chào thôi. Vương phu nhân đã bảo còn trẻ tuổi không được nhận lễ, sợ giảm tuổi thọ, vì thế không ai làm lễ cả.

Giả Hoàn và Giả Lan đến mừng. Tập Nhân mời họ ngồi một lúc rồi về.

Bảo Ngọc cười nói:

- Hôm nay đi mệt lắm rồi!

Liền nằm nghiêng xuống giường. Mới uống được nửa chén nước, thì bọn Thúy Mặc, Tiểu Loa, Thúy Lũ, Nhập Họa, Triệu Nhi hầu Hình Tụ Yên, cùng vú em bế Xảo Nhi, Thái Loan, Tú Loan, tất cả tám chín người đều mang thảm đỏ từ ngoài, cười ầm ĩ đi vào, nói:

- Người đến chúc thọ chen đổ cả cửa rồi. Mau mang miến ra đây cho chúng tôi ăn!

Thám Xuân, Tương Vân, Bảo Cầm, Tụ Yên và Tích Xuân cũng đều đến cả.

Bảo Ngọc vội ra đón, cười nói:

- Không dám phiền các cô. Mau pha trà ngon ra đây!

Mọi người vào trong nhà đun đẩy nhau một lúc rồi cùng ngồi.

Bọn Tập Nhân pha trà mang lại. Vừa uống một chén thì Bình Nhi cũng ăn mặc lộng lẫy tha thướt đi vào. Bảo Ngọc vội ra đón, cười nói:

- Tôi đến chào chị Phượng nhưng chị ấy không tiếp. Tôi lại cho người đến chào chị.

Bình Nhi cười nói:

- Tôi đương chải đầu cho chị Phượng, nên không ra tiếp cậu được. Sau lại thấy cậu cho người đến chào, nhưng khi nào tôi dám nhận, giờ tôi lại đây chúc thọ cậu.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi cũng không dám nhận.

Tập Nhân đã để sẵn cái ghế ở cạnh cửa, mời Bình Nhi ngồi, Bình Nhi liền cúi xuống lạy, Báo Ngọc vội vàng vái lại. Bình Nhi lại quỳ xuống, Bảo Ngọc cũng vội quỳ xuống. Tập Nhân liền kéo dậy. Bình Nhi lại lạy một lạy, Bảo Ngọc vái lại một cái.

Tập Nhân cười đẩy Bảo Ngọc, nói:

- Cậu vái thêm một vái nữa.

Bảo Ngọc nói:

- Đã vái xong rồi, sao lại còn vái nữa?

Tập Nhân cười nói:

- Đấy là chị ấy đến chúc thọ cậu. Nhưng hôm nay cũng là ngày sinh nhật chị ấy, cậu cũng nên chúc thọ chị ấy.

Bảo Ngọc mừng lắm, lại vái nữa, cười nói:

- Thế ra hôm nay cũng là ngày sinh nhật của chị!

Bình Nhi vội vái giả lại.

Tương Vân kéo Bảo Cầm và Tụ Yên nói:

- Bốn người chúc thọ lẫn nhau thì vái suốt cả ngày mới đủ.

Thám Xuân vội hỏi:

- Thế ra cô Hình cũng đẻ ngày hôm nay à? Sao tôi lại quên mất?

Liền bảo a hoàn:

- Đến nói với mợ Hai sắp thêm một phần lễ vật nữa, cũng như phần của cô Cầm, để đưa sang nhà cô Hai.

A hoàn vâng lời rồi đi.

Tụ Yên thấy Tương Vân buột mồm nói ra như thế, đành phải đi chào các nhà.

Thám Xuân cười nói:

- Thế cũng hay đấy. Một năm có mười hai tháng, tháng nào cũng có mấy ngày sinh nhật. Trong nhà nhiều người, nên khéo trùng nhau. Có khi ba người, có khi hai người cùng một ngày. Mồng một tết cũng có sinh nhật, chính chị Nguyên Xuân đẻ vào ngày ấy đấy. Không trách chị ấy hưởng phúc nhiều, đến ngày sinh nhật cũng chiếm trước tiên. Hôm đó cũng lại là ngày sinh nhật của cụ tổ nhà ngày trước. Sau tết nguyên tiêu là ngày sinh nhật của bà Cả *ndlr: Ở đây có bản chép "lão thái thái" là Giả mẫu, có bản chép "đại thái thái" là Hình phu nhân, rồi nối ngay bằng câu "hai mẹ con khéo gặp nhau". Nhưng Hồi 22 chỉ nói sinh nhật Bảo Thoa vào ngày hai mươi mốt và không nhắc sinh nhật ai khác. Bản Việt theo "đại thái thái" là bà Cả, đồng thời đổi câu sau thành "hai người khéo gặp nhau", chờ khảo cứu thêm.* và chị Bảo, sao mà hai người khéo gặp nhau thế? Mồng một tháng ba là sinh nhật bà Hai, mồng chín tháng ba là sinh nhật anh Liễn. Tháng hai thì không có ai.

Tập Nhân nói:

- Ngày mười hai tháng hai là ngày sinh nhật cô Lâm, sao lại bảo không có ai? Chỉ có điều cô ấy không phải là người trong nhà chúng ta thôi.

Thám Xuân cười nói:

- Chị xem trí nhớ của tôi như thế đấy!

Bảo Ngọc cười, trỏ Tập Nhân nói:

- Vì chị ấy đẻ cùng ngày với em Lâm, nên mới nhớ được.

Thám Xuân cười:

- Thế ra hai cô đẻ cùng một ngày à? Vậy mà năm nào cũng không thấy chị đến lạy mừng chúng tôi. *ndlr: Theo tục lệ phong kiến Trung Quốc, đến sinh nhật chủ nhà, tôi tớ phải lạy mừng; đến sinh nhật tôi tớ, họ cũng phải lạy chủ nhà.* Ngày sinh nhật chị Bình, chúng tôi cũng không biết, nay mới rõ đấy.

Bình Nhi cười nói:

- Chúng tôi là hạng không có tên tuổi gì, không có phúc để làm lễ sinh nhật, và cũng không có chức phận gì để nhận lễ thì rêu rao lên làm gì? Chẳng thà lẳng lặng bỏ qua đi là hơn. Thế mà hôm nay chị ấy lại nói ầm lên. Thôi chờ khi các cô về nhà, tôi sẽ đến làm lễ vậy.

Thám Xuân cười nói:

- Không dám làm phiền chị. Nhưng hôm nay phải làm lễ sinh nhật cho chị thì tôi mới đành lòng.

Bảo Ngọc, Tương Vân đều nói: "Phải đấy".

Thám Xuân liền sai a hoàn:

- Đến thưa với mợ Hai, hôm nay không cho chị Bình đi đâu, chúng tôi sẽ góp tiền làm lễ sinh nhật cho chị ấy.

A hoàn cười rồi đi, một lúc về nói:

- Mợ Hai bảo, cám ơn các cô làm cho chị Bình được thể diện. Không biết làm sinh nhật thì cho chị ấy ăn những thứ gì? Nhưng đừng có quên mợ Hai, mợ ấy mới không làm rầy rà đến chị Bình.

Mọi người đều cười. Thám Xuân nói:

- May sao hôm nay bếp nhà trong không làm cơm, các thức ăn đều lấy ở bên ngoài cả.

Nay chúng ta góp tiền lại, sai mụ Liễu làm, và sẽ nấu nướng ở bếp trong này.

Mọi người đều nói: "Phải đấy!"

Thám Xuân vừa bảo đi mời Lý Hoàn, Bảo Thoa, Đại Ngọc, vừa sai người đi gọi thím Liễu đến, bảo phải làm hai bàn rượu ở bếp trong. Thím Liễu không biết thế nào, nói:

- Bếp ngoài đã sắp sẵn cả rồi.

Thám Xuân cười nói:

- Chị không hiểu hôm nay là ngày sinh nhật của cô Bình. Ở bếp ngoài sắp đồ ăn là của trên nhà. Bây giờ chúng tôi góp tiền riêng làm hai bàn rượu để mời cô ấy. Chị cứ đi sắm sửa những thức ăn ngon và mới, sau đó biên vào sổ, sẽ sang bên tôi nhận tiền.

Thím Liễu cười nói:

- Thế ra hôm nay là sinh nhật cô Bình à? Tôi thật không biết.

Nói xong cúi đầu làm lễ, Bình Nhi vội kéo đứng dậy.

Thím Liễu liền đi sắp sửa tiệc rượu.

Thám Xuân lại cho đi mời Bảo Ngọc cùng đến nhà khách ăn mì. Chờ Lý Hoàn, Bảo Thoa đến đủ, rồi sai người đi mời Tiết phu nhân và Đại Ngọc. Hôm ấy ấm trời, Đại Ngọc đã đỡ nên cũng đến được. Một đoàn như hoa như gấm, chật ních cả nhà. Tiết Khoa mang khăn, quạt, hương, lụa đến chúc thọ Bảo Ngọc. Bảo Ngọc lại sang nhà Tiết Khoa ăn mì. Hai nhà cùng làm rượu thọ, cùng đưa lễ mừng nhau. Đến buổi trưa, Bảo Ngọc lại đến uống mấy chén rượu với Tiết Khoa. Bảo Thoa dẫn Bảo Cầm đến lạy chào và dâng rượu Tiết Khoa. Sau đó, Bảo Thoa dặn Tiết Khoa:

- Rượu ở nhà không phải mang sang bên ấy nữa, bỏ những việc khách sáo ấy đi. Cậu cứ mời những người giúp việc hiệu buôn đến uống rượu thôi. Chúng tôi và cậu Bảo còn phải về mời khách, không thể ở lại tiếp cậu được.

Tiết Khoa nói:

- Xin chị và cậu Bảo cứ về, có lẽ bọn người giúp việc sắp đến đấy.

Bảo Ngọc cũng xin lỗi, cùng về với chị em Bảo Thoa. Đến cửa bên, Bảo Thoa sai bà già khóa cửa lại, rồi tự cầm lấy chìa khóa. Bảo Ngọc nói:

- Cái cửa ấy ít người đi lại, cần gì phải đóng? Dì và chị em lại đều ở cả trong này, muốn về nhà lấy cái gì, chẳng phiền lắm hay sao?

Bảo Thoa cười nói:

- Cẩn thận thế cũng không lấy gì làm quá! Bên nhà cậu mấy hôm nay xảy ra nhiều việc lôi thôi, không có người nào bên tôi dính dáng vào đấy, thế mới biết là đóng cửa này cũng có công hiệu. Nếu cửa mở, những người quen lối thuận đường cứ theo đây mà đi, thì ngăn làm sao được? Chi bằng khóa lại, ngay mẹ tôi và tôi cũng không được đi lối ấy. Lỡ có xảy ra việc gì cũng không thể đổ cho người bên này được.

- Thế ra chị cũng biết bên tôi mấy hôm nay mất đồ đạc à?

- Cậu chỉ biết mất hai thứ rượu mai quế lộ và bột phục linh thôi. Đó là vì đụng đến người mới biết mất đồ vật, nếu không, chính hai việc này cậu cũng không biết. Cậu có biết đâu ngoài hai thứ ấy ra còn mất nhiều thứ quan hệ hơn kia. Sau này tra xét không ra thì cũng phúc cho mọi người, nếu tra xét ra thì không biết liên lụy đến bao nhiêu người ở nhà này. Cậu không trông nom công việc, nên tôi mới nói cho cậu nghe. Bình Nhi là người hiểu biết, hôm nọ tôi đã nói rõ với chị ấy. Vì mợ Hai mệt, không ra ngoài, thành ra tôi phải nói cho chị ấy hiểu tất cả. Nếu không xảy việc gì, mọi người sẽ rảnh tay. Lỡ xảy ra, chị ấy đã nắm trước, tự nhiên tìm được manh mối, không đến nỗi xử oan cho người. Cậu nên nghe lời tôi, từ nay để ý cẩn thận mới được. Chuyện này không nên nói cho người thứ hai biết.

Nói xong, đến đình Thấm Phương, thấy Tập Nhân, Hương Lăng, Thị Thư, Tình Văn, Xạ Nguyệt, Phương Quan, Nhụy Quan, Ngẫu Quan, đương ngồi xem cá bơi ở đấy.

Thấy Bảo Ngọc và Bảo Thoa đến, họ đều nói:

- Đã sắp sẵn ở dưới giàn thước dược cả rồi, xin mời vào tiệc.

Bảo Thoa dẫn bọn họ vào trong nhà ba gian Hồng Hương phố ở dưới giàn thước dược.

Vưu thị cũng đã đến. Mọi người đều ở đấy chỉ thiếu Bình Nhi thôi.

Lúc Bình Nhi về, có vợ họ Lâm, vợ họ Lại đưa lễ vật đến, hết người nọ đến người kia, hàng trên, hàng giữa, hàng dưới, đều mang lễ đến chúc thọ khá nhiều. Bình Nhi mang tiền ra thưởng và cám ơn, rồi đem các thứ lễ vật trình Phượng Thư, chỉ giữ lại một vài thứ để dùng thôi. Có thứ không nhận; có thứ nhận rồi lại đem thưởng cho người khác ngay. Bận rộn lúc lâu, lại phải chờ Phượng Thư ăn mì xong mới đi thay quần áo sang bên vườn. Vừa tới nơi, đã gặp mấy a hoàn đi mời, rồi cùng vào Hồng Hương phố thì thấy khắp nơi toàn là đồi mồi sáng ngời, phù dung rực rỡ. Mọi người đều cười nói: "Thọ tinh đủ cả rồi!" Rồi mời bốn người ngồi ở bàn trên, nhưng không ai chịu lên.

Tiết phu nhân nói:

- Ta già rồi, không hợp với bọn tuổi trẻ, nếu ngồi đây có phần gò bó, chi bằng lên nằm ở nhà trên thì hơn. Ta cũng không ăn, không uống rượu gì, để cho các ngươi ở đây được tự nhiên.

Vưu thị nhất định không nghe. Bảo Thoa nói:

- Thế cũng được. Cứ để mẹ tôi lên nhà nằm nghỉ thì dễ chịu hơn. Tùy ý thích, người thích ăn gì, thì đưa lên. Vả lại trên ấy vắng người, lại có thể trông nom được.

Thám Xuân cười nói:

- Đã thế thì cung kính không bằng theo ý người.

Mọi người đều đưa Tiết phu nhân lên nhà trên, trông những đứa hầu nhỏ trải nệm và đặt gối dựa, rồi dặn:

- Phải bóp đùi cho bà cẩn thận, phải pha trà rót nước, không được tị nạnh đổ đưa cho nhau. Thức ăn sẽ đưa lên sau. Bà ăn xong thì cho chúng mày. Không đứa nào được đi đâu đấy.

Lũ hầu nhỏ đều vâng lời.

Thám Xuân quay về. Bảo Cầm, Tụ Yên được mời ngồi trên, Bình Nhi ngồi ngoảnh phía tây, Bảo Ngọc ngoảnh phía đông. Thám Xuân lại mời Uyên Ương lên, hai người ngồi đối diện nhau. Bảo Thoa, Đại Ngọc, Tương Vân, Nghênh Xuân, Tích Xuân, theo thứ tự ngồi ở bàn phía tây, lại kéo Hương Lăng, Ngọc Xuyến ngồi ngang hàng. Vưu Thị, Lý Hoàn ngồi ở bàn thứ ba, lại kéo Tập Nhân, Thái Vân cùng ngồi, Tử Quyên, Oanh Nhi, Tình Văn, Tiểu Loa, Tư Kỳ thì ngồi chung quanh bàn thứ tư.

Thám Xuân định nâng chén mừng. Bọn Bảo Cầm đều nói:

- Làm như thế thì cả ngày cũng chẳng xong.

Mọi người mới chịu thôi. Hai cô xẩm đánh đàn hát chúc thọ. Mọi người đều nói:

- Ở đây chúng lôi không ai nghe những câu hát quê ấy đâu. Các chị lên nhà trên hát cho bà dì nghe để đỡ buồn. Rồi chọn mấy món ăn ngon, sai người mang lên cho Tiết phu nhân. Bảo Ngọc nói:

- Ngồi im thì không có thú gì, nên làm tửu lệnh mới vui.

Trong đó có người nói làm lệnh này hay, làm lệnh kia hay. Đại Ngọc nói:

- Cứ ý tôi, đem bút giấy ra kê hết các thứ tửu lệnh, rồi bỏ vào rút thăm, rút được cái nào, chúng ta làm cái ấy.

Mọi người đều nói: "Hay lắm". Liền sai lấy bút giấy ra.

Gần đây Hương Lăng học làm thơ, ngày nào cũng tập viết, trông thấy bút giấy không nhịn được, vội đứng dậy nói:

- Để tôi viết cho.

Mọi người nghĩ một lúc, được tất cả mười tửu lệnh, đọc ra cho Hương Lăng viết, rồi vo viên bỏ vào trong cái lọ. Thám Xuân bảo Bình Nhi gắp. Bình nhi xóc đều lên, lấy đũa gắp một cái, mở ra xem, thấy viết hai chữ "xạ phúc". ***ndlr: Xạ phúc là một trò chơi rượu: một người dùng chữ để đố, người kia dùng chữ để giải.*** Báo Thoa cười nói:

- Lại vớ cái lệnh từ đời ông tổ ông tinh nào rồi. "Xạ phúc" có từ lâu nhưng đã thất truyền, sau này người ta mới bịa ra, khó hơn tất cả các tửu lệnh khác. Ở đây có tới nửa số người không hiểu, chi bằng bỏ đi, gắp cái khác để cho người nhã, người tục đều thưởng thức cả.

Thám Xuân cười, nói:

- Đã gắp được, sao lại bỏ đi? Bây giờ gắp thêm cái khác, nếu gắp đúng cái lệnh người nhã người tục đều thưởng thức được, sẽ để cho họ dùng cái lệnh ấy, còn chúng ta cứ theo cái lệnh này.

Nói xong, lại bảo Tập Nhân gắp một cái, là chữ "mẫu chiến" *ndlr: Mẫu chiến là trò đánh toan bằng ngón tay.*. Tương Vân cười nói:

- Cái này giản dị vui nhộn, hợp với tính tôi. Tôi không phơi cái "xạ phúc", khỏi phải buồn tẻ, tôi chỉ đánh toan thôi.

Thám Xuân nói:

- Cô này phá rối tửu lệnh. Chị Bảo phạt cô ấy một chén.

Bảo Thoa không cho Tương Vân phân trần, dốc luôn cho một chén rượu.

Thám Xuân nói:

- Tôi là người cầm lệnh, uống trước một chén. Không cần nói gì cả, ai nấy đều phải nghe tôi cắt đặt. Đem hộp súc sắc đến đây, cô Cầm gieo trước, rồi theo thứ tự, nếu hai người gieo đúng điểm nhau, thì một người đố, một người đoán.

Bảo Cầm gieo được mặt "tam". Tụ Yên, Bảo Ngọc gieo không đúng, đến Hương Lăng mới gieo được mặt "tam", Bảo Cầm cười nói:

- Chỉ nói những chuyện vui ở trong nhà thôi, nếu nói các việc ở ngoài thì xa xôi quá không biết đâu mà lần.

Thám Xuân nói:

- Đúng đấy. Đoán ba lần không đúng phải phạt một chén. Bây giờ chị đố để chị ấy đoán.

Bảo Cầm nghĩ một lúc, nói chữ "lão". Hương Lăng vốn không quen chơi cái lệnh này, nghĩ một lúc không ra, trông suốt cả nhà, cả bàn tiệc, cũng không tìm được câu thành ngữ nào hợp với chữ "lão" cả. Tương Vân nghe vậy cũng nhìn quanh nhìn quẩn, chợt trông thấy trên cửa có dán ba chữ "Hồng Hương phố" biết ngay là Bảo Cầm đố chữ "phố" trong câu "ngộ bất như lão phố" *ndlr: Câu "Ta không bằng lão làm vườn" trích từ Luận ngữ.*. Thấy Hương Lăng đoán không đúng, mọi người lại đánh trống giục. Tương Vân khẽ kéo Hương Lăng, bảo nói chữ "được". Đại Ngọc trông thấy nói:

- Phạt nó đi. Nó lại gà rồi đấy.

Mọi người đều biết, làm ầm lên và phạt Tường Vân một chén. Tương Vân tức quá, lấy đũa đánh vào tay Đại Ngọc. Hương Lăng cũng phải phạt một chén. Rồi đến Bảo Thoa và Thám Xuân gieo đúng điểm nhau. Thám Xuân đố chữ "nhân".

Bảo Thoa cười nói:

- Chữ "nhân" thì rộng quá.

Thám Xuân cười, nói:

- Thêm một chữ nữa, đố hai chữ mà đoán cũng không rộng đâu.

Nói xong lại đọc một chữ "song" nữa. Bảo Thoa vừa nghĩ, thấy trên bàn tiệc có thịt gà, chắc cô ta dùng hai điển: "kê song" *ndlr: Kê song chỉ căn phòng yên tĩnh dùng để đọc sách.* và "kê nhân" *ndlr: Kê nhân là chức quan giữ trống báo canh buổi sáng.* liền đoán ngay là chữ "thời".

Thám Xuân biết Bảo Thoa đoán đúng, theo điển "kê thê vu thời" *ndlr: Câu "Gà đậu trên giậu" trích từ Kinh Thi.*. Hai người cười rồi uống một chén rượu.

Tương Vân không chờ được, đã đánh toan với Bảo Ngọc, hét "tam" hét "ngũ" ầm lên.

Bàn bên kia, Vưu thị với Uyên Ương cũng đánh toan, hét "thất" hét "bát" ầm lên. [—] Bình Nhi với Tập Nhân cũng đánh toan, toàn nghe vòng xuyến trên tay rung động lẻng kẻng. Một lúc, Tương Vân được Bảo Ngọc; Tập Nhân được Bình Nhi; hai người hẹn trước những câu tửu lệnh.

Tương Vân nói:

- Vào đầu phải đọc một câu cổ văn, một câu thơ cũ, một câu tên bài, một câu tên khúc hát, lại phải một câu nói ở trong quyển lịch. Tất cả phải liền nghĩa với nhau. Đến cuối phải có một câu tên một thứ quả hoặc một thức ăn, có ý liên quan với việc người.

Mọi người nói:

- Chỉ có tửu lệnh của cô ấy là rắc rối hơn cả, nhưng cũng có ý nghĩa đấy.

Liền giục Bảo Ngọc nói. Bảo Ngọc cười.

- Ai đã học qua cái ấy? Phải để nghĩ một lúc đã.

Đại Ngọc liền nói:

- Thôi anh hãy uống thêm một chén rượu đi, em nói hộ cho.

Bảo Ngọc quả uống rượu thật. Rồi nghe Đại Ngọc đọc: Chim vụ cùng bay với dáng chiều, Qua sông, gió lộng, nhạn buồn kêu.

Thế là nhạn đã què đôi cẳng.

Khiến người chín khúc ruột hắt hiu *ndlr: Bài này câu nào cũng dùng một điển tích, đúng như Tương Vân giao hẹn.* Đó là chim Hồng nhạn bay đến.

Mọi người nghe vậy cười nói: "Đọc ra một tràng như vậy cũng có ý nghĩa đấy!" Đại Ngọc lấy tay cặp quả giẻ đọc câu cuối: Hạt giẻ phải chăng là đá giặt; Tiếng đâu đập áo khắp muôn nhà.

Xong lệnh, Uyên Ương, Tập Nhân mỗi người đều nói một câu tục ngữ, có kèm theo một chữ "thọ" không cần phải kể rõ.

Mọi người lại lần lượt đố nhau lung tung. Ở trên thì Tương Vân đối lại với Bảo Cầm.

Lý Hoàn và Tụ Yên gieo đúng điểm nhau. Lý Hoàn đố chữ "biều" (bầu). Tụ Yên đoán chữ "lục" (xanh). Hai người hiểu ý nhau, cùng uống một chén. Tương Vân đố thua, liền hỏi đến câu đầu và câu cuối lệnh. Bảo Cầm cười nói:

- Mời cô vào cái vò này. *ndlr: Đời Đường, Lai Tuấn Thần hối Chu Hưng cách buộc tù phạm nhận tội. Chu Hưng bày cách đặt người vào vò lớn rồi đốt than quanh vò. Lai Tuấn Thần lập tức sai mang vò đến và nói Chu Hưng đã bị tố cáo, mời ông ta tự chui vào. Chu Hưng đành cúi đầu nhận tội.* Mọi người cười nói:

- Dùng cái điển này rất thích đáng.

Tương Vân liền đọc:

- Vùn vụt mông mênh, trên sông sóng cuộn ngập trời xanh; phải dùng dây sắt, gò lại chiếc thuyền lênh đênh; gặp khi sóng gió, không nên xuất hành.

Mọi người nghe vậy đều cười nói: "Thực khéo nói đùa làm người ta cười đứt ruột.

Thảo nào cô ấy ra cái lệnh này". Họ lại giục: "Đọc mau câu cuối đi". Tương Vân uống rượu, gắp một miếng thịt vịt, nhấp một hớp rượu, chợt thấy trong bát có nửa cái đầu vịt liền moi lấy óc ra ăn. Mọi người lại giục: "Đừng có mải ăn nữa, hãy đọc ngay đi".

Tương Vân cầm đũa lên nói:

- Đầu vịt không phải là "a đầu" *ndlr: "Đầu vịt" trong tiếng Hán đọc giống "a đầu"; "a đầu" còn có nghĩa là con ở.* Trên đầu làm gì có dầu quế?

Mọi người đều cười. Tình Văn, Tiểu Loa chạy đến nói:

- Cô Vân thật khéo đùa, đem chúng tôi ra làm trò cười, phải phạt một chén mới được.

Tại sao cô lại biết chúng tôi phải bôi dầu hoa quế? Phải cho chúng tôi mỗi người một lọ dầu hoa quế để bôi!

Đại Ngọc cười nói:

- Cô ấy cũng muốn cho các cô một lọ dầu đấy, nhưng lại sợ can tội ăn trộm phải ra cửa quan.

Mọi người không để ý đến. Chỉ có Bảo Ngọc hiểu rõ, cúi đầu không nói gì. Thái Vân có tật giật mình, đỏ bừng mặt lên, Bảo Thoa khẽ đưa mắt cho Đại Ngọc. Đại Ngọc đã nói lỡ lời và định trêu Bảo Ngọc thôi, không ngờ lại đụng chạm đến Thái Vân, ăn năn không kịp, vội quay ra làm lệnh đánh toan để xí xóa câu chuyện.

Cuối cùng Bảo Ngọc lại gieo đúng điểm với Bảo Thoa, Bảo Thoa đố chữ "bảo". Bảo Ngọc nghĩ một lúc, biết là Bảo Thoa nói đùa, liền trỏ viên ngọc "thông linh" của mình cười nói:

- Chị mang tôi ra đùa một cách nhã, tôi đã đoán được rồi. Nói ra thì chị đừng giận, tôi đoán là chữ "thoa" tức là tên của chị.

Mọi người nói:

- Thế thì cắt nghĩa ra sao?

Bảo Ngọc nói:

- Chị ấy đố chữ "bảo" tất nhiên ở dưới chữ "bảo" phải là chữ "ngọc". Tôi đoán chữ "thoa", vì thơ cũ có câu: "Thoa ngọc gõ xong tàn đuốc lạnh", đoán như thế chẳng đúng à?

Tương Vân nói:

- Không thể dùng việc người thời bây giờ được. Cả hai người đều đáng phạt.

Hương Lăng nói:

- Không chỉ là việc thời bây giờ, mà trước kia cũng đã có nói rồi.

Tương Vân nói:

- Hai chữ "bảo ngọc" không thấy ở đâu cả, có chăng chỉ trong những câu đối mừng xuân, chứ Kinh Thi, Kinh Thư đều không chép đến, không thể nói thế được.

Hương Lăng nói:

- Ngày trước tôi đọc thơ ngũ ngôn của Sầm Gia Châu có một câu: "Nơi này nhiều bảo ngọc". Thế mà cô quên à? Sau đọc thơ thất ngôn tuyệt cú của Lý Nghĩa Sơn lại có một câu: "Thoa báu ngày nào không bám bụi?" Tôi thường

cười nói: thì ra tên hai người ấy đều có ở trong thơ Đường cả.

Mọi người cười, nói:

- Thế là không hỏi vào đâu được nữa rồi, cô phải phạt một chén!

Tương Vân không trả lời, đành phải uống rượu phạt. Mọi người lại gieo điểm đánh toan.

Nhân Giả mẫu và Vương phu nhân đi vắng, không có ai cai quản, nên họ cứ chơi đùa bừa bãi, hò hét ầm ĩ, đầy nhà đỏ xanh tha thướt, châu ngọc rung rinh, rất là vui nhộn.

Chơi đùa một lúc rồi mọi người tan tiệc ra về, riêng Tương Vân không thấy đâu cả. Ai nấy cứ tưởng cô ta đi ra ngoài rồi trở vào ngay, không ngờ càng chờ càng mất hút, liền sai người đi tìm khắp nơi, nhưng nào có thấy.

Khi ấy vợ Lâm Chi Hiếu dẫn mấy bà già đến, một là xem có việc gì sai khiến; hai là sợ bọn a hoàn còn trẻ tuổi, nhân lúc Vương phu nhân đi vắng, không chịu nghe lời Thám Xuân, uống rượu bừa bãi, làm mất thể thống.

Thám Xuân biết ý, cười nói:

- Các bà không đành tâm, đến đây dò xét. Chúng tôi không hề uống rượu nhiều đâu, chẳng qua chị em chơi đùa với nhau, mượn chén làm vui đấy thôi. Các bà đừng lo.

Lý Hoàn, Vưu thị đều cười nói:

- Các bà về nghỉ thôi. Chúng tôi không để cho họ uống nhiều rượu đâu.

Vợ Lâm Chi Hiếu cười nói:

- Chúng tôi biết rồi. Ngay những khi cụ cho uống rượu, các cô còn chẳng chịu uống.

Bây giờ các bà không có nhà tất nhiên các cô chỉ chơi đùa đấy thôi. Chúng tôi sợ có việc gì sai bảo nên đến chực sẵn. Vả lại mùa này ngày dài, các cô chơi một lúc rồi cũng nên ăn một chút gì. Ngày thường các cô không ăn được nhiều, bây giờ uống mấy chén rượu, nếu không ăn sợ sinh bệnh ra.

Thám Xuân cười nói:

- Bà nói đúng đấy, chúng tôi phải ăn chứ!

Rồi quay lại bảo mang đồ điểm tâm lên. Thám Xuân lại cười nói:

- Các bà đi nghỉ hay sang bên kia chuyện trò với dì Tiết cho vui. Tôi sẽ sai người mang ngay rượu sang để các bà uống.

Vợ Lâm Chi Hiếu cười nói:

- Chúng tôi không dám nhận.

Họ đứng một lúc rồi mới về.

Bình Nhi sờ lên mặt cười nói:

- Mặt tôi nóng rồi, không tiện tiếp họ. Cứ ý tôi, nên xếp dọn đi thôi, đừng để họ quay trở lại thì chẳng ra sao cả.

Thám Xuân cười nói:

- Không việc gì, dù sao chúng ta không uống nhiều rượu là được rồi.

Chợt một đứa hầu bé cười hì hì, đến nói:

- Các cô ra mau mà xem cô Vân say rượu, ra hóng mát, ngủ ngay ở trên hòn đá sau núi kia kìa.

Mọi người nghe nói đều cười:

- Đừng làm ồn lên!

Họ chạy ra xem, thấy Tương Vân đầu gối vào cái khăn lụa bọc chùm hoa thược dược, đang ngủ say trên hòn đá ở hẻm núi. Hoa thược dược bay đầy lên người, mặt mũi và quần áo sực những mùi thơm. Quạt trong tay rơi xuống đất cũng bị hoa phủ lấp mất một nửa. Một đàn ong bướm xôn xao bay lượn chung quanh. Mọi người trông thấy, vừa cười vừa yêu, vội đánh thức và nâng cô ta dậy. Tương Vân vẫn ngủ say, mơ nói lệnh rượu, miệng còn lảm nhảm: "Suối thêm say rượu... phải đưa về… nên gặp bạn bè".

Mọi người đẩy cô ta dậy, cười nói:

- Mau tỉnh dậy, đi ăn cơm, ngủ ở đá ướt này thì ốm mất!

Tương Vân lim dim con mắt, nhìn mọi người, lại cúi đầu nhìn mình, mới biết là say.

Nguyên Tương Vân định ra chỗ vắng hóng mát, không ngờ bị phạt mấy chén rượu, sức yếu không chịu nổi, liền ngủ đi mất, trong bụng có ý hối hận. Ngay lúc đó có một đứa hầu nhỏ bưng chậu nước rửa mặt, và hai đứa mang gương lược phấn sáp đến. Mọi người đứng chờ. Tương Vân ngồi trên hòn đá đánh phấn chải đầu, rồi đứng dậy cùng về Hồng Hương phố. Lại uống mấy chén nước trà đặc. Thám Xuân vội sai lấy viên đá tỉnh rượu cho cô ta ngậm. Một lúc lại cho ăn canh chua, mới thấy tỉnh dần. Bấy giờ lại chọn mấy thứ hoa quả mang sang biếu Phượng Thư, Phượng Thư cũng biếu lại mấy thứ. Bọn Bảo Thoa ăn điểm tâm xong, có người ngồi lại, có người đứng dậy, có người ra ngoài, có người tựa vào lan can xem cá, thích gì chơi nấy, cười nói ầm ĩ. Thám Xuân đánh cờ với Bảo Cầm, Bảo Thoa, Tụ Yên đứng xem. Đại Ngọc và Bảo Ngọc thì to nhỏ với nhau ở dưới rặng hoa, không biết là nói những gì.

Bỗng thấy vợ Lâm Chi Hiếu và một bọn con gái đưa một người đàn bà đến. Người này nét mặt buồn rầu, không dám lên trên nhà, chỉ đứng ở dưới thềm quỳ vái. Thám Xuân có một quân cờ bị nước bí, tính đi tính lại, nếu gỡ được hai quân thì mất một nước quan trọng, hai mắt chăm chú nhìn vào bàn cờ, một tay để vào trong hộp, sờ quân cờ suy nghĩ. Vợ Lâm Chi Hiếu đứng chờ mãi. Thám Xuân quay lại uống nước mới trông thấy, hỏi:

- Việc gì đấy?

Vợ Lâm Chi Hiếu trỏ người đàn bà ấy nói:

- Người này là mẹ Thái Nhi hầu ở bên nhà cô Tư, hiện đương hầu hạ trong vườn. Vừa rồi tôi nghe thấy nó nói nhiều câu bậy, những lời nó nói tôi không dám trình. Cô cứ nên đuổi nó đi mới phải.

Thám Xuân nói:

- Sao không đi trình mợ Cả.

- Mợ Cả sang bên dì Tiết. Tôi đã gặp và trình rồi, mợ bảo sang trình cô.

- Sao không đi trình mợ Hai?

Bình Nhi nói:

- Thôi không trình cũng được, tôi về nói là đủ. Đã thế thì hãy đuổi nó ra, chờ bà về sẽ trình. Xin cô định đoạt cho.

Thám Xuân gật đầu rồi lại cúi xuống đánh cờ. Vợ Lâm Chi Hiếu dẫn người đàn bà ấy đi ra.

Đại Ngọc và Bảo Ngọc đứng dưới rặng hoa, ngắm nhìn đằng xa, Đại Ngọc nói:

- Cô Ba nhà anh thật là khôn ngoan quá. Tuy bảo cô ta trông nom công việc, nhưng một chút cũng không dám làm quá tay, nếu là người khác đã làm mưa làm gió rồi.

Bảo Ngọc nói:

- Em không biết, khi em ốm, cô ấy đã làm được mấy việc. Vườn này đã chia cho mấy người trông nom. Bây giờ muốn nhổ một cái cỏ cũng không được. Cô ấy cũng đã bớt được mấy việc; lại đem anh và chị Phượng ra làm bung xung để cấm đoán người ta.

Cô ấy là người biết tính toán, không những khôn ngoan mà thôi đâu!

- Phải như thế mới được. Nhà chúng ta tiêu phí nhiều quá. Tuy em không phải trông nom công việc, nhưng khi nào trong lòng thư thái, thường hay tính toán, thấy tiêu nhiều mà thu ít. Bây giờ nếu không tằn tiện thì sau này lấy đâu cho đủ.

- Dù sau này không đủ, hai chúng ta cũng không đến nỗi phải bị thiếu thốn.

Đại Ngọc nghe nói liền quay người đi lên nhà tìm Bảo Thoa nói chuyện.

Lúc Bảo Ngọc sắp đi, thấy Tập Nhân đến tay bưng cái khay sơn chạm lối liên hoàn, trong đặt hai chén trà mời, và hỏi:

- Cô ấy đi đâu rồi? Tôi thấy hai người đã lâu không uống nước, nên pha hai chén trà mang lại đây.

Bảo Ngọc nói:

- Không phải cô ấy ở kia à? Chị mang đến cho cô ấy.

Nói xong, Bảo Ngọc cầm lấy một chén nước. Tập Nhân mang chén nước kia đi, nhưng thấy Đại Ngọc cùng ngồi với Bảo Thoa, mà chỉ có một chén nước, liền nói:

- Cô nào khát thì xin uống trước, tôi lại đi pha nữa.

Bảo Thoa cười nói:

- Tôi không uống, chỉ cần một ngụm súc miệng thôi.

Nói xong cầm lấychén nước uống một ngụm, còn thừa nửa chén đưa cho Đại Ngọc.

Tập Nhân cười nói:

- Tôi lại đi pha thêm nữa nhé?

Đại Ngọc cười nói:

- Chị đã biết bệnh tôi rồi, thày thuốc không cho uống nhiều nước trà, nửa chén này là đủ. Cảm ơn chị nghĩ chu đáo quá!

Nói xong, uống hết và đặt chén xuống.

Tập Nhân lại sang lấy chén của Bảo Ngọc. Bảo Ngọc hỏi:

- Từ nãy đến giờ không thấy Phương Quan. Nó đi đâu rồi?

Tập Nhân nhìn chung quanh nói:

- Nó vừa mới ở đây. Mấy người đương đánh chọi gà chơi, giờ không thấy đâu cả.

Bảo Ngọc nghe nói, chạy về phòng, thấy Phương Quan đương ngủ ở trên giường, mặt ngoảnh vào trong. Bảo Ngọc đẩy nó nói:

- Đừng ngủ nữa, chúng ta ra ngoài chơi một lát rồi đi ăn cơm.

- Các người uống rượu, không nhìn gì đến tôi, nãy giờ tôi buồn quá, thà về ngủ cho xong.

Bảo Ngọc kéo Phương Quan dậy, cười bảo:

- Chiều nay chúng ta lại uống rượu ở nhà. Để rồi tôi bảo chị Tập Nhân dẫn cô lên ăn chung một bàn có được không?

- Ngẫu Quan, Nhụy Quan không ai được lên ăn, một mình tôi lên đấy không tiện. Tôi không ăn quen cái món mì ấy. Vả lại sớm dậy cũng không muốn ăn. Vừa rồi đói, tôi đã nói với thím Liễu làm cho tôi một bát canh với nửa bát cơm, tôi ăn ở đây là được rồi. Nếu chiều hôm nay uống rượu, đừng ai ngăn tôi, để tôi uống đủ sức mới được.

Trước tôi ở nhà, uống được hai ba cân rượu Huệ Toàn đấy. Bây giờ học cái nghề khốn nạn này, họ bảo uống vào hỏng mất giọng, nên mấy năm nay không biết đến rượu là gì. Hôm nay tôi phải phá giới mới được.

- Việc ấy cũng dễ thôi.

Bỗng thím Liễu sai người mang một cái quả đến. Xuân Yến đỡ lấy, mở ra xem, trong có một bát canh da gà bọc tôm, một bát vịt tần rượu, một đĩa nem ngỗng ướp mặn, một đĩa bốn miếng bánh cuốn hạt thông trộn với sữa, một liễn cơm gạo tám nóng, thơm phức. Xuân Yến, để cả lên bàn, chạy đi đặt bát đũa rồi xới một bát cơm, Phương Quan nói:

- Mỡ ngấy lắm, ai ăn được những thứ này!

Rồi chỉ lấy canh chan cơm ăn một bát, gắp mấy miếng thịt ngỗng thôi. Bảo Ngọc ngửi thấy mùi ngon hơn thức ăn mọi ngày, liền ăn một miếng bánh cuốn, lại bảo Xuân Yến xới nửa bát cơm chan canh ăn rất ngon lành. Xuân Yến và Phương Quan đều cười.

Xuân Yến định đưa trả những thức ăn còn thừa lại, Bảo Ngọc nói:

- Cứ ăn đi, nếu không đủ thì bảo lấy thêm.

- Không cần lấy thêm nữa, thế này là đủ. Vừa rồi chị Xạ Nguyệt cho chúng tôi ăn hai đĩa điểm tâm, bây giờ tôi ăn những thứ này cũng đủ.

Nói xong Xuân Yến đứng ở cạnh bàn ăn. Rồi để lại hai cái bánh cuốn, nói:

- Cái này để phần mẹ tôi. Chiều nay có uống rượu, cho tôi uống vài chén nhé.

Bảo Ngọc cười nói:

- Cô cũng thích uống rượu à? Chiều nay chúng ta sẽ uống một bữa thật say. Chị Tập Nhân và chị Tình Văn cũng uống được khá đấy, nhưng ngày nào cũng uống thì không tiện. Nhân dịp hôm nay chúng ta phá giới một bữa. Lại còn

việc này, tôi định bảo cô nhưng quên mất, giờ mới nhớ ra. Từ nay trở đi, cô phải trông nom Phương Quan, có điều gì sơ suất, cô nên nhắc nó. Chị Tập Nhân không trông nom xuể đâu.

- Tôi biết rồi, cậu không phải bận tâm đến. Nhưng việc chị Năm thì thế nào?

- Chị bảo thím Liễu biết, ngày mai cho nó vào đây. Tôi dặn họ một câu là xong.

Phương Quan nghe rồi cười:

- Đúng! Việc ấy cần phải làm ngay đi.

Xuân Yến lại sai hai đứa hầu nhỏ đến hầu Bảo Ngọc rửa tay, uống nước, còn mình đi thu dọn bát đĩa giao cho bà già rồi cũng đi rửa tay, và sang tìm thím Liễu. Bảo Ngọc lại đi đến Hồng Hương phố tìm các chị em. Phương Quan cầm khăn và quạt theo sau.

Vừa ra đến cửa, thấy Tập Nhân và Tình Văn dắt tay nhau đi vào, Bảo Ngọc hỏi:

- Các chị đến làm gì đấy?

Tập Nhân nói:

- Dọn cơm xong rồi, chờ cậu đến ăn đấy.

Bảo Ngọc cười, nói là vừa mới ăn cơm ở nhà xong, Tập Nhân cười:

- Cậu ăn như mèo ấy, chỉ đánh hơi là đã đủ no. Tuy vậy cũng nên tiếp họ một tý.

Tình Văn ấn tay vào trán Phương Quan, nói:

- Mày là con yêu tinh! Hở một tý là chạy đi rình ăn! Chẳng biết các người đã hẹn nhau bao giờ rồi? Sao không bảo chúng tao một tiếng?

Tập Nhân cười nói:

- Chẳng qua vừa gặp thì ăn đấy thôi, chứ có hẹn hò gì đâu.

- Đã thế ở đây cũng vô ích. Ngày mai chúng ta bước cả để một mình Phương Quan ở lại cũng đủ sai rồi.

- Chúng tôi đi được, chứ chị không thể đi được.

- Tôi là người đáng đi đầu tiên. Vừa lười biếng, vừa thô tục, lại xấu tính chẳng làm được việc gì.

- Nếu chị đi mà cái áo lông công cháy miếng nữa thì ai là người vá cho? Chị đừng lời qua tiếng lại với tôi nữa. Tôi nhờ làm gì, dù là mũi chỉ đường kìm, chị cũng cứ !ười.

Nhưng đó có phải là việc riêng của tôi đâu, cũng là việc của cậu ấy cả đấy. Khi tôi đi vắng mấy hôm, chị ốm thập tử nhất sinh, tại sao lại cố sống cố chết thức suốt đêm vá áo cho cậu ấy? Thế là nghĩa làm sao? Chị nói đi nào! Sao lại cứ giả bộ ngây thơ mà cười với tôi? Nói đi xem sao?

Mọi người nói chuyện rồi đi vào nhà khách. Tiết phu nhân cũng đến, theo thứ tự ngồi ăn cơm. Bảo Ngọc chỉ lấy nước trà chan cơm ăn nửa bát cho qua chuyện.

Ăn xong, mọi người uống nước nói chuyện, rồi ai thích gì chơi nấy. Ở bên ngoài, bọn Tiểu Loa, Hương Lăng, Phương Quan, Ngụy Quan, Ngẫu Quan, Đậu Quan ra vườn chơi. Mọi người hái ít hoa cỏ ngồi xúm lại ở bãi cỏ đánh chọi gà chơi. Người này nói: “Tôi có cây liễu Quan Âm”; người kia nói: “Tôi có cây thông La Hán”. Người này nói:

“Tôi có cây trúc Quân Tử”; người kia nói: “Tôi có cây chuối Mỹ Nhân”. Người này nói: “Tôi có cỏ tinh tinh” *ndlr: Cỏ tinh tinh nở những bông nhỏ như sao vào mùa hạ và mùa thu.*; người kia nói: “Tôi có hoa nguyệt nguyệt” *ndlr: Hoa nguyệt nguyệt là một loại hoa hồng, cứ cuối tháng sáu lại nở.*. Người này nói: “Tôi có hoa mẫu đơn trong vở Mẫu Đơn đình”; người kia nói: “Tôi có quả tỳ bà trong bản Tỳ bà ký”.

Đậu Quan nói:

- Tôi có cành hoa “tỉ muội”.

Nghe vậy không ai đáp lại, Hương Lăng liền nói:

- Tôi có cánh huệ “phu thê”.

Đậu Quan nói:

- Xưa nay chẳng thấy ai nói cánh huệ “phu thê” cả.

Hương Lăng nói:

- Một cành có một bông hoa gọi là “lan”, một cành có mấy bông hoa gọi là “huệ”.

Trên dưới đều có hoa thì gọi là cánh huệ “huynh đệ”; hoa nở ngang nhau thì gọi là cánh huệ “phu thê”. Chùm hoa này của tôi nở liền nhau, chẳng phải cánh “phu thê” là gì?

Đậu Quan không cãi lại được, đứng dậy cười nói:

- Cứ như chị nói thì một bông hoa lớn, một bông hoa bé là cánh huệ “bố con”; bông hoa quay lưng lại nhau thì gọi là cánh huệ “kẻ thù” à? Chồng chị đi vắng hơn nửa năm nay, chị nhớ anh chàng, nên nhìn chùm hoa, cũng bảo là hoa vợ chồng, không biết xấu hổ!

Hương Lăng nghe nói, đỏ mặt lên, đứng dậy định bẹo Đậu Quan, cười mắng:

- Con ranh thối miệng này! Chỉ nói những chuyện khó ngửi!

Đậu Quan thấy vậy khi nào chịu tha, liền kéo Hương Lăng xuống, quay lại cười bảo bọn Nhụy Quan:

- Lại đây giùm tôi bẹo vào mồm nó!

Hai người vật nhau ở dưới đất. Mọi người vỗ tay cười nói:

- Hỏng rồi! Vũng nước kia kìa, khéo làm bẩn cả quần mới của chị ấy!

Đậu Quan quay lại nhìn, thấy bên cạnh có một vũng nước mưa, Hương Lăng bị bẩn quần đâm ngượng, vội giật tay bỏ chạy. Mọi người cười ầm lên, nhưng sợ Hương Lăng giận lây nên cũng bỏ đi cả.

Hương Lãng đứng dậy, cúi đầu nhìn, thấy quần áo mình hãy còn nước bẩn đương nhỏ từng giọt, liền mắng luôn miệng. Vừa lúc ấy Bảo Ngọc trông thấy họ chọi cỏ gà, cũng đi ngắt cỏ đến chơi. Thấy mọi người bỏ chạy, chỉ còn trơ lại một mình Hương Lăng đương cúi đầu nhìn xuống quần, liền hỏi:

- Tại sao họ chạy cả thế?

- Tôi có một chùm hoa “phu thê”, họ không biết lại bảo tôi nói bậy, đâm ra cãi nhau.

Họ lại làm bẩn cả quần mới của tôi.

- Chị có chùm hoa "phu thê" thì đây tôi lại có hoa ấu "tịnh đế".

Miệng nói, tay Bảo Ngọc cầm một cành hoa ấu "tịnh đế" chập cả chùm hoa "phu thê" vào làm một.

Hương Lăng nói:

- "Phu thê" với không phu thê, "tịnh đế" với chẳng tịnh đế! Cậu hãy nhìn cái quần tôi đây này!

Bảo Ngọc cúi đầu nhìn, "úi chà" một tiếng nói:

- Tại sao chị lại bị kéo xuống bùn thế này? Đáng tiếc! Lụa đỏ thạch lựu này dễ bẩn lắm!

- Đây là của cô Cầm mang đến cho hôm nọ, cô Bảo may một cái, tôi may một cái, hôm nay mới đem ra mặc đấy.

Bảo Ngọc giậm chân thở dài:

- Nhà các chị, một ngày làm hỏng một cái quần cũng chẳng thấm vào đâu. Nhưng một là cô Cầm mang đến cho, chị và chị Bảo, mỗi người may một cái. Quần của chị Bảo còn tốt, mà quần của chị đã hỏng rồi, như thế chẳng phụ lòng tốt của cô Cầm hay sao? Hai là, dì bên ấy cũng lắm nhời, tôi thường nghe thấy dì ấy bảo các chị hoang phí, chỉ phá hại, không biết tiếc của. Bây giờ để dì ấy trông thấy, lại làm rầm lên đấy!

Hương Lăng nghe vậy chạm trúng lòng mình, vui lên cười nói:

- Chính thế đấy. Tuy tôi có mấy cái quần mới, nhưng đều không giống màu này. Có cái nào giống, đổi được thì hay, sau này sẽ liệu.

Bảo Ngọc nói:

- Chị cứ đứng đây, đừng đi vội. Nếu không thì cả áo lót, quần đùi và giày cũng đính bùn đấy. Tập Nhân có may một cái quần giống hệt như thế. Nhưng vì chị ấy có tang, chưa mặc đến. Tôi sẽ lấy cho chị đổi, có được không.

Hương Lăng cười, lắc đầu nói:

- Không được. Nếu họ biết thì còn ra làm sao?

Bảo Ngọc nói:

- Sợ cái gì? Chờ khi hết tang, chị ấy thích thứ gì, ta sẽ trả cho chị ấy, chẳng lẽ lại không được à? Chị mà nghĩ thế thì còn gì là tình thân mật với nhau hàng ngày? Vả chăng cũng không phải là việc che giấu người ta, chị cứ nói với chị Bảo là được. Chỉ sợ dì tôi biết lại gắt thôi.

Hương Lăng nghĩ một lúc cho là phải, gật đầu cười nói:

- Thế cũng được, không dám phụ lòng cậu. Tôi chờ ở đây. Xin cậu bảo chị ấy thân hành mang đến cho tôi mới được!

Bảo Ngọc nghe nói rất mừng, nhận lời về nhà ngay. Rồi cúi đầu ngẫm nghĩ: "Đáng tiếc con người như thế không có bố mẹ, quên cả họ hàng, bị người ta dỗ đi, lại đem bán cho hạng vũ phu ấy!" Rồi lại nghĩ: "Dạo trước ta gặp Bình Nhi là việc không ngờ, bây giờ cũng lại là việc không ngờ ngoài cái không ngờ nữa!" Nghĩ quanh nghĩ quẩn, 【夾 Lại hạ bốn chữ "nghĩ quanh nghĩ quẩn".】 Bảo Ngọc về đến phòng, kéo tay Tập Nhân, khẽ bảo cho biết việc ấy.

Hương Lăng vốn được mọi người thương yêu, Tập Nhân lại có tính hào phóng, vẫn chơi thân với chị ta. Được tin, mở ngay hòm, lấy cái quần ra, gấp cẩn thận, theo Bảo Ngọc đi tìm Hương Lăng. Thấy chị ta đứng yên ở đấy. Tập Nhân

cười nói:

- Chị hay quấy lắm, quấy đến nỗi xảy ra chuyện mới chịu thôi.

Hương Lăng đỏ mặt cười nói:

- Cám ơn chị lắm, không ngờ bọn quỷ sứ ấy nó làm ác.

Nói xong cầm lấy cái quần, giở ra xem, quả nhiên giống hệt cái quần của mình, liền bảo Bảo Ngọc quay mặt đi chỗ khác rồi ngoảnh vào phía trong cởi quần bẩn ra, mặc quần mới vào.

Tập Nhân nói:

- Đưa cái quần bẩn ấy cho tôi giặt hộ rồi sẽ đưa sang cho. Chị mang về, người ta trông thấy, lại hỏi căn vặn đấy.

- Chị ơi, chị cứ mang về, không cần phải trả lại em. Em đã có cái này, không cần cái ấy nữa.

- Bụng chị rộng rãi quá.

Hương Lăng lạy tạ Tập Nhân hai lạy. Tập Nhân mang cái quần kia về.

Hương Lăng thấy Bảo Ngọc ngồi xổm dưới đất, lấy cành cây đào một cái hố, rắc hoa rụng vào đấy, rồi chôn chùm hoa "phu thê" và cành hoa "tịnh đế" xuống, lại phủ hoa rụng lên trên, lấp đất lại. Liền kéo tay Bảo Ngọc cười nói:

- Cậu lại làm cái trò gì đấy? Không trách ai cũng bảo cậu hay chơi ma chơi mãnh, làm cho người ta ghê cả người. Xem kìa! Tay cậu dính đầy bùn và rêu, không rửa ngay đi à?

Bảo Ngọc cười, đứng dậy đi rửa tay, Hương Lăng cũng quay về.

Hai người đi được mấy bước, Hương Lăng gọi giật lại. Bảo Ngọc không biết có chuyện gì, xoa hai tay dính bùn, cười hì hì quay lại hỏi: "Việc gì thế?"

Hương Lăng đỏ mặt chỉ cười, mồm muốn nói, nhưng không ra lời. Lúc đó Trăn Nhi là đứa hầu ở bên kia chạy lại nói:

- Cô Hai chờ chị đấy!

Hương Lăng lại đỏ mặt lên, rồi nói với Bảo Ngọc:

- Việc cái quần, cậu đừng nói cho anh cậu biết nhé!

Nói xong quay đi. Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi điên đâu? Lại thò đầu vào miệng hổ!

【威 Tổng bình: Tả vụ tra tìm gây ầm ĩ là cảnh Giả mẫu vắng nhà; tả bày tiệc cũng là cảnh Giả mẫu vắng nhà. Nói bên này, kể bên kia, thật có cái vui ngòi bút ca, mực múa.

Nhìn Tương Vân say nằm trên đá xanh, bóng hoa phủ đầy mình, khác nào hàng trăm mỹ nữ ôm sênh giữa mây, gióng trống dưới trăng, vây quanh Thái Chân, tức Dương Quý Phi.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Cụm "Uyên Ương thắng Vưu thị" vốn bị thiếu, được bổ sung theo bản Thích Tự. Xét ở đây Uyên Ương và Tập Nhân đều là người thắng; nhưng đoạn sau lại viết hai người nói tục ngữ để hoàn tất lệnh rượu, dường như họ lại là người thua. Nguyên văn như vậy, còn nghi vấn, chờ khảo cứu.

Hồi 63: Mừng sinh nhật ở Di Hồng viện, các cô mở tiệc đêm — Chết vì thuốc luyện đan, Vưu thị một mình lo tang gia

Hồi 63

Mừng sinh nhật ở Di Hồng viện, các cô mở tiệc đêm — Chết vì thuốc luyện đan, Vưu thị một mình lo tang gia

【 威 Hồi tiền phê: Cuốn sách này viết con em nhà phú quý ở đời rất dễ trượt vào nẻo tà hèn; người làm bề trên cũng có chỗ không thể kiểm soát. Như tiệc đêm của Bảo Ngọc, thoạt nhìn văn nhã đầy ý vị; nghĩ kỹ, chuyện sinh sự nào chẳng nảy mầm từ đây? Sách lại tả được cái vô lại, vô sỉ của Giả Dung — hạng người nhà thế gia ắt cũng có. Người đọc nên nhớ lời "ba người cùng đi, ắt có người làm thầy ta", mới hiểu được dụng ý tác giả. Hãy lấy làm răn!】

Bảo Ngọc về phòng rửa tay, rồi bàn với Tập Nhân:

- Tối nay uống rượu, chúng ta chỉ cần góp vui, chứ không nên câu nệ. Bây giờ muốn ăn món gì, chị bảo họ sắp sẵn đi.

- Cậu cứ yên tâm, tôi cùng Tình Văn, Xạ Nguyệt, Thu Văn, mỗi người góp năm đồng, cộng là hai lạng. Phương Quan, Bích Ngân, Xuân Yến, con Tư mỗi người góp ba đồng; những người nghỉ phép thì thôi không kể. Tất cả là ba lạng hai đồng cân. Tôi đã giao cho thím Liễu sắp sẵn bốn mươi đĩa các thứ quả. Tôi lại bảo chị Bình lấy một vò rượu Thiệu Hưng để ở bên kia rồi. Đó là riêng tám người chúng tôi làm sinh nhật mừng cậu.

Bảo Ngọc vui mừng nói:

- Họ lấy đâu ra tiền? Không nên bảo họ góp mới phải.

Tình Văn nói:

- Họ không có tiền, thì chúng tôi có tiền à? Đó là bụng tốt của mọi người, dù là tiền ăn cắp đâu ra cũng nên nhận cho họ mới phải.

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị nói phải đấy.

Tập Nhân cười nói:

- Ngày nào không được người ta nói nặng mấy câu thì cậu không chịu yên.

Tình Văn cười nói:

- Chị cũng học được thói xấu rồi đấy, cứ hay giở cái lối đâm bị thóc chọc bị gạo!

Nói xong mọi người đều cười.

Bảo Ngọc nói:

- Đóng cửa đi thôi.

Tập Nhân cười nói:

- Không trách người ta bảo cậu "không có việc lại hay bận". Đóng cửa từ giờ, người ta lại ngờ đấy. Hãy chịu khó chờ một tý nữa.

Bảo Ngọc gật đầu nói:

- Tôi đi dạo chơi một lúc. Con Tư đi múc nước vắng, Xuân Yến sẽ theo tôi.

Bảo Ngọc ra ngoài thấy không có ai, liền hỏi đến việc con Năm, Xuân Yến nói:

- Tôi đã bảo thím Liễu rồi, thím ấy mừng lắm, nhưng đêm nọ con Nam bị oan, bực quá đâm ốm, chưa đến được. Chờ khi nào khỏi sẽ hay.

Bảo Ngọc nghe nói, đâm ra hối hận thở dài, lại hỏi:

- Việc này chị Tập Nhân có biết không?

- Tôi không nói với chị ấy, chẳng biết chị Phương Quan có nói hay không?

- Tôi cũng chưa nói gì với chị ấy cả.

- Thôi, để tôi bảo chị ấy là xong.

Nói xong, Xuân Yến chạy về giả cách rửa tay.

Đến lúc lên đèn, nghe ngoài sân có một toán người. Nhìn qua cửa sổ, thấy vợ Lâm Chi Hiếu dẫn lũ đàn bà coi việc đi đến. Một người đi trước cầm đèn lồng. Tình Văn khẽ cười nói:

- Họ đi tuần tra những người canh đêm đấy. Chờ họ ra là chúng ta đóng cửa thôi.

Những người canh đêm ở Viện Di Hồng đều ra đón cả.

Vợ Lâm Chi Hiếu xem xét cẩn thận rồi dặn:

- Không được bạc bài, chè rượu rồi ngả ra hè ngủ đến trời sáng bảnh mới dậy. Tôi biết sẽ không tha đâu.

- Chúng tôi đâu dám cả gan như thế.

- Cậu Bảo đã đi ngủ chưa?

- Chúng tôi không biết.

Tập Nhân vội đẩy Bảo Ngọc. Bảo Ngọc đi giày ra cửa đón, cười nói:

- Tôi chưa đi ngủ. Bà hãy vào chơi.

Lại gọi Tập Nhân đi pha nước. Vợ Lâm Chi Hiếu đi vào cười nói:

- Cậu chưa đi ngủ à? Dạo này ngày dài đêm ngắn, cậu nên đi ngủ ngay để ngày mai dậy sớm; nếu dậy trưa người ta sẽ cười cho. Họ bảo không phải cậu ấm đi học, mà là hạng người đi gánh thuê.

- Bà nói phải đấy. Hôm nào tôi cũng đi ngủ sớm. Mọi khi bà đến, tôi đã đi ngủ rồi, nên không biết gì cả. Hôm nay vì ăn miến, sợ không tiêu, nên phải thức chơi một lúc.

Vợ Lâm Chi Hiếu quay lại nói với bọn Tập Nhân:

- Nên pha trà Phổ Nhị cho cậu ấy uống.

- Đã pha một ấm trà Nữ Nhi cho cậu ấy uống hai chén rồi. Có sẵn đây, mời bà xơi một chén.

Nói xong, Tình Văn pha trà mang đến. Vợ Lâm Chi Hiếu đứng dậy cầm lấy, cười nói:

- Gần đây tôi xem ra cậu Hai đã đổi cả cách xưng hô, trước mặt các cô, lại gọi tên người ta ra thế. Tuy ở trong nhà, nhưng đều là người của cụ và bà Hai. Cậu cũng nên ăn nói dè chừng mới phải. Một đôi khi lỡ miệng nói lầm thì được chứ quen mồm gọi tràn, sợ sau này anh em con cháu bắt chước, người ta sẽ cười cho. Họ lại bảo con cháu nhà này không coi bậc tôn trưởng ra gì cả.

Bảo Ngọc cười:

- Bà nói phải đấy. Chẳng qua tôi gọi nhầm một đôi khi đấy thôi.

Tập Nhân, Tình văn đều cười nói:

- Không nên trách oan cậu ấy. Từ trước đến giờ, cậu ấy vẫn luôn miệng gọi là chị, chẳng qua trong những lúc vui đùa với nhau, thỉnh thoảng cậu ấy mới gọi tên thôi.

Nhưng có người lạ, cậu ấy vẫn gọi như trước.

Vợ Lâm Chi Hiếu cười nói:

- Thế mới là người đi học biết lễ phép chứ! Càng khiêm tốn bao nhiêu, người ta càng trọng mình bấy nhiêu. Không kể những người ở đã lâu đời, ngay những người của cụ và bà Hai sai sang hầu, hay cả từ con mèo con chó của người, cậu cũng không nên khinh rẻ. Thế mới là cách ăn ở của cậu ấm đã được ăn học chứ.

Bà ta uống nước, rồi nói:

- Thôi mời cậu đi ngủ, chúng tôi đi đây.

Bảo Ngọc nói:

- Bà hãy ngồi chơi đã.

Vợ Lâm Chi Hiếu đã dẫn mọi người đi tuần tra chỗ khác.

Bọn Tình Văn ra bảo đóng cửa, rồi đi vào cười nói:

- Cái bà này đã uống rượu ở đâu, ăn nói ba hoa, lại còn lên giọng dạy chúng mình một trận.

Xạ Nguyệt cười nói:

- Bà ta có phải tốt bụng gì đâu? Chẳng qua nhắc nhở để ngăn ngừa trước những chuyện lầm lỗi lớn đấy thôi.

Nói xong, đi dọn rượu.

Tập Nhân bảo:

- Không cần bày bàn cao. Chúng ta cứ đem cái bàn tròn kiểu hoa lê đặt lên trên giường, vừa rộng, lại vừa tiện.

Mọi người cùng khiêng bàn đến, Xạ Nguyệt và con Tư, dùng hai khay lớn, mang các thứ quả đến bốn, năm lần mới hết. Hai bà già ở bên ngoài hâm rượu.

Bảo Ngọc nói:

- Giời nực, chúng ta cởi áo ngoài ra mới được.

Mọi người cười nói:

- Cậu muốn cởi cứ cởi, chứ chúng tôi còn phải thay phiên nhau mời rượu kia.

Bảo Ngọc cười nói:

- Nếu mời rượu thì đến canh năm mới xong. Tôi rất ghét cái lối ấy. Đối với người lạ, bất đắc đĩ mới phải theo. Bây giờ làm phiền tôi như thế thì mất thú.

Mọi người đều nói:

- Thôi cũng nghe cậu.

Ai nấy chưa vào ngồi hãy đi cởi áo ngoài và tháo bỏ đồ trang sức, 【夾 Xưa nay uống rượu chưa từng có ai bắt đầu như vậy; riêng viện Di Hồng mới có nếp này. Bởi thế Vương phu nhân từng nói: "Nó làm việc gì cũng khác người đời." Quả không ai hiểu con bằng mẹ.】 đầu búi tóc trần, mình mặc áo lót. Bảo Ngọc chỉ mặc một cái áo cánh lụa đỏ, quần lót lụa xanh, ống quần buông xỏa, thắt một cái dây lưng, dựa vào cái gối lụa thêu hoa hồng và hoa thước dược, rồi cùng đánh toan với Phương Quan. Phương Quan cứ kêu nóng, 【夾 Lúc này ta cũng nóng quá, chỉ mong được mát lạnh. Đến khi trời lạnh lại nhớ cái nóng này; quả nhiên đời chỉ là một giấc mộng.】 chỉ mặc cái áo lót kẻ ô bằng đoạn ba màu, thắt một cái dây lưng màu lá liễu, dưới mặc cái quần lót màu thủy hồng cải hoa, cũng buông tỏa ống; trước trán tết một búi tóc nhỏ lên tận đỉnh đầu, lại tết một cái đuôi sam vắt ra đằng sau gáy; tai bên phải giắt một viên ngọc to bằng hạt gạo, tai bên trái đeo một cái khuyên vàng đỏ chói to bằng quả mận; rõ ràng mặt trắng như trăng hôm rằm, mắt trong hơn nước mùa thu. Mọi người thấy vậy cười nói:

- Hai người này trông như là anh em sinh đôi vậy.

Tập Nhân đến rót rượu nói:

- Lát nữa hãy đánh toan. Tuy không mời rượu, nhưng chúng ta mỗi người phải tự uống một chén đã.

Tập Nhân cầm chén uống trước, theo thứ tự, ai cũng uống hết, rồi đều ngồi quây cả xuống. Xuân Yến và con Tư vì không ngồi được cạnh giường, liền ngồi vào hai cái đòn lót đệm gấm ở gần đó. Bốn mươi đĩa sứ Định Châu màu trắng, to bằng đĩa trà, đều đựng những thứ quả khô và tươi cùng sơn hào hải vị, hoặc ở trong nước, hoặc ở nước ngoài.

Bảo Ngọc nói:

- Chúng ta nên làm tửu lệnh cho vui.

Tập Nhân nói:

- Nhưng phải nhã một tý mới được, đừng hét ầm lên để người ta nghe thấy, vả chăng chúng tôi không biết chữ, cũng không nên nói văn chương nhiều quá.

Xạ Nguyệt cười nói:

- Thôi lấy hột xúc xắc ta gieo chơi.

Bảo Ngọc nói:

- Chẳng có thú gì, không thích. Chúng ta chơi cách rút tên hoa thì hơn.

Tình Văn cười nói:

- Phải đấy. Tôi đã nghĩ đến cái lối chơi như thế rồi.

Tập Nhân nói:

- Chơi thế vui thật, nhưng ít người quá không thú.

Xuân Yến cười nói:

- Cứ ý tôi khẽ lại mời cô Bảo, cô Vân, cô Lâm sang chơi một lúc, đến canh hai về ngủ cũng chưa muộn.

Tập Nhân nói:

- Lại phải mở cửa, đóng cửa ầm lên, nhỡ gặp bọn đi tuần đêm hỏi.

Bảo Ngọc nói:

- Sợ gì? Cô Ba cũng biết uống rượu đấy. Mời cô ấy một tiếng mới phải. Và cả cô Cầm nữa.

Mọi người đều nói:

- Thôi đừng mời cô Cầm, cô ấy ở nhà mợ Cả, rồi lại làm to chuyện lên.

Bảo Ngọc nói:

- Sợ cái gì? Các cô cứ đi mời sang đây.

Xuân Yến, con Tư không nói câu gì. Nó mở cửa dẫn bọn hầu nhỏ chia nhau đi mời.

Tình Văn, Xạ Nguyệt và Tập Nhân lại nói:

- Hai cô ấy đi mời chưa chắc họ đã chịu đến, để chúng tôi đi sống chết cũng kéo họ lại cho được.

Tập Nhân, Tình Văn sai lũ bà già cầm đèn lồng đi. Quả nhiên Bảo Thoa thì nói: "Đêm khuya rồi". Đại Ngọc thì nói: "Người không được khỏe". Nhưng hai người cứ nằn nì nói: "Thế nào cũng xin nể mặt chúng tôi, đến ngồi chơi một lúc rồi về ngay". Mọi người nghe nói, đều lấy làm vui thích. Trước không định mời Lý Hoàn, nhưng họ nghĩ, nhỡ ra chị ấy biết lại không ra làm sao, liền sai Thúy Mặc cùng đi với Xuân Yến cố đến mời Lý Hoàn và Bảo Cầm. Mọi người đều lần lượt đến cả. Tập Nhân lại cố kéo Hương Lăng đến. Trên giường bày thêm một cái bàn nữa rồi mới vào ngồi.

Bảo Ngọc vội nói:

- Em Lâm chắc sợ lạnh, sang ngồi dựa cạnh vách này.

Rồi đem đến một cái nệm dựa lót vào phía sau. Bọn Tập Nhân lấy ghế ngồi tiếp ở cạnh giường. Đại Ngọc ngồi dựa vào nệm, cách bàn hơi xa, cười nói với bọn Bảo Thoa, Lý Hoàn và Thám Xuân:

- Chị em thường vẫn nói, người ta đêm hay đánh bạc uống rượu. Hôm nay chúng ta lại như thế này, liệu còn bảo ai được nữa!

Lý Hoàn nói:

- Có hại gì đâu? Trong một năm chỉ có ngày sinh nhật, chứ có phải đêm nào cũng như thế đâu, chẳng đáng ngại lắm.

Tình Văn mang đến một cái ống thẻ bằng trúc chạm, trong đựng những thẻ bằng ngà có khắc tên hoa, xóc đi xóc lại, đem để ở giữa. Lại lấy quân xúc xắc ra bỏ vào trong hộp, xóc một cái mở ra xem, vừa đúng sáu chấm, tính đến Bảo Thoa. Bảo Thoa cười nói:

- Tôi rút trước, chẳng biết rút được cái gì đây!

Nói xong, xóc ống, rút ra một cái thẻ, mọi người xem, thấy vẽ một cành hoa mẫu đơn, có đề bốn chữ "Hơn hẳn trăm hoa". Phía dưới có khắc mấy chữ nhỏ là một câu thơ Đường: "Dù chẳng tình gì, người cũng cảm". Lại chua thêm: "Cả bàn tiệc mừng một chén. Vì là đứng đầu các thứ hoa, nên được tùy ý mình bảo ai đọc mừng một bài thơ từ hay khúc hát cho vui".

Mọi người đều cười nói:

- Khéo quá! Cô thực đáng là hoa mẫu đơn.

Mỗi người đều mừng một chén. Bảo Thoa uống xong, cười nói:

- Cô Phương Quan hát một câu cho chúng tôi nghe nào.

Phương Quan nói:

- Đã thế thì mỗi người hãy uống trước một chén để nghe cho vui.

Mọi người đều uống. Phương Quan hát: "Tiệc thọ bày đây phong cảnh đẹp"... Mọi người đều nói: "Bỏ câu ấy đi! Bây giờ không cần cô đến chúc thọ. Chọn bài nào hay nhất thì hát".

Phương Quan đành phải khẽ hát một câu ở hài "Thưởng hoa thì": Cánh tiên cắp chổi thướt tha, Gót sen đủng đỉnh, quét hoa cửa trời…

Bảo Ngọc cứ cầm lấy cái thẻ, miệng đọc đi đọc lại: "Dù chẳng tình gì, người cũng cảm". Nghe hát xong, Bảo Ngọc vẫn nhìn vào Phương Quan không nói gì. Tương Vân giật lấy cái thẻ đưa cho Bảo Thoa. Bảo Thoa lại gieo được một quân mười sáu điểm, tính đến lượtThám Xuân.

Thám Xuân cười nói:

- Không biết rút được cái gì đây?

Rồi lấy ra một cái thẻ, xem xong vứt ngay lên bàn, đỏ mặt cười nói.

- Không nên chơi cái lệnh này. Đó là cái lệnh của bọn đàn ông thường chơi ở ngoài, có nhiều câu nói nhảm.

Không ai hiểu ra sao cả. Bọn Tập Nhân vội nhặt lấy thẻ đưa cho mọi người xem, thấy mặt trên vẽ một cành hoa hạnh, viết bốn chữ đỏ "Tiên phẩm đền Dao". Mặt sau có đề câu thơ: "Tựa mây hồng hạnh giồng bên mặt trời". Lại chua thêm: "Ai rút được thẻ này, tất lấy được chồng sang. Mọi người mừng một chén rồi cùng uống một chén".

Mọi người cười nói:

- Chúng tôi tưởng là cái gì kia chứ, thẻ này cốt để bày trò cười ở trong khuê các, chỉ có vài ba cái là có những câu thế này thôi, còn thì không nói nhảm cả. Thế có hại gì?

Nhà chúng ta đã có vị vương phi rồi. Có lẽ cô lại sẽ là vương phi cũng chưa biết chừng? Đáng mừng! Đáng mừng!

Nói xong mọi người lại đưa rượu mừng. Thám Xuân không chịu uống. Sau bị Tương Vân, Hương Lăng, Lý Hoàn ép mãi mới uống một chén. Thám Xuân nói:

- Bỏ cái tửu lệnh này đi, chơi cái khác thôi.

Mọi người nhất định không nghe. Tương Vân cầm lấy tay Thám Xuân bắt gieo được điểm mười chín, tính đến lượt Lý Hoàn.

Lý Hoàn xóc ống, rút thẻ ra xem, cười nói:

- Hay lắm! Chị em xem mấy chữ này, rất có ý nghĩa.

Mọi người cầm thẻ xem, thấy vẽ một cành mai già, viết bốn chữ "Vóc đựng sương mai". Mặt sau đề một câu thơ cổ: "Nhà tranh giậu trúc nhưng lòng vẫn vui". Lại chua thêm: "Tự mình uống một chén, người ngồi dưới gieo xúc xắc".

Lý Hoàn cười nói:

- Rất là thú! Các cô cứ gieo đi. Tôi tự uống một chén, dở hay mặc các cô.

Nói xong uống chén rượu, đưa xúc xắc cho Đại Ngọc. Đại Ngọc gieo được số mười tám điểm, tính đến tượt Tương Vân.

Tương Vân cười, xoa tay xắn áo rút ra một cái thẻ. Mọi người xem, thấy cành hải đường, có đề bốn chữ "Mộng thơm say tít". Mặt sau có đề một câu thơ: "Chỉ sợ đêm khuya hoa ngủ mất".

Đại Ngọc cười nói:

- Hai chữ "đêm khuya" nên đối là "đá lạnh" thì hay hơn.

Mọi người biết Đại Ngọc nói chọc Tương Vân say rượu ngủ trên hòn đá giữa ban ngày, đều cười ầm lên. Tương Vân cười chỉ cho Đại Ngọc xem cái thuyền rồi nói:

- Thôi xuống cái thuyền này mà đi về nhà, đừng nói nhảm nữa.

Mọi người đều cười. Lại xem thấy lời chú: "Đã gọi là "mộng thơm say tít" thì người nào rút được thẻ này không nên uống rượu, chỉ để cho người ngồi trên, ngồi dưới, mỗi người uống một chén thôi".

Tương Vân vỗ tay cười nói:

- A di đà Phật! Thẻ này hay quá!

Vừa đúng Đại Ngọc ngồi trên. Bảo Ngọc ngồi dưới hai người rót hai chén rượu, đành phải uống vậy. Bảo Ngọc uống được nửa chén, thấy không ai nhìn đến, liền đưa cho Phương Quan. Phương Quan cầm lấy, ngửa mặt lên uống hết. Đại Ngọc giả vờ nói chuyện với người khác, rồi đổ hết rượu vào trong ống nhổ.

Tương Vân lấy xúc xắc gieo được chín điểm, đếm số đến lượt Xạ Nguyệt. Xạ Nguyệt rút một cái thẻ, mọi người xem thấy một cành hoa đồ mi, có đề bốn chữ "Cảnh xuân đẹp tuyệt". Lại có một câu thơ cổ: "Hoa đồ mi nở là ngày xuân đi". Lại có chua thêm: "Mỗi người trong tiệc uống ba chén tiễn xuân".

Xạ Nguyệt hỏi:

- Nói thế nào?

Bảo Ngọc cau mày, giấu thẻ đi, nói:

- Thôi, chúng ta cứ uống rượu đi.

Mọi người uống đủ ba nhấp thay cho ba chén.

Xạ Nguyệt gieo được mười điểm, đếm số đến lượt Hương Lăng. Hương Lăng rút được một cái thẻ vẽ cành hoa "tịnh đế" có đề bốn chữ "Điểm xuân liên tiếp". Mặt sau có một câu thơ cổ: "Liền cành hoa nọ vừa đua nở". Lại chua thêm: "Cùng mừng người rút uống ba chén, sau đó mọi người đều uống một chén".

Hương Lăng lại gieo được sáu điểm, tính đến lượt Đại Ngọc. Đại Ngọc nghĩ thầm: "Không biết còn thẻ gì hay nữa!" Rồi rút được một thẻ vẽ một cành hoa phù dung, có đề bốn chữ "sương gió buồn tênh". Mặt sau có một câu thơ cổ: "Thương mình nào dám giận gì gió đông". Lại chua thêm "Tự uống một chén, hoa mẫu đơn uống tiếp một chén".

Mọi người cười nói:

- Hay quá! Trừ cô ấy ra, không còn có ai đáng làm hoa phù dung nữa.

Đại Ngọc cũng cười thầm, uống một chén, rồi gieo được mười hai điểm, tính đến lượt Tập Nhân.

Tập Nhân rút ra một cái thẻ vẽ cành hoa đào, đề bốn chữ "Phong cảnh Vũ Lăng". Mặt sau có đề một câu thơ cổ: "Hoa đào lại báo một mùa xuân sang". Lại chua thêm: "Hoa hạnh uống tiếp một chén, người nào cùng tuổi hay cùng họ đều uống tiếp một chén".

Mọi người cười nói:

- Lần này nhộn nhịp quá, rất vui.

Tính tất cả thì Hương Lăng, Tình Văn và Bảo Thoa đều cùng tuổi với Tập Nhân, Đại Ngọc thì đẻ cùng giờ, nhưng không có người nào cùng họ.

Phương Quan vội nói:

- Tôi cũng họ Hoa, để tôi uống tiếp với chị ấy một chén.

Rồi mọi người đều rót rượu uống.

Đại Ngọc cười bảo Thám Xuân:

- Có số lấy được chồng sang. Cô là hoa hạnh phải uống đi để cho chúng tôi cùng uống.

Thám Xuân cười nói:

- Nói gì thế! Chị Cả tiện tay tát cho nó một cái!

Lý Hoàn cười nói:

- Người ta đã không lấy được chồng sang, lại còn bị đánh, tôi không nỡ đâu.

Mọi người đều cười.

Tập Nhân đương định gieo, chợt có người gọi cửa, bọn bà già ra hỏi thì té ra Tiết phu nhân sai người sang đón Đại Ngọc về. 【列 Văn lạ! Không nối sang Bảo Thoa mà lại nối sang Đại Ngọc.】 Mọi người hỏi:

- Canh mấy rồi?

Có người nói: "Quá canh hai. Đồng hồ đã điểm 11 tiếng".

Bảo Ngọc không tin, bảo mang đồng hồ đến xem, thì đã quá giờ tý. Đại Ngọc đứng dậy nói:

- Tôi không thể ngồi nán được nữa, còn phải về uống thuốc.

Mọi người đều nói:

- Cũng nên về cả thôi.

Bọn Tập Nhân, Bảo Ngọc còn muốn giữ lại, nhưng Lý Hoàn, Thám Xuân đều nói:

- Đêm đã khuya, thế này cũng quá lắm rồi.

Tập Nhân nói:

- Đã thế mỗi người uống thêm một chén nữa rồi hãy về.

Bọn Tình Văn vội rót đầy chén, mọi người uống rồi, đều sai thắp đèn đi về.

Bọn Tập Nhân tiễn họ đến bờ sông đình Thấm Phương, mới quay về, đóng cửa lại, đánh đố rượu. Tập Nhân rót mấy chén to, lấy mấy thứ ăn, đưa cho các bà già hầu ở đấy ăn uống. Ai cũng ngà ngà say, vừa đánh toan vừa hát. Bấy giờ đã đến canh tư, các bà già vừa ăn thật, vừa ăn vụng, vò rượu hết sạch. Mọi người thấy thế, mới thu dọn rửa ráy đi ngủ.

Phương Quan uống nhiều quá, mặt đỏ dừ, đầu mày cuối mắt, càng nhìn càng xinh. Nó cố gượng không đứng dậy được, liền nằm ngả vào người Tập Nhân, nói:

- Chị ơi! Bụng tôi cồn cào quá!

- Ai bảo mày cứ nốc cho lắm vào!

Xuân Yến và con Tư cũng say mềm, đi ngủ cả rồi. Tình Văn thì cứ kêu mãi. Bảo Ngọc nói:

- Đừng kêu nữa, chúng ta cứ nằm bừa ra đây mà ngủ.

Nói xong, gối đầu vào cái gối thơm màu đỏ, nằm ngả ra ngủ ngay. Tập Nhân thấy Phương Quan say quá, sợ nó bị nôn, bèn khẽ nâng nó dậy, đặt nằm ngủ cạnh Bảo Ngọc, còn mình sang nằm ngủ ở cái giường trước mặt. Mọi người ngủ say không biết trời đất gì cả.

Tập Nhân choàng mắt dậy, trời đã sáng bạch, nói:

- Muộn mất rồi!

Trông sang giường trước mặt, thấy Phương Quan gối đầu vào thành giường, vẫn ngủ say, vội gọi nó dậy. Bảo Ngọc cũng giở mình tỉnh dậy, cười nói:

- Muộn mất rồi!

Bèn lay Phương Quan. Phương Quan ngồi dậy giật mình dụi mắt.

Tập Nhân cười nói:

- Rõ không biết xấu hổ! Say rượu không biết đi tìm chỗ ngủ, lại nằm lăn ra đấy.

Phương Quan nhìn ra mới biết là mình nằm cũng giường với Bảo Ngọc, xấu hổ tụt xuống đất cười nói:

- Tôi ăn uống ra làm sao lại chẳng biết gì cả.

Bảo Ngọc cười nới:

- Tôi cũng không biết gì; nếu biết đã bôi mực vào mặt cô rồi.

Bọn a hoàn lên hầu rửa mặt chải đầu. Bảo Ngọc cười nói:

- Hôm qua làm phiền các chị, tối nay tôi xin giả tiệc.

Tập Nhân cười nói:

- Thôi, thôi! Hôm nay đừng quấy nữa, nếu còn quấy thì người ta sẽ nói cho đấy.

Bảo Ngọc nói:

- Sợ cái gì! Chẳng qua mới có hai lần thôi. Chúng ta kể cũng uống được rượu đấy. Thế nào lại uống hết cả một vò kia à? Tiếc đương lúc vui rượu lại hết!

Tập Nhân cười nói:

- Uống vừa vừa thế mới thú, chứ uống quá lại mất vui. Hôm qua hứng lên, Tình Văn cũng không biết xấu hổ nữa. Tôi nhớ nó còn hát một bài gì đó?

Con Tư cười nói:

- Chị quên rồi, chị cũng có hát một bài đấy! Trong tiệc rượu ai mà chẳng hát?

Mọi người nghe nói, đều đỏ mặt, lấy tay bưng mặt cười rũ rượi.

Chợt Bình Nhi cười hì hì chạy đến, nói:

- Hôm nay tôi thân đến mời trả lại những người dự tiệc hôm qua, thiếu một vị cũng không được.

Mọi người mời chị ta ngồi uống nước. Tình Văn cười nói:

- Tiếc rằng hôm qua không có chị!

Bình Nhi vội hỏi:

- Tối hôm qua các chị làm trò gì?

Tập Nhân nói:

- Không thể kể hết với chị được. Hôm qua vui nhộn lạ thường, dù những ngày cụ và bà Hai cho mọi người đi dự tiệc cũng không vui bằng. Cả một vò rượu cũng nốc sạch.

Ai cũng say không biết xấu hổ, lại còn hát nữa cơ. Đến quá canh tư mới nằm ngổn ngang ra ngủ.

Bình Nhi cười nói:

- Giỏi nhỉ! Chỉ biết lấy rượu lại không mời tôi, còn kể ra để trêu tức người ta!

Tình Văn nói:

- Chiều nay hắn mời trả lại, thế nào cũng sang mời chị, chị hãy chờ đấy.

Bình Nhi cười hỏi:

- Hắn là ai? Ai là hắn?

Tình Văn nghe nói, đỏ bừng mặt lên, chạy lại đánh, cười nói:

- Chị thính tai quá, nghe rõ thế!

Bình Nhi cười nói:

- Con ranh này không biết xấu hổ! Bây giờ đương bận đây không nói chuyện với cô vội! Tôi đi có việc, lúc về sẽ cho người lại mời. Người nào không đến tôi vào tận nhà kéo cổ bắt đi!

Bảo Ngọc vội giữ lại, nhưng Bình Nhi đã đi rồi. Bảo Ngọc tắm gội xong, đương uống nước, nhìn dưới nghiên mực có một tờ giấy, liền nói:

- Các chị cứ để bừa bãi thế này không được đâu.

Tập Nhân và Tình Văn vội hỏi:

- Lại cái gì đấy? Chắc có ai làm điều gì không đúng rồi?

Bảo Ngọc trỏ tay nói:

- Dưới cái nghiên kia là cái gì? Chắc là miếng giấy mẫu của cô nào bỏ quên không cất.

Tình Văn vội nhấc cái nghiên ra, thấy một tờ thiếp, đưa cho Bảo Ngọc xem, một tờ giấy hoa tiên màu phấn hồng, có viết: "Người ngoài cửa là Diệu Ngọc kính chúc ngày sinh nhật". 【己 夾 Lời trong thiếp cũng vượt ngoài khuôn sáo thế tục.】 Bảo Ngọc xem xong, nhảy lên hỏi:

- Ai nhận được giấy này lại không cho tôi biết?

Tập Nhân và Tình Văn thấy thế, tưởng là cái thiếp của người nào quan hệ đưa đến có việc gì, liền cùng hỏi:

- Hôm qua ai nhận được cái thiếp này?

Con Tư vội chạy đến cười nói:

- Hôm qua cô Diệu Ngọc sai bà già đưa đến, chứ cô ấy không đến đây. Tôi để ở đấy, không ngờ uống rượu say quên mất.

Mọi người đều nói:

- Cứ tưởng là ai, đâm ra nhớn nhác như thế! Chứ biết của người ấy thì đáng kể gì.

Bảo Ngọc liền sai:

- Mang giấy đến đây.

Trong khi sắp giấy mài mực, nhìn thiếp, thấy Diệu Ngọc viết ba chữ "người ngoài cửa". Bảo Ngọc cầm bút nghĩ mãi không biết dùng chữ gì để đáp lại được. Lúc lâu vẫn chưa biết viết chữ gì. Liền nghĩ: "Nếu đi hỏi Bảo Thoa, chắc cô ấy lại trách mình là gàn dở, chi bằng đi hỏi Đại Ngọc". Bèn bỏ thiếp vào tay áo, chạy đến tìm Đại Ngọc.

Vừa đến đình Thấm Phương, thấy Tụ Yên thướt tha đi đến. 【列 Bốn chữ bình thường mà vẽ ra một người đẹp sống động; nhìn lại bao câu kiểu "gót sen bụi thơm", "eo thon mình ngọc" trong sách khác càng thấy vô vị.】 Bảo Ngọc hỏi:

- Chị đi đâu đấy?

- Tôi đến thăm Diệu Ngọc đây.

Bảo Ngọc lấy làm lạ nói:

- Cô ấy khó tính, không hợp với đời, không coi ai ra gì cả. Vậy mà cô ấy lại quý trọng chị! Thế mới biết chị không phải là hạng tục như chúng tôi!

Tụ Yên cười nói:

- Chưa chắc cô ấy thực bụng quý trọng tôi, nhưng chúng tôi đã ở gần nhau hàng mười năm trời, chỉ cách nhau có một cái tường thôi. Cô ấy tu ở chùa Bàn Hương, nhà tôi vốn nghèo, phải thuê một gian buồng ở trong chùa ấy suốt mười năm. Lúc rỗi tôi thường đến chơi với cô ấy. Tôi biết ít chữ cũng là nhờ cô ấy dạy cho cả. Tôi đối với cô ấy đã là bạn chơi lúc nghèo hèn, lại có tình thầy trò nữa. Khi chúng tôi đi đến nhà cô tôi, có nghe nói cô ấy không hợp với đời, bọn quyền thế không ưa, nên phải đến ở đây. May sao chúng tôi lại gặp nhau, tình cũ vẫn chưa thay đổi, cô ấy đối với tôi mối tình lại hơn ngày trước.

Bảo Ngọc nghe vậy, choáng tai lên, mừng nói:

- Không trách được, cách ăn nói đi đứng của chị như là hạc nội mây ngàn. Té ra là có lai lịch. Tôi đương băn khoăn vì một việc của cô ấy, định đi hỏi người khác. May được gặp chị, thực là duyên trời đem lại, nhờ chị bảo giúp cho.

Nói xong cầm thiếp đưa cho Tụ Yên xem. Tụ Yên cười nói:

- Tính nết cô này chẳng đổi tí nào, vẫn giữ cái thói ngông gàn kỳ quặc. Xưa nay chưa thấy ai viết thiếp mà lại đề biệt hiệu. Thực đúng như tục ngữ nói: "Sư không phải sư, tục không phải tục, gái không phải gái, trai không phải trai", chẳng ra nghĩa lý gì cả!

Bảo Ngọc cười nói:

- Chị không biết, cô ấy không phải là người trong đám trần tục, mà là đứng ngoài cuộc đời, vì thấy tôi cũng hiểu biết một đôi chút, nên mới đưa đến cái thiếp này. Tôi không biết hàng chữ gì để trả lời cho phải, nghĩ mãi không ra, đương định đi tìm cô Lâm, may sao lại gặp chị.

Tụ Yên nghe vậy, đưa mắt ngắm nghía Bảo Ngọc một lúc, cười bảo:

- Tục ngữ nói: "Tai nghe không bằng mắt thấy", không trách được Diệu Ngọc lại đưa cái thiếp này cho cậu, cũng không trách được năm ngoái cô ấy cho cậu cành hoa mai.

Đã vậy tôi xin nói rõ đầu đuôi câu chuyện cho cậu nghe. Cô ấy thường nói: người xưa từ đời Hán, Tấn, Ngũ Đại, Đường, Tống đến nay, chẳng có bài thơ nào hay, chỉ có hai câu dưới đây là hay thôi: Cửa sắt nghìn năm dầu vững chắc, Đốt bùn một nắm cũng chôn vùi.

Vì thế cô ấy tự xưng là "người ngoài cửa". Lại thường khen: Văn của Trang Từ là hay nhất, nên cũng tự xưng là "kỳ nhân". Nếu trong thiếp cô ấy xưng kỳ nhân" tức cho mình là người kỳ quặc, thì cậu nên khiêm tốn xưng "thế nhân", tức là người nhiều tục lụy, như vậy cô ấy sẽ thích. Nhưng bây giờ, cô ấy lại xưng là "người ngoài cửa", nghĩa là cô ấy đứng ở ngoài cửa sắt, thì cậu nên xưng là "người trong cửa", tất sẽ hợp ý cô ấy.

Bảo Ngọc nghe xong tỉnh ngộ ngay, liền "úi chà" một tiếng, rồi cười nói:

- Thảo nào chùa nhà tôi đặt tên là "Thiết Hạm", tức là "cửa sắt", té ra như thế đấy! Xin chị cứ đi, để tôi về nhà viết thiếp trả lời.

Bảo Ngọc về nhà viết thiếp, ngoài đề mấy chữ "Người trong cửa là Bảo Ngọc kính cẩn bái tạ", tự mình mang thiếp đến am Lũng Thúy, từ ngoài khe cửa đưa qua rồi về. *ndlr: Bản Việt lược một đoạn trong nguyên bản: Bảo Ngọc cho Phương Quan giả trai và lần lượt đổi tên cô thành Hung Nô rồi Da Luật Hùng Nô; những đào hát khác cũng được cho giả trai và đổi tên. Các bản Hồng Lâu Mộng khác đều lược đoạn này; người dịch thấy không cần thiết nên cũng không đưa vào.* 【己夾 **Trong đoạn giả trai đã lược ở bản Việt, dùng một câu mắng của Phương Quan thật thú vị.**】 Xong bữa cơm, Bình Nhi mời đãi tiệc, lại bày mấy mâm rượu, hoa quả trong Du Ấm đường, 【列 **"Du Ấm" đọc giống "dư ấm", tức phúc ấm còn lại. Đã cảm đức linh thiêng, nay lại nhớ người thân đã khuất; đó là không bỏ mất đại nghĩa trung hiếu.**】 vì cho vườn Hồng Hương nóng lắm, Vưu thị cũng đem theo hai người nàng hầu là Bội Phượng 〔一〕, Giai Loan đến chơi ngắm cảnh. Hai người nàng hầu này cũng là bọn con gái trẻ tuổi láu lỉnh không hay đến đấy. Nay vào vườn gặp bọn Tương Vân, Hương Lăng, Phương Quan, Nhụy Quan thực là "người họp theo loại, vật chia theo đàn", hai câu nói ấy quả không sai. Thấy mọi người cười đùa, người này không nghĩ gì đến Vưu thị có mặt ở đó, cứ để mặc cho đám a hoàn phục dịch, rồi chơi đùa khắp nơi.

Bây giờ họ đều đã ở trong Du Ấm đường, mượn tiếng uống rượu, mọi người chơi đùa, bảo các cô xẩm đánh trống. Bình Nhi ngắt một cành thược dược, tất cả độ hai mươi người, chuyền tay cành hoa làm tửu lệnh, vui đùa với nhau một lúc. Khi đó có người vào trình:

- Bên nhà họ Chân cho hai người đàn bà đem lễ đến.

Thám Xuân, Lý Hoàn và Vưu thị cùng ra tiếp ở nhà khách.

Mọi người trong nhà đều ra ngoài chơi, Bội Phượng và Giai Loan đi ra đánh đu, 【己夾 **Con gái nhà quyền quý không được chơi trò này, nên ngòi bút không kể đến Thám Xuân và những người khác.**】 Bảo Ngọc nói:

- Hai cô cứ trèo lên, để tôi đẩy cho.

Bội Phượng cuống lên, nói:

- Thôi, đừng quấy rối chúng tôi nữa!

Chợt thấy mấy người bên phủ Đông hớt hải chạy đến nói:

- Ông *ndlr: Người vừa mất là Giả Kính.* đã quy tiên rồi.

Mọi người giật mình nói:

- Lạ nhỉ, chẳng thấy ốm đau gì, sao lại mất ngay!

Người nhà nói:

- Ngày nào ông cũng tu luyện, chắc là thành quả tên tiên.

Vưu thị thấy thế, nghĩ ngay bố con Giả Trân và Giả Liễn không có ai ở nhà. Lại không có một người đàn ông nào lo lắng cho mình, nên cũng không khỏi bối rối. Chị ta vội bỏ ngay đồ trang sức, sai người đến quán Huyền Chân giam tất cả bọn đạo sĩ lại, chờ Giả Trân về xét hỏi; một mặt vội lên xe, dẫn bọn vợ Lai Thăng và những người hầu già trong nhà đi ra ngoài thành. Lại mời thầy thuốc đến xem chết vì bệnh gì. Thầy thuốc thấy người đã chết rồi, còn bắt mạch vào đâu được nữa. Họ vốn biết thuật "đạo khí" của Giả Kính rất là hão huyền, đến cả những việc lễ sao, giữ giờ, uống

linh sa, nhiều sự nhảm nhí hư tổn tinh thần, hại cả đến tính mệnh. Nay ông ta đã chết, bụng cứng như sắt, mật và môi sém nứt cả ra. Các thầy thuốc bảo bọn bà già:

- Đó là do ông nuốt vàng, uống linh sa, theo phép đạo, đâm ra chảy ruột chương bụng mà chết.

Các đạo sĩ sợ quá nói:

- Đó là vì ông nuốt đan sa theo phép bí truyền mới, đến nỗi bị hại. Bọn tiểu đạo chúng tôi thường khuyên: "Công tu luyện chưa đến ngày thì không nên uống". Không ngờ hôm nay vào lúc giữa giờ, người lẻn đi uống, liền quy tiên ngay. Việc ấy là do thành tâm đắc đạo, ra ngoài bể khổ, thoát khỏi thể xác đấy.

Vưu thị cũng không nghe, cứ bảo giam họ lại, rồi sai người cưỡi ngựa đi báo tin. Thấy trong quán chật hẹp không để được áo quan và cũng không thể rước vào thành được, Vưu thị cho chết mặc quần áo cẩn thận, đặt vào kiệu êm đưa về để ở chùa Thiết Hạm.

Bấm đốt ngón tay sớm nhất cũng phải nửa tháng nữa Giả Trân mới về đến nhà, hiện giờ trời đương nồng nực, không thể chờ được. Vưu thị liền đứng lên lo liệu, bảo thầy cúng chọn ngày khâm liệm. Áo quan thì sắp sẵn từ lâu, đã để sẵn ở chùa này, nên cũng rất tiện. Sau ba ngày sẽ phát tang và đặt đàn làm chay.

Phượng Thư ở bên phủ Vinh ốm, nên không đi được. Lý Hoàn phải trông nom bọn chị em, Bảo Ngọc chẳng biết việc gì cả, nên công việc bên ngoài đành phải tạm giao cho mấy người quản lý hạng nhì. Bọn Giả Thiên, Giả Quang, Giả Hành, Giả Anh, Giả Xương, Giả Lăng mỗi người giữ một việc. Vưu thị không về nhà được, liền mời kế mẫu của mình đến phủ Ninh trông nom hộ. Bà kế mẫu đem theo hai người con gái chưa có chồng đến ở cả đấy, mới yên lòng. 【己夾 Vốn vì muốn yên lòng mới mời bà đến; rốt cuộc bà cũng phải đưa hai con theo mới yên lòng. Thật diệu!】 Được tin cha chết, Giả Trân xin phép nghỉ. Giả Dung cùng là một viên chức. Bộ Lễ thấy nhà vua coi trọng đạo hiếu, nên không dám tự quyết, phải tâu lên xin ý chỉ. Nhà vua là bậc nhân hiếu hơn trời, trọng đãi dòng dõi những bậc công thần, tiếp được sớ tâu liền xuống chiếu hỏi Giả Kính giữ chức gì? Bộ Lễ tâu: "Giả Kính là tiến sĩ xuất thân, còn quan chức của ông ta đã phong ấm cho con là Giả Trân rồi. Giả Kính tuổi cao nhiều bệnh, thường tịnh dưỡng ở quán Huyền Chân ngoài đô thành, nay bị ốm chết ở đó. Con là Trân, cháu là Dung, nhân có quốc tang, đều chực hầu ở đây cả, nên mới xin phép về khâm liệm".

Nhà vua nghe nói, đặc cách xuống chiếu chỉ: "Giả Kính tuy không có công gì với nước, nhưng nghĩ đến lòng trung thành của ông cha, truy tặng cho hàm ngũ phẩm, cho phép con cháu đem linh cữu qua cửa Bắc vào đô thành, được khâm liệm ở nhà riêng. Con cháu phát tang, làm lễ xong rồi, rước linh cữu về quê quán. Lại truyền cho Quang Lộc tự chiếu lệ đến tế. Trong triều từ Vương công trở xuống cho phép đến tế riêng. Phải theo chỉ thi hành".

Chỉ vua vừa xuống, không những người nhà phủ Giả tạ ơn, mà cả bậc đại thần trong triều cũng không ngớt lời reo mừng ca tụng.

Cha con Giả Trân ngày đêm lật đật trở về. Giữa đường thấy Giả Thiên, Giả Quang cưỡi ngựa dẫn người nhà đi đến. Trông thấy Giả Trân, họ đều xuống ngựa chào hỏi.

Giả Trân hỏi:

- Đi làm gì thế?

Giả Thiên trình:

- Chị Cả sợ anh và cháu về trước rồi, cụ đi đường không có người trông nom, nên bảo hai chúng tôi đến đây để hộ tống.

Giả Trân nghe thấy nói thế, khen ngợi không ngớt. Lại hỏi: "Ở nhà lo liệu ra sao rồi?"

Giả Thiên kể lại việc giam bọn đạo sĩ; việc rước cữu về gia miếu, lại sợ trong nhà không có người trông nom, nên đã mời bà thông gia cùng hai dì đến lo liệu giúp. Lúc đó Giả Dung xuống ngựa, nghe thấy hai dì đến ở nhà mình, nét mặt tươi cười hớn hở.

Giả Trân khen luôn miệng: "Thu xếp ổn đấy!" Rồi ra roi chạy liền, suốt đêm thay đổi ngựa để phóng về không nghỉ lại ở trạm nào cả.

Hôm sau đến cửa thành, Giả Trân đi thẳng vào chùa Thiết Hạm. Bấy giờ đã canh tư, người gác nghe thấy, liền gọi mọi người đậy. Giả Trân xuống ngựa cùng Giả Dung khóc ầm lên, từ cửa ngoài, quỳ đi vào đến trước cữu, đập đầu khóc lóc thảm thiết cho đến sáng; khóc khản tiếng mới thôi. Bọn Vưu thị đều ra chào. Cha con Giả Trân vội mặc đồ tang, đến trước cữu quỳ lạy. Đứng trước công việc, Giả Trân không thể nhắm mắt bịt tai được, đành phải nén bớt nỗi đau thương, tự mình cắt đặt mọi người. Rồi hắn kể lại việc ân chỉ nhà vua cho họ hàng bạn hữu nghe, lại sai Giả Dung về nhà lo liệu việc quàn cữu.

Giả Dung lập tức cưỡi ngựa về nhà, sai người thu dọn bàn ghế, bỏ vách chắn đi, treo màn tang, trước cửa dựng nhà tang. Rồi vội vàng chạy vào chào bà ngoại và hai dì. Bà Vưu tuổi già hay ngủ, cứ nằm luôn; dì Hai và dì Ba đương làm việc với bọn a hoàn, thấy hắn vào, đều tỏ lời chia buồn.

Giả Dung trông thấy dì Hai, hì hì cười nói:

- Dì Hai, dì đã sang đấy à? Cha tôi đang mong dì đấy.

Dì Hai đỏ mặt lên mắng:

- Thằng ranh con này! Cứ vài hôm tao không mắng là mày không chịu được, càng ngày càng tệ, chẳng giữ thể thống gì cả! Mày là một vị công tử nhà đại gia, ngày nào cũng đọc sách học lễ, thế mà không bằng con nhà ti tiện!

Nói xong, tiện tay cầm cái bàn là đánh vào đầu Giả Dung. Hắn vờ làm bộ run sợ, ôm đầu lăn xả vào lòng dì Hai xin tha tội. Dì Ba quay mặt đi, nói:

- Chờ chị về sẽ mách cho nó!

Giả Dung cười, quỳ xuống giường xin tha tội, làm cho cả hai người cười ồ lên. Giả Dung lại vồ nắm sa nhân của dì Hai để ăn. Dì Hai nhai bã sa nhân đầy mồm nhổ toẹt vào mặt, hắn thè lưỡi liếm hết. Bọn a hoàn thấy trái mắt, đều cười, nói:

- Cậu vừa có tang, bà ngoại lại mới ngủ. Hai cô tuy trẻ tuổi nhưng đều là bậc dì. Cậu không coi bà ra gì à! Khi ông về bà sẽ mách, liệu cậu chạy đằng nào cho thoát!

Giả Dung buông dì hắn ra, ôm lấy a hoàn hôn, nói:

- Em ơi! Em nói phải đấy. Chúng ta buông hai dì ấy ra!

Bọn a hoàn giận quá, đẩy hắn ra, mắng:

- Anh đốn kiếp này! Anh đã có vợ và a hoàn, lại còn chòng ghẹo chúng tôi! Người biết ra cho là đùa, 【夾 Một chữ "đùa" thật diệu! Trong thiên hạ quả có lối đùa như thế, cũng thú vị lắm. Chính ta từng nghe lời này, không phải người viết bịa ra.】 người không biết hay những hạng người thối bụng, thối dạ, thích ngồi rồi mách lẻo, vắng mặt nói xấu, sẽ đồn đại sang phủ bên kia, cho là bên này chúng ta hay bậy bạ.

Giả Dung cười nói:

- Đèn nhà ai rạng nhà ấy, ai còn hơi đâu lo chuyện nhà người. Từ xưa đến nay, dù nhà Hán, nhà Đường, người ta cũng còn chê là "Đường dở, Hán thối" nữa là nhà chúng ta.

Nhà nào mà chẳng có chuyện phong lưu? Đừng để tôi phải nói ra. Ngay ông Cả phủ bên kia cũng là tay đáo để, thế mà chú Liễn dám tằng tịu với dì bé đấy! Thím Phượng đanh đá như thế mà chú Thụy còn hòng gạ gẫm! Có việc gì giấu được tôi đâu!

Giả Dung cứ nói huênh hoang bậy bạ, dì Ba sa sầm mặt, bước xuống giường, vào nhà trong đánh thức bà già Vưu dậy.

Giả Dung thấy bà ngoại dậy rồi, liền vào chào hỏi, nói:

- Làm bà phải bận lòng, lại làm hai dì phải vất vả, cha con cháu rất là cảm động! Để khi xong việc cả nhà cháu sẽ sang tạ ơn bà.

Bà già Vưu gật đầu nói:

- Cháu ơi, cháu khéo nói lắm! Chỗ thân thuộc thì phải thế chứ.

Lại hỏi:

- Cha cháu có mạnh khỏe không? Biết tin bao giờ mà về ngay thế?

Giả Dung cười, nói:

- Cũng vừa mới về. Cha cháu bảo cháu về thăm bà, nhờ bà trông nom hộ việc nhà cho, khi xong việc bà hãy về.

Nói xong hắn lại nháy mắt nhìn dì Hai. Dì Hai khẽ nghiến răng mắng:

- Thằng ranh con lém lỉnh này! Giữ chúng tao ở đây để làm mẹ bố mày à?

Giả Dung lại nói với bà ngoại:

- Xin bà cứ yên tâm. Cha cháu ngày nào cũng nghĩ đến hai dì, muốn kén hai người con nhà giàu sang, vừa trẻ vừa đẹp để gả hai dì. Thế mà mấy năm nay vẫn chưa kén được. May sao hôm nọ đi đường mới tìm được một người vừa mắt.

Bà già Vưu tưởng thực hỏi:

- Con nhà ai đấy?

Dì Hai bỏ việc, vừa cười, vừa chạy đến đánh, nói:

- Mẹ ơi, đừng nghe thằng trời đánh ấy.

Bọn a hoàn đều nói:

- Ông trời có mắt, liệu coi chừng đấy.

Chợt có người vào thưa:

- Mọi việc xong cả, mời cậu ra xem rồi đi trình ông.

Giả Dung cười hì hì đi ra.

【威 Tổng bình: Bảo Ngọc phẩm cách cao, tính tình nhã; suốt ngày giữa hoa vây ngọc quấn mà ra sức gìn giữ quan hệ giữa mọi người. Dâm đãng đến cùng mà vẫn khiến người ngoài không nhận ra, bản thân không bị ai ghét. Giả Dung thì không phân biệt lớn nhỏ, sang hèn, mặc sức tung hoành, thói ác đáng ghét. Hình trạng hai người cách nhau trời vực, nhưng cuối cùng đều quy về tà; sự buông thả cũng là một, chỉ khác nhau năm mươi bước. Người coi sóc gia đình, có lòng dạy dỗ con em, nên từ đây suy ngẫm mà soi xét.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Tên người thiếp này, các bản ở hồi này và Hồi 74, 75 đều chép "Bội Phượng"; đến Hồi 71 lại chép "Phối Phượng". Bản hối giáo thống nhất dùng "Phối Phượng".

Hồi 64: Cô gái u sầu viết năm bài vịnh người đẹp — Chàng trai phóng đãng vì tình tặng ngọc Cửu Long

Hồi 64

Cô gái u sầu viết năm bài vịnh người đẹp — Chàng trai phóng đãng vì tình tặng ngọc Cửu Long

【 Hồi tiền phê: Hồi này nối sát việc linh cữu Giả Kính vào thành, lẽ ra phải trải kể lễ tang long trọng của phủ Ninh. Nhưng hồi Tần thị chết, Phượng Thư lo tang, cảnh ấy đã tả gần hết; nếu lại dốc sức viết, chẳng qua chỉ náo nhiệt gấp đôi. Vì thế sách chỉ dùng vài nét thung dung lướt qua chỗ rước linh, đưa tang cực kỳ bận loạn, rồi bỗng xen đoạn Bảo Thoa, Bảo Ngọc bình thơ và Giả Liễn tặng ngọc cho người họ Vưu, toàn lời văn nhàn nhã phong lưu. Đó chính là phép "mạch đang gấp mà viết chậm".】

Giả Dung thấy mọi việc thu xếp đã ổn, liền chạy đến chùa trình với Giả Trân. Ngay đêm đó, các người coi việc được cắt đặt, các thứ cần dùng được sắp sẵn như cờ phướn để chọn đến giờ mão ngày mồng bốn là rước linh cữu vào thành; mặt khác cho người đi báo tang các nhà bạn bè thân thích. Hôm ấy đám ma linh đình, khách khứa tấp nập, từ chùa Thiết Hạm đến phủ Ninh, đứng xem ở hai bên đường kể có mấy vạn người.

Trong đám, có người than thở; có người khen ngợi; lại có bọn thầy đồ dở hơi, bảo là "lễ nên tiết kiệm hơn là xa xỉ, tang nên thương xót hơn là linh đình". Trên đường mỗi người bàn mỗi cách. Đến khoảng giờ mùi, giờ thân mới rước linh cữu vào gian giữa.

Tế viếng xong, bạn bè dần dần ra về, chỉ còn những người trong họ ở lại tiếp khách.

Bà con gần chỉ có ông cậu họ Hình ở lại chưa về.

Giả Trân, Giả Dung bị lễ pháp ràng buộc, cũng phải nằm cỏ, gối đất [一] ở cạnh linh cữu, buồn rầu chịu tang. Nhưng khi vắng người, họ lại lẻn vào trong nhà dan díu với hai dì. Bảo Ngọc ngày nào cũng mặc đồ tang sang phủ Ninh, đến chiều vắng người mới về trong vườn. Phượng Thư tuy người chưa được khỏe, không đến luôn được, nhưng gặp những ngày lập đàn tụng kinh hay bạn bè đến tế viếng, cũng cố gượng đến giúp đỡ công việc cho Vưu thị.

Một hôm, cúng cơm sớm xong, vì ngày dài, Giả Trân mấy ngày nhọc mệt, phải nằm chợp mắt ở cạnh linh cữu. Bảo Ngọc thấy không có khách, muốn về nhà thăm Đại Ngọc, liền đi về viện Di Hồng. Vào đến cửa, thấy trong nhà vắng tanh, có mấy bà già và a hoàn nhỏ ngồi hóng mát ở ngoài hiên, có người nằm ngủ, có người ngủ gật. Bảo Ngọc cũng không muốn gọi họ dậy. Chỉ có con Tư trông thấy vội chạy đến vén rèm.

Ngay lúc ấy Phương Quan từ trong nhà cười chạy ra, suýt nữa đâm sầm vào Bảo Ngọc. Vừa trông thấy Bảo Ngọc, Phương Quan mỉm cười đứng lại hỏi:

- Sao cậu lại về? Cậu cản ngay chị Tình Văn lại cho tôi. Chị ấy định đánh tôi đấy!

Nói chưa dứt lời, thấy trong nhà có tiếng loảng xoảng, không biết là vỡ cái gì. Sau thấy Tình Văn chạy đến mắng ầm lên:

- Tao xem con ranh con này chạy đến đâu nào? Thua mà lại không cho đánh à? Cậu Bảo không ở nhà, tao xem ai cứu mày?

Bảo Ngọc vội ngăn lại cười nói:

- Em chị còn bé, không biết có lỗi gì với chị, thôi hãy nể tôi tha cho nó!

Tình Văn không ngờ Bảo Ngọc đã về, trông thấy bật cười, nói:

- Phương Quan là con yêu tinh hiện ra đấy! Dù nó biết phù phép hô thần, sai tướng cũng không nhanh được như thế!

Lại cười nói:

- Mày có hô thần về đây tao cũng không sợ!

Tình Văn liền giằng tay định túm lấy Phương Quan, nhưng nó đã luồn ra đằng sau, ôm lấy Báo Ngọc. Bảo Ngọc một tay nắm lấy Tình Văn, một tay giữ Phương Quan.

Lúc đi vào thấy Xạ Nguyệt, Thu Văn, Bích Ngân, Xuân Yến đương ngồi đánh chắt ở giường bên tây, ai được thì ăn hạt dưa. Vì Phương Quan thua Tình Văn, không chịu cho đánh và bỏ chạy, Tình Văn chạy đuổi theo Phương Quan, nên những hòn chắt trong người đều rơi xuống đất.

Bảo Ngọc cười nói:

- Ngày dài thế này, tôi phải đi vắng, sợ các chị buồn, nếu ăn xong đi ngủ ngay sẽ sinh bệnh. Bây giờ các chị bày ra trò chơi này để tiêu khiển thì hay lắm.

Không thấy Tập Nhân đâu, Bảo Ngọc hỏi:

- Chị Tập Nhân đi đâu?

Tình Văn nói:

- Chị ấy à? Đạo mạo lắm rồi, đương ngồi "nhập định" ở trong nhà đấy. Từ nãy đến giờ, chúng tôi không vào, không biết chị ấy làm cái gì, chẳng nghe tăm hơi gì cả. Cậu vào mà xem, hay là đã "ngộ đạo" rồi cũng chưa biết chừng.

Bảo Ngọc nghe nói, vừa cười chạy vào trong nhà, thấy Tập Nhân đương ngồi ở giường trước cửa sổ, tay còn tết một sợi dây đen. Thấy Bảo Ngọc vào, liền đứng dậy cười nói:

- Con Tình Văn đã đơm đặt gì tôi đấy? Vì tôi phải tết vội cho xong cái dây này, không có thì giờ đi chơi phiếm với họ, nên nói dối là các chị cứ chơi đi, được lúc cậu Hai đi vắng, tôi muốn ngồi dưỡng thần ở trong này một lúc. Thế mà nó lại lem lém cái mồm những "nhập định" và "ngộ đạo" gì gì ấy. Để lúc nữa tôi sẽ xé miệng nó ra mới được!

Bảo Ngọc cười, ngồi sát vào Tập Nhân xem tết dây, rồi hỏi:

- Ngày dài thế này, chị cũng nên nghỉ ngơi, hay là chơi đùa với họ, nếu không cũng nên sang thăm cô Lâm. Trời nóng thế mà ngồi tết cái này, chị định để làm gì đấy?

Tập Nhân nói:

- Tôi thấy cái dây quạt cậu đeo vẫn là cái dây tết từ ngày có đám tang mợ Dung bên phủ Đông năm trước. Chỉ người trong họ hoặc bạn thân có tang vào mùa hạ mới đeo cái dây xanh kia, tình cờ gặp việc thì một năm đeo một vài lần thôi, chứ lúc thường không cần đeo. Bây giờ bên phủ ấy lại có việc, cậu ngày nào cũng phải sang, nên tôi mới tết vội cái khác cho cậu đeo. Tết xong sẽ đem thay cái cũ. Cậu thì không hay để ý đến việc này, nhưng sợ khi cụ về trông thấy, lại bảo là chúng tôi lười nhác, đến cả những thứ mặc, thứ đeo của cậu cũng không để ý đến.

Bảo Ngọc cười nói:

- Thật chị nghĩ chu đáo quá. Nhưng cũng không nên vội, nếu chị cảm nóng lại ra to việc.

Nói xong Phương Quan bưng đến một chén trà mới ngâm ở trong nước lạnh ra. Vì Bảo Ngọc người vốn yếu, mùa hè cũng không dám dùng nước đá, chỉ lấy nước giếng mới múc lên, đem ngâm cả ấm nước trà vào trong chậu, cứ thế thay đổi để cho có hơi mát thôi. Bảo Ngọc cầm lấy chén nước ở tay Phương Quan uống một nửa rồi quay lại bảo Tập Nhân:

- Khi tôi về đã dặn Bồi Dính, nếu bên anh Trân có khách sang đến viếng, phải về báo tôi ngay. Không có việc gì cần, tôi sẽ không sang nữa.

Nói xong ra khỏi buồng, quay lại bảo bọn Bích Ngân:

- Có việc gì, sang bên cô Lâm tìm tôi.

Bảo Ngọc đi thẳng đến quán Tiêu Tương thăm Đại Ngọc.

Khi gần đến cầu Thấm Phương, thấy Tuyết Nhạn dẫn hai bà già mang theo củ ấu, ngó sen và mấy quả dưa, Bảo Ngọc hỏi Tuyết Nhạn:

- Xưa nay cô Lâm không ăn những thứ mát bao giờ, mang dưa ấu ấy về làm gì? Hay là định mời mợ nào, cô nào đấy?

Tuyết Nhạn cười nói:

- Tôi nói cho cậu nghe, nhưng cậu không được kể lại với cô tôi.

Bảo Ngọc gật đầu nhận lời.

Tuyết Nhạn bảo hai hà già:

- Mang những thứ dưa ấu này đi trước, giao cho chị Tử Quyên, nếu chị ấy hỏi, thì bà bảo tôi còn bận một tý, rồi về ngay.

Bà già nhận lời đi. Tuyết Nhạn mới nói:

- Hai hôm nay cô tôi mới thấy người dễ chịu. Hôm nay ăn xong, cô Ba đến rủ đi thăm mợ Hai, cô tôi không đi. Sau không thiết nghĩ đến việc gì, ngồi khóc một lúc, rồi cầm bút viết khá nhiều, không biết là thơ hay từ. Lúc sai tôi đi lấy dưa lấy ấu lại thấy sai chị Tử Quyên cất những thứ ở trên cái bàn nhỏ trong nhà đi, đem bàn bày ra phía ngoài. Rồi lại sai bày cái đỉnh Long Văn 【戚 夾 Nguyên văn chú âm cho tên vật này và giải thích: đó là một chiếc đỉnh nhỏ.】 lên bàn, chờ khi mang dưa ấu về sẽ dùng.

Nếu bảo là để mời khách, thì không lẽ lại bày lư hương ra trước. Nếu bảo là để thắp hương thì trong nhà cô tôi xưa nay trừ những khi có hoa quả mới ra, cũng vẫn không thích xông quần áo. Dù có thắp hương cũng phải thắp ở nơi

mình thường nằm ngồi chứ. Chẳng lẽ vì các bà già nặng hơi, sặc sụa cả nhà mà phải đốt hương xông để át mùi đi hay sao? Rút cục chính tôi cũng chẳng hiểu tại sao cả. Cậu Hai thử đến mà xem.

Bảo Ngọc nghe xong, tự nhiên cúi đầu, trong lòng ngẫm nghĩ: "Cứ theo như lời Tuyết Nhạn, chắc có duyên cớ gì đây. Nếu có chị em nào đến chơi, cũng không cần phải bày biện như thế. Hay là gặp ngày giỗ chú, giỗ cô nào cũng nên? Nhưng mình vẫn nhớ hàng năm đến ngày giỗ ấy, cụ vẫn sai làm cỗ bàn riêng, mang sang cho cô Lâm làm lễ.

Những ngày đó thì đã qua rồi. Có lẽ giờ là tháng bảy, mùa có dưa ấu và sen, nhà nào cũng ra mộ làm lễ cúng mùa thu, chắc cô Lâm trong lòng cảm động, nên đặt lễ riêng ở trong nhà, theo ý sách lễ ký "đến mùa xuân mùa thu thì dâng lễ vật trong mùa ấy"

cũng chưa biết chừng. Bây giờ ta đến ngay, thấy cô ấy thương cảm, tất phải hết sức khuyên ngăn, sợ cô ấy trong bụng buồn rầu uất ức; không đến lại sợ cô ấy thương cảm quá không có người khuyên ngăn. Cả hai đều có thể làm cho cô ấy sinh ốm. Chi bằng hãy đến thăm chị Phượng, ngồi một lúc rồi về. Nếu thấy cô Lâm thương cảm, sẽ nghĩ cách khuyên giải. Như thế đã không để cho cô ấy đau khổ quá mà lại được hả nỗi đau thương ít nhiều, cũng không đến nỗi đau buồn thành bệnh.

Bảo Ngọc nghĩ xong, cáo từ Tuyết Nhạn, ra ngoài cửa vườn, đi thẳng đến nhà Phượng Thư. Bấy giờ nhiều bà già đến trình việc xong, lần lượt ra về. Phượng Thư đương đứng dựa cửa nói chuyện với Bình Nhi.

Trông thấy Bảo Ngọc, Phượng Thư cười nói:

- Chú đã về đây à? Tôi vừa dặn vợ Lâm Chi Hiếu, sai người đến bảo đứa hầu của chú, nếu không có việc gì thì mời chú về nhà nghỉ. Bên ấy đông người, chú chịu sao được những hơi hướng ấy? Không ngờ chú đã về rồi.

- Cám ơn chị nghĩ đến em. Vì hôm nay em rỗi việc, lại thấy hai ngày vừa rồi chị không sang phủ bên kia, không biết chị đã khỏi hẳn chưa, nên đến thăm chị.

- Bệnh chị nó cứ lằng nhằng thế thôi, ba ngày khỏe lại hai ngày ốm. Nhân lúc cụ và bà Hai đi vắng, các bà già không người nào chịu yên phận cả. Ngày nào không đánh nhau cũng cãi nhau, và đã xảy ra hai ha việc cờ bạc trộm cắp rồi đấy! Tuy cô Ba có giúp việc, nhưng lại là một cô gái chưa chồng, có việc nói cho cô ấy biết, cũng có việc không thể cho cô ấy biết, đành phải cố gượng làm lấy vậy. Không được một lúc nào trong bụng yên ổn! Đừng nói mong khỏi bệnh, chỉ mong đừng ốm thêm là được rồi.

- Tuy chị nói thế, nhưng chị cũng nên giữ gìn sức khỏe đừng lo nghĩ nhiều.

Rồi lại nói mấy câu chuyện phiếm, mới cáo từ Phượng Thư, đi về trong vườn. Khi đến cửa quán Tiêu Tương, thấy khói hương nghi ngút, rượu lễ sặc mùi. Tử Quyên đương đứng trông cho người thu dọn bàn và đồ lễ. Bảo Ngọc biết là đã lễ xong, liền chạy vào trong nhà, thấy Đại Ngọc nằm ngoảnh mặt vào trong, người mệt lử đi, có dáng khó chịu lắm. Tử Quyên vội nói:

- Cậu Bảo đã đến đấy.

Đại Ngọc mới uể oải ngồi dậy, mỉm cười mời Bảo Ngọc ngồi.

Bảo Ngọc hỏi:

- Mấy hôm nay em đã khỏe chưa! Thần sắc xem cũng tỉnh táo đấy, nhưng tại sao lại thương cảm như thế?

- Sao anh lại nói như vậy! Tự nhiên vô cớ khi nào em lại thương cảm?

- Mặt em hãy còn ngấn nước mắt, sao lại nói dối anh thế? Vì anh nghĩ, thường ngày em vốn là người lắm bệnh, việc gì cũng nên bỏ qua, đừng buồn rầu vô ích. Nếu cứ hủy hoại thân thể như thế, làm cho anh...

Vừa nói đến đấy, thấy khó nói được nữa, liền ngừng lại. Vì Báo Ngọc và Đại Ngọc tuy từ bé đến lớn cùng ở một chỗ với nhau, tính tính cũng hợp nhau, lại muốn sống chết cùng nhau, điều này chỉ biết riêng trong bụng, chưa từng nói hẳn ra mặt. Xưa nay Đại Ngọc tính hay chấp nhặt, nhỡ mình hấp tấp nói nhầm câu gì sợ lại mang lỗi với cô ta.

Hôm nay cốt đến để khyên giải, không ngờ lại nói hấp tấp quá, thành ra không nói được nữa, trong bụng bối rối, lại sợ Đại Ngọc giận. Rồi lại nghĩ bụng, mình cốt cho Đại Ngọc được vui, vì thế lại đâm buồn rầu, ứa nước mắt ra.

Lúc đầu Đại Ngọc giận Bảo Ngọc nói không biết cân nhắc, nhưng trông thấy quang cảnh ấy, lòng cũng cảm động, và xưa nay tính vẫn hay khóc, nên bây giờ cũng lại nhìn nhau mà khóc.

Tử Quyên bưng nước đến, trong bụng đoán hai người này lại có chuyện gì cãi nhau đây, liền nói:

- Cô tôi vừa mới hơi đỡ, cậu Bảo lại đến trêu tức rồi. Lại vì chuyện gì như thế?

Bảo Ngọc lau nước mắt, cười nói:

- Ai dám trêu tức cô em?

Rồi đứng dậy dạo chơi, bỗng thấy dưới nghiên lòi ra một mảnh giấy, liền giơ tay cầm lấy. Đại Ngọc định đứng dậy giật lại, nhưng Bảo Ngọc đã giấu vào trong người, cười nói:

- Em ơi, để cho anh xem đã!

- Chẳng cứ cái gì, hễ đến là lục bừa ra!

Đại Ngọc vừa nói dứt lời, thì Bảo Thoa chạy đến cười nói:

- Cậu Bảo định xem cái gì đấy!

Bảo Ngọc chưa nhìn thấy trong giấy viết những gì, lại không biết bụng Đại Ngọc thế nào, nên không dám hấp tấp trả lời, chỉ nhìn Đại Ngọc mà cười. Đại Ngọc vừa mời Bảo Thoa ngồi, vừa cười nói:

- Tôi từng xem trong sử chép những người con gái có tài, có sắc mà cảnh ngộ suốt đời có nhiều điều làm cho người ta đáng vui, đáng khen, đáng thương, đáng tiếc. Hôm nay ăn cơm xong, rỗi việc, muốn chọn ra mấy người làm mấy bài thơ nhảm để bày tỏ nỗi lòng, vừa hay cô Thám lại đến rủ tôi đi thăm chị Phượng, nhưng tôi thấy người uể oải, không đi với cô ấy. Vừa làm xong được năm bài thơ, mệt quá vứt ra đấy, không ngờ anh Bảo đến trông thấy. Thực ra thì cho anh ấy xem cũng chẳng sao, nhưng tôi chỉ sợ anh ấy lại viết cho người ngoài xem thôi.

Bảo Ngọc vội nói:

- Tôi đã đưa cho ai xem bao giờ đâu. Hôm nọ vì tôi thích mấy bài thơ "Bạch hải đường", nên có viết theo lối chân phương vào cái quạt, cốt để cầm luôn tay xem cho tiện. Tôi lại không biết bút tích thi từ trong khuê các không được tự tiện đem truyền ra ngoài. Từ khi em bảo tôi, không bao giờ tôi mang quạt ra ngoài vườn nữa.

Bảo Thoa nói:

- Cô Lâm nghĩ thế cũng phải. Cậu đã viết vào quạt, lỡ quên đi, mang để ở ngoài thư phòng, các ông nhà nho trông thấy, lẽ nào họ không hỏi ai làm? Lỡ họ đồn đại ra ngoài lại càng không hay. Người xưa nói: "Con gái không có tài ấy là đức" đấy! Con gái cần phải lấy trinh tĩnh làm chủ, nữ công cũng chỉ là việc cần thiết thứ hai. Còn như thi từ, chẳng

qua là để chơi đùa trong khuê các, biết cũng được mà không biết cũng được. Chúng tôi là con gái trong những nhà thế này, không cần đến tiếng khen ngợi tài hoa ấy.

Rồi lại cười nói với Đại Ngọc:

- Cô cứ cho tôi xem không hại gì, chỉ không để cho cậu Bảo mang ra ngoài là được rồi.

Đại Ngọc cười nói:

- Chị đã nói thế, thì chính chị cũng không nên xem nữa.

Rồi trỏ vào Bảo Ngọc cười nói:

- Anh ấy đã cướp đi mất rồi.

Bảo Ngọc nghe nói, lấy ở trong người ra một tờ giấy, đến cạnh Bảo Thoa cùng xem, thấy viết: TÂY THI *ndlr: Tây Thi là người đẹp nước Việt; tương truyền mỗi khi nàng nhăn mặt lại càng đẹp. Đông Thi vốn xấu, bắt chước ôm bụng nhăn mặt khiến người ta bỏ chạy. Tây Thi từng giặt lụa ở khe Nhược Gia, thuộc huyện Thiệu Hưng.* Trôi theo hoa sóng ngán cho đời, Luống để vua Ngô nhớ thiếp hoài.

Đừng bảo Đông Thi nhăn mặt vụng, Bạc đầu mà vẫn giặt bên khơi.

NGU CƠ *ndlr: Ngu Cơ là vợ Hạng Vũ nước Sở, thường theo chồng ra trận; khi Hạng Vũ thua ở Cai Hạ, nàng rút kiếm tự vẫn.* Gió thét chim kêu ruột rối ghê, Nhìn ai buồn hát khúc "ngu hề".

Kình, Bành *ndlr: Kình Bố và Bành Việt là hai tướng thời Hán Cao Tổ, về sau bị giết và băm thịt làm mắm.* sau chịu thân làm mắm, Thua kẻ trong màn tuốt kiếm kia.

MINH PHI 〔二〕 *ndlr: Minh Phi tức Vương Chiêu Quân; đời Hán Nguyên Đế, nàng bị đưa sang cống Hồ.* Người tiên ra khỏi Hán cung, Mỏng manh là kiếp má hồng xưa nay.

Quân vương dù rẻ thân này, Trọng khinh thợ vẽ hỏi bay quyền gì?

LỤC CHÂU *ndlr: Lục Châu là ái thiếp của Thạch Sùng đời Tấn; khi Thạch Sùng bị giết, nàng nhảy lầu tự vẫn.* Hạt châu viên ngói quăng bừa, Thạch Lang nào biết đẹp là gì đâu?

Cũng vì nợ trước duyên sau, Kiếp này sống thác cùng nhau đỡ buồn.

HỒNG PHẤT *ndlr: Hồng Phất vốn là thị nữ của Dương Tố đời Tùy, tên Xuất Trần; gặp Lý Tĩnh, nàng nhận ra người phi thường và đêm ấy trốn theo chàng.* Chống gươm tỏ vẻ anh hùng, Mắt xanh biết kẻ đường cùng là ai?

Già Dương thoi thóp cầm hơi, Dây nào mà buộc được người anh thư?

Bảo Ngọc xem xong, khen không dứt lời, nói:

- Thơ của em vừa đúng năm bài, sao không đặt tên là "Ngũ mỹ ngâm"? *ndlr: Ngũ mỹ ngâm nghĩa là năm bài vịnh năm người đẹp.* Rồi không chờ nói lại, Bảo Ngọc cầm bút viết ngay đằng sau. 【戚 夾 Năm bài vịnh năm người đẹp ở đây soi ứng với mười bài vịnh nỗi cô độc về sau.】 Bảo Thoa cũng nói:

- Làm thơ không kể là đầu bài gì, cốt khéo lật lại cái ý của cổ nhân là được. Nếu cứ theo dấu vết người trước mà làm, dù chữ có hay, câu có khéo thế nào đi nữa, cũng là kém, không gọi thơ hay được. Người xưa có rất nhiều thơ vịnh Chiêu Quân, có bài thương tiếc Chiêu Quân, có hài oán trách Mao Diên Thọ *ndlr: Mao Diên Thọ là người thợ đã vẽ xấu dung mạo Chiêu Quân.*, lại có người chê vua Hán không cho thợ vẽ bầy tôi hiền, lại đi vẽ các mỹ nhân. Mỗi người mỗi ý, không ai giống ai. Sau Vương Kinh Công *ndlr: Vương Kinh Công tức Vương An Thạch, tể tướng đời Tống.* lại có một câu: "Thần thái xưa nay

ai vẽ nổi, giết Mao Diên Thọ cũng là oan". Âu Dương Vĩnh Thúc *ndlr: Âu Dương Vĩnh Thúc tức Âu Dương Tu, nhà văn nổi tiếng đời Tống.* lại có câu: "Tai nghe mắt thấy còn như thế, muôn dặm ngăn sao được rợ Hồ". Hai câu thơ này đều do ý sâu sắc của mình, không giống với người khác. Năm bài của cô Lâm cũng có thể gọi là dùng ý mới lạ, mở riêng ra một lối khác vậy.

Bảo Thoa còn muốn nói nữa, thì có người vào trình:

- Cậu Liễn đã về. Nghe người ngoài nói cậu ấy sang phủ Đông đã lâu rồi, chắc sẽ về đấy.

Bảo Ngọc nghe nói, đứng ngay dậy, ra cửa ngoài chờ đón, vừa gặp Giả Liễn từ ngoài xuống ngựa đi vào. Bảo Ngọc ra trước vái chào, trước hết hỏi thăm sức khỏe Giả mẫu và Vương phu nhân, sau mới hỏi thăm Giả Liễn. Hai người dắt tay nhau đi vào. Bọn Lý Hoàn, Phượng Thư, Bảo Thoa, Đại Ngọc, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân đương đứng chờ ở nhà giữa. Mọi người chào hỏi nhau xong. Giả Liễn nói:

- Sáng sớm mai cụ về đến nhà. Đi đường người vẫn được mạnh khỏe. Hôm nay người sai tôi về thăm nhà trước. Sớm mai, canh năm tôi phải ra ngoài thành đón người.

Nói xong mọi người lại hỏi qua tình hình đi đường. Vì Giả Liễn đi xa mới về, mọi người đều cáo từ lui ra, để hắn về nhà nghỉ.

Vào khoảng bữa cơm sáng hôm sau, Giả mẫu, Vương phu nhân về đến nhà. Mọi người đến chào hỏi, ngồi một lúc, uống trà. Giả mẫu dẫn bọn Vương phu nhân sang bên phủ Ninh. Tới nơi, nghe bên trong tiếng khóc vang trời, đó là tiếng Giả Xá, Giả Liễn. Khi đưa Giả mẫu về đến nhà rồi, họ sang ngay bên này. Giả mẫu vào đến nhà, Giả Xá, Giả Liễn (三) đã dẫn những người trong họ khóc lóc ra đón. Hai bố con mỗi người một bên, dìu Giả mẫu đi đến trước linh cữu. Giả Trân, Giả Dung quỳ xuống, gục vào lòng Giả mẫu khóc ầm lên. Giả mẫu tuổi già, thấy quang cảnh ấy cũng ôm lấy Giả Trân, Giả Dung khóc mãi. Giả Xá, Giả Liễn đứng bên cạnh khuyên ngăn, mới chịu thôi. Vòng sang bên hữu linh cữu, thấy Vưu thị và nàng dâu, lại khóc to lên một hồi.

Khóc xong, mọi người mới đứng lên hỏi thăm sức khỏe.

Giả Liễn thấy Giả mẫu mới về, chưa được nghỉ ngơi, sợ ngồi mãi đấy, sẽ không khỏi thương tâm, liền khuyên can hai ba lần, Giả mẫu bất đắc dĩ mới chịu về nhà. Vì người già không chịu nổi phong sương và lòng thương xót, quả nhiên đến đêm Giả mẫu thấy nhức đầu đau bụng, ngạt mũi nặng tiếng, vội mời thầy thuốc đến xem mạch bốc thuốc, chạy cuống lên mất đúng một ngày và nửa đêm. May sao phát tán ngay được, bệnh chưa nhiễm sâu vào người, đến canh ba ra ít mồ hôi, mạch lắng xuống, người mát hẳn, cả nhà mới yên tâm. Hôm sau vẫn còn phải uống thuốc.

Mấy hôm sau, đến ngày đưa ma Giả Kính. Giả mẫu chưa khỏi hẳn, nên giữ Bảo Ngọc ở nhà hầu. Phượng Thư vì chưa được mạnh cũng không đi. Giả Xá, Giả Liễn, Hình phu nhân và Vương phu nhân dẫn người nhà và bọn đàn bà theo hầu đi đưa đám đến chùa Thiết Hạm, chiều tối mới về. Giả Trân, Vưu thị cùng Giả Dung ở lại chùa túc trực. Qua một trăm ngày mới rước linh cữu về nguyên quán. Mọi việc trong nhà vẫn nhờ già Vưu, dì Hai và dì Ba trông nom hộ.

Giả Liễn ngày thường vẫn nghe tiếng chị em họ Vưu, nhưng chưa có dịp được gặp.

Gần đây, vì linh cữu Giả Kính để ở trong nhà, nên ngày nào hắn cũng gặp chị em họ.

Nhìn nhau quen mặt trong bụng đâm ra thèm thuồng.Vả chăng ngày thường nghe cha con Giả Trân, Giả Dung vẫn có tiếng xấu hổn dâm, vì thế Giả Liễn muốn nhờ dịp tìm cách khêu gợi đưa tình. Dì Ba biết vậy cứ lờ như không, riêng

dì Hai lại có ý lưu luyến, chỉ vì người đông, tai mắt nhiều, nên chưa tiện dịp giở trò. Giả Liễn lại sợ Giả Trân ghen, chưa dám làm liều. Hai người cứ ngấm ngầm hiểu ý nhau thôi.

Từ khi rước linh cữu đi, trong nhà Giả Trân vắng người làm, chỉ có già Vưu, dì Hai, dì Ba cùng a hoàn và bọn bà già để sai vặt thôi, còn bao nhiêu tì thiếp đều đến chùa hầu hạ cả. Bọn đầy tớ đàn bà bên ngoài đêm đi tuần, ngày canh cửa, không có việc gì không vào đến nhà trong. Giả Liễn định nhân dịp ấy giở trò. Hắn mượn tiếng đến cùng ở với Giả Trân, rồi cũng vào nghỉ trong chùa, nhưng lại thường hay về trông nom đỡ việc nhà cho Giả Trân, thỉnh thoảng lại đến phủ Ninh gạ gẫm dì Hai.

Một hôm tên quản gia là Du Lộc đến trình Giả Trân:

- Món tiền chi việc bắc rạp, vải tang và may áo xanh cho người khênh đòn, cộng tất cả là 1.110 lạng bạc, đã trả được 500 lạng, còn thiếu 610 lạng nữa. Hôm nọ người bán hàng ở hai nơi đều đến đòi, con đến hỏi ông truyền bảo thế nào?

- Mày cứ đến kho mà lĩnh, việc gì phải hỏi ta nữa?

- Hôm nọ con đã đến kho lĩnh, nhưng từ khi cụ nhà mất, các nơi chi phí rất nhiều, lại phải để dành làm chay một trăm ngày và chi tiêu các việc trong miếu. Hiện giờ không có tiền chi ra, vì thế con phải đến hỏi ông. Hoặc tạm trích kho trong nhà ra, hoặc mượn món nào, xin ông truyền cho, con mới dám làm.

- Mày cứ tưởng lúc nào ta cũng sẵn tiền không tiêu như ngày trước hay sao. Thôi mày vay đâu được để trả cho người ta thì vay.

- Nếu một vài trăm con có thể lo liệu được, chứ những năm, sáu trăm thì con lấy đâu ra.

Giả Trân nghĩ một lúc rồi bảo Giả Dung:

- Đi hỏi mẹ mày xem, hôm nọ khi rước cữu, có nhà họ Chân ở Giang Nam đem đến viếng 500 lạng, chưa giao vào kho, nên về nhà gom góp thêm nữa rồi đưa cho nó mang đi trả.

Giả Dung vâng lời, chạy vào trong nhà trình Vưu thị, sau đó quay ra trình với Giả Trân:

- Món tiền ấy hôm nọ đã tiêu mất 200 lạng, còn lại 300 lạng, mẹ con đã sai người mang về nhà đưa cho bà giữ rồi.

Giả Trân nói:

- Đã thế, mày dẫn nó về nhà hỏi bà lấy tiền đó giao cho nó. Rồi xem nhà có việc gì không, và hỏi thăm sức khỏe hai dì mày. Còn thiếu bao nhiêu, Du Lộc sẽ vay tạm bù vào.

Giả Dung và Du Lộc vâng lời, định đi ra. Thấy Giả Liễn đi vào, Du Lộc vội đến chào, Giả Liễn hỏi: "Có việc gì?" Giả Trân kể lại cho nghe. Giả Liễn nghĩ bụng: "Nhân dịp này ta có thể về phủ Ninh lần đến với dì Hai được". Liền nói:

- Đáng là mấy mà phải đi vay. Hôm nọ em vừa lấy được món tiền, chưa tiêu đến, chi bằng đưa cho nó thêm vào đấy, lại không đỡ việc hay sao?

- Như thế rất tốt, chú dặn cháu Dung bảo nó đi lấy một thể.

- Món tiền này em phải tự mình đi lấy mới được. Mấy hôm nay em chưa về nhà, cũng muốn về thăm sức khỏe cụ và cha mẹ, rồi sang bên anh xem bọn người nhà có sinh chuyện gì không, và cũng đến hỏi thăm sức khỏe bà thông gia luôn.

- Như thế thì phiền chú quá, tôi không đành lòng tý nào.

- Chỗ anh em nhà có ngại gì việc ấy.

Giả Trân lại dặn Giả Dung:

- Mày theo chú về hỏi thăm sức khỏe cụ, ông Cả và bà Cả, nhớ nói là ta và mẹ mày gửi lời hỏi thăm. Để ý hỏi xem cụ đã khỏi hẳn chưa, còn phải uống thuốc nữa không?

Giả Dung vâng lời, theo Giả Liễn đi ra, dẫn mấy người hầu cùng cưỡi ngựa về thành.

Đi đường chú cháu nói chuyện với đi nhau. Giả Liễn có ý gợi chuyện dì Hai họ Vưu, khen ngợi nào là phong nhã, đứng đắn, đi đứng đường hoàng, ăn nói nhũn nhặn, cái gì cũng đáng để cho người ta kính mến. Ai cũng bảo thím đẹp, nhưng theo ý ta thì so với dì Hai mày đã thấm vào đâu.

Giả Dung biết ý, cười nói:

- Chú đã thích dì ấy, cháu xin làm mối, hỏi làm vợ hai cho chú có được không?

- Mày nói đùa hay nói thực thế?

- Cháu nói thực đấy chứ!

- Thế thì tốt lắm. Nhưng chỉ sợ thím mày không nghe và cũng sợ bà cụ không bằng lòng. Ta lại nghe dì Hai mày cũng đã có nơi rồi.

- Cái đó không can gì. Dì Hai và dì Ba không phải là con của ông cháu, mà là bà cháu mang đến nuôi. Cháu nghe nói, bà cháu khi còn ở nhà chồng trước có mang dì Hai cháu, đã hứa gả cho nhà họ Trương là người giữ trại nhà vua. Về sau, nhà họ Trương bị kiện sa sút, bà cháu cũng lại đi lấy chồng khác. Đến nay đã mười mấy năm, hai nhà không biết tin tức nhau nữa. Bà cháu thường hối hận, không muốn gả cho họ nữa.

Cha cháu cũng muốn gả dì cháu cho người khác, chỉ chờ có người tử tế đến dạm, sẽ sai người đi tìm nhà họ Trương đến cho nó mười mấy lạng bạc, bảo nó viết một tờ thoái hôn. Nhà họ Trương nghèo túng thế, thấy tiền làm gì mà chả xong? Vả chăng, nó biết nhà ta thế này, bảo sao chẳng phải nghe. Chú mà lấy dì cháu về làm vợ hai, chắc bà cháu và cha cháu đều bằng lòng cả. Nhưng chỉ có chỗ thím là khó thôi.

Giả Liễn nghe thấy câu ấy, mừng nở gan nở ruột, còn biết nói gì nữa, chỉ cười ngẩn ra mà thôi.

Giả Dung lại nghĩ một lúc, cười nói:

- Nếu chú có can đảm, cứ theo ý cháu, chắc không can gì, chỉ phải tiêu tốn ít tiền thôi.

- Cháu ơi! Ý cháu thế nào, cứ nói cho chú nghe.

- Chú về nhà không nên để lộ ra một tí gì . Để cháu trình với cha cháu, nói với bà cháu xong đã, rồi tìm một nơi ở sau phủ, mua một cái nhà và các đồ dùng, cắt hai người đến đấy hầu hạ, chọn ngày tốt, cưới về đó, người không biết, ma không hay, rồi dặn họ không được để lộ tiếng tăm. Thím ở trong nhà sâu vườn rộng, biết thế nào được. Chú cứ ở hai nơi, độ một năm nửa năm, dù có vỡ chuyện, đến tai ông, bị mắng một trận là cùng. Chú cứ nói là vì thím không sinh đẻ nữa, muốn có con trai nối dõi, nên mới lấy giấu để ở bên ngoài. Khi thấy “gạo đã nấu thành cơm”, thím cũng đành phải chịu. Vả lại, nhờ cụ can thiệp cho thì việc gì mà chẳng xong.

Xưa có câu: "Dục vọng làm người ta mất khôn". Giả Liễn chỉ thích dì Hai có sắc đẹp, nghe Giả Dung tán một hồi, cho là mọi việc đều êm thấm cả, có nghĩ đâu hiện mình đương có tang, có vợ rồi lại lấy vợ khác, bố thì nghiêm, vợ thì ghen. Tất cả những điều rắc rối đều gác ra ngoài cả. Mặt khác, Giả Dung cũng chẳng tử tế gì, ngày thường nó vẫn nô đùa với dì nó, chỉ vì có Giả Trân ở đấy, nên không được thỏa lòng. Giờ đây Giả Liễn lấy về, tất nhiên phải để ở bên ngoài, nhân những lúc Giả Liễn vắng mặt, nó sẽ dễ giở trò ma. Giả Liễn không hề nghĩ đến điều ấy, cứ cảm ơn Giả Dung:

- Cháu ơi, nếu cháu thu xếp được như thế, chú sẽ mua hai con hầu thật đẹp trả ơn cháu.

Hai người về đến cửa phu Ninh. Giả Dung nói:

- Chú đến nói với bà ngoại cháu để lấy tiền đưa cho Du Lộc mang đi. Cháu phải đến chào cụ đã.

Giả Liễn mỉm cười gật đầu nói:

- Đến bên cụ, cháu đừng nói chú cùng về với cháu nhé.

- Cháu biết rồi.

Giả Dung lại nói thầm với Giả Liễn:

- Hôm nay gặp dì Hai, chú không nên hấp tấp vội, lỡ xảy ra chuyện gì, thì sau khó xử lắm đấy.

- Đừng nói nhảm. Mày đi mau lên! Tao đợi ở đây.

Giả Dung đi sang chào Giả mẫu. Giả Liễn vào phủ Ninh. Tên quản gia dẫn mọi người đến chào, rồi lên nhà trên. Giả Liễn hỏi mọi người xong, bảo họ đi ra, một mình vào trong nhà. Vì Giả Liễn và Giả Trân là anh em thân mật với nhau, chẳng kiêng kỵ gì, nên cứ ra vào tự nhiên, không phải có người báo trước. Tới nhà trên, đã có bà già chực hầu ở dưới thềm vén rèm mời vào.

Giả Liễn đi và trong phòng, chỉ có dì Hai họ Vưu cùng hai a hoàn làm việc ở trên cái bục phía nam, không thấy bà già và dì Ba đâu cả. Giả Liễn đến trước mặt chào hỏi. Dì Hai mỉm cười mời ngồi, Giả Liễn ngồi xuống hàng ghế ở phía đông, mời dì Hai ngồi lên phía trên. Hàn huyên mấy câu, rồi Giả Liễn cười hỏi:

- Bà và dì Ba đi đâu? Sao không thấy?

- Vừa mới có việc đi ra ngoài, cũng sắp về.

Bấy giờ a hoàn đi pha trà, không có người nào ở đấy. Giả Liễn luôn luôn liếc nhìn dì Hai. Dì Hai chỉ cúi đầu mỉm cười không để ý đến. Giả Liễn không dám hấp tấp sỗ sàng. Thấy dì Hai đương mân mê chiếc khăn lụa buộc cái túi, hắn cũng ra vẻ băn khoăn sờ vào lưng, nói:

- Tôi quên không mang túi cau đến, cô có cau cho tôi một miếng.

- Có đây, nhưng cau của tôi xưa nay không cho ai ăn cả.

Giả Liễn cười, muốn đến gần để lấy. Dì Hai sợ có người trông thấy không tiện, liền cười rồi vứt khăn ra. Giả Liễn cầm lấy túi dốc ra, chọn miếng đã ăn giở, cho vào mồm nhai ngấu nhai nghiến, rồi lấy số cau còn thừa đùm lại. Đương định mang trả cái túi, thấy hai a hoàn pha trà mang đến. Giả Liễn vừa cầm lấy chén nước, vừa khẽ cởi viên ngọc Cửu Long đeo ở trong mình, buộc vào cái khăn tay lụa, nhằm lúc a hoàn quay đi, liền ném cái khăn sang. Dì Hai không cầm, giả vờ không trông thấy, cứ ngồi uống nước.

Lúc đó, phía sau có tiếng mở rèm, thì ra bà già họ Vưu cùng dì Ba dẫn hai a hoàn nhỏ từ đằng sau đi vào. Giả Liễn đưa mắt cho dì Hai, bảo cầm lấy khăn, dì Hai vẫn không để ý đến. Giả Liễn không biết ý dì Hai ra sao, rất là nóng ruột, đành phải đứng dậy chào bà già và dì Ba. Khi quay lại nhìn, dì Hai vẫn cười nói như thường, cái khăn lụa đã biến đâu không thấy nữa. Giả Liễn mới yên lòng. Rồi mọi người cùng ngồi xuống nói chuyện. Giả Liễn nói:

- Chị tôi bảo, hôm nọ có gửi bà một gói bạc. Nay cần tiền trả người ta, anh tôi sai tôi về lấy và nhân tiện hỏi xem trong nhà có việc gì không.

Bà già họ Vưu thấy nói thế, sai dì Hai mở khóa lấy gói bạc ra.

Giả Liễn lại nói:

- Nhân tiện tôi cũng đến chào bà và hỏi thăm hai dì. Trông sắc mặt bà thì khá đấy, chỉ có hai cô em thật là vất vả.

Bà già họ Vưu cười nói:

- Chúng ta là chỗ bà con thân thuộc, sao cậu lại nói thế? Ở nhà cũng như ở đây.

Không nói giấu gì cậu, từ khi ông nó mất đi, nhà tôi thật là khó khăn, cái gì cũng phải nhờ bác nó ***ndlr: Người bác được nhắc tới là Giả Trân.*** ở bên này giúp đỡ. Bây giờ bác nó có việc to tát như thế này, chúng tôi đã không giúp được việc gì khác, chỉ ngồi trông nhà, thì có gì là vất vả?

Đương nói thì dì Hai đã mang gói bạc ra, đưa cho bà già họ Vưu. Bà già đưa lại cho Giả Liễn. Giả Liễn sai một đứa a hoàn nhỏ gọi một bà già đến dặn:

- Già cầm gói bạc này đưa cho Du Lộc bảo nó mang về chờ tôi ở bên nhà.

Bà già vâng lời đi ra. Bỗng ở ngoài sân có tiếng Giả Dung. Một thoáng, hắn vào chào bà ngoại và hai dì, rồi quay lại cười nói với Giả Liễn:

- Vừa rồi ông Cả hỏi chú, ông nói là có việc gì cần, định sai người đến miếu gọi chú.

Cháu nói chú sắp về đấy. Ông dặn cháu, nếu gặp chú ở đường, bảo chú phải về ngay.

Giả Liễn nghe nói, muốn đứng dậy ngay, nhưng lại nghe thấy Giả Dung nói với bà hắn:

- Lần trước cháu đã nói với bà là cha cháu muốn tìm chú dượng cho dì Hai. Người ấy mặt mũi và hình dáng chẳng khác gì chú cháu đây. Bà bảo có được không?

Nói xong lại khẽ trỏ tay vào Giả Liễn và hất làm cho dì Hai. Dì Hai không tiện nói câu gì, chỉ thấy dì Ba cười không ra cười, giận không ra giận, quát mắng:

- Thằng khỉ con đốn kiếp này! Hết chuyện cho mày nói rồi à? Thế nào ta cũng sẽ xé rách mồm mày ra.

Giả Dung cười chạy mất, Giả Liễn cũng cười rồi cáo từ đi ra. Tới nhà ngoài, Giả Liễn dặn dò người nhà không được đánh bạc, uống rượu. Lại khẽ dặn Giả Dung nói ngay việc ấy với Giả Trân. Giả Liễn lại dẫn Du Lộc về lấy đủ số tiền, giao cho hắn mang đi.

Sau đến chào Giả Xá và Giả mẫu.

Giả Dung thấy Du Lộc theo Giả Liễn đi lấy tiền, mình không có việc gì liền quay vào trong nhà, đùa cợt với hai dì một lúc rồi mới đi. Buổi chiều đến chùa, Giả Dung vào trình Giả Trân:

- Đã giao tiền cho Du Lộc rồi. Cụ đã khỏi hẳn, không phải uống thuốc nữa.

Sau đó nhân tiện hắn lại nói việc khi đi đường, Giả Liễn ngỏ ý muốn lấy dì Hai làm vợ lẽ, rồi tìm một cái nhà ở bên ngoài để cho Phượng Thư không biết. "Muốn như thế chẳng qua là vì con cái hiếm hoi, và vì đã gặp mặt dì Hai rồi, hai bên thân lại thêm thân, hơn là lấy người ngoài xưa nay chưa hề quen biết". Vì thế chú Hai ân cần nhờ con nói với cha.

Hắn không nói rõ đó là ý của mình.

Giả Trân nghĩ một lúc, cười nói:

- Việc đó cũng được thôi, nhưng không biết dì Hai có bằng lòng hay không. Sáng mai mày về nói với bà. Nhờ bà thử hỏi dì Hai xem rồi sẽ liệu.

Giả Trân lại bày cho Giả Dung mấy câu, rồi qua bên kia nói cho Vưu thị biết. Vưu thị biết việc này không ổn, nên cố can ngăn. Nhưng Giả Trân đã nhất định như thế, mà Vưu thị xưa nay vẫn quen lối chiều chồng, vả chăng dì Hai lại là chị em khác mẹ nên không cần để ý lắm, cứ mặc họ làm thế nào thì làm.

Sáng sớm hôm sau Giả Dung lại về thành thăm bà ngoại nói lại ý định của hắn rồi thêm thắt nhiều điều, nào là Giả Liễn người tử tế, hiện giờ thím Phượng đương ốm, khó lòng khỏi được. Trước hết hãy mua tạm một cái nhà cho dì ở riêng bên ngoài độ một năm, năm bảy tháng, chờ thím Phượng chết đi là đón dì Hai về làm chính thất. Lại nói đến việc cha hắn sẽ đứng lên sắm sửa lễ cưới như thế nào, bên Giả Liễn sẽ làm lễ cưới ra sao, rồi sẽ đón bà về nuôi nấng thế nào, còn dì Ba sau này cũng sẽ do bên ấy gả bán cho. Nó tán hươu một hồi, làm bà già họ Vưu chẳng bằng lòng. Vả chăng ngày thường bà ta vẫn nhờ Giả Trân giúp đỡ, bây giờ Giả Trân lại đứng lên chủ hôn, mình không phải sắm sửa đồ tư trang, Giả Liễn lại là chàng công tử trẻ tuổi, hơn nhà họ Trương nhiều. Vì vậy bà già vào bàn với dì Hai. Dì Hai vốn là người lẳng lơ, dâm đãng, trước kia đã tằng tịu với anh rể, thường oán mình gả nhầm cho Trương Hoa đến nỗi sau này phải long đong cả đời, không nơi nương tựa. Nay thấy Giả Liễn yêu mình, mà anh rể mình lại đứng lên gả bán cho thì làm gì mà chẳng bằng lòng? Dì Hai gật đầu nhận lời ngay.

Giả Dung về trình với cha hắn. Sáng hôm sau sai người mời Giả Liễn đến chùa, Giả Trân nói cho hắn biết về việc bà già Vưu đã bằng lòng.

Giả Liễn mừng quá, cám ơn hai cha con Giả Trân. Hai người bàn với nhau, sai người đi tìm nhà, sắm cho dì Hai những đồ trang sức, giường màn và các thứ cần dùng trong nhà mới. Chỉ trong mấy ngày, mọi việc đã thu xếp đâu vào đấy, Giả Liễn mua một cái nhà hai mươi gian ở trong ngõ Tiểu Hoa Chi, cách phía sau phủ Vinh, phủ Ninh độ hai dặm. Lại mua hai a hoàn nhỏ nữa. Giả Trân lại cho hai vợ chồng Bào Nhị vào ở nhà mới để chờ hầu hạ dì Hai.

Sau đó Giả Trân lại cho gọi bố con Trương Hoa đến, bắt nó viết tờ thoái hôn đưa cho bà già họ Vưu.

Trước đây, ông của Trương Hoa là người coi trại cho nhà vua. Người ông chết đi, bố Trương Hoa lại làm việc ấy. Vì bố Trương Hoa chơi thân với người chồng trước của bà già họ Vưu, nên ông ta đã hứa gả dì Hai cho Trương Hoa từ lúc ở trong bụng mẹ.

Không ngờ về sau nhà Trương Hoa bị kiện, cửa nhà sa sút, ăn mặc không đủ, thì còn lấy gì mà cưới vợ nữa. Sau bà già họ Vưu lại đi lấy chồng khác, thành ra mười mấy năm ròng hai bên im bặt không có tin tức đi lại. Nay thấy người nhà phủ Giả gọi đến, bắt phải thoái hôn với dì Hai, Trương Hoa tuy không bằng lòng, nhưng sợ uy thế Giả Trân, nên đành phải viết giấy thoái hôn. Bà già họ Vưu cho hắn hai mươi lạng bạc, thế là xong việc.

Giả Liễn thấy công việc thu xếp đâu vào đấy, liền chọn ngày mồng ba là ngày hoàng đạo, đón dì Hai về. Chính là: Bởi tại cùng cành tham sắc dục; Gây nên liền gốc nổi gươm đao.

【[威] Tổng bình: Năm bài thơ mới gửi nơi nao,

Tần nhi ngày ngày luống nghẹn ngào.

Tấc dạ mềm vương nghìn mối thắt,

Há vì thư nhạn ngóng trông sao?

Nợ phong lưu đã năm trăm năm; vừa gặp nhau liền sinh chuyện lạ. Người tham, ta yêu, khó lòng dứt bỏ; duyên trời khéo buộc, biết làm sao đây. Cha mẹ đối với con cái, chớ vin vào duyên trước mà bỏ việc dạy răn. Phải ngăn từ khi mầm xấu còn nhỏ, đừng buông lỏng; nghiêm khắc mới là thương yêu thật.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Các bản đều chép theo nghĩa "nằm trên cỏ, gối chiếu". Xét lời sớ của Giả Công Ngạn trong Nghi lễ · Ký tịch lễ có câu "nằm trên chiếu, lấy đất làm gối"; vì vậy bản Trình đổi chữ "chiếu" thành "đất".

〔二〕 Bản nền chép "Chiêu Quân"; các bản còn lại đều chép "Minh Phi".

〔三〕 Tên Giả Chính xuất hiện tổng cộng năm lần trong hồi này ở các bản Mông Phủ, Dương và Giáp Thìn; bản Liệt Tàng thiếu một lần vì rơi mất một câu. Bản Liệt Tàng và bản Dương không có tình tiết Hồi 37 Giả Chính được cử đi làm quan học sai, tức coi việc học và thi cử ở địa phương, nên lúc này ông có mặt lo tang không mâu thuẫn. Những bản khác có tình tiết ấy; vì thế bản Thích Tự đã đổi tên người, song không triệt để, chỉ đổi bốn chỗ đầu. Đến bản Trình mới đổi hết.

Hồi 65: Cậu Hai Giả lén cưới cô Hai Vưu — Chị Ba Vưu quyết lấy chàng Hai Liễu

Hồi 65

Cậu Hai Giả lén cưới cô Hai Vưu — Chị Ba Vưu quyết lấy chàng Hai Liễu

【 威 Hồi tiền phê: Nét nào cũng tả chị Hai dịu dàng hòa thuận, hơn Phượng Thư gấp mười; lời nói, việc làm hơn Phượng Thư năm phần, xứng làm vợ lẽ của Giả Liễn. Bởi vậy mới càng khắc sâu tội Phượng Thư không nghĩ đến hương hỏa tông miếu, trở thành tội nhân số một của nhà họ Giả. Đúng là bút pháp Cương mục: lời ít mà định rõ khen chê!

Văn có phép hai ngòi bút cùng hạ, hồi này chính là thế. Chuyện ở phủ Ninh mà đồng thời làm hiện ra Phượng Thư gian ngoan cứng cỏi, khắc bạc; Bình Nhi nghĩa hiệp, thẳng thắn; Lý Hoàn mang danh Bồ Tát; Thám Xuân mang biệt hiệu Hoa Hồng; cô Lâm mỏng manh như chạm là ngã; cô Tiết như tuyết, gặp nắng là tan. Văn hay đến mức nào!】

Giả Liễn, Giả Trân và Giả Dung bàn định mọi việc xong xuôi, đến ngày mồng hai, cho mời bà già Vưu cùng dì Ba vào ở nhà mới. Bà già họ Vưu nhìn một lượt, tuy không được như lời Giả Dung nói, nhưng thấy mọi thứ đầy đủ cả, hai mẹ con đều lấy làm bằng lòng. Hai vợ chồng Bảo Nhị rất là vồn vã nồng nhiệt luôn miệng gọi bà già họ Vưu là "mẹ" hoặc "cụ", gọi chị Ba là "dì ba" hoặc "dì". Canh năm sáng hôm sau, một cỗ kiệu đưa dì Hai đến, hương nến, ngựa giấy, chăn màn cùng cơm rượu đã sắp đủ cả.

Một lúc sau, Giả Liễn mặc quần áo thường, ngồi kiệu nhỏ đến, lễ trời đất, đốt ngựa giấy. Bà già Vưu thấy chị Hai ăn mặc toàn mới, không như lúc còn ở nhà, nên rất đắc ý. Hai người dắt nhau vào động phòng. Đêm ấy Giả Liễn cùng chị Hai phượng loan nghiêng ngửa, ân ái tràn trề, không thể kể ra hết được.

Giả Liễn càng nhìn càng yêu, càng ngắm càng mến, không biết làm cách gì để chiều chuộng dì Hai cho phải. Hắn truyền cho bọn Bảo Nhị không được dùng tiếng hai ba gì cả, cứ gọi thẳng dì Hai là "mợ". Ngay hắn cũng gọi là "mợ" mà gạt phăng Phượng Thư đi. Có khi về nhà, hắn cứ nói là sang bên phủ Đông có việc. Phượng Thư biết hắn thân với Giả Trân, chắc có việc gì bàn bạc, nên cũng không ngờ vực. Trong nhà tuy nhiều người, nhưng chẳng ai để ý đến việc ấy. Ngay những kẻ nhàn rỗi, hay tò mò bới việc cũng đều chiều ý Giả Liễn, muốn nhân đó luồn lọt kiếm chác, còn ai nói hở ra nữa.

Giả Liễn rất cám ơn Giả Trân. Mỗi tháng hắn bỏ ra mười lăm lạng bạc để chi dùng hàng ngày. Khi Giả Liễn không đến, thì ba mẹ con họ Vưu cùng ăn một nơi, khi Giả Liễn đến thì hai vợ chồng hắn ăn với nhau, mẹ con bà già Vưu về phòng ăn riêng. Giả Liễn lại đem hết cả tiền riêng của mình dành dụm mấy năm đưa cho dì Hai giữ. Những khi đầu gối má kề, Giả Liễn kể hết chuyện ngày thường của Phượng Thư cho dì Hai nghe. Chỉ chờ khi nào Phượng Thư chết, sẽ đón dì Hai về. Dì Hai nghe nói tất nhiên vui lòng lắm. Trong nhà độ mười người ăn tiêu rất là đầy đủ.

Thấm thoát đã hai tháng. Hôm đó Giả Trân lễ Phật ở chùa Thiết Hạm xong, đến chiều về nhà. Đã lâu không được gặp chị em họ Vưu, nên Giả Trân định đến thăm. Hắn sai người hầu đến trước xem Giả Liễn có ở đấy không. Người hầu về trình: "Cậu Liễn không có ở đấy". Giả Trân thích lắm, bảo người nhà về trước, chỉ để lại đứa hầu thân dắt ngựa.

Một lúc đến nhà vừa mới lên đèn, Giả Trân lẳng lặng đi vào. Hai đứa hầu đem ngựa buộc ở ngoài vườn, rồi xuống nhà dưới chực hầu.

Khi Giả Trân vào, trong nhà mới thắp đèn. Trước hết Giả Trân vào thăm mẹ con già Vưu, sau đó dì Hai ra chào. Giả Trân trông thấy dì Hai hớn lở vui cười, vừa uống nước vừa nói:

- Người tôi làm mối thế nào? Nếu lỡ dịp thì có thắp đèn lồng đi tìm cũng chẳng thấy.

Mai kia, chị nhà sẽ mang lễ đến mừng chú và dì đấy.

Trong khi nói chuyện, dì Hai đã sai người dọn rượu. Rồi đóng cửa lại, vì đều là người trong một nhà, nên không e dè gì cả. Bảo Nhị đến chào, Giả Trân nói:

- Anh là người có bụng tốt, nên cậu Hai bảo anh vào đây hầu. Sau này còn cần đến anh nhiều nữa đấy. Anh không nên ra ngoài uống rượu gây chuyện, thế nào ta cũng sẽ thưởng cho. Cậu Hai thì bận việc, bên ấy lại đông người, nếu có gì thiếu thốn, anh cứ đến trình ta. Anh em chúng ta không như người khác đâu.

- Cháu biết rồi, chỉ trừ cháu mất đầu mới không hết lòng hầu hạ thôi.

- Anh mà biết thế thì tốt lắm.

Bốn người cùng ngồi uống rượu, dì Hai biết chừng, liền nói với bà già họ Vưu:

- Con sao cứ sờ sợ, mẹ cùng con đi sang bên kia đi.

Bà già họ Vưu hiểu ý, cùng dì Hai đi ra, chỉ còn trơ lại lũ a hoàn nhỏ. Giả Trân liền ngấp nghé dì Ba, định giở trò bậy bạ. Bọn a hoàn nhỏ thấy ngượng, đều lẩn đi một nơi, để mặc hai người muốn làm trò gì thì làm.

Hai người hầu nhỏ thì xuống uống rượu với Bảo Nhị ở dưới bếp. Vợ Bảo Nhị đương làm cơm. Chợt thấy hai a hoàn chạy xuống, cười đùa đòi uống rượu, Bảo Nhị nói:

- Các chị không hầu ở trên ấy, sao lại lẻn xuống đây? Nhỡ ông gọi đến, không có ai, lại sinh chuyện.

Vợ hắn mắng:

- Đồ ngu! Nốc cho nhiều rượu vào. Say bứ họng ra rồi dấp cổ mà ngủ đi. Gọi hay không có việc gì đến anh. Việc gì đã có tôi đây. Mưa hay gió cũng chẳng ướt đến đầu thứ người ấy.

Bảo Nhị nhờ vợ mới có thể diện. Gần đây ngoài việc ăn bớt tiền đi uống rượu, hắn không nhìn đến việc gì. Giả Liễn cũng không hề trách mắng hắn. Vì thế, hắn sợ vợ như mẹ, bảo gì nghe nấy. Lúc này hắn uống rượu say mềm, đi ngủ ngay.

Bấy giờ vợ Bảo Nhị cùng ngồi uống rượu với bọn a hoàn và người hầu, cố chiều lòng bọn này để chúng ton hót với Giả Trân.

Đang uống rượu cao hứng thì có tiếng gõ cửa, vợ Bảo Nhị chạy ra mở cửa, thấy Giả Liễn xuống ngựa, hỏi nhà có việc gì không. Vợ Bảo Nhị khẽ nói:

- Ông Cả bên phủ Đông đương ở buồng phía tây kia.

Giả Liễn nghe nói, đi vào buồng, thấy dì Hai cùng bà già họ Vưu đương ở đấy. Thấy Giả Liễn vào, dì Hai có vẻ hơi ngượng. Giả Liễn làm ra không biết, chỉ nói:

- Thôi lấy rượu ra, chúng ta uống vài chén rồi đi ngủ. Hôm nay anh mệt lắm.

Dì Hai cười, đỡ áo, bưng nước, hỏi vắn hỏi dài, Giả Liễn thích quá, trong bụng ngứa ngáy khó chịu. Một lúc, vợ Bào Nhị bưng rượu lên, hai người cùng uống. Bà già họ Vưu không uống, về buồng ngủ ngay. Hai a hoàn nhỏ chia nhau mỗi đứa hầu mỗi nơi.

Đứa hầu thân của Giả Liễn là thằng Long dắt ngựa, trông thấy ở đấy có một con ngựa nữa, nhìn kỹ biết là ngựa của Giả Trân. Nó hiểu ý, chạy xuống dưới bếp. Thằng Hỉ và thằng Thọ đương ngồi uống rượu ở đấy, thấy thằng Long vào, cũng đều hiểu ý, cười nói:

- Anh đến thật là khéo. Vì chúng tôi không theo kịp ngựa ông tôi, sợ đi đêm khuya bị phạt, phải vào nghỉ nhờ ở đây một tối.

Thằng Long cười nói:

- Có giường thì các anh cứ ngủ. Cậu Hai sai tôi mang tiền sang giao cho mợ rồi. Tôi cũng không về nữa.

Thằng Hỉ bảo thằng Long:

- Chúng tôi uống nhiều rồi, anh lại đây uống một chén.

Thằng Long vừa ngồi xuống, cất chén rượu lên, nghe thấy trong chuồng có tiếng ngựa hét. Vì hai con ngựa buộc cùng chuồng, không chịu, nên chúng cắn đá nhau. Bọn thằng Long vội bỏ chén rượu xuống, chạy ra quát cho im đi, buộc riêng mỗi con ra mỗi nơi rồi đi vào. Vợ Bào Nhị cười nói:

- Các chú ngủ đi. Trà được rồi, ta phải đi đây.

Thằng Hỉ uống mấy chén, say đờ mắt ra. Thằng Long, thằng Thọ đi đóng cửa, quay lại thấy thằng Hỉ nằm sóng sượt trên giường. Hai đứa đẩy nó, nói:

- Anh ơi, dậy đi, rồi nằm cho ngay ngắn mà ngủ. Anh chỉ biết lấy mình, còn để khổ cho chúng tôi.

Thằng Hỉ cười nói:

- Hôm nay chúng ta trông thấy một lò bánh nướng thật đường hoàng. Nếu có đứa nào, ta phải đ... mẹ nó một cái cho sướng.

Thằng Long, thằng Thọ biết nó say, cũng mặc kệ, tắt đèn đi ngủ.

Dì Hai nghe thấy ngựa hét, trong bụng rất áy náy, cứ phải tìm cách nói lấp đi. Giả Liễn uống được mấy chén, hứng lên, sai cất dọn bàn rượu rồi đóng cửa cởi áo đi ngủ. Dì Hai chỉ mặc một áo chẽn đỏ, tóc buông xõa, vẻ mặt lẳng lơ, trông càng đẹp hơn ban ngày. Giả Liễn ôm lấy cười nói:

- Ai cũng bảo con vợ dạ xoa nhà anh đẹp, nhưng bây giờ xem ra nó xách dép cho em cũng không đáng!

Dì Hai nói:

- Em có đẹp lại kém phẩm hạnh, chẳng thà đừng đẹp còn tốt hơn.

- Sao em lại nói thế? Anh không hiểu.

Dì Hai rớm nước mắt nói:

- Các người cho em là người hồ đồ, nhưng có việc gì mà em chẳng biết. Bây giờ chúng ta làm bạn với nhau mới hai tháng, kể ra hãy còn mới mẻ, nhưng em biết anh không phải là người hồ đồ. Em sống là người của anh, chết là ma của anh! Đã là vợ chồng thì suốt đời em trông cậy vào anh, còn dám giấu anh một tí gì? Hôm nay em đã có nơi nương tựa rồi. Còn dì nó sau này biết kết quả ra sao? Theo ý em, nếu cứ nhập nhằng mãi như thế, sợ không thể yên được đâu, phải nghĩ một cách nào lâu dài mới được!

Giả Liễn cười nói:

- Em cứ yên tâm, anh không phải là người hay ghen tuông đâu. Việc trước của em, anh biết cả rồi, em không cần phải nói úp mở nữa. Bây giờ em thấy anh ấy, tất nhiên cũng ngượng. Chi bằng ta phải bỏ thói đó đi.

Nói xong, Giả Liễn đi sang phòng phía tây, thấy trong cửa sổ đèn nến sáng trưng, hai người vẫn đang uống rượu vui đùa. Giả Liễn đẩy cửa vào, nói.

- Anh ở đây à, em sang chào anh.

Giả Trân đứng dậy mời ngồi. Giả Liễn cười nói:

- Anh làm gì như vậy? Chúng ta là chỗ anh em từ trước đối xử với nhau như thế nào.

Anh phải bận lòng vì em, dù em có thịt nát xương tan cũng không quên ơn. Nếu anh quá nghĩ, làm em càng khó xử. Từ nay xin anh cứ coi như người thường mới phải, nếu không, em thà đành chịu không có con trai, chứ không dám đến chỗ này nữa.

Nói xong liền quỳ xuống. Giả Trân vội kéo dậy nói:

- Chú bảo gì anh cũng xin vâng lời.

Giả Liễn sai:

- Mang rượu đến đây, ta cùng anh Cả uống vài chén.

Rồi lại cười hì hì bảo dì Ba:

- Sao dì không mời ông chú uống một chén.

Giả Trân cười nói:

- Chú Hai! Vì chú, anh cũng uống cạn chén này.

Nói xong, ngửa cổ lên uống.

Dì Ba đứng ở trên giường, chỉ vào Giả Liễn, cười nhạt:

- Anh đừng có giở giọng đường mật với tôi. Đem miến nấu với nước lã, anh ăn đi tôi xem. [—] Đưa người vẽ lên sân khấu, khéo kẻo làm rách giày. Anh đừng lú lấp ruột gan, tưởng chừng tôi không biết việc trong nhà các anh hay sao? Lần này anh em nhà anh định vung một ít tiền thối ra, coi chị em chúng tôi là đĩ thõa để mua vui. Các anh đừng có nghĩ nhầm! Tôi cũng biết vợ anh là một người đáo để. Nay anh lấy chị tôi làm vợ lẽ, khác nào "kẻ ăn trộm chiêng không dám đánh". Tôi nhất định gặp chị Phượng, xem chị ấy có mấy đầu mấy tay! Nếu hai bên hòa thuận thì thôi, chứ có việc gì ngang trái, tôi cũng đủ sức moi ruột móc gan các anh ra, rồi liều chết với con mụ cay nghiệt ấy một phen. Uống rượu chứ sợ gì. Nào chúng ta uống đi.

Nói xong, chị ta cầm ngay lấy nậm rót ra một chén, rồi kéo Giả Liễn lại, dốc nốt cho hắn, nói:

- Tôi đã uống với ông anh anh rồi. Bây giờ chúng ta uống với nhau.

Giả Liễn sợ quá, tỉnh hẳn rượu. Giả Trân cũng không ngờ dì Ba lại giở mặt đến thế.

Hai anh em hắn xưa nay quen lối ăn chơi sỗ sàng trong đám giăng hoa, không dè hôm nay lại bị cô gái này choảng cho một vố, không hé răng vào đâu được.

Dì Ba thấy thế, càng dồn già:

- Mời chị ra đây! Muốn vui thì bốn người chúng ta cùng vui. Tục ngữ nói: "Vui gì cho bằng người nhà". Các anh là anh em, chúng tôi là chị em, không phải người ngoài, chị cứ ra đây.

Dì Hai bấy giờ thấy ngượng. Giả Trân định nhân dịp chuồn nhưng dì Ba khi nào chịu buông. Bấy giờ Giả Trân mới hối hận, không ngờ cô ta là hạng người như thế. Hắn cùng Giả Liễn không còn giở thói khinh bạc được nữa.

Dì Ba tháo đồ trang sức, cởi áo ngoài, vén tóc mai lên, chỉ mặc một cái áo lót đỏ, nửa kín nửa hở, cố ý để lộ bộ ngực trắng nõn ra, dưới mặc quần xanh, đi giày đỏ, trông rất lộng lẫy. Lúc đứng lúc ngồi, khi vui khi giận, không có một phút nghiêm trang, đôi khuyên cứ lủng lẳng như đánh đu; dưới ánh đèn, trông càng tỏ ra mày liễu xanh rờn, môi son đỏ chót, đôi mắt như nước mùa thu, lại uống mấy chén rượu, càng thêm lẳng lơ khêu gợi. Vẻ đẹp của chị ta không những ăn đứt chị Hai, mà theo lời ca tụng của Giả Trân, Giả Liễn, thì biết bao con gái, bất cứ nhà sang hay hèn, từ trên chí dưới, họ đã được nhìn qua, chưa ai có dáng điệu phong lưu, lộng lẫy như vậy. Hai người càng nhìn càng say, bất giác gọi dì Ba lại. Nhưng dáng điệu lẳng lơ tình tứ của dì Ba lại làm cho hai người phải im bặt. Chị giơ tay ra, thử một tý, thấy hai anh em nhà kia chẳng biết chút gì, ấp úng không nói được một câu, chẳng qua chỉ là đồ "tửu sắc" mà thôi.

Chị Ba cứ cười nói huyên thuyên, tự ý muốn làm gì thì làm, lôi hai anh em nhà kia ra làm trò đùa một trận, khác nào chị ghẹo con trai, chứ không phải con trai dám chòng ghẹo chị. Một lúc, rượu say, hết hứng, chị Ba không muốn cho anh em họ ngồi lâu, liền đuổi ra, rồi đóng cửa đi ngủ.

Từ đó trở đi, bọn a hoàn hầu hạ không đến nơi đến chốn, chị Ba cứ mắng bọn Giả Trân, Giả Liễn, Giả Dung thậm tệ. Chị nhiếc là bố con, anh em nó đã lừa dối gái góa, con côi. Từ đó Giả Trần không dám bén mảng đến nữa. Chị Ba nhiều lúc cao hứng, lại sai đứa hầu nhỏ đi mời, hắn mới dám đến, nhưng mặc chị Ba muốn làm gì thì làm.

Chị Ba có tính kỳ quặc lạ thường, vì nhan sắc chị ta có vẻ phong lưu lịch sự, lại thích trang điểm hơn người, nay lối này, mai kiểu khác, làm ra nhiều vẻ lẳng lơ không ai theo kịp. Bọn đàn ông nhìn thấy thèm thuồng, muốn gần không được, muốn xa không dứt, đầu óc cứ choáng váng, say mê. Chị ta thấy thế lại cho là khoái trí. Bà già và chị Hai khuyên can. Chị ta nói:

- Chị thực là hồ đồ! Chúng ta là thân vàng ngọc, nỡ để cho hai thằng quỷ dữ ấy giày vò nhơ bẩn đi thì hèn quá! Nhà nó có một chị vợ rất là đanh ác, bây giờ lén lút không cho biết cũng được đấy, nhưng sau này chị ta biết, lẽ nào lại chịu thôi. Chắc rồi sẽ có một phen lục đục, biết đâu ai sống ai chết. Không bằng nhân lúc này chúng ta đưa nó ra làm trò cười, khỏi về sau phải mang tiếng xấu, hối cũng đã muộn.

Hai mẹ con thấy chị Ba nói thế, biết không khuyên nổi, nên cũng đành thôi.

Chị Ba ngày nào cũng kén chọn thức ăn đồ mặc, đã đeo bạc lại muốn đeo vàng, có hạt châu lại đòi ngọc báu; ăn ngỗng xong lại đòi mổ vịt; có điều gì không bằng lòng, liền hất cả mâm đi. Quần áo không vừa ý thì bất cứ lụa là mới may cũng lấy kéo cắt vụn ra, vừa xé vừa mắng. Rút cục bọn Giả Trân có được ngày nào vừa ý đâu? Trái lại phải tiêu trộm mất bao nhiêu là tiền. Nhưng khi Giả Liễn đến, chỉ ở buồng chị Hai, trong bụng đã dần dần hối hận. Chị Hai lại là

người đa tình, cho Giả Liễn là người nương tựa suốt đời của mình, việc gì cũng chăm sóc hỏi han. Chị Hai lại có vẻ dịu dàng hòa thuận, không những mọi việc bàn bạc không dám lộng quyền mà đáng điệu và lời nói việc làm cũng hơn hẳn Phượng Thư. Nhưng đã trót lỡ bước mắc phải một chữ "dâm" rồi, thì bao nhiêu điều hay cũng vứt đi cả. Giả Liễn lại nghĩ: "Ai không có điều lầm lỗi? Nhưng biết lỗi mà sửa đổi đi thì tốt". Cho nên hắn không nhắc đến việc dâm lúc trước, chỉ kể điều hay bây giờ thôi, thành ra hai người một lòng một dạ, dính như keo sơn, thề cùng sống chết với nhau, còn để ý gì đến Phượng Thư và cô Bình nữa.

Những khi bên chăn bên gối, chị Hai cũng thường khuyên Giả Liễn:

- Anh nên bàn với anh Cả xem có quen biết người nào thì gả chồng cho dì Ba đi, cứ để mãi thế này không tiện đâu, sau tất có ngày sinh chuyện.

- Hôm nọ anh đã nói với anh Cả rồi, nhưng anh ấy không chịu buông ra. Anh ấy lại nói "miếng thịt dê béo thực, nhưng nóng quá sợ bỏng mồm; hoa hồng đáng yêu thực, nhưng nhiều gai đâm phải tay". Chúng ta chưa chắc đã nói nổi, nên chọn người gả cô ấy đi là phải. Nhưng anh ấy cứ dùng dằng bỏ qua. Như thế em bảo anh còn có cách gì nữa.

- Anh cứ yên tâm, chúng ta sẽ khuyên dì Ba, hỏi lại cho rõ, cứ để cho dì ấy quấy, quấy chán không còn cách gì nữa, rồi cũng phải lấy chồng thôi.

- Phải đấy.

Hôm sau chị Hai sắp dọn rượu. Giả Liễn cũng không đi đâu, đến trưa mời em và mẹ đến. Chị Ba đã biết ý, 【己 夾 Cả đoạn như một lời khai sáng dội thẳng xuống đầu: một phen xoay chuyển lớn, một cuộc tỉnh ngộ lớn.】 khi mời rót rượu không để cho chị phải nói, rỏ nước mắt nói trước: 【己 夾 Toàn dùng những lời như thế để gột sạch nghiệp chướng trước kia.】

- Hôm nay chị mời em đến, tất là định một việc gì quan hệ đây, nhưng em không phải là người mê muội, chị không cần phải nói đi nói lại nhiều điều. Những việc về trước em đã biết hết cả, nói cũng vô ích. Bây giờ chị đã được chỗ tử tế yên thân, mẹ cũng đã có chỗ nương tựa, em cũng phải tự mình lo liệu lấy cuộc đời mới đúng lẽ. Nhưng việc này quan hệ suốt đời, từ lúc sống đến lúc chết, không phải trò đùa. Chị muốn em sửa chữa tính nết thì phải chọn một người như ý muốn, em mới lấy. Nếu để mẹ và chị chọn cho, dù là người giàu như Thạch Sùng, tài hơn Tử Kiến, đẹp sánh Phan An, em cũng không bằng lòng, đành bỏ qua một đời thôi.

Giả Liễn cười nói:

- Việc ấy dễ lắm. Dì bằng lòng ai thì lấy người ấy. Những đồ sính lễ đã có anh chị xếp đặt cho, mẹ cũng không phải bận lòng.

Chị Ba khóc nói:

- Ai thì chị đã biết rồi, em không cần phải nói.

Giả Liễn cười hỏi chị Hai:

- Ai thế?

Chị Hai nghĩ mãi không ra. Giả Liễn đoán, rồi vỗ tay cười nói:

- Anh biết người ấy rồi, khen cho em tinh mắt thực!

Chị Hai cười hỏi: "Ai đấy?"

- Người khác khi nào dì ấy bằng lòng. Nhất định là Bảo Ngọc.

Chị Hai và bà già Vưu nghe thấy nói thế, cũng chắc là Bảo Ngọc.

Chị Ba nhổ toẹt một cái, nói: 【己 夾 Lạ! Chẳng biết là vì sao.】

- Chúng tôi có mười chị em cùng phải lấy mười anh em nhà anh hay sao. 【己 夾 Có lý đến tột cùng!】 Chẳng lẽ trừ nhà anh ra, thiên hạ không còn có người con trai nào giỏi à? 【己 夾 Một câu mắng mà lại rất có lý.】 Mọi người đều lấy làm lạ nói:

- Trừ Bảo Ngọc ra, còn có người nào nữa? 【己 夾 Ta cũng nghĩ như vậy.】 Chị Ba nói:

- Chị đừng nghĩ đến người hiện giờ ở đây, cứ nhớ lại việc năm năm về trước thì biết. 【己 夾 Lạ lùng thay!】 Đương nói chuyện, chợt thấy đứa hầu thân của Giả Liễn là thằng Hưng đến mời về, nói:

- Ông nhà đương chờ cậu có việc cần. Cháu nói là cậu đương ở bên nhà ông cậu.

Cháu phải chạy ngay lại đây mời cậu.

Giả Liễn hỏi:

- Ở nhà hôm qua có hỏi gì ta không?

- Cháu trình với mợ: cậu phải ở trong miếu bàn việc làm lễ trăm ngày với ông Cả bên kia, có lẽ không về được.

Giả Liễn sai dắt ngựa ra, thằng Long theo sau, để thằng Hưng ở lại xem có ai hỏi gì không?

Chị Hai lấy ra hai đĩa thức ăn, sai lấy chén to để rót rượu, bảo thằng Hưng đứng ở cạnh giường uống rồi nhỏ to, hỏi nó mấy câu:

- Mợ bên nhà độ bao nhiều tuổi? Là người đáo để như thế nào? Cụ bao nhiêu tuổi? Có bao nhiêu cô? - Cùng những việc vặt trong nhà.

Thằng Hưng cười hì hì, đứng bên cạnh giường vừa uống rượu, vừa kể tỉ mỉ các việc bên phủ Vinh cho mẹ con chị Hai nghe. Lại nói:

- Cháu là người canh cửa thứ hai. Chúng cháu có hai tốp, mỗi tốp bốn người, tất cả là tám người. Có mấy người thân với mợ, chúng cháu không dám động đến. Những người hầu thân của cậu, thì mợ lại đe nẹt luôn. Cháu không thể nói hết với mợ về việc mợ Hai ở nhà được. Bụng thì nham hiểm, mồm thì thơn thớt. Kể ra cậu Hai cũng là tay khá đấy, nhưng địch thế nào được với mợ ấy. Cô Bình cũng tốt, tuy cùng một bè với mợ ấy, nhưng khi vắng mặt lại làm được nhiều việc hay. Chúng cháu có điều gì lầm lỗi, mợ ấy không tha, chỉ nhờ cô Bình là xong. Bây giờ lớn bé trong nhà, trừ cụ và bà Hai ra, ai cũng oán ghét mợ ấy, chẳng qua ngoài mặt phải nể sợ đó thôi. Vì mợ ấy không cho ai bằng mình, chỉ tìm cách lừa phỉnh để cụ và bà Hai vui lòng. Mợ ấy nói một là một, hai là hai, chẳng ai dám cãi lại. Lại muốn tìm hết cách bớt xén tiền bạc, chất lại thành núi để cho cụ và bà Hai khen là biết thu vén, chứ biết đâu mợ ấy mà được tiếng khen thì chỉ khổ người dưới thôi. Nếu có điều gì hay thì mợ ấy đi hớt lẻo trước, không để cho người khác nói; điều gì không hay hoặc tự mình làm trái thì rụt đầu lại, đổ cho người khác, lại còn đứng bên cạnh hùn thêm vào. Hiện giờ ngay chính bà mẹ chồng mợ ấy cũng phải ghét, thường nói "Chim khôn biết tìm nóc nhà quan mà đỗ", "gà mái đen cả ổ cùng đen", "việc nhà thì nhác, việc chú bác thì siêng". Nếu không có cụ ở bên ấy thì đã tống mợ ấy về từ lâu rồi.

Chị Hai cười nói:

- Mày nói vụng mợ ấy như thế, sau này không biết mày nói vụng ta thế nào. Ta kém mợ ấy một bực, chắc mày lại càng nói xấu ta nhiều hơn.

Thằng Hưng vội quỳ xuống nói:

- Mợ nói thế, cháu không sợ giời đánh à? Nếu chúng cháu có phúc ra, khi cậu cháu lấy vợ, lấy ngay được người như mợ, chúng cháu cũng đỡ bị đánh mắng, đỡ phải lo sợ. Hiện giờ mấy người hầu cậu cháu, ngay khi vắng mặt, đứa nào cũng khen mợ là người có đức, biết thương kẻ dưới. Chúng cháu đương bàn với nhau xin với cậu Hai cho sang ở bên này để chúng cháu được hầu mợ.

- Thằng ranh con này! Sao mày không đứng dậy. Mới nói một câu mà đã sợ hãi như thế. Chúng mày định đến đây làm gì? Tao đương định sang bên ấy với mợ mày đây.

Thằng Hưng vội xua tay nói:

- Xin mợ nhất thiết chớ sang bên ấy. Cháu nói cho mợ biết: Suốt đời mợ không gặp mợ ấy càng hay. Mợ ấy "miệng thơn thớt, dạ ớt ngâm", "đòn xóc hai đầu", trên nét mặt thì tươi cười cởi mở, nhưng dưới chân thì ngấm ngầm giật dây trói người. Đúng là "miệng nam mô, bụng một bồ dao găm". Tất cả những điều này, mợ ấy đều có đủ cả.

Mồm mép như chị Ba đây cũng chưa chắc đã theo kịp, huống chi mợ là người hiền lành thùy mị đối địch thế nào với mợ ấy.

- Ta cứ lấy lẽ phải đối đãi thì mợ ấy dám làm gì ta?

- Không phải là cháu uống rượu nói bừa: dù mợ có chịu nhường nhịn chăng nữa, nhưng mợ ấy thấy mợ đẹp hơn, lại được lòng mọi người hơn, khi nào mợ ấy chịu thôi.

Người ta chỉ có một lọ dấm, chứ mợ ấy thì một vại dấm, một chum dấm kia. Những a hoàn nào mà cậu Hai có nhìn đến một tý là mợ ấy quả quyết đánh vỡ đầu người ấy ngay trước mặt cậu ấy. Cô Bình tuy là nàng hầu, nhưng một hai năm hai người chỉ được gần nhau độ một lần, thế mà mợ ấy còn nhắc đi nhắc lại hàng mười lần, làm cô Bình ức quá phát khóc lên nói: "Có phải tự tôi tìm đến đâu! Mợ cứ ép tôi. Tôi không bằng lòng thì bảo tôi giở quẻ. Bây giờ lại đối xử với tôi như thế".

- Mày đặt chuyện ra phải không? Mợ ấy đã nổi tiếng là con quỷ dạ xoa, sao lại phải sợ nàng hầu?

- Tục ngữ nói "Khôn chẳng qua nhẽ". Cô Bình vốn là a hoàn của mợ ấy từ lúc bé. Khi mợ ấy đi lấy chồng, có bốn người theo hầu, về sau người thì chết, người thì đi lấy chồng, chỉ còn lại một mình cô ấy là được tin cậy nhất, nên nhận làm nàng hầu. Một là để tỏ ra mợ ấy là người hiền lành, hai là để buộc cẳng cậu Hai, không cho ra ngoài làm bừa. Lại còn một nguyên do nữa: Theo khuôn phép nhà chúng cháu, các cậu lớn rồi, trước khi lấy vợ, đều được đưa đến hai người hầu hạ. Cậu Hai cũng có hai người hầu. Ngờ đâu mợ ấy về chưa đầy nửa năm, đã bới lông tìm vết, đuổi đi sạch. Người ngoài tuy không nói gì, nhưng mợ ấy cũng thấy trễn mặt, liền bắt ép cô Bình làm nàng hầu. Cô Bình vốn người đứng đắn, không hề để tâm đến việc đó, và cũng không hay xoi mói chuyện nọ chuyện kia, chỉ hết lòng hầu hạ mợ ấy. Vì thế mới còn ở lại được đến giờ.

- Té ra như thế. Nhưng ta nghe ở bên ấy còn một mợ góa chồng và mấy cô nữa, nếu mợ Hai đanh ác, thế thì người ta chịu à?

Thằng Hưng vỗ tay cười nói:

- Thế mà mợ không biết à? Mợ góa này là người phúc hậu bực nhất, chúng cháu thường gọi là phật sống. Khuôn phép nhà chúng cháu ghê lắm. Các mợ góa chỉ giữ tiết trong sạch, không nhìn đến việc gì cả. Hơn nữa lại có nhiều các cô, nên cụ tôi giao cho mợ ấy trông nom dạy bảo các cô xem sách, viết chữ, thêu thùa, học điều hay lẽ phải. Đó là việc của mợ ấy. Ngoài ra việc gì cũng không biết, chuyện gì cũng không hay. Hôm nọ vì mợ Hai ốm, mợ Cả phải trông tạm việc trong phủ mấy hôm, nhưng cứ theo thể lệ cũ mà làm, chứ không như mợ Hai chỉ bày việc để khoe tài. Cô Cả thì tốt lắm không cần phải nói. Còn cô Hai thì gọi đùa là "cô hai gỗ", châm kim vào người cũng không biết "ái" lên một tiếng. Cô Ba gọi là "hoa hồng".

Chị em họ Vẫn liền hỏi nguyên do, thằng Hưng cười nói:

- Hoa hồng vừa đỏ vừa thơm, ai mà chẳng phải yêu, có điều lắm gai thôi. Đáng tiếc là cô ấy lại không phải bà Hai đẻ ra, thực là "phượng hoàng đẻ trong tổ quạ". Cô Tư, chính ra là em ruột cậu Trân. Bà Hai mang về nuôi cho lớn như thế. Cô ấy cũng không hay nhìn đến việc nhà. Mợ chưa biết rõ, trừ các cô bên nhà chúng cháu ra, còn có hai cô nữa, thực là thiên hạ hiếm có. Một cô là con gái của bà cô chúng cháu, họ Lâm, tên là Đại Ngọc. Cô này giống hệt dì Ba, lại văn hay, chữ tốt, chỉ tội hay ốm đau luôn.

Trời này mà cô ấy vẫn phải mặc áo kép, đi ra ngoài gió thổi là ngã. Chúng cháu thường gọi vụng cô ấy là "nàng Tây Thi đa bệnh", một cô là con gái bà dì chúng cháu, họ Tiết, tên gọi Bảo Thoa, chừng như ở trong đống tuyết chui lên vậy. Khi gặp các cô ấy đi ra cửa, hoặc lên xe hay chơi trong vườn, chúng cháu sợ quá không dám thở.

Chị Hai cười nói:

- Nhà mày phép tắc lắm, khi trẻ con đi ra ngoài gặp các cô đều phải tránh xa, còn dám thở vào đâu nữa!

Thằng Hưng xua tay nói:

- Không phải thế! Không phải thế! Chính là giữ lễ phải tránh xa, điều đó không cần nói. Mặc dầu đã tránh xa, nhưng ai nấy vẫn phải nín thở vì sợ thở mạnh quá sẽ thổi ngã mất cô Lâm, thở nóng quá sẽ làm tan cô Tiết.

Câu nói ấy làm cho mọi người cười ầm lên.

【威 Tổng bình: Trong phòng, anh em cùng chung chạ với một người đàn bà; trong chuồng, hai con ngựa cắn đá nhau. Gã hầu uống rượu với mẹ con chủ nhà; cô em vợ lên giường với anh rể. Đủ thấy có chủ nào ắt có tớ ấy, có anh nào ắt có em ấy, có chị nào ắt có em ấy, có người nào ắt có ngựa ấy.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Có ý kiến cho rằng trong câu nói bỏ lửng "Nước trong nấu mì tạp, anh ăn tôi nhìn thấy", chữ "thấy" phải thuộc vế sau; câu chỉ nên là "Nước trong nấu mì tạp, anh ăn tôi nhìn". Nhưng đến Hồi 71, tục ngữ này lại xuất hiện dưới dạng "Nước trong nấu mì tạp, anh ăn tôi cũng thấy".

Hồi 66: Nàng em si tình vì thẹn tình mà về âm phủ — Chàng Hai lạnh lòng dứt tình, bước vào cửa Phật

Hồi 66

Nàng em si tình vì thẹn tình mà về âm phủ — Chàng Hai lạnh lòng dứt tình, bước vào cửa Phật

【戚 Hồi tiền phê: Ta than người đời không hiểu chữ "tình", thường lấy chữ "dâm" làm "tình". Nào biết trong dâm không có tình, trong tình không có dâm; dâm ắt làm tổn thương tình, tình ắt phải răn dâm; nơi tình dứt thì dâm sinh, nơi dâm dứt thì tình sinh. Một nhát ngang cổ chị Ba là dứt tình mà chính là tình chân chính; Tương Liên cắt sạch vạn sợi tóc là vô tình mà chính là tình đến tột cùng. Sống làm người tình, chết làm ma tình. Vì thế câu kết nói "đến từ trời tình, đi về đất tình"; há chẳng phải một thiên văn viết cạn chữ tình? Xem lại sách khác thì toàn là dâm, không phải tình.】

Vợ Bào Nhị đánh thằng Hưng một cái, cười nói:

- Thực thì thực đấy, nhưng đến mồm mày lại thêu dệt to chuyện ra. Nghe câu nói đủ biết mày không giống người nhà cậu Hai, mà giống người nhà cậu Bảo ấy! 【己 夾 Văn hay tuyệt! Chỉ một câu đã viết trọn cả Dính Yên và bọn người hầu; đúng là phép một đòn vang hai tiếng, không viết mà vẫn viết.】 Chị Hai còn muốn hỏi nữa, thì chị Ba đã cười hỏi:

- Cậu Bảo bên nhà mày ngoài việc học ra, còn làm gì nữa không? 【己 夾 Phải vỗ án kêu tuyệt! Đến đây mới hỏi, mạch văn sao lạ đến thế!】 Thằng Hưng cười nói:

- Dì Ba đừng hỏi cậu ấy nữa. Cháu nói chưa chắc dì đã tin. Cậu ấy lớn như thế mà chưa thực là đi học. Bên nhà cháu từ các cụ cho đến cậu Hai, ai chẳng trải mười năm đèn sách. Chỉ có cậu ấy không thích học, vì là bảo bối của cụ. Trước kia ông cháu còn dạy bảo, nay cũng không dám kiềm thúc nữa. Suốt ngày cậu ấy như người điên rồ, nói gì người ta cũng không hiểu, làm gì người ta cũng không hay. Nhìn bề ngoài có vẻ khôi ngô thanh tú, chắc trong bụng phải là thông minh, không ngờ lại rất hồ đồ.

Trông thấy ai cũng chẳng nói một câu gì. Có điều tốt là tuy không đi học, nhưng cũng biết được một ít chữ. Ngày nào cũng chẳng văn ôn võ luyện gì cả, lại sợ tiếp người lạ, chỉ thích chơi đùa với bọn a hoàn thôi. Hơn nữa cậu ta cũng không chí khí gì. Có khi gặp chúng cháu vui ra thì chẳng kể trên dưới, mọi người nô đùa một chập; nếu không thích, mỗi người một nơi, cậu ấy cũng mặc kệ. Chúng cháu đương nằm hay ngồi, trông thấy cậu ấy đến cũng mặc. Cậu ấy cũng chẳng trách mắng gì. Vì thế chả ai sợ cả, cứ tùy tiện thế cũng xong.

Chị Ba cười nói:

- Chủ mà dễ tính thì chúng bay như thế đấy, nếu khó tính thì lại oán trách. Thế mới biết chúng mày thực là khó xử. 【己 夾 Lời tình thật chí tình; câu văn tả tình đã đến chỗ tuyệt diệu.】 Chị Hai nói:

- Chúng ta xem cậu ấy như thế cũng tốt đấy. Đáng tiếc cậu ấy hãy còn là một chàng trai non nớt.

Chị Ba nói:

- Chị tin nó nói nhảm à? Chúng ta đã gặp cậu ấy mấy lần rồi. Xem cách ăn nói, cách xử sự của cậu ấy có vẻ hơi giống con gái. Đó là vì ngày nào cậu ấy cũng ở chung trong đám chị em, thành ra thói quen, chứ hồ đồ ở chỗ nào? Chị còn nhớ hôm làm lễ mặc áo tang, chúng ta đều ở đó cả. Hôm ấy bọn hòa thượng làm lễ đi quanh quan tài, chúng ta cũng đứng cả đấy. Cậu ta cứ đứng ngáng ở đằng trước. Ai cũng bảo cậu ta không biết lễ, trông đần độn. Nhưng sau cậu ấy bảo thầm chúng ta: "Các chị không biết, không phải tôi đần độn đâu. Bọn hòa thượng hôi hám như thế, sợ xông bẩn đến các chị". Sau đó cậu ta uống nước, chị cũng muốn uống, bà già lấy ngay cái chén của cậu ta đi rót, cậu ấy vội bảo: "Chén bẩn đấy, phải rửa đi rồi hãy rót". Tôi để ý xem hai việc này, thấy cậu ấy đối với con gái không cứ cái gì, đều tử tế cả, nhưng không hợp với lề lối của người ngoài, vì thế bọn họ không biết.

Chị Hai cười nói:

- Theo lời dì nói thì dì và cậu ấy tình ý đã hợp nhau rồi. Cứ gả dì cho cậu ấy chẳng tốt ư?

Chị Ba thấy thằng Hưng đứng đấy, không tiện nói lại, cúi gầm đầu xuống. Thằng Hưng cười nói:

- Xem dáng người và cử chỉ thì đẹp đôi đấy, nhưng cậu ấy đã có chỗ rồi, chỉ chưa nói rõ ra thôi. Sau này chắc là cô Lâm đấy. Vì cô ấy hay ốm, hai người lại còn bé, nên chưa bàn đến. Vài ba năm nữa, cụ nói ra một câu thì việc gì mà không xong.

Mọi người đương nói chuyện, thấy thằng Long lại đến nói:

- Ông nhà có việc rất quan trọng định sai cậu Hai đến châu Bình An. Độ dăm ba hôm nữa thì đi, cả đi cả về phải mất độ mười lăm, mười sáu ngày. Hôm nay cậu ấy không đến, xin bà hãy bàn định việc ấy với dì Hai. Ngày mai cậu ấy đến sẽ định liệu.

Nói xong cùng thằng Hưng quay về.

Chị Hai sai đóng cửa đi ngủ, gạn hỏi em gái cả đêm.

Trưa hôm sau, Giả Liễn mới đến. Chị Hai nói:

- Đã có việc cần, sao cậu còn trở lại làm gì? Xin cậu đừng vì em mà lỡ việc.

- Có việc gì đâu, chỉ sắp đi xa một chuyến. Sang đầu tháng sau anh đi, phải chừng nửa tháng mới về được.

- Đã thế cậu cứ yên tâm mà đi, ở nhà không phải lo nghĩ gì. Dì Ba vẫn là người không hay thay đổi ý định. Dì ấy đã chọn được rồi, cậu cứ nghe theo dì ấy là được.

- Ai đấy?

- Người ấy bây giờ không ở đây, không biết bao giờ mới đến. Khen cho dì ấy tinh mắt thật. Dì ấy đã nói: người ấy một năm không đến, thì chờ một năm; mười năm không đến thì chờ mười năm. Nếu người ấy chết đi, thì dì ấy đành cắt tóc đi tu, ăn chay niệm phật, chứ quyết không lấy ai nữa.

- Rút cục là ai, làm dì ấy cảm đến thế?

- Nói ra thì dài. Năm năm về trước, ngày sinh nhật bà em, mẹ và chúng em chúc thọ, nhà bà em có mời một bọn con hát, đều là con nhà tử tế cả. Trong đó có một người đóng vai học trò tên là Liễu Tương Liên. 【[illegible] Văn biến hóa nghìn kỳ trăm lạ, sao có thể đến mức này!】 Nay dì ấy nhất định chờ lấy anh ta. Nhưng năm ngoái nghe đâu anh ta gây vạ rồi trốn đi, không biết đã về hay chưa?

- Thảo nào! Anh cứ tưởng là ai, té ra là hắn! Dì ấy cũng tinh mắt thật! Em không biết, chàng trai Liễu này là người rất phong nhã, nhưng bụng rất lạnh nhạt, đối với nhiều người không có tình nghĩa gì cả. Hắn rất hợp tính với Bảo Ngọc. Năm ngoái vì hắn đánh chàng ngốc họ Tiết, ngượng với chúng ta, nên bỏ đi đâu mất, vẫn chưa thấy về.

Có người nói hắn đã về rồi, không biết là thật hay dối, cứ hỏi bọn hầu chú Bảo sẽ biết.

Nếu hắn không về, chả hóa ra bèo trôi nước chảy, chờ đợi biết đến bao giờ? Như thế chẳng lỡ mất việc lớn của mình hay sao?

- Dì Ba nhà em nói thế nào làm như thế. Ta cũng đành phải tùy dì ấy thôi.

Hai người đương nói chuyện, thì chị Ba chạy đến nói:

- Anh ơi, anh cứ yên tâm, chúng tôi không phải là người nói một đằng làm một nẻo, đã nói thế nào thì làm thế ấy. Từ nay trở đi, tôi ăn chay niệm phật, hầu hạ mẹ già, chờ anh Liễu về đây tôi sẽ lấy; một trăm năm nữa anh ấy không về, thì tôi đành chịu đi tu.

Nói xong, chị ta rút cái trâm ngọc ở trên đầu xuống bẻ làm đôi, nói:

- Nếu tôi nói sai lời thì cũng như cái trâm này.

Rồi chị ta đi về buồng, từ đó một lời nói, một cử chỉ, chị ta đều giữ đúng mức.

Giả Liễn không biết làm thế nào, đành bàn việc với chị Hai một lúc, rồi về nhà bàn với Phượng Thư việc mình sắp đi. Một mặt sai người đi hỏi Dính Yên về việc Liễu Tương Liên. Dính Yên nói:

- Không biết. Có lẽ cậu ấy không về, nếu về tất tôi phải biết.

Giả Liễn lại hỏi những người xung quanh, ai cũng nói là Liễu Tương Liên chưa về. Giả Liễn đành trả lời cho chị Hai biết.

Gần đến ngày phải đi, Giả Liễn nói là lên đường rồi lẻn đến ở nhà chị Hai hai đêm, sau đó mới đi. Thấy chị Ba như thay đổi hẳn con người, mà chị Hai lại trông nom việc nhà cẩn thận, nên Giả Liễn không phải lo nghĩ gì đến.

Sáng hôm ấy, Giả Liễn ra khỏi thành, ngày đi đêm nghỉ, đói ăn khát uống theo đường lên châu Bình An. Mới đi được ba ngày, hôm đó đang đi, gặp một đoàn ngựa thồ, trong đó cả thầy và tớ cưỡi độ mười con ngựa. Lúc đến gần, nhìn ra thì không phải ai lạ, chính là bọn Tiết Bàn và Liễu Tương Liên. Giả Liễn lấy làm lạ, 【己 夾 Ta cũng lấy làm lạ.】 dong ngựa đến đón.

Mọi người chào nhau, hỏi han một lúc, rồi vào nghỉ ở quán rượu, cùng nhau nói chuyện.

Giả Liễn cười nói:

- Sau khi hai chú sinh chuyện với nhau, chúng tôi định mời cả đến hòa giải, ngờ đâu chú Liễu đi biệt, chẳng thấy tung tích đâu. Sao hai chú hôm nay lại cùng đi với nhau?

Tiết Bàn cười nói:

- Trên đời lại có việc lạ thế đấy. Tôi và bọn người nhà đi mua hàng, bắt đầu từ mùa xuân. Trên đường về, vẫn bình yên. Ngờ đâu hôm nọ đi đến châu Bình An, gặp một bọn cướp. Chúng cướp mất hết hàng. Bỗng thấy chú Liễu ở đâu đến, đánh tan bọn cướp, lấy lại hàng, cứu được tính mệnh chúng tôi. Tôi biếu gì chú ấy cũng không lấy, nên mới kết

làm anh em, sống chết có nhau; bây giờ cùng về Kinh đô. Từ nay trở đi chúng tôi coi nhau như anh em ruột. Đi đến ngã ba đường trước mặt thì chia tay nhau.

Chú ấy đi về phía Nam độ hai trăm dặm, đến thăm nhà bà cô ở đó. Tôi về Kinh thu xếp công việc, sẽ tìm một ngôi nhà, và hỏi cho chú ấy một người vợ; rồi chúng tôi ở chung với nhau.

Giả Liễn nghe xong nói:

- Nguyên do như vậy. Thế mà làm tội chúng tôi mong đợi bấy lâu nay.

Rồi lại nói:

- Vừa rồi bàn việc hỏi vợ cho chú Liễu, tôi hiện có một nơi tốt, xứng đáng với chú Liễu.

Nói xong Giả Liễn kể việc mình đã lấy con gái họ Vưu và muốn gả chồng cho em vợ, nhưng không nói đến việc chị Ba tự ý chọn lấy Liễu Tương Liên. Lại dặn Tiết Bàn:

- Đừng nói chuyện ấy cho nhà biết nhé. Khi nào có con thì tự khắc họ biết.

Tiết Bàn mừng rỡ nói:

- Nên làm như thế từ lâu mới phải. Đó đều là lỗi của cô em ngoại *ndlr: Người em họ ngoại được nhắc tới là Phượng Thư.* tôi cả.

Liễu Tương Liên cười nói:

- Anh lại quên rồi. Sao không im đi.

Tiết Bàn vội thôi không nói nữa. Nhưng lại hỏi:

- Đã thế thì việc hôn nhân ấy nhất định phải làm mới được.

Tương Liên nói.

- Tôi có ý định phải là một người con gái tuyệt đẹp tôi mới lấy. Giờ anh em anh đã có bụng tốt, tôi cũng không thể nghĩ nhiều nữa, tùy các anh định liệu, thế nào tôi cũng xin vâng.

Giả Liễn cười nói:

- Bây giờ miệng nói không có bằng cứ, chờ khi chú Liễu trông thấy thì mới biết phẩm hạnh, dung mạo của em vợ tôi, thật là xưa nay có một không hai.

Tương Liên mừng rỡ, nói:

- Đã thế, để tôi về thăm cô tôi trong vòng một tháng rồi vào Kinh, lúc đó sẽ định có được không?

Giả Liễn cười nói:

- Tôi với chú nói một câu là xong, nhưng tôi không tin được chú, vì chú nay đây mai đó, như nước chảy bèo trôi. Nếu chú không trở lại thì chẳng lỡ việc lớn của cả đời người ta hay sao? Chú nên để lại một vật gì làm tin.

Tương Liên nói:

- Đã là bậc trượng phu có lẽ nào lại sai lời? Em vốn là người nghèo ở nơi đất khách, còn có vật gì làm tin được?

Tiết Bàn nói:

- Tôi có sẵn đây, xin đưa một ít nhờ anh Hai đem về cho.

Giả Liễn nói:

- Không cứ vàng bạc châu báu, chỉ cần vật gì chú Hai đem theo trong mình, bất kể tốt xấu, để tôi mang về làm tin thôi.

Tương Liên nói:

- Đã thế, em không có vật gì ngoài thanh kiếm "Uyên Ương" là của báu của tổ tiên để lại, em không dám dùng đến, chỉ đeo ở trong người, xin anh nhận lấy vật này để làm tin. Dù em có nay đây mai đó, cũng quyết không bao giờ bỏ thanh kiếm này.

Nói xong, 〔一〕 mọi người lại uống mấy chén rượu, rồi lên ngựa từ biệt nhau, mỗi người đi một ngả.

Giả Liễn đến châu Bình An, vào yết kiến quan Tiết Độ, làm xong việc rồi, quan Tiết Độ lại dặn dò trước sau tháng mười phải trở lại một lần nữa.

Giả Liễn vâng lời, hôm sau đi gấp về nhà, đến ngay chỗ chị Hai. Chị Hai ở nhà trông nom công việc rất là cẩn thận, ngày nào cũng cửa khóa then cài, không để ý đến việc bên ngoài. Chị Ba là người dút khoát, như đanh đóng cột, ngoài việc hầu hạ mẹ ra, chỉ yên phận làm ăn. Tuy có những đêm chăn đơn, gối chiếc, chưa quen với cảnh lạnh lùng, nhưng chị vẫn một lòng gạt bỏ hết thảy, chỉ mong sao Liễu Tương Liên sơm sớm trở về, để làm xong việc lớn suốt đời của chị.

Hôm ấy Giả Liễn về đến nhà, thấy quang cảnh vậy, khôn xiết vui mừng, rất khâm phục đức hạnh chị Hai. Hàn huyên xong, Giả Liễn nói việc đi đường gặp Liễu Tương Liên, lại đem kiếm "Uyên Ương" ra đưa cho chị Ba. Chị Ba trông thấy, mặt trên chạm rồng nuốt quỳ châu *ndlr: Quỳ là loài thú giống trâu nhưng không có sừng.*, châu ngọc lóng lánh, khi cầm lên xem thì phía trong lại là hai lưỡi kiếm úp làm một, một bên khắc chữ "Uyên" một bên khắc chữ "Ương", lạnh toát, sáng loáng như hai làn sóng mùa thu. Chị Ba mừng quá, treo ngay ở buồng thêu của mình. Mỗi ngày nhìn thấy thanh kiếm, chị lại mừng là suốt đời sẽ có chỗ nương thân.

Giả Liễn ở đó hai hôm, rồi về trả lời cho cha biết và đi chào hỏi mọi người trong nhà.

Bấy giờ Phượng Thư đã khỏi hẳn, đã đi lại làm việc. Giả Liễn lại đem việc ấy nói cho Giả Trân biết. Nhưng vì gần đây Giả Trân đã tìm được người mới, lại bực mình về hai chị em họ Vưu vô tình, nên bỏ qua việc ấy không nghĩ đến, mặc cho Giả Liễn định đoạt. Sợ một mình Giả Liễn không đương nổi, Giả Trân đành phải cho hắn mấy chục lạng bạc. Giả Liễn cầm về đưa cho chị Hai để sắm sửa nữ trang cho dì Ba.

Ngờ đâu mãi tháng tám Tương Liên mới vào Kinh. Trước hết Tương Liên đến chào Tiết phu nhân và thăm Tiết Khoa. Tiết Bàn vì không quen sương gió, không chịu thủy thổ, vừa về tới Kinh đã bị ốm nằm ở nhà, mời thầy chạy chữa. Thấy Tương Liên đến, Tiết Bàn mời vào buồng nằm của mình. Tiết phu nhân không nghĩ đến việc trước, cả mẹ con luôn miệng cảm ơn Tương Liên đã cứu sống Tiết Bàn. Việc Liễu Tương Liên cưới vợ cũng đã được sắm sửa đầy đủ, chỉ chờ chọn ngày tốt thôi. Tương Liên vô cùng cảm động.

Hôm sau Tương Liên đến thăm Bảo Ngọc. Hai người gặp nhau như cá gặp nước.

Tương Liên hỏi đến việc Giả Liễn lấy vụng vợ hai, Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi nghe Dính Yên nói, chứ chưa được trông thấy, cũng không dám dính dáng nhiều đến việc ấy. Tôi lại thấy Dính Yên nói anh Liễn cứ hỏi đến anh luôn, không biết có chuyện gì?

Tương Liên đem việc đi đường gặp nhau nói hết cho Bảo Ngọc nghe. Bảo Ngọc cười nói:

- Mừng cho anh nhé! Mừng cho anh nhé! Khó mà được người đẹp như thế! Thực là bậc tuyệt sắc xưa nay có thể sánh với anh được.

- Nếu thế thì thiếu gì người hỏi? Sao lại chỉ để ý đến tôi? Vả chăng ngày thường tôi với cô ấy không quen biết nhau lắm, làm gì cô ấy lại tha thiết đến như thế? Khi đi đường anh Liễn cứ xoắn xuýt hai ba lần, bảo tôi phải nhận lời ngay. Có lẽ nào nhà gái lại đi theo nhà trai hay sao? Tự tôi đâm ra nghi ngờ rất băn khoăn là không nên đem thanh kiếm làm của tin. Vì thế sau tôi nghĩ đến anh, có thể đến hỏi kỹ đầu đuôi việc này mới được.

- Anh là người cẩn thận kỹ càng, sao đã gửi đồ làm tin lại còn ngờ vực? Anh vẫn nói là cần một người tuyệt sắc, nay có được người rồi, anh còn nghi ngờ gì nữa?

- Anh đã không biết lai lịch người ấy, sao lại biết người ấy là tuyệt sắc?

- Các cô ấy là con riêng bà kế mẫu chị Trân đưa đến. Tôi đã gặp họ ở bên ấy một tháng, sao lại không biết? Thật là một đôi "Vưu vật" *ndlr: "Vưu vật" là người đẹp tuyệt sắc; ở đây còn chơi chữ với họ Vưu.* mà khéo cô ấy lại là họ Vưu. 【己 夾 **Thật khéo trùng hợp.**】 Tương Liên nghe xong giậm chân nói:

- Việc này không xong rồi! Nhất định không thể lấy được! Trong phủ Đông nhà anh, ngoài hai con sư tử đá ra, dù con mèo, con chó cũng chẳng còn trong sạch nữa. Tôi không thèm làm anh chàng rùa đen đâu! 【己 夾 **Văn cực lạ, cực thú! Kim Bình Mai từng có câu "đánh cho mặt thằng rùa xanh lè", đã lạ đến cùng; ở đây lại nói "thằng rùa còn sót", há chẳng càng lạ!**】 Bảo Ngọc nghe nói, đỏ bừng mặt.

Tương Liên biết mình lỡ lời, vội vái một cái nói:

- Tôi nói bậy đáng chết! 【己 夾 **Bỗng mượn lời Tương Liên nhắc chuyện phủ Đông, mắng lây cả Bảo Ngọc — ai có thể ngờ tới? Đúng là "không chừa một ai".**】 Nhưng hay dở thế nào cũng xin anh nói thực cho tôi biết tính nết cô ấy.

- Anh đã biết rõ lại còn hỏi tôi làm gì nữa? Chính tôi cũng chưa chắc đã trong sạch đâu!

- Vì tôi một lúc vô tình lỡ miệng, xin anh đừng để bụng!

- Cần gì phải nhắc lại? Thế thì anh lại để bụng rồi.

Tương Liên vái chào Bảo Ngọc đi ra, định đến tìm Tiết Bàn, nhưng nghĩ một là hắn đương ốm, hai là hắn tính nết nông nổi, chi bằng ta đi đòi lại vật làm tin. Bụng đã định thế, anh ta liền chạy đi tìm Giả Liễn. Giả Liễn đương ở buồng chị Hai, nghe Tương Liên đến, mừng lắm, chạy ra đón và mời vào nhà trong để gặp bà già họ Vưu.

Tương Liên chỉ vái và gọi bà già Vưu là "bác" và tự xưng là cháu. Giả Liễn rất lấy làm lạ. Lúc uống nước, Tương Liên nói:

- Hôm nọ ở chỗ đất khách vội vàng, tôi có nhận lời, không ngờ trong tháng tư vừa qua, cô tôi ở nhà đã hỏi vợ cho tôi rồi, tôi không biết nói thế nào. Theo lời anh thì trái ý cô tôi, sợ không hợp lý. Nếu vật đính hôn là vàng hay lụa, thì tôi không dám đòi lại đâu, nhưng thanh kiếm này là của ông cha tôi để lại xin anh trả cho tôi.

Giả Liễn nghe nói, trong bụng khó chịu:

- Chú Liễu, câu ấy chú nói nhầm rồi. "Định" nghĩa là nhất định, vì sợ trái lời hứa, nên phải gửi vật làm tin. Đâu lại có việc hôn nhân thay đổi dễ dàng như thế? Chú hãy nghĩ kỹ xem.

Tương Liên cười nói:

- Thế thì tôi xin nhận những điều trách phạt, còn việc này quyết không thể tuân lệnh được.

Giả Liễn còn muốn nói nữa, nhưng Tương Liên đứng dậy nói:

- Mời anh ra ngoài nói chuyện, kẻo ở đây không tiện.

Chị Ba ở trong buồng nghe rõ câu chuyện, nghĩ bụng: "Chờ mãi hắn mới đến, bỗng lại trái lời hứa, chắc là hắn đã nghe được câu gì ở trong phủ Giả, cho mình là bọn dâm đãng vô sỉ, nên không thèm lấy làm vợ nữa. Bây giờ để cho hắn ra ngoài nói chuyện từ hôn với Giả Liễn, chắc Giả Liễn không những không có cách gì đối xử, lại đâm ra cãi nhau, mình cũng chẳng ra gì". Vừa nghe thấy Giả Liễn sắp đi ra với Tương Liên, chị ta lấy kiếm xuống, giấu lưỡi kiếm có chữ "Ương" vào trong nách, rồi chạy ra nói:

- Các anh không cần phải ra ngoài bàn nữa. Tôi trả lại vật làm tin của anh đây.

Nói xong, nước mắt chảy đầm đìa, tay trái đưa kiếm và bao cho Tương Liên, tay phải quay lại đưa ngang lưỡi kiếm vào cổ. Đáng thương là: Hoa đào vò nát rơi màu đỏ; Núi ngọc nhào nghiêng khó đỡ lên!

Lúc đó mọi người sợ hãi, vội vàng lại cứu. Bà già Vưu vừa khóc vừa mắng Tương Liên ầm lên. Giả Liễn nắm lấy Tương Liên, sai người trói lại đem trình quan. Chị Hai gạt nước mắt khuyên:

- Người ta có ép buộc dì ấy đâu, tự dì ấy tìm lấy cái chết; nếu cậu đưa người ta đến cửa quan cũng chẳng có ích gì, chỉ tổ bày việc bên xấu thôi. Chi bằng thả cho người ta đi.

Giả Liễn không biết nghĩ thế nào, liền buông tay, bảo Tương Liên đi ngay. Nhưng Tương Liên không đi, lấy khăn tay lau nước mắt, nói:

- Tôi không ngờ người ấy có khí tiết như thế! Thực đángkính.

Rồi khóc ầm lên. Một lúc áo quan mua về, khâm liệm cho nàng xong, Tương Liên vỗ vào áo quan khóc một lúc rồi mới từ biệt ra đi. Ra khỏi cửa, anh ta không biết mình nên đi đâu, âm thầm rũ rượi, nghĩ đến việc xảy ra vừa rồi, thật là người con gái đẹp đẽ có khí tiết, hối cũng không kịp!

Tương Liên đương lững thững đi, gặp người hầu của Tiết Bàn đưa hắn về nhà. Hắn vẫn thẫn thờ, mê man. Người hầu dẫn hắn vào buồng mới, thấy bày biện các cái hết sức gọn gàng, đẹp mắt. Bỗng văng vẳng nghe tiếng ngọc rung rinh, chị Ba từ đằng kia đi lại, một tay cầm thanh kiếm Uyên Ương, một tay cầm quyển sổ, khóc nói với Tương Liên:

- Thiếp vì si tình, chờ chàng đã năm năm rồi, không ngờ chàng lại lạnh nhạt như thế.

Thiếp đành lấy cái chết để báo lại mối si tình ấy. Nay thiếp vâng mệnh cô tiên Cảnh Ảo đến nơi Thái Hư ảo cảnh để ghi tên một bọn ma tình đã có ở trong án. Thiếp không nỡ chia tay ngay, nên đến đây để được gặp chàng lần cuối. Từ nay trở đi, chúng ta không bao giờ gặp nhau nữa!

Nói xong, lại ngoảnh vào Tương Liên nhỏ mấy giọt nước mắt, rồi cáo từ ra đi.

Tương Liên luyến tiếc, định chạy đến kéo lại hỏi. Chị Ba nói:

- Thiếp lại từ trời tình, đi từ đất tình. Kiếp trước đã lầm vì tình, kiếp này lại xấu hổ vì tình, nên mới được giác ngộ. Thiếp với chàng từ đây không còn dính dáng gì nữa!

Nói xong, trận gió thoảng qua, phưng phức hương đưa, không thấy tông tích đâu nữa.

Tương Liên tỉnh dậy, bàng hoàng như mơ lại không phải là mơ. Mở mắt nhìn kỹ, đâu là người nhà họ Tiết? Đâu là gian buồng mới? Chỉ thấy một ngôi miếu đổ, bên cạnh có một đạo sĩ đương ngồi xếp bằng bắt rận.

Tương Liên đứng dậy cúi đầu hỏi:

- Thưa đây là nơi nào? Tiên ông hiệu là gì?

Đạo sĩ cười nói:

- Chính ta cũng không biết đây là nơi nào, mà ta là người nào. Chẳng qua đến tạm nghỉ chân ở đây thôi.

Tương Liên nghe nói lạnh toát đến tận xương. Rút cái lưỡi kiếm chữ "Uyên" ra, cắt hết những sợi phiền não, rồi đi theo vị đạo sĩ, không biết đi đâu.

【威 Tổng bình: Khi Vưu tam thư lỡ thân, nàng trang điểm lộng lẫy để lấn át, làm nhục cả bọn hung đồ; sau khi chọn chồng, nàng niệm Phật ăn chay, kính thờ mẹ già; hiểu được Bảo Ngọc, nhận ra Tương Liên, quả cùng một hạng với Hồng Phất và Trác Văn Quân, những người phụ nữ biết tự chọn tri kỷ.

Kiếm Uyên Ương lại có thể chém tan đôi uyên ương, người tên Uyên Ương lại có thể phá đôi uyên ương — đâu có lẽ ấy? Kiếm Uyên Ương trong mộng chẳng biết giết người đàn bà gian dâm, còn nàng Uyên Ương giữa ban ngày lại cứ giúp người đàn ông dâm đãng — đâu có thứ tình ấy? Đúng là chuyện quái lạ khôn lường trong trời đất!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Riêng bản Liệt Tàng có thêm hai câu: "Mở túi lấy kiếm dâng cho Giả Liễn; Giả Liễn sai người nhận lấy." Việc được kể rõ ràng, minh bạch, nhưng không giống lối hành văn của tác giả.

Hồi 67: Nhận quà quê, Đại Ngọc nhớ cố hương — Hỏi gia đồng, Phượng Thư nuôi mưu ngầm 〔一〕

Nhận quà quê, Đại Ngọc nhớ cố hương — Hỏi gia đồng, Phượng Thư nuôi mưu ngầm 〔一〕

Sau khi chị Ba tự sát, bà già Vưu cùng chị Hai, Giả Trân, Giả Liễn đều hết sức thương khóc, liền sai người khâm liệm đưa ra ngoài thành chôn cất. Liễu Tương Liên thấy chị Ba đã mất rồi, ngẩn ngơ thương tiếc, lại bị đạo nhân nói mát mấy câu, phá tan cõi mê, bèn cắt tóc theo vị đạo nhân điên rồ vùn vụt đi mất, không biết về đâu.

Tiết phu nhân thấy Tương Liên định lấy chị Ba, trong bụng rất mừng. Đương lúc cao hứng, định mua cho hắn một cái nhà, sắm sửa đồ đạc, chọn ngày đón dâu, để báo đền công ơn đã cứu con mình. Bỗng bọn người hầu trong nhà xôn xao nói: "Chị Ba đã tự sát rồi". Bọn hầu gái nghe thấy, về nói cho Tiết phu nhân biết. Tiết phu nhân không hiểu tại sao, trong bụng rất buồn. Đương lúc ngờ vực, thấy Bảo Thoa ở trong vườn về, Tiết phu nhân liền hỏi:

- Con ơi, con có nghe thấy gì không? Cô em gái thứ ba của chị Trân không phải đã gả cho em nuôi của anh con là Liễu Tương Liên rồi hay sao? Thế mà không biết vì sao nó lại tự vẫn! Còn Liễu Tương Liên thì đi đằng nào mất rồi. Thực là kỳ quặc không ai ngờ đến!

Bảo Thoa nghe nói, không hề để ý đến, nói:

- Câu tục ngữ nói rất đúng: "Trên trời có mây gió bất ngờ, người đời có họa phúc trong phút chốc". Đó là định mệnh kiếp trước của họ. Hôm nọ vì Tương Liên cứu anh con, mẹ định thu xếp công việc hộ anh ấy, nhưng nay người chết đã chết rồi, người đi đã đi rồi. Theo ý con thì cứ mặc họ. Mẹ cũng không cần phải vì họ mà thương cảm nữa. Từ khi anh con ở Giang Nam về, đã vài mươi ngày rồi, hàng hóa buôn về chắc cũng đã bán gần hết. Những người làm công cùng đi với anh con, đi lại vất vả mấy tháng nay, mẹ nên bàn với anh con mời một bữa để tạ ơn người ta mới phải. Đừng để họ bảo mình là vô tình.

Mẹ con đương bàn với nhau thì Tiết Bàn ở ngoài đi vào, còn ngấn nước mắt, vừa đến cửa đã vỗ tay nói với mẹ:

- Mẹ có biết việc em Liễu và chị Ba không?

- Ta vừa mới nghe thấy, đương nói chuyện với em con.

- Mẹ có nghe nói Tương Liên theo một người đạo sĩ đi tu không?

- Việc này lại càng lạ! Có nhẽ nào Tương Liên là một người trẻ tuổi thông minh như thế, lại đâm ra hồ đồ theo đạo sĩ đi tu? Ta nghĩ anh em con thân với nhau như thế, hắn lại không có cha mẹ, anh em, một mình ở đây, con nên đi các nơi tìm hắn mới phải.

Theo đạo sĩ thì chưa thể đi xa được, chỉ quanh quẩn ở trong chùa miếu nào gần đây thôi.

- Con cũng nghĩ thế, vừa nghe tin ấy, con mang theo mấy người hầu đi khắp nơi tìm hắn. Nhưng chẳng thấy bóng vía đâu cả. Hỏi khắp mọi người, cũng không ai trông thấy.

- Con đi tìm không thấy, thế là đã hết lòng với bè bạn rồi. Biết đâu hắn đi tu như thế không phải là điều tốt. Còn con cũng nên sắp đặt việc buôn bán, lo liệu sớm việc cưới vợ của con. Nhà ta vẫn hiếm người, tục ngữ đã nói: "Thấp chân chạy trước", để tránh khỏi khi đến việc phải hấp tấp, được cái nọ hỏng cái kia, làm cho người ta chê cười.

Hơn nữa, em con vừa nói, con về nhà đã hơn nửa tháng, chắc hàng hóa cũng bán hết rồi, nên bày bữa tiệc thết mấy người cùng đi, để yên ủi họ mớiphải. Người ta đi với con hàng hai, ba ngàn dặm, vất vả bốn, năm tháng ròng, trên đường lại chịu thay cho con biết bao sự sợ hãi nặng nề.

- Mẹ nói phải đấy! Em con nghĩ thế thật chu đáo quá. Con cũng đã nghĩ như vậy. Chỉ vì mấy hôm nay phải giao hàng đi các nơi, đầu óc cứ rối cả lên. Lại bận về việc Tương Liên, rút cuộc tốn công mất sức chẳng đi đến đâu, thành ra quên mất cả việc chính.

Không thì ngày mai hoặc ngày kia con sẽ viết thiếp mời họ.

- Tùy con định liệu đấy.

Nói chưa dứt lời, đứa hầu nhỏ ở ngoài vào trình:

- Ông tổng quản họ Trương sai người đưa hai hòm đồ đến nói là đồ của cậu mua riêng, không ghi vào sổ hàng. Đáng lẽ đưa lại sớm, nhưng vì các hòm hàng đè lên trên, chưa lấy được. Ngày hôm qua hàng chuyển đi hết, nên hôm nay mới đưa lại.

Nói xong thấy hai người hầu khênh vào hai cái hòm gỗ to. Tiết Bàn vừa trông thấy nói:

- Úi chà! Ta sao lại lẩn thẩn đến thế. Ngay những thứ đặc biệt mua để biếu mẹ và em, ta cũng quên phải để cho người làm công mang đến.

Bảo Thoa nói:

- Anh khéo nói nhỉ! Đó là thứ đặc biệt, mới bỏ quên đến hai mươi ngày. Nếu không phải là thứ đặc biệt, có lẽ anh bỏ đến cuối năm mới mang về đấy. Em thấy anh chẳng để ý đến việc gì cả.

Tiết Bàn cười nói:

- Có lẽ khi đi đường bị sợ bạt vía, nên bây giờ anh vẫn chưa hoàn hồn.

Cả nhà nghe vậy cười một lúc, rồi bảo a hoàn nhỏ:

- Ra nói với bọn người hầu, đồ vật để lại đấy, bảo họ cứ về đi thôi.

Tiết phu nhân và Bảo Thoa hỏi:

- Trong có những gì mà buộc chặt thế?

Tiết Bàn gọi hai người hầu vào, cởi dây, bỏ những ván ghép, mở khóa ra, một hòm đựng đầy lụa là gấm vóc và các đồ dùng hàng ngoại quốc. Tiết Bàn nói:

- Còn cái hòm kia là mua cho em đấy.

Nói rồi tự ra mở lấy.

Tiết phu nhân và Bảo Thoa đến xem, thấy những thứ như bút, mực, giấy, nghiên, giấy hoa tiên đủ các màu, túi thơm, quạt, hạt châu đeo quạt, phấn sáp, ngoài ra còn có cả người múa rối, cái để chơi tửu lệnh, mua từ núi Hổ Khẩu

về, những người tí hon nhào lộn, đèn cát, những con hát bằng đất đựng vào trong cái hộp lụa xanh; lại có cái tượng của Tiết Bàn bằng đất nặn ở trên núi Hổ Khâu, trông không khác hắn một tí nào. Bảo Thoa không để ý đến những thứ khác, cứ nhìn cái tượng của Tiết Bàn, lại nhìn đến anh, không sao nhịn cười được. Rồi bảo Oanh Nhi dẫn mấy bà già đến khiêng hòm đồ vật vào trong vườn, lại nói chuyện với mẹ và anh một lúc rồi mới đi. Tiết phu nhân lấy những đồ ở trong hòm ra, chia từng phần một rồi bảo Đồng Hỷ đem biếu bên Giả mẫu và Vương phu nhân.

Bảo Thoa về đến phòng, đem đồ chơi ra xem một lượt, trừ thứ nào để dùng, còn thì sai Oanh Nhi cùng bà già chia biếu các nơi; có chỗ biếu bút, mực, giấy, nghiên; có chỗ biếu túi thơm, quạt, ngọc đeo quạt; có chỗ biếu phấn sáp, dầu bôi đầu, có chỗ biếu đồ chơi. Chỉ riêng Đại Ngọc là đưa đồ biếu hơn người khác, lại nhiều gấp đôi.

Các chị em nhận đồ biếu, thưởng tiền cho người đem đến và nói: "Sẽ đến cảm ơn".

Chỉ có Đại Ngọc trông thấy những đồ vật ở quê mình, đâm ra cảm động xót xa, nghĩ đến cha mẹ mất cả, không có anh em phải ở nhờ nhà họ hàng, thì làm gì còn có người đem những đồ thổ sản đến cho mình? Càng nghĩ, Đại Ngọc càng thương tâm.

Tử Quyên biết rõ tâm sự Đại Ngọc, nhưng cũng không dám nói thẳng ra, chỉ đứng bên cạnh khuyên:

- Cô vốn là người nhiều bệnh, mấy lâu uống thuốc; vài ngày nay xem ra đã đỡ hơn trước. Người hơi khá đấy nhưng chưa được khỏe hẳn. Hôm nay cô Bảo đem cho cô những thứ này, đủ biết ngày thường cô ấy rất quý trọng cô, cô nên vui vẻ là phải, sao lại đâm ra buồn rầu? Như thế chả hóa ra cô Bảo đem đồ vật biếu cô lại làm cho cô phiền não hay sao? Lỡ đến tai cô Bảo, lại đâm ra khó coi. Hơn nữa thấy cô ốm luôn, cụ đã tìm hết cách, mời thầy chạy thuốc, chỉ cốt cho cô khỏi bệnh. Nay mới hơi đỡ, cô lại cứ khóc lóc thế này, chả hóa ra tự mình hủy hoại thân mình, làm cụ cứ buồn thêm hay sao? Bệnh cô là do ngày thường lo nghĩ quá nhiều, tổn thương đến khí huyết. Cô là tấm thân ngàn vàng, không nên tự mình coi nhẹ thân mình!

Tử Quyên đương khuyên giải thì đứa hầu nhỏ đứng ở ngoài sân nói: "Cậu Bảo đến đấy". Tử Quyên vội nói:

- Mời cậu vào.

Bảo Ngọc đi vào buồng, Đại Ngọc mời ngồi. Bảo Ngọc thấy trên mặt Đại Ngọc có ngấn nước mắt, liền hỏi:

- Em ơi, lại có ai trêu tức em đấy?

Đại Ngọc gượng cười nói: "Ai tức gì đâu?"

Tử Quyên đứng bên cạnh ngoảnh vào cái bàn sau giường dầu môi. Bảo Ngọc biết ý, nhìn vào đó, thấy chất nhiều thứ, biết ngay là những thứ của Bảo Thoa đưa đến, liền cười nói:

- Những thứ này ở đâu đưa đến? Em định mở hàng tạp hóa chắc.

Đại Ngọc không trả lời. Tử Quyên cười nói:

- Cậu còn nhắc đến làm gì nữa! Vì cô Bảo đem cho các thứ ấy, cô tôi trông thấy, đâm ra thương tâm. Tôi đương khuyên can, may cậu lại đến, nhờ cậu khuyên giúp.

Bảo Ngọc đã biết rõ Đại Ngọc vì duyên cớ ấy, nhưng không dám gợi ra, chỉ cười nói:

- Tôi biết cô của các chị chẳng phải thế đâu. Chắc là lại cô Bảo đem cho quà ít quá, nên mới tức giận buồn rầu. Em ơi em cứ yên tâm, sang năm anh sẽ cho người đi Giang Nam chở về cho em hàng thuyền để em khỏi phải nước mắt ngắn nước mắt dài.

Đại Ngọc nghe những câu ấy, biết là Bảo Ngọc có ý làm khuây cho mình, nên cũng không chối mà cũng không nhận, chỉ nói:

- Em dù thơ dại đến đâu cũng không đến nỗi vì một ít đồ vật đưa đến, đâm ra tức giận. Em có phải là đứa trẻ con lên ba đâu, anh đừng coi người nhỏ nhen quá. Em có duyên cớ riêng của em, anh biết sao được?

Nói xong, nước mắt lại chảy xuống ròng ròng.

Bảo Ngọc đến trước giường, ngồi cạnh Đại Ngọc, cầm từng thứ đồ chơi, mân mê kỹ, cố ý hỏi: "Cái này là cái gì? Tên là gì? Cái kia làm bằng gì mà đẹp thế? Cái này là cái gì, dùng để làm gì? Cái này có thể bày ở trước mặt được. Cái kia có thể bày ở trên bàn đẹp như đồ cổ đấy". Bảo Ngọc cứ nói những câu vu vơ để xí xóa cho xong chuyện.

Đại Ngọc thấy Bảo Ngọc như thế, trong bụng không đành, liền nói:

- Anh đừng ở đây quấy rầy nữa, chúng ta cùng đi sang nhà chị Bảo thôi.

Bảo Ngọc cũng muốn để Đại Ngọc đi chơi cho đỡ buồn, liền nói:

- Chị Bảo cho chúng ta những thứ này, chúng ta cũng nên đến cảm ơn.

- Chỗ chị em nhà, không cần phải cảm ơn. Có anh Tiết Bàn mới về, tất nhiên cũng kể lại chuyện cổ tích ở Giang Nam cho chị Bảo nghe. Em sang đó nghe cũng như là về thăm quê vậy.

Nói xong, Đại Ngọc mắt lại đỏ hoe.

Bảo Ngọc đã đứng chờ. Đại Ngọc đành phải cùng đi sang bên Bảo Thoa.

Tiết Bàn nghe lời mẹ, viết thiếp và bày tiệc rượu mời bốn người làm công đến, chẳng qua chỉ những câu chuyện sổ sách buôn bán. Một lúc vào tiệc, Tiết Bàn mời rượu từng người. Tiết phu nhân lại sai người ra chào mời. Mọi người uống rượu nói chuyện.

Trong họ có người nói:

- Tiệc rượu hôm nay thiếu mất hai người bạn tốt.

Mọi người đều hỏi: "Là ai thế?" Người kia nói:

- Còn có ai nữa! Tức là cậu hai Liễn bên phủ Giả và em kết nghĩa của cậu nhà là cậu hai Liễu.

Quả nhiên mọi người đều nhớ đến, mới hỏi Tiết Bàn:

- Sao không mời cậu hai Liễn và cậu hai Liễu đến?

Tiết Bàn cau mày thở dài nói:

- Cậu hai Liễn trước đây hai hôm lại đi châu Bình An rồi. Còn cậu hai Liễu thì không nên nhắc đến nữa, quả thực là một việc lạ trên đời. Bây giờ không còn là "cậu hai Liễu" nữa mà đã đi làm thầy tu Liễu ở đâu rồi.

Mọi người đều lấy làm lạ, hỏi:

- Nói thế là thế nào?

Tiết Bàn kể lại đầu đuôi việc Liễu Tương Liên. Mọi người nghe xong càng lấy làm lạ, nói:

- Thảo nào hôm nọ chúng tôi ở trong phố, hình như cũng nghe thấy người ta xôn xao đồn: "Có một vị đạo sĩ chỉ nói qua loa mấy câu đã đem được một người đi tu rồi". Họ còn nói: "Có một cơn gió thổi cuốn đi, nhưng không biết là ai". Chúng tôi đương bận bán hàng, có thì giờ đâu mà đi hỏi việc ấy! Đến nay cũng còn nửa tin nửa ngờ. Biết đâu lại là cậu Liễu! Nếu biết là cậu ấy thì chúng tôi phải ra khuyên can mới phải. Mặc dù như thế nào cũng không cho cậu ấy đi.

Trong đó lại có người nói:

- Chắc không phải đâu.

Mọi người lại hỏi:

- Thế là thế nào?

Người kia nói:

- Xem cậu Liễu là người linh lợi, chưa chắc đã thật đi theo đạo sĩ. Cậu ấy biết võ lại có sức khỏe, hoặc thấy rõ đạo sĩ kia có yêu thuật mà cố ý đi theo, để ngấm ngầm trừ diệt hắn cũng chưa biết chừng.

Tiết Bàn nói:

- Như thế cũng được, ở trên đời này những kẻ giở lối yêu quái đi lừa phỉnh người, thế nào mà chẳng có người trị cho chúng một mẻ.

Mọi người nói:

- Có lẽ nào cậu biết chuyện lại không đi tìm cậu ấy?

Tiết Bàn nói:

- Trong thành ngoài thành, chỗ nào tôi chẳng đến tìm. Nói ra các anh đừng cười, vì không tìm thấy nó, tôi đã phải khóc một trận đấy!

Nói xong thở vắn than dài, nét mặt ủ rũ, không vui vẻ như mọi ngày.

Bọn làm công thấy quang cảnh thế, không tiện ngồi lâu, ăn uống qua loa rồi ra về.

Bảo Ngọc cùng Đại Ngọc đến nhà Bảo Thoa. Bảo Ngọc nói:

- Anh Cả vất vả mới mang được ít đồ về, chị nên để mà dùng, lại còn đem cho chúng tôi.

Bảo Thoa cười nói:

- Không phải đồ gì quý hóa, chẳng qua là những thứ thổ nghi từ xa đem về, để mọi người được trông thấy chút của lạ thôi.

Đại Ngọc nói:

- Những thứ này, khi em còn bé không để ý đến, bây giờ trông thấy, thực là những đồ vật mới lạ.

Bảo Thoa cười nói:

- Chắc em cũng biết tục ngữ có câu: "Vật ra khỏi quê hương trở thành quý giá", chứ thực ra cũng chúng đáng gì?

Bảo Ngọc nghe vậy đúng vào tâm sự vừa rồi của Đại Ngọc, liền nói lảng ra chuyện khác:

- Sang năm anh Cả có đi nữa, nhờ mua thêm cho chúng tôi một ít.

Đại Ngọc lườm Bảo Ngọc một cái, nói:

- Anh cần thì cứ nói, đừng có kéo cả người khác vào. Chị ơi chị xem đấy, anh Bảo đến đây không phải là để cảm ơn chị, mà lại cốt để đặt trước đồ vật sang năm đấy.

Bảo Thoa và Bảo Ngọc đều cười.

Ba người nói chuyện phiếm một lúc, lại nhắc đến bệnh của Đại Ngọc, Bảo Thoa khuyên:

- Nếu em thấy người không được khoan khoái, nên cố gắng ra ngoài đi đi lại lại cho khuây khỏa, đừng có ngồi ru rú ở nhà. Mấy hôm trước tôi thấy người uể oải, khắp mình nóng ran, cũng muốn nằm. Nhưng vì khí trời không tốt, sợ sinh bệnh, nên mới tìm việc ra làm cho khuây. Hai hôm nay mới thấy dễ chịu đấy.

Đại Ngọc nói:

- Chị nói rất đúng. Em cũng nghĩ thế.

Ngồi nói chuyện một lúc. Bảo Ngọc lại đưa Đại Ngọc về quán Tiêu Tương.

Dì Triệu thấy Bảo Thoa đem cho Giả Hoàn một ít đồ vật, rất mừng, nghĩ bụng: "Không trách người ta đều nói con Bảo tốt, biết ăn ở, cư xử rộng rãi. Giờ xem ra thì quả là đúng! Anh nó mang về có được bao nhiêu đồ đạc, thế mà nó đem cho từng nhà, không sót nơi nào. Nó cũng không tỏ ra khinh ai trọng ai. Ngay đến mình, thời vận hẩm hiu, nó cũng nghĩ đến. Nếu là con Lâm thì bao giờ thèm nhìn đến và cho gì mẹ con mình nữa?" Vừa nghĩ dì Triệu vừa cầm đồ vật xem đi xem lại một lúc. Chợt nghĩ đến Bảo Thoa là cháu Vương phu nhân, sao mình không đến kiếm cách chiều chuộng lấy lòng bà ấy? Rồi dì Triệu rón rén mang những đồ vật ấy đến phòng Vương phu nhân, đứng bên cạnh cười nói:

- Đây là đồ chơi của cô Bảo đem cho thằng Hoàn. Khen cho cô ấy còn trẻ tuổi đã nghĩ được chu đáo như thế, thực là cô gái con nhà đại gia, bụng dạ đứng đắn, rộng rãi. Như thế ai là không quý mến! Chẳng trách cụ và bà lúc nào cũng khen, cũng thương yêu cô ấy. Tôi không dám tự tiện nhận, nên mang cả đến đây để bà xem, chắc bà cũng vui lòng.

Vương phu nhân nghe nói, đã biết ngay ý định của dì Triệu. Lại thấy dì ấy nói những câu không đâu, nên chỉ trả lời qua loa:

- Thôi dì cứ mang về cho thằng Hoàn nó chơi.

Dì Triệu lúc đầu hí hửng lắm. Khi nghe xong bẽ mặt, tức lộn cả ruột, nhưng không dám nói, đành chịu ngượng nghịu đi ra. Về đến buồng, cất những đồ chơi vào một chỗ, làu nhàu nói một mình: "Những thứ này thì đáng gì!" Rồi ngồi thừ ra một lúc.

Oanh Nhi dẫn bà già đi biếu đồ vật xong trở về trình Bảo Thoa, kể lại những câu người ta cảm ơn và được số tiền thưởng. Sau đó bà già đi ra. Oanh Nhi đến gần Bảo Thoa khẽ nói:

- Vừa rồi cháu sang nhà mợ Liễn, thấy mợ ấy có vẻ giận dữ. Khi biếu đồ vật xong, cháu khẽ hỏi con Hồng. Nó nói: "Mợ Hai vừa ở nhà cụ về không vui như mọi hôm, rồi gọi Bình Nhi đến, không biết hai người thì thào với nhau những chuyện gì. Xem quang cảnh ấy, chắc là có việc gì quan trọng đây." Cô có biết bên cụ có việc gì không?

Bảo Thoa nghe nói, cũng thấy bực, không biết Phượng Thư có việc gì mà giận dỗi thế, liền nói:

- Đèn nhà ai nhà ấy rạng, chúng ta biết làm sao được. Cô đi pha trà mà uống.

Oanh Nhi đi ra.

Bảo Ngọc đưa Đại Ngọc về rồi, trong bụng nghĩ tình cảnh Đại Ngọc mồ côi khổ sở, cũng sinh ra thương cảm, định về kể lại cho Tập Nhân nghe.

Khi tới nhà, chỉ thấy có Xạ Nguyệt và Thu Văn. Bảo Ngọc hỏi:

- Chị Tập Nhân đi đâu rồi?

Xạ Nguyệt nói:

- Cũng chỉ ở quanh mấy nhà này thôi, mới vắng mặt một tý mà cậu đã nháo lên!

- Không phải là tôi sợ mất chị ấy. Vì tôi vừa mới sang bên cô Lâm, thấy cô ấy buồn rầu, hỏi ra là vì cô Bảo cho mấy thứ đồ chơi. Trông thấy những thứ ở quê hương mình, cô ấy đâm ra buồn tủi. Tôi muốn bảo chị Tập Nhân sang khuyên giải cô ấy một tý.

Đương nói thì Tình Văn vào hỏi Bảo Ngọc:

- Cậu về rồi à? Cậu bảo đi khuyên giải ai?

Bảo Ngọc kể lại một lượt những câu vừa rồi.

Tình Văn nói:

- Chị Tập Nhân vừa mới đi ra. Thấy chị ấy nói muốn đến nhà mợ Liễn, có thể rồi cũng sang nhà cô Lâm đấy.

Bảo Ngọc im lặng không nói gì. Thu Văn mang nước đến, Bảo Ngọc súc miệng rồi đưa cho a hoàn nhỏ, trong bụng băn khoăn, luôn tiện nằm ngả xuống giường.

Tập Nhân thấy Bảo Ngọc đi vắng, tự mình thu xếp công việc chợt nghĩ đến Phượng Thư còn ốm, mấy hôm nay chưa sang thăm. Giả Liễn lại đi vắng, chính là lúc được nói chuyện thoải mái. Tập Nhân liền bảo Tình Văn:

- Chị phải trông nhà cẩn thận, đừng bỏ đi đâu, nhỡ cậu Hai về lại không gọi được ai.

- Úi chà! Trong nhà này chỉ một mình chị nghĩ đến cậu ấy còn chúng tôi thì chỉ chơi dài, ăn hại thôi.

Tập Nhân cười không trả lời rồi đi ngay. Vừa đến bên cầu Thấm Phương, bấy giờ là cuối hạ sang thu, hoa sen trong ao bông tàn bông nở, xanh đỏ chen nhau. Tập Nhân theo bờ ao đi ngắm cảnh một lượt, ngẩng đầu lên thấy dưới giàn nho bên kia có người cầm chổi đang vụt cái gì ở đấy. Đến nơi hóa ra già Chúc.

Già Chúc trông thấy Tập Nhân, liền cười hì hì đến đón hỏi:

- Sao hôm nay cô lại được rỗi đi chơi thế?

- Tôi định đến thăm mợ Liễn. Bà ở đây làm gì thế?

- Tôi đương đuổi ong đây. Năm nay những ngày tiết "Tam phục" *ndlr: Theo âm lịch, sau tiết hạ chí mười ngày là sơ phục, mười ngày nữa là trung phục, rồi đến mạt phục.* ít mưa, hoa quả bị sâu ăn lỗ chỗ, đã rụng mất nhiều. Cô chưa biết, giống ong ngựa này đáng ghét lắm.

Nó chỉ châm độ vài ba quả, nước trong quả chảy ra lây sang quả khác, thế là cả chùm thối hết. Cô ơi, cô thử xem, chúng ta chỉ nói vài câu chuyện mà không đuổi là rụng mất khối quả rồi.

- Dù là đuổi luôn tay cũng không đuổi được hết đâu. Bà cứ bảo anh mãi biện làm nhiều túi vải thưa, mỗi chùm bọc một cái vừa thông gió, vừa không bị hư hỏng.

Già Chúc nói:

- Cô nói phải đấy. Năm nay tôi mới coi vườn, khôn ngoan đâu mà biết dùng cách ấy.

Rồi lại cười nói:

- Các quả năm nay tuy bị hư hỏng một ít, nhưng rất ngon. Cô không tin, tôi ngắt một quả cô nếm thử xem.

Tập Nhân nghiêm nghị nói:

- Làm thế sao được, không những quả chưa chín ăn không ngon, dù có chín chăng nữa, chưa dâng quả mới lên bề trên, chúng tôi lại ăn trước à. Bà hầu hạ ở trong phủ này đã lâu, chẳng lẽ lại không hiểu cái khuôn phép ấy hay sao?

- Cô nói rất phải. Thấy cô vui vẻ nên tôi mới dám nói thế, thành ra phạm vào khuôn phép. Tôi thực già rồi lẩm cẩm quá!

- Cũng chẳng can gì, chỉ có điều các bà là người có tuổi, đừng làm đầu têu là được rồi.

Tập Nhân nói xong, đi thẳng ra cửa vườn, sang bên Phượng Thư. Vừa vào đến sân, đã nghe Phượng Thư nói:

- Trời ơi! Lương tâm ơi? Ta dãi dầu ở nhà này mãi đến thành giặc mất!

Tập Nhân nghe nói, đoán chắc là có chuyện gì, quay ra cũng dở, đi vào cũng không đang, liền bước nặng chân, đứng ngoài cửa sổ hỏi:

- Chị Bình có ở nhà không?

Bình Nhi vội chạy ra đón. Tập Nhân hỏi:

- Mợ Hai cũng ở nhà đấy chứ? Mợ đã khá chưa?

Nói xong đi vào.

Phượng Thư giả cách nằm ngả ở trên giường. Thấy Tập Nhân vào, liền cười đứng dậy nói:

- Tôi đã hơi đỡ rồi, cảm ơn chị nhớ đến. Sao mấy ngày hôm nay không thấy chị sang chơi?

- Mợ không được khỏe, nhẽ ra ngày nào tôi cũng đến thăm mới phải. Nhưng chỉ e mợ trong người không khoan khoái, cần phải yên tĩnh nghỉ ngơi, tôi đến sợ lại làm phiền mợ.

- Làm gì mà phiền. Có điều trong nhà chú Bảo nhiều người đấy, nhưng cũng chỉ nhờ một mình chị trông nom thôi. Chú ấy không thể nào rời chị ra được. Tôi thường nghe Bình Nhi nói, khi vắng mặt, chị vẫn nhớ đến, thường vẫn hỏi thăm tôi luôn. Thế là chị hết lòng với tôi rồi.

Nói xong, bảo Bình Nhi đem cái ghế để bên cạnh giường, mời Tập Nhân ngồi. Phong Nhi đem nước đến. Tập Nhân khép nép nói:

- Em cứ để mặc chị.

Đương nói chuyện phiếm thì một a hoàn nhỏ ở gian nhà phía ngoài đến, nói khẽ với Bình Nhi:

- Vượng Nhi đến đấy, đương chờ ở ngoài cửa thứ hai.

Lại nghe Bình Nhi khẽ nói:

- Biết rồi. Bảo nó đi ra, chốc nữa hãy đến, đừng đứng chờ ở cửa nữa.

Tập Nhân biết họ có việc, nói mấy câu rồi đứng dậy định về, Phượng Thư nói:

- Khi rỗi đến đây nói chuyện, để tôi được khuây khỏa. - Rồi bảo: - Bình Nhi tiễn chị ấy về.

Bình Nhi vâng lời tiễn ra. Lúc ấy có hai ba a hoàn nhỏ ở đó đều khép nép im lặng chực hầu. Tập Nhân không biết có việc gì, đi về ngay.

Bình Nhi tiễn Tập Nhân đi rồi, vào trình:

- Vượng Nhi vừa mới đến, vì Tập Nhân ở đây, nên tôi bảo nó chờ ở ngoài kia. Bây giờ có gọi ngay nó vào không, hay còn phải chờ? Xin mợ cho biết.

Phượng Thư nói:

- Gọi nó vào!

Bình Nhi bảo a hoàn nhỏ truyền gọi Lai Vượng vào.

Phượng Thư hỏi Bình Nhi:

- Làm thế nào mà chị nghe được?

- Việc này trước hết là do một con hầu nhỏ nói. Nó bảo khi nó đi ra cửa thứ hai, nghe thấy hai đứa hầu trai ở ngoài nói: "Mợ Hai mới đẹp hơn mợ Hai cũ, tính nết lại tốt".

Không biết Vượng Nhi hay là ai quát mắng hai đứa ấy: "Mợ mới mợ cũ cái gì? Không câm ngay đi à? Để cho trong nhà biết, thì người ta cắt lưỡi mày đi đấy!"

Bình Nhi đương nói thì một đứa hầu nhỏ vào trình:

- Vượng Nhi đương đứng chờ ở ngoài.

Phượng Thư cười nhạt:

- Bảo nó vào đây!

Đứa hầu nhỏ đi ra nói:

- Mợ gọi đấy.

Lai Vượng vội vâng lời đi vào, chào xong, chắp tay đứng chực ở cửa ngoài.

Phượng Thư nói:

- Mày vào đây. Ta hỏi mày một câu chuyện.

Lai Vượng mới đi vào đứng hầu bên cạnh cửa phía trong.

Phượng Thư hỏi:

- Cậu mày bao gái ở ngoài, mày có biết không.

- Cháu hằng ngày vẫn chầu chực ở cửa thứ hai, làm sao biết được việc của cậu cháu ở bên ngoài.

Phượng Thư cười nhạt:

- Cố nhiên là mày không biết. Nếu mày biết thì làm sao mà ngăn lời người ta?

Lai Vượng nghe nói thế, biết là câu chuyện vừa rồi đã bị lộ, có giấu cũng không nổi, liền quỳ xuống nói:

- Đó là thằng Hưng và thằng Hỷ ở ngoài kia nói bậy, cháu có mắng chúng nó mấy câu, còn thực tình ra sao, cháu không biết gì cả, nên không dám trình bày. Xin mợ cứ hỏi thằng Hưng, vì nó thường theo cậu cháu đi ra ngoài.

Phượng Thư nghe xong, quát to một tiếng:

- Chúng bây là một bầy khốn nạn, không có lương tâm, cùng một phường với nhau cả, tưởng ta không biết gì đấy! Hãy đi gọi ngay thằng Hưng khốn nạn đến đây! Mày cũng không được đi đâu. Ta hỏi nó rõ ràng đã, rồi sẽ hỏi đến mày. Giỏi thật! Giỏi thật!

Thế mới là tên tay sai đắc lực của ta!

Lai Vượng đành luôn mồm vâng dạ, gục đầu mấy cái rồi lui ra đi gọi thằng Hưng.

Thằng Hưng đương chơi với đám trẻ con ở buồng quản lý, nghe nói mợ Hai gọi, sợ giật nẩy người, không ngờ việc ấy đã lộ. Liền theo Lai Vượng đi vào.

Lai Vượng vào thưa:

- Thằng Hưng đã đến.

Phượng Thư quát to:

- Bảo nó vào.

Thằng Hưng nghe thấy tiếng quát đã cuống, đành đánh bạo đi vào.

Phượng Thư trông thấy hỏi:

- Thằng ranh này giỏi nhỉ! Việc mày với cậu mày làm những việc hay đấy! Thế nào mày cứ nói thực ra.

Thằng Hưng nghe giọng nói, lại nhìn nét mặt Phượng Thư và bộ dạng những đứa hầu hai bên, sợ rủn người ra, bất giác quỳ xuống lạy lia lịa.

Phượng Thư nói:

- Ta biết việc này không dính dáng gì đến mày, chỉ vì mày không trình ta trước là có lỗi ở chỗ đó thôi. Mày cứ nói thực, ta sẽ tha cho; nếu sai một câu thì hãy sờ lên gáy xem mày có mấy cái đầu?

Thằng Hưng run lẩy bẩy dập đầu nói:

- Mợ hỏi việc gì mà bảo cháu và cậu cháu làm bậy?

Phượng Thư nghe nói, tức lộn tuột lên, quát:

- Tát vào mồm nó.

Lai Vượng định chạy lại tát. Phượng Thư mắng:

- Thằng khốn nạn này! Ta bảo nó phải tát nó, chứ cần mày tát nó à? Lát nữa thằng nào tự tát lấy thằng ấy cũng chưa muộn đâu!

Tháng Hưng giơ cả hai tay lên tự tát vào mặt mình mười mấy cái.

Phượng Thư quát bảo:

- Cho dậy!

Rồi hỏi:

- Việc cậu Hai mày ở bên ngoài lấy mợ mới mợ cũ thế nào, mày không biết à?

Thằng Hưng nghe nói đến chuyện ấy, lại càng hoảng, liền bỏ mũ xuống, dập đầu chan chát ở dưới thềm gạch, nói:

- Xin mợ sinh phúc cho cháu! Cháu không dám nói dối một câu nào nữa.

Phượng Thư bảo:

- Nói mau!

Thằng Hưng lom khom bò dậy nói:

- Việc này lúc đầu cháu cũng không biết. Có một hôm, khi đưa đám cụ bên phủ Đông, vì Du Lộc đến miếu xin lĩnh tiền, cậu Trân bảo cậu Hai cùng anh Dung về phủ thu xếp. Trên đường đi, hai chú cháu nhắc đến chuyện hai cô em gái mợ Trân. Cậu Hai nhà khen đẹp, anh Dung liền dỗ dành và nói sẽ làm mối dì Hai cho cậu Hai con.

Phượng Thư nghe vậy quát to:

- Hừ! Thằng khốn kiếp này! Nó là dì nào nhà mày đấy?

- Cháu đáng chết! - Thằng Hưng ngẩng lên nhìn, không dám nói gì nữa.

- Thế là hết rồi à? Sao không nói nữa đi?

- Mợ có tha tội cho cháu mới dám nói nữa!

- Con mẹ mày! Lại còn tha với chả tha cái gì! Biết điều mày nói ngay ra.

- Cậu Hai nghe vậy mừng lắm. Về sau cháu cũng không biết sao lại thành sự thực.

Phượng Thư khẽ cười nhạt:

- Đó là lẽ tất nhiên! Mày biết thế nào được? Nếu mày biết câu chuyện sẽ còn rắc rối nữa đấy. Được rồi nói nốt đi.

- Sau rồi anh Dung mua nhà cho cậu Hai.

- Nhà ở đâu?

- Ở ngay sau phủ.

- Ồ! - Phượng Thư ngoảnh lại nhìn Bình Nhi nói: - Thế ra chúng mình như người chết cả ấy! Chị nghe đấy!

Bình Nhi cũng không dám nói câu gì. Thằng Hưng lại thưa:

- Không biết cậu Trân đưa cho nhà họ Trương bao nhiêu tiền, mà họ không đòi hỏi gì.

Phượng Thư nói:

- Việc này tại sao lại kéo cả họ Trương, họ Lý vào đây nữa?

- Mợ không biết, mợ Hai này... - Vừa nói đến đấy, thằng Hưng lại tự tát vào mồm, làm Phượng Thư phì cười, a hoàn hai bên cũng mím môi cười.

Thằng Hưng nghĩ một lúc nói:

- Người em gái kia của mợ Trân.

Phượng Thư nói tiếp:

- Thế nào? Nói nhanh lên.

- Khi còn bé, người em gái của mợ Trân đã hứa gả cho người họ Trương, tên là Trương Hoa gì đó. Bây giờ hắn nghèo đói không có cơm ăn, nên cậu Trân cho hắn ít tiền, bắt phải thoái hôn.

Phượng Thư nghe đến đấy, gật đầu, quay lại nhìn vào bọn a hoàn nói:

- Các cô đã nghe thấy chưa? Thế mà thằng khốn nạn này lúc đầu lại nói không biết gì cả.

- Sau cậu Hai sai người sửa sang lại nhà rồi cưới về.

- Cưới ở đâu về?

- Cưới ở nhà bà mẹ chị ta về.

- Giỏi đấy! Thế không có ai đưa dâu à?

- Có anh Dung, còn mấy a hoàn và bà già, ngoài ra không có ai nữa!

- Mợ Cả mày không đến à?

- Hai hôm sau mợ Cả mới mang đồ mừng đến.

Phượng Thư cười gằn, quay lại bảo Bình Nhi:

- Chẳng trách mấy hôm đó cậu Hai khen mợ Cả luôn mồm!

Rồi quay lại hỏi thằng Hưng:

- Đưa nào hầu ở đấy? Chắc là mày rồi.

Thằng Hưng vội vàng gục đầu không nói gì.

- Mấy bận trước cậu mày nói sang giúp việc bên phủ Đông, chắc là giúp việc ấy phải không?

- Cũng có lúc cậu sang giúp việc, cũng có lúc đến nhà mới.

- Ai ở với nó?

- Có người mẹ và người em gái. Nhưng hôm trước người em gái đã đâm cổ chết.

- Tại làm sao?

Thằng Hưng liền đem việc Liễu Tương Liên kể hết một lượt, Phượng Thư nói:

- Cái chị chàng ấy còn có phúc đấy, khỏi phải mang cái tiếng là con người khốn nạn!

Vậy còn việc gì nữa không?

- Còn việc khác thì cháu không biết. Những câu cháu vừa nói đều thực cả. Nếu sai câu nào, mợ tra ra, xin cứ đánh chết, cháu cũng không dám oán.

Phượng Thư cúi đầu một lúc, lại trỏ thằng Hưng nói:

- Thằng ranh con này! Tội mày đáng chết! Việc này mày giấu thế nào được tao. Mày định giấu tao để lấy lòng ông cậu mày và cũng để cho mợ mới thương mày! Nếu tao không nghĩ đến mày vừa rồi có ý sợ hãi, không dám nói dối, thì tao đã đánh gãy chân mày rồi.

Nói xong, quát: "Cút đi!"

Thằng Hưng cúi đầu lom khom đứng dậy, ra đến ngoài cửa, chưa dám đi ngay.

Phượng Thư bảo:

- Lại đây, ta còn dặn câu này.

Thằng Hưng vội chắp tay đứng nghe. Phượng Thư nói:

- Mày vội cái gì? Có lẽ mợ của mày đương đợi cho mày cái gì đấy.

Thằng Hưng cũng không dám ngẩng đầu lên. Phượng Thư nói:

- Từ nay ta không cho mày sang bên ấy! Ta gọi lúc nào mày phải đến hầu lúc ấy. Nếu chậm một bước, mày coi chừng đấy.

Thằng Hưng vâng dạ đi ra cửa. Phượng Thư lại gọi, thằng Hưng vội quay lại. Phượng Thư nói:

- Mày định ra mau để mách cậu mày phải không?

- Cháu không dám!

- Nếu mày ra ngoài hở ra một tiếng gì thì liệu xác đấy.

Thằng Hưng vội vàng vâng lời rồi mới đi ra. Phượng Thư lại gọi:

- Lai Vượng đâu?

Lại Vượng chạy đến ngay. Phương Thư trừng mắt nhìn một lúc rồi mới nói:

- Giỏi! Lai Vượng!… Giỏi thật! Cút đi! Ở ngoài có ai hé ra một tiếng là tội ở mày cả.

Lai Vượng vâng lời, thong thả đi ra. Phượng Thư liền gọi pha nước. Bọn a hoàn nhỏ biết ý, đều đi ra cả.

Bấy giờ Phượng Thư mới bảo Bình Nhi:

- Chị đã nghe thấy rồi chứ? Thế mới thật giỏi.

Bình Nhi không dám nói câu gì, đành cứ phải cười. Phượng Thư càng nghĩ càng tức, nằm đờ ở trên giường, chợt cau mày một cái, bụng nghĩ ra một kế,liền gọi Bình Nhi.

Bình Nhi chạy đến, Phượng Thư nói:

- Ta nghĩ việc ấy nên làm thế này mới phải, chứ không cần chờ cậu Hai về.

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Khảo: Bản Canh Thìn thiếu hồi này. Các bản khác có hai hệ văn bản, khác nhau khá lớn. Văn bản Liệt Tàng, Thích Tự và Giáp Thìn sắp xếp tình tiết đầy đủ, hợp lý nhưng khá dài dòng; xét văn khí, có lẽ không phải bút Tào Tuyết Cần, hoặc do Chi Nghiễn cùng người khác dựa trên tàn cảo của Tào Tuyết Cần mà viết bổ sung. Hệ bản Dương Tàng và Trình Giáp, Trình Ất gọn hơn, rõ ràng đã qua người sau chỉnh lý, nhưng bị cắt quá mức và có vài tình tiết thiếu hợp lý. Vì độ dài hai hệ chênh lệch quá lớn, không thể đối hiệu từng câu; bản hối giáo lấy bản Liệt Tàng ra đời sớm hơn làm chính văn và phụ lục văn bản Trình Giáp ở dưới. Chính văn Việt ngữ dùng trong file này đi theo hệ Trình, nên tương ứng với phần phụ lục ấy.

Hồi 68: Cô Vưu khốn khổ bị lừa vào vườn Đại Quan — Nổi cơn ghen, Phượng Thư náo loạn phủ Ninh Quốc

Hồi 68

Cô Vưu khốn khổ bị lừa vào vườn Đại Quan — Nổi cơn ghen, Phượng Thư náo loạn phủ Ninh Quốc

【 威 Hồi tiền phê: Ta đọc Tả truyện thấy Trịnh Trang công, đọc Hậu Hán thư thấy Ngụy Vũ đế, cho rằng kẻ gian hùng xảo quyệt thời xưa không ai hơn hai người ấy. Nay đọc Thạch Đầu ký, lại thấy Phượng Thư tác oai tác phúc, khi mềm khi rắn, tiến thì chiếm thế cao, lui vẫn chừa đường rộng, muốn giết thì giết được, muốn cứu thì cứu sống. Trời sinh hạng người này, nguyên khí trong đời bị đục khoét chẳng ít!】

Giả Liễn đến châu Bình An gặp lúc quan Tiết Độ ở đấy đi tuần ngoài biên, chừng một tháng mới về. Chưa nhận được tin đích xác, hắn đành phải chờ lại ở nhà trọ. Đến khi gặp quan Tiết Độ mới thu xếp xong công việc, về đến nhà thì đã mất gần hai tháng.

Phượng Thư tính thầm trong bụng: chờ cho Giả Liễn đi rồi, liền truyền các hiệp thợ, thu dọn ba gian phòng bên đông, bày biện sửa sang như nhà của mình ở. Đến ngày mười bốn, Phượng Thư trình Giả mẫu và Vương phu nhân, nói sáng ngày rằm phải đến dâng hương ở miếu cô, chỉ đem bốn người là Bình Nhi, Phong Nhi, vợ Chu Thụy và vợ Lai Vượng đi thôi. Lúc lên xe, Phượng Thư nói hết duyên cớ cho mọi người biết; lại dặn bọn con trai, mặc áo trắng che dù trắng, cùng đi đến đó. Thằng Hưng dẫn đường, đến nhà gõ cửa. Vợ Bào Nhị mở cửa, thằng Hưng cười nói:

- Đi trình mợ Hai, mợ Cả đến đấy.

Vợ Bào Nhị nghe vậy sợ hết vía, vội chạy về báo chị Hai. Chị Hai tuy sợ thực, nhưng đã đến nước này, đành phải theo lễ ra chào, vội sửa sang áo xiêm ra đón. Đến trước cửa, Phượng Thư mới xuống xe. Chị Hai nhìn thấy: trên đầu cài đồ bạc trắng xóa, mình mặc áo đoạn nguyệt bạch, áo khoác bằng lụa xanh viền chỉ bạc và chiếc quần lụa trong. Thật là mày liễu cong vắt đôi nhành, mắt phượng rõ rành ba ngấn; thướt tha như đào mùa xuân, trong trắng như cúc mùa thu. Vợ Chu Thụy và vợ Lai Vượng đỡ Phượng Thư lên trên nhà. Chị Hai một điều gọi là "chị" rồi nói:

- Hôm nay thực không biết chị sang chơi, không kịp ra đón, xin chị tha lỗi cho em!

Nói xong sụp xuống lạy. Phượng Thư cười đáp lễ, rồi dắt tay chị Hai cùng vào trong buồng. Phượng Thư ngồi trên. Chị Hai sai trải nệm, rồi nói:

- Em còn trẻ tuổi, từ khi về đây, mọi việc đều do mẹ và chị em lo liệu. Nay may được gặp chị, nếu chị có lòng thương kẻ hèn mọn này, mọi việc nhờ chị dạy bảo cho, em xin hết lòng hết dạ hầu hạ chị!

Nói xong sụp xuống lạy.

Phượng Thư vội đáp lễ và nói:

- Cũng vì chị đây hãy còn ít tuổi, lại là kiến thức đàn bà. Chị thường khuyên cậu Hai phải giữ gìn thân thể, không nên đắm đuối trăng hoa, để cho ông bà phải bận lòng.

Đó đều là lòng ngây thơ của chị em chúng ta. Ai ngờ cậu hai hiểu lầm ý chị. Nếu đi lấy người ngoài thì giấu chị cũng được, nhưng nay lại lấy em làm vợ hai, việc chính đáng như thế cũng là lễ giáo trong nhà, thế mà cậu ấy không hề nói gì cho chị biết.

Chị vẫn thường khuyên cậu ấy nên lấy thêm người nữa, may ra sớm sinh được chút con trai hay con gái, chị cũng có phận nhờ. Không ngờ cậu Hai lại cứ cho chị là người ghen tuông quá mức, lén lút lo liệu một mình, thật làm chị bị oan không có chỗ kêu.

Bụng chị chỉ có trời đất thấu cho thôi. Mười hôm trước đây, chị đã thoáng nghe thấy chuyện này, nhưng sợ cậu Hai hiểu lầm, nên không dám nói ra. Gặp lúc cậu Hai đi vắng, nên chị đến đây thăm em. Mong em thể lượng nỗi lòng đau khổ của chị, lên xe về bên nhà, chị em chúng ta cùng ở với nhau, một lòng một dạ khuyên bảo cậu Hai, phải cẩn thận chăm lo công việc, giữ gìn thân thể. Thế mới đúng lễ giáo nhà ta. Nếu em ở bên ngoài, chị lại ở bên trong, em nghĩ mà xem, chị yên lòng sao được? Người ngoài họ biết, không những chị mang tiếng, mà em cũng chẳng tốt đẹp gì. Vả chăng thanh danh cậu Hai là lớn, chứ chị em chúng ta chỉ là việc nhỏ thôi. Những bọn tôi tớ tiểu nhân, thấy chị ngày thường trông nom việc nhà nghiêm ngặt, mới đặt điều nói vụng sau lưng. Đó cũng là chuyện thường. Em thử nghĩ xem, ngày xưa có câu nói: "Người đứng lo việc nhà là thùng nước bẩn". Nếu chị thực là người hẹp hòi thì trên có mấy bực cha mẹ chồng, giữa có các cô, các chị em dâu, khi nào lại dung cho chị đến bây giờ? Ngay như việc cậu Hai lấy em để ở bên ngoài, đáng lẽ chị không muốn gặp em, nhưng sao chị lại phải đến. Chính như Bình Nhi đây, chị cũng khuyên cậu Hai lấy chị ấy về đấy. Việc của em đây cũng là nhờ trời đất, thần phật không nỡ để cho bọn tiểu nhân làm hại chị, nên mới cho chị biết. Nay chị đến đây mời em về cùng ở với chị một nơi. Nhà ở, đồ dùng, áo quần, kẻ hầu người hạ, hai chúng ta đều như nhau. Em là người tinh lanh sắc sảo như thế, nếu chịu thực lòng giúp chị, thì chị cũng nhờ được một tay. Như vậy chẳng những lấp được miệng bọn tiểu nhân, mà chính cậu Hai khi về trông thấy, chắc cũng hối lại, biết chị không phải là hạng người ghen tuông tráo trở.

Rồi ba chúng ta càng thêm hòa thuận với nhau, thì em lại là đại ân nhân của chị đấy.

Nếu em không chịu về, chị xin tình nguyện dọn ra đây cùng ở với em, chỉ mong trước mặt cậu Hai, em nói khéo hộ chị, để chị có chỗ yên thân. Dù được gội đầu hầu hạ em, chị cũng xin vui lòng.

Nói xong Phượng Thư nghẹn nào nức nở. Chị Hai thấy cũng nhỏ nước mắt.

Hai người vái chào nhau, theo thứ tự ngồi xuống. Bình Nhi vội đến vái chào. Chị Hai thấy chị ta ăn mặc lịch sự, cử chỉ nhã nhặn, đoán đúng là Bình Nhi, liền đứng lên giữ lại, và nói:

- Em đừng xử thế, chúng ta cùng như nhau cả.

Phượng Thư vội đứng dậy cười nói:

- Đừng làm thế. Em cứ nhận lễ đi. Chị ấy là người hầu của chúng ta đấy.

Nói xong lại sai vợ Chu Thụy lấy trong bao bốn tấm đoạn màu tốt, bốn đôi vòng, trâm bằng vàng ngọc để làm lễ gặp mặt. Chị Hai vội lạy rồi nhận lấy. Hai người uống nước, cùng nhau kể lại chuyện cũ. Phượng Thư luôn miệng oán trách mình: "Chị không dám trách ai. Chỉ mong em thường chị thôi."

Chị Hai là người thực thà, cho Phượng Thư tốt dạ. "Tôi tớ không được vừa lòng thì oán trách chủ, đó là lẽ thường". Nghĩ vậy, chị ta cởi lòng cởi dạ nói hết cả chuyện ra, lại cho Phượng Thư là người tri kỷ. Bọn vợ Chu Thụy đứng ở bên

cạnh tán dương Phượng Thư xưa nay là người rất tốt, chỉ vì nhẹ dạ làm cho người ta oán trách. Lại nói: "Đã sửa soạn nhà cửa rồi, mợ về bên ấy sẽ biết".

Chị Hai trước cũng muốn về, bây giờ thấy thế, làm gì mà không bằng lòng. Liền nói:

- Đáng lẽ em đi theo chị về là phải, nhưng còn bên này thì làm thế nào?

- Việc ấy có khó gì? Những rương hòm và đồ đạc của em cứ sai bọn người hầu dọn sang. Còn thứ lềnh kềnh không dùng đến sẽ cho người đến trông nom. Em thấy đứa nào cẩn thận thì bảo nó đến đây giữ.

- Hôm nay được gặp chị, em dời về bên ấy, mọi việc nhờ chị lo liệu hộ cho. Em đến đây mới được ít ngày, chưa từng trông nom việc nhà, không hiểu gì cả, còn lo liệu sao được. Mấy cái hòm này xin mang cả sang. Em cũng chẳng có gì. Đây toàn là của cậu Hai cả.

Phượng Thư sai vợ Chu Thụy ghi lấy, trông nom cẩn thận, cho khiêng sang bên nhà phía đông. Lại giục chị Hai mặc áo rồi hai người dắt tay nhau lên xe cùng về.

Phượng Thư khẽ bảo:

- Khuôn phép nhà ta nghiêm lắm. Việc này cụ và bà Hai chưa biết gì cả; nếu biết, cậu Hai đương lúc có tang lấy vợ, sẽ bị đánh chết. Nay chưa nên đến chào cụ và bà Hai vội. Nhà chúng ta có một cái vườn hoa rất to, các chị em đều ở đấy, không mấy người vào được. Bây giờ em sang ở tạm trong vườn mấy hôm, để chị nghĩ cách trình rõ ràng trước, lúc đó em sẽ đến chào mới ổn.

- Xin tùy ý chị định liệu.

Phượng Thư đã dặn bọn người hầu rồi, nên bây giờ không vào cửa trước mà cứ đẩy xe đi thẳng vào cửa sau. Tới nơi, Phượng Thư cho mọi người về, tự mình dẫn chị Hai đi vào cửa sau vườn Đại Quan, đến chào Lý Hoàn.

Lúc đó, trong vườn Đại Quan, mười người đã có chín người biết chuyện. Nay thấy Phượng Thư dẫn chị Hai về, họ đều xúm lại xem. Chị Hai chào hỏi khắp lượt. Thấy chị Hai là người phong nhã dịu dàng, ai cũng khen ngợi. Phượng Thư dặn mọi người:

- Không được hở tiếng ra ngoài. Nếu cụ và bà biết thì ta đánh chết!

Bọn bà già và a hoàn trong vườn, xưa nay vẫn sợ Phượng Thư, lại biết Giả Liễn đương có tang nước, tang nhà mà làm chuyện này, quả là việc rất quan hệ, nên không ai dám vướng đến.

Phượng Thư khẽ nhờ Lý Hoàn nuôi chị Hai ít hôm và bảo:

- Chờ khi trình xong, chúng tôi sẽ về nhà.

Lý Hoàn thấy Phượng Thư đã sửa soạn nhà cửa bên ấy rồi, lại đang lúc có tang, không nên để lộ ra ngoài, như thế cũng đúng, nên đành để cho ở tạm nhà mình. Phượng Thư lại đuổi hết a hoàn của chị Hai đi, đưa một người hầu của mình đến cho chị Hai sai khiến và ngầm bảo bọn đàn bà hầu trong vườn: "Phải trông coi nó cẩn thận, nếu để nó trốn đi thì ta sẽ kể tội cho!" Rồi ngấm ngầm đi bố trí công việc.

Mọi người trong nhà đều lấy làm lạ và nói vụng với nhau:

- Không biết vì sao mợ ấy lại trở nên hiền hậu như thế?

Chị Hai được chỗ ở tốt, lại thấy chị em trong vườn đối đãi tử tế, tưởng là được chốn yên thân, nên không lo lắng gì. Ngờ đâu ba ngày sau a hoàn là Thiện Thư đã không chịu hầu hạ nữa. Chị Hai nói:

- Hết dầu bôi đầu rồi. Cô sang nói với mợ Cả *ndlr: Mợ Cả ở đây là Phượng Thư.* cho một ít mang về.

Thiện Thư liền nói:

- Mợ Hai ơi, mợ sao lại không biết điều. Người không có mắt hay sao? Mợ Cả chúng tôi ngày nào cũng phải hầu hạ cụ, hầu hạ bà Hai bên này, hầu hạ bà Cả bên kia; rồi các mợ, các cậu, các cô trên dưới hàng mấy trăm người, chỗ nào cũng cần đến mợ ấy. Một ngày ít ra cũng có một vài chục việc quan trọng, dăm ba chục việc bình thường. Bên ngoài thì kể từ trên quí phi đến các vị vương công hầu bá, bao nhiêu việc đi lại thăm nom; trong nhà lại phải thù ứng những bạn bè thân thích; hàng ngày chi tiêu tiền nghìn bạc vạn, đều phải qua ý mợ ấy và qua miệng mợ ấy truyền ra, chứ đâu có những việc nhỏ mọn cũng phải phiền đến mợ ấy? Tôi khuyên mợ hãy thôi đi. Mình chẳng phải hạng vợ cái con cột gì. Mợ ấy là người hiền lành xưa nay chưa từng có, thì mới đối đãi với mợ như thế đấy. Nếu là người khác, hơi một tý là chửi mắng ầm lên, tống cổ ra ngoài, sống chết bỏ mặc, thì mợ đã dám làm gì?

Nó nói một hồi, làm cho chị Hai gục mặt xuống, thôi đành bỏ mặc cho xong. Thiện Thư dần dần đến cơm cũng chẳng buồn mang đến cho chị Hai ăn; được bữa sáng mất bữa chiều, những thứ mang đến đều là đồ ăn thừa cả. Chị Hai có nói, nó lại trừng mắt kêu ầm lên. Chị Hai sợ người ta cười mình không biết thân biết phận, đành phải nhịn đi cho xong chuyện.

Cách dăm bảy ngày chị Hai mới gặp Phượng Thư một lần. Phượng Thư vẫn vui vẻ hòa nhã, một điều "em" hai điều "em".

Lại nói:

- Nếu người hầu có chỗ sơ suất, em không bảo được nó thì cứ mách chị, chị sẽ đánh cho.

Rồi mắng đám bà già con hầu:

- Ta biết chúng bay mềm thì nắn, rắn thì buông, vắng mặt ta thì chúng bay còn sợ ai!

Nếu dì Hai có điều không được như ý, nói đến tai ta, ta sẽ tuốt xác chúng bay ra!

Chị Hai thấy Phượng Thư tốt như vậy, nghĩ bụng: "Chị ấy đã vậy, ta còn bới việc ra làm gì nữa? Kẻ dưới không biết điều hay lẽ dở cũng là thường tình. Nếu ta mách, chúng nó bị chửi mắng, sẽ bảo ta là ác". Vì vậy chị Hai lại che chở cho chúng.

Phượng Thư sai Lai Vượng ở ngoài dò xét, biết rõ chị Hai trước đã có nhà chồng rồi.

Anh chàng này tên là Trương Hoa, mười chín tuổi, suốt ngày cờ bạc, không chịu làm ăn, phá hết cơ nghiệp, bố mẹ đuổi đi, hiện giờ hắn la cà ở sòng bạc. Bà già Vưu cho bố hắn hai mươi lạng bạc để thoái hôn, hắn vẫn chưa biết. Phượng Thư liền đưa cho Lai Vượng hai mươi lạng bạc, bảo nó đến dỗ dành Trương Hoa, dẫn Trương Hoa về nhà, bảo hắn viết một cái đơn đưa đến quan sở tại kiện Giả Liễn lúc có tang nước, tang nhà, dám trái lệnh vua, dối bố mẹ, cậy của dựa thế, bắt ép người ta phải thoái hôn, đã có vợ rồi lại lấy vợ nữa.

Trương Hoa biết việc này rất quan hệ, nên không dám hấp tấp. Lai Vượng về trình Phượng Thư. Phượng Thư tức quá, mắng:

- Cái đồ chó ghẻ, đun đít cũng không dám nhảy qua tường! Mày nói rõ cho nó liết, dù nó kiện nhà ta làm loạn cũng chăng can gì. Chẳng qua mượn nó bày trò để cho họ bẽ mặt đấy thôi; nếu bới chuyện ra to thì ta đã có cách dẹp yên được.

Lai Vương vâng lời, lại đành phải đi nói với Trương Hoa. Phượng Thư dặn với:

- Nếu có kiện mày, thì mày cứ việc đi hầu kiện, cứ thế mà làm, rồi ta sẽ có cách.

Lai Vượng thấy vậy, liền bảo Trương Hoa viết thêm cả tên mình vào đơn kiện và nói:

- Anh cứ kiện tôi là người đứng giữa đã xui giục cậu Hai làm những việc ấy.

Trương Hoa vững tâm cùng Lai Vương bàn bạc, viết một lá đơn, ngày hôm sau đến viện đô sát khiếu oan. Quan đô sát ra công đường, trông thấy lá đơn kiện Giả Liễn, trong đó có cả tên người nhà là Lai Vượng, đành phải sai người đến phủ Giả đòi Lai Vượng tới đối chất. Người lính không dám thiện tiện vào, chỉ nhờ một người đưa tin.

Lai Vương đang chờ việc ấy, thấy người lính đến, liền chào hỏi, bất chấp cả người đưa tin, cười nói:

- Làm phiền đến anh em, tất là việc tôi bị kiện. Anh chẳng cần phải nói nữa, cứ xích tay tôi lại.

Bọn lính không dám, chỉ nói:

- Thôi mời anh đi, đừng đùa nữa.

Lai Vượng đến trước sân quỳ xuống. Quan đô sát sai mang lá đơn cho hắn xem. Lai Vượng cố ý xem một lượt từ đầu đến cuối, rồi lại thưa:

- Việc này con biết hết, chính chủ con có làm. Nhưng Trương Hoa xưa nay vẫn thù con, cố ý kéo con vào trong đơn, thực ra còn có người khác nữa, xin quan xét kỹ cho.

Trương Hoa lạy nói:

- Tuy có người khác, nhưng con không dám kiện nên chỉ kiện người hầu hạ thôi.

Lai Vượng giả vờ nói:

- Thằng hồ đồ này! Sao mày không nói ngay ra. Đây là nơi công đường của triều đình, dù là chủ nữa cũng phải nói ra.

Trương Hoa liền khai ra Giả Dung. Quan đô sát không biết làm thế nào, đành phải cho đòi Giả Dung đến.

Phượng Thư lại sai Khánh Nhi đi dò xét, thấy Trương Hoa đã kiện rồi, liền gọi Vương Tín đến bảo cho hắn biết việc này, rồi sai hắn đến nói với quan đô sát là chỉ nên dọa dẫm cho họ sợ thôi. Lại sai lấy ba trăm bạc đưa hắn đi lo liệu. Đêm hôm ấy Vương Tín đến nhà riêng quan đô sát, đút lót món tiền. Quan đô sát đã biết rõ nguyên ủy, nhận ngay. Hôm sau ra công đường, chỉ mắng Trương Hoa là đứa vô lại vì nợ tiền của phủ Giả, mới bầy việc vu vạ nói xấu người lành. Quan đô sát vẫn chơi thân với Vương Tử Đằng, nên Vương Tín chỉ phải đến nhà nói qua một lời thôi, vả chăng họ cũng đều là người phủ Giả cả, cũng muốn chóng êm chuyện, nên chỉ cho đòi Giả Dung đến đối chất.

Giả Dung đương bận việc, chợt có người đến báo tin:

- Có người kiện các cậu đấy! Phải lo liệu sớm đi.

Giả Dung lo sợ vội trình Giả Trân. Giả Trân nói:

- Ta đã đề phòng trước rồi. Khen cho nó cả gan thật.

Liền gói ngay hai trăm bạc sai người đến đút lót cho quan đô sát, lại sai người nhà đi đối chất. Đương bàn định thì có người vào trình:

- Mợ Hai bên phủ Tây sang đấy.

Giả Trân nghe nói giật mình, định cùng Giả Dung tránh đi, không ngờ Phượng Thư đã vào đến nơi, nói:

- Ông anh tốt quá, đưa các em đi làm những việc hay đấy!

Giả Dung ra chào, Phượng Thư kéo tay hắn đi vào.

Giả Trân lại cười nói:

- Phải hầu thím mày cẩn thận đấy. Bảo chúng nó giết gà vịt làm cơm.

Nói xong sai người đóng ngựa rồi lánh mặt đi chỗ khác.

Phượng Thư dắt Giả Dung lên nhà trên. Vưu thị ra đón, thấy Phượng Thư có vẻ giận, liền nói:

- Có việc gì mà thím vội vàng thế?

Phượng Thư nhổ toẹt một bãi nước bọt vào mặt Vưu thị rồi mắng:

- Con gái nhà họ Vưu không ai thiết, chị lén lút gán cho người họ Giả. Có lẽ chỉ có người nhà họ Giả mới đẹp, còn thiên hạ chết hết cả con trai hay sao? Chị muốn gả chồng cho em, cũng phải có mối manh chứng cớ hai năm rõ mười, mọi người đều biết cho có thể thống chứ. Chị mê rồi, lú ruột lú gan rồi. Đương lúc có cả tang nhà, tang nước, chị lại cho em về nhà chồng để cho người ta đi kiện chúng tôi. Chúng tôi nào khác con cua không càng. Tiếng ghen tuông đanh đá của tôi đến cả tai quan. Họ đích danh đòi tôi. Họ định bỏ tôi. Từ khi về nhà này, tôi làm những điều gì không phải, mà chị lại độc ác như thế? Hay là cụ và bà Hai đã dặn ngầm chị, bảo chị bày ra cách này để đuổi tôi đi? Bây giờ tôi với chị cùng ra cửa quan đối chứng rõ ràng; sau về mời họ hàng họp lại, hai mặt một lời, nói rõ đầu đuôi, rồi cho tôi giấy tờ, tôi sẽ về ngay!

Phượng Thư vừa nói vừa khóc ầm lên, nhất định kéo Vưu thị ra hầu quan.

Giả Dung hoảng sợ quỳ xuống lạy lục kêu van:

- Xin thím nguôi giận cho.

Phượng Thư lại mắng Giả Dung:

- Quân trời đánh thánh vật không có lương tâm này! Không biết trời cao đất dày thế nào, mà suốt ngày chỉ xui người này, bẩy người kia, làm những việc tan cửa nát nhà, không giữ thể diện, không trọng phép vua. Linh hồn mẹ mày có chết đi, chắc không tha mày, tổ tiên không dung túng mày! Thế mà mày còn dám đến can ta à!

Mắng xong, Phương Thư giơ tay đánh luôn. Giả Dung sợ quá lạy như tế sao, nói:

- Xin thím chớ nổi giận. Thím hãy khoan tay để cháu tự đánh lấy. Xin thím hãy nguôi giận.

Hắn giơ hai tay lên tát lấy tát để vào hai má, rồi tự hỏi mình:

- Từ sau làm việc gì còn không nghĩ trước nghĩ sau nữa thôi? Từ sau còn chỉ nghe lời chú không nghe lời thím nữa thôi?

Mọi người vừa can ngăn, vừa buồn cười, nhưng không dám cười.

Phượng Thư lăn vào lòng Vưu Thị, kêu trời kêu đất, khóc lóc thảm thiết:

- Việc chị lấy vợ cho em chị, tôi cũng không giận nhưng tại sao lại để cho em chị trái lệnh vua, dối cha mẹ, đổ tiếng xấu lên người tôi? Chúng ta đi lên phủ để lính tráng khỏi phải đến bắt. Chúng ta về gặp cụ, gặp bà Hai rồi họp họ lại để mọi người công luận. Nếu tôi không tốt, không cho chồng lấy vợ lẽ thì cứ viết một tờ giấy cho tôi ra.

Tôi sẽ đi ngay. Còn cô em của chị, tôi đã đón về nhà rồi, vì sợ cụ và bà Hai nổi giận nên chưa dám trình, hiện giờ ở trong vườn, ngày nào cũng cơm bưng nước rót, kẻ hầu người hạ tử tế. Ở bên nhà, tôi đã thu xếp một cái buồng cũng như buồng của tôi, chỉ chờ khi cụ biết rõ việc này thôi. Tưởng rằng đón về để mọi người yên phận làm ăn, tôi cũng chả cần phải nhắc lại chuyện cũ nữa, ngờ đâu cô ta đã có chồng rồi! Không biết các người làm ăn như thế nào, tôi không hiểu ra sao cả. Nay họ lại đi kiện tôi. Hôm qua tôi hoảng quá, nếu mà tôi đến hầu quan ngay thì chỉ xấu mặt người họ Giả thôi, nên bắt buộc phải ăn cắp của bà Hai năm trăm lạng bạc để đi đút lót. Hiện người nhà tôi còn bị giam ở trên ấy.

Phượng Thư nói xong lại khóc, khóc rồi lại mắng. Sau khi kêu gào ông bà cha mẹ, và định đập đầu tự tử, làm Vưu thị nhũn như sợi bún, quần áo đầy những nước mắt nước mũi, không hề nói được câu gì, chỉ mắng Giả Dung:

- Quân khốn nạn! Mày và bố mày khéo bới việc. Tao đã bảo mà, làm thế không được đâu!

Phượng Thư nghe nói thế, liền khóc rồi trỏ vào mặt Vưu thị hỏi:

- Chị mê rồi à? Có lẽ miệng chị ngậm hạt thị hay sao? Hay là họ khóa hàm thiếc vào mồm chị. Tại sao chị không đến bảo tôi trước? Nếu chị bảo tôi biết, thì bây giờ chẳng đã yên rồi hay sao? Làm gì phải đi hầu quan nọ phủ kia, gây ra nông nỗi này? Bây giờ chị lại còn mắng nó! Người xưa đã nói: "Vợ hiền chồng ít tội; tốt dạ hơn tốt lời". Nếu chị là người giỏi, khi nào họ dám làm những chuyện này? Chị đã không có tài cán, lại không biết ăn nói, cứ như cái bầu cưa miệng chỉ biết một mực kính cẩn để lấy tiếng hiền lành.

Nói xong lại nhổ toẹt mấy cái.

Vưu thị cũng khóc nói:

- Đâu có phải như thế? Thím không tin cứ hỏi người hầu ở đây, tôi không khuyên mãi hay sao? Nhưng họ không nghe thì tôi làm thế nào được? Chẳng trách thím giận là phải, tôi đành cứ chịu ngồi nghe thôi.

Bọn hầu, bà già, a hoàn quỳ xuống đất van xin:

- Mợ Hai là người rất sáng suốt. Mợ chúng tôi có điều không phải, từ nãy đến giờ mợ đã giày vò đủ rồi. Xưa nay các mợ ăn ở với nhau tốt như thế nào? Xin mợ hãy để lại chút thể diện cho mợ tôi.

Họ bưng nước đến mời, Phượng Thư hất đi. Một lúc thôi khóc, vén tóc lên, lại quát mắng Giả Dung:

- Ra mời bố mày vào đây để tao hỏi. Bác mới chết được ba mươi lăm ngày mà cháu đã lấy vợ, không biết lễ ở đâu thế, muốn hỏi rõ đề sau này còn dạy bảo con cháu!

Giả Dung quỳ lạy nói:

- Việc này không dính dáng gì đến cha mẹ cháu, chỉ vì cháu một lúc dại dột, xui giục chú nhà làm như thế. Cha cháu cũng không hề biết đến. Hiện giờ cha cháu đương cư tang. Nếu thím làm ồn lên, thì cháu đến chết mất. Mong thím cứ trách phạt cháu, cháu xin nhận cả. Việc ra cửa quan xin thím thu xếp hộ, cháu không chịu nổi được đâu, chắc

thím cũng hiểu câu tục ngữ: "Tay gãy giấu vào ống áo". Cháu ngu ngốc đáng chết, đã làm việc dại dột khác nào giống chó má vậy. Lời thím dạy, cháu mới sáng ra.

Xin thím hết sức dẹp chuyện ấy lại, khỏi vỡ lở ra ngoài. Thím cứ coi cháu như đứa con bất hiếu gây ra tai họa, nhưng thím cũng phải nén lòng mà thương đến nó!

Nói xong lại lạy lia lịa.

Phượng Thư thấy mẹ con Giả Dung như thế, lòng đã nguôi nguôi, đành dịu giọng xin lỗi Vưu thị:

- Em còn ít tuổi chưa từng trải việc đời. Nay nghe thấy người ta kiện tụng đâm ra mê mẩn cuống cuồng, nói xúc phạm đến chị. Đúng như cháu Dung nói: "Tay gãy giấu vào ống áo". Xin chị tha lỗi cho. Em lại nhờ chị nói với anh, làm sao cho yên việc kiện tụng ấy đi mới ổn.

Vưu thị và Giả Dung đều nói:

- Xin thím cứ yên tâm. Thế nào cũng không liên lụy đến chú nhà đâu. Thím vừa nói tiêu mất năm trăm lạng bạc, mẹ con cháu tất phải thu xếp đủ số để bù lại cho thím, chứ lẽ nào lại để cho thím chịu thiệt? Nếu để thím chịu thì mẹ con cháu lại càng đáng chết! Nhưng còn một việc nữa; trước mặt cụ và bà Hai, nhờ thím liệu mà che chở cho, đừng nhắc đến những chuyện này thì hơn!

Phượng Thư cười nhạt:

- Các người đè đầu tôi xuống để làm việc này, lại dỗ dành tôi phải che chở cho. Dù tôi là đứa ngu đần cũng không đến nỗi thế. Em chồng chị với tôi là người thế nào? Chị còn lo cho hắn không có con, chẳng lẽ tôi lại không lo hơn chị hay sao? Em gái chị cũng như em gái tôi. Khi nghe thấy chuyện này, suốt đêm tôi vui mừng không ngủ được, vội vàng sai người thu xếp nhà cửa để mời dì ấy về cùng ở chung, ngay những bọn hầu hạ cũng nói: mợ nóng nảy quá, cứ như ý chúng cháu thì nên trình với cụ và bà Hai đã, xem thế nào rồi hãy thu dọn nhà cửa đón về cũng không muộn. Tôi nghe những câu nói ấy phải đánh mắng át đi, họ mới chịu thôi. Nào ngờ lại không được như ý, bỗng dưng như có người vả vào mặt, thằng Trương Hoa ở đâu đưa đơn đi kiện.

Tôi thấy thế, sợ quá, hai đêm không chợp mắt được, lại không dám lộ tiếng ra ngoài, đành chỉ nhờ người đi dò xem Trương Hoa là người thế nào mà to gan thế. Dò xét hai ngày, té ra nó là một thằng ăn mày liều lĩnh. Tôi còn ít tuổi, nghe vậy cười nói: "Kiện tụng gì nó". Nhưng bọn người hầu nói "Đó là người chồng mà chị Hai đã hứa lấy khi trước. Nay hắn kiết quá, ăn đói ở rét, chỉ còn chờ chết thôi. Hiện hắn nắm được cái lý ấy, dù có chết cũng còn hơn là chịu chết đói, chết rét. Như thế trách sao được hắn chẳng đi kiện? Việc này do cậu nhà vội vàng quá; một tội là còn tang nước; hai tội là tang nhà; ba tội là giấu cha mẹ đi lấy vợ; bốn tội là có vợ lại đi lấy vợ nữa. Tục ngữ nói: "Quân liều lôi vua xuống ngựa". Nó là hạng cùng cực điên rồ, việc gì chẳng bạo gan làm? Vả lại nó đã nắm phần chắc, không đi kiện lại đợi người ta đến mời hay sao?" Chị thử xem, dù tôi có là Hàn Tín, Trương Lương, khi nghe thấy chuyện này cũng sợ hết hồn vía, không còn nghĩ ra mưu kế gì nữa. Em chị lại đi vắng, không có người để bàn bạc, tôi đành phải lấy tiền ra đắp điếm. Ngờ đâu càng dùng tiền lại càng làm cho người ta nắm được đằng chuôi, càng bới thêm nhiều chuyện. Tôi khác nào chuồn chuồn mỏng cánh, được bao hơi sức, vì vậy vừa hoảng, vừa giận, tôi đành phải sang nói với chị.

Vưu thị và Giả Dung không chờ Phượng Thư nói hết, ngắt lời:

- Thím cứ yên tâm, tất nhiên tôi phải thu xếp cho xong.

Giả Dung lại nói:

- Trương Hoa chẳng qua chỉ vì nghèo kiết mới liều mạng đi kiện. Nay cháu nghĩ một cách, cho nó ít tiền, bắt nó nhận lấy cái tội kiện gian, rồi chúng ta đến cửa quan lo lót cho xong; mặt khác nó được tha về, ta sẽ cho ít tiền là yên chuyện.

Phượng Thư bĩu môi cười nói:

- Cháu nghĩ giỏi đấy! Chẳng trách được, cháu chỉ biết một mà không biết hai, nên mới gây ra cơ sự này. Té ra cháu thật là mê muội. Cứ như lời cháu nói, thì lúc này nó tạm bằng lòng đấy. Kể ra nó đi kiện vớ được món tiền, tất nhiên nó sẽ yên đi. Nhưng hạng vô lại ấy được tiền đến tay, ít lâu tiêu hết, nó lại tìm cách bới ra. Nó có giở mặt chúng ta cũng chẳng sợ, nhưng vẫn phải bận lòng, tránh sao khỏi nó không rêu rao "Không có lội cớ chi phải đưa tiền cho nó". Rút cục vẫn không ổn.

Giả Dung là người tinh ý, thấy vậy cười nói:

- Cháu có ý định "Người đã gây chuyện tất phải dẹp chuyện". Việc này phải tự cháu đi thu xếp mới được. Bây giờ cháu sẽ đến hỏi Trương Hoa, hoặc là nó đòi lại người; hoặc là nó muốn xong việc được món tiền đi lấy vợ khác. Nếu nó nhất định đòi người, thì đành phải khuyên dì Hai trở về với nó, nếu nó đòi tiền ta sẽ cho nó một món.

Phượng Thư nói:

- Cháu nói vậy nhưng ta không nỡ và cũng không chịu để dì Hai đi. Để dì ấy đi thì thể diện nhà ta còn ra làm sao? Cứ ý ta, thà cho nó thêm tiền là hơn.

Giả Dung biết rõ Phượng Thư ngoài miệng nói thế, nhưng trong bụng thì chỉ muốn tống dì Hai đi, mà mình vẫn được tiếng là người lử tế. Bây giờ Phượng Thư nói sao, Giả Dung đành phải nghe vậy.

Phượng Thư tươi hẳn lên, lại nói:

- Việc bên ngoài thu xếp xong xuôi, còn việc trong nhà thì làm thế nào? Chị nên cùng đi với em sang trình cụ và bà Hai mới phải.

Vưu thị lại cuống lên, níu lấy Phượng Thư và hỏi nên nói dối thế nào cho phải.

Phượng Thư cười nhạt:

- Đã không có gan thì ai bảo chị gây ra việc này? Nhìn vẻ mặt, lại đáng thương. Tôi định không nói, nhưng mình là người hiền lành cả nể, dù ai lừa dối tôi vẫn giữ tấm lòng chân thực, thôi thì việc này để tôi nhận hết. Mẹ con chị đừng ra mặt vội, cứ để tôi đưa dì nó vào gặp cụ và bà Hai. Tôi chỉ nói dì ấy là em gái chị, trông cũng khá, vì tôi hiếm hoi, vẫn định mua thêm vài người về hầu trong nhà. Nay thấy dì nó người cũng xinh xắn, thân lại thêm thân, nên tôi muốn cưới làm vợ thứ hai. Nhưng vì bố mẹ chị em họ hàng người ta đều chết cả, đời sống chật vật, khó mà qua ngày, nếu chờ khi hết tang, dì ấy không có nơi nương tựa, nên tôi cứ đón dì ấy về. Nhà cửa đã sửa soạn xong rồi, dì ấy hãy tạm ở đây, chờ khi hết tang sẽ làm lễ thành hôn. Để cho cái mặt dày này sống chết cứ nói dối bừa đi, nếu có xảy ra điều gì không hay cũng chẳng dính dáng gì đến các người. Mẹ con chị thử nghĩ xem làm thế có được không?

Vưu thị và Giả Dung cũng cười nói:

- Rút cuộc lại phải chịu thím là người độ lượng rất rộng, mưu trí rất nhiều. Chờ khi xong việc, mẹ con tôi thế nào cũng đến tạ ơn.

Vưu thị lại sai a hoàn múc nước, lấy hộp gương lược ra hầu hạ Phượng Thư chải đầu, rửa mặt rồi vội sai dọn cơm rượu. Vưu thị tự tay nâng rượu gắp thức ăn mời Phượng Thư. PhượngThư nhất đinh đòi về.

Đến vườn, Phượng Thư đem việc này nói cho chị Hai biết và nói:

- Chị thật hết lòng lo lắng và thăm dò, lại nghĩ hết mọi cách. Em phải thế này, thế này thì mọi người mới khỏi mang tội. Thốt thì ta cứ phải giơ đầu chịu báng cho mọi người được yên ổn.

Không biết Phượng Thư lại nghĩ ra kế gì nữa.

【威 Tổng bình: Người ta nói đoạn náo loạn phủ Ninh hung dữ cùng cực, đoạn lừa chị Hai Vưu hiền hòa hết sức. Ta lại cho rằng việc náo loạn phủ Ninh về tình còn đáng tha, còn cách lừa chị Hai Vưu thì phép nước không thể dung; đoạn náo loạn phủ Ninh tiếng nào cũng là lệ, đoạn lừa chị Hai Vưu chữ nào cũng là mũi nhọn.】

Hồi 69: Giở mưu khéo, mượn dao giết người — Biết số tận, nuốt vàng tự vẫn

Hồi 69

Giở mưu khéo, mượn dao giết người — Biết số tận, nuốt vàng tự vẫn

【 威 Hồi tiền phê: Viết Phượng Thư không sao viết cạn, bèn từ trên dưới trái phải mà viết. Viết Thu Đồng cực dâm tà chính là viết Phượng Thư cực dâm tà; viết Bình Nhi cực có nghĩa khí chính là viết Phượng Thư cực vô nghĩa; viết hầu gái lấn hiếp chị Hai chính là viết Phượng Thư lấn hiếp chị Hai; viết bọn dưới cảm phục chị Hai chính là viết bọn dưới chẳng cảm phục Phượng Thư. Dụng ý theo bút pháp Sử công, hạng mọt sách không thể hiểu nổi.】

Chị Hai nghe thấy nói thế, cảm tạ không ngớt, đành phải theo Phượng Thư đi. Vưu Thị tất nhiên cũng phải theo. Phượng Thư cười nói:

- Chị đừng nói gì, để tôi nói cho.

Vưu Thị đáp:

- Đúng thế. Nếu có điều gì không phải, tôi cứ đổ cả cho thím là xong.

Mọi người kéo nhau đến nhà Giả mẫu. Giả mẫu đương nói chuyện với bọn chị em cho đỡ buồn, chợt trông thấy Phượng Thư đưa đến một thiếu phụ tuyệt đẹp, liền chăm chú nhìn nói:

- Con cái nhà ai thế? Trông cũng đáng thương!

Phượng Thư đi lên cười nói:

- Bà nhìn kỹ xem có đẹp hay không?

Nói xong liền dắt chị Hai đến nói:

- Đây là bà đấy, lạy đi.

Chị Hai quỳ xuống lạy. Phượng Thư lại trỏ các chị em bảo:

- Đây là cô này, đây là chị này. Chờ chào mẹ đã, trở về em sẽ chào các cô.

Chị Hai nghe thấy nói thế, đành phải giả vờ, bắt đầu chào hỏi từng người, rồi cúi đầu đứng ở bên cạnh.

Giả mẫu ngắm đi ngắm lại, ngửa mặt lên nghĩ rồi cười hỏi:

- Hình như ta đã gặp cháu này ở đâu rồi, trông mặt quen quá!

Phượng Thư vội cười nói:

- Xin bà đừng nói đến chuyện ấy vội, hãy cứ xem có đẹp hơn cháu không?

Giả mẫu vội đeo kính vào rồi bảo Uyên Ương, Hổ Phách:

- Dắt nó lại đây để ta xem da dẻ thế nào.

Mọi người đều mím môi cười, dẫn chị Hai đến. Giả mẫu nhìn kỹ một lượt, lại bảo Hổ Phách:

- Cầm tay nó lên cho ta xem.

Giả mẫu xem xong, bỏ kính xuống, cười nói:

- Được cả mọi vẻ. Ta xem nó còn đẹp hơn cháu đấy.

Phượng Thư nghe xong cười, rồi quỳ xuống đem những lời đã đặt sẵn bên nhà Vưu Thị, kể hết đầu đuôi một lượt: "Dù sao cũng xin bà mở rộng từ bi, hãy cho dì ấy về, một năm nữa sẽ làm lễ thành hôn".

Giả mẫu nói:

- Có gì mà không được! Cháu đã tử tế như thế, tốt lắm. Nhưng phải giữ đúng một năm.

Phượng Thư nghe nói, gục đầu tạ rồi đứng dậy, lại xin với Giả mẫu:

- Cho hai đứa hầu gái cùng dẫn dì ấy đi chào các mẹ và nói là ý định của bà đấy!

Giả mẫu nhận lời, cho hai người dẫn đi, đến chào Hình phu nhân. Còn Vương phu nhân thì mấy lần nghe tiếng tăm Phượng Thư không tốt, rất lấy làm lo lắng; nay thấy chị ta đối xử như thế, lẽ nào lại không bằng lòng. Từ đó chị Hai được mở mày mở mặt, dọn đến ở buồng riêng.

Một mặt Phượng Thư sai người đi xui ngầm Trương Hoa cứ bảo nó đòi vợ về: "Bên này ngoài các món đền bồi ra, lại còn cho thêm tiền để làm ăn sinh sống nữa." Trương Hoa vốn không có gan đi kiện người nhà họ Giả. Giả Dung lại sai người đi đối chất.

Người ấy nói:

- Trương Hoa trước đã thoái hôn rồi. Chúng tôi nguyên là chỗ bà con, có đón cô ấy về nhà cho ở thật, nhưng không hề lấy ép làm vợ. Chỉ vì Trương Hoa nợ tiền chúng tôi, đòi mãi không trả, nên mới vu khống cho chú chúng tôi.

Quan đô sát vốn có dây mơ rễ má với họ Vương, họ Giả, vả chăng đã ăn tiền rồi, nên bảo Trương Hoa là đứa vô lại, vì cùng túng mà vu vạ đi kiện, bèn không nhận đơn, đánh cho nó một trận rồi đuổi ra. Khánh Nhi ở ngoài chạy chọt cho Trương Hoa nên nó không bị đánh đau. Sau lại xui Trương Hoa:

- Việc hôn nhân này là do nhà anh định trước. Anh cứ đòi vợ cho được, thế nào quan cũng xử trả lại anh.

Trương Hoa lại đi kiện. Về phần Vương Tín, lại ngầm đưa tin cho quan đô sát. Quan đô sát liền phê:

- Việc Trương Hoa nợ tiền nhà họ Giả, đúng hạn phải đem trả đủ; còn việc hôn nhân khi nào có thể lo được thì cho cưới về.

Lại đòi bố Trương Hoa đến, phê chuẩn trước công đường, Khánh Nhi đã nói trước cho bố Trương Hoa biết, nên ông ta mừng quá, vừa được người, vừa được của, liền đến nhà họ Giả đòi lại chị Hai.

Phượng Thư hoảng hốt đến trình Giả mẫu: việc xảy thế này, đều do chị Trân xử sự không được phân minh. Người ta chưa dứt khoát thoái hôn, nên đã đi kiện. Nay quan lại xử như thế!

Giả mẫu nghe nói liền gọi Vưu Thị đến bảo:

- Chị làm việc không cẩn thận, em chị đã hứa gả cho người ta từ lúc còn ở trong bụng, chưa thoái hôn xong, để người ta đi kiện, thế là thế nào?

Vưu Thị nghe vậy nói:

- Nó đã nhận tiền rồi, sao lại bảo chưa dứt khoát thoái hôn?

Phượng Thư đứng cạnh nói:

- Trương Hoa cung rằng, nó không thấy tiền đâu và cũng không thấy người nào cả. Bố hắn lại nói: "Bà thông gia có đến nói việc thoái hôn một lần, nhưng nó chưa nhận lời; sau người thông gia chết rồi, các người đón ngay cô ấy về làm vợ hai". Việc ấy không có ai đối chứng, thành ra nó muốn nói gì thì nói. May mà cậu Hai còn đi vắng, chưa làm lễ thành hôn, cũng không can hệ gì, chỉ có điều là đã đưa người ta đến đây, lại để cho về, coi sao tiện. Như thế chẳng mất thể diện hay sao?

Giả mẫu nói:

- Chưa làm lễ thành hôn, lại vô cớ lấy ép gái có chồng, tiếng tăm không được tốt, chi bằng cho nó về đi. Tìm đâu mà không được người đẹp.

Chị Hai nghe nói, lại trình Giả mẫu:

- Quả là ngày nọ, tháng nọ, năm nọ mẹ cháu đã cho nó hai mươi lạng bạc để thoái hôn cho xong. Nó vì kiết quá đi kiện, rồi lại chối phắt đi, chứ chị cháu không làm sai bao giờ.

Giả mẫu nói:

- Khó dây với hạng người điêu toa. Đã thế thì chị Phượng đi mà thu xếp lấy.

Phượng Thư nghe nói, không biết làm thế nào, đành phải ra về, sai người đi tìm Giả Dung. Giả Dung đã thừa biết ý Phượng Thư rồi. Nếu để Trương Hoa được đón vợ về thì còn ra thể thống gì nữa? Hắn liền trình Giả Trân, ngầm sai người đi bảo Trương Hoa:

- Nay anh đã được nhiều tiền, cần gì phải đòi người nữa? Nếu anh cứ một mực khăng khăng làm cho các ông ấy giận lên, bày ra chuyện gì thì anh sẽ chết không có chỗ chôn! Anh đã có tiền, về nhà làm gì mà không tìm được một người đẹp? Nếu anh về, sẽ thưởng thêm cho anh tiền ăn đường.

Trương Hoa nghe xong, trong bụng nghĩ: "Như vậy cũng tốt". Hắn bàn với bố xong, tính tất cả được độ một trăm lạng, hôm sau hai bố con dậy từ trống canh năm, đi về nguyên quán.

Giả Dung hỏi ra, biết đã thăm dò đích xác rồi, liền sang trình Giả mẫu và Phượng Thư:

- Bố con Trương Hoa đi kiện gian, bây giờ sợ tội, đã trốn đi rồi. Quan phủ biết rõ như vậy, nên cũng không truy xét nữa, thế là xong việc.

Phượng Thư nghe nói nghĩ bụng: "Mình cứ bắt Trương Hoa đón dì Hai đi, khi Giả Liễn về, sẽ quẳng thêm ít tiền giữ dì Hai lại, thế nào Trương Hoa cũng bằng lòng, vậy thì hãy để dì Hai cùng bầu bạn với mình, lại được ổn thỏa hơn, sau này ta sẽ liệu cách.

Nhưng không biết Trương Hoa đi đâu, nếu nó lại đem việc này nói với người khác, hoặc là sau này nó tìm được đầu mối, sẽ đi kiện lại, như thế chẳng hóa ra tự mình hại mình hay sao? Lẽ ra ta không nên đưa dao cho người cầm

đằng chuôi mới phải".

Phượng Thư hối hận mãi. Sau nghĩ ra một kế, ngầm bảo Lai Vượng sai người đi tìm Trương Hoa, hoặc vu cho nó làm giặc, đi trình quan để trị tội; hoặc sai người ám sát nó, như thế là nhổ cỏ nhổ tận rễ, mới bảo toàn được thanh danh của mình.

Lai Vượng vâng lời đi ra, về nhà nghĩ kỹ: "Người ta đã bỏ đi là xong rồi, việc gì phải làm to chuyện. Mệnh người rất quan hệ, không phải chuyện đa. Mình hãy nói dối mợ ấy, rồi sau sẽ liệu." Lai Vượng lánh mặt đi mấy ngày rồi về trình Phượng Thư:

- Khi Trương Hoa trốn đi, có mang một số tiền trong mình, đến hôm thứ ba, tới địa giới Kinh Khẩu, vào trống canh năm, đã bị kẻ cướp đón đường đánh chết. Bố nó sợ quá cũng chết trong nhà trọ. Ở đấy người ta đã khám xác và cho chôn rồi.

Phượng Thư không tin, nói:

- Nếu mày nói dối, ta cho người dò xét ra sẽ vặn răng mày!

Sau đó các chuyện bỏ qua không ai để ý đến nữa. Phượng Thư và chị Hai ăn ở với nhau rất tử tế, hơn hẳn chị em ruột thịt.

Một hôm, Giả Liễn xong việc trở về, đến ngay buồng chị Hai, thấy trong nhà vắng ngắt, cửa đóng then cài, chỉ có một bà già ở đấy canh cửa.

Giả Liễn hỏi duyên cớ, bà già kể lại đầu đuôi. Giả Liễn cứ giậm chân ở trên bàn đạp ngựa, rồi đành phải về hầu Giả Xá và Hình phu nhân, trình rõ những việc đã làm. Giả Xá vô cùng sung sướng, khen con làm được việc, thưởng cho hắn một trăm lạng bạc, và cho một con a hoàn 17 tuổi tên là Thu Đồng làm nàng hầu. Giả Liễn tạ ơn nhận lấy, vui mừng khôn xiết, rồi lại đi chào Giả mẫu và các người trong nhà. Về đến nhà, trông thấy Phượng Thư, Giả Liễn có vẻ thẹn. Ngờ đâu nét mặt Phượng Thư không như mọi ngày, cùng với chị Hai ra chào, kể lể hàn huyên. Giả Liễn lại nói đến việc Thu Đồng, trên mặt hiện ra vẻ khoe khoang tự đắc.

Phượng Thư sai hai người đàn bà ngồi xe sang bên Giả Xá đón Thu Đồng về. Một cái gai chưa nhổ được, bỗng dưng lại thêm cái gai nữa, Phượng Thư đành phải im hơi lặng tiếng, bề ngoài ra dáng vui vẻ để che giấu nỗi lòng. Một mặt sai người dọn rượu tẩy trần; một mặt dẫn Thu Đồng đến chào Giả mẫu và Vương phu nhân. Trong bụng Giả Liễn cũng lấy làm lạ.

Thường khi ở nhà, Phượng Thư đối đãi với chị Hai bề ngoài không còn điều gì đáng trách, nhưng trong bụng lại khác hẳn. Khi vắng người, Phượng Thư thường nói với chị Hai:

- Tiếng tăm em không lấy gì làm tốt, chính cụ và các bà cũng đều biết cả. Người ta bảo, khi em còn là con gái ở nhà cũng không được đứng đắn, thường đi lại thậm thụt với anh rể. Chẳng ai màng đến, mà cũng rước về. Sao không bỏ nó đi, tìm người khác có hơn không? Chị nghe thấy những câu ấy, không biết bực đến đâu. Muốn xem ai nói, nhưng không dò ra được. Cứ mãi thế này thì trước mặt bọn hầu hạ, mình biết ăn nói ra làm sao? Chị đây thực là chỉ mang lấy việc rắc rối vào mình.

Phượng Thư cứ nói đi nói lại mãi, rồi tức giận đâm ốm, cơm cũng chẳng buồn ăn. Trừ Bình Nhi ra, các a hoàn, bà già không ai là không tiếng ra tiếng vào, nói bóng nói gió, ngấm ngầm chê bai về việc này.

Thu Đồng tự cho mình là do Giả Xá cho Giả Liễn, không ai hơn cả. Nó không coi Phượng Thư và Bình Nhi ra gì, thì đâu lại chịu chị Hai, nên cứ mở miệng là nói: "Con người đĩ trước cưới sau; chẳng thằng nào vời đến mới lần vào đây". Phượng Thư thấy thế, ngấm ngầm vui sướng. Chị Hai nghe thấy, vừa hổ thẹn vừa bực. Từ khi giả ốm, Phượng Thư không ăn cơm với chị Hai nữa, hàng ngày sai người đem cơm vào buồng cho chị Hai ăn riêng. Đồ ăn đều là thứ không thể nuốt được. Bình Nhi thấy thế không đành lòng, tự mình bỏ tiền ra mua thêm thức ăn cho chị Hai. Cũng có lúc Bình Nhi nói dối là rủ chị Hai vào trong vườn chơi, rồi vào bếp bảo làm canh, làm bánh cho chị ta ăn. Biết vậy nhưng không ai dám trình lại Phượng Thư, chỉ có Thu Đồng bắt gặp, về ton hót ngay với Phượng Thư:

- Tiếng tăm của mợ đều bị con Bình bôi nhọ cả rồi. Cơm và thức ăn ngon như thế, nó bỏ không thèm ăn, lại sang bên vườn ăn vụng.

Phượng Thư nghe nói, mắng Bình Nhi:

- Người ta nuôi mèo để bắt chuột, mình thì nuôi mèo để bắt gà.

Bình Nhi không dám cãi lại, đành phải xa chị Hai, trong bụng rất căm giận Thu Đồng.

Chị em ở trong vườn như bọn Lý Hoàn, Thám Xuân, Tích Xuân đều cho Phượng Thư là có lòng tốt, chỉ có Bảo Ngọc, Đại Ngọc một số người lại lo thay cho chị Hai. Tuy họ không dám nói ra, nhưng trong lòng đều thương xót và thỉnh thoảng lại thăm nom chị ta. Khi vắng người, gợi đến chuyện ấy, chị Hai lại nước mắt giàn giụa, nhưng không dám oán trách Phượng Thư, vì ngoài mặt Phượng Thư không tỏ nỗi gì là độc ác cả.

Giả Liễn về nhà, thấy Phượng Thư tử tế, nên cũng không để ý đến. Vả chăng ngày thường thấy Giả Xá có rất nhiều nàng hầu vợ lẽ, hắn vẫn có bụng không tốt, nhưng chưa dám động chạm đến. Bọn Thu Đồng ngày thường rất căm ghét Giả Xá già yếu mê mẩn, tham nhiều nuốt không trôi, bỗng dưng giữ bọn họ lại để làm gì? Vì vậy ngoài mấy đứa biết lễ nghĩa, liêm sỉ ra, còn thì đều đùa bỡn với bọn nhỏ bên ngoài, thậm chí có người đưa mày liếc mắt với Giả Liễn, ngấm ngầm hò hẹn, chỉ vì sợ oai Giả Xá, chưa dám làm thôi. Thu Đồng đã có ý với Giả Liễn từ lâu, nhưng chưa gặp dịp nào. Nay duyên trời khéo xe, Giả Xá lại đem Thu Đồng thưởng cho hắn. Hai người thật là củi khô gặp lửa, như keo với sơn, vui cùng người mới luôn trong mấy ngày, rời nhau sao được? Giả Liễn dần dần lạnh nhạt chị Hai, chỉ còn biết có một mình Thu Đồng thôi.

Phượng Thư tuy giận Thu Đồng, nhưng lại mừng là sẽ mượn tay nó để trừ bỏ chị Hai đi, dùng cách "mượn dao giết người", "ngồi trên núi xem hổ đánh nhau", chờ Thu Đồng giết được chị Hai rồi, sau này mình sẽ giết Thu Đồng. Ý đã định thế, khi vắng người, Phượng Thư thường khuyên bảo riêng Thu Đồng:

- Em còn trẻ tuổi chưa biết gì. Dì ấy hiện là mợ Hai, là người yêu nhất của cậu Hai đấy.

Ta còn phải nể dì ấy ít nhiều, thế mà em lại dám kình địch với dì ấy, chẳng hóa ra em tự tìm lấy cái chết à?

Thu Đồng nghe vậy tức quá, ngày nào cũng chửi mắng ầm ĩ và nói:

- Mợ là người nhu nhược hiền lành quá! Em thì không thể thế được! Oai phong ngày thường của mợ đã mất hết rồi à? Mợ thì khoan hồng đại lượng chứ em không thể để cái gai trước mắt được. Em phải sửa cho con đĩ ấy một phen, nó mới biết tay!

Phượng Thư ở trong nhà chỉ giả vờ không dám ra tiếng. Chị Hai tức quá, cứ khóc lóc ở trong huống, cơm chẳng buồn ăn, cũng không dám mách Giả Liễn. Hôm sau Giả mẫu thấy mắt chị Hai sưng húp lên, có hỏi chị Hai cũng không dám nói.

Thu Đồng giở khôn giở khéo khẽ ton hót với Giả mẫu và Vương phu nhân:

- Chị ấy chỉ muốn giở chứng chết, tự dưng vô cớ lại cứ khóc lóc thở than, rủa ngầm mợ Hai và cháu chóng chết để một mình ăn ở với cậu Hai.

Giả mẫu thấy vậy nói:

- Người đẹp thì hay ghen tuông. Cháu Phượng đối đãi với nó cũng tốt, nó lại còn tranh giành ghen ngược, thật là quân hèn hạ!

Giả mẫu dần dần cũng không ưa chị Hai. Mọi người thấy thế lại càng khinh rẻ thêm, làm chị Hai sống dở chết dở. May nhờ có Bình Nhi, khi vắng Phượng Thư, thường tìm cách khuyên giải.

Chị Hai vốn người "vóc hoa da tuyết", chịu sao nổi những sự giày vò! Nên chỉ trong vòng một tháng trời, đã ngấm ngầm thành bệnh, chân tay rời rạc, ăn uống kém dần, ngày một gầy mòn. Ban đêm hễ chợp mắt lại thấy em gái mình tay cầm thanh gươm "Uyên Ương" đứng trước mặt nói: "Chị ơi! Chị suốt đời ngây thơ yếu đuối, rút cục bị thiệt đến thân! Chị không nên tin lời đường mật của con mụ ghen tuông cay nghiệt ấy, ngoài mặt nó làm ra vẻ hiền lành, trong bụng thì chứa đầy gian ác. Nó nhất định làm cho chị chết mới chịu thôi. Em còn sống, không khi nào em cho chị đến đây. Dù chị có đến cũng không để cho nó làm như thế. Đó cũng là số trời đã định, vì kiếp trước chị là người dâm đãng, làm cho nhà người ta mất cả luân thường đạo lý, nên mới bị quả báo vậy. Chị nghe lời em, cầm cái gươm này giết chết con mụ ấy đi rồi cùng đến trước nơi Cảnh ảo, tùy lượng trên xét xử cho mình. Nếu không thế, chị sẽ uổng mạng, chẳng có ai thương đâu!"

Chị Hai khóc nói:

- Em ơi! Đời chị đã mất hết nhân phẩm rồi, bị quả báo thế này là lẽ tất nhiên, lại còn đi giết người để gây ra oan nghiệp nữa làm gì?

Chị Ba nghe thấy nói thế, thở dài rồi đi.

Chị Hai giật mình tỉnh dậy, hóa ra chiêm bao. Chờ khi Giả Liễn đến thăm, nhân lúc vắng người, chị Hai khóc lóc nói với Giả Liễn:

- Bệnh em không thể khỏi được! Em về đây nửa năm đã có mang trong bụng, không biết là trai hay gái. May mà trời thương, sinh đẻ ra được thì khá; nếu không, thân em còn không sống nổi, huống chi đứa bé.

Giả Liễn cũng khóc nói:

- Em cứ yên tâm, để anh mời thầy thuốc đến chữa.

Nói xong đi ra mời thầy thuốc ngay.

Ngờ đâu lúc đó Vương thái y đi theo quan quân để sau này con cái được tập ấm. Bọn hầu đi mời thái y Hồ Quân Vinh. Sau khi xem mạch, thái y bảo là kinh nguyệt không đều, phải uống đại bổ.

Giả Liễn nói:

- Đã tắt kinh ba tháng rồi, lại thường nôn ọe, sợ là có thai.

Hà Quân Vinh nghe nói, lại bảo bà già cầm tay chị Hai đưa ra xem lại một lúc, nói:

- Nếu có thai, cái mạch *ndlr: Mạch ở đây là thuật ngữ của Đông y.* phải chạy mạnh. Nhưng mộc thịnh thì sinh hỏa, kinh nguyệt không đều, cũng do can mộc gây ra. Tôi xin cả gan mời mợ nhà ngỏ mặt ra để xem khí sắc rồi mới dám cho thuốc.

Giả Liễn không làm sao được, phải mở màn bảo chị Hai ngó mặt ra. Hồ Quân Vinh vừa trông thấy, hồn phách đã bay lên trời, còn bụng dạ nào phân biệt được khí sắc nữa. Một lúc bỏ màn xuống, Giả Liễn mời hắn ra ngoài hỏi là bệnh gì. Hồ thái y nói:

- Không phải có mang mà là ứ huyết không thông. Bây giờ chỉ cần cho uống thuốc thông kinh hạ ứ.

Nói xong kê đơn rồi về.

Giả Liễn sai người đưa tiền xem mạch và bảo đi lấy thuốc về sắc cho chị Hai uống.

Vào khoảng nửa đêm, chị Hai đau bụng dữ, sẩy mất một cái thai đã thành hình con trai. Máu ra nhiều quá, chị Hai mê man bất tỉnh. Giả Liễn nghe vậy mắng Hồ Quân vinh ầm ĩ. Một mặt sai người đi tìm thầy thuốc khác đến chữa, một mặt cho đi tìm Hồ Quân Vinh. Nhưng lão ta nghe thấy thế, đã cuốn gói trốn đi rồi.

Khi ấy thầy thuốc đến nói:

- Khí huyết vốn đã suy nhược, chắc là từ khi thụ thai đến giờ, người bị nhiều lo nghĩ, uất kết bên trong. Thầy thuốc trước dùng nhầm thuốc công phạt, bây giờ nguyên khí mười phần đã hư mất tám, chín rồi, khó mà chữa khỏi ngay được. Cần phải dùng cả hai thứ thuốc viên và thuốc chén, lại không nên nghe những điều nhảm nhí vớ vẩn, may ra mới khỏi được.

Nói xong đi ra, kê một đơn thuốc chén và một đơn thuốc viên điều nguyên tán uất, rồi về.

GIả Liễn vội hỏi người nào đã mời thầy thuốc họ Hồ. Tra ra, hắn đánh đứa kia một trận gần chết.

Phượng Thư còn sốt ruột hơn Giả Liễn nhiều, nói:

- Chúng ta hiếm hoi, vất vả mãi mới được một đứa, lại gặp phải hạng lang băm thế này!

Rồi đi thắp hương lễ trời đất, miệng khấn: "Tôi xin ốm thay để cho dì Hai mạnh khỏe, sau lại có mang sinh được đứa con trai, thì tôi nguyện suốt đời ăn chay niệm phật!"

Giả Liễn và mọi người thấy thế ai cũng khen ngợi.

Giả Liễn cùng Thu Đồng ở một nơi. Phượng Thư sai người nấu canh nấu cháo đưa đến cho chị Hai ăn. Phượng Thư lại mắng Bình Nhi hết phúc "Cũng như ta vậy. Ta vì ốm luôn, chứ chị thì béo trục, béo tròn, cũng chẳng thấy gì. Bây giờ dì Hai như vậy, đều tại chúng ta vô phúc, hay dì ấy có bị xung khắc gì chăng?" Rồi lại sai người đi xem bói. Người kia về trình:

- Số này bị người đàn bà cầm tinh con thỏ trêu.

Cả nhà tính ra chỉ có một Thu Đồng là cầm tinh con thỏ thôi, nên bảo nó là xung khắc với dì Hai.

Thấy Giả Liễn mời thầy chạy chữa, lại đánh người chửi chó, hết lòng trông nom chị Hai, Thu Đồng đã ghen tức đầy ruột, nay lại nghe nói nó xung khắc với dì Hai.

Phượng Thư lại khuyên bảo nó:

- Em hãy tạm lánh đi nơi khác mấy tháng rồi sẽ về.

Thu Đồng tức quá khóc mắng ầm lên:

- Cái đồ rạc roài, thối mồm thối miệng ấy đáng kể gì. Em với nó như "nước giếng với nước sông", không động gì đến nhau, sao lại bảo là xung khắc? Ở ngoài thì như con sáo ấy, ai gặp cũng được. Thế mà vào đây, lại xung khắc với ngươi này người nọ. Em còn muốn hỏi nó, đứa con ấy ở đâu mà ra? Chẳng qua nó chỉ lừa dối được cậu Hai là người cả nghe thôi! Dù quả có con chăng nữa, cũng chưa chắc là con họ Trương hay con họ Vương! Mợ cứ quý cái giống con hoang ấy, chứ em thì chẳng thèm. Ai mà không biết đẻ? Một năm, nửa năm đẻ một đứa, lại chẳng có một tí lang chạ nào nữa kia.

Mọi người đều muốn cười, lại không dám cười.

Vừa lúc Hình phu nhân đến hỏi thăm, Thu Đồng liền mách:

- Cậu Hai và mợ Hai định đuổi con đi, con không có chỗ nương thân, xin bà thương cho.

Hình phu nhân nghe thấy nói thế, liền trách móc Phượng Thư một trận, rồi mắng Giả Liễn:

- Quân không biết điều! Dù nó thế nào cũng là người của bố mày cho, nay vì một đứa ở ngoài đến mà đuổi nó đi, thì mày không còn coi bố ra gì nữa. Mày muốn đuổi nó đi, chi bằng đem nó trả lại bố mày.

Nói xong hầm hầm đi về.

Thu Đồng lại càng đắc ý, chạy đến dưới cửa sổ mắng ầm lên. Chị Hai nghe thấy càng buồn. Đến tối, Giả Liễn về nghỉ ở buồng Thu Đồng. Phượng Thư cũng đã ngủ rồi, Bình Nhi lẻn đến buồng chị Hai an ủi.

- Mợ cố mà điều dưỡng, đừng đếm xỉa gì đến giống súc sinh ấy!

Chị Hai kéo Bình Nhi khóc lóc:

- Chị ơi, từ ngày em về đây, nhờ có chị săn sóc giúp đỡ. Chị vì em mà chịu biết bao tai tiếng. Nếu em trốn thoát nơi này, em xin báo đền ơn chị, chỉ sợ em không thoát ra khỏi, thì xin hẹn đến kiếp sau.

Bình Nhi cũng không cầm nổi nước mắt, nói:

- Nghĩ lại thực em đã giết chị. Em vốn một lòng chân thật, xưa nay không hề giấu giếm người ta điều gì. Khi nghe thấy tin chị ở bên ngoài, em liền đem chuyện mách người ta, ngờ đâu lại xảy ra cơ sự này.

- Chị nói lầm rồi. Dù chị không mách, người ta cũng dò ra. Có điều là chị nói trước đấy thôi. Vả lại em cũng muốn về đây mới ra thể thống, chứ có liên quan gì đến chị.

Hai người khóc lóc một lúc, Bình Nhi lại dặn dò mấy câu, đến đêm khuya mới về ngủ.

Chị Hai nghĩ bụng: "Bệnh nặng thế này, đã không có gì tẩm bổ, lại còn phải chịu đau thương, mình chắc không thể sống được. Vả chăng cái thai đã ra rồi, không còn gì đáng áy náy, thì việc gì phải chịu khổ mãi thế này, chi bằng chết đi còn rảnh rang hơn!

Nghe người nói, nuốt vàng sống có thể chết được, còn nhẹ nhàng hơn là thắt cổ."

Nghĩ xong chị Hai cố gượng dậy, mở hòm ra, lấy một cục vàng, không biết nặng bao nhiêu. Khóc một lúc, nghe bên ngoài trời đã sắp đến trống canh năm, chị Hai nghiến răng lại, bỏ vàng vào miệng nuốt, bị nghẹn mấy lần mới nuốt được. Sau đó chị vội ăn mặc trang sức chỉnh tề rồi lên nằm thẳng trên giường, không ai hay biết gì cả.

Đến sớm hôm sau, không thấy chị Hai gọi, bọn a hoàn, bà già cứ đi rửa mặt chải đầu.

Phượng Thư và Thu Đồng đều đi lên nhà trên. Bình Nhi không đành dạ, bảo bọn a hoàn:

- Các cô chỉ thích người nào đánh chửi cho mới chịu làm, còn người ốm nằm đó thì lờ đi không biết thương hại! Chị ấy tuy hiền lành nhưng các cô cũng nên giữ lề thói một chút, không được lộng quá. Thực là "giậu đổ bìm leo!"

A hoàn nghe vậy, vội đẩy cửa buồng vào xem, thấy chị Hai ăn mặc chỉnh tề, đã chết ở trên giường. Sợ quá, họ kêu ầm lên. Bình Nhi vào xem, không cầm lòng được, khóc òa lên. Ngày thường mọi người sợ Phượng Thư thật, nhưng nghĩ đến chị Hai là người hiền lành, biết thương kẻ dưới, bây giờ chết đi, ai mà chẳng đau lòng rơi lệ? Có điều tránh không để cho Phượng Thư trông thấy.

Lúc đó cả nhà đều biết. Giả Liễn đi vào, ôm xác chị Hai khóc mãi. Phượng Thư cũng giả vờ khóc:

- Tệ quá em ơi! Nỡ nào em bỏ chị mà đi thế này? Thực là phụ lòng tốt của chị!

Vưu Thị và Giả Dung cũng đến khóc một lúc rồi an ủi Giả Liễn. Giả Liễn trình Vương phu nhân xin quàn ở viện Lê Hương năm ngày rồi rước về chùa Thiết Hạm. Vương phu nhân bằng lòng, Giả Liễn sai người đến viện Lê Hương dọn dẹp nhà giữa để quàn linh. Giả Liễn sợ rước linh theo cửa sau không tiện, bèn cho đục tường giữa viện Lê Hương, mở một cửa lớn thông ra ngoài đường. Hai bên căng màn, lập đàn cúng lễ. Rồi lấy chăn gấm nệm đoạn giải lên giường đặt chị Hai vào đó, lấy chăn đơn phủ lên trên.

Tám người hầu đàn ông, tám người đàn bà đi theo ven tường khênh đến viện Lê Hương. Khi ấy đã mời thầy cúng đến. Mở chăn ra, thấy nét mặt chị Hai vẫn tươi tỉnh như khi sống, Giả Liễn lại ôm lấy xác chị khóc rống lên:

- Em ơi! Em chết một cách mờ ám, đều là tự ta đã chôn em!

Giả Dung chạy lại khuyên:

- Chú hãy buông ra. Thật là dì cháu hết phúc!

Nói xong, hắn chỉ về phía tường vườn Đại Quan, Giả Liễn hiểu ý, khẽ giậm chân nói:

- Ta quên mất, sau này nhất định sẽ ra, ta sẽ báo thù cho cháu.

Thầy cúng vào trình:

- Mợ chết vào giờ mão hôm nay, ngày thứ năm không thể đưa được. Phải là ngày thứ ba hoặc ngày thứ bảy. Giờ dần ngày mai khâm liệm là tốt.

Giả Liễn nói:

- Ba ngày nhất định không được, cứ phải để bảy ngày, vì chú và anh tôi còn đi vắng, tang nhỏ không dám để lâu. Khi đưa ra ngoài, hãy để năm tuần thất, lập đàn tụng kinh. Sang năm mới đưa về nam chôn cất.

Thầy cúng vâng lời, viết xong cái bảng tang rồi đi ra.

Bảo Ngọc sang khóc một lúc. Người trong họ cũng đều đến. Giả Liễn vội đi tìm Phượng Thư để lấy tiền lo việc tang.

Phượng Thư thấy khênh chị Hai đi rồi, vờ nói ốm: "Cụ và bà Hai nói tôi đang ốm, phải kiêng không đi được", vì thế cũng không đến chịu tang.

Chị ta chỉ đi ra vườn Đại Quan, vòng quanh các núi, đến dưới tường phía bắc, ra ngoài nghe ngóng một lúc rồi quay về trình lại Giả mẫu thế này thế nọ. Giả mẫu nói:

- Nghe nó nói nhảm làm gì! Con cái nhà ai chết về bệnh lao mà không thiêu đi? Lại còn bày ra đình đám chôn cất này nọ. Đã là vợ Hai thì cũng là tình nghĩa vợ chồng, để dăm bảy ngày rồi đưa đi, hoặc đốt hoặc chôn trên bãi tha ma cho xong việc.

Phượng Thư cười:

- Bà nói phải đấy, nhưng cháu không dám khuyên cậu ấy!

Lúc đó a hoàn đến mời Phượng Thư về, nói:

- Cậu Hai ở nhà đương chờ mợ lấy tiền đấy!

Phượng Thư đành phải về, hỏi Giả Liễn:

- Lấy tiền gì? Dạo này trong nhà túng thiếu, cậu không biết à? Số lương của chúng ta cứ tháng này tiêu lân sang tháng khác, hụt dần mãi đi. Hôm nọ tôi phải cầm cái vòng vàng được ba trăm lạng bạc đem tiêu. Cậu mê rồi ư? Đến nay chỉ còn có vài ba mươi lạng thôi, nếu cậu cần thì lấy đi.

Nói xong, sai Bình Nhi mang ra đưa cho Giả Liễn, rồi nói đổ là Giả mẫu còn muốn hỏi gì, lại ra đi ngay. Giả Liễn tức quá không nói được câu nào, đành phải mở rương hòm của chị Hai để lấy tiền riêng của mình. Nhưng khi mở ra thì không còn tý gì, chỉ trơ lại một ít trâm gãy, hoa nát, và mấy bộ quần áo lụa rung rúc, đều là đồ dùng hàng ngày của chị Hai. Giả Liễn lại thấy đau lòng khóc rống lên, đành lấy cái bọc, gói tất cả lại, không sai bọn người hầu, tự mình đem đi đốt lấy.

Bình Nhi vừa thương tâm vừa buồn cười, vội lấy trộm một bọc hai trăm lạng bạc vụn, khẽ đưa cho Giả Liễn, nói:

- Cậu không nên nói hở ra mới được. Nếu cậu muốn khóc, đi ra ngoài kia khóc mấy chẳng được, lại đến đây khóc trêu ngươi người ta à?

Giả Liễn nói:

- Em nói phải đấy.

Nhận tiền xong, rồi đưa cái khăn thắt lưng cho Bình Nhi, nói:

- Đây là của nó thường đeo trong người, em giữ lấy cho anh để làm kỷ niệm!

Bình Nhi cầm lấy cất đi.

Giả Liễn nhận tiền rồi bảo đi mua ván đóng áo quan suốt đêm rồi sai mấy người chia nhau ngồi coi linh cữu. Đến đêm, Giả Liễn cũng không đi đâu, chỉ nằm bên cạnh áo quan. Quàn đúng bảy ngày. Nghĩ đến tình chị Hai, hắn không dám bày biện linh đình, chỉ mời mấy vị sư và thầy cúng đến siêu độ vong linh.

Bỗng thấy Giả mẫu cho người gọi sang.

【戚 Tổng bình: Thoạt đầu Phượng Thư tính để Trương Hoa nhận chị Hai về; đổi ý lại sợ nàng vẫn bị nuôi làm ngoại trạch; đổi ý lần nữa liền muốn giết Trương Hoa để nhổ cỏ tận gốc. Viết một mạch tới đây, chỉ thấy đầy ngực là gai góc, khắp mình là vuốt nanh. Ước gì mượn được kiếm Uyên Ương, tự tay chém đầu mụ, khiến bọn đàn bà gian độc nghìn đời phải lạnh mật.

Xem đoạn chị Ba hiện về kể chuyện trong mộng, thật có khí khái của con hiếu, em kính, nghĩa sĩ, trung thần. Ta bất giác lệ chảy một đấu, ướt đất ba thước.】

Hồi 70: Lâm Đại Ngọc dựng lại thi xã Đào Hoa — Sử Tương Vân ngẫu hứng làm từ về hoa liễu

Hồi 70

Lâm Đại Ngọc dựng lại thi xã Đào Hoa — Sử Tương Vân ngẫu hứng làm từ về hoa liễu

【 威 Hồi tiền phê: Uổng đem Phật sự mong báo đáp,

Gió cuốn hoa xinh đã rụng lìa.

Một mảnh tinh thần truyền câu đẹp,

Đề nên lời sấm, mặc ai than!】

Giả Liễn thủ linh ở viện Lê Hương suối bảy ngày đêm, có sư và thầy cúng tụng niệm.

Giả mẫu gọi hắn sang, bảo không cho đưa linh cữu vào trong gia miếu. Giả Liễn không làm sao được, đành phải nói với sư Thời Giác điểm một cái huyệt, đào đất để chôn ở phía trên mộ của chị Ba. Hôm đưa ma, chỉ có những người trong họ cùng vợ chồng Vương Tín, mẹ con họ Vưu mà thôi.

Phượng Thư không nhìn đến việc gì, mặc cho Giả Liễn lo liệu. Lại gần đến ngày cuối năm, ngoài những việc lặt vặt, còn có việc Lâm Chí Hiếu khai danh sách đến trình: cộng tất cả có tám người hầu đã hai mươi lăm tuổi chưa có vợ, chờ xem a hoàn nào ở trong nhà đáng cho ra lấy chồng, sẽ gán ghép cho họ.

Phượng Thư xem xong, đến hỏi Giả mẫu và Vương phu nhân. Mọi người cùng bàn bạc. Tuy có mấy chị đáng gả chồng, nhưng mỗi người lại có duyên cớ riêng. Một là Uyên Ương thề không chịu đi. Từ đó đến nay, nhất định chưa chịu nói chuyện với Bảo Ngọc, và cũng không chịu trang điểm gì. Mọi người thấy cô la kiên gan như thế, cũng không tiện ép. Hai là Hổ Phách hiện đương ốm, nên lần này chưa thể đi được. Ba là Thái Vân vì gần đây phải xa rời Giả Hoàn, cũng đâm ra ốm lơ ốm lửng. Chỉ có mấy a hoàn lớn tuổi làm việc nặng trong phòng Phượng Thư và Lý Hoàn là cho ra thôi.

Còn nữa đều chưa đến tuổi, nên cho phép bọn người hầu ra ngoài mà hỏi lấy vợ.

Lâu nay Phượng Thư ốm, Lý Hoàn và Thám Xuân phải trông nom việc nhà, không được nhàn rỗi, lại gặp lúc năm hết tết đến, việc vặt nhiều quá, nên không ai nghĩ gì đến việc mở thi xã cả.

Sang tháng trọng xuân có dịp rảnh rang đây! Nhưng khốn nỗi Bảo Ngọc nhân việc Liễu Tương Liên bỏ đi tu, rồi đến việc chị Ba tự vẫn, chị Hai nuốt vàng sống tự tử, lại thêm con Năm Liễu sau đêm bị giam, bệnh càng thêm nặng, hết chuyện này đến chuyện nọ, việc nọ chưa xong đã dồn đến việc kia, đâm ra buồn giận vẩn vơ, làm cho vẻ mặt ngẩn ngơ, nói năng lảm nhảm, như là người mắc bệnh thần kinh vậy. Bọn Tập Nhân sợ quá nhưng không dám trình Giả mẫu, chỉ tìm hết cách vui đùa cho cậu ta khuây khỏa.

Một hôm trời vừa rạng sáng, nghe thấy ngoài nhà có tiếng cười đùa không ngớt. Tập Nhân cười bảo: "Cậu ra ngăn họ lại. Tình Văn và Xạ Nguyệt đương cù Phương Quan ở ngoài kia đấy". Bảo Ngọc nghe nói, khoác cái áo dài đi ra xem, thấy ba người còn để chăn nệm bừa bãi, áo ngoài cũng chưa mặc. Tình Văn chỉ mặc áo lót lụa xanh Hàng Châu,

quần lót lụa đỏ, đầu tóc rũ rượi, đương cưỡi lên người Phương Quan. Xạ Nguyệt thì mặc cái yếm lụa đỏ, ngoài khoác một cái áo cũ, đương chọc nách Phương Quan, Phương Quan thì nằm ngửa ở trên giường, mặc áo lót hoa quần đỏ, tất xanh, hai chân giẫy giụa đương cười sặc sụa thở không ra hơi. Bảo Ngọc cười nói:

- Hai chị lớn bắt nạt một cô bé! Để tôi cùng đến chọc các chị xem.

Nói xong trèo lên giường cù Tình Văn, Tình Văn buồn quá, cười rồi bỏ Phương Quan ra, đến cào nhau với Bảo Ngọc. Phương Quan được thể đè Tình Văn xuống cù.

Tập Nhân trông thấy bốn người vật lộn nhau, thật buồn cười liền nói: "Cẩn thận kẻo bị lạnh đấy".

Chợt Bích Nguyệt đến hỏi:

- Chiều hôm qua mợ tôi bỏ quên cái khăn lụa ở đây, không biết bây giờ có còn không?

Xuân Yến vội đáp:

- Có. Tôi nhặt được ở dưới đất, không biết là của ai, vừa đem giặt và phơi chưa khô đâu.

Bích Nguyệt thấy bốn người đương quần quại với nhau, cười nói:

- Ở bên các chị vui vẻ quá, vừa mới sáng ra, đã họp nhau cười đùa như thế.

Bảo Ngọc cười nói:

- Bên các cô cũng nhiều người, sao lại không đùa?

- Bên ấy mợ tôi không đùa, nên hai dì tôi và cô Cầm cũng phải chịu. Nay cô Cầm lại sang ở bên cụ, thành ra càng vắng. Đến mùa đông năm sau, hai dì tôi sẽ về nhà, thì lại càng buồn hơn! Cậu thử xem ở bên cô Bảo chỉ một mình chị Hương Lăng ra về, mà cứ như là thiếu đi mất mấy người, làm cô Tương Vân cũng trơ trọi một mình.

Lúc đó Tương Vân sai Thúy Lũ đến nói: "Mời cậu Hai sang ngay để xem thơ hay".

Bảo Ngọc vội rửa mặt, chải đầu rồi đi. Đến nơi, thấy Đại Ngọc, Bảo Thoa, Tương Vân, Bảo Cầm, Thám Xuân đều ở cả đấy, đương cầm một bài thơ xem. Thấy Bảo Ngọc đến, mọi người đều cười nói:

- Bây giờ cậu mới dậy à? Thi xã của chúng ta đã tan đi một năm nay, không có người đứng ra dựng lại. Nay đang vào tiết đầu xuân, muôn vật đổi mới, đáng nên hăng hái dựng lại mới phải.

Tương Vân cười nói:

- Trước thi xã của chúng ta mở vào mùa thu nên không phát đạt. Bây giờ muôn vật vui tươi dưới trời xuân, chúng ta sửa soạn mở lại thi xã, thế nào cũng sẽ thịnh vượng.

Vả chàng bài thơ "Đào hoa" này lại hay, vậy nên đổi "Hải đường xã" làm "Đào hoa xã " mới đúng. 【[illegible]夹 **Lần trước dựng thi xã rồi mới có tên; lần này có tên trước rồi mới dựng.**】 Bảo Ngọc gật gù nói: "Được lắm". Rồi đòi lấy bài thơ để xem. Mọi người đều nói:

- Bây giờ chúng ta hãy sang thăm vị Đạo Hương lão nông rồi cùng bàn cho xong việc mở lại thi xã.

Nói xong, họ đứng dậy đi sang Đạo Hương thôn. Bảo Ngọc vừa đi vừa xem, thì thấy thơ viết: Hoa đào nọ ngoài rèm gió liệng, Người trong rèm sớm biếng điểm trang.

Trong ngoài chừng độ tấc gang, Người đây hoa đấy lại càng gần thêm.

Gió muốn thổi cho rèm lại mở, Hoa muốn nhòm rèm cứ đứng ngay.

Ngoài rèm hoa vẫn nở đầy, Mà trong rèm lại người gầy hơn hoa.

Hoa cũng biết xót xa ai đó, Đứng ngoài rèm nhờ gió hỏi han.

Gió luồn hoa đã đầy sân, Ngoài sân hoa những tần ngần nhớ ai?

Sân rêu bám phía ngoài khép cửa, Bóng chiều về người tựa lan can.

Tựa lan nhìn gió lệ tràn, Quần hồng rón rén dạo vườn hoa chơi.

Kìa hoa lá tơi bời trên dưới, Hoa ửng hồng, lá rọi màu xanh.

Khói tuôn phủ kín muôn cành, Bóng lờ mờ thắm, in quanh vách lầu.

Mặt trời chói nát nhàu chăn gấm, Gối san hồ giấc ấm vừa tan.

Gái hầu dâng chậu kim bồn, Chè hương ấm giọng phấn son lạnh mùi.

Này người đẹp hoa tươi là thế, Sao hoa tươi mà lệ vẫn rơi?

Đem hoa ví với lệ người, Lệ tuôn lã chã hoa cười lả tơi.

Xem hoa mai lệ vơi vơi cạn, Lệ cạn rồi xuân chán hoa buồn, Hoa buồn người cũng héo hon, Hoa bay, người lả, chiều hôm còn gì?

Tiếng quyên bỗng gọi xuân đi, Rèm này lặng lẽ trăng kia lờ mờ!

Bảo Ngọc xem xong, chẳng khen ngợi gì, ra vẻ ngẩn ngơ, rơm rớm nước mắt. Nhưng sợ người ta trông thấy, nên vội lau đi... Rồi lại hỏi:

- Bài này các chị lấy được ở đâu?

Bảo Cầm cười nói:

- Anh thử đoán xem ai làm nào?

- Chắc là bài của Tiêu Tương Tử *ndlr: Tiêu Tương Tử là biệt hiệu của Lâm Đại Ngọc.* rồi.

- Bài này của em làm đấy!

- Tôi không tin! Giọng thơ này không giống của cô một tí nào.

- Thế là anh học hãy còn kém. Chẳng lẽ bài nào ông Đỗ Công Bộ cũng có những câu như: "Khóm cúc tuôn rơi dòng lệ cũ" hay sao? Nhiều bài cũng có những câu như "Mưa mai nở nụ hồng" "Cành lau lướt gió giải xanh dài" chứ.

- Đã đành thế rồi. Nhưng tôi chắc là chị Bảo không khi nào cho cô làm những câu buồn rầu như thế? Cô vẫn có tài làm được, chỉ không chịu làm đó thôi. Chứ không phải như cô Lâm gặp nhiều nghịch cảnh, nên hay có những lời ai oán.

Mọi người nghe nói đều cười. Lúc đến Đạo Hương thôn, họ đưa thơ ra, Lý Hoàn xem xong, khen ngợi không ngớt. Mọi người bàn định việc mở thi xã: ngày mai là mồng hai tháng ba, sẽ mở thi xã, đổi tên "Hải đường xã" làm "Đào hoa xã". Đại Ngọc làm chủ.

Hôm sau ăn cơm xong, mọi người đến họp cả ở quán Tiêu Tương để định ra đầu bài.

Đại Ngọc nói:

- Chúng ta làm bài thơ hoa đào hạn một trăm vần.

Bảo Thoa nói:

- Không được. Xưa nay thơ hoa đào nhiều lắm rồi, làm nữa sẽ trùng và cũng không được bằng bài cổ phong của chị đâu. Phải ra đầu bài khác.

Đương nói thì có người vào trình:

- Bà mợ sang chơi, mời các cô đến chào.

Mọi người đều đến chào vợ Vương Tử Đằng, rồi ngồi hầu chuyện. Ăn cơm xong, họ lại theo bà ấy vào vườn, ngoạn cảnh một lượt, đến bữa cơm chiều xong, vào lúc lên đèn mới về.

Hôm sau là ngày sinh nhật Thám Xuân. Nguyên Xuân sai hai viên Thái giám đưa đến cho mấy thứ đồ chơi. Mọi người đều có đồ lễ mừng thọ, không phải nói kỹ. Ăn cơm xong, Thám Xuân mặc lễ phục đi chào các nơi.

Đại Ngọc cười bảo mọi người:

- Lần này thi xã của chúng ta mở không khéo chọn ngày, lại quên hẳn hai hôm nay là sinh nhật của cô ấy. Tuy không bày tiệc hát xướng gì, nhưng thế nào cũng phải cùng với cô ấy sang bên cụ và bà Hai vui chơi một ngày. Như thế thì còn được lúc nào rỗi nữa?

Vì thế lại hoãn đến ngày mồng năm.

Hôm đó, bọn chị em hầu xong cơm sáng ở trong phòng, thì có thư của Giả Chính gửi về. Bảo Ngọc hỏi thăm sức khỏe xong, mở bức thư ra đọc cho Giả mẫu nghe. Đoạn trên là những lời thăm hỏi và nói đến tháng sáu sẽ được phép về Kinh. Còn thư riêng gửi về nhà nói việc lặt vặt thì đã có Giả Liễn và Vương phu nhân mở xem. Mọi người nghe nói độ tháng sáu, tháng bảy Giả Chính sẽ về Kinh, đều vui mừng khôn xiết.

Ngay hôm đó Vương Tử Đằng lại có việc gả cháu gái cho con trai Bảo Ninh hầu, chọn đến tháng năm cho cưới, Phượng Thư lại bận xếp đặt công việc, thường phải đi vắng dăm ba ngày. Hôm đó, vợ Vương Tử Đằng lại sang đón Phượng Thư và các cháu trai cháu gái sang vui chơi một hôm. Giả mẫu và Vương phu nhân cho Bảo Ngọc, Thám Xuân, Đại Ngọc, Bảo Thoa cùng đi với Phượng Thư. Mọi người không dám trái lời, đành phải về buồng sửa soạn ăn mặc để đi. Năm người đi chơi một ngày, đến lúc lên đèn mới về.

Bảo Ngọc về đến viện Di Hồng, nằm nghỉ một lát, Tập Nhân nhân dịp này khuyên Bảo Ngọc nên để ý nghĩ lại, lúc rỗi phải mang sách ra xem để chuẩn bị trước. Bảo Ngọc tính đốt tay nói:

- Còn sớm chán.

- Xem sách còn là việc thứ hai. Đến bấy giờ dù cậu có thuộc sách đi nữa, nhưng chữ viết của cậu thì ở đâu?

- Ngày thường tôi cũng viết được khá đấy, chẳng lẽ chị không cất đi à?

- Sao lại không cất? Hôm nọ cậu đi vắng, tôi lục cả ra, đếm cẩn thận tất cả mới có năm trăm sáu mươi mấy bài. Có lẽ nào ròng rã hai ba năm trời, mới được có mấy tờ ấy à? Cứ ý tôi thì, bắt đầu từ ngày mai, cậu hãy hồi tâm lại, mỗi ngày phải viết thêm mấy tờ, tuy không nhất định ngày nào cũng có, nhưng cậu phải làm sao cho dễ coi mới được.

Bảo Ngọc nghe nói, tự mình soát lại một lượt, thì thực không thể nào đắp điếm cho qua được, liền nói:

- Bắt đầu từ ngày mai, mỗi ngày tôi phải viết một trăm chữ mới được.

Nói xong đi ngủ. Hôm sau trở dậy, rửa mặt gội đầu xong, Bảo Ngọc liền ngồi viết chữ ở dưới cửa sổ. Giả mẫu không thấy Bảo Ngọc đến, tưởng là ốm, liền sai người sang hỏi. Bảo Ngọc đến chào Giả mẫu, nói:

- Vì cháu bận viết tập, nên đến hầu muộn.

Giả mẫu nghe nói xiết đỗi vui mừng, dặn dò:

- Từ nay cháu cứ chăm chỉ viết chữ đọc sách, không phải sang hầu ta cũng được.

Cháu đến trình với mẹ cháu biết.

Bảo Ngọc nghe nói, sang trình Vương phu nhân biết.

Vương phu nhân nói:

- Lúc ra trận mới mài giáo thì còn ăn thua gì. Bây giờ cuống lên, ngày nào cũng đọc đọc viết viết, thì liệu được bao nhiêu? Khéo cứ dồn dập mãi lại sinh ốm đấy thôi.

Bảo Ngọc đáp:

- Không sao đâu.

Giả mẫu cũng sợ Bảo Ngọc sinh ốm. Bảo Thoa, Thám Xuân đều cười nói:

- Xin cụ đừng lo, sách thì các cháu không thể đọc hộ được anh ấy, nhưng chữ thì các cháu có thể viết hộ được. Mỗi ngày chúng cháu mỗi người viết hộ anh ấy một bài, để đắp điếm cho qua lúc này là xong. Một là để ông khỏi giận, hai là anh ấy cũng không đến nỗi dồn dập sinh ra ốm.

Giả mẫu nghe nói gật đầu cười.

Đại Ngọc nghe nói Giả Chính sắp về, thế nào cũng hỏi đến việc học hành của Bảo Ngọc, nhưng mấy lâu nay Bảo Ngọc vẫn lêu lổng, chắc khi hỏi đến sẽ bị quở phạt. Vì thế, Đại Ngọc ra vẻ uể oải không nhắc đến việc mở thi xã và cũng không rủ rê việc gì nữa. Thám Xuân và Bảo Thoa mỗi ngày viết một bài chữ chân phương đưa cho Bảo Ngọc. Chính Bảo Ngọc hàng ngày cũng cố gắng viết đến hai, ba trăm chữ. Đến cuối tháng ba, dồn cả số chữ lại đã được rất nhiều. Hôm đó tính ra nếu được thêm năm chục bài nữa, thì cũng đắp điếm được rồi. Ngờ đâu Tử Quyên đến, đưa cho một cuộn.

Báo Ngọc mở ra xem, thấy cuộn giấy viết lối chữ nhỏ của họ Chung và họ Vương ***ndlr: Chung Do và Vương Hy Chi là hai nhà thư pháp nổi tiếng đời Tấn.*** bằng thứ giấy trơn giống hệt như lối chữ của mình. Bảo Ngọc mừng quá, vái Tử Quyên một cái, rồi đến tận nơi tạ ơn. Sau đó Tương Vân, Bảo Cầm cũng viết mấy bài đưa đến. Dồn lại, tuy không viết đủ số nhưng cũng có thể nhể nhóa được rồi. Bảo Ngọc đã yên tâm. Lại đem những sách cần phải đọc, ôn lại mấy lần.

Bảo Ngọc đang lúc gắng công học hành, thì một giải ven bể có nước dâng, nhân dân bị nạn ngập lụt, quan địa phương tâu lên, vua truyền chỉ xuống cho Giả Chính tiện đường đến đấy tra xét và phát chẩn. Như thế tính ra phải đến cuối mùa đông mới về Kinh được, Bảo Ngọc biết tin lại gác chuyện đọc sách viết chữ, rồi cứ chơi tràn như cũ.

Nhân gặp buổi cuối xuân, Tương Vân ngồi buồn, trông thấy hoa liễu phấp phới, liền làm một bài tiểu từ, theo điệu "Như mộnglệnh".

Nào phải nhung thêu mới rắc; Rèm cuốn nửa chừng thơm sặc.

Tay tiên nhặt đem về, Quyên khóc yến hờn cũng mặc.

Giữ chặt! Giữ chặt!

Đừng để xuân đi nơi khác.

*** Phải chăng là bức nhung thêu *ndlr: Bản Việt đặt thêm thể lục bát dưới các bài từ để bạn đọc thưởng thức.* Hương mù lơ lửng nhường treo nửa rèm.

Tay này thoăn thoắt nhặt xem, Làm cho quyên khóc yến ghen suốt ngày.

Thôi thôi ta giữ chặt tay, Chúa xuân khéo lại đi ngay đó mà!

Làm xong, Tương Vân rất là đắc ý, lấy tờ giấy viết ra, đưa cho Bảo Thoa xem, rồi lại đi tìm Đại Ngọc, Đại Ngọc xem xong, cười nói:

- Hay đấy! Vừa mới vừa lý thú.

- Mấy lần thi xã của chúng ta chưa làm từ. Ngày mai chị cho mở thi xã làm từ, chẳng mới hay sao?

Đại Ngọc cao hứng nói:

- Cô nói phải đấy. Hôm nay gặp lúc đẹp trời, sao chúng ta không làm ngay.

- Cũng được.

Nói xong Đại Ngọc bảo sắm sửa mấy món ăn, rồi sai người đi mời các nơi.

Đại Ngọc, Tương Vân đã nghĩ sẵn đầu bài là "liễu nhứ" (bông hoa liễu) và hạn phải theo mấy điệu từ, viết xong dán lên tường. Mọi người đến xem thì thấy: Đầu bài là "liễu nhứ" hạn phải theo mấy tiểu điệu đã định trước. Rồi họ đều xem bài từ của Tương Vân, cùng nhau khen ngợi một lúc.

Bảo Ngọc cười nói:

- Lối từ này tôi làm xoàng lắm, nhưng cũng phải nói nhảm vậy.

Rồi mọi người đến gấp thăm. Bảo Thoa gấp được điệu "Lâm giang tiên"; Bảo Cầm gấp được điệu "Tây giang nguyệt"; Thám Xuân gấp được điệu "Nam kha từ"; Đại Ngọc gấp được điệu "Đường đa lệnh"; Bảo Ngọc gấp được điệu "Điệp luyến hoa"; Tử Quyên đốt một nén "Mộng điềm hương". 【[ㄹ][夾]Vì là dựng lại thi xã, nên lại tả đến hương.】 Mọi người bắt đầu suy nghĩ làm từ.

Một lúc Đại Ngọc làm xong và viết ra. Rồi đến Bảo Cầm cũng vội viết luôn. Bảo Thoa cười nói:

- Tôi cũng làm xong rồi, chờ xem của các chị đã, rồi đến của tôi.

Thám Xuân cười nói:

- Sao hương hôm nay cháy nhanh thế? Tôi mới làm được nửa bài.

Lại hỏi Bảo Ngọc:

- Anh đã làm xong chưa?

Bảo Ngọc tuy đã làm được một ít, vì tự xét là không hay, lại xóa cả đi để làm bài khác; nhưng quay lại nhìn thì hương đã cháy hết. Bọn Lý Hoàn cười nói:

- Chú Bảo lại thua rồi. Còn cô Tiêu Khách thế nào?

Thám Xuân nghe nói, liền viết ra. Mọi người đến xem trên giấy, chỉ mới được nửa bài theo điệu "Nam kha từ": 【己 夾 Lại cho xem bài chưa làm xong trước tiên; vẫn là thêm một biến cách nữa.】 Dây đâu treo lơ lửng, Sợi khéo rủ lòng thòng.

Buộc buộc xe xe cũng khó lòng, Thôi đành chia các ngả nam bắc tây đông!

Trơ đây những sợi lòng thòng, Kéo về buộc lại khó lòng lắm thay!

Liều cho nam bắc đông tây Chia lìa các ngả thì đây cũng đành.

Lý Hoàn cười nói:

- Cũng hay đấy. Sao không làm nốt đi?

Bảo Ngọc thấy hương cháy hết rồi, đành bỏ bút xuống, xin thua, chứ không chịu miễn cưỡng làm chiếu lệ, rồi đến xem nửa bài của Thám Xuân. Thấy chưa làm xong, Bảo Ngọc cao hứng, cầm bút viết tiếp: Rơi xuống chàng đứng tiếc, Bay về thiếp biết thôi.

Tiết muộn màng oanh bướm bùi ngùi, Sang xuân dù gặp, đã cách một năm rồi.

Tiếc chi cái phận lênh đênh, Bay về mình biết cho mình đấy thôi.

Oanh buồn bướm mệt lắm rồi, Xuân sau dù gặp cũng ngoài một năm!

Mọi người cười nói:

- Chính bài của mình không làm nổi lại đi làm hộ người. Dù có hay cũng không đáng kể.

Sau đó xem đến bài của Đại Ngọc là một khúc "Đường đa lệnh".

Bãi hoa phấn rơi tràn, Lầu yến hương đã tàn.

Quả cầu bay nối tiếp từng đoàn, Xiêu dạt khác chi người mệnh bạc.

Còn chi ân ái đoàn loan.

Cây cỏ cũng biết sầu, Tuổi xuân đến bạc đầu, Thương kiếp này ai biết ai đâu.

Theo hẳn gió đông xuân cũng mặc, Thôi đi thẳng, ở chi lâu!

Phấn rơi nào bãi trăm hoa, Nào lầu yến tử hương mà còn đâu?

Hàng đoàn hàng đội theo nhau, Kìa ai thả những quả cầu này đây?

Mỏng manh trôi dạt thân này, Uổng công gắn bó thiệt ngày phong lưu!

Cỏ cây âu cũng rầu rầu, Tuổi xanh âu cũng bạc đầu đến nơi.

Kiếp này thôi thế thì thôi, Ai người nâng lấy ai người bỏ rơi!

Gió đông đành gả cho rồi.

Đi thì đi hẳn đoái hoài làm chi!

Mọi người xem xong đều gật đầu thở dài:

- Bài này làm buồn quá, nhưng rất hay.

Lại xem bài "Tây giang nguyệt" của Bảo Cầm: Vườn Hán lầu hồng lác đác, Đê Tùy sắc lục mênh mông.

Sự nghiệp ba xuân gặp gió đông, Hoa mai vừng nguyệt cũng là không.

Mấy chỗ hoa rơi đỏ ối, Nhà ai rèm tuyết hương nồng.

Giang nam, giang bắc cảnh cùng chung, Luống để người xa chạnh lòng!

Lơ thơ vườn Hán buồn thay, Đê Tùy man mác hoa bay ngàn trùng.

Việc xuân giả mặc gió đông, Trăng hoa là một giấc nồng đấy thôi.

Mấy nơi hoa rụng sân ngoài?

Nhà ai rèm tuyết đượm mùi hương thơm.

Cùng chung một cảnh bắc nam, Mà người ly biệt buồn càng buồn thêm!

Mọi người đều cười nói:

- Bài này thanh điệu rất là bi tráng. Hai câu "mấy chỗ" và "nhà ai " rất hay.

Bảo Thoa cười nói:

- Nhưng vẫn không khỏi buồn chán. Tôi nghĩ bông hoa liễu vẫn là một thứ mỏng manh không bám vào đâu, nhưng cứ ý tôi, phải nói cho nó tốt thì mới thoát được sáo cũ. Vì thế tôi tạm đặt một bài, chưa chắc đã hợp được ý chị em.

Mọi người cười:

- Đừng nói nhũn quá, chắc là hay hẳn, hãy để cho chúng tôi thưởng thức.

Đây là một bài theo hiệu "Lâm giang tiên".

Bạch ngọc trước thềm xuân biết múa, Gió đông khéo cuốn đều đều!

Trước thềm xuân biết múa may, Gió đông cuốn rải hoa này khắp nơi.

Tương Vân cười nói ngay:

- Câu "Gió đông khéo cuốn đều đều" hay quá! Một câu này cũng đã hơn hẳn người ta rồi.

Ong bướm hàng đàn lượn dập dìu, Nỡ để bụi thơm vùi dập.

Bao phen dòng nước trôi theo, Muôn sợi tơ mành nào khác trước.

Hợp tan mặc bước gieo neo, 【杨 Việc người vô thường, vốn chẳng cần sầu muộn.】 Xuân chớ cười ta giống treo leo.

Nhờ gió đưa lên mãi, Trên mây ngất ngưởng trèo.

Bướm ong nhao nhác bay hoài, Đâu theo dòng nước? Đâu vùi bụi thơm?

Muôn dây nghìn sợi vẹn toàn, Cũng đành khi hợp khi tan tha hồ!

Đừng cười là giống chơ vơ, Mây xanh lên vút ta nhờ gió đông.

Mọi người vỗ bàn khen hay, đều nói:

- Thực là nói trái đi rất khéo! Bài này chắc là hơn cả. Giọng điệu trìu mến buồn rầu, phải nhường cho Tiêu Tương tử; tình tứ vui vẻ thùy mỵ, lại là cô Chầm Hà; còn Tiểu Tiết (Bảo Cầm) và Tiêu Khách thì hôm nay thi hỏng, phải chịu phạt rồi.

Bảo Cầm cười nói:

- Cố nhiên chúng tôi xin chịu phạt. Nhưng không biết người nộp quyển trắng phải phạt thế nào?

Lý Hoàn nói:

- Chớ vội, nhất định phải phạt thật nặng để làm nề nếp cho lần sau.

Nói chưa dứt lời, thì trên ngọn trúc ngoài cửa sổ có một tiếng động, như là cánh cửa sổ rơi. Mọi người đều giật mình. A hoàn chạy ra nghe bọn hầu nhỏ ở ngoài rèm nói:

- Có một cái diều con bướm lớn, mắc ở trên ngọn trúc.

Các a hoàn cười nói:

- Cái diều đẹp quá, không biết của nhà ai thả đứt dây bay lại đây. Chúng ta lấy xuống đi.

Bảo Ngọc ra xem, cười nói:

- Tôi nhận ra cái diều này rồi. Đó là cô Kiều Yên ở dinh bác Cả bên kia thả đấy. Lấy xuống mang trả cho cô ấy.

Tử Quyên cười nói:

- Có lẽ nào thiên hạ không ai có, chỉ một cô ấy có cái diều như thế? Tôi không kể, hãy lấy xuống đã.

Thám Xuân cười nói:

- Chị Tử Quyên hẹp hòi quá. Chúng ta ai cũng có rồi, lại đi lấy của người ta, không sợ mang tiếng à?

Đại Ngọc cười nói:

- Phải đấy. Mang diều của chúng ta ra đây thả cho hết cái đen đủi đi.

Tử Quyên vội sai bọn a hoàn cầm cái diều ra cửa vườn giao cho bà già đi trực nhật, dặn có ai đến hỏi,sẽ trả người ta.

Bọn a hoàn chỉ chờ nghe nói thả diều, liền ba chân bốn cẳng chạy ngay đi lấy cái diều mỹ nhân đến. Rồi đứa bắc cái đồn cao; đứa buộc cái gạc ba vào cần; đứa thì thả. Bọn Bảo Thoa đứng ở trước cửa, sai a hoàn tìm chỗ đất rộng ở ngoài sân thả lên. Bảo Cầm cười nói:

- Cái diều ấy của chị không bằng cái diều Phượng Hoàn vẫy cánh của chị Ba đẹp hơn.

Bảo Thoa cười nói: "Đúng đấy". Nhân quay lại cười bảo Thúy Mặc:

- Cô về lấy cái diều của nhà cô mang đến đây mà thả.

Bảo Ngọc cũng cao hứng, bảo đứa hầu nhỏ:

- Về nhà đem cái diều con cá của già Lại Đại cho hôm trước đến đây.

Đứa hầu nhỏ đi một lúc, về người không, cười nói:

- Hôm qua chị Tình Vãn đem thả đã mất rồi.

Bảo Ngọc nói:

- Tôi chưa được thả lần nào.

Thám Xuân cười nói:

- Nhưng mà chị ấy cũng đã thả cho anh hết vận đen là được rồi.

Bảo Ngọc nói:

- Thôi về lấy cái diều con cua ra đây vậy.

Hầu nhỏ đi một lúc rồi cùng mấy người khiêng một cái diều hình mỹ nhân và cả cuộn dây đến, nói:

- Chị Tập Nhân bảo: cái diều con cua hôm qua đã cho cậu Ba rồi. Cái diều này là của giả Lâm mới đem cho đây, thả cái này vậy.

Bảo Ngọc xem kỹ một lúc, thấy cái diều mỹ nhân làm rất khéo, trong bụng rất thích, liền bảo thả lên.

Bấy giờ diều của Thám Xuân cũng đã mang đến. Thúy Mặc cùng mấy a hoàn đương thả ở trên sườn núi. Bảo Cầm sai a hoàn thả một cái diều con dơi. Bảo Thoa cũng cho thả một cái diều kết hình bảy con nhạn. Chỉ có cái diều mỹ nhân của Bảo Ngọc thả không lên được. Bảo Ngọc bảo bọn a hoàn không biết thả, tự mình ra thả một lúc lâu, diều chỉ lên cao bằng nóc nhà, rồi lại rơi xuống. Bảo Ngọc tức quá toát cả mồ hôi trán ra. Mọi người đều cười. Bảo Ngọc vứt ngay xuống đất trỏ vào cái diều, nói:

- Nếu mày không phải là diều mỹ nhân thì ta giậm một cái nát ra rồi.

Đại Ngọc cười nói:

- Đó là vì dây trên đầu buộc không đúng. Đưa cho người ta đổi đi, sẽ thả được ngay.

Hãy lấy một cái khác đem ra mà thả.

Bảo Ngọc sai người thuộc lại dây, lại sai đi lấy cái diều khác đến. Mọi người đều ngửa mặt lên nhìn mấy cái diều đương bay ở trên không.

Bọn a hoàn lại đưa các món ăn đến. Tử Quyên cười bảo Đại Ngọc:

- Lúc này thích lắm, cô lại mà thả đi.

Đại Ngọc lấy khăn lót tay nắm dây để thả, quả nhiên gió rất to, vừa buông cuộn dây ra, liền nghe thấy soạt một tiếng, tức thì dây hết. Đại Ngọc mời mọi người đến thả. Ai nấy đều nói:

- Chúng tôi ai cũng có cả, cô cứ thả trước đi.

Đại Ngọc nói:

- Thả cũng thú đấy, nhưng tôi không nỡ lòng nào.

Lý Hoàn nói:

- Thả diều cốt để vui, cho nên mới nói là thả cái đen đủi. Cô cứ thả nhiều, cho nó mang hết cả bệnh của cô đi mới được.

Tử Quyên nói:

- Cô tôi hẹp hòi quá, cả năm chẳng thả được mấy cái, nay lại bảo là đau lòng. Thôi, cô không thả thì tôi thả vậy.

Nói xong, liền giật lấy cái kéo tây nhỏ trong tay Tuyết Nhạn, cắt soạt một cái, đứt dây, nói:

- Cho mày đi, rồi mang tất cả các bệnh đi theo.

Cái diều vù vù theo gió bay lên. Lúc đầu trông thấy diều chỉ bằng quả trứng gà, chớp mắt chỉ còn một điểm đen bằng ngôi sao, sau không trông thấy gì cả. Mọi người đều ngẩng lên nói:

- Thích quá, thích quá !

Bảo Ngọc nói:

- Đáng tiếc! Không biết nó rơi vào đâu? Rơi vào nơi đông người, trẻ con nhặt được còn khá; bằng như rơi xuống nơi đồng không hoang vắng, không một bóng người, thật tôi cũng lấy làm âm thầm cho nó. Sực nhớ ra, giá ta thả thế này, mà cho hai cái đi theo làm bầu làm bạn thì hay.

Rồi cũng lấy kéo cắt dây cho nó bay đi.

Thám Xuân đương định cắt dây cái diều phượng hoàng của mình, chợt nhìn thấy một cái diều phượng hoàng đang bay lên trời, liền nói:

- Không biết cái kia của ai?

Mọi người đều nói:

- Cô cứ cắt cái của cô đi, xem nó quấn lại với nhau thế nào?

Nói xong, thấy cái diều phượng hoàng này dần dần bay sát lại chập vào cái diều phượng hoàng kia. Mọi người đương định rút dây lại, thấy cái diều kia cũng rút dây.

Hai cái đương quấn với nhau, lại thấy một cái diều thật to, có chữ "Hỷ" long lanh, có cả sáo vang lên như tiếng chuông trên lưng chừng trời, bay dần sát lại. Mọi người nói:

- Để cho cái này quấn vào, hãy hượm kéo về. Cả ba cái quấn vào nhau mới thích.

Quả nhiên cái diều chữ "Hỷ" quấn vào hai diều phượng hoàng. Ba cái cứ đảo tít mù, đều đứt cả dây rồi vù vù bay đi cả. Mọi người đứng xem vỗ tay cười:

- Thú thật! Không biết cái diều chữ "Hỷ" là của nhà ai, lại đâm ngay vào?

Đại Ngọc nói:

- Diều của tôi đã thả rồi. Tôi mệt lắm, phải về nghỉ thôi.

Bảo Thoa nói:

- Đợi chúng tôi thả xong, cùng về một thể.

Xem chị xem thả xong rồi ai nấy mới về. Đại Ngọc về phòng mệt lừ người.

【 威 Tổng bình: Văn hồi này cùng hồi liên thơ ngày tuyết dùng chung một khung kết cấu nhưng bút mực khác nhau. Hồi trước mở bằng liên thơ, kết bằng câu đố đèn, giữa chừng lấy chuyện vẽ tranh như một ngọn gió ngang cắt mạch; hồi này mở bằng làm từ, kết bằng thả diều, giữa chừng lấy chuyện luyện chữ làm gió ngang cắt mạch: ấy là cùng một khung kết cấu. Hồi trước kể liên thơ kỹ, hồi này kể làm từ lược; hồi trước kể vẽ tranh lược, hồi này kể luyện chữ kỹ: ấy là bút mực khác nhau. Hồi trước kể câu đố rồi đoán câu đố, hồi này kể diều rồi thả diều: ấy là cùng một

khung kết cấu. Hồi trước đặt thơ thất luật sau phần liên thơ, hồi này đặt cổ ca trước phần làm từ: ấy là bút mực khác nhau. Hồi trước Đại Ngọc làm thơ thay Bảo Ngọc, hồi này Bảo Ngọc nối từ thay Thám Xuân: ấy là cùng một khung kết cấu. Hồi trước sau việc làm thơ có thêm một bài thơ, hồi này trước việc làm từ có sẵn một bài từ: ấy là bút mực khác nhau. Ôi! Đan xen biến hóa, sắp xếp chằng chịt như thế, thật khó giảng cho người đọc sơ tâm.】

Hồi 71: Người mang hiềm khích cố lòng gây hiềm khích — Nàng Uyên Ương vô tình bắt gặp đôi uyên ương

Hồi 71

Người mang hiềm khích cố lòng gây hiềm khích — Nàng Uyên Ương vô tình bắt gặp đôi uyên ương

【 威 Hồi tiền phê: Tả Giả mẫu mở tiệc mừng thọ, cùng một bút pháp với cảnh phủ Ninh tế tông miếu; cả hai đều là đại thủ bút như soạn chiếu ở lầu Ngũ Phượng.】

Giả Chính về Kinh, tâu lại mọi việc xong xuôi, được về nhà nghỉ một tháng. Vì tuổi già sức yếu, công việc nặng nề, lại mấy năm ở bên ngoài, xa cách gia đình. Nay được tụ họp trong nhà, tất nhiên ông ta vui mừng khôn xiết. Vì vậy bất cứ việc lớn nhỏ đều gác một bên, ngày ngày chỉ xem sách, khi buồn thì đánh cờ, uống rượu với bọn gia khách, hoặc ban ngày, mẹ con, vợ chồng cùng ngồi với nhau nói chuyện cho vui.

Nhân mồng 3 tháng 8 năm này là ngày bát tuần đại khánh của Giả mẫu, bạn bè sẽ đến mừng, sợ yến tiệc không làm xuể nên Giả Chính đã bàn với Giả Xá và Giả Liễn, định bắt đầu từ ngày 28 tháng 7 đến mồng 5 tháng 8, hai phủ Vinh, Ninh đều mở yến tiệc.

Phủ Ninh thì mời khách đàn ông, phủ Vinh thì mời khách đàn bà. Trong vườn Đại Quan thì thu dọn mấy nơi rộng rãi như gác Xuyết Cẩm, viện Gia Ấm để làm chỗ nghỉ ngơi. Ngày 28 thì mời các hoàng thân, phò mã, vương công, các tước vương, quận chúa, vương phi, công chúa, quốc quân, thái quân, phu nhân; ngày 29 mời các vị phủ, đốc, trấn cùng các bậc mệnh phụ; ngày 30 mời các vị quan trưởng cùng phu nhân, bạn thân xa gần cùng các bà. Ngày mồng một thì Giả Xá bày gia yến, ngày mồng hai đến nhà Giả Chính, ngày mồng ba đến nhà Giả Trân và Giả Liễn; ngày mồng bốn thì trong phủ Giả góp nhau bày gia yến; ngày mồng năm thì bọn Lại Đại, Lâm Chi Hiếu cùng bọn quản sự góp chung bày yến mừng một ngày.

Từ đầu tháng bảy, người đưa lễ thọ đến mừng liên tiếp không dứt. Bộ Lễ vâng chỉ ban cho một cái gậy bằng vàng dát ngọc, bốn súc đoạn màu, chén vàng bốn cái, bạc năm trăm lạng. Nguyên phi lại sai Thái giám đưa đến một tấm thọ tinh bằng vàng, một cái gậy trầm hương, một chuỗi hạt dà nam, một hộp hương phúc thọ, hai nén vàng, tám nén bạc, mười hai tấm đoạn màu, bốn cái chén ngọc. Ngoài ra từ thân vương, phò mã đến các quan văn võ lớn, nhỏ đi lại xưa nay đều có lễ mừng, không thể kể xiết được.

Trong nhà đặt một cái bàn lớn trải thảm đỏ bày hết những đồ quý giá bên trên rồi mời Giả mẫu đến xem. Mấy hôm đầu, Giả mẫu còn cao hứng đến nhìn qua, sau chán không xem nữa, chỉ nói: “Bảo cháu Phượng nhận cả, hôm nào rảnh ta sẽ lại xem”.

Đến ngày 28, trong hai phủ đều treo đèn kết hoa, đặt bình loan phượng, trải nệm phù dung, tiếng đàn sáo chiêng trống vang khắp ngoài đường trong ngõ. Hôm ấy trong phủ Ninh chỉ có Bắc Tĩnh vương, Nam An quận vương, Vĩnh Xương phò mã, Lạc Thiện quân vương, cùng mấy vị công hầu ấm tập bạn thân; trong phủ Vinh thì có Nam An vương thái phi, Bắc Tĩnh vương phi cùng các vị mệnh phụ công hầu bạn thân.

Bọn Giả mẫu đều mời ngay vào viện Gia Ấm trong vườn Đại Quan uống trà, thay áo xong nghỉ ngơi, mới đến viện Vinh Khánh mừng thọ rồi vào tiệc. Họ nhường nhau một lúc mới ngồi vào chỗ. Nam vương phi và Bắc vương phi ngồi ở hai bàn trên, còn các bà công hầu thì theo thứ tự ngồi ở bàn dưới. Phía dưới, bên trái thì các bà Cẩm Hương hầu và Lâm Xương bá ngồi tiếp, phía dưới bên phải là chỗ ngồi của Giả mẫu.

Hình phu nhân và Vương phu nhân dẫn Vưu thị, Phượng Thư cùng mấy bà trong họ dàn thành hàng cánh nhạn đứng hầu sau lưng Giả mẫu, vợ Lâm Chi Hiếu và vợ Lại Đại dẫn bọn đàn bà đứng ở ngoài rèm trúc dâng rượu và thức ăn, vợ Chu Thụy dẫn mấy a hoàn đứng sau bình phong để chờ sai bảo. Những người đi hầu các vị khách đều có người mời đi khoản đãi ở chỗ khác.

Một lúc ban hát ra chúc mừng, ở dưới sân khấu có 12 đứa gái nhỏ chưa để tóc, đều trang điểm một màu, chắp tay đứng hầu. Một lát, có một người dâng đơn kê tên vở hát đứng ở dưới thềm, đưa cho một bà đứng trình việc. Bà ấy nhận rồi mới đưa cho vợ Lâm Chi Hiếu. Vợ Lâm Chi Hiếu để đơn vào cái khay nhỏ rón rén mở rèm vào đưa cho nàng hầu của Vưu Thị là Bội Phượng nhận rồi mới đưa cho Vưu Thị. Vưu Thị nâng lên bàn trên, Nam An thái phi nhường một lúc, rồi chấm một vở hát "Cát Khánh", sau lại đưa cho Bắc Tĩnh vương phi chấm một vở nữa. Mọi người khác lại nhường nhau một lúc rồi bảo chọn vở nào hay thì hát.

Một lát, mới dâng được bốn món ăn và một món canh, những người theo đến hầu phát phần thưởng cho con hát xong, mọi người thay áo đi vào vườn rồi dâng chè ngon.

Nam An thái phi nhân hỏi đến Bảo Ngọc. Giả mẫu cười nói:

- Hôm nay mấy nơi trong miếu tụng kinh "Bảo an duyên thọ" *ndlr: Đây là kinh tụng để cầu bình an và sống lâu.* cháu nó phải đi chầu kinh rồi.

Lại hỏi đến bọn chị em.

Giả mẫu cười nói:

- Các cháu đứa thì ốm, đứa thì yếu, hễ thấy người lạ là ngượng ngùng, nên tôi bảo chúng nó ở lại trông nhà. Đã truyền một ban hát có cả con hát nhỏ sang hát ở bên nhà, các cháu đương tiếp bà dì cháu xem hát đấy.

Nam An thái phi cười nói:

- Đã thế thì bảo người gọi họ sang đây.

Giả mẫu quay lại bảo Phượng Thư:

- Đi gọi các em Tương Vân, Bảo Thoa, Bảo Cầm, Đại Ngọc và bảo em Ba dẫn chúng nó đến.

Phượng Thư vâng lời, sang nhà Giả mẫu, thấy bọn chị em đương ăn quả xem hát. Bảo Ngọc cũng mới đi chầu kinh ở miếu về. Phượng Thư nói xong, chị em Bảo Thoa cùng Đại Ngọc, Tương Vân, Thám Xuân tất cả năm người đi vào trong vườn. Trông thấy, mọi người chào hỏi nhau. Trong đám khách có người đã gặp, đều đồng thanh khen ngợi các cô. 【威 Người đâu phải cỏ cây; thấy mấy cô gái này, sao tránh khỏi mê mẩn khen tuyệt?】 Trong đó có Tương Vân là quen nhất.

〔一〕 Nam An thái phi cười nói:

- Cô ở đây nghe thấy tôi đến mà không ra, để phải mời mới đến. Ngày mai tôi sẽ bảo cho ông chú cô!

Rồi một tay nắm Thám Xuân, một tay nắm Bảo Thoa, hỏi: "Mười mấy tuổi rồi?" - Thái Phi lại khen ngợi luôm mồm. Sau bỏ hai người này ra, lại nắm Đại Ngọc và Bảo Cầm, ngắm nghía rất kỹ, khen ngợi một lúc, cười nói:

- Đều đẹp cả! Không biết bảo tôi khen người nào cho phải!

Lúc đó đã có người đem quà đến chia ra mấy phần: năm chiếc nhẫn bằng vàng ngọc, năm chuỗi hạt châu Uyển hương, Nam An thái phi cười nói:

- Xin các cô đừng cười, cầm lấy để thưởng cho bọn hầu.

Năm người vội lạy tạ cám ơn. Bắc Tĩnh vương phi cũng có năm món quà thưởng. Còn những người khác không kể hết.

Uống nước xong, mọi người dạo chơi trong vườn một lúc, Giả mẫu lại mời vào tiệc.

Nam An thái phi cáo từ nói:

- Người tôi không được khỏe, không đến không được. Vì thế xin thứ lỗi cho tôi về trước.

Giả mẫu nghe nói không tiện giữ lại, hai bên chào nhau tiễn ra đến vườn, Nam An thái phi lên kiệu về. Bắc Tĩnh vương phi ngồi lại một lúc rồi cũng về. Còn thì có người ngồi hết bữa tiệc có người nửa chừng ra về. Giả mẫu hôm ấy mệt nhọc nên hôm sau không ra ngoài, tất cả đều do Hình phu nhân tiếp đãi. Có những con em nhà gia thế đến chúc thọ, thì chỉ đến làm lễ ở nhà khách, bọn Giả Xá, Giả Chính, Giả Trân đáp lễ, rồi mời sang phủ Ninh dự tiệc.

Mấy hôm ấy, Vưu Thị buổi chiều không về phủ mình, ban ngày tiếp khách, đến tối thì hầu chuyện Giả mẫu, lại giúp Phượng Thư trông nom đồ đạc, lễ vật lấy vào đem ra.

Ban đêm đến ngủ ở buồng Lý Hoàn. Hôm ấy chị ta hầu Giả mẫu ăn cơm chiều xong.

Giả mẫu nói:

- Các cháu mệt lắm, ta cũng mệt. Các cháu tìm ngay cái gì mà ăn rồi đi nghỉ, mai còn phải dậy sớm.

Vưu Thị vâng lời lui ra, đến nhà Phượng Thư ăn cơm. Phượng Thư đương ở trên lầu, trông nom người ta thu nhận những bình phong mang đến biếu, chỉ có Bình Nhi ở nhà gấp quần áo cho Phượng Thư. Vưu Thị nhớ đến lúc dì Hai còn sống, nhờ được Bình Nhi săn sóc, liền gật đầu nói:

- Chị giỏi quá! Người tốt bụng như chị mà lại cứ phải chịu dãi dầu ở đây mãi à!

Bình Nhi rơm rớm nước mắt, nói lảng sang chuyện khác. Vưu Thị cười hỏi:

- Mợ chị đã ăn cơm chưa?

- Nếu ăn cơm thì thế nào mà chẳng mời mợ đến.

- Đã thế ta đi ăn chỗ khác vậy, đói không chịu được.

Nói xong Vưu Thị liền đi. Bình Nhi vội cười nói:

- Mời mợ hãy ở lại, ở đây có bánh ăn lót dạ một ít, rồi sẽ ăn cơm.

- Chị đương bận, tôi vào vườn quấy các cô ấy thôi.

Bình Nhi giữ lại không được, đành phải thôi.

Vưu Thị vào đến vườn, thấy cửa chính và các cửa bên vẫn chưa đóng, 【庚 夾 Gài mạch cho văn sau.】 đèn lồng vẫn thắp, liền quay lại bảo a hoàn nhỏ đi gọi người đàn bà trực đêm đến. A hoàn vào đến phòng canh, không thấy

bóng một người nào, quay lại trình Vưu Thị, Vưu Thị sai đi gọi người đàn bà quản gia. A hoàn vâng lời đi ra, đến mái hiên thứ hai, nơi bọn quản sự thường họp nhau bàn việc, chỉ thấy có hai bà già đương chia nhau các thức quả ăn.

A hoàn hỏi:

- Có bà quản sự nào ở đây không? Mợ tôi ở phủ Đông đứng chờ ngoài kia để dặn bảo công việc.

Hai bà già chỉ lo chia nhau quả ăn, lại nghe nói là mợ ở phủ Đông nên không để ý lắm, nói:

- Các bà quản gia vừa mới đi cả rồi.

- Các bà đi tìm hộ về.

- Chúng tôi chỉ lo việc trông nhà, chứ không lo việc đi gọi người. Cô muốn gọi ai thì sai người khác đi mà gọi.

- Úi chà! Thế này thì loạn mất. Tại sao các bà lại không chịu đi? Các bà nói dối người mới đến, chứ nói dối thế nào được tôi. Ngày thường các bà không đi gọi thì ai đi? Bây giờ có việc gì của bản thân các bà hoặc thưởng cái gì cho các người quản gia thì các bà đã chạy cong đuôi lên rồi, không cần phải biết là ai nữa. Nếu mợ Hai cần sai đi, các bà có dám trả lời như thế không?

Bà già này một là say rượu, hai là bị a hoàn bới xấu, quá thẹn thành giận, liền cãi lại:

- Đừng có dơ! Gọi người hay không là việc chúng tao, can gì đến mày? Mày chưa chi đã dám bới xấu chúng tao à! Mày thử nghĩ xem mẹ mày hầu các ông quản gia bên ấy còn biết liếm gót giỏi hơn chúng tao nữa kia. Việc nhà ai mặc nhà ấy! Mày có giỏi thì về mà chèn ép người nhà mày ở bên ấy, chứ chúng tao ở bên này thì mày không có phận sự gì đâu!

A hoàn nghe nói, giận tái mặt nói: “Giỏi, giỏi, giỏi đấy!”

Rồi quay ngoắt về trình.

Vưu Thị đã đi vào trong vườn, gặp Tập Nhân, Bảo Cầm, Tương Vân cùng hai sư cô ở am Địa Tạng đương kể chuyện cũ vui đùa với nhau, Vưu Thị nói: “Đói làm rồi”. Rồi vào ngay viện Di Hồng. Tập Nhân sửa soạn mấy món ăn chay và mặn mời Vưu Thị ăn.

A hoàn nhỏ chạy ngay đến, hầm hầm kể lại chuyện vừa qua. Vưu Thị nghe xong, cười nhạt:

- Hai mụ ấy là người thế nào?

Hai sư cô và Bảo Cầm, Tương Vân sợ Vưu Thị bực lên, đều khuyên:

- Nhất định nó nghe sai, chứ làm gì có chuyện ấy.

Hai sư cô lại cười đẩy con a hoàn nói:

- Cô này còn trẻ nóng nảy quá! Các bà già ấy ăn nói lẩm cẩm, có cũng không nên kể lại mới phải. Mợ nhà ta tấm thân ngàn vàng, khó nhọc mấy hôm, chưa có một giọt rượu vào miệng, chúng ta nên làm cho mợ vui vẻ, chứ kể những chuyện ấy ra làm gì?

Tập Nhân vội cười, kéo con a hoàn ra bảo:

- Em ơi! Hãy ra ngoài nghỉ đã, để chị sai người đi gọi họ đến đây.

Vưu Thị nói:

- Không phải sai ai cả, chị cứ đi gọi hai mụ ấy và gọi cả thím Phượng đến nữa!

- Tôi xin đi ạ.

- Thôi cũng không cần chị nữa.

Hai sư cô vội đứng dậy cười nói:

- Xưa nay mợ là người độ lượng, rộng rãi, hôm nay là ngày mừng thọ của cụ nhà, nếu mợ tức giận, chẳng để cho người ngoài bàn tán hay sao?

Bảo Cầm, Tương Vân cũng đều cười và ngăn lại, Vưu Thị nói:

- Nếu không phải là ngày sinh nhật cụ, thì ta nhất định không nghe! Thôi hãy tạm tha cho họ.

Đương lúc nói chuyện, Tập Nhân lại sai một a hoàn ra ngoài cửa vườn tìm người. Vừa gặp ngay vợ Chu Thụy, a hoàn này kể lại chuyện cho chị ta nghe. Vợ Chu Thụy tuy không phải là người quản sự, nhưng ngày thường chị ta cậy là người theo hầu của Vương phu nhân, vẫn có chút thể diện, tính lại ranh mãnh, hay đi ton hót các nơi, vì thế các chủ nhà đều ưa thích chị ta. Nay nghe thấy chuyện này chị ta liền đi ngay vào viện Di Hồng, vừa chạy vừa nói: “Chết nỗi, làm mợ tôi bực chết đi mất. Nhà này quen quá sinh nhờn rồi. Tiếc là lúc bấy giờ mình không ở đấy! Cứ đánh cho chúng nó mấy cái tát rồi sau sẽ liệu”.

Vưu Thị trông thấy vợ Chu Thụy, cười nói:

- Chị Chu ơi, lại đây bàn câu chuyện này. Đến bây giờ cửa vườn vẫn còn mở toang, đèn đuốc sáng trưng, người ra kẻ vào rầm rập, nếu xảy ra chuyện gì bất ngờ thì làm thế nào? Tôi định bảo người trực đêm phải tắt đèn đóng cửa, không ngờ không thấy một mống nào!

Vợ Chu Thụy nói:

- Thế mới chết chứ! Hôm nọ mợ Hai đã dặn bảo họ là mấy ngày nay công việc bề bộn, người đi lại đông, tối đến cần phải tắt đèn, đóng cửa, không phải người trong vườn nhất thiết không cho vào. Thế mà bây giờ lại không có một người nào. Để mấy hôm nữa, thế nào cũng phải đánh cho họ một trận mới được.

Vưu Thị kể lại lời của a hoàn nhỏ. Vợ Chu Thụy nói:

- Mợ không cần phải tức giận. Để xong việc, tôi sẽ bảo người coi việc, đánh cho chết quân ấy, hãy hỏi xem đứa nào nói câu “Việc nhà ai mặc nhà nấy”. Tôi đã bảo chúng phải tắt đèn đóng cửa rồi. Xin mợ đừng bực nữa.

Đang lúc ồn ào thì Phượng Thư sai người đến mời sang ăn cơm. Vưu Thị nói:

- Tôi không đói, vừa mới ăn mấy cái bánh rồi, mời mợ chị cứ xơi đi.

Một lúc vợ Chu Thụy ra về, kể lại chuyện vừa rồi cho Phượng Thư nghe.

Phượng Thư bảo:

- Ghi lấy tên hai con mụ ấy, chờ mấy hôm nữa, sẽ trói chúng đưa sang phủ Đông để mợ Cả xét xử. Hoặc đánh hoặc tha, tùy lòng mợ ấy. Chứ có quan trọng gì việc này!

Vợ Chu Thụy nghe nói, chỉ chờ một câu như thế, vì ngày thường chị ta vẫn có xích mích với mấy bà già ấy, liền sai một đứa hầu nhỏ đến nhà Lâm Chi Hiếu truyền lại lời của Phượng Thư, rồi bảo vợ Lâm Chi Hiếu đến hầu mợ Cả ngay. Lại sai người tức khắc đến trói hai bà già ấy, giam vào chuồng ngựa, sai người canh giữ.

Vợ Lâm Chi Hiếu không biết là việc gì, vội lên xe vào hầu Phượng Thư trước. Mới đến cửa ngoài, đưa tin vào, bọn a hoàn ra nói:

- Mợ Hai vừa mới đi nghỉ. Mợ Cả ở trong vườn ấy, bảo bà đến hầu mợ Cả là được rồi.

Vợ Lâm Chi Hiếu đành phải vào trong vườn, đến Đạo Hương thôn. Bọn a hoàn vào trình. Vưu Thị nghe nói, thấy không đành lòng, liền gọi vợ Lâm Chi Hiếu vào, cười nói:

- Tôi chẳng qua vì không tìm được người, nên mới hỏi đến bà, nhưng bà đã về rồi.

Việc ấy cũng chẳng quan trọng gì. Ai lại còn gọi bà đến đấy, làm cho bà phải mất công đi. Việc này cũng thường thôi, tôi đã bỏ qua đi rồi.

Vợ Lâm Chi Hiếu cười nói:

- Mợ Hai sai người đòi tôi, nói rằng mợ có việc gì sai bảo.

Vưu Thị nói:

- Chừng bà Chu đặt chuyện ra đấy. Thôi bà đi về nghỉ, không có chuyện gì to tát đâu.

Lý Hoàn lại muốn kể rõ đầu đuôi câu chuyện, nhưng Vưu Thị gạt đi.

Vợ Lâm Chi Hiếu thấy thế đành phải quay ra. Lại gặp dì Triệu đi đến, cười nói:

- Úi chà chà! Bà chị ơi! Bây giờ chưa về nhà ngủ, còn đi đâu đấy?

Vợ Lâm Chi Hiếu cười trả lời:

- Sao lại không về nhà?

Rồi thuật lại việc xảy ra như thế, nên mới phải đi. Dì Triệu xưa nay vẫn thích nghe lóng, hơn nữa ngày thường vẫn đi lại thân mật với lũ con gái của bọn quản sự, để kéo bè kéo cánh với nhau. Vừa rồi bà ta đã biết tám chín phần, nay nghe vợ Lâm Chi Hiếu nói, liền xui nên làm thế này thế nọ. Vợ Lâm Chi Hiếu nghe đoạn, đáp:

- Té ra việc đó có đáng cái quái gì. Nếu tha cho nó thì chẳng nói làm gì, nếu bụng hẹp hòi thì chỉ đánh mấy roi là xong việc.

Dì Trệu nói:

- Bà chị ơi, việc có to tát gì cho cam, đủ biết họ càn rỡ quá. Có thế thôi cũng lại gọi bà chị vào. Thật là họ coi khinh bà chị, lấy bà chị ra làm trò đùa. Thôi bà chị về đi, kẻo mai lại có việc. Tôi cũng chẳng giữ bà chị ở lại uống nước nữa.

Vợ Lâm Chi Hiếu đi ra, đến trước cửa bên cạnh thì gặp con gái của hai bà già lúc nãy đến khóc lóc nhờ xin hộ. Vợ Lâm Chi Hiếu cười nói:

- Con bé này thật vớ vẩn! Ai bảo các bà uống rượu nói nhảm để gây ra chuyện? Ngay ta cũng không biết gì cả. Mợ Hai sai người trói các bà ấy, ta đây cũng có lỗi này, thì còn xin hộ cho ai được nữa?

Hai đứa bé này mới độ bảy tám tuổi, vẫn không hiểu gì, cứ khóc lóc van xin mãi. Vợ Lâm Chí Hiếu không biết làm thế nào, nói:

- Quân vớ vẩn này! Chỗ đáng đi kêu thì không đi, cứ đến quấy rầy ta! Chị mày hiện gả cho con bà già Phi là người theo hầu của bà Cả bên kia. Mày về nói với chị mày, nhờ bà thông gia nói với bà Cả, thì việc gì mà chẳng xong.

Một đứa nghe vậy, nhớ ngay ra, còn đứa nữa vẫn cứ kêu van. Vợ Lâm Chi Hiếu quát mắng:

- Quân vớ vẩn này! Con kia đi nói xong, tự khắc được tha cả. Không có nhẽ mẹ nó được tha mà riêng mẹ mày lại bị phạt!

Nói xong lên xe đi về.

Quả nhiên đứa bé kia đến bảo chị nó nói với già Phi. Già Phi vốn là người theo hầu của Hình phu nhân, trước kia có lúc đã từng nổi tiếng. Gần đây vì Giả mẫu không ưa Hình phu nhân nên tất cả những người bên đó đều bị nhụt oai thế. Mỗi khi gặp bọn có thể diện bên nhà Giả Chính, họ đều nhìn với con mắt hằn học. Già Phi cậy già, cậy có Hình phu nhân nên thường uống rượu, mượn chén chửi bới vu vơ cho hả. Gặp ngày mừng thọ của Giả mẫu, một việc to tát như vậy, bà ta nhìn thấy mọi người khoe khôn khoe khéo, hò hét sai phái, múa chân múa tay, trong lòng khó chịu, liền chửi mèo quèo chó, nói nọ nói kia. Người bên này thấy vậy, chẳng ai đếm xỉa đến. Nay lại thấy vợ Chu Thụy sai trói bà thông gia của mình, như lửa đổ thêm dầu, sẵn đang hăng rượu, bà ta đứng bên phía tường mắng ầm lên một lúc, 【庚夾 Tinh tế đến tột cùng.】 rồi đến xin với Hình phu nhân, nói bà thông gia của bà ấy chẳng có lỗi gì, chỉ vì cãi nhau mấy câu với a hoàn của mợ Cả, vợ Chu Thụy về ton hót với mợ Hai, trói bà ấy và đem vứt vào chuồng ngựa, để mấy hôm nữa sẽ mang ra đánh. Thật đáng thương hại cho một bà già đã bảy tám mươi tuổi. Xin bà nói với mợ Hai tha cho bà ấy một lần này!

Từ ngày đến hỏi Uyên Ương, Hình phu nhân có vẻ bẽ mặt. Lại thấy Phượng Thư lên nước hơn mình, Giả mẫu đối đãi ra chiều lạnh nhạt, nên bà ta vẫn ôm sẵn mối oán thù, ghen ghét, nhưng chưa có dịp nói ra. Bây giờ họ ngấm ngầm đặt chuyện, ton hót bà chủ. Trước hết họ vạch vòi bọn hầu, sau đến Phượng Thư "chỉ cố chiều chuộng cho cụ vui rồi tha hồ làm mưa làm gió. Đã trị được cậu Liễn, lại ton hót bà Hai để bà Hai không để ý gì đến công việc bên ấy". Sao họ lại nói cả đến Vương phu nhân: "Cụ không thích bà, đều tự bà Hai và mợ Liễn xui cả". Hình phu nhân dù là gan đồng dạ sắt, nhưng tính chất đàn bà, không tránh khỏi sinh lòng nghi kỵ. Vốn đã ghét sẵn Phượng Thư, nay thấy vậy, bà ta không nói câu nào.

Đến sáng hôm sau, Hình phu nhân sang hầu Giả mẫu. Người trong họ đều đến xem hát đông đủ. Hôm ấy lại đều là con cháu trong họ, không ai là khách cả. Giả mẫu rất cao hứng nên chỉ mặc quần áo thường ra nhà ngoài nhận lễ. Ở giữa đặt một cái giường, nào gối xếp, nệm tựa lưng, nệm gác chân, cái gì cũng đủ cả. Giả mẫu một mình nằm nghiêng ở trên giường. Chung quanh đặt một loạt ghế thấp. Bảo Thoa, Bảo Cầm, Đại Ngọc, Tương Vân, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân ngồi quây cả đó.

Mẹ Giả Biển dẫn đứa con gái là Hỷ Loan, mẹ Giả Quỳnh dẫn đứa con gái là cô Tư và cả lũ cháu gái các nhà khác, lớn nhỏ độ hai mươi người. Giả mẫu thấy Hỷ Loan và cô Tư xinh đẹp, đi đứng nói năng khác hẳn mọi người, trong bụng vui thích, liền gọi họ đến ngồi ở trước giường. Bảo Ngọc ngồi ở trên giường đấm chân cho Giả mẫu. Tiết phu nhân ngồi ở hàng trên, còn hai hàng phía dưới là con cháu các nhà cứ ngồi theo bậc họ. Hai dãy hành lang ngoài rèm, thì khách đàn ông cũng ngồi theo thứ tự trong họ. Bọn đàn bà từng tốp một làm lễ trước, bọn đàn ông làm lễ sau. Giả mẫu nằm nghiêng ở trên giường, chỉ sai người bảo "miễn lễ".

Bọn Lại Đại dẫn người nhà quỳ lạy từ cửa nghi môn vào đến phòng khách. Sau đến các người đàn bà trong nhà, rồi đến a hoàn ở các phòng. Nhộn nhịp chừng ăn hai ba bữa cơm mới xong. Họ lại xách đến rất nhiều lồng chim sẻ "phóng

sinh" ở giữa sân.

Bọn Giả Xá đốt xong những giấy thọ tinh lễ trời đất rồi mới bắt đầu xem hát uống rượu. Hát đến nửa chừng, Giả mẫu đi nghỉ, bảo mọi người cứ tùy thích, rồi dặn Phượng Thư giữ Hỷ Loan và cô Tư ở lại chơi mấy hôm. Phượng Thư đi ra nói với mẹ chúng. Hai bà này xưa nay nhờ Phượng Thư giúp đỡ, liền vui lòng ở lại chơi trong vườn.

Đến chiều, lúc sắp tan tiệc, trước mặt mọi người. Hình phu nhân đến xin với Phượng Thư, cười nói:

- Chiều hôm qua, tôi nghe nói mợ Hai tức giận, sai bà Chu quản gia trói hai bà già, không biết là họ phạm tội gì? Đáng lẽ ra tôi không nên xin hộ là phải. Nhưng tôi nghĩ là ngày sinh nhật cụ còn cố gắng bỏ tiền bỏ gạo giúp đỡ kẻ nghèo yếu, thế mà chúng ta lại hành hạ người già hay sao? Dù không nể mặt tôi, chị cũng nên nể mặt cụ, tạm tha cho họ!

Nói xong lên xe về. Phượng Thư vừa xấu hổ, vừa tức, không biết đầu đuôi ra sao, đỏ mặt tía tai, quay lại cười nhạt, 【庚 夾 Lại viết chữ "cười", thật diệu! Hễ A Phượng giận thật thì văn ắt nói "cười", không sai mảy may.】 bảo bọn vợ Lại Đại: 〔二〕

- Chuyện này ở đâu ra thế! Hôm qua vì người ở phủ này có lỗi với mợ Cả bên kia, tôi sợ mợ ấy ngờ vực, nên giao sang để tùy mợ ấy xét định, chứ họ có lỗi gì với tôi. Thế mà tin ở đâu lại truyền đi nhanh thế?

Vương phu nhân hỏi:

- Việc gì?

Phượng Thư cười, kể lại chuyện hôm qua, Vưu Thị cũng cười nói:

- Ngay tôi cũng không biết gì, thím cũng lắm chuyện quá.

Phượng Thư nói:

- Vì tôi sợ chị ngượng mặt, nên để tùy ý chị xử trí, chẳng qua cũng là giữ lễ đó thôi.

Cũng như ở bên chị, có người nào láo lếu với tôi tất nhiên chị phải giao sang cho tôi xử. Dù là hạng đầy tớ thế nào chăng nữa, cũng không thể bỏ qua cái lệ ấy được.

Không biết ai đã sang bên ấy hết chuyện ton hót, lại giở ngay việc này ra.

Vương phu nhân nói:

- Mẹ chồng cháu nói phải đấy. Chị Trân không phải là người ngoài, thì cần gì phải giữ cái lễ hão ấy. Ngày sinh nhật cụ là cần nhất, tha họ ra mới phải.

Nói xong liền sai người đi tha hai bà già ấy.

Phượng Thư càng nghĩ càng tức, càng xấu hổ, đâm ra chán nản, nước mắt giàn giụa, rồi hậm hực về buồng khóc lóc, nhưng không muốn cho ai biết. Giả mẫu lại sai Hổ Phách đến gọi Phượng Thư hỏi việc. Hổ Phách thấy vậy, lấy làm lạ, nói:

- Tự dưng vô cớ, mợ làm sao thế? Bên kia đương chờ mợ đấy.

Phượng Thư nghe nói, lau nước mắt. rửa mặt đánh phấn, rồi cùng đi với Hổ Phách.

Giả mẫu hỏi:

- Hôm nọ người ta đến mừng, tất cả có mấy nhà đưa vi bình?

- Tất cả có mười sáu nhà. Có mười hai cái lớn, và bốn cái nhỏ che giường. Trong số đó có một cái lớn của nhà họ Chân, 【庚 夾 Hay! Lại nhắc chuyện nhà Chân. ◇ Chuyện thật sắp lộ, chuyện giả sắp đến hồi kết.】 mười hai cánh bằng lụa màu đại hồng, thêu kiểu "hốt để đầy giường", một mặt thì vẽ tranh bách thọ thiếp vàng là đẹp nhất. Lại còn có một cái bình bằng pha lê của nhà Ô tướng quân ở Việt Hải nữa.

- Thế thì không được động đến hai cái ấy, phải cất đi cẩn thận, ta cần đem đi biếu người khác.

Phượng Thư vâng lời.

Uyên Ương đến nhìn kỹ mặt Phượng Thư, làm Giả mẫu phải hỏi:

- Mày không nhận ra mợ ấy à? Sao cứ nhìn mãi thế?

Uyên Ương cười nói:

- Cháu thấy mắt mợ ấy sưng húp lên, nên lấy làm lạ.

Giả mẫu bảo Phượng Thư đến gần, để ý nhìn kỹ. Phượng Thư cười nói:

- Cháu bị ngứa mắt, dụi mãi thành sưng lên.

Uyên Ương cười nói:

- Chắc lại bị ai trêu tức rồi?

Phượng Thư cười nói:

- Ai dám trêu tức ta? Dù có bị tức, nhưng trong ngày sinh nhật cụ, ta cũng chẳng dám khóc.

Giả mẫu nói:

- Phải đấy, ta muốn ăn cơm, cháu ở đây dọn cho ta ăn, còn thừa thì để cháu và chị Trân ăn. Hai chị em ở đây giúp các vị sư niệm phật nhặt đậu cho ta, các cháu cũng được thêm tuổi thọ đấy. Hôm nọ các em và Bảo Ngọc đều nhặt cả rồi, giờ cũng cho các cháu nhặt, không thì lại bảo ta thiên tư.

Trong khi nói chuyện đã đặt sẵn một bàn cơm chay cho hai sư cô ăn. Rồi lại bày một bàn cỗ mặn. Giả mẫu ăn xong, bưng ra nhà ngoài. Vưu thị và Phượng Thương ăn thì Giả mẫu lại gọi Hỷ Loan, cô Tư đến cùng ăn với hai người. Ăn xong, rửa tay, thắp hương, bưng một thưng đậu đến. Hai sư cô đọc bài kệ rồi người nào người ấy nhặt từng hạt đậu bỏ vào cái giỏ, cứ nhặt một hạt đậu lại niệm phật một câu. Ngày mai nấu chín, sai người mang ra ngã tư đường làm lễ bố thí. Giả mẫu nằm nghiêng ra nghe hai sư cô nói ít chuyện nhân quả.

Uyên Ương đã nghe thấy Hổ Phách nói về việc Phượng Thư khóc, lại hỏi dò Bình Nhi nên biết hết ngành ngọn câu chuyện. Buổi chiều vắng người, liền trình Giả mẫu:

- Mợ Hai khóc là vì bà Cả bên kia làm cho mợ ấy bẽ mặt trước mọi người.

- Việc gì?

Uyên Ương kể lại đầu đuôi việc này. Giả mẫu nói:

- Thế là cháu Phượng biết giữ lễ đấy. Có lẽ nào vì ngày sinh nhật của ta, lại để cho bọn đầy tớ hỗn với các người chủ trong họ, mà không để ý đến hay sao? Đó là vì ngày thường bà Cả vẫn không ưa cháu Phượng, nhưng chưa dám

làm to ra, nên hôm nay mới mượn cớ để ra oai. Rõ ràng là bà ấy cố ý làm bẽ mặt cháu Phượng trước mọi người.

Lúc đó, thấy Bảo Cầm đến, nên không ai nói nữa.

Giả mẫu chợt nghĩ đến Hỷ Loan và cô Tư, liền sai người đến dặn bọn bà già trong vườn.

- Hai cô ấy tuy nhà nghèo nhưng phải hầu hạ như các cô ở trong nhà này. Ta biết bọn chúng bây, cả trai lẫn gái, đều một lòng ham chuộng giàu sang. Có hai cách nhìn người, chưa chắc chúng bay đã chịu để hai cô ấy lọt vào trong con mắt. Nếu đứa nào dám coi thường các cô ấy, ta nghe thấy sẽ không tha đâu!

Bà già vâng lời toan đi. Uyên Ương nói:

- Để cháu đi cho. Họ có chịu nghe lời bà già đâu.

Nói xong đi vào trong vườn. Trước hết Uyên Ương đến Đạo Hương thôn tìm Lý Hoàn và Vưu thị, không gặp. Bọn a hoàn đều nói:

- Các mợ ở cả bên cô Ba.

Uyên Ương quay ra đến Hiểu Thúy đường, thấy những người ở trong vườn đương cười nói ở đấy. Thấy Uyên Ương đến, họ cười nói:

- Bây giờ chị còn đến đây làm gì? - rồi mời ngồi.

Uyên Ương cười nói:

- Không cho tôi đi dạo chơi à?

Rồi kể lại lời của Giả mẫu. Lý Hoàn vội đứng dậy. Nghe xong lập tức sai người đi gọi những người đứng đầu các phòng đến, bảo phải truyền lại cho mọi người biết.

Vưu Thị cười nói:

- Cụ nghĩ chu đáo quá. Ngay những đứa trẻ tuổi lực lưỡng như chúng mình có sức trói nổi mười người, cũng không theo kịp được cụ.

Lý Hoàn nói:

- Con Phượng vẫn cậy là thông minh ranh mãnh cũng chẳng cắn gót được người, nữa là chúng mình theo làm sao được.

Uyên Ương nói:

- Thôi đi. Lại còn nhắc đến con Phượng, con hùm ra đây làm gì? Mợ ấy kể cũng đáng thương! Tuy mấy năm nay hầu cụ và bà Hai không có điều gì sơ suất, nhưng ngấm ngầm thì không biết đã mắc lỗi với bao nhiêu người rồi. Nói tóm lại, ở đời rất khó: thực thà quá không biết tháo vát, thì bố mẹ chồng lại chê là đần độn, người nhà chả ai sợ cả; nếu là người biết tháo vát, không khỏi được đằng nọ hỏng đằng kia. Như nhà ta đây lại càng buồn cười, có những "mợ" ở hàng đầy tớ mới nổi lên, ả nào ả nấy đều ra bộ, chẳng biết thế nào là vừa lòng họ, hễ hơi phật ý một chút là họ chẳng đi nói xấu vắng mặt, cũng hay "đâm bị thóc chọc bị gạo". Tôi sợ cụ bực lên, nên không muốn nói, nếu không tôi kể hết ra thì cả nhà chẳng được yên đâu. Đây không phải là tôi dám nói hỗn trước mặt cô Ba, như cụ yêu cậu Bảo, lúc vắng mặt, có người oán trách cho là thiên tư, như thế cũng chẳng đáng kể gì. Nhưng bây giờ cụ chỉ yêu cô, tôi thấy họ cũng tức lên. Như thế có đáng buồn cười không?

Thám Xuân cười nói:

- Người vớ vẩn thì nhiều, so sánh thế nào cho hết được. Tôi nghĩ những nhà hèn hạ, tuy nghèo đói đấy, nhưng mẹ con ngày nào cũng vui vẻ cười đùa, lại hóa ra sung sướng. Còn nhà ta đây, bề ngoài ai cũng cho chúng mình tiểu thư nghìn vàng, vạn vàng, sung sướng biết bao, nhưng biết đâu lại có những chuyện rắc rối, không thể kể ra hết được!

Bảo Ngọc nói:

- Có phải ai cũng nghĩ luẩn quẩn như cô Ba ấy à? Anh thường khuyên em không nên nghe những câu tục, nghĩ những việc tục, chỉ nên yên hưởng phú quý mới phải, chỉ những kẻ không được phúc phận như chúng ta mới nghĩ nhảm thôi.

Vưu Thị nói:

- Có ai lại như chú, trong bụng không vướng víu gì, chỉ biết chơi đùa với bọn chị em.

Đói thì ăn, mệt thì ngủ, đến mấy năm nữa cũng thế thôi, không nghĩ gì đến việc về sau cả.

Bảo Ngọc cười nói:

- Tôi được vui đùa với các chị em ngày nào hay ngày ấy, rồi chết là xong, chứ có gì là việc sau với việc trước nữa!

Bọn Lý Hoàn đều cười nói:

- Lại nói nhảm rồi! Dù cho chú chẳng làm gì, chết già trong nhà này, không nhẽ bọn chị em lại không đi lấy chồng à?

Vưu Thị cười nói:

- Chẳng trách người ta bảo chú chỉ được cái lớn xác thôi, quả thật là vừa ngây vừa ngốc.

Bảo Ngọc cười nói:

- Việc đời khó định trước, đã biết ai chết ai sống? Ví dụ ngày nay hay ngày mai, năm nay hay năm sau mà tôi chết đi, thì cũng là được thỏa một đời!

Mọi người không đợi Bảo Ngọc nói hết, ngắt lời ngay:

- Lại càng nhảm. Thôi đừng đấu chuyện với chú ấy thì hơn. Nói ra không chuyện ngây cũng chuyện rồ.

Hỷ Loan cười nói:

- Anh Hai, anh đừng nói thế. Khi các chị nhà này đi lấy chồng cả rồi, thế nào cụ và bà Hai cũng buồn, lúc đó em sẽ đến đây cùng ở với anh.

Lý Hoàn và Vưu Thị đều cười nói:

- Thôi cô cũng đừng nói chuyện ngớ ngẩn nữa. Chẳng lẽ cô lại không đi lấy chồng hay sao?

Câu nói ấy làm Hỷ Loan thẹn, cúi đầu xuống. Bấy giờ đã sang canh, mọi người đều về buồng nghỉ.

Uyên Ương vừa về đến trước cửa vườn, thấy cửa ngách khép hờ chưa cài. Lúc này trong vườn vắng lặng không ai đi lại, chỉ có ánh đèn le lói từ trong buồng cạnh hắt ra.

Trên không, bóng trăng lờ mờ. 【庚 夾 Đó là buổi đầu canh, vào thượng tuần tháng ấy.】 Uyên Ương đi một mình, không xách đèn, chân bước nhè nhẹ, vì thế những người canh đêm không ai để ý đến. Uyên Ương muốn đi tiểu, liền xuống dưới đường, rẽ cỏ đi đến dưới gốc cây quế ở sau núi đá. 【庚 夾 Đang tháng tám; tiện bút điểm cảnh.】 Vừa quanh đến bên hòn đá, bỗng có tiếng quần áo sột soạt. Sợ quá, Uyên Ương nhìn xung quanh, bắt gặp hai người ở đấy. Thấy Uyên Ương đến, họ định nép vào sau hòn đá chỗ bụi cây.

Uyên Ương nhanh mắt, nhân có ánh trăng lờ mờ, trông thấy một người mặc áo màu hồng, đầu tết bím, vóc người vạm vỡ cao lớn, 【庚 夾 Đó là hình dáng nhìn dưới trăng, nên không tả đến khuôn mặt.】 đúng là Tư Kỳ hầu ở buồng Nghênh Xuân. Uyên Ương cứ tưởng là nó cùng đứa con gái nào nữa ra chơi ở đấy, 【庚 夾 Tưởng các cô gái vẫn thường làm vậy; người đọc hẳn cũng nghĩ như thế.】 thấy mình đến nó cố ý ẩn nấp để dọa chơi, liền cười gọi:

- Tư Kỳ! Mày không ra ngay đây, chực dọa tao à. Tao sẽ kêu ầm lên là có trộm. Con chương xác này, không kể ngày đêm cứ chơi đùa không biết chán!

Uyên Ương nói đùa để gọi nó ra thôi. Ngờ đâu đứa gian hay chột dạ, 【庚 夾 Càng lạ; không biết sau đây sẽ xảy ra chuyện gì.】 nó nghĩ là Uyên Ương đã biết rõ đầu đuôi việc mình, lỡ kêu ồn lên, người ta biết thì càng nguy, vả chăng ngày thường Uyên Ương vẫn thân mật với mình, không như người khác. Nó liền từ sau cây chạy ra nắm lấy Uyên Ương, quỳ xuống nói:

- Chị ơi! Xin chị đừng kêu ầm lên! 【庚 夾 Lạ lùng thay!】 Uyên Ương vẫn không biết vì việc gì, liền kéo nó dậy, hỏi:

- Nói thế là thế nào?

Tư Kỳ không nói câu gì, người cứ run rẩy. Uyên Ương càng không hiểu. Nhìn một lần nữa, thấy một bóng người như một đứa hầu nhỏ, Uyên Ương đã đoán ra được tám, chín phần, 【庚 夾 Đúng là cô gái thông minh nhanh nhạy. Diệu!】 trong lòng hổ thẹn, rạo rực đỏ mặt tía tai, 【庚 夾 Đúng là cô gái được nuông chiều quý trọng; nét nào cũng đến nơi.】 lại đâm ra sợ, liền đứng yên một lúc, khẽ hỏi Tư Kỳ:

- Người kia là ai thế?

- Người anh con cô con cậu với em. 【庚 夾 Diệu!】 Uyên Ương suýt lên một tiếng, 【庚 夾 Như thấy tận nét mặt, như nghe tận tiếng nói.】 thẹn quá, không nói ra được câu gì. Tư Kỳ quay lại khẽ gọi:

- Thôi đừng tránh nữa, chị đã trông thấy rồi, ra mà lạy đi.

Đứa hầu nhỏ nghe nói, mới từ sau cây đi ra, lạy như tế sao. Uyên Ương quay người đi, Tư Kỳ nắm lại van xin, khóc nói:

- Tính mệnh chúng em đều ở trong tay chị cả, mong chị tha chết cho!

Uyên Ương nói:

- Đừng nói nhiều nữa, bảo nó bước đi. Ta không mách ai cả là được. Sao mày lại nói như vậy?

Nói chưa dứt lời, thấy bên cửa ngách có người gọi:

- Cô Kim đã ra rồi, khóa cửa lại.

Uyên Ương cứ bị Tư Kỳ níu giữ mãi, không dứt ra được, nghe vậy liền lên tiếng:

- Tôi còn ở đây có việc hãy chờ một tý, tôi sẽ ra đấy.

Tư Kỳ đành phải buông ra, để cho Uyên Ương về.

【威 Tổng bình: Một lượt kể đèn chưa tắt, cửa chưa đóng; một lượt kể dì Triệu thất thố, già Phi nén giận; một lượt kể nhà họ Lâm cậy thế, nhà họ Chu tranh công; một lượt kể Phượng Thư nguội lòng, Uyên Ương truyền tin. Không phải để tô đậm chính văn hồi này, tất cả đều nhằm dẫn sang văn sau. Nỗi khổ tâm của tay thợ giỏi, quả là lao tâm dàn dựng.

Chuyện Tư Kỳ do Uyên Ương vô tình dọa mà lộ, là chỗ thu xếp chu toàn; nhờ thế diễn biến trước sau quanh Uyên Ương không mâu thuẫn. Sao tinh tế đến thế!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Lời phê này ở bản Thích Tự và bản Mông Phủ đều bị chép lẫn vào chính văn.

〔二〕 Cụm nguyên văn "lăng lăng bất thác" khá khó hiểu. Trong lời phê của sách này, những từ thường đi với "bất thác" là "nhất ti" — bốn chỗ — và "chân chân" — một chỗ. "Chân chân bất thác" nghĩa là quả thật hay, không thật hợp ở đây; "nhất ti bất thác" nghĩa là không sai một mảy, dùng ở đây rất đúng. Hai chữ "lăng lăng" lại lặp, có thể nên hiệu thành "ti ti".

Hồi 72: Vương Hy Phượng cậy mạnh, ngượng nói bệnh — Vợ Lai Vượng ỷ thế, ép thành hôn

Hồi 72

Vương Hy Phượng cậy mạnh, ngượng nói bệnh — Vợ Lai Vượng ỷ thế, ép thành hôn

【 戚 Hồi tiền phê: Hồi này dường như có dụng ý mà cũng như không, dường như tiếp nối mà cũng như không tiếp nối. Với họa sĩ, đó là đậm nhạt xen nhau; với người viết, đó là xương thịt cân đều; với nhạc công, đó là tiếng sênh và lời ca thay nhau nổi; trên văn đàn, đó là đoạn nghỉ để nuôi thế văn và đổi sang một điệu khác. Văn khí trước sau đến đây tạm nghỉ một nhịp.】

Uyên Ương khi ra khỏi cửa ngách, mặt còn nóng, tim đập mạnh, cho đó là việc không ngờ, nghĩ bụng: "Việc này quan trọng, nếu nói ra sẽ liên can đến việc gian dâm trộm cắp, quan hệ đến mệnh người, không khỏi làm lụy tới kẻ khác. Vả chăng cũng chẳng dính dáng gì đến mình thì hãy để bụng, không nên nói cho ai biết vội". Uyên Ương về trình Giả mẫu xong rồi đi nghỉ.

Từ đó, thường ban đêm Uyên Ương không hay vào vườn mấy, nghĩ bụng: "Trong vườn còn xảy chuyện kỳ quặc, huống chi các nơi". Vì vậy chị ta cũng ít khi đi đâu.

Tư Kỳ từ thuở nhỏ vẫn ở chung với người anh con nhà cô. Lúc đầu hai đứa nói đùa với nhau, hẹn hò sau này không lấy được nhau thì đành ở vậy chứ không lấy ai nữa.

Gần đây chúng đã lớn, đến tuổi dậy thì, trai xinh gái đẹp, thỉnh thoảng Tư Kỳ về nhà, hai bên đầu mày cuối mắt, tình cũ khôn khuây, nhưng không cách gì gần nhau được.

Lại sợ cha mẹ không bằng lòng, chúng liền nghĩ cách đút lót bọn bà già trong vườn, ngỏ cửa gác đường, nhân lúc lộn xộn định lẻn vào giở cuộc. Lần đầu gặp gỡ tuy chửa thành đôi, nhưng cũng đã chỉ non thề bể, tặng vật trao lời, chan chứa biết bao tình tứ.

Vụt gặp Uyên Ương đến, làm chúng sợ hãi phải rời nhau ra. Thằng nhỏ liền rẽ hoa chen liễu theo phía cửa ngách lẻn mất.

Suốt đêm đó Tư Kỳ không sao ngủ được, hối hận không kịp. Hôm sau đến gặp Uyên Ương, nét mặt khi đỏ khi tái, ngượng ngùng khôn xiết, trong lòng thắc thỏm, chẳng thiết gì ăn uống, đứng ngồi bâng khuâng. Qua hai hôm, không thấy động tĩnh, nó mới hơi yên lòng. Buổi chiều hôm ấy, có một bà già đến khẽ bảo:

- Anh mày trốn đi ba, bốn hôm nay không về nhà, hiện đương nhờ người đi tìm các nơi đấy.

Tư Kỳ nghe nói, vừa sốt ruột, vừa tức vừa buồn, nghĩ bụng: "Nếu xảy việc gì thì liều cùng chết một chỗ mới phải. Bọn con trai thật là bạc tình, đã chạy ngay trước rồi!" Cô ta càng nghĩ càng tức. Hôm sau thấy trong mình khó chịu, không gượng được nữa, đành nằm vật xuống, rồi lìm lịm đâm ra ốm.

Uyên Ương nghe thấy một hầu nhỏ vô cớ bỏ trốn, Tư Kỳ ở trong vườn lại ốm nặng, sắp dời ra ngoài, đã đoán ngay chúng nó sợ mình nói ra sẽ bị tội. Uyên Ương không đành lòng, liền sang thăm Tư Kỳ, đuổi mọi người ra, rồi thề với

Tư Kỳ:

- Tôi mà mách ai, xin chết ngay lập tức. Em cứ yên tâm tĩnh dưỡng, đừng có hủy hoại thân mình!

Tư Kỳ níu lấy Uyên Ương khóc:

- Chị ơi! Từ lúc bé, chúng ta đã gần gũi nhau, chị không hề coi em như người ngoài, em cũng không dám khinh nhờn chị. Bây giờ em trót nhầm nhỡ, chị không mách ai, thì em coi chị như mẹ đẻ! Từ nay trở đi, em sống ngày nào tức là nhờ chị ngày nấy.

Em khỏi bệnh, sẽ viết bài vị trường sinh của chị, ngày nào em cũng thắp hương cúng vái cầu trời khấn phật phù hộ cho chị suốt đời được phúc thọ song toàn. Dù em có chết đi, sẽ hóa kiếp lừa kiếp chó để đền ơn chị! Tục ngữ có câu: "Dựng rạp ngàn dặm, nhưng không có tiệc nào không tan". Vài ba năm sau, chúng ta cũng phải xa nhau, mỗi người mỗi ngả. Câu tục ngữ lại nói: "Cánh bèo mặt nước lênh đênh, cũng khi gặp gỡ nữa mình với ta". Sau này được gặp nhau, em xin tìm cách đền ơn chị.

Tư Kỳ vừa nói vừa khóc.

Câu nói ấy làm Uyên Ương xót xa cũng phải khóc lên, liền gật đầu nói:

- Chính là em tự tìm lấy cái chết! Tôi hơi đâu để ý đến những chuyện ấy, đi ton hót hão làm hại tiếng tăm của em. Vả chăng việc này tôi cũng không tiện mở miệng nói với người ngoài. Em cứ yên tâm, nên cố gắng chữa chạy cho khỏi rồi giữ thân giữ phận đừng có làm bậy nữa.

Tư Kỳ cứ nằm, gật đầu luôn. Uyên Ương an ủi Tư Kỳ một lần nữa mới về.

Biết Giả Liễn đi vắng, Phượng Thư mấy hôm nay có vẻ mệt nhọc, không được như trước, Uyên Ương tiện đường đến hỏi thăm. Vừa vào tới sân, người gác cửa thứ hai trông thấy đứng dậy mời vào, Uyên Ương vào nhà ngoài, gặp Bình Nhi từ trong đi ra.

Trông thấy, Bình Nhi khẽ cười nói:

- Mợ ấy vừa mới ăn một tí cơm, đi nghỉ trưa rồi. Chị hãy vào đây chơi đã.

Uyên Ương nghe nói, theo Bình Nhi sang buồng bên đông. A hoàn nhỏ pha trà. Uyên Ương khẽ hỏi:

- Mấy hôm nay mợ chị thế nào? Dạo này tôi xem mợ ấy có vẻ uể oải lắm.

Bình Nhi nhân lúc vắng người than thở:

- Không phải hôm nay mợ ấy mới uể oải đâu! Trước đây một tháng đã như thế rồi, nhưng cứ giấu. Mấy hôm nay bận việc, lại bị tức khí về những chuyện không đâu, nên bệnh trở lại. Hai hôm nay ốm hơn trước, không gượng được nữa mới chịu "lòi đuôi"

ra.

- Đã thế sao không mời thầy thuốc chữa ngay đi?

- Chị ơi! Chị còn không biết tính mợ ấy à? Nhiều khi nhìn thấy không đành lòng, tôi phải hỏi một câu "mợ thấy trong người thế nào?" Mợ ấy gắt lên, bảo là tôi rủa mợ ấy, còn nói gì đến việc mời thầy bốc thuốc nữa. Mặc dầu vậy, ngày nào mợ ấy cũng xét nét từng ly từng tý, không tự biết mình phải giữ gìn sức khỏe!

- Nhưng cũng phải mời thầy thuốc đến xem là bệnh gì cho mọi người được yên tâm.

- Cứ nói về bệnh, theo tôi, không phải ốm đau xoàng đâu!

- Thế là bệnh gì?

Bình Nhi xích lại gần, ghé vào tai Uyên Ương nói:

- Thấy kinh từ tháng trước đến mãi tháng này vẫn rong, đầm đìa không sạch. Thế không phải là bệnh nặng à?

- Úi chào! Theo chị nói thì chả phải chứng "băng huyết" là gì?

Bình Nhi nhổ toẹt một cái, lại khẽ cười nói:

- Con gái mà nói cái gì thế? Chị cũng biết rủa người ta à?

Uyên Ương đỏ mặt lên, lại khẽ cười nói:

- Thực ra tôi cũng không biết thế nào là băng với không băng. Cô quên rồi ư? Chị tôi trước kia không phải mắc bệnh ấy mà chết đấy à? Lúc đó tôi cũng không biết là bệnh gì, ngẫu nhiên nghe thấy mẹ tôi nói chuyện với bà thông gia, tôi vẫn buồn, sau nghe rõ ngành ngọn tôi mới hiểu được một vài phần.

- Chị nhớ chứ tôi quên bẵng đi rồi.

Hai người đương nói chuyện, thấy a hoàn nhỏ vào nói với Bình Nhi:

- Già Chu lại đến. Tôi thưa với già ấy là mợ vừa mới đi nghỉ trưa. Già ấy lại sang bên bà Hai rồi.

Bình Nhi gật đầu, Uyên Ương hỏi:

- Già Chu nào?

- Là người vẫn đi làm mối cho nhà quan ấy. Vì có ông họ Tôn nào đến xin cầu hôn với nhà ta, nên mấy hôm nay ngày nào già ấy cũng mang thiếp đến, làm cho người ta sinh phiền ra.

Nói chưa dứt lời, a hoàn nhỏ chạy đến nói:

- Cậu Hai đã về đấy.

Giả Liễn vào đến cửa nhà ngoài, Bình Nhi vội ra đón. Giả Liễn vào ngay buồng. Khi đến cửa, thấy Uyên Ương ngồi ở trên giường. Giả Liễn đứng dừng lại, cười nói:

- Chị Uyên Ương, hôm nay thực là rồng đến nhà tôm!

Uyên Ương cứ ngồi yên cười nói:

- Đến thăm cậu mợ đấy, nhưng người thì đi vắng, người thì ngủ.

Giả Liễn cười nói:

- Chị vất vả quanh năm, hầu hạ cụ. Tôi chưa đến thăm chị được, đâu dám phiền chị đến thăm chúng tôi! May quá, tôi định đi tìm chị, nhưng vì mặc cái áo dài nóng lắm, nên về thay áo lót rồi sẽ đi. Không ngờ ông trời run rủi tôi lại đỡ phải đi. Thế ra chị đã ngồi đợi tôi ở đây rồi.

Hắn vừa nói vừa ngồi vào ghế.

- Lại có việc gì đấy?

- Nhân có một việc tôi quên mất, chắc chị còn nhớ thì phải. Năm ngoái trong ngày sinh nhật cụ, có một hòa thượng ở ngoài dâng một quả phật thủ màu sáp ong. Vì cụ thích, nên bắt bày ngay ra. Hôm nọ lại đến ngày sinh nhật cụ, tôi đem sổ ghi đồ cổ vẫn thấy có biên cái ấy, nhưng bây giờ không biết bỏ ở đâu. Người coi phòng đồ cổ có nói với tôi hai lần, chờ tôi hỏi đích xác để biên vào sổ. Vì thế tôi hỏi chị: giờ cụ còn bày cái ấy nữa không? Hay là đã giao cho ai rồi?

- Cụ bày được mấy hôm thì chán, đã giao cho mợ nhà rồi. Bây giờ cậu lại đi hỏi tôi.

Tôi hãy còn nhớ cả ngày tháng, chính tôi đã sai vợ bác Vương đưa sang kia. Nếu cậu quên, cứ hỏi mợ nhà hay chị Bình sẽ rõ.

Bình Nhi đương lấy quần áo, nghe vậy trả lời:

- Cái ấy đã giao sang đây rồi, hiện để ở trên lầu. Mợ nhà đã sai người đến bảo, nhưng họ cứ lú lấp không biên vào sổ. Việc không quan hệ gì mà cứ làm nhộn lên.

Giả Liễn cười nói:

- Nếu đã đưa cho mợ chị, sao tôi không biết, chắc các người lại định lấp liếm đi chứ gì?

Bình Nhi nói:

- Mợ đã nói với cậu, nhưng cậu còn định đem biếu người khác. Mợ không bằng lòng mới giữ lại được. Nay chính cậu quên, còn bảo chúng tôi lấp liếm. Cái ấy có quí hóa gì. Những cái quí bằng mười cũng chẳng cần lấp liếm nữa là cái không đáng một đồng.

Giả Liễn cúi đầu mỉm cười, cố nhớ lại rồi vỗ tay nói:

- Bây giờ tôi cũng lẫn rồi! Nói trước quên sau, làm người ta oán trách, thật kém trước nhiều quá.

Uyên Ương cười nói:

- Cũng không trách được cậu, công việc bận rộn, lắm người nhiều điều, lại thêm mấy chén rượu vào thì còn nhớ được cái gì nữa.

Uyên Ương đứng dậy định đi. Giả Liễn nói:

- Chị hãy ngồi chơi, tôi còn có một việc muốn nhờ chị.

Nói xong liền mắng a hoàn nhỏ: "Sao không pha trà ngon lên đây? Phải lấy chén nắp sạch ra, pha thứ trà người ta mới biếu hôm qua ấy". Rồi nói với Uyên Ương:

- Mấy hôm nay lễ sinh nhật cụ, có mấy nghìn lạng tiêu hết cả. Tiền tô ruộng, tô nhà các nơi đều đến tháng chín mới thu được. Bây giờ tôi không còn món tiền nào nữa.

Ngày mai lại phải dâng lễ sang phủ Nam An, lại phải chuẩn bị lễ trùng dương *ndlr: Trùng dương là ngày mồng chín tháng chín âm lịch.* cho nguyên phi, ngoài ra còn phải sửa lễ mừng, lễ viếng mấy nơi, ít ra cũng phải tiêu đến hai, ba nghìn lạng, không thể chạy ngay một lúc được. Tục ngữ nói rất đúng: "Nhờ người chẳng bằng nhờ mình". Bất đắc dĩ tôi phải phiền đến chị, mong chị xem có hòm đồ vàng bạc xưa nay cụ không để ý đến, thầm đưa cho tôi mang đi cầm lấy độ vài nghìn lạng bạc để tiêu. Chừng trong nửa tháng thu được số tiền, tôi sẽ chuộc giả, nhất định không để cho chị phải mang tiếng đâu.

- Cậu cũng biết xoay xở đấy! Sao cậu lại nghĩ khá như vậy?

- Không phải là tôi nói láo đâu. Ngoài chị ra, người khác cũng có thể đảm đang được hàng nghìn lạng, nhưng họ không phải là người gan góc hiểu đời như chị, nếu tôi nói với họ lại làm họ phát sợ lên. Cho nên thà tôi "đánh một tiếng chuông vàng, còn hơn đánh ba nghìn tiếng chũm chọe".

Bỗng a hoàn nhỏ bên Giả mẫu chạy đến tìm Uyên Ương, nói:

- Cụ gọi chị đấy, tìm mãi không thấy chị đâu. Té ra lại ở đây.

Uyên Ương đi rồi, Giả Liễn quay vào thăm Phượng Thư. Lúc này Phượng Thư đã dậy, nghe thấy chồng nhờ Uyên Ương mượn đồ đi cầm, nên không tiện lên tiếng, cứ nằm yên ở trên giường. Thấy Giả Liễn vào, Phượng Thư hỏi: "Nó đã nhận lời chưa?"

- Tuy chưa nhận lời, nhưng cũng chắc được vài phần. Tối đến, mợ nói thêm vào một câu thì mười phần sẽ chắc cả mười.

- Tôi mặc kệ, không biết đến việc ấy. Bây giờ nghe cậu nói, bùi tai đấy, nhưng khi tiền đã vào tay rồi, cậu lại đánh trống lảng, liệu ai đi cãi vã với cậu được. Cụ biết ra thì thể diện tôi mấy năm nay mất hết!

- Mợ nói được tôi sẽ tạ ơn.

- Cậu tạ tôi cái gì nào?

- Mợ muốn cái gì, tôi tạ cái ấy.

Bình Nhi đứng bên cười nói:

- Mợ không cần đòi hỏi gì cả. Vừa rồi mợ nói phải làm một việc thiếu mất mấy trăm lạng, chi bằng khi mượn được về, mợ lấy ngay số tiền đó, như thế chẳng được việc cả hai bên hay sao?

Phượng Thư cười nói:

- May có chị nhắc tôi đấy. Thôi thế cũng được.

Giả Liễn cười nói:

- Các người tệ lắm! Các người chỉ nghĩ lúc này có món tiền đi cầm được chừng một nghìn lạng, biết đâu dù năm ba nghìn tiền mặt đối với các người cũng chẳng khó gì.

Tôi không vay mượn các người thì thôi, chứ nhờ nói hộ một câu mà đã đòi tiền tạ.

Sao mà ghê quá thế ?

Phượng Thư nghe xong vùng dậy bảo:

- Tôi có năm nghìn hay năm vạn cũng chẳng phải là món tiền kiếm chác được của cậu đâu! Hiện giờ hễ vắng mặt tôi là trong ngoài, trên dưới họ đều nói xấu rất nhiều, chỉ còn thiếu cậu nữa thôi! Thế mới biết "ma trong nhà chưa tỏ thì ma ngoài ngõ đã hay sao được". [一] Chính tiền nhà họ Vương chúng tôi, đều bị họ Giả các cậu kiếm chác mất.

Cậu đừng cho tôi là kẻ xấu bụng xấu dạ. Tôi xem nhà cậu liệu đã giàu bằng Thạch Sùng, Đặng Thông *ndlr: Thạch Sùng đời Tấn giàu ngang vua; Đặng Thông đời Hán được vua ban núi đồng để đúc tiền nên cũng cực giàu.* chưa? Cứ quét cái kẽ đất nhà họ Vương chúng tôi cùng đủ nuôi các cậu suốt đời. Nói sao không biết xấu! Hiện có chứng cớ đây: cứ mang đồ cưới của bà Hai và của tôi ra so xem, có thứ nào kém nhà các người không?

Giả Liễn cười nói:

- Tôi mới nói đùa một câu, mợ đã phát khùng rồi. Việc này có ra cái gì? Mợ muốn tiêu nhiều thì không có, chứ một vài trăm lạng có đáng là bao? Mợ cứ lấy mà tiêu, sau sẽ liệu.

Phượng Thư nói:

- Tôi có cần tiền để ngậm hàm, lót lưng *ndlr: Theo tục xưa, khi liệm người chết, người ta đặt ít tiền hoặc gạo vào miệng và rải ít tiền dưới lưng.* đâu mà vội thế?

Giả Liễn nói:

- Tại sao bỗng dưng lại lồng lộn lên như vậy?

Phượng Thư lại cười nói:

- Không phải tôi nóng nảy đâu, những lời cậu nói như đâm vào ruột ấy. Đến ngày kia là ngày giỗ đầu dì Hai. Trước kia chúng tôi ăn ở tử tế với nhau, giờ không làm gì cũng phải đến viếng mộ, đốt vàng, để tỏ tình chị em. Dì ấy dù không có con, cũng không nên quên cả tình xưa nghĩa cũ mới phải. 〔二〕 Giả Liễn nghe đoạn, cúi đầu suy nghĩ một lúc, mới nói:

- Mợ nghĩ thật là chu tất quá. Chính tôi cũng quên đi mất. Còn số tiền ngày kia tôi mới tiêu đến, nếu mai mợ hỏi được, tùy mợ muốn tiêu bao nhiêu cứ lấy mà tiêu.

Nói chưa dứt lời thì vợ Lai Vượng đi vào. Phượng Thư hỏi:

- Việc ấy đã xong chưa?

- Không ăn thua gì cả. Tôi đã nói, tất phải mợ đứng chủ cho thì mới xong.

Giả Liễn hỏi:

- Lại có việc gì đấy.

- Có việc gì quan hệ đâu. Chị Vượng có đứa con trai năm nay mười bảy tuổi, vẫn chưa có vợ. Chị ấy muốn xin Thái Hà hầu bên phòng bà Hai, không biết bà Hai có ưng hay không. Hôm nọ bà Hai thấy Thái Hà đã lớn, lại hay ốm đau luôn, nên đã rộng lượng cho nó về nhà, để tùy bố mẹ nó chọn ai xứng đáng thì gả. Vì thế chị Vượng đến nhờ tôi nói giúp. Tôi nghĩ hai nhà ấy cũng môn đăng hộ đối, nói một câu là tự khắc xong ngay; ngờ đâu chị ấy đến nói lại không xong!

Giả Liễn nói:

- Việc ấy có quan hệ gì? Thiếu gì người giỏi hơn Thái Hà.

Vợ Lai Vượng cười nói:

- Cậu cứ nói vậy. Ngay nhà ấy cũng khinh chúng tôi, thì người khác còn coi chúng tôi ra gì nữa. Tôi tìm kiếm mãi mới được đám này, mong cậu mợ ra ơn xây dựng cho. Mợ cứ bảo thế nào họ cũng bằng lòng, nên tôi mới nhờ người đến hỏi ướm, ngờ đâu mất công mua lấy cái bẽ. Kể ra con bé ấy cũng tốt đấy, ngày thường tôi đã ướm nó, chẳng thấy nói gì; chỉ có hai vợ chồng lão già nhà nó là làm bộ đấy thôi.

Câu nói ấy có ý chọc cả Phượng Thư và Giả Liễn, nhưng Phượng Thư cứ ngồi im, xem vẻ mặt Giả Liễn ra làm sao. Giả Liễn đương bận việc, đâu còn để bụng đến việc ấy. Hắn định bỏ mặc, nhưng ngại vì vợ Lai Vượng là người theo

hầu của Phượng Thư, vả lại ngày thường chị ta cũng chịu khó hầu hạ, nên không tiện bỏ qua, liền nói:

- Việc ấy có quan trọng gì mà phải nói lôi thôi mãi? Chị cứ yên tâm về đi. Ngày mai tôi sẽ đứng lên làm mối, sai hai người có thể diện đến nói và mang lễ đến luôn, bảo là ý định của tôi đấy! Nếu họ nhất định không nghe thì bảo họ đến đây gặp tôi.

Thấy Phượng Thư bĩu môi, vợ Lai Vượng hiểu ý ngay, gục đầu tạ ơn Giả Liễn. Giả Liễn nói:

- Chị cứ tạ ơn mợ chị thôi. Tôi tuy nói thế, nhưng cũng phải nhờ mợ chị sai người đi, gọi bà ta đến, nói khéo với bà ta thì hơn, nếu không thì ra cậy thế bắt ép người ta quá, sau này hai bên thông gia cũng khó đi lại với nhau.

Phượng Thư nói:

- Ngay cậu cũng còn để bụng làm ơn như thế, chẳng lẽ tôi lại khoanh tay đứng nhìn hay sao? - Chị Vượng nghe đây: Tôi nói hộ chị việc này, chị cũng phải làm ngay cho xong công việc của tôi. Chị về bảo anh ấy: bao nhiêu món nợ bên ngoài, đến cuối năm nay phải thu cho đủ, thiếu một đồng cũng không được. Tôi đã mang tiếng xấu rồi, nếu lại cho vay năm nữa, có lẽ họ ăn thịt tôi đấy!

Vợ Lai Vượng cười nói:

- Mợ nhát gan quá. Ai dám bàn tán. Nếu thu về, cứ công bằng mà nói, chúng tôi lại nhẹ việc, khỏi phải mang trách mang oán với người.

Phượng Thư nói:

- Tôi thật là một tấm lòng ngây thơ hão! Tôi thu tiền về để làm gì? Chẳng qua vì việc tiêu dùng hàng ngày, chi ra nhiều thu vào ít. Trong nhà việc này việc khác, tiền lương tháng của tôi, của cậu ấy và của bốn người a hoàn cộng cả lại được một vài chục lạng bạc, vẫn không đủ tiêu trong năm ba ngày. Nếu tôi không xoay cách này cách khác, biết đâu chẳng phải ra đầu đình xó chợ từ bao giờ rồi! Thế mà vẫn mang tiếng là người cho vay lãi. 【庚 夾 Đủ thấy cho vay lấy lãi thì phát tài, nhưng đó lại là việc mà ngay con em trong nhà này cũng biết lấy làm nhục và ghét bỏ.】 Đã thế, tôi thu cả về. 〔三〕 Tôi chả biết tiêu tiền như người khác ư? Từ nay trở đi, chúng ta cứ ngồi mà tiêu bừa đi, được đến đâu hay đến đấy. Cứ xem trước kia, gặp ngày sinh nhật cụ, bà Hai lo cuống lên trong hai tháng trời, chẳng nghĩ ra được cách gì, cũng lại đến tôi phải nhắc một câu là trên lầu hiện có bốn, năm hòm đồ đồng, đồ thiếc, không cần dùng đến, đem bán lấy ba trăm lạng bạc, lúc ấy mới có tiền sắm lễ, nhuế nhóa cho qua, để khỏi bẽ mặt. Các chị cũng biết đấy, tôi bán một cái đồng hồ vàng được năm trăm sáu mươi lạng bạc, chưa đầy nửa tháng, gặp ngay gần mười việc lớn nhỏ, thành ra bù cả vào đấy hết cả. Bây giờ ở bên ngoài cũng thiếu tiền.

Không biết ai đã nghĩ ra kế này, về lục lọi của cụ. Sau này độ một năm nữa, có lẽ sẽ lục lọi đến cả đồ nữ trang và quần áo nữa, như thế thì thật là đẹp!

Vợ Lai Vượng cười nói:

- Đem cầm bán đồ nữ trang và quần áo của bà hay của mợ nào mà không đủ tiêu suốt đời. Có cái là không muốn làm thế thôi. 【庚 夾 Một câu chuyện nhàn, bổ ra mọi việc gần đây.】 Phượng Thư nói:

- Không phải là tôi không làm được đâu, nhưng làm cách như thế thì tôi đành chịu thôi. Tối hôm qua nằm mê, nói ra đáng buồn cười. 【庚 夾 Lại nói ngược là "đáng cười", thật diệu! Nếu nhất định coi giấc mộng này là điềm dữ thì ý văn sẽ rơi vào khuôn sáo, chẳng còn là giấc mộng của Hồng Lâu.】 Tôi mê gặp một người quen quen, nhưng không biết tên. 【庚 夾

Đây là người quen cũ từng trao "Phương Tướng", vị thần trừ tà, thuở trước; tính ra đã mấy chục năm rồi.】 Hắn đến nói với tôi là quí phi sai hắn đến đòi một trăm tấm gấm. Tôi hỏi là quí phi nào, cứ như hắn nói, thì không phải là quí phi nhà chúng ta.

Tôi không cho hắn, nhưng hắn cứ cướp lấy. Trong khi hắn đang cướp thì tôi tỉnh dậy. **【庚 夾 Diệu! Quả là giấc mộng vẩn vơ do cảnh thường ngày chạm vào tâm, có lý tất nhiên; song lại là điềm Giang Yêm trả bút rồi cạn tài, thật đáng thương.】** Vợ Lai Vượng cười nói:

- Đó là vì ban ngày mợ lo nghĩ, rồi nhớ đến việc hầu hạ ở trong cung đấy. **【庚 夾 Nhẹ nhàng gạt đi, diệu!】** Chợt có người vào trình:

- Quan Thái giám họ Hạ sai người nhà đến trình có việc.

Giả Liễn cau mày nói:

- Lại còn việc gì nữa? Cả năm họ đến quấy quả kể cũng đã chán rồi!

Phượng Thư nói:

- Cậu hãy lánh mặt đi, để tôi ra tiếp họ. Việc xoàng thì thôi, nếu là việc quan trọng tôi sẽ có cách trả lời họ.

Giả Liễn liền lánh vào nhà trong.

Phượng Thư sai người dẫn tên tiểu thái giám vào, mời hắn ngồi chơi uống nước, rồi hỏi có việc gì.

Tiểu thái giám nói:

- Quan Hạ thái giám muốn mua một ngôi nhà, nhưng thiếu mất hai trăm lạng bạc, sai tôi đến hỏi, nếu bên nhà mợ có sẵn cho quan tôi vay, độ vài hôm sẽ mang trả lại. **【庚 夾 Kín đặc đến mức không lọt mũi kim.】** Phượng Thư cười nói:

- Việc gì phải trả. Có sẵn tiền đây hãy cứ lấy về. Khi nào chúng tôi thiếu sẽ đến mượn lại, cũng thế.

Tiểu Thái giám nói:

- Quan Hạ tôi còn nói hai lần trước có vay một nghìn hai trăm lạng bạc, vẫn chưa trả.

Để đến cuối năm nay quan tôi sẽ mang lại trả cả một thể.

Phượng Thư cười nói:

- Quan nhà anh nhỏ nhen quá. Việc ấy có gì đáng để bụng? Tôi nói câu này ông ấy giận cũng mặc: nếu món nào cũng nhớ trả cho chúng tôi thì không biết phải trả bao nhiêu cho đủ? Chỉ sợ chúng tôi không có tiền, nếu có, quan anh cứ việc lấy mà tiêu.

Phượng Thư gọi vợ Lai Vượng đến bảo:

- Bất cứ món nào, chị hãy chi hai trăm lạng mang vào đây.

Vợ Lai Vượng hiểu ý, cười nói:

- Vì không lấy vào món nào được, nên tôi mới phải đến xin mợ chỉ cho.

- Các người chỉ biết lấy tiền ở trong này thôi; còn bảo ra ngoài mà lấy thì không bao giờ có.

Nói xong liền gọi Bình Nhi:

- Mang hai cái vòng vàng của tôi ra đây, đi cầm tạm lấy bốn trăm lạng bạc.

Bình Nhi vâng lời, mang một cái hộp gấm ra, trong có hai gói bọc gấm. Mở ra, một chiếc vòng vàng dát hạt châu, mỗi hạt to độ bằng hạt sen, còn một chiếc nữa thì dát ngọc đá xanh. Hai chiếc vòng này chẳng kém gì đồ trang sức ở trong cung. 【庚 夾 Đây là cảnh nhìn qua mắt tên thái giám và lời bình thầm trong bụng hắn.】 Rồi mang đi cầm được bốn trăm lạng bạc đem về. Phượng Thư sai đếm cho tiểu thái giám một nửa, còn một nửa thì giao cho vợ Lai Vượng, bảo chị ta cầm lấy để sửa lễ tết Trung Thu. 【庚 夾 Lướt qua để gài mạch cho đoạn sau.】 Tiểu thái giám cáo từ ra về. Phượng Thư sai người mang tiền theo và tiễn ra đến cửa ngoài.

Bấy giờ Giả Liễn ở trong đi ra, cười nói với Phượng Thư:

- Cái bọn ma ở ngoài ấy quấy mãi đến bao giờ mới thôi?

- Vừa mới nói xong, đã lại có một bọn đến ngay.

- Hôm nọ Chu Thái giám đến, hỏi vay một nghìn lạng, tôi chậm trả lời, hắn đã tỏ ra không bằng lòng. Sau này sẽ còn nhiều việc để cho người ta oán trách. Bây giờ có món nào phát tài được năm ba vạn nữa mới được!

Giả Liễn nói xong thì Bình Nhi sắp sửa cho Phượng Thư rửa mặt, thay áo sang hầu cơm bên Giả mẫu.

Giả Liễn ra đến thư phòng bên ngoài, thấy Lâm Chi Hiếu đến. Giả Liễn hỏi có việc gì.

Lâm Chi Hiếu nói:

- Nghe đâu ông Vũ Thôn bị giáng chức, không biết là việc gì, nhưng chưa chắc có thực không?

- Thực hay hư thì chức quan của ông ấy cũng chưa chắc đã giữ được lâu. Chỉ sợ sau này xảy ra chuyện gì, 〔四〕 chi bằng chúng ta xa hắn ra là hơn.

- Phải đấy! Nhưng xa ngay sợ cũng khó đấy. Hiện giờ ông bên phủ Đông chơi thân với hắn. Ông nhà ta cũng thích hắn, thường hay đi lại chơi bời, ai mà chẳng biết?

- Nhưng không bàn bạc với hắn, thì cũng không can hệ gì. Anh đi nghe ngóng xem có đích thực không và bị việc gì?

Lâm Chi Hiếu vâng lời, nhưng vẫn không đi, cứ ngồi ở ghế nói chuyện phiếm. Khi bàn đến việc nhà khó khăn, hắn nhân dịp nói:

- Hiện giờ người ăn nhiều quá. Hôm nào rỗi, cậu trình với cụ và ông lớn rộng ơn cho những người hầu già đã khó nhọc từ trước cho họ về nhà không dùng nữa. Như thế, một là họ sẽ kiếm được việc làm ăn; hai là nhà ta mỗi năm bớt được ít nhiều lương ăn và tiền tháng. Hơn nữa, các a hoàn bây giờ cũng đông quá. Tục ngữ nói: "Mỗi lúc một khác". Giờ không thể noi theo lệ trước được nữa, đáng tám người chỉ dùng sáu thôi, đáng bốn người chỉ dùng hai thôi, tất nhiên mỗi người đều thấy khó chịu đấy. Nhưng tính ra, đổ đồng các phòng, mỗi năm có thể bớt được khá nhiều lương tiền. Vả chăng bọn hầu gái trong nhà có một nửa đã lớn, đứa nào đáng gả chồng thì gả; đã lấy chồng tất lại sinh thêm người.

- Tôi cũng nghĩ thế, nhưng vì ông mới về, còn nhiều việc quan trọng, chưa trình hết, đã nghĩ đâu đến việc này? Hôm nọ có người mối mang danh thiếp đến cầu hôn, bà còn bảo là ông mới về, ngày nào cũng vui vẻ "gia đình đoàn tụ", nếu nhắc ngay việc ấy sợ ông buồn, nên chưa cho nói vội.

- Như thế rất đúng. Bà nghĩ thực là chu đáo.

- Phải đấy. Nói đến việc cầu hôn, tôi lại nhớ ra một chuyện. Con trai của Lai Vượng muốn hỏi Thái Hà là đứa hầu của bà Hai. Hôm qua hắn đến nhờ tôi, tôi nghĩ việc ấy có to tát gì? Anh rỗi đến nói một tiếng, cứ bảo là tôi định như thế đấy. 〔五〕 Lâm Chi Hiếu vâng lời, một lúc lại cười nói:

- Cứ ý tôi thì cậu không nên để ý đến việc này. Con trai Lai Vượng còn trẻ tuổi, đã ra ngoài rượu chè, cờ bạc, chẳng từ cái gì. Dù là đầy tớ đấy, nhưng việc này quan hệ đến cả một đời người. Con bé Thái Hà lâu nay tôi không gặp, nhưng thấy người ta nói, nó bây giờ xinh lắm. Vậy thì tội gì lại làm khổ đời một đứa con gái?

- Ơ! Thằng bé ấy lại đâm ra rượu chè, làm những việc bậy bạ ở ngoài à? Đã thế, còn hỏi vợ cho nó làm gì? Hãy đánh cho nó một trận, giam lại đấy, rồi hỏi bố mẹ nó xem sao.

- Cần gì phải làm ngay bây giờ? Khi nào nó gây chuyện, tôi sẽ trình cậu trị tội. Bây giờ hãy tha cho nó.

Giả Liễn không nói gì. Một lúc Lâm Chi Hiếu lui ra.

Buổi chiều, Phượng Thư sai người đi gọi mẹ Thái Hà đến nói chuyện, mẹ Thái Hà vốn không bằng lòng nhưng thấy Phượng Thư chịu nói với mình, rất lấy làm hãnh diện, nhận lời ngay. 【庚 夾 Ngày nay biết bao người vì ham cái thể diện trước mắt này mà làm lỡ đời bao cô gái; đây chính là một tiếng khóc cho những cô gái thời nay.】 Phượng Thư lại hỏi Giả Liễn:

- Đã nói hộ việc ấy chưa?

- Tôi vẫn định nói hộ, nhưng nghe đâu thằng bé ấy không ra hồn người, nên tôi hãy để nán lại. Nếu quả nó không ra gì, hãy nên dạy bảo ít lâu, rồi sẽ lấy vợ cho nó cũng không muộn.

- Những người họ Vương nhà tôi, ngay tôi cũng chẳng được vừa ý cậu nữa là bọn đầy tớ! Tôi đã nói với mẹ Thái Hà rồi, bà ấy vui lòng lắm, có nhẽ nào bây giờ lại gọi bà ấy đến dãn hay sao?

- Mợ đã nói rồi, thì cần gì phải dãn. Mai đây tôi sẽ bảo cha nó phải lo dạy con cho tử tế mới được.

Trước đây Thái Hà được về nhà tùy bố mẹ chọn người gả bán, mặc dù trong bụng có quyến luyến với Giả Hoàn, nhưng cũng chưa có gì chắc chắn. Bây giờ thấy Lai Vượng đến cầu hôn, lại nghe con trai hắn ta hay rượu chè cờ bạc, người lại xấu, nên không vừa ý. Thái Hà sinh ra buồn bực, chỉ sợ Lai Vượng cậy thế Phượng Thư, một khi công việc xong xuôi, sẽ là mối lo cho suốt cả một đời, nên lòng càng run sợ. Đến tối nó khẽ bảo em là Tiểu Hà 【庚 夾 Thái Hà, Tiểu Hà — Hà lớn Hà nhỏ; đoạn văn kỳ kỳ quái quái, càng thêm thú vị.】 vào cửa thứ hai tìm dì Triệu, hỏi rõ đầu đuôi. Ngày thường dì Trệu rất mến Thái Hà, chỉ mong lấy được nó cho Giả Hoàn, để có người giúp đỡ, không ngờ Vương phu nhân lại cho Thái Hà ra ngoài. Dì Triệu thường xui Giả Hoàn đến van xin, nhưng một là Giả Hoàn xấu hổ không dám nói, hai là chính hắn cũng không để ý đến Thái Hà, cho Thái Hà là một đứa hầu, nó đi sau này tất có đứa khác đẹp hơn, 【庚 夾 Đó là tình đời, cũng là tình của đàn ông.】 vì thế hắn cứ vùng vằng không chịu nói, ý muốn lờ đi cho rảnh. Khốn nỗi dì Triệu lại không chịu rời, thấy em Thái Hà đến hỏi, nhân buổi chiều rỗi, liền đến xin với Giả Chính. 【庚 夾 Đây là đoạn văn khiến người ta không ngờ, nhưng lại là chuyện nhà nào cũng có.】 Giả Chính nói:

- Việc gì mà vội! Chờ nó học một vài năm nữa đã rồi sẽ tìm người cũng chưa muộn.

Ta đã để ý hai đứa a hoàn, một đứa cho Bảo Ngọc; một đứa cho thằng Hoàn. Chỉ vì chúng hãy còn bé, sợ làm lỡ việc học, hãy chờ vài năm nữa sẽ hay. 【庚 夾 Văn diệu! Lại viết ra tình thương con của lão Giả. Nghĩ kỹ, cả bộ sách nếu hoàn toàn không viết lão Giả thì không thành văn; nhưng nếu không viết như thế này thì cũng chẳng còn là lão Giả.】 Dì Triệu nói:

- Bảo Ngọc đã có từ hai năm nay rồi, ông còn chưa biết sao?

- Ai vậy?

Dì Triệu còn muốn nói nữa, bỗng nghe phía ngoài ầm một tiếng. Mọi người giật mình, không biết vỡ cái gì.

【 威 Tổng bình: Mưa hè gió đông, người ta thường chẳng hiểu từ đâu đến, rồi đi về đâu. Uyên Ương và Tư Kỳ khóc lóc thề thốt với nhau, việc tưởng đã tan như ngói vỡ, tiêu như băng; nào ngờ sóng gió bỗng nổi trên đất bằng, khiến người ta trở tay không kịp, cũng chẳng hiểu từ đâu đến, rồi đi về đâu.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Gia thân" vốn chỉ người thân đã mất, nghĩa gần với "gia thần". Kinh Địa Tạng Bồ Tát Bản Nguyện, phẩm Như Lai tán thán, có câu nói đến việc đêm mộng thấy ác quỷ và gia thân. Ở đây từ ấy được mượn để chỉ "ma trong nhà", tức kẻ nội ứng. Tục ngữ "thần trong nhà thông với quỷ bên ngoài" nói việc trong ngoài cấu kết.

〔二〕 Cụm "cũng phải", ở bản Mông Phủ và Thích Tự chép thành "không phải", nghĩa trái hẳn nhau. Sự khác biệt bắt nguồn từ cách hiểu câu tục ngữ "người trước rắc đất làm mờ mắt người sau". Đối chiếu Kim Bình Mai từ thoại và Hương ngôn giải dị, đây là câu nói bỏ lửng: "người trước rắc đất" chỉ là phần dẫn, ý chính là "làm mờ mắt người sau", tức che mắt người đời, làm bộ cho người ta xem. Vì vậy chỗ này phải theo "cũng phải". Trước sau câu chuyện và lời Phượng Thư đều không cho thấy nàng định long trọng đi viếng mộ chị Hai Vưu.

〔三〕 Câu phê về việc cho vay đọc chưa thật trôi, nhưng đại ý vẫn rõ: cho vay nặng lãi tuy có thể phát tài, đó lại là việc ngay bọn tôi tớ trong nhà cũng biết lấy làm nhục. Có người dựa vào nét chữ để sửa hai chữ, khiến câu thành nghĩa "việc cho vay bị phát giác", nhưng câu vẫn không trôi mà ý lại đổi hẳn. Vì cách sửa ấy còn dính đến vấn đề bản thảo thất lạc và không thể chứng thực, bản hối giáo không theo.

〔四〕 Chỗ này theo nguyên văn bản nền. Liên hệ trên dưới, "sau này xảy ra chuyện" nên hiểu là "sau này nhà ta xảy ra chuyện". Các bản khác đều hiểu thành "Vũ Thôn sau này sẽ xảy ra chuyện", nên thêm vài chữ cho đủ nghĩa; cách ấy không đúng.

〔五〕 Nguyên văn bản nền và hầu hết các bản chép theo nghĩa: "Lúc này có ai rảnh, ta sai một người đi nói, cứ bảo là lời ta." Bản Mông Phủ chép: "Lúc này ai đi? Anh đang rảnh thì sai một người đi nói." Câu tuy chưa hay, nhưng đúng ở chỗ người sai người đi là Lâm Chi Hiếu, không phải Giả Liễn. Giả Liễn đã coi đây là việc nhỏ thì không cần tự sai người; chỉ bảo Lâm Chi Hiếu tùy tiện gọi một người rảnh đi nói, lấy lời mình làm chứng là đủ. Văn sau nói Lâm Chi Hiếu nghe xong đành vâng lời cũng chứng minh điều ấy. Vì vậy bản hối giáo tham khảo bản Mông Phủ và sửa chữ "ta" thành "anh".

Hồi 73: A hoàn ngốc nhặt nhầm túi gấm xuân tình — Tiểu thư nhu nhược chẳng hỏi chiếc phượng vàng kết hạt

Hồi 73

A hoàn ngốc nhặt nhầm túi gấm xuân tình — Tiểu thư nhu nhược chẳng hỏi chiếc phượng vàng kết hạt

【戚 Hồi tiền phê: Một lời của Giả mẫu đã thấp thoáng soi lên toàn hồi, lẽ ra có thể cứ thế kể thẳng. Nhưng ngòi bút tiếp theo lại gác chuyện trộm sang một bên, chuyển ra đánh bạc; rồi lại gác đánh bạc, chuyển ra chứng tích gian tình; lại gác chứng tích gian tình, chuyển ra việc xin hộ. Một sóng chưa yên, một sóng lại nổi, thế như rắn dữ ra hang, uốn lượn không sao bắt được.】

Dì Triệu đương nói chuyện với Giả Chính, chợt nghe thấy ầm một tiếng ở bên ngoài, không biết vật gì rơi, liền hỏi, hóa ra cái cửa sổ nhà ngoài không cài chặt then rơi xuống. Dì Triệu mắng bọn a hoàn mấy câu, dẫn họ đi đóng lại tử tế rồi vào sửa soạn cho Giả Chính đi nghỉ.

Trong viện Di Hồng. Bảo Ngọc vừa mới đi ngủ, bọn a hoàn cũng định đi ngủ, chợt nghe có người đến gõ cửa, bà già ra mở, thấy a hoàn của dì Triệu là Tiểu Thước đến. 【庚 夾 Lạ! Trước nay chưa thấy a hoàn này.】 Họ hỏi, nó không trả lời, cứ đi thẳng vào trong nhà tìm Bảo Ngọc. Bảo Ngọc mới đi ngủ; bọn Tình Văn đương ngồi cười đùa ở cạnh giường, thấy nó đến, đều hỏi:

- Việc gì mà bây giờ còn chạy đến? 【庚 夾 Lại bổ ra văn trước; không chỉ riêng hồi này.】 Tiểu Thước vội khẽ nói với Bảo Ngọc:

- Cháu đến mách cậu cái tin này, vừa rồi dì Triệu cháu thì thào với ông lớn, không biết nói chuyện gì về cậu. Cháu chỉ nghe thấy hai tiếng "Bảo Ngọc" thôi. Cháu lại mách cậu, cẩn thận không ngày mai ông sẽ hỏi đến cậu đấy!

Tập Nhân sai người giữ nó lại uống nước, nhưng sợ cửa đóng, nó chạy đi ngay.

Bảo Ngọc nghe nói, biết là dì Triệu xấu bụng, coi mình như quân thù, nhưng không biết dì ấy đã nói những gì, nên cứ như Tôn Ngộ Không sợ "vành kim cô" ấy, chân tay bủn rủn, gan ruột bồn chồn. Nghĩ mãi không biết làm thế nào, đành phải học ôn sách, phòng ngày mai cha có hỏi đến chăng. Cốt sao sách vở không sai nhầm, thì việc gì cũng có thể che lấp được. Nghĩ vậy, Bảo Ngọc khoác áo đứng dậy, trong bụng băn khoăn: "Mấy lâu nay mình cho là không ai hỏi đến, cứ bỏ khuấy đi. Nếu biết thì ngày nào mình cũng đem ra ôn lại ít nhiều mới được. Nay tính nhẩm lại, những sách có thể đọc thuộc lòng được, chẳng qua chỉ mấy quyển "Đại học", "Trung dung" và "Luận ngữ", "Mạnh Tử thượng" nhớ mang máng độ một nửa, bất chợt cha hỏi một câu, chắc không thể đọc được. "Mạnh Tử hạ" thì quên gần hết. "Ngũ kinh" thì vì gần đây làm thơ thường hay lượm lặt ít nhiều trong đó, nên thuộc lõm bõm, có thể nói qua được. 〔一〕 【庚 夾 Diệu! Việc Bảo Ngọc đọc sách vốn nảy từ chỗ đắm mình trong chốn khuê phòng.】 Những sách khác tuy không nhớ hết, nhưng may ngày thường cha chưa bắt học, dù không biết cũng không sao. Về cổ văn như "Tả truyện", "Quốc sách", "Công dương", "Cốc lương", Hán văn, Đường văn, thì mấy năm trước cũng đã đọc qua, nhưng vài năm nay bỏ nhãng đi, khi cao hứng thì đọc, đọc rồi lại quên, - mình chưa chịu khó nghiền ngẫm thì nhớ sao được? Việc này cũng khó che

đậy đấy. Lại còn văn bát cổ nữa, vì mình ngày thường rất ghét, cho đó không phải văn của thánh hiền đặt ra, nên không thể khơi sâu được ý nghĩa, chẳng qua chỉ là cái bậc thang để câu mồi danh lợi của bọn người sau đó thôi. Vì khi Giả Chính sắp ra đi, có chọn hơn một trăm bài cho Bảo Ngọc đọc, nhưng đều là thời văn của người sau, thỉnh thoảng một vài vế trong câu "thừa" hay câu "khởi" cũng có ý sâu sắc hoặc trôi chảy, hoặc đùa bỡn, hoặc thương cảm làm xúc động lòng người, tình cờ đọc lên, thấy có hứng thú trong chốc lát, nhưng rút cục chẳng để tâm nghiền ngẫm được trọn một bài nào. 【庚 夾 Diệu! Tả Bảo Ngọc đọc sách chẳng vì công danh.】 Bây giờ mình ôn tập bài nọ, sợ ngày mai cha hỏi bài kia; ôn tập bài kia lại lo cha tra bài nọ, dù ôn tập cả đêm cũng không thể hết được. Bảo Ngọc càng thấy sốt ruột. Việc đọc sách của Bảo Ngọc chẳng quan trọng gì, nhưng phiền nhất là các a hoàn không ai ngủ được. Tập Nhân thì đứng bên cạnh cắt ngọn đèn và pha nước, bọn hầu nhỏ thì mệt lử, ngủ gà ngủ gật.

Tình Văn liền mắng:

- Bọn ranh con này! Ngủ trương xác suốt ngày suốt đêm không đủ à, giờ mới thức khuya một tí mà đã thế. Nếu còn thế nữa ta sẽ lấy kim đâm mấy cái cho mà coi!

Bỗng bên ngoài có tiếng "cộc" một cái, té ra một a hoàn ngồi ngủ gật, đầu va vào vách. Nó bàng hoàng tỉnh dậy, nghe đúng câu mắng của Tình văn. Nó hoảng hốt tưởng Tình Văn đánh mình, liền khóc van:

- Thưa chị! Em không dám ngủ nữa!

Mọi người đều cười ầm lên.

Bảo Ngọc vội khuyên:

- Thôi tha cho nó. Đáng lẽ nên bảo chúng nó đi ngủ. Các chị cũng nên thay nhau đi ngủ đi.

Tập Nhân nói:

- Ông trẻ ơi! ông cứ lo việc của ông đã! Chỉ còn một đêm nay nữa, ông hãy cứ để bụng vào mấy quyển sách đi. Nếu qua được bước này, thì ông tha hồ, muốn nghĩ gì cũng chẳng sợ lầm lỡ nữa.

Bảo Ngọc thấy Tập Nhân nói thiết tha thế, đành lại phải đọc. Đọc được mấy câu, thấy Xạ Nguyệt pha một chén nước đưa cho nhấp giọng. Bảo Ngọc thấy Xạ Nguyệt chỉ mặc một áo lót, liền bảo:

- Đêm khuya rồi, trời lạnh, chị phải mặc áo ngoài vào mới được.

Xạ Nguyệt trỏ vào sách, cười:

- Cậu thử tạm quên chúng tôi đi, hãy để bụng vào đây đã. 【庚 夾 Chỗ này há là nơi đọc sách, những người này há là bạn học? Xưa nay đã làm lỡ biết bao con nhà áo gấm! Huống hồ lại là viện Di Hồng lúc này, với những a hoàn như thế, và một Bảo Ngọc như thế!】 Nói chưa dứt lời thì Xuân Yến, Thu Văn từ cửa buồng sau chạy vào, kêu ầm lên:

- Nguy rồi! Có một người ở trên tường nhảy xuống!

Mọi người hỏi: "Ở đâu?" Rồi lập tức gọi người đi tìm khắp nơi.

Tình Văn thấy Bảo Ngọc suốt đêm nghiền ngẫm sách vở vất vả tinh thần, chưa chắc ngày mai đã được yên thân, nên trong bụng nghĩ ra một kế cho Bảo Ngọc thoát nạn.

Chợt gặp việc kinh khiếp này, liền nói với Bảo Ngọc:

- Gặp dịp này, cậu hãy giả cách ốm, cứ bảo là vì sợ quá.

Câu nói trúng vào tim đen, Bảo Ngọc gọi ngay người canh đêm đến bắt họ thắp đèn đi lục lọi các nơi, nhưng không thấy dấu vết gì cả. Họ đều nói:

- Chắc là các cô bé buồn ngủ quá, hoa mắt lên, thấy gió đập cành cây lại nhận nhầm là người đấy thôi.

Tình Văn nói:

- Đừng nói bậy! Các người tra xét không nghiêm ngặt, sợ mang lỗi, nên giở cách để chống đỡ! Vừa rồi không phải chỉ một người trông thấy, cậu Bảo cùng chúng tôi đi ra xem, đều thấy rõ cả. Hiện giờ cậu Bảo sợ quá tái hẳn mặt đi, khắp người nóng ran, tôi phải lên buồng lấy thuốc an thần cho cậu ấy uống đây; nếu bà hỏi, tôi phải trình rõ, chẳng nhẽ theo lời các người rồi bỏ qua đi hay sao?

Mọi người nghe xong, sợ quá, không dám nói gì, đành phải đi tìm các ngả. Tình Văn và Thu Văn cùng đi ra xin thuốc, cố ý làm ầm lên cho mọi người biết là Bảo Ngọc sợ quá đâm ốm. Vương phu nhân sai người đến thăm và cho thuốc, dặn dò các người canh đêm phải tra xét cẩn thận; lại cho tra hỏi bọn canh đêm ở cửa thứ hai vườn bên cạnh. Vì thế đèn đuốc khắp vườn, nhộn lên cả đêm. Đến trống canh năm, lại truyền cho bọn quản gia xét hỏi lại kỹ càng.

Giả mẫu nghe nói Bảo Ngọc bị kinh khiếp, hỏi kỹ ngọn ngành, mọi người không dám giấu, đành phải trình rõ, Giả mẫu nói:

- Ta không ngờ có việc này. Lâu nay bọn canh đêm không được cẩn thận, nhưng đó còn là việc nhỏ, chỉ sợ chính chúng nó lại là trộm cướp cũng chưa biết chừng!

Hình phu nhân và Vưu thị đều đến hỏi thăm. Lý Hoàn, Phượng Thư cũng đứng hầu đấy, nghe Giả mẫu nói thế, đều lặng thinh cả. Chỉ có Thám Xuân đứng ra cười nói:

- Gần đây chị Phượng cháu không được khỏe, nên những người trong vườn ngông cuồng hơn trước nhiều. Lúc đầu chẳng qua họ lén lút, một chốc một lát hoặc khi canh đêm, ba bốn người họp nhau gieo xúc xắc, đánh bài chơi đùa, chỉ cốt đỡ buồn ngủ thôi. Nhưng bây giờ càng ngày họ càng bừa bãi, mở hẳn sòng bạc, thậm chí có người chứa gá, người làm cái, được thua hàng dăm, ba chục quan. Trước đây nửa tháng đã xảy ra việc tranh giành đánh nhau.

Giả mẫu nghe thế, liền nói:

- Cháu đã biết rõ, sao không đến trình ngay.

- Cháu thấy mẹ cháu bận việc, lại mấy hôm nay không được khỏe, nên cháu chưa dám trình, chỉ mách chị Cả và những người coi việc, đã dặn bảo họ mấy lần, bây giờ cũng đã đỡ rồi.

Giả mẫu nói:

- Các cô biết đâu được những chuyện tai hại trong đó. Cháu tưởng đánh bạc là việc thường, chỉ có thể xảy ra tranh cãi nhau là cùng; chứ biết đâu ban đêm đã đánh bạc thì tất phải uống rượu, đã uống rượu thì tha hồ mở cửa hoặc đi mua thức ăn, tìm người này người nọ, trong lúc đêm khuya vắng người, thôi thì đủ cả giấu trộm, dắt cướp, chẳng từ việc gì. Vả chăng những người ở cùng với các cháu trong vườn đều là bọn bàn bà con gái, kẻ hay người dở lẫn lộn, trộm cướp còn là việc nhỏ, chứ nếu xảy ra chuyện gì không hay, lỡ có dính líu đến, thì không phải chuyện chơi! Việc này bỏ qua sao được?

Thám Xuân nghe nói lẳng lặng về chỗ ngồi. Phượng Thư tuy chưa khỏi hẳn, 〔二〕 nhưng tinh thần vẫn còn tỉnh táo, 【庚 夾 Xem tác giả từng bước viết tới, chưa hề hạ một nét an nhàn; huống chi là văn viết A Phượng.】 thấy vậy liền nói:

- Khốn nỗi cháu lại đương ốm!

Rồi quay ra sai người đi gọi ngay bốn người đàn bà tổng lý trong nhà là bọn vợ Lâm Chi Hiếu đến, quở trách họ ngay trước mặt Giả mẫu. Giả mẫu truyền đi tra xét ngay những nhà chứa bạc. Người nào ra thú trước thì được thưởng, kẻ nào cố giấu thì phải phạt. Vợ Lâm Chi Hiếu thấy Giả mẫu nổi giận, không dám thiên vị một ai, liền vào trong vườn tra hỏi hết lượt. Mọi người đều chối quanh nhưng "cháy nhà ra mặt chuột", lúc lâu rồi cũng tra ra được ba sòng to, tám sòng nhỏ, tất cả có hơn hai mươi con bạc. Bà ta dẫn đến trình Giả mẫu. Họ đều quỳ cả ở ngoài sân, lạy lục xin tha.

Trước hết Giả mẫu hỏi tên họ ba chủ sòng bạc lớn và số bạc có bao nhiêu? Trong số ba chủ sòng lớn có một người là đôi con dì với vợ Lâm Chi Hiếu; một người là em gái nàng dâu thím Liễu hiện làm bếp ở trong vườn; một người nữa là vú nuôi của Nghênh Xuân. Ba người này đứng đầu, còn nữa không thể kể hết được. Giả mẫu sai đốt hết xúc xắc và cỗ bài, tịch thu hết tiền đánh bạc đem chia cho mọi người; đánh mỗi người đứng đầu bốn mươi gậy rồi đuổi cổ đi, nhất thiết không cho vào làm nữa; những người theo hùa thì đánh hai mươi gậy, phạt ba tháng lương, bắt vào quét dọn nhà xí.

Lại quở trách vợ Lâm Chi Hiếu một trận.

Vợ Lâm Chi Hiếu thấy người bà con làm mình mặt, đâm ra cụt hứng. Nghênh Xuân ngồi đấy cũng thấy ngượng ngùng. Bọn Đại Ngọc, Bảo Thoa, Thám Xuân thấy vú nuôi Nghênh Xuân như thế, cũng có ý thương tình, đều đứng dậy cười xin Giả mẫu:

- Bà vú này, xưa nay không đánh bạc, không biết sao bây giờ lại tự nhiên thích vui thế. Xin bà nể mặt cô Hai mà tha cho bà ấy một lần.

Giả mẫu nói:

- Các cháu không biết! Những bọn vú này, người nào cũng cậy mình nuôi các cô các cậu, có chút thể diện hơn người khác nên cứ hay so bì, càng đáng ghét hơn. Họ chỉ biết ton hót chủ nhà che lỗi, thiên vị cho họ. Ta đã biết cả rồi. Ta vẫn muốn trị một đứa để làm gương, thì vừa hay gặp ngay con mụ này. Các cháu đừng dây vào, ta đã có cách.

Bọn Bảo Thoa nghe nói thế, đành phải thôi.

Một lúc, Giả mẫu đi nghỉ trưa. Mọi người lui ra. Thấy Giả mẫu nổi giận, chưa ai đám về nhà, cứ phải ở lại đấy chực chầu. Vưu thị đến nhà Phượng Thư nói chuyện phiếm một lúc nhưng vì thấy chị ta cũng khó ở đành vào trong vườn nói chuyện phiếm với các chị em.

Hình phu nhân ngồi ở nhà Vương phu nhân một lúc, rồi cũng vào chơi trong vườn.

Vừa tới nơi, thấy a hoàn nhỏ của Giả mẫu, tên là con Ngốc, đương tươi cười hí hớn đi lại, trong tay cầm một vật gì xanh đỏ, cúi đầu vừa ngắm vừa chạy, không ngờ đụng phải Hình phu nhân, nó ngẩng lên, thấy vậy, mới đứng lại.

Hình phu nhân nói:

- Con Ngốc kia, mày bắt được cái gì mà thích thế? Đưa lại đây ta xem nào.

Con Ngốc mười bốn tuổi, mới được tuyển vào làm những việc gánh nước, quét nhà ở trong nhà Giả mẫu. Giả mẫu thấy người nó vạm vỡ, hai chân lại to, làm việc rất nhanh nhẹn gọn gàng, tính lại ngu đần không biết gì cả, hễ nói ra là ai cũng bật cười. Giả mẫu thích nó lắm, liền đặt tên cho nó là con Ngốc. Nó có lầm lỗi điều gì, được Giả mẫu vui, nên cũng không bị trách mắng. Lúc rỗi việc, nó hay vào trong vườn chơi đùa. Bấy giờ nó đương tìm bắt dế mèn ở sau núi

đá, chợt trông thấy một cái túi thơm *ndlr: Túi thơm là túi có ướp hương.* thêu chỉ ngũ sắc, không phải con chim cành hoa gì cả, mà là hai người trần truồng đương ôm nhau, với mấy chữ đề. Con bé Ngốc này không biết đó là lối khêu gợi xuân tình, trong bụng đắn đo: "Chắc là hai con yêu tinh đánh nhau chăng? Nếu không, hẳn là hai người đánh nhau gì đây?" Nó đoán mãi không ra, định mang về đưa Giả mẫu xem. 【庚 夾 Nguy hiểm cùng cực, cũng diệu cùng cực! Phủ Vinh đường đường nhà thi thư, vườn Đại Quan lại là nơi nghiêm tĩnh thanh u đến thế; vậy mà chốn khuê vàng gác ngọc còn có vật ô uế này, những nhà cửa mỏng rèm thưa trong thiên hạ sao dám không thận trọng? Tuy vậy, những vật ấy lại thường sinh ở nhà quan lớn thế tộc: bởi phòng ốc sâu kín, hầu gái đông lẫn, sao giữ được ai nấy đều thủ lễ giữ tiết? Lời này chính để răn nhà quan lớn thế tộc. Còn nhà nhỏ rèm thưa, chủ tớ sớm tối kề bên, mọi cử động đều trong tai mắt, cần gì dặn đi dặn lại.】 Vì thế nó hí hửng chạy về. 〔三〕 Thấy Hình phu nhân hỏi, nó cười nói:

- Bà nói rất đúng, thực là một vật đáng yêu! Bà thử xem đây. 【庚 夾 Diệu! Đây là lời ngụ. Phàm kẻ hiểu chuyện giao cấu này quả chỉ có cái biết của loài chó, chứ không phải buông lời độc mắng rằng ai biết việc ấy đều là chó. Nhưng nếu nói sẽ đưa Giả mẫu xem thì chẳng hóa ra mắng Giả mẫu trước sao? Ở đây Hình phu nhân cũng xem, chẳng lẽ lại mắng cả Hình phu nhân? Bởi vậy chỗ khó của tác giả là đây.】 Nói xong nó đưa ra.

Hình phu nhân cầm xem, sợ quá, vội nắm chặt lấy nó, 【庚 夾 Diệu! Chỉ một chữ "sợ" mới đúng ngòi bút tả phu nhân thế gia. Trước văn tuy nói rõ Hình phu nhân kém cỏi đôi phần, nhưng cũng còn trong tình lý; nếu không viết bằng nét thận trọng như vậy, Hình phu nhân sẽ thành hạng đàn bà nhà nhỏ hèn hạ bẩn thỉu, sao xứng kết thân với phủ Vinh? Chỗ kim chỉ kín khít của sách này đều nằm ở từng chữ từng câu tưởng như vô ý; người xem phải tinh tâm mới nhận ra.】 hỏi ngay:

- Mày nhặt được cái này ở đâu?

- Cháu đi bắt dế, nhặt được ở sau núi đá.

- Mày không được nói cho ai biết. Cái này không đẹp đâu. Cả mày cũng đáng đánh chết nữa. Nhưng vì mày vốn là con ngốc, từ nay không được nhắc đến nữa.

Nghe xong nó sợ tái mặt đi, thưa: "vâng" rồi gục đầu tạ, ngơ ngẩn chạy đi.

Hình phu nhân quay lại nhìn, theo sau đều là bọn hầu gái cả, không tiện đưa cho chúng, liền tự mình bỏ vào ống tay áo, trong bụng rất lấy làm lạ, đoán mãi không biết cái này ở đâu đến đây, nhưng không lộ ra nét mặt, đi thẳng vào buồng Nghênh Xuân.

Vì vú nuôi bị tội, Nghênh Xuân trong bụng khó chịu, thấy mẹ đến, liền ra mời vào.

Uống nước xong, Hình phu nhân nói:

- Con đã lớn rồi, vú nuôi của con làm bậy như thế, sao con không răn bảo. Hiện giờ người ta đều tử tế cả, riêng người nhà mình là xấu thôi. 【庚 夾 Hai chữ "nhà mình" cho thấy bà tự ôm lòng khác, phát lộ từ mối xa cách đã sinh ở văn trước; kín kẽ đến tột cùng. Lại còn người quá hơn thế, ông chưa biết đâu; đáng cười.】 Thế là nghĩa thế nào?

Nghênh Xuân cúi đầu mân mê tà áo, một lúc mới thưa:

- Con đã bảo bà ấy hai lần, nhưng bà ấy không nghe, con cũng chẳng biết làm thế nào cả. Vả chăng bà ấy là vú nuôi, chỉ có bà ấy bảo được con thôi, chứ con không thể bảo được bà ấy. 【庚 夾 Diệu tuyệt! Vẽ thẳng ra một cô tiểu thư nhu nhược.】 Hình phu nhân nói:

- Nói nhảm! Con có điều không phải thì vú ấy bảo con; nhưng vú ấy phạm pháp, thì con phải lấy tư cách là cô mà răn bảo. Nếu vú ấy không nghe, con trình mẹ biết mới phải. Bây giờ vỡ lở ra, người ngoài biết, còn ra làm sao nữa! 【

庚 夾 Xin kính hỏi: "người ngoài" là ai?】 Hơn nữa vú ấy là nhà gá bạc, cũng đã nói khôn nói khéo, mượn trâm vòng quần áo của con đi cầm để làm tiền vốn. Con là người nhẹ dạ cả nể, chắc đâu không giúp đỡ ít nhiều. Nếu bị vú ấy lừa mất, thì ta một đồng không có, rồi đây ngày tết, con ấy gì mà ăn mặc?

Nghênh Xuân cúi đầu mân mê tà áo không nói gì cả. Hình phu nhân thấy vậy cười nhạt:

- Rút cuộc, chỉ có anh con, chị dâu con là tiếng tăm lừng lẫy thôi! Cậu hai Liễn! Mợ Phượng! Cả hai làm trời làm đất, việc gì cũng thu xếp đâu vào đấy, nhưng có một cô em thì lại chả để ý gì đến. 【庚 夾 Trút tội lên Liễn và Phượng là thường tình của cha mẹ, rất đúng. Cần gì lại nói tiếp như thế? Chính vì vậy mới lộ thêm tư ý.】 Nếu như con ta đẻ ra, thôi thì mặc kệ chúng. 【庚 夾 Sao nào? Đều là lòng thiên vị riêng của đàn bà, rất không nên.】 Nhưng con lại không phải con đẻ của ta. 【庚 夾 Lại càng không hay.】 Con với anh con, dù khác mẹ, vẫn là cùng cha, phải nên chăm sóc lẫn nhau một chút, đừng để người ngoài chê cười. 【庚 夾 Lại hỏi: "người ngoài" là ai? Lại hỏi: hai người kia tuy khác mẹ, rốt cuộc cùng cha. Đã cùng cha, thì người cha ấy là gì của bà? Ôi! Lòng riêng của đàn bà xưa nay vẫn có.】 Ta nghĩ, việc đời khó mà liệu định được. Con là con nàng hầu của ông Cả, con Thám Xuân là con nàng hầu của ông Hai. Hai đứa đều như nhau cả. Mẹ con đã chết rồi. Nhưng kể ra, mẹ con còn giỏi gấp mười dì Triệu, đáng lẽ con cũng phải hơn con Thám Xuân mới phải.

〔四〕 【庚 夾 Đáng ghét nhất là hạng đàn bà không con vin lời ấy để tô điểm cho mình.】 Một người đứng hầu bên cạnh thừa dịp nói:

- Cô tôi hiền lành phúc hậu, có đâu như cô Ba là người mồm mép láu linh, làm em lại cứ đành hanh. Biết chị như vậy, cô ấy chẳng vị nể chút nào. 【庚 夾 Đáng giết! Đáng giết! Đáng giết! Hạng này chuyên gây lìa rẽ. Ta từng thật sự chịu họ mê hoặc; nay đọc văn này chỉ muốn rút kiếm chém rách trang giấy. Chẳng biết tác giả đã đổ bao nhiêu nước mắt vào hồi này. Lại hỏi: phải "thương xót" thế nào, có chỗ nào đáng "thương xót", thật khiến người ta chẳng hiểu. Lời của hầu ngu tớ hèn giống thật đến tột cùng!】 Hình phu nhân nói:

- Anh chị ruột còn như vậy, trách gì người ngoài.

Lúc đó có người vào trình:

- Mợ Liễn sang hầu.

Hình phu nhân nghe nói, cười nhạt mấy tiếng, rồi sai người ra bảo: "Mời mợ ấy về nhà nghỉ ngơi cho khoe, ta không cần mợ ấy vào hầu."

Sau lại có a hoàn coi việc dò tin đến báo: "Cụ đã dậy rồi". Hình phu nhân mới đứng dậy sang bên nhà Giả mẫu.

Nghênh Xuân tiễn ra đến ngoài sân mới vào, Tú Quất hỏi ngay:

- Thế nào? Hôm nọ cháu đã trình cô cái dây vàng dát hạt châu buộc mũ không thấy đâu, cô cũng không nói gì cả. Cháu đoán là bà vú đem cầm lấy tiền gá bạc, cô không tin cứ bảo là Tư Kỳ cất, sai cháu đi hỏi Tư Kỳ, Tư Kỳ tuy ốm, vẫn nhớ rõ ràng. Nó nói là không cất, vẫn để ở trong cái tráp trên giá sách, định để đến rằm tháng tám cho cô đội, cô nên cho hỏi bà vú một tiếng xem. 【庚 夾 Hai chữ "chúng ta" ở đây dùng thật vừa, là lời con gái rỉ rả riêng tư, không cùng một lệ với đoạn trước. Viết ra được, bình ra được.】

- Hỏi làm gì? Chắc bà ấy mang đi trang trải công nợ rồi. Tôi nghĩ bà ấy có vụng trộm lấy, cũng chỉ ít lâu sẽ lại vụng trộm đem trả, ai ngờ bà ấy lại quên. Hôm nay xảy ra chuyện, có hỏi bà ấy cũng vô ích.

- Khi nào lại quên? Bà ấy biết tính nết của cô mới dám làm như thế. Cháu nghĩ, nên đến nhà mợ Hai trình rõ việc này, rồi cho người đi hỏi bà ấy; hay là bỏ ít tiền ra chuộc cho bà ấy để bớt việc đi, cô nghĩ thế nào? 【庚 夾 Tả

các cô gái ai cũng có cách ứng biến riêng, người người khác nhau.】

- Thôi thôi! Bớt việc đi là phải. Thà không có cái ấy thì thôi, còn sinh sự làm gì? 【庚 夾 Toàn là lời nhu nhược.】

- Sao cô nhút nhát thế? Cái gì cũng muốn bớt việc, thì sau này họ lừa cả cô nữa đấy!

Cháu đi đây.

Tú Quất đi ngay. Nghênh Xuân cũng không nói gì, mặc cho nó đi.

Ngờ đâu nàng dâu vú nuôi Nghênh Xuân là vợ Ngọc Trụ, vì mẹ chồng có tội, đến nhờ Nghênh Xuân xin hộ. Thấy họ đương nói chuyện mất dây vàng, nên chưa vào vội.

Biết Nghênh Xuân ngày thường là người nhu nhược, nên chúng không coi vào đâu.

Giờ thấy Tú Quất nhất định đi trình Phượng Thư, xem việc này khó lòng thoát tội, vợ Ngọc Trụ có ý kêu van Nghênh Xuân, nên phải đi vào, trước hết cười nói với Tú Quất:

- Chị ơi, chị đừng sinh sự nữa. Và thưa cô, dây vàng của cô là do mẹ chồng tôi già lẫn, đánh bạc thua, không có tiền gỡ, đã mượn đem đi cầm, cũng định ngày một ngày hai sẽ chuộc lại, nhưng chưa gỡ được, nên phải để chậm, ngờ đâu lại xảy ra chuyện này.

Dù sao cũng là đồ của chủ, chúng tôi không dám để lâu, thế nào cũng phải chuộc về trả. Mong cô nghĩ đến tình bú mớm từ nhỏ, đến xin với cụ, cứu vớt mẹ chồng tôi.

Nghênh Xuân nói:

- Chị ơi, chị đừng có nghĩ mơ hồ như thế! Nếu đợi tôi đi xin hộ, thì chờ đến sang năm cũng chẳng ăn thua gì. Vừa rồi chính chị Bảo và cô Lâm đến xin hộ, cụ còn chẳng nghe nữa là nữa tôi. Tự tôi đã thấy ngượng rồi, lại đi mua thêm lấy cái ngượng nữa sao?

Tú Quất nói:

- Chuộc dây vàng là một việc, đi xin hộ là một việc, không thể kéo cái nọ vào cái kia được. Chẳng lẽ cô tôi không đi nói hộ, thì chị không chịu đền hay sao? Chị hãy đi lấy dây vàng về đây đã rồi sẽ liệu.

Vợ Ngọc Trụ thấy Nghênh Xuân dứt khoát từ chối, Tú Quất nói lại đanh thép, không biết trả lời ra sao, bị bẽ mặt quá, nhưng biết rõ Nghênh Xuân xưa nay là người dễ dãi, liền quay lại bảo Tú Quất:

- Chị ơi, chị đừng làm ồn lên nữa, chị xem khắp phủ này, người vú nuôi nào chẳng nhờ thế các cô các cậu kiếm ít nhiều lợi lộc? Chỉ có chúng tôi đây một là một hai là hai thôi, còn các chị thì tha hồ mà lừa gạt người ta. Từ ngày cô Hình đến đây, bà Cả bắt phải bớt tiền lương của cô ấy mỗi tháng một lạng để gửi cho bà mợ, như thế nhà này vẫn phải sắm sửa những món cần dùng cho cô Hình, lại hụt đi một lạng. Thường khi thiếu cái này, thiếu cái nọ, chẳng phải chúng tôi bỏ tiền ra bù, thì còn đi hỏi ai nữa? Chẳng qua chúng tôi cũng xuề xòa cho xong đấy thôi. Tính đến bây giờ, ít ra cũng phải bù mất ba mươi lạng rồi! Thế thì món tiền ấy của chúng tôi mất toi à?

Tú Quất không chờ nói hết, nhổ toẹt một cái nói:

- Chị làm gì mà phải mất toi ba mươi lạng? Tôi hãy tính sổ cho chị xem. Cô đòi những món gì?

Nghênh Xuân nghe thấy vợ Ngọc Trụ nói lộ việc riêng của Hình phu nhân, 【庚 夾 Phải viết thật lớn câu này: một nét bút tru tâm, phơi thấu lòng người.】 liền gạt đi, nói:

- Thôi, thôi! Không đòi được dây vàng về thì thôi, chị đừng có vơ quàng vơ xiên làm ầm lên nữa. Tôi cũng chẳng cần đến dây vàng. Nếu các bà có hỏi, tôi chỉ nói là đánh mất, cũng chẳng can hệ gì đến chị. Chị về nghỉ thôi.

Rồi cô ta sai Tú Quất đi pha nước. Tú Quất tức giận, nói:

- Cô tuy không sợ, nhưng còn cháu đây để làm gì? Họ đã làm mất đồ vật của cô, lại còn nói bậy là cô tiêu tiền của họ, bây giờ phải khấu trừ đi. Nếu bà Hai hỏi cô tại sao tiêu hết bấy nhiêu tiền và cho là chúng cháu nhờ bão bẻ măng, ăn bớt xén gì chăng?

Như vậy sao được.

Tú Quất vừa nói vừa khóc. Tư Kỳ nghe thấy không chịu được cố gượng dậy, bênh vực Tú Quất, hỏi vặn lại vợ Ngọc Trụ. Nghênh Xuân không can nổi, đi lấy quyển "Thái thượng cảm ứng thiên" *ndlr: Thái thượng cảm ứng thiên là sách dạy làm điều lành, răn điều ác.* ra xem. 【庚 夾 Thần diệu đến tột cùng! Từ trang giấy nhảy ra một cô tiểu thư nhu nhược; sách lại có thứ văn lạ này, diệu!】 Bảo Thoa, Bảo Cầm, Đại Ngọc, Thám Xuân, nghe Nghênh Xuân hôm nay khó chịu, bèn hẹn nhau đến an ủi. Họ vừa vào sân, thấy mấy người đương đấu khẩu nhau.

Thám Xuân nhìn qua cửa sổ, thấy Nghênh Xuân ngồi tựa trên giường xem sách, như không nghe thấy gì. 【庚 夾 Xem tác giả tả Nghênh Xuân: tuy hơi kém, nàng vẫn có phong cách tiểu thư nhà lớn.】 Thám Xuân cũng buồn cười. Bọn a hoàn nhỏ vội vén rèm vào trình: "Các cô đến chơi đấy". Nghênh Xuân bỏ sách đứng dậy. Vợ Ngọc Trụ thấy người đến, có cả Thám Xuân nữa, nên không ai ngăn cũng phải thôi, lẻn đi mất.

Thám Xuân ngồi xuống, hỏi:

- Vừa rồi ai nói gì ở trong này như là cãi nhau ấy? 【庚 夾 Hãy xem khí vũ của Thám Xuân.】 Nghênh Xuân nói:

- Có gì đâu, chẳng qua việc bé xé ra to, hỏi họ làm gì?

- Tôi vừa nghe thấy nói nào là "dây vàng" nào là "không có tiền phải tiêu của bọn đầy tớ". Vậy ai là người tiêu tiền của đầy tớ? Có nhẽ nào chị lại phải tiêu tiền của họ à?

Tư Kỳ, Tú Quất đều nói:

- Cô nói phải đấy! Khi nào cô tôi lại tiêu tiền của bọn họ?

Thám Xuân cười nói:

- Chị đã không tiêu tiền của họ, thì chắc là chúng tôi tiêu của họ chứ gì? Gọi chị ta vào đây, tôi cần hỏi một việc!

Nghênh Xuân cười nói:

- Thế mới buồn cười chứ! Việc này có dính dáng gì đến các cô, lôi thôi với họ làm gì.

Thám Xuân nói:

- Như thế không đúng. Em cũng như chị. 〔五〕 Việc của chị cũng như việc của em. Người ta nói chị tức là nói em. Nếu ở bên nhà em có ai oán trách em, chị nghe thấy cũng coi như là người ta oán trách chị vậy. Chúng ta là chủ, tất nhiên không nghĩ gì đến việc tiền tài lặt vặt, chỉ biết cần món nào lấy món ấy, đó là việc thường. Nhưng không biết tại sao lại nói kèm cả việc dây vàng vào đấy?

Vợ Ngọc Trụ sợ bọn Tú Quất tố giác việc mình ra, vội chạy vào tìm lời che giấu.

Thám Xuân biết ý, cười nói:

- Các chị thế mới lẩn thẩn chứ! Mẹ chồng chị đã mắc lỗi, nhân lúc này, chị đến xin với mợ Hai, trích một ít trong số tiền chưa kịp chia cho người ta đem đi chuộc về là xong.

Như vậymọi người đều giữ được thể diện, việc gì cứ phải làm ầm lên. Giờ đã trót làm mất thể diện, thì dù có mười tội, cũng chỉ một người chịu thôi, lẽ nào lại để lây đến người khác. Chị cứ nghe lời tôi đi nói với mợ Hai. Chứ cãi vã nhau ở đây thì xong việc thếnào được!

Vợ Ngọc Trụ bị Thám Xuân vạch trần chân tướng, không chối vào đâu được, nhưng vẫn không dám đến thú tội với Phượng Thư.

Thám Xuân cười nói:

- Tôi không nghe thấy thì thôi, đã nghe thấy, thế nào cũng phải phân giải giúp các chị.

Thám Xuân đưa mắt cho Thị Thư, Thị Thư đi ra ngay. Họ đương nói chuyện, thấy Bình Nhi đến. Bảo Cầm vỗ tay cười nói:

- Chắc là chị Ba có phép "hô thần triệu tướng" gì đây?

Đại Ngọc cười nói:

- Đó không phải là phép thuật của nhà tu hành, mà là cách tinh vi của nhà binh, đúng như diệu kế đánh địch bất ngờ: "Lúc thế thủ như cô gái cấm cung, khi lọt vòng nhanh như thỏ chạy" vậy.

Hai người cùng cười. Bảo Thoa đưa mắt cho họ rồi nói lảng ra chuyện khác.

Thám Xuân thấy Bình Nhi đến, liền hỏi:

- Mợ chị đã đỡ chưa? Thực là ốm mê ốm mẩn, chẳng thèm để ý đến việc gì, làm chúng tôi phải bực tức thế này.

Bình Nhi nói:

- Cô làm sao mà bực? Ai dám làm cô bực? Xin cô cứ dạy rõ.

Vợ Ngọc Trụ cuống lên, chạy ngay đến van xin với Bình Nhi: "Mời cô ngồi xuống đây để tôi nói đầu đuôi cho cô nghe".

Bình Nhi nghiêm nét mặt nói:

- Các cô đương nói chuyện ở đây, chị lại dám đến nói leo à? Chị là người biết lễ phép, phải ra ngoài kia đứng hầu. Không ai gọi chị không được vào. Đâu có đàn bà hầu bên ngoài, không có việc gì lại dám vào thẳng trong nhà các cô bao giờ?

Tú Quất nói:

- Chị chưa biết trong nhà chúng tôi đây không có lễ phép gì cả, ai muốn vào thì vào.

Bình Nhi nói:

- Đó là lỗi ở các chị em cả. Cô dù dễ tính, các chị em cũng phải đuổi họ ra, rồi sau đi trình bà Hai mới phải.

Vợ Ngọc Trụ thấy Bình Nhi lên tiếng, đỏ mặt lên, đi ra. Thám Xuân nói:

- Tôi nói cho các chị nghe: người khác có lỗi với tôi thì thôi, nhưng nay vợ Ngọc Trụ cùng mẹ chồng nó cậy thế là u nuôi, lại thấy chị Hai dễ tính, lấy cắp đồ trang sức của chị ấy đi đánh bạc, lại bịa ra chuyện công nợ và bắt phải đi xin hộ, rồi cãi nhau ầm ĩ với hai a hoàn ở trong buồng chị Hai. Chị Hai cũng không thể ngăn cản được. Tôi khó chịu quá, phải mời chị đến đây hỏi xem có phải chị ta là người ở lỗ nẻ chui lên đâu mà không biết lẽ phải? Hay là có ai cầm nọc cho chị ta làm như thế? Trước hết định áp lép chị Hai rồi tìm cách trị tôi và cô Tư chứ gì?

Bình Nhi vội cười nói:

- Sao hôm nay cô lại nói những câu như thế? Mợ tôi chịu làm sao nổi?

Thám Xuân cười nhạt:

- Tục ngữ có câu: "Máu chảy ruột mềm, môi hở răng lạnh", nên tự nhiên tôi đâm ra lo sợ.

Bình Nhi hỏi Nghênh Xuân:

- Việc này có to tát gì, cũng dễ xử thôi, nhưng vì bà ấy là u nuôi của cô, thì cô nghĩ thế nào cho phải?

Nghênh Xuân vẫn ngồi xem "Thiên cảm ứng" với Bảo Thoa, không để ý đến những câu nói của Thám Xuân. Thấy Bình Nhi nói thế, liền cười:

- Chị hỏi tôi à, tôi cũng chẳng có cách gì cả. Họ làm bậy thì họ phải chịu lấy tội, tôi không thể xin hộ được. Tôi chẳng đi xin ai và cũng chẳng trách họ là được rồi. Những vật ăn cắp, đưa trả thì tôi nhận, nếu không trả tôi cũng chẳng cần. Các bà có hỏi, tôi che chở được thì phúc cho họ, nếu không giấu nổi, tôi cũng không biết làm sao được.

Không có nhẽ vì họ mà tôi lại dối trá các bà, tất là phải nói thẳng ra. Các chị cho tôi là dễ tính, không biết quyết đoán, có cách gì chu toàn được mọi mặt, không để các bà giận thì tùy các chị định liệu, tôi cũng thây kệ.

Mọi người nghe nói đều bật cười. Đại Ngọc cười nói:

- Thật là "hùm sói đã ngồi trên thềm nhà vẫn còn nói chuyện nhân quả". Nếu chị Hai là đàn ông thì những người trong nhà này cai quản thế nào được họ?

Nghênh Xuân cười:

- Đúng đấy! Biết bao nhiêu là đàn ông cũng còn như thế, huống chi là tôi.

【威 Tổng bình: Một thiên văn về gian dâm, trộm cắp, tà uế lại mở bằng Tứ thư, Ngũ kinh, Công Dương, Cốc Lương cùng các tác phẩm Tần Hán, rồi khép bằng Thái thượng cảm ứng thiên; tác giả có ý gì? Ông đã thấy sâu rằng những câu "trong sách tự có nhà vàng", "trong sách có người đẹp như ngọc" làm lầm lỡ hết thảy chúng sinh, mà những kẻ đại gian, đại trộm đều từ đó sinh ra. Vì thế ông đặc biệt dựng cách mở và khép này, làm một tiếng quát cảnh tỉnh ngay đỉnh đầu cho cõi đời ô trọc. Tầm mắt cao rộng, ngòi bút lớn như đòn tay; sao có thể lấy lối dò từng hàng, đếm từng chữ mà đo được?

Thám Xuân đâu đâu cũng đứng ra, người nói nàng có tài, ta nói nàng khổ; Nghênh Xuân đâu đâu cũng giấu lời, người nói nàng nhát, ta nói nàng siêu thoát. Thám Xuân vận bùa chú, vốn đủ sai quỷ khiến thần; Nghênh Xuân nói nhân quả, lại càng có thể khuất phục sói, hổ.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Cụm "vấn trung" không rõ nghĩa. Du Bình Bá cho rằng chữ "vấn" có lẽ là "khuê"; chữ còn lại không có trong tự thư nên không thể biết đã sai từ đâu. Bản hối giáo tạm dựa nét chữ sửa thành "lạm". "Lạm" xưa có nghĩa là chìm đắm — một số phương ngữ Mân Nam, Triều Châu hiện vẫn dùng — nên "khuê trung lạm" nghĩa là đắm mình trong chốn khuê phòng. Ý này phù hợp với lời phê dài "nguồn suối tự ngọt" ở Hồi 22, có thể đối chiếu.

〔二〕 Lời phê vốn chép sai thành "không viết một nét yên nhàn suốt một năm". Đối chiếu lời phê Hồi 7 "không hạ một nét an nhàn", Hồi 13 "hoàn toàn không có nét an nhàn", Hồi 17 "thề không hạ một nét an nhàn cầu thả", bản hối giáo sửa như hiện nay.

〔三〕 Lời phê này trong nguyên bản có rất nhiều chữ sai. Qua các bản tập bình của Du Bình Bá, Chu Nhất Huyền, Trần Khánh Hạo và Trịnh Hồng Phong nối tiếp hiệu đính, phần lớn vấn đề đã được giải quyết. Riêng cụm "phòng thất hương tiêu" vẫn khó hiểu. Theo mạch trên dưới, nếu chỉ nhà quan lớn thế tộc có nhiều phòng ốc, nhân khẩu pha tạp, quản lý không xuể, có thể sửa thành "phòng thất u thâm": "u" gần nét với "hương", còn "thâm" đối với chữ "thiển", nghĩa là nông, cạn, trong cụm nguyên văn chỉ khuê phòng nông và rèm mỏng. Một thuyết khác cho rằng "phòng thất hương tiêu" chỉ chuyện phòng the; tuy không thật khớp mạch văn, vẫn miễn cưỡng thông được.

〔四〕 Hai câu "sao lại không bằng nó một nửa" và "nào ngờ hoàn toàn không phải, chẳng phải chuyện lạ sao" lặp ý, lại đặt chồng nhau khiến giọng văn không liền. Có thể trong quá trình truyền chép, bản sơ thảo và bản sửa của bản mẹ đã bị chép vào cùng một lượt. Trừ bản Giáp Thìn bỏ câu sau, các bản còn lại đều giống bản nền.

〔五〕 Ở chữ "và", bản Dương Tàng chép dài hơn theo nghĩa: "Em với chị như nhau; việc của chị và việc của em cũng là một. Người ta nói chị tức là nói em. Bên em có người oán em..." Các bản Mông Phủ, Thích Tự, Liệt Tàng và Giáp Thìn đại thể giống vậy. Ý có vẻ rõ hơn nhưng hơi dài dòng. Trong nguyên văn bản Canh Thìn, Thám Xuân nói "chúng tôi", "chúng ta", tức chỉ cả chị em; các bản kia thêm mấy câu chỉ còn "tôi", giọng hơi khác, có lẽ là bổ sung về sau chứ không phải bản Canh Thìn bị thiếu.

Hồi 74: Nghe lời gièm độc, lục soát vườn Đại Quan — Giữ chí thanh cao, dứt tuyệt phủ Ninh Quốc

Hồi 74

Nghe lời gièm độc, lục soát vườn Đại Quan — Giữ chí thanh cao, dứt tuyệt phủ Ninh Quốc

【戚 Hồi tiền phê: Chuyện Tư Kỳ đã kể rõ ở Hồi 71, ngầm dùng núi đá để gài mạch; Hồi 73 lại cho túi gấm xuân tình xuất hiện bên núi đá, khẽ chạm rồi dừng. Đến hồi này lẽ ra có thể kể thẳng, ngòi bút vẫn dùng vô số khúc chiết, từng bước dồn tới; vừa đến Tư Kỳ bỗng dừng phắt, khép sang Nhập Họa. Văn khí như Hoàng Hà ra khỏi Côn Luân, chảy ngang mấy vạn dặm, uốn chín khúc đến Long Môn, lại bị hai hẻm Mạnh Môn và Lữ Lương bó chặt, chưa thể đổ ra biển. Văn chương kỳ lạ, hiểm hóc khác thường đến mức nào, khiến ta phải bái phục!】

Bình Nhi nghe Nghênh Xuân nói, đương buồn cười, thấy Bảo Ngọc đến. Em gái thím Liễu cũng vì gá bạc bị tội. Trong vườn xưa nay vẫn có người không ưa thím Liễu, **【庚夾 Mạch ngầm đã được gài từ văn trước.】** liền báo rằng thím Liễu gá chung với em gái để chia lời. Vì thế Phượng Thư muốn trị tội thím Liễu. Nghe thấy thế, thím cuống lên, nghĩ xưa nay mình vẫn chơi thân với các người ở trong viện Di Hồng, nên thím đến rỉ tai với bọn Phương Quan, Tình Văn nhờ nói hộ với Bảo Ngọc. Bảo Ngọc nghĩ trong bọn ấy cũng có u nuôi của Nghênh Xuân bị can tội này, chi bằng đến hẹn với Nghênh Xuân cùng đi, hơn là một mình đi xin hộ cho thím Liễu. Vì thế mới đến nhà Nghênh Xuân. Thấy Bảo Ngọc đến, mọi người ngồi đấy đều hỏi: "Cậu đã khỏi hẳn chưa? Đến đây có việc gì?" Bảo Ngọc không tiện nói rõ việc đi xin hộ, chỉ nói "đến thăm cô Hai". Mọi người đều không để ý đến, cứ nói chuyện phiếm.

Bình Nhi ra về để xét việc mất dây vàng. Vợ Ngọc Trụ cứ theo sát đằng sau, luôn miệng van xin:

- Cô hết lòng làm phúc nói giúp cho, thế nào tôi cũng xin chuộc về.

Bình Nhi cười nói:

- Sớm muộn chị cũng vẫn phải chuộc về. Biết thế này thì trước kia gây chuyện ra làm gì? Xem ý chị thì được lúc nào hay lúc ấy thôi. Đã thế tôi cũng không nói cho ai biết, nhưng phải chuộc ngay về đây giao cho tôi, tôi sẽ không nói gì hết.

Vợ Ngọc Trụ nghe vậy mới yên tâm, lạy tạ rồi nói:

- Xin cô cứ đi làm việc, chiều hôm nay tôi chuộc về trình cô rồi mang đi trả, có được không?

- Chiều hôm nay mà không mang đến thì đừng trách tôi đấy.

Nói xong, mỗi người đi một ngả.

Bình Nhi về nhà, Phượng Thư hỏi:

- Cô Ba gọi chị có việc gì đấy?

- Cô Ba sợ mợ bực, bảo tôi về khuyên mợ, hỏi mợ mấy hôm nay có ăn được gì không?

- Cô ấy vẫn còn nhớ đến tôi. Vừa rồi lại xảy ra một việc, có người trình họ Liễu thông đồng với em gái gá bạc, những việc em nó làm đều do nó cầm nọc cả. Tôi nghĩ, chị thường khuyên tôi, thêm một việc không bằng bớt một việc, nên giữ gìn sức khoẻ là hơn. Tôi không nghe lời chị, quả nhiên mắc vạ ngay, đã có lỗi với bà Hai, lại làm cho mình ốm thêm. Bây giờ tôi đã hiểu rõ rồi, thây kệ họ muốn làm gì thì làm, dẫu sao cũng còn nhiều người nữa. Tôi đã uổng công lo nghĩ mấy lâu, chỉ tổ cho người ta chửi rủa thôi, chi bằng mình cứ lo tĩnh dưỡng là hơn. Dẫu khi bệnh khỏi rồi, tôi vẫn là người ngoài cuộc, được vui cứ vui, được cười cứ cười, bao nhiêu việc phải trái đều mặc kệ họ cả. 【庚 夾 Người đời xưa nay đến bước này đều nghĩ như thế, nhưng hối đã không kịp. Đáng thương, đáng than.】 Vì thế khi họ đến trình, tôi chỉ trả lời một tiếng "biết rồi", chẳng phải lo lắng gì cả.

Bình Nhi cười nói:

- Nếu mợ được như thế thì thật là phúc đức cho chúng tôi!

Chợt Giả Liễn đi vào, đập tay thở dài:

- Tự dưng vô cớ lại xảy ra một việc! Hôm nọ tôi mượn đồ đạc của Uyên Ương đi cầm, sao bên mẹ cũng biết? Vừa rồi mẹ gọi tôi sang, bảo phải mượn cho hai trăm bạc, lấy ở món nào cũng được, để sắm sửa lễ rằm tháng tám. Tôi nói không vay vào đâu được, mẹ nói ngay: "Anh không có tiền đã có chỗ xoay xở. Tôi mới bàn với anh, mà anh đã kiếm lời rào đón! Anh không có chỗ xoay xở thì cái món đồ cầm một nghìn bạc hôm trước đó lấy ở đâu ra? Ngay đến những đồ đạc của cụ, anh cũng hoá phép lấy ra được, bây giờ chỉ có hai trăm lạng bạc, anh lại làm ra vẻ khó khăn! May mà tôi chưa nói với ai đấy!" Tôi nghĩ, thật ra mẹ chẳng thiếu gì, sao lại cứ bới việc làm rầy rà người ta thế!

Phượng Thư nói:

- Hôm ấy không hề có người ngoài, thế thì ai để lộ chuyện này ra?

Bình Nhi nghe nói, cũng nghĩ xem hôm đó có ai ở đấy không. Nghĩ một lúc, cười nói:

- Phải rồi! Hôm đó lúc nói chuyện thì không có người ngoài, chỉ đến buổi chiều, lúc lấy đồ về thì vừa khi mẹ chị Ngốc ở bên cụ đưa quần áo giặt đến. Bà ấy ngồi một lúc ở nhà dưới, trông thấy hòm đồ to sù, tất nhiên bà ta phải hỏi. Bọn a hoàn không hiểu đã nói toạc ra ngay cũng chưa biết chừng. 【庚 夾 Kỳ kỳ quái quái! Từ đâu bỗng chuyển đến chuyện ngày thường, thật như rắn Thường Sơn, đầu đuôi ứng nhau.】 Phượng Thư cho gọi mấy đứa a hoàn nhỏ đến hỏi:

- Hôm đó đứa nào nói cho mẹ chị Ngốc biết?

Chúng sợ quá, đều quỳ xuống thề:

- Từ xưa đến nay, ai hỏi gì chúng cháu đều trả lời là không biết, không dám bịa đặt một câu. Khi nào chúng cháu lại nói chuyện ấy.

Phượng Thư ngẫm nghĩ: "Chắc chúng nó không dám nói chuyện ấy, chớ nên đổ oan cho chúng. Giờ hãy gác việc này lại, phải xoay xở cho xong món tiền của mẹ đi. Thà chúng ta nhịn tiêu một ít, chứ đừng để xảy chuyện không hay". Liền gọi Bình Nhi "lấy đồ vàng của ta đem cầm thêm hai trăm lạng bạc về đưa sang cho xong việc".

Giả Liễn nói:

- Cầm thêm hai trăm lạng nữa, chúng ta còn phải tiêu kia.

Phượng Thư nói:

- Không cần. Tôi không tiêu gì cả. Còn chẳng biết sau này lấy món nào để chuộc đây!

Bình Nhi lấy vàng ra, đưa cho vợ Lai Vượng mang đi cầm. Một lát đem tiền về. Giả Liễn thân hành mang sang.

Phượng Thư và Bình Nhi đương đoán xem đứa nào nói lộ chuyện này nhưng vẫn chưa đoán được là ai.

Phượng Thư nói:

- Kẻ nói chuyện này hãy còn là việc nhỏ, sợ đứa tiểu nhân nào bày đặt chuyện gây ra những điều rắc rối. Hay bên ấy có ai thù hằn con Uyên Ương, nghe nó cho cậu Liễn mượn đồ đi cầm, bụng dạ nhỏ nhen, dù chẳng có chuyện gì, chúng cũng còn đâm dầm vào, nữa là lại có sự việc rõ ràng, lẽ nào chúng không đặt điều xằng bậy, chẳng còn trời đất nào. Chưa biết chừng cậu Liễn có việc, hay lại chỉ một con Uyên Ương chịu oan thôi. Như vậy chả phải là lỗi ở chúng ta hay sao.

Bình Nhi cười nói:

- Cái đó cũng không ngại. Uyên Ương cho mượn đồ là vì có mợ chứ không vì cậu.

Việc này tuy Uyên Ương nói là dấm dúi nhưng thực ra nó đã trình cụ rồi. Cụ sợ con cháu nhiều, đứa này mượn, đứa kia mượn, đến nói khôn nói khéo với cụ, rồi sau này biết đòi ai? Vì vậy người cứ lờ đi như không biết. 【庚夾 Văn lạ, văn thần! Người đời sao tưởng tượng nổi? Văn trước nói "một hòm"; nếu Uyên Ương tự tiện lấy ra, chẳng hóa Giả mẫu là người mê ngủ sao? Những việc này tác giả từng trải, người phê cũng từng trải; quả là viết lại chuyện cũ chứ không cố bịa lối bút mới, nên nếu không nhớ thật thì không thể thần diệu đến vậy. ◇ Chuyện Uyên Ương cho mượn đồ đến đây khép lại.】 Dù có vỡ chuyện cũng chẳng ngại gì.

- Lý thế đấy. Bây giờ chỉ có tôi với chị biết thôi, biết đâu lại chẳng ngờ.

Đương nghĩ vẩn vơ, thì có người vào báo:

- Bà Hai đến.

Phượng Thư lấy làm lạ, không biết việc gì, liền cùng Bình Nhi ra đón, thấy nét mặt Vương phu nhân khác hẳn, 【庚夾 Lạ.】 chỉ đem theo một a hoàn hầu cận, không nói năng gì, đi thẳng vào phòng ngồi xuống. Phượng Thư vội pha trà cười hỏi:

- Hôm nay mẹ lại cao hứng đến đây chơi à?

Vương phu nhân quát bảo:

- Bình Nhi đi ra ngoài kia.

Bình Nhi thấy thế, không biết là việc gì, "dạ" một tiếng, dẫn bọn a hoàn nhỏ ra, đứng cả ở ngoài cửa. Bình Nhi đóng cửa lại, rồi ngồi xuống thềm, không cho một ai vào cả.

Phượng Thư sợ quá, không biết có việc gì. Thấy Vương phu nhân ứa nước mắt, vất cái túi thơm ở trong tay áo ra, nói:

- Chị xem đây!

Phượng Thư vội nhặt lên xem, cái túi thơm thập cẩm, ngoài thêu cái hình khiêu dâm, giật mình vội hỏi:

- Mẹ nhặt được cái này ở đâu?

Vương phu nhân nước mắt giàn giụa, giọng run run nói:

- Ta nhặt được ở đâu à? Ngày nào ta cũng ru rú ở xó nhà! Tưởng chị là người cẩn thận, nên mới được rỗi rãi đôi chút. Ngờ đâu chị lại như ta! Ban ngày ban mặt họ dám bày những thứ này ra trước hòn đá trong vườn, để cho con a hoàn bên cụ nhặt được.

Nếu không nhờ được mẹ chồng chị trông thấy, thì cái này đã đến trước mặt cụ rồi! Tôi hãy hỏi chị: tại sao cái này lại vất ở đấy? 【庚 夾 Câu hỏi lạ.】 Phượng Thư nghe nói cũng đổi nét mặt, vội hỏi:

- Sao mẹ lại biết cái này là của con? 【庚 夾 Hỏi rất đúng.】 Vương phu nhân vừa khóc vừa thở dài nói:

- Chị lại hỏi vặn ta à? Chị thử nghĩ xem: nhà này trừ vợ chồng trẻ như anh chị ra, còn bọn bà già thì dùng cái này làm gì? Bọn chị em chúng nó thì làm gì có? Chắc là thằng Liễn đốn mạt đem ở đâu về đây! Vợ chồng các người, một duộc với nhau, lại cho đó là món đồ chơi, hạng trẻ tuổi thì chuyện tình riêng trai gái trong buồng the khi nào chả có, chị lại còn chối à! May mà người trên kẻ dưới trong vườn chưa ai biết việc này, nếu họ nhặt được, chị em chúng nó trông thấy thì còn ra sao nữa! Thảng hoặc có đứa a hoàn nào nhặt được mang ra ngoài, người ta trông thấy, liệu thể diện nhà mình có còn nữa không?

Phượng Thư nghe nói, vừa tức vừa thẹn, mặt tím bầm lại, liền vịn vào cạnh giường quỳ xuống, cũng ứa nước mắt kêu van:

- Mẹ nói có lý thực, con không dám cãi. Nhưng con không hề có thứ này, xin mẹ nghĩ kỹ cho. Cái túi thơm này là ở bên ngoài họ bắt chước kiểu trong nhà rồi thêu ra.

Chính cái tua cũng là thứ mua ở chợ. Con tuy còn trẻ, không biết giữ gìn, nhưng không khi nào cần những thứ này. Hơn nữa, cái này cũng không phải là thứ thường đeo, dù có chăng nữa con cũng chỉ để giấu ở chỗ kín, chứ khi nào lại đeo luôn ở trong người rồi đi chơi khắp nơi? Vả lại khi ra chơi ngoài vườn, chị em người nào cũng thường hay lôi kéo nhau, nếu để lộ ra, không những các chị em mà cả bọn người hầu cũng trông thấy nữa, như thế thì còn ra làm sao? Kể ra những người trong này, con còn trẻ thật, nhưng nhiều đứa hầu còn trẻ hơn con nữa. Họ thường đi lại ở trong vườn, biết đâu không phải là của họ đánh rơi. Hơn nữa, trừ con thường ở trong vườn ra, còn có các cô cháu của mẹ con bên kia, thường dẫn sang, như bọn Yên Hồng, Thúy Vân, đều là hạng tuổi trẻ, họ cũng có thể có thứ này được. Lại còn chị Trân bên phủ Đông, chị ấy cũng chưa lấy gì làm già, và cũng thường dẫn bọn Bội Phượng sang, biết đâu không phải là của họ? Trong vườn cũng nhiều a hoàn, không chắc đã đứng đắn cả.

Hoặc có đứa lớn, đã biết mùi đời, đôi khi không trông nom xuể, chúng lẻn ra ngoài được; hoặc chúng kiếm cớ tán dính với bọn trẻ canh cửa ngoài, rồi từ ngoài đưa vào cũng chưa biết chừng, không những con không hề làm việc này, mà cả Bình Nhi cũng có thể bảo đảm được. Xin mẹ xét kỹ cho.

Vương phu nhân nghe cũng có lý, liền thở dài nói:

- Chị hãy đứng đậy. Ta biết chị là con nhà đại gia, chắc không đến nỗi trai lơ như thế, chẳng qua ta bực lên nói vậy để trêu tức chị đấy thôi. Nhưng bây giờ nên xử trí ra sao?

Mẹ chồng chị gói cái này lại, sai người mang cho ta xem, làm ta tức chết đi được.

Phượng Thư nói:

- Xin mẹ đừng nổi giận nữa. Nếu để người ngoài biết, thế nào cũng đến tai cụ. Hãy nên bình tĩnh, ngầm dò xét mới rõ ra được sự thực; dù xét không ra, người ngoài cũng không thể biết được, như vậy mới đúng câu "tay gãy giấu vào ống áo". Nay nhân việc họ đánh bạc, bị đuổi một số ra, ta cho mấy người hầu cận không hay bép xép như vợ Chu

Thụy, vợ Vương Nhi vào ở luôn trong vườn, lấy cớ là để xét việc đánh bạc. Hiện nay a hoàn các nơi nhiều quá, lớn tuổi sinh to gan, lâu ngày thành tinh, nếu xảy chuyện ra, có ăn năn cũng không kịp nữa. Bây giờ không có cớ gì mà bớt người đi, không những bọn các cô thì thấy khó chịu, ngay mẹ và con cũng không đành lòng.

Chi bằng nhân dịp này, thấy a hoàn nào lớn tuổi hoặc cứng đầu cứng cổ thì tìm cách cho nó đi lấy chồng, như thế một là khỏi xảy ra rắc rối; hai là số tiền chi tiêu cũng đỡ tốn. Những lời con nói, mẹ nghĩ thế nào?

Vương phu nhân thở dài:

- Chị nói phải đấy. Nhưng cứ xét cho công bằng thì mấy chị em nó thật cũng đáng thương. 【庚 夾 Lại nói "đáng thương", văn thật diệu! So với nhà khác thì các cô giàu sang không ai bằng; nhưng xét trong phủ Vinh, quả đã không thể sánh với thuở trước.】 Không nói gì xa, như mẹ cháu Lâm trước kia, khi chưa lấy chồng, được chiều chuộng dường nào, thật là cành vàng lá ngọc, một cô tiểu thư ngàn vàng. Bây giờ mấy chị em nó chẳng qua chỉ hơn nhà khác tý chút thôi. 【庚 夾 Đúng là "người đã xem biển thì khó coi nước khác là nước". Kẻ tục bảo Vương phu nhân không biết đủ là không được; lại chê tác giả viết quá, thật chỉ là kiến thức của ve sầu và chim học.】 Mỗi người chỉ có ba, bốn đứa a hoàn là ra hồn người, 〔一〕 còn thì đều như bọn ranh con cả; giờ lại cho chúng về, không những bụng ta không nỡ, chưa chắc cụ đã bằng lòng. Tuy rằng nhà có túng thiếu đấy, nhưng cũng chưa đến nỗi nào. Ta dù chưa được sung sướng lắm, cũng còn hơn các cháu nhiều, nay thà bớt người của ta đi, chứ đừng làm cho nó bực bội. Chị hãy cho gọi vợ Chu Thụy đến đây, truyền cho họ phải dò xét ngay việc này!

Phượng Thư lập tức gọi Bình Nhi ra gọi vợ Chu Thụy đến.

Một lúc vợ Chu Thụy, vợ Ngô Hưng, vợ Trịnh Hoa, vợ Lai Vượng, vợ Lai Hỷ, tất cả năm người hầu cận đi vào, còn một số người nữa đang bận việc ở Nam chưa tới. 【庚 夾 Lại gài một nét.】 Vương phu nhân đang phàn nàn ít người, khám xét không xuể, chợt thấy vợ Vương Thiện Bảo là người hầu cận của Hình phu nhân, vừa đưa cái túi thơm cho Vương phu nhân, đi đến. Xưa nay Vương phu nhân vẫn xem người hầu thân của Hình phu nhân như người của mình, không có lòng ngờ vực gì, 【庚 夾 Phải viết thật lớn câu này. Đối người hầu còn thế, đủ biết bà đối Hình phu nhân thế nào.】 nay thấy chị ta đến nghe ngóng, 【庚 夾 Kẻ tiểu nhân ngoài mặt phải mà trong lòng trái, ai cũng thế.】 liền bảo:

- Chị về trình với bà Cả, rồi sang bên vườn trông nom, chẳng hơn người ngoài hay sao?

Ngày thường vợ Vương Thiện Bảo sang bên vườn không được bọn a hoàn thù phụng tử tế. Chị ta lấy làm bực tức, định bới chuyện của họ ra, nhưng không lần vào đâu được; may sao xảy ra việc này, chị ta nghĩ đã nắm chắc được đằng chuôi rồi; giờ lại thấy Vương phu nhân giao phó công việc, hợp với ý định của mình, liền thưa:

- Điều đó cũng dễ thôi. Không phải là cháu bày chuyện đâu, nhẽ ra, thì việc này cũng nên tra xét sớm sớm một chút. Bà không hay sang bên vườn, bọn gái hầu bên ấy, đứa nào cũng ra vẻ bà lớn, sắp trở thành tiểu thư nghìn vàng cả. Chúng định chọc đổ cả trời, chẳng ai dám hé răng nói một tiếng. Huống hồ chúng lại ton hót các cô, nói người này khinh rẻ, người kia lừa dối, ai mà chịu được.

Vương phu nhân gật đầu nói:

- Bọn hầu các cô hay làm bộ, cũng là việc thường. Các chị nên khuyên răn chúng.

Nếu không dạy bảo, dù các cô cũng còn làm điều không đúng, nữa là họ.

Vợ Vương Thiện Bảo thưa:

- Đứa khác còn khá. Bà không biết, chứ nhất là con Tình Văn, a hoàn ở nhà cậu Bảo.

Nó cây sắc đẹp hơn người, miệng lại khéo léo, ngày nào cũng trang điểm như nàng Tây Thi, hễ nói chuyện với ai là nó lém lỉnh tranh khôn; có điều gì không hợp ý, là nó trợn mắt ngay lên mắng người ta. Õng ẹo ngoa ngoắt, không ra thể thống gì cả! 【庚 夾 Vẽ sống Tình Văn. Đủ biết từ trước đã có người hiểu Tình Văn ắt phải chịu ghen ghét; đáng thương, đáng xót, rốt cuộc nàng đã chết.】 Vương phu nhân nghe vậy, nhớ ngay đến việc trước, hỏi Phượng Thư:

- Lần trước chúng ta theo cụ vào chơi trong vườn, có một đứa lưng hơi cong, 【庚 夾 Diệu, diệu! Eo đẹp!】 vai hơi thon, 【庚 夾 Diệu, diệu! Vai đẹp! ◇ Tục nói: "Eo rắn nước thì mềm uốn mà nhỏ"; lại nói: "Người đẹp như không có vai"; lại nói: "Vai như gọt thành." Đều là dáng đẹp. Hễ tả mỹ nhân, sách này cứ dùng bút tục mà viết ngược, khác hẳn sách khác.】 lông mày và mắt lại hơi giống em Lâm của chị, 【庚 夾 Càng hay, hình dung đã đủ.】 đương quát mắng bọn a hoàn nhỏ. Trông cái dáng ngông cuồng ấy ta khó chịu lắm. Nhưng vì cùng đi với cụ, ta không tiện nói. Sau định hỏi xem là đứa nào, thì lại quên mất. Hôm nay nhớ ra, chắc là nó chứ gì? 〔二〕 Phượng Thư nói:

- So sánh ra chẳng có đứa a hoàn nào đẹp bằng con Tình Văn cả. Về cách ăn nói đi đứng, thì nó hơi trai lơ. Như mẹ nói vừa rồi, có nhẽ là nó đấy, nhưng con cũng quên mất việc hôm nọ, không dám nói bừa.

Vợ Vương Thiện Bảo nói:

- Không cần phải đoán nữa. Bây giờ cứ gọi ngay nó đến đây để bà xem cũng chẳng khó gì.

Vương phu nhân nói:

- Ở bên nhà Bảo Ngọc, chỉ có Tập Nhân và Xạ Nguyệt thường đến hầu ta. Hai đứa này tuy mộc mạc nhưng cũng ngoan. Nếu có con ấy thì chắc nó không dám đến. Ta cả đời rất ghét những hạng người ấy, huống hồ lại xảy ra việc này. Thằng Bảo Ngọc như thế mà để cho con ranh ấy quyến rũ làm hư thân đi, thì để sao được.

Bà ta gọi a hoàn hầu cận đến dặn:

- Mày đi nhanh, gọi con Tình Văn đến đây hầu ta ngay. Ta có việc cần. Tập Nhân và Xạ Nguyệt ở nhà hầu Bảo Ngọc, không phải đến nữa. Mày không được nói câu gì với nó cả!

A hoàn nhỏ vâng lời, chạy sang viện Di Hồng, gặp lúc Tình Văn không được khỏe, vừa ngủ trưa dậy, đương ngồi thừ ra. Thấy gọi, đành phải sang.

Ngày thường, bọn a hoàn đều biết Vương phu nhân rất ghét kiểu trang sức lòe loẹt, ăn nói trai lơ, vì vậy cả Tình Văn cũng không dám ló mặt tới. Mấy hôm nay khó ở, 【庚 夾 Đạt đến chỗ mô thần, truyền trọn thần thái! Đúng là "hồn đã sớm rời khỏi nhà", điềm sắp chết. ◇ Nếu là ngòi bút tầm thường ắt sẽ nói nàng trang điểm rất kỹ; đây lại nói đang khó ở, tưởng chẳng còn lòng nào tô điểm, càng không ngờ lọt vào mắt Vương phu nhân.】 nên không trang điểm, cho là như thế cũng không ngại gì. 【庚 夾 Hay! Đủ biết mỹ nhân trời sinh vốn không nhờ trang sức; khiến người vừa thấy bất giác sững lòng chói mắt. Đáng ghét người đời bôi son trát phấn, thật như quỷ mị mà chẳng tự biết.】 Khi vào đến buồng Phượng Thư, 〔三〕 Vương phu nhân trông thấy nó đầu tóc bơ phờ, áo quần lõng thõng, có vẻ lẳng lơ như Tây Thi đêm xuân nằm ôm bụng; nhìn vẻ mặt đúng là người đã gặp tháng trước, tự nhiên nổi cơn giận lên. Bà ta vốn người thực thà, chợp mắt bỏ qua, vụt mừng vụt giận, chứ có được như người kín đáo, lựa lời giữ ý đâu. Vốn đã bực sẵn, lại ngoặc đến việc trước, bà ta liền cười nhạt:

- Đẹp thật! Thật là giống hệt "Tây Thi đương ốm!" Ngày nào mày cũng giở cái lối trai lơ ấy ra để cho ai xem đấy? Mày cứ tưởng là ta không biết việc mày làm à? Ta hãy tha cho mày. Ngày mai ta sẽ lột xác mày ra! Hôm nay Bảo Ngọc đã đỡ chưa?

Tình Văn nghe thấy nói thế, trong bụng rất kinh ngạc, biết là có đứa định hại mình, tuy tức giận, nhưng không dám hé răng. Vốn người thông minh tột bực, 【庚 夾 Cái thông minh lại khiến nàng mang tội sâu; rốt cuộc vẫn không sai một nét bút.】 thấy hỏi Bảo Ngọc đã đỡ chưa, cô ta không nói thực, quỳ xuống thưa:

- Cháu không hay đến buồng cậu Bảo và cũng không hay ở chung với cậu ấy, nên cháu không được biết rõ. Đó là việc của chị Tập Nhân và chị Xạ Nguyệt, xin bà cứ hỏi hai chị ấy.

Vương phu nhân nói:

- Đáng tát vào mồm! Mày là người chết à? Nuôi chúng bay để làm gì?

Tình Văn lại thưa:

- Cháu nguyên là người hầu của cụ, vì người bảo vườn rộng, người ít, cậu Bảo hay sợ, nên cắt cháu sang đấy canh đêm ở ngoài, chẳng qua để trông nhà thôi. Cháu có thưa rằng cháu đần độn không thể sang hầu được, cụ mắng cháu, bảo "tao có sai mày sang hầu cậu ấy đâu? Mày sắc sảo để làm gì?" Cháu nghe vậy đành phải sang. Chẳng qua độ mười bữa nửa tháng, gặp lúc cậu Bảo buồn, cháu chơi đùa một lúc rồi đi ngay. Việc cậu Bảo ăn uống nằm ngồi, trên có các bà già, dưới có các chị Tập Nhân, Xạ Nguyệt, Thu Văn. Khi cháu rỗi, còn phải may vá cho bên nhà cụ, vì thế cháu không để ý đến việc của cậu Bảo. Nay bà đã quở mắng, từ sau cháu xin chăm chú.

Vương phu nhân tin là thực, nói:

- A di đà phật! Mày không gần gũi Bảo Ngọc, thì thực là phúc cho ta. Thôi không cần mày phải bận lòng. Mày đã là người của cụ cho sang hầu Bảo Ngọc thì ngày mai ta sẽ sang trình cụ cho mày về.

Rồi ngoảnh lại vợ Vương Thiện Bảo:

- Các chị vào đấy, phải đề phòng nó mấy ngày, không cho nó ngủ ở trong nhà Bảo Ngọc. Đợi ta trình cụ rồi sẽ liệu cho nó.

Lại quát:

- Cút đi! Đứng đấy làm gì? Trông thấy cái dáng lẳng lơ ấy ta ngứa cả mắt! Ai cho phép mày ăn mặc lòe loẹt như thế?

Tình Văn đành lui ra, tức quá, ra khỏi cửa, lấy khăn tay che mắt, vừa đi vừa khóc, mãi đến khi về trong vườn.

Vương phu nhân phàn nàn với Phượng Thư:

- Mấy năm nay tinh thần ta ngày càng sút kém, trông nom không xiết. Những hạng yêu tinh như thế mà ta cũng không hề thấy! Cái hạng ấy chắc còn có nữa, ngày mai phải tra xét mới được.

Phượng Thư thấy Vương phu nhân đương lúc nổi giận, lại có vợ Vương Thiện Bảo là tai mắt của Hình phu nhân, ngày thường hay ton hót Hình phu nhân để sinh chuyện, nên dù có nhiều câu đáng nói, cũng không dám nói ra, đành cứ cúi đầu vâng thôi.

Vợ Vương Thiện Bảo thưa:

- Xin bà hãy nguôi giận. Đó là việc nhỏ mọn, xin cứ giao cho cháu. Muốn tra xét việc này cũng dễ thôi. Chờ đến buổi tối, các cửa trong vườn đóng rồi, trong ngoài không ai đi lại với nhau, nhân lúc họ không để ý, chúng cháu dẫn

người đi khám các buồng a hoàn ở các nơi. Cháu nghĩ: ai đã có cái này không phải một cái mà thôi, chắc còn cái khác nữa. Khi đã khám được cái khác rồi, thì cái này chắc là của người ấy.

Vương phu nhân bảo:

- Nói thế cũng phải. Nếu không làm như thế thì không thể làm ra việc được.

Rồi hỏi Phượng Thư:

- Chị nghĩ thế nào?

Phượng Thư đành vâng lời, nói:

- Mẹ cho là phải thì xin đi làm ngay thôi.

Vương phu nhân nói:

- Cách làm như thế rất đúng. Nếu không thì tra một năm cũng chẳng ra.

Mọi người bàn định xong, sau bữa cơm chiều, đợi Giả mẫu ngủ yên, bọn Bảo Thoa đã về trong vườn rồi, vợ Vương Thiện Bảo liền mời Phượng Thư vào trong vườn, sai khóa cả cửa ngách lại, rồi bắt đầu khám xét từ các chỗ bà già canh đêm, chỉ thấy mấy thứ đèn nến dùng còn thừa. 【庚夾 Tả thật như in.】 Vợ Vương Thiện Bảo nói:

- Những cái này cũng là tang vật cả đây, không được động đến, để sáng mai trình bà, rồi sẽ hay.

Rồi vào ngay viện Di Hồng, bắt đóng cửa lại.

Bảo Ngọc vì việc Tình Văn, đương khó chịu, chợt thấy một bọn người đến, không biết duyên cớ gì, lại cứ kéo thẳng vào buồng của bọn a hoàn. Bảo Ngọc ra đón Phượng Thư, hỏi là việc gì. Phượng Thư nói:

- Mất một vật quan trọng, hỏi ai cũng chối cả, chắc là bọn a hoàn ăn cắp, nên họ đến khám xét, để khỏi phải ngờ oan.

Vừa nói Phượng Thư vừa ngồi uống nước. Vợ Vương Thiện Bảo lục soát một lúc rồi khẽ hỏi:

- Mấy cái hòm ấy là của ai, bảo họ đến mở ra.

Tập Nhân thấy Tình Văn như thế, chắc là có việc lạ, lại thấy khám xét, đành phải mở hòm và hộp của mình trước để cho họ khám, thì chỉ thấy những đồ thường dùng thôi.

Khám xong lại khám đến hòm của người khác, cứ theo thứ tự, khám hết một lượt, khi khám đến hòm của Tình Văn, liền hỏi:

- Hòm của ai đây, sao không mở ra để khám.

Tập Nhân đương định mở hộ hòm cho Tình Văn, thấy Tình Văn quấn tóc chạy đến, đánh "xình" một cái, mở toang hòm ra, hai tay bưng đáy hòm lên, dốc ngược xuống đất, bao nhiêu đồ đạc ở trong hòm đều tung ra cả.

Vợ Vương Thiện Bảo có ý ngượng, 〔四〕 khám kỹ một lượt cũng không thấy vật gì bậy bạ cả, liền trình với Phượng Thư để đi khám chỗ khác.

Phượng Thư nói:

- Bà phải khám kỹ đi, lần này không khám ra được cái gì thì biết về trình thế nào?

Mọi người đều nói:

- Lục soát hết cả rồi, nhưng chẳng thấy có cái gì là phạm lỗi cả; tuy có mấy thứ đồ dùng của con trai, nhưng đều là của trẻ con, chắc đồ cũ của cậu Bảo, không lấy gì làm quan hệ.

Phượng Thư cười nói:

- Đã thế thì chúng ta đi khám chỗ khác.

Liền đi thẳng ra. Nhân nói với vợ Vương Thiện Bảo:

- Tôi có điều này muốn nói, không biết có đúng hay không. Ta khám thì chỉ nên khám những người nhà của chúng ta thôi, chứ nhà cô Tiết thì quyết không thể khám được.

Vợ Vương Thiện Bảo cười nói:

- Cố nhiên rồi, lẽ nào lại đi khám nhà của bà con!

Phượng Thư gật đầu nói:

- Tôi cũng nói thế thôi. 【庚 夾 Tả A Phượng đã nguội lòng, chán việc, lại biết tránh họa thuận thời; như thành một người khác.】 Rồi đi đến quán Tiêu Tương.

Đại Ngọc đã đi ngủ, nghe bảo có mấy người đến, không biết việc gì, định trở dậy, thì Phượng Thư đã đi vào, giữ lại không cho Đại Ngọc dậy và nói:

- Cô cứ ngủ đi, chúng tôi đi bây giờ đây.

Rồi ở đấy nói mấy câu chuyện phiếm.

Vợ Vương Thiện Bảo dẫn mọi người đến buồng của a hoàn, lục lọi hết các hòm, thấy trong buồng Tử Quyên có hai cái bùa bán khoán của Bảo Ngọc thường thay đổi, một cái dây đeo thắt lưng, hai cái túi, một cái hộp trong có đựng cái quạt, mở ra xem, đều là những thứ của Bảo Ngọc lúc trước thường dùng. Vợ Vương Thiện Bảo lấy làm đắc ý, mời Phượng Thư đến xem, rồi nói:

- Những thứ này ở đâu đến đây?

Phượng Thư cười nói:

- Bảo Ngọc lúc còn bé, có ở chung với chị em mấy năm. Những thứ này chắc là đồ dùng cũ của chú ấy đây. Những cái ấy cũng chẳng lạ lùng gì, hãy bỏ lại để đi khám chỗ khác là phải.

Tử Quyên cười nói:

- Đến bây giờ những đồ dùng của chúng tôi trao đổi cho nhau cũng không tính hết được. Nếu hỏi đến cái này, thì chính tôi cũng quên mất là có từ ngày, tháng, năm nào. 【庚 夾 Mỗi nơi một vẻ.】 Phượng Thư lại cùng vợ Vương Thiện Bảo đến nhà Thám Xuân. Ngờ đâu đã có người đến báo cho Thám Xuân biết trước. 【庚 夾 Không hề gượng cứng.】 Thám Xuân đoán chắc là có duyên cớ gì, nên mới gây ra những chuyện xấu xa như thế. 【庚 夾 Ghi thực thêm một nét.】 Liền sai bọn a hoàn cầm đèn mở cửa đứng đợi.

Một lúc mọi người đến. Thám Xuân cố ý hỏi:

- Việc gì đấy?

Phượng Thư cười nói:

- Vì mất một cái đồ dùng, mấy ngày tra xét chưa ra, sợ người ngoài lại đổ cho bọn chị em a hoàn, nên mới đi khám một lượt để cho người ta khỏi ngờ, đó cũng là một cách hay để rửa sạch tiếng tăm cho họ.

Thám Xuân cười nói:

- Bọn a hoàn nhà tôi tất nhiên là phường trộm cắp cả, mà tôi chính là người chủ chứa.

Đã thế thì hãy khám rương hòm của tôi trước đi vì họ ăn trộm được cái gì đều đưa cho tôi cất giấu.

Nói xong, Thám Xuân sai bọn a hoàn mở cả hòm ra, bao nhiêu đồ lớn, đồ nhỏ, như hộp gương, hộp phấn, bọc chăn bọc áo đều mở tung ra cả, rồi mời Phượng Thư đến khám.

Phượng Thư cười nói:

- Chẳng qua tôi vâng lệnh mẹ đến đây, xin cô đừng hiểu lầm tôi.

Rồi sai bọn a hoàn:

- Mau mau đóng rương hòm lại cho cô.

Bình Nhi, Phong Nhi đến giúp bọn Thị Thư xếp đồ đạc và đóng hòm lại.

Thám Xuân nói:

- Chỉ cho các chị khám xét đồ đạc của tôi, chứ muốn khám xét đồ đạc của a hoàn nhà tôi thì không được đâu! Tôi vốn cay nghiệt hơn người khác, bao nhiêu những đồ đạc của a hoàn, tôi đều biết và đều giữ ở đây cả. Ngay một cái kim, một sợi chỉ, họ cũng không được giữ riêng. Muốn khám thì cứ khám một mình tôi. Các chị không bằng lòng, cứ về trình bà, bảo tôi trái lệnh bà đấy, muốn bắt thế nào tôi cũng nhận cả. Các chị đừng vội, thế nào sau này các chị cũng có ngày bị khám đấy! Sáng hôm nay các chị chả bàn tán việc nhà họ Chân đấy à, chỉ mong được khám nhà, quả nhiên bây giờ được khám thực đấy. 【庚 夾 Lạ tuyệt! Chính là chuyện nhà Chân hôm nay.】 Dần dần rồi cũng đến lượt chúng ta thôi! Thế mới biết những nhà đại gia thế này, chỉ người ngoài đến thì một lúc không thể giết chết được. Chính đúng như người xưa đã nói: "Con sâu trăm chân, chết cũng không ngã!" Tất phải do người trong nhà giết lẫn nhau trước, mới tan nát, sạch sanh!

Nói xong, cô ta chảy nước mắt ra.

Phượng Thư chỉ đứng nhìn bọn đàn bà. Vợ Chu Thụy liền nói:

- Đồ vật của bọn hầu gái đã ở cả đấy rồi, xin mợ đi khám chỗ khác, để cô đi nghỉ.

Phượng Thư đứng dậy cáo từ. Thám Xuân nói:

- Hãy khám kỹ nữa đi! Ngày mai đến, tôi không nghe đâu.

Phượng Thư cười nói:

- Đồ vật của bọn hầu gái ở cả đây thì không cần phải khám nữa.

Thám Xuân cười nhạt:

- Chị thực là khôn khéo quá! Ngay gói bọc của tôi cũng còn mở cả ra xem, mà lại bảo là không khám? Ngày mai có dám nói là tôi bênh bọn hầu, không cho các chị khám không? Chị cứ nói thẳng ngay ra, còn cần phải khám, cứ

khám nữa cũng không sao.

Phượng Thư vẫn biết tính nết Thám Xuân ngày thường khác hẳn mọi người, đành phải cười nói:

- Ngay cả đồ vật của cô, cũng đã khám xét kỹ càng rồi.

Thám Xuân lại hỏi mọi người:

- Các chị đã khám kỹ chưa?

Bọn vợ Chu Thụy đều cười nói:

- Đã khám kỹ cả rồi ạ.

Vợ Vương Thiện Bảo vốn là người không biết suy nghĩ, ngày thường tuy nghe thấy tiếng Thám Xuân, nhưng cho là mọi người không tinh mắt, hoặc là non gan, chứ đâu có một cô gái mà lại ghê gớm đến như thế? Hơn nữa cô ta lại là con vợ lẽ, thì làm gì được ai. Mụ lại cậy mình là người hầu thân của Hình phu nhân, ngay đến Vương phu nhân cũng còn phải nể, huống chi người khác. Mụ cho Thám Xuân chỉ giận một mình Phượng Thư thôi, không can gì đến mụ, nên muốn nhân đó làm bộ, liền đi lên trước mọi người, kéo vạt áo Thám Xuân, cố ý giơ lên một cái cười hì hì nói:

- Ngay trong mình cô tôi cũng khám cả rồi, chẳng thấy gì cả.

Phượng Thư thấy mụ làm thế vội nói:

- Già đi thôi, đừng giở trò rồ dại nữa.

Chưa dứt lời thì nghe "bốp" một tiếng, vợ Vương Thiện Bảo bị Thám Xuân tát một cái vào mặt. Thám Xuân nổi giận, trỏ vào vợ Vương Thiện Bảo hỏi:

- Mày là hạng gì dám nắm lấy áo tao. Chẳng qua tao nể mặt bà, thấy mày cũng đã có tuổi, nên mới gọi mày là già, mày lại chó cậy chủ nhà, càng ngày càng bậy, dám lên mặt với tao à! Mày cứ tưởng tao cũng dễ tính như cô mày, mặc cho chúng bay khinh rẻ, mày nghĩ thế là nhầm rồi! Mày đến khám đồ đạc, tao không tức giận, nhưng mày không được mang tao ra làm trò cười!

Thám Xuân liền tự cởi khuy áo, kéo Phượng Thư lại, bắt phải khám kỹ và nói:

- Để cho bọn đầy tớ các người khỏi đến khám tôi!

Phượng Thư, Bình Nhi vội sửa lại quần áo cho Thám Xuân, mắng vợ Vương Thiện Bảo:

- Già này uống mấy chén rượu đâm ra rồ dại. Hôm nọ cũng đã làm bà Hai bực mình rồi. Thôi đi ra, đừng đứng đấy mua lấy bẽ nữa.

Họ lại khuyên Thám Xuân đừng nổi giận nữa. Thám Xuân cười nhạt:

- Tôi mà bực thì tôi đã đập đầu tự tử rồi! Thế thì sao tôi lại chịu để quân đầy tớ đến lục soát tang vật trộm cắp trong người tôi? Sáng sớm mai tôi sẽ đến trình cụ, bà Hai và sang xin lỗi bác gái. Đáng tội thế nào, tôi cũng xin nhận!

Vợ Vương Thiện Bảo bẽ mặt quá, ra đứng nép ở ngoài cửa sổ nói:

- Thôi! Thôi! Đây là lần đầu tiên tôi bị đánh đấy! Ngày mai tôi sẽ trình bà Hai, xin về quách nhà thôi. Thiết cái thân già này làm gì nữa!

Thám Xuân quát bảo bọn a hoàn:

- Nghe nó nói đấy! Các chị định để tôi phải cãi nhau với nó hay sao?

Thị Thư đi ra bảo:

- Già ơi, già mà biết điều một tí, thì bớt nói đi thôi. Nếu già về nhà lại là phúc cho chúng tôi. Chỉ sợ già không dứt ra được thôi. Nếu già về, lấy ai ton hót chủ, xúi bẩy chủ cho người đi khám xét các cô và hành hạ chúng tôi?

Phượng Thư cười nói:

- Con bé này giỏi thật! Thực là chủ nào thì tớ ấy!

Thám Xuân cười nhạt:

- Chúng tôi là bọn ăn trộm, bao giờ cũng mồm năm miệng mười, chỉ có điều là không biết xúi bẩy chủ thôi.

Bình Nhi vội khuyên giải và kéo Thị Thư vào. Bọn vợ Chu Thụy cũng khuyên một lúc, Phượng Thư chờ sắp sửa cho Thám Xuân đi ngủ, rồi mới dẫn người sang Noãn Hương ổ.

Lúc này Lý Hoàn đương ốm, nằm ở trên giường. Chị ta ở sát nhà Tích Xuân, và gần nhà Thám Xuân, nên bọn Phượng Thư tiện đường đến hai nơi ấy trước. Lý Hoàn vừa uống thuốc xong đi nằm, không tiện đánh thức, nên họ chỉ đến buồng các a hoàn, khám xét một lượt, cũng không tìm thấy vật gì, liền đi sang phòng Tích Xuân. Tích Xuân còn trẻ tuổi, chưa hiểu mấy, sợ quá không biết xảy ra việc gì. Phượng Thư đành phải yên ủi Tích Xuân. Ngờ đâu, khám đến hòm của Nhập Họa, thấy một cái bọc lớn, đựng toàn khóa bạc, độ ba bốn mươi cái. 【庚 夾 Lạ! Đi dò gian tình, trái lại bắt được tang vật trộm cắp.】 Lại một cái đai ngọc, cùng một bọc dây bí tất của đàn ông.

Nhập Họa tái mặt lại, phải quỳ xuống khóc, nói thực:

- Đó là của ông Trân thưởng cho anh cháu đấy. 【庚 夾 Diệu tuyệt, đúng lắm! Bởi Nhập Họa vốn là người phủ Ninh.】 Vì bố mẹ cháu đều ở miền Nam, chúng cháu theo ông chú lên đây kiếm ăn. Nhưng chú thím cháu chỉ ham uống rượu đánh bạc. Anh cháu sợ giao cho chú thím, lỡ lại tiêu mất, nên mỗi khi được cái gì, thường khẽ nhờ bà già đưa đến, bảo cháu cất đi.

Tích Xuân là người nhát gan, thấy thế sợ hãi, nói:

- Tôi chả biết gì cả. Như thế sao được! Chị Hai muốn đánh nó, cứ việc lôi nó ra mà đánh. Những câu nó nói, tôi nghe chối cả tai.

Phượng Thư cười nói:

- Nếu quả thực thế, cũng nên tha, nhưng không được lén lút đưa cho nhau. Thứ này đưa được thì thứ gì mà không đưa. Đó là lỗi ở người đưa đấy. Nếu không nói thực, mà là của ăn trộm, thì mày đừng có hòng sống.

Nhập Họa quỳ xuống khóc nói:

- Cháu không dám nói dối. Ngày mai mợ cứ hỏi cậu Cả, mợ Cả bên cháu mà xem, nếu không phải là đồ được thưởng, thì mang cháu và anh cháu ra đánh chết cũng không dám oán hận gì!

Phượng Thư nói:

- Thế nào cũng phải hỏi. Nhưng nếu thực là đồ thưởng thì mày cũng có lỗi. Ai cho phép mày lén lút mang những đồ này vào đây? Mày hãy nói rõ ai giao cho mày, ta sẽ tha chết cho. Ta cấm từ nay không được thế nữa.

Tích Xuân nói:

- Chị đừng tha nó, ở đây nhiều người, nếu không trừng trị, những đứa lớn trông thấy, không biết còn xảy ra thế nào nữa kia. Chị tha nó, tôi cũng không tha! 【庚 夾 Đây lại là chính nàng không chịu. Mỗi người hợp lẽ tự nhiên, mỗi người có cái diệu tự nhiên.】 Phượng Thư nói :

- Tôi xem nó ngày thường cũng khá đấy. Ai không có lỗi, mới một lần này thôi, lần sau lại phạm nữa, sẽ phạt cả hai tội. Nhưng không biết ai là người lén lút đưa cho nó.

Tích Xuân nói:

- Không có ai đưa cho nó đâu, chắc là già Trương canh ở cửa sau đấy. Già ấy thường thậm thụt với bọn a hoàn này, bọn họ cũng thường giúp đỡ già ấy.

Phượng Thư nghe nói sai người ghi lấy tên, giao cho vợ Chu Thụy tạm giữ những đồ vật khám được, để ngày mai đối chiếu sẽ hay. Rồi từ biệt Tích Xuân đi vào buồng Nghênh Xuân.

Nghênh Xuân đã đi ngủ rồi, bọn a hoàn cũng sắp đi ngủ. Mọi người gõ cửa, một lúc mới mở. Phượng Thư dặn trước:

- Không được đánh thức cô dậy.

Rồi vào ngay buồng bọn a hoàn. Tư Kỳ là cháu ngoại vợ Vương Thiện Bảo, 【庚 夾 Huyền diệu, kỳ quỷ, ngoài ý người.】 nên Phượng Thư để ý xem mụ ta có thiên vị với cháu hay không. Bắt đầu khám hòm của các người, không thấy gì. Khi khám đến hòm của Tư Kỳ, mụ ta xáo qua loa một lượt rồi nói:

- Cũng chẳng có gì cả.

Lúc sắp đóng hòm, vợ Chu Thụy nói:

- Hãy hượm! Cái gì đây?

Liền thò tay vào lấy ngay ra được một đôi bí tất gấm và một đôi giày đoạn của đàn ông, 【庚 夾 Nguy hiểm cùng cực!】 lại còn một cái bọc nhỏ nữa. Khi mở xem một cái đồ chơi kiểu "đồng tâm như ý"

và một lá thư, tất cả đều đưa cho Phượng Thư, Phượng Thư trông nom việc nhà đã lâu, thường xem thư, xem sổ, cũng bập bẹ biết được mấy chữ. Thư này là giấy hoa tiên song hỷ đỏ sẫm, 【庚 夾 Ngay tờ giấy đã hay. Ta đã thót tim thay Tư Kỳ.】 trong thư viết: "Tháng trước, sau khi em về nhà, cha mẹ đã biết cả rồi. Nhưng vì cô chưa đi lấy chồng, nên chưa thỏa được nỗi lòng ao ước của chúng ta. Nếu có thể gặp nhau trong vườn, thì em nên nhờ già Trương đưa tin ra cho anh. Gặp nhau trong vườn, thì dễ nói chuyện hơn là về nhà. Mong lắm! Mong lắm! Em có gửi tặng hai cái túi thơm, anh đã nhận được rồi. Nay gửi vào cho em một chuỗi hạt châu để tỏ chút lòng anh đối với em. Mong em nhận cho! Anh bên ngoại là Phan Hữu An thân gửi." 【庚 夾 Ngay cái tên Hữu An, mang nghĩa "lại yên", đã diệu.】 Phượng Thư xem xong, không tỏ ý bực lại mừng. 【庚 夾 Độc ác đến cùng.】 Mọi người đều không biết chữ cả.

Vợ Vương Thiện Bảo không biết xưa nay anh em nó vẫn có chuyện tư tình với nhau, vừa rồi trông thấy giày và bí tất, đã hơi chột dạ, bây giờ lại thấy một cái thiếp đỏ.

Phượng Thư xem rồi cười. Mụ ta liền hỏi:

- Chắc là chúng nó biên sổ không thành chữ, nên mợ mới cười?

Phượng Thư nói:

- Phải đấy. Cái sổ này tính không ra được. Nhưng già là bà ngoại Tư Kỳ thì anh ngoại nó là họ Vương mới phải, sao lại là họ Phan?

Vợ Vương Thiện Bảo thấy câu hỏi lạ lùng, miễn cưỡng nói:

- Vì bà cô của Tư Kỳ lấy người họ Phan, nên anh con cô nó là họ Phan. Lần trước có tên Phan Hữu An trốn đi, chính là hắn đấy.

Phượng Thư cười nói:

- Phải rồi. Tôi đọc cho già nghe nhé!

Liền đọc cái thư một lượt từ đầu đến đuôi. Mọi người nghe xong đều giật nẩy mình lên.

Vợ Vương Thiện Bảo chỉ muốn bới lỗi người khác, không ngờ lại bới phải cháu ngoại mình, vừa tức giận, vừa xấu hổ. Bọn vợ Chu Thụy bốn người nghe xong, hỏi:

- Già nghe thấy rồi đấy. Thực là rõ ràng, hết đường nói nữa! Bây giờ việc này làm thế nào?

Vợ Vương Thiện Bảo bực không sao chui ngay xuống lỗ nẻ cho khỏi thẹn mặt.

Phượng Thư cứ nhìn chòng chọc vào mặt mụ ta, bĩu môi cười hì hì, 【庚夾 Độc ác đến cùng.】 bảo vợ Chu Thụy:

- Như thế cũng hay đấy. Bà ngoại nó chả cần phải lo nghĩ nữa. Cứ im lặng như tờ, tự nhiên vớ ngay được một anh chồng. Chẳng ai phải lo lắng nữa. 【庚夾 Cay độc đến cùng! ◇ Xét Phượng Thư tuy cay độc, nhưng trước mặt bọn dưới cũng không nên tự hạ mất tôn nghiêm. ◇ Song trước hạng người này lại không thể không làm vậy.】 Vợ Chu Thụy cũng cười rồi nói đùa theo. Vợ Vương Thiện Bảo không biết trút giận vào đâu được đành cứ tát vào mặt mình mà mắng:

- Con đĩ già này không chết đi! Làm sao lại gây nên tội nợ như vậy?

Mồm nói mồm lại tát, thực là quả báo trước mắt. Mọi người thấy thế, cười không ngớt, vừa khuyên vừa chế giễu thêm.

Phượng Thư thấy Tư Kỳ cúi đầu không nói gì và cũng không có ý sợ hãi hổ thẹn, cũng lấy làm lạ. Xem chừng đêm đã khuya, chưa cần tra hỏi, nhưng sợ nó nghĩ quanh tìm cách tự tử chăng, liền sai hai bà già canh giữ, rồi dẫn người mang đồ tang chứng về nhà nghỉ, sáng mai sẽ liệu. Không ngờ đêm hôm ấy, Phượng Thư lại bị rong huyết, hôm sau thấy người rất mệt, phát nóng, không gượng được, phải mời thầy thuốc đến.

Xem xong thầy thuốc kê đơn, chẳng qua lại Nhân sâm, Đương quy, Hoàng kỳ, v.v...

Bọn bà già mang đơn đi trình Vương phu nhân. Bà ta đâm buồn, nên việc Tư Kỳ hãy tạm gác lại.

Hôm ấy Vưu Thị đến thăm Phượng Thư, ngồi một lúc, rồi sang thăm Lý Hoàn. Chợt thấy Tích Xuân sai người đến mời. Vưu Thị vừa vào đến nhà, thì Tích Xuân đem ngay việc đêm qua ra nói, lại sai người đem tất cả những đồ vật của Nhập Họa ra cho Vưu Thị xem.

Vưu Thị nói:

- Cái này thực là cha anh cô thưởng cho anh nó đấy. Nhưng không nên lén lút đưa cho nhau, làm thế, công lại hóa ra tư mất.

Rồi quay sang Nhập Họa:

- Đồ ngu, ăn lắm đâm lú lấp!

Tích Xuân nói:

- Các chị trông nom không cẩn thận, lại cứ đi mắng a hoàn. Trong đám chị em, chỉ có a hoàn của tôi là không ra gì, tôi còn mặt mũi nào trông thấy người ngoài nữa! Hôm qua tôi bảo chị Phượng mang nó đi, chị ấy không nghe, kể cũng có lý, may sao chị sang đây, chị mang ngay nó về, đánh nó, giết nó, hay bán nó đi, tôi cũng mặc kệ.

Nhập Họa nghe thấy nói thế, quỳ xuống kêu van:

- Từ nay cháu không dám thế nữa. Mong cô nghĩ lại chút tình từ thuở bé đến giờ. Dù sống chết cháu cũng xin ở lại với cô.

Vưu Thị và bọn vú già cũng hết sức nói giúp:

- Chẳng qua nó chỉ bị nhầm lẫn nhất thời, lần sau không dám thế nữa đâu. Nó hầu hạ cô từ thuở bé. Cô nên tha cho nó.

Tích Xuân trẻ tuổi, khó tính, mặc ai nói gì thì nói, cứ cho là mất thể diện, nghiến răng lại, nhất định không nghe.

- Tôi lớn rồi, không cần Nhập Họa. Từ nay bên nhà các chị, tôi cũng không sang nữa.

Gần đây có nhiều chuyện bàn tán, tôi sang bên ấy, họ sẽ quàng cả cho tôi nữa.

Vưu Thị nói:

- Ai dám bàn tán? Có chuyện gì đáng bàn tán? Cô là ai? Chúng tôi là ai? Cô thấy người ta bàn tán chúng tôi, cũng nên hỏi họ mới phải.

Tích Xuân cười nhạt:

- Chị hỏi tôi những câu ấy hay đấy nhỉ! Tôi là một cô gái cần phải tránh chuyện lôi thôi, cớ chi lại đi chuốc lấy chuyện, thì còn ra người sao được? Người xưa có nói: "Lành dữ sống chết, cha con cũng không thể giúp nhau được", huống chi giữa hai người chúng ta. Tôi chỉ có thể giữ thân tôi thôi. Từ nay các chị có việc gì, đừng làm phiền đến tôi nữa.

Vưu Thị nghe nói, vừa tức, vừa buồn cười, nói với mọi người đứng ở đấy:

- Thảo nào ai cũng bảo cô Tư trẻ tuổi hồ đồ, tôi vẫn không tin. Các chị nghe lời cô ấy nói đấy, chẳng ra đầu đuôi, chẳng biết cân nhắc gì cả, thật giọng trẻ con, nhưng lại làm người ta phải kinh khủng.

Mọi người đều khuyên:

- Cô còn trẻ tuổi, tất nhiên là mợ phải chịu nhịn.

Tích Xuân cười nhạt:

- Tuổi tôi tuy còn thơ ngây, nhưng lời nói thì không thơ ngây đâu. Các người không học, không biết chữ, đều là hạng ngốc cả, thế lại bảo tôi hồ đồ!

Vưu Thị nói:

- Cô là trạng nguyên, thám hoa, là tài tử hạng nhất! Chúng tôi chỉ là hạng người lẩn thẩn, không được sáng suốt như cô!

- Trạng nguyên, thám hoa mà không có người lẩn thẩn à? Thế mới biết các chị đều là người tục cả.

- Giỏi lắm, giỏi lắm! Vừa mới là tài tử, giờ lại thành ra hòa thượng bàn đến giác ngộ rồi. *ndlr: Giác ngộ ở đây là thuật ngữ nhà Phật, chỉ sự hiểu ra đạo lý.*

- Tôi chẳng giác ngộ gì cả. Tôi xem người bây giờ đều như hạng Nhập Họa hết.

- Thế mới biết cô thực là người vô tình lạnh nhạt!

- Người xưa có câu: "Không làm kẻ dữ, khó gọi là trai". Tôi là một người trong trắng, sao lại chịu để liên lụy làm hỏng tôi đi.

Vưu Thị có tật giật mình, rất sợ người ta nói đến những câu ấy. Nghe ai bàn tán đến chuyện mình là trong bụng đã xấu hổ bồn chồn, nhưng hôm nay đối với Tích Xuân, chị ta đành cố nhịn, không tiện to tiếng, nay thấy Tích Xuân lại giở những câu ấy ra, không chịu được nữa, liền hỏi:

- Sao lại liên lụy đến cô? A hoàn của cô có lỗi, tự nhiên vô cớ cô lại chằng cả tôi. Tôi đã cố nhịn, cô lại càng lên nước, cứ nói bừa đi. Cô là cô gái ngàn vàng, vạn vàng, từ nay chúng tôi không dám gần cô nữa, sợ làm bẩn lây cái tên đẹp của vị tiểu thư! Thôi bảo ngay người mang con Nhập Họa về.

Vưu Thị hầm hầm đi ra.

Tích Xuân nói:

- Chị về nhà lần này, nếu quả không sang nữa, thì cũng bớt được điều nọ tiếng kia.

Mọi người càng được yên tĩnh.

Vưu Thị không trả lời, đi thẳng ra ngoài.

【威 Tổng bình: Các viện đều đã nghỉ yên, riêng Thám Xuân thắp nến ngồi đợi, rất có thế phòng bị; quả là người có tài làm việc, phải đặt riêng một chiếu mà khoản đãi.

Phượng Thư vốn thích sinh sự, bỗng nói ra lời như phá vỡ hư không; Tích Xuân còn nhỏ, lại có cách xử trí già dặn từng trải. Thế thái nào có thường, biết người thật khó!】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 "Ve sầu, chim học" nguyên chép sai thành một cụm vô nghĩa. Du Bình Bá hiệu thành "ve sầu, chim cưu oanh". Xét điển "ve sầu, chim học" xuất từ Trang Tử · Tiêu dao du; chữ "học" vốn có thể viết bằng một chữ chim khác. Quách Khánh Phiên trong Trang Tử tập thích cho rằng chữ "học" là chữ mượn, còn chim cưu là tên chung của năm loài, vì vậy hai tên chim có thể chỉ hai vật khác nhau. Tuy nhiên, "chim học" còn có những cách giải khác; để dễ hiểu, bản hối giáo vẫn theo bản Trang Tử hiện hành mà sửa thành "chim học".

〔二〕 Cụm "vai như gọt thành": nguyên văn chỉ còn hai chữ có hình gần với "gọt thành", có lẽ vừa rơi mất phần "vai như", vừa sai dạng chữ. "Vai như gọt thành" là điển gốc của cách tả "vai thon". Hồi 3 tả Thám Xuân "vai thon eo nhỏ" cũng có lời phê dẫn câu ấy trong Lạc thần phú.

〔三〕 Nguyên văn hai chữ "âm thần" không thông. Ở chỗ khác trong sách có lời phê "đạt đến chỗ mô thần", dùng vào đây cũng rất hợp, nên bản hối giáo cân nhắc sửa như vậy.

〔四〕 Khảo: ở chỗ này bản Trình có thêm hơn hai trăm chữ so với các Chi bản: vợ Vương Thiện Bảo đỏ tím mặt, nói rằng họ vâng lệnh Vương phu nhân đến khám, Tình Văn không cho lục thì họ sẽ về trình. Tình Văn càng nổi giận, chỉ vào mặt mụ, nói mình là người Giả mẫu sai đến, chưa từng thấy một quản sự có thể diện như mụ ở bên Vương phu nhân. Phượng Thư trong bụng rất thích lời sắc của Tình Văn nhưng ngại mặt Hình phu nhân, liền quát ngăn; lại khuyên vợ Vương Thiện Bảo cứ khám kỹ, kẻo chậm thì lọt tin, mình không gánh nổi. Mụ đành nghiến răng nuốt giận rồi tiếp tục lục soát. Nói chung, những sửa đổi và phần bù văn thiếu mà bản Trình làm đối với các Chi bản đều không đáng khen. Riêng đoạn thêm này nối trước sau khá liền và miêu tả cũng sinh động, nên có người cho rằng bản Trình dựa vào nguồn khác, thậm chí có thể là văn gốc của Tào Tuyết Cần. Thật ra, đoạn ấy

đọc rất hả giận nhưng lại đẩy tính Tình Văn đi quá xa. Nhìn cách nàng đối đáp Vương phu nhân ở văn trước, nàng không phải người chỉ biết làm liều mà chẳng biết chừng mực.

Hồi 75: Tiệc đêm mở, điềm lạ vang tiếng bi — Thưởng Trung thu, lời thơ mới ứng điềm lành

Hồi 75

Tiệc đêm mở, điềm lạ vang tiếng bi — Thưởng Trung thu, lời thơ mới ứng điềm lành

【庚 Lời ghi đầu hồi: Ngày mồng 7 tháng 5 năm Càn Long thứ 21, đối chiếu xong. ◇ Còn thiếu thơ Trung thu, chờ Tuyết Cần bổ. Hai dòng hồi mục trong bản Canh Thìn đều khuyết ba chữ đầu: "□□□ mở tiệc đêm, vang tiếng bi / □□□ thưởng Trung thu, được lời sấm lành.】

【戚 Hồi tiền phê: Giả Trân ở hàng trưởng mà không thể nối nghiệp người trước, mở đường cho người sau, chấn hưng gia phong; anh em thì tìm liễu hỏi hoa, cha con thì hò hét cờ bạc. Gia phong họ Giả đã rơi xuống đất; sao tiên linh không phát một tiếng than!】

Vưu Thị tức giận đi ra, định đến thăm Vương phu nhân, nhưng các bà già theo hầu khẽ nói:

- Thưa mợ, không nên đến đó vội. Vừa rồi có mấy người nhà họ Chân đến, có mang theo ít đồ đạc, không biết là việc gì giấu kín. Mợ vào sợ không tiện chăng?

- Hôm nọ thấy ông nhà nói: xem trong giấy báo, thấy nói nhà họ Chân phạm tội, hiện đương bị tịch biên gia sản và triệu về Kinh trị tội. Sao lại còn có người đến nữa?

- Đúng đấy. Mấy người đàn bà mới đến, mặt cắt không còn máu, hớt hơ hớt hải, chắc là có việc gì phải giấu chăng.

Vưu Thị nghe nói, không đến nữa, quay vào nhà Lý Hoàn **【庚 夾 Trước đây chỉ dùng một câu của Thám Xuân; đến hồi này lại lấy Vưu Thị điểm xuyết đôi nét, rồi nhẹ nhàng tô nhạt ra biến cố nhà họ Chân. Đây là phép "hạ mực" của hội họa.】**〔一〕, gặp lúc thầy thuốc đến xem mạch xong. Mấy hôm nay Lý Hoàn đã tỉnh táo, ôm chăn tựa gối〔二〕ngồi trở trên giường, đương muốn có người đến chơi để nói chuyện phiếm. Thấy Vưu Thị đi vào, không được tươi tỉnh như lúc nãy, cứ ngồi thừ ra, Lý Hoàn hỏi:

- Chị đến đấy à, đã ăn gì chưa? Chắc đói rồi thì phải.

Liền gọi Tố Vân:

- Xem có thứ điểm tâm gì mới đem đến đây.

Vưu Thị ngăn lại nói:

- Không cần, không cần. Thím đau ốm luôn, làm gì có thức ăn mới? Tôi cũng không đói.

- Hôm trước có người biếu ít chè rất ngon. Tôi bảo nó pha một bát chị uống nhé.

Nói xong sai đi pha.

Vưu Thị ngồi ngẩn ra không nói gì. Bọn a hoàn và đàn bà theo hầu hỏi:

- Hôm nay trưa rồi, mợ chưa rửa mặt. Giờ nhân tiện mợ rửa nhé!

Vưu Thị gật đầu. Lý Hoàn sai Tố Vân đi lấy hộp trang điểm của mình ra. Tố Vân lại mang phấn của nó ra cười, nói:

- Mợ cháu không có cái này, nếu mợ không chê bẩn xin dùng tạm một chút.

Lý Hoàn nói:

- Ta không có, mày cũng nên đến chỗ các cô mà lấy, sao lại tự tiện lấy của mày ra.

May là chị ấy đấy, phải người khác, lại không giận à?

Vưu Thị cười nói:

- Có can gì việc ấy? Ta đến đây luôn, của ai mà chả dùng. Bây giờ còn sợ gì bẩn nữa.

Nói rồi ngồi xếp bằng trên bục, con Ngân Điệp chạy lại tháo vòng tay và nhẫn, lấy cái khăn lớn che nửa người cho nước khỏi bắn vào quần áo. A hoàn nhỏ là Sao Đậu bưng nước nóng lên. Đến trước mặt Vưu Thị, nó chỉ khom lưng xuống bưng chậu nước.

Ngân Điệp cười nói:

- Mày chẳng tinh ý tý nào. Nói gà ra cáo. Mợ đối xử rộng rãi với chúng ta, muốn sao được thế, mày đâm nhờn quen. Ra ngoài, trước mặt mọi người, mày cũng làm qua loa cho xong chuyện à?

Vưu Thị nói:

- Mày mặc nó. Ta rửa xong thì thôi. Tất cả lớn bé trong nhà chúng ta, chỉ biết bề ngoài, giả cách lễ phép đấy thôi, rút cuộc việc gì cũng muốn làm cho xong chuyện. 【庚 夾 **Xét Vưu Thị nếu có phạm điều thất xuất thì chẳng qua chỉ là "quá thuận theo chồng", vốn là tình thường của đàn bà trên đời. Lòng bà nhân hậu, khoan hòa, thậm chí còn hơn A Phượng. Tác giả đặc biệt đem người công khai phạm thất xuất ra luận cho công bằng, để thấy trong nhà họ Giả còn không ít người ngầm phạm. Kẻ phạm rõ ràng dường như còn có thể tha; còn hạng che lỗi mình, phô điều xấu của người, âm hiểm tà vạy, thật không thể dung trong đời. ◇ Đây là phép đả thảo kinh xà (đánh cỏ động rắn), thực ra nhằm viết Hình phu nhân.**】 Lý Hoàn nghe thấy thế, biết ngay chị ta đã biết chuyện đêm qua, liền cười nói:

- Câu nói của chị có ý nhị đấy. Thế thì ai làm việc cho xong chuyện.

Vưu Thị nói:

- Thím lại còn hỏi tôi, có họa thím ốm chết rồi hay sao mà không biết.

Chợt có người vào báo:

- Cô Bảo đến chơi.

Hai người đều nói:

- Mời vào!

Bảo Thoa đi vào. Vưu Thị vội lau mặt, đứng dậy mời ngồi, hỏi:

- Sao tự nhiên lại một mình cô đến. Các chị em khác đâu cả?

- Đúng đấy, tôi cũng không gặp họ. Hôm nay mẹ tôi yếu, trong nhà có hai người hầu gái đều ốm chưa khỏi, những người khác thì không tin cậy được. Đêm hôm nay tôi phải sang bên ấy trông nom mẹ lôi. Tôi định đến trình cụ và dì tôi, nhưng nghĩ việc này cũng chẳng quan hệ gì, nên thôi không nói, đợi mẹ tôi khỏi thế nào tôi sẽ lại sang.

Vì thế tôi sang nói để chị biết.

Lý Hoàn nghe nói, nhìn Vưu Thị. Hai người cùng cười.

Một lúc, Vưu Thị rửa mặt gội đầu xong, mọi người uống trà. Lý Hoàn cười nói với Bảo Thoa:

- Tôi sẽ sai người sang hỏi thăm bà dì, xem người yếu ra làm sao. Tôi cũng đương ốm, không thể sang tận nơi hỏi thăm được. Cô cứ việc đi, tôi sẽ sai người sang trông nhà hộ. Một vài hôm, thế nào cô cũng về, đừng để tôi phải mang lỗi đấy.

Bảo Thoa cười nói:

- Việc gì mà chị mang lỗi? Đó là thường tình của người ta, chị có phải thả bọn trộm cướp ra đâu. Cứ ý tôi, chị cũng không phải cất thêm người sang nữa, cứ mời cô Vân về đây ở với chị vài ngày, lại chẳng đỡ việc hay sao?

Vưu thị nói:

- Cô Vân bây giờ đi đâu?

Bảo Thoa nói:

- Tôi vừa bảo bọn họ đi mời cô Thám Xuân cùng đến đây luôn. Tôi cũng sẽ nói rõ với cô ấy.

Đương nói thì có người báo:

- Cô Vân và cô Ba đã đến.

Mọi người mời nhau ngồi xong, Bảo Thoa nói đến việc mình phải ra ngoài ở. Thám Xuân nói:

- Hay lắm. Dì khỏi sẽ trở lại, hoặc không trở lại cũng chẳng sao.

Vưu Thị cười nói;

- Nói mới lạ chứ? Sao lại đuổi cả bà con đi?

Thám Xuân cười nhạt:

- Đúng đấy. Rồi thế nào cũng có người đuổi, chị để tôi đuổi trước đi! Chỗ bà con với nhau, không cần phải ở rịt với nhau một chỗ mới là tử tế. Chúng ta là chỗ bà con thân thiết đấy, nhưng ai mà chẳng như giống gà đen mắt, chỉ chực nuốt sống nhau thôi.

Vưu Thị cười nói:

- Hôm nay sao tôi đen đủi thế? Đi đến chỗ nào cũng đụng phải chị em các cô cáu gắt.

Thám Xuân nói:

- Ai bảo chị đâm đầu vào bếp lửa làm gì? - Lại hỏi luôn: - Ai đã mắc lỗi với chị thế.

Cô Tư chắc không khi nào gây chuyện với chị. Thế là ai chứ?

Vưu Thị cứ ậm ừ trả lời cho qua.

Thám Xuân biết là Vưu thị sợ sinh chuyện, không dám nói nhiều, liền cười nói:

- Chị đừng làm bộ thực thà nữa. Trừ khi triều đình trị tội, ngoài ra không ai chém được đầu mình. Chị không cần phải sợ rụt đầu rụt cổ như thế. Tôi nói cho chị nghe này: hôm qua tôi vừa mới đánh con vợ thằng Vương Thiện Bảo,

vẫn còn mắc tội đấy.

Nhưng dù sao họ cũng chỉ nói vụng khi vắng mặt tôi thôi, chẳng lẽ lại lôi tôi ra đánh à?

Bảo Thoa hỏi:

- Tại sao lại đánh mụ ta?

Thám Xuân kể lại đầu đuôi sự việc đêm qua. Vưu Thị thấy Thám Xuân nói ra hết, cũng đem việc lúc nãy của Tích Xuân ra nói. Thám Xuân nói:

- Tính khí cô ta xưa nay vẫn kiêu kỳ quá, chúng tôi không thể địch với nó được. - Rồi lại nói với mọi người: - Hôm nay chẳng thấy động tĩnh gì, hỏi ra thì chị Phượng lại ốm. Tôi sai người đi các nơi dò xét xem tình hình vợ Vương Thiện Bảo. Trở về họ trình rằng: mụ ta bị một trận đòn rồi bị mắng là hay sinh chuyện.

Vưu Thị, Lý Hoàn đều nói:

- Có thế mới được.

Thám Xuân cười nhạt:

- Cách che mắt người ta như thế, ai chẳng biết làm? Hãy chờ xem sao.

Vưu Thị và Lý Hoàn ngồi im không nói gì. Một lúc, bọn a hoàn vào mời đi ăn cơm.

Tương Vân và Bảo Thoa về nhà sắp xếp quần áo.

Vưu Thị cáo từ Lý Hoàn sang bên Giả mẫu. Giả mẫu còn nằm trên giường. Vương phu nhân đương kể lại việc nhà họ Chân vì sao bị tội, hiện giờ đã bị tịch biên gia sản, và giải về kinh trị tội. Giả mẫu nghe nói, trong bụng rất là khó chịu. Thấy Vưu Thị đến, liền hỏi:

- Chị ở đâu đến đây? Không biết chị em con Phượng ốm, giờ đã khỏi chưa?

Vưu Thị vội trình:

- Hôm nay đều đã đỡ rồi.

Giả mẫu gật đầu thở dài:

- Chúng ta đừng bàn tán việc nhà người ta nữa, hãy bàn việc thưởng trăng rằm tháng tám đi. 【庚夾 Giả mẫu đã nhìn thấu nỗi cáo buồn khi thỏ chết, nên vẫn không đổi sắc, chỉ tạm tự khuây mà thôi.】 Vương phu nhân cười nói:

- Đã sắp sẵn cả rồi, nhưng không biết cụ định chọn chỗ nào cho đẹp? Chỉ sợ ở trong vườn đêm khuya gió lạnh thôi.

Giả mẫu cười nói:

- Mặc nhiều áo vào thì sợ gì? Ở đó mới là chỗ thưởng trăng, sao lại không ra đó chơi?

Trong lúc nói chuyện, bọn đàn bà khênh bàn ăn đến. Vương phu nhân và Vưu Thị vội đến so đũa xới cơm. Giả mẫu thấy mấy món ăn của mình đã bầy đủ rồi, lại còn có hai hộp lớn, đựng mấy món ăn nữa, đó là lệ cũ, các phòng dâng thêm thức ăn. Giả mẫu nói:

- Ta đã bảo nhiều lần, bỏ lệ này đi, có chị vẫn không nghe. Giờ có được như trước nữa đâu.

Uyên Ương cười nói:

- Cháu cũng đã nói nhiều lần. Chẳng ai nghe cả, nên đành phải chịu.

Vương phu nhân cười nói:

- Chỉ là những đồ ăn thường thôi. Hôm nay con ăn chay, không có món gì đem dâng cụ, miến và đậu phụ thì cụ lại không thích dùng, nên chỉ mang đến một món rau dút, dưa chua ngâm dấm và tương ớt.

Giả mẫu cười nói:

- Ta lại thích ăn món ấy.

Uyên Ương nghe nói đưa đĩa rau ra bày ở trước mặt Bảo Cầm, mời đủ mọi người, rồi mới ngồi xuống. Giả mẫu bảo Thám Xuân cùng ngồi xuống ăn.

Thám Xuân cũng mời khắp lượt, rồi mới ngồi đối diện với Bảo Cầm. Thị Thư vội đi lấy bát đũa. Uyên Ương lại trỏ mấy món ăn nói:

- Hai món này không hiểu là món gì, bên ông Cả mang biếu đấy. Bát này là măng nấu với tủy gà, đó là của ông ở nhà ngoài đem đến biếu.

Giả mẫu nếm qua mấy miếng rồi bảo người mang những món ấy về, nói rằng "ta đã ăn rồi, từ nay không cần phải ngày nào cũng mang đến biếu. Ta muốn ăn thứ gì, tự khắc cho người đến lấy". Bọn đàn bà vâng lời mang ra.

Giả mẫu lại bảo:

- Mang cháo lên đây ăn một ít vậy.

Vưu Thị bưng một bát đến, nói là cháo gạo cẩm.

Giả mẫu cầm lấy ăn nửa bát, rồi bảo:

- Đem bát cháo cho cháu Phượng ăn.

Lại sai đem bát măng và quả chua cho Đại Ngọc và Bảo Ngọc ăn. Bát thịt này thì cho chắt Lan. Rồi nói với Vưu Thị:

- Ta đã ăn rồi, chị cũng ăn đi thôi.

Vưu Thị vâng lời, chờ Giả mẫu súc miệng rửa tay xong, xuống đất đi dạo, nói chuyện với Vương phu nhân, mới xin phép ngồi ăn. Thám Xuân, Bảo Cầm đứng dậy cười nói:

- Chúng em xin thất lễ chị.

Vưu Thị cười nói:

- Chỉ còn một mình tôi ngồi ăn cỗ to không quen.

Giả mẫu bảo Uyên Ương, Hổ Phách đến tiếp, Vưu Thị nói:

- Đúng! Đúng! Cháu cũng đang định nói.

Giả mẫu cười nói:

- Nhiều người ăn càng vui. - Nhân trỏ Ngân Điệp: - Con bé này khá, lại đây ngồi ăn với chủ mày một thể. Bao giờ chúng bay xa ta, lúc ấy lại sẽ có khuôn phép.

Vưu Thị nói:

- Em lại đây mau, đừng giả vờ nữa.

Giả mẫu chống tay đứng xem, thấy người mang cơm đến cho Vưu Thị vẫn cơm gạo thường, liền hỏi:

- Mày mê à? Sao lại lấy thứ cơm ấy cho mợ mày?

Người kia thưa:

- Cơm của cụ hết rồi. Hôm nay thêm một cô, nên thiếu.

Uyên Ương nói:

- Từ nay đều phải "đo đầu mà làm mũ", không thể để thừa một tí gì.

Vương phu nhân nói:

- Mấy năm nay hạn lụt thất thường, gạo ở trại không nộp đủ số. Mấy thứ gạo ngon lại càng khó khăn lắm, nên đều nấu đủ ăn thôi, sợ một mai thiếu không mua đâu ra.

Giả mẫu cười nói: Phải đấy. Đàn bà khôn khéo không có gạo cũng không nấu được thành cháo.

Mọi người đều cười. Uyên Ương quay lại bảo bọn đàn bà hầu ở cửa ngoài:

- Đã thế, các chị đi lấy thêm phần cơm của cô Ba lại đây cũng vậy.

Vưu Thị cười nói:

- Tôi ăn từng này đủ rồi, không cần phải đi lấy nữa.

Uyên ương nói:

- Mợ ăn đủ rồi, còn tôi không biết ăn à?

Bọn đàn bà nghe nói, vội đi lấy ngay. 【庚夾 Tất cả đều đặt mầm cho đoạn sau.】 Một lúc Vương phu nhân cũng đi ăn cơm. Vưu Thị thì ngồi hầu chuyện Giả mẫu sang đầu canh một. Giả mẫu nói:

- Trời tối rồi, chị cũng về đi thôi.

Vưu Thị cáo từ ra về. Đến ngoài cửa thứ hai, lên xe. Ngân Điệp ngồi bên cạnh. Bọn đàn bà bỏ rèm xuống, rồi dẫn lũ hầu nhỏ kéo ra trước, đứng chực ở cửa chính bên kia.

Vì cổng hai phủ chỉ cách nhau một quãng đường, hàng ngày đi lại luôn, không cần phải sắp sẵn gì cả. Vả lại, giữa lúc đêm tối, người qua lại tấp nập, nên các bà già chỉ dẫn lũ a hoàn nhỏ, đi mấy bước là sang ngay. Những người đứng ở hai cổng, ngăn không cho ai qua lại. Xe Vưu Thị không cần phải đóng ngựa, chỉ sai bảy tám đứa đẩy là nhẹ nhàng đến ngay bậc hè.

Tới nơi, những người đẩy xe lùi ra ngoài con sư tử đá, các bà già vén rèm lên. Ngân Điệp xuống trước dắt Vưu Thị. Bảy tám đứa lớn nhỏ cầm đèn lồng soi sáng rõ như ban ngày.

Vưu Thị thấy bốn, năm cái xe lớn đỗ dưới hai con sư tử, biết ngay là những người đến đánh bạc, liền bảo Ngân Điệp:

- Mày xem đấy, có ngần ấy người ngồi xe thôi, không biết bao nhiêu người cười ngựa nữa. Vì họ buộc ngựa vào chuồng cả, nên ta không trông thấy. Không biết các bà vợ đã bỏ ra bao nhiêu tiền cho họ chơi cái món ma mãnh này.

Nói xong đến nhà khách. Vợ Giả Dung dẫn bọn đàn bà và a hoàn cầm đuốc ra đón.

Vưu Thị cười nói:

- Ngày thường ta muốn rình xem họ đánh bạc thế nào, nhưng chưa có dịp. Hôm nay nhân tiện ta đến gần cửa sổ xem sao.

Bọn đàn bà vâng lời, cầm đèn dẫn đường. Lại sai một người đến trước, khẽ bảo những tên hầu nhỏ ở đấy không được nhớn nhác sợ sệt. Rồi cả bọn Vưu Thị khe khẽ đến dưới cửa sổ nghe những tiếng "tam", "tứ" reo ầm ĩ 【庚 夾 Hay! Trước tả kẻ thắng.】, xen lẫn "ngũ", lục" cáu gắt om sòm. 【庚 夾 Hay! Lại tả kẻ thua.】 Giả Trân lâu nay có tang, không được đi chơi, cũng không cả nghe đàn nghe hát, lòng rất trống trải, nên tìm cách để giải buồn. Ban ngày thì hắn mượn cớ tập bắn, mời mấy vị con nhà thế gia cùng các bạn bè giàu có đến bắn thi. Rồi nói đổ là nếu bắn bừa cũng vô ích, không những không giỏi, lại đâm hỏng kiểu; phải lập lệ thưởng phạt, đặt cược đánh đố, mọi người mới chịu cố gắng. Hắn bèn dựng một cái bia ở giữa đường thẳng dưới lầu Thiên Hương, hẹn nhau mỗi ngày sau bữa cơm sáng đến đó bắn bia.

Giả Trân không tiện ra mặt, cho Giả Dung đứng làm chủ chứa. Đám này đều là hạng trẻ tuổi, lại con nhà giàu quen lối sống phóng túng, chỉ lo những việc chó săn gà chọi, hỏi liễu tìm hoa. Vì thế họ bàn nhau, mỗi ngày thay phiên thết nhau một bữa cơm chiều. Ngày nào cũng giết lợn giết dê, mổ gà mổ vịt chẳng khác gì thi của báu ở đất "Lâm Đồng" *ndlr: Chuyện Mục công nước Tần định xâm chiếm các nước chư hầu, hẹn gặp nhau ở đất Lâm Đồng, đem mỗi nước hai thứ của báu đến thi để định được thua.* ai cũng khoe khoang nhà mình có đầu bếp giỏi và nấu nướng khéo.

Chưa đầy nửa tháng, Giả Xá, Giả Chính nghe thấy, nhưng không biết rõ ẩn tình bên trong, lại nói:

- Như thế mới phải, văn đã kém tất phải tập võ, huống chi mình lại là dòng dõi con nhà quan võ nữa.

Rồi bảo Bảo Ngọc, Giả Hoàn, Giả Tôn, Giả Lan, cứ sau bữa cơm, phải đến tập bắn với Giả Trân một lúc mới được về.

Giả Trân không phải chú ý vào việc này, tập bắn được vài ngày, dần dần mượn cớ nghỉ bắn để dưỡng sức, rồi cứ đến buổi tối lại giở trò bài bạc, ai thua phải thết rượu; sau dần đánh bằng tiền. Ròng rã ba bốn tháng trời, hắn công nhiên đánh bài lá, gieo xúc xắc, tung tiền đầu. Người nhà cũng nhờ đó kiếm được tý chút. Vì họ chỉ mong được như thế, nên trở thành sòng bạc. Người ngoài đều không ai biết cả.

Gần đây, em ruột Hình phu nhân là Hình Đức Toàn rất mê đánh bạc. Hắn cũng ở trong cuộc. Lại có Tiết Bàn là người thích cúng tiền cho người nhất, lẽ nào không hăng say.

Hình Đức Toàn tuy là em ruột Hình phu nhân, nhưng ý nghĩ và việc làm lại khác hẳn.

Hắn chỉ biết rượu chè cờ bạc, đắm liễu say hoa, tiêu tiền bừa bãi, đối với mọi người, coi ai cũng như ai. Thấy thế, những kẻ nghiện rượu thì thích, nhưng người không nghiện thì không hay gần gụi. Hắn bất chấp trên dưới hay thầy trò, đều như nhau cả, không phân biệt là sang hay hèn, vì thế ai cũng gọi hắn là "cậu Cả ngốc". Tiết Bàn cũng là "anh chàng ngốc" có tiếng. Nay hai người cùng ở một chỗ, đều thích sát phạt nhau, nên họ họp riêng, đánh ở trên giường phía ngoài. Ngay đấy lại có mấy người đánh cá ngựa ở trên cái bàn lớn. Trong nhà thì có một bọn chơi hơi nhã hơn, cùng nhau đánh mạt chược và bài cầu. *ndlr: Trong nguyên bản nói cách đánh bạc như Thương Tân Khoái, công phiên… xét không cần thiết*

lắm, nên chúng tôi đổi ra là mạt chược và bài cẩu. Bọn hầu nhỏ phục dịch ở đây, đều là trẻ con dưới 15 tuổi. Người lớn không được vào.

Vưu Thị lẻn đến cửa sổ nhìn trộm, thấy trong đó có hai đứa trẻ con hầu rượu, chừng mười sáu mười bảy cũng đều son phấn trang điểm lòe loẹt như hoa như gấm vậy. Tiết Bàn đánh thua, trong bụng đương khó chịu, sau gỡ lại được, trừ bỏ hồ rồi, còn được một ít, hắn lấy làm vui sướng lắm. Giả Trân nói:

- Hãy nghỉ tay, đi ăn đã rồi sẽ đánh. Còn hai bàn kia thì sao?

Bàn đánh bài cẩu cũng đi ăn, chỉ còn bàn đánh cá ngựa là đương giở cuộc chưa ăn được, nên bày một bàn sẵn. Hắn sai Giả Dung đợi tiếp bàn sau. Ngay đấy Giả Trân ngồi tiếp. Tiết Bàn hứng lên ôm một đứa hầu bé ngồi uống rượu, rồi sai nó mang rượu mời cậu "cậu Cả ngốc".

Cả Ngốc đương thua, không còn bụng dạ nào nữa, mới uống hai chén đã thấy say, liền cáu mắng đứa hầu rượu:

- Chỉ biết xoắn xuýt với người được, không để ý đến người thua. Hạng nhãi con chúng bay chuyên việc hầu hạ, ngày nào cũng ở đây, thì ai mà chúng bay không được nhờ ơn? Bây giờ ta mới thua có mấy lạng bạc, chúng bay đã ra vẻ nhìn người ba bảy đứng rồi. Chẳng lẽ từ nay trở đi, chúng bay không có việc gì nhờ đến tao nữa hay sao?

Mọi người thấy hắn đã chếnh choáng say, đều nói:

- Đúng! Đúng! Quả thật chúng nó vẫn quen cái thói ấy.

Rồi mắng hai đứa kia:

- Còn không đi rót rượu xin lỗi à?

Hai đứa hầu nhỏ giở ngay trò ra. Chúng quỳ xuống dâng rượu nói:

- Chúng cháu là người hàng họ. Thầy chúng cháu thường dạy: Không kể xa gần thân sơ, cứ xem người có tiền thì xoắn xuýt lấy như ông tiên trên trời. Khi tiền hết, thì bỏ đấy không cần nhìn đến. Vả lại chúng cháu còn ít tuổi chưa quen làm cái nghề này.

Xin ông rộng lượng tha cho chúng cháu. 【庚 夾 Lời giễu cợt mà mắng chết người đời; ấy vậy lại chẳng phải lời mắng.】【庚 眉 Đoạn nói của hai kép nhỏ quá thật, khiến hình tượng "thần của tiền và thế" không còn kín đáo; nếu đổi thành lời quanh co nhận tội mới ổn.】〔三〕 Cậu Hình nghe vậy, lòng dịu hẳn đi, nhưng vẫn làm ra vẻ thịnh nộ, không nhìn đến.

Mọi người thấy vậy lại khuyên:

- Chúng nó trẻ con nói thực đấy. Cậu vẫn quen thương hương tiếc ngọc, sao hôm nay lại như vậy? Cậu không uống, khi nào chúng dám đứng lên.

Cậu Hình nói:

- Nếu các vị không khuyên giải, tôi sẽ không nhìn đến chúng nữa.

Rồi cậu ta uống một hơi cạn chén. Sau lại rót một bát nữa. Rượu vào, nhớ đến chuyện cũ, cậu Hình mới thổ lộ chân tình, đập bàn nói với Giả Trân:

- Chẳng trách chúng coi tiền hơn hết. Bao nhiêu con nhà đại gia sang trọng, đụng đến tiền, dù anh em ruột thịt cũng xa nhau. Cháu ơi! Hôm qua tôi cãi nhau với bà thím nhà cháu, cháu có biết không?

- Cháu không nghe thấy!

Hắn ta thở dài:

- Cũng chỉ vì tiền thôi! Ghê lắm!

Giả Trân biết hắn giận nhau với Hình phu nhân, nên mỗi khi bị Hình phu nhân ruồng bỏ, là hắn lại điều nọ tiếng kia, nhân khuyên:

- Thưa cậu, cậu cũng hay phung phí quá, nếu cứ để mặc cậu thì bao nhiêu tiền cậu tiêu cũng hết.

- Cháu ơi, cháu chưa biết tình cảnh nhà họ Hình chúng ta. Khi bà cụ mất, ta còn bé, chưa biết gì. Có ba chị em gái, thì bà thím anh là cả, khi bà ấy đi lấy chồng, mang hết cả của cải trong nhà đi. Giờ dì hai cũng đi lấy chồng rồi, nhưng cũng túng thiếu. Dì ba còn ở nhà. Tất cả những tiền bạc chi tiêu, đều do người hầu thân là vợ Vương Thiện Bảo nắm giữ. Ta có đến lấy ít tiền tiêu cũng không phải là lấy của nhà họ Giả. Tiền của nhà họ Hình cũng đủ cho ta tiêu, nhưng không ngờ lại chẳng được đồng nào! Thật không biết giãi tỏ với ai cho hết nỗi bực được! 【庚夾 **"Mọi người đều ghét, ta ắt phải xét." Nay riêng Hình phu nhân: Giả mẫu trước đã ghét bà, có thể ngờ Giả mẫu thiên vị mà giải thích; Giả Liễn và A Phượng oán bà, có thể cho là lòng riêng con cái mà giải thích; Thám Xuân giận bà, có thể cho là con gái chỉ biết việc nhỏ chưa hiểu đại thể mà giải thích. Nay lại bất ngờ thêm lời oán của chính em trai bà; ta không biết còn có thể nói thế nào nữa.**】 Giả Trân thấy hắn say rượu nói lôi thôi, sợ người ngoài nghe thấy không tiện, liền tìm lời khuyên ngăn.

Vưu Thị đứng ngoài nghe thấy mồn một, khẽ cười bảo Ngân Điệp:

- Mày nghe đấy. Đó là cậu em của bà cả bên phủ bắc đang bực bội với bà ta đấy. Chị em ruột mà còn thế, trách sao được những người ngoài.

Vưu Thị muốn nghe nữa, gặp lúc những người đánh "cá ngựa" nghỉ để uống rượu. Có người hỏi: "Vừa rồi người nào có lỗi với ông cậu thế? Chúng tôi không nghe rõ. Hãy nói lại xem ai phải ai trái?" Hình Đức Toàn kể lại việc hai đứa bé không chịu nhìn ngó đến mình, mà cứ xoắn xuýt với người được bạc. Người kia liền tiếp:

- Tức thật! Không trách ông cậu nổi giận là phải. Tao hỏi chúng mày: ông cậu chẳng qua mới chỉ thua mất mấy đồng tiền, chứ có thua mất cả cái "con c..." của ông ấy đâu.

Tại sao chúng bay lại lờ ông ấy đi?

Cả bọn nghe vậy đều cười ầm lên. Hình Đức Toàn cũng cười sặc cả cơm ra.

Vưu Thị đứng ngoài nghe vậy hậm hực khẽ mắng:

- Mày nghe xem, cái bọn chết đâm vô liêm sỉ ấy! Vừa bỏ xương đầu, đã ngậm ngay lông đít. Còn nốc rượu vào, chưa biết họ còn thở ra bao nhiêu câu đểu nữa cơ!

Liền về nhà cởi đồ trang sức đi ngủ.

Đến canh tư, đám bạc mới tan. Giả Trân vào buồng Bội Phượng. Hôm sau trở dậy, có người vào trình: Dưa và bánh dẻo đã sắp đủ cả, chúng con chờ lệnh ông cho biếu các nơi.

Giả Trân dặn Bội Phượng: "Em nói với mợ sai người đi biếu. Ta còn bận việc khác".

Bội Phượng vâng lời đi trình Vưu Thị, rồi sai người đi biếu.

Sau đó Bội Phượng lại đến nói:

- Cậu hỏi mợ hôm nay có đi chơi đâu không? Cậu nói nhà ta đương có tang, không nên ăn tết ngày rằm, nhưng tối hôm nay thì được. Chúng ta có thể ăn dưa, uống rượu vui chơi qua loa.

Vưu Thị nói:

- Ta cũng không muốn đi đâu! Nhưng bên kia mợ Cả lại ốm, mợ Hai cũng chưa dậy được, nếu ta không đi thì không có ai. Hơn nữa, chẳng ai rỗi cả thì vui cái gì.

- Cậu bảo hôm nay đã từ chối mọi người rồi, đến mười sáu họ mới đến, và mời mợ đến uống rượu.

- Mời ta, ta chẳng có cỗ đâu mà mời lại.

Bội Phượng cười rồi đi, một lúc lại đến nói:

- Mời mợ đến ăn cả bữa cơm chiều nay. Thế nào mợ cũng phải về sớm. Cậu lại bảo tôi đi hầu mợ nữa.

- Đã thế thì ăn cơm sớm rồi đi.

- Cậu bảo là cơm sáng cậu ăn ở ngoài kia, xin mời mợ cứ ăn đi.

- Hôm nay ngoài kia có ai?

- Nghe nói có hai người ở Nam Kinh mới đến, không biết là ai.

Đang nói chuyện thì vợ Giả Dung chải đầu, thay quần áo xong, cũng đến đó. Một lát, cơm bưng lên, Vưu Thị ngồi trên, vợ Giả Dung ngồi dưới, hai mẹ con cùng ăn; ăn xong, Vưu Thị thay quần áo đi sang bên phủ Vinh, đến chiều mới về.

Quả nhiên Giả Trân giết một con lợn, thui một con dê, sắp một bàn các thứ rau quả, bày ở Tùng Lục đường trong vườn Hội Phương, dẫn vợ con nàng hầu đến đấy, bày ra tiệc rượu, tìm thú thưởng trăng. Vào khoảng canh một, gió mát trăng trong, cả khoảng trời lấp lánh như bạc. Giả Trân muốn đố rượu. Vưu Thị cho bọn Bội Phượng bốn người cùng vào dự tiệc, ngồi một dãy ở phía dưới chơi hột, đánh toan. Uống rượu một lúc, Giả Trân đã ngà ngà say, cao hứng lên, sai lấy một cái tiêu trúc, bảo Bội Phượng thổi, Văn Hoa hát, âm điệu du dương, rung động tâm hồn mọi người. Hát xong lại làm tửu lệnh cho mãi tới khoảng canh ba. Giả Trân đã say mềm, mọi người đương mặc thêm áo, thay chén uống rượu nữa. Chợt nghe thấy từ chân tường bên kia có tiếng thở dài, ai nấy nghe rõ mồn một, đều rợn tóc gáy. 【庚 夾 Ta cũng rợn sợ nghi ngại.】 Giả Trân quát to: "Ai ở bên kia?" Hỏi dồn mấy tiếng, không có ai trả lời. Vưu Thị nói:

- Chắc là tiếng người ở bên kia tường cũng chưa biết chừng.

Giả Trân nói:

- Nói nhảm! Không có nhà người hầu nào ở gần tường cả. Bên ấy lại liền ngay với từ đường 【庚 夾 Ý tưởng thần kỳ tuyệt diệu; ta càng vì thế rợn sợ.】 thì làm gì có người?

Nói chưa dứt lời, một cơn gió thổi tạt qua. Thấp thoáng như ở trong từ đường có tiếng cánh cửa mở đóng, rồi thấy hơi gió rùng rợn, có vẻ lạnh lùng, ánh trăng lúc đó cũng tờ mờ, không sáng tỏ như trước nữa. Thấy vậy ai nấy đều rởn tóc gáy. Giả Trân hết hẳn say, tuy ngoài mặt trấn tĩnh hơn mọi người, nhưng trong bụng rất khiếp sợ, không còn hứng thú gì nữa. Hắn gắng gượng ngồi lại một lúc, rồi cũng về buồng nằm nghỉ.

Hôm sau là ngày rằm, Giả Trân dẫn con cháu đến từ đường làm lễ. Xem xét khắp nhà thờ, vẫn thấy y nguyên như trước, không có dấu tích lạ lùng gì. Giả Trân cho là sau khi rượu vào, thần hồn nát thần tính, nên không nhắc việc ấy nữa. Làm lễ xong, đóng cửa khóa kín cẩn thận. 【庚夾 **Chưa tả phủ Vinh mừng Trung thu đã tả phủ Ninh mở tiệc đêm; chưa tả số vận phủ Vinh cạn đã tả điềm lạ phủ Ninh. Bởi phủ Ninh là nhà tông, phàm điều liên quan đến lành dữ đều phải hiện ra ở đây trước. Từ đường liệt tổ lại ở nơi này, lẽ nào không có lời cảnh báo? Tổ tiên người đời tuy đã xa, khí vận vẫn liên quan với con cháu, ấy là lẽ tất nhiên; không phải chỉ tổ tiên phủ Ninh mới có cảm ứng.**】 Sau bữa cơm chiều, vợ chồng Giả Trân mới sang phủ Vinh, thấy Giả Xá, Giả Chính đương ngồi nói chuyện ở trong phòng cho Giả mẫu vui. Giả Liễn, Bảo Ngọc, Giả Hoàn, Giả Lan đều đứng hầu ở dưới. Giả Trân đến nơi, đi chào một lượt, nói mấy câu chuyện, rồi mới xin phép ngồi né xuống cái ghế nhỏ ở cạnh cửa. Giả mẫu cười hỏi:

- Mấy hôm nay em Bảo anh bắn có khá không?

Giả Trân vội đứng dậy cười thưa:

- Khá lắm rồi, không những cách bắn trông đẹp mà giương cung cũng khỏe thêm.

- Thế cũng đủ rồi, cẩn thận kẻo quá sức có hại đấy.

Giả Trân vội "dạ" luôn mấy tiếng. Giả mẫu lại nói:

- Bánh dẻo anh cho mang sang biếu hôm qua ngon đấy, dưa thì trông ngoài cũng đẹp, nhưng bổ ra lại chẳng ra sao cả.

Giả Trân vui cười thưa:

- Bánh dẻo là do người đầu bếp mới đến làm ra, cháu đã nếm thử, thấy ngon, mới dám mang sang biếu cụ. Dưa thì năm ngoái còn khá, không biết năm nay sao lại dở thế?

Giả Chính nói:

- Có lẽ vì năm nay mưa nhiều quá.

Giả mẫu cười nói:

- Bây giờ trăng đã sáng rồi, chúng ta hãy đi lễ đã.

Nói xong, đứng dậy vịn vào vai Bảo Ngọc, dẫn mọi người cùng vào trong vườn.

Lúc này cửa chính ở trong vườn đã mở rộng, treo đèn sừng dê. Trên đài thưởng trăng ở Gia Ấm đường đã thắp hương đốt nến, bày các thứ hoa quả, dưa bánh. Hình phu nhân và một lũ khách đàn bà đã chực lâu ở đấy. Thật là đèn rọi trăng trong, hơi thơm hương ngát, mịt mù lộng lẫy, không thể tả ra hết được. Dưới đất rải thảm gấm để lạy.

Giả mẫu rửa tay dâng hương, lễ xong, mọi người cùng vào lễ. Giả mẫu nói:

- Thưởng trăng ở trên núi tốt hơn.

Rồi bảo lên nhà hoa lớn ở trên núi. Mọi người nghe nói, bày các thứ ở đấy. Giả mẫu vào ngồi nghỉ tạm ở Gia Ấm đường uống nước, nói chuyện.

Một lúc có người vào trình: "Đã sắp sửa xong cả". Giả mẫu vịn vào một người đi lên núi. Vương phu nhân nói:

- Sợ đá có rêu trơn, xin cụ ngồi lên ghế trúc, để kiệu đi.

Giả mẫu nói:

- Đường rộng và bằng phẳng, lại ngày nào cũng quét dọn, đi dạo một lúc cho dãn gân cốt chẳng hơn ư?

Giả Xá, Giả Chính đi trước dọn đường, hai bà già cầm hai cái đèn lồng sừng dê. Uyên ương, Hổ Phách, Vưu Thị đi gần lại đỡ Giả mẫu. Bọn Hình phu nhân đi theo sau.

Quanh co không đầy một trăm bước, đã đến sườn núi chính, ở đấy có một tòa nhà rộng thoáng. Vì làm ở trên sườn núi cao, nên gọi là "Đột bích sơn trang" *ndlr: Nhà làm nhô lên sườn núi.* Trên đài, trước nhà bày bàn ghế, ở giữa lại đặt một cái bình phong lớn, ngăn làm hai gian. Bàn ghế đều dùng kiểu tròn cả, lấy nghĩa là đoàn viên. Giả mẫu ngồi giữa, bên trái có Giả Xá, Giả Trân, Giả Liễn, Giả Dung, bên phải có Giả Chính, Bảo Ngọc, Giả Hoàn, Giả Lan, ngồi quây quần; còn phía dưới vẫn để không.

Giả mẫu cười nói:

- Trước kia còn chưa biết là ít người, bây giờ xem ra nhà ta thật ít người quá. 【庚 夾 **Chưa uống rượu đã cảm thán người ít; đều là điềm sắp tan.**】 Nghĩ lại mấy năm về trước, ăn tết trông trăng đêm rằm, trai gái có hàng ba, bốn mươi người, vui nhộn biết bao! Hôm nay sao lại ít quá , bảo bọn cháu gái ra ngồi ở bên kia vậy.

Rồi sai người đến bàn của Hình phu nhân ở sau bình phong mời Nghênh Xuân, Thám Xuân và Tích Xuân ra. Giả Liễn, Bảo Ngọc đứng dậy, nhường các chị em ngồi trước, rồi mới theo thứ tự ngồi xuống.

Giả mẫu sai bẻ một cành hoa quế mang đến, bảo một người đàn bà ở sau bình phong đánh trống, truyền hoa đến tay ai, người ấy phải uống một chén rượu và phải nói một câu chuyện vui. 【庚 夾 **Không trùng với mấy lần uống rượu trước.**】 Bắt đầu từ Giả mẫu, rồi đến Giả Xá, cứ thế lần lượt truyền đi. Trống đánh hai hồi vừa hay đến tay Giả Chính 【庚 夾 **Kỳ diệu! Hoa lại dừng đúng tay ông Chính, khiến ông nói một câu đùa; quả là văn chương lớn.**】, ông ta phải uống một chén rượu. Các anh chị em đều khe khẽ người nọ kéo người kia, người kia bấm người nọ, ai cũng mỉm cười xem câu chuyện vui như thế nào. 【庚 夾 **Ta cũng muốn nghe kỹ.**】 Giả Chính thấy Giả mẫu đương vui, cũng phải làm cho vui thêm, ông ta sắp nói, Giả mẫu lại cười bảo:

- Nếu câu chuyện không được người ta cười thì anh phải phạt đấy.

Giả Chính cười, thưa:

- Con chỉ biết có một câu chuyện, nói ra không ai buồn cười thì cũng đành xin chịu phạt vậy.

- Anh cứ nói đi.

- Một anh chàng con nhà nọ rất sợ vợ.

Mới nói câu ấy, mọi người đã cười ầm lên. Vì họ chưa nghe Giả Chính nói chuyện vui bao giờ. 【庚 夾 **Đúng lắm, tả thần thái đến cực điểm.**】 Giả mẫu cười nói:

- Chắc chuyện này hay đấy.

Giả Chính cười thưa:

- Nếu hay, thì mời cụ xơi trước một chén.

Giả Chính lại nói tiếp:

- Anh chàng sợ vợ này, xưa nay không dám đi ra ngoài một bước. Hôm ấy là ngày rằm tháng tám, chàng ta ra phố mua các thứ, gặp ngay mấy người bạn cố sống cố chết kéo hắn về nhà uống rượu. Không ngờ chàng ta uống say quá, lăn ra ngủ ngay. Hôm sau tỉnh dậy, hối không kịp, đành phải về nhà nhận tội. Lúc ấy người vợ đương rửa chân, bảo chàng ta: "Đã thế thì anh phải liếm chân tôi, tôi sẽ tha cho". Chàng ta đành phải liếm chân vợ, rồi bụng thấy tởm tởm, muốn nôn. Chị vợ nổi giận định đánh, và nói: "Anh lại hỗn xược thế à!" Chàng ta khiếp quá vội quỳ xuống kêu nài: "Không phải là chân mợ bẩn đâu, vì hôm qua tôi trót uống nhiều rượu, ăn nhiều nhân bánh dẻo quá nên hôm nay thấy lợm giọng". 【庚 夾 Thế mới đúng là lời đùa của Giả Chính; cũng là một lời đùa khéo.】 Câu chuyện làm cho Giả mẫu và mọi người cười ầm lên. Giả Chính lại rót một chén rượu nữa mời Giả mẫu. Giả mẫu cười nói:

- Đã thế thì bảo người mang rượu nóng lại đây, đừng làm khổ các anh nữa.

Mọi người đều cười ầm lên.

Lúc đó lại đánh trống, bắt đầu từ Giả Chính truyền đi, vừa đến Bảo Ngọc thì tắt trống.

Vì có Giả Chính ngồi đấy, Bảo Ngọc đã khép nép không yên, nay cành hoa lại đến tay, liền nghĩ: "Mình nói chuyện không vui thì bảo là không lém lỉnh, câu chuyện cười cũng không biết nói, còn biết cái gì, nói hay ra lại bảo những chuyện đúng đắn chẳng thấy đâu, chỉ quen lối bẻm mép thôi, cũng có lỗi, chi bằng ta không nói là hơn." 【庚 夾 Đây là chép việc thật ngày trước.】 Rồi đứng dậy từ chối nói:

- Con không biết nói, xin cho cái khác.

Giả Chính nói:

- Đã thế thì hạn cho chữ "thu" con phải làm một bài thơ tức cảnh. Làm hay ta thưởng; không hay thì mai liệu hồn đấy!

Giả mẫu bảo:

- Làm tửu lệnh đương vui, sao lại bày ra làm thơ?

Giả Chính cười thưa:

- Nó làm được thơ đấy.

Giả mẫu nói:

- Đã thế thì làm đi.

Rồi sai người mang bút giấy đến.

Giả Chính nói:

- Nhưng không được dùng những chữ đệm lót như "thủy", "tinh", "băng", "ngọc", "ngân", "thái", "quang", "minh", "tố" v.v... Phải theo ý của mình để ta xem mấy năm nay mày học hành ra sao?

Bảo Ngọc nghe nói, chọc đúng vào tim mình, liền nghĩ ngay bốn câu, viết ra giấy đưa lên. Giả Chính xem xong gật đầu không nói gì. Giả mẫu biết là không đến nỗi dở lắm, liền hỏi:

- Thế nào?

Giả Chính muốn cho Giả mẫu vui lòng, nói:

- Nó cũng khá đấy. Chỉ có cái là không chịu học và đặt câu chưa được nhã.

- Thôi được, nó đã lớn gì cho lắm. Định bắt nó làm tài tử chăng? Cũng cần khen nó để sau này nó cố lên.

- Phải đấy.

Liền quay lại bảo bà già:

- Đi ra gọi bọn hầu nhỏ, bảo lấy hai cái quạt của ta mang ở Hải Nam về, thưởng cho Bảo Ngọc.

Bảo Ngọc cúi đầu tạ, lại ra chỗ ngồi làm tửu lệnh.

Giả Lan thấy Bảo Ngọc được thưởng, cũng đứng dậy làm một bài đưa trình Giả Chính.

Giả Chính xem xong lấy làm vui mừng, liền giảng nghĩa luôn cho Giả mẫu nghe. Giả mẫu rất là sung sướng, vội bảo Giả Chính cũng phải thưởng cho nó.

Mọi người trở về chỗ ngồi, lại bắt đầu làm tửu lệnh. Lần này hoa đến tay Giả Xá, ông ta đành phải uống rượu và nói chuyện vui:

- Một nhà có một đứa con rất là hiếu thuận. Không may bà mẹ bị bệnh, tìm thầy chạy thuốc các nơi không được. Người con mời ngay một bà biết châm cứu đến. Bà này không biết xem mạch, chỉ bảo là bệnh tâm hỏa, châm một mũi là khỏi thôi. Người con sợ quá, hỏi: "Tim mà gặp phải sắt thì chết, châm thế nào được?" Bà lang nói: "Không cần phải châm vào tim, chỉ châm vào bên hông là được rồi". Người con nói: "Hông cách tim xa, châm vào đó khỏi thế nào được?" Bà lang nói: "Không việc gì đâu. Anh không biết thiên hạ làm bố mẹ, nhiều tim rất là thiên lệch."

Mọi người nghe nói đều cười lên. Giả mẫu cũng phải uống nửa chén rượu, ngồi một lúc rồi cười bảo:

- Nếu ta được bà lang ấy châm cho một cái thì cũng tốt đấy.

Giả Xá nghe vậy, biết là mình nói sỗ sàng để Giả mẫu nghi ngờ, liền đứng dậy cười, dâng chén mời Giả mẫu rồi nói lảng sang chuyện khác. Giả mẫu cũng không tiện nhắc, lại làm luôn tửu lệnh. Không ngờ cành hoa truyền đến tay Giả Hoàn. Gần đây Giả Hoàn học đã hơi tiến, nhưng cũng giống Bảo Ngọc, không thiết gì việc chính, mỗi khi làm thơ, chỉ thích những ma quỷ hão huyền. Thấy Bảo Ngọc làm thơ được thưởng, hắn đã ngứa ngáy, nhưng trước mặt Giả Chính, không dám lỗ mãng. May sao cành hoa lại đến tay mình, hắn lấy giấy bút viết một bài tứ tuyệt trình lên. 【庚夾 **Lại cố ý viết lời đùa của Giả Chính, vốn đã là đoạn văn lạ; rồi Giả Hoàn làm thơ, càng là chuyện lạ trong cái lạ, hoàn toàn ngoài dự liệu. Có người nói: "Giả Hoàn sao lại làm được thơ hay? Như vậy chẳng phải trước sau không khớp ư?" Ấy là điều không đáng bàn với họ. Giả Hoàn cũng là dòng chính của Vinh Công; tuổi nhỏ ngỗ nghịch chỉ là tính thường của trẻ con xưa nay, đọc sách lẽ nào không tiến bộ? Huống chi Giả Chính dạy cả các con em mà bản thân đã nhận ra mình sơ suất. Nếu Giả Hoàn đến bằng trắc cũng không biết, chẳng hóa phủ Vinh chỉ là nhà cao lương tầm thường, không biết thi thư sao? Nhờ thế mới hiểu thứ tình ý của Bảo Ngọc không phải cái thông minh hữu dụng; không thể vì vậy mà bảo chàng hơn hẳn mọi người.**】 Giả Chính xem xong, cũng lấy làm lạ. Nhưng xét trong bài thơ, vẫn có ý không thích đọc sách, Giả Chính tỏ ý không vui, nói:

- Thế mới biết là anh nào em ấy, mở mồm ra là rặt những câu bất chính. Sau này chỉ là những kẻ hạ lưu, không chịu đi vào khuôn khổ. Người xưa có chữ "nhị nan" *ndlr: Đời Đông Hán có hai anh em họ Trần: anh là Nguyên Phương, em là Quý Phương đều có tài học bằng nhau, khó phân được anh hơn hay em hơn, do đó có chữ "nan huynh nan đệ".*, hai đứa chúng bay cũng có thể gọi là "nhị nan" được đấy, nhưng không phải như nghĩa chữ "nan" của người xưa nói, mà phải giảng chữ "nan" là "nan dĩ

giáo huấn *ndlr: Khó mà dạy bảo.* mới đúng. Thằng anh thì nghiễm nhiên coi mình như Ôn Phi Khanh, *ndlr: Nhà thơ lớn đời Đường.* Tào Đường sống lại.

Mọi người nghe vậy đều cười.

Giả Xá nói:

- Đem thơ lại cho ta xem. - Rồi khen luôn mồn: - Cứ ý tôi, thì bài thơ này thực có chí cốt. Tôi nghĩ nhà chúng ta đây không giống như những nhà bần hàn, phải ngồi trước cửa sổ khi tuyết xuống hoặc lấy đom đóm thay đèn để học, hòng một mai bẻ quế trên cung trăng, mới được mở mày mở mặt. Con cháu ta không cần phải dùi mài cho lắm, chỉ cần đọc ít sách, hiểu biết hơn người, khi có thể làm quan được thì ra làm quan, còn chệch đi đằng nào. Việc gì mà phải hao công tốn sức, lại thành ra anh chàng ngốc chữ. Tôi thích bài thơ của nó, vì không mất cái khí khái nhà công hầu chúng ta!

Liền quay lại, sai người về lấy những đồ chơi của mình đem thưởng cho Giả Hoàn, rồi gõ vào đầu hắn, cười nói:

- Từ nay cháu cứ làm thơ như thế này, bước đường "thế tập" *ndlr: Đời này nối đời khác làm quan.* chắc không chệch khỏi tay cháu.

Giả Chính vội ngăn:

- Chẳng qua nó làm liều mấy câu đấy thôi, sao anh lại nói đến việc mai sau.

Ông ta rót rượu, lại bắt đầu làm tửu lệnh. **【庚夾 Rồi lại nhẹ nhàng gạt qua.】** Giả mẫu nói:

- Các anh về đi thôi. Ngoài ấy chắc còn có bọn gia khách chực hầu, cũng không nên sơ suất với họ. Hơn nữa đã quá trống canh hai rồi, các anh nên về để chị em chúng nó vui chơi một lúc.

Giả Xá, Giả Chính nghe nói, mới thôi tửu lệnh, rồi đứng dậy. Họ cùng dâng chung một chén rượu, rồi dẫn bọn con cháu đi ra.

【戚 Tổng bình: Hồi sau có một thiên văn cực thanh nhã, nửa dưới lại có nửa thiên cực chỉnh tề; vì vậy trước hết kể cảnh giành nước bài, chìm trong rượu sắc để bật ngược lên, có thế tuấn mã xuống dốc, chim dữ sắp bay.

Xem đoạn tụ tập đánh bạc, tưởng như bức "bọn tiểu nhân quây quần cả ngày"; xem đoạn thưởng trăng, lại như bản ghi đại tộc theo thứ bậc ngồi tiệc. Nói lửa thì nóng, nói băng thì lạnh; lòng văn vốn không gì không thể.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Chữ "vị" nguyên chép thành "lai". Có lẽ trong quá trình sao truyền, chữ "vị" bị nghe sai thành "vị" khác, rồi lại vì gần nét mà thành "lai". Tranh hoa, chim của Từ Hy đời Nam Đường "không viền xương, nhuộm màu nhẹ, thanh nhã tự nhiên", người đời gọi là phép "hạ mực".

〔二〕 Chữ "khi" (nghiêng tựa) nguyên chép thành chữ "ca"; các bản khác chép chữ "ỷ". Xét chữ "khi" có thể vì gần hình mà sai thành "ca", hoặc bị sửa thành "ỷ"; còn chữ "ỷ" khó sai thành "ca", nên bản hối giáo sửa thẳng thành "khi". (Vân Đào đề nghị.)

〔三〕 Lời mi phê này khác nét chữ chép nguyên của bản nền, hẳn do người đời sau thêm vào. Cũng có người cho là lời phê gốc và mang giọng một bậc trưởng bối của tác giả; vì vậy tạm giữ lại.

Hồi 76: Nhà Đột Bích nghe sáo, cảm cảnh thê lương — Quán Ao Tinh nối thơ, buồn niềm cô quạnh

Hồi 76

Nhà Đột Bích nghe sáo, cảm cảnh thê lương — Quán Ao Tinh nối thơ, buồn niềm cô quạnh

【戚 Hồi tiền phê: Hồi này khó đặt bút nhất. Không kể tiệc Trung thu thì thành bỏ sót; kể lại thì trùng với hội Nguyên Tiêu. Không kể mọi người xướng họa thì tục; kể lại thì trùng với lúc lập thi xã. Cho mọi người ngâm thơ trước Giả Chính, hoặc mỗi người riêng một chiếu, lại không hợp lễ. Nay đã kể tiệc đêm rồi mới kể nối thơ, vừa không bỏ sót, không tục, lại không trùng. Mây trôi trăng chuyển, nước chảy hoa nở, bên trong có cơ cấu riêng, rất đáng nghiền ngẫm.】

Giả Xá và Giả Chính dẫn bọn Giả Trân ra về. Giả mẫu sai cất cái bình phong đi, dồn hai bàn làm một. Bọn đàn bà lại lau bàn sửa các thứ quả, thay chén rửa đũa, bày biện một lượt nữa. Giả mẫu mặc thêm áo, rửa mặt, súc miệng uống trà, rồi mời ngồi quây quần lại. Giả mẫu nhìn không thấy hai chị em Bảo Thoa ngồi ở đấy, biết là họ về nhà thưởng trăng. Lý Hoàn, Phượng thư lại ốm. Thiếu mất bốn người, thành ra buồn tẻ quá. **【庚夾 Không ngờ cuộc Trung thu lần này lại được viết buồn thảm đến thế.】** Giả mẫu cười nói:

- Năm ngoái cha cháu đi vắng, chúng ta mời cả dì Tiết đến thưởng trăng, rất là vui nhộn; bấy giờ nhớ tới cha cháu không được ở nhà, lại không khỏi nghĩ đến việc vợ chồng con cái không được cùng nhau đoàn tụ, thành ra ít vui. Năm nay cha cháu đã về, cả nhà sum họp vui vẻ, lại không tiện mời mẹ con bà ấy sang chơi. Năm nay nhà bà ấy lại thêm hai người nữa, không có nhẽ bỏ bọn ấy ở nhà mà đi sang đây, ngặt vì cháu Phượng ốm, nếu không, một mình nó cười đùa đủ chấp mười đứa. Thế mới biết việc đời không bao giờ mười phần vẹn cả mười.

Nói xong Giả mẫu thở dài một tiếng:

- Cầm chén lớn đến đây rót rượu nóng.

Vương phu nhân cười thưa:

- Hôm nay mẹ con được sum họp vui hơn năm ngoái nhiều. Năm ngoái tuy có nhiều các bà các cô, nhưng không vui bằng năm nay, gia đình sum họp đủ mặt.

Giả mẫu cười nói:

- Chính vì thế nên ta mới cao hứng gọi mang chén lớn đến. Các người cũng phải đổi lấy chén lớn mới được.

Bọn Hình phu nhân đành phải đổi lấy chén lớn. Đêm khuya, người mệt, không uống được nhiều rượu, nên ai nấy đều có vẻ uể oải. Thấy Giả mẫu vẫn còn cao hứng, họ đành phải ngồi lại hầu rượu.

Giả mẫu lại sai rải nệm ở trên thềm, bày bánh dẻo, dưa và các thứ quả ra đấy, cho bọn a hoàn, đàn bà ngồi quây lại thưởng trăng.

Giả mẫu thấy trăng đã lên đến đỉnh đầu, càng sáng đẹp đáng yêu, liền nói:

- Trăng đẹp thế này, phải có tiếng sáo mới vui.

Rồi cho gọi bọn nữ nhạc đến. Giả mẫu nói:

- Nhiều thứ nhạc đâm mất vui, chỉ cần bảo người thổi sáo từ xa vẳng lại là đủ.

Người thổi sáo vừa đi, thì có người đàn bà theo hầu đến bên Hình phu nhân nói mấy câu. Giả mẫu hỏi:

- Việc gì đấy?

Người đàn bà thưa:

- Vừa giờ ông Cả đi về, bị vấp phải mấy hòn đá ngã trẹo chân.

Giả mẫu nghe nói, sai hai bà già ra xem, lại bảo Hình phu nhân phải về ngay. Hình phu nhân cáo từ ra về. Giả mẫu lại nói:

- Nhân tiện chị Trân cũng về nhà luôn. Ta cũng đi nghỉ đây.

- Hôm nay cháu không về, nhất định ở đây suốt đêm hầu rượu cụ.

- Không được. Hai vợ chồng trẻ các cháu đêm nay phải về sum họp với nhau, sao lại vì ta mà bỏ lỡ dịp!

Vưu Thị đỏ bừng mặt lên, cười nói:

- Cụ nói thế thì ra chúng cháu chẳng ra gì nữa. Tuy còn trẻ thực, nhưng làm bạn với nhau mười năm nay rồi, cũng đã xấp xỉ bốn mươi tuổi đầu, lại đương có tang, ở đây hầu cụ suốt đêm.

- Nói thế phải đấy. À ra cháu chưa hết tang, ta quên khuấy mất rồi. Khốn nạn, bố chồng cháu mất đã hơn hai năm rồi! 【庚夾 Đây không phải tính từ ngày Giả Kính mất, mà là tính trước ngày Giả Xá chết.】 Thế ra ta quên mất đấy, đáng phạt ta một chén lớn! Đã thế cháu đừng có đưa họ về nữa, cứ ở đây hầu ta. Bảo vợ cháu Dung tiễn về, rồi nó tiện đường về nhà luôn.

Vưu Thị bảo vợ Giả Dung đưa Hình phu nhân về. Ra đến cửa lớn, ai nấy đều lên xe về nhà.

Mọi người thưởng hoa quế một lúc, rồi lại vào tiệc thay rượu nóng.

Đường nói chuyện phiếm, chợt nghe dưới cây quế bên cạnh tường có tiếng sáo đưa lại réo rắt véo von. Gặp lúc gió mát trăng trong, trời quang mây tạnh, khiến người trút sạch nỗi lo buồn, lặng lặng ngồi yên, cùng nhau thưởng thức. Chừng uống hết hai chén trà, tiếng sáo mới dứt tiếng. Mọi người khen ngợi mãi. Rượu nóng lại rót lên.

Giá mẫu cười hỏi:

- Nghe có hay không?

Mọi người cười thưa:

- Hay quá! Chúng cháu không ngờ lại hay được đến thế. Nhờ cụ nêu ra, khiến chúng cháu được khoan khoái trong lòng.

- Thế cũng chưa hay lắm. Phải chọn một khúc nhạc nào thổi càng thong thả nghe càng hay.

Liền sai rót một chén rượu lớn, đưa cho người thổi sáo uống từ từ, rồi khẽ thổi một bài. Bọn đàn bà vâng lời mang rượu đi, gặp hai bà già đi thăm Giả Xá về thưa:

- Chúng cháu đã xem rồi. Mu bàn chân bên phải sưng một tí. Giờ uống thuốc đã đỡ đau, không quan hệ lắm.

Giả mẫu thở dài:

- Ta cũng hay lo nghĩ quẩn. Đã nói ta ăn ở thiên vị, mà ta lại như thế.

Nhân đem câu chuyện vui của Giả Xá vừa nói lúc nãy kể lại cho Vương phu nhân và Vưu Thị nghe. Vương phu nhân khuyên:

- Bác ấy rượu vào, nói chuyện vui, không để ý đến, khi nào dám nói kháy cụ. Xin cụ đừng nên nghĩ đến.

Uyên Ương mang mũ và áo choàng đến nói:

- Đêm khuya rồi, sợ sương gió lạnh, cụ ngồi một lúc rồi đi nghỉ thôi.

Giả mẫu nói:

- Hôm nay vui thế này, mày lại đến giục ta, không lẽ ta đã say rồi à? Nhất định ngồi đến sáng!

Lại sai rót rượu đến, rồi đội mũ khoác áo vào. Mọi người lại tiếp rượu nói chuyện vui cười. Lúc đó lại vẳng nghe tiếng sáo thổi ở dưới bóng hoa quế, buồn rầu hơn trước, mọi người đều ngồi im lặng. Đêm khuya trăng sáng, tiếng sáo càng réo rắt nỉ non. Giả mẫu tuổi già lại chếnh choáng hơi rượu, lẽ nào nghe thấy lại chẳng xúc động trong lòng, bất giác lệ rơi lã chã. Mọi người đều buồn rầu thê thảm. Một lúc lâu, biết Giả mẫu cũng thương cảm, ai nấy đều quay lại vui cười 【庚 夾 Hai chữ "quay lại" rất hay! Vẽ ra cảnh nghe sáo dưới trăng đến ngây dại, quên cả bậc tôn trưởng đang ngồi trên.】, tìm lời khuyên giải, lại sai thay rượu và ngừng thổi sáo.

Vưu Thị cười nói:

- Cháu cũng học kể một câu chuyện vui để bà đỡ buồn.

Giả mẫu gượng cười:

- Thế thì hay lắm, cháu hãy kể ngay cho ta nghe.

- Một nhà có bốn đứa con: đứa lớn chỉ có một mắt, đứa thứ hai chỉ có một tai, đứa thứ ba chỉ có một lỗ mũi, đứa thứ tư thì đầy đủ cả, nhưng lại câm.

Thấy Giả mẫu lim dim con mắt, như có vẻ buồn ngủ, 【庚 夾 Gom cả cảnh thê lương, mất vui mà viết ra.】 Vưu Thị thôi không kể nữa, rồi cùng Vương phu nhân khẽ gọi. Giả mẫu mở mắt cười nói:

- Ta không buồn ngủ đâu, chỉ nhắm mắt để tỉnh táo tinh thần đấy thôi. 【庚 夾 Sống động.】 Các người cứ nói chuyện, ta đương nghe đây.

Vương phu nhân nói:

- Đêm khuya rồi, sương gió xuống, xin cụ về nghỉ thôi. Ngày mai mười sáu lại thưởng nữa, mới không phụ cảnh trăng tươi.

- Chừng bao giờ rồi? Đã đến canh tư chưa?

- Đã sang canh tư. Chị em chúng nó không thức được nữa, đều đi ngủ cả rồi.

Giả mẫu nghe nói, nhìn kỹ một lượt, quả nhiên thấy họ đã về cả chỉ còn một mình Thám Xuân ở đó thôi. Giả mẫu cười nói:

- Thế thì thôi vậy. Các cháu không thức quen. Hơn nữa đứa thì ốm, đứa thì yếu, về cả cũng đỡ bận lòng. Chỉ có cháu Thám là đáng thương, vẫn chờ ở đây. Thôi cháu về đi, chúng ta cũng đều về cả.

Giả mẫu đứng dậy uống một chén trà rồi ngồi lên kiệu trúc nhỏ, hai bà già kiệu về.

Mọi người đi theo sau.

Bọn đàn bà ở lại thu dọn mâm bát, thấy thiếu một cái chén trà, đi tìm các nơi không thấy, liền hỏi mọi người:

- Có ai đánh vỡ, vất ở đâu, bảo cho tôi biết, đem giả những mảnh để có chứng cớ, nếu không lại bảo là chúng tôi ăn cắp.

Mọi người đều nói:

- Không ai đánh vỡ cả. Có lẽ người hầu các cô đánh vỡ cũng chưa biết chừng? Bà hỏi họ xem.

Người đàn bà nhớ ngay ra, cười nói:

- Phải đấy, tôi nhớ là lúc nãy cô Thúy Lũ cầm, để tôi đi hỏi cô ấy xem.

Bà ta mới đến đường ngách thì gặp Tử Quyên và Thúy Lũ. 【庚 夾 Hay! Lại ghi thêm một người nữa.】 Thúy Lũ hỏi:

- Cụ đã về chưa? Có biết cô chúng tôi đi đâu không? 【庚 夾 Càng hay!】

- Tôi đến hỏi chị có để cái chén trà ở đâu, chị lại hỏi đến cô của chị.

- Tôi đi pha trà cho cô tôi uống, lúc quay lại chẳng thấy cô tôi đâu.

- Bà Hai vừa nói là họ đi ngủ cả rồi. Chị đi chơi đâu lại không biết à?

Thúy Lũ và Tử Quyên nói:

- Không có lẽ cô tôi lại lẳng lặng đi ngủ ngay, chắc còn chơi đâu đó. Giờ cụ về rồi, có lẽ các cô theo tiễn cũng chưa biết chừng. Chúng ta hãy đi tìm xem, nếu thấy cô tôi thế nào cũng thấy cái chén. Sáng mai bà hãy đi tìm, việc gì mà vội thế.

- Đã biết đích xác rồi thì chẳng cần phải tìm nữa. Ngày mai tôi sẽ sang xin.

Nói xong người ấy bỏ đi về thu dọn đồ đạc. Tử Quyên và Thúy Lũ thì sang bên Giả mẫu.

Đại Ngọc và Tương Vân vẫn chưa đi ngủ. Thấy trong phủ Giả thưởng trăng, người đông như vậy mà Giả mẫu vẫn phàn nàn là ít, lại nghĩ đến chị em Bảo Thoa về nhà, mẹ con anh em sẽ vui vầy thưởng trăng.

Đại Ngọc bất giác ngắm cảnh chạnh buồn, tự mình đứng tựa lan can rơi lệ. Gần đây thấy Tình Văn bệnh nặng, Bảo Ngọc chẳng để ý đến việc gì, 【庚 夾 Chấm một nét, hay! Càng thấy kín kẽ, không bỏ sót.】 vừa rồi Vương phu nhân mấy lần giục, Bảo Ngọc đã đi ngủ, Thám Xuân gần đây bực vì việc nhà, cũng không thiết gì chơi bời, tuy có Ngênh Xuân, Tích Xuân, nhưng không hợp ý cho lắm. Vì thế Đại Ngọc chỉ còn trơ có một mình Tương Vân là thường hay đến an ủi:

- Chị là người hiểu đời, tại sao chị cứ hay chuốc lấy những điều khổ não vào người?

Cảnh ngộ của em cũng như chị, nhưng em không có bụng dạ hẹp hòi. Chị hay ốm luôn sao không biết giữ gìn thân thể. Đáng giận thay chị em cô Bảo hàng ngày chầm bập thân thiết, đã bảo là tiết Trung thu năm nay thế nào cũng phải

họp nhau lại thưởng trăng, mở thi xã, nối vần làm thơ. Thế mà cô ta bỏ rơi chúng ta, thưởng trăng một mình, thi xã không mở, thơ cũng chẳng làm, tha hồ cho cha con, chú cháu thỏa thích tung hoành. Chị cũng biết đấy, vua Tống Thái Tổ nói rất hay: "Nhẽ nào lại để người khác ngủ say bên cạnh giường nằm của mình". Bọn họ không đến, hai chúng ta cứ làm thơ nối vần với nhau, để sau này cho họ xấu hổ một bữa!

Đại Ngọc không nỡ phụ lòng hào hứng của Tương Vân, liền cười nói:

- Cô xem họ làm ồn ào như thế, còn có thi hứng gì nữa!

- Thưởng trăng ở trên núi tuy thích thật, nhưng không bằng thưởng trăng ở gần nước.

Chị nên biết trăng dưới sườn núi này đều là ao cả. Trong khe núi có một ngôi nhà gần nước gọi là Ao Tinh quán *ndlr: Nhà ở giữa hẻm núi có nước trong như thủy tinh.* Thế mới biết khi trước mở cái vườn này có nhiều ý nghĩa. Nơi cao nhất trên núi gọi là Đột Bích, chỗ thấp gần nước gọi là Ao Tinh. Hai chữ "đột" "ao" (lồi lõm) người ta dùng rất ít, bây giờ đặt tên cho ngôi nhà, thực là mới lạ, không chịu rập theo lối cũ. Trong hai chỗ này, trên dưới, sáng tối, cao thấp, non nước, cốt đặt ra để làm chỗ thưởng trăng. Ai thích núi cao trăng nhỏ thì đến chỗ này, ai thích trăng sáng nước trong thì đến chỗ kia. Người ta thường đọc hai chữ này là "oa" "cũng" (cao trũng), kể cũng hơi tục, nên ít dùng. Chỉ có Lục Phóng Ông là dùng chữ "ao" thôi. Tức là câu "Cổ nghiễn vi ao tụ mặc đa". *ndlr: Nghiên cổ hơi sâu chứa mực nhiều.* Thế mà có người chê ông ta là tục, có đáng buồn cười không?

Đại Ngọc nói:

- Chẳng cứ một mình Lục Phóng Ông, người xưa dùng chữ ấy rất nhiều. Như bài "Phú thanh đài" của Giang Yêm; "Kinh thần dị" của Đông Phương Sóc *ndlr: Người đời Vũ Đế nhà Hán, thích nói chuyện khôi hài.* cho đến bài "họa ký" nói về việc ông Trương Tăng Do *ndlr: Người đời Nam Triều, vẽ khéo, nhất là vẽ truyền thần.* vẽ chùa Nhất Thặng không kể xiết được.

Người đời không biết, nhận lầm là dùng chữ tục đấy thôi. Tôi nói thực với cô: hai chữ này là tôi đặt ra đấy. Năm nọ thử tài Bảo Ngọc, bắt anh ấy phải nghĩ mấy chỗ: có chỗ nghĩ ra, có chỗ phải bỏ, có chỗ chưa nghĩ được. Sau này chỗ nào chưa có tên, chúng tôi đều nghĩ và ghi rõ xuất xứ, đưa cho chị Cả xem. Chị Cả bảo đưa cho cậu tôi. Cậu tôi xem xong rất mừng nói: "Biết thế này bảo chị em chúng nó nghĩ cho cả, chẳng thú hay sao?" Những chữ tôi nghĩ đều lấy cả, không bỏ một chữ nào. Bây giờ chúng ta đến Ao Tinh quán đi.

Hai người cùng xuống dốc núi, đi quanh một vòng thì đến nơi. Trên bờ ao có một hàng rào trúc liền nhau thông ra con đường đi sang Ngẫu Hương tạ, **【庚夾 Nói rõ một nét, hay! Nếu không, khu vườn này hóa ra rộng đến bao nhiêu?】** ở đó nhà cửa có ít, vừa thấp vừa hẹp, chỉ có hai bà già canh đêm. Biết mọi người đương thưởng trăng ở Đột Bích, không can gì đến họ, nên họ đưa bánh trái và rượu thưởng ra uống say túy lúy rồi tắt đèn đi ngủ. **【庚夾 Hay tuyệt! Sách này có phép viết tiến một bước. Như Vương phu nhân nói "chị em họ đáng thương, nào được như cô Lâm ngày trước", Giả mẫu nói "nay người ít, nào được như trước người đông"; đó là phép tiến một bước. Lại có phép lùi một bước. Như Bảo Thoa bảo Hình Tụ Yên: "Lúc này khác lúc kia, nay không bằng trước, chỉ nên theo thực mà giữ phận"; Phượng Thư bảo Bình Nhi: "Nay ta cũng nhìn rõ rồi, từ nay ta sẽ làm người hiền lành"; đó là phép lùi một bước. Vừa thu xếp cảnh Giả mẫu vui, lại viết hai bà già vui; đây là việc thực của phép lùi một bước. Như bốn bài thơ hải đường vốn đã đủ, bỗng thêm hai bài riêng của Tương Vân để áp quyển; đó lại là việc thực của phép tiến một bước. Quả là phép nào cũng đủ, sợi nào cũng khớp.】**
Đại Ngọc, Tương Vân thấy tắt đèn, đều cười nói:

- Họ đi ngủ cả, thế càng tốt, chúng ta ở ngay dưới mái cỏ này thưởng trăng dưới nước có được không?

Hai người ngồi xuống hai cái ghế tre. Một vầng trăng tỏ trên trời, một bóng trăng long lanh dưới nước, trên dưới đua sáng như đặt mình trong cung thủy tinh nhà Giao Thất vậy. Gió nhẹ lướt qua, sóng biếc lăn tăng gợn trên mặt nước, khiến người ta khoan khoái nhẹ nhàng.

Tương Vân cười nói:

- Giờ được ngồi thuyền uống rượu thì hay quá! Nếu ở nhà tôi, tôi sẽ chơi thuyền ngay.

Đại Ngọc nói:

- Đúng như người xưa thường nói: "Việc mong đủ cả có vui gì!" Cứ ý tôi, thế này cũng được, cần gì phải có thuyền?

- Được đất Lũng, lại mong đất Thục *ndlr: Ý vòi được cái nọ lại đòi cái kia.* là thường tình của người ta. Các cụ già chả vẫn nói: con nhà nghèo nhìn cái gì của nhà giàu cũng đều lấy làm vừa lòng. Dù có ai nói thế nào, họ cũng chẳng tin. Đến khi bản thân trải qua, họ mới vỡ lẽ. Cũng như hai chúng ta đây, cha mẹ mất cả, dù ở nơi giàu sang sung sướng đến đâu, cũng có nhiều điều không được thỏa lòng.

- Không những chúng ta, cả từ cụ trở xuống đến Bảo Ngọc, Thám Xuân, bất cứ việc lớn nhỏ, có lý hay vô lý, nhưng đã không được vừa lòng, thì cũng cùng một lẽ cả, huống chi tôi với cô lại là người ăn gửi ở nhờ! 【庚夾 Theo lẽ, chẳng ai là không vui vẻ hưởng niềm vui tự nhiên. Bao nhiêu nữ nhi trong sách, từ chủ đến tớ, mỗi người đều có chỗ tự hiểu, chỗ tự thử sức, chỗ tự sở trường; vậy mà không ai được Bảo Ngọc quan tâm, lo liệu cho. Thật đáng than.】〔一〕 Sợ Đại Ngọc lại gợi thêm nỗi thương cảm, Tương Vân vội gạt đi:

- Nhắc đến làm gì nữa. Chúng ta hãy làm thơ liên cú đi.

Đương lúc nói chuyện thì vẳng nghe tiếng sáo réo rắt ở đằng xa. Đại Ngọc cười nói:

- Hôm nay cụ và bà Hai cao hứng quá. Sáo thổi hay lắm, càng giúp thêm thi hứng cho chúng ta! 【庚夾 Hay! Chính là tiếng sáo lúc ấy; đừng tưởng lại có một nơi khác thổi sáo.】 Chúng ta đều thích thơ ngũ ngôn, giờ làm ngũ ngôn đi.

- Lấy vần gì?

- Chúng ta đếm xem hàng lan can từ đầu này đến đầu kia có bao nhiêu song thẳng, đến song thứ mấy sẽ lấy đó đặt vần.

- Thế lại càng thú.

Hai người đứng dậy, đếm từ đầu nọ đến đầu kia, được ba mươi chiếc.

Tương Vân nói:

- Thế là vần "Thập tam nguyên" rồi! Vần này dùng được ít chữ lắm, làm theo Đường luật sợ không gieo được, lại phải gán ghép. Chị phải làm trước một câu đi.

- Cũng để thử xem chúng ta ai hơn ai kém. Nhưng không có bút giấy ở đây.

- Ngày mai sẽ chép lại, có lẽ chúng mình còn đủ trí thông minh để nhớ được.

- Tôi đọc một câu tục ngữ có sẵn: Đêm rằm giữa tiết thu này *ndlr: Nguyên văn là ngũ ngôn, vần "Thập tam nguyên", giữa câu nọ với câu kia đều đối nhau, chúng tôi dịch thoát.* Tương Vân nghĩ một lúc rồi đọc: Cuộc vui thanh nhã như ngày thượng nguyên.

Đầu, cơ *ndlr: Tên hai vì sao.* lập lóe từng trên, Đại Ngọc cười đọc: Dưới này khoan nhặt tiếng chen sáo đàn.

Mấy nơi dốc chén rót tràn, Tương Vân cười nói: Câu "Mấy nơi dốc chén róc tràn" có ý đấy! Phải đối cho hay mới được. Nghĩ một lúc rồi cười đọc: Nhà nào chẳng mở cửa vườn nhìn ra.

Nhẹ nhàng từng trận gió đưa, Đại Ngọc nói:

- Đối hay đấy. Hay hơn câu của tôi. Nhưng câu này lời lẽ thường thôi, phải nói mạnh hơn nữa mới được.

Tương Vân cười nói:

- Thơ nhiều vần hiểm hóc, nên ngay từ đầu cũng phải cần phô diễn một chút. Từ hay sẽ để lại ở cuối bài.

Đại Ngọc cười nói:

- Cuối bài không có câu hay, liệu cô có xấu hổ không?

Rồi đọc luôn: Đêm vừa thanh vắng, cảnh vừa xinh tươi.

Già còn tranh bánh mới vui, Tương Vân cười nói:

- Câu này không hay, bịa đặt lấy việc tục để làm khó tôi thôi.

Đại Ngọc cười nói:

- Tôi cho là cô chưa từng đọc sách, chữ "ăn bánh" cũng có điển cũ. Cô về đọc "Đường thư", "Đường chí" đi rồi hãy nói chuyện.

Tương Vân cười nói:

- Cái đó cũng không lấy gì làm khó. Tôi đã có điển đây.

Liền đọc: Chia dưa có ả nực cười làm sao?

Mùi hoa ngọc quế ngọt ngào.

Đại Ngọc nói:

- Câu của cô mới thực là bịa đặt.

Tương Vân nói:

- Ngày mai chúng ta đem sách ra đối chiếu xem sẽ rõ, bây giờ không nên làm mất thì giờ.

Đại Ngọc cười nói:

- Dù thế, câu dưới cũng không hay. Không nên dùng chữ "ngọc quế" "kim lan " để cho xong chuyện. Rồi đọc: Huyên vàng đầy vẻ hồng hào nở nang.

Tiệc bày đuốc rọi sáng choang, Tương Vân cười nói:

- Hai chữ "Huyên vàng" tiện cho chị quá, không phải dùng sức mấy. Cái vần có sẵn ấy bị chị vớ mất. Nhưng không nên tán tụng hộ nhiều quá, sợ câu dưới chị cũng làm qua chuyện thôi.

Đại Ngọc cười nói:

- Cô không nói chữ "quế ngọc" khi nào tôi lại đối gượng chữ "Huyên vàng". Hơn nữa phải phô hay cho khéo thì mới đúng là tức cảnh chứ.

Tương Vân đành lại đọc tiếp: Thẻ gieo chén chạm nhộn nhàng vườn hoa.

Chia ban một lệnh truyền ra, Đại Ngọc cười nói:

- Câu dưới hay, nhưng hơi khó đối. Nghĩ một lúc rồi đọc: Đố rồi lại giảng nghe ba lệnh truyền.

Quân bài đỏ ối từng khuyên, Tương Vân cười nói:

- Chữ "ba lệnh truyền" thú lắm, tục mà thành ra nhã. Nhưng sao câu dưới lại nói đến quân bài? - Rồi đọc: Thuyền hoa lần lượt trống liên hồi rền.

Bóng trăng lay chuyển sân thềm, Đại Ngọc cười nói:

- Đối được đấy nhưng câu dưới lại chệch đi mất rồi. Chỉ dùng những chữ gió trăng để cho xong việc thôi à?

Tương Vân nói:

- Vẫn chưa nói đến trăng bao giờ cả. Phải nên điểm xuyết một tí mới không lạc đề.

Đại Ngọc nói:

- Thôi hãy để đấy, ngày mai sẽ châm chước. Liền đọc: Đất trời trắng xóa, ngút lên một màu.

Thưởng phạt kể chủ khách đâu, Tương Vân nói:

- Lại còn nói đến họ làm gì nữa? Hãy nói chúng ta đây này.

Liền đọc: Ngâm thơ chị trước em sau theo hàng.

Nghĩ thơ đứng cạnh lan can, Đại Ngọc nói:

- Bây giờ có thể nói được về chúng ta đấy.

Liền đọc: Khi ra tựa cưa ta dàn vần hay.

Rượu vơi tình vẫn còn đầy, Tương Vân nói:

- Đúng lúc này đây. Liền đọc: Cuộc vui gần sáng nhạt ngay đó mà.

Tiếng cười chừng đã gần thưa, Đại Ngọc nói:

- Lúc này lại thấy càng khó thêm!

Liền đọc: Mà màu sương tuyết còn trơ đây này.

Sương mai phủ đám nấm dày, Tương Vân nói:

- Câu này ghép vần thế nào được đây? Để cho tôi nghĩ đã.

Liền đứng dậy chắp tay đằng sau nghĩ một lúc, cười nói:

- Được rồi. May mà nghĩ ra được một chữ, nếu không thì thua mất!

Liền đọc: Chiều hoa dạ hợp cuốn đầy khói sân.

Dòng thu dọi đá nổi gân, Đại Ngọc nghe xong, đứng dậy khen hay và nói:

- Con ranh con này, quả nhiên để những từ hay về sau. Bây giờ mới nói đến chữ hoa "dạ hợp". Khen cho mày nghĩ được ra đấy.

Tương Vân nói:

- May sao hôm nọ tôi xem quyển "Lịch triều văn tuyển" thấy có chữ ấy, tôi không biết là cây gì, định để tra xem, chị Bảo Thoa nói: Không cần phải tra cây ấy, bây giờ người ta vẫn gọi là cây "triêu khai dạ hợp" (sớm nở tối cụp lại). Tôi không tin cứ đi tra, quả nhiên là đúng. Xem thế thì chị Bảo Thoa biết rộng lắm.

Đại Ngọc cười nói:

- Chữ "dạ hợp" dùng vào lúc này càng đúng, thế cũng được rồi. Nhưng chữ "Dòng thu" nghĩ hay đấy! Chỉ một câu ấy đủ xóa hết những câu khác. Thế nào tôi cũng phải dốc hết tinh thần để nghĩ một câu đối lại, nhưng chắc không thể nào bằng.

Nghĩ mãi mới đọc được: Gió thu cuộn lá lên gần chân mây.

Thanh cao sao Vụ đẹp thay, Tương Vân nói:

- Đối cũng khá đấy, nhưng câu này tứ lại tuột đi mất. May mà là tình ở trong cảnh, chứ không phải chỉ dùng chữ "sao Vụ" để xong chuyện.

Liền đọc: Thiền thừ thở hút hơi bay khoảng trời.

Thỏ thiêng thuốc đã luyện rồi, Đại Ngọc không nói gì, gật đầu một lúc rồi lại đọc: Người nơi hạ giới lên chơi Quảng Hàn.

Bên trời Ngưu nữ chờn vờn, Tương Vân nhìn trăng rồi đọc: Bè tiên lên hỏi thăm nàng đế tôn.

Bánh xe khi khuyết khi tròn, Đại Ngọc nói:

- Câu này đối không sát. Câu dưới mở rộng ra một tí, tức là mạch chạy nhanh thì châm cứu chậm.

Rồi lại đọc: Đổi thay hối sóc *ndlr: Theo âm lịch: "Hối" là ngày ba mươi hết tháng. "Sóc" là ngày mùng một đầu tháng.* hãy còn trơ trơ.

Đồng hồ giọt đã gần khô, Tương Vân sắp đọc, thì Đại Ngọc trỏ cho xem cái bóng đen ở giữa ao và nói:

- Cô nhìn xem ở giữa ao, hình như có người đi đến chỗ bóng đen? Hay là ma đấy?

Tương Vân cười nói:

- Khéo ma thật? Tôi không sợ ma đâu, để tôi ném cho nó một cái.

Liền cúi nhặt một hòn đá nhỏ, ném xuống ao. Nghe tõm một tiếng, có một cái vành tròn lớn làm gợn cả bóng trăng, cứ tan tan hợp hợp đến mấy lần. 【庚夾 Tả ra được! Thử nghĩ, nếu không từng thân trải cảnh này sao có thể mô tả được như thế.】 Rồi trong bóng đen soạt một cái, một con hạc trắng bay lên 【庚夾 Tả ra được!】, thẳng tới Ngẫu Hương tạ.

Đại Ngọc cười nói:

- À ra con ma hạc? Mình không nghĩ đến, đâm ra nhát gan.

Tương Vân cười nói:

- Con hạc này hay đấy, nó giúp được thi hứng cho tôi!

Liền đọc: Bên song phút đã lờ mờ đèn xanh.

Cò rò bóng hạc bên ghềnh, Đại Ngọc vừa khen vừa giậm chân nói:

- Hỏng rồi! Con hạc giúp thi hứng cho cô thật nhưng câu này không giống như câu "Dòng thu", tôi đối thế nào cho hay được đây? Chỉ có chữ "hồn" mới đối được chữ "bóng". Mấy chữ bóng hạc bên ao rất là tự nhiên, như đã đặt sẵn, vừa có cảnh, lại mới đẹp. Thôi tôi đành gác bút vậy.

Tương Vân cũng nói:

- Chúng ta cứ cố nghĩ đi, thế nào cũng ra. Nếu không để đến ngày mai lại làm nối cũng được.

Đại Ngọc chỉ nhìn lên trời, mặc kệ đấy. Một lúc bỗng cười và nói:

- Cô đừng lém mép nữa, tôi đã nghĩ ra được rồi! Nghe đây.

Liền đọc: Hồn hoa chôn chặt dưới vành trăng trong. (二) Tương Vân vỗ tay khen:

- Quả nhiên hay thật, không thế thì lại không thể đối được. Chữ "hồn chôn chặt" hay quá! - Rồi lại thở dài nói: - Câu thơ mới lạ thực, nhưng rất suy đồi! Giờ chị đương có bệnh, không nên dùng những lời buồn rầu quái gở như thế.

Đại Ngọc cười nói:

- Không thế thì áp đảo thế nào được cô? Chỉ dụng công ở một câu này thôi.

Chưa dứt lời, thì có một người từ sau núi đá phía ngoài lan can đi ra, cười nói:

- Thơ hay lắm, hay lắm! Nhưng buồn thảm quá, không nên làm tiếp nữa. Nếu cuối bài cứ thế thì không nổi bật được hai câu này, lại thành ra gò ép.

Hai người đang không để ý, giật nẩy mình, nhìn kỹ ra không phải ai lạ, chính là Diệu Ngọc. 【庚夾 Vốn đủ khiến người ta kinh ngạc; ta cũng kinh ngạc.】 Hai người lấy làm lạ hỏi:

- Sao cô lại đến đây?

Diệu Ngọc cười nói:

- Thấy các người thưởng trăng, lại nghe tiếng sáo thổi, tiện đường tôi cũng đến đây ngắm cảnh nước trong trăng sáng một chút. Chợt nghe hai cô ngâm thơ thực là thanh nhã khác thường. Vừa rồi trong bài thơ có mấy câu hay thực, nhưng giọng thơ suy đồi, buồn thảm quá. Cái đó cũng quan hệ đến khí số con người, nên tôi đến đây ngăn các cô. Giờ cụ đã về, những người ở trong vườn chắc đã ngủ say rồi, có lẽ a hoàn cũng đang đi tìm các cô đấy. Các cô không sợ lạnh à? Đi về chỗ tôi uống chén trà đã. Trời sắp sáng rồi.

Đại Ngọc cười nói:

- Ai ngờ thì giờ lại nhanh thế!

Ba người cùng đi đến am Lũng Thúy. Ở đó đèn còn lờ mờ, lò hương chưa tắt. Mấy bà già đã ngủ cả, chỉ còn đứa a hoàn nhỏ ngồi rũ đầu ngủ gật ở trên chiếu. Diệu Ngọc gọi nó dậy pha nước, chợt có tiếng gõ cửa, a hoàn nhỏ chạy ra xem, thấy Tử Quyên, Thúy Lũ cùng mấy vú già đến tìm hai chị em Đại Ngọc. Đi vào thấy họ đương uống trà, bọn này cười nói:

- Làm chúng tôi đi tìm khắp cả trong vườn, đến cả nhà dì Tiết. Lúc đi qua đình nhỏ, gặp người canh đêm ở đó đã dậy. Chúng tôi hỏi, họ nói: "Vừa giờ ở dưới giàn ngoài đình có hai người nói chuyện với nhau, sau thêm một người nữa, nghe đâu họ vào trong am". Vì thế chúng tôi mới biết các cô ở đây.

Diệu Ngọc sai a hoàn dẫn bọn họ sang bên kia ngồi nghỉ uống nước, tự mình đi lấy bút nghiên giấy mực, bảo hai người đọc bài thơ vừa mới làm lúc nãy, rồi viết cả ra.

Đại Ngọc thấy Diệu Ngọc hôm nay cao hứng, liền cười nói:

- Xưa nay không thấy cô cao hứng như thế bao giờ, nên tôi không dám đường đột. Bài thơ này thế nào, mong người chỉ bảo giùm, nếu thấy không hay thì xin đốt ngay, bằng có thể chữa được, xin người chữa cho.

Diệu Ngọc cười nói:

- Tôi không dám bàn nhảm. Nhưng bài này mới có 22 vần. Cứ ý tôi thì những câu hay, hai cô đã làm cả rồi, nếu làm tiếp, sợ cuối bài đuối sức. Tôi muốn làm nối lại sợ hỏng lây cả bài thơ của các cô.

Đại Ngọc không thấy Diệu Ngọc làm thơ bao giờ, nay thấy cô ta cao hứng, liền nói:

- Đúng thế, thơ của chúng tôi dầu không hay, cũng nhờ đó được thơm lây.

Diệu Ngọc nói:

- Giờ kết thúc thế nào cũng phải quay trở lại thần của thơ. Nếu vất bỏ sự thực, chỉ tìm tòi những điều quái lạ, thì một là mất hẳn bản sắc khuê các của chúng ta, hai là không dính dáng gì đến đầu bài.

Đại Ngọc và Tương Vân đều nói: "Phải lắm."

Diệu Ngọc cầm bút khẽ ngâm, viết một lúc xong, đưa cho hai người và nói:

- Xin các cô đừng cười. Cứ ý tôi thì phải thế này mới xoay lại được tứ thơ. Tuy ở trên có những câu buồn thảm, cũng không quản ngại gì.

Hai người cầm lấy xem, thấy Diệu Ngọc làm tiếp: 〔三〕 Đỉnh vàng nghi ngút hương nồng, Long lanh châu ngọc như lồng màu son.

Nghe tiêu gái góa ni non, Ôm chăn nhờ có a hoàn ủ cho.

Màn không, phượng những thẫn thờ, Bình phong quạnh quẽ, uyên vơ vẩn hồn.

Rêu kia móc đọng, thêm nhờn, Trúc kia sương nặng càng trơn khó cầm.

Quanh co đi dạo bên đầm, Lại lên trên bãi âm thầm mà chơi.

Đá như ma quỷ chọc người, Cây như sói đứng hùm ngồi lạ chưa?

Mặt trời sớm rọi lưng rùa *ndlr: Tức cái bia.* Rèm thưa kia cũng lờ mờ sương đêm.

Trên rừng ríu rít đàn chim, Xa xa tiếng vườn hót rền trong hang.

Lối quen nào có bên đường, Suối quen sao phải hỏi han đến nguồn.

Này chùa Lũng Thúy hồi chuông, Đạo Hương gà đã gáy dồn xóm kia.

Vui lên buồn mãi làm chi?

Không sầu còn phải nghĩ gì vẩn vơ?

Tình riêng ta chỉ biết ta, Thú vui sao phải nhỏ to cùng người!

Canh tàn chớ bảo mệt rồi, Pha trà ta hãy rốn ngồi bàn thơ.

Cuối bài thơ có viết: “Trên đây là bài thơ tức cảnh nối nhau ba mươi lăm vần đêm Trung Thu ở vườn Đại Quan”.

Đại Ngọc, Tương Vân không ngớt khen ngợi:

- Thế mới biết ngày nào chúng ta cũng bỏ chỗ gần đi tìm chỗ xa. Hiện có bậc thi nhân ở đây, mình lại cứ “bàn việc binh trên giấy”. ***ndlr: Nghĩa là chỉ nói suông, không có thực tế.*** Diệu Ngọc cười nói:

- Ngày mai hãy sửa lại. Bây giờ trời đã sáng rồi, phải đi nghỉ mới được.

Đại Ngọc, Tương Vân đứng dậy cáo từ, dẫn bọn a hoàn đi ra. Diệu Ngọc tiễn đến cửa ngoài, chờ họ đi xa rồi, mới trở vào.

Thúy Lũ nói với Tương Vân:

- Bên mợ Cả có người chờ chúng ta sang. Giờ đến đấy ngủ thì hơn.

Tương Vân cười nói:

- Em tiện đường đến bảo họ cứ ngủ đi, tôi sang đấy lại làm phiền người ốm, chi bằng đến quấy rầy cô Lâm vậy.

Nói xong cùng đi về quán Tiêu Tương. Một số người đã ngủ rồi. Đại Ngọc, Tương Vân đi vào, tháo đồ trang sức, cởi áo ngoài ra, rửa mặt xong, lên giường đi ngủ. Tử Quyên buông màn the xuống, đóng cửa cất đèn đi ra.

Tương Vân vì lạ nhà, tuy đã đi nằm, nhưng không ngủ được. Đại Ngọc thì tâm huyết suy nhược, thường mất ngủ, hôm nay lại thức quá giấc, tất nhiên cũng không ngủ được. Hai người cứ trằn trọc ở trên giường mãi.

Đại Ngọc hỏi:

- Sao cô vẫn chưa ngủ?

Tương Vân khẽ cười nói:

- Tôi có bệnh lạ nhà, lại mệt quá, chỉ nằm nghỉ một chút. Chị sao cũng không ngủ được?

Đại Ngọc thở dài: **【庚 夾 Một người “cười”, một người “thở dài”; chỉ hai chữ đã tả hết cảnh thường ngày.】**

- Tôi không ngủ được, có phải một hai hôm nay đâu. Chừng một năm nay chỉ ngủ được độ mười đêm thật đẫy giấc thôi.

Tương Vân nói:

- Chả trách được chị ốm là phải!

【威 Tổng bình: Thơ từ thanh xa, nhàn khoáng, tự là nghiệp tuệ của người tài, cần gì bình thêm? Phải xem lúc mọi người nối câu, làm từ: mỗi người một tính, một ý, kể ra đều đúng hệt người ấy. Đến lúc hai người nối thơ, một phen chê bình, một phen than thưởng, càng tả được thần thái. Rồi canh khuya, lời ngâm sắp cạn, bỗng mở ra một cõi động thiên phúc địa; chữ nào cũng ngoài dự liệu.

Chỉ riêng đoạn phẩm sáo: dường có dường không, lúc gần lúc xa, có vô hạn ý vị thoát tục.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Lời phê này rất khó hiểu. Bản hối giáo tạm căn cứ cách đọc giống để sửa chữ “lập” thành “lý” — trong Hồi 50 có ví dụ dùng liền hai chữ “dĩ lý” — đồng thời đưa một chữ “hữu” lên trước, ý mới miễn cưỡng thông. Cách sửa có thỏa đáng hay không còn phải cân nhắc; những cách hiệu khác từng thấy cũng chưa chắc đúng.

〔二〕 Câu "trăng lạnh chôn hồn hoa" nguyên chép "trăng lạnh chôn hồn chết"; chữ "chết" bị một nét bút khác chấm sửa thành "thơ". Bản Liệt Tàng và Giáp Thìn chép "trăng lạnh chôn hồn thơ"; bản Thích Tự, Mông Phủ và Dương Tàng đều chép "trăng lạnh chôn hồn hoa". Chữ "chết" có thể do chữ "hoa" gần nét mà sai, cũng có thể do chữ "thơ" đọc gần mà sai. "Hồn hoa" và "hồn thơ" đều có điển; xét kỹ, "hồn hoa" hơn về nghệ thuật nên bản hối giáo theo cách ấy.

〔三〕 Sau chỗ này, các bản Thích Tự, Mông Phủ và Liệt Tàng có thêm câu "Nếu không thấy cô cao hứng như thế"; bản Dương Tàng cũng có nhưng lại gạch bỏ. Có câu ấy thì ý đầy hơn, song khẩu ngữ chưa chắc nói như vậy.

Hồi 77: Nàng hầu đẹp ôm oan, phong lưu chết yểu — Cô đào xinh dứt tình, về am Thủy Nguyệt

Hồi 77

Nàng hầu đẹp ôm oan, phong lưu chết yểu — Cô đào xinh dứt tình, về am Thủy Nguyệt

【戚 Hồi tiền phê: Chuyện Tư Kỳ, văn trước đã viết thật đậm, đến đây lại thuận bút thu đi; chuyện Tình Văn, văn trước chỉ kể kèm, đến đây lại dốc sức phát huy. Văn trước mượn Tình Văn làm nền nên không vắng; văn này mượn Tư Kỳ dẫn vào nên càng khúc chiết.】

Tết Trung thu đã qua, bệnh Phượng Thư đã đỡ hơn trước, có thể ra vào đi lại được, nhưng hàng ngày vẫn phải mời thầy đến xem mạch bốc thuốc, lại cho thuốc viên với thuốc điều kinh dưỡng vinh. Vì vậy phải dùng đến hai lạng nhân sâm tốt nhất, thấy vậy Vương phu nhân cho người đi tìm, mãi mới thấy ở trong cái hộp có mấy chi nhỏ bằng cái trâm cài đầu. Bà ta chê không tốt, sai đi tìm lại, chỉ thấy một gói râu sâm vụn, liền sốt ruột nói:

- Khi không cần thì lại có, đến lúc dùng đến lại không tìm ra. Ngày thường ta vẫn bảo chúng bay sắp cả lại để một chỗ, chúng bay không nghe, bạ đâu bỏ đấy. Chúng bay có biết cái hay của nó đâu. Phải kén bao nhiêu mới mua được, lại bỏ đi hay sao?

Thái Vân nói:

- Chắc hết cả rồi, chỉ còn có thứ này thôi. Lần trước bà Cả bên kia sang lấy, bà cho cả rồi.

- Làm gì có chuyện ấy! Mày tìm kỹ xem.

Thái Vân đành phải đi tìm rồi mang mấy bao đựng các vị thuốc đến, nói:

- Cháu không nhận ra được những thứ này, xin đưa bà xem. Ngoài ra không còn thứ nào nữa.

Vương phu nhân mở ra xem, cũng quên cả vị thuốc không biết là thứ gì, nhưng không có một chi nhân sâm nào, liền sai người đi hỏi Phượng Thư. Phượng Thư đến nói:

- Cũng chỉ có một ít cao sâm, còn sâm lô tư tuy có mấy chi, nhưng cũng không được tốt lắm, mà ngày nào cũng phải sắc với thuốc.

Vương phu nhân nghe nói, đành phải bảo sang bên Hình phu nhân, Hình phu nhân nói:

- Lần trước hết sâm phải sang lấy ở bên này, nhưng cũng dùng hết cả rồi.

Vương phu nhân không biết làm thế nào, đành phải sang hỏi xin Giả mẫu. Giả mẫu sai Uyên Ương lấy ra một bọc sâm lớn trước kia dùng thừa đều xấp xỉ bằng đầu ngón tay, liền cân hai lạng cho Vương phu nhân, Vương phu nhân mang ra, giao cho vợ Chu Thụy gọi đứa hầu nhỏ đưa cho thầy thuốc cả mấy gói lẫn lộn để thầy thuốc xem lại, gói riêng và đánh dấu từng thứ một. 【庚夾 Những việc vụn vặt gia thường thế này nào phải điều ngồi tưởng tượng mà ra được.】 Một lúc vợ Chu Thụy mang vào, nói:

- Mấy thứ này đều gói riêng đánh dấu cả rồi. Gói nhân sâm này tuy tốt thật, nhưng vì để lâu quá. Thứ này không như những thứ khác, dù tốt đấy, để quá một trăm năm cũng thành ra gio mất. Hiện giờ tuy chưa thành gio, nhưng đã mục nát, không còn hiệu nghiệm nữa. Xin bà cất đi, bất cứ lớn nhỏ, nhiều ít, đem đổi lấy thứ mới thì hơn.

Vương phu nhân cúi đầu lặng yên, một lúc mới nói:

- Chả có cách gì, đành đi mua hai lạng về đây vậy!

Rồi không nhìn đến nữa, chỉ sai đem cất đi. Bà ta lại bảo vợ Chu Thụy:

- Chị ra bảo những người ngoài kia chọn thứ tốt đổi lấy hai lạng về đây. Cụ có hỏi, cứ nói là sâm của cụ cho, không được nói nhiều.

Bảo Thoa ngồi đấy cười nói:

- Dì hãy thong thả. Bây giờ ở ngoài không có thứ nào tốt cả. Dù có nguyên cả chi, họ cũng cắt ra làm hai ba đoạn, chắp nối sâm tu khác vào, trộn lẫn để dễ bán, nên không ai nhận ra được tốt hay xấu. Ở hiệu nhà cháu thường giao dịch với bọn lái buôn. Cháu về nói với mẹ cháu bảo anh cháu sai người làm công đi nói với họ để lại cho hai lạng sâm nguyên chi, dù có phải trả đắt mấy lạng bạc nhưng lại được thứ tốt.

Vương phu nhân cười nói:

- Cháu cũng thạo đấy, nhưng phải nhờ cháu đi lấy mới biết rõ được.

Bảo Thoa đi một lúc về trình:

- Cháu sai người đi rồi, đến chiều sẽ biết tin. Sáng mai đem trộn với thuốc cũng chưa muộn.

Vương phu nhân lấy làm vui lòng, thở dài:

- "Cô ả bán dầu lại bôi đầu bằng nước lã". Xưa nay ở nhà vẫn có, đem cho người ta biết bao nhiêu, bây giờ mình cần đến, lại phải đi chuốc nơi khác.

Bảo Thoa cười thưa:

- Cái ấy tuy đắt tiền thực, nhưng cũng là một thứ thuốc, nên giúp đỡ người ta mới phải. Chúng ta không như những nhà ti tiện, hễ có cái gì cứ bo bo cất kỹ. 【庚夾 Một câu bông dùa.】 Vương phu nhân gật đầu nói:

- Cháu nói phải đấy.

Bảo Thoa đi rồi. Vương phu nhân thấy nhà không có ai, liền gọi vợ Chu Thụy, hỏi việc tra xét trong vườn hôm nọ có ra manh mối gì không?

Vợ Chu Thụy đã bàn trước với Phượng Thư, nên không giấu giếm gì, có thế nào nói thế. Bà ta giật mình, nhưng lại khó xử, nghĩ bụng: "Tư Kỳ là a hoàn của Nghênh Xuân, là người ở phủ bên kia, chỉ còn cách sai người sang trình Hình phu nhân xem xử trí ra sao". Vợ Chu Thụy nói:

- Hôm nọ bà Cả bên đã mắng vợ Vương Thiện Bảo hay bới việc và tát mụ ta mấy cái, giờ mụ ấy giả ốm nằm ở nhà không chịu ra ngoài. Hơn nữa đứa có tội lại là cháu, nên phải vờ ốm ít ngày để xí xóa, rồi ra sao sẽ ra. Nếu bây giờ chúng ta sang nói, họ lại đâm ngờ, cho là chúng ta bới chuyện. Chi bằng dẫn Tư Kỳ cùng tang vật sang cho bà Cả bên ấy xem, chẳng qua đánh nó một trận, gả nó đi, rồi tìm một a hoàn khác đến thay, như thế chả đỡ việc hay sao? Bây giờ cứ sang mách không, chắc bà Cả bên ấy từ chối, bảo rằng đã thế thì bà Hai cứ định liệu lấy, việc gì phải sang nói nữa.

Như thế lại sinh nhỡ việc. Nếu Tư Kỳ đâm liều tìm cách tự tử, lại chẳng ra sao cả. Mà có cho người coi nó vài ba hôm, lỡ lười ra một tí là sẽ xảy chuyện.

Vương phu nhân nghĩ một lúc, nói:

- Phải đấy. Làm xong việc này đã, rồi hãy liệu cho bọn yêu tinh nhà này.

Vợ Chu Thụy nghe nói, liền họp mấy người đàn bà lại, trước hết đến buồng Nghênh Xuân trình rõ, Nghênh Xuân nghe nói, rơm rớm nước mắt như có ý không muốn rời Tư Kỳ. Vì việc đêm hôm trước, bọn a hoàn đã kể rõ đầu đuôi, tuy tình thầy trò đã mấy năm không nỡ dứt, nhưng việc quan hệ đến nề nếp gia phong, Nghênh Xuân cũng không làm thế nào được.

Tư Kỳ cũng đến nói với Nghênh Xuân nhờ cứu giúp cho, nhưng vì Nghênh Xuân chậm mồm chậm miệng, tính lại nhu nhược, không thể tự mình quyết định được. Tư Kỳ thấy thế, biết không tránh khỏi tội, liền quỳ xuống khóc:

- Cô nhẫn tâm quá! Dỗ dành cháu mấy hôm nay, sao bây giờ cô không nói giúp cháu một câu nào?

Vợ Chu Thụy nói:

- Lại định để cô giữ chị ở lại à? Dù cô có giữ lại, chị cũng chẳng còn mặt mũi nào trông thấy người ở trong vườn này nữa. Thôi cứ nghe lời chúng tôi, xếp cái lối ấy lại, lẳng lặng mà đi, đừng cho ai biết, như thế mọi người còn giữ được chút thể diện.

Nghênh Xuân khóc nói:

- Tôi biết chị làm điều không đúng, nếu xin cho chị, tất nhiên tôi cũng bị mang tiếng lây. Chị xem Nhập Họa ở đây đã mấy năm rồi, khi nói đi là đi ngay. Không riêng gì chị, những người đã lớn ở trong vườn này đều phải đi cả. Cứ ý tôi, sau này cũng có lúc chúng ta phải xa cách nhau, chi bằng ngay bây giờ mỗi người mỗi nơi còn hơn.

Vợ Chu Thụy nói:

- Như thế là cô rất hiểu việc. Nay mai còn cho nhiều người về nữa, chị cứ yên tâm.

Tư Kỳ không biết làm thế nào, cứ rơm rớm nước mắt cúi đầu chào Nghênh Xuân, chào tất cả mọi người. Sau đó lại ghé tai nói với Nghênh Xuân:

- Hễ biết tin cháu bị tội, thế nào cô cũng nghĩ đến tình thầy trò bấy lâu, xin hộ cho cháu.

Nghênh Xuân cũng rơm rớm nước mắt trả lời:

- Chị cứ yên tâm.

Vợ Chu Thụy đưa Tư Kỳ ra, và sai hai bà già mang tất cả đồ đạc của nó đi theo. Đi được mấy bước thấy Tú Quất ở đằng sau chạy đến, vừa gạt nước mắt, vừa đưa cho Tư Kỳ một cái bọc bằng lụa, nói:

- Đây là cô cho chị đây. Tình thầy trò bấy nay, giờ xa cách nhau, cô cho chị bọc này để làm vật kỷ niệm.

Tư Kỳ nhận rồi òa lên khóc. Tú Quất cũng khóc. Vợ Chu Thụy sốt ruột, cứ thúc giục mãi, hai người đành phải chia tay.

Tư Kỳ khóc nói:

- Xin các bà thể tất chút tình, thư lại một lúc để tôi đi chào các chị em, gọi tỏ tình mấy năm nay chúng tôi chơi thân với nhau.

Bọn vợ Chu Thụy đều mỗi người mỗi việc, giờ phải đi làm việc này cũng là sự bất đắc dĩ. Hơn nữa họ vẫn ghét Tư Kỳ hay làm bộ, thì bây giờ hơi đâu lại chịu nghe lời, liền cười nhạt:

- Chị nên đi đi, đừng lôi thôi nữa! Chúng tôi còn có việc cần, ở đây có ai là chị em ruột thịt với chị đâu mà phải đi chào họ. Gặp chị, họ chả cười cho ư? Chị cứ nấn ná mãi, chẳng lẽ lại thôi hay sao. Cứ nghe tôi, chị đi ngay đi!

Chị ta dẫn thẳng Tư Kỳ ra cổng sau, Tư Kỳ không làm sao được và cũng không dám kêu nài nữa, đành phải đi theo.

Bảo Ngọc ở ngoài về, trông thấy một bọn dẫn Tư Kỳ đi, có người mang theo nhiều đồ vật. Bảo Ngọc đoán Tư Kỳ đi chuyến này là không trở về được nữa. Nhân nghe chuyện đêm vừa rồi, và cũng từ đêm đó Tình Văn ốm nặng, hỏi Tình Văn cũng không nói. Giờ thấy Tư Kỳ ra đi, Bảo Ngọc như người mất hồn, liền ngăn lại hỏi:

- Đi đâu thế?

Biết tính Bảo Ngọc xưa nay, lại sợ làm lèo nhèo nhỡ việc, vợ Chu Thụy cười nói:

- Không việc gì đến cậu, cậu về mà đọc sách đi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Các chị hãy đứng lại một tí, tôi còn có điều này.

Vợ Chu Thụy nói:

- Bà đã dặn không được chậm một giờ. Cậu lại còn có điều gì? Chúng tôi chỉ biết vâng lời bà thôi, ngoài ra không biết gì cả.

Tư Kỳ thấy Bảo Ngọc, liền níu lại, khóc nói:

- Các bà ấy không tự quyết được. Cậu xin với bà Hai cho!

Bảo Ngọc không cầm lòng được, rơm rớm nước mắt nói:

- Tôi không biết chị đã phạm tội gì to tát thế? Chị Tình Văn cũng vì tức mà phát ốm, giờ chị lại phải đi, thế này thì tôi biết làm sao cho được! 【庚 夾 Lời Bảo Ngọc hoàn toàn tròn vo, tưởng như cực nhạt mà lại cực đậm, cực có tình. Chỉ nên viết thế này mới là Bảo Ngọc; hễ nói thật sát, thật rõ một chút thì không còn là Bảo Ngọc nữa.】 Vợ Chu Thụy cáu, mắng Tư Kỳ:

- Chị không còn là tiểu thư thứ hai nữa đâu, nếu không nghe lời, tôi đánh ngay bây giờ. Đừng tưởng như ngày trước có các cô bênh vực, muốn làm trời cũng được. Càng nói càng cứ ỳ ra không chịu đi. Trông thấy ông trẻ lại cố lôi lôi kéo kéo, như thế thì còn ra nghĩa lý gì nữa!

Mấy người đàn bà kia không cho Tư Kỳ phân trần nữa, lôi ngay đi.

Bảo Ngọc sợ bọn họ về đơm chuyện, giận quá chỉ trợn mắt nhìn. Thấy họ đi xa rồi, mới hậm hực chỉ trỏ nói:

- Lạ thực, lạ thực! Sao mấy người đàn bà này, hễ đi lấy chồng, dính phải hơi đàn ông là đâm ra phũ phàng ngay, so với đàn ông càng đáng chém.

Bà già gác cửa vườn nghe thấy, cũng tức cười, hỏi:

- Cứ như cậu thì lúc con gái ai cũng đều tốt, khi lấy chồng rồi lại hóa ra hỏng cả hay sao?

Bảo Ngọc phát cáu nói:

- Đúng đấy, đúng đấy!

Đương nói chuyện thì có mấy bà già đến bảo:

- Các bà phải cẩn thận, hễ gọi đến túc trực lúc nào là phải có đủ mặt. Chốc nữa bà Hai sẽ thân hành vào vườn tra xét đấy. Đi gọi ngay anh và chị dâu cô Tình Văn ở viện Di Hồng đến chực ở đấy để nhận em gái về.

Rồi họ lại cười nói:

- A di đà phật! Hôm nay trời có mắt, tống cổ con yêu tinh tai ác này đi thì mọi người mới được yên thân.

Bảo Ngọc nghe nói Vương phu nhân đến tra xét, đoán ngay là Tình Văn khó lòng ở yên được, liền chạy như bay, nên không nghe rõ những câu hí hửng của bọn bà già này nữa.

Bảo Ngọc về đến viện Di Hồng, đã thấy một bọn người ở đấy rồi. Vương phu nhân ngồi ở trong nhà, mặt đầy vẻ giận, trông thấy Bảo Ngọc cũng chẳng thèm để ý. Tình Văn đã bốn, năm ngày không đụng một tí nước cháo, giờ bị kéo từ trên giường xuống, đầu bù tóc rối, hai người đàn bà xốc đi. Vương phu nhân dặn:

- Vứt giả nó những quần áo lót, còn thì để lại cho bọn a hoàn ngoan ngoãn mặc. Và gọi tất cả a hoàn ở nhà này ra để ta xem qua một lượt.

Sau ngày Vương phu nhân bực bội về cái chuyện túi, vợ Vương Thiện Bảo nhân dịp ton hót về Tình Văn, rồi đến những người không ưa bọn a hoàn trong vườn, liền nhờ bão bẻ măng, nói chọc thêm vào. Hết thảy bà ta đều ghi lại trong lòng, chỉ vì mấy ngày Tết, hãy tạm dẹp lại, đến nay mới thân chinh vào tra xét ở trong vườn. Chuyện Tình Văn mới chỉ là một, điều cần thiết hơn là có người nói Bảo Ngọc đã lớn, đã biết mùi đời, sợ bị bọn a hoàn xấu ở trong nhà làm hư hỏng chăng. 【庚 夾 Ngầm chôn một đoạn. Hai chữ "càng hơn" khiến giữa màn khói sương mù lại thấp thoáng vô hạn khe núi.】 Vì vậy bắt đầu từ Tập Nhân cho đến bọn a hoàn nhỏ sao vặt, bà ta đều xem xét từng người một, rồi hỏi:

- Đứa nào cùng đẻ một ngày với Bảo Ngọc?

Không ai dám trả lời. Bà già trỏ tay thưa:

- Đấy là con Huệ Hương, cũng gọi là con Tư cùng đẻ một ngày với cậu Bảo đấy.

Nhìn kỹ Huệ Hương còn kém Tình Văn xa, nhưng cũng có đôi phần quyến rũ, xem cách đi đứng, vẻ thông minh đều lộ cả ra ngoài, cả từ trang sức cũng lộng lẫy hơn đứa khác, Vương phu nhân cười nhạt, nói:

- Của này cũng là hạng vô liêm sỉ! Mày thường nói vụng, đẻ cùng ngày sẽ là vợ chồng phải không? Mày tưởng ta ở xa, không biết đấy à? Mày phải biết ta không năng đến đây, nhưng tai mắt, lòng dạ ta vẫn ở đây luôn. Có nhẽ nào ta chỉ có một thằng Bảo Ngọc mà lại để mặc cho chúng bay tha hồ cám dỗ làm hư nó?

Huệ Hương thấy Vương phu nhân nhắc đến ngày thường nó tỉ tê chuyện trò với Bảo Ngọc, liền đỏ mặt lên, cúi đầu chảy nước mắt. Vương phu nhân bảo:

- Gọi ngày người nhà nó đến đây, đem về mà gả chồng cho nó. Còn con Phương Quan đâu?

Phương Quan đành phải đến. Vương phu nhân nói:

- Con nhà xướng ca này, tất nhiên càng là con tinh khôn đây! Lần trước cho ra, chúng bay không chịu ra, đã thế thì nên biết thân biết phận mới phải, nhưng mày lại đâm ra tinh ma quấy rối, ton hót Bảo Ngọc, việc gì cũng làm!

Phương Quan cười nói phân trần:

- Cháu có dám dỗ dành cậu ấy đâu.

Vương phu nhân cười nói:

- Mày lại còn già mồm à? Ta hỏi mày: năm trước ta đi đưa đám Thái phi, đứa nào xui Bảo Ngọc cho con Năm nhà mụ Liễu vào hầu. May mà nó chết sớm, nếu không chúng bay sẽ kéo cánh nhau làm hỏng cả người trong vườn này. Ngay mẹ nuôi mày còn lấn áp, huống chi người khác!

Liền quát:

- Gọi mẹ nuôi nó đến nhận về! Để bà ấy đem ra ngoài gả chồng cho nó. Đồ đạc của nó, cho nó hết.

Lại dặn:

- Tất cả những con hát chia cho các cô năm trước, không cho một đứa nào ở trong vườn nữa. Bảo mẹ nuôi chúng nó đến nhận về gả chồng cho chúng.

Một lời truyền ra, các mẹ nuôi đều hí hửng cám ơn, cùng rủ nhau đến cúi đầu trước Vương phu nhân xin nhận về.

Vương phu nhân lại lục soát tất cả những đồ vật của Bảo Ngọc. Hễ thấy cái gì ngờ ngợ, cũng đều sai mang về để ở buồng mình. Rồi nói:

- Thế này mới yên chuyện để cho người ta khỏi đồn đại.

Lại dặn bọn Tập Nhân, Xạ Nguyệt:

- Chúng bay phải cẩn thận! Nếu còn xảy ra việc gì, ta nhất định không tha đâu! Ta cho người đi xem hạn thì chưa nên rời đi, hãy để ở tạm hết năm nay; sang năm dọn về chỗ cũ, ta mới yên tâm. 【庚夾 **Một đoạn văn thần kỳ như ma quỷ, không biết từ đâu nghĩ ra. Vương phu nhân xưa nay không quản gia vụ, lẽ nào chỉ là một con rối gỗ? Huống chi văn trước đã thấp thoáng vô số lời ra tiếng vào; lời gièm ngấm dần vốn không phải chuyện một ngày. Nếu không có phen biến đổi này, chẳng những rốt cuộc không có thế tan cuộc, mà còn rất trái tình lý. Hơn nữa, đây đều là chuyện ta từng tận mắt thấy, tận tai nghe, là văn sẵn có do tác giả tự trải, không phải bịa đặt; vì vậy hoàn toàn khác khuôn buồn vui hợp tan của tiểu thuyết. Con cháu những đại tộc đã suy tàn đọc tới đây, tuy sự việc mỗi nhà khác nhau, tình lý hẳn vẫn ngầm hợp trong lòng. Lời phê này không chỉ nói riêng đoạn này; từ cuộc lục soát vườn Đại Quan đến lúc Giả mẫu ngắm trăng, vui hết hóa buồn, đều có thể gắn vào.**】 Nói xong bà ta cũng chẳng uống nước, dẫn mọi người đi nơi khác khám xét.

Bảo Ngọc tưởng Vương phu nhân chỉ sang khám xét qua loa, không có việc gì quan trọng, ngờ đâu lại nổi cơn sấm sét đến thế. Những việc Vương phu nhân kể ra, đều là chuyện ngày thường họ nói riêng với nhau không sai một chữ nào, chắc không thể gỡ lại được. Báo Ngọc bực không sao chết được, nhưng đương lúc Vương phu nhân thịnh nộ nên không dám nói nhiều, đành đi theo đến đình Thấm Phương. Vương phu nhân bảo:

- Thôi đi về đọc sách đi! Giờ hồn đấy, ngày mai ta sẽ hỏi mày.

Bảo Ngọc quay về, vừa đi vừa tính: "Không biết đứa nào lại mách lẻo thế? Việc này không ai biết cả, sao mẹ mình lại nói đúng thế?"

Về đến nhà, thấy Tập Nhân đương ngồi sụt sùi nhỏ lệ. Thấy người hầu hạng nhất bị đuổi đi, lẽ nào chẳng đau lòng. Bảo Ngọc cũng nằm vật xuống giường, khóc òa lên.

Biết người khác còn có thể bỏ qua, chứ Tình Văn bị đuổi là một việc to tát, Tập Nhân liền khuyên bảo:

- Cậu khóc cũng chẳng ăn thua gì đâu. Hãy ngồi dậy, tôi nói cho mà nghe: Tình Văn giờ đã khỏi bệnh rồi, nếu chị ấy về nhà thì lại được tĩnh dưỡng mấy hôm. Cậu không rời được chị ấy, thì chờ khi bà nguôi giận, cậu lại sang xin với cụ cho gọi nó về, cũng chẳng lấy gì làm khó. Chẳng qua bà ngẫu nhiên nghe thấy người ngoài nói nhảm, nổi giận thế thôi.

- Tôi vẫn không biết chị Tình Văn đã phạm cái tội tày trời gì? 【庚夾 Ta cũng không biết. Nỗi oan kiểu này thật không riêng một mình Tình Văn.】

- Bà chỉ nghĩ chị ấy đẹp quá, thế nào cũng có tính lẳng lơ. Bà biết rõ những cô đẹp như người trong tranh, chắc không bao giờ đứng đắn, nên có ý ghét. Chứ cục mịch như chúng tôi lại hóa hay.

- Thôi, không nói chuyện ấy nữa. Những câu chúng ta nói đùa riêng với nhau, không có người ngoài nào lộ chuyện, tại sao bà cũng biết. Thế mới lạ chứ!

- Cậu thì có kiêng nể cái gì, lúc cao hứng lên, cậu cứ nói bừa, không kể gì có người hay không có người. Có lúc tôi đưa mắt, ra hiệu, bị người ta trông thấy, mà cậu vẫn chẳng biết gì cả.

- Tại sao mọi người có lỗi, bà đều biết cả, chỉ không nói đến chị, chị Xạ Nguyệt và chị Thu Văn?

Tập Nhân nghe vậy, chột dạ, cúi đầu một lúc, không biết trả lời ra sao, rồi cười nói:

- Đúng đấy, về phần chúng tôi cũng có lúc nô đùa, không biết giữ ý tứ, sao bà lại quên? Chắc còn có việc khác, để làm xong rồi sẽ xử đến chúng tôi cũng chưa biết chừng.

- Chị có tiếng là người hiền lành nhất, hai chị kia lại được chị rèn cặp, dạy dỗ thì còn có chỗ nào đáng phạt nữa? Chỉ có cô Phương Quan còn bé mà lại sắc sảo quá, chắc cũng có lúc cậy thế chèn người ta, làm cho họ ghét. Con Tư thì cũng tại tôi làm hại nó.

Bắt đầu từ cái ngày tôi cãi nhau với chị, rồi gọi nó đến sai vặt. Người ta thấy tôi đối với nó tử tế, lại cho nó là chực tranh giành địa vị, cũng vì thế nên mới xảy ra việc hôm nay. Chị Tình Văn cũng như các chị đều là người của cụ cho sang đây ở từ khi còn bé, tuy chị ta đẹp hơn người thực, nhưng cũng chẳng cản trở gì. Chỉ có cái là chị ấy tính tình sắc sảo, ăn nói hoạt bát, nhưng cũng không thấy chị ấy có lỗi với một người nào!

Đúng như chị nói, chắc là chị ấy đẹp quá, vì cái đẹp mà mang lụy đấy thôi!

Nói xong lại khóc.

Tập Nhân ngẫm nghĩ câu ấy, cho là Bảo Ngọc có ý ngờ mình, nên không tiện khuyên nữa, liền thở dài:

- Chỉ có trời biết thôi! Bây giờ cậu chưa tra ra người nào mách lẻo, cứ khóc mãi cũng vô ích.

Bảo Ngọc cười nhạt:

- Vì tôi nghĩ, chị ấy quen được chiều chuộng từ thuở bé, chưa từng bị hắt hủi bao giờ.

Bây giờ khác gì một chậu hoa lan mới nẩy mầm non đã bị quẳng ra chuồng lợn. Người thì đương ốm nặng, trong bụng lại chồng thêm bực tức. Chị ấy không còn bố mẹ thân yêu, chỉ có người anh con cô con cậu là một tên nát rượu,

liệu chuyến này có chịu đựng được năm bữa nửa tháng hay không? Liệu mình còn được trông thấy mặt chị ấy nữa không?

Nói xong, Bảo Ngọc càng thấy đau xót, Tập Nhân cười nói:

- Cậu thật đúng như câu: "Quan châu có quyền đốt đuốc, trăm họ không được thắp đèn". Chúng tôi tình cờ nói nhỏ một câu, cậu đã cho là nói gở, giờ cậu nguyền rủa chị ấy thì được à?

- Không phải tôi phũ miệng rủa người đâu, mùa xuân năm nay đã có triệu chứng rồi đấy.

- Triệu chứng gì?

- Cây hải đường ở dưới thềm đương tươi tốt thế, tự nhiên chết mất một nửa, tôi biết ngay là có điềm gở, quả nhiên ứng ngay vào chị ấy.

- Tôi không muốn nói, nhưng lại không nhịn được. Cậu thực lẩm cẩm như bà già. Câu ấy có đúng là lời nói của người biết chữ như cậu không? 【Nếu Bảo Ngọc không lẩm cẩm như một bà già, thì thật đã thành một kẻ ngốc rồi.】〔一〕 Bảo Ngọc thở dài nói:

- Các chị thì biết gì? Không những là cỏ cây. Tất cả những vật gì có tình có lý ở trên đời cũng như người vậy, gặp được tri kỷ, sẽ rất linh nghiệm. Nếu lấy việc lớn ra làm ví dụ, thì giống như cây cối trước miếu và cỏ thi trước mộ Khổng Tử, cây bách trước đền ông Gia Cát, cây tùng trước mộ ông Nhạc Vũ Mục. Đó là cái khí đường đường chính chính, nghìn năm không mòn. Đời loạn thì nó héo đi, đời thịnh thì nó tươi lên. Trong một nghìn năm cũng có mấy lần héo đi sống lại. Thế không phải là triệu chứng ư?

Nếu lấy việc nhỏ ra làm ví dụ thì giống như cây mộc Thược dược ở đình Trầm Hương; cây tương tư ở lầu Đoan Chính của Dương Quý Phi; cỏ trường thanh ở trên mộ Vương Chiêu Quân, không lẽ cũng không có linh nghiệm hay sao? Vì thế cây hải đường này cũng ứng vào người đấy.

Nghe một tràng những câu ngớ ngẩn đáng cười lại đáng buồn, Tập Nhân cười nói:

- Cậu càng nói làm cho tôi bực mình! Chị Tình Văn là hạng người gì mà phải tốn công suy nghĩ, dám đem so sánh với những danh nhân thuở xưa! Còn một lẽ nữa, chị ấy có đẹp cũng không thể vượt lên trên tôi được. Tức như cây hải đường cũng phải ứng vào tôi trước, chưa đến lượt chị ấy. Chắc là tôi sắp chết đây.

Bảo Ngọc nghe xong, vội bịt mồm Tập Nhân lại, nói:

- Một người chưa xong, chị lại đã thế. Thôi, đừng nhắc đến việc ấy nữa. Ba người đã phải đi rồi, lại định đi thêm một người nữa sao?

Tập Nhân nghe nói, trong bụng mừng thầm: "Nếu không nói thế thì không bao giờ xong việc". 【庚夾 Đến nước cuối cùng, Bảo Ngọc vẫn nghĩ như thế; vì vậy chàng bắt đầu ở tình mà kết thúc ở ngộ. Đã biết dừng ở ngộ thì tình không thể tràn lan sang chuyện dâm dật. Một người là việc trước, một người là phép kết, đều không phải ý "bỏ tre rồi lại thương măng" — đổi người này để luyến tiếc người khác.】 Bảo Ngọc lại nói:

- Tôi còn có một việc muốn bàn với chị, không biết chị có bằng lòng không? Hiện giờ chị ấy còn một ít đồ vật, chỉ giấu người trên chứ không giấu người dưới. Ta nên lẻn mang trả cho chị ấy. Ngày thường chúng ta có dành dụm được ít tiền, chị đưa cho chị ấy mấy quan để dưỡng bệnh. Đó cũng là tình chị em của các chị xưa nay ăn ở tử tế với nhau.

Tập Nhân cười nói:

- Cậu cho tôi là hạng người bủn xỉn không có lương tâm hay sao? Việc này còn phải nhờ cậu nhắc à? Tôi vừa mới nhặt quần áo và đồ dùng của chị ấy, để ở kia kìa. Giờ đương ban ngày ban mặt, nhiều người nhòm ngó, sợ lại sinh chuyện. Chờ đến tối, tôi khẽ bảo già Tống mang đi. Tôi dành dụm được mấy quan tiền, cũng đưa cả cho chị ấy.

Bảo Ngọc nghe nói, gật đầu. Tập Nhân cười nói:

- Lâu nay tôi vẫn nổi tiếng là người hiền lành nhất, lẽ nào lúc này tôi lại không biết chuốc lấy một tý ti tiếng tốt ấy.

Bảo Ngọc nghe xong, vội cười nói vỗ về cô ta. Đến tối quả nhiên Tập Nhân sai già Tống mang quần áo và tiền đi. Bảo Ngọc sắp đặt mọi người đâu vào đấy rồi, một mình lẻn ra cửa ngách sau vườn, nhờ một bà già đưa đến nhà Tình Văn. Bà già nhất định không nghe, cứ nói:

- Sợ có người biết, trình với bà, tôi liệu còn sống được chăng?

Bảo Ngọc cố sống cố chết nằn nì, lại cho ít tiền, bà già mới chịu dẫn đi.

Tình Văn trước đây là người của Lại Đại mua về. Cô ta có người anh con ông cậu tên là Ngô Quý, người ta vẫn gọi là Quý nhi. Lúc ấy Tình Văn mới có mười tuổi chưa để tóc, già Lại thường đem đi theo. Giả mẫu thấy Tình Văn vừa đẹp vừa sắc sảo rất mến.

Vì thế già Lại dâng cho Giả mẫu. Sau đưa về hầu Bảo Ngọc, Tình Văn còn bé, không nhớ quê quán cha mẹ ở đâu, chỉ có người anh con ông cậu, chuyên việc nấu nướng và cũng bị lưu lạc nơi đất khách quê người. Tình Văn nói với già Lại, cho người anh vào làm việc nấu bếp. Thấy Tình Văn được đến hầu Giả mẫu, người lại sắc sảo, mồm mép khéo léo, vẫn không quên tình nghĩa trước đây. 【庚 夾 Chỉ một câu này đã là chính truyện (chân dung cốt lõi) của Tình Văn. Có thể biết Tình Văn bị chính sự thông minh, phong lưu làm hại. Cả thiên viết truyện Tình Văn là khóc Tình Văn; mà không chỉ khóc Tình Văn, còn là khóc phong lưu.】 Già Lại liền cho người anh cô ta vào làm, lại gả một cô hầu cho hắn. Ngờ đâu sau khi lấy nhau, anh chàng chỉ biết hưởng thú vui, quên cả những ngày lưu lạc. Anh ta cứ rượu chè, chẳng nhìn đến vợ con. Cô vợ là người sắc đẹp đa tình, thấy chồng không nhìn đến, không biết gió trăng là gì, chỉ suốt ngày say khướt, nên chị ta thường có những câu than vãn mặt ngọc phôi pha, má hồng quạnh quẽ. Thấy chồng bụng dạ rộng rãi, không chút nghi ky, ghen tuông 【庚 夾 Thú vị đến cực! Bốn chữ "khí lượng khoan hồng" dùng thế này thật mất sạch vẻ trang trọng.】, chị ta liền giở lối trăng hoa, đĩ thoa, thu phục hầu hết những tay "anh hùng hảo hán" trong phủ Giả. Từ trên chí dưới, có tới quá nửa số người được chị ta thử qua. Vợ chồng này là ai? Tên họ là gì? Đúng là cô "Đa", vợ chàng "Đa hồ đồ" mà hồi trên Giả Liễn đã từng vời đến. 【庚 夾 Kỳ kỳ quái quái, xoay trái vòng phải, ngàn tơ vạn mối, tất cả đều thành một thể.】 Có họ hàng với hắn, nên Tình Văn về ở chung đấy. Lúc này chàng "Đa hồ đồ" đi vắng, cô "Đa" ăn cơm chiều xong, õng ẹo đi sang hàng xóm tán chuyện, chỉ còn một mình Tình Văn 【庚 夾 Đều là khóc Tình Văn.】 【庚 夾 "Rèm cỏ".】 nằm ngủ ở trên chiếc chiếu cói 【庚 夾 "Chiếu sậy, giường đất".】, may hãy còn chăn đệm cũ trải đắp. Bảo Ngọc không biết nên làm thế nào cho phải, chạy đến gần, rơm rớm nước mắt, giơ tay nhè nhẹ kéo Tình Văn, khẽ gọi hai tiếng.

Tình Văn vừa bị cảm gió, lại bị anh chị hắt hủi, đã ốm lại ốm thêm, ho suốt một ngày, mới mơ mơ màng màng chợp mắt. Chợt có người gọi, cô ta cố mở mắt ra, thấy Bảo Ngọc đứng đó. Mừng mừng, sợ sợ, tủi tủi, thương thương, Tình Văn nắm chặt lấy tay Bảo Ngọc, nức nở mãi mới nói:

- Tôi tưởng không được gặp cậu nữa.

Rồi lại ho dồn. Bảo Ngọc cũng nức nở khóc. Tình Văn nói:

- A di đà phật! Cậu đến may quá, rót hộ chén nước chè cho tôi uống. Tôi khát khô cả cổ, không gọi được một mống nào.

Bảo Ngọc nghe nói, gạt nước mắt hỏi:

- Nước chè để ở đâu?

- Ở trên lò kia kìa.

Bảo Ngọc đến xem, có cái ấm đen xì, nhưng không phải để pha chè, Bảo Ngọc đành phải lấy một cái bát ở trên bàn, chưa cầm đến tay đã ngửi thấy tanh tanh mùi mỡ. 【庚 夾 Không chỉ là một tiếng khóc cho Tình Văn, mà cũng có thể là một tiếng khóc cho Bảo Ngọc.】 Bảo Ngọc lấy nước rửa hai lần, rồi rút khăn lụa của mình ra lau, nhưng vẫn còn mùi tanh.

Không biết làm thế nào, Bảo Ngọc phải cầm ấm lên rót ra nửa bát, nhìn chỉ thấy sắc hoe hoe đỏ, chẳng giống nước chè tí nào.

Tình Văn ôm gối nói:

- Cậu cho tôi uống ngay một ngụm đã! Chính là nước chè đấy. Ví đâu được với nước chè bên nhà!

Bảo Ngọc uống một ngụm trước, chẳng có mùi mẽ gì, chỉ thấy mặn chát, không chịu được, đành phải đưa cho Tình Văn. Tình Văn như được nước móc ngọt vậy, uống hết một hơi.

Bảo Ngọc nghĩ thầm: Trước đây những trà ngon thế nào, chị ấy vẫn còn chê bai. Bây giờ nhìn quang cảnh này, đúng như người xưa nói: Khi no cá thịt dửng dưng, Đói lòng ăn cả cơm sung cháo dền. 【庚 夾 Hay! Suốt thiên truyện, Bảo Ngọc là người ghét sách nhất; nhưng mỗi khi trải qua điều một nữ nhi đã trải, chàng mới tin lời sách nói là đúng. Đó là bí quyết tuyệt diệu của phép suy một việc mà hiểu cả loại.】 Nghĩ vậy nước mắt lại tràn ra, liền hỏi:

- Chị có muốn nói gì không? Nhân lúc vắng người, nói cho tôi biết.

Tình Văn nức nở nói:

- Còn có câu gì đáng nói nữa? Chẳng qua sống được giờ nào hay giờ ấy, được ngày nào hay ngày ấy! Chỉ độ dăm ba ngày nữa là tôi chết thôi. Có một điều chưa được thỏa lòng, tôi tuy đẹp hơn người nhưng không bao giờ ngỏ tình thầm kín, tỏ ý riêng tây để cám dỗ cậu, sao người ta cứ đổ chết cho tôi là con yêu tinh! Tôi không chịu nổi. Giờ tôi đã bị mang tiếng hão, vả chăng cũng không được bao lâu nữa, tôi không phải nói câu này để hả giận cuối cùng, nếu biết trước, tôi đã liệu cách từ lâu. Không ngờ lòng ngay dạ thẳng, cứ cho là mọi người ở chung với nhau không phải giữ gìn gì, nào hay bỗng dưng xảy ra chuyện, mắc oan không được bày tỏ với ai!

Tình Văn nói xong lại khóc. Bảo Ngọc nắm lấy tay Tình Văn, thấy gầy như que củi, cổ tay vẫn còn đeo mấy cái xuyến bạc, liền khóc:

- Chị hãy tháo ra, khi nào khỏi lại đeo.

Bảo Ngọc tháo mấy chiếc xuyến ra, đặt xuống dưới gối cho Tình Văn, lại hỏi:

- Đáng tiếc cho hai móng tay dài tới hai tấc. Dù có khỏi bệnh cũng kém vẻ đẹp.

Tình Văn gạt nước mắt, với lấy con dao cắt đứt hai móng tay tháp bút, sau lại cho tay vào trong chăn, cởi chiếc áo lót bằng lụa hồng cũ cùng với móng tay đưa cho Bảo Ngọc và nói:

- Cậu hãy cầm lấy. Sau này trông thấy vật này cũng như thấy tôi vậy. Cậu cởi ngay áo của cậu ra cho tôi mặc. Tôi dù có nằm trong quan tài thì cũng như ở viện Di Hồng. Lẽ ra không nên như thế, nhưng trót mang tiếng hão, tôi không còn cách nào.

Bảo Ngọc nghe nói vội cởi chiếc áo ngoài ra đổi và giấu những móng tay của Tình Văn vào trong người, Tình Văn lại khóc:

- Khi về, có ai hỏi, cậu đừng nói dối, cứ bảo là của tôi đấy. Tôi đã trót mang tiếng hão, nên phải làm như vậy. 【列 夾 Việc này của Tình Văn hơn Tập Nhân nhiều; thật mỗi chữ một tiếng khóc. Đâu cần cá nước hòa hợp rồi mới gọi là tình?】 Chợt chị dâu Tình Văn cười hì hì vén màn đi vào nói:

- Giỏi nhỉ! Hai người trò chuyện với nhau, tôi nghe thấy cả rồi! - Chị ta quay lại nói với Bảo Ngọc: - Cậu là chủ nhà, vào buồng đầy tớ làm gì? Thấy tôi xinh đẹp, cậu định đến đây ghẹo tôi hay sao?

Bảo Ngọc nghe nói, sợ quá, vội cười van xin:

- Chị ơi, xin đừng nói to. Chị ấy lâu nay hầu hạ tôi, giờ tôi lẻn đến đây thăm chị ấy.

Cô "Đa" liền kéo Bảo Ngọc vào nhà trong, cười nói:

- Cậu không muốn tôi kêu thì cũng dễ thôi, cậu chỉ nghe tôi một điều này.

Nói xong, chị ta ngồi ngay lên trên giường, kéo Bảo Ngọc vào trong lòng, hai đùi cặp chặt lấy. Bảo Ngọc xưa nay chưa thấy thế bao giờ, tim đập thình thịch, người thấy rạo rực, cuống quá, mặt đỏ bừng, vừa thẹn vừa nói:

- Chị ơi, đừng đùa thế. 【庚 夾 Như nghe như thấy; hai chữ "đừng đùa" sống động hẳn lên.】 Cô "Đa" lẳng lơ con mắt, cười nói:

- Hừ! Ngày thường, nghe nói cậu vẫn quen sống trong trường trăng gió, sao hôm nay lại nhút nhát thế?

Bảo Ngọc càng đỏ mặt, cười nói:

- Chị buông tay ra, có chuyện gì chúng ta sẽ tử tế nói với nhau, để cho bà già bên ngoài nghe thấy thì còn ra làm sao nữa?

Cô "Đa" cười nói:

- Tôi về đây từ lâu, đã bảo bà già ấy đứng chờ ở ngoài vườn rồi. Tôi hàng ngày ao ước biết nhường nào, bây giờ mới được gặp, nhưng đúng như câu: "Nghe tiếng không bằng gặp mặt". Tôi trông dáng người cậu đẹp thế này, mà lại là cái xác pháo rỗng ruột, chỉ có cái vẻ thôi, coi chừng nhút nhát e lệ hơn người ta nhiều. Đủ biết miệng người ta nói có khi không đáng tin. Như lúc nãy, tôi cứ tưởng chắc chắn hai người ngày thường thế nào cũng thầm vụng với nhau. Khi tôi đứng ở dưới cửa sổ nghe ngóng một lúc lâu trong nhà chỉ có cậu với cô ấy, tôi chắc rằng sẽ nói đến nhiều chuyện thậm thụt với nhau. Nhưng xem ra, thì hai người thật chưa có gì dan díu cả. Thật là ở đời có nhiều sự oan uổng. Bây giờ tôi rất ăn năn đã ngờ cho cậu. Đã vậy cậu cứ yên tâm, cứ việc đến, tôi không dám to tiếng.

Bảo Ngọc nghe xong mới yên trong dạ, đứng dậy xốc lại áo và van xin:

- Chị ơi. Bây giờ tôi phải về, mong chị chăm sóc chị Tình Văn mấy ngày.

Bảo Ngọc trở ra nói với Tình Văn. Hai người quyến luyến không nỡ rời tay. Tình Văn biết Bảo Ngọc khó dứt ra đi được, liền kéo chăn đắp kín đầu. Bảo Ngọc mới ra đi.

Định lần đến cửa nhà Phương Quan, ngại vì trời tối quá. Đi được một lúc, sợ có người tìm, lại xảy ra chuyện, Bảo Ngọc đành phải quay về trong vườn. Đến cửa sau, gặp bọn hầu đương ôm chăn đến. Các bà già đương kiểm soát người, chậm tí nữa là họ sẽ đóng cửa.

Bảo Ngọc đi vào trong vườn, may không ai biết, liền về buồng mình, gặp Tập Nhân, nói đổ sang chơi bên Tiết phu nhân, thế là xong chuyện.

Một lúc dọn giường, Tập Nhân đành phải hỏi: "Hôm nay ngủ thế nào đây?" Bảo Ngọc nói:

- Ngủ thế nào cũng được.

Mấy năm nay Tập Nhân thấy Vương phu nhân đối đãi tử tế với mình, lại càng làm ra bộ đứng đắn. Những khi vắng người, hoặc lúc đêm khuya, chị ta không hay đùa cợt với Bảo Ngọc, so với lúc còn hé, có phần thưa nhạt hơn. Tuy không phải làm việc gì to tát, nhưng những việc vá may, việc lặt vặt như thu phát tiền nong, sắp xếp áo dài, đồ vật cho Bảo Ngọc cùng bọn a hoàn nhỏ, cũng rất bận rộn. Vả lại vốn có chứng thổ huyết, nên lâu nay chị ta không ngủ cùng buồng với Bảo Ngọc. Bảo Ngọc ban đêm hay sợ, khi tỉnh dậy là phải gọi người ngay. Vì Tình Văn tỉnh ngủ, nên mỗi khi Bảo Ngọc uống nước hay sai bảo việc gì là gọi đến cô ta. Vì thế Tình Văn ngủ ngay bên giường ngoài của Bảo Ngọc. Giờ Tình Văn đi rồi, Tập Nhân đành phải mang chăn chiếu của mình ra đó ngủ.

Đêm ấy Bảo Ngọc cứ ngồi ngẩn ngơ 【庚 夾 Một câu là đủ.】, Tập Nhân giục mãi mới chịu đi ngủ. Trong khi ngủ, Tập Nhân vẫn thấy Bảo Ngọc trằn trọc trên gối, thở ngắn, than dài, đến canh ba mới thiu thiu yên giấc. Tập Nhân lơ mơ cũng yên dạ ngủ đi. Độ chừng chưa uống hết một chén nước, thấy Bảo Ngọc gọi "Tình Văn". Tập Nhân hỏi: "Cậu gọi gì?" Bảo Ngọc muốn uống nước. Tập Nhân pha trà mang đến. Bảo Ngọc thở dài: 【庚 夾 Chữ "cười" trong nguyên văn hay tuyệt, bên trong có văn chương: ấy là vì sợ lạnh nhạt với Tập Nhân.】 "Lâu nay tôi quen gọi chị ấy, thành ra quên đi. Nay lại là chị."

Tập Nhân cười nói:

- Khi chị ấy mới đến, cậu cũng thường nằm mê gọi tôi, về sau cậu mới gọi chị ấy. Dù sao chị Tình Văn đi rồi, nhưng hai chữ "Tình Văn" vẫn còn nhớ mãi.

Nói xong hai người lại đi ngủ, Bảo Ngọc vẫn trằn trọc mãi, đến canh năm mới ngủ được. Bỗng thấy Tình Văn ở ngoài đi vào, hình dáng vẫn như ngày thường, đến gần Bảo Ngọc nói: "Cậu và chị em ở lại cho vui vẻ. Từ nay tôi xin từ biệt!" Nói xong quay người đi ngay. Bảo Ngọc gọi ầm lên, làm Tập Nhân tỉnh dậy. Tập Nhân cứ tưởng là Bảo Ngọc quen tiếng gọi bừa, nhưng thấy Bảo Ngọc khóc và nói: "Tình Văn chết mất rồi". Tập Nhân cười nói:

- Cậu nói gì thế? Người ta nghe thấy thì còn ra làm sao nữa?

Bảo Ngọc vẫn không nghe, muốn trời sáng ngay để sai người đi hỏi tin.

Khi trời sáng, có a hoàn nhỏ hầu bên Vương phu nhân đến gọi mở cửa ngách, truyền lời Vương phu nhân: "Gọi cậu Bảo Ngọc dậy ngay, rửa mặt thay quần áo. Vì hôm nay có người mời ông đi thưởng cúc. Hôm nọ ông thích thơ của cậu, nên muốn cho các cậu đi theo. Lời bà bảo thế, các người phải giục cậu ấy đi ngay, ông ở nhà trên đương chờ các cậu đến ăn miến đấy. Cậu Hoàn đã đến rồi. Đi ngay đi thôi, và cho người đi gọi ngay cậu Lan, cũng nói với cậu ấy như thế".

Bà già ở trong nhà nghe câu nào vâng câu ấy, vừa cài khuy áo vừa ra mở cửa. Rồi ba, bốn người nữa cũng vừa cài khuy áo, vừa chia nhau đi các nơi.

Tập Nhân nghe tiếng gõ cửa, biết là có việc, liền sai người đi lấy nước, giục Bảo Ngọc dậy rửa mặt gội đầu và tự mình đi lấy quần áo. Tập Nhân nghĩ rằng Bảo Ngọc theo hầu Giả Chính đi chơi, nên không tiện cho mặc quần áo mới lắm, chỉ chọn quần áo hạng vừa thôi.

Bảo Ngọc không biết làm thế nào, đành phải vội vàng đi đến. Quả nhiên Giả Chính đang ngồi ở đó uống nước, rất đỗi vui vẻ. Bảo Ngọc vào hỏi thăm sức khỏe Giả Chính. Giả Hoàn, Giả Lan cùng chạy lại chào Bảo Ngọc. Giả Chính cho Bảo Ngọc ngồi uống nước, rồi bảo Giả Hoàn và Giả Lan:

- Bảo Ngọc học thì kém hai đứa chúng bay, nhưng có tài làm câu đối và làm thơ. Hôm nay đi chơi, chắc họ sẽ bảo chúng bay làm thơ, Bảo Ngọc liệu cách giúp đỡ hai đứa.

Xưa nay Vương phu nhân chưa từng nghe thấy Giả Chính nói những lời như thế, thực sự là vui mừng bất ngờ. Chờ cha con họ đi rồi, bà ta muốn sang bên Giả mẫu, thì có người mẹ nuôi của Phương Quan đến trình: "Phương Quan từ hôm nhờ ơn bà cho ra ngoài, nó hình như điên, không ăn uống gì cả. Nó lôi kéo cả Ngẫu Quan và Nhụy Quan, nhất sống nhị chết, chỉ muốn cắt tóc đi tu. Chúng tôi cứ tưởng là bọn trẻ con lúc đầu sống chưa quen, ít ngày rồi sẽ đâu vào đấy. Ngờ đầu chúng nó càng ngày càng làm dữ, đánh mắng cũng không sợ. Chúng tôi không có cách gì, nên đến đây trình bà, hoặc cho chúng nó đi tu hoặc là dạy bảo chúng nó ít bữa rồi đem cho người ta làm con nuôi. Chúng tôi thực là kém phúc".

Vương phu nhân nói:

- Sao các bà nói nhảm thế! Lẽ nào lại tùy ý chúng nó được. Cửa Phật có dễ dàng vào được đâu? Cứ đánh mỗi đứa một trận xem chúng nó có dám hỗn nữa hay không.

Bấy giờ đang chầu rằm tháng tám, các miếu đều làm lễ, nên các sư cô mang đồ cúng đến biếu. Sư Trí Thông ở Am Thủy Nguyệt và sư Viên Tâm ở am Địa Tạng còn ở lại chưa về. Nghe thấy tin này, họ muốn dỗ dành hai đứa con gái về để sai bảo, liền thưa với Vương phu nhân:

- Phủ ta vốn là nhà từ thiện. Bà lại rủ lòng nhân từ, nên các cô bé mới được như vậy.

Tuy nói là "Cửa Phật khó tới" nhưng cũng nên biết là "Phật pháp bình đẳng". Đức Phật chúng ta chỉ muốn siêu độ cho tất cả chúng sinh, cả từ con gà con chó. Khốn nỗi người ta thường hay u mê không tỉnh. Ai có thiện căn biết tỉnh ngộ, sẽ được thoát kiếp luân hồi, cho nên trong kinh Phật, giống hùm beo rắn rết đắc đạo cũng không phải là ít. Giờ ba cô này không có bố mẹ, lại xa quê hương, đã trải qua nơi phú quý, nhưng vì chịu khổ sở từ lúc bé, không may rơi vào nơi phong trần, chưa biết cuộc đời sau này sẽ ra sao? Nên họ muốn "thoát nơi bể khổ" nhất định xuất gia đi tu, cũng là điều biết nghĩ xa đấy. Bà không nên ngăn cản lòng tốt của họ.

Vương phu nhân vốn là người từ thiện, lúc đầu nghe các bà già nói, cho là bọn Phương Quan hãy còn bé, có điều gì chưa hài lòng, nếu đi tu sợ không chịu nổi cảnh thiền tịch mịch, lại đâm mang tội. Giờ nghe thấy hai mẹ mìn này nói cũng hợp tình hợp lý [二] , vả lại, gần đây trong nhà xảy ra nhiều chuyện, Hình phu nhân lại sai người đến nói, ngày mai đón Nghênh Xuân về ở nhà mấy ngày để cho người ta đến xem mặt. Lại còn có bà mối đến nói việc Thám Xuân. Mọi việc đều chồng chất trong lòng, thì còn để ý gì đến chuyện nhỏ mọn này nữa. Bà ta liền cười trả lời:

- Hai sư cô đã nói như vậy, thì cứ cho mang chúng về làm đồ đệ có được không?

Hai cô niệm phật rồi nói:

- Phúc đức quá! Phúc đức quá! Nếu được thế thì âm công của người rất lớn.

Nói xong họ cúi đầu tạ ơn.

Vương phu nhân nói:

- Đã thế thì các cô đến hỏi chúng xem. Nếu quả thực bụng đi tu, thì chúng phải đến trước mặt ta lạy các cô làm sư phụ.

Ba người mẹ nuôi nghe xong, ra dẫn ba đứa kia vào. Vương phu nhân hỏi đi hỏi lại, ba đứa này đều đã quyết tâm, liền cúi lạy sư cô, lại lạy tạ Vương phu nhân. Vương phu nhân thấy chúng quyết tâm như thế, biết là không thể ép được, đâm ra thương xót, liền sai người đi lấy một ít đồ vật thưởng cho chúng và đưa hai sư cô ít lễ vật. Từ đấy Phương Quan theo Trí Thông về am Thủy Nguyệt, Nhụy Quan và Ngẫu Quan theo Viên Tâm về am Địa Tạng.

【威 Tổng bình: Xem đoạn Tình Văn và Bảo Ngọc vĩnh biệt, thật là văn khiến hồn tiêu; xem mấy phen Bảo Ngọc nói điều ngây, thật là hạt giống chí thành; xem Bảo Ngọc rót trà cho Tình Văn, lại thật là chàng công tử ngốc. Văn trước kể lúc Tập Nhân về chịu tang, đêm Bảo Ngọc uống trà gọi Tập Nhân trước; ở đây đêm uống trà lại gọi Tình Văn trước. Chữ chữ như rồng nhảy cửa trời, hổ nằm gác phượng; lời lời như trẻ thơ nhớ mẹ, chim non tìm tổ.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Xét: Câu "Nếu không lẩm cẩm như một bà già, thì thật đã thành một kẻ ngốc rồi" được các bản đều coi là chính văn. Một độc giả nêu nghi vấn rằng đó là lời phê lẫn vào, khá có lý.

〔二〕 Nguyên chép một cụm không thông, rồi một nét bút khác gạch bỏ một chữ và thêm lời bên cạnh. Các bản đều chép là "lời nói do nhất thời không được như ý"; chữ cuối có lẽ do đọc giống mà sai. Tuy cách nói ấy hơi gượng, phần sửa bên cạnh rõ ràng không phải nguyên văn, nên bản hối giáo tạm theo các bản khác.

Hồi 78: Lão học sĩ lúc nhàn ra đề vịnh nữ tướng — Chàng công tử si tình tự soạn bài tế Phù Dung

Hồi 78

Lão học sĩ lúc nhàn ra đề vịnh nữ tướng — Chàng công tử si tình tự soạn bài tế Phù Dung

【 戚 Hồi tiền phê: Văn có chủ khách, chớ lầm. Văn này lấy Bài tế Phù Dung làm chủ, lấy Từ Quỷ Hoạch làm khách; lấy bài ca cổ của Bảo Ngọc làm chủ, lấy thơ của Giả Hoàn, Giả Lan làm khách. Văn còn có khách trong khách, chớ lầm: lấy môn khách làm bài tựa làm khách, lấy Bảo Ngọc ra chơi rồi làm thơ làm khách trong khách. Từ hư vào thực, có thể ca, có thể vịnh.】

Hai sư cô dẫn bọn Phương Quan đi rồi, Vương phu nhân liền sang bên Giả mẫu. Thấy Giả mẫu đương vui, nhân dịp thưa:

- Bên nhà Bảo Ngọc có con a hoàn là Tình Văn, giờ đã lớn rồi, đã một năm nay nó cứ ốm luôn. Con xem nó bướng bỉnh, lại lười. Hôm nọ nó ốm nằm đến mười mấy ngày, mời thầy thuốc đến xem, họ bảo là bệnh lao, vì thế con đã cho nó về rồi. Sau này có khỏi cũng không nên cho vào, để nó ở nhà lấy chồng là hơn. Còn mấy đứa con gái học hát, con cũng cho nó về cả. Một là chúng nó đều biết diễn tuồng, quen miệng ăn nói bậy bạ, không biết cân nhắc, lỡ các cháu gái nghe thấy coi sao tiện? Hai là chúng nó đã biết hát xướng, nay cho về cũng là phải. Hơn nữa bọn a hoàn cũng nhiều, khi nào không đủ sai, sẽ chọn thêm mấy đứa khác, thì cũng thế thôi.

Giả mẫu gật đầu nói:

- Thế là phải. Ta cũng nghĩ như vậy. Nhưng xem ra con Tình Văn rất ngoan, khâu vá nói năng không ai bằng. Sau này vẫn có thể cho nó hầu Bảo Ngọc được. Ai ngờ lại thay đổi như thế.

Vương phu nhân cười nói:

- Cụ xưa nay chọn người không nhầm, nhưng vì nó vô phúc, nên mới mắc bệnh ấy.

Tục ngữ có câu: "con gái lớn có nhiều sự biến đổi". Vả chăng đã là người có tài, thì không khỏi có sự sai trái. Điều này chắc cụ đã hiểu nhiều rồi. Ba năm trước con đã lưu tâm đến việc ấy, trước hết chỉ chấm riêng một mình nó. Nhưng con để ý xem xét thì cái gì nó cũng hơn người, chỉ phải cái tính không được chín chắn thôi. Nói về cách hiểu biết đại thể thì không ai bằng Tập Nhân. Tuy nói vợ cả chuộng người hiền, vợ lẽ chọn người đẹp, nhưng cũng phải là người tính tình hòa thuận, cử chỉ đứng đắn mới tốt. Dáng dấp Tập Nhân tuy kém Tình Văn, nhưng lấy làm vợ lẽ thì nó cũng vào hạng nhất nhì đấy. Nó lại ăn ở đứng đắn, tính nết thực thà, mấy năm nay chưa có điều gì chiều lòng Bảo Ngọc làm điều sai trái. Khi Bảo Ngọc có làm điều gì bậy bạ, nó chỉ một niềm can ngăn. Vì thế đã hai năm nay con chọn nó, thấy rất đúng. Con đã ngấm ngầm rút tiền lương a hoàn của nó, lấy hai lạng bạc lương tháng của con phát cho nó, cốt để nó hiểu ngầm, càng hầu hạ Bảo Ngọc cẩn thận hơn. Sở dĩ con chưa nói ra là vì Bảo Ngọc còn nhỏ, nhà con biết ra lại bảo làm lỡ việc học hành của nó. Hơn nữa đã là người hầu rồi, tất nhiên không dám khuyên ngăn nữa. Bảo Ngọc sẽ lại tha hồ phóng túng. Vì thế đến bây giờ con mới trình với cụ.

Giả mẫu cười nói:

- Thế à! Như vậy càng tốt. Tập Nhân từ bé ít nói, ta cứ bảo nó là cái bầu không miệng.

Chị đã biết rõ nó thì nhầm thế nào được. Chị không nhắc đến chuyện chọn nó cho Bảo Ngọc thì càng hay. Hơn nữa mọi người cũng không cần phải nhắc đến nữa, chỉ biết ở trong bụng là được. Ta biết Bảo Ngọc sau này nó không chịu nghe lời vợ khuyên đâu. Ta không hiểu sao và cũng chưa thấy đứa trẻ con nào như thế cả. Đối với người khác thì nó bướng bỉnh đấy, nhưng riêng đối với bọn a hoàn, lại rất tử tế. Khó thấy có ai được như nó. Vì vậy ta sinh nghi, thường để ý xem xét, thấy nó cứ đùa với bọn a hoàn, chắc là người lớn thì tính tình cũng lớn, đã biết chuyện trai gái, nên mới gần gũi bọn chúng. Nhưng dò xét kỹ, lại hóa không phải. Thế mới lạ chứ? Có lẽ nó là một con a hoàn đầu thai lầm cũng nên.

Mọi người nghe nói cười ầm lên.

Vương phu nhân lại trình việc sáng ngày Giả Chính nào là khen ngợi Bảo Ngọc, nào là dắt chúng đi chơi. Giả mẫu lại càng vui thêm.

Một lúc sau Nghênh Xuân ăn mặc chỉnh tề đến cáo từ xin về, Phượng Thư cũng đến thăm buổi sớm và chực hầu bữa cơm sáng. Mọi người lại cười nói với nhau một lúc.

Đến trưa Giả mẫu đi nghỉ. Vương phu nhân hỏi Phượng Thư đã làm thuốc viên chưa.

Phượng Thư nói:

- Chưa. Giờ con đương uống thuốc chén. Xin mẹ cứ yên tâm, con đã đỡ nhiều rồi. 【庚 夾 Tất cả chỉ là lời cố gượng.】 Vương phu nhân thấy Phượng Thư đã khỏe, cũng tin là thực 【庚 夾 Chỉ dùng một câu này đã dẫn vào đoạn sau.】, rồi kể lại việc đuổi bọn Tình Văn và nói:

- Con Bảo sao tự nhiên lại về nhà? Các chị đều không biết à? Hôm trước tiện đường ta đi tra xét một lượt, xem ra vú nuôi mới của cháu Lan lẳng lơ quá, ta không thích. Ta đã bảo chị Cả, hay dở gì cũng bảo nó bước đi. Nhân tiện ta hỏi chị ấy: "Con Bảo về nhà sao các chị lại không biết?" Chị ấy nói là nó về xem dì Tiết đã khỏi bệnh chưa?

Độ vài ba hôm nó sẽ lại sang. Nhưng dì ấy có bệnh gì đâu, chẳng qua chỉ ho và đau lưng thì bao giờ mà dì ấy chả thế. Tất là có duyên cớ gì, hay có người nào làm mếch lòng nó? Con bé ấy vốn hay giữ ý, chỗ bà con với nhau, lỡ có điều gì làm nó mếch lòng lại không hay.

- Ai lại tự dưng vô cớ làm cô ây mếch lòng.

- Hay là cái thằng ngốc Bảo Ngọc nói không biết nghĩ, không biết kiêng kỵ; lúc cao hứng lên thuận miệng nói bừa, cũng chưa biết chừng.

- Đó là mẹ quá lo đấy thôi. Nếu bảo chú ấy ra ngoài nói năng và xử sự cho thật đứng đắn thì không khác gì thằng ngốc, nhưng khi ở nhà gần các chị em đến cả bọn a hoàn lớn nhỏ thì chú ấy lại đều nhân nhượng, chỉ sợ mếch lòng người ta, như thế còn ai giận được chú ấy. Con ngờ cô Bảo về lần này là vì việc khám xét bọn a hoàn hôm nọ.

Cô ấy cho là ta nghi ngờ những người trong vườn. Cô ấy là chỗ bà con, cũng có các bà già a hoàn ở trong nhà, nhưng ta lại không đến khám xét. Cô ấy sợ ta có nghi ngờ gì chăng, vì thế áy náy trong lòng, tự ý tránh đi. Tránh sự hiềm nghi như thế cũng là phải.

Vương phu nhân nghe nói cho là đúng, cúi đầu nghĩ một lúc rồi sai người gọi Bảo Thoa đến nói rõ việc hôm trước để giải mối nghi ngờ, lại bảo Bảo Thoa dọn vào ở chỗ cũ. Bảo Thoa cười nói:

- Cháu muốn về nhà đã lâu, nhưng vì bên nhà dì có nhiều việc lớn, nên không tiện nói. Hôm nọ mẹ cháu lại ốm, trong nhà có hai người đàn bà hầu đáng tin cậy cũng ốm nốt. Nhân dịp đó, cháu mới xin về nhà. Hôm nay dì đã biết, cháu xin trình rõ. Bây giờ cháu xin cáo từ dì để dọn đồ đạc về.

Vương phu nhân và Phượng Thư cười nói:

- Cô câu nệ quá, lẽ ra nên dọn về đây ở là phải, đừng vì cái việc tầm thường ấy làm bà con phải xa nhau.

Bảo Thoa cười nói:

- Dì và chị nói thế nặng lời quá, cháu có phải vì việc ấy mà dọn về đâu. Gần đây mẹ cháu tinh thần kém trước nhiều, đêm hôm không có ai là người đáng tin cậy, chỉ một mình cháu. Anh cháu lại sắp lấy vợ, nào việc may vá, nào đồ dùng trong nhà, chưa sắm sửa đủ, nên cháu phải về lo liệu giúp mẹ cháu. Dì và chị chắc cũng biết đấy. Cháu không dám nói dối đâu. Hơn nữa từ ngày cháu vào ở trong vườn, cửa ngách về phía đông nam phải mở để đi lại, thành ra những người ra vào, tiện đường cũng qua đấy.

Thế mà không có người xét hỏi, nhỡ xảy ra việc gì, chả mang tiếng cả hai bên Cháu nghĩ việc vào ngủ ở trong vườn không cần thiết lắm. Vì mấy năm trước cháu còn bé, trong nhà không có việc gì, nên vào ở trong đó, cùng chị em họp mặt vui đùa, khâu vá, hơn là một mình ngồi buồn rũ ở ngoài. Bây giờ chúng cháu đều lớn cả rồi. Mấy năm nay dì ở bên này gặp nhiều việc không được vừa lòng. Thế mà cứ ở mãi trong vườn, lỡ ra cháu trông nom không xuể, sợ lại sinh chuyện. Chỉ có bớt người đi sẽ đỡ phải bận tâm. Vì thế hôm nay không những cháu nhất định xin về nhà mà còn muốn khuyên dì: Từ nay việc gì đáng bớt thì nên bớt chứ đừng ngại là mất thể thống nhà đại gia. Cứ ý cháu, những khoản tiêu phí ở trong vườn này, cái gì bỏ được thì bỏ, không thể bì như mấy năm trước đây. Dì đã biết nhà cháu đấy. Chẳng nhẽ nhà cháu ngày trước cũng tồi tàn như thế này hay sao?

Phượng Thư nghe vậy thưa với Vương phu nhân:

- Đã vậy ta cũng không nên ép cô ấy.

Vương phu nhân gật đầu nói:

- Dì không biết nói thế nào nữa, cứ tùy ý cháu đấy thôi.

Đương nói chuyện thì Bảo Ngọc về nói:

- Cha chưa tan tiệc, sợ trời tối nên chúng con về trước.

Vương phu nhân vội hỏi:

- Hôm nay con có khỏi bị bẽ mặt không?

- Không những con không bẽ mặt, lại còn được thưởng nhiều thứ nữa.

Sau đó bọn bà già nhận được các thứ của lũ hầu nhỏ ở cửa thứ hai đem vào. Vương phu nhân giở ra xem, thấy có ba cái quạt, ba chuỗi hạt, ba cái vòng ngọc. Bảo Ngọc nói:

- Cái này của quan hàn lâm họ Mai cho, cái kia là của quan thị lang họ Dương cho, cái này là của quan viên ngoại họ Lý cho. Mỗi người cho một thứ.

Nói xong lại lấy ra một ông Phật nhỏ bằng gỗ bạch đàn đeo trong người để giữ mình và nói:

- Đây là của vị Khánh Quốc công cho riêng con.

Vương phu nhân lại hỏi tiệc có những ai, làm thơ từ gì? Rồi bà ta nhận phần của Bảo Ngọc, sai người mang đi. Lại dẫn Bảo Ngọc, Giả Hoàn và Giả Lan đến trình Giả mẫu.

Giả mẫu xem xong, vui mừng khôn xiết, hỏi thêm mấy câu. Bảo Ngọc bụng vẫn nghĩ đến Tình Văn, trả lời xong liền thưa:

- Cháu cưỡi ngựa bị xóc, đau cả xương.

Giả mẫu nói:

- Thôi cháu về nhà thay quần rồi dạo chơi một lúc thì khỏi, nhưng không được ngủ.

Bảo Ngọc liền đi về trong vườn.

Xạ Nguyệt, Thu Văn đã đem hai a hoàn đến chờ sẵn đấy. Thấy Bảo Ngọc xin phép Giả mẫu về, Thu Văn nhận ngay lấy bút mực và các thứ rồi theo Bảo Ngọc về trong vườn.

Bảo Ngọc nói luôn miệng: "Nóng quá!" Vừa đi vừa tháo mũ và mở dây lưng, cởi bộ quần áo ngoài ra. 【庚夾 Xem chỗ chàng dùng trí.】 Xạ Nguyệt đỡ lấy. Bảo Ngọc chỉ mặc cái áo lót bằng lụa màu hoa tùng, bên dưới hở ra cái quần màu đỏ sẫm. Thu Văn thấy cái quần đó là của Tình Văn khâu lúc trước, liền thở dài:

- Thực là của còn người mất.

Xạ Nguyệt kéo Thu Văn một cái, cười nói:

- Cái quần màu này pha với áo màu hoa tùng và dây màu thạch thanh, lại càng nổi bật cái đầu xanh và bộ mặt trắng nõn.

Bảo Ngọc đi trước, vờ như không nghe thấy, lại đi mấy bước nữa rồi đứng lại nói:

- Tôi muôn đi đằng này một tí có được không?

Xạ Nguyệt nói:

- Ban ngày ban mặt thế này thì còn sợ gì? Chẳng nhẽ sợ cậu lạc lối hay sao?

Rồi sai a hoàn nhỏ đi theo và nói:

- Chúng tôi đi cất những cái này rồi sẽ đến.

Bảo Ngọc nói:

- Chị ơi, chờ tôi một tí hãy đi.

Xạ Nguyệt nói:

- Chúng tôi đi, rồi sẽ đến ngay. Tay cầm những thứ này, như là đám rước ấy, người thì bưng đồ văn phòng tứ bảo, người bưng mũ áo, giày, thắt lưng, trông chẳng ra làm sao nữa.

Bảo Ngọc nghe nói đúng với ý mình, liền để cho hai người đi về, Bảo Ngọc dẫn hai a hoàn nhỏ đi đến sau hòn đá chân núi, khẽ hỏi chúng:

- Từ lúc ta đi vắng, chị Tập Nhân có sai người đến thăm chị Tình Văn không?

Một đứa trả lời:

- Đã sai già Tống đi thăm rồi.

- Già Tống đi về nói thế nào?

- Già ấy nói: chị Tình Văn bạnh cổ ra, kêu suốt đêm, sáng sớm hôm nay mắt nhắm nghiền, miệng cắn chặt, không biết gì cả, chỉ còn thở thoi thóp thôi.

- Suốt đêm chị ấy kêu ai?

- Chị ấy cứ gọi mẹ.

- Còn gọi ai nữa không?

- Không gọi ai nữa.

- Mày u mê rồi, chắc là chưa nghe rõ đấy.

Một a hoàn khác đứng cạnh, có vẻ láu lỉnh, thấy Bảo Ngọc nói thế, liền chạy lại thưa:

- Nó u mê thật đấy. Cháu lên đến tận nơi, nhìn kỹ tận mặt, nghe rõ từng câu chị ấy nói.

- Mày đến tận nơi làm gì?

- Cháu nghĩ chị Tình Văn xưa nay đối đãi với chúng cháu rất tử tế, hơn hẳn mọi người. Giờ chị ấy bị đuổi oan, chúng cháu không có cách gì cứu giúp, nên đành đến tận nơi thăm nom, để khỏi phụ cái lòng ngày thường chị ấy thương yêu chúng cháu.

Dù có ai biết về trình, bà đánh chúng cháu một trận, cũng xin cam tâm. Vì thế cháu làm liều, lẻn đến thăm chị ấy một tí. Chị ấy vốn là người thông minh, lúc sắp chết vẫn không có gì thay đổi. Thấy cháu đến, chị ấy mở bừng mắt ra, kéo tay cháu lại hỏi: "Cậu Bảo Ngọc đi đâu?" Cháu kể chuyện cho chị ấy nghe. Chị ấy thở dài một cái rồi nói: "Thôi không gặp nhau nữa rồi!" Cháu hỏi: "Sao chị không chờ cậu ấy đến để được gặp mặt một lần nữa?" Chị ấy cười nói: "Các em không biết rõ, chị không phải chết đâu. Nay trên trời đương thiếu một vị thần hoa, đức Ngọc Hoàng gọi chị lên trông nom các thứ hoa đấy. Đến giờ mùi hai khắc chị sẽ lên nhận chức. Cậu Bảo thì giờ mùi ba khắc mới về đến nhà. Thế là chỉ chậm có một khắc mà hai người không được gặp nhau. Người đời đến lúc tận số, Diêm Vương định bắt đi, trước hết cho quỷ sứ đến bắt lấy linh hồn. Nếu muốn chậm lại một giờ nửa khắc, thì cứ đốt giấy vàng hoặc cúng cháo. Bọn quỷ sứ mải đến cướp tiền 【庚夾 Hay, lạ đến cực! Xưa nay đều nói: "Diêm Vương đã định canh ba chết, ai giữ người đến canh năm?" Nay bỗng mượn một thiên chuyện vô căn cứ của cô bé, trái lại thành vụ án không ai dám lật. Trong đó còn ngụ ý trêu chọc, mắng hết thói đời; há chẳng phải văn chương lạ đến cực? Nhắn người đọc: đến đây mà không uống cạn một chén lớn thì từ sau không cần đọc sách nữa.】, thì người chết có thể nấn ná ở lại được một chút.

Nay chị được các vị tiên trên trời xuống đón, thì chậm thế nào được?" Cháu nghe nói thế, không tin mấy. Nhưng khi về nhà để ý nhìn đồng hồ, quả nhiên đúng giờ mùi hai khắc chị ấy tắt thở, và đúng ba khắc mới có người đến bảo chúng cháu là cậu đã về.

- Mày không biết chữ, nên không hiểu, chứ chuyện ấy có thực đấy. Không những mỗi thứ hoa có một vị thần, lại còn có một vị thần coi cả các thứ hoa nữa. Nhưng không biết chị Tình Văn làm vị thần coi cả các thứ hoa hay chỉ coi một thứ?

A hoàn nghe xong không bịa ra ngay được. Bấy giờ vào khoảng tháng tám, hoa phù dung giữa ao trong vườn đương nở rộ. Thấy cảnh nảy ngay ý nghĩ, nó liền trả lời:

- Cháu có hỏi: “Chị sẽ làm vị thần coi hoa gì? Nói cho chúng em biết, để sau này chúng em còn nhớ mà cúng”. Chị ấy nói: “Em chỉ nói cho một mình cậu Bảo Ngọc biết thôi, ngoài cậu ấy ra, không được tiết lộ thiên cơ!” Rồi chị ấy bảo cháu là vị thần chuyên coi hoa phù dung.

Bảo Ngọc thấy thế, không những không lấy làm lạ, lại còn đổi buồn làm vui, quay lại ngắm nghía hoa phù dung, cười nói:

- Hoa này phải có một người như thế trông nom mới đáng. Ta đã đoán trước, con người như thế, tất phải có phen làm nên sự nghiệp. Chị ấy đã vượt qua bể khổ, nhưng từ nay không được trông thấy nhau, lẽ nào ta không chạnh niềm thương cảm.

Bảo Ngọc nghĩ bụng: “Lúc chết không được gặp mặt, bây giờ ta phải đến vái trước linh cữu, để tỏ cái tình năm, sáu năm gần gũi nhau”.

Nghĩ xong, liền về nhà, thay quần áo và nói là đến thăm Đại Ngọc. Rồi một mình ra khỏi vườn, đến chỗ lần trước đã tới thăm, tưởng là linh cữu còn để ở đấy. Ngờ đâu hai vợ chồng người anh ngoại thấy Tình Văn tắt thở, liền đi vào trình, mong được mấy lạng bạc tiền lệ mai táng. Vương phu nhân nghe thấy thế thưởng cho mười lạng bạc, bảo:

- Phải mang ra ngoài hỏa táng ngay. Con gái mà bị bệnh lao, nhất thiết không thể để lâu được!

Nghe vậy vợ chồng nhà kia một mặt nhận tiền, một mặt giục người khâm liệm, khiêng ngay ra cái nhà hỏa táng ở ngoại thành. Những quần áo trâm vòng còn lại ước độ ba, bốn trăm lạng vàng, thì vợ chồng hắn vớ hết, để làm kế sinh nhai. Sau đó họ khóa cửa lại, cùng đi đưa ma.

Bảo Ngọc đến nơi; chẳng thấy một ai, dừng lại hồi lâu, không biết làm thế nào, đành phải quay về trong vườn. 【庚 夾 **Thu xếp chuyện Tình Văn, vốn là một tiếng khóc cho hồng nhan, nhưng cũng khiến người ta không nỡ. ◇ Trên kia nói Vương phu nhân sợ bệnh lao con gái là điềm chẳng lành, đến đây lại bỗng từ trong lòng Bảo Ngọc nói ra nỗi khổ ấy. ◇ Đây không phải lời mô phỏng, mà là lời bật ra từ nỗi u uất của chính mình; tình quyến luyến, săn sóc trong lòng mẹ con đã được diễn tả hết mọi khúc quanh.**】 Buồn quá, tiện đường đến thăm Đại Ngọc, cũng không gặp, hỏi đi đâu, bọn a hoàn nói: “Cô ấy sang bên cô Bảo rồi”. Bảo Ngọc lại đến viện Hành Vu, thấy cảnh vắng người không, đồ đạc đã khuân đi cả, còn trơ chiếc nhà trống trải.

Bảo Ngọc giật nẩy mình. Nhớ lại hôm trước, nghe đâu Bảo Thoa định dọn đi, vì hai hôm nay bận học, nên quên khuấy mất. Bây giờ mới biết, Bảo Ngọc đứng đờ người ra một lúc, lại nghĩ: “Chi bằng cứ gần gũi với Tập Nhân, chơi thân với Đại Ngọc, có lẽ trong mấy người ấy mới là sống chết có nhau”.Bảo Ngọc lại quanh đến quán Tiêu Tương, nhưng Đại Ngọc vẫn chưa về. Đương lúc không biết đi đâu, thì thấy a hoàn bên Vương phu nhân đến tìm và nói:

- Ông đã về rồi, đương tìm cậu đấy. Chắc lại có đầu bài hay. Cậu về ngay đi, về ngay đi!

Bảo Ngọc nghe nói, đành phải theo về. Đến buồng Vương phu nhân thì Gả Chính đã đi rồi. Vương phu nhân sai người đưa Bảo Ngọc đến thư phòng.

Giả Chính đương cùng bọn môn khách bàn chuyện thắng cảnh chơi thu. Ông ta lại nói:

- Lúc sắp tan, chợt kể lại một việc, thực là chuyện hay nghìn xưa, đủ cả tám chữ: “Phong lưu hào nhã, trung nghĩa cảm khái”. Chính là một đầu đề rất hay. Mọi người định làm một bài viếng.

Các môn khách nghe nói, liền hỏi:

- Xin cho biết việc gì hay thế?

- Ngày trước có một vị Vương được phong tước là Hằng vương, bổ ra làm tổng trấn châu Thanh; Hằng vương rất thích gái đẹp và khi rỗi việc quan, lại thích tập võ, nên tuyển nhiều con gái đẹp, ngày nào cũng bắt họ phải luyện tập đánh trận. Trong bọn này có một người, họ Lâm, đứng thứ tư, nhan sắc đã đẹp, lại tinh nghề võ, ai cũng gọi là cô Lâm. Hằng vương rất yêu, cử lên trông coi chị em, gọi là Quỷ Hoạch tướng quân.

ndlr: Chỉ người con gái vừa đẹp vừa biết võ nghệ.

- Hay thực! Lạ thực! Thêm hai chữ "tướng quân" ở dưới chữ "Quỷ Hoạch" càng thêm vẻ phong lưu yểu điệu, thực là câu văn hay nhất đời! Chắc Hằng vương cũng là một nhân vật phong lưu nhất xưa nay.

- Đúng thế. Nhưng lại có một việc đáng lạ và đáng than tiếc nữa.

- Không biết sau cùng lại còn có việc gì lạ nữa?

- Ngờ đâu năm sau lại có tàn quân của "Hoàng cân" *ndlr: Cuối đời Tây Hán, anh em Trương Giác khởi binh đánh triều đình, quân lính đều đội khăn vàng làm hiệu.* và "Xích mi" *ndlr: Cũng cuối đời Tây Hán, Phàn Sùng nổi quân chống lại triều đình, quân lính đều vẽ lông mày đỏ.* họp lại, đánh phá khắp vùng Sơn Tả. 【庚夾 Hay! Giặc Xích Mi và Hoàng Cân vốn thuộc hai thời, nay gộp làm một, chỉ cốt nói đều là hạng giặc như thế, không phải chỉ đích danh một bọn đỏ, một bọn vàng nào. Nếu chê hai tên không thể dùng chung thì ngốc. Cả sách đều viết như vậy, chính để làm khó hạng đọc cứng nhắc.】 Hằng vương cho là bọn giặc cỏ, không cần phải huy động đại quân, chỉ mang ít kỵ binh đi đánh dẹp. Không ngờ bọn giặc quỷ quyệt, Hằng vương đánh hai lần không được, lại bị chúng giết mất. Bấy giờ các quan văn võ trong thành Thanh Châu đều bảo nhau: "Nhà vua còn đánh không nổi, thì chúng ta làm gì được".

Họ định đem dâng thành. Cô tư Lâm nghe thấy tin dữ ấy, liền họp các nữ tướng lại, ra lệnh: "Chúng ta đều chịu ơn đức vua, đội trời đạp đất, chưa báo đền được muôn một.

Nay vua vì nước bỏ mình, ý ta muốn chết theo. Chị em ai muốn theo thì đi với ta, ai không theo cứ việc về nhà". Các nữ tướng nghe vậy liền nói: "Xin đi theo cả". Rồi ngay đêm hôm đó cô Lâm dẫn quân ra ngoài thành, đến thẳng trại giặc. Bọn giặc không đề phòng, mấy tên tướng đều bị giết chết. Về sau, chúng thấy chỉ có mấy người con gái, biết là không làm nên việc gì, liền quay đao thúc quân trở lại, cố sức đánh một trận, giết bọn cô Lâm không sót một người nào, thành ra chính chúng đã làm trọn bề trung nghĩa của cô Lâm. Tin này báo về kinh đô, hoàng đế và trăm quan ai cũng than tiếc. Chắc trong triều thế nào cũng phái người ra dẹp giặc. Khi quân nhà vua kéo đến, thế nào giặc cũng bị tan tành. Việc này không cần phải bàn kỹ nữa. Chỉ nói riêng về cô Lâm. Các ông nghĩ xem có đáng khen hay không?

Bọn gia khách đều thở dài nói:

- Thực đáng khen, đáng lạ. Quả là một đầu bài rất hay. Mọi người nên làm một bài viếng mới phải.

Nói xong, đã có người lấy nghiên bút ra. Theo lời Giả Chính kể lại, thay đổi mấy chữ, thành một bài tựa ngắn đưa cho Giả Chính xem. Giả Chính nói:

- Chẳng qua cũng thế thôi. Họ cũng đã có bài tựa sẵn rồi. Hôm nọ có ân chỉ: truyền xét lại các hạng người từ trước đến giờ đáng được khen thưởng mà còn bỏ sót lại chưa tâu lên, không cứ là bọn tăng ni ăn mày, đàn bà con gái, hễ có việc gì đáng khen thì lập ngay lý lịch đưa lên bộ lễ, xin cho ân thưởng. Vì thế bài tựa của họ đã đưa đến bộ lễ rồi. Nghe thấy tin mới lạ này, ai cũng muốn làm một bài từ "Quỷ Hoạch" để ghi lòng trung nghĩa của nàng Mọi người nghe xong đều cười nói:

- À ra thế đấy. Nhưng đáng khen nhất là cái ân điển của bản triều xưa nay chưa từng có, không còn bỏ sót một việc gì.

Giả Chính gật đầu nói: "Đúng đấy !"

【庚 夾 Hay! Việc đời đều không thể thiếu chữ biết đủ; riêng hai chữ "đọc sách" thì tuyệt đối không thể biết đủ. Lòng cha mẹ há chẳng sâu sao! Cha mẹ đời gần chỉ sợ con không có công danh lợi lộc, há chẳng đáng than?】 Bảo Ngọc, Giả Hoàn, Giả Lan đều đứng dậy đến xem đầu bài , Giả Chính bảo ba người đều làm một bài viếng. Ai làm xong trước sẽ được thưởng, nếu hay lại được thưởng thêm. Gần đây trước chỗ đông người, Giả Hoàn, Giả Lan cũng làm được mấy bài, nên cũng mạnh bạo. Giờ thấy đầu bài, liền ngồi nghĩ ngay.

Một lúc, Giả Lan làm xong, Giả Hoàn sợ thua, cũng làm xong ngay. Hai người đều đã chép xong. Bảo Ngọc còn đương ngồi nghĩ. 【庚 夾 Hay, cố ý tả ra vẻ chậm chạp.】 Giả Chính và mọi người xem hai bài của Giả Hoàn và Giả Lan. Một bài thất ngôn tuyệt cú của Giả Lan như sau: Sắc đẹp tài cao tướng Tứ nương.

Xương da là ngọc dạ như vàng, Sau khi liều thác đền ơn chúa, Tấc đất châu Thanh lại ngát hương Bọn gia khách xem xong, khen ầm cả lên:

- Cậu em mới có mười ba tuổi mà đã thế này! Thế mới biết dòng dõi học nghiệp uyên thâm, thực là không ngoa!

Giả Chính cười nói:

- Giọng còn trẻ con, nhưng cũng đáng khen cho nó đấy.

Lại xem đến bài của Giả Hoàn là một bài thơ ngũ ngôn, thấy viết: Đã mấy ả biết sầu, Tướng quân lòng vẫn đau, Gạt sầu rời cẩm trướng, Ôm hận tới Thanh Châu, Ơn nặng đền đôi chút .

Thù sâu trả dễ đâu?

Mộ đề chữ trung nghĩa, Truyện lạ rõ nghìn thâu.

Mọi người nói:

- Lại hay hơn! Cũng vì lớn hơn mấy tuổi, nên lập ý của cậu ấy có khác.

Giả Chính nói:

- Kể ra cũng không kém lắm, nhưng vẫn không sát.

Mọi người nói:

- Thế cũng được rồi. Cậu Ba cũng chưa mấy tuổi, vẫn chưa đến tuổi đội mũ *ndlr: Đời xưa là con trai hai mươi tuổi mới đội mũ.*, làm được như thế, độ mấy năm nữa, có lẽ cũng chẳng kém gì Đại Nguyễn, Tiểu Nguyễn ngày xưa. *ndlr: Đại Nguyễn tức Nguyễn Tịch, Tiểu Nguyễn tức Nguyễn Hàm, người đời Tấn, đều nổi tiếng về vần thơ.* Giả Chính cười nói:

- Các vị quá khen. Chỉ phải cái tội là nó không chịu học thôi.

Rồi hỏi đến Bảo Ngọc. Mọi người nói:

- Câu Hai còn đương để ý điêu luyện, chắc thế nào tứ thơ cũng phong lưu thương cảm hơn những bài này.

Bảo Ngọc cười nói:

- Đầu bài này làm cận thể không đúng, phải là cổ thể, hoặc lối ca hay lối hành, làm một bài trường thiên thì mới sát được.

Mọi người nghe nói đều đứng dậy cả, gật đầu vỗ tay nói:

- Chúng tôi đã bảo là cậu ấy lập ý khác hẳn mà! Mỗi khi đầu bài đến tay, phải đắn đo trước xem nên làm thể cách nào cho đúng. Đó là phép thần diệu của tay lão thành.

Đầu bài này gọi là "Quỷ Hoạch từ", lại có tựa sẵn rồi, nên làm bài trường thiên theo lối ca hay hành, thì mới hợp thể cách. Như bài "Kích âu ca" của Ôn Bát Xoa, bài "Cối kê ca" của Lý Trường Cát, bài "Trường hận ca" của Bạch Lạc Thiên *ndlr: Tức Ôn Đình Quân, Lý Hạ, Bạch Cư Dị, đều là những nhà thơ nổi tiếng đời Đường.* hoặc làm bài vịnh cổ, vừa kể chuyện vừa vịnh cảnh, lời thơ chải chuốt nhẹ nhàng thì mới tả hết cái hay của nó. (—) Giả Chính nghe nói, hợp với ý mình, liền cầm bút định viết. Ông ta lại cười và nói với Bảo Ngọc:

- Như thế rất hay. Mày đọc tao viết. Nếu không hay thì tao lột xác mày cho mà coi. Ai bảo mày cứ nói khoác không biết xấu hổ!

Bảo Ngọc đành phải đọc một câu: Khỏe và đẹp Hằng vương thích cả, Giả Chính viết xong, lắc đầu nói:

- Thô quá!

Một môn khách nói:

- Như thế mới là cổ phong, không thô đâu. Hãy xem những câu dưới!

Giả Chính nói:

- Thôi hãy để đấy.

Bảo Ngọc lại đọc: Dạy mỹ nhân kị xạ đua tài.

Hát hay múa dẻo chưa vui, Giương cung bày trận được người thích hơn.

Giả Chính viết ra. Mọi người đều nói:

- Câu thứ ba thật là cổ kính, rất hay. Câu thứ tư kể xuôi, rất đắc thể.

Giả Chính nói:

- Thôi đừng khen nhảm nữa, hãy xem câu chuyện thế nào?

Bảo Ngọc đọc: Mắt nào thấy nổi cơn gió bụi, Trước bóng đèn đã rọi quân trang.

Mọi người nghe xong hai câu đều nói:

- Hay! Dưới câu "Mắt nào thấy nổi cơn gió bụi", lại nói luôn câu "Trước bóng đèn đã rọi quân trang", dùng chữ dùng câu đều thần diệu cả!

Bảo Ngọc lại đọc: Miệng hò, sặc những mùi hương, Mềm tay gươm, tuyết dao sương ngượng ngùng.

Mọi người nghe xong đều vỗ tay cười nói:

- Càng như vẽ ra ấy! Chắc cậu Bảo hồi ấy cũng ở đấy, được nhìn rõ vẻ yêu kiều và ngửi thấy cả mùi hương của họ chứ gì? Nếu không sao lại tả đúng được như thế?

Bảo Ngọc cười nói:

- Người khuê các tập võ, dù khỏe đến đâu cũng không bằng được con trai. Không nói thì cũng biết rõ cái dáng yếu ớt nhút nhát rồi. 【庚夾 Giả lão đang ngồi đó nên không tiện nói hai chữ "vật dục"; hay và tinh tế lắm!】 Giả Chính nói:

- Mày không đọc tiếp ngay đi! Lại còn ngồi nói lẻm.

Bảo Ngọc đành phải nghĩ một lúc rồi đọc: Hạt đinh hương, phù dung giây giắt.

Mọi người đều nói:

- Chọn vần rất hay, có thế lời thơ mới chải chuốc nhẹ nhàng. Và câu này lại còn văn hoa đẹp đẽ.

Giả Chính viết xong nói:

- Câu này không hay, trước đã có những chữ như "sặc những mùi hương" và "mềm tay ngượng ngùng" thì việc gì lại phải dùng câu này. Đó là vì đuối sức nên nó phải gán ghép những chữ ấy để lấp liếm cho qua đấy thôi.

Bảo Ngọc cười nói:

- Bài trường ca thì thế nào cũng phải điểm xuyết những câu văn hoa, không thế đâm buồn mất.

Giả Chính nói:

- Mày chỉ lo dùng những chữ ấy, còn dưới câu này làm thế nào để chuyển ý sang việc tập võ đây? Nếu nói thêm nữa thì chẳng hóa ra vẽ rắn thêm chân sao.

Bảo Ngọc nói:

- Như thế, thì câu dưới sẽ chuyển cũng được.

Giả Chính cười nhạt:

- Sức học mày được bao nhiêu! Câu trên mày mở rộng quá, bây giờ mày lại muốn chuyển ý ngay, chẳng hóa ý muốn thì nhiều mà sức không đủ hay sao?

Bảo Ngọc nghe nói, cúi đầu nghĩ một lúc rồi đọc: Đeo dao này đành vất châu kia.

Rồi hỏi: "Câu này có thể dùng được không?"

Mọi người vỗ bàn khen hay tuyệt.

Giả Chính cười nói:

- Hãy khoan đã, mày đọc nữa đi.

Bảo Ngọc nói:

- Nếu được thì con đọc luôn một mạch, không được xin cứ xóa cả đi, con sẽ nghĩ ra tứ khác và đặt câu lại.

Giả Chính nghe nói, liền quát:

- Mày nói nhiều quá! Không được thì làm lại bài khác. Mày làm mười bài, một trăm bài lại sợ khó nhọc hay sao?

Bảo Ngọc đành nghĩ một lát rồi đọc: Tập xong uể oải đêm khuya, Ngấn song nhường đã đầm địa lụa dao Giả Chính nói:

- Đó là xong một đoạn rồi. Câu dưới như thế nào?

Bảo Ngọc đọc: Sơn Đông giặc năm sau nổi loạn, Ong kéo đàn, chực ngốn hùm beo, Mọi người nói:

- Chữ "nổi" hay đấy! Thế mới biết được là cao hay thấp. Vả suốt cả câu chuyển ý cũng không câu nệ gò ép.

Bảo Ngọc lại đọc: Diệt thù vua dẫn quân theo, Ngờ đâu thử một hai keo đã chùng.

Gió tanh ngắt thổi tung lúa nội, Trướng hùm đâu nắng rọi bóng cờ.

Núi vắng lặng, nước lờ đờ, Nơi Hằng vương chết bây giờ là đây.

Xương dầm nước, máu rây ngọn cỏ, Bóng giăng tà, thây nọ ma canh.

Mọi người đều nói:

- Hay quá, hay qúa! Dàn bài kể chuyện và lời văn đều hay cả. Giờ hãy xem tiếp đến Tứ nương ra sao, tất phải có một câu chuyển mới lạ.

Bảo Ngọc lại đọc: Quan quân chỉ biết giữ mình, Ngồi nhìn khắp cõi châu Thanh mịt mùng.

Trong khuê các tỏ lòng trung phẫn, Xui ái cơ nổi giận đùng đùng.

Mọi người đều nói:

- Dàn bài rất là khúc chiết.

Giả Chính nói:

- Dài quá rồi, chỉ sợ đoạn dưới lại rườm thôi.

Bảo Ngọc lại đọc: Ái cơ thứ mấy trong cung?

Thứ Tư là gái anh hùng họ Lâm.

Nghiêm lệnh xuống ả Tần, gái Triệu, Mặt trăm hoa đưa tiễn chiến trường.

Lệ xuân đè trĩu yên cương, Áo bào lặng lẽ, đêm trường hắt hiu.

Cuộc thua được khó chiều định trước, Đáp ơn người trọn ước tử sinh.

Giặc kia hung hãn thôi đành, Hoa tan tác cánh, tuyệt xanh xám màu.

Quyện mùi phấn vó câu ngào ngạt, Xa gia hương hồn giạt bên thành.

Tin sương sớm báo về kinh, Chị em nào chẳng xót tình cho ai.

Nỗi mất đất con trời càng bực, Nhìn trăm quan đầu gục ngồi trơ.

Trong triều văn vũ bấy giờ, Đã người nào được như là Lâm nương?

Lâm nương nghĩ đến mà thương, Ca rồi lòng những bàng hoàng khôn nguôi !

Đọc xong, mọi người đều khen ngợi không ngớt, lại xem một lượt nữa.

Giả Chính cười nói:

- Tuy nói được mấy câu, nhưng cũng không sát mấy.

Liền bảo:

- Thôi cho về.

Ba người như được tha tội, đều đi ra, rồi ai về nhà nấy. Bảo Ngọc trong bụng buồn rầu, lúc về đến vườn trông thấy hoa phù dung trên ao, nhớ ngay chuyện Tình Văn, lại thấy vui sướng, rồi nhìn hoa phù dung than vãn một lúc. Sau lại nghĩ: "Khi Tình Văn chết, ta chưa đến tế trước linh cữu, bây giờ tế ở trước hoa phù dung, lại không tận lễ hơn sao?" Nghĩ xong, muốn làm lễ ngay, nhưng lại tự nhủ: "Dù thế nhưng cũng không nên cẩu thả quá, phải có áo mũ chỉnh tề, đồ lễ đầy đủ thì mới thực là thành kính". Rồi nghĩ bụng: "Cổ nhân nói: Rau cỏ thường dùng ở nơi bờ ao, vũng nước cũng có thể đem dâng vương công, tế quỷ thần được. Chỉ cốt có lòng thành kính, chứ không kể lễ vật sang hèn. Nhưng nếu không làm một bài văn tế, thì nỗi buồn rầu chua xót này không có chỗ nào phát tiết ra được". Bảo Ngọc liền lấy một bức lụa giao trắng mà trước kia Tình Văn vẫn thích, viết một bài bằng chữ chân phương, gọi là "Bài văn tế cô phù dung". Trước là bài tựa, sau là bài ca. Lại bày bốn thứ đồ ăn mà Tình Văn vẫn thích khi còn sống. Đến lúc chiều tà, người vắng Bảo Ngọc sai bọn a hoàn bưng đến bày ở trước hoa phù dung. Làm lễ xong, treo bài văn tế lên cành hoa, rồi khóc và đọc: 【庚 Các vị đọc đến đây cứ coi như một câu chuyện cười, sẽ tỉnh cơn mệt.】〔二〕 "Nay là năm thái bình bền vững 【庚 夾 Năm đã lạ.】, là tháng hoa dung, hoa quế đua tươi 【庚 夾 Ấy là tháng Tám.】, là ngày không biết làm thế nào được 【庚 夾 Ngày càng lạ. Nghĩ kỹ xem, nói thẳng một ngày tháng nào đó có gì khó; nay lại cố ý nói như thế, ý tứ đã rõ.】. Ngọc thô trọc này 【庚 夾 Lời tự khiêm càng lạ. Chàng thường dùng chữ "đục" để bình đàn ông thiên hạ, nay lại tự gọi mình; ấy là "dùng lòng trách người để trách mình".】 ở viện Di Hồng, gọi là có nhị các hoa 【庚 夾 Hương lạ.】, lụa giao trắng 【庚 夾 Lụa lạ.】, nước suối thơm 【庚 夾 Lễ vật lạ.】 và chè ướp móc 【庚 夾 Trà lạ.】, bốn thứ này tuy là vật rất tầm thường, nhưng cũng để tỏ lòng thành tín, đem đến tế ở trước nữ thần phù dung 【庚 夾 Cách xưng lạ.】, giữ chức cai quản các hoa mùa thu ở cung Bạch Đế và có lời kính tế rằng: Trộm nghĩ, từ khi cô xuống cõi trần 【庚 夾 Đời vốn không đục, chỉ vì bị muôn vật trộn lẫn mà hóa đục; trước sau chiếu ứng. ◇ Xưng "nữ nhi" thật hay! Nghĩ khắp thiên hạ, không cách gọi nào có hai chữ trong sạch như thế; cũng là tấm lòng thật của Bảo Ngọc.】, đến nay đã mười sáu năm. 【庚 夾 Mới mười sáu tuổi đã yểu, thật đau xót.】 Họ tên quê quán thất lạc từ lâu, không sao tra cứu được. 【庚 夾 Bỗng lại có câu "không thể tra cứu"; cái không thể tra cứu ấy từ đâu mà ra, càng đáng thương.】 Nhớ những khi chung chăn gối, cùng tắm gội, những đêm ngồi nghỉ mát, đi chơi rong. Ngọc này cùng cô vui đùa thân mật mới được vẻn vẹn năm nam tám tháng 【庚 夾 Ở cùng nhau chưa đủ sáu năm, một sớm yểu biệt, há chẳng đau lòng!】; ngày vui sao lại ngắn ngủi thế này! Nhớ cô lúc bình sinh, chất thì cao quý, vàng ngọc cũng thua; thân lại trắng trong, tuyết băng khôn sánh. Tinh thần sáng suốt, át cả mặt trời, ngôi sao, nét mặt vui tươi, hơn hẳn giăng soi, hoa nở. Chị em mến người tài sắc, vú bõ trọng bực hiền hòa. Ngờ đâu, bay quá cao cho chim độc ghét ghen, giống cắt nọ sa vào bẫy lưới 【庚 夾 Ly Tao có câu: "Chim dữ vốn chẳng cùng đàn"; lại có: "Ta sai chim trấm làm mai, trấm báo nàng không đẹp; chim cưu trống kêu rồi bay đi, ta ghét thói nó khinh bạc." Chú rằng chim dữ đứng riêng, không nhập bầy; lông chim trấm có độc giết người; chim cưu nhiều tiếng, ví người lắm lời không thật. Phù chuyết là lưới bắt chim. Kinh Thi nói chim trĩ mắc lưới; Nhĩ Nhã nói chuyết cũng gọi là phù.】; mùi thơm lựng nên cỏ gai tức tối, khóm lau kia lại bị bừa cào 【庚 夾 Ly Tao dùng tư và thi, hai thứ cỏ xấu, để phân biệt kẻ tà nịnh; dùng chỉ và lan, hai thứ cỏ thơm, để chỉ người quân tử.】! Hoa vốn nhát rồi, nào quen gió táp? Liễu xem buồn quá, khôn chống mưa rào! Bị loài sâu bọ dèm pha, mắc bệnh cao hoang nguy hiểm.

Vì thế, môi anh đào nhợt lại, rền rĩ vần thơ, vẻ hồng hạnh se dần, võ vàng nét mặt. 【庚 夾 Ly Tao có câu: "Gương mặt vàng vọt tiều tụy có hề chi"; chỉ sắc mặt vàng vọ.】 Những lời chì chiết, từ chỗ màn the; nhiều cảnh chông gai, lan ngoài cửa ngõ. Ngấm ngầm bụng đã chán rồi; bực tức oan còn buộc mãi. 【庚 夾 Ly Tao có câu: "Sớm bị mắng, tối bị phế", lại có câu "nhẫn điều trách móc mà nhận lời nhục"; chữ sau mang nghĩa nhận lấy.】 Vẻ cao quý tổ người ghen ghét, trong buồng

the mà ngao ngán cảnh "Trường Sa" ; *ndlr: Giả Nghị đời Hán, bị dèm pha phải đày ra Trường Sa.* 【庚 夾 Bọn quyền thần ghen tài Giả Nghị, khiến ông bị đày ra Trường Sa.】 lòng kiên trinh gặp buổi gian truân, bạn khăn yếm những âm thầm nơi nhạn tái. *ndlr: Nơi biên cương chỉ có chim nhạn mới qua được.* 【庚 夾 Cổn cậy mình cương trực, bị Thuấn giết ở núi Vũ. Ly Tao có câu: "Cổn cương trực đến mất thân, rốt cuộc chết yểu nơi đồng nội núi Vũ."】 Đắng cay mình chịu; vùi dập ai thương? Tan tác mây tiên; mịt mù gót ngọc. Bãi mờ hang thuốc, hương khước tử đâu đây? Bể vắng bè thiên, thuốc hồi sinh nào thấy? Nét ngài biêng biếc, ta vẽ trước kia; tay ngọc lạnh lùng, ai người ủ ấm? Vạc nọ thuốc thừa bừa bãi; áo kia ngấn lệ đầm đìa.

Hộp xạ nguyệt mở lại thêm buồn, gương đành loan vắng; gỗ đàn vân tung ra từng mảnh, lược hóa rồng bay. Hoa vàng vứt đám cỏ gianh; hộp biếc nhặt nơi gió bụi. Lầu Chi Thước buồn tênh thất tịch, còn cái kim treo; giải Uyên Ương đứt hẳn năm dây, hỏi ai người nối? Huống chi gặp tiết kim thu; quyền về Bạch Đế. Chăn đơn mơ mộng; nhà cửa đìu hiu. Thềm quế trăng mờ, bóng đẹp hồn thơm đâu tá; màn dung hương nhạt, lưng eo hơi yếu còn chi! Đầy trời cỏ héo, nào chỉ sậy lau? Khắp đất tiếng buồn, những là giun dế. Thềm long lanh móc, tiếng chày gieo gió lọt trong rèm; tường lác đác mưa, khúc sáo oán khôn nghe ngoài viện. Trước thềm anh vũ chưa quên, luôn miệng tên thơm vẫn gọi; ngoài cửa hải đường đã héo, báo tin người ngọc sắp đi. 【庚 夾 Thật khít hợp!】 Trò chơi sau rèm 【庚 夾 Thơ Nguyên Vi Chi có câu: "Lầu nhỏ sâu, chơi trốn tìm".】, gót sen vắng ngắt; chọi gà trên cỏ, hoa lan chờ hoài. Chỉ thêu bỏ lại, áo hoa lụa bạc ai khâu? Tơ băng gấp rồi, hương ngự bàn là chưa đốt. Theo lệnh cha lúc trước, dong xe xa tới phương viên, trái oai mẹ lần này, chống gậy toan đưa linh cữu 【庚 夾 Đây là dạng chữ gốc của chữ "cữu" — quan tài.】. Chợt nghe, ván thơm bị cháy, tình "cộng huyệt" đâu còn; quách đá vỡ tan, nghĩa đồng hôi *ndlr: Cộng huyệt và đồng hôi có nghĩa là sống chết có nhau.* 【庚 夾 Thơ cổ có câu về đá làm quách, gỗ làm quan; thơ Dương Công Hồi đời Tấn nói: "Sống làm đôi cùng thân, chết hóa tro chung một áo quan."】 đáng thẹn. Đến nỗi gió tây lùa vào chùa cũ, lần quất ma trơi; bóng chiều rọi khắp gò hoang, rã rời xương trắng. Thu du xào xạc; lau sậy đìu hiu. Vượn kêu dưới đá sương mù; ma khóc quanh vùng khói tỏa. Nào phải trong màn lụa đỏ, chàng nọ tình sâu; mới hay dưới bãi đất vàng, gái kia mệnh bạc. Đất Nhữ Nam dòng dòng giọt lệ, nhỏ trước gió tây; nơi Tử Trạch ngầm ngấm tình riêng, giãi cùng trăng lạnh. Than ôi!

Ma quỷ thực là độc ác; thần linh nào có ghét ghen. Lũ dèm pha đành phải rạch mồm 【庚 夾 Trang Tử có câu "khóa miệng Dương, Mặc"; Mạnh Tử nói: "Lời thiên lệch, biết chỗ nó che lấp."】, tha làm sao được? Con ác phụ dù đem mổ bụng, giận vẫn chưa nguôi! Tuy duyên trần cô chửa bén bao lâu; nhưng lòng quê, Ngọc này khôn xiết tả. Nỗi riêng quyên luyến, thăm hỏi ân cần. Mới biết cờ thượng đế cho vời; nơi cung hoa đợi chiếu. Sống thì bạn bè lan huệ, thác thì cai quản phù dung. Tuy nghe lời hầu nhỏ, chuyện khá hoang đường, nhưng cứ ý Ngọc này, lẽ đà xác thực. Tại sao thế? Ngày trước Diệp Pháp Thiện *ndlr: Diệp Pháp Thiện người đời Đường. Ông nhờ Lý Ung viết bài văn bia. Lý Ung không nhận. Một hôm, Lý Ung nằm ngủ, mơ thấy mình viết bài văn bia. Khi tỉnh dậy, vẫn chưa tin thì Diệp Pháp Thiện cầm bài văn đến.* bắt hồn Lý Ung viết hết bài bia; Lý Trường Cát *ndlr: Tức Lý Hạ đời Đường. Một hôm, có người con gái mặc áo đỏ đến mời Lý Hạ nói: "Ngọc Đế đã làm xong lầu, mời ông lên làm bài ký".* theo lệnh Ngọc Hoàng lên làm bài ký. Việc tuy khác nhau, nhưng lẽ thì một. Nên phải lựa tài mà giao việc, nếu dùng người không đúng thì chẳng hóa ra lạm lắm sao? Vậy mới biết đức thượng đế cân nhắc từng người, giao phó công việc, rất là đúng và rất là hợp, không uổng cái tính chất trời đã phú cho mọi người. Mong linh hồn cô không bao giờ mờ tối, thường hay phảng phất về đây, nên cứ liều lĩnh đọc mấy câu quê kệch này, chắc không phải nhàm tai người sáng suốt.

Liền hát bài chiêu hồn:

- Trời xanh xanh chừ, hay cô cưỡi rồng ngọc dạo chơi trên không 【庚 夾 Sở Từ có câu: "Đánh xe bằng bốn con rồng ngọc, cưỡi cỗ xe chim ế."】 đây?

Đất sao mông mênh chừ, hay cô ngồi xe giao tượng xuống chơi suối vàng 【庚 夾 Sở Từ có câu: "Trộn ngọc ngà làm xe."】 đây?

Nhìn tàn lụa lấp lánh chừ, hay sao Cơ, sao Vĩ sáng rực lên đây?

Dẫn đường lại có hàng tàn chừ, hay sao Nguy hư đi hộ vệ đây?

Theo hầu lại có bọn thần mây chừ, hay cô cưỡi mặt trăng 【庚 夾 Sao Nguy và Hư là hai sao hộ vệ. Phong Long là thần sấm; Vọng Thư là người đánh xe cho mặt trăng.】 đi chơi đây?

Tiếng bánh xe lộc cộc chừ, hay cô ngồi xe loan đi rong đây?

Mùi thơm thoang thoảng chừ, hay hoa hành đỗ tết làm dây đeo đây?

Màu quần áo chói lọi chừ, hay chạm mặt trăng làm đồ trang sức đây?

Mượn nơi um tùm để làm đàn tê chừ, hay cầm đuốc sen để thắp dầu hoa lan đây?

Chén rượu bằng quả bầu vẽ chừ, hay rượu ngon lẫn mùi hoa quế đây?

Ngửa mặt lên nhìn đám mây chừ, thấp thoáng như trông thấy ai đây?

Ghé tai nghe dưới làn sóng chừ, mơ màng như nghe tiếng ai đây?

Định rong chơi khắp khoảng bao la 【庚 夾 Tiêu dao du: yểu át nghĩa là ngăn trở.】 chừ, nỡ bỏ ta trơ trọi dạo cõi trần đây?

Nhờ thần gió đẩy xe cho ta chừ, để được cùng nắm dây cương trở về đây?

Nỗi thương cảm trong lòng chừ, kêu gào mãi có làm chi đây? 【庚 夾 Trang Tử · Chí lạc có câu: "Riêng ta sao có thể không bùi ngùi?"】 【庚 夾 Trang Tử có câu: "Khóc gào mà đi theo."】 Sao cô cứ lặng lẽ ngồi yên chừ 【庚 夾 Trang Tử nói "nằm yên trong căn nhà lớn", tức là người đã chết. ◇ Lại nói: "Biến mà thành khí, khí biến thành hình, hình biến thành sống; nay lại biến sang chết, cũng như xuân hạ thu đông bốn mùa vận hành." ◇ Thiên Thiên đạo nói: "Chết là vật hóa."】, hay lòng trời muốn thay đổi thế nào đây?

Đã ở yên nơi sâu thẳm chừ 【庚 夾 "Truân" đọc gần "chân". Tả Truyện nói việc truân tịch, tức huyệt mộ, nhà sâu dưới đất; bài Ai Dương hậu của Tả Quý Tần có câu "sớm vào nơi truân tịch". Trang Tử · Đại tông sư nói "đã trở về cái chân"; chú rằng lấy chết làm chân.】, lại còn muốn trở lại làm kiếp gì đây?

Đương bị gông cùm dưới hạ giới chừ 【庚 夾 Trang Tử · Đại tông sư nói đến gông cùm; lại nói người ta coi sống như mụn thịt treo, bướu thịt thừa, coi chết như mụn vỡ nhọt tan. Lại gọi: "Về đây, Tang Hộ!" Tang Hộ là tên người; Mạnh Tử Phản và Cầm Trương gọi hồn ông mà nói. Sách còn nói: "Đang sắp không hóa, sao biết mình đã hóa?" — ý nói chết cũng chỉ là hóa đi. Kinh Pháp Hoa kể bậc đạo sư dùng nhiều phương tiện, giữa đường hiểm hóa ra một tòa thành cho đoàn người mệt mỏi vào nghỉ, khiến họ tưởng đã được vượt thoát và yên ổn.】, có thiêng hãy rủ ta cùng lên đây?

Ở lại hay về, thôi cô về đây?

Còn như lặng lẽ mênh mông, cô giờ nằm đấy.

Dù cô có về, ta nào trông thấy?

Màn che chằng những dây leo; xương bồ mọc thành hàng dãy.

Hẳn mắt liễu ngủ đã ham rồi, chắc lòng sen giờ không đắng mấy.

Hẹn trên non quế. Tố Nữ *ndlr: Tức Hằng Nga.* miệng chào; đón dưới bến Lan, Bật phi *ndlr: Tức Lạc thần.* tay vẫy.

Sênh Lộng Ngọc *ndlr: Đời Tần Mục công, nàng Lộng Ngọc học sáo Tiêu Sử, sau hai người lấy nhau.* lách cách gần xa, trống hàn hoàng *ndlr: Ống sáo.* thùng thùng vang dậy.

Lên vùng Tung Nhạc, hỏi Phi Tử đâu đây, dạo núi Ly Sơn, tìm lão tiên nào thấy?

Lượn sông Lạc Thủy, rùa hiện điềm lành; hát khúc Hàm Trì, thú đua điệu nhảy.

Rừng Châu Lâm *ndlr: Đều là cõi tiên.* sáng rực, phượng đậu trên cao; sông Xích Thủy *ndlr: Đều là cõi tiên.* đỏ ngầu, rồng gầm dưới đáy.

Lễ mọn gọi là, lòng thành nhận lấy.

Từ Hà Thành *ndlr: Đều là cõi tiên.* xe quay bánh rầm rầm, về Huyền Phố *ndlr: Đều là cõi tiên.* gió phất cờ hây hẩy.

Đã quấn quít sao bỗng e dè, đã hiển hiện sao còn trốn chạy?

Khi tan khi họp, như khói mây bay; lúc gần lúc xa, nhường mưa mù vậy.

Sao từng hàng rọi, mây vẫn sạch làu; trăng nửa đêm soi, núi sông lộng lẫy.

Trong khi thức ngủ, đâu thấy vui cười? Mà nỗi lòng riêng, vẫn còn áy náy?

Nay tôi ngậm ngùi than thở, giàn giụa lệ rơi.

Quãng không lặng lẽ chừ, đâu là tiếng người!

Trúc reo lách tách chừ, nghe như sáo trời!

Chim xào xạc chừ sợ bay khắp nơi!

Cá phập phồng chừ lặn xuống đáy khơi.

Để tỏ lòng thành chừ, dâng lễ kính người.

Hồn nay có thiêng, hiển hiện cho coi.

Than ôi! Thương thay! Mong cô về hưởng!

Bảo Ngọc đọc xong, liền đốt văn tế, dâng trà, quyến luyến không nỡ dứt. A hoàn giục mấy lần mới chịu quay về. Chợt nghe thấy phía sau núi đá có người cười nói: “Xin hãy đứng lại”. Hai người nghe thấy, hoảng sợ. A hoàn nhỏ quay lại nhìn thấy một bóng người trong khóm hoa phù dung đi ra. A hoàn kêu lên:

- Chết rồi, có ma! Chị Tình Văn hiện hồn về thực rồi!

Bảo Ngọc sợ hãi đứng nhìn, không biết là người hay ma.

【威 Tổng bình: Văn trước hễ vào một viện, ắt kể một phen trồng trúc, vun hoa để tô đậm cảnh các bà già tranh lợi. Văn này hễ vào một viện, lại kể một phen cây héo, hương tàn để tả cảnh thân quyến điêu linh. Chữ chữ là cảnh thực, chữ chữ là tình lạ, khiến ta ngắm mãi không nỡ rời. Đoạn Từ Quỷ Hoạch với văn trước sau dường đứt dường liền, như hai ngọn núi La Phù lấy khói mưa làm mối nối, thường có tinh khí qua lại.】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Bản Giáp Thìn ở đây có thêm hai câu: “hoặc phỏng theo Kích âu ca của Ôn Bát Xoa, hoặc phỏng theo Cối Kê ca của Lý Trường Cát”.

〔二〕 Xét: Câu “Các vị đọc đến đây cứ coi như một câu chuyện cười, sẽ tỉnh cơn mệt” là lời phê vốn bị chép lầm vào chính văn.

Hồi 79: Tiết Bàn hối lấy sư tử Hà Đông — Nghênh Xuân lầm gả sói Trung Sơn

Hồi 79

Tiết Bàn hối lấy sư tử Hà Đông — Nghênh Xuân lầm gả sói Trung Sơn

【 威 Hồi tiền phê: Tĩnh thì ôm trời đất mà lòng tự rộng; động thì lành dữ chao đảo khó định. Một miếng ăn, một ngụm uống đều do số trời sinh thành, hà tất trong mộng còn nói chuyện tỉnh ra.】

Tế Tình Văn xong, thấy trong bóng hoa có tiếng người, Bảo Ngọc giật nẩy mình. Nhìn kỹ chẳng phải ai lạ, chính là Đại Ngọc hớn hở cười nói:

- Bài văn tế rất mới lạ! Có thể cùng truyền với bài bia Tào Nga *ndlr: Độ Thượng đời Hậu Hán làm bài văn bia ghi sự tích người thiếu nữ tên là Tào Nga.* được đấy.

Bảo Ngọc nghe xong đỏ mặt lên cười:

- Tôi nghĩ lối văn tế hiện giờ quen thuộc quá rồi nên đổi làm thể mới. Chẳng qua tôi làm đùa một lúc đấy thôi, ngờ đâu em lại nghe thấy. Có câu nào dở lắm, em sửa đổi lại cho.

Đại Ngọc nói:

- Bài nháp của anh để đâu em phải xem kỹ mới được. Bài dài như thế em chẳng biết anh nói những gì. Chỉ nghe ở giữa bài có hai câu "Trong màn lụa đỏ, chàng nọ tình sâu; dưới bãi đất vàng, gái kia bạc mệnh". Hai câu đối nhau ý thì hay đấy, nhưng "trong màn lụa đỏ", chữ tục và không xứng. Hiện có sự thực ngay trước mắt, sao anh không dùng?

- Sự thực gì ở trước mắt?

- Hiện nay cửa sổ của chúng ta đều che bằng thứ sa màu ráng trời, sao không nói "trước song sa đỏ, chàng nọ đa tình".

Bảo Ngọc dậm chân cười nó:

- Hay lắm, hay lắm! Chỉ có em mới nghĩ ra được, nói ra được.Thế mới biết xưa nay trong thiên hạ cảnh đẹp việc hay sẵn có rất nhiều, chỉ vì chúng tôi là người ngu không nghĩ ra được đấy thôi. Nhưng có một việc, tuy câu ấy đối thế thì hay thực, nhưng em nói thế còn được, chứ tôi thì không dám đương nổi.

Nói xong lại luôn miệng "không dám".

Đại Ngọc cười nói:

- Có hại gì? Cửa sổ của em tức là cửa sổ của anh, việc gì phải phân biệt như thế? Chỉ tổ làm cho thêm xa lạ mà thôi. Đời xưa người khác họ hoặc người giữa đường vẫn cùng nhau "cưỡi con ngựa béo, mặc áo cừu nhẹ, đến rách cũng không phàn nàn" *ndlr: Chữ trong luận ngữ.* huống chi là chúng ta?

Bảo Ngọc cười nói:

- Nói về tình kết giao thì không những "ngựa béo, áo cừu" dẫu đến "vàng bạc châu báu" cũng không nên "suy bì tần mẩn", nhưng quyết không thể nào sỗ sàng với các bạn khuê các được. Bây giờ tôi đổi chữ "chàng nọ" "gái kia" đi, coi như là bài của em tế thì lại càng hay. Xưa nay em đối với cô ấy rất tử tế nên thà bỏ cả bài văn tế này đi chứ quyết không thể bỏ cái câu "trước song sa đỏ" được. Chi bằng đổi lại là "trước song sa đỏ, tiểu thư đa tình; dưới bãi đất vàng, a hoàn bạc mệnh". Nếu được như thế, tuy không dính dáng gì đến, tôi cũng thỏa lòng.

- Cô ấy không phải là a hoàn của em, sao dùng được câu ấy? Những chữ "tiểu thư" "a hoàn" nghe cũng không được nhã. Chờ đến khi Tử Quyên chết, em sẽ dùng câu ấy cũng chưa muộn. 【庚 夾 Rõ ràng là làm lời sấm cho A Tần, nhưng trước lại cố nói Tử Quyên; đều dùng phép xảo quyệt ấy.】

- Sao em lại rủa cô ấy thế? 【庚 夾 Lại vẽ ra Bảo Ngọc; rốt cuộc chẳng biết chàng đang rủa ai, khiến người ta vừa cười vừa than.】

- Chính anh rủa, chứ em có rủa nó đâu.

- Tôi nghĩ ra rồi, đổi thế này thì ổn: "Trước song sa đỏ, tôi thực vô duyên; 【庚 夾 Câu mang hai nghĩa, thật thỏa đáng.】 dưới bãi đất vàng, cô sao bạc mệnh!" 【庚 夾 Ta cũng cho là thỏa đáng đến cực. Nhưng thử hỏi: đối diện nhau mà dùng chữ "tôi", "cô", rốt cuộc lời sấm ấy dành cho ai? Khiến người ta vừa cười vừa than. ◇ Cả bài tế có được là vì hai câu này. Lại phải biết tuy tế Tình Văn, thật ra cũng tế Đại Ngọc; kỳ ảo đến thế! Nếu bảo bài tế nhất định chỉ vì Tình Văn thì ngốc đến cực.】 Đại Ngọc nghe xong, đổi ngay nét mặt 【庚 夾 Người có tuệ tâm đọc đến đây đáng khóc. Xem câu này đủ biết bài tế thật không phải chỉ làm cho Tình Văn.】, trong bụng rất hồ nghi, 【庚 夾 Dùng việc này càng khéo, bởi lại muốn che mắt người đọc.】 nhưng không để lộ ra ngoài nét mặt. Vội mỉm cười gật đầu khen hay và nói:

- Hay đấy. Thôi đừng đổi nhảm nữa, mau về mà làm việc đi. Vừa rồi mợ sai người tìm anh, bảo là sáng sớm mai phải sang bên nhà cậu Cả. Cô Nghênh Xuân đã có người đến hỏi, có lẽ ngày mai họ đến, vì thế mợ bảo các anh sang.

- Việc gì phải vội thế? Người tôi không được khỏe, chưa chắc ngày mai đã đi được.

- Lại giở trò rồi! Em khuyên anh phải sửa đổi cái tính nết ấy đi. Chả gì cũng đã lớn rồi.

Vừa nói, Đại Ngọc vừa ho sù sụ. 【庚 夾 Tất cả đều đặt mạch cho hậu văn. Văn về A Tần không phải chỉ dùng một hai nét bút mà viết nên.】 Bảo Ngọc nói:

- Ở đây gió lạnh, chúng ta cứ đứng mãi, nhỡ bị cảm lạnh thì không phải chuyện chơi đâu. Thôi đi về đi.

- Em cũng về nghỉ đây, ngày mai lại gặp.

Nói xong liền theo đường khác quay đi. Bảo Ngọc đành phải lẩn thẩn trở về. Chợt nghĩ không có người theo Đại Ngọc, liền sai a hoàn nhỏ đưa đi. Rồi một mình về viện Di Hồng, quả có bọn vú của Vương phu nhân đến bảo sáng sớm mai phải sang nhà Giả Xá, đúng như lời Đại Ngọc vừa nói.

Giả Xá đã hứa gả Nghênh Xuân cho nhà họ Tôn. Họ Tôn người ở phủ Đại Đồng 【庚 夾 Chỉ nên hiểu là "đại khái tương đồng"; nếu nhất định cho là phủ Đại Đồng thật thì ngốc.】, ông cha xuất thân quan võ, là môn sinh của hai phủ Vinh, Ninh ngày trước, kể ra cũng là chỗ thân. Hiện giờ nhà họ Tôn chỉ có một người ở Kinh tập chức chỉ huy, người ấy tên là Tôn Thiệu Tổ, mặt mũi khôi ngô, thân thể hùng tráng , theo nghề cung mã, giao thiệp tinh khôn, 【庚 夾 Vẽ ra một vật tục.】 chưa đầy 30 tuổi, nhà lại giàu có, 【庚 夾 Câu này tuyệt đối không thể thiếu.】 hiện đương hậu bổ ở bộ binh để đợi thăng chức.

Giả Xá thấy anh ta chưa có vợ, lại là con cháu nhà thế gia, nhân phẩm và gia thế cũng đều xứng đáng, nên chọn làm giai tế. Việc này cũng đã trình Giả mẫu. Giả mẫu không bằng lòng, nhưng nghĩ việc vợ chồng là tự ý trời, cha nó đã đứng làm chủ thì việc gì phải dây vào cho lắm chuyện? Vì thế chỉ nói "biết rồi", ngoài ra không tỏ ý gì nữa.

Giả Chính xưa nay vẫn ghét nhà họ Tôn, tuy là chỗ thế gia, chẳng qua ông nó ngày trước hâm mộ thế lực phủ Vinh, phủ Ninh, có những việc không thu xếp được, phải đến xin làm môn hạ, chứ không phải là dòng dõi thi thư. Ông ta đã khuyên ngăn mấy lần, nhưng Giả Xá không nghe, nên đành phải chịu.

Bảo Ngọc chưa hề gặp mặt Tôn Thiệu Tổ bao giờ, hôm sau đành phải đến cho qua chuyện. Nghe nói ngày cưới đã đến nơi, chỉ trong năm nay Nghênh Xuân sẽ về nhà chồng, lại thấy Hình phu nhân đến trình Giả mẫu xin đón Nghênh Xuân ra khỏi vườn Đại Quan, Bảo Ngọc càng mất vui, ngày nào cũng ngơ ngơ, ngẩn ngẩn, không biết làm gì cho khuây. Sau lại được tin cho bốn a hoàn đi theo hầu Nghênh Xuân, Bảo Ngọc giậm chân nói:

- Từ nay trở đi, trên đời này lại thiếu hẳn năm người trong sạch.

Rồi ngày nào cũng đến Tử Lăng Châu, ngắm nhìn ngơ ngẩn, thấy hiên song lặng lẽ, bình trường vắng tanh, chỉ còn có vài bà già ở đấy trực dạ. 【庚 夾 Trước làm đoạn dẫn cho bài "đối cảnh thương Tần nhi" ở sau.】 Trên bờ thì hoa lau lá sậy, lảo đảo tả tơi, hình như có vẻ nhớ thương người cũ, chứ không khoe đẹp đua tươi như những ngày trước nữa. Bảo Ngọc không cầm lòng được, liền ứng khẩu đọc một bài hát: 【庚 夾 Nửa đầu hồi mục là "hối lấy sư tử Hà Đông", nay lại cố ý gặp "sói Trung Sơn" trước, đảo thứ tự hai mối tình nghiệt rồi viết tinh tế. Nhờ vậy thấy Nghênh Xuân là chính truyện (mạch cốt lõi), vợ chồng A Ngốc là phần phụ; thứ tự chủ khách nghiêm ngặt đến cực. Mọi tục lễ cưới gả đều không nhắc, chỉ cho một mình Bảo Ngọc sang đó; chính là đại ý của sách.】 Đêm thu bờ ao gió thổi lạnh, Ấu đỏ sen tàn ngọc lấp lánh.

Hoa lau lá ấu buồn làm sao, Móc nặng sương sa cây rã nhánh.

Suốt ngày vắng hẳn tiếng đánh cờ, Lấm tấm bàn cờ đất én nhơ.

Người xưa xa bạn còn thương tiếc, Tình nghĩa chân tay nỡ để ngơ!

Bảo Ngọc vừa ngâm xong, chợt nghe đằng sau có tiếng người cười nói:

- Sao cậu lại đâm ngây ra thế?

Bảo Ngọc vội quay lại nhìn, hóa ra Hương Lăng, Bảo Ngọc vội cười nói

- Chị ơi, bây giờ chị đến đây làm gì? Đã lâu không thấy chị đến chơi.

Hương Lăng vỗ tay cười hì hì nói:

- Sao tôi lại không muốn đến? Vì bây giờ anh cậu đã về, tôi đâu được tự do như trước! Vừa rồi bà sai người đi tìm mợ Phượng, nhưng không thấy, bảo là mợ ấy vào chơi trong vườn. Tôi nghe nói thế, liền nhận lấy việc này vào đây tìm, gặp a hoàn mợ ấy lại bảo là ở bên Đạo Hương thôn. Giờ tôi sang bên ấy, không ngờ lại gặp cậu. Tôi còn muốn bỏi cậu: Chị Tập Nhân mấy hôm nay có khỏe không? Tại sao chị Tình Văn lại chết đột ngột như vậy? Chị ấy mắc bệnh gì? Cô Hai dọn đi quá nhanh! Cậu xem nơi này chả mấy chốc đã vắng tanh vắng ngắt!

Bảo Ngọc cứ ậm ừ, lại mời Hương Lăng đến viện Di Hồng uống nước. Hương Lăng nói:

- Bây giờ không thể đến được, phải đi tìm mợ Hai, nói xong việc chính rồi tôi sẽ đến. 【庚 夾 Câu này tuyệt đối không thể thiếu.】

- Việc gì mà vội thế?

- Về việc anh cậu lấy vợ 【庚 夾 Nêu đề, nhưng dẫn ra thật nhẹ nhàng.】, nên rất cần.

- Thế thì định hỏi con cái nhà ai mới đáng? Đã rêu rao đến nửa năm nay rồi, hôm nay thì bảo con nhà họ Trương khá, ngày mai lại muốn lấy con nhà họ Lý, ngày kia lại bàn tán đến con nhà họ Vương tốt hơn. Con gái những nhà ấy không biết có tội gì mà cứ để cho người tự dưng bàn ra tán vào mãi?

- Bây giờ thì nhất định rồi, không phải vướng vít đến nhà khác nữa.

- Định hỏi con nhà ai đấy?

- Hôm nọ anh cậu đi buôn, tiện đường đến thăm nhà bà con quen thuộc. Nhà này đã quen biết từ lâu, cùng nhà chúng tôi đều ghi tên mua hàng cho nhà vua ở bộ hộ, cũng là một nhà đại gia hạng nhất, hạng nhì. Nói về lai lịch thì hai phủ ta đều biết tiếng nhà ấy. Khắp trong kinh thành này, trên từ vương hầu, dưới đến người buôn bán, đều gọi nhà ấy là "nhà hoa quế họ Hạ". 【庚 夾 Mùa hạ sao có hoa quế? Đến mùa hoa quế lại sao có tuyết? Ba việc vốn chẳng ăn nhập: Hạ là mùa hạ, Quế là hoa quế, còn họ Tiết đọc giống chữ tuyết. Nay cố ghép lại nên rốt cuộc không tương hợp. Khi vận suy kéo đến, phần nhiều sự việc đều như vậy, người trong cuộc tự không hiểu.】

- Sao gọi là "Nhà hoa quế họ Hạ"? 【庚 夾 Vừa nghe biệt hiệu "hoa quế" đã thấy mới nhã nên không khỏi cười; ta cũng muốn cười mà hỏi.】

- Nhà ấy vốn là họ Hạ, rất giàu. Không kể số ruộng đất, riêng chỗ trồng quế cũng có mấy chục khoảnh. Cả đất Trường An này, những hiệu bán hoa quế ở trong và ngoài thành, đều là của nhà ấy cả. Tất cả những chậu cảnh bày ở trong cung cũng đều là của nhà ấy đem dâng. Vì thế mới có cái tên riêng ấy. Hiện giờ ông cụ đã mất rồi, chỉ còn bà cụ già ở với cô con gái. Cô này không có anh em gì cả. Đáng tiếc nhà ấy thế mà tuyệt tự.

- Nhà ấy tuyệt tự hay không cũng mặc, chỉ hỏi xem cô ấy có đẹp không? Tại sao anh ấy lại bằng lòng? 【庚 夾 Bổ ra việc A Ngốc xưa nay khó có ai khiến hắn vừa ý.】

- Một là duyên trời, hai là anh ấy ưng ý, "mắt tình nhìn thấy Tây Thi". Năm trước hai nhà thường đi lại với nhau, từ bé họ vẫn chơi đùa một chỗ. Kể họ là anh em con cô con cậu, không phải giữ hiềm nghi gì. Mấy năm xa nhau, hôm trước anh cậu có đến nhà chơi. Bà cụ Hạ không có con trai, thấy anh cậu dáng dấp như vậy, vừa khóc vừa cười, coi quý hơn con đẻ. Rồi cho hai người gặp nhau. Ai ngờ cô ấy tươi đẹp như bông hoa, cũng đọc sách biết chữ, vì thế anh cậu bằng lòng ngay. Cả bọn làm công trong hiệu cũng ở đấy quấy nhiễu ba bốn ngày. Họ còn giữ lại mấy hôm nữa, anh cậu cáo từ mãi mới để cho về. Vừa về đến nhà, anh cậu đã thì thào với dì cậu đi hỏi. Dì cậu đã biết cô ấy, lại là nơi môn đăng hộ đối, nên cũng bằng lòng, liền bàn với dì Hai và mợ Phượng, rồi sai người đi hỏi, thì được ngay. Ngày cưới gấp quá, nên chúng tôi bận rộn túi bụi. 【庚 夾 Đoạn A Ngốc cầu vợ lại nhờ miệng Hương Lăng kể rõ, bớt được biết bao văn thừa bút mệt.】 Tôi chỉ mong cô ấy về bên này cho sớm, lại thêm được một người làm thơ nữa đấy. 【庚 夾 Hay tuyệt! Giọng Hương Lăng tuyệt đối không thể thiếu. Xem nàng nói "thêm người làm thơ", đủ biết trong lòng không chút kiêng kỵ, nghi ngại; thật là một người hồn nhiên như trời sinh. Ta vì nàng mà khóc.】

【庚 夾 Bỗng viết "cười nhạt"; chỉ hai chữ đã có văn chương.】 - Chị nói thế, nhưng tôi vẫn để tâm lo xa hộ chị! 【庚 夾 Lại là lời sấm cho Hương Lăng; chính thứ chuyện ấy đang chực kéo tới.】

- Cậu nói gì thế? Tôi vẫn không hiểu.

- Có gì mà chị không hiểu? Sợ có người khác, anh ấy sẽ không thương chị nữa.

Hương Lăng nghe nói, đỏ bừng mặt lên, nghiêm nét mặt nói:

- Nói thế là thế nào? Xưa nay chúng mình vẫn kính nể nhau, bây giờ cậu lại nhắc đến những chuyện ấy. Không trách được ai cũng bảo cậu là người không thể gần gũi được!

Vừa nói vừa quay người đi về.

Bảo Ngọc thấy Hương Lăng như vậy, tưng hửng như mất một vật gì, đứng ngẩn người ra một lúc, sững sờ buồn rũ, rồi quay về viện Di Hồng, suốt đêm trằn trọc không ngủ.

Hôm sau bỏ cả ăn uống, người phát sốt lên. Cũng vì những việc gần đây như khám xét vườn Đại Quan, đuổi Tư Kỳ, xa Nghênh Xuân, thương Tình Văn, Bảo Ngọc đâm ra xấu hổ sợ hãi và thương xót, lại thêm bị cảm phong hàn, nên sinh ra bệnh, nằm liệt giường không dậy được. Giả mẫu nghe thấy thế, ngày nào cũng đến thăm nom. Vương phu nhân trong lòng hối hận về việc Tình Văn đã quá trách Bảo Ngọc, nhưng vẫn không để lộ ra ngoài mặt, chỉ dặn dò bọn vú già hầu hạ trông nom cẩn thận. Một ngày hai lần mời thầy đến xem mạch bốc thuốc. Sau một tháng, Bảo Ngọc mới dần dần bình phục. Phải kiêng khem một trăm ngày mới được ăn đồ mặn, đồ mỡ và mới được đi chơi.

Trong một trăm ngày, Bảo Ngọc không được ra khỏi cửa, chỉ chơi đùa trong nhà thôi.

Sau bốn năm mươi ngày, bị gò ép quá Bảo Ngọc nóng lòng nóng ruột, chịu làm sao được? Dù đã bày hết cách, nhưng Giả mẫu và Vương phu nhân nhất định không chịu nghe, nên đành phải chịu, chỉ chơi đùa bừa bãi với bọn a hoàn, không thiếu cách gì.

Sau lại nghe thấy bên Tiết Bàn bày tiệc hát xướng, vui nhộn lạ thường, đã đón cô dâu về nhà, người rất xinh đẹp lại thông chữ nghĩa. Bảo Ngọc chỉ bực không được đến nhìn mặt cho thỏa. Ít lâu sau lại nghe Nghênh Xuân về nhà chồng, Bảo Ngọc nghĩ đến khi chị em cùng ở chung quấn quít với nhau, giờ phải xa nhau, dù có gặp lại nữa, chắc cũng không được thân mật như trước. Hiện giờ lại không được đến thăm, thực làm cho người ta buồn rầu khôn xiết.

Bảo Ngọc đành phải nén lòng cố nhịn, cùng bọn a hoàn nô đùa cho đỡ buồn, may khỏi bị cái nạn cha bắt đi học. Trong một trăm ngày ấy, Bảo Ngọc cùng a hoàn nghịch ngợm bừa bãi, không sợ hãi gì, giở hết những trò chơi đùa trên đời chưa từng thấy, chỉ trừ không kéo đổ viện Di Hồng thôi.

Hương Lăng từ lúc cãi lại Bảo Ngọc, cho là Bảo Ngọc có ý sỗ sàng: "Từ nay ta nên tránh xa cậu ấy là phải". Vì thế ít khi lui tới vườn Đại Quan. Cô ta ngày nào cũng bận rộn về việc Tiết Bàn cưới vợ, vì cô ta cho là sẽ được cái bùa hộ thân, tự mình trút bớt một phần gánh nặng, như thế sẽ được yên lặng hơn. Lại biết người ấy có tài có sắc, chắc là nhã nhặn và dịu dàng, nên mong sao chóng đến ngày cưới, so với Tiết Bàn lại còn sốt ruột hơn nhiều. Mong mãi mới đến ngày cưới, Hương Lăng để ý hầu hạ rất là cẩn thận.

Cô gái họ Hạ năm nay mới mười bảy tuổi, có chút nhan sắc, cũng biết ít nhiều chữ nghĩa, nhưng bụng dạ thâm hiểm có thể nối gót được Phượng Thư. Chỉ hiềm một nỗi, từ bé cha chết sớm, không có anh em ruột thịt, một mình là gái, được mẹ nâng niu chiều chuộng như hòn ngọc báu, hễ con muốn gì là mẹ chịu theo ngay, vì thế không khỏi gây nên cái tính chú Chích *ndlr: Một tên trộm đời Xuân Thu, tính rất tàn bạo.*, tôn mình như đức Phật, rẻ người như bùn; bề ngoài thì tươi đẹp như bông hoa, nhưng bên trong lại có tính nóng nảy như sấm sét.

Khi ở nhà đối với đám a hoàn thì hay gắt gỏng chửi mắng đánh đập. Bây giờ đi lấy chồng, tự cho mình đã làm bà chủ, không còn bẽn lẽn dịu dàng như xưa, mà phải ra oai mới áp đảo được mọi người. Chị ta thấy Tiết Bàn là người tính nết ương ngạnh, kiêu ngạo xa xỉ, nếu không trị ngay từ đầu thì sau này tất không thể phất cờ chỉ huy được. Lại thấy Hương Lăng là người nàng hầu tài sắc trọn vẹn, càng nảy ra cái ý: "Há để người ngoài ngủ say bên màn" của vua

Tống Thái Tổ diệt nước Nam Đường *ndlr: Xem chú thích ở hồi 76. Ở đây ý nói Hạ Kim Quế ghen không muốn để cho Hương Lăng sống yên ổn bên cạnh.* trước kia. Vì nhà chị ta nhiều hoa quế, nên lúc bé đặt tên là Kim Quế. Khi chị ta còn nhà, không cho ai được nói đến hai chữ "kim" và quế". Nếu ai không để ý, nhỡ mồm nói nhầm một chữ, là bị chị ta đánh đập và phạt thật nặng. Chị ta cho rằng hai chữ "hoa quế" không thể cấm được, tất phải đổi ra một tên khác. Lại nghĩ: "Hoa quế vẫn có điển Quảng Hàn Thường Nga", liền đổi hoa quế làm hoa "thường nga" để thầm ví thân phận mình. Tiết Bàn vốn là người có mới nới cũ, lại sẵn tính mạnh rượu yếu cơm, bây giờ lấy được người vợ mới, khôn xiết vui mừng, nên việc gì hắn cũng chiều chuộng. Kim Quế thấy được đằng chân liền lân đằng đầu. Trong khoảng một tháng đầu hai người vẫn còn khí khái ngang nhau, chừng vài tháng sau, Tiết Bàn đã phải chịu nhụt dần.

Một hôm uống rượu xong, Tiết Bàn muốn làm việc gì, bàn với Kim Quế, Kim Quế nhất định không nghe. Tiết Bàn không nhịn được, nói mấy câu rồi hằm hằm bỏ đi.

Kim Quế liền khóc lóc như người say rượu không ăn không uống, giả cách ốm, phải mời thầy đến xem bệnh. Thầy thuốc nói: "Khí huyết trái ngược nhau, phải uống khoan hung thuận khí". Tiết phu nhân giận quá, mắng Tiết Bàn một trận: "Bây giờ lấy vợ sắp có con rồi, mày còn càn dở như vậy. Nhà người ta nâng niu nó như chim phượng hoàng, khó khăn lắm mới đẻ được một cô con gái, mơn mởn như đóa hoa. Thấy mày là người tử tế, họ mới gả cho. Mày không biết thân biết phận, một lòng một dạ ăn ở với nhau cho hòa thuận, lại còn càn dở như thế. Nốc rượu cho đẫy vào, rồi hành hạ con người ta! Bây giờ phải tốn tiền uống thuốc, tốn công chạy chữa".

Tiết phu nhân nói một chặp, làm Tiết Bàn hối hận phải đến vỗ về Kim Quế. Kim Quế thấy mẹ chồng nói thế, lại càng lên nước, làm bộ làm tịch, không thèm nhìn đến Tiết Bàn. Tiết Bàn không biết làm thế nào, đành than thở một mình. Chừng nửa tháng sau, hắn mới dần dần dỗ được Kim Quế nguôi lòng. Từ đó Tiết Bàn lại càng phải giữ gìn cẩn thận, tính khí lại nhụt đi một nửa.

Kim Quế thấy chồng đã bị đánh đổ, mẹ chồng lại hiền lành, liền dần dần tìm cách lên ngựa múa gươm. Ban đầu chỉ mới kiềm chế Tiết Bàn, về sau ra vẻ nũng nịu định áp lép cả Tiết phu nhân và Bảo Thoa. Bảo Thoa đã biết rõ tính ngang ngược của chị ta, thường tùy cơ đối phó, dùng những lời kín đáo để đe nẹt Kim Quế, Kim Quế biết là không thể trêu được, muốn tìm chỗ sơ hở, nhưng tìm không ra, đành phải nén lòng chiều chuộng.

Một hôm, Kim Quế ngồi rỗi nói chuyện phiếm với Hương Lăng, hỏi đến cha mẹ quê quán, thì Hương Lăng đều nói đã quên mất cả. Kim Quế không bằng lòng, cho là có ý nói dối, rồi hỏi:

- Hai chữ "Hương Lăng" ai đặt cho đấy?

- Cô Bảo đặt cho đấy.

- Ai cũng nói cô Bảo thông, nhưng chị xem cái tên này thì thật là không thông.

- Mợ nói cô Bảo không thông, là vì mợ chưa bàn luận với cô ấy thôi. Cứ kể ra sức học của cô ấy thì ngay ông lớn bên phủ Giả cũng thường khen đấy.

【 威 Tổng bình: Sau bài tế, Đại Ngọc nhẹ nhàng hiện đến, làm tăng một phen cảm khái; nói tới chuyện Nghênh Xuân rồi lại nhẹ nhàng đi. Sau bài từ, Hương Lăng nhẹ nhàng hiện đến, làm tăng một phen cảm khái; nói tới chuyện Tiết Bàn rồi lại nhẹ nhàng đi. Mỗi bên một nét chấm, một nhịp dừng, đều dẫn mạch cho văn sau. Hai đoạn cùng lấy ba chữ "việc chính" làm mắt, mà trong việc chính lại ẩn một việc rất không đứng đắn; nhà văn quả không có một chữ ngây, một câu chết.

Từ chuyện đặt tên mà tô màu, riêng có điều đáng ngẫm.】

Hồi 80: Tiết Bàn hối lấy sư tử Hà Đông (tiếp) — Nghênh Xuân lầm gả sói Trung Sơn (tiếp)

Hồi 80

Tiết Bàn hối lấy sư tử Hà Đông (tiếp) — Nghênh Xuân lầm gả sói Trung Sơn (tiếp)

【戚 Hồi tiền phê: Kể lòng ghen của Kim Quế thì dùng bút thực; kể cái ác nhà họ Tôn thì dùng bút hư. Kể Bảo Ngọc nằm bệnh là lược bút; kể Bảo Ngọc đi lễ là đình bút.】

Kim Quế nghe thấy nói thế, ngoảnh mặt đi, bĩu môi 【庚 夾 Vẽ ra một người đàn bà hung hãn.】, khịt mũi 【庚 夾 Đúng là ngòi bút đuổi hồn bắt phách.】, cười nhạt nói:

- Khi hoa ấu nở có mùi thơm đâu? Nếu bảo là hoa ấu thơm, thì các hoa thơm khác sẽ để nào chỗ nào? Thực là rất mực không thông.

Hương Lăng nói:

- Không những hoa ấu thơm, ngay đến lá sen, gương sen cũng đều có một mùi thơm mát. Nhưng mùi thơm ấy không thơm bằng mùi hoa, nếu khi thanh vắng, hoặc sáng sớm hay nửa đêm, ta chịu khó thưởng thức, thì cái mùi ấy cũng thơm mát như hoa.

Ngay cả đến hoa ấu, hoa súng, lá lau, gốc sậy, nếu được hơi mưa móc vun tưới, thì cái mùi thơm mát ấy cũng làm cho người ta tỉnh táo nhẹ nhàng. 【庚 夾 Nói được thế đã là người có lòng tinh sáng, huống chi nàng Lăng!】

- Theo như cô nói, thì hoa quế, hoa lan thơm không ra gì à? 【庚 夾 Lại ghép thêm một hoa lan: một là để tự nâng giá, hai là để dụ người phạm húy.】 Hương Lăng đương lúc hăng, quên cả kiêng kỵ, thuận miệng nói luôn:

- Mùi thơm của hoa lan hoa quế thì hoa khác không thể bì được.

Nói chưa dứt câu thì a hoàn của Kim Quế tên là Bảo Thiềm trỏ ngay vào mặt Hương Lăng mắng:

- Cô đáng chết! Sao dám gọi tên mợ ra?

Hương Lăng chợt nghĩ ra, băn khoăn ngượng nghịu vội cười thưa:

- Tôi trót buột miệng, xin mợ đừng để ý.

Kim Quế cười nói:

- Có làm chuyện gì ấy. Cô thực cẩn thận quá. Nhưng tôi nghĩ chữ "Hương" vẫn không ổn, muốn đổi ra một chữ khác, không biết cô có bằng lòng hay không?

Hương Lăng cười nói:

- Sao mợ lại nói thế? Ngay thân tôi bây giờ cũng là thuộc về mợ rồi, đổi một chữ tên mà mợ lại hỏi tôi có bằng lòng hay không? Như thế tôi đâu dám nhận. Mợ xem chữ nào hay thì đặt tên cho tôi chữ ấy.

Kim Quế cười nhạt:

- Cô nói cũng đúng đấy, nhưng chỉ sợ chị Bảo để bụng thôi.

Hương Lăng cười thưa:

- Mợ chưa biết, lúc trước mua tôi về, cốt để hầu mẹ thôi, nên cô Bảo đặt cho tôi cái tên ấy. Về sau tôi sang hầu cậu và bây giờ có mợ về đây, lại càng không dính dáng gì đến cô ấy nữa. Vả chăng cô ấy là người hiểu đời thì việc ấy làm gì mà phải tức giận?

- Cô đã nói thế thì chữ "hương" không ổn bằng chữ "thu". Vì mùa thu thì củ ấu, hoả ấu mọc nhiều, như thế chẳng có gốc tích hơn chữ "hương" hay sao?

- Thôi tôi xin nghe lời mợ.

Từ đấy Hương Lăng đổi tên là Thu Lăng. Bảo Thoa cũng chẳng để ý đến.

Tiết Bàn xưa nay vẫn có tính "được voi đòi tiên". Hắn lấy được Kim Quế rồi, lại thấy a hoàn của Kim Quế là Bảo Thiềm có chút nhan sắc, đi đứng lẳng lơ đáng yêu, nên thường sai lấy nước pha trà, cố ý chọc ghẹo nó. Bảo Thiềm tuy đã biết mùi đời, nhưng lại sợ Kim Quế, nên không dám sỗ sàng, hãy để ý xem nét mặt Kim Qu thế nào đã.

Kim Quế cùng dò biết ý ấy, nghĩ bụng: "Mình đương định bày binh bố trận làm hại Hương Lăng, chưa tìm được chỗ sơ hở, thì anh chàng đã lại lấm lét đến Bảo Thiềm.

Mình hãy liều gán Bảo Thiềm cho hắn, thế nào hắn cũng thua nhạt Hương Lăng. Thừa dịp ấy, ta sẽ gạt bỏ Hương Lăng, bấy giờ Bảo Thiềm là người của mình thì cũng dễ xử thôi".

Chủ ý đã định, chị ta chỉ đợi thời cơ là ra tay.

Một hôm vào buổi tối, Tiết Bàn ngà ngà say, sai Bảo Thiềm cầm lấy chén, cố ý nắm tay Bảo Thiềm. Bảo Thiềm lại làm bộ lẩn tránh, rụt tay lại, hai bên cùng nhỡ tay.

"Choang" một tiếng, chén nước rơi xuống đất, bắn ra cả người. Tiết Bàn có ý ngượng, nói đổ Bảo Thiềm cầm chén không cẩn thận.

Bảo Thiềm nói:

- Vì cậu đỡ chén không cẩn thận.

Kim Quế cười nhạt, nói:

- Giọng lưỡi của hai người đều khá cả đấy, chẳng ai dại đâu.

Tiết Bàn chỉ cúi đầu mỉm cười không nói. Bảo Thiềm thì đỏ mặt đi ra. Đến lúc đi ngủ, Kim Quế cố ý đuổi Tiết Bàn đi ngủ ở chỗ khác, càng đỡ bận thân. Tiết Bàn chỉ cười.

Kim Quế nói:

- Muốn làm gì thì cứ nói cho em biết, đừng có lén lút, chả ăn thua gì đâu!

Tiết Bàn nghe nói, mượn hơi men, quỳ ngay trên chăn, kéo Kim Quế cười nói:

- Em ơi, nếu em để Bảo Thiềm cho anh, thì em muốn gì, anh cũng xin vâng. Em muốn ăn óc người sống, anh cũng lấy được cho em.

Kim Quế cười nói:

- Cậu nói chẳng thông một tí nào. Cậu yêu ai cứ nói rõ ra, rồi lấy làm nàng hầu, đừng để ngoài trông thấy, đâm ra khó coi. Còn em thì có cần cái gì đâu?

Tiết Bàn nghe vợ nói thế, mừng quá, tạ ơn không ngớt. Đêm hôm ấy hắn cố làm trọn phận sự người chồng 【庚 夾 "Làm trọn đạo làm chồng" — thật là chuyện lạ, lời lạ.】, hết sức chiều chuộng Kim Quế. Hôm sau hắn cũng không đi đâu, chỉ ở trong nhà đùa nghịch, lại càng bạo gan thêm. Đến buổi chiều, Kim Quế cố ý đi ra ngoài, để cho hai người ở nhà có dịp gần nhau. Tiết Bàn liền giở trò gạ gẫm.

Bảo Thềm đã biết tám chín phần rồi, nên cũng giả cách nửa muốn nửa đừng, ngờ đâu Kim Quế để bụng rình, giữa lúc hai người đang giằng co, sắp vào cuộc, chị ta liền sai gọi a hoàn nhỏ là Tiểu Xả nhi đến.

A hoàn nhỏ này vẫn hầu Kim Quế từ lúc bé, vì bố mẹ nó mất sớm, không có người chăm nom, nên ai cũng gọi nó là Tiểu Xả nhi, chuyên làm việc vặt. 【庚 夾 Kể đầu đuôi Tiểu Xá Nhi; giữa lúc gấp lại điểm hai chữ "bạc mệnh", xa xa đối với Si nha đầu.】 Bấy giờ Kim Quế đã có ý định sẵn, gọi nó đến dặn:

- Mày đi bảo cô Thu Lăng vào buồng lấy khăn tay của tao ra đây, đừng nói là tao bảo mày. 【庚 夾 Kim Quế xấu đến cực! Vì vậy mới riêng sai Tiểu Xá làm việc này.】 Tiểu Xả nhi chạy một mạch đi tìm Thu Lăng nói:

- Cô Lăng, mợ bỏ quên cái khăn mặt ở trong buồng. Cô đi vào lấy ra đưa cho mợ có được không?

Hương Lăng gần đây hay bị Kim Quế hành hạ, không biết tại sao, nên tìm hết cách chiều chuộng để hòng lấy lòng Kim Quế. 【庚 夾 Đều là một tiếng khóc cho người si tâm.】 Vừa nghe nói thế, liền đi vào buồng lấy khăn mặt, không ngờ gặp lúc hai người đương co kéo nhau. Thu Lăng chạy đâm sầm vào, thấy thế xấu hổ quá, mặt mũi đỏ bừng lên, quay người tránh đi không kịp. Tiết Bàn cho là việc ấy đã công khai rồi, trừ Kim Quế ra, không sợ ai cả, vì thế cửa cũng không đóng. Khi Thu Lăng vào, hắn có xấu hổ đấy, nhưng cũng không để ý, Bảo Thiềm vốn là đứa đanh đá, giờ thấy Thu Lăng, giận không có chỗ nào trốn được, liền đẩy Tiết Bàn, chạy một mạch ra ngoài, miệng vẫn càu nhàu oán trách, nói là Tiết Bàn dùng sức cưỡng dâm. Tiết Bàn chật vật mới dỗ được Bảo Thiềm vào tay, lại bị Thu Lăng phá đám, cuộc vui biến thành cơn giận, đều trút cả lên người Thu Lăng. Hắn không cho ai phân trần, chạy ra ngoài quát mắng:

- Con đĩ chết đâm chết chém này! Tại sao lúc này mày lại dẫn thân xác đến đây làm gì?

Thu Lăng biết là việc không hay, ba chân bốn cẳng chạy mất. Tiết Bàn quay lại tìm Bảo Thiềm thì đã mất hút. Lúc đó hắn giận quá, chỉ làu nhàu mắng Thu Lăng. Sau khi ăn cơm chiều, Tiết Bàn rượu đã ngà ngà say, đến lúc tắm rửa, không ngờ nước hơi nóng, bị bỏng chân, liền cho là Thu Lăng có ý hại mình. Hắn trần truồng đuổi đá Thu Lăng mấy cái. Thu Lăng xưa nay chưa bị ức như thế bao giờ, nhưng đã đến nông nỗi này, không biết làm thế nào, đành chỉ than thân trách phận, rồi bỏ đi.

Kim Quế đã rỉ tai với Bảo Thiềm, đêm nay cho Tiết Bàn cùng Bảo Thiềm vào ngủ ở buồng Thu Lăng và bảo Thu Lăng sang ngủ hầu ở buồng mình. Lúc đầu Thu Lăng không chịu. Kim Quế bảo Thu Lăng cho mình là bẩn thỉu hoặc muốn rảnh thân, sợ đêm phải hầu hạ vất vả. Rồi chị ta mắng:

- Ông chủ đốn mạt của nhà mày hễ thấy người nào là yêu người ấy. Hắn đã chiếm mất a hoàn của ta, lại không cho mày sang đây thay, như vậy là ý định thế nào? Chắc là hắn muốn bắt ta chết đi thì mới thôi.

Tiết Bàn thấy thế, lại sợ làm ngáng trở đến việc mình với Bảo Thiềm, liền chạy lại mắng Thu Lăng:

- Con khốn nạn này! Mày không bước đi thì tao đánh cho tan xác bây giờ.

Thu Lăng không biết làm thế nào, đành phải mang chăn đệm đến. Kim Quế bảo Thu Lăng trải chiếu ngủ ở dưới đất. Thu Lăng đành phải nghe lời, vừa nằm xuống thì Kim Quế đã gọi pha nước, một lúc lại bắt bóp đùi, cứ thế mỗi đêm bảy, tám lần, không để cho Thu Lăng nằm ngủ yên được một lát.

Tiết Bàn với Bảo Thiềm như được ngọc báu, tất cả mọi việc đều bỏ mặc đấy. Kim Quế tức giận chỉ mắng thầm:

- Hãy cho mày sướng mấy hôm để dần dần trị được con kia rồi lúc đó đừng có trách tao!

Chị ta một mặt cố nhịn, một mặt tìm cách trị Thu Lăng. Độ được nửa tháng 【庚 夾 Nửa tháng qua, mọi mưu kế đều đã xếp yên.】, chị ta giả cách ốm, nói là đau bụng quá đỗi, chân tay cứng đờ, chữa mãi không khỏi. Ai cũng cho là bị Thu Lăng chọc tức.

Chạy chữa mấy hôm, bỗng ở trong gối của Kim Quế rơi ra một hình nhân bằng giấy, mặt trên viết năm tháng ngày giờ sinh của Kim Quế, có năm cái kim cắm vào bụng, và các đầu khớp xương. Bấy giờ mọi người đều cho là việc lạ, đi báo Tiết phu nhân. Tiết phu nhân tay chân rụng rời, vội vàng chạy đến. Tiết Bàn lại càng rối rít, định tra khảo mọi người.

Kim Quế nói:

- Việc gì phải tra oan người ta? Có lẽ là cái bùa trừ tà của Bảo Thiềm đấy. 【庚 夾 Ác đến cực! Hỏng đến cực!】

- Dạo này Bảo Thiềm có được mấy khi rỗi mà vào buồng mợ, sao lại đổ oan cho người ngay thẳng? 【庚 夾 Đúng cần ông anh nói câu ấy.】

- Không phải Bảo Thiềm thì còn ai nữa. Chẳng lẽ tôi tự làm hại tôi à? Người khác thì ai dám vào buồng của tôi?

- Hiện giờ Thu Lăng ngày nào cũng ở gần mợ, chắc nó phải biết, cứ tra hỏi nó trước thì rõ.

- Tra hỏi ai? Ai chịu nhận? Theo ý tôi thì cứ giả vờ không biết, bỏ qua việc này đi là xong. Rút cuộc tôi chết thì cũng không quan hệ gì, người ta lại càng được lấy vợ khác đẹp hơn. Theo lương tâm mà nói, cũng chẳng qua vì ba người đều ghét tôi cả. - Chị ta vừa nói vừa khóc rống lên.

Tiết Bàn nghe vậy càng giận, tiện tay với lấy một cái dóng cửa 【庚 夾 Xa xa đối với lần trước Tiết Bàn định đánh chết Bảo Ngọc.】, chạy thẳng đi tìm Thu Lăng, không cho nói câu nào đánh bừa vào đầu, vào mặt, vào khắp người Thu Lăng, cứ đổ riệt cho Thu Lăng làm việc ấy. Thu Lăng kêu oan. Tiết phu nhân chạy đến mắng át đi.

- Mày không hỏi rõ đầu đuôi mà đánh người ta. Ta xem con bé ấy hầu hạ mấy năm nay, có sơ suất bao giờ đâu. Khi nào nó dám làm việc mất lương tâm như thế? Mày hỏi cho ra trắng đen, rồi hãy giở lối đấm đá.

Kim Quế thấy mẹ chồng nói thế, sợ Tiết Bàn nể nang, đâm chùn, liền to tiếng khóc ầm lên, kể lể:

- Hơn nửa tháng nay anh cướp mất Bảo Thiềm của tôi đi, không cho nó vào buồng, chỉ có Thu Lăng ngủ với tôi thôi. Tôi muốn tra hỏi Bảo Thiềm thì anh bênh nó. Giờ anh lại đâm tức giận đánh Thu Lăng. Thôi cứ làm cho tôi chết đi, rồi anh kén người giàu sang xinh đẹp hơn mà lấy, việc gì anh phải bày ra cái trò đùa này?

Tiết Bàn nghe nói vậy lại càng tức thêm. Tiết phu nhân nghe Kim Quế nói câu nào cũng có vẻ độc ác, áp chế con mình, rất là bực. Ngờ đâu đứa con trơn hèn, bị nó áp chế cứ chịu nhũn đi như con chi chi ấy. Đã thế, lại còn tăng tịu với con a hoàn, để nó nói cho là cướp mất người của nó. Nó lại muốn được cái tiếng là người hòa nhã biết nhường chồng. Rút cục cái hình nhân ấy không biết ai làm ra. Câu tục ngữ nói rất đúng: "Quan thanh khó xử việc nhà", bây

giờ bố mẹ chồng cũng khó xử đoán được việc riêng của dâu con. Bà ta không biết làm thế nào, đành chỉ mắng Tiết Bàn:

- Cái của oan trái này, con chó còn có thể diện hơn mày! Ai ngờ mày cắm đầu đi mò cả con a hoàn hầu cận, để cho vợ mày nó bảo là cướp mất a hoàn của nó, liệu mày còn mặt mũi nào trông thấy người ta nữa? Mày không biết ai làm cái bùa ấy, cũng không hỏi cho ra nhẽ, đã đánh ngay người ta. Tao biết mày là đứa có mới nới cũ, mày phụ cả lòng tốt của người ta trước đây. Dù nó không ra gì, mày cũng không nên đánh nó. Tao sẽ bảo ngay người mối đến để bán nó đi, thế là mày được rảnh mặt.

Tiết phu nhân tức quá. lại bảo:

- Hương Lăng! Thu nhặt đồ đạc đi theo tao.

Rồi bà ta lại gọi người bảo:

- Lại tìm ngay người mối lại đây, bán nó đi lấy mấy lạng bạc, thế là nhổ được cái gai trong thịt, cái đinh trong mắt, để cho cả nhà được sống yên ổn!

Tiết Bàn thấy mẹ nổi giận, cứ cúi đầu xuống. Kim Quế nghe Tiết phu nhân nói mấy câu ấy, liền ngoảnh mặt ra ngoài cửa sổ khóc và nói:

- Bà muốn bán người thì cứ bán, không cần phải nói người nọ chọc người kia. Không lẽ chúng tôi lại là người hay ghen tuông không biết dung kẻ dưới tay sao? Tại sao nhổ gai trong thịt, nhổ đinh trong mắt? Ai là cái đinh, ai là cái gai? Nếu tôi mà ghen với con Thu Lăng thì đời nào tôi chịu cho con a hoàn của tôi làm nàng hầu.

Tiết phu nhân nghe nói tức quá, run người, nghẹn lên cổ họng nói:

- Thế là phép tác nhà nào đấy? Mẹ chồng nói ở trong nhà, thì nàng dâu cãi lại ở ngoài cửa sổ. Khen cho mày là con gái nhà đại gia đấy! Động tới là đối gia đối giảm. Mày nói cái gì thế?

Tiết Bàn tức quá giậm chân nói:

- Thôi đi, thôi đi! Người ngoài nghe thấy thì người ta cười cho đấy!

Kim Quế nghĩ bụng: "Không làm thì thôi, đã làm thì phải làm cho to chuyện" nên càng kêu ầm lên:

- Tôi không sợ ai cười cả. Con vợ lẽ nhà anh định triệt tôi, hại tôi, tôi lại còn sợ ai cười nữa? Chi bằng anh giữ nó lại, bán quách tôi đi! Ai chả biết nhà họ Tiết lắm tiền, việc gì cũng lấy của đè người, lại cậy có họ hàng thân thế, áp chế người ta! Sao anh không làm ngay đi, lại còn chờ gì nữa? Nếu chê tôi không ra gì, thì ai bảo các người mù mắt, năm lần bảy lượt đến nhà tôi?

Rồi chị ta vừa khóc vừa giãy giụa, vừa đánh tát mình. Tiết Bàn tức quá, nói cũng dở, khuyên cũng dở, đánh cũng dở, van xin cũng dở, đành cứ đi ra đi vào, thở vắn than dài, rồi tự trách mình vận hạn đen đủi! 【庚夾 Quả nhiên chẳng sai.】 Được Bảo Thoa khuyên ngăn, Tiết phu nhân đi về, cứ gọi người đến để bán Hương Lăng.

Bảo Thoa cười nói:

- Nhà ta đây chỉ biết mua người, chứ không bao giờ bán người. Mẹ giận quá đâm ra lẩn. Người ta nghe thấy chẳng chê cười hay sao? Nếu anh chị ghét bỏ nó, thì cứ giữ nó lại để hầu con. Con cũng đương thiếu người đây.

Tiết phu nhân nói:

- Giữ nó lại chỉ tổ bực mình thôi, chi bằng tống nó đi cho yên chuyện!

Bảo Thoa cười nói:

- Nó ở với con cũng thế thôi, không cho nó sang bên kia là được. Từ nay, cắt đứt nó với bên kia thì cũng như là bán vậy.

Hương Lăng chạy đến trước mặt Tiết phu nhân khóc lóc van xin ở lại hầu, không muốn đi đâu cả. Tiết phu nhân đành thôi.

Từ đó, Hương Lăng đến hầu Bảo Thoa, cắt đứt con đường tình duyên lúc trước. Tuy thế, cô ta cũng vẫn nhìn trăng buồn tủi, khêu đèn thở than. Hương Lăng đã ăn ở với Tiết Bàn mấy năm, nhưng vì chân huyết xấu, nên không có thai nghén gì, giờ lại bị uất ức nên đâm ra nghĩ ngợi, trong ngoài dày vò, không chịu nổi, sinh ra bệnh ráo huyết, ngày một gầy mòn, biếng ăn biếng uống, mời thầy chạy thuốc cũng không khỏi.

Sau đó Kim Quế vẫn to tiếng cãi lộn mấy lần. Tiết Bàn có khi mượn hơi men hung lên, cầm gậy định đánh, Kim Quế giơ người ra thách đánh, có lúc Tiết Bàn cầm dao muốn chém, Kim Quế liền chìa cổ ra, kỳ thực Tiết Bàn không dám to gan, chỉ làm ầm lên một lúc rồi thôi. Như vậy đã thành ra thói quen, làm cho Kim Quế càng lên nước, mắng chửi cả Bảo Thiềm.

Tính nết của Bảo Thiềm khác hẳn Hương Lăng, thực là củi khô gặp lửa. Nó đã ý hợp tâm đầu với Tiết Bàn 【列 夾 Hay! Đó gọi là đạo trời báo ứng không sai.】, liền gạt Kim Quế ra một nơi. Gần đây Kim Quế lại hành hạ nó.

Nó không chịu kém. Trước kia còn đối già đối non, sau Kim Quế tức quá chửi, đánh nó. Tuy nó không dám đánh lại nhưng nó hung lên, đập đầu định tự tử, ngày thì dao kéo, đêm thì dây thừng, giở hết mọi trò.

Tiết Bàn một mình không thể chiều chuộng được cả hai bên, đành cứ quanh co vớ vẩn; có khi trong nhà ầm ĩ quá, không biết làm thế nào, hắn đành lánh mặt ra ngoài cho rảnh.

Kim Quế lúc vui, không nổi nóng, lại tìm người đến đánh bài, gieo xúc sắc. Chị ta lại thích nhai xương đầu. Hàng ngày mổ gà vịt, bao nhiêu thịt cho cả người nhà, chỉ để xương đầu lại nhắm rượu, ăn chán rồi lại nổi nóng lại mắng chửi bâng quơ: "Đồ chó chết kia! Mày biết vui với con đĩ, thì tội gì ta lại không vui". Mẹ con Tiết phu nhân cứ lờ đi như khôngnghe thấy gì. Tiết Bàn cũng không biết làm thế nào nữa, chỉ hối hận mình chỉ vì một lúc không nghĩ kỹ, lấy phải con yêu tinh ấy. 【庚 夾 Bổ đủ ý hồi mục.】 Từ đó cả hai phủ Vinh, Ninh, người trên kẻ dưới, đều biết rõ câu chuyện, không ai là không phàn nàn.

Bảo Ngọc đã hết hạn một trăm ngày, được đi ra ngoài, cũng thường sang chơi, trông thấy Kim Quế hình dáng đi đứng không ra vẻ dữ tợn, cũng là một đóa hoa tươi, một cành liễu rủ, không kém gì các chị em, sao lại có cái tính như thế? 【庚 夾 Sách khác tả đàn bà ghen ắt nói tóc vàng, mặt đen; há chẳng đáng cười?】 Thực là việc lạ. Bảo Ngọc đâm ra buồn bực. Hôm đó sang thăm Vương phu nhân, gặp bà vú của Nghênh Xuân vào chào, nói:

- Tôn Thiệu Tổ người không đứng đắn, cô nhà ta cứ khóc, chỉ muốn có người sang đón về nhà chơi mấy hôm cho khuây khỏa!

Vương phu nhân nói:

- Mấy hôm nay ta cũng định cho người đi đón nó, nhưng vì có mấy việc không được như ý 【庚 夾 Phép thảo xà hôi tuyến — đường cỏ rắn, nét tro đặt mạch ngầm — để văn sau không đột ngột.】 nên quên khuấy đi mất. Hôm trước Bảo Ngọc

về, đã nói qua rồi. 【庚 夾 Bổ cho rõ.】 Ngày mai tốt ngày, ta sẽ cho người đi đón.

Đương nói chuyện thì Giả mẫu sai người đến bảo Bảo Ngọc:

- Sáng sớm mai phải đến miếu Thiên Tề lễ tạ.

Bảo Ngọc đang mong được đi chơi các nơi, thấy nói thế, mừng quá, suốt đêm không ngủ. Sáng sớm hôm sau, rửa mặt gội đầu, mặc áo quần xong, theo mấy bà già lên xe ra ngoài cửa thành phía tây, đến miếu Thiên Tề thắp hương lễ tạ. Miếu này đã xếp đặt đầy đủ từ hôm trước. Bảo Ngọc vốn tính nhút nhát, không dám đến gần những pho tượng mặt mày dữ tợn, vì thế vội vàng đốt tiền giấy, ngựa giấy, rồi vào nhà khách nằm nghỉ.

Khi ăn cơm xong, bọn bà già và Lý Quý theo Bảo Ngọc đi chơi các nơi một lúc, Bảo Ngọc thấy mệt, lại trở về nhà khách nghỉ. Các bà già sợ Bảo Ngọc lại ngủ, liền bảo đạo sĩ họ Vương ở miếu ấy đến tiếp chuyện. Đạo sĩ này thường đi bán thuốc rong các nơi, có mấy phương thuốc "hải thượng" để trị bệnh kiếm lời. Ở ngoài cửa miếu có treo biển: "Bán đủ các thứ thuốc cao đơn hoàn tán" Hắn thường đi lại quen thuộc với hai phủ Vinh, Ninh, người ta đặt tên riêng cho hắn là "Vương Nhất Niêm". Ý nói là thuốc cao của hắn hay lắm, chỉ dán một miếng là khỏi bệnh.

Bảo Ngọc đương nằm nghiêng trên giường, thấy Vương Nhất Niêm vào, liền cười nói: "Ông đến đây rất may. Tôi nghe nói ông kể chuyện vui lắm, xin ông nói một chuyện cho chúng tôi nghe".

Vương Nhất Niêm cười nói:

- Phải đấy. Cậu đừng ngủ, cẩn thận không có thì miến ở trong bụng nó giở quẻ đấy.

Cả nhà nghe vậy đều cười, 【庚 夾 Vương Nhất Thiếp lại xa xa đối với Trương đạo sĩ; cố ý trùng mà không trùng.】 Bảo Ngọc cũng cười, đứng dậy mặc lại áo, Vương Nhất Niêm bảo bọn đồ đệ: "Pha trà ngon lên đây". Bồi Dính nói:

- Cậu tôi không uống nước trà ở nhà ông đâu, ngồi ở trong nhà này còn sợ mùi thuốc cao sặc lên đấy.

Vương Nhất Niêm cười nói:

- Không có chuyện ấy. Thuốc cao của tôi không để trong nhà này bao giờ. Biết chắc hôm nay cậu Hai đến đây, nên tôi đã xông hương thơm từ mấy hôm trước rồi.

Bảo Ngọc nói:

- Phải đấy. Ngày thường tôi nghe nói thuốc cao của thầy hay, thế thì chữa bệnh gì đấy?

- Nếu hỏi đến thuốc cao của tôi, nói ra thì dài lắm. Trong ấy có nhiều điều uẩn khúc, không nói hết được, tất cả có một trăm hai mươi vị thuốc, quân thần đúng mức, ôn lương đều dùng. Trong thì điều nguyên bổ khí, dưỡng vinh vệ *ndlr: Danh từ đông y, vinh là huyết, vệ là khí, tức là bổ khí huyết.*, khai vị khẩu *ndlr: Danh từ đông y, tức là mở khẩu vị để ăn cho ngon cơm.*, yên thần định phách, chữa rét, chữa nóng, tiêu cơm hóa đờm, ngoài thì điều huyết mạch, dãn gân cốt, tiêu thịt thối, mọc da non, trừ phong, tán độc, hiệu nghiệm như thần, dán vào sẽ biết.

- Tôi không tin chỉ có một lá cao mà lại chữa được từng ấy bệnh? Tôi hãy hỏi thầy, có một thứ bệnh, dán cao có khỏi được không?

- Trăm bệnh nghìn bệnh, dán vào là khỏi ngay, nếu không khỏi cậu cứ vặt râu tôi, tát vào mặt tôi, phá miếu tôi đi. Cậu hãy kể cái bệnh cái bệnh ấy ra xem sao?

- Thầy đoán xem. Nếu đoán đúng thì dán cao sẽ khỏi.

Vương Nhất Niêm nghĩ một lúc, cười nói:

- Cái ấy khó đoán lắm, sợ thuốc cao của tôi không hiệu nghiệm.

Bảo Ngọc sai bọn Lý Quý:

- Các anh đi ra ngoài chơi. Trong này đông người càng sực mùi hôi thối.

Bọn Lý Quý đi ra, chỉ để một Dính Yên ở lại. Dính Yên đốt nén mộng điềm hương. 【庚 夾 Chiếu ứng văn trước.】 Bảo Ngọc bảo ông ta ngồi gần bên cạnh. Vương Nhất Niêm rạo rực trong lòng 【庚 夾 Bốn chữ hay. Muôn mối sinh từ tâm; lòng tà thì ý chỉ đặt ở tiền.】, cười hì hì chạy đến gần, nói nhỏ:

- Tôi đoán ra được rồi! Chắc là cậu Hai có chuyện riêng gì trong phòng, muốn dùng thuốc để trợ hứng có phải không?

Nói chưa dứt lời, Bồi Dính đã quát:

- Đáng chết! Tát vào mồm ấy!

Bảo Ngọc vẫn chưa hiểu 【庚 夾 Hai chữ "chưa hiểu" hay! Nếu hiểu thì không thành văn nữa.】, liền hỏi:

- Thầy ấy nói gì thế?

Bồi Dính nói:

- Lão ta nói nhảm, tin gì được!

Vương Nhất Niêm sợ quá không chờ Bảo Ngọc hỏi lại, liền nói:

- Xin cậu cứ kể rõ bệnh ra.

Bảo Ngọc nói:

- Tôi hỏi thấy có thứ cao nào dán khỏi được bệnh ghen của đàn bà không? 【列 夾 Văn lạ, lời lạ nghìn đời; vẫn quy kết về mạch truyện cốt lõi nửa đầu hồi, kín kẽ đến thế.】 Vương Nhất Niêm vỗ tay cười nói:

- Việc ấy thì chịu thôi, không những không có bài thuốc, mà tôi cũng không nghe ai nói đến bao giờ.

- Như thế thì thuốc cao ấy cũng chả ra cái gì.

- Không có thuốc cao chữa bệnh ghen, chỉ có thứ thuốc uống may ra chữa được.

Nhưng phải dần dần chứ không thể khỏi ngay được.

- Thuốc gì? Cách uống thế nào?

Thuốc ấy gọi là thuốc "chữa ghen": lấy một quả lê mùa thu hạng tốt, hai đồng cân đường, một đồng cân trần bì, ba bát nước, sắc đến khi lê chín thì được. Sáng nào cũng ăn một quả và cứ ăn đi ăn lại mãi thì khỏi.

- Như thế chả đáng bao nhiêu, chỉ sợ không chắc đã có công hiệu.

- Một thang không khỏi thì uống mười thang, hôm nay không khỏi thì ngày mai uống tiếp, năm nay không khỏi thì sang năm. Vì ba vị thuốc này đều nhuận phế khai vị, không hại đến người. Vừa ngọt lừ, khỏi ho, lại dễ uống. Uống đến khi một trăm tuổi, thế nào người cũng phải chết, chết rồi thì còn ghen vào đâu nữa? Bấy giờ là kiến hiệu đấy. 【庚 夾 Dùng khúc pha trò này khép lại mới đạt thú lạ đến cực.】 Bảo Ngọc và Dính Yên đều cười và mắng:

- Thật là đồ đầu trâu bẻm mép.

Vương Nhất Niêm nói:

- Chẳng qua tôi nói đùa cho cậu chủ quên ngủ trưa đấy thôi, chứ có quan hệ gì? Nói cho các cậu buồn cười là đáng tiền rồi. Tôi nói thật cho cậu biết, thuốc cao của tôi cũng là thuốc giả. Nếu thuốc thật thì tôi đã uống để thành thần tiên, khi nào lại phải đến ở đây sống vất sống vưởng. 【庚 夾 Ẩn ý sâu xa nằm trong mấy câu này.】 Đương nói thì đến giờ làm lễ. Họ mời Bảo Ngọc ra rót rượu đốt vàng, cúng chúng sinh. Lễ xong, Bảo Ngọc mới vào thành về nhà.

Nghênh Xuân đã về nhà được lúc lâu, đã dọn cơm chiều cho bọn bà già và người nhà họ Tôn ăn xong, và cho họ về cả. Nghênh Xuân mới khóc nức nở, ngồi ở trong buồng Vương phu nhân, kể lể những nỗi uất ức: "Tôn Thiệu Tổ một mực ham gái mê say cờ bạc rượu chè, bao nhiêu đàn bà con gái ở trong nhà, bị nó hiếp dâm gần khắp lượt.

Cháu mới khuyên nó vài ba lần, nó mắng cháu là hạng "đàn bà ghen tuông". 【庚 夾 Lời văn lạ, lời mắng lạ. Đây vừa là một tiếng khóc cho Nghênh Xuân, vừa là một tiếng khóc cho phủ Vinh. ◇ Tiết Bàn hung hăng ngang ngược đến thế, lại không thể đem lời này nói với Kim Quế, khiến người ta uất giận. Trong sách này toàn là chuyện bất bình, lại toàn là điều ngoài dự liệu.】 Nó lại nói cha cháu mượn của nhà nó năm nghìn bạc định ăn không, nó đến hỏi hai ba lần không trả. Nó lại còn trỏ vào mặt cháu nói: "Mày đừng có lên mặt bà với tao! Bố mày đã lấy của tao năm nghìn bạc, đem mày gạt cho tao đấy. Coi chừng tao đánh một trận, tống cổ xuống nhà dưới mà nằm! Ngày trước, ông mày còn sống, thấy nhà tao phú quý, nên chiều chuộng làm thân. Nói đúng ra thì tao với bố mày ngang hàng nhau, giờ lại dúi đầu tao, bắt tao tụt xuống một bực. Không thể có thông gia như thế được, để người ta nhìn vào lại cho là nhà tao chạy theo thế lợi". 【庚 夾 Không thông, đáng cười; nghe y như chính miệng hắn đang chống chế.】 Nghênh Xuân vừa nói vừa khóc nức nở. Vương phu nhân và các chị em không ai là không chảy nước mắt.

Vương phu nhân đành phải lấy lời khuyên giải:

- Đã trót gặp phải đứa ngang ngược như thế thì còn làm thế nào được nữa. Ngày trước chú cháu đã từng khuyên cha cháu không nên gả cháu cho con nhà ấy, nhưng cha cháu nhất định không nghe. Cháu ơi! Thôi cũng là số phận cả.

Nghênh Xuân khóc nói:

- Cháu không tin là số cháu lại khổ đến thế này. Từ bé cháu mồ côi mẹ, may sang ở bên thím, được mấy năm yên thân, ngờ đâu lại đến nỗi này.

Vương phu nhân vừa khuyên giải vừa hỏi Nghênh Xuân muốn nghỉ ở đâu, Nghênh Xuân thưa: "Phải xa lìa chị em, lúc nào cháu cũng mơ màng, tưởng nhớ. Cháu nhớ cả cái nhà cháu ở trước kia. Nếu lại được về ở trong vườn dăm ba ngày thì chết cháu cũng vui lòng. Không biết lần sau về còn được ở lại nữa không?

Vương phu nhân vội khuyên bảo:

- Thôi cháu đừng nói nhảm. Vợ chồng trẻ, lời qua tiếng lại, cũng là chuyện thường, hà tất cháu phải nói những câu quái gở ấy.

Rồi bà ta sai người thu dọn ngay gian nhà ở Tử Lăng châu, bảo bọn chị em đến làm bạn để khuyên giải. Bà ta lại dặn Bảo Ngọc:

- Không được nói hở một tí gì với cụ. Nếu cụ biết việc này, là tự mày nói cả.

Bảo Ngọc vâng dạ xin nghe lời.

Đêm ấy Nghênh Xuân lại đến nhà cũ. Các chị em và a hoàn đi lại rất là thân thiết, ở luôn đó ba ngày, rồi mới sang bên Hình phu nhân. Trước hết đến chào Giả mẫu và Vương phu nhân, rồi mới từ biệt chị em , ai cũng xót thương quyến luyến. Nhờ có Vương phu nhân và Tiết phu nhân khuyên giải mới yên. Nghênh Xuân sang bên nhà Hình phu nhân, 【庚夾 **Mọi đoạn viết Nghênh Xuân đều qua mắt Bảo Ngọc. Chuyện "hối lấy sư tử Hà Đông" trước kia là thực tả; chuyện "lầm gả sói Trung Sơn" từ miệng Nghênh Xuân kể ra có thể gọi là hư tả. Hư hư thực thực biến đổi thể cách, mỗi phép đều dùng đến tận cùng.**】 ở được vài ngày thì có người nhà họ Tôn sang đón về. Nghênh Xuân tuy không muốn đi, nhưng khốn nỗi Tôn Thiệu Tổ hung ác quá, đành phải miễn cưỡng cáo từ đi về. Hình phu nhân vốn không để ý đến, nên cũng không hỏi vợ chồng ăn ở có hòa thuận và việc nhà có bận rộn không, chỉ hời hợt mấy câu bề ngoài thôi.

【威 **Tổng bình: Văn này một mặt nói phép cho người chọn rể, một mặt nói phép cho người chọn vợ. Người chọn rể ắt cho rằng được chàng dáng vẻ hiên ngang, nhà giàu, con cháu công hầu thế tập là thích; người chọn vợ ắt cho rằng được nàng nhan sắc đẹp, của hồi môn dày, con cái đầy nhà là thích. Nào hay "lấy dáng mà xét người thì lầm Tử Vũ". Thử xem nhà hoa quế họ Hạ, nhà chỉ huy họ Tôn, đáng hâm mộ vui mừng biết bao; rốt cuộc Nghênh Xuân ôm buồn, Tiết Bàn để hận. Thật đáng cảm khái!**】

※ Cước chú của Ngô Minh Ân

〔一〕 Xét: Bản Liệt Tàng gộp trong Hồi 79 toàn bộ nội dung mà các bản khác chia thành Hồi 79 và Hồi 80; đó hẳn là diện mạo nguyên cảo. Bản nền tuy đã chia hồi nhưng Hồi 80 khuyết hồi mục. Vì hồi mục Hồi 79 đã khái quát nội dung cả hai hồi, bản hối giáo không dùng hồi mục do người đời sau đặt cho Hồi 80.

Phụ lục I: Lời tựa, lời bạt của những người từng giữ các bản chép Hồng Lâu Mộng

Phụ lục I

Lời tựa, lời bạt của những người từng giữ các bản chép Hồng Lâu Mộng

Lời bạt của Lưu Toàn Phúc

Quan Lý Bá Vu nói: học sĩ Ông Thúc Bình có một bản gốc nhưng không có lời phê của Chi Nghiễn Trai; văn bản ấy khác với bản này.

Những sách đua nhau bắt chước *Hồng Lâu Mộng*, không một bộ nào đáng kể. Chỉ có một bộ *Si Nhân Thuyết Mộng* và một bộ *Hồng Lâu Mộng Thuyết Mộng* của Nhị Tri đạo nhân là còn có thể thưởng thức. Chỉ tiếc không được nghe anh Tư họ Đồng vừa gảy đàn tam huyền vừa hát lên mà thôi!

Bản này mới là bản thật của *Thạch Đầu Ký*. Người phê đã tận mắt chứng kiến những việc được kể, cho nên mới biết rõ đến vậy.

Ngày xuân năm Quý Hợi, Bạch Vân Ngâm Khách viết.

Chi Nghiễn và Tuyết Cần là người cùng thời. Chi Nghiễn tận mắt thấy đủ mọi chuyện, nên khi hạ bút phê không phải chỉ dựa vào suy đoán. Nguyên văn có nhiều chỗ khác bản in, vẫn giữ được diện mạo thật. Tiếc rằng chỉ còn tám quyển. Trong tay các nhà sưu tầm khắp thiên hạ hẳn còn bản sao; nếu có thể sao bổ cho trọn thì hay biết mấy.

Đọc lại ngày hai mươi bảy tháng Năm, ghi thêm.

Hồng Lâu Mộng chẳng những mở ra một diện mạo mới cho tiểu thuyết, mà quả thực còn dùng một lối viết khác hẳn. Người xưa muốn đổi mới văn chương thì học cách trình bày kinh Phật; người nay muốn tả máy móc phương Tây lại mượn lối ghi chép kỹ nghệ trong *Khảo Công Ký*. Riêng *Hồng Lâu Mộng* thật sự vượt ra ngoài cả bốn tiểu thuyết lớn thường gọi là Tứ đại kỳ thư; đến hai nhà phê bình tiểu thuyết nổi tiếng là Lý Trác Ngô và Kim Thánh Thán cũng chưa từng được thấy một tác phẩm như vậy.

Ghi vào mùa thu năm Mậu Thìn.

Nguyên đăng ở cuối quyển Chi Nghiễn Trai Giáp Tuất sao duyệt tái bình Thạch Đầu Ký.

Lời tựa của Thích Liêu Sinh

Tôi từng nghe nàng Giáng Thụ hát hai giọng cùng lúc, một giọng phát từ họng, một giọng phát từ mũi; Hoàng Hoa viết hai bức thư một lượt, tay trái viết chữ khải, tay phải viết chữ thảo. Kỹ nghệ thần diệu ấy, tôi chưa từng được thấy. Nay lại có hai giọng hát mà chẳng cần phân họng với mũi, hai bức thư mà chẳng cần chia tay trái với tay phải; chỉ một giọng mà thành hai điệu, chỉ một tay mà nên hai lối chữ. Một việc muôn vàn không thể có, một điều kỳ lạ không sao gặp được, vậy mà tôi lại gặp ngay trong bộ *Thạch Đầu Ký*. Ôi, lạ thay!

Còn như phô bày vẻ đẹp, trau chuốt lời văn, nghĩ chuyện đặt câu mà không một chỗ nào rơi vào khuôn sáo của người trước, điều ấy ai có mắt cũng đều nhận ra, tạm không bàn kỹ. Chỉ xét cách tác giả ấp ủ trong lòng rồi giãi ra đầu ngọn bút: dường như đang nói chuyện này mà thực ra lại viết chuyện khác; bề ngoài có vẻ lạ lùng nhưng bên trong rất ngay chính, tưởng buông thả mà vẫn có phép tắc; kín đáo như lời khen chê trong *Xuân Thu*, quanh co mà sâu sắc như ngòi bút viết sử. Hãy thử lần lượt đọc và ngẫm: viết phòng riêng của các cô gái thì hết sức trang nghiêm hòa nhã, mà vẻ đẹp vẫn đầy trang giấy; tả nhà quyền quý thì hết sức giàu sang chỉnh tề, mà dấu hiệu sa sút đã hiện ngay trước mắt; viết Bảo Ngọc si tình, sống theo cảm xúc, song chàng lại giàu tình cảm và sáng dạ; viết Đại Ngọc hay ghen, lời lẽ sắc sảo, song nàng yêu tha thiết, thương rất sâu. Tác giả tả nhà vàng ngọc quý, hương thơm áo lụa, khiến người đọc gần như say lòng thích mắt; thế mà muốn tìm một chữ, một câu thô tục, bẩn thỉu cũng không thể được.

Rốt cuộc tiếng chỉ một tiếng, tay chỉ một tay, mà buông thả với đoan chính, đau buồn với vui sướng cùng tuôn ra như hai ngọn bút hạ xuống một lúc. Ôi, lạ thay! Trong hàng tiểu thuyết và truyện ngoài chính sử, phải chăng tác giả đã đạt tới tài kể việc sâu sắc như hai sử gia Tả Khâu Minh và Tư Mã Thiên? Theo tôi, tác giả thường đặt hai lớp ý trong một câu, còn người đọc phải chú tâm mới nhận ra. Ví như phép vẽ: một hòn đá phải cho thấy nhiều mặt, hai lối đường phải cùng dẫn mắt vào chỗ sâu kín. Phải nắm được điều ấy mà đọc sách này mới hiểu ý kín của tác giả. Như ngắm trăng dưới nước, ta không thể nắm lấy vầng trăng mà chỉ nhận được ánh sáng; như gặp mưa hoa trời, không giữ được hoa mà chỉ nghe hương thơm — có thế mới hiểu được điều tác giả không nói thẳng.

Có người tiếc rằng sách không trọn, như chỉ thấy vài vằn mà chưa thấy toàn thân con báo. Họ không biết cảnh giàu nghèo, thịnh suy vốn luôn xoay vần, mọi cuộc gặp gỡ trên đời đều mong manh như bọt nước. Tác giả nhìn đời sáng suốt mà vẫn thương người, nên không cần viết thêm phần kết; mỗi độc giả có thể tự hiểu ra nhiều điều và tìm được một con đường thoát khỏi mê lầm. Còn kẻ chỉ bám lấy câu chữ vụn vặt thì khó lòng sánh với người vừa mở sách đã hiểu được ý lớn.

Thích Liêu Sinh, tự Hiểu Đường, người Đức Thanh.

Nguyên đăng ở đầu quyển Thích Liêu Sinh tự bản Thạch Đầu Ký.

Lời tựa của Thư Nguyên Vĩ

Người xưa lên cao ngắm cảnh rồi làm một bài văn dài, thường lấy việc tả cảnh vật giống như thật làm tài; muốn tìm cái mới thì cố gạt bỏ lời cũ. Đáng tiếc thay, cái hay tuyệt đỉnh của *Hồng Lâu Mộng* chỉ dừng ở tám mươi hồi! Chưa được xem trọn sách, buồn như thấy rồng thiêng không đuôi; chỗ khuyết còn lắm, chỉ thấy vài vằn mà chưa thấy toàn thân con báo. Người muốn hiểu thời thế và con người dĩ nhiên mong đầu đuôi đều đủ; còn người chỉ thưởng thức văn chương, tìm những chỗ viết khéo thì đâu cần chê vì sách đứt đoạn? Từng bài vẫn nối nhau, từng trang vẫn liền mạch. Dẫu trong mười phần chỉ còn năm, thì cũng đã giữ được khoảng hai phần ba toàn bộ. Nếu mai sau tìm thấy phần thất lạc để ghép vào, sách sẽ dễ dàng trở nên hoàn chỉnh; đâu đến nỗi như mò tìm một viên ngọc không biết ở nơi nào.

Sách kể một dòng họ quyền quý từ lúc giàu sang đến khi suy sụp, đồng thời theo sát từng lời nói, việc làm của những cô gái tài sắc. Tác giả tự tìm ra cách viết riêng, cầm bút như thuận tay mà thành. Tình cảm *[khuyết một chữ]* trong câu chữ, lời văn có dáng riêng; cảnh vật được tả rất tinh tế, chỉ những đoạn nhiều biến cố còn chưa thật già dặn. Đó là nét chính của sách.

Đổng Viên Tử cùng em là Đạm Du, nhân lúc rảnh việc công, nghỉ tại nhà Thiệu Y. Bấy giờ hơi hè nung nấu, mưa đúng mùa đổ xuống; rêu phủ kín tường, lại *[khuyết chữ]* không có khách đến hỏi chữ. Những cuốn sách cũ như sống lại; lục trong hòm, hai người tìm được một bộ sách đủ giúp mình nằm nhà mà ngao du. Xét tài văn chương của sách: thiên nọ nối thiên kia nhẹ như tơ liễu kết giữa trời; đến lúc sóng dối mây kỳ dâng lên, người nghe quanh chiếu đều phải kinh phục. Đoạn nào cũng hóm hỉnh, câu nào cũng quý như vàng vụn. *[Bản gốc khuyết nhiều chữ]* giữa dấu vết hương tàn phấn rụng, họ chợt tìm được một tác phẩm quý như cây đàn hay bị vùi dưới bếp; tuy có nhiều chỗ sâu kín *[đoạn sau khuyết]*.

Chủ nhân Ỷ Phố bỗng nhìn khách mà nói: "Khách có biết bộ sách nào nói rõ vì sao con người lúc nổi lúc chìm, khi được biết đến khi bị quên lãng, vì sao gặp gỡ rồi chia lìa, vui đó rồi buồn đó như sách này chăng? Ta đã hiểu rồi. Hai ông hãy giúp ta làm cho xong." Bèn mở sách, miệng đọc tay phê. Lấy năm mươi ba hồi hiện có mà đối chiếu sửa chữa; mượn thêm hai mươi bảy quyển nhà bên, giao chung cho người chép. Gộp lại vừa đủ tám mươi hồi, vẫn chưa đạt con số một trăm hai mươi; nhưng vật quý đã trở về chủ cũ, như viên ngọc lành nguyên vẹn trở về nước Triệu. Bộ tám mươi quyển này chính là bản ông từng cùng vị Liêm sứ sao chép.

Xem trong sách: vợ chồng kết mối bền lâu, con cháu kính cẩn thờ tổ; trong họ có biết bao người làm quan lớn, giàu sang kéo dài nhiều đời. Con cháu quây quần vui vẻ, hết lòng chăm sóc người già. Bà lớn đáng được coi như tiên Phật, cậu công tử lại như say như dại. Người trong nhà vừa giữ phép tắc nghiêm chỉnh, vừa hết lòng với cha mẹ; chị em, họ hàng đông đúc, ai nấy đều có tài có sắc. Trước tiệc nến đỏ, họ chia phe đoán vật; trong màn lụa xanh, họ tìm câu vui, nối vần thơ. Đến cả xe của công tử và a hoàn trong nhà cũng mang vẻ thanh lịch, tài hoa. Tất cả khiến người đọc thấy mới mẻ; nhờ ngòi bút ấy, cảnh giàu sang mới có thể lưu truyền không mất.

Đến như dựa vào sự việc mà gợi tình người, gặp một vật liền phô ra nét khéo, tác giả quả có tấm lòng sáng và tài viết hiếm có. Viết cảnh biến hóa thì cá rồng như múa trước mắt; dựng non nước thì gò khe như nổi ngay trên mặt đất. Khi trang trọng, lời văn có sức ghi tả của một người viết lớn; khi hài hước, lời đối đáp lại lanh lợi, chỉ cốt làm người đọc vui. Ngòi bút vừa kể thay nỗi khổ của dân thường, vừa lột trần bọn quan tham như soi rõ yêu ma. Giữa tiệc vui bỗng hiện ra một nơi yên sạch; giữa đám phụ nữ vẫn có những con người thanh lịch, tài hoa. Có kẻ vừa buông dao đã muốn thành Phật, nhưng máu còn bắn lên hoa đào; tác giả mượn con mắt lạnh nhìn đời, thấy gió rét đang làm lá rụng. Hết thảy những điều ấy đủ giải nỗi buồn, cũng đủ làm người ta muốn mở sách thưởng thức.

Chủ nhân nói: "Tự ta làm mất, rồi lại tự ta tìm được. Sách này hoàn thành, ta càng hiểu mỗi lần nổi chìm, được biết đến hay bị quên lãng đều có nguyên do; mỗi cuộc hợp tan, vui buồn cũng đều có cớ. Cõi đời bôn ba, đất trời mờ mịt; cảnh thật giả đổi thay khiến tác giả cất lên nỗi buồn trong khúc *Hảo Liễu Ca*, tức khúc 'Thôi rồi'; đến tuổi trung niên đã nếm đủ vui buồn, ta cũng rơi giọt lệ chua cay. Xưa ta từng vì yêu sách mà gom góp, nay lại nhờ dốc sức mới tìm được. Nhưng ngoảnh về người đã khuất, đã xa cách như núi sông Xót vị Liêm sứ khi ấy.; bạn văn nơi kinh thành cũng đã chia thành người cũ, người mới. Các ông đọc ra được ý nằm ngoài câu chữ, quả là người hiểu sách; còn ta cảm lẽ đời luôn thay đổi vì chính mình đã trải nhiều dâu bể. Nỗi thương nhớ người xưa đến đây càng thấm, tiếng thở dài trước cảnh nhà trống vắng quả chẳng ngẫu nhiên. Dẫu sức rượu có hạn, hãy cứ cùng say trước hoa; đời người ngắn như một giấc mộng công danh, ta tạm vui trong cõi mộng này." Khách đều khen phải. Bởi vậy viết lời tựa.

Trong mười ngày đầu tháng Sáu năm Kỉ Dậu, Càn Long thứ năm mươi bốn; Thư Nguyên Vĩ, họ Đổng Viên ở Hổ Lâm, viết lời tựa và tự tay chép tại nhà trọ Kim Đài.

Nguyên đăng ở đầu quyển bản Hồng Lâu Mộng có lời tựa của Thư Nguyên Vĩ.

Lời tựa của Mộng Giác chủ nhân

Sách kể chuyện những cô gái tài sắc mà lại có nhiều việc nửa thật nửa mơ, cho nên lấy chữ "mộng" làm tên. "Hồng lâu" là lầu son của các cô gái trong nhà lớn cửa cao; thơ Bạch Cư Dị từng dùng hình ảnh ấy. "Mộng" lại gợi chuyện Trang Chu nằm mơ hóa bướm rồi tỉnh dậy, không biết đâu là thật, đâu là mơ. Người làm sách mượn hai ý ấy mà đặt tên *Hồng Lâu Mộng*.

Sách thuở xa xưa có những bộ kinh sử như *Tam Phần*, *Ngũ Điển*, *Xuân Thu*, *Thượng Thư*, rồi đến sử địa phương và các sách chép chuyện đời. Chúng kể việc người hiền trị nước, thời thế hưng thịnh rồi suy tàn; người viết cố ghi đúng sự thật, người đọc có thể rút điều có ích cho mình. Còn sách về tài tử, đạo Phật, đạo Lão, truyện kể và chuyện ngoài chính sử thường mượn chuyện xưa, đặt tên giả; người viết dựa vào đó để châm biếm thói đời, người xem chủ yếu tìm vui.

Nay *Hồng Lâu Mộng* lấy họ Giả làm chính, họ Chân làm phụ; ngay tên người đã cho thấy cái thật ít mà cái giả nhiều. Giả nhiều thì thành cảnh nửa thực nửa mơ, mà cảnh ấy chính là một giấc mộng. Đọc sách hà tất phải truy đến cùng việc nào thật, việc nào bịa; chỉ cần chuyện gần với lẽ đời, lời không bịa đặt vô lý. Kể mộng dĩ nhiên có điều lạ lùng, nhưng trong mộng vẫn có tình thật, mà trong tình thật lại có bóng mộng.

Giả Bảo Ngọc là hòn đá ngang bướng sinh ra khác lạ, lẽ ra phải được mài giũa thành người có ích; nào ngờ lại mê đắm giữa các cô gái. May thay, tình cảm ấy vẫn giữ được vẻ trong sạch như bài *Quan Thư* trong *Kinh Thi*. Lâm Đại Ngọc là cỏ tiên đầu thai, tưởng duyên lành rồi sẽ hội hợp; nào ngờ một người con gái quý đẹp lại bị vùi dập, tuổi xuân trôi qua trong dang dở. Mọi việc vừa giống thật vừa không giống thật, bàng hoàng như mộng — tình và mộng cứ đổi chỗ cho nhau.

Khí thiêng trời đất dường như tụ cả nơi nữ giới. Trong sách có biết bao người con gái biết làm thơ, biết giữ nết, đủ tài đủ sắc; trong đó nàng họ Tiết đứng đắn, hiền lành là hơn cả. Mười hai cô gái đẹp cùng hội tụ, Bảo Ngọc lại là kẻ yêu say đắm, nên tưởng như sách chỉ kể chuyện tình yêu trai gái — nhưng thực ra không phải vậy. Phía nam giới cũng có cả một dòng họ quyền quý: Giả lão gia nghiêm chỉnh ở ngôi trên, con cháu đông đúc, nhiều đời làm quan, được ơn vua sâu nặng *[nguyên bản khuyết bảy chữ]*; tưởng như họ dễ dàng dựng nên sự nghiệp vẻ vang — nhưng sách cũng không kể theo lối ấy. Vậy câu chuyện dường như thật mà lại như mộng chăng? Chính đó là cách tác giả phá khuôn cũ, mở ra một diện mạo mới.

Còn những việc dùng hằng ngày, cưới xin ma chay vui mừng, đều nghiễm nhiên có thể thống nhà đại gia; sự việc có lặp mà lời không trùng. Thơ từ ngâm vịnh tự nhiên thanh tân, không sa vào sáo cũ của tiểu thuyết. Trong lời nói cử chỉ, ăn uống nghỉ ngơi, quả thực hiện rõ khuôn phép gia đình; lời nói tùy người, câu chữ bộc lộ tính nết. Những chỗ hài hước bông đùa sống động dưới ngòi bút, không rơi vào lối quê mùa tục tằn. Ấy là tác giả giỏi thuật việc, khéo viết cốt tính con người.

Cả một gia đình lớn cũng như hoa phù dung sớm nở tối tàn, giàu sang rồi suy sụp chỉ trong chớp mắt; người hiểu đời đọc đến càng tỉnh hơn. Những khúc hát ở Thái Hư ảo cảnh đã báo trước ai thịnh ai suy: đó chính là trong mộng lại kể một giấc mộng khác. Người kể mộng là ai? Người nói kẻ này, kẻ bảo kẻ kia. Đã gọi là mộng, thì sách này dường như phải sinh ra từ chốn mờ ảo. Sách lưu truyền chưa trọn, những quyển còn lại cũng không sao tìm được; nhưng đã gọi là mộng, thì việc nó để lại một khoảng trống vô tận cũng hợp lẽ, như người vừa tỉnh giấc vẫn ngồi ngây ra nhớ, để nỗi niềm còn mãi không thôi.

Trung tuần tháng Chín năm Giáp Thìn, Mộng Giác chủ nhân ghi.

Nguyên đăng ở đầu quyển bản Hồng Lâu Mộng Giáp Thìn.

HẾT PHỤ LỤC I

Phụ lục II: Giới thiệu các bản Hồng Lâu Mộng có lời Chi bình còn lưu truyền

Phụ lục II

Giới thiệu các bản Hồng Lâu Mộng có lời Chi bình còn lưu truyền

Các bản *Hồng Lâu Mộng* có thể chia thành hai nhóm. Nhóm thứ nhất là những bản chép có lời Chi bình, chỉ lưu truyền tám mươi hồi. Nhóm thứ hai là các bản in một trăm hai mươi hồi: bốn mươi hồi sau do người không rõ tên viết tiếp, rồi Trình Vĩ Nguyên và Cao Ngạc sắp xếp, bổ nối. Hiện còn mười bản thuộc nhóm Chi bình. Những bản chép sớm làm nguồn cho chúng đều đã lưu hành khi Tào Tuyết Cần còn sống, vì thế mỗi bản vẫn giữ được một phần diện mạo ban đầu của tác phẩm. Nhóm Trình–Cao gồm Trình Giáp bản và Trình Ất bản, lần lượt in bằng chữ rời vào năm Càn Long thứ năm mươi sáu (1791) và năm thứ năm mươi bảy, cùng rất nhiều bản khắc in lại từ hai bản ấy. Tám mươi hồi đầu của chúng cũng dựa trên bản có Chi bình, nhưng người sắp xếp đã sửa khá nhiều; Trình Ất bản bị sửa đặc biệt nặng. Sau đây chỉ giới thiệu sơ lược mười bản có Chi bình hiện còn, không bàn đến các bản in thuộc nhóm Trình–Cao.

Giáp Tuất bản

Đề tên *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký*. Ở nửa dưới trang tám quyển một có mười lăm chữ: "Đến năm Giáp Tuất, Chi Nghiễn Trai sao duyệt, phê lại, vẫn dùng tên *Thạch Đầu Ký*", chỉ rõ năm của bản được dùng làm cơ sở, vì thế gọi là Giáp Tuất bản. Năm Giáp Tuất là năm Càn Long thứ mười chín (1754). Bản còn mười sáu hồi: hồi 1–8, 13–16 và 25–28. Cuối hồi 4 mất nửa trang dưới; nửa trang trên hồi 13 khuyết góc trái phía dưới. Bốn hồi đóng một tập, cộng bốn tập. Mỗi nửa trang có mười hai dòng, mỗi dòng mười tám chữ.

Giáp Tuất bản là loại quý nhất trong các bản chép hiện còn, gần với bản thảo gốc của Tào Tuyết Cần hơn cả. Vì phần dưới giữa mỗi trang đều có tên Chi Nghiễn Trai, có người đoán bản chép sớm làm nguồn cho nó có thể là bản do Chi Nghiễn Trai sắp xếp. Một số chỗ cố ý để trống chờ bổ sung; chẳng hạn phần trước vài hồi chỉ có hai chữ "Thơ rằng" mà không có thơ. Bản dùng làm cơ sở không có dấu vết ghép vá, chính văn được chép cẩn thận, rất ít sửa đổi.

Hồi 1 của bản này có lời phê mực đỏ bên dòng do Ky Hốt Tẩu viết vào mùa xuân năm Đinh Hợi; phần bình chung sao bằng mực đen cũng có lời làm năm Đinh Hợi. Điều đó cho thấy bản được sao sau năm Đinh Hợi (1767). Nguồn in nhầm là "Càn Long thứ hai mươi ba"; năm 1767 thực ra là Càn Long thứ ba mươi hai.

Trang đầu hồi 1, dòng thứ nhất viết sát đầu trang tên sách *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký*; dòng hai là hai chữ "Phàm lệ"; từ dòng ba trở đi có năm điều phàm lệ, cuối cùng là một bài thơ. Bốn điều đầu cùng bài thơ, tổng cộng 414 chữ, chỉ riêng bản này có. Điều thứ năm mở đầu "Sách này mở quyển là hồi thứ nhất, tác giả tự nói…". Các bản về sau chỉ giữ đoạn ấy làm lời dẫn, nhập lẫn với chính văn, rồi nó trở thành phần mở đầu chính văn. Sau phàm lệ là một bài thơ tám câu, mỗi câu bảy chữ; câu kết "Mỗi chữ xem ra đều là máu, mười năm cay đắng khác thường đâu" được truyền tụng rộng rãi, thường được các công trình nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng* trích dẫn.

Từ dòng đầu nửa dưới trang bốn hồi 1, sau câu "vẻ người khác hẳn", đến cuối nửa trên trang năm, trước câu "thi triển phép lạ, đem…", bản này nhiều hơn các bản khác một đoạn văn vừa đúng hai trang, hơn bốn trăm chữ. Ngoài ra,

ở hồi 5, đoạn Giả Bảo Ngọc đi trong mộng đến Thái Hư ảo cảnh rồi thành thân với Kiêm Mỹ, em gái của Cảnh Huyễn, cũng khác các bản còn lại.

Bản này có đủ mi phê, trắc phê, lời phê hai dòng, lời phê trước và sau hồi; trong đó một phần hẳn được sao từ bản khác sang. Số lời Chi bình trong các hồi còn lại nhiều hơn hẳn các Chi bản khác, nhất là có một số lời phê quan trọng mà bản khác không có. Chẳng hạn cạnh bài thơ "Đầy giấy lời hoang đường" ở hồi 1 có mi phê: "Ai hiểu được mới biết bao giọt lệ chua cay đã khóc thành sách này. Đêm giao thừa năm Nhâm Ngọ, sách chưa xong, Tuyết Cần đã cạn lệ mà mất. Ta từng khóc Tuyết Cần, lệ cũng gần cạn. Mỗi lần muốn tìm đến đỉnh Thanh Ngạnh hỏi lại Thạch huynh, ngặt không gặp hòa thượng chốc đầu, buồn thay!" Lời phê ấy là căn cứ hàng đầu của thuyết cho rằng Tào Tuyết Cần mất vào năm Nhâm Ngọ (1763).

Giáp Tuất bản ban đầu do Lưu Vị Thản ở Đại Hưng đời Thanh mua được từ một gánh hàng rong bán sách cũ tại kinh thành, sau truyền cho con là Lưu Toàn Phúc. Trong bản có lời bạt rất sâu sắc của Lưu Toàn Phúc viết năm Đồng Trị thứ hai (1863) và thứ bảy (1868). Lại có hơn ba mươi lời phê của bạn ông là Tôn Đồng Sinh người Miên Châu, ký "Tả Miên Si đạo nhân". Về sau bản lưu lạc ra sao không rõ. Mùa hè năm 1927, nó xuất hiện tại Thượng Hải và được Hồ Thích, khi ấy vừa từ nước ngoài trở về, mua với giá cao. Đây là bản chép tay không trọn vẹn đầu tiên được phát hiện. Sau khi Hồ Thích mất năm 1962, bản được gửi lưu giữ tại Thư viện Đại học Cornell ở Hoa Kỳ; nay đã được Bảo tàng Thượng Hải mua về cất giữ.

Tháng 5 năm 1961, Hồ Thích giao bản này cho Xưởng in Trung ương Đài Bắc chụp in. Bản chụp dùng hai màu đỏ–đen, kèm bài *Vì sao chụp in Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký năm Càn Long Giáp Tuất* và lời bạt của Hồ Thích. Tháng 6 năm sau, Ban biên tập Thượng Hải của Trung Hoa Thư cục in lại theo bản ấy và phát hành ở đại lục. Về sau Nhà xuất bản Nhân dân Thượng Hải, Nhà xuất bản Cổ tịch Thượng Hải cùng nhiều nơi khác lại tái bản nhiều lần.

Kỉ Mão bản

Đề tên *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký*. Dưới tên sách trong mục lục tập hai có ghi: "Chi Nghiễn Trai cả thảy đã đọc và phê bốn lần"; dưới tên sách trong mục lục tập ba lại ghi: "Bản định tháng đông năm Kỉ Mão", vì thế gọi là Kỉ Mão bản. Kỉ Mão là năm Càn Long thứ hai mươi bốn (1759). Bản còn bốn mươi hồi: hồi 1–20, 31–40 và 61–70; trong đó hồi 64 và 67 vốn thiếu, về sau Vũ Dụ Am dựa vào bản hệ Trình–Cao chép bổ. Mục lục tập một bị mất; đầu hồi 1 mất ba trang rưỡi; cuối hồi 10 mất một trang rưỡi; cuối hồi 70 mất một trang và một phần tư. Mười hồi một tập, cộng bốn tập; mỗi nửa trang mười dòng, mỗi dòng từ hai mươi lăm đến ba mươi chữ. Ngoài ra còn một tập sách rách sót lại, gồm ba hồi trọn cùng hai nửa hồi: nửa sau hồi 55, hồi 56–58 và nửa đầu hồi 59.

Bản này và Canh Thìn bản được sao từ cùng một bản nguồn, nên có nhiều đặc điểm giống nhau. Chẳng hạn hồi 17 và 18 chưa tách, dùng chung một tên hồi; hồi 19 không có tên; hồi 64 và 67 vốn đều thiếu, hoàn toàn như Canh Thìn bản. Kỉ Mão bản ít chữ sai, chữ sót hơn; có nơi văn bản dài hơn Canh Thìn bản, ý nghĩa cũng rõ và đúng hơn. Đặc biệt, văn bản năm hồi đầu khác biệt khá lớn.

Bản này không có hệ mi phê, trắc phê phức tạp, diện mạo sạch sẽ. Tuyệt đại đa số lời phê được chép thành hai dòng nhỏ ngay trong chính văn, cộng 717 lời; trừ việc nhiều hơn một lời phê chỉ có một chữ, còn lại đều giống Canh

Thìn bản. Trước hồi 11 không có giáp phê, chỉ có mười hai trắc phê bằng mực đen: hai lời ở hồi 6 giống Giáp Tuất bản, mười lời ở hồi 10 không thấy trong bản nào khác.

Trong bản kẹp sáu mảnh giấy ghi chú, dùng để bổ sung chỗ giải thích còn thiếu. Mảnh thứ nhất chú câu "nước yên ổn, giàu mạnh" ở hồi 1 là "đặt mầm cho kinh đô Trường An"; mảnh hai là "lời chú nhỏ về Hộ Quan Phù" ở hồi 4; mảnh ba là một bài thơ đề hồi 5; mảnh bốn là một bài thơ đề hồi 6; mảnh năm ghi trước hồi 2 rằng khi sao lời bình chung phải lùi xuống hai ô; mảnh sáu chép một lời phê hồi 19 cùng đoạn chính văn liên quan trên tờ riêng đặt trước hồi.

Chính văn Kỉ Mão bản đổi cách viết hai chữ "Huyền" và "Chân" vì đó là tên vua phải kiêng; đồng thời cũng tránh hai chữ "Tường" và "Hiểu" trong tên của Di Thân vương Dận Tường và Hoằng Hiểu. Có người vì thế cho đây là bản chép gốc trong phủ Di Thân vương Hoằng Hiểu đời Thanh; người khác cho rằng nó chỉ được sao lại từ bản trong phủ. Cha Hoằng Hiểu là Di Thân vương Dận Tường, hoàng tử thứ mười ba của Khang Hy; nhà họ Tào có quan hệ khá sâu với ông, nên bản được dùng làm cơ sở có thể vốn từ nhà họ Tào. Khoảng cuối thập niên 1920, đầu thập niên 1930, bản rơi vào tay nhà sưu tầm nổi tiếng Đổng Khang, sau thuộc về bạn ông là Đào Chu. Đào Chu dùng bút đỏ và xanh chép thêm lời phê cùng những chỗ viết khác từ Giáp Tuất, Canh Thìn bản, khiến diện mạo bản này biến đổi hoàn toàn. Nay bản được giữ tại Thư viện Quốc gia Trung Quốc. Phần sách rách sót lại xuất hiện vào mùa đông năm 1959 ở Hiệu sách Trung Quốc tại Lưu Ly Xưởng, Bắc Kinh, rồi được Bảo tàng Lịch sử Trung Quốc mua. Tháng 5 năm 1980, Nhà xuất bản Cổ tịch Thượng Hải chụp in, xóa phần Đào Chu thêm vào để cố khôi phục diện mạo cũ, nhưng việc sửa bản in cũng tạo ra không ít lỗi. Bản chụp mô phỏng do Nhà xuất bản Thư viện Bắc Kinh phát hành tháng 10 năm 2003 thì giữ nguyên diện mạo sau khi Đào Chu sửa chữa.

Canh Thìn bản

Đề tên *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký*; đầu mỗi tập đều ghi "Chi Nghiễn Trai cả thảy đã đọc và phê bốn lần". Dưới tên sách trên bìa tập 5–8 có ghi "Bản định tháng thu năm Canh Thìn" hoặc "Bản định mùa thu Canh Thìn", vì thế gọi là Canh Thìn bản. Canh Thìn là năm Càn Long thứ hai mươi lăm (1760). Nguyên sách một hộp tám tập, mỗi tập mười hồi; tập bảy ghi rõ vốn thiếu hồi 64 và 67, nên thực còn bảy mươi tám hồi. Hồi 68 lại rơi mất khoảng hơn sáu trăm chữ, ước tính là mất một trang. Mỗi nửa trang mười dòng, mỗi dòng ba mươi chữ.

Bản được dùng làm cơ sở cho sách này đã được chép từ khá sớm; diện mạo còn đầy đủ nhất, giữ được chính văn Tào Tuyết Cần và lời phê Chi Nghiễn Trai nhiều nhất. Những lời Chi bình có ghi ngày tháng và tên người phê hầu như đều tồn tại ở đây.

Cuối hồi 22, sau câu đố của Tích Xuân có đoạn khuyết, rồi ghi: "Từ đây trở đi rách mất, chờ bổ lại." Trên một tờ riêng viết: "Tạm ghi câu đố Bảo Thoa làm: 'Tan chầu ai mang hương đầy tay áo…'"; lại có câu: "Hồi này chưa làm xong mà Tuyết Cần đã mất. Than thay! Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt Tẩu." Hồi 75 thiếu thơ Trung thu; trên tờ riêng trước hồi ghi: "Ngày mồng bảy tháng Năm năm Càn Long thứ hai mươi mốt đối chiếu xong. Thiếu thơ Trung thu, chờ Tuyết Cần." Hồi 19 để trống năm chữ sau "tên thư phòng nhỏ", và để trống hơn nửa dòng sau "nghĩ nơi ấy tự nhiên". Những chỗ khuyết ấy có thể dùng để nhận biết phần người đời sau bổ nối trong các bản khác.

Bản có mi phê, trắc phê, giáp phê hai dòng, lời phê trước và sau hồi. Số lời phê đứng đầu các bản, tổng cộng hơn hai nghìn, bao gồm toàn bộ giáp phê hai dòng của Kỉ Mão bản, trừ một lời chỉ có một chữ. Trong đó có nhiều lời phê

rất quan trọng, như mi phê mực đỏ ở hồi 20: "Thiến Tuyết đến 'miếu Ngục Thần' mới lộ phần truyện chính về nàng. Tên hồi nói về Tập Nhân là 'Hoa Tập Nhân có đầu có cuối'. Ta chỉ từng thấy một lần, khi sao lại bản sạch, năm sáu bản thảo như 'miếu Ngục Thần an ủi Bảo Ngọc' bị người mượn xem làm thất lạc. Than thay! Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt Tẩu."

Trước hồi 11, ngoài đôi chỗ lời bình chung đặt trước hồi bị chép lẫn vào chính văn, bản này hoàn toàn không có lời phê, chỉ có phần truyện. Lời phê bằng mực đỏ tập trung từ hồi 12 đến hồi 28.

Người sao bản không chỉ một người; trình độ văn hóa và thái độ làm việc đều rất thấp. Khắp sách chỗ sai chữ, sót chữ đập vào mắt. Tập cuối chất lượng đặc biệt kém, gần như không sao đọc hết.

Canh Thìn bản vốn xuất hiện từ một gia đình người Kỳ ở Bắc Thành. Đầu năm 1933, Từ Tinh Thự mua nó với giá tám đồng bạc tại một sạp hàng ở chùa Long Phúc, Đông Thành, Bắc Kinh. Nay bản được lưu tại Thư viện Đại học Bắc Kinh. Năm 1955, Nhà xuất bản Văn học Cổ tịch Bắc Kinh chụp in hai màu đỏ–đen; đây là lần đầu một Chi bản sớm được chụp in và lưu hành, hai hồi thiếu được bổ theo Kỉ Mão bản. Năm 1974, Nhà xuất bản Văn học Nhân dân tái bản và thay phần bổ bằng văn bản Mông Phủ bản.

Ba bản nói trên đều lấy *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký* làm tên. Đại đa số nhà nghiên cứu cho rằng chúng gần dòng bản thảo Tào Tuyết Cần nhất và ít bị thay đổi hơn các bản chép khác; vì thế chúng là trọng tâm khi nghiên cứu các bản sớm.

Thích bản

Thích bản mang tên vì từng được Thích Liêu Sinh người Đức Thanh cất giữ và viết lời tựa vào đời Càn Long. Đề tên *Thạch Đầu Ký*. Nhóm này gồm Thích Hỗ bản, Hữu Chính bản chữ lớn, Hữu Chính bản chữ nhỏ và Thích Ninh bản.

Thích Hỗ bản còn gọi là Thích Trương bản, vốn do Trương Khai Mô (1849–1908) người Đồng Thành cất giữ; trong sách có bốn con dấu giữ sách của họ Trương đóng tại sáu chỗ. Nguyên bản đủ tám mươi hồi, đóng thành hai mươi tập. Mỗi nửa trang chín dòng, mỗi dòng hai mươi chữ. Sau khi Địch Bảo Hiền, chủ Hữu Chính thư cục ở Thượng Hải, có được bản này, ông liền dùng nó làm cơ sở để chụp và in bằng đá.

Bản được chép trên giấy liên sử màu trắng, bằng lối chữ ngay ngắn thường dùng trong công đường đời Càn Long–Gia Khánh. Nét chữ nghiêm cẩn, đều đẹp, rất ít lỗi. Đây là một trong những bản sạch và đẹp nhất thuộc nhóm có Chi bình.

Hồi 64, 67; tên hồi 19, 80; đoạn khuyết cuối hồi 22 cùng nhiều chỗ khác đều đã được bổ đủ; hồi 17 và 18 đã tách. Ngoài một đoạn ngắn cuối hồi 78 bị thiếu sau bài *Văn tế nàng Phù Dung*, bản không còn khuyết chỗ nào khác. So với phần bị Trình–Cao sửa, chính văn phần lớn giống các bản có Chi bình; so với những Chi bản khác lại có vài chỗ viết khác rất nhỏ. Điểm tách hồi 17 và 18 khác bản hiện hành.

Bốn mươi hồi đầu có giáp phê; toàn sách, trừ hồi 67, đều có lời phê trước và sau hồi. Lời phê đã được sắp xếp lại: một số mi phê, trắc phê từng thấy ở Giáp Tuất và Canh Thìn bản được đổi thành giáp phê hai dòng hoặc lời phê trước, sau hồi; ngày tháng, tên người phê ghi bên dưới cũng bị xóa. Phần lớn lời phê trước và sau hồi chỉ bản này có, nhưng có lẽ không phải Chi bình mà do người ký tên "Lập Tùng Hiên" phê vào thời hơi muộn hơn.

Từng có tin nguyên bản bị thiêu hủy trong trận hỏa hoạn năm 1921. Mùa đông năm 1975, khi Hiệu sách Cổ tịch Thượng Hải dọn và kiểm kê kho cũ, người ta bất ngờ tìm lại được nửa bộ gồm bốn mươi hồi đầu đã mất dấu nhiều năm. Nay bản được giữ tại Thư viện Thượng Hải.

Hữu Chính thư cục dựa trên Thích Hỗ bản để chụp rồi in bằng đá dưới tên *Nguyên bản Hồng Lâu Mộng chép tay đầu triều Thanh*, cả thảy in ba lần. "Bản chữ lớn" in từ năm 1911 đến 1912. Năm 1920, người ta cắt dán, thu nhỏ "bản chữ lớn" để thành "bản chữ nhỏ", rồi tái bản năm 1927. "Bản chữ lớn" bốn hồi một tập, cộng hai mươi tập. "Bản chữ nhỏ" gồm mười hai tập, mỗi nửa trang mười lăm dòng, mỗi dòng ba mươi chữ.

Trước khi đưa in, "bản chữ lớn" đã được sắp xếp và sửa lại nên có chỗ mất tính chân thực, như xóa dấu của người giữ sách trước, dán sửa một số nét chữ. Theo chuyên gia kiểm tra, bốn mươi hồi đầu có hai mươi chỗ, ba mươi hai chữ bị dán sửa. Chữ, hàng dòng cùng kiểu trình bày cơ bản theo bản gốc dùng để in nhưng thu nhỏ đôi chút; khung và đường kẻ trang được tô lại nên thô, đen hơn. "Bản chữ nhỏ" bị cắt dán, ghép lại từng trang, hoàn toàn mất diện mạo cũ.

Mi phê ở bốn mươi hồi đầu bản này do Địch Bảo Hiền thêm. Bốn mươi hồi sau "bản chữ nhỏ" cũng có mi phê, là lời ông mời người khác viết thêm. Những lời phê đời sau ấy đều không có giá trị đáng kể.

Việc Hữu Chính bản được phát hành đã phá thế độc chiếm kéo dài một trăm hai mươi năm của bản Trình–Cao, lần đầu đưa đến trước độc giả một bản *Hồng Lâu Mộng* gần nguyên văn Tào Tuyết Cần. Nó có ý nghĩa nhất định trong lịch sử các bản khác nhau, tuy lúc ấy chưa gây ảnh hưởng lớn.

Tháng 12 năm 1973, Nhà xuất bản Văn học Nhân dân chụp in theo "Hữu Chính bản chữ lớn". Hiện "Hữu Chính bản chữ nhỏ" chỉ có bản chụp in ở khu vực Đài Loan.

Thích Ninh bản còn gọi là Nam Đồ bản, Trạch Tồn bản. Bản đủ tám mươi hồi; bốn hồi một tập, cộng hai mươi tập; mười hồi một quyển, cộng tám quyển. Mỗi nửa trang chín dòng, mỗi dòng hai mươi chữ, không có ô khung. Cách bố trí hàng dòng hoàn toàn giống Thích Hỗ bản; văn bản chỉ khác rất ít. Có người cho đây là bản sao lại từ Thích Hỗ bản; người khác cho rằng cả hai đều được sao từ cùng một bản nguồn sớm hơn. Vì Thích Hỗ bản nay đã khuyết, còn Hữu Chính bản chụp theo nó lại bị dán sửa, nên Thích Ninh bản vẫn có giá trị dùng để đối chiếu và khôi phục diện mạo Thích Hỗ bản.

Có thuyết nói khoảng năm 1930, Thích Ninh bản thuộc họ Vu ở Côn Sơn, sau vào "Kho sách Trạch Tồn" của Trần Quần, Bộ trưởng Nội vụ trong chính quyền bù nhìn. Nhật Bản đầu hàng, Trần Quần sợ tội tự sát; sách của ông được chuyển cho Thư viện Trung ương Quốc lập, nay là Thư viện Nam Kinh, và lưu giữ tại đó đến nay. Bản lâu không được chụp in; mãi sau năm 2010 mới lần lượt được Nhà xuất bản Thư viện Quốc gia và Nhà xuất bản Văn học Nhân dân phát hành bản chụp.

Mông Phủ bản

Còn gọi là Vương Phủ bản. Vì tương truyền đây là bản chép cũ từ một phủ vương Mông Cổ đời Thanh nên mang tên ấy. Đề tên *Thạch Đầu Ký*. Nguyên bản còn bảy mươi bốn hồi; người sau dựa vào Trình Giáp bản chép bổ hồi 57–62 và bốn mươi hồi sau, lại đặt lời tựa Trình Vĩ Nguyên cùng mục lục chung ở đầu, thành bản trọn một trăm hai mươi hồi. Tám mươi hồi đầu được chép trên giấy phấn có đường kẻ đỏ hai viền, giữa nếp gấp đầu trang in riêng ba chữ

“Thạch Đầu Ký”; mỗi tờ mười tám dòng, mỗi dòng hai mươi chữ. Phần bổ dùng giấy trắng, không khung, mỗi trang mười tám dòng, mỗi dòng hai mươi bốn chữ.

Dòng đầu hồi 1 không ghi tên sách. Văn bản chép gốc của tám mươi hồi đầu về cơ bản giống Thích bản, cách dàn trang cũng gần, cho thấy chúng được sao từ cùng một nguồn. Chẳng hạn trong mười hồi đầu, hai bản chỉ có mười ba chỗ khác nhau, đều do người sao viết nhầm hoặc sót chữ. Riêng văn bản hồi 67 khác Thích bản rất nhiều, rõ ràng hai bản lấy từ hai nguồn khác nhau rồi lần lượt bổ vào.

Bản có tổng cộng 714 lời phê. Giáp phê hai dòng cùng lời phê trước, sau hồi phần lớn giống Thích bản; có chỗ nhiều hơn nhưng không ký tên. Ngoài ra còn 623 trắc phê chỉ bản này có, hẳn do người sắp xếp hoặc giữ sách về sau viết, không phải Chi bình. Vì bài thơ trước hồi 41 ký “Lập Tùng Hiên”, có người cho rằng chính người ấy đã thêm chúng.

Khoảng năm 1960–1961, bản xuất hiện tại Hiệu sách Trung Quốc ở Lưu Ly Xưởng, Bắc Kinh, rồi được Thư viện Bắc Kinh mua giữ với giá cao. Năm 1987, Nhà xuất bản Thư mục Văn hiến chụp in đúng kích thước nguyên bản.

Liệt Tàng bản

Còn gọi là Nga Tàng bản. Đề tên *Thạch Đầu Ký*. Vì được giữ tại Phân viện Leningrad, Viện Nghiên cứu Phương Đông thuộc Liên Xô cũ, nên gọi là Liệt Tàng bản. Bản còn bảy mươi tám hồi, thiếu hồi 5 và 6. Hồi 50 chưa trọn, dừng ở câu đố của Đại Ngọc, mất nửa trang. Từ cuối hồi 75 đến sau câu “muốn biết ngọn ngành” cũng mất nửa trang. Tổng cộng ba mươi lăm tập. Mỗi nửa trang tám dòng, số chữ mỗi dòng không đều: mười sáu, hai mươi hoặc hai mươi bốn chữ. Một số hồi khác, như đầu hồi 10, cuối hồi 63, 64 và 72, lại đề tên *Hồng Lâu Mộng*, cho thấy thời ấy hai tên đã cùng được dùng.

Hồi 17 và 18 dùng chung một tên hồi, nhưng phần truyện đã tách, giữa có câu “lại nghe phân giải hồi sau”. Hồi 22 bị khuyết, dừng ở câu đố của Tích Xuân. Hồi 79 gồm cả hồi 79 và 80 của bản khác, liền thành một thể; đó hẳn là diện mạo gần bản thảo gốc hơn.

Bản có hồi 64 và 67. Sau tên hồi, trước chính văn hồi 64 có một bài thơ mỗi câu năm chữ để mở hồi, bản khác không có; cuối hồi lại có một đôi câu đối, mang diện mạo của bản chép sớm. Xét nội dung bài thơ, hồi này hẳn do Tào Tuyết Cần viết. Văn bản hồi 67 gần nhóm Giáp Thìn–Thích bản, khác hẳn Trình bản.

Bản có hơn ba trăm lời phê. Trong đó 88 giáp phê hai dòng, riêng hồi 19 chiếm 42 lời, gần như hoàn toàn giống Canh Thìn bản. Có 111 mi phê và 83 trắc phê hoàn toàn khác các Chi bản khác; phần nhiều có lẽ do người đời sau phê.

Ở hồi 16, 63 và 75 còn có một số lời phê đặc biệt được viết liền sau chính văn, chỉ đặt ngoặc vuông ở đầu cuối, bên phải đầu đoạn để trống một dòng rồi viết nhỏ chữ “chú”. Hẳn lúc sao lại, người chép nhầm lời phê thành chính văn; đến khi đối chiếu mới phát hiện và đánh dấu.

Liệt Tàng bản được sinh viên L. Kuryandsev, theo đoàn truyền giáo Nga cũ sang Trung Quốc, tìm thấy vào năm Đạo Quang thứ mười hai (1832). Năm 1962, nhà Hán học Liên Xô B. L. Riftin (Lý Phúc Thanh) phát hiện bản tại Phân viện Leningrad, Viện Nghiên cứu các Dân tộc châu Á thuộc Liên Xô; năm 1964 ông viết bài giới thiệu, từ đó bản mới được biết đến. Nay sách nằm tại Viện Nghiên cứu Phương Đông ở Saint Petersburg, Nga.

Tháng 4 năm 1986, Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng* thuộc Học viện Nghiên cứu Nghệ thuật Trung Quốc phối hợp với Phân viện Leningrad, Viện Nghiên cứu Phương Đông thuộc Viện Hàn lâm Khoa học Liên Xô cùng chỉnh lý; Trung Hoa Thư cục chụp in xuất bản.

Giáp Thìn bản

Còn gọi là Mộng Giác bản, Mộng Tự bản. Đề tên *Hồng Lâu Mộng*. Vì đầu quyển có lời tựa của Mộng Giác chủ nhân viết năm Giáp Thìn nên mang tên ấy. Giáp Thìn là năm Càn Long thứ bốn mươi chín (1784). Bản đủ tám mươi hồi; đóng thành tám hộp, mỗi hộp năm tập, cộng bốn mươi tập; hai hồi một tập. Mỗi nửa trang chín dòng; chính văn mỗi dòng hai mươi mốt chữ, lời tựa mỗi dòng mười tám chữ. Khung bản cao 20,3 cm, rộng 12,5 cm. Chữ viết tay đều đẹp, sao rất cẩn thận, nội dung đầy đủ, chỉ thiếu trang cuối.

Lời bình chung trước hồi 19 nói: "Bản gốc có quá nhiều lời phê chú, không khỏi lẫn lộn, trái lại làm rối chính văn. Nay xóa đi, để người đọc sau tự lắng lòng suy nghĩ mà hiểu chỗ hay, càng thấy rõ sự tài tình, linh hoạt của tác giả." Vì vậy lời Chi bình trong bản bị loại bỏ rất nhiều. Chỉ còn hơn 230 giáp phê bằng mực đen viết thành hai dòng, phần lớn nằm trong bốn mươi hồi đầu; riêng hồi 1 có tới 88 lời.

Đây là chiếc cầu nối từ các bản có Chi bình sang Trình–Cao bản. Chính văn bị xóa sửa nhiều, tạo ra hàng loạt chỗ viết khác rồi được Trình–Cao bản tiếp nhận. Hồi 17 và 18 đã tách theo đúng cách của bản hiện hành. Hồi 22 đã được bổ đủ, nhưng khác tất cả các bản khác.

Giáp Thìn bản được phát hiện tại Sơn Tây năm 1953, nay lưu ở Thư viện Quốc gia Trung Quốc. Tháng 10 năm 1989, Nhà xuất bản Thư mục Văn hiến chụp in.

Thư Tự bản

Mang tên vì đầu quyển có lời tựa của Thư Nguyên Vĩ. Lời tựa viết năm Kỉ Dậu, Càn Long thứ năm mươi bốn (1789), nên bản còn gọi là Kỉ Dậu bản. Đề tên *Hồng Lâu Mộng*. Nguyên bản tám mươi hồi; nay còn chính văn hồi 1–40 cùng tên hồi 80. Mỗi nửa trang tám dòng, mỗi dòng hai mươi bốn chữ.

Đây là bản sao đời Càn Long duy nhất hiện có tài liệu xác nhận rõ; chính văn thuộc nhóm bản có Chi bình nhưng không chép lời phê. Lời tựa của Thư nói chủ nhân Quân Phố "lấy năm mươi ba hồi hiện có, đặc biệt đối chiếu sửa chữa; mượn hai mươi bảy quyển nhà bên, giao chung cho người chép". Bốn mươi hồi hiện còn chính là bản ghép từ nhiều nguồn, giấy và nét chữ đều khác nhau.

So với các bản khác, nhiều tên hồi cùng câu chữ trong truyện được chép khác. Chẳng hạn đôi câu trên cổng Thái Hư ảo cảnh ở hồi 1 viết: "Nơi sắc sắc không không, trời thật thật giả giả"; đến hồi 5 mới viết: "Giả làm thật thì thật cũng giả, không làm có thì có lại không." Đoạn kết hồi 9 khác mọi bản, có vẻ giữ diện mạo ban đầu của bản chép sớm. Hồi 13 có đặc biệt nhiều chỗ khác; đoạn kết hồi 16 và chỗ tách hồi 17 cũng khác các bản, nhưng hẳn đã qua tay người đời sau sửa lại.

Thư Tự bản vốn do Ngô Hiểu Linh cất giữ, nay thuộc Thư viện Thủ đô. Tháng 6 năm 1987, Trung Hoa Thư cục đưa vào tập đầu bộ *Tuyển tập tiểu thuyết bản cổ* và chụp in xuất bản. Tháng 7 năm 2007, Nhà xuất bản Cổ tịch Thượng Hải phát hành bản chụp đóng bằng chỉ.

Dương bản

Còn gọi là Mộng Cảo bản, Dương Tàng bản, Toàn Sao bản. Vì vốn do Dương Kế Chấn cất giữ nên mang tên ấy. Bản đủ một trăm hai mươi hồi, mười hồi một tập, cộng mười hai tập. Mỗi nửa trang mười bốn dòng, mỗi dòng từ hơn ba mươi đến sáu mươi chữ; trong các bản hiện còn, đây là khổ lớn nhất mà chữ nhỏ nhất. Dương Kế Chấn lầm tưởng đây là bản thảo Cao Ngạc dùng để sắp xếp *Hồng Lâu Mộng*, bèn đề *Bản thảo Hồng Lâu Mộng do Lan Thự Thái sử đích thân định*; cách nói ấy nay đã bị bác bỏ.

Bản vốn khuyết hỏng nghiêm trọng, đã qua bổ ghép và bôi sửa. Trong tám mươi hồi đầu, hồi 22 và 53 được chép bổ theo Trình Ất bản; hồi 41–50 cùng hơn mười trang mất ở đầu cuối các tập được Dương Kế Chấn chép bổ theo Trình Giáp bản sau khi mua được sách. Phần chép gốc còn lại, từ hồi 19 trở đi, bị đối chiếu với Trình bản rồi bôi sửa rất nhiều. Trong bốn mươi hồi sau, có 21 hồi theo Trình Ất bản; 19 hồi còn lại vốn được viết ngắn hơn nhưng cũng bị sửa theo Trình–Cao bản. Ba trang đầu mục lục chung lại do Viện Nghiên cứu Văn học thuộc Viện Khoa học Xã hội chép bổ theo tên từng hồi sau khi sách vào kho. Những phần bổ ghép ấy không thuộc diện mạo ban đầu lúc Dương bản được sao lại, cần phân biệt khi sử dụng.

Phần chép gốc trong tám mươi hồi đầu thuộc nhóm có Chi bình nhưng lấy từ nhiều nguồn. So sánh những chỗ viết khác cho thấy bảy hồi đầu gần Kỉ Mão bản; chẳng hạn chỗ tả mắt mày Vương Hy Phượng, hai bản đều viết “một đôi mắt phượng, hai nét mày lá liễu”, không có các chữ “tam giác”, “xếch lên”. Tình hình 61 hồi còn lại phức tạp hơn: một số hồi có thể cùng nguồn với Liệt Tàng bản, phần khác lại gần nhóm Thích–Mông.

Dương Kế Chấn có được bản vào năm Quang Tự Kỉ Sửu (1889). Mùa xuân năm 1959, Văn Uyển trai ở Bắc Kinh mua được sách, sau chuyển về Viện Nghiên cứu Văn học thuộc Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc. Tháng 1 năm 1963, Ban biên tập Thượng Hải của Trung Hoa Thư cục chụp in dưới tên *Bản thảo Hồng Lâu Mộng một trăm hai mươi hồi chép đời Càn Long*; tháng 6 năm 1984, Nhà xuất bản Cổ tịch Thượng Hải tái bản.

Trịnh Tàng bản

Đề tên *Hồng Lâu Mộng*. Vì vốn do Trịnh Chấn Đạc cất giữ nên mang tên ấy. Chỉ còn hai hồi 23 và 24, tổng cộng ba mươi mốt trang, đóng thành một tập. Mỗi nửa trang tám dòng, mỗi dòng hai mươi bốn chữ. Khung bản cao 21,4 cm, rộng 12,7 cm.

Bản không có lời phê; chính văn thuộc nhóm bản có Chi bình và gần với Liệt Tàng bản. Tên người có chỗ khác lạ, như Giả Vân thành Giả Nghĩa; tên Thu Văn vẫn đọc giống nhau nhưng chữ “văn” ở một bản nghĩa là đường vân, ở bản kia nghĩa là mây đẹp. Đoạn kết cả hai hồi đều khác các bản. Cuối hồi 23 mất hơn hai trăm chữ từ “chỉ nghe bên trong tường” đến “nhẩn nha ngẫm mùi vị tám chữ ‘người đẹp như hoa, năm tháng tựa nước’”, khiến nội dung không còn ăn khớp với tên hồi. Cuối hồi 24 không có đoạn giới thiệu gia đình Tiểu Hồng; cảnh nàng mộng thấy Giả Vân cũng ngắn hơn nhiều.

Trịnh Tàng bản vốn là sách quý của Trịnh Chấn Đạc, nay lưu tại Phân quán Thư viện Quốc gia. Tháng 2 năm 1991, Nhà xuất bản Thư mục Văn hiến chụp in.

Ghi thêm: Một bản chép *Thạch Đầu Ký* được Đại học Sư phạm Bắc Kinh “phát hiện” trong những năm gần đây thực ra là bản do Đào Chu thời cận đại sửa và chép lại từ *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký* của Đại học Bắc

Kinh, tức Canh Thìn bản; vì vậy không có giá trị để nghiên cứu sự khác nhau giữa các bản. Ngoài ra, tháng 6 năm 2006, một công ty đấu giá ở Thượng Hải bán một bản chép *Hồng Lâu Mộng* chỉ còn hồi 1–10; có người cho rằng nó cũng thuộc nhóm có Chi bình, nhưng giới nghiên cứu vẫn đang khảo sát. Cả hai hiện đều đã có bản chụp in.

Theo thời gian, nơi lưu giữ một số bản nói trên có thể thay đổi; vài bản có thể đã hoặc sắp có bản chụp in mới. Những thay đổi ấy không ảnh hưởng lớn đến đặc điểm chính của từng bản, nên bài này không theo dõi để sửa từng việc một.

HẾT PHỤ LỤC II

Phụ lục III: Một trăm năm mươi lời phê bản Tĩnh Tàng do Mao Quốc Dao sao lại

Phụ lục III

Một trăm năm mươi lời phê bản Tĩnh Tàng do Mao Quốc Dao sao lại

Cái gọi là Tĩnh Tàng bản mang tên vì vốn do Tĩnh Ứng Côn ở Dương Châu cất giữ. Mao Quốc Dao phát hiện sách vào mùa hè năm 1959; đến năm 1964 sách vẫn còn, sau đó thất lạc, không rõ tung tích. Theo lời giới thiệu, nguyên bản đề tên *Thạch Đầu Ký*, còn bảy mươi tám hồi; thiếu hồi 28 và 29, hồi 30 mất ba trang.

Khi phát hiện sách, Mao Quốc Dao từng so lời phê trong đó với Thích bản, chép riêng 150 lời mà Thích bản không có vào một quyển vở kẻ ngang. Về sau ông công bố chúng trong số tháng 8–9 năm 1974 của *Bản tin Tư liệu Văn giáo*, Học viện Sư phạm Nam Kinh.

Bản này có một số lời phê riêng rất quan trọng. Chẳng hạn ở hồi 13, chính Ky Hốt Tẩu yêu cầu tác giả bỏ đoạn "Tần Khả Khanh chết vì dâm loạn trên lầu Thiên Hương" cùng những chuyện "để rơi trâm", "thay áo". Ở hồi 22 lại có lời Ky Hốt Tẩu: "Người hiểu lời phê trước vốn đã ít. Chưa đầy mấy năm, Tuyết Cần, Chi Nghiễn, Hạnh Trai cùng các bạn lần lượt qua đời. Nay là năm Đinh Hợi, chỉ còn một khúc gỗ mục là ta, sao không đau chết được!" Ngoài ra, lời phê còn hé lộ nhiều tình tiết trong phần bản thảo sau hồi 80 nay đã mất.

Vì ngoài Mao Quốc Dao không ai từng tận mắt thấy Tĩnh Tàng bản, những năm gần đây không ít nhà nghiên cứu nghi ngờ sách chưa từng tồn tại. Muốn biết kỹ hơn có thể xem *Tư liệu về Tĩnh bản* do Bùi Thế An biên tập, tự in năm 2005.

Hồi 1

1. Tác giả đang tự tả chính mình. *Mi phê mực đen cạnh câu "sinh ra cốt cách khác thường, vẻ người khác hẳn".*

2. "Vá trời cứu đời" không phải một câu nói suông; xin đừng đọc hời hợt. *Trắc phê cạnh đoạn Nữ Oa luyện đá vá trời.*

3. Theo đạo Phật còn phải trả hết nợ, huống chi nợ giữa người đời! Đây là một nét bút đùa. *Trắc phê cạnh câu "đợi hết kiếp sẽ trở về bản chất ban đầu".*

4. Những kẻ quỵt nợ hãy đến xem câu này. *Trắc phê cùng vị trí lời 3.*

5. Người thật sự có điều quý lạ thường lại không tự biết. Nếu ỷ vào cái quý lạ ấy mà lên mặt thì chẳng còn là quý lạ thật nữa. *Mi phê mực đen cạnh câu "không biết người ban cho đệ tử mấy điều kỳ lạ nào".*

6. Chuyện kể là chuyện thật, nhưng cách kể phải có đường vòng, có chỗ ẩn chỗ hiện, có đoạn nâng đỡ, có đoạn chen ngược, có khoảng trống để người đọc tự hiểu. Lại còn biết bao cách lạ: để dấu vết nhỏ nối dài như rắn bò trong cỏ rồi tro bụi lưu đường; đánh một tiếng mà hai nơi cùng vang; ngoài mặt sửa đường, bên trong bí mật đi lối khác; dựng hai phía đối nhau như rồng mây giữa hai ngọn núi; dùng mây làm nền cho trăng; không tả

thẳng gương mặt mà vẫn khiến gương mặt hiện ra; tô đi nhuộm lại nhiều lớp. Ta sẽ lần theo từng hồi, tìm ra và chỉ rõ, chờ bậc hiểu biết góp ý. Ngay thiên mở sách, ý tưởng đã phá tung khuôn cũ của tiểu thuyết; xét ngòi bút, có thể xếp sau *Trang Tử* và *Ly Tao*. *Mi phê mực đen cạnh câu "lần theo dấu vết".*

7. Đây là chỗ người họa sĩ cố để mây khói mờ đi. Không bị lớp mờ ấy che mắt mới thật là người có mắt nhìn lớn. *Mi phê mực đen cạnh đoạn "lại đề một bài tuyệt cú rằng".*

8. Không vướng thứ tình cảm non nớt của con trẻ thì mới xứng với phận phu nhân. *Trắc phê cạnh câu "cũng bỏ qua, không để trong lòng".*

9. Hai chữ "đi thôi" khiến người ta như thấy tận mắt, nghe tận tai. Không phải người từng trải thì ai viết nổi? *Mi phê mực đen cạnh câu "Sĩ Ẩn chỉ nói một tiếng: đi thôi".*

Hồi 2

10. Xưa nay chỉ thấy người ta góp câu cổ, góp câu thơ Đường; chưa từng thấy ai góp những câu tục ngữ như thế này. *Mi phê mực đen cạnh câu "chỉ vì một nước sai, bỗng thành người trên người".*

11. Chỉ người có trí mới hiểu thông. Nhưng ai mới thật là người có trí? Đáng than thay! *Mi phê mực đen cạnh ba chữ "chùa Trí Thông".*

12. Vũ Thôn có để tâm, nhưng con mắt người đời chỉ nhận ra hai viên ngọc. Họ chưa biết gì khi hai người còn chưa tỉnh, lại càng không hiểu sau khi họ đã tỉnh ngộ. *Mi phê son cạnh đoạn gặp nhà sư già lưng còng.*

Hồi 3

13. Người quân tử có thể bị lừa vì họ tin người khác cũng làm theo lẽ phải. Vũ Thôn lúc này giống Vương Mãng thuở còn tỏ ra khiêm nhường, trọng người tài; đến Giả Chính cũng bị hắn đánh lừa. Tác giả nói phía đông mà thực ra chỉ sang phía tây. *Mi phê mực đen cạnh câu "Giả Chính lại là người thích đọc sách nhất".*

14. Ba hồn của Phượng Thư đã bị tác giả kéo đi hết; nhờ vậy về sau nàng mới nhảy nhót sống động trên trang giấy. *Mi phê mực đen cạnh câu "Tôi đến muộn, không kịp đón khách xa".*

15. Không viết ngược thì không làm nổi bật đoạn chính. Cách viết như thế này hẳn học từ *Chiến Quốc Sách*. *Mi phê mực đen cạnh câu "không biết là hạng lười biếng, trẻ ngây ngô thế nào".*

16. Bảo Ngọc hiểu người tri kỷ hoàn toàn nhờ biết đặt mình vào lòng người khác. *Trắc phê cạnh câu "nếu làm vỡ viên ngọc thì chẳng phải vì ta sao".*

Hồi 4

17. Cả bốn nhà đều là rễ được chôn sẵn cho nửa sau câu chuyện. *Trắc phê cạnh câu "bốn nhà này đều kết thân với nhau…".*

18. Đọc đoạn kể đời Anh Liên, người phê như tận mắt thấy một bài phú riêng về số phận bạc bẽo, làm nàng nổi bật hẳn lên. *Mi phê mực đen cạnh đoạn kể cảnh ngộ Anh Liên.*

19. "Bệnh không tên" chính là tên của căn bệnh, vậy mà lại bảo không có tên. Giống thật! *Trắc phê cạnh câu "đã mắc một chứng bệnh không tên".*

20. Ngôi miếu khép lại đoạn văn này, đồng thời chôn sẵn một mối nối kéo dài nghìn dặm cho đoạn sau. Mở đầu bằng hai chữ "hồ lô", kết thúc cũng bằng "hồ lô"; vì cả bộ sách vốn muốn nói đời là một mớ hồ đồ. Có hiểu chăng? *Mi phê mực đen cạnh đoạn đây người gác cửa đi xa.*

Mao Quốc Dao ghi: dưới bìa tập một dán một mảnh giấy hình chữ nhật, dài khoảng năm tấc, rộng ba tấc rưỡi. Góc trái phía dưới bị xé mất, chỉ còn thấy chữ "chép". Nội dung viết bằng mực đen như sau. Bài thơ có nhiều chữ sai hoặc hỏng; dưới đây dịch phần còn có thể hiểu:

> Sương tím mịt mờ, hoa xoan đã úa,
> Ếch kêu nơi công đường, cỏ xanh mọc đầy.
> Thái thú Lư Giang đến thăm bạn cũ,
> Cùng xe bên sông Tầm, chuyện trò say sưa.
> Hai nhà đều thuộc dòng dõi cửa quan,
> Đến tuổi trung niên mới giữ một quận, kẻ sớm người muộn.
> Tài văn phong nhã vẫn còn dư,
> Gặp nhau rất muốn giãi lòng *[một số chữ chép hỏng]*.
> Khi ấy lại có khách không mời mà đến,
> Cùng ngồi bàn chuyện nóng lạnh *[câu hỏng]*.
> Nào cá chép nướng, nào chim nhỏ ướp lạnh,
> Lại có lê hấp, rau thơm, táo nấu.
> Hai mâm dùng đãi khách, xưa vốn vậy;
> Khách đáp chén, chủ say, nay thật ít rồi.
> Nhớ thuở cùng túc trực ở điện Minh Quang,
> Người núi Lăng Già lanh lợi, thích ngựa;
> Quan họ Tào cùng giám quan nuôi chó trêu nhau thật khó.
> Nay chạm việc đau lòng, ôm nỗi thương nhớ,
> Tình bạn chỉ còn Trương công tử.
> Muộn mới biết ông Thi, đổi áo vải đỏ trắng;
> Nghe nhiều, ngay thẳng, biết sửa lỗi — còn gì phải ngờ?
> Niềm vui này chẳng khác cá bơi trong rong.
> Bấy giờ mới biết thơ sách là con đường bằng phẳng,
> Xe sa vũng nước cũng chẳng ngại ngần.
> Nhà nhà tranh hát lời của Nạp Lan,
> Mấy ai từng biết tên nhỏ của ông?
> Áo vải rộng thùng, Nhâm An nay ở đâu?
> Hãy nói với người trong chốn công danh chuyện bấy lâu.

Hồi 5

21. Mẹ góa con côi, ắt là chuyện có thật. *Trắc phê cạnh câu "chỉ bằng mỗi người ở riêng, muốn làm gì thì làm". Lời này đáng ra thuộc hồi 4 nhưng bị chép nhầm vào đây.*

22. Câu này đã định đúng hai người. Trong mắt người đời, mỗi người lại có chỗ đáng quý riêng. Đại Ngọc và Bảo Thoa, một người như hoa đẹp, một người như liễu mềm; cả hai đều tuyệt diệu. Chỉ vì tính nết khác nhau nên mỗi người nếm vị ngọt đắng khác nhau, và người đời cũng vì thế mà nhìn họ khác nhau. *Giáp phê chữ nhỏ dưới câu "nhiều người cho rằng Đại Ngọc không bằng".*

23. Tám chữ này là sợi dây chính nối toàn bộ cuộc đời Bảo Ngọc và Đại Ngọc. *Mi phê mực đen cạnh câu có chữ "lời chê vì đòi hỏi quá trọn vẹn".*

24. Đúng đến tuyệt mức! Hãy đọc cùng hồi vá áo lông mới thấy hai chỗ khớp nhau. *Mi phê mực đen cạnh câu "sống lâu hay chết sớm thường do lời gièm, công tử đa tình uống bận lòng".*

25. Mọi chuyện ở Giáng Vân hiên đều từ đây mà sinh ra. ◇ Phải có gan lớn đến mức nào mới dám viết đoạn này! *Mi phê son và mực đen cạnh câu "ta yêu ngươi vì ngươi là người dâm nhất từ xưa đến nay".*

26. Tính Bảo Ngọc chỉ gói trong hai chữ biết thương và hiểu người; vì vậy mới gọi là "ý dâm", tức yêu bằng lòng chứ không chỉ bằng ham muốn xác thịt. *Trắc phê cạnh câu "chỉ có thể tự hiểu trong lòng, không thể truyền bằng miệng".*

Hồi 6

27. Chuyện Bảo Ngọc và Tập Nhân vốn cũng là việc thường thấy trong nhà giàu; nhưng trước đó tác giả đã cho người đọc hiểu lời dạy về "ý dâm". *Lời phê trước hồi.*

28. Mượn Lưu lão lão để viết chân dung chính của Phượng Thư, không phải đoạn văn thừa. Hãy nhớ về sau bà còn vào phủ lần hai, lần ba, rồi là nơi Xảo Thư nương tựa. *Lời phê trước hồi.*

29. Một chuyện mây mưa kết thúc phần dẫn chính của hồi này. *Trắc phê cạnh đoạn Bảo Ngọc và Tập Nhân.*

30. Chỉ người có hai mẫu ruộng xấu mà sống qua ngày mới nói nổi câu này. *Mi phê mực đen cạnh câu "có bát lớn chừng nào thì ăn cơm chừng ấy".*

31. Câu này mắng chết thói đời. Đáng than, đáng buồn! *Mi phê mực đen cạnh đoạn "tôi lại chẳng có họ hàng làm nghề thu thuế".*

32. Người quan trọng này tuy chưa lộ diện, nhưng đã có tên; hẳn nàng cũng nằm trong một quyển sổ phụ, tức danh sách phụ ghi số phận các cô gái. *Giáp phê chữ nhỏ dưới câu "trước hết tìm một a hoàn lớn thân tín của Phượng Thư, tên là Bình Nhi".*

33. Đến khi xem bảng ghi số phận những người mang chữ "tình" của Cảnh Huyễn, mới biết lời ta không sai. *Mi phê mực đỏ ở cùng câu với lời 32.*

34. Việc rất thường mà hóa ra lạ tuyệt; trong tiểu thuyết chưa từng thấy. *Mi phê mực đen cạnh câu "trong tay cầm chiếc que cời lò bằng đồng".*

35. Năm lần cười đã làm Phượng Thư sống động trên trang giấy. *Mi phê mực đen cạnh cuộc trò chuyện với Lưu lão lão.*

36. Thế nào? Bây giờ hẳn biết lời phê trước của ta không sai. *Mi phê mực đen ở cùng đoạn.*

37. Họ hàng nghèo tìm đến vốn vì có lòng tốt. Ta lại chính từ *Thạch Đầu Ký* mà hiểu điều ấy. Than thay! Mấy lời khiến ta muốn khóc. *Mi phê mực đen cạnh câu "đến thăm chúng ta là vì người ta có lòng".*

38. Đây cũng là điều ta nhờ *Thạch Đầu Ký* mới hiểu. Than thay! *Mi phê mực đen cạnh câu "sao có thể để bà về tay không".*

39. Như thấy tận mắt, nghe tận tai. Tác giả nghĩ đâu ra được giọng nói như thế? Hẳn lúc viết, lòng ông đang nở hoa. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Phượng Thư nói chuyện với Lưu lão lão.*

40. Dẫn Phượng Thư vào phần truyện chính nhờ Lưu lão lão; vừa mở cuộc gặp đầu giữa vàng và ngọc, lại chuyển sang chuyện đưa hoa cung. Biến hóa thật khó lường. Đọc loại văn này mà không nghiền ngẫm ba bốn lần, không đếm được từng đường nối, thì không sao hiểu nổi. Than thay! *Lời phê sau hồi, mực đen.*

Hồi 7

41. Trong tiểu thuyết khác, một nét bút làm thành hai ba nét, một việc mở ra hai việc, ta đều từng thấy. Nhưng nào có tác phẩm nào chỉ trong một hồi đưa hoa mà kéo theo ba bốn chuyện, viết thành cảnh hoa gấm chen dày như thế! *Lời phê trước hồi.*

42. Thuận tay đưa Kình Khanh vào truyện mà vẫn ung dung: trước hết cho chị em dâu họp mặt, rồi nhẹ nhàng kéo ra một sợi nối, không hề lộ dấu sắp đặt. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Tần thị nói chuyện với Phượng Thư.*

43. Cơn say của Tiêu Đại chôn sẵn nguyên do cái chết của Khả Khanh. Tác giả cầm ngòi bút như cầm dao rìu; mỗi chữ là một giọt lệ, mỗi giọt lệ hóa thành một hạt máu. Chỉ người phê sách mới hiểu. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Tiêu Đại say rượu chửi.*

Hồi 8

44. Ý chính và câu chuyện thật đều ở đây; nhớ lại nỗi khổ năm xưa, than thay! *Mi phê son cạnh câu "nếu chẳng may lại gặp cha chàng".*

45. "Ăn theo", "khéo lừa người", "cái cân không có sao" đều tùy việc mà bật ra, dùng để trêu đời. Ta cũng từng mắc lừa kiểu ấy; đọc đến chỉ biết cười. Người viết câu này ba mươi năm trước, nay nhìn lại hẳn đầu đã bạc, lưng đã còng. Nếu chính người ấy nghe kỹ lời này, ắt sẽ rơi lệ, khiến ta cũng mất vui. *Mi phê mực đen cạnh câu "bao giờ thưởng cho chúng tôi mấy tờ để dán".*

46. Mười sáu chữ là chân dung cốt lõi của Bảo Thoa. Hãy so với đoạn trước viết Đại Ngọc: hai người không hề lẫn nhau, mà ở những nét nhỏ nhất đều khiến người đọc khó chọn bên nào hơn. *Mi phê mực đen cạnh bốn câu bắt đầu "ít nói, ít lời".*

47. Thử hỏi, cảnh nâng viên ngọc trên tay này so với tiếng than khóc dưới chân núi Thanh Ngạnh thì thế nào? *Mi phê son cạnh câu "Bảo Thoa nâng viên ngọc trong lòng bàn tay".*

48. Ta xin đáp thay: vừa lòng toại ý. *Mi phê mực đen ở cùng câu.*

49. Chôn sẵn việc về sau, lại chen Bảo Thoa vào; phép đối ứng thật không uổng công. *Mi phê mực đen cạnh câu "vận suy, vàng cũng mất màu".*

50. Hồi trước chỉ dùng lối để dấu nhỏ nối dài, viết thật kín. Đến đây mới nói thẳng, vì đây là chỗ xoay chuyển lớn. Lạ đến cùng cực! *Mi phê mực đen cạnh đoạn Bảo Thoa xem ngọc.*

51. Có thể thấy lời phê trước của ta không sai. *Mi phê mực đen.*

52. "Người khác" tức là bọn Tập Nhân, Tình Văn. *Mi phê mực đen.*

53. Tác giả vuốt ve chuyện hiện tại mà vẫn nhớ Kim Khôi Tinh thuở ấy chăng? Nghĩ chuyện xưa mà ruột đứt, lòng tan. *Mi phê mực đen.*

Hồi 9

54. Vào trường học há là việc Bảo Ngọc vui lòng làm? Nhưng nếu không vào, làm sao có những đoạn thử tài, lập thi xã ở các hồi sau? Tác giả chưa bao giờ viết cho qua chuyện một cách nhàn nhã; ở đây có thể thấy rõ. *Mi phê mực đen cạnh đoạn vào gia thục.*

55. Đó là đọc *Thạch Đầu Ký* bằng con mắt người đời. Ý tác giả nào phải thứ người tầm thường hiểu nổi. Theo ta, không nên để người tầm thường đọc *Thạch Đầu Ký*. *Mi phê mực đen cách lời trên một dòng.*

56. Nếu biết yên phận giữ mình thì đã không còn là Bảo Ngọc. *Mi phê mực đen cạnh câu "Bảo Ngọc rốt cuộc không phải người biết yên phận giữ mình".*

57. Trước có chuyện gặp Khả Khanh trong ảo cảnh; nay lại tả dáng dâm đãng của bọn trẻ trong trường; về sau còn mạnh tay viết Giả Thụy. Người đọc phải để ý các đoạn soi chiếu nhau như thế mới được phép xem sách. *Mi phê mực đen.*

58. Nghe đúng giọng người ấy nói. *Mi phê mực đen cạnh câu chửi "Lũ khốn kiếp kia, chẳng phải đã động tay cả rồi sao?".*

Hồi 10

59. Cái lẽ này e rằng hắn không phê nổi. *Trắc phê cạnh câu "gọi hắn phân xử lẽ này xem".*

60. Ta than cho những kẻ chạy theo quyền thế, phải ngửa mặt nhìn hơi thở người khác mà sống. *Mi phê mực đen cạnh câu "đã sợ đến mức ném hết sang tận nước Trảo Oa".*

61. Không biết trong lòng hắn đang nghĩ gì. *Mi phê mực đen.*

Hồi 11

Không có lời phê.

Hồi 12

62. Xin tuyệt đối đừng chỉ đọc theo nghĩa bề mặt. — Ky Hốt lão nhân. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Giả Thụy nói chuyện với Phượng Thư.*

63. Có thể dùng làm lời răn cho kẻ vụng trộm tình ái. *Mi phê mực đen cạnh câu "một đêm suýt bị rét chết".*

64. Dạy dỗ nghiêm đến thế mà vẫn không giữ nổi lòng nó. Biết làm sao! Đáng than. *Mi phê mực đen cạnh câu "Giả Đại Nho ngày thường dạy rất nghiêm".*

65. Chỗ nào cũng chỉ ra cha mẹ thương con đến mù quáng, còn con cháu thì hư hỏng. Cả bộ sách được viết từ lòng tự thẹn của tác giả.

66. Trêu ghẹo người ta mà còn bảo là vô cớ sao? *Mi phê mực đen cạnh câu "bảo ngươi vô cớ trêu ghẹo nàng".*

67. Đoạn này đủ khiến người ta sảng khoái như những đoạn được xếp vào "mười điều khoái" khi bình *Tây Sương Ký*. — Ky Hốt. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Phượng Thư hắt phân.*

Hồi 13

68. Hồi này kể Khả Khanh báo mộng cho Phượng Thư, tác giả gửi vào đó một ý rất sâu. Tiếc thay nhà họ Giả đã ở vào buổi cuối. Giả Trân xa xỉ, ham mê sắc dục, nhưng sao dám trái lời cha? Chỉ vì Giả Kính tuổi già bỏ mặc việc nhà nên hắn mới tha hồ làm bậy. Đó đủ là lời răn cho các gia đình lớn. Chuyện "Tần Khả Khanh chết vì dâm loạn trên lầu Thiên Hương" được tác giả viết bằng ngòi bút của người chép sử. Nhưng ta già này nghĩ đến hai việc: hồn Khả Khanh gửi gắm Phượng Thư và dặn trước chuyện tương lai của nhà họ Giả. Những lời ấy đâu phải kẻ chỉ biết ngồi hưởng giàu sang nghĩ ra được; đọc lên khiến người ta vừa đau vừa kính phục. Vì vậy ta tạm tha cho nàng, bảo Tuyết Cần bỏ các đoạn để rơi trâm, thay áo cùng những chuyện liên quan. Bởi thế hồi này chỉ còn mười trang; đoạn lầu Thiên Hương bị bỏ mất khoảng bốn năm trang. Một bước đi sai, quay đầu đã trăm năm; hãy soi gương Phong Nguyệt mà xem, biết bao người đã khóc dưới suối vàng. *Lời phê dài trước hồi.*

69. Chín chữ đã kể hết chuyện lầu Thiên Hương. Không viết mà chính là đã viết. *Cuối lời có hai chữ "Thường Thôn", chưa rõ là tên ký hay chữ chép sai.* *Giáp phê chữ nhỏ dưới câu "ai nấy đều ngạc nhiên, trong lòng có phần nghi ngờ".*

70. Từ lời phê này có thể hiểu suốt cả hồi: nguyên do Khả Khanh chết đã bị cố ý giấu đi. Ấy là lúc ta nổi lòng thương lớn. Than thay! Tháng cuối xuân năm Nhâm Ngọ, Ky Hốt Tẩu. *Mi phê son ở cùng câu với lời 69.*

71. Đã xóa mà vẫn còn dấu vết của phần bị xóa. *Lời phê son cạnh đoạn bàn cách lo tang và Giả Trân khóc.*

72. Hà tất nhất định phải dùng chữ "tây"? Đọc đến đây khiến người ta chua xót tận ngòi bút. *Mi phê son cạnh đoạn lập đàn trên lầu Tây Phàm.*

73. Đây cũng là dấu vết của đoạn đã bị xóa. *Mi phê son cạnh đoạn Thụy Châu đâm đầu vào cột.*

74. Một nét bút đâm thẳng vào tim. *Mi phê son cạnh chỗ Giả Trân khom mình quỳ xuống cảm ơn.*

75. Đọc chưa hết năm việc ấy, ta đã bật khóc thành tiếng. Người viết sách ba mươi năm trước nay ở đâu? *Mi phê son cạnh đoạn bắt đầu "nhân nghĩ việc thứ nhất…".*

76. Con cháu các họ cũ mắc năm căn bệnh này rất nhiều; nhà ta còn nặng hơn. Việc ba mươi năm trước lại bị người ba mươi năm sau nhìn thấu, khiến ta đau đớn, nước mắt máu đầy mặt. *Mi phê mực đen ở cùng đoạn.*

Hồi 14

77. Dùng Thái Minh vì bản thân Phượng Thư biết chữ không nhiều; hơn nữa Thái Minh còn là một cậu bé chưa đội mũ trưởng thành, nên sai cậu làm việc ấy là đúng. *Mi phê mực đen cạnh đoạn sai Thái Minh đóng sổ sách.*

78. Chỉ mấy chữ đã tả hết khí thế. Mùa xuân năm Nhâm Ngọ, Ky Hốt. *Mi phê mực đen cạnh câu "đông đảo cuồn cuộn".*

79. Một nét bút nhàn giữa cảnh bận rộn, *[khuyết hai chữ]* Ngọc huynh; tác giả thật nhọc lòng. Mùa xuân năm Nhâm Ngọ, Ky Hốt. *Mi phê mực đen cạnh câu "vị nào sinh ra đã ngậm ngọc?". Hai chữ bị mọt ăn.*

80. Tên của mười hai người giấu đủ mười hai địa chi: Ngưu gợi Sửu; chữ Thanh gợi nước, tức Tý; chữ Liễu chứa Mão; Bưu có nghĩa là hổ, tức Dần; Trần đọc đúng là Thìn; Dực Đại gợi con rắn, tức Ty; Mã là Ngọ; Khôi có bộ Quỷ, "quỷ kim dương" gợi Mùi; Hầu đọc giống "khỉ", tức Thân; Hiểu Minh là gà gáy, tức Dậu; Thạch gợi "thỉ", con lợn, tức Hợi; Thủ Nghiệp gợi chó, tức Tuất. Mười hai chi đều ẩn trong đó. *Lời phê sau hồi, mực đen.*

Hồi 15

81. Một nét bút đau lòng. *Mi phê son cạnh câu "mặt như hoa xuân, mắt như chấm sơn".*

82. Lại viết chuyện Tần Chung và Trí Năng ở am ni cô như thế. Cuối xuân năm Nhâm Ngọ, Ky Hốt. *Mi phê mực đen cạnh đoạn hai người vụng trộm.*

Hồi 16–17

Không chép lời phê.

Hồi 18

83. Tôn Sách đứng trước thiên hạ chia ba mà quân chỉ một lữ; Hạng Vũ dùng con em Giang Đông cũng chỉ tám nghìn người, vậy mà đều từng chia cắt núi sông, tranh giành thiên hạ. Thế mà một đạo nghĩa quân hàng triệu người sao có thể chỉ trong một sớm cuốn giáp chịu thua, bị chém như cỏ cây? Sông lớn vùng Giang Hoài không ngăn nổi giặc; thành lũy cũng không vững hơn hàng rào. Kẻ vét thuế dân thì kết bè lập đảng, người cầm cuốc gây lại nhân thời mà nổi lên. Phải chăng vận vua ở miền nam chỉ đến ba trăm năm là hết? Mới biết nhà Tần thôn tính sáu nước vẫn không tránh tai họa ở Chỉ Đạo; nhà Tấn thống nhất phép xe và chữ viết cũng không cứu được nạn Bình Dương. Than ôi! Núi lớn sụp đổ là lúc vận nguy vong đã tới; triều đại thay nhau tất có nỗi đau bỏ cũ. Ý trời và việc người đều đủ khiến lòng thê thảm. Một họ lớn suy bại thường không đến nỗi nhanh như vậy; chỉ vì con cháu hư hỏng, kết giao với bọn xấu, không biết tổ tiên dựng nghiệp khó nhọc ra sao. Phải hiểu rằng vinh hoa chớp mắt, vui sướng tạm thời chẳng khác nào đổ dầu vào lửa, phủ gấm lên hoa, sao bền lâu được? Đầu hè năm Mậu Tý, đọc tập văn của Dữu Tín, ta ghi mấy lời này ở đây. Con cháu đời sau chớ xem thường. *Viết bằng mực đen trên lề trang; nguồn nói các chữ chép sai đều được giữ nguyên.*

84. Diệu Ngọc là người đứng ngoài cõi đời; mỗi nét đều chỉ viết kèm mà vẫn làm nàng hiện lên. Khéo tuyệt, đúng chỗ tuyệt! — Ky Hốt. *Mi phê mực đen.*

85. Trước đây danh sách mười hai thoa vẫn chưa chắc chắn, vì sách chưa xong. Đến hồi sau, khi thấy bảng của Cảnh Huyễn, mới biết có bảng chính, bảng phụ, rồi bảng phụ thứ hai, thứ ba, thứ tư cùng tên các cô. Cuối xuân năm Nhâm Ngọ. *Mi phê mực đen.*

Hồi 19–21

Không có lời phê.

Hồi 22

86. Hãy xem Tiết Bảo Thoa và Lâm Đại Ngọc như Chân Bảo Ngọc và Giả Bảo Ngọc, như vậy sẽ không rời ý chính khi tác giả cầm bút. Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt Tẩu. *Mi phê mực đen.*

87. Việc Phượng Thư chọn vở diễn là do Chi Nghiễn cầm bút viết; nay người biết chuyện ấy còn được mấy ai! Cũng chẳng thể trách người đời. *Mi phê son.* ◇ Người hiểu lời phê trước vốn đã ít. Chưa đầy mấy năm, Tuyết Cần, Chi Nghiễn, Hạnh Trai cùng các bạn lần lượt qua đời. Nay là mùa hạ năm Đinh Hợi, chỉ còn một khúc gỗ mục là ta, sao không đau chết được! *Lời mực đen viết thêm sau lời trước.*

88. Hồi này chưa bổ xong thì Tuyết Cần đã mất. Than thay! Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt. *Mi phê mực đen.*

Hồi 23

89. Phải có sức bút lớn đến mức nào mới viết nổi một câu này! Ta đọc cũng giật mình. Huống chi Bảo Ngọc quay lại nhớ mình lúc mười hai, mười ba tuổi, hẳn cũng từng có ý nghĩ ấy. Thời ấy không trở lại nữa, ta không cầm được nước mắt. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Giả Chính gọi Bảo Ngọc.*

90. Phê đến đây gần như khiến người ta bật khóc thành tiếng. *Mi phê mực đen cạnh đoạn nhớ đến Giả Châu.*

91. Một ngày xuân năm Đinh Hợi, tình cờ ta quen một người khách từ Chiết Giang; ý hai người rất hợp. Ông thật là bậc giỏi vẽ người bằng vài nét mộc mạc. Tiếc rằng bận đường làm quan, không thể ở kinh thành lâu, chẳng bao lâu lại sắp về nam. Đến nay tai ta vẫn nóng lên khi nhớ, lòng lại buồn vô hạn. Mối duyên mực vẽ cho A Tần, tức Đại Ngọc, thật khó; tiếc rằng cuối cùng chỉ gặp được một lần như vậy. Sách này cũng thế, than thay! Năm Đinh Hợi, *[khuyết một chữ]* Ky Hốt Tẩu. *Mi phê mực đen; một chữ bị mọt ăn, chữ "Ky" cũng mất nửa.*

Hồi 24

92. Cả hồi "Kim Cương say" chôn sẵn chuyện Vân ca về sau vì nghĩa mà thăm am. Ba mươi năm qua ta gặp không ít người giống Kim Cương, mà hạng không bằng ông cũng chẳng ít; tiếc là không tiện ghi rõ từng người. Đầu hè năm Nhâm Ngọ. *Lời phê đầu hồi.*

93. Người con có hiếu thật đáng kính. Về sau Vinh phủ gặp nạn, cậu ta nhất định sẽ làm nên một việc. *Mi phê mực đen cạnh câu "Giả Vân sợ mẹ giận".*

94. Quả nhiên. *Mi phê mực đen nối với lời trên, cách vài chữ.*

Hồi 25–27

Không có lời phê.

Hồi 28–29

Hai hồi này bị thiếu trong sách.

Hồi 30

95. Biết bao ý nằm trong cảnh si tình vạch chữ "Tường". Có thể thấy duyên trước đã định; cố dùng sức người mà cầu cũng vô ích. *Lời phê trước hồi; nguồn cho rằng câu có thể bị thiếu chữ. Nửa sau hồi này mất ba trang.*

Hồi 31–36

Không có lời phê.

Hồi 37

96. Xem Tương Vân làm thơ hải đường, ta như thấy tận mắt vẻ nũng nịu, ngây thơ của nàng. Đây hẳn là người thật việc thật, không phải người viết ngồi bịa ra. *Mi phê mực đen.*

Hồi 38–40

Không có lời phê.

Hồi 41

97. Còn nhớ ngày xuân năm Đinh Tỵ đưa trà ở vườn họ Tạ chăng? Chớp mắt đã hai mươi năm. Giữa xuân năm Đinh Sửu, Ky Hốt. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Diệu Ngọc pha trà.*

98. Tính lệch lạc của Diệu Ngọc nằm ở đây; đúng là điều "quá sạch sẽ thì người đời cùng ghét". Ngày sau ở bến Qua Châu, nàng sẽ chịu một kết cục để răn người đời, há chẳng đáng buồn? Một người con gái đẹp bị ép phải khuất phục, sao có thể không hóa xương khô… *[ba chữ cuối hỏng: hai chữ không rõ, chữ thứ ba bị mọt ăn]* *Mi phê mực đen cạnh đoạn Diệu Ngọc không nhận lại chén Thành Hóa.*

99. Ngọc huynh đến một mình, lẽ nào thật sự không có chuyện gì ngoài uống trà? Người viết sách lại giở trò ranh mãnh, chỉ tiếc không giấu nổi lão già này. Nhưng ta không biết lúc đặt bút, tác giả nghĩ thế nào. Mùa hạ Đinh Hợi. *Mi phê mực đen.*

100. Đại Ngọc là người hiểu chuyện. *Mi phê mực đen cạnh đoạn "Đại Ngọc biết tính nàng kỳ quặc".*

101. Bỗng để Bình Nhi sửa sang đầu tóc trong Giáng Vân hiên; Bảo Ngọc cũng có điều nghĩ ngợi. *Mi phê son; về sau bị bôi mực đen nhưng chữ vẫn đọc được.*

Hồi 42

102. Về sau ứng đúng lời này thì thật hay, nhưng người phê sách sao có thể không đau lòng? Đến ngày gặp nhau ở miếu Ngục Thần mới biết "gặp nạn hóa lành, gặp dữ hóa may" đã được chôn một sợi nối từ nghìn dặm trước. Buồn thay, đau thay! Phần văn sau này ta không nỡ đọc hết. Ngày đông năm Tân Mão. *Mi phê mực đen cạnh câu "gặp nạn hóa lành, gặp dữ hóa may".*

103. Hai chữ "cũng xem như" khiêm nhường quá. *Mi phê mực đen cạnh câu "cũng xem như một nhà có đọc sách".*

104. Vậy bổn phận của đàn ông rốt cuộc là việc gì? *Mi phê mực đen cạnh câu "rốt cuộc cũng không phải việc thuộc bổn phận đàn ông".*

105. Trong những kẻ đọc sách, hiểu lẽ, trị dân, giúp nước, thật có được mấy người? *Mi phê mực đen.*

Hồi 43

106. Lời này không giả, đồng thời đặt mầm cho phần sau. Vưu thị cũng có thể gọi là người biết lo việc; tiếc rằng không thể khuyên chồng siêng năng sửa sang gia đình. Tiếc thay, đau thay! *Mi phê mực đen cạnh đoạn "tôi thấy chú của chị chu đáo như thế".*

107. Mỗi người có một chỗ tình cảm nên đặt vào; như vậy mới là tình thật đến cùng. *Mi phê mực đen.*

108. Người phê đã quên chuyện này mà tác giả vẫn không quên, bỗng viết ra giữa lúc bận rộn. Quả là càng bận lại càng thêm việc. *Mi phê mực đen cạnh đoạn "đến đúng ngày lễ xã, đừng quên".*

109. Đây mới đúng là ý thật của tác giả. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Minh Yên khấn.*

110. Nếu để Bảo Ngọc tự khấn ở đây thì còn ra văn gì? Nhưng nếu chàng không khấn, câu chuyện lại thành một cảnh tối, biết kết thúc thế nào? Xem hồi này, tác giả thật muốn coi Bảo Ngọc như một *[khuyết sáu chữ]* cô gái; *[khuyết bốn chữ, chỉ còn dấu bộ "hỏa"]* vừa lanh lợi vừa đáng yêu. *Mi phê mực đen; tổng cộng mười chữ bị mọt ăn.*

Hồi 44–46

Không có lời phê.

Hồi 47

111. Nhắc đến người này khiến ta rơi lệ. Mấy hồi gần đây không nhắc, ta tưởng tác giả đã bỏ qua; nào ngờ nay lại để Liễu Tương Liên hỏi tới. Đúng là người cùng một loại tự tìm đến nhau. *Mi phê mực đen cạnh câu hỏi của Liễu Tương Liên.*

112. Chuyện lạ! Đây cũng là một kẻ *[mất một chữ]* ngốc. *Mi phê mực đen.*

113. Đúng giọng tên ngốc, nghe như hắn đang nói bên tai. *Mi phê mực đen.*

114. Các công tử chỉ biết ăn chơi hãy cùng đến xem đoạn này. *Mi phê mực đen cạnh cảnh Tiết Bàn bị đánh.*

115. Đến hồi "Tình tiểu muội", phần viết về Tương Liên mới thật sự hiện trọn. Quả là ngòi bút biến hóa như thần. *Mi phê mực đen.*

Hồi 48

116. Xét con người Hương Lăng: nền nếp không kém Nghênh Xuân, Thám Xuân; dung mạo không kém Phượng Thư, Khả Khanh; vẻ đoan trang không kém Tập Nhân, Bình Nhi. *So sánh cuối nghe không khớp vì bản sao đã bỏ mất một đoạn; xem cước chú.* Tiếc rằng thuở nhỏ gặp họa, số phận long đong, chỉ có thể làm vợ lẽ. Tuy từng đọc sách, nàng không thể cùng Đại Ngọc, Tương Vân sánh bước trong thi xã Hải Đường. Nhưng một người như thế sao có thể không vào vườn? Chỉ là chưa có cớ hợp lý. Anh ngốc phải đi xa thì nàng mới vào được; nhưng làm sao khiến người anh đi xa? Vì danh lợi không được, vì công việc đứng đắn cũng không được; chỉ có thể mượn một chữ "tình" mà sinh ra một việc, như vậy mới ổn. [一] *Mi phê mực đen cạnh đoạn Hương Lăng vào vườn.*

117. Lời phê này rất đúng. *Mi phê mực đen viết sau lời trước một thời gian.*

Hồi 49

118. Cả bộ sách mở đầu bằng giấc mộng; tình của Bảo Ngọc nằm trong mộng, lòng dâm của Giả Thụy cũng ở trong mộng, Khả Khanh tính kế lâu dài cho gia đình lại trong mộng, nay làm thơ cũng trong mộng. Vì thế sách mới mang tên *Hồng Lâu Mộng*. Nay ta cũng đang trong mộng mà đặc biệt phê những người trong mộng; tất cả chỉ là một giấc mộng lớn. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Hương Lăng làm thơ trong mộng rồi đưa Đại Ngọc xem.*

119. Bốn chữ đã tả hết, mà không trùng với Bảo Cầm. *Mi phê mực đen cạnh đoạn có câu "tuổi trẻ lòng nóng, vốn tính thông minh".*

Hồi 50

120. Nhất định phải theo thứ tự, thế mà lại không theo thứ tự; tưởng rơi ra ngoài mà không hề rơi. Đường nhánh của bài văn là như vậy. *Mi phê mực đen cạnh đoạn rút thăm thứ tự.*

121. Quả đúng là Tương Vân: lúc viết thơ hải đường là một lối bút, đến lúc nối câu lại dùng một lối khác. *Mi phê mực đen.*

Hồi 51–52

Không có lời phê.

Hồi 53

122. Một phen kể kỹ việc tế nhà thờ họ và mở tiệc đêm đã giấu sẵn biết bao câu chuyện cho các hồi sau. *Đoạn kế trong bản sao hỏng nặng; phần còn đọc được nói người mẹ góa, anh mất sớm, không nơi nương tựa, liên tiếp gặp biến cố trái thời, khiến lòng người tan nát.*

Tổ tiên chứa đức truyền con cháu,
Đến nay dòng họ nhất kinh thành.
Đáng buồn lớp trước anh hùng dựng nghiệp,
Con cháu nào hay ơn tổ cha!

Sau câu "ơn tổ cha" còn cách vài chữ rồi có ba chữ "biết quay đầu". *Lời phê dài trước hồi. Nguồn cho biết từ câu "tổ tiên chứa đức" là một bài tuyệt cú; Hữu Chính bản đặt trước hồi 54 và chép thông hơn.*

123. Chẳng phải lời chú trước đã chỉ ra lỗi dùng lẫn chuyện phương nam với phương bắc trong đoạn này sao? *Mi phê mực đen cạnh câu "đó là trò ma của cô Phượng".*

124. Kéo bọn xấu đến, đánh bạc, nuôi những mụ đàn bà trẻ để mua vui — đó chính là gốc làm tan cửa nát nhà. *Mi phê cạnh đoạn Giả Trân nói với Giả Cần.*

Hồi 54

125. "Văn chương đầy bụng mà lại đi làm giặc…" *Phần lời phê sau đó chép sai và thiếu, không còn đủ nghĩa.* *Mi phê mực đen cạnh đoạn có câu "người đàn ông ấy đầy bụng văn chương mà lại đi làm giặc".*

Hồi 55–62

Không có lời phê.

Hồi 63

126. Vốn vì muốn yên lòng mà đến, cuối cùng cũng yên lòng mà đi. Khéo thay! *Mi phê mực đen.*

127. *Bản sao đã đảo lộn nhiều chữ. Phần còn hiểu được chỉ nói: "Thiên hạ lại có chuyện như thế, thú vị lắm; ta đọc cũng thấy hay tuyệt." Phần cuối không xác định được ý.* *Trắc phê cạnh câu "chỉ đùa với bọn chúng tôi, người biết thì bảo là chơi".*

Hồi 64

128. Ngọc huynh nghĩ được đến đây thật chu đáo; quả là đã dốc hết lòng vào việc hiểu các cô gái. *Phần sau bị đảo chữ, chỉ còn rời rạc các ý "trái phải", "lúc này", "về sau", không thể ghép chắc thành câu.* *Trắc phê cạnh đoạn Bảo Ngọc và Đại Ngọc nói chuyện.*

Hồi 65

129. *Bản sao hỏng: còn đọc được các chữ "nay dùng cách lật mạnh, gỡ mạnh", phần sau không thành nghĩa.* *Trắc phê cạnh một đoạn Vưu Tam Thư nói.*

130. *Câu bị đảo và thiếu chữ; dường như nói việc cố ý dùng cách nói như thế để chặn miệng trước, nhưng không thể xác định trọn ý.* *Mi phê mực đen ở cùng đoạn.*

Hồi 66

131. *Bản sao hỏng nặng. Chỉ còn nhận ra lời khen đây là "một đoạn văn một cành đậu hai con chim", rồi nhắc đến Minh Yên; phần còn lại không thành câu.* *Trắc phê cạnh câu "những lời lộn xộn này nghe giống từ phía Bảo Ngọc".*

132. Đoạn văn lạ tuyệt, thú vị tuyệt. Trong *Kim Bình Mai*, cảnh đánh mặt tên "rùa đen" đến xanh lè đã đủ lạ; nay lại nói "ta không làm con rùa còn thừa lại", chẳng càng lạ hơn sao! *Mi phê mực đen cạnh câu "ta không làm con rùa còn thừa này".*

Hồi 67

133. *Lời phê bị đảo chữ. Ý còn nhận được: khi đã thật sự buông tay thì mới là tỉnh ngộ; tuy còn quyến luyến nhưng đã phá được cửa mê, không nhất thiết phải cạo đầu đi tu. Khi duyên hết, người sẽ trở về đỉnh Thanh Ngạnh để chứng rõ chữ "tình". Phần nhắc Chân Sĩ Ẩn và giấc mộng mở sách ở cuối câu không còn ghép được.* *Lời phê trước hồi.*

134. Bảo Thoa không lấy làm lạ, tuy dùng lời này để an ủi mẹ, nhưng chính nàng cũng biết vì sao *[khuyết bốn chữ]*. Tâm tính toán của Bảo Thoa, ta đã *[khuyết hai chữ]*; đây lại là một lần nữa. *Trắc phê cạnh câu Bảo Thoa khuyên Tiết dì.*

135. Trông như hồ đồ mà thực ra không hồ đồ. Nếu không phải người có sẵn duyên tình, sao có thể làm được như vậy? *[khuyết ba chữ]* Nàng là một người sáng giá trong danh sách phụ ghi số phận các cô gái. *Mi phê mực đen; ba chữ mờ không đọc được.*

136. Tiết Bàn đâu chỉ là "anh chó"; hắn cũng là một người có tình. *Mi phê mực đen cạnh câu "quay về tây bắc khóc lớn một trận".*

Hồi 68–77

Không có lời phê.

Hồi 78

137. Xưa nay đều nói Diêm Vương đã định chết canh ba thì ai dám giữ người đến canh năm. Nay tác giả bỗng dùng một phen nói nhăng của cô bé để lật lại vụ án chưa ai dám lật, lại gửi vào đó ý trêu chọc, mắng sạch thói đời. Đoạn văn tuyệt diệu này thật không thể nói hết. Người xem nên uống cạn một chén lớn; từ đây không cần đọc sách khác nữa! *Mi phê mực đen.*

138. Mới mười sáu tuổi đã chết non. Đau thay! *Mi phê mực đen.*

139. Sống cùng nhau chưa đầy năm năm, chỉ một ngày đã phải lìa vì chết yểu. Đáng thương, đáng than! *Mi phê mực đen.*

140. Trán dài, mặt gầy thì có hại gì? Chỉ là sắc mặt vàng. *Câu gốc quá ngắn và có thể chép sai, nên nghĩa chưa thật chắc.* *Mi phê mực đen.*

141. *Câu này bị đảo và lẫn chữ nghiêm trọng; các mảnh "sáng rèn, chiều thay", "nghĩ đến lỗi", "cùng bụi bẩn" không ghép được thành một ý chắc chắn.* *Mi phê mực đen.*

142. Bọn tối tăm ghen tài Giả Ngọc, nay đày chàng trôi dạt đến Trường Sa. *Mi phê mực đen.*

143. Cổn quả vì thế mà mất thân, cuối cùng chết ở Vũ Dã. *Mi phê mực đen.*

Hồi 79

144. Xem đây thì biết: tuy bài văn tế viết cho Tình Văn, thực ra lại là văn tế Đại Ngọc. Hãy xem các đoạn sau hồi "chứng rõ duyên trước", khi Đại Ngọc mất, sẽ hiểu. *Mi phê mực đen cạnh đoạn Bảo Ngọc và Đại Ngọc nói chuyện.*

145. Trước hết mượn cảnh trước mắt để mở đường cho việc thương khóc A Tần. *Mi phê mực đen.*

146. Hay tuyệt! Đúng giọng Hương Lăng, quyết không thể xem nhẹ. Nghe lời này đủ biết lòng nàng hoàn toàn không dè dặt, ngờ vực; đúng là một con người hồn nhiên tự nhiên. Ta vì nàng mà khóc một phen. *Mi phê mực đen.*

Hồi 80

147. *Lời phê bị đảo chữ và mất chữ. Phần còn nhận ra nói rằng cách hiểu này vẫn "không bằng Toàn Nhi"; người phê vừa nghe Hú Đường nói lại càng khó đoán ý, và cuối câu có một chữ bị mất. Không thể dựng lại chắc chắn.* *Mi phê mực đen cạnh đoạn "ai từng nghe thấy củ ấu có mùi thơm".*

148. Nói hết đạo làm chồng. Một chuyện lạ, một câu nói lạ. *Mi phê mực đen.*

149. Mở một diện mạo mới, dựng một cảnh mới — trong *Hồng Lâu Mộng* không chỉ có một hồi như vậy, nhưng hồi này lại đặc biệt mới. Đọc tiếp sẽ thấy: không phải A Tần, tức Đại Ngọc, thì không thể có lời ngâm hay ấy; không phải Thạch huynh, tức Bảo Ngọc, thì không thể có tấm lòng lắng nghe, thưởng thức như vậy. Tác giả thật khó nhọc, đủ làm các tiểu thuyết xưa nay phải thẹn. Ta để lại mấy lời an ủi ông. Nếu không vì trông thấy hoa rơi, Bảo Ngọc sao bỗng đến mộ chôn hương? Nếu không đến mộ chôn hương, làm sao viết được *Khúc ngâm chôn hoa*? *Thạch Đầu Ký* không có một chữ nhàn, một đoạn thừa; cách viết chính là như thế. Mùa hạ Đinh Hợi, Ky Hốt Tẩu. *Lời phê sau hồi.*

150. *Bản sao hỏng nặng. Ý còn nhận được: Bảo Ngọc vốn một dạ ngây thơ; ngoài A Tần là người hiểu chàng, không còn ai khác. Người khách nghe Khúc ngâm chôn hoa quả là một hóa thân của Bảo Ngọc. Người phê nhắc đến "người cầm kim" và một chi tiết bên eo Tập Nhân như chỗ đặt mầm cho chuyện sau, nhưng phần nối giữa các ý đã mất, không thể dịch thành câu trọn vẹn.* *Lời viết tiếp sau lời 149.*

〔一〕 Ghi chú của Ngô Minh Ân: Canh Thìn bản ở hồi này có giáp phê: "Nghĩ kỹ con người Hương Lăng: nền nếp không kém Nghênh Xuân, Thám Xuân; dung mạo không kém Phượng Thư, Khả Khanh; vẻ đoan trang không kém Lý Hoàn, Bảo Thoa; vẻ thanh lịch, cuốn hút không kém Tương Vân, Đại Ngọc; tính hiền lành không kém Tập Nhân, Bình Nhi. Chỉ tiếc thuở trẻ gặp họa, số phận long đong, chỉ đủ làm vợ lẽ; lại tuy từng đọc sách nhưng không thể cùng Đại

Ngọc, Tương Vân sánh bước trong thi xã Hải Đường. Nhưng một người như thế sao có thể không vào vườn?…” Bản in đầu năm 1954 của *Tập hợp lời bình Chi Nghiễn Trai về Hồng Lâu Mộng* do Du Bình Bá biên soạn đã bỏ sót mười hai chữ mang nghĩa “không kém Lý Hoàn, Bảo Thoa; vẻ thanh lịch, cuốn hút không kém Tương Vân, Đại Ngọc; tính hiền lành”. Bản sửa năm 1960 đã bổ lại. Lời phê Tĩnh Tàng ở đây mắc đúng lỗi bỏ sót ấy, nên có nhà nghiên cứu coi đó là “bằng chứng chắc chắn” rằng lời phê Tĩnh Tàng được làm giả dựa trên sách của Du Bình Bá.

Chép từ Tuyển luận về các bản Hồng Lâu Mộng, Phòng Tư liệu Khoa Trung văn, Học viện Sư phạm Nam Kinh biên soạn, tháng 5 năm 1976.

Ghi chú của bản nguồn: bài này đăng lần đầu trong Bản tin Tư liệu Văn giáo của Học viện Sư phạm Nam Kinh, số gộp tháng 8–9 năm 1974; đăng lại ở tập 12 Tập san Nghiên cứu Hồng Lâu Mộng, Nhà xuất bản Cổ tịch Thượng Hải, tháng 10 năm 1985. Hai bản có vài chỗ khác chữ.

HẾT PHỤ LỤC III

Ghi chép trong quá trình đối chiếu và hiệu đính: Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản

Ghi chép trong quá trình đối chiếu và hiệu đính

Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản

Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản lấy các Chi bản sớm như Giáp Tuất, Kỉ Mão, Canh Thìn làm cơ sở; gom thêm một phần lời phê từ Thích Tự, Mông Phủ cùng các bản có Chi bình khác; đồng thời tham khảo thành quả chấm câu, sửa chữ của một số bản in mới. Chính văn chủ yếu dựa trên Giáp Tuất và Canh Thìn bản, rồi so với các Chi bản còn lại. Phần thiếu ở hồi 64 và 67 được bổ theo Liệt Tàng bản. Trong khi đối chiếu và sắp xếp, thỉnh thoảng tôi nhận ra một vài điều, bèn ghi lại thành những mục nhỏ dưới đây, đặt ở cuối sách để xin bạn đọc bốn phương góp ý.

Phàm lệ của Giáp Tuất bản

Phần *Phàm lệ Giáp Tuất bản* không có trong bất cứ bản nào khác; các bản kia đều bắt đầu chính văn từ câu "Sách này mở quyển là hồi thứ nhất". Giới nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng* còn tranh cãi phần phàm lệ là thật hay giả, nhưng đều công nhận nó không phải do chính Tào Tuyết Cần viết.

Một điều đáng chú ý là giới nghiên cứu từng tranh luận các tên khác nhau của sách xuất hiện trước sau ra sao, và tên nào do Tào Tuyết Cần định ban đầu. Nhìn vào phần phàm lệ, mục đầu tiên ghi "Ý nghĩa tên *Hồng Lâu Mộng*", không ghi "Ý nghĩa tên *Thạch Đầu Ký*" hay tên nào khác. Đoạn kế giải thích rất nhiều tên sách nhưng vẫn nhắc *Hồng Lâu Mộng* trước hết, lại nói đó "là tên gọi chung của toàn bộ tác phẩm". Có vẻ ở giai đoạn đầu bản thảo từng có nhiều tên, nhưng đến khi sửa thành bản năm Giáp Tuất, tác giả đã chọn *Hồng Lâu Mộng*. Còn tên *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký* do Chi Nghiễn chọn dùng. Câu ở hồi 1: "Đến năm Giáp Tuất, Chi Nghiễn Trai sao duyệt, phê lại, vẫn dùng tên *Thạch Đầu Ký*" là bằng chứng. Vì vậy sách này đặt tên *Hồng Lâu Mộng Chi Bình Hối Giáo Bản*, không đặt là *Chi Nghiễn Trai trùng bình Thạch Đầu Ký*.

Theo tôi, tranh luận tên nào hay hơn không phải việc quá quan trọng. *Thạch Đầu Ký* kín đáo, không phô ra nội dung, nên càng đọc càng thấy có ý; nhưng vì thế người chưa biết câu chuyện cũng khó hình dung sách nói gì. Tên *Hồng Lâu Mộng* gợi ra nhiều tưởng tượng hơn, dễ làm độc giả muốn đọc. Đó cũng là lý do đến nay phần lớn sách xuất bản đều dùng tên *Hồng Lâu Mộng*.

"Năm sau" hay "về sau"?

Hồi 2, trong đoạn Lãnh Tử Hưng kể chuyện Vinh Quốc phủ, có câu:

> Đứa con thứ hai là một cô gái, lại sinh đúng ngày mồng một tháng Giêng, đã là chuyện lạ. Không ngờ **năm sau** lại sinh một công tử, càng lạ hơn nữa: vừa lọt lòng, trong miệng đã ngậm một viên ngọc năm màu sáng trong, trên ngọc còn có nhiều chữ, vì thế đặt tên là Bảo Ngọc.

Hai chữ "năm sau" giống nhau ở tất cả các bản, chỉ Thích bản và Thư bản đổi thành "về sau". Nhưng phần sau của truyện cho thấy Nguyên Xuân rõ ràng lớn hơn Bảo Ngọc không chỉ một tuổi. Chẳng hạn hồi 18 nói:

> Ngày trước, khi Giả phi chưa vào cung, từ nhỏ cũng do Giả mẫu nuôi dạy. Về sau mới có Bảo Ngọc. Giả phi là chị cả, Bảo Ngọc là em út; nàng nghĩ mẹ đã cao tuổi mới sinh được người em này nên đặc biệt yêu thương, đối xử khác các em khác. Hai chị em cùng ở bên Giả mẫu, không rời nhau một khắc. Trước khi Bảo Ngọc đi học, lúc mới ba bốn tuổi, Giả phi đã tự tay dắt, tự miệng dạy, cho em học được mấy quyển sách, nhớ vài nghìn chữ. Danh phận tuy là chị em, tình cảm lại như mẹ con.

Dù vậy, trong nguyên tác vốn có vấn đề tuổi Bảo Ngọc lúc lớn lúc nhỏ, vì tác giả chưa kịp sửa bản cuối. Trương Ái Linh phân tích rất kỹ trong *Hồng Lâu Mộng Yểm*. Chỉ đổi một chữ ở đây không thể giải quyết hết những chỗ tuổi tác mâu thuẫn. Cũng có thể tác giả cố ý để Lãnh Tử Hưng kể sai, nhằm cho thấy ông ta nói chuyện tùy miệng. Nếu hiểu như vậy thì lại càng không nên tự tiện sửa. Vì thế bản này vẫn giữ "năm sau", không theo chữ "về sau" do người đời sau đổi.

Không chỉ Bảo Ngọc; tuổi Đại Ngọc, Bảo Thoa, Giả Lan cùng một số người khác cũng không khớp trước sau. Ở hồi 9, Giả Lan đi học đã khá lớn; đến hồi 18 lại còn rất nhỏ. Vì thấy mâu thuẫn, có bản đổi tên người ở hồi 9 thành Giả Lam, biến cậu thành một nhân vật khác. Cách sửa ấy cũng không thể chấp nhận.

Đại Ngọc "khỏe hơn nhiều"

Hồi 3, "Giả Vũ Thôn được phục chức ở thành Kim Lăng / Vinh Quốc phủ đón Lâm Đại Ngọc về nuôi", có câu:

> "Cô học trò Đại Ngọc khi ấy đã **khỏe hơn nhiều**, nhưng vốn không nỡ bỏ cha mà đi…" — Giáp Tuất bản.

Chữ gốc **大愈** nghĩa là "khỏe hơn nhiều". Kỉ Mão, Canh Thìn, Dương Tàng, Thư Tự và Liệt Tàng bản chép **又愈**, "lại đỡ"; riêng Liệt Tàng bản ban đầu viết chữ "đã", sau bôi đổi thành "lại". Thích và Mông bản chép **方愈**, "vừa đỡ". Giáp Thìn cùng các Trình bản xóa hẳn mấy chữ nói sức khỏe Đại Ngọc.

Có lẽ vì trước đó truyện kể Đại Ngọc bị bệnh nên người sao thấy "vừa đỡ" hợp lý hơn. Những bản đang lưu hành đã được sắp xếp, sửa chữ phần lớn đều theo Thích và Mông bản. Nhưng nghĩ kỹ sẽ thấy cách chọn ấy có vấn đề. Câu "Đại Ngọc vừa đỡ bệnh, vốn không nỡ bỏ cha mà đi" khiến người đọc hiểu nàng không muốn đi vì hai lý do: trước hết, mới khỏi bệnh nên không chịu nổi đường xa; sau đó mới đến việc không nỡ rời cha. Như vậy lòng hiếu thảo của Đại Ngọc bị giảm đi rất nhiều. Trắc phê Mông Phủ bản nói rất đúng: "Đoạn này không chịu để Đại Ngọc thành người bỏ cha mà vui vẻ đi xa. Qua đó thấy tác giả quý Đại Ngọc như chính mình." Vì thế "vừa đỡ" hẳn là chỗ người sao trong nhóm Thích bản tự ý sửa, không nên dùng.

Vậy giữa "khỏe hơn nhiều" và "lại đỡ", cách nào đúng?

Hai chữ Hán "đại" và "hựu" có hình gần nhau, nên rất dễ chép nhầm. Có người cho chữ "đại" bị chép sai thành "hựu"; vì nhiều bản viết "hựu" hơn nên nguyên văn phải là "lại đỡ". Theo họ, tác giả muốn nhắc Đại Ngọc vốn yếu, cứ bệnh rồi lại khỏi; còn nói nàng "khỏi hẳn" thì không đúng với thể trạng.

Theo tôi, cách nói "lại đỡ" không thật thuận miệng và không thấy ở chỗ nào khác trong sách. Trái lại, "khỏe hơn nhiều" xuất hiện nhiều lần, là cách tác giả vẫn dùng. Quan trọng hơn, trước đó Lâm Như Hải đã nói với Vũ Thôn: "Mẹ

vợ tôi thương cháu ngoại không người nương tựa, đã sai thuyền và người đến đón; chỉ vì con gái chưa khỏe nhiều nên chưa đi được.” Hai cách nói “chưa khỏe nhiều” và “đã khỏe hơn nhiều” nhìn trước ngó sau rất rõ. Trước vì chưa khỏe nên chưa đi; nay đã khá hơn thì buộc phải đi, nhưng nàng vẫn “không nỡ bỏ cha”, vẫn không muốn đi. Như thế tình cha con của Đại Ngọc càng nổi bật. Bởi vậy nên chọn “khỏe hơn nhiều”.

Chữ “đại” ở đây chỉ mức độ, nên “đại dũ” không có nghĩa “khỏi hẳn”, mà chỉ là “đã khá hơn nhiều”. Ở hồi 58 cũng có câu:

> Bảo Ngọc thấy Đại Ngọc càng gầy đến tội nghiệp, hỏi thăm thì biết bệnh nàng so với trước đã tính là khỏe hơn nhiều. Đại Ngọc thấy chàng cũng gầy hơn trước rất nhiều, nhớ lại chuyện cũ, không khỏi rơi lệ…

Ở đây “đại dũ” là “khỏe hơn nhiều”, còn “đại sấu” là “gầy hơn nhiều”.

Tóm lại, chỗ này nên chọn chữ có nghĩa “khỏe hơn nhiều”.

Ví dụ trên cho thấy đem các đoạn trong chính văn soi lại lẫn nhau có thể giải quyết một số chỗ khó. Xin nêu thêm một trường hợp. Hồi 65 có câu cửa miệng: “Nước trong nấu mì tạp, mày ăn tao nhìn thấy.” Một số bản mới cắt chữ “thấy” sang vế sau, thành “Nước trong nấu mì tạp, mày ăn tao nhìn”, nghe như dễ hiểu hơn nhưng không thuận miệng bằng cách cũ. Về sau chúng tôi thấy câu ấy xuất hiện lại ở hồi 71: “Nước trong nấu mì tạp, mày ăn tao cũng thấy.” Nhờ vậy vấn đề tự sáng tỏ.

塗毒 hay 屠毒?

Một bạn đọc gửi thư điện tử nói với tôi rằng ở hồi 1 có đoạn:

> “Thầy ta sao quá mê muội vậy! Nếu bảo không tra được triều đại, thì nay thầy cứ mượn một thời Hán hoặc Đường để ghép vào, có khó gì? Nhưng tôi nghĩ truyện ngoài chính sử xưa nay đều theo một khuôn; chi bằng chuyện của tôi không mượn khuôn ấy, trái lại mới lạ hơn, chỉ cần sự việc và tình người hợp lẽ, hà tất bó chặt vào năm tháng của một triều đại? Hơn nữa, người bình dân thích đọc sách nói chuyện trị nước rất ít, thích văn nhàn để mua vui lại nhiều. Truyện ngoài chính sử xưa hoặc chê vua mắng tướng, hoặc hạ nhục vợ con người khác; chuyện gian dâm hung ác không kể xiết. Lại có loại văn chương chỉ nói chuyện trăng gió, dâm uế hôi thối, làm độc cả ngòi bút, làm hư con em người ta, cũng không kể xiết…”

Bạn ấy cho rằng trong cụm **塗毒筆墨**, nghĩa là “làm độc ngòi bút”, chữ 塗 viết sai, phải đổi thành 屠.

Kiểm tra các bản thì Giáp Tuất và Dương bản đều viết **塗毒**; Thích và Mông bản viết **屠毒**; các bản còn lại không có câu này. Xét bản nào có trước và xét nghĩa của từ — *Từ Hải* có mục 塗毒 nhưng không có 屠毒 [一] — thì rõ ràng nên giữ 塗毒. Các bản do Lưu Thế Đức, Trịnh Khánh Sơn và Chu Nhữ Xương sửa đều làm vậy. Du Bình Bá và Thái Nghĩa Giang đổi thành 荼毒, một từ hiện đại quen hơn cũng mang nghĩa “gây hại”, có lẽ vì họ muốn dùng cách viết chuẩn ngày nay.

Tôi đoán bạn đọc nói trên không đi đến kết luận từ việc tra Thích hoặc Mông bản, mà dựa vào bản của Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng*.

Trong lần sửa thứ hai tháng 12 năm 1996 của bản ấy, dòng 10 trang 5 chính văn quả viết 屠毒筆墨, lại có ghi chú:

> Ghi chú 3, trong bản cũ năm 1982 là ghi chú 2: hai mươi sáu chữ từ "lại có một loại" đến "cũng không kể xiết" vốn không có trong Canh Thìn bản. Giáp Tuất, Mông Phủ, Thích Tự, Dương Tàng và Giáp Thìn bản đều có, chữ hơi khác nhau. Nay bổ theo Giáp Tuất và Dương Tàng bản.

Như đã nói, Giáp Tuất và Dương Tàng bản đều viết 塗毒, không viết 屠毒. Bản của Viện không những tự đổi chữ trong chính văn mà phần giải thích nguồn dùng để bổ cũng có vẻ không đúng.

Vì cùng một lý do, để tôn trọng thói quen dùng chữ của tác giả, sách này không đổi một số chữ riêng sang cách viết thông dụng hiện nay. Chẳng hạn không đổi 渫 thành 泄, đều chỉ việc pha trà; không đổi 磁 thành 瓷, đều chỉ đồ sứ. Chỉ những chữ lạ xuất hiện một lần mà bộ chữ in không có mới được cân nhắc đổi sang chữ thường dùng.

Đoạn kết hồi 9

Trong các bản chép có Chi bình, hiện còn tám bản giữ hồi 9. Phần kết hồi này khác nhau rất nhiều, tạo thành năm cách viết. Cụ thể như sau.

Kỉ Mão, Canh Thìn, Dương và Mông bản:

> Bấy giờ Giả Thụy cũng sợ chuyện ầm lên, vì chính mình chẳng sạch sẽ gì, đành hạ giọng cầu xin Tần Chung, rồi lại xin Bảo Ngọc. Ban đầu hai người không chịu. Sau Bảo Ngọc nói: "Không về cũng được, chỉ cần Kim Vinh nhận lỗi là xong." Kim Vinh lúc đầu không chịu, nhưng Giả Thụy ép phải đi nhận lỗi; bọn Lý Quý cũng hết lời khuyên: "Đầu mối do anh gây ra. Anh không làm vậy thì sao kết thúc được?" Kim Vinh không cưỡng nổi, đành vái Tần Chung. Bảo Ngọc vẫn không chịu, nhất định bắt hắn dập đầu. Các bản khác cũng gần giống đoạn này.
>
> Giả Thụy chỉ muốn tạm dẹp chuyện, bèn lén khuyên Kim Vinh: "Tục ngữ nói rất đúng: 'Giết người chẳng qua đầu chạm đất.' Anh đã gây chuyện thì đành hạ mình một chút, dập đầu là xong." Kim Vinh không còn cách nào, đành bước lên dập đầu với Bảo Ngọc. Muốn biết việc sau, xin xem hồi tới.

Thích bản về cơ bản giống vậy, chỉ đổi người được Kim Vinh dập đầu xin lỗi thành Tần Chung.

Liệt Tàng bản:

> Giả Thụy chỉ muốn tạm dẹp chuyện, bèn lén khuyên Kim Vinh dập đầu. Kim Vinh không còn cách nào. Tục ngữ nói: "Đi qua cửa nhà người, sao dám không cúi đầu."

Giáp Thìn bản:

> Giả Thụy chỉ muốn tạm dẹp chuyện, bèn lén khuyên Kim Vinh: "Tục ngữ nói: 'Nhịn được một cơn giận, suốt đời khỏi buồn phiền.'"

Thư bản:

> Giả Thụy chỉ muốn tạm dẹp chuyện, bèn lén khuyên Kim Vinh: "Tục ngữ nói: 'Kẻ khôn không chịu thiệt ngay trước mắt.' Bây giờ chúng ta đành nhún mình nhận lỗi, rồi sẽ tìm cách báo thù. Nếu không, chuyện ầm lên, người ta nói đầu mối do anh gây ra thì anh cũng chẳng sạch sẽ gì." Kim Vinh nghe có lý, mới nén giận nuốt thẹn, đến dập đầu một cái với Tần Chung, chuyện mới thôi. Giả Thụy từ đó quyết bụng xúi Tiết Bàn đến báo

> thù, bàn định với Kim Vinh xong. Lát sau tan học, ai về nhà nấy. Không biết hắn xúi Tiết Bàn bằng cách nào, xin xem hồi sau.

Vì đầu hồi kế tiếp viết:

> Lại nói Kim Vinh thấy đối phương đông người thế mạnh, lại bị Giả Thụy ép, đành nhận lỗi, dập đầu với Tần Chung; bấy giờ Bảo Ngọc mới thôi làm ầm…

Vì thế trong năm cách viết trên, Thích bản nối với đoạn sau trơn tru nhất. Các bản mới đã được sắp xếp, sửa chữ hiện nay phần lớn dùng chữ của Thích bản.

Văn bản Thư bản khá đặc biệt nhưng không nối được với đầu hồi 10, vì phía sau không hề kể Giả Thụy xúi Tiết Bàn báo thù ra sao. Tuy vậy, đến hồi 34, lúc hiểu lầm Bảo Ngọc bị đánh vì Tiết Bàn xúi, Bảo Thoa từng nhớ anh mình "ngày trước vì một Tần Chung mà làm trời long đất lở". Trong sách không còn chỗ nào khác để Tiết Bàn và Tần Chung cùng xuất hiện, nên chuyện "trời long đất lở" rất có thể chính là việc được nhắc ở cuối Thư bản.

Chương hai sách *Tìm hiểu các bản Hồng Lâu Mộng* của Lưu Thế Đức phân tích rất kỹ vì sao xuất hiện nhiều cách viết như vậy. Ông kết luận tất cả đều do Tào Tuyết Cần viết: chữ của Thư bản là bản thảo đầu, các bản khác là những lần tác giả sửa sau. Trịnh Khánh Sơn trong *Thạch Đầu Ký đối chiếu các Chi bản* cũng có ý gần như vậy.

Theo tôi, Lưu tiên sinh nói một số chỗ riêng của Thư bản rất quan trọng là đúng. Tôi cũng cơ bản đồng ý đoạn kết ở đây do Tào Tuyết Cần viết. Nhưng nói chữ của tất cả các bản còn lại đều là những lần tác giả tự sửa thì đáng nghi. Tào Tuyết Cần quả từng "đọc xét mười năm trong Điệu Hồng hiên, thêm bớt năm lần", nhưng lẽ nào đúng lúc ông lại sửa riêng đoạn này năm lần, cả năm bản thảo đều được sao ra, rồi may mắn cùng truyền đến nay? Dù đời có chuyện trùng hợp đến vậy, vì sao những chỗ khác trong các bản hiện còn lại không để dấu vết sửa đi sửa lại rõ rệt như ở đây?

Nếu không có sự trùng hợp ấy, chuyện gì đã xảy ra?

Ta biết Thư bản là sách ghép từ nhiều nguồn. Đoạn hồi 9 của nó khá hơn, nên bản được dùng ở chỗ này hẳn lấy từ bản thảo Tào Tuyết Cần, thậm chí có thể là một bản đã định gần với nguồn của Giáp Tuất bản. Còn các bản khác có lẽ đều bị rách sau câu "Giả Thụy chỉ muốn tạm dẹp chuyện, bèn lén khuyên Kim Vinh rằng, tục ngữ nói…" — bản chép mất đầu hoặc cuối hồi là việc xảy ra nhiều lần trong sách. Người sắp xếp và sao lại về sau dựa vào ý đoạn trước, tìm một câu tục ngữ gần nghĩa để vá vào, nên mỗi bản dùng một câu khác. Phần bổ của Liệt Tàng và Giáp Thìn bản rất ngắn, hai câu tục ngữ lại mang ý chịu nhún quá mức, không hợp tính Giả Thụy, Kim Vinh; rõ ràng không phải Tào Tuyết Cần viết. Kỉ Mão, Canh Thìn, Dương, Mông bản có ý tương đối đầy đủ và giống nhau, nhưng lại bắt Kim Vinh dập đầu nhầm người là Bảo Ngọc. Mãi đến Thích bản hoặc bản nguồn của nó, lỗi ấy mới được sửa. Vì vậy đoạn này vẫn không phải chữ của Tào Tuyết Cần, rất có thể do Chi Nghiễn hoặc Ky Hốt bổ.

Ở cuối hồi 9 trong *Thạch Đầu Ký Hội Chân*, Chu Nhữ Xương viết:

> Cách kết hồi này chỉ Tô bản giữ được chữ thật, quý vô cùng. Mộng Giác bản còn giữ khuôn cũ nhưng thay câu tục ngữ, trái hẳn ý ban đầu. Tuyết Cần sao có thể cổ vũ thứ "đạo lý sống" ấy? Thư Tự bản tự tiện bịa đoạn kết, toàn lời nhảm, đủ khiến người ta cười lớn. Nhìn từ đây, bản nào cao thấp, trong đục, khác nào soi vào gương sáng, thấy rõ ngay.

Ý kiến của Chu tiên sinh ở đây khá riêng. Theo cách nói ấy, Giả Thụy bỗng trở thành người phát ngôn cho "đạo lý sống" của Tào Tuyết Cần. Còn bản nào hay hơn, bản nào giữ chữ thật vốn là việc có thể nhìn khác nhau. Chu tiên sinh không phân tích mà dùng lời rất nặng, nói Thư Tự bản "tự tiện bịa đoạn kết, toàn lời nhảm, đủ khiến người ta cười lớn", quả hơi khó hiểu.

"Ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ rùa"?

Hồi 28 có một đoạn như sau:

> Bảo Ngọc cười nói: "Những thuốc ấy đều không ăn thua. Mẹ cho con ba trăm sáu mươi lạng bạc, con sẽ kê cho em một thang thuốc viên; bảo đảm chưa uống hết một thang đã khỏi." Vương phu nhân nói: "Nói bậy! Thuốc gì đắt đến thế?" Bảo Ngọc cười: "Thật đấy. Đơn của con khác đơn thường, tên thuốc cũng lạ, không thể nói hết một lúc. Chỉ kể nhau của người đàn bà sinh con đầu, nhân sâm hình người còn nguyên lá, ba trăm sáu mươi lạng vẫn chưa đủ; lại có hà thủ ô lớn bằng con rùa, bọc phục linh trong rễ tùng nghìn năm… Những thứ ấy vẫn chưa thật lạ. Quan trọng nhất là vị thuốc đứng đầu; nói ra đủ làm người ta giật mình. Trước đây anh Tiết xin con một hai năm, con mới cho đơn. Anh ấy cầm về tìm thêm hai ba năm, tốn hơn nghìn lạng bạc mới chế xong. Mẹ không tin thì cứ hỏi chị Bảo…"

Trong nguyên bản không có dấu câu. Chuỗi chữ mang nghĩa "nhân sâm hình người còn lá, ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ, rùa lớn, hà thủ ô" phải ngắt ở đâu vẫn thường gây tranh cãi. *Từ điển thưởng thức Hồng Lâu Mộng* của Hội Hồng học Thượng Hải ghép ba chữ 不足龜 thành tên một thứ thuốc, hiểu là "rùa không chân", tức đồi mồi; lần in thứ ba năm 2008 của bản Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng* cũng theo cách ấy. Chu Nhữ Xương trong *Sắc đỏ chói mắt của Hồng Lâu* lại cho chữ 不, "không", là chữ 六, "sáu", bị chép nhầm; ông ngắt thành: "nhân sâm hình người còn lá — ba trăm sáu mươi lạng; rùa sáu chân; hà thủ ô lớn…"

Những cách hiểu ấy có căn cứ không?

Trước hết hãy xem chữ trong từng bản. Ngoài Kỉ Mão bản bị thiếu hồi này, các bản còn lại viết như sau:

Giáp Tuất bản: "nhân sâm hình người còn lá, ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ, rùa lớn, hà thủ ô".

Thư Tự, Trình Giáp và Trình Ất bản: giống Giáp Tuất bản.

Canh Thìn bản: giống Giáp Tuất bản. Bên cạnh cụm "chưa đủ, rùa lớn, hà thủ…" có lời phê son: "Nghe cũng chưa từng nghe."

Thích bản: "nhân sâm hình người còn lá, ba trăm sáu mươi lạng vẫn chưa đủ; hà thủ ô lớn bằng con rùa". Du Bình Bá theo cách này. Thái Nghĩa Giang dựa vào vế trước để thêm chữ "vẫn", Lưu Thế Đức dựa vào vế sau để thêm chữ "bằng". Mông Phủ bản cũng vậy.

Liệt Tàng bản: không có bảy chữ mang nghĩa "ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ".

Dương bản: nguyên văn chỉ có "nhân sâm hình người còn lá, hà thủ ô lớn bằng con rùa"; bên cạnh được thêm câu "ba trăm sáu mươi lạng vẫn chưa đủ, còn có…".

Giáp Thìn bản: "nhân sâm hình người còn lá, ba trăm sáu mươi lạng cũng chưa đủ; rùa lớn, hà thủ ô". Bản Giáp Tuất do Đặng Toại Phu sửa đã dựa vào đây để thêm chữ "cũng".

Các bản in mới đặt dấu như sau:

Bản năm 1982 của Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng*: "nhân sâm hình người còn lá; ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ. Hà thủ ô lớn bằng rùa…" Đây là cách phổ biến nhất. Lần sửa thứ hai năm 1996 dùng hai gạch ngang: "nhân sâm hình người còn lá — ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ — hà thủ ô lớn bằng rùa…"

Phần lớn bản in khác cũng ngắt sau chữ "chưa đủ", có bản dùng chấm phẩy hoặc dấu phẩy.

Bản cũ của Nhà xuất bản Văn học Nhân dân ngắt thành: "nhân sâm hình người còn lá; ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ; rùa; hà thủ ô lớn…" — tức coi "rùa" là một vị riêng.

Bản của Khải Công và các học giả Trung Hoa Thư cục ngắt: "nhân sâm hình người còn lá; ba trăm sáu mươi lạng rùa-không-chân chưa đủ; hà thủ ô lớn…" Lần in thứ ba năm 2008 của bản Viện cũng đổi theo cách này.

Xét kỹ các cách chép trên, tôi có bốn nhận xét.

Một. Câu "ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ" là lời đáp cho câu Vương phu nhân hỏi: "Thuốc gì đắt đến thế?" Trước đó Bảo Ngọc xin mẹ đúng ba trăm sáu mươi lạng; số bạc ấy chỉ để mua "nhân sâm hình người còn lá", hoặc cộng thêm "nhau của người sinh con đầu", vẫn chưa đủ. Thích và Giáp Thìn bản nói rõ hơn; chữ của chúng chưa chắc là nguyên văn nhưng chứng minh người đọc xưa nay đều hiểu như vậy. Liệt Tàng bản cùng nguyên văn Dương bản không có câu này. Vì thế phải ngắt giữa chữ "đủ" và chữ "rùa".

Hai. Bỏ qua cách hiểu của người trước, cố ghép "chưa đủ" với "rùa" thành "ba trăm sáu mươi lạng rùa-không-chân" cũng không đứng vững. Đồi mồi là một loại rùa biển khá lớn, trung bình nặng khoảng 45–80 kg; con nặng nhất từng bắt được trong lịch sử lên tới 210 kg. Ba trăm sáu mươi lạng chưa đến 20 kg, sẽ là một con đồi mồi rất nhỏ, không xứng đứng cùng những vị thuốc hiếm khác. Còn "rùa sáu chân" phải sửa chữ gốc, nên ở đây không bàn.

Ba. "Hà thủ ô lớn bằng con rùa" là một cách nói có thể hiểu được. Dùng rùa để tả độ lớn tuy lạ nhưng không phải chưa từng có; phương ngữ Mân Nam hiện nay còn câu "rùa lớn, ba ba nhỏ", trong đó người ta thường nhấn vào vế "ba ba nhỏ" để nói một vật rất bé.

Ngoài ra, sách thuốc đời Tống *Khai Bảo trùng định bản thảo* nói rễ hà thủ ô "lớn bằng nắm tay"; sách *Ngũ Tạp Trở* đời Minh viết: "Hà thủ ô năm mươi năm lớn bằng bàn tay… trăm năm lớn bằng cổ tay… trăm năm mươi năm lớn bằng chậu…" Rùa, nắm tay, bàn tay, cổ tay đều không có kích thước cố định, nhưng nếu không cố ý bắt bẻ thì người đọc vẫn hình dung được độ lớn. Vì vậy câu "hà thủ ô lớn bằng con rùa" hoàn toàn thông.

Bốn. Liệt Tàng bản và nguyên văn Dương bản không có bảy chữ "ba trăm sáu mươi lạng chưa đủ"; rất có thể đây vốn là lời phê rồi lọt vào chính văn. Cách đặt hai gạch ngang trong bản Viện năm 1996 cho thấy người sửa cũng coi câu ấy giống một lời giải thích chen vào, chỉ vì giữ nguyên bản nên không xóa. Nếu bỏ câu ấy, các vị thuốc còn lại đều có lời tả cái hiếm của chúng, kết cấu gọn hơn và giọng văn cũng trôi hơn.

Trong quá trình sắp xếp, chúng tôi còn phát hiện một số trường hợp lời phê lọt vào chính văn như vậy và đã cố gắng ghi chú rõ.

"Sức bút tự nhiên"

Ở hồi 70, sau khi Bảo Thoa làm xong bài từ *Lâm Giang Tiên* về hoa liễu:

> Mọi người vỗ bàn khen hay, đều nói quả nhiên đổi ý rất khéo, sức bút tự nhiên, bài này đáng đứng đầu; vẻ buồn thương quấn quýt thì nhường Tiêu Tương phi tử; tình ý mềm mại thuộc về Chẩm Hà; Tiểu Tiết và Tiêu Khách hôm nay xếp cuối, phải chịu phạt.

Đoạn này trong các bản chép về cơ bản giống nhau. Trình bản xóa hai chữ mang nghĩa "sức bút".

Câu liền chữ trong bản gốc có thể hiểu là "quả nhiên đổi ý rất khéo, sức bút tự nhiên, bài này đáng đứng đầu". Những bản dựa trên Chi bản mà tôi tra được — bản Du Bình Bá, Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng*, Lưu Thế Đức, bản cũ của Thái Nghĩa Giang, Trịnh Khánh Sơn, Chu Nhữ Xương, bản Canh Thìn do Đặng Toại Phu sửa — đều ngắt thành: "Quả nhiên đổi ý rất có sức; tất nhiên bài này đứng đầu." Chỉ bản mới của Thái Nghĩa Giang, do Nhà xuất bản Tác gia phát hành tháng 1 năm 2007, ngắt: "Quả nhiên đổi ý rất khéo; về sức bút, tất nhiên bài này đứng đầu."

Trong cách ngắt truyền thống, câu "đổi ý rất có sức" nghe khá gượng. Có vẻ người sửa Trình bản cũng thấy khó nên chọn cách dễ nhất: xóa hai chữ "sức bút", biến thành "quả nhiên đổi ý rất khéo, tất nhiên bài này đứng đầu". Câu nghe trôi hơn nhưng tự tiện xóa chữ gốc, không nên theo.

Cách ngắt trong bản mới của Thái Nghĩa Giang khá hơn, vì đã coi "sức bút" là một từ dùng để đánh giá văn chương. Theo đó, Bảo Thoa đổi ý rất khéo, và sức của bài từ mạnh hơn người khác.

Tuy đặt dấu khác nhau, cả bản mới của Thái Nghĩa Giang lẫn các bản khác đều hiểu chữ 自然 theo nghĩa "tất nhiên".

Nhưng chữ ấy còn có nghĩa "tự nhiên, không gượng ép", rất thường dùng khi bàn thơ văn xưa. Ngay sau đó, mọi người đều dùng từng cụm bốn chữ để nhận xét tác phẩm của Đại Ngọc và Tương Vân. Vì vậy chúng tôi nghĩ "sức bút" và "tự nhiên" cũng phải là hai lời nhận xét dành cho bài từ của Bảo Thoa. Có thể đặt dấu như sau:

> Mọi người vỗ bàn khen hay, đều nói: "Quả nhiên đổi ý rất khéo. **Sức bút mạnh mẽ, lời lẽ tự nhiên**: bài này đứng đầu. Buồn thương quấn quýt: nhường Tiêu Tương phi tử. Tình ý mềm mại: thuộc về Chẩm Hà. Tiểu Tiết và Tiêu Khách hôm nay xếp cuối, phải chịu phạt."

"Sức bút" và "tự nhiên" từng được đặt cạnh nhau. Ngô Kiều đầu đời Thanh viết trong *Vi Lô Thi Thoại*: "Thơ người đời Thịnh Đường đều cao, chắc, gọn và tròn đầy. Đến thơ luật năm chữ của Lưu Trường Khanh mới thu sức bút lại, trở về vẻ tự nhiên; đầu cuối liền một hơi, như đang nói chuyện trước mặt."

Cái hợp lý của lời nói miệng

Lời thoại trong *Hồng Lâu Mộng* sống động vì rất gần lời nói hằng ngày, khiến người đọc như đang đứng tại chỗ và nghe nhân vật nói. Nhưng khi ghi lời nói ấy thành chữ, có vài câu thoạt nhìn không đúng phép suy luận. Chẳng hạn:

> Tình Văn nói: "Nếu là tôi, tôi không lấy. Nếu đem phần người khác chọn còn thừa cho tôi thì cũng được." — Hồi 37.

> Vưu Nhị Thư nói: "Chàng cứ yên tâm. Ngày mai ta khuyên Tam Thư trước; nàng chịu rồi thì cứ để nàng tự làm ầm lên. Làm ầm đến mức không còn cách nào khác, thế nào họ cũng phải gả nàng." — Hồi 65.

Câu thứ nhất là lời Tình Văn nói khi Thu Văn hớn hở vì Vương phu nhân cho áo cũ. Bề mặt câu có vẻ mâu thuẫn: vừa nói "nếu là tôi, tôi không lấy", ngay sau lại nói đồ người khác chọn thừa đưa mình thì vẫn lấy. Vì vậy Thư Tự bản

thêm một chữ "không", đổi vế sau thành: "Nếu **không phải** phần người khác chọn còn thừa mà đưa tôi thì cũng được."

Câu thứ hai là lời Vưu Nhị Thư bàn với Giả Liễn về việc lấy chồng của Tam Thư. Thoạt đọc cũng khó hiểu: nàng đã chịu lấy chồng rồi thì còn để nàng làm ầm việc gì? Dù các bản hiện còn không chép khác, một bản chép cũ được Thiều Khê Ngư Ẩn ghi trong *Si Nhân Thuyết Mộng* lại viết: "Nàng chịu thì tốt; không chịu thì cứ để nàng tự làm ầm."

Hai cách sửa ấy giải quyết được mâu thuẫn trên mặt câu, nên một số bản sắp xếp mới đã dùng.

Nhưng nếu đặt lời thoại trở lại hoàn cảnh ban đầu và đọc liền trước sau, sẽ thấy nguyên văn không sai mà còn rất hay.

Sau câu Tình Văn nói với Thu Văn còn một ý nàng không nói thẳng: "Đồ người khác chọn còn thừa thì ta có thể lấy; riêng đồ Tập Nhân chọn còn thừa, ta nhất định không lấy." Người nói ngại nói thẳng, còn người nghe hoàn toàn biết nàng đang ám chỉ ai.

Lời Vưu Nhị Thư nói với Giả Liễn là để đáp câu trước đó của chàng: Giả Trân không nỡ gả Tam Thư đi. Ý đầy đủ là: "Ngày mai ta khuyên Tam Thư nghĩ đến việc lấy chồng trước. Nàng chịu lấy rồi thì để chính nàng làm ầm với Giả Trân. Nàng làm cho Giả Trân không còn cách nào khác, ông ta thế nào cũng phải gả nàng." Nhưng nếu thêm hết những chữ giải thích ấy, Vưu Nhị Thư sẽ giống đang nói cho độc giả nghe, chứ không còn nói với Giả Liễn. Nàng rõ ràng không cần nói dài như vậy.

Hiểu được hai chỗ ấy thì dĩ nhiên không nên sửa nguyên văn.

Trong trò chuyện hằng ngày, người ta không thể viết nháp rồi sửa cho đúng ngữ pháp mới nói. Trong sách còn có trường hợp câu thật sự hơi vướng về ngữ pháp nhưng người nghe vẫn hiểu, chúng tôi cũng cho là không cần sửa. Chẳng hạn:

> Vưu Tam Thư nói: "Nếu có một điều gì khiến người ta không chịu nổi, tôi có gan moi hết ruột gan xấu xa của hai người ra trước, rồi liều mạng với mụ đàn bà dữ ấy; nếu không làm thế thì tôi chẳng còn đáng gọi là Vưu Tam cô nãi nãi!" — Hồi 65.

Có bản thêm hai chữ mang nghĩa "nếu không" vào giữa câu "tôi có gan", thành "nếu tôi không có gan"; bản khác thêm chữ "không", thành "tôi có gan mà không moi…", để nối với vế cuối "thì tôi chẳng còn đáng gọi là…". Nhưng sửa vậy lại không ăn với vế đầu "nếu có…", cả câu cũng thành khó nói. Muốn tránh sửa được chỗ này lại hỏng chỗ kia, tốt nhất cứ giữ nguyên.

Tóm lại, khi gặp chỗ khó hiểu trong lúc sắp xếp sách, trước hết chúng tôi cố tìm hết ý của chữ trong bản gốc. Thà bị chê là không dám sửa, còn hơn cố làm ra vẻ mới lạ, tùy tiện đổi chữ rồi tạo nên một thứ "nguyên bút" nửa nọ nửa kia.

"Nhà tôi lại có chút 較過"

Ở hồi 59, mẹ Xuân Yến đánh con vì chuyện bện cành liễu rồi đuổi theo đến Di Hồng viện. Mọi người can không được, bèn báo Bình Nhi. Bình Nhi bảo: "Đuổi mụ ra ngoài, nói với Lâm đại nương đánh bốn mươi roi ở cửa góc." Người đàn bà nghe vậy liền van xin:

> Mụ nghe nói thế, dĩ nhiên không nỡ ra ngoài, bèn nước mắt đầy mặt, cầu xin Tập Nhân cùng mọi người: "Khó khăn lắm tôi mới được vào đây. Vả lại tôi là góa phụ, nhà không còn ai, vừa hay có thể một lòng không vướng bận mà hầu các cô. Các cô cũng tiện, nhà tôi lại có chút **較過**. Nếu bị đuổi, tôi lại phải tự nhóm bếp kiếm sống, rồi e đến kế sinh nhai cũng không còn."

Cụm 又有些較過, đọc gần như "hựu hữu ta giảo quá", là chữ Canh Thìn bản. Một người khác đã chấm sửa chữ 較 thành 攪. Thích bản viết câu mang nghĩa "cũng bớt được chút giao quá"; Liệt Tàng bản không có chữ "chút"; Dương bản đổi chữ "giao" thành chữ có nghĩa "nộp". Giáp Thìn bản không có cả câu; các bản khác thiếu hồi này.

Nhân vật của Tào Tuyết Cần nói đúng ngôn ngữ hợp với thân phận. Phương ngữ của các mụ hầu tầng lớp dưới thường chưa từng được ghi thành chữ, nên người chép chỉ có thể mượn chữ gần âm. Người ở vùng không dùng từ ấy về sau sẽ không hiểu. Vì vậy ngày nay nhiều người cho 較過 là chữ sai, rồi dựa vào những từ phương ngữ hiện còn có âm và nghĩa gần như 嚼裹, 攪裹 để viết nhiều bài giải thích.

Các bản mới quyết định chữ rất khác nhau:

Bản Du Bình Bá theo bản gốc của mình, viết câu mang nghĩa "cũng bớt được chút giao quá"; Chu Nhữ Xương theo Liệt Tàng bản, viết "cũng bớt giao quá".

Bản của Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng* và Lưu Thế Đức theo chữ sửa bên cạnh Canh Thìn bản, dùng 攪過. Bản Viện chú:

> 攪過 là biến âm của 嚼裹, nghĩa là "ăn mặc". Chữ đầu chỉ ăn, chữ sau chỉ mặc; rộng ra là khoản chi dùng hằng ngày. Đây là tiếng Bắc Kinh cũ; chữ sau đọc nhẹ. Từ có gốc Mãn Châu. Người Bắc Kinh già hiện vẫn thường nói. Đông Bắc cũng dùng, đọc gần như "jiáo-gu", chữ sau nhẹ, nhưng nghĩa nghiêng nhiều về ăn. — Theo lần in thứ ba năm 2008.

Bản Thái Nghĩa Giang và Trịnh Khánh Sơn sửa thẳng thành 嚼裹. Thái Nghĩa Giang chú:

> 嚼裹: các bản có nơi viết 較過, có nơi viết 攪過. Dương Truyền Dong nói: "Trong *Hồng Lâu Mộng* có một số từ và âm Đông Bắc, Ngô Ân Dụ từng nói điều ấy; ông là người Đông Bắc, người Mãn. Theo tôi, 較過 là 嚼裹 chép sai — Uông Tăng Kỳ từng dùng hai chữ này trong truyện mang giọng Bắc Kinh — nghĩa là ăn mặc. Cũng có người viết bằng hai chữ khác cùng âm, nghĩa giống nhau, nhưng 嚼裹 dễ hiểu hơn. Gần đây xem phim truyền hình *Lạc Đà Tường Tử*, tôi nghe Hồ Nữu nói đúng từ ấy."

Bản Canh Thìn do Đặng Toại Phu sửa lại theo chữ 繳 của Dương bản, nghĩa là "nộp", và giải thích:

> Câu phải là "nhà tôi cũng bớt được chút tiền phải nộp", chứ không phải "nhà tôi lại có chút…". Giáp Thìn bản không có câu này, là tự tiện xóa. Hai chữ "cũng bớt" được sửa theo các bản khác; chữ "nộp" theo Mộng Cảo bản, còn các bản khác viết chữ "giao". Người sửa bên cạnh Canh Thìn bản không đổi hai chữ sai "lại có", lại tùy tiện đổi chữ "so sánh" thành "khuấy", đủ thấy dấu vết sửa bừa. Bản mới đổi "lại có" thành "cũng bớt" là đúng, nhưng không theo các bản dùng chữ "nộp" hoặc "giao", lại chọn chữ "khuấy" không đáng tin, ấy là sai. Thậm chí còn chú rằng chữ ấy nghĩa như "tiền ăn mặc hằng ngày", thực chỉ là cố gán nghĩa. Xét chữ các bản, dù là "nộp" hay "giao" thì đều có nghĩa trả khoản chi hằng ngày, hợp hơn chữ "khuấy" do người khác sửa bên cạnh và gần nguyên văn tác giả hơn.

Các cách trên đều có lý riêng, nhưng cùng một điểm: không ai dùng chữ 較過 được chép ban đầu trong Canh Thìn bản. Vậy chữ ấy thật sự sai sao? Chưa chắc. *Đại từ điển phương ngữ Hán ngữ*, do Đại học Phúc Đán và Đại học Ngoại ngữ Kyoto cùng biên soạn, Trung Hoa Thư cục xuất bản năm 1999, có hẳn mục này:

> 較過, động từ: khoản chi hằng ngày. Dùng trong tiếng quan thoại vùng Hà Bắc–Sơn Đông. Ví dụ ở Thọ Quang, Sơn Đông: "Một tháng lương, trừ hết tiền chi dùng, còn lại mười đồng."

Từ điển ấy đồng thời có các mục 嚼谷 và 攪裹. Chữ 攪裹 cũng thấy trong tiểu thuyết đời Thanh; 嚼谷 còn có cách viết 嚼裹, được nhiều nhà văn hiện đại dùng và hiện vẫn sống trong một số vùng phương ngữ. Chúng gần nghĩa nhau, hẳn chỉ là nhiều cách mượn chữ để ghi cùng một từ nói miệng, không có cách nào tuyệt đối đúng hay sai. Thái Nghĩa Giang và Trịnh Khánh Sơn không có bản chép làm căn cứ mà đổi thẳng sang 嚼裹, xem ra không cần thiết.

Bản Viện không đổi thẳng sang cách viết hiện đại, nhưng đã chọn 攪過 vì cho đó là âm đổi của 嚼裹. Nếu vậy, 較過 cũng ghi đúng âm ấy; tại sao không giữ chữ ban đầu trong bản gốc mà lại dùng chữ sửa bên cạnh không đáng tin?

Còn bản gọi là "bản Canh Thìn sửa" của Đặng Toại Phu lại không dùng chữ trong Canh Thìn bản, chỉ chọn chữ 繳過 ở một bản kém quan trọng hơn. Lựa chọn ấy vẫn có thể chấp nhận; nhưng giải thích rằng chỉ "nộp" hoặc "giao" mới thật sự mang nghĩa trả khoản chi hằng ngày thì có vẻ chỉ nhìn mặt chữ rồi đoán nghĩa.

Ba chữ đầu câu cũng vậy. Các bản mới đều bỏ "lại có chút", theo Thích bản đổi thành "cũng bớt được chút", nhưng chưa chắc đúng. Xét lời mụ đàn bà: ở lại trong vườn thì nhà mụ có thêm một khoản để sống; bị đuổi ra, mụ không còn nguồn sống nào khác. Mụ đang nói có hay không có tiền sinh hoạt, chưa nói đến chuyện có "tiết kiệm" được hay không. Vì thế "cũng bớt được chút" vẫn có thể hiểu, nhưng "lại có chút tiền sinh hoạt" chính xác hơn.

Tên người

Khi đặt tên nhân vật, Tào Tuyết Cần thường dùng ba cách sau.

Một: đặt tên đọc giống một câu có nghĩa. Tên bốn chị em Nguyên Xuân, Nghênh Xuân, Thám Xuân, Tích Xuân đọc liền gần giống câu "đáng lẽ phải than"; Giả Vũ Thôn đọc giống "lời giả còn lại"; Thiện Sính Nhân đọc giống "kẻ giỏi lừa người", cùng nhiều ví dụ khác.

Hai: đặt tên đùa theo việc nhân vật làm. Người thiết kế vườn Đại Quan tên Sơn Tử Dã, nghe như "người làm núi giả". Ở hồi 56, bà quản tre mang họ Trúc, bà quản ruộng mang họ Điền, bà quản hoa cỏ mang họ Diệp. Thuần túy là trò vui của ngòi bút thì có sáu vị công hầu ở hồi 14, tên của họ ghép lại giấu đủ mười hai địa chi.

Ba: tên của nhiều gia nhân, a hoàn và vợ lẽ thường đi thành từng cặp. Chẳng hạn Sừ Dược đi với Tảo Hồng; Xạ Nguyệt đi với Đàn Vân.

Dựa vào đặc điểm thứ ba, chúng tôi thống nhất một số tên. Cùng một người nhưng chỗ trước chỗ sau gọi khác: "Mính Yên" và "Bồi Mính" đều đổi thành Mính Yên để đi đôi với Mặc Vũ; "Bội Phượng" và "Phối Phượng" đều chọn Phối Phượng để đi đôi với Giai Loan. Cùng một người nhưng mỗi bản chép một tên: chọn Đãi Thư, không chọn Thị Thư, để đi đôi với Nhập Họa.

Một số nhân vật lại bị mâu thuẫn trước sau, không biết là một hay hai người. Con gái Phượng Thư ban đầu gọi là Đại Thư; đến hồi 52 được Lưu lão lão đặt tên Xảo Thư, nhưng sách có hai chỗ để Xảo Thư và Đại Thư cùng xuất hiện.

A hoàn của Vương phu nhân là Thái Hà và Thái Vân lúc thì thành hai người, lúc lại nhập làm một. Đó là vết còn lại từ quá trình sách chưa sửa xong; chỉ có thể giữ nguyên như cũ.

Chỗ tách hồi

Kỉ Mão và Canh Thìn bản không tách hồi 17 với 18, hồi 18 cũng không có tên riêng. Liệt Tàng bản không tách hồi 79 với 80; Canh Thìn bản tuy đã tách nhưng hồi 80 không có tên. Hai chỗ ấy khác hẳn các bản còn lại.

Dựa vào lời Chi bình, cả hai đều là dấu vết của hình dạng ban đầu trong bản thảo.

Trước phần hồi 17–18 ở Kỉ Mão và Canh Thìn bản có lời phê: "Hồi này nên chia làm hai mới ổn." Xét độ dài, quả nên tách; sau khi tách, mỗi hồi dài tương đương các hồi khác. Tào Tuyết Cần chưa kịp chia bản thảo. Người sắp xếp tôn trọng chữ tác giả nên không tự đổi, đồng thời chờ chính tác giả tách hồi và viết thêm tên hồi 18.

Nhưng hồi 79 trong Liệt Tàng bản lại là một trường hợp khác.

Ở hồi 79 Canh Thìn bản có giáp phê: "Nửa đầu tên hồi là 'hối lấy sư tử Hà Đông', nay lại gặp 'sói núi Trung Sơn'. Hai mối tình oan được đảo trên dưới mà viết thật kỹ. Có thể thấy Nghênh Xuân mới là nhân vật chính của đoạn này, còn vợ chồng A Ngốc là phần phụ; thứ tự chủ khách nghiêm đến cùng. Mọi lễ tục cưới xin đều không kể, chỉ cho một mình Bảo Ngọc đi qua; ấy chính là ý lớn của sách." Trong chính văn hồi 80, sau câu "Tiết Bàn cũng không có cách nào khác, chỉ ngày đêm hối hận không nên lấy ngôi sao phá nhà ấy, tất cả vì lúc đầu không có chủ ý", Canh Thìn bản có giáp phê: "Bổ đủ ý tên hồi." Canh Thìn bản không có tên hồi 80, nên "tên hồi" ở đây rõ ràng chỉ chữ "hối lấy" trong tên hồi 79. Có thể thấy ban đầu Canh Thìn bản cũng không tách hai hồi.

Xét độ dài phần này trong Canh Thìn bản, thật ra không cần chia: để liền thì dài tương đương các hồi khác, tách đôi lại thành hai hồi ngắn rõ rệt. Trong bản thảo Tào Tuyết Cần, đây vốn chỉ là một hồi và ông không định chia. Về sau phần truyện tiếp theo bị thất lạc; người sắp xếp thấy một bộ bản thảo bảy mươi chín hồi không tròn số, bèn chẻ hồi 79 làm hai để đủ "tám mươi".

Ngày nay ai cũng quen nói nguyên tác có "tám mươi hồi", nên không cần thiết phải làm ra một bản bảy mươi chín hồi. Bản của Viện Nghiên cứu *Hồng Lâu Mộng* để hồi 17–18 liền nhau đúng theo hình dạng bản gốc, nhưng nếu làm bản phổ thông thì hoàn toàn có thể theo lời Chi bình, tham khảo các bản khác mà tách. Bản Trịnh Khánh Sơn đặt tên "Hồi 79 đến hồi 80", nhưng hiện không có bản chép tay nào ghi như vậy.

Tên các hồi

Tên hồi giữa các bản chép *Hồng Lâu Mộng* khác nhau rất nhiều; bản này có chỗ hay hơn, bản kia có chỗ hay hơn. Nhưng có thể chắc rằng tên hồi trong Giáp Tuất bản là những tên được đặt ban đầu và cũng hay hơn về văn chương. Vì sao nói vậy? Xin nêu vài ví dụ.

Có bạn đọc hỏi: vì sao tên hồi 5 không theo Canh Thìn bản — Kỉ Mão bản cũng vậy — mà lại theo Giáp Tuất bản? Nói cách khác, vì sao không dùng:

> Dạo ảo cảnh, chỉ chỗ mê của mười hai thoa
> Uống rượu tiên, khúc nhạc diễn *Hồng Lâu Mộng*

mà dùng:

> Mở diện mạo mới, trong mộng diễn *Hồng Lâu Mộng*
> Dựng trường tình mới, truyền tình nơi ảo cảnh

Thái Nghĩa Giang viết trong *Thưởng thức thơ, từ, khúc, phú Hồng Lâu Mộng*:

> Tên hồi 5 trong Giáp Tuất bản cũng khác tất cả các bản: "Mở diện mạo mới, trong mộng diễn *Hồng Lâu Mộng* / Dựng trường tình mới, truyền tình nơi ảo cảnh". Xếp chữ "tình" lặp lại trong tên hồi là thói quen của Tuyết Cần. Có thể thấy ở những tên như "Cô gái si tình, tình thêm nặng, càng xét tình" ở hồi 29; "Tình trong tình, vì tình mà thương em gái" ở hồi 34; "Kẻ ham tình, vì tình mà lỡ việc học nghệ" ở hồi 48; "Em gái nặng tình, thẹn vì tình mà về cõi chết" ở hồi 66. Vì thế không nghi ngờ gì, tên hồi 5 này do chính tác giả đặt. Hơn nữa, Canh Thìn bản đã đổi tên hồi 5 nhưng đến hồi 27 vẫn giữ lời phê: "Mở diện mạo mới, dựng trường mới — trong sách không chỉ riêng hồi *Hồng Lâu Mộng* mới làm vậy." Điều ấy càng chứng minh tên trong Giáp Tuất bản có trước. Hồi 3, 7, 8 cũng có những khác biệt tương tự; bạn đọc có thể tự so.

Lập luận của Thái tiên sinh chứng minh khá chặt rằng tên hồi Giáp Tuất bản là tên ban đầu. Tôi chỉ muốn nói thêm: xét về nghệ thuật, tên ấy cũng hay hơn.

> Mở diện mạo mới, trong mộng diễn *Hồng Lâu Mộng*
> Dựng trường tình mới, truyền tình nơi ảo cảnh
>
> Dạo ảo cảnh, chỉ chỗ mê của mười hai thoa
> Uống rượu tiên, khúc nhạc diễn *Hồng Lâu Mộng*

Cặp trước đối nhau ngay ngắn; cặp sau gần như không đối. "Mở diện mạo mới" đi với "dựng trường tình mới", chứa ý sâu; "dạo ảo cảnh" đi với "uống rượu tiên" chỉ kể việc bề ngoài. "Trong mộng diễn *Hồng Lâu Mộng*" nói rất đúng; còn "khúc nhạc diễn *Hồng Lâu Mộng*" ghép chữ không thuận.

Tên hồi 7 trong Giáp Tuất bản là: "Đưa hoa cung, Chu Thụy than Anh Liên / Bàn việc học, Tần Chung kết bạn Bảo Ngọc". Trong chính văn, người than Anh Liên thật ra là vợ Chu Thụy, nên có người cho bốn chữ "Chu Thụy than Anh Liên" không chính xác. 〔二〕 Vì vậy Canh Thìn bản đổi thành: "Đưa hoa cung, Giả Liễn đùa Hy Phượng / Dự tiệc Ninh phủ, Bảo Ngọc gặp Tần Chung". Nhưng cách đổi cũng không hay: "đưa hoa cung" không đối với "dự tiệc Ninh phủ"; lại ghép việc đưa hoa với việc Giả Liễn đùa Hy Phượng thành một vế, ý không rõ. Vì vậy sách này vẫn dùng tên hồi Giáp Tuất bản.

Những vấn đề gặp phải khi sắp xếp sách đương nhiên còn nhiều hơn thế. Nhưng nhiều việc đã được các chuyên gia bàn kỹ, có việc còn gây tranh luận sôi nổi, như nên dùng "hồn hoa" hay "hồn thơ", "Giáng Động Hoa Vương" hay "Giáng Động Hoa Chủ". Sách này đã cố tiếp nhận những kết quả đối chiếu đáng tin, nên không nhắc lại từng việc. Dù chúng tôi đã hết sức, kiến thức vẫn có hạn, bản này chắc chắn còn nhiều vấn đề; mong tiếp tục nhận được lời chỉ bảo của bạn đọc bốn phương.

〔一〕 Có từ điển, như *Đại từ điển Hán ngữ cổ đại*, lại làm ngược: có mục 屠毒 mà không có 塗毒. Hai cách viết có thể từng dùng thay nhau. Nhưng khi quyết định chữ ở đây vẫn phải theo bản chép được chọn làm cơ sở.

〔二〕 Một tên hồi "không thật chính xác" tương tự là hồi 13: "Tần Khả Khanh chết, truy phong chức Long Cấm úy / Vương Hy Phượng sang coi sóc việc Ninh Quốc phủ". Người được phong Long Cấm úy không phải Tần Khả Khanh mà là Giả Dung. Tên hồi vừa phải ngắn gọn, vừa phải đối nhau; đôi khi đành nói gộp như vậy.

HẾT PHẦN GHI CHÉP HIỆU ĐỌC